קבלה · בעל הסולם

אור פנימי על תלמוד עשר הספירות

הרב יהודה לייב הלוי אשלג

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור פנימי על תלמוד עשר הספירות

הרב יהודה לייב הלוי אשלג

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-פנימי-על-תלמוד-עשר-הספירות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמה 17
חלק א 17
פרק א 17
פרק ב 26
חלק ב 29
פרק א 29
פרק ב 47
חלק ג 53
פרק א 53
פרק ב 58
פרק ג 60
פרק ד 63
פרק ה 68
פרק ו 70
פרק ז 71
פרק ח 75
פרק ט 77
פרק י 82
פרק יא 83
פרק יב 87
פרק יג 90
פרק יד 91
פרק טו 92
חלק ד 93
פרק א 93
פרק ב 101
פרק ג 105
פרק ד 112
פרק ה 118
פרק ו 123
חלק ה 131
פרק א 131
פרק ב 131
פרק ג 131
פרק ד 132
פרק ה 133
פרק ו 133
פרק ז 136
פרק ח 136
פרק ט 137
פרק י 140
פרק יא 142
פרק יב 143
פרק יג 144
פרק יד 144
פרק טו 145
פרק טז 147
פרק יז 147
פרק יח 147
פרק כ 148
פרק כא 148
פרק כב 148
פרק כג 149
פרק כד 149
פרק כה 150
פרק כו 151
פרק כז 151
פרק כח 152
פרק כט 152
פרק ל 153
פרק לא 153
פרק לה 154

פרק לו 160
פרק לז 161
פרק לח 161
פרק לט 162
פרק מ 163
פרק מא 170
פרק מב 173
פרק מג 175
פרק מד 178
פרק מה 178
פרק מו 180
פרק מז 184
פרק מט 189
פרק נ 192
פרק נא 194
פרק נב 194
פרק נג 194
פרק נד 195
פרק נה 195
פרק נו 196
פרק נז 197
פרק נח 197
פרק ס 197
פרק סא 199
פרק סב 200
חלק ו 202
פרק א 202
פרק ב 205
פרק ג 206
פרק ד 208
פרק ה 209
פרק ו 209
פרק ז 213
פרק ט 216
פרק י 217
פרק יב 217
פרק יג 219
פרק טז 221
פרק יז 221
פרק יט 222
פרק כ 223
פרק כא 225
פרק כג 226
פרק כד 229
פרק כה 230
פרק כו 231
פרק כז 236
פרק כח 236
פרק ל 238
פרק לא 239
פרק לב 241
פרק לג 242
פרק לח 242
פרק לט 243
פרק מ 244
פרק מא 245
פרק מב 245
פרק מג 246
פרק מד 246
פרק מה 249
פרק מז 249
פרק מח 250
פרק מט 251
פרק נ 252

פרק נד 252
חלק ז 253
פרק א 253
פרק ב 254
פרק ג 255
פרק ד 255
פרק ה 256
פרק ז 258
פרק ח 258
פרק ט 258
פרק י 259
פרק כ 261
פרק כב 262
פרק כג 262
פרק כד 266
פרק כה 267
פרק כו 267
פרק כז 269
פרק כח 270
פרק כט 271
פרק ל 273
פרק לא 274
פרק לג 274
פרק לד 274
פרק לה 275
פרק לח 276
פרק לט 276
פרק מ 278
פרק מא 280
פרק מב 284
פרק מג 284
פרק מד 285
פרק מה 286
פרק מו 290
פרק מז 291
פרק מח 291
פרק מט 291
פרק נ 293
פרק נב 295
פרק נד 295
פרק נו 296
פרק נז 297
פרק נט 298
פרק ס 299
פרק סא 300
פרק סב 302
פרק סד 302
פרק סה 303
פרק ע 304
פרק עג 304
חלק ח 305
פרק א 305
פרק ב 306
פרק ג 306
פרק ד 307
פרק ה 307
פרק ו 309
פרק ז 310
פרק י 311
פרק יא 311
פרק יב 311
פרק יג 312
פרק יד 312
פרק יז 313

פרק יח 314
פרק יט 316
פרק כ 317
פרק כג 323
פרק כד 323
פרק כה 324
פרק כו 325
פרק כז 326
פרק כח 326
פרק כט 327
פרק לא 331
פרק לג 335
פרק לה 335
פרק לח 338
פרק לט 340
פרק מב 341
פרק מג 345
פרק מד 346
פרק מה 346
פרק מו 350
פרק מז 350
פרק נא 352
פרק נב 353
פרק נג 354
פרק נד 355
פרק נו 356
פרק נח 358
פרק נט 358
פרק ס 360
פרק סא 360
פרק סב 361
פרק סד 368
פרק סה 369
פרק סו 370
פרק סז 370
פרק עא 372
פרק עב 372
פרק עג 372
פרק עד 372
פרק עו 374
פרק עז 377
פרק עט 378
פרק פא 380
פרק פב 380
פרק פד 381
פרק פו 382
פרק פז 382
פרק פח 383
פרק פט 384
פרק צ 385
פרק צא 385
פרק צב 385
חלק ט 391
פרק א 391
פרק ב 392
פרק ג 393
פרק ו 395
פרק ז 398
פרק ח 399
פרק ט 401
פרק י 402
פרק יא 403
פרק יב 404
פרק יג 405

פרק יד 406
פרק טז 406
פרק יז 406
פרק יט 407
פרק כ 407
פרק כא 408
פרק כב 409
פרק כד 409
פרק כה 410
פרק כו 410
פרק כז 410
פרק כח 410
פרק ל 411
פרק לג 414
פרק לד 415
פרק לה 415
פרק לו 417
פרק לז 417
פרק לח 417
פרק לט 417
פרק מ 417
פרק מב 419
פרק מד 419
פרק מו 420
פרק מט 421
פרק נ 423
פרק נא 425
פרק נב 426
פרק נג 426
פרק נח 428
פרק ס 428
פרק סא 428
פרק סב 429
פרק סד 429
פרק סו 433
פרק סז 433
פרק סח 434
פרק סט 434
פרק עב 435
פרק עג 436
פרק עח 438
פרק פב 442
פרק צד 449
פרק ק 456
פרק קא 458
פרק קב 460
פרק קג 460
פרק קד 463
פרק קה 464
פרק קו 464
פרק קז 465
פרק קח 465
פרק קט 466
חלק י 467
פרק א 467
פרק ב 468
פרק ד 469
פרק ה 470
פרק ז 470
פרק ח 470
פרק יב 471
פרק יג 471
פרק יד 471
פרק טו 472

פרק יט 473
פרק כב 474
פרק כג 474
פרק כו 477
פרק כט 480
פרק ל 482
פרק לא 482
פרק לב 484
פרק לג 484
פרק לד 484
פרק לו 485
פרק מד 492
פרק סד 504
פרק סח 507
פרק סט 507
פרק ע 507
פרק עא 508
פרק עב 509
פרק עה 509
פרק עח 510
פרק פ 512
פרק פא 513
פרק פב 513
פרק פג 513
פרק פד 514
פרק קא 524
פרק קג 525
פרק קד 526
פרק קז 527
פרק קט 527
פרק קי 528
פרק קטו 528
פרק קכא 528
פרק קמז 537
חלק יא 548
פרק א 548
פרק ד 549
פרק ה 549
פרק ו 549
פרק ח 551
פרק יא 552
פרק יב 552
פרק כה 554
פרק כו 555
פרק כז 556
פרק לא 556
פרק לב 556
פרק מב 565
פרק מג 565
פרק מה 567
פרק נ 569
פרק קא 580
פרק קח 584
פרק קיז 588
פרק קיח 588
פרק קיט 588
פרק קכא 590
פרק קכד 591
פרק קכה 592
פרק קכז 593
פרק קכט 594
פרק קל 594
פרק קלא 595
פרק קלג 596

פרק קלד 596
פרק קלה 597
פרק קלח 597
פרק קמב 598
פרק קמה 600
פרק קנב 601
פרק קנג 601
חלק יב 601
פרק א 601
פרק ג 601
פרק ו 602
פרק ז 603
פרק י 603
פרק טו 604
פרק כא 605
פרק כה 606
פרק כו 606
פרק כז 606
פרק כח 607
פרק ל 607
פרק מ 608
פרק מב 608
פרק מה 608
פרק מט 609
פרק ס 610
פרק סג 611
פרק פא 613
פרק פב 614
פרק פג 614
פרק פד 614
פרק פו 615
פרק פט 617
פרק צג 618
פרק צז 619
פרק צח 619
פרק צט 620
פרק ק 620
פרק קב 620
פרק קג 621
פרק קה 621
פרק קו 621
פרק קז 622
פרק קח 622
פרק קט 622
פרק קיב 622
פרק קיג 623
פרק קיז 623
פרק קיט 623
פרק קכא 623
פרק קכב 624
פרק קכד 625
פרק קכז 626
פרק קל 626
פרק קלט 628
פרק קמב 628
פרק קמג 629
פרק קמה 629
פרק קמז 629
פרק קנב 630
פרק קנג 630
פרק קנז 630
פרק קס 630
פרק קסא 631
פרק קסב 631

פרק קסד 631
פרק קעב 634
פרק קעה 635
פרק קעז 636
פרק קפה 636
פרק קפו 637
פרק קפח 641
פרק ר 654
פרק רא 655
פרק רב 655
פרק רה 655
פרק רו 656
פרק רז 656
פרק רט 658
פרק רי 658
פרק ריב 659
פרק ריד 659
פרק רכג 660
פרק רכד 662
פרק רכה 662
פרק רכו 663
פרק רכח 664
פרק רכט 664
פרק רל 664
פרק רלב 665
פרק רלד 665
פרק רלו 665
פרק רלח 666
פרק רמד 668
פרק רנא 669
פרק רנט 672
פרק רעא 675
פרק רעג 675
פרק רעו 677
פרק רפד 679
פרק רפה 679
פרק רפח 680
פרק רצב 683
חלק יג 683
פרק א 683
פרק ב 684
פרק ד 684
פרק ז 685
פרק ט 686
פרק יח 687
פרק לה 691
פרק לט 692
פרק מא 693
פרק מב 693
פרק מג 694
פרק מד 694
פרק מו 695
פרק מז 696
פרק מט 696
פרק נא 696
פרק נח 698
פרק סג 700
פרק סד 701
פרק סה 701
פרק עא 704
פרק עד 705
פרק עט 707
פרק פ 709
פרק פא 709

פרק פב 710
פרק פה 710
פרק צא 711
פרק צג 711
פרק צה 712
פרק צז 713
פרק קיד 718
פרק קכז 727
פרק קכח 728
פרק קכט 728
פרק קל 728
פרק קלד 729
פרק קלז 729
פרק קלח 730
פרק קמ 731
פרק קמב 733
פרק קסב 739
פרק קסז 740
פרק קסח 740
פרק קע 742
פרק קעז 748
פרק קפא 749
פרק קפו 751
פרק קפז 752
פרק קפח 752
פרק קצ 753
פרק קצב 754
פרק קצג 755
פרק קצו 757
פרק רד 759
פרק רה 759
פרק רו 767
פרק רז 777
פרק רח 784
פרק רט 787
פרק רי 790
פרק ריד 794
פרק רטו 797
פרק רטז 798
פרק ריז 801
חלק יד 807
פרק א 807
פרק ג 808
פרק ד 812
פרק ה 813
פרק ז 813
פרק יא 814
פרק יב 814
פרק טו 814
פרק יז 815
פרק כג 815
פרק כט 817
פרק לט 824
פרק מב 826
פרק מג 826
פרק מד 826
פרק מו 827
פרק מז 829
פרק מט 830
פרק נ 832
פרק נא 833
פרק נב 834
פרק נג 834
פרק נד 835

פרק נה 836
פרק נו 836
פרק נט 838
פרק ס 838
פרק סא 838
פרק סב 839
פרק סג 840
פרק סד 841
פרק סה 841
פרק סו 842
פרק סז 842
פרק סט 844
פרק ע 844
פרק עא 844
פרק עג 844
פרק עד 845
פרק עה 845
פרק פא 853
פרק פב 854
פרק פה 854
פרק פו 856
פרק פט 857
פרק צד 858
פרק צה 859
פרק צו 864
פרק צז 865
פרק צח 865
פרק ק 865
פרק קא 866
פרק קג 868
פרק קד 868
פרק קה 869
פרק קו 871
פרק קז 871
פרק קח 873
פרק קי 873
פרק קיב 873
פרק קיג 874
פרק קטז 874
פרק קיז 875
פרק קכז 880
פרק קלט 888
פרק קמב 889
פרק קמד 890
פרק קמה 891
פרק קמט 891
פרק קנא 894
פרק קנג 894
פרק קנו 896
פרק קנט 896
פרק קסג 897
פרק קסח 898
פרק קע 898
פרק קפב 902
פרק קפג 903
פרק קצ 903
פרק קצא 903
פרק קצג 904
פרק קצד 905
פרק קצה 906
פרק קצז 907
פרק קצח 907
פרק קצט 908
פרק רא 908

פרק רב 908
פרק רד 909
פרק רז 909
פרק רט 910
פרק ריג 911
פרק ריח 912
פרק ריט 914
פרק רכא 915
פרק רכד 917
פרק רכה 917
פרק רכו 919
פרק רכז 919
פרק רכח 920
חלק טו 920
פרק ב 920
פרק ג 921
פרק ד 921
פרק ה 921
פרק ו 925
פרק ז 927
פרק יג 930
פרק יד 930
פרק טז 931
פרק יז 931
פרק יח 932
פרק יט 932
פרק כ 935
פרק כא 935
פרק כג 935
פרק כח 935
פרק לב 936
פרק לד 936
פרק לז 937
פרק מ 937
פרק מא 938
פרק מב 939
פרק מה 940
פרק מט 940
פרק נ 941
פרק נב 941
פרק נד 941
פרק נה 942
פרק נז 942
פרק נח 943
פרק ס 944
פרק סא 945
פרק סב 946
פרק סג 947
פרק סה 948
פרק עא 948
פרק עב 949
פרק עג 949
פרק עד 949
פרק עה 950
פרק עח 955
פרק פג 958
פרק צט 965
פרק ק 965
פרק קב 966
פרק קג 966
פרק קד 969
פרק קה 970
פרק קח 972
פרק קי 973

פרק קיב 973
פרק קיג 974
פרק קטו 975
פרק קיט 978
פרק קכג 979
פרק קכה 981
פרק קכח 982
פרק קכט 983
פרק קלג 984
פרק קלד 984
פרק קלה 985
פרק קלו 986
פרק קלט 986
פרק קמ 987
פרק קמב 988
פרק קמד 989
פרק קמז 990
פרק קנ 992
פרק קנא 992
פרק קנב 992
פרק קנג 994
פרק קנד 994
פרק קנה 995
פרק קנו 996
פרק קנז 997
פרק קנח 998
פרק קסא 999
פרק קסב 999
פרק קסו 1001
פרק קעד 1003
פרק קעז 1003
פרק קעח 1004
פרק קפד 1006
פרק קפט 1011
פרק קצ 1013
פרק רז 1030
פרק רח 1032
פרק ריז 1034
פרק רכט 1039
חלק טז 1040
פרק א 1040
פרק ב 1041
פרק ג 1042
פרק ד 1045
פרק ה 1047
פרק ו 1047
פרק ז 1049
פרק ח 1049
פרק ט 1050
פרק י 1050
פרק יג 1053
פרק טו 1054
פרק יז 1055
פרק יח 1056
פרק כ 1056
פרק כז 1057
פרק לב 1061
פרק לג 1061
פרק לד 1062
פרק לז 1063
פרק לט 1063
פרק מג 1063
פרק מו 1065
פרק מח 1065

פרק מט 1066
פרק נ 1067
פרק נא 1067
פרק נב 1068
פרק נג 1074
פרק נו 1075
פרק נט 1077
פרק ס 1077
פרק סב 1077
פרק סז 1081
פרק עה 1081
פרק עו 1081
פרק עז 1082
פרק עט 1082
פרק פא 1083
פרק פה 1087
פרק צא 1089
פרק צד 1090
פרק צט 1098
פרק קא 1098
פרק קי 1099
פרק קכג 1105
פרק קכה 1106
פרק קכז 1107
פרק קכח 1108
פרק קלא 1109
פרק קלד 1111
פרק קלח 1112
פרק קמא 1112
פרק קמג 1113
פרק קמה 1113
פרק קמז 1115
פרק קנא 1116
פרק קנו 1116
פרק קנז 1122
פרק קנח 1122
פרק קנט 1122
פרק קסג 1123
פרק קסד 1125
פרק קסז 1126
פרק קעג 1129
פרק קעז 1130
פרק קעח 1130
פרק קפב 1131
פרק קפו 1131
פרק קפז 1132
פרק קפח 1132
פרק קצ 1133
פרק קצג 1133
פרק רה 1140
פרק ריב 1142
פרק ריג 1142
פרק ריד 1143
פרק ריז 1144
פרק ריט 1144
פרק רכב 1145
פרק רכג 1147
פרק רכה 1147
פרק רכח 1148
פרק רכט 1148
פרק רל 1149
פרק רלא 1150
פרק רלד 1151
פרק רלט 1152

פרק רמא 1152
פרק רמב 1154
פרק רמד 1155
פרק רמז 1155
פרק רנא 1157
פרק רנב 1157
פרק רנג 1160
פרק רנד 1160
פרק רנט 1160
פרק רסא 1162
פרק רסג 1163
פרק רסז 1165
פרק רסח 1166
פרק רסט 1166
פרק רע 1166
פרק רעא 1167
פרק רעב 1167

הקדמה

צריכים לזכור, שכל חכמת הקבלה מיוסדת על ענינים רוחניים, שאינם תופסים לא מקום ולא זמן, ואין העדר ותמורה נוהג בהם כל עיקר, וכל השינויים הנאמרים בחכמה הזאת, אין זאת אומרת שהבחינה הראשונה נעדרת, ומקבלת צורה אחרת, אלא השינוי האמור, הוא ענין תוספת הצורה לבד, וצורה הראשונה אינה זזה ממקומה. כי ההעדר וההשתנות המה מדרכי הגשמיים. וזהו כל הקושי למתחילים, כי תופסים הדברים בביטויים הגשמי בגבולים של זמן ומקום חילוף ותמורה, אשר המחברים השתמשו בהם רק לסימנים בעלמא על שרשיהם העליונים. ולפיכך, אתאמץ לפרש כל מלה ומלה בצביונה הרוחני, המופשט ממקום ומזמן ומתמורה. ועל המעיינים מוטל, לחקוק היטב בזכרונם את פירוש המלות ההן, כי אי אפשר לחזור עליהן בכל פעם.

חלק א

פרק א

א צורת הזמן הרוחני נתבאר היטב לקמן בהסתכלות פנימית בסופו בד"ה עוד.

ב היינו האור המתפשט מעצמות הבורא יתברך. ודע, שכל השמות והתוארים הבאים בחכמת הקבלה, אינם ח"ו בעצמות הבורא ית', אלא רק באור המתפשט מעצמותו ית', אמנם בעצמותו ית', אין לנו שום מלה והגה כלל. כי זה הכלל, כל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. וזכור זאת ואל תכשל.

ג ולכאורה תמוה מאד, הלא המדובר כאן הוא בטרם שנבראו העולמות, וא"כ איזו מציאות ישנה כאן, אשר אור העליון צריך למלאותה. והענין הוא, כי כל העולמות וכל הנשמות שישנם והעתידים להבראות עם כל מקריהם עד לתכלית תיקונם, הנה הם כולם כבר כלולים בא"ס ב"ה, בכל תפארתם ובכל מלואם. באופן, שיש לנו להבחין ב' עיקרים בכללות המציאות שלפנינו. עיקר א': בבחינת מה שהם קבועים וקיימים בא"ס ב"ה בכל שלימותם ותפארתם. העיקר הב': כמות שהם ערוכים ומשתלשלים ומתחדשים לפנינו מאחר הצמצום הא', בחמשה העולמות המכונים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כמ"ש להלן. וז"ש הרב, אשר אור העליון הנמשך מעצמותו ית', היה "ממלא את כל המציאות" דהיינו כללות המציאות שבעיקר הא', מבחינת מה שהם ערוכים וקיימים בא"ס ב"ה שמטרם הצמצום. ומשמיענו שאור העליון היה ממלא אותם לגמרי עד שלא נשאר בהם שום מקום פנוי, שיהיה אפשר להוסיף בהם שלימות ותיקון כל שהוא (ועי' היטב בהסת"פ כאן).

ד פירוש כי בטרם שנבראו העולמות, שהיה אז רק א"ס ב"ה בלבד כנ"ל, לא היה שם "מקום פנוי" דהיינו מקום חסרון, שיהיה ראוי לקבל בו בחינת תיקונים. כי אור העליון היה ממלא את המקום ההוא, שלא הניח מקום לתחתונים להתגדר בו להוסיף משהו על שלימותו. אלא רק בסיבת הצמצום שנעשה, כמ"ש להלן, נתחדש אז בחינת חסרון ונתהוה מקום פנוי לתיקונים. אבל בל תטעה שבמקום גשמי הספר מדבר.

ה אין הכוונה על אויר גשמי ח"ו, אלא יש בחי' אור רוחני המכונה כן. כי הנה יש ב' בחינות אור בכל פרצוף שלם, המכונים אור דחכמה, ואור דחסדים: אור דחכמה הוא בחינת העצמות של הפרצוף, דהיינו בחינת החיות שבו. אור דחסדים הוא רק אור מלביש על אור החכמה שבפרצוף, היות ואור החכמה אינו יכול להתלבש בפרצוף אם לא יתלבש תחילה באור דחסדים. אמנם לעתים, כשהפרצופים המה בעת קטנות, אין בהם אלא אור דחסדים בלבד. ותדע שאור דחסדים זה, הוא מכונה בשם אויר או רוח, ובהיותו בפני עצמו בלי אור דחכמה, הוא מכונה בשם "אויר ריקני", כלומר שהוא ריקן מאור החכמה, ומצפה ע"כ שאור החכמה יתפשט בתוכו וימלאנו. ומשמיענו הרב, שטרם שנבראו העולמות, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה בחינת אויר ריקני זה במציאות כלל, משום שאין שם חסרון משהו, כמבואר.

ו כדי להסביר המלה הזאת, צריך שתדע מקודם מה היא מהותו של כלי רוחני. והוא, כי בהיות הנאצל מקבל את שפע חיותו מן המאציל, הנה בהכרח, שיש לו רצון והשתוקקות לקבל את שפעו זה ממנו ית', ותדע, אשר מדת הרצון וההשתוקקות הזו, היא כללות כל החומר שבנאצל. באופן, שכל מה שיש בנאצל זולת זה החומר, כבר אינו מיוחס לבחינת החומר שלו, אלא לבחינת השפע שלו שמקבל מן המאציל. ולא עוד, אלא שהחומר הזה, הוא המודד את גדלותו ושיעור קומתו של כל נאצל, ושל כל פרצוף, וכל ספירה. שהרי התפשטות אור העליון מן המאציל היא ודאי בלי שיעור ומידה, אלא רק הנאצל הוא העושה שיעור על השפע מכח עצמו, מפאת היותו מקבל לא פחות ולא יותר מכפי שיעור חשקו ורצונו לקבל, שזו היא אמת המידה הנוהגת ברוחניות, משום, שאין ענין הכפיה נוהג שם, והכל תלוי ברצון. ולפיכך אנו מכנים את "הרצון לקבל" הזה, שהוא כלי קבלה של הנאצל. והוא נבחן לבחינת החומר שלו, שמחמתו יצא מכלל מאציל להקרא בשם נאצל, מטעם היותו מוגדר במין חומר כזה, שאינו מצוי במאציל אף משהו ח"ו, כי הרצון לקבל אינו נוהג ח"ו במאציל בהחלט, שהרי ממי יקבל, והבן.

ולהלן נבאר, שיש בחומר הזה ד' מדרגות, מקטנות עד גדלות הקבלה, שהמדרגה הרביעית, שהיא בחינת גדלות הקבלה, המצויה על שלימותה רק בא"ס, מטרם שנבראו

העולמות, הנה רק עליה נעשה סוד הצמצום. ויתבאר להלן, כי נתרוקנה מכל שפע שהיה לה מיחס א"ס, ונשארה בבחינת "חלל" פנוי. וזו היא כוונת הרב באמרו, מטרם שנברא העולם, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה שם בחינת "חלל" הפנוי הזה, כמבואר.

ז כלומר שאין כלל מה להוסיף עליו על-ידי מעשה התחתונים.

ח ענין ראש וסוף יתבאר להלן.

ט פירוש, שאין בו מדרגות של קטן וגדול, אלא הכל שוה כמ"ש לקמן.

י כלומר שאין שם זכות ועביות, שהמדרגות נערכות ונבחנות על ידיהן. כי הבחנות אלו נתהוו בעולמות רק עם חידוש הצמצום, שיתבאר להלן.

יא ויש להקשות, כיון שאין לנו שום השגה בא"ס, א"כ איך נדעהו בשם, שהרי כל שם מורה על השגה, אשר אנו משיגים בו על פי הוראתו ומשמעותו של אותו השם, כנודע. ואין לתרץ כי השם א"ס מורה רק על שלילת השגה, דא"כ היה לנו לכנותו בשם "בלתי מושג", והענין הוא, כי השם הזה מורה לנו את כל ההבחן שיש בין א"ס אל כל העולמות שמתחתיו, והוא כי בחינת הצמצום שנעשה אחר הא"ס, הנה בכל מקום שהכח הזה מתעורר הוא מצמצם שם את האור, שעל ידי זה מסתיימת ההארה ההיא ומגעת לסופה. ולפיכך כל סוף וסיום, שישנו בכל הארה, ובכל פרצוף, אינו נמשך רק מכח הצמצום. ולא עוד אלא, שמסיבת הסוף וסיום ההוא יוצאים ומתחדשים כל ההויות ומילואיהן וכל מיני השינויים, שאך נמצאים בעולמות. ומתוך שענין הצמצום הזה אינו שם בא"ס, ע"כ, אין ענין סוף וסיום נוהג שם, וע"כ נקרא בשם "אין סוף", להורות, שאין שם בחינת סוף וסיום כל עיקר, ומובן עם זה, שהאור הזה, הוא פשוט ושוה בהשואה א', כי זה תלוי בזה, כמ"ש.

יב אין לתמוה, איך נבחן רצון בא"ס, הגבוה מכל רעיון, עד כדי לומר "עלה ברצונו הפשוט" וכו': כי תבין זה עם מה שנתבאר לעיל, שבהכרח נמצא בכל נאצל, רצון לקבל את שפעו מהמאציל, עש"ה. אלא שבא"ס ב"ה הוא "רצון פשוט" בסוד הוא ושמו אחד, כמ"ש בפד"א פ"א, וכן בדברי הרב לקמן. כי "האור" שבא"ס מכונה "הוא" ו"הרצון לקבל" שבא"ס מכונה "שמו", והם שניהם בסוד האחדות הפשוטה שאין פירוד כל שהוא ביניהם.

אמנם אל לדמות הפירוד והאחדות האמורים כאן, אל הפירוד והאחדות שבמושגים הגשמיים, הנפרדים על דרך התנועה, בריחוק מקום ובקירוב מקום, כי המהות הרוחנית אינה תופסת מקום כל עיקר, כנודע. אמנם תדע שהפירוד ברוחניים אינו נעשה זולת על-ידי מקרה "שינוי צורה" בלבד. באופן, שאם דבר רוחני אחד קונה לו צורה נוספת

המשונה מאותה הצורה שיש לו, הנה יצא לו הדבר הרוחני ההוא מבחינת "אחד" לשתי בחינות נבדלות, המתרחקות זו מזו על פי ההפכיות שיש באותן ב' צורות. וכמו שהמהויות הגשמיות מתרחקות ומתחברות זו בזו בדרך ריחוק מקום וקירוב מקום, כן המהויות הרוחניות, מובדלות ומתחברות על פי השתנות הצורה והשתוות הצורה, ששינוי הצורה מבדילן זו מזו, והשתוות הצורה מדביקתן זו בזו, וזכור זאת, כי זה הוא המפתח הראשון לחכמה.

ועתה תבין את סוד הוא ושמו אחד הנזכר לעיל, וענין האחדות הפשוטה שאנו מדייקים כל כך בא"ס ב"ה, כי האחדות הזו היא מפליאות כל יכלתו ית'. כי הנה נתבאר לעיל באו"פ (אות ו') ההבדל בין המאציל לנאצל שנתהוה מחמת הצורה של "הרצון לקבל" שישנה בנאצל ואינה במאציל, אשר מסיבת שינוי הצורה ההוא, נבדל הנאצל מהמאציל, וקנה לו שם בפני עצמו להקרא נאצל ולא מאציל, עש"ה.

ולפי המבואר הנה יש מקום לטעות ולחשוב, שאור א"ס המכונה "הוא", אינו דבוק לגמרי ח"ו בא"ס המכונה "שמו", דהיינו "הרצון לקבל" את השפע והאור הנקרא "הוא", שהרי אור העליון הנמשך מעצמותו ית' המכונה "הוא", הנה כל תכונתו רק להשפיע, ואין בו מצורת הרצון לקבל ולא כלום, כמבואר שם. משא"כ אין סוף המכונה "שמו", שיש בו הרצון לקבל, המשונה משום זה מן אור העליון, שאין בו ח"ו שום רצון לקבל, כמבואר, ונודע ששינוי הצורה עושה פירוד ח"ו. וזה משמיענו "הפד"א" והרב לקמן, שאינו כן ח"ו, אלא הוא ושמו אחד באחדות פשוטה, שאין ביניהם שום הבדל. ואע"פ שיש ביניהם: בין "הוא" ובין "שמו" איזה שינוי צורה בהכרח, כמבואר, מ"מ אין זה פועל שם כלל וכלל. ואע"פ שאין אנו מבינים זאת, מ"מ כן הוא בלי שום ספק. וע"ז אמרו, שבא"ס ב"ה לית שום מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, להיות ענין זה למעלה משכלנו (ההמשך בדיבור הסמוך).

יג פירוש, כבר ידעת סוד הוא ושמו אחד, שאע"פ שיש שינוי צורה בבחינת הרצון לקבל הכלול בא"ס ב"ה, מ"מ אין זה עושה שם שום הבדל בינו ובין אור העליון, אלא הם באחדות הפשוטה ועם כל זה, נעשה ענין הצורה הזו האמורה לסיבה ולגורם לבריאת העולמות ולהוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, כדברי הרב כאן, אשר על-ידי בריאת העולמות והשתלשלותם עד לעוה"ז, שנעשתה ונתחדשה כאן אותה האפשרות של נתינת מקום לעבודה בתורה ובמצות, שלא על מנת "לקבל" אלא רק "להשפיע" נחת רוח ליוצר ב"ה, הנה אז מסוגלות הנשמות, להפך צורת הרצון לקבל שבהן המפרידן מן המאציל, לצורת רצון להשפיע, כלומר, לקבל מהמאציל כדי להשפיע

נחת רוח לו. להיותו רוצה כן, כמו שכתבתי לקמן אות צ', עיין שם, שהוא השתוות הצורה עם המאציל, שנק' דביקות ויחוד, כנ"ל ד"ה אמנם, כי אז, כבר נתפשטו מצורת הרצון לקבל וקנו צורת הרצון להשפיע, שזו היא צורת המאציל עצמו. וכבר ידעת, כי השתוות הצורה עושה הרוחניים לאחד, וע"כ חוזרים אז העולמות לקדמותם, כמ"ש לפנינו.

וז"ש הרב, כשעלה ברצונו הפשוט לברוא וכו'. עלה: פירושו שנתעלה בזיכוך ודביקות ע"י שהקטין וצמצם את שיעור הרצון לקבל הטבוע בו כדי להשוות צורתו לאור העליון, ואע"פ שהרצון לקבל שבא"ס, הנקרא מלכות דא"ס או "שמו" כנ"ל, לא היה לו שום חסרון בדביקות עם אור העליון מחמת שינוי הצורה שבו, כאמור, עכ"ז קישט את עצמו להשוות צורתו אל אור העליון, ולהסתלק עכ"פ מגדלות הרצון לקבל הזה הנקרא בחי"ד שבו, כדי להדבק יותר באור העליון. כי קירוב הצורה עושה דביקות, כנ"ל ד"ה אמנם, וזהו שמתבטא במלת "עלה", כלומר, שעלתה המלכות דא"ס, שה"ס "הרצון הפשוט", ונתדבקה אל האור העליון, דהיינו שמיעטה את הרצון לקבל שלה, כמבואר.

וז"ש הרב, והנה אז צמצם את עצמו וכו': כי כבר נתבאר (לעיל אות ו'), שכל מידת שפעו ואורו ושיעור קומתו של הנאצל נמדדים בשיעור הרצון לקבל שיש בו, עש"ה, ולפיכך, מאחר שהמלכות דא"ס הנ"ל צמצמה את עצמה, ומיעטה את הרצון לקבל שבה, הנה ממילא הסתלק האור והשפע מחמת מיעוט הרצון. וזה הוא ענין הצמצום. אשר התעלות הרצון גרמה להסתלקות האור והשפע משם.

יד וזה תמוה לכאורה, דמאחר, שאין שם ראש וסוף, איך יש לך אמצע, ועוד, וכי בענין הגשמי התופס מקום אנו עוסקים ח"ו. והענין הוא, כי כבר נתבאר, אשר גם בא"ס ב"ה נבחנת בהכרח בחי' הרצון לקבל, אלא בסוד "רצון פשוט" שפירושו שאין בו הבחן מדרגות קטן וגדול כנ"ל, משום שהרצון לקבל שיש שם, אינו נבחן לבחינת שינוי צורה העושה איזה פירוד ח"ו, וע"כ אין בו שום פחיתות כלפי אור העליון. וצריך שתדע, שד' מדרגות מחויב אור העליון להתפשט עד שמגלה בנאצל את הרצון לקבל הזה על שלימותו הקבועה וקיימת.

וטעם החיוב של ד' המדרגות הוא, כי הרצון לקבל הנ"ל, הנה הוא נכלל תיכף עם התפשטות האור מהשורש, שהרי בזה נבחן, שיצא האור מהמאציל וקנה לו שם בפני עצמו, דהיינו התפשטות מהמאציל, וכל עוד, שלא נכלל בו שינוי הצורה הזו של הרצון לקבל, הנה ודאי, שעדיין בחינת מאציל הוא, ולא בחי' התפשטות הנעתקת ויוצאת מהמאציל. כי ברוחני לא יצוייר שום הבדל, זולת ע"י שינוי צורה (כנ"ל אות ו' עיין שם,

ועיין בהסתכלות פנימית כאן). אמנם כל כמה, שאין גילוי לרצון הזה מכח הנאצל גופיה, אינו עדיין קבוע בנאצל, כלומר, שהנאצל צריך להשתוקק לקבלת השפע, שאז נבחן, שנגלה הרצון לקבל מכח הנאצל גופיה. והנה ההשתוקקות הזו, אי אפשר שתהיה, אלא רק בעת שאין בו השפע, כי רק אז יתכן שישתוקק אחריו באופן שיתגלה בו מכוחו עצמו "הרצון לקבל". ואז, נשלמים כלי הקבלה בקביעות. עוד אחת צריך שתדע, שכל התפשטות אור מהמאציל, כמו שהיא כלולה מבחינת רצון הקבלה כאמור, הנה היא מוכרחת להכלל גם כן מבחינת רצון להשפעה, שאם לא כן, היה המאציל והנאצל בבחינת הפכיות הצורה, שהוא פירוד גמור ח"ו, כי הפכיות הצורה היתה מרחיקה אותם זמ"ז כרחוק מזרח ממערב ולפיכך מוכרח כל אור המתפשט מהמאציל להכלל ג"כ מבחינת הרצון להשפיע, כדי שתהיה קרבת צורה בין המאציל לנאצל. ובשעה שמתגלה בנאצל הרצון להשפיע הזה, הנה נמשך לו אור גדול מהמאציל, המיוחס להתעוררות הרצון הזה, והאור הזה מכונה בכל מקום אור דחסדים. אמנם התפשטות הא' מהמאציל, אשר הרצון לקבל כלול בה כמבואר לעיל, היא נקראת בכל מקום אור דחכמה או אור העצמות. וזכור היטב, ב' מיני אורות הללו. ותדע, שהאור הב' שהוא אור דחסדים, שפל הרבה מהאור הא' שהוא אור דחכמה, משום שנמשך עם התגברות והתעוררות הנאצל, מכח עצמו, להיותו רוצה להשוות צורתו עם המאציל, כי על כן מתגבר ומתעורר לבחינת הרצון להשפיע, כמבואר. משא"כ ההתפשטות הא', שהוא אור דחכמה, הנה הוא נמשך ישר מהמאציל, ואין לנאצל שום חלק בהמשכתו, וע"כ הוא נעלה ממנו לאין ערוך, וע"כ "אור החכמה" נבחן לעצמותו וחיותו של הנאצל, ו"אור דחסדים" נבחן רק לבחינת אור של תקונים להשלמת הנאצל.

עתה תבין ד' בחינות והמדרגות המחויבות להמצא בכל נאצל כנ"ל. כי מתחילה מתפשט האור ויוצא מהמאציל כנ"ל בבחינת אור דחכמה, אשר "הרצון לקבל" בלבד כלול בו, וזו היא בחינה א'. ואחר כך מתגברת באור הזה בחינת הרצון להשפיע, וממשיך אור דחסדים כנ"ל, והתגברות זו נבחנת לבחינה ב'. ואחר כך מתפשט אור דחסדים הזה התפשטות גדולה, שענינה יתבאר לקמן, וזו היא בחינה ג'. ואחר שיצאו ונתגלו ג' הבחינות הנ"ל במילואן, אז חוזר ומתעורר כח הרצון לקבל הכלול בהתפשטות א', וחוזר וממשיך אור החכמה. וזו היא תכלית השלימות של קביעות הרצון לקבל בפרצוף, להיותו נגלה בבחינת השתוקקות, כלומר, בשעה שלא היה אור החכמה בפרצוף אלא אור דחסדים, דהיינו אחר בחי' ג' הנ"ל, שהיתה לו לנאצל מציאות להשתוקק לקבלת אור החכמה, אשר ההשתוקקות הזו קובעת בו הרצון לקבל, ומשלימה לו כלי הקבלה,

מה שלא היה כן בהתפשטות הא' (כנ"ל בד"ה וטעם החיוב ע"ש). ולפיכך, אין כלי הקבלה נשלמים, אלא בבחינה הד' הזאת, המכונה ג"כ התגברות ב', ואחר שלימותה של הבחינה ד' הזאת בא"ס ב"ה, נתהוה בה הצמצום, שפירושו הסתלקות הרצון לקבל מן בחינה הד' הזאת, שזה גרם להסתלקות אור א"ס ב"ה משם (כנ"ל דף ד' ד"ה וז"ש הרב והנה, עש"ה).

והנה נתבארו, ד' הבחינות המחויבות להמצא בכל נאצל, אשר בחינה א', מכונה התפשטות ראשונה או חכמה. ובחינה ב', מכונה התגברות ראשונה או בינה. ובחינה ג', מכונה התפשטות שניה או זעיר אנפין. ובחינה ד', מכונה התגברות שניה או מלכות.

אשר ב' ההתפשטויות נבחנות לזכרים, להיותן בחינת השפע הנמשך מהמאציל: כי התפשטות א' היא שפע אור החכמה, והתפשטות ב' היא שפע אור דחסדים. וב' התגברויות, הן ב' נוקבין, להיותן בחינת התעוררות של הנאצל והתגברות הרצון מכח עצמו, אשר התגברות א' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון להשפיע", הנעשה שורש אל האור דחסדים כנ"ל. והתגברות ב' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון לקבל", הנעשה לבחינת כלי קבלה לפרצוף בכל השלימות הרצויה. והוא שנקרא בכל מקום בחינה ד'.

והנה בחינה ד' זו, היא הנקראת נקודה אמצעית שבא"ס ב"ה, ועליה כיוון הרב באמרו "צמצם את עצמו בנקודה אמצעית אשר בו". ונקראת כן, להיותה כלי הקבלה לאור א"ס ב"ה, שהוא בלי שיעור ובלי גבול כלל. וע"כ נבחנת מציאותה כדוגמת נקודה בפנימיותו ובאמצעו של האור ההוא, והאור מסבב אותה ודבוק בה סביב סביב עד אין שיעור. כי רק באופן זה יתכן שתחזיק אור עליון בלי מידה ובלי שיעור כלל, משא"כ בכלי הקבלה שמאחר הצמצום ולמטה, דהיינו בנאצלים התחתונים, אשר בהם נבחנים כלי הקבלה שמחזיקים אורם בפנימיותם ותוכיותם, כלומר, שדפנות הכלים שה"ס ד' הבחינות שבהם, המה עושים גבול ומידה על האור שבתוכם, והוא מפני העביות שבכלים, כמ"ש להלן, משא"כ בא"ס ב"ה, ששם האור והכלי באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד (כנ"ל אות ל' ד"ה ולפי), וע"כ אין הכלי מגביל את האור שמחזיק, כלל, וע"כ האור שבו הוא בבחינת אין סוף. והנה נתבאר היטב סוד הנקודה האמצעית שבא"ס ב"ה, שאין המדובר ח"ו בבחינת מקום ושטח גשמי בשיעורים מוחשיים, אלא הבחינה הד' הכלולה בא"ס מכונה כן, על שם אחדותה הפשוטה עם האור העליון, כמבואר.

ודבר הצמצום הנעשה בנקודה האמצעית הזאת כבר נתבאר לעיל אות מ' ד"ה וז"ש הרב עש"ה.

טו מרחק הרוחני נתבאר באות ל' ד"ה אמנם ע"ש. גם נתבאר שבא"ס ב"ה לא היה שום ריחוק ח"ו בין הנקודה האמצעית שה"ס הכלי ובין האור, ע"ש, אמנם אחר שצמצם האור מתוך הנקודה האמצעית, הנה נתגלה בזה, שינוי הצורה שבה מן האור, שהרי האור העליון אין בו מבחינת הרצון לקבל ולא כלום, אבל הנקודה היא בבחינת "רצון לקבל" המשונה מן האור כנ"ל, וכיון שנשתנתה צורתם זה מזה, הרי המה רחוקים זה מזה במידת ההפרש של השינוי הזה, כנ"ל, וז"ש הרב "ונתרחק" וכו'.

טז ד' הבחינות הנ"ל, מכונות גם ד' צדדים. ומשמיענו הרב, שאף על פי, שהצמצום לא היה אלא רק בנקודה האמצעית כנ"ל, שהיא בחינה ד', מ"מ נסתלק האור מכל ד' הבחינות, מטעם, שאין ענין מקצת נוהג ברוחני, וע"כ נסתלק גם מג' בחינות.

יז כבר נתבאר לעיל באות ד' ובאות ה' ע"ש.

יח פירוש, בלי הבחן מדרגות של קטן וגדול. ואין להקשות, מאחר שכבר נגלה שינוי הצורה, שישנו בנקודה האמצעית על ידי הסתלקות האור ממנה, א"כ בהכרח, שהוכרו משום זה גם המידות הקטנות, זו קטנה מזו, שבשינוי צורה בתוך ג' המדרגות הקודמות, אשר הבחינה הג' למשל זכה מהנקודה האמצעית, משום שמידת הרצון לקבל שבה היא פחותה יותר מבבחי' ד', וכן בחינה ב' היא זכה יותר מבחינה ג', כי מידת הרצון שבה פחותה יותר מבחינה ג', ובחינה א' היא זכה יותר מכולן, כי מידת הרצון לקבל שבה פחותה מבכולן, וע"כ, שינוי צורתה אינו ניכר כמו בהן. הרי שיש כאן הבחן מדרגות של קטן וגדול, ואיך אומר הרב, שהצמצום היה בהשואה א' בסביבות הנקודה. והתירוץ הוא, כי הצמצום לא עשה את הנקודה האמצעית לבחינת "סוף".כלומר, אם היה האור מסתלק מהנקודה מסיבת שינוי הצורה שיש בה, אז ודאי היתה נעשית משום זה לבחינת "סוף", שפירושו, הדרגא הפחותה ביותר שאין למטה הימנה בפחיתות, אשר אז יצא לנו להבחין גם כן, את ג' הבחינות הקודמות ליותר חשובות מהנקודה האמצעית, על דרך זו למעלה מזה. אכן לא היה כן, כי הצמצום לא נעשה מחמת שינוי הצורה שיש בנקודה, שזה לא יתכן, שהרי עדיין במלכות דא"ס אנו עוסקים, אשר שם אין שום שינוי צורה בינה לבין האור, שהם שניהם באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד כנ"ל. אלא הצמצום נעשה, רק בסוד שעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות וכו' כנ"ל (אות מ' ד"ה פירוש, עיין שם), שפירושו, שחשק לאותה השואת הצורה, אשר עתידה להתגלות על ידי בריאת העולמות, דהיינו, צורת הקבלה על מנת להשפיע נ"ר ליוצר, שיש בזה מעלה יתירה מאד נעלה: כי מצד אחד, הוא השפעה גמורה, כי כל הרצון הוא, רק להשפיע נחת רוח ליוצר ב"ה ולא לצרכי עצמו כלום, ועל כן שוה צורתו לגמרי עם האור העליון של

המאציל, ונמצא דבוק בו ית' בתכלית הדביקות. ומהצד הב', אפשר לו להעמיק ולהגדיל את כלי הקבלה שלו עד אין סוף ואין תכלית, כי עתה אין צורת הקבלה עושה שום שינוי צורה, כי היא באה מתוך הרצון להשפיע. וע"ד שאמרו חז"ל (במסכת קידושין דף ז' ע"א), שבאדם חשוב, נתנה היא את כסף הקידושין ואמר הוא הרי את מקודשת לי, הרי זו מקודשת, ואע"פ שכתוב בתורה ונתן בידה, שהבעל מחויב ליתן את כסף הקידושין, מ"מ כיון שאדם חשוב הוא, הנה האי הנאה דמקבל מינה, זה חשוב כמו נתינה ממש, עש"ה. הרי, ש"הקבלה על מנת להשפיע", היא נתינה ולא קבלה. כי על כן אדם חשוב המקבל ממנה כסף, דומה, כמו שנותן לה כסף, והוי כמ"ש בתורה, ונתן בידה, מטעם שהוא מקבל רק כדי להשפיע נ"ר אל האשה, שתתכבד על ידי קבלתו.

ונמצא לפי המבואר, שכל עיקר סיבת הצמצום היתה, רק לסיבת החשק לצורה החדשה של ה"קבלה על מנת להשפיע" העתידה להגלות על ידי בריאת העולמות (כנ"ל אות מ' ד"ה פירוש), אבל לא כלל משום איזו עביות שהרגיש בנקודה האמצעית, כי לא היו שם שום עביות ושום שינוי ח"ו כנ"ל, ולפיכך לא נעשתה הנקודה האמצעית לבחינת "סוף", מחמת הצמצום. ולפיכך לא יתכן כלל להבחין ענין קטן וגדול, וז"ש הרב שהצמצום היה בהשואה גמורה.

יט פירוש, כי בהכרח נעשתה פה איזו תמונה מחמת הצמצום, ואף על פי שהצמצום היה בהשואה (כמבואר היטב בדבור הסמוך לעיל), ולא משום שינוי צורה, אמנם אחר הצמצום והסתלקות האור מאותה הנקודה האמצעית, הרי נגלה, שאין האור העליון ראוי להתדבק בה משום הצורה של גדלות הקבלה הנמצאת בה, וכיון שזה נגלה, הנה נפלה ממדרגה שהיתה לה בא"ס. וא"כ היא כבר חשובה לבחינת "סוף", שפירושו עביות כזו שאין למטה הימנה: כי על כן רק הנקודה האמצעית הזאת נשארה חלל פנוי ואינה ראויה עוד להתלבשות האור (כנ"ל אות ו' ד"ה כדי), וג' הבחינות הקודמות במעלה ובזכות, עדיין הן ראויות להתלבשות האור בהן גם לאחר הצמצום. ועם כל זה ביארנו לעיל (בדיבור הסמוך) שלא נעשית לבחינת "סוף", מטעם הנ"ל ע"ש. וזהו שמדייק הרב ואומר "שמקום החלל ההוא היה עגול מכל סביבותיו", רוצה לומר, לא "סוף" ממש, אלא כמו הסוף שיש ב"תמונה עגולה", אשר סופה במרכזה. באופן, שתצייר לך את ד' הבחינות ההן, כמו ד' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים, שהעיגול המרכזי הוא בחינה ד', ואותה מקיפה בחינה ג', ואותה מקיפה בחינה ב', ואותה מקיפה בחינה א'. ובאופן זה, אין בחינת מעלה ומטה ימין ושמאל נבחנת ביניהם. כי בחינה א' למשל, שהיא בחציה הא' מקפת למעלה מכולן, בחציה הב' היא נמצאת מקפת למטה מכולן, וכן שאר

הבחינות, וא"כ אין כאן מעלה ומטה, ועד"ז ימין ושמאל. באופן, שאין ביניהן שום מעלה זה מזה, וכולן שוות בהשואה אחת. והטעם, כבר נתבאר (בדיבור הסמוך) מפני שסיבת הצמצום לא היתה משום שינוי הצורה עש"ה. וזהו שמדייק הרב "עגול מכל סביבותיו בהשואה גמורה", והבן.

כ כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך.

כא פירושו, אם היה שם הבחן מעלה ומטה ימין ושמאל, היה זה מתבאר בתמונת המרובע, שיש שם ד' הצדדים הללו, שהם הכינויים של ד' הבחינות הנ"ל. אמנם לא היה כן, אלא בתמונת העיגול, שאין בה ההבחנות הללו, כנ"ל בדיבור הסמוך.

כב מורה על מדרגה שיש בה רק ג' בחינות, שחסרה שם בחינה ד'. דהיינו ג' צדדים: מעלה, ימין, ושמאל. וחסר שם צד מטה וזה נקרא תמונת המשולש.

פרק ב

א אל תטעה לחשוב, שמפאת צמצום האור מהנקודה האמצעית היה איזה שינוי בא"ס ח"ו. כי אין העדר ותמורה ברוחניות, ואין צריך לומר במקום הגבוה הזה (כנ"ל דף א' ד"ה צריכים עש"ה). אלא ענין הצמצום האמור, נעשה למהות חדשה ונוספת על א"ס ב"ה. באופן, שהא"ס ב"ה נשאר בכל אחדותו הפשוטה כמו שהיה מטרם הצמצום, בסוד הוא ושמו אחד, ודבר הצמצום הנעשה על הנקודה האמצעית, מובן, ליציאת עולם חדש, שמשם נסתלק האור ונשאר מקום חלל זריק על דרך שנתבארו לעיל. ובמקום החלל ההוא, נאצלו כל העולמות כולם כמ"ש לפנינו.

ב אין להבין ענין פעולה זו כמשמעותו השטחית ע"ד פעולה אנושית, שמתחילה פעל כך ואח"כ פעל בדרך אחרת ונסתלק מפעולה ראשונה, כי אין לך הגשמה יותר גדולה מזו, כי הוא יתברך אינו בעל מקרה ושינוי ח"ו, וכמ"ש אני הויה לא שניתי וכו', ואע"פ שאין המדובר בעצמותו ית', אלא רק באור המתפשט ממנו, מכל מקום, כיון שאין שינוי ומקרה ותנועה בעצמותו ית' אלא שהוא בעל מנוחה בהחלט, נמצא שמתחייב להיות כך גם באורו המתפשט הימנו כל כמה שלא הגיע לבחינת הנאצל, דהיינו, כל כמה שלא הגיע לבחינת התלבשות בכלים, כי רק אז יצא מכלל עצמותו ית' לבחינת הנאצל המחודש והמקבל הימנו, וכבר ביארנו שכל החידוש הזה, שורה בעיקר על הכלי של הנאצל, דהיינו בחינת ה"רצון לקבל" שישנו בנאצל, שהרצון הזה, אע"פ שהוא רוחני, מ"מ הוא ודאי חידוש צורה והוא "מקרה" כי אינו נוהג בהכרח בעצמותו ית', מה שאין כן באור שנתלבש בו שהוא אינו מחודש, שהרי נמשך מעצמותו ית' בבחינת "יש מן יש". ומכל מקום ענין הפעלת האור העליון במידת הכלי, דהיינו בבחינת מה שהכלי

מתפעל ומקבל מהאור העליון, נופל עליו ג"כ בחינת חידוש, שהוא "מקרה" בהכרח כמובן, ותדע שכל החידושים והשתלשלות המדרגות הנ"ל הנה המה עוסקים רק בערך התפעלותו של הכלי וקבלתו מהאור העליון כי זה לבד מקבל השינויים והריבויים. אמנם האור כשהוא לעצמו, נמצא תמיד בבחינת המנוחה המוחלטת, בהיותו מתפשט מעצמותו ית'. והבן זה היטב ותזכור זה בהמשך כל הלימוד בחכמה הזאת בכל מלה ומלה ממש.

ולפי המבואר תבין היטב, כי האור העליון אינו פוסק מלהאיר לנאצלים אפילו לרגע, ואינו נופל ח"ו תחת המקרה והחידוש, אלא, שהוא במצב המנוחה המוחלטת, וכל ענין הצמצום והסתלקות האור האמורים כאן, אינם אמורים אלא רק בערך התפעלותו וקבלתו של הכלי, דהיינו הנקודה האמצעית. פירוש, אע"פ שהאור העליון לא פסק מלהאיר, מ"מ הכלי לא קיבל עתה כלום מהארתו, משום שמיעטה את עצמה, דהיינו שמיעט את ה"רצון לקבל" שבה, דהיינו שלא לקבל בבחינה ד' שהיא נקודה אמצעית ממש, אלא רק בג' הבחינות הקודמות הנמצאות בה, שהרצון לקבל קלוש בהם, והרצון להשפיע שולט שם יותר (כנ"ל אות נ' ד"ה עתה תבין). באופן, שהאור העליון לא נתפעל כלל מן הצמצום, ולא שינה דרכו ח"ו, אלא ממש כמו שמאיר בא"ס ב"ה, כן מאיר גם בעת הצמצום ולאחר הצמצום, ובכל העולמות כולם ואפילו בעולם העשיה, בלי שום הפסק אפילו לרגע, אלא הכלים בעצמם, עושים את כל השינויים הללו, כי אינם מקבלים, אלא לפי מידתם, דהיינו "מידת הרצון לקבל" שבהם, כמבואר.

ומהאמור תבין, אשר מ"ש הרב המשיך מן אור א"ס קו אחד, פירושו, אשר מקום החלל בעצמו, דהיינו, הכלי שנתרוקן מאור א"ס, הנה, הוא עצמו גרם להמשכת הקו מאור א"ס, מסיבת המיעוט, שנתחדש ב"רצון לקבל" שבו. כי שיעור מידת קבלתו עתה מאחר צמצום הבחינה ד' שלו, מכונה בשם קו, דהיינו בערך קבלתו הקודמת בבחינה ד' שמילא את המקום כולו, אבל עתה, שאין לה הרצון לקבל הגדול הזה, אלא רק ג' בחינות הרצון הקודמות, אשר הרצון לקבל קלוש בהן כנ"ל, נבחן כמו שהכלי ההוא אינו מקבל יותר מאור א"ס אלא קו אחד של אור, וכל מקום הכלי נשאר ריק ופנוי מהאור, כי אין האור הדק הזה שמקבל עתה, מספיק למלאות כל מקומו של הכלי, שזה עלה לו מחמת חסרון דבחינה ד' שמיעטה אותו כנ"ל. ונתבאר, אשר האור העליון לא נפסק כלל מסיבת הצמצום, וכן לא נשתנה כלל שימשיך האור בבחינת קו אחד, אלא, כל השינוי הגדול הזה נעשה בסיבת כלי הקבלה שנתמעטו אשר עתה לא יוכלו לקבל מאור א"ס אלא

שיעור קטן מאד הנקרא קו, דהיינו לפי מידת רצונו, כי לא ירצה יותר מהמידה ההיא, והבן היטב.

ג פירושה של תמונת העגול כבר נתבאר לעיל (פרק א' אות ק'), ומשמיענו בזה, שאפילו לאחר הצמצום נשאר האור העליון בתמונת העגול, שפירושו בלי הבחן מדרגות, וכל ד' הבחינות שוות אצלו במעלה (כנ"ל פרק א' אות ק'), והטעם הוא כמ"ש לעיל (בדיבור הסמוך), אשר ענין החידוש והמקרה אינם נוהגים ח"ו באור העליון, עש"ה, וכל אלו מיני ההתחדשות האמורים, אינם אלא יחסי הכלים בלבד.

ד אל תשכח שאין הכונה ח"ו במושגים המדומים במקום גשמי, אלא הזך ביותר מכונה בחינת מעלה, והעבה והגרוע ביותר מכונה בחינת מטה. וכנ"ל (פ"א אות ו') שכל מה שאפשר להבין בהתפשטות האור מהמאציל וביאתו לבחינת נאצל, הוא בעיקר בבחינת חידוש של שינוי הצורה שישנו בנאצל, דהיינו, בחינת ה"רצון לקבל" שנתחדש בו, שאינו נמצא במאציל. ומחמת זה, נבחן הנאצל, שהוא רחוק, עב ושפל ותחתון כלפי המאציל, כי שינוי הצורה מהמאציל עושה כל אלו ומפרישו מבחינת המאציל לבחינת הנאצל. גם ידעת ששינוי הצורה הזאת, דהיינו ה"רצון לקבל", אינו נגלה בבת אחת, אלא שמתרקם לאט לאט, בסדר ד' בחינות, ונגמרת צורתו בתכלית הגדלות רק בבחינה הד'. ולפיכך יוצא לנו, כי כל שצורת הרצון לקבל שלו קלושה ביותר, דהיינו הבחינה הא' של ד' הבחינות, הרי היא נבחנת לקרובה יותר אל המאציל, והיא חשובה יותר וזכה יותר ועליונה יותר, כי שינוי הצורה שבה אינו כל כך גדול כמו ג' הבחינות שלאחריו. והבחינה הב', שהרצון שבה גדול מבחינה א', הרי היא נבחנת, לרחוקה מן המאציל ביותר ועבה ביותר ושפלה ביותר ותחתונה ביותר מן הבחינה הראשונה, עד שהבחינה הד', היא רחוקה מהמאציל יותר מכולן, ועבה ושפלה ותחתונה יותר מכולן. וז"ש הרב שהקו נמשך, "מלמעלה למטה", דהיינו מבחינה ראשונה עד לבחינה הד' (ולא עד בכלל), שהיא התחתונה ביותר מכולן. וענין מעלה ומטה האמור, נתחדש עתה עם יציאת הקו, כי בטרם שהאיר הקו, דהיינו בשעת הצמצום, לא נבחן שם מעלה ומטה, כנ"ל (פ"א אות ק'), אלא אחר שקיבלה האור בבחינת קו לבד, שפירושו שלא קיבלה אותו בכל ד' הבחינות, רק על ג' בחינות ראשונות שבה לבד, ובחינה ד' נשארה חושך בלי אור, הנה רק עתה, נגלית בחינה ד' לבחינה שפלה ועבה ותחתונה, שעליה נערכות גם כן ג' הבחינות הקודמות לה בכמה שהן זכות וקרובות יותר אל המאציל, כנ"ל. משא"כ, בעת הצמצום, שנסתלק האור מכל ד' הבחינות בבת אחת, לא היה עוד ההכר הזה בין הבחינות, כנ"ל (פרק א' אות ק').

ה היינו בחינה ראשונה מד' הבחינות כנ"ל בדיבור הסמוך.
ו כי בחינה א', שהיא הראש העליון, היא הקרובה ביותר לא"ס, כלומר למאציל, וע"כ נחשבת כמו שנוגעת בו, כי אין הפרש שבשינוי הצורה דבחינה א' ניכר כל כך עד להפרידו מהמאציל, כנ"ל.
ז למטה בסופו מורה על הבחינה הד', שהיא רחוקה יותר מכולם ותחתונה יותר מכולם, כנ"ל (פרק ב' אות ד'), שאינה מקבלת עתה את האור העליון, ונמצא שאינה נוגעת באור א"ס, אלא נפרדת הימנו.
ח רומז בזה, לד' העולמות הנקראים: אצילות, בריאה, יצירה, ועשיה. שהם כוללים כל העולמות, שהם בפרטיות בלי מספר. וד' העולמות הללו, נמשכים מד' הבחינות הנ"ל: מבחינה א' אצילות, מבחינה ב' בריאה, מבחינה ג' יצירה, מבחינה ד' עשיה.
ט שנקראים: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כנ"ל (בדיבור הסמוך), אשר המה כוללים כל העולמות כולם, הנה קודם כל אלה, דהיינו מטרם הצמצום, לא היו ד' בחינות אלו נבחנות בזו למעלה מזו, כנ"ל (פרק ב' אות ד'), אלא בסוד האחדות הפשוטה כנ"ל (פ"א אות ל' ד"ה ולפי המבואר) בלי שום הבדל בין המדרגות ובין אור לכלי, אלא בסוד הוא ושמו אחד, כנ"ל עש"ה.
י "הוא" מורה על האור העליון, ושמו מורה על בחינת הרצון לקבל הנמצא בהכרח שם, כנ"ל (פ"א אות ל' ד"ה אין לתמוה עש"ה). "שמו" הוא בגי' "רצון", רומז על ה"רצון לקבל".
יא כלומר, עתה לאחר שנבראו העולמות, אפילו המלאכים שהם הנבראים היותר קרובים ברוחניותם אין להם השגה בא"ס.
יב כי בהיות שם בא"ס ב"ה סוד הוא ושמו אחד, ואין מקום וכלי ניכרים שם כל עיקר כמ"ש לעיל, לפיכך אין שכל נברא יכול להשיגו, כי אין השגה באור בלי כלי.

חלק ב

פרק א

א היינו הקו הנמשך מאור א"ס ב"ה לתוך החלל לאחר הצמצום (עי' לעיל ח"א פ"ב אות ב').
ב הכלים של עשר הספירות דיושר נקראים בשם "צנור" או צנורות, מטעם שמגבילים בשליטה גדולה ובדיוק גדול את דרכי האור הנמשך בהם, שלא יתפשט אלא בדרכים המסוימים בכלים ההם. כדוגמת הצנור המגביל בדיוק נמרץ את המים העוברים בתוכו,

ונמשכים ויוצאים ממנו באותה הצורה שבצנור, אם דק ואם בהרחבה בלי שינוי כל שהוא לעולם. ומאותו הטעם, נקראים האורות העוברים דרך הצנורות ההם, בשם עשר ספירות דיושר, להיותם נמשכים לפי החוקים של הצנורות האלו ביושר וצדק, דהיינו בכלי הזך יותר מתלבש האור החשוב יותר וכדומה, בלי שינוי כל שהוא, מטעם השראת שליטתם החזקה של הצנורות עליהם.

וכח שליטה זו הנמצאת בצנורות האמורים, הוא, משום דכל מה שהוא רצון במדרגה העליונה, הוא כח מחייב במדרגה תחתונה הנאצלת בסיבתה. ולפיכך אותו הצמצום שעל בחינה ד' הנמצא בכלים דעגולים מבחינת רצון חפשי, נעשה בכלים דיושר המסובבים על ידיהם, לבחינת כח ושליטה המחייבת אותם כן, וכח זה נקרא בשם "מסך", כמ"ש להלן.

וז"ס מ"ש בתקונים הפוך "רצון" ותשכח "צנור" עכ"ל, והיינו כדאמרן שה"צנור" בהיותו בבחינת מסך, שפירושו צמצום בשליטה, דהיינו שמעכב רצונו מלקבל בבחינה ד' מכח העליון השולט עליו, הריהו ההפך מן חומר הכלי עצמו, דהיינו "הרצון לקבל", כי מעכב את עצמו מלהפיק את רצונו זה, וע"כ רמזו הפוך "רצון ותשכח צנור", כלומר, שענין הצנור הוא הפוך מהרצון, שהרי כופה רצונו ועושה ההיפך ממה שרוצה. ולכן תמצא בכל הדרושים והכתבים, כשאנו רוצים לכנות ולהדגיש ענין הסתלקות האור מבחי"ד, אנו מכנים זה בשם צמצום. וכשאנו רוצים להדגיש כח הצמצום הנוסף מצד אור הקו שלא נתפשט לבחי"ד, אנו מגדירים אותו בשם "מסך" שהוא כח מעכב של האור שלא יתפשט לבחינה ד'. וכשאנו מדברים על כללות הכלי, דהיינו הכלי והמסך ביחד, מגדירים אותו בשם "צנור", וכשמדברים על אור וכלי והמסך ביחד, דהיינו באור המלובש במידת הצנור מגדירים אותו בשם "קו". וכשמדברים על כלי שאין בו מסך מגדירים אותו בשם עיגול.

[ג] מה שמדייק הרב במלת "אחד", הוא להוציא את תיקון שלושת הקוים שנעשו בעולם האצילות. ומשמיענו, שבעולם אדם קדמון, עדיין אין כאן תיקון זה של ג' קוים, אלא רק "קו אחד" בלבד. וטעם הדבר הוא, מפני שענין תיקון של ג' הקוים נעשה לאחר זה בעולם האצילות, והוא נמשך מדבר השיתוף של מידת הרחמים בדין, כמ"ש במקומו, וכאן אנו עוסקים בעולם אדם קדמון, שעדיין לא נעשה השיתוף הזה, ועל כן אין כאן אלא קו אחד בלבד.

וביאת האור לכלי הקבלה של הנאצל, מכונה בשם "התפשטות" (עי' לוח התשובות

ח"א אות י"ד). וכבר נתבאר לעיל, שכלי הקבלה שבנאצל הזה מכונה בשם צנור (עש"ה דבר בטעמו).

ד יש ערך ידוע להבחין במדרגות של לידת פרצוף, ששם מכונות ארבע הבחינות שברצון, בשמות: אור, מים, רקיע, מאה ברכות, או מאה שערים. והוא מטעם התחלפות האורות שלא במקומם, שמשום החילוף הזה מקבל האור צורת מים, כמ"ש במקומו. ומשמיענו הרב, ששורש דבר זה נעשה כאן עם ביאת הקו, שהאור המתפשט בבחינת הקו, נבחן כלפי האור העליון לבחינת "מים", וע"כ מדייק "מימי אור העליון של אור א"ס", שעם התפשטות האור אל הצנור הדק, נגרע האור מאד מערכו שבא"ס, ונבחן לבחינת מים בערך הקודם.

ה אור המתפשט בחוקים של ד' הבחינות בהדרגה, דהיינו מזך אל העב, ונפסק על בחינה ד' נקרא "קו ישר".

ו אל תטעה לפרש התכיפות והלאט לאט הנאמרים כאן, על סדר זמנים, כי הרוחניות היא למעלה מזמן, כנודע, אלא "תיכף עד למטה" פירושו, בלי שינוי של מדרגות. ולאט לאט פירושו, על פי ההשתלשלות של המדרגות. ורצונו לומר, על השתלשלות הסדר של ד' הבחינות הנודעות, כמו שהולך ומפרש להלן.

ז פירוש "השורש" של ההתפשטות שנתחדש שנקרא קו, כי להיותו נאצל חדש, נבחן בו שורש מיוחד המאיר אליו בבחינת חידושו, שהוא נקרא ספירת הכתר של הקו. ומן הכתר הזה, מתפשט אור א"ס אל הקו, על ד' הבחינות הנודעות, אשר בחינה א' נקראת חכמה, ובחינה ב' נקראת בינה, ובחינה ג' נקראת זעיר אנפין, ובחינה ד' נקראת מלכות. ועל הסדר הזה אומר הרב לעיל, "שנתפשט לאט לאט", שמתחילה נתפשט הכתר, ואח"כ החכמה, ואח"כ הבינה, אח"כ הזעיר אנפין, וכו' (עי' לוח התשובות ח"א אות ח' פירוש המלה של אח"כ).

ח פירוש המלה "עגול" עיין בלוח התשובות ח"א אות מ"א. ועי' בחלק א' פ"א אות ק'. ובהיות אור הקו מתלבש בעיגול נקרא גלגל.

ט כלומר, שכל האור שיש בעגולים אינו אלא ממה שמקבלים מהקו, שהארתו היא בחינת הארה חדשה, שאין בו אלא ג' בחינות כנ"ל, ולפיכך הריהו משונה מן אור א"ס הסובב בבחינת אור עגול (עי' ח"א פ"ב אות ג'), וז"ש הרב שהוא "בלתי דבוק" באור א"ס, כלומר שאין צורתו של אור עגול של הכתר דעגולים, שוה לאור שבא"ס, כי השואת הצורה היא הדביקות שברוחניים (עי' לוח התשובות ח"א אות י"ב ועי' או"פ ח"א פ"ב אות א' ד"ה ומהאמור). וסובב, פירושו גורם מסבב.

י כלומר, אם היתה הארתו ג"כ בכל ד' הבחינות כמו אור א"ס, שאז היתה צורתו שוה ודבוקה בא"ס, וא"כ היה מתבטל בא"ס ובלתי ניכר לגמרי.

יא האור המתפשט מהא"ס אל הנאצל, נקרא בשם אור ישר, והאור הזה מתקשר בנאצל, על ידי מלבוש של אור חוזר העולה מהמסך ולמעלה בכח זווג דהכאה, שענינו יתבאר להלן ונקרא בשם "התקשרות", משום שאור חוזר זה העולה מהמסך דבחי"ד מהקו הישר הוא מחזיק ומתפיס את האור העליון בעיגול. באופן, שבמקום שהאו"ח אינו מלביש את האור העליון, נחשב אותו האור כלפי הנאצל כמו שאינו, כי אינו משיג אותו בלי המלבוש הזה שנקרא אור חוזר. ויתבאר עוד להלן. וזה דומה להבדיל, לנר של חלב, שאע"פ שעיקר כח ההארה נמשך ממידת החלב שבו, עכ"ז אין האור מתקשר בחלב אלא בפתילה, ובמקום שנגמרת הפתילה מתכבה הנר, אע"פ שנשאר עוד שם חלב מרובה.

יב והטעם הוא, מפני שאין מסך בעגולים שיעלה או"ח, וזולתו אין התקשרות לנאצל עם האור העליון, כנ"ל בדיבור הסמוך (עי' לעיל אות ה'). ונתבאר שם שהכלי של הקו מכונה בשם צנור, והוא שפל הרבה מהכלים העגולים שנגלו עם צמצום א' בטרם ביאת הקו, ע"ש הטעם. וע"כ משמיענו הרב, שאע"פ שהכלים דעגולים גבוהים בהרבה מן הקו, מכל מקום אינם מקבלים על ידי עצמם שום אור, ואת כל האור שבהם המה מוכרחים לקבל, על ידי הקו הזה השפל מהם הרבה, מהטעם האמור.

יג בכל ספירה אנו מבחינים ב' מיני אורות, שהם נקראים: אור פנימי, ואור מקיף, כי האור המתלבש בתוך הספירה בתוכה, נקרא בשם: אור פנימי, והאור שאינו יכול להתלבש בפנימיותה, מחמת הגבול שישנו שם, נבחן שנשאר בשורש שלה, ומקבלת ממנו הארה מרחוק, הנקראת בשם "אור מקיף". ומשמיענו הרב שאף על פי שהעיגולים רחוקים מא"ס, כלומר ששינוי הצורה שביניהם גדול מאד, עם כל זה המה מקבלים בחינת הארה ממנו מרחוק, שנקרא אור מקיף, המאיר בב' בחינות, בבחינת כלל ובבחינת פרט. "וסובב" מורה על או"מ הכללים, "ומקיף" מורה על או"מ הפרטים.

יד משמיענו, אשר או"מ זה, שהעיגולים מקבלים מאין סוף, מאיר וסובב עליהם מכל צדדיו, כלומר, מכל ד' הבחינות, דהיינו אפילו בבחינה ד', אשר אור פנימי אינו מאיר שם, מ"מ מקבלת הארה מרחוק על ידי אור מקיף מא"ס. ומפרש הטעם, משום שהא"ס "גם הוא בבחינת עגול", כלומר שאור א"ס נקרא אור עגול, על שום שאינו מבחין בין הבחינות, ומאיר וממלא גם את הבחינה ד' (כנ"ל ח"א פ"ב אות ג', ע"ש), ולפיכך, הארתו מגיעה גם לבחינה ד' של העיגולים, אלא מרחוק, כמבואר.

טו עי' לעיל אות י'.

טז הצמצום והמסך שנעשה על בחינה ד', שלא תקבל בתוכה אור, הוא העושה "גבול" על האור, שהרי מגבילו עד היכן שיתפשט, שהוא נפסק על הגבול של בחינה ד'. וכללות קבלת הנאצל, שנתמעט מחמת הצמצום, הוא מכונה בשם "קצבה".

יז צריכים להבין ההבחנות, שבשמות של עשר הספירות, כי פעם אנו מכנים אותן בשם ד' בחינות, כנ"ל, ופעם אנו מכנים אותן בשם יחידה חיה נשמה רוח נפש, ופעם מכנים אותן בשם כתר חכמה בינה זעיר אנפין (הכולל בעצמו שש ספירות) מלכות. והענין הוא, כי בשעה שאנו מדברים על בחינת הכלים ביחוד, כלומר מבחינת החומר של הנאצל בלבד, אנו מגדירים שמותיהן של עשר הספירות שבהם, בשם ד' בחינות שברצון לקבל כנ"ל. וכשאנו מדברים ביחוד מבחינת האור המתלבש בכלים ההם, הרי אנו מכנים אותם בשם: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. וכשאנו מדברים על הכלים בלבד, אלא שאנו צריכים להדגיש את רשימות האורות, שיש בהם בעת שהם ריקנים מהאור המיוחס להם, אז מכנים אותם בשם: כתר, חכמה, בינה, זעיר אנפין, מלכות.

ומקורם של עשרת הכלים הנ"ל, המכונים כתר חכמה וכו', הם נבחנים תיכף בעולם הצמצום בטרם ביאת הקו, אחר הסתלקות אור א"ס מעשר הספירות, שנשארו הכלים ההם ריקנים מאור, שהמה מכונים עשרה עגולים כנ"ל. ונודע, שאע"פ שהאור נסתלק מהם, עם כל זה, נשאר בכל עגול ועגול, בחינת רשימה מהאור שהיה בו, כלומר, הארה קטנה מאד מכללות כל האור הקודם, נשארה בכל כלי, שהארה זו גורמת השתוקקות אל הכלי, שלא תשקוט ולא תנוח, עד שתחזור ותמשיך כל האור, שהיה לה מקודם, בכמותו ואיכותו. והארה זו מכונה בשם "רשימו". ותדע, שתוכן השמות של ע"ס, כתר חכמה וכו', הם מגדירים בעיקר את הרשימות של האור שנשארו בעשרת הכלים.

ומכאן תדע, שלא יצוייר שום רצון בעולמות, או אפילו התעוררות קלה של רצון, הן בעליונים והן בתחתונים, ואפילו בדצח"מ הגשמיים, שלא יהיו מושרשים בעשר ספירות העגולים האלו, ויחד עם זה, מובן גם כן, שאי אפשר כלל שיתעורר איזה רצון במהות, אם לא נתגלה פעם מקודם, מילוי מספיק לרצון ההוא.

והענין, כי כבר נתבאר היטב בחלק הראשון של הספר, אשר הרצון לקבל אינו הסיבה הראשונה אל האור, או אל המילוי שלו, כמו שבני העולם חושבים, אלא להיפך ממש, כי האור והמילוי הוא סיבה לרצון, אשר הרצון להשפיע הכלול בהכרח באור העליון, הוליד בתכונתו את הרצון לקבל שבנאצל, משום, שמה שהוא רצון בעליון, נעשה כח וחיוב בתחתון, עש"ה. הרי, שהאור העליון נעשה סיבה, לגילוי ד' הבחינות שברצון אצל הנאצל, שהמה השרשים לכל הרצונות המתגלים בעולמות. ולפיכך, איך אפשר

שיופיע איזה רצון מבלי סיבה, דהיינו מבלי האור העליון הזה המוליד אותו, שזה דומה כמו שתאמר שיש איזו בריה בעולם בלי אב ואם שהולידו אותה. גם כבר ידעת, אשר בא"ס כבר קבועים וקיימים, כל המציאות וכל הבריות הראויים שיבואו בעולמות, עם כל הרחבתם ותכלית תפארתם ושלימותם, העתיד להתגלות בעולמות בשבילם (כמ"ש היטב בהסת"פ ח"א אות י"א, עיין שם הכל), והרי לך בעליל, אשר עוד בא"ס, כבר יצאו ונגלו כל הרצונות העתידים להתגלות, וגם נתמלאו על שלימותם ומילואם הסופי, והשלימות והמילוי, שהוא בחינת האור העליון, הוא שהוליד וגילה את הרצונות הללו. באופן, אשר המילוי של הרצון, הוא קודם וגורם לגילוי אותו הרצון המיוחס למילוי ההוא, כמבואר.

עתה תבין היטב, את דבר הרשימות, שנשארו בעשר הספירות דעגולים, אחר הצמצום והסתלקות כל השלימות והמילואים, שהיו בד' הבחינות הללו שנקראות עשרה עגולים. שפירושן של הרשימות הללו הוא, ש"נתרשמו" ונחקקו בהם היטב, כל מיני הרצונות, שהיו מלאים מהם בהיותם בא"ס ועתה נאבדו מהם, ונשארו ע"כ, בהכרח, תאבים ומשתוקקים לכל אותם המילויים והשלימות, שהיה להם וזהו המכונה בשם רשימות. וזהו שאמרנו לעיל, שלא יצויר שום גילוי רצון של איזו מהות, הן בעולמות העליונים והן בעולם הגשמי, שלא יהיה מושרש בעשר ספירות דעגולים ההם. באופן, שיש ב' שרשים המוקדמים למציאות של כל העולמות שמאחר הצמצום: האחד הוא, כשכל רצון כבר מצוי מושלם בכל תפארתו ומלואו, וזוהי המציאות שהוא קיים בא"ס ב"ה. והשני הוא, כשכל הרצונות עומדים ריקים לגמרי מהמילוי המיוחס להם מקודם מא"ס, והוא נקרא עולם הצמצום. וכל הכלים והחומר של הבריות נמשכים מעולם הצמצום, דהיינו ודאי, רק כלים ריקנים, ורצונות שאבדו את מילואיהם כנ"ל. וכל המילויים לאותם הרצונות, נמשכים מא"ס ב"ה. וזכור היטב ב' הידיעות הללו, שהן מהנחוצות ביותר, לזכרן בהמשך העסק בחכמה הזאת.

יח אל תטעה לפרש, שנמשך במקום ושטח ח"ו, אלא כל דבר ההולך ומתעבה מכונה המהלך הזה בשם המשכה, ממעלה למטה, כי הזך נבחן שהוא למעלה. והעב נבחן שהוא למטה. וזה משוער בקרבת הצורה לבחינה ד', כי כל הקרוב ביותר אל בחינה ד', נבחן לעבה יותר, וכל הרחוק ממנה נבחן לזך יותר. "ונמשך מעט", פירושו, שהלך ונתעבה מעט. והמלה "נמשך" סובבת על אור הקו.

וענין ההמשכה הזו הוא, כי בכל ספירה וספירה נמצאות עשר ספירות, שזה נבחן הן בספירה של ע"ס דעגולים, והן בספירה של ע"ס דיושר. וכשיצאו עשר הספירות של

ספירת הכתר, יצא מתחילה הקו בבחינת ג' הספירות הראשונות שלו, שנקרא הראש דכתר דיושר, והארתו התפשטה לספירת הכתר דעגולים, הכולל ג"כ עשר ספירות, כנ"ל. ועשר ספירות אלו דכתר של העגולים, מסבבות רק את ג' הספירות הראשונות של ע"ס דכתר של הקו. ואחר זה, דהיינו אחר שנשלמו ע"ס דכתר דעגולים לגמרי, אז "נתפשט עוד הקו" הזה "ונמשך מעט", כלומר, שהוציא את ז' הספירות התחתונות שלו להשלים את הכתר בע"ס דיושר, באופן, שז' ספירות תחתונות אלו של הכתר דקו, נמשכו למטה, כלומר שנתעבו ביותר מכל ע"ס דכתר של העגולים, וע"כ על ז"ס תחתונות אלו, אין סובבות עוד שום בחינות עגולים, להיות העגולים עליונים מהן, כלומר זכים מהן. וכבר ידעת שהעליון מחברו, פירושו, זך מחברו.

וטעם הדבר תבין על פי המתבאר לעיל (אות ל'), שהספירות דעגולים קודמות וחשובות הרבה מהספירות שבקו, משום שאין בעגולים בחינת מסך כלל. והנה המסך הזה הנמצא בספירות הקו, עומד באמצעה של הספירה, דהיינו בבחינה האחרונה שבראש הספירה, כלומר בבחינה האחרונה שבג' הספירות הראשונות דע"ס דיושר, שנמצאות בכל ספירה וספירה דיושר, כנ"ל, שנקראות ג"כ הראש דאותה ספירה. באופן, שמה שאמרנו, שהמסך נכלל בספירות הקו, הרי זה בז' הספירות התחתונות דכל ספירה, הנמצאות למטה מהמסך, מה שאין כן בג' הראשונות של הספירה, שנקרא ראש, אין בהן עוד מבחינת מסך, שהרי נמצאות למעלה מהמסך. וע"כ ג' ראשונות אלו, דומות לגמרי לכל עשר הספירות דעגולים, כי אלו ואלו אין בהן עוד מבחינת מסך, וע"כ הן עומדות בבחי' אחת, ונבחן שע"ס דכל ספירה של העגולים מסבבות את ג' הראשונות דכל ספירה של הקו. אמנם ז' הספירות התחתונות של כל ספירה של הקו, הנמצאות כבר למטה מהמסך, והמסך כבר נכלל בהן, הן גרועות הרבה מבחינת העגולים ונודע, שכל הגרוע מחברו נבחן שהוא למטה מחברו, ע"כ הן נבחנות שנמצאות למטה מכל ע"ס דעגולים, ואין שום בחינה של עגולים יכולה להמצא במקום ז' ספירות אלו, להיות העגולים חשובים ומעולים מהן, כמבואר.

והנה נתבאר היטב, שיש מקום פנוי בין כל ספירה וספירה דעגולים, כמידת ז' ספירות של הספירה דיושר הנמצאות שם, כי כל ע"ס דעגולים של הספירה דכתר, מסבבות רק על ג' ספירות ראשונות דכתר של הקו, אמנם ז' הספירות התחתונות דכתר הקו, נמשכות למטה מכל ע"ס דכתר העגולים. ואחר שנסתיימו ז"ס דכתר הללו של הקו, מתחילות לצאת ג"ס ראשונות של ספירת החכמה של הקו שעליהן מסבבות כל ע"ס דספירת חכמה דעגולים. הרי, שבין בחינה אחרונה של הכתר דעגולים, עד בחינה ראשונה של

החכמה דעגולים, יש מקום פנוי ביניהן, שבמקום הזה נמצאות ז' הספירות התחתונות מהכתר של הקו, שאין בחינות עגולים סובבות עליהן. ועד"ז, בין חכמה לבינה, וכל הספירות.

יט וצריכים להזהר כאן מאד, שלא להתבלבל בתיאורים הדמיוניים של שטח ומקום ביושר ועגול, הנופלים לרעיון מתוך מרוצת הלשון, ותזכור בכל ההמשך הזה, שההארה הישרה, פירושה, שהאור בא בכלים, שיש בהם מסך על בחי"ד, וההארה המתעגלת, פירושה שהאור בא בכלים שאין בהם מסך על בחינה ד'. אמנם תזכור, שאע"פ, שאין בכלים דעגולים שום מסך על בחינה ד', עם כל זה, אין בחינה ד' משם, יכולה לקבל שום הארה אחר הצמצום הא', מטעם, שאת כל האור הנמצא בעגולים, מוכרחים לקבל מהארת הקו, שהוא הארה ישרה (כנ"ל אות ל'), ואור הקו אינו מאיר בבחינה ד' כל עיקר, להיותו נמשך מכח מסך, כמבואר. באופן, שחסרון האור בבחינה ד' של העגולים, אינו מחמת הכלים, שהרי אין בהם שום מסך, אלא מחמת צמצום א' השורה עליהם, וכיון שהצמצום הא' אינו נבחן לחסרון (עי' לה"ת ח"א פ"ג), ע"כ כל ד' הבחינות דכלים דעגולים שוות במעלתן, בלי הפרש כלל של קטן וגדול (כנ"ל בח"א אות ל'), וכל החושך שיש בבחינה ד', הוא מחמת האור המקובל מהקו, שאינו מאיר שם כמבואר.

ועם זה תבין, אשר אחר שהעגולים קיבלו האור על ידי הקו, נעשה בהם משום זה, הבחן מדרגות של קטן וגדול, גם בע"ס של העגולים. שהז"א, חשוב וגדול יותר מבחינה ד', שהיא מלכות, שהרי במלכות אין אור, ובזעיר אנפין יש אור בהיותו בחינה ג', ובספירת הבינה דעגולים, האור יותר גדול מבזעיר אנפין, להיותה רחוקה מן בחי"ד, יותר ממנו. שהרי היא בחינה ב', וכו'. אמנם כל המדרגות הללו, אינן מחמת הכלים, אלא מחמת אור הקו שמקבלות, וזכור זאת.

כ כבר נתבאר שבשמות הללו נקראות ד' הבחינות: שהשורש שלהן, דהיינו הרצון להשפיע הכלול באור העליון, נקרא בשם כתר. וראשית ההתפשטות לנאצל, דהיינו בחינה א' הנקראת חכמה, ובחינה ב' נקראת בינה, ובחינה ג' נקראת זעיר אנפין, או שש הספירות: חסד, גבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד. ובחינה ד' נקראת מלכות. גם נתבאר, שרק בשעה שאנו מדברים על החומר הראשון שבהן, אז מכנים אותן בשם ד' בחינות ושורשן. אמנם, אם ד' הבחינות הללו, כבר כלולות בבחינת הרשימות שלהן כמו שהיו בעולם הצמצום, אז מכנים אותן בשמות: כתר חכמה וכו', כמבואר היטב לעיל.

ועתה נבאר טעם קריאתן בשמות אלו: השורש, נקרא כתר מטעם שאינו מלובש בתוך הכלים של הנאצל, אלא שמסבב ומכתיר אותו מבחוץ לכלים שלו, וכתר הוא מלשון

מסבב. ובחינה א', נקראת חכמה, משום שממנה נמשכות חכמת התורה, וכל מיני חכמות שנמצאות בעולם, בבחינתן הסופית. וכבר הגדירו חז"ל היטב את השם הזה, שאמרו, איזהו חכם הרואה את הנולד (מסכת תמיד דף ל"ב). פירוש, תיכף שמסתכל על איזה דבר, הוא רואה את הנולד ויוצא הימנו, כלומר, שרואה את כל התוצאות העתידות לצאת מאותו הדבר, עד התוצאה האחרונה שלו. למשל, כשאתה אומר, שהרופא הוא חכם גדול, הרי פירושו, שבכל מחלה שמסתכל, הוא רואה על בוריו את כל התוצאות האפשריות להתפשט ולצאת מאותה המחלה, עד התוצאה האחרונה. וכן כשמסתכל על איזו רפואה, הוא תופס במילואה את כל התוצאות, שהרפואה ההיא עתידה להפעיל בגופו של החולה, וכדומה. ועד"ז החכם הטבעי, כשמסתכל על איזו מהות שבטבע, הוא רואה על בוריו את כל התוצאות, שאותה המהות מביאה בהתחברה אל כלל המציאות. וכן בכל מיני חכמות. באופן, שכל גדר השם של החכם או החכמה השלמה, הוא רק בחינת "ראית הנולד" מכל פרט ופרט שבמציאות, עד התוצאה האחרונה.

ומכאן תדע, גם את ההגדרה הנאמנה של השם "בינה", אשר כל "כח ההתבוננות" כדי לראות את הנולד מכל פרט שבמציאות, הן בתורה הק', והן בחיצוניות, הרי הוא נמשך מספירת "הבינה" וע"כ נקרא בשם בינה. ומספירת המלכות, נמשכת בחינת השליטה המוחלטת בכח וכפיה, בדוגמת מוראה של מלכות, ולפיכך נקראת "מלכות". ויתר הספירות, תתבארנה לקמן במקומן.

ואין להקשות על הנ"ל, א"כ היתה ספירת הבינה צריכה להיות קודם לחכמה, שהרי ההשתוקקות וההתבוננות לראות את הנולד, היא הקודמת והגורמת לשלימות הסופית, דהיינו ראית הנולד, שנקראת חכמה. אכן כבר בארתי לך, שסדר אצילות העולמות, הוא ההפך מהבנתנו, אלא המילוי של הרצון, הוא הקודם והגורם לגילוי הרצון (עי' לעיל אות פ' ד"ה והענין), והשלימות היא הקודמת והגורמת לגילוי הבלתי שלימות, כי כן משתלשלות המדרגות ויורדות מא"ס ב"ה בצמצום אחר צמצום, עד לעוה"ז המקולקל יותר מכולן.

כא העולם הראשון שנאצל לאחר הצמצום, נקרא עולם אדם קדמון, ונקרא ג"כ עולם הכתר. וארבעה העולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, הם מלבישים על אדם קדמון זה.

כב ואע"פ, שאינן אלא ד' מדרגות, דהיינו ד' הבחינות הנודעות, עכ"ז, יש בהן יוד ספירות, והוא, משום דבחינה ג', שנקראת זעיר אנפין או תפארת, יש בה שש ספירות שנקראות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, וטעם הדבר יתבאר במקומו.

וצריך שתדע כאן, הדיוק הנמצא בספר יצירה (פ"א מ"ד), וז"ל "עשר ולא תשע": שמשמיענו בזה, דבר נכבד מאד, כי כבר נתבאר, שכל הארות הספירות מהאור העליון, ואפילו בעגולים שהם בהשואה אחת, אינם מאירים את בחינה ד' שנקראת מלכות. והשם ספירה, מורה רק על אור וכלי ביחד, כלומר, שהאור העליון מלובש בכלי, אבל כלי בלי אור אינו נקרא בשם הזה, כי "ספירה", משמעותה ספיריות ובהירות. ולפי"ז, היה יכול לעלות על הדעת, שהמלכות איננה ספירה ח"ו, להיות האור העליון אינו מאיר בה, כמבואר. ולפיכך מדייק בעל ספר יצירה ואומר, עשר ספירות הן ולא תשע ח"ו, כי המלכות נבחנת ג"כ לספירה, והטעם הוא, מחמת שכל התקשרות האור העליון בעשר הספירות, היא ביחוד, על ידי האור החוזר, שהמלכות מעלה בכח המסך שבה ממטה למעלה (כנ"ל אות כ'). ועל כן, אדרבה, היא הספירה הנכבדה ביותר בעשר הספירות, כי זולתה, לא היה מתקשר האור בתשע הספירות העליונות, כמבואר שם. ונחשב משום זה, כמו שהיתה כולה אור. והבן, ויתבאר עוד במקומו.

כג עי' בחלק א' או"פ פ"א אות ק'.

כד פירוש, כי בעשר הספירות דעגולים כבר ידעת, שיש הפסק ומקום פנוי בין ספירה לספירה, דהיינו, כמידת ז' ספירות דהארת יושר, שבאותה הספירה (כנ"ל אות צ' ד"ה והנה), אמנם, בעשר הספירות של הקו, אין ביניהן הפסק כלל, שמתחילות מאור א"ס, ומתפשטות עד הנקודה האמצעית שהיא בחינה ד', שנקראת מלכות, שאין עוד שום בחינה למטה הימנה, כמבואר. הרי, שעשר הספירות הראשונות שהתפשטו מא"ס בסוד קו ישר, שנקראות ג"כ עשר הספירות דאדם קדמון, הנה אין ביניהן שום הפסק כלל. ולפיכך אומר הרב, שספירות הקו מחברות גם ע"ס דעגולים, כי ז"ס תחתוניות שבכל ספירה דיושר, מחברות ע"ס שבספירה עליונה דעגולים, עם ע"ס שבספירה תחתונה דעגולים. משום, דהארת ע"ס דחכמה דעגולים המקבלות מג"ר דספירת חכמה דיושר, הנה בהכרח, שהאור הזה עובר דרך ז"ס תחתונות דספירת כתר דיושר, שהרי ג"ר דחכמה דיושר מוכרחות לקבל מז"ס דכתר דיושר, ולהשפיע בע"ס דחכמה דעגולים. ונמצא ז' ספירות תחתונות דכתר דיושר, מחברות ע"ס דכתר דעגולים עם ע"ס דחכמה דעגולים. וכן, מחכמה לבינה, וכו' עד"ז.

כה פירוש, הקו שהוא הארת יושר, הוא כמו בוקע את גגי העגולים, ועובר דרך העגולים, ויורד ונמשך עד הסיום, דהיינו הנקודה האמצעית. אמנם ודאי, אין המדובר כאן במקום ושטח, ולהבין זאת צריכים לידע, שאין לך שום גילוי אור בעולמות, הן בעליונים והן בתחתונים, שלא יהיה נמשך מא"ס ב"ה, שלמעלה מצמצום, והוא מחוייב להשתלשל

ולעבור בכל אותם המדרגות והעולמות, שנמצאים בין אותו העולם, שהמקבל, של גילוי האור האמור, נמצא בתוכו, ובין א"ס שלמעלה מצמצום.
וכבר ידעת שאין העדר ברוחני, ולפי"ז, אי אפשר כלל לומר, שאותו הגילוי, דהיינו האור המחודש, המשתלשל דרך המדרגות, נעדר ממדרגה ראשונה בעת ביאתו לשניה, ונעדר מהשניה בעת ביאתו לשלישית, כדרך דבר גשמי העובר ממקום למקום, שזה לא יתכן ברוחני כלל, כי אין העדר נוהג בו, אלא בהכרח שהוא נשאר בכל מדרגה ומדרגה בדרך עוברו במדרגה, וענין ביאתו למדרגה השניה, דומה למדליק נר מנר, שאין הראשון חסר כלל. באופן, שגילוי האור, הבא לאיזו מדרגה שבעולם העשיה, זכו בו מקודם כל המדרגות שבעולמות, שבין הא"ס שלמעלה מצמצום עד המקבל הנמצא בעולם העשיה.
ולפי"ז נמצא שהארת הקו הישר, מוכרחת לעבור דרך הכלים דעגולים, להיות שבחינת הכלים דעגולים קדמו לקו, שהכלים דעגולים יצאו תיכף עם הצמצום, אבל הכלים דיושר יצאו אח"כ עם הקו, וע"כ הארה זו העוברת ביניהם, לא זזה משם לעולם, כמ"ש, שאין העדר ברוחני.
עוד צריך שתדע שבענין השתלשלות האור ממקום למקום האמור, יש ב' בחינות השארה במקומות ההעברה: בחינה אחת היא, "השארה בקביעות", שפירושה הוא, שמתערבת ומתחברת באור הנמצא מכבר במדרגה ומתיחדים לאחד, שדומים כמו שהיו מתמיד דבר אחד, ובחינה שניה יש, אשר היא רק "השארה עוברת", כלומר, שאינה מתערבת ומתיחדת בבחינת אור המקום לדבר אחד, אלא נמצאת שמה מצוינת כבחינה מיוחדת לעצמה. וזה משמיענו הרב, שאותו אור הקו, העובר דרך מדרגות העגולים, אינו מבחינת "השארה בקביעות", אלא רק בבחינת "השארה עוברת", ללמד, שאינה מתערבת עם אור העגולים לבחינה אחת, אלא שנמצאת שמה מצוינת בבחינתה. וזה שמדייק הרב, במלה "ועובר", והבן.
וטעם הדבר הוא, מפני שהאור שבקו, הוא קודם לאור שבעגולים, שהרי העגולים מקבלים אורותיהם רק מאור הקו, וע"כ אור הקו חשוב בהרבה מאור העגולים, וע"כ אינו מתערב עם אור העגולים, כנ"ל. ואור הקו נקרא אור הרוח, ואור העגולים נקרא אור הנפש.

כו כל התפשטות אור עליון לנאצל, מכונה בשם ירידה, שהמשמעות היא, שכמו שמתפשט כן הולך ומתעבה. וכבר ידעת, שהזך ביותר מכונה מעלה, והעב ביותר מכונה מטה, וכיון שהאור הולך ומתעבה בדרך התפשטותו, א"כ הוא הולך ויורד מלמעלה למטה.

וטעם ההתעבות הזאת, שהאור מקבל בסיבת התפשטותו, הוא משום, שהוא מתפשט על סדר ד' הבחינות, שמתחיל מבחינה א' עד ביאתו ופוגע במסך הנמצא בבחינה ד', וא"כ הוא הולך ומתעבה, כי בחי"א היא הזכה מכולן, ואחריה בחינה ב', וכו' עד לבחינה ד' העבה מכולן (עי' בחלק א' פ"א אות נ' ד"ה וטעם).

כז הארת יושר מתבטאת בלשון "ונמשך" והארת עגולים בלשון "מתעגל" (לעיל אות צ').

כח היינו בחינה ד' שבעגולים, שנקראת הנקודה האמצעית. והיא המכונה הכדור החומרי שבעולם הזה. ובחינת האצילות שבעולם אדם קדמון היתה מתפשטת מתחילה, עד לעולם הזה, אלא אחר שנעשה צמצום ב', שנקרא עולם הנקודים, אז נתעלה הסיום דאצילות אדם קדמון לבחינת נקודה דעולם הבא, שמקומה נבחן למעלה מעולם הבריאה, כמו שיתבאר במקומו, בע"ה.

כט טעם דבר התכללות הספירות האמור, תבין, על פי הכלל הנודע, שאין העדר ברוחני, וכל אור העובר ממקום למקום קונה מקומו לנצחי, בכל אותן הבחינות שעבר דרכן, כמ"ש לעיל אות ד' ד"ה פירוש עש"ה. ומתוך שכל ספירה תחתונה, נאצלת מספירה עליונה, בדרך סיבה ומסובב, ע"כ נחשבת התחתונה כעוברת דרך העליונה.

וע"כ, הכרח הוא, שכל הספירות נכללות זו מזו, כי למשל, כשיוצאות ב' הספירות הראשונות כתר וחכמה, הרי אור החכמה, מחויב לצאת מא"ס ב"ה, שהכל נמשך ממנו, ואח"כ אור החכמה מחויב לעבור, דרך ספירת הכתר, בטרם ביאתו לספירת החכמה, משום שספירת כתר גרמה יציאתו. ומתוך שספירת חכמה עברה שמה, קנתה מקומה שם, ונמצאות עתה ב' ספירות בכתר, שהן כתר חכמה. ועד"ז אחר שיצאו כל ע"ס דאור העליון ממעלה למטה עד המלכות, הרי כל ט' הספירות שלמטה מכתר, הוכרחו לעבור דרך הכתר, משום שהיה סיבה ראשונה ליציאת כולן, וא"כ קנו כולן מקומן שמה, כי אין העדר ברוחני כנ"ל, וא"כ ישנן בהכרח כל ט' הספירות התחתונות, גם בכתר עצמו, מטעם שעברו שמה, כמבואר.

ועל דרך זו, יש בהכרח ט' ספירות בחכמה, כי ח' הספירות שלמטה ממנה, הוכרחו לעבור דרכה, כנ"ל בכתר. וכן ח' ספירות בבינה, מהטעם האמור. וכן ז' ספירות בחסד וכו', ואחת במלכות, להיותה התחתונה.

ונודע, שמלכות מעלה ע"ס דאור חוזר ממנה ולמעלה, המלבישות לע"ס דאור העליון, הנקראות ע"ס דאו"י. ואור חוזר זה, נקרא אור המלכות, שאין לה שום אור אחר. ואו"ח זה, מכונה בכל המקומות ע"ס העולות ממטה למעלה, עי' בהסת"פ ח"ב פ"ו אות ס"ו, ונתבאר שם, שהמלכות נקראת כתר לע"ס ההן, משום שהיא סיבה ליציאתן. והסמוך

לה נקרא חכמה, ומדרגה ג' ממנה נקראת בינה וכו'. ונמצא כאן, שכל הזך יותר, הוא קטן יותר, עד שהכתר האמיתי מקבל מאו"ח זה, רק בחינת מלכות, עש"ה.
ולפיכך, תשכיל, אשר הע"ס האלו שממטה למעלה, נמצאות כולן במלכות, שהרי כולן עוברות דרך המלכות, כי המלכות היא השורש שלהן, וע"כ קנו כולן מקומן במלכות, ונמצא ע"כ, שגם המלכות כלולה מע"ס. ודרך היסוד, עוברות ט' הספירות דאו"ח, הרי יוד ספירות ביסוד: ספירה אחת דאור העליון, שהוא ממעלה למטה, וט"ס דאו"ח שהן ממטה למעלה, שמוכרחות לעבור מקומו. ועד"ז, ע"ס בהוד: ב' ספירות ממעלה למטה, דהיינו אור ההוד, ואור היסוד העובר דרכו, וח' ספירות ממטה למעלה. ועד"ז, ע"ס בנצח: ג' ממעלה למטה, וז' ממטה למעלה. וכו' עד"ז. באופן, שאחר יציאת ע"ס דאור העליון וע"ס דאו"ח, נעשתה כל אחת ואחת כלולה בהכרח מע"ס שלמות. ועד"ז בפרטי פרטיות עד אין קץ, שנמצא בהכרח כל אותו דרך ההתכללות האמור. ואכמ"ל יותר. ועי' בהסתכלות פנימית שהרחבנו את זה בהסבר רחב.

ל היינו שכל עליון מקיף את התחתון ממנו, מכל צדדיו בשוה, בלי הבחן מדרגות (עי' לעיל אות נ').

לא כבר ידעת ענין קרוב, שאין כאן משמעות של מקום ח"ו, אלא הפירוש הוא בקרבת הצורה. גם ידעת שמא"ס ב"ה עד הנקודה האמצעית, יש ד' בחינות של שינוי הצורה, שהן הן עשר הספירות של העיגולים, שהנקודה האמצעית, היא הבחינה הד' העבה יותר מכולם. והעגול הראשון שנקרא כתר, הוא בחינת השראת השורש של ד' הבחינות הללו, כנ"ל. ומובן מאליו, שעגול הכתר, שהוא הזך ביותר מכל העגולים, הרי קרובה צורתו לא"ס יותר מכולם. ובחינה א' העבה ממנו מעט, רחוקה מא"ס ב"ה יותר מהכתר. ובחינה ב' העבה יותר, רחוקה יותר מא"ס מבחינה א', עד שהנקודה האמצעית העבה מכולם, נבחנת, שהיא רחוקה מא"ס ב"ה יותר מכולם.
ואין להקשות על זה, ממ"ש לעיל (ח"א פ"א אות ק'), אשר אין בחינת מעלה ומטה בעגולים. כי הכונה כאן, אחר שהעגולים קיבלו לתוכם את הארת הקו, אז נעשתה בהם בחינת מעלה ומטה וכל התכונות, הנוהגות בקו.

לב הכתר שבעולם או בספירה, נבחן, בשם גג דאותו העולם או אותה הספירה, והמלכות שבכל עולם וספירה, נבחנת, בשם קרקע שבאותו העולם או אותה הספירה. והנה העגול העליון הוא ספירת כתר, והגג של הכתר הזה, הוא הכתר שבעשר הספירות של הכתר הזה.

לג לבושי המוחין, מכונים בשם צלם, מלשון "צל". והארה דיושר הכלולה מג' הספירות הראשונות, מכונה בשם "אדם", מטעם שמקבל ג"ר בלבושים דצלם והוא ענין ארוך, שאין כאן מקומו.

לד הראש דכל ספירה ופרצוף, הוא ג' הספירות הראשונות: כתר, חכמה, בינה. וז' הספירות התחתונות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, שבכל ספירה ופרצוף, נבחנות, לבחינת גוף של אותו ספירה ופרצוף. וכשהם בסדר, דהיינו אורות דג"ר בכלים דג"ר, ואורות דז"ת בכלים דז"ת, אז נבחן הפרצוף ל"בעל קומה זקופה". ואם אמנם אורות דגוף, נמצאים בכלים דג"ר, ולא האורות המיוחסים להם, אז אותו הפרצוף נבחן, שאין לו קומה זקופה, משום שבחינת הראש אינה חשובה יותר מבחינת הגוף, היות שאפילו בראש משמשים רק בחינות האורות דגוף, וזה נקרא הרכנת הראש, שראש עם הגוף הוא, במדרגה אחת.

לה פירוש, רמ"ח הבחנות של חסד, יש בפרצוף עליון, שמהן נמשכים רמ"ח אברים בתחתונים, המפורשים (במשנה אהלות), ואכמ"ל, וית' במקומן.

לו אין לך מהות בכל העולמות, הן בעולמות העליונים, והן בעוה"ז, שלא תהינה נבחנות בו עשר הספירות הנ"ל, שהן ד' הבחינות הנודעות ושורשן. וז"ש, שגם באדם התחתון שבעוה"ז נמצאות בו ג"כ ה' בחינות וכו'.

לז הכלים שבע"ס, נקראים: כתר, חכמה, בינה, ז"א, מלכות. והאורות שבהם, נקראים: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש (כמ"ש בדברים רבה פ"ב כ"ו), שאור היחידה מתלבש בכלי דכתר, ואור החיה מתלבש בכלי דחכמה, ואור הנשמה בכלי דבינה, ואור הרוח בכלי דזעיר אנפין, ואור הנפש בכלי דמלכות.

לח כבר ידעת שהבחן המדרגות הוא, על פי הזכות והעביות שבהן, וכל "מעלה", פירושה, השיעור הזך יותר מחברו.

לט האורות הם נרנח"י, והכלים הם כח"ב זו"ן, כנ"ל.

מ ענין התחלקות הרוחני, הוא מסיבת שינוי הצורה שנתחדשה שם (כנ"ל ח"א פ"א אות ל' ד"ה אמנם). וכל העליון מחברו, היינו, שהוא זך מחברו, וכל התחתון מחברו, פירושו, שהוא יותר עב מחברו. כי בשינוי צורה של עביות זו, נפרד ויצא מחברו, ונעשה תחתון ממנו. ונודע, שהאורות מושפעים מכל עליון לתחתון ממנו, ומשום זה, מוכרח התחתון לקבל השפע בבחינה היותר עליונה והיותר זכה שבו, והעליון נותן לו השפע, רק מהבחינה היותר תחתונה והיותר עבה שיש בו, שעל דרך זה, משתוה צורת האור הבאה מעליון לצורת הכלי שיש בתחתון, כי הבחינה היותר עבה וגסה שבעליון, יש לה

השתוות לבחינה הדקה והזכה יותר שבתחתון ונמצא, שהתחתון אינו יכול לקבל את כל האור השייך לו לקבל, אלא רק חלק קטן מאד, דהיינו רק עד כמה שהכלי היותר זך שבו, יכול לקבל, ושאר הבחינות שבו, שאינן זכות כל כך, מוכרחות להשאר בלי האור המיוחס להן, משום שינוי צורתן, כלפי העליונה המשפיעה להן.

ולפיכך, נבחן כאן, שהאור השייך לתחתון, מתחלק לשתי בחינות: הא' היא, השיעור הקטן של האור שמקבל מהעליון בתוך הכלי היותר עליון שבו, כנ"ל, ואור זה שמקבל נקרא "אור פנימי" שבתחתון. הב' היא, כל שיעור האור השייך לבחינות הנשארות בתחתון, ולא יכלו לקבל משום שינוי צורתן מן העליון, כנ"ל, וכל השיעור הזה, נבחן, שנשאר בעליון, ולא ירד לתחתון, ונקרא "אור מקיף". ונקרא כן, בהיותו מקיף על התחתון, כלומר, שמאיר עליו מרחוק, אע"פ שאינו מלובש בו, אלא שהוא הארה מרחוק ומועטת. וענין הארה רחוקה זו מסוגל לזכך את בחינות העביות שבתחתון, עד שישתוו צורות כל הבחינות שבתחתון, עם צורת העליון, ואז יוכל לקבל כל האור השייך לו. וזה מכונה כניסת המקיפין, כלומר, שהאורות המקיפים נכנסו, והתלבשו בכלים של התחתון, שנזדככו ונעשו כולם לבחינת אור פנימי.

מא כלומר, שמתוך שנחלקו האורות, לאור פנימי ואור מקיף, כנ"ל, נמצאו משום זה, ב' מינים של קבלה בכלי, שהם: קבלה בתוכו של הכלי, וקבלה מחיצוניותו של הכלי (עי' לה"ת ח"א אות ק"ב), אשר האור הפנימי מתקבל בתוככיות הכלי, והאור המקיף המזכך אותו מעביו (כנ"ל בדבור הסמוך), נבחן שמתקבל דרך חיצוניות הכלי, כלומר, בלי שום התלבשות בכלי.

וענין ההתחלקות על חיצוניות ופנימיות, האמור בכלי, הוא, על פי הבחנת הזכות והעביות שבכלי, כי רק העביות שבו, ראויה לקבלת האור הפנימי, משום, שעיקר כלי הקבלה של הנאצל הוא בחינה ד'. אמנם, ג' הבחינות הראשונות, אינן ראויות לקבלה, אלא הן הגורמות, שתתגלה בחינה ד'. וע"כ, כל כלי, נבחן לפי עצמו, לד' בחינות שבכלי, אשר האור מתקבל בעיקר, בבחינה ד' שבו, וע"כ נקראת פנימיות הכלי, ותוכיותו, ששם שורה השפע.

וג' בחינות, הגורמות רק לגילוי של בחינה ד' שבכלי, והן עצמן, אינן בנות קבלה, נחשבות כמסבבות את הבחי' ד' מחיצוניותה. בדומה, לעבי דופן של כלי גשמי, המחזיק ד' קליפות, המסבבות זו לזו, וכל המקובל בכלי, הוא בפנימיות שבו, דהיינו קליפת הפנימיות, ושאר ג' הקליפות שבעובי הדופן, הן רק מחזקות את הקליפה הפנימית, שתהיה לה כח לסבול את המילוי שבה. ועד"ז, יש להבין גם כאן ברוחניות, שעיקר

הבחינה המחזקת בתוכה את השפע, היא בחינה ד' שבכלי, וג' הבחינות הראשונות, הן הסיבות, לגלות את הבחינה הד' בכל כחה, עד שתהיה ראויה להחזקת השפע, אבל הן עצמן, אינן בנות קבלה לאור הפנימי.

ולפיכך, נקראות חיצוניות הכלי, להיותן, מחוץ לבחינת קבלת האור הפנימי: שבחינה ג', היא חיצוניות לבחינה ד'. ובחינה ב', היא חיצוניות לבחינה ג'. ובחינה א', חיצוניות מכולן המסבבת לכולן. ועל כולן, יש בחינה חיצונית בלי שום עביות כל שהיא, שהיא בחינת שורש לכל ד' הבחינות שבכלי. ותדע, שהבחינה הזאת הזכה לגמרי, היא כלי הקבלה לאו"מ, כי מחמת הזכות הנפלאה שבה, יכולה לקבל הארת או"מ, אע"פ שהיא מרחוק.

ונתבאר, דבר התחלקות הכלי, אשר הפנימית שבו, פירושה בחינה העבה יותר שבכלי, דהיינו בחינה ד' שבכלי, והיא המקבלת לאו"פ, וחיצוניות שבו, פירושה, בחינה הזכה יותר שבכלי, דהיינו בחינת השורש של הכלי, כנ"ל, והיא המקבלת לאו"מ מרחוק. ואין להקשות, שבחינה ד' אינה ראויה לקבלה, מכח הצמצום והמסך. כי אין אנו עוסקים כאן, אלא בבחינת או"ח העולה מתוך בחינה ד' (ועי' הסת"פ).

מב כל הספירות, שביכלתן רק לקבל אורות, ואין להן היכולת להשפיע לאחרים, מכונה האור שבהן, בשם אור הנפש, וכבר נתבאר, שכל האור שבעגולים, מוכרחים לקבל מאור הקו (כנ"ל ח"ב פ"א אות ל'). והטעם, שאי אפשר שיתקשר האור העליון בכלים, זולת ע"י זווג עם המסך המעלה או"ח, אשר האור החוזר הזה מקשר האור בכלים כנ"ל (ח"ב פ"ב אות כ'). ולפיכך, הכלים שאין בהם המסך הזה, אין האור העליון מתקשר בהם, שיהיו יכולים להשפיע לאחרים ממעלה למטה, ואינם ראויים רק לקבל אור, מהמדרגה הקודמת, ממטה למעלה, לצורך חיותם עצמם בלבד, שאור זה נקרא אור הנפש, כנ"ל. ולפיכך, כיון שאין מסך בכלים דעגולים כנ"ל, ע"כ, אין האור העליון מתקשר בהם עצמם, אלא מוכרחים לקבל האור מן הקו, וגם זה רק לשיעור חיותם עצמם, ולא להשפיע, כמבואר. וע"כ נקרא האור שבעגולים אור הנפש, כמבואר.

מג יוד ספירות דרוח, הן בחינות משפיעים, ולפיכך, נקרא אור הרוח, בשם אור הזכר, כלומר, שהוא משפיע. אבל יוד ספירות דנפש, מכונות בשם אור נקבה, כלומר, שמקבלת, ואינה יכולה להשפיע. וע"כ, מכונות יוד הספירות של אור הקו, בשם יוד ספירות דרוח, להורות שהן בחינת אור זכר ומשפיע. והטעם, כבר נתבאר לעיל, בדיבור הסמוך ע"ש. ולכן הרוח גבוה, על מדרגת נפש, משום שהוא המשפיע אל הנפש.

מד כלומר, שאין ה' המדרגות כח"ב זו"ן, נמשכות ביושר, שפירושו, זו למטה מזו, דהיינו מהזך אל העב (ח"ב פ"א אות ה'), אלא שה' המדרגות שוות זו לזו, ואין אחת למטה מחברתה, דהיינו שתהיה עבה מחברתה. אלא ודאי, שיש ביניהן על כל פנים ההבחן, של סיבה ומסובב, שהרי הן יוצאות זו מזו, ונמשכות זו מזו, שהחכמה יצאה מהכתר, והבינה מחכמה, וז"א מבינה, והמלכות מזעיר אנפין (כנ"ל באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה עתה). אמנם הבחן זה, של סיבה ומסובב האמור, מוגדר, בבחינת המצאם זה תוך זה, אשר, כל סיבה מסבבת את המסובב שלה, אשר החכמה מסובבת מכתר ובינה מסובבת מחכמה וכו', באופן אשר "זה תוך זה", פירושו, זה מסובב מזה, כמבואר. אבל אין ביניהם הבחן של מעלה מטה כל עיקר (כנ"ל ח"א פ"א אות ק').

מה כי כן האור מתרשם מהכלי המלובש בו, אשר אפילו, כשיוצא משם לכלי אחר, אינו משנה את דרכיו, שהיו לו בכלי הקודם. ולפיכך, כיון שבעוד, שהאור היה בקו שביושר, היה נמשך ויורד, בזה למטה מזה, דהיינו, שהיה הולך ומתעבה בסדר המדרגות, מסיבת המסך המצוי שם, כנ"ל (ח"ב פ"א אות ו'), וע"כ, אפילו אחר שיצא משם, ובא אל עשר הספירות דעגולים, שאין בהן מסך, ומתעגל בהן בהכרח, עם כל זה, אינו משנה את דרכיו בהתפשטותו ממדרגה למדרגה. פירוש, כי למשל, כשהאור של הקו בא לספירת כתר, הוא מתעגל שם, כלומר, שמקבל את צורת אותו הכלי, שאין שם הבחן מעלה מטה, אמנם, כשמתפשט האור מעגול הכתר אל עגול החכמה, הוא אינו מתעגל (עי' לה"ת ח"א אות ג'), אלא נמשך ביושר, כלומר בהבחן מעלה ומטה. ונמצא משום זה, ספירת עגול החכמה למטה מעגול הכתר, ועב מהכתר, שאין צורתם שוה. ועד"ז, כשבא האור מחכמה אל הבינה, הוא נמשך לה ביושר. ונבחן שהבינה למטה מהחכמה, דהיינו, יותר עבה מהחכמה. ועד"ז כל הספירות. באופן, שאע"פ שעשר הספירות דעגולים צורתן שוה, בלי הבחן מעלה מטה מצד הכלים, כנ"ל, עכ"ז, יש בהן הבחן מעלה ומטה, מצד "שיש בהן כל הבחינות של קבלת השפע, שביוד הספירות שבקו היושר".

מו פירוש, אחר שנתקנו ד' העולמות אבי"ע, נעשתה כל ספירה לפרצוף שלם בראש תוך סוף. וקיבלו משום זה שמות אחרים. והפרצוף שנעשה מכתר, נקרא בשם אריך אנפין. והפרצוף שנעשה מחכמה, נקרא בשם אבא. והפרצוף הנעשה מבינה, נקרא בשם אמא. והפרצוף הנעשה משש הספירות חג"ת נה"י, נקרא בשם זעיר אנפין. והפרצוף הנעשה ממלכות, נקרא בשם נוקבא. והוראת אלו השמות, תתבאר במקומם בע"ה.

מז פירוש, כי כבר ידעת, שמסיבת אור של י"ס הקו, המקובל בעגולים, מתרשמות בהכרח כל הבחינות דיושר גם בעגולים (כנ"ל אות נ' ד"ה יש), והנה זו הבחי' שישנה

בקו שנקרא מסך, שבאור חוזר שלו, נמצא מקשר את האור העליון בכלים (כנ"ל ח"ב פ"א אות כ'), הנה גם המסך הזה, מתרשם בעגולים, אלא בלי העביות שבו, כי העביות לא תוכל לעלות ממדרגה תחתונה לעליונה ממנה אפילו כל שהוא, שהרי על כן נקראת עליונה, לפי שאין בה עביות כמו בתחתונה, והבן. אלא רק בחינת הריוח, שהמסך הזה מגלה בתחתונה, דהיינו בעשר ספירות דיושר, זהו לבד העולה מהמסך דקו היושר, ומתרשם בעגולים. והריוח מהמסך הזה, מכונה בשם "חלון", כדוגמת החלון המותקן בחדר, כדי להביא האור באותו החדר, כן המסך הזה מגלה האור החוזר בסגולתו, לקשר את האור בנאצל. באופן, שאם המסך יתעלם משם, היה האור מסתלק מהנאצל, והיה נשאר בחושך, כדוגמת סתימת החלון אצל החדר. לפיכך, כשאנו באים לכנות רק את הריוח מהמסך, ולהוציא את עביותו, אנו מגדירים זה בשם "חלון או נקב".

מח היינו שנתרשם ג"כ בערכי ימין ושמאל, שהיו משמשים ביוד הספירות דיושר (עי' לה"ת ח"א כ"ג).

מט כלומר, שמסיבת החלון האמור, נעשה שם ההבחן של המשכת וירידת האור, דהיינו, שהולך ומתעבה בסדר המדרגות, אשר המדרגה התחתונה עבה מקודמתה. וז"ש "ומשם יורד אריך אל עגול אבא", כלומר, שמסבת החלון, קיבל האור בחינת עביות ובחינת מטה, אצל אבא דעגולים, דהיינו, חכמה, אשר הושפלה במדרגה, ואינה שוה עתה אל הכתר דעגולים, כמו שהיה בטרם שקיבלו האור דיושר דרך החלון. וכן בינה למטה מחכמה.

נ משמיענו שענין החלון הזה, נעשה בספירות, ביחד עם ירידת האור אליו מהעגול העליון. כלומר שאז האור ההוא, רושם בו את ענין המסך הכלול בו כנ"ל, וע"כ נבחן כמו שהאור נוקב בו, ועושה בו חלון.

נא כבר נתבאר ענין זה היטב לעיל (ח"ב פ"א אות ד' ד"ה פירוש).

נב כלומר, שהאור יורד מעגול אל עגול בדרך המשכה ביושר בקוים ישרים, אלא שאין זה נחשב לבחינת תיקון קוים ממש, היורדים "מהמסך" שיש בהם אור הזכר, שיוכלו להשפיע לאחרים. אלא הקוים הללו של העגולים, אין בהם כח השפעה, משום שהמה יורדים בבחינת "חלונות", המספיקים רק לקבלת האור לצורך עצמם בלבד, ולא להשפיע לאחרים. וזה הכלל, כל שאין בו בחינת מסך, אין בו אור הזכר, אלא אור הנקבה, שהוא אור הנפש.

נג אין לתמוה על השם אדם שמכנים כאן, שהוא כמו שאיתא (במדרש רבה בראשית כ"ז) א"ר יודן, גדול כחן של נביאים, שמדמים צורה ליוצרה, שנאמר ואשמע קול אדם

בין אולי וכו', ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, עכ"ל. וטעם הדבר יתבאר בע"ה במקומו.

פרק ב

א הכתר שבעולם או בספירה, נבחן, בשם גג דאותו העולם או אותה הספירה, והמלכות שבכל עולם וספירה, נבחנת, בשם קרקע שבאותו העולם או אותה הספירה. והנה העגול העליון הוא ספירת כתר, והגג של הכתר הזה, הוא הכתר שבעשר הספירות של הכתר הזה.

ב לבושי המוחין, מכונים בשם צלם, מלשון "צל". והארה דיושר הכלולה מג' הספירות הראשונות, מכונה בשם "אדם", מטעם שמקבל ג"ר בלבושים דצלם והוא ענין ארוך, שאין כאן מקומו.

ג הראש דכל ספירה ופרצוף, הוא ג' הספירות הראשונות: כתר, חכמה, בינה. וז' הספירות התחתונות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, שבכל ספירה ופרצוף, נבחנות, לבחינת גוף של אותו ספירה ופרצוף. וכשהם בסדר, דהיינו אורות דג"ר בכלים דג"ר, ואורות דז"ת בכלים דז"ת, אז נבחן הפרצוף ל"בעל קומה זקופה". ואם אמנם אורות דגוף, נמצאים בכלים דג"ר, ולא האורות המיוחסים להם, אז אותו הפרצוף נבחן, שאין לו קומה זקופה, משום שבחינת הראש אינה חשובה יותר מבחינת הגוף, היות שאפילו בראש משמשים רק בחינות האורות דגוף, וזה נקרא הרכנת הראש, שראש עם הגוף הוא, במדרגה אחת.

ד פירוש, רמ"ח הבחנות של חסד, יש בפרצוף עליון, שמהן נמשכים רמ"ח אברים בתחתונים, המפורשים (במשנה אהלות), ואכמ"ל, וית' במקומן.

ה אין לך מהות בכל העולמות, הן בעולמות העליונים, והן בעוה"ז, שלא תהינה נבחנות בו עשר הספירות הנ"ל, שהן ד' הבחינות הנודעות ושורשן. וז"ש, שגם באדם התחתון שבעוה"ז נמצאות בו ג"כ ה' בחינות וכו'.

ו הכלים שבע"ס, נקראים: כתר, חכמה, בינה, ז"א, מלכות. והאורות שבהם, נקראים: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש (כמ"ש בדברים רבה פ"ב כ"ו), שאור היחידה מתלבש בכלי דכתר, ואור החיה מתלבש בכלי דחכמה, ואור הנשמה בכלי דבינה, ואור הרוח בכלי דזעיר אנפין, ואור הנפש בכלי דמלכות.

ז כבר ידעת שהבחן המדרגות הוא, על פי הזכות והעביות שבהן, וכל "מעלה", פירושה, השיעור הזך יותר מחברו.

ח האורות הם נרנח"י, והכלים הם כח"ב זו"ן, כנ"ל.

ט ענין התחלקות הרוחני, הוא מסיבת שינוי הצורה שנתחדשה שם (כנ"ל ח"א פ"א אות ל' ד"ה אמנם). וכל העליון מחברו, היינו, שהוא זך מחברו, וכל התחתון מחברו, פירושו, שהוא יותר עב מחברו. כי בשינוי צורה של עביות זו, נפרד ויצא מחברו, ונעשה תחתון ממנו. ונודע, שהאורות מושפעים מכל עליון לתחתון ממנו, ומשום זה, מוכרח התחתון לקבל השפע בבחינה היותר עליונה והיותר זכה שבו, והעליון נותן לו השפע, רק מהבחינה היותר תחתונה והיותר עבה שיש בו, שעל דרך זה, משתוה צורת האור הבאה מעליון לצורת הכלי שיש בתחתון, כי הבחינה היותר עבה וגסה שבעליון, יש לה השתוות לבחינה הדקה והזכה יותר שבתחתון ונמצא, שהתחתון אינו יכול לקבל את כל האור השייך לו לקבל, אלא רק חלק קטן מאד, דהיינו רק עד כמה שהכלי היותר זך שבו, יכול לקבל, ושאר הבחינות שבו, שאינן זכות כל כך, מוכרחות להשאר בלי האור המיוחס להן, משום שינוי צורתן, כלפי העליונה המשפיעה להן.

ולפיכך, נבחן כאן, שהאור השייך לתחתון, מתחלק לשתי בחינות: הא' היא, השיעור הקטן של האור שמקבל מהעליון בתוך הכלי היותר עליון שבו, כנ"ל, ואור זה שמקבל נקרא "אור פנימי" שבתחתון. הב' היא, כל שיעור האור השייך לבחינות הנשארות בתחתון, ולא יכלו לקבל משום שינוי צורתן מן העליון, כנ"ל, וכל השיעור הזה, נבחן, שנשאר בעליון, ולא ירד לתחתון, ונקרא "אור מקיף". ונקרא כן, בהיותו מקיף על התחתון, כלומר, שמאיר עליו מרחוק, אע"פ שאינו מלובש בו, אלא שהוא הארה מרחוק ומועטת. וענין הארה רחוקה זו מסוגל לזכך את בחינות העביות שבתחתון, עד שישתוו צורות כל הבחינות שבתחתון, עם צורת העליון, ואז יוכל לקבל כל האור השייך לו. וזה מכונה כניסת המקיפין, כלומר, שהאורות המקיפים נכנסו, והתלבשו בכלים של התחתון, שנזדככו ונעשו כולם לבחינת אור פנימי.

י כלומר, שמתוך שנחלקו האורות, לאור פנימי ואור מקיף, כנ"ל, נמצאו משום זה, ב' מינים של קבלה בכלי, שהם: קבלה בתוכו של הכלי, וקבלה מחיצוניותו של הכלי (עי' לה"ת ח"א אות ק"ב), אשר האור הפנימי מתקבל בתוככיות הכלי, והאור המקיף המזכך אותו מעביו (כנ"ל בדבור הסמוך), נבחן שמתקבל דרך חיצוניות הכלי, כלומר, בלי שום התלבשות בכלי.

וענין ההתחלקות על חיצוניות ופנימיות, האמור בכלי, הוא, על פי הבחנת הזכות והעביות שבכלי, כי רק העביות שבו, ראויה לקבלת האור הפנימי, משום, שעיקר כלי הקבלה של הנאצל הוא בחינה ד'. אמנם, ג' הבחינות הראשונות, אינן ראויות לקבלה, אלא הן הגורמות, שתתגלה בחינה ד'. וע"כ, כל כלי, נבחן לפי עצמו, לד' בחינות שבכלי,

אשר האור מתקבל בעיקר, בבחינה ד' שבו, וע"כ נקראת פנימיות הכלי, ותוכיותו, ששם שורה השפע.

וג' בחינות, הגורמות רק לגילוי של בחינה ד' שבכלי, והן עצמן, אינן בנות קבלה, נחשבות כמסבבות את הבחי' ד' מחיצוניותה. בדומה, לעבי דופן של כלי גשמי, המחזיק ד' קליפות, המסבבות זו לזו, וכל המקובל בכלי, הוא בפנימיות שבו, דהיינו קליפת הפנימיות, ושאר ג' הקליפות שבעובי הדופן, הן רק מחזקות את הקליפה הפנימית, שתהיה לה כח לסבול את המילוי שבה. ועד"ז, יש להבין גם כאן ברוחניות, שעיקר הבחינה המחזקת בתוכה את השפע, היא בחינה ד' שבכלי, וג' הבחינות הראשונות, הן הסיבות, לגלות את הבחינה הד' בכל כחה, עד שתהיה ראויה להחזקת השפע, אבל הן עצמן, אינן בנות קבלה לאור הפנימי.

ולפיכך, נקראות חיצוניות הכלי, להיותן, מחוץ לבחינת קבלת האור הפנימי: שבחינה ג', היא חיצוניות לבחינה ד'. ובחינה ב', היא חיצוניות לבחינה ג'. ובחינה א', חיצוניות מכולן המסבבת לכולן. ועל כולן, יש בחינה חיצונית בלי שום עביות כל שהיא, שהיא בחינת שורש לכל ד' הבחינות שבכלי. ותדע, שהבחינה הזאת הזכה לגמרי, היא כלי הקבלה לאו"מ, כי מחמת הזכות הנפלאה שבה, יכולה לקבל הארת או"מ, אע"פ שהיא מרחוק.

ונתבאר, דבר התחלקות הכלי, אשר הפנימית שבו, פירושה בחינה העבה יותר שבכלי, דהיינו בחינה ד' שבכלי, והיא המקבלת לאו"פ, וחיצוניות שבו, פירושה, בחינה הזכה יותר שבכלי, דהיינו בחינת השורש של הכלי, כנ"ל, והיא המקבלת לאו"מ מרחוק. ואין להקשות, שבחינה ד' אינה ראויה לקבלה, מכח הצמצום והמסך. כי אין אנו עוסקים כאן, אלא בבחינת או"ח העולה מתוך בחינה ד' (ועי' הסת"פ).

יא כל הספירות, שביכלתן רק לקבל אורות, ואין להן היכולת להשפיע לאחרים, מכונה האור שבהן, בשם אור הנפש, וכבר נתבאר, שכל האור שבעגולים, מוכרחים לקבל מאור הקו (כנ"ל ח"ב פ"א אות ל'). והטעם, שאי אפשר שיתקשר האור העליון בכלים, זולת ע"י זווג עם המסך המעלה או"ח, אשר האור החוזר הזה מקשר האור בכלים כנ"ל (ח"ב פ"ב אות כ'). ולפיכך, הכלים שאין בהם המסך הזה, אין האור העליון מתקשר בהם, שיהיו יכולים להשפיע לאחרים ממעלה למטה, ואינם ראויים רק לקבל אור, מהמדרגה הקודמת, ממטה למעלה, לצורך חיותם עצמם בלבד, שאור זה נקרא אור הנפש, כנ"ל. ולפיכך, כיון שאין מסך בכלים דעגולים כנ"ל, ע"כ, אין האור העליון מתקשר בהם עצמם,

אלא מוכרחים לקבל האור מן הקו, וגם זה רק לשיעור חיותם עצמם, ולא להשפיע, כמבואר. וע"כ נקרא האור שבעגולים אור הנפש, כמבואר.

יב יוד ספירות דרוח, הן בחינות משפיעים, ולפיכך, נקרא אור הרוח, בשם אור הזכר, כלומר, שהוא משפיע. אבל יוד ספירות דנפש, מכונות בשם אור נקבה, כלומר, שמקבלת, ואינה יכולה להשפיע. וע"כ, מכונות יוד הספירות של אור הקו, בשם יוד ספירות דרוח, להורות שהן בחינת אור זכר ומשפיע. והטעם, כבר נתבאר לעיל, בדיבור הסמוך ע"ש. ולכן הרוח גבוה, על מדרגת נפש, משום שהוא המשפיע אל הנפש.

יג כלומר, שאין ה' המדרגות כח"ב זו"ן, נמשכות ביושר, שפירושו, זו למטה מזו, דהיינו מהזך אל העב (ח"ב פ"א אות ה'), אלא שה' המדרגות שוות זו לזו, ואין אחת למטה מחברתה, דהיינו שתהיה עבה מחברתה. אלא ודאי, שיש ביניהן על כל פנים ההבחן, של סיבה ומסובב, שהרי הן יוצאות זו מזו, ונמשכות זו מזו, שהחכמה יצאה מהכתר, והבינה מחכמה, וז"א מבינה, והמלכות מזעיר אנפין (כנ"ל באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה עתה). אמנם הבחן זה, של סיבה ומסובב האמור, מוגדר, בבחינת המצאם זה תוך זה, אשר, כל סיבה מסבבת את המסובב שלה, אשר החכמה מסובבת מכתר ובינה מסובבת מחכמה וכו', באופן אשר "זה תוך זה", פירושו, זה מסובב מזה, כמבואר. אבל אין ביניהם הבחן של מעלה מטה כל עיקר (כנ"ל ח"א פ"א אות ק').

יד כי כן האור מתרשם מהכלי המלובש בו, אשר אפילו, כשיוצא משם לכלי אחר, אינו משנה את דרכיו, שהיו לו בכלי הקודם. ולפיכך, כיון שבעוד, שהאור היה בקו שביושר, היה נמשך ויורד, בזה למטה מזה, דהיינו, שהיה הולך ומתעבה בסדר המדרגות, מסיבת המסך המצוי שם, כנ"ל (ח"ב פ"א אות ו'), וע"כ, אפילו אחר שיצא משם, ובא אל עשר הספירות דעגולים, שאין בהן מסך, ומתעגל בהן בהכרח, עם כל זה, אינו משנה את דרכיו בהתפשטותו ממדרגה למדרגה. פירוש, כי למשל, כשהאור של הקו בא לספירת כתר, הוא מתעגל שם, כלומר, שמקבל את צורת אותו הכלי, שאין שם הבחן מעלה מטה, אמנם, כשמתפשט האור מעגול הכתר אל עגול החכמה, הוא אינו מתעגל (עי' לה"ת ח"א אות ג'), אלא נמשך ביושר, כלומר בהבחן מעלה ומטה. ונמצא משום זה, ספירת עגול החכמה למטה מעגול הכתר, ועב מהכתר, שאין צורתם שוה. ועד"ז, כשבא האור מחכמה אל הבינה, הוא נמשך לה ביושר. ונבחן שהבינה למטה מהחכמה, דהיינו, יותר עבה מהחכמה. ועד"ז כל הספירות. באופן, שאע"פ שעשר הספירות דעגולים צורתן שוה, בלי הבחן מעלה מטה מצד הכלים, כנ"ל, עכ"ז, יש בהן הבחן מעלה ומטה, מצד "שיש בהן כל הבחינות של קבלת השפע, שביוד הספירות שבקו היושר".

טו פירוש, אחר שנתקנו ד' העולמות אבי"ע, נעשתה כל ספירה לפרצוף שלם בראש תוך סוף. וקיבלו משום זה שמות אחרים. והפרצוף שנעשה מכתר, נקרא בשם אריך אנפין. והפרצוף שנעשה מחכמה, נקרא בשם אבא. והפרצוף הנעשה מבינה, נקרא בשם אמא. והפרצוף הנעשה משש הספירות חג"ת נה"י, נקרא בשם זעיר אנפין. והפרצוף הנעשה ממלכות, נקרא בשם נוקבא. והוראת אלו השמות, תתבאר במקומם בע"ה.

טז פירוש, כי כבר ידעת, שמסיבת אור של י"ס הקו, המקובל בעגולים, מתרשמות בהכרח כל הבחינות דיושר גם בעגולים (כנ"ל אות נ' ד"ה יש), והנה זו הבחי' שישנה בקו שנקרא מסך, שבאור חוזר שלו, נמצא מקשר את האור העליון בכלים (כנ"ל ח"ב פ"א אות כ'), הנה גם המסך הזה, מתרשם בעגולים, אלא בלי העביות שבו, כי העביות לא תוכל לעלות ממדרגה תחתונה לעליונה ממנה אפילו כל שהוא, שהרי על כן נקראת עליונה, לפי שאין בה עביות כמו בתחתונה, והבן. אלא רק בחינת הריוח, שהמסך הזה מגלה בתחתונה, דהיינו בעשר ספירות דיושר, זהו לבד העולה מהמסך דקו היושר, ומתרשם בעגולים. והריוח מהמסך הזה, מכונה בשם "חלון", כדוגמת החלון המותקן בחדר, כדי להביא האור באותו החדר, כן המסך הזה מגלה האור החוזר בסגולתו, לקשר את האור בנאצל. באופן, שאם המסך יתעלם משם, היה האור מסתלק מהנאצל, והיה נשאר בחושך, כדוגמת סתימת החלון אצל החדר. לפיכך, כשאנו באים לכנות רק את הריוח מהמסך, ולהוציא את עביותו, אנו מגדירים זה בשם "חלון או נקב".

יז היינו שנתרשם ג"כ בערכי ימין ושמאל, שהיו משמשים ביוד הספירות דיושר (עי' לה"ת ח"א כ"ג).

יח כלומר, שמסיבת החלון האמור, נעשה שם ההבחן של המשכת וירידת האור, דהיינו, שהולך ומתעבה בסדר המדרגות, אשר המדרגה התחתונה עבה מקודמתה. וז"ש "ומשם יורד אריך אל עגול אבא", כלומר, שמסבת החלון, קיבל האור בחינת עביות ובחינת מטה, אצל אבא דעגולים, דהיינו, חכמה, אשר הושפלה במדרגה, ואינה שוה עתה אל הכתר דעגולים, כמו שהיה בטרם שקיבלו האור דיושר דרך החלון. וכן בינה למטה מחכמה.

יט משמיענו שענין החלון הזה, נעשה בספירות, ביחד עם ירידת האור אליו מהעגול העליון. כלומר שאז האור ההוא, רושם בו את ענין המסך הכלול בו כנ"ל, וע"כ נבחן כמו שהאור נוקב בו, ועושה בו חלון.

כ כבר נתבאר ענין זה היטב לעיל (ח"ב פ"א אות ד' ד"ה פירוש).

כא כלומר, שהאור יורד מעגול אל עגול בדרך המשכה ביושר בקוים ישרים, אלא שאין זה נחשב לבחינת תיקון קוים ממש, היורדים "מהמסך" שיש בהם אור הזכר, שיוכלו להשפיע לאחרים. אלא הקוים הללו של העגולים, אין בהם כח השפעה, משום שהמה יורדים בבחינת "חלונות", המספיקים רק לקבלת האור לצורך עצמם בלבד, ולא להשפיע לאחרים. וזה הכלל, כל שאין בו בחינת מסך, אין בו אור הזכר, אלא אור הנקבה, שהוא אור הנפש.

כב אין לתמוה על השם אדם שמכנים כאן, שהוא כמו שאיתא (במדרש רבה בראשית כ"ז) א"ר יודן, גדול כחן של נביאים, שמדמים צורה ליוצרה, שנאמר ואשמע קול אדם בין אולי וכו', ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, עכ"ל. וטעם הדבר יתבאר בע"ה במקומו.

כג פירוש, מא"ס ב"ה הזך ביותר שבכל העולמות עד הנקודה האמצעית, שהיא הבחינה העבה ביותר שבכל העולמות. באופן, שכל המציאות שלפנינו, הן העליונים והן התחתונים, כולם הם ענפיו שנשתלשלו ממנו, ונתלין עליו, ומלבישין אותו. וע"כ הוא מחבר את כולם.

כד הפנימיות, היינו, בחינת אור א"ס המלובש בו, ועצמותו, הוא בחי' ג"ר שבו. וכבר נתבאר (בהקדמה אות כ"ז ד"ה עוד), שאין לנו רשות לדבר בכלהו בחינות ג"ר, שבכל מדרגה ופרצוף, ואפילו בעולם עשיה. אמנם בבחינת ז"ת מותר לנו העסק, ואפילו בז"ת דג"ר דאדם קדמון, ע"ש.

כה כבר נתבאר לעיל שהעגולים נתגלו תיכף עם הצמצום והסתלקות האור, ואחר כך נתגלה היושר, באופן שהעגולים נבחנים לסבה ולגורם לאור הקו. שע"כ נבחנים לקודמים אליו (כמ"ש בלה"ת חלק זה אות מ"ב).

כו היינו מהקצה העליון עד הקצה התחתון, כנ"ל. והתבונן באורך הגשמי המדומה, ותלמד על ידו את שורשו הרוחני. כי האורך המדומה, מובן לנו על פי ג' הבחנות, שהן: קצהו העליון, קצהו התחתון, המרחק שביניהם. וממש על דרך זה, תבחין את האורך הרוחני, שמתחילה תבחין את הקצה התחתון שבמדרגה, דהיינו את הבחינה האחרונה שלה היותר עבה, שאין למטה ממנה בעביות, ומתוך הקצה התחתון שתדע, תלמד עמו תיכף גם את קצהו העליון, כי על פי מידת העביות שבבחינה האחרונה, היא מידת קומתו של אור חוזר (כמ"ש בהסתכלות פנימית אות פ"ו ד"ה והנה עש"ה). כי למשל, העביות של בחינה ד' שבבחינה ד' מגיעה לקומת כתר דכתר, ועביות דבחינה ג' שבבחינה ד' מגיעה רק לקומת כתר דחכמה, ובחינה ב' שבבחינה ד' מגיעה רק לקומת

כתר דבינה וכו', הרי שעם ידיעת הקצה התחתון. תיכף יתודע עמו קצהו העליון. ואחרי שידעת שני הקצוות שבמדרגה, מתודע לך מאליו גם המרחק שביניהם, כי מרחק רוחני, פירושו שינוי הצורה שבין שתי הבחינות, שלפי גדלה של השתנות הצורה כן המרחק שביניהן. ולמשל, אם קצהו התחתון הוא בחינה א' שבבחינה ד', נמצא, שקצהו העליון הוא רק עד קומת כתר דז"א (עש"ה בהסתכלות פנימית הנ"ל) הרי שהמרחק אינו מרובה כל כך, אבל אם קצהו התחתון הוא בחינה ב', נמצא שקצהו העליון הוא קומת כתר דבינה, הרי המרחק שביניהן הוא ב' בחינות של עביות, שהם בחינה א' ובחינה ב'. ואם קצהו התחתון הוא עביות דבחינה ג' שבבחינה ד', נמצא קצהו העליון כתר דחכמה, הרי כאן המרחק באורך של ג' בחינות, וכו' עד"ז. והבן היטב.

כז והוא, משום שהעגולים מסבבים בחינת ג' ספירות ראשונות דיושר (כנ"ל ח"ב פ"א אות צ' ד"ה וטעם), ונודע, שמבחינת הכלים שלהם, עוד הם עולים לאין ערוך על ג"ר דיושר, כנ"ל. וכבר ידעת, שאסור לנו לדבר ולעסוק בג"ר, וע"כ, אין לנו רשות לעסוק בשום בחינות עגולים.

חלק ג

פרק א

א ה' עולמות הם, ונקראים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. ועולם הוא מלשון העלם, כי אור א"ס ב"ה מתעלם בהם בכל פעם יותר כמו שמבאר הרב לפנינו.

ב עי' לוח התשובות חלק ב' אות נ"ו.

ג עי' לה"ת חלק א' אות כ"ה.

ד כלומר תחילת הכל שבכל עולם ועולם.

ה עי' לה"ת ח"ב אות י"ד.

ו פירושו בלתי מושג, ונקרא אין סוף, לרמז, שספירת המלכות המסיימת ומפסקת את כל המדרגות, (עי' בלה"ת ח"א אות מ') אינה עושה כאן סיום והפסק כלל על האור העליון, אלא אדרבה, בה מתחלת השפעת האור.

ז התפשטות מורה התעבות האור, יותר ממה שהיה בהמאציל, דאם לא כן במה יצא האור ההוא מכלל מאציל, להקרא בשם, התפשטות האור ממנו ולחוץ. וענין התעבות הזו, היא דבר שינוי הצורה, שקונה האור מפאת ביאתו לכלל נאצל, כמ"ש לעיל (בהסת"פ ח"ב אות ה' ד"ה והנה עש"ה).

ח עיין לעיל בהסתכלות פנימית ח"ב אות ה' ד"ה והנה.

ט מלמדנו בזה, אשר הכלים הם תולדות של האור עצמו, כי האור בדרך התפשטותו לקבלת הנאצל, יורד בד' בחינות, חו"ב זו"נ, עד שגורם בנאצל הרצון לקבל אשר הרצון הזה שהוא בחי"ד, הוא עיקר כלי של נאצל, והוא עביות, שהשיג האור בדרך התפשטותו. אמנם ג' הבחינות הראשונות, הנה רק גורמים, שתתגלה בחינה ד'. וענין החיוב והסדר של ד' בחינות הללו, נתבאר בחלקים הקודמים, ואין להאריך בהם עתה (עי' או"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם).

י התלבשות, פירושו כמו התעלמות, כי המלבוש מעלים את הלובש, אלא, שהוא מפאת הרצון שלו להתגלות, ומשום שבלי התיקון של העלמה הזאת, אי אפשר לו להתגלות, ע"כ מתעלם בו ומתגלה על ידו. ותיקון כזה, נק' תמיד בשם מלבוש או לבוש. הרי שלבוש משמש לב' דברים להעלם ולגילוי. ובענייננו ג"כ, משום שאי אפשר, שיהיה השגה לתחתונים באור מבלי כלי, לכן האור מתלבש ומתעלם בכלי, כדי שהתחתון יוכל להשיג אותו, על ידי הכלי ההוא שמתלבש בו, והבן זה היטב.

יא כלומר, אחר שכבר התפשט האור בג' בחינות ראשונות, שנק': חכמה, בינה, ז"א, ולאחר שגמר התפשטותו בז"א, הגיע להתפשט לבחי"ד שנק' מלכות. ומטרם שנתפשט האור בג' בחי' הקודמות אי אפשר שיתפשט במלכות להיותם גורמים זו לזו בדרך סבה ומסובב.

יב כי כח הצמצום רוכב על בחי"ד, ומשום זה אין כח בבחי"ד, שהיא התחתונה מכולם, לקבל אור. (עי' לה"ת ח"א אות פ"א, ועי' ח"א פ"ב אות ב').

יג דהיינו בחי"ד שנקראת מלכות. ומשמיענו בזה להבחין, שכלי מלכות ומסך שבו, הם ב' ענינים מיוחדים: כי כלי מלכות הוא האור שנתעבה לבחי"ד כנ"ל, שעליה רוכב כח צמצום כנ"ל. ומסך ופרגוד שעליה, נתקן בה לאחר כך. (עי' לוח התשובות ח"ב אות מ"ג).

יד מסך ופרגוד הם דבר אחד, כלומר, שנעשה שם כח מעכב כעין מחיצה המגנת ממעל למלכות, שאור העליון לא יפרוץ לתוכה. (עי' לה"ת ח"ב אות מ"ג).

טו כלומר, שמסך זה, מלבד הגנתו על מלכות כנ"ל, יש לו עוד ענין, שהוא מפסיק בין עולם אצילות לשאר עולמות.

טז פגישת אור א"ס במסך מדומה לב' דברים קשים, שאחד רוצה לפרוץ לגבול השני, אשר השני מזדקף לנגדו בכל תוקף ומונע אותו מלהשיג משהו מגבולו, הנה פגישה כזו מכונה הכאה. ולאפוקי, מפגישת נוזלים, שאינם מונעים זל"ז מלהשיג גבול, ומתערבים יחד, וע"כ אין הכאה מובנת בהם. וכן ב' דברים רכים, אין הכאתם נרגש כל כך, משום

שמניחים זה לזה, לכנוס מעט בגבולו, ולדחקו על קליפתו החיצונה במשהו. משא"כ דברים קשים, שאחד אינה מרשה לחבירו לזוז אותו אף במשהו מגבולו, הרי פגישתם מובנה לבחינת הכאה.

והנה להיות, שכל עיקר הצמצום היה מצד הנאצל, ולא כלל מצד המאציל, לפיכך אין אור א"ס מקפיד כלל, באותו הצמצום שיש במלכות, אלא שהוא נמשך ויורד להתפשט גם בתוך מלכות. ומובן ג"כ שיורד לשם בכח, והוא, מחמת שבא"ס מטרם הצמצום, היה ממלא שם גם בחי"ד (כמ"ש לעיל ח"א פ"א באו"פ אות כ' ובאות נ' ד"ה והנה עש"ה) וע"כ אין לו ענין לשנות דרכו, ויורד תמיד למלאות גם את כלי המלכות באורו ית', אמנם המסך והפרגוד הנעשה במלכות, מעכב עליו ומפסיק האור, ואינו נותן לו להתפשט בתוכו אף משהו, ולפיכך מובן "אשר אז הכה אור א"ס ית', המתפשט עד שם, בהמסך ההוא" (עי' לה"ת ח"ב אות מ"ג).

יז כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך.

יח כלומר, אותו שיעור אור שהיה ראוי להתקבל במלכות, ולא קיבלתו מחמת עיכובו של המסך, כל זה השיעור, חזר ועלה למעלה, והלביש את כל הג' הבחינות של האור העליון, דהיינו, עד חכמה, שנחשבת "למקומו" של אור חוזר זה, כמ"ש להלן. וז"ש הרב "חזר לעלות בסוד אור חוזר למעלה למקומו". (עי' ח"ב בהסת"פ אות ס"ב).

יט כי עליית האור חוזר והלבשתו את אור העליון ממטה למעלה, כנ"ל, עושה בחינת כלים על אור העליון.

כ כלומר, אחר שהאור חוזר עולה למעלה כנ"ל, נמצא אור א"ס מתלבש באו"ח הזה, בסוד העצמות המלובש בכלים.

כא היינו עד מסך שבכלי מלכות, כי המסך החזירו למעלה ולא נתנו להתפשט יותר, כנ"ל.

כב רוצה לומר, שכח עיכוב שבמסך, לא פעל כלום על ספירות דאצילות שלמעלה ממלכות, אלא רק ממלכות ולמטה, וע"כ מתפשט אור א"ס ב"ה עד מסך שבמלכות בבחינת אצילות, בלי שום עיכוב כלל. משא"כ אור א"ס המתנוצץ ועובר דרך מסך ולמטה, נמצא מתמעט ביותר מכח הסבה הזאת, ואינו נבחן עוד לעצם אור א"ס ב"ה, כמ"ש לפנינו.

כג עביות זאת, כבר נתבארה, שאינה מתגלה באור בפעם אחת, להיותה הפוך מהאור, אלא שמשתלשלת ויורדת מהזך אל העב מעט, ואח"כ להעב ממנו, עד שבאה לגדלות העביות, שנק' בחי"ד או מלכות. וד' בחינות אלו, נק': חכמה, בינה, ז"א ומלכות. והן

מחויבות להמצא בכל נאצל. והטעם החיוב וההגדרה של ד' בחינות הללו, כבר נתבאר היטב לעיל. (בח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם, ובהסתכלות פנימית ח"ב ד"ה ובכדי ליתן) עש"ה כל ההמשך, שאני סומך עליו ואיני מביאו כאן, מפני האריכות, אע"פ שהוא נחוץ מאד כאן בכל מלה ומלה.

כד כל עולם וכל פרצוף בכ"מ שהוא, מחויב לקבל שפעו מא"ס ב"ה, וע"כ השראת א"ס המיוחסת לעולם או לפרצוף, מכונה כתר של העולם וכתר של הפרצוף, ומכונה ג"כ בשם מאציל לאותו עולם. וז"ש "והנה הכתר שבאצילות מאיר בו הא"ס." כלומר, אשר שם השראת א"ס ביחסו לעולם אצילות, וע"כ נקרא כתר א"ס, או מאציל.

כה התפשטות אור א"ס הנמשך מכתר בראשונה לעולם, נקרא בשם אור חכמה. והכרח הוא, שכלול תיכף באור החכמה ההוא, רצון לקבלת האור, דאם לא כן לא היה אור א"ס מכונה בלשון מתפשט, כמבואר (בהסת"פ ח"ב ד"ה עתה עש"ה) אמנם רצון לקבל זה, אינו נחשב לשינוי צורה ולעביות כל כך, מפני שרצון לקבל זה הגיע לה מכח עליון, דהיינו מכתר, כי רצון להשפיע שבכתר מחייב בהחלט את רצון לקבל שבחכמה. וז"ש הרב "שחכמה מקבל על ידי הכתר". כלומר, שבחינת קבלה שבחכמה, הגיע_לה על ידי כתר, ומכחו, וע"כ עביות מחמת רצון לקבל זה קלוש מאד. והוא המכונה בחי"א.

כו פירוש, כי החכמה דרכה להתעבות בדרך התפשטותה כי בגמר התפשטותה, מתגבר בה הרצון, וממשכת אור דחסדים מא"ס, ומרחקת את עצמה מאור חכמה, כמ"ש באורך לעיל (ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם). ומתוך, שהתגברות זו עשתה מכח התעוררותה עצמה, ולא מכח עליון, ע"כ נבחן הרצון הזה לבחינת עביות מועטת והיא יתרה מעביות שבחכמה. ולכן בהכרח, שע"י שינוי זה נפרשה מחכמה לבחינה מיוחדת, ונקראת בשם בינה או בחי"ב. וז"ש הרב "שבינה קבלה אור א"ס על ידי הרחקה", כי עביות דבחי"ב הנ"ל, מכונה בשם "הרחקה", משום שהרחיקה את עצמה מלקבל אור חכמה, כדי לקבל את אור דחסדים, כמבואר לעיל. ומ"מ אין התגברות הרצון הזה נחשבת לעביות גמורה, משום שהוא, מבחינת רצון להשפיע, והשואת הצורה להמאציל, כמ"ש לעיל (ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם), אמנם עבה ביותר מבחי"א כי הבחי"א כל הרצון שבה אינו שלה, אלא על ידי כתר כנ"ל, אמנם בחי"ב כבר פעלה מתוך התגברותה עצמה את הרצון שבה, וע"כ נחשבת בחי"ב שהוא עכ"פ השורש להרצון לקבל השלם, שבזה היא נבחנת לעבה ביותר מבחי"א, והבן היטב.

כז כלומר, אחר שנתעוררה הבינה להמשיך אור דחסדים מן המאציל, נמצאת שמתרחקת מאור חכמה, דאם לא כן לא היתה יכולה לקבל האור דחסדים: כי אור

דחכמה נמשך ברצון לקבל, ואור דחסדים נמשך ברצון להשפיע (כמ"ש ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם), ועל כן בחי"א ובחי"ב הפוכות הנה זו לזו מתחילת אצילותן. וז"ש הרב "כי עתה הא"ס רחוק ממנה ויכולה לקבלו", כלומר, שנתרחקה ונעשתה למדרגה ג' מא"ס המתמצעת בין בינה לא"ס, ויצאה ממנה, כי עתה שהרחיקה את אור החכמה, ונעשתה למדרגה ג' שחכמה היא בחי"א ושניה לא"ס, ובינה בחי"ב ושלישית לא"ס, הנה עתה יכולה לקבל האור דחסדים שהמשיכה, ואם לא היתה מרחקת את עצמה, למדרגה ג' לא היתה יכולה לקבל, כמבואר. וצריכים לידע שמלת "רחוק", הוא כינוי למיעוט השגת חכמה, בסו"ה אמרתי אחכמה והיא "רחוקה" ממני. גם זה סו"ה, ותתצב אחותו "מרחוק". ואין כאן המקום להאריך בזה.

כח פירוש: כי גם בינה דרכה להתעבה בגמר התפשטותה, והוא, מטעם שהרחיקה ממנה את אור החכמה, ונודע, שאור החכמה הוא עיקר חיותו ועצמותו של הנאצל, ולפיכך בגמר התפשטותה התגבר בה הרצון לקבל הארת החכמה לתוך אור דחסדים. ומתוך, שכל ההפרש בין הרוחנים, הוא רק מפאת שינוי צורה, ע"כ יצאה הארה חדשה זו, דהיינו האור דחסדים שבתוכו הארת החכמה, וקנה שם בפני עצמו, דהיינו השם זעיר אנפין. ונקרא כן, כי אור חכמה מכונה אור "פנים", בסו"ה חכמת אדם תאיר "פניו", ומתוך שיש לו רק הארה מחכמה, אבל עיקרו הוא רק אור דחסדים של בינה, ע"כ נקרא זעיר אנפין, שפירושו הוא קטנות הפנים, כלומר, רק שיעור מועט מאור חכמה, והבן זה. ונקרא ג"כ בחי"ג. ועביות שבו, מכונה חלון ונקב צר, כי נתבאר לעיל (ח"ב פ"ב אות ע') שמסך הבא בעליון מחמת התכללות התחתון בו נקרא בשם חלון. משום שאין בו דינים, רק סיבה להארה כמו חלון ע"ש. ומתוך שכל עביות ומסכים שבאצילות באים מחמת התכללות בי"ע שבה, ע"כ מכונה עביות דז"א בשם חלון להארת אור גדלות. ובשם נקב צר להארת קטנות. אבל בחי"ב אינה נקראת אפילו חלון, אלא הרחקה.

כט כלומר שאין בו אותו הרחקת חכמה שיש בבינה, כנ"ל משום שכל ההפרש בינו לבינה, הוא, משום שיש בו הארה מאור חכמה. וז"ש הרב "אבל הוא קרוב", כלומר שאין בו הרחקה.

ל כלומר, התפשטות אור בינה לבחי"ג שהוא ז"א, אינה גורמת הרחקה, אלא אדרבה, שגורמת קרבת חכמה כנ"ל. וכבר נתבאר לעיל, אשר "קרוב" "ורחוק" המה גדרים של חכמה.

לא פירוש, אחר שנתפשטו ג' בחינות עביות במילואם עד גמר התפשטותו של ז"א, אז נתעורר רצון לקבל בשעורו השלם הראוי לקבלה. "והוא הנקרא: בחי"ד או מלכות או

נוקבא דז"א (עי' לעיל או"פ ח"א פ"א אות ל' ד"ה ועתה), ובו היה הצמצום, כנ"ל (ח"א פ"א אות מ'), באופן שמצמצום ואילך, אין הבחי"ד הזו מקבלת עוד את אור א"ס ב"ה, וע"כ בחינת העביות שבה נקרא "הרחקה". וגם בה ב' מדרגות חלון ונקב צר, כמו בז"א, שהשפעת הגדלות נקרא חלון, והשפעת הקטנות נקרא נקב צר. ויש הפרש גדול בין הרחקה שבבחי"ב להרחקה שבבחי"ד, כי הרחקה דבחי"ב, היא הרחקה מרצון, בסו"ה. כי חפץ חסד הוא, שחושקת לחסדים ולא לחכמה. אבל הרחקה דבחי"ד, היא הרחקה מאונס, דהיינו מחמת מסך שנתתקן בבחי"ד.

פרק ב

א כי זה כלל, שאין עביות ומסך יכולים למעט, או לפגום מלמעלה למקום גילויים, אפילו כל שהוא, ואע"פ, שהאור החוזר עולה בסבת מסך שבכלי מלכות, ומלביש ממנו ולמעלה לכל ט' ספירות כולן כנ"ל, מ"מ, כח עביות שבמסך אינו מתעלה למעלה כלום, לפיכך נחשבות ט"ס דאצילות, שהן בלתי מסך כלל ועיקר. ואע"פ שמבחינים הרבה מסכים גם בעולם אצילות, כגון מסך דפה ודחזה וכו' שזה נוהג בכל פרצוף פרטי שבאצילות. הענין הוא שאינם מסכים ממש, אלא הם מהתכללות התחתון בעליון, ורק המסך דסיום רגלי האצילות, הוא מסך ממש הפוסק את אור העליון, כמ"ש בהסת"פ כאן בפרק י"ד עש"ה.

ב כלומר, אע"פ שאור הנמצא בעולם הבריאה, בהכרח שנמשך מאור א"ס ב"ה, כי אין שום הארה בעולמות שלא תהיה נמשכת מן הא"ס, עם כל זה, משום שאור א"ס ב"ה המתפשט לבריאה עובר דרך מסך, נמצא הארתו מתמעטת מאד, עד שנבחן, שכבר נפסק אור א"ס ב"ה מלמעלה ממסך. ולהלן מפרש הרב, איך אור עובר דרך מסך.

ג פירוש, כי חוק הוא בעולמות העליונים, שכל מדרגה תחתונה הגורמת תוספות אור למדרגה עליונה ממנה, הנה כל אותו שיעור תוספות אור, חוזר ומושפע, לתחתונה שגרמה אותו, ובענייננו ג"כ, מתוך שמסך שעל מלכות דאצילות גרם את האור החוזר לעלות, ולהלביש לכל ט' ספירות דאצילות, ולהעשות כלים אליהם, כנ"ל, באופן, שזולתו לא היה אור א"ס נתפס ומלובש באצילות, כי אין אור מושג בלי כלי, כנודע, והנה מתוך שהמסך גרם לכל אותו תוספות, דהיינו או"ח וע"ס האמורים, לפיכך, מתרחב המסך והכלי מלכות בסבת האו"ח החוזר ויורד אליו ממקום המסך ולמטה, וממשיך לעצמו כל אותם י"ס דאצילות שלמעלה, בדוגמתן ממש. באופן: שמלכות דאצילות לבדה, הולכת ויורדת ומתפשטת לעשר ספירות מינה ובה, כדוגמת ע"ס אצילות, דהיינו מכתר עד מלכות, והן המכונות עשר ספירות של עולם הבריאה.

וז"ש הרב, "מחמת אותו ההכאה של אור העליון שהכה בפרגוד ההוא, ומכח אותם הי"ס

דאצילות שהגיעו עד שם, נתנוצצו מהם אורות ועברו דרך מסך ההוא, ונעשו למטה הי"ס דבריאה". כלומר, ב' דברים יש להבין כאן: הבחן הא', הוא גרם האו"ח, העולה ע"י הכאת אור העליון בהמסך, שהאו"ח ההוא, יש בחוקו לחזור ולירד להמדרגה שגרמה להופעתו, כנ"ל. הבחן הב', הוא גרם הלבשת עצמות אור הא"ס, בעשרת הכלים של או"ח שעלה, שנעשו למעלה עשר ספירות דאצילות כנ"ל, אשר גם הם בחוקם לחזור ולירד למטה, אל המדרגה שגרמה להופעתם. ועל הבחן א' אומר הרב, "מחמת הכאת אור עליון בהפרגוד": דהיינו, שהאו"ח הזה חוזר ויורד ממעלה למטה לעולם הבריאה. ועל הבחן הב' אומר הרב: "ומכח אותם הי"ס דאצילות וכו'." שמשני גורמים אלו: נעשו ע"ס שבעולם הבריאה.

ד הופעת או"ח, מכונה בכל מקום בשם התנוצצות.

ה כי כל ע"ס דאצילות נעתקו ונחתמו בעולם הבריאה, כמ"ש בדיבור הסמוך, וא"כ גם המסך והמלכות נחתמו בעולם הבריאה, וגם נוהג שם אותו הזווג דהכאת אור העליון במסך, ועליות או"ח, העולה ומלביש ממסך ולמעלה לכל ט' ספירות דעולם הבריאה, שאו"ח הזה, נעשה עשרה כלים לעולם הבריאה, אשר עצמות אור של עולם הבריאה מתלבש בהם.

ו כמו, שאו"ח דמסך דאצילות חזר ונתפשט ממסך ולמטה, והחתים ע"ס דבריאה, על דרך שנתבאר לעיל בסמוך אות ג' ע"ש, הנה ממש על אותו דרך, גם או"ח שעלה ממסך דמלכות דבריאה, חזר גם הוא ונתפשט למטה, והחתים עשר ספירות דעולם היצירה. וכן מיצירה לעשיה.

ז כמ"ש לפנינו, אשר הבחי"ד הנקראת מלכות שבה נעשה המסך, מתחלקת בעצמה, לד' בחינות מסך, אשר בהן מתפעלות כל מיני שינוים והבדלות המופיעים בהעולמות: ומסך דבחי"ג משמש באצילות, ומסך דבחי"ב משמש בבריאה, ומסך דבחי"א ביצירה, כמ"ש להלן.

ח היינו ד' בחינות של ההתעבות, שהן חו"ב תו"מ, הנקראות לעיל, התפשטות אור א"ס לעשות כלים, ונקראות ג"כ עשר ספירות דאור ישר, כי ת"ת, כולל שש ספירות, חג"ת נה"י, אשר על ידי זווג דהכאה במסך שבספירת מלכות דאור ישר, חוזר ועולה האור בסוד או"ח, ומלביש כל ע"ס דאור ישר הפרטיות הנ"ל, ועושה את כולן למדרגה אחת כללית, לפי שיעור הקומה שבהאו"ח, כמ"ש להלן.

ט משמיענו בזה, שאלו ד' בחי' דאור ישר, נוהגות בכל עולם ובכל פרצוף, בלי שום הפרש בין מדרגה גבוה למדרגה נמוכה וכל ההבדלים שנמצאים בפרצופים ובעולמות הם כולם, רק מפאת המסכים ואור חוזר שבהם, שאין מסך שבזה דומה למסך שבחבירו.

פרק ג

א כדי להבין את דברי הרב שמכאן ואילך, צריך שתחזור כאן על ביאור ה' הבחנות שבמסך, היוצאים מכח הזדככותו של מסך, על סדר מדרגה, מעביות גדולה דבחי"ד עד הזכות הגדולה שבבחינת כתר ושורש המסך, שעושים בזה ה' פרצופים. ודברים אלו תמצא מבוארים בחלק ב' (בהסתכלות פנימית ד"ה ותדע. ותחזור שם על כל ההמשך עד ד"ה ועולם העשיה, ואחר זה בד"ה ובהמתבאר, ותחזור על כל ההמשך עד ד"ה אמנם). כי כל הדברים הללו שייכים לכאן, ואי אפשר להביאם מפני האריכות, וע"כ אני מוכרח לסמוך על מה שכבר ביארתי שם, ולא אוכל להביא כאן רק קיצור וסיום דכל דבר, בשיעור הנצרך לדברי הרב שבכאן.

ושם נתבאר, שאור א"ס ב"ה, הכולל ד' בחינות שנק' ע"ס דאו"י, אינו פוסק מלהאיר לתחתונים אפילו רגע. אלא מתוך, שאין שום תפישא באור בלי כלי, לפיכך רק לכלי קבלה צריכים. וכל פרצוף ומדרגה באותו רגע שמשיגים כלי, תיכף עמו יחד משיגים האור, בשיעור מדתו של הכלי שהשיגו. גם נתבאר שם, ששורש דכל הכלים שבכל העולמות, הוא או"ח, העולה מזווג דהכאה על מסך שבכלי מלכות. באופן, שבאותו רגע, שמתהוה מסך חדש באיזה פרצוף, נמצא אור א"ס הכולל ע"ס דאו"י מתפשט אליו תיכף, ומכה במסך זה, ועולה או"ח ומלביש אור דא"ס ב"ה, לפי שיעור גדלו של האו"ח ההוא. וזהו המכונה, התלבשות א"ס בכלים, או באיזה ספירה. כי שם של ספירה, מורה על שיעור קומה של אור א"ס המתלבש שם. למשל, כשנאמר, התלבשות א"ס בכתר, יורה שאו"ח מלביש, על כל עשר ספירות דאו"י עד כתר, וכשנאמר התלבשות א"ס בחכמה, יורה שאו"ח מלביש, רק עד חכמה. ואין להקשות, א"כ, אין בהלבשה זו רק ט' ספירות, וקיימא לן עשר ולא תשע. כי באמת יש שם גם כתר, אלא, שכתר זה מלובש בפנימיות החכמה, וע"כ אינו עולה בשם, רק ספירת חכמה לבד. ועד"ז תבין כל הקומות של הפרצופין האחרים.

גם נתבאר שם, אמת המדה, שבו נמדד מדת גודלו של כל או"ח, שהיא הבחן שיעור עביות, הכלול במסך שבכלי מלכות, והן ה' הבחנות: שהמסך העב ביותר, שהוא בחי"ד, נמצא מדתו של או"ח המוחזר ממנו, גדול ביותר, והוא המלביש עד קומת כתר שבאור א"ס ב"ה, דהיינו שבע"ס דאור ישר. ומסך שעביותו בחי"ג, נמצא מלביש בקומת חכמה

דע"ס דאור ישר. ומסך, שעביותו רק בחי"ב, מלביש בקומת בינה דע"ס דאו"י. ומסך, שעביותו רק בחי"א, מלביש רק עד קומת ז"א דע"ס דאו"י, ומסך שאין בו עביות, אלא בבחינת שורש של מסך המכונה כתר דמסך, הנה במסך זה, אינו נוהג שום זווג דהכאה, ואין לו שיעור קומה כלל, אלא כמידתו של ספירת מלכות לבד. אמנם צריכים לזכור כל הטעמים והנימוקים של הדברים, כמו שנתבארו שם בהסת"פ הנזכר לעיל, ובחלקים הקודמים ועש"ה כי בלי הבנת הטעמים והחיובים שבדברים הללו, אי אפשר להבין כאן אפילו מלה אחת על בוריה, כי כאן אני מוכרח לקצר כמובן.

ב פירוש, כי עולם אצילות, נבחן לראש לכל העולמות. ואע"פ, שיש עולמות הרבה למעלה מאצילות, דהיינו כל העולמות המרובים הכלולים בעולם אדם קדמון, אמנם, הם כולם גנוזים בתוך עולם האצילות, ואינם כלל שורש להעולמות, אלא רק שנחשבים שורש לעולם אצילות בלבד, כי ע"כ גנוזים בתוכו, ומאירים בו לבד בגניזו.

ונתבאר בחלקים הקודמים, אשר מסך דבחי"ד, משמש רק בעולם א"ק בלבדו, ולפיכך מדתו של או"ח גדול מאד שם, ומלביש עד קומת כתר שבאור א"ס ב"ה. ולכן, נקראים כל העולמות הכלולים בעולם אדם קדמון, בשם עולם הכתר.

אמנם, בעולם אצילות, שמשמש שם רק מסך דבחי"ג (עי' הסת"פ ח"ב פ"ב אות י' ד"ה והמסך), נמצא מדתו של או"ח, העולה מזווג דהכאה על המסך ההוא, רק עד קומת חכמה, ואינו משיג כתר דאור א"ס ב"ה, אלא שכתר טמיר וגניז בתוך חכמה כנ"ל, ולפיכך, נקרא עולם אצילות, בשם עולם החכמה. וזה סוד הכתוב, כולם בחכמה עשית, כלומר, שהכל נשרש באצילות לבד, ולא בעולם א"ק שהוא עולם הכתר, כי עולם א"ק אינו נחשב כלל לשורש לעולמות התחתונים, ולא יופיע ממנו בעולמות רק לאחר גמר התיקון, בסו"ה ועמדו רגליו בהר הזיתים. ויש לדעת, שכמו שקומת ע"ס נחשבת כולה לפי ספירה העליונה שבה, אם היא כתר, תהיינה כל הספירות בחינת כתר, ואם היא חכמה תהיינה כולן חכמה וכו'. כך כל עולם נחשב כולו כפי פרצוף הא' שבו.

ג כבר נתבאר בדיבור הסמוך. אבל אין הפירוש שתכף, בעת שנאצל עולם האצילות, קבל קומת חכמה. שהרי תחילה נאצלו שם קומות קטנות הנקראות עיבור ויניקה. אלא הכונה הוא, על הקומה הכי גדולה שיצאה שם לבסוף, בא"א, שאינה אלא קומת חכמה. וחסרה כתר.

ד כבר נתבאר לעיל, אשר כל העולמות המרובים לאין קץ, שישנם קודם אצילות, כולם נכללים בשם אדם קדמון, או עולם הכתר. והוא מטעם הנ"ל.

ה כבר ידעת ענין התמעטות האו"ח, שמגיע מסבת הזדככות שיעור העביות שיש במסך (עי' הסת"פ ח"ב פ"ז אות ע"ב ד"ה ובכדי). ולפי"ז תבין, אשר אחר שנשלם עולם א"ק, על התלבשות באו"ח של מסך שלו מבחי"ד, הנה אז נזדכך המסך הזה לבחי"ג, מטעם הנ"ל בהס"פ. ואין הפירוש, שנעשה איזה שינוי, במסך דבחי"ד שבעולם א"ק עצמו, כי אין העדר ברוחני, אלא כל שינוי פירושו תוספת, כי מתוך הזדככותו לבחי"ג, ניתוסף ונולד ויצא מסך חדש דבחי"ג, שאור העליון תיכף מתפשט אליו (כנ"ל פ"ג א') לזווג דהכאה, ומעלה או"ח ממסך ולמעלה עד לקומת חכמה, שזהו נקרא התלבשות חדש בעולם א"ק, דהיינו התלבשות אור א"ס בחכמה. אמנם התלבשות הזו החדשה אינה צריכה לצורך עצמו, רק לצורך עולם אצילות, כי המסך דבחי"ג האמור, שאו"ח שלו עלה ממקום המסך ולמעלה, והלביש לאור א"ס עד קומת חכמה, הנה מחמת זה חוזרים כל ע"ס שלמעלה מהמסך, ויורדים ג"כ ממקום המסך ולמטה, כמ"ש לעיל (פ"ב אות ג'), שנבחן, שהמסך והמלכות מתרחבים ממנה ולמטה לע"ס, בסבת האו"ח שחוזר ונמשך אליו מלמעלה, ומתפשטת ע"כ המלכות לעשר ספירות מינה ובה, כדוגמת עשר ספירות דאו"ח שעלו ממסך דבחי"ג מלמעלה, דהיינו בקומת חכמה, והם שנקראים עשר ספירות דאצילות. וזש"א הרב "ובאותו החכמה שיש למעלה מאצילות, שם בתוכו מתלבש הא"ס ומאיר באצילות". רוצה לומר, שאותו זווג דהכאה על המסך דבחי"ג, היה מוכרח להיות בעולם א"ק שלמעלה מאצילות, כי המסך דבחי"ג, אינו אלא הזדככות מבחי"ד, ובחי"ד היא בעולם א"ק כנ"ל, א"כ מחוייב ההזדככות והזווג דהכאה להיות בעולם א"ק שלמעלה מאצילות. ואחר שא"ס התלבש שם, באו"ח שעלה מהמסך ולמעלה, אז ירדו ונמשכו ממקום המסך ולמטה, ע"ס דעולם אצילות, כמבואר.

ו גם כאן, כמו באצילות, אין הפירוש, שתכף בתחילתו יצאה בעולם הבריאה קומת בינה. אלא רצונו לומר שהקומה הכי גדולה שיצאה שם לבסוף, אינה יותר מקומת בינה. והזווג היה למעלה בבחי"ב באצילות. והיינו, ג"כ, מטעם שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך עש"ה, כי הזדככות המסך מבחי"ג לבחי"ב שנק' בינה צריך להיות בעולם האצילות, ששם מקומו דמסך דבחי"ג, שנק' חכמה. וכמו שד"פ ע"ס מ"ב דא"ק נעשה הזווג דכל פרצוף בפה דראש של פרצוף העליון ממנו, שזווג דע"ב שהוא בחי"ג, נעשה בפה דראש דפרצוף גלגלתא, והזווג דס"ג נעשה בפה דראש דע"ב (כמ"ש היטב כאן בהסתכלות פנימית פרק ט' ע"ש) וכו' עד"ז כך בהעולמות אבי"ע, נעשה הזווג לצורך כל עולם, בעולם העליון ממנו. ואחר שנזדכך שם המסך דבחי"ג לבחי"ב, נבחן שנתוסף שם ונולד מסך חדש דבחי"ב, ותיכף מתפשט אליו אור א"ס לזווג דהכאה, כנ"ל והאו"ח עולה

ומלביש, עד קומת בינה דע"ס דאור ישר, וכתר וחכמה דאור ישר מתלבשים בפנימיות בינה כנ"ל. ואחר שנשלם התלבשות א"ס בבינה מהמסך ולמעלה, כאמור, הנה אז חוזר או"ח ויורד ממקום המסך ולמטה, ומרחיב את המלכות ההיא לעשר ספירות מינה ובה, דהיינו מכתר עד מלכות שלה, כדוגמתם של ע"ס שנמצאים מהמסך ולמעלה באצילות, דהיינו רק בקומת בינה, שכתר וחכמה גנוזים בה, כנ"ל ואלו הע"ס המה הע"ס של עולם הבריאה באופן, שע"ס בקומת בינה שיצאו למעלה מהמסך הם נמצאים בעולם אצילות, ועליהם אומר הרב "כשרצה להאיר בבריאה התלבש בבינה שבאצילות". ועשר הספירות השניות, שנמשכו ויצאו למטה מהמסך, הן נקראות עשר ספירות שבעולם הבריאה.

ז כלומר, שכל מה שנמצא בע"ס דעולם הבריאה, המה נמשכים בע"ס דקומת בינה שלמעלה מבריאה, מטעם שנתבאר בדיבור הסמוך, (ועי' לעיל פ"ב אות ג').

ח היינו, ג"כ מטעם שנתבאר לעיל באצילות ובבריאה, כי עולם היצירה נמשך ממסך דבחי"א, והזדככות מבחי"ב לבחי"א מוכרח להיות בעולם הבריאה, כי שם נמצא המסך ההוא, ואחר שנעשה שם הזדככות יוצאים שם ע"ס מהמסך ולמעלה בקומת ז"א, הנק' תפארת. וג' ספירות ראשונות כתר חכמה בינה דאור ישר גנוזים ומלובשים בפנימיות תפארת. ואחר שנשלמה התלבשות זו, חוזרות ויורדות עשר ספירות שניות ממקום המסך ולמטה בקומת ז"א, והן הנקראות עשר ספירות של עולם היצירה.

פרק ד

א כאן טרח הרב והאריך להסביר לנו ההפרש, מבין ד' בחינות דאור ישר, המכונים חכמה בינה ז"א מלכות כנ"ל, ובין ד' בחינות דאור חוזר, המכונים גם כן אותן השמות, חכמה בינה ז"א ומלכות. והנה זה כבר ביאר הרב לעיל (בפרק א' אות ג'), ובאו"פ אות ע' אשר בחינת כלים של אצילות, נעשים ע"י או"ח העולה למעלה למקומו, שבהם מתלבש עצמות אור א"ס, שהן ד' בחינות דאור ישר, עש"ה ובאו"פ, והנך רואה, איך ד' הבחי' חו"ב ז"א ומלכות דאור ישר, מתלבשות באו"ח העולה ע"י זווג דהכאה, בהמסך שיש במלכות דאו"י.

ומכאן תבין, בכ"מ שכתוב מלת התלבשות, המובן הוא, שאור ישר מתלבש באו"ח. וכשאומר התלבש הא"ס בחכמה, פירושו, שד' בחינות, חו"ב תו"מ דאו"י המתפשטים מא"ס, שהמה התלבשו בחכמה של או"ח: דהיינו בשיעור או"ח, שיש לו קומת חכמה דאו"י, אשר באו"ח דקומת חכמה ההוא, מתלבשים כל ד' בחינות דאור ישר, חכמה בינה ז"א ומלכות חוץ מכתר דאור ישר הנגנז תוך חכמה דאור ישר, כנ"ל, (פ"ג אות א' באו"פ ד"ה ושם).

והנה ודאי, אשר גם ד' בחינות דאור ישר המתפשטות מא"ס, באות ג"כ בדרך עילה ועלול סיבה ומסובב על סדר מדרגה, שהרי הנה יוצאות ונמשכות זו מזו, שחכמה נמשכת מכתר, ובינה נמשכת מחכמה והז"א נמשך מבינה, ומלכות נמשכת מהז"א, כנ"ל (באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה עתה ובהסת"פ ח"ב ד"ה ועתה עד ד"ה וכן) אמנם אין זה נקרא התלבשות, כי ד' בחינות דאור ישר אינן מתלבשות זו בזו, שנאמר למשל, שאור העליון מתלבש בבינה כדי להאיר לז"א, כי מתלבש פירושו, בלבוש של או"ח, העולה ע"י זווג דהכאה מן המסך, שנתקן בבחי"ד שהיא מלכות, כנ"ל בדברי הרב (פ"א אות ג' ובאו"פ שם אות ק') וכאן בבינה, לא היה שום צמצום, ומכ"ש שאין שם מסך מוכן להכאת אור העליון לאו"ח, כדי שתאמר, שהתלבש האור בבינה דאור ישר כדי להאיר בז"א דאור ישר, אלא, שזה מכונה "דרך מעבר", כלומר, שאור א"ס השייך לז"א דאור ישר, בהכרח שעובר דרך ספירות בינה דאור ישר, להיותה העילה והסיבה של הז"א דאו"י, ואין הז"א דאו"י הזה יכול להשיג שום אור, אם לא על ידי עילה שלו, דהיינו בינה, אבל אין זה נקרא התלבשות במסך בינה, להיות שאין שם מסך, כמבואר שאין מסך אלא בבחי"ד, דהיינו במלכות, כנ"ל (פ"א אות ק').

וזכור היטב את ההפרש המבואר, בין ד' בחינות דאו"י לד' בחינות דאו"ח, כדי שלא תתבלבל מחמת הדמיון הקרוב שבשמותיהן, כי כשאנו אומרים חכמה דאו"י, המובן ספירה שניה לכתר דאו"י, שנק' חכמה, אבל כשאנו אומרים חכמה דאו"ח, המובן, שיש כאן זווג דהכאה, וע"ס דאו"ח המלבישות לע"ס דאו"י, דהיינו עשרים ספירות שלימות, וכשנכללות זו מזו, הן מאה ספירות. שאנו קוראים לכולן בשם חכמה דאו"ח, משום שהכונה היא, לציין את מדת קומתו של או"ח, ומתוך שעולה ומלביש עד חכמה, ע"כ אנו מכנים את כל מאה הספירות בשם חכמה. וזכור זה, כי הוא המפתח החשוב ביותר בהחכמה. ועד"ז תבין בינה דאו"ח, שהיא ג"כ עשרים ספירות, אלא כתר וחכמה גנוזים תוך בינה. וכן ז"א דאו"ח, יש לו עשרים ספירות, אלא כתר וחכמה ובינה גנוזים תוך ז"א (כנ"ל פ"ג אות א' ד"ה ושם, באו"פ).

וז"ש הרב "ולא הוצרך להתלבש בבינה שלמעלה מאצילות ולא נתלבש רק בחכמה שלמעלה מאצילות". רוצה לומר, שלצורך הע"ס דאצילות, התלבש בחכמה שלמעלה מאצילות, דהיינו בחכמה דאור חוזר, כנ"ל (או"פ פ"ג אות א' ד"ה ושם) על ידי זווג דהכאה במסך דבחי"ג שבהמלכות, כמ"ש שם עש"ה, אבל לא הוצרך להתלבש בבינה דאו"ח, דהיינו על ידי זווג דהכאה במסך דבחי"ב שבכלי מלכות, כי קומת בינה דאו"ח

שייך לע"ס דבריאה, ולא לע"ס דעולם אצילות, ששם מלביש קומת חכמה דאו"ח, כנ"ל באו"פ פ"ג אות א' ד"ה ושם.

ב כלומר, שמאיר בע"ס דאצילות בקומת חכמה, ולהיות, כתר גנוז כאן תוך חכמה, כנ"ל בדיבור הסמוך, ע"כ, כולל כתר וחכמה כאחד בשיעור הקומה.

ג היינו מספירת בינה דאו"י, עד מלכות דאו"י.

ד שלא בדיוק נקט כאן התלבשות, כמו שמסיק הרב תיכף לאחר זה, ואומר: "אע"פ שנמשך דרך הבינה, אין זה נקרא התלבשות, כיון שאין שם מסך", עכ"ל. וכבר נתבאר זה באורך לעיל, בדיבור הסמוך, שמלת התלבשות, מורה שע"ס דאו"י מתלבשים באו"ח, העולה ע"י זווג דהכאה בהמסך, וז"ש הרב, כיון שאין כאן בבינה שום מסך, אין זה נק' התלבשות.

ה מטעם, שבינה היא העילה והסיבה אל הזו"ן, גם בד' בחינות דאור ישר, וע"כ, כל עלול מוכרח לקבל כל אשר לו מיד עלתו כמבואר בדיבור הסמוך.

ו כל זה נתבאר היטב בדיבור הסמוך.

ז כלומר, שאין שם מסך, שאור א"ס יתפשט עליו לזווג הכאה, ויעלה או"ח בקומת בינה, ויהיה או"ח דקומת בינה זו, לבוש ב' על אור א"ס, בנוסף על לבוש הראשון, שיש שם מאו"ח דקומת חכמה, כמ"ש היטב לעיל.

ח עי' בחלק ב' בלוח התשובות, אות ל', במלת "חלון", שבכל מקום, שהמסך פועל להעלות או"ח ממטה למעלה, מכונה העביות בשם חלון, עש"ה, גם באו"פ (ח"ב פ"ב אות ע' ד"ה נקב,) וגם כאן פועל העביות ממטה למעלה, כנ"ל בדברי הרב, (ח"ג פ"א אות ג'), וע"כ מכנה שם הרב את העביות דבחינת ז"א, ובחינת מלכות, בשם חלון ונקב צר. (פ"א אות ד') להיות המסכים שלמטה מקומת חכמה משמשים שם רק ממטה למעלה, כמ"ש לפנינו.

ואין להקשות כאן ממבואר במקום אחר, שגם בע"ס דאצילות יש שם ה' פרצופין, שבכל אחד יש בחינת זווג דהכאה. כי יש הפרש גדול ורב ביניהם, להיות כל אלו ה"פ אצילות הם ה' חלקים של ע"ס דקומת חכמה ויתבאר זה במקומו, ואכמ"ל.

ט כלומר שהמסך והמלכות מזדככים לבחי"ב שנק' בינה, ואור א"ס מתפשט לזווג דהכאה על המסך ההוא, ומעלה או"ח בקומת בינה, כנ"ל (באו"פ פ"ג אות ו') שאו"ח ההוא, הוא לבוש אחר וחדש על אור הא"ס, במשונה בהרבה, מלבוש דאו"ח של אצילות גופיה, כי לבוש דאצילות, הוא מהכאה במסך דבחי"ג הממשיך אור החכמה בכל הע"ס, ולבוש החדש הזה, הוא מהכאה במסך דבחי"ב, שקומתו אינו מגיע להלביש את החכמה

דאו"י, אלא רק לבינה דאו"י לבד, וע"כ אין בו מאור חכמה כלום.
והנה זווג זה, בהכרח שנעשה באצילות, כנ"ל באו"פ (פ"ג אות ו'), אבל כל ע"ס הללו המתלבשים בהלבוש דקומת בינה, נמשכים מהמסך ולמטה ובאים בעולם הבריאה, כמבואר באו"פ הנ"ל.

י כלומר, אע"פ, שהאו"ח עולה בתחילה מהמסך שבהבינה ולמעלה, דהיינו, בעולם אצילות כנ"ל, אשר, גם ספירות דאצילות בהכרח שמתלבשים בלבוש זה דקומת בינה, מ"מ אין העביות והסתימה של המסך הזה עולה שם אפילו משהו, כי אין העביות ופגם יוכלו לפעול כלל בהעליונים מהם, ובחינת קבלה כזו, מכונה חלון ונקב, (כמ"ש באו"פ ח"ב פ"ב אות ע'), כלומר, בלי שום עביות אפילו משהו, מה שאין כן באו"ח היורד למטה מהמסך שבין אצילות לבריאה, דהיינו, העשר הספירות הבאות בעולם הבריאה, הרי כח ועביות המסך, הוא כל השורש של התפשטות האור א"ס בהם, לפיכך נעשה המסך סיתום ומלבוש גמור, המגביל את אור א"ס, מלהאיר שם משהו מאור חכמה, שהריהו מסך דבחי"ב, שאין או"ח שלו מגיע לחכמה, אלא לבינה דאו"י לבד, כנ"ל. וז"ש הרב, "שנעשה מסך סתום", כלומר, שסותם את אור דאצילות, דהיינו אור חכמה, מלהופיע בעולם הבריאה אפילו משהו, מטעם שמסך זה משפיע אל הבריאה ממעלה למטה, כמבואר.

יא כלומר, מקומת חכמה לבד, אבל מכתר אין אצילות יכול לקבל, משום דמסך דבחי"ג משמש שם ממעלה למטה, שהרי נתלבש בבחי"ג שלמעלה מאצילות כנ"ל, וע"כ נעשה מסך סתום על אור כתר, ונחשב שמקבל רק מחכמה לבד.

יב כלומר, שכתר וחכמה גנוזים בקומת בינה, מחמת שאו"ח זה אינו מגיע להם רק לקומת בינה בלבד, כנ"ל, וע"כ הבריאה אינה מקבלת רק מבינה בלבד, ולא תוכל לקבל מכתר וחכמה, כי המסך סותם עליהם כנ"ל, מטעם היותו מלמעלה מהבריאה. וז"ש הרב, שנעשה מסך מבדיל בין הכתר והחכמה אל הבריאה. וזכור, אשר הכתר נק' א"ס כנ"ל.

יג כי הארה שאינה תמידיית, מכונה בשם קינון, בדומה לצפור שאינה יושבת תמיד על אפרוחיה אלא לעתים, ומתוך שזווג דבחי"ב הנ"ל אינה הארה תמידית בעולם הבריאה, ע"כ מכנה אותה בלשון קינון, ואומר אמא עילאה "מקננא" בכורסיא. בינה נק' אמא עילאה, והטעם שבינה נקראת כן, עי' בספרי פנים מסבירות דף ס"א ד"ה וטעם קריאת שם ואכמ"ל.

יד כמו שנתבאר לעיל בבינה דאצילות, שהזווג הנעשה במסך דבחי"ב לצורך בריאה, ואו"ח עולה ומלביש עד בינה, ועכ"ז לא נעשה זה למפסיק על אור חכמה כלפי ז"א דאצילות הנמצא לאחר הבינה ההיא, ונתבאר, שהוא מטעם שהמסך המשמש ממטה למעלה אינו מוליך עם האו"ח העולה על ידו, שום גבול חדש ועביות כלל למקבלים ממנו, ואע"פ שגם ז"א דאצילות מקבל מכח או"ח זה, מ"מ, אינו מתמעט בסבתו שלא יוכל להמשיך אור חכמה, כי בחינת קבלה בכח מסך שמלמטה ממדרגה, מכונה רק חלון ונקב, אבל אינו מגביל ואינו סותם כלום בסבתו. וכן תשכיל בכל מסכים שבכל המקומות, אשר הגבולים הנעשים תמיד בסבת מסכים, הנה הגבולים ההם, אינם ניכרים כלום זולת למקבלים שלמטה ממסך, אבל לא כלום למקבלים שממעל למציאות המסך. וז"ש הרב, אשר אע"פ "שחזר האור להתלבש בז"א של הבריאה", ועושה זווג דהכאה במסך בחי"א, שאור חוזר זה יש לו קומת ז"א, הנה אע"פ, שגם מלכות דבריאה מקבלת מאו"ח זה, מ"מ מתוך שמסך זה הוא משמש מבחינת ממטה למעלה, אינו מגביל כלום את מלכות דבריאה, שלא תוכל להמשיך לה אור בינה, כי "אין ז"א מפסיק לה" למלכות דבריאה, במסך שלו הנמצא ממטה למעלה, כי הוא רק "דרך מעבר לחוד", דהיינו מבחינת חלון ולא מבחי' מסך, כנ"ל (ח"ג אות ד' באו"פ אות ו') וכן הוא בכל המקומות.

טו ענין האו"ח היורד ממעלה למטה, אשר דרכו להרחיב את המסך ואת כלי מלכות, עד שמתפשטים בעצמם לעשר ספירות ממעלה למטה מכתר עד מלכות, כנ"ל באו"פ (פ"ג אות ה') הנה התפשטות מלכות זאת, מכונה בכל מקום "התפשטות מינה ובה", כלומר, שהכלי האחת שנקראת מלכות, מתפשטת בעצמה מינה ובה לעשר ספירות. וכבר ידעת שהע"ס המוגבלות שבכל העולמות, הן נעשות רק על ידי האו"ח המתפשט אליהן ממעלה למטה, כנ"ל, לפיכך מכונות עשר הספירות האלו בשם ע"ס הפרטיות מיניה וביה, הן באצילות והן ביצירה והן בעשיה.

טז או"ח המתפשט ממסך ולמטה, מכונה לבוש גמור, להיותו מגביל, עם העביות המיוחד לו להאורות שמתלבש, שלא יוכלו להמשיך משהו אור במשונה מגבולו, משא"כ או"ח, העולה ממטה למעלה, אע"פ, שהוא ג"כ לבוש על ע"ס דאור ישר, אמנם, הלבוש הזה אינו מגביל כלום את האור שהוא מלביש כנ"ל, ולפיכך, נבחן כלבוש שאינו גמור, אלא לבחינת שורש של לבוש בלבד. וענין התפשטות הע"ס דיצירה ועשיה, כבר נתבאר היטב לעיל, עש"ה.

יז ז"א נקרא בשם ו' ספירות, ונק' כן לסבת חסרון ג"ר כח"ב, ולסיבת חסרון מלכות, ואין לו רק שש ספירות חג"ת נה"י לבד, ומלת קינון, כבר נתבאר לעיל.

יח מלכות דאצילות נקראת לפעמים, אמא תתאה, משום שמלכות דאצילות, היא השורש העיקרי לכל הנמצאים שבבי"ע, ועל שמה של המלכות דאצילות, מכנה ג"כ למלכות דיצירה בשם אמא תתאה, להיותן שורש אחד, ואכמ"ל.

יט כמו שמבאר והולך, כי שם הוי"ה כולל עשר ספירות, וד' עולמות אבי"ע הם בחינת עשר ספירות הכוללות כל המציאות, ואע"פ, שבכל עולם ועולם בפני עצמו, יש אבי"ע פרטים, ופרטי פרטים, מ"מ צריכים לדעת, שכולם יחד מסתדרים בעשר ספירות בלבד, אשר ד' האותיות הוי"ה, מרמזות עליהן כמבואר. וידיעה זו נחוצה מאד, שתהיה תמיד לעיני המעיין, בהיות שצריכים תמיד להקיש, את עשר ספירות הפרטות, אל עשר הספירות הכוללות, כי יש להן תמיד ערכים מקבילים זו על זו ונלמדות זו מזו.

כ כלומר, אע"פ שבאצילות בלבד יש עשר ספירות, המרומזות בד' אותיות הוי"ה מ"מ, מתוך, שקומת כל ע"ס הללו, הוא עד חכמה, כמבואר לעיל, וע"כ, נבחן כולו לאור חכמה, אשר יוד דשם הוי"ה מרמזת עליה, כי האורות הקטנים מחכמה, אינם עולים כל כך בשם, כלפי אור החכמה החשוב, ועולה עליהם מאד, ומטעם הזה מכונה הבריאה בשם אור בינה בלבד, וכן כולם. דהיינו, על שם האורות, היותר חשובים שבהם כמבואר.

כא כלומר, שכל עולם, אינו יכול לקבל שום אור, זולת ממה שהמסך הנמצא ממעל לו, משפיע אליו כמבואר לעיל.

פרק ה

א כל פרצוף עליון נק' מאציל כלפי הפרצוף שלמטה ממנו, מפני, שכן יצאו הפרצופין זה מזה בבחינת עילה ועלול מראשית הקו עד סוף העשיה, אשר כל פרצוף, נאצל על ידי העליון ממנו.

ב כל אלו, הם סוד ד' בחינות, הנזכרות לעיל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ד'), אשר תחילת הכל התפשט הא"ס ב"ה לעשיית כלים על ד' בחינות עד שפגש במסך שבכלי מלכות וכו' עש"ה. והרבה כינויים יש לד' בחינות ההן, מפני שאין לך פרט קטן בכל המציאות שלא יהיה מסתדר על בחינות ההן, וכן כללות כל המציאות יחד מסתדרת בהן, שהם ד' העולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, הכוללים כל המציאות. ותבין אמנם, שהגם, שסדר הד' בחינות נרשמות בכל הפרטים שבהמציאות עם כל זה, אין הפירוש, שכל הפרטים שוים מחמת זה, אלא יש בזה ערך מיוחד לכל פרט, לפי מדת כלי הקבלה שלו.

ג ענין התכללות הזאת, הוא מטעם של הזדככות המסך, הנוהגת בחיוב בכל מדרגה ומדרגה, כמ"ש בהסת"פ (ח"ב פרק ז' אות ע"ב ד"ה ובכדי) עש"ה בכל ההמשך.

ד הוא אור החכמה, ונקרא ג"כ אור חיה. ואור יחידה הוא כנגד כתר, שהוא בחינת מאציל. וכן המוח שבעצמות, הוא כנגד כתר.

ה כלומר, הכוללת את ד' הבחינות, והיינו בחינה שניה של הכתר, כמ"ש להלן (פ"ו אות ב'). שהוא השורש להתפשטות הד' הבחינות. והאור של כתר, נק' בשם יחידה.

ו כלומר, שבחינה שניה שבכתר נבחנת, שהוא ממוצעת בין מדרגה עליונה למדרגה תחתונה, דהיינו בין בחינת מאציל לבחינת נאצל, כל עליונה, נבחנת תמיד לבחינת מאציל כלפי תחתונה, כמ"ש לעיל (פ"ה אות א'), עש"ה.

ז מדבר כאן מב' העולמות: אצילות ובריאה, שאצילות נקרא בורא, וד' בחינות, שבעולם הבריאה בכללה, נקראות נברא. וכן בכל פרט שבעולם הבריאה, יש בו ד' בחינות כנ"ל. ונשמות הצדיקים מושפעות מאצילות לבריאה כנודע, וז"ש הרב, "שבין הבורא ית' ובין הנברא שהיא הבחינה הכוללת הרוחניות", דהיינו, שיש בחינה ממוצעת, בין הבורא ית' ובין הכתר, שהוא אור היחידה הכוללת הרוחנית של אדם, והיינו, הרוחניות של אדם הנזכר לעיל בדברי הרב (אות א'), הנקרא, נפש, רוח, נשמה, חיה. ויחידה, שה"ס כתר שלהן כוללת כולן, כנ"ל בדיבור הסמוך.

ח כלומר, שהיחידה של האבות, היא המרכבה לאותה, הבחי' הממוצעת, שבין הבורא ית' ובין היחידה שבהם. מרכבה, פירושה השראה, כדמיון הרוכב השורה על המרכבה המיוחדת לו, כן האלקיית שורה על האבות.

ט והבן, שאין הפירוש ח"ו בגדלות וקטנות מדומה, אלא הכונה על אפיסת השגה, כי דבר שאינו מושג מכונה קטן מאד. גם שם ניצוץ אל תטעה בו, לפרש כפשוטו, שהוא ניצוץ אש מדומה ח"ו, אלא, ניצוץ פירושו או"ח (עי' לוה"ת ח"ב אות ב') כי אור ישר מכונה בשם אורות, ואור חוזר מכונה בשם ניצוצין, וזכור זה.

י היינו בחי"ד שהיא מלכות.

יא דהיינו בכתר, שה"ס יחידה. וניצוץ בורא ה"ס א"ס ב"ה. וניצוץ נברא, ה"ס כתר של המדרגה, המכונה ג"ר, ראש המדרגה, שיש בו עצמו ד' בחינות דאו"י, שא"ס התפשט בהם לזווג דהכאה, המעלה או"ח, ומלביש את האו"י ממטה למעלה, שבזה נעשו שרשי כלים (כנ"ל בהסת"פ ח"ב אות ר"ב ד"ה והנה נתבאר) עש"ה, כ"ז נקרא בשם ניצוץ נברא או יחידה. ונק' "ניצוץ", על שם או"ח העולה אשר ניצוץ בורא מתלבש באו"ח זה, כמ"ש לעיל. וז"ש הרב, "וזה הניצוץ מתלבש בכח נצוץ אחר נברא" והבן היטב.

יב כי התלבשות א"ס באו"ח העולה ממטה למעלה אינו עושה כלים גמורים, אלא שרשים לכלים, וז"ש הרב "שרשי ד' בחינות" והבן.

יג כבר ידעת, שהנפש מתלבשת במלכות, ורוח בז"א, ונשמה בבינה, וחיה בחכמה, שהכלים ההם ה"ס ד' בחינות הנ"ל כדברי הרב (ח"ג פ"א אות ד').

יד כי גם נפש יש לה לעצמה לבדה ד' בחינות: חו"ב, תו"מ, המתפשטים מן מלכות עצמה. ונפש שבנפש מלובש בבחינת מלכות דמלכות.

פרק ו

א רוצה לומר, כי המשל שהביא, שיש בחי' ממוצעת בין בחינה לבחינה, אל תקח מזה להנמשל, אשר יש משום זה ה' בחינות גם בעליונים, דהיינו ד' בחינות ובחינה ממוצעת, ולזה מזהיר ואומר, שאין בעליונים יותר מד' יסודות ארמ"ע, שהם ד' אותיות הוי"ה, כי הבחינה הממוצעת אינה נמנה עם הד' בחינות. וזה שמסיים הרב, "ע"כ נמצא, שהחכמה נקרא ראשית", להורות, שאין שום בחינה נמנית לפניה: כי הבחינה הממוצעת, דהיינו ניצוץ בורא, ה"ס א"ס שאינו כלל בחשבון המדרגה. ובחינת נצוץ נברא, שהיא נקראת יחידה או כתר, הנה נתבאר שכל עיקרה אינה רק שורשית של הד' הבחינות: חו"ב, תו"מ, (כנ"ל פרק ה' אות כ', עש"ה) וא"כ הראשית של יחידה, הוא ג"כ בחי"א שנק' חכמה, ולפיכך לא נמצא רק ד' אותיות בשם הוי"ה, ואין שם אות מיוחד לספירות הכתר, כמבואר.

ב הכונה היא, על ניצוץ בורא המלובש בכתר כנ"ל, שה"ס א"ס ב"ה, ואינו כלל מבחינת הפרצוף עצמו, כמבואר בדיבור הסמוך עש"ה.

ג עי' לוה"ת ח"ב אות כ"ו, שרצון לקבל שבנאצל ה"ס אור שנתעבה, והוא כללות החומר שבנאצל, שממנו נצטיירו ונעשו כלי קבלה שלו. וזה ודאי, שבא"ס ב"ה לא נמצא מבחינת רצון לקבל זה ולא כלום. (כמ"ש לעיל באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם) וז"ש הרב "שהא"ס נק' אפס, כי אין בו שום תפיסא, שאין שם חומר" וכו', דהיינו מבחי' הרצון לקבל הנ"ל, ואין שום השגה באור בלי כלי, כנודע.

ד הד' הבחינות חו"ב תו"מ, מכונות "ד' צורות", להיותן שיעורי מדרגות זו למטה מזו, המצטיירות בחומר של הנאצל, (כמ"ש באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה עתה) שכ"ז אינו בא"ס ב"ה, כמבואר בדיבור הסמוך, ובאו"פ שם.

ה דהיינו אמצעי בין מאציל לנאצל, משום שבו כבר נמצאים כלולים שורשי ד' הצורות של הנאצל "בכח" אבל לא בפועל.

ו כלומר שד' בחינות חו"ב תו"מ נקראות ג"כ ד' יסודות, שבתוהו אין בו שום בחינה מהם, כנ"ל.

ז כלומר, שכבר יצא מכלל מאציל שהוא א"ס המכונה אפס, והבן.

ח היינו הד' בחי' חו"ב תו"מ, שנק' ג"כ ד' צורות, כנ"ל בסמוך. אמנם הן בו רק בכח" ולא בפועל, כנ"ל. אמנם "בוהו", שה"ס ניצוץ נברא כנ"ל, כבר יש בו שרשי הד' צורות בפועל ממש, שה"ס התפשטות הא"ס לעשות כלים בהכאה על המסך, (כנ"ל בדברי הרב ח"ג פ"א אות א') שכבר ד' בחינות דאור ישר שנתפשטו מא"ס, מלובשות באור חוזר העולה ממטה למעלה, ועצמות א"ס כבר מלובש באו"ח זה, בסוד "ראש" מדרגה. אמנם הכלים האלו, נקראים שרשי כלים, ואינם נגמרים, אלא אחר התפשטותם ממטה למסך כנ"ל.

ט היינו, המכונה "בוהו", שכבר מכונה בשם ראש להמדרגה, כנ"ל בדיבור הסמוך, עש"ה.

י סובב על תחילת הדברים, דהיינו, שבחינה יותר אחרונה מכל האפשר בא"ס, נקרא תוהו.

פרק ז

א עה"ס דבריאה כולן הן בקומת אור בינה, ואפילו כתר וחכמה (כנ"ל פ"ד אות ב')_ וכיון שקומת בינה דאצילות מלבשת על חג"ת דא"א, לא יוכל להמשך ממנו לעולם הבריאה זולת חג"ת נה"י שלו בלבדם, שהם ו"ק שלו. וע"כ נבחנים חג"ת דא"א דבריאה, לג"ר דא"א אשר שם, ויתבאר עוד במקומו.

ב הראש דכל פרצוף אינו מתלבש בפרצוף התחתון, כי הלבשת התחתון מתחילה מפה דראש העליון ולמטה, כמ"ש במקומו. וכיון שחג"ת דא"א הם ראש, ע"כ הם מגולין בלי התלבשות.

ג בקיעה, פירושה, התגברות האור על גבול שבמסך, ואינו משגיח על כח העכוב שבו, והוא פורץ ועובר ומאיר גם מלמטה ממסך. וצריך שתזכור היטב מה שביארנו לעיל, בפירוש הכאת אור העליון על המסך, (באו"פ פ"ב אות ג'), אשר המסך מפסיק לאור העליון, המתפשט לעבור גם מלמטה מגבולו, ומחזירו למקומו, כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ג'). והנה עם כל זה, פרץ איזה חלק מאור העליון, ולא חזר לאחוריו, אלא שירד למטה ממסך והאיר שמה, שזה דומה כמו שבקע ושיבר ועשה חור בגוף המסך, ועבר את דרכו ממנו ולמטה. אמנם, אין כאן שום דמיון, לבקיעה וחור גשמי מדומה ומוחש ח"ו, אלא שהוא ענין השגת גבול בלבד: כי מסך, הוא מגביל את האור כנודע. וקצתו של אור העליון, שהמסך לא הגבילו ולא עכבהו, מכונה, שחלק הזה בקע להמסך, כלומר לגבול והעיכוב שבו, ועבר גם ממסך ולמטה.

וחלק זה שהשיג את גבולו של מסך, ועבר למטה, מכונה בשם מלכות דמלכות שבמדרגה עליונה או בשם נקודה דמלכות דעליון.

ולפיכך, יש לפנינו להבחין בזווג דהכאה הנ"ל, ב' הבחנות: הבחנה א', הוא, אשר המסך התגבר על האור והחזירו למקומו, שבזה נעשה האו"ח לבוש על ד' בחינות שבאור העליון ממטה למעלה, אשר מכח זה התרחבה המלכות לע"ס מינה ובה ממסך ולמטה, באופן, אשר כל ע"ס שיצאו ממסך ולמעלה, התנוצצו הארתן גם ממסך ולמטה, והחתימו דוגמתן שמה ממעלה למטה כנ"ל (באו"פ פ"ב אות ג') וזהו הבחנה הא' שבזווג דהכאה. הבחנה ב', הוא, אותו חלק מאור העליון שבקע ושיבר למסך, ועבר למטה ממסך בלי עזרת אור חוזר, כנ"ל, אלא בבחינת עצמותו ממש. דהיינו כמבואר לעיל, שחלק זה נקרא נקודה דמלכות דעליון, או מלכות דמלכות דעליון, שביטלה הגבול ולא השגיחה כלל על כח עיכוב שבמסך, והבן היטב, אשר כלפי הנקודה ההיא נחשב המסך, כמו שאינו במציאות כלל, כי ע"כ דייק הרב לומר "משברת ובוקעת את המסך", שהוא מטעם המבואר. וע"פ ב' הבחנות הללו המבוארים, תבין את כל המשך דברי הרב.

ד כלומר, בחג"ת דא"א, שהם ג"ר שלו, משום שא"א זה דבריאה, אין לו אלא ו"ק: חג"ת נה"י לבד, ונמצאים חג"ת הג"ר שלו, כנ"ל ותבין כאן, אשר אותה הנקודה דמלכות דאצילות, שבקעה ועברה ממסך ולמטה בסוד הבחנה ב', הנ"ל, בדיבור הסמוך, ה"ס א"ס המכונה לעיל בשם "תוהו", שיש בו מבחינת א"ס כנ"ל, ואין בו שום בחינה מד' בחינות חו"ב תו"מ, אלא ד' בחינות כלולות בו "בכח" ולא בפועל. ואותן הג"ר דא"א הנ"ל אשר נקודה דעליון התלבשה בתוכן, הנה ג"ר אלו באות מהבחנה א', הנ"ל בדיבור הסמוך, ונקרא "בוהו", ובו יש ד' שורשים של ד' בחינות חו"ב תו"מ "בפועל ממש", כלומר, ע"י התלבשות או"ח, שהם בחי' כלים בפועל, וזכור זה.

ה ז"א ומלכות נקראים ב' המאורות, להיותם משפיעים בעולמות התחתונים כי מג"ר כתר חכמה בינה, אין התחתונים יכולים לקבל, וע"כ ז"א ומלכות בלבדם מאירים לתחתונים, ועל שם זה מכונים מאורות. ובשעה שנאצלו, היו קומתם שוה זה לזה, כלומר, שמלכות קיבלה שפעה מבינה, ולא על ידי ז"א, שבאופן זה שניהם שוים, כי כמו הז"א נאצל מבינה ומקבל שפעו מבינה, כן הנוקבא מקבלת שפעה מבינה, משא"כ כשמלכות אינה ראויה לקבל מבינה, אלא על ידי ז"א, אז היא נבחנת שהיא למטה מז"א, כי המקבל הוא למטה מהמשפיע שלו, כמובן, וטעם הדבר יתבאר במקומו.

ו כבר נתבאר בדיבור הסמוך, אשר הלבנה שה"ס מלכות, היתה שוה עם ז"א, שה"ס שמש עש"ה. והנה אז היו קומת שניהם קומת ו"ק: חג"ת נה"י, שניהם חסרי ראש היו, חסרי ג' ראשונות, אלא שהיו יונקים מבינה, שנקראת כתר. וז"ש חז"ל (חולין ס' ע"ב) שאמרה אין שני מלכים משמשים בכתר אחד, דהיינו אמא, אלא שמלכות היתה רוצה

לשלוט לבדה ואז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתצא מאצילות לבריאה, ושם תשלוט.

ומה שהיתה מלכות באצילות פרצוף שלם של ע"ס, נתמעטה על ידי ירידתה בבריאה, ועמדה שמה בסוד נקודה קטנה כלולה מע"ס "בכח" ולא בפועל. ויתבאר עוד לפנינו.

ז כלומר, שנשארו בז"א באצילות, ולא ירד לבריאה אלא בחינת מלכות דמלכות לבד.

ח אספקלריא פירושה "מאור", כי מלכות נקראת מאור כנ"ל. ואומר דלית לה מגרמה כלום, מטעם ששרשה מתחילה אינה אלא נקודה אחת, כמ"ש הרב מקודם, וכל ט"ס שהיו לה בהיותה עוד באצילות אינן בחינתה עצמה, כלומר, מבחינת אור ישר של מלכות, אלא רק מבחי' או"ח שהעלה ע"י המסך ממנה ולמעלה אל ז"א, הנה או"ח זה חוזר מז"א אל מלכות ממעלה למטה, ובונה את מלכות בע"ס (כנ"ל באו"פ פ"ב אות ג') וזהו שאומר הרב שבאו בתוספות ע"י ז"א ט' נקודות אחרות. ולפיכך, בשעה שנתמעטה המלכות וירדה לבריאה, לא ירדה אלא עצמות המלכות, וכל הט"ס הראשונות, שהן מבחינת או"ח נשארו באצילות בז"א בשורשן. וז"ש הרב "וחזר הז"א" ונטלם. וע"כ נקראת אספקלריא דלית לה מגרמה כלום.

ט זה ענין ארוך שאין המקום לפרשו כאן.

י כי אין ענין העדר נוהג ברוחניים וכל שינוי ומיעוט וכדומה, אין הפירוש שבחינה ראשונה נעדרה ובמקומה בא_ בחינה אחרת חדשה, אלא הפירוש הוא שבחינה ראשונה נשארת כמו שהיתה, ודבר השינוי שאנו אומרים בה היא בחינה נוספת על הראשונה. באופן, שבכל מקום שנאמר שאיזו בחינה נשתנתה, הכונה היא, שנתוספה בחינה על בחינה ראשונה. וצריכים לזכור זה, כי אי אפשר להזכיר הדבר תמיד. וז"ש הרב "כל דבר שבקדושה עושה רושם במקומו, אע"פ שנסתלק משם, ותמיד נשארה בחינת נקודה זו בראש הבריאה, דהיינו כמבואר, שענין עליתה של הנקודה וחזרתה למקומה לאצילות, אין זה גורם שום העדר בנקודה שירדה לבריאה, כי אין העדר ברוחני. וע"כ יש להבין ענין חזרתה של הנקודה לאצילות, לענין נוסף שנתחדש, כמו המדליק נר מנר ואין הראשון חסר, באופן שהנקודה נשארת בראש הבריאה, וגם עלתה לאצילות, ויש עתה ב' נקודות, והבן היטב.

יא כלומר, סיום לכל ספירות דאצילות, המדומות במשל כלפי ספירות דבריאה, כמו אריות כלפי שועלים. וירדה המלכות מסיום הספירות דאצילות, ונעשתה ראש לספירות הבריאה כנ"ל.

יב ז"א ומלכות, מכונים בשם אדם וחוה, ומלכות הוא סיום של כל ספירות דז"א, כנ"ל. וע"כ דרשו חז"ל באדם הראשון בטרם בריאה של חוה, שחוה היתה זנב לאדם, כלומר, בחינת הסיום שלו.

יג כלומר, שהמלכות דא"ק, שבתוכה מתוקן המסך דבחי"ג, שהיא קומת חכמה, אותה מלכות ירדה ונעשתה עתיק באצילות.

יד ראש דבריאה, ששם מלובשת נקודה דמלכות דאצילות, נקרא היכל קדשי קדשים, וכל ההיכל הזה, עולה עם הנקודה לאצילות ביום השבת, מכח הנקודה דאצילות המלובשת שם.

טו שהיה להם לומר שראשית היא חכמה, ולמה אמרו אין ראשית אלא חכמה, שהמשמעות הוא ולא דבר אחר: והיינו "לשלול את הכתר" ללמדך, שכתר אינו ראשית להעולם, אלא חכמה הוא ראשית העולם, כי גם העולם בכללו יש לו ד' בחינות חו"ב תו"מ, אשר חכמה היא הבחינה ראשונה שבהן, אבל הכתר הוא אינו נחשב מבחינת העולם, אלא אמצעי כנ"ל, והוא בפ"ע ג"כ כולל ד' בחינות, כנ"ל.

טז אמנם אין העשר הספירות נחלקות לעשרה פרצופין, והטעם הוא, כי שש ספירות חג"ת נה"י אינן עושות ששה פרצופים, להיותן כולן רק בחינה אחת בעביות המסך, ובשיעור הקומה, דהיינו בחי"ג, וע"כ כולן יחד יוצאות מזווג דהכאה אחד, ונחשבות ע"כ פרצוף אחד. וענין ההבחן מבין שש הספירות חג"ת נה"י, יתבאר בשיעורים הבאים בע"ה.

יז ד' אותיות הוי"ה, הן חו"ב תו"מ כנ"ל, ותפארת לבדו כולל ו' ספירות, ובחינת האמצעי בין מאציל לנאצל, נקרא כתר, והן יחד עשר ספירות, וכל ספירה פרטיות מעשר ספירות ההן, הכרח הוא, שכלולה לפי עצמה ג"כ מע"ס, וכן בפרטי פרטיות, כמו שנתבאר באורך בהסתכלות פנימית חלק ב' (אות צ"ו).

יח יש כאן רמז נכבד ביותר, כי מלת "אין" הוראתה על אפיסת ההשגה, והיפוכו מלת "אני", שהוראתה על תכלית ההשגה על שלימותה האחרונה. ואע"פ, שאין לך ב' ענינים הפכים המכחישים זה את זה, יותר מב' מלות הנ"ל "אין אני", כמו שנתבאר, עם כל זה, אותיותיהן שוות ודומות זו לזו, שהוא פליאה נשגבה. וז"ס הכתוב "אני ראשון ואני אחרון", להורות, שאינם כלל ב' דברים ח"ו, אלא אחד ממש, כמ"ש הרב, "כי בבחינת מלכות של מאציל אשר בו, הוא אחרון ונקרא "אני", שהוא מלכות. ובבחינת שורש הנאצלים אשר בו, שהוא בחינת כתר, הוא ראשון ונקרא "אין", שהוא אותיות "אני", עכ"ל. והדברים הללו, עמוק מכל עמוק וגבוה מכל גבוה, וע"כ מעיר אותנו הרב כאן

ואומר "והבן זה מאד כי בו יובנו כל הדרושים שנבאר".
כי צריכים להבין מאד, סוד ב' ענינים ההפכים, שבכאן, שאינם אפילו ב' בחינות מיוחדות, אלא שצריכים להבינם כבחינה אחת, שמצד היותו מלכות דעליון ועצמות דעליון, שבקע ושיבר המסך, כמ"ש לעיל, שעל נקודת המלכות דעליון אין פעולת הגבול שבמסך פועל ולא כלום, הנה מטעם זה נקרא כתר, "אני" אחרון, שפירושו תכלית השלימות, כי המלכות דעליון מקבלת מכל ע"ס שבעליון, אשר ע"ס הללו כוללות בהכרח כל המדרגות והפרצופים הראוים להתפשט בהעולמות למטה מהם, ונמצא על כן אותה הנקודה כלולה משלימות הסופית, וזהו "אני אחרון". וה"ס כתר, שנקרא עתיק, ונקרא תוהו, ונקרא ניצוץ בורא, ונקרא א"ס ב"ה. אמנם מצד היותו שורש להנאצלים אשר בו, שהרי הוא בחינת הכתר להתחתון הנאצל, ה"ס "אני ראשון", שנקרא "אין" אותיות "אני", כלומר, שכלפי הנאצלים, מצטרפים אותיות ההם עצמם של "אני" לצירוף "אין", שהוא משמעות הפוכה מן הצירוף "אני", להיותה גם כן מלכות דעליון, אלא מבחינת "אור מתמעט ועובר דרך המסך" כמ"ש לעיל באורך שהוא כולל משום זה את הד' הבחינות חו"ב תו"מ בפועל, עש"ה. וע"כ נקרא ראש הנאצל, שכל מה שישנו בגוף נמשך מראש. ונקרא "אין", כי כל המדרגות והעולמות שמתחתיו, המה הולכים ומגלים מה שיש בראש, ובטרם שגומרים המוטל עליהם, הרי הראש בבחינת "אין", בסו"ה אני ראשון, דהיינו רק התחלת הגילוי ושרש לגילוי. ונקרא אריך אנפין, ונקרא בוהו ונקרא ניצוץ נברא, ונקרא כתר, ודו"ק בדברים, אולי תזכה ותמצא את הפתח לחכמה. אמנם מ"ש, אשר בחינת עתיק נקרא "אני אחרון", אין זה אמור, אלא מצד עלותו לאצילות ביום השבת, שחוזר ונעשה שם מלכות דעליון, כמ"ש הרב, והבן.

פרק ח

א המדובר הוא בעת שבי"ע הם בשלימות, שעולים לאצילות. כגון בשבת, שאז הם מלבישים זה את זה, כהאדם העליון שהוא נשמה וגוף ולבוש ויושב בהיכל מלך.

ב הם כינוים של עשר ספירות הפרצוף: ראש, הוא ספירת כתר שבו. הזרועות, הם חו"ג: ספירת החסד זרוע ימין, וספירת הגבורה היא זרוע שמאל. הגוף הוא ספירת תפארת, ומטבור ולמטה הם ד' ספירות, נה"י ומלכות.

ג סובב על דבריו לעיל (פ"ה אות א') שחכמה הוא נשמה, ובינה הוא גוף, וז"א הוא לבוש, ומלכות הוא היכל. וכבר נתבאר שמצד האור אין שום גבול, ולא עוד אלא שאינו מקפיד על הגבול שבכלים, כי על כן עושה הכאה (כנ"ל פ"א אות ע' באו"פ), והכלים המגבילים, מתחילים בעשר ספירות רק מבינה ולמטה, שהם: גוף, לבוש, היכל, שהם בחי"ב ובחי"ג

ובחי"ד, אמנם בחי"א שהוא חכמה, שנקראת נשמה, אינה נחשבת לכלי, וז"ש הרב, כי ע"ס דגוף הן נקראות עשר מדות, משום שמבחי"ב, מתחילים הכלים העושים גבול ומדה, משא"כ ע"ס דנשמה, דהיינו בחי"א שנקראת חכמה, "אין בהן מדה כלל", כי בחי"א אינה נחשבת לעביות, כמ"ש באו"פ הנ"ל, וע"כ אין בה בחינת כלי ומדה.

ד הוא לבוש.

ה כלומר, שבערך כתר שנקרא א"ס, נבחנת גם חכמה שיש בה עביות, כי בא"ס אין בו מרצון לקבל ולא כלום כמ"ש כל זה באורך (באו"פ ח"א פ"א אות נ' ד"ה וטעם) כי ע"כ מכונה בשם בחי"א.

ו כמ"ש לעיל, אשר גם בכתר, נבחנים הד' בחינות שנקראים: נשמה, גוף, לבוש, היכל, שהם חו"ב תו"מ, אלא בבחינת שורשים בלבד.

ז סיום המדרגות בכל מקום שהוא, אינו, אלא בסיבת המסך שבכלי מלכות שבהן, כמ"ש היטב בחלקים הקודמים, באופן שנבחן, שהתפשטות המדרגות מא"ס ב"ה להנאצל, נפסק ונשאר "עומד" מלהתפשט בשעת נגיעתו במסך, כדמיון העומד על הקרקע ממעל לה, שהקרקע אינה נותנת לו להתפשט בקרבה ובתוכה, כן המסך מעמיד האור שלא להתפשט בקרבו ובתוכו, ולפיכך מכונה המסך בשם "קרקע".
וכבר נתבאר לעיל, באו"פ (ח"ג פ"ג אות ו') שע"ס דעולם הבריאה נבראו על ידי הזדככות המסך דבחי"ג, שבעולם אצילות, לבחי"ב, עש"ה (ועי' בהסת"פ ח"ב אות ע"ב ד"ה ובכדי עש"ה בכל ההמשך) וז"ש, שדרך המסך שהוא קרקע היכל האצילות האיר למטה וכו', כלומר בסיבת הזדככותו, כמבואר שם.

ח כלומר כמו שהנחתם אינו חסר כלום מכל הצורות שנמצאות בהחותם, כן יוצאות בעולם הבריאה כל הצורות הנמצאות בעולם אצילות. ועל שם זה מכונה זה בשם חותם ונחתם. ויש עוד טעם מקורי ביותר, כי כל ביאת האור העליון להבריאה, הוא מכח מה שאותו או"ח העולה מכח זווג דהכאה על מסך דבחי"ב שבקרקע אצילות, ממנה ולמעלה באצילות גופיה, הנה אותו האו"ח ממש, חזר והתנוצץ ועבר דרך המסך והרחיב את כלי מלכות לעשר ספירות מינה ובה, ונתפשט בה ממעלה למטה (כמו שנתבאר היטב לעיל באו"פ ח"ג פ"ב אות ג'), שבזה נמצא שכל הבחינות שהאו"ח הלביש באצילות מהקרקע ולמעלה, חזרו, ונמשכו ובאו גם מהקרקע ולמטה. והרי האו"ח הזה דומה לגמרי, כמו חותם, שכל מה שנחקק בו, נמצא מעתיק על הנחתם ממנו, כן האו"ח ההוא, כל הבחינות והשיעור קומה שהלביש ממטה למעלה, חזר והביאם לבריאה ממעלה

למטה, והעתיק אותם שמה בבריאה בלי חסרון ושינוי כל שהוא, ולפיכך מכנים פעולה זו בשם חותם ונחתם.

ט זהו הכלל, כל מקום שנבחן אשר האו"ח עולה ממטה למעלה, נמצא שמלובש שם באו"ח הזה עצמות אור העליון, שזה יורה התפשטות אור א"ס ב"ה לעשות כלים, שמדבר בו הרב לעיל (ח"א פ"א אות א'), אמנם, במקום הנבחן שאו"ח מתפשט מלמעלה למטה על דרך הנ"ל בע"ס דבריאה, כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך, הנה האור העליון המלובש כאן באו"ח זה, כבר אינו עצמותו של אור העליון, אלא נבחן כמו "אור של תולדה", הנמשך מאור העליון "ואינו אור עצמו של אור העליון". והטעם הוא, להיותו נמשך בכח המסך המעלה או"ח מפאת עיכוב שבו, כנ"ל, ולפיכך כבר כח התחתון מעורב בו, וגם הוא מוגבל במדת הכלים והשיעור קומה שבמסך, משום שהמסך קודם להתפשטות ע"ס ההן. כלומר, שהמסך הוא הסיבה הגורמת הופעתן של ע"ס אלו, ומשום זה מוגבל האור על ידו, וכבר יצא מכלל עצמות אור העליון ונחשב לאור של תולדה, משא"כ או"ח העולה ממסך ולמעלה, אינו יכול להעלות מעביותו שם אפילו משהו. (כנ"ל ח"ג פ"ד באו"פ אות נ') עש"ה. אמנם זה אמור מעולם הבריאה ולמטה, אבל באצילות אין שם מסך כלל כנ"ל, וע"כ כל אור אשר שם עד סיום רגלין נבחן לעצמות האור.

י כי מלכות דעליון מכונה משום זה ניצוץ בורא, כנ"ל, להיותה הממשיכה והמאצילה את המדרגה התחתונה ממנה, כמ"ש לעיל אשר כל המדרגות והפרצופין והעולמות מראש הקו עד סוף עשיה, יוצאים ונאצלים זה מזה בדרך עילה ועלול, והיינו שמלכות דמלכות של כל עליון יורדת למטה מדרגתה, והוא הממשיכה לכל ד' הבחינות של התחתון, כמבואר היטב באורך בחלק ב' בהסתכלות פנימית פרק ה' אות נ"ט. (כי כל הדברים הללו היו נחוצים לכתבם כאן, לולא חסתי על הוצאות הדפוס).

פרק ט

א כבר נתבאר לעיל, שבד' בחינות דאור ישר, אין שום הבדל מעולם לעולם או מפרצוף לפרצוף, מראש הקו, עד סוף עשיה. כי אין שום מדרגה, שלא תהיה בה ד' הבחינות דאור ישר, שהן: חכמה, בינה, ת"ת, ומלכות. וכל ההפרש שבין המדרגות, הוא רק בשיעור קומה של או"ח, (או"פ ח"ג פ"ג אות ה') ושיעור קומה, תלוי בעביות המסך, שבמלכות של המדרגה: שמסך דבחי"ד מעלה או"ח ומלביש עד קומת כתר. ודבחי"ג, מעלה או"ח עד קומת חכמה, והוא חסר קומת כתר, ומוכרח הכתר דאור ישר להתלבש בפנימיות החכמה ואינו ניכר שם. ומסך דבחי"ב, מעלה או"ח רק עד קומת בינה, והוא חסר גם מקומת חכמה, אשר ע"כ כתר וחכמה דאור ישר, מתלבשים כאן בפנימיות הבינה. ומסך

דבחי"א, מעלה או"ח רק עד קומת ת"ת שנק' ז"א, והוא חסר גם מקומת בינה, אשר ע"כ ג"ר כח"ב מלובשים בו בפנימיות ת"ת, ואינם ניכרים משום זה. (ועי' היטב בהסת"פ ח"ב אות ע"ב ד"ה ובכדי) עש"ה כל ההמשך להבין הדברים הנ"ל בטעמם ונימוקם.

ובזה תבין, אשר ה' העולמות הנקראים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, שהם כוללים כל המציאות שמהצמצום ולמטה, הם נחשבים ג"כ, לעשר ספירות הכוללות כל המציאות, והן נבחנות ע"פ ערכי שיעור קומה, שבה' בחינות מסך. כי בחי"ד, שעליה היה הצמצום א' והזווג דהכאה הראשון, הנה הע"ס הראשונות האלו, הן הנקראות, ע"ס או ד' בחינות דאדם קדמון, ושיעור קומתן הוא, עד קומת כתר דאור ישר, כנ"ל, ולפיכך נקרא אדם קדמון עולם הכתר.

והנה אחר שנשלמו הד' הבחינות דא"ק, נזדכך המסך דבחי"ד עד בחי"ג, ואור א"ס שאינו פוסק, חוזר ומתפשט בד' בחינות דאו"י על מסך דבחי"ג זה, בזווג דהכאה, וכאן, שיעור קומתן רק עד חכמה, כנ"ל, והן הנקראות ע"ס, או ד' בחינות דעולם האצילות. ואחר שנשלם עולם האצילות, חזר ונזדכך המסך לבחי"ב, ויצאו ע"ס בקומת בינה, שהן נק' עולם הבריאה. ואח"ז נזדכך לבחי"א, ויצאו ע"ס בקומת ת"ת, הנקראות ע"ס, או ד' בחינות דעולם היצירה. ואח"ז, כשנזדכך לגמרי, ולא נשאר במסך שום עביות, אלא רק מבחי' שורש לעביות בלבד, אז אין בו הכאה כלל, ואין בו אלא ע"ס שבקומת מלכות לבד, שהן נקראות ע"ס או ד' בחינות דעולם העשיה. והטעם והגורם להזדככות זו נת' (בהסת"פ ח"ב אות ע"ב הנ"ל).

והנה נתבארו היטב עשר ספירות הכוללות כל המציאות: שעולם א"ק הוא כתר הכולל, ועולם האצילות הוא חכמה הכוללת, ועולם הבריאה הוא בינה הכוללת, ועולם היצירה הוא ז"א הכולל, שהוא נבחן לשש ספירות חג"ת נה"י כנ"ל, ועולם העשיה הוא מלכות הכוללת. אמנם בכל עולם ועולם מה' עולמות הללו, יש ג"כ עשר ספירות פרטיות, כמ"ש להלן בדיבור שלאחר זה. ואע"פ שבכל עולם יש קומות זו למטה מזו, ואפילו בעולם אדם קדמון. אבל כמו בקומות הפרטיות של ע"ס, אנו חושבים את מדת אור קומה על פי ספירה עליונה שבה, שאם ספירה עליונה היא כתר, יש בכל הספירות אור כתר. ואם ספירה עליונה היא חכמה, יש בכל הספירות חכמה. עד"ז אנו חושבים את מדת האור של כל עולם, על פי פרצוף ראשון שבו. שבא"ק הוא בקומת כתר, ובאצילות בקומת חכמה, ובבריאה בקומת בינה. וכו'.

ב הנה כדי להסביר היטב הדברים הללו, צריכים לאריכות גדולה, וית' כאן בהסת"פ, אמנם אבאר במקום הזה איזה שיעור, שיספיק עכ"פ, לסדר הדברים לבל נתבלבל

בהשמות המרובים הדומים זה לזה, דהיינו הכללים והפרטים, והפרטי פרטיות, המובאים בשיעור שלפנינו. ומתחילה נתבונן "בספירת כתר". כי מצאנו כאן בדברי הרב, ה' בחינות כתר, שהוא מכנה לכל אחד בכינוי מיוחד: א', הוא כתר דד' בחינות דאור ישר. ב', כתר הכולל ד' בחינות בכח. ג', כתר הכולל ד' בחינות בפועל. ד', כתר הכולל עולם שלם שנק' א"ק. ה', כתר דכל מדרגה פרטית, שבכל העולמות כולם, שנוטלים מעולם א"ק. ותדע, אע"פ שכל בחינות כתר האמורות, מובאות תמיד בחכמה הזאת, רק בשם כתר סתם בלי פירושים, מ"מ הן רחוקות זו מזו בהרבה לאין ערך, ואי אפשר להכיר ביניהן, זולת לפי הענין המדובר בו, אשר ע"כ מוכרחים לידע מקודם בדיוק מקורי, את ההבחן המיוחד לכל אחת.

והנה כתר דאור ישר, מובא לעיל (ח"ג פ"א אות א') בדברי הרב, בשם התפשטות א"ס ב"ה בסוד כלים, ובסוד זווג דהכאה, הרי שא"ס ב"ה הוא שורש לד' הבחינות דאור ישר, שנק' כתר דאור ישר, ותדע, שה"ס א"ס ב"ה שמטרם הצמצום. שאין לך חידוש אור בהעולמות, שלא יהיה נמשך מאור א"ס ב"ה שמטרם הצמצום. וכבר ידעת, שאלו ד' הבחינות דאור ישר, נוהגות בשוה בלי שום הפרש מראש הקו עד סוף העשיה, וכן סוד כתר שלהם.

אכן כתר שנק' עתיק, הכולל ד' בחינות בכח, כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"ו אות ד'), וכן כתר שנק' א"א, הכולל שורשי הד' בחינות בפועל, כלומר, שהוא שורש גמור להנאצלים, כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"ו אות ו'), הם ענינים נבדלים לעצמם לגמרי מבחינת הכתר דאור ישר הנ"ל, כי הם נבחנים לראש העולם, או של פרצוף, שהם כוללים ע"ס דאור ישר וע"ס דאו"ח, ע"ד שנתבאר לעיל, באו"פ, שבכל מקום שאו"ח עולה ממטה למעלה, נקראים ע"ס ההן בשם ראש או כתר, אלא שהרב מבחין בראש הזה, ב' בחינות כתר: לראשון מכנה עתיק או אני אחרון, שהוא כולל הד' בחינות בכח. ולשני מכנה, א"א או אני ראשון, (עי' באו"פ ח"ג פ"ז אות צ') שהוא כולל הד' בחינות בפועל. וההבחן שבין ב' הכתרים האלו, כבר נתבאר לעיל באו"פ הנ"ל. ובהסת"פ כאן יתבארו בטעמם ונימוקם באורך.

וכתר הכולל לכל העולמות, הנקרא אדם קדמון, הוא ענין נבדל ומשונה, מכל ג' בחי' כתרים הנ"ל: כי כתר דאור ישר, נבחן לא"ס ב"ה שמטרם הצמצום, כנ"ל. וב' כתרים שנקראים עתיק וא"א, נבחנים על פי זכותם, להיות שהמסך משמש בהם ממטה למעלה, שהאו"ח הזה אינו יכול להעלות עמו מעביות שבמסך, כנ"ל, ואין כאן שום חשבון, עם שיעור קומה של הע"ס האלו, כמבואר, כי אפילו ביצירה ועשיה נבחנים ב' הכתרים

הללו, עתיק וא"א, כבדברי הרב (ח"ג פ"ו אות ז' ופ"ז אות ה'), אמנם עולם אדם קדמון, שנקרא כתר, הוא רק מטעם שיעור קומה בלבד, התלוי ומשוער בעביותו של מסך, אשר ממסך דבחי"ד, נמצא או"ח עולה ומלביש עד כתר דאור ישר, משא"כ מסך דבחי"ג או"ח שלו קצר מלהלביש הכתר, ואינו מגיע רק עד החכמה (כמ"ש באורך בהסת"פ ח"ב אות ס"ה ד"ה ומהמתבאר).

ומתוך שמסך דבחי"ד אינו משמש רק בעולם הראשון, שנקרא א"ק, לכן רק בעולם ההוא נמצאת קומת הע"ס עד כתר, ולא בשום מקום אחר שמטעם זה נחשבות כל המדרגות שבאותו העולם לבחינת כתר, ואפילו מדרגות הגוף והמדרגות שלמטה מטבור עד הסיום, כולן נבחנות לקומת כתר, מהטעם המבואר.

אמנם יחד עם האמור, צריכים לידע, אשר ג' מיני כתרים הנ"ל, ישנם ג"כ בא"ק גופיה, ואע"פ שהוא כולו כתר מראשו עד סופו: כי בהכרח, הכתר דאור ישר שבו, הוא בחינת א"ס שמטרם הצמצום, כנ"ל. וכן נוהג ב' בחינות כתר, הנקראים "ראש", אשר או"ח שלו ממטה למעלה, כנ"ל, שבראש זה נבחן תמיד ב' כתרים, עתיק וא"א כנ"ל, אלא, שהם נקראים כתר הפרטי דא"ק גופיה, להיות גם בו ראש וגוף, והראש, הוא כתר הפרטי שלו. גם בראש גופיה, יש כתר דאור ישר, שהוא השראת אור א"ס ב"ה שמטרם הצמצום, שהוא כתר הפרטי דראש עצמו.

וז"ש הרב "כתר שבא"ק הוא ד' שרשים מן ד' בחינות של י"ס שבו, שהן: נשמות, וגופים, ולבושים, והיכלות, וזהו דרך פרט". פירוש, כאן מדבר מבחינת ראש הנקרא כתר, משום שהמסך משמש בו ממטה למעלה כנ"ל, שאז אין או"ח המלביש שום עביות כלל, ומטעם זה נבחן רק לשרשי כלים, כלומר ד' שרשים לד' בחינות הכלים חו"ב תו"מ שיתגלו אח"כ בגוף דא"ק, המכונים: נשמה, גוף, לבוש והיכל. ומשום שהמה רק שרשים בלבד, לפיכך מכנים אותם בשם כתר, כי כל שורש נקרא כתר, אמנם ד' הבחינות הנמשכים אח"ז ממעלה למטה, הנה הן כלים גמורים בפועל, והמה הנקראים גוף דאדם קדמון, (כמ"ש בטעמו ונימוקו בהסת"פ ח"ב אות כ"ב ד"ה והנה נתבאר) וע"כ מכנה הרב את ראש זה דא"ק, בשם "כתר בדרך פרט", כלומר, כתר פרטי, שהוא ד' שורשים, לד' בחינות שממעלה למטה שבו, וז"ש הרב, "אמנם בדרך כלל הוא מ"ש עתה, כי כללות בחינות הנשמות שבא"ק, יקראו שורש הנשמות וכו'. וכן כללות בחינות גופות דא"ק, יקראו שורש דגופות וכו' וכן כללות בחינת לבושים דא"ק, יקראו שורש הלבושים וכו'. וכללות בחינות היכלות דא"ק, יקראו שורש "ההיכלות" עכ"ל. כי כאן מדבר, מבחינת כתר הנבחן בשיעור קומה, אשר מבחינה זו נקראים כל הבחינות שישנן בא"ק מראשו

עד סיומו לבחינת כתר כנ"ל עש"ה, ולפיכך נבחנות בשם כתר, גם ד' הבחינות שבו, שלמטה מראש, דהיינו הנקראים כלים גמורים, שאו"ח יורד ממסך ולמטה כנ"ל. ואע"פ, שבערך א"ק גופיה בפרטיותו, אינן נקראות כתר, כי רק הראש שבו בלבד נקרא כתר, אלא שהן נקראות נשמה גוף לבוש והיכל, שהם ד' הספירות חו"ב תו"מ, עכ"ז כלפי ההבחן של שיעור קומה, נקראים גם הם כתרים לכל העולמות, מטעם הנ"ל, שקומת כתר אינו בנמצא אלא רק בעולם א"ק. ולפיכך אומר הרב, שהחכמה שלו המכונה נשמה, אע"פ שנמצאת למטה מראש דא"ק, מ"מ נבחנת לכתר לכל החכמות שנמצאים, בהעולמות, ובינה שבו המכונה גוף, הוא כתר לכל הבינות הנמצאים בכל העולמות. וז"א שבו, שנק' לבוש, הוא כתר לכל ז"א הנמצאים בהעולמות. ומלכות שבו, המכונה היכל, היא הכתר לכל המלכיות הנמצאים בכל העולמות. כי לכולם טעם אחד, דהיינו, משום שמסך דבחי"ד משמש בהם לבדם, ולא בשום עולם אחר, כמבואר.

ג גם כאן מדבר הרב רק מבחינת שיעור קומה, על דרך שפירשנו בד' בחי' חו"ב תו"מ דא"ק. וכבר נתבאר לעיל (באו"פ פ"ג אות ב' ד"ה אמנם), אשר ד' הבחינות דאצילות באים מאו"ח העולה ממסך דבחי"ג, שע"כ קומתם דע"ס דאצילות מתחילים רק מחכמה הנק' נשמה. ולפיכך גם בעולם האצילות נחשבים כל הבחינות שבהם, מראשו עד סיומו, לבחינת חכמה ונשמה. וז"ש הרב, שכללות בחינות נשמות דאצילות דהיינו חכמה הם בחינות נשמות דנשמות לכל העולמות, דהיינו לבחינת חכמה, כלפי ספירות החכמות של כל העולמות. וכן הגופות דאצילות, יקראו נשמות דגופות דכל העולמות, וכן הלבושים דאצילות, וכן ההיכלות דאצילות, מטעם שכולם יצאו, ע"י התלבשות באו"ח דבחי"ג, שמלביש עד קומת חכמה.

ד הוא ג"כ מטעם שיעור קומה, כי כל הע"ס דבריאה אין בהן רק עד קומת בינה, דהיינו מאו"ח דמסך דבחי"ב, כנ"ל (באו"פ פרק ג' אות ד'), ולפיכך, כל המדרגות שבו, נחשבות לבחינות המכונות גופות, ואפילו המלכות שבבריאה, היא בחינת בינה, להמלכיות שבכל העולמות, דהיינו, מטעם המבואר. ועד"ז תבין, שכל בחינות עולם היצירה, נבחנות ללבושים, כלומר לז"א, שבכל העולמות, משום שבאות מאו"ח דבחי"א, שקומתו עד ז"א, שנק' לבוש. ועד"ז בעולם עשיה, כל בחינותיה הן היכלות, דהיינו מלכות בלבד בלי שיעור קומה. ועד"ז תבין כל המשך דברי הרב, ואין להאריך יותר. (ובהסת"פ כאן נרחיב הדברים).

פרק י

א יש כאן בדברי הרב ענין עמוק ונכבד מאד, כי ז"ס צמצום ב' שהיה בנה"י דא"ק, המובא בדברי הרב (בעץ חיים שער ח' פרק ב') שדבר הצמצום ב' הזה ה"ס שיתוף מדת הרחמים בדין, שאיתא בדבחז"ל, והבנת הדברים על בוריים תמצא בספרי (פנים מסבירות בענף ט"ו עש"ה) וכאן נקצר. והענין הוא, כי רק בחי"ד של ד' הבחינות הנ"ל נקראת מדת הדין, מפני שעליה היה הצמצום א', כנ"ל בשיעורים הקודמים, אשר בג' בחינות הראשונות לא היה שום צמצום, וע"כ נקראו מדות הרחמים. אמנם, בצמצום ב' דא"ק, נעשה שיתוף וחיבור של בחי"ד ובחי"ב זו בזו, בסו"ה ותלכנה שתיהן, כי המלכות והז"א עלו לבינה, ונמצא מדת הדין שהיא בחי"ד נמתקת במדת הרחמים, שהיא בחי"ב. באופן, שבצמצום הראשון נתצמצמה רק בחי"ד בלבדה, ובצמצום הב' נתצמצמה גם בינה, מטעם התחברותה עם מלכות, כאמור. וענין זה נעשה בנה"י דא"ק שמטבורו ולמטה, וע"כ עשר ספירות הללו, שיצאו בשיתוף במה"ד, נקראות בשם עולם הנקודים, ע"ש עליית המלכות הנקראת נקודה.

והנה ע"כ נבחן, אשר בעולם הנקודים הנ"ל נפרדו ז"א ומלכות מן הד' הבחינות חו"ב תו"מ, כי מאחר שבחי"ד עלתה במקום בינה, ונעשית שמה למסך, הרי אור העליון נפסק על מלכות שבבינה, ואינו מתפשט אל ז"א שנקרא לבוש, ואל מלכות שנקראת היכל, משום שנמצאים למטה מבינה.

וז"ש הרב "דע כי השורש והנשמות והגופים, הם בחינה א' שאין פירוד ביניהם, אך הלבושים והיכלות הם ב' בחינות נפרדות מג' בחינות הנ"ל", עכ"ל. והיינו כאמור, שמחמת המסך שנתקן בשולי בינה, הנה נפסק האור שמה, ומשם ואילך בכל העולמות, אין אור עליון מגיע לפנימיות ז"א ומלכיות הללו, ויצאו משום זה, לבחינות כלים מקיפים, כלומר, שמקבלים האור מרחוק, כי אין אור העליון מתלבש בתוכם יותר. והלבוש הוא כלי לאו"מ דחיה. והיכל הוא כלי לאו"מ דיחידה.

ובהאמור תבין, אשר אותם ז"א ומלכות הנמצאים בד' הבחינות, שבכל העולמות שמעולם הנקודים ולמטה, הם נבחנים לז"א ומלכות של פרטיות הבינה, וע"כ מתלבש אור העליון גם בפנימיותם, אמנם אותם ז"א ומלכות הכוללים, דהיינו הנמצאים למטה מבינה, הם נפרדו מכלים הפנימים, שבהם מתלבש נשמה, רוח, נפש דאו"פ, והיו לכלים מקיפים דחיה ויחידה.

ב דבר זה נתבאר היטב באורך בהסתכלות פנימית (ח"ב פ"א אות ז'), ועם המבואר תוכל להבין מעצמך כל המשך דברי הרב ואין להאריך.

ג נשמות, הן בחינת עולם הבריאה. רוחין, הם בחינת עולם היצירה. נפשות, הן בחינת עולם עשיה. וז"ש הרב "מעולם אצילות נשמות, כלומר, נשמות שהן בבריאה, מושפעות מעולם האצילות לבריאה. "ומבריאה רוחין" כלומר, הרוחין, שהם ביצירה, מושפעים שם מעולם הבריאה. כי מזווג זו"ן דאצילות, מושפעים נשמות לצדיקים העומדים בבריאה. ומזווג זו"ן דבריאה, מושפעים רוחין להעומדים ביצירה.

ד זה הכלל, הנפש של המדרגה נחשבת למדרגה תחתונה הימנה לבחי' רוח. ורוח דעליונה. נחשב למדרגה תחתונה לבחינת נשמה. ונשמה דעליונה היא חיה לתחתונה. וחיה דעליונה, היא נחשבת ליחידה לתחתונה.

ועפ"ז תבין, אשר נפש דרוח, נחשב לרוח למדרגת נפש. ורוח דרוח, נחשב לנשמה למדרגת נפש, וכו' ע"ד הנ"ל. ולפיכך, מ"ש הרב "שלפעמים יהיה מי שאין בו אלא מדרגת נפש, והוא חשוב ממי שיש בו רוח". רצונו לומר, שמי שיש לו נשמה דנפש, חשוב יותר ממי שיש לו נפש דרוח. והוא, משום דנשמה דנפש, שקול כנגד רוח דרוח, כנ"ל, אבל חשוב יותר מנפש דרוח.

ה ד' מילואים יש בי"ה ו"ה. א) במילוי יודין, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, שהוא בגי' **ע"ב**. ב) במילוי יודין וא', יו"ד ה"י וא"ו ה"י שבגי' **ס"ג**. ג) במילוי אלפין, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שבגי' **מ"ה**. ד) במילוי ההין, שבגי' **ב"ן**. ומילוי ע"ב, רומז על חכמה, שהוא **י**' דהויה. ומילוי ס"ג, רומז על בינה, שהיא ה' דהוי"ה. ומילוי מ"ה, רומז על ז"א, שהוא **ו**' דהוי"ה. ומילוי ב"ן, רומז על מלכות, שהיא ה"ת דהויה.

פרק יא

א התפשטות אורות, היינו ע"ד הנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ג'), שהתפשט הא"ס ב"ה לעשות כלים, ע"י זווג דהכאה והעלאת או"ח, עש"ה. ואומר כאן, אשר תיכף בעולם א"ק, התחיל להמשיך ממנו התפשטות אורות הרבה, על ידי זווג דהכאה הנ"ל, והיינו עד כדי להאציל כ"ה פרצופין בעולם ההוא, שכ"ה פרצופין אלו דא"ק "יהיו בחינות שורשים ומקורות אל האצילות שיתאצל אח"כ". כלומר, אל כ"ה פרצופים שיתאצלו בעולם אצילות, כמ"ש לפנינו. וז"ש הרב "התפשטות אורות הרבה, לכשיהיו בחינת שורשים ומקורות אל האצילות". וכמו שממשיך לבאר זה לפנינו.

ב דע, כי או"ח הזה המוחזר למקומו ע"י זווג דהכאה כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ג'), הוא מכונה בשם "הבל היוצא מהפרצוף" או רוח היוצא מהפרצוף, כלומר, שאינו יכול להתלבש בו, משום כח עיכוב שבמסך אשר שם, ולכן מוכרח לצאת ממנו ולחזור למקומו (עי' לה"ת חלק ב' אות ב').

עוד צריכים לדעת, כי כמו שיש ה' בחינות הכוללות כל המציאות שמאחר הצמצום, הנקראים: א"ק, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. שהן, ה' שיעורי קומות זה למטה מזה, מקומת כתר עד מלכות, שסיבתם הוא, הזדככות המסך, עי' בלה"ת ח"ב אות י"ז) כי משום שנזדכך מסך דבחי"ד ששימש בא"ק, ונשאר בעביות דבחי"ג, יצאו ונתחדשו ע"ס בקומת חכמה, הנק' אצילות. ומשום שאח"ז, גם מסך דבחי"ג נזדכך ונשאר בעביות דבחי"ב, יצאו ונולדו ע"ס חדשות בקומת בינה, הנקרא בריאה, וכו'. (כנ"ל בדברי הרב ח"ג פ"ד אות ג' ובאו"פ אות ט') עד שנזדכך המסך מכל עביותו, ולא נשאר בו אלא שרשו, שאז אין שם הכאה, ואין שם שום קומה של או"ח, שמשום זה יוצאות כאן ע"ס בבחינת מלכות לבדה, שהן נקראות עולם עשיה. וממש מאותו הסבה ומאותו הטעם הנ"ל, שנתבאר על ד' שיעורי הקומות הכוללות, שהם א"ק ואבי"ע, הנה משום זה, מוכרח לצאת ג"כ ה' קומות של ע"ס בכל עולם ועולם מהם, המכונים ה' פרצופים: א"א, אבא, אמא, ז"א, נוקבא. ולא עוד, אלא בכל פרצוף ופרצוף מהם, מוכרח ג"כ לצאת ה' קומות של ע"ס. זו למטה מזו עד מלכות. המכונים: גלגלתא, עינים, אזן, חוטם, פה. או כח"ב, ז"א, ומלכות. או נרנח"י. וענין זה יתבאר כל צרכו בהסתכלות פנימית כאן, כי אין לפרטן במקום זה מפני האריכות.

וז"ש הרב "כפי ערך האבר כן יהיה דקותו וכו' ". פירוש, כי הכלי שבו מתלבש האור המיוחד לו, מכונה בשם "אבר", ושיעור דקותו או עביותו של האבר, משוער בעביותו של המסך המשמש שם.

ולפיכך, מקום שימושו של מסך דבחי"ב נקרא "אבר דק", "והרוח היוצא ממנו דק מאד", כלומר, או"ח העולה ומוחזר מכלי ההוא דק מאד, כי אינו מגיע לא אל כתר ולא אל חכמה, כי אם אל בינה, ולפיכך ע"ס ההן, קומתן עד בינה, כמבואר לעיל.

וזה אמרו, "ואחריו במדרגה הוא אבר החוטם, כי ממנו יוצא רוח יותר מורגש, ממה שיוצא מן האזן": כי מקום שימושו של מסך דבחי"ג מכונה בשם חוטם, אשר "הרוח היוצא ממנו", כלומר, או"ח המוחזר לאחוריו ויוצא מכלי ההוא, מדתו גדול יותר, ומגיע על כן עד חכמה, ולפיכך ע"ס דחוטם קומתן עד חכמה. וז"ש, "ואחריו במדרגה הוא אבר הפה, כי ממנו יוצא הבל ורוח חזק יותר מכולם": כי מקום שימושו דמסך דבחי"ד, מכונה בשם "פה", אשר ההבל היוצא ממנו, שה"ס או"ח המסתלק ממנו ועולה למעלה, הוא חזק יותר מכולם, כי מדתו מלאה אשר מגיע עד כתר, וע"כ ע"ס ההן יש להן קומת כתר.

[ג] ואע"פ, שע"ס הבאות מזווג דהכאה שבמסך דפה, יש להן קומת כתר, שהיא אור יחידה, ומחוטם קומת חכמה שהיא אור החיה וכו', עם כל זה, סדר התלבשות האורות

בה אינו כן, אלא בסדר הפוך, כי אור החשוב יותר מתלבש בכלי הזך יותר באופן, שאין אור דיחידה מתלבש, אלא בזך מכולם, שנקרא כתר, או גלגלתא. ואין אור חיה מתלבש, אלא בכלי דחכמה, שהוא בחי"א, הנקרא עינים. ואין אור הנשמה מתלבש, אלא בכלי דבינה, שהיא בחי"ב, הנקרא אזן. ואין אור הרוח מתלבש, אלא בכלי דז"א, דהיינו בחי"ג, שנקרא חוטם. ואור הנפש מתלבש, בכלי דמלכות שהיא בחי"ד שנקרא פה.

וזה הכלל, "כל המשפיע הוא צריך לבחינה היותר עב, וכל המקבל מחויב לקבל בדבר היותר זך". פירוש, שהמשכת אור העליון להשפיע בתחתון, צריך שהתחתון יהיה לו בחינת מסך וכלי היותר עב, כנ"ל, שכל שהמסך עב ביותר, נמצא שיעור או"ח המסתלק ממנו גדול ביותר, ונמצא שמגיע לקומה גבוה ביותר, כי ע"כ אם אין לתחתון אלא מסך דבחי"ג, חסרה לו קומת יחידה, ואין לו אלא קומת חיה וכו', אמנם הקבלה של תחתון, הוא תמיד בדבר הזך יותר, כלומר, שהאור המושפע לו מתלבש רק בבחינה הזכה יותר, וכל אור החשוב יותר, צריך לכלי הזך יותר. וכבר ביארתי ענין הזה בהרחבה גדולה, בהסת"פ בחלק ב' (ועש"ה באות פ"ז ד"ה וזהו).

ד יורינו בזה, שכח עביותו של מסך, לא נבחן לנו אלא בהתפשטותו ממעלה למטה (כמ"ש לעיל באו"פ ח"ג פ"ד אות נ') כי אחר כל זווג דהכאה, אשר או"ח עולה ומלביש את ע"ס דאור ישר מן מלכות ולמעלה, לבחי' ע"ס דראש ושרשי ד' הבחינות, הנה אחר זה, חוזר ויורד ומתפשט ממלכות ולמטה באותו שיעור קומה, שיש לו בע"ס דראש ממטה למעלה, עש"ה. והנה האו"ח העולה ממטה למעלה, אינו מוליך עמו שום עביות שמה, כמ"ש שם, אלא אותן ע"ס המתפשטות ממעלה למטה, הנה מוגבלות לגמרי בשיעור וגבול הקומה של המסך, להיות שהמסך הוא כל שורשם.

ה פירוש, כי עביותה דבחי"א המכונה עינים, היא קלושה מאד, והוא מטעם המבואר באו"פ (דף ה' ד"ה וטעם), כי ענין עביות האמורה, פירושה, דבר הרצון לקבל שבכל נאצל, שבזה הוא משונה מאור העליון שאין בו רצון לקבל עש"ה. ולפיכך, נמצא בחי"א שעביות שבה קלושה, להיותה נמשכת לה מכח העליון, כי רצון להשפיע שבעליון הוא חוק מחויב בתחתון, שיהיה לו רצון לקבל את השפעתו, וע"כ אין זה נחשב בתחתון לשינוי צורה ולעביות, עד שיתעורר בו בחינת רצון מכח התעוררותו עצמו, דהיינו היא הבחי"ב (עש"ה בד"ה עתה).

ולפיכך, אין זווג דהכאה נוהג באור עינים שהוא בחי"א, משום שאו"ח שהוא ההבל היוצא מבחי"א, נשאר במקומו, כלומר שאינו מסתלק ממנו בסוד אור חוזר. וז"ש הרב אבל העינים אינן כן כי ההבל עצמו שלהן, נשאר במקומו, כמבואר.

ו כלומר, אור חכמה אין לו כלי להתלבש בו, משום שאין או"ח שה"ס כלי בעינים, כנ"ל בדיבור הסמוך, וע"כ נשאר אור חכמה מבחוץ, ומאיר מרחוק בלי התלבשות. ואור זה נק' אור חיה, או נשמה לנשמה.

ז צריך שתדע, שדבר הצמצום והמסך הנעשה, אינו, רק כלפי אור חכמה לבדה, ולא כלפי אור דחסדים (עי' לה"ת חלק א' אות ו'). ולפיכך דבר התפשטות א"ס לעשות כלים, (האמור לעיל בדברי הרב ח"ג פ"א אות ג') ע"י זווג דהכאה בהמסך הנה זווג דהכאה זה, הוא רק מבחינת אור חכמה שנקרא ראיה והסתכלות, כי רק אותו אור איננו מקובל בבחי"ד מחמת המסך והצמצום, משא"כ בחי"ב ובינה שה"ס אור דחסדים, אין בחינת מסך מעכב עליה.

וז"ש הרב "לכן בראיה זאת לבדה היה כח לברוא ולעשות הכלים ולא מההבל עצמו שלו, משא"כ באח"פ". דהיינו כמבואר, שרק אור עינים שנק' ראיה, שעליה היה הצמצום, ע"כ יש בו הכאה ואו"ח, שהם סוד הכלים, משא"כ באח"פ, שעיקר אור שלהם הוא אור דחסדים, כנ"ל, שאין מצדם שום הכאה, וכל מה שנוהג זווג דהכאה גם באח"פ, הוא רק מכח אור החכמה המאיר בהם, שזהו מכונה הסתכלות עינים באח"פ, כי מחמת הארת אור החכמה שבהם, נמצא המסך מעכב גם על אורות שבאח"פ, וזכור זה.

ח היינו מהבלים אשר מתפשטים מהם ולמטה, כנ"ל בסמוך באו"פ פרק זה אות ד' עש"ה, שהוא או"ח היורד ממעלה למטה.

בדומה כמ"ש בספירת המלכות בהסתכלות פנימית (ח"ב אות ק"ט ד"ה והנצח)דבחי"ד המכונה כאן פה, איננה מקבלת מאור ישר כלום, מחמת המסך שבה, אלא אחר שמעלית או"ח ממנה ולמעלה, חזר האו"ח הזה ויורד מהמסך ולמטה ומרחיב את מלכות לע"ס מינה ובה (כנ"ל ח"ג פ"ב אות ג') ומקבלת בתוכם. את כל שיעור קומת ע"ס, שאו"ח הלביש ממלכות ולמעלה, עש"ה.

וממש על דרך זה, אין הכלים של אזן וחוטם מקבלים כלום מההבל דהיינו או"ח העולה ממנם ולמעלה, כי מתוך שהמסך נזדכך מבחי"ד לבחי"ג, נבחן שמלכות עלתה למקום ז"א, דהיינו לחוטם, שמתוך כך המסך מעכב על כלי חוטם, שלא מקבל מאור ישר כלום, ומחזיר ע"כ אותו האור למעלה, שזה נקרא זווג דהכאה בבחי"ג כנ"ל. א"כ, אין הכלי דחוטם מקבל כלום מהאור ישר, להיותו מסתלק ממנו, אלא אח"כ, אחר שאו"ח מתפשט ויורד מהחוטם ולמטה, כנ"ל במלכות שבמקום בחי"ד דהיינו הפה. ועד"ז הכלי שנק' אזן, אינה מקבלת כלום מאור ישר מטעם הנ"ל, אלא ע"י האו"ח היורד מהאזן ולמטה ע"ד הנ"ל.

וז"ש הרב "משא"כ באח"פ, שהם יותר תחתונים, הוצרך, שהבל עצמו ממש שלהם יתפשט". כלומר, אחר שההבל עצמו, דהיינו או"ח, יורד ומתפשט ממעלה למטה, שאז מתפשטים לע"ס ונעשים כלים לקבל את האור. וזה אמרו, "ולא נעשה מהם שום מציאות, אלא בכח ההבל עצמו". כלומר, בכח או"ח שלהם המכונה הבל, המתהפך ויורד ממעלה למטה, ע"ד המבואר.

ט כמ"ש לעיל, שבחי"א אינה מעלה הבל שהוא או"ח, משום שעביותה קלושה מאד. ואינה עושה זווג דהכאה. וז"ש הרב, "לא היתה הבל ממש רק ראיה בלבד". כלומר, שאין שם או"ח, אלא אור ישר בלבד, שהוא אור חכמה, שנקרא "ראיה", כמבואר.

י כלומר, שמבחינת העין עצמה לא נעשה שום כלי, משום שאין שם הבל, אמנם בחינת ההכאה שלה, היא עושית את הכלים, באזן חוטם פה: כי לולא אור חכמה שנקרא ראיה, לא היה שם זווג דהכאה כנ"ל, ולא היה שום כלי גם באח"פ, כמבואר.

יא כי הבל דבחי"ד המתפשט מפה ולמטה, נעשה כלי לנפש, והבל דבחי"ג לרוח, והבל דבחי"ב לנשמה, כנ"ל. ותזכור כאן את הערך ההפכי שבין השפעת האור לקבלת האור, כמ"ש באו"פ (לעיל פרק זה אות ג').

פרק יב

א והיינו הנקרא, התפשטות אור א"ס בזווג דהכאה לעשות כלים, כי אור א"ס ה"ס אור חכמה, שרק בו נוהג סוד ההכאה כנ"ל.

ב היינו בחי' רוח ונשמה דאו"י בעצמן, בטרם עליות המסך והזדככותו מבחי"ד לבחינות שלהן, כי אז אין בהן מבחינת כלי ולא כלום, משום שאין כלי אלא מבחי"ד, אבל ג' בחינות הראשונות דאו"י נחשבות רק לגורמות לגילוי כלי, דהיינו בחי"ד, כמ"ש (בהסת"פ ח"ב אות ט"ו ד"ה ובכדי) עש"ה. וז"ש הרב "שהרוח והנשמה", דהיינו בחי"ב ובחי"ג "נקראים אור", כי הן אינן נחשבות לכלים, כמבואר שם.

ג "את", מרמז על כללות כ"ב אותיות מן א' עד ת', ומתוך, שמלכות בלבדה מעלית או"ח, אשר כל השינויים והאותיות וצירופי אותיות שבעולמות אינם מתהוים, אלא רק בסיבת האו"ח, כמ"ש לעיל, ע"כ נקראת "את", להורות, שממנה באים כל ההבדלות ומדות וגבולים.

ד פירוש, כי אותו חלק אור המקובל בהפרצוף, דהיינו עד המלכות, הוא נקרא אור ישר מלמעלה למטה. ואותו חלק אור שאינו מקובל בהפרצוף, דהיינו כל אותו שיעור אור העליון, השייך למלכות, ומסך שבה דוחה אותו ומחזירו למקומו, הנה זה החלק נק' אור חוזר ממטה למעלה באופן, שאור ישר ואו"ח שניהם בחי' אור עליון ממש בשוה,

אלא כל ההבחן הוא שזה האו"י הוא המקובל בהפרצוף, וזה האו"ח הוא רק בחינת אור הסתלקות מכלי מלכות, והבן זה.

ה כמ"ש לעיל, אשר אין תפישא באור ישר בלי התלבשותו באו"ח, כי ע"כ אין ניכר בהפרצוף אותן הספירות דאור ישר שהן למעלה מהאו"ח, אע"פ שנמצאות שם. למשל, באו"ח המגיע לקומת בינה, אין כתר וחכמה ניכרים בהפרצוף ההוא, אע"פ שהם מתלבשים בפנימיות הבינה, והבן. (עי' באו"פ לעיל פ"ג אות ו').

ו כלומר, על ידי התלבשות הע"ס דאו"י בהאו"ח העולה מהמסך ממטה למעלה, המה מספיקים לבחינת כלים של ראש, שפירושו רק שרשים לכלים, ולא כלים גמורים. (כנ"ל באו"פ פ"ה אות כ').

ז כלומר, אחר שהאו"ח מתהפך ויורד ממסך ולמטה, שאז המלכות, שהוא "הפה", מתרחבת ומתפשטת לעשר ספירות מינה ובה, (כנ"ל באו"פ פ"ב אות ג') עד למלכות שבה, שנקרא "נפש של הפה", אז נעשים כלים גמורים, המכונים "גוף" או ע"ס של הגוף.

ח פירוש, ע"י אור ההסתכלות שה"ס התפשטות אור א"ס ועל ידי מלכות, שה"ס המסך המכה ומחזיר האור לאחוריו, הנה ב' אלו משתתפים בעשית הכלים כמבואר.

וצריכים לידע, סוד הסתכלות ב' הנזכר כאן, שה"ס עליות האורות למאציל (הנזכר בעץ חיים בשער עקודים פרק ג', ולהלן חלק ד' פ"ד) שפירושו, הזדככות המסך מבחי"ד לבחי"ג וכו', עד הזדככותו לבחי' שורש שנקרא מאציל. שבדרך הסתלקותו, עושה כל ה' הקומות, הנקראים ה' כלים: כח"ב, ז"א, ומלכות, דגופא.

כי התפשטות א' עד לנפש דפה, עושה כלי דכתר של הגוף. וכשעולה מלכות לז"א, דהיינו כשבחי"ד מזדככת לבחי"ג, נעשה זווג דהכאה ב', ומוציא קומת חכמה, ונעשה בזה כלי דחכמה של הגוף. וכשעולה מלכות לבחי"ב, נעשה ע"ד הנ"ל, כלי דבינה של הגוף. וכשעולה מלכות לבחי"א, נעשה ע"ד הנ"ל, כלי דז"א של הגוף. וכשעולה מלכות לבחינת שורש שלה, דהיינו שנזדככה מכל עביות שהיתה בה, נעשה כלי מלכות דגוף. וז"ש הרב, שעל ידי הסתכלות ב' של זווג דהכאה, במסך שבמלכות דהתפשטות פה, עולה שוב האו"ח ממטה למעלה, עד שמסתלק כולו, שבזה נעשים, ע"ס כח"ב ז"א ומלכות של הגוף.

ט כלומר, בהבחן ע"ס דאור חוזר נמצא, שמלכות יצאה בראשונה, שהרי היא המקור והשורש של כל ע"ס דאור חוזר, כי כל האו"ח הזה, הוא חלקה עצמה מה שהיתה צריכה לקבל, לולא המסך המעכב עליה. וע"כ, נחשבת המלכות לבחי' שורש וכתר אל כל

הע"ס דאו"ח שהיא כוללת אותן כולן. וז"ש "בחינת המלכות יצאה בראשונה" דהיינו בהבחן האו"ח, כמבואר.

י כי האור ישר מסודר ממעלה למטה, כלומר, מהזך אל העב, שכל הזך יותר, חשוב יותר. והיפוכו האו"ח, המסודר ממטה למעלה, כלומר, מהעב אל הזך, שכל העב יותר חשוב יותר. ולפיכך, כשמלבישים זה את זה, נמצאים כולם שוים: כי כל היותר שפל באו"י, למשל, מלכות, הריהי נמצאת היותר גבוה באו"ח, כי המלכות היא כתר דאו"ח, וכן להיפך, ונמצא ע"כ, אשר הכתר והמלכות קומתם שוה, ועד"ז שאר הספירות: מתוך שחסרון באו"י הוא תמיד מעלה ויתרון באו"ח, וכן להיפך, וע"כ כל הע"ס קומתן שוה. (ועי' בהסתכלות פנימית כאן פרק ג' שנתבאר זה באורך).

יא כלומר, אע"פ שיסוד יש בו מבחינת אור ישר שלמעלה, שנקרא מלפניו, משא"כ מלכות שאיננה נוטל מאור העליון שלפניה כלום, שהרי מסך מעכב עליו ומחזירו כולו למעלה, מ"מ שניהם שוים, כמו שמבאר והולך.

יב כלומר, מרוב או"ח של מלכות קיבל יסוד כח להתפשט ביותר משיעורו, שהרי הגיע בכח האו"ח הזה לקומת כתר כנ"ל.

יג כלומר, שכל מעלתו על מלכות הוא, מפני שמלכות היא או"ח בלי או"י, שפירושו אור הסתלקות ממלכות, שחוזר ומתקרב אל שורשו, משא"כ יסוד, המקבל את חלקו באור ישר, שזהו ודאי מעלה גדולה הוא, אמנם מצד הכלים עצמם דהיינו האו"ח הם שוים, כלומר, אחר שהאו"ח המסתלק הזה, עלה והלביש את כל הספירות ונעשה כלי להן כנ"ל, הנה מצד זה, הם שניהם שוים, שהרי כל האו"י שהוא נתפס בפרצוף, אינו אלא בסבת האו"ח הזה, ואין שום ספירה דאו"י יכולה להאיר להפרצוף זולתו, א"כ האו"י והאו"ח שניהם מתחברים בשוה, בהארתו של הפרצוף.

וצריך שתזכור כאן מ"ש הרב מקודם (פרק זה אות ג') אשר האור ישר והאו"ח שניהם הם אור אחד ממש, דהיינו אור הסתכלות, אלא כל פחיתותו דאו"ח הוא, משום שהוא אור הסתלקות ממלכות, אשר עתה אדרבה להיפך, שכל התפשטות האור בכללו תלוי וקשור באו"ח, וע"כ הוא שוה עתה משום זה לגמרי אל האור ישר, שהרי עתה חזר ונעשה לבחינת אור התפשטות, מצד שנעשה לכלים, והבן זה היטב. וז"ש הרב "אמנם בבחינת הכלים עצמם הם שוים".

יד יש כאן טעות סופר וצ"ל וכשחוזר ההבל ומלביש את האור. כי ההבל שה"ס או"ח מלביש את האו"י. כנ"ל.

טו כי הפה הוא שורש או"ח וע"כ הוא ראש, דהיינו כתר.

טז כי או"ח המגיע לאזן שהוא בינה הוא ספירת הוד דאו"ח שהוא בחי' גוף. (עי' כאן בהסתכלות פנימית פ"ג שנתבאר זה באורך).

פרק יג

א פירוש, שבע"ס דאו"ח היוצא מזווג דהכאה הנקרא הסתכלות, נמצא המלכות, שה"ס הפה המכונה "את" היא שורש לע"ס דאו"ח. ומשום זה נמצא, דכל הדבוק יותר אל שרשו, דהיינו לבחינת המלכות שבפה הוא חשוב יותר ועליון יותר כי ממנה נמשך ויצא האו"ח ממטה למעלה כמ"ש לעיל.

ב פירוש כי בע"ס דאור ישר נמצא הכתר הסמוך לעין הוא שיצא ראשון והוא שורש לכל ע"ס דאור ישר, ונבחן קומתו עליון יותר מכולם. אמנם בע"ס דאו"ח היוצאות ע"י הסתכלות במלכות, נמצא להיפך, כי המלכות שבפה נעשה לשורש לע"ס דאו"ח והיא נותנת האור לכל עשר הספירות. ונמצא יסוד הוא שני במעלה, והוד שלישי, וכו' עד הכתר הסמוך לעין שהוא המקבל האחרון וזה אמרו כי כתר הסמוך לעין יצאה אחרונה, כלומר שהוא המקבל האחרון את התפשטות האו"ח מן המלכות.

ג פירוש, כיון שמצד האור ישר נמצא הכתר הראשון במעלה, והמלכות האחרונה במעלה, משום שהיא המקבלת באחרונה, ורחוקה יותר מן השורש. ומצד התפשטות האו"ח נמצא להיפך, אשר ספירת המלכות היתה לשורש, והיא ראשונה במעלה וכתר הוא האחרון. נמצא שמכח הלבשת האו"ח את האו"י משתוים כל הכלים בקומה אחת ממש. דכל המשובח יותר בע"ס דאו"י נבחן לגרוע יותר בע"ס דאור חוזר. ולהיפך כל המשובח יותר בע"ס דאו"ח נבחן לגרוע יותר בע"ס דאו"י. ונמצאים כל בחינת הכלים שוים. והבן.

ד פירוש, כי ע"י או"ח שיצא ממלכות ממטה למעלה, נתפשטו ועלו כל הספירות בקומה שוה עד הכתר הסמוך לעין, כנ"ל. אמנם כל זה הוא משום המלכות שבפה כנ"ל. וזה אמרו שמה שהיסוד מתפשט לפנים יותר, כלומר, ואע"פ שהוא נמצא יותר מבפנים מן המלכות שהרי המלכות מלבשת עליו מבחוץ כנודע, מ"מ אין זה נחשב למעלה, משום דכל התפשטותו עד לכתר הוא, הוא משום כחה של המלכות, ונמצאת המלכות שורשו בהתפשטות קומתו ושבחו זה. וזה אמרו כי היסוד מרוב אורה של המלכות היה בו כח להתפשט יותר, כלומר, שאו"ח של המלכות גרם לו להתפשט בקומתו יותר משיעורו בע"ס דאור ישר. ע"כ אינו משובח מן השורש שלו שהוא המלכות.

ה פירוש דמכל מקום יש מעלה ודאי ביסוד על המלכות שהרי כל שבחה של המלכות הוא רק בבחינת אור חוזר לבד משא"כ היסוד עדיף ממנה, שהוא קודם בע"ס דאור ישר

דעדיף הרבה מאו"ח כנודע. אמנם זהו רק בערך האורות לבד, אמנם בערך הכלים, הרי עיקרם רק מאו"ח, וזה אמרו אבל בבחינת הכלים עצמם הן שוים, כי שיעור הקומה והמעלה של הכלים נמשכים רק מאו"ח והבן. ועי' בחלק א' בפנים מסבירות ענף ג' שם נתבאר כל זה באורך.

פרק יד

א האור מכנה כאן בשם פנימיות. והכלי, בשם חיצוניות. וענין פנימיות וחיצוניות יש לנו להבינו תמיד, לפי המדובר בהמקום.

ב הכלים דעולם עשיה, מכונים אופנים, והאורות שבעולם העשיה, מכונים נפש.

ג כלומר בערך עשר ספירות "הכוללות", שהן ה' עולמות: א"ק ואבי"ע, כנגד: כח"ב ז"א מלכות, שבהם מתלבש: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. והנה בערך זה, נמצאים כל האורות דעשיה שהם רק בחינת מלכות ונפש. אמנם בערך הפרטי של עולם עשיה עצמו, יש שמה כל הנרנח"י כולם, כמו שמפרש והולך.

ד דהיינו ה' פרצופין, שבכל פרצוף ופרצוף יש נרנח"י ותדע, שכ"ה בחינות הללו, הן מתחייבות בכל עולם מחמת אצילות המדרגה ההיא האחת, שאותו עולם נבחן בה. כמ"ש זה בהסתכלות פנימית כאן. ולפיכך הכרח הוא, להבחין גם בעולם אדם קדמון ה' פרצופין, שבכל אחד מהם יש ע"ס: כח"ב, ז"א, נוקבא, זו למטה מזו, שבתוכן מתלבש הנרנח"י של אותו הפרצוף הפרטי.

וצריך שתבחין כאן, שיש ב' מיני עשר ספירות: הא', הן, ע"ס כח"ב ז"א ומלכות שקומתן שוה, דהיינו, שיוצאות ע"י זווג דהכאה מפעם אחת, כלומר מבחינה אחת. והב', הן ע"ס כח"ב זו"ן, שהן זו למטה מזו, דהיינו, שיוצאות על ידי ה' זווגים דהכאה, מפאת הזדככות המסך. כמ"ש לעיל בסדר אצילות של ה' העולמות א"ק ואבי"ע.

ותדע, שאותן כ"ה בחינות המתחייבות בכל עולם האמורות בדברי הרב, המדובר הוא, רק בבחינת עשר ספירות זו למטה מזו, כי אותן ע"ס שקומתן שוה, נחשבות רק לספירה אחת, שנקרא על שם האור העליון יותר שבהקומה, (כנ"ל פ"ט אות ג').

ה זה ידיעה חשובה מאד שצריכים לה להבנת הרבה ענינים, וצריכים לזכור זה תמיד. והבנה ראשונה היא, כי מחמת זה, בשעה שנעשה איזה תנועה וחידוש באיזה עולם, ובאיזה בחינה קלה שבהם, הנה תנועה פרטית זו, גורם חידוש בכללות כל העולמות, מראש הקו עד סוף עשיה, אם לשבט אם לחסד, שזה דומה ממש לאדם אחד, שלא יתכן להעלות על הדעת, אשר רק חלק קטן מאיזה אבר שבאבריו כואב לו, או שמתענג שם, ואין כל הגוף מראשו עד צפרני רגליו מרגיש אותו, כן הדבר הזה, והבן היטב.

פרק טו

א ענין זה נתהוה בעולם הנקודים, מכח התיקון החשוב של שיתוף מדת הרחמים בדין, כמ"ש (באו"פ פ"י אות א') אשר נקודת המלכות שהיא בחי"ד עלתה עם המסך שבה לשולי הבינה, ונקבעה בחי"ב לבחינת מסך ונקודת הסיום, שמפאת הסיום החדש הזה, יצאו ונפרדו הבחי"ג והבחי"ד הכוללות מבחינת הע"ס דבחי"ד הכוללת, מטעם שנמצאות בסוד הצמצום החדש הנ"ל, ואינן יכולות לקבל את אור העליון לתוכם, ולפיכך מוכרחות לקבל אור העליון מרחוק, בסוד אורות מקיפין. והבחי"ג נפרדה מהפרצוף, ונעשית לבחינת כלי לאו"מ, שנקרא לבוש, שהוא כלי לאור המקיף של אור החכמה, שנקרא חיה. והבחי"ד שנפרדה מהפרצוף, נעשית לבחינת היכל שהוא כלי לאור המקיף של אור הכתר, שנקרא יחידה. ודבר זה מובא לעיל בדברי הרב (פ"י אות א') עש"ה.

וז"ש הרב כאן, "ולא יכלו להתלבש כל ה' מיני נשמה, רק הג' תחתונים לבד שהם נפש, רוח, נשמה, ולאלה בלבד, היו כנגדן כלים וגופים, אך חיה יחידה של כל פרצוף, אין כנגדן כלים בפרצוף ההוא עצמו שיתלבשו בהם, אך נשארין בחוץ בלתי כלים, בסוד מקיף", עכ"ל, דהיינו כמבואר, ומ"ש שנשארו בחוץ בלתי כלים, רוצה לומר בלתי כלים פנימים, משום שנעשו לכלים לאו"מ הנקראים לבוש והיכל, כמבואר.

ואין להקשות, מאחר שלא נפרדו אלא הכלים התחתונים, שהם, בחי"ג שהוא ז"א, ובחי"ד שהיא מלכות, א"כ היו צריכים האורות דרוח נפש, להשאר בלי כלים ולהעשות למקיפין, שהם המיוחסים לבחי"ג ובחי"ד, ולמה נשארו החיה ויחידה בלי כלים, הלא הכלים שלהם הם כתר וחכמה שנשארו בהפרצוף. אמנם זה כבר ידעת את הערך ההפך שבין השפעה, שהיא המשכת האור להפרצוף, ובין כלי קבלת האור שבהפרצוף. כמו שכייל לנו הרב, אשר כל המשפיע משפיע בדבר היותר עב, וכל המקבל מוכרח לקבל בדבר היותר זך. וענין זה כבר נתבאר לעיל (באו"פ פרק י"א אות ג' ד"ה מן האזן ובהסתכלות פנימית חלק ב' פרק ח' עש"ה כל ההמשך).

ונתבאר שם, אשר, התפשטות א"ס ב"ה לעשות כלים, נקרא השפעה להפרצוף. ונודע, כי למשל להארת יחידה צריך התפשטות אור א"ס לפגוש במסך דבחי"ד, דהיינו דבר היותר עב, שאז ע"י הכאת האור, עולה או"ח ומלביש עד הכתר, שהוא אור היחידה, כנ"ל, ואם אין בהמדרגה עביות דבחי"ד האמורה, אלא עביות דבחי"ג אז התפשטות אור א"ס ב"ה המכה בהמסך, מעלה או"ח בשיעור שאינו משיג ומלביש רק לקומת חיה, הרי שלהשפעת האור, צריך להיות בהמדרגה בחינה העבה ביותר.

אמנם קבלת האור שנמשך ע"ד הנ"ל, הוא בהיפך, כי אע"פ שאור היחידה מושפע רק על ידי הדבר היותר עב, שהיא בחי"ד, עם כל זה, אין אור היחידה ההוא יכול להתלבש שם, זולת בדבר היותר זך שבהמדרגה, דהיינו רק בכלי דכתר, וכן אור החיה המושפע ע"י בחי"ג, אינו מתלבש שם, זולת בבחי"א, שהיא היותר זכה שבאותה המדרגה. וכן תמיד. ולפי"ז נמצא מבואר, שמפאת הפרדתן של בחי"ג ובחי"ד מן הפרצוף, שנתרחקו ונעשו למקיפים, כנ"ל, הנה מסבה זו אין המשפיע יכול עוד להשפיע להפרצוף, לא אור היחידה ולא אור החיה, כי להשפיע אור היחידה הוא צריך לבחי"ד, ולהשפיע אור החיה הוא צריך לבחי"ג, שהמה כבר נפרדו מהפרצוף ואינן כנ"ל. הרי לעיניך בעליל, שמכאן ואילך, נעלמים אור היחידה ואור החיה מהפרצוף, מטעם שהבחי"ג ובחי"ד נפרדו ואינן. גם מובן, אשר הלבוש שהוא כלי מקיף מבחי"ג, הוא או"מ מבחינת חיה, כי הוא האור שנתרחק ונעלם מפאת העלמתה מהפרצוף כנ"ל, וע"כ היא מאירה עתה מרחוק בבחינת מקיף. וכן מובן, אשר ההיכל נעשה לאו"מ של אור היחידה, כי זה הוא האור שנעלם עם הבחי"ד, בעת העלמתה מהפרצוף, שמוכרח להאיר מרחוק בבחינת מקיף.

ב משום, שהאור ישר דרכו להתפשט תמיד גם בבחי"ד, לולא המסך אשר שם, המעכב עליו. וזה אמרו "כמעט שהוא נפרד". כי כל המקובל בבחי"ד נבחן שנפרד מהמאציל מפאת שינוי צורה שיש בבחינה ד'.

ג ריבוע, פירושו שאותיות השם, דהיינו ה' בחינות שבמסך שבכלי מלכות, באות ומתחברות ונעלמות זו בזו, שהאותיות רומזות על ה' בחינות הזדככות המסך, שמתחילה נגלה קומת כתר, שה"ס א' של אלקים. וכשנזדכך מבחינה ד' לבחינה ג', מתגלה רק קומת חכמה, שהיא סוד ל', ונעלם הכתר ומתלבש בתוך קומת החכמה. ונעשים א"ל. וכשנזדכך לבחינה ב', מתגלה רק קומת בינה, שה"ס ה', ונמצא שגם הל', שהיא חכמה מתלבשת בתוך הבינה ונעשים אל"ה. וכשנזדכך לבחי"א, שמתגלה רק קומת ז"א, שה"ס י', נמצאים הכתר וחכמה ובינה, מתלבשים בז"א, ונעשים אלה"י. וכשנזדכך לשורשו לגמרי, שה"ס ם' נמצאים הכתר וחכמה ובינה וז"א, נעלמים ומתחברים בם' הזאת ונעשים אלהי"ם.

חלק ד

פרק א

א כי כל אלו ההבחנות שאנו מבחינים בעולמות הם נובעים ויוצאים מעולם האצילות ולמטה דהיינו מהעולם, שכבר נגלה בו עשר ספירות ותיקון קוים, בסוד חסד דין

ורחמים. אמנם למעלה מעולם האצילות, דהיינו מטרם שנגלו עשר ספירות, אין לנו שם עוד אחיזה, עד כדי להבחין שם איזה דמיון ושינוי צורה בין ספירה אחת לחברתה, משום שתחילת ההשגה מתחיל מן התלבשות היוד הספירות ביוד כלים, דהיינו מעולם האצילות ולמטה.

וז"ש הרב, שאין בנו כח לעסוק קודם אצילות יוד ספירות, ולא לדמות שום דמיון וצורה כלל ח"ו, כי טרם אצילות יוד ספירות, אשר נגלו בעולם אצילות, נחשבו עשר הספירות כאור בלי כלי הראוי לו, ונודע אשר אין לנו השגה באור בלי כלי.

ב פירוש כי מעולם האצילות ולמטה, יתכן לנו, לרמז על ההבחנות שבשרשים העליונים הרוחניים, אשר למעלה, בדרך משל ודמיון, הנלקחים מהמציאות או מן הנהגות שבעוה"ז כי כל פרטי הבריות ואופני הנהגתם המצוים בעוה"ז, המה משתלשלים ונמשכים מעולמות העליונים, ממש כמו יחס החותם עם הנחתם הימנו, אשר כל הפרטים הנמצאים בהחותם נעתקים ועוברים על הנחתם ממנו, אף משהו לא יחסר.

וז"ש חז"ל אין לך כל עשב ועשב מלמטה, שאין מלאך ממונה עליו מלמעלה, ושומר אותו ומכה אותו, ואומר לו גדל, עכ"ל. (ב"ר פרשה י' זוהר השמטות לח"א ס"א) יורנו בזה שאין לך פרט קטן בעוה"ז, שאין לו שורש בעולם העליון, אשר השורש הזה פועל עליו בכל צורתו וכל נטיותיו בכל מה שהוא עושה כאן לעינינו בעולם הזה. ולפיכך מצאו להם החכמים שפה מיוחדת למסור השגתם מעולמות עליונים בכתב ובעל פה מדור לדור, דהיינו, שלוקחים הענפים שבעוה"ז, ומבארים עמהם את המציאות שבעולמות העליונים, המיוחסים לענפים הללו.

ומתוך, שיחסי שורש וענף האמורים, מתחילים רק מעולם האצילות ולמטה, דהיינו מעת גילוי גמר העשר הספירות, ולא כלל מקודם לכן, מובן מעצמו אשר לא יתכן כלל לרמז על המציאות של העליונים הללו בעזרת הענפים הגשמים, שהרי אין לענפים האלו יחס ישר אליהם אשר יהיו מוכשרים לבאר המושגים שלהם.

וז"ש הרב שמה שמדבר גם כאן בדרך משל ודמיון, אינו אלא כדי לשכך האזן. כלומר, ליתן לנו אחיזה באפס מה, כדי שיוכל להראות לנו השרשים של עולם האצילות. באופן שמתחילה יש להבין את הענף, ביחסו לשרשו שבאצילות, ואח"כ, אפשר ליחס את השורש הזה לשורשו המוקדם, אשר בעולמות הקודמים לאצילות.

ג שהם ענין התפשטות הרוחניות, הנקראים נרנח"י, וענין כלים ואברים, הנקראים: כח"ב, חג"ת, נהי"ם. או ה"פ: א"א, ואו"א, וזו"ן. אשר הנרנח"י מתלבשים בהם. וכל ענין מאלו הוא לימוד מיוחד בפ"ע, כלומר שדרכי השתלשלותו וגילויו הוא משונה משל

חבירו, ולא עוד אלא הם הפכים זה לזה מקצה אל הקצה, כי בכלים, נמצאים הכלים העליונים מתגלים מתחילה, שמתחילה נגלה הכתר ואח"כ החכמה ולבסוף המלכות, והיפוכו הוא באורות, שבהם התחתונים מתגלים בתחילה, שמתחילה נגלה הנפש ואח"כ הרוח ולבסוף היחידה. וכן הם הפכים זה לזה בכל הופעותיהם ובחינותיהם. ולפיכך, אם לא נדע היטב טעמי הדברים משורשם לא ימלט שלא נתבלבל בחכמה זו. וז"ש הרב, ולכן צריכים אנו לדבר בסדר המדרגות מראש עד סוף. כלומר, כי אז נבין היטב הטעמים של כל ענין וענין משורשו, ויהיה לנו אפשרות להבין ולהבדיל בכל מדרגה, את האופנים והסדרים שבהכלים כראוי להם, ואת האופנים והסדרים, אשר באורות כראוי להם, ולא יתחלפו לנו המושגים של זה בזה.

ד הם שמות של ג' העולמות הראשונים שנשתלשלו זמ"ז עד שנאצלו עשר ספירות כהלכתן, דהיינו עשרה אורות הנקראים: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. המלובשים בעשרה כלים הנקראים: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. ומתחילה לא נתאצל אלא כלי אחד, שהוא הנקרא כלי מלכות, אשר כל העשרה האורות היו מלובשים ונקשרים רק בכלי האחד ההוא, ומטעם זה נקרא עולם הראשון ההוא בשם עולם העקודים, מלשון עקוד וקשור, כמ"ש ענין זה לפנינו. ונקרא ג"כ קו אחד או עולם אדם קדמון, קו אחד נקרא משום, שהאור מלובש רק בכלי אחד, ואין בו עוד ג' הקוין של ההנהגה, הנקראים: חסד, דין, רחמים. כי כלי זה מכונה מדת הדין שהוא כלי מלכות.

אמנם אחר כך נעשה שיתוף עם מדת הרחמים, כלומר, שמלכות המכונה מדת הדין נתכללה ונשתתפה עם כל ספירה וספירה מט' ספירות הקודמות אליה המכונות מדות הרחמים, שעל ידי שיתוף הזה נעשה כלי בכל ספירה וספירה, שאז נגמרות עשר הספירות כהלכתן, ואז נעשים בעה"ס ג' הקוין של הנהגה, הנקראים: חסד, דין, רחמים. וז"ש חז"ל בתחלה עלה במחשבה לברא העולם במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים, ושתפה למדת הדין (ב"ר ספי"ב) שלכאורה המאמר הזה קשה להולמו וכי חלילה מחשבותיו יתברך כמו מחשבת בשר ודם, שרוצה מתחילה לעשות כך אלא שמתחרט משום איזה טעם ועושה אחרת. אמנם כבר ביארנו, (עי' חלק א' בפירוש המלות טרם ואח"כ) שענין "תחילה ואח"כ" הנאמר ברוחניות, פירושו, סבה ומסובב, אשר הסבה נקראה קודם, והמסובב הנמשך ממנו, מכונה בשם אח"כ.

וזה שהשמיעו לנו חז"ל, אשר הסבה ראשונה של העולמות הנק' עולם הראשון, נאצל ויצא בבחינת כלי מלכות לבד, המכונה מדת הדין, אלא "ראה, שאין העולם מתקיים",

כלומר, שאין בזה אותו שלימות הנרצה מבריאת העולם ע"כ "עמד ושתפה במדת הרחמים", כלומר, לכן נעשה זה לגורם, שיסובב ממנו ענין שיתוף של מדת הרחמים בדין, שמחמת זה יצאו ונאצלו עשר ספירות אורות וכלים, כנ"ל, בשלשת הקוין חד"ר ואותו הענין רמזו חז"ל ג"כ במקום אחר בשינוי לשון (אבות רפ"ה) בעשרה מאמרות נברא העולם, והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מהרשעים, שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים, שמקימים העולם שנברא בעשרה מאמרות, עכ"ל. עשרה מאמרות, פירושם עשר ספירות כנודע, ושואלים, מאחר שהעולם הקדמון נברא בסוד מאמר אחד, דהיינו בסוד כלי אחד בלבד, בכלי מלכות, כנ"ל, א"כ למה נשתלשלו ויצאו ממנה עשר ספירות, וע"ז תרצו "להפרע מהרשעים" וכו' "וליתן שכר טוב לצדיקים" כלומר, כי מחשבתו של הבריאה, שהיא כדי להנות לנבראיו, אינה מתקימת בדרך אחר, אלא בהנהגת שכר ועונש, דהיינו ע"ס, שה"ס הנהגת ג' הקוין: חסד, דין, רחמים. וע"כ עולם הקדמון, שלא היה שם אלא כלי מלכות בלבד, הוכרח להשתלשל ממצב למצב עד שנאצלו עשר הספירות, שה"ס שיתף מדה"ר בדין כנ"ל. המגלה להנהגת שכר ועונש, המביאה לאותה ההטבה הכלולה בסוד מחשבת הבריאה, כמבואר.

והנה תחילת השתתפות האמורה, נעשה בעולם העקודים גופו, על ידי הזדככות העביות שבהמסך שמפאת זה, יצאו ונשתלשלו שם ג' פרצופין המכונים: גלגלתא ע"ב ס"ג. אשר אע"פ שכולם עוד בחינת עקודים המה, מ"מ מתהוה בהם ענין השיתוף בהדרגה. כמ"ש לקמן. ואח"כ יצא פרצוף ב"ן דא"ק הנק' עולם הנקודים, אשר שם נאצלו ג' הקוין חד"ר בעה"ס של ג' ראשונות: כח"ב, המכונה ראש, אבל בז"ת, עדיין לא יצאו ע"ס אלא רק בקו אחד. ובעולם ההוא היה ענין שבירת הכלים.

ושביה"כ האלו נעשו סבה, שיגמר ענין שיתוף מדת הרחמים בדין בבחינת ג' קוין חד"ר ועשרה כלים גמורים, גם בז' ספירות התחתוניות חג"ת נהי"מ, אשר בעולם שלאחריו, הנקרא עולם הברודים. ועולם התיקון, מטעם כי תיקון העולם כפי שהיתה מחשבת הבריאה, מתחיל מזה העולם דוקא ולא מקודם לכן.

ונתבאר ההפרש מג' עולמות הנזכרים בדברי הרב: כי עולם עקודים פירושו, שעשרה האורות היו עקודים וקשורים רק בכלי אחד. אכן עולם הנקודים, הנה בבחינת ג' ראשונות שלו כח"ב, כבר נעשה בו השתתפות דמה"ר בדין. ורק בעולם הברודים הנקרא עולם האצילות, שמה התתקן, ונגמר בו לגמרי דבר השיתוף דמדת הרחמים, גם בז'

ספירות התחתוניות, באופן, שיש כאן התלבשות של יוד אורות בתוך יוד כלים. ומעולם ההוא, מתחיל ענין ההבחן של עשר ספירות בפועל ממש.

ה כבר ידעת, אשר הפה, ה"ס המלכות של ראש דא"ק, שבה נתקן מסך של בחי"ד, אשר מעכב על אור העליון מלהתפשט ולהתלבש בבחינתה הד'. כי אור העליון, דרכו לבוא ולהתפשט גם בבחי"ד, ולמלא כל המציאות כמו מטרם הצמצום, אלא, שהמסך המתוקן בהפה, מעכב עליו ואינה מקבלו שזה נקרא זווג הכאה, כנודע. ואז, כל שיעור של אור העליון הראוי לבא ולהתלבש בבחי"ד, והיא אינה מקבלתו, כאמור, הנה אור העליון הזה, חוזר לאחוריו למקורו, ונעשה למלבוש על הט' ספירות הראשונות של אור ישר, (ועי' לעיל ח"ג פי"ב ובאו"פ שם) ונמצא שכל האורות העתידים לבא בעולמות אחר גמר תיקונם, המכונים אורות מקיפים, הנה המה כלולים באור חוזר זה, המלביש לט"ס ראשונות דאור ישר של ראש דא"ק, כי זהו האור העליון שאינו מקובל בבחי"ד, וע"כ, אינו ממלא כל המציאות כמו שהיה מטרם הצמצום. אמנם על ידי כל הזווגים והאו"ח, העתידים להגלות בעולמות, ע"י העלאת מ"ן ממעשים של הצדיקים, נמצאת הבחי"ד מתוקנת, עד שתהיה ראויה לקבלת האור כמות שהיתה בא"ס ב"ה מטרם הצמצום. כמ"ש בזוהר, א"ס לא נחית יחודיה עליה, עד דיהבינן ליה בת זוגיה: שהוא סוד תיקון הבחיה"ד כמבואר. (ועי' בשער הכונות בעלינו לשבח).

והנה נתבאר, שכל האורות המקיפין, כלולים במסך ובאו"ח שבפה דראש א"ק ביחד עם האורות הפנימים, שהם הט"ס דאור ישר הקשורים בה, וז"ש הרב, האו"פ עם האורות מקיפים מחוברים תוך הפה, דהיינו המלכות, בכח המסך דבחי"ד המתוקן שם, כמבואר.

ו שהן האו"פ והן האו"מ קשורים שניהם בבחי"ד: כי הט"ס ראשונות דאו"י, קשורות ומלובשות, באו"ח שלה, שהן הנק' או"פ. אבל האורות העתידים לבא עד גמר התיקון, הנק' או"מ, גם הם כלולים באו"ח זה, כי הם עצם האו"ח כנ"ל, שהם עתידים מחמת זה להגלות לאט לאט במשך שתא אלפי שני ולאחריהם עד גמר התיקון, כבדיבור הסמוך.

ז כי כששני האורות יורדים ומתפשטים מהפה ולמטה לתוך הגוף דא"ק, הנה האו"מ אינם יכולים להתלבש בתוך הגוף, מחמת כח המסך אשר שם המעכב על האור ההוא, כנ"ל. (ועי' בחלק ב' תשובה ד') ומתוך שהמה קשורים ונכללים שם, רוצים גם הם להתפשט בפנימיות הפרצוף, ולפיכך המה מזככים בזה את העביות שבמסך, דהיינו, לאותו כח העיכוב, שאינו נותן להם להתלבש שם. אמנם מכח ביטושם זה בהעביות דמסך, שהמסך הולך ומזדכך מחמתם, הנה גורם זה, להסתלקות האורות הפנימים מהגוף: כי כשמזדכך לעביות דבחי"ג, נתקצר האו"ח, ואינו מלביש רק לקומת חכמה,

ונעלם אור הכתר מהגוף. וכשנזדככה גם בחי"ג לעביות דבחי"ב, נתקצר האו"ח לקומת בינה, וגם אור החכמה נעלם וכו' עד שנזדכך כל העביות, ואין שם עוד זווג דהכאה, ונעלם כל האו"פ מהפרצוף. וז"ש הרב "שהם מכים זה בזה ומבטשים זה בזה" פי' שהאחד דוחה את חבירו: כי כל גדלו של או"פ הוא בגודל עביות שבמסך, כנ"ל, וע"כ הוא מתחזק בעביות הגדול יותר. ולהיפך, כל עיכובם של האו"מ, שאינם יכולים להתלבש, הוא רק, מכח העביות והגבול שבמסך, וע"כ הולך ומזכך את העביות. ולפיכך מבטשים זב"ז עד ששניהם מסתלקים, כמבואר. (ועי' בפתיחה כוללת בספרי על הע"ח).

ח עקודים, הם בחי' ע"ס של תוך דפרצוף ראשון שבמציאות שאחר הצמצום הראשון, המכונה אדם קדמון, שמקודם לכן, לא היה כלל בחינת ראש תוך סוף באור העליון אלא שהאור העליון היה ממלא כל המציאות. (כמ"ש היטב בחלק א').

וז"ש הרב "קודם מציאות העקודים", דהיינו בעשר הספירות שבראש דאדם קדמון, הקודמים לעשר הספירות דתוך דאדם קדמון, הנקראים עקודים, "לא היה האור העליון יכול להתלבש בשום כלי". וזה מבואר היטב בחלק ג', אשר אין שום בחינת כלי בע"ס של ראש, אלא רק שרשים לכלים בלבד.

ט כי האו"ח העולה מהמלכות ולמעלה אין הוא נחשב לכלי קבלה על אור העליון, אלא רק לשורש לכלי קבלה, ולפיכך, כל כמה שאין מלכות של ראש מתפשטת ומתרחבת לע"ס מינה ובה, על ידי האו"ח המתהפך ויורד ממעלה למטה, הנה אין שם כלים כלל (ועיין לעיל חלק ג' פרק ב' אור פנימי אות ג') שהרי האור החוזר עולה שם ממטה למעלה, וכל הלבשה שממטה למעלה מורה בחינת הסתלקות מקבלה. ומה שאנו מכנים זה להלבשה, הוא מטעם שעה"ס מתקשרות שם, ונעשות שורש להלבשה. וז"ש הרב, שלא היה יכולת בכלים לסובלו. והבן זה.

י עד שהמלכות והאו"ח שעמה ממשיכים ע"ס של ראש אל תוך ממעלה למטה כנ"ל, ואז נעשה בחינת כלי אחד, דהיינו כלי מלכות, שהתפשטה והתרחבה וקיבלה לתוכה כל כמות האור, שהאו"ח שלה הלביש את ע"ס של ראש (ועי' ח"ג פ"ב או"פ אות ג'). וע"ס הללו, היורדות מהראש ולמטה ומתלבשות בכלי מלכות שהתרחבה, הן הן הנקראות עשר ספירות דעקודים או עולם העקודים.

יא כי מלכות שבסוף הכלי ההוא, אשר נבחנת למלכות דכלי המלכות, היא המגבלת את אור העליון על דרכו שלא יתפשט ממנה ולמטה, וכח ההגבלה הזאת, מכונה בשם טבור או חזה.

יב כלומר אע"פ שמלכות של ראש ג"כ מגבלת את אור העליון, כי ע"כ נעשה שם זווג דהכאה, והעלאת אור חוזר (כנ"ל חלק ג' פרק א' אור פנימי סעיף ע'). אמנם הגבלה זו ואור חוזר זה של מלכות של ראש, אינה נחשבת להגבלה בפועל ממש, אלא רק לבחינת הגבלה בכח, כמ"ש הרב בע"ח שער מ"ב, שהכתר הוא דוגמת החומר הנקרא היולי, שיש בו שורש כל הד' היסודות, בכח ולא בפועל, וכו'. וע"כ אפשר לקראו, א"ס ומאציל, עש"ה. וכוונתו לע"ס של ראש הנקרא כתר כנודע.

אכן דברי הרב הללו עמוקים מכל עמוק, וצריכים אמנם להבינם להיותם עסוקים בשורש החכמה ובתחילתה. כי צריכים להבין מאד ההפרש שבין, "כח" ל"פועל", שאומר הרב לחלק בין עה"ס של ראש המלובשים באו"ח שממטה למעלה, ובין עה"ס דגוף המלובשים באו"ח שממעלה למטה עד שע"ס של ראש, נקראים בשביל זה לפעמים, א"ס ומאציל, לע"ס של הגוף.

והענין, כי יש הפרש ומרחק גדול מאד, בין האו"ח העולה מהמסך שבמלכות ולמעלה המלביש לע"ס של ראש, לבין האו"ח היורד עם האו"י מהעה"ס של ראש למטה לגוף, עד שנדמה, כי הם הפכים זה לזה כי האו"ח העולה ממטה למעלה, לא לבד, שאינו נבחן לכלי קבלה על האו"י שמלביש, אלא עוד, שיש בו התנגדות לקבלה: כי כל ממטה למעלה פירושו שהאור פונה למאציל ולא למקבלים, אמנם עכ"ז נעשה האו"ח העולה, למלבוש על האור העליון, כלומר, שנעשה שורש להתקשרות אור העליון בנאצל, משום כי כלי מלכות של ראש, שהעלתה את אור חוזר ההוא, נמצאת מתפשטת ומתרחבת על ידו מינה ובה, ונעשית לכלי קבלה המכונה גוף הפרצוף (כנ"ל ח"ג פ"ב או"פ אות ג'), להיות עשר ספירות של ראש יורדות ממעלה למטה ומתפשטות ומתלבשות בתוכה.

והנך רואה, שאע"פ שע"ס דראש מצד תכונתן עצמן הן מסתלקות מלבא לכלי קבלה כי כן פירושו של האו"ח העולה ממטה למעלה, דהיינו למאציל ולא לנאצלים, כמ"ש לעיל, עכ"ז כל האור המקובל בגוף בפועל אינו, אלא מע"ס של ראש המתפשטות בו ממעלה למטה, כמבואר בסעיף ל'.

ולפיכך נבחנות ע"ס של ראש, שיש בהן ע"ס "בכח ולא בפועל" כלומר שענין הלבשת האור בכלים בפועל, אינו נמצא בראש כלל ועיקר, אלא רק בחינת הכח והשורש שיהיה נמשך הימנו דבר ההתלבשות ההוא, ולפיכך נקרא הראש בשם א"ס או כתר. והבן זה מאד.

וז"ש הרב "ואז" דהיינו אחר שנתפשט האור בגוף הפרצוף, הנקרא עקודים "התחיל האצילות להיות בו איזה מציאות הגבלת האור, מה שלא יכול להיות הדבר עד עתה".

כלומר שבטרם העקודים דהיינו במלכות של ראש, לא יכול להיות שם איזה מציאות הגבלה, כי מה שמלכות מגבילה ומעלה או"ח בע"ס דראש, הנה הגבלה זו היא השפעה ממש, שהרי כל שההגבלה גדולה יותר, הרי מדת ההשפעה גדולה בזו יותר: כי הגבלה דבחינה ד' ממשיכה קומת כתר והגבלה קטנה ממנה דהיינו בחי"ג ממשיכה רק קומת חכמה. וע"כ אינו נבחן שום הגבלה בראש ולא כלום.

יג דהיינו רק אחר, שנגלו ויצאו ב' הפרצופין: ע"ב, וס"ג דא"ק, אשר האור נכנס ויצא עשרה פעמים מן הכלי, שע"י כניסות ויציאות האלו נעשה הכר של יוד אורות מובדלים זה מזה. כמ"ש לקמן.

יד בטרם שנתפשטו לעקודים, דהיינו בע"ס של ראש, אשר שם נבחנות עה"ס שהן רק בכח ולא בפועל (כנ"ל פרק זה סעיף ל').

טו והגבלה זאת מתחלת להגלות רק על ידי זווג דהכאה ועליות או"ח ממטה למעלה, דהסתכלות השניה הבאה אחר התלבשות האור בנאצל, דהיינו אחר עקודים, כמ"ש לפנינו, משא"כ על ידי הסתכלות הראשון שבמלכות של ראש, אין האור נגבל, כמ"ש לעיל, וזכור זה.

טז ואפילו בהתפשטות שמראש ולמטה גם כן אינו ניכר שהן יוד אורות, רק שיוד האורות נחשבים כמו אור אחד, והוא משום שכל ההבחן שבאורות הוא רק מבחינת הכלים שהם מתלבשים בהם, וכיון שאין כאן עוד אלא כלי אחד, נחשבו ג"כ עשר האורות לאור אחד.

יז מלכות של ראש מכונה פה, ומלכות של גוף מכונה, טבור, והט' ספירות הראשונות דגוף מתחילות להתפשט מהפה, דהיינו ממלכות של ראש, ומסתיימות בטבור שהוא מלכות דגוף. וכל המקום שמטבור ולמטה עד סיום הגוף, נבחן לספירת המלכות בלבד. ואע"פ שמטבור ולמטה נבחנות ג"כ עשר ספירות אמנם הן בחינת אור חוזר, ואור נקבה, ונבחנות למקבלות שלא יוכלו להשפיע. ולפיכך נבחן, התפשטות האור ישר מהפה ולמטה, רק עד הטבור ושם נפסק, מחמת המסך הנמצא שם בטבור.

יח והיינו בסוד הסתכלות ב'. כמ"ש לעיל בדברי הרב (ח"ג פרק י"ב) ע"ש, הבא אחר שנמשך האור בכלי, ולא מקודם לכן, כמ"ש לעיל (באו"פ פ"ז סעיף ס').

יט היא מלכות של ראש, המכונה פה, והיא נחשבת למקור ושורש, של כל האור המתפשט בגוף המדרגה, כי היא שהמשיכה אותו ע"י הסתכלות ראשונה (ח"ג פרק י"ב) הנעשה בה.

כ כי עיקר כלי נעשה ע"י הרשימו הנשארת אחר הסתלקות האור, כמבואר כאן בדברי הרב, ואם כן שניהם שוין בעשית הכלי. ולפיכך צריכים כאן ב' זווגים, הנקראים:

הסתכלות א' והסת"ב, כי הסת"א היא להתפשטות האור, והסתכלות ב' היא להסתלקות האור, שעל ידי שתי בחינות זווגים הללו, נשלמות כלי קבלה של המדרגה, וזסו"ה כאשר שש ה' להטיב אתכם כן ישיש ה' וגו'. כי שש וישיש פירושם זווג, ויש זווג עליון להאביד שפירושו הסתלקות האור, כמו שיש זווג עליון להיטיב שפירושו התפשטות האור, כנ"ל, ולפיכך מכונים שניהם ששון.

כא ואע"פ שנעשים שם זווגים דהכאה בדרך הסתלקות האור, ויוצאות משום זה, ד' קומות של ע"ס זו למעלה מזו, כמ"ש לפנינו, עם כל זה נחשב להסתלקות אחת ברגע אחד, משום שאור העליון מזדווג עם המסך בדרך הזדככותו והעלמתו, וע"כ אין הזווגים הללו נבחנים להתפשטות.

כב ותבין זה ממ"ש בחלק א' (באו"פ דף ד' סעיף נ'), אשר באור העליון גופו נבחנות ד' הבחינות: חו"ב תו"מ, עוד בטרם שמתפשט לזווג דהכאה, עש"ה. והנה משום זה, נתרשם גם הכלי האחד מאותן ד' בחינות חו"ב תו"מ שבאור. ולפיכך נבחנות עשר הספירות באותו כלי אחד ג"כ, דהיינו לפי התרחקות ד' הבחינות ההן מקצתן אל קצתן. אמנם לפי שאין כאן אלא כלי אחד, שהוא מלכות כנ"ל, משום זה נחשב גם האור לאור אחד, בלי הכר של יו"ד ספירות, מטעם שאין לנו תפיסה באור אם לא מערכי התלבשותו בכלים, ומתוך שהכלי הוא אחד, נמצא לנו שהאור הוא ג"כ אחד.

פרק ב

א כי בשעת הסתלקות אור הכתר, שהוא מסבת עלית מלכות לז"א לבחינה ג', הנה נעשה אז הזווג דאור העליון במסך דבחי"ג, ונמשכות ע"ס דאו"י ואו"ח בקומת חכמה כנודע, ועד"ז נעשו זווגים בכל המדרגות, שבדרך עלית המסך לזיכוכו, כמ"ש לעיל, (בהסתכלות פנימית ח"ב בד"ה ולפיכך עש"ה כל ההמשך). וז"ש הרב "כי אע"פ שהם עולים ומסתלקים, הנה הם ממשיכים ממעלה למטה מהמאציל בחינת אור הנקרא או"ח. כי כל זווג דהכאה ממשיך או"ח מאור העליון, כי אותו חלק האור הנדחה ממלכות נקרא או"ח.

ב הרשימה דומה לחותם, כי כמו החותם, אחר שמסתלק ממקום שהיה דבוק בו פעם, נמצא מניח שמה כל צורתו אף משהו לא יחסר, כן דרך אור העליון, אם נתפשט לאיזה מקום, אע"פ שחזר ונסתלק משם, הוא מניח שמה כל צורתו אף רושם קטן לא יחסר, וסופו לחזור ולהגלות בכל אותו השיעור כבראשונה.

ג וזה נוהג הן באור הן בכלי והן בכללות והן בפרטות. כי מן הרשימות, אשר נכללות בטבור של התפשטות הראשונה של אדם קדמון אשר עלה לפה שלו, נולד ויצא, רת"ס

דהתפ"ב דא"ק, המכונה פרצוף ע"ב דא"ק, כמבואר לעיל (חלק ג' בלוח התשובות אות ר"י עש"ה). וכן בפרטות, כי רשימה הנשארת בכלי דכתר דהתפשטות א', נעשית לזכר בכלי דכתר דהתפ"ב. ומהרשימה הנשארת בכלי דחכמה דהתפ"א, נעשה לכלי דזכר בכלי דחכמה דהתפ"ב. ומזווגם יצאו הזכרים בשאר הספירות, כמו שכתב הרב, בע"ח (בשער מטי ולא מטי פרק ג' וד').

וכן מהרשימות הנשארות מד' הקומות, שיצאו בזמן הסתלקות א', הנקראות ניצוצין או אותיות, כמ"ש לקמן, הנה מהן נעשות הנקבות של התפ"ב: כי מן הניצוצין שנפלו מקומת הבחי"ג, שהוא ז"א, לכלי מלכות, שהיא בחי"ד, נעשית התכללות מלכות בז"א, אשר אח"כ בהתפ"ב שאור המלכות נתלבש בכלי דז"א, הנה מצא שם את הכלי של מלכות השייכת לו. וכן מכח ניצוצין שנפלו מאו"ח של קומה דבחי"ב שהיא בינה, גרם להתכללות ז"א בכלי דבינה, שאח"כ בהתפ"ב, שאור ז"א בא ונתלבש בכלי דבינה, הנה מצא שם כלי שלו, וכו' עד"ז. כמ"ש לקמן (באו"פ בביאור דברי הרב בפ"ג אות פ'), הרי שכל הבחינות שבפרצוף התחתון, נמשכות רק מהרשימות, שהניח פרצוף העליון ממנו. וז"ש הרב, "כי האורות העליונים הם לאורות התחתונים בבחינת אב אל בנים", כלומר, שפרצוף תחתון נמשך מפרצוף עליון כמו בן מאב. דהיינו, שמשתלשל מעצמות האורות שבפרצוף העליון ממנו, והיינו ע"י הרשימות הנשארות בכלים דפרצוף העליון מהאורות שלו, כמ"ש לעיל, וזה שכתב הרב "כי העליונים מניחים במקום הראשון קצת הארה הנקראת רשימו, כדי שמשם יומשך הארה לתחתונים" כמבואר. וזכור את זה לכל המקומות, כי הוא המפתח להשתלשלות המדרגות, בדרך סבה ומסובב, מראש הקו עד סוף עשיה.

ד ואין להקשות, הרי אומר לעיל באות ז' שמן הרשימה נעשה מציאות הכלי, וכאן אומר, שכבר יש כלי עוד מקודם הרשימה וקודם הסתלקות האור. והענין שיש ב' מיני כלים בכל פרצוף, שהם: כלים הנמשכים מהסתכלות ראשונה שבמלכות של ראש, אשר המלכות ההיא מתרחבת, בכח האור חוזר שבה שהעלתה ממטה למעלה, ומתפשטת מינה ובה, לע"ס ממעלה למטה, שהן נבחנות לכלי קבלה אל ההתפשטות הראשונה. ועוד יש בחינת כלים בפרצוף, הנמשכים על ידי הסתכלות שניה במלכות דגוף של הפרצוף הגורם הסתלקות וחזרת האור ההוא למאציל, שהרשימות הנשארות אחר הסתלקות ההיא, נעשו לכלים גמורים. כמ"ש הרב (לעיל בחלק ג' פרק י"ב באו"פ).

והנה כל הרשימות הללו דהסת"ב, ממשיכות לכל הבחינות: לפרצוף התחתון שלו, כמ"ש בדיבור הסמוך. וזה אמרו: "כי האורות עליונים הם לאורות התחתונים בבחי'

אב אל בנים" כלומר, שפרצוף התחתון נמשך מפרצוף העליון כמו בן מאב, דהיינו על ידי הרשימות הנשארות תוך הכלים דהפרצוף העליון מהאורות שלו, כנ"ל בדיבור הסמוך. וז"ש הרב "כי העליונים מניחין במקום הראשון קצת הארה הנקרא רשימו, כדי שמשם יומשך הארה לתחתונים", כמבואר. וזכור זה מאד כי הוא המפתח להשתלשלות המדרגות בדרך סבה ומסובב, מראש הקו עד סוף עשיה. אשר כל תחתון מסובב על ידי הרשימות דפרצוף העליון שלו.

ה כי אח"כ כשעלתה המלכות אל בחי"ג שיוצאות שם ע"ס בקומת חכמה, הנה אי אפשר שיתחיל האור הזה בספירת החכמה, שהרי כל התפשטות של אור מוכרח להתחיל מהכתר, ולפיכך להארת רשימה דכתר צריכה, שעל ידי זה האור דבוק וקשור בהשורש. וכן כשמלכות עלתה לבינה ויוצאות ע"ס בקומת בינה, נשאר שם בהכרח הארת רשימות דכתר וחכמה, וכו' עד"ז מטעם האמור. ותזכור זה לכל המקומות, כי אי אפשר כלל לשום מדרגה שתהיה חסרה בה ספירות העליונות לגמרי, אלא בשעה שספירות עליונות הן בבחינת הארת רשימה בלבד, אז אנו מכנים אותן, שהן חסרות שמה, להיותן שם בלתי מאירות.

ו כי הוא אור נקבה, שמקבלת לעצמה ואינה משפעת, אשר מטעם זה נמצאו ע"ס שלה מסיימות את המדרגה, כי הוא סוד או"ח בלבד, כנודע, ולכן אינה מנחת רשימה, משום שאין רשימה אלא השירים מהתפשטות אור ישר הנשאר שם, כדברי הרב לעיל. וגם אין כאן הפסק באור העליון, כנ"ל בדיבור הסמוך, כי התחתון מוכרח לעליון אבל העליון אינו צריך אל התחתון.

ז משום שהם באים בצורה מחודשת של עביות, לכן אין לה דביקות עמהם, כי דבקות פירושו השתוות הצורה, והבדל ופירוד פירושו שינוי הצורה, כנודע. (עי' בח"ג תשובה ר"י).

ח כבר כתב הרב הטעם שמלכות נקראת דלא נהרא, שהוא משום שבהתפשטות ב' נמשכו ע"ס רק בקומת חכמה, ואור הכתר נשאר נעלם בפה. וע"כ נמצא שאור חכמה בא בכלי דכתר, ואור בינה בכלי דחכמה, ואור ז"א בכלי דבינה, ואור מלכות בכלי דז"א, והרי נשאר כלי מלכות בלי אור. וע"כ נקראת אספקלריא דלא נהרא. (עי' ע"ח ש"ו פ"ה). והנה כאן מוסיף עוד טעם ב' דהיינו מטעם שמלכות לא השאירה אחריה רשימה בהתפשטות א'.

ואין להקשות, אם אור הכתר נעלם מן התפ"ב, היה לו להשאר שמה כלי דכתר בלי אור, ולמה נתחלפו האורות, שיבא אור החכמה בכלי של כתר עד שנשאר כלי מלכות בלי

אור. אמנם זה כבר נתבאר בהסתכלות פנימית (חלק ב' פרק ח'), שהוא משום שהאורות דרכם להתלבש רק בכלים הזכים יותר שנמצאים בפרצוף ואם אפילו אין שם אלא אור נפש לבד, היא מתלבשת רק בכלי העליונה דהיינו בכתר. והט"ת נשארו בלי אור עש"ה.

ט כי התפשטות הראשונה, הנמשכת על ידי התרחבות המלכות מינה ובה לע"ס עד למלכות דגוף, שהיא נמשכת ממעלה למטה דהיינו לבחינת התלבשות, היא הנקראת אור ישר רחמים. וכן כל הרשימות הנשארות מע"ס ההן אחר שנסתלק האור הזה, הוא ג"כ אור ישר רחמים, אלא בבחינת הארה מועטת, המכונה רשימה. אמנם אותן הקומות היוצאות על ידי זווג דהכאה, שבדרך עליות המלכות והזדככותה מן מדרגה למדרגה ממטה למעלה עד שנעלם כל האור, כל אלו הקומות נקראות אור חוזר דין, להיות הקומות מתמעטות והולכות עד הסתלקות גמורה.

י כלומר, כשהאור מתפשט ממלכות של ראש למטה לגוף, הרי אור זה כלול מאור ישר ואור חוזר, דהיינו כמו שהמה מלבישים זה את זה בראש. והנה האור ישר, מכונה בשם "אור הזך" ואור חוזר, מכונה בשם "אור העב", משום שהוא נמשך מכח העביות והצמצום שבמסך מלכות של ראש. ואע"פ שלמעלה בראש אין בו שום הכר של עביות, להיותו עולה ומלביש את הט"ס ראשונות, שממסך ולמעלה, ואין כח עביות יכול לפעול למעלה ממקום גילויו ומציאותו אפילו משהו. אמנם אח"כ כשהאור חוזר הזה מתפשט ויורד עם האור ישר שבו, ממלכות של ראש ולמטה, נמצא ודאי שעביות שבמסך כבר שורה בו, אלא שאינו נבחן לגרעון כלל, שהרי בעביות קשור כל שבחו, כי בלעדה לא היה שום אור בפרצוף אכן לבסוף, אחר שנסתלק האור מהפרצוף, והעביות נתרוקנה מאור ישר ההוא המלובש בה, הנה אז נתגלתה מדת העביות ההיא בכל גרעונה וכל שפלותה לעומת האור ישר.

וז"ש הרב "והוא נשאר למטה" כלומר, אחר שנתרוקן האור הזך מאור העב, דהיינו אחר שהאו"י נסתלק ונשלף מן האור חוזר שהלבישו, נשאר אור העב למטה, כלומר, שנתגלה הפחיתות שבאו"ח כלפי האו"י וזה אמרו, אשר אור העב הזה, שנשאר למטה אחר חזרת אור הזך למעלה "הוא בחינת הכלים עצמם" כלומר, שהאו"ח הזה, שנתרוקן מאו"י אחר התפשטותו הא', הנה הוא כל החומר שבכלים שבפרצוף הזה שנק' התפ"א דא"ק או פרצוף גלגלתא דא"ק, ובתוכו נתלבשו הרשימה והניצוצין של האו"ח היורד. ויתבאר לפנינו, אשר הרשימה וניצוצי או"ח אלו נעשו ונתקנו לכלים לפרצוף שלאחריו, הנקרא התפ"ב או ע"ב.

יא היינו האור חוזר הנשאר אחר הסתלקות או"י מתוכו, כנ"ל בדיבור הסמוך. וצריכים אמנם להבין מאד ענין עלית האורות האמור, ולדעת בדיוק: מה עלה ומה נזדכך, ומה נשאר למטה שנעשה לבחינת כלים.
וכבר ידעת ענין המסך שפירושו, "כח עיכוב על אור העליון, שלא יתפשט לתוך ד' בחינות העביות, שישנן בבחינה ד' הנקרא מלכות". כמ"ש זה היטב (בחלק ב' בהסת"פ פרק ב').
וענין עלית מלכות לז"א שבדברי הרב לקמן, תדע שסובב על המסך ואו"ח שבה לבד, אשר שנים אלו מכונים בדברי הרב בשם אור המלכות ונקראים בשם אור, משום שאור אחר אין במלכות מעת הצמצום ואילך. אבל כלי מלכות עצמה אינה יכולה לעלות לז"א, שהרי עליה, פירושו הזדככות כנודע, וזה יתכן רק במסך אבל לא בכלים, כי אין ענין הזדככות זו נוהגת בכלים כל עיקר, רק אותו שיעור עביות, שישנו בבחינת הכלים שבכל פרצוף ופרצוף, נשאר קבוע וקיים לתמיד כן, עד שיקבלו תיקונם. וזה כבר נתבאר (בח"ב תשובה מ"ג עש"ה).
ודבר הזדככות המסך מבחינה ד' לבחי"ג, פירושו, שמחמת הביטוש דאו"פ ואו"מ במסך נעלמה ונאבדה ממנו בחינה אחרונה של העביות הכלולה בכח העיכוב שלו.
ונמצא מעתה שהוא מעכב על אור העליון מלהתפשט רק לבחינה ג' של העביות הנשארת בו, כי בחינה ד' שבבחינה ד' כבר אינה כלולה בו עתה, ונמצא שאינו מעכב ואינו מחזיר את אור העליון רק מג' בחינות עביות שנשארו כלולות בו מבחי"ד אשר האו"ח המוחזר מג' בחינות אלו, אינו מספיק להלביש את האו"י רק עד חכמה, ואינו מגיע בהלבשתו עד כתר, והנה נמצא מאליו, שאור כתר נעלם מהפרצוף, משום שאין אור נתפש בפרצוף בלי לבוש וכלי. כמ"ש זה היטב בהסתכלות פנימית (ח"ב פ"ז ד"ה וטעם).
ונתבאר היטב, שענין העליה והזדככות, הוא מקרה המסך, ואינו שייך לכלים כלל. וענין הכלים, שנשארו במקומם לאחר ההסתלקות דאור ישר, המכונה בדברי הרב, אור העב, הן ד' בחינות עביות הכלולות באותו או"ח שכבר בא לכלל הלבשה, שהלבישו ע"ס דגוף, שנתרוקנו עתה מאורותיהן. כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך.

פרק ג

א כבר נתבאר כי מלכות דעקודים נקרא טבור, והמאציל שלה, ה"ס מלכות של ראש, הנקרא פה. וכשמסך שבמלכות דגוף, נזדכך מכל העביות הכלול בו, ונשאר זך בהשואה גמורה אל מלכות של ראש, שהוא המאציל שלו, כנודע, נקרא זה, שמלכות חזרה ועלתה אל המאציל, כי בהיותם שניהם שוים במדת הזכות, המה נמצאים אז שדבוקים

וכלולים זה בזה כמו בחינה אחת. כנודע, שהשתנות הצורה הוא שיעור הבדל ופירוד ברוחניים, והשתוות הצורה היא הדבקות והיחוד שברוחניים. ולפיכך בשעה שמלכות דגוף ומלכות דראש נמצאו שוות במדת הזכות, הן נבחנות אז שדבוקות זו בזו ונכללות לבחינה אחת, כמ"ש בחלקים הקודמים.

וזה אמרו "ואותו הרשימו אינה מסתלק משם לעולם, אפילו כאשר המלכות חוזרת ועולה להמאציל". ומשמיענו בזה, שאפילו בשעה שנזדכך המסך מכל עביתו לגמרי עד שנשאר שוה לזכותו של המאציל, עם כל זה, עדיין המסך כלול מהרשימות שבע"ס דגוף. חוץ מרשימה דבחי"ד_כי בחינה אחרונה אינה מנחת רשימה מטעם שנתבאר לעיל, כי הרשימות האלו הן של אור ישר, ובחינה אחרונה אינה מקבלת לתוכה אור ישר, ואין בה אלא אור חוזר לבד, כנודע.

ותדע, שענין הרשימות הללו, שנשארו כלולות במלכות גם בשעת היותה כלולה במאציל, הנה הן כל הגרעין להולדת פרצוף שני, כי מהרשימות הללו נמשכות כל האורות והכלים אל פרצוף השני. כמ"ש זה לעיל (ובהסתכלות פנימית כאן אות נ"ב). שהוא משום שמסך של מלכות דראש אינו מזדכך לעולם, והזווג דהכאה שבמסך דבחינה ד' אשר שם, הוא בבחינת זווג דלא פסיק, הנה נמצא שבעלות שמה המלכות דגוף וכללה במסך של ראש, הנה נכללת גם היא בזווג דראש, וזה גורם להתעוררות העביות הכלולה בהרשימות שבה, כי מקבלת מבחינת עביות שממטה למעלה הכלולה שם במסך של ראש, אמנם תכף כאשר הרשימות שבה חוזרות לעביותן, נמצא שמתהפך בהן לעביות שממעלה למטה, משום שהן באות מע"ס דגוף, שכבר היו שם בבחינת התלבשות ממעלה למטה, ומתוך זה חזרה ונגלה שם בחינת הגוף שבמסך שעלה, שהיא עביות שממעלה למטה, שהוא גוף ולא ראש, ונבחן גילוי זה לבחינת ירידה ופירוד מן מלכות של ראש, כי חזר לקדמותו למלכות דבחינת הגוף, אלא לא לבחינה ד' שנקרא טבור, רק לבחינה ג' שנקרא חזה. ושם נעשה הזווג דהכאה מחדש המוציא ע"ס בקומת חכמה ברת"ס. והוא נקרא פרצוף ע"ב וכבר נתבאר ענין זה (בח"ג תשובה ר"י). ומשם תדרשנו.

ב מהתפ"א, שהיא מתפשטת מפה עד הטבור דא"ק, והנה היא כלולה מאו"י ואו"ח מלובשים זה בזה, שאו"י מכונה אור זך, ואו"ח מכונה אור עב (כמ"ש באו"פ פ"ב סעיף י'), אשר השיריים הנשארים מאור הזך אחר הסתלקותו מכונה בשם "רשימה" והיא רחמים להיותה שארית מאור ישר הנמשך ממעלה למטה, לבחינת התלבשות בהפרצוף,

והאו"ח שנתרוקן מהאו"י אחר הסתלקותו, נבחן לבחינת הכלים שבתוכם נתלבשו הרשימות שנשארו מהאו"י. כדברי הרב לעיל אות י'.

ג פירוש, אור הבא ונמשך מהמאציל מסבת זווג דהכאה הנעשה על המסך תוך דרגות זיכוכו, שאז הקומות מתמעטות והולכות עד שהאור נעלם לגמרי וחוזר לשורשו למעלה למלכות של ראש. והקומות הללו מכונות או"ח דין על שם שמופיעות בזמן של ההסתלקות.

ד אין כאן ח"ו שום תנועה ולא עורף ולא עיפוי. אלא כמו שנתבאר בחלקים הקודמים, שכל חידוש צורה כל שהוא מכונה בשם תנועה הרוחנית (עי' הסת"פ ח"א אות ל"ג). ותדע שבחינת השפעה בערכי האורות או בחינת המשכה שבערכי הכלים, מכונה בשם "פנים". ונודע שכל המשפיע הוא משפיע בדבר העב יותר, וכל שהמסך עב יותר מושפעת שם קומת ע"ס גבוה יותר. ולפיכך נבחנים כאן האורות של רחמים שמושפעים בבחינת התלבשות בהפרצוף, שהם פניהם למטה, שמלת פנים, פירושו השפעה. למטה, פירושו עביות הגדולה יותר. "ופניהם למטה" פירושו שההשפעה נאחזת בבחינת העביות הגדולה יותר שבמדרגה.

ה כבר נתבאר שבחינת השפעה מכונה פנים, וממנה מובן אשר בחינת ההסתלקות מהשפעה, מכונה אחורים. גם נתבאר, אשר "למטה" פירושו, בחינה העבה יותר אשר שם. "ואחוריהם למטה" פירושו, שהאורות מסתלקים ופורשים עצמם מהעביות, באופן, שבהבחינה שהעביות גדולה יותר תהיה שם הסתלקות גדולה יותר.

ו זה כלל גדול בהחכמה, אשר האור העליון הולך ושופע תמיד בלי הפסק או שינוי כל שהוא. בסוד הכתוב אני הויה לא שניתי וגו'. כמו שהארכנו בזה בחלק א' (באו"פ פרק ב' אות ב'). ולפיכך גם בעת הסתלקות, דהיינו בזמן שהמסך הולך ומזדכך, אע"פ שהסתלקות זו היתה בבת אחת וברגע אחת, עכ"ז, כיון שההזדככות עולה בהכרח בסדר המדרגות שבד' בחינות עביות, כי בהכרח שמזדכך מתחילה לבחי"ג ואח"כ לבחי"ב ואח"כ לבחי"א ואח"כ לבחינת הכתר, לפיכך נבחן לנו שאור המאציל שאינו נפסק מתפשט אליו ומזדווג עמו, בשעת עליתו וביאתו מבחינה לבחינה, שבכל בחינה מוציא קומה חדשה של ע"ס לפי ערך העביות שבו: שבביאתו לבחינה ג' מוציא קומת חכמה, ובביאתו לבחי"ב מוציא קומת בינה, וכו' עד שנזדכך כולו, ונפסק אור העליון מחמת חוסר או"ח להלבישו, כי אין גילוי לאור בלי כלי ולבוש.

ז כלומר שאור יורד מהמאציל אל הבחינות התחתונות שנעשו בכל ספירה וספירה בדרך עלית המסך והזדככותו, שבכל מקום שהמסך שבמלכות עלה לשם, נעשה המקום

ההוא לבחינה תחתונה, שפירושו הוא, שמפסקת על אור המאציל ומעכבתו מלהתפשט ממנה ולמטה, ונמצא אור המאציל מסתיים במקום ההוא, ועל כן אנו מכנים את המקום שהמסך בא שם בשם בחינה תחתונה.

וזה שמדייק הרב, "אל התחתונים על ידם ובאמצעיתם". להשמיענו שהאור נמשך מהמאציל רק על ידם של בחינות התחתונות ובאמצעיתם של בחינות התחתונות, דהיינו באמצעות המסך המעלה או"ח, בדרך עליתו וביאתו בדרגות זיכוכו, שבביאתו לבחי"ג שהוא ז"א, הרי בחי"ג נעשה לבחינה תחתונה המכה באור העליון ומעכבו להתפשט ממנו ולמטה. ונמצא, כל שיעורו של האור שהיה ראוי להתקבל בו, נדחה בחזרה לאחוריו בסוד או"ח, וממשיך ע"ס בקומת חכמה כנ"ל וכו' עד"ז. והנך מוצא שהמשכת האור בא תמיד, מבחי' תחתונה שנתחדשה, שהאור שלא קבלה נעשה לאור חוזר כנ"ל.

ח דהיינו, בסבת הזדככות המסך מבחי"ד לבחי"ג, שהאו"ח העולה מבחי"ג, אינו מגיע להלביש את אור הכתר, וע"כ חזר ועלה לשורשו, שאין גילוי אור בלי לבוש, כנודע. והסתלקות הזה דאור הכתר, מכונה בשם "אחורים של הכתר". כי פנים, פירושו, השפעה והתפשטות, ואחורים, פירושו הסתלקות מהשפעה.

ט אחורים, פירושו, הסתלקות. כנ"ל. והנה בהתפ"א יצאו כל הספירות בקומת כתר, ונמצא שכל הספירות קבלו מבחינת הפנים של הכתר, להיותן שוים עמו בקומה משא"כ בשעת הזדככות, כי בשעה שנזדכך לבחינה ג' ויצא קומת חכמה, ואור כתר נשאר נעלם בפה, הנה נמצא עתה, שחכמה מקבלת מאחורים של כתר, כלומר, שסובלת ומרגשת את החסרון הגדול מהעלמת אור הכתר, וזה אומרו "שהחכמה מקבלת מאחורי הכתר" דהיינו בחינת דין מחסרון של הארתו שמרגשת כאמור, ועד"ז שאר הספירות.

י כי זה הכלל שכל הכחות שבעליון נמצאים תמיד בהתחתון ממנו, שמקבל בהכרח כל האחורים שבעליון שלו שבשעה שנזדכך לבחי"ג ויצא קומת חכמה, וקבלה בחינת הדין שמתגלה בה מחסרון הארתו של אור כתר כנ"ל, הנה אז גם הספירות שלמטה מן חכמה מקבלים ג"כ אותו האחורים, שהרי גם הם קבלו מן הפנים של הכתר בהתפ"א, כמו חכמה, כי כולם היו שם בקומה שוה עד הכתר, ועתה בקומה דבחינה ג' נמצאים חסרים מאור הכתר, ואין להם, אלא מאור הפנים של חכמה. ועד"ז, כשנזדכך מבחי"ג לבחי"ב, ויצא קומת בינה, שעתה נמצאת בינה סובלת גם מהסתלקות אור חכמה, ונמצאת מקבלת לתוכה ב' בחינת אחורים, שהן: אחורי כתר שכבר קבלה בשעת היותה בקומה דבחינה ג', ואחורי חכמה שמקבלת עתה, הרי גם הספירות שלמטה מבינה סובלים ג"כ מאותו האחורים דחכמה, בנוסף על אחורים דכתר שקבלו בעת הופעת קומה דבחי"ג.

וכו' עד"ז, עד בשעה שנזדכך לבחינת הכתר, שלא יצא שם רק קומת מלכות לבד, וחסרו שמה כל הט"ר ונמצאת המלכות שמקבלת מט' אחורים, כי בשעת היותה בקומה דבחי"ג קבלה אחורים דכתר, ובשעת היותה בבחי"ב קבלה אחורים דחכמה, ובשעת היותה בבחי"א קבלה אחורים דבינה, ועתה, שאין לה אלא אור עצמה לבדה, מקבלת גם מאחורים דז"א, שהן, שש הספירות: חג"ת נה"י, הרי שמלכות קבלה ט' בחינות אחורים.

יא היינו התפשטות הראשונה, שיצא הזווג דהכאה על בחי"ד, שנקרא פה, שהוא בחינת מלכות של ראש, אשר אחר כך נתרחבה המלכות הזאת, לע"ס מינה ובה עד אל מלכות שלה, שע"ס אלו נקראות גוף, ומלכות דגוף נקרא טבור, (כנ"ל) ועשר ספירות של ראש וגוף זה היו בקומת כתר, (כנ"ל).

יב עי' בדברי הרב לעיל (פ"ב אות י') שכתב שב' אורות נשארו אחר הסתלקות דהתפ"א, שהם: א' הוא האור הנשאר מאור ישר, וב', הוא אור עב, שפירושו, אור חוזר שנתרוקן מאור ישר שהלביש בעת התפ"א ונשאר למטה, ונתגלה העביות שבו, ואור העב זה ה"ס הכלים, ואור הזך הנשאר מאו"י נקרא רשימה, ורשימה זו נשארה מלובשת בתוך אור העב. (עש"ה ובאו"פ שם).

יג "עולים" פירושו, הזדככות מן העביות, כדי לבא בהשואת הצורה עם העליון שלו דהיינו המאציל. "חוזרים" פירושו, הסתלקות האור אחר התפשטותו, שנבחן שחוזר לשרשו. וזה אמרו "אור הנמשך מן המאציל אל הספירה ונמשך בזמן שהיו האורות עולים וחוזרים". פי' אור העליון הנמשך על ידי זווג דהכאה בזמן הזדככות המסך וביאתו בהמדרגות שבדרך זיכוכו, שאז הקומות מתמעטות והולכות עד שמזדכך לגמרי ומשווה צורתו אל המאציל, דהיינו אל מלכות של ראש, (כנ"ל) וענין זה מכונה תמיד "עליות האורות אל המאציל". וזכור זה.

יד המדרגות נבחנות זו אל זו בבחינת אב אל בנים (כנ"ל בדברי הרב פ"ב אות ג'.) ולפיכך בעת עליות האורות למאציל, בעת שנזדכך המסך דבחי"ד לבחי"ג, שנעשה אז הזווג בבחי"ג, והבחינה הד' נשארה ריקנית מאורה, הנה אז משפיע בחי"ג לבחי"ד מהארת הזווג שלה. וכן אחר זה, כשמזדככת הבחינה הג' לבחינה ב', שהזווג בבחי"ב, שאז גם בחי"ג נשארה ריקנית מאור, הנה אז בחי"ב משפיעה לבחי"ג מהארת הזווג שלה. וכו' עד"ז. ואע"פ שמצד המשכת האורות נחשבת בחי"ד לכתר ובחי"ג לחכמה. אמנם בערך הכלים לעצמם הוא בהיפך, אשר בחי"ג נחשבת לז"א ובחי"ד למלכות. וכיון שהבחי"ד ריקנית מאור, ע"כ אין להבחין כאן רק בערך כלים לפי עצמם. וכן כולם עד"ז.

וזה אמרו "בהיות אור הג' הנקרא או"ח נמשך ויורד למטה להאיר בספירה". אור הג'

פירושו, האור של הקומות היוצאות בדרך זיכוכו כנ"ל, והנה האור ההוא נמשך ויורד גם למטה ממקום הזווג להאיר אל הספירה אשר מתחתיה, (דהיינו כנ"ל), אשר בעת שהזווג היא בבחי"ב הנה נמשך הארת הזווג להספירה שלמטה ממנה שהיא בחי"ג הריקנית מאור, ונודע, שהאורות השאירו רשימות בהספירות אחר הסתלקותם משם, וע"כ בשעה שנמשך הארת הזווג דבחי"ב לבחי"ג, פוגע שם באור הרשימה שלה.

וזה אמרו "ואז פוגע באור הב' הנקרא רשימו, אשר נשאר למטה". דהיינו כמבואר, שאור הזווג שבבחינה העליונה, נמשך ויורד לבחינה התחתונה הריקנית מאור שלה, והוא פוגע שם ברשימו. ולהלן מכנה הרב לאותו האור היורד מהארת הזווג ולמטה בשם "או"ח היורד".

טו פירוש, כי הרשימה היא מאו"י הנשארת מן התפשטות הראשונה, אשר קומתה עד הכתר, בהיות שהזווג דהכאה נעשה שם במסך דבחי"ד, והנה משום זה נחשב אצלו העביות דבחי"ד לבחינת פנים שלו, שהרי ממנה נמשך לו כל גובה קומתו, ועביות מבחי"ג ולמעלה נחשב לו לאחורים של הכלי שלו, ואינה מאירה אצלו.

והיפוכו הוא האו"ח היורד אליו מהארת הזווג דבחינה העליונה, למשל, כשיורד הארת הזווג דבחי"ב לספירה דבחי"ג שנתרוקנה מאורה, כנ"ל, הנה האו"ח היורד ההוא בא מזווג דהכאה שנעשה במסך דעביות דבחי"ב, שקומתו עד הבינה, ונחשב אצלו העביות דבחי"ב לבחינת הפנים שלו, דהיינו לתכלית גובה קומתו, והוא משאיר העביות דבחי' ג' ובחינה ד' לבחינת אחורים, דהיינו לשפלות וגרעון, כי מתוך שאינן מאירות אצלו, נמצא שמוריד ומשפיל אותן למטה, כלומר, ששינוי הצורה שבהן, נעשה למפריד על האור, דהיינו, להיפך מהרשימה שבה הבחינה הד' העבה יותר ממשכת ומתחברת עם האור הגדול יותר, כנ"ל.

וזה אמרו "והנה הם חלוקים בטבעם, כי זה אור ישר ורחמים, וזה אור חוזר ודין". כי הרשימות הנשארות בכל הספירות הן באות מאו"י ורחמים, דהיינו מהתפשטות הראשונה שיצא הזווג על מסך דבחי"ד, שבו כל העב יותר הוא משובח יותר, שהוא כולו רחמים, אבל האו"ח היורד מהארת הזווגים היוצאים בשעת ההזדככות, הנה כל הקומות הללו נחשבות לאו"ח ודין, להיותן מסתלקות מן העביות, ומורידות ומשפילות את העביות לבחינת אחורים כנ"ל, וע"כ אור היורד מהן הוא בסתירה אל הרשימות, אשר בהן העב יותר חשוב יותר, כמבואר. ונמצא כי מה שנחשב לבחינת פנים כלפי הרשימה נחשב לבחינת אחורים כלפי האו"ח היורד, ומה שנחשב לבחינת פנים כלפי האו"ח היורד, נחשב לבחינת אחורים כלפי הרשימה. וע"כ הם מכים ומבטשים זה בזה.

טז כי להיותה חלק הנשאר מהתפ"א, שכבר נסתלקה ונעלמה למקורה, נמצא החשק והחפץ הזה טבוע גם בהרשימה, וז"א "ואע"פ שאינו בפועל כי הרשימו נשאר קיים לעולם למטה ועכ"ז חשקו ותאותו לעלות". כלומר ואע"פ שהרשימה מיוחדת להשאר בהכלי, והיא לא תעלה למקורה לעולם עכ"ז, יש בה החפץ לעלות משום שכח כללות האור נשאר טבוע בה בהכרח.

יז פי' שהוא בא ונמשך מהמאציל ע"י זווג מחדש, ויורד למטה להתלבשות בתוך הגוף, כי כל אלו הזווגים היוצאים במדרגות זיכוכו, הנה הם נעשים בראש ומשם נמשכים ממעלה למטה אל הגוף, אלא מטעם שיוצאים בשעת הזדככות ואינו עומד להתקיים הוא נבחן לאו"ח ודין כנ"ל.

וז"א "אבל האו"ח הוא יורד למטה" כלומר, אם להתחשב רק עם זמן של הזווג, הרי הוא נמצא שמתפשט ויורד לשעתו להתלבשות בגוף, משא"כ הרשימה, שיש בה החפץ להסתלק מהגוף ולעלות למקורה, כנ"ל.

ותדע, שמטעם זה נמצא האו"ח היורד מהארת הזווג נמצא מתגבר על אור הרשימה בשעת הכאתם וביטושם זה בזה, וע"כ נפרשו ניצוצים מן או"ח הזה, ומתלבשים בתוך הכלי הריקנית מאור, ונמצא אור הרשימה נדחה מתוכיותה ועלה ממעל לאותו הכלי בסוד תגין על האותיות. כמו שכתב הרב (לקמן פ"ד אות ד') כי אין שניהם יכולים להיות בכלי אחד להיותם הפכים זה לזה, (כנ"ל), ודע שהכאה וביטוש האמור, הוא נעשה ממעל להכלי הריקנית, כי הרשימה מכה באו"ח ואינו מניחו להתפשט, והאו"ח היורד מכה ברשימה כדי להתלבש ולהאיר בכלי, עד שנפרשו ניצוצין מהאו"ח ויורדין ובאין לתוך הכלי.

יח שבהם חזר ונתפשט האור אח"כ התפשטות שניה בקומת חכמה, אשר כתר נשאר נעלם בפה, ואור חכמה התלבש בכלי דכתר ואור בינה בכלי דחכמה וכו' עד שמלכות נשארה בלי אור, כמ"ש לקמן. ותדע שאלו הניצוצות הוכנו לכלים לאורות הללו כמ"ש לעיל באו"פ פרק ב' אות ג'.

יט כן כתב הרב בהדיא לעיל פ"ב אות י'. אשר אור העב הנשאר אחר הסתלקות האור דהתפ"א, הם בחינות הכלים עצמם של הפרצוף, שבהם באו ב' האורות הנ"ל, הנקראים: אור ב' רשימה ואור ד' ניצוצות הנופלים הנק' אותיות.

וז"א. "שכבר מתחילה היו בהם בחינת כלים אלא שאלו הניצוצות נתערבו ונתחברו בהם". פירוש, כי ב' בחינות כלים צריכים להיות מוכנים להתפשטות השניה, כי יש שם בכל ספירה דכר ונוקבא, כמ"ש הרב בע"ח (בשער ז' פ"ג) וע"כ מאותן בחינות

הכלים שהיו בהם מתחילה דהיינו מאור העב הנ"ל, הנה נעשו מהם הכלים לאורות של הזכרים של התפ"ב. ומן הניצוצות שנפלו בהם ונתערבו עמהם, נעשו הכלים לאורות של הנקבות דהתפשטות הזו. ואמרו "ונתערבו" הוא להשמיענו שהבחינות אינן שוות זו לזו, כי ניצוצין דבחי"ג באו בבחי"ד, וכן ניצוצין דבחי"ב לכלי דבחי"ג, וניצוצין דבחי"א בכלי דבחי"ב וכו'. וע"כ נבחן החיבור הזה לעירוב. והבן זה.

כ דבר גדול משמיענו בזה, כי נודע, שבחינת הרפ"ח ניצוצין, שנשארו בהכלים אחר שנשברו ומתו, היו הגורמים להחיות את הכלים, משום שהניצוצין האלו היו בסוד שיתוף רחמים בדין, כמ"ש במקומם. הנה כן הניצוצין שבכאן שנפלו מאו"ח היורד, גם המה הם מסוד שיתוף מדת הרחמים בדין אלא בסוד ההתחלה, כי כל בחינה עליונה, נחשבת למדת הרחמים כלפי בחינה שלמטה הימנה, וכיון שניצוצין דבחינה עליונה נפלו ונתערבו ונתחברו עם בחינה התחתונה, כנ"ל בדיבור הסמוך עש"ה, הרי זה נחשב לעירוב מדת הרחמים בדין, בשוה לרפ"ח ניצוצין הנ"ל.

ותדע שזה כל שבחה של הסתלקות דהתפ"א כי בסבתה ירדו ניצוצין הנז' ונעשה השורש לשיתוף מדת הרחמים בדין, וזה שמציין הרב לקמן על הסתלקות זו, שהיא בחינת קלקול על מנת לתקן, והיינו בדומה לשבירת הכלים אשר ג"כ היה על מנת להחיות. והיינו השיתוף של מדת הרחמים בדין שממנו התחיה וממנו כל תיקון העולם. והבן זה. ויתבאר עוד במקומו.

פרק ד

א היינו בהתפשטות ב', שיצא הזווג רק בקומת חכמה, וע"כ נתחלפו האורות שבא אור החכמה בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה וכו', ואור המלכות, בכלי דיסוד ונשאר כלי המלכות בלי אור. כנ"ל. (באו"פ ח"ד פ"ב אות ח').

ב כבר נתבאר, שכל הקומות היוצאות בדרך ההזדככות, הן נבחנות לאו"ח ודין, ואע"פ שיש בהן גם או"י, אלא כיון שנמשכות דרך אחורים, דהיינו בדרך הזדככות העביות שנקרא פנים כנ"ל, ע"כ גם האו"י נבחן לבחי' דין.

וזה אמרו, "היסוד מאיר בכלי של המלכות דרך אחורים של היסוד" אשר כל הע"ס האלו האו"י והאו"ח יחד הן בחינת אחורים ודין. אמנם מלבד זה יש להבין, אשר כל האור היורד מהיסוד לכלי מלכות, הוא כולו או"ח ואין בו מאו"י כלום, כי בהיות מקום הזווג והמסך בכלי היסוד דהיינו בבחי"ג, הרי המסך הזה מעכב על האו"י, שלא יתפשט ממנו כלום מבחי"ג ולמטה, ונמצא שכל מה שיורד מהיסוד לכלי המלכות הוא רק או"ח ולא או"י, וזה שמוסיף הרב ומדייק "בסוד או"ח" כאמור.

ג שאור זה הוא בקומת כתר, שהוא מחשיב את העביות הגדולה יותר לבחינת פנים, ואו"ח היורד משפיל העביות הגדולה דבחי"ד, ומעדיף לבחי"ג הזך ממנה שהוא בסתירה לאור המלכות העולה, וע"כ מבטשים זה בזה כנ"ל (ח"ד פ"ג אות ט' ע"ש) ויתבאר עוד בהסתכלות פנימית כאן.

ד ונקראו ניצוצין משום הדמיון אל הניצוצין היוצאים מתחת הפטיש דאתנהרו ואתדעכו לאלתר. כמ"ש בזוהר אמנם אין המשל דומה לנמשל לגמרי, כי הניצוצין היוצאין תחת הפטיש מאירים כרגע ונאבדים תכף ולא נודע מקומם איה, משא"כ אלו ניצוצין שבכאן וכן הרפ"ח ניצוצין אע"פ, שנכבו תכף, מחמת הסתלקות הזווג לבחינה יותר עליונה, שהיא הבחי"ב, עכ"ז לא נאבדו משם, כי אין העדר ברוחני כנודע, ועצמותן וממשיותן נשארו שמה, אשר אח"כ חזרו לאיתנם בעת שהגיע לשם התפ"ב כמ"ש במקומו.

ה הוא אור העב הנשאר למטה אחר ההסתלקות דהתפ"א, שהוא עצם הכלים השייכים להתפ"א דעקודים, אשר שמה הניחו האורות את הרשימות שלהם, ושמה נפלו הניצוצין מהאו"ח היורד. כמ"ש הרב לעיל (ח"ד פ"ב אות י' ע"ש ובאו"פ).

ו היינו להתפשטות ב', הבאה לאחר מכן שנקראת פרצוף ע"ב דא"ק, אבל כלי היסוד של העקודים שבכאן, הוא נעשה מאור העב הנשאר למטה אחר ההסתלקות דהתפ"א, כנ"ל בדיבור הסמוך.

ז עי' היטב לעיל בדברי הרב ח"ד פ"ג אות ט' ובאור פנימי אות פ' שנתבאר זה באורך. ודע כי אחר שנפסק הזווג בכלי העליון ועלה ממעל לו, אשר אז נפסק ג"כ הארת הזווג מכלי התחתון בהכרח, הנה אז נמצאים גם הניצוצין שירדו לשם שמתכבין, וע"כ יכולה שוב הרשימה, שהיתה ממעל לכלי, לחזור ולהתלבש בכלי כבתחילה (עי' לעיל באו"פ פ"ג אות פ'). ועכ"ז אותה הארה מרחוק שנקראת תגין, לא פסקה מכלי גם לאחר זה, משום שאין העדר ברוחני כנודע, בסוד מעולם לא זזה שכינה וכו'.

ח פירוש, שאותה הרשימה נעשתה לבחינת כלי של הזכר דאור החכמה, בכתר דהתפ"ב, הנקרא ע"ב דא"ק. וז"ש הרב, "מכתר שהניח הרשימו לצורך החכמה אבל לא עשה בחינת כלי". כלומר, שלא עשה בחינת כלי לצורך הנקבה של אור החכמה בכלי דכתר של התפשטות ב', כמ"ש בסמוך.

ט כבר כתב הרב לעיל (פ"ב אות י') שעצם בחינת הכלים דעקודים נעשו מאור העב הנשאר מאור הסתלקות גופו, ע"ש. ומזה תבין שאין כאן המדובר מכלי דכתר גופו אלא הכוונה היא על הכלים דהתפ"ב, הבאה לאחר הסתלקות של עתה, אשר יש שם בכלי דכתר בחינת זכר ובחינת נקבה. וכן בכלי דחכמה ובינה ויסוד ומלכות, כמ"ש הרב

לקמן (אות ו' ובע"ח בשער מול"מ פ"ג).
והנה הכלים של הזכרים משם, נעשו מן הרשימות הנשארות בכלים דעקודים. והכלים של הנקבות, נעשו מהניצוצין הנופלים מאו"ח היורד לתוך הכלים דעקודים שבכאן כמ"ש שם בדברי הרב.
וזה אמרו, "אשר הכתר הניח רשימו לצורך החכמה" דהיינו הכלי של הזכר דאור החכמה שבכלי דכתר דהתפ"ב. "אבל לא עשה בחינת כלי" פי' לצורך הנקבה אשר שם, כמ"ש לקמן בדיבור הסמוך.

י כלומר על ידי זווג דהכאה בבחינה אשר למעלה מהכלי שנתרוקן מהאור, נמשך ויורד או"ח לכלי שנתרוקן, דהיינו אחר שנסתלק האור מכלי מלכות, שהוא משום שנזדכך המסך דבחינה ד' לבחי"ג שהיא יסוד, ונעשה הזווג בכלי של יסוד הנה אז יורד או"ח מהארת הזווג הזו, אל המלכות שנתרוקנה מהאור. וזה אמרו "על ידי הכאה במה שלמעלה מהם" נמשך האו"ח לכלי.

יא הרשימה שנשארה בכלי שנתרוקן, מכה באור חוזר היורד לכלי שלו, משום שהוא הופכי לאור חוזר היורד כנאמר לעיל, וע"י הכאה זו נולדו ונפרשו ניצוצין מאו"ח היורד ונופלים לתוך הכלי שנתרוקן, ומניצוצין הללו נעשו הכלים.

יב היינו הכלים, לצורך הכלים של התפ"ב, אבל הכלים דעקודים דהתפ"א נעשו מאור העב, כנ"ל בדברי הרב פ"ב אות י' (ועי' באור פנימי פרק ב' אות ק').

יג כי בהגיע המסך להזדככות הגמורה כבחינת המאציל, הנה אז כבר פסק כחו, ואין בו עוד שום זווג דהכאה, שיוריד או"ח בכלי דכתר אחר שנתרוקן מהאור, "לכן לא נגמר עדיין בחינת הכלי שלו" כי אין שם ניצוצין מאו"ח היורד, כמבואר.

יד וצריכים להבין מאד ענין קבלה זו, שקיבלו הספירות מהמאציל אחר עליתן אליו, שאומר הרב כאן. והענין תבין אחר שתדע ענין הסתלקות הע"ס דגופא ועליתן למאציל על בוריו. ודע שכל זה נמשך וקשור רק באור המלכות, שפירושו המסך והאו"ח שבמלכות, שהרי אור אחר אין במלכות, כי אינה מקבלת שום אור ישר לעולם, כנודע. ולפיכך כל האור שבה, הוא רק האו"ח, הנמשך ע"י זווג דהכאה בהמסך שבה. באופן, שעביות דבחי"ד היא הכלי של המלכות, והמסך המעכב על אור העליון מלהתפשט לעביות דבחי"ד, עם האו"ח העולה בסבתו נחשבים להאור של המלכות.
ולפי זה תבין, אשר עיקר ענין עליות האורות להמאציל, הוא קשור בעלית המלכות בלבד. כי עולה, פירושו, מזדכך ומשוה צורתו להעליון שהשוואת הצורה להעליון, מביאו ומחברו בעליון, כנודע. והנה אין ענין הזדככות העביות נוהגת, אלא במלכות

שיש בה עביות, משא"כ בט"ס ראשונות שאין בהן עוד בחינת כלי כלל, ונחשבות כאן רק לאור גמור (כנ"ל בדברי הרב ח"ד פ"א אות י"א), איך יתכן לומר בהן ענין הזדככות העביות. אלא ודאי שענין העליה וההזדככות נאמר רק במלכות בלבד. ואין הכוונה, על הכלי של המלכות, כי הכלים, אינם מזדככים לעולם מן עביותם (כמ"ש בח"ב תשובה מ"ג), אלא הכוונה היא, על המסך המתוקן בכלי המלכות, (כמ"ש לעיל באו"פ פ"ב אות י' עש"ה).

וכבר ידעת ענין ד' הקומות, היוצאות ע"י זווג דהכאה על המסך, מתחילת הזדככותו, עד שנזדכך לבחינת המאציל. ותדע, שהקומות הללו ההולכות ומתמעטות, הן הן הספירות, שאומר הרב כאן שעלו אל המאציל ואע"פ שיש ע"ס בכל קומה וקומה, עכ"ז הן נבחנות רק בשם ספירה העליונה שבקומתן: כי הקומה דבחי"ג, אע"פ, שיש בה ע"ס עד קומת חכמה, היא נקראת כולה רק בשם אור החכמה לבד, דהיינו על שם ספירה העליונה שבהקומה. וכן הע"ס של הקומה מבחינה ב', שהיא עד הבינה, נקראת בינה בלבד. ודבחי"א בשם ז"א. ודבחינת כתר ושורש בשם מלכות.

גם תדע, שכל אלו הרשימות, שהאורות של העקודים הניחו בכלים שלהם אחר הסתלקותם, הנה כל אלו נשארו רק בכלי המלכות, שהרי היא הכלי המיוחדת, לכל הע"ס דעקודים (כנ"ל), וזהו האור העב, שמביא הרב לעיל (פ"ב אות י'), שהוא בחינת הכלים עצמם דעקודים, אשר שם הניחו האורות את הרשימות שלהם. הנה בהכרח, שהוא בחינת המלכות לבדה, שהרי בט"ר אין שם שום עביות, כנ"ל. ונתבאר באו"פ שם, אשר אור העב הזה ה"ס או"ח שבהמלכות, שנתרחבה עמו מינה ובה, להלביש הע"ס דאו"י ממעלה למטה שנקרא גוף, (עש"ה). הרי מבואר, שהרשימות כולן שנשארו מהתפשטות הראשונה אחר הסתלקותה הן נשארו בהכרח רק במלכות לבד.

ונתבאר שהמלכות כלולה מהרשימות כולן שנשארו מהתפ"א, ועל כן אחר שעלה המסך להמלכות של ראש, שפירושו, שנזדכך המסך מכל עביותו ובא בהשוואת הצורה למלכות של ראש, הנה נבחן, שגם המסך שעלה כלול מכל הרשימות שנשארו במלכות, חוץ מרשימו דבחי"ד, משום שבחינה אחרונה אינה מנחת רשימו, (כדברי הרב בח"ד פ"ג אות א' ע"ש באו"פ). עתה תבין דברי הרב כאן, שאומר "אחר קבלת אלו הספירות מן המאציל, חזרו למקומם, חוץ מן הכתר".

כלומר אחר שהמסך דמלכות של הגוף עלה למלכות של ראש, שנקראת בחינת מאציל אל הגוף כנודע, והוא מכח השוואת הצורה אליו, כנ"ל, ונמצא משום זה, שנתחבר ונכלל עם המסך שבמלכות של ראש, כמו בחינה אחת, ומתוך שהמסך שבמלכות של ראש,

נמצא שם בתמידיות בזווג דהכאה, כי אין הזדככות בראש, כנודע, הרי גם המסך דגוף שעלה ונכלל עמו, נמצא שמשמש עמו יחד, לזווג דהכאה ולהעלאת או"ח ממטה למעלה הנוהג בראש, כי נכלל באותו בחינת עביות שישנו בהמסך שבמלכות של ראש.

וכבר ידעת, שאלו הרשימות, שנשארו בהמלכות של הגוף, הנה הן כלולות בהמסך שעלה לראש, שהן רק עד עביות דבחי"ג, כי מעביות דבחי"ד לא נשארה רשימה כנ"ל, ולפיכך אחר שהמסך דגוף, נכלל ובא בבחינת הזווג של המסך של ראש, וקיבל ממנו את עביות שממטה למעלה הכלולה בו, הנה אז חזרו ונתעוררו אותן הרשימות הכלולות בו ממלכות דגוף, ושבו לעביותן כבתחילה, דהיינו עביות שממעלה למטה כנוהג בגוף. באופן, שמתחילה נכלל המסך בהמלכות של ראש, ונתעבה בעביות שממטה למעלה הנוהגת בראש, ואח"כ נתעוררו הרשימות הכלולות בהמסך ונתעבו גם הן, שבהן נתהפך העביות ונעשתה לבחינת ממעלה למטה.

וצריך שתדע, ההפרש הגדול בין עביות שממטה למעלה, לבין עביות שממעלה למטה. כי ממטה למעלה, פירושו, כבחינת התנגדות אל התלבשות, ועכ"פ אין שם יחס של הלבשה ולא כלום, וע"כ היא בחינת ראש, שנקראת כתר או א"ס. והפוכו הוא, בחינת עביות שממעלה למטה, שפירושו, בחינת הלבשה גמורה להאו"י, וע"כ נקרא גוף או נאצל, ולעולם אינו נקרא בשם א"ס או מאציל. והבחן זה, נוהג בראש וגוף שבכל הפרצופין שבעולמות.

ולפיכך בעת שנזדכך המסך מכל עביותו לגמרי, שהשווה צורתו אל בחינת מלכות של ראש, שהוא נקי לגמרי, מבחינת עביות שממעלה למטה, כנ"ל, מובן מאליו, שהרשימות הכלולות בו היו שקטות לגמרי, ונחשבות כמו שאינן במציאות כלל. ואז נכלל המסך דגוף בהמסך של ראש, בעביות שממטה למעלה. אמנם כיון שנתעבה המסך, אע"פ, שהיא רק עביות שממטה למעלה מ"מ, אותן הרשימות השקטות והנחות הכלולות בהמסך, נתעוררו משום זה וקמו לתחיה, דהיינו שנתעבו גם הן, אמנם כיון שהרשימות הללו באו מגוף, שכבר היו ביחס הלבשה, נמצא מאליו שעביות הזו נתהפכה אצלן לבחינת ממעלה למטה, לבחינת גוף. והמסך קנה מחמת זה שינוי צורה רחוקה מאוד מהראש, דהיינו, כשיעור ההפרש מן בחינת ראש לבחינת גוף.

ונמצא, אשר באותו רגע, שהעביות שממעלה למטה נתגלה בהמסך שהוא בחינת גוף, נבחן, שהמסך חזר ויצא מהראש וירד לגוף, אלא לא לבחינה ד' של גוף המכונה טבור, אלא רק לבחינה ג' של גוף שנקרא חזה, שהוא מטעם, שהמסך לא היה יכול להתעבות רק עד בחינה ג', כי בחי"ד לא השאירה רשימו בהמסך כנ"ל.

והנך מוצא, שהמסך שעלה למאציל, השיג שם ב' בחינות של עביות, דהיינו עביות שממטה למעלה, מכח התכללותו מתחילה במלכות של ראש. ועביות שממעלה למטה, שנתעורר וחזר להרשימות הכלולות בו. ולפיכך בצאת המסך, ממלכות של ראש אל מקום החזה שבגוף, כנ"ל, הוציא מתחילה בחינת זווג דהכאה דבחינת ע"ס של ראש מהחזה ולמעלה מכח העביות שממטה למעלה הכלולה בו, והיינו רק בקומת חכמה, כי אין בו רק עביות דבחי"ג. ואח"כ, נתפשט מחזה ולמטה לבחינת ע"ס דגוף, מכח העביות שממעלה למטה הכלולה בו. והוא הנקרא התפ"ב.

וזה אמרו "אחר קבלת אלו הספירות מן המאציל" כלומר, אחר שהמסך דגוף נזדכך לגמרי, המכונה שעלה אל המאציל, שהוא מלכות של ראש כנ"ל, הנה קבל שם שוב כח לחזור ולהתפשט להתלבשות ע"ס כבתחילה, שהיינו שחזרה ונתעוררה עביות, שבהרשימות שבו, עד לבחי"ג, אשר אז חזר למקומו למלכות דגוף כבתחילה, כנ"ל, ואז יצא עליו התפשטות ב' בע"ס של ראש וגוף כבתחילה כנ"ל. וז"א "חזרו למקומם" דהיינו למקום מלכות דגופא. כמו שנתבאר.

טו והוא משום שהמסך לא נתעבה יותר בהתכללותו במלכות דראש, אלא עד בחי"ג, כי בחי"ד לא השאירה רשימה, כבדיבור הסמוך, והתפשטות היוצאת על מסך דבחי"ג, הוא רק עד קומת חכמה, וחסר אור הכתר. וז"א "שכולם חזרו למקומם, חוץ מן הכתר". ונמצא שאור החכמה מתלבש בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה, ואור הז"א בכלי דבינה, ואור המלכות בכלי דז"א, ונשארה המלכות בלי אור.

טז היינו כלי דנוקבא דכתר, שהיא אור החכמה המתלבש בכלי דכתר, החסרה כאן מטעם שנתבאר לעיל (פרק זה אות ד' ועי' באו"פ שם).

יז האור דקומת חכמה, שבא להתלבש בכלי דכתר הוא דומה לטבע אור חוזר היורד, (הנ"ל בדברי הרב) (בפרק ג' אות ט' ובאו"פ שם) שהוא בסתירה אל אור הרשימה, ומכים זב"ז.

יח כי הרשימה הנשארת מהתפ"א, מתוך שהיא עליונה מן החכמה, כי קומתה עד הכתר, ע"כ היא נמצאת בסתירה לאור החכמה הבא עתה, שקומתה רק עד החכמה, (כבאו"פ לעיל פ"ג אות ס' עש"ה). וכן יש מעלה לאור החכמה בהיותו בא עתה מלמעלה למטה, כדי להתלבש בהכלים, משא"כ הרשימה שטבוע בה החפץ להסתלק מבחינת התלבשות אע"פ שאינה עולה ממש, (כנ"ל בדברי הרב פ"ג אות ט' ובאו"פ שם אות ע' עש"ה).

יט פירוש, שאור העב, שנפל מהרשימה מחמת הכאתו של אור החכמה בו, נעשה לכלי לאור הרשימה, שהוא בחינת הזכר של הכלי דכתר. ומהניצוצין שנפלו מאור החכמה

מחמת הכאתו של אור הרשימה בו, נעשה הכלי לאור החכמה שבכלי דכתר, שהוא בחינת הנקבה של הכלי דכתר. ואע"פ שיש כבר כלי לזכר דכלי דכתר כנ"ל. מ"מ ע"י הכאתו דאור החכמה, הוא נגמר ונתחדש (כמ"ש זה באורך בחלק ה' בע"ה).

כ הוא בע"ח שער מטי ולא מטי פרק ג'.

כא כי אלו ואלו היו על ידי עליות האורות להמאציל, שפירושו, הזדככות המסך. ולפיכך גם הדרכים שוים זה לזה. כמ"ש זה באורך בספרי פנים מאירות ומסבירות על העץ חיים בעניני שבירת הכלים.

כב כי ע"י ההזדככות שבמסך, היו הקומות מתמעטות והולכות, ומכל בחינה עליונה נפלו ניצוצין אל בחינה התחתונה הימנה, שהיא ההתחלה של שיתוף מדת הרחמים בדין, כי הניצוצין דבחינה עליונה נחשבים למדת הרחמים כלפי התחתונה. ונודע ששיתוף מדה"ר בדין הוא היסוד לקיום העולם, כנ"ל (או"פ פ"א אות ד' ד"ה וזה). וז"ש "שבעקודים היה קלקול ע"מ לתקן וסותר ע"מ לבנות" שזה דומה לשביה"כ שנפלו הניצוצין. ע"מ להחיותם במדה"ר. וכל ההפרש שיש ביניהם הוא, שכאן היה רק קלקול, ושם "היה ביטול ומיתה ממש". (כמ"ש באורך בביאורי פמ"א ופמ"ס בענין שביה"כ).

פרק ה

א ואין להקשות שהוא בסתירה למ"ש לקמן (פ"ו אות י"ח), אשר לא יצאו מפה דא"ק רק ה"פ וב' מקיפים. כי שם מדבר ממקיפים כוללים, אבל בפרטיות אין לך אור שלא יהיה בו פנימי ומקיף. כמ"ש במקומו.

ב פירוש, כי ב' בחינות אורות מבחינים בפרצוף שלם: הא' נקרא אור החכמה. והב' נקרא אור החסדים. וכנגדם אנו מבחינים בכל פרצוף ב' הארות: ימין ושמאל. פנים ואחור. ימין ושמאל מיוחס להארת האור החסדים, פנים ואחור מיוחס להארת אור החכמה. ונודע, שהצמצום א' היה בעיקר על אור החכמה שלא יופיע בבחי"ד, וע"כ נחלקו הפרצופים לפנים ואחור, שהבחינות שלמעלה מבחי"ד המקבלות אור החכמה, נקראות פנים. ואותן הנכללות מבחי"ד, שלא יוכלו לקבל אור החכמה, נקראות אחור. והן בפנים והן באחור, יש ימין ושמאל: שהבחינות המקבלות אור החסדים בהרוחה נקראות ימין, ואותן הבחינות שאינן מקבלות אור החסדים בהרוחה נקראות שמאל. גם תדע שעיקר השמות פנים ואחור נבחן על הטבור, שמטבור ולמעלה נקרא פנים, ומטבור ולמטה נקרא אחור, כי המלכות דגוף נקראת טבור כנודע.

וזה אמרו "ונמשכים מנגד הפנים עד נגד הטבור" כלומר, שהתפשטות הע"ס האלו מהפה דא"ק ולמטה, נמשכת ומאירה בעיקר בבחינת הפנים של הפרצוף, שהיא למעלה

מבחי"ד שנקראת טבור, אבל מטבור ולמטה אינו מאיר מחמת הצמצום הרוכב על הבחי"ד כנ"ל. ועכ"ז משמיענו "וזה עיקר האור אבל ג"כ מאיר דרך צדדים לכל סביבות הפרצוף, דהיינו גם לבחינת האחור שבו, אלא שמגיע אליו דרך צדדים, דהיינו, מבחינת צד ימין וצד שמאל, כי ע"י האו"ח שבחי"ד מביאה בפרצוף, שהוא אור החסדים, נמצאת מקבלת גם הארת חכמה, אלא מבחינת אור נקבה, שפירושו, רק לקבל ולא להשפיע.

ג דע כי ב' בחינות בהכרח בכל כלי שהן בחינת המשכה ובחינת קבלה (כמבואר בחלק ג' בלוח התשובות אות קנ"ז וקנ"ח) כי הבחי' העבה יותר, היא משובחת יותר לבחינת המשכת האור, והיפוכו הוא לענין הקבלה והתלבשות האור, כי בו, הזך יותר הוא משובח יותר, להיותו מחויב בהשואת הצורה עם האור המקובל בו.

והנה ב' בחינות אלו, פעמים נקראות עליון ותחתון, ופעמים נק' פנימיות וחיצוניות, וצריכים לידע ההפרש שביניהם. והענין הוא, כי בשעה שאנו מדברים מקומה שלימה, שיש בה בחינת המשכה ובחינת התלבשות, הנה הן נבחנות בשם עליון ותחתון, כי כל שפנימיות שלו דהיינו כלי המשכה הוא עב יותר, נמצא שממשיך קומה גבוה יותר, למשל אם הפנימיות שלו היא בחי"ד, נמצא שמלביש עד קומת כתר, הנה נמצא, שמבחינת ההמשכה הוא למטה יותר, שפירושו עב יותר. ומתוך שאור הכתר מחויב לכלי הזך יותר שיוכל להתלבש בו, הרי, שמבחי' התלבשות הוא עליון יותר, שפירושו, שהוא זך יותר, כלומר שיש לו כלי הזך יותר, שאין דוגמתו, עד שראוי להלביש אור הכתר. ולפיכך כשאנו מדברים מקומה שלימה, נבחנות הד' בחינות לזו למעלה מזו, דהיינו שכל הזך יותר הוא עליון יותר.

אמנם בשעה שאנו מדברים מבחינת כלי המשכה בלבד, נבחנות לנו הד' בחינות, כמו דופן כלי, שיש לו ד' קליפות זו על זו בעוביו, שהשפע שבתוכו, מקובל ונמדד רק בקליפתו הפנימיות, ובג' הקליפות החיצוניות אינו נוגע כלל, והן משמשות בהכלי רק לחזק את הקליפה הפנימיות שבהדופן בלבד. כמו כן בכלי ההמשכה, אנו מבחינים שם את הד' בחינות שהן מלבישות זו על זו, וכל העב יותר הוא פנימי יותר והבחי"ד שהיא עיקר הממשיכה את אור העליון ע"י זווג דהכאה, שאור העליון נמדד בדיוק בקומת האו"ח שהיא מעלית, נבחנת לפנימיות הכלי. ושאר ג' הבחינות, נחשבות לחיצוניות הכלי, כלומר שאינן נוגעות כלל בהאור ואינן משמשות אותו, אלא שהן סבות לסבב את הבחי"ד, שלא תוכל להתגלות זולתן.

וזה אמרו "מן אור אזן שמאל נעשה חיצוניות הכלי" שהוא בחי"ב. "ומן נקב חוטם שמאל נעשה פנימיות הכלי" שהוא בחי"ג, דהיינו שכל העב יותר הוא פנימי יותר, כמבואר.

ד הוא מקשה ב' קושיות. א' כיון שאו"מ גדול מאו"פ, היה צריך להיות שחיצוניות הכלי, תהיה יותר חשובה מפנימיות הכלי, להיותה משמשת לאור הגדול. אבל במציאות אנו רואים ההיפך, כי פנימיות הכלי הוא כל החשיבות שבהמדרגה, שכל שיעור קומתה וחיותה תלוי בו. משא"כ החיצוניות שבכלי אין לה חשיבות כל כך. וקושיא ב' הוא, אם באמת פנימיות הכלי חשובה הרבה יותר מחיצוניות הכלי, הריהי צריכה להיות נמשכת משורש חשוב יותר, דהיינו מבחינה ב' של ראש שנקראת אזן, וחיצוניות הכלי משורש נמוך יותר דהיינו מבחי"ג, ולמה היה בהיפך.

ה כלומר שאין הבחן להאור מצד עצמו רק מבחי' הכלי.

ו פי' ששיעור ההארה מוגבל ותלוי במדותיו של הכלי לא פחות ולא יותר, שהרי עביות דבחי"ד ממשיכה קומת כתר, ודבחי"ג רק חכמה, ודבחי"ב רק בינה, וכו'.

ז זה הכלל, כל המקובל בהפרצוף נקרא אור פנימי. וכל שעדיין אינו מקובל אלא שהוא עתיד לבא לתוך הפרצוף, נקרא אור מקיף. וא"ס ב"ה ה"ס האו"מ הראשון, המקיף רק לא"ק, כי הזווג דהכאה, הנעשה על המסך דבחי"ד בפה דא"ק, ועלה שם או"ח הגדול והלביש את הע"ס של ראש א"ק עד הכתר הסמוך ודבוק בא"ס ב"ה, הנה האו"ח הזה כולל את או"מ דא"ס ב"ה. כי פירושו של או"ח, הוא כל שיעור האור הנדחה בכח המסך מן המלכות. ומתוך ששיעור האור הנדחה ההוא, הוא כל ההפרש, מא"ס שהיה ממלא כל המציאות, אל א"ק, הנבחן בערך א"ס ב"ה לקו דק אחד, הרי כל אור א"ס ב"ה הגדול הזה, נבחן לאו"מ לא"ק. והבן זה. וכן כל ראש נבחן לאו"מ, לע"ס של הגוף שלו, כי הזווג דהכאה, שבהמסך העומד בפה של ראש דאותו פרצוף, ומעכב על אור העליון, שלא יתפשט להמלכות של פרצוף ההוא, הרי כל האור שאינו נכנס בכלי מלכות נעשה לאו"ח, המלביש לע"ס של ראש הפרצוף, כנודע. הרי, שהאו"ח הזה העומד בראש, כלול מכל אותו האור שאינו יכול לכנוס בהפרצוף הנקרא או"מ.

ח כבר נתבאר זה לעיל שד' הבחי' שבפה דראש, שהוא מבחינת כלי המשכה, נבחנות שם בפנימיות וחיצוניות, בדומה לדופן כלי שיש בו ד' קליפות זו על זו, שרק הקליפה הפנימית, היא הנוגעת ומקבלת השפע שבה. וכן הדבר במלכות של ראש, שנקראת פה, שבחינה העבה יותר אשר שם, היא נחשבת לפנימיות, כלומר, לממשיכה את האור העליון. והזכות ממנה נבחנות לחיצוניות, כלומר, שאין להן שום חיבור ישר באותו האור המקובל שם. אלא שהן משמשות לאו"מ בלבד. ונמצא שאו"פ קשור ומאיר רק מצד פנימיות הכלי ואינו נוגע כלל בחיצוניות הכלי, ואור המקיף הולך ומתגלה רק ע"י חיצוניות הכלי, ואין לו שום נגיעה בפנימיות הכלי. ולא עוד, אלא שפנימיות הכלי, היא

המונע את האור מקיף שלא יכנס תוך הכלי, להיותו העביות שהמסך מעכב עליו כנ"ל וכן חיצוניות הכלי היא בחינת אחורים לאור פנימי, להיותה מקטין קומתו.

ט כי אין האור מתלבש בכלי, אלא אם כן, שיש ביניהם יחס של השואת צורה, וכל זמן שיש צורה ניכרת בכלי כלפי האור, הרי שינוי צורה זאת דוחה ומפריש את האור, ואינו מניחו לעבור בתוכו להיות נבלע בהכלי. וז"א "כי יש הרחק והפרש גדול ביניהם" כלומר, ששינוי הצורה הוא המבדיל והמרחיק בין הרוחנים, כמ"ש לעיל.

י כי כל גדלו ושבחו של האו"פ, הוא בעביות הגדולה יותר והגרוע יותר ונמצא על כן שפנימיות הכלי, שהיא עבה יותר וגרועה יותר היא משתוה ממש לגדלו של אור פנימי, הגרוע מאו"מ.

יא כי הוא נשלל לגמרי מבחינת עביות הכלי, הנצרך להמשכת האור, שאינו נוהג באו"מ, וע"כ אין לו יחס, רק עם בחינה הזכה יותר שבכלי, בשביל שתהיה לו עמה יחס של השואת צורה, דהיינו הנצרך להתלבשות האור, כנ"ל.

יב כלומר, שחושק להתלבש בפנימיות הכלי, ולהאיר ביחד עם האו"פ עד כמה שאפשר לו, והוא מפני שסופו הוא להתלבש לגמרי בכלי, כמ"ש לעיל, שאו"פ פירושו, מה שכבר מלובש בכלי, ואו"מ פירושו, העתיד להתלבש בכלי לאחר מכאן, דהיינו בהמשך זמן עד גמר התיקון.

יג הוא מוסיף בזה לדייק, שאם לא היה לו החיצוניות הזך יותר המותאם לאו"מ, אז לא היו המקיפים יכולים לעולם להתלבש בפרצוף אפילו משהו, "כי לא היה עובר בו אור המקיף והיה האו"פ חסר מלקבל בו אור המקיף".

וטעם הדבר, כי האוה"פ נמשך תמיד ממעלה למטה לגוף, רק מהבחינה שכנגדה שבראש. למשל, האו"פ דמלכות דגוף נמשך ממלכות דראש, שהיא בחינה ד' כמותה. והאו"פ דכלי דז"א דגוף, נמשך מבחינת החוטם של ראש, שהיא בחינה ג' כמותו. והאו"פ, דכלי הבינה דגוף, נמשך מאזן דראש, שהיא בחינה ב' כמותה. וכו' עד"ז. אמנם האו"מ, נמשך תמיד מהספירה שלמעלה מהבחינה שכנגדה. כי האו"מ דמלכות דגוף, נמשך מן החוטם, שהיא בחי"ג. והאו"מ דז"א נמשך מאזן, שהיא בחי"ב. וכו' עד"ז. וזהו בהתפ"א דעקודים, שהמסך שבמלכות הוא בחי"ד. ובהתפ"ב שהמסך שבמלכות הוא בחינה ג', נמשך האו"פ למלכות ההיא, מן החוטם שהיא גם כן בחי"ג כמותה, והאו"מ להמלכות ההיא, נמשך מלמעלה מן הבחינה שכנגדה, דהיינו מן האזן שהיא בחינה ב'. וכו' עד"ז.

ומובן עתה היטב, אשר המלכות אינה יכולה לקבל האו"מ זולת אם תהיה לה בחינת

כלי ג"כ מלמעלה מהבחינה שכנגדה שבראש, שקנתה זאת, ע"י עליתה לז"א, כמ"ש לפנינו. וז"א, מן אור אזן שמאל וכו' כלומר בפרצוף ע"ב, שהמלכות שלו היא בחי"ג, נמצאת פנימיות הפה מחוטם, שהיא בחי"ג, וחיצוניות הפה, היא למעלה מבחינתה, דהיינו מבחינה ב' שהיא האזן.

יד מקשה, סוף סוף, אנו מוצאים את חיצוניות הכלים, שהם חשובים פחות מפנימיות הכלים, ואינם מאירים כמותם, ואם חיצוניות הכלים הם מקבלים מאו"מ, שהוא אור גדול מאו"פ, היה צריך להיות להיפך.

טו כלומר, להיות קומת האור מדוד ומוגבל, בעביות הגדולה יותר שבכלי, באופן שאם עביותו היתה פחותה, היה שיעור אורו פחות, לפיכך נמצאת העביות שבכלי מקבלת הארה שלמה, שהרי העביות אינה מחשכת כלל על האור, אלא אדרבה היא מגדלת אותו, וע"כ פנימיות הכלי זכה מאד, אע"פ שהאור הוא קטן.

טז כלומר, כיון שאין שם כלי המשכה, להמשיך את אור הזה מבחינת זווג דהכאה, כי על כן אין האור מתלבש בפנימיותו, כנ"ל. ולפיכך אין האור ההוא דבוק עם הכלי, משום שהעביות הקטנה הנמצאת בהכרח גם בחיצוניות הכלי, יש בה משום שינוי צורה כלפי האור הזך לגמרי, באופן ששיעור העביות הנמצא בחיצוניות הכלי, מקטנת את האור, ואם היה זך יותר, היה מקבל או"מ גדול יותר, לפיכך כל כלי חיצון אינו זך כל כך, כי העביות שבו ניכרת לגרעון גדול הנפרד מהאור ואינו מתחבר עמו. ועל כן אע"פ שאורה גדול אינו מאיר כ"כ בחיצוניות הכלי, כמו שמאיר או"פ בפנימיות הכלי.

יז שהם מתמעטים והולכים מפאת הזדככות המסך, כי בפרצוף ב' של א"ק, שלא היה שם במסך רק עביות דבחי"ג, נתמעט מאור הכתר ולא הגיע קומתו רק עד החכמה. והפרצוף הג', שהיה שם רק עביות דבחי"ב, נתמעט ג"כ מאור החכמה, וקומתו רק עד הבינה. וכו' עד"ז. וכן הוא גם בעולמות, כמ"ש באורך לעיל בחלק ג'. עש"ה.

יח היינו דוקא בראשים של הפרצופים, ממלכות של ראש ולמעלה. אמנם ממלכות של ראש ולמטה אפילו בפרצוף א' של א"ק, לא היו יותר מה"פ וב' מקיפים. כדברי הרב לקמן פרק ו' אות י"ח.

יט כלומר, אפילו בראשים של הפרצופים, שאחר עולם הנקודים לא נמצא יותר מה"פ וב"מ. והוא מטעם עלית ה' תתאה לעינים, שה"ס השיתוף דמדה"ר בדין הנעשה שם. ומתוך שמקום הזווג נעשה בחכמה של ראש, שהיא העינים, נמצאו משום זה שבינה וז"א ומלכות של ראש, יצאו לבר מראש, דהיינו לבחינת ממעלה למטה שהוא בחינת

גוף. ולפיכך לא נשאר בבחינת ראש, אלא כתר וחכמה בלבד, כמו שנתבאר זה באורך בביאורי פמ"א ופמ"ס על הע"ח.

כ כלומר, שב' המקיפים יחידה חיה, מקיפים גם לג' אורות התחתונים נר"ן, אבל לא מבחינות נר"ן, אלא מבחינות יחידה חיה. ודע שכל זה אמור במקיפים הכוללים, אמנם בהמקיפים הפרטיים, יש תמיד ה"פ וה"מ. כי אין לך אור שלא יהיה בו פנימי ומקיף, כמ"ש במקומו.

פרק ו

א כמ"ש לפנינו, שהוא מטעם כי רק המלכות קיבלה ה"פ נרנח"י בשלמות, אבל שאר הט"ס ראשונות היו חסרות, שז"א היה חסר כתר, ובינה היתה חסרה גם חכמה, וחכמה היתה חסרה גם נשמה, וכתר היה חסר גם רוח. וכלים חיצונים לאורות מקיפים היו חסרים שם לגמרי. כמ"ש לפנינו.

ב כי האורות המקיפים ואורות פנימים היו מבטשים זה בזה כמ"ש לעיל (ח"ד פ"א או"פ אות ז' עש"ה), שעי"ז נזדככו ועלו לשורשם לפה, ואז קיבלו תשלומיהם. כמ"ש לפנינו.

ג סובב על ע"ס דראש, שהאו"ח מלביש שם ממטה למעלה, שאין זה אלא בחינת התלבשות ב"כח" אבל לא התלבשות בפועל ממש, כמ"ש זה באו"פ (ח"ד פ"א אות ל') ועש"ה.

ד פירוש, כי בחינת האו"ח המלביש ומקבל לע"ס של הראש ממטה למעלה, הוא הנבחן לבחינת הכלים ב"כח" אשר שם, כנ"ל, והוא מכונה כלפי ע"ס דאו"י בשם אור עב וגס, והוא מטעם היותו בחינת אור הסתלקות, דהיינו אור שאינו מקובל במלכות מכח המסך המעכב עליו, כנודע. והנה או"ח זה מרחיב את כלי מלכות של ראש, לע"ס מינה ובה, ומתפשט עמה מפה ולמטה להתלבשות בפועל ממש שנקראת גוף. שאחר הסתלקותו של התפשטות זו מתוך האו"ח המלבישה, נשאר או"ח זה למטה בבחינת אור עב ממש.

ה כי או"ח שבראש מחובר בעצם או"י והוא זך כמוהו בלי שינוי כל שהוא, ואע"פ, שהוא אור הסתלקות, שהוא בחינת דין, מ"מ אין זה מגולה אלא כלפי כלי הקבלה, משא"כ שם בראש, שאין שם מבחינת התלבשות ולא כלום, כנ"ל (באו"פ ח"ד פ"א אות ל') אין זה נבחן לבחינת דין כלל, ואדרבה, שנבחן לכל המקור של הרחמים, שהרי הוא הממשיך והמקשר לע"ס דאו"י עד שמביאן ממעלה למטה לתוך הגוף (כנ"ל בדיבור הסמוך,) וע"כ הוא מחובר בעצם או"י שאין משום מה להבחין ביניהם.

ו כלומר, אפילו אח"כ, כשהאו"ח יצא מחוץ לראש, ונתפשט עם האו"י מלמעלה למטה, להתלבשות תוך הגוף, מ"מ עדיין אין כאן הפרש ניכר, בין האור ישר להאו"ח המלבישו,

שהוא הכלי, אלא שהם כמו מעורבים יחד. והטעם הוא משום שהעביות המתגלה באו"ח בהתפשטותו מלמעלה למטה, אין בה משום שפלות וגרעון כלל, ואינה כהה כלל כלפי האור ישר המתלבש בתוכה, שהרי העביות היא כל שבחו וגובה קומתו, שאם היה נחסר מעט מעביותו, היה חסר לו מקומת האור שלו, ולפיכך שוים הם בבחינת חשיבותם ונבחנים כמעורבים יחד.

ז כלומר שניכר עביותו לגרעון ושפלות, וניכר בחינת הדין הכלול בו בעודנו בראש, דהיינו מה שהוא בחינת אור הסתלקות ודין כנ"ל, כי עד כאן לא היה ניכר זה משום החשיבות של המשכה והלבשה, שהאו"ח עושה, כנ"ל, אבל עתה כשנסתלק ונתפשט האור ישר ממנו, הנה נגלה בחינת הדין שבו.

ח כדי להכלל באו"ח של ראש, כמו האור ישר. והטעם הוא, מפני שזה האו"ח, שנתפשט וירד מלמעלה למטה, הוא נמצא בהפכיות גמורה לאו"ח של ראש העומד שם ממטה למעלה, שפירושו, שהוא מסתלק מהתלבשות, כמ"ש היטב לעיל (באו"פ ח"ד פ"א אות ל' ועש"ה) ולפיכך המה רחוקים זה מזה מקצה אל הקצה, והוא נשאר למטה.

ט כלומר, מלבד העביות הכלולה בו מתחילת התהוותו, דהיינו שהוא אור הסתלקות ודין, כנ"ל, הנה נתוספה בו עביות יתרה, מפאת שנשאר למטה בלי אור שהחושך הזה הוא בחינת עביות חדשה, שלא היה כלול הימנו בטרם שנתפשט ממעלה למטה. ותדע, שעביות חדשה זו נקראת לעיל (בדברי הרב פ"ג אות ו') בשם אחורים.

י כי אחר שהאור ישר חזר והתפשט בו ונגבל בתוך עביותו כבראשונה, אשר נמצא גודל העביות ממשיך אור גדול יותר, ושוב אין כאן שום הכר פחיתות בעביות, כי האור והכלי מעורבים יחד כנ"ל. וא"כ מאין יצא לנו אח"כ איזה הכר בין אור לכלי.

יא ונמצא אשר כל ספירה חסרה ממילוי הארתה הראוי לה. שהרי אור החכמה אינו ממלא הכלי דכתר, ואור הבינה אינו ממלא הכלי של חכמה, וכו', באופן שנשאר בכל כלי שיעור עביות מבלי להלביש את האור, שעוד לא פסק משם אותה העביות היתרה, שהשיג בעת ההסתלקות הא' הנ"ל, וזהו שנשאר הכר גדול לצורך הכלי כלפי האור.

יב יש כאן לדעת ג' הקדמות: א) שסדר ביאת האורות הוא שהתחתונים באים תחילה. שמתחילה באה נפש בכלי דכתר, וכשבא אור רוח בכלי דכתר יורדת נפש לכלי דחכמה, והרוח מתלבש בכלי הכתר. וכשבא אור הנשמה בכלי דכתר יורד הרוח לכלי דחכמה, והנפש בכלי דבינה וכו' עד"ז עד שבאה יחידה בכלי דכתר ונפש בכלי מלכות. ב) אשר גדלות האור תלויה במספר כלים שיש לאור. אם יש לו כלי אחד אין לו אלא נפש. ואם יש לו ב' כלים יש לו ב' אורות נפש רוח. עד שיש לו ה' כלים אז יש לו נרנח"י. ג) שכל

תחתון העובר דרך העליון מניח שם שורשו. לפיכך כל אור הבא לכתר, הוא רק נפש של אותו האור. למשל אם בא נפש לכלי דכתר היא רק נפש דנפש, ואם בא רוח לכתר הוא רק נפש דרוח. וכן נפש דנשמה וכו'. והוא מטעם שאין לו אז אלא כלי אחד, המקבל נפש בלבד. ואם רוח בא לכתר ונפש יורדת לחכמה, נמצא שהניחה שורשה בכתר והוא מאיר לה בחינת רוח דנפש. ואז יש לה לנפש ב' כלים שהם כתר חכמה, ויש לה נפש רוח דנפש. ועד"ז כשהגיע אור הנשמה לכלי דכתר, הוא נפש דנשמה משום שהוא כלי אחד. והנפש יורדת לבינה, והרוח עם שורש הנפש שהוא רוח דנפש יורד לכלי דחכמה. ושורש הנפש שלא נעדר מהכתר מתגדל לנשמה דנפש, ויש לו עתה לנפש נר"נ. וג' כלים. ולרוח ב' כלים שורשו שבכתר הוא רוח דרוח, ובחכמה הוא נפש דרוח. ולנשמה כלי אחד ונפש דנשמה ועד"ז כל השאר עד שהנפש באה למלכות, אז קנתה ה' כלים, ויש לה נרנח"י דנפש, נפש ממקומה עצמה, ויחנ"ר מאותם הכלים שעברה דרכם. ועד"ז אור הרוח כשבא לכתר הוא רק נפש דרוח, אלא כשבא למקומו יש לו נפש במקומו, ויח"נ מג' כלים שעבר דרכם וכו' עד"ז, הרי שכל ה' אורות נרנח"י כשהם במקומם עצמם הם נבחנים רק לנפש בלבד ושאר האורות הם מקבלים מהכלים שעברו דרכם והניחו שם שורשם.

יג פי' כי בעולם הנקודים הכלים קדמו לאורות, כי מתחילה יצאו הכלים כח"ב ז"א ומלכות מן הרשימות דפרצוף ס"ג, ואח"כ באו האורות כולם לכתר והוא נתן לחכמה ט' אורות, וחכמה נתנה לבינה ח' אורות וכו', עד שמלכות קיבלה את האור שלה לאחרונה. אבל בעקודים נעשו הכלים ע"י הזדככות בסוד הסתכלות ב' שמתחילה נזדככה בחי"ד ונעשתה כלי מלכות. ואח"כ נזדככה בחי"ג ונעשתה לכלי ז"א וכו'. הרי שכלי מלכות יצא תחילה.

יד ואע"פ שאור היסוד הוא רוח, מ"מ אין בו אלא חלק של נפש דרוח, כי כל בחינה כשבאה לכתר, אין בה אלא נפש כנ"ל. וכן כל בחינה במקומה עצמה אין בה אלא נפש של בחינתה והשאר היא מקבלת מכלים שעברה דרכם כנ"ל.

טו כי כשנמשך רוח למדרגה הוא נמשך בכלי דכתר, ואז יורדת נפש לכלי חכמה ושורשה שהניחה בכתר נעשה לה לרוח דנפש. ומתוך שרוח שה"ס ז"א יש לו ששה קצוות, ע"כ גם הרוח נחלק לשש מדרגות חג"ת נה"י כמ"ש והולך. וכשהגיע היסוד מן ו"ק דרוח לכלי דכתר משגת הנפש כללות של רוח דנפש. וזה אמרו, כשיצא אור היסוד לגוף, "נתוסף הארה בהמלכות שנתגלה בה בחינת רוח". וכן אח"כ, בביאת אור הבינה לגוף, נמצא מלכות מקבלת ממנו אור הנשמה, וז"א מקבל ממנו רק רוח, כנ"ל.

טז כי ז"א, היא רק בחינה אחת מן ד' בחינות הנודעות, שהיא בחי"ג כנודע, אמנם יש בו ששה קצוות, הנקראים: חג"ת נה"י. וע"כ אין אור הרוח נשלם אלא אחר התלבשותו בששה כלים הללו. וזה אמרו שהארת רוח שמלכות מקבלת מז"א אינו נשלם, מטרם שיתגלו כל הו"ק שלו, כי אז נשלם ז"א.

יז יש כאן הבנה מקורית, שצריכים להבינה היטב. כי באמת אין יותר בכל ע"ס רק ה' בחינות, שהן: השורש שנקרא כתר, וד' הבחינות שנקראות חכמה בינה ז"א ומלכות. וה' בחינות הללו הן נבחנות עוד באור ישר עצמו. כמ"ש זה בחלק א'. ומה שאנו מבחינים בבחי"ג שש ספירות חג"ת נה"י, הנה אין כאן שום הוספה על ה' הבחינות, אלא שהם הבחן מיוחד של ה' הבחינות ההן, מבחינת התכללותן בז"א. באופן, שג' ספירות: כח"ב המקובלים בז"א, מתמעטים אצלו לבחינת ג' ספירות חג"ת, וספירת נצח שבו, הוא בחינתו עצמו, וספירת הוד שבו, היא התכללות המלכות שבז"א.

ודבר החיוב להבחן כפול של ה' הבחינות אצל ז"א ביחוד, יש בזה ענין רב. כי כללות כל האור המקובל בפרצופין נבחן לב' בחינות שהן: אור החכמה, ואור החסדים, שהמרחק ביניהן רב מאד, וכבר מובא זה בחלק א' (באו"פ פרק א' אות ה') ע"ש. והן מכונות ג"כ בשם אור ג"ר, ואור ו"ק. משום כי אור החכמה נבחן, רק בג"ס הראשונות: כתר חכמה בינה, שהם: יחידה חיה ונשמה. אבל ברוח ונפש, שהם: ז"א ומלכות, יש בהם רק אור החסדים, ואפילו בג"ר שלהם. כמ"ש בזוהר (משפטים אות תק"כ) רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה.

ומתוך, שגם הג"ס הראשונות דז"א כח"ב, הן רק בחינת אור החסדים, הנה יצא לנו הבחן מיוחד של ג' הבחינות הראשונות, מבחינת היותן רק אור החסדים. ונמצא ע"כ, ב' מינים של ג' בחינות ראשונות, או מאור חכמה, או מאור החסדים. שג' בחינות הראשונות בהיותן בחינת אור החכמה, הן נבחנות בשמות: כתר חכמה בינה. ומצד היותן מבחינת אור החסדים, הן נבחנות בשמות: חסד גבורה תפארת, דהיינו אצל ז"א, כמבואר. ולפיכך, פעם אנו מכנים לה' הבחינות: כח"ב ז"א ומלכות, והיינו בשעה שגה"ר הן אור החכמה. ופעם אנו מכנים אותם חג"ת נ"ה, או ה' חסדים והיינו בשעה שגה"ר הן מבחינת אור דחסדים לבד. ותזכור זה לכל המקומות.

ועם כל זה, אותם ה' החסדים: חג"ת נ"ה, אינם נבחנים, לה' בחינות של עביות, כמו ה' הבחינות הכוללות, כי אור דחסדים גופו אינו אלא רק בחי"ג בלבד, והוא נקרא אור רוח. באופן, שאין שום הבחן בערכי העביות בין שש הספירות חג"ת נה"י.

יח שהרי אין כאן יותר מה' בחינות, כמ"ש בדיבור הסמוך. אכן ספירת היסוד, היא הבחן ג' מה' הבחינות הכוללות, והיינו מבחינת ההתכללות והשתוף של מדת הרחמים בדין, המובא לעיל (באו"פ ח"ד פ"א אות ד'), באופן, שה' הבחינות: חג"ת נ"ה, הם הרחמים והדין כל אחד בפני עצמו, שמצד הרחמים הם נקראים ה"ח, ומצד הדין הם נקראים ה' גבורות. ובספירת היסוד שמה מקום השיתוף דמה"ר בדין, ושמה נכללים ה' חסדים וה' הגבורות אלו באלו ונמתקים יחד, ומכאן מושפעים למלכות. וזה אמרו "אך היסוד, אינו לוקח חסד פרטי לעצמו, רק נכללים כל הה' קצוות בו" כמבואר.

יט כי להיות היסוד, רק בחינת התכללות של הה' קצוות, על כן הוא מחויב להיות מושפע על ידיהם, ולפיכך בביאת כל קצה וקצה הוא מתמלא ומשתלם. מה שאין כן ה' הקצוות עצמם, שהם ה' בחינות נבדלות זו מזו כמו ה' הבחינות הכוללות, לכן אין האחד מוסיף כלום לחברו כי כל אחד ואחד מתגדר בבחינת עצמו.

כ כי כשבאה לכתר אין לה אלא כלי אחד שאינו יכול לקבל אלא נפש כנ"ל. ואז יורד רוח לכלי חכמה ושורשו שנשאר בכתר נעשה רוח לז"א, ועמו יורד ג"כ רוח דנפש לכלי חכמה. ושורש הנפש שנשאר בכתר הנה מטעם אין העדר ברוחני נעשה לנשמה דנפש. הרי שיש עתה נר"נ לנפש, ונ"ר לרוח, ונפש לנשמה. וכן כשיצאה חכמה ובאה בכלי דכתר, אין לה שם אלא נפש דחיה, ואז יורדת נפש דנשמה לכלי דחכמה עם הנשמה דנפש ועם הרוח דרוח. ושורש דנפש שנשאר בכתר נעשה עתה לחיה דנפש, ושורש דרוח שנשאר בכתר נעשה עתה לנשמה דרוח, ושורש הנשמה שנשאר בכתר נעשה עתה לרוח דנשמה. ונמצא עתה במדרגה נפש דחיה. ונ"ר דנשמה. ונר"נ דרוח. ונרנ"ח דנפש. וכן כשיצא אור היחידה בכלי דכתר, אין בה אלא נפש שלה, כי אין לה אלא כלי א'. ואז יורדת חיה לכלי דחכמה, ועמה הרוח דנשמה עם הנשמה דרוח, ועם חיה דנפש. ושורש החיה שנשאר בכתר נעשה לרוח דחיה ושורש נשמה שנשאר בכתר נעשה לנשמה דנשמה וכו' עד"ז. ואין להקשות הרי (בחלק ג' פרק י"ב אות ז') אומר הרב שאוה"ח העולה בעקודים ומלביש את אור הישר משוה כל הכלים בקומה שוה, וכל אחד ואחד קומתו שוה עד הכתר (כמ"ש בהת"פ שם פרק ג' אות ד'). הענין הוא כי יוצאים כאן כח"ב תו"מ באורך וכח"ב תו"מ בעובי, דהיינו ה' פעמים כח"ב תו"מ אלו על אלו בעובי, שאין ביניהם שינוי כלל. אבל בכח"ב דאורך יש ודאי שינויים שבכתר שבו אין שם אלא נפש דכתר. ובחכמה רק נ"ר דחכמה. ובבינה רק נר"נ דנשמה, וכו'.

כא כי קומת כתר, אינה נמשכת אלא ע"י בחי"ד (כנ"ל), והנה הבחי"ד לא נתחדשה עוד בזווג דהכאה אחר שנזדככה בהסתלקות דהתפ"א דעקודים מטעם שבחי"ד לא הניחה

אחריה רשימה (כנ"ל בדברי הרב). ולפיכך נעלם אור הגדול הזה מכאן ואילך מכל הפרצופים והעולמות.

כב כבר נתבאר זה לעיל, שהוא משום שבהזדככות הראשונה מבחי"ד אל בחי"ג, תיכף נעלמת קומת כתר מהגוף, כי הזווג דהכאה הנעשה על בחי"ג, כבר אינו מוציא אלא ע"ס בקומת חכמה. ואור הכתר נעלם למקורו, כנ"ל.

כג כי היא נעלמה, רק אחר שנזדכך המסך מכל עביותו והשוה צורתו למאציל, כנ"ל.

כד כמ"ש לעיל, אשר עלית המלכות במקום היסוד, פירושו, שהמסך דבחי"ד, שהוא בחינת כלי המלכות, עלה ונזדכך לבחי"ג, שהיא בחינת כלי היסוד, ואז אור העליון, שאינו פוסק, נזדווג במסך דבחי"ג ויצאו ע"ס בקומת חכמה. "והכתר נתעלם למקורו, ועלה אור החכמה במקום הכתר, ובינה במקום חכמה וכן עד"ז כולם", כמ"ש כבר באורך.

כה כי עתה השיגה מלכות כלי ששי מקומת בחי"ג ע"י עליתה ביסוד, הנבחן לכלי חיצון כלפי בחי"ד. ומתלבש בה או"מ דחיה בכלי חיצון זה.

כו כי עתה הרויח כלי חמישי, וכיון שיש לו ה' כלים, מתפשטים בהם ה' אורות נרנח"י בשלימות.

כז כי השיגה כלי ד' ויש לה מקום לאור החיה.

כח כי השיגה כלי ג', ויש לה מקום להתלבשות אור הנשמה דחיה.

כט כלומר, שגם המסך דבחי"ג נזדכך לבחי"ב ויצאו הע"ס בקומת בינה, ונעלם גם אור החכמה ועלה למקורו למאציל. ואז נבחן, שהמלכות עלתה לבינה, ששם מקום הזווג במלכות. והז"א במקום חכמה. והבינה במקום כתר.

ל כי השיגה כלי חמישי, ויש לה מקום להתלבשות היחידה.

לא היינו בעת מציאת הזווג דבחי"ב שיצאה קומת בינה, שבינה באה בכתר, וז"א בחכמה, ואז השיג ז"א כלי לאו"מ דחיה מקומת בינה. ומלכות השיגה מקומה זו דבחי"ב מקיף דיחידה.

לב כלומר, שהמסך דבחינה ב' נזדכך לבחי"א, שנקרא שמלכות עלתה לחכמה, אשר אז נתמעטו הע"ס לקומת ז"א, ונעלם אור הבינה מהפרצוף ועלתה למקורו למאציל, כנ"ל. וזה אמרו "עלה החסד במקום כתר" דהיינו ז"א במקום כתר, ומלכות במקום חכמה, כנ"ל.

לג דהיינו שיצאה קומת בחי"א, שהיא קומת ז"א שבא בכלי דכתר, ומלכות בכלי חכמה, אז קנה ז"א מקיף דיחידה, מהכלי החדש הזה. ויש לדעת שאור המקיף חושק תמיד

להאיר לפרצוף, כי כל הזדככות נעשית מסבה זו. אלא לכלי הוא צריך, וע"כ כיון שמשיגים כלי ששי וכלי שביעי, מאירים תיכף מקיפי חיה יחידה בהם.

לד והטעם הוא, כי הזווג דהכאה הנעשה בבחי"א של ראש, שנקרא עינים, או"ח שלו קטן מאד, מטעם שעביות המסך ההוא קלושה היא, ומכונה ע"כ הסתכלות דק. ועי' בדברי הרב לעיל (בחלק ג' פי"א אות ו'), שאומר שהבל העינים אינו מתפשט למטה אלא שנשאר במקומו בראש (ועי' שם באו"פ אות ד'), שפירושו של "הבל" הוא או"ח היוצא ע"י זווג דהכאה, (כמ"ש שם).

ולפיכך, רק הז"א העומד עתה בכתר, יכול לקבל מהארת הזווג של העינים, ואע"פ, שהארתו אינה מגיעה למטה מהראש, מכל מקום כיון שהמלכות של ראש, נעשה כתר לגוף, על כן נמצא הז"א קרוב לבחינת ראש, ויכול לקבל מהעינים. משא"כ המלכות העומדת עתה בחכמה, כבר נמצאת לגמרי למטה מהראש, ואינה יכולה להרויח כלום מהזווג דבחי"א, כי אינה יכולה לקבל שום או"מ מהארת העינים כמבואר.

ואח"כ כשעלתה המלכות לכתר ונעלם גם קומת הז"א למאציל, הנה אז פסק הזווג דהכאה לגמרי. כי המסך המזדכך לבחינת כתר, אין בו עוד עביות המספיקה להכאה, ואינו מעלה או"ח, וע"כ הארת המלכות שמקבלת שם, היא מועטת מאד, ואינה נחשבת לבחינת אור מקיף, למלכות.

וזה אמרו ש"ז"א ומלכות לא הרויחו יותר, ולא נתוסף בהם עוד תוספות אור", שהוא מטעם המבואר, שהמלכות אינה יכולה לקבל אפילו מהעינים, מטעם שאינם מאירים למטה מהראש. והז"א, אחר שקיבל המקיף הב', כבר נמצא במקורו במאציל. וע"כ, אין להם יותר מה' פנימים וב' מקיפים. (נ"ב מכת"י רבינו זיע"א הפירוש הזה מיותר, כי הטעם הוא מפני שאין יותר מה"פ וב' מקיפים, כמ"ש הרב להלן אות י"ט)

לה וזה פשוט מאד, כי אין כאן יותר מה' בחינות, שעליהן יוצאות ה' קומות, שנקראות: כח"ב זעיר אנפין ומלכות, או ה' פרצופין: א"א או"א וזו"ן, אלא שבחינת ז"א, דהיינו בחי"ג, יש לה שש ספירות: חג"ת נה"י, ואין ביניהן שום הפרש בקומה, כי לכולן בחינה אחת של עביות. וע"כ אין יותר מה' אורות פנימים, וכן ה' אורות מקיפים.

לו כלומר בע"ס של ראש א"ק, שאו"ח עולה שם ממלכות של ראש ולמעלה, ומלביש ט' הספירות הראשונות כנ"ל. ומלכות של ראש נקראת פה, ששם עומד מסך דבחי"ד, וז"א של ראש נקרא חוטם, שמשם מתחיל או"י של ראש.

לז כלומר בע"ס של גוף הנמשכות ממעלה למטה להתלבשות בכלים, הנה אין שם יותר מב' מקיפים עליונים, שהם חיה ויחידה. והטעם הוא, מפני חסרון הכלים החיצונים

הצריכים לאורות המקיפים דנר"ן. כי חיצוניות הכלים לקבלת אורות מקיפים יוצאים ע"י הזווגים דהכאה הנעשים בשעת הזדככות המסך, ועליתו למאציל (כמ"ש לעיל פרק זה אות א' ובאו"פ שם) ומתוך שזווג דהכאה אינו נוהג מבחי"א ולמעלה ע"כ לא יכלו לצאת יותר מב' כלים חיצונים: א' ליחידה וא' לחיה, (כמ"ש לעיל).

לח כי אחר שנזדככה הבחי"ד, ובטרם ביאת המסך לזווג דבחי"ג, נמצא אז הפרצוף בלי שום הארה כלל, כי הקומה דבחי"ד, שהיא אור הכתר, נסתלקה. והקומה דבחי"ג עדיין לא באה.

לט ואין להקשות שזה בסתירה למ"ש לעיל, אשר המלכות לא השאירה רשימה אחריה. כי שם מדבר בדיוק מרשימות דאור ישר הנכללות במסך בעת ביאתו למאציל שעליהן יוצא הזווג להתפ"ב, שנקרא ע"ב, (כמ"ש לעיל באו"פ). משא"כ כאן הוא מדבר מהרשימה המיוחסת לאור המלכות שהיא בחינת או"ח.

מ כמו שנתבאר לעיל, שמלכות פירושה, המסך שבה. וסיום עליתה ליסוד, פירושו, שגם מלכות של ראש עלתה לחוטם, ויצא שם זווג דהכאה בקומת חכמה. שזה נבחן שסיימה העליה.

מא כמו שמבאר והולך, כי אחר שעלתה ביסוד, שפירושו, שנזדכך המסך וקיבל לעביות דבחי"ג, שאז גם המסך שבפה דראש עלה לחוטם, שהוא בחי"ג של ראש, ויצא שם הזווג דהכאה בקומת חכמה, ונמשך משם למטה לגוף כנ"ל. נמצא עתה שהיא "מדרגה אחת קרובה יותר אל המאציל", כלומר שהיא מקבלת עתה מלמעלה מהבחינה שכנגדה שבראש, כי עתה היא מקבלת מהזווג שבחוטם, וחזר להאיר בה המאציל בחינת היחידה שבה, אלא בקומת חכמה, שהיא בחינת חיה דיחידה, וחיה דיחידה זו נעשה בה לבחינת אור מקיף דחיה, כמו שנתבאר לעיל. וזה אמרו "והיתה מקבלת עתה ממנו, מה שהיתה מקבלת מקודם מן הכתר". כלומר, שמקבלת עתה מן החוטם דרך כתר דז"א, כמו שהיתה מקבלת מקודם דרך הכתר של עצמה.

מב כלומר, אחר שנזדככה הבחי"ד והתחיל הכתר להתעלם, הנה כל כמה שעוד לא היה הזווג בבחי"ג, נמצא העלמת הכתר עושה הפסק הארה בפרצוף, כי בבחי"ד אין זווג, ובחי"ג עדיין אינה מאירה לה.

מג כשהתחיל הכתר לעלות למאציל נמשכו ועלו אחריו כל עה"ס שבקומה, וכאו"א התחילה לעלות לבחינה שממעל לה, וכשסיים הכתר לעלות, שפירושו, שהגיע הזווג בבחי"ג, אז סיימו כולם עליתם. וחכמה באה לכתר, והבינה לחכמה וכו'.

חלק ה

פרק א

מלכות שבה יש שם יוד שרשים: כבר נתבאר ענין התפשטות כל פרצוף, שאור העליון, מתפשט מתחלה לזווג דהכאה על המסך שבכלי מלכות, ואור חוזר עולה מהמסך ולמעלה ומלביש על הע"ס שבאור העליון. והלבשה זו מכונה ע"ס של ראש. ואח"כ, מתרחבת המלכות, על ידי האו"ח שהעלתה, לע"ס מינה ובה, ממעלה למטה. והלבשה זו נקרא גוף, ובפרצופי א"ק נקראים עקודים. והנך מוצא, אשר המלכות עם הע"ס של או"ח שלה, הם הממשיכים ומאצילים את הע"ס של הגוף, ולכן נקראים הע"ס שלה, בשם שרשים, אל הספירות של הגוף.

פרק ב

עמד שם למטה מספירת המלכות: כבר נתבאר, שהתפשטות הא' דעקודים היה בקומת כתר, משום שזווג דהכאה היה שם, במסך שבעביות דבחי"ד, ונודע, שקומת כתר הזו, אחר שנסתלק מהתפ"א דעקודים, שוב לא חזר לירד בהתפ"ב, אלא שנשאר במקורו במאציל, דהיינו המלכות של ראש, שהיא בחינת המאציל שלו, כמ"ש כאן הרב, וזה אמרו, כי עמד שם למטה מן ספירת המלכות, שבי"ס הנקראות שרשים דעקודים כלומר, שקומת הכתר הזו, שחזרה אל המאציל, דהיינו למלכות דראש, להיותו הענף של המלכות, וע"כ, כשחזר אליה, נמצא שעומד מתחתיה. וצריכים לדעת ההבחן בין המלכות דראש, שהיא בעלת המסך, שבה זווג דהכאה והאו"ח, ובין אור הכתר שעלה, שהוא בחינת אותו האור, שכבר היה מלובש בכלי, אלא שחזר ויצא משם, והוא עתה בחינת אור בלי כלי. וזכור זה לכל ההמשך.

פרק ג

א ג) **פניהם כלפי מטה להאיר בעולם העקודים ע"י אותו הכתר**: פירוש, כי גם אחר ההסתלקות של העקודים, צריכים הכלים דעקודים לקבל אור מן הע"ס של ראש, והיינו כדי להחיותן, שהיא הארה מועטת, המספקת כדי קיומם בלבד. והנה הארה זו המה צריכים לקבל באמצעות אור הכתר, שעומד מתחת המלכות דראש, כי זה הכלל, שכל הבא ומושפע להפרצוף, הוא מושפע על ידי ספירת כתר של אותו פרצוף, להיותו השורש העליון של הע"ס ההם. ולפיכך גם כאן, אע"פ שאור הכתר כבר נסתלק מהפרצוף, מ"מ אין הכלים יכולים לקבל את ההארה כדי להחיות, הנ"ל, זולת, ע"י אור הכתר, שעומד מתחת המלכות של ראש. כנ"ל.

ב **הכתר העליון של השרשים גם הוא חושק להשפיע וכו' ויולידו תולדות**: כלומר, כי מלבד החיות אשר הענפים מקבלים מן אור הכתר שלהם, העומד תחת המלכות של ראש, כנ"ל, בדיבור הסמוך, הנה יש להם חשק להשרשים העליונים שבראש, להשפיע לענפיהם הארה מרובה המספקת להם, שיוכלו להזדווג ולהוליד תולדות. והארה מרובה הזו, אינה מושפעת להם זולת על ידי כתר העליון של השרשים דהיינו, ע"י זווג בהמסך דמלכות של ראש, שמשפיע אל אור הכתר העומד תחת המלכות ההיא, ומשם מושפע אל הענפים. כמ"ש עוד לפנינו.

פרק ד

א ד) **הזכר והנקבה שבכלי הכתר של הענפים העליונים**: הם הרשימו דכתר עם הרשימו דבחי"ג, הכלולים בהמסך שעלה ונסתלק מהתפ"א להמלכות של ראש (כמבואר בחלק ד' פ"ד באו"פ סעיף נ' עש"ה). ואע"פ שהבחי"ד לא השאירה רשימו, וא"כ מאין יש כאן רשימו דקומת כתר. אמנם יש בכל בחינה ב' מיני רשימות כי יש בחינת רשימו דהמשכה, שהוא שייך לבחינה תחתונה של המדרגה. ויש בחינת רשימו של התלבשות האור שהיא שייך לבחינה העליונה שבקומת המדרגה. (ועי' בזה בהסת"פ בחלק ד' אות מ"א) ויחס של ב' רשימות הללו הם כבחינות זכר ונוקבא אשר רשימו דהתלבשות, הוא בחי' זכר שברשימו, ורשימו דהמשכה, הוא בחי' נקבה שבהרשימו, ותדע, כי רק בחינת הנקבה של הרשימו דבחי"ד נעלמה, דהיינו, השייך להמלכות, אבל בחינת הזכר של הרשימו השייך לכתר, הוא נשאר וכלול בהמסך שעלה להמלכות של ראש כנ"ל.

ב **עולים שניהם וכו' ושם מקבלים הארתם ממנו**, הנה העליה נעשה על ידי הזדככות המסך שבטבור דהתפ"א, עד שנעשה זך כמו המאציל, דהיינו המלכות דראש, כי השואת הצורה מיחד את הרוחניים לאחד: וכיון שהמסך דגוף נעשה זך כמו המסך של הראש, נבחן שעלה ונתיחד עמו במקומו לאחד. ונודע שאין הסתלקות נוהג בראש, כל עיקר. אלא המסך אשר שם, נמצא תמיד בזווג דלא פסיק עם האור העליון, ולפיכך גם המסך שעלה לשם, נכלל עמו ג"כ בהזווג שלו, ומקבל עמו יחד מהאור העליון. וזה אמרו, "שעולים שניהם וכו' תחת המלכות ושם מקבלים הארתם ממנו". דהיינו, ע"י שנכלל בהזווג העליון אשר שם. כמבואר.

ג **ואחר שקבלו כל צרכם**, פי' עד שנעשו ראוים להתפשט, עם הארתם זו שקבלו, אל מקומם להגוף. כמ"ש לפנינו.

ד **הופך עתה פניו כלפי מעלה**, כלומר כי נפסק הזווג השייך לאור הכתר שאז מפסיק הארתו מלהתפשט להזו"ן אשר תחתיו. וזה מכונה שאחוריו הוא כנגד הזו"ן, כי מניעת

הארה, מכונה בשם אחור. וטעם הפסק הארתו, יתבאר לקמן, שהוא משום, שהגיע הזווג אל הנוקבא הכלולה בהרשימו, שהיא עביות דבחי"ג, הממשיכה, רק מקומת חכמה, של השרשים העליונים, ולא מן הכתר דשורשים, וע"כ אין אור הכתר שמתחת המלכות מקבל עוד אור בשביל הזו"ן אשר תחתיו. ואחר שנעשה הזווג דבחי' ג' הנז', הנה אז, תיכף מתפשטים הזכר והנקבה אל הגוף להכלי דכתר שיש שם כמ"ש לפנינו. ונעשה התפשטות הב' דעקודים.

פרק ה

א **אלו הכלים של העקודים, הם הכלים הראשונים**: היינו, הכלים של התפשטות הא', אשר הזכר והנקבה של הכתר הנ"ל עלו משם. (עי' לעיל חלק ד' פ"א אות ה' בדברי הרב ובאו"פ).

ב **האור העליון היה נמשך למטה וכו' היו הכלים מתבטלים**: כלומר, אם היה מתפשט קומת כתר בחזרה אל הכלים, כמו שהיה מתחלה בטרם הסתלקותו, אז היה נמצאים הכלים שנעשו בעת הסתלקות היו חוזרים ומתבטלים, מטעם שכתב הרב לעיל חלק ד' פ"ו אות ג' ע"ש.

ג **הוצרך שהאורות לבדם של הזו"ן שבכלי הכתר יעלו למעלה**, כי בהיות שהזו"ן דכתר הללו, שעלו למעלה ע"י המסך שנזדכך, אין להם רק עביות דבחי"ג, כנ"ל בסמוך ד"ה הזכר, ע"ש ע"כ אינם ממשיכים רק קומת חכמה, ואור החכמה מתלבש בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה וכו'. ונמצא שכל כלי חסר הרבה משיעור אור הראוי לו כי כלי הכתר, אין לו עתה, אלא אור החכמה, הנמוך ממנו הרבה. וכן כלי החכמה, אין לה אלא אור הבינה וכו', ומחמת זה, הוכר העביות שבהכלים, באופן שלא יוכלו להתבטל.

פרק ו

א ו) **לא מטי בכתר הוא, לפי שעולין זו"ן של הכתר למעלה**: כלומר, ענין הסתלקות קומת כתר דהתפ"א, שנקרא לא מטי בכתר, הוא ענין הסתלקות זו"ן של הכתר למעלה, דהיינו, שנמצאים עולים שמה, להכלל בהזווג העליון, שבהמלכות של ראש. וכבר נתבאר ענין זה באורך בחלק ד' או"פ פרק ד' סעיף נ', ומשם תדרשנו. ואביא כאן רק התמצית ובקיצור, כדי שיספיק לבאר דברי הרב שבכאן. והנה נתבאר שם, שכל עיקר סבת הסתלקות האורות מן התפשטות הא' דעקודים, היה רק מטעם עלית המלכות לבד, שפירושו, הזדככות המסך שבכלי מלכות, שבעלית המלכות לז"א, שהוא בחי"ג, נעלם קומת כתר. ואח"כ, שעלה גם מז"א אל הבינה, נעלם ג"כ קומת חכמה. ואח"כ, שעלה מהבינה אל החכמה, נעלם קומת בינה וכשעלה מהחכמה אל הכתר, נעלם

גם קומת ז"א. ואח"כ כשעלה גם מכלי של הכתר אל המאציל, דהיינו למלכות של ראש, נעלם כל האור כולו דהתפשטות ההיא. והנה כל האורות הללו שנסתלקו משם, הניחו רשימות אחריהם, בהכלים שלהם. חוץ מהמלכות, דהיינו בחי"ד, שלא השאירה אחריה שום רשימו אחר הסתלקותה. גם נתבאר שם אשר המלכות דהיינו המסך שבה, בשעה שהוא מזדכך ועולה מבחינה לבחינה, נמצא נכלל בהרשימות, שהשאירו האורות אחריהם בהבחינות ההם. כי בהזדכך המסך מן בחי"ד לבחי"ג, שהוא כלי דז"א, הרי הוא נכלל בהרשימו, שנשאר שם מאור הז"א אחר הסתלקותו, וכן אח"כ שעלה ונזדכך לבחי"ב, שהוא כלי דבינה, הוא נמצא נכלל, גם בהרשימו, שנשאר שם מאור הבינה אחר הסתלקותה. וכן כשעלה לחכמה, נכלל ברשימו דחכמה. וכשעלה לכתר, נכלל ברשימו דכתר. באופן, שבעליתו אחר כך מהכתר להמאציל נמצא המסך כלול מכל הרשימות, שישנם בהע"ס דהתפ"א, חוץ מהרשימו דבחי"ד, להיותו נעלם אפילו מהמלכות דהתפ"א בעצמה, כנ"ל.

ותדע, שעקרם של הרשימות ההם, הכלולים בהמסך, הנה הם העביות של בחי"ג, הנשארה מקומת חכמה. ועביות מבחי"ד מבחינת התלבשות, הנשארה מן קומת כתר, כי הרשימות מהקומות שהם נמוכים מהם, המה נכללים בהרשימות העליונים הנ"ל.

ותדע שאלו ב' הרשימות הנ"ל, אע"פ שקומת כתר, עולה עד אין ערך על קומת חכמה, עכ"ז כאן יכולים שניהם להיות מדרגה אחת, אלא רק בהבדל של זכר ונקבה. והוא מטעם, שהרשימו של קומת כתר אינו אלא חצי רשימו, ולא עוד, אלא שחסר לה אותה מחצה החשובה ביותר. כי כבר מובא לעיל, אשר כל רשימו נבחנת בשנים: לרשימו דהמשכה ולרשימו דהתלבשות. פירוש, כי גדלו של הקומה מדודה במדת העביות, אשר בהמסך, שהעב ביותר ממשיך קומה יותר גבוה, אמנם כיון שהקומה הגבוה צריכה לכלי היותר זך, לפיכך, יוצא לנו להבחין בכל קומה, ב' קצוות הפוכות, הנערכים זה על זה: כי כשם שהקומה הגדולה ביותר, נמצאת מחויבת מקצה האחד, שיהיה לה מסך וכלי מלכות העבים ביותר, שהם כלי ההמשכה לקומה הגדולה, הנה מקצהו השני, נמצאת מחויבת לכלי קבלה היותר זכים, שהם יתאימו להתלבשות האור הגדול ביותר.

ולפיכך אותם הרשימות, שנשארו מן התפ"א, נבחנים כל אחד בשני החצאים הנ"ל, דהיינו רשימו דהמשכה ורשימו דהתלבשות, ותדע, שהרשימו דהמשכה הוא העיקר, כי זווג העליון נעשה עליה, וממנה עולה האו"ח, המקשר והמלביש את האור העליון בהפרצוף.

ובהמתבאר תבין היטב למה נחשבים הרשימו דקומת כתר עם הרשימו דקומת חכמה

לזכר ונוקבא, שלכאורה, תמוה מאד, הלא נודע, שזכר ונקבה צריכים להיות בהשתוות זה לזה, דאל"כ, איך יהיה להם נגיעה זה עם זה, ואיך ישפיעו ויקבלו זה מזה, וכאן, יהיה הזכר מקומת כתר והנקבה מקומת חכמה, אשר מעלת הכתר על החכמה הוא לאין ערך כנודע. ועם המתבאר, אשר הרשימו דקומת כתר, הוא רק מחציתו של רשימו זו, וגם מחציתו החלש ביותר, משום שאינו ראוי להמשכת האור מצד עצמה בלבדה, אמנם הרשימו דבחינה ג' הוא רשימו שלימה, הן מבחינת ההמשכה והן מבחינת התלבשות, ולפיכך נמצא, אשר הרשימו דבחי"ג השלמה, משתוה עם מחצית הרשימו דקומת הכתר. והבן זה. וזכרהו היטב לכל ההמשך שבכאן.

ולהלן יתבאר, איך זכר ונקבה הללו, מתחברים עם המסך שבמלכות של ראש בזווג אחד, בסבת עליתם שמה, אשר עי"כ המה חוזרים וממשיכים שוב התפשטות האור העליון להפרצוף, שהוא מכונה בשם התפ"ב. וזה אמרו "כאשר לא מטי בכתר, הוא לפי שעולים הזכר והנקבה של הכתר למעלה וכו' ואז שורש כתר עליון משפיע למטה". שהוא כמ"ש לעיל, שבשעה שלא מטי בכתר, דהיינו בהתפ"א שנקראת בכללה כתר הנה אז נמצאים עולים מקומת כתר הזאת, בחי' זכר ונקבה, שהזכר, הוא בחינת הרשימו דכתר של הקומת כתר, והנקבה היא בחינת הרשימו דחכמה של קומת כתר הזאת, והם עולים תחת המלכות של ראש, ומתחדשים שם בזווג חדש, כמו שמבאר והולך.

ב **הם נשארים במקומו וכו' השורש של המלכות עולה בשורש של היסוד**: וצריך שתדע כאן הכלל הזה, אשר עלית הענפים, שפירושו, הזדככות העביות שבהם, הנה זה גורם גם לעלית השרשים שלהם. ואע"פ, שאין הזדככות נוהג בשרשים, שהם הע"ס דראש, אמנם עלית השרשים, נמשך מן ההזדככות שבענפים גופייהו, כי יחס הענפים לשרשיהם, הם כיחס ה"פועל אל הכח" והם באמת מהות אחת, ואין בפועל, אלא מה שיש בהכח, ולפיכך אם יש איזה גילוי אל הענפים, שהם ספירות דגוף, הרי אותו הגילוי מחויב להופיע מקודם, בהע"ס של השרשים, וע"כ הן אמת, שענין זה של הזדככות והסתלקות אורות מבחינת התלבשותם בכלים, לא יתכן, שיארע בהע"ס דראש, שהרי כל עיקר התלבשות האורות בכלים אינה שם אלא רק בכח, אבל ענין התעלות מקום הזווג, ישנו שם ודאי, אלא שזה נעשה בסבת עליתם של הענפים שמה.

וידיעה זו היא מהחשובות ביותר בחכמה זו, ולקמן מרחיב הרב את ענין הזה לכל פרטיו, וכאן, הוא מדבר רק בדרך כלל, ואומר, שעלית הזו"ן של הקומת כתר דגוף, למתחת המלכות של ראש, גורם להתכללות אור הכתר בבחי' כלי המלכות של ראש, ושני התכללות הללו, שהם: התכללות זו"ן דכתר של הגוף בתחת המלכות דראש במקום אור

הכתר דגוף, והתכללות אור הכתר של הגוף בכלי המלכות עצמה, הם גורמים, שיעלה השורש דהמלכות, שפירושו המסך הכלול בכלי מלכות של ראש, אל מקום השורש של היסוד, דהיינו בבחי' העביות דבחי"ג, כמ"ש זה באורך.

ג **שורש כתר עליון משפיע למטה**, היינו השפעה רחבה בדרך זווג כדי להוליד תולדות, שהם הע"ס דהתפ"ב, הנקרא פרצוף ע"ב דא"ק, הנבחן לבחי' תולדה ובן אל פרצוף הא' דא"ק.

ד **הכנה לתחתונים לקבל**, היינו תיקון המסך, באופן שיהיה ראוי ומוכן להזדווג עם אור העליון. כמ"ש לקמן.

ה **הנוקבא של הכתר נכללת בזכר**, פירוש, שהזווג הזה, אינו נעשה על הרשימו דבחי"ג, שהיא בחינת הנקבה, כנ"ל, אלא, שנעשה על בחינת רשימו דבחי"ד, שהוא בחינת הזכר דכתר. אבל הנקבה נכללת עמו בהארת הזווג, כמו שיתבאר לפנינו.

פרק ז

א **כללות א' וכו', ב' אורות בב' כלים וכו' שנכלל זה בזה בכלי אחד**: פי' כי כל פירוד הרוחני הוא, על ידי שינוי הצורה, וכל חיבור הרוחני הוא השואת הצורה. ולכן אם למשל אור א' מלובש בבחי"ד והשני בבחי"ג, הרי הם נחשבים לשנים, שהרי שינוי הצורה שבהם מבדיל ביניהם, ונבחן שהם ב' אורות נפרדים לעצמם בב' כלים. אבל בשעה שנזדכך הכלי דבחי"ד ונשאר גם כן בבחי"ג, הנה אז נכללים ב' הכלים ונעשים לכלי אחד, להיותם שניהם בצורה שוה, וכן ב' האורות, נכללים זה בזה בהארתם, אע"פ, שמצד מוצאם מבחינת הע"ס דאו"י, המה שני מינים, כגון, שזה רוח וזה נפש.

ב **ב' אורות וכו' בב' כלים וכו' סוד אהבה**. היינו בחינת הזווג דנשיקין, ויתבאר במקומו.

פרק ח

המציאות שאנו בו שהם ב' אורות בלתי כלים: כי כאן נמצאים הזכר והנקבה בבחינת עליה, מחמת הזדככות המסך מכל העביות שהיה בו, שהשוה צורתו אל המאציל לגמרי, כנ"ל, ואלו הזכר ונקבה דכתר, אינם אלא רשימות שקטות, שאין בהם עביות כלל, אלא משום, שהיו מקודם בבחינת התלבשות בגוף, זה בקומת כתר דגוף וזו בקומת חכמה שבגוף, ע"כ, אנו מכנים אותם, בשם זכר ונקבה, כנ"ל. וזה שמדייק הרב להשמיענו כאן, "שהם ב' אורות בלתי כלים, שהם זו"ן דכתר שעלו למעלה". דהיינו כמבואר, שאין בזו"ן אלו מבחינת כלים ולא כלום, להיותם בסוד עליה.

פרק ט

א **שהנוקבא היא אור של חכמה**: כלומר, שהיא בחינת הרשימו, שהשאיר אור קומת חכמה אחר הסתלקותה, כנ"ל.

ב **והזכר הוא אור של כתר שנשאר בכלי**. כלומר, בחינת הרשימו, שהשאיר האור של קומת כתר, אחר הסתלקותו, כנ"ל, שהוא נשאר בכלי דקומת כתר, ועתה הוא עלה למאציל ע"י המסך שנזדכך, כנ"ל.

ג **שמזדכך אותו הכתר שנשאר למעלה בסוף השרשים**: הנה הרב משמיענו כאן, סדר שלם של זווג ולידת פרצוף תחתון על ידי העליון. ולכן, צריכים הדברים אלו להבנה מדויקת מאד. והנה כתב שאלו הרשימות שעלו מתוך ההסתלקות דהתפ"א, שהם רשימו דאור הנשאר בכלי דכתר, ורשימו מאור הנשאר בכלי דחכמה, עלו לתחת המלכות של ראש, אל המקום שהיה שם כללות האור דקומת כתר של התפ"א, אחר הסתלקותו משם. נמצא שיש לנו כאן, בהמלכות של ראש, ג' מיני אורות של הגוף דפרצוף הא' דא"ק, שיצאו משם אחר ההסתלקות ובאו להראש דפרצוף ההוא. שהם: כללות קומת כתר של הגוף, והרשימו, שאותו קומת הכתר, השאיר בהכלי דכתר של הגוף, אחר הסתלקותו, שאח"כ עלה גם הוא לראש, על ידי התכללותו בהמסך דמלכות דגוף שעלה, והרשימו ההוא נקרא זכר דכלי דכתר. וצריכים להבין שרשימו הזה הוא ענף של כללות קומת הכתר הנזכר, ובאמת, הוא עוד יותר מבחינת ענף, שהרי הוא חלק מעצמותו ממש, וכל ההפרש ביניהם הוא, כי כללות האור דקומת כתר, נסתלק לגמרי מן הגוף, תיכף אחר שנזדכך המסך מן העביות דבחי"ד, והרשימו הוא, אותו החלק שהניח אחריו שם בהכלי שלו, והנך רואה, שהם עצמות אחת. ועוד יש כאן רשימו ב', דהיינו, האור שהניח האור דקומת חכמה של הגוף דא"ק, תוך הכלי שלו אחר הסתלקותו מגוף ההוא, והיא הנקראת הנקבה של הכתר, שגם היא עלתה מהכלי דגוף שלה אל הראש, על ידי התכללותה בהמסך שנזדכך כנ"ל. (וכבר הארכנו בענין זה בחלק ד' באו"פ פ"ד סעיף נ'). וצריכים לעיין שם עתה היטב, כי כל הדברים משם צריכים להעתיק פה לולא חסתי על האריכות. וע"כ אני מקצר פה מאד.

וזכור היטב, אלו ג' השמות של ג' האורות, שהם: זכר דכתר, ונקבה דכתר ואור הכתר. על פי ביאורם הנ"ל, כי אי אפשר לבארם בכל פעם. גם תזכור שכל ג' אורות אלו, הם ענפי המלכות דראש, כי היא הוציאה אותם להגוף, בכח שינוי הצורה ועביות הגוף, שנתנה אליהם, הנקרא עביות שממעלה למטה, ועתה שחזרו ונזדככו מעביות הזאת, הרי חזרו שוב אליה, ונכללו בה כמתחלה. שזה מכונה, שהג' אורות עלו למקום המלכות דראש.

אלא שסדר עמידתם שם, נבחן, שכל ענף, עומד תחת השורש הקרוב שלו: כי אור הכתר שהוא כללות האור, שעלה ונסתלק מן הגוף, הוא הקרוב ביותר להמלכות, ואחריו עומד הזכר דכתר, להיותו ענף של אור הכתר, שהוא הרשימו, שאור הכתר השאיר בכלי שלו, כנ"ל. ואחריו עומדת הנקבה דכתר, להיותה מבחינת עביות דבחי"ג, שהיא ענף מזכר דכתר שהוא מבחי"ד. כנ"ל.

ותדע שעליות זכר ונקבה דכתר אל הראש, גרמו שם ב' זווגים בעליתם זאת: כי המסך והמלכות של ראש, עלתה תכף להיסוד דראש, שפירושו, שהמלכות עזבה את הבחי"ד שבה וקבלה העביות דבחי"ג של ראש. וטעם עליתה זאת היא, כי הסתלקות האורות דהתפ"א של הגוף, גרם להפסק ההשפעה של המלכות דראש, כי אין לה עוד למי להשפיע, ומתוך שכל ענין של המלכות דראש, רק להשפעה עומדת, כי אינה ראויה לקבלה מעת הצמצום ואילך, אלא, על ידי הזווג דהכאה הנוהג בה, היא מעלה או"ח, שע"י האו"ח הזה, שהיא מעלה, היא משפעת וממשכת את האור העליון לתוך הגוף. והנה בעת ההסתלקות האורות דגוף, אינה יכולה להשפיע לגוף, רק השפעה מצומצמת המספיק רק כדי קיום הכלים דגוף שלא יתבטלו לגמרי.

ולפיכך בעת ביאת המסך והרשימות דזו"ן דכתר שבו למקום המלכות, אשר הזווג לא פסק משם, הנה נמצאים שהם מתעבים תכף, מבחינת עביות דראש, בכל אותו השיעור הכלול בהרשימות, ומתוך שבחי"ד לא השאירה רשימו, ע"כ לא יכלו להתעבות יותר משיעור עביות דבחי"ג. ואז המלכות דראש, ברצונה הגדול להשפיע, כנ"ל, עזבה משום זה את העביות דבחי"ד שלה, וקבלה לעביות דבחי"ג, המכונה, שעלתה אל מקום היסוד, כדי לעשות שם זווג דהכאה חדש על מסך דבחי"ג, שע"י זה תוכל הנקבה דכתר, לקבל את ההשפעה שלה הזאת. וזהו זווג אחד שגרמו הזו"ן דכתר עם עליתם להראש.

אמנם יש כאן, גם רשימו דבחי"ד, אלא שהוא מבחינת התלבשות, דהיינו, בחינת הזכר דכתר, כנ"ל, והנה הרשימו ההוא מצד עצמה, אינה ראויה להמשכת האור על ידיה, שפירושו, שיעשה זווג דהכאה עם אור העליון, שיעלה או"ח, והאו"ח ימשיך אליו האור, כנודע. אבל הוא ראוי להתחבר עם הנקבה, שפירושו עם עביות דהמשכה. והבן היטב.

ולפיכך עשתה כאן המלכות של ראש בחינת זווג דהכאה על עביות משותף מבחי"ד דהתלבשות, ומבחי"ג דהמשכה, שבזה, העלתה או"ח, עד קומת כתר של ראש, כי נעזרה, עם העביות דבחי"ד של התלבשות כנ"ל. הרי נתבאר היטב ב' הזווגים, שעליות זו"ן דכתר גרמו בהמלכות של ראש, מכח עליתם והתכללותם בה: הא', הוא הזווג על העביות המשותף מבחי"ד דהתלבשות ובחי"ג של המשכה, שבזווג הזה, המשיכה קומת הכתר

דראש. הב', הוא הזווג, על העביות דבחי"ג לבד, שבזווג הזה הוא ממשיכה רק קומת החכמה של ראש.

ובהמתבאר עד הנה, תבין היטב את דברי הרב באן באות ו'. וז"ל "שעולין זו"ן של הכתר למעלה במקום זה הכתר שבסוף השרשים העליונים" פירוש, כי כן נבחן מציאותם בראש, כל ענף תחת שורשו: הנקבה תחת הזכר, והזכר תחת אור הכתר, (כנ"ל באו"פ דף רצ"ז ד"ה וזכור). וזה אמרו "והוא עולה במקום השורש של המלכות, ואז גם שורש מלכות עולה בשורש של היסוד, ושם נשארים שניהם בסוד היסוד, שהוא זו"ן". כלומר, שבשביל להשפיע אל הזו"ן דכתר שעלו, הוא עוזבת את הבחי"ד שלה, דהיינו, מקום המלכות של ראש, ומקבלת לעביות דבחי"ג, שהוא מקום היסוד של ראש. כנ"ל ד"ה ולפיכך.

אמנם תראה שהרב מדייק לומר "ושם נשארים שניהם בסוד היסוד, שהוא זו"ן". והוא, להורות השינוי שבכאן, כי בכ"מ שהמלכות עולה ליסוד, נמצא שהיסוד עולה אל הספירה שלמעלה הימנו, משום, שהמלכות קבלה לעביות דבחינה ג', והזווג, היוצא על עביות דבחי"ג, ממשיך רק קומת חכמה, שאז אור החכמה בא בכלי דכתר, והבינה בכלי דחכמה, וז"א בכלי דבינה, ומלכות בכלי דז"א. והנה כאן, לא עלה הז"א לכלי דבינה, אלא שנשארו שניהם בסוד היסוד, כדברי הרב.

וטעם הדבר, מתבאר היטב עם הנ"ל בד"ה אמנם. כי כאן נעשה זווג משותף מעביות דהתלבשות דבחי"ד, עם עביות דהמשכה דבחי"ג, שהמלכות דראש נכללה מהם, מכח הזכר והנקבה דכתר שעלו בה ע"ש, אשר משום זה השיתוף עם בחי"ד דהתלבשות, נעשה בה הזווג דהכאה, בהמשכת קומת כתר של ראש, וא"כ הרי בא אור הכתר בכלי שלו והספירות לא החליפו מקומותיהם, וממילא נשאר גם היסוד בכלי שלו ביחד עם המלכות שעלתה אצלו. באופן, שיש עתה בכלי של היסוד. ב' אורות יחד, שהם ג"כ חיבור זכר ונקבה, דהיינו, אור של עצמו שהוא זכר, ואור המלכות, שהיא נקבה, וזה אמרו "שהוא זו"ן", והבן.

וזה אמרו "ואז שורש כתר עליון משפיע למטה, אחר, שכבר יש הכנה לתחתונים לקבל". דהיינו כנ"ל, אשר הקומה היוצאת ע"י זווג המשותף הזה הוא קומת הכתר של ראש, שנמצא ע"כ, שורש כתר עליון, דהיינו, הכתר דראש, משפיע למטה, אל אור הכתר הנכלל בכלי המלכות, ומאור הכתר מגיע האור ההוא להרשימו שלו, הנקרא זכר דכלי דכתר, ומהזכר מגיע האור אל הנוקבא דכלי דכתר, להיותם שלשתם כלולים יחד, כנ"ל. וזה אמרו "ואז הנוקבא של הכתר נכללת בזכר". כלומר שעדיין לא נעשה הזווג המיוחד

לה בהמלכות של ראש, דהיינו זווג הב' הנ"ל, על העביות דבחי"ג לבדה, אלא שהיא נכללת בשיתוף עם הרשימו דהתלבשות של הזכר. והבן זה היטב.
וזה אמרו כאן אות ט' "וזה נמשך לו, ע"י שמזדכך אותו הכתר, שנשאר למעלה בסוף השרשים". ויש כאן הבנה חשובה מאד. כי זווג הזה שנעשה כאן עתה, הוא זווג עליון דראש, הנעשה ע"י המסך שבמלכות דראש, וא"כ איך יוכלל בזווג הזה גם אוד הכתר, שהוא אור שכבר התלבש בעביות הגוף, שהוא רחוק מאד מבחינת ראש. וזה שמשמיע לנו הרב "וזה נמשך לו ע"י שמזדכך אותו הכתר". כלומר, שבהיות המסך דגוף עלה ונזדכך מכל עביות שבגוף עד שעלה לראש, כנ"ל, הנה מחמת זה נשאב לגמרי כל בחינת הגוף, שהיה כלול באור הכתר. ונעשה זך כמו בחי' ראש ממש, וע"כ נכלל בהמלכות בזווג דראש, וקבל האור של כתר של הראש והשפיע להזו"ן דכלי דכתר, כנ"ל.

ד **ואז נכללת הנקבה בזכר**. כמ"ש בדיבור הסמוך, כי בחי"ג שלה, נכללה ונשתתפה עם הבחי"ד דהתלבשות של הזכר. ואח"ז יצאה מהשיתוף הזה, כי המלכות דראש עשתה אח"כ זווג מיוחד על הבחי"ג של הנקבה, כמו שמבאר והולך לפנינו.

ה **ג' בחי' אלו שוים בהארתם וכו' יקבלו האור שלהם מצד שורש כתר עליון**. כי שלשתם נכללו בהזווג הזה דמלכות של ראש, במסך המשותף מעביות של התלבשות של בחי"ד, עם עביות של המשכה דבחי"ג, שהאו"ח שעלה מכאן הלביש עד קומת כתר עליון, דהיינו, כתר דראש. כנ"ל. גם ענין התכללות של ג' אורות אלו כבר נתבאר לעיל, כי כל ענף, נכלל בשורש הקרוב לו, דהיינו, הנוקבא דכתר בזכר דכתר, והזכר דכתר באור הכתר, ואור הכתר בהמלכות. עש"ה.

פרק י

א **ואז צריך שגם הנוקבא של הכתר תקבל גם היא משורש העליון שלה**: פי' כי כל הזווג הגדול הזה, שנעשה על המסך המשותף דזכר ונקבה יחדיו, שהמשיך האור הגדול דכתר עליון, כמו שנתבאר, הנה נשאר אמנם כולו בראש ואינו יכול להתפשט לגוף, שהוא מטעם, שחסר שם, בחינת העביות של המשכה דבחי"ד. וענין השיתוף שנעשה עם בחינת המשכה דבחי"ג, היה מספיק להע"ס של ראש, משום שאין בהם בחי' התלבשות בפועל, אבל אינו מספיק להתלבשות בפועל בתוך הגוף.
ולפיכך, בו בעת, שנתעורר בזכר דכלי דכתר בחינת העביות דהתלבשות להתפשט עם האור הגדול הזה, לבחינת התלבשות בפועל, שפירושו להתלבש בהע"ס דגוף, ניכר תכף מחמת זה גם בחינת הגוף הכלול באור הכתר, שהוא עומד במקום המלכות של ראש, כנ"ל, אשר עם זה נשתנה צורתו מן המלכות דראש, שנבחן בזה, שנפרד תכף מן

המלכות ויצא משם למקומו, כי שינוי הצורה מבדיל ומפריש את הרוחנים, זה מזה, וכיון שיצא מן מקום המלכות, נמצא, שנפרש תכף מן האור של הכתר עליון, ולא נשאר בו אלא ההארה הקודמת המצומצמת. המכונה שהאור הכתר החזיר פניו למעלה ואחוריו למטה. כמ"ש לפנינו.

וזה אמרו, ואז צריך, שהנוקבא של הכתר תקבל גם היא משורש העליון דהיינו כמ"ש שאין הזווג נשלם ע"י הזווג הגדול דקומת כתר עליון, כי אין הארתו מתפשט להגוף, ולפיכך, צריכים אל הזווג הנעשה על בחינת הנקבה דכתר, דהיינו, על העביות דבחי"ג, השלימה, הן מבחינת המשכה, והן מבחינת התלבשות.

ב **משורש העליון שלה שהיא חכמה**. כמ"ש לעיל, אשר הרשימו שנשאר מקומת חכמה דהתפשטות הא' אחר הסתלקותה, שהיא בחינת עביות דבחינה ג' היא הנעשה כאן לבחינת הנוקבא דכתר, והיא המקור להתפ"ב הזה.

ג **השורש של החכמה העליונה יורדת בבינה ובינה בחסר וכו'**. כלומר, כי בחינת הזווג הנעשה על בחינת הנקבה דכתר, שהיא בחי"ג, היא גורמת אל ירידת המדרגות מראש עד סוף: שהכתר יורד למדרגת החכמה, וחכמה יורדת למדרגת הבינה, ובינה יורדת אל מדרגת החסד, וכו', עד שיורד היסוד למדרגת המלכות.

וטעם הדבר הוא משום שהזווג הזה שנעשה על עביות דבחי"ג אינו מעלה או"ח ואינו ממשיך, אלא קומת חכמה, וע"כ נמצא מבחינת הזווג הזה, אשר אור החכמה יורד ומתלבש בכלי דכתר ונבחן, שירד הכתר ממדרגתו ובא אל מדרגת החכמה, וכן אור הבינה מתלבש בכלי דחכמה, וירדה ספירת החכמה אל מדרגת הבינה, וכר' עד שאור המלכות התלבש בכלי דיסוד, וירד היסוד אל מדרגת המלכות.

ד **הכתר וכו' כי אין לו דמיון עם שורש המלכות**. כי בעת עלית המסך והספירות, למעלה להמאציל, שפירושו שנזדככו לגמרי מכל בחינת העביות דגוף דהיינו ממעלה למטה, שבזה באו בהשואת הצורה עם המלכות של ראש, וע"כ נבחן, שהאור דקומת הכתר שעלה מן הגוף, בא במקום המלכות, להיותו אז זך כמו המלכות, ואין ביניהם שום שינוי צורה כלל, כדברי הרב לעיל באות ט' שכתב "וזה נמשך לו עיד"ז שמזדכך אותו הכתר, שנשאר למעלה בסוף השרשים" (וע"ש באו"פ דף רצ"ט בד"ה וזה אמרו כאן) אמנם אחר שנשלם זווג הא' הנ"ל, שהמשיך קומת הכתר העליון, בבחינת ממטה למעלה, הנוהג בהראש, שאז הגיע שעתו, להתהפך ולהתפשט גם ממעלה למטה, שפירושו להתלבשות בגוף, כנוהג בכל הזווגים כנודע. והינה אז, נתעורר אור דכתר שבמקום המלכות דראש, לחזור ולהתפשט לגוף, כמו שהיה שם מתחלה, אמנם כיון שבחינת הנוקבא של ראש,

לא היתה במקומה בבחי"ד, כי היה חסר שם בחי"ד דבחינת המשכה, (כנ"ל באו"פ דף ש' ד"ה ואז צריך) ע"כ לא היתה יכולה להתפשט ממעלה למטה לע"ס מינה ובה עד הטבור הגוף, ונשאר כל אור הגדול של זווג הזה בהראש.

אמנם, כיון שנתעורר אור הכתר הנ"ל, לחזור ולהתפשט לגוף כבתחלה, אע"פ שלא חזר, מ"מ גרם לו התעוררות זו, להתגלות העביות דגוף שבו מעת היותו שם בתחלה וכיון, שנתגלה בו העביות דגוף, הרי נשתנה צורתו בזה מן המלכות של ראש, ואין לו עוד שום דמיון עמה, כי נתרחק ממנה כרחוק בחינת גוף מבחינת ראש.

וזה אמרו, "ואז אותו הכתר שעלה במקום שורש המלכות יורד במקומו, כי אינו יכול להיות שם, כי אין לו דמיון עם שורש המלכות וגם הוא ענף,והמלכות היא שורש". והיינו כנ"ל, שאחר שנשלם הזווג, נתעורר בו העביות דגוף, ונשתנה צורתו מן המלכות עד שאין לו עוד שום דמיון עמה, ולפיכך בהכרח, שירד משם וחזר למקומו. וזה אמרו "כי זה שורש וזה ענף" כי בחינת הגוף הוא ענף ובחינת הראש, הוא שורש.

ה **יורד למקומו**. שהוא מתחת כלי המלכות של ראש דהיינו בחינת בינוני בין ראש לגוף, כי לגוף לא יוכל לירד ולהתפשט מטעם שהנוקבא של ראש אינה מתפשטת בע"ס דאו"ח שלה להיות לכלים להלבישו, כנ"ל בדיבור הסמוך. ובראש לא יוכל להיות, מטעם שינוי צורה הנ"ל, וע"כ הוא נבחן, בבחינת בינוני ביניהם.

ו **שכולם שוים בקבלתם משורש הכתר עליון**. פי', כי מטרם שנעשה הזווג הב' על המסך דעביות מבחי"ג דהיינו על בחינת הנקבה דכתר לבדה, הרי עדיין הנקבה כלולה עם בחי"ד של הזכר, והזכר דכתר כלול באור הכתר, כנ"ל, וע"כ, שלשתם שוים עתה בקבלתם מכתר עליון, כלומר, מבחינת מה שהמה מקבלים עדיין, מקומת כתר של ראש.

פרק יא

א **ואז נמשך הארת שורש חכמה למטה**: כלומר, שנעשה הזווג על המסך של בחי"ג של המלכות דראש בלי השתתפות עם העביות דהמשכה דבחי"ד, אשר אז האו"ח העולה ממטה למעלה, אינו משיג קומת כתר עליון, אלא רק, עד קומת חכמה העליונה של הראש. וזה אמרו "ואז נמשך הארת שורש חכמה למטה". דהיינו חכמה של ראש, כנ"ל.

ב **הזכר נכלל בנוקבא כו' בשוה קבלו משורש הכתר עליון**. פי' כי עתה שנעשה הזווג על המסך דבחי"ג שהוא ממשיך רק קומת חכמה של ראש, ונמצא שאור החכמה של ראש, התלבש בבחינת כלי דכתר של ראש, כמו שמבאר והולך וכיון שגם בראש נתכללו הכתר וחכמה זה בזה, נמשך מזה, שגם הזכר, שהוא רשימו דקומת כתר, והנקבה, שהיא בחי' רשימו דקומת חכמה, כנ"ל, נכללו גם הם זה בזה, והזכר, מקבל אור הזווג של

הנקבה. וזה אמרו "כיון, שהזכר והנקבה קבלו בזווג הא' בשוה, מכתר עליון של הראש, כמו כן גם עתה אחר שבא אור החכמה לכלי דכתר של ראש, המה מקבלים ג"כ מכלי דכתר, שניהם בשוה, כמבואר.

ג **הנוקבא מקבלת תחלה מכל הג' שבכאן והם מקבלים ממנה**. כלומר, כי מתחלה בזווג הא' שנמשך קומת כתר של ראש, נמצא שאור הזווג היה שייך אל אור הכתר שעלה מהגוף להמלכות דראש, וכן לזכר דכלי דכתר, שהוא הרשימו דקומת כתר, אבל להנוקבא לא היה שום שייכות בזה האור דכתר עליון, להיותה הרשימו דקומת חכמה כנ"ל, ונמצא, שהנוקבא היא המקבלת מכל אלו הג' האורות, מחמת התכללותה בהם כנ"ל. אמנם עתה, שהזווג נעשה על הבחינה שלה, דהיינו בחי"ג, נמצאת הנוקבא עיקר המקבלת, מאלו הג' האורות כי שאר השנים, אין להם שייכות לקומת חכמה, אלא, שמקבלים ממנה.

פרק יב

א **קרובה לשורש כתר אינה יכולה להאיר ואורה מתבטל באור הנמשך מן הכתר**: כלומר, אם לא היו יורדים המדרגות, אלא, שהיה אור הכתר בכלי דכתר ואור החכמה בכלי דחכמה וכו' הרי אז, לא היתה יכולה אור חכמה להשפיע לגוף, משום שהיא מתבטלת אז באור הכתר, כי כל ספירות התחתונות מתבטלות, ואינן נכרות כלפי ספירה העליונה שבהמדרגה. ולכן, כל מדרגה אע"פ שיש בה ע"ס אינה נקראת רק על שם העליונה שבהם, כנודע, וע"כ, אי אפשר לאור החכמה שתתגלה למטה, אא"כ שיעשה הזווג על בחי"ג בלבד, כי אז יורדים המדרגות, ובא אור חכמה לכלי דכתר, אשר אז יהיה אור החכמה הספירה העליונה ותהיה ניכר הארתה.

ב **וז"ן חוץ מהכלי שלהם, וא"כ אין החכמה יכולה להשפיע**: כלומר כל זמן שהם בראש, נמצאים שהם בלי כלי. ולפיכך כל זמן שהמדרגות במקומם ואור כתר עליון בבחי' כלי שלו, הרי הארתו מגיע תמיד להזו"ן, ואינם מוכנים לקבל מאור אחר הקטן ממנו. וע"כ, צריכים לירידת מדרגות, שאור הכתר לא יאיר בכלי שלו, אלא אור החכמה. כנ"ל.

ג **תתרחק החכמה ותרד למטה במקום בינה וכו' ואז ישאר המקום שלה פנוי**. פירוש, שבשעה, שמדרגת חכמה יורדת למדרגת בינה נמצא מדרגה של חכמה פנויה, ואין מקום, אחר אל אור החכמה להתלבש אם לא בכלי דכתר כי הכלי של עצמה משמשת לאור הבינה.

ד **בעוד שהשפע הנשפע משורש הכתר ממלא אותו מקום חלל הפנוי, אז החכמה משפעת למטה**: פירוש, כי בעוד שאור הנמשך מהכלי דכתר, ממלא אותה מדרגת חכמה

החסרה, דהיינו, שאור חכמה עצמה מתלבש שם, כנ"ל, הנה אז מדרגת החכמה משפעת למטה, ואינה בטלה באור הכתר, כנ"ל, להיותה עתה הספירה העליונה שבראש, ואין מדרגה אחרת למעלה ממנה.

פרק יג

לא תפסיד הארתה בהתרחק מן המאציל מדרגה א': כלומר, אחר שירד כלי דחכמה למדרגת בינה מטעם שהתלבש בה אור הבינה כנ"ל, הנה לא נעשה בזה שום הפסק בין הספירות, לסבת מדרגת חכמה החסרה שם, מטעם, שאומר להלן, כי לא נשאר שם שום חלל פנוי, בתוך המדרגות, כי הכלי דכתר, שבה התלבש אור החכמה, נמצאת שממלא מקום חסרון ההוא. וזה אמרו, "עתה שאור הכתר ממלא מקום החלל ההוא יש דרך ומעבר אל אור המאציל להשפיע בשורש חכמה" כלומר, שאור החכמה שמושפע מהמאציל הוא מושפע בכלי דכתר, ונמצא הכתר ממלא מקום החכמה. והבן.

פרק יד

א **והנה אחר שקבלו זו"ן משורש החכמה ג"כ, אז אין צריכים לינק עוד ואז יורדים זו"ן בכלי שלהם**: כלומר, כי אחר שנעשה הזווג על עביות דבחי"ג השלמה הן מבחינת המשכה והן מבחינת התלבשות, ע"כ יכולה הנוקבא של הכתר להתפשט ממעלה למטה בע"ס, אל הגוף, עם האור שמקבלת מהראש, שעמה יחד יורד ומתפשט ג"כ הזכר דכלי דכתר, אל הגוף, וזה אמרו ואז יורדים זו"ן בכלי שלהם, דהיינו הגוף.

ב **ואז שורש החכמה נתעלה למקומה וגם שורש הכתר אוסף האור אליו**. פי' כי ענין ירידת המדרגות הנ"ל הנעשה בראש, לא היה אלא לשעת הזווג, אבל אחר הזווג, ואחר שירדו הזו"ן לתוך הכלי שלהם, שוב חזרו המדרגות למקומם כבתחלה, וחזר אור הכתר עליון לכלי דכתר, ואור החכמה לכלי דחכמה וכו' ואע"פ כן, לא האיר הכתר עליון, אל אור הכתר שמתחת המלכות, עד שיוכל להתפשט להגוף כבתחלה, אלא "ששורש הכתר אסף האור אליו, ואותו הכתר שבסוף השרשים, אינו מקבל רק חיות הצריך לו לבד". ולא באופן שיוכל לחזור ולהתפשט תוך הגוף כבתחילה. וטעם הדבר הוא, כנ"ל.

ג **מטי בכתר אל הכלי**. כי אותו אור של הזווג הנעשה בבחי' הנקבה דכתר בבחי"ג של ראש, שהוא בקומת חכמה והוא מתלבש בכלי דכתר, כנ"ל, הוא יורד עם הזכר ונוקבא הנ"ל, לתוך הגוף, ומתלבש ג"כ בכלי דכתר דגוף. וזה אמרו "כי חזר האור בכלי שלו" דהיינו בכלי דכתר השייך לאור חכמה מצד שנמשך כן מבחינת הזווג. וע"כ הוא נקרא מטי בכתר דגוף.

ד **שורש כתר עליון נקרא לא מטי למטה בעקודים**. כלומר, כשנאמר, מטי בכתר דגוף, אין הפירוש, שאור הכתר של ראש מאיר בגוף, כי זה האור של הכתר, הוא תמיד, לא מטי תוך הגוף. אלא הפירוש הוא אור החכמה של ראש, כנ"ל אלא שהוא מתלבש בכלי דכתר.

ה **הרי העלינו וכו' כתר, ואין בו רק אור החכמה**. משמיענו לדעת, אשר בכל ההתפ"ב הזו, כשנאמר, אור הכתר המשמעות היא, רק אור החכמה, כי כן נתבאר כאן, שאין כלל אור הכתר בגוף אלא אור החכמה לבד, כנ"ל. אלא משום שמתלבש בכלי דכתר, אנו מכנים אותו אור הכתר.

פרק טו

א **חלקים הראוים להביט אל האור**: מקום ההשפעה, או מקום הקבלה של הכלי, מכונה בשם "פנים". וההשפעה או הקבלה עצמה, מכונה בשם "הסתכלות או "הבטה". וזה אמרו "כאשר מסתלק האור מהכלי, יהיה בו חלקים הראוים להביט אל האור ההוא" כי כל הסתלקות נעשה ע"י הזדככות העביות שבהמסך המתוקן בהכלי. ונודע, שיש ד' בחי' בהמסך, ולמשל, אם נזדכך בחי"ד של הכלי, ונתרחק האור מהכלי מסבתו, הנה עוד נשאר בהכלי ג' בחינות של עביות, שהאור עדיין לא נתרחק מהם והם ראוים עוד להביט אל האור.

ב **יתרחק מהם הבטת פנים אל פנים כפי שיעור התרחקו**. אם נזדכך העביות מבחי"ד הנה נתרחק האור מן הכלי כפי שיעור הבחי"ד, ולא מיתר ג' הבחינות, ואם נתרחק גם מבחי"ג יתרחק האור גם משיעור העביות של בחי"ג מהכלי, ולא משאר הכלי שהוא מבחי"ב ולמעלה, וכו' עד"ז.

ג **ואז הכלי הפך פניו למטה**. וצריך לזכור כאן כל מ"ש הרב בהתפ"א דעקודים בחלק ד' בענין האו"ח היורד מהקומות היוצאות בשעת ההזדככות ומאיר אל הכלים הריקנים הנמצאים מתחת מקום הזווג, וענין הכאה שהארות אלו עושים עם הרשימות הנשארים באותם הכלים, (וע"ש בחלק ד' פ"ג אות ט' ובאו"פ סעיף נ' וסעיף פ') ומשם תבין, כי אחר שנזדכך העביות למשל, מבחי"ג אל בחי"ב, שנעשה הזווג בבחי"ב, ובחי"ג נשארה ריקנית בלי אור שלה, הנה אז, יורד האו"ח מהארת הזווג דבחי"ב, לתוך הכלי של בחי"ג הריקנית, ונעשה הכאה ובטישא בין האו"ח היורד ובין הרשימו, שיש בהכלי הריקנית, והאו"ח מתוך שבא עתה מהארת זווג, נמצא מתגבר על הרשימו דבחי"ג שנשאר בהכלי, משום שהרשימו הוא מהסתלקות הזווג. וע"כ הרשימו מוכרח לצאת משם ולעלות ממעל להכלי בסוד תגין, ונותנת מקום להאו"ח לירד לתוך הכלי שלה. ותדע, שאו"ח

הזה שירד לתוך הכלי הריקנית פועל בהכלי, שיהפך פניו למטה ואחור שלו למעלה, כדברי הרב כאן.

כי ידעת שמבחינת המשכת האור שבהכלי, נחלק ונבחן דופן הכלי לב' חצאים, המכונים פנים ואחור, או פנימיות וחיצוניות, כדברי הרב (בחלק ד' פרק ה' אות ג' ע"ש) ולפי"ז נמצא שאותו כלי הריקנית של בחינה ג' הנ"ל, נמצא נחלק לפנים ואחור, אשר חצי דופן שלו העב יותר נקרא פנים, להיותו הממשיך את אור העליון אליו ע"י זווג, וחצי דופן שלו שאינו עב כל כך נקרא בשם, אחור. להיותו שקט בהכלי, ואין להאור שום נגיעה עמו. והבן היטב.

וכל האמור הוא רק בעת שהאור ישנו בהמדרגה, אמנם בשעת הסתלקות האור מהמדרגה דבחי"ג, לבחי"ב, שנעשה הזווג בבחי"ב, שהארת הזווג הזה, יורד לכלי דבחי"ג הריקנית, כנ"ל, נמצאים ב' חצאי דופן הנ"ל, שמתהפכים וחציו דפנים נעשה אחור, וחציו דאחור נעשה לפנים. כי האו"ח היורד מבחי"ב לתוך הכלי הריקנית, נמצא מתרחק מהעביות דבחי"ג, אשר שם, להיותו אור מבחי"ב, והוא מתקרב לחצי דופן הכלי הקרוב ביותר לבחי' ב' ומאיר שם. הרי שהעב ביותר מאותו הכלי, אינו מקבל שום הארה מהאו"ח ההוא ונעשה עתה לבחינת אחור הכלי, והזך ביותר מאותו הכלי, נעשה עתה לפנים של הכלי, כי האור מאיר רק בחלקו הזך. וזה אמרו "ואז הכלי הפך פניו למטה". כי אינו יכול לקבל כלום מהארת הזווג, הנעשה בבחינה העליונה, ונעשה הפנים לאחור, ונמצא הופך אחוריו למעלה, כי הוא עתה כל המקבל מהארת או"ח שירד אליה. ונעשה האחור לפנים. שזה מכונה התהפכות.

ד **שנעשה עתה בחינת כלי וכו'**. אבל אחר כך, שגם בחינה העליונה ממנה נעשית לבחינת כלי, דהיינו, שנסתלק הזווג גם משם, ונמצא נפסק הארת האו"ח הנ"ל מלירד אליה, הנה אז מחזיר הכלי פניו למעלה כבתחלה, כי האחור שלו אבד עתה כל מעלתו, כי הרשימו מתחלת עתה להאיר להכלי, והארת הרשימו מגיע רק לבחי' הפנים דכלי, כמו האור בטרם הסתלקותו, ואינו מגיע לבחינת האחור שלו. ונמצא הכלי שב על היכנו כבתחלה.

ה **מסתכל באור עליון וכו' דרך אחור**. כלומר, כי אז, נמצא שהארת הזווג היורד אליו מבתחנה העליונה מתקבל רק דרך האחור של הכלי, שהוא החלק היותר זך שבו. וזה מכונה אשר הפך אחוריו למעלה. כנ"ל.

פרק טז

א **האור העליון יקרא עתה אחור בעת הסתלקותו**: ענין הכינויים פנים ואחור אינו נוהג, אלא בכלים, כי באור הם מכונים התפשטות והסתלקות, ומה שהרב מכנה כאן, את הסתלקות האור בשם אחור, הוא בבחינת השאלה להיותו רוצה להביא בהשואה ענין הסתלקות האור עם ענין האחור שבכלים ולכנותם בשם אב"א, ומה שהאו"ח היורד להכלים הריקנים נקראים בשם אחור והסתלקות, כבר ביאר זה הרב בחלק ד' פרק ג' אות ד' עש"ה.

ב **שהאור נתרחק ממנה תוכל להפוך פניה** למעלה כי אחר שנפסק הזווג גם מבחינה העליונה, ונפסק הארת הזווג מלירד להכלי, הנה אז חוזר הרשימו להאיר בהכלי, ונמצא הכלי מחזיר פניו למעלה כבתחלה. והפנים מאירים מבחינת הרשימו, ואחורי הכלי למטה כבתחלה, כי אינו מקבל עתה שום הארה. כנ"ל בד"ה ואז הכלי, שהארכנו בזה. עש"ה.

פרק יז

עד שיתרחק מהאור שיעור ספירה אחת: כי כל עוד, שיש זווג בספירה העליונה הרי מגיע משם הארת הזווג להספירה הריקנית שמתחתיה, שאז מגיע הארה זו רק לבחינת האחור שבהכלי, ולא כלום להפנים, כנ"ל, ונמצא פניו של הכלי למטה. אבל אחר שנתרחק האור גם מספירה העליונה, אע"פ, שעדיין יש זווג בהספירה שממעל להעליונה, עכ"ז, אין הארת הזווג מגיע, אלא מעליון לתחתון דהיינו, מהסבה אל המסובב, אבל לא ממעל מהסבה שלו. וע"כ, חוזרת הארת הרשימו, ומחזיר פניו למעלה, כנ"ל. וזה שמדייק "עד שיתרחק מהאור שיעור ספירה אחת". כמבואר. והבן היטב.

פרק יח

א **הכתר עם האור העליון הם אב"א**:

והוא מפני שהבחי"ד לא השאירה רשימו ונודע, מהבחי"ד היא הממשיכה אור הכתר, ואע"פ, שאור הכתר עצמו הניח רשימו בהכלי שלו, אמנם היא רק בחי' רשימו דהתלבשות ולא בחי' רשימו דהמשכה, כנ"ל (באו"פ דף רצ"ד ד"ה לא מטי בכתר, עש"ה). שהוא נבחן לבחינת האחור, כלפי בחינת המשכה ונבחן משום זה, שאחוריו למעלה ופניו למטה.

ב **שכתר וחכמה יהיו פנים בפנים**. כי החכמה יש לה רשימו שלמה גם מבחינת המשכה, שרשימו זו מחזיר פניה למעלה. והכתר שחסר לה רשימו דהמשכה כנ"ל,

נמצא שאחוריה למעלה וזה נמצאים משתוים זה לזה, המכונה פב"פ. ויתבאר עוד לפנינו.

פרק כ

מטי ולא מטי, ואלו הב' בחי' נקראים התפשטות והסתלקות שבהם יושלמו הד' בחינות: היינו ד' האותיות של שם הוי"ה, כי אלו הב' בחינות של התפשטות והסתלקות דהתפ"א דעקודים, שהביא לעיל אות י"ט, הם ב' האותיות י' ה' של הויה. ואלו ב' בחינות של התפשטות והסתלקות שבהתפ"ב דעקודים הנקראים מטי ולא מטי, הם ב' אותיות ו' ה' של הויה. כמ"ש הרב לפנינו.

פרק כא

א **מטי האור תוך כלי דכתר וכו'**: יתבאר לקמן.

ב **לסבת היותן בכלי אחד אין כח בכלי הזה לסבול האור**: כי ער העולם הנקודים, לא יש בכל הע"ס יותר מן כלי אחד, ואע"פ, שאנו מכנים כאן בשם כלים בשאר הספירות אין זה אלא, בדרך שאלה, כדי לשכך האזן. כמ"ש הרב לעיל ח"ד פ"א עש"ה.

והיא הסבה של הזדככות והסתלקות האורות דהתפ"א דעקודים וכן המטי ולא מטי דהתפ"ב דעקודים, כמ"ש הרב לעיל ח"ד פ"א אות ג', שבהיות יוד אורות פנימים ויוד אורות מקיפים מקושרים ומחוברים בכלי א', וכו' הם מכים זה בזה, ומבטשים זה בזה, וכו' ע"ש. שבסבה זו נזדכך העביות שבהמסך ונסתלקו האורות. ועד"ז כל אלו יוד יציאות ויוד הכנסות שהיו כאן בהתפ"ב, הם ג"כ מאותה הסבה, שהאו"מ ואו"פ המקושרים יחד בשורשם בהמלכות של ראש מכים זה בזה בצאתם משם להגוף, משום שהמסך מונע את האו"מ להתפשט למקומו בהגוף, דהיינו מטבור ולמטה, וע"כ הוא מזכך להמסך, ואין המסך יכול לסבול ולהגביל את האו"פ בתוך הכלים, והאורות מסתלקים וחוזרים כמ"ש לפנינו. ועיין באו"פ ח"ד פרק א' סעיף ז'.

פרק כב

יוד אורות, אבל הכלי, בבת אחת נעשה: כי בערך הכלי נחשבים כל אלו הסתלקיות להסתלקות אחת. מפני שעוד אין כאן אלא, כלי אחד שהוא כלי מלכות בלבד, ואין שום בחי' הכר של כלי בט' ספירות ראשונות, וכל אלו היציאות והכנסות שנעשה בה, נבחן כמו כלי אחד ארוך אשר החלקים שלו אינם שוים, כדברי הרב לעיל אות י"ט ותדע שכל אלו הם הכנות לתיקון עשר כלים בע"ס. והדברים הולכים בהדרגה, שבהתפ"א דא"ק, עדיין לא נעשה הכר ע"י ההסתלקות אפילו בהבחן האורות ולא ניכר שהם יוד אורות, ובהתפ"ב נעשה הכר בהע"ס שהם יוד אורות, ובהתפשטות הע"ס בעולם נקודים נעשה

הכר עשרה כלים בהג"ר, ולא בהז' ספירות התחתונות, ובעולם האצילות נגמר הדבר, ונעשו עשרה כלים גמורים, בכל הע"ס. כמ"ש במקומו.

פרק כג

א **י' ו' הם ב' בחינות התפשטות, ה' ה' הם ב' בחינות הסתלקות**: כי התפשטות הא' הוא סוד יוד, והתפשטות הב' ה"ס ו'. והסתלקות הא' ה"ס ה' ראשונה, והסתלקות הב' ה"ס ה' אחרונה. כמ"ש לפנינו.

ב **הויה אינו מתחיל אלא מחכמה ולמטה**. כנודע, שהיוד ה"ס חכמה. ו' ה"ס ז"א. וה' ראשונה, ה"ס בינה. וה' אחרונה ה"ס מלכות. אבל הכתר, אינו מרומז בד' האותיות, זולת בקוצו של יוד. והוא מטעם שמבאר כאן הרב לקמן.

פרק כד

א **ד' חסרונות האור, אשר זה עצמו יגרום כינוי השם באור העליון, לשיוכל לקרות בשם הויה**: פירוש, כי סוד האותיות הם כלים שנאצלו ונעשו ע"י הניצוצין שנפלו מהאו"ח של ד' הקומות שיצאו בעת הסתלקות האור של התפשטות הא', ובאו לתוך הכלים הריקנים אחר הסתלקות האור מהם. כמו שנתבאר, בדברי הרב לעיל ח"ד פ"ג אות י"ב (ועיין באו"פ שם סעיף ק) וכל "שם" פירושו השגה כי מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. ונודע שאין השגה באור בלי כלי, גם נתבאר בדברי הרב לעיל (חלק ד' פרק א' אות ט') "כי סבת, התפשטות האור והסתלקותו אחר כך, גרם להעשות מציאות כלי". הרי, שהחסרונות של האור גורם מציאות התהוות הכלים והשמות הקדושים. וזה אמרו "בט"ס יש בהם ד' חסרונות האור, אשר זה עצמו יגרום כינוי השם באור העליון שיוכל לקרות בשם הויה". דהיינו שיהיה אפשרות להשיגו בשם הזה. והבן זה.

ב **התפשטות האור פעם א' וכו' והרי זה חסרון א' בהתפשטות הא' בט' כלים**. כלומר, בשעה שהתחיל האור להתפשט בכתר, היה התפשטות בבחינת אור ישר רחמים, ואז, כל הט' שלמטה ממנו, היו חסרים מאותו אור השלם, ואע"פ, שיצאו אח"כ בשעת הסתלקות, בד' מדרגות שעשה המסך בדרך זיכוכו כנודע, אמנם הם נבחנים לאו"ח ודין וע"כ, נקראים בשם נקודות, וע"כ יש כאן חסרון, בט' תחתונות דהתפ"א. אבל אין כאן שום חסרון בכתר, ולכן אין הכתר מרומז בהאותיות דשם הויה להיותם בסוד חסרון האור כנ"ל. אלא התפשטות הט"ס שלמטה מכתר, שהם ד' הקומות חו"ב זו"ן, שיצאו, בסוד או"ח ודין, ה"ס הי' דהויה. והסתלקות דכל התפ"א זה בכללו, ה"ס ה' דהויה. והם הנק' י"ה דכתר. כי כל התפ"א נקרא כתר.

פרק כה

א **בהתפשטות ב' יהיה חסרון הזה פעם ב' בט"ס ולא בכתר**: כי גם בהתפשטות ב' רק הכתר יצא בבחי' טעמים, כנ"ל, אבל שאר הט' ספירות יצאו בשעת ההזדככות, בסוד נקודות, ונגלה בהם אותו החסרון, פעם ב'. וע"כ, הכתר דהתפ"ב, אינו מרומז בד' אותיות הוי"ה, אפילו בהתפ"ב, כי אין בו חסרון, אלא רק מחכמה ולמטה, שהם ד' הקומות חו"ב זו"ן היוצאים מחמת הזדככות המסך, כמ"ש לקמן, שנקראו נקודות, כנ"ל הם מרומזים בהו' של הוי"ה, והסתלקות הכללי דהתפ"ב הזה ה"ס ה' אחרונה דהוי"ה. ועל ההתפשטות וההסתלקות דהתפ"ב הזה, אומר הרב לעיל אות כ"ג, הויה בשאר הפרצופין כולם. כי ב' החסרונות דהתפ"א ישנם ג"כ בהתפ"ב הזה, כמ"ש לפנינו.

ב **ט' ספירות יקראו חסרי האור ההוא לפי שקדם אור הכתר אליהם**. כלומר, שענין החסרון שבהם, הוא רק בערך אור הכתר שקדם אליהם במעלתו, כנ"ל, שבערכו הם נחשבים לאו"ח ודין אמנם בערך עצמם הם רחמים, לפי שגם הם נמשכים מן המאציל ממעלה למטה, כמ"ש הרב לעיל (חלק ד' פ"ב אות א') ע"ש ונודע, שכל הנמשך ממעלה למטה הוא רחמים, אלא בערך אור הכתר נחשבים לדין, לפי שכל יציאתם הוא מכח הסתלקות האור שלו (עיין בדברי הרב ח"ד פרק ו' ובאו"פ סעיף ט' עש"ה). אמנם ב' בחינות של הסתלקות הכללי, דהיינו דהתפ"א ושל התפ"ב, המרומזים בב' האותיות ה' ה' של שם הויה הם חסרון אמתי ובחי' דין, בערכם עצמם גם כן. כדברי הרב שלפנינו. המתבאר מכל הנ"ל הוא, כי הי' שבהוי"ה ה"ס אור הנקודות דהתפ"א, דהיינו, הט"ס שמחכמה ולמטה, שיצאו שם בעת הסתלקות אור הטעמים, כנ"ל. וה' ראשונה שבשם הויה, ה"ס הסתלקות הכללי של התפ"א הזה. והו' שבשם הויה, ה"ס אור הנקודות דהתפ"ב, שהם הט"ס שמחכמה ולמטה, שיצאו בעת של הסתלקות דאור הטעמים דהתפ"ב הזה. וה' אחרונה שבשם הוי"ה, הוא סוד הסתלקות הכללי של התפ"ב הזה. באופן שב' התפשטיות דאור הנקודות הם סוד **י'** ו' שבשם הויה, וב' הסתלקויות ה"ס **ה'** **ה'** שבשם הויה.

וזה אמרו, לעיל באות כ"ג **י"ה**. בכתר, **והוי"ה**, בשאר הפרצופים כולם ע"ש. דהיינו כמבואר, כי התפשטות הט"ס שמחכמה ולמטה, שיצאו בשעת הסתלקות אור הכתר, דהתפ"א, והסתלקות האור דהתפ"א בכללו, ה"ס **י"ה** דכתר: כי התפשטות הא' כולו נקרא בשם כתר הנודע כי הוא פרצוף הכתר דא"ק. ואלו ב' חסרונות של האור, דהיינו, בחי' הסתלקות שבערך הכתר ולא בערך עצמם, ובחינת הסתלקות אמיתי, גם בערך עצמם, מקובלים בהכרח גם בתוך התפ"ב, כי כל הכחות המתגלים בעליון מתחייבים

להמצא בהכרח, גם בהתחתון ממנו, ולפיכך אותם י"ה דהתפ"א ישנם ג"כ בהתפ"ב, ונוסף עליהם גם אותם ב' חסרונות של האור מבחינת עצמו, שהם, בחינת הסתלקות שבערך הכתר של התפ"ב, ולא בערך עצמם של הט"ת, ובחינת הסתלקות אמיתי הכללי של התפ"ב, שה"ס ו"ה, כנ"ל. הרי שיש כאן בהתפ"ב, כל הד' האותיות של שם הויה. וזה אמרו הוי"ה בשאר פרצופין כולם. דהיינו בהפרצופין דהתפ"ב.

פרק כו

בי"ה שמו כו' לרמז איך ממנו יצא שם הוי"ה: כי זה כוונת הכתוב סולו לרוכב בערבות. ערבות, רומז על סוד העירוב דמדת הרחמים בדין. שהתחלתו נעשה בהפרצופין דהתפ"ב, ואומר, ביה שמו, כי ביה שה"ס כתר שם עדיין לא היה העירוב, ועכ"ז נמשך ממנו הוי"ה דהתפ"ב ושאר כל הפרצופין עד עולם האצילות, ששם נגמר העירוב, ויצאו עשרה כלים. שזהו כל הסבה ליתן שכר טוב לצדיקים כמ"ש לעיל (ח"ד פ"א סעיף ד' באו"פ) עש"ה. וזה שיעור הכתוב סולו לרוכב בערבות, שעירב ושיתף מדה"ר בדין, שזה יצא מסוד י"ה שמו, שבכתר, שהוא סוד התפשטות והסתלקות, כנ"ל, ובזה ועלזו לפניו, כי בזה הוכן כל השכר הטוב וגנוז לצדיקים. כמבואר.

פרק כז

שיתרחק האור ממנו ג' מדרגות: כי אין הכלי נעשה אלא ע"י הסתלקות האור ממנה לגמרי, הן או"פ והן או"מ. ונודע כי עד ב' מדרגות מקבל הכלי עדיין או"מ, וע"כ אינו נעשה כלי עד שיתרחק ממנו האור ג' מדרגות. כי למשל הכלי דז"א, בעת שאור ז"א מסתלק מהכלי ועולה לבינה אין זה נחשב עוד לריחוק מדרגה, כי מקבל עוד יחידה דאו"פ, אלא רק בעת שמתרחק ועולה לחכמה, מתרחק מהכלי מדרגה אחת, ומקבל או"מ הא', ואח"כ כשמתרחק ב' מדרגות ועולה לכתר, הרי מקבל עוד האו"מ הב'. והנה הכלי עוד לא נחשך לנמרי, עד שמסתלק גם מהכתר אל המאציל, אשר אז אין הכלי משיג שום אור והוא נגמר.

וכן הכלי מלכות, כשמתרחק ממנה האור מדרגה אחת, דהיינו כשעולה אור המלכות לז"א, הנה עדיין מקבלת או"מ הא' וכשמתרחק ב' מדרגות, דהיינו בעת שעולה לבינה, הנה עדיין מקבלת או"מ הב', אלא בשעה שאור המלכות עולה לחכמה. שהיא מדרגה הג', כבר אין מקבלת עוד שום הארה. ואז נחשך הכלי מלכות ונגמר.

וע"כ מבינה ולמעלה לא נגמרו הכלים. כי אפילו בעלות אור הבינה להכתר, הרי הבינה מקבלת עוד היחידה דאו"פ, שאין זה נבחן כלל לריחוק מדרגה. ומכ"ש הכתר והחכמה. ועי' כל זה בדברי הרב לעיל (ח"ד פ"ו אות טו) ובכל ההמשך שם.

ומלבד הנ"ל, יש עוד תנאי לגמר כלי, שהוא השלמת חצי דופן החיצון בהכלי הנ"ל בדברי הרב (ח"ד פ"ד אות ג') שכל עוד שאין חצי דופן החיצון בכלי השייך לקבלת מקיפים, אין הכלי נשלמת. והנה הכלים דג"ר לא השיגו בעת עליתם למאציל שום אורות מקיפים כמ"ש שם, בדברי הרב, ונמצאים הכלים דג"ר שהמה חסרים מחצי דופן החיצון של הכלים שלהם, וע"כ לא נגמרו אלא אח"כ בהתפשטות הב'. כדברי הרב כאן.

פרק כח

גמר מלאכתם היה, אח"כ, כעת שחזרו האורות לירד ירידה שניה: כי אז נגמר חיצוניות הכלי שלהם, וגם האורות נתקטנו שם בקביעות, כי בא רק אור החכמה לכלי דכתר, ואור בינה לכלי דחכמה, וכו', ובזה נגמרו בחי' הכלים שלהם.

פרק כט

א **אורות שיצאו מאח"פ דא"ק, הם בחינות נר"ן**: כבר נתבאר זה בדברי הרב לעיל (ח"ד פ"ו אות ו') ובההמשך שם וע"ש באו"פ.

ב **אור היוצא מהעינים וכו' ומקומה שם למעלה בעין וכו' בבחי' או"מ**. היינו, בחינת או"מ דיחידה לז"א, אבל לנוקבא, אינו מגיע כלל אפילו מבחינת או"מ. כדברי הרב (ח"ד פ"ו אות י"ז) וע"ש באו"פ.

ג **אור מועט דק מאד הנקרא ראיה, ואינה הבל גמור, כמו ההבלים היוצאים מאח"פ, שהם הבלים גמורים**: האו"ח המתפשט ממעלה למטה עם או"י שבתוכו לע"ס שנקרא גוף, מכונה בשם "הבל" להיותו יוצא, מזווג דהכאה בעביות שבהמסך. ואם העביות מרובה, נמצא או"ח יותר גדול והקומה יותר גדולה כנודע. ולפיכך, עד בחי"ב נבחן, אשר העביות שהמסך מספיק להעלות או"ח להמשיך האור ממטה למעלה, בשיעור מספיק, שיתפשט אח"כ גם ממעלה למטה לבחינת גוף, והאו"ח מכונה משום זה הבל גמור. אבל העביות מבחי"א שנקרא עינים, הנה העביות דבחינה ההיא דק וחלש מאד, ואינו הבל גמור שיוכל להתפשט ג"כ ממעלה למטה, וע"כ אין מגיע ממנו אור לתוך הגוף. וזה אמרו, ולהיותו אור דק וחלש לכן, ממנו נעשו בחינת הכלים של העקודים, ולא נעשו אורות. כלומר שאנו מבחינים באור העינים רק בחי' האו"י שבו, שהוא, בחינת עצמות אור העושה זווג דהכאה בהאורות דאח"פ ומוציא הכלים בשבילם, כמו שמבאר לפנינו. אבל בו עצמו אין הזווג מספיק להוציא קומת אור להגוף, כמו האח"פ אלא רק בבחינת אור חלש.

פרק ל

א **הסתכלות ראיתה והבטתה באור עקודים הנקראים נפש**: הפה דראש נקרא נפש כמ"ש לפנינו. והתפשטות האור מכונה בשם הסתכלות והבטה. ולפיכך התפשטות אור העליון אל המסך שבכלי מלכות לזווג דהכאה, מכונה בשם הסתכלות והבטה בהנפש, דהיינו במסך שבמלכות כמ"ש לפנינו.

ב **המאציל רואה ומביט בנפש הנקרא את**. כמ"ש בדיבור הסמוך, שהמסך שבכלי מלכות מכונה נפש ומכונה את. כמ"ש הרב באר היטב, לעיל (ח"ג פ"ג אות ג' עש"ה).

פרק לא

א **בראיה זו, יש אור ישר ואו"ח**: כי התפשטות אור העליון להפרצוף מכונה בשם ראיה. ואותו חלק האור המקובל בהפרצוף נקרא בשם אור ישר דהיינו עד כלי המלכות. ואותו חלק האור, שאינו מקובל בהפרצוף, מחמת המסך שמחזירו לאחוריו, דהיינו אותו החלק, שהיה ראוי להתלבש בהמלכות, הוא מכונה בשם אור חוזר. וזה אמרו, בראיה זו יש או"י ואו"ח.

ב **ובהסתכלות ראיה זו בבחינת או"י באור הנפש**: היינו במלכות שנקרא נפש. ואור הנפש, היינו האור חוזר שהיא מעלה ממנה למעלה ומלביש את האור העליון, בבחינת ע"ס של ראש. וזה אמרו, היה יכולת מספיק לעשות הכלים של הג"ר. כלומר, הכלים של הע"ס דראש שהם ממטה למעלה, שהם נבחנים לשורשי כלים, כנודע.

ג **השבעה כלים התחתונים לא נגמרו וכו' עד כלי מלכות העשירית**. שנקראת מלכות דמלכות, או נפש דנפש. כי המלכות של ראש הנ"ל, שנקרא נפש או "את" היא נתפשטה בעצמה, לע"ס מינה ובה עד למלכות שלה עצמה, דהיינו מלכות דמלכות. וע"ס אלו מכונה גוף או ז"ס תחתונות. ואצל א"ק נקראים עקודים, המתפשטים מפה דא"ק עד הטבור שלו. כי המלכות של ראש נקרא פה, והמלכות דמלכות נקרא טבור.

ד **אור ראית העין, ואור הנפש שיצא מן הפה**. היינו האור ישר ואו"ח, כי אור הראיה הוא או"י, ואור הנפש, הוא או"ח העולה מהמלכות, כנ"ל.

ה **ושניהם חזרו להסתלק למעלה, ממטה למעלה וכו' נעשו שבעה הכלים התחתונים בסוד האו"ח**. והיינו ע"י הזדככות המסך, כמ"ש באורך לעיל בחלק ד'. שבהזדככות המסך מבחי"ד לבחי"ג, נפסק הזווג מבחי"ד, והאו"ח עם או"י דקומת כתר שבתוכו, מסתלקים ועולים למעלה, ונעשה הזווג בבחי"ג שהוא בחינת ז"א דאו"י, שהאו"ח של הזווג הזה מקשר ומלביש רק קומת חכמה. ובא אור החכמה בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה ואור הז"א בכלי דבינה, ואור המלכות בכלי ז"א וכלי המלכות נשאר בלי

אור. ואז נחשך ונתעבה כלי המלכות ונעשה אז לכלי, כנ"ל בדברי הרב אות כ"ז ע"ש. וכן אח"ז שנזדכך המסך דבחי"ג לבחי' ב' שהיא בינה דאו"י. ונסתלק האו"ח והאו"י דקומת חכמה, ונמשך קומת הבינה. שאז אור הבינה מתלבש בכלי דכתר, ואור הז"א בכלי דחכמה, ואור המלכות בכלי דבינה, ונשאר גם כלי דז"א בלי אור. הנה אז נחשך ונתעבה כלי דז"א, ונעשה עי"ז לכלי, כנ"ל, בדברי הרב. וכשנזדכך מבחי"ב לבחי' א', שהוא חכמה דאו"י, ונסתלק קומת בינה ונמשך קומת ז"א, ובא אור ז"א בכלי דכתר, ונשאר גם כלי הבינה בלי אור. הנה אז, נחשך ונתעבה גם כלי דבינה. וכו' על דרך זה. הרי שהכלים דגוף, אינם נעשים, אלא ע"י הסתלקות אור הישר ואור החוזר למעלה, כי אז הם נחשכים ומתעבים ונעשים לכלים.

אמנם רק ב' הכלים של הז"א ושל המלכות, נגמרו לגמרי על ידי הסתלקות זו, הן חצים הפנימי לאו"פ, והן חצים החיצון לאו"מ. (כנ"ל דף שי"א באו"פ ד"ה שיתרחק עש"ה). אמנם ג' הכלים: כתר, חכמה, בינה, לא נגמרו עוד כאן בהסתלקות זו. משום שהמה חסרים עוד את חצאי דופן הכלים, החיצונים, כי לא היו להם שום עליות להשגת כלים ואורות מקיפים כנ"ל. וע"כ המה לא נגמרו זולת אחר כך בהתפ"ב, כמ"ש לפנינו.

ו **אבל ג' כלים הראשונים נעשו באור ישר מלמעלה למטה, ע"י הסתכלות האור ישר דעינים באור הנפש**. כלומר הכלים דג"ר שהם דע"ס דראש הם נעשו ע"י התפשטות האור ישר ממעלה למטה לזווג דהכאה בהמלכות, שהמלכות העלתה או"ח ממטה למעלה והלבישה את האור ישר דעינים. כמ"ש הרב באורך בתחלת חלק הג'. ע"ש.

פרק לה

א **מתחיל האור לבא בכתר וכל הט' אורות כלולים בו**: כדי להבין דברי הרב שבכאן, מחויבים לזכור היטב עם הבנה בהירה, כל דבריו שבתחלת החלק מאות א' עד אות ט"ו, וגם מה שביארנו שם, כי אי אפשר להכפיל כאן את כל האריכות משם. ונזכיר כאן בקיצור את ראשי הענינים.

ועי' מתחלה בסדר עליות הספירות למאציל אחר הסתלקותן מהתפשטות הא' שנתבאר (בחלק ד' פ"ד אות ו). ותמצית כל הנ"ל הוא, כי זווג דהכאה שנעשה בפרצוף הא' דא"ק, היה על מסך המתוקן בכלי מלכות שהיתה בגדלות העביות, דהיינו עביות של בחינה הד'. וע"כ העלתה המלכות ההיא את האו"ח היותר גדול, דהיינו, עד קומת כתר, שהאו"ח הזה, עלה והלביש להאור העליון ממטה למעלה, והע"ס אלו נקראים ע"ס של ראש. ומחוקם של המלכות והאו"ח הוא, שכשם שמלביש ממטה למעלה, הנה באותו השיעור חוזר ומתהפך ומרחיב את כלי מלכות ממעלה למטה, מינה ובה, עד

למלכות דמלכות ההיא, ויורד ומתלבש שם עם כל שיעור קומת האו"י שמלביש בהראש. והתלבשות הזאת מכונה בשם התפשטות הא' דא"ק. ומכונה ג"כ הע"ס דגוף. והמלכות של ראש מכונה פה והמלכות דמלכות שהיא המלכות דגוף מכונה טבור.

ומתוך שבהמלכות של ראש, עדיין אין שום הגבלה ניכרת בפועל. וע"כ, האו"מ והאו"פ מאירים שם בשוה. אלא בעת שנתפשט האור משם, להע"ס דגוף עד הטבור, שהוא המלכות דגוף, הנה המסך דטבור הפסיק על האו"י, ולא נתנו להתפשט למטה מהטבור. כלומר, אותו האו"י, המיוחס לט"ס ראשונות שנקרא או"פ נתלבש בט"ס דגוף עד הטבור, ואותו האו"י המיוחס להמלכות לא היה יכול לכנוס ולהתלבש במקומו שהוא למטה מהטבור, מחמת המסך אשר שם, והוא נשאר מבחוץ להפרצוף בסוד אור מקיף.

ולפיכך, נעשה הכאה ובטישא, בין האו"מ והאו"פ על הגבול הזה, שנקרא מסך דטבור. כי האו"מ, היה רוצה גם הוא לירד ולהתלבש במקומו כמו או"פ שהרי בהראש היו מאירים שניהם בשוה כנ"ל. וע"כ, האו"מ מתגבר ומזכך את המסך מעביותו, כדי שיתעלם ממנו כח העיכוב שבו, ויוכל האו"מ להתלבש גם הוא. והבן זה היטב, כי זה סוד כל ענין הזדככות המסך, שבכל פרצוף ופרצוף. כי מחמת שבכל ראש אין דבר הגבלה על האו"מ ניכרת, ע"כ, הוא רוצה להתלבש גם בגוף וע"כ מזכך את העביות שבהמסך דהיינו בחי' עיכוב שבו, כי שיעור העביות שבהמסך הוא מדת עיכובו, והם ענין אחד בו.

ובאמת, האו"מ זיכך לכל העביות הנמצא בהמסך בבת אחת, והביאוהו אל המאציל, דהיינו, להפה של ראש, ששם אין לו שום הגבלה, כנ"ל. שפירושו, שנזדכך המסך מכל העביות דגוף, ולא נשאר בו, אלא בחינת השורש אשר בו שהוא בחינת המסך דמלכות של ראש, כי זה מכונה שעלה אל הפה. בהיות השואת הצורה, עושה הרוחנים לאחד.

אמנם כיון שיש ד' מדרגות בהעביות הנה הכרח הוא, שהמסך שהיה בו בחינת העביות דבחי"ד, ונזדכך כולו, הנה עבר דרך אותם ד' המדרגות, בזה אחר זה בהכרח. גם אור העליון אינו פוסק אפילו רגע מלהאיר, אלא, שלא נבחן בהעולמות, זולת אם יש מקבל מתאים, שיקבל לאורו ית'. ולפיכך, מבחינים שאור העליון מזדווג עם המסך, בדרך עברו בד' המדרגות, הנמצאים מבחי"ד עד הזיכוך הגמור, ומוציא על דרכו ד' קומות של אור על פי מדת עביות שהמסך עומד בו, כי כל זמן שנמצא בו עוד איזה שיעור עביות ראוי לזווג נמצא עוד אור העליון מתקשר ומתלבש בו. והבן היטב.

וכמו כן בשעה שהקומה מסתלקת, אף על פי, שהיא ודאי מסתלקת בבת אחת, מ"מ אנו מבחינים בה שעושה ד' חניות על דרכה, למשל, כשמזדכך מבחי"ד אל בחי"ג,

שקומת הכתר נעלם מהפרצוף וכיון שיש ה' מדרגות: כח"ב ז"א ומלכות, בקומת כתר, מבחינים את סדר הסתלקותו, שעושה ד' חניות על דרכו. כי מתחלה נעלם הכתר שבהקומה ונשאר שם רק ט"ס התחתונות, ונמצא אז שחכמה עלתה במקום הכתר, ובינה במקום חכמה וכו' עד המלכות במקום ז"א. ואח"כ נעלם החכמה מהקומה, ואז עולה הבינה במקום הכתר וז"א במקום חכמה, והמלכות במקום בינה. ואח"כ, נעלם גם הבינה מהקומה, ועולה ז"א במקום כתר ומלכות במקום חכמה. ואח"כ נעלם גם הז"א מהקומה, ועולה מלכות במקום כתר. ולבסוף נעלם גם המלכות מהקומה, ואז נמצא שכל קומת הכתר נסתלק מהפרצוף. הרי שאפילו בקומה אחת אנו מבחינים שעושה ד' חניות באמצע הסתלקותו. אמנם צריכים להבין, שענין זווגים עם המסך, אינו נוהג בשעת ההסתלקות של קומה אחת, מפני שאין כאן חידוש צורה בעביות בשעת ההסתלקות, וטרם שבא המסך אל העביות דבחי"ג, אין להבחין שם רק הזדככות של בחינה אחת, שהזדככות ההיא דוחה ומסלק האו"ח משום שאינו ראוי אז לזווג, להיותו עוסק בזכוך שלו מהמדה ההיא.

גם נודע שהמסך דטבור דהתפ"א הנ"ל שנזדכך והגיע להפה, הנה נכלל בכל הרשימות של הע"ס דגוף חוץ מבחי"ד שלא הניחה רשימו דהשפעה שלה ולא נשאר ממנה רק רשימו דהתלבשות כמ"ש באו"פ דף רצ"ז ד"ה שמזדכך עש"ה כל ההמשך, כי כולו נחוץ לכאן. ושם נתבאר, כי בעיקר אנו מתחשבים עם העליונה שבהם, שהיא בחי"ג הממשכת קומת חכמה, אלא משום שיש שם גם בחינת רשימו דבחי"ד דהתלבשות, הנק' בחינת זכר דכלי דכתר, שמצד אחד הוא עליון הרבה לאין שיעור על הבחי"ג, שהוא מבחינת קומת כתר, אך כיון, שאין בו מבחינת העביות של המשכה, ע"כ הוא צריך להתחבר עם בחינת נקבה, שפירושו עם בחינת עביות של המשכה, שהוא הרשימו של בחי"ג שיש בה גם בחינת המשכה, כמו שנתבאר שם באורך, וע"ש.

ועתה נבא לעצם ביאור דברי הרב כי אומר, "תחלה מתחיל האור לבא בכתר, וכל הט' אורות כלולים בו" ויש לעמוד כאן בשנים: הא' למה נתהפך כאן הסדר ממה שהיה בהתפ"א כי שם התחיל האור לבא בהמלכות מתחלה, וכאן התחיל להתפשט בכתר מתחילה. והב' למה בהתפשטות א' באו הארות כל אחד אל הכלי המיוחס לו וכאן באו כולם יחד אל כלי אחד של הכתר.

אמנם אם נבין מאין באו הכלים האלו לכאן יתבארו לנו ב' השאלות הנ"ל בפשטות. וצריכים לידע שאע"פ שהרב מדבר בקיצור, ואומר שנתפשטו האורות בחזרה אל הכלים הריקנים אחר שנסתלקו האורות מתוכם, שמשמע, שאין כאן מדובר רק מהפרצוף הא'

שבו קרה ההסתלקות, אמנם, אינו כן אלא שיש כאן ענין של פרצוף מיוחד נבדל מפרצוף הראשון לגמרי. כי פרצוף הא' מכונה פרצוף גלגלתא דא"ק, והתפ"ב הזה, מכונה פרצוף ע"ב דא"ק, ונחשב לתולדה ובן של פרצוף הא', משום שמזווגו יצא ונולד התפ"ב הזה. וכבר ביאר לנו הרב סדר הזווג הזה לעיל דף רצ"ז מאות ט' עד אות ט"ו, ונתבארו היטב באו"פ שם. ואין להכפיל הדברים, אלא שצריכים להבין בכלל שכל ענין הסתלקות האורות והכלים הריקנים שנשארו, האמורים בפרצוף הא', כל זה כבר שייך לפרצוף הב'. כי אין העדר ברוחני, וכל ענין שינוי צורה הנבחן ברוחנים, פירושו תוספות הצורה, ולא העדר, או תמורה, ח"ו. ולפיכך כל אלו הכלים הריקנים האמורים אצל פרצוף הא' המה הם הכלים של התפ"ב הזה. ובהם באו ונתפשטו האורות בחזרה פעם שנית.

ולפיכך אחר שנעשו הזווגים על המסך הכלול מב' הרשימות הנזכרים בדברי הרב לעיל, שהם הרשימו דבחי"ד שנקרא זכר והרשימו דבחי"ג שנקרא נקבה, הנה נתפשטו ב' הקומות האלו אל תוך הכלי דכתר שנשאר ריקן מעת התפ"א, ובאותם ב' הקומות נכלל כל התפ"ב הזה בכללו. כי כמו שבהתפ"א היו כל הקומות נכללים בקומת כתר, וכל ד' הקומות חו"ב זו"ן יצאו על ידי הזדככות המסך של העביות דבחי"ד שהוא קומת כתר, כן ממש כאן אשר כל הט"ס נכללים בקומה הראשונה של זכר ונקבה שיצאו תוך הכלי דכתר. כי אח"ז נזדכך המסך דבחי"ד ובחי"ג הזה, ויצאו הזכר ונקבה לכלי של החכמה, וכו' עד"ז. ממש כמו שהיה בהסדר של התפ"א, כמ"ש לפנינו.

ובזה תבין בפשטות כי לא היה אפשר שהקומה דבחי"ג ובחי"ד, שהם קרובים למדרגת כתר, (כנ"ל רצ"ז אות ט') שיוכלו להתלבש בכלי דחכמה הקטנה מהם הרבה. וכן אין להם ענין להתלבש בהקומות חו"ב זו"ן, כי כל ספירה וספירה מע"ס ההם דזכר ונקבה דכתר, קומתם שוה, דהיינו שכל אחד מהם הוא בקירוב לקומת כתר, ואיך יכול אף אחד מהם להתלבש בשאר קומות חו"ב ז"א ומלכות, הנמוכות.

ב **לא מטי שחזר ויצא משם האור המגיע אל הכתר**. כי נזדכך המסך של בחי"ד דזכר לבחי"ג, והמסך דבחי"ג של הנקבה לבחי"ב, ונסתלקו משום זה ב' הקומות דזכר ונקבה דכתר וזה אמרו שחזר ויצא משם האור המגיע להכתר. וענין ההזדככות זה שקרה אל זכר ונקבה דכתר, הוא ג"כ, מטעם של הביטוש והכאה דאו"מ ואו"פ, כמו בהתפ"א.

ג **הט' אורות אחרים היו נשארים ככתר**. כלומר, שנשאר בו העביות של בחי"ב הנ"ל, שהזווג היוצא על עביות זו ממשיך קומת בינה, ובינה כוללת בתוכה קומת ז"א ומלכות, שהם ח' אורות. גם נשאר בחי"ג של הזכר דכתר הרי, שנשארו ט' אורות בכלי דכתר אחר הזדככות הבחינה של עצמה.

ד **לא מטי בכתר וכו' אז ממשיך כתר אל החכמה פנים בפנים את הט' אורות.** כבר ידעת, שהכלים האלו דהתפ"ב, המה אותם הכלים הריקנים, שנשארו אחר התפ"א. גם נתבאר לעיל, בדברי הרב דף שי"א אות כ"ו סדר התהוות הכלים הללו, שמתחלה, נעשה המלכות, משום שנתרוקנה מאורה בראשונה, ואח"כ כשנתרוקן הכלי דז"א מאורו נעשה הכלי דז"א, ואח"כ כשנתרוקן הכלי דבינה נעשה הכלי דבינה, וכו'. וטעם הדבר הוא, כי הכלים נעשו מאור העב הנשאר למטה שלא עלה ונסתלק עם האו"י. כמ"ש הרב לעיל (ח"ד פ"ב אות ז'). וע"כ, נעשה כל כלי וכלי עם הסתלקות האור מתוכה, כי אז נשאר אור העב למטה ונעשה כלי.

והנך מוצא, שנסדרו הכלים מעת התהוותם זה למעלה מזה, מתחלה מלכות ועליה ז"א, ועליו בינה, עד כלי כתר למעלה מכולם. ובזה תדע, שגם כאן בהתפ"ב, עוד בטרם שנתפשטו האורות, כבר מסודרים הכלים ועומדים ממעלה למטה, הכתר בראש כולם ולבסוף מלכות דהיינו, כמו שיצאו בהתפ"א. ולפיכך בעת שנתפשטו האורות ויצאו מהזווג דקומת כתר וחכמה הנ"ל, שכל אלו הע"ס היה קומתן שוה, בקירוב לכתר, כנ"ל מצאו להם מוכן ועומד הכלי דכתר המתאים להם.

והנה בעת שלא מטי בכתר, שפירושו שנזדכך הבחי"ד דזכר דכתר, והבחי"ג דנוקבא דכתר, שאז נסתלק קומת כתר דזכר וקומת חכמה דנוקבא. הנה נמצא בזה, שכל הע"ס הללו, דזכר ונקבה, אבדו הקומת כתר שבהם, והע"ס דזכר נתמעטו לקומת חכמה, והע"ס דהנקבה נתמעטו לקומת בינה. והנה הקומה הזו כבר אינו מיוחס כלל לכתר, אלא לכלי דחכמה. וע"כ, הכתר השפיע אותם אל הכלי דחכמה כדברי הרב.

אלא שצריכים להבין איך נמשכים האורות מהכלי דכתר, להכלי דהחכמה, הרי יש מרחק גדול מאד, בין הכלים האלו, כי הכלי דכתר, הוא בעביות דבחינה ד' והכלי דחכמה הוא בעביות דבחי"ג, ונודע, ששינוי הצורה הוא המפריד ומרחיק את הרוחנים, וא"כ איך נוגעים זה בזה, שיוכלו להשפיע זה לזה. ואין לטעות ולומר, שהכלי דכתר נזדכך לבחי"ג, ונעשה ע"כ שוה עם הכלי דחכמה. כי נודע, שאין שום הזדככות נוהג בכלים כל עיקר. וכל ענין הזדככות האמור, המובן הוא רק בהמסך שבהכלים, ולא בכלים עצמם.

אמנם צריכים לזכור מה שביאר הרב לעיל דף ש"ד אות ט"ו, ובאו"פ דף ש"ה ד"ה ואז הכלי הפך פניו. שנתבאר שם שבעת שהאור מסתלק מהכלי נמצא הכלי הופך פניו למטה ואחוריו למעלה, ונעשה הפנים של הכלי לאחור והאחור לפנים. עש"ה, הדבר בטעמו. והנה כאן, אחר שנסתלק האור השייך לכלי דכתר, כי נזדכך הבחי"ד דזכר

ובחי"ג דנקבה, ונעשה הזווג על הבחי"ג דזכר והבחי"ב דנקבה, הנה אז הכלי דכתר הופך פניו למטה, שהוא העביות הגדול שבו שהיה כל הפנים והחשיבות שלו נעשה עתה לבחי' גרוע ביותר והאחור דהיינו, הצד הזך שבו נעשה לחשוב ביותר. ע"ש. ובזה תבין אשר הכלי דכתר אחר שהפך אחוריו למעלה נמצא משתוה עם הכלי דחכמה כי כל השינוי צורה שהיה בו בכלי דכתר הוא העביות הגדול שבו של בחי"ד ובחי"ג, כי זה כל מעלתו על הכלי דהחכמה, והנה עתה כבר נתבטלה ממנו כל העביות הזאת מחמת הפיכת פניו למטה, כנ"ל. וע"כ נבחן עתה בהשואת הצורה עם החכמה.

וזה אמרו "ואז ממשיך הכתר אל החכמה פנים בפנים את הט' אורות, כי רומז בזה אשר בסבת הסתלקות אור הכתר הפך הכלי דכתר פניו למטה, וע"כ נמצא עומד עם הכלי דחכמה, פנים בפנים, כי עתה גם הפנים דכתר הוא הבחי"ב והבחי"ג, דהיינו אותו צד הזך שהיה מקודם בחינת האחור של הכתר, והוא ממש בשוה עם הפנים דחכמה וע"כ הוא יכול להשפיע האור אל החכמה, להיותם בהשואת הצורה זה לזה. והוא הטעם דכייל לן הרב להלן כי כל נתינת אורות, הוא לעולם בבחינת פנים בפנים.

וענין הט' אורות אלו שקבלה חכמה מהכתר, כבר נתבאר לעיל, שהם שארית העביות, שנשאר מזכר דכתר אחר הזדככותו, שהיא בחי"ג, והיא בחינת רשימו דחכמה דהתפשטות הא', שהיה כלול בהזכר דכתר, (כנ"ל באו"פ דף רצ"ד ד"ה ותדע שעקרם, עש"ה). וזהו אור אחד. גם קבלה את שארית העביות דהנקבה דכתר, שהיא בחי"ב וקומת בינה, שבה כלולים ב' הקומות, דז"א ודמלכות, שהם יחד ח' אורות, ועם הבחינה ג' דזכר, הם ט' אורות.

ה **החכמה הפכה פניה אחר שקבלה הט' אורות ומאירה לבינה**. היינו הפיכת פנים של הזכר דחכמה בלבד, ולא דבחינה הנקבה דחכמה. כי הפיכת פנים, פירושו הזדככות העביות, והסתלקות האור משם, כי אז, הכלי הופך פניו למטה, כנ"ל בדברי הרב דף ש"ד אות ט"ו. וע"כ אחר שקבלה החכמה את הט' אורות שלה מהכתר, שהם זכר ונקבה דכלי דחכמה. כנ"ל בדיבור הסמוך, הנה אז נזדכך המסך דעביות דבחי"ג של הזכר לבחינת עביות של בחי"ב, ונמצא הכלי דזכר הופך פניו למטה ואחוריו למעלה, שפירושו כי מתבטל החשיבות דבחי' גדלות עביות שלו, (כנ"ל דף ש"ה באו"פ ד"ה ואז הכלי, עש"ה). ואז מושפע השארית הזה דזכר דחכמה אל הכלי דבינה. וזה אמרו החכמה הפכה פניה אחר שקבלה הט' אורות ומאירה לבינה, דהיינו בחינת הזכר של הכלי דבינה. כנ"ל.

אמנם בבחינת הזכר דכלי דכתר לא ביאר הרב לעיל שום הזדככות, אלא שכייל אותו יחד עם הנקבה דכתר בהזדככות אחת. והוא מטעם, כי הזכר דכתר אין בו מבחינת העביות

של המשכה כלום, אלא רק מבחינת התלבשות כנ"ל, ובבחינת התלבשות מיחסו עצמו לבד, אין ענין הזדככות נוהג בו, כי אין בו עביות כלל, אלא שהוא נכלל ומתחבר עם העביות של הנקבה, כנ"ל (באו"פ דף רצ"ח ד"ה אמנם יש כאן). ולפיכך גם ענין הזדככותו בא יחד עם הזדככות המסך של הנקבה, וע"כ כייל אותם הרב, בהזדככות אחת.

אבל הזכר דכלי דחכמה שהוא בחינת הרשימו דאור החכמה הנשאר בהתפ"א, כבדיבור הסמוך, שיש בו גם בחינת עביות דהמשכה, וע"כ הכרח הוא שיזדכך בטרם שמזדככת הנקבה, כי מדת עביותו הוא גדולה יותר, שהרי הוא בחי"ג והנקבה הוא בחי"ב. כנ"ל.

ו **הארה לבדה אבל אינה נותנת לה עדיין את הז' אורות.** כלומר, שנותן רק אור אחד של הזכר דכלי דבינה, כי שעתו הגיע עתה להזדכך, ונותן שארית שלו אל הבינה. אבל הנקבה עוד לא הגיע שעתה להזדכך, וע"כ אינה נותנת עדיין את הז' אורות המיוחסים לנקבה דבינה. כמו שנתבאר בדבור הסמוך.

פרק לו

א **מטי בכתר, ואז, אור החכמה חזר להתעלם בכתר:** פירוש, כי בעת אשר החכמה נזדככה ואור דזכר ונקבה שלה נסתלקו ועלו להכתר, אז חזרה הנוקבא דכתר להתעבות בעביות שלה דבחי"ג, ושוב נעשה זווג עליון על האור דבחי"ג, וחזר ונמשך אור קומת חכמה אל הכלי דכתר, ונמצא האור מטי שוב בהכתר.

וטעם הדבר, הוא, משום הזכר של החכמה שעלה להכלי דכתר, שהוא בחינת רשימו שנשאר מהתפשטות א' מהעביות דבחי"ג שהיה שם, ע"כ, כיון שעלה ונכלל בנקבה דכתר, שהיתה ג"כ בחי' עביות דבחי"ג בטרם שנזדככה, הנה עתה מחמת עלייתו דזכר דחכמה חזרה בה עביותה הקודמת, וחזר עליה הזווג העליון.

ב **חכמה הפך פניו אל הכתר ונתן לו את האור שלו.** כלומר שהחכמה החזירה פניה למעלה נגד הכתר, ואח"ז חזרה ונזדככה גם מבחי"ב שלה. ונעלם ממנה קומת הבינה ובאה להכתר, כנ"ל. כי קודם זה אומר שהחכמה הפכה פניה למטה אל הבינה, שהיא בסבת הזדככות הזכר דחכמה, ומשמיענו, כי אחר שקבלה הבינה את השארית דזכר דחכמה, הנה אח"כ חזר הכלי דחכמה והחזירה פניה כלפי הכתר, משום שנמצא בה עוד אור קומת הבינה בהעביות דבחי"ב, שממנה לא נזדכך עתה. אלא אחר שהחזירה פניה אל הכתר, אז הגיע שעתה להזדכך גם מבחי"ב, ונעלם גם אור קומת הבינה, נתנה אותו אל הכתר, כנ"ל.

ג **אור הבינה שהיה בחכמה אינה עולה עמו בכתר.** היינו אור הז"א המיוחס לכלי דבינה, אבל אור הבינה אינו שייך עתה בהתפ"ב אל הבינה כי אם אל החכמה, כנ"ל. וזה

אמרו שהכלי דחכמה נתנה את האור שלה אל הכתר, דהיינו אור הבינה שלה, שהוא מחמת שנזדככה מבחי"ב, כנ"ל, ולא נשאר בה, אלא העביות דבחי"א לבד, שהוא אור קומת הז"א, השייך לכלי דבינה. ועל אור הזה אומר, שהוא נשאר בהכלי דחכמה, ולא עלה אל כתר, אלא משום שמיוחס לכלי דבינה מכנה אותו הרב בשם אור הבינה.

פרק לז

א **חזר והפך פניו למטה נגד הבינה ונתן את הז' האורות**: כי ענין הסתלקות האור מכלי דחכמה הוא גורם להפיכת פניו למטה שהוא בחינת השתוות עם הפנים דבינה, כי ביטל את הפנים שלו מלפנים, דהיינו בחי' ב' שלו, ועשה האחור שלו דהיינו את הבחי"א לבחינת פנים, ונמצא שהוא עתה פנים בפנים עם הבינה, וע"כ הוא יכול להשפיע לה את הקומה של בחי"א, שהוא קומת ז"א. המכונה עתה, על שם ספירה העליונה שלו, שהוא אור החסד, והוא כולל את כל ז' ספירות התחתונות: ח"גת נהי"מ. וזה אמרו, והפך פניו למטה נגד הבינה ונתן לה את הז' האורות. ויש עתה בהבינה ח' אורות, שהם, שארית אור הזכר שקבלה מהחכמה, שהוא בחי"ב, כנ"ל ועוד ז' התחתונות הכלולים בבחי"א, שקבלה עתה מהנקבה דחכמה, הרי ח' אורות.

ב **כל נתינת אורות הוא לעולם בבחינת פב"פ**. כמו שנתבאר לעיל שהמשפיע והמקבל, צריכים להשתוות הצורה זה לזה, וע"כ כל עוד שפניו למעלה, הרי הוא גבוה הרבה מהמקבל, ואינם נוגעים זה בזה, וע"כ אינו משפיע, זולת אם מבטל את הפנים שלו ומשים אחור שלו לפנים, ואז נמצאים הפנים של המשפיע והמקבל שוים זה לזה, שנקרא פב"פ. ופירוש הענין עי' היטב באו"פ לעיל דף ש"ה ד"ה ואז הכלי.

פרק לח

א **הבינה לא הפכה פניה להאיר למטה בחסד, כי לא היה כח וכו'**: וצריך שתדע, כי יש כאן בהבינה ג' אורות: הא' הוא אור הזכר שקבלה מן הזדככות הזכר דחכמה, שהוא בחי"ב. הב', הוא בחינת הרשימו דכלי הבינה עצמה, כמו שיש בכל כלי וכלי מזמן דהתפ"א, וזה נחשב לבחינת הנקבה של הבינה. הג', הוא אור החסד, דהיינו קומת הז"א, שקבלה עתה משארית של הזדככות הבחי"ב דכלי דחכמה. וזה נחשב לבחינת בן של הבינה, ואינו כלל מבחינת אור הבינה. ואור הג' זה נקרא בשם ו"ק, שהוראתו הוא, שחסר הארת ג"ר, כלומר, אור החכמה, ואין בו אלא בחינת חסדים בלבד.

וזה אמרו "הבינה, לא הפכה פניה להאיר למטה בחסד, כי לא היה כח בחסד ובו"ק, לקבל אור גדול כזה פנים בפנים" כי להיות אור החסד עתה בקטנות, דהיינו, אור החסדים לבד, בלי הארת ג"ר לגמרי. להיותו יוצא מזווג על מסך דבחי"א, שאין בו הארת

חכמה, ע"כ, אין בו כח לקבל כלום מהבינה ולירד ולהתלבש בכלים דו"ק, וע"כ הוא נשאר עוד בכלי בינה ולא נתפשט להכלי דחסד.

ב **ז' אורות תחתונים היו בטלים לגבי האור שלה**. כלומר, אע"פ שהבינה קבלה את אור החסד לתוכה, שהוא אור ז"ס תחתונות, שהם חסר ג"ר כנ"ל עכ"ז לא אבדה משום זה את אור הג"ר של עצמה, משום שאור ז"ת בטלים בה, לגבי אור הגדול של עצמה, שהם זכר ונוקבא שלה שהם מבחי"ב כנ"ל.

ג **והאור של חכמה אע"פ שאור שלו גדול מהאור שלה וכו'**. סובב על הזכר דכלי דבינה, שקבלה ע"י הזדככות הזכר דכלי דחכמה, (כנ"ל באות ל"ה) והוא מכונה אור החכמה, מחמת שענין הזדככות האמור לגבי הזכר דחכמה, הוא בחינת זווג בין הזכר ונוקבא של החכמה, שמזווגם יחד, נולד אור הזכר דבינה. כי הנוקבא דכלי דחכמה יש לה קומה דבחי"ב, כנ"ל, והזכר דחכמה יש לו קומה דבחי"ג, ולפיכך בעת שנזדכך הזכר מבחי"ג לבחי"ב, נמצא שהשוה קומתו להנוקבא שלו ואז נתכללו שניהם יחד במסך משותף דבחי' ב', ונעשה זווג דהכאה עליו, ויצא קומה חדשה דבחי"ב, המשותפת מזכר ונקבה ביחד, וקומה חדשה הזו, היא שירדה ונעשה לזכר בכלי דבינה. והנך מוצא, שזה הזכר דכלי דבינה. קומתו שוה עם הנקבה דכלי דחכמה, וע"כ הוא נקרא, אור החכמה. וזה אמרו "ויכולה היא לקבל אור החכמה", היינו בחינת הזכר שלה, כמבואר, שקומתו שוה לאור הבינה שבכלי דחכמה.

ד **אבא ואמא כחדא שריין**. כי אפילו בינה דאור ישר נבחנת כעצם חכמה דאו"י. ומכ"ש כאן, שגם החכמה אין לה אלא קומת בינה. כנ"ל.

פרק לט

א **לא מטי בכתר הנה אז הוא מטי בחכמה ויורד אור של חכמה בה**: כי העביות דבחי"ג, של הנוקבא דכתר, חזרה ונזדככה, שאז הכלי דכתר הופכת פניה למטה, ושוב נותן את השארית שלו, דהיינו הבחי"ב, להחכמה, כמקודם לכן, ונמצא שחזר וירד האור של חכמה כבתחלה.

ב **הז' בנים שיש בבינה הם גדולים ואינם צריכים לאמם ואז בינה עולה לחכמה**. פירוש, כי אחר שירד אור החכמה לכלי דחכמה, הנה הארה זו מגיע ג"כ לכלי דבינה, מטעם הנ"ל דאבא ואמא כחדא נפקין, דהיינו שיוצאים על בחינת עביות אחת, וע"כ, כחדא שריין, כלומר, שקומתן שוה. כנ"ל בדיבור הסמוך ד"ה והאור. וכיון שהגיע ההארה, אל הבינה, מקבל גם אור החסד, להארת החכמה הזו ואז השיג בחינת הגדלות שלו, דהיינו בחינת ג"ר דו"ק.

וזה אמרו "ואז הז' בנים שיש בבינה הם גדולים, ואינם צריכים לאמם" כי אחר שהשיגו הארת חכמה נעשו גדולים, כי השיגו בחינת ראש, וע"כ, אינם צריכים לאמם, כי מקודם לכן, היו הו"ק בחינת אור דחסדים, בלי שום הארת חכמה, וע"כ היו צריכים לקבל חיותם מהכלי דבינה שהוא בחי' ג"ר ובחינת עצמות, ולא היו יכולים להפרד מהכלי דבינה להכלים דו"ק, מחמת חוסר חיות, שאין חיות ועצמות אלא מבחינת חכמה. אמנם עתה שהשיגו הארת חכמה נעשו גדולים, ויש להם עמידה וכח להתפשט להכלים שלהם.

ג **ואז בינה עולה לחכמה**. כי אי אפשר לעליון להשפיע לתחתון זולת ע"י הפיכת פנים, כלומר, שיהיה בהשואה עם התחתון, שנבחן שהוא קרוב אליו ונותן לו השארית שלו, ולפיכך בינה עולה לחכמה, דהיינו שהזכר והנוקבא של הבינה, מזדככים מבחי"ב שלהם אל בחי"א, ונעשה עתה בחי"א להפנים, ובזה נמצא כלי דבינה פנים בפנים עם הכלי דחסד, כי שניהם הם עתה מעביות דבחי"א. שזה מכונה פנים בפנים. ואז מסתלקים הזכר והנקבה של הכלי דבינה ועולים אל הכלי דחכמה. ונמצאים חכמה ובינה בכלי אחד מבחי' חכמה. ונמצא עתה שליטת הכלי של החכמה בהפרצוף.

ועוד יש כאן עמקות: כי באמת בחי' הבינה, הוא עוד משורש האו"י בחינת אחורים אל החכמה, בסוד **י' נ'** של הצדיק שהם הפוכים זה לזה, כמ"ש בזוהר בראשית, וכמו שרמז כאן הרב לקמן בסו"ה כי חפץ חסד הוא, שהבינה חושקת בחסדים יותר מן החכמה, ולכן היתה צריכה לעלות אל הכלי דחכמה, כדי שלא תפסיק על אור החסד, עם בחינת אחורים שלה, ואז יכול אור החסד לקבל הארה יותר גדולה מהחכמה והבן זה.

פרק מ

א **מטי האור בכתר ואז אור חכמה ובינה שניהם עולים שם**: כי החכמה חזרה ונזדככה מעביות דבחי"ב שבהמסך שבה, ואז, נסתלקו האורות משם ועלו להכתר כנ"ל, וזה גרם להתעוררות של העביות בהנוקבא דכתר, מכח הרשימו דזכר דחכמה שעלה בתוכה, שהוא בחי"ג וע"כ חזרה וקבלה את עביות דבחי"ג שלה, ושוב נתפשט אליה קומת החכמה, ומטי אור החכמה בכלי דכתר. ודע שהרב מכנה את הזדככות העביות, בשם חשק לעלות להעליון. כי הזדככות ועליה היינו הך.

ב **ב' מרחקים בינה וחכמה שאין בהם אור**. כדי לבאר ענין ב' מרחקים הללו, שנתהוו מחמת עליתם של החו"ב לכתר, וכן שיהיה אפשר להמשיך ביאור דברי הרב, אני מוכרח להאריך כאן, כדי לבאר היטב בהבנה מקוריית, את תכונת אלו עשרה הכלים שנשארו מהתפשטות הא' דא"ק, אחר הסתלקות אורותיהם מתוכם, ובאו ונקבעו כאן בהפרצוף דהתפ"ב דא"ק. והעיקר צריכים להבין היטב את ענין הפנים ואחור של אותם הכלים, כי

עד כאן ביארנו רק מבחינת העביות בהמסך המזדווג עם אור העליון, שהעביות היותר גדול שבהמדרגה הוא הפנים שלו, ומדת עביות הפחותה שבו, הוא באחור של המדרגה. ועתה נבאר את פנים ואחור, שבתכונת הכלים לפי עצמם, כלומר, לפי מה שנתרשמו על ידי התפשטות והסתלקות דהתפ"א. כי עיקר גילוי כחות שבדרכי האורות באים ברובם ע"י תכונת הכלים עצמם, כי ע"כ הכלים מכונים בשם צנורות, כי דומים, לטבע המים שמקבלים צורתם ע"י הצנורות שנמשכים על ידיהם, אם בשפע אם בצמצום אם למזרח אם למערב וכו' וכן נפעלים האורות בתכונות הכלים שמלובשים בהם. ולפיכך אנו צריכים להבין אותם על בורים.

והנך מוצא שאור הכתר שהוא בהתפשטות א' לא ירד בחזרה להתפ"ב, אלא נשאר עומד בראש תחת המלכות של ראש, ובשעה, שהזו"ן דכלי דכתר של התפ"ב צריכים לעלות לקבל שפעם, הוא פונה פניו אליהם, דהיינו שמשפיע להם, כל צרכם, אלא רק בעודם עמו בהמלכות של ראש, אמנם אחר שנתמלאו בשפעם ויורדים לגוף, תיכף פונה אחוריו להם, שפירושו הוא, שמונע מהם את השפע שצריכים.

ויש להבין הדבר, אם הוא חוזר ומונע מהם השפע, א"כ מה הועילו בהעליה לראש. אמנם הענין הוא, כי באמת הם קבלו כל צרכם בעת העליה, דהיינו לפי המסכים שבהם, שהם בחי' ד' דזכר ובחי"ג דנקבה, שקומת הזווג הזה הוא בקירוב לקומת כתר, והם ירדו לכתר דגוף עם כל השפע הגדול הזה. אלא, א"כ, יש להבין מה הועיל אותו כתר השורשי בהפיכת אחוריו, כלפי הזו"ן דכתר שירדו לגוף. אמנם הוא פועל בזה הרבה: כי ע"כ מוכרח גם הכלי דכתר דגוף להמצא בבחינת אחורים כלפי החכמה. משום שכלי זה הוא באמת הכלי דאותו כתר השרשי, מזמן דהתפ"א, שהרי ממנה נסתלק ועלה לראש, עי"כ, הוא פועל עליה גם בהיותו בראש, שמשתוה אליו כמו עמידתו בהראש, וע"כ מוכרח גם הכלי להיות בבחינת אחורים לכל הט"ס התחתונים ממנה. כלומר שאינה נותנת אליהם מאותו השפע שקבלה בהראש, זולת דרך אחורים שפירושו במניעת הארת החכמה מהם, כי החכמה נקראת תמיד אור הפנים או אור ג"ר. וזכור זה לכל המקומות. באופן שאין הט"ס התחתונות יכולים לקבל מהכתר זולת בחינת ו"ק, שפירושו בחוסר הארת חכמה. והבן היטב.

ופירוש פנים ואחור דכלים הוא פשוט, שמקום ההשפעה שבה נקרא פנים ואותו הבחינה שאינה משפעת דרך שם הוא נקרא אחור. בדומה לאדם הנושא ונותן עם חברו הריהו עומד לנגדו בצד הפנים שלו, ולא מאחוריו. ועם זה תנין שאע"פ שהכתר משפיע דרך אחוריו, אפשר לקרוא אותו פעם בשם פנים. ואע"פ שאין בו הארת חכמה, והיינו

לצד היותו מקום של השפעה. וע"כ יש להבין הדבר רק לפי הענין המדובר.
ולפיכך בשעה שהמסך דכתר מזדכך מעביות דבחי"ד ובחי"ג שבו, אל בחי"ג ובחי"ב, הראוי לאור החכמה כנ"ל, הנה הכלי דכתר מוכרח להפיכת פנים למטה, ואחוריה למעלה, בהיות האחורים שלה מעכבים על הארת חכמה כל עיקר, מסבת הכתר השורשי של ראש העומד תחת המלכות דראש כנ"ל. אמנם הגורם להפיכת פנים האמור, הוא ענין ההזדככות של המסך דזכר דכתר, שה"ס הרשימו, שהשאיר הכתר השורשי בהכלי דכתר הזה אחר הסתלקותו ממנה, וכיון שהרשימו הזו הסתלקה משם, כי נזדכך ובא לעביות דבחי"ג, הרי פסק שליטת הכתר השרשי על הכלי שלו ואז הכלי מהפכת פניה למטה, ואז כל מה שמיוחס להארת הכתר השרשי חוזר ועולה אליו להראש, והשארית שלו, דהיינו הרשימו דבחי"ג דהתפ"א, שה"ס הזכר דחכמה, והארת הזווג החדש שיצא על העביות דבחי"ג שהניח הנוקבא דכתר אחר הזדככותה, נעשה להנקבה דכלי דחכמה כנ"ל.
ועתה נבאר הפנים ואחור דכלי של החכמה, כי החכמה דרכה להשפיע רק חכמה וע"כ מקום השפעת החכמה הוא הפנים שלה. ומקום השפעת אור חסדים הוא בחינת אחורים שלה. דהיינו ממש בהפכיות מהכתר מקצה אל הקצה, כי הפנים דכתר הוא להשפיע ו"ק והארת ג"ר הוא באחור שלה כנ"ל. והפנים דחכמה הוא הארת ג"ר מבחינת אור החכמה, והאחור שלה הוא הארת ו"ק, כמבואר.
והפנים ואחור דכלי הבינה, הוא ג"כ בהפכיות מכלי דחכמה, אלא לא בהפכיות גמור, מטעם שהבינה, היא משורשה עצם החכמה, אלא שמטבעה היא לחשוק תמיד אחר אור החסדים, כמ"ש הרב לפנינו בסו"ה כי חפץ חסד הוא. שהבינה נקראת "הוא" וחפצה וחושקת בחסדים. (וטעם הדבר כבר נתבאר בחלק א' באו"פ ע"ש) ולפיכך בעת שיש לה חסדים בהפרצוף הוא חוזרת ונעשית לעצם החכמה, כמ"ש הרב לעיל בסוד או"א כחדא שריין וכחדא נפקין ע"ש. אמנם כלי הבינה נבחנת בעיקר מצד החשק אחר החסדים, וע"כ הפנים שלה הוא הארת החסדים, והאחור שלה הוא הארת החכמה, דהיינו בהיפך מן הכלי דחכמה.
ועתה נבאר בקיצור את הכלים של ז"ס התחתונות חג"ת נהי"מ. וצריך שתזכור דברי הרב לעיל (ח"ד פ"ו אות ח'), שאין יותר בהז"א "רק ה' קצוות שהם ה' חסדים מחסד עד הוד, אך היסוד אינו לוקח חסד פרטי לעצמו רק שנכללים כל ה' קצוות בו". ופי' הדברים ע"ש באו"פ. והתמצית הוא, כי יש ב' אורות כללים בכל המדרגות, שהם אור החכמה ואור החסדים, גם יש ה' בחינות עביות בהמסך על פי ה' בחינות דאו"י הנקראים כח"ב

ת"ת ומלכות. והנה אותם ה' הבחינות נק' כח"ב תו"מ רק בשעה שהג"ר הם בחי' אור החכמה. אמנם במקום שכל ה' בחי' הללו אין בהם אלא אור דחסדים לבד המה מכונים חג"ת נ"ה, שג' בחינות הראשונות כח"ב נשתנו שמותם לחג"ת וב' בחינות אחרונות ת"ת ומלכות נשתנו שמותם לנצח והוד. וזה אמרו, "שהם ה' חסדים מחסד עד הוד" כלומר שאפילו ג' הבחי' הראשונות הם ג"כ רק אור חסדים, ולא כלל אור חכמה. והבן וזכור זה, והנה היסוד והמלכות, המה רק ב' כוללים של ה' הקצוות הנ"ל דהיינו כולל אחד, מצד היותם ה' חסדים ממותקים במדת הרחמים. וכולל אחד מצד היותם במדת דין, שאז נקראים ה' גבורות או שה"ח וה"ג נכללים יחד. כמ"ש לפנינו.

אמנם כדי להבין תכונות ה' קצוות הללו צריכים אנו לדברי הרב שבכאן בענין מטי ולא מטי, כי לא נתבארו בשום מקום אחר בכל כתבי הרב. וע"כ, דבריו אלו צריכים לתשומת לב מרובה.

ונחזור לבאר את לידת החסד הא' דה"ח הללו המובא בדברי הרב בדף שכ"א אות ל"ז שאחר שנסתלק הזו"ן דחכמה להכתר, כי העביות דבחי"ב נזדכך לבחי"א שאין זווגו מעלה אלא אור דו"ק הכלולים עתה בחסד הראשון אז הכלי דחכמה הפך פניו למטה, כי ביטל את בחינת הפנים שלו, והפך את אחוריו למעלה, דהיינו שהאחור שלו הקודם, שפירושו הארת חסדים כנ"ל, הנה נעשה עתה למקום השפעה, שבזה השוה את עצמו עם הפנים של הבינה כנ"ל בסו"ה כי חפץ חסד הוא. ואז נתן לה את הז' האורות הכלולים עתה באור החסד הא'. ונמצא אור החסד בכלי דבינה.

וצריך שתזכור כי מלבד אור החסד הזה, יש עוד ב' אורות הקודמים לו באותו הכלי דבינה, שהם: הזכר הנולד מהזווג זו"ן דכלי דחכמה, שהוא באמת בחי"ב, שהוא קומת אור הבינה, כמו הנקבה עצמה דחכמה, אמנם כיון שנולד ע"י הפיכת פנים דכלי דחכמה, כנ"ל בדברי הרב אות ל"ה, ובאו"פ שם ד"ה החכמה הפכה. ולכן הוא נבחן לבחינת ו"ק של החכמה, ותדע שהוא השורש דישראל סבא שבכל הפרצופין. ועוד יש שם אור ב' שהוא הרשימו דכלי דבינה שישנו שם מהזמן דהתפ"א (כי מלבד שהמסך נכלל מכל הרשימות אשר בהכלים ההם מידי עברו להמאציל, הנה ודאי שעיקר הרשימות נשארו במקומם בהכלים שלהם עצמם, ולא עלו עם המסך להמאציל). והנה הרשימו ההוא הוא בחינת הנקבה שישנו בכלי דבינה ותדע שהיא השורש לכל בחינות תבונה שבכל הפרצופין. אמנם אור החסד הזה שהחכמה השפיע עתה להבינה, הוא נחשב לבחינת בן של הבינה, ואינו לבחינת עצמה.

וזכור היטב את היחס של הזו"ן שבכלי דחכמה עם הזו"ן שבכלי דבינה שהרי באמת

הם אור של קומה אחת של הבינה, אלא יחס הזו"ן דבינה כלפי הזו"ן דחכמה כיחס של יש"ס ותבונה כלפי או"א עילאין, שהישסו"ת הם רק הו"ק של או"א עצמם, אמנם שניהם הם בחינת קומה אחת מעביות דבחי"ב. ומכאן תבין, שעיקר התחלקות או"א וישסו"ת לב' פרצופין: ג"ר וו"ק, כנ"ל, הוא רק להוליד את הקטנות של ז"ס התחתונות, כי אי אפשר שהכלי דחכמה ישפיע אור החסד, שהוא בחינת ו"ק בחסרון ג"ר, אם לא דרך אחורים של החכמה, וע"כ הוא מהפך הפנים לאחור כנ"ל, והתהפכות זו נמצאת מחלק את כלי דחכמה לב' פרצופין, כלומר לפרצוף ג"ר, שהפנים נשאר על מקומו, ולפרצוף ו"ק דחכמה, שהפך את הפנים לאחור, ומשפיע אור ו"ק בחוסר ג"ר. וכן הישסו"ת נקרא ו"ק, על שם התהפכות הפנים דכלי דחכמה. כנ"ל.

אמנם כדי להוליד את הגדלות של ז"א, דהיינו הג"ר השייכים לאותם ה' חסדים, הרי מוכרח הכלי דחכמה לחזור ולהפך פניו למעלה כבתחילה, ואז נבחן שהזו"ן דבינה והזו"ן של החכמה שנתחלקו לג"ר וו"ק, מטעם של הפיכת פנים דחכמה, הנה עתה שחזרה החכמה וביטלה הפיכת פנים הזו, ואין כאן יותר השפעת ג"ר והשפעת ו"ק בהכלי דחכמה, הנה נמצא שזו"ן דבינה, חוזרים ועולים לזו"ן דחכמה, ושוב נעשים לפרצוף אחד. ותדע שדבר זה נוהג גם בפרצופי אצילות, שבעת שאו"א רוצים להשפיע מוחין דג"ר אל הז"א, הנה אז, חוזרים או"א וישסו"ת ונעשים פרצוף אחד. והיינו ג"כ מטעם הנ"ל, כי נתבטל אז הארת ו"ק מהחכמה ושב הפנים למקומו כבתחילה.

ובכל המתבאר, תבין היטב את סדר לידת אור החסד הא', בבחינת הגדלות שלו. המובא בדברי הרב דף שכ"ג אות ל"ט וקיצור דבריו שחזר להיות, לא מטי בכתר, ואז מטי בחכמה שירד אור של חכמה שהיה בכתר אל החכמה, ואז הז' בנים שיש בבינה הם גדולים, ואז בינה עולה לחכמה מחמת החשק שיש לה להדבק עמה ויורדים ז' אורות וניתנות להחסד פב"פ. עכ"ל.

פי'. כי חזר ונזדכך הזו"ן דכתר ונסתלקו למעלה אל הכתר השורשי, העומד תחת המלכות דראש, ואז הפך הכלי דכתר את פניו למטה, ונתן את השארית שלו, שהם זו"ן דחכמה להכלי דחכמה, וחזר בחינת הפנים של הזו"ן דחכמה למקומו כבתחלה, ואז "בינה עולה לחכמה" כלומר שהבינה והחכמה נעשו לכלי אחד, ע"ד או"א עילאין עם ישסו"ת שנעשו לפרצוף אחד כנ"ל. עש"ה. ומתוך זה, נמצא אותו החסד שהוא בכלי דבינה, שמקבל הארת אור החכמה, להיות הכלי מיוחד עם אור החכמה, כנ"ל. ונמצא החסד שב לבחינת ג"ר המכונה שנעשה גדול. וזה אמרו "ואז ז' הבנים שיש בבינה הם גדולים ואינם צריכים לאמם" כלומר, שהשיגו בחינת הארת חכמה וג"ר, שבזה נבחנים

הז"ת לגדולים, כמבואר. וכבר נתבאר לעיל, שבטרם, שאור החסד משיג את הגדלות אינו יכול להתפשט למטה, כי אינו יכול להפרד מהכלי דבינה, שהוא כל החיות ועצמות שלו מבחינת ג"ר, ונבחן ע"כ, שהוא צריך לאמו, אמנם עתה, שכבר השיג את אור החכמה עצמו כבר אינו צריך ליניקת הכלי דבינה. וזה אמרו "ואינם צריכים לאמם".

"ואז כלי הבינה הפכה פניה למטה ויורדים ז' אורות שבה וניתנים כלם אל חסד פב"פ: וצריך שתזכור שבחינת הפנים דכלי דבינה הוא להארת חסדים והאחור שלה הוא להארת חכמה, וכשהיא במצב הזה, הרי אינה יכולה להשפיע הארת אור החסד עם הארת חכמה, כנ"ל, אמנם נתבאר, שהשבת הפנים דכלי של החכמה, גרם ליחוד ב' הכלים, בינה עם חכמה לאחד, מחמת, שהכלי דחכמה כבר בטלה להארת ו"ק שלה כנ"ל ע"ש. וע"כ, נמצא שהכלי דבינה הפך פניה בכח יחוד הזה, לאחור, והאחור שמקודם לכן, נעשה עתה בחינת פנים. כלומר, שאותו האחור, שמנע להשפיע הארת חכמה, נעשה עתה למשפיע להארת חכמה משום, שכלי שלה, קבלה לאותה תכונת פנים ואחור שיש בחכמה. וע"כ הבינה השפיע עתה את הז"ת בהארת החכמה אל הכלי דחסד, פב"פ.

עתה תבין היטב את תכונת ספירת החסד דז"א על בוריו. הנה בחינת עצם הכלי דחסד, הוא בחינת כתר דו"ק, כי כבר נתבאר, שחג"ת דז"א, הם שינוי השם דכח"ב, אלא כח"ב דאור דחסדים, דהיינו, כח"ב של הקומה דבחי"א, מכונים חג"ת, כנ"ל ע"ש. הרי, שכלי דחסד, הוא בחינת כלי דכתר דז"א, אמנם עכ"ז, אינו נחשב לכתר, רק לבחינת חכמה דז"א. והוא מטעם האור שבו, כי אין בו כלל, אור הכתר, אלא רק הארת חכמה שקבל, מדי היותו בכלי דבינה, בעת שנתיחד עם הכלי דחכמה לכלי אחד, כנ"ל וע"כ הוא נקרא בשם חכמה. ועוד יש טעמים ואכמ"ל.

עתה נבאר, סדר אצילות כלי של הגבורה. המובא בדברי הרב כאן באות מ' וז"ל "ואח"כ, חוזר להיות מטי האור בכתר, ואז חו"ב, שניהם עולים שם, ואז נמצא, שיש מרחק גדול בין הבנים לבין אור הג"ר, כי יש ביניהם ב' מרחקים, בינה וחכמה, שאין בהם אור, לכן אור החסד עולה אז לבינה, ונקרא לא מטי בחסד, ואז הופך כלי החסד את פניו, ונותן הו' אורות למטה בגבורה" עכ"ל.

וצריך שתזכור, ב' העניינים, שיש בדבר הפיכת הפנים למטה, שנתבארו לעיל שהם: הא' מצד הכלי, דהיינו מקום ההשפעה שלה, אם בחי' חכמה אם בחי' חסדים ולא חכמה. וענין הב' הוא, מצד בחינת הזווג, שבמדת עביותו של המסך, שהבחינה העב ביותר שבהמדרגה נבחן להפנים, ובחי' העביות הפחותה מזה, היא בחינת האחור

שבאותה המדרגה, שעפ"ז, נמצא תמיד, שהאחור דמדרגה העליונה, הוא הפנים דמדרגה התחתונה, וע"כ, נמצא תמיד, שהעליון רוצה להשפיע לתחתון הוא מוכרח להפך פניו למטה, שפירושו הוא, שהוא מזדכך ממדת העביות שבו שהוא הפנים שלו, ונשאר בבחינת העביות הפחות שלו, במדה השוה להעביות של המדרגה התחתונה, כי אז נבחן לקרוב אליו ויכול להשפיע בו, כנ"ל. ובזה תבין, שבכל מקום שמובא כאן, ענין השפעת הבינה לכלי דחסד, הרי אז הבינה נזדככה מבחי"ב לבחי"א, כי אז, היא נמצאת פב"פ עם הכלי דחסד, מצד המסך שבה.

ונמצא, שבשעה שהבינה השפיע אור החסד להכלי דחסד, הנה נזדככה הבינה לבחי"א. והיה כאן, סדר שלם של הזדככות ע"פ המדרגות. כי מתחלה נזדכך הכתר מבחי"ג לבחי"ב, שאז נעלם אור הכתר לשורש ונתנה הבחי"ב לכלי דחכמה, ואז מתיחד הכלי דבינה עמו לאחד, ואח"כ הזדכך ג"כ הבחי"ב לבחי"א ואז נעלמו האורות דכלים של חכמה ובינה אל הכתר, והבחי"א מושפע לכלי דחסד בהארת החכמה, כנ"ל.

וכבר נתבאר לעיל, שבעת שעולים ד' האורות זכר ונקבה דחכמה, וזכר ונקבה דבינה אל הכתר, המה מעוררים בהכלי דכתר בחינת עביות דבחי"ג מחדש, ושוב יוצא שם מכח הזווג העליון, הע"ס בקומת חכמה כבתחלה, ושב אור החכמה לכלי דכתר. וזה הנקרא מטי בכתר.

והנך מוצא, שביאת החסד להכלי שלו, גורם להיות מטי בכתר, כי אז הבחי"ב שבחו"ב, מזדככים לבחי"א, וד' האורות שלהם, עולים לכלי דכתר וגורמים שם זווג מחדש, על קומת בחי"ג, ושוב מטי אור חכמה בכלי של הכתר כבתחלה. וזה אמרו "חוזר להיות מטי האור בכתר, ואז חו"ב שניהם עולים שם" דהיינו, כמבואר, שמחמת עלית ד' האורות דחו"ב, נמצא מטי האור בכלי דכתר. "ואז נמצא, שיש מרחק גדול בין הבנים לבין אור הג"ר. כי יש ביניהם ב' מרחקים" פי' כי נתבאר, שהפנים דכתר הוא להארת ו"ק בלי ג"ר, כנ"ל, דף שכ"ד באו"פ ד"ה ויש להבין עש"ה, כי אין להכפיל הדברים. גם ידעת שהפנים של הכלי דבינה, הוא ג"כ, להארת ו"ק בלי ג"ר, כנ"ל בסוד כי חפץ חסד הוא כנ"ל באו"פ דף שכ"ה ד"ה והפנים. עש"ה. ואלו הם ב' המרחקים הרובצים עתה על אור החסד, ומונעים ממנו את ההארת ג"ר שקבל מקודם מהחכמה. וזה אמרו "ואז נמצא שיש מרחק גדול בין הבנים לבין אור הג"ר" דהיינו, אלו ב' האחורים דבינה וכתר מרחקים מאד את הג"ר מהבנים, שהם ז"ת הכלולים באור החסד. וזה אמרו "כי יש ביניהם ב' מרחקים, בינה וחכמה, שאין בהם אור" כלומר, אם היה האור בחכמה אז היה אפשר לאור החסד שיקבל מהחכמה, ואחור דבינה לא היה מונע ממנו, מחמת, שלא מנע ממנו

בתחלה. אמנם עתה, שאפילו בחכמה אין אור, מחמת האחורים דכתר, ע"כ, נמנע ג"כ אותו הארה שהחסד קבל מקודם מהחכמה.

וזה אמרו "לכן אור החסד עולה אז להבינה" כי אחר שנעלם הג"ר מן אור החסד וחזר לקטנותו, הנה שוב נצרך לאמו הבינה, לינק משם הארת ג"ר דהכלי עכ"פ כבתחילה. וזה אמרו "ואז הופך כלי החסד את פניו ונותן הו' אורות למטה בגבורה" כי הפנים דכלי דחסד הוא להארת חכמה אחר שקבל הארת חכמה כנ"ל, והאחור שלו הוא להארת חסדים, כי בכ"מ שיש חכמה וחסדים במדרגה, נבחן החכמה לפנים והחסדים לאחורים, וע"כ נבחן האחור דחסד להארת חסדים. אמנם עתה שנעלם ממנו הארת חכמה, ואורו נעלם לכלי דבינה, נמצא, שהפך פניו למטה ונתן שארית האור שבו לכלי דגבורה ואז מטי בגבורה.

עתה תבין היטב, את תכונת ספירת גבורה דז"א על בוריו. כי עצם הכלי דגבורה, הוא בחינת חכמה של הו"ק, כמו שנתבאר לעיל, שהחג"ת הם בחינת כח"ב דו"ק, הרי, שכלי דגבורה הוא חכמה אמנם נבחן לבחינת בינה, והוא מטעם, שהאור שלו היא בחינת ו"ק דהארת חכמה שבחסד, דוגמת זו"ן דבינה העליונה, שהם בחינת ו' קצוות של החכמה העליונה. הרי, כי האור של הגבורה, הוא בחינת בינה דו"ק, והנה נתבארו ב' הספירות דז"א: חסד וגבורה, שהם בחינת חכמה ובינה של הז"א, אע"פ, שהכלים שלהם יש להם ערך של כתר וחכמה.

פרק מא

א **לא מטי בכתר וכו'**: כי חזר ונזדכך עביות דבחי"ג דנקבה ובחי"ד דזכר שבכלי דכתר, שאז נסתלק הזו"ן דכתר לשורשו ואז הפך פניו למטה, דהיינו, שביטל את פנים שלו. והאחורים נעשו לפנים כנ"ל. ואז נתן את השארית שבו, שהוא העביות דבחי"ג דזכר ובחי"ב דנקבה אל הכלי דחכמה. ואז הוא מטי בחכמה.

ב **ואז הבינה היה ראוי להיות נשארת שם בחכמה כבתחילה**. כי אחר ששב הפנים למקומו בהחכמה הנה תיכף חוזרים החו"ב למדרגה אחת, שאז הבינה בכלי דחכמה כנ"ל. אמנם כאן לא נשאר כך, כי החכמה הפכה פניה למטה ואחוריה למעלה והחזירה את הזו"ן דבינה אל הכלי דבינה, וחזרו ונתחלקו לב' פרצופין. והבן זה היטב. כי מתחילה בעת שקבל הכלי דחכמה, את האורות זו"ן שלה, ושב הפנים של החכמה על מקומו, כבתחלה, הנה אז ודאי שהבינה וחכמה נתחברו ונעשו לכלי אחד, מטעם הנ"ל, אצל לידת גדלות החסד, עש"ה. כי כן גם כאן, שהחסד היא בכלי בינה שנתחבר לכלי דחכמה, הריהו מקבל שוב הארת החכמה כבתחלה, ונמצא שוב שהחסד נתגדל ואינו

צריך לאמו. אבל אי אפשר לו עוד לירד מעצמו אל כלי שלו, זולת על ידי השפעת הבינה. לכן הוצרך החכמה להחזיר את זו"ן דבינה לכלי דבינה, כי אז גם הבינה מחזרת פניה למטה, ומחזירה את אור החסד למקומו להכלי שלו.

ג **אך מחמת אור החסד אשר במקומה לכן יורדת להיות שם עמו**. כלומר, כי אם שהבינה נשארה מחוברת בכלי דחכמה, אז היה נשאר החסד במקומה, ולא היה יורד להכלי דחסד שלו, כנ"ל בדיבור הסמוך. וע"ש.

ד **כי חפץ חסד הוא**. כי זה כל תכונתה של הבינה, שהיא חושקת בחסדים יותר מלאור החכמה, וזה הגרם להזדככות עביות דבחי"ג דזכר דחכמה אל בחי' ב', ואח"ז, הבחי"ב דבינה לבחי"א, שהאור שלו הוא אור דחסדים. ואז היא נמצאת פב"פ עם הכלי דחסד, ואז נותנת את אור החסד בחזרה אל הכלי דחסד. כנ"ל באורך. וזה אמרו "כאשר ירדה הבינה למקומה, אז החסד אין צריך אליה, ויורד למקומו" כי אחר שכבר קבל הארת חכמה, מעת שהכלי דבינה וכלי דחכמה היו מחוברים יחד כנ"ל, כבר אין צריך עוד ליניקת הכלי דבינה, וע"כ הוא יורד למקומו.

ה **לא מטי בגבורה, ואז, הופכת כלי הגבורה פניה למטה**. כי כל התחלקות הגבורה מהחסד, היתה מחמת הב' מרחקים, דהיינו, מחמת חזרת הזו"ן דכתר למקומם, שהאחורים שלהם עכבו את אור החכמה מהכלי דחכמה, ואז נפסק הארת החכמה מהחסד לכן הפך פניו למטה, ונתן בחינת ו"ק אל הגבורה, כנ"ל, ולפיכך, עתה, שהחסד השיג שוב את הג"ר שלו, נמצא מאליו אשר בחינת אור גבורה שנפרד מהג"ר, חזר שוב להכלי דחסד כבתחלה, מטרם שנפרדו.

וראה והבן, שהדבר דומה לגמרי לדרכי הכלים דחכמה ובינה הנ"ל, כי כמו שהתחלקות האורות דזו"ן דחכמה וזו"ן דבינה, נעשו בסבת הפיכת אחורים דכלי דחכמה, שפירושו שהחכמה עזבה השפעת הג"ר שלה, והשפיעה רק ו"ק, שהם בחינת הזו"ן דכלי דבינה, כן האורות דחסד וגבורה נתחלקו מכח הפיכת פנים דכלי דחסד, שאחר שנמנע ממנו הארת הג"ר, מכח ב' המרחקים, הפך פניו, והשפיע ו"ק בלי ג"ר, שהוא האור של הגבורה, כנ"ל. וכמו שאחר שלא מטי בכתר ונתבטל כח אחור שלו והחזיר אור החכמה לכלי דחכמה אשר אז שב הפנים של חכמה על מקומו כבתחלה, ובזה חזרו ונתיחדו האורות דזו"ן דחכמה וזו"ן דבינה לפרצוף אחד, כנ"ל. אותו הדבר הוא גם כאן כי אחר שהחסד השיג הארת החכמה, מעת היותו בכלי דבינה בזמן חיבורה עם החכמה, כנ"ל, וחזר עם הגדלות למקומו שאז שב הפנים שלו כבתחלה, הנה נמצאים מתיחדים בזה האורות של חסד וגבורה לאור אחד. וכל זה הוא מטעם שאין האור מתחלק לג"ר וו"ק

אלא משום איזה גורם שמכריחו להדבר, לכן תכף בזה הרגע שנתבטל הגורם, המה חוזרים לאור אחד כבתחלה.

וזה אמרו "לא מטי בגבורה, ואז הופכת כלי גבורה פניה למטה ונותנת ה' אורות למטה בת"ת". כי בעת שאור הגבורה מתחבר עם אור החסד לאחד, הרי החיבור הזה פועל ג"כ על הכלים שלהם, וכיון שהכלי דגבורה נתחברה עם הכלי דחסד, הרי, החזירה בזה את פניה למטה, כי בטלה הפנים שלה, שהיה מעכב על השפעת ג"ר, והחזירה אחוריה למעלה, דהיינו שפנתה להשפיע הארת ג"ר כמו הכלי דחסד. ואז השפיעה את השארית שלה, המיוחס אל הת"ת, להכלי דת"ת, ומקבל גם הת"ת הארת ג"ר. וז"ס שהת"ת נקרא ו' עם ראש, שהוראתו הוא אותו הארת ג"ר, שמקבל ע"י השפעת אור הגבורה, בעת שהגבורה מחובר לאחד עם אור החסד. ובזה תבין, המובא בכמה מקומות, שהת"ת הוא ממוזג מחסד וגבורה יחד, והיינו כנ"ל, שהוא מקבל שארית אור הגבורה, מעת היותו מחובר לאחד עם אור החסד. והבן זה.

עתה מובן לנו ספירת הת"ת דז"א ממקורו. כי הכלי שלו, הוא בחינת בינה דו"ק, כי החג"ת המה הכח"ב של הו"ק, כנ"ל. אמנם הוא נבחן רק לבחינת ספירת הדעת דו"ק, והוא מטעם, האור שלו, שהוא בחינת דעת, אלא שצריכים מקודם לידע, מהו אור הדעת, הרי אין לנו אלא עשר ספירות כח"ב חג"ת נהי"מ, ונודע מ"ש בספר יצירה עשר ולא אחד עשר, וא"כ, מהו אור הדעת הזה. ותדע שמקורו של אור הזה הוא בהתחלפות האורות שבהתפשטות ב' שבכאן. כי כאן בא אור החכמה לכלי דכתר, ואור הבינה לכלי דחכמה, ואור החסד לכלי דבינה, ואור המלכות לכלי דז"א, וכלי המלכות נשאר בלי אור. כנודע מדברי הרב. והנה אור החסד הזה, שבא לכלי דבינה, הוא המקור של אור הדעת, כי על כן מכנה אותו הרב בשם בן של הבינה, ובחינת או"א שלו הם הזכר והנקבה שבכלי דבינה, באופן שהזכר, הוא בחינת חכמה דכלי דבינה, והנקבה, הוא בחינת בינה דכלי בינה, ואוד החסד, הוא בחינת הדעת, שבין חו"ב הזו, המכונה תמיד, לבחינת בן דחו"ב. וביתר דיוק, נחשבים הזו"ן דכלי דחכמה שניהם יחד, לבחינת חכמה ולבחינת אבא, והזו"ן שבכלי דבינה שניהם יחד, נחשבים, לבחינת בינה ולבחינת אמא, ואור החסד, שבכלי דבינה, נחשב, לבחינת דעת ולבחינת בן דאו"א ההם. ובזה מובן שאור החסד נאצל מתחלתו, משארית האור של הזו"ן דחכמה, אחר שנזדככו לבחי"א, ובא לכלי דבינה, שהוא בחינת אמא שלו, ושם במעי הכלי דבינה, נשתהה עד שהשיג הארת חכמה, דהיינו, עד שנתגדל, ואז יצא למקום הכלים דו"ק המכונים אויר העולם. ואכ"מ להאריך.

והנה נתבאר לנו, אור הדעת משורשו, שהוא בן ותולדה, שנתחדש מטעם חילוף האורות שבהתפ"ב, כי ע"כ הוא בא ונתלבש בכלי דבינה, אע"פ, שהוא רק אור הז"א ובחינת ו"ק, שאין לו שום השואה לבחינת ג"ר, כי ההבחן בין הג"ר לבין הו"ק, הוא רחוק כ"כ כמו בין אור לכלי שלו, ועכ"ז, בסבת התחלפות האורות, בא אור הזה דו"ק, ונתלבש בכלי דג"ר, והוא ענין נפלא מאד. והתבונן בזה, כי אין כאן מקום להאריך, במה שאינו נחוץ לענייננו.

ובכל המתבאר עד הנה תבין, שאלו ג' הספירות חג"ת דז"א, אינם נחשבים לעצם הז"א, אלא לבחינת ג"ר כח"ב, או חב"ד דז"א, כנ"ל, מה' קצוות: חג"ת נ"ה, הם ממש, ה' הבחינות כח"ב ז"א ומלכות, אלא כשהם בחינת אור חסדים ואור ו"ק, משתנה שמותם לחג"ת נ"ה, ונמצא עצם בחינת ז"א, מתחיל מקצה הד' שבה' החסדים שנקרא נצח, שהרי הוא נגד הבחינה רביעית שנקרא ז"א אמנם הת"ת, הוא נגד בחינה השלישית שנקרא בינה. וזכור זה.

ולפיכך גם האורות דחג"ת הם בחי' ג"ר, אלא שמתחילים מחכמה, מטעם הנ"ל, ואור החסד נבחן לאור חכמה של הו"ק, ואור הגבורה, נבחן לאור בינה של הו"ק, כנ"ל, ואור ת"ת נבחן לאותו אור החסד מצד התלבשותו בכלי דבינה דהיינו בחינת אור הדעת ובן דחו"ב. שהוא עצם בחינת אור הו"ק. מה שאין כן האורות דחסד וגבורה, שהם נחשבים לבחינת הארות החכמה ובינה, שהגיעו לאור החסד הזה, אבל אינם עצמות אור החסד, מבחינת מהותו עצמו.

והטעם הוא, מצד היחס של הכלים, שבהיות החסד וגבורה ממקורם, בבחינת הכלים דכתר וחכמה, כנ"ל. ומתוך שאור חסד הזה, לא נתלבש בכלים האלו מעולם, לכן אינו מתלבש ג"כ בהכלים דחסד וגבורה, אמנם מתוך שהוא נתלבש בכלי דבינה, לכן נמצא מקומו בכלים דו"ק בכלי הת"ת, שהוא במקום בינה, כנ"ל. ולפיכך נחשב הת"ת לעיקר בחי' הפרצוף דז"א, ולגופא דאילנא, ועצמות אור החסד הנ"ל שבתוכו, נחשב לשקיו דאילנא, וכל יתר הספירות של הז"ת, נחשבים לענפיו התלוים בו בהת"ת.

פרק מב

חזר להיות מטי בכתר לא הוי מטי בחכמה ובינה וכו': כבר ידעת, שביאת החסד להכלי שלו, גורם להיות מטי בכתר, כנ"ל דף שכ"ח ד"ה והנך מוצא. כי אין נתינת אורות אלא פב"פ, כדברי הרב לעיל, וא"כ צריכה הבינה להזדכך מבחי"ב לבחי"א ואז מסתלקים האורות דחו"ב אל הכתר וגורמים שם זווג עליון, על עביות דבחי"ג, ושוב מטי האור אל הכתר בקומת חכמה כבתחלה. ואז לא מטי בחו"ב, כי האחורים דכלי דכתר, המה

מפסיקים ומעכבים להארת ג"ר, כנ"ל. ומשום זה, לא מטי גם בחסד, כי יש ב' מרחקים פנוים בלי אור, שהם חו"ב וכיון שלא מטי האור בהחכמה, נמצא, גם הארת חכמה שיש בחסד, נפסקת ממנו וחזר החסד אל קטנותו, ושוב נצרך לאמו הבינה, לינק ממנה הארת ג"ר, כנ"ל, וע"כ, החסד עולה אל הבינה, והכלי שלו הופך פניו למטה, ושוב יורד האור דגבורה, אל הכלי דגבורה, ונמצא מטי בגבורה. ואז לא מטי בת"ת, כי האחורים דגבורה, מפסיקים ומעכבים על הארת ג"ר, של אור הת"ת, וע"כ אור הת"ת עולה, אל הכלי דגבורה, כי לא ירד מהגבורה, אלא מכח הארת ג"ר של שליטת החסד על הגבורה, כנ"ל, ועתה ששוב הגיע שליטת הגבורה, הרי הגבורה מעלה אורו אליה כבתחילה.

ואז כלי דתפארת, הופך פניו למטה, כי מוכרח לבטל את השפעת הג"ר שלו, שהיה הפנים שלו מקודם לכן, ולעשות את האחור שלו, להפנים של השפעה, ואז מוריד שארית האור שבו אל הנצח. וזה נקרא מטי בנצח.

עתה נבין, ספירת הנצח דז"א על בוריו, כי הכלי דנצח, הוא בחינתו של הז"א עצמו, כי החסד הד' של ה' החסדים, הוא כנגד בחי"ג של הכתר וד' הבחינות דאו"י כנ"ל, כי החג"ת הם בחינות כח"ב דחסדים, ונצח והוד, הם בחינות ז"א ומלכות דחסדים. והנך מוצא, שמצד האור, נמצא ספירת הת"ת עיקרו של אור הז"א, כנ"ל, שעצם אור הדעת מתלבש בכלי דת"ת, והוא מטעם חילוף האורות, שמתוך שאור חכמה נתלבש בכתר, ואור בינה בכלי דחכמה נמצא, אור הז"א התלבש בכלי דבינה, ולפיכך, נמצא אשר בה' החסדים, מתלבש אור הז"א בכלי דת"ת, שהוא בחינת בינה דה' החסדים, כנ"ל. אמנם מצד הכלים, הרי הנצח נחשב לעצמותו של ז"א, כנ"ל. והאור של הנצח, הוא בחינת הו"ק הנשאר בכלי דת"ת אחר הסתלקותו משם אל הגבורה, כנ"ל. וההפרש, בינו לספירת הגבורה, הוא כי אור הגבורה, אע"פ שהוא ג"כ בחי' ו"ק, אמנם הוא בערך ו"ק דחכמה, כי הוא שארית החסד, מבחינת הארת חכמה שבו, והוא בערך כמו אור הזו"ן דכלי דבינה. אמנם אור הנצח, הוא בחינת ו"ק דאור הז"א, כי נתבאר שאור של הת"ת הוא בחינת אור הז"א בעצם.

ובעיקר צריכים להבחין כאן, כי היחס מהאורות וכלים דחג"ת לאורות וכלים דנהי"מ, הם כיחס ג"ר לו"ק, משום שהחג"ת הם נגד ג"ר דה' בחינות, ונהי"מ הם נגד ז"א ומלכות דה' בחי' כמבואר.

פרק מג

א **לא מטי בכתר ואז הוי מטי בחכמה**: כי נזדככו הזכר ונקבה דאור הכתר לבחי"ב, ואז נתבטל האחורים שלהם, והשפיעו אור הבינה לכלי של החכמה, והוי מטי בחכמה, וחזר הפנים דחכמה למקומו כבתחלה, כנ"ל.

ב **גם בבינה הוי מטי מחמת החסד אשר שם**. כלומר, שהחכמה הפכה פניה למטה ונתנה את זכר ונקבה של בינה לכלי דבינה, והוי מטי גם בבינה, ומבאר הטעם, "מחמת החסד אשר שם" כדי שיוכל לתקן את החסד ולהוריד אותו אל הכלי שלו כנ"ל, דף שכ"ט ד"ה ואז. ע"ש.

ג **מטי בחסד כי אז החסד יורד למקומו**. היינו ע"י הזדככות הבחי"ב אשר בבינה לבחי"א, שהוא בחינת אור של ה' החסדים השייכים להו"ק, כנ"ל. ואז יורד אור החסד להכלי שלו. והוי מטי בחסד, וחזר הפנים שלו למקומו.

ד **לא מטי בגבורה כי הגבורה עולה עם החסד**. כי כל אור הגבורה הוא בחינת האחורים והו"ק של אור החסד, כנ"ל, וכיון שחזר הפנים של החסד למקומו, הרי נתבטל האחורים שהיה בגבורה, וחזר ונכלל בהפנים דאור החסד. ואז נמצא הכלי דגבורה חוזר ומהפך פניו למטה ונותן אור הת"ת בהארת ג"ר להת"ת, כנ"ל, דף ש"ל ד"ה וזה אמרו. והוי מטי בת"ת.

ה **לא מטי בנצח כי אור הנצח עולה עם הת"ת**. הוא ג"כ מטעם הנ"ל להיות אור הנצח רק בחינת אחורים וו"ק של אור הת"ת, ע"כ כשחזר הפנים של הת"ת למקומו, נמצא מושך אליו את הו"ק שלו. ע"ד החסד שמשך את אור הגבורה וכדרך החכמה שמשך אליה הזו"ן דבינה.

ו **מטי בהוד, כי אז הופך כלי הנצח פניו**. כי אחר שהאור דנצח עלה להפנים של הכלי דת"ת, הרי מהפך בזה את הפנים של הכלי שלו לאחוריו, כי השפעת ג"ר שהיה מקודם לכן מעוכב בו בבחינת אחור, נתהפך ונעשה עתה למקום ההשפעה, כמו הפנים דכלי של החסד השולטת עתה עליו. ואז נותן שארית שלו בהשפעת ג"ר להוד.

ועתה מצאנו הדרך להבין את הספירת ההוד של הז"א ממקורו. ותדע, שספירה זו הוא הקוטב, שכל התיקונים תלוים ומתגלגלים עליה. והנה הכלי שלה היא בחינה חמישית האחרונה של ה' הבחי' כח"ב ז"א ומלכות, דהיינו כלי מלכות המקורית. כי הד' החסדים הקודמים, הם כנגד כח"ב ז"א. ונמצא חסד חמישי דהיינו ההוד שהוא כנגד המלכות. וכבר ידעת שכל אותם הכלים דהתפ"ב, הם הכלים של התפ"א, שנתרוקנו מן אורותיהם, כנ"ל, ונמצא שהכלי דהוד הוא הבחי"ד דהתפ"א שנתרוקנה מאורה ולא השאירה אחריה

שום רשימו. כנ"ל, בחלק ד' בדברי הרב (פ"ב אות ו') אמנם האור של ההוד, אינו אור המלכות, אלא אור הז"א, דהיינו מה שהגיע אליה משארית הנצח, בעת שהוא מחובר באור דהארת ג"ר של הת"ת. ולא עוד אלא שהוא אור היותר חשוב מבין הספירות של נהי"מ, שמצד האורות הוא בחינת הג"ר של ז"א ולא ז"א עצמו כנ"ל. והרי הוא חשוב יותר מנצח, כי נצח הוא מבחינת אחורים וו"ק של אור הת"ת, אבל ההוד, הוא מבחינת הפנים של הת"ת, כנ"ל. שיש לו הארת ג"ר מהת"ת. ולפיכך ההוד נקרא בשם חסד החמישי, להיותו בחינת הארת ג"ר שישנם בנהי"מ, כמבואר. ואע"פ שמצד הכלי הוא בחי"ד, שהוא דין היותר גדול שבהע"ס, אבל העיקר הוא האור שבו כמובן. והנה האור שלו הוא ממותק עתה ביותר, דהיינו מהארת ג"ר שבת"ת. והבן היטב.

ז **ההוד הופך פניו אל היסוד ומאיר בו**. כבר ידעת שכל האור הזה הנמשך במול"מ מהבינה עד ההוד, הוא אור דחסדים, דהיינו בחינת הקומה, שיצאה על העביות דבחי"א, שנשאר אחר הזדככות הבינה, כנ"ל. וכל ענין ההפרש של מטי ולא מטי הוא בעיקר, מתוך השינויים של הארת ג"ר בחסדים או חסדים בלי הארת ג"ר. כנ"ל. אבל בגובה הקומה, לא היה שום הפרש ביניהם, כי כולם הם בגובה של בחי' א' כנ"ל. וכאן ג"כ הפך ספי' ההוד פניו לאחור, אע"פ שעדיין לא עשה הזדככות גמור דבחי"א, אלא שביטל בחינת הארת ג"ר שבו, שהוא הפנים ועשה האחור לבחינת פנים, אלא שצריכים לדעת כאן, מ"ש הרב להלן, כי הזו"ן שבכלי דבינה, נזדווגו והולידו ה' אחת, שהו' שבתוך הה' ניתנה להכלי דיסוד, והד' שעל הו' ניתנה להכלי דמלכות.

פירוש הדברים, כי בעת שהבינה הפכה פניה בפעם הראשונה ונזדככה מן העביות דבחי"ב שלה לבחי"א שהשוה הפנים שלה אל הפנים דכלי דחסד, ואז נתנה אור החסד להכלי דחסד, כנ"ל, הנה אז, הורידה ג"כ בחינת אור אחד נולד ע"י זווג מזכר ונקבה שבה עצמה, ואור זה הוא בחינת נוק' וע"כ הוא מכונה ה', באופן שירדו אל הכלים דו"ק גם כן, בחינת זכר ונקבה, כמו שירדו להג"ר דהתפ"ב. אשר הזכר הוא אור הדעת הנ"ל, והנקבה היא אותו האור הנולד ע"י זווג הזו"ן דבינה, כנ"ל, המכונה ה' כנ"ל. וכל אלו האורות הבאים ונולדים ע"י זווג מכנה אותם הרב בשם הארות כנ"ל אות ל"ה שאומר שם שהחכמה הפכה פניה ומאירה לבינה. וכן כאן שאומר שההוד הופך פניו אל היסוד ומאיר בו, וכן לקמן שאומר, שכן היה הענין בכל הו"ק שהופכים פניהם ומאירים למטה. הנה כל אלו המה המשכות האורות שבאים ע"י זווג וע"כ מכנה אותם בשם הארות.

וזה אמרו "שההוד הופך פניו אל היסוד ומאיר בו" דהיינו, שלא היה עוד הזדככות גמור, רק המספיק להאיר את הה' של הבינה אל היסוד. ואח"כ שנעשה הזדככות גמור אז ירד

האור השייך להיסוד אל היסוד כמ"ש לפנינו.
אמנם ה' זו שנולדה מזו"ן דבינה הוא התחלה של שיתוף מדת הרחמים בדין, וע"כ, כדאי להרחיב הבנתה. וכבר דיברנו מהחידוש הזה שנעשה בהתפ"ב אשר אור הז"א נאצל ויצא על ידי החכמה, ולא על ידי הבינה כראוי להיות מצד הע"ס דאור ישר, וכמו שהיה בהתפ"א, והנה חידוש הזה הגיע כאן ע"י התחלפות האורות, כנ"ל, והנה מלבד זה יש עוד חידוש גדול, כי אור המלכות נאצל ע"י הבינה ולא ע"י הז"א כבע"ס דאו"י, וכמו שהיה בהתפ"א. וכמו שמהזדככות הזכר ונקבה של הכלי דחכמה נאצל אור הדעת וירד לכלי דבינה, שהוא אור הזעיר אנפין כנ"ל, כן ע"י הזדככות של הזכר ונקבה דכלי דבינה יצא אור המלכות דהיינו ה' הנ"ל שהיא שייכת להמלכות כי היא בחינת אור נקבה, כנ"ל.
ועתה תבין, היטב ההפרש מאור הדעת שהוא אור הז"א לבין אור של הה' הנ"ל שהיא אור המלכות, והיינו ע"פ אצילות שלהם. כי באמת בשעה שנאצלו יצאו שניהם בבחינת קומה של בחי"א, כי כמו שהבחי"ב דזו"ן של הכלי דחכמה נזדככו לבחי"א שהוא אוד החסד כנ"ל, דף שכ"א אות ל"ז, שהוא הנקרא אור הדעת או אור הז"א כמ"ש לעיל. הנה כמו כן הבחינה ב' של הזכר ונקבה דבינה נזדככו לבחי"א והוא אור הה' הנ"ל שהיא אור המלכות, והנך מוצא שאור החסד שהוא אור הז"א, ואור של הה' שהוא אור המלכות הנה קומתן שוה, כי זה וזה בחי"א הם, שהרי באו מהזדככות דבחי"ב, כמבואר, אמנם ההפרש רב בהם והוא כמדת ההפרש של זו"ן, דחכמה, לזו"ן דבינה, שנתבאר לעיל כי הזו"ן דבינה הם בחינת האחורים ובחינת ו"ק של הזו"ן דחכמה, ומובן מעצמו שגם התולדות שנאצלו מהם, הם רחוקים ג"כ כרחוק הג"ר מהו"ק, ואור החסד שנאצל ע"י הזו"ן דחכמה, נבחן לבחינת פנים וג"ר כלפי אור הה' הנבחנת לבחי' אחורים וו"ק, בערך אור החסד, שהוא אור הז"א. דהיינו בדומה לערך המולידים, כנ"ל, והבן היטב.
ועתה נבין ביותר מה שהרב מדגיש לעיל דף שכ"ב אות ל"ח. "ואמנם הבינה לא הפכה פניה להאיר למטה בחסד, כי לא היה כח בחסד ובו"ק לקבל אור גדול כזה פנים בפנים רק אחור באחור" כונתו בזה לאור הה' הנ"ל שמכנה אותו בשם הארה משום שיצאה על ידי זווג, ולא בסדר הפשוט של הזדככות והתאצלות האורות זה מזה כמ"ש לעיל. וכמ"ש הרב לקמן. ועל זה הוא מדגיש שאור הה' הזו, לא באה להו"ק בטרם הז' אורות הבאים בסדר הזדככות הפשוט על דרך הזכר של הבינה הנולד מזווג זו"ן דחכמה שהוא בא לכלי דבינה בטרם שבא אור החסד ע"י הזדככות הפשוט. כמ"ש הרב מקודם לזה באות ל"ה ע"ש. והטעם הוא כי אם היה בא אור הה' בטרם הזדככות לבחינה א' דהיינו

בטרם הזמן של ירידת החסד, ע"ד הזכר של הבינה הנ"ל, הנה אז היה נמצא בחי' הקומה של **הה'** שהיתה בבחי"ב כי עוד לא נזדככו העביות דבינה לבחי"א רק בעת נתינת החסד להכלי דחסד. וזה, שמדגיש הרב "כי לא היה כח בחסד ובו"ק לקבל אור גדול כזה" כי איך אפשר שאור הקומה דבחי"ב יבא ויתלבש בכלים דו"ק שהם בחי"א, ולכן הוכרחה הבינה להזדכך מקודם מבתי"ב לבחי"א שאז גם אור **ה'** נזדככה למדת בחי"א, ואז יצאו שניהם, דהיינו אור החסד ואור **הה'**, ובאו להכלי דחסד, **וה'** זו עברה מכלי לכלי עד שבאה אל הכלי של היסוד ששם מקומה כמש"ל.

ובזה תבין ג"כ מה שהרב מתרץ שם ואומר שהחכמה היתה יכולה להאיר אל הבינה, בטרם שנזדככה לבחי"א, לפי שאבא ואמא כחדא שריין וכחדא נפקין ע"ש. רוצה לומר כי החכמה האצילה ונתנה את הזכר דבינה אל כלי הבינה בטרם שנזדככה לבחי"א מטעם שכלי הבינה הוא באמת כלי דבחי"ב, כמו הקומה של אור החכמה, וע"כ אינה צריכה להזדכך ולהקטין קומתה עד לבחי"א, משא"כ הבינה להכלים דחסד ושאר הו"ק, שהם כלים של בחי"א. ואיך יוכלו לקבל אור **הה'** בעוד שיש לו קומה דבחי"ב.

וזה אמרו, "ואז ההוד הופך פניו אל היסוד ומאיר בו" כי נתבאר אשר **ה'** זו נבחנת לאור אחורים ולו"ק, וע"כ, כיון שהפנים של ההוד הוא מבחינת הארת ג"ר כנ"ל, וע"כ אינה יכולה להשפיע את אור **הה'** שהוא בחינת הארת אחורים כנ"ל, אם לא על ידי הפיכת פנים למטה ואחוריה למעלה. דהיינו שהאחור שלה המשפיע ו"ק ומנע ג"ר יהיה עתה להמשפיע, ואז משפיע את אור **ה'** הנ"ל להיסוד.

פרק מד

וכן הענין בכל הו"ק וכו' הם הופכים פניהם ומאירים למטה: היינו כמ"ש לעיל אשר **ה'** זו יצאה ע"י זווג מזכר ונקבה דכלי דבינה. ובשעה אשר הבינה נזדככה מבחי"ב לבחי"א כדי ליתן את אור החסד בכלי דחסד, הנה אז יצאה עמו גם אור **הה'** הזאת, וחסד נתנה לגבורה וכו' עד שהגיעה לכלי דהוד, וההוד נתנה להיסוד. וזה אמרו "וכן הענין בכל הו"ק כאשר האורות נתנין בהם הם הופכים פניהם ומאירים למטה" דהיינו אותה אור **הה'** שיצאה על ידי זווג, שהשפעתה מכנה תמיד הרב בשם "הארה" כנ"ל.

פרק מה

חזר להיות מטי בכתר וכו' ולא מטי בהוד: כבר נתבאר ונכפל לעיל, כי השפעת הבינה לכלי דו"ק גורם להיות מטי בכתר, ואז שולטים האחור דכלי דכתר המונעים כל הארת ג"ר בהפרצוף, ואפילו בהכלי דחכמה ומכל שכן בהכלים שלמטה המקבלים מכלי של החכמה, וע"כ נסתלק ההארת ג"ר מכלי דהוד, ואז הכלי הופך פניו למטה. ונותנת

את השארית להיסוד, כנ"ל אלא, שיש כאן בענין הפיכת פנים של הכלי דהוד גם ענין של הזדככות העביות דבחי"א, לבחינת הכתר שהאור היוצא אין לו אלא קומת מלכות כמ"ש הרב לעיל שקומת מלכות התלבש בכלי דיסוד, באופן שבענין הפיכת פנים דהוד היה ב' הבחינות הן הענין של השפעת אחורים במקום הפנים שמקודם לכן, והן ענין הזדככות של העביות דבחי"א, שהיה שולט בכל ה' הקצוות מחסד עד הוד, ועתה נזדכך ההוד מהבחי"א שלו ונתן רק קומת המלכות להכלי דיסוד. וטעם הדבר הוא כי אין יותר מהקומה דבחי"א רק ה' קצוות, כנ"ל בדברי הרב.

ועתה נתבאר לנו ספירת היסוד דז"א, כי הכלי שלו, הוא מבחינת מלכות, והוא מחמת שגם הכלי דהוד של הז"א הוא ג"כ כלי מלכות כנ"ל, ומכ"ש היסוד הבא אחריו, באופן כי כל אלו ג' הכלים הוד יסוד ומלכות הם כולם התפשטות כלי המלכות בלבד. וענין התפשטותם הוא בעיקר מכח אותה ה' הנ"ל שירדה מזווג זו"ן דבינה, ומענין אור האחורים שנשאר מהכלי דהוד אחר שהפכה פניה מכח שליטת האחור דכתר, כי שני אורות אלו מיוחדים להכלי דיסוד.

באופן שהכלי דיסוד הוא בחינת כלי מלכות. והאור שבו, הוא משותף מדין ומרחמים: כי אור האחורים הנשאר מספירת ההוד אחר שהפכה פניה הוא בחינת הדין היותר קשה מבכל ה' הקצוות דז"א. להיותו הכלי דבחי"ד מזמן התפ"א, כנ"ל. אלא בשעה שהגיע אליו הארת הג"ר של הת"ת, כנ"ל, הנה אז אדרבה, שהיה נחשב לחסד, כי הארת הג"ר מהפך הכל לחסד, אבל בשעה אשר נעלם ממנה הארת הג"ר, הנה לא נשאר בה רק מדת הדין לבד, ואותו מדת הדין ירד לכלי של היסוד. וצריך שתדע שזה היה, חידוש בהפרצוף, כי עד עתה לא היה נגלה כלום מדת הדין בהפרצוף בכל ה' קצוות, ואדרבה כי אור דחסדים של הקומה דבחי"א היה שולט בכל הפרצוף, אלא פעם בהארת ג"ר ופעם בלי הארת ג"ר, כנ"ל, אמנם עתה כבר נזדכך קומת אור דחסדים, מן ספירת ההוד כנ"ל ואין שם אלא קומת המלכות, וגם הארת ג"ר נעלם מהפרצוף ע"כ נגלה כל כח הדין שבכלי דהוד, ושארית הזה ירד לכלי דיסוד, והנך מוצא שכח הדין הזה הוא חידוש שנתגלה עתה בכלי דהיסוד.

ולפיכך נבחנים עתה כל ה' קצוות לבחינת ה' גבורות, דהיינו מפאת חידוש הצורה שהשיגו בהכלי דיסוד, באופן שיש עתה ב' בחינות: שיש ה' חסדים, שהם בה' הקצוות מחסד עד הוד. והב' הוא מפאת היותם ה' גבורות, והיינו בהכלי דיסוד.

אמנם יש כאן, עוד אור של הה' בהכלי דיסוד, דהיינו מה שהגיע אליו מהזווג זו"ן דבינה, כנ"ל, שהוא אור גדול מאד, כי משורש אצילותה היא בחי"ב, שהרי מהזווג דזו"ן של

בחי"ב באה, ואח"כ בעת שירדה ביחד עם אור החסד להכלים דו"ק, נתמעטה קומתה לבחי"א, כנ"ל. ועתה שהגיעה להיסוד שוב נתמעטה לקומת המלכות. אמנם כיון שמזווג דבחי"ב היא, ע"כ נבחנת לאור חסד, אלא בקומה נמוכה ולפיכך מצדה נבחנים הה' קצוות שוב בבחינת ה' חסדים, והם ממתיקים לה' הגבורות הנ"ל שירדו להכלי דיסוד משארית אור ההוד. והנה נתבאר לנו היטב, שאור היסוד הוא אור משותף של חסד ודין, המכונים ה"ח וה"ג, שה"ג הם משארית אור הו"ק, וה"ח הם משארית הזכר ונקבה דכלי דבינה, והם מתערבים ומתחברים יחד בכלי של היסוד. וצריכים לזכור שכל זה נעשה כאן בעת ובסבת שליטתו של האחור דכלי דכתר.

פרק מו

א **לא מטי בכתר וכו' ומטי בהוד ולא מטי ביסוד כי עלה בהוד, ואז הופך פניו ונותן אור למלכות למטה במקומה, ואז הוי מטי במלכות**: כבר נתבאר ענין לא מטי בכתר שהוא מסבת הזדככות הרגילה ע"י ביטוש דאו"פ באו"מ, שאז נזדכך הבחי"ג שבכלי לבחי"ב, שהאור היוצא בזווג זה הוא קומת בינה, ושארית הזה נתן הכתר אל הכלי דחכמה, וכו' כנ"ל. וכיון שחזר הארת הג"ר להפרצוף, חזרו כל בחינת הפנים דחכמה ובינה וחסד ות"ת והוד אל מקומם כבתחילה, ואז נמצא אור היסוד שעולה ומתחבר עם הארת הפנים דג"ר של ההוד, מטעם הנ"ל, ואז נמצא הכלי דיסוד שהופך פניו למטה, דהיינו שמשפיע ג"כ בחי' הארת ג"ר מצד שליטת הכלי דהוד עליו, אלא לא מבחי"א רק מקומת אור מלכות כי האור הנשאר בכלי היסוד אינו אלא קומת מלכות, כנ"ל. ואז הוי מטי במלכות.

אמנם צריך לדעת כאן, מהו אור של היסוד שעלה להוד, ומהו השארית שלו שנתן להכלי דמלכות. וצריכים לידע בעמקות יתירה את מקוריותה של ה' הנ"ל שירדה להכלי דיסוד. וכבר ידעת שה' זו היא תולדה מזווג הזו"ן שבכלי דבינה, ויש עוד לדעת בצורת ה' זו יש ד' על גבי ו', שהוא הו' שבפנימיות הה' שאין לה ראש. ויש בזה רמז חשוב, כי ה' זו כלולה מהזכר ונקבה שבבינה, וע"כ בחינת הנקבה שבה' ה"ס הד' ובחינת הזכר שבה' ה"ס הו' בלי הראש שבתוכה.

ופירוש הדברים הוא. כי ענין הפסק רגל השמאלי בסוד הה' יורה, על הפסק הג"ר מהו"ק שהוכן ונעשה בתוך הכלי דבינה. כי תראה חידוש גדול, אשר הנקבה היא חשובה ביותר מן הזכר שלה, כי הזכר הוא תולדה הבא מזווג זכר ונקבה דכלי דחכמה בשעה שהזכר הוא בבחינת הרכנת ראש, כנ"ל בדברי הרב (דף שט"ז אות ל"ה ובאו"פ שם ד"ה החכמה) שהחכמה הפכה פניה ומאירה לבינה פנים בפנים הארה לבדה וכו'. שפירושו

הוא, כי הזכר שבכלי דחכמה שהוא בחי"ג הפך פניו ונזדכך לבחי"ב, כמו הנוקבא של כלי דחכמה, ונמצא שהזכר הרכין ראשו, כי הג"ר דחכמה מכונה ראש, כי עתה אחר שנסתלק מעביות דבחי"ג נעלם ממנו אור החכמה כולו, ומשתוה עם קומת בינה של הנקבה שלו, ואז נזדווגו והולידו את הזכר של הכלי דבינה הנ"ל. ונודע, שכל בן ותולדה נבחן לבחינת ו"ק של המאציל שלו, הרי שמדרגת הזכר הוא בחינת ו"ק של קומת בינה בלבד, שהרי המאציל שלו דהיינו הזכר והנקבה דחכמה, שהולידו אותו, הנה בעת שהולידו אותו לא היה לשניהם אלא קומת בינה בלבד, כנ"ל, ונמצא הבן שלהם רק ו"ק של הקומה הזאת. כנ"ל.

אמנם הנקבה של הכלי דבינה, היא בחינת הרשימו של הבינה שנשאר בהכלי ההוא מזמן של התפשטות הא' אשר אור הבינה של התפ"א הניח שמה בעת הסתלקותה משם. והנה אור הבינה הזה היה לו שם קומת כתר, כי כל הע"ס דהתפ"א היה להם קומת כתר, כנודע. והנך רואה גודל החשיבות של הרשימו הזו שנשארה בכלי דבינה. ועם כל זה נעשתה לנוקבא לזכר דכלי דבינה שהוא חסר אפילו מג"ר דבינה כנ"ל. והיה זה מטעם, שהרשימו זו אורה מועט מאד, כי כל האור שלה כבר נסתלק, והיא רק רשימו, שפירושו אור מועט מאד, המוכרח להשאר אחר כל אור בעת שמסתלק מהמקום שהיה בו וע"כ מתוך שהרשימו היא חסרת אור ע"כ נעשתה לבחינת נקבה אל אור הזכר הנ"ל הנמוך בהרבה הימנה, כדי לקבל ממנו אור. והבן זה.

עתה תבין היטב סוד הה' הנ"ל, שנאצלה מזכר ונקבה הללו. כי הו' קטועה בלי ראש העומד בתוך הה' הוא בחינת הזכר שבהתולדה הזאת, כי הוא בחינת ו"ק דקומת בינה וחסר בחינת הראש דקומת בינה, כנ"ל, וע"כ גם הו' שנמשך ממנו, הוא קטועה בלי ראש. והד' המקפת על גבי הו' קטועה הזו אשר בהה', היא בחינת הנקבה אשר בתולדה הזאת, ונבחנת כמו הראש על גבי הו' קטועה, להיותה כולה בחינת ג"ר, כנ"ל, אלא שחסר לה אור, שזה יש לו להו' קטועה, שכל אורה אינו רק ממה שמקבלת מהו' קטועה הזה. ולפיכך היא נקראת בשם **דלת**, להורות שהיא דלה וריקה משפע מבחינתה עצמה אלא שצריכה לקבל מהזכר שלה.

והנה סוד ההפסק שנעשה ברגלה השמאלי של הה' יורה שהיא נפסקה לב' מדרגות נבדלות זו מזו, וזהו שנעשה עתה ע"י עלית אור היסוד אל ספירת ההוד, כנ"ל. כי ידעת ב' מיני אורות שישנם בהכלי דיסוד, הא' הוא בחינת הדינין שנשארו בהוד אחר שנעלמו שם הארת הג"ר, כנ"ל. וב' הוא אור הה' שנמשך אליו מהזו"ן שבבינה כנ"ל. והנה אחר דמטי האור בהוד, שהוא בחינת הארת הג"ר שנפרשו מאור היסוד, בעת היות האור

ההוא בהוד, כי ע"כ ירד שאריתו להיסוד, נמצא עתה כאשר ירד שוב האור ההוא לההוד, הנה השארית שירד להיסוד, ודאי חזר לשורשו להוד, שיש לו עתה שוב שמה ההארת ג"ר שלו, והנה האור הזה בעת שעלה, לקח עמו גם את בחינת הו' קטועה שבתוך הה' שבהיסוד והעלהו לההוד. באופן שב' אורות עלו מהיסוד הא' הוא אור המלכות הנ"ל דהיינו השארית שלקח מקודם מההוד. והב' ו' קטועה שבתוך הה'. וטעם הדבר הוא כי אע"פ שהו' ההוא אינו כלל מבחינת ההוד, עכ"ז עלה שמה, והוא מטעם, מחמת היותו מחובר מקודם, באור המלכות כדי למתקה, כנ"ל. שאור המלכות הוא בחינת ה"ג והה' הוא בחינת ה"ח והם נמתקו זה בזה ע"ש. והנה המיתוק הזה בא רק מן הו' שבתוך הה' להיות שהוא האור כולו שבתוך הה', אלא ודאי שלקח גם מן הד' את הארת הג"ר שבה, דהיינו רק בזמן דלא מטי בהוד והוא היה בהיסוד בלי הארת ג"ר. אמנם עתה שחזר ומטי הארת ג"ר בהוד הרי, שאינו צריך יותר להארת ג"ר שבבחינת הד' וע"כ לא לקח בעת עלותו שמה רק בחינת הו' ולא בחינת הד' המקפת עליו. ותדע שבחינת הד' ההיא המקפת עליו, ירדה ונתלבשה בכלי המלכות.

ועתה מובן היטב ספירת המלכות כי הכלי שבה, הוא כלי מלכות שנמשכה מכלי דהוד, כנ"ל. והאור שבה הוא בחינת הד' המקפת על הו' מבחינת הה' הנמשכת מזו"ן דבינה כנ"ל. אמנם אור המלכות בעצמה הוא שנתלבשה כאן בכלי של היסוד, כנ"ל. וע"כ נקראת המלכות אספקלריא, שאינה מאירה. כדברי הרב לעיל בחלק ד' ע"ש.

והנך מוצא שד' זכרים וד' נקבות יש בהתפ"ב הזה. ב' זוגות הראשונים הם זו"ן דכתר וזו"ן דחכמה. ובהם הזכרים חשובים יותר מהנקבות, כי הזכר דכתר הוא מבחי"ד דהתלבשות, אבל הנקבה דכתר הוא רק מבחי"ג. וזכר דכלי דחכמה,הוא מבחי"ג, אבל הנקבה דכלי דחכמה היא מבחי"ב, הרי שהזכרים גדולים מהנקבות. אבל עכ"ז בשניהם נמצאים הזכרים ונקבות בכלי אחד, כי יש להם קרבה זה לזה מחמת שהזכרים הם מהרשימות שנשארו אחר הסתלקות של התפ"א, וע"כ הם חסרי אור, אבל הנקבות הם מהתפשטות הב' החדש והם מלאים אור.

אבל הזכר והנקבה דכלי דבינה נמצאת הנקבה גדולה מהזכר, כי הזכר הוא בחינת ו"ק של הבינה, והנקבה היא בחינת ג"ר של הבינה, ועכ"ז שניהם בכלי אחד מחמת שהנקבה היא מהרשימו והיא חסרה אור, והזכר בא מהזווג של הזו"ן דחכמה וע"כ הוא מלא אור. וכן הזכר שבבלי דכתר, אע"פ שהוא רשימו, הנבחן לחסר אור, הנה חסרון זה אמור רק לענין ג"ר שלו, אמנם מלא אור מבחי' ו"ק.

אמנם הזכר והנקבה של הו"ק, יש בהם הבנות מרובות. כי הזכר שהוא אור הז"א הוא

נאצל ע"י החכמה, שהוא אור החסד שבכלי דבינה ואח"כ נתפשט להכלי דז"א, כנ"ל. אבל הנקבה היא תולדה של הבינה, דהיינו הה' שנאצלה ע"י זו"ן של הבינה.
אמנם יש להבחין שם עוד בחינת זכר ונקבה, והיינו הזכר ונקבה אשר ביסוד ומלכות, ושם הזכר קטן מן הנקבה, כי הזכר הוא בחינת הו' בלי ראש שבתוך הה' הנמשך מן הזכר של הבינה שהיא בחינת ו"ק, כנ"ל. ועם כל זה אינם בכלי אחד אלא הזכר הוא בכלי העליון שהוא היסוד. והנקבה היא בכלי התחתונה שהיא המלכות.
והנה ב' בחינות הזו"ן הנ"ל אשר בתוך הז"ס תחתונות, נחשבים פעמים לאחת ופעמים לשתים. כי בגדלות יש להנקבה כל הה' הנ"ל, וכל הו"ק נחשבים אז להזכר של זו הה' אבל בקטנות, נחשב רק היסוד לבחינת הזכר והמלכות אין לה אז, רק הד' אשר בהה', כי הו' קטועה נוטל היסוד. וגם בזה יש שינוים מרובים ואין כאן המקום להאריך.
עוד צריכים להבחין כאן, כי יש ג' חלוקות בז' התחתונות, שהם בחינת ראש תוך סוף: הא' הם חסד וגבורה, והם בחינת ראש הו"ק. הב' הם ת"ת ונצח, והם בחינת תוך הו"ק. הג' הם הוד, יסוד, מלכות, והם בחי' סוף הו"ק. וענין המטי ולא מטי תלוי רק בכתר וחכמה. והוא מסבה שהאחור דכתר מונע הארת ג"ר מכל הפרצוף, וע"כ אי אפשר שיהיה הארת ג"ר בהפרצוף, זולת בביטול שליטת הכתר, והיינו ע"י הזדככות העביות שבהמסך שבו, השייך לקומתו, ואז מסתלק האור מהכתר, ושאריתו מטי בחכמה, שממנה מופיע הארת הג"ר בהפרצוף.
ולפיכך, אם מטי בכתר, נמנע כל הארת ג"ר אפילו מהחכמה, וע"כ שולטים אז בחינת הו"ק דז"ס תחתונות דהיינו הו"ק דראש שבהם, שהוא ספירת הגבורה. והו"ק דתוך שבהם, שהוא נצח. והו"ק דבחינת הסוף שבהם, שהוא יסוד.
ואם ל"מ בכתר, שאז מטי בחכמה אז מגיע שליטת הארת ג"ר ברת"ס דז"ס התחתונות, דהיינו: בחינת הארת ג"ר דראש שלהם, שהוא החסד. ובחינת הארת ג"ר דתוך שלהם, שהוא הת"ת. ובחינת הארת ג"ר דסוף שלהם, שהוא ההוד. שמשם מגיע בחינת ג"ר בלי ו"ק להמלכות, המכונה ד' שעל גבי הו' הנמצאים בציור אות ה'.
וענין ד' זאת, פירושה הפסק אור מהפרצוף. כי נזדכך כל העביות אשר בהמסך, ונפסק הזווג, ואין שם עוד או"ח להלביש האו"י, ונפסק ג"כ האו"י. וכל הספירות חוזרים להמאציל. דהיינו ע"י התכללות כל הרשימות שבהם בתוך המסך, כי רק המסך עולה להמאציל, כמ"ש בחלק ד' בהסתכלות פנימית, ע"ש.

ב **והרי עתה נשלם בחינה הראשונה, שהיא ציאות ההתפשטות.** כלומר מציאות התפשטות ב' המכונה פרצוף ע"ב דא"ק.

ג **והנה הגיעו כל יוד אורות עד המלכות**. כלומר שהגיע ההזדככות עד קומת המלכות. אשר אז נמצא המסך נקי מכל עביות שמבחינת הגוף, עד שצורתו שוה לבחינת המסך של מלכות של ראש, שזה נבחן שעלה שם ונכלל בהזווג דלא פסיק בהמלכות של ראש. אשר אז חוזרים ומתעוררים הרשימות של ספירות הגוף הכלולים בו בכל מדת עביותם, ושוב מתעבה בעביות שמבחינת הגוף, ובזה חזר ונשתנה צורתו מהמלכות שבראש, ונבחן ע"כ, שיוצא משם ונבדל לעצמו, ואז יוצא עליו זווג עליון, וממשיך קומה חדשה של ע"ס אל הגוף. כמ"ש בחלק ד' ע"ש.

ונתבאר שם שבחינה אחרונה אינה מנחת רשימו. וכיון שבחינה אחרונה שבכאן היה הבחי"ג, נמצא שבחינה ג' לא הניחה רשימו, וע"כ אינה כלולה בהמסך, והרשימו היותר גדולה שבו הוא בחינה ב', ולפיכך כשחזר המסך ונתעבה מתוך התכללותו בהזווג של ראש, לא היה יכול להתעבות יותר אלא עד בחי"ב, ונמצא הקומה שיצאה שם, לא הגיע אלא עד קומת הבינה. כנודע. וזהו הבחינה הב' של התפשטות האור, אחר הסתלקותו פעם שנית.

פרק מז

א **הבחינה הב' היא פשוטה, כי עתה חזר להיות מטי בכתר**: כמו שנתבאר בדיבור הסמוך, שאחר הסתלקות הב' שנעשה, חזר המסך עם הרשימות הכלולות בו, אל המסך שבמלכות של ראש, ושם יצא זווג חדש על המסך הזה, ומתוך שלא היה בו אלא עביות של בחי"ב, ע"כ לא המשיך רק קומת בינה, וקומת בינה הזאת חזרה ונתפשטה אל הגוף אל הכלי דכתר, וזהו מטי בכתר, דהיינו אור הבינה בכלי דכתר.

והנה גם כאן הכלים קדמו לאורות כי כל אלו הכלים שנשארו ריקנים אחר הסתלקות הב' הנ"ל דפרצוף ע"ב, נמצאים עוברים אל פרצוף החדש הזה. כמ"ש לעיל אצל הע"ב, אשר כל הכלים הריקנים, שנשארו אחר הסתלקות הא' עברו אל התפ"ב שנקרא ע"ב, כן הדבר גם כאן. וכן כל ד' הבחינות של זכר ונקבה שהיו בפרצוף ע"ב, נוהגים ג"כ כאן אלא בשינוי קומה, משום שאין כאן אלא קומה קטנה בכללות הפרצוף.

ונבאר ד' הזוגות של זכר ונקבה, שיש בהפרצוף הזה. כי אותו קומה של אור הבינה שירדה אל הכתר, כנ"ל, היא בחינת הנקבה של הכלי דכתר. וכמו שבפרצוף ע"ב נעשה הרשימו של בחי"ד דהתלבשות, לבחינת הזכר דכלי דכתר דע"ב, (כנ"ל דף רצ"ד ד"ה לא מטי בכתר, עש"ה באור פנימי. וכל דברי הרב שם נוהגים גם כאן. ע"ש באו"פ דף רצ"ז ד"ה שמזדכך) אותו הדבר הוא גם כאן, אשר הרשימו של בחי"ג מבחינת התלבשות שנשאר בהכלי דכתר של פרצוף ע"ב, הוא נעשה כאן לזכר דכתר של פרצוף דקומת

בינה הזה, שהוא מקבל מן אור החכמה שעלה תחת המלכות של ראש דע"ב בעת הסתלקות הב' ולא חזר לגוף דפרצוף הבינה. דהיינו לגמרי דוגמת הזכר דכתר של פרצוף הע"ב. ולפיכך גם הכתר של פרצוף הבינה, מונע את הארת הג"ר מהפרצוף, משום שאור החכמה שמתחת המלכות של ראש, נמצא אחוריו למטה שפירושו מבלי להתפשט להגוף, והוא שולט על הכלי דכתר, שגם הוא פונה אחוריו למטה, ואינו מאיר רק הארת ו"ק, ומונע הארת ג"ר מהפרצוף. וזה אמרו "מטי בכתר ואז לא מטי בחכמה בינה וחסד" כי האחורים של כלי כתר מונע כל הארת ג"ר מהפרצוף, ואפילו מהכלי דחכמה, ומכ"ש להארת ג"ר של הראש תוך סוף דז"ס התחתונות. וזה אמרו "ומטי בגבורה ולא מטי בת"ת ומטי בנצח ולא מטי בהוד ומטי ביסוד ולא מטי במלכות" דהיינו כי אז מגיע האור להכלים דו"ק של הראש תוך סוף דז"ס התחתונות, שהם ספי' הגבורה, וספי' הנצח וספי' היסוד. כנ"ל. והכלים דג"ר דז"ס התחתונות שהם: חסד, ת"ת, הוד, לא מטי האור בהם. כי האחורים דכתר מונע הארת ג"ר מהם. כמבואר.

ב **חוזר כמתחלה.** כי בשעה דלא מטי בכתר כי נזדככו הבחינה ג' ובחי"ב שבו, ואור כתר חוזר למקורו, הרי פסק כח שליטתו של הכתר, ואז יורד השארית שלו להחכמה, ונמצאים הכלים דהארת ג"ר שברת"ס דז"ס, שמשיגים את שליטתם, שהם: חסד, ת"ת הוד. והמלכות מקבלת את בחינת הד' שלה כמ"ש לפנינו.

ועתה נבאר, את הזכר ונקבה דכלי דחכמה. כי הזכר והנקבה שבכלי דכתר מזדווגים, ומולידים זכר ונקבה דוגמתם: שהזכר, נמשך מצורת הזכר, דהיינו בחינת ו"ק בלי ג"ר, כי אור החכמה העומד תחת מלכות דראש, נמצא אחוריו למטה כלפי הנאצלים שבגוף, וע"כ, אין בהזכר דכתר אלא ו"ק בלי ג"ר, כנ"ל, וע"כ, גם בהזכר הנולד ממנו, אין בו רק ו"ק בלי ג"ר. וגם הנקבה דכתר נותנת מצורתה אל הנקבה שנולדה ממנה, שהוא בחינת אור הבינה ואח"כ מזדככת הכלי דכתר והופכת פניה למטה, דהיינו שמזדכך לבחי"א ונותן את ג' האורות האלו אל הכלי דחכמה. שהם: הזכר, שהוא בחינת ו"ק דחכמה, ונקבה, שהיא בחינת אור בינה וקומה של בחי"א, שהוא אור החסד, הכולל את ז"ס התחתונות. דהיינו לגמרי על דרך שנתבאר באצילות זו"ן דכלי דבינה, אצל פרצוף הע"ב, הנ"ל. וכל ההפרש הוא, שכאן ירדו המדרגות וכל בחינות האור שבכלי דבינה דע"ב, נמצאים כאן בכלי דחכמה. והכלי דבינה, נכללת כאן עם הכלי דחכמה. אמנם כן נשארו בהבינה רשימות זו"ן מזמן שהיתה בפרצוף ע"ב, מטרם הסתלקות הב', אבל אינם עולים בשם, להיותם בחינות שוות עם הזו"ן שבכלי דחכמה כנ"ל.

וכמו כן אותו הזווג, שהיה בזו"ן דכלי דבינה שבפרצוף ע"ב, שהולידו ה' אחת, אשר

ירדה עם אור הז"ס תחתונות, עד שהגיעה אל היסוד ומלכות, שהו' שבה נטל היסוד, והד' שבה נטלה המלכות. כן ממש נזדווגו כאן בפרצוף הבינה, הזו"ן שבכלי דחכמה. והולידו ג"כ ה' אחת, שירדה עם הז"ת מכלי אל כלי, עד שהגיעה להכלים דיסוד ומלכות אשר הו' שבה נטל היסוד, והד' שבה נטלה המלכות.

והנה נתבארו ד' הזכרים וד' הנקבות שבכלים דע"ס של פרצוף החדש שבכאן, מקומת הבינה. כי הזכר של כלי דכתר, הוא בחינת ו"ק דחכמה, והנקבה דכתר, הוא קומת הבינה. והזכר ונקבה שבכלי דחכמה הם ג"כ ו"ק דחכמה להזכר, וקומת בינה להנקבה, ואע"פ, שבכל מקום נחשבים התולדות בחינת ו"ק כלפי המולידים שלהם, מ"מ, כאן כיון שהזכר דכתר, אורו עצום ורב, ומה שמכנים אותו בשם ו"ק דחכמה הוא מחמת האחורים דאור חכמה שבראש השולטים עליו, שלא להשפיע רק ו"ק, וע"כ התולדה שלו נחשב ג"כ לו"ק כמותו, מאחר שהוא בא בכלי דחכמה שאין לו שום אחורים. וכן הנקבה נחשבת לקומת בינה, כמו הנוקבא דכתר שהולידה אותה, מטעם שיש לה בכלי דחכמה גם רשימו דקומת בינה שנשאר שם מזמן התפשטות הע"ב, שמתחבר עם הנוקבא הזו, ומשגת ע"כ, גם היא קומת בינה. ונתבאר שגם בחינות הזו"ן דכלי החכמה נמצא ו"ק דחכמה להזכר, וקומת בינה להנקבה, בדומה להזו"ן דכתר.

והזו"ן דכלי הבינה: כבר נתבאר שהם בחינות הרשימות שנשארו מזמן התפשטות הקודם דע"ב. והם נכללים עם הזכר ונקבה דכלי דחכמה, בהיות בחינתם קרובים זה לזה.

והזו"ן דז"ת: הזכר שבהם הוא אור החסד שנאצל ע"י הזו"ן דכלי דכתר אחר הזדככותם לבחי"א, כנ"ל. והנקבה שבהז"ת היא הה' הנ"ל, שנאצלה ע"י הזו"ן שבכלי דחכמה. וה' זו נחלקה ג"כ לזו"ן, דהיינו לו' וד' שהו' נתלבש בהכלי דיסוד. והד' בכלי המלכות. והם בחינות זו"ן קטנים אשר בז"ת.

והנך מוצא שכל דרכי האצילות שהיו בהתפ"ב הנקרא ע"ב דא"ק, היו ג"כ בפרצוף הבינה דא"ק, רק בירידה של מדרגה אחת: כי בחינת הזו"ן דחכמה דע"ב, נתעלו בפרצוף הבינה לזו"ן דכתר. ובחינת הזו"ן דהבינה דע"ב נתעלו כאן לזו"ן דחכמה. וכן אור הז"א שנאצל בפרצוף ע"ב מהכלי חכמה נאצל כאן מכלי הכתר. וכן הה' שנאצל מהכלי בינה אצל פרצוף ע"ב, נאצלה כאן מהכלי דחכמה. וכו' עד"ז. וכל זה נמשך, מכח ירידה הכללית, שהיה כאן אשר חכמה נשארה בהראש ולא בא ונתפשט לגוף רק אור הבינה לבד. ונמצא אור הבינה נתלבש בכלי דכתר ואוד הז"א בא לכלי דחכמה, דהיינו אחר שנזדככו הזו"ן דכתר לבחי"א, כנ"ל. ואור המלכות בכלי דבינה, כי אותה הה' שנאצלה מהחכמה באה

לכלי דבינה, ומשם נתפשטו להז"ת. כמ"ש.
ועתה נבאר את הסדר של מטי ולא מטי הנוהג בפרצוף הבינה דא"ק הנק' ג"כ פרצוף ס"ג דא"ק. וענין המטי ולא מטי הקבוע תמיד בפרצוף זה. והנה כבר ביארנו לעיל סדר התפשטות הראשון של זה הפרצוף (דף ש"מ ד"ה הבחינה הב' באו"פ עש"ה) ונתבאר שם שבשעה שנתפשט קומת הבינה אל הפרצוף ומטי אור הבינה בכלי דכתר, הנה אז הגיע האור לכל הכלים דשליטת הו"ק שבהפרצוף, לפי מה שנתרשמו בזמן התפ"ב מטרם הסתלקותו, כי הם הכלים שבאו בפרצוף הבינה הזה, ולכן הגיע האור לג' כלים דבחינת אחורים שבראש תוך סוף שבז"ת, שהם: גבורה, נצח, יסוד. ונמשך הארתם עד שנזדכך הזו"ן דכלי דכתר לבחי"א, וזו"ן האלו עלו לשורשם, ואז מטי בחו"ב דהיינו בהזו"ן שבחכמה ובינה, שהם בחינת ו"ק דחכמה לזכר ובחינת קומת בינה להנקבה, כנ"ל. ואז הגיע הארת ג"ר להפרצוף, ומטי בכל הכלים דפנים שיש ברת"ס שבז"ת, שהם: חסד, ת"ת, הוד, ואור הד' למלבות.
ואין להקשות מאחר דלא מטי בחכמה מטרם שנזדכך הכלי דכתר לבחי' א', שאז הפך פניו ונתן אור החסד אל הכלי דחכמה, א"כ גם הזו"ן דחכמה היו צריכים להתמעט לבחי"א. והענין הוא, כי הכלי דכתר השפיע את הזו"ן להכלי דחכמה מבחינת הארה, מטרם שנזדכך לבחינה א', (ע"ד שכתב הרב אצל הזכר דהכלי דבינה הנאצל מהכלי דחכמה בזמן התפ"ב, בדף שכ"ב אות ל"ח ובאו"פ דף שכ"ב ד"ה והאור). שרק אחר שירדו הזו"ן אל הכלי של החכמה, נזדכך הכלי דכתר והוריד את הבחי"א, דהיינו אור החסד, להכלי של חכמה. והנה יש עתה בכלי זה ג' אורות שהם: זכר בו"ק דחכמה, ונוקבא בקומת בינה, ואור החסד, שהוא אור הז"א. גם ידעת שזו"ן דחכמה נזדווגו והולידו ה' שהיא בחי' הנקבה לאור החסד. שבאה לכלי דבינה כנ"ל. ואז הזו"ן דחו"ב נזדככו מבחי"ב לבחי"א, והפכו פניהם למטה כנ"ל אצל התפ"ב, ונתנו את אור החסד עם הה' הנ"ל אל הכלי דחסד, ואז עלה הגבורה להכלי דחסד, והכלי דגבורה הפכה פניה למטה ונתנה את שארית שלה בהארת ג"ר אל הת"ת. ואז לא מטי בנצח, כי עלה אל הת"ת והפך פניו למטה. ונתן שאריתו להוד בהארת ג"ר, ואז לא מטי ביסוד כי עלה להוד, ואז הפך היסוד פניו ונתן שאריתו אל המלכות, שהוא הד' של הה' הכל כנ"ל.
גם צריך שתזכור מ"ש הרב לעיל שהכלים האירו זה לזה, בטרם שהפכו פניהם לנתינת האורות, משום שכולם קומתם שוה, דהיינו שנתנו את הה' הנולדה מזווג זו"ן הנ"ל, זה לזה, מטרם שהפכו פניהם, ורק הבינה לא יכלה ליתן את הה' הנ"ל להחסד, מטרם שהפכה פניה, משום שיש הפרש הקומה בין הבינה להכלי דחסד, שזה ג"ר וזה ו"ק,

משא"כ, בין הכלים דז"ת גופייהו, שקומתן שוה (עי' דף שכ"ב אות ל"ח בדברי הרב) ולפיכך אחר שהגיעה הה' הנ"ל להכלי דחסד, הנה הכלי דחסד נתן אותה להכלי דגבורה, בטרם שהפכה פניה למטה, לכן אח"ז שהפכה פניה למטה נתנה את הה' הנ"ל יחד עם השארית שלה להכלי דת"ת. וכן הכלי דת"ת, נתנה את הה' הנ"ל אל הכלי דנצח, בטרם שהפך פניו למטה, ואח"ז שהכלי דנצח הפך פניו למטה, נתן את הה' הנ"ל יחד עם השארית שלו אל הכלי דהוד. וכן עד"ז, הכלי דהוד נתן את הה' לכלי דיסוד, מטרם שהפך פניו למטה, ואח"ז שהפך פניו למטה נתן את הד' מן אותה הה' אל הכלי דמלכות. וכבר ידעת ב' הענינים שיש בדבר הפיכת פנים למטה (עי' באו"פ דף שכ"ח ד"ה וצריך שתזכור) הא' הוא מבחינת הכלי, שמהפכת מקום ההשפעה שלה מהארת ו"ק להארת ג"ר או להיפך. והב' הוא מבחינת המסך, שגדלות העביות שבו הוא הפנים והתמעטות העביות, הוא הפיכת פנים. עש"ה. והנה בכל הכלים דז"א שקומתם שוה, מבחי"א, הנה הפיכת פנים שבהם, רק מבחינת הכלים לבד, אבל המסך לא נזדכך בעת הפיכת פנים. לבד בהפיכת פנים ביסוד, שאז כבר נזדכך גם המסך דבחי"א לקומת המלכות, באופן, שאחר שהגיע אור הד' להמלכות, גם המלכות נזדככה, וכל העביות פסק מהמסך, ואז נתבטל הזווג, ונסתלק כל האור מן הפרצוף. אשר אז עולים כל האורות בבחינת מ"ן אל הכלי דכתר אל הזו"ן דכתר אשר שם, ואז המסך שלהם חוזר ומתעבה לבחינה ב', ונמצא שוב מזדווג עם אור העליון, וממשיך שוב קומת בינה כמתחלה. והוי מטי אור הבינה בכלי דכתר, ומטי ג"כ בגבורה נצח יסוד. ולא מטי בחכמה בינה חסד ת"ת הוד מלכות. ואח"ז, שוב מזדכך המסך דבחי' זו"ן דכתר, ואז מטי בחו"ב וחסד ות"ת והוד ומלכות. ולא מטי בכתר גבורה נצח יסוד. וכיון דמטי למלכות אז נפסק הזווג, ומסתלקים האורות ועולים לכלי דכתר, בסוד מ"ן, אל הזו"ן אשר שם, ושוב נמשך קומת בינה להכתר וחזר ומטי בכגנ"י, ולא מטי בחבחתה"מ וחוזר חלילה כמתחלה, כי כן האורות מתגלגלים בפרצוף הזה תמיד: פעם בכגנ"י ופעם בחבחתה"מ, כשלהבת הנר המתנועעת לכאן ולכאן.

וטעם הדבר, הוא משום שהמסך דבחי"ב הוא מסך קלוש, להיותו בבחי' אחורים דבינה אל החכמה, ושואב משם את כחו, וכבר ידעת שבחינת אחורים דבינה על החכמה, נשרש עוד בבינה של האו"י, שפונה אחוריה אל החכמה, וממשכת חסדים מכתר, בסוד י' ונ' של הצדיק שהם הפכים זה לזה. וע"כ הוטבע בהבינה החשק אחר החסדים, ולבחור יותר באור דחסדים מבאור החכמה. בסוד הכתוב, כי חפץ חסד הוא כדברי הרב (לעיל דף של"ג אות מ"ג). וע"כ אחר שנעשה הזווג על המסך של בחי"ב, והאור מתפשט אל

הפרצוף, וכבר יש להבינה אוד דחסדים בשפע, הנה אז מתחלש המסך ומזדכך, משום, שגם האחורים דאמא על החכמה מתבטל ג"כ, שאע"פ שהיא מעדיפה אור חסדים על אור חכמה, הנה זה רק בשעה שיש צורך לאור דחסדים, אבל אחר שכבר יש אור דחסדים בשפע, היא פונה עצמה בחזרה אל אור החכמה, ומבטלת האחורים שלה, וממילא גם המסך הנסמך על האחורים האלו מזדכך גם הוא, ובסדר המדרגות עד שמזדכך לבחי' הכתר שאז נפסק הזווג ומסתלקים האורות מהפרצוף והרשימות שלהם עולים אל הכלי דכתר כשהם כלולים בהמסך שנזדכך, והנה אז שוב מרגשת הבינה את חוסר של אור חסדים וחוזר האחורים שלה על חכמה למקומו ואז שוב מתעבה המסך של הבחי"ב אשר שם, מכח האחורים דבינה, וחוזר הזווג מחדש, וממשיך הקומה דבחי"ב, וחוזר האור דחסדים בשפע אל הפרצוף, ואז שוב הבינה מבטלת את האחורים שלה, שעל החכמה, ושוב המסך מזדכך עד שמזדכך כולו, ושוב פסק אור חסדים, ושוב עולים הרשימות השוקקות, לבחי' מ"ן, אל הכלי דכתר, ושוב מרגשת בחוסר החסדים, ומחזרת האחורים שלה על החכמה, אשר אז חוזר המסך ומתעבה לבחי"ב ומזדווג עם אור העליון וכן חוזר חלילה כמו שלהבת המתנענע לכאן ולכאן.

והנה נתבאר, איך המטי ולא מטי שבפרצוף הזה הוא קבוע וקיים תמיד. וכשמטי הקומה דבחי"ב אל הכלי כתר, מטי ג"כ בגבורה נצח יסוד, כנ"ל, שהם בחינת אור החסדים בלי הארת ג"ר כנ"ל, אבל הוא בשפע גדול, להיותם נמשכים מהכלי דכתר. שמשום זה הבינה מבטלת את האחורים שלה, והמסך מזדכך, ואז מטי בחכמה ובינה ומגיע הארת הג"ר להפרצוף, ומטי ג"כ בהכלים דפנים של הז"ת, שהם: חסד ת"ת הוד, עד דמטי למלכות, שאז כבר פסק עביותו של המסך, ונפסק הזווג, ועולה המסך עם הרשימות של האורות, לכלי דכתר, מטעם השואת הצורה, כנודע, ואז מרגשת הבינה את חוסר החסדים, ושוב מחזרת את אחורים שלה על החכמה כבתחילה, ושוב מתעבה המסך לבחי"ב, ומזדווג עם האור העליון, ומטי שוב קומת אור הבינה אל הכלי דכתר, ושוב מטי בכגנ"י, ול"מ בחבחתה"מ, וחוזר חלילה, כנ"ל.

פרק מט

א **שיעור הזמן אשר לא מטי האור בספי' הוא רגע א'**: כלומר שיעור הזמן של הסתלקות האור מכל הפרצוף, הוא רגע, והיינו הזמן של עליות האורות למ"ן, אל הכלי דכתר, להזו"ן אשר שם, כי אז אין זווג בהפרצוף, מחמת שהמסך נזדכך מכל עביותו כנ"ל, וע"כ נבחן לבחי' זמן של זעם. ומשמיענו בזה, אשר ענין המטי ולא מטי שבהפרצוף, נמצא מתגלגל לכאן ולכאן בלי הפסק, כי באותו רגע דלא מטי במלכות, תיכף עולים האורות

לזו"ן דכתר, והאחורים דבינה תיכף שבים למקומם, וחוזר העביות דבחי"ב, ומטי תיכף האור של קומת בינה להכתר. באופן שכל הענין הזה דומה, כמו שלהבת המתנענע לכאן ולכאן. כי ענין החושך הנעשה בפרצוף בזמן עליות האורות למ"ן, ובטרם שנעשה הזווג, הוא זמן קצר מאד.

ב **מחמת זעם ומחמת התחתונים שאין בהם כח וכו' וכדי לעשות כלי**. כל אלו ג' הטעמים הם דבר אחד, והוא מ"ש חז"ל, בתחלה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין (עיין באו"פ חלק ד' פ"א סעיף ד') פירוש, כי שורש מדה"ד היא בחי"ד, והיא שיצאה בתחלה בהתפ"א, שלא היה שם אלא כלי אחת של המלכות מבחינת העביות דבחי"ד, וז"ס עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין. אלא שראה שאין העולם מתקיים, שאין כח בהתחתונים לקבל האור מבחינת מדה קשה כזו, ע"כ שיתף עמה מדת הרחמים, שה"ס בחינת הבינה שנקראת בכל המקומות, מדת הרחמים, כנודע. שעל זה רמזו בזוהר רות בסו"ה ותלכנה שתיהם, שהם ב' ההין של שם הויה שנכללו כאחד. ע"ש. והוא כמבואר כי ה' הראשונה של שם הויה היא בחינת בינה וה' אחרונה של שם הויה היא בחינת המלכות, אשר לשם תיקון העולם נשתתפו שניהם יחדיו, דהיינו מדת הרחמים עם מדת הדין, כנ"ל.

והנה דבר השיתוף הזה לא נעשה בבת אחת, אלא לאט לאט בסדר השתלשלות הפרצופין והמדרגות, וכל המלאכה הזו נעשה ע"י הסתלקות האורות. כי בזמן הסתלקות הא' כבר התחיל המסך דבחי"ד להתכלל בט"ס הראשונות, ע"י עליתו ממדרגה למדרגה עד ביאתו אל המציל. וגם שם נעלם עיקר כח הדין מהמסך, כי בחי"ד לא הניחה רשימו להמשכת האורות, כנ"ל. ומתוך זה נעשה שורש לחילוק מדרגה על זכר ונקבה, כי לא חזר להתפ"ב אלא חצי רשימו של בחי' ד', דהיינו הרשימו דהתלבשות, והוא שנעשה לבחינת הזכר דכלי דכתר של התפ"ב, והוא נבחן אמנם לחצי דבר, להיותו חסר בחינת המשכת האורות וע"כ נעשה מחויב להמדרגה דבחי"ג שישלים אותו בבחינת המשכה. והבן, שמכאן נמשך הסוד בעולמות התחתונים שזכר בלי נקבה הוא פלג גופא. והנה זו"ן דכלי דכתר ההוא, הם התחלה לשיתוף מדת הרחמים בדין כי בחי"ג נבחנת למדת הרחמים כלפי בחי"ד. ודבר זה נמשך שם בכל הד' זוגות של זכר ונקבה אשר בהתפ"ב ההוא. ואח"ז בהסתלקות הב' נעלם ג"כ בחינת רשימו של המשכה דבחי"ג, ולא נשאר כי אם בחי"ב, אלא שהזכר דבחי"ג מבחינת התלבשות נשתתף עמה בכלי דכתר, כנ"ל. ושיתוף הזה, נמשך גם כאן בכל הד' זוגות של זכר ונקבה שבפרצוף בינה הזה. אמנם

עדיין לא היה יכול להגמר אלא עד יציאת הבינה מחוץ לג"ר, ולבא לבחינת ו"ק. ודבר זה הוכן ע"י המטי ולא מטי המתגלגל בפרצוף הבינה הזה, כמ"ש במקומו, ואז יצא עולם הנקודים, ששם כבר יצא הבינה מבחינת ג"ר לבחינת ו"ק, אלא ששם היה סוד שביה"כ, ונגמר הדבר בעולם התיקון בעולם האצילות. ששם יצא השיתוף דמה"ר במה"ד על כל שלמותו, כמ"ש בקומו.

והנך רואה איך המטי ולא מטי אשר בפרצוף הזה, הוא המקור לשיתוף מדת הרחמים בדין. וזה אמרו, שענין הסתלקות האור המתגלגל תמיד, מסבת המטי ולא מטי הוא "מחמת זעם" כלומר מחמת תוקף הדין שיש בבחי"ד, ואין העולם מתקיים בו כנ"ל בדחז"ל. והוא מחמת התחתונים שאין בהם כח, שהוא ג"כ אותו הדבר, דהיינו שאין העולם יכול להתקיים בו. והוא "כדי לעשות כלי", דהיינו שהעצמות יוכל להתלבש בו, באופן, שלא יהיה עוד הזדככות והסתלקות האורות. שזה נעשה רק בגמר שיתופם של מדה"ר ומדה"ד יחד, ולא מקודם לכן, כי עד שם היו האורות הולכים ומסתלקים בכל פרצוף, כנ"ל, והכלים לא היו ראוים לתפקידם. וזה אמרו "כדי לעשות כלי. הרי שכל אלו ג' הטעמים שאומר הרב הם דבר אחד.

ג **מעשה בני אדם כך יומשך זמן החיים ההם**. והבן שאין הכוונה כאן על סדר אצילות הפרצופין מעילא לתתא, כי עדיין אין כאן בני אדם, שיוכלו לקלקל או לתקן. אלא הכונה היא על זמן הזה, אחר שד' העולמות כהלכתן, אז יכולים מעשה התחתונים להאריך החיים העליונים בהפרצוף הזה או ח"ו לקצר. והוא שהמעשים הטובים ממשיכים ריבוי השפע, ונודע שכל חידוש של השפעה, מחויב להמשך מא"ס ב"ה, באופן, שאם האדם גורם במעשיו לחידוש השפעה, היא נמשכת מא"ס ב"ה ועוברת תוך עולם הצמצום ומשם לפרצוף הא' דא"ק ומשם לפרצוף הב' דא"ק ומשם לפרצוף הג' הזה, אשר קבוע בו ענין המטי ולא מטי, ומכאן ליתר המדרגות בד' העולמות אבי"ע, ובאה לעולם הזה לידי קבלה להאדם.

ולכן אם המעשה היא על כל שלימותה נמצא, שבשעה שהשפע עוברת בפרצוף הבינה הזה, והיא מתגלגלת שם על הדרכים של מטי ולא מטי, הנה אותה המדרגה שהשפע מיוחס אליה הנה כשהגיע הזמן של המטי באותה מדרגה, אינה עוברת משם במהרה, אלא מארכת לה הזמן, שבזה נמצאת השפע מרחבת זמן הקבלה גם בשעה שתגיע להאדם בעוה"ז, שזה נקרא, שהחיים של האדם מתארכים, ואם אמנם המעשה פגומה, אז נמצאת השפע שם בגלגול קצר מאד כי כשמטי השפע בהמדרגה המיוחס לה, אינה מארכת זמן, אלא תיכף באה במצב דלא מטי. שזה גורם שבהגיע השפע לעוה"ז להאדם,

אינו יכול להחזיק בה אלא זמן קצר מאד. וז"ס שהרשעים קצרי ימים ושבעי רוגז. והבן זה. אמנם צריכים לזכור כאן המובן של זמן ברוחניות, שנתבאר בהסתכלות פנימית בחלק א' בסופו.

נ) **ג' מדרגות וזה לא שייך בג"ר**: כבר נתבאר זה באו"פ לעיל על דברי הרב (דף שי"א) כי ב' תנאים מחויבים להשלמת הכלי: הא' הוא תשלום החצי דופן החיצון, שהוא בחינת המקום לקבלת או"מ. כי מתוך שאין לך אור שלא יהיה בו פנימי ומקיף, א"כ גם אין לך כלי שלא יהיה בו כלי פנימי וכלי חיצון, שיהיה מוכשר לקבל את ב' הבחינות שבאור. ולפיכך מכנה אותם הרב בשם ב' חצאי הדופן (לעיל ח"ד פ"ה אות ה') כי הוא תנאי מחויב בהדופן של הכלי כלומר בבחינת הכשר הכלי שיהיה ראוי לקבל איזה אור בתוכו. וזהו תנאי א'. ותנאי הב' הוא שיהיה פעם ריקן מכל אור ואפילו מבחי' או"מ. כי הסתלקות האור עושה אותו לכלי.

ולפיכך לא נעשו הכלים בהתפ"א רק להז"ת שהם זו"ן, כי המלכות שהשיגה נרנח"י פנימים בשלימות, בעת ההתפשטות, לכן בעלותה לז"א השיגה או"מ הא', ובעלותה לבינה השיגה או"מ הב', ובעלותה לחכמה, לא קבלה עוד שום אור יותר, כדברי הרב (ח"ד פ"ו אות טו) וע"כ בבואה לחכמה, שנתרחקה אז ג' מדרגות מהכלי שלה, שהם חכמה בינה ז"א, הנה נשלמו ב' התנאים הנ"ל, כי כבר השיגה את חצי דופן החיצון לקבלת הב' מקיפין. ואינה מקבלת עוד שום אור יותר. וע"כ נגמר הכלי שלה, אמנם הז"א אינו נגמר בטרם ביאתו למאציל, משום כי בעת עלות הז"א לכתר, הרי הוא מקבל שם עוד את האו"מ הב', וא"כ אין עוד הסתלקות האור מהכלי שלו לגמרי, אלא אח"כ כשנסתלק גם מהכתר ובא למאציל אז נחשך הכלי שלו ונגמר.

אמנם הג"ר, שהם כח"ב, לא קבלו שם בהתפ"א שום מקיפים, גם האור לא נפסק מהם לגמרי, כי אפילו הבינה בביאתה לכתר, עדיין מקבלת שם בחי' יחידה פנימית שלה, וע"כ הם חסרים ב' התנאים, וע"כ לא נעשו כלים אל הג"ר, בהתפ"א ההיא.

פרק נ

א **המובחר יותר מתלבש תוך החכמה ומה שהחשיך מעט, מחמת ריחוק האורות משם, זה ישאר בבחינת כלי**. כלומר, כי הרשימו כלול מאור וכלי כמו כללות האור שממנו נשאר, וכבר ידעת דברי הרב לעיל (ח"ד פ"ו אות ב) שבהתפ"א מטרם שנסתלק, היו האורות מעורבים עם הכלים, ואין שום הכר כלי שם, ולפיכך גם הרשימות הנשארים מאורות ההם, היו ג"כ מעורבים מאור וכלי יחדיו (עיין בח"ד בהסתכלות פנימית אות מ"ח) ומכל שכן הכלים דג"ר, שאפילו הכלים בעצמם אינם נחשבים עוד לכלים כנ"ל.

ולפיכך, עתה כשחזרו האורות בהתפ"ב, ובאו זכר ונקבה בכלי דכתר, שהזכר הוא מבחינת הרשימו דאור כתר דהתפ"א, הנה נחלקת הרשימו לב' בחי' אור וכלי שבו, שהמובחר שבו, דהיינו בחינת האור, הוא נעשה לבחינת אור של הזכר דכלי דכתר, והגרוע שבו שהוא בחינת הכלי שהיה מעורב בו, נפרש ממנו, מחמת אור החכמה שנתלבש ג"כ באותו הכלי דכתר, ומתוך שאור החכמה נתלבש בהכלי של הרשימו, נמצא החכמה מפסקת, בין אור של הרשימו ובין הכלי שלו, ואז נחשך הכלי ההוא ונגמר בה בחינת הכלי, כדברי הרב.

ב **בהתפשטותם עתה הוא הגורם בג"ר אלו להעשות כלי**. כי האור של החכמה שנתלבש בכלי דכתר, הפסיק בין האור וכלי של הרשימו, שבזה נחלשה הרשימו דהתפ"א ג"כ. וכל עוד שהרשימו הוא שלם, עדיין מתחזק הכלי מן הרשימו שבו, ואפילו אחר התרחק ממנה האור ג' מדרגות, אמנם עתה הנה גם בחינת רשימו נחלשה, אחר שנגרע ממנה בחינת הכלי שבה כנ"ל. וגם משגת בזה בחינת חצי דופן חיצון, כי הכלי נכללה גם מבחי"ג מפאת הלבשתה את אור החכמה, שהוא בחי"ג, והוא בחי' חיצוניות להבחי"ד. ועד"ז הכלי דחכמה של התפ"א, שנתלבשה בה עתה אור הבינה הוא משגת ע"י את חצי דופן החיצון, כי אור הבינה הוא בחינה ב' שהיא חיצוניות להכלי של החכמה שהיא בחינה ג'. ועד"ז הכלי דבינה דהתפ"א, שנתלבש בה אור הז"א, משגת על ידו חצי דופן החיצון שלה, כי אור ז"א הוא בחי"א, שהוא חצוניות לבחי"ב. הרי שהכלים דג"ר נעשה ע"י התפ"ב של עתה, ועצם ההתפשטות גורם להם להעשות כלים.

והנה הרב אומר כאן ג' טעמים בענין גמר כלים דג"ר: הא', מסבת יציאתו והתרחקותו של אור המובחר של הרשימו מאור העב וגרוע שבו, וע"כ, נעשה אור העב של הרשימו לכלי גמור. הב', מסבת ביאת אור חדש של החכמה, המתלבשת באותו אור העב של הרשימו, שהוא מתמצע ומפסיק בין אור המובחר של הרשימו ובין אור העב דהרשימו, שע"י זה נעשה אור העב לכלי גמור. הג', מסבת האחורים של האור הכתר, הנשאר עומד בראש ולא חזר להתפשט להגוף בהתפ"ב הזה, שהאחורים האלו, ממעטים את אור הג"ר עוד ביותר ממה שהיה בעת ההסתלקות גופיה. וע"כ הוא מחשיך על הכלים ביותר מהרחק ג' מדרגות. ולכן נעשו עתה לכלים בעת התהוות אחורים של הכתר מתחת המלכות של הראש.

ג **זכר ונקבה ביחד בכתר, וזכר ונקבה בחכמה**. שהרשימו דכתר דהתפ"א נעשה לזכר דכתר, והרשימו דחכמה של התפ"א נעשה לזכר דחכמה. ואור חכמה דהתפ"ב הבא

מחדש, נעשה להנקבה של הכתר, ואור הבינה דהתפ"ב נעשה בחי' הנקבה דכלי דחכמה.

פרק נא

א **שאור תבינה יהיה זכר ואור החסד יהיה נקבה גם זה לא יתכן**: כי הע"ס נבחנים לב' זכרים שהם חכמה וז"א. וב' נקבות, שהן בינה ומלכות, וזכר, פירושו התפשטות האור. ונקבה פירושה, קבלת האור. וסימנך שהזכר פניו למטה להשפיע לתחתונים והנקבה פניה למעלה לקבל. ויחסים אלו הושרשו עוד בהע"ס של או"י. כי כתר דאו"י ה"ס השורש, והתפשטות הא' מן השורש, הוא אור החכמה. והתפשטות הב' הוא אור דחסדים, דהיינו הז"א, והם שניהם בחינת זכרים. והבינה היא הנקבה של החכמה. והמלכות היא הנקבה של הז"א. וזה אמרו "שאין לומר שאור הבינה יהיה זכר ואור החסד יהיה נקבה" משום שטבע האורות משורשם הוא להיפך, שאור החסד הוא זכר, דהיינו אור הז"א. ואור הבינה היא נקבה, כמבואר.

ב **שהופכת** חכמה פניה למטה וכו' ענין זה כבר נתבאר לעיל (דף ש"כ ד"ה החכמה, באו"פ) ומשם תדרשנו.

ג **מזדווגים וכו' אור אחד הנקרא י'**: עיין באו"פ דף ש"כ ענין הזווג הזה. ואע"פ שהזכר הזה הבא מזווג דחו"ב נבחן לבחינת ו"ק שלהם שכל תולדה נחשב לו"ק כלפי המולידים אמנם כיון שהוא ו"ק דחכמה שהוא **י'** נבחן בערך עצמו ג"כ **לי'**. אמנם בחי' ו"ק אמיתים מכונים תמיד **בו'**.

ד **היוד מתלבש תוך אור הבינה**. היינו בהרשימו שנשאר בהכלי דבינה, מזמן של התפ"א, אחר שנסתלק משם אור הבינה. כי כל האורות הניחו שמה רשימות בהכלים שלהם, בעת הסתלקותם מהם. כדברי הרב לעיל (ח"ד פ"ב אות ב') ואותו הרשימו שבכלי דבינה, נעשה לבחינת הנקבה להי' הנ"ל.

פרק נב

אור זה של הבינה הוא מן האורות הראשונים שנשארו שם: כלומר שהוא הנשאר מהאורות של התפשטות הראשונה דא"ק. כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק נג

הבינה נקרא י' ו' ד' בבחי' ג' האורות שבה וסדרן יד"ו: הזכר נק' **י'** ע"ש החכמה. להיותו תולדה שלו, כנ"ל. והנקבה שהיא הבינה, עם אור החסד שבה, ה"ס **ה'** אשר אור החסד, נבחון **לו'** שבתוך **הה'**, והבינה נבחנת **להד'** המקפת על גבי **הו'**, והוא, להיותה בחינת הג"ר של **הו'** הזה.

פרק נד

א **אור המלכות בכלי של יסוד**: כי אחר שנזדכך הבחי"א של אור ההוד, לבחינת כתר, דהיינו הממשיך רק קומת אור המלכות, אז ניתן האור להכלי של היסוד. וזה אמרו אור המלכות בכלי של היסוד. (ועי' לעיל דף של"ו באו"פ ד"ה חזר שנתבאר זה באורך).

ב **ו' נכנסה בכלי יסוד בסוד זכר של מלכות אשר שם, כי יותר גבוה**. כי ו' זו היא מקומת בחי"א, כנ"ל, שאחר שנזדככה הבינה לקומה דבחי"א נתנה ה' הנ"ל, ביחד עם אור החסד אל הכלים דו"ק. גם ההוד נתן הה' הנ"ל אל היסוד בבחינת הארה לבדה, ולא על ידי הזדככות הבחי"א. כנ"ל בדברי הרב (דף של"ג אות מ"ג) ואחר שההוד האיר בו את הה' הנ"ל נזדכך לקומת המלכות ונתן שאריתו זו להיסוד. הרי שהו' מהה' דנטיל היסוד, יש לו קומה של בחי"א, כמו הז"א, וע"כ הוא הזכר של הכלי דהיסוד אל האור של קומת המלכות אשר בו, שהיא הנקבה שבו. "וזה אמרו שהו' גבוה כמה מדרגות מאור המלכות שביסוד" הא', שהוא קומת בחי"א, כנ"ל, והב' שהוא בא מהזווג של זו"ן דבינה כנ"ל.

פרק נה

א **בינה יש זו"ן ובן שהוא החסד הנ"ל**: הזכר, הוא הי' שנולדה ע"י זו"ן דכלי דחכמה. והנקבה, היא הרשימו שנשאר בכלי דבינה מזמן התפ"א. ובן אשר שם, הוא אור החסד שהשפיע חכמה אל כלי דבינה, אחר שנזדככו זו"ן דחכמה לבחי"א, כנ"ל, באות נ"א.

ב **ועליות אלו תלוי במעשה התחתונים**. כי בשעה דלא מטי בחכמה ובינה, כי נזדככו לבחי"א ונעלם קומת חו"ב מן הפרצוף הנה אז עולים חו"ב אל הכתר וע"י עליתם שם לזו"ן דכתר, הם גורמים חזרת העביות של בחי"ג להמסך דזו"ן דכתר, ואז שוב מזדווגים עם אור העליון, ושוב ממשיכים קומת חכמה כמתחלה. (כנ"ל באו"פ דף שכ"א ד"ה מטי בכתר עש"ה) וע"ד זה, בבחינה הב' של ההתפשטות, דהיינו, הפרצוף בינה דא"ק, בשעה דלא מטי בחכמה, בינה, חסד, ת"ת, הוד מלכות כנ"ל (באו"פ דף שמ"ג ד"ה וכבר ע"ש). אשר אז כל האורות עולים להכתר, להזו"ן אשר שם, שגורם החזרת העביות דבחי"ב להמסך דשם, ושוב יוצא שם קומת בינה, כמתחלה. ועל ב' מיני עליות אלו, דהיינו העליות דהתפ"ב המכונה פרצוף החכמה דא"ק. ועליות של בחינה הב' של התפשטות התמידי במטי ולא מטי. המכונה, פרצוף בינה דא"ק. כנ"ל בדברי הרב (דף ש"מ אות מ"ז) עליהם סובבים כל דברי הרב שלפנינו. ומה שאומר מהם תלוים במעשה התחתונים כבר נתבאר לעיל (באו"פ דף שמ"ו ד"ה מעשה. ע"ש).

ג **לפעמים יעלו כל ה' אורות, ולפעמים לא יעלו כי אם ד' ואור החסד שהוא בן, נשאר למטה בכלי הבינה.** כי בפרצוף החכמה עולים רק ד' אורות שהם: זו"ן דכלי דחכמה, וזו"ן דכלי דבינה, אבל אור החסד הכולל כל הז"ת, אינה עולה בכל המשך של התפ"ב של הבחינה הא', עד גמר כל התפשטות ההוא, כנ"ל באות מ"ו ובאו"פ דף ש"מ ד"ה והנה. באופן, שבכל אלו היציאות והכנסות של האורות בהכלים שבהתפ"ב, לא עלו לכתר אלא ד' האורות שבחו"ב בלבד, כי רק הבחי"ב נזדככה ונעלמה קומתה להשורש שבכתר, אבל בחי"א לא נזדככה אלא בסוף ההתפשטות, שהוא רק בביאת האורות להיסוד ומלכות, שאז עולים למלכות דראש ונגמר התפשטות ההוא. ואז מתחיל התפשטות התמידי דמטי ולא מטי, המכונה פרצוף הבינה, שבפרצוף הזה, נמצאים שעולים ה' אורות, כי כאן גם אור החסד הכולל כל הז"ת עולה לכתר, להיות כאן המטי ולא מטי נוהג בתמידיות, כי בכל פעם דמטי למלכות, כבר נמצאת אחר הזדככות דבחי"א, וכשמזדכך ג"כ המלכות, עולים כל האורות להכתר. באופן, שבכל פעם דלא מטי בהמלכות, עולים ה' האורות, שהם, זו"ן דחו"ב, וחסד הכולל ז"ת, אל הכתר. וזה אמרו שלפעמים עולים ד' אורות, דהיינו בפרצוף החכמה. ולפעמים עולים ה' אורות, דהיינו בפרצוף הבינה. כמבואר.

ד **ד' אורות אינם נכללים רק בנוקבא**: כי ידעת שיש בהכלי דכתר זכר ונקבה. ובפרצוף החכמה דא"ק שהוא התפ"ב, הנה יש שם ב' כלים, אחד לזכר ואחד להנקבה, ולפיכך, כשהאורות עולים להכתר באים כולם, דהיינו ד' האורות, אל הכלי של הנקבה, כי היא המקבלתם לתוכה למ"ן, ולא הזכר כי כל עליות למ"ן, אינם אלא להנקבה. אמנם כשעולים ה' אורות, שזה יצויר רק בפרצוף הבינה, ששם מול"מ התמידי ובכל פעם דל"מ במלכות, עולים כל האורות למ"ן אל הכתר, דהיינו גם החסד כנ"ל. ומתוך שבפרצוף בינה אין יותר מכלי אחד דזכר, אשר גם הנוק' מתלבשת בכלי דזכר, כמ"ש הרב לפנינו וע"כ מוכרחים האורות לעלות אל כלי דזכר, כי הנוקבא ג"כ שמה.

פרק נו

א **שם י"ה שבכתר הוא פשוט ואינו במילוי**: היינו בשעה שנזדכך הזו"ן דכתר מבחי"ג שבהם, ונפסק משם הזווג, ונסתלקו הקומות של הזו"ן אל שורשם, ונשארו רק הרשימות של הזו"ן בכלי דכתר, המה נבחנים אז לשם י"ה פשוט, בחוסר המילוי שבהם, דהיינו מדת העביות, הממשיך שיעור קומתם, וממלא אותם בהאור שלהם.

ב **ביודין בההין ובאלפין**. העביות דבחי"ג הממשיך קומת חכמה מכונה מילוי יודין. ועביות דבחי"ב הממשיך קומת בינה, מכונה ג"כ מילוי יודין, חוץ מן האלף שיש בהואו

שבה, כזה יוד הי ואו הי. ובחינת הז"א, הוא, הויה במילוי אלפין. ובחינת המלכות, הוא הויה במילוי ההין.

ג **ד' אורות הם כולם נכללים בנוקבא שהיא ה' של שם י"ה**. כלומר, הכלי דנוקבא היא ה' די"ה, כי רק הכלים מכונים אותיות, ולא האורות עצמם. וזכור זה. כנ"ל בדברי הרב (ח"ד פ"ג אות יב).

מילוי אותו ה' הוא ביו"ד, כזה ה"י, כי העביות דבחי"ג נקראת י' כנ"ל. ונתבאר לעיל באו"פ דף שכ"ד ד"ה מטי, שמטעם עליית הזכר דחכמה שהוא מעביות דבחי"ג, נמצא הנוקבא דכתר חוזרת ומקבלת בהמסך שלה, את העביות דבחי"ג הזו. עש"ה. ונמצא ה' שהיא נוקבא דכתר, מתמלאת בי'.

פרק נז

החכמה מבטל את האחרות ואז שלשתן מתבטלין באות י': כלומר, קומת החכמה, כולל בתוכו כל שאר הקומות הנמוכות ממנו. כדברי הרב לעיל דף שט"ז אות ל"ד וז"ל "כי כלל גדול בידינו, כי העליון גדול מכל מה שלמטה ממנו. ולפיכך מכונה כל קומה רק בשם ספירה העליונה שבה.

פרק נח

ב' מלכיות, מלכות הזכר ומלכות הנקבה, בב' כלים, הנקרא י"ה כנ"ל בהיותן פשוטים בלי מילוי: כלומר הרשימות שנשארו מהאורות זו"ן אחר הסתלקותן המה בחינות מלכיות של הזו"ן. כי רשימו נבחנת לבחינת מלכות של האור שנסתלק, והם פשוטים בלי מילוי, כי מילוי, פירושו, מדת העביות שבהמסך הממשיך שיעור הקומה. ומתוך שמדת עביותם נזדכך, כי על כן נסתלקו האורות. כנ"ל. לכן הם פשוטים.

וכבר ידעת שהכלים נקראים אותיות גם נתבאר לעיל אשר בפרצוף החכמה, יש כלי מיוחד להזכר וכלי מיוחד אל הנקבה. וזה אמרו שב' המלכיות הם בב' כלים הנקראים י"ה בהיותם פשוטים בלי מילוי.

פרק ס

א **חילוק בין פעם א' בעת אצילות לזמן שאחריו**: כי נתבאר לעיל בדברי הרב דף ש"מ שמתחלה נתפשט האור במטי ולא מטי, בעשר יציאות ובעשר הכנסות כל יוד אורות עד שבא אל המלכות, ואח"כ נעשה מטי ולא מטי פעם ב' באופן תמידי, דהיינו שבכל פעם שההתפשטות מגיע אל המלכות הרי הוא חוזר חלילה. ע"ש. ונתבאר שם שהבחינה הא' דהיינו המטי ולא מטי עד שהגיע אל המלכות פעם אחד, הוא המכונה פרצוף חכמה דא"ק, או ע"ב דא"ק. והמטי ולא מטי התמידי דחוזר חלילה, הוא בחינה אחרת הנקרא

פרצוף הבינה דא"ק, או ס"ג דא"ק.
וזה אמרו "כי יש חילוק בין פעם א' בעת אצילות" דהיינו המול"מ פעם א' עד שהגיע אל המלכות. "לזמן שלאחריו" דהיינו המו"מ, לאחר שהגיע אל המלכות בפעם הא', שהוא מטי ולא מטי התמידי כנ"ל.

ב **בפעם א' שכולם וכו' היו בב' כלים וכו'**. כי אלו הב' כלים של זכר ונקבה, יצאו בשעת ביאת האור בחזרה אל הפרצוף, מכח הכאות כפולות של הרשימו הנשאר בהכתר, להאור הבא מחדש אל הפרצוף, והנה הרב הסביר לעיל (ח"ד פ"ד אות ו') שאע"פ שאין אור קטן מכה באור הגדול ממנו, מ"מ, כיון שיש מעלה באור החכמה, שבא עתה מחדש מלמעלה, משא"כ הרשימו, שהזווג והאור שלה כבר נסתלק, וע"כ יכול החכמה להכות בהרשימו ולהוציא ממנה ניצוצין. עש"ה. והנה זה הטעם מספיק רק לאור החכמה, שמחמת ביאתו מחדש מהזווג שלמעלה, היא משתווית בזה עם הרשימו שכבר נסתלק הזווג שלה. אבל אין זה מספיק לפרצוף הבינה דא"ק, כי אור הבינה, אע"פ שבא מחדש, מ"מ אין עוד כחו יפה להכות בהרשימו להוציא ניצוצין לצורך כלי, וע"כ לא נעשה כאן כלי להנקבה, אלא שהיא מתלבשת בהכלי דזכר, הנשאר מהתפשטות ב' הקודם.
ועוד כי כל הטעם של הכאת האורות זה בזה, כתב הרב לעיל (ח"ד פ"ג אות י') שהוא רק בין האורות ההפכים זה לזה וחלוקים בטבעם. ע"ש. והנה הכתר והחכמה הנ"ל, הם חלוקים בטבעם, כי הרשימו דכתר, מונע הארת ג"ר, מכח האחורים דאור הכתר העומד בראש, כנ"ל באו"פ דף שכ"ה ד"ה ולפיכך. ואור החכמה, הרי כל הארתה היא רק בחינת ג"ר, כמ"ש שם. וכיון שחלוקים בטבעם המה מכים זה בזה, אבל בפרצוף הבינה, אשר הרשימו, הוא נשאר מאור החכמה דהתפ"ב, ואור הבא עתה מחדש, הוא אור הבינה, ונודע שהחכמה ובינה אינם חלוקים בטבעם, ואדרבה, או"א כחדא שריין, כנ"ל בדברי הרב באות ל"ט. וע"כ אין הכאה נוהג בין הרשימו ובין אור הבינה, ואין כאן ניצוצין לכלים חדשים לצורך הנקבה. וע"כ הנקבה מתלבשת בכלי דזכר.
ואין זה סותר למ"ש הרב לעיל באות נ' דף שמ"ז, אשר אור החכמה התלבש באור הגרוע דרשימו דכתר, ואור הרשימו דכתר בתוך החכמה. ע"ש הרי שאור החכמה והרשימו יש להם רק כלי אחד, וכאן אומר שיש להם ב' כלים. והענין הוא שהם מתלבשים זה בזה, דוגמת המדרגות הפרטיות אשר בפרצופי אצילות. דהיינו, שהכלי דחכמה מתלבש בכלי דכתר, ובתוך כלי דחכמה מתלבש אור העב של הרשימו, ובתוך אור העב של הרשימו מתלבש אור החכמה, ואור המובחר של הרשימו מתלבש תוך אור החכמה.

ג **בהסתלקות ב' אשר היו עולין זו"ן וכו' נכנסין שניהן בהכלי של הזכר**: היינו, ההסתלקות של המו"מ דפעם דא' המכונה הסתלקות ב' כי פרצוף הכתר דא"ק, הוא התפ"א. וההסתלקות של פרצוף הכתר נקרא הסתלקות א' ופרצוף החכמה דא"ק הוא התפ"ב, והסתלקות של פרצוף החכמה נקרא הסתלקות ב'.
וכמו בהסתלקות הא' ביאר הרב לעיל דף רצ"ד אות ו' שבטרם התפ"ב עלו הזו"ן דכתר למעלה, שהם הרשימו דבחי"ד דהתלבשות, והרשימו דבחי"ג, וקבלו שם שניהם הארה מכתר עליון, עש"ה, כן הוא הדבר גם בהסתלקות הב' בטרם התפשטות פרצוף הבינה, שעלו ב' הרשימות, שהם הרשימו דבחינה ג' של התלבשות והרשימו דבחי"ב, שהם בחינת הזו"ן דכתר דפרצוף הבינה. ועלו שניהם אל המלכות דראש, ושם קבלו ביחד הארה מכתר עליון, שע"י הארה זו השיגה הנקבה השתוות עם הזכר, וע"כ יכלה הנקבה, להתלבש בכלי של הזכר.

פרק סא

א **אין הנוקבא סובלת אור הזכר רק מן הו"ק שלו**: והוא משום אור החכמה הנשאר בהראש תחת המלכות משום שאחוריו למטה, ומונע הארת ג"ר מן הכתר דגוף, (כנ"ל באו"פ דף שכ"ד ד"ה ויש להבין עש"ה). ושם נתבאר זה, אצל פרצוף החכמה, ואותו הדבר גם בפרצוף הבינה, כי טעם אחד לשניהם, שהוא, משום האור הנשאר בהראש, שאינו יכול להתפשט לגוף בעצמו, הנה אע"פ, שהרשימו שלו מאיר בגוף, מ"מ נבחן הארה כזאת שהוא בדרך אחורים, המונע הארת ג"ר. וזה אמרו אין הנוקבא סובלת אור הזכר רק מן הו"ק שלו.

ב **ומזווג זו"ן אלו אשר נכללו באות י' פשוטה אז יוצא מהם דוגמתן ב' בנים בזו"ן, והם סוד ו' ד' דמילוי יו"ד**. פירוש, כי כמו שהזו"ן דכתר שבפרצוף החכמה דא"ק האצילו את הזו"ן לכלי דחכמה של אותו הפרצוף, כן הזו"ן דכתר שבפרצוף הבינה שבכאן, הוציאו ג"כ ע"י זווגם יחד את הזו"ן לכלי דחכמה שבכאן, אלא ההפרש הוא בשיעור הקומה, כי בפרצוף החכמה, הרי נבחנים הזו"ן דכלי דחכמה לבחי' י"ה. כנ"ל בדברי הרב (דף ש"נ אות נ"ג, עש"ה). אבל כאן, שאפילו בזו"ן דכתר אין שם אלא בחינת אור הבינה, ע"כ הזו"ן דחכמה שנאצלו ע"י זווגם, כבר אין בהזו"ן הזה בחינת ג"ר, אלא בחינת ו"ק דג"ר כי הוא דומה להזו"ן דכלי דבינה שנאצלו מהזו"ן דחכמה, אצל הפרצוף דחכמה דא"ק. כי קומת הזו"ן דכתר של פרצוף הבינה שוה לקומת הזו"ן דחכמה שבפרצוף החכמה דא"ק. כמ"ש באורך באו"פ לעיל (דף שמ"א ד"ה ועתה, עש"ה), ולפיכך אין הזכר שבכלי

דחכמה שבכאן נקרא בשם **י'** אלא **ו'**, כי הו"ק מכונה תמיד בשם **ו'**. וזה אמרו שהם סוד ו"ד דמילוי **י'** שהוא בדומה להזו"ן שבבינה דפרצוף החכמה.

פרק סב

א **שהזכר אינו מזדווג בהנוקבא רק בסוד ו"ק וכו' הוא צורת ו' וכו' הנוקבא היא צורת ד'**: כי הזכר נמשך מזכר שהוא בחינת אור החכמה כנ"ל, אמנם כיון שאין מזדווג בשביל הזו"ן אלו אלא מבחינת ו"ק שבו, ע"כ אין לו להזכר אלא ו"ק דחכמה, וע"כ הוא נקרא בשם **ו'**. והנקבה נמשכת מהנוקבא דכלי דכתר, שהיא קומת הבינה, והיא נקראת בשם **ד'** כי אע"פ שיש לה ג"ר, אמנם הו"ק שלה נכללים בג"ר.

ב **הרי מילוי יוד שהוא ו"ד**. ונתבאר בזה, ענין עליות האורות של פרצוף הבינה, שאומר שאם עולים ה' אורות עולים כולם אל הזכר. ונתבאר הטעם, שהוא משום שאין להם להזו"ן שבפרצוף הזה אלא כלי אחת שהוא כלי דזכר שנקרא **י'**. גם נתבאר שכל אלו ה' אורות שעלו לכלי דכתר, נכללים באורות עליונים שהם הזו"ן דחכמה, המכונים **ו' ד'** גם נתבאר שז"ס ו"ד דמילוי יוד. כי כשהם עולים אל כלי דזכר שנקרא **י'** ואורות העולים נק' ו"ד, ואז חוזר הזווג אל הפרצוף כנ"ל. והוא המסקנא שרצה להשמיענו בדרוש הזה. ולקמן מביא ג"כ העליות של פרצוף החכמה, להכלי דנוקבא של הכתר.

ג **כאשר עולים הד' אורות התחתונים באות ה' זו, אז היא מתמלאת באות י' ונעשית ה"י**. היינו המסקנא של חלוקה שניה כשעולים ד' אורות, דהיינו בפרצוף החכמה, אז עולים להנוקבא דכלי דכתר. ונתבאר שהכלי של הנוקבא דכתר, נקרא ה' והאורות העולים אליה, ה"ס המילוי שלה, להיותם מחזירים לה את זווג העליון ונתבאר למה ד' האורות אלו מכונים בשם **י'**, שהיא על שם ספירה העליונה שבהאורות האלו, שהוא בחינת הזכר של הכלי דחכמה (שהוא בחי"ג ואור החכמה הנמשך ע"י הארה מזו"ן דכתר לזו"ן דחכמה כנ"ל) הנקרא **י'**, וכל האורות העולים נכללים בו. ולפיכך **הה'** הזו מתמלאת באות **י'** ונעשית **ה"י** כמבואר.

והנה הרב אומר לעיל (דף שנ"ב אות נ"ה), ג' חלוקות בענין עליות אורות למעלה והתכללותם בזו"ן דכתר. הא' שעולים ונכללים בהנוקבא דכתר. הב' שנכללים בהדכורא דכתר. הג' הוא שנכללים קצתם בנוקבא וקצתם בדכורא. והנה ב' חלוקות הראשונות לבד, הם שנתבארו כאן, וחלוקה הג' לא ביאר לנו כלל.

אמנם חלוקה ג' הזו כבר ביאר לנו לעיל דף רצ"ו אות ז'. כי שם התחיל לדבר מג' מיני התכללות הללו. כי אומר שם ג' מיני כללות: הא' הוא שנכללים הזו"ן זה בזה בכלי אחד. הב' הוא שנכללים הארותיהם זה בזה, בהיותם בב' כלים. הג' הוא בהיותם נכללים זה

בזה כשהם ב' אורות בלתי כלים. עש"ה. ופירוש הדברים, הוא, כנ"ל. כי כללות הא' שהזו"ן נכללים בכלי אחד, היינו בפרצוף הבינה דא"ק שאין שם הכאת הרשימו ואור הבינה זה בזה וע"כ לא יצא הכלי בשביל נקבה דכתר, ולכן הנקבה מתלבשת בכלי דזכר, כנ"ל. וכללות הב', שיש להזו"ן ב' כלים, הוא בפרצוף החכמה דא"ק, שיש שם הכאת הרשימו ואור החכמה זה בזה, ויצאו ב' כלים: א' לזכר, וא' להנקבה, כנ"ל. וכללות הג' הוא, בעת דלא מטי בכתר, והזו"ן בעצמם עולים להמלכות של הראש, שאז הם נמצאים מתפשטים ויוצאים מהכלים שלהם דגוף, והם ב' אורות בלי כלים.

והנה ב' הכללות הראשונות לא ביאר שם הרב כלום, והוא משום שסמך עצמו על מה שנתבאר כאן באורך, כנ"ל, כי ב' הכללות האלו הם ב' חלוקות הראשונות שבכאן שנתבארו היטב לפנינו. וחלוקה הג' מה שלא ביאר אותה כאן, הוא הכללות הג' אשר שם, שהרב ביאר אותה שם באורך. ומבאר שם, כי יש להם להזו"ן שעלו להראש, ב' זווגים: זווג א' שהנקבה נכללת בהזכר, והזווג יוצא על עביות של בחי"ד כמדת הזכר, שאז ממשיכים האור בקומת כתר עליון. והזווג הב' שהזכר נכלל בהנקבה, והזווג יוצא על מדת העביות של הנקבה, דהיינו בבחי"ג, שאז ממשיכים האור רק בקומת החכמה, עש"ה, ובאו"פ שם דף רצ"ז ד"ה שמזדכך.

ונתבאר שם, באו"פ דף רצ"ד ד"ה לא מטי. שבעליה זו אל הראש של הזו"ן, כלולים כל הספירות שלמטה מהכתר גם כן, אלא שכולם בטלים בהזו"ן דכתר, וע"כ אינם עולים בשם עש"ה. והנה כאן עלו כל ה' האורות שבפרצוף, וגם אור החסד הכולל ז"ת נכלל ג"כ בזו"ן האלו ע"ש, ואז נמצאים ה' האורות קצתם כלולים בהכלי דנקבה, וקצתם כלולים בהכלי דזכר, דהיינו בשעה שנכללה הנקבה בהזכר והזווג נעשה בבחינת הזכר, אז נכללו הה' אורות בהזכר. ובהזווג הב' שנכלל הזכר בהנקבה, ונעשו הזווג בבחינת הנקבה, נכללו גם ה' האורות בהנקבה, באופן, שה' האורות נתכללו מקצתם בהזכר ע"י זווג הא' ומקצתם בהנקבה ע"י זווג הב' כמבואר.

ד **צורת ה' זו כזה ו' ד' לפיכך היא עשרה**: כי יש ה' שצורתה ו' ד' ויש ה' שצורתה י' ד'. ואומר, שה' זו הרומזת על הנקבה דכתר, צורתה ו' ד', שהוא בגימטריא עשרה, הרומז שיש לה לה' זו עשרה כלים, כלומר שכל הע"ס של הקומה נכללים בה', כמ"ש לעיל, שכל הקומה החדשה שיצאה בהתפ"ב, שהיא קומת החכמה, היא בחינת אור הנקבה דכתר.

חלק ו

פרק א

א **א"ק כולל**: הנה הדרוש הזה, שהתחלתי בו הגם שהוא העמוק ביותר מכל דרושי הרב שבעולם נקודים מהראוי להציגו בסוף החלק, אכן בדרוש הזה נתן לנו הרב המפתח, אשר עליו הולך ומבאר את כל ענינים הבאים לפנינו בהע"ס הנקודים, וע"כ מוכרח המעיין לידע ולזוכרו היטב. בטרם שמתחיל לעיין בעצם הדרושים.

ומתחלה צריכים לידע באיזה פרצוף מפרצופי א"ק, שהרב מדבר כאן, כי יש ה"פ בא"ק כנודע. אמנם כבר הודיע אותנו הרב, אשר בב' פרצופים הראשונים דא"ק, שהם: פרצוף הכתר דא"ק, ופרצוף ע"ב דא"ק, אין לנו רשות לדבר בהם, ומובא בע"ח שער ה' פ"א. ותחלת העסק הוא רק בפרצוף ס"ג שהוא מבחינת האזן ולמטה, כלומר, שקומתו הוא עד בינה, כי בינה דראש נקרא אזן כנודע, ובזה נדע כי הרב מדבר כאן מפרצוף הס"ג דא"ק, וכל הענינים והפרטים שמתבארים לפנינו סובבים רק על פרצוף הזה.

וזה אמרו שהוא כולל ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בעצמותו, שהן ד' הקומות היוצאות על ד' בחינות הנודעות שהן בחי"ג הממשכת קומת חכמה, המכונה הוי"ה דע"ב. ובחי"ב הממשכת קומת הבינה, המכונה הוי"ה דס"ג. ובחי"א הממשכת קומת הז"א הנקרא הוי"ה דמ"ה. וקומת המלכות שנקרא ב"ן. וכל אחד מהם כולל מארבעתם. כמו שמבאר והולך.

ב **ויוצאים ממנו ג"כ אורות לחוץ שהם ענפיו**. שהם מכונים שערות רישא ושערות דיקנא, הנאצלים מן הראש דס"ג דא"ק הזה. כמ"ש לפנינו. אכן תדע, שכל המדובר שבכאן, הוא רק מבחינת שרשים לפרטים אלו הנוהגים בעולם האצילות, ואע"פ שהם אינם כאן בפועל, מ"מ כאן הושרשו.

ג **והע"כ הוא במוחין דיליה**. וצריכים לזכור כאן כל שנתבאר בענין אצילות ג' פרצופין הראשונים דא"ק. המובאים בדברי הרב בקיצור נמרץ בחלק ה'. שלפרצוף הא' דא"ק מכנה שם התפ"א, ולפרצוף ע"ב דא"ק מכנה התפ"ב, ולפרצוף ס"ג דא"ק מכנה שם בחי' שניה דהתפ"ב, ע"ש דף ש"ז אות כ"א ודף שי"א אות כ"ז. ובכלל צריכים לזכור כל הדברים המובאים שם בדברי הרב, וכל המתבאר באו"פ שם, כי לא אכפיל כאן שום דבר רק אביא השמות בלבד.

וכבר ידעת, שכל תחתון מלביש להעליון שלו, רק מפה ולמטה, דהיינו מהמקום שהושרש שמה ויצא שם, שהוא המלכות של ראש העליון שלו, שמשם יוצא ונאצל התחתון. ולכן הכתר של ראש הס"ג, המכונה אזן, משום שאור הבינה שנקרא אזן מתלבש בכלי דכתר כנודע, הנה הוא מלביש לפרצוף העליון ממנו שנקרא ע"ב, מפה

ולמטה, ותדע שגוף דע"ב הזה המלובש בהראש דס"ג, הוא נעשה נשמה ומוחין להראש דס"ג, וזה אמרו "והע"ב הוא במוחין דיליה נגד א"א ואבא דאצילות" כי גוף ע"ב המלובש בראש הס"ג הם לבחינת מוחין להראש דס"ג.

ד **נגד א"א ואבא דאצילות**. כי א"א הוא ע"ב דמ"ה שבאצילות, ואבא הוא ע"ב דב"ן שבאצילות, שה"פ דמ"ה עם ה"פ דב"ן מתחברים שמה יחד, כמ"ש במקומו. וזה אמרו שבחינת הגוף של הע"ב המלובש בראש הס"ג, נבחן, בערך של א"א ואבא דאצילות.

ותדע שהדרוש הזה הוא לבאר את ההשוואה של ה"פ דס"ג דא"ק אל ה"פ שבאצילות, כדי לידע איך ללמד מזה על זה: איך הענפים מתקשרים ומשתלשלים משרשיהם, גם איך ללמד מן התחתון את העליון. והתועלת מזה מרובה לאין שיעור.

ה **דוגמא בחינת עתיק דאצילות**. פרצוף הכתר דאצילות מכונה בשם עתיק, ואומר, שלעילא מפרצוף הע"ב דא"ק, יש עוד פרצוף ראשון דהיינו פרצוף הכתר דא"ק, שהוא בהשוואה אל פרצוף עתיק שבאצילות.

ו **וס"ג דיליה מאזן ולמטה עד טבורו**. כלומר, פרצוף הס"ג דא"ק, אשר קומתו עד הבינה הנק' אזן, כנ"ל, אשר ממנו כל המדובר שבכאן, הוא נשלם ומסתיים על הטבור. וצריכים להבין מאד מהותו של הטבור הזה, שעליו נסתיים פרצוף הס"ג, כי טבור זה, הוא כל הקוטב, אשר כל פרטי עולם הנקודים סובבים עליו.

ותדע שבאמת (**ב**) נמשך עדיין הס"ג עד סיום רגלי א"ק הפנימי, הנקרא פרצוף הכתר, אלא אח"כ בצמצום הנה"י שיתבאר לקמן, עלה ונסתיים על הטבור. אלא רק רגלי הפרצוף ע"ב נפסקו שם. והוא מטעם, שמשם ולמטה, הוא מקום המלכות דא"ק הפנימי, שהיא בחי"ד, ומתוך שהמלכות דפרצוף ע"ב לא היה לה אלא עביות דבחי"ג, ע"כ לא היה יכול להאיר להבחי"ד של המלכות דא"ק הפנימי, שמקומה מכונה בשם טבור, כנודע, וע"כ נסתיימו רגלי פרצוף הע"ב למעלה מהטבור.

אבל פרצוף הס"ג שכל קומתו היא עד הבינה, ונודע, שהצמצום לא היה רק על אור החכמה לבד, ולא על אור הבינה, וע"כ יכול פרצוף הס"ג להתפשט ולהאיר גם למטה מהטבור (**ג**) אע"פ שאין לה מסך דבחי"ד, וכבר ידעת שפרצוף הע"ב הוא התפ"ב של הא"ק הפנימי, שהוא מתפשט וממלא את הכלים שנתרוקנו בהסתלקות הא' בסוד התפ"ב, כמ"ש בחלקים הקודמים, ולפיכך נמצא, שבחינות הזו"ן דא"ק הפנימי הנמצאים מטבור ולמטה, נשארו בלי אור, כי התפ"ב שהוא ע"ב אינו יכול להאיר להם, כי אין לו בחינת המסך המחויב להכלים דבחי"ד, כנ"ל. וע"כ באו האורות דפרצוף ס"ג ומלאו חסרונו של הע"ב, כי המה נתפשטו אל אותם כלים דזו"ן שלמטה מטבור, שלא יכלו

להתמלאות מהע"ב. ונמצא שהסתלקות האורות של הכלים דפרצוף הכתר דא"ק שנקרא א"ק הפנימי, לא יכלו להתמלאות בחזרה, אלא ע"י ב' פרצופים: הע"ב והס"ג, אשר הע"ב מילא אותו עד הטבור, והס"ג מילא אותו, מהטבור ולמטה עד סיום רגליו.

והנה הס"ג מתחלק בעצמו לטעמים ולנקודות, שהם הכתר דגוף, והט"ס תחתונות דגוף שמחכמה ולמטה, כנ"ל דברי הרב דף ש"ט אות כ"ד. ובאו"פ שם ד"ה התפשטות האור. עש"ה כי רק התפשטות הראשונה של הפרצוף בטרם שהתחיל להתמעט הוא אור ישר של אותו הפרצוף, המכונה אור רחמים. אבל מאותו הרגע שהתחיל להזדכך המסך ולהתמעט מקומתו, אע"פ שאור העליון אינו פוסק מלהזדווג עמו בד' הבחי' של זיכוכו, ומוציא על דרכו ד' הקומות חכמה ובינה וז"א ומלכות. אמנם הם כבר אינם בחינות אור של רחמים. וע"כ המה מכונים נקודות.

ומתוך שהאורות נתלבשו בהספירות של ג' הפרצופים הראשונים גע"ס דא"ק רק בדרך מטי ולא מטי, דהיינו מתחלה התפשט האור רק לכלי דכתר, ואח"כ דלא מטי בכתר שפירושו שנזדכך מדת העביות של המסך שלו, אז מטי האור בחכמה. הרי שרק בכלי דכתר נתפשט האור בבחינת רחמים המכונה טעמים, אבל בכלי דחכמה לא הגיע האור אלא אחר הזדככות המסך והתמעטות הקומה, וכן ביתר הספירות. לפיכך נקראים כל הספירות שלמטה מכתר בשם נקודות להיותם כבר מבחינות או"ח ודין. כמ"ש זה באורך בדברי הרב לעיל חלק ד' פ"ג. ע"ש כל ההמשך.

ונתבאר לעיל באו"פ חלק ה' דף ש"מ ד"ה ונבאר. שב' אורות ירדו ונתלבשו בכלי דכתר הנקראים זו"ן, שהזכר יש לו בחי"ג דהתלבשות וקומה שלו עד החכמה, והנקבה יש לה עביות של בחי"ב וקומתה עד הבינה, עש"ה.

ולפיכך גם הכלי דכתר הוכרח להסתיים על הטבור בשוה עם רגלי ע"ב, שהוא מאותו הטעם האמור אצל הע"ב, כי מתוך שהזכר יש לו שם בכלי דכתר קומת החכמה, הנה חל עליו הצמצום, כמו על פרצוף ע"ב, ומוכרח להסתיים למעלה מטבור, כי אינו יכול להאיר אל הכלים דזו"ן דבחי"ד.

והנך מוצא שמ"ש הרב לקמן שפרצוף הס"ג מתפשט עד רגלי א"ק, הנה זה אמור רק על בחינות הנקודות דס"ג שהם ט"ס התחתונות מחכמה ולמטה, אבל הטעמים דס"ג, שהם כתר של הגוף דס"ג, נפסק על הטבור, כי אינו יכול להאיר מהטבור ולמטה, משום אור החכמה אשר בו, כנ"ל. רק אחר שנזדכך הזו"ן דכתר מבחי"ג ובחי"ב שבהם, אל בחי"ב ובחי"א, שזה ניתן להכלי דחכמה דס"ג, שבאורות האלו כבר אין שם מקומת החכמה ולא כלום, אז נתפשטו האורות ההם דס"ג אל הכלים דזו"ן שבא"ק הפנימי ממטה מטבור.

וכן האורות שבשאר הקומות בינה וז"א ומלכות.
והנה נתבאר להלן בדברי הרב אשר אלו ד' הקומות: חו"ב וז"א ומלכות דס"ג, שנתפשטו למטה מטבור, חזרו ועלו אל מקום הטעמים דס"ג שלמעלה מטבור, ולא נתפשטו יותר מטבור ולמטה. וזה אמרו כאן שהס"ג מסתיים על הטבור. שכונתו לאחר עליות האורות למעלה מטבור. כנ"ל. ועליות האורות האלו הם הנקראים לקמן בשם צמצום נה"י. והבן כל הנ"ל היטב, וחזור על הדברים עד שיהיו כמו מונחים בקופסא, כי תצטרך לכל הנ"ל בכל מלה ומלה שבביאור הנקודים ושביה"כ. ואי אפשר לחזור בכל פעם על אריכות כזו.

ז **ומ"ה וב"ן דיליה מטבורא ולמטה כנגד זו"ן דאצילות.** היינו הע"ס דנקודים, שהם נבחנים, לבחינת מ"ה וב"ן של ס"ג הזה. כמ"ש במקומו. והם בהשוואה אל הזו"ן דאצילות, המלבישים לפרצוף א"א, ג"כ מטבורו ולמטה. וטעם כל דברים האלו, יתבאר לקמן בע"ה.

פרק ב

א **שערות ראשו כנגד ענפי ע"ב, ושערות דיקנא הם מאח"פ, כנגד ענפי ס"ג:** ענין שערות ראש ודיקנא הללו לא יצאו תכף עם אצילותו של פרצוף, אלא אחר צמצום נה"י ועלית ה' תתאה לעינים, שיתבאר לקמן, כי ה"ת שהיא המסך המשותף מבחי"ב ובחי"ד יחד, עלתה לחכמה דראש הס"ג, המכונה עינים, ונזדווג שם עם אור העליון, והעלה או"ח מחכמה לכתר, דהיינו מעינים לגלגלתא, הממשיך רק קומת הז"א. והנה אז נתחלקו הע"ס דראש הס"ג: לגלגלתא ועינים, ולאזן חוטם ופה. כי להיות (ד) שנעשה מקום הזווג בהעינים, ושמשו העינים במקום הפה דראש, הנה נעשו ג' הספירות אח"פ, לבחינת גוף. ומקבלים מהמלכות הזו העומדת בעינים, המשפעת להם ממעלה למטה, ולא נשאר שם בבחינת ראש, דהיינו מבחינת ממטה למעלה, רק ב' הספירות: גלגלתא ועינים לבד. הרי שהע"ס דראש, נתחלקו לב' בחינות: ראש, וגוף. כי רק הכתר וחכמה מהם, נשאר לבחינת ראש, אבל בינה ז"א ומלכות שבהם, יצאו מבחינת הראש, ונעשו לבחינת ספירות דגוף.
והנה הגם שהזווג הזה החוצה את הע"ס דראש לב' בחינות ראש וגוף, נעשה בהחכמה דראש הס"ג גופיה, עכ"ז בו עצמו לא נעשה שום שינוי, כי אין העדר ברוחניות, כנודע. אלא רק תוספת נעשה כאן, כי נבחנות לע"ס דענפים שעל הראש דס"ג, המכונים ע"ס דשערות, והמה הם שנחלקו על ב' בחינות ראש וגוף הנ"ל, אשר כתר וחכמה שבהם, שנשארו בבחינת ראש, נבחנים לענפי ע"ב בבחינת שערות ראש, וג' הספירות שבהם שהם אח"פ, שנעשו לבחינת גוף, הם נבחנים לבחינות שערות דיקנא. ולענפי ס"ג.

וזה אמרו (ה) ושערות ראשו כנגד ענפי ע"ב, ושערות דיקנא הם מאח"פ, כנגד ענפי ס"ג. היינו אותה התחלקות הע"ס של ראש לב' בחינות: גו"ע, ואח"פ, שנתהוה בראש הס"ג, כנ"ל, הנה התחדשות הזו, מכונה בשם שערות שבחינות גלגלתא ועינים שנשאר בבחינת ראש, נחשב לענפי ע"ב. ובחינת אזן חוטם פה שבהם, שיצאו לחוץ מהראש, נחשבים לענפי ס"ג. וטעם הדבר יתבאר לפנינו.

ב **שבהם כלולים או"א, שבין שניהם לקחו וכו', והם נכללים במזלא דדיקנא דא"א.** משמיענו כאן, שכמו או"א דאצילות נכללו ויצאו מהע"ס דדיקנא דא"א, כן הע"ס דנקודים יצאו מסוד שערות דיקנא דראש הס"ג. ותדע שיש ג' בחינות או"א: שהם או"א הפנימים, ואו"א עילאין, וישסו"ת. וכל אלו הג' הם כלולים בשערות דיקנא. כי יש י"ג תיקוני דיקנא, שהם ג' הויות, כלומר, ג' בחינות של ע"ס, שהע"ס הראשונות הן בבחי' ד' תיקונים הראשונים המסתיימים על שבולת הזקן, ומשבולת הזקן הזה יצאו או"א הפנימים, שהם הג"ר דנקודים. ומהע"ס השניות, שהם ד' תיקונים האמצעים, המסתיימים על מזל העליון הנקרא נוצר חסד, יצאו או"א עילאין, ומהע"ס האחרונות, (ו) שהם ה' תיקונים תתאין המסתיימים במזל התחתון הנקרא ונקה. יצאו ישראל סו"ת דאצילות.

וזה אמרו "והם נכללים במזלא דדיקנא דא"א". כי או"א הנ"ל נקראים ביחד אבא, וישסו"ת הנ"ל נקראים יחד אמא. ואבא נכלל במזל העליון כנ"ל, ואמא נכללת במזל תחתון כנ"ל ונמצאו שניהם כלולים במזלא. אבל בד' תיקונים עילאין המסתיימים על שבולת הזקן, הנה הם שייכים לאו"א הפנימים, כנ"ל, ומהם יצאו רק הג"ר דנקודים, שהם בחינת או"א הפנימים. וזכור הדברים, כי תצטרך להם בכל מלה ומלה הבאים לקמן.

ג (ז) ואז עדיין היה מתפשט ס"ג עד רגלי א"ק: כבר נתבאר זה לעיל דף ש"צ ד"ה וס"ג. עש"ה.

פרק ג

א **מתחלה היה בא"ק כך, ג"ר שבו שהם ע"ב כתר:** הנה הדברים שבכאן הם אותו הענין המובא לעיל אלא בשינוי לשון, והעתקתים רק מפני שיש בהם איזה חידושים קטנים. וגם כאן סובב על פרצוף ס"ג דא"ק ומקשר בו גם פרצוף ע"ב דא"ק המלובש בו. וכבר ידעת, שפרצוף ס"ג מלביש מפה ולמטה דראש דע"ב, דהיינו לבחינת ג' הספירות חג"ת דגופא דע"ב. וזה אמרו, ג"ר שבו שהם ע"ב, כתר. כי חג"ת דע"ב המה שנעשים לג"ר דפרצוף הס"ג, אשר ראש הס"ג מלבישם מבחוץ, והפה, שהוא המלכות דראש הע"ב,

הוא בחינת הכתר דראש הס"ג שממעל לו, והחג"ת דע"ב הם המוחין הפנימים שבו. כנ"ל.

ב **ס"ג חכמה ובינה**. כלומר, שבפרצוף ס"ג עצמו יש חכמה ובינה, ואע"פ שכל קומתו של הס"ג, הוא רק קומת בינה בלבד, אמנם יש בו בחינת זכר ונקבה, כלומר שהמסך שעלה להמלכות דראש ע"ב, לצורך הזווג לפרצוף ס"ג, כלול מב' רשימות עליונות, שהם: רשימו דבחי"ג דהתלבשות לבד, ומחוסר המשכה, ורשימו שלמה דבחי"ב. ולכן נעשה עליהם ב' זווגים: הא' בקומת חכמה, והב' בקומת בינה, והמה נק' זו"ן, שהרשימו דבחי"ג דהתלבשות, שעליה יצאה קומת החכמה, נק' זכר, והרשימו דבחי"ב השלימה גם מבחינת המשכה, נק' נקבה, שעליה יצא עיקר האור דפרצוף הס"ג, שהוא קומת בינה. וזו"ן הללו, נתלבשו רק בכלי דכתר של הגוף דס"ג, ואין מגיע מהם ליתר הט"ס תחתונות דס"ג, כל כמה שלא נזדככו הזו"ן דכלי דכתר, לבחי"ב ולבחי"א. כמ"ש כל זה באורך לעיל דף ש"מ ד"ה ונבאר. עש"ה.

וזה אמרו, "ס"ג חכמה ובינה" כי הפרצוף נקרא תמיד על שם ספירות העליונות שבו, כנודע, וכיון שהספירות זו"ן הנ"ל יש בהם קומת חכמה ובינה ע"כ נקרא הס"ג בשם חכמה ובינה.

ומשמיענו בזה, כדי להבין מ"ש לקמן, אשר ס"ג הזה נעשה אח"כ לבחי' ע"ב, ונודע שהע"ב קומתו עד החכמה, ואיך אפשר שמס"ג יעשה ע"ב. וע"כ מזכיר כאן, שבס"ג זה, יש חכמה ובינה כי הזכר הוא בחי"ג דהתלבשות, שהוא בחינת ע"ב, ולפיכך נעשה אח"כ לבחי' ע"ב. וזכור זה.

ג **מחציו ולמטה שהם נקודות שבו מלובש מטבור ולמטה דא"ק תוך מ"ה וב"ן דא"ק**. וצריך שתזכור הפירוש של טעמים ונקודות, המובאים לעיל בדברי הרב (ח"ד פ"ג אות י"א) כי התפשטות הראשונה אל הפרצוף, בטרם שהמסך מתחיל להזדכך, הוא מכונה בשם טעמים, והוא אור ישר ורחמים. אבל בשעה שהמסך מתחיל להזדכך, אשר אור העליון נמשך מהמאציל ומזדווג עם המסך במדרגות זיכוכו, הנה ד' הקומות היוצאות בעת ההיא, שהן חכמה בינה ז"א ומלכות, המה נקראים נקודות כי הם בחי' או"ח ודין. עש"ה ובאו"פ שם. ועי' באו"פ דף ש"ט ד"ה התפשטות.

ועם זה תבין שרק האורות שבכלי דכתר דגוף הס"ג מכונה בשם טעמים אבל כל הט"ס תחתונות שלמטה מכתר דגוף הס"ג, הן נקראות נקודות. גם ידעת שהכלי דכתר דגוף הס"ג מתפשט עד הטבור, כלומר, עד סיום רגלין דגוף דע"ב, שמקום הסיום הזה מכונה טבור. וזה אמרו, "מחציו ולמטה שהם הנקודות שבו מלובש מטבור ולמטה דא"ק"

דהיינו הט"ס תחתונות שלו, כי כל הט"ס התחתונות מכונים כאן בשם נקודות, שהם כולם ירדו למטה מטבור ונתלבשו במ"ה וב"ן הפנימים דא"ק. כמ"ש היטב לעיל דף ש"צ בד"ה אבל פרצוף. עש"ה.

ד **וכל זה הוא פנימיות א"ק**. כלומר, שכל זה הוא בחינת פרצוף הס"ג בבנינו עצמו, שאין בכלל זה הענפים שיוצאים לחוץ ממנו, שאותם הוא מבאר לאחר מכן.

פרק ד

א **השערות של הכתר מקיפים ראשו מבחוץ עד המצח ועד האזנים**: כבר נתבאר לעיל דף שצ"ב ד"ה והנה הגם. שהשערות נחלקים לב' בחינות: ראש, וגוף. שעד האזנים שהוא בינה נחשב לבחינת ראש, משום שמקום הזווג היה בנקבי העינים, שהם חכמה דראש, וע"כ נתפשטו האורות משם ולמטה אל האזן חוטם פה, לבחינת התלבשות, המכונה גוף. וכבר ידעת שההפרש מראש לגוף הוא רב מאד. וז"ש שהשערות נמשכים עד האזנים. כי עד שם נחשב לבחינת ראש, אבל מאזנים ולמטה כבר נחשב לבחינת גוף, כמ"ש והולך.

ב **שערות הזקן הנמשכים מן ס"ג הכולל הנקרא נקודים**. וצריך שתדע שאלו האח"פ שיצאו מבחינת ראש לבחי' גוף כנ"ל, המה נקראים תמיד בשם ס"ג הכולל. והטעם הוא כמ"ש הרב לקמן. שכל הס"ג הזה דא"ק שאנו עוסקים בו (**ח**) נחשב כולו לבחינת ע"ב, חוץ מנקודות שבו, שהם חציו התחתון שמכונה לקמן בשם ישסו"ת, הוא לבדו נחשב לס"ג. שהוא לבדו יצא דרך נקבי עינים, לבחינת אח"פ דגוף, וישסו"ת הזה, הוא הנקרא בכל מקום ס"ג הכולל, והוא הראש של ע"ס הנקודים. כמ"ש לפנינו באורך.

ונתבאר לעיל. אשר תחלת הזווג שבנקבי עינים, שהוציא האח"פ לבחי' גוף, הוא נעשה בראש הס"ג גופיה, אלא בסוד השערות: ששערות ראש עד האזנים נבחנים לבחינת ממטה למעלה שהוא ראש, (**ט**) ולפיכך, הוא נבחן עוד לבחינת ע"ב, כי עדיין לא ניכר בו שום שינוי מחמת עלית ה"ת לנקבי עינים, אבל מנקבי עינים ולמטה, שהם שערות הדיקנא, כבר נחשבים לבחינת אח"פ שיצאו מהראש ונעשו לבחינת גוף, לכן האח"פ דשערות שמכונים בשם שערות דיקנא, הם לבדם נחשבים לס"ג הכולל, שהוא בחינת הנקודים. ועוד יתבאר כל זה לקמן בהרחבה, כי שם מקומם.

וזה אמרו ואח"כ הוציא שערות הזקן הנמשכים מס"ג הכולל, הנקרא נקודים. כלומר, שמבחינת האזנים ולמטה נמשכו שערות הזקן בבחינת ס"ג הכולל שנקרא נקודים, אבל אותם שערות שיוצאים מנקבי העינים, כלומר ממלכות שבחכמה ממטה למעלה, המה נחשבים עוד לע"ב, ואינם ענפי הס"ג הכולל, כנ"ל. באופן ששערות ראש הם ענפים הנמשכים מע"ב, ושערות דיקנא הם ענפים הנמשכים מס"ג הכולל. וזכור זה.

ג **כללות ג' מוחין שבו**. כלומר ג' ספירות הראשונות כח"ב של הנקודים, המה נעשים מן שערות הזקן הללו. ולא מעצמו, רק מן הכללות שבהם המקובץ בתיקון הד' דשערות הזקן, הנקרא שבולת הזקן. כמ"ש כל זה בהרחבה לקמן. וזה אמרו שמהם נעשו כללות ג' מוחין שבו.

פרק ה

א **ונמשכים תחלה סוד טעמים דס"ג שהוא אח"פ עד טבורו**: כלומר כי תחלה מטרם שיצאו עוד ענפי הס"ג הכולל לחוץ, דהיינו שערות ראש ודיקנא, יצאו הטעמים דס"ג, שהם קומת אח"פ עד טבורו, שהם בחינת אור ישר ורחמים, כמ"ש באורך לעיל דף ש"צ באו"פ ד"ה והנה הס"ג, עיין שם שיש שם ג"כ בחינת זכר שקומתו עד החכמה, ומ"מ מכנה הפרצוף בשם אח"פ, כי עיקר האור והקומה נבחן מבחינת הנקבה, כי כל ההתפשטות להגוף הוא רק מבחינת הנקבה, שיש לה בחינות עביות דהמשכה, והנקבה אין לה אלא קומת אח"פ, שהוא קומת בינה. ומה שמסתיים על הטבור, כבר נתבאר שם באורך. ע"ש.

ב **שהם מלובשים תוך מ"ה וב"ן**. וענין התלבשות זו, כבר נתבאר לעיל דף ש"צ ד"ה ותדע. כי הע"ב לא חזר ומילא הכלים שנתרוקנו מטבור ולמטה בא"ק הפנימי. מטעם שהע"ב אין לו המסך דבחי"ד, וע"כ אינו יכול להאיר מטבור ולמטה ששם מקום הבחי"ד. וע"כ נשארו הכלים דזו"ן הנמצאים בא"ק הפנימי מטבור ולמטה, בלי אור. אלא לאח"ז אחר שנתפשט הפרצוף ס"ג, הנה ט"ס תחתונות שלו, שאין בהם אלא רק קומת אור הבינה, שעל אור הזה לא היה הצמצום, המה שירדו למטה מטבור דא"ק ומלאו אור את הזו"ן אשר שם. עש"ה. וזה אמרו. שלא הוציא שאר הבחינות שלמטה מטעמים דס"ג, שהם הט"ס תחתונות דס"ג, יען הם מלובשים תוך מ"ה וב"ן. דהיינו כמבואר, שהט"ס תחתונות דס"ג, הם מלובשים בזו"ן שלמטה מטבור דא"ק הפנימי, שהמה נקראים מ"ה וב"ן. וזכור הדברים האלו, כי ענין התלבשות הזה דט"ס תחתונות דס"ג במ"ה וב"ן הפנימים, האמור הוא ענין יסודי לכל המקרים של העולם הנקודים.

פרק ו

א **עלו כל בחי' ס"ג הפנימים הטמונים תוך מ"ה וב"ן הפנימים**. ענין עליה הזו הוא כדרך עליות האורות שבהסתלקות א' אצל א"ק הפנימי, וכדרך עליות האורות דהסתלקות ב' אצל פרצוף הע"ב. שפירושו הוא הזדככות המסך מכל עביותו לגמרי עד שנשתוה לבחינת מסך של ראש, שהשתוות הזו נבחנת שהמסך וכל הרשימות הכלולים בו, עלו למלכות של ראש ונתכללו עמה שם בהזווג של ראש. וכן היה בפרצוף הס"ג הזה, כי

אחר דמטי בהמלכות דס"ג, דהיינו שנזדכך המסך לקומת מלכות הנה הוא בא משם ומזדכך לגמרי מן כל עביותו ומשתווה להמלכות של ראש, ונפסק הזווג מהפרצוף וכל האורות מסתלקים להמאציל, הכל כמו שנתבאר לעיל ח"ד פ"ד באו"פ סעיף נ'. עש"ה. ונתבאר שם שהאורות מניחים אחריהם רשימות בעת הסתלקותם, גם נתבאר שהמסך מידי עברו בשעת הזדככות מספירה לספירה עד שמזדכך כולו ובא להראש, הנה הוא נכלל בהרשימות ההם, ע"ש. ונמצא כאן. אשר האורות דס"ג שנתלבשו בזו"ן הפנימים, (י) הנה האורות הללו שכבר נתערבו בהעביות דבחי"ד שבכלים דלמטה מטבור, אע"פ שנסתלקו משם הניחו אחריהם רשימות. והרשימות האלו דבחי"ד, נכללו בהמסך שעלה אל המלכות של ראש, ונמצא שבעת שעלה המסך למלכות של ראש, שהביא עמו גם הרשימות ההם דזו"ן הפנימים, הנק' מ"ה וב"ן הפנימים.

וזה אמרו "ואז עלו כל בחינות ס"ג הפנימים הטמונים תוך מ"ה וב"ן פנימים" היינו הרשימות של ט"ס התחתונות דס"ג גופיה המלובשים וטמונים תוך הרשימות דמ"ה וב"ן הפנימים שהם מבחינת עביות דבחי"ד ומתוך שהרשימות דאורות דס"ג מעורבות ונכללות ברשימות דמ"ה וב"ן, לכן עלו יחד כלולות במסך דס"ג אל המלכות של ראש ונתכללו שם בזווג העליון. כמו שמבאר והולך.

ואין להקשות הרי נתבאר לעיל שפרצוף הס"ג נשאר בבחינת מטי ולא מטי הקבוע ותמידי, ואיך אומר כאן שגם בס"ג נוהג הסתלקות האורות כולם להראש. אמנם כבר ידעת שאין העדר ברוחני, וכל השינוים שאנו מבחינים בהרוחנים, הם רק ענין של תוספות הצורות, אבל צורה הקודמת אינה מתבטלת לעולם. וכן כאן כי אע"פ שנעשה גם כאן ענין הסתלקות האורות, אחר שנתערבו האורות דס"ג במ"ה וב"ן הפנימים, מ"מ הצורה דמטי ולא מטי התמידי נשארת על מקומה.

ב **ועלו עמהם מ"ה וב"ן הפנימים**. כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך. כי הרשימות דס"ג נתערבו בהרשימות של מ"ה וב"ן, וכולם נכללו בהמסך. ועלו עמו יחד להראש.

ג **מ"ה וב"ן הם המ"ן שלהם**. הנה המסך העולה להמלכות של ראש, להתכלל שם בזווג של ראש, כדי להתחדש ולהתפשט משם לפרצוף חדש, ע"ד שהיה בב' הפרצופים הקודמים: הע"ב והס"ג, הנה המסך הזה השיג עתה שם חדש, שהוא "מ"ן" שהוא ר"ת מיין נוקבין. והוא מטעם שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך, אשר ב' מיני רשימות נתערבו כאן זה בזה, שהם רשימות האורות דס"ג שהם בחינת עביות דבחי"ב, עם רשימות האורות שנתלבשו במ"ה וב"ן הפנימים, שהם בחינת העביות דבחי"ד. ונודע שבחי' ב' ה"ס ה' ראשונה דהויה, והעביות דבחי"ד ה"ס ה' אחרונה דשם הויה. שהם ב' נקבות.

ומתוך שהמסך בעת עלותו להתכלל בהזווג של ראש נכלל מב' נקבות אלו ביחד, ע"כ נקרא עתה בשם מיין נוקבין, לשון רבים, להיותו כלול מב' נוקבין. ותדע כי חיבור הזה גרם להיות עשרה כלים בהעשר ספירות, ותיקון ב' קוין, כמ"ש לקמן. וה"ס שיתוף מדת הרחמים בדין, כי ה' ראשונה ה"ס מדת הרחמים, וה' אחרונה ה"ס מדת הדין, והם באו עתה יחד במסך בזווג אחד. כמ"ש עוד לפנינו בהרחבה.

וזה אמרו, מ"ה וב"ן הם המ"ן שלהם. כלומר הם גרמו ענין המ"ן שנתחדש מכאן ואילך בהעולמות, משום שהם הזו"ן דא"ק הפנימי, שקומתו עד הכתר מחמת הבחי"ד שבו, כנודע. והם נכללו ובאו בהרשימו דבחי"ב שהם מהאורות דס"ג, ונכפלו יחד בהעביות שבהמסך שאז נקראו מ"ן כנ"ל. ודע כי מעת שנתחברו שוב לא נפרדו זה מזה לעולם, אלא כל ההבחן שבהם הוא רק בפנימיות ובחיצוניות, שלפעמים הבחי"ד טמונה בפנים, והבחי"ב או הבחי"א מבחוץ, ולפעמים הבחינה ב' טמונה מבפנים והבחי"ד מגולה מבחוץ כמו שהיה כאן בפעם הראשונה שנתחברו כמ"ש הרב כאן, "בחינת ס"ג הפנימים הטמונים תוך מ"ה וב"ן הפנימים" הרי שבחי"ב טמונה מבפנים והבחי"ד מגולה כלפי חוץ. ויתבאר עוד במקומו.

ד **המ"ן שלהם אל הטעמים עצמם דס"ג, שאינם מלובשים במ"ה וב"ן.** כמו שנתבאר לעיל דף שצ"א ד"ה ולפיכך. אשר הטעמים דס"ג, שהם האורות שבכלי דכתר דגוף דפרצוף ס"ג, מחויבים להסתיים בשוה עם סיום רגלי ע"ב, דהיינו למעלה מטבור, כי משום שהזכר המלובש בכלי דכתר יש לו קומת חכמה כמו הע"ב, וגם הנקבה שבכלי דכתר נכללת יחד עמו, ע"כ אינם יכולים להאיר למטה מטבור, כי אין להם מסך דבחי"ד, עש"ה. ונמצא שהאורות של הטעמים דס"ג אינם מלובשים במ"ה וב"ן שלמטה מטבור. וזה אמרו שנעשו למ"ן להטעמים עצמם דס"ג שאינם מלובשים במ"ה וב"ן. דהיינו להזו"ן שבכלי דכתר דגוף הס"ג המסתיימים למעלה מטבור. וענין שנעשה כאן והאור שנמשך מחמתו, יתבאר לקמן במקומו המותאם.

ה **או"א אל ישסו"ת.** הקש זה צריכים להבינו היטב. כי יש כאן ב' חצאי הס"ג שההפרש ביניהם מרובה ביותר, שהם, חציו העליון של הס"ג, שהוא הכלי דכתר דגוף הס"ג, המכונה טעמים, המסתיים למעלה מטבור, והוא לא ירד ולא נתערב במ"ה וב"ן הפנימים ונשאר בעביות דבחי"ב שלו, ובחי"ג של התלבשות. וחציו התחתון של הס"ג דהיינו ט"ס תחתונות שמחכמה ולמטה שנק' נקודות דס"ג, שהוא ירד ונתערב במ"ה וב"ן הפנימים, ונכפל בו ב' מיני עביות: של בחי"ב, ושל בחי"ד יחד. ואומר, אשר חציו העליון שלא נתערב בבחי"ד, מכונה או"א עילאין. וחציו התחתון שנתערב בבחי"ד בסוד מ"ן מכונה

ישראל סבא ותבונה. וזכור היטב את השמות הללו בהוראתם, כי הרב משמש עמהם בכל ההמשך דלקמן.

ותדע, שכאן הושרש התחלקות או"א לב' פרצופים: הנקראים או"א, וישסו"ת. ואע"פ ששניהם יוצאים, מבחינת אח"פ שיצאו לחוץ, דהיינו שערות דיקנא. כנ"ל דף שצ"ב ד"ה שבהם. ע"ש אשר אח"פ האלו הם כבר מקבלים מבחינת חצי התחתון דס"ג המתוקנים במ"ן. מ"מ כיון שהם ע"ס שלמות של ראש. אשר או"א הם בחינת הראש של הפרצוף, דהיינו מבחינת נקבי עינים ולמעלה, ע"כ נבחנים שהם אינם כלולים בהמ"ן, בהיות המסך דמ"ן מתוקן מתחתיהם דהיינו בנקבי עינים, ואין העביות פועל כלום ממטה למעלה, כנודע. אבל הישסו"ת הם בחינת אח"פ של הפרצוף, הנמשכים מנקבי עינים ולמטה, אשר המסך דמ"ן כבר פועל עליהם. וע"כ מיוחסים הישסו"ת אל פרצוף התחתון דס"ג שכבר מעורבים בבחי"ד.

[1] **מזדווגים או"א עילאין וישסו"ת נכללין עמהם**. כבר נתבאר ענין או"א וישסו"ת דאצילות, שהם בחינת ראש אחד של ע"ס גו"ע ואח"פ, אשר מתוך עלית ה"ת לנקבי עינים, המה נתחלקו לב' חצאי הראש, שחציו העליון, שהוא גלגלתא ועינים, הנבחן שאינו עוד מחובר בבחי"ד שבה"ת, מחמת שנמצאת למטה מעינים, כנ"ל, הם מכונים או"א. וחציו השני של הע"ס דראש שהם אח"פ שלמטה מה"ת שבנקבי עינים, נבחנים למחוברים עם הבחי"ד שבה"ת, וע"כ המה בחינת גוף שהוא מקבל מנקבי עינים של ראש ממעלה למטה. כנ"ל. והנה לצורך לידת זו"ן מתחברים ב' חצאי הראש הללו לפרצוף אחד. כי אותה ה"ת שבנקבי עינים חוזרת ויורדת למקום הפה דהיינו להמלכות של ראש, ואז חוזרים האח"פ ג"כ אל הראש ומתיחדים עם או"א לבחינת ע"ס של ראש אחד, ואז מולידים מוחין בשביל זו"ן דאצילות. כמ"ש, במקומו.

וזה אמרו כמו שלצורך עיבור זו"ן מזדווגים או"א עלאין וישסו"ת נכללין עמהם, כן הכא הטעמים דס"ג מזדווגים עם כל ע"ב ומכ"ש שנקודות תגין אותיות דס"ג מתחברים עמהם וטפלים להם. פירוש. כי נתבאר לעיל ענין לידת מוחין דז"א, שאז מתחברים או"א ויסו"ת לראש אחד, שנעשה הזווג במסך דבחי"ב בפה הכולל שבראש הזה, שהע"ס היוצאים על מסך הזה יש לו קומת ג"ר דבינה, שהמה נעשים מוחין וג"ר בשביל ז"א. אמנם לצורך עיבור ז"א דהיינו הקטנות של ז"א, אינו כן. ואע"פ, שהזווג הזה צריך ג"כ להעשות באו"א, שהם תמיד בחינת הראש, אמנם כאן נכללים ישסו"ת באו"א, כי טפת ז"א הנכללת בנה"י דא"א, עולה ונכללת בהמסך דישסו"ת, וישסו"ת נכללים באו"א, (**יב**) והזווג נעשה במסך דישסו"ת שנכלל בבחינת מ"ן במסך דאו"א, אשר הקומה היוצאת על

זווג הזה, היא קרובה לבחי"א, שחסרה ג"ר, ואז יוצא הז"א מחוסר מוחין, אלא בבחינת גוף בלי ראש.

והנה כאן יצא ג"כ מתחלה רק בחינת הקטנות של הנקודים, כמו הז"א דאצילות הנ"ל, וע"כ עלו הנקודות דס"ג המעורבות כבחי"ד, ונכללו תוך הטעמים דס"ג, שהם לא נתערבו בבחי"ד, ונבחנים כמו או"א עילאין, כנ"ל, והטעמים דס"ג עלו להראש דס"ג עם המ"ן של הנקודות, ונעשה הזווג על המ"ן דנקודות הנכללים בהטעמים, ולא על בחינת המסך של הטעמים, והנה אז עלו המ"ן לעינים, שהם בחי"א, כי האו"ח העולה מחכמה לכתר אינו ממשיך רק קומת ז"א, וקומה זו היא שירדה שוב מטבור ולמטה להע"ס הנק' נקודים. כמ"ש זה באורך במקומו.

וזה אמרו "שנקודות תגין אותיות דס"ג מתחברים עמהם וטפלים להם" כי הט"ת דס"ג, שהם חכמה בינה ז"א ומלכות, מכונים נקודות תגין אותיות כי נקודות הם חו"ב, תגין הם מ"ה, דהיינו ז"א. ואותיות הם ב"ן, שהיא המלכות. והם נעשו למ"ן ועלו אל הטעמים דס"ג, ונתחברו עמהם ונכללו בהטעמים ההם, וע"כ נעשה הזווג שם בהעינים דראש של הטעמים. כנ"ל.

ז **ב"ן דחצוניות ולבושם לחוץ**. אל תטעה לפרש שנולד כאן קומת המלכות, שנקרא תמיד ב"ן. כי זווג הנעשה בנקבי עינים הוא מבחינת עביות דבחי"א, שהוא קומת ז"א. ולא עוד אלא שיש כאן בחינה ב' מבחינת התלבשות שהיא קרובה לקומת הס"ג, כמ"ש לקמן. אכן תראה שהרב מכנהו בשם ב"ן דחיצוניות ולא סתם ב"ן, והוא כי באמת הוא בחינת ס"ג, כנ"ל (דף שצ"ד ד"ה שערות הזקן). ע"ש. והקומה הזו מכונה באמת בשם ישסו"ת, שהוא ס"ג, אלא לפי שבחינת האח"פ החיצונים של ישסו"ת הזה ירדו לבחינת הנקודים למטה מטבור, שמשם נבנה הנקבה השורשית שבכל העולמות, שערכה באמת הוא ס"ג ולא ב"ן, כי ב"ן הפנימי שהוא בחי"ד, נשאר כולו בא"ק הפנימי, ולא נגלה ממנו שום בחינה נקבה בכל העולמות. ולפיכך נקרא המלכות של ישסו"ת הזה שיצא דרך נקבי עינים, בשם ב"ן, כי הוא ירש מקומו של ב"ן הפנימי כמבואר. וזה אמרו ואז מולידים בחינת ב"ן דחיצוניות.

ח (**יג**) **נולדה הנקבה עתה תחלה**. כמ"ש בדיבור הסמוך שמלכות דישסו"ת שיצאה דרך העינים שממנה נאצלו הע"ס של הנקודים, היא הנקבה השורשית שבכל העולמות.

פרק ז

א (**יד**) **אין כח בתחתונים לקבל האורות האלו היוצאים דרך נקבי העינים**: כי האו"ח היוצא על בחינת העביות דבחי"א, הוא אור דק שאינו מגיע לבחינת גוף דהיינו

התלבשות. כמו שנתבאר לעיל בחלקים הקודמים. גם ידעת שהעינים הם כינוי לספירת חכמה של ראש, שהיא בחי"א. וזה אמרו שעדיין לא היה כח ויכולת לקבל האורות דנקבי עינים.

ב **צמצום ב' אחר בא"ק, ע"ד הצמצום הנזכר לעיל בא"ס.** הנה לכאורה תמוה הלא גם בב' הפרצופים הקודמים היה אותו הסתלקות האורות, מהגוף דעליון כדי להאציל להתחתון, הנקראים לעיל בדברי הרב בשם הסתלקות א' והסתלקות ב'. עיין סוף חלק ה' אות ס'. ומה נשתנה הסתלקות הזו דנה"י דא"ק, לקרוא אותו בשם צמצום ב'. ולא עוד אלא לדמותו לצמצום ראשון שבעולמות. והענין הוא, כי באמת נעשה כאן ענין חדש לגמרי, מלבד המובן של הסתלקות האור, שהיה בע"ב וגלגלתא דא"ק. והוא כי נעשה כאן בחינת נקודת הצמצום חדשה, נוסף על נקודת הצמצום הראשונה שהיה בצמצום א"ס ב"ה. והיה זה, מטעם התערבות הרשימות דס"ג ורשימות דבחי"ד, זה בזה, כנ"ל באו"פ דף שצ"ו ד"ה מ"ה וב"ן. עש"ה. ולפיכך, נתעלה מקום הצמצום שהיה בסיום דבחי"ד שהיא הנקודה דעולם הזה, ועתה נתעלה למקום הסיום דבחי"ב, שהוא בחינת (**טו**) הטבור דעולם הנקודים, כמ"ש להלן. באופן שענין התעלות האורות דנה"י לחג"ת דא"ק, גרם לנקודת הצמצום חדשה וסיום חדש להעולמות, שהוא דומה לגמרי כצמצום הראשון שהיה בא"ס, כדברי הרב. גם תדע כי ממקום נקודת הצמצום החדשה שהוא טבור של הנקודים, עד מקום נקודת הצמצום הראשונה שהיא העולם הזה, הוא מקום עמידת ג' העולמות שלמטה מאצילות, הנקראים בי"ע. כמ"ש עוד במקומו.

ג **האור שהיה מתפשט בתוך פנימיותו של הא"ק הזה ממקום טבורו ולמטה העלהו למעלה ממקום הטבור.** כבר נתבאר, שהרב מדבר כאן מב' פרצופים, שהם: פרצוף הראשון דא"ק המכונה א"ק הפנימי שהעביות דבחי"ד משמשת בו. ומפרצוף השלישי דא"ק המכונה ס"ג, שהעביות דבחי"ב משמשת בו. כמ"ש באו"פ לעיל דף ש"צ ד"ה וס"ג עש"ה כי אי אפשר להכפיל שוב את האריכות ההיא. וטבור, פירושו, מקום הסיום רגלין דהתפ"ב דא"ק, המכונה ע"ב. והוא מטעם שנתבאר שם, שאין בע"ב הזה אלא מסך דבחי"ג, וע"כ אינו יכול להאיר למטה מטבור דא"ק הפנימי ששם מקום כלים דבחי"ד, שאין בע"ב בחינת המסך דבחי"ד, וע"כ נבחן שהוא מסתיים על הטבור, ונשארו הכלים דא"ק הפנימי ריקנים בלי אור מטבורו ולמטה, כמו שהיו בעת הסתלקות הא' מטרם שנתפשט הע"ב. אמנם אחר שנתפשט פרצוף השלישי, הנק' ס"ג, הנה אז נתפשטו בחינות הנקודות שלו, שהם הט"ס תחתונות שלו, שאין בהם אלא אור הבינה, כנ"ל, והם נתלבשו ומלאו את הכלים הריקנים שמטבור ולמטה דא"ק הפנימי. כמ"ש שם.

הרי שהאורות הללו שמטבור ולמטה דא"ק הם בחינות ב' פרצופין: א"ק הפנימי, והס"ג דא"ק. כי הט"ת דס"ג מלובשים בחצי ת"ת ונה"י דא"ק הפנימי, דהיינו המקום שמטבור ולמטה שלו.

וזה אמרו "שכל האור שהיה מתפשט בתוך פנימיותו של הא"ק הזה מטבורו ולמטה" דהיינו ב' מיני אורות הנ"ל שהם ט"ת דס"ג, וזו"ן דבחי"ד דא"ק הפנימי עצמו. "העלהו למעלה ממקום הטבור בחצי גופו העליון" דהיינו שאלו ב' מיני אורות נסתלקו מהמקום הזה שממטה לטבור, הנקראים תנה"י ועלו למעלה מנקודת הטבור, שהוא אל הטעמים דס"ג. כנ"ל באו"פ (דף שצ"ז ד"ה המ"ן וד"ה מזדווגים. עש"ה).

ד **העלהו למעלה ממקום הטבור**. ענין העלאה זו של האורות מלמטה מטבור דא"ק, אל המקום שלמעלה מטבור הוא ענין הכי יסודי בזאת החכמה, וע"כ צריכים להבינו היטב. והוא באמת ענין ארוך מאד שאינו מתבאר אלא בהבנת כל דרושי הרב שבאצילות הנקודים. אמנם עיקר הקוטב שבו, הוא דבר השיתוף דמדת הרחמים בדין, שהם ענין התחברות הבחי"ב שה"ס בינה, עם הבחי"ד שה"ס המלכות. שה"ס המובא בזוהר רות, על הפסוק ותלכנה שתיהן, אשר ב' הההין שבשם הוי"ה, דהיינו הה"ר שהיא בינה, וההה"ת שהיא מלכות, נתחברו והיו כאחת. ע"ש וענין הזה, הושרש כאן, בעליות האורות נה"י דא"ק שלמטה מטבור אל החג"ת שלמעלה מטבור. כי מתחלה נתפשט האור דט"ת דס"ג שהם בחי"ב למטה מטבור דא"ק, ונתלבשו ונתחברו עם הזו"ן דבחי"ד אשר שם, ובזה קבלה הבחי"ד כח, שתוכל אח"כ לעלות עם הט"ת דס"ג, למעלה מטבור, ששם בחי' הטעמים דס"ג, דהיינו אור ישר רחמים של התפשטות הס"ג, ומשם להחכמה של ראש הס"ג, המכונה נקבי עינים. באופן, שבחי"ד שה"ס ה"ת נתלבשה ובאה בהמסך שבנקבי עינים ונכללה שם בהזווג העליון שעל המסך הזה, המעלה או"ח מחכמה לכתר, וממשיך קומה של בחי"א, שהיא קומת ז"א, כנודע. אלא מתוך שיש שם גם בחינת התלבשות של בחי"ב, כמ"ש להלן. ע"כ נבחן לקומת ישראל סבא ותבונה. ונמצא שבישסו"ת הזה היוצא מזווג דעינים, כלול בו הבחי"ד, שהיא ה"ת דהוי"ה, באופן, שב' הבחינות: מדה"ר שהיא בחינת הישסו"ת, ומדת הדין שהיא בחינת ה"ת, נתחברו כאן בפרצוף אחד ממש. והנך מוצא שכל החיבור והשיתוף הזה, של הבחי"ב והבחי"ד, נעשה ע"י עליות האורות נה"י דא"ק לחג"ת שלו למעלה מטבור. כי משם עלו הבחי"ב והבחי"ד כלולות זו בזו עד שבאו יחד למקום הזווג עם אור העליון המכונה נקבי עינים, ונעשה משניהם פרצוף אחד ממש. והוא הפרצוף המכונה עולם הנקודים. וזכור ההבנה הזו כי היא היסוד של

כל הדרושים הבאים להלן. ופרטיות הענין הנ"ל וסבת הסתלקות האורות דנה"י, כבר נתבאר לעיל דף שצ"ה ד"ה עלו כל בחי'. ע"ש.

פרק ט

פרסא באמצע גופו וכו' ושאיב מעילא ויהיב לתתא: פרסא, פירושו מסך המסיים של הפרצוף בדומה לאצבעות רגלים שהם סיומו של הפרצוף, אלא ההפרש הוא, בערכי פנימיות וחיצונית, כי הפרסא, היא בחינת הסיום של פרצופים הפנימים, ואצבעות רגלין הוא בחינת הסיום גם לחיצוניות הפרצוף. ופרסא זו נעשתה, (**טז**) אחר זווג עליון שנעשה בנקבי העינים, שפירושו הוא, שנתעלה מקום הזווג ממקום הפה, שהיא המלכות של הראש, אל מקום נקבי העינים, שהיא החכמה של הראש. כנ"ל באורך. (בדף שצ"א ד"ה שערות). ע"ש ואז נחלקו הע"ס של הראש, לב' מדרגות ראש וגוף, שהמרחק רב ביניהם כי בראש עדיין אין שם כלים ובחינת התלבשות בפועל, כי האו"ח משמש שם מבחינה ממטה למעלה, ולא בבחינת ממעלה למטה שפירושו התלבשות. אלא שהמלכות של ראש בכח הזווג אשר נעשה בהמסך שבה, היא מתרחבת לע"ס מינה ובה ואז האור מתלבש בה ממעלה למטה, כלומר בהתלבשות גמור. ועתה שמקום המסך והזווג נתעלה לנקבי העינים, שהוא חכמה דראש, והאו"ח עולה ומלביש האו"י מחכמה ולמעלה עד הכתר, נמצא אשר המלכות שבחכמה ההיא מתרחבת אח"ז ומתפרשת עם האור ישר שבה ממעלה למטה שהוא לג' הספירות בינה וזו"ן דראש, ונעשה הבינה וז"א ומלכות האלו, המכונים אח"פ, לבחי' ספירות דגוף, שפירושו, כלי קבלה על אותו האור היוצא מהזווג שבנקבי העינים, באופן שנעשה כאן מע"ס של ראש אחד, פרצוף שלם ראש וגוף, אשר הגלגלתא ועינים ממנו לבדם, נשארו בו לבחינת ראש, ואזן חוטם ופה שהיו בו, נעשו לבחינת גוף אל הראש ההוא.

והנה באותה המדה שנתעלה המלכות השורשית של הראש, מן הפה לנקבי העינים, כן נתחלקו הע"ס דסיום של פרצוף הס"ג ההוא, כי הע"ס המסיימים להפרצוף, מתחילים בהס"ג, (**טז**2) ממקום החזה עד סיום רגלין, אשר בחינת הכתר וחכמה שבו, מתפשטים ממקום החזה עד הטבור, וג' הספירות: בינה ז"א ומלכות שבו, מתפשטים מטבור עד סיום רגלין. ונמצא עתה כמו שהבינה ז"א ומלכות דראש, יצאו לחוץ מבחי' ראש ונעשו לבחינת גוף, כן הבינה ז"א ומלכות דספירות הסיום, יצאו לגמרי מבחינת אצילות הפרצוף, באופן שאותו מסך המסיים להפרצוף, שעמד בהמלכות דע"ס הסיום, שהוא מקום של אצבעות רגלין, עלה עתה להחכמה של הע"ס האלו, שהוא מקום הטבור. וג' הספירות: בינה וז"א ומלכות שלמטה מהטבור, יצאו לגמרי לחוץ מהפרצוף ונתבטל

מהם בחינת האצילות של אותו הפרצוף. ובזה תבין היטב, שאותם ט"ס התחתונות דס"ג, שהיו מתפשטים מלפנים, מהטבור עד סיום רגלים של הא"ק הפנימי, ועלו לבחי' מ"ן אל הטעמים דס"ג ולבחינת נקבי עינים, לא חזרו וירדו אח"ז למקומם הראשון דהיינו עד סיום רגלין דא"ק, שהרי כבר נשתנה מקום נקודת הסיום פרצוף הס"ג, דהיינו במקום הטבור, וכבר הופרס שם מסך המסיים את הס"ג, כנ"ל אלא שנשארו למעלה מהטבור והפרסא, ורק הזו"ן דא"ק הפנימי שהיה כלול עמהם, הם לבדם ירדו למטה מהטבור. וענין ושאיב מלעילא ויהיב לתתא גם ענין הבקיעה שהאור בקע את הפרסא יתבאר להלן.

פרק י

א **צמצום האור למעלה שיוכל האצילות לקבל וכו' יצא אור חדש**: היינו האור שיצא ע"י הזווג שבנקבי עינים שנתבאר ענינו לעיל. שעל ידי האור הזה נתתקן בחינת האצילות לבדה, דהיינו בחינת הנקודים, עד הטבור של הנקודים, כי עד שם הוא מקום האצילות העתיד להיות אחר עולם זה, אמנם לא הגיע מאור זה כלום להמקום שמטבור ולמטה דנקודים. כמ"ש לקמן.

ב **אור חדש ובודאי שהאור ההוא בא ממועט אע"פ שהוא משם ס"ג**. כי על ידי העליה למעלה למקום נקבי העינים, שהוא חכמה ובחי"א, הרי נתמעט הס"ג מקומת בינה לקומת ז"א, וע"כ יכולים הכלים לקבלו, בבחינת אצילות. ותדע, שאור חדש הזה, הוא האור דכלים דפנים דג"ר, והוא עצמות האור דג"ר דנקודים, אבל אותו אור חדש שנאצל אח"כ ע"י זווג ע"ב ס"ג, שירד ובקע לפרסא, והאיר לנקודים, הוא אינו בחינת עצמות אור של הנקודים, אלא שנבחן לבחינת תוספות אור, ובחינת גדלות.
וזה אמרו "שע"י עליתו למעלה יצא אור חדש ובודאי שהאור ההוא בא ממועט אע"פ שהוא משם ס"ג עצמו היו יכולים הכלים לקבלו" דהיינו הכלים דג"ר דנקודים, כנ"ל. ומכנה אותם עולם האצילות, משום שהמה השרשים לעולם האצילות.

פרק יב

א **הפרסא אינו לענין עולם הנקודים עצמו שהוא עולם האצילות, אלא לצורך עולם הבריאה שתחתיו**: כבר נתבאר לעיל שענין הפרסא ה"ס המסך המסיים לפרצוף הס"ג בדומה לאצבעות רגליו שמקודם לכן, אמנם יש בו תיקון גדול, הנקרא בזוהר דשאיב מלעילא ויהיב לתתא, כנ"ל בדברי הרב. והוא משום שהוא בחינת מסך כפול מב' בחינות: מבחי"ב ומבחי"ד יחד. ולפיכך נוהג בו ענין של בקיעת הפרסא בשעה מהבריאה צריכה לקבל האור מאצילות. וענין בקיעה פירושו, ביטול של גבול הסיום שבו והתפשטות האורות דס"ג למטה מהפרסא. והוא רק ביטול לשעתו, ואח"כ חוזר

ונסתם. באופן שהוא דומה לפתח הנפתח ונסגר. והדבר תלוי בירידת הבחי"ד דפרסא מתוך הבחי"ב דפרסא. כי בשעה שב' הבחינות מחוברים ומהודקים זה בזה, אז הפרסא מסוגרת כמו המסך העומד באצבעות רגלים, שאין שום התפשטות של הפרצוף מלאחר סיום של אצבעות רגליו. ובשעה שהבחי"ד עוזבת את הפרסא, ויורדת למקום אצבעות רגליו של הפרצוף כמו שהיה מקודם לכן, אז מתבטל כח הסיום של פרסא שזה נק' שנבקע הפרסא, והאורות עוברים משם ולמטה לעולם הבריאה. וזהו כוונת הזוהר דשאיב לעילא ויהיב לתתא. ויתבאר עוד להלן.

ב **מסך ופרסא בין הבריאה אל האצילות**. כי מכח הפרסא שנתתקן כאן מתחת הפרצוף ס"ג דא"ק, נקבע גבול עולם של הנקודים על בחינת הטבור שלו, אשר על הטבור דנקודים הזה נעשה אותה הפרסא שבין אצילות לבריאה. כמ"ש זה היטב לקמן. וזה שמרמז (**יח**) להבין בזה את הפרסא שבין אצילות לבריאה. כי הם ענין אחד.

ג **האצילות** למה שלמעלה ממנו אין צריך מסך ממש רק ריחוק מקום לבד: כלומר, שאע"פ שענין הסיום של רגלי הס"ג על הפרסא, הוא מסבת עלית האורות שלמטה מטבור למ"ן אל נקבי העינים, שמטעם זה יצאו האח"פ של הראש לחוץ מהראש, והבינה וז"א ומלכות דע"ס הסיום לחוץ מהגוף של האצילות. כנ"ל דף ת"א ד"ה פרסא ע"ש. וא"כ משמע לכאורה שהפרסא באה לתיקון האצילות דאורות הנקודים מסבה שנאצלים מאורות העינים. וע"כ אומר, שהן אמת כי דבר הסיום גופיה דפרצוף הס"ג על הפרסא, בא עם מדת האצילות שבנקבי העינים. אמנם, זה עדיין אינו נקרא מסך ופרסא, (**כא**) אלא ריחוק מקום לבד, שמקודם היה סיום פרצוף הס"ג בשוה עם רגלי א"ק הפנימי, ועתה מסבת הזווג שנתעלה באור העינים, נתעלה סיום הפרצוף למקום הטבור, והגבול החדש הזה היה מכונה רק ריחוק מקום לבד. אמנם ענין הפרסא הוא דבר אחר שנוסף על הריחוק מהטבור ולמעלה, והוא לצורך הבריאה, כנ"ל, כי יש בהפרסא תיקון מיוחד שבסבתו עוברים אורות אצילות לבריאה.

יג) **אורות מחודשים ועולמות נוספים אינו אלא על ידי צמצום אור**: כי אין חידוש נעשה בהעולמות אלא בסבת חידוש כלים, אבל בהאור אין שום השתנות לעולם, וכמו שמאיר בראש הקו כן האור מאיר בסוף העשיה. וענין התהוות הכלים, הוא כמ"ש הרב לעיל ח"ד פ"א אות ט' "כי סבת התפשטות האור והסתלקותו אחר כך, גרם להעשות מציאות כלי". הרי שצמצום והסתלקות האור הוא עצם מציאות הכלי. וטעם הדבר, כבר מובא באורך, בחלק ד' בהסתכלות פנימית אות נ"ח.

פרק יג

א **צמצום הא"ס להוציא א"ק**. זה נתבאר בהסתכלות פנימית חלק ד' דף רס"ח אות ס"ג, עיין שם.

ב **קרוב אל ביטול המלכים**. זה נתבאר לעיל דף רל"ז אות ז'. ובאו"פ שם אות ת. וכבר נתבאר בדף שצ"ח ד"ה צמצום דבר ההשואה שבין צמצום הא"ס להוציא הא"ק, שה"ס קו הראשון שהאיר הא"ס לתוך מקום הצמצום, ובין צמצום הב' שהוא צמצום נה"י דא"ק, ששניהם הם בחינת הסיום וההפסק לאורות אצילות. אלא ההפרש הוא, כי נקודת ההפסק שנעשה על ידי צמצום א' לנקודת הסיום רגליו דפרצוף א"ק, היה בעולם הזה, כי רגלי א"ק מסתיימים בעולם הזה. בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים. וצמצום הב' עשה מקום הסיום והפסק האצילות דס"ג, שנקודת ההפסק החדש הזה מכונה פרסא, והוא ג"כ הסיום רגלין דכולהו פרצופי אצילות הבאים אחר פרצוף הס"ג, כי כל כח המחודש בהעליון שולט בהכרח גם על התחתונים ממנו. והוא מקום החתך וההפסק שבין עולם האצילות לג' עולמות בי"ע יד) **והועילה עליתם שם לצורך מיין נוקבין וזה תבין וכו'**. **או"א שנחלקו לב'**: ענין המ"ן כבר נתבאר לעיל דף שצ"ו ד"ה מ"ה וב"ן.

עש"ה. ואין צורך להכפיל הדברים. וענין או"א שנחלקו לב' כבר נתבאר בדף שצ"ז ד"ה או"א אל ישסו"ת. עש"ה. גם ע"ש ד"ה מזדווגים או"א. כי אי אפשר להכפיל כל זה. ושם תמצא כי ב' זווגים נעשו לצורך ע"ס דנקודים: הא' היה על ידי עלית נה"י דא"ק, הכלולים מבחי"ד ומבחי"ב יחד, למ"ן לטעמים דס"ג ומשם לנקבי עינים דראש הס"ג, שזה גרם שם התחלקות הע"ס דראש ס"ג לב' בחינות ראש וגוף: גו"ע נעשו לראש, ואח"פ יצאו לחוץ, בבחינת גוף כמ"ש זה לעיל דף שצ"א באו"פ ד"ה שערות. ודף שצ"ב ד"ה שבהם כלולים. עש"ה. כי אותה התחלקות דגלגלתא ועינים ואח"פ לא נעשה בעצם הראש דס"ג, אלא בבחינת ע"ס דשערות. ע"ש. אמנם אין הראש דס"ג יכול להשפיע לתחתון הימנו זולת ע"י פרצוף זה של השערות כי כל כח שנתחדש בהעליון שולט בהכרח על התחתון ממנו, כנודע. ולפיכך כל האורות המושפעים לתחתונים יוצאים ע"י הזווג שנעשה בנקבי העינים ומקבלים מבחינת האח"פ דשערות, והמה מוכרחים להתחלק אל גו"ע ואח"פ כמו הע"ס דשערות.

והקומה שיצאה ע"י עלית מ"ן לנקבי העינים, כבר נתבאר שם שהוא רק קומת הז"א, וחסר ג"ר. והוא נקרא ישסו"ת, משום שנשאר שם בחי"ב של התלבשות, כמו בהפרצופים הקודמים. והוא מתחלק לב' בחינות: גו"ע לבחי' ראש, ואח"פ לבחי' גוף. ומקום שלהם הוא מחזה דס"ג ולמטה, אשר הראש שהוא בחי' גו"ע, מתפשט מחזה עד

הטבור דס"ג, והוא לבדו מכונה בשם ישסו"ת. והאח"פ מתפשט מהטבור ולמטה והם הג"ר דנקודים.

וזה אמרו "אחר הצמצום והפרסא נמצא שם האורות רבים מאד במקום החזה והועילה עליתם שם, לצורך מ"ן" כלומר, אחר שיצא הישסו"ת מנקבי העינים, וירד ונתפשט ממקום החזה עד הטבור, כנ"ל, (**כב**) הרי נתרבו שם האורות במקום החזה. וכבר ידעת אשר הפרסא כלולה מב' הבחינות: בחי"ד, ובחי"ב, כמ"ש לעיל (דף ת"ג ד"ה הפרסא. עש"ה). ונתבאר שם שפעמים יורדת הבחי"ד מתוך הפרסא, ואז נבקע הפרסא ומתבטל הגבול. והנה התפשטות הישסו"ת ממקום החזה עד הטבור גרם לירידת הבחי"ד מתוך הפרסא. כי נעשה למ"ן להטעמים דס"ג ואז נזדווג ע"ב הפנימי שבתוך הראש דטעמים דס"ג, (כנ"ל דף שפ"ט ד"ה והע"ב ע"ש). עם הראש דס"ג הנק' אח"פ משום שאור אזן מלובש בגלגלתא דס"ג (כנ"ל דף ש"צ ד"ה וס"ג דיליה) ע"ש. וע"י זווג הזה דע"ב וס"ג, חזרה וירדה ה"ת מנקבי העינים דס"ג למקום הפה, דהיינו המלכות של ראש, כמו שהיה בתחלה, ואז נעשה הזווג בפה דראש על הבחי"ד אשר שם, ויצאה קומה חדשה עד הכתר מפה דראש הס"ג ולמעלה, ומשם ירד אור החדש הזה אל הישסו"ת שבמקום החזה, והוריד גם את בחי"ד שבבחינת נקבי העינים שלו שהוא במקום הטבור, הורידה למקום הפה שהוא המלכות דראש שבסיום הג"ר דנקודים, ונתחברו משום זה, הג"ר דנקודים, שהם ממקורם אח"פ דיסו"ת, עם הישסו"ת שבחזה שהוא גו"ע שלהם, ונעשו ביחד לבחי' ע"ס של ראש אחד בקומת כתר, כי עתה נעשה הזווג על בחי"ד שירדה למלכות שבסיום ג"ר הנקודים. וז"ס אור חדש דבקע לפרסא, שמביא הרב לאח"ז.

והנה נתבאר היטב ב' הזווגים שהיו לצורך הנקודים, שמזווג הא' יצא רק בחינת הקטנות של הנקודים, דהיינו רק קומת הז"א וחסר ג"ר. והזווג הזה נעשה בנקבי העינים, שהוציא אח"פ דראש הס"ג לבחינת גוף, ועד"ז יצאו בהקומה שיצאה משם, שנקראת ישסו"ת, ג"כ ב' בחינות: ראש וגוף, על בחינת נקבי העינים שלו. שמנקבי העינים ולמעלה נקרא ישסו"ת, ונקודת הטבור הוא בחינת נקבי העינים האלו, ששם מסתיים הישסו"ת. ומנקבי העינים ולמטה, שהוא מטבור ולמטה, נתפשטו האזן חוטם פה של הישסו"ת, והם הג"ר דנקודים. ותדע שאע"פ שאור חדש שיצא מזווג הא' הזה הוא מחוסר ג"ר, עכ"ז הוא עצמותם ועקרם של אור הנקודים.

וזווג הב' שנעשה לצורך הנקודים המשיך הג"ר והמוחין אליהם. וזווג זה נעשה על ידי שני פרצופים: ע"ב וס"ג, כנ"ל. וע"י זווג הזה חזר ונתחבר הפירוד שנתהווה מחמת צמצום נה"י ועליתם לנקבי העינים, דהיינו הגו"ע והאח"פ שנפרשו זה מזה, לראש וגוף,

שע"י זווגם דע"ב וס"ג חזרו ונתחברו, ונעשו שוב לע"ס דראש אחד. כי הורידו ה"ת מנקבי העינים למקום הפה כמתחלה, ואז נבקע הפרסא שהוא מקום הסיום החדש הנעשה להס"ג במקום החכמה דע"ס המסיימים, שהוא מקור הטבור, כמ"ש לעיל (דף ת"ג ד"ה הפרסא, ע"ש). ועתה נתבטל הגבול החדש הזה, כי כמו שירדה הבחי"ד מנקבי העינים למקום הפה בראש הס"ג כן ירדה הבחי"ד ממקום הטבור והפרסא למקום הסיום רגלים דא"ק כמתחלה.

פרק טז

שתי בקיעות א' דרך הפרסא, וב' דרך דופני כלים של א"ק: כי בקיעה הראשונה נעשה לצורך הנה"י דא"ק בעצמם, כי הפרסא היתה מגבלת ומסיימת את האצילות דס"ג שלא ירד שום אור עוד מהפרסא ולמטה, והיו הכלים דזו"ן שבנה"י האלו ריקנים מאור, ועתה ע"י הזווג הב' דע"ב ס"ג נתבטל הגבול הזה דפרסא, כנ"ל בדבור הסמוך, ואז חזרו ונתפשטו האורות הנמשכים מהזווג הזה אל תוך הכלים דזו"ן אשר שם. שזהו בקיעה א'. והבקיעה השניה נעשה לצורך הנקודים, דהיינו דרך הטבור והיסוד שאותם האורות דזו"ן דא"ק הפנימי האירו להע"ס דנקודים. כמ"ש להלן.

פרק יז

האור הראשון שהיה בתחלה למטה ועלה למעלה, שוב לא ירד: כלומר, כי נתבאר לעיל בדבור הסמוך, שע"י הזווג דע"ב וס"ג, ירדה הה"ת ממקום הטבור וירדה להבינה דנקודים שהיא הפה דראש הכללי דישסו"ת ונקודים, ע"ש. שאז נעשו הגו"ע שבישסו"ת עם האח"פ שהם הכח"ב דנקודים לראש אחד, שבזה נמשכו המוחין דג"ר אל הנקודים. ומשמיענו כאן הרב, שעכ"ז לא נתחברו עצם האורות של הישסו"ת להצטרף אל האח"פ שלהם שהם הנקודים. וזה אמרו, שהאור הראשון שהיה שם שוב לא ירד, ונשאר שם מטבור ולמעלה אפילו אחר הזווג הב'. והוא, מב' טעמים: הא' כי אז גם הישסו"ת חזרו ונתחברו עם הטעמים דס"ג למדרגה אחת, כי כל התחלקות הס"ג הס"ג לב' חצאים: אל טעמים הנחשבים לע"ב דס"ג ולערך או"א. ואל נקודות שהם האור הראשון הנק' ישסו"ת שהיה למטה מטבור, הנחשב לס"ג דס"ג, כנ"ל (דף שצ"ז ד"ה או"א). עש"ה. הנה כל התחלקות זו היתה מטעם השיתוף של הישסו"ת עם הבחי"ד כמ"ש שם.ונמצא עתה אחר שחזרה וירדה הבחי"ד למקומה, שוב אין הפרש מהטעמים אל הישסו"ת וחזרו שניהם למדרגה אחת כבתחלה.

וטעם הב' הוא כי ענין ביטול הגבול דסיום מהפרסא, לא היה אלא לשעתו בלבד, כי ע"כ הוא מכונה בשם בקיעה. ואחר שירדו האורות למטה, הנה תכף חזר ונסתם, וע"כ אין

הישסו"ת יכולים לרדת למטה מהפרסא, אפילו אחר ירידת ה"ת משם.
כי לא ירדה משם לקביעות. וע"כ נשארה הפרסא בכל תוקפה, וישסו"ת נשארו בקביעות למעלה מהטבור. ורק הארתו מגיע להשלמת הג"ר דנקודים.

פרק יט

מסתכל באורות אח"פ ההם וכו' לצורך עשית הכלים של הנקודות: הנה הרב מדבר כאן מבחינת הע"ס דשערות כי כבר ידעת שמחמת עלית ה"ת לנקבי העינים, נתחלק תכף הראש דס"ג לב' בחינות, ראש, וגוף. שגו"ע נשארו לבחי' ראש. ואזן חוטם פה. יצאו ונעשו לגוף וכלי קבלה לאור העינים. ונתבאר לעיל דף שצ"א ד"ה שערות ראשו. אשר שינוי הגדול הזה לא נעשה בעצם ראש הס"ג אלא מבחינת הענפים היוצאים ממנו ולחוץ, ורק בחינת אח"פ של השערות יצאו ונעשו לבחינת גוף וכלי קבלה על אור העינים. עש"ה.
וזה אמרו "כאשר יורד ומתפשט אור העינים למטה דרך העקודים הנה הוא מסתכל באורות האח"פ ההם" פי' שאור העינים מושפע ומתלבש בבחי' האח"פ שמתחת העינים, כי הסתכלות, פירושו, השפעה וקבלה, כנודע, וכיון שהאח"פ הללו מקבלים אור העינים ממעלה למטה, הרי יצאו מבחינת ראש ונעשו לבחינת גוף. וכבר ידעת שאינם אח"פ דראש הס"ג עצמו, אלא שהם רק ענפים שלו, המכונים שערות דיקנא.
ושערות דיקנא הללו נבחנים לב' בחי' ג"כ: כי יש בהם בהכרח עשר ספירות שהרי הם קומה שלמה הנקרא אור העינים. לפיכך גם הם מתחלקים לגו"ע אח"פ כמו שורשם שמשם יצאו.
ולפיכך יש בהם ג' בחינות: הא' הוא אח"פ במקום יציאתם, אשר בא"א דאצילות, הם מכונים: קוצי דשערי מתחת פאתי הראש מימין ומשמאל מתחות אודנין, עד הזויות שבלחיים למטה, שמשם מתחיל הדיקנא להתרחב, והוא בחינת האזן שבמקום יציאתו. ובחינת החוטם שבמקום יציאתו הוא מכונה, בשם שערות המסבבים לשפה עלאה מימין ומשמאל. ובחינת הפה שבמקום יציאתו מכונה בשם אורחא שבאמצע שפה עלאה תחת החוטם הפנוי משערות. וכל אלו הג' תיקוני דיקנא הם נחשבים לבחינת ראש מבחינת גלגלתא ועינים לבד, שהם בחינה הא' של הדיקנא. ובחינה הב' היא בחי' אח"פ, שיצאו לחוץ מהראש דדיקנא, אשר ממקורם הם נחשבים לבחינת ראש, אבל מטעם שהם אור העינים, שבחוקו של אור הזה הוא, שאין בו אלא גו"ע בהראש, אבל אזן חוטם פה שבו, אינם נמצאים בראשו, אלא שיוצאים לגוף כנ"ל, ומבחינה זו נחשבת הבחינה הב' דאח"פ דדיקנא, לבחינת גוף. ואלו האח"פ, החיצונים דדיקנא מכונים

שבולת הזקן, שהוא תיקון הד' דדיקנא דא"א, שהם השערות התלוים על שפה תתאה באמצעה, ונבחן למקום הקבוץ של כל שלשת התיקונים שבבחינת גו"ע הנבחן לראש הדיקנא כנ"ל. ולכן נקרא מקום הקבוץ, משום שהשבולת הזה היא הכלי קבלה, אל האורות שבראש הדיקנא, וכל שישנו בהראש שהם אח"פ שבמקום יציאתו, מושפע ומתקבץ בזו השבולת. ובחינה הג' דדיקנא, הוא כל שאר התיקוני דיקנא הנמשכים עד החזה, דהיינו עד תשלומו. שהם בחי' ז"ת שלה האמיתים, כלומר שהם בחינת גוף וכלי קבלה גם ממקורם.

וזה אמרו "כשיורד אור העין הוא עובר דרך אזן חוטם פה ומסתכל באורות אח"פ ההם" דהיינו כנ"ל, שאור עינים מושפעים בהאח"פ, וע"כ הם נעשים לבחינת כלים ומקבלים, שיוצאים בזה מבחינת ראש לבחינת גוף כנ"ל. וזה אמרו "ולוקח מהם אור לצורך עשיית הכלים של הנקודות"

כלומר שגם הכלים דנקודים המקבלים מהם, מחויבים להיות כתכונתם, כמו שמבאר והולך.

פרק כ

א **נמשך אור עינים דא"ק דרך שם, יתערב עמהם ויקח אור שלהם**: כנ"ל בדיבור הסמוך, שהכחות שבעליון מתחיבים בהתחתון בהכרח. וזה אמרו "מוכרח הוא כאשר נמשך אור העינים וכו' ויקח אור שלהם" כלומר, כי הנקודים המקבלים אור העינים הריהו עובר דרך אח"פ בהכרח, וא"כ מוכרח הוא שאור העינים יקח אור שלהם, כי יפעול בסדר הכלים שלהם, ויתחלק על אותם ג' הבחינות, שישנם באח"פ דדיקנא ויעביר אותם לבחינת הכלים של הנקודים. וצריך שתזכור ג"כ כי כל עליון הוא בחינת מאציל לתחתון ובחינת הסבה אל התחתון, שלפי זה נמצאים האח"פ דדיקנא, לבחינת מאציל להע"ס דנקודים. והבן.

ב **ג"ר שבהם הם לוקחים אור ממה שנמשך מהסתכלות העין באח"פ ממקומם עד מקום התחברות בשבולת הזקן**. כבר ידעת שג' בחינות נבחנים בכל פרצוף הנמשך מאור העינים: ב' בחינות, ראש וגוף נבחנים בהע"ס דראש עצמו, שהם גלגלתא ועינים לראש, ואח"פ לגוף. ובחינה הג' הוא הגוף ממש, הנקרא ז"ס תחתונות. ע"ד שנתבאר בדיבור הסמוך בשערות דיקנא. ע"ש. ועד"ז ממש מתחלקים גם הנקודים.

ובחינה הראשונה דנקודים, שהיא בחינת הגלגלתא ועינים שבהם, דהיינו הראש של הע"ס דראש, הוא המכונה ישראל סבא ותבונה, ומקומו למעלה מטבור עד החזה. ועליו אומר הרב לעיל דף ת"ז אות י"ז "כל האור הנמשך עד הטבור אפילו שהוא מבחינת

העינים, הכל נבלע ונכלל בעקודים ולכן אינו ניכר" ע"ש. ותראה שהרב מדגיש, שאפילו שהוא מבחינת העינים מ"מ נחשב לעקודים ולא לנקודים, וטעם הדבר כי אין העביות שבהמסך פועל כלום בשעה שמשמש ממטה למעלה, וכיון שהישסו"ת הזה הוא בחינת ראש האמיתי דנקודים. דהיינו הגלגלתא ועינים, שהמסך של העביות המשותף מבחי"ב ובחי"ד עומד למטה בנקבי העינים דיסו"ת, שהוא מקום נקודת הטבור, ע"כ אינו פועל בו שום הכר של השיתוף עם בחי"ד, הנמשך מאור עינים, וע"כ נבחן לבחינת עקודים כמו הס"ג, שאין ניכר בו אלא בחי"ב, ואין בו שום הכר מעביות של הנקודים. וזה אמרו "שנבלע ונכלל בעקודים ולכן אינו ניכר". והנה נתבאר הבחינה הראשונה של פרצוף הנקודים, שהוא נקרא יש"ס ותבונה, והוא נכלל בעקודים.

ובחינה השניה של פרצוף נקודים היא בחינת האח"פ היוצאים לחוץ מהראש ונבחנים לגוף שלו, והוא להיות מקבלים ומלבישים את האור הנמשך מנקבי העינים, כנ"ל בבחינה הב' של הדיקנא הנק' שבולת הזקן, שהוא מקום קיבוץ להאורות דאח"פ שבמקום יציאתם, עש"ה. וזכור והבן את אח"פ החיצונים הללו, שממקורם הם באמת בינה וז"א ומלכות של ראש, בצירוף הכתר וחכמה שיש בראש הא' הנק' ישסו"ת, אלא רק מבחינת קבלתם את אור העינים, יצאו מתורת ראש ונעשו לגוף, וע"כ המה מכונים ראש הב' לערך הישסו"ת שנקרא ראש הא'. וראש הב' הזה הוא ראש הנקודים, המכונה ג"ר דנקודים, אבל הראש הא' שהוא ישסו"ת, נחשב לעקודים ולא לנקודים, כנ"ל בדברי הרב. ע"ש.

ובחינה השלישית של הנקודים, הם בחינת הגוף האמיתי של הנקודים כלומר, שהם מתחת הפה של ראש, כמו הגופים הקדומים בפרצופי א"ק. והם נקראים ז"ס תחתונות דנקודים. בדומה לתיקוני דיקנא הנמצאים מלמטה משבולת הזקן שנמשכים עד החזה ועד הטבור: כי סוד שטח העליון של הדיקנא, נמשך עד החזה. וסוד שטח התחתון של הדיקנא, נמשך עד הטבור. מטעם היותם בחינת ז"ס תחתונות של הדיקנא. שהם ז"א הכולל ו"ס חג"ת נה"י, והמלכות היא השביעית. ושטח העליון של הדיקנא הוא ו"ס שנקרא ז"א, הנמשך מהחוטם של ראש, כנודע בחלקים הקודמים. וע"כ הוא מסתיים בחזה, כי מחזה עד השבולת הזקן הוא מקום הז"א. כנודע. ושטח התחתון של הדיקנא הוא המלכות שהכלי שלה הוא מחזה עד הטבור, וע"כ מסתיים בהטבור. ועד"ז הם הז"ס תחתונות של הנקודים. שהם ז"א הכולל ו"ס והמלכות היא השביעית.

וזה אמרו "הג' ראשונות שבהם הם לוקחים אור ממה שנמשך מהסתכלות עין באח"פ מקומם עד מקום התחברות שלהם בשבולת הזקן". כמבואר, שהג"ר דנקודים, הם בחינת

האח"פ היוצאים לחוץ מהראש. הנעשים לכלי קבלה על האור היורד ממעלה למטה מנקבי העינים דראש הא' בדומה לשבולת הזקן המקבל מבחינת נקבי העינים דראש הא' דדיקנא, שהם אח"פ שבמקומם, דהיינו ג' תיקוני דיקנא העליונים התלוים בעצם הראש, למעלה מהפה, שהם ב' מצרי הדיקנא מימין ומשמאל מתחת האזן, ושערות השפה עלאה שממעל לפה, מימין ומשמאל, והאורחא הפנוי משערות שבאמצע השפה עלאה, וג' אלו, מכונים אח"פ שבמקומם, שפירושו שהם למעלה מהפה, שהמלכות שבהם היא עוד מבחי' ממטה למעלה בסוד לחי העליון והם בחינת הגלגלתא ועינים, שהמסך בהעינים, שהוא בחי' השפה עלאה. אבל השבולת הזקן, המחובר לשפה תתאה, כבר הוא בחינת גוף, אלא מבחינת האח"פ שיצאו לבר מראש. ונודע שכל כמות האור שישנו בהראש של הפרצוף יורד ומושפע להגוף. כנ"ל בחלקים. ונמצא שכל האורות דג' תיקוני דיקנא העלאין שהם בחינת האח"פ שבמקומם יורדים ומושפעים ומתחברים בשבולת הזקן. וזה אמרו שבשבולת הזקן מתחברים כל המשך האורות אח"פ שבמקומם עד השבולת. וממנו הם הג"ר דנקודים כמבואר. וזכור הדברים לכל המשך דברי הרב.

ג **ואינם מקבלים אותם רק בשבולת הזקן כי משם מתחילין הם**. כבר נתבאר באורך, כי הג"ר דנקודים, אינם בחי' ראש האמיתי דפרצוף הנקודים, אלא הם בחינת ראש הב', שהם בחינת האח"פ היוצאים לחוץ מראש הא', שהם בחינת שבולת הזקן. וזה אמרו "כי משם מתחילין הם ולא ממה שבשבולת הזקן ולמעלה" כי למעלה משבולת הזקן הוא בחינת הראש הא', ומשם מקבלים ראש הא' דנקודים שהוא ישסו"ת, אבל לא הג"ר דהנקודים שאין להם אחיזה שם, כי הם בערכו בחינת גוף. כמבואר.

ד ז' **נקודות התחתונות אין לוקחים אלא ממה שנמשך מהסתכלות באורות החוטם והפה משבולת הזקן ולמטה**. כי נתבאר שהז' נקודות הם בחינת הגוף האמיתי של פרצוף הנקודים, דהיינו בחינה השלישית הנ"ל ע"ש. ולפיכך הם מקבלים מלמטה משבולת הזקן, שהוא מב' שטחי הדיקנא עד החזה ועד הטבור, שהם בחינת ז"ס תחתונות כנ"ל.

פרק כא

אור אזן העליונה ככר נגמרה ונסתמה בשבולת הזקן: כי ג' כלים נבחנים מטבור ולמעלה, שהם נעשו מסוד הסתלקות האורות כמ"ש לעיל דף שי"א אות כ"ז שבהסתלקות אור המלכות אל הז"א נעשה כלי המלכות מהטבור עד החזה, ובהסתלק אור ז"א נעשה כלי דז"א מחזה עד השבולת, ובהסתלק אור הבינה נעשה כלי דבינה במקום השבולת. ונמצא משום זה שאור הבינה מסתיים במקום השבולת, כי אין לה כלי למטה משבולת הזקן. ואור הז"א מסתיים בהחזה, ואור המלכות בהטבור. וזה אמרו

כי אור אזן העליונה כבר נגמרה ונסתמה בשבולת הזקן.
ויש עוד טעם לסתימת אור האזן במקום השבולת הזקן. כי באמת שבולת ופרסא אחד הם, ושניהם נעשו מכח צמצום נה"י ועלית ה"ת לעינים. שהרי האח"פ יצאו לבחינת גוף, כנ"ל, וא"כ ירד בחינת הפה ונעשה לבחינת טבור. אשר שם הופרס הפרסא. אלא ההפרש הוא, שהפה הוא ממקורו מלכות דראש, אלא רק מסבת קבלתו לאור העינים ירד לבחינת טבור, והפרסא הוא במקום טבור המקורי, שגם בפרצופין הקודמים לאור העינים, היה בבחינת טבור. ונמצא, כמו שיש פרסא בטבור המקורי דא"ק הכולל, שהוא למעלה מנה"י שלו שהם זו"ן, כנ"ל. כן יש פרסא למעלה ממזלא, שהם בחינת נה"י וזו"ן דדיקנא כנ"ל, ששטח העליון ה"ס ז"א ושטח התחתון ה"ס מלכות, ושניהם יחד נקראים מזלא. והפרסא הזו שממעל למזלא, ה"ס שבולת הזקן, ונמצא כמו שהפרסא מסיים להס"ג והוא נפסק ממעל לטבור והפרסא. כן השבולת הזקן, מסיים אור האזן, שהוא בחינת הס"ג שבראש, ואינו מאיר למטה משבולת, אלא רק חוטם פה דראש שהם זו"ן לבד, כמו בנה"י של א"ק הכולל. ולפיכך נסתם אור האזן העליונה בשבולת הזקן, באופן שמלמטה משבולת הזקן אין שם הארת ג"ר, שהוא אור האזן, אלא ו"ק בלי ג"ר, שהם רק בחינת חוטם פה בלבד. והבן היטב.
וזה אמרו באות כ"ב "ולסבה זו ג' מלכים הראשונים לא מתו". כי היה בהם אור הג"ר מתחילת אצילותם, דהיינו אור האזן, שהוא אור הבינה. אבל "הז' מלכים תתאין מתו". כי אין בהם מאור הג"ר בתחלת אצילותם, וע"כ לא יכלו לסבול הארת ג"ר שהגיע להם מיסוד דא"ק כמ"ש במקומו.

פרק כג

הכתר לקח מבחינת האזן עצמה ממה שהראיה שואבת בהסתכלות באור האזן, ומכ"ש שנכללים בו ב' האורות אחרים: צריכים להבין כאן סדר אצילות של הפרצוף הזה הנק' נקודים בכדי להבין היטב, תכונתם של ג' ספירות כתר חכמה בינה אלו, שהרב מבאר אותם כאן. וצריך שתזכור דברי הרב לעיל דף ש"ג אות ו' כל ההמשך עד אות י"ד בענין האצילות של פרצוף הע"ב מן ב' הרשימות העליונות דפרצוף הגלגלתא דא"ק. גם כל המתבאר באו"פ שם. ונזכיר כאן רק ראשי ענינים לבד, כי נתבאר שם, שיציאת כל תחתון הוא בסבת הסתלקות האורות מגוף העליון, שאז הרשימות של הספירות דגוף העליון נכללים בהמסך דטבור דעליון, שנזדכך עד לבחינת שורשו, שהוא המסך שבהמלכות של ראש, המכונה פה, ואז נכלל בזווג העליון שבראש, והקומה היוצאת ע"י זווג הזה, נבחנת לפרצוף תחתון. גם נתבאר, שבחינה אחרונה אינה משאירה אחריה

רשימו מהעביות שלה, רק מבחינת התלבשות לבד. באופן שהרשימות שעלו לפה דפרצוף הא', היו חסרים הרשימו דבחי"ד מבחי' המשכה, ולא נשאר בה אלא הרשימו דבחינת התלבשות, שהוא אינו ראוי לזווג עם אור העליון, להיותו חסר העביות כמ"ש בחלקים הקודמים.

ומכאן נעשה שורש לבחינת זכר ונקבה שבעולמות. כי הרשימו דבחינת התלבשות הנשאר תמיד אחר הסתלקות האורות דגוף העליון, נבחן לזכר, שפירושו, שהוא פלג גופא, ואינו ראוי להמשיך אור עליון, זולת ע"י שיתוף עם נקבה, המשלמת חסרונו. וכן היה ברשימו דבחי"ד דהתלבשות שהוא נשתתף עם בחי"ג, ואז נשלם הזכר גם מבחינת המשכה, מכח העביות דבחי"ג. ואז יצא עליו זווג העליון, דהיינו, על מסך הכלול מב' הרשימות: בחי"ד דהתלבשות, ובחי"ג דהמשכה. כמ"ש שם הרב. והרב מבאר שם שהם עושים ב' זווגים בדרך התכללות, שבזווג הא' נכללת הנקבה שהיא בחי"ג, בהזכר שהוא בחי"ד, שאז ממשיכים קומת כתר עליון, כי הזווג שעל עביות דבחי"ד ממשיך קומת הכתר, כנודע. אמנם בהיותו חסר מבחי"ד דהמשכה, ע"כ, אינו יכול לירד לגוף, שהוא לבחינת התלבשות בכלים כי אין התפשטות כלים, אלא מבחינת העביות, דהיינו מכח ההמשכה. שזאת חסרה לבחי"ד, וע"כ לזווג ב' הוא צריך, והוא ע"י התכללות הזכר בנקבה, דהיינו בבחי"ג, שיש שם בחינת המשכה, אבל הקומה היוצאת ע"י זווג זה, היא רק קומת חכמה. ואחר שנעשו ב' זווגים אלו, יכולים הם לירד להתלבש בהגוף, והם מתלבשים בכלי דכתר של הגוף. עש"ה.

וכעד"ז הוא בכל הפרצופים, כי כן היה גם סדר אצילות הפרצוף ס"ג מהע"ב, כי גם שם היה הבחינה אחרונה שנשארה אחר הסתלקות האורות דגוף הע"ב, רק בבחינת התלבשות, הנקרא זכר, דהיינו בחינת התלבשות דבחי"ג. כי בחינה אחרונה דע"ב הוא בחי"ג. וגם הוא מחויב להתחבר עם נקבה, כדי להשלים לו בחינת המשכה שיהיה ראוי לזווג עם אור העליון. וע"כ נתחבר עם הבחי"ב, שנשארה שלמה גם מבחינת המשכה. ואז נכללו שניהם בב' זווגים ע"ד שנתבאר בהראש דפרצוף גלגלתא.

ועד"ז היה באצילות הפרצוף ב"ן, שהוא עולם הנקודים, הנאצל ויצא מן ראש הס"ג. כי אחר שנסתלקו האורות דנה"י דא"ק, עם הט"ס תחתונות דס"ג, כנ"ל. הנה גם כאן נעלמה בחי' אחרונה, ולא השאירה אחריה רשימו דהמשכה, אלא רק מבחינת התלבשות, הנקרא זכר, כנ"ל. שהוא אינו ראוי לזווג עם אור העליון, זולת שישתתף בבחינת המשכה של הנקבה, אשר כאן היא רק בחי"א. כי הבחינה אחרונה דפרצוף ס"ג, היא בחי"ב, שממנה לא נשאר אלא בחינת התלבשות, נמצא אשר הרשימו השלמה הוא בחי"א.

והנה הזכר ונקבה האלו עלו אל נקבי עינים, שנתכללו שם בב' זווגים כנ"ל אצל הע"ב והס"ג, שבזווג הא' נכללה הנקבה בהזכר שהוא בחי"ב דהתלבשות, ואז נמשך עליהם קומת בינה, כנודע שבחי"ב ממשיך קומת בינה, ונמצא שגם הנקבה שהיא קומת בחי"א, הרויחה בחינת ג"ר בהתכללותה עם הזכר. אלא שעדיין אינם יכולים לירד לגוף מפני חסרון העביות של המשכה מבחי"ב, עד שעשו הזווג הב' שנכלל הזכר בנקבה שהיא בחי"א, והמשיכו קומת הז"א, ואז ירדו לבחי' התלבשות בגוף. ע"ד שביאר הרב אצל פרצוף הע"ב. עיין דף ש"ג אות י"ד.

עתה תבין היטב תכונתם של הג"ר דנקודים. כי הכתר דנקודים ה"ס הזכר שהוא הבחי"ב דהתלבשות, וחכמה ובינה דנקודים הם שניהם הנקבה, שהם הבחי"א. והם נתכללו זה בזה בב' הזווגים בהראש דס"ג, ומשם ירדו דרך הדיקנא למקומם למטה מטבור. ונתפשטו לפרצוף בפ"ע. דהיינו לג' בחינות הנ"ל שהם ב' ראשים וגוף: שראש הא' הוא הישסו"ת, בבחינת גו"ע לבד. וראש הב' הוא, ג"ר דנקודים, שהם האח"פ שיצאו לחוץ מהראש הא'. והגוף, הם הז"ת דנקודים.

ועל פי זה תבין ג"כ את הפרצוף הדיקנא. כי נתבאר לעיל, אשר כל תחתון, יוצא מכח הרשימות העולים מהסתלקות האורות דעליון אל המלכות דראש עליון עצמו, שהם בחינת זכר ונקבה, ומתחלה הם מתכללים בהמסך דראש העליון ועושים שם ב' זווגים, בב'

מיני התכללות, וממשיכים שם ב' קומות, קומה א' במדת הזכר, וקומה ב' במדת הנקבה, אשר כל זה נעשה בהראש דעליון עצמו. ואח"ז הם מתפשטים ויורדים למקומם הראוי להם. (**לא**) ותדע, שאלו ב' קומות שהזכר ונקבה דפרצוף הנקודים המשיכו בעת היותם בראש הס"ג, המה הם כל פרצוף הדיקנא שבראש הס"ג עצמו. כי אינם ניכרים בעצם הראש דס"ג, אלא רק בבחינת ענפים היוצאים לחוץ שהם השערות, כנ"ל. ובזה תבין שתיקון הא' דדיקנא, שהוא ב' מצרי הזקן הנמשכים מתחת האזנים, ה"ס הזכר, דהיינו הקומה שיצאה בהתכללות הנקבה שיצאה במדת הזכר, שקומתו עד הבינה. וב' תיקונים תחתונים, שהם השערות שעל השפה עלאה שמתחת החוטם מימין ומשמאל. ואח"ז האורחא הפנוי משערות שיש באמצעם, הנמשך בקו ישר באמצע השפה, מתחת החוטם להפה. הם שניהם הנקבה של הראש, דהיינו הקומה דבחי"א, שיצאה בהתכללות הזכר בנקבה. וכבר נתבאר שגם הנקבה יש לה קומת בינה, שהרי היא נתכללה בזווג הא' במדת הזכר, אלא עכ"ז, יש הפרש גדול ביניהם, כי הזכר להיותו בעצמו בחי"ב, הרי יש לו עצם אור הבינה. אבל הנקבה שהיא עצמה אינה, אלא בחי"א, שהיא אור ז"א, ע"כ

יש לה רק הארה מאור הבינה, אבל לא עצמות אור הבינה.
והנה כל האורות דזכר ונקבה שבג' תיקונים הללו, באים בהתלבשות בשבולת הזקן, שהוא האח"פ שיצאו לבחינת גוף כנ"ל. ולפיכך נבחנים אותם ב' הקומות הנ"ל, בג' העליונים דדיקנא, בשבולת הזקן.
וזה אמרו "הכתר לקח מבחינת האזן עצמה ממה שהראיה שואבת בהסתכלות באור האזן". כי הכתר דנקודים הוא בחינת הזכר, שיש לו קומה דבחי"ב, כנ"ל. ע"כ הוא נמשך מהסתכלות באור האזן, כלומר מהזווג שיצא בקומת בינה שהוא אור האזן, שמשם נמשך אל הזכר, שבבחינת השבולת. ומהשבולת ירד למקומו, למטה מטבור, לבחינת כתר דנקודים. הרי שיש לו להכתר עצם אור האזן.
וזה אמרו "ואבא לקח ממה שהראיה שואבת מאורות החוטם וגם אור הפה נכלל בו" כי אבא דנקודים, הוא בחינת הנקבה, שאין לה אלא בחי"א, כנ"ל וגם אמא דנקודים נכללת באבא, כי הם שניהם נחשבים לבחינת הנקבה אל הכתר. ולפיכך אין לו מצד עצמו זולת אור החוטם, שהוא אור הז"א, כי בחי"א אינו ממשיך אלא קומת ז"א. וגם אור הפה שהוא מלכות נכלל באור החוטם. משום שהם שניהם קומה אחת שיצאה בזווג הב', במדתה של הנקבה כנ"ל.

פרק כד

וזה אמרו "והנה או"א אם היו וכו' אבל כיון שאין מקבלים רק מסיום האזן, שהוא מקום שבולת הזקן, לכן אע"פ שלוקחים קצת הארה אינו מועיל להם, ולכן נשברו האחורים של כליהם" כי באמת הם נכללו בזווג הא' במדת הזכר, שאז השיגו גם הם מאור הקומה דבחי"ב של הזכר, וא"כ יש גם לאו"א הארת האזן כמו הזכר, אלא כמו שנתבאר לעיל, כי בהיותם בעצמם רק רשימו של בחי"א, לא נחשב אצלם התכללות הזו עם הזכר, אלא לבחינת הארה דאור האזן, ולא עצמות כמו הזכר, עי' לעיל. ואם היו מקבלים הארה זו "בהיותם קרוב אל מקום נקבי האזן" כלומר, אם האו"א דנקודים היו בחינת הנקבה בראש הא' דדיקנא, שהם ב' התיקונים הנק': שערות השפה, והאורחא. כי אז ודאי שלא היו נשברו האחורים שלהם, כמו הראש הא' של הנקודים הנק' ישסו"ת שנתקיים כולו, אלא משום שהם בחינת ראש הב' שלוקחים רק מבחינת השבולת, וגם אין להם עצמות אור האזן רק הארה לבדה, ע"כ נשבר האחורים שלהם.
וזה אמרו "אבל הכתר כיון שלוקח אור האזן ממש, אע"פ שלקחו בסיומו, כיון שהוא לוקח עצמותו די בזה ולא נשבר אפילו האחורים שלו" דהיינו כמבואר, שהכתר ה"ס הזכר שיש לו בעצמו הקומה דבחי"ב. ונחשב על כן אור האזן לעצמותו. וענין ההפרש

של אחורים ופנים יתבאר במקומו להלן.
ועתה תבין ביותר ענין אור אזן שנסתם על השבולת, המובא בדברי הרב לעיל (דף תי"א אות כ"א) וכבר נתבאר שם ב' טעמים באו"פ. ועם המתבאר כאן, בענין הזכר ונקבה שיש באור העינים, שאפילו הזכר, אין לו בחי"ב בשלימות, אלא רק מחצית הרשימו הזו דהיינו רק בחינת ההתלבשות שבה, שמטעם זה, לא היה בחינת התפשטות בכלים, מזווג הא' שיצא בקומת בינה כנ"ל (בדף תי"ב ד"ה ומכאן). וע"כ אפילו לאחר הזווג הב' שבהתכללות הזכר בהנקבה, שהם ירדו ונתפשטו להגוף, שהם האח"פ החיצונים, אשר בהדיקנא הם מכונים שבולת, ובהפרצוף נקודים, הם הג"ר דנקודים. הנה גם אז אינם יכולים להאיר את אור הבינה להכלים שלמטה מהם, משום החסרון של בחינת העביות דהמשכה, שיש בהבחי"ב כנ"ל. וע"כ נסתם אור האזן בשבולת, שהוא הכלי של הזו"ן אלו, כי אין יכולים להשפיע מאור הבינה שלהם. ועד"ז בג"ר דנקודים, נסתם אור אזן בהבינה, ואינם יכולים להשפיע מחוץ להם כלום. וענין זה נתבאר באורך לעיל (דף שכ"ד ד"ה ויש להבין). עש"ה. כי גם כאן (**לד**) נבחן שאור הבינה נשאר בראש מתחת המלכות דראש, ע"ד אור הכתר אצל הע"ב, וע"ד אור החכמה אצל הס"ג. עש"ה. כי כל הענין משם נוהג גם כאן.

פרק כה

עיקר הארתן אינו אלא דרך פנים דאדם קדמון אלא שמתפשט קצת הארה מאלו הנקודים וכו': ענין זה כבר נתבאר באורך לעיל (ח"ד דף רל"ט פ"ה באו"פ סעיף ב'). ומשם תדרשנו. והתמצית הוא, שצדדים, שהם בחינת ימין ושמאל שבפרצוף, פירושם, ריבוי חסדים, נקרא ימין, ומיעוט חסדים נקרא שמאל. ומקום קבלת חכמה וג"ר, נקרא פנים והמקום שאינו ראוי לקבלת ג"ר נק' אחור, ע"ש. וע"כ, הראש ותוך מכל פרצוף עד הטבור נק' פנים. כי עד הטבור הוא מוכשר לקבל אור הג"ר. והמקום שמטבור ולמטה נק' אחור. כי אינו מוכשר לקבל שם ג"ר. ע"ש.
וכבר ידעת הצמצום החדש הנעשה ע"י עלית המ"ן לנקבי עינים, שאח"פ דראש יצאו משם לבחינת גוף, והפה נעשה לבחינת הסיום על הארת ג"ר, דוגמת הטבור, כי ע"כ נסתם אור האזן בשבולת, כנ"ל בדבור הסמוך. וע"כ מכונה הארת אור העינים בשם פנים, כי אינם מאירים לכלים דאחור שהם מפה ולמטה, אלא בחינת הארה קטנה דרך צדדים, דהיינו הנמשך מבחינת ימין ושמאל, שפירושם הארת חסדים. כנ"ל.

פרק כו

וחב"ד הם בג' פרקין קדמאין דנה"י דא"ק וחג"ת בג' פרקין אמצעין וכו': אתה מוצא כאן ד' חלוקות: כתר. חכמה בינה דעת. חסד גבורה ת"ת. נצח הוד יסוד. ולהבין זה צריכים לדעת מקודם את ב' השינוים שיש כאן כלפי הפרצופים גלגלתא ע"ב ס"ג הקודמים לפרצוף הנקודים. הא', הוא ענין כלי הדעת, שע"כ לא היה בהע"ס, ומאין הוא יצא כאן בהע"ס דנקודים. והב', הוא ענין הגוף של הפרצוף נקודים, כי ע"כ מבאר הרב בהגופים דג' פרצופים הקודמים שהם מתחילים מהכתר, כנ"ל בחלק ה' במטי ולא מטי. וכאן אומר שהגוף מתחיל מכלי דדעת, ולא מכתר, וחושב רק ז"ס תחתונות לכל הגוף, ולא ע"ס. דהיינו רק דעת וחג"ת ונהי"מ כמובא להלן בדברי הרב.

והענין הוא כי ידעת, שהג"ר של הנקודים, הם בחינת אח"פ דישראל סבא ותבונה, שהוא ראש הא' דנקודים, אשר בסבת ה"ת שעלה לעינים, ונתעלה מקום הזווג לנקבי העינים, נעשה משום זה האח"פ דראש הזה, לבחינת כלי קבלה וגוף, וגוף הזה דאח"פ הם ג"ר של הנקודים כנ"ל באורך. באופן שב' הכלים כתר וחכמה של ראש, נשארו בישסו"ת לבחינת ראש הא', וג' הכלים בינה ז"א ומלכות באו בג"ר דנקודים ונעשו לראש הב', שהם הראש של הנקודים כנ"ל.

וכבר ידעת שכל הכמות שיש בהראש עובר ומתלבש ג"כ בהגוף. ונמצא, כיון שאין בהראש דנקודים אלא ג' הכלים בינה וז"א ומלכות, הרי גם בהגוף אין יותר מג' כלים ההם, כי כל מה שישנו בהגוף, מוכרחים לקבלו מהראש. הרי שאין בגוף של הנקודים יותר מז"ס התחתונות, שהם: בינה, וחמשת הכלים של הז"א, כי נו"ה הם כאן לכלי אחד כמ"ש לקמן, וכלי המלכות הוא השביעי. אמנם בג' פרצופים גלגלתא ע"ב ס"ג הקודמים, דהיינו מטרם שנתחלקו הע"ס דראש לב' מדרגות, והיו ע"ס שלימים בהראש, הנה כל הכמות הזה עבר ג"כ להגוף, וע"כ גם בהגופים שלהם היו ע"ס מכתר עד מלכות.

גם נתבאר לעיל דף ש"ל באו"פ ד"ה עתה מובן. (**לה**) ענין התחדשות ספירת הדעת בהע"ס, שהוא מבחינת התחלפות האורות, כי בפרצוף ע"ב נתלבש אור החכמה בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה, ואור החסד בכלי דבינה. וכו' והנה אור החסד הזה המלובש בכלי דבינה נעשה לספירת הדעת שה"ס המ"ן דבינה, כמ"ש שם באורך. כי ענין התלבשות אור החסד, שהוא קומת ז"א בכלי דבינה, נבחן שירדה הבינה אל מדרגת הז"א. כמו שמובא בדברי הרב לעיל דף ש"ב אות י"ב, אצל הזווג דקומת חכמה, שנעשה משום התחלפות האורות הנ"ל ירידה בכל המדרגות, שירד הכתר למדרגת חכמה, והחכמה למדרגת בינה. עש"ה.

והנה נתבאר, אשר מחמת התלבשות אור הז"א בכלי דבינה, נשתנה שם הבינה לבחי' ספירת הדעת. ולפי זה תבין ענין יציאת אור הז"א מפנימית א"ק לחוץ שאומר הרב להלן. כי תמצא אשר בפרצוף הפנימי, שנקרא גלגלתא דא"ק, היה אור הז"א בכלי דז"א, כראוי להיות. אמנם בפרצוף ע"ב דא"ק עלה אור הז"א ונתלבש בכלי דבינה. ובפרצוף ס"ג דא"ק עלה אור הז"א ונתלבש בכלי דחכמה. ובפרצוף נקודים עלה אור הז"א לכלי דכתר. כמ"ש לעיל שפרצוף שיצא מאור העינים אין בו אלא קומת בחי"א, שהיא קומת הנקבה דכתר, שהיא עיקר האור, אבל קומת הבינה שיש בהזכר, אינה מתפשטת למטה מגי"ר דנקודים כנ"ל.

ואין להקשות לפי זה כיון שנתבאר שבחינת הכתר דנקודים הוא רק כלי דבינה, מטעם שכתר וחכמה לקח הראש הא'. וא"כ היה צריך הכתר דנקודים להקרא בשם ספירת הדעת, כמ"ש, שאור הז"א בכלי דבינה נקרא דעת. והתשובה הוא כי להיותו בחינת ראש נקרא בערך עצמו בשם כתר. ועוד והוא העיקר, כי יש בהכתר קומה דבחי"ב גם כן, מבחינת זווג הא'. אלא שכלול ג"כ מזווג הב' מקומת בחי"א, שהוא אור הז"א. ולפיכך עדיין לא נחשב כאן שאור הז"א יצא לחוץ, אלא רק בעולם האצילות, כי שם נתלבש בכלי דכתר ונבחן שיצא לחוץ כמ"ש. במקומו.

ועתה תבין היטב, אשר הכלי דבינה של הגוף, כיון שאין בו מאור הבינה כלום, כי אור הבינה מסיים ונסתם בהג"ר כנ"ל בדברי הרב. ע"כ משתנה שמו לשם "דעת" כי אין בו מאור בינה כלום. והנה נתבאר הטעם שיצאה ספירת הדעת בעולם הנקודים, שהוא משום שכאן נעשה הכלי דבינה דגוף ריקנית מאור עצמה לגמרי. גם נתבאר הטעם שהגוף של הנקודים אין לו אלא ז"ס תחתונות, שהוא מטעם, שרק אלו הג', נמצאים בהראש ג"כ, שהם בינה ז"א ומלכות.

וכאן הושרשו התחלקות הנה"י על ג' שלישים. והם על פי ג' הספירות בינה ז"א מלכות, הנ"ל, של פרצוף הנקודים, המלביש על נצח הוד יסוד דא"ק: אשר ראש הנה"י הם בחינת בינה, ותוך הנה"י שהם פרקין האמצעים הם בחינת ז"א, וסוף הנה"י שהם פרקין התחתאין, הם בחינת מלכות. וטעם ההתחלקות הוא, משום שבכל הפרצוף הזה המאיר בנה"י דא"ק אין שם יותר מג' ספירות אלו, כי הכתר וחכמה שבהם, נשארו למעלה מהטבור, בישסו"ת שלמעלה מפרסא, שהוא נחשב לעקודים ואינה נמנה עם הספירות דנקודים.

אמנם הרב מונה כאן ד' חלוקות, שהם: כתר. חב"ד. חג"ת נה"י. והוא כי היה בהפרצוף הזה של נקודים ב' זמנים: קטנות, וגדלות. כי בתחילת אצילותם יצאו בקטנות, כי יצאו

מנקבי עינים, בקומת בחי"א, שהוא רק אור הז"א, כנ"ל, אלא אח"כ נעשה זווג ב' של הע"ב והס"ג, כנ"ל בדברי הרב, ואז יצאו המוחין והגדלות של הנקודים, שהם הג"ר, כנ"ל. ולכן הרב מחלק אותם עתה, בסדר תיקון קוים, ע"ד הז"א המלביש לא"א דאצילות, דהיינו: חכמה חסד נצח, בקו ימין. ובינה גבורה הוד, בקו שמאל. וכתר דעת ת"ת יסוד, בקו האמצעי. אבל מתחלת אצילותם, לא יצאו הז' תחתונות אלא בזה אחר זה בקו אחד, כמ"ש לקמן בדברי הרב. (לו) הרי שהרב מדבר בהגדלות דנקודים. (נ"ב הגהה מכת"י רבינו המחבר זצ"ל, וקשה הרי לא היה תקון קוין בו"ק. אלא שמדבר בדרך דוגמא מז"א דאצילות ונה"י דא"א.)

וזה אמרו שהכתר מן הנקודות מלביש מן הטבור דא"ק עד סיום הגוף. וחב"ד. הם בג' פרקין קדמאין דנה"י דא"ק: ונמצא שראש האחד, דהיינו ג"ר של הנקודים, נחלקו זה מזה, כי הכתר מלביש לת"ת דא"ק, וחו"ב מלבישים לראשי ירכין דא"ק. וצריכים להבין את זה. ועוד (לז) מאין בא כאן ספירת הדעת לראש הנקודים, הרי לקמן מונה אותו הרב בין הז"ס תחתונות של הז"א. והענין הוא, כי ידעת שהג"ר דנקודים, הם בחינת אח"פ שיצאו מראש, שהכתר הוא בחינת אזן ובינה. וחו"ב הם חו"פ, דהיינו ז"א ונוקבא, שהז"א בבחינת תיקון קוים, הוא בחינת חסד גבורה ת"ת והנוקבא היא נה"י, כמ"ש במקומו.

ונתבאר לעיל, שע"י הזווג דע"ב ס"ג ירדה הבחי"ד מנקבי עינים אל הפה כמתחילה, ואז עלו שוב האח"פ אל הראש, וירד להם אור הג"ר כנ"ל (דף ת"ו ד"ה וזווג הב', ע"ש. ודף ת"ז ד"ה האור הראשון). ונתבאר שם שעכ"ז לא נעשה שינוי במצב הקודם, והישסו"ת לא חזר וירד משום זה למטה מטבור אלא רק הארתו לבד. ע"ש. ולפיכך, נבחן בחינת ג"ר האלו, שהם בחינת (לח) חג"ת שנעשו לחב"ד, כלומר, שאותם החוטם פה, שהיו מקודם בקומת ז"א ומלכות, שהם ז"ת, הנה החסד שבהם השב לבחינת ראש נעשה עתה לחכמה, והגבורה שבהם ששבה להראש, נעשה עתה לבינה, ושאר הספירות תנהי"מ שבהם נעשו עתה לדעת. ובחינת האזן, שהיא הבינה השבה להראש, נעשה עתה לכתר. והנה נתבאר, איך האח"פ שהיו בג"ר דנקודים, נעשו בזמן הגדלות לכחב"ד: שהאזן, נעשה לכתר. והחו"ג שבחו"פ, נעשו לחכמה ובינה. והתנהי"מ שבחו"פ נעשו לדעת.

ותדע שמכאן ואילך באצילות נתהוו ב' בחינות חג"ת נה"י בכל פרצוף. והוא מסבת אח"פ שיצאו מהראש ונעשו לגוף. שהם קומת ז"א כנ"ל. ואח"כ יש בח"י חג"ת נה"י אמיתים, שמעולם לא היו בבחינת ראש. וב' בחינות האלו מתחלקים על הטבור של כל פרצוף. כי החג"ת נה"י, שהם אח"פ הנעשים לגוף, מקומם למעלה מטבור, ונבחנים לבחי' או"א של

אותו פרצוף, והחג"ת נה"י אמיתים נבחנים לזו"ן דאותו פרצוף ומקומם למטה מטבור. וגם בחג"ת נה"י שלמטה מטבור שהם זו"ן האמיתים, יש בהם עצמם ג"כ אותו ההבחן, (**טל**) בעת שמתפשטים לפרצוף בפני עצמם, אשר החג"ת שלו מסתיימים על הטבור, ונבחנים, לבחינת אח"פ שיצאו לחוץ מהראש דאותו פרצוף, דהיינו הז"א האמיתי. ונה"י שלו שלמטה מטבור, הם בחינת חג"ת נה"י האמיתים שלו, דהיינו שמעולם לא היו בבחינת הראש שלו.

ובהמתבאר מובן היטב סדר ההלבשה דפרצוף הנקודים לנה"י דא"ק שמבאר כאן הרב. וכבר נתבאר שבס"ג דא"ק שבו היה תחלת העלאת מ"ן לנקבי העינים, שגרם יציאת האח"פ מהראש, הנה בו עצמו לא נעשה שום שינוי, ואח"פ של הראש דס"ג לא יצאו מראשו, אלא שנבחן שיצא שם פרצוף מיוחד של שערות, ובו נעשה כל השינוי הגדול הזה (כנ"ל דף ת"ח ד"ה מסתכל) ע"ש. ולפיכך אין אנו מבחינים כאן, שיש בחינת חג"ת נה"י למעלה מטבור של הא"ק, כמו בהפרצופים שלאחר כן, אלא שמטבורו ולמעלה הוא בחינת העקודים, שהע"ס שלו מתחילים מהכתר כנ"ל. וכל אותו הפרצוף החדש שהאח"פ נעשו לחג"ת, נבחנים אצלו רק כמו החג"ת נה"י שלמטה מטבור של הפרצופים התחתונים ממנו, כנ"ל.

ולפיכך, הלבשתו דומה אל הזו"ן דאצילות המלבישים למטה מטבור דא"א דאצילות. וע"כ, הכתר דנקודים, שהוא מתחלת אצילותו בחינת האזן, שהיא בינה, נמצא מלביש את השליש תחתון של הת"ת, משום שספירת הת"ת הוא בחינת בינה של הה' קצוות, מצד הכלי שלו, כנ"ל דף ש"ל ד"ה עתה מובן. והוא מלביש רק למטה מטבור של הת"ת דא"ק, ולא למעלה מטבורו כי שם בחינת עקודים הוא, ואין לכתר של הנקודים אחיזה בבחינת העקודים.

"וחב"ד בג' פרקין קדמאין דנה"י דא"ק" כי נתבאר באו"פ (דף של"ב ד"ה עתה נבין. ובדף של"ג ד"ה ועתה מצאנו). אשר ספירת הנצח הוא בחינת הז"א של הה' קצוות מצד הכלי, וספירת ההוד הוא בחינת המלכות של הה"ק. ע"ש. ולפיכך החו"פ שבג"ר דנקודים שהם ז"א ומלכות ששבו לראש, ונעשו לחכמה ובינה, הם מלבישים על שלישים עלאין דנצח הוד דא"ק שהם בחינת ראש דז"א ומלכות, שראש ז"א בנצח וראש המלכות בהוד. אמנם עתה. (**מ**) נעשו ז"א ומלכות אלו לחכמה ובינה ממש, כי שבו לראש כבקדמותם. הרי אשר חכמה ובינה דנקודים יש להם יחס השוה לפרקין עלאין של הנצח והוד. בהיותם מתחלת אצילותם בחינת ז"א ומלכות כמותם. והבן זה.

והדעת דנקודים מלביש לפרק העליון של היסוד דא"ק, הטמון בין ראשי ירכין בתוך

הגוף, דהיינו בתוך הת"ת, שהוא כלי דבינה של הה' קצוות מטעם הנ"ל, שהדעת, הוא בחינת אור החסד המלובש בכלי דבינה. כנ"ל (דף תט"ז ד"ה והנה נתבאר. עש"ה). וכבר ידעת שהחו"פ אלו הם כלולים מז"ס החתונות, כי החוטם כולל חג"ת נה"י, והפה הוא מלכות. גם ידעת, שרק החו"ג שבהם נעשו לחכמה ובינה, וה' הספירות מת"ת ולמטה, נעשו לבחי' הדעת, כנ"ל. והוא מטעם, כי ספירת החסד מצד האור שבו, הוא בחינת חכמה של הה' קצוות. (כנ"ל באו"פ ש"ל ד"ה עתה תבין. עש"ה). ולפיכך כחו יפה בשעה ששב לבחינת ראש, שישוב ויקבל בחינת החכמה. וספירת הגבורה היא בחינת הבינה של הה' קצוות מצד אור שלה. (כנ"ל באו"פ דף ש"ל ד"ה עתה תבין). ולפיכך חזרה עתה להיות בינה. וספירת הת"ת, הוא בחינת אור הז"א שבה' הקצוות, ע"כ בהיותו עתה מלובש בת"ת דא"ק שהוא בינה מצד הכלי כנ"ל, לכן (**מא**) נעשה לספירת הדעת ומלביש לפרק העליון של היסוד דא"ק המלובש בפנימית הת"ת דא"ק. אמנם מצד הלבשה, הוא מלביש רק על היסוד. והטעם הוא כי בחינת הכלי של היסוד הוא מבחינת המלכות שבה' הקצוות. (כנ"ל דף של"ו ד"ה ועתה נתבאר). ונודע. שהמסך המזדווג עם אור העליון נמצא בכלי המלכות, וע"כ יש בהיסוד ג' פרקין, שהם ג' מקומות הזווג: פה, חזה, ויסוד. כמ"ש במקומו וע"כ בחינת הדעת שבראש, שעליו נעשה שם הזווג, הוא מלביש לפרק העליון של היסוד, שהוא בחינת מלכות דראש.

"וחג"ת הם בג' פרקין אמצעין. ונה"י בג' פרקין תתאין" כי ידעת שהחג"ת נה"י האלו הם ז"ת דנקודים, שהם בחינת ז"א האמיתים, שמעולם לא היו בבחינת ראש. גם נתבאר אשר גם הזו"ן האמיתים מתחלקים ג"כ על ב' בחינות על הטבור. שממעלה לטבור הם בחינת אח"פ של עצמו שיצאו לבר מראש, והם נקראים חג"ת. ומלמטה מטבור, הם הזו"ן שלו, שמעולם לא היו בו בבחינת ראש, והם נקראים נה"י. ועל פי היחס הזה, מתחלקים ג"כ הפרקין האמצעין והפרקין התתאין של הנה"י דא"ק, שחג"ת מלבישים על הפרקין האמצעים, והנה"י על הפרקין התחתונים.

ויש עוד טעם ב' והוא יותר נכון במקום זה. כי ידעת, שהחג"ת דה' הקצוות הם בחינת הג"ר שבהם, ובחינת הז"א שבה"ק מתחיל בנצח מבחינת הכלים, ומבחינת האורות הוא מתחיל בת"ת, כנ"ל (דף של"א ד"ה ובכל המתבאר). ולפיכך נחלקים הראש תוך סוף דנה"י דא"ק: הראש שבהם הם בחי' אח"פ ששבו לראש ממש, והתוך שבהם בחינת ג"ר דה"ק דהיינו חג"ת, והסוף שבהם הם ו"ק דו"ק, שהם ז"א ומלכות דה"ק, כמבואר.

והנה נתבארו ד' החלוקות שבע"ס דנקודים (עי' דף שכ"ב ד"ה ואמנם) שיש בהם בשעת הגדלות: הא' הוא הכתר דנקודים, שאינו נכנס כאן במנין הפרצוף, להיותו בחינת הזכר

של הראש דנקודים שהוא בחינת בינה ועצם אור האזן, כי יש לו בחי"ב של התלבשות. הב', הם חכמה בינה ודעת, שמתחלת אצילותם אינם אלא אור ז"א דראש, הנק' חוטם פה שיצאו לחוץ מהראש, ונעשו בחינת ז"א דגוף. אלא בשעת הגדלות חזרו ונעשו לבחינת ראש. ויש להם גם הארה מאור האזן מתוך התכללותם עם הזכר, כנ"ל. והג', הם חג"ת דנקודים, שמעולם לא היו בבחינת ראש, אלא שמבחינת ה' קצוות הם נחשבים לכח"ב. והד', הם נה"י של הנקודים, שהם בחינת ז"א ומלכות דה' הקצוות.

ואין להקשות, מאחר שאח"פ שבו אל הראש, ונעשו לאחד עם גלגלתא ועינים שבו, א"כ נעשו החו"פ שהם חו"ב, לאחד עם הכתר שהוא אזן, ואין כאן אלא ג' בחינות. אמנם צריך שתזכור כי לא נעשו שוב שינוי בהספירות העליונות מחמת שיבתם של או"א לראש. והישסו"ת שהוא בחינת הגו"ע של ראש ההוא, נשארו למעלה מטבור בפ"ע כמתחלה, וכן הכתר דנקודים, שהוא בחי"ב, נשאר ג"כ לפני עצמו כבתחלה, אלא רק הארתם הגיע לחו"ב בעת ששבו להראש. כמ"ש עוד להלן.

פרק כז

חסר בחינת ההבל מה שכנגד אזן, ולא יצאו רק ב' הבלים שהם נגד חוטם פה: כלומר שלא יצא מפי היסוד, אלא ב' הבלים, כנגד חוטם פה, שהם (**מד**) ו' אל אמא, ונקודה לאבא, כמ"ש הרב לקמן, אבל הבל הטבור, שהוא כנגד אור האזן לא הגיע לאו"א, מטעם, שאין להם אחיזה אלא בחוטם פה לבד, כדברי הרב שלפנינו.

פרק כח

א **אור הז"ת שלא לקחו רק מהגוף ולמטה, שהוא מסיום שבולת הזקן ולמטה**: כמ"ש לעיל (דף ת"י ד"ה ובחינה השלישית). שז"ת לוקחים מבחי' התיקוני דיקנא שהם מתחת השבולת, שאור האזן אינו מגיע שם, כי מסתיים בשבולת הזקן. ועיין לעיל (דף תי"א ד"ה אור אזן).

ב **ויפוזו זרועי ידיו שהוא סוד יוד טפין דאזדריקו מבין הצפרנים**. ואע"פ שאומר לקמן, שהי' הבלים יצאו דרך צפורני רגלים, ואיך אומר כאן שהם מהידים. אמנם מ"ש שהז"ת לקחו מהבלים היוצאים דרך צפורני רגלים, הפירוש הוא שלקחו מבחינת הפרסא המסיימת אל רגלי הס"ג, ונמצא בזה שלקחו מצפורני רגלין. וצריך שתזכור מ"ש לעיל (באו"פ דף ת"א ד"ה פרסא). שפירושה של הפרסא הזו הוא בחינת נקודת הצמצום החדשה, שעברה ממקום המלכות דע"ס דסיום, אל מקום הבינה דע"ס דסיום, וכמו שמקום סיום הקו בצמצום א' דא"ס ב"ה היה בהמלכות דע"ס דסיום שהוא עוה"ז ממש. בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים. כן נעשה עתה בצמצום ב', הנקרא צמצום נה"י

דא"ק, נקודות הסיום בהבינה דע"ס אלו, המכונה נקודה דעוה"ב, והופרס כאן הפרסא, המסיימת אל גבול החדש הנעשה בהעולמות, ששם מסתיימים רגלי פרצוף הס"ג דא"ק, ונבחן בחינת הפרסא לבחי' צפורני רגלין דס"ג דא"ק. וזכור זה.

ונתבאר באו"פ לעיל, (דף תי"א ד"ה ויש עוד טעם). (**מה**) שהפרסא והשבולת הזקן ענינם אחד. עש"ה. וז"ש הרב כאן, שלא יצאו מיסוד דא"ק רק ב' הבלים כנגד חוטם פה שמהם קבלו או"א, וחסר ההבל מה שכנגד אור אזן וע"כ לקחו הזו"ת מצפורני רגלים, כי לקחו מסיומא דשבולת, המסיימת לאור האזן. ותבין כי מחמת נקודת הסיום החדשה יצאו ג' בחינות הסיום בס"ג, בראש תוך סוף שלו: שנקודת הסיום של ראש, נקרא נקבי עינים, ונקודת הסיום של התוך, (**מו**) שהוא במקום הטבור הקודם, נקרא שבולת הזקן, ובחינת הסיום של הסוף נקרא פרסא. באופן שהפרסא הוא בחינת אצבעות רגלים של הס"ג דא"ק.

אמנם כל זה שאנו מבחינים בס"ג דא"ק, אינו משנה כלום את עצם פרצוף הס"ג גופיה, כי כבר ידעת שאין העדר ושינוי ברוחני, וכל שאנו מבחינים בו, הוא רק לבחינת שורש בעלמא (כנ"ל דף שצ"ב ד"ה והנה). אלא כל אלו השינוים הנעשים מכח נקודת הצמצום החדשה, הוא רק באותו פרצוף החדש שיצא מסבת החיבור דבחי"ד ובחי"ב, דרך נקבי העינים, הנק' פרצוף נקודים. ורק ברת"ס של הפרצוף הזה, יצאו ונתהוו הג' פרסאות הנ"ל בראש תוך סוף שלו בפועל ממש. וזכור זה.

וכבר ידעת שהפרסא הזו יש בה תיקון גדול, דשאיב מלעילא ויהיב לתתא, משום שהוא בחינת מסך כפול מב' בחינות, מבחי"ב ומבחי"ד יחד, שזה נעשה מפאת עלית נה"י לחג"ת, ונכללה הבחי"ב המשמשת בחג"ת בפרצוף ס"ג, עם הבחי"ד המשמשת בהנה"י דא"ק הפנימי, כנ"ל דף ש"צ ד"ה וס"ג. ע"ש. וע"כ עומדת הפרסא באלכסונא מחזה עד הטבור, להיותה כוללת בתוכה נה"י וחג"ת יחדיו. ולפיכך בשעת הגדלות יורדת הה"ת, שהיא הבחי"ד מהפרסא, והפרסא נבקעת שפירושו, שהגבול המסיים מתבטל, ואז עוברים אורות הס"ג למטה מהפרסא, כנ"ל (דף ת"ג ד"ה הפרסא. ע"ש). ואחר זה תיכף הפרסא חוזרת למקומה. ובזה (**מז**) נמצא הפרסא שאיב מלעילא הארת הס"ג, ויהיב לתתא לפרצוף הנקודים שלמטה מטבור. ועד"ז גם בפרצופי אצילות. ע"ד שיתבאר שם. וע"כ אותם הז"ס דנקודים שלא יכלו לקבל שום אור מהס"ג מחמת סיום הפרסא, נמצא עתה בשעת הגדלות אחר שנבקע הפרסא, שגם הם מקבלים אור ממקום הפרסא, ששם בחינת הס"ג וחג"ת דא"ק הכולל. הרי שאותם אורות שהז"ס תחתונות דנקודים קבלו מן הפרסא, הוא בחינת חג"ת, שהם זרועות ידים. וע"כ נאמר ויפוזו זרועי ידיו והבן היטב.

והנה נתבאר שמטרם הזווג דגדלות נבחן הפרסא לאצבעות רגלין דפרצוף הס"ג, כי הארת הס"ג מסתיימת שם וסוף ההארה מכונה רגלין, אבל בעת שמתבקע הפרסא, שאז חוזר הגבול לנקודת הסיום דעוה"ז כמקודם, (**מח**2) הרי מתפשט בחינת החג"ת כמקודם.

פרק ל

א **העקודים כבר נתבאר לעיל ענין בחי' טנת"א שבהם**: כנ"ל (ח"ד פ"ג אות י"א). שהתפ"א של הפרצוף שהוא אור ישר ורחמים, נבחן לטעמים שבו. וכשמתחיל להתמעט מכח הזדככות המסך, שאז יוצאים שאר ד' הקומות הקטנות, מחכמה עד מלכות, הם נבחנים לבחי' נקודות שבו. והרשימות שנשארים מהטעמים, הם התגין שבו. והרשימות הנשארים מבחינות הנקודות, מבחינות הניצוצין הנופלים מהם לתוך הכלים, מכונים אותיות. עש"ה.

ב **הנקודים הם האורות הראשונים שיצאו בראשונה**. משמיענו, שכאן נשתנה הסדר ממה שהיה בג' פרצופים הקודמים דא"ק. כי שם יצא הגדלות מתחילה, שהם הטעמים, ואח"כ יצאו המדרגות הקטנות שהם הנקודות. אבל כאן בעולם הנקודים, יצא הקטנות מתחלה, ואח"כ יצא הגדלות, כי מתחלה יצאו רק הג"ר באורות דרוח נפש, דהיינו קומת הז"א, כנ"ל. ואח"כ נזדווגו הע"ב וס"ג ונבקע הפרסא וירדו אורות דג"ר להנקודים, וגם להז"ס תחתונות, כנ"ל.

וזה אמרו "שהנקודות הם האורות שיצאו בראשונה" דהיינו בהיפך מהפרצופים גע"ס דא"ק הקודמים, שיצאו שם הטעמים בראשונה, וכאן יצאו בחינות הנקודות בראשונה, דהיינו הקטנות, ואח"כ הגדלות. אמנם עכ"ז אין הארת הגדלות דנקודים מכונים טעמים, משום שלא היו בבחינת רחמים, כי היה כאן באורות ההם ובסבתם, ענין שבירת הכלים. כמ"ש לקמן.

ג **והאותיות הם הכלים**. והמה כוללים גם הניצוצים שנפלו בתוכם בעת הסתלקות האורות מהם, ע"ד שהיה בעקודים כמו שיתבאר במקומו.

ד **והטעמים הוא שם מ"ה החדש**. כי אותם הטעמים שיצאו בעולם הנקודים דהיינו הגדלות שיצא ע"י זווג ע"ב ס"ג, שהם הטעמים דנקודים הנה הם לא נתקיימו בנקודים אלא רק אחר שהטעמים דמ"ה החדש תיקן אותם וע"כ המה נקראים על שמו של המ"ה. כמ"ש במקומו.

פרק לא

א **הנקודות נחלקים לג' חלקים**: שהם על פי' ג' האורות בינה ז"א ומלכות, המאירים בהנקודים. כנ"ל (תי"ג ד"ה עתה תבין). כי יש שם אור בינה מבחינת התלבשות הנק' זכר, שהוא הכתר דנקודים. ויש שם קומה דבחי"א שהיא הנקבה דנקודים הנק' חכמה ובינה, שאור הז"א בחכמה ואור המלכות בהבינה. עש"ה. וזה אמרו שהנקודות נחלקים על ג' חלקים, שהם בינה ז"א ומלכות המלובשים בכתר, חכמה ובינה של הנקודות. אמנם תדע שהז"א ומלכות שישנם בחכמה ובינה, נחשבים שניהם לחלק אחד, להיותם בחינת אור של קומה אחת, שהיא קומה דבחי"א. וע"כ נבחנים הז"ס תחתונות לחלק הג'. באופן שהכתר שיש לו בינה מבחינת התלבשות, הוא חלק העליון. וחכמה ובינה שניהם יחד, הם חלק הב' והז"ת הם חלק הג'.

ב **החולם הוא הבל היוצא מן הטבור אשר שם עומד הכתר**. שהוא אור הבינה מבחינת התלבשות כנ"ל. ונתבאר לעיל (דף תי"ב ד"ה ומכאן. ובדף תי"ג ד"ה והנה הזכר) אשר מזווג הזה של בחי"ב דהתלבשות לא יצא ממנו שום התפשטות כלים, כי אין התפשטות כלים אלא ממסך שיש בו בחי' המשכה. ע"ש. ע"כ לא יצאו הכלים אלא מבחי"א של הנקבה, שהם חו"ב. ע"ש. וזה אמרו שהבל היוצא מהטבור להכתר דנקודים שהבל הזה הוא אור הבינה, כנ"ל (דף ת"כ אות כ"ז בדברי הרב), הוא בחינת חולם שממעל להאותיות. כי האותיות הם הכלים כנ"ל, ואור הבינה הזה שיצא רק מבחי"ב דהתלבשות, אין בו התפשטות לכלים, וע"כ הוא בחינת חולם שממעל לאותיות ואינו נוגע בהם כי לא יוכל להתלבש בתוכם.

ג **שורוק בו' שנקרא מלאפום שהוא באמצע**. כמ"ש לעיל שרק או"א שהם הנקבה דנקודים, יש להם התפשטות כלים, ויכולים להתלבש בתוכם. וע"כ מרומזים או"א בשורק דהיינו מלאפום שהוא באמצע האותיות.

ד **י' של שורוק הוא לאבא הנקרא יוד ראשונה של השם**. דהיינו י' של שם הוי"ה, שהוא בחינת ע"ב שהוא אבא כנודע. ורומז לבחינת ה"ח של היסוד דנטיל אבא.
כי השפעת היסוד הוא רק החסדים וגבורות כנודע, וה"ח נטיל אבא, כי ע"ב ה"ס חסדים.

ה **והואו וכו' הוא אל אמא להוציא ולהוליד הו"ק דז"א**. אמא ה"ס ה"ר של שם הויה, וע"כ קבלה מהיסוד בחינת הו' קטועה שבתוך ה' שהוא המ"ן שלה וה"ס הז"א שבמעוי דבינה.

ו **הנקודה וכו' וממנו יונק אבא דנקודים**. נקודה רומזת לה"ת שעלתה לנקבי עינים, שמשם יצאו או"א דנקודים, כנ"ל, ונעשתה עתה בחינת מ"ן לאבא, לסוד הזווג הגדול של הסתכלות עייניין דאו"א, כמ"ש להלן.

ז **והואו של השורוק ממנו יונקת אמא דנקודים**: הוא ע"ד שכתב בע"ח ש"ח פ"א. שבכח עלית המ"ן לנקבי עינים, הוא מחלק שם את הוי"ה דס"ג שהואו בפה, שהוא אמא. ע"ש.

ח **נקודות חכמה ואתוון בינה**. כי או"א מתחלת אצילותם אין בהם אלא קומת ז"א, ונבחן אבא לאור הז"א ואמא להכלי שה"ס אותיות. ואור הזה שבקטנות מכונה בשם אור הנקודות כנ"ל בדברי הרב באות ל' כאן. וזה אמרו נקודות חכמה, ואתוון בינה.

ט **וז' נקודות התחתונות וכו' יוד אלו שיצאו דרך צפורני רגלים**. כלומר, שהם הנקודות שמתחת האותיות שהם ט' נקודות, אשר ב' נקודות הראשונות: קמץ פתח שבהם, לא היה שבירה, שהם כתר חכמה, הרי הם ז' נקודות תחתונות, שהיה בהם שביה"כ כמ"ש הרב בע"ח ש"ח פ"א. ע"ש. ואלו הט' נקודות הם תחתונים מתחת לאותיות, משום שקבלו בחינת הבלים היוצאים דרך צפורני רגלים, שהם תחת הכלים של הפרצוף. ואין להקשות הרי אומר לעיל, אשר חולם ושורוק הם הכתר וחכמה, דהיינו נקודות עליונים ואמצעים, וכאן חושב אותם לקמץ פתח ונמצא גם הכתר וחכמה לנקודות תחתונות. והענין הוא, כי יש להבדיל בהם בין עצם אצילותם, דהיינו כמו שיצאו מתחלה דרך נקבי עינים, אשר רק ב' אורות יצאו משם שהם זכר ונקבה, שהכתר ה"ס הזכר, שקומתו עד הבינה מבחינת התלבשות, והנקבה היא, חכמה ובינה שניהם יחדיו, שהם בקומת בחי"א, כנ"ל. וע"כ נבחנים כאן לחולם ושורוק, לרמז שלהזכר שהוא כתר, אין לו התפשטות לכלים, ונמצא ממעל להפרצוף, בסוד נקודת הטבור שהוא ממעל להפרצוף דנקודים, שהוא בחינת החולם, שהוא כתר לאתוון ואינו נכנס בהתפשטות הפרצוף. אמנם כנגד זה, או"א, מרומזים בשורוק, שהוא בתוך האותיות, דהיינו בתוך הפרצוף, להיותם בחינת הנקבה שיש להם מ"ן שלימים גם מבחינת המשכה. כנ"ל.

אמנם הנקודות שמתחת לאותיות הם רומזים על זמן הגדלות של הנקודים, אחר שנזדווגו הע"ב וס"ג, והקומה שיצאה ע"י זווגם ירד ובקע לפרסא שפירושו, שנתבטל הגבול דסיום רגלים דס"ג, ואז הפרצוף כולו של הנקודים העומד מתחת לפרסא, קבל מרגלים דס"ג שלמעלה מהפרסא, כלומר שהע"ס דסיום של הס"ג, שהפרסא רכיב עליהם, השיגו עתה בחינות התפשטות והאירו להנקודים. ונמצאים הנקודים מקבלים עתה מהאורות שלמטה מהפרצוף בערך הקודם, והמה המכונים נקודות שמתחת להאותיות. והבן היטב, כי אותה בחינת חולם שהיא מעל לאותיות הפרצוף דנקודים מצד עצם אצילות שלו, הנה בזמן הגדלות, ירדה משם ונתלבשה בנקודים דהיינו בתוך האותיות. ואנו מכנים אותם מתחת לאותיות רק בערך המצב של המשפיע ולא בערך המצב של מקבל. והנה נתבאר שגם הכתר חכמה קבלו מסיום רגלים דס"ג כמו הז"ת ואדרבה הם שקבלו

אותם בעיקר, והם שהשפיעו אותם להז"ת, כמ"ש להלן. ומבחינה זו הם נקראים קמץ פתח, שהם מתחת להאותיות. באופן שכדי לציין בחינת הכתר וחכמה מעצם אצילותם, מציינים אותם בחולם שורוק. וכשמציינים אותם מצד מה שקבלו ע"י הגדלות דנקודים, נבחנים אז בשם קמץ פתח. אמנם מ"ש הרב שקמץ פתח לא נשברו, הכוונה על מה שיש בהם מצד עצם אצילותם, ולא על מה שקבלו מסיום רגלים דס"ג, כי הארות אלו נתבטלו גם מהכתר וחכמה. כמ"ש להלן. והמה מכונים בשם אורות אחורים של או"א.

י **ואין כוונתינו לומר שאלו הם הנקודות עצמן**. כלומר, שאלו האורות והבלים שיצאו מצפורני רגליו אינם עצמותם של הנקודות, אלא הם נבחנים לבחינת תוספות לבד, כי בחינת עצמותן של הנקודות יצא מאור העינים, כנ"ל.

פרק לב

א **הג' הנקודות הראשונות וכו' מהם נעשה פרצוף עתיק**: פירוש, כי פרצוף הכתר, שנקרא עתיק יש בו ע"ס בסוד הוי"ה פנימאה: שקוצו של יוד, ה"ס הכתר שבו עצמו, דהיינו כתר דכתר. **וי'** שבו, הוא אבא וחכמה. **וה'** ראשונה שבו הוא אמא ובינה, **וו'** שבו הוא ז"א, **וה'** אחרונה שבו, היא מלכות.

ומכל אות ואות שבהוי"ה פנימאה דהיינו הע"ס שבפרצוף הכתר עצמו, יוצא הויה שלמה לחוץ, בבחי' מלבוש: מהי' שבו, יוצא פרצוף ע"ב. ומה' ראשונה שבו, יוצא פרצוף ס"ג. שהע"ב נקרא אבא והס"ג נקרא אמא כנודע. ומו' שבו, יוצא פרצוף ז"א. המלבישו מטבור ולמטה. ומה' אחרונה, יוצא פרצוף המלכות. ותדע, שכן הוא בכל פרצוף שלם. שפרצוף הכתר שבו, נבחן לפנימי, ובו עצמו יש ג"כ ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן פנימים, שהם מכונים הוי"ה פנימאה, כנ"ל. ומלבד אלו, יש לו ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן חיצונים, שהם בחי' מלבושים אליו: שהע"ב וס"ג מלבישים למעלה מטבור, ומ"ה וב"ן שהם זו"ן מלבישים למטה מטבור. כנ"ל בדברי הרב (דף שפ"ט אות א' ע"ש. וכן בע"ח שער ה' פרק א' בסופו).

והנה בפרצוף הנקודים, לא יצא כי אם בחינת פרצוף הכתר שבו, עם הע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבפנימיותו עצמו, ולא הספיק להוציא הע"ב ס"ג מ"ה ב"ן החיצונים, משום שנשברו הז"ס תחתונות שלו, וגם נתבטלו אחורים של הג"ר שבו, כנודע.

אבל בחינת הפנים של ג' ראשונות שלו נשארו, שפירושו, שכל מה שהיה בג"ר אלו מתחלת אצילותם נקרא פנים, וכל זה נשאר ולא נתבטל משהו מהם.

וזה אמרו, הג' נקודות הראשונות בין מבחינות האורות ובין מבחינת הכלים מהם נעשו פרצוף עתיק לבד: מטעם שהע"ב ס"ג מ"ה ב"ן החיצונים, אין להם שום אחיזה בהג"ר דפרצוף הכתר. וז"ש "ואין שם כח אחר מעורב בהם" כי אפילו פרצוף הע"ב, מתחיל

לצאת מפה דפרצוף הכתר ולמטה, שהוא למטה מהמלכות של ראש שלו, ומכ"ש שאר הפרצופים.

ב **בז' נקודות תחתונות יש בהם כחות רבים מעורבים בהם**. היינו אותם הבחינות שמהם צריכים לצאת הד' פרצופין עסמ"ב החיצונים המלבישים עליו. כי עדיין לא יצאו ממנו בעולם הנקודים. כנ"ל. כמו שמבאר והולך, שיש בחינה שצריך לצאת ממנו א"א וכו'.

פרק לג

מאלו הבחינות שיש בשבעה נקודות התחתונות משם נעשו הפרצופים דאריך אנפין ודאו"א וכו': היינו על ידי הבירורים בשיתוף מ"ה החדש עמהם, כמ"ש במקומו. ואפילו פרצוף א"א נעשה מבחינת הנה"י דכתר שנתברר ונתתקן בעזרת המ"ה החדש, מפאת ביטול האחורים שהיה שם בזמן שביה"כ, כנודע. ותדע שאלו הנה"י דכתר שמהם נעשה א"א דאצילות, נבחן לבחינת ז"ס תחתונות דכתר. כי זה הכלל כל מה שהיה בפרצוף הנקודים מתחלת אצילותו, דהיינו כמו שיצא מנקבי העינים, הוא נחשב לג"ר, מטעם כי אור עינים לא האירו מתחלת אצילותם אלא להג"ר דנקודים, כנ"ל באו"פ, שלא יצא מאור העינים אלא בחינת ראש בלי גוף, משום שבחי"א אין מאיר להגוף. כנ"ל בדברי הרב (ח"ג פ"א אות ו' ע"ש). וע"כ לא היה להם לז"ת דנקודים אלא הארת כלים לבד מבחינת הסתכלות עינים באח"פ. כמ"ש להלן.

ועם זה תבין, שכל בחינת הגדלות שהגיע להם בסוד תוספת על מה שהיה להם מתחלת אצילותם, נבחן לבחינת ז"ת וכלים דאחורים. כי לקחו אותם מבחינת צפורני רגלין דס"ג, כנ"ל.

פרק לח

א **יוד נקודות אלו היו זה על גבי זה**: יוד נקודות שאומר כאן הנה לא נחית כאן לפרש, אמנם רק ז' נקודות התחתונות היו זה למעלה מזה, אבל ג' הראשונות מהם היו בתיקון קוים. כנודע מכל המקומות.

והטעם שהז' נקודות התחתונות היו בקו אחד זה למטה מזה, הוא, כי ענין תיקון הקוים, יצא מכח עלית נה"י לחג"ת, שנכללו בחי"ב ובחי"ד יחד כנ"ל (דף ש"צ ד"ה וס"ג). כי אז נכללה המלכות בכל ספירה וספירה עד החכמה, ונתהוה משום זה קו חסד וקו דין בכל ספירה וספירה, וע"י הזווג המעלה אור חוזר נתיחדו זה עם זה בסוד הרחמים. כמ"ש זה במקומו ותחלת התיקון הזה נעשה בפרצוף הנקודים שיצא מנקבי העינים דס"ג. אמנם האור הזה לא הגיע רק להג"ר של הנקודים, ולא אל הז' תחתונות. וע"כ נשארו ז' הכלים התחתונים בלי תיקון קוים.

וצריך שתדע כאן כי הכלים דכל פרצוף נעשו מאותם הכלים שבפרצוף העליון ממנו אחר הסתלקות האורות שלהם מתוכם. כנ"ל (דף שי"ח ד"ה וכבר ביאר עש"ה). ובזה תבין אשר הכלי של הע"ס דנקודים נעשו מהט"ס תחתונות דס"ג שנמשכו למטה מטבור, ונסתלק האור מתוכם בעת צמצום נה"י דא"ק ולפיכך כיון שבהס"ג עדיין לא היו תיקון קוין, ע"כ יצאו הז' כלים התחתונים בקו אחד. אבל הג"ר שקבלו מהזווג שבנקבי העינים יצאו בתיקון קוין. ואע"פ שגם הז' כלים התחתונים לקחו ג"כ מהסתכלות עינים באח"פ, (**מט**) אין הארה קטנה זו מספקת להם לתיקון קוין.

ב **שיעור קומתם היה כמו עתה אורך האצילות ושיעור קומתו**. כי משיתוף דבחי"ד בבחי"ב והתכללותם יחד, נתהוה נקודת הצמצום החדשה בהעולמות, דהיינו במקום בחי"ב של הע"ס דסיום. כנ"ל דף ת"כ ד"ה ויפוזו. שהפרצוף הראשון שיצא במדת הסיום החדש, הוא פרצוף הנקודים. ואחריו כל פרצופי האצילות. ואותו המקום מנקודת הצמצום הישנה שהוא בעוה"ז, עד לנקודת הצמצום החדשה, הוא הנקרא מקום ג' עולמות בי"ע. ומתוך שהם עומדים במקום הזה שלאחר נקודת הצמצום שנתחדש, ע"כ נקראו ג' עולמות הללו ג' עלמין דפרודא. וזה אמרו שקומת הנקודים וקומת עולם האצילות, אורך אחד לשניהם. ומשם ולמטה עולם הבריאה. כמבואר.

פרק לט

א **נתוסף בהם אור העליון**: כי מלבד שהיה להם מתחלת אצילותם, מהזווג של נקבי העינים, הנה הגיע להם עוד פרצוף שלם דגדלות, ע"י הזווג דע"ב ס"ג, שאור הראשון נקרא בשם עיקר אצילותם. והאור הב' נקרא בשם "תוספות". וזה אמרו נתוסף בהם אור העליון.

ב **ולא היה בהם כח לקבל וכו'**: כי הכלים היו קטנים מהכיל האור הגדול ההוא שבא בבחינת התוספות. כי האור הזה היה מבחינת ג"ר, והכלים שלהם התחילו מבינה ולמטה, (כנ"ל דף תט"ז ד"ה וחב"ד). וע"כ לא נתקיימו עד שבא המ"ה החדש וחיבר אותם עמו ונתגדלו הכלים ואז נתקיימו. כמ"ש במקומו.

ג **ג"ר היה כח בכלים לקבל אור שלהם**. היינו אור שלהם דייקא, מה שהיה להם מתחילת אצילותם דהיינו אור א' הנ"ל בדיבור הסמוך. אבל אור הב' הנקרא בשם תוספות, הנה הוא לא נתקיים גם בג"ר. והיינו הביטול אחורים דאו"א, והפגם דנה"י דכתר. שמביא הרב לעיל.

ד **כאשר יצאו מסוד עקודים כו' ונחלקו ליוד נקודין אז היו יציאתם, ומתו תכף**. כי מתחלה באו כל האורות (**נ**) ונתכללו בכלי דכתר דנקודים, וכלי זה עדיין נחשב

לעקודים, כלומר, לבחינת פרצוף ס"ג, משום שיש בו בחי"ב דהתלבשות. (כנ"ל דף תי"ג ד"ה עתה תבין. עש"ה). ויש בו עצמות אור האזן, אמנם אח"כ מתוך הארת יסוד דא"ק, נתפשטו נה"י דכתר הזה, לתוך או"א, ושבו או"א פב"פ ונזדווגו בסוד המ"ן דה"ת בסוד נקודה דנטיל אבא, ונעשה הזווג הגדול בסוד הסתכלות עיינין דאו"א זה בזה. כמ"ש במקומו. ואז כאשר נתפשט האור הגדול הזה ממעלה למטה אל הכלים דנקודים, דהיינו להתחלק ליוד נקודים, כי כל כלי וכלי היתה כלולה מיוד, כנודע בסוד ש"ך ניצוצין, תכף נשברו ומתו, בסוד כהני זיקין דאכתיש אומנא בפרזלא ונפקי זיקין ודעכין לאלתר. והם ש"ך זיקין. כי כל מלך כלול מן ד' בחינות: חו"ב תו"מ, ובכל בחינה היתה בה עשר נקודות, הרי ארבעים זיקין לכל מלך, והם שמונה מלכים, הרי ח' פעמים מ' שהוא ש"ך. וז"ס ש"ך הניצוצין הנזכרים בכל המקומות כמ"ש עוד במקומו.

פרק מ

א **העשר עצמות פשוט והיו כלולים מיוד ולא ניכרת בהם**: כלומר בהיותם בג"ר דנקודים, אע"פ שכבר היו בהם תיקון קוים ובחינת יוד כלים שפירושם שנתכללה המלכות בכל ספירה וספירה, ונעשה עשרה כלים להיוד אורות. אמנם כיון שהם בחינת ראש שהמסך משמש בהם ממטה למעלה, ע"כ נבחנים עוד שכל האורות כלולים בכלי דכתר, כמו בעקודים, ואין ענין היוד כלים ניכר בהם, כי אין בחינת העביות ניכרת בבחינת ממטה למעלה, שפירושו, בטרם שהאור מתלבש בכלים, כנודע.

ב **והג"ר שהיו רחמים היו יכולים לקבל אור הא"ס**. כמ"ש בדיבור הסמוך, כי בחינת העביות שה"ס מדת הדין מהתכללות המלכות בכל ספירה וספירה אינה ניכרת עוד בהג"ר לפי שאין בחינת התלבשות בהם בפועל, רק בבחינת כח לבד. וע"כ הם רחמים.

ג **לפי שהם דין והאור שבא הוא רחמים לא היו יכולין לקבלו**. כמ"ש לעיל, שהכלים היו קטנים, כי הכלים הגדולים, שהיו בגופים דג' פרצופים דא"ק הקודמים, שהם כלי דכתר וכלי דחכמה, היו חסרים כאן בגוף של הנקודים, שהרי התחילו מספירת הדעת ולמטה שהוא כלי דבינה. (כנ"ל דף תט"ז ד"ה וחב"ד). ומתוך שהאור שבא להם היה רחמים, דהיינו אורות של ג"ר, שנקרא אור של רחמים, שהם צריכים להתלבש בכלים הזכים דכתר חכמה, ע"כ לא היו יכולים לקבלו.

ד **כלים אל הכתר וכו' שבא ועובר דרך מסך**. כוונתו למסך דיסוד דעתיק שנתקן באצילות, שע"י נתבסם האור כמ"ש במקומו.

ה **שניכרים בו אלו היוד**. כי על ידי בחינת העיבור ויניקה נתקנו תיקון קוין ויוד כלים גם בז"ת, ואז נתלבש העצמות בהכלים.

ו **למטה ממלכות דאצילות.** כלומר שנתפשטו למטה מפרסא דאצילות, ויצאו מגבול דנקודת הצמצום החדשה שהיה בהנקודים. וזה היה מיתתם. כמ"ש.

ז **הדר מפני שהיו דכר ונוקבא.** כלומר שהנוקבא שלו היתה מתוקנת, כראוי להיות. וע"כ נתקיים, וה"ס שם מ"ה החדש שיתבאר במקומו.

פרק מא

א **כלולה מכל י"ס אבל הדבר היה בערבוב:** כלומר, שע"י צמצום נה"י וכו' נעשה כבר התיקון של עשרה הכלים, כנ"ל, שפירושו שנתערבה הבחי"ד בכל ספירה וספירה, מחמת חיבורה עם הבחי"ב. ואז נתקן בחינת מסך וזווג בכל ספירה וספירה, עד החכמה ועד נקבי העינים. כנ"ל, אמנם תיקון זה היה רק בהג"ר דנקודים, אבל בהז"ת דנקודים אע"פ שגם שם היה שולט בחינת החיבור דבחי"ב עם בחי"ד, כי הכלים ההם הם בחינת כלים דט"ס תחתונות דס"ג שבהם היה עיקר החיבור הזה, ושם נתעבה הבחי"ב מכח הארתם בזו"ן פנימים דא"ק, כנ"ל דף ש"צ ד"ה וס"ג, וע"כ בחינת העביות הכפולה ההיא קבלו הז"ת בראשונה. אבל היה בהם בלי תיקון, אלא שהיו מעורבים יחד זה בזה לבד כדמיון העירוב של לח בלח שמביא הרב, כלומר שלא היו ניכר בחינות הדינים לבדם, ובחינת הרחמים לבדם וכדומה, אלא הכל היה מעורב יחד בלי הכר, ומעירוב הזה נתהוו שם בחינות קליפות ג"כ, בסוד סיגי הזהב ושמרי היין, וגם המה נתערבו בהכלים ההם בלי הכר. כמ"ש והולך.

וצריך שתבין בכל הענין הזה אשר הגם שבחינת העביות שבהכלים היא כל גדלם ושבהם, שבה נמדדת כל גובה קומתם. אכן כל זה הוא אם יש להם תיקון המסך השקול על מדת עביות ההיא. אבל אם אין בהם אותו תיקון המסך הראוי להיות כלפי אותו העביות, הרי אז מתהפך העביות להיות בהם דינים קשים ומרים, כי שינוי הצורה הוא פירוד הרוחני, וע"כ אינם יכולים לינק מאור העליון מדת חיותם, שאז מתהוה העביות לבחינות דינין וקליפות. כלומר לבחי' מזיקים קשים. עד שמקבלים את תיקונים המלא.

ב **שאי אפשר לקיום העולם ולהנהגתו זולתי הדינים והקליפות.** להיות הנהגת העולם הוא ע"פ מחשבת הבריאה שהוא להנות לנבראיו. דהיינו כדי לתת שכר טוב לצדיקים. ואין קיום הנהגה כזו זולת על ידי העבודה בסוד זה לעומת זה עשה האלקים. וע"כ הוכן מקום למציאות דינים וקליפות.

פרק מב

אור הא"ס היה יורד ובוקע בתוכם מלמעלה למטה: הכונה הוא על אור החדש שירד ובקע לפרסא והאור לנקודים כנ"ל בדברי הרב. ובקיעה פירושו ביטול הגבול. כנ"ל.

פרק מג

א **תחת מקום המלכות דאצילות לגמרי**: כלומר תחת הנקודת הצמצום החדשה, ששם מסתיים בחינת האצילות ומתחיל מקום העלמין דפרודא. כנ"ל.

ב **מקומם פנוי תחת ספירת הבינה**. כי הג"ר שהם כח"ב נתקיימו ורק המלכים שמבינה ולמטה נשברו, (**נא**) ונשאר מקומם פנוי. אשר במקום הזה הוא עמידת עולם האצילות אחר התיקון.

פרק מד

א **כשתמנה השם מן ע"ב וכו'**, **וכשנמנה השם מן בחינת ס"ג לבדו וכו'**: וצריכים לידע, שיחס הטעמים נקודות תגין אותיות ע"פ השם בן ד', הוא משונה מהיחס של הע"ס או הה"פ בהשם בן ד'. כי ע"פ הע"ס, נבחן הקוצו של יוד לכתר, והי' לחכמה, וה' לבינה, והו' להז"א, וה' אחרונה אל המלכות. אמנם ע"פ טנת"א, נבחן הי' לטעמים וכתר, וה' ראשונה לנקודות וחכמה, והו' לתגין ובינה, וה' תתאה לאותיות וזו"ן. וטעם הדבר, כי ד' המדרגות של טנת"א, המה רק, ד' ערכים הבאים בסדר הסתלקות האורות של הפרצופים טרם התיקון. כמ"ש אותם הרב לעיל (אות ט') שהתפשטות הראשונה מהמלכות של ראש אל הגוף, מכונה טעמים, להיותו אור ישר רחמים, והכלי ההוא מכונה כתר, משום, שתחלת ביאת האורות להגוף הוא תמיד בכלי דכתר, והוא נקרא י' של הוי"ה, משום שהוא ראשית התלבשות של הגוף והכלים, וע"כ הוא מיוחס להי' שהוא ראשית הוי"ה. וכשמזדכך המסך שבכלי דכתר, והקומה מתמעטת והולכת על ד' הבחינות, עד שנעלם לגמרי להמאציל, הנה כל ד' קומות ההם נקראים בשם נקודות, להיותם נאצלים בעת הסתלקות האורות להמאציל, שהם נבחנים משום זה, לאור חוזר ודין, ומכונים בשם חכמה, משום שהספירה העליונה שבהם היא חכמה, וג' הקומות בינה ז"א ומלכות נכללים בהעליונה. ונקראים ה' ראשונה של הוי"ה, מטעם שהם בחינת דין ובחינת דין נבחן תמיד לנוקבא, שהיא ה' דהוי"ה. והרשימות הנשארים אחר הסתלקות אור, הטעמים נקראים תגין, להיותם חופפים על הכלים בשעת הסתלקות אורותיהם כדמיון תגין על אותיות, ומכונים בינה, משום שהם באים מבחינת אור ישר ורחמים, והם בחינת ג"ר, אלא להיותם בבחינת הסתלקות, ע"כ נבחנים לבינה, שהיא בחינת נוקבא דג"ר. והרשימות מאור הנקודות אחר הסתלקותם, מכונים בשם אותיות, דהיינו בחינת כלים, להיותם באים מאור חוזר ודין, וגם שהם מבחינת הסתלקות, ע"כ נבחנים לבחי' כלים. ונקראים ג"כ בבחינת זו"ן, משום שאור הזו"ן שהם ו"ק הם בחי' אור הכלים.

והנך מוצא אשר הן הרשימות דטעמים הנקראות תגין ובינה, והן הרשימות דנקודות

הנק' אותיות, הם בחינת הסתלקות ואחורים, אלא הרשימו דטעמים, להיותה בחינת ג"ר, ע"כ נקרא בינה, והוא ג"כ בחינת ו' דהוי"ה, דהיינו ו' בראש, אבל רשימו דנקודות, להיותם בחינות ו"ק, נק' זו"ן ואותיות, והם בחינת **ה'** אחרונה דהוי"ה.

והנה כונת הרב כאן, להורות המצב והמדרגה של עמידת פרצוף הנקודים, בין פרצופי א"ק, גם סדר השתלשלותו מהם, והתקשרותו עמהם. וע"כ סידר לנו מתחלה את ה' הפרצופים לפי השם בן ד', ואומר שהע"ב שהוא פרצוף החכמה דא"ק, הוא **י'** דהוי"ה. והס"ג שהוא פרצוף הבינה דא"ק, הוא **ה'** דהוי"ה. ואחר שידענו שהס"ג הוא בחי' **ה'** דהויה, מפרט לנו גם הס"ג עצמו, מבחינת הטנת"א שבו, שסדרו משונה מהסדר דה"פ, כנ"ל, אבל יש להם יחס קרוב, כמו שביארנו לעיל.

ב **וכאשר נחלק גם את הטעמים**. הנה התחלקות זו נעשה, אחר עליות האורות מנה"י דא"ק למ"ן אל הטעמים דס"ג, ולבחי' נקבי עינים דראש של הטעמים. כנ"ל דף ת"ד אות י"ד שזה גרם שם התחלקות הע"ס דראש הס"ג לב' בחינות על נקבי העינים, משום המסך ומקום הזווג שעלה לשם, וע"כ מנקבי העינים ולמעלה נעשה לראש, ומנקבי העינים ולמטה נעשה לגוף, ונמצאים האזן חוטם ופה אשר שם, שיצאו ממדרגת ראש למדרגת גוף. ע"ש.

ג **אות יוד באזן, ואות ה' ראשונה בחוטם ואות ו' בפה ואות ה' אחרונה בעינים**. כמו שנתבאר בדיבור הסמוך, שכל זה גרם העליה דאורות נה"י דא"ק לנקבי העינים. כי אז היו הנקודות דס"ג שהם ד' הקומות: חכמה, בינה, ז"א ומלכות, אשר יצאו בהס"ג אחר הזדככות המסך של הכתר דגוף הס"ג הנקראים טעמים, היו מתפשטים למטה מהטבור דא"ק הפנימי, והיו מאירים להזו"ן הפנימים אשר שם. ונמצא ב' מיני אורות, שהם נקודות דס"ג וזו"ן פנימים, מעורבים זה בזה, שבחינת הס"ג היא בחי"ב וה' ראשונה דהוי"ה, ובחינת זו"ן הפנימים הם בחי"ד וה"ת דהויה. (כנ"ל דף שצ"ז ד"ה או"א. ודף שצ"ה ד"ה עלו). ושם נתבאר טעם עליתם של ב' הההין האלו למ"ן לנקבי עינים, וענין התחלקותם לב' מדרגות, עש"ה בכל ההמשך. וזה אמרו, שה' אחרונה עלה לנקבי העינים, דהיינו מתוך התחברותה עם ה"ר, וע"כ יצאו האח"פ לחוץ מן הראש, שהאח"פ האלו הם יה"ו. כלומר שנחשבים לבחינת ראש תחתון שיש בו ע"ס שלמות, חוץ מה' אחרונה החסרה להם מטעם שנשארה בנקבי העינים.

וזה אמרו, **יה"ו**, באח"פ **וה'** אחרונה בעינים. כי עתה נתחלק הראש של הטעמים, לב' ראשים, שה' אחרונה נשארה בראש הא', שהוא גלגלתא ועינים ובראש הב' אין יותר, רק יה"ו שי"ה הם כח"ב ו' הם חג"ת נה"י, כנודע, ומלכות שה"ס ה"ת חסרה בראש הב'.

וכדי להבין אלו הב' ראשים הנ"ל צריכים ללמוד אותם, מהפרצוף נקודים שיצא על ידי זווג הזה דנקבי עינים כי במקום הזה שנתהוה הזווג, שהוא בראש הס"ג, הנה הוא עצמו לא נשתנה משום ההתחלקות שנעשה על נקבי עינים כנ"ל (דף שצ"ב ד"ה והנה הגם עש"ה). אלא רק אותה הקומה שיצאה מזווג הזה דנקבי העינים, היא שקבלה כל אותם השנוים המסתעפים מעלית ה"ת לנקבי העינים. וקומה זאת שיצא משם נקרא עולם הנקודים.

ותדע שג' ראשים יש להבחין שם בעולם ההוא דנקודים. וכל ג' הראשים הם רק ע"ס של ראש אחד מבחינת מה שהיו מלפני עלית מ"ן לנקבי העינים. וצריך שתזכור סדר עליות האורות לזווג ב' פרצופים ע"ב וס"ג שמקודם לכן. כי אחר הסתלקות האורות מפרצוף העליון, עולים ב' הרשימות העליונות לזווג בהראש דעליון, שמשם נולד התחתון, והם נחשבים לזכר ונקבה, שעושים מתחלה ב' זווגים בהראש של העליון, ונכללים זה מזה, ומשם יורדים ומתפשטים למקומם בגוף העליון המיוחס להם, וחוזרים ומתפשטים שם בעצמם לראש וגוף. כנ"ל (ח"ג פ"ד סעיף נ' ודף שצ"ה ד"ה עלו. עש"ה).

ונמצא שאחר שעלו הרשימות של הנקודות דס"ג עם הה"ת לנקבי עינים דראש הס"ג ונתכללו שם בב' הזווגים חזרו למקומם לטבור דא"ק, ונתפשטו שם בראש וגוף כתמונת הזווגים שעשו בהראש, דהיינו במקום נקבי העינים. וכבר נתבאר שהמסך דנקבי העינים עומד בהטבור (כנ"ל דף ת"א ד"ה פרסא). דהיינו במקום הפרסא שנתקן שם. ונמצא ע"כ, שהראש דפרצוף זה, יצא מהטבור ולמעלה עד החזה דס"ג, ובו רק ב' הספירות גלגלתא ועינים, אשר ה"ת היא בנקבי העינים האלו. והוא ראש הא' שבפרצוף הנקודים. והוא נחשב בערך הרדל"א דאצילות. כי הוא אינו מצטרף כלל לפרצוף נקודים כנ"ל (דף ת"ט ד"ה ג"ר שבהם) אלא הוא בחינת שורש עליון להפרצוף של נקבי העינים.

והנה ג' הספירות דראש: אזן חוטם פה, שיצאו ממדרגת הראש הא', להיותם נמצאים למטה מהמסך שלו, הם כוללים ב' ראשים. כי המה נבחנים לג' ספירות אח"פ מבחינת מה שחסר מן הראש הא', הנקרא ישסו"ת, אבל בערך עצמם יש להם ע"ס שלימות גו"ע ואח"פ. והם הנקראים ג"ר דנקודים העומדים מהטבור ולמטה דא"ק. והם עצם הנקודים, שבהם נוהג אותם ב' הזווגים דקטנות וגדלות, שבקטנות נמצאת ה"ת בעינים דראש ההוא, וג' הספירות אח"פ נחשבים לראש תחתון ולבחי' חג"ת בערך העליון, שהוא ראש הב', להיותו למטה מנקבי העינים שלו. ובגדלות יורדת ה"ת אל הפה דהיינו למלכות הכוללת כל ג' ראשים, ואז מצטרפים הגו"ע שהם ראש הב', אל האח"פ שהם ראש הג', ונעשים לראש אחד. הרי שמע"ס של ראש אחד, נעשו ג' ראשים. שראש הא' שהם גו"ע

נקרא ישסו"ת, ונחשב עוד לבחינת טעמים, ולא לבחינת נקודים. וראש הב' הוא הגו"ע של הג"ר דנקודים שהם אח"פ שנחסרו מיש"ס ותבונה וכלפי עצמם יש בהם ע"ס. וראש הג' הוא האח"פ שנחסרו מראש הב' ונעשה כלפי עצמו לראש ג'. וראש הב' הוא כתר דנקודים וראש הג' הוא חכמה ובינה דנקודים. וה"ת נמצאת בעינים דראש הב'. ויה"ו נמצאים בראש הג', ובזווג של הגדלות המחברם יחד, שיורדת ה"ת אל הפה דראש הג', והב' ראשים התחתונים נעשו לראש אחד, נמצא בהם השם הוי"ה כסדרו י"ה ו"ה. כי ה"ת חזרה למקומה.

ד **העין יש לו בחינת ה' אחרונה וה' ראשונה**. כי כל פרצוף הנקודים הזה שנקרא אור העינים, הוא מבחינת הנקודות דס"ג שעלו ונסתלקו מנה"י דא"ק ונעשו מ"ן בנקבי העינים, הרי שהעינים הם בחינת ה"ר דהוי"ה, כי נקודות דס"ג הם ה' ראשונה, כנ"ל בדברי הרב. ובחינת ה' אחרונה שעלתה עמהם יחד לנקבי העינים, שנעשה גם היא לבחינת העינים, הרי שהעינים הם בחינת ה' אחרונה דהוי"ה. ונמצינו למדים שהמסך שבנקבי העינים, הוא מסך כפול מב' ההין יחדיו. וכבר נתבאר שזהו השורש לשיתוף מדה"ר בדין, שהתחלתו נעשה (**נג**) בחיבור ב' ההין ה"ר וה"ת בנקבי העינים.

פרק מה

א **אני ישנה נגד ה' אחרונה כי בביטול אור הנקודים אני ישנה**: כי עיקר שבירת הכלים היה מבחינת ה' אחרונה, ומזה נמשך לה סוד השינה, וע"כ נרמז השינה בה' אחרונה.

ב **חכמה היא ה' ראשונה וכו' והנקודות הם חכמה**. כמ"ש לעיל (דף תל"ב ד"ה כשתמנה. וד"ה אות יוד בדף תל"ג). שהאורות שעלו למ"ן מנה"י דא"ק, הם כוללים כל הנקודות דס"ג, שהם מחכמה ולמטה עם הזו"ן דא"ק. ונודע שהפרצוף נקרא על שם ספירה העליונה, וע"כ מכונים הנקודות בשם חכמה.

פרק מז

עליונות שהם ניקוד חולם, ואמצע כגון שורק, וכל השאר הם תחתונים: (**נד**) כי ג' אורות שמשו בנקודים הא' הוא הבל הטבור, שהוא בחינת פה דראש הא' הנקרא ישסו"ת, ואור הזה מכונה חולם, שמאיר ממעל לאותיות והוא משום שראש הא' אינו נחשב לבחינת אור הנקודות ממש, אלא רק לשורש בלבד, ואפילו בשעת הגדלות, אינו מתחבר לאחד עם האח"פ שלו שהם ג"ר דנקודים, (ועי' לעיל באו"פ דף תכ"ג ד"ה החולם). אור הב', הוא, הבל היסוד, שהוא בחינת זו"ן הפנימים, המאירים לג"ר דנקודים, **ו'** לאמא, **י'** לאבא, כנ"ל בדברי הרב דף תכ"ג אות ל"א. ואור הזה נקרא שורק, משום שמאיר בתוך הכלים דאו"א. ואור הג' הוא אור המושפע מפה דנקודים ולמטה לז"ת דנקודים, שהם

נמשכים מהפרסא, ע"י הזווג דגדלות, (כנ"ל באו"פ תכ"ד ד"ה וז' נקודות). וע"כ המה בחינות נקודות התחתונים שמתחת לאותיות, כלומר שנמשכין מתחת הכלים דהעליון, כי הפרסא הוא גמר סיום אצבעות רגלין דס"ג דא"ק.

פרק מח

א **הז' אחרונות כו' הם צורת יודין חוץ מב' נקודות הראשונות.** (**נה**) כי הקמץ פתח, הם שורשם של כל הנקודות. כמ"ש הרב לפנינו. כי הקמץ הוא כתר ופתח הוא חכמה. וכבר ידעת שהג"ר דנקודים מתחלקים על גלגלתא ועינים הנק' כתר ועל אח"פ שיצאו לבר מכתר הזה, הנק' חו"ב, שענין התחלקות הזה הוא מפאת ב' ההין שנתחברו יחד, ועלו לעינים שמשום זה נתחלקו הע"ס דראש הנקודים בסוד ה"ת בעינים, ויה"ו באח"פ. פי' כי המסך דבחי"ב דהתלבשות שה"ס ה' ראשונה, מכונה כאן בשם **ו'** להיותו בחינת זכר, וה' אחרונה שנתחברה עם הו' הזו שבנקבי העינים, היא בחינת הנקודה שבתוך הו', כי נקודה מורה על מדת הדין, בסוד נקודה שחורה דלית בה לבננותא כלל. אמנם חיבור הנקודה עם הו' בנקבי העינים, אינו עושה שם בחינת שורק, אלא רק בחינת קמץ, כי הו' מושכבת ומתחתיה הנקודה שה"ס רקיע וניצוץ. וטעם הדבר הוא, משום שהאח"פ נמצאים יוצאים לחוץ מחמת חיבור הזה של הרקיע והניצוץ, וע"כ מכונים בשם קמץ מלשון קימוץ וסיתום, הנעשה מסבת עלית וחיבור ה"ת בעינים. כי היה"ו המאירים עתה באח"פ המה בקמיצו וסיתום, כי סובלים משתים: אחת שכל קומתם הוא בחי"א, להיותם בחינת הנקבה דכתר כנ"ל (דף תי"ג ד"ה והנה הזכר עש"ה). שצריכים לקבל הארת ג"ר מהזכר שהוא הכתר, אמנם מחמת הקמץ שבכלי דכתר, כבר אינם נחשבים לבחינת ראש, ואינם יכולים להתכלל בהזכר שבכתר. ושנית: כי נעשו לבחי' גוף וע"כ נמצאים החו"ב אלו בבחינת אב"א.

אמנם בבחינת עצמם הם בחינת יה"ו, כנ"ל בדברי הרב, שיה"ו באח"פ. ויש בזה ענין רב, כי משמיענו בזה, שבחינת ה"ת שה"ס הנקודה שמתחת הפתח, שבנקבי העינים, העושית שם את הקמץ כנ"ל, הנה היא לא ירדה משם לבחינת האח"פ, אלא רק בחינת הרקיע שה"ס הקו שממעל להנקודה, שהוא כעין פתח, הוא לבדו ירד לאח"פ, בלי לקחת עמו אף משהו מהנקודה, דהיינו מה"ת, אלא המסך שבפה, הוא **ו'** לבד, בלי הנקודה הכלולה בו בנקבי עינים.

והנה נתבאר, שהמסך שבכלי של כתר דנקודים, כולל בתוכו פתח ונקודה, שה"ס רקיע וניצוץ דהיינו צורת קמץ. והמסך שבכלי דחו"ב דנקודים, הוא רק התפשטות של הפתח, הכלול בהקמץ אשר בנקבי העינים, דהיינו שבכלי דכתר, ואין בו מהנקודה כלום.

אמנם בעת הזווג דע"ב ס"ג, הגורם להורדת ה"ת מנקבי העינים, למקום הפה כמתחילה, כנ"ל (דף ת"ו ד"ה וזווג ב'). נמצא שהקמץ שבכלי דכתר יורד ומתחבר בהכלי דחו"ב ששם היה רק פתח. ובזה נעשה פתיחת העינים, כי מקום הזווג שהיה בנקבי העינים בסוד הקמץ כנ"ל, שהיה סותם האורות נפתחו להרוחה, כי חזרו האח"פ אל הראש. כנ"ל עש"ה. כי אז ירד האור אל הז"ס תחתונות דנקודים. והנך רואה איך מהזווג של קמץ ופתח, יצאו כל שאר הנקודות.

ונתבאר שאחר ירידת הקמץ למקום הפה, דהיינו ע"י הזווג דגדלות, אז יצאו ז"ס התחתונות, ונמצא שהז' נקודות האלו יצאו מסוד הנקודה, אשר בתוך הקמץ. כי כל עוד שהנקודה זו היתה כלולה בנקבי העינים, ובפה של הנקודים, לא היה רק הפתח בלבד, אז לא יכלו הז' נקודות להתפשט מהפה ולמטה, כי אז האח"פ עצמם היו בחינת גוף, והפתח שבפה היה בבחינת מלכות דמלכות, הנקרא טבור. אבל אחר ירידת ה"ת למקום הפה אז נפתחו האורות של ז"ס התחתונים ויצאו למקומם, הרי שכל שבחם של הז"ת נמשכה מהנקודה, ולפיכך נרמזו בצורת יודין, דהיינו נקודות לבד, כי אינם נמשכים מסוד הרקיע, שהוא פתח אלא מסוד הניצוץ כמבואר.

וזה אמרו "כל הז' אחרונות של הנקודות הם בצורת יודין חוץ מב' נקודות הראשונות שהם קמץ פתח, שהם ב' ווין ויוד" שהוא מטעם הנ"ל. כי ווין שה"ס פתח, אינם כלולים רק בכתר וחכמה, ו' ונקודה בכתר שהוא צורת קמץ. וו' לבד בחכמה, שהוא צורת פתח. אבל בז"ת אין שם רק בחינת הנקודה לבד, כי משם הם יוצאים, כנ"ל.

ב **העין יצאו הנקודות**: היינו כנ"ל בדיבור הסמוך, שע"י ירידת ה"ת מהעינים יצאו כל הנקודות.

ג **כ"ב אותיות שמהם נעשו הכלים של הנקודים**: הכלים נקראים אותיות והמספר כ"ב, כולל כל בחינות הכלים שבהמציאות. כנודע. וכבר נתבאר איך מהזווג של קמץ ופתח יצאו כל הז"ת. וגם יצא להם אז בחינת כלים חדשים המכונים כלים דאחור, כמ"ש במקומו.

פרק מט

הראשונים לא מתו: אלא שחזר הקמץ לנקבי העינים כמו שהיה מקודם לכן, וכן הפתח נשאר שוב לבדו בכלי דחכמה, כי בהיותם במקומם כמו שהיו בתחלת אצילותם, (**נו**) נבחנים לכלים דפנים שאין ביטול ושבירה נוהג בהם.

פרק נ

א **והפתח מורה על חכמה, והם הנקודות**: כלומר, שהנקודות דהיינו הז"ס תחתונות יצאו מהזווג הזה דקמץ פתח שהם כתר וחכמה. כנ"ל. ואז יוצאים ומתגלים הנקודות דס"ג כמ"ש להלן.

ב **הטעמים דס"ג שהם בחינת אורות אח"פ וכו' וכשבאו בחינות הנקודות וכו' נפתחו בפתיחו דעיינין**: וצריך שתבין כאן את ההפכיות הנעשה בסבת עלית ה"ת בעינים, שהנקודות קדמו להטעמים. כי עיקר ההבחן בין טעמים לנקודות הוא, אשר הטעמים דס"ג שהם עד הטבור, לא נתחברו בה"ת, דהיינו בזו"ן הפנימיים דא"ק. והנקודות של הס"ג, שהם הט"ת מחכמה ולמטה נתחברו עם הה"ת ועלו למ"ן לעינים. כנ"ל בדברי הרב (דף שצ"ו אות ו'. ובאו"פ שם). והנה כאן בפרצוף שיצא מהזווג הזה דנקבי העינים, נעשה ההיפך. כי בחינות הנקודות, דהיינו החיבור של ה"ר בה"ת נעשה בנקבי העינים, ובחי' הטעמים, דהיינו בחינת ה' ראשונה שלא נתחברה כלום עם הה"ת, יצאו באח"פ, כנ"ל (באו"פ דף תל"ו ד"ה אמנם). ונמצאו הנקודות למעלה בנקבי העינים, והטעמים למטה באח"פ. שהוא בהיפך מעמידתם בס"ג, ששם הטעמים הם למעלה מטבור, והנקודות היו למטה מהטבור. אמנם באמת עדיין אין זה נקרא יציאה להנקודות, כי כל עוד שבחינות הנקודות הם בנקבי העינים אינם מגולים לחוץ, כי הם שם בסוד קמץ כנ"ל (דף תל"ה ד"ה הז'). אלא אח"כ ע"י הזווג דע"ב ס"ג שהנקודות יוצאות מהעינים לפה מתחת הטעמים, שנבחן שהנקודה הדבוקה בהפתח נפרשה ובפרדה משם, ונשארו העינים בסוד פתח לבד בלי נקודה, ואז נפתחו העינים. והאח"פ חוזרים לראש, והז"ת באים למקומם.
וזה אמרו "שכל זמן שלא יצאו רק הטעמים דס"ג היו האורות סתומים" כלומר, כל זמן שה"ת היתה בהעינים, שהנקודות לא יכלו לצאת רק הטעמים לבדם בסוד יה"ו הנקיים מה"ת, הנה אז היו האורות סתומים וקמוצים. "וכשבאו בחינות הנקודות שהם חכמה שהוא פתח, נפתחו בפתיחו דעיינין", כנ"ל, שאז ירדה הנקודה הדבוקה בהפתח אשר בעינים, ומתגלה אור של הנקודות דס"ג לחוץ, שהם בחינת חכמה, כנ"ל, (דף תל"ה ד"ה חכמה).

פרק נד

א **פקח עיניך וראה, כי באח"פ יש ג"פ ס"ג גי' פקח ע"ה ואחריהם בא בחינת העינים**: כלומר, שהתפלה היא כדי להיישיר הסדר, שיהיו יה"ו שהם הטעמים למעלה וס"ג אשר בעינים שהיא בחינות החיבור של ב' ההין אשר שם, הנה היא תרד למטה אחר מקום הטעמים. כי אז אחר שיורדת הנקודה הדבוקה בהפתח אשר בעינים, ונשאר הפתח בלי

החיבור דה"ת. אז נפתחים העינים בסוד פתח. וזה אמרו "ואחריהם בא בחינת העינים" כלומר אחרי הטעמים הרמוזים בהגימטריא פקח".

ב **וזה וראה שוממותינו, כי כאן היה שממון גדול וביטול המלכים**. כי ע"י החזרת הסדר למקומו כבדיבור הסמוך, שתרד ה"ת למטה ויה"ו יחזרו למעלה, נמצא מתתקן כל השממון הגדול שנעשה בסבת שביה"כ. והיינו עם כל התיקון כלים שיש לנו היום בעולם התיקון.

חלק ז

פרק א

א **המלכים שרשם הוא, שם ב"ן הראשון**: כלומר, שבעולם התיקון הם בחינת שם הויה במילוי ההין שבגימטריא ב"ן. ואע"פ שממקורם הם בחינת הוי"ה דס"ג, דהיינו נקודות דס"ג, כמ"ש הרב בעץ חיים שער י' סוף פרק ג', עש"ה. שלעתיד לבא כשיתוקנו כל אלו מלכים לגמרי יוחזר שם ס"ג לקדמותו ויתבטל שם מ"ה, שזה ענין חזרת העולם לתהו ובהו, ואז לא יהיה רק ב' אורות של ע"ב וס"ג, עכ"ל. ועכ"ז בעולם התיקון ירדו הנקודות דס"ג ונעשו שם ב"ן, שפירושו נוקבא דשם מ"ה וטפלה אליו, וכל מה שיש לה היא מקבלת מהזכר שהוא הוי"ה דמ"ה. ולכן אנו מכנים תמיד את ז"ת דנקודים בשם ב"ן, אע"פ שהם נקודות דס"ג.

והנה באמת נבחן הפרצוף שיצא על ידי הזווג במסך דבחי"א המכונה אור העינים, שהוא הוי"ה דמ"ה שפירושו ע"ס בקומת ז"א, אלא שנקרא בשם הוי"ה דס"ג מב' טעמים: א', משום שיש שם אור הזכר שיצא על בחי"ב דהתלבשות, הנקרא ישסו"ת, כנ"ל דף ת"ד באו"פ ד"ה והועילה. ע"ש. וקומת ישסו"ת נקרא הוי"ה דס"ג. וטעם ב', משום הכלים דנקודים, שהם בחינות נקודות דס"ג דא"ק, דהיינו ט"ת דס"ג שירדו למטה מטבור דא"ק, שהאור נסתלק מהם והכלים האלו עברו להע"ס דעולם הנקודים, כמ"ש דף תכ"ח באו"פ ד"ה וצריך. וע"כ נקראים בשם נקודות דס"ג.

ב **המלכות שיש בכל העולמות מזה השם ב"ן נעשו**: כי ע"י עלית ה' תתאה שהיא המלכות, למקום העינים שהוא חכמה, נתערבה ונתחברה המלכות בכל ספירה וספירה מהע"ס. ומשם ואילך נמצאת מלכות הזו המחוברת עם ה"ר, כלולה בכל ספירה ובכל פרצוף. כמ"ש באו"פ דף תכ"ח ד"ה יוד נקודות.

פרק ב

א **הסיגים האלו והמלכים האלו שרשם הוא שם ב"ן**: וצריכים להבין היטב את הסיגים הללו מה הם. גם איך הם הושרשו ובאים משם ב"ן.

והענין הוא כי כבר ידעת שהכלים שבכל פרצוף באים לו מהעליון שלו. כי אחר שנסתלקו האורות דע"ס דגוף דעליון ונשארים הכלים דע"ס ריקנים מאור, הנה הכלים הללו עוברים אל התחתון, והמה מתמלאים בהאורות של התחתון, כנ"ל דף שי"ח באו"פ ד"ה וכבר ביאר עש"ה.

ולפי זה תבין שהכלים של ט"ת של פרצוף ס"ג דא"ק, שנתרוקנו מאורותיהם עם צמצום נה"י דא"ק, המה הם הכלים של הנקודים דא"ק המכונה שם ב"ן. ונתבאר באו"פ (לעיל דף ש"צ ד"ה וס"ג,) שט"ת דס"ג דא"ק שהתפשטו למקום נה"י דפרצוף הכתר דא"ק, הנה נתערבו שם עם הבחי"ד הנמצאת בכלים דנה"י דפרצוף הכתר דא"ק. (כנ"ל דף תכ"ח באו"פ ד"ה והטעם), שהבחי"ד נתערבה בכל ספירה וספירה עד החכמה, ע"ש. הרי שיש עירוב דבחי"ד בכלים דס"ג בכל בחינה ובחינה מהם. גם נתבאר לעיל (דף ש"צ ד"ה וס"ג) הטעם שלכן יכלו האורות והכלים של הס"ג להאיר במקום הבחי"ד דא"ק, משום שעל אור הס"ג לא היה צמצום, שהוא אור הבינה, והצמצום לא היה רק על אור החכמה לבד. עש"ה. ונמצא לפי זה אשר אח"כ כשעברו כלים אלו אל ז"ת דנקודים כנ"ל. ואו"א של הנקודים נזדווגו בזווג דגדלות פב"פ, והמשיכו קומת חכמה במקומם ממטה למעלה בבחינת ראש, ואח"כ, השפיעו אור החכמה הזה אל הז"ת של הנקודים, ששמה היה מעורבת הבחי"ד בכל בחינה מהם, הרי האור ההוא לא היה יכול להתלבש בהכלים הללו כי הבחי"ד כבר מצומצמת שלא תקבל אור החכמה, וע"כ, כשהאור נמשך תוך כלי ופגע בבחי"ד המעורב בהכלי, הנה תכף נסתלק ויצא מכל הכלים וגם הכלי נשבר ומת, מחמת הבחי"ד שבו שינקה משהו מהאור בטרם שנסתלק משם, אשר יניקה זו גרם שינוי צורה בבחי' הפכיות מהמאציל, שהוא אור החיים, וע"כ נקרא מיתה.

והנך מוצא אשר זה העירוב של הבחי"ד בהכלים דס"ג שהם בחי"ב, גרם שבירה ומיתה בהכלים, וע"כ נבחן העירוב הזה בשם סיגים בהכלים, אשר הם חלקים בהכלים שאינם יכולים לקבל את האור העליון, ומחמתם נפל הקלקול בכל הכלים, גם בהחלקים שהם ראויים לקבל האור דהיינו בכלים דס"ג שהם מבחי"ב.

וזה אמרו, כשהתחיל לברוא העולם וכו' והתחיל לברר המלכים, ומה שהוברר ממנו עלה בקדושת העולמות, ומה שלא הוברר נשאר קליפה וסיגים. עכ"ל. כי אחר שהאור נסתלק מהכלים, והכלים מתו ונפלו לעלמין דפרודא לבי"ע, הנה אז חזר המאציל ובירר

את הכלים השבורים של המלכים, שפירושו הוא, שבירר את החלקים הראוים להלבשת האור העליון, שהם השייכים להכלים דס"ג, כנ"ל, והם פרצופי אצילות בחלקם מצד הב"ן. ואותם הסיגים, שהם מעורבים בבחי"ד שלא נבררו, המה נשארו בבי"ע בתוך הקליפות. הרי נתבאר שהסיגים הם חלקי הבחי"ד שנתערבו בהכלים דס"ג, ועירוב זה הושרש בהכלים דנקודים, שנקראים ב"ן, וזה אמרו, שהסיגים ומלכים הושרשו בשם ב"ן, דהיינו בנקודים.

ב **ויש בו קליפות כנגדו מראשו ועד רגליו**: כי הז"ת בכללם נבחנים לפרצוף אחד שלם בראש וגוף, והוא מצד שקבלו אור הג"ר וראש מזווג של גדלות דאו"א, כמ"ש בחלק ו'. ולכן כיון שכל הז"ת נשברו פנים ואחור, כמ"ש בהמשך חלק זה, וכיון שבחי"ד היתה מעורבת בכל בחינה ובחינה מן הכלים של הנקודים, כנ"ל, לכן יש בו קליפות מראשו עד רגליו, דהיינו הסיגים שנשארו בתוך הקליפות. כנ"ל.

פרק ג

שבעה מלכים הם עשרה: כלומר, כי לא לבד שז"ת חג"ת נהי"ם של הקטנות כוללים ג"כ ע"ס, דהיינו ע"ס שבכל אחת יש בה חג"ת נהי"ם, אלא עוד היה בהם זווג דגדלות שיש בהם ג"ר ממש, דהיינו גם חב"ד. כמ"ש להלן.

פרק ד

א **מהאחורים שלהם היה קצת שבירה וכו' ואין בהם סיגים ממש**: פי' אע"פ שגם הג"ר דאצילות לא נתבררו לגמרי, והאחורים שנפלו מהם בעת שביה"כ, לא נתעלו לגמרי למקומם עד גמר התיקון, מ"מ אין זה נותן שום אחיזה לקליפות, משום שאחורים אלו לא יצאו מעולם האצילות כלל, אלא שירדו ממדרגה גבוה למדרגה שפלה. מה שאין כן הז"ת דנקודים שנק' זו"ן, הנה יש בהם סיגים ממש, כמ"ש לעיל, כי ע"כ מתו ונפלו לעלמין דפרודא, ולכן כיון שלא נבררו אלו הכלים לגמרי, אלא שנשארו הרבה סיגים בתוך הקליפות, הנה כשיעור הזה שהם תופסים ברשותם מהכלים דז"ת הללו, הרי יש להם אחיזה גם בזו"ן, כמ"ש זה היטב במקומו.

ב **הקליפות אינן נאחזות רק בזו"ן ולא מאמא ולמעלה**: כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך, כי רק מהכלים דז"א נשארו חלקים בלתי מבוררים תוך הקליפות, וע"כ יש להם אחיזה בו, משא"כ מאמא ולמעלה לא נפל כלום לחלקם של הקליפות. וע"כ אין להקליפות אחיזה כלל מאמא ולמעלה.

פרק ה

ז"א שורשו אינו רק ששה ספירות: כי כשנולד הוא חסר ראש, שהוא ג"ר הנקרא חב"ד, ואין לו אז אלא ו"ק שהם חג"ת נה"י לבד. ומלכות אין לה אלא המלכות שלה, וחסרה כל הט"ס הראשונות. ולפיכך אין להם להס"א שום יניקה מראש דז"א, שהרי בזמן הקטנות אין לו ראש.

ויש בדברים אלו ענין רב, כמו שיתבאר להלן בע"ה, וכאן נבאר רק טעם הדבר למה יצא ז"א בחסר ג"ר, ובאמת אפילו בשעת גדלות אין לו יותר מששה כלים חג"ת נה"י, ומ"ש הרב שאז יש לו עשר ספירות, אין הפירוש שנתוספו לו ג"ס הראשונות שהן כח"ב, אלא רק שהחג"ת שלו של הקטנות מתגדלים ונעשים לו לחב"ד והנה"י דקטנות מתגדלים ונעשים לו לחג"ת, ונתוספו לו רק הג"ס תחתונות שהם נה"י. הרי שאפילו בשעת הגדלות אינו משיג לג' כלים הראשונים כח"ב ומתוך שזה עיקר גדול בהחכמה, צריכים להבינו ממקורו דבר בטעמו.

ונודע, ששורש הז"א יצא בהנקודים, המכונה הוי"ה דב"ן, שהוא פרצוף מ"ה המכונה ישסו"ת שיצא מנקבי העינים. והנך מוצא בפרצוף הזה חידוש גדול במשונה מכל פרצופי א"ק הקודמים, כי בהם יצאו הגופים בע"ס ועשר הכלים, וכל גוף מתחיל מכלי דכתר, כמ"ש במטי ולא מטי ע"ש. אבל בפרצוף זה שיצא מעינים, מתחיל הגוף מדעת, ואין בהם זכר מג"ס הראשונות כתר חכמה בינה. ומלבד זה, יש שינוי גדול בהע"ס דראש עצמו, כי עד כאן יש רק ראש אחד לכל פרצוף, ובפרצוף העינים, יש ג' ראשים להפרצוף: הא', הוא ישסו"ת, העומד מטבור דא"ק ולמעלה עד החזה. הב' הוא הכתר של הנקודים. הג' הם או"א דנקודים.

אמנם ב' שינוים הללו תלוים זה בזה. כי כבר נתבאר היטב בחלק ו' שכל ג' ראשים אלו, הם רק ע"ס דראש אחד. וענין התחלקותם כן, הוא מפאת עלית ה"ת בעינים, שנעשה הזווג על המסך דבחי"א, המכונה נקבי העינים. ויצא ראש הא' בב' ספירות כתר וחכמה ובהנוקבא דחכמה נעשה הזווג על ה"ת הכלולה שם, וראש הזה נקרא ישסו"ת. ולפיכך נבחנים ג' הספירות בינה ז"א ומלכות, לבחינת חג"ת דראש, כי להיותם נמצאים למטה מהמסך וממקום הזווג, הנה יצאו בזה מתורת ג"ר.

ועכ"ז נבחנים החג"ת האלו ג"כ לראש, ולא עוד אלא שהם עיקר הראש של הפרצוף דנקודים, כי ראש הא' הנ"ל הנק' ישסו"ת העומד מטבור א"ק ולמעלה עד החזה, הוא אינו מצטרף כלום להפרצוף נקודים, אלא נחשב כולו לבחי' עקודים, כמ"ש שם. (עי' באו"פ דף ת"ט ד"ה ג"ר) אלא בחינת האח"פ שלו שיצאו לחוץ לבחינת חג"ת המה

נחשבים להראש דנקודים.
אמנם גם אח"פ הללו מתחלקים לב' ראשים, כי בחינת האזן הנקרא ספירת הכתר דנקודים, נחשבת לבחינת כתר וחכמה דראש הזה, בסוד ה"ת בעינים. ובחינת חוטם פה שיצאו לחוץ גם מראש הזה, בסוד יה"ו באח"פ, הם נחשבים לראש הג', הנקרא או"א דנקודים ותדע, שגם ראש הב' הנקרא כתר דנקודים גם הוא אינו נחשב לראש הפרצוף, כלומר שהמלכות שלו אינה מתפשטת מלמעלה למטה לבחינת ע"ס דגוף, כי הוא אינו מאיר ומתלבש רק בראש הג' לבד, דהיינו באו"א דנקודים. ורק או"א דנקודים, הם ראש להפרצוף של הנקודים, דהיינו שהמלכות שלהם מתפשטת מלמעלה למטה לבחינת הע"ס דגוף הנקודים. (כמ"ש בהסת"פ לעיל דף תנ"ט אות ל' עש"ה כל ההמשך) ודע שאפילו בשעת הגדלות שה"ת יורדת מן העינים שבכתר להפה דראש, ואו"א שבים לבחינת ראש, מ"מ אין הכתר עצמו מצטרף לאו"א באופן כזה שיתהוו לראש אחד ממש, אלא רק הארת נה"י של הכתר מתלבש באו"א. וז"ס כי או"א נעשים לבחינת חב"ד, וראש הב' הוא בבחינת כתר ממעל לראשם.
והנך רואה איך הע"ס של ראש אחד נתחלקו ונעשו לג' ראשים: אשר כתר וחכמה שבהם לקח ראש א'. והבינה שבהם המכונה אזן, לקח ראש הב'. וז"ת שבהם המכונים חוטם פה, לקח ראש הג' הנק' או"א, שהם נחשבים לראש הפרצוף הזה. אבל ב' הראשים הקודמים אינם מצטרפים לגוף הפרצוף. כנ"ל.
וכבר ידעת שכל הספירות דגוף נמשכים מהראש, שכל אותו השיעור, אשר המלכות דראש מלבשת באו"ח שלה ממטה למעלה בהראש, הנה היא מתפשטת מינה ובה בהכמות הזה לע"ס דגוף. ועם זה תבין, אשר המלכות דראש הג' לא היתה יכולה להתפשט לגוף כי אם בז"ס תחתונות חג"ת נהי"מ לבד כי גם בראש אין לה יותר מב' הספירות חוטם פה, שהם ז"ת דראש. והג"ר של ראש נמצאים בב' ראשים הקודמים, כי כתר וחכמה נמצאים בראש הא' שנקרא ישסו"ת, ובינה נמצאת בראש הב' שנק' כתר, כנ"ל. והנה נתבאר היטב כי אי אפשר להזו"ן שיהיה להם יותר מן שבעה כלים חג"ת נהי"מ, משום שגם הראש שלהם שהם או"א אין להם יותר מז"ת אלו שהם חוטם פה.
ואין להקשות על זה, א"כ מה הוא רבותייהו דאו"א על הזו"ן כיון שאלו ואלו הם חסרי ג"ר. כי דבר זה כבר ביאר לנו הרב לעיל (מדף תי"א עד תט"ו, מאות כ"א עד אות כ"ה). שכל שבחם של או"א על הזו"ן הוא משום שאו"א לקחו קצת הארה מאור האזן לכן לא נשברו כלים שלהם, ורק הזו"ן שלא קבלו שום הארה מאור האזן, אלא מחוטם פה לבד, לכן נשברו כל הכלים שלהם. עש"ה ובאו"פ. ובכללות כבר נתבאר שם היטב ועוד

יתבאר זה לפנינו בחלק זה, כי הארה זו שאו"א קבלו מאור האזן תיקן אותם בסוד הזווג דאב"א, שה"ס שהיה להם מחמת זה בחינת ג"ר של הבינה, כמ"ש לקמן בארוכה.

פרק ז

מקום המשפט שמה הרשע: היינו משפט של הס"א, המתהפך לדינין קשין ומרין, בסו"ה ומשפטים בל ידעום. ובזה תבין דברי הזוהר תרומה דף קס"ד ע"ב, לס"א יהבין חושבנה יתיר ואיהו במנינא בגריעו, כגון עשתי עשר, וכו' עש"ה. וזהו מדת הרע כדי להפרע מן הרשעים. כי נותנים כח אל הס"א להתאחז יותר ממה שמגיע להם, ובזה סער על ראש רשעים יחול. וזהו הרמז של חז"ל גמלא אזיל למבעי קרנין אודנין דהוי ליה חתכו מניה. והבן. (סנהדרין דף ק"ו)

פרק ח

נקודות שהם נקבות ובחי' או"ח, מ"ן: המלכות נקראת נקודה, והוא על שם המלכות השרשית שעליה היה הצמצום ראשון, הנקראת נקודה האמצעית. ולכן המלכויות והנקבות שבכל העולמות, נק' נקודות, להיותם הנושא של הצמצום והמסך, שעליהם נעשה הזווג דהכאה עם אור העליון. וזה אמרו, שע"י מיתת אלו המלכים, שכולם הם דינין תקיפין וכו', הם בחינות נקודות שהם נקבות ואו"ח ומ"ן. כי ג' אלו הם ענין אחד, דהיינו בחינות המסך המעלה או"ח ומיחדים ומזווגים את הפרצופין העליונים, בעת שעולים להם מברורי בי"ע למ"ן, וביאור ענין זה יבא להלן בע"ה.

פרק ט

א **הגבורות שיצאו בעולם תחלה, וכמש"ה בראשית ברא אלקים וכו'**: זה סובב על מ"ש חז"ל, (במ"ר בראשית ספי"ב) בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, ע"ש. וכבר דברנו מזה באורך לעיל (דף ר"י או"פ סעיף ד') ונתבאר שם כי ג' פרצופים הראשונים דא"ק לא היה בהם אלא כלי אחד מבחי' המלכות, שהיא מדת הדין, וע"כ לא היה בהם אלא קו אחד. ובכדי שיתקיים העולם כרצונו ית' להטיב לנבראיו, שזה יצוייר רק בבחינת הנהגה של שכר ועונש בסוד עשרה מאמרות, ותיקון ג' קוים חסד, דין, רחמים. וזה נעשה מכח שיתוף של מדת הרחמים בדין, שפירושו ענין השיתוף של ה"ר הנקראת מדת הרחמים, דהיינו בינה, עם ה"ת הנקראת מדת הדין שהיא מלכות. ותחילת השיתוף הזה נעשה בהזווג של ראש הס"ג, לצורך עולם הנקודים, בסוד עלית ה"ת לעינים ויה"ו באח"פ, כמ"ש באורך בחלק ו', שזה הספיק רק לתיקון קוים בג"ר לבד, אבל בז"ת לא היה עוד שם תיקון קוים, וע"כ, נשברו הכלים של הז"ת ונפלו לבי"ע. כמ"ש שם באורך.

ואע"פ שלא הספיק השיתוף דמדת הרחמים בדין שבג"ר לתקן את הז"ת לגמרי, דהיינו גם מבחינת החסדים, עכ"ז הועיל השיתוף שבג"ר דנקודים לתקן את הז"ת מבחינות הגבורות, כי הגם שנשברו הכלים דז"ת, ונפלו לביע, מ"מ ירדו עמהם ניצוצים כדי להחיות הכלים, ותדע שניצוצים אלו פירושם תיקון הגבורות שיהיו מוכנים לקבל החסדים אח"כ בשעה שיתבררו ויעלו משם לאצילות בסוד מ"ן. וזה אמרו "כי אלו השבעה מלכים הם בחינות הגבורות שיצאו בעולם תחלה, וכמש"ה בראשית ברא אלקים" דהיינו תיקון הגבורות שיהיו ראוים לבירור ולהעלותם בסוד מ"ן לקבלת החסדים של מ"ה החדש. ואלו הם מרומזים בסו"ה בראשית ברא אלקים, כי שם אלקים יורה על גבורות כנודע.

ב **שיתף עמו מדת הרחמים, ביום עשות הוי"ה אלקים**: היינו הכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הוי"ה אלקים ארץ ושמים. (בראשית ב' פסוק ד') כי שם הוי"ה רומז על חסדים, שהוא מלך הדר, הנקרא מ"ה החדש, כמ"ש והולך. כי ע"י העלאת מ"ן מבירורי ניצוצין וכלים שבביע אל האצילות, המה גורמים שם זווג עליון ומקבלים הארת החסדים של מ"ה החדש, ואז נגמר השיתוף של מדת הרחמים בדין הנרצה, דהיינו שע"י זה נגמר תיקון הקוין גם בז"ת. וכ"ז יתבאר במקומו בהרחבה בע"ה.

פרק י

דמנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו וכו' וחלק מכל אחד ואחד שבהם לא אתבסם ונשאר למטה: כנ"ל שהוא פרצוף אדם א', שיש בו קליפות כנגדו מראשו ועד רגליו, דהיינו נגד כל ה"פ דזו"ן דאצילות. ואלו ה"פ אשר נתבררו ונעשו לעולם האצילות, השאירו כל אחד ואחד חלקים ממנו שלא נתבררו עדיין, אלא עתידים להתברר ע"י העלאת מ"ן מעבודת הצדיקים במשך השיתא אלפי שני דעולם התיקון.

ותדע ששירים אלו דפרצופין הנ"ל דאצילות, שנשארו בלתי מבוררים, הם סוד כל שכר הטוב המזומן לצדיקים מכח בריאת העולם בעשרה מאמרות, דהיינו העשרה כלים דאצילות מבחינת שיתוף הרחמים בדין, כנ"ל. שעי"ז נתהוה הנהגת שכר ועונש בעולם. והוא מכח ב' המצבים דזו"ן: קטנות וגדלות. אשר עם עשית מעשים טובים מעלים מ"ן לזו"ן, שעי"ז משיג הגדלות וג"ר ומתגלה הרחמים. ואם ח"ו עושים מעשים רעים גורמים בזה שהזו"ן חוזרים למצב הקטנות, והנהגה של דין מתגלה בעולם. וכן לכל יחיד ויחיד בבחינת נשמתו עצמו.

אמנם צריך שתבין כאן שאין העדר ברוחני, ומכ"ש אצילות שאיהו וגרמוהי וחיוהי חד בהון, וענין המוחין דגדלות וקטנות העוברים ושבים בז"א דאצילות מפאת המעשים של

התחתונים, אין הפירוש שבשעת ביאת מוחין דקטנות נעדרים והולכים להם ח"ו המוחין דגדלות הקודמים, אלא רק הוספה יש כאן, כי המוחין דגדלות הקודמים שנמשכו ע"י עבודת הצדיקים נשארים כן לנצחיות בלי שום שינוי כל שהוא ע"י מעשים רעים של הרשעים אלא שהרשעים גרמו שנעשו בחינת מוחין חדשים של קטנות ודין, הנוספים על מוחין הקודמים, אמנם הנהגת העולם הוא תמיד ע"י מוחין הנוספים לאחרונה. באופן ששלשלת הזמן המצויה לנו בעוה"ז מבחינת היה והוה, נמשך לנו מהעליונים בכח פנימיות וחיצוניות, שמה שהיה, נמשך מפנימיות, ומה שהיא בהוה, נמשך לנו מחיצוניות, והחיצוניות היא תמיד מגולה לנו בעוה"ז, והפנימיות נסתר ממנו ואינו משמש לנו כלום, אלא שעתיד להגלות לנו לעתיד לבא בגמר התיקון.

וז"ס צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ואין הפירוש לעוה"ב לאחר פטירתם, כי למתים חפשי כנודע. אלא יש צדיקים שזוכים לאורות עולם הבא בחייהם. ומשמיענו חז"ל שאפילו אותם צדיקים הגדולים שכבר זכו לעוה"ב בחייהם, מ"מ אין להם מנוחה, אלא שמוכרחים לעבוד עבודת הקודש ולבא תמיד בבחינת אחורים הקודמים להפנים, כדי להעלות מ"ן למוחין חדשים יותר גבוהים. והוא משום שיש בירורים גם בפרצופים דג"ר דז"א שהם למעלה מאורות דעוה"ב, וז"ס שפרצופים של הנשמות עתידים להלביש עד קומת א"ק דעשיה. שאז יהיה קומתם דה"פ א"ק שוים כנודע. ויתבאר במקומו.

וענין הלבשה זאת, שהנשמות זוכים להלביש הפרצופים העליונים, פירושו השכר הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא. כי כל המוחין הנמשכים ע"י העלאת מ"ן שהם מעלים בכח המע"ט שעושים, אע"פ שאח"כ באים בבחינת האחורים, וגורמים שוב קטנות לזו"ן הנה נתבאר, שהמוחין דגדלות הקודמים אינם ח"ו נעדרים, אלא שבאים בסוד הפנימיות, כנ"ל, ולפיכך יש להם דרך להמשיך בכל פעם מוחין חדשים, ומוחין ראשונים באים להם בפנימיות באופן שבכל פעם הם ממשיכים מוחין יותר גבוהים, כנ"ל. וכל אלו המוחין שנמשכו לפרצופין העליונים ע"י המ"ן שהעלו, כל אלו שייך לחלקם, ואע"פ שבהוה אינם נהנים רק מאותם המוחין שהמשיכו לאחרונה, אמנם גם המוחין הקודמים נשארו לנצחיות אלא שאינם משמשים להם בהוה, כנ"ל, כדי שיוכלו להוסיף חיל ולילך מחיל אל חיל, ולעתיד לבא ישיגו כל אלו המוחין שנמשכו על ידיהם, בבת אחת.

וז"ס שאמרו חז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל לאהבי יש ואוצרותיהם אמלא. (סוף מסכת עוקצין) דהיינו המוחין שהמשיכו בהעולמות העליונים שזה חלקם לעתיד לבא. כמבואר.

פרק כ

לס"א יהבי חושבנא יתיר, ואיהי במנינא בגריעו כגון עשתי עשר: מביא מכאן ראיה על דבריו לעיל, שאומר שכללות האבי"ע דקליפות הם י"א ספירות שהם לעומת כללות אבי"ע דקדושה שהם עשר ספירות. והטעם שהם במנין י"א, מפרש טעמא, משום שהמה משארית הסיגים שלא נתבררו, כנ"ל, שיש בענין זה י"א בחינות, שהם ז' מלכים וד' אחורים: דאו"א וישסו"ת, שהם י"א. בסו"ה א"י אלקימו צור חסיו בו. והבן. והם הם סוד י"א יום מחורב דרך הר שעיר. וה"ס י"א סמני הקטורת, ולהיותם כל החיות אשר בהקליפות, ע"כ בהקטירם אותם, עולה החיות של הקליפות למעלה, ומתבטלים הסיגים והמות, והמגפה נעצרה.

אמנם דברי הזוהר לפי עצמו לא נחית כאן הרב לפרשו, ולפי שיש בדבריהם ז"ל סוד גדול מאד, ראוי להביא שלימות המאמר ולפרשו מעט. וז"ל, לסטרא אחרא יהבי חושבנא יתיר, ואיהי במנינא בגריעו, כגון עשתי עשר. והא אוקמוה דבכל אתר דאתוון אתוספן כגוונא דא, איהו לגריעותא, כגון האמינון אחיך, דסגיא אמנון, ובסטרא דקדושה, גרע אות ואיהי תוספת. עכ"ל. פירוש: כי כללות הס"א הוא משבירת הכלים, כנ"ל בדברי הרב, שיש שם י"א בחינות ונודע, שהתיקון שלהם הוא בסוד י"ב פרצופי דקדושה, כי כל התיקון של שביה"כ, הוא בסוד שתים עשרה הפרצופים דאצילות. שהס"א הולכת ומתבטלת על ידיהם עד בלע המות לנצח.

וזה אומרו, לס"א יהבי חושבנא יתיר ואיהו במנינא בגריעו, כי חשבון הוא כינוי למלכות, והמלכות דס"א הוא בבחינת חושבנא יתיר, (נ"ב מכי"ק המחבר זצ"ל, "חושבנא" פירושו חכמה, "יתיר" פירושו מוסיף בסוד כל המוסיף גורע). שה"ס מלכותא בלא תגא, שהם תשע ולא עשר, כי אין להם שום יניקה מהכתר, ותגא פירושו כתר, וע"כ הם בחוצפא, בבחי' מלכותא בלא תגא. והם ע' רעה, בסוד תשעה ותשעים מתים מעין רעה ואחד משאר מחלות. וזה אומרו, כגון עשתי עשר כלומר, בסוד כל המוסיף גורע, הם מוסיפין ע' על שתי עשר, (נ"ב מכ"י המחבר זצ"ל, ומסתלק פרצוף העליון די"ב שה"ס א"ס וכתר). ונשארו רק בי"א, (נ"ב מכ"י המחבר זצ"ל דהיינו י"א כי נתבטלים ונשברים ויורדים לרשותם של הקליפות, וז"ס שצעק העץ רשע אל תגע בו, כי בנגיעת עין בשתי עשרה, מסתלק האור והצירוף עשתי עשר שנעשה נופל לקליפות). כי אין להם יניקה בכתר. וז"א בסטרא דקדושה גרע אות ואיהו תוספת. כלומר, שגורעים הע' מן עשתי עשרה, ויוצא הצירוף דקדושה, בתוספת, כי נעשה שתי עשר. והבן זה בצירוף דברי הרב ועם ההמשך שבדברי הזוהר שם.

פרק כב

א **הנוגה לו סביב וכנגדה ג"כ ביצירה וכן בבריאה וכן באצילות**: אכן תדע, כי אבי"ע דקליפה הם בהפך מאבי"ע דקדושה, כי הקדושה כל מה שהוא עליון, הוא יותר קדוש, וכל מה שמתמעט יורד קדושתו עד סוף עשיה, ובקליפות הוא להפך, כי קליפה העליונה שכנגד האצילות הוא חלשה ואינה כל כך רעה, וכל מה שיורד מתחזק הטומאה והקליפות.

גם יש חילוק בענין העירוב טוב ורע שבקליפת נוגה, דהיינו בבחינת הסיגים שלא נתבררו. כי בעשיה רובו רע, ושם הם בחי' אבי אבות הטומאה, דהיינו טומאת מת. והקליפות דיצירה מעורבים טוב ורע מחצה על מחצה, והיא מטמאה גם את החולין, כי עולם היצירה, ה"ס חולין בטהרה. והקליפות דבריאה העירוב הוא ברובו טוב ומיעוטו רע, והוא מטמא רק את התרומה. כי עולם הבריאה הוא בחי' תרומה ועולם האצילות הוא רובו טוב, ויש בו מיעוט קליפה, ואפילו אותו המיעוט אינו מעורב עם הקדושה והקליפה דאצילות אין בה טומאה אלא שהוא פוסל את הקדשים, כי האצילות הוא בחינת קדשים.

ב **מרחפת שאותיותיו מ"ת פר"ח, הם רפ"ח ניצוצי המלכים שמתו**: כלומר שהניצוצין הם בחינות רשימות מהאורות שפרחו מז' המלכים, ומתו. שהרשימות ירדו עמהם כדי שיהיה להם כח לקום לתחית המתים. ורפ"ח, ופרח אותיותיהם שוות. והבן.

פרק כג

א **ד' בחינות וכו' היותר גרועה הוא היות שניהם אחור באחור**: הנה ד' המדרגות הללו נוהגות בין בזו"ן ובין באו"א, אבל מקורן הוא באו"א. ולפי שהמה היסודות הראשונות להבין המוחין דאו"א וזו"ן, ראוי להאריך בהם ולבארם היטב.

והנה נתבאר לעיל (בחלק ו') אשר הראש דנקודים הנקרא או"א, הם רק בחינת חוטם פה דראש, בערך הע"ס של ראש הכללי ע"ש. ומבחינת ראש הב' הם בחינת אח"פ שיצאו לחוץ מהראש, משום דה"ת הוא בעינים דכתר, ונמצאים או"א למטה מהמסך דראש, שנחשבים משום זה לחג"ת. (כמ"ש באורך באו"פ לעיל דף תל"ג ד"ה אות יוד)

וצריך שתדע, שאע"פ שאמרנו שאו"א הללו הם בחינת חג"ת, מ"מ הם נחשבים לבחינת ג"ר וראש מצד הבינה, והיינו ע"י התיקון דאב"א שיש בהם. ותיקון זה נמשך מכח הבינה דאו"י, כי הבינה דאו"י ה"ס אור דחסדים, ולא חכמה, בסוד כי חפץ חסד הוא, (כמ"ש הרב לעיל דף שכ"ט אות מ"א וע"ש באו"פ דף שכ"ה ד"ה והפנים) וע"כ נבחנת שאחורים שלה דוחים חכמה, והפנים שלה הוא אור חסדים לבד. ונמצא החו"ב דאו"י הם באחורים

זה לזה. (עי' לעיל חלק א' דף ה' באו"פ ד"ה וטעם החיוב)
ונתבאר לעיל בדברי הרב (דף תי"ג אות כ"ד) שאו"א לקחו קצת הארה מאור האזן, דהיינו אור הבינה דע"ס דראש הכללי, (ע"ש באו"פ) ולכן הועיל להם האחורים דאור הבינה, הנ"ל, להחזיקם בבחינת ג"ר. ואע"פ שהם נמצאים למטה ממסך דראש, שהוא בנקבי העינים דכתר, אשר המסך הזה שה"ס ה"ת מונע מהם הארת חכמה של ראש, מ"מ אין זה נחשב להם לפגם כלל, כי בלאו הכי אין רצונם כלל לקבל הארת חכמה, מחמת שחושקים וחפצים בחסדים דוקא, ודוחים חכמה, מכח האחורים דאור האזן דרכיב עליהם, ומטביע בהם את החפץ הזה, בסוד כי חפץ חסד הוא.
ובזה תבין ביותר דברי הרב שם (דף תט"ו) כי הז"ת שלא קבלו כלום מהארת האזן לכן נשברו הכלים פנים ואחור, אבל או"א שקבלו קצת הארה מאור האזן לא נשברו רק האחורים שלהם, והפנים שלהם נתקיים ולא נשבר, אע"פ שלקחו הארת אור האזן בריחוק מקום. עש"ה.
ובאמור תבין הדברים היטב. כי נתבאר, שע"י ההארה שקבלו מאחורים דאור האזן, לא נפגמו כלל מהריחוק מקום, שפירושו, ממה שנתרחקו מבחי' הראש, ע"י הה"ת שבעינים דכתר, המונעת מהם הארת החכמה דראש, משום שאינם חפצים כלל באור החכמה, ואפילו אם היו בקירוב מקום, היו ג"כ דוחים מהם אור החכמה, להיותם עמו באחורים כנ"ל. וע"כ יש להם עוד בחינת ראש גמור, מבחינה הזאת דבינה, וע"כ לא שלט עליהם פגם השבירה כלל, בבחינה זאת, והיינו הכלים דפנים שנתקיים כולו, כלומר הפנים דבינה, שה"ס אור דחסדים, כנ"ל. ורק מה שקבלו בכלים דאחוריים שלהם, אח"כ ע"י הזווג דיסוד א"ק, כלומר, שהפכו עי"ז הזווג את הכלים דאחורים שלהם ועשו אותם לבחינת פנים, שפירושו שקבלו בהם הארת החכמה (עי' דף שכ"ה באו"פ ד"ה והפנים) הנה כלים אלו לבדם נשברו. משום שהמה כבר נפגמו ע"י הריחוק מקום, שנעשו לבחינת גוף כנ"ל. ויתבאר עוד להלן.
וזה שאומר הרב להלן, שאם לא היו או"א מתחלתן בבחינת אב"א, אז היו נשברו פנים ואחור כמו הז"ת של הנקודים. דהיינו כמבואר, שע"י תיקון זה של אב"א, שהוא הארת אור האזן, כנ"ל. המה נחשבים לבחינת ראש אע"פ שנמצאים למטה ממסך דה"ת שבעינים, שע"כ לא שלטה השבירה בהם, כנ"ל. אבל אם לא היו בהם תיקון זה דאב"א, אז היו נחשבים לגוף ממש, כמו הז"ת דנקודים. כי אלו ואלו הם רק בחינת חו"פ לבד. (כנ"ל דף תפ"ט באו"פ ד"ה ואין להקשות)
והנה נתבאר היטב, דבר האחורים דאמא כלפי החכמה. אמנם גם אבא נבחן שאחוריו

הוא כלפי הבינה, וזה הוא מטעם הה"ת שבנקבי העינים של הכתר, וע"כ אין אבא יכול להשפיע לבינה מבחינת חכמה כלום, להיותו למטה ממסך כנ"ל. וע"כ נקרא זה אב"א כי אבא אינו יכול להשפיע להבינה מהארת חכמה מחמת האחורים דה"ת, באופן אפילו אם הבינה היתה משיבת פניה אל החכמה. ולעומתו לא היה הבינה מקבלת אור החכמה מאבא, אפילו אם אבא היה משיב פניו אל הבינה להשפיע לה אור החכמה, משום כי חפץ חסד הוא כנ"ל. והנה נתבאר היטב המצב של המדרגה הראשונה המכונה אחור באחור.

ב **למעלה מזה הוא אחור בפנים, פירוש: שהזכר יהפוך אחוריו כנגד פני הנקבה וכו'**: וצריך שתדע, כי ב' מיעוטים נעשו בהבינה מכח עלית ה"ת בעינים: א', מצד המסך שנתקן בעינים, שמשום זה, ירדה הבינה לבחינת מלכות המצומצמת, שבה נעשה הזווג דהכאה בראש, ובה נסתיים כל הפרצוף, דהיינו בספירת הבינה דנה"י, כנודע, ומיעוט ב' נעשה בה, מכח הגבורות דהיינו סיתום החסדים שבכלי המלכות ממקור אצילותה. וענין גבורות אלו שבכלי מלכות נתבאר לעיל בדברי הרב בדבר אור המלכות אשר בכלי דיסוד שישנו בפרצוף ע"ב דא"ק, שהוא התפ"ב דא"ק שנתחלפו האורות, ובא אור החכמה בכלי דכתר ואור הבינה בכלי דחכמה וכו' עד אור המלכות בכלי היסוד. (כמ"ש בדף של"ו אות מ"ה. ובאו"פ שם ד"ה חזר) שהוא אור האחורים הנשאר מספירת ההוד, שכבר אין בו הארת החסדים, של הו"ק דז"א, וע"כ נבחן שם בהכלי דיסוד לבחינות ה"ג, עש"ה. גם נתבאר שם ששורש המלכות הוא ספירת ההוד, דהיינו חסד החמישי דה' חסדים, אלא שיש לה ב' מיעוטים ביסוד, ובמלכות, עש"ה. ולפיכך נבחנת המלכות מצד התכללותה בהז"א שיש לה כלים דפנים, דהיינו המקבלים הארת חכמה כמו הז"א, אלא בסיתום חסדים. וזכור זה.

והנה נתבאר הפנים והאחורים הנמצאים בהכלים של המלכות, ושניהם בחינות גבורות: כי מצדה עצמה הרי היא מתוקנת במסך הדוחה חכמה, וזהו בחינת אחורים שלה, ומצד התכללות שלה בהז"א, שהוא חסד החמישי, הוד כנ"ל, יש לה הארת ג"ר, אלא שנסתמת מחסדים, כמבואר. ואלו ב' המיעוטים קבלה הבינה מהמלכות, מכח עלית ה"ת בעינים. ובזה תבין ההכרח לב' אלו המצבים אב"א ואב"פ. כי מתחלה נתתקן המיעוט הא', שהוא האחוריים הקשים של המלכות מסבת המסך והצמצום, השורים על הבינה מטעם הה"ת שבנקבי העינים, ותיקון זה נעשה על ידי האחורים דבינה, כנ"ל בדיבור הסמוך. ואחר שנתקן זה, הנה נשאר עוד עליה המיעוט הב' שהוא, הסיתום דחסדים אשר בהכלי דפנים של המלכות, השורה על הבינה מטעם הה"ת שבעינים, וזה נעשה ע"י המצב של אחור

בפנים, כי הזכר שהוא חכמה מאיר בה אור דחסדים מבחינת האחורים שלו, לתוך כלים דפנים של הבינה, שהם סובלים רק מחסרון הזה. כי הארת ג"ר אינם חסרים כנ"ל. ועתה כבר מתוקנת הבינה מצד הכלים, הן בחלק האחור שלה, והן בחלק הפנים שלה. אמנם אינה מקבלת עדיין אלא אור דחסדים לבד, מבחינת האחורים של החכמה, ועדיין אינה ראויה לקבל אור הפנים שהוא אור החכמה. כמ"ש לפנינו.

ג **למעלה מזה הוא פנים באחור וכו'**: הנה ב' תיקונים הראשונים, שהם אב"א ואב"פ, נמשכו מכח האחורים דבינה, כנ"ל, כי תיקון דאב"א, ה"ס האחורים דבינה, הדוחים חכמה, מכח כי חפץ חסד הוא, כנ"ל, וע"כ אין ענין המסך ממעט אותה כלל, כי בלאו הכי היא דוחית חכמה, שבזה אינה נפגמת מחמת המסך כלל. כנ"ל. ואחר שנתקן האחורים התחיל התיקון של הכלים דפנים מאליהם, כי כל חסרונם היו מהסיתום דחסדים, אשר עתה אחר תיקון דאב"א, מקבלים חסדים בשפע מאחורים דחכמה. כנ"ל. אמנם מדרגה הג' הזו שהוא פנים באחור, שפירושו פני הזכר באחורי הנקבה, הנה זה מגיע לו ע"י זווג דע"ב ס"ג, המוריד ה"ת מהעינים לפה, שאז שבים חו"ב לראש, ואז משיג הזכר שהוא חכמה את בחינת הפנים שלו, כמו בראשונה. אבל הבינה עדיין נשארת בבחינת האחוריים, כי עדיין אין בה כח לקבל עם הכלים דפנים שלה. כמ"ש לפנינו.

ד **אין בה כל כך כח לקבלו דרך פנים**: כי באמת היא יכולה לקבל אור הפנים של חכמה, שהרי כבר היא נמצאת למעלה ממסך כמו בפרצופי א"ק הקודמים. אמנם מכח ב' התיקונים הקודמים: אב"א ואב"פ, שהא' הוא האחורים דאמא החפצים חסד ודוחים חכמה. והב' הוא בחינת הגבורות אשר בהכלים דפנים שלה שהמה צמאים לאור דחסדים משורשם, ע"כ הבינה מחזקת באחורים שלה, ואינה חפצה לגלות הכלים דפנים שלה לקבל אור חכמה מהזכר, אלא רק אור דאחורים דהיינו חסדים, כמבואר. וזה אמרו שאין בה כל כך כח לקבלו דרך פנים. והיינו מחמת החשק הגדול לאור דחסדים שיש לה.

ה **מתעבה שם האור קצת וכו' כבר יכולה לקבלו כיון שנתעבה קצת**: פירוש, כי אור הפנים הזה המקובל בכלים דאחורים של הבינה, משביחים מאד את האחורים שלה עד שהאחורים בעצמם מתעלים לבחינת ג"ר גמורים, באופן, אשר הכלים דפנים נעשים טפלים ומקבלים אור הג"ר מהכלים של האחורים, ונמצאים כלים דאחורים שהם יותר חשובים מכלים דפנים, להיותם המשפיעים אליהם.

וטעם הדבר, הוא, כי באמת אין הכלים דאחורים מקבלים מאור הפנים של הזכר אלא הארה מועטת מאד שהרי הם כלים הדוחים חכמה ומשתוקקים רק אחר אור דחסדים

כנ"ל. אלא אותה הארה מועטת שהם מקבלים, מחזירה את האחורים להיותם יותר חשובים מהכלים דפנים, שהרי בזמן שהכלים דפנים היו מקבלים חכמה, דהיינו אור המלכות שבכלי דיסוד שבהפרצופים הקודמים, הרי אז היו בסיתום גדול מאור של החסדים, כנ"ל. שה"ס ה"ג אשר בהיסוד. אבל הכלים דאחורים האלו יש להם אור דחסדים בשפע, וגם הארת חכמה מועטת שמקבלים, כמבואר.

וזה אמרו שהאור מתעבה קצת, כלומר שהארה מועטת היא, משום כח הדחיה הנמצא בכלים דאחוריים. "וכאשר יעבור האור דרך האחור ויגיע עד צד פנים שלה, כבר יכולה לקבלו, כיון שנתעבה קצת" כלומר, כי הכלים דפנים בשעה שהיו מקבלים הארת חכמה, הרי לא היו יכולים אז לקבל אור החסדים, אלא היו בבחינות גבורות, אבל עתה שהם מקבלים הארת חכמה באמצעות הכלים דאחורים, הרי יש להם חכמה וחסדים יחד.

[1] **וחכם באחור ישבחנה וכו' יותר מאלו יהיו להיפך, שהוא אחור בפנים**: כי החכמה משבחת עתה את אור האחורים ועושה אותו לבחינת ג"ר, ואור הפנים. מה שאין כן מקודם זה כשהיו בבחי' אב"פ, אע"פ שקבלו בבחינת הכלים דפנים, אמנם לא קבלו אלא אור דאחור מהחכמה, אבל עתה הגם שמקבלת בכלים דאחורים, הרי היא מקבלת אור ג"ר ופנים כנ"ל.

פרק כד

המדרגה הד' והוא היות הזכר והנקבה פנים בפנים: הנה ב' מדרגות הראשונות: אב"א, ואב"פ, הן נמשכות על ידי אחורים דאמא, ומדרגה הג', נמשכת ע"י זווג העליון דע"ב ס"ג, המוריד ה"ת מעינים, כנ"ל. ותיקון זה מועיל רק להזכר להשיג הפנים שלו כבתחילה, אבל הנוקבא עדיין דבוקה בכח האחורים שלה, והיא בוחרת יותר בחסדים, ודוחית חכמה כנ"ל. ולפיכך צריכה הבינה להעלאת מ"ן מן התחתונים, שהם הזו"ן, כי רק אז, היא מוכרחת להפסיק את כח האחורים שלה ולהחזיר פנים אל החכמה. שהיא עושה זה רק לטובת הזו"ן, כי לא תוכל להמשיך להם הארת חכמה זולת זה. וע"כ היא שבה פב"פ עם החכמה, שהיא מדרגה הד'.

ותדע שענין העלאת מ"ן המחזיר לחו"ב פב"פ, הוא מושרש עוד בע"ס דאור ישר. כי הבינה דאו"י היא בחינת אור דחסדים ולא חכמה, (כמ"ש באו"פ ח"א דף ה' ד"ה וטעם) וע"כ גם היא נבחנת כמו אחוריה לחכמה, אמנם בשעה שהיא רוצה להאציל את הז"א, שכל עיקרו הוא הארת חכמה כמ"ש שם, הנה אז היא מוכרחת להחזיר פניה אל החכמה פב"פ, כדי לקבל ממנו הארת חכמה בשביל הז"א דאור ישר. הרי שכל עוד שאינה מאצלת את הז"א, היא נמצאת באחורים עם החכמה, ואחר שהיא מאצלת את הז"א היא

נמצאת פב"פ עם החכמה, כדי להמשיך לו הארתו. והנך מוצא שמקורם השרשי למצב החו"ב פב"פ הוא הז"א דא"י.

ובזה תבין ביותר דברי הרב לעיל (דף שמ"ט ח"ה אות נ"א) שאומר שאור החסד הניתן בבינה, שהוא אור הז"א, נשאר בה תמיד בבחינת מ"ן, עש"ה. דהיינו כנ"ל, כי בשעה שהבינה רוצה להמשיך את הגדלות של אור החסד כדי להאציל אותו למקומו, הרי היא מוכרחת אז להחזיר פניה אל החכמה, ולכן נחשב אור החסד הזה אל הבינה לבחינת מ"ן, שפירושו, הגורם לה זווג פב"פ עם החכמה.

והנה נתבאר היטב סוד העלאת מ"ן, שפירושו, גורם המעורר לזווג חו"ב. שזולת הגורם הזה לא היו החו"ב מזדווגים פב"פ, מחמת האחורים דבינה הדוחים חכמה, בסוד כי חפץ חסד הוא. וגורם זה הוא הזו"ן, משום שהם בני הבינה, וכל עיקרם הוא רק הארת חכמה. כי כל ההפרש מן הבינה דאור ישר להזו"ן דאו"י הוא רק באותה הארת חכמה שהבינה ממשכת בשביל הז"א, שהרי שניהם הם אור של חסדים, אלא הבינה הוא אור דחסדים בלי שום הארת חכמה, והז"א הוא בהארת חכמה (כמ"ש לעיל חלק א' דף ה' באו"פ ד"ה וטעם עש"ה) וע"כ לא יצויר זווג דגדלות לאו"א בלא עלית מ"ן כי כל עוד שאין הזו"ן עולים למ"ן אל הבינה, הרי היא קשורה בחשק של המשכת החסדים, שזה עיקר בנינה עוד מצד האו"י כמבואר. וזכור דברים אלו לכל המקומות שיש בהם איזה מדובר מהעלאת מ"ן.

פרק כה

באו"א לא היו בהם רק ג' בחינות לבד: כי המדרגה הב' של אב"פ אינו נוהג באו"א. והטעם כי ב' המדרגות אב"פ ופב"א מתתקנים בהם בבת אחת, דהיינו בעת הורדת ה"ת מעינים לפה, כי אז שבה הבינה לקדמותה, ואין המיעוטים דה"ת נוגעים בה כלל. משא"כ בזו"ן צריכה הנוקבא ב' תיקונים לב' המיעוטים שלה, כנ"ל: א' לכלים דאחורים. ב' לכלים דפנים. ע"ש.

פרק כו

א **מקום הקליפות והחיצונים הם באחורי נוקבא דז"א ושם הם נדבקים**: כי אין הקליפות נאחזים אלא במקום החסרון, דהיינו במקום שאינו מאיר הנקרא אחורים, דהיינו דוקא באחורים דז"ת, שהם זו"ן, אבל בג"ר אין להם אחיזה כלל. כנ"ל בדברי הרב.

וגם בזו"ן יש חילוק בין הז"א אל הנוקבא. כי עיקר אחיזתן הוא בנוקבא דז"א, בהיותה ספירה המסיימת להפרצוף, דהיינו המפסקת על האור שבהפרצוף שלא יתפשט יותר, והוא מכח הצמצום והמסך שבה. כנודע. ולכן האחורים שלה הם חושך גמור, בסוד,

ורגליה יורדת מות, שהם הקליפות המכונים מות. וזה אמרו מקום הקליפות והחיצונים הם באחורי נוקבא דז"א, ושם הם נדבקים. דהיינו כנ"ל שהקליפות והחיצונים מתחילים ממקום החושך ולמטה, שהוא מסיום הנוקבא ולמטה, כי אחריה מתחיל החושך, להיותה בחי' הסיום על האור שבהפרצוף.

ב **ואמנם גם באחור ז"א יש קצת אחיזה**: והיינו בכל אותו השיעור שאינו מאיר, שנקרא אחורים, כי זה הכלל שלא נבנה צור אלא מחורבנה של ירושלים. כי כל יניקתן ובנינן של הס"א, הוא מהחורבנות של הקדושה. באופן, שבשעה שיתוקן הקדושה עד שלא יצוייר בה שום חורבן עוד, אז תתבטל הס"א מהעולם בסו"ה בלע המות לנצח.

ג **בטרם ברא אלקים אדם על הארץ היה כח בקליפות לינק שפע וכו'**: כלומר, כי אז לא היו יכולים זו"ן להזדווג פב"פ משום שאין זווג פב"פ בלי העלאת מ"ן מהתחתון שלהם. (כנ"ל בביאור המדרגה הד' פב"פ עש"ה) ושם נתבאר באו"א, וכן הענין גם בזו"ן כי גם זו"ן מתתקנים באב"א מכח האחורים דאמא, כמו שיתבאר לפנינו, ולפיכך גם הנוקבא אינה מפסקת את האחורים שלה בטרם שתהיה לה גורם המכריחה לזה, והגורם הזה הם נשמות הצדיקים העולים אליה למ"ן, אשר כדי להשפיע אליהם הארת ג"ר, היא מוכרחת להפסיק האחורים שלה ולהחזיר פניה לז"א, ואז מזדווגת עם הז"א פב"פ.
ולפיכך בטרם שנברא אדה"ר לא היה מי שיעלה מ"ן להנוקבא דז"א, וע"כ היו חסרי ג"ר דהיינו אור הפנים, שהוא עיקר חיותו של הפרצוף וע"כ היה כח בהקליפות לינק שפע מהקדושה, דהיינו מבחינת חסרון הזה של אור הג"ר. כנ"ל.

ד **זו"ן אב"א מפני פחד החיצונים שלא יינקו**: כלומר, שיצאו בתיקון האחורים דאמא, כי עלו למעלה לאו"א וז"א נכלל באבא, ונוקבא דז"א באמא, ועי"ז השיגו בחינת אחורים דאמא, המספיק להם כמו הארת ג"ר. (כנ"ל באו"פ במדרגת אב"א דף תצ"ח) ואחר שהשיגו זה, כבר אין יכולים החיצונים לינק מזו"ן, כי נחשב להם כמו בחי' אור הג"ר, וכיון שיש ג"ר בפרצוף כבר אין מקום לחיצונים לינק משם. כי אין אחיזה אלא בז"ת בלי ג"ר. ע"ש.

ה **אם היו עומדים פב"פ היו לקליפות מקום להתאחז במקום אחיזתן**: אין הפירוש אם עומדים בזווג פב"פ. כי אז אדרבא, שהיו הקליפות נגרשים מהזו"ן לגמרי, כנ"ל. אלא הפירוש הוא, אם לא היה בהם אותו התיקון של אב"א, אלא הנוקבא היתה רוצית לקבל אור הפנים של הז"א, הנה אז היו האחורים שלהם מגולה, כלומר, שהיה מגולה ומורגש החסרון ג"ר שבהם, ואז היו להם להקליפות מקום להתאחז דהיינו בהחסרון שבהם, אבל עתה שהם מתוקנים באחורים דאמא שהם דוחים לאור החכמה, דהיינו לאור הפנים,

הרי אין שום חסרון מורגש בהם שיוכלו החיצונים להתאחז שם, כי חסרון אור חכמה לא נחשב להם עתה לשום פגם, כי בלאו הכי אינם חפצים בחכמה. כנ"ל באו"פ דף תצ"ח. וזה אמרו "אם היו עומדים פב"פ היה להקליפות מקום להתאחז, במקום אחיזתם שהמה אחורים, לינק, כי מפנים לא יוכלו לינק". דהיינו כמבואר, שאם היו הכלים דפנים של הנוקבא פתוחים לקבל אור הפנים היה חסרון אור הפנים מגולים בהם, שחסרון הזה הוא אחורים, שהקליפות מתאחזים בהם ויונקים משם. וזכור בכל ההמשך אשר אחורים פירושו, מקום החסרון אור החכמה, ובצורה זו יש אחיזה ויניקה לחיצונים, שכל חיותם ממקום החסרון שבהקדושה. ולהיפך מזה, אחורים דאמא, הוא בחינת ג"ר, אע"פ שגם שם יש חסרון חכמה בהכרח, כי ע"כ נקרא אחורים, אמנם כלפי הבינה אין זה נחשב לשום חסרון, להיותה כן משורשה בבינה דאו"י, שבוחרת בחסדים ודוחה אור החכמה. וכיון שהבינה היא עצם ספירה מהג"ר, ע"כ אור דחסדים שלה נחשב ג"כ לג"ר, ואחר שגם זו"ן עולים ומתכללים באו"א, ומקבלים מהם תיקון זה של אחורים דאמא, הנה גם הם משיגים הארת ג"ר מבחינת אחורים דאמא האלו, וחסרון אור הפנים לא נחשב ע"כ לחסרון אפילו בזו"ן. כמבואר, וזכור זה.

פרק כז

א **מצות מעשיות החזירם פב"פ**: פירוש, כי ע"י מע"ט שעשה, היה מתדבק יותר בהקדושה, וסיפק בידו לברר בירורים מניצוצים וכלים שנפלו לבי"ע, ולטהרם מהסיגים שבהם דהיינו מתערובת של בחי"ד בהם, (כנ"ל דף תפ"ו באו"פ ד"ה הסיגים) עש"ה. ואז העלה אותם למ"ן להנוקבא ומתוך שהניצוצין וכלים הללו שהעלה באו מהז' מלכים דנקודים, שכבר היה בהם אור החכמה מטרם שנשברו, וגם המה מחלקי הנוקבא, ע"כ מרגשת הנוקבא דז"א בחסרונם מאור החכמה, והיא מפסקת משום זה את האחורים שלה, ומחזירה פניה לז"א ומזדווגת פב"פ.

ב **ואז לא היה פחד מהקליפות כי כבר חפר ועזק וסקל וכרת קוצים מן הכרם**: כלומר, שאחר שבירר הניצוצין והכלים מכל הסיגים שבהם, המכונה עבודת הכרם, דהיינו חפר ועזק וכו' הנה הם ראוים לעלות למ"ן לנוקבא ולגרום שם זווג פב"פ עם ז"א, אשר אז מתתקנים הכלים הללו בבחינת ג"ר ואין יותר פחד שלא ישברו, כמו שקרה להכלים הללו בראשונה, בעולם נקודים, משום שכבר כלה הקוצים מהכרם, שהם הסיגים שבהם, כנ"ל. ומכאן ואילך הם נשארים בקדושה בנצחיות.

ג **כותל אחד לשניהם וכותל א' לבד מספיק בין שניהם, ומשתמשים בכותל אחד**: כותל פירושו אחורים. והיינו אחורים דאמא, שהמה מתתקנים בה בבחינת אב"א, שהוא

מספיק להם לשניהם כמו הארת ג"ר, כנ"ל. שמשלים החסרון חכמה שבהם, ע"כ המה מוגנים מפני החיצונים. וזה אמרו וכותל א' לבד מספיק בין שניהם. כלומר שמספיק בשבילם, לכסות ולהעלים החסרון חכמה אשר באחורים שלהם. ואין הקליפות יכולים לינק משם.

ד **חצי כותל לז"א וחצי כותל לנוקבא**: כלומר, שניהם נכללים באחורים אלו, באופן, שאין הקליפות יכולים לינק לא מן הז"א, ולא מן הנוקבא.

ה **ונשלם אחור א' שלם לזה ואחור א' שלם לזה ויכולים לחזור פב"פ**: כי על ידי החסדים וגבורות שהם משיגים מזווג עליון של או"א כמ"ש להלן, הנה על ידי החסדים נשלם האחורים דז"א בבחינת ג"ר. ועל ידי הגבורות נשלמים האחורים דנוקבא, בפני עצמם בהארת ג"ר. כמ"ש לפנינו ואז ראוים לחזור פב"פ.

פרק כח

א **גרם זווג עליון באו"א**: כי כשהאדם מעלה מ"ן לזו"ן, כן גם זו"ן מעלים מ"ן לאו"א, וכן או"א למעלה מהם, וכן עוד למעלה לעלי עליון עד סוף כל המדרגות ואז מגיעים מוחין חדשים מא"ס ב"ה, דרך המדרגות עד שמגיעים לאו"א, ומהם לזו"ן. כי אין שום חידוש אור בעולמות בלתי מא"ס ב"ה לבדו. וזכור זה תמיד.

ב **מוחין אחרים שהם בחינת החסדים וגבורות של דעת דז"א**: כמ"ש בזוהר (משפטים דף תק"ב ע"ב) דרישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן, אלא שהחסד נתעלה לחכמה והגבורה לבינה, ושליש ת"ת העליון שמחזה ולמעלה נעשה לו לדעת. וזהו נעשה ע"י החסדים וגבורות שמקבל מזווג דאו"א. כמ"ש לפנינו.

ג **סוד הטפה דיהיב או"א בזווגם**: כבר ידעת, שכל הזווג דאו"א פב"פ, הוא מכח הזו"ן שעלו להם למ"ן, (כנ"ל דף תק"א ד"ה המדרגה ע"ש.) והנה מקודם זה היו זו"ן אב"א, שפירושו בלי הארת חכמה, אלא שהם מתוקנים באחורים דאמא. אשר אז לא חסר להם חכמה כלל כנ"ל. וז"ס ואחוריהם ביתה, כי בחי' נה"י דזו"ן שהם האחורים שלהם אינם מגולים כלפי חוץ, כי האחורים דאמא נמשכים מסוד הבינה דאו"י מטרם שהאצילה את הזו"ן לחוץ, כי בעת שהאצילה את הזו"ן, כבר שבה פב"פ כדי להמשיך לו הארת חכמה. (כנ"ל דף תק"ב ד"ה ותדע, עש"ה) וע"כ כיון שגם זו"ן נתקנו באותם אחורים, נמצא משום זה גם הנה"י דזו"ן שהם עוד כלולים בחג"ת שלהם בפנימיותם, ורק החג"ת מגולה כלפי חוץ.

ואחר שאדה"ר העלה מ"ן לזו"ן, כנ"ל, גרמו המ"ן האלו לזו"ן שאין אב"א מספיק להם אלא שצריכים להמשיך הארת חכמה, וע"כ גם הם עולים למ"ן אל הבינה. וגרמו גם

אל הבינה שתפסיק האחורים שלה, ותזדווג עם החכמה פב"פ, כנ"ל. והנה אז יצאה הטפה מזווג הזה דאו"א בשביל הזו"ן, שפירושה, אותה הארת חכמה הראויה לנה"י דזו"ן, משורשם שבאו"י, ובזה נתמלא החסרון נה"י של זו"ן.

וטפה זו דאו"א מתלבשת ביסוד דאמא, שהיסוד הזה מלובש בת"ת דז"א עד החזה, והיא החו"ג המגולים היוצאים מיסוד דאמא, מחזה ולמטה, דהיינו נה"י החדשים הכלולים באותה הטפה דזווג או"א. כנ"ל. שיש בהם הארת חכמה, ויכולים עתה להתגלות כלפי חוץ, ואין שום פחד מהקליפות. כי עתה הם שלמים בלי שום חסרון. וע"כ הם מכונים חסדים וגבורות מגולים. משא"כ מקודם זה, אשר הזו"ן היו מתוקנים באב"א, אז היו החו"ב אלו מכוסים ונסתרים במסך דאחורים דאמא, בסוד ואחוריהם ביתה. כנ"ל.

ד **חו"ב אין אורותיהם מתגלים בז"א כי הם מלובשים בסוד נצח הוד דאמא**: כי המוחין דז"א הם מלובשים בנה"י דאמא, ונה"י דאמא מלובשים בחג"ת של הז"א. עשר החסד מתעלה לחכמה, וגבורה מתעלה לבינה, ומחזה ולמעלה מתעלה לדעת. והנה חכמה ובינה נשארו בראש דז"א, ואין להם התפשטות לתוך הגוף אבל דעת דז"א שביסוד דאמא, יש לה התפשטות מחזה ולמטה, כנ"ל, שהם הנה"י החדשים שמתגלים עתה בזו"ן.

וזה אמרו, חו"ב אין אורותיהם מתגלים וכו' משא"כ בחסדים וגבורות המתלבשים בתוך יסוד אמא המסתיים בחזה דז"א, שמשם מתגלים בגילוי גמור, ויוצאים לחוץ. וכו', דהיינו כמבואר, שהם בחינת הנה"י המתגלים לחוץ מחמת שקבלו הארת החכמה ונשלם לגמרי האחורים שלהם.

פרק כט

א **החסדים נתנים אל ז"א וכו' והגבורות נתנין אל הנוקבא**: כבר נתבאר, שטפת הזווג הנמשכת לז"א היא בחי' נה"י חדשים מגולים, והיא חסדים וגבורות היוצאים מיסוד דאמא הנפסק במקום החזה דז"א. כי בחינתם עצמם הם חסדים, וחלק המלכות שבהם, הם גבורות. וזה אמרו "החסדים ניתנין אל ז"א, ובהם נשלם ונגמר בנין אחור שלו בשלימות". כי עתה שהשיג נה"י בהארת חכמה בבחינת נה"י דאור ישר, כנ"ל. הרי נשלם כל הגדלות של האחורים שלו, ואין בהם חסרון עוד. וע"כ המה יכולים עתה להתגלות לחוץ בלי שום פחד מפני החיצונים. כנ"ל. "והגבורות ניתנים אל הנוקבא ועל ידיהם נשלם אחור שלה" כי הגבורות שהם בחינת נה"י בהארת חכמה, הכלולה בהטפה דזווג או"א מצד הגבורות שבהם, הם מושפעים להנוקבא, ועתה גם הנה"י דנוקבא נשלמים

ונגמרים ומתגלים לחוץ בלי שום פחד מהקליפות, וע"כ המה נפרדים עתה זה מזה, כי יש לכל אחד אחורים בפני עצמו.

ב **יכולים לחזור אפין באפין כיון שאחוריהם שלמים, וכו', משא"כ בתחלה שהיה לזה חצי אחורים ולזה חצי והיו יכולים להתאחז בהם**: כמ"ש לעיל שבשעת היותם אב"א, שפירושו, שהיו מוגנים באחורים דאמא, הבוחרים יותר באור דחסדים, ודוחים אור החכמה. הן אמת שזה היה מספיק להם לשמרם מפני החיצונים שלא יוכלו להתאחז במקום החסרון שלהם, דהיינו החסרון מהארת חכמה. כי בעת היותם מתוקנים באחורים אלו אינם חפצים חכמה, ואינם צריכים לה, וע"כ אין שום חסרון ניכר בהם שיוכלו החצונים להתאחז שמה, עם כל זה, נבחנים כמו חסרי נה"י, כנ"ל, כי מקום החסרון חכמה, ניכר בעיקר בנה"י שלהם, (נ"ב מכ"י המחבר זצ"ל כי החסר מנה"י דכלים הוא חסר מג"ר דאורות מטעם ערך ההפוך שבין כלים לאורות וכן יש לומר) משום שמיחס האור ישר הם עצם הזו"ן דאו"י, שכל עיקרם אינו יותר אלא בחינת הארת חכמה אשר בהם: כי הבינה דאור ישר היא אור דחסדים בלי חכמה כלל, כי אינה חפצה אלא חסדים בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ הג"ר שבה נבחנים לחג"ת, כי כח"ב מבחינת חסדים נבחנים לחג"ת, כנודע.

אלא רק בעת שהאצילה את הזו"ן, כי ראתה שאין קיום לחסדים בלי הארת חכמה, וחזרה והמשיכה הארת חכמה לתוך חסדים, הנה נבחנת המשכה זו שכבר יצאה מבחינת בינה דאו"י וקנתה שם בפני עצמה, שהם זו"ן או נהי"מ דאו"י. (עי' לעיל ח"ד פ"ו באו"פ סעיף פ') והנך רואה שכל ההפרש בין הבינה לבין הנה"י דאו"י, הוא רק בהארת החכמה שהמשיכה, אשר בחי' החסדים בלי הארת חכמה, היא חלקה של הבינה עצמה במקורה, ובחינת הארת חכמה בחסדים, המה חלקם של הנהי"מ או זו"ן. (עי' לעיל ח"א דף ה' ד"ה וטעם).

והנה נתבאר היטב, שעיקר מדרגת נה"י, אינו, אלא בחינת הארת חכמה אשר בהם, וע"כ כל עוד שאין בהם הארת החכמה המה הנושאים את החסרון הזה, וע"כ הקליפות והחיצונים מתאחזות בחסרון זה, ומשום זה הנה"י מכונים בשם אחורים, כי אחורים פירושו, מקום חסרון, וז"ש הרב לעיל אות כ"ו כי מקום הקליפות והחיצונים הוא אחורי נוקבא דז"א, ובאחור דז"א, ע"ש.

ומשום פחד הקליפות שלא יתאחזו באחורים אלו, שהם הנהי"מ נתתקנו אב"א, דהיינו באחורים דאמא, כנ"ל. שהמה מכונים כותל, שע"י כותל זה, נשמרו הנהי"מ שלא יתראה בהם חסרון החכמה, כנ"ל. שז"ס ואחוריהם ביתה. שהנה"י גנוזים בפנימיות, שהוא

בתוך הכותל דאמא המגנת עליהם, ופניהם מגולים כלפי חוץ. דהיינו החג"ת שלהם, שהם אינם צריכים להארת חכמה ממקורם באו"י, כנ"ל, שהם נמשכים מבחינת הבינה, מטרם שהמשיכה את אור חכמה, וע"כ יכולים להיות מגולות כלפי חוץ, כי אין חסרון ניכר בהם ואין שם מקום אחיזה לחיצונים.

וזה אמרו "ואז יכולים לחזור אפין באפין, כיון שאחוריהם שלימים ואין עתה יכולת בחיצונים להתאחז שם, משא"כ בתחלה, שהיה לזה חצי אחור ולזה חצי, והיו יכולים להתאחז בהם". כי מתחלה שהיו שניהם מתוקנים בכותל אחד, דהיינו באחורים דאמא, היו שניהם דבוקים בכותל הזה, שהוא כותל דחג"ת, ואין שום הפרש בין הז"א להנוקבא, כי שניהם הם עתה בחינת חסדים בלי גבורות, כי חג"ת כולו הם עתה חסדים, מטעם האחורים דאמא שה"ס כי חפץ חסד הוא, אמנם עתה שכבר השיגו טפת הזווג דאו"א, שהיא הנה"י בהארת חכמה כנ"ל. הנה עתה נתגדלו ונשתלמו האחורים שלהם, שנה"י מצד החסדים לקח הז"א, ונשלמו ונגמרו האחורים שלו, עד שאין בו שום חסרון, כי כבר יש בו הארת חכמה, וע"כ יכולים אחורים שלו, דהיינו הנה"י, להתגלות כלפי חוץ, בלי שום פחד. ועד"ז, הנוקבא לקחה נה"י הללו מצד הגבורות, ונשלם ונגמר אחור שלה, ויכולה עתה להתפרד מהאחור של הז"א, כי יש לה אחור שלם בפ"ע דהיינו הגבורות דנה"י. וע"כ המה מזדווגים עתה פב"פ. ומשפיעים הארת חכמה להמ"ן שלהם, שהם נשמות הצדיקים.

ג **לב' סבות שהם אחת, כי הם המגדילים והמשלימים האחור דז"א, ועוד שעי"כ חוזרים פב"פ**: כי אותם האחורים השלמים שהשיגו דהיינו הנה"י החדשים המגולים הם מעלים את החג"ת לבחינת חב"ד ומוחין, והם מזדווגים פב"פ. ולהיות שהמוחין והזווג נמשכים מהנה"י המגולים, ע"כ נחשבים לבחינה אחת.

פרק ל

הראשונה האצילם בבחינת אב"א וכו' הראשונה עשתה והאצילה כל פרצופיהם וכו': ההארה הראשונה הוא חג"ת ונה"י המכוסים, וההארה השניה הוא הנה"י המגולים, כנ"ל. ואומר שאפשר לכנות ההארה הראשונה, הן בשם פנים והן בשם אחורים. וכן השניה אפשר לכנותה בשם פנים ובשם אחורים. כי מצד שההארה הראשונה הוא עצם אצילות כל הפרצוף, אפשר לכנותה בשם פנים, ועוד שהחג"ת הם הכלים דפנים, שבגדלות המה נעשים לחב"ד. וכן אפשר לכנותה בשם אחורים, מפני המצב דאב"א שבהם. ועד"ז ההארה החדשה אפשר לכנותה בשם פנים, אע"פ שהיא רק בחינת נה"י,

משום שנה"י אלו להיותם מגולים, המשיכו הפב"פ של הזו"ן. ואפשר לכנותם בשם אחורים להיותם בחינת השלמה והגדלה של האחורים, דהיינו הנה"י כנ"ל.

פרק לא

החו"ג המגדילים אחורים דזו"ן ומחזירים אותם פב"פ, הוא ענין אחורים דאו"א שנפלו: כמו שמבאר והולך, שגם המצב דאו"א דנקודים היה מתחילה אב"א כמו הזו"ן, וע"כ גם הם היו בבחינת ואחוריהם ביתה, דהיינו שנה"י שלהם היו נעלמים ומכוסים באחורים דאמא, שהוא בחינת חג"ת המקוריים מטרם יציאת הנה"י מהם, דהיינו הבינה דאו"י מטרם שהאצילה הנה"י דאו"י, כנ"ל. אלא אח"כ ע"י זווג דע"ב ס"ג ירדה הה"ת מעינים דכתר, וחו"ב שבו לראש, ואז השפיע להם היסוד דא"ק, הטפה שלו, שה"ס ו' ונקודה, שהיו בהם למ"ן, ואז נתלבש בהם הנה"י דכתר בסוד הארת הנה"י המגולים, ואז נזדווגו או"א פב"פ על המ"ן שלהם, כמ"ש לעיל בחלק ו'.

והנך מוצא אשר הזווג דגדלות דפב"פ דאו"א על המ"ן דיסוד דא"ק, היה ג"כ ע"י השגת נה"י החדשים המגולים, שהשיגו מהכתר, כי מזה נמשך הזווג פב"פ שלהם, וע"כ אח"כ שבחינת הגוף של הזווג הזה, נשפעה לז"ת, והמה נשברו, ירדה משום זה גם בחינת הגדלות דאו"א לבחינת חג"ת וו"ק, אשר הגדלות הזו אינה לא יותר ולא פחות מבחינת הנה"י החדשים המגולים שלהם, שהיה בהם הארת חכמה וג"ר, ועתה נפלו לו"ק, כלומר שהארת הג"ר נסתלקה מהם, והיו לבחינת אחורים שאינם שלימים.

פרק לג

האותיות של זו"ן הם שעטנ"ז ג"ץ: הרמז בזה על הבחי"ד שנתערבה בכלים שלהם, שעירוב הזה מכונה בשם שעטנז שהם הסיגים. (כנ"ל דף תפ"ו באו"פ ד"ה הסיגים ע"ש) וגץ רומז על הניצוצין שירדו להחיות הכלים.

פרק לד

בדק חיה וכו' הם אחורים דאו"א: רומז על בחינת נה"י המגולים שהם אחור דאו"א כנ"ל: כי בד"ק פירושו תיקון, מלשון בדק הבית. חי"ה פירושו אור החכמה, כי אור החכמה נקרא חיה כנודע. ולפי שכל שבחם של הנה"י הללו הוא הארת חכמה שבהם כנ"ל. וע"כ המה מרומזים בשם בד"ק חי"ה כלומר תיקון חכמה בחסדים. והבן.

ויש עוד טעם ב' למה שהם מרומזים באותיות בד"ק חי"ה. והוא כי אלו האחורים דאו"א נפלו במקום זו"ן, השר אח"כ בעת התיקון, נמצא ז"א מברר בירורים מאלו האחורים ומעלה אותם למ"ן לאו"א, שע"י מ"ן אלו מזדווגים או"א פב"פ, ומשפיעים מוחין לז"א. וכל המוחין דז"א, הם ע"י המ"ן העולים מאלו האחורים. וע"כ הם מכונים בד"ק חיה,

על שם תיקון המוחין דג"ר של הז"א, הבא על ידיהם. כי בדק הוא לשון תיקון, וחיה הם אור חכמה ומוחין. כנ"ל.

פרק לה

הז' מלכים לקחו הארותיהם וכו' בבחינת התפשטותם למטה במקום הגוף: כי ד' חלוקות יש באור העינים: ג' רישין, וגוף, כי ע"ס דראש נחלקים לג', הראש הא' הוא גלגלתא ועינים: הראש הב' הוא אזן. הראש הג' הוא חוטם פה. ואח"כ הגוף שהוא זו"ן. וראש הא', הוא ישסו"ת שמטבור ולמעלה דא"ק, והוא אינו מצטרף כלל להפרצוף דנקודים. וראש הב', הוא כתר דנקודים. וראש הג' הוא או"א דנקודים. והגוף הוא הז"ת של הנקודים ונודע, שכל פרצוף נאצל ע"י הראש שבפרצוף העליון. וכן גם הפרצוף דנקודים שיצא מעינים נאצל בהעליון ממנו שהוא הראש דפרצוף ס"ג דא"ק. והנה הזווג הזה שהיה בראש דס"ג לצורך הנקודים, שיצאו שם ד' חלוקות הנ"ל, מכונה שערות דיקנא דס"ג: שג' תיקוני דיקנא הראשונים התלוים בראש דס"ג עצמו, הם בחינת הראש הא' שאינו מצטרף לפרצוף. והם הנקראים אורות אח"פ שבמקום יציאתם, כלומר, השורש של פרצוף אח"פ, שהם הנקודים. ושבולת הזקן, הוא בחינת ראש הב', וראש הג' הנקראים אורות אח"פ שלא במקום יציאתם, המקבלים מראש הא'. והכח"ב דנקודים מקבלים מאח"פ אלו שבשבולת הזקן: הכתר מקבל מבחינת האזן שבשבולת הזקן, וחו"ב מקבלים מבחינת חוטם פה שבשבולת הזקן, דהיינו כל בחינה מבחינה שכנגדה בראש הס"ג. הכתר שהוא ראש הב' מקבל מאזן שבשבולת שהוא בחינת ראש הב' של הדיקנא, וחו"ב דנקודים שהם ראש הג' מקבלים מחו"פ מבשבולת שהם ראש הג' דדיקנא. והז"ת דנקודים, שהם בחינת הגוף של הנקודים, מקבלים מן הדיקנא שלמטה משבולת שהם ג"כ בחינות הגוף של הדיקנא. (וכבר הארכנו בזה לעיל דף תי"ב באו"פ ד"ה הכתר ע"ש כל ההמשך)

וזה אמרו "הז' מלכים לקחו אורותיהם מחמת הסתכלות אור עיני א"ק באורות העקודים מבחינת התפשטות למטה במקום הגוף של א"ק כלומר, שהז' מלכים שהם בחינת הגוף של פרצוף הנקודים, מקבלים מבחינת הגוף של הדיקנא מלמטה משבולת, כנ"ל, שהוא הבחינה שכנגדם בראש הס"ג, ונקראים עקודים דא"ק, להיותם למעלה מטבור דא"ק, והנקודים מתחילים רק למטה מטבור כנודע. וזה אמרו "ולכן נשברו כי חסרו ממנו הארת ג"ר שבו, שהם אח"פ במקומם למעלה" כלומר, שאין להם שורש בראש שהם ג"ר, מתחילת אצילותם, וכל הארתם הוא רק מבחינת הגדלות דאו"א דנקודים. וכשלא יכלו לסבול האור של הגדלות נשברו פנים ואחור.

וז"ש "או"א שלקחו ב' אורות חוטם פה, ולא חסר מהם רק אור אזן לבד, ולכן לא ירד מהם רק בחינת האחורים" כי מתוך שהם בחינת ראש בעצם, וגם היה להם הארה קצת מאור האזן כנ"ל (דף תי"ג) בדברי הרב, ע"כ יש בהם בחינת ג"ר מתחלת אצילותם אלא בבחינת אב"א, כנ"ל. וע"כ, כל בחינה זו שיש להם מתחלת אצילותם נקרא פנים, והם נתקיימו ולא נתבטלו אלא רק בחינת הזווג דגדלות ופב"פ שהשיגו אח"כ בבחינת תוספות, הנקרא אחורים, כנ"ל, היא לבד שירדה ונתבטלה מהם.

פרק לח

וז"ש שהכלים נה"י דכתר, המתלבשים באו"א בבחינת הלבושי מוחין נתבטלו גם כן, אבל הם אינם נחשבים לבחינת הכתר, כיון שכבר נתלבשו באו"א. והוא מטעם, שזה הראש הב' שהוא כתר דנקודים, לא לקח כלום מבחינת הזווג דגדלות של הנקודים. כי הוא בחינת בינה דראש וג"ר מתחלת אצילותו. אלא רק בחינת הנה"י שלו המתלבשים באו"א והיו להם ללבושי מוחין, שהמה באו בשעת הגדלות דנקודים, הם לבדם נתבטלו, כמבואר.

פרק לט

א **או"א היו מתחלה פב"פ לפי שנעשה להם מוחין מן הכתר**: כמ"ש לעיל (דף תק"ט ד"ה החו"ג) שהזווג דגדלות דאו"א היה ע"י השגת הנה"י המגולים מכתר דנקודים, ע"ש.

ב **מ"ן שלהם הגורם להם העמדה וקיום הבחינה דפב"פ, היו מציאת הז' מלכים**: כבר נתבאר לעיל, שאין או"א חוזרים פב"פ אלא אם כן ע"י העלאת מ"ן דזו"ן. כנ"ל (תק"א באו"פ ד"ה המדרגה הד' עש"ה) משום שבינה משורשה הוא בסוד כי חפץ חסד הוא, ודוחית חכמה, אלא בשעה שזו"ן עולים אליה למ"ן, הנה אז נתעורר בה שורשה דאו"י, מצד שזו"ן דאו"י הם בניה שהאצילה אותם בהארת חכמה, וע"כ אחר שזו"ן עולים אליה למ"ן, ובינה מתעוררת להשפיע להם הארת חכמה, הנה אז היא פוסקת את האחורים שלה, ומחזרת פניה לחכמה ומזדווגת עמו פב"פ ומחדשת הארת חכמה לזו"ן, ואחר שזו"ן משיגים הארת חכמה, אז באים למקומם למטה. ומשם ואילך נמצאת בינה בזווג פנים בפנים עם חכמה, כדי לקיים הארת חכמה בזו"ן כנ"ל עש"ה.

והנה כאן, (נ"ב מכתי"ק המחבר זצ"ל, צ"ע הרי זו"ן נאצלו מחוטם פה דדיקנא מקודם לכן. ומו' ונקודה קבלו רק הגדלות, כנ"ל חלק ו' הסתכלות פנימית אות י"ט שהורדת ה"ת לפה שה"ס ו' עושה שורק) עדיין לא נאצלו הזו"ן שיוכלו לעלות למ"ן לאו"א, וע"כ נעשה העלאת מ"ן זו, על ידי הנה"י דא"ק הפנימי, והיסוד דא"ק האיר לאו"א סוד השורק, ו' ונקודה. כנ"ל בדברי הרב (דף תכ"ג אות ל"א) אשר הו' הוא בחינת ז"א. והנקודה

היא בחינת הנוקבא, שהם נעשו למ"ן באמא, ואז נתעוררה אמא להשפיע בהם הארת חכמה והפסיקה האחורים שלה ושבה פב"פ עם אבא, ואו"א מעלים מ"ן יותר למעלה דהיינו אל הכתר, וגם הכתר למעלה ממנו וכו' עד א"ס ב"ה ואז יורד אור חדש מא"ס ב"ה ומשתלשל דרך המדרגות עד לטפת הזווג דאו"א היורד על הו' ונקודה שבתוכם, שהם זו"ן, והמה קונים הארת חכמה. ואחר זה התפשטו למקומם למטה, דהיינו לז' תחתונות דנקודים. וכדי לקיים הארת החכמה בהזו"ן מחויבת אמא להמשיך את הפב"פ עם אבא. ובזה תבין דברי הרב אשר מלבד שזו"ן גורמים החזרת או"א פב"פ בעת היותם באמא למעלה בסוד מ"ן אלא אפילו אחר שהתפשטו למטה למקומם, נחשבים ג"כ, לגורמים הקיום דזווג או"א פב"פ. כי בגללם מחויבת אמא להיות פב"פ עם אבא כדי לקיים את הארתם בזו"ן. כמבואר. וז"ש "מ"ן שלהם הגורם להם העמדה וקיום הבחינה דפב"פ, היו מציאת ז' מלכים אלו אשר היו במעי הבינה ואלו היו מ"ן דילה" דהיינו כנ"ל, שמתחלה היו הז' מלכים בבחינת מ"ן במעי הבינה, כי הם הו' ונקודה שהשפיע להם יסוד דא"ק, שבביאתם למעי אמא גרמו לה החזרת פב"פ עם אבא, כנ"ל. וגם אח"כ שהז' מלכים נתפשטו וירדו למקומם, המה ג"כ הגורמים לאו"א העמדה וקיום הבחינה דפב"פ כי בגללם מחויבת הבינה להמשיך הזווג פב"פ שלה עם אבא, כדי להשפיע ולקיים בהם הארת החכמה, כמבואר.

ג **יען שנשברו ומתו לכן גם או"א האחורים שלהם המעמדת אותם פב"פ ירדו למטה**: כי כל ענין של המשכת הזווג פב"פ דאו"א אינו אלא בשביל לקיים הארת גדלות אצל הבנים שהם זו"ן, כנ"ל בדיבור הסמוך, ולכן אחר שמתו הבנים, כבר אין לבינה צורך להמשיך הפב"פ עם אבא, וע"כ, הם חוזרים אב"א, וכל בחינת האורות דגדלות שהיו בהם יורדים ממדרגתם, ונופלים לבחינת גוף וז"ת, כלומר שנדחו מהראש דאו"א.

וטעם ירידתם מהראש דאו"א, הוא, כי הבינה חזרה למדרגתה המקורית שמחשבת החסדים יותר מאור החכמה, כנ"ל. ונמצא, שאחר שמתו הבנים, ואין לה צורך עוד להמשיך בשבילם הארת חכמה, תכף חוזרת אב"א, דהיינו לקדמותה, להמשיך חסדים, ולדחות חכמה, ובזה דחתה והפילה המוחין דחכמה לחוץ מהראש, לבחינת ז"ת. בסו"ה הלא שרי יחדיו מלכים. (ישעי' י' פ"ח) כי אלו האחורים שירדו ממדרגתם ונעשו שרים, היו לפנים מלכים, דהיינו בהיותם למעלה בראש דאו"א בבחינת מוחין דגדלות. ועתה כשירדו לבחי' ז"ת נעשו שרים, כלומר, הכפופים ומשועבדים להמלכים והבן.

פרק מ

הז' מלכים אלו בד' פרצופים של חו"ב ישסו"ת וכו': וצריכים להבין ענין הערכת הז' מלכים בד' הפרצופים או"א וישסו"ת, שהוא המפתח להבנת מלוכתם ומיתתם דז' מלכים דנקודים. ולכל בחינות זו"ן שבאבי"ע אשר הז' מלכים הללו המה שורשם.

ונבאר אותם כאן בקיצור בדרך כללות, ולהלן בפירוש דברי הרב נבארם באורך בפרטות.

ותדע, כי ה' פרצופים יצאו כאן בעולם הנקודים: ד' פרצופים, שהם: חכמה. בינה. ישראל סבא. ותבונה. יצאו בראש וגוף. ופרצוף החמישי, שהוא פרצוף הדעת יצא בראש בלי גוף. עוד תדע כי גם סדר שבירת הכלים היה ג"כ בסדר הזדככות המסך ע"פ המדרגה, כמו סדר הסתלקות האורות מהכלים דגוף של הפרצופים הקודמים דא"ק. גם ידעת שהכלים דנקודים קדמו לאורות, כי הכלים דנקודות דס"ג, אשר נתפשטו מלמטה מטבור דא"ק, ואורותיהם נסתלקו בעת צמצום נה"י דא"ק, ונשארו ריקנים מאורותיהם, המה עברו והיו לכלים דנקודים. כי הכלים שנתרוקנו מחמת ההסתלקות אורות בהגוף דעליון, נעשו תמיד לכלים בפרצוף התחתון, כנודע.

גם תדע, שכל המדובר שבכאן הוא רק מאורות דגדלות, שבאו לאו"א בסוד תוספות. אבל מאורות דקטנות, דהיינו מבחינת אב"א דאו"א אין הרב עוסק כאן. כי בבחינת הקטנות שיצאה מתחילת אצילותו לא היה שום שבירה וביטול, כנ"ל, וכל הביטול ושבירה ופגם היה רק באורות דגדלות שבאו בבחי' תוספות. דהיינו בזווג דפב"פ דאו"א וזכור זה.

והנה מתחלה יצאו כל האורות של הגדלות כולם כלולים בכלי דכתר, כלומר בנה"י דכתר. כי הכתר עצמו שהוא הראש הב' לא לקח לעצמו שום חלק במוחין דגדלות האלו. כנ"ל. אלא רק משום שכל חידושי אורות באים בהכרח מא"ס ב"ה כנודע, וע"כ צריך האור החדש הזה להשתלשל מא"ס ב"ה דרך כל הסבות, הקודמות לפרצוף זה המקבל והממשיך להאור החדש, ונבחן משום זה, שהוא יורד מא"ס ב"ה ומשתלשל ממדרגה למדרגה עד שבא אל המקבל, שהוא המסובב מכל אותם המדרגות שקדמו לו. ולפיכך נבחן שגם או"א העלו מ"ן אל הכתר, שהוא בחינת גלגלתא ועינים דאו"א, דהיינו הראש שלהם, וגם הכתר אל הראש שלו, וכן למעלה עד א"ס ב"ה, ואז נמשך האור החדש מא"ס ב"ה דרך המדרגות עד שבא לבחינת טפת הזווג דגלגלתא ועינים שבכתר, שהם חו"ב שבכתר, והטפה מתלבשת בנה"י החדשים דכתר שפירושו נה"י שלמים שיכולים להגלות כלפי חוץ (עי' לעיל דף תק"ז ד"ה יכולים) ונה"י דכתר הללו עם האור דטפת הזווג הנמשך מא"ס ב"ה, יורדים ומתלבשים במוחין דאו"א.

ולפיכך האור הזה הנ"ל, המכונה טפת הזווג דחו"ב שבכתר, המלובש בנה"י דכתר,

שירדו למוחין דאו"א, נבחן לכללות כל האור המתפשט בכל ה"פ של הנקודים, כי כל המדרגות של הנקודים אינם אלא התמעטות מן אור הכללי הזה, כי הולך ומתמעט ממדרגה למדרגה עד שנעלם ומסתלק לשורשו, אלא כיון שאור העליון אינו פוסק, ע"כ הוא מוציא קומות חדשות בדרך התמעטותו, זו למטה מזו עד שמתעלם ועולה להמאציל, ע"ד שנתבאר בהסתלקות האורות דפרצופים הקודמים. הרי שאותו האור המלובש בנה"י דכתר, הוא כללות האור של כל הפרצופים כולם של הנקודים.

אמנם אחר שנה"י דכתר התלבשו למוחין באו"א, כבר יצאו לגמרי מבחי' כתר, ונחשבו על הכלים דאו"א ואור דאו"א. ותדע שקומה זו שיצאה בראשונה נבחנת לקומת כתר דאו"א, ומכונה כאן בדברי הרב בשם הסתכלות עינים של או"א זה בזה, כי ע"י נה"י דכתר שנתלבש בהם למוחין ונזדווגו פב"פ, נפקחו עיניהם והסתכלו זה בזה, שפירושו זווג דגדלות בקומת כתר דאו"א. והתפשטות הא' של קומת כתר ממעלה למטה הוא במלך הדעת, ומכאן ואילך התחיל הזדככות המסך דפרצוף או"א: כי אחר שנשבר מלך הדעת, נזדכך המסך מבחי"ד לבחי"ג ואז יצאה קומת חכמה דאו"א, ממטה למעלה, וממעלה למטה נתפשטו הע"ס דגוף שנתלבשו במלך החסד. וכשנשבר מלך החסד, נזדכך המסך מבחי"ג לבחי"ב ויצאה קומת הבינה של או"א ממטה למעלה, וממעלה למטה נתפשטו הע"ס דגוף, במלך הגבורה. וכשנשבר מלך הגבורה, נזדכך המסך מבחי"ב לבחי"א, ויצא בחינת הדעת דאו"א, דהיינו קומת ז"א, המכונה ג"כ, בחי' יסודות דאו"א. שיצא ממטה למעלה. והגוף שלו, נתפשט בשליש עליון דמלך הת"ת. ואחר שנשבר השליש עליון דמלך הת"ת. נזדכך המסך כולו, ועלה לשורשו לפה דנקודים, ונכלל שם בזווג דראש ויצא עליו קומה חדשה דבחי"ב, כי בחינה אחרונה נאבדת תמיד בעת ההזדככות, כנודע. וקומה זו נקראת ישסו"ת.

ומתחלה יצאו הטעמים שבו שהוא ראש וגוף דהתפשטות א' שהראש מכונה הסתכלות עיינין דישסו"ת זה בזה. וכבר ידעת שבחינה אחרונה דהתלבשות נשאר במסך אלא שאינה מתפשטת רק בכלי דכתר, הנקרא טעמים. ותדע, שהוא הנקרא הסתכלות עיינין הן באו"א, והן בישסו"ת, ובאו"א נבחן לבחי"ד דהתלבשות. ובישסו"ת נבחן לבחי"ג דהתלבשות, וההתפשטות ממעלה למטה בבחינת הטעמים דאו"א נקרא מלך הדעת. וההתפשטות ממעלה למטה דבחינת הטעמים דישסו"ת, נקרא ב"ש ת"ת התחתונים.

ואחר שנשבר מלך הת"ת נזדכך המסך מבחי"ג לבחי"ב, ויצאה בחינת ישסו"ת ממטה למעלה. והגוף שלהם נתפשט ממעלה למטה למלכי נ"ה. וכשנשברו מלכי נ"ה, נזדכך המסך מבחי"ב לבחי"א, ויצא הדעת דישסו"ת המכונה יסודות דישסו"ת, ממטה למעלה.

והגוף שלו נתפשט וירד אל מלך היסוד, וכשמת מלך היסוד, נזדכך המסך מבחי"א לבחינת כתר, ואז יצאה קומת המלכות ממטה למעלה, והגוף שלה נתפשט למלכות דנקודים. וכשנשבר כלי המלכות דנקודים, נזדכך המסך לגמרי, ועלה לשורשו בפה, ושוב נכלל שם בזווג דראש, אבל לא נשאר בו כי אם עביות דבחי"א, כי בחינה אחרונה שהיא בחי"ב נאבדה בדרך ההזדככות, ויצא עליו קומת ז"א, שהיא בחינת דעת, שענינו יתבאר לפנינו, ולקומה זו של הדעת אין לה התפשטות ממעלה למטה כמו שיתבאר להלן.

והנה נתבארו בקיצור כל המדרגות שיצאו בנקודים: שמדרגה א' היא או"א, על מסך דבחי"ד ובחי"ג יחד, שקומה הראשונה, הטעמים שבה נתפשטו במלך הדעת. והנקודות שבה הם ג' הקומות שנתפשטו, בזו למטה מזו בג' המלכים חסד, גבורה, וש"ע דת"ת. ואח"כ יצאה מדרגה הב' הנקראת ישסו"ת שהטעמים שלה, שיצאו על ב' הרשימות בחי"ג ובחי"ב, נתפשטו בב"ש ת"ת התחתונים, והנקודות שבה הן ג' הקומות שנתפשטו למטה זו מזו, בג'

המלכים: נו"ה, יסוד, ומלכות. ואחר כך יצאה מדרגה הג' הנקראת דעת, ואין לה אלא בחינת ממטה למעלה. כמ"ש. ותדע שאלו ג' המדרגות: חכמה, בינה, דעת, ה"ס נשמה רוח נפש.

פרק מא

הדעת ונכנס בכלי שלו העלה מ"ן והמשיך חסדים וגבורות באו"א: כבר נתבאר בדבור הסמוך, שהדעת הזה אין פירושו ספירה אחת של דעת, אלא, שהוא התפשטות הא' של הזווג דגדלות דאו"א דנקודים שהיא קומה שלימה של ע"ס, שיצאו על מסך דבחי"ד דהתלבשות ועביות דבחי"ג. שבחינת ממטה למעלה שלו, נקרא הסתכלות עייניין דאו"א זה בזה. שיש שם ע"ס בקומת כתר. ובחינת הטעמים דהיינו ההתפשטות ממעלה למטה הנקרא גוף, הוא נקרא מלך הדעת, שהרב מדבר כאן ממנו.

ואע"פ שאין כאן באו"א דנקודים אלא מסך דבחי"א, אמנם כבר נתבאר באורך בחלק ו' שע"י זווג דע"ב ס"ג ירדה ה"ת מעינים ובאה למקומה לפה, דהיינו למלכות דראש. שהוא משום שבע"ב נמצאת הה"ת במקומה. וע"כ כשנמשך שם הארת ע"ב, הורידה את הה"ת גם בנקודים למקום הפה, ושבו או"א לראש. ותדע כי כשהגיעה הה"ת שהיא בחי"ד למקומה, הנה נתקנה שם ג"כ במסך, כמו שהיא נמצאת בפרצוף ע"ב, שהוא בחי"ד דהתלבשות, ובחי"ג דעביות, כי אותה הארת הע"ב שהוריד אותה לפה, תיקן אותה ג"כ בהמסך שלו. ועל כן יצא עליה ע"ס בקומת כתר כנ"ל.

אמנם הרב כתב שלא המשיך הדעת במוחין דאו"א, אלא חסדים וגבורות לבד, ולפי הנ"ל היה צריך להמשיך ע"ס בקומת כתר וחכמה, כמו שנמשך בפרצוף ע"ב. ולהבין זה צריכים לידע ענין הזווג דפב"פ דאו"א על בוריו. והנה נתבאר לעיל בדברי באבא ואמא ג' מדרגות, עד הזווג דפנים בפנים: א' היא אחור באחור, דהיינו המצב דאו"א דנקודים בראשונה. ב' היא, פב"א, ג' היא פב"פ. והנך מוצא שבטרם שחוזרים או"א פב"פ, צריכים להיות מקודם במצב פב"א. וכבר ביארנו שם כי המצב הזה דפב"א בא ע"י הורדת ה"ת מעינים לפה, שאז שבים או"א לראש, ומשיג אבא בחינת הפנים שלו, אבל אמא עדיין נמצאת באחורים שלה, דהיינו בהמשכת אור דחסדים, כי היא בוחרת בחסדים יותר מבחכמה בסוד כי חפץ חסד הוא. (כמ"ש דף ת"ק ד"ה למעלה עש"ה) אלא אח"כ כשמגיע לה המ"ן דבחינת הזו"ן, אז מתעורר בה שורשה מאו"י, להשפיע לזו"ן אלו שעלו אליה, הארת החכמה, ואז מוכרחת להפסיק את האחורים שלה ולהזדווג עם אבא פב"פ, ומשפעת הארת חכמה להזו"ן (כנ"ל דף תק"א ד"ה המדרגה).

ובזה תבין למה הדעת אינו ממשיך אלא חסדים וגבורות לבד. כי אלו המ"ן שקבלו או"א מיסוד דא"ק הם בחינת הדעת המזווג לאו"א. שהוי' היא חסדים, והנקודה היא גבורות. שהן בחינות זו"ן כנ"ל, כי מטעם זה שהם זו"ן ומוכרחים להארת חכמה המה מזווגים לאו"א כנ"ל. וע"כ ה"ס הדעת דאו"א. וכיון שכל ענין החיוב שבינה מזדקק להמשיך הארת חכמה למ"ן אלו, הוא נמשך רק מקשר המקורי דאו"א, שבינה דאו"י ממשיכה הארת חכמה בחסדים, בעת אצילותה את זו"ן דאו"י, כנ"ל, לכן גם עתה אינה מקבלת מאבא מבחינת ג"ר שלו אלא מבחינת זו"ן שלו, שהם ממש הארת חכמה בחסדים, כמו הזו"ן דאו"י, שהוא השיעור שהמ"ן הללו עוררו אותה להמשיך מאבא. הרי שכל טפת הזווג דאו"א פב"פ, אינה יותר מבחי' חסדים וגבורות, שהם זו"ן בגדלות, שפירושו חסדים בהארת חכמה, אבל לא כלל מעצמות האור דחכמה ובינה. והבן וזכור זה, כי הוא מפתח המוחין כולם של הזו"ן.

ובזה תבין הה' קומות שיצאו כאן באו"א, ע"י הזדככות המסך, כי הן בחינות נרנח"י דחיה דזו"ן דנקודים. וכולם אינם יותר מבחינת חסדים וגבורות. ואפילו היחידה דחיה. כי נתבאר, שענין הזווג דפב"פ דאו"א, בא בב' מדרגות, שהן פב"א, ופב"פ: כי מתחלה מתתקן אבא בג"ר, שהוא ע"י הורדת ה"ת מעינים לפה, שבזה שבים או"א לראש, ותיקון זה עדיין אינו מועיל לאמא שתחזור פניה לאבא, שמכח האחורים שלה בסוד כי חפץ חסד, היא חפצה בחסדים יותר מבחכמה כנ"ל. וע"כ עומדים אז או"א פב"א, פנים דאבא באחורים דאמא. רק אח"כ כשמשגת מ"ן דיסוד א"ק, אז מחזרת פניה לאבא, לצורך תיקון

המ"ן בהארת חכמה כנ"ל. וכבר ידעת שאפילו עתה שמזדווגת עם אבא פנים בפנים, מ"מ אינה מקבלת ממנו יותר משיעור שמ"ן אלו צריכים אליו, גם ידעת שהזווג דהכאה שנעשה על ה"ת שירדה לפה, הוציא ע"ס בקומת כתר, שהוא אור יחידה דחכמה, כנ"ל. ולפיכך נבחן, שטפת הזווג, שהגיעה להמ"ן ע"י זווג פב"פ הזה, היא בחינת השיעור דזו"ן דיחידה, כיון שע"ס דאבא הן בקומת כתר, שהוא אור יחידה, וכיון שאמא אינה מקבלת מאבא אלא כשיעור הצריך לזו"ן שהם המ"ן שלה, הרי הארה זו שמקבלת היא זו"ן של יחידה דאבא. ותדע שכלפי זו"ן עצמו היא בחינת יחידה גמורה שלו, וזהו תכלית גדלו של הזו"ן.

והנה אותה הקומה שיצאה בזווג פב"פ דאו"א על המסך דבחי"ד שבפה, שהיא קומת זו"ן דיחידה, נבחנת לדעת דאו"א, להיותה הגורם העיקרי המזווג אותם. ואינו יותר מחסדים וגבורות: שז"א שבו ה"ס ה"ח, ונוקבא שבו ה"ס ה"ג. וכל זה הוא בחינת הראש, דהיינו בחינת ע"ס היוצאות מלמטה למעלה. ואח"כ הן יורדות ומתלבשות בגוף ממעלה למטה כנודע, דהיינו בכל אותו הכמות שהלבישו בהראש, וע"ס אלו שהתלבשו בגוף, הן הנקראות מלך הדעת. והיא התפשטות הראשונה של הנקודים. והיא בחינת הטעמים דהנקודים.

ואחר שנשבר מלך הדעת, נזדכך בחי"ד שבראש לבחי"ג, שפירושו שעלתה ה"ת ממקום הפה למקום החוטם, ויצא הזווג על המסך דבחי"ג, והמשיך קומת ע"ס עד החכמה, ונעלמה קומת כתר מאבא. וע"כ נקרא גופא דאבא. ונמצא ע"כ עתה, כשבינה מזדווגת עם אבא, היא ממשכת רק זו"ן דחכמה, כי בחינת ה"ח וה"ג, אינם מקבלים עתה אור היחידה מאבא, כנ"ל, כי כבר נעלם אור הכתר מאבא, אלא מקבלים קומת חיה, שהוא השיעור דזו"ן של החכמה. וע"כ נבחן, שה"ח וה"ג שהם המ"ן, וזו"ן ירדו עתה מבחינת ראש דאבא שהיא יחידה, לבחינת גוף דאבא שהוא חיה, והתפשטותם ממעלה למטה לבחינת גוף, נקרא מלך החסד, שהוא בחינת זו"ן דגדלות באור החיה.

וכשנשבר מלך החסד, נזדכך הבחי"ג שבראש לבחי"ב, שמלכות דראש עלתה אל האזן, ויצאו ע"ס בקומת בינה, ונעלמה קומת חכמה, ונבחן שה"ח וה"ג ירדו לבחינת גופא דאמא, שהיא קומת בינה והם מקבלים עתה רק שיעור של זו"ן דבינה, והתפשטות הע"ס ממעלה למטה מקומה זו, נקראת מלך הגבורה, שהוא בחינת זו"ן דגדלות בהארת נשמה. ועד"ז אחר שנשבר מלך הגבורה נזדכך המסך מבחי"ב לבחי"א, ויצאו ע"ס בקומת ז"א ממטה למעלה. שזה נבחן שה"ח וה"ג יצאו לבחינות יסודות דאו"א. וממעלה למטה לבחינת גוף, נתפשט במלך ת"ת בשליש עליון. והוא בחינת רוח נפש דז"א.

והנה נתבאר היטב איך שכל ה' הבחינות נרנח"י דנקודים אינם רק חסדים וגבורות לבד, ואפילו נשמה חיה יחידה שבהם. שאפילו דעת דאו"א אינו אלא חסדים וגבורות לבד. אלא ההארה שמקבל מכתר דאו"א היא יחידה וההארה שמקבל מחכמה דאו"א היא חיה והארה שמקבל מבינה דאו"א היא נשמה.

וזה אמרו "אחר שיצא אור הדעת ונכנס בכלי שלו העלה מ"ן, והמשיך חו"ג באו"א, כי הדעת הוא כלול מחו"ג" כלומר. כמו שדעת שבראש, דהיינו המ"ן שקבלו או"א מיסוד דא"ק, אין בו אלא חו"ג, משום שאמא לא המשיכה לו אלא בחינת הארה לבד מאבא, ע"ד ההארה שיש בזו"ן דאבא עצמו, מאור הכתר דאבא. כנ"ל. הנה גם ההתפשטות של קומת דעת זו לגוף הנקרא מלך הדעת, אין בו ג"כ יותר מחו"ג בהארת כתר דאבא, כי אין בגוף אלא מה שמתפשט אליו מראש. גם נתבאר, שזה מלך הדעת הוא התפשטות א' דעולם הנקודים הנקרא טעמים, שכל הקומות התחתונות ממנו כלולות בו, שאינן רק בחינת התמעטות מן הקומה שלו, כנ"ל. וזה אמרו "ועוד כי הזו' מלכים היו כלולים בו ולכן היה בו כח להוריד חו"ג וכו'". כי עיקר כללות החו"ג נמשכו ע"י המ"ן דיסוד א"ק, ובגללו חזרו או"א בזווג פב"פ כנ"ל, וע"כ אפילו אחר שנתפשט ממעלה למטה למקומו, לגוף, למלך הדעת, עדיין נבחן לגורם, שאו"א ימשיכו הזווג דפב"פ. כי אמא לא תוכל לחזור לבחינת האחורים שלה, כדי שלא תתבטל הארת החכמה שבו, וע"כ נחשב גם מלך הדעת לבחינת מ"ן וגורם, אל קיום והעמדת או"א פב"פ.

ועם כל זה, כשנשבר מלך הדעת ונזדכך הבחי"ד, לא נתבטל תכף כל הזווג פב"פ דאו"א, כי עדיין נשאר בהמסך העביות דבחי"ג, ונודע כי אור העליון מזדווג בהמסך גם בדרך הזדככותו בסדר המדרגה, שבזה מוציא שאר הקומות לג' המלכים חסד, גבורה, ש"ע דת"ת. וע"כ לא נתעלמה מאו"א כל בחינת פב"פ שלהם, אלא רק קומת הכתר לבד, המכונה הסתכלות עייניין דאו"א אבל נשאר בו עוד בחי' פב"פ דקומת חכמה, היוצאת על בחי"ג דהמסך, מה שאין שייך לקומת הדעת. וזה אמרו "ואמנם לפי שאין שאר המלכים מעלים מ"ן, לפי שעדיין היציאה לא היתה להם, אלא אל הדעת וכו', ולכן מה שהוריד הדעת, היה בחינת החו"ג בראש דאו"א, במקום הדעת הדומה אליו כמוהו". דהיינו כמבואר, שלא נתבטלה כל הבחינת פב"פ, אלא רק הקומה המיוחסת להדעת, הדומה אליו כמוהו, אבל הפב"פ המיוחס לשאר מלכים נשאר עדיין באו"א, כי המה עוד לא יצאו.

וזה אמרו "וכאשר נשבר כלי מלך זה הנקרא דעת אז גם הדעת דאו"א עלאין ירד למטה במקום הגוף דאו"א" כי העלם אור הכתר נבחן כלפי אבא כמו העלם בחינת הראש

שבו. וע"כ נבחן, שבחינת המ"ן העומדים בראשייהו דאו"א, שירדו לבחינת הגוף שלהם, כלומר לקומת חכמה בחוסר כתר. והוא משום שנזדכך המסך לבחי"ג שהוא מוציא רק קומת חכמה לבד. ומ"ש שהכלי נפל לבריאה יתבאר לקמן.

פרק מב

א **הששה אורות שהיו עמו נכנסו בכלי המלך הנקרא חסד**: היינו ע"י שנעשה הזווג על המסך שנזדכך לבחי' חכמה, וטפת הזווג דאו"א פב"פ של קומה זו, שירדה על המ"ן שבהם. נבחנת כשיעור הארת הזו"ן דחכמה דאבא, אשר כלפי הפרצוף דזו"ן עצמו נבחנת לבחינת חיה שלו, כנ"ל. והיא שנתפשטה במלך החסד. כנ"ל באורך.

וכבר נתבאר שהמסך מזדכך והולך ומתמעט ממדרגה למדרגה עד שמוציא עוד ששה מלכים, לבד מהחסד, שהם ב' קומות, עוד באו"א עלאין: בחי"ב ובחי"א. שהן מלכי גבורה וש"ע דת"ת וד' קומות בישסו"ת, שהן בחי"ג ובחי"ב ובחי"א ובחינת שורש, שהן ב"ש ת"ת, ונ"ה, ויסוד, ומלכות. וכל אלו הקומות היו נכללות בבחי"ג, שעליה יצאה קומת חכמה דאבא ומלך החסד, שהרי ממנו הולכים ומתמעטים, וע"כ אומר "הששה אורות שהיו עמו נכנסו בכלי המלך הנקרא חסד", כי כולם נכללים בו כמבואר.

ב **הסתכלות עיני או"א זה בזה**: כבר נתבאר, שהוא קומת כתר של אבא, הנקרא כן. והיא שנעלמת בסבת שבירת המלך הדעת, והזדככות בחי"ד הנמשכת מזה.

כי עיקר המסך מתגלה בגוף, כי בראש הוא רק בבחינת כח. ולא בפועל. וע"כ כשנשבר הכלי נמצא מתבטל בחינת המסך מאותה בחינת עביות, שהכלי הוא ממנה.

פרק מג

א **חסד המשיך ה"ח שיתפשטו בגופא דאבא כנודע וכשמת, ירד הוא בבריאה והה' אורות ירדו בגבורה במלך הג', ואז נפלו אחורים דאבא**: כי בשבירת מלך החסד נזדכך בחי"ג לבחי"ב, ונעלמה קומת חכמה, ויצאו ע"ס בקומת בינה כנ"ל. ונבחן ע"כ, כי חכמה הפכה פנים לאחורים. כי בחינת בינה, נחשבת לאחורים דחכמה, אע"פ שהוא הפנים של הבינה. וז"ש אבא החזיר אחוריו אל פני הבינה.

ב **אבא החזיר אחוריו אל פני הבינה אשר בחינה זו נקרא אחור בפנים כי פני הבינה נוכח אחורי החכמה עומדים**: כי הפנים דאמא ה"ס ה"ג, כמ"ש הרב להלן, והם מתמתקים ע"י אור דחסדים דאבא. כמ"ש ענין מדרגת אחור בפנים לעיל (דף ת"ק ד"ה למעלה, עש"ה) ואין להקשות על מה שהרב אומר שם (דף תק"ב אות כ"ה) שאין מדרגת אב"פ נוהג באו"א, כי שם המדובר בענין תיקון דאו"א בעולם אצילות, ואז אינם צריכים

לזה, כמ"ש באו"פ. וכאן המדובר בענין התמעטות האורות ועליתם למאציל ע"פ סדר המדרגה, וכאן אינו חשוב כלל אם המה נצרכים לזה, או לא. ופשוט הוא.

פרק מד

א **היסוד כולו הוא בחי' פנים ואין לו אחורים שירדו ממנו**: פירוש, כי נתבאר לעיל שלא נתבטל מאו"א אלא בחינת הכלים דאחורים, שהם כל מה שהגיע אליהם בסוד תוספות על עצם אצילותם, דהיינו בחינת הזווג דגדלות, שיצא בסבת ירידת ה"ת מעינים והמ"ן של יסוד דא"ק. אבל מה שהיה בהם מעצם אצילותם, דהיינו בחינת אב"א דאו"א שהיתה להם בראשונה. זה מכונה כלים דפנים. והם לא נתבטלו ולא ירדו. (דף תק"ט אות ל"א בדברי הרב).

גם נתבאר לעיל שאחר שנזדכך המסך מבחי"ב לבחי"א, אז נפלו החו"ג ליסודות דאו"א. כי אז יצאה קומת ע"ס דז"א, ע"ש. והנה קומה זו דבחי"א שיצאה באו"א, היא כולה פנים כלומר, שנכללה בבחי' אב"א דאו"א שהיתה להם בראשונה "ואין בו אחורים שירדו ממנו", כי אין בו מבחינת זווג דגדלות כלום, דהיינו מאותיות בד"ק חי"ה שהן בחינת אחורים דאו"א, כמ"ש שם עש"ה.

ב **אחורים הנחזרים נגד פני הנקבה אבל אחוריו אינם דבוקים עמה**: פירוש. כי כל שלא יצא מבחינת אב"א, שהיה להם בראשונה נחשב לבחינת אחורים הנחזרים נגד פני הנקבה, כי אין אחוריהם דבוקים זה בזה, כמו בראשונה שהיו אחוריהם דבוקים אב"א. וע"כ נחשבים לבחינת גדלות ותוספות מבחינות האותיות בד"ק חי"ה היורדות מראש דאו"א. שזה כולל כל ג' המדרגות שלמעלה מאב"א, שהן: אחור בפנים, ופנים באחור ופב"פ. ורק המדרגה הראשונה דאב"א, שאחוריהם דבוקים זה בזה, ששניהם משמשים בכותל אחד, היא לבדה נחשבת לבחינת כלים דפנים, שנשארו באו"א ולא נתבטלו. ומזה נשמע, שגם בחי"ב, שהוא קומת בינה. שנמשך ממנה מלך הגבורה, גם קומה זו נחשבת לאחורים, וגם היא נתבטלה, אע"פ שבבחינה זו נמצאים או"א אחור בפנים. אבל יסודות דאו"א שהם בחי"א, המה נחשבים לאב"א, ואינם באים בחשבון הביטול דאחורים דאו"א, שהרי עוד בטרם שמלך מלך הד' כבר היו או"א אב"א, כמ"ש הרב לקמן.

ג **גבורה והמשיך התפשטות הה"ג באמא עלאה**: כי פנים דבחי"ב, ה"ס ה"ג, כי אמא כולה גבורות בערך אבא וע"כ הם עומדים עתה אחור בפנים, שענינו כבר נתבאר לעיל באורך (דף ת"ק ד"ה למעלה) ומשם תדענו.

פרק מה

א **ת"ת ובהגיע האור לשליש עליון שלו שהוא עד החזה, אז המשיך כללות ה"ח ביסוד אבא וכללות ה"ג ביסוד אמא**: כמ"ש לעיל, שבהזדכך המסך דבחי"ב, לאחר שבירת הכלי דמלך הגבורה, לבחינה א', שהיא קומת ז"א. אז נתגלה כללות ה"ח וה"ג ביסודות דאו"א. ומלמעלה למטה הגיע האור למלך הד' שהוא שליש עליון דת"ת עד החזה.

ויש אמנם להבין ענין כללות ה"ח וה"ג אלו שביסוד דאבא ואמא, מה פירושם. והענין תבין, במה שאיתא בזוהר, אמא עד הוד אתפשטותה, אבל יסוד אין לה. והענין כי כבר כתב הרב בחלק ה' (דף שט"ו אות ל"ג) בענין מטי ולא מטי, כי בהתפשטות ב' בא אור חכמה בכלי דכתר, ואור בינה בכלי דחכמה, עד שאור המלכות בכלי היסוד, ומלכות נשארה בלי אור. ונמצא כי המסך דבחי"א שהוציא קומת אור החסדים, נתפשט רק עד הוד, ושם נזדכך לבחינת השורש, ויצאה עליו קומת מלכות, ואור המלכות הזה, נתלבש בכלי היסוד. כמ"ש בארוכה שם באו"פ (דף של"ו ד"ה חזר) ועי' שם כי אי אפשר להביא כאן האריכות הזו ונמצא אשר אור היסוד הוא בחי' חכמה בחוסר חסדים. כי כל הו"ק יצאו שם ע"י אמא בהארת חכמה בחסדים, ואחר שנזדכך המסך דבחי"א, נשארה הארת חכמה לבד בלי שום חסדים. וז"ס אמא עד הוד אתפשטותה, כי כל בחינת אמא היא רק אור דחסדים, ומאחר שנעלמו החסדים הרי אין לה עוד שום התפשטות להאיר בכלי דיסוד. אבל אבא שה"ס אור החכמה, נמצא שמאיר עוד ביסוד. וז"ס יסוד אבא אריך וצר. כי הוא נתפשט יותר מאמא, כי אמא כבר נפסקה כל הארתה בהוד, אבל אבא מאיר עוד ליסוד. שהוא אור המלכות, כנ"ל.

והנה הארת אבא הזאת אשר בכלי דיסוד, נבחנת לבחי' ה"ג, כמ"ש שם באו"פ. והוא משום חסרון החסדים אשר שם. כי ע"כ יסוד אבא הוא צר, מתוקף הגבורות של הסיתום מחסדים. ולפי"ז תבין אשר אחר שנזדכך המסך מבחי"ב לבחי"א, שפירושו שה"ת עלה שוב בעינים, שהן בחי"א דראש, הנה אז שוב נכללה הבינה במלכות, וע"כ שוב נכללו בה ה"ג דאור המלכות אשר בכלי דהיסוד. כנ"ל (דף ת"ק ד"ה למעלה) וזה אמרו "שהמשיך כללות ה"ח ביסוד דאבא וה"ג ביסוד דאמא, דהיינו מחמת עלית ה"ת בעינים, שחזרו שוב אב"א, וחסדים דאבא הם חסרי ג"ר, מחמת ה"ת שבעינים, שז"ס כללות ה"ח שביסוד דאבא. ואמא נכללה מאור מלכות שבכלי דיסוד, שהוא הארת חכמה בלי חסדים.

ומה שנקראים כללות ה"ח וה"ג, ולא ה"ח וה"ג בסתם. הוא כי נודע ששורש הכל הם ה' בחינות הנודעות כח"ב זו"ן. אמנם הן נבחנות בג' אופנים שרשיים: שהם בערך ראש תוך סוף, כי ה' הבחינות מצד אור החכמה בעצם, נקראות כח"ב זו"ן. וה' הבחינות מצד

אור דחסדים, בהארת חכמה, נקראות חג"ת נצח והוד. ובחינת אור דהארת חכמה בלי חסדים, נקראת ה"ג סתם. ובחינת חסדים חסרי ג"ר, או בחינות גבורות שהם מוגנות באחורים דאמא, אבל בעצם הן חסרי ג"ר, כמו כאן שה"ת היא בעינים למעלה מבינה, נבחנות ג"כ לכללות ה"ח או כללות ה"ג וזכור זה.

ועדיין יש להבין ענין התחלקות הכלי דת"ת לב' חצאים, שלא מצאנו זה בשום ספירה. והענין הוא, כי נודע, שג' הכלים: חסד גבורה ת"ת, הם בחי' ג"ר: כתר, חכמה, בינה, אלא להיותם בחינות אור דחסדים, נקראים חג"ת, אשר לפי זה נמצא, שכלי דת"ת הוא בחינת בינה. והנה ספירת הבינה, נבחנת לב' בחינות, א' נקרא בינה עלאה, וב' נקראת תבונה. וטעם התחלקותה הוא, כי נתבאר לעיל (תק"ז ד"ה יכולים) אשר בינה דאור ישר היא אור דחסדים בלי חכמה כלל, ואדרבה שדוחית חכמה מחמת שחפצה יותר בחסדים, בסוד כי חפץ חסד הוא. עש"ה. אמנם בשעה שהאצילה לזו"ן דאו"י, חזרה פב"פ עם חכמה, כדי להמשיך הארת חכמה, אל זו"ן דאו"י. עש"ה. הרי שיש ב' מצבים אל הבינה דאו"י. א' מטרם שהאצילה לזו"ן, אשר אז היא באור דחסדים ואחוריה לחכמה. וב' לאחר שהאצילה לזו"ן, כי אז כבר היא בבחינת פב"פ עם חכמה, כדי להמשיך הארת חכמה לבניה שהם זו"ן. ולפיכך ב' מצבים אלו, מחלקים את בינה דאו"י לשתי בחינות נבדלות זו מזו, הראשונה נקראת בינה, או אמא עלאה, והשניה נקראת תבונה.

עתה תבין היטב דבר התחלקות הת"ת על ב' חצאים על החזה. כי הוא ממש ענין התחלקות הבינה: כי מחזה ולמעלה, הוא בחינת אמא עלאה, אשר אחוריה לחכמה, ובוחרת חסדים, כנ"ל, בסוד כי חפץ הוא. ומחזה ולמטה הוא בבחינת התבונה, שפניה לחכמה, ויש לה הארת חכמה, כנ"ל.

וזה אמרו, ובהגיע האור לשליש עליון שלו שהוא עד החזה וכו'. כי אחר שחזרו או"א אב"א, והזווג נעשה על המסך שעלה לאור העינים, והוציא קומה דבחי"א, המוגנת באחורים של אמא הדוחים חכמה, כנ"ל, הנה האור של הקומה הזו, שנתפשט ממעלה למטה להגוף, אל הכלי דת"ת, לא היה יכול להתפשט שם יותר, רק עד שליש עליון של הת"ת, דהיינו עד החזה, ששם הוא חלק הת"ת הנמשך מן אמא עלאה, בבחינת אור דחסדים, ובאחורים על החכמה, אבל בחלק הת"ת שמחזה ולמטה, הנה שם בחינת התבונה, הממשכת הארת חכמה בשביל זו"ן, כנ"ל. וע"כ אין אור אחורים דאמא עלאה יכול לבא ולהתפשט שם, שכבר נפסק בחזה.

ב **הגיע האור לב' שלישי תחתונים דת"ת, אז נגמרו כל אחורי או"א עילאין לירד**: כלומר שכבר נפסק כל הארת הפרצוף של או"א עלאין, ואינם יכולים להאיר מחזה ולמטה,

אפילו האורות אב"א שלהם, כי נפסקים על החזה, כנ"ל, בדיבור הסמוך.
והנה נתבאר, אשר האור של ספירת החסד, כולו הוא בחינת גופא דאבא. והאור דספירת הגבורה, הוא בחינת גופא דאמא. והאור דשליש עליון של ת"ת הוא בחינת יסודות דאו"א. ותדע שענין המשכת ב' גופות דא"א למקום ג' הספירות הללו, הוא בדיוק גמור, כי שם מקומם לפי היחס של הכלים. כי ידעת, שג' הכלים חסד גבורה ת"ת הם בחינת כח"ב דחסדים. גם ידעת שכל קומת הגדלות דנקודים נמשכת ע"י זווג דע"ב ס"ג, והיא נחשבת לקומת ע"ב, כנ"ל (דף תקי"ז ד"ה ואע"פ) ונודע אשר בע"ב מתלבש אור החכמה בכלי דכתר, ואור הבינה בכלי דחכמה, ואור ז"א בכלי דבינה. לכן גם כאן התלבש גופא דאבא שהוא אור החכמה בכלי דחסד, שהוא בחינת כתר דחסדים, וגופא דאמא, שהוא אור הבינה, בכלי דגבורה, שהוא בחינת חכמה דחסדים. וגופא דיסודות או"א, שהוא קומת ז"א, התלבשה בש"ע דת"ת, שהוא בחינת אמא עלאה דחסדים. ולא יכול להתפשט לב"ש התחתונים דת"ת, כי שם בחינת התבונה דחסדים, וע"כ נפסק על החזה כנ"ל. הרי שכל אור בא בדיוק מתאים אל הכלי שלו, שבה' הבחינות דאור דחסדים והבן היטב.
וזה אמרו, וכבר ביארנו זה הציור, כי דעת כולל רישא דאו"א, והחסד הוא גופא דאבא, והגבורה הוא גופא דאמא, ושליש ת"ת עליון הוא היסוד דאו"א, דהיינו כמו שנתבאר, שג' הכלים חג"ת, הם בחינת ג"ר, של ה' הבחינות שבחסדים, וע"כ המה המקבלים מאו"א עלאין גם כן, והכלי דת"ת, רק שליש העליון שלו שייך לג"ר, כי מחזה ולמטה כבר הוא בחינת תבונה. כנ"ל.

ג **והמשיך החו"ג ברישייהו דישסו"ת, כי שם הוא מקום ראשם יחד**: כי נזדכך המסך גם מבחי"א לבחינת שורש ולבחינת המסך של ראש, ואז נכלל שם בזווג של ראש, ע"ד שנתבאר בפרצופים הקודמים (כמ"ש בהסתכלות פנימית דף תנ"ה אות ט"ז ע"ש) וחזר העביות על המסך, חוץ מבחינה אחרונה שבו שהיא בחי"ג, שלא נשאר ממנה כי אם בחינת התלבשות לבד, (כמ"ש שם באות י"ד). וע"כ לא נשאר בו אם בחי"ב עם בחי"ג דהתלבשות, שהם זכר ונקבה, ויצא עליהם ב' קומות שהן: קומת חכמה דזכר, וקומת בינה דנקבה, ועיקר הקומה, הוא מדת הנקבה, שהיא בחי"ב כמ"ש שם, כי בחינת חכמה אין לה עביות שתוכל להתפשט ממעלה למטה. וקומה זו נקראת ישסו"ת. והיא בן ותחתון לאו"א עלאין.
וזה אמרו והמשיך החו"ג בראשייהו דישסו"ת" כי יצא שם על המסך ממטה למעלה קומה דבחי"ב, בפה דראש דאו"א, וכשהוכרה העביות דגוף שבמסך, נבחן שירד למקום הגוף של או"א, דהיינו במקום החזה של הגוף. והוציא ע"ס דראש מחזה ולמעלה עד הפה

דאו"א, ומחזה ולמטה יצאו הע"ס דגוף שלהם, דהיינו במקום ב"ש הת"ת התחתונים. וזה אמרו "כי שם הוא מקום ראשם יחד" דהיינו ממקום החזה עד הפה הוא מקום ראשם. דהיינו כמו שנתבאר בפרצופים הקודמים. (עי' דף תנ"ד בהסתכלות פנימית בכל י"ד הפעולות דלידת פרצוף, שאי אפשר להביא כאן כל האריכות אשר שם).

ותזכור מה שבארנו לעיל, בענין ההפרש מבין או"א לישסו"ת, שהוא עוד מצד הבינה דאור ישר. שהיא מתחלקת לב' בחינות: א' מטרם שהאצילה את זו"ן דאו"י, שאז היא רק חסדים, בלי חכמה, וב', אחר שהאצילה את זו"ן דאו"י, שאז היא פב"פ עם חכמה, כי צריכה להמשיך הארת חכמה בשביל זו"ן. וע"כ נבחנות ע"ס דבינה, שמתחלקות לג"ר וז"ת שכח"ב שלה הם בחינת מחצית הבינה העליונה, מבחינות חסדים בלי חכמה. וזו"ן שלה נחשבים למחצית הבינה התחתונה, שהיא בהארת חכמה. באופן שישסו"ת שהם בחינת מחצית הבינה התחתונה, נחשבת לז"ת של הבינה, כלומר לבחינת זו"ן שלה. והם אינם יכולים להיות בלי חכמה, כי כל עיקרם היא הארת חכמה, כנ"ל אצל זו"ן (דף תקי"ג ד"ה מ"ן) וע"כ נחשבים רק הישסו"ת שהם הראש של זו"ן, כי משעה שבינה המשיכה את הארת חכמה בשביל זו"ן, הנה נחשבת לבחינת תבונה, כנ"ל. ולא לבחינת אמא עלאה, כי אמא עלאה נבחנת רק מטרם שהוציאה לזו"ן. וזכור היטב את ההפרש הזה של בינה ותבונה ממקורם. כי תצטרך לכל המקומות.

ואין להקשות, הרי כאן היו או"א עלאין לראש אל זו"ן, כי גוף שלהם התלבש בחג"ת דז"א, כנ"ל. והענין הוא, כי באמת או"א עם ישסו"ת נחשבים לפרצוף אחד ג"ר וז"ת, כנ"ל. וענין התחלקותם בא ע"י עלית ה"ת לעינים, וע"כ כיון שע"י הזווג פנים באחור, ירדה ה"ת מעינים כנ"ל. ע"כ נתחברו שניהם לפרצוף אחד, ע"כ, ע"י המ"ן שקבלו או"א מיסוד א"ק שבו פב"פ כנ"ל. ולפיכך קבלה גם אמא עלאה הארת חכמה, לתוך ז"ת שלה שנחשבת עתה ג"כ בחינת אמא עלאה. אבל עתה אחר שהמסך שב ונזדכך לבחי"א, וחזרה ה"ת לעינים כנ"ל, הרי שוב נתחלקו או"א וישסו"ת לב' פרצופים, ועתה שוב נבחנת אמא עלאה לבחינת חסדים בלי חכמה, דהיינו רק בחינת אב"א, כנ"ל. וענין הארת חכמה לא שייך אליה אלא אל הז"ת שנעשו עתה פרצוף נבדל, שהוא, ישסו"ת כנ"ל. ומכאן ואילך נחשבים רק הישסו"ת לראש אל הזו"ן, ולא או"א עלאין. ותשכיל ותראה שאפילו בעת היותם בפרצוף אחד, בטרם שעלתה ה"ת לעינים, שאו"א עלאין היו עוד לראש זו"ן, מכל מקום, לא השפיעו אלא לחג"ת דז"א, שהם באמת מצד הכלים ביחס כח"ב דחסדים, ולא עצם זו"ן, כי עצם זו"ן מצד החסדים, הם נצח והוד, כי נצח הוא ז"א, והוד הוא מלכות, כנ"ל ולכן לא יכלו לקבל רק מראש של ישסו"ת. באופן שג"ר דאו"א

דהיינו או"א עלאין בצירוף הז"ת בפרצוף אחד, השפיעו לג"ר דחסדים. וז"ת דאו"א, אחר שנחלקו מהם והיו לפרצוף נבדל בשם ישסו"ת, השפיעו לז"ת דחסדים שהם נ"ה, שהם זו"ן דחסדים, כמבואר.

ד **ירדו החסדים מרישא דיש"ס וגבורות מרישא דתבונה עד למטה בגופא**: כי אחר שמת הכלי דת"ת שמחזה ולמטה, הנה נזדכך המסך דבחי"ג הכלול מן הנקבה, ואז נעלם קומת חכמה שבהם, וירדו ה"ח וה"ג מראשייהו דישסו"ת לבחינת גוף דישסו"ת, כלומר, שנעשה הזווג על שירים דעביות הנשאר בהמסך, שהוא בחי"ב, המוציא קומת בינה, הנחשבת לבחינת גוף, כלפי קומת חכמה. אמנם אין הכוונה לבחינת גוף ממש שהוא ממעלה למטה, כי כל ישסו"ת הם בחינת ראש, דהיינו בחינת ממטה למעלה. והגוף שלהם הם תנהי"מ, של הנקודים כמ"ש הרב כאן.

ה **נגרע מהם בחינה דהסתכלות עיניהן זה בזה**: כבר נתבאר לעיל, כי הקומה של התכללות הנקבה בזכר, שהיא כאן קומת בחי"ג דהתלבשות, נקראת הסתכלות עיינין זה בזה, שהוא ענין התכללות זה בזה. וקומת חכמה זו לא נתפשטה רק בכלי דת"ת מחזה שלו ולמטה. כנ"ל. והוא מטעם כי כלי דת"ת הוא בחינת בינה דחסדים, ונחשב עוד לבחי' ג"ר מבחינת הכלים דחסדים, וע"כ האור הגדול דישסו"ת התלבש רק בו, ולא בהכלים דנו"ה שהם אפילו מצד החסדים ג"כ בחינת ז"ת, שהם זו"ן דחסדים כנ"ל. וזה ידעת שהאור הנמשך לפרצוף מתלבש תמיד בכלי היותר זך, הדומה לו ביותר בהשתוות הצורה.

פרק מו

א **הנצח והמשיך ה"ח בגופא דיש"ס**: כמ"ש לעיל אצל או"א, שמ"ן של זו"ן אינם ממשיכים אלא חו"ג ע"ש, וכן כאן, כי אותם המ"ן שהיו באו"א עלאין ירדו אח"כ לבחינת הזווג דישסו"ת. וכבר נתבאר שבחינת ע"ס דגוף המתפשטות מגופא דישראל סבא, באות במלך הנצח.

ב **שניהן מלך אחד בלבד**: כי שניהם יצאו מבחינת גופא דישסו"ת, דהיינו ממסך דבחי"ב. כנ"ל. וע"כ הם קומה אחת ומלך אחד.

ג **ירדו גם אחורים דתבונה וחזרו יש"ס ותבונה אב"א**: כי כשמתו מלכי נו"ה, נזדכך המסך מבחי"ב לבחי"א וחזרה ה"ת בעינים, ואז חזרו אב"א דהיינו לבחינות אחורים דאמא עלאה כדי להגן על החסרון ג"ר שבהם, כנ"ל.

פרק מז

יסוד והמשיך כללות ה"ג וכו' אח"כ מלך מלך הז' שהיא המלכות: כי כשנעשה הזווג בבחי"א, נתפשט הגוף שלהם בכלי דיסוד, והמשיך כללות ה"ח וה"ג ביסודות דישסו"ת, ע"ד שנתבאר לעיל באו"א. ואחר שמת מלך היסוד, נזדכך המסך לבחינת שורש, ואז יצאה קומת מלכות בישסו"ת, ומלמעלה למטה ירד האור לכלי מלכות שהוא מלך הז'.

פרק מח

מלכות דתבונה היא ממש מלכות בערך כללות בינה ותבונה יחד וכו', **אבל המלכות דבינה היא גופא של כללות**: פירוש, כי אמא עלאה ותבונה, הם באמת בחינת ע"ס מיחס דבינה דאור ישר, שאמא עלאה היא ג"ר, והתבונה היא ז"ת. אלא שנחלקו מכח עלית ה"ת בעינים. כנ"ל באורך. וע"כ מלכות דתבונה היא מלכות של שניהם של אמא ושל תבונה יחד. אבל מלכות דאו"א עלאין "היא בחינת גופא של כללות, והוא מקום החזה של הת"ת של כללות הפרצוף יחד דבינה ותבונה, ואינה מלכות ממש" כלומר אח"כ באצילות מלבשת תבונה מחזה ולמטה דאמא עלאה, ונמצא מקום החזה בחינת גופא דכללות שניהם ואינה מלכות.

ולפי המתבאר לעיל תבין הענין היטב. כי נתבאר שאמא עלאה עד הוד אתפשטותה. אבל יסוד אין לה, כמש"ל (דף תקכ"ב ד"ה ת"ת) שהוא מטעם כי שם נפסקו החסדים ואין שם אלא מהארת חכמה בלי חסדים, שאין זה מבחינת אמא לגמרי, להיותה להיפך בחינת חסדים בלי חכמה. וע"כ לא נמשכו או"א עלאין רק עד הזווג של המסך דבחי"א, שיש עוד שם עכ"פ אור דחסדים, אבל אחר שנזדכך המסך של בחי"א, כבר נפסק הארתם לגמרי. כי אין לה שום התפשטות בלי חסדים, ולא יכלה קומת מלכות לצאת אצל או"א עלאין. רק אצל ישסו"ת, אחר שנבדל לפרצוף מיוחד, יכלה קומת מלכות לצאת בלי הארת חסדים. כמבואר.

פרק מט

א **כאשר יצאו שם שאר האורות הנשארים כדי לכנוס בכלי שלהם היו מלובשים באלו אחורים שנפלו**: כבר נתבאר ענין אחורים אלו של או"א, שהם כל בחינות הגדלות שהיו באו"א מבחינת פב"א ומבחינת פב"פ, כל זה ירד מבחינת ראש, ונעשו לבחינות חג"ת חסרי ראש. והוא מטעם, שהבחינה ממעלה למטה שלהם, שהוא הגוף, שהם ד' המלכים: דעת חג"ת, עד שליש עליון דת"ת, נשברו ונפלו לבי"ע, ומשום זה נפגמו גם המ"ן ששמשו בראש, ונפלו עם אורותיהם, ואבדו הארת חכמה שבהם וקבלו בחינות חג"ת חסרי ראש, אלא שלא ירדו משום זה לחוץ מאצילות, כמו הכלים דז"ת, משום

שאחוריהם דאו"א הנשארים עוד למעלה מבחינות אב"א, דהיינו ממה שהיו להם בטרם הגדלות, שכל זה נשאר בכל שלימותו, כנודע. וע"כ גם בחינות הגדלות דאו"א שנפלו לחג"ת, היו מוגנות ג"כ באותם האחורים מאב"א דראש. אלא יש חילוק גדול מבחינת או"א אב"א שנשארו בראש, כי אותם שנשארו בראש, לא נצטמצמו מחמת ה"ת שבעינים מעולם. אבל אלו הבחינות דגדלות, הנה המה כבר המשיכו הארת חכמה, וחזרה ונסתלקה מהם מחמת עלית ה"ת בעינים, אלא שקבלו התיקון של אחורים דראש, אחר שסבלו קלקול. וע"כ המה בחינת מקבלים מראש, ונחשבים לגוף.

ועם כל זה נבחנים אחוריים אלו שנפלו לחג"ת, והיו לבחינות כלים חדשים מתוקנים בתיקון קוים כמו או"א של ראש. והוא בכח קבלתם מהראש, כנ"ל. כי האחורים דאמא מתקן אותם בתיקון קוין, ומקשר אותם בקשר אחד: שפירושו, כי קו האמצעי הנמשך באור חסדים מבינה עלאה, מיחד הימין והשמאל, ומכריע אותם גם בהארת ג"ר שלה. ומתיחדים כל הג' הקוין בהשפעת אור דחסדים, כי גם העליונים מקבלים שלימותם על ידיהם. וצריך שתזכור כאן כי העליונים הם חסד וגבורה, שהם בערך חכמה ובינה. ות"ת ה"ס התחתון, המקבל אור דחסדים מבינה עלאה, שבלבוש האחורים שלה יש בהם בחינת ג"ר, כנ"ל. וע"כ משתלמים גם החסד וגבורה, הצריכים להארת ג"ר. והבן היטב. ונתבאר לעיל אשר ראש דישסו"ת מלביש מחזה דנקודים עד הפה דאו"א, דנקודים. הרי, שראש דישסו"ת, מלביש על האחורים אלו דאו"א, שזה דומה בערך לאו"א דאצילות המלבישים על חג"ת דא"א דאצילות, שחג"ת אלו משפיעים לאו"א דאצילות כל שלימותם כנודע. כן כאן, נעשו האחורים דאו"א, שנפלו לחג"ת, לפנימיות לראש דישסו"ת, שמהם יונק את שלימותו.

וזה אמרו "כאשר יצאו שם שאר האורות הנשארים כדי לכנוס בכלי שלהם, היו מלובשים באלו אחורים שנפלו, והיו יוצאים מלכים אחרונים מלובשים באחורי או"א" כי האורות דראש דישסו"ת עצמם היו מלובשים באחורים האלו, כי הם מלבישים אותם בפנימיותם, כנ"ל, וע"כ, גם הגופים שלהם שהם ד' המלכים תנהי"מ, מלובשים ג"כ באלו האחורים דאו"א.

וצריך שתדע כי יש מרחק גדול בין האחורים דאו"א שנפלו, לבין הראש דישסו"ת, כי האחורים אלו הם באים מבחינת ראש דאו"א, אלא מטעם הפגם דשביה"כ ירדו לחג"ת, ואע"פ שהאורות יצאו על המסך דנה"י דא"ק שהם בחינות זו"ן, מ"מ אין המ"ן פועלים כלום בהראש, בהיותם שם בבחינת ממטה למעלה, וע"כ האורות דגדלות האלו שיצאו על המ"ן, נחשבים לבחינת או"א ואינם כלולים מעצמות ה"ת. אבל ראש דישסו"ת,

כיון שבא ממסך דגוף הנקודים דהיינו ממסך דחזה, שהמה הכלים והאורות שנתפשטו מהמ"ן דנה"י דא"ק ממעלה למטה, הרי ה"ת מעורבת בהם בעצם, וע"כ ישסו"ת אלו, היו מלבישים החג"ת דנקודים בעצמם, אלו לא נשברו. וא"כ נמצאים עתה אותם ישסו"ת מרויחים הרבה, שהמה מלבישים על אחוריים דאמא, והם באמת מדרגה גבוה מהם, אלא מסבת נפילתם, היה אפשר לישסו"ת להלביש אותם. כמבואר.

ב **נשאר להם תמיד עד שיכלו כל הבירורים לצאת עד לע"ל ב"ב**: כלומר, שאלו האחורים נעשים תמיד, בחינות לבושי מוחין, לאורות של זו"ן, אשר באמצעותם אפשר לז"א להשיג כל מדרגותיו, ונשמר בהם. ולולא היה לו אלו הלבושים, לא היה ז"א יכול להשיג שום מוחין. כמ"ש במקומו. ולפיכך הוא צריך להם עד לע"ל, דהיינו עד שיספיק להשיג כל המדרגות שלו, שהוא בגמר התיקון.

ג **העלאת מ"ן וכו' מסוד אלו האחורים דאו"א שירדו שם וכו'**: כבר נתבאר לעיל ענין העלאת מ"ן שאין או"א מזדווגים פב"פ זולת על ידי העלאת מ"ן (כמש"ל דף תק"א ד"ה המדרגה) כי להיות אמא עלאה באחורים אל אבא, בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינה פוסקת אחוריה זולת בהעלאת מ"ן דזו"ן שמעוררים אותה, להשפיע להם הארת חכמה, ובשבילם פוסקת אחוריה, וחוזרת פב"פ עם אבא עש"ה. ומתוך שאחורים אלו שנפלו מאו"א, כבר היו בהם הארת חכמה של זו"ן, שכבר היו בחינת יחידה חיה נשמה בשביל זו"ן (כנ"ל דף תקי"ח ד"ה כי נתבאר) עש"ה. ע"כ כשזו"ן עולה למ"ן, הוא חוזר ומברר בירורים מן נשמה חיה יחידה אשר באחורים הללו, ומעלה אותם למ"ן בשבילו לאו"א. כי כשמעלה בירורים דנשמה למ"ן, דהיינו מאותו חלק האחורים, שכבר שמשו שם באו"א בבחינת קומת בינה, נמצא גורם לאו"א זווג פב"פ דנשמה. וכשמעלה מבירורים דחיה, דהיינו מאותו חלק האחורים שכבר שמשו שם באו"א בבחינת קומת חכמה, נמצא גורם החזרת פב"פ לאו"א בבחינת חיה, וכן לצורך יחידה, הוא מעלה מהם בירורים דיחידה. והבן.

פרק נ

א **האורות שמחזה ולמטה באים מכוסים**: כלומר, שבחינת ג"ר שבהם מכוסים באחורים דאמא. וצריך שתדע כאן, כי התיקון השלם דזו"ן, הוא, אשר הג"ר שלהם יהיו מכוסים באחורים דאמא, והז"ת שלהם יהיו מגולים. כי אז ע"ס שלהם מתוקנות דוגמת ע"ס דבינה דאו"י: כי בינה דאו"י כלולה ג"כ מע"ס, מכתר וחכמה העליונים לה, גם מז"ת שלמטה ממנה, שהן בחינות זו"ן שלה, המכונים תבונה, כנ"ל. (דף תקכ"ג ד"ה ועדיין עש"ה) ונתבאר שם, שמעת שבינה התחילה להמשיך הארת חכמה בשביל זו"ן, כבר

נבחנת לתבונה, ולז"ת שלה, שפירושם, השורשים שנשארו בבינה, שהניחו אצלה ז"ת אחר צאתן למקומן. אבל בינה עצמה נבחנת כמות שהיא בתחילת אצילותה, דהיינו באור דחסדים ואחוריה לחכמה, ע"ש. הרי, שג"ר דבינה מכוסים עם האחורים שלה, ורק ז"ת שלה נתגלו בהארת חכמה. ולפיכך גם ז"א בעת שהוא מתוקן כמותה, שג"ר שלו מכוסים באחורים דבינה, וז"ת שלו מגולים בהארת חכמה, הוא נמצא אז בתיקון שלם. וזה אמרו "שאלו האורות שמחזה ולמטה באים מכוסים, כי התעלמות האור וכיסויו הוא מציאת תיקונו" דהיינו כנ"ל, שמתוך שראש דתבונה כבר מלביש על האחורים דאבא ואמא עלאין המתוקנים בתיקון קוים, כנ"ל (דף תקכ"ח ד"ה ועם) עש"ה. אשר ע"כ, האורות דתנהי"מ שנתפשטו מהם, שבכל אחד מהם יש ע"ס כנודע, הנה ג"ר שלהם היו מכוסים באחורים דאמא, ובחינת הארת חכמה היתה רק בז"ת שלהם. שזה דומה לע"ס דז"א בעת תיקונו, כנ"ל. וז"ש "כי התעלמות האור וכיסויו הוא מציאת תיקונו, כי כן עולה התיקון גם בז"א דאצילות כנ"ל. משא"כ האורות דחג"ת, שלא היה להם שום תיקון מאחורים דאמא, אלא כל ע"ס שלהן היו מגולות ואפילו ג"ר שבכל אחד, ע"כ היו שבירתן קשה יותר מנה"י.

ב **בעת התיקון פרצופו בא להיפך**: כי בתיקון הוא נמצא, אשר חג"ת שלו מתוקנים באחורים דאמא, שהוא המסך דיסוד אמא, המלובש בת"ת שלו עד החזה. ומחזה ולמטה מתגלה בו הארת חכמה בחסדים, דהיינו כנ"ל, שג"ר שלו שהן חג"ת מכוסים במסך ונה"י שהם ז"ת דז"א, החסדים מגולים שזה בהיפך מז"א דנקודים, שחג"ת שלו היו מגולים לגמרי, כנ"ל בדיבור הסמוך, ונה"י שלו היו מכוסים. ותיקון זה התחיל בנה"י דנקודים, שיצאו מלובשים באחורים דאמא, כנ"ל, ונגמר בעולם אצילות. כמ"ש במקומו.

ג **החסדים המגולין מכים בהם ואורם יוצא לחוץ**: כי אין החסדים מתגלים, רק בקו האמצעי דז"א, שהוא ע"י יסודות דאו"א, המלובשים שם, אבל בקצוות שולטים אחורים דאמא. אלא שאו"ח עולה מתתא לעילא ומכה בב' הקוים ימין ושמאל, ומוציא את אורותיהם לחוץ. כמ"ש היטב במקומו. ותדע, שאורות אלו היוצאים לחוץ בסבת, ההכאה, הם האורות דנה"י, של כל ספירה, וספירה שהיו שם בכל אחת מהן, בבחינת ואחוריהם ביתה, שפירושו שהיו נכללים בחג"ת של כל אחד, כנ"ל (דף תק"ו ד"ה סוד הטפה עש"ה) ועתה ע"י הכאת החסדים המגולים מקו אמצעי בספירות דקצוות, יכולים הנה"י של כל אחת, לצאת מהתכללות החג"ת, ולהתגלות לחוץ. בבחינת אחורים הנשלמים בהארת חכמה, שאין להם עוד שום פחד מיניקת החיצונים. ע"ש בדף תק"ו והבן היטב. וכבר ידעת, שהכאה פירושו התמעטות, כי בשעה שב' אורות ההפכים זה

לזה פוגשים יחד, המה ממעטים זה את זה, ומתוך כך מתחבר ונולד, הארה חדשה. כן הדבר כאן, כי מתוך שהחסדים המגולים בהארת חכמה, המה הפכים אל הספירות שבב' הקצוות, שמכח אחורים דאמא שבהם נמצאים דוחים חכמה, ע"כ המה מכים זה בזה, ומתוך הכאתם נולדים ומתגלים נה"י חדשים בהארת חכמה, כנ"ל. והשלמת הענין, יתבאר במקומו בע"ה.

פרק נב

הנה"י דאו"א הם מוחין לז"א, והנה"י דישסו"ת הם מוחין ונכנסים ברישא דנוקבא: אין הפירוש, אשר נה"י דאו"א עלאין דאצילות נעשים מוחין לז"א. כי זה אי אפשר כלל, כי אין שום פרצוף מקבל מוחין אלא רק מעליון שלו ולא מעלי עליונו. ועליון של ז"א הם ישסו"ת, ולא או"א שהם עלי עליונו. אלא הפירוש הוא, שאו"א עם ישסו"ת נעשים לפרצוף אחד, כמו שהיה כאן באו"א דנקודים. ואז נבחנים נה"י דישסו"ת המלובשים בו למוחין, שהם בחינת נה"י דאו"א, משום, שאז נעשה ישסו"ת לגופא דאו"א ממש. וע"כ נבחנים החג"ת שלו, שהם מקבלים מבחינת הגופים שלהם, כעין קבלת החג"ת דנקודים את הגופים של או"א. והוא ע"י מה שז"א מתלבש באחורים דאו"א שנפלו למקומם. כדברי הרב. אבל נוקבא דז"א, אי אפשר לה שתקבל כמותו, משום, שאין לנוקבא שורש בחג"ת, וכל עצמותה מתחילה מחזה דז"א ולמטה. דהיינו רק נה"י, וגם זה הגיע לה מכח התכללותה בז"א, כי משורשה היא רק בחינת הוד לבד, כנודע. אלא תכלית גדלותה היא, שתקבל כעין קבלת נה"י דנקודים את בחינת הגופים דישסו"ת. שהוא תכלית הגובה של פרצוף נה"י. ואז הם שני המאורות הגדולים, שאינם צריכים זה לזה. כי הנוקבא מקבלת פרצוף נה"י מבחינת גוף דישסו"ת, בדומה לנה"י דנקודים. וז"א מקבל פרצוף חג"ת שלו, מבחינת גוף דאו"א עלאין המחוברים עם ישסו"ת, בדומה לחג"ת דנקודים. וכמו שחג"ת דנקודים ונה"י דנקודים לא היו צריכים זה לזה, כן גם ז"א ונוקבא לא יהיו צריכים זה לזה. ולפיכך אין ז"א שולט עוד על הנוקבא ואינו נבחן לגדול ממנה, משום שאינה צריכה לו. והבן.

פרק נד

האורות דז"א נשארו מלובשים באלו אחורים דאו"א עלאין: כי אחר שביה"כ עד שליש עליון דת"ת, שכבר ירדו כל האחורים דאו"א עלאין כנ"ל. שהם נתפשטו במקום הכלים דחג"ת, ונתקנו בג' קוים: ימין שמאל אמצע, אז עלו האורות דחג"ת ונתלבשו בכלים ההם. אור החסד בקו ימין, ואור הגבורה בקו שמאל, ואור הש"ע דת"ת בקו האמצעי. כמ"ש להלן.

פרק נו

א **בראשונה נתפשטו בסדר ג' קוין**: כבר נתבאר לעיל, שענין תיקון קוין, מתחיל מכח הארת אחורים דאמא. (אף תקכ"ח ד"ה ועם) ונודע שאו"א דנקודים יצאו בראשונה בבחינת אב"א, שפירושו, שנתקנו באור אחורים דבינה עלאה, וע"כ לא נפגמו מכח ה"ת שעלה לעינים, ונשארו בבחינת ג"ר דבינה. כנ"ל (דף תצ"ח ד"ה ד' בחינות). ותיקון זה מכונה תיקון ג' קוים. שכל ג': ימין שמאל אמצע, עולים בקנה אחד, שהוא הארת ג"ר מכח אחורים דבינה. ונבחנים על כן כמקושרים זה בזה בקשר אחד.

ויש ג"כ להבין היטב, ענין התחלקותם לב' קצוות ומכריע ביניהם, כי יש בזה ענין רב. והענין הוא, כי ע"י עלית ה"ת לעינים שהן חכמה, נכללה המלכות בכל ספירה וספירה מע"ס, ונעשה ע"כ, בחינת נוקבא וכלי בכל ספירה וספירה. ונבחן בזה, שיש בכל ספירה בחינת ימין ושמאל, שפירושו חסד ודין: כי הספירה בעצמה היא בחינת חסד, וכח המלכות שנתערב בה ע"י עלית ה"ת לעינים, הוא בחינת הדין שבספירה. וע"כ נבחנים גם או"א דנקודים לימין ושמאל, דהיינו קו החסד שהוא חכמה ואבא, וקו הדין שהוא בינה ואמא. והנה מצד ב' קוין הללו, היו או"א מחוסרי ג"ר, וע"כ נמשך אליהם אור האחורים דבינה עלאה בבחינת קו מכריע באמצעם, ונבחן אור אחורים הזה לבחינת אמצע ומכריע, משום, שמצדו אין שום הבחן בין ימין לשמאל, כי כל ההבחן שבקצוות, הוא משום, שהשמאל שהוא קו הדין, מחסר לאור החכמה הראוי אל קו הימין, דהיינו הג"ר דחכמה, שאינו יכול לקבל, משום עירוב ה"ת בתוכו. כי ע"כ המה ב' קצוות המכחישים זה את זה. אמנם הקו הזה הנמשך מבינה שהוא דוחה חכמה בלאו הכי, כלומר, אפילו אם לא היה בחינת הדין שם, נמצא בזה, שהוא בהשואה לב' הקצוות יחד, ובזה הוא משלים לקו הימין שהוא חכמה את בחינת ג"ר שחסר לו, גם ממתיק השמאל ומחברו עם הימין ביחוד גמור, מפני שאינו סותר אותו יותר. הרי שבכח אחורים דאמא, שהוא בחינת קו האמצעי, מתקשרים ומתתקנים ב' הקוים ימין ושמאל. (עי' היטב לעיל דף תקכ"ח ד"ה ועם)

וזה אמרו "כי הג"ר יצאו בקצת תיקון בראשונה, והוא, כי כאשר יצאו בראשונה, נתפשטו בסדר ג' קוין" והיינו כנ"ל, כי יצאו בראשונה בתיקון אב"א, שתיקון זה פירושו תיקון קוים כנ"ל.

ב **ז"ת שיצאו זו למטה מזו**: כי ז"ת לא יצאו מאו"א, מצד היותם בבחינת אב"א, אלא שיצאו מזווג של פב"פ דאו"א, כנ"ל, וע"כ לא היה ביניהם שום קשר כלל, אלא כל ספירה

היתה גוף בפני עצמה: חסד היה גוף דאבא, וגבורה היתה גוף דאמא, וכו'. כי היה חסר להם תיקון אחורים דאמא, שהוא הקשר המיחד כל הקצוות יחדיו. כנ"ל.

ג **ו"ק עשוי בבחינת ג' קוים קשורים זה בזה, בסוד הג' המכריע ביניהן**: כמו שנתבאר בדיבור הסמוך, ע"ש. כי ראשית התיקון נעשה בחג"ת, כנ"ל, בסוד נה"י דאמא, ואז גם הנה"י כלולים בהם, בסוד ואחוריהם ביתה. וע"כ אפילו אח"כ כשנשלמים האחורים גם מצד הארת חכמה, מ"מ תיקון הראשון דאחורים דאמא נשאר בהם, משום שהם באים לו מעצם תחילת אצילותו ואינו מקבל שינוי, כי כל הבא מתחילת אצילות אינו משתנה לעולם. כנודע בדברי הרב.

פרק נז

א **ונפל הכלי הזה למקום הדעת דבריאה להיותו מתיחס אליו כמוהו**: סיבת השבירה כבר נתבאר היטב לעיל באו"פ (דף תס"ג ד"ה הסיגים) עש"ה. וע"כ נפרדו מהקדושה כמ"ש שם.

וענין נפילתם לג' עלמין בי"ע שאמר הרב, אע"פ שעדיין לא היו כלל אלו ג' העולמות. מ"מ רשימתם היה ניכר, כי המה הם בחינת ג' הספירות בינה ז"א ומלכות של נה"י דסיומא, שיצאו לבר מאצילות דא"ק, בעת צמצום ב'. כמ"ש זה באורך לעיל (דף שצ"ט באו"פ ד"ה צמצום ב') ולפי שכל אחד מהמלכים האלו, היה כלול מע"ס, שהם ראש תוך סוף, הנה הראש נפל לבריאה, והתוך שלהם נפל ליצירה, והסוף שלהם נפל לעשיה. ומ"ש הרב שכלי הדעת נפל לדעת דבריאה, היינו בחינת הראש שלו שהיא כחב"ד דדעת, אבל חג"ת שלו נפל ליצירה, ונהי"מ שלו נפל לעשיה. ועד"ז תבין ענין נפילת כל ז' המלכים.

ב **להיותו מתיחס אליו כמוהו**: כי בכל עולם מג' עולמות בי"ע יש ע"ס, וע"כ נפל הכלי דמלך הדעת אל דעת דבריאה, דהיינו אל הבחינה שכנגדו.

ג **אור של הדעת ירד גם הוא, אלא שנשאר באצילות וכו' כדי להאיר מרחוק בהכלי שלו העומד בבריאה**: ותדע, כי אור הזה שאומר הרב, היינו הרשימו שנשאר מאור הדעת אחר הסתלקותו מהכלי. כי כל אור מניח אחריו רשימו אחר הסתלקותו, שבזה מאיר אל הכלי שלא יתבטל ולא ימות, כנ"ל בדברי הרב (ח"ד פ"ב אות ב' ואות ח') ומשמיענו הרב שהרשימו של הדעת לא נשארה בכלי ממש, כדרכה בהפרצופים הקודמים, אלא שנשארה באצילות. וזה אמרו "כי השבירה היתה בכלים ולא באורות, וכו' והוא בבחינת תגין על האותיות" כי אור הרשימו שאינו יכול משום איזה טעם להתלבש תוך הכלי, והוא מאיר מרחוק אל הכלי מכונה בשם תגין. כנ"ל בדברי הרב (ח"ד פ"ג אות י"א) ע"ש.

פרק נט

א **החסד ונשבר הכלי וירד בבינה דבריאה והאור ירד לכלי היסוד דאצילות כי כבר אור הדעת הקדים לקחת מקום של המלכות**: פירוש, כי בשעה שהאורות מלובשים בהכלים, נבחן שכל העב מחברו הוא גדול מחברו. כי כל אשר המסך שלו עב ביותר הריהו מוציא קומה גדולה ביותר כנודע. אמנם בעת שהכלים ריקנים מאורות הנה אז נבחן עביותם לחסרון, וע"כ נבחן להיפך, שכל הזך ביותר הוא חשוב ביותר.

וזה אמרו "והכלי דחסד נפל לבינה דבריאה": כי הכלי דדעת נמשך מזווג על מסך דבחי"ד בחיבור הבחי"ג, כנ"ל (דף תקי"ז ד"ה הדעת) והכלי דחסד נמשך מזווג על בחי"ג לבד, ונמצא הכלי דחסד יותר זך מהכלי דדעת, וע"כ נבחן הכלי דחסד שהוא למעלה מהכלי דדעת, כלומר שהוא יותר חשוב ממנו להיותו יותר זך, והבן. וז"ש "והאור ירד למקום כלי של היסוד" כי לפי ערך הכלים כן ערך הרשימות המתלבשות בהם, ונבחנות ע"כ גם הרשימות לפי חשיבות הכלים.

ב **גבורה ונשברה וירד הכלי בחכמה דבריאה**: דהיינו כנ"ל. שכל הזך מחברו יותר חשוב מחברו, כי אחר הסתלקות האור מהכלים, נבחן העביות לשפלות, ועד"ז גם הכלי דת"ת עוד יותר חשוב מהכלי גבורה וע"כ נפלה לכתר דבריאה. באופן שד' הכלים: דעת, חסד, גבורה ת"ת, נפלו לכחב"ד דבריאה. שהם ג"ר של הבריאה, כמו הכלים דחג"ת היו ג"ר של זו"ן, אלא שנפלו בהיפוך מדרגה דהיינו הדעת למטה מכולם, להיותו העב מכולם, וע"כ שבירתו קשה מכולם. ופחות ממנו הכלי דחסד, שהוא רק מבחי"ג דעביות. ועוד פחות ממנו, הכלי גבורה, שהוא רק מבחי"ב דעביות והכלי דת"ת פחות שבירתו מכולם, להיותו רק מבחי"א דעביות. ועד"ז, נפלו הרשימות של הכלים. שהרשימו דדעת במלכות דאצילות, דהיינו למטה מכולם בסיום האצילות. ועליה החסד, ביסוד דאצילות, ועליה הגבורה בנצח הוד דאצילות ועל כולם הת"ת, שנשאר במקומו, דהיינו בת"ת דאצילות דהיינו לפי יחס הכלים.

ג **דנו"ה דאצילות שהם ב' פלגי דגופא**: והוא רק בעוד שהם בבחינת אחורים, בחסרון הארת החכמה, אבל כשהם בבחינת פנים, דהיינו כשיש בהם הארת חכמה, אז נחשבים לב' ספירות מיוחדות זו מזו.

וטעם הדבר תמצא לעיל בדברי הרב (דף של"ב אות מ"ב ודף של"ג אות מ"ג) שמביא שם שספירת הנצח נמשך מו"ק דכתר, שאז לא מטי בחכמה וע"כ נבחן הנצח שאין בו הארת ג"ר דחכמה. וספירת ההוד נמשכת מבחינת מטי בחכמה. וע"כ נבחן ההוד שמאיר בו הארת חכמה. ע"ש ובאו"פ. הרי שכל ההבחן מנצח אל הוד הוא בהארת

חכמה שאינה בנצח, וישנה בהוד. והנה ההפרש הזה יתכן בשעה שיש הארת החכמה בכללות הפרצוף. אבל בשעה שאין בהארת הפרצוף בכללו זולת הארת אחורים דאמא, הנה אז אין עוד שום הפרש מבין נצח להוד, שהרי גם בהוד אין בו הארת חכמה כמו בנצח. וע"כ נחשבים אז לספירה אחת. ולפיכך הספירות נצח והוד דנקודים, שאין בהן רק מבחי"ב דישסו"ת, וגם מלובשים באחורים שנפלו מאו"א עלאין כנ"ל. ואין בהם הארת חכמה, ע"כ נחשבות לספירה אחת.

ואין להקשות, שלפי זה גם הספירות דחסד וגבורה היו צריכים להתחשב לכלי אחד, שכל ההבחן מבין חסד וגבורה, נתבאר שם, שהוא ג"כ בהארת חכמה, שישנה בחסד ואינה בגבורה. כי החילוק בין החו"ג לבין הנו"ה רב הוא. והוא משום שכח האחורים דבינה, מתחיל בעיקר בכל הפרצופין רק מבינה ולמטה, מטעם שכל בחינה יונק מבחינה שכנגדה בע"ס דאור ישר. וכיון שאחורים האלו אינם כלולים כלל, בב' הספירות כתר וחכמה אלא רק בבינה, ע"כ גם חסד וגבורה שהם בחינת כתר וחכמה דחסדים כנודע, אין כח האחורים פועל בהם על בחינתם עצמם כלפי עצמם. אלא מת"ת ולמטה, שהוא ביחס הבינה, כנודע, פועל האחורים בכל השיעור. וע"כ נבחן תמיד החסד, אפילו בעת קטנות הפרצוף שהוא כולל ג"ר, מה שאין כן הגבורה, ויש לך הפרש גדול בין החסד אל גבורה. כי החסד כלפי עצמו הוא עכ"פ כולל ג"ר. משא"כ הגבורה שהוא באחורים על הג"ר משורשו.

פרק ס

אור הת"ת אשר עמד במקומו ולא נשתנה טעמו וכו': הוא נותן טעם בזה על התפשטות כלי דכתר עד החזה. וכן לקמן נתן טעם על התפשטות הכלי דבינה עד הגבורה, כדי ליתן מקום למלוכת הנצח והוד. וכן הטעם על התפשטות כלי דחסד כדי ליתן מקום למלוכת היסוד. ע"ש הנה כל אלו הטעמים אין בהם צורך כלל לפי דברי הרב בכמה מקומות (בע"ח שער ט' פ"ד) ובמבוא שערים שער ב' ח"ב פ"ו וזה לשונו שם "וכאשר מת הת"ת, והתחיל למות ולהסתלק האור משליש הראשון עד החזה ירדו כללות הה' חו"ג, מב' היסודות דב' מלכיות דאו"א עלאין, ונגמרו אחוריהם ליפול לגמרי, ונמצאו אחורי או"א עלאין יושבין פה למטה, באופן זה, כי אחורי אבא יושבין בקו ימין במקום שהיה חסד דז"א, שהוא מלך הב'. ואחורי אמא במקום שהיה המלך הג' שהוא גבורה דז"א כנודע, כי או"א היו בסוד קוים כנ"ל, ובכח היות אלו האחורים שנפלו עד פה, זהו בחי' הכלי החדש שעשו או"א שנתפשטו עד פה, ועלו שם אח"כ החסד והגבורה. והתפשטות ההיא, הוא עצמו בחינת האחורים האלו שנפלו עד שם. וכו' ונתלבשו אורות

חסד וגבורה בב' אחורים אלו, וגם האורות הנצח והוד, אלא שהכל למעלה במקום החסד וגבורה והבן זה היטב" עכ"ל. ועד"ז כלי דכתר נעשה מבחינת אחורים דנה"י של הכתר שנפגמו וירדו למטה. כמ"ש שם.

והנה לפי"ז הרי ענין התפשטות הכלים דכח"ב לחג"ת, דבר אחד עם נפילת אחורים דאו"א ונה"י דכתר כדברי הרב שם, וא"כ אין עוד שאלה כלל למה נתפשטו ג' קוי כח"ב, ואין שום ענין ומקום על אלו הטעמים.

ולא עוד, אלא שהטעמים הללו הם ג"כ בסתירה לדברי הרב הנ"ל. כי לפי הטעמים שכתב כאן על התפשטות הקוין, שהוא כדי ליתן מקום למלכי נהי"מ, הנה נמצא, שקו הבינה נתפשט מקודם לקו החכמה, משום שנו"ה מלכו קודם אל היסוד, וע"כ אומר כאן שתחלה נתפשט קו הבינה ואח"כ החכמה, אבל לפי האמת שהם בחינת האחורים שנפלו מאו"א וכתר, הרי קו החכמה נתפשט קודם קו הבינה, כי אחורים דחכמה נפלו במיתת כלי דחסד, ואחורים דאמא נפלו במיתת הכלי דגבורה. הרי שמקודם נתפשט קו החכמה לחסד, ואח"כ קו הבינה לגבורה. שהוא בהיפך ממה שכתב כאן. ואולי שתי שמועות הן מהרב, ויותר נכון שהטעמים האלו הם מהרח"ו ז"ל בעצמו ואינם כלל מדברי הרב.

ומלבד האמור, יוצא עוד מטעמים הנ"ל, אשר הכלים דמלכי נו"ה, נפלו בין הכלים דחג"ת כמו שמביא לקמן. ודבר זה קשה להשמע, כי נה"י כלפי חג"ת הם כו"ק כלפי ג"ר, ואיך יפול וישכון כלי דו"ק באמצע הכלים דג"ר לבין החסד והגבורה.

והנה נתבאר היטב בדברי הרב במבוא שערים הנ"ל. שתכף במיתת שליש עליון דת"ת, ונגמרו ליפול כל האחורים דאו"א, שהמה נעשו בזה לג' כלים חדשים: חסד גבורה ות"ת, הנה תכף עלו שם ד' האורות מד' המלכים דעת חסד וגבורה ות"ת ביחד. ורשימות דדעת ות"ת, התלבשו בכלי החדש דת"ת. ורשימו דחסד בכלי החדש דחסד, וכן רשימו דגבורה בכלי דגבורה.

פרק סא

א **נתעלה רק חצי אור הת"ת התחתון, כי חצי העליון עומד במקומו**: כלומר, אחר שנזדכך המסך דחזה, ועלה לשורשו לאו"א, שע"י התכללותו בזווג דראש משם, יצא עליו הראש דישסו"ת, שמהסתכלות עיינין שלהם, נתפשט ממעלה למטה הגוף שלהם, בב"ש ת"ת שמחזה ולמטה, ואחר שנשבר הכלי דת"ת וירד לכתר דבריאה, הנה אז נתעלה האור הזה שהיה בב"ש ת"ת התחתונים, ועלה אל הכלי דת"ת החדש, שנעשה מאחורים דכתר.

ב **חצי העליון עומד במקומו**: כלומר, שלא ירד ממדרגתו בסבת שבירת הכלי שלו, והוא מטעם שכתב הרב לעיל (דף תקכ"א אות מ"ד) שאחורים דאבא וכן אחורים דאמא ירדו, טרם היות פגם וגרעון ביסודות דאו"א. כי אחר שכבר ירדו האחורים דאו"א ושבו אב"א, התחיל למלוך מלך הד' שהוא שליש עליון דת"ת, וכתב שם הטעם שהוא משום דהיסוד כולו פנים ואין לו אחורים שירדו ממנו, עש"ה ובאו"פ שם נתבאר, כי כל האור הזה שירד על ידי זווג היסודות דאו"א, הוא בחי' אב"א, שהרי, נזדווגו אחר ששבו אב"א, והארת אב"א נחשבת לבחינת פנים דאבא ואמא, כלומר, ממה שיש להם מתחלת אצילותם, שאין ענין שבירת הכלים פוגע כלום בהם. ע"ש. הרי שאור שליש עליון דת"ת עד החזה הנמשך מזווג היסודות דאו"א, אין לו שום פגם מחמת שבירת הכלים, להיותו נמשך מזווג דאב"א, וזה אמרו כאן "שהאור דחצי העליון דת"ת במקומו עומד ולא נשתנה טעמו וכחו בו חזק" כמבואר.

ואין להקשות לפי"ז, למה נשבר הכלי דשליש עליון דת"ת, מאחר שלא היה בו אלא מבחינת אב"א, שהוא כולו בחינת פנים כמבואר. בי כבר כתב הרב, שרק באו"א נשאר בהם בחינת הפנים אבל בהכלים דז"ת גם בחינת הפנים נשבר בהם. אמנם באמת לא היה שבירתו גדולה, אלא שירד מבחינת ראש דת"ת, לבחינת ו"ק דת"ת, דהיינו לבחי' מחזה ולמטה. ומ"ש הרב לעיל שנפל לכתר דבריאה, הוא אחר שנתפשט בו הגוף, דהסתכלות עייניין דישסו"ת, ונשבר, והאור נתעלה לחצי העליון דכלי החדש דת"ת, הנה אז נפל לכתר דבריאה. דהיינו אל הבחינה שכנגדו שם כי הגוף דישסו"ת שנתפשט בו, הוא גם כן בחינת כתר דישסו"ת, כמ"ש לעיל. וע"כ נפל לכתר דבריאה. ומזה תראה, שאין שבירתו גדולה, כי כל הכלים של המלכים ירדו לז"ת דבריאה, ורק הת"ת נפל אל הכתר דבריאה, שהוא קרוב לאצילות.

ג **אור הדעת שירד וכו' גם הוא נתעלה ועלה במקומו**: כבר נתבאר לעיל (באו"פ דף תקל"ח ד"ה אור הת"ת) אשר תכף אחר התפשטות ג' קוים דכח"ב לבחינות כלים חדשים דחג"ת, עלו יחד כל האורות של ד' המלכים דעת וחג"ת למקומם כל אחד בקו שלו. עש"ה.

וטעם עליתם בחזרה אל הכלים דחג"ת החדשים שיצאו במקומם. הוא, מכח הזווג החדש שהוא הראש דישסו"ת שיצא שם במקומם, שהוא בחינת התפ"ב החוזרת וממלאת הכלים ורשימות שנשארו אחר ההסתלקות של פרצוף העליון. ע"ד שהיה בפרצופים הקודמים דא"ק. כי הרשימות והכלים הריקים של פרצוף העליון עוברים תמיד לפרצוף התחתון שלו. וכן הדבר כאן, אצל ישסו"ת שהוא ממלא הכלים והרשימות דגוף של

או"א עלאין, אלא שהכלים כבר נשברו ונפלו, ואינו ממלא רק את הרשימות לבד. שהן האורות דחג"ת שנפלו מקודם לנהי"מ דאצילות. וע"כ חזרו עתה למקומם, ומתמלאים באור דישסו"ת כמבואר.

ובזה תבין ג"כ, טעם ירידה הכפולה, שקרה להכלים של המלכים: דעת וחג"ת ההם. והוא, כי עיקר חיות הכלים ההם שנפלו לכחב"ד דבריאה, הוא הרשימות שלהם, וכיון שהרשימות האלו היו מבחינת ג"ר דז"ת, שהן אורות הגופות דאו"א עלאין, כנ"ל. ע"כ נפלו ג"כ להבחינה שכנגדן, לג"ר דבריאה, דהיינו בכחב"ד דבריאה. ולפיכך עתה, אחר שעלו הרשימות שלהם במקום הכלים החדשים, ונתחדשו בהארת הראש דישסו"ת, הנה מצד אחד הרויחו הרבה, שהרי השיגו אור חדש תחת אור הראשון דאו"א עלאין אשר נסתלק מהם. אמנם מצד אחר, הפסידו הרבה, כי מתוך שנעשו מקבלים לאור דישסו"ת, הרי ירדו בזה מבחינת ג"ר לבחינת ז"ת. שהרי ישסו"ת הם כלפי או"א רק בחינות ז"ת לבד. כנ"ל. ומתוך כך, נמצאים הכלים שלהם אשר בבריאה, שירדו ג"כ מבחינת ג"ר של הבריאה לבחינת ז"ת של הבריאה, וע"כ נפלו עוד נפילה יתירה, ממקום כחב"ד דבריאה למקום נהי"מ דבריאה.

ואין להקשות, שלפי"ז היו להם ליפול לחג"ת דבריאה. ולא לנהי"מ. כי זה כבר נתבאר, שבכלים הריקים נבחן העביות לשפלות, וכל הזך יותר הוא בהם חשוב יותר. וע"כ כשחג"ת נהי"מ נופלים לז"ת, המה מתהפכים, שהחג"ת נופלים לנהי"מ, והנהי"מ הזכים יותר, נופלים לחג"ת דבריאה. כנ"ל, והוא פשוט.

ותדע שזה אור הדעת שעלה למקומו הוא רק הרשימות דחסדים של הדעת. אבל הרשימו דגבורות עדיין נשארה שם במלכות. והיא עלתה רק אחר שביה"כ של המלכים דנהי"מ כמ"ש להלן.

פרק סב

מן המאציל ומן הכתר בקירוב גדול: כי שם הוא מקבל מראש החדש דישסו"ת, שהוא כתר, שכל ראש הוא בחינת כתר, כנודע. וגם אח"כ כשעולים אצלו הרשימות דגבורות שלו, נעשה עליו עצמו זווג חדש ומקבל אור מהמאציל. וזה אמרו "ושם יוכל לקבל אור מן המאציל ומן הכתר בקירוב גדול" ולכן עלה למעלה.

פרק סד

הגדיל הכלי של הכתר ונמשך עד נגד מקום סיום כל הת"ת: היינו אח"כ, שעלה אליו גם הרשימות דגבורות של הדעת, כמ"ש להלן בדברי הרב, אשר אז נעשה זווג מחדש על החו"ג של הדעת, ואז נגדלו הכלים שמחזה ולמטה כמ"ש לפנינו.

פרק סה

נצח והוד והיו צריכים לבא למלוך וכו' ירד בנצח והוד דבריאה: כבר נתבאר לעיל (דף תקל"ז ד"ה אור הת"ת) אשר לפי הטעם שבכאן, על דבר התפשטות ג' קוים דכח"ב לחג"ת, שהוא משום שמלכי נהי"ם לא יכלו לצאת למקומם, כי לא היו פנוים מחמת שהיו שם האורות דדחג"ת, הנה נמצא, שבעת יציאת מלכי נו"ה נתפשט קו הבינה, כדי שיעלה שם אור הגבורה שבמקום הספירות דנו"ה, וכיון שאור הגבורה עלה ונתרחק מהכלי, נפל הכלי של הגבורה ליסוד דבריאה, ואח"ז מלכו נצח והוד, וכשנשברו ירדו נו"ה לנו"ה דבריאה. ובעת יציאת מלך היסוד, שלא מצא מקומו פנוי, היה מוכרח קו החכמה להתפשט, ונתעלה שם אור החסד, ממקום ספירת היסוד אל הכלי דחסד שנעשה מהתפשטות החכמה. וע"י התרחקות אור החסד מהכלי, נפלה כלי דחסד למקום הת"ת דבריאה. ונמצא עתה אשר הכלי דדעת הוא במלכות של הבריאה. ועליו הכלי דגבורה. ועליו הכלי דנצח והוד. ועליו הכלי דחסד.

אמנם זה תמוה מאד, אשר הכלי דנו"ה שהוא מהמלכים האחרונים, אשר שבירתם אינו גדול כל כך, יפול עוד מתחת הכלי דחסד, שהוא מהמלכים הראשונים ששבירתם גדולה מאוד, שהיו גלוים בלי שום התלבשות מאחורים דאמא. כנ"ל בדברי הרב. וכבר הרחבנו את הדיבור בזה לעיל (בדף תקל"ז) ונתבאר שם מדברי הרב שברוב המקומות, אשר התפשטות דג' קוי כח"ב, הוא ענין נפילת אחורים דאו"א, עצמו. וכל התפשטות זו נגמרה יחד עם גמר נפילת אחורים דאו"א. דהיינו בש"ע דת"ת. ואחר שיצא ישסו"ת והלביש את אחורים דאו"א, הנה תכף עלו שם כל ד' האורות דחג"ת אל הכלים החדשים דהתפשטות כח"ב. ואז ירדו ביחד כל ג' הכלים דעת חסד גבורה למקום נהי"מ דבריאה: דעת במלכות, וחסד ביסוד, וגבורה בנו"ה. דהיינו כל העב מחברו הוא למטה ממנו. כנ"ל. וכל זה היה לפני יציאת המלכים אחרונים לכלים דנהי"מ דאצילות. באופן, כשבאו מלכי נהי"מ למלוך כבר היה מקומם פנוי. וע"כ גם הם נפלו לבריאה על הסדר, שכל העב מחברו נפל למטה מחברו. וע"כ נפל נו"ה בת"ת דבריאה. וכלי דיסוד בגבורה דבריאה. וכלי דמלכות בחסד דבריאה.

ונמצא עתה ז' המלכים בז"ת של הבריאה, ע"פ הסדר הנכון שכל הזך יותר, הוא למעלה, כי אין שבירתו גדולה כל כך, וכל העב יותר, הוא למטה משום ששבירתו גדולה ביותר. באופן שכלי המלכות הוא בחסד דבריאה וכלי היסוד הוא בגבורה דבריאה. וכלי נו"ה הוא בת"ת דבריאה וכלי הגבורה בנצח והוד דבריאה. וכלי החסד הוא ביסוד דבריאה. וכלי הדעת הוא במלכות דבריאה. ויוצא מהכלל הוא הכלי דת"ת, שהוא לא ירד לז"ת

דבריאה, אלא רק לכתר דבריאה, מטעם המפורש לעיל (דף תקל"ח ד"ה חצי עליון) עש"ה.

פרק ע

וכאשר עלתה המלכות עד הדעת ועלה עמה גם הרשימו: ענין עלית המלכות והרשימו בזווג ה"ח וה"ג שבעת, צריך ביאור רחב. ויתפרש במקומו. וכאן אבא בקיצור. כי ידעת שכל ענין ד' המלכים ההם שנתפשטו הן מאו"א והן מישסו"ת, הם ענין של הזדככות המסך והסתלקות האורות, ע"ד שנתבאר בפרצופים הקודמים דא"ק. וכשנזדכך המסך דאו"א, עד שהשוה אל השורש שהוא הפה דאו"א, אז חזר המסך והרשימות שבו בסוד התכללות הזווג דאו"א, וחזר המסך ונתעבה בעביות דבחי"ב, כי הבחינה אחרונה נאבדה. ויצא עליו קומת ישסו"ת. והנה גם מסך דישסו"ת נזדכך ממדרגה למדרגה, עד שהגיע לקומת מלכות, ואז יצא המלך הז' שהוא מלכות. ואחר שנשבר המלך הזה, נמצא המסך, שנזדכך גם מעביות המלכות, ואז נמצא משתוה לבחינת השורש שלו, שהוא הפה דישסו"ת, ואז עשה שם זווג חדש בעביות דבחי"א, כי הבחינה אחרונה נאבדת. וע"כ יצא עליו שם קומת הדעת, שהוא קומת ז"א. ומזווג הזה לא נתפשט פרצוף שלם ראש וגוף. כי לא יצא אלא בה"ח וה"ג לבד ב' עטרין, וע"כ לא יצא אלא בבחינת ממטה למעלה בלבד מבחינת אב"א, וע"כ קשר את הו"ק יחד, כלומר, בחינת הגופים אשר יצאו בישסו"ת. שהם מחזה ולמטה כי שם בחינת התפשטותו מפה של הישסו"ת ולמטה.
וזה אמרו "ואז נתפשט הדעת על ידי הקשר הזה והאיר בו"ק" כנ"ל שהוא נתפשט מחזה ולמטה ששם מקום הפה דישסו"ת, דהיינו במקום נה"י כי שם מקומו, דהיינו למטה מהראש דישסו"ת. וכיון שיצא בבחינת אב"א ע"כ היה בו תיקון קוים, כנ"ל. וזה אמרו "והרשימו שהוא בגבורה האיר בקו שמאל. והשאיר שם את ההוד במקומו וכו' והמשיך שם את הנצח", כי הראש דתחתון מלביש וממלא את הכלים והרשימות דעליון כנודע. וע"כ האיר ברשימות דמלכי נצח והוד, והשפיע בהם תיקון קוים, ובזה נתפשט תיקון קוים גם מחזה ולמטה והגדיל הכלים עד למקום נצח והוד באופן שכבר נגמר תיקון הקוים בכל הז"ת מבחינת הרשימות שבהן. כי חג"ת נתקנו בראש דישסו"ת כנ"ל ונו"ה נתקנו בראש הדעת. כלומר בבחינת ממטה למעלה שלו כמבואר.

פרק עג

עוד היה שינוי אחר וכו': משמיענו כאן, כי ב' תיקונים עקריים היו נחוצים להשלמת הכלים באופן שיוכלו התחתונים לקבל את אור העליון: א', הוא תיקון ג' הקוים. ב', הוא הגדלת הכלים בסוד פרצוף. והנה בגופות דגע"ס דא"ק הנקרא עקודים היה רק כלי א'

וקו א'. ואחר זה כשיצא המ"ה וב"ן דא"ק, הנקרא נקודים, או ב"ן דא"ק, יצאו עשרה כלים, וגם תיקון קוים בג"ר דנקודים, ואחר שנשברו חג"ת ויצא הראש דישסו"ת, נעשה תיקון קוים באורות דחג"ת.
ואחר שנשברו נצח הוד יסוד מלכות ויצא הזווג דה"ח וה"ג שבדעת, נעשה תיקון קוים גם באורות נה"י דנקודים. וענין עיבור יניקה ומוחין יתבאר במקומו. בע"ה.

חלק ח

פרק א

א **להחיות את המתים**: היינו ז' מלכין קדמאין דנפלו לבי"ע דפרודא, אשר נפילה זו נחשבת למיתה, להיותם שם נפרדים מאור החיים שפירושו אור החכמה, בסו"ה, והחכמה תחיה את בעליה, כי כן נקרא אור החכמה בשם אור חיה, כנודע. וע"כ מכונים ג' העולמות בי"ע, בשם עלמין דפרודא, משום שבמקומות אלו אין אור החכמה יכול להתפשט שם, וכל המציאות שבהם ימותו ולא בחכמה, ואין להם תקנה זולת בעליה לאצילות, דהיינו אל המקום שחכמה מצויה להתפשט בהם, ולכן כשעולים לעולם האצילות, נבחנים שקמו לתחיה, שזכו לאור החיה. וזה אמרו "כאשר עלה ברצון המאציל להחיות את המתים". דהיינו להעלותם מבי"ע לאצילות, שז"ס תחיית המתים. וז"ס תיקון ז' המלכים. כמבואר.

ב **גזר והעלה מ"ן מתתא לעילא**: היינו ממקום זו"ן עד הכתר. וכבר נתבאר היטב דף תק"א ד"ה המדרגה ענין עלית מ"ן ומשם תדרשנו. אלא שצריכם להבין כאן ענין נוסף עיקרי, כי המ"ן הללו, הם ז' האורות שנשארו מז' המלכים, דהיינו הרשימות שהניחו האורות דז"ת אחר שנסתלקו. כמ"ש הרב להלן. כי אחר שנזדכך המסך דנקודים לגמרי מכל עביות דגוף שבו, הנה חזר ועלה לשורשו שבראש דנקודים, עם כל הרשימות הכלולות בו, כנודע. וכיון שכבר בא שם בבחי"א בזווג הדעת של הנקודים כנ"ל באו"פ (דף תקמ"ג ד"ה וכאשר) נמצא שבחינה אחרונה שלו היא בחי"א, ע"כ לא נתעבה המסך מכח התכללותו בראש, זולת בשיעור העביות של כתר, כי בחינה אחרונה נאבדה. ונמצא שלא יכולה לצאת עליו זולת קומת מלכות, כנודע. ונבחן ע"כ אשר הה"ת הכלולה בהמסך עלה מעינים אל כתר, ונעשה הזווג בספירת הכתר. ונמצא בזה, שעלית המ"ן האמורה, היא למקום הכתר.

פרק ב

א **חזר ההתפשטות להאסף למעלה וכו' והעלה עמהן למעלה במקומן וכו' כל הז' אורות**: כי כל התפשטות הנ"ל היתה מבחינת ה"ת בעינים, ועתה שנזדכך המסך לגמרי מכל העביות דגוף של בחינת ה"ת בעינים, ע"כ גם הם עלו ונסתלקו עם המסך ורשימות אל שורשם שבראש, בבחינת מ"ן.

(נכתב בצד מכ"י המחבר זצ"ל דהיינו לג"ר דנקודים. ומכאן יצא הזווג דקטנות דה"ת בעינים, אבל לזווג דגדלות אינו מספיק הזווג שבג"ר, כי גם הג"ר אינם מתוקנים לגדלות, אלא צריכים להעלות מ"ן לזווג ע"ב ס"ג דא"ק המוריד ה"ת מעינים. נמצא שמ"ש גזר והעלה מ"ן, ועי"כ היה הזווג דחו"ב, אינו אלא לצורך ירידת ה"ת מעינים בדומה לאור חדש שבנקודים דבקע לפרסא).

וצריכים לזכור כאן מ"ש הרב לעיל (דף תקכ"ח אות מ"ט) אשר האחורים האלו שנפלו לחג"ת, הם בחינת המ"ן דאו"א שזו"ן מעלים להם תמיד עד לע"ל. גם ידעת, שהתפשטות ג' קוי כח"ב לחג"ת, הם האחורים דכתר ואו"א שנפלו לחג"ת. (כנ"ל דף תקל"ז ד"ה אור הת"ת) ומזה יוצא, אשר הרשימות שעלו, דהיינו הז' אורות, הם המ"ן לצורך זו"ן דאצילות של כל ה"פ. ואחורים דכתר ואו"א, שהם התפשטות דג' קוי כח"ב, הם המ"ן לצורך ג"ר של כל הפרצופים דאצילות. וזכור זה. גם תשכיל כאן, איך זו"ן שהם הז' אורות, העלו את המ"ן דאו"א שהם האחורים שלהם. כי הזדככות המסך של הז"ת העלה את התפשטות הנ"ל למעלה לשורשם אל הג"ר. כמבואר בדברי הרב דף תקכ"ח אות מ"ט.

ב **במקום הבינה, כי היא אם הבנים, ושם היא מציאות מקום הריון ועיבור**: כי אין דבר עלית מ"ן נוהג אלא לספירת בינה לבד. ואפילו עלית מ"ן למלכות, היא ג"כ אחר שנתקנה בתיקונים דאמא, כמ"ש במקומו. וטעם הדבר, כי כל הקשר של עלית מ"ן, הוא מכח היחס של בינה דאו"י לזו"ן דאו"י, כנ"ל (דף תק"א ד"ה המדרגה הד') ולפיכך אינו נוהג בשאר הספירות שאין להם היחס הזה.

פרק ג

א **עלו גם הכלים שירדו בבריאה למעלה באצילות**: משמיענו, שעלית האורות, דהיינו הרשימות בתיקון המ"ן, מתקן עמהם יחד גם הכלים שלהם, באותו השיעור שנתקנו הרשימות בעליה זו. כי הרשימות מקבלות תמיד תיקון הכלים. וזה אמרו כאשר עלו הז' אורות למעלה עלו גם הכלים שירדו בבריאה למעלה באצילות.

ב **אך לא נתחברו יחד**: כלומר, אע"פ שמקום הרשימות הוא בהכלים שלהם ואע"פ שהכלים כבר קבלו תקון על ידיהן לעלות באצילות, כנ"ל בדיבור הסמוך, מ"מ עדיין

אינן יכולות הרשימות להתלבש בהכלים שלהן, והוא משום שהרשימות בעצמן עדיין לא קבלו את תיקונן הגמור ע"י עלית מ"ן ההיא, כי עדיין צריכים זווגים המכונים ירחי עיבור, שענינם יתבאר במקומו, וע"י שהיתם של הרשימות שם במעי הבינה מקבלות שם כל המ"ד מן הזווגים דעיבור, ומתתקנות לגמרי, ואז מתלבשות בכלים שלהן.

פרק ד

א **אפילו ג"ר אינם מתוקנים**: כי לא נשאר בהם מכל המוחין דגדלות שקבלו בנקודים ולא כלום, אלא רק מה שיצא בהם בעצם אצילותם, מכח הזווג דה"ת בנקבי העינים, כמבואר בחלק הקודם, וע"כ המה חסרים כל בחינות הגדלות. וזה אמרו שאפילו הג"ר אינם מתוקנים.

ב **העלאת מ"ן אלו היה למעלה בע"ב ס"ג דא"ק**: פירוש, כי אין עלית מ"ן אלא מתחתון לעליון שלו במדרגה אחת, דהיינו מזו"ן לאו"א, ומאו"א לא"א, וכדומה, אבל לא אל הגבוה ממנו ב' מדרגות. וזה אמרו, כיון שגם הג"ר, צריכים תיקון, וגם הם צריכים אל העלאת מ"ן, ע"כ הכרח הוא שהבחינה העליונה דהעלאת מ"ן תהיה ראש הס"ג כי המ"ן דז"ת מתתקנים באו"א דנקודים, ומ"ן דאו"א בכתר דנקודים, ומ"ן דכתר בראש הא' דנקודים, ומ"ן דראש הא' דנקודים מתתקנים בראש הס"ג, דהיינו כל תחתון בעליון שלו. ואע"פ שאומר לעיל, שכל המ"ן ביחד, הן דז"ת דנקודים, הן מג"ר דנקודים, עלו לג"ר דנקודים, שהן ז' רשימות דז' אורות דז"ת, עם האחורים דחו"ב וכתר. אין הכוונה שנתקנו שמה כולם ביחד, אלא רק דרך המדרגה כנ"ל, שכל תחתון העלה המ"ן של העליון שלו אל העלי העליון, אשר העלי עליון מתקנם בשביל העליון. באופן, שכל אחד בירד חלק מתוך כללות המ"ן, והעלה אותם לעלי עליון שלו, כמ"ש לפנינו, עד שעלו לע"ב ס"ג העליונים.

פרק ה

א **המוחין דא"ק עם בחי' הטעמים דס"ג**: ואע"פ שכל הנקודים אפילו הראש הא' שבהם, נמשכים מנקודות דס"ג, וא"כ היה המ"ן צריך לעלות רק עד הנקודות שבראש הס"ג, אמנם באמת הם עלו לנקודות דס"ג, אלא כיון שעם עליתם זו נעשה הזווג דע"ב ס"ג, אשר הארת הע"ב שהגיעה אל הס"ג, הורידה הה"ת מעינים דס"ג אל הפה דס"ג, שבזה מתחברים האח"פ אשר יצאו מראש ס"ג ושבים לבחינת ראש, ונמצאות הנקודות דס"ג מתחברות עם הטעמים דס"ג למדרגה אחת, אשר אז אין הנקודות דס"ג עולות יותר בשם, כי הן בטלות בהבחינה העליונה שבהן, שהן הטעמים. ולפיכך נבחן גם העלית מ"ן, שעלו אל הטעמים כי הנקודות אינן עולות בשם כי בטלות להם. כמ"ש הרב לעיל. (דף

שצ"ו אות ו' עש"ה).

ותדע, שמכאן, יוצא הכלל אשר כל עלית מ"ן הם מתחתון לעלי עליון והעלי העליון מתקנם בשביל העליון. כי זו"ן מעלה את המ"ן בשביל העליון שלהם שהם ישסו"ת, אל העלי העליון שהם או"א, ואו"א מתקנים אותם בשביל ישסו"ת. וכן בכל המדרגות. והוא כי כל עלית מ"ן, גורם להוריד הה"ת מנקבי עינים למטה, שעי"ז קונה את הג"ר. ונמצא בשעה שזו"ן מעלים את מ"ן דישסו"ת, גורמים בזה להוריד את הה"ת מעינים דאו"א למטה, שאז נמצאים ישסו"ת מתחברים עם או"א למדרגה אחת, וקונה ישסו"ת את ג"ר שלו, דהיינו בחינת או"א. והנך רואה, שהמ"ן שזו"ן העלו לצורך ישסו"ת, עלו לבחינות או"א, דהיינו לה"ת שבעינים דאו"א, שהורידו אותה למטה, ותיקנו בזה המוחין דישסו"ת. הרי שהתחתון העלה את המ"ן בשביל העליון שלו שהם ישסו"ת, לעלי עליון שלו שהם או"א, ואו"א נזדווגו יחד על המ"ן והורידו את הה"ת מעינים שלהם למטה, וחיברו בזה את ישסו"ת למדרגת עצמם, וקנה ישסו"ת הג"ר שלו, ובזה תבין מה שהרב מדמה שם (דף שצ"ו אות ו') את ע"ב ס"ג לאו"א וישסו"ת. ע"ש.

וענין זה התחיל בעלית המ"ן הראשונה שהיתה בעולמות, שהיא עלית מ"ן של נה"י הפנימים דא"ק, אל הטעמים דראש הס"ג, שבדברי הרב הנ"ל בדף שצ"ו. ששם הוריד הה"ת מעינים לפה דס"ג. כנ"ל בתחלת הדבור. אמנם כאן כיון שה"ת עלתה לכתר, שה"ס המצח, ע"כ ירדה הה"ת ממצח לפה, כמ"ש לפנינו.

וזה אמרו, "שע"י עלית המ"ן דז' אורות נזדווגו בחינת הויה דע"ב דיודין, שהם כללות בחינת המוחין דא"ק, עם בחינת הטעמים דס"ג, שהם אח"פ". כי ראש הס"ג מכונה בשם אזן חוטם פה, משום שהבחינה העליונה שבו הוא אור האזן, דהיינו בינה. והוא מלביש לפרצוף ע"ב דא"ק מחזה ולמעלה עד הפה דע"ב. וע"כ נבחנים חג"ת דע"ב דא"ק לבחינות מוחין אל הס"ג, וגם לכללות המוחין הנמשכים מא"ק, כי הפרצוף הא' דא"ק נשגב מן העולמות ואינם מאירים זולת דרך חג"ת דע"ב שהם המוחין דס"ג דא"ק. ואחר שהארת המוחין מע"ב אלו, נמשכת לראש הס"ג, דהיינו אל הטעמים, הנה אז יורדת הה"ת ממצח לפה, כמ"ש.

ב **הטעמים דס"ג לא היה בהם שום שבירה**: וצריך שתדע כאן, כי סוד השבירה מתחלת עוד לפני עולם הנקודים, דהיינו בט"ת דפרצוף ס"ג דא"ק, הנקראות נקודות דס"ג, שהמה נתפשטו מטבור ולמטה דס"ג עד סיום רגליו כנ"ל בדברי הרב (דף שצ"ג אות ג') כי מתוך שנתפשטו מטבור ולמטה במקום הנה"י דא"ק הפנימים, ע"כ נתערבו בבחי"ד, שזה גרם לצמצום שני בהעולמות, המכונה צמצום נה"י דא"ק. כי מחמת התערבות בחי"ב,

שהיא בינה, בבחי"ד שהיא מלכות. קבלה הבינה בחינת הצמצום שבמלכות. וע"כ יצאו בינה וזו"ן מכל המדרגות לחוץ, שאח"פ דראש יצאו לבחינת גוף, ובינה וזו"ן דגוף יצאו לבחינת נה"י למטה מטבור, ובינה וזו"ן של ע"ס דנה"י יצאו לגמרי לחוץ מן אצילות ונעשו לבי"ע דפרודא.

הרי שגם בס"ג יצאו בינה וזו"ן דנה"י ונפלו לבי"ע, דוגמת שבירת הכלים. אמנם זה נעשה רק בנקודות דס"ג, שנתפשטו מטבור ולמטה ונתערבו בה"ת כנ"ל, אבל אין זה נוגע כלום לחצי העליון דס"ג שנקרא טעמים, המסתיימים למעלה מטבור דא"ק. וזה אמרו, "שעליות מ"ן היה אל הטעמים דס"ג שלא היה בהם שום שבירה". כמבואר.

ג **היוצאים מן הבל אח"פ רק על בחינת עצמם ופנימיותם**: כי יש ב' מיני אח"פ: א', ראש דס"ג שנקרא טעמים דס"ג, שלהיות קומתו עד בינה הוא נקרא בשם אח"פ. וב', הוא הבלי אח"פ שיצאו לחוץ מהמדרגה, כנ"ל, ונבחנים לענפים היוצאים לחוץ מס"ג שהם השערות דיקנא דס"ג, הנעשים שורשים אל הג"ר דנקודים. כנ"ל בדברי הרב (דף שצ"ד אות ד') וזה אמרו, שהזווג דע"ב היה עם האח"פ שהם הטעמים דס"ג, ולא עם פרצוף השערות שיצאו לחוץ, שהן בחינות הנקודות דראש הס"ג שהיה בהן שבירה, כנ"ל. והגם שהעליון המיוחס לע"ס דנקודים, הוא רק הנקודות דס"ג, דהיינו השערות דיקנא, כנ"ל. אמנם הן בטלות בטעמים דס"ג ואינן עולות בשם כלל, כי הזווג דע"ב מחבר אותן למדרגת ראש דס"ג בשעת הזווג, כנ"ל (דף תר"א ד"ה המוחין דא"ק, ע"ש.)

פרק ו

א **מ"ה דאלפין**: היינו הוי"ה במילוי אלפין, כזה: יוד הא ואו הא. וסוד המילוי עם אלפין מורה, על תיקון השבירה, כי אור החדש הזה היוצא מזווג דע"ב וס"ג, מחזיר את אח"פ שנשברו מן המדרגה, אל מדרגתם כבתחילה. וענין זה מרומז בצורת **א**' כי בה ב' יודין ופרסא ביניהם: אשר יוד עליונה, היא כתר וחכמה שנשארו בהמדרגה, וה"ס מים עליונים. והיוד התחתונה, היא אח"פ, דהיינו בינה וזו"ן שנשברו מהמדרגה ויצאו לחוץ, וה"ס מים תחתונים. והקו המבדיל ביניהן הוא הפרסא, וסוד הרקיע המבדיל בין מים עליונים למים התחתונים. וע"י זווג עליון דע"ב ס"ג, יוצא אור חדש ובוקע להאי פרסא, ומחבר האח"פ בחזרה אל המדרגה.

ואע"פ שענין שבירת אח"פ קרה עוד בפרצוף נקודות דס"ג, כנ"ל, ומ"מ הוי"ה דס"ג הוא במילוי יודין ולא במילוי אלפין. אמנם כיון שהשבירה היתה בחצי התחתון דס"ג שהם הנקודות, כי בחצי העליון לא היה שום שבירה, כנ"ל בדברי הרב, אשר בטעמים דס"ג לא היה בהם שום שבירה ולפיכך חציו העליון שהם יוד הי, הם במילוי יודין, אבל חציו

התחתון כבר יש מילוי, **א**' בואו שלו, שה**א**' הזו רומזת על שבירת אח"פ שהיתה שם. ותדע שה**א**' הזו שבמילוי ואו דס"ג, נחשבת לשורש של שם מ"ה דאלפין. ועי' לעיל בלוח התשובות לפירוש המלות חלק ו' תשובה א'.

ב **טנת"א הכוללים כל האצילות**: הטעמים הם כתר, והנקודות חכמה, והתגין בינה, והאותיות זו"ן. אשר הטעמים דמ"ה שהם כתר, הוא עתיק יומין דאצילות. וא"א, הוא חכמה דמ"ה, ואו"א הם בינה דמ"ה. וזו"ן הם ז"ת דמ"ה שנקראות אותיות.

ג **יוצא מן המצח דא**"ק: כלומר, שעלית מ"ן היה אל המצח, דהיינו לספירת הכתר דראש, שנקרא גלגלתא, ששם הוא המצח. וטעם הדבר הוא, כי הבחינה האחרונה של הנקודים, הוא בחי"א, וע"כ לא נשאר בהמסך זולת בחינת העביות של הכתר, (כנ"ל דף תקצ"ט ד"ה גזר עש"ה.)

וצריכים לזכור שאין עלית מ"ן אלא לבינה, כנ"ל, ולפיכך אין הכוונה שהמ"ן עלו לכתר דכתר, אלא לבינה דכתר. ובאמת הגלגלתא נחשבת רק לבינה דכתר, כמ"ש הרב (בעץ חיים שער י"ט פרק ח') ע"ש. ותשכיל עם זה, כי הגלגלתא נחלקת דוגמת הבינה ודוגמת הת"ת, ששליש העליון שלה היא תמיד מכוסה ונעלם באחורים דבינה, אלא רק בב"ש תחתונים, שהם בחינת ז"ת דבינה, ובחינת מחזה ולמטה דת"ת, שם מתגלה ההארת חכמה, כמ"ש לעיל (דף תקכ"ד ד"ה עתה) ותדע שז"ס פנים ואחורים דגלגלתא. כי מהמצח ולמעלה הוא בחינת ש"ע דת"ת הנעלם ומכוסה באחורים דאמא, וע"כ מכסים שם השערות רישא. ומקום הפסק השערות רישא ולמטה עד העינים, זה המקום נקרא בשם מצח. והוא בחינת ב"ש ת"ת המגולים שמחזה ולמטה ששם כבר נפסק יסוד דאמא. וזה אמרו "ומציאת שם מ"ה דאלפין הזה יוצא מהמצח דא"ק" כי שם מתחיל מציאות הגילוי דהארת חכמה, כנ"ל. אבל למעלה משם, הוא מכוסה בשערות רישא כי הוא בחינת ג"ר דבינה, ושליש עליון דת"ת, שהארת חכמה לא יכולה להתגלות שם והבן היטב.

פרק ז

הדברים הולכים במדרגה: כלומר כי ההשתלשלות הולכת על פי סדר המדרגה, של העביות שבמסך. כי יש בו ה' בחינות של עביות, הנבחנות לפי הספירות דאו"י. וג' בחינות הראשונות, שהן בחי"ד, בחי"ג, ובחי"ב, הנקראות פה, חוטם, אזן, הם הבלים ממש, כי הם מעלים או"ח המכונה הבל, באופן שמספיק ליציאת פרצוף ברת"ס, והם ג' הפרצופים: גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק. כנודע. אמנם בחי"א דעביות אינה מעלה הבל שיספיק להתפשטות אל הגוף, וע"כ היא מכונה בשם הסתכלות דק. ומכ"ש בחינת

העביות דשורש הנקראת כתר, שאין לה הבל להתפשטות גוף. אלא ע"י עלית ה"ת לעינים נעשה גם בחי"א מוכשרת ליציאת פרצוף, שהוא הפרצוף הנקרא נקודים או ב"ן. וכן ע"י עלית ה"ת לכתר, דהיינו אל המצח, נעשה גם בחינת השורש דמסך ראוי ליציאת פרצוף, והיינו פרצוף שנקרא מ"ה החדש, שהוא ע"ס דאצילות. ולפיכך מכונה האו"ח הזה היוצא על ה"ת שעלתה למצח, רק בשם גילוי הארה, או רצון, ולא בבחינת הבל או הסתכלות, להורות שאין בו בחינת עביות ממש, אלא בחינת שורש של העביות, וע"כ מכונה רצון. כי ד' בחינות העביות הן הגדלות שברצון לקבל בסדר המדרגה, כנודע. אמנם בחינת השורש שלהן היא בחינת רצון להשפיע לבד, כנודע, ואין בו מרצון לקבל כלום, רק מה שהוא שורש להם. ולכן נקרא רצון סתם. או רעוא דמצחא. והבן זה מאד.

פרק י

א **בירר מהנקודות דס"ג שבהם היתה השבירה, מה שיוכל לברר מהם**: אשר בירור זה מתחיל מראש הב' דנקודים, שהוא כתר דנקודים, אבל הראש הא' דנקודים, העומד למעלה מטבור, לא נתחבר עם המ"ה החדש הזה, משום שבו לא היה שום שבירה, משום שהמסך עומד למטה הימנו, ואין העביות שבמסך יכולה לפגום למעלה ממקום הויתה. כנ"ל בחלקים ו' ז'. ויתבאר עוד לפנינו.

ב **וס"ג נעשה בחינת נוקבא**: אין הכונה על ס"ג דא"ק, רק על ע"ס של הנקודים, שהרב מכנה אותן בשם ס"ג, משום שהכלים שלהם הם מבחינת ט"ת דס"ג, הנקראות נקודות דס"ג. כנ"ל דף תס"ג ד"ה המלכים. עש"ה.

פרק יא

נקודות דס"ג בלבד, אינו נקרא ס"ג כמו הכלל: כנ"ל בדיבור הסמוך שע"ס דנקודים מכונות לפעמים בשם ס"ג, משום שכלים שלהן הם מנקודות דס"ג, דהיינו מחצי התחתון שלו, וזה אמרו "שהם נקודות דס"ג בלבד אינו נקרא ס"ג כמו הכלל, כי אינם אלא פרט אחד" כי העיקר של הס"ג הם הטעמים שבו, שפירושם בטרם שהמסך שבו התחיל להזדכך, שיש שם קומת חכמה כנודע, אבל אחר שהתחיל להזדכך מקומה זו כבר אין בו קומת ס"ג. ועי' לעיל באו"פ (דף ש"צ ד"ה וס"ג) עש"ה שנתבאר זה בהרחבה.

פרק יב

בחינה המתחברת עם הטעמים דמ"ה. וכו': כי ע"ס דנקודים יצאו בה"פ געסמ"ב, כנ"ל בחלק ז'. וע"כ יש בהן עצמן ג"כ טנת"א, שכל בחינה מהן מתחברת בבחינה שכנגדה בטנת"א דמ"ה החדש, אלא שיש בהן איזה שינויים, שיתבארו לפנינו.

פרק יג

ואור המצח וכו' ומתחיל מציאותו מן הטבור עד סיום רגליו: והוא משום שכל ע"ס דמ"ה החדש הן תולדה של ע"ס דנקודים, שהרי יצאו על בחינת המסך דגוף הנקודים שנזדכך ועלה למצח, כנ"ל באו"פ (דף תקצ"ט ד"ה גזר. ע"ש) וע"כ אינו יכול להלביש את הראש הא' דנקודים, העומד מטבור דא"ק ולמעלה, אלא שמתחיל מן הפה דראש א' הנמצא במקום הטבור דא"ק. ובהכרח שמתחיל מציאותו מן הטבור, עד סיום רגליו.

פרק יד

א **נקודת הכתר נמשכה ונתפשטה ממקומה עד למטה וכו**': דהיינו שספירה אחת דכתר, נתפשטה בעצמה לפרצוף שלם ראש וגוף, הנקרא פרצוף עתיק דאצילות, שמקומו מתחיל מטבור דא"ק ומתפשט עד סיום האצילות.

וטעם התפשטות זו הוא, משום עלית ה"ת אל הכתר. כי בנקודים, שה"ת עלתה לעינים, נתחלק משום זה כל מדרגה לשנים, שגו"ע היו לעליון ואח"פ היו לתחתון, על דרך התחלקות או"א וישסו"ת. ועתה שה"ת עלתה אל הכתר ונמצאות כל הט"ת שיצאו לחוץ ממדרגת הכתר, ע"כ נחלק הכתר ונעשה מדרגה שלמה בפני עצמו. שממצח ולמעלה הם ג"ר שבו וראש שבו, וממצח ולמטה הוא בחינת גוף וז"ת שבו. והוא הנקרא עתיק דאצילות. ועד"ז נתחלקה כל ספירה וספירה דע"ס דמ"ה לפרצוף שלם בפ"ע: ראש, וגוף, כמ"ש לפנינו.

ב **והלבישו זה את זה עד בחינת זו**"ן: כי כל פרצוף נולד ויוצא מפה של ראש דעליון, ע"כ הוא מלביש את ז"ת דעליון שמפה ולמטה.

ג **מעט למעלה מסיום רגלי א"ק ושם הוא סיום האצילות כולו**: כי סיום רגלי א"ק, הם בנקודה דעוה"ז ממש, בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים. אמנם סיום האצילות הוא הנעשה בצמצום ב' דא"ק, אשר בינה וזו"ן דע"ס דנה"י מבחינת ס"ג דא"ק יצאו לחוץ מעולם אצילות ונעשו בי"ע דפרודא, ונמצא המרחק שבין סיום האצילות אל הסיום של רגלי א"ק, הוא כמדת בינה וזו"ן דע"ס דנה"י הנ"ל. וזה אמרו, שסיום האצילות הוא מעט למעלה מסיום רגלי א"ק.

ד **הכלים שלהם הגדילו ע"י שנתפשטו עד למטה ובזה יש בהם כח לקבל אורות שלהם**: כי גדלות הכלים, פירושם ריבוי המסכים, שהמסכים ממעטים את האורות שיתפשטו במדה ובמשקל באופן שיוכלו האורות להתקיים בהכלים.

פרק יז

א **עיבור הנ"ל, להשתהות ולהתאחר שיעור י"ב חודש**: קומת מלכות, שהוא הקטנות היותר מצומצם באפשרות, נקראת בשם עיבור. שהוא מלשון עברה ודינין בסו"ה ויתעבר ה' בי למענכם. אמנם יש להבין כאן, שהן ג' ספירות בעובי בסוד ג' קוים הנקראים נה"י, כי פחות משיעור זה לא נקרא פרצוף, כמ"ש הרב (ע"ח ש"ל דרוש ב'). בס"ה והנה באר בשדה ושלשה עדרי צאן רובצים עליה, שהם נה"י. ע"ש. כי אע"פ שכל הקומה אינה אלא ספירה אחת של מלכות, מ"מ כיון שיש שם תיקון קוים, הרי יש בה ג' בחינות: ימין, שמאל, אמצע, ואלו ג' הבחינות שבקומת מלכות נקראות נצח, הוד, יסוד. וע"כ אנו מבחינים אותם שהם בעובי זה אצל זה להורות, שאע"פ שיש שם ג' ספירות, אין אלו מגדילות כלום את הקומה של המלכות, וכל הג' הם בקומה דספירה אחת. וזכור זה.

וענין חדשי העיבור, פירושם, חידושי הארות, שהפרצוף מוציא ומגלה בהמשך המצב דבחינות עיבור, שהם: ז' חודש, או ט' חודש, או י"ב חודש, שכל חידוש הארה מכונה בשם חודש. וכאן אומר הרב, שהעיבור הזה כולל י"ב חודש, עד כדי לגלות י"ב פרצופים, כמ"ש לפנינו.

ב **והטעם הוא כדי להתתקן כל האצילות, שהם י"ב בחינות**: כלומר, כי ע"י עלית מ"ן הנ"ל לסוד המצח שהיא בחינת בינה דכתר, שיצאו שם ע"ס בקומת מלכות, הנקראת בשם עיבור, כנ"ל בדיבור הסמוך הנה עיבור זה צריך לתקן את כל האצילות יחד עד הסוף. וכיון שהן י"ב בחינות, ע"כ צריכות לי"ב חודש.

וטעם הדבר, הוא, משום כי כל הבחינות כולן שנתמעטו ונפלו ונשברו בעת שבירת הכלים דנקודים, הנה כולן ביחד עלו למ"ן לעיבור הזה. כדברי הרב לעיל (דף תקצ"ט אות ב') שהן כוללות כל הפרצופים מעולם אצילות ובי"ע כולם, (עי' לעיל דף תר"א ד"ה ואע"פ כי עלו כל ד' האחורים של או"א עלאין וישסו"ת, הכלולים בהתפשטות ג' קוי כח"ב, שחזרו ונאספו למעלה, כנ"ל, (דף תקצ"ט ד"ה חזר. ע"ש) וכן ז' אורות הרשימות שנשארו מז' המלכים שנפלו לבי"ע, אשר ד' אחורים דאו"א וישסו"ת, הם כוללים כל הפרצופים דג"ר שיצאו באצילות, וז' האורות, כוללים הזו"ן ד' עולמות: אצילות ובי"ע. הרי שכל העולמות כלולים בהמ"ן שעלו, אל הזווג לכתר, ולפיכך מוכרחים כולם להתתקן ע"י זווג דעיבור הזה.

וכבר ידעת שיש ערך הפוך בין האורות אל הכלים, שבכלים, העליונים נגדלים מתחילה, ובאורות להיפך, התחתונים מתלבשים מתחלה. ולפיכך, נמצא שקומת העיבור, הנקראת נה"י, מתלבשים בכלים דכח"ב. ונמצא שע"י זווג הכללי הנ"ל, יצאו כל הי"ב

פרצופים מבחינת העיבור, זה תחת זה מתחלה כח"ב דעתיק ונוקבא. ואח"כ כח"ב דאריך ונוקבא. ואח"כ כח"ב דאו"א. ואח"כ כח"ב דישסו"ת, ואח"כ כח"ב דזו"ן. ואח"כ כח"ב דיעקב ולאה. שכל אלו יצאו ע"י זווג העליון האחד, אלא שבאו זה תחת זה ע"פ סדר המדרגה.

פרק יח

א **ריבוי האור אשר במקום ההוא גורם שנמשך ומתפשט הארה למטה**: פירוש, כי נתבאר, שכל ד' אחורים דאו"א וישסו"ת, וכל ז' אורות מז' המלכים עלו כולם למ"ן אל המצח. גם נתבאר, שמתחלה נעשה הזווג על המסך רק בקומת המלכות, המכונה עיבור, כנ"ל, שבזה לא נתקן מן כללות המ"ן שעלה שמה רק חלק מועט מאד, שהוא רק בחינות נה"י שבכל פרצוף מפרצופי אצילות, ולפי"ז נשארו שמה רוב המ"ן בלי תיקון כלל, וכל אלו ד' קומות: ראש וגוף הכלולות באחורים דאו"א עילאין וד' אורות דדחג"ת. והד' קומות ראש וגוף הכלולות באחורים דישסו"ת וד' אורות נהי"מ, הנה כל אלו נשארו שם בלי תיקון.

וזה אמרו "ריבוי האור אשר במקום ההוא גורם שנמשך ונתפשט הארה למטה" כי ע"י כך נעשו למ"ן לע"ב ס"ג העליונים, כמ"ש לפנינו, שע"י הזווג הזה מהארת ע"ב, יורדת ה"ת ממקום המצח למקום הפה, ואז נעשה הזווג על ה"ת שבמקום הפה, ויוצא עליה קומת כתר דמ"ה. שהוא בחינת הזכר דעתיק, דהיינו קומה ראשונה דמ"ה החדש.

ב **אור זה שיצא מין המצח נתפשט משם ולמטה**: כי אור החדש הזה, שיצא מזווג דע"ב ס"ג, נתפשט ובא לראש א' דנקודים, העומד מטבור ולמעלה דא"ק וממנו לראש דעתיק העומד במקום הג"ר דנקודים, ויצא הראש דעתיק, ממקום הפה דנקודים ולמעלה, עד הטבור דא"ק, וע"ס דגוף, מפה דנקודים ולמטה, עד סיום האצילות.

וצריכים להבין היטב השינוי הזה שבכאן מבפרצופים הקודמים. כי בכל הפרצופים הקודמים, היה דבר עלית המסך אחר גמר הזדככותו, אל הראש דפרצוף העליון שלו, דהיינו לשורשו. וכאן עלה המסך לעלי עליון, שהרי העליון של מ"ה החדש הוא פרצוף הנקודים, והיה לו לעלות אל הפה של הג"ר דנקודים, ולא לע"ב ס"ג, שהם פרצוף העליון של הנקודים. אמנם דבר זה כבר באר הרב לעיל (דף תר"א אות ד') שאומר שם הטעם, שהוא משום שג"ר דנקודים עצמן אינן מתוקנות, ולכן בחינת העלאת מ"ן היתה לע"ב ס"ג. ע"ש. ואע"פ שג"ר דנקודים לא נשברו, ואפילו ביטול האחורים אינו נוגע בהם כלל, כי הם רק בחינות תוספות ממה שקבלו ע"י הארת נה"י דא"ק. אכן בחינתם עצמם, דהיינו כל מה שיצא מתחלת אצילותם לא נתבטל מהם אפילו משהו, כנודע. עכ"ז, כיון

שעלה אליהם המסך וכל הרשימות שבו, גרם בהם עליתם בחינת גילוי של חסרון. כי כל ענין תיקונם דג"ר של הנקודים היה מכח אב"א, דהיינו בחינת הארה קצת שקבלו מאור האזן. (כנ"ל דף תפ"ט ד"ה ואין להקשות. ועי' היטב בדף תצ"ח ד"ה ונתבאר) כי ע"י הארת אחורים דבינה, אינם נפגמים כלום מה"ת שבעינים הנמצאת בכתר דנקודים ממעל להם, המונעת מהם הארת חכמה, כי בלעדה, ג"כ לא היו מקבלים חכמה, מחמת הארת הבינה אשר בהם, שאינה חפצה חכמה, זולת אור חסדים, בסוד כי חפץ חסד הוא. עש"ה.

ולפיכך אחר שהמסך והרשימות אלו אליהם, שכל הרשימות הללו הן בחינות זו"ן הצריכות להארת חכמה, ושכבר היו בהם הארת חכמה, כי אפילו הד' אחורים דאו"א וישסו"ת המה ג"כ הרשימות מהקומות שיצאו על המ"ן של יסוד דא"ק, הנקרא ו' ונקודה, שהן בחינות זו"ן. כנודע. והנה אז הוכרחה אמא דנקודים להפסיק את בחינת אחורים שלה, ולא יכלה לעשות כן, מפני הה"ת שממעל לה, וע"כ נגלה החסרון מפאת הצמצום חכמה מכח הה"ת שעליה, וכיון שנגלה החסרון, הנה צריכים גם הם לעלות למ"ן אל העליון שלהם כדי לקבל תיקון.

ולפיכך הוצרכו הג"ר דנקודים לעלות עם המסך והרשימות אל הראש דעליון שלהם, שהוא ראש הס"ג דא"ק, ונעשו כולם בחינת מ"ן לראש הס"ג, שמתחלה נכלל המסך בזווג דראש הס"ג עצמו, שע"י זה נתעבה לא יותר מבחינת העביות שבכתר דמסך, משום שהבחינה האחרונה שהיה לו למסך בפרצוף הנקודים, היא בחי"א, ונודע אשר בחינה אחרונה נאבדת תמיד מכח של הזדככות העבר, נמצא שאין המסך יכול להתעבות עתה רק בבחינת שורש שהיא בחינת עביות דכתר. ולפיכך נבחן, שהמסך דראש הס"ג עלה בשביל הזווג הזה, אל בחינת המצח שלו, דהיינו לגלגלתא, שהוא הכתר דראש, כי המצח הוא חלק הגלגלתא, אלא בחינת בינה שלו, ואור העליון נזדווג עם המסך ויצאו עליו ע"ס בקומת מלכות, כי אע"פ שהה"ת כלולה ג"כ במסך זה, מ"מ כיון שעומדת בכתר, לא יוכל להתגלות בה רק עביות דכתר, שהיא מוציאה רק קומת מלכות. וכבר ידעת שהזווג הזה, הוא נקרא בחינת עיבור ויש בה ג' קוים הנקראים נה"י.

אמנם עדיין לא נגמר בזה, כי בזווג זה לא נתקנו הרשימות שבמסך רק החלק היותר קטן שבהן, וע"כ היה שם עוד דוחק גדול מריבוי אור של כל הרשימות הצריכות תיקון, ונודע שיש אל הרשימות דזו"ן קשר גדול עם בחינת בינה, שהיא ס"ג, לקבל ממנה בחינת הארת חכמה, מכח הקשר דבינה וזו"ן דאור ישר. ולפיכך עלה למ"ן פעם שנית לס"ג דא"ק, ואז השיב ראש הס"ג הפנים אל המוחין שבתוכו, דהיינו בחינת חג"ת דע"ב המלובשים

בראשו בבחינות מוחין ונשמה, ונמצאו ע"ב ס"ג מזדווגים, ואור החדש היוצא מזווג זה, כשמגיע לראש ס"ג מוריד הה"ת שעלתה אל המצח שם, כי אורות דע"ב הם תמיד שלימים, ואין שום שבירה נוהגת בהם, וע"כ הוריד את ה"ת למקום הפה, דהיינו במקום הזווג הנוהג בע"ב גופיה, וכיון שה"ת באה למקומה בפה, קבל המסך ממנה בחינה ד' דהתלבשות, ובחינה ג' דעביות שבה ואז אור העליון שהזדווג עם המסך הוציא ע"ס בקומת כתר. וקומה זו יצאה על המסך והרשימות הכלולות עתה בראש הס"ג עצמו, ומשם ירד המסך אל מקום הטבור דא"ק, דהיינו אל התחתון דס"ג, ויצאו גם שם אותן הע"ס בקומת כתר, שהיא בחינת הראש הא' דנקודים. ומשם ירד המסך למקום הפה דנקודים, ויצאו גם שם ע"ס בקומת כתר, וע"ס אלו הן בחינת ראש דעתיק דוכרא. ומפה דנקודים ולמטה, נתפשטו ע"ס דגוף ממעלה למטה, הנקראות ז"ת דעתיק.

ובאמת היה צריך המסך לירד אל מקום החזה דנקודים, כי שם שרשו האמיתי, כי המסך הזה היה מבחינת הגוף דנקודים, דהיינו מהתפשטות ז' המלכים. אמנם כיון שג"ר דנקודים היו צריכים אליו, כי מקבלים ממנו קומת כתר, ע"כ המה מחזיקים אותו במקומם. ולא עוד אלא שנחשב לבחינת הזכר שלהם, (נ"ב מכי"ק המחבר זצ"ל, וצ"ע. ויותר נכון שעתיק מלביש הגוף דראש הא' דנקודים כי עתיק הוא ראש הא' דאצילות. ועוד יש לתרץ אע"פ, שלמעשה עומדים ג"ר דנקודים למטה מטבור דא"ק מפני בחי"ד שנתערבה בהם, מ"מ להלכה הם מלבישים מפה דראש הס"ג ולמטה, והאצילות למטה מטבור דס"ג.) והיינו בשביל שמשפיע להם ג"ר, החסרים להם מתחלת אצילות שלהם כמבואר.

פרק יט

א **התחיל לברר מהם הנצוצות והכלים גם כן**: כלומר, כי מלבד שמברר את האורות דב"ן, שהם הרשימות, הוא מברר ג"כ את הנצוצים והכלים, כי ע"י שמברר את אורות הרשימות, נמצא גם הכלים מקבלים את תיקונם, כי הרשימות מתקנות ומעלות אליהן את הכלים המיוחסים להן.

וענין הבירור הזה, פירושו, שמשפיע אליהם מהארתו, כנ"ל בדיבור הסמוך, אשר הראש דע"ס דמ"ה החדש, שיצא ע"י זווג העליון דע"ב ס"ג, הוא נתלבש במקום ג"ר דנקודים, והם מקבלים ממנו קומת הכתר. וזה נבחן, שמ"ה החדש בירר את ג"ר דנקודים, ותיקן אותם להיות בחינת נוקבא אליו דהיינו לקבל ממנו השפעתו. ומה שנקרא בלשון בירור, הוא משום, שכל מדרגה של המ"ה החדש, בירר בדיוק אותם החלקים של ב"ן המיוחסים למדרגתו. כי כל הרשימות כולן של הב"ן מהג"ר והז"ת עלו בבת אחת למ"ן כנ"ל (דף

תר"ט ד"ה והטעם) ומ"ה החדש בירר אותן לאט לאט בזו אחר זו, דהיינו לפי הגילוי המדרגות שלו עצמו, כי כשנאצל העתיק דמ"ה בירר את היותר משובח שבכללות המ"ן, דהיינו הג"ר דנקודים, וצירף אותם לעצמו לבחינת נוקבא דעתיק, ואח"ז כשנאצל א"א דמ"ה, בירר חלק השייך למדרגתו, וצרף אותו לעצמו, לבחינת נוקבא שלו, וכו' עד"ז. וע"כ נקרא זה בשם בירורים.

ב **הנוקבא שבכל הפרצופים**: כי כל הדכורין נעשו ממ"ה החדש, וכל הנוקבין נעשו מאורות ונצוצין וכלים שנשארו מהנקודים אחר שביה"כ. אכן באו"א וזו"ן יש התכללות הב"ן גם בדכורין וכן התכללות המ"ה גם בנוקבין. ויתבאר במקומו **עיבור העליון הנ"ל התחיל לברר היותר משובח שבכולם**: כי ראשית הבירורים הם בעת הזווג הראשון של עלית המ"ן למצח דס"ג, שהיה בראש הס"ג עצמו. שאז יצאה רק קומת המלכות כנ"ל (דף תר"ח ד"ה עיבור) וכיון שאך יצאה קומה הזאת ועיבור של מ"ה החדש, תכף בירר לו מכללות המ"ן של הב"ן את האורות, וגם הניצוצים והכלים השייכים לו באותו הכמות והאיכות דבחינות העיבור, ונתעלו מבי"ע לאצילות, ונתקנו שם בבחינת ג' גו ג' וכבר נתבאר שקומת העיבור היא ג' הספירות נה"י, והם מתלבשים בג' כלים העליונים כח"ב, מטעם ערך ההפוך שבין כלים לאורות, כנ"ל (דף תר"ט ד"ה וכבר) ולפי"ז נמצא, שנבררו עתה ועלו מבי"ע ע"י הקומה דעיבור, רק הכלים המשובחים העליונים, מהכלים והניצוצים שנפלו לבי"ע, דהיינו הכלים דכח"ב. וזה אמרו "מתחלה ע"י עיבור העליון התחיל לברר היותר משובח שבכולם".

ג **וממנו נעשה נוקבא דעתיק**: רצונו לומר, הז"ת דנוקבא דעתיק, אבל ג"ר דנוקבא דעתיק, לא נבררו אפילו משהו מניצוצים וכלים דבי"ע, אלא שנעשית מג"ר דנקודים מאותן הבחינות שלא פגעה בהן השבירה כלל.

פרק כ

זווג דכורא דעתיק וכו' חלק הראוי אל נוקבא דאריך: הנה הרב קיצר כאן מאד, שסמך עצמו על מקומות אחרים. כי בין הזווג דעיבור הנ"ל, לבין הזווג דכורא עם נוקבא דעתיק, היה בינתים הזווג דגדלות ע"י ע"ב ס"ג, שהוציא הה"ת ממצח לפה, ויצאו ע"ס דראש וגוף דעתיק בקומת כתר. כנ"ל (דף תרי"א ד"ה אמנם) כי אין זווג נוהג בעת שהפרצוף הוא בבחינת עיבור, כנודע. אלא אחר הזווג דגדלות דע"ב ס"ג, שעתיק ונוקבא השיגו קומת כתר, אז נזדווגו וביררו את הנוקבא דא"א. גם לא פירש כאן איך נאצל הדכר דא"א. כי לא נחית כאן לבאר רק את הבירורים של הנוקבין דאצילות איך כולן נעשות משם ב"ן. אכן בכלל נמצאים ענייני מ"ה וב"ן ואופן חיבורם, מפוזרים מאד בדברי הרב, גם בקיצור

נמרץ ונחוץ מאד לקבץ העקרים שבהם במקום אחד, כדי שיהיה אפשר לפרש את כל הפרטים המרובים שמביא הרב לפנינו.

ומתחלה צריכים להבין את ההפרש בין מ"ה החדש על הב"ן. ותדע שכל ההפרש הוא, בדבר עלית ה"ת, אשר בב"ן נמצאים כל הכלים שלו, שהם מבחינת ה"ת בעינים, כי כן יצאו מתחלת אצילותם. ובמ"ה החדש נבחנים כל הכלים שלו מבחינת ה"ת שעלתה בגלגלתא, כי כן יצא מתחלת אצילותו וכל היוצא בהפרצוף מתחלת אצילותו אינו משתנה לעולם, ואע"פ שמקבל אח"כ תוספות גדלות, אין הכלים של הקטנות משתנים משום זה, ומכ"ש שאינם מתרבים, אלא אותם הכלים בכמותם ותכונתם שהיו לו בעת הקטנות מתגדלים בקומה ובעבי, בעת הגדלות שלו. והבן וזכור זה.

וכבר נתבאר הזווג דעיבור של מ"ה החדש. שמקורו הוא מהמסך דגוף של הנקודים, שנזדכך ועלה עד ראש הס"ג, ומכח התכללותו בזווג דשם, נתעבה רק במדת העביות של הכתר, וע"כ בהזדווג עם אור העליון לא העלה אור חוזר רק בקומת מלכות. והוא משום שבחינה אחרונה שלו שהיה לו בגוף הנקודים היא בחי"א, והיא נעלמה עם הזדככות המסך. אמנם צריך שתזכור שבחינת התלבשות נשארת תמיד גם מבחינה אחרונה, וא"כ גם כאן יש בחי"א דהתלבשות, ונמצא שיצא כאן גם קומת בחי"א שהיא קומת ז"א, אלא שהיא בחינת זכר, שאין לו זווג רק בהתכללות עם הנקבה, שיש לה עביות, כי אין זווג אלא מבחינת עביות, כנ"ל (בהסתכלות פנימית חלק ו' אות י"ד) וא"כ באמת יש כאן קומת ז"א אלא בהתחשבות עם בחינת הכלים אין כאן כלים אלא מקומת מלכות, ולפיכך נקרא רק בשם נה"י, שהם ג' ספירות בקומת מלכות, אמנם ודאי שיש שם גם קומת ז"א שהיא חג"ת, דהיינו ג' ספירות בעבי, מקומת ז"א, אלא שהם מלובשים בתוך הנה"י, כיון שקומה זו באה מרשימו דהתלבשות, שאין ממנה כלים.

ותדע שעיקר שם מ"ה, הוא קומת ז"א הנ"ל, כי קומת מלכות אינה נקראת לעולם בשם מ"ה, וע"כ נבחן המ"ה תמיד בבחינת חצי פרצוף הזכר, משום שאין זווג מבחינת עצמו, להיות בו רק בחינת התלבשות לבד, ואין לו תקנה זולת בהתחברותו והתכללותו עם העביות של בחינת הנקבה. והנה נתבאר זכר ונקבה מבחינת המ"ה החדש בעצמו, שהם הרשימו דבחי"א דהתלבשות ובחינת ה"ת שבגלגלתא, שהיא קומת מלכות מבחינת עביות.

ויש כאן לדעת עיקר גדול, אשר הנקבה דמ"ה החדש הנ"ל, שהיא מלכות שלו, הנה היא נשארה גנוזה בראש דעתיק, אמנם בכל הפרצופים שלמטה מעתיק אינה מתגלית כלל. ואין להקשות לפי"ז איך יש בחינת מ"ה בכל הפרצופים, כיון שמ"ה הוא רק בחינת

התלבשות, שאינו ראוי לזווג עם אור העליון, כנ"ל. אמנם על כן הוא מתחבר עם העביות שברשימות של כלים דב"ן, וע"כ נחשב הב"ן לבחינת נקבה דמ"ה, כי הנוקבא של עצמו אינה משמשת רק בראש דרדל"א לבד, שהוא ראש א' דמ"ה החדש, כנ"ל ומשם ולמטה, לוקח לו את הרשימות דעביות הב"ן לבחינת נוקבא שלו. וזכור זה.

אמנם כבר נתבאר שגם המ"ה דראש א' אע"פ שיש לו שם בחינת מלכות של עצמו כנ"ל, מ"מ בירר לו את ג"ר דב"ן לבחינת נוקבא. אכן הזווג הזה הוא נעלם מאד, וגם יש ספקות שם בענין הבחינות של הנוקבא, כמ"ש הרב בשער רדל"א בע"ח. ואין כאן המקום להאריך בהם. וכבר ביארתי את הספקות בפירושי פנים מאירות ופנים מסבירות על עץ החיים בדף רמ"ו עד דף רנ"ט. ומשם תדרשנו.

ותדע שה"ת הגנוזה בראש דעתיק, כנ"ל היא מתגלית בגוף בב"ש תתאין דנצח והוד דעתיק, אמנם ע"כ יצאו לבר מאצילות בסוד ב' דדי בהמה, כמ"ש במקומו, אבל בכל האצילות אין לה שום גילוי, אלא רק מבחינת הארתה לבד, ולא כלום מבחינת עצמותה.

ועיקר ההבחן מכלים דמ"ה לכלים דב"ן הוא בשעת הקטנות, דהיינו בעיבור, כי מצד הכלים דב"ן, צריך להיות גם מבחינת עיבור, קומת ז"א בשלימות, דהיינו ג' קוי חג"ת וג' קוי נה"י, כי הקטנות דב"ן היא ה"ת בעינים, המשאירה ב' כלים בבחינת אצילות דכל דמדרגות, שהם כתר וחכמה, ובינה וזו"ן מוציאה לבחינת בי"ע, כנודע. וע"כ יש בכל פרצוף ב' אורות רוח נפש, המלובשים בב' כלים כתר וחכמה. אבל מצד הכלים דמ"ה מה"ת עלתה בכתר, הנה לא נשאר באצילות דכל המדרגות זולת ספירה אחת, שהוא ספירת הכתר, וט"ת דכל המדרגות יצאו לחוץ מן המדרגה, (כנ"ל דף תרי"ג ד"ה וכבר, עש"ה.) וע"כ לא יש בזווג של הקטנות רק בחינת ז"א דהתלבשות, שהוא בחינת חג"ת אבל אין לו כלים כנ"ל, וקומת מלכות דעביות אשר יש לה כלים. וע"כ מוכרחים חג"ת להתלבש תוך נה"י, דהיינו בכלים דקומת מלכות.

ובהמתבאר, תבין ההפרש שמבין ג"ר דאצילות לבין זו"ן דאצילות. כי בג"ר דאצילות נוהג רק ב' זווגים לבד, שהם זווג דקטנות הנקרא עיבור, וזווג דגדלות. אכן בז"א, נוהג ג' זווגים, הנקראים, עיבור, יניקה, ומוחין.

והטעם הוא, כי יש הפרש גדול בין הנוקבין דב' הפרצופים עתיק וא"א, אל הנוקבין דאו"א וזו"ן. כי הנוקבין בעתיק וא"א, הן מבחינת הכתר דנקודים שהשבירה לא פגעה בהן כלום, ונשארו ע"כ בכל האור, מהע"ס שנמשכו להן מנקבי עינים דס"ג, דהיינו בכל השיעור שיצאו בעת הקטנות של הנקודים. וע"כ נמצא, שבעת הזווג דעתיק ונוקבא להוציא בחינת קטנות דא"א, שנקראת עיבור, הוא נולד משם, בקומת ז"א בשלימות,

שהם אורות דרוח נפש בכלים דחג"ת נה"י. ואע"פ שזכר דעתיק הוא בחינת מ"ה, שאין כלים בחג"ת שלו, להיותו בחינת ז"א של התלבשות, כנ"ל, מ"מ ע"י שהייתו בבחינת מעי הנוקבא דעתיק, אשר גם הקטנות שלה היא מה"ת שבנקבי עינים, הוא קונה הכלים דחג"ת הנוהג בנקבי העינים. הרי שאפילו הזווג הא' של הקטנות דעתיק ונוקבא, הוציא את פרצוף דא"א בקומת ז"א בשלימות, בכלים דחג"ת וכלים דנה"י. ועד"ז כשנזדווג א"א ונוקבא לצורך הקטנות דאו"א, שנקראת עיבור, נולדו גם הם בקומת ז"א בשלימות, כי גם הנוקבא דא"א אינה צריכה אל הזכר שלה בבחינת הזווג דקטנות, להיותה בחינת כתר דנקודים, וע"כ נתנה לאו"א הכלים דחג"ת מבחינת ה"ת בעינים, ויצאו או"א בכלים שלמים דחג"ת ונה"י. אלא שהם חסרים ג"ר, וע"כ עלו למ"ן פעם ב' לזווג דגדלות, שעתיק ונוקבא האצילו בפעם אחת את הג"ר לא"א. וכן נזדווגו א"א ונוקבא והאצילו ג"ר לאו"א. הרי שבב' זווגים נגמר כל שלימותם.

מה שאין כן ז"א. כי באו"א אין הנוקבא על שלימותה אפילו מבחינת הקטנות דב"ן, וע"כ אפילו בחינת הקטנות דב"ן, צריכה לקבל מן הזכר שלה מבחינת המ"ה. כמ"ש הרב (בע"ח שער מ' דרוש ח' ע"ש) ונמצא שהזווג דאו"א דקטנות לצורך העיבור דזו"ן, היה בעיבור מכח המ"ה, וכיון שמ"ה הוא רק קומת ז"א מבחינת התלבשות, ומבחינת עביות אין לו אלא קומת מלכות, ע"כ אין לו אלא כלים דנה"י לבד, וקומת חג"ת מוכרחת אז להתלבש בתוך נה"י. ונמצא משום זה שז"א נולד רק בקומת נה"י, אשר בחינות החג"ת מלובשים בו, כמבואר. שאין לו רק בחינת כלים דמ"ה. שהם קומת מלכות, שע"י תיקון קוים היא נחלקת לנה"י.

ולפיכך כדי להשתלם עם כלים לחג"ת, הוא צריך לזווג דיניקה. כי ע"י יניקה מחלב אמו, הוא משיג בחינות הכלים מה"ת בעינים. בסו"ה עיניך רוחצות בחלב יושבות על מלאת. וע"י זווג זה קונה כלים דחג"ת. ואז נשלם בו קומת ז"א בבחינות נפש רוח בשלימות, שרוח מתלבש בכלים דחג"ת כהלכתו, ונפש בכלים דנה"י. ובכדי להשיג גם ג"ר, הוא צריך לעלות למ"ן לעיבור ב' דמוחין, ואז מזדווגים או"א מבחינת גדלות והם משפיעים לו מוחין דג"ר. ואז נשלם לגמרי. הרי שאין ז"א נשלם בטרם שיעברו עליו ג' זווגים שהם: עיבור א', לג' גו ג', דהיינו חג"ת תוך נה"י, מפאת שאין לו אז רק הכלים מצד מ"ה. ואח"כ זווג דיניקה, שעי"ז משיג כלים מצד ב"ן, מה"ת בעינים, שאז משיג כלים דחג"ת, ואז מתפשטים החג"ת מתוך הנה"י, כי כבר יש להם כלים. ואח"כ עיבור ב' דמוחין, שאז משיג ג"ר שלו.

אמנם ג"ר דאצילות שהם א"א ואו"א, אינם צריכים לזווג דיניקה, כי גם מזווג דעיבור א',

הם משיגים כלים דב"ן, משום שנוקבא דעליון יש לה אורות דב"ן מבחינת ה"ת בעינים בשלימות, ואינם צריכים בזה לבחינת הזכר דמ"ה, כנ"ל. וע"כ תכף כשנולדים יש להם כלים דחג"ת ונה"י בשלימות. אלא שצריכים עיבור ב' דמוחין ודי. הרי שאינם צריכים יותר מב' זווגים, שהם עיבור א' דקטנות. ועיבור ב' לצורך מוחין.

ועתה נבא לעצם דברי הרב שבכאן שאומר "שבתחלה ע"י עיבור העליון התחיל לברר היותר משובח שבכולם וממנו נעשה נוקבא דעתיק" והיינו העלית מ"ן הראשונה שעלו כל הבחינות דאחורים דאו"א וישסו"ת, וז' האורות דז' המלכים בהיותם כולם כלולים במסך דנקודים שנזדכך ועלה לבחינת מסך דראש הס"ג כנ"ל. (דף תקצ"ט ד"ה גזר) ואז יצא שם בחינת הקטנות של עתיק ונוקביה, כי גם מבחינות הב"ן הכלולות בהמסך שעלה, נתחברו עם זווג החדש הזה, אלא מבחינות המשובח שבהם שהיא בחינת הכתר דב"ן. ואח"ז עלו עתיק ונוקבא למ"ן לבחינת זווג ב' דגדלות, לראש דס"ג, ואז נזדווג ראש דס"ג עם ע"ב שהם המוחין, אשר הארת ע"ב מורידה ה"ת מעינים של ראש ס"ג אל הפה, כמו מקום הזווג שנוהג בע"ב גופיה, ואז יוצאת קומת כתר, ואז יורדים עתיק ונוקבא למקומם, ומוציאים ע"ס ממטה למעלה בקומת כתר לבחינת ראש שלהם, ואח"ז מתפשטים גם ממעלה למטה לבחינת גוף שלהם. אמנם יש לזכור, שעכ"ז לא נשתנו בחינות הקטנות שבהם, שיצאו בהם בזווג הראשון, כי כל ע"ס של ראש וגוף הזה נתפשטו בכלי הא' דכתר שהיה להם בשעת הקטנות, אשר מבינה דכתר ולמעלה יצאו ע"ס דראש בקומת כתר, ומבינה ולמטה יצאו ע"ס דגוף. באופן שכלי דכתר שהיה מקודם רק נקודה אחת נתפשט עתה לפרצוף שלם ראש וגוף. עד סיום האצילות.

וזה אמרו "ואח"כ ע"י זווג דדכורא דעתיק עם נוקביה, העלו וברורו נצוצות שהיו נופלות למטה מן החלק הראוי לנוקבא דא"א ונכנסו במקום העיבור בסוד מ"ן ונעשים בחינת פרצוף". פירוש, כי נודע, שכללות כל המ"ן השייכות לכל ד' עולמות אבי"ע, עלו יחד בסוד רשימות כלולות בהמסך עד ראש ס"ג, אלא שכל פרצוף לקח רק מה שמתיחס לבחינתו וכל הנשאר הניח אל המדרגה שלאחריו, וכן פרצוף ב' לקח בחינת המ"ן מן אותה הכללות השייך למדרגתו, והשאר הניח לפרצוף שלאחריו, וכן עשו כל המדרגות עד סוף עשיה. וכבר נתבאר ב' בחינות מ"ן שבירר לו ראש דס"ג, בשביל ב' הזווגים דקטנות וגדלות דעתיק ונוקבא. וכל הנשאר בכללות המ"ן, הניח לבירורים דעתיק ונוקביה בשביל א"א ונוקביה.

ומתחלה בירר עתיק את בחינת המ"ן המתיחס לזווג דקטנות דא"א ונוקבא, שהוא לעצם אצילותם. כנ"ל, כי עיקר הפרצוף הוא מזווג דקטנות, אבל הזווג דגדלות אינו עיקר

בשום פרצוף, ונבחן רק לבחינת תוספות, שדרכו להמצא בפרצוף בדרך עובר ושב, ולא בקביעות. ולפיכך נשתנו פרצופי אצילות מפרצופי א"ק, כי פרצופי א"ק היו יוצאים בכל צביונם בפעם א', אבל פרצופי אצילות אפילו ג"ר שבהם יוצאים בב' זווגים. וטעם הדבר כבר נתבאר בחלקים הקודמים, שהוא מכח עלית ה"ת בעינים בסוד שיתוף מדת הרחמים בדין. וע"כ בפרצופי נקודים יצאה ה"ת בעינים, בסוד הקביעות, וכאן באצילות יצאה ה"ת במצח, בסוד הקביעות, אלא שמשותף בקביעות גם מבחינת ה"ת שבעינים. כנ"ל. ותדע שהוספה זו שנעשה כאן היא הגורם לכל התיקון, כי השבירה שהיתה בנקודים, היא מחמת חולשתה של הפרסא, כי בעת ביאת אור חדש של הגדלות דבקע לפרסא, כבר לא עצרה הפרסא כח שלא תתפשט ההארה גם אל עולמות בי"ע דפרודא, ונתבטל לגמרי צמצום הב'. אבל עתה מכח העליה של ה"ת אל המצח, קבלה הפרסא כח גדול מן הכתר שהוא שורש כל פרצוף. וע"כ אגלידא הפרסא ונתחזקה, באופן, שגם בעת זווג הגדלות, שיורד אור חדש ובוקע כח הפרסא, מ"מ אין האור חדש מאיר למטה מפרסא דבי"ע. וע"כ נמצא עתה קיום אל הגדלות משום שאינה מבטלת את הקטנות. ויתבאר עוד לפנינו.

ואחר שיצאו א"א ונוקביה בבחינת הקטנות, כנ"ל, אז חזרו א"א ועלו למ"ן לעתיק ונוקבא, ואז ביררו עתיק ונוקבא, את המ"ן מן הכללות שהניח להם הס"ג, לצורך א"א, דהיינו בחי"ג דעביות, שיש בכללות המ"ן, ואז נעשה זווג בעתיק ונוקבא, ויצאו ע"ס בקומת חכמה. וקומה זו נחשבת לבחינת מ"ה כי זה הכלל, כל הקומות שיצאו מחדש, נחשבות להוי"ה דמ"ה דאלפין. וא"א דמ"ה ההוא, בירר לו מחצית התחתון דכתר דנקודים, ונעשתה לבחינת נוקבא שלו. אשר הוא משפיע אליה קומת חכמה שלו. והבן. והנה השארית מן המ"ן אחר קומת א"א, נתן עתיק אל א"א ונוקביה, והם ביררו מהם את המ"ן המתיחס אל או"א דמ"ה, דהיינו לב' הזווגים דקטנות וגדלות, שמתחלה ביררו את המ"ן המתיחס אל הקטנות דאו"א, ונולדו או"א בקומת ז"א, כנ"ל. ואח"כ עלו או"א למ"ן אל א"א ונוקבא והמה ביררו את המ"ן דבחי"ב, והוציאו ע"ס בקומת בינה. וירדו או"א דמ"ה למקומם, והלבישו לחג"ת דא"א. ולבחינת נוקבא שלהם ביררו את ז"ת דחכמה ובינה דב"ן. כמ"ש במקומו.

והשארית דכללות המ"ן שנשארה אחר בירורים דאו"א, הניח א"א לאו"א. והם בררו את המ"ן המתיחס לזו"ן, שמתחלה בררו השייך לקטנות, ונזדווגו על המ"ן והוציאו קטנות דזו"ן, שהיא קומת נה"י וחג"ת בתוכו, כנ"ל. ואח"כ לזווג דיניקה, ונשלמו גם בקומת חג"ת. וירדו והלבישו למטה מטבור דא"א. כמ"ש במקומו. ושארית הנשארת אחר

הבירורים דזו"ן, הניחו או"א לזו"ן, והמה ביררו אותם בשביל פרצוף עתיק דבריאה ע"ד הנ"ל. ועתיק בשביל א"א, וכו' עד"ז כמו בה"פ אצילות. וכן זו"ן דבריאה, ביררו משארית דכללות המ"ן שהניחו להם או"א דבריאה, לצורך עתיק של עולם היצירה, ועתיק בירר לא"א, וכו' עד זו"ן דיצירה, וזו"ן דיצירה ביררו לעתיק דעשיה, ועתיק דעשיה בשביל א"א דעשיה וכו' עד שנתבררו זו"ן דעשיה באו"א דעשיה. והשארית מבירורים דזו"ן דעשיה, המה כבר נחשבים אז לסיגים גמורים, שאינם ראוים להצטרף לקדושה, וע"כ נפלו אל הקליפות, שמהם נבנו אבי"ע של הקליפות. אמנם נשארו בהם הרבה ניצוצי קדושה, ולא עוד אלא מהחשובות שבהם, והמה הם ההולכים ונבררים ע"י נשמות הצדיקים בכל דור ודור, עד גמר התיקון. וכשיגמרו כל הבירורים אז נופל בנין אבי"ע דקליפות, כי נשאב מהם כל חיותם, שהם הניצוצים הראוים אל הקדושה. ואז נאמר בלע המות לנצח וכו'.

פרק כג

א **מלכות נגלית לבדה לא נמצאת בא"א וכו' וכן בעתיק יומין**: כמו שנתבאר בדיבור הסמוך (דף תרי"ג ד"ה ותדע) כי ה"ת דמ"ה נגנזה בראש דעתיק,ואין עצמותה מתגלה בכל האצילות. עש"ה.

ב **נתגלית המלכות מסוד האי רישא עלאה מכולהו דלא אתיידע וכו'**: שהוא נקרא ראש דעתיק יומין, שהוא הראש הא' דאצילות, ושם נגנזה הה"ת, כנ"ל. והארתה מתגלית במלכות של עולם האצילות, דהיינו במלכות שנעשית לפרצוף גמור לנוקבא דז"א.

פרק כד

א **וז"ס אשת חיל עטרת בעלה, אשר תהיה לעתיד גדולה מן השמש, וז"ס היתה לראש פנה**: זה סובב על בחינת מלכות הגנוזה בראש דעתיק יומין, שאינה מתגלית בעצמותה, זולת אחר כניסת כל מקיפים דאצילות לבחינת אורות פנימים בט"ת שלה, שהן ט"ס דראש וגוף דא"א, עם ד' המלבושים שלו שהם או"א וזו"ן. ואחר זה מתגלית המלכות הגנוזה בראש דעתיק, בסוד הכתוב היתה לראש פנה, כי אז הכל רואים מעלתה, איך היא עומדת בראש פנה, שהוא הראש הא', וכולהו עלמין דאבי"ע הם תולדותיה.
וזה אמרו "ט"ס דא"א ורישא עלאה דלא אתיידע, לעילא מכלהו, היא בחינת העתיק" דהיינו כמבואר, שא"א וכל ד' לבושיו: או"א וזו"ן, נחשבים להתפשטות הט"ס תחתונות שלה, והיא כתר להם. כנ"ל.

ב **מלכות עולם העליון נעשית היא עצמה בחי' העתיק של עולם שלמטה ממנו**: כי כל הספירות דתחתון מושפעות מן העליון דרך מסך, שמתמעטות הרבה, ע"י המסך שעוברות, לבד המלכות של העליון שאינה עוברת דרך המסך, אלא שבוקעת את המסך

ועוברת אל התחתון. כמ"ש לעיל בדברי הרב (דף קכ"ו אות ל"ד. ועי' באו"פ שם ד"ה בקיעה)

פרק כה

א **א"א ועתיק, הזכר לקח כל המ"ה, והנוקבא לקחה כל הב"ן**: כי הזכר דעתיק הוא קומת כתר, שיצאה על ה"ת שירדה ממצח לפה, והוא מ"ה החדש, כי כל האורות שיצאו ע"י זווגים בעולם האצילות, מכונים בשם הוי"ה דמ"ה. וכל האורות והכלים שזווגם נעשו בעולם הנקודים, מכונים בשם הוי"ה דב"ן. ולפיכך נקודת הכתר של עולם הנקודים, שמחציתה העליון לקח עתיק לבחינת נוקבא שלו, נבחנת להוי"ה דב"ן. הרי שהזכר הוא מ"ה לבדו, והנקבה היא ב"ן לבד. ועד"ז הזכר דא"א הוא קומת חכמה, שיצאה על הבחי"ג בעולם האצילות, וע"כ הוא מ"ה, כנ"ל. והנקבה שלו היא מחצית התחתונה דנקודת הכתר של עולם הנקודים, וע"כ היא כולה ב"ן.

ב **נמתקת ואינה צריכה אליו**: כלומר, שמקרה של שביה"כ לא נגע כלל בספירת כתר דנקודים, ויש לה כל האור שיצא עמה בתחלת אצילותה, וע"כ היא ממותקת מעצמה ואינה צריכה אל המ"ה שיתקן אותה. ומבחינת הזווג דקטנות, אינה צריכה אפילו לקבל אור מן המ"ה החדש. כי האור שלה חשוב אז יותר מהמ"ה, להיותה מבחינת ה"ת בעינים. כנ"ל (דף תרי"ד ד"ה ועיקר) אמנם מצד הגדלות היא מקבלת ג"ר שלה מן המ"ה. כמ"ש שם.

ג **מאו"א ואילך הוצרכו הזכרים ליקח תחלה הב"ן של הנקבה אפילו הקטנות שבה כדי למתקו**: כיון שהיה ביטול באחורים שלהם מחמת שביה"כ, ע"כ, אפילו כשהם בבחינת הזווג של הקטנות, צריך הב"ן למיתוק של האור חדש דקטנות של המ"ה, ולכן בטרם שבא לפרצוף הנקבה, הוצרך הב"ן להתחבר עם הזכר בתוך הכלים שלו דמ"ה, כדי למתקו ולהשלימו, ואח"ז, הזכר משפיע את הב"ן אל הכלים של הנקבה. ונבחן הזכר לבחינת עליון אל הנקבה, גם בשעת הקטנות. וע"כ נבחן שנשאר השורש של הב"ן בהזכר, ורק ענף ממנו יוצא אל הנקבה. כנודע, בכל עליון ותחתון, שאע"פ שהאור מתיחס כולו אל התחתון, מ"מ כיון שעובר דרך העליון, נשאר עיקר האור בעליון ורק ענף ממנו מושפע אל התחתון.

ד **ונשאר בהם שורש מן הקטנות**: כלומר, שנשאר בזכרים שורש של ב"ן מחמת שקבלו אותו תחלה בשעת הקטנות, וע"כ אע"פ שאח"כ נתנו אותו אל הנוקבא שלהם, עיקר האור נשאר בהזכרים. כנ"ל בדיבור הסמוך.

ה **והמ"ה הארתו לבד, וכו' ולא עקרא, כי עקרא נשאר בו**: פירוש, כי יש כאן התכללות הנקבה בזכר, כי מתוך שהב"ן בא תחלה אל הזכר, נמצא נכלל עם המ"ה שבזכר, וע"כ מקבל הב"ן הארתו של המ"ה, ואח"ז כשמושפע אל הכלים דנקבה, יש אל הנקבה גם בחינת האורות דמ"ה. אמנם העיקר שבה הוא שם ב"ן. אבל בהזכר הוא להיפך, כי העיקר שבו הם האורות דמ"ה, והב"ן שנטל מחמת התכללות הנקבה בו, נבחן אצלו רק לבחינת הארה ולא לעיקר.

ו **דעתו שלם וכו' אך הנקבה וכו' דעתה קלה אפילו בגדלות**: כי הזכר יש לו חסדים וגבורות בשלימות, כי החסדים הם ממ"ה והגבורות הן מב"ן, וכיון שגם שורש הב"ן נשאר בהזכר הרי החו"ג שבדעת שלו הם בשלימות. אבל הנקבה שאין לה מעצמות המ"ה שהם החסדים שבדעת, רק הארה לבד, לכן דעתה קלה.

פרק כו

א **המ"ה וב"ן דגדלות נקרא תוספות, המסתלק**: כי רק מה שיצא מתחלת אצילות נבחן לעצם הפרצוף, דהיינו בחינת הקטנות שבו, אבל מה שמשיג אח"כ ע"י זווגים חדשים, נבחן לו לתוספות על עצם בנינו, והוא יכול להסתלק ממנו. כנ"ל.

ב **ולא נשאר כי אם ב"ן דקטנות בשניהם וזהו בזו"ן**: נראה שצריך לומר מ"ה וב"ן דקטנות. שהרי עיקר הקטנות הוא רק המ"ה, כנ"ל, ואפילו הב"ן מושרש במ"ה וצריך לו. ויש לדחוק לקיים הגרסא, ולפרש, שמכנה למ"ה דקטנות בשם ב"ן, משום שהיניקה המגלה את הכלים דחג"ת, באה מבחינת ב"ן מבחינת ה"ת בעינים. כנ"ל (דף תרט"ו ד"ה ולפיכך) ומשום שבחינת ב"ן זה גבוה ממ"ה, ע"כ מכנה את כל הו"ק בשם ב"ן.
באופן שבחינות עיבור ויניקה דז"א נחשבות לעצם אצילותם דזו"ן, דהיינו: האורות של נפש המלובשים בכלים דעיבור, ואורות דרוח המלובשים בכלים דיניקה. אבל זווג דגדלות דמ"ה וב"ן, שהם בחינות ג"ר, ואפילו הן ג"ר דנשמה נחשבות לבחינת תוספות, והיא מסתלקת בעת שיש גורם להסתלקות.

ג **באו"א לעולם נשאר להם המ"ה וב"ן כי כבר היה בהם תחלה שם ב"ן שלם, בעת המלכים, בכל הי"ס**: היינו מ"ה וב"ן דגדלות, כי מ"ה וב"ן דקטנות נשארים אפילו בזו"ן, כנ"ל. שהוא מטעם שכבר היה להם ב"ן שלם בעת המלכים, גם מבחינת ג"ר. כלומר שענין הביטול אחורים שהיה בהם לא היה מחמת עצמם, אלא מחמת הבנים שהם ז"ת, כמ"ש שם. וע"כ אחר ששוב נתקן הב"ן בבחינת ג"ר, הוא נחשב לעצם אצילותם. וזה הכלל כל מה שיצא בעולם הנקודים בשלימות נחשב כאן בעולם האצילות, לבחינת עצם הפרצוף, וכיון שנתקן פעם, שוב אינו מסתלק. ואע"פ שאו"א דנקודים נתבטלו האחורים

שלהם, וחזרו שם אב"א, אמנם כיון שהמיעוט אב"א לא היה מחמת עצמם, נחשבים כשלימים, וע"כ אחר שנתקנו באצילות בבחינות פב"פ, שוב אינם חוזרים אב"א לעולם כמ"ש הרב בכמה מקומות.

ד **אמנם גם הם הוצרכו למ"ה וב"ן על דרך הנ"ל בזו"ן**: כלומר, אע"פ שכבר היה בהם ב"ן שלם של י"ס בעת המלכים, שזה הועיל להם, שלא תסתלק מהם המ"ה והב"ן דגדלות, מ"מ כיון שבטרם שנתקנו, היה בהם ביטול האחורים, ע"כ הוא צריך מיתוק ותיקון מן המ"ה והוא מוכרח לבא מקודם בחיבור עם המ"ה, בטרם שמתלבש בכלים דנקבה. כנ"ל אצל זו"ן. שמטעם זה יש מ"ה וב"ן בזכר, ומ"ה וב"ן בנקבה, כנ"ל.

ה **שרשם דינים ולא רחמים, עם שהם מ"ה**: כלומר שיש שם שורש הדינים, כי מבינה דינין מתערין מינה, בסוד הבוצינא דקרדנותא דגניז במעוי של הבינה. ויתבאר במקומו.

פרק כז

ב"ן שהוא בירורי הז' מלכים עם האחורים דאו"א: היינו מא"א ולמטה, וגם בז"ס תחתונות דעתיק, אבל ג"ר דעתיק, אין בהם מאחורים דאו"א וכתר, כלום, ומכ"ש שאין בהם מז"ת דנקודים. כמ"ש לפנינו.

פרק כח

א **הי"ס דאצילות נתחלקות לה"פ**: שהיא ע"פ ה' הבחינות הנודעות, שעל מסך דבחי"ד יוצאת קומת כתר, ועל מסך דבחי"ג יוצאת קומת חכמה, ועל מסך דבחי"ב יוצאת קומת בינה, ועל מסך דבחי"א יוצאת קומת ז"א, ועל מסך דבחינת כתר יוצאת קומת מלכות. וכבר ידעת, שקומת ז"א היוצאת על בחי"א, כוללת שש ספירות חג"ת נה"י, וע"כ ה' הקומות הנ"ל נבחנות לעשר ספירות.

ב **אינם לוקחים אותם על זה הסדר**: משום השינוי שיש בין מ"ה לב"ן, כי אלו ה' הקומות הנ"ל שיצאו באצילות נקראות מ"ה החדש, כי כל חידוש אור שיצא באצילות, בנוסף על אורות הב"ן שכבר היו בהכלים, בעת הז' המלכים מכונה בשם מ"ה החדש. והאורות הישנים שכבר היו בעת המלכים, נקראים בשם ב"ן. ועם זה תבין שכל האורות של ה' הקומות הנ"ל, שיצאו על ה' הבחינות שבהמסך, באצילות גופיה, המה נבחנים, על שם המ"ה החדש. אמנם כל קומה וקומה דמ"ה, לוקחת לה ספירה אחת מב"ן לבחינת הנקבה בעדה, כמ"ש לפנינו, ובהם יש שינויים, כי כתר דב"ן נחלק לשנים, וחציו העליון נתחבר בקומת כתר דמ"ה, וחציו, התחתון נתחבר בקומת חכמה דמ"ה, ועוד שינוים, וע"כ נמצאים פרצופי האצילות אינם מדויקים כל כך ע"פ סדר הקומות, כי צריכים להתחשב גם בבחינות ב"ן שיש בפרצוף. כמ"ש.

פרק כט

א **העתיק ואריך שהם נקראים כתר דאצילות לוקחים בין שניהם ב' הבחינות**: והוא משום שכל עיקרו של המ"ה הוא בשביל לתקן את ב"ן, וע"כ אנו מכנים את שמות הפרצופים לפי היחס שבהם מצד הב"ן. אמנם המצבים של הפרצופים הוא לפי היחס של המ"ה, להיותו בחינת הזכר שבהם, כלומר, שכל האור המושפע בהפרצופים, הוא בחינת מ"ה, כנ"ל, וע"כ ודאי שהוא השולט על הסדור שבהם. ולפיכך כיון שעתיק ואריך הם שניהם בחינת הכתר של הנקודים, נבחנים ע"כ גם לכתר דאצילות. אכן מצבם, הוא בהכרח על פי היחס שבמ"ה שבהם, אשר כתר דמ"ה הוא בחינת הזכר דעתיק, וחכמה דמ"ה הוא בחינת הזכר של א"א, וכבר נתבאר שמסבת עלית ה"ת אל הכתר, יצא גם חכמה מבחינת ראש דכתר, וע"כ, נבחן שפרצוף א"א יש לו יחס של גוף כלפי פרצוף עתיק, להיותו חכמה דמ"ה, והוא מלביש את גוף דעתיק. אע"פ שלפי הב"ן הם שניהם כתר. והוא מטעם הנ"ל, כי המצבים הם בשליטת המ"ה להיותו בעל האור שבפרצופים.

ב **הכתר והחכמה של מ"ה לצד דכורא שבהם וכו'**: וצריכים להבין היטב את השינוי הגדול הזה שנעשה כאן, אשר הזכר והנקבה של פרצוף אחד, שבהכרח מתחיבים להיות במדרגה אחת, יהיו מב' ספירות, ולא עוד אלא שהזכר יהיה מספירת חכמה, והנקבה תהיה מספירת כתר. גם ענין התחלקות ספירת הכתר בין שני פרצופים, ולמה לא לקח עתיק גם מחציתה התחתונה של ספירת כתר דב"ן.

ובתחלה נבאר למה באו"א דנקודים בזווג דגדלות, נתחברו כל ג' ראשים דנקודים אל או"א, לבחי' ע"ס דראש בקומת כתר, וכאן במ"ה החדש, לא היה כן, אלא אפילו בזווג דגדלות שלו, שע"י הארת ע"ב יצאה ה"ת ממצח וחזרה למקומה בפה, ויצאו הע"ס בקומת כתר, מ"מ לא הועיל זה, אלא רק לספירת כתר לבד, וכל שאר ט"ס התחתונות לא שבו לראש. ולא עוד, אלא שלא קבלו כלום מזווג זה, כמ"ש הרב, כשנתקן עתיק לא נתקן ממה שלמטה מבחינת עתיק כלום, וכן כשנתקן א"א לא נתקן כלום ממה שלמטה ממנו, וכן או"א, וכן זו"ן, כנ"ל.

וכבר ידעת שורש של מ"ה החדש, שהוא המסך דגוף דנקודים, שהעלה את הרשימות דז' המלכים, וד' אחורים דאו"א וישסו"ת, ואחורי נה"י דכתר והביא אותם לראש הס"ג. לבחינת המצח, שהיא בחינת בינה דגלגלתא דס"ג, ויצאה עליו קומת ז"א דהתלבשות, וקומת מלכות דעביות, מבינה דכתר ולמעלה, כנ"ל (דף תרי"ג ד"ה וכבר) ולפי שמקום הזווג הוא בינה דכתר, ע"כ קבלו שם בחינת אחורים דבינה, והמה נתקנו אב"א, בסוד תיקון קוים, שהם נקראים ג' גו ג'. כי משום שאין כאן אלא מקומת המלכות דעביות,

ע"כ, אין כאן אלא קומת נה"י, כי קומת חג"ת, היא רק בחינת התלבשות שאין לה כלים, וע"כ הוכרחו חג"ת להתלבש תוך נה"י, שזה מכונה ג' גו ג', או בחינת עיבור.

והנה מקומת העיבור זו לא נתקן רק בחינת הכתרים שבכל הרשימות שעלו שמה למ"ן. ולא כל הע"ס שיש בכתר, אלא רק מבינה ולמעלה לבד, מטעם שהארת אחורים דבינה שבהם, לא נתנה אותם להתפשט לזו"ן, משום שכחה של האחורים דבינה הוא, רק מטרם שמתפשטת להארת זו"ן, אבל כשמתפשטה להארת זו"ן, כבד היא מוכרחת להפסיק האחורים שלה, ולהזדווג בחכמה, לקבל ממנו הארת החכמה בשביל הזו"ן, כנ"ל (דף תק"ב ד"ה ותדע) ולפיכך, נמצאים כאן הזו"ן באותו המצב דז"ת דנקודים, אשר הארת הראש לא הגיעה אליהם מפני הארת אחורים דאו"א. והנך מוצא אשר מלבד, שחכמה יצאה מבחינת ראש לבחינת גוף, אלא גם זו"ן דכתר עצמו, יצאו ג"כ מבחינת ראש לבחינת גוף, משום שה"ת עומדת בבינה דכתר, כמבואר. ואפילו ההארה דג' גו ג' לא הגיעה להם.

ועוד ענין אחד נוסף כאן במ"ה החדש, כי מתוך שה"ת עלתה לכתר, קבלה הפרסא התחזקות גדולה, כי כל עוד שהיתה הפרסא מבחי' ה"ת בעינים לא היה לה כח להתקיים גם בשעת הזווג דגדלות, דע"ב ס"ג. כי בעת שירד האור החדש דזווג ע"ב ס"ב והוריד הה"ת מעינים לפה, ובקע לפרסא, והאיר בנקודים, כנ"ל בחלק ז' הנה אז לא עצרה הפרסא כח לעכב על האור שלא יתפשט לבי"ע. כי ע"כ היתה השבירה כנודע. ועתה שנכפלה כח הפרסא מסבת ה"ת שעלתה בכתר. היא נתחזקה ביותר, באופן, אשר אפילו הזווג דגדלות המוריד הה"ת ממצח אל הפה אינו מבטל את הגבול דקטנות של הפרסא במאומה, אלא רק הכלים מתגדלים.

ולפיכך גם האור החדש שירד מהזווג דע"ב ס"ג, שהוריד הה"ת ממצח לפה, ויצאו הע"ס דראש דעתיק בקומת כתר, לא נתבטל מחמת זה הגבול הקדום דקטנות, וזו"ן דכתר לא חזרו לראש, אלא שע"י קבלתם הקומה של ראש ממעלה למטה, נתגדלו הכלים, באופן, שחג"ת דגוף נעשו לכח"ב, ונה"י לחג"ת, ויצאו להם נה"י חדשים. אמנם נשארו בבחינת גוף ולא חזר עליהם תורת ראש כמו שהיה באו"א דנקודים. ולכן אע"פ שנתקן עתיק בקומה שלימה דע"ס עד הכתר, מ"מ לא הגיע מזה כלום לפרצוף א"א, שהרי אפילו גופו עצמו לא חזר לבחינת ראש, ומכ"ש שאר הט' ספירות התחתונות. וע"כ כל הקומה הזו דכתר, יצאה ונתפשטה רק בספירה האחת דכתר, ושאר הספירות לא קבלו ממנו כלום. ועד"ז היה בספירת חכמה שנתפשטה בעצמה ע"י ב' הזווגים: קטנות וגדלות, לרת"ס ולא הגיע ממנה לבינה כלל. וכו' עד"ז.

ובזה תבין שאלו הע"ס בקומת כתר שיצאו בקומה דהסתכלות עיינין של או"א, הכוללות בתוכן כל שאר הקומות שיצאו בנקודים, באות כאן במ"ה החדש בזו אחר זו, בה' זווגים מיוחדים, דהיינו בכל ספירה קומה מיוחדת, על דרך שנתבאר לעיל. גם לא בקומה שוה כמו שהיה בהסתכלות עיינין דאו"א, אלא בזו למטה מזו: שרק בעתיק יצאה קומת כתר, ובא"א יצאה קומת חכמה, ובאו"א קומת בינה, ובזו"ן קומת ז"א. והוא מטעם, כי כל תחתון יוצא מבחינת הגוף דעליון, להיות הה"ת, ממעל לו, כנ"ל. ונמצא קומת א"א, שנבחנת בערך הכתר לבחינת גוף, ואינה נחשבת לבחינת ראש, אלא מבחינת ספירת החכמה, ונמצא א"א חסר בחינות ג"ר דיחידה, כי מבחינת האור דיחידה נחשב לגוף. כמבואר. וכן או"א, נחשבים לבחינת גוף כלפי א"א, שהוא חכמה, והמה נחשבים לראש רק מבחינת הזווג החדש שנעשה על המסך דבחי"ב, שהוא בינה. ומ"מ כל ג' הפרצופים: עתיק, וא"א, ואו"א. נחשבים לפרצופים שלמים מן ראש וגוף, כי א"א יש לו ראש וג"ר עכ"פ מהזווג החדש דבחי"ג. ואו"א יש להם ראש וג"ר מזווג החדש דבחינה ב' בדומה לפרצופי געסמ"ב דא"ק, שכל תחתון הוא גוף לעליון, אמנם מבחינת עצמו יש לו ראש גמור כנודע.

מה שאין כן זו"ן, כיון שיצאו רק בקומת ז"א, שהוא נפש רוח, ע"כ חסר להם ג"ר לגמרי, ויצאו בבחינת גוף בלי ראש. והנך רואה ההתמעטות הגדולה שנעשה בסבת עלית ה"ת למצח, כי מלבד שנתחלקו הספירות, ויצאו כל ספירה וספירה בקומה מיוחדת לפי עצמה, הנה גם יצאו זו למטה מזו, עד שגרם ליציאת ז"א בחוסר ראש. אבל באור חדש שירד מזווג דע"ב ס"ג בנקודים. יצאו עי"ז באו"א ע"ס כח"ב זו"ן שהיו כולם קומתם שוה עד הכתר. ואפילו המלכות שבהם.

ונוסף על הנ"ל, צריכים לזכור שיש הפרש גדול בין כלים דג"ר של הנקודים אל הכלים דז"ת דנקודים. כי הכלים דג"ר הם מבחינת ה"ר, ואין בהם מבחינת ה"ת. והכלים ההם יצאו ע"י הארת נה"י דא"ק דרך הטבור, שעל ידי זה ירדה ה"ת שבעינים דכתר לפה הנקודים, וחזרו או"א לבחינת ראש, אלא משום שאמא חפצה בחסדים, עדיין אינה מחזרת פניה לאבא לקבל חכמה זולת ע"י מ"ן. ואלו הג"ר הם מבחינת כלים דאו"א, שאין בהם מה"ת כנ"ל (חלק ו' בהסתכלות פנימית אות ט') אמנם הכלים דז"ת יצאו ע"י מ"ן דו' ונקודה מן היסוד דא"ק, שמ"ן אלו השיבו לאו"א פב"פ, ונזדווגו על המ"ן והוציאו קומת ע"ס ממטה למעלה בקומת כתר, הנקרא הסתכלות עיינין דאו"א, ומשם ולמטה הוציאו ז' המלכים:

מתחלה את מלך הדעת, ואחר הזדככות לבחי"ג הוציאו מלך החסד, וכו' כנודע. וע"כ

רק הקומה שממטה למעלה, שיצאה ע"י המ"ן דיסוד א"ק, היא הנחשבת לבחינת ראש דזו"ן, אבל לא הקומות שיצאו מטרם המ"ן מבחינת פב"א, שהמה אין להם יחס לזו"ן, משום שאין להם חלק בבחינת ה"ת, כמבואר.

והנה נתבאר שאותן הע"ס שיצאו לאו"א דנקודים בקומת כתר, יש לחלק בין הג"ר שבהן, שאין להן שייכות עם זו"ן, אל הזו"ן שבהן שהן נחשבות לראש של ז"ת דנקודים. ובזה תבין שאותם הג' פרצופים הראשונים: עתיק, וא"א, ואו"א, שיצאו בנקודים, אין להם שייכות עוד לזו"ן דאצילות, להיותם מבחינת ג"ר שבראשייהו דאו"א דנקודים.

ובזה תבין שיש כאן ג' בחינות בע"ס דנקודים, שיש הפרש גדול ביניהם בדרך תיקונן: בחינה הא' היא בחינת הקטנות שיצאה בנקודים, ע"י עלית ה"ת בעינים, דהיינו כמה שיצאו מעצם אצילותם, שהיא בחינת אב"א לבד. ב' היא, בחי' פב"א שיצאה בנקודים, ע"י הארת הטבור דא"ק, שהורידה ה"ת מעינים דכתר דנקודים אל הפה דנקודים, והחזירה או"א לראש, אשר אמא עדיין נשארת באחורים לאבא, אע"פ שנעשית בחינת ראש לגמרי, משום כי חפץ חסד הוא. וההפרש מן בחי"א לבחינה ב' הוא, כי בהבחינה הא' שהיתה הה"ת ממעל לאו"א, לא היה לאו"א אלא קומת זו"ן, כנודע, אבל עתה יש להם קומת כתר, להיות הה"ת במקומה בפה, אמנם אמא, אע"פ שיכולה לקבל אור החכמה, מ"מ חפץ טבוע יש בה מכח טבע אצילותה באור ישר, אשר היא חושקת רק לאור דחסדים, כנודע. ויש אמנם ריוח מזה לז"ת דנקודים, שעתה הן יכולות לקבל בחינת אור דחסדים מאמא בשלימות, שהן בחינות הע"ס בקומת ז"א, המתפשטות אליהן מאמא מחזרה לראש. וזכור זה.

והבחינה הג' היא, ב' הראשים שיצאו בג"ר דנקודים בבחינת פב"פ, דהיינו על המ"ן דו' ונקודה שקבלו מן היסוד דא"ק, ובחינת הממעלה למטה שלהם, הנקראות ז"ת דנקודים. והמובחר שבהם, היא הבחינה הא' דהיינו אב"א, שנשאר באו"א דנקודים. שהם לא סבלו מן השבירה כלום. כנ"ל. ואחריהם הוא הבחינה הב', דהיינו ג"ר דאו"א שיצאו בבחינת פב"א, להיותם נקיים מה"ת, כנ"ל, וכן הארת הרוח נפש שנתפשטה מהם לז"א, הם ג"כ באותו המעלה. וע"כ בב' הבחינות הנ"ל, יש הבחן גדול, כי אחר שנתקנו באצילות נשאר תיקונן בקביעות, ואין פגם התחתונים גורם להם שום הסתלקות. מה שאין כן, בהבחינה הג', להיותה באה ע"י המ"ן דיסוד א"ק, שהיא בחינות ו' ונקודה, דהיינו שיש שם בחינת ה"ת, ע"כ אין תיקונה קבוע, אלא כל התיקונים הבאים בבחינה הזאת, הם בעולה ויורד לפי מעשה התחתונים. וזכור כל הנ"ל, שהיא הקדמה להבין על ידה המשך דברי הרב שלפנינו.

פרק לא

א **עתיק לוקח לעשות נוקבא שלו, את הטעמים דב"ן, והם ה"ר שבכתר דב"ן**: כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך שע"ס דנקודים שיצאו שם בבת אחת אינן יכולות להתתקן במ"ה החדש, רק בזו אחר זו, וע"כ כשנתקן עתיק שהוא ספירת כתר, לא יכול להתברר כלום מבחינת חכמה. עש"ה. ולפיכך לא נתחברה בחינת מחצית הכתר התחתונה של הנקודים לבחינת עתיק דמ"ה, משם שהיא בחינות הנה"י דכתר שנתלבשו למוחין באו"א, וע"כ ירדו ממדרגת כתר למדרגת חכמה, ושוב אינם ראוים להתחבר בכתר דאצילות בהראש הא'. ומה שאומר שהן ה' ספירות ראשונות, הכונה היא, שהן מחצית המדרגה. כי מעת עלית ה"ת בעינים נתחלקו כל המדרגות לב' חצאים: גו"ע, ואח"פ. אשר רק מחציתה העליונה נשארת במדרגתה, שהם גו"ע, אבל מחציתה התחתונה יצאה לבר מן המדרגה, ונחשבת לתחתונה ממנה, כמ"ש הרב בע"ח שער מ' דרוש ח'. וזה לשונו, וזה כלל גדול שתבין בו הכל, כי לעולם פרצוף הב' הוא החצי דעליון. עכ"ל. והוא מפתח היותר חשוב בהחכמה, הצריך להיות תמיד מול העינים. כי רוב קשרי החכמה מתבארים בזה. ובאמת אין בחלק העליון אלא ב' ספירות שהן מה שיצאו מתחלת אצילותו, הנקראות גלגלתא ועינים, ובחלק התחתון שיצא לחוץ מן המדרגה יש ג' ספירות שהן: בינה, ז"א, ונוקבא. אלא להיותן ב' ספירות העליונות, נחשבות למחצית.

ב **וגם לוקח ג"ר מספירת חכמה, וארבע ראשונות מבינה דב"ן**: וטעם הדבר כי ידעת שמקום עמידת הראש דעתיק דמ"ה, הוא ממקום הפה דנקודים ולמעלה עד הטבור דא"ק. כנ"ל (דף תרי"א ד"ה אמנם) דהיינו מקום עמידת ג"ר דנקודים. ולפיכך כל מה שנשאר בג"ר דנקודים אחר שביה"כ לקחם הזכר דעתיק המלבישים שם, שהוא מה שיצא מתחלת אצילותם, שהוא באמת בחינת הקטנות דג"ר ובחינת אב"א, אמנם להיותם בחינת גלגלתא ועינים של המדרגה, ע"כ מכנה אותם בשם ג"ר, כי כל ענין הגדלות אינו אלא החזרת בינה וזו"ן אל המדרגה, כי ע"י הורדת ה"ת לפה שבים בינה וזו"ן אל המדרגה, ואז קונים ג"ר דגדלות. הרי שעצם מה שיצא בקטנות הוא ג"ר, דהיינו גלגלתא ועינים ועצם התוספות הבא בעת הגדלות, הם בינה וזו"ן, לפיכך מכנה הקטנות בשם פנים או ג"ר, והגדלות, בשם אחורים או ז"ת. והבן זה היטב.

ונתבאר שעתיק דכורא להיותו מלביש במקום ג"ר דנקודים, ע"כ הוא לוקח לבחינת נוקבא שלו, כל מה שנשאר שם מג"ר הללו. אמנם מבינה, שהיא אמא דנקודים, לוקח ד' ספירות הראשונות, דהיינו גם חסד של בינה. והוא מטעם, שאור החסד נמצא תמיד בבינה, בעת היותה באחורים לאבא, ואינו יוצא משם, אלא בשעה שאמא פונית פניה

לאבא. כמ"ש הרב לעיל (דף שכ"ו. ובאו"פ דף שכ"ט ד"ה וזה אמרו) עש"ה. וז' הכתרים של ז"ת דב"ן שלקח עתיק דכורא לקחם רק לבחינת הגוף שלו, כמ"ש זה להלן.

ג **ואריך לוקח חמשה אחרונות דכתר דב"ן, וכו' ואבא לוקח ז"ת דחכמה דב"ן, ואמא לוקחת ו' תחתונות דבינה דב"ן, וזו"ן לוקחים כל הז' תחתונות דב"ן**: כדי להבין החיבורים האלה דמ"ה וב"ן, ואת החיוב של הקצבות האלו שנתן להם הרב, הכרח הוא להאריך קצת, וליתן מושג נאמן בעשר ספירות דאצילות בהקפן, איך הן מסובבות ויוצאות זו מזו, הן חלק המ"ה שבכל אחת, והן חלק הב"ן שבכל אחת, והחיבור המחויב להן בכל ספירה וספירה.

ונחזור על הדברים, שכבר נתבארו עד הנה, בדרך קצר. כי תחלת הכל היה עלית המ"ן בכללות לג"ר דנקודים ומשם לראש הס"ג, עד שעלתה ה"ת למצח דס"ג, כי המסך לא נתעבה זולת בעביות המצויה בכתר, שעביות דקה כזו אינה מוציאה כי אם קומת מלכות בלבד, שבשביל תיקון קוין שבה נקראת נה"י. אמנם יש שם ג"כ בחינת התלבשות דהבחינה האחרונה, שהיא קומת ז"א דהתלבשות. וע"כ נבחן שחג"ת מלובשים בכלים דנה"י. שזה נקרא ג' גו ג', או עיבור דעתיק. ועי' היטב לעיל דף תר"ח ד"ה עיבור. ודף תר"ט ד"ה והטעם.

והנה עיבור זה דעתיק הוא באמת בחינת עיבור המתקן לכללות המ"ן שעלו שם. כמ"ש באו"פ הנ"ל. כי ע"כ היה בסוד עיבור י"ב חודש. וע"כ העלה תכף כללות הכלים של ז' המלכים מן בי"ע אל נה"י דאצילות. בסוד עיבור כללי אל הכלים. כדברי הרב לעיל (דף ת"ר אות ג') אמנם הוצרך ג"כ לעיבור פרטי, שכל תחתון מתתקן בו על ידי העליון שלו. כנ"ל בדברי הרב (דף תרי"ג אות כ')

ונקרא ג"כ זווג דקטנות. ואח"ז היה זווג דגדלות כנודע, אכן תדע, שיש כאן בזווג דגדלות ב' בחינות: פב"א, ופב"פ. כי אין התחתון נולד אלא מזווג פב"פ דעליון,,וע"כ יש להבחין כאן ג' זווגים: א' זווג דקטנות, שהוא אב"א ועיבור, ב' הוא זווג דגדלות שהיא הורדת ה"ת ממקום המצח, והוא בחינת פב"א, כי אין בחינת פב"פ אלא ע"י מ"ן, כמ"ש היטב לעיל בחלק ז'. ג' הוא הזווג שעל המ"ן שעלו אל הנוקבא, שהוא פב"פ.

גם ידעת שכל אלו הקומות היוצאות ע"י זווגים דקטנות וגדלות שבאצילות, מכונות בשם מ"ה החדש, ולא עוד, אלא אפילו בחינות המסך והעביות של הרשימות, שהם רק מספירות של ע"ס דנקודים, שהם ב"ן ודאי, מ"מ הן נחשבות לכלים דמ"ה. והוא מטעם שעליהן יצא הזווג מאור העליון והן מודדי הקומות שבאצילות, וע"כ נעשו בהכרח לכלים למ"ה, כי המסך שבמלכות של ראש מתפשט לע"ס מינה ובה, ונעשה כלים אל

הע"ס דתוך וסוף הנקראים גוף. כנודע. אלא רק האורות כלומר הרשימות, והניצוצים, והכלים הישנים, שכבר שמשו בהלבשת האורות בזמן המלכים, בהג"ר והז"ת, המה מכונים בשם ב"ן, וזכור ואת.

והנה הבנין של הקטנות דעתיק נעשה מהתכללות המסך בה"ת מעצמותה, שהיא היותר מובחר שבמ"ן ורשימות, כנודע, שמבחינת הזווג כל העב יותר הוא משובח יותר. אלא מטעם החולשות שבהמסך, שאין לו אלא בחינת כתר מעביותו, ע"כ העלה הה"ת לכתר, אל המצח שהוא בינה דכתר, כנ"ל. ומכאן יצאה קומת העיבור דעתיק, כנ"ל.

והגורם לזווג דגדלות דעתיק, הוא שארית המ"ן שנשאר שם בראש הס"ג בלי תיקון כל שהוא, כי מבחינת המ"ה לא יצא אלא קומת נה"י, שנתחברה עם מחצית העליון דכתר ב"ן, בתיקון קוים אב"א. ושאר המ"ן, שהם כל ד' האחורים דאו"א וישסו"ת וז' האורות דז"ת נשארו בלי הארה כלל. ומ"ן אלו גרמו לזווג ע"ב ס"ג, שהארת ע"ב הורידה ה"ת ממצח לפה, וכיון שה"ת ירדה במקומה, חזר ונתעורר בהמסך העביות דבחי"ד, ואור העליון שנזדווג עם המסך הוציא קומת כתר. ואחר שהוכר העביות דנקודים שיש בהמסך, חזר המסך לפה דנקודים, והוציא ע"ס דראש בקומת כתר. ממטה למעלה, מפה דנקודים עד הטבור של א"ק, דהיינו באותו המקום של ג"ר דנקודים. (כנ"ל דף תרי"א ד"ה אמנם.) וכבר נתבאר, שבחינת הגדלות הזו, היא בחינת פב"א, כי חו"ב שבע"ס הללו אינם פב"פ בלי מ"ן, כנ"ל, ולכן לא נתפשטה עוד קומת כתר דראש לבחינת גוף, משום שבינה דראש עומדת אב"א עם חכמה, וע"כ לא ירד לגוף אלא בחינת רוח נפש לבד, שהיא קומת ז"א, בלי הארת חכמה.

ותדע, שכאן הגיעה הארת העיבור לחצי כתר התחתון, כי ידעת שב' חצאי הכתרים האלו, היו בגדלות ג"ר דנקודים למדרגה אחת. אלא מסבת שבירת המלכים, שחזרה ה"ת לעינים, ע"כ, שוב נתחלקו ב' חצאי הכתר לב' מדרגות: עליונה ותחתונה שגו"ע נשאר בהמדרגה, ואח"פ יצאו משם לבחינת תחתונה, ולפיכך עתה שע"י הזווג החדש דע"ב ס"ג, שוב ירדה ה"ת למקום הפה, א"כ שוב נעשו ב' חצאי הכתר למדרגה אחת.

ועכ"ז לא חזרה מחצית התחתונה דכתר לראש דעתיק, והוא מטעם חוזק הכפול שנעשה עתה בהפרסא, כנ"ל (דף תרכ"ב ד"ה ובתחלה. ע"ש) אמנם קבלה הארה במקומה למטה, והארה זו היא הארת העיבור דא"א בנה"י דעתיק, שהיא מהראש דעתיק מבחינת פב"א, להיות מחצית הכתר העליונה שבה לגמרי לבחינת ראש, מכח קומת הכתר שבזכר דעתיק, שהשפיע לה בחינת אח"פ חדשים כמ"ש במקומו, וע"כ גם אח"פ הישנים מבחינת ב"ן קבלו עכ"פ תיקון גדול, אלא משום שבינה דעתיק עדיין נמצאת באחורים

לאבא, ע"כ אין אח"פ הללו יכולים לקבל יותר אלא הארת עיבור לבד. והבן היטב. והנה נתבאר, ראש וגוף דעתיק ובחינת העיבור דא"א.

ואחר שנשלם א"א, שהוא חצי התחתון דכתר, בכל הבחינות דעיבור, ונולד בבחינת רוח נפש, אז עלה למ"ן לראש דעתיק, דהיינו לחצי כתר העליון, שהיא נוקבא דעתיק, ואז גרם בזה, שבחינת בינה דעתיק החזירה פניה לחכמה דעתיק, ונעשה הזווג פב"פ, בחו"ב דראש עתיק. והגיעה בחינת ג"ר גם לגוף דעתיק. וכשהוכרה העביות דאח"פ דכתר, מבחינת הנקודים, ממה שהיו שם בחינת מוחין לחו"ב דנקודים כנ"ל, הנה אז ירד משם לבחינת גוף דעתיק. והוציאו ע"ס ממטה למעלה בקומת חכמה, וג"כ מבחינת פב"א. כמו הראש דעתיק מטרם עלית מ"ן.

ומה שלא יצא בקומת כתר, הוא משום, שבחינת העביות החשובה יותר שהיא בחי"ד, כבר שאב פרצוף עתיק לעצמו, וע"כ לא נשאר בכללות המ"ן, כי אם עביות דבחי"ג. והנה הקומה שיצאה על עביות דבחי"ג, נקראת מ"ה החדש, והכלים דאח"פ דכתר שכבר שמשו בעת המלכים למוחין בחו"ב של הנקודים, הם נקראים ב"ן, והם נוקבא דא"א. אמנם עדיין לא נתפשטו לבחינת גוף שלהם, זולת רוח נפש, מטעם שבינה דראש דא"א היא באחורים אל חכמה. כנ"ל בעתיק.

וכיון שנתקנו אח"פ דכתר דב"ן בבחינות ג"ר לנוקבא דא"א, הנה הגיעה ממנה הארת העיבור לז"ת דחכמה ובינה דנקודים. שהם בחינת אח"פ, דחו"ב שלקח עתיק. כי בחינת גו"ע דחו"ב דנקודים לקח עתיק, שהם בחינות הקטנות שנשארה אחר שביה"כ, ואח"פ, שהם האחורים דחו"ב שנתבטלו, הנחשבים לז"ת, המה שקבלו עתה הארת העיבור מהנוקבא דא"א, כי יש אל הנוקבא דא"א שהיא אח"פ דכתר, קשר ישר עם אח"פ דחו"ב, מעת המלכים, שאז היו מתלבשים אלו באלו, ואח"פ דכתר היו המוחין שלהם, וע"כ גם עתה היה מהראוי אשר אח"פ דחו"ב יעלה לראש דא"א, וילבישו את אח"פ דכתר שמה, באופן ששניהם יתקנו בתיקון אחד. אלא מכח חוזק הפרסא, אינם יכולים לעלות כנ"ל. אמנם בשביל כך המה מקבלים הארת הנוקבא דא"א במקומם למטה, והארה זו נבחנת להארת עיבור. מטעם שבינה דראש דא"א עדיין בבחינת אחורים על חכמה, וע"כ המה מקבלים רק הארת העובר בלבד. והנה נתבאר גדלות דראש וגוף דא"א, מבחינת פב"א. ובחינת העיבור דחכמה ובינה דאצילות, הנקראים או"א.

ואחר שנשלמו או"א דאצילות, שהם ז"ת דחו"ב דב"ן, בכל הבחינות דעיבור, ונולדו בבחינת רוח נפש. מפאת הארת הראש דא"א בבחינת פב"א. הנה אז עלו או"א למ"ן אל הנוקבא דראש דא"א, שהיא אח"פ דכתר ב"ן. וגרמו בזה, שבינה דראש דא"א החזירה

פניה לחכמה דראש א"א פב"פ. ונזדווגו חו"ב דראש א"א פב"פ, ואז הגיעה הארת ג"ר גם לגוף דא"א. ואחר שהוכרה העביות בז"ת דחו"ב שעלו למ"ן הנה חזרו למקומם בגוף דא"א, והוציאו קומת בינה ממטה למעלה, מבחינת העביות, ויש ג"כ קומת חכמה מבחינת התלבשות, כנודע. וגם הם היו בבחינת פב"א, כנ"ל אצל עתיק וא"א. ומה שלא יצאו בקומת חכמה הוא, מפני שהעביות דבחי"ג כבר שאב א"א מכללות המ"ן, ולא נשאר בהם זולת העביות דבחי"ב. וקומת בינה שיצאה על בחי"ב, נקראת מ"ה החדש, ובחינת הכלים דז"ת דחכמה ובינה נקראת ב"ן.

ואחר שנשלמו הראש דאו"א בבחינת ג"ר דבינה, מבחינת פב"א, הגיעה הארת רוח נפש אל הגוף דאו"א, גם הגיעה הארת עיבור לז"ת דנקודים, והוא משום שיש להם יחס דפרצוף אחד ראש וגוף מזמן המלכים, כנודע. ואחר שנשלמו הז"ת בכל הבחינות דעיבור נולדו ויצאו לחוץ בבחינת רוח נפש.

והנה נתבאר ראש וגוף דאו"א, גם בחינת הקטנות דזו"ן. שמ"ה דזו"ן הוא הארת העיבור שקבל מראש דאו"א, ונבחן לז"ת דמ"ה, וב"ן דזו"ן הוא ז"ת דנקודים. כנ"ל.

פרק לג

א **וכל פרצוף נתקן ונתברר ע"י הפרצוף העליון והגבוה ממנו**: כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך, שהן העיבור והן הזווג דגדלות דכל תחתון נעשה בהעליון ממנו: כי ב' הזווגים דעתיק נעשו בראש הס"ג. וב' זווגים דא"א נעשו בראש דעתיק. וב' זווגים דאו"א נעשו בראש דא"א. וזווג זו"ן נעשה בראש דאו"א. כנ"ל בטעמו ונימוקו.

ב **שהיה מזדווג בנוקבא היה מברר החלקים הצריכים לזה התחתון**: כנ"ל בדיבור הסמוך, שכל הבירורים מתוך הרשימות והכלים דב"ן, נעשו ע"י זווג דכר ונוקבא דפרצוף העליון. אשר הנוקבא דעליון העלה אליה את הבירורים המתיחסים אליה, מבחינת מה שהיו עמה במדרגה אחת בעת המלכים, והזכר דעליון תיקן אותם בהארתו.

פרק לה

וכל בחינת א"א היא נקראת כתר של כללות האצילות כולו: וצריך שתדע, כי ג' הבחנות כוללות יש בכל פרצופי אצילות: א' היא, בחינות השרשים למוחין. ב' הוא, בחינות מוחין עצמם. ג', בחינת זו"ן המקבלים את המוחין. וענין זה מתחייב כאן, מכח פרצוף העליון שהוא ס"ג דא"ק, כנודע, שכל הכחות שישנם בעליון מתחיבות להמצא גם בתחתון הימנו.

והנך מוצא שם, בהתחלת השרשת שיתוף דמדת הרחמים בדין, דהיינו עלית ה"ת בעינים דס"ג, שהוציאה את אח"פ מכל המדרגות לחוץ. הנה ראש ס"ג דא"ק עצמו קבל את

השיתוף הזה אל הע"ס דראש שלו, ובו יצא התחלת הזווג הזה דה"ת בעינים, אע"פ שהוא עצמו לא נתמעט כלום ממדרגתו מחמת עליה זו, מ"מ נעשה לשורש, לבחינת השיתוף הזה, אשר בחינת שבירת המדרגה, נתגלה בו בסוד שערות דיקנא. ולפיכך, יצא גם באצילות כנגדו, ב' בחינות שורשים, שנקראים עתיק, וא"א. אשר שורש לכל המוחין הבאים בשיתוף מדת הרחמים בדין, הוא עתיק, בדומה לראש הס"ג דא"ק, שבו נעשה הזווג דה"ת בעינים, וכמו שדבר יציאת אח"פ לחוץ עוד לא יכול להתגלות בראש הס"ג עצמו, כן לא נגלה ענין זה גם בעתיק, אלא רק בא"א, הדומה בערך אל הדיקנא דס"ג דא"ק, שכל הנעשה מכח הזווג בראש הס"ג מתגלה רק בדיקנא שלו, כן הדבר גם בא"א ועתיק, שכל הזווגים הנעשים בעתיק לצורך מוחין דאצילות, אינם מתגלים בעתיק עצמו, רק בא"א. כמ"ש ענין זה לעיל דף שצ"ב באו"פ ד"ה והנה עש"ה. והנה נתבארו ב' הפרצופים דעתיק וא"א, שהם בחינת שורשי מוחין לאצילות, דוגמת ס"ג דא"ק ודיקנא שלו, שהם שורשי השיתוף דה"ת בהעינים.

וכמו בס"ג דא"ק, אחר שהוכרו הרשימות שהן בחינת גוף המה ירדו למקומן בגוף למקום הטבור דא"ק, ושם נגלו המוחין דה"ת בעינים בבחינת ראש. כן הדבר גם כאן באצילות שאחר שנעשו הזווג בא"א ועתיק, על המ"ן שעלו לצורך המוחין, הנה הם יורדים למקומם בגוף, לחזה דא"א, לגילוי המוחין במקומם הראוי, והם נקראים או"א דאצילות, דהיינו המוחין.

ובזה תבין ענין התחלקות או"א דאצילות לד' בחינות של או"א. רק צריך שתזכור היטב כל המתבאר בענין עלית המסך שנזדכך מגוף הס"ג לבחינת התחדשות הזווג בראש הס"ג, עד ביאתו אל הז"ת דנקודים. המובא בב' החלקים הקודמים.

ונזכיר הדברים בקיצור. כי המסך שעלה מגוף הס"ג, היה כלול מג' בחינות רשימות: מרשימות דטעמים דס"ג (עי' לעיל דף תנ"א אות כ"ד) שעל זווגם יצא מ"ה העליון דס"ג, שאחר הזווג ניכר מקומו מן הפה דס"ג עד למעלה מטבור דס"ג, וכיון שטעמים דס"ג לא ירדו מעולם למטה מטבור ולא נתערבו כלל בנה"י הפנימים דא"ק, ע"כ אין בו מבחינת ה"ת כלום, ונבחן לאו"א עלאין כדברי הרב לעיל (דף שצ"ו אות ו'.)

בחינה השניה דרשימות, הן הרשימות של הנקודות דס"ג, שהן ט"ת דס"ג שנתפשטו מטבור ולמטה עד סיום רגלי א"ק, אשר נתערבו שם בנה"י הפנימים דא"ק ונכללו מה"ת. ועל זווגם יצאו הע"ס דנקודים מסוד ה"ת בעינים, שהוציאו אח"פ מכל המדרגות. ואחר זווגם בראש הס"ג, ניכר מקומם בטבור דא"ק, ויצא הראש הא' מטבור ולמעלה עד החזה דס"ג, שהוא הפה דמ"ה העליון הנ"ל. וג"ר דנקודים, שבהן ב' ראשים: כתר ואו"א.

שמקומם מסיום הת"ת עד הטבור דא"ק.
ותדע, שאלו ג' הראשים הנ"ל שיצאו ע"י הזווג על הרשימות דנקודות דס"ג, הם מכונים כולם ישסו"ת, והם ג' בחינות ישסו"ת. ונקראים כן מטעם שכתב הרב לעיל (דף שצ"ז) שבחינות הס"ג המעורבות במ"ה וב"ן הפנימים דא"ק, נקראות תמיד בשם ישסו"ת, והנקיות מעירוב זה, נקראות בשם או"א עלאין. ע"ש. וכיון שאלו יצאו על הרשימות דבחינות נקודות דס"ג, הרי בהכרח שמעורבים בה"ת של מ"ה וב"ן דא"ק. אלא שיש בהם ג' מדרגות: כי ישסו"ת הא' העומד מטבור ולמעלה דא"ק, הוא המובחר מכולם, משום שה"ת משמשת בו מלמטה למעלה, ונודע, שאין העביות יכולה לפעול משהו למעלה ממקור הויתה. ולפיכך נבחן ישסו"ת זה שהוא עוד נקי מה"ת, ואינו נחשב אפילו לנקודים, אלא דומה לגמרי לבחינת טעמים של ס"ג, כלומר לאו"א עלאין, ומ"מ הוא ודאי שפל מהם, כי עכ"פ יש לו האורות הבאים מזווג ה"ת, ועכ"פ נחשב לשורש אל הנקודים, משא"כ המ"ה העליון הנ"ל, שהוא בחינת או"א עלאין, אינם נחשבים אפילו לשורש אל הנקודים, כי אין להם כלל מאותם האורות, שיש להם איזה שייכות אל ה"ת בעינים. כנ"ל.
מדרגה ב' היא הראש הב' דנקודים שנקרא כתר, ולהיותו בחינות אח"פ של ישסו"ת הא', ע"כ כח הה"ת כבר שולט בו, והוא נחשב ע"כ לבחינת נקודים, אלא רק שהוא עצמו נחלק על הע"ס שלו לבחינת גלגלתא ועינים, ואח"פ, שהם ב' ראשים, לכן נחשב הכתר גם כן, שה"ת משמשת בו מלמטה למעלה בבחינות נקבי עינים שלו. וע"כ עיקר השליטה של ה"ת בעינים, מתגלה בעיקר בהראש הג' הנקרא או"א דנקודים. והנה נתבאר ג' מדרגות דישסו"ת: שישסו"ת הא' כמעט נקי לגמרי מה"ת, אלא נחשב לשורש דשורש. וישסו"ת הב' שהוא כתר דנקודים, הוא.נחשב לשורש אל המוחין שהם או"א, שבהם הה"ת בשליטה, אבל הוא עצמו נבחן עוד שה"ת מלמטה לו, וישסו"ת הג' שהם או"א דנקודים המה נחשבים לבחינת הנקודים ממש, דהיינו לבחינת ה"ת בעינים שבהם מגולה זה בכל השליטה.
והנה נתבארו ב' הבחינות של האצילות: שהן שרשי מוחין דאצילות הנקראים עתיק וא"א, שהמה מתיחסים אל ראש דס"ג דא"ק ואל הדיקנא שלו, ששמה נעשה הזווג על המסך, רק בבחינות התכללות לצורך התחתון, ואחר שהוכרה העביות שבמסך מחויב לירד למקומו, ועל דרך זה נעשה הזווג בעתיק וא"א, דהיינו רק בבחינות התכללות, וזה מכונה בשם שורש למוחין בלבד. גם נתבאר הבחינה השניה, שהיא או"א דאצילות שהם המוחין הגמורים של האצילות. אבל אינם או"א עלאין, אלא רק ישסו"ת הרביעים

המתיחסים אל הישסו"ת הד' דס"ג דא"ק, שהם או"א דנקודים כנ"ל. ועל דרך זה יוצאים גם כאן ד' בחינות או"א והרביעים הם המוחין דאצילות, כלומר, שהם מתלבשים בזו"ן דאצילות הנחשבים למקבלי המוחין, כי עליהם סובב כל דבר השיתוף הזה, כי אין הנהגת העולם אלא מזו"ן, כנודע. אמנם אע"פ שבארנו ד' בחינות באו"א מ"מ אינם נחשבים, רק לשתי בחינות בעיקר, כי או"א עלאין הם בחינה אחת וכל ג' המדרגות של ישסו"ת נחשבות ג"כ לבחינה אחת.

וזו"ן דאצילות שהם מקבלי המוחין, המה מתיחסים, לז"ת דנקודים שנולדו מן המ"ן דיסוד דא"ק הנקראים שורק. והם מתחלקים באצילות לב' בחינות: לזו"ן הגדולים ולזו"ן הקטנים והוא, לפי שיצאו ב' בחינות בז"ת דנקודים, שהן, ד' המלכים דחג"ת מן או"א, וד' מלכים תנהי"מ מישסו"ת. וע"כ, יצאו דוגמתם גם באצילות, כי זו"ן הגדולים מיוחסים לדחג"ת. וזו"ן הקטנים מיוחסים לתנהי"מ.

וזה אמרו "כל אלו הראשים שהם זו למטה מזו, מצטיירים כולם יחד בבחינת פרצוף א' הכולל כל האצילות בכללות" דהיינו כנ"ל, שכל פרצופי אצילות מתגלים בעיקר רק בזו"ן, כי זה החידוש מוחין שנעשה באצילות, בבחינת שיתוף מדת הרחמים בדין, שהם צריכים לגלות דבר הנהגת שכר ועונש בעולם הזה, כל זה שייך רק לזו"ן לבד, כי בהם נוהג ענין זה, שבשעה שהתחתונים זכאים, המה מעלים מ"ן, ומתגלים המוחין בזו"ן, ובשעה שאינם זכאים, המוחין מסתלקים. אבל למעלה מזו"ן אין מעשי התחתונים פוגמים כלל. הרי שעיקר המוחין הם לקבלת הזו"ן, אלא בכדי להשפיעם לזו"ן, המה מתחייבים להשתלשל בשמונה הפרצופים הקודמים, שהם: עתיק ונוקבא וא"א ונוקבא, לבחינות שורשים למוחין. ואו"א וישסו"ת לעצם בחינות המוחין. כי ז"א לא יוכל לקבלם כי אם מן ישסו"ת הד' כנ"ל. ונמצא שכולם הם פרצוף אחד בתפקיד אחד בלבד.

פרק לח

א **נוקבא דעתיק נעשית מה"ר דכתר דב"ן, וכו' בא"א בנוקבא דיליה התחיל בה בירור המלכים**: כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, אשר עתיק וא"א יש להם יחס כמו ראש דס"ג ודיקנא שלו, ולפיכך לא בירר עתיק בשביל הנוקבא שלו מן הב"ן, רק אותן הבחינות שלא שלט בהן שום פגם מחמת השבירה. כי ענין הה"ת בעינים, שאנו מבחינים בירידת המדרגות של הס"ג דא"ק, כנ"ל, הנה הוא בערך דומה, לבחינת הרשימות דב"ן שהמדרגות שלו יורדות לפי מדת הפגם שנפגמו מכח שבירת הכלים. וכמו שראש הס"ג, אע"פ שבו נעשה התכללות הזווג דה"ת בעינים, מ"מ בו עצמו לא ניכר כלל העירוב הזה, כן העתיק המתיחס אליו, אינו יכול לקחת לבנינו שום בחינה מן הב"ן שנפגמה במשהו

מחמת שבירת הכלים וע"כ לא לקח מהב"ן, כי אם מבחינת הקטנות שלו, דהיינו כל מה שיצא בו מעצם אצילותו, דהיינו רק מחצית העליונה דכתר ב"ן, כלומר בחינת הגלגלתא ועינים שבו לבד, שהמה לא קבלו לתוכם כלום אפילו מהארת נה"י דא"ק שיצא דרך הטבור בבחינת חולם שממעל לאותיות. שמשום זה אין בו מבחינות ז"ת דנקודים ולא כלום, כי הארת החולם דרך הטבור, היא השורש אל הז"ת דנקודים, משום שאור זה ירד מזווג דע"ב ס"ג הנעשה על המ"ן דנה"י דא"ק, שעלו אליהם. ונה"י דא"ק נחשבים לשורש לזו"ן דנקודים, כי על המ"ן שלהם הוציאו או"א את ז"ת דנקודים.

והנה הארה זו שיצאה דרך הטבור לכתר דנקודים, הורידה ה"ת מעינים דכתר לפה דנקודים, והחזירה את או"א לבחינת ראש, שאז הרויח הכתר עצמו, ג"כ, את ג"ר שלו, כי עתה יש לו ע"ס שלמות, כי השיג אח"פ שלו מן חזרת או"א לראשו. משא"כ מטרם שאו"א חזרו לראש לא היה לכתר אלא גלגלתא ועינים לבד, שהם בחינות אורות דרוח נפש כנודע. כי אורות דחג"ת מלובשים בגלגלתא, ואורות דנה"י מלובשים בעינים. ולפיכך הגם שלא נשלם ע"י הארת הטבור דא"ק רק בג' הכלים בינה וזו"ן התחתונים, מ"מ מבחינת האורות המה השיבו לו כח"ב דאורות. והנה בינה וזו"ן אלו שהרויח הכתר ע"י הארת נה"י דא"ק, נחשבים כלפי עתיק בבחינת סיגים, משום שבהם קרה ביטול בעת המלכים, ונפלו בחזרה לבחינת ו"ק. שהוא המכונה ביטול נה"י דכתר. כנודע.

וע"כ נתן עתיק את בינה וזו"ן דכתר הללו לא"א, להיותו מתיחס לבחינת הדיקנא דס"ג, למקום הגילוי של הקטנות שנמצא בראש הס"ג, וע"כ קיבל א"א בחינות בינה וזו"ן דכתר דב"ן הנפגמים, לבחינת הנוקבא שלו.

וזה אמרו "בחינת נוקבא דעתיק נעשית מה"ר דכתר ב"ן אשר מעולם לא היה בהם שום ביטול אפילו פגם כלל ועיקר" דהיינו כמ"ש, שנעשה מבחינת הקטנות דכתר, שיצאה בו מעצם אצילותו, שזה נשתייר בשלימות, ולא נתבטל ממנו אפילו משהו. "אמנם בא"א בנוקבא דיליה התחיל בה בירור המלכים כי נעשתה מחמש אחרונות דכתר דב"ן שהיה בהם קצת פגם". דהיינו כמו שנתבאר, שא"א נעשה מן בינה וזו"ן דכתר, שכתר הרויח ע"י אור חדש של נה"י דא"ק שהאיר אליו דרך הטבור, אשר אור זה חזר ונתבטל, ובינה וזו"ן דכתר שוב ירדו מראש לו"ק. וע"כ יש בהם פגם. כמבואר.

ב **ומשם ואילך היו הפגמים הולכים ונוספים בשאר הפרצופים**: כי הבינה וזו"ן שהרויחה חכמה ע"י אור דנה"י דא"ק שיצא דרך הטבור, נפגם יותר מבינה וזו"ן דכתר, משום שחכמה נשתתפה ג"כ במ"ן דשורק, שהם בחינת ה"ת עצמה. ובינה וזו"ן דבינה דב"ן, נפגמו עוד יותר מחכמה, משום שבינה דנקודים לא המשיכה את בינה וזו"ן שלה

ע"י הארת חולם כמו אבא, אלא רק ע"י המ"ן דשורק שקבלה מיסוד דא"ק, שהוא בחינות עצמות דה"ת, שמהם נולדו זו"ן. ובחינות ז' האורות של הז"ת פגומים יותר מכולם. כי המה שנשברו פנים ואחור וירדו לבי"ע.

פרק לט

ברישא דא"א וכו' הבינה שלו וכו' ירדה למטה בבחינת הגרון: פירוש, כי אלו אח"פ שמהם נעשו נוקבא דא"א, הם כלולים מע"ס: גו"ע, ואח"פ, הנבחנים ג"כ לפנים ואחורים, כי יש בהם ב' בחינות: אחת, במה שנצטרפו להשלים אח"פ דכתר, וזה נבחן לבחינת גלגלתא ועינים שבאח"פ הללו. ב' היא במה שנתפשטו להיות למוחין לאו"א דנקודים, שזה נבחן לבחינת אח"פ שבאח"פ אלו. ולפיכך, בעת שנוקבא דעתיק ביררה אח"פ אלו בשביל הנוקבא דא"א, לא ביררה רק בחינת גו"ע, שהם בחינות כתר וחכמה דאח"פ, שהם שייכים לבחינת כתר דנקודים, שהיא נוקבא דעתיק, אבל בינה וזו"ן של אח"פ, שהם נה"י דכתר, שנעשו למוחין לאו"א, הוציאה מראש דנוקבא דא"א, לבחינת מדרגה תחתונה דהיינו לגוף דא"א. כי אחר שנעשו למוחין בחכמה ובינה דנקודים, נחשבו ביותר למדרגות או"א דנקודים, ולא למדרגת הכתר. וע"כ יצאה בינה לבר מראש דא"א. ומלבד זה יש עוד סבה חשובה שבינה לא יכלה לעמוד בראש דא"א, כי זה הכלל, כל שאינו פגום מצד השבירה, קבל תיקונו ממ"ה החדש בשלימות בקביעות, ואינו מסתלק משם לעולם, אבל הכלים הפגומים מצד השבירה, אינם מתקיימים בהם המוחין בקביעות, אלא שהם בעובר ושב. ולכן בחינת אח"פ דאח"פ, דהיינו בינה וזו"ן שלהם, נחשבים לפגומים כלפי הראש דא"א, שקבל קומת חכמה מעתיק, כנ"ל, וע"כ אינה יכולה לקבל אור הגדול הזה בבחינת קביעות בראש דא"א,,וע"כ ירדה לבר מהראש.

וזה אמרו "לכן ירדה למטה בבחינת הגרון דא"א, ובהיותה שם ברחוק היה בה יכולת לקבל אור העתיק" כי בירידתה בגרון מקבלת המוחין שלה בלתי קבועים, שלפעמים מתחברת עם הראש לפרצוף אחד ויש לה מוחין דג"ר מא"א, ופעמים אינה מחוברת, ואז אין לה המוחין. כמ"ש זה לפנינו, ובאופן כזה הוא ראויה לקבל.

ועוד טעם ג', כמ"ש הרב משום "כי תמיד מבינה דינין מתערין מינה" פירוש, כי ידעת שהפגמים הולכים ונוספים בהפרצופים, (כמ"ש הרב כאן באות ל"ח. ועי' באו"פ לעיל דף תרכ"ד ד"ה ובזה תבין). כי ג' בחינות יש בהם: א' מה שיצא בתחלת אצילות, שהמה לא נפגמו כלום, ואלו לקח עתיק. ב', מה שיצא בנקודים על ידי הארת החולם דרך הטבור דא"ק, שמשם באו הג"ר בבחינת פנים באחור. וג' היא הארת השורק מיסוד דא"ק. שמשם באו הג"ר מבחינת פב"פ. וג' בחי' אלו נוהגות רק בג"ר דנקודים, ואח"כ

יש בחינות ז"ת דנקודים, שהם נשברו פנים ואחור. ע"ש. והנה המובחר מבחינת אחורים דאו"א, הוא הבא מהארת החולם, ע"י הארת הטבור, והנה הארה זו של החולם, לא הגיעה לאח"פ מבחינת הבינה, ואפילו באח"פ דכתר, משום שבינה לא השיבה פניה לאבא לקבל ממנו הארת חכמה, ולהשלים האח"פ שלה, בטרם שהגיעה אליה המ"ן דשורק שקבלה מיסוד דא"ק. הרי שכל בחינות אח"פ דבינה, הוא מהארת ה"ת, הנכללת בשורק. וז"ס שמבינה דינין מתערין מינה. והבן.

פרק מב

ג"ר דא"א שהם בחינת רישא וצריכה אורה רבה יותר מבגופא וכו': מפני שחג"ת דא"א נעשו מוחין לאו"א הדברים הללו עמוקים מאד, ולאריכות המה צריכים. ותחלה צריכים לדעת שענין התלבשות נה"י דעליון בבחינות מוחין בתחתון, וענין הלבשת התחתון לגוף דעליון, המה ענינים נבדלים זה מזה. כי תראה, שנה"י דעתיק הם מתלבשים למוחין בראש דא"א, ועם זה הראש דא"א מלביש לחג"ת דעתיק, ולא לנה"י דעתיק, וכן באו"א, שנה"י דא"א מתלבשים במוחין בראש דאו"א, ועם זה, הראשים דאו"א מלבישים רק לחג"ת דא"א, ולא כלום לנה"י דא"א. וטעם הדבר, הוא פשוט, כי אלו נה"י דעליון המתלבשים למוחין בתחתון, הם בחינת נה"י דע"ס דראש דעליון, ואין להם ענין כלל עם הלבשת התחתון אל הגוף דעליון.

ותדע, שיש ג' בחינות נה"י דעליון: א', הם נה"י דע"ס דראש של העליון מעצם אצילותו. ב' הם נה"י חדשים המתגלים בו על ידי עלית מ"ן של התחתון. ג', הם נה"י חדשים שנתגלו בו ע"י עלית מ"ן של בן התחתון.

ונבין הדברים על פי סדר אצילות של ג' הפרצופים: עתיק, א"א, ואו"א. כי ידעת, שע"י זווג ע"ב ס"ג שהוציא הה"ת ממצח והורידה למקומה בפה, יצאו ע"ס בקומת כתר, שזה נעשה מתחלה ע"י התכללות המ"ן של הנקודים בראש הס"ג, ואח"ז שהוכר עביותן של הרשימות, ירדו למקומן לפה דנקודים, וחזרו והוציאו שם ע"ס דראש מפה דנקודים עד הטבור דא"ק, בקומת כתר. שנקרא ראש דעתיק, כנ"ל (דף תרט"ז ד"ה ועתה) והנה זה הספיק לבחינת ראש דעתיק, ולא לבחינת גוף שלו, מטעם שבינה דראש זה, עומדת כדרכה בבחינת אחורים לאבא, וע"כ אינה משפיעה אל הגוף רק בחינות רוח נפש לבד, ונמצא הגוף חסר ג"ר. והנה נתבאר האצילות דראש וגוף דעתיק. ועתה נבאר את פרצוף א"א.

הנה הפרצוף א"א נברר ע"י הנוקבא דעתיק. כי להיותה בחינת חצי העליון דכתר הנקודים, דהיינו בחינות גלגלתא ועינים דכתר, שיצא בתחלת אצילותו, אשר עתה ע"י

חיבור שלה עם המ"ה השיגה ג"ר דכתר, היא חזרה והמשיכה את אח"פ שלה שמזמן הנקודים, דהיינו הנה"י דכתר שנתבטלו אז מחמת העלמת ג"ר דכתר, ועתה שהשיגה שוב הג"ר ע"י המ"ה החדש, הנה חזרה והמשיכה אותם אליה להשלמת הע"ס הישנות שלה. ואח"פ אלו להיות בהם גם מבחינות נה"י דא"ק, דהיינו מהארת הטבור דא"ק ויסוד דא"ק, ע"כ נעשו למ"ן שמה, וגרמו החזרת פב"פ אל הבינה דעתיק עם החכמה. כנודע שביאת הזו"ן במקום בינה, מעוררים תמיד אל הבינה שתחזור פנים לאבא, כדי להמשיך הארת חכמה בשביל זו"ן, שיש לה קשר עמהם להספיק להם הארת חכמה, מצד היחס של בינה וזו"ן דע"ס דאו"י. ונודע, שבמ"ן אלו לא נשאר בהם רק בחי"ג דעביות. כי הבחי"ד שהיתה בכללות המ"ן לקחם עתיק, ע"כ לא יצאה עליהם זולת קומת חכמה, כמ"ש באו"פ הנ"ל.

ונמצא שנוקבא דעתיק קנתה מחמת הזווג הזה החדש שיצא בה, בחינת אח"פ שלה שמזמן הנקודים, דהיינו ששוב נשלמה כע"ס שלמות גו"ע ואח"פ, אלא לא בקומתה שיש לה ממ"ה שהיא קומת כתר, אלא רק בקומת חכמה. ונבחן עתה שיש בנוקבא דכתר ב' בחינות של נה"י: אחת, נה"י דכתר שיש לה מכלים דמ"ה. השניה, נה"י דקומת חכמה שהשיגה עתה ע"י המ"ן החדשים דאח"פ.

והנה מהזווג הזה נמשכים ב' קומות למטה, א' הוא, אל הגוף דעתיק עצמו, כי אחר שהבינה דראש חזרה פב"פ, הנה מגיעה הארתו אל הגוף ג"כ. ומרויח עתה הגוף בחינות ג"ר, אלא רק ג"ר דקומת חכמה ולא קומת כתר כמות שהיא בהראש, שהרי הזווג פב"פ הנעשה בראש היה רק על בחינות המ"ן החדשים, שאין בהם יותר מעביות דבחי"ג. כנ"ל. וקומה ב' נמשכת לבחינת ראש דא"א. למקום החזה דעתיק, שמלבישו מהחזה עד הפה.

עתה תבין ענין התלבשות נה"י דעליון למוחין בתחתון. כי באמת הם חלקו של התחתון, ואינם ראוים להשאר בעליון. כי הם אותם אח"פ שהשלימו אל הנוקבא דעתיק, בעת הזווג של המ"ן דא"א, כנ"ל. ואע"פ שנצטרפו אליה בעת הזווג, אמנם אינם ראוים להשאר בה, להיותם מבחינת קומת חכמה, גם אחר שהוכר עביות שלהם עצמם, נודע גם פגם שלהם מעת הנקודים, שאינם ראוים להמצא במקום עתיק, כנ"ל. וע"כ המה יורדים ביחד עם קומת ראש דא"א, למקום הגוף דעתיק.

וראוי שתדע כאן מ"ש הרב להלן שכל הפרצופים בעת שנולדים המה נופלים לבריאה ויונקים שם מב"ש תחתונים דנצח והוד דעתיק הנמצאים שם. וטעם הדבר, מפני שהמסך הזה, הכולל לכל הרשימות שבאחורים דנה"י דכתר, וד' אחורים דאו"א, וז"ת, הנה המסך

הזה הוא מבחינת הגוף דנקודים, שעלה אחר הזדככותו לבחינת ראש דס"ג, כנ"ל. ומשם ירד ממדרגה למדרגה עד שהוציא לכל הפרצופים דאבי"ע. ולכן כיון שהגוף דנקודים האיר בכל בי"ע כנ"ל בחלק ז'. לפיכך מטרם שהוכר עביות הגוף שלו, דהיינו בעוד שהיה נכלל בעביות דראש, היה יכול להיות בבחינת אצילות. אמנם אחר שהוכר עביות דגוף שלו, שאז הזמן של הקומה, לצאת מהתכללות שבראש ולרדת למקומה עצמה דהיינו במקום שהיה מטרם הזדככותו. שזה נקרא לידת הפרצוף, כנודע. והנה אז ניכר בהמסך בחינות הגופניות דנקודים שהיו בו מטרם שנזדכך, שהיה אז בבחינות בי"ע. ולפיכך כל קומה וקומה שיצאה על המסך הזה, הוכרחה לבא לבריאה בשעת לידתה, שפירושו, בשעה שהוכר עביותה.

אלא ע"י יניקה מב"ש תחתונים דנצח והוד דעתיק שהמה בבריאה, חוזרים וקונים בחינת אצילות שבהם, עד שעולים ומלבישים אל הגוף דעליון, כמ"ש במקומו. והנה כן קרה גם לא"א, כי אחר שהוכר עביות דגוף אשר בהמסך שהיה בו גם מבחינות בי"ע, הוכרח לצאת מבחינת ראש דעתיק, ולבא למקום בריאה, מתחת הפרסא דאצילות. שזה נקרא לידת הפרצוף, כנ"ל. ונמצא שבחינות נה"י דמוחין שקבל מהעליון נשארים בגוף דעתיק, ואחר שא"א ינק מב"ש תתאין דעתיק, וחזר לאצילות והלביש את חג"ת נה"י דעתיק, הנה אז חזר וקבל את נה"י דראש עליון, שנתלבשו בו למוחין. והנה נתבאר, שתחלת קבלת א"א לנה"י דעתיק, היה בעוד שהיה כלול בזווג דראש דעתיק, אמנם כיון שבעת לידתו הוכרח לרדת לבריאה, ע"כ הוא מוכרח לחזור פעם שנית ולקבלם מחג"ת דעתיק. ועד"ז היה אצילות או"א ע"י הנוקבא דא"א. כי או"א נעשו מבחינת ז"ת דחו"ב דב"ן, דהיינו אח"פ שנתבטלו מאו"א אחר שאבדו ג"ר שלהם. ומתוך שז"ת דאו"א אלו היו בזמן הנקודים במדרגה אחת עם הנה"י דכתר דנקודים, וגם התלבשו בהם בבחינות מוחין, ע"כ אחר שהנוקבא דא"א, שהיא בחינת נה"י דכתר נקודים קבלה בחינות ג"ר ע"י הזווג דעתיק, המשיכה אצלה גם בחינת אח"פ דאו"א, לבחינת מ"ן, ונזדווגו א"א ונוקבא על המ"ן הללו פב"פ, כנ"ל אצל עתיק, והוציאו ע"ס בקומת בינה, כי לא נשאר בהרשימות זולת עביות דבחי"ב כי הבחי"ג לקח א"א לעצמו, כנ"ל. וע"י זווג זה יצאו שתי קומות, כנ"ל גבי עתיק. אחת לגוף דא"א עצמו, שהיה מקודם רק בבחינת נפש רוח, שלא היה יכול לקבל מראש שלו, משום הבינה העומדת באחורים לאבא, ועתה על ידי המ"ן מאו"א, שחזרו פב"פ, קבל גם הגוף דא"א את הג"ר, אלא שהם ג"ר דבחי"ב, ולא מבחי"ג כמו שיש לו בראש. וקומה ב' יצאה לראש דאו"א, אשר המ"ן הם שלהם.

וגם כאן נבחן שנה"י דא"א נתלבשו בראש דאו"א, דהיינו בחינות אח"פ, שנוקבא דא"א

לקחם מהמ"ן, להשתלם עמהם בע"ס בעת הזווג, כנ"ל אצל עתיק לצורך א"א. ובעת שנולדו או"א דהיינו שהוכר המסך שלהם, ירדו גם כן לבריאה, מאותו הטעם הנזכר בא"א. ובחינות נה"י והמוחין נשארו בגוף דא"א. עד שע"י היניקה חזרו לאצילות והלבישו לחג"ת דא"א, אז חזרו וקבלו בחינות הנה"י והמוחין שבהם.

וצריך שתדע, שאין א"א יכול להזדווג על המ"ן דאו"א, רק כשנתחבר ונעשה פרצוף אחד עם עתיק. כמ"ש הרב להלן. והוא מטעם שנוקבא דא"א היא רק חצי הכתר התחתון דנקודים, כנ"ל, שהיא בחינת נה"י לבד. וכדי לברר המ"ן דאו"א ולהזדוג עליהם, מוכרח להיות הכתר בשלימות כמו שהיה בעת הנקודים, בעת שנתלבש באו"א דנקודים למוחין. ולא עוד אלא שעיקר הזווג נבחן על שם הנוקבא דעתיק, כי חציו התחתון דכתר בשעה שמתחבר עם חציו העליון הרי הוא בטל ונכלל בעליון למדרגה אחת שלמה. ואין התחתון עולה אפילו בשם. כנ"ל בדברי הרב (דף שצ"ח).

ולפי זה נמצא, שעתיק משפיע ב' מיני מוחין בשביל א"א: א' הם לצורך ראש דא"א, שהם ע"ס בקומת חכמה, כנ"ל, והם מלובשים בנה"י דעתיק שנתגלו מחמת הזווג הזה בראש דעתיק, כי נה"י אלו יורדים עם המוחין יחד לא"א, מחמת מאינם ראוים לעתיק, כנ"ל. ומוחין שניים עתיק משפיע, בשביל הגוף דא"א. כי הגוף דא"א, אינו יכול לקבל בחינת ג"ר מראשו עצמו, להיותם בחינת פב"א, אלא רק על ידי עלית המ"ן דאו"א, חוזרים עתיק ואריך לפרצוף אחד, גם חו"ב דראש חוזרים פב"פ, ואז יורדים ומושפעים ג"ר לגוף דא"א, כנ"ל. וכיון שגם הזווג הזה נחשב ג"כ על שם עתיק, הרי שאפילו המוחין דגוף מושפעים מזווג העתיק. אלא שהם מקומה נמוכה, להיותה ממ"ן דאו"א, שהיא רק בחי"ב. ועם זה תבין, שגם המוחין דבחי"ב שבגוף דא"א הם מלובשים ג"כ בנה"י דעתיק, דהיינו באח"פ, שהנוקבא דעתיק השתלמה בהם בעת הזווג דקומה זו דבחי"ב.

והנה נתבאר ב' הזווגים דעתיק לצורך א"א, וב' בחינות נה"י דעתיק, המתלבשים בא"א. שנה"י דעתיק מקומת חכמה מתלבשים בראש דא"א, ונה"י דעתיק מקומת בינה מתלבשים בגוף דא"א.

ובזה תבין גם כן, שאחר יניקת או"א, בעודם בבריאה, מב' שלישים תחתונים דנו"ה דעתיק, שבזה קונים כח לעלות לאצילות ולהלביש לחג"ת דא"א כנ"ל. הנה אז הם מקבלים הנה"י עם המוחין שלהם, מבחינת הנה"י דעתיק המלובשים בחג"ת דא"א.

והנך מוצא כאן, ג' בחי' נה"י דע"ס דראש דעתיק: א' הם נה"י דע"ס דראש עתיק, מעצם אצילותו עצמו, שהם מקומת כתר. ב', הם נה"י דע"ס דראש עתיק, שיצאו בו מתוך התכללות של המ"ן דא"א, והם נה"י דקומת חכמה, והם מתלבשים במוחין דראש דא"א.

ג', הם נה"י דע"ס דראש עתיק שיצאו בו מתוך התכללות של המ"ן דאו"א, והם נה"י דקומת בינה, והם מתלבשים בגוף דא"א בחג"ת שלו, שאו"א מלבושי החג"ת דא"א מקבלים המוחין דג"ר ע"י נה"י דעתיק אלו המלובשים בחג"ת דא"א.

וזה אמרו "כי להיותם ג"ר דא"א שהם בחינת רישא, וצריכה אורה רבה יותר מבגופא, ולכן כל אחד מהם נתלבש בו ספירה אחת גמורה של העתיק" כלומר, חג"ת דעתיק אשר הם משפיעים המוחין דראש בקומת חכמה כנ"ל, דהיינו ע"י חזרתו לאצילות ומלביש את החג"ת דעתיק, ע"כ הוא צריך לכל ג' הספירות חג"ת דעתיק, שהם הנעשים לכח"ב שבו, ועיקר הארתו דא"א בא מהם. "אך ז' התחתונות, גופא דא"א, אינם צריכים אור רב כמו הראש, ולכן ג' אחרונות דעתיק יספיקו להאיר בהם" דהיינו כנ"ל, שנה"י דעתיק המאירים בגוף דא"א, המה הארה נמוכה מקומת חכמה דא"א, ואינם אלא מקומת בינה, גם הם עומדים שם בעיקר להאיר הארת ג"ר באו"א, כנ"ל. וזה אמרו "וגם זה הוא מפני שחג"ת נעשו אח"כ מוחין בג' ראשונות דאו"א, ולכן עיקר הארתם בחג"ת דא"א, להאיר אל מוחין דאו"א. דהיינו כמבואר, שנה"י דעתיק המתלבשים בגוף דא"א, משפיעים המוחין דג"ר לאו"א.

פרק מג

אין לנה"י שלו על מה שיסמוכו בו בעתיק יומין, לפי שהז' דעתיק לבד נתלבשו בז' ראשונות דא"א: כלומר שנה"י האמיתיים דעתיק, דהיינו נה"י דראש עתיק מעצם אצילותו, שהם בקומת כתר, כנ"ל בדיבור הסמוך ע"ש. הנה נה"י הללו אינם מתלבשים כלל בא"א, כנ"ל. אלא רק מבחינת הגוף שלו, שהם מקומת חכמה, שיש בחג"ת דעתיק. שהם בחינת ז"ת דעתיק, כנ"ל. וכיון שכן, נמצא א"א עצמו, שהוא בחינת כתר דנקודים הוא חסר נה"י דכלים וג"ר דאורות. כי ג"ר שלו הן ממדרגה הנמוכה ממנו. וכיון שא"א הוא נחשב לכתר הכללי דאצילות, והוא חסר ג"ר שלו, נמצאות על כן כל המדרגות דאצילות, היורדות אחריו, שהן חסרי נה"י דכלים וג"ר דאורות, כי ג"ר דכל אחת, הן ג"ר של מדרגה התחתונה הימנו, וג"ר של עצמו חסרים לו, כמו שנתבאר אצל א"א. וזה אמרו "שכל בחינת נה"י של איזה פרצוף מהפרצופים הם באים תמיד בסוד תוספות, ואינם עיקרים" כי אין הפרצוף קונה הנה"י של עצמו אלא על ידי התחברותו והתכללותו עם העליון לפרצוף אחד. כנ"ל בדיבור הסמוך, אצל א"א הנעשה פרצוף אחד עם עתיק בסבת המ"ן דאו"א שקבל. והארה זו נחשבת בסוד תוספת ואינה עיקרית בפרצוף, אלא בעולה ויורד כמ"ש עוד לפנינו בע"ה.

פרק מד

דכל שוקא איית ביה ג' פרקין וכו' ונמצא שנשארו ב' פרקין תתאין בנו"ה דעתיק וכו': כבר נתבאר, ההבדל בין התלבשות נה"י דעליון למוחין בתחתון, להלבשת התחתון לגוף דעליון, כי התלבשות נה"י דעליון למוחין בתחתון, או בבן התחתון, פירושם, נה"י דע"ס של ראש, שהם אותם הנה"י שהשלימו אל הראש דעליון בע"ס, בעת התכללותם בזווג דראש דעליון, כנ"ל בדיבור הסמוך. אמנם הלבשת התחתון לעליון, היינו לחג"ת נה"י דגוף עליון, שהוא משום שהתחתון הוא תמיד במדרגה אחת עם הגוף דעליון. כנ"ל.

ובזה תבין, כי שתי שמועות המובאות כאן בשם הרב, אינן סותרות כלל זו לזו. כי מה שאומר לעיל, כי נה"י דעתיק מתלבשים רק בחג"ת דא"א, ולא כלל בנה"י, אלא רק הארה יוצאת מיסוד דעתיק ומתפשטת בנה"י. סובבת על בחינת התלבשות נה"י דעתיק למוחין בחג"ת דא"א, בשביל הראש דאו"א שמלבישים החג"ת ההם. כמ"ש לעיל בארוכה. ומה שאומר כאן שנה"י דעתיק מתלבשים גם בנה"י דא"א, כמו בחג"ת דא"א. שהשלישים העליונים מתלבשים בחג"ת דא"א והשלישים האמצעים מתלבשים בנה"י דא"א. סובב על בחינת הלבשת התחתון לעליון, שהוא ודאי מלביש עד סיומו של העליון דהיינו עד סוף האצילות, כי כל פרצופי האצילות מסתיימים בשוה. ונמצא, שאפילו הנה"י דתחתון מלבישים בהכרח למקצת הנה"י דעליון.

אמנם לעיל שהמדובר הוא מבחינת התלבשות נה"י דעליון בתורת מוחין, ודאי הוא שנה"י דעתיק אינם מלובשים רק בחג"ת, להארת המוחין דאו"א, שהם מלבישים שם. אבל לנה"י דא"א, ששמה מלבישים זו"ן, אין לנה"י דעתיק שום שייכות עמהם, להתלבש בהם להארת מוחין, כי המוחין דזו"ן באים רק ע"י התחברות א"א ואו"א, ואין בהם מבחינת עתיק אלא רק הארה בעלמא. וזה שמדייק הרב לעיל "אשר עצמות הנה"י דעתיק בחג"ת דא"א וכו', ולכן עיקר הארתם בחג"ת דא"א להאיר אל מוחי או"א, ואח"כ מן יסוד דעתיק יצא אור לבד ונתפשט בנה"י דא"א" דהיינו כמבואר בדיבור הסמוך, שרק או"א עולים למ"ן בראש דעתיק בצירוף א"א, וע"כ לוקחים עמהם העצמות דנה"י דעתיק, שנתגלו על ידי התכללותם בזווג ההוא, אבל זווג דזו"ן אינה נעשה שם אלא רק בא"א בצירוף או"א. כנ"ל. כמו שיתבאר עוד לפנינו.

פרק מה

א **ונמצאו אותם תרי פרקין תתאין דנ"ה דעתיק בעולם הבריאה**: הנה דברים אלו מתמיהים לכאורה, כי מה גרם לדבר התחלקות נה"י דעתיק לג' שלישים באופן כזה, עד שלא יספיק בעדם עולם האצילות ויוכרחו ב' שלישים האחרונים לצאת לעולם הבריאה.

גם למה לא נתלבשו כל ג' השלישים בחג"ת נה"י דא"א, ומה הם היחס של השלישים העליונים עם חג"ת דא"א, והשלישים האמצעים עם נה"י דא"א.

אכן הדברים האלו עמוקים מני ים, ונבארם כאן לפי המקום. ותדע כי המקור של התחלקות השלישים באופן זה, נמשך מנה"י דא"ק, כי נתבאר לעיל (בהסתכלות פנימית חלק ו' דף תמ"ו אות י"ד. ועי' גם בדף תנ"א אות כ"ו) אשר מפאת צמצום ב' דא"ק, שנתחברו ב' ההין הראשונה והשניה יחד, נתעלה נקודת הצמצום שהיתה במקום עולם הזה בבחינת מלכות דע"ס דנה"י דא"ק, אל המקום של ספירת בינה דע"ס דנה"י דא"ק, באופן שג' הספירות בינה וזו"ן דע"ס דנה"י דא"ק, נשארו למטה מסיום הקו דא"ס ב"ה, דהיינו למטה מנקודת הצמצום, והם שנעשו למקום ג' העולמות: בריאה, יצירה, עשיה. עש"ה. בב' המקומות הנ"ל.

ואפילו אח"כ שהאור דבקע לפרסא ירד ונתלבש בנה"י דא"ק, לא נשתנה משום זה גבול החדש, אמנם ז"ת דנקודים, שיצאו מהארת הנה"י דא"ק בצירוף או"א דנקודים. המה עברו על הגבול החדש, ורצו להתפשט במלוכתם גם למטה מגבול החדש, דהיינו בג' עולמות בי"ע, וע"כ נשברו ומתו ונשארו בבי"ע. דהיינו במקום מלוכתם כמ"ש בחלק ז'. והנה נה"י דא"ק, שבינה וזו"ן שלהם יצאו ונעשו לבי"ע, וכתר וחכמה שלהם נשארו באצילות, הנה בינה וזו"ן הללו, נחשבים רק לב' שלישים תתאין דע"ס דנה"י אלו. כי כן נבחנים אח"פ של כל המדרגות שיצאו לבר מן המדרגה. כי תמצא שהרב מכנה לעיל את אח"פ דכתר שיצאו לחוץ מכתר, בשם ה' ספירות תחתונות דכתר ב"ן, שהן תנהי"מ לבד. וגם עיקר ספירת הת"ת, דהיינו שליש העליון שלו נבחן לחצי העליון דכתר ורק ב"ש תחתונים של ת"ת שייכים אל האח"פ. באופן שלחצי העליון דכתר שהוא רק גלגלתא ועינים, שייכים שש ספירות של המדרגה, שהן כח"ב חג"ת, ולחצי הכתר התחתון, שהוא אח"פ, שייכים רק ד' ספירות של המדרגה, נהי"מ, וטעם הדבר כבר נתבאר בחלק ז'. ואכמ"ל.

ולפיכך נבחן, ששש ספירות עליונות של ע"ס דנה"י דא"ק נשארו באצילות ורק ד' ספירות נהי"מ של הע"ס האלו, יצאו ונעשו לבי"ע, דהיינו מבחינת מחזה ולמטה שלהן. ובערך זה נמצאו מתחלקות ע"ס של נה"י דא"ק, לג' שלישים, שהם כח"ב, חג"ת, נהי"מ. אשר ב' השלישים העליונים שהם כח"ב חג"ת, נשארו באצילות, ורק השלישים התחתונים, שהם נהי"מ נעשו לבי"ע. ונודע שאין העדר ברוחני, ודבר צמצום הב' שנעשה בנה"י דא"ק המה רק בחינות תוספות עליהם. באופן שלא נעשו שום שינוי בנה"י הראשונים דא"ק, אשר גם עתה המה מסתיימים בנקודה דעוה"ז, בסו"ה ועמדו

רגליו על הר הזיתים.

ונודע אשר פרצוף עתיק דאצילות, הוא אמצעי בין א"ק לפרצופי אצילות, ובו משמשת עצמות המלכות דא"ק, שהיא בחינת ה"ת מטרם הצמצום, שה"ס המלכות הגנוזה ברדל"א, ואין עצמותה מתגלית במשהו בכל פרצופי האצילות, שהיא משום היותה מדת הדין בלי השיתוף דמדת הרחמים, שהיא ה"ר. וע"כ גם הוא מסתיים בנקודת עוה"ז כמו הנה"י הראשונים דא"ק מטרם צמצום הב', שה"ס השיתוף דמדת הרחמים בדין.

ונמצא שנה"י דעתיק מתחלקים לג' שלישים, ע"ד שבארנו לעיל בע"ס דנה"י דא"ק. אשר ב' השלישים העליונים דנה"י, שהם: כח"ב, חג"ת. עומדים באצילות, ומסתיימים בשוה עם כל פרצופי אצילות, דהיינו על גבול החדש דצמצום ב'. והשלישים התחתונים שהם נהי"מ, כבר נמצאים למטה מסיום האצילות, ומתפשטים בבי"ע עד לנקודה דעוה"ז. כמו נה"י דא"ק הראשונים.

והנה אותם ב' השלישים העליונים דנה"י, שהם בחינות כח"ב חג"ת שנשארו באצילות, המה כך רק בערך הכלים, אמנם בערך האור שבהם אינם אלא חג"ת נה"י, כנודע שחג"ת נה"י דאורות מתלבשים בכח"ב חג"ת דכלים. וזה אמרו "כי שני פרקין עלאין של נצח הוד דעתיק אתלבשו בחסד וגבורה דא"א והיסוד בת"ת דא"א" והיינו כמבואר, שהשלישים העליונים דנה"י דעתיק, הם כח"ב דכלים, וחג"ת דאורות, וע"כ מקומם ג"כ בחג"ת דא"א. "ושני פרקין אמצעים דנ"ה דעתיק. בנ"ה דא"א, ועטרת יסוד דעתיק, ביסוד דא"א, ומלכות דעתיק במלכות דא"א" דהיינו כמבואר, שהפרקים האמצעים דנה"י דעתיק, גם חג"ת דכלים, ונה"י דאורות, וע"כ המה מתלבשים בנהי"מ דא"א. ומה שאומר שמלכות דעתיק מתלבשת במלכות דא"א, אינה מלכות דעתיק ממש, אלא רק בחינת הארה ממלכות שלו, כי מלכות דעתיק גנוזה ברדל"א ואינה מתגלית. כנ"ל בדברי הרב (דף תרי"ח אות כ"ג) עש"ה.

וזה אמרו "ונמצאו אותם תרין פרקין תתאין דנצח הוד דעתיק בעולם הבריאה מגולים בלי לבוש" דהיינו כמבואר, שהשלישים התחתונים דנה"י דעתיק, מתפשטים בבי"ע בשוה עם רגלי א"ק. אמנם נבחנים שיסוד ומלכות חסרים מהם. והוא מטעם שאין תיקון קוים אלא בסוד השיתוף דמדת הרחמים בדין, הנמשך מצמצום ב'. וכיון שהתפשטות זו היא מבחינת צמצום א' ע"כ אין שם תיקון קו אמצעי, וע"כ נבחן רק בב' קוים ימין ושמאל בלי מיתוק. וע"כ אין שם אלא בחינת ב' שלישים תחתונים דנצח והוד לבד, וחסר יסוד ומלכות. אלא שמלכות נכללת בהוד. כמ"ש הרב במבו"ש.

ב **דדי בהמה שהם למטה ברגלים, ומהם היו יונקים המלכים שירדו בבריאה**: כבר נתבאר לעיל (דף תרל"ז ד"ה וראוי) איך לידת הפרצוף גורמת לו שיפול לבי"ע דפירודא, ע"ש. שהוא משום שהמסך שעליו נעשה זווג העליון לקומת הפרצוף, בא מבחינת הגוף של הנקודים, שהאירו בבי"ע, ולפיכך נשאר בהרשימות שהמסך כלול מהן, הכח הזה להאיר גם בבי"ע.

אלא בעת שנזדכך המסך מכל עביות דגוף שהיה בו, הנה גם עירוב זה דהארת בי"ע לא היה ניכר בו, דהיינו כל זמן שהיה נכלל בזווג דראש. אמנם אחר שהוכר עביות הגוף שבמסך, הנה תכף נגלה בו הכח דהארת בי"ע שהיה לו בנקודים, ואז נפרד מן הראש וירד למקומו בבי"ע. הרי כי לידתו, שפירושה, הכרת העביות דגוף במסך, מוציאה אותו מבחינת העליון ומביאו למקומו, גרמה לו שיפול לבי"ע. וזה נוהג בכל הפרצופים דאצילות, כי כולם יצאו מן המסך דגוף הנקודים שהאיר בבי"ע. לבד מפרצוף עתיק, שהוא, באמת היה לו התיקון שיוכל להתפשט לבי"ע, להיותו המלביש על עצמות המלכות דא"ק שמטרם צמצום ב'. כנ"ל.

ועיקר תיקונם המספיק להעלותם שוב לאצילות, הוא הפרדת הכח דהארת בי"ע מהם, והשגת כח הסיום החזק של צמצום ב', שהיא בחינת מלכות דא"א, שבה כח הסיום של כל האצילות. וז"ס דדי בהמה, שהם בחינת ב' שלישים תחתונים דנצח הוד דעתיק, המצוים בבי"ע, כנ"ל בדיבור הסמוך עש"ה, והם נתחברו ונתקנו בשיתוף אחד עם מלכות דא"א, ובצירוף שניהם נעשו דדי בהמה מתוקנים להשפיע בפרצוף כח סיום החזק דצמצום ב' שיש במלכות דא"א. וזה אמרו "ונמצאו אותם ב' פרקין תתאין דנצח הוד דעתיק בבריאה מגולים בלי לבוש, ואלו נתחברו יחד ונתלבשו במלכות דא"א". כי אז יכולים לינק השפע דאצילות אע"פ שעומדים בבי"ע, כי מקבלים הארת מלכות דא"א על ידי ב"ש תחתונים דנ"ה דעתיק הנמצאים עמהם בעולם אחד, עד שמקבלים בחינת הסיום דאצילות, ואז עולים למקומם באצילות.

ומכונים דדי בהמה, כי המלכות נקראת כן בזמן היותה בלי מיתוק ממדת הרחמים. והפוכם הם דדי אדם, שמורה שהמלכות ממותקת במדת הרחמים, וז"ס שעומדים בקומת בינה, שהיא שורש הרחמים, כי ע"כ המה מחוברים במקום הלב, שהוא בינה כנודע. ואינם למטה ברגלים, שיש שם אחיזה לקליפות, בסוד ורגליה יורדות מות. וע"כ הוא מקום ערוה, כלומר שיש אחיזה לחיצונים. וז"ס שבהמה בגימטריא ב"ן. והבן.

פרק מו

כל הפרצופים הם כך, כי הנה"י של העליון, החיצוניות שלהם, נעשים בחינת לבוש אל המוחין של הפרצוף שלמטה ממנו, והכל נכנס ומתפשט ברישא ובגופא אל פרצוף התחתון ההוא: כבר נתבאר היטב לעיל (דף תרל"ז ד"ה עתה) עש"ה. שענין נה"י דעליון המתלבשים בתחתון, המה נה"י דע"ס דראש, היוצאים בראש דעליון מכח התכללות של התחתון בזווג דראש דעליון, אשר הנה"י הנוספים האלו, אינם כלל נה"י דע"ס דעליון, להיותם למטה מקומתו, למשל הנה"י דראש דעתיק, המה נה"י דקומת כתר, אבל הנה"י שנתוספו בעתיק מסבת התכללות א"א בבחינת מ"ן שמה, המה נה"י דקומת חכמה, כנ"ל. וזה שמדייק הרב "החיצוניות שלהם נעשים בחינת לבוש של המוחין להפרצוף שלמטה" כי הקומה דבחי"ג נקראת חיצוניות אל הקומה דבחי"ד, וא"א לקח רק הנה"י דבחי"ג, הרי שלקח רק החיצוניות דנה"י דעתיק. ועד"ז כל הפרצופים, אינם לוקחים נה"י דעליון ממש, אלא נה"י דקומת התחתון בזמן שנכלל בעליון, שהוא תמיד במדרגה אחת נמוכה מהעליון, ונקרא משום זה חיצוניות דעליון, או אחורים דנה"י דעליון. וזכור זה.
והנה נה"י דעליון הללו, נעשים לבוש אל המוחין דתחתון, ויורדים עמו בצאתו מראש דעליון למקומו. כי עצם אור הקומה מתלבש בנה"י אלו, ונה"י מתלבשים עם המוחין בכלים של התחתון, באופן שנה"י אלו, המה בחינת אמצעי, בין האורות דתחתון ובין הכלים דתחתון.
גם תדע שיש בנה"י האלו ע"ס שלמות ראש וגוף, כמו שיש אל המוחין שמקבלים בתוכם. כי נצח והוד, המה הכלים דג"ר, ובהם מתלבשים חב"ד של המוחין. ויסוד הוא הכלי לכל הז"ת של המוחין, שהן חג"ת נהי"מ. כמ"ש לפנינו.

פרק מז

אין מוחין פחות מתלת בחינות וכו' והנה החכמה הוא קו החסד, והבינה קו הגבורה, והדעת נחלק לב' חציו חסד וחציו גבורה: ולפי שדברים אלו המה המפתחות של כל המוחין דאצילות, ראוי להרחיב הדיבור בהם. וכבר נתבאר לעיל שכל הראשים שיצאו בתחלה בתיקון האצילות, ואפילו בזווג דגדלות שבהם, היו בבחינת פב"א, כי בינה דראש אינה משנית דרכה משום הגדלות, והיא עומדת תמיד באחורים לאבא. (עי' לעיל דף תרכ"ז ד"ה והגורם) ונמצא, אשר בינה דראש מעכבת על זו"ן דראש מלהתפשט ממנה ולחוץ, כי אין זו"ן מתגלים לחוץ מבינה אלא רק בהארת חכמה, ע"ד זו"ן דאו"י, כנודע, וכיון שבינה הוא באחורים לאבא, ואין בה אלא אור דחסדים, נמצאים זו"ן נכללים בה, ואינם מתגלים לחוץ. ובזה תבין למה הראשים דאצילות מכונים בשם ג"ר, כי אין בהם

רק כח"ב, אבל זו"ן חסרים בהם, מטעם הבינה העומדת באחורים לאבא, ואינה מחזרת פנים לאבא זולת ע"י העלאת מ"ן.

ובזה תבין המקור של מוח הדעת כי ע"י העלאת מ"ן מתעוררת הבינה וחוזרת פב"פ עם אבא, ומוציאים קומת ע"ס על המ"ן, ואז נולדים זו"ן ומתגלים בראש דעליון גופיה, שהיו עד עתה חסרים שמה, מפאת אחורים דבינה, ועתה שחזרה הבינה פב"פ, הנה מתגלים מהם זו"ן דראש בהארת חכמה כראוי להם. וזו"ן אלו החדשים שנתגלו בראש נקראים דעת. שהם באמת רק ז"ת של הראש, שנתוספו עתה ע"י העלאת המ"ן.

ואע"פ שהם רק זו"ן מ"מ יש בהם ע"ס שלימות ג"ר וז"ת. והוא משום שיש בהם הארת חכמה, וע"כ נבחן אז אשר חג"ת נעשים לחב"ד ונ"ה שבהם נעשו לזו"ן. אמנם ממקורם אין בהם רק ה' חסדים לז"א שבדעת, שהם חג"ת נ"ה דחסדים. וה' גבורות לנוקבא שבדעת. שהן חג"ת נ"ה דגבורות. אלא שב' החסדים דחסד וגבורה ושליש חסד העליון שבת"ת. חזרו להיות חב"ד, מכח הארת החכמה שבהם, וכן ב' הגבורות ושליש שהם, חסד וגבורה ושליש עליון דת"ת שמצד הנוקבא, נעשו ג"כ לחב"ד מכח הארת חכמה. אלא שמחוברים יחד, ונחשבים לאחד.

ונתבאר לעיל בדיבור הסמוך, אשר גם נה"י דעליון שהמה לבושי המוחין מתחלקים ג"כ לע"ס, ע"ש. והיינו שהם מתחלקים על ג' שלישים לג' הקוים: נצח, הוד, יסוד. אשר קו הימין שהוא נצח מתחלק לג"ש: חכמה, חסד, נצח. וכן קו השמאל שהוא הוד, נחלק לג"ש: בינה, גבורה, הוד. וכן קו האמצעי שהוא יסוד, נחלק לג"ש: דעת, ת"ת, יסוד ומלכות.

וזה אמרו "והנה החכמה הוא קו החסד, והבינה קו הגבורה, והדעת נחלק לב': חציו חסד וחציו גבורה" פירוש, כי נתבאר לעיל בדיבור הסמוך שנצח והוד הם בחינת הכלים דג"ר של הדעת, ויסוד הוא הכלי דז"ת דדעת. ולפיכך אותם ב' החסדים וחצי, עם ב' הגבורות וחצי העליונים, שהם חג"ת עד החזה, שחזרו להיות חב"ד, כנ"ל. הנה חכמה נתלבשה בקו הימין שהם ג"ש שבנצח, ונתחלקה שם לחכמה חסד נצח, וכולם בחינת חכמה. ובינה נתלבשה בקו השמאלי, שהם ג"ש שבהוד, ונתחלקה שם לבינה גבורה הוד, וכולם בחינת בינה. ובשליש עליון דת"ת, נתלבש שם הדעת עליון שבג"ר דדעת, הנקרא דעת הנעלם. והנה נתבארו ג"ר דדעת, שהם חג"ת שחזרו לחב"ד, וזו"ן שבדעת, שהם ב' החסדים וב' שלישים עם ב' הגבורות וב' שלישים, שהם ב' שלישים תחתונים דת"ת ונ"ה, שבחו"ג הנשארים, המה מתכפלים, ונעשו לה"ח שלימים, ולה"ג שלימים, שה"ח הם ז"א שבדעת דז"ת, וה"ג הן הנוקבא שבדעת זו, ושניהם מתלבשים בקו האמצעי

של הכלי דיסוד בג"ש שבו, שהם: דעת, ת"ת, יסוד, וכולם בחינת דעת לבד.
והנה נתבאר איך הע"ס של דעת הן מתלבשות בג' הלבושים דנה"י דעליון, שקו החכמה התלבש בלבוש הנצח דעליון. וקו הבינה בלבוש ההוד דעליון. וקו הדעת בלבוש היסוד דעליון. וכל קו מתחלק לג"ש: שקו הימין מתחלק לחכמה חסד נצח, וקו השמאל לבינה גבורה והוד, וקו אמצעי לדעת ת"ת ויסוד. אלא שג' השלישים שבקו ימין, הם כולם בחינת חכמה. וג' השלישים שבקו שמאל הם כולם בחינת בינה. וג' השלישים שבקו האמצעי הם כולם בחינת דעת.
גם נתבאר שבחינת חכמה בינה דעת, דהיינו ג"ר דדעת, אינן ממקורן רק חג"ת, אלא מכח הארת חכמה שקבלו נעשו לחב"ד. גם נתבאר שנ"ה וב"ש ת"ת, שנשארו אחר שחג"ת נעשו לג"ר, אע"פ שאין בהם אלא ב' שלישי ת"ת, וב' חו"ג התחתונים שהם נצח והוד. מ"מ נתכפלו ונעשו לה"ח חג"ת נ"ה. ולה"ג חג"ת נ"ה. וזה, הוא משום שבכל מקום שחג"ת דז"א נעשו לחב"ד, נעשו נה"י דז"א לחג"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים, כנודע. וכן הדבר גם כאן, ב' חו"ג וב"ש ת"ת התחתונים, נעשו לחג"ת עד החזה, ויצאו להם ב"ש ת"ת תחתונים וב' חו"ג תחתונים חדשים, דהיינו מחזה ולמטה, וע"כ נתכפלו, ונעשו שוב לה"ח ולה"ג שלימים. ואלו ה"ח וה"ג, הם הנקראים בכללם בשם מוח הדעת, והוא מלובש בג"ש של לבוש היסוד דעליון. והוא הנקרא בשם דעת המתפשט, אבל הדעת המלובש בשליש עליון דת"ת, הוא אינו מתפשט ואינו מתגלה, כי הוא נחשב לבחינת הקצוות, שהם חכמה ובינה המתלבשים בלבושים דנצח הוד דעליון ואינו מבחינת קו האמצעי ממש, וע"כ הוא נשאר תמיד תחת החכמה ובינה שבראש, ורק ה"ח וה"ג שבקו האמצעי הם המתפשטים למטה, להיותם מלובש בלבוש דיסוד דעליון, שהוא קו האמצעי ממש. וזה הכלל שאין שום התפשטות. מבחינות הקצוות, שהן הקוים דימין ושמאל, רק מקו האמצעי לבד. והכלל הזה מספיק לכל המקומות. ואע"פ שהדעת המכריע בחכמה ובינה מלובש בשליש עליון דת"ת שהוא ג"כ קו אמצעי, אמנם שם הוא מקום סתום, כי אין גילוי אל הארת חכמה רק מחזה ולמטה, שהוא בב"ש תחתונים דת"ת, וע"כ נקרא הדעת שבשליש העליון, דעת הנעלם. והבן היטב.

פרק נא

א **וכאשר חוזר א"א לברר לצורך או"א לתקנם בפעם הראשונה, אז צריך שיקדים אליו זווג העתיק דכר ונוקבא**: כמו שנתבאר לעיל (דף תרל"ח ד"ה וצריך) שאין זווג דא"א מספיק לברר הבירורים דאו"א, משום שהוא רק חצי הכתר התחתון, אלא שהוא צריך להתחבר ולהעשות למדרגה אחת עם הנוקבא דעתיק, שהיא המחצית העליונה דכתר

הנקודים, ואז הכתר בשלימות כמו שהיה בעת הנקודים, בעת שהתלבש הכתר למוחין באו"א, שהם המ"ן שעלו, ואז יוכל לתקנם. ע"ש.
וזה אמרו "צריך שיקדים אליו זווג העתיק דכר ונוקבא, ויחזרו להמשיך, מוחין חדשים אל א"א ונוקבא כדי שיוכלו לברר בירורי חלקי או"א וכו' ואז נתקנים שם בתוך א"א חלקי או"א" דהיינו כמבואר, שא"א מתחבר עם עתיק לפרצוף אחד, וקונה א"א מוחין חדשים ע"י חיבורו זה. ואז יש לו הארת הכתר בשלימות, ויכול לתקן בירורי או"א, באופן שהזווג מיוחס לעתיק, אבל המברר אל המוחין דאו"א, הוא רק א"א, כי א"א הוא אותו חלק הכתר שהיה מלובש באו"א הללו בעת הנקודים בבחינת מוחין. ומיחס זה הוא מבררם גם עתה.

ב **א' הוא הראשונים לתקן הפרצוף, ב' הם החדשים הנמשכים בכל וכו**': **כי** בראשונה נעשו ב' הזווגים קטנות וגדלות לצורך הפרצוף גופיה, כנ"ל, ואחר שנתקן הפרצוף עצמו, עולים אליו למ"ן מפרצופים התחתונים, והם נבחנים אצלו לחו"ג חדשים, כי אינם לצורך עצמו אלא לצורך התחתונים. ותדע שכל המוחין נקראים בשם חו"ג, כי כל הזווגים הנעשים ע"י מ"ן אין בהם אור החכמה ממש, אלא בחינת חו"ג בהארת חכמה כנ"ל בחלק ז'.

ג **אינם נשארים שם קבועים, רק נתקנים ונעשה מהם צורת הולד**: דהיינו על דרך שנתבאר לעיל (דף תרכ"ח ד"ה ואחר) איך הזווג דעתיק שעל המ"ן דאח"פ דכתר ב"ן, שהוציא עליהם ע"ס בקומת חכמה, הנה ע"ס אלו לא נשארו בעתיק בקביעות, אלא שנתקן ונעשה מהם הראש דא"א, שהוא הולד הנולד ע"י הזווג הזה. ועד"ז כל תחתון נולד בהתכללות הזווג בראש דעליון אמנם כשהוכר עביותו יוצא משם ויורד למקומו.
ומלבד הנ"ל, יש עוד בחינות חו"ג היוצאים בזווג בהפרצוף, ונבחנים בו לאינם קבועים. והוא כי אין התחתון מקבל שום הארה, זולת מא"ס ב"ה, וכשהשפע עוברת מא"ס ב"ה להתחתונים היא עוברת דרך כל הפרצופים הקודמים אל התחתון, וזו השפע מכונה בעליונים לאינה קבועה בהם, משום שאינה לצרכם עצמם. ויש עוד דברים בזה, ויתבארו במקומם.

פרק נב

הנקבה היא דינין והיא מבחינת בירור המלכים, ואיך יצדק שם נקבה בעתיק וא"א שהם תכלית הרחמים: כבר ידעת שכל פרצופי האצילות נחשבים לפרצוף אחד, כנ"ל בדברי הרב (דף תר"ל אות ל"ה) כי עתיק וא"א, נחשבים רק לשורש אל המוחין דאצילות, שבהם נעשה הזווג לצורך המוחין ההם, ואחר שנצטיירו שם, הם נולדים ובאים למקומם,

שהם הנקראים או"א דאצילות. והמקבלים את המוחין נקראים בשם זו"ן דאצילות, שהם הגילוי של האצילות, ומהם מושפעים העולמות. כנ"ל (דף תר"ל ד"ה וכל).
וטעם הדברים, תבין לפי היחס שלהם אל הע"ס דאו"י. כי הבחינה העליונה שבכל פרצוף היא עיקרו של הפרצוף, ובשמה נקרא הפרצוף, למשל אם הבחינה העליונה היא כתר, נקרא כל הפרצוף בשם כתר. וזה מורה שבחינת הכתר דאו"י שורה על כל הפרצוף, וכו' תשכיל על דרך זה.
ולפיכך בפרצופי הכתר, אי אפשר שתהיה שם הכר נקבה. כי השם נקבה מורה על חסרון שבה הצריך להשלמה על ידי הזכר המתיחס אליה. וזה יתכן רק מחכמה ולמטה, שהיא בחינת התחלה אל התפשטות האור מא"ס ב"ה למקבל. אבל כתר שהוא שורש והוא בחינת א"ס, שפירושו שעדיין לא נעתק האור לבא לכלל מקבל, אלא עומד בבחינת שורש, שממנו יתפשט האור למקבל. א"כ איך יתכן שם הכר נקבה.
וזה אמרו "ואיך יצדק שם נקבה בעתיק וא"א שהם תכלית הרחמים" כי הם בחינת ההשפעה הגמורה שאין שם בחינת קבלה ולא כלום. אמנם באמת אין שם בחינת נוקבא כלל, כמו שמבאר והולך, אלא מה שאנו מכנים במקום הזה השם נוקבא, מורה ג"כ מבחינת שורש, שיש השפעה המיוחדת לזכר, ויש השפעה המיוחדת לנוקבא, ועל שם ב' השורשים האלו אנו מכנים שם זכר ונקבה. כמו שיתבאר לפנינו.

פרק נג

זכר ונקבה בפרצופים נפרדין אחד מחברו, וכו' מחוברין אינן אלא בהיותן אב"א: כי בהיותם בקטנות שפירושה, שאין בהם הארת חכמה, הנה חסרון הזה נגלה בעיקר בנה"י דז"א, כי שם מקום גילוי דהארת חכמה, ויש פחד שלא יינקו הקליפות מאחורים דנה"י. כי בכל מקום שיש איזה חסרון בקדושה, מתאחזות שמה הקליפות ויונקים מן הפגם. ולפיכך יש להם תיקון בעת ההיא, לקבל האור דאחורים דאמא עילאה, מצד המסך שלה הדוחה חכמה, מפאת כי חפץ חסד הוא, כי בינה חפצה בחסדים יותר מבחכמה, כי כן טבע ג"ר שלה מכח הבינה דאו"י. כנודע. ולפיכך בשעה שזו"ן מקבלים האור דבינה מבחינת ג"ר שלה, מושפע להם אחורים שלה הנ"ל. ומתמלא החסרון חכמה שבהם מכח ג"ר דבינה, ואחורים אלו שמקבלים, מכונה בשם כותל, שפירושו, מסך המעכב על הארת חכמה.
ואז נבחן שז"א ונוקביה, דבוקים זה בזה ע"י הכותל ההוא. משום שבכל מקום שמתפשטים אחורים דאמא עלאה, נמצאים נה"י נכללים בחג"ת ואינם יכולים להתגלות לחוץ, כנודע. וכיון שנה"י דז"א הם שורש הנוקבא, נמצא שהנוקבא דבוקה בז"א, ונכללת

בו, ואין לה גילוי לחוץ.
וזה אמרו "כי אז אחוריהם שלהם דבוקים יחד וכותל אחד משמש לשניהם וצריך נסירה באחור להפרידם" כי הכותל ההוא שקבלו מאחורים דאמא, מדביק אותם זה בזה, כי אינו נותן לנה"י שיתפשטו לחוץ, משום שאין שליטה לאחורים דאמא רק בג"ר של זו"ן, שהם חג"ת, משום שגם בבינה עצמה נפסק אחורים שלה מז"ת שבה, כנודע מסוד הבינה דאו"י, כי כשבאה להאציל את זו"ן, הוכרחה להפסיק אחורים שלה, ולחזור פב"פ עם החכמה, כדי להשפיע הארת חכמה אל הזו"ן שלה. ולפיכך, גם בז"א עצמו, אינה יכולה להשפיע את האחורים שלה, רק בג"ר שלו, שהם חג"ת, ונמצאים ע"כ נה"י נכללים בחג"ת, בסוד ואחוריהם ביתה כנודע.
וזה אמרו "וצריך נסירה באחור להפרידם". כלומר, שאי אפשר שיתגלה הנוקבא לחוץ ותצא מהתכללות החג"ת, זולת ע"י נסירת אחורים דאמא עלאה מהם, אמנם אין אחורים האלו ננסרים, רק ע"י העלאת מ"ן לאו"א, שאז גם אמא עצמה פוסקת את אחורים שלה, וחוזרת פב"פ עם אבא עלאה, והחו"ג היוצאים באו"א על זווגם זה, יורדים ומושפעים אל הזו"ן, וע"י החו"ג האלו נפסקים וננסרים גם אחורים דזו"ן, ואז מתגלים הנה"י לחוץ, ונפרדים מן החג"ת, וגם הנוקבא דז"א, שהיא עצמה בחינת הנה"י האלו המתגלים לחוץ, נמצאת נפרדת מעל הז"א. ונעשית פרצוף בפני עצמה. וזה מ"ש בזוהר, "אתי חסד ופריש להון" כי החו"ג היורדים מזווג פב"פ דאו"א, יורדים ובאים לזו"ן, וע"י, ננסרים ונפרשים זה מזה ונעשו ב' פרצופים נבדלים. והנה נתבאר, שאי אפשר שיתנסרו האחורים מזו"ן, מטרם שאמא עלאה תפסיק בעצמה את אחורים שלה במקומה. גם נתבאר, שעיקר מעלת זו"ן הם, רק בהיותם פרצופים נפרדים, כי אז הם בגדלות, ויכולים להזדווג פב"פ. משא"כ, בשעה שכותל דאחורים שולט בהם, הנה המה דבוקים יחד זה בזה מפאת הכותל ההוא, ואין אז ביניהם שום זווג, כי היא נכללת בו.

פרק נד

או"א: וכו' נתוסף בהם חיבור עצום והוא שהם דבוקים יחד פב"פ תמיד בכותל אחד וכו': כי נתבאר לעיל (דף תרכ"ט ד"ה ואחר) שאפילו הגדלות דאו"א יצאה ג"כ בבחינת פב"א כי בינה דראש אינה עוזבת אחורים שלה על אבא, זולת ע"י העלאת מ"ן. ע"ש. ואחורים אלו נקראים כותל, כנ"ל, שבכותל הזה דבוקים או"א יחד, בחיבור עצום פב"פ. ואע"פ שאמא מקבלת רק חסדים, מ"מ כלפי עצמם נחשבים החסדים האלו בחינות פב"פ, מטעם שחכמה אינה חסרה להם, להיותם בחינת ג"ר, ורק חסדים חסר לאמא,

בסוד כי חפץ חסד הוא. וע"כ נחשב לה קבלת החסדים מאבא, לכל מילוי שלימותה, וע"כ נחשב הזווג הזה בחינת פב"פ, אע"פ שמקבלת ממנו רק אור דחסדים.

פרק נו

פרצוף אחד הזכר והנקבה שבו וכו' מ"ה וב"ן בימינו ובשמאלו אשר הם בחינת זכר ונקבה: וצריך שתזכור מ"ש באו"פ לעיל (ח"ד פ"ה סעיף ב') בביאור המלות: ימין ושמאל, פנים ואחור. כי ב' מיני אורות נבחנים בשלימות הפרצוף: א', הוא אור החכמה. ב', הוא אור החסדים. ומדרגה שהיא מחוסרת חכמה, נקראת בשם אחור. ומחוסרת חסדים, נקראת בשם שמאל. וכבר ידעת שנוקבא, פירושה, נושאת החסרון. וזכר, פירושו, המשלים את החסרון שיש בנוקבא. ובזה תבין שבהיות זכר ונקבה שהשפעת חסדים, נבחנים בעמידת ימין ושמאל. ובהיות זכר ונקבה דהשפעת חכמה. מכונים, בשם פנים ואחור. כי המשלים לחסדים נקרא ימין, והמשלים לחכמה נקרא פנים.

גם תדע, שבג"ר דכל בחינה, אין חסרון מבחינת חכמה נוהג שם. כי חסרון חכמה נמשך מנקודת הצמצום, וג' ראשונות, פירושן, שהן למעלה מנקודת הצמצום שבהמסך. כנודע. אלא שיכול להיות שם חסרון של חסדים. וגם חסרון זה דחסדים, לא יתכן אלא בז"ת דבינה לבד, אבל בג"ר דבינה, אין החסדים פוסקים משם לעולם, כי בינה היא שורש כל החסדים, כנודע, בבינה דע"ס דאו"י. אלא ז"ת שלה שנתפשטו ממנה ע"י הפסקת אחורים שלה, כנ"ל. הן יכולות להיות מחוסרי חסדים.

אבל בב' הפרצופים התחתונים של אצילות, שהם זו"ן, נוהג בהם ענין חסרון חכמה, להיותם מבחינת למטה מטבור דא"ק, ולמטה מטבור דא"א, כנודע. ולפיכך המצבים של הנוקבין דא"א ואו"א, המה בשמאל. ומצבים של ב' הנוקבין דז"א, הנקראות לאה ורחל, הם באחוריו של ז"א. כי הנוקבין דז"א להיותן מחוסרי חכמה, ע"כ נבחן מצבם לבחינת אחור, כנ"ל. אבל הנוקבין דג"ר, להיותן רק מחוסרי חסדים, נבחן מצבם לבחינת שמאל. ושורש הדברים האלו מובאים בזוהר ויקרא דף ד' ע"א. בסו"ה אכלו רעים שתו ושכרו דודים. "רזא דמלה, אכלו רעים לעילא, שתו ושכרו דודים לתתא. א"ל ר' אלעזר, מאן אינון לעילא, ומאן אינון לתתא. א"ל יאות שאילתא, דא אתר עלאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשן לעלמין, אלין אקרון רעים, הה"ד ונהר יוצא מעדן ועדן וההוא נהר, לא מתפרשין לעלמין, ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדוותא. שתו ושכרו דודים, אלין אינון לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיעין, והא אוקימנא. תא חזי, באינון עלאין כתיב בהו אכילה בלא שתיה, מאי טעמא, מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא, ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא, כתיב בהו אכילה. ובאינון תתאי דבעיין שקיו, כתיב

בהו שתיה, עכ"ל.
הרי שהזווג דאו"א עלאין הוא בסוד שפע החסדים, שנקראת אכילה, דהיינו אכלו רעים, והוא הזווג דאו"א דלא פסיק לעלמין, בסוד עדן ונהר. וטעם הדבר הוא, משום דמאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא, ובגין דתמן שרייא חמרא דמנטרא, כתיב בהו אכילה. פירוש: כי הארת חכמה מכונה בשם יין המשומר בענביו וכיון שהארת חכמה זו שורה תמיד, אפילו בנוקבא, שהיא בינה, כי היא עצמות חכמה מעצם אצילותה, ע"כ אין שם בחינת זווג על הארת חכמה, כי הנוקבא אינה חסרה כלל מזו, שתהיה צריכה אל הזכר להשלימה, אלא שהיא מחוסרת חסדים, ועל זה היא צריכה אל הזכר שה"ס עדן, שישפיע לה אור החסדים, המכונה אכלו רעים. אבל זו"ן שהם חסרים הארת חכמה ע"כ לזווג דשתיה המה צריכים שפירושו הארת חכמה, וז"ש, ובאינון תתאי דבעיין שקיו, כתיב בהו שתיה. פירוש, שדכר ונוקבא תחתונים, שהם זו"ן, הם צמאים להארת חכמה, וע"כ זווגם בסוד שתו ושכרו דודים. והנה נתבאר שזווג דזכר ונקבה בג"ר לא יתכן אלא רק בהשפעת חסדים, כי אי אפשר שנקבה דג"ר תהיה מחוסרת חכמה, כי אז לא היו נקראים ג"ר. ולכן נבחן עמידתם דזכר ונקבה דג"ר, רק בימין ושמאל, ולא בפנים ואחור. ואין להקשות כיון שכל המקור של אור החסדים בע"ס דאור ישר הוא בינה, וא"כ איך אפשר שתהיה מחוסרת חסדים, עד שתהיה צריכה לאבא. אמנם ידעת שאבא דאצילות הוא קומת בינה דמ"ה החדש, ואמא דאצילות היא הז"ת דחכמה ובינה דנקודים. כי הג"ר של חו"ב דנקודים לקח עתיק, דהיינו בחינות גלגלתא, עינים, ונקבי עינים, שהם כתר חכמה וג"ר דבינה, של חו"ב דנקודים, לקח עתיק, ולא עוד, אלא אפילו אור החסד דז"ת דבינה נשאר ג"כ בעתיק, ולא נשאר לאמא, זולת ז"ת דחכמה וו"ת דבינה, שהן מגבורה ולמטה. כי אחר שאח"פ דחו"ב ירדו בבחינת אחורים לז"ת דנקודים, לא יכלו לקחת עמהם את אור החסד של הבינה, כי הג"ר דבינה משכו אותו אליהם, בסוד כי חפץ חסד הוא, כמ"ש הרב במטי ולא מטי, ע"ש.
הרי שאין באמא דנקודים בחינת אור דחסדים, וע"כ היא צריכה לאבא שישפיע לה חסדים, כי להיותו קומת בינה דמ"ה, הרי יש לו ג"ר דבינה, שהן מקור כל החסדים. והוא משפיע אותם לאמא דאצילות, אמנם הם לא מתפרשין לעלמין, כי זווגייהו לא פסיק. כנ"ל. ועי' במבו"ש ש"ד ח"ב פרק י"א. ובשער הכוונות דרושי יוה"כ דרוש ב'.
ולפיכך גם נוקבא דא"א, שהיא ג"כ מבחינת אח"פ דאחורים של הכתר דנקודים, כנ"ל כי ג"ר דכתר שהן גלגלתא, ועינים, ונקבי עינים דכתר, לקח עתיק, דהיינו כתר חכמה וג"ר דבינה, עם אור החסד דבינה הנשאר תמיד בג"ר דבינה, כנ"ל, כל אלו לקח עתיק

מכתר דנקודים, ולא נשאר לנוקבא דא"א, רק ו"ת דבינה מגבורה ולמטה עם זו"ן דכתר, הרי שגם הנוק' דא"א היא מחוסרת חסדים מבחינת כתר, וע"כ גם נוקבא דא"א צריכה לקבל אור החסדים מהזכר, שיש לו קומה שלמה דחכמה דמ"ה החדש. ולפיכך יש זכר ונקבה מבחינת ימין ושמאל גם בא"א, אלא שהם בפרצוף אחד, משום שהוא בחינת שורש, שלא יתכן בו הכר נוקבא נפרדת כנ"ל.

פרק נח

א **זכר ונקבה שבו שהם מ"ה וב"ן נתערבו יחד לגמרי וכו' לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה, כולא ימינא**: כי הוא לקח ג"ר דכתר דנקודים, ששם ג"ר דבינה בשלימות כמו שהיו בנקודים מעצם אצילותם, שהוא עצם אור האזן, ולא נפגם מן השבירה כלל. וע"כ אין בחינת שמאל בעתיקא, שפירושו, שאין שם בחינת נוקבא שתהיה מחוסרת חסדים. כנ"ל. אלא כולא ימינא. שאפילו הנוקבא דעתיק היא בחינת ימין, שפירושו, שהיא בהשלמת החסדים.

ב **פנים ואחור וכו' ובזה הוא חיבור נפלא גדול מאד**: אמנם בחינות אחורים אלו אינם מגולים בו, אלא הפנים דמ"ה מצד אחד, ופנים דב"ן מצד ב', וב' בחינות אחורים שלהם ביניהם. ואין להקשות, מהנ"ל, שאין בחינת אחור נוהג בג"ר. כי בעתיק שאני, להיות הה"ת השורשית גנוזה בו. כנ"ל (דף תרי"ח אות כ"ד. ועי' באו"פ שם.) והבן, כי אין להאריך.

פרק נט

א **חכמה זו דב"ן אמא, להיותה בחינת ב"ן**: כלומר, אע"פ שהיא בחינת חכמה אמיתית, דהיינו הנקודה הב' דג"ר דנקודים, מ"מ אין מעלתה זאת מתגלה בה כלל, אלא נחשבת לבחינת בינה, שנקראת אמא, והוא מטעם היותה בחינת ב"ן, ואין לה שום אור מעצמה, אלא מה שנותן לה הזכר, שהוא בינה דמ"ה, לפיכך אין בחינת החכמה שבה, יכולה להתגלות אלא רק בחינת בינה לבד, דהיינו כשיעור שנותן לה הזכר שהוא בינה דמ"ה. ולפיכך היא נרמזת במילוי ו' ד' של י' דשם הוי"ה, דהיינו בהעלם גמור, כי רק מדת הזכר, שהוא קומת בינה מתגלה כאן, ומדת הנקבה שלו, שהיא חכמה, נעלמת ואינה יכולה להתגלות, מטעם הנ"ל.

ב **ובינה דמ"ה נקרא חכמה להיותה דמ"ה**: כלומר, להיותה חכמה דבינה דמ"ה, וע"כ נקראת חכמה, להיותה חכמה דקומת בינה. ומכאן כל בחינות החכמה שיש באו"א, להיותה בחינת מ"ה, שהוא המשפיע לאמא, וע"כ, אע"פ, שיש גם ז"ת דחכמה אמיתית בפרצופי או"א מ"מ אינה עולה בשם, להיותה מבחינת ב"ן, ואין לה אלא מה שנותן לה

מ"ה כנ"ל.

וצריך שיהיה שגור בפיך, סדר התחלקות של מ"ה וב"ן, בין ד' הפרצופים: או"א וישסו"ת. שהרב מביאם כאן. והם ד' זוגות. זוג א' הם: כתר חכמה דבינה דמ"ה, עם ז"א דחכמה דב"ן, אשר כתר וחכמה דבינה דמ"ה, נקראים אבא, שהוא הזכר. וז"א דחכמה דב"ן נקרא אמא, שהיא הנקבה, והזכר ה"ס י' דשם הוי"ה, והנקבה, ה"ס המילוי **ו' ד'** שביוד, שמדתה נעלמת ואינה מתגלית, כנ"ל, ושניהם יחד נבחנים בשם אבא לבד, להיותם ב' חכמות: חכמה דבינה דמ"ה, וחכמה אמיתית דב"ן, כלומר, ז"א דנקודה ב' דג"ר דנקודים. ואלו הם מלבישים לא"א בצד ימין, מחזה ולמעלה.

זוג ב' הם: בינה דבינה של מ"ה, עם ה"ס: גבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד, מבינה, דב"ן, דהיינו מנקודה ג' דג"ר דנקודים. ובינה דבינה דמ"ה, היא הזכר, וה' ספירות דבינה דב"ן הן הנקבה. ואלו זכר ונקבה שניהם יחד, נבחנים בשם אמא. להיותם שניהם בחינת בינה, כי הזכר הוא בינה דבינה דמ"ה, והנקבה, ה' הספירות: גבורה ת"ת ונה"י דבינה דב"ן, וע"כ נקראים שניהם בשם בינה או אמא. והם מלבישים לצד שמאל דא"א. מחזה ולמעלה עד הגרון. והזכר נקרא בשם ישראל סבא, והנקבה נקראת בשם תבונה. אלא בערך הישסו"ת התחתונים נקראים הזוג הב', בשם אמא עלאה או בינה. אמנם בערך הזוג הא', נבחנים הזכר ונקבה דזוג הב', בשם ישראל סבא ותבונה.

זוג ג' הם: ז"א דבינה דמ"ה, עם המלכות דחכמה דב"ן. וז"א דבינה דמ"ה, הוא הזכר, ומלכות דחכמה דב"ן, היא הנקבה. ושניהם יחד נבחנים בשם ישראל סבא, דהיינו ע"ש ז"א דבינה, הנקרא תמיד ישראל סבא. כנודע שז"א נקרא ישראל, וז"א דבינה נקרא ישראל סבא. והם מלבישים לצד ימין דא"א מחזה ולמטה עד הטבור דא"א.

זוג ד' הם: מלכות דבינה דמ"ה, עם מלכות דבינה דב"ן. שמלכות דבינה דמ"ה, היא הזכר, ומלכות דבינה דב"ן, היא הנקבה. וזכר ונקבה הללו נקראים לפעמים ישסו"ת, והם נבחנים שניהם בשם תבונה. ומלבישים לצד שמאל דא"א מחזה ולמטה עד הטבור דא"א. ובאמת כל ד' הזוגות האמורים אינם אלא זוג אחד, שהם ז"ת דחו"ב דב"ן, שנתקנו עם קומת בינה דמ"ה החדש כנ"ל. (דף תרכ"ח ד"ה וכיון) אשר הזכרים דע"ס שבקומת בינה דמ"ה, מתקנים את ז"ת דחכמה דב"ן, כי אבא וז"א שבע"ס דבינה דמ"ה, שהם זכרים, מתקנים את ז"ת דחכמה דב"ן שהוא ג"כ זכר, וע"כ הם מלבישים לצד ימין דא"א מגרון עד הטבור. והנקבות שבע"ס דבינה דמ"ה, שהם אמא ונוקבא שבהן, הן מתקנות לו"ת דבינה דב"ן, שהיא ג"כ נקבה. וע"כ הם מלבישים לצד שמאל דא"א מגרון עד הטבור. אלא מפאת המסך דיסוד דעתיק המלובש בא"א עד החזה, שהוא מעלים ומכסה על

ג"ר דקומת בינה דמ"ה, מלא יתגלו שם הארת חכמה, כמ"ש במקומו. ע"כ נתחלקה קומת בינה דמ"ה לב' מדרגות: ג"ר, וז"ת. אשר ג"ר נעשו לפרצוף מיוחד. המלביש מחזה ולמעלה עד הגרון דא"א ונקראים או"א עלאין, אשר אבא דמ"ה, וז"א דחכמה וב"ן, מלבישים לצד ימין, ואמא דמ"ה, וה' ספירות: גבורה ת"ת ונה"י דבינה דב"ן, מלבישים לצד שמאל דא"א מחזה ולמעלה.

וממקום סיום המסך דיסוד דעתיק ולמטה, דהיינו מחזה דא"א ולמטה, עומדות ז"ת דקומת בינה דמ"ה, שנעשו לפרצוף מיוחד, להיות הארת החכמה מגולה בהן, שנקראות ישסו"ת. אשר ז"א דבינה דמ"ה, ומלכות דחכמה דב"ן, מלבישים לצד ימין מחזה דא"א ולמטה עד הטבור. ומלכות דבינה דמ"ה, עם מלכות דבינה דב"ן. מלבישים לצד שמאל דא"א מחזה ולמטה עד הטבור.

פרק ס

א **וזה חכמה שלימה דב"ן**: כלומר, חכמה אמיתית דב"ן, כי היא ז"ת דחכמה דב"ן, דהיינו נקודה ב' דג"ר דנקודים, שהיא חכמה אמיתית. אבל המ"ה, אינו אלא חכמה דבינה דמ"ה, אבל לא חכמה אמיתית. ואין לפרש שהיא חכמה שלמה בג"ר, כי הג"ר לקח עתיק, כנודע. ולא נשאר לאו"א אלא ז"ת דחכמה ובינה.

ב **שניהם אבא או חכמה לבד, כי היא לא נגלית כלל**: כמ"ש לעיל, כי אין יותר בנקבה אלא ממה שלוקחת מזכר, וכיון שאין בזכר אלא קומת בינה, א"כ אין בחינת החכמה שבנקבה נגלית כלל, אלא רק מקומת בינה לבד. כנ"ל ע"ש.

פרק סא

א **יש"ס נעשו מחצי תחתון דבינה דמ"ה וכו'**: היינו יש"ס ותבונה התחתונים המלבישים לא"א מחזה ולמטה עד הטבור, כמ"ש לעיל ד"ה זוג ג' שהם זוג ג' וזוג ד'. עש"ה. אשר זוג ג' נעשו מז"א דבינה דמ"ה, עם מלכות דחכמה דב"ן. והוא הנקרא ישראל סבא. וזוג ד' נעשו ממלכות דבינה דמ"ה, עם מלכות דבינה דב"ן, ושניהם נקראים תבונה.

ב **ותבונה מבינה שלימה דב"ן ואז הם שניהן בבחינת בינה דמ"ה וב"ן**: כלומר, שתבונה נעשית מנקודה ג' דג"ר דנקודים, והיינו רק ממלכות שלה, כנ"ל בדיבור הסמוך, כי אמא עלאה המלבשת לא"א מחזה ולמעלה מצד שמאל, נעשית מה' ספירות: גבורה ת"ת ונה"י דבינה דב"ן, ותבונה המלבשת לא"א מחזה ולמטה בצד שמאל, נעשית ממלכות דבינה דב"ן, עם מלכות דבינה דמ"ה. כמ"ש הרב בע"ח שער כ' פרק י'. ובכ"מ. ועי' לעיל בסמוך ד"ה וזה חכמה שלימה דב"ן.

ג **עתה אין לה גדולה עליו שעתה שניהן מבחינת בינה ולהיותו מבחינת זכר לכן גובר עליה**: כי כאן הזכר טמיר יותר מהנקבה, מטעם, שכל גילוי הוא תמיד ע"י הנקבה, כי אין האורות דזכר מתגלים לתחתונים כי אם ע"י הנקבה. אלא בזוג הא' הנ"ל, שהזכר הוא כתר חכמה דבינה דמ"ה, והנקבה היא ו"ק דחכמה דב"ן, דהיינו חכמה אמיתית דנקודה הב' מג"ר דנקודים, הנה מעלת הנקבה גדולה מאד על הזכר, ואין קומת הזכר שהיא רק בינה דמ"ה יכולה למלאות ולגלות בחינת החכמה אשר בנקבה, שהיא גבוה הרבה מאד מקומתו, וע"כ אין מדת עצמותה של הנקבה מתגלית ע"י הזכר, וע"כ אין הנקבה עולית בשם, כי היא משמשת רק במדת הזכר, שהיא קומת בינה, המרומזת בי' של שם הוי"ה. והנקבה שהיא המילוי ו' ד' שבי' אינה נזכרת.

אבל כאן בישסו"ת, שגם הנקבה אינה אלא בחינת בינה דב"ן כמו הזכר, הנה הזכר ממלא ומגלה לכל מדת הנקבה, וכיון שכל מדת הנקבה מגולה הנה היא עולית בעיקר בשם הוי"ה, כי במקום ששניהם שוים נמצא תמיד הזכר טמיר יותר, ואין לו גילוי זולת מה שהנקבה מגלית ממנו כנודע. ולפיכך הזכר נרמז רק בי' שבמילוי הה' ראשונה דשם הוי"ה, דהיינו בדרך העלם, והנקבה בה' ראשונה עצמה.

ואין להקשות, כיון שהנקבה היא מב"ן, הרי עוד גדולה מעלתה על הזכר, שהוא ממ"ה, כי הב"ן הוא ס"ג, שהוא עליון ממ"ה, כמ"ש הרב לעיל באו"א עלאין. אמנם באמת אין זה נחשב למעלה כ"כ, משום שהב"ן נפגם מעלתו ע"י שבירת הכלים שבו, ולא חושב אותו הרב לעיל, אלא להעדפה בעלמא, כי עיקר המעלה דאמא עלאה היא, להיותה בחינת חכמה אמיתית דב"ן. כנ"ל. עש"ה.

פרק סב

א **קוראין אבא, לאבא ויש"ס להיותם שניהם בינה דמ"ה**: כי אבא עלאה, הוא כתר וחכמה דבינה דמ"ה, וישראל סבא, הוא ז"א דבינה דמ"ה. כנ"ל ע"ש.

ב **ואמא לבינה ותבונה, להיותן שניהם בחינת ב"ן לבד שהיא נקבה**: כי אמא עלאה שנקראת בינה, היא ה' הספירות: גבורה ת"ת ונה"י דבינה דב"ן. ותבונה היא, מלכות דבינה דב"ן. ונקראות כן רק בשעה שאו"א עלאין וישסו"ת מתחברים לפרצוף א' כי אז נעשים ד' זוגות הנ"ל לב' זוגות. אשר הזוג הא' והג' נעשים לאחד, ונקראים שניהם בשם אבא לבד, ומלביש לא"א מגרון עד הטבור. וזוג הב' והד' נעשים ג"כ לאחד, ונקראים שניהם בשם אמא לבד, ומלבשת לא"א מצד שמאל, מגרון עד הטבור.

ג **זווג דישסו"ת הוא זווג דלא פסיק כנודע, ונקרא זווג בינה ובינה כנ"ל אך ולא אבא בעיר, הוא חכמה עם בינה שהוא או"א עלאין דפסיק זווגייהו**: ואין זה סותר למ"ש בע"ח

שער י"ד פ"ב, ובכ"מ, שגם זווג או"א עלאין לא פסיק לעלמין. כי השמות הללו של או"א וישסו"ת אינם קבועים, אלא שצריכים להבינם תמיד לפי התוכן שבענין.

כי הנה ביארנו לעיל, אשר ב' הזוגות: ג' וד', המלבישים לא"א מחזה ולמטה מימין ומשאל עד הטבור, נקראים ישסו"ת. וב' הזוגות העליונים א' וב', המלבישים לא"א מגרון שלו ולמטה מימין ומשמאל עד החזה, הם נקראים או"א עלאין. הנה כן הוא ע"פ רוב. אכן בשעה שמדברים מב' הזונות העליונים לפי עצמם, נבחן הזוג הא' לאו"א עלאין, דהיינו המלבישים לא"א מימינו. והזוג הב' המלבישים לא"א מחזה ולמעלה משמאלו, נקראים בשם ישסו"ת. שהוא מטעם שזוג הא' שניהם חכמות, כי הזכר הוא חכמה דבינה דמ"ה, והנקבה היא חכמה אמיתית דב"ן. וע"כ נקראים או"א עלאין. והזוג הב' להיותם שניהם בינות, כי הזכר הוא בינה דבינה דמ"ה, והנקבה היא ה"ס תחתונות דבינה דב"ן, ע"כ נקראים שניהם בשם ישסו"ת. ועד"ז בעת שמדברים מאו"א עלאין שעלו לבחינת א"א עצמו, דהיינו שהשיגו קומת חכמה דמ"ה דוגמת א"א, הנה אז, כל ד' הזוגות הנ"ל המלבישים לגוף דא"א מגרון עד הטבור, נקראים כולם בשם ישסו"ת, דהיינו בערך או"א עלאין שיש להם קומת חכמה דמ"ה, שהרי אפילו הזוג הא' ג"כ בחינת ישסו"ת, משום שאין להם אלא קומת בינה דמ"ה, כי אפילו הזכר של הזוג הא' אין לו רק חכמה מבחינת קומת בינה, ולא חכמה אמיתית. ונודע שעיקר הוא קומת הזכר. ולפיכך כל ד' הזוגות יחד נקראים עתה בשם ישסו"ת, ורק או"א עלאין שיש להם קומת חכמה דמ"ה, הם לבדם נקראים עתה בשם או"א עלאין.

ולפיכך נזהר הרב לדייק ולפרש באיזו בחינות או"א וישסו"ת הוא מדבר, כי אומר "חכמה עם בינה שהוא או"א עלאין" דהיינו בשעה שעולים או"א למדרגת א"א, אז נקרא הזווג בשם זווג חכמה עם בינה, כי אבא יש לו עתה קומת חכמה דמ"ה, ומשפיע לחכמה דב"ן הנקראת בינה, משום היותה מב"ן. אבל אותם או"א המלבישים לגוף דא"א מגרון ולמטה, כיון שאין להם אלא קומת בינה דמ"ה, נקראם זווג בינה עם בינה, כי אפילו אבא דזוג הא' אין לו רק כתר וחכמה דבינה דמ"ה, וחכמה דבינה היא ג"כ בחינת בינה, כי ע"כ אין הנקבה, שהיא ו"ק דחכמה אמיתית דב"ן, מתגלית כלל בזווג זה אלא רק במדת הזכר, מתגלה, שהוא הי' שבשם הוי"ה. כנ"ל.

וזה אמרו "ובזה תבין מ"ש במ"א על ולא אבא בעיר כו'" סובב על מ"ש בע"ח שט"ו פ"א. (ועי' בסוף שער הכללים הנעתק מכ"י האר"י ז"ל עצמו) שמביא שם מה שדרשו חז"ל על הפסוק ולא אבא בעיר וכו' "נשבע ה' שלא יכנס בירושלים של מעלה שהוא זווג או"א, עד שיכנס בירושלים של מטה, שהוא זווג שלים דזו"ן לגמרי. וכו', כי זווג שלים

שהוא זווג דאו"א בבחינת חכמה, שהם הנקודות, זה נפסק בעוונותינו מימות החורבן. וכו' אמנם זווגא דלא שלים, שהוא לחדש נשמות ישנות או להחיות העולמות, אין זווג זה נפסק לעולם" עכ"ל.

והנה לכאורה יש סתירה, כי שם כתב, שזווג דאו"א בבחינת חכמה נפסק לגמרי מימות החורבן ואילך, וכאן כותב, שמזדווגים לפעמים, אלא דפסיק זווגיהו, אכן אלו ואלו דברי אלקים חיים, אלא שצריכים לירד לעומק הדברים. ותחלה צריכים להבין הטעם, למה באמת נפסק זווגייהו דאו"א בבחינת החכמה שבהם, וכן מהי השבועה, שיהיו או"א עלאין תלוים בזווג שלים דזו"ן, ואדרבא, זו"ן תלוים תמיד באו"א, שהם משלימים את זו"ן שהם בניהם, ואיך יתכן שיהיו זו"ן נשלמים מטרם שיושלמו או"א. ולהבין כל זה, צריכים לידע וללמוד הדברים ממקורם.

וצריכים לזכור, כל הג' חלוקות שהיו בעולם הנקודים, שנתבארו לעיל (דף תרכ"ד ד"ה ובזה תבין) שחלוקה א' היא המובחר שבכולם, דהיינו מה שיצא שם מעצם אצילותם, שהיא בחינת או"א אב"א, שבהם לא פגע הביטול והשבירה אפילו משהו, וזהו כולו חלקו של עתיק. וחלוקה ב' היא, מה שיצא שם בבחינת תוספות מהארת הטבור דא"ק, שהוריד הה"ת מעינים לפה דנקודים, ואו"א חזרו לראש והשיגו הג"ר שלהם, שחלוקה זו גרועה הרבה מחלוקה הא', מחמת הביטול שהיה בהם בעת שביה"כ. והנה מחלוקה ב' הזאת נתקנו הג"ר דאצילות, שהן א"א ואו"א וישסו"ת, אבל זו"ן לא יכלו להתקן מחלוקה הזאת זולת בו"ק לבד. והוא מטעם, שחלוקה זאת עדיין אין בהן מעצם הה"ת כלל, אלא מבחינות כלים דס"ג שקבלו כח הה"ת לתוכם. וחלוקה ג' היא הגרועה מכולם, שהיא מה שיצאה שם ע"י מ"ן דו' ונקודה מיסוד דא"ק, שאו"א חזרו פב"פ על ידיהם, ומהמ"ן האלו יצאו ז"ת דנקודים, שהמה נשברו פנים ואחור ומתו וירדו לבי"ע. ואפילו המוחין שיצאו מהם באו"א, שנקראים הסתכלות עיינין דאו"א וכו' גם הם ביטולם קשה ביותר מחמת שיש בהם מה"ת בעצם, דהיינו הנקודה שקבלו מיסוד דא"ק. עש"ה.

ובזה תבין ההבחן בין המוחין הקבועים באצילות, אשר זווגם לא פסיק לעלמין, ובין המוחין שאינם קבועים וקיימים תמיד, אלא שהם תלויים במעשה התחתונים, שבעת שהם זכאים גורמים מוחין וזווג, ובעת שאינם זכאים תכף נפסק הזווג. והוא, כי מתחלה נתקן באצילות רק המובחר ביותר, שהוא חלוקה הא' שלקח עתיק, וחלוקה הב' שלקחו א"א ואו"א וישסו"ת דאצילות. וכיון שביטולם שקרה להם בעת המלכים לא היתה קשה, כי באמת לא היה להם חלק כלל בהמלכים, כי או"א לא יצאו שם אלא בבחינת פנים באחור, שמזווג זה אינו מגיע לזו"ן כלום, כמ"ש שם, אלא מחמת שהיו מחוברים במוחין

דחלוקה הג' שיצאו ע"י מ"ן דיסוד א"ק, ע"כ גם המה נתבטלו. וכיון שלא היתה הביטול מחמת עצמם, ע"כ אחר שנתקנו ע"י המ"ה החדש, וחזרו ונעשו לבחינת ג"ר, דהיינו לא"א ואו"א וישסו"ת, הנה נשארו כן בקביעות, וזווגם לא פסיק לעלמין, כמ"ש הרב בע"ח שער י"ד פ"ב, שזווג א"א ואו"א לא פסיק לעלמין.

אמנם כל המוחין היוצאים ע"י המ"ן שמעלים מחלוקה הג', שהם ד' האחורים דאו"א וישסו"ת, והניצוצים וכלים דז' המלכים, מבחינת מה שיצאו ממקורם מו' ונקודה דיסוד דא"ק, שהביטול ושבירה שבהם קשה ביותר, משום שעצמות הה"ת מעורבת בהם, כנ"ל, הנה המוחין והזווגים שיוצאים בכחם אינם יכולים להיות קבועים בתמידית בזווג דלא פסיק, כי אז היו התחתונים פוגמים גם בג"ר דאצילות, ולפיכך המה נפסקים בשעת פגם התחתונים. באופן, שהם תלוים לגמרי בתחתונים, כי אין המוחין אלו יוצאים באצילות בלי מ"ן שיעלו התחתונים, בעת שהמה זכאים, והיא הנותנת, שבעת שאינם זכאים נפסק להם הזווג והמוחין. אמנם המוחין הראשונים הקבועים, שנתקנו מחלוקה הב', אינם נצרכים להעלאת המ"ן ע"י התחתונים, כי אין אל התחתונים שום שייכות להם, שהרי אפילו זו"ן לא יכלו לקבל מהם אלא בחינת ו"ק לבד בלי ראש ומוחין, ומכ"ש הנשמות של התחתונים התלוים ויוצאים מזו"ן. אלא שהמה נתקנו ויצאו ע"י עליות המסך והזדככותו, ע"ד יציאת פרצופי א"ק, כמבואר לעיל והבן וזכור זה היטב.

ובאמור תבין ג"כ הפירוש, של עליות הפרצופים למעלה ממדרגתם, הנוהג בשבתות ויו"ט, וע"י מע"ט של הצדיקים, כי המדרגות של כל פרצוף נקבעו, ע"פ מה שנתקנו ע"י המ"ן של חלוקה הב'. אשר עתיק נתקן בקומת כתר, וא"א נתקן בקומת חכמה, ואו"א נתקנו בקומת בינה, וזו"ן נתקנו בגוף בלי ראש. דהיינו ע"פ הקומות שיצאו זו למטה מזו הנקראים ע"ס דמ"ה החדש, כנ"ל באורך. אמנם עדיין אין זה תיקון שלם, כי עדיין לא חזרו בזה המדרגות שהיו לב"ן בעת המלכים. כי בערך מה שהיו להם אז, נבחנים כל פרצופי אצילות לחסרי ג"ר, כי למשל, או"א שהם הנקודה ב' וג' דג"ר דנקודים, שהיו אז מקומם במקום הראש דעתיק דאצילות (כנ"ל דף תרכ"ז ד"ה והגורם) הנה עתה באצילות ירדו לבחינות ישסו"ת דאצילות, וחסר להם ג' מדרגות נשמה חיה יחידה, עד שחוזרים למקומם לג"ר דנקודים. כי בהתחבר ישסו"ת ואו"א לפרצוף אחד, קונה ישסו"ת בחינת נשמה, וזה נבחן שישסו"ת עלה למדרגת או"א עילאין. וכשישסו"ת עולה למדרגת א"א, קונה אז בחינת חיה שלו, וכשישסו"ת עולה למדרגת עתיק, אשר אז נמצא במקום ג"ר דנקודים כמו שהיה מתחילה אז קונה יחידה שלו. כי עתה חזרו למדרגתם כמו שהיו בעת המלכים, שהיו נכללים בנקודה ב' וג' דנקודים כמו או"א דנקודים. הרי שמטרם

עליתם נמצאים חסרי ג"ר, ועד"ז כל פרצופי אצילות.
והנה המוחין נשמה חיה יחידה אלו, שקונים הפרצופים, המה באים ע"י עלית המ"ן ממע"ט של הצדיקים, והמ"ן האלו נבררים מאורות ניצוצים וכלים של חלוקה הג' הנ"ל. וע"כ נקראים רק בשם עליות ולא הלבשה ממש, מחמת שאין המוחין אלו קבועים בהם, אלא הם בעולה ויורד לפי מעשה התחתונים כנ"ל, ולכן אינם נבחנים להלבשה, רק העליה בעלמא, כלומר לשעתו לבד. דהיינו בשעה שהתחתונים זכאים, והם מעלים מ"ן מניצונים וכלים שנפלו בבי"ע, השייכים לבחינת נשמה, אל פרצופי הזו"ן, הנה אז גם זו"ן מבררים מאחורים דישסו"ת הנמצאים באצילות, ומעלים אותם למ"ן לאו"א בשביל ישסו"ת, וכן או"א מעלים מ"ן לצורך א"א אל פרצוף עתיק, וכן למעלה. ואז יורדים המיין דוכרין, שהם המוחין, מלמעלה לפרצוף עתיק, ומשיג עתיק בחינת ג"ר דהמדרגה העליונה ממנו, ואח"כ מזדווגים עתיק ונוקבא ומשפיעים מוחין לא"א, ומשיג גם א"א הג"ר מהמדרגה העליונה ממנו, דהיינו מבחינת עתיק, ואח"כ מזדווגים א"א ונוקבא ומשפיעים מוחין לאו"א, וגם משיגים ג"ר מהמדרגה העליונה מהם, דהיינו מא"א. ואח"ז, מזדווגים או"א ומשפיעים מוחין לישסו"ת, וגם ישסו"ת משיגים הג"ר מהמדרגה העליונה מהם, דהיינו מאו"א עלאין, ואז מזדווגים גם ישסו"ת ומשפיעים מוחין לזו"ן, וגם הזו"ן משיגים הג"ר מהמדרגה העליונה מהם, דהיינו מישסו"ת. ואז מזדווגים גם זו"ן ומשפיעים מוחין אל נשמות הצדיקים שהמה העלו את המ"ן, אל זו"ן והיו הגורמים לכל אלו המוחין החדשים שיצאו בכל פרצופי אצילות. ואלו המוחין החדשים שהשיגו הפרצופים כל אחד מהמדרגה הקודמת שלו, מכונים בשם עליות. כי זו"ן שהשיגו ג"ר מישסו"ת נבחן שעלו והלבישו אותם. וישסו"ת שהשיגו ג"ר ממדרגת או"א, נבחן שעלו והלבישו אותם. וכן או"א לא"א, וא"א לעתיק, ועתיק למעלה ממנו. עד סוף המדרגות.
ואם התחתונים זכאים עוד יותר ומעלים מ"ן אל הזו"ן מניצוצים, וכלים שבבי"ע, השייכים לבחינת חיה. הנה גם זו"ן מעלים מ"ן לאו"א מבחינת חיה דישסו"ת, וכן כל אחד מעלי עליון שלו, כנ"ל. ואח"כ יורד מ"ד מלמעלה ומשיג עתיק מוחין חדשים, שהם מב' מדרגות גבוהים מבחינתו. וכן כל הפרצופים. ונמצא עתה שאו"א השיגו הג"ר מבחינת עתיק. וישסו"ת משיגים הג"ר מבחינת א"א. וזו"ן משיגים הג"ר מבחינת או"א עלאין. וקונים כל הפרצופים בחינת מוחין דחיה, דהיינו אור החכמה.
וכשהתחתונים זכאים לגמרי, אז המה מעלים מ"ן אל הזו"ן מניצוצים וכלים שבבי"ע, השייכים לבחינת אור היחידה, וכן כל פרצופי אצילות כל אחד לעלי עליון שלו, עד שיורדים מוחין חדשים לעתיק, הגבוהים ממנו בג' מדרגות. וכן כל אחד מפרצופי

אצילות. ונבחן עתה שישסו"ת השיגו הג"ר מג' מדרגות למעלה מהם, דהיינו מעתיק, ומכונה שישסו"ת עלו והלבישו לעתיק. וכן זו"ן השיגו ג"ר ממדרגה הג' שלמעלה מהם, דהיינו מא"א, ומכונה שז"א עלה והלביש לא"א. ואז מזדווגים זו"ן ומשפיעים המוחין החדשים לנשמות התחתונים ממדרגה יחידה. להיותם עיקר הגורמים לכל פרצופי האצילות, שישיגו אורות דיחידה. כנ"ל. והנך רואה עתה שכל הפרצופים נשתלמו ובאו למקומם הראשון שהיו בעת המלכים. כי ישסו"ת בא למקום עתיק דאצילות, המלביש לג"ר דנקודים, ששם היו כלולים ועומדים ישסו"ת אלו דאצילות בעת המלכים מטרם שנשברו. וכן ז"א שעלה עתה והלביש לא"א, המלביש מקום חג"ת דנקודים, נמצא עתה אשר ז"א חזר ג"כ למקומו שהיה שם בעת המלכים מטרם שנשברו. וע"כ נבחנים עתה הפרצופים כולם שהם בשלמות, וזווגם בשלימות. כלומר, כמו שהיו מטרם הקלקול ושביה"כ.

עתה תבין פירוש המלות של "זווג דשלים" "וזווג דלא שלים". כי ג' חלוקות יש כאן: חלוקה א' היא זווגי הפרצופים מבחינת ג"ר הקבועים באצילות, אשר זו"ן נשארו בגוף בלי ראש, אלא שהיה להם תיקון דאב"א. כנ"ל. והנה אפילו ג"ר שהם א"א ואו"א וישסו"ת, נחשבים כאן בערך הנקודים לחסרי ג' מדרגות, כנ"ל, וע"כ נקראים הזווגים שבהם בחינת זווג דלא שלים לגמרי. כי אינם יכולים להשפיע שום מוחין לזו"ן. וע"כ נקראים הזווגים האלו, בשם זווג להחיות העולמות בבחינת חיות מצומצם, אבל לא להוליד נשמות בשביל זו"ן, כמבואר.

חלוקה ב' היא, זווגי הפרצופים בעת עליתם אל העליון מהם, דהיינו בשעה שהתחתונים זכאים ומעלים מ"ן אל הזו"ן, שהמ"ן הללו גורמים מוחין דג"ר חדשים לכלהו פרצופי אצילות, וכל אחד עולה ומלביש למעלה ממדרגתו. שבמ"ן המיוחסים לאור הנשמה, עולים כל אחד במדרגה אחת למעלה. ובמ"ן המיוחסים לאור החיה, עולה כל אחד בב' מדרגות למעלה ממדרגתו. ובמ"ן המיוחסים למוחין דיחידה, עולה כל אחד, בג' מדרגות למעלה ממדרגתו. והנה כל הזווגים האלו, אפשר לקוראם זווג שלים, משום שע"י הזווגים האלו נולדים מוחין דג"ר דזו"ן, המכונה, שמנחילים עטרות לבניהם. מה שא"כ בחלוקה א', אין זווגם מספיק רק להחיות הזו"ן בבחינת רוח נפש לבד, ואינם יכולים להשפיע מוחין כנ"ל. אמנם כשאנו מעריכים אותם כלפי המוחין והזווגים שהיו להם בזמן המלכים, נחשבים עוד לבלתי נשלמים, כבי אפילו בשעה שמשיגים המוחין דיחידה, אשר אז באמת כל אחד כבר נמצא במקומו, כמו שהיה בנקודים מטרם שבירת הכלים, מ"מ כיון שאינם משיגים את זה אלא בדרך עליה, שפירושו שאינו קבוע וקיים,

אין זה נחשב לתיקון גמור, כיון שסופם לירד משם. ומערך הזה מכונים הזווגים של הפרצופים האלו, אפילו בעת שהשיגו מוחין דיחידה וישסו"ת מלביש לעתיק וז"א לא"א, בשם זווג דלא שלים. מפאת שאינם קבועים.

חלוקה ג' היא, בגמר התקון, דהיינו שפרצופי האצילות ישארו במוחין דיחידה בקביעות, ולא יהיה להם שום ירידה עוד. אשר אז נבחנים שנתקנו לגמרי וחזרו למדרגתם כמו שהיו מטרם הקלקול ושביה"כ. אשר אז נבחנים הזווגים בבחי' זווג שלים לגמרי.

והנה נתבארו היטב ג' חלוקות שיש בענין זווג שלים ולא שלים. שחלוקה א' היא זווג דלא שלים מב' בחינות: א' שהם מחוסרי ג"ר בערך הנקודים. וב' שאין מוחין נולדים מזווגים שבהם. וחלוקה ב' מעולה מא', כי הזווגים שלהם מולידים מוחין לזו"ן שמצד זה אפשר לכנותם זווג שלים, אבל בערך הנקודים המה נחשבים לזווג דלא שלים, כי עדיין לא קבלו תיקונם בשלימות, אלא רק החלוקה הג', דהיינו כמו שיהיה בגמר התיקון, שיחזרו למדרגתם בקביעות גמור כמו שהיו בזמן הנקודים, הנה אז נחשבים לבחינת זווג שלים לגמרי כי קבלו כל תיקונם בשלימות.

והנך רואה שענין זווג שלים ולא שלים, נוהג בכל פרצופי אצילות ולאו דוקא באו"א וישסו"ת. גם כולם שוים בענין זה. כי בשעה שזו"ן הם בחלוקה א', הרי כל הפרצופים נבחנים ללא שלים כמותו. וכן כשהם בחלוקה ב' אם זו"ן משיגים נשמה, משיגים כל הפרצופים העליונים ג"כ בחינת נשמה, וכשזו"ן משיגים בחינת חיה, משיגים כולם בחינת חיה, וכן ביחידה. אלא שענין העלאת המ"ן מתחיל ממטה למעלה, ובזה נמצאים זו"ן מקדימים לאו"א. ובענין הורדת מ"ד או"א גורמים לזו"ן, כי מתחיל מלמעלה למטה. ועתה נפתח הפתח להבין דברי הרב, בענין השבועה "שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה, שהוא זווג או"א, עד שיכנס בירושלים של מטה, שהוא זווג שלים דזו"ן לגמרי, כי זווג השלים, שהוא זווג דאו"א בבחינת חכמה שהם הנקודות, זה נפסק בעונותינו" והנך רואה שהרב מדבר כאן בזווג שלים דזו"ן ואו"א לגמרי דהיינו כמו שהיו בזמן הנקודים, כי ע"כ מדייק לומר, זווג דאו"א בבחינת חכמה שהן הנקודות, כלומר; כמו שהיו בעת הנקודים. ולפיכך אומר שזווג זה נפסק לגמרי, כלומר שלא יהיו עוד בבחינה זו, רק בגמר התיקון ומפרש ע"כ את השבועה, שנשבע הקב"ה שמטרם שיהיו זו"ן מתוקנים לגמרי, ויהיה זווג שלים לגמרי, בירושלים של מטה, שהם זו"ן, הנה יפסוק הזווג השלים הזה, גם מאו"א שהם בחינת ירושלים של מעלה. וטעם התלותו בזו"ן, היא מחמת שעיקר גורם התיקון הוא ממטה למעלה. ע"י מע"ט ומ"ן שמעלים התחתונים, ונמצאים ע"כ זו"ן קודמים לאו"א. אבל בירידת המ"ד והמוחין, ודאי שאו"א קודמים

לזו"ן, וזו"ן תלוים באו"א, כנ"ל.
אמנם כאן בדברי הרב שלפנינו מפרש הכתוב של, ולא אבא בעיר, לענין הקביעות, דהיינו שנשבע הקב"ה שלא יכנס בקביעות בירושלים של מעלה, מטרם שיכנס בקביעות בירושלים של מטה. וזה אמרו "זווג ישסו"ת הוא זווג דלא פסיק, ונקרא זווג בינה ובינה. אך ולא אבא בעיר הוא חכמה עם בינה דפסיק זווגיהו" והנך רואה שהרב מדבר כאן מחלוקה ב', דהיינו המוחין דג"ר שמשיגים פרצופי אצילות ע"י העלאת מ"ן דתחתונים לזו"ן, ומדבר מהעליה הראשונה, שהיא ע"י מ"ן המיוחסים לנשמה, שאז או"א משיגים מדרגה אחת גבוה ממדרגתם, דהיינו א"א, שנבחן שאו"א עולים לא"א כנ"ל. שאז יש לו לאבא קומת חכמה, ונקרא זווג חכמה עם בינה, כנ"ל. שהוא בחינות מוחין חדשים של נשמה לכל הפרצופים, כנ"ל. ואומר, שזה שנשבע הקב"ה ולא אבא בעיר, כי זווג הזה אינו בקביעות והוא זווג דפסיק, כי תלוי במעשה התחתונים. כנ"ל. ורק מוחין דישסו"ת, שהם כל ד' הזוגות דאו"א המלבישים לגוף דא"א, מגרון עד הטבור, כל אלו הם בבחינת זווג דלא פסיק, להיותם בחינות המוחין הקבועים באצילות, שלא נתקנו ע"י העלאת מ"ן של התחתונים, כנ"ל. וע"כ זווגם לא פסיק. אמנם זווגם נבחן ללא שלים, מב' בחינות: א' שהם חסרי ג"ר בערך הנקודים. וב', שאינם ראוים להוליד נשמות וג"ר אל זו"ן, וכל זווגם הוא רק להחיות העולמות.
היוצא מדברנו, שיש ב' בחינות של זווג שלים: א' הוא זווג שלים גמור, שפירושו כמו שהיה מטרם שביה"כ, שהוא נפסק לגמרי עד לגמר התיקון. ב' הוא זווג שלים בדרך עליה, והוא לא נפסק לגמרי, אלא שהוא בעולה ויורד לפי מעשה התחתונים וע"כ נקרא לפעמים זווג דלא שלים. ג' הוא, זווג שהוא לגמרי לא שלים שאינו אלא להחיות העולמות, והוא זווג דלא פסיק לעלמין.

פרק סד

באו"א יש מ"ה וב"ן אלא שהם ב' פרצופים דבוקים יחד תמיד פב"פ דוגמת עתיק: ענין התחלקות מ"ה וב"ן בין פרצופי אצילות כבר מובא לעיל (דף תרנ"ד ד"ה וצריך ע"ש) ומשם תבין שאו"א אלו שהרב מביא כאן, הם בצירוף ישסו"ת המלבישים לא"א מחזה ולמטה עד הטבור, ונמצא שאבא הוא זווג א' וג', שמ"ה שבהם כתר חכמה וז"א דבינה, וב"ן שבהם הוא ז"ת דחכמה. ואלו נקראים אבא, ומלבישים לא"א מצד ימין מגרון עד הטבור, ועליהם אומר הרב שמ"ה וב"ן שבו דבוקים יחד תמיד פב"פ דוגמת עתיק. כלומר כמו שמ"ה וב"ן שבעתיק הם פרצוף אחד, כן מ"ה וב"ן אלו שבאבא, הם רק פרצוף אחד המלביש בימין דא"א עד הטבור.

ועד"ז מ"ה וב"ן שבאמא הכוללת גם את התבונה, אשר מ"ה שבה הוא אמא ונוקבא, וב"ן שבה הוא ו' תחתונות גבורה תנהי"מ, שהם מלבישים לא"א מצד שמאל מגרון עד הטבור. ועליהם אומר הרב, שמ"ה וב"ן שבאמא דבוקים מאד פב"פ דוגמת עתיק. דהיינו שהם נעשו לגוף אחד כמו עתיק. אכן ענין או"א הנבחנים לב' פרצופים נפרדים זה מזה הדבוקים בכותל אחד פב"פ, סובב על ב' גופות הנ"ל. אשר מ"ה וב"ן המחוברים לגוף אחד ומלבישים לצד ימין דא"א, הנקראים ביחד אבא, הם מחוברים פב"פ בכותל אחד, עם מ"ה וב"ן המחוברים בגוף אחד ומלבישים לצד שמאל דא"א, הנקראים אמא. והבן היטב.

פרק סה

א **כל מה שהולכין הפרצופים ויורדין ממדרגתן, מתגלה מאד פירודם, בחינת המ"ה מבחינת הב**"ן: וזה תלוי במדת הקלקול שיש בב"ן. וכבר מובא לעיל שיש ג' בחינות בזה (בדף תרכ"ד ד"ה ובזה תבין ע"ש) כי מה שיצא בנקודים בבחינת קטנות מעצם אצילות הוא בחינה ראשונה המובחרה בב"ן, ואותה לקח עתיק. ומה שיצא שם בבחינת תוספת ע"י זווג דע"ב ס"ג, שהאיר דרך הטבור לג"ר דנקודים והוריד הה"ת מעינים דכתר לפה דנקודים, והשיב את הג"ר לאו"א, היא בחינה ב' דב"ן, הגרועה מבחינה א', כי בה קרה ענין הביטול, מאחר שיצאה בבחינת תוספת, ואותה לקחו א"א ואו"א. ומה שיצא שם ע"י המ"ן דו' ונקודה, שהאיר דרך יסוד דא"ק, דהיינו מבחינת הזווג דהסתכלות עינים דאו"א זה בזה ואילך, היא הבחינה ג' דב"ן, הגרועה מכולם, אשר ג"ר דאצילות, שהם עתיק א"א ואו"א, לא לקחו ממנה כלום, לתיקון עצמות פרצופיהם, אלא זו"ן בהכרח שקבלו ממנה, כי ו' ונקודה זו דיסוד א"ק, שנעשו מ"ן באו"א דנקודים הן כל עצמות ז"א, שהן בחינת הטפה השרשיית של ז"א, כמ"ש בחלק ז' עש"ה.

ולפיכך, מ"ה וב"ן דעתיק מחוברים זה בזה חיבור נפלא מאד, משום שבב"ן דלקח עתיק, אין בו שום קלקול, כי לא קרה, בו שום ביטול כלל בעת שביה"כ. ומ"ה וב"ן דא"א, הם גרועים ממ"ה וב"ן דעתיק, כי בב"ן שלו כבר קרה ביטול, וע"כ ניכר ההפרש ממ"ה שלו אל הב"ן, בבחינת ימין ושמאל. משא"כ בעתיק כולו ימינא. ובמ"ה וב"ן דאו"א, יש הפרש יותר שנעשו לב' גופות, אלא שדבוקים זה בזה בכותל אחד פב"פ, כנ"ל. אמנם בכל אחד מהם יש מ"ה וב"ן בחיבור גמור פב"פ, כי באבא יש מ"ה וב"ן, ובאמא יש מ"ה וב"ן, כנ"ל בדיבור הסמוך ע"ש. אבל בז"א יש הפרש גדול ופירוד בין דמ"ה אל הב"ן שלו, להיותו מבחינה ג' הגרועה מכולם, וע"כ מ"ה וב"ן שבו עומדים אב"א.

ב **הז"א כולו בחינת מ"ה, והנוקבא כולו בחינת ב"ן, והם נפרדים לזמנין אב"א, ולזמנין פב"פ**: אין זה סותר למ"ש הרב בע"ח שער כ' פ"י אשר ז"א לקח ו"ק דב"ן וו"ק דמ"ה, והנוקבא לקחה מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן, ע"ש. הרי שיש מ"ה וב"ן בז"א, ומ"ה וב"ן בנוקבא. ואיך אומר כאן שז"א כולו מ"ה, והנוקבא כולה ב"ן. והענין הוא, כי גם זו"ן נתחלקו לב' פרצופים על החזה שבהם, כמו או"א, הנקראים זו"ן הגדולים, וזו"ן הקטנים, כמ"ש הרב בסמוך. באפן אשר ו"ק דמ"ה וו"ק דב"ן נקראים זו"ן הגדולים, או ז"א ורחל השוים בקומתם ומלכות דמ"ה ומלכות דב"ן, נקראות זו"ן הקטנים, או יעקב ורחל הקטנים, או נוקבא דז"א. ונתבאר לעיל בדיבור הסמוך באו"א, שהרב מדבר כאן בעת שאו"א וישסו"ת נכללים בפרצוף אחד, ע"ש. ועד"ז כאן בזו"ן מדבר ג"כ משעה שזו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים נכללים בפרצוף אחד. אשר אז, נבחנים כל ז"ת דמ"ה בשם ז"א, וכל ז"ת דב"ן בשם נוקבא. כי בו"ק דמ"ה שנקראים ז"א הגדול, נכלל בו יעקב שהוא מלכות דמ"ה. ובו"ק דב"ן שנקראים רחל הגדולה, נכללת בה רחל הקטנה. ובמצב זה, נמצא ז"א עם יעקב כולו מ"ה. והנוקבא הגדולה עם רחל הקטנה כולה ב"ן. ומ"ש בע"ח הנ"ל שהז"א לקח ו"ק דמ"ה וו"ק דב"ן, הוא סובב על זו"ן הגדולים ביחד, ששניהם נקראים פעמים בשם ז"א לבד, וו"ק דב"ן נבחנים לנוקבא שבגופו. וכן מ"ש אשר מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן לקחה הנוקבא דז"א, הוא סובב על זו"ן הקטנים, ששניהם נקראים פעמים בשם נוקבא דז"א.

וזה אמרו "הז"א כולו בחי' מ"ה והנוקבא כולה בחינת ב"ן, והם נפרדין, לזמנין אב"א לזמנין פב"פ", דהיינו כנ"ל, שז"א כולל עמו גם יעקב הקטן, שבהם עתה ז"ת דמ"ה, והנוקבא הגדולה כוללת גם את רחל הקטנה, שבהם עתה ז"ת דב"ן. והם נחשבים לנפרדים זה מזה, כי אפילו בהיותם דבוקים זה בזה, המה אז בבחינת אב"א, שנחשב לפירוד. וכשהם פנים בפנים הנה הם נפרדים זה מזה לגמרי. וזה אמרו לזמנין אב"א, שזה נחשב כמו פירוד, ולזמנין פב"פ, שאז הם ממש נפרדים.

פרק סו

דוגמת או"א הם ז"א ורחל השוין בקומתן, ודוגמת ישסו"ת הם יעקב ורחל הקטנים, מהחזה דז"א ולמטה: כבר נתבאר זה בדיבור הסמוך, שז"ת ורחל השוים בקומתם, לקחו ו"ק דמ"ה וו"ק דב"ן, ויעקב ורחל הקטנים לקחו מלכות דמ"ה ומלכות דב"ן. ע"ש.

פרק סז

א **כך הוא א"א דכורא לגבי עתיק דכורא כמו יש"ס לגבי אבא, וכמו יעקב לגבי ז"א וכו'**: זה נמשך עוד מנקודים, שעלה שם ה"ת בעינים ויצאו אח"פ דכל מדרגה לבחינת התחתון

ממנה, וע"כ נחשב כל תחתון, לחצי המדרגה התחתונה של העליון שלו, כלומר, לאח"פ של העליון, ולפיכך הראש דאצילות דהיינו הכתר, נתחלק לשתי מדרגות גו"ע, ואח"פ. שהם עתיק וא"א, וכן התוך דאצילות, נתחלק לגו"ע, ואח"פ, שהם או"א וישסו"ת. וכן הסוף דאצילות, נתחלק לגו"ע ואח"פ, שהם ז"א ורחל העליונה, ויעקב ורחל התחתונה. והנה גו"ע הם בחינות ג"ר של המדרגה, כח"ב שבה, כי עינים ונקבי עינים כוללים: חכמה וג"ר דבינה. ואח"פ שיצאו לחוץ מן המדרגה כוללים: ז"ת דבינה, וזו"ן.

וטעם התחלקות הזו באמצע הבינה הוא, משום שה"ת שעלה בעינים שהם חכמה, והוציאו אח"פ לחוץ. להיותם למטה ממסך הכלול בה"ת המצומצמת, אין צמצום זה שבה"ת יכול לשלוט על ג"ר דבינה להוציאן משום זה מתורת ראש. כי כל ענין הצמצום אינו רק על אור החכמה. וג"ר דבינה בלאו הכי אינן מקבלות הכמה, אלא רק אור דחסדים, בסוד כי חפץ חסד הוא. וע"כ ג"ר דבינה אינן יוצאות לעולם מחוץ להמדרגה, מחמת עלית ה"ת למעלה ממנה. ומשום זה נבחן שספירת בינה נתחלקה לשנים, שג"ר שלה נשארו בהמדרגה העליונה, דהיינו עם גו"ע, וז"ת שבה עם זו"ן, ירדו אל המדרגה התחתונה. כי ז"ת דבינה צריכות להארת חכמה, וע"כ כבר שולט עליהן כח הצמצום שבה"ת. וע"כ הן דומות לזו"ן.

ובזה תשכיל, למה כל הקומות שיצאו ממ"ה המה שלמות. רק קומת הבינה דמ"ה נפרדה לשתים: שג"ר דבינה דמ"ה לקחו או"א עלאין, וז"ת דבינה דמ"ה, לקחו ישסו"ת. משא"כ הכתר דמ"ה לקחו עתיק, בכל הע"ס שבו, כן חכמה דמ"ה לקחה א"א, וז"א דמ"ה, לקחו ז"א, ומלכות דמ"ה לקחה מלכות. הרי ששום ספירה דמ"ה לא נפרדה לשני חצאים, אלא שספירה התחתונה נחשבת לאח"פ לספירה העליונה שחכמה דמ"ה נעשה לאח"פ אל הכתר, ומלכות דמ"ה נעשה לאח"פ לז"א דמ"ה. אבל בכל ספירה מהם נשארו כל הע"ס שבהספירה, מיוחדות בשלימות. רק הבינה דמ"ה לבד היא נפרדה לב' חצאים: ג"ר לאו"א, ז"ת לישסו"ת.

ובהנ"ל תבין זה היטב, כי כל ה' הפרצופים דאצילות נחשבו בכללות, למדרגה אחת, שבה ע"ס, וע"כ גם הכללות מתחלק בהכרח לגו"ע ואח"פ, כמו הפרטות. כנודע, שהפרטות והכללות שוים תמיד זה לזה. ולפיכך גו"ע דאצילות כוללים ג"ר, שהם: כתר, חכמה וג"ר דבינה. ואח"פ דכללות אצילות כוללים: ז"ת דבינה, ז"א ומלכות. באופן, שמחזה ולמעלה דא"א היא בחינות גלגלתא עינים ונקבי עינים דכללות, שהם עתיק, א"א, ואו"א עלאין. ומחזה ולמטה דא"א, היא בחינת אח"פ דכללות, שהם ישסו"ת, ז"א ונוקבא ובזה תבין המעלה הגדולה שיש לאו"א עלאין, שאע"פ שהם מלבישים לגוף

דא"א מגרון עד החזה, מ"מ נחשבים עוד לבחינת ראש דאצילות, מטעם שהמסך אינו שולט כלום על ג"ר דבינה, כנ"ל. וזכור זה.

ב **ג' בחינות דזכר ונקבה, והם א' עו"נ ובהם נכללין או"נ. ב', או"א ובהם נכללין ישסו"ת, וכו'**: שהם שורש המוחין, ומוחין, ומקבלי המוחין. כנ"ל (דף תר"ל ד"ה וכל) עש"ה. המשך דברי הרב יתבארו בהסת"פ כאן.

פרק עא

אך ו"ק דבינה דמ"ה עם מלכות דבינה דמ"ה, שהם ישסו"ת, הם דומין לזו"ן ואינם כ"כ מחוברים חיבור גדול כמו או"א: משום שיש הפרש גדול בין או"א עלאין שמחזה ולמעלה דא"א, לישסו"ת שהם מחזה ולמטה דא"א, כנ"ל בדיבור הסמוך עש"ה. וע"כ אין המ"ה וב"ן שבהם מתחברים כל כך, כנ"ל בדברי הרב (דף תרס"ג אות ס"ה) כי כל מה שהפרצופים הולכים ויורדים ממדרגתם מתגלה בהם פירודם דמ"ה מן הב"ן. ע"ש באו"פ. וכבר נתבאר לעיל שישסו"ת דומים לזו"ן, להיותם בחינות אח"פ שיצאו לחוץ מראש, ביחד עם זו"ן עש"ה.

פרק עב

א **מב"ן לקח אבא ו"ק דחכמה דב"ן וכו'**: וצריכים להבין היטב הטעם של סדר התחלקות הזה דמ"ה וב"ן בין או"א עלאין לישסו"ת, וכבר ביארנו את זה לעיל (דף תרנ"ד ד"ה ובאמת) ומשם תדרשנו.

ב **ה' קצוות דבינה דב"ן שהם ג' תחתונות נה"י**: צ"ל, גבורה ת"ת וג' תחתונות נה"י.

פרק עג

א **ז"א יש לו ו"ק דב"ן וו"ק דמ"ה**: והם נבחנים לגוף אחד, כמו מ"ה וב"ן שבגוף דאבא, או מ"ה וב"ן שבגוף דאמא, שמ"ה הוא צד זכר שבו, וב"ן הוא צד נוקבא שבו, ודבוקים זה בזה בקומה שוה. אכן יש הפרש גדול בין מ"ה וב"ן שבגוף דז"א, ובין מ"ה וב"ן שבגופות דאו"א. כי מ"ה וב"ן שבגוף דאבא, המה דבוקים זה בזט פב"פ, שהוא חיבור שלם. וכן מ"ה וב"ן דאמא. אבל מ"ה וב"ן שבגוף דז"א, עומדים אב"א, ואינם נחשבים לחיבור שלם, כנ"ל בדברי הרב דף תרס"ג אות ס"ד. ועי' באו"פ שם.

ב **כז"א יש בו חו"ג שהם מ"ה וב"ן וכן בנוקבא**: אין זה סותר למ"ש הרב לעיל (דף תרס"ג אות ס"ה) שז"א כולו בחינת מ"ה ונוקבא כולה בחינת ב"ן. כמ"ש היטב שם באו"פ ע"ש.

פרק עד

א **מוחין שלו כפולים מצד אבא ומצד אמא**: ואע"פ שגם או"א לוקחים מוחין כפולים, דהיינו מא"א, ומנוקבא דא"א. וכן א"א מעתיק ומנוקבא דעתיק. אמנם כיון שא"א

ונוקביה המה רק זכר ונקבה שבגוף אחד, שמ"ה הוא הזכר שבו וב"ן הוא הנוקבא שבו, וכן עתיק, אין זה נחשב למוחין כפולים. מה שאין כן או"א, אשר באבא לבדו יש מ"ה וב"ן זכר ונקבה, וכן באמא לבדה יש מ"ה וב"ן זכר ונקבה, המה נחשבים למוחין כפולים. שהרי במוחין דאבא לבד יש מ"ה וב"ן, חיבור של זכר ונקבה. וכן באמא.

ב **החסדים דב"ן נשתתפו עם הגבורות דב"ן בנה"י דאמא**: פירוש, כי אבא נעשה מכתר חכמה וז"א דבינה דמ"ה, עם, ז"ת דחכמה דב"ן. ואמא נעשה מבינה ומלכות דבינה דמ"ה עם ו"ת דבינה דב"ן. וע"כ יש חו"ג במ"ה, שהזכרים דמ"ה, שהם כו"ח וז"א דבינה דמ"ה, נבחנים לחסדים דמ"ה. והנקבות דמ"ה, שהם בינה ומלכות דבינה דמ"ה, נבחנים לגבורות דמ"ה. והז"ת דחכמה דב"ן שהן בחינת זכר, נבחן לחסדים דב"ן, וו"ת דבינה דב"ן, שהיא נוקבא, נבחנת לגבורות דב"ן.

וזה אמרו, "החסדים דב"ן, נשתתפו עם הגבורות דב"ן בנה"י דאמא" כי ב"ן דאבא, שהוא ז"ת דחכמה דב"ן, שהוא חסדים דב"ן, כנ"ל, נשתתפו עם ו"ת דבינה דב"ן, שהן הגבורות דב"ן כנ"ל. ונתלבשו שניהם בנה"י דאמא ונעשו למוחין בנוקבא שבגופו דז"א, שהיא ג"כ בחי' ב"ן, דהיינו ו"ק דב"ן.

וזה אמרו "וגבורות דמ"ה עם חסדים דמ"ה נשתתפו בנה"י דאבא" כי מ"ה דאבא, שהוא כתר חכמה וז"א דבינה דמ"ה, שהם החסדים דמ"ה, נשתתפו עם הגבורות דמ"ה, שהם בינה ומלכות דבינה דמ"ה, כנ"ל, ונתלבשו בנה"י דאבא, ונעשו מוחין בהזכר דז"א, שהוא ג"כ בחינת מ"ה, דהיינו ו"ק דמ"ה. וטעם ההתחלפות הזו יתבאר לקמן בדיבור הסמוך.

ג **נמצא מוחין דאמא כולם דב"ן, ודאבא כולם ממ"ה**: וצריכים להבין מי ומה גרם להתחלפות זו. והענין הוא, כי בז"א יש מ"ה וב"ן, שזכר שבו, הוא ו"ק דמ"ה. ונוקבא שבו, הוא ו"ק דב"ן. וכשלוקח המוחין מאו"א, הנה מוחין דאבא צריכים להתלבש בזכר שבז"א, דהיינו בו"ק דמ"ה, ומוחין דאמא צריכים להתלבש בנוקבא דז"א שהיא ו"ק דב"ן. אמנם במוחין דאבא לבד יש מ"ה וב"ן, וכן במוחין דאמא לבדה יש מ"ה וב"ן, ואיך יתלבשו מוחין דב"ן דאבא, בו"ק דמ"ה דז"א, וכן איך יתלבשו מוחין דמ"ה דאמא, בו"ק דב"ן דז"א, שאין להם יחס זה עם זה, כי המ"ה לא יוכל להתלבש בב"ן וכן להיפך. ולפיכך בהכרח כשז"א מקבל המוחין דאבא ואמא, המה מתחלפים אצלו, כלומר שמ"ה דאמא אינו מתלבש בנוקבא דז"א, שהיא ב"ן, אלא הוא מתחבר עם מ"ה דאבא, ומתלבש בזכר דז"א, שהוא ג"כ ו"ק דמ"ה. ונמצאים מתחברים מ"ה דאבא עם מ"ה דאמא, בנה"י דאבא, ומתלבשים בזכר דז"א. ועד"ז ב"ן דאבא לא יוכל להתלבש בזכר דז"א שהוא מ"ה, אלא הולך ומתחבר עם ב"ן דאמא בנה"י דאמא ומתלבש בנוקבא דז"א, שהיא ו"ק

דב"ן. ונמצאים ב"ן דאבא וב"ן דאמא מחוברים למוחין בנוקבא שבגופו דז"א. וזה אמרו "ונמצאים המוחין דאמא כולם דב"ן" כי ב"ן דאבא נתחבר עם ב"ן דאמא בתוך נה"י שלה, ונעשו שניהם מוחין דאמא, המתלבשים בנוקבא דז"א. וכן "המוחין דאבא כולם ממ"ה" כי מ"ה דאמא נתחברו עם מ"ה דאבא, בתוך לבושי נה"י דאבא, ומתלבשים בזכר דז"א. הרי שמוחין דאבא כולם מ"ה. ומוחין דאמא כולם ב"ן.

ואין קושיא ממ"ש הרב בע"ח שער י"ט פ"ה, אשר אבא דכורא לקח חצי מ"ה דמ"ה, שהוא קו ימין וחצי קו אמצעי דבינה דמ"ה, ואמא נוקבא לקחה חצי מ"ה דמ"ה, שהוא קו שמאלי וחצי קו אמצעי דבינה דמ"ה. ע"ש. הרי מפורש, שאבא לקח חכמה חסד נצח שהוא קו ימין ועוד חצים מג' ספירות דעת ת"ת יסוד. ואמא לקחה בינה גבורה הוד דמ"ה, שהוא קו שמאל, ועוד לקחה החצי מג' הספירות דעת ת"ת יסוד. וכאן אומר, שאבא לקח חכמה וז"א דמ"ה, ואמא לקחה רק בינה ונוקבא דמ"ה. ולא כלום מדעת ת"ת ויסוד.

והענין הוא, כי כאן המדובר מהמקוריות, דהיינו מחלקם של אבא דכורא ונוקבא, מה שלקחו מטרם הזווג מהע"ס דבינה דמ"ה, וע"כ מחלק אותם לפי הספירות: שאבא דכורא, לקח הזכרים שבהם. ואמא שהיא נוקבא, לקחה הנקבות שבהם. ושם המדובר היא בהלבשה דהיינו אחר שנתקנו שניהם בזווג דלא פסיק פב"פ. ואז ודאי שהע"ס מתחלקים ביניהם לפי סדר הקוים שבהם. אשר בסדר הקוים, נבחן קו הימין וחצי הימיני דקו אמצעי, לבחינת הזכר שבקומה. והקו שמאל וחציו השמאלי דקו האמצעי נחשב לבחינת הנקבה שבקומה. ופשוט הוא.

פרק עו

א **אדה"ר נברא ע"י זווג זו"ן, שעלו למעלה בהיכל או"א, ושם נזדווגו פב"פ והולידו לאדם וחוה**: דע, כי נר"ן של הצדיקים הם מפנימית ג' עולמות בי"ע: נפש מעשיה, ורוח מיצירה, ונשמה מבריאה. ולפיכך כל נשמות הצדיקים נאצלות ע"י זווג זו"ן דאצילות, כי עולם הבריאה הוא תולדה של עולם האצילות.

ובזה תבין שאדה"ר, שהוא היה כולל כל נשמות הצדיקים שבעולם, הוא נולד ע"י זווג זו"ן דאצילות. אלא כיון שזו"ן היו אז עדיין בבחינת אב"א, כנ"ל (דף תרכ"ח ד"ה ואחר) כי כל פרצוף אינו משיג בחינת פב"פ שלו, אלא אחר אצילות התחתון שלו, שאז עולה התחתון למ"ן ומחזיר אל העליון פב"פ. ע"ש כל ההמשך. ולפיכך מטרם שנולד אדה"ר, שהוא התחתון של זו"ן דאצילות, לא היתה מציאות שזו"ן יהיו פב"פ. גם נודע, כי אין זווג בפרצוף שיוכל להוליד מדרגה תחתונה אלא א"כ שיהיה פב"פ, ולא עוד, שאפילו

או"א היו עדיין בבחינת פב"א, כנ"ל (דף תרכ"ח ד"ה ואחר) ע"ש. ולכן עלו זו"ן להיכל או"א והיו שם למ"ן לאו"א, והוחזרו או"א פב"פ ע"י התכללות זו"ן בהם, ומזווג זה יצאה נשמת אדה"ר.

ויש להבין כאן ב' ענינים, כי באמת הוא נחשב לזווג דאו"א, שהרי המה בעלי הזווג כמבואר. אכן כיון שהזווג שלהם עשו על המ"ן דזו"ן, ע"כ נחשב הזווג כמו זווג זו"ן, ונמצא אדה"ר רק תולדה דזו"ן ולא תולדה דאו"א.

וצריכים להבין היטב ענין המ"ן האלו שהעלו זו"ן לצורך לידת נשמת אדם הראשון. וכבר נתבאר לעיל (דף תרכ"ד ד"ה ובזה) שיש ג' בחינות זו למטה מזו בבירורי הב"ן:

המובחר שבכולם, הוא שיצא בקטנות נקודים ואותם לקח עתיק. בחינה ב' היא מה שיצא שם ע"י הבל הטבור, שהוא בחינת פב"א דאו"א וכתר, שמהם יצאו: א"א, ואו"א, וזו"ן בבחינת רוח נפש. ובחינה הגרועה מכולן היא מה שיצא שם ע"י מ"ן דו' ונקודה דיסוד א"ק שהאיר באו"א. עש"ה.

והנך מוצא שזו"ן שנתקנו עתה ע"י או"א, לא היה בהם עוד מו' ונקודה כלום. וטעם הדבר כי הכל הולך על סדר המדרגה, וכל פרצוף יכול לברר רק מה ששייך למדרגתו, כמ"ש היטב לעיל (דף תרכ"ו ד"ה ואריך) ע"ש כל ההמשך, ולפיכך או"א לא היו יכולים לברר המדרגות שיצאו על ו' ונקודה, כי אינם שייכים לבחינתם, אלא שהגיע להם בבחינת מ"ן מנה"י דא"ק, ומדרגת או"א נמשך מאור העינים דס"ג דא"ק. כמ"ש זה היטב לעיל בחלק ו', וע"כ לא בררו או"א אלא בחינת זו"ן שיצאו מאור העינים דס"ג, מבחינת הסתכלות עינים באח"פ, שהיא בחינת הפנים דזו"ן, אבל לא כלום מבחינת ו' ונקודה, שאין לאו"א שום שייכות עמהם, כמבואר.

אלא אחר שנתקנו זו"ן בבחינות הפנים שלהם, הנה אז בררו זו"ן גם בחינות האחור שלהם, שהן בחינות ו' ונקודה, שהן בחינות גדלות דז' המלכים כנודע. וכבר ידעת מ"ש הרב שמבחינות הכלים נקראת הגדלות בשם אחורים, והקטנות שיצאה בתחילת אצילות נקראת בשם פנים. שהקטנות היא בחינות גו"ע, והגדלות היא בחינות אח"פ. וע"כ נקרא המ"ן דו' ונקודה בשם אחורים. ויש עוד טעם, כי הקטנות דזו"ן, לא נתפשטה לבי"ע, אבל המוחין דו' ונקודה, המה נתפשטו לבי"ע בעת מלוכתם כנודע. והנה נתבאר, אשר המ"ן שבררו זו"ן לצורך נשמת אדה"ר, היו מבחינת אחורים שלהם מעת המלכים, דהיינו מבחינת ו' ונקודה. וממ"ן הללו יצאה נשמת אדה"ר.

ובירורים אלו דנשמת אדם הראשון היו ממטה למעלה, שמתחילה ביררו זו"ן בחינת המ"ן, המתיחס לבינת נשמה, ואח"כ, ממ"ן המתיחס לבחינת חיה, ואח"כ, לבחינת

יחידה. כמ"ש לפנינו, כי כל המובחר ביותר נברר מתחילה. וע"כ מתחילה נבררה בחי"ב, שהיא נשמה, ואח"כ בחי"ג הוא חיה ואח"כ בחי"ד שהיא יחידה.
וכבר נתבאר לעיל (דף תרנ"ט ד"ה אמנם) ההפרש הגדול בין אלו המוחין שיצאו על המ"ן דו' ונקודה אל המוחין הקודמים שיצאו על המ"ן דב' הבחינות הראשונות, כי המוחין הקודמים המה קבועים באצילות, וזווגם לא פסיק לעלמין, משא"כ אלו המוחין שיצאו על המ"ן דו' ונקודה, הנה זווגם פסיק, ואינם קבועים כלל אלא שהם בעולה ויורד לפי מעשה התחתונים. ולאו דוקא נשמת אדה"ר גופיה, אלא, אפילו המוחין שיצאו בשבילו בפרצופים העליונים דאצילות המה ג"כ בעולה ויורד, כמו נשמת אדה"ר גופיה, כמ"ש לפנינו.

ב **ראשו של אדה"ר היה אז בעולם הבריאה, אשר הוא עתה מקום ז"א דאצילות וכו'**:
וטעם הדבר הוא, כי מאחר שזו"ן עלו ועמדו במקום או"א, נחשב הזווג כמו זווג או"א גופיהו, אשר זו"ן הם הגוף שלהם. וע"כ ירדה הקומה לאחר גמר הזווג באו"א, לבחינת החזה דז"א, שמחזה ולמעלה עד מלכות דאו"א, יצאו הע"ס דראש הנשמה דאדה"ר, והע"ס שממעלה למטה, דהיינו הגוף של הנשמה יצאו מחזה דז"א ולמטה, עד סוף עשיה ממש, שהיתה אז למעלה מעולם עשיה של עתה, דהיינו עד החזה דיצירה, כי מחזה דיצירה ולמטה היה אז מקום הקליפות. כי עדיין לא היו עירוב הקדושה בקליפות.
וצריכים לדעת כאן היטב דבר התחלקות הנשמה, על פי הג' עולמות בי"ע: כי ראש הנשמה, הוא ע"ס דבריאה, הגרון של הנשמה הוא ד"ס ראשונות כחב"ד דיצירה. הגוף דנשמה עד החזה שבו, הן ז"ס תחתונות של היצירה. וב"ש תחתונים דת"ת הנשמה עד סיומא דת"ת, הן הד"ס הראשונות דעשיה. ובחינות הרגלים של הנשמה שהן נהי"מ שלה, הן ז"ס התחתונות של עולם עשיה. באופן שמלכות של עולם הבריאה, היא הפה דראש הנשמה. ומלכות של יצירה, היא בחינת החזה דגוף של הנשמה. ובחינת מחזה ולמטה של הנשמה, הוא, עולם העשיה.
ואם נדמה כללות קומת הנשמה לכללות קומת האצילות: נמצאות ע"ס דבריאה, דהיינו ראש הנשמה, דומה לבחינת ראש דא"א. וד"ס ראשונות דיצירה, דהיינו הגרון דנשמה, דומה לגרון דא"א, שהוא הכתר דאו"א של אצילות. וז"ס תחתונות דיצירה, שהם חג"ת דנשמה עד החזה, דומה לחג"ת דא"א עד החזה, ולאו"א המלבישים שמה, וד"ס ראשונות דעשיה שהן ב"ש ת"ת התחתונים דנשמה, דומה לישסו"ת וכתר ז"א, המלבישים לב"ש התחתונים דת"ת דא"א. וז"ס תחתונות דעשיה, שהן הרגלים דנשמה, דומה לזו"ן דאצילות המלבישים לרגלים דא"א, דהיינו לנהי"מ שלו.

וזה אמרו "כי ראשו של אדה"ר היה אז בעולם הבריאה אשר הוא עתה מקום ז"א דאצילות, וגרונו היה בד' ראשונות דיצירה, שהוא עתה מקום נוקבא דאצילות" כי נתבאר, שאחר גמר הזווג דקומת הנשמה בהיכל או"א ירדה משם למקומה בגוף, במקום החזה דזו"ן, ויצאו ע"ס דראש הנשמה, מהחזה דז"א ולמעלה עד המלכות דאו"א כנ"ל. גם ידעת, שהראש דנשמה הוא ע"ס דבריאה, הרי שע"ס דבריאה עומדות במקום ז"א, מהחזה ולמעלה. ובחינת הגרון של הנשמה, שהוא ד"ר דיצירה, שהוא בחינת כתר דגוף, שיש לה יחס נוקבא של ראש, כנודע, מסוד הזווג דנשיקין, שהוא זווג חיך וגרון, שמלכות של ראש שנקראת חיך מזדווגת עם הנוקבא של ראש שנקראת גרון. לפיכך עומד הגרון של הנשמה במקום נוקבא דז"א. באופן שהבריאה כולה שהיא הראש דנשמה, עומדת במקום ז"א. וד"ר דיצירה שהן הגרון דנשמה ובחינת נוקבא דראש, עומדת במקום הנוקבא דז"א.

וזה אמרו "כל גופו היה נתון בששה אחרונות של היצירה ובארבעה ראשונות של העשיה, אשר הן עתה שיעור מקום כל עולם הבריאה" דהיינו כנ"ל, שהחזה דנשמה, היא בחינת מלכות דיצירה, וב"ש התחתונים דת"ת, הם הד"ר דעשיה. הרי שגופו כולל ז"ת דיצירה וד"ר דעשיה. והן עומדות עתה במקום ע"ס דבריאה, דהיינו שהן דבוקות בגרון דנשמה בהכרח, שעומד במקום הנוקבא דאצילות.

וזה אמרו "ורגליו של אדה"ר היו נתונים בששה תחתונות של עשיה של אז שהם עתה ששה ראשונות של יצירה" דהיינו כנ"ל, שז"ת דעשיה הן בחינות הרגלים של הנשמה, והן מסתיימות עתה במקום החזה דיצירה, להיותן דבוקות במלכות דבריאה, שהוא סיומא דת"ת של הנשמה. כנ"ל.

פרק עז

גוף האדם נחלק לב' חלוקות וכו' עד החזה מתפשטת יסוד הבינה והאורות שבתוכו מכוסים, ומן החזה ולמטה האורות הם מגולים: כבר נתבאר לעיל ההבחן הגדול שיש בין מחזה ולמעלה לבין מחזה ולמטה. כי עד החזה מאירים אחורים דאמא, ואין שום אפשרות לקליפות שיינקו משם, אבל מחזה ולמטה, כבר נפסקו אחורים דאמא, ויכולים הקליפות להתאחז שמה. אמנם לעומת זה, נמצא כל שבחו של הפרצוף מתגלה רק מחזה ולמטה, כי מחזה ולמעלה נמצאים החסדים סתומים ביסוד דאמא, שפירושו, שאין הארת חכמה יכולה להתגלות שמה, מחמת אחורים דאמא הדוחים חכמה בסוד כי חפץ חסד הוא. באופן שאין הארת חכמה מתגלה בפרצוף זולת מחזה ולמטה, דהיינו רק אחר שנפסק המסך דיסוד אמא.

וזה אמרו "ולכן נתחלק גופו בשתי עולמות, חציו העליון המכוסה נתון בשש אחרונות דיצירה וחציו התחתון המגולה נתון בד' ראשונות דעשיה". דהיינו כנ"ל, שיש הפרש גדול מאד בין מחזה ולמעלה שאין שום אחיזה לקליפות ובין מחזה ולמטה שיש כח להקליפות לאחוז שמה, וע"כ מחזה ולמעלה נחשב לבחינת יצירה ולבחינת זכר. ומחזה ולמטה נחשב לבחינת עשיה ולבחינת נוקבא.

פרק עט

א **בעצה"ד שהוא עולם העשיה שנצטוה שלא יאכל ממנו, כי אין לו חלק בעשיה:** היינו עולם העשיה של עתה, אשר אז היה מקום הקליפות לבד, כי סיום העשיה היה אז במקום החזה דיצירה, כנ"ל. וטעם הדבר, כי לא נתברר אז ע"י זו"ן אלא מבחינות ט"ר דניצוצין וכלים שנפלו לבי"ע, שהם רפ"ח ניצוצין, שזה כולל רק יצירה ובריאה מעת המלכים, אבל מבחינת הל"ב ניצוצין האחרונים שהם בחינות המלכות שבהם, שנקרא ל"ב האבן עדיין לא נתברר מהם כלום. וע"כ נסתיים העשיה של אז, במקום החזה דיצירה של עתה, שהוא ג"כ מקום חזה דיצירה שהיתה בעת המלכים. ומשם ולמטה היה כולו בחינות הקליפות, כי לא נברר מהם כלום אל הקדושה.

וזה אמרו "בעצה"ד שהוא עולם העשיה שנצטוה שלא יאכל ממנו כי אין לו חלק בעשיה" דהיינו כמבואר שלא נתברר כלום במ"ן דנשמת אדה"ר מבחינת העשיה, אלא רק מיצירה ובריאה לבד. וע"כ אין בנשמה שלו כלום מבחינת העשיה. ולפי שבחינות ל"ב האבן, שהם ל"ב ניצוצים אחרונים של הש"ך ניצוצים שנפלו בשביה"כ לבי"ע, המה אינם עומדים עוד לבירור בפ"ע, כי כל הבירורים אינם אלא רק בסוד רפ"ח ניצוצים לבד, דהיינו מט"ר שבהם, ע"כ נאסר לאדה"ר לאכול מעצה"ד, שה"ס העשיה. כי האכילה הוא ענין בירורים כנודע.

והטעם שרק עולם העשיה הוא בחינות עצה"ד, ולא העשיה ולמעלה, הוא, כי אין הדעת מתגלה אלא אחר הפסק של יסוד דאמא, דהיינו מחזה ולמטה, כמ"ש הרב לעיל אות ע"ז אשר גוף האדם נחלק לב' חלוקות: עד החזה מתפשט יסוד הבינה והאורות שבתוכו מכוסים, ומן החזה ולמטה האורות מגולים. ע"ש. ולפיכך הארת הדעת, שהיא החו"ג המכוסים אשר הם מחזה ולמעלה, נקראים בשם עץ החיים, על שם אמא הנקראת חיי המלך. כי שמה שולטים אחורים דאמא, כנ"ל. והארת הדעת שמחזה ולמטה, שהיא חו"ג המגולים בהארת חכמה, נקראים בשם עץ הדעת טוב ורע, כי שמה שליטת הקליפות שנקראות רע, וניצוצי הקדושה שבהם נקראים טוב, ואסר לו השי"ת לברר הטוב מן הרע, כמ"ש לעיל. שאין בירורים אלא רק ברפ"ח ניצוצין, ול"ב האחרונים מתתקנים לגמרי

על ידיהם, אבל בל"ב האחרונים אינו נוהג בירורים, כי נתנם השי"ת למקום שליטת הקליפות.

לפיכך רק עולם עשיה לבד הוא בחינת עץ הדעת, כי נתבאר לעיל, אשר בחינת מחזה ולמטה של קומת הנשמה, הן ע"ס דעשיה. וע"כ בערך כללות הפרצוף דז"ת דנקודים שנפלו לבי"ע, נמצאת המלכות דיצירה שהיא מקום החזה של פרצוף ההוא, וכל ע"ס של עולם עשיה, הן בחינת מחזה ולמטה של הפרצוף ההוא. וע"כ שם מקום עץ הדעת. ושם מקום הקליפות. שהן בחינות ל"ב האבן שלא ניתן לבירור, אלא בסו"ה והסירותי את ל"ב האבן מקרבכם וכו'. כי ע"י בירורי הרפ"ח ניצוצין גם הם מתתקנים, כנ"ל. וכמ"ש עוד במקומו. (ועי' בשער הפסוקים סימן ב' ד"ה ומעץ הדעת.)

והנה נתבאר היטב ההבדל מן פרצוף הנשמה דאדה"ר, לפרצוף הכללי דז"ת דנקודים שנפל לבי"ע, כי נשמת אדה"ר, לא היה לה שום חלק מעולם עשיה דפרצוף ז"ת דנקודים, והוא נסתיים בערכן, עוד למעלה מד"ת דיצירה. כמבואר. כי חלק הזה שמחזה ולמטה דפרצוף הנקודים, הוא בחינת עץ הדעת, אשר הסיגים שבהן לא נבררו כלל, וע"כ נשאר המקום הזה, בבחינת קליפות.

ב **גרם פגם בכל העולמות וכו' היצירה נתלבשה בעשיה וכו'**: כי באכילתו מעץ הדעת, שפירושו, שרצה לברר הטוב והניצוצי קדושה משם, כנ"ל. הנה לא די שלא בירר משם כלום, אלא עוד גרם בזה, שכל אותם הבירורים שכבר נבררו ע"י זו"ן, מהמ"ן דו' ונקודה חזרו ונפלו מכל המדרגות דאצילות. באופן, שע"ס דיצירה נפלו לבחינת עשיה ששמה מקום הקליפות, ונתערבו שמה עמהן עד שהקדושה אינה ניכרת שמה. ובריאה נפלה לבחינת יצירה. וט"ת דנוקבא דאצילות ירדו לבריאה וכן כל המוחין מפרצופי העליונים, אשר נתעלו ע"י המ"ן דו' ונקודה, חזרו ונתבטלו וירדו מהם, ונשארו רק במוחין שיצאו בהם על המ"ן מב' בחינות העליונות: אב"א, ופב"א, שהיו בנקודים, שבהן אינו נוהג עליה וירידה, כי זווגייהו לא פסיק לעלמין. (כנ"ל דף תרע"א ד"ה וכבר.)

והנה באמת היו לנשמת אדה"ר ולפרצופי אצילות עוד עליות יותר גדולות, כמ"ש הרב לפנינו. אמנם בהתחשב לפי המצב שהשיגו כל הפרצופים בעת לידת נשמת אדה"ר, נמצא, שחטאו של אדה"ר גרם שכל אחד ואחד ירד רק מדרגה אחת ממה שהיה, דהיינו, שחזר ואבד אותה המדרגה שהשיג בסבת הזווג שיצא על המ"ן של הו' ונקודה.

באופן, שא"א של אז, שכבר השיג מדרגת עתיק, ירד לאו"א של אז, שהוא באמת מקומו שהיה לו מקודם עלית מ"ן דו' ונקודה. וגן כולם. כי או"א של אז ירדו למקום זו"ן של אז, שאבא ירד למקום ז"א ואמא ירדה למקום נוקבא. וזו"ן חזרו אב"א כמקודם, שנבחן

שז"א של אז ירד למקום נוקבא, וט"ת דנוקבא ירדו לבריאה של עתה. ובריאה שהיתה אז במקום זו"ן ירדה לבריאה של עתה. ויצירה שהיתה אז במקום בריאה, ירדה למקום יצירה של עתה. ועשיה שהיתה אז במקום יצירה של עתה, נפלה למקום עשיה של עתה. הרי שכל אחד נפל רק מדרגה אחת. וזה אמרו "וכולם ירדו ממדרגתם באופן זה, כי היצירה נתלבשה בעשיה וכו'" כי התחתון העולה במקום העליון נעשה כמוהו ממש כנודע. וע"כ עשיה של אז, שהיתה במקום יצירה של עתה, הרי נעשתה ליצירה ממש. ונמצא עתה אחר חטא עצה"ד, שחזרה ונפלה לעשיה, נמצאת יצירה מתלבשת בעשיה. ועד"ז כולם. והבן היטב.

פרק פא

והעולמות נתעלו באופן זה, כי ז"א עלה במקום שהוא עתה מקום א"א ונוקבא דז"א עלתה במקום שהוא עתה מקום אבא וכו': כבר מובא לעיל שהבירורים האלו היו ממטה למעלה, מטעם שכל המובחר ביותר נתברר קודם, וע"כ מתחילה ביררו זו"ן ממ"ן דו' ונקודה מבחינת עביות דבחי"ב, שהיא קומת נשמה, ולפיכך נבחן, אשר הנוקבא עלתה במקום אמא, וז"א במקום אבא, ונעשה הזווג במקום אמא שהיא בחי"ב ונשמה. ותדע, שלעולם נבחנת קומת הזווג לפי מצב הנוקבא, ולא לפי מצב הז"א, משום שהמ"ן נמצאים בהנוקבא, כנודע. ואח"ז בררו זו"ן ממ"ן דו' ונקודה את עביות דבחי"ג, שהיא קומת חיה, שזוהי בחינה השניה שנתוספה בשעה ה' דיום הששי. ונבחן אז שז"א עלה לא"א, ונוקבא שהיא בעלת המ"ן, עלתה למקום אבא, דהיינו לאו"א עלאין שנקראים אבא. כי קומת חיה היא במקום או"א עלאין כנודע. ונמצא ע"כ הראש של נשמת אדה"ר שיצא במקום אמא, דהיינו במקום ישסו"ת שנקראים אמא. והגוף של הנשמה, שהוא יצירה, עלה במקום ז"א.

וב"ש ת"ת של הנשמה, שהם ד"ר של עשיה, עלו במקום נוקבא דז"א. והרגלים של הנשמה, שהן ז"ת דעשיה. עלו במקום שש ראשונות דבריאה.

פרק פב

ז"א צריך להתגדל ולהיות כמו א"א וכו' ומקום א"א צריך שיהיה מקומו של ז"א, כי עי"כ ז"א נעשה אריך: וצריכים להבין היטב את החיוב הזה שז"א צריך ליטול מקומו דא"א. והענין הוא, כי נודע שכל עיקר תפקידן של ע"ס דמ"ה החדש, אינן אלא לתקן את הב"ן, שהן ז"ת דנקודים שנפלו לבי"ע, ולהעלותן בחזרה למקומן, דהיינו למקום שהיו מטרם שביה"כ. ואז נחשב הב"ן למתוקן.

וצריך שתזכור כל המתבאר לעיל (בדף תרנ"ט ד"ה ובאמור) ע"ש בכל ההמשך. ונתבאר

שם שכל פרצופי אצילות שנתקנו בקביעות באצילות הם מחוסרי ג"ר, בערך מה שהיו במצב של הנקודים. כי עתיק דאצילות מלביש במקום ג"ר דנקודים, ונמצא הגוף דעתיק, שהוא ז"ת שלו. לוקחות כל המקום של ז"ת דנקודים: חג"ת דעתיק במקום חג"ת דנקודים, ונה"י דעתיק במקום נהי"מ דנקודים. וא"א דאצילות שפה דראשו מתחיל מחזה דעתיק ונמשך ממטה למעלה עד הפה דעתיק, נמצא שמלביש ולוקח כל המקום דחג"ת דעתיק, שהוא ג"כ חג"ת דנקודים, דהיינו ז"א דנקודים. הרי שראש של א"א עומד במקום ז"א דנקודים.

וזה אמרו "ז"א צריך להתגדל כמו א"א, ומקום א"א צריך שיהיה מקומו של ז"א" כי כן מקומו של ז"א בתחילת אצילותו של הנקודים כמבואר, ונמצא שאין תיקונו של ז"א נגמר, מטרם שלוקח מקום הראש של א"א. וכן הנוקבא צריכה להיות במקומו של אבא, דהיינו או"א עלאין שנקראים אבא. כי או"א מלבישים לא"א דאצילות מחזה שלו ולמעלה עד הפה דא"א, שהוא מקום נה"י דנקודים, שהם בחינת הנוקבא הנקודים. שהרי הראש דא"א מלביש לחג"ת דנקודים כנ"ל, נמצא בהכרח שאו"א המלבישים למטה מראש דא"א, שלקחו מקום של הנוקבא דנקודים דהיינו נה"י. ולכן אין תיקון הנוקבא נגמרת, מטרם שתחזור למקומה, שהיה לה בעת הנקודים, שהוא ממש מקום או"א עלאין דאצילות, כמבואר. וזה אמרו "כי עיקר מקום העולמות ומדרגתם באמיתתם הוא כן כפי הסדר הזה וכך הוא המקום הראוי להיות תמיד" דהיינו כמבואר, כי זהו מקומם מתחילת אצילותם בעת המלכים מטרם שנפלו לבי"ע.

פרק פד

כל הע"ס דעשיה עלו למעלה, והפכה העשיה פניה נגד פני היצירה פנים בפנים:

כי אז ביררו זו"ן ממ"ן דו' ונקודה, מבחינת עביות דבחי"ד, שהיא קומת יחידה, ונבחן שגם הנוקבא עלתה למקום א"א, ונעשה הזווג דקומת יחידה במקום א"א. וזה גורם אשר גם ז"ת דעשיה עולות עתה למקום אצילות. ונמצאות כל השלשים ספירות דבי"ע קודש גמור. והנה עתה נתקנו בי"ע בתכלית גבהם. אמנם מ"מ אין זה נחשב לגמר התיקון דבי"ע, משום דכל תיקונם הוא רק בדרך עליות העולמות. שעדיין לא הגיע מכאן שום תיקון לבי"ע במקומם, אלא שנבחנים עתה כמו פנוים וריקנים. ולפיכך אין זה תיקון גמור, אלא עד שבי"ע עצמם במקומם יחזרו לאצילות, דהיינו כמו שהיו בא"ק מטרם צמצום ב' ואז נחשב לגמר התיקון.

פרק פו

השלשה בחינות נעשו אז מאליהם שלא ע"י מעשה התחתונים אדם וחוה: אלא ע"י העליון שלהם, שהם זו"ן, כמ"ש לעיל שזו"ן בררו ממ"ן דו' ונקודה, והוציאו עליהם ג' הקומות שבשלש הבחינות הללו.

פרק פז

תכלית העליה, והוא, כי האצילות היה עולה כפי מקומו הראשון, שהוא במקום א"ק, וכו' והיה חוזר כל המציאות אל שרשו הראשון: דהיינו כמו שנתבאר בדיבור הסמוך, שאז נתקנים ג' העולמות בי"ע למטה במקומם, כמו פרצופי א"ק שמטרם צמצום ב'. שסיום רגלים שלהם הן בעוה"ז, בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים, כנודע. כי עתה נתקנו לגמרי כמו שהיו בעת המלכים, שנתפשט אז מלוכתם למטה בכל ג' עולמות בי"ע עד לעוה"ז, כנודע. וכבר נתבאר ענין זה לעיל (דף תרנ"ז ד"ה זווג דישסו"ת.

ע"ש כל ההמשך.) שה"ס זווג שלים לגמרי. וה"ס השבועה, שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שלא יכנס בירושלים של מטה. שפירושו, זווג שלים דזו"ן לגמרי. דהיינו תיקון החזרת בי"ע לאצילות כמו שהם במקומם למטה, כנ"ל עש"ה.

אמנם צריכים להבין, שכל מה מכתב הרב כאן בענין לידת נשמת אדם הראשון, הוא רק מבחינת הגדלות שלו, ומבחינת העיבור שלו אינו עוסק כאן הרב כלום. אמנם ודאי שמקודם זה, היה בו בחינת הקטנות דעיבור, כמו שנתבאר בכל הפרצופים דאצילות, אשר אז היה קומתו בבחינת ז"ת של הבריאה, בקומת נה"י, שפירושו, אור הנפש בכלי רכתר, (כנ"ל דף תר"ח ד"ה עיבור.) עש"ה.

באופן כי מתחלה נולד בקומת מלכות, שהוא אור הנפש דבריאה, ואח"כ בזווג ב' של זו"ן, יצאו לו הט"ס הראשונות, שהן: רוח נשמה חיה יחידה דבריאה. אלא מתוך שזו"ן היו בעת לידתו במקום או"א דאצילות נמצאו ע"ס דבריאה, דהיינו נרנח"י דבריאה דגדלות דאדה"ר, הנ"ל, שהן מלבישות לז"א דאצילות. ומהן עוסק הרב כאן, ומבאר ג' הבחינות של הגדלות שהן: נשמה, חיה, יחידה. של האצילות. שאלו היו עוד ממשיכות מאליהן את הנרנח"י של א"ק, שהם תכלית העליה, כמ"ש הרב כאן, והיינו רק ע"י עצומו של קדושת יום השבת, בלי שום מעשה כלל, ואפילו לתפלה לא היה צריך.

ונמצאו למדים מזה, ב' ענינים חשובים: א', שתחלת לידתו דאדה"ר היה בקטנות, דהיינו רק בקומת עיבור דזו"ן של הבריאה, שפירושו, ז' מלכיות דז"ת דבריאה, כלומר זו"ן דבריאה דבחינת נפש לבד. וענין ב' הוא, שהשיג אח"כ תכלית שלימותו הסופי, ואע"פ שעדיין היה חסר לו נרנח"י מבחינת א"ק, מ"מ אין זה נחשב לו לחסרון מחמת שהיו

ראוים לבא לו מאליו בלי שום מעשה מצדו, כי כל העומד לגבות כגבוי דמי, וע"כ אנו מבחינים בו כמו שכבר השיג גם כל הנרנח"י דא"ק, דהיינו את שלימותו הסופי. והבן היטב. ומזה תוכל להשכיל כמה שנאבד לו מסבת החטא של עצה"ד.

אמנם יש להעיר כאן, כי אע"פ שאמרנו שמטרם החטא כבר בא על כל שלימותו הסופי, עכ"ז לא היה זה נחשב לשלימות אמיתי, מחמת שעוד חסר כאן עיקר המטרה שבגללה נברא העולם, דהיינו גילוי שמותיו ית', שלא היה להם שום מציאות להתגלות אחר שבא אדם הראשון לשלימותו הנ"ל, ולא היה חטא בעצה"ד. וז"ס מ"ש חז"ל על הכתוב נורא עלילה וכו' בעלילה באת עלי. (מדרש תנחומא פרשת וישב ד') והבן זה.

פרק פח

א **כלול מכל הנשמות שבכל שיתא אלפי שני דהוי עלמא**: כבר נתבאר לעיל (דף תר"ע ד"ה אדה"ר) שלהיותו תולדה דזו"ן דאצילות, נמצא שכולל בהכרח לכל ג' עולמות בי"ע, עש"ה. ובי"ע מכונים שיתא אלפין, כי עשיה היא ב' אלפים תוהו, שפירושן קליפות ויצירה היא ב' אלפים תורה, שהיא ז"א הנקרא תורה שבכתב. ובריאה היא ב' אלפים ימות המשיח, שהיא אמא הנקראת דרור וחורין, והיא לאה אמא דמשיח בן דוד.

ונשמת אדה"ר היתה כוללת לכל הנשמות העתידות לצאת בג' עולמות בי"ע, שהם בכל השתא אלפין הנ"ל, פירוש, כי אותם החסדים והגבורות, הנמצאים בכל הפרצופים שבג' עולמות בי"ע, אשר מהם נולדים ויוצאים כל הנשמות של התחתונים, הנה כל חו"ג הללו היו כלולים בנשמת אדה"ר. ולכן היו שנות העולם שיתא אלפי שני, כנגד מספר הנשמות העתידות לצאת מג' עולמות הללו. וזה אמרו, וכשחטא נסתלקו ממנו, כי שלטה בו הקליפות ונטבעו כולם תוך הקליפות וכו'.

ב **תפלתינו ומצות מעשיות שאנו עושים וכו' עד דמטי רגלין ברגלין וכו'**: כלומר, שכל עסקינו בתפלות ומצות מעשיות הוא, לחזור ולברר ולהעלות לכל אלו הנשמות שנשרו מאדה"ר ונפלו לקליפות, עד להביאן לשורשן הראשון, כמות שהיו בו, מטרם שחטא בעצה"ד, דהיינו כנ"ל, שמטרם החטא כבר היא אדה"ר על שלמותו הסופי, עד שהיה נחשב כאלו כבר השיג גם את נרנח"י דא"ק. ע"ש.

וזה אמרו "עד דמטי רגלין ברגלין" פירוש, עד דמטי רגלים של פרצופי אצילות ברגלים דא"ק, כי רגלי א"ק מסתיימים בנקודת הצמצום מבחינת צמצום ראשון, שהוא בנקודה דעולם הזה, בסוד הר הזיתים.

אמנם פרצופי אצילות מסתיימים בנקודת הצמצום מבחינת צמצום ב', שהוא הגג דעולם הבריאה. כמ"ש לעיל (דף תרמ"א ד"ה ונמצאו עש"ה) ונמצא משום זה אשר רגלי א"ק

שבתוכן א"ס ב"ה, אינן מאירות בעולמות בי"ע, אלא בהעלם גדול מאד, כי בי"ע נמצאים מכח הצמצום הב' מתחת לקו א"ס. אמנם בגמר התיקון, אחר שיתבררו כל הנשמות שנפלו בקליפות, הנה אז יתבטל הגבול של צמצום הב', ויחזור הגבול לקדמותו, למקום צמצום א', וגם רגלי אצילות יסתיימו בשוה עם רגלי א"ק, ויעמדו בעוה"ז. שז"ס דמטי רגלין ברגלין הנ"ל. בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים. כמ"ש הרב בע"ח ש"ג סוף פרק ב'.

פרק פט

א **הכתרים של כל הנשמות**: וצריך שתזכור כאן את ערך הפוך שיש בין האורות לבין הכלים, אשר בכלים הדרך הוא שהעליונים מתגלים בתחילה, והפוך הוא באורות, שהתחתונים מתגלים בתחלה, באופן שבהתגלות הכלי דכתר בפרצוף מתלבש בו אור הנפש. ובהתגלות גם כלי דחכמה, מתגלה בו אור הרוח, עד שבהתגלות בו גם הכלי דמלכות אז מתגלה אור היחידה בפרצוף. וטעם הדבר כבר נתבאר לעיל בהסתכלות פנימית ח"ב (דף ע"ג ד"ה אמנם) אשר כל המשפיע הוא משפיע בדבר העב יותר, וכל המקבל הוא מקבל בדבר הזך יותר. עש"ה כל ההמשך ובזה תבין, שאם לא נשאר בנשמות רק הכתרים, הנה אין שם רק אור הנפש לבד. באופן, שמן הכלים של הנשמות נשארו רק הכתרים שבהם, ומן האורות של הנשמות נשארו רק בחינת אור הנפש שבהם.

ב **שלא זכה אדם אחר שחטא, אל הנשמות דאו"א דבריאה, אלא מזו"ן ולמטה**: והוא רק לבחינת נפשות שבהם, דהיינו לבחינת המלכיות של זו"ן דבריאה, כנ"ל. כי אדם הוא שם של זו"ן בכל מקום שהוא, אם באצילות הוא זו"ן דאצילות, ואם בבריאה הוא זו"ן דבריאה. וכיון שנשמת אדה"ר תולדה דאצילות כנ"ל. ע"כ אין לו מתחלת אצילותו אלא בחינת זו"ן של בריאה. אלא ע"י זווג ב' דזו"ן דאצילות, זכה ג"כ לבחינות או"א של בריאה, בסוד התוספות. והוא שנאבד לו כולו בעת החטא, ולא נשאר כי אם בזו"ן שהיה לו מתחלת אצילותו.

ג **מאה כתרים ואלו הם סוד מאה אמה שנשארו באדם הראשון**: כי אין לך פרצוף שלא יהיה בו עשר ספירות שלימות, דהיינו שכל אחת מהן כלולה ג"כ מע"ס, שיש ע"ס בכתר שבו, וכן בחכמה שבו וכו'. הרי שיש בכל פרצוף עשרה כתרים, דהיינו כתר דכתר, וכתר דחכמה, עד לכתר דמלכות, ובעשרה פרצופים מאה כתרים, ואלו הם בחינות הכלים שנשארו בו, אבל האורות שבהם אינם אלא אור נפש שבכל ספירה מע"ס שבפרצוף ההוא כנ"ל. באופן שנשארו בו מן האורות מאה נפשות, שהן מלובשות במאה כתרים, העומדים מזו"ן דבריאה ולמטה עד סוף העשיה.

פרק צ

הכתרים שנשארו בו אין הארתם רק שיעור הארת מלכיות שהיה בתחילה קודם החטא: דהיינו אור הנפש כנ"ל. כי בשעה שאין בפרצוף זולת כלי דכתר אין מתלבש בו אלא אור הנפש, שהוא מטעם ערך הפוך שיש בין הכלים אל האורות כמ"ש לעיל. ונמצא כי מלבד שחסר לכל פרצוף בחינות ט"ס תחתונות דכלים, וט"ס ראשונות דאורות, כנ"ל, הנה אפילו בספירות הכתרים שנשארו בו, חסר שם ט"ר דאורות, דהיינו: רוח נשמה חיה יחידה שבכל כתר. כי מקודם שחטא היה אור יחידה בכל כתר וכתר שבע"ס שבכל פרצוף, כי בשעה שהפרצוף על שלימותו, נמצא אור יחידה מתלבש בכלי דכתר, כנ"ל בהסתכלות פנימית (דף ד"ה וכך) עש"ה. אבל עתה שחסרות ט"ת שבכל ספירה, נמצא מתלבש בכתר רק אור הנפש לבד, הרי שאפילו בכתר שנשאר בו אור חסר ט"ר דאורות, דהיינו מנפש עד יחידה שמקודם זה. ונמצא שחסר ט"ת דכלים וט"ר דאורות בדרך כלל, ומלבד זה חסר ג"כ ט"ר דאורות בכל כתר וכתר מהמאה כתרים שנשארו בו, שכל אלו אבדו בסבת חטאו בעצה"ד. וטעם הדבר יתבאר לקמן.

פרק צא

האור שניטל מאלו העשרה כתרים שבכל פרצוף וכו' ה"ס זיהרא עלאה שניטל מאדה"ר: כמבואר בדיבור הסמוך שמלבד ט"ת דכלים וט"ר דאורות שנאבד בדרך כלל, הנה אפילו בכתרים שנשארו בו, חסר ג"כ ט"ר דאורות, שהם רוח נשמה חיה יחידה, שבכל כתר ממאה הכתרים שנשארו בו. אמנם יש הפרש גדול בין ב' האבדות האלו, כי ט"ר דאורות בכלל ודכתרים שנאבדו לו, לא נפלו לקליפות, אלא שנסתלקו למעלה לשורשם, עד שבא חנוך וחזר ולקחם, כמ"ש הרב לפנינו. אבל ט"ת דכלים שנאבדו לו, המה נפלו לעמקי הקליפות, ולא יושלם תיקונם, אלא עד ביאת משיח בן דוד.

פרק צב

הכלל העולה, כי ג' בחינות נתחלקו וכו' וב' בחינות אלו הא' והב' אינם קודם החטא אלא בחינה א' וכו' שלישית גרועה משניהם וכו', ט' בחי' נפרדות התחתונות שבכל ספירה: כי קודם החטא היה במאה כתרים הללו אורות דיחידה, כנ"ל, וע"כ הוא כולל בתוכו כל הנרנח"י לבחינה אחת, שהם ב' הבחינות הראשונות, דהיינו ט"ר דאורות שבמאה הכתרים, ובחינות אורות הנפשות שנשארו בהם. אבל בחינה הג' שהיא הט"ר דאורות וט"ת דכלים, המה בחינות נפרדות זו מזו, שיש בכל אחד ואחד אור נפרד ונבדל מחבירו, כי בכלי דחכמה היה אור החיה, ובכלי דבינה היה אור הנשמה, וכו'.
והנה ג' הבחינות הללו שמסדר כאן הרב, ראויות להתבוננות יתרה, כי יש בהן ענין רב

כולל ומקיף החכמה כולה, ולכן צריכים להבינן הבנה מקורית. ומתחלה צריכים להבין מה היא הסבה והגורם שיש בחטאו של עצה"ד, להתחלקות הג' בחינות הללו בנשמת אדה"ר, שבחינה הא' ובחינה הג' נאבדו ממנו, ורק הבחינה הב' נשארה בו.

וכי להבין זה, צריכים לזכור כל המתבאר לעיל (דף תרנ"ח ד"ה וצריכים. עש"ה בכל ההמשך) בדבר ג' החלוקות שיצאו מג' בחינות הזווגים שבעולם הנקודים, שהן: זווג א' של הקטנות, וב' מיני הזווגים של הגדלות, הזווג דפב"א, והזווג פב"פ. שמהכלים שנשארו מב' זווגים ראשונים, נתקנו ג"ר דאצילות: עתיק, א"א, ואו"א, בזווג דלא פסיק. ומהכלים שנשארו מהזווג הג' שהוא פב"פ, נתקנו זו"ן, וכל המוחין דג"ר שאינם קבועים, אלא שזווגם פסיק, להיותם תלוים במעשה התחתונים: שבשעה שהם זכאים, הם מעלים מ"ן וגורמים מוחין בכל פרצופי אצילות, ובשעה שאינם זכאים, תכף מתעלמים ומסתלקים אותם המוחין לשורשם. עש"ה.

גם נתבאר שם, שחלוקה הג' שממנה נמשכת דמוחין דאצילות שאינם קבועים, מתחלקת בעצמה לשתי בחינות: לזווג שלים ולא לגמרי, ולזווג שלים לגמרי, כי כל זמן שהמוחין אינם קבועים נחשבים מצד אחד לזווג שלים, כיון שהמוחין ההם ראוים להולדת נשמות. ומצד הב' נחשבים ללא שלים לגמרי, מחמת שאינם קבועים, והמה תלוים עוד במעשה התחתונים. ובחינה השנית היא, בגמר התיקון, שאז המוחין ההם יהיו קבועים בהפרצופים, שאז נבחנים לזווג שלים לגמרי. ע"ש. אבל המוחין דב' חלוקות הראשונות, אע"פ שזווגם לא פסיק, מ"מ נחשבים לזווג דלא שלים, מאחר שאינם ראוים להולדת נשמות, משום שעומדים בבחינת פב"א, ואין בזווגם אלא להחיות העולמות. עש"ה כי א"א להכפיל האריכות.

ותשכיל כאן בג' החלוקות אשר בהע"ס דנקודים, ותמצא, שהם ענין אחד עם ג' הבחינות שכתב כאן הרב בנשמת אדה"ר. כי החלוקה הא' שהיא בחינת הג' ראשים שיצאו בקטנות של הנקודים, כל אחד בבחינת גלגלתא ועינים בחוסר אח"פ, שהם: ישסו"ת שמטבור ולמעלה, וכתר דנקודים, ואו"א דנקודים. הנה הם דומים לבחינה הב' דנשמת אדה"ר, דהיינו בחינת הקטנות שבכלים של הכתרים, שהיא גו"ע, באורות נפש רוח דכתר, ונמצאים הכתרים בעצמם, שהם הראשים, חסרים הג"ר והמוחין שלהם. והט"ת שלהם, דהיינו הע"ס דגוף שממעלה למטה, הנבחנות לט"ת בערך הראש הנקרא כתר, הנה הן עוד לא יצאו לגמרי בעת ההיא של הקטנות כמ"ש בחלק ז'. שהוא כמו הכתרים של נשמת דאה"ר בבחינה הב', שיצאו הכתרים באורות דנפש, והכתרים חסרים הט"ר מרוח ולמעלה, והט"ת לא יצאו לגמרי. אלא שיש הפרש בהקטנות עצמה

כי בכתרים דנקודים, יצאה הקטנות בנפש רוח, וחסר רק ג"ר, ובכתרים דנשמת אדה"ר, יצאה הקטנות רק בנפש לבד, וחסר ט"ר, והוא מטעם שבנקודים עלה ה"ת לעינים, ובאצילות עלה ה"ת למצח, כנודע.

והחלוקה הב' שבע"ס דנקודים, שהיא המוחין דבחינת פב"א שהשיגו ע"י הארת הטבור, שהורידה את ה"ת מעינים, והשיבה את או"א אל הראש דכתר, אשר השיגו כל הג' הראשים בחינות אח"פ שלהם דכלים, וג"ר דאורות. הנה חלוקה זו דומה, לבחינה הא' שבנשמת אדה"ר, הנקראת זיהרא עלאה, אשר הכתרים שבו, השיגו את הט"ר של האורות בשלימות, אבל עדיין הם חסרים את הט"ת שלהם. וכן שם בע"ס דנקודים, לא נתקנו מהמוחין דחלוקה ב', אלא רק הכתרים שהם הראשים של הנקודים, אבל אל הז"ת עוד לא הגיע כלום מן המוחין האלו דפב"א. כנודע.

וחלוקה הג' שבע"ס דנקודים, שהם המוחין שיצאו שם על המ"ן דו' ונקודה, שמהם מלכו ז"ת ונתפשטו לבי"ע, כנודע, היא דומה לבחינה הג' שבנשמת אדם הראשון, שהיא השלמת הט"ס הנפרדות התחתונות שבכל ספירה וספירה שבפרצופי נשמתו שבבי"ע. כי האורות דב' ראשים שבנקודים השיגו אז הבחינות ממעלה למטה שלהם, שהם ז"ת דנקודים, שנתפשטו עד סוף עשיה.

ועם זה תבין, שבאצילות שלא יצאו שם רק ב' החלוקות הראשונות, שהן הזווג דקטנות דעלית ה"ת במצח, שיצא שם אור הנפש לבד, שהיא חלוקה הא'. והזווג דגדלות דירידת ה"ת ממקום המצח, שהוציא קומת כתר בעתיק, ראש וגוף. וקומת חכמה בא"א ראש וגוף. וקומת בינה באו"א ראש וגוף. שהיא מחלוקה הב' דנקודים, מבחינת הזווג דפב"א, כנ"ל. הנה הם נבחנים בזה, שעדיין המה חסרים בחינות ט"ת שלהם שהיו בהם בעת הנקודים, דהיינו החלוקה הג' הנ"ל. אלא בקטנות שלהם, שעלה ה"ת במצח לא היה בהם זולת בחינת הנפש דכתר, שיצא אור נפש בכתר דכתר דעתיק, ויצא אור הנפש בכתר דחכמה בא"א, ויצא אור הנפש בכתר דבינה באו"א. דהיינו ממש כמו בחלוקה הא' בעת הנקודים, אלא ששם היה בהכתרים בחינות נפש רוח אפילו בזמן הקטנות, מטעם שה"ת עלתה בעינים, ונשארו ב' כלים בספירת הכתר, שהם גלגלתא ועינים שהן בחי"א, וע"כ יש שמה קומת ז"א, שהיא רוח נפש. וכאן שעלתה הה"ת במצח שהוא גלגלתא, הנה לא יצאה שם, אלא קומת מלכות, דהיינו אור הנפש לבד. ואח"כ בזווג דגדלות דאצילות, שע"י זווג דע"ב ס"ג חזרה וירדה ה"ת מהמצח, הנה השיגו הכתרים דג"ר דאצילות את הנרנח"י שלהם: כי נשלם כתר דעתיק ברנח"י, וכן כתר דחכמה שבא"א נשלם ברנח"י, וכן כתר דבינה שבאו"א נשלם ברנח"י שלו.

באופן, שכל המוחין הקבועים שבפרצופי עתיק וא"א ואו"א דאצילות, אינם אלא התפשטות ספירת הכתר לבד, בערך שהיו בנקודים, שבקטנות יצא בהם רק אור הנפש דכתר, ובגדולות השיגו כל הנרנח"י שבכתר. ונמצא כל ע"ס דעתיק הן רק כתר דעתיק, וחסר עדיין ט"ס התחתונות שלו. וכן כל ע"ס דא"א, הן רק כתר דא"א, וחסר ט"ת. וכן כל ע"ס דאו"א הן רק כתר שלהם וחסרים מט"ת שלהם. דהיינו כמו החלוקה הב' שהיה בנקודים, וכמו הבחינה הא' שבנשמת אדה"ר. כי ט"ת הללו שייכות לחלוקה ג' דנקודים, דהיינו ממ"ן דו'

ונקודה, שהמה הולכים ומתבררים עד ביאת המשיח, ואז ישיגו פרצופי אצילות את ט"ס התחתונות שלהם, ואז יתפשטו רגלי אצילות עד סוף עשיה, דהיינו כמו שהיו בחלוקה הג' בעת המלכים. שזה מכונה זווג שלים לגמרי כנ"ל. ועד אז אין תיקונם אלא בדרך עליה, מן מקום בי"ע, למקום אצילות, וגם זה הוא בלתי קבוע, אלא תלוים במעשה התחתונים.

עתה נבין הגורם והסבה להתחלקות נשמת אדה"ר לג' בחינות, אשר בחינה הא' והג' נאבדו ממנו, ולא נשתייר בו רק בחינה הב' לבד, שהיא רק אור הנפש שבמאה הכתרים. כי נתבאר אשר המוחין הקבועים שבפרצופי אצילות אינם אלא בחינות נרנח"י דכתר שבכל פרצוף, אבל ט"ת דכל פרצוף חסרות בהם. משום שאין בהם אלא מחלוקה א' וב' דנקודים, וחסר בהם חלוקה הג' שהיא המ"ן דט"ת כנ"ל. ונודע אשר זו"ן אינם יכולים לקבל מוחין דפב"א ההם הקבועים, שהם מחלוקה ב' כי גם בנקודים לא היה להם חלק בהם, וע"כ אין להם אלא הקטנות דחלוקה הא'. וגדלות חלוקה הג', דהיינו רק ממ"ן דו' ונקודה. ומכ"ש נשמת אדם הראשון, שהוא נאצל מזו"ן, ודאי שאין הגדלות דחלוקה ב' נוהגת בו כלל, ונמצא שהן הבחינה הא' שהיא תשלום ט"ר דכתרים שבו, והן הבחינה הג' שהיא ט"ס התחתונות, שתיהן יצאו בו מחלוקה הג' ושתיהן הן מבחינות מוחין שאינם קבועים. ואין קבוע בו, רק הקטנות שיצא מתחילת אצילותו, שהיא בחינת חלוקה א', דהיינו בחינה הב' שבנשמתו, שהיא אורות הנפשות שבכתרים שלו.

באופן, שהן כל הגדלות שהשיג אדה"ר ביום הששי עד בין הערבים, שכבר הלביש לא"א דאצילות, שהיא אור היחידה בדרך עליה, שהשיג אז רנח"י שבמאה כתרים, הנקראים זיהרא עלאה, והן המוחין העומדים לבא אליו ביום השבת, מא"ק לכל הקדומים, שהוא גמר ט"ס התחתונות שבמאה פרצופים, בסוד מטי רגלין ברגלין, המתקן את בי"ע במקומם, שרגלי אצילות נמשכות עד לעולם הזה כמו רגלי א"ק, כנ"ל. הנה כל אלה בררו לו זו"ן ממ"ן דו' ונקודה. וזה אמרו "ולא נשאר מכתרים ההם רק אור הנפש שבהם".

דהיינו רק בחינה הב' אבל רנח"י שבכתרים, ומכ"ש ט"ת שבפרצופים המה נאבדו ממנו מחמת חטא דעצה"ד, להיותם מבחינות המ"ן דו' ונקודה, אשר התחתונים יכולים לפגום בהם, והמוחין שלהם המה בלתי קבועים. כמבואר.

ונודע, כי חטאו דאה"ר גרם פגם בכל פרצופי האצילות, כמ"ש הרב, וכמ"ש בתיקונים, דשוי חשך בין עילת העילת אל הכתר, (עי' בשער הפסוקים דרוש ב') ולכאורה היא סתירה למ"ש הרב בכ"מ, שכל הפגם שגורמים התחתונים ע"י מעשיהם הרעים אינו מגיע בג"ר, שהם א"א ואו"א, אלא רק בזו"ן לבד. כמ"ש (בע"ח שער י"א פ"ו) ואיך אומר כאן, שחטאו של אדה"ר גרם פגם בכל העולמות, שנוקבא דאצילות ירדה לבריאה, וז"א לנוקבא וכן בכל העליונים ממנו שכולם ירדו ממדרגתם (בדף תרע"ג אות ע"ט. ע"ש ובאו"פ) הרי שמעשה התחתונים מגיעים גם לג"ר. אמנם הבחנה גדולה יש כאן, דהיינו בין המוחין הקבועים, ובין הבלתי קבועים. כי מ"ש הרב שהפגם שגורמים התחתונים ע"י מעשיהם הרעים אינו מגיע בג"ר אלא בזו"ן לבד, היינו לפי מה שנתקן אצילות מבחינת מ"ה החדש בקביעות, שיצאה קומת יחידה בעתיק, וקומת חיה בא"א, וקומת נשמה באו"א. שהמה נתקנו מבחינת חלוקה הב'

כנ"ל. אשר אפילו זו"ן אין להם חלק שם. ומכ"ש לאדה"ר וכל נשמות התחתונים, שהם יוצאים רק על המ"ן דו' ונקודה, כנ"ל, וע"כ אין מעשה התחתונים מגיעים לג"ר כלום. ומ"ש כאן שחטאו של אדה"ר הוריד המוחין אפילו מג"ר, המדובר, הוא, בתוספות המוחין שיצאו על מ"ן דו' ונקודה, אשר זו"ן ביררם והעלו אותם לאו"א וכן או"א, למעלה וכו', כנודע שהמוחין דתחתון באים מלמעלה למטה, כי אין לך חידוש אורות אלא מא"ס ב"ה, וע"כ המה מחויבים להתגלות בעליונים מתחלה, ולא עוד, אלא שעיקר האור נשאר בעליונים, והתחתון מקבל רק בחינת ענף ממנו. ונמצא שכל המוחין שהשיג אדה"ר על מ"ן דו' ונקודה, הנה עיקר המוחין ההם נתגלו בעליונים כי ע"כ עלו כולם למעלה ממדרגתם הקבועה: שבשעת לידת הנשמה, עלו או"א לא"א, וא"א לעתיק וכו'. ובשעת לידת חיה דאדה"ר, עלו או"א לעתיק, ועתיק עלה למעלה בא"ק. וכו' עד"ז. והנה אלו המוחין שהשיגו העליונים, שנמשכו ממ"ן דו' ונקודה, נבחנים בהם לתוספות, והמה ודאי תלוים במעשה התחתונים. כי לא המשיכו אותם לעצמם אלא בשביל התחתונים, ועל בחינות המ"ן השייך לתחתונים. וע"כ בשעת חטאו של אדה"ר, שחזר והפיל המ"ן אלו שנבררו בעדו מהו' ונקודה, וערבב אותם בין הקליפות, גרם בזה להסתלקות המוחין האלו מעל העליונים וירדו כולם ממדרגתם, שעלו שמה בכח זווגים שעל המ"ן הללו, וחזרו אל מדרגתם הקבועה בהם. שהיא: קומת יחידה לעתיק, וקומת חיה לא"א, וקומת

נשמה לאו"א. כי למוחין אלו אין מעשה התחתונים מגיעים כלל.
אמנם זו"ן, אבדו המוחין שלהם לגמרי בסבת חטאו של אה"ר, וחזרו לבחינת קטנות, שהיא אב"א, הנמשכת מחלוקה א' דנקודים. והוא, משום שאין לו חלק בחלוקה ב' דנקודים, שממנה נמשכו המוחין דעתיק וא"א ואו"א דאצילות, כנ"ל. ואפילו המוחין דנשמה שלו נמשכים ג"כ רק מהחלוקה הג', דהיינו ממ"ן דו' ונקודה, התלוים במעשה התחתונים, וע"כ נסתלקו כל המוחין שלו לגמרי, בשעת חטאו של אדה"ר, אחר שחזר וערבב המ"ן האלו תוך הקליפות. כנ"ל. הרי שג"ר דאצילות, שהם עתיק וא"א ואו"א לא פגם כלום אדה"ר בחטאו, להיותם קבועים. אבל לזו"ן גרם פגם כי נסתלק מהם המוחין כולם, וחזרו לקטנותם לבחינת אב"א. וזה אמרו, שאין מעשיהם הרעים של התחתונים מגיעים כלום אל הג"ר דאצילות, שהם א"א ואו"א, אלא אל הז"ת שהן זו"ן.
ועוד עיקר אחד חשוב מאד יש להשכיל כאן בחטאו של אדה"ר. והוא הבחינה הג' שבנשמת אדה"ר, שהיא הט"ס התחתונות שבכל ספירה מע"ס דכל פרצוף שבי"פ שבנשמתו. שעליהם אומר הרב, שנשרו ממנו ונפלו לעמקי הקליפות. והנה ביארנו לעיל, (דף תרע"ט ד"ה ונמצאנו) שהם הנרנח"י שהיה ראוי להשיג ביום השבת מבחינת א"ק, שכל העומד לגבות כגבוי דמי. והנה הגם שהוא כולו אמת לפי הענין, אכן יש לשאול לפי"ז, למה נפלו הנשמות האלו לעמקי הקליפות, כיון שעדיין לא יצאו בפועל. ולפיכך מוכרחים להבין הדברים ממקורם. והנה ידעת, שבחינה הג' הזאת, נמשכת מחלוקה הג' שבע"ס דנקודים, דהיינו ממ"ן דו' ונקודה שקבלו או"א מיסוד דא"ק, בבחינת האור חדש שירד מהזווג דע"ב ס"ג ובקע לפרסא, שפירושו, שחזר וביטל את הגבול שנתחדש מצמצום ב'.
וחזרו העולמות אל הגבול הראשון דצמצום א'. שהיא הנקודה דעוה"ז. אשר ע"כ יצאו שם ג"ר וז"ת ונתפשטו בבי"ע עד לנקודה דעוה"ז, ונסתיימו בשוה עם רגלי א"ק. שכאן יצאו תשלום הט"ס התחתונות דע"ס דנקודים, כמ"ש לעיל (דף תרפ"ד ד"ה וחלוקה הג') שבערך זה נחשבים ה"פ אצילות רק להתפשטות של נרנח"י דכתרים, וחסר מהם הט"ת דכל פרצוף כנ"ל. שהן בחינות הע"ס המתפשטות לבי"ע, ומסתימות בשוה עם רגלי א"ק, כמו בעת המלכים מטרם שנשברו. שה"ס עד דמטי רגלין ברגלין.
ותדע, שחטאו של אדם באכילת עצה"ד, הוא ענין אחד עם הפגם שגרם לשביה"כ. כמ"ש הרב (בשער ההקדמות דף ת"י ד"ה ולפי שחטא עש"ה.) כי הזווג מכונה אכילה, וכיון שהרגיש בעצמו באלו המוחין הראוים לבא אליו ביום השבת שהם בבחינות מטי רגלין ברגלין כנ"ל, לא המתין עוד עד יום השבת, אלא שהמשיך אותם המוחין הגדולים

דא"ק, בערב שבת, דהיינו שהמשיך הארת האצילות עד לנקודה דעוה"ז, כי רצה לבא לשלמותו הסופי מיד בע"ש. וכיון שהוא לא היה ראוי לזה, ע"כ הפיל כל הנשמות האלו שהמשיך, לתוך הקליפות. שזה דומה לגמרי למלוכת הז"ת דנקודים, שמתוך שנתפשטו במלוכתם בבי"ע, והכלים לא היו נבררים עוד, ע"כ נפלו לקליפות דבי"ע. כמ"ש זה היטב בחלק ז'. הרי שהחטא עצמו הוא בחינת יציאת הט"ת, שבכל ספירה מהע"ס דכל פרצוף שבבחינת נשמתו, בפועל. ולפיכך נפלו לעמקי הקליפות. ולא יושלם תיקונן אלא עד בא משיח בן דוד, וכשיושלמו לבא בעולם ולהתקן, אז משיח בן דוד בא.

חלק ט

פרק א

א **בפעם הראשונה של כל זווג וזווג וכו'**: כלומר, בשעת יציאת כל פרצוף מעיקר אצילות, בדרך השתלשלות כל תחתון מן העליון שלו, כמ"ש בחלקים הקודמים, שהוא בא מכח הזדככות המסך ועליתו לראש, כנודע, ומבחינה זו יוצאת הקטנות דכל פרצוף וזה נקרא זווג הראשון לאצילות הפרצוף. ונודע שאח"ז שוב עולה למ"ן לזווג דגדלות, להשגת המוחין, וזה נקרא זווג ב'.

ב **הזכר לבדו היה מתעורר מאליו אל הזווג וכו'**: כי כל תחתון נאצל ויוצא ע"י הזווג של ראש דעליון שלו, מתוך התכללות המסך והרשימות דתחתון בהזווג אשר שם, ואין כאן ענין זווג של זכר ונקבה, כמ"ש בפרצופי א"ק, אלא נחשב כמו בחינת זכר לבדו. כי סדר הזווג הזה הוא בא מבחינת הכאת אור העליון על המסך, שכפי שיעור עביותו כן קומת האו"ח והאו"י, כנודע. מבלי מ"ן ומבלי שיתוף זכר ונקבה, אלא הכל תלוי בעביות המסך, כנודע.

ג **הכר נוקבא בפרטות זולתי מן אמא והלאה**: כי כל ענין נוקבא, הוא בא מכח הצמצום שנעשה על המלכות, וע"כ בפרצופי א"ק, אין בחינת נוקבא ניכרת בכל הט"ס הראשונות. אלא מנקודים ואילך שנעשה שם צמצום ב' בסוד ה"ת בנקבי העינים, שאז נתחברו ה"ת בה"ר, בסוד ותלכנה שתיהן הנה אז ירדה הבינה למדרגת המלכות, וקבלה לתוכה בחינת הצמצום, שהיתה מקודם רק בהמלכות, שמשום זה יצאה בינה וזו"ן לחוץ מכל רת"ס, כי אח"פ של ראש ירדו ונעשו לבחינת גוף ותוך. ובינה וזו"ן דע"ס דתוך ירדו ונעשו לבחינת ע"ס דסיום הפרצוף. ובינה וזו"ן דע"ס דסיום הפרצוף, יצאו לגמרי לבר מאצילות, בדומה למלכות דצמצום ראשון, שבה נסתיים הקו דא"ס ב"ה. אלא אח"כ נתקנו בבינה וזו"ן אלו, ג' עולמות דבי"ע כנודע. והנך רואה, שאפילו אחר צמצום

הב', מתחילה מציאת הצמצום רק מבינה ואילך, שהיא אמא, אבל לא כלל ממעלה הימנה. וזה אמרו "שאין הכר נוקבא בפרטות זולתי מן אמא והלאה" וצריך שתזכור כאן, כי הצמצום האמור במקום בינה, לא נעשה אלא בז"ת דבינה, ואין הג"ר דבינה בכלל הצמצום הזה, כמ"ש בחלקים הקודמים.

ד **מאליו סליק המ"ן להתתקן בלי שום מעלה אותם וז"ש כד סליק ברעותא**: כי אחר שנזדכך המסך דגוף הנקודים מכל עביותו ונשתוה לבחינת עביות של ראש, נבחן אז, שעלה ונתיחד עם המסך של ראש ונכלל עמו בהזווג של ראש, כי השואת הצורה מחברת הרוחנים לאחד, כנודע, ונמצא שהמסך וכל הרשימות הכלולות בו, עלו מאליהן להראש דס"ג דא"ק, בלי שום מעלה אותם. (כנ"ל חלק ח' אות ב' ד"ה חזר) ואז יצאה קומת הקטנות דפרצוף עתיק, כמ"ש שם. והוא הנקרא זווג א' של עתיק.

פרק ב

א"א אחר שנתקן ע"י מה שבירר עתיק וכו' בפעם א' מאליו וכו' מעלה המ"ן בעתיק: וצריך שתזכור המתבאר בחלק הקודם, (דף תרכ"ו ד"ה ואריך. ובדף תשכ"ה פעולה ו') כי בטרם שיצאה הגדלות דעליון, לא היה יכול לצאת אפילו העיבור דתחתון. כי בעת שיצאה הקטנות דעתיק מראש הס"ג, היו בחינות אח"פ שלו פגומים, משום הה"ת הנמצאת בנקבי עינים שלו, ומכ"ש המדרגות שלמטה מאח"פ שלו, שאינן ראויות כלל לזווג, אלא אחר שעתיק עלה למ"ן לראש הס"ג לצורך הזווג דגדלות שלו וע"י הזווג דע"ב ס"ג ירדה הה"ת מעינים שלו לפה, ואח"פ שלו חזרו לבחינת ראש, הנה אז עתיק מעלה אליו בחינות המסך ורשימות של א"א, ואז נולדה קומת הקטנות דא"א, דהיינו בחינות גו"ע שלו, שהם בחינת כלי דראש, שהוא למעלה מנקודת הצמצום שנקבי עינים שלו, כי כח הצמצום אינו ניכר כלל למעלה מבינה, כנ"ל בדיבור הסמוך. אמנם אח"פ של א"א עדיין הם בפגמם, כי אע"פ שהארת הזווג דע"ב ס"ג הורידה ה"ת מעינים דעתיק, אין זה מועיל כלל לא"א, להיותו מדרגה תחתונה מעתיק, וע"כ כח הצמצום שבנקבי עינים שלו גרוע יותר מבעתיק, ואין הארת עתיק מספיקה בעדו. אלא אחר שנולד ונתקן א"א בבחינת הקטנות שלו, הנה אז חוזר ועולה למ"ן לעתיק, ומחזיר לאו"א דעתיק פב"פ, שמהארת זווגם על המ"ן שלו, יורדת ה"ת גם מנקבי עינים דא"א, וגם אח"פ שלו שבים בו לבחינת ראש, ואז קונה המוחין דגדלות. עש"ה.

וזה אמרו, שאחר שנתקן א"א בפעם הא' ע"י עתיק מאליו. דהיינו בסבת הגדלות דעתיק המעלה אליו את גו"ע דתחתון, להיותו עמו בבחינה אחת. (כנ"ל דף תרכ"ו ד"ה ואריך)

הנה אז בפעם הב' כבר עולה א"א, מעצמו כדי להשיג הגדלות שלו, ע"י הארת הזווג דאו"א דעתיק, המורידה הה"ת מנקבי העינים שלו.

פרק ג

אין מי שיעלה מיין נוקבין אחר פיעם א' זולתי הבנים וכו' וכל התחתון מחבירו נקרא בן אליו: כי ענין עלית מ"ן מתחתון לעליון, נוהג בכל הפרצופים דא"ק ואבי"ע, וכן הוא ענין תמידי, כמ"ש לפנינו. ותוכן הדברים הוא, כי המ"ן הללו כוללים כל הבחינות שיצאו בעולם הנקודים ונתבטלו וגם נפלו לבי"ע דפרודא בעת שבירת הכלים, שהם האחורים דג' הפרצופים הראשונים: כתר, ואו"א, וישסו"ת. עם הז"ת של כל אחד ואחד מהג"ר אלו, כמ"ש בחלק ז'. גם ידעת שכל הכחות והפנמים שישנם בעליונים, מוכרחים להמצא בהתחתון מהם, שלפי"ז, נמצא כי מלבד הכלל הידוע, שהתחתון נבחן למחצית של הפרצוף העליון, מסבת אח"פ דעליון שיצאו לחוץ מהעליון, מחמת הה"ת שנתחברה בנקבי העינים שלו, ונפלו לבחינת מדרגה התחתונה. למשל, שאחורים דנקודת הכתר דנקודים שהם אח"פ, נפלו ונתלבשו בפנימית או"א, ואחורים דאו"א נפלו ונתלבשו בפנימיות ישסו"ת, וכו' עד"ז. הנה עוד נבחן, שהאחורים דכל הט' ספירות הראשונות ביחד נמצאים במלכות שלהם, וכן האחורים דכל הפרצופים העליונים יחד נמצא בהתחתון מהם. (כמ"ש הרב לעיל דף רכ"ז אות ו') באופן אשר הכלים שנפלו לנקודה הסופית דכל המדרגות, דהיינו למלכות דבי"ע, הנה הם כוללים בתוכם, כל מיני אחורים שנתבטלו ונשברו מכל הפרצופים של הנקודים, בעת שבירת הכלים. והם מלובשים שמה זה בתוך זה.

ויוצא לנו מזה ב' כללים בדבר המ"ן, א' הוא, שאחורים דכל עליון נמצאים רק בהתחתון, שלו, וטעם הדבר הוא, מכח תחלת האצילות של הפרצופים דנקודים, דהיינו מזמן הקטנות שבהם, שכל מדרגה נבקעה ונחלקה לב' חצאים, מחמת עלית ה"ת בעינים, ולא נשאר בגופה של המדרגה רק גו"ע, ואח"פ ירדו, ונעשו לפנימית, בהמדרגה שלמטה ממנה. למשל, אח"פ דמדרגת הראש יצאה משם ונעשה פנימיות בחג"ת, וע"כ, נחשב פרצוף החג"ת לבחינת מחצית התחתונה של פרצוף הראש, משום שברשותה נמצאים האחורים דראש, דהיינו אח"פ שלו. ואם אמנם בזמן הגדלות דפרצופי נקודים, חזרו כלהו חצאי המדרגות מתוך התחתון ונתחברו שוב במקומם בהעליון, כנודע, דהיינו מכח הארת הזווג דע"ב ס"ג, הבוקעת ומבטלת גבול דצמצום ב' שבפרסא, וע"כ חוזרת ויורדת הה"ת מעינים להפה כבתחלה. כנודע, אכן בסבת שבירת הכלים, חזר ונתבטל אור הזווג דע"ב ס"ג, וצמצום ב' דה"ת בעינים חזר למקומו, ושוב נפלו כל החצאים של

המדרגות העליונות להתחתונות מהם, כמו שהיו בתחלת אצילותם, כי כל אח"פ דעליון באו ונפלו לפנימיות התחתון, כנ"ל. והנה נתבאר כלל הא' שבהמ"ן, שאחורים דכל עליון נמצאים רק בהמדרגה התחתונה הסמוכה אליה. שמטעם זה נחשב כל תחתון, למחציתו דעליון.

וכלל הב' הוא, שכל תחתון הוא הנושא בתוכו לכל מיני האחורים שנפלו מכל הפרצופים שממנו ולמעלה. למשל בהנוקבא דנקודים, שהיא מלכות דשם, נמצאים כלהו אח"פ שנתבטלו ונפלו מכל העליונים: מהכתר ומאו"א ומישסו"ת וכו'. וכן בהמלכיות של בי"ע, נמצאים כלהו אחורים דהט"ס העליונות אשר שם וזה הוא מטעם הנודע, שכל הכחות והמיעוטים שנמצאים בהעליונים, מחויבים להיות בהתחתון מהם. כי להיות העליון סבה למציאות התחתון, ע"כ פועלים עליו כל המיעוטים והפגמים שבהעליון שלו, כי נעשה מסובב וסבול מהם והבן זה מאד.

ועם ב' הכללים הנ"ל תבין, שאין שום אפשרות להשלמת הע"ס שבפרצוף העליון, זולתי בעזרת התחתון שיעלה מ"ן אליו, שהרי התחתון מחזיק את אח"פ דעליון ברשותו, ואין לעליון זולת גו"ע בלבד. והגם שאח"פ, הם כלים דאחורים שלו, דהיינו בינה וזו"ן או נה"י, אבל בשעה שחסרים נה"י דכלים להפרצוף, גורם לו להיות מחוסר ג"ר דאורות, כנודע. והנך רואה, שכל זמן שאין התחתון עולה למ"ן אל העליון, מוכרח העליון להשאר בקטנותו בלי ג"ר.

וזה אמרו "לעולם אין מי שיעלה מיין נוקבין אחר פעם הא' זולתי הבנים שכבר יצאו לעולם ונתקנו וכל התחתון מחבירו נקרא בן אליו" דהיינו כמבואר, שהתחתון הוא התופש בתוכו את אח"פ דעליון שלו, שאח"פ הללו מכונים בשם מ"ן, משום שנתבטלו ונפלו מהמדרגה העליונה בזמן שבירת הכלים, כנ"ל. וע"כ אין מי שיעלה אותם בחזרה להעליון זולתי הבן שלו, דהיינו התחתון האוחז אותם ברשותו. והסדר של עליות המ"ן יתבאר לפנינו.

ועם הכלל הב' תבין מ"ש לעיל אשר ענין העלאת מ"ן מתחתון לעליון הוא דבר תמידי. כי כל עוד שלא נשלמו להתברר כל הכלים וניצוצים שנפלו לבי"ע, נמצאים גם הפרצופים העליונים דאצילות ג"כ חסרים בשיעור הזה ממש כפי הכלים והניצוצים הנמצאים בבי"ע. כי הבחינה הסופית שבבי"ע, נושאת בתוכה כל מיני אחורים שלמעלה ממנה, וכבר ידעת, שאחורים אלו, המה ממש חלקי הכלים והספירות, החסרים להפרצופים העליונים, וכל המוחין הקבועים שנתקנו בג' פרצופים ראשונים דאצילות, אינם, בערך מה שהיו מכבר בעולם הנקודים רק בחינת ע"ס דכתר שבכל אחד מהם, באופן

שעדיין כולם חסרים ט"ס התחתונות שבהם. ואלו הם המונחים שבוים בבי"ע בין הקליפות כמ"ש לעיל (דף תרפ"ה ד"ח באופן) עש"ה. ונמצא ע"כ, בשעה שמבררים איזה שיעור מהכלים והניצוצים דבי"ע לאצילות, דהיינו להמדרגה הראשונה. שהיא הנוקבא דאצילות, וכבר ידעת שהנוקבא דאצילות היא הנושאת בתוכה כל האחורים של הפרצופים העליונים, כנ"ל, לפיכך הנוקבא נוטלת מתוכם בחינת האחורים של חלקה, דהיינו מה שמשלים לבחינת הזו"ן, והשאר המה מעלים לאו"א, ואו"א מבררים מהם מה ששייך להשלמתם, והשאר מעלים לא"א, וא"א מברר מהם השייך להשלמתו והשאר לעתיק, וכו' עד א"ק הפנימי, ואז יורד אור א"ס ב"ה על המ"ן שיש בא"ק הפנימי, ונעשו לו מוחין חדשים ממ"ן ומ"ד אלו, כי אור העליון היורד לתקן את המ"ן מכונה בשם מיין דוכרין, שבצירוף שניהם נשלמים לו חלק מהמוחין, דהיינו לפי השיעור שהתחתון שלו העלה אליו מהמ"ן, שהם חלקי כלים החסרים לו, כנ"ל. ואז יורד מ"ד מא"ק הפנימי דרך כל פרצופי א"ק ואצילות, וכל אחד נשלם לפי השיעור של המ"ן, שהתחתון שלו העלה אליו. כמ"ש זה לפנינו באורך.

והנה תחלת עלית מ"ן, דהיינו ההוצאה מתוך הקליפות דבי"ע, והעלתם להנוקבא דאצילות, נעשה ע"י נר"ן של הצדיקים, אשר בחינות האחורים של זו"ן נפלו לרשותם, כי נשמת אדם הראשון, הוא תולדה דזו"ן דאצילות, ומדרגה התחתונה הסמוכה להם, כנ"ל (חלק ח' אות ע"ו) והיא כלולה מכל הנשמות שבשתא אלפי שני, שכולם הם אברים פרטים שנשרו מנשמתו, כדברי הרב לעיל (ח"ח אות פ"ח) ולכן האחורים שנפלו לחוץ ממדרגת זו"ן, באו ונכללו בנר"ן של הצדיקים שבכל הדורות דשתא אלפי שני. ונמצא שאין מי שיעלה מ"ן לזו"ן זולת התחתון שלהם האוחז ברשותו אח"פ החסרים אל הזו"ן, כנ"ל, ונר"ן המה האורות של בינה וזו"ן, כי אור הבינה נקרא נשמה, ואור הז"א נקרא רוח, ואור הנוקבא נקרא נפש, כנודע. ולפי"ז נמצא הנפש דצדיקים מיוחסת לעולם העשיה, והרוח לעולם היצירה, והנשמה לעולם הבריאה. וזה אמרו, שנר"ן דצדיקים הם בני זו"ן, והם המעלים המ"ן מתוך הקליפות שבבי"ע, אל הזו"ן דאצילות. כמבואר, שכל תחתון הוא התופש ברשותו את כל האחורים החסרים להעליון, וע"כ אי אפשר שום השלמה להעליון, זולת בעזרת התחתון שיעלה המ"ן אליו. ובדברים אלו מתבארים כל דברי הרב שלפנינו באותיות ב' ג' ד'. וזכור אותם לכל ההמשך.

פרק ו

א **בפעם הא' עלו המ"ן שלא ע"י זו"ן וכו', בפעם ב' הם העלו מ"ן אחרים וכו'**: כבר נתבאר שאין מי שיעלה מ"ן להשלמת העליון זולתי התחתון הקרוב אליו. ונמצא כי אי

אפשר שישלמו או"א עם הגדלות שלהם, זולת ע"י עלית הזו"ן אליהם למ"ן. אמנם נודע, שבטרם שאו"א משיגים הגדלות שלהם, אין עוד שום מציאות להזו"ן, שהרי עדיין לא יצאה אפילו בחינת העיבור של זו"ן, כנ"ל וא"כ אין מי שיעלה המ"ן לאו"א, דהיינו אח"פ החסרים להם, כדי להשלימם בע"ס שלימות, כנ"ל. (באו"פ אות ה' ד"ה א"א) וזה שאומר הרב "אמנם בתחלה בפעם א' עלו המ"ן שלא על ידי זו"ן באו"א" והיינו כמבואר, כי אין עוד זו"ן בעולם שיעלו המ"ן אליהם. לכן הכרח הוא שהמ"ן יעלו מאליהם שלא ע"י זו"ן. ויש אמנם להבין היטב, איך אפשר שיעלו המ"ן מאליהם, ומי הוא הגורם להעלתם לאו"א, כי ידיעה זו היא הקוטב, שכל עניני המ"ן סובבים עליו. והנה הרב כייל לן בכמה מקומות שכל תחתון מעלה המ"ן השייכים אל העליון שלו, אל הפרצוף שממעל להעליון, דהיינו למדרגה ג', והעלי עליון מתקן אותם בשביל העליון, הרי שג' מדרגות מתחברות בהעלאת מ"ן. וצריכים להבין זה. והענין הוא, כי אחר שנתקנו או"א בפעם הא' ע"י א"א, דהיינו בבחינת הקטנות שלהם, הנה אז כבר המה ראוים שיעלו למ"ן לא"א, ומחזירים לאו"א דא"א פב"פ, כנ"ל (דף תרכ"ח ד"ה ואחר) והנה ע"י הארת הזווג דאבא ואמא פב"פ, יורדת ה"ת מבחינת עינים דאו"א ומכשירה את הכלים דאח"פ לחזור להמדרגה דאו"א, ואז עולים הזו"ן בבחינת מ"ן ומשלימים הכלים דאו"א. באופן שבעת עלית או"א למ"ן לא"א, הנה הם נושאים בתוכם כל הרשימות דאחורים שנפלו מכל פרצופי נקודים, כנ"ל (באו"פ חלק ח' אות א' דיבור המתחיל חזר) עש"ה. וכל הזווגים נעשו בעיקר על בחינת הרשימות, ואחר שנתקנו הרשימות הן משפיעות תיקונן להכלים המיוחסים להן, כנודע. ולפיכך אחר שנעשה הזווג דאו"א דא"א פב"פ, והורידו הה"ת מעינים דבחינות הרשימות אל הפה של הרשימות הנכללות באו"א, נבחן כמו שהזו"ן עצמם עלו ונתכללו בהזווג, אע"פ שהמה בעצמם לא נאצלו עדיין, כי הרשימות דאח"פ הכלולות באו"א, כנ"ל, הנה הן בחינות הזו"ן, אלא שכלולים באו"א בבחינות רשימות כמבואר. ונמצא כאן, שרשימות גו"ע דזו"ן העלו אח"פ דעליון, שהוא או"א, לעלי עליון שהוא א"א, בשביל העליון, שהוא להשלים ג"ר דאו"א.

והנה נתבאר, שעיקר העולה למ"ן הוא או"א, להיותם כבר מתוקנים בבחינת הקטנות שלהם, גם נתבאר אשר כל הרשימות דתחתונים כלולות באו"א וממילא גם הרשימות דזו"ן, ואלו הרשימות דזו"ן הנמצאות באו"א בלי תיקון, הן הגורמות לאו"א שיעלו למ"ן לא"א, וזה נבחן שהמ"ן עלו מאליהם, דהיינו מתוך התכללותם באו"א.

ב **המ"ן נעשה בחינת זו"ן**: כי אותם המ"ן הנכללים באו"א, שהם הרשימות דאח"פ שנפלו מהם לזו"ן, כנ"ל בדיבור הסמוך, הנה הם כלולים מב' בחינות, א' הן בחינות

הספירות דאח"פ שנפלו מאו"א ונעשו לבחינות זו"ן, וב' הוא בחינת הזו"ן בעצמם שלתוכם נפלו אח"פ דאו"א. והנה מטרם תיקונם הם בחינה אחת ומדרגה אחת, דהיינו רק מדרגת זו"ן, כי העליון הבא למקום התחתון נעשה כמוהו. אמנם אחר שעלו למ"ן עם או"א אל הא"א, כנ"ל, וירד עליהם שם מ"ד, המורידים הה"ת מעינים ומחזירים אח"פ דאו"א להמדרגה שלהם, הנה אז מתחלקים אח"פ לב' מדרגות, שהפנימיות שלהם מתחברת עם או"א, ומשלים את הכלים דבינה וזו"ן, שהיו חסרים להם, עם האורות דג"ר שלהם. והחיצוניות שבהם, שהיו מתחלה חלקם של הזו"ן, והם ודאי לא יוכלו להתחבר עם הספירות דאו"א, כי המ"ד ההם, המספיקים להוריד הה"ת מעינים דאו"א, אינם מספיקים להוריד הה"ת מעינים דבחינת זו"ן, משום שהצמצום הרוכב על אח"פ דזו"ן הוא קשה הרבה מהצמצום הרוכב על אח"פ דאו"א. ולפיכך רק בחינות הכלים דפנים דזו"ן שהם גו"ע, יכולים לקבל תיקון מזווג הזה דגדלות או"א להיותם בערכם בחינת ראש, אבל הכלים דאחורים, שהם אח"פ אינם יכולים לקבל משם שום תיקון. וזה אמרו "ואז מאותם המיין נוקבין נעשה בחינת זו"ן". דהיינו מאותם המ"ן שעלו עם או"א להזווג דגדלות שלהם, הנה נתקן מהם גם בחינת הקטנות של הזו"ן, דהיינו בחינת הכלים דפנים שלהם, שהם גו"ע, שמהם יוצא בחינת העיבור של הזו"ן. באופן, שב' בחינות נתקנו מהמ"ן שעלו עם או"א: א' היא השלמת הע"ס כלים ומוחין דאו"א עצמם. וב' היא בחינת הקטנות של זו"ן.

ג **בפעם שנית הם העלו מיין נוקבין אחרים וניצוצות אחרים עד אמא עלאה**: דהיינו כנ"ל בדיבור הסמוך כמ"ש אצל או"א. כי אחר שזו"ן קבלו תיקונם ע"י הזווג דגדלות דאו"א, שנתקן על ידיהם בחינת הקטנות דזו"ן כנ"ל, הנה אז יכולים זו"ן גם הם לעלות למ"ן לאו"א מכח עצמם, ונבחן שהמה לוקחים עמהם את הרשימות של הכלים דאח"פ שנפלו מהם לבחינות נר"ן של הצדיקים, דהיינו על אותו הדרך שנתבאר לעיל בעליות או"א למ"ן לא"א. ע"ש. כי הרשימות הללו הן כלולות בזו"ן. ונמצא שבעת עליות זו"ן למ"ן לאו"א, הם לוקחים ומעלים עמהם גם מ"ן אחרים, וניצוצות אחרות, דהיינו השייכים לנר"ן של הצדיקים.

ד **בבטן אמא עילאה ולא יכלו להתקן ולהצטייר מהם צורת הולד**: בטן, ה"ס אח"פ דגוף, דהיינו מחזה ולמטה. דהיינו אח"פ דתבונה, שהיא גוף דאו"א. כי מתחלה נעשה הזווג על המ"ן לצורך זו"ן עצמם, שהוא בחינה א' הכלולה בהמ"ן שהעלו זו"ן לאו"א, וע"כ מגיעים המ"ד להשלים המ"ן שהעלו, ולהחזיר בחינות אח"פ דבחינות זו"ן להשלמת כלים ומוחין דגדלות שלהם עצמם. אמנם בחינה הב' הכלולה בהמ"ן, שהם הרשימות

דגו"ע של נר"ן של הצדיקים, עוד אינם יכולים לקבל מבחינת המ"ד אלו כלום, כי אינם מבחינתם. וזה אמרו "ולא יכלו להתקן ולהצטייר מהם צורת ולד כי אז יצאו מתוך הקליפות" כלומר, אע"פ שבאמת המ"ן דנשמות הצדיקים כלולים באח"פ דזו"ן שכבר קבלו תיקונם בבטן אמא עלאה, עכ"ז כיון שהזווג לא שייך להם, המה צריכים לזווג מיוחד, שיתקן את גו"ע שלהם, בבחינת העיבור. כמ"ש.

ה **חזרו הם עם זו"ן, וכולם ביחד חזרו להעלות שנית מיין נוקבין**: כי אחר כלות הזווג והלידה של הגדלות דזו"ן, וזו"ן חוזרים למקומם, אז נעשה הזווג על אותם המ"ן דנשמות הצדיקים, שעדיין לא קבלו תיקונם מהעליה לאו"א, כנ"ל. ושם בזו"ן דהיינו בבטן הנוקבא, המה מצטיירים ומקבלים את הזווג דקטנות שלהם.

ו **ואותם המ"ן חוזרים ומעלים עם חיבור זו"ן, מ"ן אחרים, ואז מצטיירים הם ונתקנים**: פירוש, כי עתה שכבר קבלו הזווג דקטנות שלהם מזו"ן, הנה בפעם ב' עולים שוב למ"ן אל זו"ן כדי לקבל המוחין דגדלות, ובפעם הזאת, המה כבר עולים מכח עצמם, כנ"ל. והנה עתה בעלית המ"ן, שהם נשמות הצדיקים, מכח עצמם, המה מעלים מ"ן וניצוצות אחרים, דהיינו ע"ד שנתבאר בעלית המ"ן של זו"ן מכח עצמם, כי לוקחים עמהם הרשימות דאח"פ החסרים להם, ואלו הרשימות כלולות תמיד מב' בחינות, א' הן בחינות אח"פ החסרים לנשמות הצדיקים עצמם וב', היא המדרגה התחתונה דנשמות, שבה נפלו אותם אח"פ. כנ"ל, עש"ה. וזה אמרו אותם המ"ן חוזרים ומעלים עם חיבור זו"ן מ"ן אחרים, ואז מצטיירים הם ונתקנים. כי בשעה שהמה ראוים לעלות למ"ן מכח עצמם, דהיינו בשעה שהם עולים למ"ן לזווג דגדלות, הנה בהכרח שהם לוקחים עמהם הרשימות של המדרגה התחתונה, ששמה נמצאים אח"פ החסרים להם. אמנם הזווג נעשה רק על בחינה הא' של המ"ן, דהיינו רק על בחינת אח"פ השייכים להנשמות, ולא על בחינת המדרגה התחתונה שבה נתונים המ"ן, כנ"ל אצל זו"ן, ע"ש, אלא שהיא צריכה לזווג ב' מיוחד אליה, ואז יוצא הקטנות של המדרגה התחתונה מהנשמות. וזה שמדייק הרב "ואז מצטיירים הם ונתקנים" דהיינו רק הנשמות מצטיירים ונתקנים בהמוחין דגדלות, אבל אותם המ"ן שעלו עמהם, עדיין אין מקבלים שום תיקון.

פרק ז

שאין לך שום מיין נוקבין כלל שיתוקנו בפעם הראשונה: דהיינו כנ"ל, שבפעם הראשונה הם עולים בבחינות הרשימות הכלולות בהקטנות של העליון, בבחינת מ"ן לעלי עליון, כנ"ל בדיבור הסמוך, שהרשימות דנר"ן דצדיקים כלולות בהקטנות דזו"ן בבחינת מ"ן, וכשזו"ן עולים למ"ן לאו"א להשגת מוחין דגדלות, הנה הם לוקחים עמהם

המ"ן דנר"ן הצדיקים, כי בטרם הזווג דגדלות דזו"ן נמצאים אח"פ דזו"ן והנר"ן דצדיקים הם בחינה אחת, כלולים זה בזה. ונמצא שהזווג שנעשה על המ"ן הללו באו"א, נעשה בהכרח גם על נר"ן של הצדיקים, כמו באח"פ דזו"ן, שהרי כלולים הם יחד, ועכ"ז, אין הזווג הזה מתקן כלום לנר"ן דצדיקים, אלא רק להשלמת אח"פ ומוחין דגדלות בשביל זו"ן, כמ"ש לעיל, שאחר הזווג הזה שנתברר מהמ"ן הבחינה הא' מהם, שהם אח"פ דזו"ן, הנה אז יורדים זו"ן עם הבחינה הב' שנשארה עוד בלי שום תיקון, היא נר"ן של הצדיקים, אל מקומו, ואז נעשה הזווג עליהם במקום זו"ן. כנ"ל. הרי שהמ"ן הללו דנר"ן דצדיקים, קבלו עליהם ב' זווגים: א' באו"א, דהיינו עם זו"ן ביחד, בעת שזו"ן קבלו את המוחין דגדלות שלהם. וב' בתוך הזו"ן למטה. אשר מזווג א' שבאו"א, לא נצטייר מהם כלום, ולא נתקנו כלום, אלא רק בזווג הב' של זו"ן. וממש סדר הזה נוהג בהמ"ן דכל הפרצופים, ע"ד שנתבאר לעיל בזו"ן ובאו"א ובא"א. וזה אמרו "שאין לך שום מ"ן כלל שיתוקנו בפעם הראשונה, אמנם בפעם הראשונה עולים בבחינת מ"ן, ואח"כ בזווג שני הם נתקנים ויוצאים מהם בריות ונשמות". והבן היטב.

פרק ח

א **כלל אחר, כי כל מ"ן אינם מועילים ומתעכבים שם רק ב' פעמים, א' הפעם הא' שעלו, הב', פעם ב' שנצטיירו**: דהיינו כמ"ש בדיבור הסמוך, שבפעם הא' עולים עם הקטנות דעליון לעלי עליון, ושם עדיין אינם מצטיירים. ופעם הב' נעשה להם זווג מיוחד בהעליון שלהם, ואז מצטייר הקטנות שלהם, ואח"ז יורדים למקומם. ובאותם ב' פעמים נשלמים המ"ן דקטנות לגמרי, ואינם צריכים עוד שום עליה ותיקון לצרכם. אלא לעת גדלות, ודאי שעולים פעם ב' למ"ן, אמנם המ"ן דגדלות אינם אותם המ"ן דקטנות, אלא הם מ"ן אחרים שהפרצוף מעלה אותם לעליון שלו, אבל המ"ן הקודמים דקטנות כבר נשלמים. ואינם צריכים עוד לעליה. וזהו הכלל הב' שבכאן.

ב **בנים בכורים כמו למשל זו"ן אל או"א, שהם המ"ן בכורים שלהם אינם חסרים לעולם משם ואי אפשר לשום מ"ן לעלות וכו' זולתי על ידם**: פירוש, כי ב' בחינות יש תמיד במ"ן א' היא בחינת האחורים דעליון שנפלו למדרגת התחתון. וב' היא מדרגת התחתון גופיה. כמ"ש לעיל. גם ידעת, אע"פ שעולים שתיהן ביחד למ"ן אל העליון, מ"מ מדרגת התחתון הכלולה בהמ"ן, שהיא עלתה עתה בפעם הא' למ"ן, אינה מתתקנת שם בזווג ההיא עם העליון, אלא לזווג ב' היא צריכה, כנ"ל. ולפיכך נבחנים האורות שנתלבשו באותן ב' הבחינות הנ"ל, כמו אחים זה לזה, משום שבמקורן מטרם עלית מ"ן היו ב' הבחינות רק בחינה אחת, במדרגת התחתון. כנ"ל. אלא מבחינת לידתן נתפרדו זו מזו,

כי יצאו בב' זווגים בזה אחר זה: כי האחורים דעליון שבהמ"ן, יצאו בעלי העליון ונשלמו שם. והכלים דפנים של התחתון, יצאו ונשלמו בהעליון שלהם. כנ"ל. וע"כ בחינה א' נבחנת לבן הבכור, ובחינה ב' נבחנת לאחיו השני.

ודבר זה נוהג בכל מיני המ"ן שבעולמות. כי זה הכלל, שאחורים דעליון שהם אח"פ, נמצאים תמיד בכלים דפנים של התחתון, שהם גו"ע, שהרי גם אח"פ של התחתון נפלו להמדרגה הנמוכה מהם, ולא נשאר בו רק גו"ע לבד. ועד"ז בכל המדרגות, הרי שכל מיני מ"ן יש בהם בהכרח ב' בחינות, שהן אחורים דעליון ופנים דתחתון. אלא שנחשבות לבחינה אחת של מ"ן, מחמת היותן שתיהן במדרגה אחת, כי העליון היורד למקום התחתון נעשה כמוהו. וכן בשעת עלית המ"ן מאיזו בחינה שהיא, נבחן ג"כ שהפנים דתחתון עולים ביחד עם האחורים דעליון שבתוכו, אל עלי העליון, דהיינו למדרגה ג', כנ"ל, ונבחן אז ג"כ, ששניהם כלולים בעת הזווג זה בזה, אלא שהפנים דתחתון נעשה חיצוניות שם על האחורים של העליון. ומתוך שחיצוניות המ"ן עדיין אינה מצטיירת בזווג ההוא, בעלי עליון, אלא שיורדת משם עם האחורים דעליון שלה שכבר קבלו כל תיקונם, ונעשה הזווג עליה בהעליון שלה הקרוב אליה, כנ"ל, לפיכך נבחנים אותם ב' הבחינות שבמ"ן, אחר שקבלו תיקונם ואורותיהם, שהם אחים זה לזה, אלא האחורים דעליון, נבחן לאח הבכור, והפנים דתחתון נבחן לאח השני אליו.

וזה אמרו "אמנם המיין נוקבין שלהם הראשונים שהיו בעולם, בכל אחד ואחד במקומו בסוד בנים בכורים, כמו למשל זו"ן לאו"א, שהם הבנים בכורים שלהם, אינם חסרים לעולם משם". דהיינו כמבואר, שאותם המ"ן שעלו עם או"א לא"א, לצורך הגדלות דאו"א, הם כלולים מב' בחינות: מן אחוריים דאו"א, ומן הכלים דפנים של זו"ן, ונעשה הזווג על שניהם ביחד אמנם לא נצטיירו מהזווג הזה שבא"א רק אחורים דאו"א, ופנים דזו"ן אינם מתתקנים עוד בזווג זה, אלא שיורדים עם או"א למטה, שאח"ז שוב נעשה זווג ב' באו"א, ושמה מתתקנים הכלים דפנים דזו"ן, דהיינו גו"ע שבהם, שהם בחינת הקטנות דזו"ן. ולפיכך נבחנים האורות וכלים שבאחורים דאו"א, לאחים בכורים אל זו"ן, משום שאחורים אלו היו במדרגה אחת עם זו"ן, הן מטרם הזווג דגדלות דאו"א, והן בשעה שנעשו עליהם הזווג בא"א, לצורך הגדלות דאו"א, כנ"ל. אלא כיון שהם נתקנו בזווג הראשון בא"א, נבחנים לבכורים אל זו"ן שנתקנו אח"כ ע"י זווג הב'. ותבין אמנם, שאין הכוונה לג"ר דאו"א, כי עמהן לא היו זו"ן מעולם במדרגה אחת, אלא הכוונה היא רק לאח"פ דאו"א בלבד. המכונים אחורים דאו"א.

וזה אמרו "אינם חסרים משם לעולם" כי האחורים האלו דאו"א נתחברו לבנין פרצופם

דאו"א גופיהו, וע"כ אי אפשר שיחסרו משם. משא"כ הפנים של זו"ן אע"פ שהיו דבוקים יחד באחורים אלו דאו"א, מ"מ אחר הזווג הב' הנ"ל, המה מתפרשים מן האחורים דאו"א, ויוצאים משם למקומם למטה, כי הוכרו שאינם מבחינת או"א אלא ממדרגת זו"ן, שז"ס הלידה.

וזה אמרו "ואי אפשר לשום מ"ן לעלות משם ואילך וכו' זולתי על ידם" כי כל מדרגה הבאה בזו"ן היא מחויבת לחזור על כל הדרכים הנוהגים באצילותם הראשונה דזו"ן, כי אין לך חידוש הארה אלא מא"ס ב"ה, וע"כ צריכים כל הפרצופים להעלות מ"ן זה לזה עד א"ס ב"ה, ואז יורד אליהם אור חדש מא"ס ב"ה בסוד מ"ד לא"ק ודרך כל המדרגות באותו הסדר שנאצלו מתחלה, עד שבאים המוחין לזו"ן. וע"כ אומר הרב אשר המ"ן ומ"ד החדשים המושפעים לזו"ן מאו"א, אינם משפיעים זולת על ידי אחורים דאו"א הנ"ל, שהם האחים בכורים דזו"ן, כי להיותם בקרבה גדולה אל זו"ן, ע"כ המה מעלים את המ"ן דזו"ן לאו"א, לצורך המוחין שלהם. וזולתם לא היו זו"ן יכולים לעלות לאו"א, שהם למעלה ממדרגתם. כנודע, שאין שום מדרגה יכולה להתעלות למעלה ממדרגתה.

פרק ט

א **מ"ן שבכל מקום הם רמוזין בשם ב"ן**: כי כל ענין המ"ן בא מכח שביה"כ, והביטול, שהיה בכל הפרצופים שיצאו בעולם הנקודים. אשר כל התיקונים הבאים בשתא אלפי שני עד ימות המשיח, אינם אלא לחזור ולבנות את כל הפרצופים האלו על קומתם כמו שהיו מטרם שנתבטלו. ונודע שעולם הנקודים מכונה בשם ב"ן, א"כ כל בחינה ובחינה שאנו מעלים אותה לתקנה, שהיא המ"ן, היא נבחנת בשם ב"ן. אמנם האורות הנמשכים מחדש מא"ס ב"ה דרך כל המדרגות עד לתקן את המ"ן הנ"ל, המה נבחנים בשם מ"ה. כמ"ש לעיל בחלק ח'.

ב **המ"ן בעצמם, וגם בחינת הכלי עצמו אשר נתונים בתוכו המ"ן**: כבר ידעת, שאי אפשר לשום מדרגה שתתעלה למעלה ממנה אפילו משהו. כי העליון הבא למקום התחתון נעשה כמהו, וכן התחתון העולה למקום העליון, הוא מחויב להיות כמהו, כי כל ענין הפרש הרוחני, הוא רק שינוי צורה, וכל עוד שיש איזה שינוי צורה בין התחתון להעליון, איך אפשר שהתחתון יעלה להעליון. ולפיכך, כיון שאין מציאות תיקון להתחתון במדרגתו עצמו, אלא אם כן שהעליון יתקן אותו בתוך מדרגתו העליונה. כמ"ש בסוף חלק ח', שאין מציאות תיקון לבי"ע במקומם, אלא רק בעליתם לאצילות. וכן האצילות למעלה. לכן צריכים לכלי מיוחד בכל מדרגה ומדרגה, שיהיה בסגולתו לרדת למקום מדרגת התחתון ממנה ולהעלותה למעלה למקומה. וזהו שאומר הרב שבהכרח

יש בחינת מ"ן לבד, ובחינת כלי המעלה אותו לבד. כי אם לא כן, איך אפשר שהמ"ן דמדרגת התחתון יעלה להעליון ממנו, כנ"ל.

ג **אין אשה מתעברת מביאה ראשונה, כי בביאה ראשונה עשה לה בחינת הכלי, ומשם ואילך יש מקום וכו**': ותדע, שענין כלי זה להעלות מ"ן, הוא ענין אחד עם בחינת הבנים בכורים שכתב הרב בסמוך, שאי אפשר לשום מ"ן לעלות זולת על ידיהם. וכמו שבארנו שמה, שבכל מ"ן נבחנות ב' בחינות, שהן: אחורים דעליון, ופנים דתחתון. והאחורים דעליון נבחנים תמיד שהם האחים בכורים אל הפנים דתחתון. ע"ש. ועד"ז ממשיך הרב אותו הענין אצל המ"ן דנוקבא, כדי שממנו נלמוד לזולתה, כי כאן מבארם היטב בסוד האחורים ופנים של שם הוי"ה דב"ן, כמובא לפנינו.

פרק י

אחורי שם זה שהוא בגי' ע"ב קד"ם כו' ושניהם בגי' רי"ו, גבורה, זהו בחינת הכלי, אמנם השם כסדרו במילויו וזכו' זהו המ"ן עצמם: וצריך שתדע מ"ש הרב בע"ח שער י"ח סוף פ"א. וז"ל. שורש הוי"ה הם ד' אותיות עצמן, אבל מילואם, הוא ביאור ההוי"ה ויציאת אורותיהם לחוץ. פירוש, כי ד' אותיות הוי"ה בלי מילוי, מורים על הע"ס השורשיות שבפרצוף, שנקראות ראש או כתר, ואם יש בהן מילוי הן מבארות את השורש, כלומר, שמבארות את השיעור קומה של הפרצוף, דהיינו ע"פ ד', המלואים: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, כנודע. עוד כתב שם אשר שם הוי"ה בריבוע, יורה על בחינת האחורים של הפרצוף.

וזה אמרו "כל אלו הבחינות כולם הם בשם ב"ן" דהיינו כנ"ל, שכל בחינות המ"ן מכל ה"פ נקודים, נקראות בשם הוי"ה דב"ן, "אחורי שם זה שהוא בגימטריא ע"ב קד"ם, ע"ב כפשוטו, וקד"ם במילואו" כי האחורים דהוי"ה הפשוטה בלי מילוי הוא ע"ב, ואחורים דהוי"ה במילוי ב"ן הוא קד"ם, "ושניהם יחד בגימטריא רי"ו, גבורה, זהו בחינת כלי אמנם השם כסדרו במילויו בגי' ב"ן, זהו המ"ן עצמם".

והנך רואה איך הרב מדייק להסביר לנו היטב, ההפרש בין המ"ן עצמם לבין הכלי המעלה את המ"ן. כי הב' בחינות: אחורים דעליון, ופנים דתחתון, שיש בכל מ"ן, הוא מרמז באחורים דהוי"ה ב"ן, שהיא בחינת העליון. ובפנים של הוי"ה דב"ן שהם הכלים דפנים גו"ע דתחתון. אשר ע"כ, בחינת האחורים שהוא רי"ו הכלולה בהמ"ן, שממנה נעשה התשלום של אחורים דגדלות של העליון, ומצטרפים לבנין הפרצוף של העליון, הוא נעשה לבחינת כלי המעלה מ"ן דתחתון אליו לתקנו בהזווג שלו. כנ"ל בביאור הבנים בכורים דאו"א כלפי זו"ן. כי עד"ז גם כאן בנוקבא, שאחר שכבר נגמרת הקטנות שלה, אז היא מעלה המ"ן שלה, אל זווג זו"ן, שהמ"ן הללו כלולים ג"כ מב' בחינות מאחורים

דעצמה שנפלו לבי"ע לבחינת הפנים דנשמת הצדיקים, דהיינו בחינות הרי"ו שבהמ"ן, עם הכלים דפנים של נשמת הצדיקים, שהם בחינת הוי"ה דב"ן כסדרו, להיותם כלים דפנים, ולא אחורים. ובשעה שהמה נתקנו ע"י זווג זו"ן בפעם הא', אז עולה התיקון רק לבחינת האחורים דנוקבא לבד, דהיינו לבחינת הרי"ו דמ"ן, אבל לבחינת הוי"ה דב"ן דמ"ן שהם הכלים דפנים דנשמת הצדיקים עדיין אין מגיע להם שום תיקון, אע"פ שהם מלבישים את האחורים דנוקבא בשעת הזווג. כנ"ל.

וזה אמרו "אין האשה מתעברת מביאה הראשונה" כי הביאה הראשונה היא מספיקה רק להעלות את אח"פ של הנוקבא להשלים בנינה בע"ס דגדלות, דהיינו האחורים שלה, אבל הכלים דפנים דנשמת הצדיקים המצוים עם אח"פ שלה בשעת הזווג אינם מצטיירים עכשיו כלום, כנ"ל, אלא אח"כ אחר שאחוריים שלה כבר קבלו כל תיקונם, אז נעשה בה זווג ב' על המ"ן האלו דנשמת הצדיקים, ואז היא מתעברת מהם.

וזה אמרו "כי בביאה הא' עשה לה בחינת כלי, ומשם ואילך יש מקום אל המ"ן להצטייר בתוכו ואז מתעברת" כי מטרם שנתקנו אח"פ של עצמה, איך תתקן את המ"ן דנשמות הצדיקים, שהם מדרגה התחתונה אליה, ומז"א לבדו אינם ראוים לקבל, כי הוא כמו עלי עליון להם. וע"כ לא יוכלו המ"ן להצטייר בה בביאה א'. אלא בביאה ב' שכבר אח"פ שלה מתוקנים בתוך בנין פרצופה, אז המ"ן מצטיירים בתוך הכלי דאחורים שלה, ושם מקבלים חלקם וכבר הארכנו בענין זה במ"ן דאו"א, (לעיל דף תשל"ט ד"ה וזה אמרו אמנם) ותדמה ג' המדרגות שבכאן לג' המדרגות: א"א, ואו"א, וזו"ן, משם, בכל הסדר, כי ז"א דומה לא"א והנוקבא לאו"א, דהיינו לעליון, והכלים דפנים דנשמת הצדיקים דומה לזו"ן, שבזווג הב' בהעליון הקרוב להם, המה מקבלים תיקון הקטנות שלהם, הנקרא עיבור. ובדרך זה תבין הדברים ביותר. גם תראה איך ענין זה נוהג בכל מיני מ"ן.

פרק יא

א **רוחא דשדי בגוה**: פירוש כי בכלי המעלה מ"ן הנ"ל בדיבור הסמוך, נבחן שם, גם בחינת האור המלובש בכלי, והאור הזה, הוא מכונה בשם רוחא דשדי בגווה. וכן בשם, האי רוחא דשבק בה בעלה בביאה קדמאה, כמ"ש להלן.

ב **וקודם שתכנם בה בחינת נפש זו, היא חסרה ואינה ראויה להוליד**: כי כל עוד שהאחורים שלה, שהם אח"פ דע"ס שלה, לא חזרו למדרגת הנוקבא דאצילות, הנה חסרים לה נה"י דכלים וג"ר דאורות כנ"ל. וע"כ אינה ראויה להוליד. עד שתהיה לה נפש בשלימותה, דהיינו אחר זווג הא' של הגדלות שלה, שאז חוזרים אליה אח"פ שלה

ומשתלמת בה הנפש בנה"י דכלים וג"ר דאורות. וזכור כאן אשר אח"פ ונה"י הם מדה אחת.

פרק יב

א **נפש זו היא בחינות הגבורות כי בדעת הזכר יש חו"ג כי הבכור נוטל פי שנים**: דע כי ה"ח דמוחין, פירושם שהארת חכמה שבהם, היא באור ישר ממעלה למטה. והה"ג שבמוחין פירושן שהארת חכמה שבהן, היא רק ממטה למעלה, שנקרא: או"ח, ואור נקבה, שהוא אור הנפש. וזכור זה. וזה אמרו "נפש היא אור הגבורות" דהיינו רק אור חוזר, כנ"ל. ומבאר "כי הבכור נוטל פי שנים" דהיינו ז"א שנקרא בכור כלפי הנוקבא, הוא נוטל ה"ח וה"ג בשלימות, שהם או"י ואו"ח כנ"ל "ואח"כ הוא נותן להנוקבא חלקה, שהם עיטרא דגבורה" כי היא אינה יכולה לקבל ממנו את הארת חכמה בבחינת או"י, הנקרא עיטרא דחסדים. אלא רק מבחינת או"ח לבד, הנקרא עיטרא דגבורה, שהיא בחינת נפש, כנ"ל. וטעם הדבר יתבאר במקומו. ומה שהרב מכנה כאן לז"א בשם בכור, הוא משום שכל המדובר כאן, הוא בהבחן של הארת חכמה שמבין הזכר לבין הנוקבא, כנ"ל. אשר הגילוי הזה אינו נוהג אלא בכלים דאחורים דז"א, דהיינו בתנה"י שלו מחזה ולמטה, וכבר ידעת שאחורים דעליון מכונים בנים בכורים כלפי כל פרצוף התחתון, מטעם המבואר היטב לעיל (דף תשל"ט ד"ה בנים בכורים) ובכדי לרמז לנו בדיוק באיזו בחינה שמדבר, לכן קורא אותו בשם בכור.

ב **אע"ג שבהיותה עדיין אב"א עם ז"א אין גופה נשלמת אלא ע"י הגבורות הניתנים לה מאחוריו**: מקשה איך אמרינן כאן, שבביאה ראשונה עושה לה בחינת כלי, שפירושה השלמת הגבורות, כנ"ל, ושם אמר שבשעה שהנוקבא עודנה אב"א, ז"א משלים לגופה בבחינות הגבורות. ואז עדיין אין הנוקבא ראויה לשום זווג, ונמצא, שהוא משלים הגבורות שלה בלי זווג כלל. כי לא נקרא זווג וביאה אלא פב"פ, כנודע.

ג **עכ"ז אינה נוטלת אז הגבורות עצמם אלא רק ההארה שלהם העוברת דרך מסך אחורי ז"א**: פירוש, שיש הפרש גדול בין הגבורות דקטנות ובין הגבורות דגדלות. כי ידעת שגבורות פירושן או"ח, אמנם אין או"ח אלא בחינת הכאת אור העליון על העביות שבמסך, כנודע, וא"כ, יש ב' מובנים במלת גבורות, א' הוא בחינות המסך והעביות שבהם. ב' הוא בחינת האו"ח העולה מהם ע"י הכאת האו"י בהעביות. וזה שמחלק הרב בין השלמת הגבורות הנוהגת בעת קטנות הנוקבא, שפירושה השלמת המסך והעביות המקובל לה דרך אחורים ומסך דז"א, ולהשלמת הזו ודאי אינה צריכה זווג, שהרי פעולת הזווג היא פעולה הפוכה מזו, כי הזווג מביא אור ולא עביות. וע"כ, הרב מכנה אותם,

הארת הגבורות ולא הגבורות עצמם, כי עצמות הגבורות פירושה האו"ח בעצם, שהוא כולו אור, שהרי האו"ח הוא נבחן לחלק מן האו"י עצמו, כנודע. אמנם העביות והמסך שהיא נוטלת בעת קטנותה, היא בחינת הארת הגבורות לבד, ולא עצמותן, כמבואר. ומה שמכנה אותן בשם הארה, אחר שהן רק בחינות עביות ומסך, הוא מטעם שאין שום השפעה מפרצוף לפרצוף, אלא בדרך הארה, כי עצם האור שהנוקבא מקבל מהנקב אשר באחורי החזה דז"א, הוא הבונה את העביות והאחורים האמור, שה"ס ויבן ה' אלקים את הצלע, כמ"ש שיתבאר במקומו.

נ"ב הערה מכי"ק של המחבר זצ"ל על המלים "רק ההארה שלהם העוברת דרך מסך אחורי ז"א" היינו ההארה המורידה ה"ת מעינים לפה, וממשכת האח"פ שה"ס הגבורות.

ד **הגבורות עצמם אינה נוטלתם רק ע"י זווג וכו'**: דהיינו בסוד מוחין, כי משפיע לה מוחין דפנים מזווג ע"ב ס"ג העליונים הבאים להם דרך כל המדרגות, ומורידים ה"ת מעינים שלה אל הפה, ונמצאים אח"פ שלה, מוחזרים לראש שלה ולתוך שלה, ואז נתקנים הכלים דאחורים שלה, שהם בחינת נה"י שלה, המכונים יסוד ורחם, והאורות השייכים להם. ואז היא נשלמת בבחינת הגבורות שלה מבחינת עצמותן, כי עתה נעשה ראויה לקבל בהן המ"ן ומ"ד. כנ"ל. כי אלו הגבורות הנשלמות, הן הכלי המעלה מ"ן, ובהן סוד רוחא דיהיב בה בעלה בביאה קדמאה הנ"ל.

פרק יג

א **היסוד והרחם והכלי שבה אשר יהיו אח"כ בתוכו המ"ן**: כבר נתבאר זה, כי בביאה קדמאה מחזיר את האחורים שלה שהם אח"פ, ומחזירם ממקום בי"ע להשלמת הע"ס דנוקבא דאצילות, והם בחינות נה"י שלה החדשים שמשגת עתה, כנ"ל בדיבור הסמוך. גם ידעת, שבאחורים אלו דבוקים ג"כ בחינות הכלים דפנים דנשמת הצדיקים, כי כן היו דבוקים זה בזה בהיותם בבי"ע. אמנם בביאה קדמאה זו עדיין הם בלי ציור, כי בחינת העליון של נשמות הצדיקים צריך להגמר מתחלה, שהיא הנוקבא, אלא אח"כ דהיינו אחר שכבר השיגה הנוקבא כל שלימותה מהביאה קדמאה, אז מצטיירים הכלים דפנים בבחינות מ"ן בתוך האחורים השלימים דנוקבא, שהם היסוד ורחם והכלי המעלה מ"ן שבה. וזה אמרו אשר אח"כ יהיו בתוכו המ"ן.

ב **ב"ן א' שהם הגבורות הנזכר ונעשה כלי בה**: כלומר בחינות הריבוע דהוי"ה דב"ן, שהם ע"ב קד"מ שבגימטריא רי"ו, כנ"ל בדברי הרב אות י'.

ג **רוחא דיהיב בה בעלה בזווגא קדמאה**: כי האחורים הנשלמים יש בהם בחינת כלי ובחינת אור. וע"כ נבחן בהם: כלי להעלאת המ"ן, והאור שבהכלי, שהוא רוחא דיהיב בה

בעלה בביאה קדמאה. אשר כל המ"ן החדשים הנולדים ויוצאים משם, נוטלים עמהם חלק מאותו האור, דהיינו מהאי רוחא.

פרק יד

עצמות גוף המלכות נעשה מגבורות הנקראות ב"ן, שנמשכו דרך אחורי ז"א, אך נפשה ממש וכו' בעת הזווג הא': כלומר, הקטנות של המלכות שהיא עיקר בנינה כנודע, נעשה מהאורות דב"ן שנמשכו אליה דרך הנקב מאחורי החזה דז"א, כמ"ש במקומו. אפל נפשה ממש, דהיינו הגדלות שבה, שתהיה ראויה להוליד נשמות, דהיינו בחינות הכלי המעלה מ"ן, והרוחא שבהכלי, כנ"ל, זה ניתן לה בביאה קדמאה כמבואר לעיל.

פרק טז

זווג דנשיקין הראשונים וכו': יתבאר להלן במקומו. ושורשו נמשך מהאור חדש דבקע לפרסא וירד והאיר להג"ר דנקודים דרך הטבור דא"ק, והוריד ה"ת מעינים דכתר של הנקודים אל הפה, והחזיר לאו"א אל הראש, כמ"ש בחלק ו'. והוא דומה בכל דרכיו לזווג דיסודות, שמקורו הוא מהאור שהאיר יסוד דא"ק לפה דאו"א דנקודים. וע"כ נוהג ענין רוחא קדמאה וכל הנ"ל, הנאמר בהנוקבא. בבחינת הזווג דיסודות, גם בהזווג דנשיקין.

פרק יז

א **טעם כלי זה וכו' בחי' נוקבא הם הגבורות והנקבות שבחסדים עצמם**: כנזכר לעיל, שאותם אח"פ העולים אליה מהמדרגה התחתונה, וחוזרים ומתחברים בהנוקבא, מכח זווג העליון דאו"א, המוריד ה"ת מעינים שלה, הם הכלי המעלה מ"ן. וזה אמרו "שהם ג' ע"ב מן ס"ג מ"ה ב"ן דע"ב" פירוש. שהארה זו המחזירה אלו הג' כלים אח"פ, באה לה מאור הזווג דע"ב ס"ג, אשר הארת ע"ב מורידה את ה"ת מעינים שלה, מפאת שאין שום מקור לה"ת בעינים בבחינת ע"ב, כנודע, כי רק ס"ג הוא תחלת המקור לעלית ה"ת בעינים, ולפיכך, כל אימת שנעשה הזווג דע"ב ס"ג, הנה הארת ע"ב מורידה תיכף הה"ת מעינים. ולכן נבחן שבאלו הג' ספירות אח"פ, שהם בינה ז"א ונוקבא, יש ג' הארות מהוי"ה דע"ב, והיינו כפי האורות המתיחסים לכלים ההם, שהם נשמה, רוח, נפש. הנקראים ס"ג, מ"ה, וב"ן, כנודע. וז"ש שהם ג' בחינות ע"ב, כמבואר.

וזה אמרו "דהיינו מה"ר ולמטה שכולם בחינת נוקבא הם, והגבורות והנקבות שבחסדים עצמם שעל ידם תוכל לקבל החסדים העליונים שהם ע"ב דכורין" פירוש, כי כל כמה שהנוקבא חסרה האחורים שלה, שהם בינה וזו"ן, אע"פ שיש לה גו"ע, מ"מ אינה ראויה לקבל חסדים העליונים, כלומר הג"ר שלה, ואין לה אלא רוח נפש לבד. אכן עתה, אחר שהשיגה האחורים שלה, שהם בחינות הנקבות דחסדים, דהיינו ה' ו' וה"ת שלה,

שהם בחינות נר"ן דע"ב כנ"ל, הנה עתה תוכל לקבל את המוחין דג"ר שלה, שהם ע"ב דכורין. כי גה"ר הם תמיד בחינת זכר, ווה"ק הם בחינות נקבה. ומשמיענו, אע"פ שכל ההתחדשות שהשיגה מחמת הארת הזווג דע"ב ס"ג, אינה אלא בחינת הנוקבין שבה, שהן מבינה ולמטה, אמנם מערך האורות, השיגה גה"ר שבה. דהיינו ע"ב דכורין.

ב **עיבור ע"ב ריי"ו, ולהורות כי אין עיבור בעולם אם לא ע"י שניהם יחד**: שפירושם, הכלים דאחורים בינה וזו"ן, שהם רבוע דהוי"ה דב"ן, שבגי' ריי"ו (כנ"ל אות י') גם בחינת הרוחא שבהם, שהם ג' בחינות ע"ב, שבגימטריא ריי"ו כנ"ל. ואח"כ המוחין העליונים עצמם, שהם ע"ב דכורין, כנ"ל. שבע"ב ריי"ו אלו נשלמת הגדלות דנוקבא, גם הכלי המעלה מ"ן, שהם בינה וזו"ן הנ"ל, אשר כלי זה מעלה אליה את הכלים דפנים דנשמת הצדיקים. (כנ"ל דף תשמ"א ד"ה והנך) ואז מזדווגים ז"א ונוקבא על המ"ן האלו, ומולידים את בחינת הקטנות דנשמות הצדיקים, שהם מוחין דעיבור. הרי שאין הנוקבא יכולה להתעבר בנשמות הצדיקים, זולת אחר שהשיגה הע"ב ריי"ו הנ"ל, וע"כ הם רמוזים במלת עיבור.

פרק יט

רוחא דשדי בגווה והוא גם מהחסד בסוד אלוה אלא שהוא מהרי"ו: כבר ידעת שבביאה קדמאה, דהיינו בשעה שז"א משפיע המוחין דגדלות לנוקבא. נותן לה אז כלי המעלה מ"ן גם בחינת רוחא קדמאה, המכונה רוחא דשדי בה בעלה. כנ"ל. שבינה וזו"ן דכלים העולים מבי"ע ומתחברים עם הנוקבא, נקראים כלי המעלה מ"ן. שהוא בחינות אחורים דשם ב"ן שבגימטריא ריי"ו. ובחינות האורות שבתוך בינה וזו"ן המתלבשים בהכלי ההוא, הם: ס"ג מ"ה וב"ן, מבחינת הוי"ה דע"ב שבגימטריא ריי"ו, וג' ע"ב אלו, הם בחינות רוחא דשדי בגווה, כנ"ל, וע"כ מצד א' נחשבים לחסד, להיותם באים מהתפשטות המוחין מהארת ע"ב, ומצד אחד נחשבים לגבורות, להיותם רק אורות דבינה וזו"ן, שהם אחורים וגבורה, כי ע"כ מכנים אותם ריי"ו, שהיא בגימטריא גבורה כנודע, וזה אמרו, שלבוש הנשמה, שהוא בא מהאי רוחא דשדי בה בעלה, הוא מהחסד בסוד אלוה, והוא מגבורה מחמת שהוא מהריי"ו, כי האורות הם התפשטות המוחין דגדלות, שהם חסדים וזכרים, אמנם כיון שהם מתיחסים ומתפשטים בכלים דאחורים, בינה וזו"ן, ע"כ נבחנים לגבורות, אלא בחינות גבורות שבחסדים.

פרק כ

א **הע"ב ריי"ו נעשין המוחין דז"א**: כמו שנתבאר לעיל אצל המוחין דנוקבא, כן הדבר גם בז"א, שע"י עליתו בהתכללות הזווג באו"א, מזדווגים או"א שהם ע"ב ס"ג, בבחינת

פב"פ, ואז הארת ע"ב מורידה את ה"ת מעינים דאמא, ששם נכלל ז"א, ואז משיג ז"א, האחורים שלו, שהם הכלים דבינה וזו"ן עם האורות שלהם דג' ע"ב, שהם בגימטריא רי"ו. וגם המוחין דגדלות שלו שהם ע"ב דכורין, כנ"ל. ואז הוא נשלם ויורד למקומו. הרי שגם המוחין דז"א הם בחינות ע"ב רי"ו, המושפעים לו מאו"א.

ב **אוירא דכיא ואשא דכיא וכו' ומכח ב' אלו נעשה דעת דז"א**: פירוש כי בחינות כלי ורוחא המעלה מ"ן הנ"ל, ה"ס אוירא דכיא, והוא כולל ה"ח, דהיינו הארת ע"ב הנ"ל, שהיא מיין דכורין. ובחינת המ"ן דאמא, שה"ס ה"ג, נקראת אשא דכיא. והם שניהם ה"ס ע"ב רי"ו, שמהם נעשים המוחין דז"א, כמ"ש בדיבור הסמוך עש"ה. דהיינו בשעת עליתו למ"ן להתכללות הזווג באו"א להשיג שם המוחין דגדלות שלו, שאז מקבל מאור הזווג דע"ב ס"ג, המוריד ה"ת מעינים שלו, ואח"פ שלו שבים להמדרגה, שאז נשלמים לו נה"י דכלים וג"ר דאורות כנ"ל. והנה הזווג הזה נבחן, שהוא בכלים דאו"א, וע"כ אותם הנה"י שנתעלו להשלמת הקומה דע"ס דגדלות דז"א, המה נתחברו בהכלים דאו"א, שהרי הזווג נעשה בנה"י דאו"א, אלא מבחינה חיצוניות שהיא מדרגת ז"א ולפיכך נבחנים אותם הנה"י חדשים שנתוספו בכח הזווג באו"א, שהכלים הם דאו"א עצמם, אמנם קומת האור היא קומת ז"א, שהרי הזווג נעשה על המ"ן דז"א. ולפיכך אחר שנולד ז"א נוטל עמו הנה"י דאו"א הנ"ל, מחמת שקומת האור שבהם אינה ממדרגת או"א, אלא ממדרגת הז"א, והם מתלבשים בבחינת הפנימיות דז"א, בבחינת לבושי מוחין. (כמו שהארכנו לעיל דף תרל"ז ד"ה עתה תבין. עש"ה) וזה אמרו "ומכח ב' אלו נעשו דעת דז"א" דהיינו מבחינות היסודות דאו"א, נעשה לבוש לדעת דז"א, ובהם האי אוירא דכיא ואשא דכיא. ומבחינת נו"ה דאו"א, שבהם הג"ר, דהיינו ע"ב דכורין הנ"ל, הם בחינת חו"ב דז"א, ונו"ה הם לבושים דחו"ב אלו. כי נו"ה הם בחינות ג"ר. ויסוד הוא בחינת ז"א, כנודע. וע"כ בחינת אשא דכיא ואוירא דכיא מתלבשים ביסוד, להיותם מבחינת רי"ו הנ"ל. ובחינת ע"ב דכורין שהם בחינת הג"ר, חו"ב, הם מתלבשים בנו"ה.

פרק כא

א **עשית כלי זה הוא, כי גם ניתנין לה אז בחינת המוחין עלאין בג"ר, והם מתפשטין בכולה**: כלומר, שצריך זווג עליון דע"ב ס"ג להוריד את ה"ת מעינים, שאז עולים ומתחברים הכלים דאחורים דבינה וזו"ן להמדרגה, ואז מתגלים המוחין דג"ר העליונים, והם מתפשטים בכלים דאו"א, ששם נעשה הזווג דזו"ן דגדלות, וכן בזו"ן גופיהו שעלו לשם בהתכללות הזווג דאו"א, אלא באו"א הם פב"פ, ובזו"ן נחשב זה לאב"א, עד שבאים למקומם למטה, וע"י מ"ן חדשים חוזרים גם הם פב"פ, כנודע.

ב **אמא ומלכות מקבלים מוחין זו פב"פ, וזו אב"א**: כי כל כמה שאין הזו"ן יורדים למקומם, ויקבלו מ"ן דנשמת הצדיקים המחזירם פב"פ, עדיין הם נחשבים לאב"א. כנ"ל.

ג **נמשכים לזו"ן בסוד פרצוף עצמו, ואח"כ בסוד זווג**: כי מתחלה נמשכים להם המוחין דג"ר בסוד פרצוף, דהיינו בבחינת פב"א, שזה מספיק לזווג דעובר בשביל הכלים דפנים דנשמת הצדיקים, ואח"כ עולים נשמות הצדיקים למ"ן פעם ב', בסוד זווג פב"פ.

פרק כב

זו"ן יש בהם חיצוניות ופנימיות: כבר ידעת, שכל האורות דאצילות באים רק לתקן את הכלים והקומות שיצאו בע"ס דנקודים ונתבטלו. גם ידעת, שהז"ת דנקודים, קבלו מב' פרצופים מיוחדים: כי ד' המלכים דחג"ת, קבלו ד' הקומות שמלמעלה למטה, מן ד' הקומות שיצאו באו"א דנקודים. וד' המלכים תנהי"מ, קבלו מד' הקומות דישסו"ת דנקודים. כמ"ש באורך בחלק ז'. ובזה תבין שתיקון ד' הקומות שמחזה ולמטה דז"ת דנקודים הם בחינות נרנח"י דחיצוניות דזו"ן דאצילות. וד' הקומות דחג"ת, שמחזה ולמעלה דז"ת דנקודים, הם נרנח"י דפנימיות זו"ן דאצילות.

פרק כד

החיצוניות וכו' עיבור הא' היה י"ב חודש, ועיבור הב' דמוחין היה ט' חדשים: כי העיבור דחיצוניות הוא בחינת התכללות נה"י בחג"ת של א"א, שה"ס ג' גו ג', וו"ק אלו צריכים להתכלל בו"ק דאו"א, ג"כ בהתכללות נה"י דאו"א בחג"ת דאו"א, וב' פעמים ו"ק הם י"ב חודש. אבל לגדלות שהיא עיבור ב', שאז כבר הו"ק שלו נגמרים, ואינם צריכים אלא להתכללות הו"ק דז"א בחג"ת דאו"א, שהם רק ט' בחינות, דהיינו ט' חודש.

ועיבור א' דפנימיות, הוא ג"כ ט' חודש, כי הו"ק דז"א נכללים אז בחג"ת דעתיק, שבחב"ד דא"א. שהם ט' בחינות. ועיבור ב' דמוחין דפנימיות נמצאים הו"ק דז"א בבחינת הז"ת דעתיק, שאז מקבל מז' תיקוני גלגלתא דא"א, וע"כ הם רק ז' בחינות דהיינו ז' חודש. ויש עוד טעמים רבים, כמ"ש לפנינו.

אמנם צריכים להבין מקורות הענין, לפי המתבאר לעיל, אשר בחינת הפנימיות, דזו"ן, ה"ס תיקון ד' הקומות דחג"ת דנקודים עד החזה. אשר עתה באצילות עומדים שם חג"ת דעתיק וג"ר דא"א, כי פה דראש עתיק מלביש מקום הפה דאו"א דנקודים, ונמצאים החג"ת שלו במקום דחג"ת של הנקודים ממש. גם ידעת, שראש דא"א מלביש על חג"ת דעתיק, הרי שחג"ת דעתיק וג"ר דא"א לקחו המקום של חג"ת דנקודים. ולפיכך בשעה שז"א לוקח משהו מנרנח"י דפנימיות, שהם הדחג"ת דנקודים, הנה הכרח הוא שצריך להלביש וליקח מהחג"ת דעתיק, העומדים שם עתה, אלא בהזווג דקטנות מטרם שמשיג

הג"ר הפנימים, הוא לוקח, רק מבחינת חג"ת דעתיק, מטרם שמתלבשים בהראש דא"א, כי אז הם משפיעים ו"ק בלי ראש. ובזווג הב' של הגדלות, הוא לוקח גם מבחינת הראש דא"א, כלומר מבחינת החג"ת דעתיק שכבר נעשו לג"ר וחב"ד בא"א.
ועד"ז תבין ג"כ, ב' העיבורים דחיצוניות, כי בזווג דקטנות דחיצוניות, הוא מקבל רק מחג"ת דא"א מטרם שנתהפכו ונעשו לחב"ד באו"א, שאז אינו מקבל אלא ו"ק, בבחינת ג' גו ג' כנ"ל. אבל בזווג ב' של המוחין דגדלות, הוא מקבל מחג"ת דאו"א, כלומר מאותם החג"ת שחוזרים ונעשים לבחינת חב"ד. וע"כ הוא משיג ג"כ בחינה זו, אשר החג"ת שלו נעשים לחב"ד. כנודע. ועם זה תבין כל ההבחנות שבין נרנח"י דפנימיות ובין הנרנח"י דחיצוניות.

פרק כה

חזר פעם ב' א"א להזדווג מיניה וביה בבחינת פנימיותו ולא נתלבש תוך או"א: כנ"ל, כי עתה הוא צריך לקבל מהקומות דחג"ת דנקודים, אשר חג"ת דעתיק לקח אותם, אלא מתוך שהוא עיבור ב' למוחין, הוא צריך לקבל החג"ת האלו מבחינת מה שהמה חוזרים להיות חב"ד, דהיינו מהתלבשות הז"ת דעתיק בתוך רישא דא"א, שהם נעשים שמה חב"ד, כנודע. ולפיכך אין להם עתה שום ענין להתלבש באו"א דאצילות.

פרק כו

חג"ת שלו נכללו ונתלבשו בחב"ד שלו וכו' ונכללו יחד כל הט"ס דא"א: כנ"ל, כי עתה הוא צריך לקבל מחג"ת דעתיק, העומדים במקום דחג"ת דנקודים, וע"כ צריך א"א להעלות הזו"ן העומדים בנה"י שלו אל הג"ר שלו המלבישים על החג"ת דעתיק. וע"כ צריכים כל הט"ס דא"א להכלל זו בזו והן ט' חודש. ואז מגיעים זו"ן אל עיבור א' דפנימיות, לקבל מחג"ת דעתיק. כמבואר.

פרק כז

הז"ת דעתיק יומין שנתלבשו בשבעה תיקוני גלגלתא דא"א: כמ"ש לעיל, שלעיבור ב' דמוחין דפנימיות הז"א מחויב להשיג בחינות החג"ת דעתיק המתהפכים ונעשים לחב"ד, שזה נוהג רק בהז"ת דעתיק מלובשים בז' תיקוני גלגלתא, שהמה משפיעים שם בחינת חב"ד, ואז מקבל מוחין דג"ר דפנימיות.

פרק כח

החסד דעתיק יומין אין להם שום השגה כלל בשום אפשרות: כי החסד דעתיק מתלבש בכתרא דא"א, שהוא נעלם כמו רדל"א עצמו, כמ"ש לעיל דף תרצ"ד חלק ח' הסתכלות

פנימית אות ט' ד"ה וז"א. כי הוא נחשב לשורש רק לבחינת ח"ס דא"א, ולא כלום לשאר המוחין, ומכ"ש לז"א. ע"ש. ואין להאריך.

פרק ל

או"א כבר היה להם מציאותם, ע"י הדיקנא ושערות רישא דא"א, ולא היה חסר להם רק נה"י שלהם והמוחין: דברים אלו עמוקים מאד, וצריכים לאריכות. ונבאר רק לפי הצורך כאן. וצריך שתזכור כל המתבאר בענין השערות רישא ודיקנא דראש הס"ג שהם בחינות ענפי ע"ב ס"ג שיצאו לחוץ מראש הס"ג דא"ק, כנ"ל (דף ת"ח ד"ה מסתכל, עי"ש כל ההמשך) וכבר ידעת שכל בחינה ובחינה שבאצילות יונקת מבחינה שכנגדה בא"ק, וע"כ כמו שבראש הס"ג דא"ק עצמו אין שום שינוי מכח עלית ה"ת בעינים בבחינת התכללות הזווג דנקודים שמה, אלא רק בבחינת הענפים היוצאים לחוץ, שהם ע"ס דשערות דיקנא. שג' התיקונים הראשונים: קוצי דשערא דתחות אודנין ושערות השפה עלאה, וארחא תחות חוטמא. הם בחינת הראש דדיקנא, שנקרא אח"פ במקום יציאתם. ושבולת הזקן הוא בחי' הבינה שיצאה מהראש של הדיקנא, לבחינות חג"ת. אלא הם בחינות ג"ר דבינה, שאינם סובלים כלום מן ה"ת בעינים, וע"כ הם נחשבים כמו ראש הב' דדיקנא. אמנם כל התיקונים שהם למטה משבולת הזקן, הם בחינת זו"ן אמיתים שהם בחינת גוף ממש. עש"ה. שהם נבחנים שם לבחינת ב' המזלות, חוטם פה, שבגופא דדיקנא.

וכל הקטנות דנקודים יצאה משבולת הזקן, שכתר נקודים יצא מאמצע השבולת, ואו"א מימין ושמאל דשבולת. והז"ת מזו"ן דדיקנא, שהם: ונוצר לז"א, ומזל ונקה לנוקבא. כמ"ש (דף ת"ט ד"ה ג"ר) עש"ה כל ההמשך כי אי אפשר להכפיל אריכות גדולה כל כך. ולפי"ז יש לשאול למה או"א דאצילות יצאו רק מזו"ן דדיקנא. והענין הוא כי שם יצאו הע"ס בקומת בינה דהתלבשות וז"א דעביות, שהן בחינת הג"ר של הנקודים. כי קומת בינה דהתלבשות היתה בכתר נקודים, וקומת ז"א, שהוא חוטם פה היתה באו"א דנקודים, כמ"ש שם. ונמצא הכתר בבחינת הבינה, דהיינו אזן, אלא שלא במקום יציאתו, רק בבחינת ראש הב' כנ"ל. וכיון שהוא קומת בינה, נחשב לג"ר כי בינה היא בחינת ג"ר, וכן אפילו או"א, שהם חוטם פה שהוא קומת ז"א, מ"מ כיון שהם בחינת נוקבא דכתר, כי הרשימו דכתר היתה מבחינת התלבשות והיתה מוכרחת להכלל עם או"א, שיש להם עביות דבחי"א, בזווג אחד, ע"כ נכללו גם או"א באור האזן דכתר, וגם הם נחשבים לבחינת ראש גמור, וע"כ גם הם קבלו שמה משבולת הזקן, שהוא ראש הב' דדיקנא.

מה שאין כן באו"א דאצילות שהם מהרשימות דז"ת דאו"א דנקודים, דהיינו מאח"פ

שלהם, שבעת הקטנות היו האח"פ הללו מלובשים בחג"ת של הנקודים, אלא בעת גדלות המה נתחברו לאו"א. ונוסף על זה לא יצאה הקטנות דראשים דאצילות רק בקומת נה"י מבחינת העביות, ורק ז"א דהתלבשות שמבחינה זו נתפרדו או"א דנקודים מן הכתר של הנקודים, כי אין להם עוד שום התכללות באור האזן. וע"כ הם מקבלים את הקטנות שלהם רק מבחינת זו"ן דדיקנא שהם בהמזלות: ונוצר ונקה, שמתחת השבולת הזקן. בדומה לז"ת של הנקודים. כמ"ש שם.

גם נתבאר שמה שב' אורות שמשו בנקודים. א' הוא הסתכלות עינים באח"פ, שמהם יצא כל הקטנות דנקודים ג"ר וז"ת ע"ד הנ"ל: ג"ר יצאו מן השבולת, וז"ת, מזו"ן שלמטה משבולת הזקן. ב', הוא אור חדש שיצא ע"י הזווג דע"ב ס"ג דבקע לפרסא. ונתבאר שם, שהתחלקות ב' האורות הללו היא, מכח ב' מיני רשימות שנכללו בהמסך שנזדכך מגוף דס"ג, א' הן בחינות הרשימות דס"ג גופיה, שכאן בא בחשבון רק העביות שנשארת בהמסך, וכיון שלא נשאר שם רק עביות דבחי"א, והתלבשות מבחי"ב, ע"כ יצא הקטנות דנקודים, רק בקומת ז"א דעביות ובינה דהתלבשות כמ"ש שם. וב' הוא מבחינות הרשימות דנה"י דא"ק הכלולות בהמסך, שהן לא יכלו לקבל תיקון מהזווג שבנקבי עינים ע"י הסתכלות עינים באח"פ כמ"ש שם, ע"כ נשארו בבחינת מ"ן אל הטעמים דס"ג, וגרמו החזרת פנים דע"ב ס"ג, שאז ירדה הה"ת מעינים דס"ג, וחזר ונתבטל הצמצום ב'. ואז ירדה קומה זו למטה מטבור דא"ק, ודרך הטבור האירה לג"ר דנקודים, והשיבה או"א לבחינת ראש גמור, אלא בבחינת פב"א. ואח"כ האירה דרך יסוד להפה דאו"א והשפיעה להם המ"ן דו' ונקודה, שהם הטפות של זו"ן. ואז נזדווגו או"א גם הם פב"פ, כמו ע"ב ס"ג הנ"ל, והוציאו הז"ת דנקודים.

והנה מב' הבחינות הנ"ל נמשך גם ב' הבחינות קטנות וגדלות של פרצופי אצילות. כי כל תחתון מחויב לקבל מהעליון שלו, כל בחינה מבחינה שכנגדה בהעליון. וע"כ הקטנות של פרצופי אצילות, העלה מ"ן וגרם זווג א' דנקודים, מבחינת הסתכלות עינים באח"פ, דהיינו מהרשימות דמסך הס"ג גופיה. ומשם נמשך לבחינת זווג דקטנות של האצילות, למשל הקטנות דאו"א דאצילות העלה מתחלה מ"ן עד שנעשה הזווג בראש הס"ג על בחינת ה"ת בנקבי עינים, ומשם ירד אל הדיקנא דס"ג, אבל לא לבחינת השבולת הזקן, אלא לבחינת זו"ן דדיקנא למטה משבולת מטעם הנ"ל, שאו"א של אצילות הם רק מבחינת הז"ת דאו"א דנקודים, שאחר הביטול דגדלות של הנקודים שנפלו וחזרו לבחינת גוף כמו שהיו מלפני הגדלות. וע"כ הם מקבלים רק מבחינת הזו"ן דדיקנא, ע"ד שקבלו הז"ת דנקודים. ואח"כ בעיבור ב', דאו"א, לצורך הגדלות, העלו מ"ן עד שנעשה

הזווג בהעליון דהיינו בראש הס"ג, ע"י הרשימות של הנה"י דא"ק, וגרמו שם זווג פב"פ דע"ב ס"ג דא"ק, ונולד אור חדש דבקע לפרסא, וקומה זו נמשכה עד עתיק וא"א דאצילות, ונזדווג או"א דא"א דאצילות פב"פ, והמשיכו האור חדש הזה אל נקבי עינים דאו"א של אצילות. והוריד ה"ת גם מעינים דאו"א. ואז השיגו או"א המוחין דג"ר.

והנה נתבאר שהזווג דקטנות נעשה על המסך דס"ג ודנקודים, שנזדכך לקומת נה"י דעביות וחג"ת דהתלבשות, שנמשך מהמסך דס"ג שנזדכך ועלה לנקבי עינים, שדרך הסתכלות עינים באח"פ דדיקנא, השפיע לדיקנא דא"א, וכן מדיקנא דא"א, עד הקטנות דאו"א. ועד"ז נמשך הקטנות גם לעתיק וא"א. אמנם לזו"ן לא היה כן, כי הקטנות דזו"ן אין לו שורש עתה ברשימות שבהמסך דנקודים ומסך דס"ג. שהם מתחילים רק מהרשימות דנה"י דא"ק, שעלו למ"ן לע"ב ס"ג דא"ק המוליד האור חדש דבקע לפרסא וירד ליסוד דא"ק שהשפיע אותו בבחינת מ"ן לאו"א. הרי שזו"ן אין להם שורש באור של הסתכלות עיינין באח"פ, אלא באור הב' הבא מנה"י דא"ק. ואע"פ שהז"ת דנקודים בעצמן, היו יכולות לקבל מן הסתכלות עיינין באח"פ, דהיינו מן זו"ן דדיקנא כנ"ל. הנה זה היה מב' טעמים, א', שהז"ת דנקודים, היו הכלים שלהם מבחינת ט"ת דס"ג גופיה כמ"ש שם. וב', שהעליון שלהם שהם או"א דנקודים, קבלו משבולת הזקן, וע"כ הז"ת שהן מדרגה השניה לאו"א קבלו מז"ת דדיקנא, אבל כאן שאו"א ירדו ממדרגת ראש למדרגת גוף, כי עתה המה מקבלים מהז"ת דדיקנא, ע"כ יצאו זו"ן דאצילות לגמרי מבחינת האור דהסתכלות עיינין באח"פ, ואפילו הקטנות דזו"ן, מחויבת ג"כ לקבל רק מאור הב' דנקודים, דהיינו מאור חדש דבקע לפרסא.

וזה אמרו "שאו"א היה להם מציאותם ע"י הדיקנא ושערות רישא דא"א, ולא היה חסר להם רק בחינת נה"י ומוחין" דהיינו כמבואר, שבחינת הקטנות שלהם; אינה צריכה כלום לאור הב' דנקודים, אלא שהם מקבלים מבחינת המסך דס"ג ודנקודים שנזדכך לקומת נה"י, ונמצאים מקבלים מדיקנא דא"א המקבל מדיקנא דס"ג. וע"כ מספיק להם זווג אחד אל הקטנות שלהם. דהיינו כפי הצורך בהשתלשלות המדרגה שכל תחתון נתקן מתוך העליון שלו. וכן הזווג דגדלות בא להם מא"א, דהיינו בהעליון שלהם.

וזה אמרו "אמנם זו"ן עדיין לא היה להם שום מציאות כלל, ולכן הוצרך זווג הא' דא"א להמציא לו מציאותו הראשון, וכו' עיבור ב' של המוחין ע"י זווג דאו"א" דהיינו כמבואר, שהזו"ן אין להם שורש בשערות דיקנא, ואפילו הקטנות שלהם מחויבת להמשך מאור חדש דבקע לפרסא וע"כ צריכים לעורר ולהקדים הזווג העליון דנה"י דא"ק למ"ן לע"ב ס"ג דא"ק, שמשם מושפע ליסוד דא"ק, ומשם ליסוד דא"א המשפיע ליסודות

דאו"א. ע"ד שהיסוד דא"ק השפיע את הו' והנקודה שהן שורשי זו"ן לאו"א דנקודים. ואינם יכולים להשתלשל מהעליון שלהם שהם או"א לבד, ע"ד הפרצופים העליונים, כי שורשם מתחיל מיסוד דא"ק, שהוא יסוד דפרצוף הכתר דא"ק, ועד"ז מחויבים גם באצילות להשתלשל רק מיסוד דפרצוף הכתר דאצילות, שהוא יסוד דא"א, ואינם יכולים להשתלשל מהעליון שלהם שהם או"א. אלא אחר שכבר נתהווה עצם אצילותם מיסוד דא"א, הנה אח"כ לזווג הב' דמוחין, מספיק להם העליון שלהם שהם או"א. והנה נתבאר ההפרש הגדול שיש בזו"ן מבג"ר, כי הג"ר בהיות הקטנות שלהם באה מעביות המסך לבד, ע"כ המה יוצאים אחד מאחד, בדרך השתלשלות המדרגה. אבל זו"ן מוכרחים לב' פרצופים שישתתפו באצילותם. כי לקטנות שלהם מוכרח ליסוד דא"א, כי אין להם שורש בהסתכלות עינים באח"פ דנקודים. אלא בהגדלות, אז יכולים להשתלשל ממדרגה העליונה שלהם שהם או"א. כמבואר.

פרק לג

עיקר הזווג היה בא"א וכו' מדרגת או"א גדולה על זו"ן אי אפשר לזו"ן לקבל הארת א"א אלא ע"י: כי כן סדר השתלשלות המדרגות, שכל אחד יוצא מהעליון שלו, על פי הסדר דע"ס דאו"י, ואין זו"ן יכולים לקבל משהו אלא מבינה, שהיא העליון שלהם מאו"י, אלא או"א כחדא שריין בתיקון הפרצופים, ע"כ הם מקבלים מאו"א יחד. באופן שהמקבל הא' מאו"א נקראים זו"ן, והמקבל הא' מהכתר, שהוא א"א, נקראים או"א. דהיינו לפי המדרגות הסדורות שבע"ס דאו"י. ולכן גם בנקודים לא יצאו זו"ן מיסוד דא"ק בדרך ישר, אלא רק שהיסוד דא"ק השפיע באו"א, בהפה שלהם, שהוא בחינת היסוד דכללות הפרצוף נקודים, כי הם בחינת אח"פ שירדו ונעשו לבחינת חג"ת, ונמצא הפה דאו"א, סיומא דת"ת דכללות, ששם היסוד. והנך רואה שגם יסוד דא"ק השתתף שם ביסודות דאו"א, והשפיע בהם המ"ן דו' ונקודה, ואו"א נזדווגו עליהם, והולידו מהמ"ן הללו את הז"ת דנקודים. ונמצאו זו"ן שיצאו מן או"א, שהם העליון שלהם אבל לא מיסוד דא"ק, שהוא מפרצוף הכתר דא"ק שהוא למעלה ממדרגתם. ועד"ז ממש היה כאן, כי יסוד דא"א השתתף ביסודות דאו"א דאצילות, והשפיע בהם המסך דבחינת נה"י דא"ק, עם הבחינות ו' ונקודה, והמסך דנה"י דא"ק נשתתף עם המסך דנקודים שבאו"א, ואז נזדווגו או"א על כללות המ"ן ההם, מבחינות החיצוניות שבהם, דהיינו מבחינת המצח, והולידו מהם קומת נה"י דזו"ן, שבתוכם נתלבשו קומת חג"ת דהתלבשות, ג' גו ג'. באופן שזו"ן יצאו ונולדו מאו"א, אלא שאו"א קבלו המ"ן מיסוד דא"א.

פרק לד

בעיבור ב' דמוחין זווג או"א היה העיקרי וכו': שהיה על ידי התלבשות אריך בתוכם: כבר נתבאר זה לעיל. שזווג ב' דמוחין צריכים זו"ן לקבל מבחינת חג"ת שנעשו לחב"ד, והיינו מחב"ד דאו"א, אשר חג"ת דא"א נעשו בהם לחב"ד. וע"כ נבחן שאו"א הם העיקריים בזווג זה. שהמוחין שלהם הם מבחינת חג"ת דא"א. משא"כ א"א, אין המוחין שבו מבחינת חג"ת, אלא כתר וחכמה אמיתים. ואע"פ שיש גם באו"א כתר חכמה. מ"מ כיון שהכתר שלהם הוא בחינת גרון דא"א. דהיינו בינה שיצאה לחוץ מהראש, ע"כ נחשבים לבחינת חג"ת ממש מבחינת קטנותם, אלא ע"י הגדלות נעשו החג"ת שלהם לחב"ד. וזכור זה.

פרק לה

א **עיבור הא' דז"א הנה נחלק לתרין זווגים, הא' נק' זווג עליון בסוד נשיקין, והב' זווג תחתון בסוד היסוד:** זווג דנשיקין פירושו, זווג דג"ר, דהיינו המוציא קומת הגדלות בהע"ס דראש, מכח האור חדש דזווג ע"ב ס"ג, המוריד ה"ת מעינים, וזווג תחתון היסודות, פירושו, זווג דז"ת, כלומר המוציא קומת הגדלות בשביל הז"ת, דהיינו זו"ן. והנך רואה איך שהרב אומר, אשר גם לזווג דקטנות גמורה, דהיינו לעיבור א' דחיצוניות, הוצרך להיות ג"כ ב' זווגים, ולכאורה קשה כיון דאין כאן קומת גדלות, למה צריכים לזווג עליון דנשיקין להוציא קומת גדלות בהראש.

והענין הוא, כי כבר נתבאר, אשר לכל בחינות הזווגים דאצילות, מוקדמים בהכרח אותן קומת הזווגים בא"ק, שמהם מושפעים מוחין לפרצופי אצילות. ואז יכולים גם המה להזדווג ולהוציא חלקם מאותם הקומות שיצאו בעליונים. גם נתבאר, שכל בחינה מחויבת לקבל המוחין שלה מבחינה שכנגדה בפרצופי א"ק. ונודע, אשר כל הבחינות שבז"א, מחויבות להמשך, מהמסך ורשימות אשר בנה"י דא"ק, כי משם מתחילות הז"ת דנקודים, שהן בחינות הזו"ן דאצילות, כנ"ל ע"ש. (בדף תשנ"ד ד"ה וזה אמרו אמנם) ולפיכך נמצא, שכדי להאציל אפילו בחינת העיבור א' דז"א, צריך מתחלה, שהנה"י דא"ק יחזרו ויעלו למ"ן לע"ב ס"ג דא"ק, לזווג אותם פב"פ, ולהוריד משם את האור חדש דבקע לפרסא, כלומר המוריד הה"ת מעינים דכל מדרגה, הנמשך ויוצא דרך הטבור דא"ק, אל הכתר דנקודים, ומוריד משם הה"ת מעינים דכתר אל הפה דאו"א, ואז חוזרים או"א לראש ומשיגים הגדלות שלהם, וכן הכתר נקודים משיג משם את הגדלות שלו, כנודע. ואחר שנעשה הזווג דגדלות בבחינות הג"ר דנקודים, אז נמשכת קומת הגדלות ההיא גם אל עתיק וא"א דאצילות, וגם המה מוציאים קומת הגדלות החדשה ההיא

בהראש שלהם. אשר זווג זה נקרא זווג דנשיקין, כנ"י. ואח"כ נמשכת הקומה ההיא גם לראשייהו דאו"א, ומוציאים גם הם קומת גדלות בהראש שלהם.
ואחר שנגמר הזווג דג"ר הנ"ל. דהיינו זווג דנשיקין. שמקורו נמשך מאור חדש שיצא דרך הטבור דא"ק אל הכתר נקודים, כנ"ל. הנה אז יורד האור החדש ההוא עד היסוד דא"ק, ומשם אל היסוד דעתיק וא"א דאצילות, אשר היסוד דעתיק משפיע ההארה ההיא אל היסודות דאו"א דאצילות, וכבר ידעת שעם ההארה ההיא, נמשכת ג"כ בחינות הטפות השרשיות של זו"ן הנמשכות מהרשימות דנה"י דא"ק, דהיינו בחינות הו' והנקודה. שהן נעשות עתה למ"ן בתוך היסודות דאו"א דאצילות. ואז מזדווגים עליהם או"א דאצילות, בהתכללות המסך דעצמם, ואבא מוריד מיין דוכרין מקומת גדלות שיצאה בראשו מהזווג המוקדם דנשיקין, וכן אמא מבחינת קומת גדלות דנשיקין שיצאה בראשה, ומהאורות האלו הנ"ל דהיינו מא"א ומאו"א יחד, יוצאת ונולדת קומת העיבור דז"א.
והנך רואה שאי אפשר כלל להמשיך משהו אור בשביל זו"ן, אלא בהקדם עלית מ"ן דנה"י דא"ק לע"ב ס"ג דא"ק, שמקורו מתחיל מאור חדש הזה. אשר הארת הזווג דג"ר נקרא זווג דנשיקין, שמשם נמשך ויורד האור ההוא אל יסוד דא"ק ואל יסוד דא"א, ונעשה זווג התחתון דיסודות א"א ואו"א, ואז נולדים זו"ן.
אמנם שיעור קומתם דזו"ן עצמם, אינו תלוי כלל בשיעור הארה שיצא בהראש דא"א ואו"א, אלא רק בשיעור המ"ן שנתבררו אז בשביל זו"ן, כי האור חדש המוריד ה"ת מעינים דאו"א, עדיין אינו מועיל להוריד הה"ת מעינים דזו"ן (כנ"ל דף תשל"ו ד"ה המ"ן) ע"ש. ולפיכך לא יצאה אלא קומת הקטנות בזו"ן גופיה. ויש עוד דברים בזה, ויתבאר במקומו.

ב **נמשכה טיפת הזווג ההוא העליון עד היסוד בו, ושם נעשה זווג ב' תחתון ומשם חזרה לצאת טפה ההיא ונמשכה באו"א**: זה מסובב מהקדם הזווג, שנעשה ע"י עלית מ"ן דיסוד דא"ק אל ע"ב ס"ג דא"ק, והאיר דרך הטבור והוציא קומת גדלות בהראש דעתיק וא"א, כי הראש דעתיק עומד במקום הטבור דנקודים דוגמת הכתר דנקודים. ואז נעשה הזווג דנשיקין בא"א. המקבל מעתיק. ואח"כ יורד אור חדש ההוא דע"ב ס"ג אל יסוד דא"ק, ומשם נמשך גם לא"א, אשר טיפת הזווג דנשיקין יורדת ג"כ ליסוד שלו, וכמו שיסוד דא"ק השפיע ליסודות דאו"א דנקודים, כנ"ל, כן גם יסוד דא"א משפיע ליסודות דאו"א. כמ"ש בדיבור הסמוך באורך.

פרק לו

דעיטרא דחסד דכורא, ועיטרא דגבורה נוקבא וכו': פירוש, כי נודע שדעת כלולה מה"ח וה"ג, שהם בחינות זכר ונקבה שבדעת. והנה ה"ח נקראים עיטרא דחסד, וה"ג נקראות עיטרא דגבורה והמה מכונים בשם עטרין, משום שהם סוד העטרות דמעטרין או"א לז"א, כי עטרות פירושן כתרים. אלא מתוך שהגבורות שבדעת חשובות יותר מהחסדים. בסו"ה צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם וכו': ע"כ נקראות עטרות. כי כל כתר מבחינת הנוקבין מכונה בשם עטרה. בסו"ה צאנה וראנה וכו' בעטרה שעטרה לו אמו כו'.

פרק לז

כשיורד האור העליון תוך ז"א איננו עובר דרך מסך כלל וכו' וכמו שיצאו האורות ההם ממוחין דאבא וכו': כי ז"א קבל המוחין ההם בבחינת הגדלות, אשר אז נמצא הדעת מזווג החו"ב שבראשו ממטה למעלה, ואח"כ מתפשט בהארת חכמה ממעלה למטה, דרך יסוד אמא המלובש בו עד החזה, ומחזה ולמטה, הוא מתגלה באותה ההארה כמו ז"א דאבא עצמו. וזה אמרו "וכמו שיצאו האורות ההם ממוחין דאבא" אל ז"א דאבא "כן הם עתה בתוך זעיר באותה ההארה עצמה" דהיינו רק הארת חכמה. אבל לא חכמה ממש, כי זהו כל ההבדל בין אבא לז"א, כי אבא הוא אור חכמה בעצמותו, אבל ז"א, הנה עצמותו הוא אור דחסדים, אלא בהארת חכמה בתוך החסדים שלו. כמ"ש בזוהר, (משפטים אות תק"כ) דרישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן.

פרק לח

מוחין לנוקביה הם בוקעים המסך והכלים של ז"א דרך אחוריו וכו' ואז נחלש כחם מאד: היינו מוחין דקטנות להנוקבא, כי מוחין אלו הוא נותן להנוקבא בעת קטנותה עד שהיא נעשית גדולה וננסרת ממנו, כמ"ש במקומו. ולפיכך, אין הגבורות באות מהזווג דחו"ב דעצמה, אלא היא מקבלת אותן דרך האחורים דחזה של ז"א, כמ"ש במקומו. וע"כ הן נחלשות מאד, ואינן מאירות.

פרק לט

ואנקיב חד נוקבא באחורים דגופא דז"א כנגד החזה: יתבאר להלן.

פרק מ

ואח"כ היא מעלה אותם בבחינות מ"ן הנה אז הם גבורות נקבות: ויש כאן מקום שאלה. הלא נודע מכמה מקומות, שכל מ"ן באים מתחתון לעליון, וכאן אומר, שז"א משפיע לה הגבורות מתחלה, דרך הנקב שבאחורי החזה, ואח"כ היא מעלה אותן למ"ן. נמצא,

שאפילו המ"ן באים מעליון אל התחתון. וצריכים להבין היטב הדבר.
והענין הוא, כי ג' בחינות נכללות בהמ"ן, שהם אורות, ניצוצין, כלים. אשר הניצוצין והכלים המה בבי"ע, והאורות שלהם, דהיינו כל הרשימות שנשאר מהאורות אחר שנסתלקו מאותם הכלים שנפלו לבי"ע, הנה הן נשארו באצילות, כי ע"כ הן נחשבות לרשימות, בסוד מעולם לא זזה שכינה וכו': ואלמלי נפלו לבי"ע עם הכלים, כבר פקע מהם בחינות רשימות, ותדע שכל ענין המ"ן האמור בפרצופי אצילות, הם מבחינת הרשימות הללו, ובאותו השיעור שהרשימות מקבלות תיקונן ע"י זווגי הפרצופים, הנה באותו השיעור מתעלים אליהן הניצוצות והכלים שלהם לאצילות, והן מתלבשות עם הקומות החדשות שהשיגו, בתוך הכלים שלהן שהעלו. והוא ע"ד שנתבאר בהזווגים של פרצופי א"ק, שהמסך מעלה את הרשימות של הספירות להפה דראש, והזווג נעשה על הרשימות, כמ"ש בחלק ה' בתחלתו, עש"ה.
וכבר ידעת, שכל הרשימות של הספירות התחתונות כלולות בהבחינה העליונה מכלן, כמ"ש (שם דף רצ"ד ד"ה ותדע) ונמצא כאן, אחר שביה"כ, שכל הרשימות היו נכללות בזווג של פרצוף עתיק, להיותו העליון מכולן. אמנם לא כולן נתקנו בעתיק, אלא רק מה שהיה מתיחס בעת ההיא לבחינתו, ושאר הרשימות היו אז אצלו בבחינות פסולת והוריד אותן כולן להתחתון שלו, שהוא פרצוף א"א. וכן א"א בירר רק מהמתיחס אליו בעת ההיא, והשאר לאו"א, וכו' עד"ז, עד שז"א בירר ותיקן מהמתיחס לבחינתו, וכל השאר היה אצלו בבחינת פסולת, והורידן את כולן אל הנוקבא. באופן, שאותן חלקי הרשימות שנתקנו ונבררו בכל פרצופי אצילות, העלו אליהן את הניצוצין והכלים שלהן, שמהם נעשו כל הנוקבין של ה"פ אצילות, דהיינו בחינת הב"ן שבכל הפרצופים. ואותן הרשימות שלא נבררו בהן עדיין, שהן רוב מנין ורוב בנין, הנה הן כולן נשארו במקום הנוקבא דאצילות, להיותה פרצוף התחתון דאצילות, שלמטה ממנה אי אפשר עוד להורידן, כי אם היתה מורידה אותן לבי"ע, היו מתבטלות מתורת רשימות, כנ"ל. והנך רואה איך כל הרשימות שנשארו מכל פרצופי הנקודים שלא נתבררו, הנה כולן הן במקום הנוקבא דאצילות.
גם ידעת מ"ש הרב לעיל, (דף תשל"ה אות ו') שבפעם הא' עולים המ"ן עם האחורים דעליון אל עלי עליון, שאז מתתקנים בעלי עליון המוחין דגדלות של העליון, אבל המ"ן דתחתון הדבוקים באחורים דעליון, אינם מקבלים עוד שום ציור בעלי עליון, אלא אחר שהעליון יורד למקומו עם המוחין דגדלות שלו, הנה אז הוא מתקן המ"ן של התחתון, בכל בחינות הקטנות של התחתון, אשר אח"כ יכול התחתון להעלות מ"ן מעצמו. עש"ה

בכל ההמשך.

ועד"ז תבין כאן, שבעת שעלה ז"א לאו"א למ"ן, בשביל המוחין דגדלות שלו, הנה קבל עמו כל המ"ן של הנוקבא, דהיינו בשיעור שהיו דבוקים באחורים שלו, (כנ"ל תשל"ט ד"ה בנים בכורים ע"ש כל ההמשך) אלא שאינם מקבלים עוד שום ציור עד שז"א בא עם הגדלות שלו למקומו, ואז הוא מתקן בתוכו עצמו את המ"ן דנוקבא, שהם הה"ג, בכל בחינות המוחין דקטנות, ומשפיע אותן להנוקבא דרך אחורי החזה, כנ"ל. ואחר שקבלה המ"ן שלה מתוקנים ע"י הז"א בבחינת הקטנות, הנה אז נעשים המ"ן האלו מוכשרים שיעלו אח"כ מעצמם למ"ן, אל הזווג דגדלות שלהם. משום שכבר נצטיירו ע"י הז"א.

והנה נתבאר, איך הה"ג האלו שהן בחינות המ"ן של הנוקבא, נכללו מתחלה באחורים דז"א, בעת שעלה הז"א למ"ן לאו"א. ואז עדיין לא היה להמ"ן דנוקבא שום ציור. אלא אח"כ כשירד הז"א למקומו בהגדלות שלו, עם המ"ן דנוקבא הדבוקים בהאחורים שלו, הנה אז נזדווג הז"א על המ"ן דנוקבא, ותיקן את בחינת הקטנות דנוקבא, ואז השפיע אותם אל הנוקבא, דרך אחורי החזה, בכל בחינת ציורם, כמ"ש להלן. ועתה נעשו למ"ן דנוקבא באופן שיהיו ראוים לעלות מעצמם לזווג דגדלות. וזה אמרו "שהיו בוקעות מסך אחורים דז"א ויוצאות בהנוקבא ומתפשטות בגופא דילה, ואח"כ היא מעלה אותם בבחינת מ"ן" דהיינו כמבואר, שאחר שה"ג אלו קבלו תיקונם בז"א, ויצאו דרך אחוריו להנוקבא, אז עולים למוחין דגדלות. והבן היטב.

פרק מב

הגבורות שיש בהזכר נקראים אשת חיל עטרת בעלה: והטעם הוא, כי כל הגילוי דהארת חכמה המתגלה מן החזה ולמטה דז"א, הוא רק בכח הגבורות, כמ"ש להלן, ונמצא שהגבורות גרמו להארת חכמה בה"ח דז"א. וע"כ הגבורות מכונות בשם אשת חיל עטרת בעלה, להיותן המועילות להג"ר שלו שה"ס כתר ועטרה, כנ"ל.

פרק מד

ז' זמנים אלו כללותם הם ד', והם הה' אחרונות, כי אז התחיל להיות בה בחינת שם כנ"ל בבחי' ג': כי השם נקבה, מורה על סוד הצלע שלקח מן האדם דאצילות, שהוא ז"א, ובנאה עד לפרצוף שלם פב"פ דז"א. כמ"ש לפנינו, ולפי שתחלת הבנין בא ע"י הנקב שנעשה באחורי הז"א, היא נקראת בשם נקבה כמ"ש להלן. ולפיכך, מטרם שקבלה צורת הצלע בכל השלימות, שהיא החומר ראשון שלה, אינה עולית בשם. והבן זה.

פרק מו

וכל בשליש עפר הארץ, כי מדת הארץ שהיא המלכות היתה שליש היסוד שהיא מדת העטרה: הנה יש בדברים אלו עמקות גדולה, ויש צורך גדול להבינם. והענין הוא כי ידעת שמסבת עלית ה"ת לעינים, יצאו אח"פ מכל המדרגות לחוץ מהם. ונמצא שלא נשאר בכל מדרגה זולת ג' ספירות, שהן: כתר וחכמה וג"ר דבינה. כי ז"א של הבינה וז"א ונוקבא, יצאו ממנה ונפלו להמדרגה התחתונה. כנודע. וז"ס התחלקות כל ספירה לג' שלישים: כתר, חכמה, בינה. וכל גדלות שלהם, הם רק נפש, רוח, נשמה, שנשמה בכתר, ורוח בחכמה, ונפש בבינה. כי בחסר ז"א ומלכות דכלים, חסר כתר חכמה דאורות. כנודע מערך ההפוך שבין הכלים לבין האורות. וכבר ידעת שענין עלית ה"ת בעינים, ה"ס שיתוף מדת הרחמים בדין, שתחלתו יצא בעולם הנקודים. ולא נתקיים מחמת המקרה דשביה"כ, אלא תחלת הקיום שלו מתחיל מעולם התיקון ואילך, דהיינו מעולם אצילות כנודע.

והנה ג' השלישים הנ"ל שבכל ספירה, קבלו שינוי גדול בספירת היסוד. והוא מטעם כי בינה רק עד הוד אתפשטותה כמ"ש בזוהר. וכבר נתבאר טעם הדבר, שהוא מכח חסרון החסדים שבכלי דיסוד, כנ"ל (דף של"ו ד"ה באופן. עש"ה) כי לא הגיע אל הכלי דיסוד, רק אור האחורים של ההוד, מחמת ההזדככות דבחי"א, שהיא קומת הה"ח, וע"כ נעשה שם הכלי ההוא לבחינת שורש לה"ג. ע"ש. ואע"פ שזה היה בפרצוף ע"ב דא"ק, אמנם שם קבלו הכלים ציורם הראשון, כי בפרצוף הכתר דא"ק, היו הכלים והאורות מעורבים זה בזה, בלי שום הכר כל שהוא להבחין ביניהם, כמ"ש שם. ובחלק ד'. וז"ס שהבינה נסתיימה בספירת ההוד, כי שם נזדככה העביות דבחי"א, ונתבטלה קומת החסדים, שהיא בחינת הבינה, שאינה אלא אור דחסדים, כנודע. והנך רואה שאין בכלי של היסוד רק ב' כלים כתר וחכמה, וחסר שם כלי דבינה, ונמצא הכלי של היסוד בערך שאר הכלים שהוא חסר שליש התחתון שלו.

ולפיכך בעת שעלה הה"ת בעינים, ובינה קבלה לתוכה הצמצום של המלכות, ומלכות קבלה לתוכה מדת הרחמים של בינה, בסו"ה ותלכנה שתיהן. עד שהחכמה בעצמה נתחלקה ונתקנה לדכר ונוקבא, כמ"ש בזוהר דאבא הוציא אמא לחוץ אודות בנה, ואבא עצמו אתתקן כעין דכר ונוקבא. שז"ס נקבי העינים, כי עינים שהן חכמה נתקנו בנוקבא, כנזכר לעיל. הנה אז עלתה ה"ת ונכללה בהיסוד, ונעשתה לשליש תחתון שלו. בסוד עטרה לראש צדיק. ואז השיג היסוד ג"ש כמו שאר הספירות. אלא שיש עדיין חילוק גדול ביניהן, כי בכל הספירות נמצא השליש תחתון שלהן, בחינת הכלי דבינה, דהיינו

ג"ר דבינה, כנ"ל. אמנם ביסוד, נמצא השליש תחתון שלו בבחינת ה"ת, שהיא המלכות אחר שנתחברה בבינה, וקבלה ממנה מדת הרחמים. והבן שיש חילוק עצום בין השליש תחתון של שאר הספירות שהיא בחינת בינה בעצם, אלא שקבלה לתוכה בחינת ה"ת כדי למתקה, בין השליש תחתון של היסוד שהוא ה"ת בעצם, אלא שיש בה מיתוק של הבינה בסוד החיבור הנ"ל.

ובזה תבין סוד הכתוב, וכל בשליש עפר הארץ. שהרב מפרש אותו על הכלי של היסוד. שהשליש התחתון שלו שהוא העטרה, מכונה עפר הארץ שהיא המלכות וכו'. ומשמיענו בזה, ששליש תחתון של היסוד, אינו כשאר הכלים, שהוא בינה, אלא שהוא המלכות בעצמה. שהיא קנתה מקומה שם. ושם היא שורשה.

ויש כאן הבנה יתירה, כי לפי הכלל הנודע, שמדרך הכלים הוא, אשר העליונים נגדלים מתחלה, בהיפך מן האורות, שבהם התחתונים נגדלים תחלה וא"כ יקשה, שאין כלל בחינת מלכות בהע"ס, להיות שאחר עלית ה"ת בעינים לא נשאר בשום פרצוף וספירה זולת ג' כלים לבד, שהם כתר חכמה בינה, ובאורות, נפש רוח נשמה. וא"כ איך אפשר שהמלכות תקבל תיקונה בשעה שאין לה מציאות בשום ספירה. וזה שמשמיענו הרב, כי נשאר לה מציאות בשליש תחתון של היסוד. כי הוא אין לו חלק בבינה משורשו. כנ"ל, וע"כ לקח את ה"ת במקומה, כמ"ש לעיל.

פרק מט

א **רשות היחיד, ולא רשות הרבים נפרדות זו מזו כבראשונה**: כבר ידעת, שכל תיקון העולמות תלוי בדבר השיתוף דמדת הרחמים בדין, שנתהוה בצמצום ב' דא"ק, כמ"ש חז"ל על הפסוק ביום עשות הוי"ה אלקים שמים וארץ, ששיתף מדת הרחמים בדין. גם ידעת שסבת השבירה היתה, מכח האור חדש שירד ע"י זווג ע"ב ס"ג, ובקע לפרסא דהיינו שחזר והוריד ה"ת מעינים להפה למקומה כבתחילה, והחזיר אח"פ דכל המדרגות למקומם, עד שחזרו גם בינה וזו"ן דנה"י דא"ק לבחינת אצילות כמקודם, ונתפשטו הז"ת עד לנקודה דעוה"ז. ומתוך שכח הה"ת אשר בהפרסא דסיומא, לא נתבטלה באמת כמו הפרסא שבהג"ר דנקודים. והוא מטעם, שה"ת דראש הא' דנקודים, שהפה שלו הוא במקום הטבור דא"ק, היא לא קבלה שום שינוי מחמת האור חדש דבקע לפרסא, כמ"ש לעיל (חלק ו' בהתכ"פ אות ט"ו) שז"ס שראש הא' אינו מצטרף לפרצוף, לפיכך היא פעלה ג"כ על הגבול דפרסא דסיומא, שהיא במקום בינה דנה"י דא"ק, שלא פסקה שליטתה משם, וע"כ כיון שהז"ת התפשטו למטה מנקודת הסיום דאצילות לכן נשברו. ואין להקשות לפי"ז, איך יכלו הז"ת לעבור מתחילה על הגבול דצמצום ב' אם הה"ת לא

ירדה משם. אמנם כיון שבהג"ר דהיינו באו"א ירדה הה"ת מהעינים, ושם ניכר היטב מעלתה של הבינה, שאין בה מקום לצמצום כלל, מכח הארת ע"ב, כנודע. ע"כ אחר שאותה הקומה ירדה אח"כ ממעלה למטה אל הז"ת דנקודים, ובאו למקום הפרסא דצמצום ב' שהוא במקום בינה דנה"י דא"ק, הנה טבע האור בעצמו שלא לסבול עוד צמצום במקום הבינה, ולא הרגיש בשליטת הה"ת שנתישבה שם, וע"כ השיג גבולה, וירד עד המלכות דנה"י דא"ק. וכיון שבאמת היתה ה"ת שמה, במקום בינה זו, הרי באו למטה מנקודת הצמצום האמיתית, ויצאו לחוץ מאצילות, וע"כ נשברו, כי אחר שהרגישו האורות שליטת הה"ת שבבינה דנה"י דא"ק הנה תיכף נסתלקו משם.

והנך מוצא, שכל עיקר השבירה היתה מטעם ב' כחות ששמשו ברשות אחד, דהיינו הבינה והמלכות, במקום הפרסא דסיומא. כי אם לא היה כח הבינה דנה"י דא"ק שם, לא היו מתפשטים שם הז"ת לגמרי, כמו שלא התפשטו מעולם מתחת הנקודה דצמצום א'. ואם לא היה כח המלכות בינה זו, לא היו נפגמות כלום מחמת הירידה, והיו נשארו בחיים כמו הג"ר דנקודים. וז"ס רשות הרבים, כי אין רבים פחות משנים הרי, כי כל השבירה והמיתה לא באה אלא מכח שליטת הרבים, ואלי היה שם רשות היחיד, או של הבינה, או של המלכות, לא היה מקרה השבירה מעולם. ולפיכך נעשה בבי"ע מקום לקליפות, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים, שה"ס רשות הרבים. אמנם האצילות כולו, ה"ס רשות היחיד, שאין כח הצמצום של המלכות ניכר שם כלל, בהיותה שולטת רק בהפרסא שבין אצילות לבריאה, דהיינו מתחת הסיום רגלים דכל פרצופי אצילות. ולפיכך אין שום קליפה ח"ו באצילות. להיותה למעלה גם מצמצום ב'. ולפיכך תיקון הראשון של הז"ת דנקודים שנשברו, הוא להעלותן מרשות הרבים שהוא בי"ע דפרודא, כנ"ל אל רשות היחיד שהוא עולם האצילות.

והנה נתבאר, שכל התיקון של שיתוף מדת הדין במדת הרחמים שנעשה בצמצום ב' דא"ק, חזר ונתבטל על ידי התפשטות הז"מ דנקודים לבי"ע. כי בהתפשטותם לבי"ע, הפרידו שוב המדת הרחמים שהיתה כלולה בה"ת. ואע"פ שנשברו, כי לא יכלו לבטל לגמרי ולהוריד הה"ת מבינה דא"ק, כנ"ל. מ"מ המיתוק שבה קלקלו, כי בשבירה עצמה חזר וניכר כח הדין שבמלכות. וניכר ההפרש הגדול שבין כלים דחג"ת לכלים דנה"י, כי חג"ת אע"פ שגם המה נשברו, מ"מ לא היה זה מחמת עצמם, אלא מטעם חיבורם בנה"י, שהרי אחר שעברו את גבול הפרסא, שהיא במקום בינה דנה"י דא"ק, הרי כל מלך ומלך טיהר והוריד את בחינת הצמצום כולו מכלים דחג"ת שלו, שהם בחינת כח"ב, והורידם לסיום רגלים לנקודה דעולם הזה, שהוא סיומא של נה"י שהם רגלים. והבן

זה היטב, כי מטרם שהז"ת ביטלו את הצמצום ב', וב' הההין היו דבוקות יחד, נמצא אז מקום המלכות שנתעלה למקום בינה, ונמצא הת"ת שהוא בחינת הבינה של הז"ת היה דבוק עם המלכות יחד, כי מבחינת הז"ת הן בחינת ב' ההין אמנם אחר שנתפשטו הז"מ לבי"ע, כי בטלו את הגבול דצמצום ב', הרי שוב הורידו הה"ת גם מן הת"ת של עצמם, לסיום רגלים שלהם. שבזה נפרדו חג"ת מן נה"י ברחוק גדול. וחזר מדת הדין למקומו כבתחילה.

וזה אמרו "עיבור הראשון של ז"א שנתעבר במעוי דאמא, כדי להתקן ולהתחבר בבחינות ששה נקודותיו, ולכוללן זו בזו שיהיו בחינת רשות היחיד, ולא רה"ר נפרדות זו מזו". כי עיבור הראשון דז"א בא לתקן ב' קלקולים הנ"ל. א' להעלותן לרשות יחיד, דהיינו מבי"ע לאצילות. וב', לתקן את פירודם של הו"ק, דהיינו לחזור ולחבר מדת הדין במדת הרחמים, שה"ס ה"ת בעינים, אשר אז תתחבר המלכות בחזרה אל הת"ת, אשר אז מתקשרות כל הו"ק זו בזו, כי נכללה המלכות בכל אחת מהם, ומקשרת בזה כל הו"ק לבחינה אחת, כמו שיתבאר לפנינו. וזהו כל הנרצה מסוד העיבור דז"א. וצריך שתזכור כאן כי כל האמור כאן בענין הקלקול של השיתוף דמדת הרחמים בדין, הוא רק בהז"ת דנקודים, אבל לא בהג"ר. כמ"ש בהחלקים הקודמים.

ב **העטרה לא היה לה בן זוג וכו' והלבישה את היסוד**: כלומר, שעלית נה"י דא"א לחג"ת שלו, גרם לג' נקודות נה"י דז"א, שיכללו בג' הנקודות חג"ת דז"א, כמ"ש להלן, שבזה נתמתקו הנה"י בחג"ת, כמו שהיו בזמן עלית ה"ת בעינים מטרם שנשברו, כנ"ל בדיבור הסמוך, ונמצא בזה שכל אחד מנה"י, נכלל בכל אחד מחג"ת, חוץ מהעטרה, שהיא נכללה בב' בחינות כי יסוד נכלל בת"ת, והיא הלבישה ונכללה ביסוד. הרי שבקו האמצעי היו ג' בחינות זו על זו, משא"כ בהקצוות היו רק זוגות: נצח בחסד, הוד בגבורה, וזה אמרו "ונמצא עובי קו האמצעי הוא יותר משאר הקוין" כלומר, שיש שם גבורה יתירה. כי עובי פירושו, גבורות ודינין, כנודע, שהרי יש שם גבורות של היסוד, כנ"ל בדיבור הסמוך, שבינה לא נתפשטה ביסוד, והוא מחוסר חסדים. ועוד יש שם הגבורות של העטרה עצמו, דהיינו כח הצמצום שבמלכות, שהוא עיכוב על הארת חכמה. הרי שעובי דקו האמצעי בולטת יותר מבקצוות.

פרק נ

א **פסיעה לבר**: פי', כי זה תיקון ראשון של המלכות, שהיא מקבלת בסוד העיבור במעי אמא, כי נכללת בגבורות של יסוד, המכונה פסיעה לבר, כי נתבאר לעיל, שבינה רק עד הוד אתפשטותה, וכלי דיסוד כבר נמצא מחוץ לבינה, ויסוד הוא מחוסר חסדים, אמנם

אין בו שום חסרון כלפי חכמה. כי ע"כ נבחן בשם צר ואריך: כי הוא צר מאד מחמת חוסר חסדים, אבל הוא אריך, בחכמה. כי אין בו שום חסרון מבחינת אור חכמה.
כמ"ש לעיל (חלק ז' דף תצ"ט ד"ה וענין) ולפיכך עתה בעת העיבור שהעטרה שהיא מלכות, עלתה והלבישה ליסוד וקבלה מדתו, דהיינו שנכללה בו, כנ"ל, נמצאת המלכות שקבלה לגבורות של היסוד. דהיינו בחינת הפסיעה לבר מהבינה שבו, שהוא החוסר חסדים, כנ"ל. אבל היא מיתוק גדול מאד למלכות, כי יחד עם זה היא מקבלת ממנו השלימות של החכמה שבו, כי רק זה היא צריכה.
וזה שאמרו בזוהר "כיון דהוה במעהא דאמיה, אשורנו, אושיט פסיעה לבר" פירוש, כי אלו הגבורות של היסוד, שהן בחינת יציאתו מתוך התפשטות של הבינה שהיא אמא, הן לא היו ניכרות ביסוד, בזמן שכל הכלים דז"א היו מחוסרי אור, אלא אחר שעלה לבינה בסוד העיבור, הנה אז ניכר בחינת הפסיעה לבר מבינה שנמצאת ביסוד, כי כולם קבלו אור הבינה במעי הבינה, חוץ מיסוד, שהיה שם בבחינת פסיעה לבר ממנה, שפירושה, שלא היה יכול לקבל החסדים שבה. וז"ש, כיון דהוה במעהא דאמיה, שעלה בסוד העיבור, הנה אז אשורנו, כלומר שבינה דוחית אותו בסוד פסיעה לבר. ואינה מגעת אליו להשפיע בו אורותיה כמו בשאר הספירות. ואומר הרב, אשר בחינת הפסיעה לבר האמורה שנמצאת בהיסוד, קבלה המלכות שהיא העטרה, ע"י התכללותה בו, והלבשתה אותו.

ב **חצי שיעור אות ו' ונקרא ו' זעירא**: כלומר, שו' שהוא ז"א, כולל ו"ק, שהם חג"ת נה"י, אשר חג"ת הם כח"ב שבחסדים, ונה"י הם בחינות זו"ן שבחסדים, כנודע. ונחשבים חג"ת בבחינת הראש, להיותם כח"ב שבו, ונה"י הם בחינת הגוף שבו.
וזה אמרו "ואותה הו' שבתוך הה"' כלומר בעת שז"א, שה"ס ו', הוא בעיבור בתוך הה' שהיא אמא, "אין לו ראש" כי אז נה"י נכללים בחג"ת ואין מעלת חג"ת יכול להיות ניכר, שהם בחינת ראש, כי הגוף עם הראש נכללים זה בזה. "כי זה תכלית התיקון בזמן העיבור" דהיינו כנ"ל, שכל הנרצה עתה מהעיבור אינה יותר אלא לחזור ולחבר בחינת ה"ת בה"ר דהיינו שחג"ת יקבלו לתוכם בחינות נה"י, בסוד ה"ת בנקבי העינים, כדי לשתף מדת הרחמים בדין. כנ"ל. וע"כ נבחן עתה בחינות חג"ת כמו שהיו נה"י, כי העטרה, שהיא ה"ת, עלתה ונכללה בת"ת, שהיא בינה. ונמצא מעלת הת"ת כמו היסוד, כי העטרה נכללה ונדבקה עתה בת"ת. ועד"ז גם בהקצוות לפי שיעורם. הרי שחג"ת קבלו לצורת נה"י, וע"כ נבחן הו' שהוא ז"א, שהוא חסר בחינת החג"ת שבו, דהיינו

בחינת הראש, שהם כח"ב. והבן. "וע"כ הם ו' זעירא, שהוא חצי שיעור אות ו'" דהיינו רק נה"י לבד, שהוא חצי של וה"ק, כי חסר לו חג"ת.

ג **בסוף ו' זו, וכו' היה בבחי' הקוץ התחתון**: דהיינו כנ"ל, כי ו' היא זו רק חצי שיעור שהוא נה"י. ונמצא קוץ התחתון שבו, שהוא יסוד, שהוא נבחן שיוצא מעט לחוץ מן סוף אות ו', כלומר שבהיותו במעי הבינה, אין הבינה מגעת אליו שתוכל להשפיע לו מאורותיה, והוא יוצא לחוץ ממנה. והעטרה מלבשת אותה הנקודה שלבר, כנ"ל. והיא מקבלת ממנו מיתוק גדול.

פרק נא

א **תיקון אל הנקבה וכו' נכללת עתה בב' הנקודות של קו אמצעי, שהם ת"ת ויסוד**: כבר נתבאר בדיבור הסמוך שעיקר כונת העיבור הוא לשיתוף מדת הרחמים בדין, שה"ת תעלה ותכלל בבינה, אשר בהז"ת, שהיא עלית העטרה לת"ת. וזה אמרו "תיקונה עתה בעיבור זה, כי נכללת עתה בב' הנקודות של קו אמצעי שהם ת"ת ויסוד" כי בחינת התכללות בבינה, היא מקבלת מתוך עליתה לת"ת, ובחינת הגבורות דפסיעה לבר, היא מקבלת מתוך הלבשתה לכל היסוד. כמבואר.

ב **ועי"כ נעשה הוא רשות היחיד ואז גם היא נכללה ככל נקודותיו**: כמ"ש בחלק ו' שע"י עלית ה"ת בנקבי עינים, נכללה המלכות בכל הספירות עד החכמה, כי גם אבא התתקן בה כעין דכר ונוקבא, ונעשית לכלי בכל ספירה וספירה, שז"ס העשרה כלים שיצאו בנקודים. ועד"ז כאן מתוך שהעטרה עלתה לת"ת, שהיא הבינה של ה"ח, הנה נכללה המלכות משום זה בכל הע"ס שלו. וזה אמרו שהיא נכללה בכל נקודותיו. ועוד נוסף כאן על העליה של הנקודים, כי שם לא הספיק העליה שלה לקשר הז"ת בסוד רשות היחיד, דהיינו שלא יעברו על הגבול של הפרסא שמבין אצילות לבריאה, ולבא לרשות הרבים, שהם בי"ע דפרודא כמ"ש לעיל. אמנם כאן, בעלית נה"י לחג"ת בהעיבור, כבר הספיקה המלכות בעליתה זו לקשר הו"ק, ע"י התכללותה בהם, בסוד רשות היחיד, שהיא אצילות באופן, שאפילו בעת שישגו האור הזווג ע"ב ס"ג, המוריד ה"ת מעינים, לא יזיק זה כלום לחזור ולבטל את השיתוף שלה, כבזמן המלכים, אלא הפרסא שמתחת רגלי הז"ת לא תזוז ממקומה, ואח"פ של המדרגות חוזרים ומתחברים להמדרגה מחמת הורדת ה"ת, מחויבים עתה לעלות למקום גו"ע שלהם, למעלה מהפרסא. דהיינו ברשות היחיד, כנ"ל. אמנם רגלים דאצילות לא יתפשטו עוד לבי"ע, שהוא מקום רשות הרבים כנ"ל. וזה אמרו, ועי"כ נעשה הוא רשות היחיד, כלומר, ששוב לא יתפשטו רגלים שלו לרשות הרבים כבעת המלכים. וית' עוד במקומו.

ג **שוה במדתה וגדולה כמדת היסוד עצמו דז"א ולא כמדת שאר הספירות וכו'**: כבר ידעת, שמלכות מתוקנת עם המסך המעלה או"ח ע"י הזווג עם אור העליון, ששיעור הקומה תלוי במדת האו"ח שהיא מעלית. גם ידעת שלא נשאר בהמסך דנקודים אחר שביה"כ, זולת מבחינת עביות דכתר, ובחי"א דהתלבשות. כי בחינה אחרונה נעלמה עם שביה"כ. ולפיכך לא העלתה המלכות כאן, אלא רק קומתה עצמה, שהיא אור המלכות לבד. וזה נקרא קומת נה"י, שהם ג' ספירות בקומת מלכות. כנודע. ונמצא שכל ג' ספירות אלו אין להן אלא מדת היסוד השרשי שבכלים דע"ב. שאין בו אלא אור המלכות. (כנ"ל זף של"ו ד"ה חזר) וזה אמרו "והיתה שוה במדתה וגדולה כמדת היסוד עצמו דז"א" כלומר, שלא שמשה שם בעיבור אלא להעלות מדת היסוד לבד, דהיינו קומת מלכות. וגם חג"ת היו כלולים בקומה זו. כמ"ש עוד להלן.

פרק נב

א **היסוד אין שיעורו כשאר הספירות וכו' ושיעורו הוא רביע הת"ת**: כבר נתבאר בדיבור הסמוך, שמדת היסוד, הוא בקומת המלכות, והוא אינו מבחינות ה' קצוות דז"א, אלא שיצא אחר שנזדכך המסך דבחי"א, וע"כ היסוד אינו נכלל בה"ח דז"א, כי אין לו אלא אור המלכות, ולא אור הז"א. וזה אמרו "היסוד אין שיעורו כשאר הספירות" כי הוא אינו מבחינת ה"ח שהם קומת בחי"א, כשיעור כל הספירות דז"א. "ושיעורו הוא רביע הת"ת" פירוש כמדת המלכות. שנקראת רביעית בערך קומת ז"א שהוא ת"ת. כנודע בכמה מקומות.

ב **שיעורא דגופא ד' בריתות הוי בשיעורא דיליה, ובריתא רובע איהו בשיעורא דמדידו דגופא**: כבר ידעת, שמדת היסוד שנקרא ברית, הוא קומת המלכות, המכונה רביעית. גם ידעת שבעיבור נמצא שעורא דגופא, שהוא ז"א, רק כקומת היסוד לבד. גם נודע, שה' בחינות יש בהמסך, מקומת מלכות עד קומת כתר. וזה אמרם "שיעורא דגופא" כלומר שיעור השלם של הז"א, הוא "ד' בריתות" כלומר, שיהיה בו ד' מסכים, שהם: עביות דכתר לאור הנפש, ובחי"א, לאור, הרוח. ובחי"ב לאור הנשמה. ובחי"ג לאור החיה. כי אז נמצא מלביש לא"א, שהוא קומת חכמה דמ"ה החדש, ואז הוא תכלית עלית הז"א, כנודע. וענין ד' בריתות הוא כמו ד' קומות זה למעלה מזה. כי קומת הז"א מסתיים בברית, שה"ס יסוד. שם מתוקן המסך. כנודע.

פרק נג

באחורי הת"ת ומקיפתו מאחוריו: כי נעשית לבחינת אחורים אל החזה שלו, ותשכיל, שעליה זו היא דוגמת עלית ה"ת בנקבי עינים דראש הס"ג דא"ק, שהיה אחר צמצום

הב', כי חג"ת הם בחינת הג"ר דז"א, שהם כח"ב דחסדים כנודע, וכיון שהמלכות עלתה לת"ת, הרי עלתה לבינה דחסדים אלא לא להג"ר דבינה, כי בג"ר אין כח הצמצום דה"ת ניכרת, כי שם שולטים האחורים דבינה, שאין שם שום אחיזה לדינים ולצמצום, מכח כי חפץ חסד הוא, כנודע, וע"כ מתחלק הת"ת לג"ר ולז"ת, שמחזה ולמעלה ה"ס ג"ר של הת"ת, שהוא בינה, ומחזה ולמטה הוא הז"ת דת"ת. באופן, שה"ת עלתה רק למקום אחורי החזה, שכבר נסתיים שם הג"ר, וע"כ נאחזה שם.

גם תבין שעתה נעשתה המלכות למדה שלמה, כי בזמן העיבור, שהיתה מלבשת להיסוד, בבחינת פסיעה לבר, ובפנימיות נה"י דאמא, שה"ס פה דראש התבונה, כמ"ש להלן, לא היה בחינת המסך שלה אלא בבחינת עביות דכתר, שהיא רק שורש לעביות, ולא עביות ממש, כי ע"כ אין שם רק קומת מלכות לבד, שהוא אור הנפש וע"כ אין שם אלא ג' ספירות בעובי, שהן נה"י, אלא שיש שם גם קומת ז"א מבחינת התלבשות לבד, כנודע, וע"כ, נבחן שקומת ז"א אין לו כלים, אלא הוכרח להתלבש בכלים דנה"י, שז"ס ג' גו ג' כנודע. הרי שהמלכות לא הספיקה עוד לגלות שם בעובר, אלא רק לקומת יסוד, כלומר לבחינת יסוד השרשי אשר בע"ב דא"ק, שאור המלכות בלבד, היה בו, שמפאת הזדככות בחינה א' בכלי דהוד, לא נשאר בו מקומת החסדים שהיא בחי"א, כלום אלא רק אור המלכות בלבד. (כנ"ל דף של"ו, ובאו"פ ד"ה חזר) וקומה זו מכונה רביעית של קומת ז"א, שהיא על שם המלכות המכונה רביעית ההין, שז"ס ומספר את רובע ישראל. כנ"ל. הרי שאין המלכות אלא רביעית המדה. שאינה משמשת לגלות קומת ז"א, שהיא בחי"א אלא רק קומת עצמה לבדה.

אמנם עכשיו אחר שנולדו, הנה ע"י יניקה מחלב אם, קנתה המלכות עביות דבחי"א, כמ"ש במקומו. וע"כ העלתה עתה לקומת ז"א, שהיא חג"ת.

ועתה היא משמשת לו מדה שלמה, כי השיג על ידה קומת החסדים. וזה אמרו "בסוד העיבור עלתה נקודתה והלבישה את היסוד המלביש גם הוא את הת"ת" כלומר, שהמלכות לא העלתה אלא קומת היסוד, שהיא היתה גם קומת הת"ת, משום שלא היה בה רק עביות דכתר, כנ"ל. "וכאשר יצאו לחוץ וכו' נשארה דבוקה שם למעלה באחורי הת"ת ומקיפתו מאחוריו" דהיינו כנ"ל, שע"י יניקה מחלב אם קנתה המלכות עביות של בחי"א, וע"כ עלתה ונתדבקה מאחורי ת"ת במקום החזה, שמשם ולמעלה היא מוציאה לו קומת חג"ת, שהיא קומת ז"א, ונמצאת עתה משמשת לו בבחינת מדה שלמה. כנ"ל.

פרק נח

צלע, מדה שלמה אחורי חזה: מדה שלמה, פירושו שיש בה עביות דבחי"א, שאז משמשת לו לקומת חג"ת, שהיא עיקר קומת ז"א. כנודע. וע"כ נחשבת עתה למדה שלמה, כנ"ל בדיבור הסמוך. וצלע, פירושו בחינת המסך שבזו"א, שעליו עומד כל קומתו. מלשון צלעות הבית אמנם תבין שעד עתה עדיין אינה עולית בשם לפי עצמה, אלא היא טפלה לז"א, כי היא משמשת לו לבחינת מסך להעלות או"ח ולהמשיך קומתו. כנ"ל. אבל למלכות עצמה אין עוד שום בנין עדיין.

פרק ס

ואחר גדלות הזכר אז מתחילין י"ב שנים ויום אחד דגדלות הנקבה: כי אי אפשר שתצא הקטנות של התחתון בטרם שיושלם הגדלות דעליון. כמ"ש לעיל (דף תשל"ט ד"ה ודבר זה) כי אח"פ דעליון נמצאים תמיד עם גו"ע דתחתון במדרגה אחת, וע"כ, אם העליון עוד לא בירר ותיקן את אח"פ של עצמו, מכ"ש שלא יוכל לתקן את גו"ע של התחתון, לכן אין ז"א יכול להגדיל את הקטנות דנוקבא, דהיינו את גו"ע שלה, מטרם שישיג הגדלות של עצמו, דהיינו הורדת ה"ת מעינים שלו, המחזירים את אח"פ למדרגתם, ואז נעשו אח"פ שלו לבחינת כלי המעלה מ"ן ומתקן את גו"ע של הנוקבא כמ"ש שם. ומ"ש הרב י"ב שנים ויום אחד דגדלות הנקבה, אין פירושו גדלות ממש, כי המשך הי"ב שנים הוא רק לקטנות הנקבה, כמ"ש הרב להלן, שכל זה הזמן היא נקראת קטנה. אלא הכונה היא להגדיל בנין הקטנות שלה לבד. ומלת גדלות הוא מלשון הגדלתה של הנקבה. כי עד כאן עדיין לא היה לבחינת המ"ן דנוקבא, מבחינת מה שמתיחס לבנינה עצמה, שום ציור כלל וכלל, כי היא שמשה רק לבחינת מסך בשביל קומת הזכר, כנ"ל: מתחילה לקומת יסוד, ואח"כ לקומת ת"ת, דהיינו לקומת חג"ת, אמנם עתה אחר שכבר קבל הז"א קומת הגדלות שלו, הנה מתחיל הזמן, שיוכל לתקן בחינת הקטנות של הנקבה. כנ"ל באורך.

פרק סא

י' נקודות קטנות בלבד ובין כולם אינם רק ספירה אחת, באופן שהיא עתה חלק הי': דהיינו כמ"ש לעיל, (דף תשע"א ד"ה צלע) שמכח העביות דבחי"א שהשיגה בשעת היניקה, שהמשיכה עתה עיקר קומת הז"א, היא נחשבת למדה שלמה בכל עשר נקודותיה, כי היא כוללת עתה כל קומת הע"ס במדתו של הז"א. וצריך שתזכור כאן ההפרש מבין נקודה לספירה, כי נקודה, פירושה שיעור עביות שבמסך, שעל ידי הזווג עם אור העליון יוצא עליו קומת הספירה, כנודע. אבל ספירה, פירושה, קומת אור המלובש בכלי שלו. וזהו שמדייק הרב להשמיענו, שמבחינת העביות שבהמסך

המתוקן בכלי המלכות, היא כבר נגמרה כולה ביניקה, דהיינו בשיעור מה שהיא שמשה להמשיך כל שיעור קומת הע"ס דז"א, שבערך הזה היא נחשבת לעשר נקודות, דהיינו לפי ערך העביות, שכל ספירה מהע"ס דז"א לקחה מעביותה. אמנם בערכה עצמה, כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, שעוד לא היה לה שום ציור, אלא רק ממה שנכללה עתה בת"ת, דהיינו בבחינת בינה דחסדים, בסוד ה"ת בעינים, כנ"ל (דף תשס"ט ד"ה באחורי) ועל שם זה, הנוקבא נחשבת עתה לבחינת ספירת ת"ת דז"א, כי עלתה מבחינת נקודה תחת היסוד, שהיא בחינת המלכות ממש, ועלתה למקום בינה, דהיינו שקבלה לצורת הת"ת, שהוא בינה דחסדים וזה אמרו, שמבחינת בנינה עצמה הרויחה ספירת הת"ת. כמבואר.

פרק סב

מב' פרקין העליונים שבת"ת שבו, נעשה בחינת הדעת שבו: כי בגדלות, שז"א משיג הארת החכמה בחסדים, אז נחשבים חג"ת לבחינות חב"ד, כי ב' שלישים עליונים שבכל אחד מג' הספירות חג"ת, מצטרפים עם ג' שלישים עליונים של נה"י דבינה ונעשים לבחינת ראש, ולחב"ד, והשלישים תחתונים שבכל אחד מחג"ת עם השלישים עליונים שבכל אחד מהנה"י ובצירוף ג"ש אמצעים דנה"י דבינה, נעשים לבחינת חג"ת דז"א ולגופא. וב"ש תחתונים שבכל אחד מהנה"י דז"א שנשתיירו, ובצירוף הג"ש תחתונים דנה"י דבינה, נעשים לנה"י דז"א, כמ"ש במקומו. וזה אמרו "שמב"פ העליונים שבת"ת שבו, נעשה בחינת הדעת" כמבואר. וכן מב"פ עליונים דחסד נעשה חכמה שבו, ומב"פ דגבורה העליונים נעשה בינה שבו. ונמצא, שמקום הטבור שמקומו בסיום ב"ש ת"ת, נעשה עתה בזמן הגדלות לפה דראש. והבן שזה סוד, שהעובר אוכל דרך טבורו.
אמנם כשיוצא מבחינות עובר ב', ומתפשט למקומו בגדלות גמורה פב"פ, הנה אז עולה בו כל הת"ת לבחינת ראש, וסיום, הת"ת נעשה הפה דראש, והיסוד עולה ונעשה לת"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים. כמ"ש הרב בעץ החיים שער כ"ט פ"ד.

פרק סד

א **אין פרצוף הנוקבא מתחיל להבנות אלא באחורי חזה דז"א וכו' ששם נסתיים התלבשות יסוד דאמא**: כי על ענין בנין הנוקבא דז"א מבחינת הת"ת, הוא בא מתוך עלית ה"ת בה"ר, שה"ס השיתוף דמדת הרחמים בדין. כי ע"כ עלתה ונתאחזה בת"ת שהוא מקום בינה דחסדים. כנ"ל. ונודע שענין עלית ה"ת לבינה, הוא רק לז"ת דבינה, ולא לג"ר דבינה, שאין ענין הצמצום נוהג שם כלל, להיותה בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינה מקבלת חכמה, ואין ענין צמצום נוהג באור חסדים. כנודע. אלא רק בבחינת ז"ת דבינה, שכבר

מקבלת חכמה להשפיע לזו"ן, ע"כ היה לו מקום לכח הצמצום דה"ת לעלות ולהתאחז שם. גם נודע, שג' השלישים של הת"ת הם בחינות: ראש, תוך, סוף. והשליש העליון הוא בחינת ראש והג"ר דת"ת, שהיא בינה. לכן אין מקום לה"ת להתאחז שם בש"ע דת"ת, שהוא בחינת ג"ר דבינה, אלא רק מחזה ולמטה, דהיינו אחר סיום שליש עליון דתפארת.

ב **נסתיים התלבשות יסוד דאמא בתוך ז"א**: כי המסך דיסוד דאמא, הוא בחינת הכח הדחיה שלה על הארת חכמה, מכח כי חפץ חסד הוא, כנ"ל. וע"כ היא מתלבשת רק בהמשך השליש העליון דז"א, ששם בחינות ג"ר דת"ת, שמבחינת החסדים הוא מקום ג"ר דבינה כנ"ל. אבל לא יכלה להתפשט למטה מחזה, כי שם בחינות הז"ת דבינה, שאין בהן כח העיכוב הזה, אלא להיפך שהן מוכרחות להארת חכמה כדי להשפיע לזו"ן, כנ"ל. וצריך שתזכור כאן, אשר כל בחינה מחויבת לקבל מהבחינה שכנגדה בהעליון. וע"כ ג"ר דבינה דחסדים, שהן הת"ת מחזה ולמעלה, מחויבות לקבל מהג"ר דבינה העליונה. והז"ת דבינה דחסדים, שהן הת"ת מחזה ולמטה, מחויבות לקבל הארתן מן הז"ת דבינה העליונה.

ג **מתגלים האורות בגילוי גמור בצאתם מפתח היסוד דאמא**: היינו האורות דחכמה, שכל עוד שעוברים דרך היסוד דאמא המה בהעלם מכח מסך דאמא, המעלמת אותם, מכח כי חפץ חסד הוא, כנ"ל. אבל הם מתחילים להתגלות אחר סיום המסך דאמא, דהיינו מחזה ולמטה, ששם בחינת השליטה דז"ת של הבינה, כנ"ל. שעיקרן הן רק הארת חכמה, וע"כ האורות ההם מתגלים בגילוי גמור, אחר יציאתם מפתח היסוד דאמא.

ד **אחורים של ז"א ויש יכולת באורות ההם לנקוב אותם ולעבור לחוץ**: כבר ידעת, שאח"פ דעליון המתחברים אליו בשעת הגדלות מכח הזווג דע"ב ס"ג המוריד הה"ת מעינים שלו, המה דבוקים תמיד בגו"ע של התחתון כנ"ל (דף תשל"ט ד"ה ודבר) ואח"פ אלו, מקורם הוא רק נה"י. שהוא מטעם, כי הג"ר דבינה אינם יוצאים לחוץ, רק זו"ן שלה, וזו"ן הכוללים. ולכן אין כאן בכל אח"פ אלא בחינת זו"ן. ועיקרם של זו"ן, היא רק נה"י שבו, כי חג"ת הם בחינת כח"ב דחסדים, המתחברים לו שם מבחינות הג"ר דחסדי הבינה. הרי שעיקרם של אח"פ אינם אלא בחינת זו"ן. וזכור זה, ולא נצטרך להזכיר תמיד. גם ידעת שמקורה של הנוקבא, הוא בחינת הנקודה תחת היסוד, שנקראת עטרה. כנ"ל (דף תשס"ב ד"ה וכל) ותדע שה"ס גו"ע דנוקבא הדבוקים באחורים דזו"ן, דהיינו בנה"י שלו מתחתיהם, מתחת היסוד כמבואר.

והנה נתבאר, שכל אחיזתו של תחתון בעליון, הוא רק באחורים דעליון, שז"ס הנקודה שמתחת היסוד דז"א. גם ידעת, שכל כמה שהעליון לא תיקן את אחורים שלו עצמו,

דהיינו להוריד הה"ת ולחבר אח"פ למדרגתו, אינו יכול לתקן כלום לבחינת גו"ע של התחתון הדבוקים בו, כנ"ל. וע"כ אע"פ, שהנוקבא דבוקה עם הז"א בעיבור הא' וביניקה שלו, מ"מ לא הגיע מזה שום הצטיירות לבנין הנוקבא עצמה. כי כל עוד שאחורים שלו עצמו צריכים תיקון, מכ"ש הנוקבא, שהיא עוד למטה מאחורים שלו, ואין לה ממי לקבל תיקונה זולת מהם. ואע"פ, שבעיבור א' דז"א קבלה המלכות מיתוק, מיסוד ות"ת דז"א, ואח"כ בזמן היניקה, עלתה ונכללה בת"ת דז"א; שפירושו, שנתחברה בה' ראשונה, כנ"ל. אמנם נתבאר, שכל העליות אלו לא היה אלא לצרכו של ז"א עצמו, ולא כלל לבנין הנוקבא, כנ"ל. ונמצא שמצד בנינה עצמה, הרי היא נמצאת עוד דבוקה מתחת היסוד כמלפנים, בלי ציור כלל.

ולפיכך, לא התחיל בנין הקטנות של הנוקבא, אלא אחר השגת הגדלות של ז"א. דהיינו אחר שתיקן וחיבר נה"י שלו למדרגתו, כנ"ל. אשר אז נבחן, שחג"ת שלו נתעלו לחב"ד, ונה"י שלו לחג"ת, ואח"פ שנתחברו נעשו בו לנה"י חדשים, כנודע. (ומ"ש הרב לעיל שרק ב"ש ת"ת נעשו לדעת, הרי זה בסוד העיבור ב' דהיינו בהתכללות באו"א, כמ"ש במקומו)

וצריכים להבין היטב הפירוש של הדברים. כי מי גרם שינוי אל הכלים דז"א, עד שנה"י נשתנו והיו לחג"ת, וחג"ת לחב"ד, גם מה המה אלו הנה"י החדשים שהשיג ע"י הגדלות שלו. והענין הוא, כי יש לו לז"א, ג' מיני גדלות, הנקראים נשמה חיה יחידה: כי ע"י הורדת ה"ת לבינה, קונה נשמה. וע"י הורדת ה"ת לחוטם קונה חיה. וע"י הורדת ה"ת לפה קונה יחידה. כנ"ל (דף תקי"ח ד"ה כי) ע"ש והנה עתה בתחלת הגדלות, קנה הז"א ג"ר דנשמה, ונמצא שז"א העלה אליו רק בחינת אח"פ דבינה, שה"ס מסך דבחינה ב' כנודע. הרי שאלו נה"י חדשים, הם רק בחינות נה"י דבינה. והנה מטרם זה היו נה"י דז"א מבחי"א, וההי"ת היתה דבוקה ביסוד שלו, שמטעם זה היה חסר ג"ר, כנודע. וא"כ יש לשאול, איך אפשר שיתחלפו לו נה"י הקודמים שה"ת דבוקה בהם, בנה"י דבינה, שהם מה' ראשונה. אמנם ידעת, שבזמן היניקה עלתה הה"ת מן המקום שמתחת היסוד אל הת"ת, אשר פירוש הדבר הוא, שה"ת, נתחברה בבינה, שהיא ת"ת, וקבלה בינה לצורת הה"ת, כנ"ל. אמנם עדיין היה בחסר ג"ר, מפני שהמסך שלו היה בכלי דחכמה, ונמצא שאין לו אלא ב' כלים כתר וחכמה, שרוח שהוא חג"ת מתלבש בכלי דכתר, ונפש שהיא נה"י מתלבשת בכלי דחכמה, כנודע. שמסך דבחי"א, פירושו, שהוא נמצא בכלי דחכמה. ועם זה תבין, שעתה ע"י זווג דע"ב ס"ג שהוריד הה"ת מעינים שהן חכמה, אל בחינת האזן שהיא בינה, ונמצא שהעלה את אח"פ שלו דבחינת בינה, וחיברם למדרגתו,

כנ"ל. אשר אז נעשה הזווג במסך דבחי"ב, דהיינו בכלי דבינה, ונמצא עתה, שיש לו ג"ר דנשמה: אשר נשמה מתלבשת בכלי דכתר, ורוח בכלי דחכמה, ונפש בכלי דבינה.

והנך רואה, אשר הנה"י הקודמים שהיו בכלי דחכמה, דהיינו, שהמסך היה שם, הנה עתה ע"י הארת הזווג דע"ב ס"ג ירד המסך מהכלי הזה דחכמה אל כלי חדש דבינה, ונמצא הכלי דחכמה שהם נה"י הקודמים, נעשה עתה לכלי דרוח, שהוא חג"ת. והכלי דרוח מקודם שהיה כלי דכתר, נעשה עתה לכלי דנשמה, שהוא חב"ד. והכלי של נפש, דהיינו מקום המסך, הנקרא נה"י, נמשך לו מחדש, שהוא כלי דבינה, דהיינו אח"פ דבינה שנבררו לו עתה ע"י הורדת ה"ת מעינים לאזן.

ועם זה תבין איך שחזרת אח"פ דעליון, מתקן ומברר עמו גם גו"ע דתחתון. ומציין אותם לבחינת פרצוף. כי ידעת, שבחינות גו"ע של הנוקבא, היו עד כאן דבוקים ביסוד של ז"א כנ"ל. דהיינו בכלי דחכמה, אשר בו היה מקום המסך, וע"כ עוד לא היה לה שום ציור, רק מבחינת המסך לבד, דהיינו בחינת נקודה שבה לבד. אבל עתה אחר שז"א החזיר את אח"פ דבינה שלו למדרגתם, שהמסך ירד לבחינת הכלי החדש דבינה, ונה"י הקודמים שהם מבחינת כלי דחכמה, נעשו לבחינת רוח וחג"ת. הרי שגם עצם גו"ע של הנוקבא, שהיו דבוקים ביסוד ההוא, נמצאו עולים עמו לבחינת חג"ת, ונעשו גו"ע דנוקבא, לבחינת כלים דרוח ונפש. אשר בכלי דגלגלתא נתלבש הרוח ובכלי דעינים נתלבש הנפש. הרי שכמו שנה"י דז"א נעשו לכלי דרוח, כן גו"ע דנקבה הדבוקה עמהם, נעשו עמהם בשוה ג"כ לבחינת כלים דרוח. והבן זה היטב.

והנה מה שאמרנו שיסוד הקודם דז"א, נתעלה ונעשה עתה בגדלות, לבחי' דת"ת דז"א. הכונה היא לשליש עליון דת"ת דז"א. כי נה"י החדשים שהשיג, שהם בחינת אח"פ דבינה שלו שנפלו ממנו, ועתה חזר והחזירם, כנ"ל. הנה הם, בחינת הז"ת דבינה של בינה דז"א, ובחינת זו"ן דבינה של ז"א, כנודע. הרי שבחינת ב"ש ת"ת תחתונים של ז"א, שהם בחינת ז"ת דבינה שלו ג"כ נעשו מנה"י החדשים דכלי דבינה, ונמצא בהכרח, אשר היסוד הקודם שהוא מכלי דחכמה עלה למעלה מהב' שלישים דת"ת התחתונים שהם מכלי החדש דבינה.

והנה נתבאר, שבחינות האחורים החדשים דכלי דבינה, שהחזיר בכח הורדת ה"ת מעינים לאזן. הם מתחילים מחזה ולמטה דז"א. דהיינו ממקום הסיום דיסוד דז"א הקודם, וכבר ידעת, שהעטרה, שהיא גו"ע דנוקבא הדבוקה בהיסוד הזה, הנה עלתה עמו יחד, לת"ת בעת הגדלות, כנ"ל. והנך מוצא, מקום העטרה, שהיא עומדת ממש במקום נקודת החזה, שהוא נקודת הסיום של היסוד שעלה לת"ת. דהיינו במקום התחלת האחורים

דז"א החדשים, ונמשכת משם ולמטה, והיא מלבשת, לב"ש תחתונים דת"ת שלו, ולנה"י שלו, דהיינו לאותם אח"פ, שהשיג עתה ע"י הגדלות, שהחזיר אותם למדרגתו. והבן היטב.

וזה אמרו "ואז לא יש רק מסך א' בלבד, שהם אחורים של ז"א ויש יכולת באורות ההם לנקוב אותם ולעבור לחוץ" פירוש, כי האורות של הנקבה הבונים עתה את הקטנות שלה. אינם מבחינת הגדלות שלו, (כמ"ש לעיל דף תשל"ב ד"ה א"א) כי הורדת ה"ת מעינים דעליון, אינו מועיל עוד, להורדת ה"ת גם מעינים דתחתון, משום שהתחתון מצוי בכח צמצום יותר חזק ממה שהוא בהעליון. עש"ה. וע"כ היא מוכרחת לקבל האורות דרך נקב של האחורים השלמים דז"א, דהיינו כמו בחי"א דז"א שהיה לו בקטנותו. שמקום החזה הוא בחינת פה דראשו, כנודע. ולפיכך אין הנקב ההוא יכול להיות למעלה מחזה, ששם משמש יסוד דבינה עליונה, שאין בחינת מסך וצמצום דחיבור ה"ת בה"ר יכולה להגיעה לשם, כנ"ל. ע"כ רק מחזה ולמטה, ששם מתחילים האחורים החדשים דז"א, שהם כבר בחינת זו"ן דבינה, המקבלים לתוכם בחינת מסך וצמצום, שם "יש יכולת באורות ההם לנקוב אותם ולעבור לחוץ" דהיינו להנוקבא, כדי שתקבל מהם בחינת קטנות בלבד.

פרק סו

אינם בוקעים כל מחיצות דגופא דז"א וכו' שאם כן ברגע א' היתה נבנית וכו': כלומר, שהאורות ההם אינם באים להנקבה כמות שהם בגופא דז"א עצמו. שהם שם בחינת גדלות, כי זה היה נבחן שבקעו וביטלו את המחיצות דז"א, וגוף הנוקבא וגוף הז"א היו נעשים לגוף אחד בלי שום מחיצות שיבדילו ביניהם. אלא שהם באים לה דרך נקב מצומצם, כלומר, ע"י מסך דבחי"א, כמו שהיה בזמן הקטנות דז"א, שהיה לו אז בחינת נקב בחזה, בסוד הפה של ראשו. כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק סז

בוצינא דקרדנותא שהיא חלק האורות של המלכות ועושה נקב ובוקעת ויוצא לחוץ דרך נקב ההוא: פירוש, כי מתוך עלית נה"י לחג"ת דז"א בעת העיבור, שעלתה בחינת הה"ת שהיתה דבוקה בעטרה דז"א, ונכללה תוך ת"ת דז"א כנ"ל. הנה התכללות הזו תוך הת"ת, מכונה בשם בוצינא דקרדינותא, כלומר בחינת החושך של כח הצמצום שבה"ת הגורם סיום לכל הארה, וסיום האור הוא חושך. ונודע שיש שם אמנם זווג דהכאה עם אור העליון המעלה אור חוזר ומלביש לאור העליון. שזה מכונה בזוהר, שהבוצינא דקרדינותא בוטש, וע"י הבטישא שלו הוא מעלה אור. כנ"ל. וע"כ ע"ש האו"ח שהוא

מעלה מכונה בוצינא, שפירושו נר. וע"ש הסיום שכח הצמצום עושה על האורות מכונה קרדינותא, שפירושו חושך, או קשיות שיש בו מלהעביר האור ישר דרך בו ולמטה. וכבר נתבאר ענין הזווג דהכאה היטב בהחלקים הראשונים.

והנה מקום הבוצינא דקרדינותא שעלה בת"ת. אינו בכל הת"ת אלא רק מחזה ולמטה, דהיינו במקום סיום של יסוד דאמא המתלבש תוך ז"א. כנ"ל, שאין כח הצמצום יכול לעלות למעלה במקום שיש המסך דיסוד אמא, ששליטתו שם לדחות חכמה, מכח כי חפץ חסד הוא, ואין דבר המסך וצמצום יכולים לחול כלום במקום שליטתו.

וזה אמרו "מקום החזה, ושם העטרא דגבורה המכונה בוצינא דקרדינותא שהוא חלק האורות של המלכות" דהיינו כמבואר, שבחינת העטרה שהיא המלכות שעלתה שם במקום החזה, הוא הבוצינא דקרדינותא. וזה אמרו "ועושה נקב ובוקעת ויוצא לחוץ דרך הנקב ההוא לאחורי החזה" דהיינו כמבואר, שנעשה שם מקום הזווג ע"ד שהיה בבחי"א של ז"א, שמקום הזווג מכונה נקב, על שם שמקבל מעליון ומשפיע דרך שם לתחתון והאור המושפע דרכו, נעשה מצומצם במדת הנקב, דהיינו בכח העביות שבו, שהוא המודד ונותן קצבה למדת השפע המושפעת על ידו. כנודע. ועל שם זה הוא מכונה נקב. או פה. דהיינו להבדיל בין השפעת הג"ר אל השפעת הו"ק, כי בהשפעה של ג"ר הוא מכונה פה, ובהשפעה של ז"ת הוא מכונה נקב.

פרק סח

אש נכפפת שהזיקה והם בחינת אלו האורות של הנקבה שהם אש גבורה והיא אש נכפפת: כי החסדים נקראים מאורי אור, שהם בחינת ה' אורות מיום א' דמעשה בראשית. והגבורות נקראות מאורי האש. להיותן אש לוהט ממטה למעלה, שה"ס או"ח. ולפי שבאות ונמשכות מהאחורים החדשים של ז"א שהם אח"פ דבינה. ע"כ הן מקבלות שם מיתוק גדול, והגבורות שלה נבחנות לנכפפות. ועוד יתבאר זה במקומו.

פרק סט

א **טרם שתזדווג עם בעלה, בחינת כלי הרחם וכו'**: כלומר בטרם שתזדווג עם בעלה פב"פ בזווג דהולדה. אבל הביאה קדמאה, שהוא רק כדי לעשות בה כלי, שה"ס העלאת אח"פ שלה, שהם בחינות יסוד ורחם שלה, אין זה נבחן לזווג פב"פ. אמנם ודאי שגם בחינת הכלים דיסוד ורחם נותן לה ע"י זווג, דהיינו היא הביאה קדמאה. כמ"ש הרב לעיל דף תשמ"ד אות י"ג. ע"ש. אלא שאין זה מכונה זווג ממש, מחמת שאינו מועיל להולדה.

ב **מתוקן וראוי לקבל טפת ההזרעה ולציירה בתוכה שיעשה ממנו צורת הולד**: היינו שתהא ראוי לקבל טפת הזרעה של ז"א, שה"ס מיין דוכרין. כי הולד מצטייר ונעשה מב' טפות: מטפת מ"ד של הזכר, ומטפת מ"ן של הנקבה. כמ"ש להלן.

ג **וגם שיהיו מוכנים בה מיין נקבות**: ודע, כי הולד נבנה ע"י כ"ב האותיות של האלפא ביתא, גם ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות הבאות בסוף המלה. ויש בהן לובן ואודם. שכ"ב אותיות הפשוטות, הן הלובן שבולד, דהיינו עצם החומר שבעשר הספירות. והן באות מהזכר, בסוד מיין דוכרין. וה' האותיות מנצפ"ך הכפולות, הן בחינת האודם שבהולד, והן כחות הדין שנתערבו בכל ספירה וספירה מעשר ספירות, והן כחות הסיום שישנם בכל ספירה וספירה, והם באים מן הנקבה, בסוד מיין נוקבין.

פרק עב

א **המלכות שבנקבה איננה בחינה גמורה כשאר הט"ס שבה וכו' רק הארה מועטת בכל שהוא**: כי מלכות נגלית רק בפרצופי א"ק שקדמו לצמצום ב', כמ"ש הרב לעיל (דף תשמ"ט אות כ"ד עש"ה באו"פ) שמלכות גנוזה ברדל"א ואינה מתגלית רק לעתיד, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. ולכן אפילו המלכות האמיתית דאצילות, לא נגלה אלא מבחינת השיתוף דמדת הרחמים עמה, שזה נעשה תכף בעת העיבור דז"א, בסוד התכללות נה"י בחג"ת, שה"ת שהיתה דבוקה ביסוד דז"א, נכללה בת"ת דז"א, שהוא בינה דחסדים, ובחינת ה"ר, שע"י התכללות הזו בה"ר, נמצאת נכללת בכל הע"ס של ז"א, וכן הע"ס דז"א נכללו בה. כמ"ש לעיל (דף תשנ"ד ד"ה וזה. תשע"ב ד"ה י' נקודות) וע"כ ט' הספירות ראשונות שיש לה מהתכללות הנ"ל, הן גלויות בה כל צרכן, אמנם נקודתה עצמה, לא נתגלה בה רק בהארה מועטת כל שהוא, דהיינו רק מבחינת השורש שבה לבד. וזכור זה.

ב **אחר שכל עצמה היא מלכות אין צורך להיות בה בחינת מלכות**: כלומר, אע"פ שאין בחינתה מגולה בה, אין לה שום הפסד בזה, כי כל עצמה היא בחינת מלכות, דהיינו מבחינת מה שנכללה בהט"ס דז"א, שנתכללה ונשתתפה בצורת כל ספירה וספירה שלו, ובהשתתפות זו אינה מפסיד משהו מצורתה עצמה, אע"פ שאינה גלויה, אלא אדרבא הן ממתיקות אותה, באופן שתהיה ראויה לגלות כל אלו המילוים הנכללים בה. וזה אמרו "אחר שכל עצמה היא מלכות, אין צורך להיות בה בחינת מלכות" אלא אע"פ שהבחינת מלכות שבה אינה מגולה אין זה ממעט דמותה כלל. כמבואר. וע"כ לא היתה צריכה כלל לאותה ההארה המועטת המכונה עטרת יסוד שבה. אמנם היא באה משום צורך גדול אחר, כמ"ש והולך.

פרק עג

רגליה יורדות מות, ואינם נאחזות אלא בסיומא ובתחתיה: כבר ידעת, שכל ענין המלכות היא רק בחינת הנקודה האמצעית, שעליה היה צמצום א"ס ב"ה, שאח"ז נתקנה בבחינת מסך, ובכח האו"ח שהמסך שלה מעלה בזווג דהכאה, היא ממשיכה ומסיימת כל הפרצופים שבהעולמות, כי ההארה נמדדת במדת האו"ח שהיא מעלית ממנה ולמעלה, ומתלבש רק בהכלים דט"ס ראשונות הקודמות להצמצום שבבחינתה, וכן אחר צמצום ב' שנתחברה במדת הרחמים שהיא בינה, מתלבשים האורות בגו"ע וג"ר דבינה, הקודמים לצמצום שבבחינתה שהיא עתה בהז"ת דבינה. וכשמגיעה הארה אל בחינתה עצמה, הנה המסך שבה מעכב עליה להתפשט דרך בו, ומפסיקתו, ומסיימת אותה. ונקודת הסיום דצמצום א'; היתה בעולם הזה, בסוד הר הזיתים. ונקודת הסיום דצמצום ב' נעשה בעולם הבריאה, דהיינו בסיום המלכות דאצילות, אשר המסך שבה, הוא סיום כל פרצופי אצילות, דוגמת הסיום דצמצום א' שהיה בעולם הזה. שמשם ולמטה אין אור העליון יכול עוד להתפשט.

וכבר ידעת, שהז' מלכין קדמאין, בקעו המסך דצמצום ב' ונתפשטו עד לנקודה דעוה"ז. שז"ס מיתתם. כי כח צמצום הב' שבהפרסא, שמתחת האצילות, עוד לא נקבע בכח גדול, וע"כ גם בחינת בינה דנה"י דא"ק שקבלה לצמצום ב' הזה, עור לא נפסק הארתה משם לגמרי, והיה שם כמו ב' שליטות בהפרסא ההיא, ולפיכך אחר שהז' מלכין קבלו האור דע"ב ס"ג דבקע לפרסא, שפירושו, שהוריד הכח הצמצום ממקום בינה, ע"כ גם הם עברו הגבול דסיום האצילות שנעשה במקום בינה דנה"י דא"ק, ונתפשטו עד לעוה"ז, כמו הרגלים דפרצופי א"ק שמטרם הצמצום הב'. אמנם שליטת ה"ת שהיתה בפרסא, נתעוררה תיכף עם התפשטותם מתחתיה. ואור העליון חזר אחוריו, ויצא מהכלים שלהם, וע"כ מתו, כי אור החיים שהוא אור החכמה נסתלק מהם. אמנם נשאר בהם בחינות רשימות דקות מהאורותיהן הקודמות הנקראות ניצוצין, שמספרם ש"כ, דהיינו ל"ב ניצוצין מכל מלך, כנודע.

וז"ס ורגליה יורדות מות. כי כל אלו הניצוצין והכלים דז' מלכין קדמאין שבבי"ע, הם מבחינת הרגלים של המלכות הכוללת דנקודים, שהיא בחינת כח הצמצום שלה, שנקבע במקום בינה דנה"י דא"ק, שמצדה מתן ז"מ קדמאין, כנ"ל. שמכח זה יש לה קשר עמהם לחזור ולהחיותם, דהיינו להעלותם לאצילות. וז"ס נהירו דקיק שלה שהיא מאירה בהכרח לבי"ע במקום המיתה של המלכים, כדי שלא יתבטלו לגמרי, אלא לקיים אותם במדה כזו עכ"פ, שיהיו ראוים לתחית המתים. ומתוך שהמלכים האלה מלובשים

בקליפות, נמצא שגם רגליה, המאירות נהירו דקיק אל המלכים, יורדות גם הן לקיים הקליפות, המלבישות ברשותן את כל המלכים ההם.

ומכח היניקה ההכרחית הזאת שיש לקליפות מהרגלים של המלכות, כנ"ל, נמצאות הקליפות מתאחזות גם במלכות דאצילות, כלומר בכח הסיום שלה אשר מלובש בהפרסא שמבין אצילות לבריאה, כי יניקה ברוחניות פירושה דביקות, שכפי שיעור מקום הדבקות, כן הוא שיעור היניקה, והבן. וגם השפע עצמה שהן יונקות, מרבה בכל פעם הדבקות ההיא, והבן. וע"כ צריכה המלכות לשמירה באותו מקום בסיומא, כדי לצמצם השפע שהקליפות יונקות משם. וז"ס החותמות שביסוד ומלכות דנוקבא. שהמה השומרים את משמרת הקדושה, לנעול הדלת דסיומא דאצילות, ממגע הקליפות, שלא יבואו לינק מבחינת השפע דאצילות.

ובאמור תבין שמקרה זה דיציאת חוץ לתחום שהיה בזמן המלכין קדמאין דמיתו, עדיין לא נתרפא לגמרי, אלא שהולך ומתעורר פעם בפעם, כי זה היה ג"כ חטאו דאה"ר. כנ"ל. והוא סבת החורבן בהמ"ק, וזה כל הפחד מיניקת הקליפות. וה"ס הנוגה דאפתי לחוה. וה"ס מיעוט הירח, כי בעת הגדלות של הירח דהיינו באמצע החודש, שפירושה, שהיא מתמלא בבחינת השפע דגדלות דז"א, הנמשכת ע"י אור הזווג דע"ב ס"ג, המוריד ה"ת מנקבי עינים, אשר אור הזה אינו מבטל עתה הסיום של הפרסא דאצילות כבזמן המלכים, אלא רק שמעלה את אח"פ המונחים מתחת הפרסאות דצמצום ב', ומביאם למעלה מפרסא. שבזה אין שום יציאה מחוץ לתחום דצמצום ב', ואח"פ שנפלו מקבלים בזה כל תיקונם וחוזרים למדרגתם כבתחלה. ואז ה"ס מילוי הלבנה, כי נתמלאה בגדלות המילוי שלה. אמנם כיון שאור הזה דמילוי הלבנה, היא מכח הורדת ה"ת דצמצום ב', הנה אז מתעוררת קליפת נוגה גם היא לינק ולעלות למקום האצילות, כלומר, כי מרגישה הביטול דצמצום ב' שה"ס הפרסא דסיומא מתחת האצילות, וכסבורה שכבר אור של אצילות מוכן להתפשט לבי"ע כמטרם הצמצום ב'. ואז מוכרחת הלבנה שה"ס הנוקבא דאצילות לחזור ולהתמעט כלומר, שדוחית האור ההיא דגדלות, שטבעו להחליש כח הפרסא, והיא כדי שלא ליתן פתחון פה לקליפת נוגה לעלות לאצילות, כנ"ל, ולפי שיעור ההתעוררת שבקלי' נוגה להתקרב אליה כן שיעור התמעטות של הלבנה, עד שמתמעטת לגמרי מכל אורותיה, שה"ס שחוזרת לנקודתה, לבחינת השורש שלה שאז נעשה חושך לגמרי שזהו בסוף החודש. ואח"כ אחר שנתרחקה ממנה הקליפה ומתיאשת עוד לינק מהמלכות, מחמת החשכה, הנה אז אפשר לה לחזור לזווג עם השמש, שה"ס ז"א, ומתמלא ממנו, מן הקטנות שלה עד הגדלות, ואז חוזרת הקליפה ומתעוררת גם היא

לינק מטעם הנ"ל, שאור הגדלות מטבעו להחליש את הפרסא. וכי חוזר חלילה. והנה נתבאר בהרחבה, סוד הכתוב ורגליה יורדות מות. וסוד הקליפת נוגה דאפתי לחוה. גם איך כל אחיזת הקליפות אינה, רק באותו מקום ביסוד ומלכות שבה, שפירושו כח הסיום של המסך וצמצום ב'. ושים מעיינך בזה ותזכרהו. כי אי אפשר להרחיב הדברים תמיד.

פרק עח

א **היסוד שבה לא נעשה כשאר הספירות שבה שנעשו מכח הארת הז"א בה אלא שנעשו מכח הכאת הגבורות**: פירוש, כי נתבאר, שכל בנין הנוקבא, היא רק מבחינת האחורים החדשים שהשיג ז"א מאו"א, ע"י הורדת ה"ת מעינים לאזן, שאז הרויח ז"א את אח"פ דכלי דבינה, שהחזיר וחיבר למדרגתו, וגם בחינת המסך דבחי"ב, והשיג את הגדלות דקומת נשמה, שנשמה שלו נתלבשה בכלי דכתר, ורוח בכלי דחכמה, ונפש בהכלי חדש דבחינת הבינה. אשר אז הכלי דנפש שלו הקודם שהיה בכלי דחכמה, שהם נה"י הקודמים, הנה עתה נעשה לכלי דרוח, שהוא חג"ת, והכלי דרוח הקודם שהוא הכלי דכתר, נעשה עתה לכלי דנשמה, שהוא חב"ד. והכלי דנפש של עתה, הוא הכלי החדש דבינה, שהוא נה"י החדשים. ונתבאר לעיל, אשר עי"ז שנה"י הקודמים עלו לחג"ת, נתעלה גם גו"ע דנוקבא והלבישו את נה"י החדשים. כי נקודת הנוקבא, דבוקה במקום היסוד הקודם, וכיון שהיסוד הקודם נעשה לשליש עליון של ת"ת דז"א, המסתיים בחזה שלו, הרי הנוקבא הדבוקה ביסוד מתחתיו, נמצאת עתה עמו מחזה ולמטה. כנ"ל (דף תשע"ו ד"ה ועם זה) ונמצאת עתה שמלבשת ב"ש ת"ת דז"א, וכל נה"י של ז"א. ע"ש.

אמנם הלבשה זו שהנוקבא מלבשת את תנה"י דז"א, אין פירושה, שהיא מקבלת כל אותה ההארה שיש בתנה"י דז"א. אלא רק שמקבלת בחינת אחורים מהארה דתנה"י שלו, שהרי עתה התחיל בנינה של הנוקבא, ואי אפשר לה להשיג עתה מז"א, יותר מבחינת הקטנות שלה. כמ"ש הרב לעיל (דף תשע"ז אות ס"ו. ובאו"פ ד"ה אינם) אשר אלו האורות היוצאים אליה מז"א אינם בוקעים כל מחיצות גופא דז"א מחזה ולמטה, אלא שהנוקבא מקבלת אותם דרך נקב מאחורי החזה. שפירוש הדברים הוא, שאין הנוקבא מקבלת בחינות האורות דפנים שבתנה"י דז"א, הבאים מבחינת הגדלות, שהרי, היא חסרה עדיין בחינת נה"י שלה, כי הה"ת שירדה מעינים דז"א, אינו מועיל כלום להורדת ה"ת מעינים דנוקבא, וע"כ היא מוכרחת לקבל רק בחינת הקטנות שלו, באופן שיסוד דז"א, הוא בחינת ת"ת דנוקבא. כי הנוקבא עצמה חסרה נה"י דגדלות עוד.

וזה אמרו "שיעור אורך היסוד דז"א הוא כנגד קו האמצעי דנוקבא, מאחוריו, עד סיום הת"ת שבה, ונמצא כי שאר הספירות כולן הן מכוונות כנגד נה"י דז"א ויש להן על מה שיסמוכו, אמנם יסוד ומלכות שבה אין להם מקום על מה שיסמוכו" פירוש כי יסוד דקטנות הוא תמיד בחינת הת"ת דגדלות, משום שבשעה שמעלה אח"פ שלו, וקונה נה"י חדשים, עולה היסוד דקטנות ונעשה ת"ת בו, כנ"ל, בתחלת הדיבור. ולכן עתה שאין הנוקבא יכולה לקבל כלום מבחינת הגדלות דז"א, אלא מבחינת הקטנות לבד, כי הה"ת עוד לא ירדה מעינים שלה, שהמסך דעינים אין לו אלא רוח נפש, שהם חג"ת, נה"י, וכיון שז"א כבר הוא בבחינת הגדלות, הרי אורך היסוד שלו מכוון כנגד הת"ת דנוקבא. כי הנוקבא אינה מקבלת מיסוד דגדלות של ז"א אלא מיסוד דקטנות שלו, שעלה עתה ונעשה לת"ת דז"א, וע"כ אינו מאיר אל הנוקבא אלא ג"כ לבחינת ת"ת שלה, ולא לבחינת יסוד שלה. וע"כ יסוד ומלכות שבה אין להם על מה שיסמוכו, כי אין להם הבחינה שכנגדם בז"א, כנ"ל.

ואין להקשות לפי"ז נמצאים גם נו"ה דנוקבא שאין להם הבחינה שכנגדה בז"א, כי נו"ה דקטנות הם עתה בז"א בחינת חו"ג: אמנם יש שינוי בין ב' הקוים לקו האמצעי, כי בב' הקוים לא עלו רק ב"ש עליונים דחו"ג, ונעשו לחו"ב. וכן נתחבר שליש עליון דנצח, עם שליש תחתון דחסד, ונעשה לכלי דחסד, ועד"ז, שליש עליון דהוד, נתחבר עם שליש תחתון דגבורה, ונעשו לכלי דגבורה. שלפי"ז נשארו עוד ב"ש תחתונים דנו"ה דקטנות במקומם, גם בעת הגדלות. מה שאין כן בקו האמצעי, שכל הת"ת עלה ונעשה לבחינת הדעת בגדלות, וכן כל היסוד עלה ונעשה לבחינת הת"ת. כנ"ל (עי' בע"ח שער כ"ט פ"ד) א"כ לא נשאר כלום מיסוד דקטנות דז"א במקומו למטה, אלא הוא כולו בת"ת, וע"כ אין ליסוד ומלכות דנוקבא דז"א על מה שיסמוכו. כי מיסוד דגדלות שהוא במקומו לא תוכל לקבל, והיסוד דקטנות נמצא עתה בבחינת ת"ת. כמבואר.

ב **הכאת הגבורות ברדתם מן הת"ת עד היסוד דרך ירידה, והאירו שם ונחתם ואתגלף הארתם ומכח הארתם נעשה היסוד**: כמ"ש לעיל (דף תשע"ח אות ס"ח) שאותם חו"ג המגולים אשר יורדים בז"א, מפתח יסוד דאמא עד היסוד שלו, ועולים בחזרה מיסוד שלו ולמעלה, ומגדילים כל ספירותיו של הז"א, הנה חו"ג אלו יוצאים ג"כ דרך אחורי החזה דז"א, מבחינת נקב, שהבוצד"ק עושה שם, ויורדים דרך שם להנוקבא העומדת מאחוריו, ונכפפים ויורדים בתוכה עד סיום גופא שלה. בסוד אש נכפפת. ופירוש הדברים הוא כי אלו הגבורות שהן בז"א בבחינת הגדלות בסוד גבורות זכרים, כי כבר השיגו את הג"ר שלהן, ע"י הארת הזווג דאו"א, שהורידה ה"ת מעינים שלהן, כלומר הגבורות דבחי"א,

אשר שמשו לז"א בעת קטנותו, שהיו אז בו גבורות נקבות, שהיו הנושאות למסך וצמצום, הנה עתה בעת גדלותו ירדה הה"ת מבחי"א שהיא העינים וירדו לבחי"ב שהיא האזן, ונמצאו אותן הגבורות ששמשו בבחי"א, שנתהפכו עתה לגבורות זכרים, שיש להן הארת חכמה ואינן עתה בחינות נושא למסך וצמצום כמקודם. שז"ס שנה"י דעינים נעשו לחג"ת, ונעשו לו עתה נה"י דאזן למקום המסך וצמצום, הנקראים נה"י חדשים כנ"ל.

אמנם אותן הגבורות הזכרים שבז"א, אינן מאירות ובאות כלל אל הנוקבא, להיותה עדיין בבחינת הקטנות שבה, והה"ת עוד לא ירדה מעינים שלה, כנ"ל. אלא ז"א משפיע אליה דרך הנקב דאחורי החזה, שפירושו מבחינת הפה דקטנות שלו, שהיה במקום החזה, כנ"ל, שנשאר בו שורש הפה דקטנות גם עתה בעת הגדלות, אלא כיון שמבחינת הגדלות כבר נהפכו אלו הגבורות נקבות שבפי החזה שלו לבחינת זכרים, שאז נבחן, שחזר ונסתם בו הנקב, כי עתה אין בו כח נוקבות עוד בהחזה, הנה משום זה, נבחן עתה שורש הנקב דקטנות שנשאר בו, לבחינת נקב דאחור. באופן, שהנקב דפנים שהוא פה דראשו, מעת הקטנות נסתם, כי גבורות אלו כבר נעשו בו לזכרים. ושורש הקדום דקטנות שנשאר בו מטעם שאין העדר ברוחניות, נבחן בו עתה, לבחינת נקב דאחור שנשאר בו לצורך הנוקבא והבן היטב.

ולפיכך בעת שהגבורות של ז"א נתהפכו מבחינת פי החזה דפנים לבחינת נקב דאחור, לרדת אל הנוקבא עד סיום גופה, שהן אבדו בזה בחינות הזכרות שבהן, דהיינו הארת חכמה, ונעשו לגבורות נקבות, כנ"ל, נבחן שהן הכו שם בסיום גופה, וחיקקו שם בחינת היסוד שבה, כלומר שגילו שם בחינת הצמצום והמסך מבחינת נקבי העינים, שסיימו שם לכל הארת הנוקבא. וכחות הסיום האלו, מכונים אש נכפפת, כי הגבורות הן בסוד אש לוהט, אשר בהיותן בז"א, היו מגדילות הספירות שלו ממטה למעלה, וגרמו לגילוי הארת חכמה בה"ח, כמ"ש במקומו, ועתה כשיצאו דרך הנקב דאחור להנוקבא מבחינת ממעלה למטה, הכו והטביעו שם בסיומא דילה, כל כח הדין שבהן. ובצורתן נחתם הכלי דסיום הנוקבא, שנקרא יסוד. וז"ס אש נכפפת שהזיקה, כי בז"א היו הן עיקר המגדילות אל האורות שלו, וכל שבחן היה מחמת שלהטו ממטה למעלה. ואחר שהאש ההוא דהיינו הגבורות, נכפפו ממעלה למטה ובאו בהנוקבא, נהפכו לגבורות נקבות, ועשו גרעון שם, מבחינת כחות הסיום אשר בהן, שזה נבחן להזק גדול בערך מה שאותו האש שימש אצל ז"א כמבואר.

וזה אמרו "ואמנם עיקר עשית היסוד שבה לא נעשה מכח הארת ז"א אלא נעשו מבחינת הכאת הגבורות, ברדתם מן הת"ת עד היסוד דרך ירידה והאירו שם, ונחתם ואתגליף

הארתם, וע"כ נקרא היסוד שלה חותם הנחתם, כי הוא חותם מהגבורות שהאירו שם בהכאתם, בירידתם" דהיינו כנ"ל, כי הנוקבא מקבלת רק מבחינת האחורים דז"א, דהיינו משורש הקדום שהיה לו בעת קטנות, ואינה יכולה לקבל עתה מהפנים שלו שהם הגדלות, וע"כ אנו מבחינים שהז"א והנוקבא עומדים עתה אחור באחור, ואין אנו מתחשבים כלום במה שז"א לעצמו יש לו אורות דפנים וגדלות, משום שאינו משפיע אליה, רק מבחינת האחור והקטנות שלו אמנם להיפך, כי מגיע עוד להנוקבא בחינת חסרון מהמצב דגדלות שיש לו לז"א עצמו, והוא, כי היסוד דקטנות שממנו צריך הנוקבא לקבל לבחינת יסוד שלה, כבר איננו עתה בחינת יסוד, כי עלה ונעשה ת"ת, כנ"ל. וז"ש הרב שהיסוד שבה לא נעשה מכח הארת ז"א, משום שאין עתה להיסוד שלה, בחינה שכנגדה בהז"א שיוכל לקבל הארתו משם. כנ"ל. וז"ש "אלא נעשה מבחינת הכאת הגבורות ברדתם מהת"ת עד היסוד, דרך ירידה ונחתם ואתגליף הארתם שם" כי בחינת הארת היסוד שלה, אשר הבחינה שכנגדה, נמצא עתה בת"ת דז"א, שהגבורות שבו נתהפכו לזכרים, כנ"ל, הנה בעברן דרך נקב דאחור מהת"ת אל היסוד שבה, דהיינו לסיום גופא, הנה נתגלה בהן כחות הדין שבהן, שהן כחות הנקביות המעכבות התפשטות של האור העליון, כנ"ל באורך, וע"כ עשו שם בחינת גליפא וחקיקה מכח צורת הנקב דאחור הזה דז"א, שעברו דרך שם. ונמצא שיסוד דנוקבא אינה נעשה מבחינת הארה כשאר הספירות, אלא להיפך מבחינת הכאה וחקיקה, בסוד אש נכפפת שהזיקה, כנ"ל באורך.

וזה אמרו "גם המלכות שבה נקראת חותם כי הארה שבה אינה אלא מהארת חותם היסוד וכו" פירוש כי המלכות שבה אין לה ג"כ בחינה שכנגדה בז"א לקבל הארה ממנה, וע"כ היא נחתמת מהחותם הפנימי שהיא היסוד שלה, בסוד חותם בתוך חותם, שמזה נמשך המתקה להמלכות, כי המלכות היא בחינת ה"ת בעצם, כנ"ל. אלא שהיא הארה מועטת, מכח הגניזה דה"ת ברדל"א, ועכ"ז, כח הדין שבה חזק הוא, להיותו מבחינת ה"ת עצמה, ועתה אחר שנחתמה בהחותם דגבורות שביסוד שלה, אשר גבורות אלו באו מסוד חזה שבת"ת, שהיא בחינת עלית ה"ת בבחינת הבינה דחסדים, בסוד השיתוף דמדת הרחמים בדין, כנ"ל. ע"כ מקבלת המלכות של הנוקבא מיתוק דמדת הרחמים, ונמצאת מרויחה מהחותם שקבלה מיסוד שלה. וז"ס חותם בתוך חותם, כי חותם הפנימי עיקרו מבינה, כי כבר קבלה מיתוק גדול מעת עלית נה"י לחג"ת, ומה שנשאר בה"ת לאחר המיתוק הנ"ל, ה"ס עטרת היסוד שלה, וע"כ אע"פ שנחתמה שוב בגבורות דיסוד, שהן בבחינת השיתוף דמדת הרחמים, מ"מ כח ה"ת הגנוז בה נותן בה תוקף גדול לאין שיעור, יותר

מביסוד הנוקבא, וע"כ צריכים לב' חותמות, כי כח הסיום שבהעטרה, שהוא חותם ב' החיצון, יש בו כח השמירה העיקרי המספיק לשמור על הקדושה מאחיזת הקליפות.

פרק פב

דלת א' וציר א' וממנו יובן הב': בכדי להסביר אלו הציר ודלת הראשונים שמקבלת מז"א, והשניים שמקבלת מאמא בעת הנסירה, שמהם נעשה מ' סתומה לשמור הולד, ולצייר אותו. צריכים להקדים ביאור הקפי בענין סדר הגדלות של כל פרצוף מעת עיבורו עד גמר גדלותו. וכבר נתבאר היטב הכלל הזה שאין עלית מ"ן מובנת אלא בג' פרצופים. משום דהמ"ן דכל תחתון מחויבים לעלות ב' פעמים: א' בזמן שהעליון שלהם עולה בעצמו למ"ן בסוד עיבור ב' לעלי עליון, לקבל מוחין דגדלות. אשר אח"פ דעליון מעלים עמהם הגו"ע דתחתון עם עלותם לעלי עליון. אשר אז גו"ע דתחתון מונחים שמה בלי ציור. אלא אחר כך שהעליון יורד עם המוחין דגדלות שלו למקומו, אז מזדווג ומתקן את גו"ע דתחתון ומצייר אותם, מתחילה בעיבור א' לנפש, ואח"כ ביניקה לבחינת רוח, וכשיש להתחתון רוח ונפש, אז נגמר באופן שיוכל לעלות מעצמו למ"ן להעליון שלו, להשיג המוחין דגדלות שלו. ואז שוב מעלה גם הוא את המ"ן של התחתון שלו עמו מתחילה בלי ציור, ובירידתו למקומו מצייר אותם בעיבור ויניקה כנ"ל.

ונתחיל לבאר מעלית מ"ן של ז"א לאו"א בסוד עיבור ב' למוחין. והנה נמצא לפי הנ"ל, שכבר יש לו בחי"א דמסך, שאז יש לו האורות דנפש רוח בהכלים דכתר וחכמה. והוא ראוי ע"כ לעלית מ"ן להעליון שלו לקבל מוחין דגדלות. וצריך שתדע, שאין התחתון עולה למ"ן, אפילו כשיש לו רוח נפש, אלא א"כ שמקבל הארה לזה מהעליון מתחלה. והארה זו מכונה לפעמים מוחין דו"ק, או בחינת נשמה חיה יחידה דיניקה, אשר הארת הגדלות הזו נבחנת רק לגדלות דו"ק, כלומר, הגדלות של הכלים עצמם, דהיינו שמעלה אח"פ דכלים למדרגתם כבתחלה, ואז הגדלות דכלים גורם לו לעלות למ"ן לקבל האורות השייכים להם. וב' אלו, מכונים ביאה קדמאה, המתקנת בחינת כלי המעלה מ"ן דתחתון, אלא הגדלות דו"ק, עושים בו בחינת הכלי לבד, דהיינו שמעלים לו רק אח"פ דכלים, שהם בחינת הכלי המעלה מ"ן, להיות גו"ע דתחתון דבוקים בכלים ההם כנ"ל, ובעליה בסוד עיבור ב' למ"ן להעליון, הוא משיג בחינת הרוחא אשר בתוך הכלי הזה המעלה מ"ן שהעלה לשם. שה"ס הרוחא דשבק בה בעלה בביאה קדמאה, כמ"ש להלן. אמנם המ"ן של התחתון הדבוקים שמה באח"פ דעליון שעלה למ"ן בעיבור ב' ההוא, אין להם עוד שום ציור. כנ"ל. וכבר ידעת שהתחתון של ז"א היא הנוקבא.

אלא אחר שבא ז"א למקומו עם המוחין דגדלות שלו. הנה אז מתחיל לצייר את המ"ן

דנוקבא, דהיינו בחינות גו"ע שלה. מתחילה בבחינת עיבור, שהיא הנפש שלה, ואח"כ בבחינת לידה, ואח"כ בבחינת יניקה וקטנות, עד שתהיה ראויה לעלות למ"ן מכח עצמה. דהיינו שתהיה לה רוח נפש. ואז גם היא מקבלת מקודם בחינת הגדלות של הכלים, שהם המוחין דו"ק, ואח"כ עולה למ"ן מעצמה. כנ"ל אצל ז"א.

ובזה תבין מה שמחלק הרב לעיל (דף תשפ"ה אות ע"ח) בין היסוד ומלכות דנוקבא, ובין יתר הספירות שבה, ששאר הספירות קבלו הארתם מן הבחינה שכנגדם בז"א אבל יסוד ומלכות אין להם בחינה שכנגדם בז"א, והמה נעשים רק מהכאת הה"ג דז"א. ע"ש ובאו"פ. ותדע שז"ס העיבור ולידה דנוקבא. כי בזמן העיבור היא מקבלת הארותיו של ז"א לכל הספירות שבה. לבד מיסוד ומלכות דז"א אין היא יכולה לקבל, משום שיסוד עלה כבר בז"א, ונעשה לבחינת כלי דת"ת, שה"ס רוח. וכיון שהמלכות היא עוד בבחינת עיבור שהיא נפש, אינה יכולה לקבל מרוח כלום. וע"כ נשארים יסוד ומלכות דנוקבא בלי שום הארה מעת העיבור. עי' היטב לעיל דף תשפ"ו ד"ה וזה אמרו.

וכשמגיע עת לידת הנוקבא, הנה אז היא משגת בחינת נפש דרוח, כי כן סדר לידת כל פרצוף. כי הנפש דרוח שהעיבור משיג, הוא הגורם אל יציאתו ממעי אמו, והיא הסבה ליציאתו לאויר העולם. והענין הוא, כי גם בעיבור מקבל הולד השלמה גמורה, דהיינו למוחין דג"ר שלו, כי בלי הג"ר אין שום חיות כלל, ואנו רואים שגם העיבור הוא חי לעצמו בהכרח, ועוד יותר מזה אמרו חז"ל בסוד העיבור, (נדה ל:) שנר דלוק על ראשו ורואה מסוף העולם עד סופו ומלמדים לו כל התורה כולה וכו' ואע"פ שחז"ל מדברים בנשמה, אמנם נודע שהכלל והפרט שוים הם. ואם לא היה זה נוהג בכל הפרצופים העליונים ודאי לא היה כן גם בעיבור דנשמת אדם. כי הכל נמשך מהעליונים, כנודע. והנך רואה שכל השלימות העתידה כבר הפרצוף משיג עוד בעיבור במעי אמו. אלא הענין הוא, שהוא מקבל כל הארותיו שם בסוד נפש, שפירושו ממטה למעלה, שז"ס שאין לו אלא כלי דכתר, שה"ס ראש, ונודע, שכל מעלתו של ראש הוא מצד מה שמקבל ממטה למעלה. וע"כ אפילו בעיבור נוהג עיבור יניקה ומוחין דבחינת נפש, הן בבחינת האורות, והן בבחינת הניצוצין, והן בבחינת הכלים. כי ג' ימי קליטה, ה"ס עיבור דעיבור דהיינו נפש דנפש. וארבעים יום של יצירת הולד, ה"ס יניקה דעיבור, שאז יונק דרך טבורו שהוא בחינת יניקה, ואור הרוח דנפש. ותשלום ג' חדשים שאז הוכר העובר, ה"ס המוחין דגדלות של הנפש, שבזה הוא ניכר ונעשה לבעל חי, שהוא בחינת נשמה חיה יחידה דנפש. וזה נוהג בג' מדורים: שבמדור הראשון ששם הכלים, הוא משיג נרנח"י דכלים, על ידי ג' הזמנים הנ"ל. ובמדור האמצעי, הוא משיג נרנח"י דניצוצין ע"י

ג' הזמנים הנ"ל. ובמדור העליון הוא משיג נרנח"י דאורות, ע"י ג' הזמנים הנ"ל. ובזה קונה תכלית שלימותו, מצד הכלי דכתר, שפירושו, שמקבל האורות ממטה למעלה. כדברי חז"ל בנשמה, שנר דלוק על ראשו, ורואה מסוף העולם עד סופו, ומלמדים אותו כל התורה כולה. הרי שקונה אז תכלית שלמותו.

וכבר ידעת, שאין ענין השגת הג"ר בלי האורות דזווג ע"ב ס"ג, המורידים ה"ת מעינים, ומעלים הכלים דאח"פ החסרים לו, שבלעדם, אין שום אפשרות להשגת ג"ר. כי בחסרון נה"י דכלים יש חסרון דג"ר באורות כנודע. אלא שכל זה היה בו מסוד הכלי דכתר. כנ"ל. והנך מוצא שם בדברי חז"ל, כשמגיע זמן הלידה, בא מלאך וסטרו על פיו, ומשכח את כל התורה. ונסתם הפתוח שהוא הטבור, ונפתח הסתום שהוא פה דראש. והנה ודאי שדבר זה נמשך מהעליונים. וע"כ צריכים להבין למה הדברים רמוזים. ותדע שאלו הם דברי הרב כאן, בסוד אש נכפפת שהזיקה, לעיל (דף תשע"ח אות ס"ח) כי אש נכפפת זו, ה"ס המלאך הבא וסטרו על פיו וכו'. כי הוא שגרם לו לבחינת נפש דרוח, והוא הגורם לו כל היציאה ממעי אמו. לאויר העולם.

והענין הוא, כי אותן הגבורות המתוקות, שהולד מקבל אותן במעי אמו, בסוד שאוכל מה שאמו אוכלת שהן מבחינת האור חדש דבקע לפרסא והעלה את אח"פ דאמא. הנה הן ודאי אין מספיקות להעלות את אח"פ של הולד, כמ"ש לעיל, כי כל עליון הוא יותר זך מתחתון שלו, כי ע"כ הוא עליון. וע"כ האור המספיק להוריד הה"ת מהעינים דעליון, אינו מספיק עוד להוריד הה"ת מהעינים דתחתון. אמנם להעיבור עצמו אין חסרון אח"פ מורגש בו כלום, משום שהוא משמש אז רק בכלי דכתר, דהיינו שבחינת המסך וצמצום הם מלמטה מכל האורות שלו, וע"כ הוא יכול לקבל מה שאמו אוכלת, כלומר האורות דגדלות אע"פ שעדיין לא הוריד הה"ת מעינים שלו. אמנם אחר שכבר נגמר כל גדלותו, הנה אז הולד מתהפך, ראשו למטה ורגליו למעלה, עד שמוציא ראשו לחוץ מרחם אמו. כנודע. ותדע סוד התהפכות זו, שהוא בחינת קבלת האורות ממעלה למטה, בהיפך ממה שהיה עד כאן, בסו"ה כי נהפכו עליה צירים. כי הולד נתון ומשומר בתוך ב' דלתות וב' צירים של אמו, שדלת וציר א', הם בחינת יסוד דקטנות דאמו. דהיינו בחינת גו"ע. ודלת וציר הב' הם מבחינת יסוד ורחם דגדלות דאמא, שהם בחינת אח"פ שהעלתה, בעת שהשיגה המוחין דגדלות, בסוד הכלי המעלה מ"ן. ובעת שב' הדלתות הנ"ל מחוברות זו בזו באמא, אין שום הכר לנה"י דקטנות של אמא: שהם נה"י דגו"ע, מטרם שירדה מהם הה"ת, שהם נשארים בה גם בעת הגדלות, מכח שאין העדר ברוחני (כנ"ל דף תשפ"ה ד"ה אמנם) ע"ש. אבל אין זה מזיק כלל לאמא, מחמת שהם מחוברים בדלת וציר הב'

בסוד ם' סתומה, שהם כבר קבלו בחינת האור החדש דע"ב ס"ג דעליון שהוריד הה"ת מגו"ע ההם.

אמנם עתה, שהולד התחיל לקבל האורות דגדלות ממעלה למטה, בהיפך מכלי דכתר שלו, הנה אז מתעוררת הה"ת שבהעינים דעובר, אשר עדיין עומדת בעינים שלו, ומחזירה לאחוריו כל האורות דגדלות שקבל והלביש מבחינת ממטה למעלה, שזה דומה במקצת לשביה"כ דפנים ואחור, שהיה בז' מלכין קדמאין.

אמנם בעת ההיא עדיין אמו אינה מפסקת להאיר לו ולהחיותו, אלא לא מבחינת הגדלות שלה כמלפנים, כי אינה יכולה להאיר לו מהם, אחר שכבר התחיל להתהפך ולהמשיך אורותיו ממעלה למטה. ע"כ היא משפעת להולד אז מבחינת היסוד דקטנות שלה, שהוא בחינות נה"י דגו"ע, שנשאר בה מזמן הקטנות, דהיינו מבחינת הדלת והציר הא' הנ"ל. והנה אז נהפכו עליה ציריה, כי דלת וציר העליון, מוכרח להתפרד מדלת וציר התחתון, שהם היסוד ורחם דגדלות, כדי לפרנס את הולד עכ"פ מבחינת הקטנות שלה, ואז נמצא שנפתח הם' סתומה, כי הציר והדלת העליון, נתפרד לעצמו מציר ודלת התחתון, ואז קונה הולד בחינת הנפש דרוח שלו, מציר ודלת העליון, שהוא יסוד דקטנות, כנ"ל. וכיון שנפתחו הדלתות, הולד יוצא לאויר העולם, כלומר למדרגתו ומקומו, כי אחר שהתחיל לקבל ממעלה למטה, ניכר תיכף, שהוא גוף זר ואינו ראוי כלל להיות דבוק בפנימיות אמא, כי הה"ת עומדת בעינים שלו, כנ"ל. ובזה נבחן יציאתו ופרידתו לגמרי ממעי אמו. והנך מוצא, שענין הנפש דרוח שהולד מקבל מאמו בעת לידתו, דהיינו מבחינת ציר ודלת העליון, הוא עצמו פותח הדלתות של בית הרחם, ומוציא אותו לאויר העולם.

וזס"ה כי לא סגר דלתי בטני, כי תראה, שפתיחת הדלתות גורמות צער, דהיינו התעוררות הקטנות באמא, וז"ס בעצב תלדי בנים. וז"ש שמשכחין אותו כל התורה כולה, כי ענין הג"ר דנפש שהפסיד, הוא כולל לכל האורות העתידים לבא להפרצוף. וז"ש שנסתם הפתוח דהיינו פי הטבור. כי מעת שהתחיל להתהפך, כבר אינו ראוי לקבל אותו האוכל מה שאמא אוכלת, שהוא בחינת ג"ר, דהיינו הגדלות שהיה ראוי לו לקבל, בעת היותו בבחינה ממטה למעלה. וע"כ נסתם הטבור. אמנם כיון שקבל בחינת נפש דרוח, מציר ודלת העליון, הנה נפתח לו משום זה פה חדש. והוא פה דראש. אבל בזמן הקטנות נבחן פה הזה לבחינת פי החזה. משום שאין לו אלא בחינת רוח, שה"ס התפשטות חג"ת מתוך הנה"י, והפה דרוח עומד בחזה, והממעלה למטה, הוא מחזה ולמטה, ששם בחינת אור הנפש. שה"ס אור נקבה. משום שהפה דרוח העומד במקום החזה, אינו נבחן לפה גמור, אלא לנקב, משום שהפה הזה הוא מעכב על האורות דג"ר, כי שם הה"ת כנודע. וע"כ

אין מושפע משם אלא אור נקבה. שה"ס אור הנפש. והבן. ועתה נבא לביאור דברי הרב. וזה אמרו "נמצא, כי כל שאר הספירות שבהנקבה כולם הם מכוונות כנגד נה"י דז"א ויש להם על מה שיסמוכו" וכבר נתבאר לעיל שזהו נבחן כבחינת העובר, להנוקבא, שאז מקבלת מכח הארותיו של ז"א ואע"פ שז"א הוא כבר בבחינת הגדלות, אין אורותיו מזיקים כלום להנוקבא, משום שהיא מקבלת אז בבחינת ממטה למעלה, כנ"ל בעיבור דכל הפרצופים. אמנם יסוד ומלכות שלה, שאין להם בחינה שכנגדם בז"א, אינם יכולים לקבל כלום בעת העיבור.

וזה אמרו "עיקר עשית היסוד שבה, לא נעשה כשאר הספירות שבה שנעשו מכח הארת הז"א בה, אלא נעשה מבחינת הכאת הגבורות ברדתם מן הת"ת עד היסוד דרך ירידה, והאירו שם ונחתם ואתגליף הארתם שם, ומכח הארתם נעשה היסוד הזה" וזה דומה לבחינת הלידה דכל הפרצופים, כי כשבא העובר על גמר גדלותו, טבעו להתהפך ולהתחיל להמשיך האורות מלמעלה למטה, אשר אז תיכף נסתם פי הטבור, שאינו ראוי עוד לקבל האורות דגדלות דאמו, בסוד מה שאמו אוכלת, כי הה"ת עדיין נמצאת בהעינים שלו. וע"כ נהפכו עליה ציריה, ומפרידה את הציר ודלת העליון, שה"ס היסוד של הקטנות שלה, מעל גבי הציר ודלת התחתון, שהם האח"פ דגדלות שלה, ואז יכולה להאיר להעיבור מבחינת הנקב שביסוד דקטנות שלה, שגם שם נמצאת הה"ת בעינים כנ"ל, שהארה זו היא בחינת הנפש דרוח. הגורם לפתוח נקב חדש בהעובר בסוד פה הראש. ועד"ז כאן הגבורות דז"א אינן יכולות עתה להאיר אל הנוקבא, כמקודם מתוך שהתחילה להתהפך ולקבל האורות ממעלה למטה.

וזה אמרו "אלו האורות הצריכים לצאת לבנותה, עולים תחילה כולם מתוך גופא דז"א, מן היסוד שבו עד מקום החזה, ושם העטרא דגבורה הנקרא בוצינא דקרדינותא, שהוא חלק האורות של המלכות, ועושה נקב ובוקעת ויוצאת לחוץ דרך הנקב ההוא לאחורי החזה, ואז כל האורות הצריכים לנוקבא, יוצאים דרך שם, בסוד עליה ממטה למעלה, ואח"כ חוזרים ויורדים ונכנסים בגופא דנוקבא דרך ירידה ממעלה למטה (דף תשע"ז אות ס"ז). והנך רואה איך שמדייק לומר, שמתחלה כל האורות הצריכים לנוקבא יצאו דרך שם בסוד עליה ממטה למעלה, כי כן דרך העיבור שאוכל ממה שאמא אוכלת, שפירושו, רק ממטה למעלה. ובאופן זה, אין האורות הגבורות של הגדלות מזיקות לו כלום, אע"פ שעוד הה"ת בעינים שלו, כנ"ל. ולפיכך מדייק ואומר "ואח"כ" כלומר בעת שהגיע הזמן שתבא לבחינת יניקה ורוח. "חוזרים ויורדים ונכנסים בגופא דנוקבא דרך ירידה מלמעלה למטה" דהיינו שמתחילה להמשיך האור לבחינת התלבשות אליה, אז

הכו הגבורות ההן ביסוד שבה, דהיינו בסיום גופא, ואתגלפו ונחקקו ונתנו חותמן שמה, כלומר שאבדה משום זה כל הגדלות שקבלה בעת העיבור. ונסתם פי הטבור, ונהפכו הצירים כמ"ש בלידת כל פרצוף. וקבלה עתה ע"י זה בחינת הנפש דרוח, כנ"ל, ונפתח לה בזה בחינת פה דראש, המכונה עוד עתה פי החזה, כנ"ל. ועיקר הכח של גבורות הנקב דחזה מצטיירים בסיום גופא, כנ"ל. כי המה מפסיקים את הכלים דאצילות. וז"ס שנבנה עתה ע"י הנפש דרוח שקבלה, בחינת יסוד ומלכות דקטנות שלה, שהם מבחינת נה"י שבעינים. וזכור זה.

וזה אמרו שם "הרי שהאורות של הנוקבא הם בב' בחינות: כי תחלה עולים מתוך גופא דז"א. ואח"כ הם נכפפים ויורדים תוך גופא דנוקבא, עד סיום גופא" והנך רואה איך נזהר לדייק פעם ב' את ב' הבחינות הנ"ל: של העובר, שהן ממטה למעלה. ושל כח הלידה שהוא ממעלה למטה. ועוד מוסיף להסביר לנו הענין הזה של הפסד האורות דעיבור שהיה לה בסבת התהפכות של מלמעלה למטה, הוא מרמז על הפנימיות שבדברי חז"ל בבעיית הגמרא על "אש נכפפת שהזיקה" כי כן היה כאן בנוקבא, שבעת שהיא המשיכה הגבורות דז"א בבחינת ממעלה למטה, ונעשו אש נכפפת, אז ניזוקה בחינת הגדלות דעיבור שהיה בה, כי נסתם פי הטבור, ע"ד שביארו חז"ל בלידת נשמה הנ"ל.

וזה אמרו כאן "בדכורא יש כ"ב אתוון, וכולם נרשמו ונחתמו ביסוד שלו וכו', וכן הכ"ב אתוון שבנוקבא נרשמין ביסוד שלה וכו', והנה מאלו הכ"ב אתוון שביסוד דנוקבא, נעשית דלת א' וציר א' וכו'" ותדע שאלו הכ"ב אותיות שמקבלת מדוכרא, ה"ס כל המוחין דקטנות שלה שהיא מקבלת בעודה קטנה, שה"ס אור הרוח דרוח, שמקבלת מז"א אב"א כששניהם דבקים זה בזה בכותל אחד, דאחורים דאמא. כמ"ש בחלק ז'. והם בחינת הה"ח דקטנות. וכן היא מקבלת ה"ג, שהן בחינות המ"ן שלה דקטנות, שהם סוד מנצפ"ך הכפולים הבאים בסופי המלות כי הם הדינים הכלולים במסך דבחי"א העושים סיום בכל הע"ס דרוח, כלומר בהה"ח הנ"ל.

וכבר ידעת שכל בחינות הקטנות נשארות בה גם בבחינות הגדלות שבה. כי אין העדר ברוחני. ובזה תבין סוד דלת וציר העליון אשר נשאר בהיסוד החיצון שבה, הנחתם מסוד אש נכפפת הנ"ל.

וזה אמרו "והרי נתבאר, דלת א' וציר א' ומנצפ"ך א', שבחינתם הם כלי א' עם המ"ן שבו. וכל זה נמשך לה מתחלה, שהוא כאשר היתה נתקנה פרצופה ונמשכו בה בחינת המוחין, ונמשכו בה בחינות ה"ח וה' גבורות, וכל זה היה נמשך לה ע"י הז"א עצמו מאחורי החזה שלו כנ"ל בבחינה הד"' דהיינו כמבואר לעיל. שה"ח הם המוחין דקטנות

שקבלה מז"א באב"א, ומשם באות הכ"ב אותיות. שהן מבחינת רוח שבה. ומהן נתקנו הדלת והציר הא'. ומה"ג שהן בחינת מנצפ"ך שבה, מהן בא המ"ן שהיא מעלית לז"א בעת הזווג דגדלות, שמצייר אז המ"ן של נשמת הצדיקים שנתחברו באחורים שלה בבחינת הקטנות שלהם. כמ"ש במקומו.

וזה אמרו "ואח"כ ננסרה, והוא שנסתלקו נה"י דאמא והמוחין מז"א, ונכנסו הנה"י דאמא וגם המוחין בראש הנקבה, העומדת מאחורי הז"א, ואז אין האורות והמוחין שלה נמשכין דרך הז"א, אלא מאמא עצמה וע"כ ננסרת ונפרדת מאחורי הז"א" והנה ענין זה של הנסירה והשגת הגדלות דנוקבא ממוחין דאמא, הוא בחינות המוחין דו"ק שהם בחינות גדלות הכלים שהבאנו לעיל, בסוד הביאה קדמאה העושה בה בחינת כלי המעלה מ"ן, כי מוריד ה"ת מעינים מבחינת הכלים, ומעלה אח"פ דכלים למדרגתם כבתחלה ונמצאת הנוקבא עתה, שיש לה אחורים שלימים דאח"פ דבינה מבחינתה עצמה ואז ננסרת מהז"א, והיא נגדלת בכל האחורים שלו כמותו בקומה שוה.

אמנם תבין שהיה כאן מקודם ענין עלית מ"ן של זו"ן לאו"א כי צריכים לזווג ע"ב ס"ג, כדי להוריד הה"ת מעינים דנוקבא, כי אז היא מעלית אח"פ שלה. ותדע שז"ס הסתלקות המוחין דחסדים וחכמה מז"א כי אז הוא עולה למ"ן, אלא הזווג שנעשה, היה בבחינת החיצוניות דאו"א, כדי להמשיך מוחין דו"ק בשביל הנוקבא, כנ"ל, לפיכך רק הנוקבא יורדת עם המוחין דו"ק שלה מזווג זה, וננסרת מאחורי ז"א. אבל ז"א עצמו אין לו שום ריוח כלום מהזווג הזה, כי כבר יש לו אפילו מוחין דגדלות דאורות, ומה הנאה לו ממוחין דו"ק, ע"כ אין פנימיות ז"א יורדת עוד מאו"א, עד זווג הב' כמ"ש למטה.

וזה אמרו "והנה עתה מקבלת המוחין שלה פעם ב' בהארה עצומה לאין קץ יותר מבראשונה, כי בתחילה היה תמצית האור, ועתה לוקחת המוחין עצמם" דהיינו כנ"ל, כי מתחלה היה לה רק מוחין דקטנות מבחינת רוח דרוח, אבל עתה היא מקבלת מוחין דג"ר ממש, אלא שהוא עוד מבחינת הכלים, כנ"ל.

וזה אמרו "וחוזרת ליקח פעם שניה הכ"ב אותיות ע"י אמא, ונעשים ביסוד שלה דלת ב' וציר ב'. ומקבלת מנצפ"ך ב' שהם מ"ן שניים, שכל זה המה בחינות נמתקות מאד" כי כ"ב אותיות של עתה, הם בחינות אח"פ שהוחזרו למדרגת האצילות שלה. שכבר ירד הה"ת מעינים שעליהם. וכן המנצפ"ך הם מבחינת ה"ג זכרים, אלא שעדיין אין בהם רק בחינת הכלים. הרי שהדלת והציר הב', והמנצפ"ך הב', הבאים לה מאמא הם ממותקות מאד, כי המה בחינות ג"ר, כנ"ל, משא"כ הדלת וציר הא' והמנצפ"ך הא', היו מבחינת הקטנות שהם דינים כנ"ל.

פרק צד

וזה אמרו "כאשר תחבר ב' דלתות אלו כזה הם יהיו צורת ם' סתומה של פסוק לסרבה המשרה. כי ע"י ב' דלתות אלו נסתם היסוד שלה, ונעשית ם' סתומה והולד בתוכה". כמ"ש לעיל כי גם הבחינת של כלי היסוד החיצון דקטנות נשאר בה בעת הגדלות, כי אין העדר ברוחניות. אמנם מתוך שב' הדלתות הן בזמן הגדלות, ונמצאות מחוברים זו בזו, אין כלל בחינת ה"ת מורגשת בהדלת והציר הא', כי הדלת והציר הב' מורידים כח הצמצום מהם. וז"ס ם' סתומה, כי אז הם יחד נעשים לכלי אחד סתומה ומשומרת מכל אחיזה לדינים. והבן היטב, כי באמת אין המ"ן דנשמת הצדיקים, שהם יהיו העובר בהכלי ההוא, כשיהיו זו"ן בבחינות פב"פ. הנה הם ודאי אינם מקבלים מהיסוד הפנימי, כי הם אינם ראוים אלא לקטנות, וע"כ הנוקבא תצייר אותם רק מדלת וציר העליון שלה, משורש הקטנות. וע"כ צריכים ודאי שמירה מפני אחיזה להחיצונים. אמנם מתוך שב' הדלתות מחוברות זו בזו בסוד ם' סתומה נמצא ממילא שהטהרה דדלת וציר הב', מועילה ג"כ לדלת וציר הא' המציירת המ"ן דצדיקים כנ"ל. מכח חיבורן יחד זו בזו.

וזה אמרו "כאשר בא זמן הלידה אלו הדלתות נפתחים ויוצא הולד מתוכם מצוייר" דהיינו כנ"ל. כי כשהעובר הוא על גמר שלימותו הנה מטבעו להמשיך האורות ממעלה למטה. אשר אז נסתם לו הטבור, מטעם הה"ת שבעינים שלו, שעוד לא ירדה, וע"כ נשאר בלי אורות, ואז תיכף מפרדת אמו את הדלת והציר העליון הא' מע"ג דלת וציר הב', כדי שתוכל להמשיך לו שפע מתוקנת מבחינת הקטנות שלה לבד, שהיא בבחינת נפש דרוח, ונמצא שנעשה בזה פתיחת הדלתות, כי נהפכו עליה ציריה. ואז יוצא דרך שם הולד לאויר העולם כנ"ל.

וזה אמרו "ואמנם ענין ב' מנצפ"ך שהם המ"ן הם בחי' יוד דמים שיש ביסוד הנקבה: ה' טהורים, וה' טמאים. והמנצפ"ך הא' שלקחה ע"י ז"א שהיו דינים גמורים, מהם נעשו הדמים טמאים ע"ד הנ"ל. והמנצפ"ך הב' שלקחה מאמא, הם גבורות ממותקות, והם דמים טהורים" (בדף תשצ"ח אות צ"ה) וצריך שתבין היטב מהותם של ה"ח וה"ג משורשם. להיותם החומר של כל פרצוף. כי אבא מזריע הלובן שבו שהוא ה"ח, ואמא מזריע האודם שבו, שהוא ה"ג. (כנ"ל תשפ"ז אות פ"ב) ותדע שתחלת מוצאם נתהווה בצמצום ב', בדבר עלית ה"ת לעינים, שנתערבה המלכות משום זה, בכל ספירה וספירה עד הכתר, כי הגם שלא עלתה ה"ת אלא עד הבינה, אמנם בינה היא עצמות חכמה, וכל הג"ר חשובות כאחת כנודע. ונבחן עי"ז, שנתהוו כמו ב', קוים בהע"ס, אשר קו הימין הוא עצם מהותן של הע"ס. וקו שמאל הוא כח הדין דהיינו בחינת הסיום דה"ת,

שנתערבה בהע"ס כולן. ומתוך שכל זה קרה רק מבחינת ההלבשה של מטבור ולמטה דא"ק, ומטבור ולמעלה שלו נחשב הכל לעקודים, כנודע. ע"כ נבחן שורשן, רק לה"ח וה"ג, כלומר, שענין הקו שמאל שנעשה בכל ספירה, אינו מבחינת כח"ב זו"ן דחכמה, אלא מבחינת כח"ב זו"ן דחסדים, שאפילו הג"ר שלהם נקראות חג"ת, ובזמן שיש בהם הארת חכמה נקראות חב"ד, כמ"ש בחלקים הקודמים, ולפיכך אפילו הזווג הגדול ביותר, שהיו בהע"ס דנקודים, דהיינו המכונה הסתכלות עיינין דאו"א, נבחן ג"כ לזווג דה"ח וה"ג, דהיינו ב' הקוים שנעשו בכח"ב זו"ן דחסדים. משום שבכח"ב זו"ן דחכמה, לא נתערבה כלל הה"ת בהע"ס שלהם. כמבואר.

וזה אמרו "כי מיין דוכרין הם שם מ"ב דכורא, שהוא: פשוט, ומילוי ומילוי המילוי של הוי"ה שהם מ"ב אתוון" (דף תשצ"ב אות פ"ט) דהיינו הנמשך מבחינת הע"ס דכח"ב זו"ן של חכמה, ששורשם מבחינת מטבור ולמעלה דא"ק, דהיינו מבחינת ג' הפרצופים: גלגלתא, ע"ב, ס"ג, דא"ק. המסתיימים בו למעלה מטבור, כנ"ל. אשר בהם אין שום זכר להתערבות הה"ת בבחינת קו שמאל בהע"ס שלהם. ומהם באה תמיד טפת מיין דוכרין, כי מתוך זה שאין שום חיבור של ה"ת בעינים שלהם, ע"כ הם מורידים הה"ת, גם מן המיין נוקבין שיש בהם חיבור ה"ת בעינים שלהם. ואז עולים אח"פ של המ"ן ההם מן מקום הנפילה שלהם. ומתחברים אל המ"ן, שהם בחינות ה"ג דגו"ע, ומתחברים שניהם להמדרגה, כמו שהיו מטרם נפילת אח"פ. ואז נבחנות כל הה"ג לבחינות גבורות זכרים, כמו המיין דוכרין עצמם, כי כבר נטהרו מה"ת שבהם כמו השם מ"ב שבמ"ד. ולכן נקרא עתה גם המ"ן, בשם מ"ב כמו המ"ד.

אמנם עדיין יש הפרש גדול בין המ"ד, שהם כח"ב זו"ן דחכמה, שלא היה בהם חיבור ה"ת מעולם. ובין המ"ן, שהם כח"ב זו"ן דחסדים, שהיו פעם מקולקלים, ע"י החיבור דה"ת בעינים שלהם, אלא שעתה נטהרו ע"י טפת המ"ד. לפיכך השם מ"ב דמ"ד מרומז בהוי"ה: ד' אותיות דהויה פשוטה בלי מילוי, שהוא פרצוף הכתר ויוד אותיות של הוי"ה במילוי, שהוא פרצוף ע"ב דא"ק, וכ"ח אותיות של מילוי דמילוי של הוי"ה, שהוא פרצוף ס"ג דא"ק, דהיינו שלשת פרצופי א"ק הנגמרים למעלה מטבור, כנ"ל. וכבר ידעת, שפרצוף ע"ב נחשב למילוי לפרצוף גלגלתא, כי הוא ממלא ספירותיו אחר הסתלקות א' שבע"ס דהתפ"א. ופרצוף ס"ג נחשב למילוי דמילוי, כי הוא ממלא את ספירותיו דע"ב דא"ק בהסתלקות השניה שקרה גם בע"ב דא"ק, דהיינו בהמילוי הא' של הכתר. ולכן נחשב הפרצוף הא' דא"ק, בשם ד' האותיות דהוי"ה פשוטה, שהמילוי הא' שלו הוא יוד אותיות דמילוי א' דהוי"ה פשוטה, ואח"כ כ"ח אותיות, דמילוי הב' דהוי"ה פשוטה,

הממלאים את היוד דמילוי הא' והמילוי הא' נקרא ע"ב דא"ק, והמילוי הב' נק' ס"ג דא"ק. שכל אלו ג' הפרצופים לא סבלו מן החיבור דה"ת בעינים מעולם.

והשם מ"ב של המ"ן, מרומזים רק בהשם אהי"ה, בד' אותיות הפשוט, ויוד אותיות של המילוי שלה, וכ"ז אותיות של מילוי דמילוי, שכולם יחד הם מ"א אותיות, אלא עם הכולל הם ג"כ מ"ב אותיות. ולכן מרומזין בשם אהי"ה, כי שם הזה יורה, שהוא עתיד להתגלות בכל השלימות, אבל עתה עוד אינו כך, כמ"ש בזוהר, דזמין אנא לאולדא. ולפיכך השם מ"ב של המ"ן, אשר בשעת עליתם לזווג עדיין מחוסרי תיקון הם, כי הה"ת עוד בעינים שלהם, אלא שעתה מקבלים תיקונם ע"י השם מ"ב של מ"ד, ע"כ מתבארים בשם אהי"ה שבשעת הזווג אגלאי מלתא למפרע, שעינים שלהם מטוהרים לגמרי מה"ת כמו השם מ"ב דמ"ד. גם זה הוא הרמז, שבהם עצמם, בלי טפת הזווג דמ"ד, עוד חסר בהם השם מ"ב כי אין בהם אלא א"ם אותיות, אלא רק עם הכולל של טפת המ"ד, נשלמים גם הם בשם מ"ב ונעשים גבורות זכרים כנ"ל. אמנם זה הרמז של א"ם אותיות עם הכולל נוהג בעיקר קודם הזווג עם המ"ד, כי סוד "הכולל" מרמז על בחינת תיקון שעדיין נעלם, אלא שהוא מוכרח להתגלות. והבן. היטב.

וזה אמרו "וצריך שיהיו באשה בחינת דלתות כדי לסוגרם, ולעכב הולד שם בפנים, שלא יצא לחוץ, עד שיגמר להצטייר לגמרי. וגם צריך שיהיה בה כח המצייר את צורת הולד" ואלו ב' הבחינות הן הפוכות זו לזו. כי כח המצייר, הוא בחינת המיתוק דמדת הרחמים בדין, שנעשה ע"י עלית נה"י בחג"ת ג' גו ג', שפירושו שעלה ה"ת שמתחת היסוד, ששם מקומה מצמצום א'. ונכללה בת"ת, שהוא כלי דבינה דחסדים, כנ"ל באורך. וצריך שתזכור כאן כל המתבאר לעיל באו"פ (דף ר"י ד"ה הם שמות) שעל השיתוף הזה דמדת הדין במדת הרחמים, דעלית ה"ת בעינים עומדים כל העולמות, מבחינת מה שהיו כלולים במחשבה הראשונה "כדי להנות לנבראיו" ע"ש היטב כל ההמשך. גם העולם לא היה יכול לעמוד כלל מבחינת מדת הדין דצמצום א', כי באופן זה לא היתה שום אפשרות לתחתונים לתקן את הה"ת, דהיינו צמצום הא', עד להחזיר מעלתה כמו שהיתה מטרם הצמצום בא"ס ב"ה, בסוד מה שאמרו בזוהר, א"ס לא נחית יחודא עליה עד דיהבינן ליה בת זוגיה. כי כל התיקון הזה דצמצום א' תלוי בדבר הגילוי של י"ג מדות הרחמים, וגילוי כל שמותיו הקדושים, שה"ס השכר המקווה לצדיקים. ואין דבר זה מגולה, אלא ע"י החיבור דה"ת בעינים, שה"ס כח הציור, המצייר את הפרצופים באופן כזה שיגלו כל הנ"ל. וז"ס הבחינה הב' שאומר כאן הרב, שצריך שיהיה בה כח המצייר את צורת הולד, דהיינו בחינת החיבור דה"ת בנקבי עינים, שזולתו לא היה שום תיקון

בהולד. כמבואר.

והפוכו הוא הבחינה הב', שצריך להיות בהאשה בחינת דלתות כדי לסוגרם, ולעכב הולד שם בפנים, שלא יצא לחוץ עד שיגמר להצטייר לגמרי. וכבר ידעת פירוש הדלתות האלו, שהן ב' הבחינות: גו"ע, ואח"פ שבשעת הגדלות הן מתחברות זו עם זו בצורת ם' סתומה, כי הדלת העליון הוא מחו"ג דקטנות, שה"ת בעינים שלהם. והדלת התחתון הוא מחו"ג דגדלות, שהם אח"פ שנתעלו ונתחברו בדלת העליון במדרגה אחת מתוך שירדה ה"ת מעינים דדלת העליון, ואז נתחברו גו"ע דדלת העליון עם אח"פ שבדלת התחתון לאחת, לע"ס של מדרגה אחת, ונעשו צורת ם' סתומה אחת. הרי שהדלתות הן בחינת גדלות, הבאה מהורדת ה"ת מעינים, שהן הפכות מקצה אל הקצה להבחינה הראשונה, שהיא דוקא בחינת החיבור דה"ת בעינים.

וזה שממשיך "מאלו כ"ב אתוון דיסוד דנוקבא נעשו דלת א' וציר א' והוא אות ד' אחת שיש בה אותו עוקץ כעין י' באחורי הד' וכו' והיוד של ב' הווין היא הציר, וב' הווין הם הדלת וכו', שעל היוד הזה הדומה לציר, עליה סובבין ב' הווין שהם בחינת הדלת" (תשפ"ט אות פ"ו) פירוש, כי סוד כ"ב אותיות, מתבאר, בסוד כף הנושאת בתוכה ב' אותיות, כי הכף היא הציר, וב' האותיות הן ב' הווין. והענין כי כל השורש של כ"ב אותיות הוא בחינת החיך והגרון, שהן המוצאות של גיכ"ק בחיך, והמוצאות של אחה"ע הם בגרון, ומזווגם יצאו כל האותיות כולם והחיך ה"ס יסוד דחכמה של ראש והגרון ה"ס היסוד דבינה, ותדע שסוד ה' מוצאות הפה הן ה' גבורות, וגיכ"ק ה"ס גבורה הבאה מנצח, שה"ס הגבורה שביסוד דע"ב דא"ק, שיש בה סיתום גדול של חסדים, אע"פ שיש בו כל השלימות של החכמה, להיותו יסוד דפרצוף ע"ב. וז"ס גבורה דחיך שהיא המוציאה אותיות גיכ"ק, והגרון שהיא יסוד הבינה, ה"ס גבורה הנמשכת מהוד, שה"ס הגבורה דה"ת, שהיא מלכות כי ע"כ יצאה הגרון שה"ס בינה דא"א לבר מראש דא"א, משום שהבינה קבלה ליסוד שלה הגבורה דה"ת. והגבורה הא', ה"ס גבורות זכרים, שהם בחיך, והגבורה הב'. ה"ס גבורות נקבות. והנה סוד הציר, שה"ס כף אחת, היא נושאת בתוכה ב' הגבורות הנ"ל כאחת, שהן מיסוד דע"ב, וממלכות. ומתוך שגבורה עליונה היא זכר, נמצא מתגבר על הגבורה התחתונה שהיא נקבה, וע"כ הציר הזה ממשיך מקרבו ב' ווין כי נעשו בו שניהם לבחי' זכרים דהיינו כצורת היסוד שהוא גבורה עילאה עליונה, בצורת ו' קטיעה כנודע. אכן התכפלות ב' הגבורות ביחד בהציר, כנ"ל גורמת שם סיתום גדול, וז"ס אות ד' שהיא צורת הציר, עם ב' ענפיו, כדברי הרב שהם שניהם ווין, ולפיכך אות זו נקראת דלת, שפירושה דלות, מלשון דל ועוני, אמנם כיון שהן בצורת ווין שהן

זכרים, ע"כ כחם יפה לשמירה מפני החיצונים, שאין להם אחיזה שם לפי שהם זכרים. ובזה תבין יותר. ההפרש מבין הדלת הא' דקטנות, ובין הדלת הב' דגדלות, ותדע, כי ההפרש ביניהם הוא רק בהצירים שבהם, כי בציר של הד' דקטנות, שורה שם בחינת ה"ת ביסוד הבינה, כי עדיין לא ירדה ה"ת מהבינה. אכן בציר של ד' דגדלות, כבר אין שם ה"ת ביסוד הבינה, שהוא הגרון. כי כבר ירדה ה"ת מעינים. אמנם בהווין שבהם אין שום דכר, כי אפילו בהדלת דקטנות הם שניהם בצורת ווין, דהיינו זכרים ואין בחינת ה"ת ניכרת שם אע"פ שהיא נמצאת בהציר.

וזה אמרו "שהכ"ב אתוון שבהנוקבא נרשמים ונחתמים ביסוד שלה, וכאשר טפת הזכר נכנסת שם היא מתעכבת שם ומצטיירת מכח אלו הכ"ב אתוון" (תשפ"ט אות פ"ה) דהיינו כנ"ל, שצריכים כאן לב' פעולות הפוכות זו מזו, כי צריכים לכח הציור. שהוא בחינה ב' הנ"ל בדברי הרב, שלפעולה זו צריכים לחבורן של ה"ת בה"ר, ולהיפך זה צריכים לכח סגירה ועיכוב עד שיגמר להצטייר. ולפיכך כל הכ"ב אתוון נחתמות ביסוד דנוקבא מבחינות שורשן, שהן ב' הגבורות הנ"ל דיסוד ומלכות, של גיכ"ק ושל אחה"ע, והן כולן מצטיירות בצורת **ד**', שהיא ציר, כעין **י**' וב' ווין, שהן בגמטריא כ"ב, לרמז שכל כ"ב אותיות כלולות בהן, ומשם יצאו בסוד גיכ"ק אחה"ע, ונמצאת בחינת הציר, ששם גנוזה הה"ת. הוא כח הציור שטפת הזכר מצטיירת בכל אותם התיקונים הראוים לגלות סוד שמותיו הקדושים כנ"ל, אמנם כח העיכוב וסגירה, ממגע החיצונים, הוא נעשה בסוד הדלת עצמה דהיינו בכח ב' הווין הסובבות על הציר. אכן תזכור שצריכים לב' דלתות, כי בלי הדלת הב' דגדלות אין הטפה יכולה להתעכב שם כנ"ל.

וזה אמרו "הטעם למה נקרא ציר והענין, כי ציר בגי' **ש**' של שד"י שהיא יסוד של הנקבה, הנקרא שדי ובשין זו יש ג' קוים, שהם ג' ווין, שהן בחינות חג"ת הנרשמים ביסוד, ונמשכו אליה שם מן האבות העליונים חג"ת, שהם ג' ווין. וכו'. כי היסוד והבאר הזה, חפרוה שרים כרוה נדיבי עם, וכו' והם חג"ת שחקקו חותמם, שהוא חג"ת שביסוד והוא **ש**' של שד"י. וכו'. וזש"ה מקדש ה' כוננו ידיך, ר"ל כי הידים העליונים שהם ג' האבות, הם כוננו ותקנו בחינת המקדש, של אדני שהיא הנקבה" (תש"צ אות פ"ז אות פ"ח) והנך רואה איך טרח הרב לבאר לנו היטב סוד הציר, כדי להבין שהוא בחינת החיבור של ה"ת בעינים ואומר, שעל שם הציר הזה שישנו ביסוד דנוקבא, היא נקראת בשם שד"י. כי פי' של שם שדי הוא סוד תחום וסיום, ע"ד שפירשו חז"ל, שאמר לעולמו די, שלא יתפשט יותר. ונודע שהגבול של העליונים אינו מתהוה זולת על ידי התעוררות שם כח הצמצום של המלכות שה"ס ה"ת. אמנם בסוד המיתוק דמדת הרחמים בדין, דהיינו

מתוך עלית ה"ת לנקבי עינים. ועל זה רומז הש' של שד"י, שיש בה ג'ווין, שהן חג"ת. וג' הווין האלו הן חפרו הבאר, שהיא יסוד דנוקבא, שפירושו, כי ע"י עלית נה"י לחג"ת, נכללה ה"ת בחג"ת כנ"ל. וקבלה הנוקבא בחינת הבינה, ונעשה היסוד דנוקבא מבחינת הת"ת שביסוד, דהיינו מבחינת הבינה של היסוד שלה, ולא מבחינת המלכות דיסוד שלה, וע"כ מדייק הרב ואומר "והם חג"ת שחקקו חותמם, שהם חג"ת דיסוד" כי הנה"י דיסוד נכללו בחג"ת דיסוד ונעשה מקום היסוד בת"ת של היסוד שה"ס בינה דחסדים, כנ"ל. וענין שינוי מקום זה, נעשה ע"י חג"ת דז"א שהם ג' אבות, להיותו גם הוא נכלל בעת עיבורו מבחינת העליה דנה"י שלו לחג"ת שלו, כנ"ל.

וזהו שמרמז "אשר הציר שלה ה"ס ש' של השם שדי. והי"ד של שם שדי מורה על הידים העליונים" שה"ס ידים דבינה, ונמצא הציר כלול מן ב' ההין. ובזה תבין הרמז מסו"ה שמרנו מידי פ"ח יקשו לי. שאומר הרב, "אשר המ"ן שה"ס ב' טפות נוקבין העולות מלמטה, הן ב' שמות מ"ב, שהם בגי' פ"ד ונתונים תוך הדלת והציר, הנעשה מהידים העליונים וד' ופ"ד בגי' פ"ח. וכאשר אוחזים בהם הקליפות, נקראים ידי פ"ח" וזה תבין ממה שנתבאר לעיל בסוד הלידה, (כנ"ל דף תשצ"א ד"ה אמנם בעת) כי כל כמה שהעובר מקבל השפע שם במעי אמו מבחינת ממטה למעלה, אז נשמר היטב בתוך הדלתות של בית הרחם. רק בו בעת שמתחיל להתהפך ולקבל שפעו ממעלה למטה, ומתוך שהעובר הוא עדיין מבחינת גו"ע, נמצא השפע עוברת למטה ממקום הצמצום, שהרי ראשו בין ברכיו, כלומר שהוא מקופל כפנקס ג' גו ג', ונמצא הה"ת למטה מספירותיו, וכיון שהוא מקבל משהו בבחינת הלבשה ממעלה למטה, הרי היה השפע ההיא עוברת להקליפות, כי היה עובר על הסיום שבשם שד"י, הנ"ל. וע"כ תיכף בסתם לו הטבור, שלא יוכל לקבל עוד מפנימיות השפע, ממה שאמו אוכלת. אשר סתימה זו נעשה מכח פירוק הדלתות, שהדלת וציר העליון נתפרד מהדלת וציר התחתון, ואז נפתח לו הפה דראש, וכו' כמ"ש שם באורך. והנה שם בעיבור במעי אמו, נמצאים כל התיקונים כהלכתם. אמנם בסוד לידת נשמות, אשר הן המ"ן הנזכר בדברי הרב כאן, יכולים התחתונים לקלקל כל התיקונים הנ"ל במעשיהם הרעים, כמ"ש במקומו, ואז נאחזים תיכף החיצונים בהנשמה ההיא, שמשכה השפע מלמעלה למטה, כי שפע העוברת למטה מגבול הצמצום, היא ירושת הקליפות והחיצונים, וז"ס שמרני מידי פ"ח יקשו לי. כי אותו התיקון דפתיחת הדלתות בהעיבור, אשר דלת העליון שהיתה כבר נקיה מה"ת ונתחברה עם אח"פ שלה, הנה עתה שחזרה ונתפרדה וה"ת שוב נתגלה בגו"ע, נמצאים נפגמים הידים העליונים שהם חג"ת, שחזרו ונתקלקלו בהצמצום דה"ת אחר שכבר היו מטוהרים לגמרי. וז"ש

"כאשר אוחזים בהם הקליפות בידים העליונים, נקראים ידי פ"ח" והיינו כמבואר, שהקליפות מתאחזות במקום עליון, שבאמת אין להן אחיזה שם, כי שם מקום בינה, וגם כבר עלו ונבררו בפרצוף דקדושה, והתחתונים גורמים שם אחיזת הקליפות.
ותדע שאפילו בעיבור המתוקן כהלכתו, דהיינו שנפתחו הדלתות והולד מקבל משם בחינת נפש דרוח כנ"ל. עכ"ז יש שם שפיכת דמים לחוץ, הבאים ליניקת החיצונים, בסוד דם טמא. כי הפתיחה עצמה גורמת זה.
ויש כאן הבנה עמוקה, כי באמת מקבלת הנשמה, בעת היותה במעי אמא בנוקבא דאצילות, כל בחינת הג"ר והמוחין דחיה, כמ"ש לעיל, אלא היא מונחת בסוד הדלתות דנה"י דאמו, הגורמים לו לקבל רק ממטה למעלה. שה"ס, אמו מזריע האודם שבולד. כי הגבורות הממותקות מסוד הגדלות אשר בהדלתות, הן גורמות לו זה, שזה סוד אור הנפש שבנה"י דאמא, כי כן האורות דנפש מקבלות שפעם ממטה למעלה. וכח הזה, נקרא בשם דם. בסוד כי הדם הוא הנפש. והוא מלשון וידום אהרן. כי הכח הזה משתק האורות שלא יבואו להתפשט ממעלה למטה. ולכן כל החיות שבאדם בדמו הוא, שנמשך לו מסוד העיבור שבמעי אמו. כי נודע שאין חיות אלא אור החכמה, שהוא אצילות, והוא מקובל לו שם אע"פ שאין לו הכלים המוכשרים, אלא בכח הנפש שביסוד ורחם שיש ביסוד הנקבה ה' טהורים וה' טמאים דאמו כנ"ל. בתקון הדלתות בסוד ם' סתומה.
ולפיכך בעת שהעובר מתהפך, והוא מתעורר לקבל שפעו מלמעלה למטה, שעי"ז נפתחים הדלתות, הוא גורם בזה שפיכת דמים ממש, דהיינו בחינת האודם והחיות שבהדלתות הסגורות: כי החזיר שם את בחינת הקטנות, המחוסר דם ההוא מבחינת חכמה, שה"ס חיה. וזה אמרו "ענין ב' מנצפ"ך שהם המ"ן הם בחי' יוד דמים שיש ביסוד הנקבה ה' טהורים וה' טמאים, והמנצפ"ך מז"א שהוא דינים גמורים מהם נעשו דמים טמאים, והמנצפ"ך הב' שלקחה מאמא הם גבורות ממותקות והם דמים טהורים" והיינו כמבואר אשר בעת הלידה שנפתחו הדלתות, וחזרה ה"ת בעינים דדלת וציר העליון שהיה בה מעת קטנותה, הנה זה אינו מזיק כלום לדלת וציר התחתון של הגדלות שלקחה מאמא, כי אחר שכבר הם באו מתחלתם טהורים לגמרי מה"ת כי נמשכו מזווג דגדלות כנ"ל. ע"כ אפילו הדמים הנשפכים מהם הם ג"כ טהורים, כלומר שאינם נופלים לקליפות. כי אין לקליפות אחיזה בהם להיותם טהורים מצמצום לגמרי. וכבר ידעת שכל אחיזת הקליפות היא אחר שעוברת השפע למטה מנקודת הצמצום ששם מקום הקליפות. אמנם בדלת וציר העליון, שם חזרה ונתעוררה ממש אותה הקטנות שהיתה בעת שהיה הנוקבא דבוקה אב"א בז"א, שמבחינה זו כבר נמצא השפע למטה ממקום

הצמצום וה"ת. ע"כ באים לקליפות ונתהוה מהם דמים טמאים. והבן זה היטב. ועם המתבאר מספיק שתבין כל המשך דברי הרב, אשר בכל הענין הזה.

פרק ק

א **תחלה בא לו הצלם דגדלות מבינה דישסו"ת, וכו' ונעשין בו כלי הפנימי מכולם שהוא חיצוניותו ובתוכו המוחין שהיא נשמה**: כאן הרב מתחיל לפרש, סדר תיקון הנוקבא מתחילתה עד סופה, ולפיכך הוא מתחיל מגדלות דז"א, כי אין תיקון הנוקבא מתחלת, רק אחר גמר תיקון הזכר. כמ"ש הרב בע"ח שער ל"ה פ"ב. וכן הוא בכל הפרצופים, ומטרם שנתקן עתיק לא נתקן כלום מא"א וכו'. והוא מטעם, כי לזווג הא' דקטנות, אי אפשר עדיין שהתחתון יעלה למ"ן מכח עצמו, כי עדיין אין לו בפ"ע שום מהות וציור, כנ"ל בתחילת החלק, (דף תשל"א אות א' וב') אלא העליון, צריך שיעלהו מעצמו, על ידי הכלי שלו המעלה מ"ן. והכלי הוא, בחינת האחורים שלו, המוחזרים אליו ע"י זווג ע"ב ס"ג בעת הגדלות המורידה ה"ת מעינים שלו, ויכולים האח"פ, שנפלו למדרגת התחתון שלו, לחזור אליו. אבל מטרם שהעליון משיג הגדלות מע"ב ס"ג, הרי האחורים שלו דבוקים בפנים דתחתון במדרגה אחת עם התחתון, ואיך יעלה אותו. והיא הנותנת, שבעת שהעליון משיג הגדלות, והאחורים שלו חוזרים אליו נמצאים הפנים דתחתון, דהיינו גו"ע שלו הדבוקים באחורים שלו, גם המה עולים להעליון יחד עם האחורים של העליון. וזה נוהג בכל המדרגות. ומזה יצא הכלל, שאין שום תיקון יכול להתחיל בהתחתון, מטרם שהעליון כבר נגמר עם הגדלות שלו. וזכור.

ומהמתבאר תבין, כי אין העליון צריך להגמר בכל מדרגותיו עד היחידה שלו, אלא רק בגדלות א' לבד, שהוא מוחין דנשמה, ואפילו לא בזווג הפנימי דמוחין דנשמה, אלא עוד בזווג החיצוני דמוחין דנשמה. כי בטרם שמשיג המוחין דנשמה צריך שיהיה נשלם בהע"ס דגדלות דכלים, דהיינו שיעלה אח"פ שלו ממקום הנפילה ויחזור אותם למדרגתו. שזה מכונה לפעמים מוחין דו"ק, כי הכלים נקראים כולם בשם ו"ק. ונמצא תיכף כשמקבל המוחין דו"ק הנ"ל, הנה מעלה עמו את גו"ע דנוקבא, להיותם דבוקים באח"פ שלו, כנ"ל. אמנם בפעם הזאת המ"ן אלו, שהם גו"ע דנוקבא, אין להם עוד שום ציור, אלא אחר שעולה לזווג הפנימי דגדלות נשמה, להשגת ג"ר דאורות, ואחר שבא ומתפשט למקומו, אז הוא מתחיל לתקן את הנוקבא, שהיא בחינת התחתון שלו. כנ"ל. (תשל"ה אות ו') והנה ב' הזווגים הנ"ל: הפנימי, והחיצון. נחשבין עוד בזו"ן עצמם לבחינת מוחין דאחור וחיצוניות. והוא מטעם שאין אלו עוד מוחין דהולדה. אלא אחר שעולה למ"ן פעם ב' למוחין דחיה, ומתפשט משם למקומו, אז נבחנים בו למוחין דפנים, כי עתה

הוא ראוי להוליד נשמות. והיינו ג"כ ע"י עלית מ"ן דתחתונים המחזירים את זו"ן פב"פ כמו שיתבאר להלן.

וזה אמרו "מתחילה בא זה הצלם דגדלות מבינה דישסו"ת מבחינת חיצוניותם, וכו' ונכנסין בז"א ונעשים בו כלי הפנימי" דהיינו הזווג החיצון, לצורך השלמת הכלים הפנימים, הראוים לקבל ג"ר, כי מקבל הארת ע"ב ס"ג, המורידה הה"ת מעינים שלו, ומחזירה האחורים שלו ממקום הנפילה בחזרה למדרגתו, ואז קנה כלי הפנימי. כנ"ל.

וזה אמרו "ובתוכו המוחין שהוא נשמה לו" כלומר, אח"כ ע"י זווג ב' פנימי, מקבל באותו הכלי הפנימי, בחינות ג"ר דאורות, שהם הנשמה שלו, דהיינו מקומת בינה, כנודע. והנה עפ"י רוב אין הרב מחלק, לדייק את ב' הזווגים הנ"ל, לב' בחינות גדלות, אלא כוללם יחד בהזווג דגדלות א', כי הזווג החיצוני למוחין דו"ק, הוא רק הקדם לזווג הפנימי דמוחין דנשמה, כי זה הכלי הפנימי. וזה האור שבו, שמצד בנין הפרצוף, אין כאן אלא אורות מלובשים בהכלים שלהם, גם שניהם מכונים מוחין דאחור, מחמת שאינם ראוים לבחינת הולדה. כנ"ל. אלא כשמדבר בענין זווגים, אז הוא מפריש ביניהם, כי בהכרח יש כאן ב' זווגים, כי בטרם שיש לו הכלים הפנימים, אין הוא ראוי להעלות מ"ן למוחין דנשמה מבחינות האורות. וכן כשמשיג הכלים, בהכרח שמשיג אותם ע"י זווג חיצוני דעליון, דהיינו מבחינת ו"ק שהם גם בעליון בחי' זווג דכלים, והשלמתם שהיה לו בקטנותו, כי כל בחינה ובחינה שהיתה בהפרצוף מעת קטנותו, אינה נעדרת, כי אין העדר ברוחני, וע"כ כשהוא משפיע להתחתון שלו, הוא ג"כ משפיע לכל בחינה ומדרגה שהתחתון עומד בו, מבחינה שכנגדה ממדרגתו עצמו: לקטנות דתחתון, מבחינת הקטנות דעצמו שנשאר עוד צורתו בו, וכן לכלים דתחתון מהכלי של עצמו, וכו', וכן התחתון הולך ומקבל אותן המדרגות דעליון, ממה שהיה לו מעת תכלית קטנותו עד גדולתו. וזכור זה. וע"כ מסיים הרב, וכל זה בבחינת אחור. כי, הן ג"ר דכלים והן האורות דנשמה, נחשבים בבחינת מוחין דאחור כנ"ל. כי אינם ראוים להולדה.

ב **אב"א זו"ן, ואז נגדלת הנקבה באחור ז"א**: אין לטעות שכוונת הרב לומר, שגם ז"א נמצא עדיין בבחינת אחורים, כמו הנקבה, כמשמעות שטחיות הלשון של אב"א זו"ן. כי נודע שאין תיקון הנוקבא מתחלת אלא אחר גדלותו של הז"א, כמ"ש הרב בכ"מ (בע"ח של"ה פ"ב) אלא זה דומה במקצת לפנים באחור. כי באמת ז"א מוכרח שיהיה לו כלים פנימים שבתוכם מוחין דנשמה, כמו שכתב זה בתחילת הדיבור, אלא כיון שאין העליון משפיע לתחתון אלא מאותה בחינת הקטנות של עצמו, הנשארת בו מטעם שאין העדר ברוחני, לכן משתוה עם אותה המדרגה שהתחתון עומד בה, כנ"ל בדיבור הסמוך,

עש"ה. ולפיכך נחשב עמידת זו"ן שניהם יחד, לבחינת אב"א ממש. שהרי אינו נותן לה כלום מבחינת הגדלות שלו, אלא מאותו מדרגת קטנות הנשאר בו מאז. הרי גם עמידת ז"א כלפי הנוקבא בבחינת אחורים שלו ממש, דהיינו אב"א, והבן זה היטב, וזכרהו לכל המקומות.

וז"ש "ואז נגדלת הנקבה באחור ז"א" דהיינו שהנקבה מקבלת אז ממנו ב' מדרגות דנפש ורוח, המכונים: עיבור ויניקה, כנודע. שמתחילה מקבלת ממנו בחינת העיבור, שהם נרנח"י דנפש. ואח"כ היא מקבלת ממנו בחינת יניקה ורוח. כנ"ל דף תשפ"ח ד"ה וזה תבין עש"ה כל ההמשך.

פרק קא

א **חלקו וחלק שלה, כי הוא בן בכור**: כבר נתבאר סוד הבכורה הנוהג בהפרצופין העליונים לעיל דף (תשל"ט ד"ה בנים) כי כמו שהעליון נחשב לאב לכל תחתון שלו, להיותו הסבה שלו, הנה יחד עם זה, יש בכל עליון בחינה אחת שמצד בחינה ההיא נחשבים העליון עם התחתון לאחים זה לזה, אלא שיש ביניהם הבחן דבכורה לבד, שאע"פ שהם באים ממדרגה אחת, עכ"ז הבחינה שבעליון מעולה מתוך שיש בה הקדם בהלידה.

כי נודע שבהאחורים דז"א, דבוקים הפנים דנוקבא, דהיינו גו"ע שלה, מעת קטנותו דז"א, מעת שאח"פ שלו עוד היו בנפילה במדרגת הנוקבא. וע"כ בשעה שז"א עלה למ"ן לאו"א למוחין דגדלות, ולאור הנשמה, כנ"ל. הנה אז הגיע הזווג גם על המ"ן דנוקבא, דהיינו גו"ע שלה, שעלו יחד עם האחורים דז"א באותו הזווג דנשמה, וע"כ אותו החלק של קומת הזווג ההיא המתיחס להמ"ן דנוקבא, דהיינו לבחינת גו"ע שלה הדבוקים עם אח"פ דז"א, בעת הזווג שלו דנשמה, אין אלו המ"ן דנוקבא, יכולים אז לקבל אותן, כי עדיין הם שם בלי ציור, מחמת שהזווג נעשה אז בעלי עליון שלה. ולפיכך בהכרח שמקבל אותן ז"א בנוסף על קומת אור וכלי דנשמה שהוא מקבל לעצמו. ונמצא שהוא מקבל מאו"א ב' חלקים בזווג ההוא: א' חלקו עצמו, דאור וכלי דקומת נשמה, שהמה יצאו על בחינת מ"ן של עצמו. והחלק הב' הוא, מה שמקבל את החלק של הנוקבא, שהיא אור וכלי דקומת הנשמה, שיצאו על בחינת המ"ן דגו"ע של הנוקבא, הדבוקים בהמ"ן דז"א, דהיינו באח"פ שלו, אשר הנוקבא אינה יכולה לקבלם עתה, מחמת שהמ"ן שלה עדיין הם בלי ציור, כי אין לה עוד אפילו הכלים דקטנות, ואיך תקבל בתוכה קומת נשמה וגדלות. הרי שז"א נוטל פי שנים: חלקו וחלקה. וכל זה הוא, מפני שאחורים דז"א כבר נמצאים במ"ן ב"פ, וע"כ המה יכולים להצטייר, ונמצאים נולדים תחלה, לפני גו"ע

דנוקבא, הדבקים בו באח"פ שלו. הרי שסבת הבכורה, דהיינו מה שנולד ונגמר לפני גו"ע דנוקבא, גרם ליטול פי שנים: חלקו עצמו, וחלק הנוקבא.
וזה אמרו "הז"א לוקח חלקו וחלק שלה, כי הוא בן בכור" דהיינו כנ"ל, כי מאחר שהקדים להגמר מטרם הנוקבא, ע"כ היה מחויב שיקבל עמו גם החלק של הנוקבא, שיצא עם החלק שלו יחד בעת השגת מוחין דנשמה שלו. כמבואר.

ב **לקח תחלה כלי שלו ושלה באחור לבד. מבחינת מ"ה וב"ן, וכן עד"ז באורות**: עתה מפרש הרב, איזו בחינת כלי ואור שהם חלקה דנוקבא, שנטל עמו ז"א בעת זווגו באו"א. כנ"ל.
וצריך שתדע, כי הביאה קדמאה הן לעשית כלי והן לרוחא קדמאה, הם כולו ב"ן, והוא להיותם בחינת תיקון הכלים, כדי להשלימם בע"ס, דהיינו להחזיר להם את אח"פ שנפלו מהם, שהם הכלים ישנים מזמן מלכין קדמאין שנקראים ב"ן. אמנם ודאי האור חדש שיצא עם תיקונם עתה, זה נחשב למ"ה, כי כל הקומות שיצאו באצילות נבחנות לשם מ"ה, כנודע. אלא אותו האור שבא עם הכלים הישנים המוחזרים נבחן בשם מ"ה דב"ן, כלומר, האור חדש שיצא עם התיקון כלים דאחורים ההם, כדי להחזירם לאצילות המדרגה.
וזה אמרו "לקח תחילה כלי שלו ושלה באחור לבד מבחינת מ"ה וב"ן וכן באורות" כי בעת שז"א עלה למ"ן לאו"א למוחין דנשמה, הנה הוא היה כבר מתוקן במוחין דו"ק, שהם אח"פ שלו, שהשלימו הכלים דפנים שלו, כנ"ל, שמטרם זה אינו ראוי עוד לקבל מוחין דנשמה. וע"כ הוא קבל עתה הן ממ"ה והן מב"ן הן באורות והן בכלים. כי ז"א עצמו כלול ממ"ה וב"ן, אשר הם בחינת זו"ן עליונים, שהזכר שבז"א, עיקרו הוא מז"ת דמ"ה, ונוקבא שבו, עיקרה מז"ת דב"ן, כנודע. ועתה שקבל מ"ה וב"ן דאורות הנשמה, עם הכלים, הנה הזכר דז"א קבל חלקו, וחלק הנוקבא, שהמ"ן, שלה, נמצאים עוד בלי ציור, מבחינת מ"ה לבד, הן באורות והן בכלים, כי הכלים החדשים היוצאים עם הזווג, נחשבים לכלים דמ"ה, כנודע וכל זה נטל הזכר דז"א. והנוקבא דז"א שבגופו, דהיינו הנוקבא, של זו"ן הגדולים, קבלה מהזווג ההוא, גם כן חלקה עצמה, וחלקה של הנוקבא האמיתית דז"א, שהמ"ן שלה עדיין נמצאים בלי ציור, והיא קבלה בחינת ב"ן לבד, הן לחלקה עצמה והן לחלק של הנוקבא האמיתית. כי זה כל ההבחן של זכר ונקבה דזו"ן הגדולים אשר הזכר הוא כולו מ"ה, ואינו יכול לקבל מאו"א רק מ"ה. והנקבה דזו"ן הגדולים כולה ב"ן, ואינה יכולה ע"כ לקבל מאו"א רק בחינת ב"ן לבד.
וזה אמרו "ונמצא שיש בו עתה מ"ה וב"ן באור נשמה, וכלי הפנימי לו, וכן לנוקבא",

דהיינו כמבואר שהגם דהמ"ן דנוקבא נמצאים עדיין בלי ציור מ"מ עם התכללותו באח"פ דזו"ן הגדולים בהזווג דאו"א, נמצא ממילא שיוצא גם על בחינת המ"ן שלה אורות דמ"ה וב"ן דבחינת נשמה, אלא שהיא עצמה אינה יכולה לקבל אותם, וע"כ נוטלים זו"ן הגדולים פי שנים מ"ה וב"ן דחלקם באורות וכלים, וכן מ"ה וב"ן דחלק הנוקבא אורות וכלים כי הנוקבא לא תוכל לקבל אותם, בעליתה עתה בפעם הא', כנ"ל.

פרק קב

הגבורות דב"ן, דמ"ה שבאבא, ניתנין בנה"י דאמא ונעשים חסדים בערך הגבורה דאמא וכו': ענין זה דהתחלקות המוחין שאומר כאן הרב, כבר נתבאר היטב לעיל (דף תרס"ח ד"ה נמצא) כי מתוך שז"א נוטל מוחין כפולים מנה"י דאבא ונה"י דאמא, שיש מ"ה וב"ן יחד באבא, וכן מ"ה וב"ן יחד באמא, ובזו"ן הגדולים, נמצא הזכר כולו מ"ה והנקבה כולה ב"ן, כנ"ל. וא"כ כיון שמוחין דנה"י דאבא שייכים להזכר דזו"ן הגדולים, והמוחין דנה"י דאמא שייכים להנוקבא דזו"ן הגדולים, הנה איך יקבל הזכר המוחין דאבא, בשעה שהם כלולים ממ"ה וב"ן, וכן איך תקבל הנוקבא המוחין דנה"י דאמא שיש בהם מ"ה וב"ן, כי הזכר אין לו כלי קבלה לב"ן, ולנוקבא אין לה כלי קבלה למ"ה. ולפיכך הוכרח אבא להעביר את הב"ן שלו לנה"י דאמא, ואז נה"י שלה כולה ב"ן. וכן אמא מעבירה את המ"ה לנה"י דאבא, ואז הנה"י דאבא כולם מ"ה. ובאופן זה, הנה"י דאבא מתלבשים במוחין דז"א, והנה"י דאמא במוחין דנוקבא הגדולה. עש"ה.

וזה אמרו "הגבורות דב"ן דמ"ה שבאבא ניתנין בנה"י דאמא" דהיינו הב"ן המחובר עם המ"ה באבא, שהוא ו"ק דחכמה דב"ן. הם ניתנים בנה"י דאמא, ונעשו שם חסדים בערכה, כי ו"ק דחכמה, נבחנים לחסדים בערך הב"ן שיש בבינה, שהם רק ה"ת של בינה דב"ן. "והחסדים דמ"ה דמ"ה דאבא עם החסדים דמ"ה דב"ן דאמא, ניתנים בנה"י דאבא" דהיינו המ"ה הנשאר באבא, שהם חכמה וז"א דבינה דמ"ה עם המ"ה שיש באמא, שהם בינה ומלכות דבינה דמ"ה, הנה ב' בחינות אלו של המ"ה, מתלבשות בנה"י דאבא, ואז המ"ה דאבא שהם בחינת חכמה וז"א דבינה דמ"ה, נעשו חסדים לבינה דמ"ה, כי המ"ה דאבא המה הזכרים, הנבחנים חסדים כלפי המ"ה דאמא שהם הנקבות, מבינה דמ"ה. ואז הנה"י דאבא שעתה כולו מ"ה, מתלבשים בז"א הגדול. והנה"י דאמא שעתה הם כולו ב"ן, מתלבשים בהנקבה הגדולה.

פרק קג

א דרך האחור שלו היה מאיר להנוקבא ונותן לה אז הארה מהמוחין שלו שבנה"י דאמא, אשר כולם הם בחינת ב"ן שלו ושלה, ונותן לה את שלה לבד, שהם הגבורות

דב"ן דב"ן: היינו הב"ן דאמא, שהוא מבחינת ה"ק דבינה דב"ן שזה שייך להנוקבא, אבל לא חסדים דב"ן דב"ן, דהיינו הב"ן דמ"ה שיש בנה"י דאמא שלקחו מאבא, הם זכרים שהם בחינת ז"א דחכמה דב"ן, ואינם שייכים להנוקבא.

ב **וגם נותן לה הארת גבורות דמ"ה, דב"ן**: היינו המ"ה דאמא, שנקרא מ"ה דב"ן, שהיא נמצא בנה"י דאבא, שהם בינה ומלכות דבינה דמ"ה כנ"ל. והם שנעשו לגבורות בערך המ"ה דאבא שהוא חכמה וז"א דבינה דמ"ה, כנ"ל. וגבורות אלו שייכות להנוקבא. להיותן נקבות דמ"ה, אבל לא החסדים דמ"ה שבנה"י דאבא, שהם זכרים.

וצריך שתזכור, שכל המדובר עתה במה שז"א נותן לנוקבא דרך האחור שלו, הוא משפיע לה רק בחינות הקטנות, שהן עיבור ויניקה שלה לבד, שה"ס בנין הצלע, וה"ת דהוי"ה, כנ"ל. ולפיכך אומר הרב, שאפילו מהגבורות דב"ן דב"ן אינה נוטלת מז"א מבחינת עצמותן של הגבורות ההם, אלא רק הארתן לבד, להיותה מקבלת רק בחינת המוחין דקטנות אשר בהן, שהן רק מבחינות גו"ע, ומחוסרי ג"ר. לפיכך אין בהן עוד מבחינת עצמות. כמ"ש לפנינו.

ג **הנסירה מסתלקים נה"י דאו"א וב' בחינות חכמה וחסדים בין דאבא ובין דאמא, וכו' הבינות וגבורות, נכנסים בנוקבא ונגדלת בכל האחור שוה אליו**: הרב קיצר כאן, כי דילג ולא ביאר איך הנוקבא מקבלת המוחין האלו דבינות וגבורות. אמנם היה כאן בחינת עלית מ"ן לאו"א בהכרח, כי המדובר הוא עתה במוחין דגדלות דכלים של הנוקבא, שהם צריכים לזווג ע"ב ס"ג, ולהורדת ה"ת מעינים דכלים דנוקבא, וא"כ הם צריכים לזווג או"א עלאין שהם ע"ב ס"ג. אלא שהז"א והנוקבא עלו למ"ן לאו"א, וגרמו שם זווג פב"פ ואז הארת הזווג ההיא הורידה הה"ת מעינים דנוקבא, והחזירה אח"פ שלה למדרגתה, ואז נשלמה הנוקבא בבחינת הגדלות דכלים, כדי שתוכל אח"כ לעלות למ"ן בשביל מוחין דגדלות.

וזה אמרו "שמסתלקים נה"י דאו"א מהז"א, עם ב' בחינות חכמה וחסדים שבתוכם מראש ז"א", כי בעת עלית המ"ן, עולים הפנימיות להעליון, וע"כ בהכרח שמסתלקים המוחין ממנו, שה"ס תרדמה, כמ"ש במקומו. ואז נעשה הזווג פב"פ באו"א, והורידו הה"ת מהמ"ן דנוקבא, ואז קבלו השלמת הכלים דאח"פ שלה. וזה מכונה בינות וגבורות, כלומר, מה ששייך להע"ס דנוקבא, ע"ד שפירש לעיל בהארות דמוחין דקטנות, אשר ה"ח קבלה מבחינת הגבורות דמ"ה דב"ן, שהם הבינה וגבורה שבנה"י דאבא, וה"ג קבלה מה"ק דבינה דב"ן שבנה"י דאמא.

הרי שכל חלקה אינה אלא בינות וגבורות. כלומר, מהנקבות דמ"ה וב"ן, ולא כלום

מהזכרים דמ"ה וב"ן, כי הם שייכים לפרצופי הזכרים. כנ"ל.
וזה אמרו "והשאר שהם בינות וגבורות נכנסין להנוקבא ונגדלת בכל האחור שוה אליו" כלומר, כי אז רק הנוקבא מקבלת המוחין ההם, כי הם חלקה, להיות הזווג הזה נעשה רק מבחינת החיצוניות דאו"א לבחינת מוחין דו"ק, ואין הז"א צריך אליהם, שהרי הוא כבר מושלם מהם מקודם זה כנ"ל. וע"כ נשאר הז"א עוד בבחינת המ"ן עד לזווג שני ורק הנוקבא לבדה ירדה עם המוחין דו"ק שלה למקומה, ונמצאת אז שוה מבחינת הכלים כמו הז"א, וז"ש ונגדלת בכל האחור שוה אליו. ונמצא שכאן קבלה הנוקבא את הכלי המעלה מ"ן שלה. כי היא נעשית מבחינת אח"פ המוחזרים להמדרגה. כנ"ל.
וצריך, שתדע הכלל הזה, כי בחינת הקטנות של הנוקבא, אינה יכולה לקבל אלא מהז"א, כי הוא העליון שלה, ובו כל שורשה, דהיינו מסוד הנקודה שמתחת היסוד, והיפוכו היא בחינת הגדלות של הנוקבא, שלא תוכל לקבל מהז"א, זולת מאו"א, כי אין גדלות אלא מזווג ע"ב ס"ג. דהיינו בסוד שם מ"ב אותיות דהוי"ה הנמשכות מטבור ולמעלה דא"ק, מה שאינן כלל בהז"א, כי הז"א עיקרו מתחיל מטבור ולמטה דא"ק. וזה דומה כמו בז"א, שגם הוא עיקר הקטנות שבו הוא מקבל מבחינת מטבור ולמטה דא"א, אבל המוחין שלו הוא מוכרח לקבל רק מאו"א.

ד **הבינות וגבורות נכנסין בנוקבא ונגדלת בכל האחור שוה אליו כי אז נוטלת הן עצמן**: כלומר, כי זו"ן הגדולים, נבחנים כמו ב' חצאים של פרצוף אחד, אשר חציו שהוא הזכר שבו שתופש כל קו ימין: חכמה, וחצי דעת עליון, וחצי דעת תחתון, שהם ה"ח, הוא נשאר בסוד מ"ן באו"א, אמנם חציו השני, הנקרא נוקבא הגדולה, שהיא תופשת כל קו שמאל, שהם: הבינות וחצי קו אמצעי שהוא חצי דעת עליון, וחצי דעת תחתון, דהיינו הה"ג שבראש והמתפשטות לגוף. הנה כל בחינות אלו ירדו עתה אל הנוקבא האמיתית של ז"א, הנפרדת עתה ממנו. והיא נתפשטה עתה ומלבשת כל האחור דז"א. כי עתה קנתה ע"ס שלמות מבחינת הכלים, דהיינו שחזרו אליה אח"פ שלה, כנ"ל. וע"כ נבחן שלקחה עתה הגבורות עצמן, דהיינו בחינת ג"ר שבהן.

ה **מתחלה ע"י הארה לבד הנמשכת לה ע"י ז"א לא נעשה בה רק בחינת המלכות שבה ועתה נעשה היסוד שבה**: כבר נתבאר זה לעיל באורך, שמתחילה בעת קטנות, קבלה סוד כ"ז אותיות: שמכללות כ"ב האותיות שקבלה מז"א, נעשה בה ציר ודלת ביסוד שלה, ומן המנצפ"ך שהן ה"ג נעשו המ"ן שבה. והן בחינות המלכות שבה, שנקראת ירושלם או יסוד החיצון, וכל אלו הם רק הארות ולא עצמות, כי חסר להם בחינות ג"ר, ואח"כ שחוזרת ולוקחת אלו הכ"ז אותיות ע"י אמא, שהן הדלת וציר הב' ומנצפ"ך הב', ונתקנות

ביסוד שלה, אז נקראת ציון שהוא רחמים. כנ"ל דף תשצ"ה אות צ"ג וצ"ד. ובאו"פ דף תשצ"ג ד"ה וזה אמרו כאן.

פרק קד

א **מעלים אותן או"א לחופה וכו' אחר נסירה**: כי עתה שכבר יש להנוקבא אח"פ שלה, הנה היא ראויה לעלות למ"ן לקבל אורות דנשמה, (כנ"ל דף תת"ב ד"ה וזה אמרו ע"ש) וזה אמרו, שאו"א מעלים אותם.

ב **אורות דאב"א ומזדווגים שם פב"פ ונותן בה החסדים דאמא שגם המה אינם רק ה"ג מ"ה דב"ן**: כלומר, שעדיין אין בנוקבא אלא מוחין דו"ק שפירושם גדלות דכלים, אבל מאורות דפנים עדיין אין לה, ועתה ע"י עלית מ"ן לאו"א, היא מקבלת מז"א אורות דנשמה, שהם אורות דפנים. ומ"ש שמזדווגים פנים בפנים, היינו בהתכללות באו"א, שז"א נכלל באבא, ונוקבא נכללת באמא, שעי"ז חוזרים או"א פב"פ. ועם זה נבחן, שגם זו"ן הם שם פב"פ, להיותם נכללים בהם, בסוד עלית מ"ן, ואלו האורות שהיא מקבלת הם ה"ג דמ"ה דב"ן, שפירושו חלק המ"ה שיש באמא, שהוא בינה ומלכות דבינה דמ"ה, וזה אמרו "שנותן בה החסדים דאמא, שגם הם אינם אלא ה"ג מ"ה דב"ן" ואע"פ, שהם החסדים דאמא, כמו שאומר להלן, מ"מ הם נחשבים לגבורות בערך המוחין דז"א. שהם כולם מ"ה, שהחסדים שבו הם מבחינת מ"ה דאבא, שהם חכמה וז"א דבינה דמ"ה, והגבורות שבו הם מ"ה דאמא, שהם בינה ומלכות דבינה דמ"ה כנ"ל, בסוד התחלפות דמוחין. וע"כ מכנה המ"ה דאמא בשם גבורות.

ג **רוחא דשדי בגוה, כי אז הוא בסוד זווג ממש. אמנם הכלי שלה, הוא היסוד. והמ"ן הם ה"ג של חלקה, שלוקחת בעת הנסירה**: כאן מחלק בין ג' הבחינות: רוחא, וכלי המעלה מ"ן, והמ"ן עצמם. ואומר, שהרוחא דשדי בה בעלה בביאה קדמאה, הוא בחינות מ"ה דב"ן, שהן בינה ומלכות דמ"ה שבאמא, שנטלה ע"י ז"א בזווג פב"פ ע"י התכללות באו"א, והן חסדים ממש אלא שנבחנות לגבורות בערך ז"א. אמנם הכלי המעלה מ"ן, עם המ"ן שהם ה"ג מנצפ"ך, הם מקבלת בעת הנסירה, דהיינו בבחינת מוחין דו"ק, שהוא להשלמת כלים, דהיינו להעלות את אח"פ שלה, כנ"ל, אשר אח"פ אלו נעשו לה לכלי המעלה מ"ן, והאורות שמקבלת אז, הם בחינות כ"ז אותיות דאמא, שלא ע"י ז"א שכללות כ"ב אותיות נעשה בה לדלת וציר הב' של היסוד שלה, וה' אותיות מנצפ"ך נעשו בה למ"ן. כנ"ל. וכל אלו הם בחינות גבורות דב"ן דב"ן, שהן בחינות ה"ק דבינה דב"ן, אשר בעת קטנות לקחה הארתן, ועתה היא לוקחת מבחינות עצמותן, שפירושה מבחינות ג"ר שבהן כמבואר לעיל, הרי שהכלי ורוחא, אינם באים בזווג אחד, אלא בב' זווגים,

כי בהזווג החיצוני לצורך הנסירה, שהיא מבחינת החיצוניות דאו"א, למוחין דו"ק של הנוקבא, אז נמשך לה הכלי המעלה מ"ן. ואח"כ בזווג הב' אחר הנסירה, שהוא זווג פנימי לצורך מוחין דנשמה להנוקבא, אז הוא מקבלת רוחא דשדי בה בעלה.

פרק קה

שורש להעלות כל הבירורין עד ימות המשיח: כמ"ש לעיל דף תשל"ח אות ח'. כי באח"פ האלו, שהשיגה בעת הנסירה דבוקים בחינות גו"ע, של נשמות הצדיקים, שהם עלו עמהם ונתחברו במדרגת הנוקבא, בשוה עם אח"פ שלה, וע"כ בזווג הב' דמוחין דנשמה, שקבלה הנוקבא בהם בחינת רוחא דשדי בה בעלה בביאה קדמאה. הנה גם בחינות גו"ע של הנשמות הדבוקים שם, קבלו ג"כ מהאי רוחא בשוה עם אח"פ דנוקבא, אלא שהמ"ן דנשמת צדיקים נחשבים עדיין שהם בלי ציור, כי עתה יצאו מתוך הקליפות, כנ"ל. (דף תשל"ה אות ו'). לפיכך נשאר חלקם בהנוקבא עצמה, ע"ד שז"א נטל חלקו וחלק הנוקבא, בעת שהנוקבא היתה בבחינת מ"ן בלי ציור, כנ"ל (דף תת"ג ד"ה חלקו), עש"ה בכל ההמשך, וע"כ יש לכל הנשמות חלק בהאי רוחא דשדי בה בעלה, שהן נוטלות אותו, כאשר יעלו למ"ן פעם ב', בעת שזו"ן יתפשטו למקומם, ויהיו פב"פ כמ"ש במקומו. וזה אמרו "והוא שורש להעלות כל הבירורים עד ימות המשיח והוא שורש לכולם, וכו': דהיינו לכל הנשמות שנשרו מאדה"ר, כי כולן הן בחינות ו"ק של הנוקבא. דהיינו בחינת התחתון שלה, אשר גו"ע שלהם היו דבוקים בהנוקבא, בעת שקבלה האי רוחא דשדי בה בעלה, שבזה הושרשו כל הנשמות, בבחינת הכלי ורוחא של הנוקבא, שבאלו היא מעלית אותם למ"ן תמיד, כמ"ש במקומם. משום הקשר שלהן שבכלי ורוחא, שיש להן חלקם שמה, כמ"ש לעיל בכ"מ.

פרק קו

א **תחלה ע"י מוחין דקטנות היו דבוקים אב"א**: כלומר, ע"י מוחין דקטנות של הנוקבא, בשעה שהיתה מקבלת מאחורי החזה דז"א, כנ"ל. הנה אז היתה דבוקה עמו אב"א. והגם שז"א עצמו, הוא בגדלות בהכרח, כי כל זמן שאין לו מוחין דגדלות אינו יכול לתקן מהנוקבא כלום, כי אין לו בחינת הכלי המעלה אותה למ"ן, כנ"ל, כי אח"פ המושבים אליו בעת גדלותו, המה המעלים אותה למ"ן, בתחילה בלי ציור, ואח"כ כששב למקומו מתחיל לצייר המ"ן שלה. כנ"ל באורך, וכמ"ש הרב לעיל (דף תשע"ב אות ס') עכ"ז, אין הנוקבא יכולה לקבל ממנו רק מבחינת אחורים שלו לבד, וע"כ נבחנת לדבוקה עמו אב"א. עי' לעיל (דף תת"ג ד"ה אב"א).

ב **יניקה שזה השינה**: כי הגדלות היא בחינת החיות של הפרצוף, וע"כ כל זמן שהוא חסר הגדלות שלו נבחן כמו ישן, שהחיות שלו אינה ניכרת בו. וזה נוהג בכל עלית מ"ן בכל פרצוף, כי אז הפנימיות שלו דהיינו המוחין, עולים ונכללים בפרצוף העליון, וע"כ נשאר אז הפרצוף מבחינת עצמו, בו"ק חסר ג"ר, שהוא מוחין דיניקה.

פרק קז

שתתקן יותר לגמרי שלא על ידו: פירוש, כי הקטנות יכולה הנוקבא לקבל מז"א עצמו, בסוד הכלי ורוחא שבו, ואינו צריך לעלית מ"ן לזווג או"א, אבל בחינת ג"ר ומוחין, הנוקבא צריכה לקבל שלא ע"י ז"א, כי אם מזווג או"א. וכן הוא בכל הפרצופים, שהכלי ורוחא מספיק להם בשביל להשפיע מוחין דקטנות, בסוד הזווג של להחיות לבד, אבל למוחין אינו מספיק להם הכלי ורוחא, אלא שצריכים להעלאת מ"ן ולזווג את האו"א של העליון מהם (עי' ע"ח שכ"ט פ"ב).

פרק קח

א **נשמתו שהם המוחין שנסתלקו ממנו היו מושכין לו חסד וחיות**: כי הנשמה שלו היתה שם באו"א בסוד מ"ן עם הנוקבא, שע"י היו מזדווגים או"א, וטפת הזווג שלהם היתה מורידה הה"ת מעינים דנוקבא, שעי"ז העלתה אח"פ שלה, ונשלמה בעשרה כלים כנ"ל. שז"ס אתי חסד ופריש להון. כי טפת הזווג נקראת חסד, שהיא העלתה את אחורים דנוקבא, ונתפרשה מז"א.

ב **ואחורים היו מסתלקין ונאחזין באחור דנוקבא ונפרדין זה מזה**: שהם עשר אחורים שמסתלקים בסוד עשרת ימי תשובה, שהם נפרדים מז"א וניתנים להנוקבא, שבאלו עשר האחורים נשלמת לעשר ספירות. וכבר ידעת שאלו האחורים הם בחינות אח"פ דנוקבא המתחברים לה בכח החסד דזווג או"א שמשכו המוחין דז"א מהם, כנ"ל בדיבור הסמוך, וטפת חסד זו מורידה ה"ת מעינים דנוקבא. ועשרה אחורים שלה שבאח"פ מוחזרים למקומם. וענין עשרה שבהם, מפורש לעיל בדברי הרב (דף תשמ"א אות י') שהם סוד האחורים דראש, המרומזים באחורים דהוי"ה פשוטה שבגימטריא ע"ב, ובאחורים דגוף המרומזים באחורים דהוי"ה במילוי ב"ן, שבגימטריא קד"ם, שהם יחד בגימטריא רי"ו ובגימטריא גבורה ע"ש. כי אע"פ שהם אינם אלא בחינת אח"פ, אמנם יש בהם התשלום של כל ספירה וספירה הן דראש והן דגוף, כי כל הכלים פנימים דפרצוף נשמה, נעשים מהם. וע"כ המה נבחנים בעשר אחורים.

ואין להקשות, כיון שכל אלו האחורים הם אח"פ של הנוקבא עצמה, ואין לז"א חלק בהם, כי מה שנאמר לעיל, ז"א נוטל חלקו וחלקה, לפי שהוא בכור, זה אמור רק על

בחינת גו"ע דנוקבא, להיותם דבוקים באח"פ שלו, והיו עמו יחד בביאה קדמאה דז"א, ע"כ נטל את חלקה, משום שהמ"ן שלה היו בלי ציור. כנ"ל (דף תת"ג ד"ה חלקו) אבל באח"פ שלה, אין הוא כלול מהם כלל וע"כ היא נוטלתם שלא ע"י ז"א, אלא ע"י אמא, כנ"ל. וא"כ למה צריך ז"א להשפיע לה העשרה האחורים הנ"ל. אכן צריך שתדע, שאין הנוקבא לוקחת שום אור אלא ע"י ז"א. כמ"ש בע"ח שער ל"ט ד"ז. כי איך תוכל לקבל מאמא שהיא עלי עליון שלה. לפיכך מדייק הרב ואומר "שנשמתו שהם המוחין שנסתלקו ממנו היו מושכין חסד וכו' והיו מתפשטין בתוכו ואז הדינין והאחורים היו מסתלקים ממנו ונאחזין באחור דנוקבא ונפרדין זה מזה, וזהו אתי חסד ופריש להון" והנך רואה איך מדייק הרב להשמיענו, אחר שאמר שנוטלת המוחין שלא ע"י ז"א, שעכ"ז מקבלת מתחלה נשמת ז"א את טפת החסד העליון, ומתפשטת תחלה בתוכו עצמו, ואח"ז הוא נותן האחורים והדינים להנוקבא, כלומר, שמשפיע לה אותה הארת החסד של הזווג, שהיא מורידה ה"ת מעינים שלה ומחזירה לה את אח"פ. ואז קונית הנוקבא את האחורים המיוחדים לה, שהם אח"פ של עצמה, ואז נשלמת בע"ס שלה הפנימים. ואל תתמה במה שהרב מכנה אותם בשם דינים ואחורים, כי אח"פ אלו שעתה יוצאים מתוך בי"ע, הם ודאי דינים.

וזכור זה היטב, כי הרב דרכו לומר תמיד אשר המוחין דנסירה, או הכלי המעלה מ"ן מקבל הנוקבא מאמא, שלא ע"י הז"א, והפירוש היא, שלא תוכל לקבלם מבחינת כלי ורוחא דז"א זולת ע"י תוספות מוחין, ועלית מ"ן. אמנם גם אלו היא מקבלת מהז"א, כי ע"כ נקרא ביאה קדמאה, הן בהכלי, שהוא למוחין דו"ק, והן ברוחא שהוא למוחין דג"ר, לבחינת נפש השלמה שלה בכל הע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. כנ"ל דף תשמ"ב אות י"א. ונקרא רוחא דשדי בה בעלה, משום דבעלה נקיט להו בקדמיתא בדעת שבו, שז"א ה"ס רוח, וע"כ נקרא רוחא. כנ"ל דף תשמ"ה אות י"ד.

פרק קט

א **ואז אלו המוחין הנקרא נשמת ז"א היו בבחי' מ"ן אל בינה, ונזדווגו או"א ותיקנו את המלכות שלא ע"י ז"א**: כבר נתבאר זה לעיל בכ"מ, אשר ענין הדורמיטא והסתלקות המוחין של חכמה וחסדים דז"א לצורך הנסירה, פרושו, עלית מ"ן לאו"א, כי אפילו הגדלות דכלים, אינה יכולה לקבל מז"א, זולת ע"י עלית מ"ן לאו"א. כי צריכה לזווג ע"ב ס"ג להורדת ה"ת מעינים שלה ולהעלות את הכלים דאח"פ שלה ולחברם למדרגתה, כדי להשלימה בע"ס.

ב **בנסירה מתחברות שתיהן יחד פרצוף אחד**: כי בקטנות שלא היה להנוקבא רק גו"ע דכלים, והיה חסר לה אח"פ דכלים וג"ר דאורות, היתה קומתה מחזה ולמטה דז"א, אבל עתה שהשיגה את אח"פ שלה, הנה קנתה עשרה כלים כמו ז"א עצמו וע"כ נתחברה עם לאה לפרצוף אחד, כי עתה מלבשת כל קומתו דז"א, כי מצד הכלים קומתם שוה. אמנם מצד האורות עדיין חסרה היא עד הזווג הב' כנ"ל, וע"כ היא מלבשת אותו מאחורים שלו, ולא מצד הפנים, עד שתשיג גם האורות כמו הז"א, ואז היא חוזרת עמו בקומה שוה מבחינת הפנים דז"א.

חלק י

פרק א

א **בבוא עת זו"ן להתתקן אחר שנתקן או"א**: כבר ידעת מהחלקים הקודמים, שענין הזמן הרוחני, דהיינו "התחלה ואח"כ" האמור ביציאת האורות העליונים, פירושו, סבה ומסובב. כי כל סבה היא קודם אל המסובב שלה, להיותה הגורם אל המסובב שיסובב ממנה, וע"כ אין המסובב הזה יכול לצאת ולהגלות זולת אחר הסבה שלו וע"כ נבחן הסבה לקודם ולתחלה, והמסובב נבחן למאוחר ולאח"כ.

וזה אמרו "בבוא עת זו"ן להתקן אחר שנתקנו או"א" כי או"א הם הסבה אל הזו"ן, כי המה מתקנים ומאצילים אותם, על ידי הזווגים שלהם כמ"ש להלן, וכמ"ש בחלק העבר, אשר אח"פ דאו"א, שהם אחורים שלהם שנתבטלו מהם בעת שביה"כ, המה נפלו למקום זו"ן, שהפירוש הוא, שנתחברו ונעשו עם גו"ע דזו"ן למדרגה אחת, בלי הפרש והבדל ביניהם. ולפי שהמה דבוקים זה בזה, נמצא שאחר שנתקנו או"א בכל גדלותם, דהיינו אחר שהעלו את האחורים שלהם והחזירו אותם למדרגתם, הנה אז גם הגו"ע דזו"ן, עלו עם האח"פ הללו, אל מקום או"א, להיותם דבוקים עמהם כמבואר, וע"כ הזווגים דאו"א מועילים להגו"ע דזו"ן, ובאופן זה המה מתגדלים ומתתקנים ע"י או"א. הרי שמטרם שנתקנו או"א עצמם, לא היה העת לתיקון זו"ן.

ב **מעי אמו ושם נתבררו גם בחינת הכלים הנשברים**: מעי אמא, פירושו, בחינת מטבור ולמטה שלה, שהם ד' הספירות תנהי"מ דאמא, ועיקרם הוא קו האמצעי דאמא, שהוא ת"ת ויסוד, ומקום זה, דהיינו מטבור עד היסוד, מכונה מעי אמא או בטן שלה.

וענין עלית זו"ן לשם, כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, כי בעת שהאחורים דאמא, שהם אח"פ הנפולים שלה, חזרו ונתחברו עמה למדרגתה, נמצאים גם גו"ע דזו"ן עולים עמהם יחד ומתחברים ג"כ אל אמא, ולהיותם בשעת נפילתם, במדרגה אחת דבוקים זה בזה,

נמצאים גם עתה בעת שיבת האחורים האלו לאמא, דבוקים ג"כ זה בזה. וכבר ידעת שאח"פ אלו, הם בחינת ז"ת דבינה דאמא, וחוטם פה שלה, שמהם נעשו הנה"י החדשים שלה, שב"ש ת"ת תחתונים שמחזה ולמטה, הם בחינת ז"ת דבינה, כי הת"ת הוא בינה דחסדים, כנודע. ונה"י הם בחינת חו"פ, דהיינו זו"ן שלה. ובזה תבין, שמקום הדבקות של גו"ע דזו"ן באח"פ דאמא, הוא ממקום הטבור עד סיום הת"ת והיסוד, שהוא הקו האמצעי, ששם מקום הזווג, ושם מקום עצמותו של הפרצוף תנה"י הזה, כי הקצוות בכל מקום שהם אינם עיקרים בהפרצוף, כנודע. אמנם עיקר שורש הזו"ן דבוק רק ביסוד שלה, כי שם בחינת זו"ן דאמא עצמה כנ"ל, אכן בכח הזווגים דאו"א אשר שם, נמצא מקבל לתוכו מדרגת הבינה, עד שנעשה ירך אמו ממש, ואז, בהמשך ירחי עיבור, הולך ומתעלה מיסוד ומעלה עד נקודת החזה שלה, ולא יותר למעלה, כי שם כבר מסתיימים האח"פ הנפולים המוחזרים לה בגדלותה, כנ"ל, וע"כ עד שם יש להם להזו"ן חיבור ודבקות, ולא למעלה מחזה שלה, שהם כלים דפנים, שמעולם לא היה להם שום מגע ואיזה חיבור עם הזו"ן.

ג **הכלים הנשברים שירדו לבריאה ונתקנו שם**: כי הזווגים שנעשו על הרשימות דגו"ע דזו"ן הדבוקים ביסוד דאמא, כנ"ל, משיבים האורות השייכים להרשימות ההם, דהיינו בחינת האורות שהיה בהם מטרם שביה"כ, ואז אחר השלמתם של הרשימות, נמשכים גם הכלים ועולים מבי"ע, והרשימות המתוקנות חוזרים לכליהן ומתלבשים בהם כבתחילה, דהיינו כמו שהיו מלובשים בהם מטרם שביה"כ. וזה אמרו, "ושם נתבררו גם בחינת הכלים הנשברים שירדו לבריאה". כי תיקונם של הרשימות, הנכללות בזווגים דאו"א, מגיעים רק להכלים וניצוצים שנפלו לבי"ע, המתיחסים אל הרשימות ההם. כי הרשימות מבחינת עצמן, אינן צריכות לשום תיקון, להיותן שירים מאורות שנסתלקו מהכלים בזמן שבירתם, ואין אורות נפגמים, אלא רק מסתלקים אל שורשם, ורק המקבלים, שהם הכלים של הפרצוף, בהם שייך תיקון וקלקול. שבשעת קלקולם אינם יכולים לקבל האורות, ובשעת תיקונם המה מקבלים אותם. והבן וזכור זה. וענין הרשימות, הם חלק הנשאר, אחר הסתלקות האור, כדי לחזור ולהמשיך, אותו מדת האור שהיה בהכלים בתחלה. אמנם בהכרח גם הרשימו היא בחינת אור, כמו האור שנסתלק ועלה, כי אם לא כן, לא היה נקרא בשם רשימו ושירים מהאור.

פרק ב

קשר אמיץ יחד שהוא ע"י היותם בדרך קוים: כי ע"י צמצום ב' שנעשה ליציאת הנקודים, שעלתה ה"ת בנקבי העינים דס"ג דא"ק, ונתחברה ה"ת עם ה"ר, בסוד השיתוף דמדת

הרחמים בדין, הנה אז נבהן, שה"ת שהיא המלכות, עלתה ונכללה בכל ספירה וספירה עד החכמה, הנקרא עינים, וגם החכמה נתקנה בנקבה, הנקראת נקבי עינים. והנה עלית המלכות הזאת, עשתה קו שמאל בכל ספירה וספירה עד החכמה, דהיינו ההתרשמות של ה"ת שקבלה כל ספירה, נחשב לקו שמאל של הספירה, ומהות הספירה עצמה נחשב לקו ימין שנשארה בה. ומתוך זה נמצאים כל הע"ס, שנתיחדו ונקשרו יחדיו בב' קוין ימין ושמאל, ואח"כ שנעשה הזווג על המסך והעביות, ויצאה שם הקומה החדשה, המכונה הסתכלות עינים באח"פ, נעשה קו האמצעי, והוא שהכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל שבכל ספירה וספירה, וחיבר אותם לאחד ממש, ובזה נעשה קשר אמיץ בהע"ס, שכל הע"ס קשורות ומחוברות ע"י ג' הקוים זה בזה.

ונודע, כי רק ג"ר דנקודים יצאו בשלימות הנ"ל מנקבי העינים, אבל ז"ת דנקודים, לא יכלו לקבל משם, וע"כ לא יצאו כי אם בקו אחד זה תחת זה בפירודא, כי המלכות היה מתחת כולם, ולא היה לה שום חיבור בהם, כמו בצמצום א'. ונודע שזה היה סבה אחת מסבות שביה"כ, כי ע"כ נשברו פנים ואחור, ואפילו בחינת הקטנות לא נשאר בהם כמו בהג"ר. לכן תיקון הראשון של הז"ת אלו, הוא תיקון הקוין בהם, דהיינו לשתף הה"ת בה"ר, שעי"ז תכלל המלכות בכל ספירה וספירה, ותקשר אותם בסוד ג' קוים כנזכר לעיל.

פרק ד

עיבור זה, שימצאו כולם יחד במקום אחד צר וכו': כי ב' תיקונים יסודיים נעשו בעיבור, מכח עלית נה"י לחג"ת: א' הוא שנכללה מלכות ביסוד. וב' הוא, שנכללה מלכות בת"ת, שהוא בחינת בינה דחסדים. שע"י ההתכללות ביסוד, שהוא בחינת צר, כלומר, שנמשך בו הארת יסוד אבא שהוא צר ואריך, קבלה המלכות מיתוק גדול מאד, משום השלימות, של אריך הנמצא בו, שה"ס האור המחיה את המלכות, בסוד שאול הנחבא אל הכלים. (כנ"ל דף תתכ"ח תשובה כ"ח ד"ה וז"ל.) עש"ה. וע"י התכללותה בבינה שהיא ת"ת, הה"ת נקשרת ומתחברת בה"ר, שה"ס מדת הרחמים, שעל זה הוא עיקר כונת העיבור, להמתיק מדת הדין במדת הרחמים. כנ"ל.

וזהו דברי הרב, "שימצאו כולם יחד במקום אחד צר וכו'. וגם כי אורות הבינה יאיר בהם". דהיינו להורות על ב' התיקונים היסודיים הנ"ל, א' מציאות בחינת הצר, שמקבלת מיסוד. ב' בחינת הארת הבינה, שמקבלת מת"ת. ובכח ב' הארות אלו, היא מקשרת ומיחדת כל הספירות זו בזו, בסוד ג' קוין, בקשר אמיץ יחד.

פרק ה

עליתם בסוד מ"ן וגורמים זווג מאו"א וכו': כלומר שהרשימות של הז"ת שהם בחינת גו"ע הדבוקים באח"פ דאו"א, כנ"ל, הם נכללים בהמ"ן דאו"א עצמם, ואו"א מזדווגים באמת על המ"ן של עצמם. אלא מתוך התכללות הרשימות דז"ת בהם, שהתכללות זו גורמת באו"א, שתתעורר בהם אותה בחינת מ"ן דקטנות, המותאם אל בחינת הרשימות ההן, דהיינו הראוי לקומת העיבור.

ונמצא כל הקומה של מ"ד ומ"ן, שיצאה על התכללות הזאת, שייך להרשימות האלו שהן הז"ת, כי המה היו הגורמים למדת הזווג הזה. ואו"א עצמם אין להם שום צורך אל מדת הקומה הזו.

פרק ז

א **העיבור אינו להאציל זו"ן מחדש, כי כבר היו נאצלים**: דהיינו מבחינת מה שיצאו בז"ת דנקודים. ואע"פ שהכלים האלו נפלו לבי"ע, מ"מ נשארו כל הרשימות שלהם באצילות כנודע, שענין הרשימות הוא לחזור ולהמשיך להכלים כל האורות שכבר היו להם בזמן הנקודים. ועל כן אין זה נחשב לאצילות חדש לגמרי, אלא רק לבחינת תיקון לזו"ן, שיצאו כבר בעולם הנקודים.

ב **הטפות של או"א וע"י שם מ"ה החדש**: כלומר, שתחלת התיקון נעשה להזו"ן ע"י טפות הזווג דאו"א, מכח התכללות הזו"ן בהם בסוד העיבור, כנ"ל. והמוחין שלהם דג"ר, המה באים להם בסוד מ"ה החדש, שה"ס טפת אבא המוריד הה"ת מעינים ומעלה האח"פ שלהם למדרגתם, כנודע. ובאמת כל הזווגים והקומות היוצאים בעולם האצילות נחשבים על שם מ"ה החדש, אלא עיקר שם מ"ה מורה על הוי"ה במילוי אלפין, שהוי"ה זו אינה מתגלה להם, רק בזמן הגדלות, כי המוחין דזווגים דאו"א דקטנות, המה בבחינת שמות אלהי"ם. כמ"ש במקומו. וע"כ מחלק הרב את מדת התיקון, לב' בחינות: לקטנות ע"י עיבור א' הנ"ל, ולגדלות ע"י מ"ה החדש.

פרק ח

כלים חדשים על ידי הלבשה זו וכו' ומב' בחינות כלים אלו נעשה פרצוף ז"א: שהם כלים דמ"ה וכלים דב"ן. כי כל הכלים החדשים היוצאים עם הזווגים הנעשים באצילות נקראים כלים דמ"ה. והכלים שנשארו בהז"ת מזמן הנקודים, הם נקראים כלים דב"ן. וב' מיני כלים אלו נמצאים בכל ה"פ אצילות.

פרק יב

בכל בחינה ומדרגה חוזרים להתברר ש"ך אלו עד סוף העשיה וכו' כי הכל הוא בחשבון ש"ך ניצוצין: כמו שמפרש, כי זה היו מספר הניצוצות שנפלו לתוך הכלים כשנשברו. ונודע שהע"ס נכללות זו מזו, וע"כ אין לך בחינה המתבררת ועולית מתוך בי"ע, שלא יהיה כלול בה כל הש"ך ניצוצין כי התכללות הזו היתה סבת שבירתם, כמו שיתבאר לקמן, וע"כ צריכים לזווגים דאו"א, שיבררו ויפרידו מהם הדינין והסיגים, הבאים מעירוב הל"ב ניצוצין האחרונים, שהם בחינת ה"ת בלי מיתוק דמדת הרחמים, ואז נעשים ראוים להתלבשות האורות בהם. כמ"ש לפנינו.

פרק יג

א **להאציל האצילות עם הארץ העליונה**: בינה נקראת ארץ העליונה. ומלכות נקראת ארץ התחתונה. וענין השיתוף של המלכות בבינה, נבחן שהאצילות נאצל עם הארץ העליונה כלומר, שהמסך והזווג נעשה במקום בינה, שאז נקראת בינה ארץ אדום.

ב **שורש הדינים כפטיש המכה בקורנס ויוצאין ניצוצות לכל צד, וכו' בסוד ל"ב נתיבות**: בוצינא דקרדינותא נקרא תמיד שורש הדינים, שפירושה בחינת ה"ת דצמצום א' ששמשה בפרצופי א"ק, שה"ס נקודה האמצעית, כמ"ש ענינה בחלק א' עש"ה. וענין ביטוש פירושו הכאה, כי המסך ששם העביות דה"ת המצומצמת, מכה באור העליון ומעלה או"ח, המכונה ניצוצין, כנודע, והנה בטישא זו יצאה מתחלה בז' מלכים דנקודים, שהוציא שם ד' מלכים ע"י ד' הקומות זו למטה מזו, בהזווגים דאו"א עלאין דנקודים. וד' מלכים תנהי"מ, ע"י ד' הקומות שיצאו בזווגים דישסו"ת. שמכל שמונת הקומות האלו נפלו ניצוצין לבי"ע. וזה אמרו כפטיש המכה בקורנס ויוצא ניצוצות לכל צד. ומספר הניצוצין האלה הם ש"ך ניצוצין כמו שמפרש והולך. והנה אח"כ בזמן התקון בעולם האצילות, חזר הזווג הנ"ל, ומברר מהם רק ט"ר שלהם, שהם ט' בחינות של ל"ב ניצוצין, שהם בגי' רפ"ח, והם נקראים ל"ב נתיבות חכמה המאירים בחמשים שערי בינה, כמ"ש לפנינו.

פרק יד

וכל אחד מתחלק לד' וכו', וכל אחד מאלו כלול מעשר: ההתחלקות לד', היא, ע"פ ד' בחינות עביות שבמסך, שכל בחינה מהד' מוציאה קומה של עשר ספירות, כנודע. הרי שהד' בחי' כוללות ארבעים ספירות. וכל אחד ואחד מהשמנה מלכים כלול מארבעים ספירות הללו. הרי ש"ך בחינות בהם, ויש להבין כאן, למה אינו חושב ה' בחינות שבהמסך, שהרי ה' בחינות עביות יש בהמסך, אלא הענין הוא, כי אין כאן הבחי"ד, כי

אחר שנתעלמה בהזדככות דגוף דכתר דא"ק, שוב לא נתחדשה, ואין כאן בנקודים אלא בחי"ד דהתלבשות, בלי עביות כלל, וע"כ אין כאן כי אם ד' בחי' של עביות לבד. וזה שמרמז לסוד ד' אותיות שם הוי"ה. כי גם בהוי"ה אין קומת כתר בהם, אלא ברמז של קוצו של יוד, כנודע. שהוא ג"כ מטעם האמור.

פרק טו

הג"ר והו"ק שבכל נתיב ונתיב מהראשונים של הדינים, נברר לצד הקודש אמנם המלכות וכו': כי ל"ב נתיבות הם בכללם, שכל אחד מהם כלול מעשר ספירות, כנ"ל. ורק ט' ספירות הראשונות שבכל נתיב ונתיב נבררו לצד הקדושה, אמנם המלכות שבכל נתיב ונתיב, נעשית פסולת למטה ולא יכלה להתברר, ונשארת בסוד תהו ובוהו. וצריך שתשכיל כאן, כי הל"ב נתיבות הם ל"ב בחינות דמסך ועביות, שכל אחת מהם יש בה כדי להוציא קומה של עשר ספירות. אמנם בל"ב נתיבות ההם, היתה הה"ת כלולה בכל נתיב ונתיב מהם, גם ידעת שבחינת המסך מבחינת הה"ת כבר נזדכך בסוד הסתלקות הא' דא"ק, ושוב לא נתחדש. וע"כ בכל מקום המצאה של העביות דה"ת, היתה בבחינת עביות בלי מסך, וזוהי סבה העיקרית של השבירה, אשר האורות לא יכלו להתלבש בהכלים ההם מחמת העירוב דה"ת בכל בחינה מהם. ולפיכך בירור הראשון של הז' מלכין, הוא בירור הל"ב נתיבות שיהיו נקיים מבחינת ה"ת הנ"ל. ובירור הזה נקרא ל"ב אלהי"ם שבבראשית, שפירושם ל"ב נתיבות בבחינת הט' ראשונות שבהם, כי המלכות נתבררה ונפרדה מהם, ונעשית פסולת למטה. דהיינו בחינת המלכות דמדת הדין הגלוי, שהיתה בלי מסך בעת הנקודים, ושגרמה לשבירת הכלים כנ"ל. ועי' היטב לעיל דף תפ"ו ד"ה הסיגים.

וצריך שתדע, כי כשם של"ב נתיבות אלו כוללים כל השמנה מלכים, דהיינו כל הבירורים שבעולמות עד ימות המשיח, כנ"ל. הנה יחד עם זה אין לך בחינה קטנה העולה לקבל תיקונה באצילות, שלא תהא צריכה להתחלק ולהתברר בכל ל"ב נתיבות האלו, דהיינו עד לברר ממנה את הט"ר שבכל נתיב ונתיב, ולהוריד ממנה את בחינת המלכות שבכל נתיב. והוא משום תחלת העירוב שהיה בזמן הנקודים, אשר העירוב הזה נבלע בכל פרט ופרט שאך אפשר להתחלק. וע"כ כל בחינה קטנה מהם שמתחילים לבררה ולהעלותה מן בי"ע לאצילות, צריכים להפריש ממנה העשר מלכיות שנתערבו בה, וע"כ מוכרחת להתחלק לל"ב נתיבות, כדי להוריד את בחינה האחרונה שבכל נתיב, שהם המלכיות הנ"ל. ולפיכך נבחן שבכל בחינה העולית למ"ן מבי"ע, יש בה ש"ך ניצוצין, שהם באים בהבירור של ל"ב נתיבות החכמה הנ"ל, המברר מהם הט"ר שבכל נתיב,

ומוריד מהם בחינת המלכות שבכל נתיב. וע"כ נקרא כל עלית מ"ן בשם רפ"ח ניצוצין, דהיינו ע"ש הבירור, דהיינו ל"ב פעמים ט"ר, שמספרם רפ"ח. ול"ב ניצוצין שבעשר מלכיות יורדים מהם בסוד פסולת. והם מכונים ל"ב האבן. כמ"ש לפנינו.

פרק יט

שניצוצותיה הראשונים לא נתקנו, נדבקו בה ונאחזו בה בסוד כשושנה בין החוחים:
אין לפרש ניצוצותיה הראשונים שנפלו בחלקה של המלכות בעת הנקודים, כי א"כ מה הם הראשונים, הרי אין שום ניצוצין אחרונים אחריהם שיפלו ממנה, כי אין נפילת ניצוצין אלא בזמן שביה"כ, כנודע. אלא הכונה היא, שלא נשאר מבחינת המלכות הזאת, כי אם בחינת שורש העביות שלה, הנקרא כתר מלכות וגם שורש הזה שנשאר, לא נשאר מבחינת צורתה לפי עצמה, אלא ע"י התכללות ביסוד דז"א, בסוד עטרת יסוד, כלומר בסוד נקודה שתחת היסוד. ונמצא שבחינת ט"ר של קומתה נעלמות ממנה לגמרי, כי העביות מבחינת שורש, אינה מוציאה זולת קומת מלכות שבה לבד, דהיינו מלכות דמלכות, וכל הט"ר דמלכות נעלמו ממנה בכל המשך דשתא אלפי שני, עד לעתיד לבא, שתהיה נגלית מרדל"א, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. וז"ש הרב, שניצוצותיה הראשונים לא נתקנו, דהיינו כל הט"ר שלה. ויתבאר במקומו, איך כל הט"ר האלו החסרות לה, היא נוטלת אותן מבחינת ז"א.

וזה אמרו "ומפני שניצוצותיה הראשונים לא נתקנו, נדבקו בה ונאחזו בה, בסוד כשושנה בין החוחים וכו'" כי כל אותם הניצוצות שלה שיצאו בזמן הנקודים בט"ר שלה, הנה כל אלו מונחים בקליפות בסוד ל"ב האבן, ומתוך שהמה חלקי המלכות ואבריה שנשרו ממנה, הנה היא מפרנסת ומקיימת אותם, בסוד נהירו דקיק, שהיא מאירה אליהם, כי ע"י כן היא עתידה לאסוף אותם אליה אח"כ בעת גמר התיקון. וכיון שהיא מפרנסת ומקיימת אותם מתוך ההכרח כנ"ל, ע"כ המה דבוקים בה ונאחזים בה, בשיעור כזה שיוכלו לקבל הספקתם ממנה, וז"ס ורגליה יורדות מות. אמנם ע"י חטאם של התחתונים מקבלים הקליפות כח, שיוכלו לינק ממלכות הרבה יותר משיעור קיומם, ואז היא נקראת כשושנה בין החוחים, שהחוחים חומסים ממנה את שפעה הנצרך לה לקיומה עצמה, מתוך שהם דבוקים בה. וזה נקרא גלות השכינה. וכל זה הוא מפני שחלקי המלכות היותר גדולים שלה, לא נבררו עדיין והמה מונחים בעירוב הקליפות. כמבואר. וזה אמרו "וסוד ש"ך ניצוצות אלו עם שם אדנ"י העולה ס"ה, יהיה הכל שכינה, כי בה נכללים הכל" מורה לנו בזה, שאין השלימות של השכינה הקדושה מתגלית, מטרם

שיתוקנו כל הש"ך ניצוצין במילואם, להיותם כולם חלקי בנין שלה, וגם החלקים היותר ראשונים, כמבואר.

פרק כב

וע"י טפות אלו נתבררו ונתקנו השט"ו ניצוצין דז"א: הנה הבירור הנ"ל שביאר הרב בסוד ל"ב נתיבות החכמה, הנה זה מתיחס לכחות החכמה, כי אבא הוא הפועל הראשון בזה, משום שעיקר כל הצמצום הוא רק כלפי אור החכמה, כנודע. וז"ס הכל במחשבה אתברירו, כי המחשבה עלאה שה"ס חכמה, היא המחלקת כל בחינה לש"ך ניצוצין הכלולים בה, והיא המפרישה את הבחינה האחרונה מכל נתיב ונתיב, שאחר בירוריו, נעשו בסוד ל"ב אלהי"ם שבעובדא דבראשית, כי כולם הם בסוד אלהי"ם. וכאשר נמשכים מן החכמה אל הבינה, נעשו אצלה חמשים שערי בינה, כי הם נכללים שם בסוד ה' גבורות שבה, שכל אחת כלולה מיוד, ונעשים חמשים שערים. שכל בחינה ובחינה מתיחסת לשער מיוחד של החמשים שערים. כמ"ש הרב (בפע"ח בברכת ספירת העומר) עש"ה. והנה זה השער ששם מצטיירים הזו"ן, יש לו אותו הצירוף של ז' פעמים אדם, שבגי' שט"ו. שהזו"ן ה"ס הוי"ה דאלפין שבגי' מ"ה ובגי' אדם, וע"כ הציור של בירורם בז"פ מ"ה, שהם בגי' שט"ו שהם בסוד אלפין.

פרק כג

אם תחבר ה"ג דאמא וכו' נוקבא נקראת נער חסר ה' וכו'. ע"י ה"ח דטפת אבא וכו', נוקבא נקראת נערה עם ה': וצריך שתזכור המתבאר לעיל בחלק ט' אות צ"ז בדברי הרב, בענין זמן הה' והו' של הנוקבא. כי בזמן הה' שהוא עם גמרם של המוחין דקטנות שלה, דהיינו עם תשלום י"ב שנה ויום א' היא מקבלת אז בחינת מנצפ"ך הא' מן הז"א, שפירושו ה"ג דקטנות, שהם בחינת דינין, ואז הנקבה נקראת נע"ר חסר ה', כי נער בגי' ש"ך דינין. ואחר י"ב שנים ויום א' שמתחילים ימי הנערות שבה, הנה אז מקבלת ה"ג ממותקות מאמא שלא ע"י ז"א, שהם בחינת מנצפ"ך שניים הבאים לה עם המוחין דבינות וגבורות שבעת הנסירה שמקבלת מאמא, ואז נקראת הנקבה נערה עם ה'. ונתבאר שם ענין המנצפ"ך הב' ודלת וציר הב', שפירושם: כי מקבלת אז טפת החסד דאבא, המורידה ה"ת מעינים שלה, ומחזירה אח"פ שלה למדרגה, אשר אחר זה כבר יש לה עשרה כלים, ואז היא ראויה לקבל המוחין דבינות, ובחי' עצמות דגבורות מאמא. כי מקודם זה שלא היה לה אלא בחינת גו"ע, שהיא עד י"ב שנים ויום א', לא יכלה לקבל רק הארות הגבורות ולא עצמות, שהם ה"ג הראשונות הנקראות מנצפ"ך א' מז"א. אבל אח"כ שע"י טפת ה"ח דאבא, שהשיגה ע"י אמא, שהורידה הה"ת מן העינים שלה, והחזירה

האח"פ שלה אליה, שהם בנין האחורים שלה. הנה כבר אינה צריכה לקבל מאחורים דז"א. כי יש לה פרצוף שלם בפני עצמה, ואז היא מקבלת מאמא עצמות הגבורות, שהם מנצפ"ך הב', עם הבינות שהם בחינות הג"ר שלה.

והנה אותם הדברים מדבר הרב גם כאן, אלא מפני הקיצור כולל כאן הרב את הז"א ונוקבא יחדיו. אמנם אין זה אמור שהמה מקבלים אותם בזמן אחד, כי אין הנוקבא יכולה להמצא אפילו בבחינת מ"ן בלי ציור, מטרם שז"א השיג כבר את הגדלות שלו. כנ"ל בדברי הרב (חלק ט' אות ס' ובאו"פ שם בדיבור המתחיל ואחר) אלא לפי שב' בחינות המתקות של הגבורות האלו באים באותם הדרכים, בין לז"א ובין לנוקבא, ע"כ כולל אותם יחד.

וזה אמרו "אם תחבר ה"ג דאמא הנ"ל הנקראים מנצפ"ך וכו' אז נקרא הז"א נע"ר שהוא בגי' ש"ך, וגם הנוקבא נקראת נע"ר חסר ה'. והיינו המנצפ"ך הא' שהמה מקבלים עם תשלום הי"ב שנים ויום א' אל הנוקבא. ועם תשלום שני הקטנות אל הז"א, אשר ה"ג מנצפ"ך אלו אינם עצמות הגבורות, אלא הארת גבורות לבד. אשר ז"א מקבל אותם מאמא, אבל נוקבא מקבלת אותם מז"א, ולא מאמא, כמ"ש שם הרב, כי בשעה שאין להם אחורים שלימים, דהיינו בעת הקטנות, המה מוכרחים לקבל כל אחד, מאחורים דעליון שלהם, שעליון של ז"א היא אמא, ועליון של נוקבא הוא ז"א. ואז נקראים שניהם נע"ר, שמורה על בחינת דינין, כי מתוך שהם מקבלים את המנצפ"ך דאמא דרך אחורים דעליון, מכונים הגבורות בשם גבורות נקבות כנ"ל (חלק ט' דף תשנ"ט אות מ') וע"כ אין כחם יפה להמתיק את השט"ו דינין הנמצאים בבנין הקטנות שלהם. וע"כ הם נקראים נע"ר בחוסר ה'.

וזה אמרו "והנה ע"י ה"ח דטפת אבא נמתקים כולם וכו', ואז הנוקבא נקראת נערה בה"'. והיינו המנצפ"ך הב' שהמה מקבלים בזמן הגדלות, אחר שהעלו האח"פ שלהם למדרגתם, ויש להם אחורים שלמים משל עצמם, ואינם צריכים לאחורים דעליון, שהמה בחינת עצמותם של הגבורות, וע"כ המה מבסמים וממתקים את השט"ו דינים דבנינם עצמם, להיותם בחינת גבורות זכרים, שהם בחינת ג"ר. ואלו הגבורות אין הם יכולים לקבל מהעליון של כל אחד מהם, דהיינו ז"א מאמא, ונוקבא מז"א. והוא כי כל היחס שיש להעליון עם התחתון, הוא רק עם הכלים דפנים של התחתון, שהם גו"ע דתחתון, כי מתוך שהגלגלתא ועינים דתחתון דבוקים באחורים דעליון, דהיינו באח"פ שלו, בעת הקטנות דעליון, אשר אז אח"פ דעליון נמצאים דבוקים כאחד במדרגת התחתון, ע"כ גם בעת גדלות דעליון, שהעליון מחזיר את האח"פ האלו לבנין מדרגתו, נמצאים הגו"ע

דתחתון הדבוקים שם, שגם הם מקבלים מקומת הזווג דעליון, שיש בזה ב' בחינות: א', עוד בעת שהם נמצאים בעלי עליון, שאז נבחנים הגו"ע דתחתון בבחינת זווג הא' שלהם, והם אינם יכולים לקבל בעצמם בחינת ציור שם, אלא העליון נוטל שם פי שנים, דהיינו חלקו עצמו מקומת הזווג שעל המ"ן דגדלות שלו, וגם חלק של גו"ע דתחתון הדבוקים באחורים שלו, שעל תוספות מ"ן הללו יוצאת רק קומת קטנות, הנקראת רוחא קדמאה, שהם בחינת נרנח"י דנפש ונרנח"י דרוח בלי ג"ר. כי ע"כ נקרא בשם רוחא, להורות שאין בקומה זו אלא בחינת נפש רוח לבד.

ובחינה ב' היא אח"כ, כשהעליון יוצא משם ובא למקומו עצמו, שאז מזדווג העליון מבחינת הקטנות שלו והולך ומודד לתחתון כל המדרגות בהאי רוחא קדמאה שקבל בעדו, שהם: נרנח"י דנפש, ונרנח"י דרוח. שהם נקראות בחינות העיבור ובחינות היניקה. שהתחתון מקבל אותם דרך האחורים של העליון, כי עדיין אין לו בחינת אחורים משלו. אמנם, רק ב' הבחינות עיבור יניקה הנ"ל, יכול העליון לתת לתחתון, משום שכבר נמצאים אצלו בפקדון, בסוד מ"ן ראשונים שקבל בביאה קדמאה, בעת היותם שניהם בעלי עליון כנ"ל. שה"ס הרוחא קדמאה. אמנם יותר מזה אין העליון יכול לתת אל התחתון, אלא ששניהם צריכים לעלות למ"ן מחדש לעלי עליון, ואז העלי עליון משפיע טפת הזווג המוריד הה"ת מעינים דתחתון, ואז משיג התחתון את אח"פ הנפולים שלו, וקונה אחורים משל עצמו, ואח"כ מקבל מהעלי עליון גם האורות דגדלות וע"כ הגבורות דגדלות ההם, נמצא הז"א, שאין הוא מקבל אותם ע"י אמא, כמו שקבל את הרוח נפש הכלולים ברוחא קדמאה, אלא שקבל אותם מעלי עליון שלו, דהיינו מאבא, כמ"ש הרב שאחר שמקבל הה"ח דאבא, אז נמתקים השט"ו דינים שלו בשלימות, ונעשים שכ"ה. אבל אמא אינה יכולה לתת לו כלום מבחינת גדלות, משום שאינם כלולים ברוחא קדמאה, כנ"ל. וכן הנוקבא אינה יכולה לקבל גבורות דגדלות על ידי ז"א, שהוא העליון שלה, משום שאינם כלולים ברוחא קדמאה, שז"א קבל בפקדון בשבילה. אלא שצריכים שניהם לעלות למ"ן מחדש לעלי עליון, לאמא, וגורמים זווג לאו"א, ואבא מוריד טפת חסד, המורידה הה"ת מעינים דנוקבא, ומעלה אח"פ שלה למדרגתה, שאז יש לה אחורים משלה, ואז מקבלת עצמות הגבורות אלו שהם מנצפ"ך השניים, הממתיקים לגמרי את השט"ו דינים שלה ונעשית בסוד שכ"ה ניצוצין כמנין נערה בה'.

והנה נתבאר היטב הטעם, שהמתקה ראשונה של ה"ג מבחינת הארתם, הן הז"א והן הנוקבא, מקבל כל אחד מעליון שלו: שז"א מקבל מאחורים דאמא, ונוקבא מאחורים דז"א. והמתקה זו אינה שלימה, להיות הגבורות אלו בבחינות נקבות, כנ"ל. והמתקה

השניה, דהיינו ה"ג זכרים שהמה מקבלים, אינם יכולים לקבל מהעליון שלהם, אלא כל אחד מן עלי עליון שלו: שז"א מקבלם מאבא, ונוקבא מאמא. וזה הכלל, שאין כל תחתון יכול לקבל מעליון שלו מבלי זווג חדש, רק מה שכלול בהאי רוחא קדמאה, שהם בחינת עיבור ויניקה לבד כנ"ל. ויותר מזה, צריך גם העליון לעלות למ"ן לזווג חדש לעלי עליון. וכן העלי עליון למעלה ממנה, עד א"ס ב"ה, כי אין לך שום חידוש אור זולת מא"ס ב"ה. ומה שלבחינת עיבור יניקה אין העליון נצרך לזווג חדש, אלא שנותן לו משל עצמו, אין הפירוש, שלמוחין דעיבור ויניקה, אינם צריכים לבא מא"ס ב"ה ח"ו. כי זה לא ניתן להאמר בשום פנים שבעולם. אלא הפירוש הוא, כי העליון כבר קבל ב' קומות הללו מא"ס ב"ה, בעוד היותו בסוד ביאה קדמאה, כנ"ל, וכשירד למקומו, הוא מודד אותם לאט לאט בדרך המדרגה ונותן אותם לתחתון, כנודע. ולכן נבחן זה, שהעליון נותן לתחתון, מבלי זווג חדש, כי אינו צריך לו, כי כבר קבל אותם ע"י ביאה קדמאה. וזכור זה היטב. גם תזכור עם המתבאר, שכל היחס והקשר של העליון עם התחתון, הוא רק עם הכלים דפנים של התחתון, שהיו עם אח"פ הנפולים שלו במדרגה אחת, אבל עם אח"פ של התחתון, אין אל העליון שום יחס וקשר עמהם, כי לא היו להם מעולם שום נגיעה עם העליון. כי בעת שאח"פ דעליון דבוקים בגו"ע דתחתון, נמצאים אח"פ של התחתון שהם דבוקים במדרגה שלאחריו דהיינו בתחת התחתון.

פרק כו

תחת הבינה בסיומא תחת המלכות שבה עומדים ש"ך ניצוצין אלו שהם הז' מלכים: דהיינו באחורים של המלכות דבינה, שם דבוקים הש"ך ניצוצין, שפירושם, הגו"ע של התחתון, שהארת אבא מחלק אותם שם לש"ך ניצוצין כנ"ל. אמנם צריך שתדע כאן ענין התחלקות או"א וישסו"ת לב'

פרצופין, שנהי"מ דאו"א, יצאו ונחלקו מאו"א, ונעשו לפרצוף מיוחד שנקרא ישסו"ת, והפרסא שבגוי מעוהי דא"א הבדיל ביניהם מבחינת מקום החזה, שאו"א עילאין שהם חב"ד חג"ת שבהם עד החזה שלעצמם, נמצאים למעלה מחזה דא"א, ששם ראש הפרסא שלו, ושש ספירות אלו נקראות בשם **ס**'. ונהי"מ שלהם, שהם הנקראים ישסו"ת, כבר נמצאים מתחת הפרסא שבחזה דא"א, וד' ספירות אלו נקראות בשם **ם**' סתומה. וישסו"ת אלו גם הם, נחלקים לב' בחינות חב"ד חג"ת, שהם גלגלתא ועינים שלהם, שבקטנות הם רוח נפש, דהיינו חג"ת נה"י, והגדלות הם נשמה ורוח, דהיינו חב"ד חג"ת. כי אז משיגים הכלים דאחורים שלהם שהם אח"פ, דהיינו בחינת נה"י החדשים שלהם, ומשיגים עמהם ג"ר דאורות הנשמה, כנודע. ואז יורד אור הנפש מתוך כלי דעינים ומתלבשת

בנה"י החדשים, ויורד אור הרוח מכלי דגלגלתא ובא בכלי דעינים, ואור החדש דג"ר של הנשמה מתלבשת בכלי דגלגלתא, ונמצאו הגלגלתא שהיתה חג"ת, עלתה ונעשתה עתה לחב"ד, והעינים שהיו באור נפש ונה"י, נעשו עתה לחג"ת באור הרוח. ואור הנפש מתלבש באח"פ שחזרו להם, וע"כ נקראים נה"י חדשים, כי כלים דנפש נקראים נה"י. וגם נקראים אחורים כי הכלי דנפש נקרא בשם אחורים, כי שם מקום המסך והזווג של כללות הפרצוף.

ותדע, שבחינת הגלגלתא דיסו"ת מלביש על הנה"י דאו"א, אשר בקטנות משמשת הגלגלתא בבחינת חג"ת, כנ"ל. ובגדלות לבחינת חב"ד. והעינים של הישסו"ת מלבישים על המלכות דאו"א, אשר בקטנות הם משמשים לבחינת נה"י ובגדלות לבחינת חג"ת. ולפיכך נקרא בחינת העינים דישסו"ת בשם מלכות דאו"א עלאין, והגלגלתא דישסו"ת נקרא בשם נה"י דאו"א עלאין. שהוא מחמת הלבשת אותם במקומות אלו, ובערך או"א עלאין אין להם מעלה יתירה מאותו המקום שהישסו"ת מלביש אותם, וע"כ, אע"פ שגלגלתא דישסו"ת כלפי עצמה, כבר היא בבחינת חב"ד, מ"מ כלפי או"א אינה נחשבת יותר מנה"י שלהם, וכן העינים אע"פ שהם כבר בבחינת חג"ת, מ"מ כלפי או"א אינם נחשבים יותר מבחינת מלכות שלהם, כי שם הם מלבישים אותם.

ולפיכך אנו מבחינים, שהפרצוף דאו"א עלאין נחלק לד' בחינות, שהם: א', החב"ד שלהם, ב', הם החג"ת שלהם. וב' בחינות אלו הם למעלה מפרסא דא"א, דהיינו למעלה מחזה שלו. ג', הם נה"י שלהם, ששם מלביש גלגלתא דישסו"ת, דהיינו חב"ד של ישסו"ת. ד' היא המלכות דאו"א, ששם מלבישים עינים דישסו"ת, שהם חג"ת דישסו"ת. וב' בחינות אחרונות דאו"א, הם כבר למטה מפרסא דא"א. ועוד יש בחינה חמישית לאו"א, והיא בחינת האחורים של המלכות שלה, כי המלכות שלה מתלבשת בעינים דישסו"ת שהם בחינת חג"ת שלהם, אמנם כבר העלו להם הנה"י החדשים, ששם מתלבש הנפש דיסו"ת, אשר נה"י הללו הם נחשבים לאחורים דישסו"ת. כנ"ל.

אמנם בחינה חמישית זו שאמרנו ביחס או"א, הנה באמת אין לאבא ואמא שום יחס עמהם, כי כל היחס שבין העליון לתחתון, הוא רק בבחי' הכלים דפנים של התחתון, והוא להיות בחי' אח"פ דעליון בעת קטנותו, מונחים ודבוקים בכלים דפנים של התחתון, שהם גו"ע, שלו, כנ"ל בדיבור הסמוך, אבל אין להם שום נגיעה כל שהוא באח"פ של התחתון, כי בעת ההיא אשר אח"פ דעליון נמצאים דבוקים בגו"ע דתחתון, הרי נמצאים אח"פ דתחתון במדרגה של אחריו, דהיינו בתחת התחתון. ולפיכך, בחינה זו דנה"י החדשים של ישסו"ת, נבחן שהם תחת המלכות דאו"א עילאין כלומר, שהם לגמרי מחוץ

לפרצוף או"א ואינם מלבישים אפילו למלכות דאו"א, כי אין המלכות דאו"א נוגעת רק עד סיום הכלי דעינים דישסו"ת, דהיינו הסיום דכלים דפנים שלהם, ואינה נוגעת כלום בכלים דאחורים דישסו"ת שהם הנה"י החדשים, כי מעולם לא היתה עמהם במקום אחד. כנ"ל.

וזה אמרו "והנה תחת הבינה בסיומא תחת המלכות שבה, עומדים ש"ך ניצוצין אלו שהם הז' מלכים" דהיינו כמבואר, שבחינת המ"ן דזו"ן. אין להם שום דבקות עם אחורים דאו"א, אלא שיש להם דבקות באחורים דישסו"ת, להיות האחורים דישסו"ת בשעת קטנותם מונחים ודבוקים בגו"ע דזו"ן. כנ"ל. אבל לא באחורים של או"א, שהם העלי עליון שלהם. אלא מתוך שגו"ע דישסו"ת מלבישים לנה"י דאו"א, כנ"ל, וגו"ע דזו"ן דבוקים בנה"י החדשים דישסו"ת, נמצא שגו"ע דזו"ן נמצאים סמוכים ממש מתחת המלכות דאו"א. כי החב"ד חג"ת שהם גו"ע דישסו"ת מלבישים לנהי"מ דאו"א, ונמצאת המלכות דאו"א שהיא מסתיימת במקום החזה דישסו"ת, כי היסוד דקטנות שהוא מבחינת עינים עולה בעת הגדלות לשליש עליון דת"ת מחזה ולמעלה, הרי שהמלכות דאו"א מתלבשת בו עד סיומו. דהיינו עד מקום החזה. והאח"פ המוחזרים ליש"ס ותבונה בעת הגדלות, שהם הנה"י החדשים, לוקחים מקומם מחזה דישסו"ת ולמטה. וגו"ע דזו"ן דבוקים שם בנה"י החדשים, הרי שגו"ע דזו"ן, דבוקים ממקום החזה ולמטה, שהוא ממש תחת הסיום של המלכות דאו"א אלא שאינם נוגעים בה עצמה, אלא רק בבחי' החזה דישסו"ת, שסיומא דמלכות דאו"א נמצאת שם.

אלא שיש כאן מקום שאלה, כי לפי המתבאר, אין להש"ך ניצוצין שום נגיעה עם או"א, אפילו במלכות שלהם, א"כ איך אומר הרב, שהז' מלכים שהם הש"ך ניצוצין העומדים בסיומא מתחת המלכות דאו"א, גורמים זווג לאו"א. ולהבין זה צריכים לדעת שאין ענין זווג זה אמור אלא בעת שאו"א וישסו"ת חוזרים לפרצוף אחד, כי ישסו"ת עצמם עם האח"פ החדשים שלהם נכללים באו"א, ואז נמצאים הגו"ע דזו"ן הדבוקים בנה"י החדשים דישסו"ת שדבוקים ג"כ בנה"י דאו"א, כי נתכללו זה בזה, כמ"ש לפנינו להלן. אמנם בעת שהם מתחלקים לב' פרצופין, אין לגו"ע דזו"ן שהם הש"ך ניצוצין שום חיבור ונגיעה עם המלכות דאו"א, שיוכלו לגרום להם בחינת זווג. וזכור היטב.

וז"ש "וע"י התעוררות דינים אלו אשר שם, היא מתחממת ומזדווגת עם אבא" דהיינו רק בעת שנעשים או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, שאז יש להרשימות דגו"ע דזו"ן דבקות עם או"א, וע"כ אמא מרגשת בחינת החסרון שבהרשימות שלהם, שהם הדינים המכונים אש, וההרגש שלהם מכונה התחממות, שתובעים להם בחינת אור דחסדים, המכונה

מים, הנמשכים ממימי החסד דאבא, וע"כ מפסקת בחינת האחורים שלה, ומזדווגת עם אבא פב"פ. כמ"ש בחלקים הקודמים.

פרק כט

באמא עילאה יש ג' בחינות, א' נקרא ס' ונקרא בינה. והב' נקרא ם' סתומה, ונקרא תבונה. והג' נקרא ד' ונקרא ג"כ תבונה וכו': ודע, כי יש כאן הבנה מקורית להבין ההפרש שבין ג' הפרצופים דאצילות: או"א, ישסו"ת, וזו"ן. ודבר זה מושרש עוד בעולם הנקודים. כי בעת צמצום ב', שעלה ה"ת בנקבי העינים, דהיינו עד החכמה שנקרא בע"ס דראש, בשם עינים, הנה אז נבחן שחכמה קבלה לה בחינת ה"ת לבחינת נוקבא אליה, שז"ס נקבי עינים, ובתיקון הזה נמצא שהוציא את הבינה לבר מראש, כדברי הרב לעיל (חלק ו' דף תל"ב אות מ"ד) שה"ת עלה בעינים, ונמצאו יה"ו של הבינה שיצאו למטה מה"ת באח"פ, וכיון שהבינה באה למטה ממסך דה"ת, ששם הצמצום ומקום הזווג, הנה יצאה מבחינת ראש, ונעשית לגוף ולחג"ת. עש"ה, ובאור פנימי. אמנם ג"ר של הבינה, אע"פ שיצאו לבחינת חג"ת, דהיינו אח"פ, מ"מ אינם סובלים כלום, מצמצום דה"ת שעלתה למעלה בנקבי עינים, והוא משום, שאין דבר הצמצום שולט כלום במקום ג"ר דבינה, כי שם בחינת אור דחסדים, וכל הצמצום הוא רק כלפי אור חכמה, וע"כ אין הבינה מקבלת שום מיעוט מחמת היציאה הזו. אמנם ז"ת דבינה, ומכ"ש זו"ן עצמם, עליהם רובץ כח הצמצום הזה שנתעלה לנקבי העינים, להיותם מבחינת עיקר אצילותם בע"ס דאו"י, בחינת הארת חכמה בחסדים, וכיון שהבינה יצאה לחוץ, דהיינו למטה מה"ת, הרי אינה יכולה להמשיך חכמה בשבילם.

ולפיכך נחלק הפרצוף דאו"א של אצילות על החזה שלהם. כי עד החזה הם בחינת ג"ר, כי אפילו החג"ת שלהם עד החזה, יש ג"כ תורת ג"ר בהם להיותם נקיים מה"ת שבנקבי העינים, כי ג"ר דבינה, שהמה יצאו בהפרצוף דאו"א לבחינת חג"ת, הנה הם אינם מתמעטים במשהו מחמתה, כנ"ל.

אמנם מחזה ולמטה, שמם עמידת ז"ת דבינה עד סיום הת"ת שלהם, וכ"ש לזו"ן הכוללים של הפרצוף ההוא, הרי כח הצמצום של ה"ת שבעינים שולט ורובץ עליהם, שאינם יכולים לקבל הארת חכמה שצריכים. וע"כ הופרס פרסא ביניהם, דהיינו לבין הג"ר שכוללים חב"ד חג"ת, דהיינו בחינת אבא עצמה שהוא הראש, שה"ת נתקנה מתחתיו, ובחי' אמא שהיא חג"ת, שאינה סובלת מה"ת. כנ"ל.ולבין המחזה ולמטה, שהם ז"ת דבינה דבינה הפרטית של הפרצוף, ונהי"מ הכוללים דהיינו זו"ן של הפרצוף, שהמה נעשו בבחינת מים תחתונים בוכים, שפירושו קטנות.

ומכאן הם השמות ס' ם' שהפרצוף דאו"א מתחלק על פיהם. כי החכמה עצמה שנתקנה בנקבי העינים, הם בחינת ראש הפרצוף, והם חב"ד. וכן הג"ר דבינה עד החזה, הם בחינת החג"ת של הפרצוף. ושש ספירות חב"ד חג"ת אלו הם מרומזים בשם ס', שכל ספירה כוללת עשר והם ס' ספירות. ונקראים כן בסו"ה סומך ה' לכל הנופלים, כי אור הזה דג"ר דבינה, שלמעלה מחזה כיון שהם בסוד מים עליונים וג"ר, הרי האור הזה סומך את הזו"ן שלא יפלו לבי"ע גם בעת קטנות שלהם, בעת שחסרים מהארת חכמה. כמ"ש בחלקים הקודמים. וב"ש ת"ת תחתונים ונהי"מ דפרצוף או"א, העומדים מתחת לפרסא בסוד מים תחתונים, הם מכונים בשם ם' סתומה, כי הם ד' ספירות, וכל אחת מהם כוללת עשר, הרי ארבעים. ונקראים כן, ע"ש המסורה של ם' סתומה בהכתוב דלם־רבה המשרה וכו'. הרומז על הם' סתומה הנ"ל דלמטה מחזה דאו"א, להיותה המגלית כל מתן שכר לצדיקים, הכלול במחשבת הבריאה, שממנו מדבר הכתוב והנה ס' ם' הנ"ל, מלבד שפרצוף דאו"א עצמו, מתחלק כן על החזה שלו, הנה גם נחלקו לגמרי לב' פרצופים נבדלים זה מזה. ועל ידי הבחן מקום החזה דא"א, וזהו בהבחן ב' הלבושים דע"ב ס"ג, הצריכים להלביש לא"א מן הגרון עד הטבור, ע"ד ע"ב ס"ג דא"ק, המלבישים לא"א דא"ק, מהפה עד הטבור שלו, בסוד מילוי, ומילוי המילוי. כי או"א עלאין המה בחינת ע"ב דאצילות, המלבישים לא"א מגרון עד החזה, וישסו"ת הם הוי"ה במילוי ס"ג, המלבישים לא"א מהחזה עד הטבור. וענין התחלקות זו יתבאר לפנינו בהרחבה.

וזה אמרו "באמא עילאה יש ג' בחינות: א' נקרא ס' ונקרא בינה, והב' נקרא ם' סתומה ונקרא תבונה" דהיינו כמבואר, שאו"א עלאין נחלקים על החזה, שמחזה ולמעלה שהם חב"ד חג"ת שלהם, נקראים ס', להיותם לגמרי מבחינת ג"ר, שאין כח הה"ת שולט שם כל עיקר. ומחזה ולמטה שהם הנהי"מ שלהם, העומדים למטה מפרסא דאו"א, הם נקראים ם' סתומה. וז"ש "והג' נקרא ד' ונקרא ג"כ תבונה, וזאת התבונה, שהיא תבונה הג', היא אשר מתלבשת נה"י שלה, תוך ז"א להעשות לו מוחין" וזה סובב על פרצוף ישסו"ת הנ"ל, שהוא מלביש על הם' סתומה דאו"א, שהיא נעשית למוחין לישסו"ת. ועל שמה נקרא ג"כ ישסו"ת כולו בשם ד'. הרומז על ד' הספירות נהי"מ דאו"א שהמה המוחין דישסו"ת. והיינו בעת הקטנות של ישסו"ת. שהם מקבלים המוחין אלו, רק דרך אחורים דאו"א עילאין, אז נקראו ישסו"ת בשם ד', אבל בשעת הגדלות דישסו"ת, הם מתחלקים בעצמם לס' ם' כמו או"א עלאין, כי בחינת כלים שלהם, שהם גו"ע, שהיו בקטנותם בחינות חג"ת נה"י כנ"ל. הנה עתה בשעת הגדלות שהשיגו אח"פ שלהם. וה"ת ירדה מעינים שלהם. הרי חג"ת נעשו חב"ד, ונה"י נעשו לחג"ת, ואח"פ המוחזרים נעשו לנה"י חדשים,

שלוקחים מקומם מחזה ולמטה דישסו"ת. ונמצא עתה ישסו"ת כמו או"א, שמתחלקים על החזה, שמחזה ולמעלה מקום חב"ד חג"ת שלהם, שהם הכלים דפנים, ונקראים **ס**'. ומחזה ולמטה שלהם, שהם נה"י החדשים, נקראים **ם**' סתומה, להיותם למטה מפרסא דישסו"ת, כנ"ל אצל או"א. עש"ה.

וז"ש, "וזאת התבונה שהיא תבונה הג' היא שמתלבשת נה"י שלה תוך ז"א להעשות לו מוחין" כלומר, שהיא בחינת העליון של הז"א, אשר גו"ע של ז"א דבוקים בנה"י החדשים שלה. וע"כ ז"א מלביש אותם הנה"י חדשים דישסו"ת הזה, להיותם דבוקים עמהם עוד משעת הקטנות דיסו"ת, וכן עולים עמהם בשעת הגדלות שלהם, בשעה שמחזירים אותם למדרגתם, ועולים לאו"א ומקבלים האורות דג"ר שלהם, ואז נבנים עמהם ביחד גם גו"ע של זו"ן, מתחילה בבחי' מ"ן בלי ציור ואח"כ בבואם למקומם, מקבלים הציור דעיבור, ואח"כ יניקה. כנודע.

פרק ל

א **דהאי חכמתא אתגליף ואפיק וכו'. דגליפא היינו שעשה לו בית קבול כעין זכר ונקבה**: הוא סובב על ספרא דצניעותא. שאיתא שם לשון זה, ואומר, שאתגליף פירושו שנחקק, דהיינו, שחכמה עשתה לה בית קבול כעין זכר ונקבה. ופירוש הדברים, כנ"ל, בדיבור הסמוך, שענין זה, אשר החכמה נתקנה בדכר ונוקבא, התחיל עוד בנקודים, בעת עלית ה"ת לעינים, שנעשה בהם בחינת נקבי עינים, ונקבי עינים אלו הם סוד הבית קבול שחכמה עשתה לה, דהיינו בחינת תיקון של מסך ועביות הראוי לזווג עם אור העליון, כנודע. ועי' היטב בדיבור הסמוך בתחילתו. שהארכנו בענין זה.

ב **והוציא הבינה שהיא אמא, והיא הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן**: דהיינו כמו שנתבאר בדיבור הסמוך, שמתוך זה שחכמה, שהיא נקראת עינים, קבלה אליה את הה"ת לנקבה שלה, הנה דחתה והוציאה את הבינה לבר מראש. עש"ה. וז"ש והוציא את הבינה. כי נעשית לבחינת גוף וחג"ת. ובזה פירש סוד הכתוב, ונהר יוצא מעדן, כי הבינה מכונה בשם נהר, ונהר ההוא היה מתחלה כלול בעדן, שחכמה נקרא עדן כנודע. ומטרם עלית ה"ת בעינים היה הבינה כלולה בראש יחד עם החכמה שנקרא עדן. אבל אחר צמצום ב' שעלתה ה"ת בנקבי עינים, יצא הנהר לחוץ מעדן, דהיינו לחוץ מראש, כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק לא

א **לבינה שתי מציאויות, אם בדמות ס' עגולה, והיינו בהתעלמה למעלה עם החכמה**: כמ"ש לעיל, כי בחינות חב"ד חג"ת דאו"א עלאין הם מכונים **ס**' עד החזה שלהם,

והם' סתומה שלהם מלובשת בפרצוף הב' הנקרא ישסו"ת. וכשישסו"ת הם בגדלות מתחלקים ג"כ על **ס' ום'**, שמחזה ולמעלה שלהם, שה"ת ירדה משם, נקרא **ס'**, ומחזה ולמטה שלהם, ששם בחינת הנה"י החדשים, שלמטה מפרסא שלהם, נקרא **ם'** סתומה. עי' היטב בדיבור הסמוך שהארכנו בזה. וזה אמרו "אם בדמות **ס'** עגולה והיינו בהתעלמה למעלה עם החכמה" פירוש, שיש לישסו"ת אלו ב' מציאויות: א' היא בזמן הגדלות שלהם, שאז הם חשובים כמו או"א, כי גם הם, חב"ד חג"ת שלהם נקיים מה"ת, כי כבר ירדה הה"ת מנקבי העינים שלהם ע"י זווג עליון, וזה נבחן שישסו"ת שנקרא ג"כ בינה, עלתה למעלה ונתעלמה עם החכמה בקומה שוה, ואז נחשב הנהר שהוא כלול ונמצא בתוך העדן, שהוא חכמה. וע"כ נקרא גם הבינה, שהיא ישסו"ת בשם **ס'** עגולה כמו החכמה.

ב **ואם בדמות ם' סתומה, בשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין דלתתא לינקא לון:** פירוש, שבשעה שישסו"ת משפיעים מוחין דקטנות לז"א, הנה אז הם צריכים לעורר בעצמם בחינת הקטנות של עצמם, בהתאם למדת הקטנות שצריכים להשפיע לז"א, כנודע. וע"כ נבחן, שמעלים בחינת הה"ת לעינים שלהם, כדי להשפיע בחינה זו לז"א. ונמצא שוב, שאו"א עלאין שהם נקראים שניהם אבא, הנה מוציא עתה הבינה לחוץ בסוד **ם'** סתומה, כי ישסו"ת שהם הבינה חוזרים אז לקטנותם בבחינות גו"ע לבד. ואז המה משפיעים מבחינות הנה"י הישנים שלהם, שחזרו ונתמעטו לבחינת נפש רוח, ואז המה משפיעים מוחין דיניקה לז"א. ואלו נה"י דקטנות שבינה עוררה בעצמה, מכונים רביצה, בסוד האם הרובצת על הבנים בדוגמת העוף המצניעה את רגלים שלה, בעת שהיא מחממת את הבנים שלה, ולפי שבאמת כבר נמצאת הבינה כלפי עצמה, בנה"י דגדלות, שהם הנה"י החדשים, אלא שהוא מעוררת בחינת הנה"י ישנים שלה, מבחינת מסך דבחי"א, שהיה לה פעם, בעת קטנות, אשר עתה, הם כבר קבועים אצלה בבחינות חג"ת, הרי שהיא משפעת לזו"ן שהם הבנים שלה, מבחינת ת"ת שלה, ולא מבחינת הרגלים שלה, שהם נה"י דגדלות. וזה דומה כמ"ש אצל הנוקבא בקטנותה, שהיא מקבלת מבחינת היסוד הישן דז"א, אע"פ שכבר עלה לשליש עליון דת"ת דז"א, כי הוא עצמו כבר בגדלות, ועכ"ז הוא מעורר שם את הבוצד"ק ועושה נקב באחוריו דחזה ומשפיע להנוקבא דרך הת"ת ולא דרך יסוד דגדלות. עי' לעיל (תתכ"ו ד"ה ונמצא) כן הדבר כאן, שבינה משפעת לזו"ן מבחינת ת"ת שלה, שהוא בחינת גוף שלה, וע"כ מכונה זה בשם רובצת וז"ש, שחוזרת ויושבת ברביצה על הבנים שמתחתיה, לינקא לון. דהיינו כדי למדוד לזו"ן בחינת מוחין של יניקה, שהם בחינת נפש רוח.

פרק לב

אבא נחקקה והוציאה לחוץ, הבינה, שלא תהיה סמך אלא מ"ם, להשקות את הגן ולינקא ליה: סובב על פירוש הכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ומפרש אותו עם מה שביאר לעיל, כי ענין יציאת הנהר מן העדן נעשה, ע"י החזרת ישסו"ת לבחינת קטנותו, דהיינו, שחזר ועורר את ה"ת בעינים שלו, ונמצא אבא של הפרצוף, בבחינת ה"ת בנקבי עינים שלו, ונמצא כי אבא נחקק שוב בבחינת נוקבא בסוד נקבי עינים, ושוב הוציא את בינה לחוץ, אשר אז נמצאים ישסו"ת, שהם בינה שמבחינת הפרסא ולמטה, שהם מלבישים ב"ש תתאין דת"ת דא"א, אשר הם חוזרים להיות בבחינת **ם'** סתומה. כנ"ל. והבן היטב. וכל זה עשה אבא כדי שבינה תשקה את הגן, שהם הבנים שלה, דהיינו זו"ן.

פרק לג

אי אפשר להתהוות שום מוח עד שתצא הבינה לחוץ בסוד מ"ם סתומה: כי עיקר ז"א הוא מבחינת **ו'** ונקודה שיסוד דא"ק השפיע ליסודות דאו"א דנקודים, וכבר ידעת שו' ונקודה זו הם בחי' ב"ש תחתונים דנה"י דא"ק, שעם האור חדש דבקע לפרסא, חזר והעלה אותם אחר שנפלו לבי"ע ע"י צמצום ב'. אשר גם כאן באצילות יסוד דא"א חוזר ומחדש אותם ומשפיע אל היסודות דאו"א דאצילות, כנודע. ומתוך שהם מבחינת נה"י דא"ק ונה"י דאצילות, ע"כ אינם ראוים לקבלת מוחין וג"ר. כי כל עיקרם של ע"ס דנה"י, בכל מקום שהם, אינם אלא עשר ספירות דסיומא, כנודע. וא"כ איך יוכל ז"א לקבל מוחין דג"ר בשעה שאין לו כלי קבלה להם. ולפיכך צריכים ישסו"ת לצמצם את עצמם בחזרה בבחי' ה"ת בעינים, אשר אז הם משפיעים לו הכלים דס"ג שלהם, שהם מבחינת למעלה מטבור, ומכאן נעשה מוכשר שיוכל לקבל המוחין דג"ר אח"כ. וז"ש "אי אפשר להתהוות שום מוח עד שתצא הבינה לחוץ בסוד **ם'** סתומה" כי אז היא משפעת לז"א את הכלים דקטנות שלה, שכל המוחין שמקבל אח"כ בעת הגדלות שלו הוא מקבל בכלים האלו שהשיג מבינה בעת היניקה. וזכור זה, כי הוא היתד לכלהו מוחין דז"א.

פרק לד

באות י' לבד שהוא חכמה שם יש בחינת בינה וכו' י' הוא חכמה, וב' אותיות ו' ד' וכו' בינה עצמה: פי' כי יוד דהוי"ה היא בחינת ע"ב, וחכמה שהם או"א עלאין דאצילות, ואות י' בעצמה, היא בחינת אבא, שהוא חכמה. והמילוי של היוד, שהוא ו' ד' הם בחינת אמא עלאה, שהיא בינה. וה' ראשונה דהוי"ה היא בחינת ס"ג, שהם ישסו"ת דאצילות,

שבחינת היוד שבקרן זוית דה' זו, היא בחינת ישראל סבא. והה' עצמה היא תבונה. כמו שמבאר והולך.

פרק לו

ג' חלקי הבינה, שהם בינה, ותבונה הראשונה, ותבונה שניה, כולם הם פרצוף אחד:
כבר נתבאר לעיל שבינה ותבונה ראשונה ה"ס **ס'** ם'. וב' אלו ישנם באו"א עלאין, וכן בישסו"ת כי עיקר ההבחן שביניהם ה"ס הפרסא שבגוי מעוהי שבמקום החזה, אשר חב"ד חג"ת שלמעלה מפרסא, הם **ס'**. ותנהי"מ שלמטה מפרסא, הם **ם'**. ולפיכך הם נוהגים בכל פרצוף. אלא ב' בחינות ס' מ' דאו"א נבחנות שתיהן לס'. וב' הבחינות ס' ם' דישסו"ת, נבחנות שתיהן, בערך או"א, לם'. ויש ענין רב בהבחן זה. כי הגם שכל הפרצופים נחלקים על שש ראשונות ונהי"מ, הנה אצלם רק בבחינת ערך, דהיינו לפי ערך הפרטי דאותו פרצוף, אמנם התחלקות זו של או"א וישסו"ת, היא התחלקות הכללי של כל אצילות. כי עד או"א נחשבים כל הפרצופים לבחינות ג"ר, דהיינו שיש להם עשר ספירות שלימות, אמנם מאו"א ולמטה, שהם ישסו"ת וזו"ן, המה חסרי ג"ר משורשם, ואין בהם אלא ו"ק, ואפילו הגדלות שלהם אינם ג"ר גמורים, כי רק חג"ת שלהם נעשים לחב"ד.

וטעם הדבר, הוא מחמת הפרסא גו מעוהי שבא"א, שהוא כתר האצילות, והוא עיקר הכולל כל אצילות, וכיון שכלים דפנים שלו, שהם גו"ע, מסתיימים במקום החזה שלו למעלה מפרסא, ע"כ נגמר שם בחינת מים עליונים, זכרים, דכללות האצילות, ומשם ולמטה, דהיינו מחזה ולמטה, נחשבים למים תחתונים נקבות, שהוא ההבחן בין הס' לם' כנ"ל. וצריך שתבין היטב המרחק הגדול בין שש הראשונות דכל פרצוף, לתנהי"מ שלו. כי ידעת, שמצמצום ב' ולמטה, דהיינו מעת שעלה ה"ת לעינים, ואח"פ יצאו מחוץ לכל המדרגות, הנה החסרון הזה, הוא חסרון שלא יוכל להמנות עד גמר כל התיקון כולו. כי אע"פ שע"י הזווגים העליונים דע"ב ס"ג מוחזרים האח"פ ונעשים לנה"י חדשים בהפרצוף שע"י זה הוא קונה ג"ר דאורות, כנודע, אמנם אין עליתם זו דאח"פ, נחשבת לקביעות אמיתי בהפרצוף, כי המה נבחנים רק לתוספות טובה, גם כי המה בעובר ושב, ותלויים במעשי התחתונים. וזה מראה, שאין ירידת ה"ת מעינים נחשבת לירידה גמורה שאינה משארת אחריה שום פגם כל שהוא, כי אם היה כן, הרי היו צריכים להשאר בטהרתם במוחלט, והפרסאות שבין גו"ע לבין אח"פ, שהם נה"י החדשים, היו צריכים להתבטל לגמרי. אמנם אנו רואים שאע"פ שה"ת ירדה מעינים, ואח"פ הנפולים הוחזרו אל הפרצוף, מ"מ הופרס פרסא בין הגו"ע לבין האח"פ שחזרו לפרצוף, הרי שכח הדין

השורה שמה בסופו של הנה"י הישנים, שהוא בפי החזה, כנ"ל, לא נתבטל עדיין כולו משם, אלא רק שמספיק להמשכת המוחין דג"ר, אשר אז הכלי דבחינת גלגלתא נעשה לחב"ד, והכלי דבחינת עינים שהם הנה"י הישנים נעשו לחג"ת, והאח"פ המוחזרים משמשים עתה לנה"י דסיומא. כי נטהרו מה"ת ועלו ממעל לפרסא, וע"כ שורה על נה"י חדשים אלו כחות הדין והצמצום של הפרסא הנשארת ממעל להם, וע"כ המה מכונים בשם ם' סתומה. והבן הענין היטב.

ומלבד האמור, יש עוד חסרון גדול בם' הסתומה דכל פרצוף. והוא, כי אין הארת העליון מגיע לשם, מבחינת עצמותו. כי הארת כל עליון מבחינת עצמותו, נמצא מסתיים תמיד למעלה מפרסא גוי מעוהי שבתחתון שלו. והוא מטעם, שכל הקשר והחיבור שיש לכל עליון עם התחתון שלו, שיוכל להאיר ולגדל אותו, הוא רק בכלים דפנים דתחתון, שהם גו"ע, אשר בחינות אח"פ דעליון, היו עמהם במדרגה אחת בזמן נפילתם, כנודע. ונמצא בעת גדלות התחתון, שכלים דגו"ע שלו עלו למעלה מפרסא, לבחינת חב"ד חג"ת כנ"ל, ומפרסא ולמטה עומדים עתה אח"פ שלו, שנעשו שמה לנה"י חדשים, וכיון שאח"פ דתחתון אלו, לא היו מעולם עם אחורים דעליון במדרגה אחת, כי בעת שאח"פ דעליון היו דבוקים בנפילתם במדרגת התחתון, הנה אז היו אח"פ דתחתון במדרגה שתחת התחתון, וע"כ אין אל העליון שום יחס אליהם, ואינו נוגע בהם בעת שמתחברים אל התחתון. ומשום זה מסתיימים תמיד נה"י דעליון במקום חזה דתחתון, ומשם ולמטה מתפשט רק בחינת הארה בעלמא מהעליון ולא בחינת עצמות נה"י דעליון. כמ"ש הרב לעיל (חלק ח' אות מ"ג) עש"ה.

ונמצא שנה"י דעתיק המאירים ומקיימים לפרצוף א"א, המה מסתיימים למעלה מחזה דא"א, ואינם מאירים למטה מפרסא דא"א, וע"כ נמצא בחינת ם' סתומה דא"א, שחסר הארת השורש. וזהו חסרון גדול מאוד. ומטעם זה אפילו ישסו"ת, שהוא בחינת ס"ג, נבחן ג"כ לבחינת ו"ק ואינו נחשב לג"ר כמו או"א עילאין הנמצאים למעלה מפרסא דא"א. ולפיכך עיקר השם של ס' ום' דכללות אצילות, נקרא רק או"א וישסו"ת, שאו"א נקראים ס' שבהם כל הפרצוף נבחן למעלה מפרסא דכללות אצילות. וישסו"ת נקראים בשם ם' סתומה, כי כל פרצופם נמצא למטה מפרסא דא"א. והנה נתבאר המרחק הגדול שבין או"א עילאין לישסו"ת.

ובזה תבין דברי הרב (בע"ח שי"ד פ"א) שאומר שם, שכל הגורם להתחלקות או"א וישסו"ת לב' פרצופים, הוא מסך דיסוד דעתיק. ע"ש. דהיינו כמבואר, כי נה"י דעתיק, נפסקים על החזה דא"א, ואינם מאירים למטה מפרסא דא"א, ונמצאים ישסו"ת חסרים

מהארת השורש. אמנם יש להבין מה גרם לישסו"ת שילבישו למטה מפרסא דא"א, ולמה לא יצאו למעלה מפרסא, כמו או"א.

והענין, כי אחר שנתקן א"א בגדלות, הנה לא נתקן בבחינת הראש שלו, רק כתר חכמה לבד, ובינה יצאה לבר מראש שלו, ונעשית לבחינת גרון. וטעם הדבר, הוא כנ"ל, אשר בחינת ה"ת בעינים, אינה מתבטלת לגמרי. ואפילו בעת גדלות, אשר ע"י זווג העליון יורדת ה"ת מעינים, והפרצוף מעלה את אח"פ שלו מ"מ אותה בחינת ה"ת שהיתה המסיימת בנה"י הישנים שלו, בסוד עטרת יסוד, היא משאירה אחריה רושם גדול, גם אחר שנה"י אלו עלו ונעשו לחג"ת, שרושם הזה, נקרא פרסא בגוי מעוהי, כנ"ל.

ועד"ז בכל המדרגות של הפרצוף. ולפי שגם פרצוף א"א יצא בקטנותו בסוד ה"ת בעינים, כנודע, ע"כ אפילו אחר שנתקן הגדלות שלו, נשאר הרושם של ה"ת, הן בראש והן בתוך. וז"ס קרומא דאתחפיא על מוחא סתימאה, שהוא חכמה של ראש דא"א. כי ע"י הקרום הזה, נחלקה גם החכמה דא"א, לב' בחינות: כי חו"ב שבמוחא סתימאה הם בחינת או"א עלאין של בחינת ראש דא"א, ובחינת בינה שיצאה לחוץ היא בחינת ישסו"ת דא"א, שנעשית לבחינת הגרון שלו. והאי קרומא דאתחפיא על מוחא סתימאה, הוא בחינת הפרסא המבדלת ביניהם בסוד מים עליונים ומים התחתונים. ולפיכך רק ראש דא"א, נבחן לראש גמור בעצילות, משום, כי אחר שנתקן בגדלות שלו, נמצאת הה"ת שירדה לגמרי מבחינת הראש שלו, ולא השאירה אחריה שום רושם כלל, כי זה הקרומא דאתחפיא על מו"ס, הוא מתחת הראש שלו, והוא שולט רק על המדרגות שלמטה מראשו, אבל אין קרום ופרסא יכולים לגרום איזה מיעוט מהם ולמעלה כנודע. וע"כ נבחן הראש דא"א שהוא נקי מכל רושם של ה"ת בעינים. אמנם הגרון שלו, שהיא בינה שיצאה מראש, הנה הקרום של מו"ס נמצא ממעל לה, וע"כ אין עליה תורת ראש. וע"כ נבחן הגרון שהוא בבחינת מ' סתומה כמעט, שז"ס מיצר הגרון. כמ"ש במקומו.

אמנם גרון זה דא"א, שיצא מבחינת ראש שלו, מטעם המצאו למטה מקרומא דמו"ס, כנ"ל. מ"מ הוא נחשב עדיין לבחינת ראש גמור, בערך שהוא נקי לגמרי מבחינת הרושם דה"ת, אפילו אחר יציאתו למטה מקרום דמו"ס. כי זה הכלל, כל שהוא נקי מכל רושם של מסך ועביות, הוא נקרא ראש. ומאחר שנודע, כי אין כח הצמצום יכול לפגוע במשהו בג"ר דבינה, מטעם כי חפץ חסד הוא, ועל אור חסדים לא היה צמצום מעולם. כנודע. לכן הגרון של א"א, להיותו בחינת ג"ר דבינה דא"א, אינו סובל ואינו מרגיש כלום מהאי קרומא דאתחפיא על מו"ס. ונחשב אצלו, כמו שהקרום הזה היה מתחתיו. וע"כ כלפי עצמו, אין ענין היציאה מראש נבחן ליציאה, אלא כמו שהוא עדיין בראש נחשב לו.

וכל ענין היציאה מראש הנאמר בבחינת הגרון דא"א, הוא רק בהבחן התחתונים ממנו, דהיינו ז"ת דבינה דא"א, כי להיותם שורש לזו"ן הכוללים, הרי המה צריכים להארת חכמה, וע"כ המה מרגישים את המיעוט הגדול של יציאה מהראש.

וזה אמרו כאן באות מ"א. "ב' כתרים הם בגרון דא"א, אשר שם הוא בחינת בינה דא"א" והיינו כנ"ל, כי הם בחינת ישסו"ת של ראש דא"א, אשר כלפי עצמם הם ראש גמור, וע"כ נעשו לב' כתרים דאו"א עלאין, אשר יש"ס שבו, נעשה כתר לאבא. והתבונה שבו, נעשה כתר לאמא עלאה. ובכללם הם בחינת בינה שיצאה מראש דא"א, אשר היא נתקנת לבחינת גרון דא"א, כי כלפי התחתונים, יש בה בהכרח ענין כח המיעוט על אור החכמה, משום האי קרומא דאתחפיא תחות מו"ס, שמאפיל על אור החכמה, ולתחתונים שצריכים להארת חכמה, כבר אינה בחינת ראש, כי מבחינה זו כבר כח הפרסא רכיב עליה. והבן הדבר היטב, שב' הבחנות יש בהגרון דא"א, דהיינו, שמבחינת אור החכמה, הרי הוא נחשב לבחינת גוף, ולא בחינת ראש כלל. ומבחינת אור החסדים, הוא נחשב לראש גמור ממש, בלי שום שינוי של משהו ממו"ס גופיה, כי ע"כ נעשה הגרון לב' כתרים דאו"א.

וזה אמרו "יש ב' מיני חסד, א' הוא חסד עליון אחר הבינה, אשר מקום זה הוא ברישי כתפין דא"א, קודם התפשטות והתחלקות הב' זרועות ושם הוא מקום החסד העליון הנקרא יומא דכלהו יומין" פירוש, כבר ידעת בסוד ע"ס דאו"י, כי חכמה ובינה בעת אצילותם יצאו אב"א, כי כל עיקר ספירת בינה דאו"י הוא בחינת המשכת חסדים שבתוכה, כי אחר שיצאה ספירת החכמה על כל שלימותה, הנה אז נתעוררה החכמה, והמשיכה אור החסדים (כנ"ל דף ה' ד"ה וטעם) אשר שינוי צורה זו, שקנתה החכמה בסופה, הבדיל אותה לבחינה חדשה, שנקראת ספירת הבינה. עש"ה. וזה נבחן, אשר ספירת בינה, פנתה אחוריה כלפי אור החכמה, ואינה רוצית לינק ממנו את הארותיו, אלא רוצית בחסדים, בס"ה כי חפץ חסד הוא, כנודע. שז"ס י' ונ' שבצדי, שהן הפוכות זו לזו. אלא אח"כ, בשעה שבינה האצילה את ז"א אז החזירה פניה לחכמה, וקבלה ממנו הארת חכמה בתוך אור החסד שלה, אשר זה נבחן שוב לבחינה חדשה, שהיא נקראת ז"א, עש"ה. באופן שיש כאן עתה ב' בחינות חסד: א' הוא, אור החסד של בינה עצמה כמות שהוא, בשעה שהמשיכה אותו. וזהו חלקה של בינה עצמה. ב' הוא, אותו החסד, שהמשיכה בו בחינת הארת חכמה מספירת החכמה, והוא נבחן שיצא לחוץ מן הבינה, כי כבר אינו ממדרגתה, כי מדרגתה עצמה נשארת כבתחילה, דהיינו דוקא באור החסד לבדו, ובהפכת פנים על חכמה. וזהו כל החילוק בין ג"ר דבינה לבין ז"ת דבינה. כי ג"ר

דבינה היא בחינתה עצמה, דהיינו דוקא בחסד הנקי מכל הארת חכמה, המכונה הפכת אחורים לחכמה. וז"ת דבינה המה בחינת זו"ן שנשרשו בה, מכח אצילותה אותם, כנודע, ששורש של האור נשאר תמיד בהמאציל, והנאצל מקבל רק בחינת ענף ממנו. וע"כ ז"ת דבינה, כבר מוטבע בם הצורך להארת חכמה כמו לזו"ן האמיתים.

אמנם תבין, שיש כאן עוד בחינה ג' והיא בחינת בינה עצמה. כי זה החסד שהמשיכה בהפכת אחורים לחכמה, עדיין אינו נחשב לעצם בחינתה עצמה ממש, כי סוף סוף היא עצמות של חכמה, כי באמת החכמה עצמה המשיכה את אור החסד ההוא, אלא משום שכל בחינה חדשה עולה בשם לפי עצמו, ע"כ אנו קוראים החכמה הזו, שהמשיכה את אור החסד, בשם בינה, והבן זה היטב. ואע"פ שזה דומה כמו כלי לבד. כי את האור כבר המשיכה בהפכת אחורים לחכמה, מ"מ כיון שההפרש מן אור החכמה על אור הבינה הוא לאין קץ, ע"כ בחינת הכלי שבה, חשובה הרבה באין ערך, מן האור שבה, עד שאור החסד הזה שהמשיכה, אינו נבחן לבחינת עצמותה, אלא לבחינת בן שלה, או בחינת מ"ן שבה. כנ"ל בדברי הרב (דף שמ"ט אות נ"א) עש"ה.

עתה תבין דברי הרב "שיש ב' מיני חסד, חסד הא' הוא אחר הבינה בראשי כתפין דא"א קודם התפשטות הזרועות".

כונתו, לחסד שבתוך הבינה, מטרם שיצא לחוץ ממנה לבחינת חו"ג דגופא. שהחסד הזה, הוא בהפכת אחורים אל החכמה, כנ"ל. וע"כ בפרצוף א"א שהוא כולו חכמה, נמצא החסד הזה של הגרון שהוא הבינה דא"א, בבחינת אחורים של פרצופו, דהיינו באחורי הגרון, שהוא ראשי כתפין דא"א. ותדע שאו"א עלאין, שהם יצאו בקומת בינה, דהיינו בינה דמ"ה, הנה משום זה, גם המה נחלקים בהכרח לג"ר של בינה, ולז"ת דבינה, כי עיקר כל פרצוף, הוא בחינה עליונה שלו, וכיון שבחינה עליונה דאו"א הוא בינה, ע"כ תורת בינה עליהם, אשר בג"ר שלהם, הם בבחינת אור דחסדים, ובז"ת שלהם הם צריכים להארת חכמה. והם יוצאים מה' ראשונה דהוי"ה פנימאה דא"א, שהיא בינה שלו, הנקרא גרון, וע"כ נבחן הגרון לכתר שלהם כנ"ל. וע"כ נתחלקו או"א לב': או"א עלאין וישסו"ת. כי להיות ההבדל בין ג"ר וו"ק גדול כל כך, עד שג"ר דבינה אינם יוצאים מבחינת ראש, וז"ת כבר נמצאים מתחת לקרום דמו"ס, ונחשבים לבחינת גוף, כנ"ל, ע"כ, נתקן מתחלה פרצוף שלם מן ג"ר דבינה, והם נקראים או"א עלאין. ואחר שנתקנו או"א עלאין בכל השלימות שלהם, נתקנו אח"כ ז"ת דבינה, שהם ישסו"ת. שאינם נבחנים יותר בבחינת ראש אמיתי, אלא לבחינת ו"ק, ואפילו בגדלות שלהם, נבחן רק שחג"ת עלו ונעשו לחב"ד, אבל ג"ר אמיתיים אין להם, והוא מחמת היותם כבר בבחינת גוף, דהיינו

למטה מהאי קרומא דמו"ס, אשר הקרום הזה, אינו פועל כלום, לא על הגרון דא"א, ולא על או"א, להיותם מבחינת ג"ר דבינה, אבל הוא נעשה לפרסא גמורה על הישסו"ת, דהיינו הפרסא דחזה דא"א שהוא מטעם היותם מבחינת התפשטות אור החסד מחוץ לבינה, שהוא בחינת ז"א, כנ"ל, וישסו"ת הם השורש אל זו"ן, כנ"ל. וע"כ עיקרם הם מהארת חכמה, וע"כ הפרסא מאפלת עליהם, מסבת הרושם דה"ת שנשאר שם גם לאחר ירידתה מעינים, כנ"ל.

והנה נתבאר היטב הטעם, למה נקבע מקומם של הפרצוף דישסו"ת למטה מחזה דא"א, שהוא למטה מפרסא גוי מעוהי שבו. כי רק או"א עלאין שהם מבחינת חסד הא', שהיא בחינת ג"ר דבינה, דהיינו החסד מטרם שנתפשט מבינה ולחוץ לבחינת ז"א. ע"כ יכולים להמצא ממעלה לפרסא דא"א, דהיינו על הכלים דפנים שלו, הנמצאים למעלה מפרסא. משא"כ ישסו"ת, שהם החסד ממין הב', שהוא צריך להארת חכמה, וע"כ המה סובלים מרושם דה"ת הנשאר גם לאחר ירידתה מעינים, וע"כ מקומם באחורים של א"א, דהיינו מחזה ולמטה, שגם עליהם רובץ הרושם דה"ת, אבל אינם יכולים להלביש למעלה מחזה דא"א, ששם אין שום רושם של ה"ת. והבן. ועם זה תבין דברי הרב (בע"ח הנ"ל שי"ד פ"א) שמבאר שם עיקר ההבחן בין או"א אל ישסו"ת, שהוא בבחינת חסדים מגולים שמקומם בישסו"ת לבד, אבל או"א עלאין הם בחינת חסדים מכוסים. ע"ש. והוא כנ"ל. שבהיותם בבחינת החסד ממין הב' דהיינו החסד המתפשט מחוץ לבינה, ע"כ עקרם הוא הארת חכמה. אבל או"א, שהם ג"ר דבינה, שהוא החסד דמין הא', דהיינו מטרם שיצא מכלי דבינה, ע"כ אין הארת חכמה יכולה להתגלות בחו"ג שלהם, והמה תמיד חסדים מכוסים. אע"פ שהמה משפיעים הארת חכמה לישסו"ת, ומגלים החו"ג דישסו"ת, מ"מ הם עצמם נשארים בחו"ג מכוסים. כדברי הרב שם. דהיינו כמו הג"ר דבינה. כנ"ל. ועיין שם גם בפרק ב'.

וזה אמרו "וכאשר יצא לחוץ אז אבא נעשה בבחינת החסד ההוא, והבינה מבחינת הגרון, לפי שהוא בינה דא"א וכו'" כלומר, כאשר יצא קומת בינה דמ"ה, שהם או"א, לחוץ מן ה' ראשונה דהוי"ה פנימאה, שהוא בינה דא"א. הנה אבא נעשה בבחינת החסד ההוא דמין הא', שהוא בחינת החסד דראשי כתפין דא"א, כלומר בחי' החסדים שבג"ר דבינה, מטרם שנתפשטו ויצאו לבחינת זו"ן. ובינה, דהיינו אמא עלאה, נעשה מבחינת אור הגרון דא"א, כלומר מבחינת הבינה בעצמותה שהיא מעצמות חכמה כנ"ל, שהיא בחינת הכלי עצמו דבינה, שהמשיכה את אור החסד כנ"ל, עש"ה. וזה אמרו "להיות הגרון גבוה מהחסד לכן מתלבש אור הגרון בחסד ההוא" דהיינו כמבואר שבחינת הכלי

דבינה הוא בחינת חכמה וע"כ האור דבחינת הכלי הוא גבוה עד אין ערך, מבחינת החסד שהכלי ההוא המשיך. וע"כ הבינה, שהיא אמא עלאה, היא נעשית בעיקר מן זה האור דגרון עצמו דא"א, שהוא בחינת חכמה, וע"כ אמא עלאה חשובה מאבא, כי אבא הוא בחינת ג"ר דחסדים אשר הגרון המשיך. ואמא היא בחינת אור הגרון עצמו, דהיינו מבחינת הכלי, שהוא אור חכמה. אלא בערך ו"ק של חכמה, להיותה בבחינת אחורים על אור החכמה.

וזה אמרו "וזהו בחינת אות יוד שהחכמה נגלה בה, והבינה נעלמת בה ואינה נגלית" כי הי' היא אבא עלאה, שהוא בחינת אור החסד שהמשיך הגרון, דא"א, וע"כ הוא הנגלה בשם הוי"ה, אבל ו"ד, דמילוי היוד, היא אמא עלאה, שהיא בחינת אור הגרון מבחינת החכמה אשר בה כנ"ל. וכיון שחכמה זו שבגרון עומדת בבחינת אחורים אל קבלת אור החכמה, אלא כולה עומדת להמשכת חסדים, ע"כ אמא עלאה נעלמת בתוך אבא בפנימיותו, ונרמזת ע"כ רק במילוי של הי' ולא ניכרת בפני עצמה כלל. והבן היטב. כי אמא עלאה בעצמה אינה חפצה להיות ניכרת, אלא שהוא בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ מתלבשת באבא. ועם זה תבין ג"כ אשר אמא עלאה לקחה ו"ת דחכמה דב"ן. והוא מטעם הנ"ל, כי להיותה מבחינת אור החכמה אשר בגרון, שאור הזה הוא בחינת ו"ק דחכמה, משום כח האחורים שמחזקת, כנ"ל. וע"כ לקחה לה לתקן את הו"ק דחכמה דב"ן. אבל אבא עילאה הוא כתר חכמה דקומת בינה דמ"ה, כלומר ג"ר דבינה דהיינו החסד דמין הא'.

וזה אמרו "אבל כאשר התחילו ב' זרועות דא"א להגלות ולהתפשט, אז נתלבש חסד בגבורה, ומשם יצאו ישסו"ת. ואז היה הדבר להיפך" כלומר כאשר החסד דבינה נתגלה מבחינת ההתפשטות לז"ת, דהיינו החסד דמין הב' המתפשט מג"ר דבינה ולחוץ, שהוא צריך להארת חכמה, כנ"ל. "אז נתלבש חסד בגבורה. כי ע"כ מכנהו הרב מין הב' דחסד, כי חסד הא' אשר ברישי כתפין דא"א, הוא לא נתלבש בשום גבורה ומיעוט, אלא אדרבה, כי אור החכמה שבגרון נתפשט בפנימיותו, אלא שאינו מתגלה, מטעם כי חפץ חסד הוא אבל החסד הזה דמין הב' שהוא אחר שנתפשט ונתגלה מג"ר דבינה ולחוץ, בבחינות זרועות, שהם כבר צריכים להארת חכמה, וע"כ חסד ההוא נמצא מתלבש בגבורה, כלומר, שכח הפרסא חלה עליו. והוא חסר מן החסד דמין הא', שהוא בחינת ג"ר, אשר אמא נעלמת בו, בסוד כי חפץ חסד הוא, כטבע הבינה מבחינת ג"ר שלה. משא"כ החסד דמין הב', שהוא מטבע הבינה דבחינת ז"ת שלה, שטבע בינה זו להיות נגלית, כלומר לגלות את החסדים בהארת חכמה.

וזה אמרו "ואז היה הדבר להיפך כי אבא טמיר וגניז יתיר מן הבינה" כלומר, כמו שמטבע של הבינה דג"ר הוא לכסות חכמה, מכח כי חפץ חסד הוא, כן הפכי אליה בינה דז"ת אשר טבעה היא דוקא לגלות הארת חכמה בשביל זו"ן. להיותה שורש של זו"ן, כנ"ל. וטבע הגילוי הזה שבה, היא עצם התלבשותה בגבורה, כי היא אובדת משום זה, את בחינת ג"ר שבה. שהוא החסד דמין הא'. וע"כ באות ה' דהוי"ה אמא בגלוי.

וזה אמרו "לאחר דאתפשטו דרועוי דא"א אז נתגלו בחינת או"א" פירוש כי על כן נשתנו שמם של חו"ב לבחינות או"א, משום שחכמה הוציא את הבינה לחוץ, אודות תיקון זו"ן, וחכמה עצמה אתתקנת כעין דכר ונוקבא כנ"ל. שגילוי זו היא בעיקר בישסו"ת, שהם יצאו לחוץ, מפירושו למטה מפרסא דא"א, בשביל תיקון של זו"ן במוחין דיניקה, כנ"ל בדברי הרב. אבל או"א עלאין לא יצאו לחוץ כלל, וע"כ הם נשארו בשמם הא' חכמה ובינה. והנה גילוי זו לא נעשה אלא אחר שנשלם או"א עלאין, כנודע. וע"כ אומר לבתר אשתכחו שהם או"א, כלומר, מבחינות מה שמתקנים את הזו"ן, דהיינו אחר תיקון ישסו"ת. אבל או"א עלאין אינם מתקנים את זו"ן להיותם מדרגה ג' מהם. וז"ש לאחר דאתפשטו דרועוי דא"א, אז נתגלה בחינת או"א והבן, כי אין להאריך עוד.

פרק מד

התחתון עולה למעלה במקום העליון להיותו נכלל שם עמו: ענין עליה זו והתכללות זו כבר ביאר הרב היטב (בחלק ה' דף רצ"ו אות ז'. ודף שנ"ו אות ס"ב ובאו"פ שם, ודף שנ"ז ד"ה אמנם) ונתבאר שם, כי בעת שנזדכך המסך דגוף מכל עביותו, ונשתוה למסך דראש, הנה אז נבחן שהמסך עם הרשימות הנכללות בו, עלו ונכללו במסך דראש, בזווג התמידי שבו, אלא שהמסך דראש אינו מזדווג מבחינתו עצמו, אלא על המ"ן, כלומר על בחינות הרשימות הכלולות במסך דגוף שעלה לשם, למשל אם המסך דגוף הוא בחי"ג, נעשה הזווג בחוטם של ראש, ואם בחי"ב נעשה הזווג באזן וכו'. ובכח התכללות המסך והרשימות דגוף במסך של ראש בעת הזווג, הנעשה בהתאם לרשימות שלו, נמצאים העביות שברשימות מתחדשות שם, ומקבלות כל הקומה ההיא שיצאה שם על המ"ן שלהם, וכשהוכר עביות דגוף שברשימות, הרי ההכר הזה שוב מחזיר אותם לגוף, למקומם שבע"ס דגוף. ומלבישים שם אותו המקום. עש"ה. כי הכר העביות הזו הוא בחינת לידת הפרצוף ויציאתו למקומו. ובדרך הזו יצאו שמה כלהו פרצופי א"ק.

והגם שיש כאן בפרצופי אצילות ענינים נוספים, כי שם יצא כל תחתון ממסך דטבור דעליון בלבד, ולא היה שם רק זווג אחד, ותכף יצא בו כל הגדלות. משא"כ כאן באצילות, שיש בחינת עיבור ויניקה ומוחין בג' המדרגות דג"ר, שהם נר"ן דנשמה ונר"ן דחיה ונר"ן

דיחידה. גם יש כאן השתתפות ג' פרצופים בזווג, כדי להאציל בחינה אחת מבחינות הנ"ל. וכן כל זווג כולל ב' בחינות, שהן זווג דנשיקין, וזווג דיסודות. ועוד הרבה הוספות, מ"מ, סדר אצילות שלהם הולך על אותם הדרכים שנתבארו בפרצופי א"ק, ע"ד שנתבאר בסדר סבה ומסובב הראשון, שבסוף חלק ו' עש"ה. כי כל אותם הדרכים נוהגים גם כאן בפרצופי אצילות.

אמנם יש כאן בענין עלית התחתון והתכללותו בעליון, עוד דברים נוספים, כי משום שביה"כ, שהיה בפרצוף העליון דאצילות, שהם ע"ס דנקודים, צריכים כאן לבחינת כלי המעלה מ"ן דתחתון לעליון, כמ"ש בחלק ט'. וגם בחינת רוחא ומ"ן ראשונים, כמ"ש בהסתכלות פנימית. ושורש כל אלו, הוא, שבהיות אח"פ דעליון, בעת קטנותו, נפולים ומונחים במקום גו"ע דתחתון, ע"כ בשעה שהעליון מחזיר אח"פ שלו בעת גדלותו, עולה עמו יחד גם גו"ע של התחתון הדבוקים באח"פ אלו, וע"כ ונבחנים אח"פ דכל עליון שנעשים לכלי המעלה מ"ן דתחתון שלו. ובזווג ראשון שעל המ"ן האלו, הנעשה בעת השלמת הגדלות דעליון עצמו, דהיינו בהפרצוף שלפני העליון, יוצא שם על המ"ן האלו דתחתון בחינת רוחא קדמאה, אבל המ"ן בעצמם אינם ראוים עוד לקבל ציור דעיבור, וע"כ העליון נוטל פי שנים, חלקו עצמו, וחלקם של המ"ן דתחתון. ואח"כ שהעליון יורד למקומו, אז מזדווג בעצמו על המ"ן דתחתון פעם ב', ובפעם הזו המ"ן מצטיירים בבחינת עיבור. וכן הולך ומודד לו העליון לתחתון ע"י זווגים שהעליון מעורר בעצמו מזמני הקטנות שלו, כל הבחינות נרנח"י דנפש ונרנח"י דרוח, דהיינו עד שמסלק להתחתון כל בחינות שיש ברוחא קדמאה שקבל בשבילו בעלי עליון. ואחר זה פוסק מלהוליד לגמרי, בסוד חדל להיות לשרה ארח כנשים. כי כבר נתן לו כל מה שקבל בשבילו בביאה קדמאה. ויותר מזה, הרי צריכים שוב לזווג העלי עליון, עד שמזדווגים כל הפרצופים העליונים ומקבלים אור חדש מא"ס ב"ה, ומשפיעים זה לזה, עד שמגיע אל התחתון, ואז טפת הזווג מורידה ה"ת מעינים שלו, ומעלה האח"פ הנפולים, שה"ס הנה"י החדשים ואז מקבל האורות דג"ר, ונעשה גם התחתון שלם בע"ס.

והנה עליה זו השניה של התחתון להשגת אח"פ ולמוחין דנשמה, הנ"ל, כבר אין התחתון צריך אל העליון שיעלה אותו למ"ן, אלא מאחר שיש להתחתון מציאות קומה של נפש רוח הרי הוא יכול לעלות מאליו למ"ן ולא עוד, אלא שנבחן כי התחתון מעלה עמו גם את העליון למ"ן אל עלי העליון. כי אין התחתון יכול לקבל את טפת הזווג שלו מן העלי עליון אם לא באמצעות העליון, וע"כ צריכים, שניהם לעלות למ"ן לעלי עליון, ע"ד שהיה בפעם הא' לצורך הקטנות של התחתון. ושם העליון מקבל טפת הזווג מעלי עליון, ונותן

אותה אל התחתון. והיינו ג"כ בב' זווגים, שבהיות התחתון עוד בעלי עליון, אין המוחין דתחתון יכולים להצטייר שם, אלא רק אח"כ כשיורדים למקומם, נותן אותם העליון לתחתון על ידי זווג ב' פב"פ, ואז מקבלם התחתון בשלימות והטעם שהתחתון יכול להעלות את העליון למ"ן לצרכו, הוא כי מאחר שהתחתון דבוק בנה"י דעליון בכותל אחד, נמצא שבו בעת שנשלם כל האי רוחא קדמאה להתפשט בהתחתון, דהיינו שקבל כל המוחין דיניקה, בסו"ה ויגדל הילד ויגמל, ואין להעליון מה ליתן לו עוד, הנה חסרון ההשפעה שהתחתון מרגיש אז, מורגש באותו השיעור גם אל העליון, כי שניהם דבוקים זה בזה. וזהו המכריח אל העליון לעלות למ"ן לעלי עליון כדי לקבל השפעה חדשה לצורך התחתון. וע"כ נבחן זה שהתחתון מעלה לעליון למ"ן אל עלי עליון. והבן היטב.

וכבר נתבאר, כי כל זה הסדר: ביאה קדמאה, וכלי המעלה מ"ן, ומ"ן ראשונים, ועי"מ וכו', נוהג בכל בחינה ובחינה חדשה שהתחתון צריך להשיג. עיין לעיל בהסתכלות פנימית חלק ט' אות ה'. ונבארם בדרך כללות דהיינו בכללות נרנח"י של זו"ן. וכבר ידעת, שכל ה"פ אצילות מצד המוחין הקבועים שבהם, וביחס זו"ן, אין בהם יותר מבחינת קומת נשמה, בדרך כלל. שג' הפרצופין הראשונים הם בחינת ג"ר דנשמה הכוללת הנ"ל. ולפי זה אין ז"א נשלם עתה אחר גמר גדלותו, רק בקומה א' שלו. אשר בביאה קדמאה בהיותו בבחינת מ"ן בעלי עליון, שעלה לשם בשעה שהעליון שלו שהוא ישסו"ת, קבלו המוחין דגדלות לצרכם עצמם. כי מפאת היות גו"ע דז"א דבוקים באח"פ דישסו"ת, כנ"ל, הוא נמשך ועולה עמהם לעלי עליון. הנה אז היה זווג הא' שעל המ"ן דז"א, וכל הקומה החדשה שיצאה שם על התוספות מ"ן שלו, הדבוקים באח"פ דישסו"ת, הנקרא רוחא קדמאה. לא יכול אז הז"א לקבלם בעצמו, כי המ"ן שלו אינם מצטיירים שם לכלי קבלה, מחמת היותו בעלי עליון, ואין שום מדרגה יכולה לקבל משהו אלא רק מהעליון הסמוך לה. וע"כ נטלם העליון בשבילו. וכשהעליון, שהוא ישסו"ת ירד למקומו עם המ"ן דגו"ע דז"א הדבוקים באח"פ שלו, אז נעשה על המ"ן האלו זווג ב' מצד העליון, ואז המ"ן מצטיירים לכלי קבלה: מתחילה בבחינת נפש דעיבור, ואח"כ רוח, ואח"כ כל הג"ר יחד, ואז נולד ויוצא ומלביש על אח"פ ההם מחוצה להם, ודרך שם הוא מקבל נרנח"י דיניקה, ובזה נגמר הרוחא קדמאה אשר ישסו"ת קבלו בעדו באו"א עילאין, ואז בסוד ויגדל הילד ויגמל, אין לו עוד מה לקבל מישסו"ת. והנה החסרון הזה דז"א, נוגע ג"כ לישסו"ת וע"כ, מתעורר ישסו"ת ועולה למ"ן וממשיך לו טפת הזווג המעלה אח"פ הנפולים דז"א, ואז קונה השלמת ע"ס דכלים, שהם מוחין דו"ק. ואח"ז עולים שניהם למ"ן, ישסו"ת עם זו"ן, אל או"א עלאין, ומקבלים שם ג"ר דנשמה, וישסו"ת מקבלם ויורד

למקומו, ומשפיע אותם לז"א. ואז נפרד ז"א מישסו"ת בקומה לפי עצמו. וזוהי המדרגה הראשונה של ז"א. כי קודם השגת נשמה, אינו נחשב עוד למדרגה לפי עצמו, שהרי הוא דבוק באחורים דישסו"ת, בבחינת גוף בלי ראש. וכל זמן שאין בחינת ראש לפרצוף אין לו עוד מדת קיומו. ונמצא, שכל זה הסדר המתבאר בז"א, מעת עלותו מבי"ע להזווג הא' שעל המ"ן, והב' וכו' עד שמשיג הראש שלו, הוא רק בחינת בירור של בחינה אחת דז"א, דהיינו אותה בחינת גו"ע השייך לנשמה לבד. ומזה מובן, אשר בכל אלו בירורים שנעשו עד כאן, אין בהם שום חלק קטן מאור החיה, שהרי הנקודה הראשונה שנתבררה ועלה מהקליפות שבבי"ע היתה מכח הרשימו דגו"ע דז"א הדבוקה באח"פ הנפולים דישסו"ת, וכיון שאח"פ הנפולים שגו"ע דז"א דבוקים בהם, הם רק מבחינת נשמה, ואין בהם עוד כלום מבחינת חיה, איך הם יכולים לעשות איזה תיקון כל שהוא בשביל גו"ע דז"א מבחינת חיה, שאינם דבוקים בהם, ואין להם שום יחס עמהם, כי הם דבוקים באח"פ דבחינת נשמה של הישסו"ת ולא באח"פ דחיה, והבן זה היטב.

ולפיכך, בעת שז"א הולך להשיג משהו מבחינת חיה, הוא צריך להתחלה חדשה לגמרי. וצריך שתזכור המתבאר לעיל דף תת"נ בתשובה קכ"א, כל הסדר של העלאת מ"ן מתתא לעילא, ומעילא לתתא. עש"ה. שמתבאר שם שכל מה שנברר בתחלת אצילות מן הפרצופים דנקודים שנתבטלו ונשברו, הוא חלק קטן מאד, כמו שנתבאר בסוף חלק ח', שהוא בערך רק בחינת נרנח"י דנפש, ע"ש והנה כל אותם החלקים שלא נבררו עוד, מן הכלים והניצוצים, מונחים שבוים בבי"ע בתוך הקליפות. והרשימות של אותם החלקים כולם, מונחים ביסוד דנוקבא דאצילות. באופן שכל מה שנתבטל מנה"י דא"ק, ומג' הפרצופים הראשונים דנקודים, וכל הפרצופים דז"ת דנקודים, כולם הם ברשות הנוקבא דאצילות, כל עוד שאינם נבררים ועולים כל אחד למקומו.

והנה כמו בתחלת תיקון עתיק דאצילות, נתבאר, אשר המסך שנזדכך דנקודים, העלה כל הרשימות כולן, עד לראש ס"ג דא"ק, אשר כולן הן נכללות בעתיק לבד, מחמת שהבחינה העליונה כוללת כל מה שמתחתיה, כנודע. ומתחלה נתקן שם רק בחינות גלגלתא ועינים דעתיק, וכל השאר ירד מעתיק בבחינת פסולת אל המדרגה שתחתיו, ואח"כ עלה למ"ן פעם ב' לע"ב ס"ג, וקבל טפת ע"ב המורידה ה"ת מעינים, והעלה האח"פ הנפולים שלו וכו', עד הגדלות נשמה דזו"ן, ע"ד שנתבאר לעיל. הנה עתה נעשה אותו הדבר על ידי המע"ט של הצדיקים. כי ע"י תפלה ומע"ט, המה מעלים מניצוצי נשמותיהם ליסוד דנוקבא דאצילות, והיא מעלית אז בהתאם לאותם המ"ן של הנר"ן דצדיקים, שיעור מ"ן אל ז"א, וז"א אל או"א, וכו', כל אחד לעליון שלו, עד ראש הס"ג וכו',

עד שנמשך אור חדש מא"ס ב"ה, ונעשה הזווג על המ"ן שנתכללו במסך דראש הס"ג, ויוצאת שם קומת ע"ס על המ"ן שנכללו שם, וקומה זו שייכת לעתיק, ע"ד שנתבאר בתחלת התיקון דאצילות, ע"ש.

והנה לא כל המ"ן שעלו שם לראש הס"ג, נתקנו שמה, אלא כמו בתחלת אצילות כן כאן, לא נברר שם ממ"ן אלו, רק בחינת גו"ע המתיחס לעתיק, דהיינו כמה ששייך למילוי, לבנין של פרצופו עצמו מאותם המ"ן, והשאר הניח בבחינת פסולת, למדרגה שלאחריו, שהוא א"א. ואח"כ עלה למ"ן פעם ב' לע"ב ס"ג דא"ק, וקבל טפת ע"ב המורידה ה"ת מעינים מאותם גו"ע, שכבר קבל, ואז השיג גם ג"ר ואח"פ הנפולים שלהם. ונעשים המ"ן שקבל עתיק, קומה שלימה באורות וכלים, בבחינת נרנח"י דחיה. כלומר, אם שיעור המ"ן שהעלו נשמת צדיקים היה בהם שיעור הזה דבחינת חיה, נמצא ג"כ, שעתיק שהוא הפרצוף העליון המקבל המוחין לראשונה, שהמה קבלו אצלו נרנח"י שלימים מבחינת חיה, כי הכל תלוי בשיעור המ"ן שהעלו נשמת הצדיקים.

וכן עם החזרת האח"פ דמ"ן שקבל עתיק, הנה עלו עמהם יחד בחינות הגו"ע דמ"ן, מהמתיחס לא"א, ע"ד שנתבאר בהסדר הראשון דנרנח"י, דנשמה דכללות האצילות. וקבלו שמה בעתיק את הקטנות שלהם, וירדו לא"א למקומו. ואח"כ עלה בחינת הקטנות ההיא, פעם ב' למ"ן לעתיק, וקבלה טפת הזווג דע"ב, המעלה אח"פ הנפולים שלו, ומקבל שם מוחין דג"ר של המ"ן ובא עמהם למקומו. וכן עם החזרת אח"פ דמ"ן שקבל א"א, הנה העלה עמהם יחד לעתיק גם גו"ע דמ"ן המתיחסים לחלקם של או"א. ונתקנו שמה בעתיק וא"א, במוחין דקטנות, ובאו למקומם לאו"א. ואח"ז עלה הקטנות הזו, פעם ב' למ"ן, וקבלה שם טפת הזווג דע"ב, והעלה אח"פ הנפולים של המ"ן, וקבל שם מוחין דג"ר שלהם. וכן עם החזרת אח"פ של המ"ן המתיחסים לאו"א, שעלו לעליון לצורך הג"ר, עלו עמהם יחד גם המ"ן דגו"ע המתיחסים לישסו"ת, וקבלו הקטנות. ובפעם ב', החזירו אח"פ שלהם, וקבלו הגדלות. ונמצא שכל פרצופי אצילות, מן עתיק עד ישסו"ת, כבר קבלו כל חלקם, מן המ"ן שהעלו נשמות הצדיקים, דהיינו קטנות וגדלות של מוחין דחיה, הנקראים נרנח"י דחיה. אבל ז"א, עדיין לא הגיע העת שיקבל משהו ממוחין אלו, עד העת שישסו"ת קבלו טפת הזווג דע"ב בזמן התכללותם באו"א, שאז העלו אח"פ הנפולים דהמ"ן מחלקם, אשר אז, גם בחינת גו"ע מחלקו דז"א שיש לו בהמ"ן האלו, עלו יחד עם אח"פ דישסו"ת להיכל או"א, וקבלו שמה בחינת רוחא קדמאה, והמ"ן עצמם לא קבלו שמה שום ציור, כנ"ל. אלא אח"כ כשישסו"ת באו משם למקומם, אז נזדווגו על המ"ן דגו"ע ההם פעם ב', ואז מקבלים גו"ע דמ"ן ציור של עיבור, ולאט לאט מודדים

לו ישסו"ת כל ה' בחיבות דעיבור ודיניקה, עד שנותנים לז"א, כל מה שכלול בהאי רוחא קדמאה שקבלו בשבילו, ובזה נגדל ז"א בבחינת נ"ר דחיה, ואח"ז עולה פעם שניה למ"ן, ומקבל טפת הזווג דע"ב, המעלה אח"פ הנפולים של המ"ן, ומקבל אורות דג"ר דחיה. ואז נשלם גם ז"א במוחין דחיה.

והנך רואה, איך כל אותו הסדר דביאה קדמאה, ורוחא קדמאה וכו', הנוהג בקומה הראשונה דנרנח"י דנשמה, נוהג גם כן בנרנח"י דחיה, לא יחסר מהם משהו. ועד"ז גם בנרנח"י דיחידה. והבן היטב.

והנה לכאורה ג' קומות אלו דז"א, שהם: נשמה, חיה, יחידה, הכוללים הנ"ל, אין להם שום חיבור זה עם זה, שהרי מתחלתם באו מבירורים אחרים, כנ"ל. וכן בדרכי הזווג והקשרים מתחתון לעליון, הנה כל אחד בא בסדר לפי עצמו כנ"ל. אמנם עכ"ז, המה מתלבשים זה תוך זה: אשר פרצוף החיה, מתלבש בפרצוף הקודם של נשמה, אלא לא כולו, רק הנה"י שלו לבד. ועד"ז פרצוף היחידה, מתלבש מחזה ולמטה שלו, בתוך פרצוף החיה. והמה שלשתם מלובשים זה תוך זה.

וטעם הדבר, כי נתבאר, שתחלת הבירור למ"ן דגו"ע דבחינת חיה של ז"א, נעשה ע"י הדבקות שלהם באח"פ דמ"ן דחיה דישסו"ת, וע"כ בעת שקבלו ישסו"ת את טפת הזווג דע"ב שהורידה את ה"ת מגו"ע דחיה שלהם, והעלו אח"פ הנפולים דבחינת חיה שלהם, עלה ג"כ עמהם יחד בחינת גו"ע דמ"ן דחיה דז"א, כנ"ל. ונמצא משום זה, כי נתאחז ז"א בבחינות נה"י דאו"א עלאין, שהם קומת חיה, ונודע שנה"י דקומת חיה, מתלבשים בכל קומת נשמה, שהיא מדתם דישסו"ת. ועד"ז כשז"א משיג את הקטנות של בחינת היחידה, שהם בחינת הגו"ע, כמ"ש לעיל, הרי הוא נתאחז בנה"י דא"א, המתלבשים בכל קומת או"א עלאין, וע"כ הם מתלבשים ג"כ בכל קומת פרצוף חיה של ז"א.

אכן כדי להסביר הדבר כהלכתו, צריכים להרחיב הדברים. ותחלה צריך שתבין היטב, את ג' בחינות נה"י דעליון המתחברים עם התחתון: א' הם נה"י דעליון, מחזה ולמטה, שהתחתון מלבישם מחיצוניותם, שהם בחינת הכלי המעלה מ"ן, וע"כ אין התחתון מתחבר ומתקשר בהעליון אלא בהם. ב' הם בחינת נה"י דעליון המתלבשים במוחין דתחתון, בפנימיות התחתון, שהם באים מבחינת המ"ן ומסך דתחתון הנכלל בעליון בהבחינה שכנגדו, שהעליון מזדווג עליהם. ומודד בו שיעור הקומה, שנותן אל התחתון, וכיון שכל בחינת המסך ועביות ואו"ח הזה אין לו מקום בעליון, להיותם קומה נמוכה הימנו, ע"כ מתקשרים עם התחתון, וכשהתחתון יוצא משם למקומו, נוטל עמו כל בחינות האחורים האלו, שהם נקראים נה"י, ונעשים אצלו בחינות לבושי מוחין. הג' הם

נה"י דעליון, בחד פרצוף, כי כל פרצוף פרטי כלול מה' פרצופין: נרנח"י. וגם הם באים באותו הסדר, שנה"י דכל עליון מתלבש בתחתון שלו: כי נה"י דפרצוף יניקה, מתלבש בכל קומתו דפרצוף העיבור. ונה"י דנשמה, מתלבש בכל קומתו של הפרצוף דיניקה. ונה"י דפרצוף חיה, מתלבש בכל קומתו דפרצוף הנשמה. ונה"י דפרצוף היחידה, מתלבש בכל קומתו דפרצוף החיה.

ובחינת נה"י הללו דמין הג' הם ענין אחר לגמרי, כי הם בחינות ע"ס דסיומא של הפרצוף עצמו, מכל אחד מה' הפרצופין הפרטיים שבפרצוף אחד. והם נמדדים, ע"פ ה' הבחינות שבמסך, שהעליון מזדווג עליהם בשעה שנותן ה' הקומות נרנח"י אל התחתון: שבעיבור, שנותן לו מבחינת עביות דשורש, שהוא בחינת מסך דכתר, נמצא שאין לו אלא קומת מלכות לבד, הנקרא קומת הנה"י. שפירושו, ע"ס דסיומא, שאינו ראוי לקבל אלא ממטה למעלה, שהוא בחינת אור נקבה. וע"כ נבחן לבחינת ראש בלי גוף, מצד הכלים, וסוף, דהיינו רגלים בחוסר ראש תוך, מצד האורות, שז"ס ראשו בין ברכיו, שאמרו ז"ל. כי מצד האורות הוא רק ברכים, ומצד הכלים הוא ראש.

ואח"כ בזמן היניקה, העליון נותן לו בבחינת הזווג, אל מסך דעביות דבחי"א, שע"ס היוצאות על מסך זה, המה בקומת ז"א, שהיא רוח נפש, הנקרא חג"ת נה"י, שחג"ת נבחנים בחינת ראש מצד הכלים, ובחינת תוך מצד האורות. והנה בחינת נה"י דפרצוף היניקה זה, מתלבש בכל קומת העיבור שנקרא פרצוף נה"י, כי האחורים דבחי"א, שהם ע"ס דסיומא שלו, הם משתוים עם כל קומתו של העיבור. כי העיבור אין לו מבחינת חג"ת אפילו משהו.

ואח"ז בזמן הגדלות דנשמה, שהעליון נותן לו בבחינת הזווג על מסך דעביות דבחי"ב, שהע"ס היוצאות על מסך זה, הן בקומת בינה, שהיא ג"ר דנשמה. הנה כבר יש להפרצוף הזה, ראש תוך סוף בשלימות, הן מצד האורות, והן מצד הכלים. ובחינת נה"י של הפרצוף הזה, דהיינו הע"ס דסיום שלו, המה מתלבשים בכל קומתו דפרצוף היניקה, משום שפרצוף היניקה אינו יכול לקבל משהו מבחינת הכלים דפנים של הפרצוף דגדלות, דהיינו מבחינת מטבור ולמעלה שלו, וע"כ הנה"י דפרצוף הגדלות בלבד, משתוה עם כל קומתו דפרצוף היניקה.

וכן בזמן הגדלות ב' דפרצוף חיה, שהעליון נותן לו בבחינת הזווג על מסך דבחי"ג, מתלבשים הנה"י שלו לבד, בכל קומתו דפרצוף הנשמה. וג"כ מטעם הנ"ל, כי הפרצוף נשמה אינו יכול לקבל מהכלים דפנים שלו שמחזה ולמעלה אפילו משהו. ועד"ז בזמן הגדלות דפרצוף הכתר, שהעליון נותן לו בבחינת זווג על בחי"ד דהתלבשות, אשר

הפרצוף חיה אינו יכול לקבל משהו מהכלים דפנים שלו שמחזה ולמעלה, נבחן ג"כ שנה"י דפרצוף הזה דכתר, מתלבשים בכל קומתו דפרצוף חיה. הרי שה"פ הפרטים שבהפרצוף, מוכרחים להתחלק כל אחד, לבחי' כלים דפנים וכלים דאחורים, שה"ס **ס**' **ם**' כנ"ל, ובחינת הם' סתומה לבד מכל פרצוף, יכולה להתלבש בהתחתון ממנו, כי בבחינת הס' דכל פרצוף, אין התחתון יכול לנגוע בו, כלומר, שאינו יכול לינק ממנו, משום שאין לו אותו המסך, ואותו האו"ח, הראוים לקבל את האור הגדול דעליון. אמנם מחזה ולמטה דכל אחד, ששם בחינת ע"ס דסיום דכל אחד, שהם בחינת אור נקבה, שפירושו מקבל ואינו משפיע, הם יכולים להתלבש זה בזה, כי כל תחתון, יכול לקבל האורות הגדולים דעליון, מבחינה זו, דהיינו מבחינת ממטה למעלה, כי באופן זה נמצאים האורות למעלה מכל עביות ומסך, וקשר הזה של הממטה למעלה, שכל תחתון יונק מהעליון, מחבר את כל ה' פרצופים שבהפרצוף, ועושה אותם לאחד. והבן זה היטב.

ועתה נבא לעצם דברי הרב כאן, מאות מ"ד ואילך, כי כייל לנו שם, "כל מקום אשר התחתון עולה למעלה במקום העליון, להיותו נכלל שם עמו הוא, שהעליון עומד בבחינת פנים, והתחתון עומד שם בבחינת אחורים שלו" פירוש, כי ידעת, שכל מה שהתחתון מקבל מעליון, אינו מקבל זולת דרך זווג, כי המ"ן דתחתון עולים ונכללים במסך דעליון, ע"ד שנתבאר בפרצופי א"ק, כנ"ל (דף תתצ"א ד"ה התחתון) אלא שכאן נעשה זה, או ע"י הכלי המעלה מ"ן, שהוא לצורך הקטנות, או ע"י המ"ן הראשונים, שהתחתון יכול לעלות לעליון מכח עצמו, כנ"ל (דף תת"כ אות י"ז) וזהו לצורך המוחין דגדלות. והנה התכללות הזו פירושה שהעליון אינו מזדווג על המסך ועביות דבחינת עצמו אלא שמזדווג על בחינת מסך ועביות של בחינת התחתון שנכלל בו. כנ"ל (דף תתצ"א ד"ה התחתון) ותדע, שתמיד נמצא הפרש גדול בין העליון להתחתון בבחינת הקומה, כי אפילו בעת שהתחתון מקבל מעליון מוחין דגדלות, למשל, כשישסו"ת עולה ונכלל באו"א עלאין לקבל המוחין דג"ר דנשמה, שהם מבחינת עביות דבחי"ב, עדיין הוא רחוק מהמסך של או"א שהם מבחי"ג דהתלבשות, שהוא הוי"ה דע"ב באבא, ואהיה דיודין באמא עלאה, אשר ישסו"ת אינו ראוי לקבל משהו מבחינת קומה זו דע"ב שהיא אור החיה, שהרי עדיין לא קבל אפילו בחינת הקטנות ראשון של בחינת חיה, שהיא בחינה נבדלת מתחלתה מבחינת נשמה, כנ"ל (דף תתצ"ג ד"ה ולפיכך) ועתה אין לישסו"ת אלא קטנות של בחינת נשמה, ע"כ אינו ראוי לקבל רק מבחינת מסך דבחי"ב, שהוא נשמה, ובחינת הוי"ה דס"ג. ונמצא שאו"א, אינם יכולים להזדווג על המסך של

עצמם, כדי ליתן קומת גדלות לישסו"ת, אלא שהם מזדווגים על בחינת המסך ועביות דישסו"ת שעלה ונכלל בהם. שהוא בחי"ב, וע"י זווג דאו"א על המסך הזה הם מוציאים עליו קומת נשמה, שהיא הוי"ה דס"ג.

וצריך שתדע, שההפרש הקומה, האמור לעיל בין העליון לתחתון, הוא נוהג תמיד, מפני שסולם המדרגות אינו מקבל שום שינוי לעולם. כי למשל, בשעה שישסו"ת נגמרים בקטנות דחיה, ובאים לאו"א לקבל ג"ר של חי"ה, שהיא בחינת ע"ב, הנה אז נבחן שאו"א עלו עוד למעלה מבחינת ע"ב, לבחינת א"א, וכן כשישסו"ת עלה ונכלל לאו"א בזמן שיש לו כבר קטנות דיחידה, הנה אז כבר או"א במדרגה יותר עליונה, ועד"ז בכל המדרגות דעליון ותחתון, כי זה הסדר שיצא בתחילת תיקון אצילות, דהיינו עתיק וא"א בבחינת הכתר, ואו"א בבחינת ע"ב, דהיינו בבחי"ג דהתלבשות, וישסו"ת בבחינת ס"ג, דהיינו בבחי"ב, וז"א בבחינת מ"ה, דהיינו בקומת ז"א: נפש רוח בחסר ראש. הנה כל זה, כיון שנאצל פעם, כבר אינו מקבל שינוי לעולם, מטעם המבואר לעיל (דף תרנ"ח ד"ה וצריכים ודף תרכ"ה ד"ה והמובחר) עש"ה. ולפיכך, אם יתוסף עוד איזו מדרגה לזו"ן, יותר מנפש רוח הקבועים, הנה בהכרח שנוסף מדרגה לכל הפרצופים העליונים מזו"ן. באופן שהסולם של עליון ותחתון אינו מקבל שינוי לעולם. וע"כ בשעה שהתחתון עולה ונכלל בעליון בבחינת מ"ן, נמצא תמיד המ"ן שלו במדרגה אחת נמוכה מהעליון, וע"כ אין העליון יכול ליתן לו ממדת עצמו, אלא ממדת המסך והמ"ן הכלול בהתחתון וזכור.

וזה אמרו "כל מקום שהתחתון עולה לעליון, להיותו נכלל שם עמו העליון עומד בבחינת פנים והתחתון בבחינת אחורים" כי ידעת, (כנ"ל דף ש"ה ד"ה ואז הכלי הפך פניו) שכל בחינה תחתונה כלפי עליונה ממנה נבחנת לאחורים. כי הבחי"ג במקום הבחי"ד, היא בחינת אחורים לבחי"ד. וכן בחי' הב' היא אחוריים במקום הבחי"ג. וכו' עד"ז, עש"ה כל ההמשך. ונמצא ע"כ, שבחינת המסך והעביות וקומת נשמה שיוצא עליהם ע"י ההתכללות באו"א, שהם ע"ב ובחי"ג, המה נבחנים לאחורים למדת או"א. וז"ש שהעליון עומד שם בבחינת פנים והתחתון בבחינת אחורים. כי הקומה הזו דישסו"ת היא בחינת ס"ג, והגם שישסו"ת נמצא בהתכללות באו"א גופייהו מ"מ, ההבחן האמור אינו משתנה, אלא או"א נמצא בבחינתם בבחינת ע"ב, וקומת ג"ר דנשמה של ישסו"ת עומדים שם בבחינת אחורים, לבחינת פנים דאו"א עצמם.

וזה אמרו "כי זאת התבונה יוצאת מן האחורים דבינה עליונה, ואותם האחורים דבינה הם שמות דאלקים" כלומר, כיון שהקטנות דישסו"ת אלו שעלו, דהיינו קומת חג"ת נה"י שלהם היו נמשכים ומלבישים כל האחורים דבינה, שהם ק"ך צירופי אלהי"ם, שהיא

בחינת קטנות דמסך דבחי"ב, ע"כ אינם ראוים לקבל גם בהתכללות הזווג באו"א, רק קומת נשמה בלבד. כנ"ל. קומת נשמה היא בחינת אחורים לקומת חיה דאו"א כנ"ל.
וצריך שתדע מ"ש הרב להלן, אשר יש הפרש גדול בין אחורים דבינה עלאה לאחורים דתבונה. כי אע"פ שכל אחורים הם בחי' אלקים ודינין, להיותם למטה מפרסא, ששורש הקטנות דהיינו בחינת הה"ת בעינים, אינו מסתלק משם לגמרי אפילו בעת הגדלות, כנ"ל (דף תתפ"ד ד"ה וטעם) כי ע"כ הוא מכונה ם' סתומה, עש"ה. אמנם כיון שכל המחזה ולמטה מתלבשים בישסו"ת, בכל קומת חג"ת נה"י שלהם, נמצא שאפילו חג"ת של ישסו"ת הם ג"כ בבחינת הצירופי אלקים. משא"כ אחורים דאו"א, רק ב"ש ת"ת ונה"י שלהם נכללים באחורים, שהם רק ד' ספירות בלבד. וכבר נתבאר לעיל שכל בחינת הדין האמורה נמדדת ומשוערת על החזה דא"א, ששם כללות הפרסא דאצילות. עש"ה.
וז"ש הרב כאן כיון שהתבונה יוצאת מהאחורים דבינה עליונה, שמשום זה מתלבשים האחורים בכל הה' קצוות שלה, דהיינו מגבורה ולמטה, כי אור החסד אינו ניכר שם בעת ההיא. והוא בחינת הקביעות של המסך דבחי"ב, ע"כ אפילו קומת גדלות שלה אינה יכולה לקבל יותר מבחינת ג"ר דנשמה, בחי"ב, שהיא בחי' אחורים לאור החיה.
וזה אמרו "כאשר התבונה זאת היא למטה, אז יש להחיצונים אחיזה בה אמנם כאשר תעלה למעלה ותהיה שם בסוד אחור בינה עליונה אז אין אחיזה אל החיצונים בה" כלומר, בעת הקטנות של התבונה, שכל קומתה היא חג"ת לבד, וכולה נמצאת למטה מפרסא, כי אחורים דאמא מלובשים בה, הנה יש אחיזה לחיצונים בה, כי כח הדין רכיב ממעל לתבונה בסוד הפרסא, אמנם כאשר עולית ונכללת בסוד מ"ן למעלה באו"א, ומקבלת שם קומת ג"ר דבינה, שעומדת שם בסוד אחור על קומת חיה דאמא, כנ"ל, הרי היא כבר בבחינת ג"ר, ואין אחיזה אל החיצונים בה. כי אין אחיזה לחיצונים בבחינת ג"ר.
וזה אמרו "וזהו סומך ה' לכל הנופלים, כי כשזאת התבונה התחתונה תרד מאחורי בינה ולמטה, אז גם ז"א יורד ממקומו, וכן הנוקבא, ואז כל אלו נקראו נופלים" כי כאשר התבונה היא בקטנות וחג"ת נה"י שלה מלבישים למטה מפרסא דבינה, והם כולם אלקים ודינים כנ"ל, הנה זו"ן שמתחתיה נופלים עוד יותר ממנה. וע"כ יש בהם אחיזה לחיצונים. אמנם בשעה שמקבלת המוחין דנשמה, מאמא עילאה, שמוחין אלו הם בחי' ס', כי התבונה משגת אז בחינת חב"ד חג"ת שלמעלה מפרסא, ואז מתעלים גם ז"א ונוקבא, כי האורות דג"ר דבינה הם מתקנים לזו"ן גם בקטנותם, בסוד אב"א. עד שפניהם מגולים כלפי חוץ, ואין עוד לחיצונים אחיזה בהם, כמ"ש בחלק ו'. וז"ש שהיא סומכת אותם וכו', שיכללו זה בזה, כי ענין תיקון אב"א, עושה שיכללו ז"א ונוקבא זה בזה

בכותל אחד. כנ"ל בחלק ו'.

וזה אמרו "מאחורים דד' עליונות דבינה, נעשה ד' עליונות דתבונה, בבחינת פנים שלה. ומאחורים דו"ק דבינה עליונה, נעשה ו"ק דתבונה בבחינת פנים שלה". פירוש, כי נתבאר לעיל (דף תתצ"ו ד"ה אכן) שיש ג' בחינות נה"י דעליון, אשר כולם הם בחינת אחורים דעליון, עש"ה. והנה כאן מדבר הרב מנה"י דעליון דמין הב', אשר כל בחינת המסך והעביות של העליון, שבו נכללו המסך והמ"ן דתחתון, דהיינו אותו בחינת המסך ועביות שהעליון מעורר בתוכו, מעת קטנות שלו, הנה הם יורדים ונעשים ללבושי מוחין דתחתון ומתלבשים בכל פרצוף דתחתון, בתוך פנימיותו, ע"ש. וזה שאומר כאן הרב, אשר בחינת האחורים דו"ק, שהם ב' בחינות נה"י שישסו"ת קבלו מאו"א ללבושי מוחין שהם: נה"י דמוחין דעיבור, ונה"י דמוחין דיניקה, שהם היו באמא עלאה עצמה בבחינת אחורים דו"ק שלה, כי ו"ק שלה הם באמת בחינת ו"ק דחיה, וו"ק אלו דישסו"ת שנכללו בה בעת הזווג, הם ו"ק דנשמה, כנ"ל. הנה אחורים אלו שבערך אמא, המה כל בחינת הפנים של פרצוף העיבור ופרצוף היניקה דישסו"ת, כי המה הלבושי מוחין שלהם. ועד"ז האחורים דד' עליונות דבינה, דהיינו בחינת הנה"י דגדלות, שיצאו בשעת הזווג דמוחין דנשמה של ישסו"ת, שהם באו"א בחינת אחורים לבחינת חיה שלהם, אמנם בישסו"ת הם כל הפנים שלהם. כמבואר.

וזה אמרו "משה רבינו ע"ה היה כלול ק"ך צירופים אלו וכו'. כי משה זכה לבינה, והוא בבחינה זו" כבר נתבאר ההפרש הגדול שבין האחורים דבינה עלאה, שק"ך צירופי אלקים הם רק מחזה ולמטה שלה, שאז נחלקים לד' פעמים ל', בסוד אורך היריעה שלשים באמה, ורוחב ארבעה באמה. אמנם אחורים דתבונה שק"ך צירופי אלקים מלובשים גם בקומת היניקה שלה, מגבורה ולמטה, שהם מתחלקים על ה' פעמים כ"ד צירופים, הנה הם בבחינת דינים. כנ"ל. וז"ש, שמשה רבינו ע"ה היה כלול ק"ך הצירופים מבחינת ד' פעמים ל', שהיא בחינת בינה עלאה, וע"כ בגדלות זכה לבינה עלאה.

כי זה הכלל, שהכל תלוי במדת הקטנות, כי אם הקטנות היא מבחינת התבונה, אין הוא יכול להשיג אפילו בכל גמר גדלותו אלא רק ג"ר דנשמה. אמנם כשהקטנות היא מבחינת בינה עלאה, דהיינו בחינת נפש רוח דחיה, יכול לזכות בגדלותו עד הג"ר דחיה. והנה משה זכה לבינה עלאה שהיא בחינת בינה דחיה. וזה משום שהיה לו מדת הקטנות המתיחסת לבינה עלאה, שהם הד"פ ל' צירופי אלקים כנ"ל.

וזה אמרו "כאשר האחורים דאו"א עלאין מתפשטים בהם נעשו ישסו"ת בבחינת אחורים דשמות הוי"ה ואהי"ה דיודין, בריבוע, שלהם" (באות נ"ב כאן) והיינו כנ"ל, כי קומת

בינה אשר ישסו"ת מקבלים בהתכללותם באו"א עלאין, היא עומדת באחורים כלפי קומת חכמה דאו"א עצמם, כי קומה דבחי"ב נחשבת לאחורים לקומה של בחי"ג. ע"ש. והנה קומה דבחי"ג ה"ס הוי"ה במילוי ע"ב, ואמא שהיא בחינת נוקבא דקומה זו, היא בחינת אהי"ה במילוי יודין, ששניהם בגי' זכו"ר, והנה קומת ישסו"ת שיצאה בהתכללות שם, אשר אמא עלאה עוררה את בחי"ב שלה בשבילה, שהיה בה מעת קטנות, שהיא בחינות הנקודות וט"ת שלה, כי הם מבחינת התחלת הזדככות המסך, שנקרא נקודות, שהיא בחינת הרבוע והאחורים של בחינת הטעמים של המדרגה, כנ"ל (דף רכ"א ד"ה כי התפשטות) ע"כ נחשבת קומה זו בבחינת הריבוע דב' שמות הוי"ה אהי"ה דיודין שבאו"א. שהם דפ"ק קדמ"ת, ששניהם בגי' תשכ"ח. וזהו רמז חשוב לדברי חז"ל בסוד גם אל"ה תשכחנה. שיש שכחה במעשה העגל. והבן.

וזה אמרו "אמנם בחי' אלקים עצמם אינם נגלים בפנים דפנימיות שלה רק בפנים דאחורים" דהיינו כנ"ל, כי נה"י דעיבור יניקה המקבלים מאמא, הם כולם ממטה לפרסא דאמא, ונמצאים האחורים דאמא מבחינת הו"ק שהם הק"ך צירופי אלקים שמחזה ולמטה שלה, שהמה מתלבשים ללבושי מוחין בב' הקומות עיבור יניקה דישסו"ת, ונעשים שם פנימיות. ונמצא שאחורים דג"ר דאו"א, שהם בחינת הריבוע דהוי"ה אהי"ה דיודין, הם נעשים לפנים בג"ר דישסו"ת. ואחורים דו"ק, דהיינו נה"י דב' הפרצופים דעיבור יניקה, שהם הק"ך צרופי אלקים, הם נעשו פנים בו"ק דישסו"ת לבד, אבל לא בג"ר דישסו"ת, ששם דפ"ק קדמ"ת כנ"ל. וז"ש שבחינת אלקים אינם נגלים בפנים דפנימיות דישסו"ת, שהם ג"ר, שהם חב"ד, הנקרא פרצוף פנימי דישסו"ת, אלא הם נגלים רק באחורים דישסו"ת, שהם ב' פרצופי עיבור ויניקה, שנקראים פרצופים דאחורים של ישסו"ת.

והוצרך לדייק זה פעם שנית, הוא משום אמרו מקודם זה "כאשר האחורים דהיינו האלקים האלו מתפשטין מהם לעשות הישסו"ת הפנים שלה ושל יש"ס, הם ב' ריבועים של הוי"ה אהי"ה" שזה משמע לכאורה, אשר הפנים דישסו"ת נמשכים מאחורים דאלקים דאמא, שזה סותר מ"ש באות מ"ז כאן, אשר מאחורים דד' עליונות של הבינה, משם נעשו ד' עליונות דתבונה, בבחינת פנים שלה, ומאחורים של ו"ק דבינה עליונה, נעשו ו"ק בבחינת פנים של תבונה. שד' עליונות דתבונה, נעשו מאחורים דד' עליונות דבינה, שהם הרבועים של הוי"ה אהי"ה, שריבועים אלו נעשו פנים בד' עליונות דתבונה, ואיך אומר כאן שהפנים דד' עליונות דתבונה, שהם הריבוע דהוי"ה אהי"ה, נמשכים מאחורים דו"ק דאמא שהם אלקים. וכדי שלא לטעות בהבנת המאמר, ממשיך ואומר

"אמנם בחינת אלקים עצמם אינם נגלים בפנים דפנימיות שלה רק בפנים דאחורים" (כאן אות נ"ד) וכמו שנתבאר לעיל, בדיבור הסמוך, שזה הכלל, שהפנים דישסו"ת שהם בחינת הס' שבהם, הם דפ"ק קדמ"ת, ואחורים דישסו"ת, שהם ב' הפרצופים עיבור יניקה שבו, שהם בחינת ם' הנה הפנים דאחורים אלו, הם מק"ך צירופי אלקים דאמא. כמו שהאריך לעיל.

אמנם דבריו אלו צריכים ביאור, כי זו ההתפשטות שאומר כאן הרב, היא ענין של ירידת הדינים, מהמ"ן של הישסו"ת, כי ידעת, שאחר שישסו"ת משיג היניקה שלו, הוא עולה למ"ן לאו"א, ומקבל שם טפת הזווג המורידה ה"ת מעינים ומחזיר האח"פ הנפולים למדרגתם, ואז מקבל ישסו"ת המוחין דג"ר ע"י זווג הב', כנ"ל. והנה כל בחינת הקטנות דישסו"ת, הוא מכח ההי"ת בעינים, שהיא קומה דבחי"א, שהרוח מתלבש בגלגלתא, והנפש בעינים, כנודע. ואז הוא בבחינת הק"ך צירופי אלהי"ם, כי מוחין דיניקה, שהם בחי"א הם בחינת דינין ונקראים בשם אלקים. אבל הם כל בחינת הפנים שלו, כי כל המוחין דיניקה שמקבל מאמא, הם מבחינת ק"ך אלקים דאמא, כלומר ממה שאמא עלאה משפעת לישסו"ת מבחינת הקטנות שלה, דהיינו מבחי"א. ונמצא ע"כ עתה בשעה שעולה למ"ן לאו"א, למוחין דג"ר, הרי התכללותו בזווג דאו"א, גורם לו לקבל טפת הע"ב המורידה ה"ת מעינים שלו, ודוחה ממנו בחינת אלקים למטה, לבחינת סיומא דאח"פ החדשים, שאז חג"ת נעשו לחב"ד, ונה"י הישנים לחג"ת, למעלה מפרסא, כי ה"ת ירדה מהם ובאה לנה"י החדשים שהם אח"פ שעלו.

וזה שאומר "כאשר האחורים שהם האלקים האלו מתפשטים מהם לעשות הישסו"ת הפנים שלה" דהיינו שמבאר איך מתהוה שם באו"א בחינת הפנים של ישסו"ת, ואומר שזה נעשה "כאשר הק"ך צירופי אלקים, שהם בחינת ה"ת שבמקום העינים, מתפשטים מהם" כלומר, שיורדים לנה"י חדשים שהשיגו שם, ואז נעשים חג"ת הקודמים לחב"ד, שהם הפנים דישסו"ת הנקרא דפ"ק קדמ"ת, כנ"ל. וז"ש, שב' הריבועים דהוי"ה אהי"ה שהם הפנים דישסו"ת, דהיינו החב"ד שלהם, זה נעשה בירידת אלקים מהם, דהיינו ע"י הורדת ה"ת מעינים שאז מתפשטים האלקים מהם, ויורדים למטה באח"פ החדשים, ואז הם משיגים הכלים דחב"ד שלהם. כי אז נעשו הכלים דחג"ת לבחינת חב"ד. הן בישס"ו והן בהתבונה. וזה שרצה הרב להשמיענו כאן.

פרק סד

התבונה היא בחינת מלכות של הבינה וכו' וזו התבונה נחלקת גם כן לב' וכו', **בינה**, **ומלכות**, **ומלכות דמלכות**, **והכל אחד**: ויש להבין זה, כיון שכל תנהי"מ דעליון

מתלבשים בתחתון, דהיינו מחזה שלו ולמטה, א"כ למה אומר, שרק המלכות דעליון מתלבשת בכל התחתון. והענין הוא כי כבר נתבאר לעיל, שיש ג' בחינות נה"י (דף תתצ"ו ד"ה אכן) והנה מה שהתחתון מלביש על נה"י דעליון, היינו על הנה"י החדשים דעליון, שהם נה"י דגדלות דעליון, ומהם אין התחתון יכול לקבל, אלא שעל ידיהם הוא מקבל ממלכות שבחזה דעליון, דהיינו המלכות הדבוקה ביסוד הישן דעליון. ע"ד שנתבאר היטב בדברי הרב אצל הנוקבא. (לעיל דף תשנ"ט אות ל"ט) כי אע"פ שהיא מלבשת לז"א מחזה ולמטה, מ"מ היא מקבלת רק מהנקב שבאחורי החזה דז"א, דהיינו חלק המלכות דז"א, הדבוקה ביסוד הישן דקטנות דז"א שממנו נעשה שליש עליון דת"ת, כמ"ש (בדף תשע"ז אות ס"ז) הרי שהנוקבא אינה מקבלת מן תנה"י דז"א שהיא מלבשת אותם, אלא ממלכות העומדת במקום החזה, מעת הקטנות דז"א, וגם לא ממלכות עצמה, אלא מאחורים של המלכות הז"א.

וכן הענין בכל עליון ותחתון, שאע"פ, שהתחתון מלביש להעליון מחזה ולמטה, מ"מ אינו מקבל אלא מבחינת המלכות דעליון הדבוקה ביסוד דקטנות דעליון, שנעשה בגדלות לת"ת. ונמצא שישסו"ת המלבישים על או"א עלאין מחזה שלהם ולמטה, אינם מקבלים רק ממלכות הדבוקה על יסוד דקטנות של או"א עלאין שעתה נעשה לשליש עליון דת"ת, ומלכות זו עומדת במקום נקב החזה ממש. ואע"פ שאו"א כבר העלו אח"פ שלהם, מ"מ נשאר הרושם של ה"ת דבוק עדיין ביסוד דקטנות, מעת שהיו בבחינת ה"ת בעינים. גם נתבאר לעיל (דף תתצ"ח ד"ה וצריך. ובד"ה וזה) שבכל מקום שהתחתון נכלל בזווג של העליון אינו מקבל מבחינת פנים של העליון אלא מבחינת אחורים שלו. עש"ה. כי מלכות שבחזה דאו"א עילאין, היא מבחינת גו"ע דבחי"ג, שהיא בחינת ד"פ ל' צירופי אלקים, אשר ע"י זווג דגדלות, המוריד ה"ת מעינים, יוצאת שם קומת ע"ב. אבל בחינת גו"ע דישסו"ת, הדבוקים ומלבישים לאח"פ דאו"א, לנה"י החדשים שלהם, הנה הם בחינת גו"ע דבחי"ב, אשר אפילו אחר הורדת ה"ת מעינים, לא יקבלו רק קומה דבחי"ב, כנ"ל (דף תתצ"ג ד"ה ולפיכך) וע"כ בחינת הקטנות שלהם נבחן, בה"פ כ"ד צירופי אלקים (כנ"ל תתק"ב אות נ"ט ואות ס') שהיא בחינת אחורים לקטנות דאו"א, שהם בחינת ד"פ ל' צירופי אלקים. ועד"ז הגדלות, הם אחורים לגדלות דאו"א, כי הגדלות דאו"א הם בחי"ג, והגדלות דישסו"ת הם בחי"ב. הרי אע"פ שישסו"ת מקבלים ממלכות דחזה דאו"א, מ"מ אינם ממלכות גופה, אלא מאחורים שלה. כי זה הכלל, שמאחורים דד' עליונות דבינה, נעשה ד' עליונות דתבונה.

ומאחורים דו"ק דבינה, נעשה הפנים דו"ק דתבונה. (בדף תתצ"ה אות מ"ו מ"ז ע"ש).

ולפיכך, הוצרך להרב לפרט את או"א וישסו"ת, לבחינות המלכיות שלהם, המתפשטות בתחתון, כדי לציין בדיוק את בחינת נה"י דישסו"ת המתלבשת בז"א. הנחשבת בערך או"א עלאין לישסו"ת ד'. כי אחורים של מלכות דאו"א, המתלבשת בישסו"ת א', נחשב לבחינה שניה מאו"א, כי הן הקטנות והן הגדלות הם אחורים להם. ואח"כ מחלק את הישסו"ת ג"כ לב', דהיינו ג"כ, עד החזה שלה, נחשב לט"ר דישסו"ת, כלומר לבחינת ישסו"ת עצמם, אשר אחורים דג"ר וו"ק דאו"א, נעשו לפנים שלהם. ומחזה ולמטה שהיא מתלבשת בז"א, נחשב לב' בחינות: א' היא הפנים של זאת המלכות, שהיא אינה מתלבשת בז"א, כנ"ל. והב' היא אחורים של זאת המלכות, שהיא מתפשטת בז"א, ויש בה ג"ר וו"ק, אשר אחורים דו"ק מתלבשים בקטנות דז"א, ואחורים דג"ר מתלבשים בג"ר דז"א.

וזה אמרו "וזו התבונה נחלקת לב' ומחזה ולמטה היא נעשית פרצוף ג', והיא המלכות של זו התבונה, וזה הפרצוף הג' היא מתלבשת תוך ז"א" דהיינו כמבואר, שאף על פי שזעיר אנפין מלביש מחזה ולמטה דישראל סבא ותבונה, מכל מקום אינו מקבל רק ממלכות שלה, דהיינו מאחורים של מלכות זו, כנ"ל. וע"כ נחשבת המלכות הזו לישסו"ת ג', ואחורים שלה, המתפשטים בעצם בז"א, נחשב לפעמים לישסו"ת ד'. וכאן לא נחית להפרש הזה, וע"כ אינו חושב אלא לישסו"ת ג', שהיא המלכות העומדת ביסוד הישן דישסו"ת במקום החזה שלהם.

וזה אמרו "נמצא כל הג' אלו הם פרצוף אחד שלם, ונחלק לג' שהוא בינה, ומלכות, ומלכות דמלכות, והכל אחד, גם הם ב' בחינות לבד" מתרץ מה שנראה לכאורה לסתירה לדברי הזוהר, שאינו מחשב יותר מב' בחינות שהם בינה ותבונה, והוא חושב ג' בחינות בינה, או ד', ולכן אומר שבאמת אין כאן יותר מב' פרצופים או"א, וישסו"ת, דהיינו בינה ותבונה ולא יותר, אלא שמחלק כן, כדי לבאר בחינת הנה"י המתלבשים במוחין דז"א. וע"כ צריכים לחלק לכל אחת, על פנים ואחורים, כי בהכרח כל אחת היא בחינה מיוחדת, ורק האחורים הם מתלבשים, כנ"ל. אמנם פרצופים, אין יותר מב', דהיינו ב' הקומות: ע"ב ס"ג. שהם בינה ותבונה.

וזה אמרו "עיקר החילוק הזה הוא לשנים שהם בינה ומלכות שבה" דהיינו כנ"ל, כי כל הישסו"ת אינו אלא אחורים דבחינת מלכות דאו"א, שנעשו בחינת הפנים דישסו"ת הן בקטנות והן בגדלות, וא"כ המלכות דאו"א, וכל הפרצוף דישסו"ת הם אחד, וא"כ אין כאן רק ב' בחי': בינה ותבונה. ולא יותר.

וזה אמרו "אמנם כשחוזר להתחלק פעם אחרת המלכות של זו המלכות אינה עולה

בשם והכל נקרא תבונה" כי זו המלכות דתבונה המתפשטת בבחינת אחורים דג"ר וו"ק שבז"א, אינה באמת בחינה מיוחדת, אלא הפנים שלה שייך לישסו"ת עצמם, ואחורים שלה שייך לז"א, וע"כ אינה נחשבת לבחינה מיוחדת בפני עצמה.

פרק סח

ה' ראשונה של הויה הכוללת וכו', היא שם ס"ג א' שלם וכו': מבאר כאן איך ישסו"ת, הנ"ל שהוא תבונה א', היוצא מאחורים של המלכות דבינה עלאה, ומלבשת מחזה ולמטה דאו"א עלאין שהם קומת ע"ב, שהם י' ראשונה דהוי"ה הכוללת, וישסו"ת הם הוי"ה דס"ג, והם ה' ראשונה דהוי"ה, והם קומת ס"ג. ומבאר כאן את הה"פ שבפרצוף זה, ואיך נה"י דכל פרצוף עליון מבחינת חיצוניותו, דהיינו מאחורים שלו כנ"ל, נמצא מתלבש בתחתון ונעשה לו פנים ופנימיות.

פרק סט

א **ג"ר שבה הם דוגמת ג' פרצופין, והם כח"ב, ונרמזין בי"ה דס"ג הכולל**: כלומר, י"ה דס"ג, יש בהם ג' פרצופים: א"א, ואבא, ואמא, שא"א מרומז בקוצו של יוד, אבא בי' ואמא בה' ומא"א ואבא דפרצוף ס"ג, אינו רוצה לעסוק בהם, ומתחיל לבאר מאמא ואילך.

ב **ה"ר דס"ג, היא בינה דתבונה, שהוא פרצוף הג' דס"ג הכולל ויש בה ג' ההי"ן**: כנגד ג"ר, ו"ק, מלכות: פי' כי אבא עילאה, שהוא פרצוף ב' דס"ג שהוא יוד דהוי"ה הכוללת, כולל אבא ואמא עלאין, והם ע"ב דס"ג, ואמא זו היא אהי"ה דיודין. אמנם ה"ר דס"ג, היא בינה דתבונה, דהיינו ס"ג דס"ג, אשר היא מתחלקת בעצמה לרת"ס, שהם: חב"ד, חג"ת, נה"י. והנה ה"ר של הוי"ה דס"ג זו יש בה ג' ההין כי יש לה מילוי י' כזה, ה"י, והיוד של המילוי מתחלקת לב' ההין לפי החשבון כי י' בגימטריא ב' ההין. וחב"ד שלה הם ה' הפשוטה, וחג"ת נה"י שלה הם בב' ההין הכלולים ביוד דמילוי שלה. וכל אלו הג' בחינות: חב"ד, חג"ת, נה"י, דבינה דתבונה, הם כולם פנימיות שלה, כלומר מה ששייך לבנינה עצמה.

פרק ע

וכנגדן יש ג' אחרות בחיצוניות: כלומר, באחורים שלה, כמ"ש (לעיל בדף תתצ"ו אות מ"ז). שמאחורים דד' עליונות דבינה, נעשה הפנים דד' עליונות דתבונה. ומאחורים דו"ק דבינה, נעשה הפנים דו"ק דתבונה ע"ש. והנה כן הוא בכל הפרצופים שאין הפרצוף יוצא מבחינת הפנימיות של העליון, דהיינו מבחינת עביות שיש בהמסך דבנינו עצמו, אלא מבחינות החיצוניות דהיינו האחורים דבחינה ההיא, שפירושו, ממדרגה נמוכה מבחינת המסך דעליון. אם המסך דעליון הוא בחי"ג, אין העליון מזדווג לצורך התחתון,

אלא במסך דבחי"ב. וכו' עד"ז, וזה נוהג בכל עליון ותחתון. כנ"ל (דף תתצ"ח ד"ה וצריך ע"ש) ומזה תקיש גם כאן בבינה דס"ג, אשר היא כוללת ג"כ ג' ההין מבחינת אחורים שלה, שה' הפשוטה החיצונה, היא בחינת אחורים דד' עליונות, וב' ההין החיצוניות שבמילוי דה' החיצונה, הם האחורים דו"ק שלה, שהם בבחינה נמוכה, מן ג' ההין דפנימיות שלה, שהם קטנות וגדלות דקומת ס"ג דס"ג. ותזכור, שכאן מכנה הרב השם אחורים בשם חיצוניות, אמנם הם ענין אחד, דהיינו להורות, שהם מבחינה נמוכה מעביות דמסך שבבנינה עצמה.

פרק עא

ב' נקודים התחתונים מן יוד שיש ביו"ד דמילוי ה' דבינה בבחינת פנימיות עם חיצוניות שלהם וכו', מוחין אל ו"ק אלו שהם ו' דס"ג הכולל: כלומר, כי מדבר כאן בג' ההין דחיצוניות הנ"ל בסמוך, דהיינו ה' הפשוטה, וב' ההין שבמילוי יוד שלה, שה' הפשוטה היא בחי' החיצוניות דד' עליונות שהם נעשה פנים לד' עליונות דו' דס"ג, וב' ההין הכלולים במילוי הי', הם בחינות חיצוניות דו"ק דה"ר, הנעשים פנימיות דו"ק בו' דס"ג. כנ"ל בדיבור הסמוך, ע"ש. גם נודע, שגם המ"ן דתחתון נכללים בהמ"ן דעליון לצורך המוחין דתחתון, כי התחתון מעלה המ"ן שלו, והעליון מעורר בעצמו את המ"ן ממדת הקטנות שלו בהתאם להמ"ן דתחתון, הרי שב' בחי' מ"ן כלולים בכל זווג, הן לצורך ו"ק דתחתון, והן לצורך הג"ר דתחתון כמ"ש לעיל. וע"כ הוא מכנה אותם בשם ב' נקודות, כי בחינת מסך ועביות שהזווג נעשה עליהם נקראים תמיד בשם נקודה, כנודע, ומתוך שהזווג נעשה ע"י התכללות נקודת התחתון בנקודה דעליון נמצאים ב' נקודות בכל זווג. וזה אמרו "שב' נקודים התחתונים דיוד דמילוי ה"י בבחינת פנימיות עם חיצוניות, יורדים להעשות מוחין אל הו"ק אלו שהם ו' דס"ג הכולל" כי בחינת המלכות החיצונה, של המלכות העומדת בחזה של הבינה דס"ג שהוא ה"ר דס"ג, שהיא בחינת ה"ת בעינים של בחינת הו' דס"ג, שהיא חיצוניות לבחינת ה"ת בעינים של הקטנות דבינה דס"ג העומדת בחזה, כנ"ל, הנה היא נכללת מב' נקודות: נקודה דגו"ע של הו' דס"ג שעלתה שם, ונקודה דגו"ע של ה"ר דס"ג, שהרושם דקטנות נשאר עומד שם בחזה. והם עתה באמת רק בחינת החיצוניות דו"ק דבינה, הנעשה פנים בו"ק דז"א שהוא הו', אמנם בחינת הפנימיות גם כן כלול בה, משום כי גם הפנימיות דהיינו בחינת החיצוניות דג"ר, הנעשה פנים אל הג"ר דו' דס"ג, כלול שם על ידי הורדתה ממקום עינים, אל אח"פ החדשים שיתעלו אל הו' בעת הגדלות, אלא שנעשה ע"י זווג חדש, וע"כ נחשב בחינת האחורים דו"ק, שגם האחורים דג"ר שנקרא פנימיות בערך הו"ק, גם הוא נכלל שמה. כי גם הזווג דגדלות

נעשה עליה, דהיינו שאז היא יורדת ממקום עינים. והבן. וז"ש, בבחינת פנימיות עם החיצוניות דהיינו למוחין דג"ר הנקראים פנימיות ולמוחין דו"ק הנקראים חיצוניות.

פרק עב

א **חיצוניות ב' חלקי היוד דמילוי ה"ר ירדו בתוך פנימיות י' חלקי תחתונים של זו הוא"ו, ופנימיות ב' חלקי יוד הנ"ל, יורדים תוך פנימיות ג' חלקים עליונים של זו הוא"ו**: דהיינו כנ"ל, שאותן ב' נקודות היורדות מהיוד דמילוי ה"י החיצונה, כלול בהם ג"כ המוחין של הג"ר, שהם נקראים פנימיות. כי אחר כך ע"י זווג המוריד הה"ת ממקום עינים יוצאים שם ג' החלקים עליונים של זו הו'. אמנם גם הקטנות אינה נעדרת, וע"כ נבחן, שגם בחינת ה"ת בעינים, ג"כ נשאר בהו', באופן שחיצוניות דב' הנקודות, מתלבשות בע"ס דקטנות של הו', דהיינו יוד חלקים תחתונים של זו הו'. ופנימיות דב' הנקודות, המתגלה ע"י הורדת הה"ת מעינים, שאז נמשך הה' הפשוטה החיצונית, ג"כ, כנ"ל, ונעשה הפנימיות הג"ר של הו' דהיינו ג' חלקים עליונים של זו הואו.

ב **שיש י"ג פנימיות וי"ג בחיצוניות ואמנם י"ג הפנימיות נעשו בחי' חיצוניות אל בחי' ב' חלקים דמילוי יוד של ה"י ראשונה האחרונים לחיצוניותן ולפנימיותן**: ענין וא"ו שבגי' י"ג יתבאר במקומו, אמנם הם בחינת ע"ס לבד של הז"א, ומשמיענו כאן, שבע"ס דוא"ו זו הנ"ל, יש בה ג"כ בחינת חיצוניות, כמו שנתבאר לעיל בה"ר, כי בשעה שמזדווג כדי להשפיע מוחין לה"ת דהוי"ה הכוללת, אינו נותן לה מבחינת פנימיותו, אלא מבחינת חיצוניותו, כנ"ל אצל ה"ר, אמנם החיצוניות של הוא"ו, אינו נבחן לחצוניות אל הב' נקודות הנ"ל שביוד דמילוי ה' החיצונה דה"ר, כי ב' נקודות הנ"ל נעשים לבחינת מוחין דבנין הו' עצמו, שהם בחינת הפנימיות של הו' אבל לא כלל לחיצוניות כי החיצוניות שלו, אינו נחשב לבנינו עצמו, אלא רק מה שמצמצם בעצמו להתאם המ"ן של התחתון, כנ"ל. וע"כ אין לנה"י דבינה המתלבשים במוחין של הג"ר והו"ק שלו, שום יחס עם החיצוניות של הו'. וזה הכלל, שבחינת הנה"י שהעליון מלביש בהם המוחין בשביל התחתון, אינו מבנין פרצופו עצמו, אלא ממה שמתאים את עצמו, לצורך המדה של גו"ע דתחתון, העולים ומתכללים בהמ"ן שלו, וע"כ נקראים אחורים או חיצוניות, וע"כ אין ללבושי מוחין של בנינו עצמו שום יחס עמהם, להיותם תמיד מב' בחינות מסך מיוחדים, כנ"ל.

פרק עה

ה' **אחרונה דס"ג הכולל וכו' דוגמת ה"ר שהם ג' ההי"ן וכו' בסוד פנימיות, גם אחרת בסוד חיצוניות**: כי ה"ת זו היא בחינת נוקבא לז"א דס"ג, והיא ג"כ פרצוף שלם רת"ס,

המרומזים בג' ההין, כמו ה"ר, שהם חב"ד חג"ת נה"י. וכן בהכרח נבחן בה פנימיות, דהיינו רת"ס דבנינה עצמה, וג' ההין דחיצוניות, שהם נה"י המתלבשים בחג"ת נה"י של התחתון ממנה, שהם ב' ההין האחרונות, וגם בחינת נה"י דמוחין דג"ר אל התחתון, שהם בחינת ה' הפשוטה. שהם ג' בחי' לבושי מוחין המתלבשים ברת"ס של התחתון, שהם בבחינה נמוכה מן המסך והעביות דה"ת דס"ג, להיותו תחתון ממנה, כי זה הכלל כל תחתון כלפי עליון ממנו הוא תמיד בבחינה נמוכה ממנו. כי סולם המדרגות אינו משתנה לעולם, כנ"ל דף תתצ"ח ד"ה וצריך. ונודע שהתחתון לה"ת דס"ג, הוא ז"א דאצילות הכולל.

פרק עח

כלל העולה כי ה' ראשונה של השם היא שם ס"ג א', כולל י"ס פנימיות וחיצוניות, ונקרא תבונה: כדי להבין היטב הכלל הזה, צריכים להבין ענין ההפרש של או"א וישסו"ת על בוריו. והנה מקור ההתחלקות של או"א וישסו"ת, מובא בדברי הרב לעיל (דף שצ"ו אות ו') שהשם ס"ג דא"ק, אשר לא נתפשט מטבור ולמטה, למ"ה וב"ן, הוא בחינת טעמים, והוא בערך או"א. וזה החלק של הס"ג, שנתפשט למ"ה וב"ן דא"ק, עד סיום רגליו, הוא בחינת נקודות, ובחינת ישסו"ת בערך הטעמים, עש"ה. ונתבאר שם כי התפ"א דס"ג, שהיה בו קומת ע"ב דהתלבשות, הוכרח להסתיים בשוה עם רגלי ע"ב, דהיינו למעלה מטבור דא"ק. אלא בחי' הנקודות דס"ג, שנזדכך לקומת בינה בלבד, בלי התלבשות הע"ב, היא אשר נתפשטה מטבור ולמטה דא"ק, ונתחברה שם עם הה"ת. ע"ש באו"פ. והנך רואה ההפרש הגדול מהטעמים, שהם קומת או"א עלאין, שהם לא נתחברו מעולם עם הה"ת, וצמצום ב' לא שלט בהם כלל. לבין הנקודות דס"ג, שהם קומת בינה בלבד, בלי התלבשות דע"ב, שבהם נעשה השרש להתחברות ה"ת בה"ר, דהיינו הצמצום הב'. והנה אח"כ כשעלה ה"ת, ונעשה הזווג בנקבי עינים דס"ג, נעשה מתחלה הזווג על הרשימות של הטעמים, שקומתם נתפשטה מפה דס"ג עד הטבור, והוא נבחן בשם עקודים, כי להיותם באים מרשימות וטעמים, הנה אין בהם שום רושם דצמצום ב', שנקרא נקודים, והם נחשבים לבחינת ג"ר של הבינה דא"ק, אלא מטבור דא"ק, שהוא ג"כ הטבור דס"ג, משם ולמטה יצאו ע"ס דנקודים, מבחינת ה"ת בעינים.

והנך מוצא כאן ג' חלוקות, בענין החיבור דה"ת בעינים: א' הם הטעמים דס"ג דא"ק, שהם בחינת או"א עלאין, שיש בהם קומת ע"ב מבחינת התלבשות. ב', הוא ב' חלקים שבקומת בינה דס"ג, כי עד הטבור, שהוא בחי' י"ה שלו, עדיין אין שם זכר לחיבור ה"ת. רק מטבור ולמטה, ששם בחינת ו"ה שלו, שם נעשה החיבור דה"ת בעינים. ומלבד האמור,

כבר נתבאר, שבג"ר דבינה, בכל מקום שהם, אין בחינת ה"ת שולטת בהם כל עיקר. ונודע, שכל בחינה באצילות, מקבלת מבחינה שכנגדה בא"ק. ונמצא או"א עלאין דאצילות, שהם בחינת בינה דעביות, ובחינת ע"ב דהתלבשות, אשר המה יונקים מאו"א עלאין דא"ק, שהם התפ"א דס"ג דא"ק, הנקרא טעמים כנ"ל, שהם לא ירדו מעולם למטה מטבור דא"ק. אבל ישסו"ת דאצילות, הם קומת בינה, בלי התלבשות דע"ב, וע"כ המה בחינת הוי"ה דס"ג, והם יונקים מבחינת בינה דא"ק, שכבר ירדה למטה מטבור, אלא מבחינת ג"ר דבינה, גם ישסו"ת נקיים מה"ת, כי הם יונקים מג"ר דבינה דא"ק, שלמעלה מטבור הנחשבים לעקודים. אכן בחי' ז"ת דישסו"ת, כבר הם בבחינת ה"ת בעינים, גם משורשם בא"ק, כי ז"ת דבינה דא"ק, כבר נמצאים למטה מטבור, דהיינו הע"ס דנקודים, שג"ר דנקודים נחשבים לחג"ת שלה, וז"ת דנקודים נחשבים לנהי"מ שלה.

ולפיכך יש כאן באצילות ב' בחינות התחלקות, של **ס'** ו**ם'** שורשים, שהם: או"א, שהם כולם בחינת **ס'**. וישסו"ת, שהם כולם בחינת **ם'**. שאו"א הם בחי' טעמים הנמשכים מטעמים דא"ק הנ"ל, שאין להם שום חיבור משורשם בה"ת, להיותם התפ"א דס"ג דא"ק, וע"כ בכל מקום שהם מאירים נמצאים מורידים שם ה"ת מעינים. אמנם ה**ם'** שהם ישסו"ת, אע"פ שגם הג"ר שלהם נקיים מה"ת, כנ"ל. אמנם משורשם בס"ג דא"ק, הנה הם אותו החלק של ס"ג שירד למטה מטבור ונתחבר עם ה"ת, כנ"ל, ע"כ אין הארתם מורידה ה"ת מעינים. וזהו החילוק השורשי בין או"א לישסו"ת.

אמנם הן או"א, והן ישסו"ת, מתחלקים לה"פ בפני עצמם, כמ"ש לעיל בהוי"ה דס"ג, שהוא ישסו"ת, וכן הוא באו"א כנודע, ואז נמצא כל אחד מהם מתחלק ל**ס'** ו**ם'** כי חב"ד חג"ת של כל אחד הוא בחינת ג"ר, והוא בחי' **ס'** כמ"ש לעיל. ונה"י של כל אחד, הוא בחינת ז"ת שלמטה מפרסא, שהם נמשכים מבחי' ז"ת דס"ג דא"ק, שהם הנקודים והם בחינת **ם'**, אמנם יש חילוק בין או"א לישסו"ת, כי באו"א, רק ד' ספירות נכללים בה**ם'** ובישסו"ת ה' ספירות, כנ"ל. (דף תתק"ב אות נ"ט).

וזה אמרו "ויש בה ג"ר הנקרא בינה" והיינו חב"ד חג"ת שבה, שהם ב' ההין העליונות שבה, אבל ה' הג' שחיצוניות שלה כבר נתלבשה בז"א דס"ג, הנה הם בחינת **ם'** שבה עצמה. ואע"פ שכל הוי"ה דס"ג היא תבונה, מ"מ, כבר נתבאר, אשר בג"ר דקומת בינה, אין שום שליטה לה"ת, כמו באו"א עלאין שהם ע"ב, וגם החסדים מכוסים שמה, וגם זווגם לא פסיק לעלמין וכו', כי ג"ר דקומת בינה הם לגמרי כמו או"א עלאין, אע"פ שהם בחינת הוי"ה דס"ג. וכל ההפרש שביניהם הוא, כי או"א עלאין שהם קומת ע"ב דהתלבשות, המה נקיים מה"ת משורשם בא"ק, אבל ס"ג, שהיא רק קומת בינה, יש לה

חיבור עם ה"ת משורשה בא"ק, כי היא שירדה למטה מטבור דא"ק, למ"ה וב"ן הפנימים. ונתחברה שם עם הה"ת. כנ"ל.

וזה אמרו "וו"ק הנקרא תבונה ומלכות שבה נקרא תבונה, וחיצוניות נה"י של המלכות זו נקרא ג"כ תבונה" וכבר נתבאר, שז"ת דקומת בינה, כבר יש שם חיבור ה"ת בעינים, כי הם נמשכים מבחינה שכנגדם מנקודים דא"ק, כנ"ל. וע"כ הג"ר דהוי"ה דס"ג, שהם י"ה שבה, הם במילוי יודין, שמילוי זה דיודין מרמז על בחי' עביות דצמצום א' (דף תס"ג תשובה א') אמנם הוא"ו דהוי"ה דס"ג כבר יש בה מילוי **א**', אשר המילוי מורה, על מסך ועביות דצמצום ב', כמ"ש בתשובה שם. וע"כ הו"ק שבה נקרא תבונה.

וזה אמרו "ומלכות שבה נקרא תבונה, וחיצוניות נה"י של המלכות נקרא תבונה" ב' תבונות אלו, הם ב' בחינות נה"י דס"ג, המתפשטים במקום ז"א, שהם עיקרי בעלי השם של תבונה, כי השם תבונה פירשו בזוהר, על שם נוטריקון בן ובת. דהיינו בחינת ז"א. כי ז"א מלביש מתנה"י ולמטה דהוי"ה דס"ג, שהם מלכות שבה, ונה"י הפנימים שלה. וכן מתפשטים בו בחינת לבושי מוחין ממלכות דחיצוניות, שהיא חיצוניות ונה"י שלה כנ"ל באורך. והם נבחנים לב' תבונות התחתונות. א' המלכות שבה, דהיינו מטבור ולמטה, שהם נה"י הפנימים, שז"א מלביש אותם לבד, והם לא נעשו ללבושי מוחין, כי הם פנימים. וב' חיצוניות נה"י של מלכות זו, שהם נעשו ללבושי מוחין שבו כנ"ל.

פרק פ

החיצוניות עליון נעשה פנים אל הפנימית תחתון הימנו, וחוזר, הפנימית התחתון ההוא בסוד חיצוניות ואז החיצוניות הא' וכו': הכוונה, היא, על סדר ירידת מוחין מפרצוף לפרצוף, כי בשעה למשל, שאו"א משיג המוחין מא"א, שהם בחינת חיצוניות דא"א, כנ"ל, הנה אז נותן גם או"א המוחין לתחתון שלו. שהוא ישסו"ת, ונמצא חיצוניות או"א יורדים ונעשים פנימיות לישסו"ת, ונמצא שפנימיות ישסו"ת נעשה חיצוניות אל המוחין שהשיג מאו"א. ואז יורדין החיצוניות דישסו"ת ונעשו מוחין לז"א, ונמצא פנימיות דז"א שנעשה חיצוניות למוחין שקבל מישסו"ת, ואז שוב החיצוניות דז"א עצמו, יורד ונעשה פנימיות לנוקבא, וכו' עד"ז. באופן, שנבחן, שכל תחתון יש לו פנימיות וחיצוניות, דהיינו מה ששייך למדרגתו עצמו, וגם בחינת עביות ומסך הנמוכה ממדרגתו, ובעת שמשיג חיצוניות מעליון שלו, שהם המוחין שלו, הנה גם הוא עצמו מוריד חיצוניות עצמו למוחין אל התחתון שלו, וזה פשוט.

פרק פא

אין העליון מתלבש בתחתון אלא חיצוניות וכו', ברדתו למטה יהיה שם במדרגת פנימיות: כבר נתבאר זה לעיל באורך, שאין העליון מזדווג בעצמו, כדי לתת קומת המוחין דתחתון, אלא מחיצוניותו, דהיינו ממסך ועביות הנמוכה ממנו במדרגה. וכשמוחין אלו יורדים לתחתון, המה נעשים פנימיותו דהיינו עם לבושיהם, הנקראים נה"י דעליון.

פרק פב

מכתר לחכמה, ומחכמה לבינה, ומבינה לת"ת, ומת"ת למלכות וכו': כי אע"פ, שיש בכל פרצוף עשר ספירות, אמנם אין שם אלא ה' בחינות של זווג, שהם ה' הבחינות שבמסך, הנודעות. כי חג"ת נה"י, הם כולם רק בחינה אחת של עביות דהיינו בחי"א. כנודע.

פרק פג

א **חיצוניות העליון שיורד אינו מכולו רק מלכות שבחיצוניות דמלכות שבו**: כמ"ש לעיל באורך, כי אע"פ, שהתחתון דבוק בנה"י דעליון, שהם הנה"י דגדלות שלו, מ"מ אינו מקבל, אלא ממלכות העומדת בחזה דעליון, כי היסוד דקטנות דעליון, נעשה לת"ת עד החזה. ומלכות דקטנות דעליון, היא בחינת נקודה תחת יסוד דקטנות. הרי שכל קומת הקטנות דתחתון, יוצאת ממלכות דעליון אמנם לא ממלכות דעליון עצמו, אלא מבחי' חיצוניות דאותה המלכות, דהיינו ממדרגה נמוכה מהמלכות הזאת, למשל אם הוא ישסו"ת העולה ונכלל בזווג דאו"א, דהיינו במלכות שבמקום החזה, אין הזווג נעשה על בחינת ה"ת דעינים דבחי"ג, שהיא בחינת פנימיות ועצמות דמלכות זו, אלא רק מבחינת ה"ת בעינים דבחי"ב, שהיא חיצוניות ואחורים לאותה המלכות, והקומה היוצאת על אותו הזווג, עם הלבושים שלהם, שהם נה"י דחיצוניות גם כן, הם יורדים למוחין דתחתון. ועד"ז גם במוחין דגדלות. אשר אותה ה"ת יורדת מעינים ומעלה את אח"פ, שאז יוצאת נשמה, ולא קומת חיה, כנ"ל, באורך. הרי שמוחין ונה"י היורדים מהעליון באים מחיצוניות מלכות דמלכות דעליון.

ב **שנה"י החיצוניות וכו' אינו רק י"ס של המלכות דפרצוף ההוא**: כי במלכות דעליון זו, העומדת במקום החזה, מבחינות החיצוניות שלה, נעשה עליה הן הזווג דקטנות והן הזווג דגדלות, אשר ע"כ נבחנת לג"ר ולו"ק, שהם י"ס דחיצוניות: שו"ק דחיצוניות שבה, כלומר קומת הקטנות, נעשה פנימיות לו"ק דתחתון. וג"ר דחיצוניות שבה, שהיא קומת הגדלות נעשה פנימיות לג"ר דתחתון. כנ"ל באורך ע"ש.

פרק פד

א **א"א הוא עתה נגלה מן הטבור שלו ולמטה**: הנה כדי להבין ענין העליות של הפרצופים לסוד העיבור של הזו"ן, המובא כאן בדברי הרב, צריכים להבין מקודם מהות הז"א ונוקביה משורשם. כי צריכים להבין למה כל התיקונים. וכל הנהגת העולם תלוים דוקא בזו"ן, ולא בעליונים מהם. גם מאיזה זו"ן מדברים כאן, שהרי יש ז"ת בכל הספירות, שהם זו"ן דאותה ספירה כנודע. והנה הרב אומר, אשר בע"ס דנקודים נולדה הנקבה. (לעיל דף שצ"ו אות ו') ובעולם האצילות יצא הזכר, שהוא ז"א דאצילות הנקרא הדר, ושם מ"ה החדש דאלפין, כנודע. ונקרא ג"כ מלך השמיני (לעיל בדברי הרב דף תתע"ג אות כ'), שמצרף שם את ז' המלכים דנקודים, עם הדר ומהיטבאל, להמשך אחד בסוד ל"ב נתיבות החכמה. ע"ש. ויש להבין למה הוא מדלג על ג"ר דאצילות, אלא שמדבר מז"ת דנקודים, שהם זו"ן, וכן מז"ת דאצילות, שהם זו"ן, ומצרף אותם למספר אחד, שמונה מלכים.

ודע, כי עיקר המדובר, הוא מבחי' זו"ן דע"ס דנה"י דא"ק, שז"ת אלו הם זו"ן השרשיים אל זו"ן דאצילות כי אחר הסתלקות כל ההתפשטות הראשונה של פרצוף הכתר דא"ק, מפה ולמטה, חזר ונתמלא על ידי ב' הפרצופים ע"ב וס"ג עד הטבור שלו. ומטבור ולמטה נשאר מגולה, שפירושו בלי פרצוף חיצון, שיחזור וימלא אותו באורותיו את הכלים והרשימות אשר שם. גם ידעת, שקומת בינה דס"ג אשר נתפשטה למטה מטבור, והתחילה למלאות אותם בהארותיה, הנה קבלה מחמת זה מיעוט גדול, כי הה"ת אשר שם נתערבה ונתחברה בה, והיתה לסבה לצמצום ב' ופרסא. כי מחמת התחברות ה"ת בה"ר נתערבה המלכות בכלהו ע"ס עד נקבי עינים, ויצאו אח"פ לחוץ מכל המדרגות. והפרצופים שלמעלה מטבור, שהם ע"ב נסתיימו במקום החזה, והפרצופים שלמטה מטבור, נסתיימו בסיומא דת"ת, כי מפה עד החזה עמדו ע"ס דס"ג, דהיינו טעמים דס"ג, שיש בהם ע"ב דהתלבשות, ומכח הזווג החדש מהסתכלות עיינין באח"פ, שיצא על הרשימו דטעמים, הנה יצאו אח"פ לחוץ, ולא נשארו שם אלא ג"ע: שסיומא דה"ת בעינים מבחינת התוך, הם במקום החזה, ומחזה עד הטבור יצאו לחוץ מבחינת הטעמים, ושם יצא הראש הא' דנקודים, מטבור עד החזה, שהוא כבר בחינות נקודות. הרי שז' תחתונות דטעמים יצאו מהם לחוץ, והוא בחינת היציאה מע"ס דתוך.

ועד"ז היתה יציאה מע"ס דסוף כי גם שם לא נשארו אלא ג"ר שלהם, שהם גלגלתא ועינים ונקבי העינים. אבל ז"ת שלהם, יצאו לחוץ מע"ס דסיומא לגמרי, שפירושו שבאו מתחת הסיום דקו א"ס ב"ה, שנקרא מקום בי"ע, ותדע שכל המדובר הוא מקו האמצעי, שהוא

מיוחס אל הזווג החדש שנעשה בנקבי עינים דס"ג. כי סוד הצמצום עצמו, שהעלה ה"ת לנקבי עינים, הנה עשה תכף בדרך עליתו ב' קוים, כי הה"ת שנתרשמה בכל ספירה נעשה שם לבחינת שמאל דאותה ספירה, ומהות הספירה והרשימה אשר בה, נעשה לקו ימין דאותה ספירה. וכן בכל ספירה וספירה בדרך עליתה. ואחר שנעשה הזווג בנקבי העינים, ירד האור ממעלה למטה, ועשה קו אמצעי בכל ספירה וספירה. ולפיכך יש להבין עם זה, שב' הקוים הראשונים ימין ושמאל, הנה עדיין ארכם כמו שהיו בצמצום א', דהיינו כבזמן שהם נתהוו. אמנם קו אמצעי, הנה ארכו כבר נמדד בצמצום ב', אשר אין בו אלא גו"ע, והוא בחסר אח"פ. הרי שיש הבדל גדול בשיעור מדת האורך בין קו אמצעי אל הקצוות ימין ושמאל.

ונודע, שגם ז"ת דנקודים, קבלו ג"כ בחינת הארה מהסתכלות עינים באח"פ, אלא שהיה הארה מועטת מאד, שהספיק רק בשביל הכלים שלהם, כי ע"י הארה זו שקבלו, יכלו הכלים דז"ת להתעלות למעלה מהסיום דצמצום ב'. כי הסיום דצמצום ב' הוא בשליש תחתון דנה"י דא"ק. כלומר, שהנה"י דא"ק מתחלקים לג"ש שהם חב"ד חג"ת נה"י, ומתוך שעיקר זו"ן הם בחינת הנצח הוד, כי חג"ת הם רק בחינת ג"ר דחסדים המתחברים להוציא את הנצח הוד, שהם זו"ן דחסדים, והנה הם בחינת שלישים תחתונים שלו, ועל כן, רק הם שיצאו לבי"ע. ואע"פ שגם ז"ת דבינה שהם שורש זו"ן יצאו גם כן לחוץ, אמנם הם אינם עולים בשם, להיותם רק שרשי הזו"ן, ועיקר היציאה הוא רק לזו"ן, שהם ז"ת דנה"י מצד כללותם עם החג"ת, והם רק נצח והוד מבחינת עיקרם ועצמותם. כנ"ל. הרי שסיום דצמצום ב' דא"ק, בעטרת יסוד שלו. גם נתבאר שז"ת דנקודים נתעלו ע"י הארה מועטת אשר קבלו מנקבי עינים, ועמדו למעלה מפרסא. והבן זה היטב. כי אם היו מקבלים אור העינים כמו הג"ר, היו נמשך גם בהם הקו האמצעי כמו בג"ר דנקודים, ואז לא היו נשברו. אלא קו אמצעי לא נתפשט בהם כלל, רק הארת כלים בלבד, כדברי הרב (דף ת"ב אות י"א ודף תי"ב אות כ"ב) שזה הספיק רק על ב' הקוים הראשונים שלהם בלבד, ולא על קו האמצעי.

והנך מוצא בע"ס דנה"י שהם ע"ס דנקודים, המלבישים למטה מטבור דא"ק, והם רק בחינת נה"י בערכו, כנודע. אשר ג"ר שלהם, שהם בחינת גו"ע דנה"י אלו, היו מתוקנים לגמרי בתיקון קוים, שהם החלק מטבור ולמטה עד סיום הת"ת, אמנם אח"פ שלהם, שהם ז"ת, לא נתקנו בקו אמצעי כלום, אלא בב' הקוין נצח והוד, שהם ימין ושמאל דקצוות, שהם קבלו הארה מועטת ונתעלו למעלה מפרסא דסיומא.

וע"כ באצילות, שהפרצופים חזרו ונתקנו מבחינת נקבי עינים כמו בנקודים, דהיינו

בשעת הקטנות דכל אחד ואחד, כנודע.
נעשה בכל מדרגה ב' בחינות סיום: א' מבחינת הארת כלים דהסתכלות עינים באח"פ כנ"ל. שמכח הארה זו יצאו נצח והוד בג' שלישים, כי יש להם גם בחינת אח"פ דקטנות, שקבלו הז"ת דנקודים מאור עינים, שהספיק להגביה אח"פ שלהם לאצילות למעלה מפרסא. וב' מהארת הקו האמצעי, שהוא אור העינים שנמשך רק בג"ר, אשר הוא חסר שליש תחתון מתחילת אצילותו אפילו בנה"י דא"ק, כנ"ל. ובנקודים הם נבחנים גם לחג"ת נה"י, כי יסוד לא יצא שם, אלא רק שליש תחתון דת"ת לבד. כי הג"ר מסתיימים בשליש תחתון דת"ת. והענין הוא, כי פרצוף הנקודים מצד הקטנות, נבחן הכתר לראש, ואו"א לתוך עד הטבור, וז"ת למטבור ולמטה לע"ס דנה"י, בערך פרצוף הכללי של הנקודים עצמם. אלא מתוך החסרון אור שלהם, נבחנים רק לז"ת. ועוד שבערך או"א דגדלות, שהם חזרו לראש, נבחנים הז"ת, לבחינת תוך סוף דגופא שהם חג"ת נהי"מ. אמנם בערך הפרצוף מצד הקטנות, הם רק ע"ס דנהי"מ. אשר ב' הקוים שלהם, שהם חח"ן שבקו ימין שהוא נצח. ובג"ה שבקו שמאל שהוא הוד, הם שניהם קבלו הארת כלים. וקו האמצעי שהם דת"י, הוא חסר שם לגמרי, כי ע"כ כתב הרב שכל סבת השבירה היתה משום חסרון תיקון קוין. ולפיכך כל פרצופי הב"ן של אצילות שהם מהכלים הישנים של הנקודים, אין להם אלא ב' קוין שהם נו"ה בע"ס דסיום שלהם. כי עיקר בנין הפרצוף הוא מכח הקטנות, דהיינו מבחינת ה"ת בעינים, ומבחינה זו, חסר קו האמצעי לגמרי בע"ס דנה"י, וסיומו של קו האמצעי הוא עם סיום הטבור. כמבואר, דהיינו במקום סיומא דאו"א עלאין.
ועם זה תבין דברי הרב, שנולדה הנקבה תחלה, כי מבחינת הקטנות דהסתכלות עינים באח"פ שיצאו ע"ס דנהי"מ חסרי הקו האמצעי, משם נעשו כל בחינת הנוקבין דאצילות חסרי הקו האמצעי, כנ"ל. אמנם יש כאן עוד ענין יותר עמוק. כי בעת שנה"י דא"ק עלו למ"ן לע"ב ס"ג העליונים, וקבלו האור החדש דבקע לפרסא, הנה חזר והעלה את אח"פ שנפלו מכל המדרגות, והשפיע האור הזה דרך הטבור, והשיב את או"א דנקודים אל בחינת הראש דכתר, וכן העלה את ב"ש תתאין דנצח והוד שלו, המכונים ו' ונקודה, והשפיע אותם לאו"א, שאז הזדווגו עליהם או"א, והולידו אותם בכל שלימותם, עד שנתפשטו לבי"ע, כנודע. הנה כל התיקון הזה, נבחן לתיקון הנקבה, כי כל הפרצוף הזה היה בסוד הנקבה, כנ"ל. אלא משום החסרון תיקון קוים, ע"כ לא יכלו להתקיים ונשברו. וחזרו אח"כ לתיקונם ע"י המ"ה החדש..
וזכור היטב ענין ב' הסיומים שיצא מכח ה"ת בעינים: א' הסיום של קו אמצעי דכל

פרצוף, שבפרצופים שלמעלה מטבור, הוא מקום החזה. ולמטה מטבור הוא מקום היסוד. ואת הסיום דב' הקוין ימין ושמאל, שיש להם אח"פ שלהם מכח הארת כלים של נקבי עינים, שהם מסתיימים בפרצופים העליונים במקום הטבור. ובפרצופים שלמטה מטבור, הוא במקום אצבעות רגלים. וההפרש הזה ממקום סיום דקו אמצעי עד מקום הסיום דקצוות נקרא בשם עקבים. וז"ס עקבתא דמשיחא, הרומזים על ב"ש תחתונים דא"ק, שהם ממקום היסוד שלו, שהוא בפרסא דאצילות, עד מקום של צמצום א', שהוא בעולם הזה. וז"ס הכתוב, אשר חרפו עקבות משיחך, וכו'. וז"ס עקביים דלאה הנכנסים בכתר רחל, בסו"ה עקב ענוה יראת ה'. כמ"ש כל זה במקומו.

ועתה תבין סוד מ"ה החדש, שהוא הדר מלך השמיני. כי אחר שנשברו הכלים דז"ת דנקודים פנים ואחור, ובאו אח"כ בתיקון העיבור, אשר ע"י עלית נה"י לחג"ת נתערבה הה"ת בה"ר גם בבחינת הז"ת, וגם הם נתקנו בתיקון קוים, נמצא שנתקן בחינת קו אמצעי גם בע"ס דנה"י, והנה גם הם כמו הג"ר דנקודים. אמנם גם כאן אין האור דה"ת שבנקבי עינים נמשך יותר מבחינת ראש תוך, כמו בנקודים, וע"כ נמצא הקו האמצעי של הנה"י, שחסר שליש תחתון. כי ב' קוין ימין ושמאל, שהם נצח והוד, יש להם ג"ש שלימים, כי יש להם בחינת הארת כלים מעת הנקודים, כנ"ל. אבל הקו האמצעי שהוא היסוד, שאין לו שורש מצמצום א'. ותחלת אצילותו הוא מנקבי עינים, ע"כ הוא חסר שליש תחתון, כנ"ל באורך.

והנך מוצא שכאן באצילות יצא בחי' הזכר, דהיינו במ"ה החדש, כי נעשה תיקון קוים גם בקו אמצעי דנה"י, אמנם בעת הנקודים לא יצאה כי אם הנקבה, כי שם לא יצאו אלא רק ב' הקוין נצח הוד. כנ"ל. וזהו שנעשה רק עם יציאת הזו"ן, שהם בחינת ז"ת דנקודים, שהם בכללם רק ע"ס דנה"י כנ"ל. אמנם בהפרצופים העליונים, שהם א"א ואו"א וישסו"ת דאצילות, שהם מבחינת למעלה מטבור, הנה כבר היו להם תיקון קוים משורשם בג"ר דנקודים, וע"כ ענין תיקון קוים בבחינת ע"ס דנה"י, לא יכול להתגלות בהם. אלא רק בז"א, שהוא בחינת ז"ת דנקודים, ובחינת למטה מטבור, כנ"ל. הרי שבנקודים נולדה הנקבה ובאצילות עם יציאת ז"א נולד הזכר.

וע"כ מצרף הרב לעיל את ז"א של אצילות לבחינת מלך השמיני של ז"ת דנקודים, כי הם ענין אחד, דהיינו תיקון נה"י, אשר בז"ת לא עלה התיקון אלא אל הנקבה, וגם תיקון זה לא נתקיים שם, אלא רק אחר התחדשותם באצילות, בפרצופי הנוקבין דאצילות, אשר עיקר המתקן אותם הוא המ"ה, דהיינו ז"א. באופן שאותם ז' המלכים שלא נתקיימו בנקודים, חזרו ויצאו בבחינת ז"א ונוקבא דאצילות שנעשה עתה בהם תיקון קוים, שה"ס

היסוד, כנ"ל. הרי שהם המשך אחד.
גם תבין עתה, למה עיקר התיקון והנהגת העולם הם על ידי ז"א ונוקביה. כי נתבאר שהם יצאו לחוץ מע"ס דנה"י דא"ק בעת צמצום ב', ונעשה שם לבחינת למטה מפרסא דאצילות כנ"ל. אשר תיקון ראשון הגיע להם ע"י נה"י דא"ק, שע"י האור חדש דבקע לפרסא, חזר והעלה אותם מבי"ע, והשפיע אותם בסוד הזווג, אל או"א דנקודים, ולא נתקיימו שם, וחזרו לבי"ע וע"י נה"י דא"א, הם שוב נתעלו מבי"ע, ויסוד דא"א שוב השפיע אותם לאו"א דאצילות, כמ"ש לפנינו, וכאן הם מתחילים לקבל התיקון שלהם, שהוא יגמר בביאת המשיח.
הרי שכל החסרון הראשון, היה מה שנה"י דא"ק היו מגולים בלי מילוי, וע"י הנקודים עצמם לא נתקן אלא בחינת נה"י אלו עד היסוד, כנ"ל, אמנם ב"ש תחתונים שלו, נפלו לבי"ע. והנה עליהם סובב כל התיקון עד גמירא, והם ז"א ונוקבא השורשיים, כנ"ל. הרי שאין יותר מה לתקן, אלא אלו הזו"ן השרשיים. וכל הג' עולמות בי"ע, שהם בסוד זה, לעומת זה, המה התפשטות של הנוקבא דז"א כנודע. וע"כ תלוים כל התיקונים וכל הנהגת העולם רק באלו הזו"ן.

ב **בתחלה אסף עתיק יומין את ב' פרקין האמצעים של נצח והוד שבו וכו' והעלם למעלה**: וצריכים להבין מאד, ענין העליות האלו. גם מה הפירוש שראה א"א עתה, שנה"י שלו מגולים ורצה להלביש אותם. ומה היה חסר לו, אם לא הלביש אותם. ובעיקר צריכים להבין, למה לא הלביש אותם עד עתה, ומי גרם עתה שירצה להלביש אותם.
אמנם דברי הרב מפוזרים מאד, וצריכים לקבצם למקום אחד, שאז יצא לנו ענין שלם בהבנה שלימה. ודע, כי עוד קודם זה, היו הקדמות חשובות מאד ללידת ז"א, שביאר אותם במקומות מפוזרות. כי תחלה היה כאן ענין עלית ישסו"ת למ"ן לאו"א עלאין, כדי לקבל נה"י, שהם אח"פ הנפולים שלהם, ומוחין דגדלות, מקומת נשמה, שזוהי בחינת זווג א' על המ"ן דז"א. כמו שידעת, שגדלות דעליון, דהיינו העלאת אח"פ הנפולים דעליון, הם ממשיכים עמהם את גו"ע דתחתון הדבוקים עמהם, כנ"ל בחלק ט'. וע"כ מקבלים גו"ע דתחתון, הזווג הראשון עוד בעלי עליון שלהם, דהיינו בשעה שהעליון העלה אח"פ הנפולים שלו, ונכלל בהזווג בעלי עליון, כנודע. באופן שבעת שישסו"ת עלו ונתכללו בזווג דאו"א עלאין, והמשיכו לשם את אח"פ הנפולים שלהם, שבהם דבוקים גם הגו"ע דזו"ן, ואו"א נזדווגו על ב' מיני מ"ן הללו, נמצא, כי כמו שישסו"ת קבלו על המ"ן שלהם, קומת מוחין דנשמה, כמו כן גם גו"ע דזו"ן הדבוקים באח"פ דישסו"ת, קבלו ג"כ את קומת הזווג על המ"ן שלהם דגו"ע. שזה מכונה זווג הא' שעל המ"ן, שעדיין

אין המ"ן יכולים לקבל שם שום ציור דעובר, אלא שהעליון, שהם ישסו"ת, מקבל פי שנים, חלקו עצמו וחלק הז"א, ואח"כ אחר שישסו"ת יורדים למקומן, אז הם מזדווגים על המ"ן הללו דגו"ע דז"א, ונותנים לו את הציור דעיבור.

אמנם כאן בז"א, אע"פ שישסו"ת כבר ירדו למקומם, עדיין לא יכלו להזדווג על המ"ן דז"א ליתן לו את הציור דעיבור. כי כמו שבזו"ן דנקודים היו ג' שותפים בעת אצילותו, שהם: נה"י דא"ק, ואו"א דנקודים, הנה בהכרח, שהאורות והכלים והניצוצין של זו"ן אלו אחר שבירתם, נתחלקו ג"כ לג' בחינות של גו"ע, שהם: גו"ע הדבוקים באח"פ דנה"י דא"ק, וגו"ע הדבוקים באח"פ דאבא, וגו"ע הדבוקים באח"פ דאמא. והנה ישסו"ת בכללותם נבחנים רק לבחינת אמא, כנודע. וא"כ לא נתעלו עם אח"פ שלהם רק בחינת גו"ע הדבוקים באח"פ דאמא. ונמצא חסר כאן ב' החלקים דז"א, שהם גו"ע הדבוקים באח"פ דנה"י דא"ק, וגו"ע הדבוקים באח"פ דנה"י דאבא דנקודים. הרי שאע"פ שישסו"ת כבר ירדו למקומם, עדיין לא יכלו לתת לזו"ן את הציור דעיבור.

וכבר נתבאר בדבור הסמוך, שענין יציאת ז"א דנקודים, ויציאת זו"ן דאצילות, הם ענין אחד ממש. דהיינו להעלות את הב"ש תחתונים דנה"י דא"ק, שנפלו לבי"ע בעת צמצום הב'. שב"ש אלו, הם הבחינות דזו"ן הצריכים תיקון, ובלעדם נמצאים הנה"י דא"ק מגולים, שפירושו, שהם חסרים המילוי אורות שלהם, כנ"ל. ותחלה נתקנו ב"ש תחתונים אלו בסוד הנקבה שנולדה תחלה, כנ"ל, שמשם הגיע התיקון רק לבחינת ג"ר שלהם לבד, אבל לבחינת ז"ת שלהם, שהם עיקר זו"ן, לא נתקיים התיקון משם. וע"כ המה צריכים להתתקן עתה באצילות. הרי כי אותם ב"ש תחתונים שהתחיל תיקונם בנקודים שנתעלו שמה לאצילות, וחזרו ונפלו לבי"ע, הם עצמם צריכים כאן להתתקן פעם שנית בסוד מ"ה החדש, כדי שתיקון זה יתקיים בהם. ולפיכך כל אותם הסדרים שנתחברו בנקודים לאצילות ז' המלכים, הנה הם מחויבים לחזור ולהשנות כאן באצילות פעם שנית, בלי שינוי של משהו. וזכור זה היטב, כי על זה היתד מובנים כל דברי הרב בעי"מ דזו"ן.

ונודע, שעיקר כל התיקונים של ז"א, אינם אלא ע"י אמא, שהיא קומת בינה. כי האור ישר ואור חוזר, אינם זזים זה מזה אף משהו, וכל הענינים הנוהגים בע"ס דאו"י, מקובלים אותם הסדרים גם בע"ס דאו"ח בלי שינוי. וכיון שזו"ן דע"ס דאו"י נאצלו מן הבינה דאו"י, הנה כן בכל הפרצופים שבעולמות, נמצאת תמיד קומת הבינה שמתקנת את הז"א. וזכור זה.

ולפיכך אחר שישסו"ת נתקן כולו, וקבל את קומת הבינה, כנ"ל. נעשה המצב שוה

להמצב דפרצופי א"ק בעת שנזדכך שם קומת הטעמים דס"ג, ויצאה קומת הנקודות דס"ג, שהיא קומת בינה דא"ק, כנודע. והנה נתבאר שם בדברי הרב (דף שצ"א אות ב') שהנקודות דס"ג דא"ק, ירדו ונתפשטו עד רגלי א"ק. (ועי' דף שצ"ו אות ו') ונתבאר שם, שע"י ירידה זו של הס"ג, היא נתחברה בה"ת, אשר אח"כ, אחר שנזדכך המסך שלה, העלתה הה"ת לנקבי העינים עם הרשימות דנה"י דא"ק, שמתחלה נעשה שם הזווג דקטנות, בסוד הסתכלות עינים באח"פ. ואח"כ נעשו הנה"י דא"ק למ"ן, לע"ב ס"ג דא"ק, ויצא אור חדש דבקע לפרסא, וירד למטה מטבור דא"ק, שמתחלה האיר דרך הטבור והשיב את או"א דנקודים לבחינת ראש, ואח"כ העלה מבי"ע את ב"ש תחתונים שלו שנפלו שמה, המכונים ו' ונקודה, והאיר אותם אל הפה דאו"א דנקודים, אחר שחזרו או"א להיות ראש, כנ"ל. ואז נזדווגו או"א על המ"ן האלו, שהם בחינת זו"ן, והולידו אותם בקומה שלימה דנרנח"י, כמו שנתבאר שם. עש"ה. כי אין המקום להכפיל הדברים.

והנה ממש אותו הסדר חזר ונשנה כאן. כי אחר שנשלם ישסו"ת עם קומת בינה, הנה דרכה לתקן ולהאציל את הז"א, ע"ד הבינה דאו"י, והנה תחלה האירה הארתה לנה"י דא"א דאצילות, בדומה לנקודות דס"ג שהאירו לנה"י דא"ק עד סיום רגליו. שע"י הארה זו עלו נה"י דא"א למ"ן לע"ב ס"ג העליונים שלו, גם נתעורר הבחינה שכנגדו בא"ק, שהם הנה"י דא"ק ששוב עלו למ"ן לע"ב ס"ג דא"ק, וחזרו ע"ב ס"ג פב"פ, ונזדווגו על המ"ן דנה"י דא"ק, כבתחלה בעת הנקודים. והולידו אור חדש דבקע לפרסא, כי הארת ע"ב, מורידה הה"ת מעינים, שהוא כל הכח דצמצום ב', וממילא נבקע הפרסא, כלומר שהצמצום הב' מתבטל לשעתו, כנודע. וטפת הזווג מן ע"ב, ה"ס מיין דוכרין, וה"ס המוחין הנמשכים משם מפרצוף לפרצוף עד לעתיק דאצילות, ואז מתבטל ג"כ הפרסא דעתיק, שהוא במקום סיום היסוד שלו, במקום החזה דא"א. כנ"ל בדיבור הסמוך, שהמסך דסיום דצמצום ב', עומד במקום היסוד דכל פרצוף. עש"ה, ותדע שז"ס הפרסא גו מעוהי שיש בכל פרצוף במקום החזה. כי שם מסתיים התלבשות העליון בתחתון, כי היסוד דעליון עומד במקום החזה דתחתון שלו, והנקודה דצמצום ב', שהיא נקודת הסיום דעליון, עושה שמה הפרסא דסיומא דקו אמצעי של העליון. באופן, שכמו שהפרסא שבין אצילות לבי"ע, הוא סיום רגלים של הפרצוף גופיה, כן הפרסא שבגוי מעוהי הוא סיום דקו אמצעי דעליון המתלבש בתחתון והבן. וכבר הארכנו בזה לעיל בסוד **ס**' **ום**' ע"ש.

והנה אחר שהשפיע טפת הזווג לעתיק דאצילות, ובקע לפרסא דסיום שלו, שה"ס היסוד שלו העומד במקום החזה, דא"א, נמצא א"א ועתיק שמתחברים לפרצוף אחד, כי נתבטל

הגבול שביניהם המבדילם זה מזה, שה"ס היסוד דעתיק. ונמצא שכל המקום הזה אשר הנה"י דעתיק נתלבשו בא"א, שהם חג"ת נה"י דא"א, נעשו עתה לבחינת נה"י דא"א. כנודע. שחג"ת דעתיק מתלבשים בג"ר דא"א, ונה"י דעתיק בחג"ת דא"א, ועתה שא"א נעשה אחד עם עתיק, הרי נה"י דא"א עלו לבחי' חג"ת הקודמים, כמו נה"י דעתיק, וחג"ת דא"א עלו לבחי' ג"ר הקודמים כמו חג"ת דעתיק. והבן. וז"ש הרב שנה"י דא"א עלו לחג"ת שלו, כלומר, שקנו אותה מדרגה כמו נה"י דעתיק, העומדים בחג"ת שלו, ונעשו הנה"י לחג"ת.

וזה אמרו "אסף עתיק יומין את ב' פרקין האמצעים של נצח הוד שלו, שהיו מלובשים בנו"ה דאריך, והעלם למעלה, והלבישו את ב' פרקין הראשונים דנו"ה שלו, המלובשים בחסד וגבורה דאריך" דהיינו כמבואר, כי אחר שעתיק קבל טפת הזווג דע"ב עליון דבקע לפרסא, הנה נתבטלו ב' בחינות הסיום שלו דצמצום ב': הן בחינת הסיום דקו האמצעי, שהוא היסוד שלו והן בחינת הסיום דאצבעות רגלים, שהוא הפרסא שבין אצילות לבריאה. אשר ע"י בקיעת הפרסא דסיומא של קו האמצעי, העלה את בחינת נה"י דא"א לבחינת חג"ת הקודמים, כנ"ל, ונמצא בזה, שגם הב' שלישים האמצעים שהיו מלובשים בתוך הנה"י אלו דא"א, עלו ג"כ לשלישים עליונים דנו"ה דעתיק, שהיו מלובשים שם בחג"ת דא"א ועם הביטול דפרסא דבחינת הסיום של אצבעות רגלים, נמצא שהעלה את ב"ש נו"ה שלו שהיו בבי"ע, והביאם אל מקום ב"ש אמצעים לאצילות, כלומר, שהב"ש תחתונים דבי"ע, נעשו לב"ש תחתונים באצילות. וצריך שתזכור כאן סדר התלבשות דנה"י דעתיק בא"א דאצילות, אשר ג"ש העליונים דנה"י דעתיק, מלובשים בחג"ת דא"א, וג"ש אמצעים דנה"י דעתיק מלובשים בנה"י דא"א, וב"ש תחתונים דנה"י דעתיק מלובשים בבי"ע, בסוד דדי בהמה.

ותדע. שעם עלית ב"ש תחתונים דעתיק, מבי"ע, עלו בחינת זו"ן ג"כ, כי ידעת, שב"ש אלו הם בחינת זו"ן עצמם. אשר בנקודים העלה אותם נה"י דא"ק, אחר שקבל האור חדש דבקע לפרסא, והשפיע אותם לפה דאו"א, שנקראים ו' ונקודה, כנ"ל. וכאן, אחר שבה"כ ואחר תיקון דעתיק דאצילות, שהוא מלביש כל קומת נה"י דא"ק, ע"כ, הוא נבחן עתה כמו הנה"י דא"ק עצמו, כי ז"ס שב"ש תחתונים שלו אינם באצילות אלא בבי"ע, מה שלא יארע זה בשום פרצוף מפרצופי אצילות, והוא משום, שהוא קבל בחינת נה"י דא"ק עצמו, להיותו המלבוש הא' שלו. וע"כ אותן ו' ונקודה. שבזמן הנקודים היו דבוקים בנה"י דא"ק, כנ"ל. הנה עתה הם דבוקים בנה"י דעתיק, ואלו הם הב"ש תחתונים דנו"ה, שעלו לב"ש אמצעים דעתיק, והיו לבחינת אצילות.

וזה אמרו "היסוד דעתיק אין בו עליה כי הוא מסתיים בחזה דאריך" הנה להלן אומר, שנתבקע יסוד דעתיק, וכבר נתבאר, ענין בקיעת יסוד דעתיק, שהוא ביטול הפרסא דסיום של קו האמצעי, דעתיק. שע"י כן נעשה א"א ועתיק לפרצוף אחד, ונמצאים נה"י דעתיק, שנעשו לבחינת נה"י של א"א. וז"ש, שליסוד דעתיק אין בו עליה, כי הוא נעשה ליסוד דא"א. והבן.

וזה אמרו "א"א אסף את נה"י שלו המגולים והעלם למעלה בחג"ת שלו" כמו שנתבאר לעיל. ע"ש. וזה אמרו ענין "עליות והתכללות עתיק ואריך מהם ובהם" כי אע"פ שנעשו לפרצוף אחד, מ"מ באים בחשבון גם הבחינות המובדלות שבכל אחד, והוא כי אין העדר ברוחני, וע"כ גם הבחינות הקודמות מאירות, גם בעת התיחדותם לאחד. ונבחן שגם חג"ת דא"א נמצאים במקומם, והם מלבישים לשלישים עליונים דעתיק, ונה"י דא"א על חג"ת שלו. כמ"ש הרב ע"ש. אמנם זה אינו סותר למ"ש הרב שחג"ת עלו למקום ג"ר, וכן שעתיק וא"א נעשו פרצוף אחד. כמבואר.

וזה אמרו "חג"ת דאריך עלו תחלה למעלה במקום תלת מוחין דאו"א ונעשו מוחין להם" כמ"ש לעיל שסולם המדרגות אינו משתנה לעולם, ואי אפשר לפרצוף אחד שיעלה למעלה ממקומו, בעת שאין עליה לכל הפרצופים עד א"ס ב"ה, מטעם שנתבאר לעיל.

וזה אמרו "נבקע ונסדק לארכו מלמטה למעלה ומתגלים החסדים שבתוכו" שמתחלה נבקע הפרסא שבין אצילות לבריאה, שבזה שבו ב"ש תחתונים דעתיק לבחינות ב"ש תחתונים דאצילות, ואח"ז נבקע גם הסיום דקו האמצעי שהוא יסוד דעתיק, ואז עלו ב"ש אמצעים דנו"ה דעתיק ביחד עם נה"י דא"א, לבחינת ב"ש עליונים דנו"ה דעתיק ולבחינת חג"ת דא"א. אמנם האמת הוא שכל אלו באים בבת אחת, אלא לשם הסברה, הוא מפרש כן. והבן.

ומ"ש הרב, שמכח העליות נתרבה שם האור מאד, ואין כח ביסוד דעתיק לסבול כ"כ אורות, ולכן נבקע ונסדק לארכו וכו', אין הפירוש, כי העליה גרמה לביטול המסך דיסוד דעתיק, כי אדרבה, שביטול דיסוד דעתיק גרם לעלית המדרגות, כנ"ל. אלא הכוונה היא לענין עמוק מאד, דהיינו על מה שאומר שנסדק לארכו מלמטה למעלה, שה"ס גילוי בחינת החכמה, המיוחד רק ליסוד דעתיק, בסוד שהוא צר וארוך. שזה נעשה, ע"י ריבוי האורות שעלו שם, שפירושו, עליות הרשימות של גו"ע הכלולות בב"ש תחתונים דנו"ה כנ"ל. שגו"ע אלו ה"ס ו' ונקודה, והם בחינת חג"ת נה"י דזו"ן כי גלגלתא היא חג"ת, ועינים הם נה"י, כנודע, והם נכללו בב"ש האמצעים ובנה"י דא"א, שעלו לחג"ת דא"א, כנ"ל, ומכחם נעשה הזווג ביסוד דעתיק מניה וביה, ונתגלה בחינת האורך שבו, שה"ס

הארת חכמה, המכונה אורך. וזה אמרו שנסדק יסוד דעתיק לארכו מלמטה למעלה, שיורה על זווג דמסך עם אור העליון, שמעלה או"ח ממטה למעלה.
וזה אמרו ומתגלים החסדים שבתוכו ואז בין החסדים ובין הגבורות שבו הם בגילוי ואין ביניהם שינוי" דהיינו כמבואר, שע"י הזווג הנ"ל, שנסדק המסך לארכו, הנה האירה אור החכמה בהחסדים, והחסדים נתגלו עם הארת חכמה. וכבר ידעת שכיסוי החסדים פירושם, שנמנעים מגילוי חכמה, וגילוי החסדים, פירושו, שהארת חכמה נתגלה בחסדים.
וזה אמרו "ולכן עתה שכולם מגולים וכו' מאבא לבד ונכלל עמו יש"ס, וכו' מבינה לבד ונכללת עמה התבונה כי כל החסדים הם בהשואה" כי בעת שאו"א מלבישים לחג"ת דא"א עד החזה וישסו"ת מלבישים מחזה ולמטה, הנה אז, כל החסדים שבאו"א עלאין הם מכוסים, כי אין גילוי לחסדים בחג"ת דא"א שלמעלה מחזה, משום אחורים של מסך דיסוד דעתיק המעכב על גילוי חכמה. מטעם שנתבאר לעיל (דף תרצ"ד אות יוד) וע"כ, גם או"א עלאין המלבישים לחג"ת דא"א, גם בהם אין הארת חכמה מתגלה בחסדים. וכל החסדים המגולים דאצילות מתגלים רק ע"י ישסו"ת, שהם מלבישים למטה מחזה דא"א, אחר שנפסק יסוד דעתיק. וזהו המחלק לאו"א וישסו"ת לב' פרצופים נבדלים זה מזה. אמנם עתה שנתבטל כל האחורים דיסוד דעתיק, ונה"י דא"א עלו למקום חג"ת, וחג"ת דא"א עלו לג"ר, הרי כל המקום שמפה דא"א עד הטבור הוא כולו מתחת החזה, ונחשב לנה"י דא"א, וע"כ יכולים החסדים להתגלות שם בהארת חכמה. וא"כ, אין עוד שום חילוק בין ישסו"ת לאו"א, ושניהם נעשים פרצוף אחד. ויש כאן עמקות יותר גדולה בענין חזרת או"א וישסו"ת לפרצוף אחד. שיתבאר בע"ה להלן.
וזהו אמרו "שיעור או"א בכל בחינות שהם ישסו"ת וכו' לא הוצרכו גם הם לאסוף רגליהם כמו עתיק ואריך" פי' כי גם או"א קבלו טפת הזווג דאור חדש דבקע לפרסא, שהוא ע"י הזווג דחיך וגרון דא"א, כמ"ש לקמן, והנה אז נתבטל גם הפרסא דגוי מעוהי דאו"א, שהוא בחינת הסיום דצמצום ב' שביסוד דאו"א, המסתיים במקום החזה דישסו"ת, שמסך הזה מבדיל אותם זה מזה לב' פרצוצים מיוחדים, ואז נעשו גם ישסו"ת ואו"א עלאין לפרצוף אחד. ונמצא גם כאן כמו בא"א, אשר נה"י דישסו"ת עלו ונעשו עתה למעלה לנה"י דאו"א, דהיינו במקום חג"ת של עצמם, וחג"ת שלהם, עלו למעלה למקום ג"ר של או"א. דהיינו כמו שנתבאר בנה"י דא"א שעלו לחג"ת שלו. אלא שישסו"ת עלו למקום אמא עלאה, באופן שאבא וישס נעשו פרצוף אחד, ואמא ותבונה נעשו ג"כ פרצוף אחד, (כנ"ל בדברי הרב אות פ"ח.) ונמצא משום זה שכל אותה המדה שתפסו

או"א וישסו"ת בא"א מקודם זה, בעת שהיו ב' פרצופים, דהיינו מגרון שלו עד הטבור, נמצאים תופסים גם עתה, אחר שנעשו לפרצוף אחד. וז"ש שלא הוצרכו לאסוף רגליהם כמו עתיק ואריך ארוכי הקומה. כלומר שאו"א וישסו"ת נמצאים עומדים באותו המקום שעמדו מקודם, וכל השינוי שנעשו בהם, הוא ששבו או"א וישסו"ת פנים בפנים בקומה שוה.

והרב מדייק בזה להורות, כי ענין עליות נה"י לחג"ת דא"א, הוא גורם שם שינוי גדול וחשוב, כי מדת נה"י שלמטה מטבור עלו ונעשו לבחינת חג"ת שלמעלה מטבור, ועליה זו גרמה להתכללות נה"י דז"א בחג"ת שלו, שה"ס עלית ה"ת בה"ר. שהיא שורש כל התיקון הנרצה בעיבור ההוא. כנ"ל. אמנם עליות נה"י דישסו"ת לחג"ת דישסו"ת לא גרם כלל לשום שינוי חשוב, כי סוף סוף הן הנה"י והן החג"ת של ישסו"ת הם שניהם בחינת חג"ת שלמעלה מטבור, ושניהם הם בחי' ס"ג. וע"כ עיקר התיקון שנעשה שם הוא שע"י עלית ישסו"ת לאו"א חזרו שניהם לפרצוף אחד, ויכולים גם או"א להשפיע חסדים מגולים כמו הישסו"ת. כנ"ל בדברי הרב אות פ"ט ואות צ'.

פרק קא

הזווג הא' של אריך הנקרא זווג עליון דנשיקין: וצריך שתדע שסוד הזווג הזה דנשיקין, הם בחינת זווג של נצח הוד, כי סוד שפתים הם נו"ה, ששפה עלאה היא נצח, ושפה תתאה היא הוד. וכבר ידעת אשר שורש זו"ן הם נצח הוד, ועיקר בנינם הם זו"ן דאצילות. אכן כל פרצוף הוא נכלל מע"ס, וע"כ נבחן בחינות הזו"ן האלו בכל הפרצופים ובכל המדרגות. אלא שיש כאן הבחן גדול, כי בכל המדרגות נבחן הזווג הזה של נצח הוד, בבחינת השפעה מן עליון לתחתון, רק בזו"ן דאצילות יש ביניהם זווג של ב' פרצופים בקומה שוה פב"פ, שז"ס מ"ש בזוהר איהו בנצח ואיהי בהוד, שז"א מלביש לנצח דא"א, והנוקבא מלבשת להוד דא"א, והם פב"פ. וכבר ידעת שעיקר ההבחן של מקורות הספירות הם בא"א לבד, שהוא פרצוף הכתר של אצילות.

והנה הזווג דנשיקין דחיך וגרון דא"א, הם בבחינת ע"ב וס"ג עליון ותחתון, הם בבחינת ע"ב וס"ג עליון ותחתון, שע"ב משפיע מבחינת הנצח שלו, שהוא שפה עילאה, כנ"ל. וס"ג מקבלת בבחינת ההוד שלו, שהיא שפה תתאה, וע"כ המה זכר ונוקבא, וע"י נגיעה זו של שפה עלאה בשפה תתאה מקבלת הס"ג בחינת טפת דחסדים מן הע"ב, שע"י טפת זו מוריד הס"ג את הה"ת מהעינים שלו, ומעלה האח"פ שנפלו ממנו בסבת עלית ה"ת לעינים, כי עתה יורדת הה"ת למקומה לפה, כמו שהיה מטרם שביה"כ.

והנה המוחין האלו היוצאים ע"י זווג דחיך וגרון דא"א, מגיעים לאו"א, ע"י עליתם

והתכללותם בבחי' מ"ן בסוד הגרון דא"א, כמ"ש לפנינו. שע"י זה הם משיגים נה"י חדשים, דכלים, שהם האח"פ המוחזרים למדרגתם כנ"ל, וגם משיגים ג"ר דאורות, כי זה תלוי בזה, כנודע.

פרק קג

א **חכמה אריך בסוד נשיקין עם המלכות שלה שהיא בינה בערך כללות דאריך, והיא הגרון, כדי להוליד או"א וכו'**: כי הראש דא"א, הוא ע"ב דהיינו חכמה, שהוא שורש החכמה של אצילות, שה"ס מוחא סתימאה שבו, ונקרא סתימאה, משום דאתחפיא בקרומא מתחתיו, דלא לאתפתחא. כלומר: שהמסך שמתחתיו אינו נבקע לעולם, דהיינו אפילו בזמן שמשפיע טפת הזווג שלו, שהיא מורידה ה"ת מעינים דס"ג, וכלהו פרסאות מתבקעין, כלומר שהגבול שבהם מתבטל לשעתם, עד שמספיקים להעלות את האח"פ הנפולים שלהם, ולחזור ולחברם כמתחלה, כנ"ל. הנה הבקיעות האלו נעשו רק ממוחא סתימאה ולמטה, אבל הקרום שלו עצמו, אינו נבקע ואינו מתפתח, ונשאר סתום כמו שהיה, בלי שום שינוי. וענין הטפה שמורידה לס"ג, אינו מבחינת אור חכמה שלו, אלא רק מבחינת החסדים לבד. ומתוך שטפת חסד זו יוצאת מהחכמה המקורית דא"א, ע"כ די ומספיק לפתוח ולבקע הפרסאות של הפרצופים שלמטה ממנו. כנ"ל. כי הוא מוריד הה"ת מעינים והפרסאות מתבטלות לשעתן, ואו"א משיגים נה"י דכלים וג"ר דאורות, כי חסד דמו"ס נבחן כלפי התחתונים לבחינת חכמה.

וענין הגרון, כבר ידעת שהוא בחינת הבינה שיצאה לחוץ מהראש דא"א, שיצאה לחוץ מהראש דא"א, שזה נמשך עוד מהבינה המקורית דע"ס דאו"י, שחכמה ובינה הם בבחי' אחורים זה לזה, כי הבינה עומדת שם בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ יצאה הבינה לבר מראש דא"א, כי היא בבחי' אחורים לחכמה סתימאה, והיא יונקת רק אורות דחסדים מעתיק, כנודע.

וזה אמרו "נזדווג חכמה דאריך בסוד הנשיקין עם המלכות שלה" כי הם נבחנים לב' פרצופים עליון ותחתון, שהתחתון מקבל ממלכות דעליון, כנ"ל בדרושים הקודמים, שהתחתון מקבל מחיצוניות של המלכות דעליון. גם תדע, שהם המקבלים מבחינתם שכנגדם בא"ק, שחכמה סתימאה מקבלת מע"ב דא"ק, והגרון מקבל מהס"ג דא"ק.

ב **טפת הזרע אינה נמשכת אלא משם**: היינו טפת הזרע להולדות נשמות ותולדות, שהמה צריכים להארת חכמה, ואין הארת חכמה נמשכת אלא ע"י טפת חסד דחכמה סתימאה, שהיא מורידה הה"ת ומבקעת לפרסא, ומשפעת הארת חכמה, כנ"ל. ומכאן יוצא הכלל הזה, שאין טפת זרע דהולדה נמשכת אלא מבחינה ע"ב.

ג **ונתלבשה אותה הטפה שם בסוד עיבור**: כל עלית התחתון לעליון והתכללותו שם בזווג דעליון, נקרא בשם עיבור, אלא לבחינות זווג של קטנות נקרא עיבור א'. ולבחינת זווג דגדלות נקרא עיבור ב'.

ד **יצאו שם או"א מן הגרון, כחדא נפקי כחדא שריין**: פירוש, שאו"א הם לעולם בקומה שוה. הן בשעה שהם בזווג דלא פסיק. כדי להחיות העולמות, והן בעת הזווג דגדלות להולדות נשמות. וטעם הדבר הוא משום שאו"א דאצילות הם שניהם מבחינת הוי"ה דס"ג, אלא שיש להם גם מבחינת ע"ב דהתלבשות, ע"ד הס"ג דא"ק, שהטעמים שבו יש להם קומת ע"ב דהתלבשות, כנ"ל, וע"כ נבחן אבא שהוא בחינת קומת ע"ב דהתלבשות, ואמא היא קומת הס"ג. וכיון שאין בחינת ההתלבשות דע"ב יוצאת אלא רק ע"י העביות דבחי"ב דאמא שמשתתפת עמו, כנודע, ע"כ שניהם נבחנים לקומה שוה. ע"ד שביאר הרב בתחלת חלק ה' ע"ש.

פרק קד

הזווג של עתה לא שימש שם ס"ג אלא רק דרך מעבר לבד, ויצתה הטפה משם ע"ב: פי' כי ידעת, שחכמה סתימאה דא"א היא ע"ב דאצילות, והגרון דאריך אנפין, היא הס"ג דאצילות. גם ידעת, שהגרון הוא בסוד אחורים על החכמה סתימאה, בסוד כי חפץ חסד הוא. וע"כ כיון שאו"א מקבלים את ג"ר שלהם מבחינת הוי"ה דס"ג עצמה שהוא הגרון, שחוקו להעלים על אור החכמה כנ"ל (דף תת"צ אות מ"ב ועי' באו"פ שם היטב) ע"כ נמצאים תמיד החסדים מכוסים באו"א עלאין, אע"פ שיש להם ע"ב דהתלבשות. וכל זה הוא מחמת התלבשות טפת הזווג דמו"ס בהוי"ה דס"ג, שהיא הגרון, מבחינת מה, שמעלים על אור החכמה.

אבל הזווג של עתה, שא"א העלה את נה"י שלו לחג"ת, שנבחן שעלה החזה דא"א למקום הגרון, ויסוד דא"א למקום החזה, כנ"ל. ונמצא שכל המקום הזה שמן הפה עד הטבור, שהיה מקודם בחינת חג"ת שהוא התפשטות הגרון מבחינת עתיק, הנה נעשה עתה לבחינת נה"י, דהיינו הבחינה שמחזה ולמטה, שאחר הפסק יסוד דעתיק. ונמצא שעם עלית החזה למקום הגרון נפסק בחינת האחורים של הס"ג אשר שם, כי כבר נבחן כמו המקום שלמטה מחזה שכבר נפסק המסך דעתיק. שז"ס שאומר הרב לעיל שיסוד דעתיק נבקע ונסדק לארכו ממטה למעלה. (דף תתק"כ אות פ"ט) כי כל אותו ההמשך שיסוד דעתיק מלובש בא"א, דהיינו מן הגרון עד החזה, שהיא כל כח הס"ג להעלים הארת החכמה, כנ"ל. הנה עתה מחמת עלית הנה"י דא"א לשם, שבחינת הגרון נעשה לחזה, נמצא מתבטל המסך דיסוד דעתיק לארכו של כל המקום הזה. וזה אמרו "בהזווג של

עתה לא שימש שם ס"ג אלא בדרך מעבר לבד" דהיינו כמבואר, שהמסך דס"ג שהיה בכל המקום הזה נבקע ונסדק, ואין עוד שם המסך דס"ג שיהיה אל האורות במה להתלבש ולהתעלם בהם, שזה מכונה דרך מעבר, כלומר, שאינם מתלבשים בהמסך שבו. והבן. וצריך שתזכור בכל ההמשך שבכאן כי ענין ההעלם חכמה שבגרון, וענין התלבשות במסך דס"ג, שהם ענין אחד. כי הוא סוד כי חפץ חסד הוא, כנ"ל. גם ענין התלבשות יסוד דעתיק מגרון עד החזה דא"א, הוא ג"כ אותו הדבר, כנ"ל. כי כ"ז נמשך מבינה המקורית דע"ס דאו"י, שיצאה מחכמה, ונתנה אחוריה לחכמה, ואת פניה לינק חסדים מאור הכתר, דע"כ יצאה מהראש, שלא יכלה לקבל מא"א, מחכמה דראש, הרי שכל ענין יציאתה מהראש היה כדי להדבק בעתיק, והיינו היסוד העתיק, שנמשך מכחה עד החזה. ועי' בהסת"פ בסוף חלק ח'.

פרק קז

ס"ג נרמז בטפה זו דרך רמז לבד להורות כי עבר בו דרך מעבר: פירוש, כמ"ש לעיל, (דף תתקכ"ב ד"ה וזה אמרו א"א) כי אע"פ שנה"י דא"א לקחו מקום החג"ת, מ"מ גם האורות דחג"ת עוד פועלים שם, כי אין העדר ברוחני. וע"כ אנו מבחינים שם: הן הנה"י דעתיק, והן הנה"י דא"א, וגם החג"ת הראשונים דא"א, כמ"ש בדברי הרב, בסוד הלבשתם והתכללותם זה בזה. וז"ש כאן ג"כ, כי אע"פ שחזה דא"א עלה במקום הגרון, ונתבטל שם האחורים והמסך דס"ג, עד שאינו חשוב עוד להעלמה ולהתלבשות, אלא שעובר בו דרך מעבר, כנ"ל. מ"מ גם הס"ג פועל בו באיזה שיעור של התלבשות, אלא שאינו נרגש, להיות עיקר השליטה לנה"י דא"א שמה. ואותו שיעור שהס"ג פועל בו בהכרח, מתבאר בדרך הרמז. אשר ג' פעמים יה"ו בגי' ס"ג.

פרק קט

גם במילוים נרמז דרך רמז, וכו' ועם חק"ל הנזכר הוא מקום וכו' וזהו ג"כ סוד הנה מקום אתי: מלכות נקראת שדה, שה"ס חק"ל, שהוא שדה בלשון הזוהר, וכבר נתבאר סוד זווג דנשיקין שהוא בשפתים אשר החכמה סתימאה משפיע מבחינת הנצח שבה, שהוא שורש ז"א. והגרון מקבל טפת הזווג בסוד ההוד שבה, שהוא בחינת שורש הנוקבא. עי' לעיל. והוד הזה ה"ס חק"ל הנ"ל. וכיון שהוא במקום הגרון, נמצאת הס"ג שנעשה מקום אל המלכות הנ"ל, שהיא המיתוק היותר גדול אל המלכות. ועל שם זה נרמז התלבשות הס"ג בטפת המוחין האלו. וז"ס הכתוב הנה מקום אתי וגו' הנאמר למשה. כי משה זכה לבינה עלאה, משום שזכה להתלבשות הס"ג בסוד המקום. והבן. (ועי' לעיל דף תתק"א ד"ה וזה אמרו משה) עש"ה. וז"ס את"י אות י': אהי"ה דיודין.

פרק קי

גרון דאריך שהוא מלכות שבחכמה והיא בינה של כללות פרצוף דאריך: כבר ידעת שאין העליון משפיע לתחתון אלא מבחינת המלכות החיצונית שלו, (כנ"ל דף תתקי"ג ד"ה חיצוניות) ומבחינה זו נבחן הגרון שהיא מלכות דחכמה סתימאה. אמנם מבחינת עצמו היא בינה וס"ג דכללות הפרצוף.

פרק קטו

א **מיין זכרים היורדים מלמעלה למטה לכן ירדו ב' יה"ו עליונים ונכללו ביה"ו התחתון**: כי ג' יה"ו הם: א' הוא ע"ב, ב' הוא מ"ה ג' הוא שם ב"ן, כנ"ל בדברי הרב. והנה כשחכמה סתימאה מזדווג על המ"ן, דאו"א שעלו אל הגרון, שה"ס ב' אהי"ה כנ"ל, הנה יוצאת על המ"ן קומה שלמה דחו"ב ותו"מ שהם עסמ"ב. אלא שהס"ג אינו בחשבון כנ"ל, ואין כאן אלא ג' בחינות ע"ב מ"ה ב"ן. וכשקומה הזו יורדת לגרון מלמעלה למטה, הרי כל הג יה"ו באים ביסוד דחכמה סתימאה, שהוא יה"ו דב"ן, שהוא החיך, כנ"ל בדברי הרב.

ב **מיין נקבות העולות ממטה למעלה הוא להיפך, כי נכללים ד' אהי"ה האמצעים ותחתונים, בב', אהי"ה העליונים דיודין**: כי גם הג' אהי"ה הם מבחי' ע"ב מ"ה ב"ן, שהם כל הקומה דאבא ואמא שמגרון דאריך אנפין עד החזה. כדברי הרב, ומתוך שהחזה דא"א עלה למקום הגרון, הרי העלה כל קומת או"א אל הגרון, אשר שם ב' אהי"ה דיודין העליונים, שז"ס התכללות ג' גו ג', הנקרא עלית מ"ן אשר בעיבור א' נכללים ג' דנה"י בג' דחג"ת, ובעיבור ב' לגדלות, נכללים גם הג' דחג"ת בג' דחב"ד. ועליה זו נקראת בשם עלית מ"ן, או התכללות בזווג דעליון, או עיבור, כנודע. וז"ש, מ"ן העולות ממטה למעלה וכו' נכללים כולם בב' אהיה העליונים.

פרק קכא

א **שרשי הטפה הנוקבית נמצא גם בזכר**: כי הזכר משפיע לנקבה מבחינת המלכות של עצמו, אלא שהמסך של הנקבה העולה לנגדו, נכלל ג"כ במלכות דזכר, כנ"ל בסדר השפעת המוחין מעליון לתחתון. ונמצא שורש המ"ן נמצאים בהכרח בזכר. כי ע"כ נבחן הגרון למלכות דחכמה סתימאה. כנ"ל.

ב **בעתיק ואריך עדיין לא נתחלקו וכו' שורש או"א כלולים יחד בשם יה"ו דמ"ב הזה ואח"כ בגרון, וכו' המ"ב שלה בב' שמות דאהי"ה וכו' ושניהם מ"ב אחד**: הנה בדיבורים אלו, נתן הרב לנו, התמצית היוצא מכל הדרוש הארוך הנ"ל, בשם מ"ב דיה"ו, ושם מ"ב דאהי"ה. וע"כ נזכיר בקיצור את כל האמור עד הנה, בהזווג דנשיקין דחיך וגרון, ונבאר אותם בעמקות יתרה, ואז נבין דבריו שבכאן.

והנה כללות הדברים, כי העלה א"א את הנה"י שלו לחג"ת שלו, וגם העלה את ב' אהי"ה התחתונים שהם ב' אהי"ה דנה"י דאו"א, וב' אהי"ה דחג"ת דאו"א, שהם ב' אהי"ה: דנה"י דגרון דא"א ואהיה דחג"ת דגרון דא"א, והביאם לב' אהי"ה העליונים דיודין שבגרון, שהם חב"ד שבגרון, ושם נעשו ב' אהיה התחתונים דההין, שהם נה"י דאו"א, ונה"י דגרון, המה נעשו לב' טפין מ"ן למו"ס דא"א שהם יחד גי' מ"ב, כי ב"פ אהיה פשוט, עולות מ"ב. ואז נזדווג מו"ס על המ"ן האלו, והוריד טפת מ"ד, המתבארת בהשם יה"ו דההין שבגי' מ"ב. ונתחברו המ"ן והמ"ד וירדו ליסוד דא"א, המלובש ביסודות דאו"א, ואז נזדווגו גם או"א על המ"ן האלו, וממ"ן ומ"ד אלו נולד ז"א. ותדע שמ"ש הרב כאן, שב' אהיה העליונים דיודין נעשו לב' טפות מ"ן, הכוונה היא, שהב' טפות מ"ן נתלבשו בהם. כי ב' טפות מ"ן העיקרים דז"א, הם ב' אהי"ה דההין דוקא, שאין במילוי שלהם רק כ"ה אותיות, כמ"ש הרב להדיא בע"ח שט"ז פ"ג, בסו"ה כ"ה תאמר אליהם. ע"ש.

ועתה נבאר הדברים היטב. והנה ידעת סוד שם מ"ב, שהוראתו על ג' הפרצופים שלמעלה מטבור דא"ק, שהם פרצוף גלגלתא, שה"ס הוי"ה פשוטה, וע"ב, שהוא המילוי הא' ביודין, של הוי"ה הפשוטה. וס"ג, שהוא המילוי הב' בג' יודין וא' של הוי"ה זו. ולפיכך גם בפרצופי האצילות, נבחנים ג' הפרצופים: א"א, או"א, וישסו"ת, שהם בבחינת השם מ"ב, כלומר שהם מקבלים מבחינה שכנגדם בג' פרצופי א"ק העליונים מלמעלה מטבור שלו, שעם זה נבחנים גם הם בכל שלימותם. ותזכור, שבכ"מ שהרב עוסק בשלימות מבחינה זו דלמעלה מטבור דא"ק, הוא מרמז עליו בסוד השם דמ"ב. וכן בעלי הזוהר.

ובזה מובן לנו מה שבג' פרצופים העליונים דאצילות, שהם: א"א, או"א, וישסו"ת, לא הוצרך בהם זווג דנשיקין, שפירושו זווג דע"ב ס"ג המוריד ה"ת מעינים ומבטל לפרסא לשעתו, לתחלת אצילות שלהם. אלא רק לגדלות שלהם, דהיינו להמציא להם נה"י חדשים ע"י הורדת ה"ת, שאז יוכלו לקבל הג"ר דאורות כנ"ל. אמנם לזו"ן הוצרך זווג דנשיקין הגדול, גם לצורך הזווג דעיבור שלהם. ובהנ"ל תבין, כי בהיות הג"ר דנקודים, וכן הג"ר דאצילות בבחינות השם מ"ב, שהמה שלימים אגב שורשם, לפיכך הספיק הגדלות דעליון, לברר תכף עמו יחד גם גו"ע דתחתון, עוד בהיותו בעלי עליון, בסוד רוחא קדמאה, כנ"ל, ומה גם כי אפילו הכלים דאחורים שלהם לא נפלו לבר מאצילות. משא"כ ז"ת של הנקודים, שהם אינם מבחינת השם מ"ב, אלא מבחינת נה"י דא"ק שלמטה מטבורו, כנ"ל, אשר תכף עם צמצום ב' דא"ק, המה נפלו ויצאו לבר מאצילות, בסוד ב"ש תחתונים דנה"י אלו, כנ"ל, ואע"פ שבעת גדלות של ע"ס דנקודים, בעת שנה"י דא"ק

קבלו האור חדש דבקע לפרסא, חזרו אז ב"ש תחתונים אלו מבי"ע לאצילות, שה"ס הו' ונקודה, שיסוד דא"ק השפיע אותם ליסודות דאו"א דנקודים, כנ"ל. אמנם לא נתקיימו כן, אלא חזרו ונפלו לבי"ע, והכלים שלהם נשברו פנים ואחור. ולפיכך אע"פ שישסו"ת העלה את אח"פ שלו, בעת גדלותו, אשר גו"ע דז"א דבוקים בהם, מ"מ עדיין אין הם יכולים לקבל תיקון ע"י אור חדש דבקע לפרסא שקבלו ישסו"ת, משום, שאור חדש הזה בא משם ע"ב דא"ק, ונודע שע"ב דא"ק מסתיים על הטבור. ונמצא גם באצילות אין הארת הע"ב יכולה להתפשט אלא בסוד השם מ"ב, דהיינו עד הטבור דא"א לבד. וכיון שגו"ע דז"א הם מבחינת ז"ת דנקודים, ששורשם הוא מלמטה מטבור דא"ק, ע"כ אין הם יכולים לקבל משהו אור מאור חדש דבקע לפרסא, שהמשיך הגדלות דאח"פ בישסו"ת. והבן זה היטב. כי כאן הוא כל ההפרש בין הזו"ן אל הג"ר.

והנה לפי זה יש לשאול, א"כ איך יכלו ג"ר דנקודים ונה"י דא"ק לקבל מאור חדש דע"ב ס"ג דבקע שם לפרסא שיצאה הגדלות שלהם. כנ"ל. כיון שגם הם מקומם למטה מטבור דא"ק, אשר הארת ע"ב ס"ג אינה מגיעה שם, כמבואר. אכן התשובה על זה, היא תיקון הקוים שנעשה שם, שפירושו העלאת נה"י לחג"ת. כי מתחלה יצא הקטנות דנקודים מבחינת ה"ת בעינים. ולא יצא מהם אלא בחינת ראש תוך, דהיינו גו"ע, שבחינת הרוח בגלגלתא, ובחינת הנפש בעינים, ועד"ז בנה"י דא"ק, להיותו הפנימיות של ע"ס דנקודים, בהכרח הוא נוטל מתחילה להחיצוניות, כי הוא המשפיע לחיצוניות כנודע. והנה הארה זו דגלגלתא ועינים, נמשכת מבחינת ממעלה מטבור דא"ק. כי זה הכלל, בכל מקום שתמצא ע"ס של פרצוף, ואפילו אם הוא כולו מבחינת למטה מטבור, מ"מ מקבלת כל בחינה מבחינה שכנגדה בעליונים, באופן, שחב"ד חג"ת שלו מקבלים מן חב"ד חג"ת שבכל העליונים, שהם בהם למעלה מטבור, ונה"י שבהם מקבלים מן נה"י שבכל העליונים, שהם בהם למטה מטבור. וע"כ גו"ע שיצאו בעת קטנות בג"ר דנקודים מבחינת ה"ת בעינים, כיון שהם מבחינת הכלים דגלגלתא ועינים, שהם בחינת חב"ד חג"ת דכלים, כנודע, ע"כ המה מקבלים מבחינה שכנגדם בא"א, שהוא למעלה מטבור. והנה עם זה תבין בפשיטות איך יכלו ג"ר דנקודים, וע"ס דנה"י לקבל מן הזווג דע"ב ס"ג שהם בחינת השם מ"ב. כי באמת גם הם יצאו רק מבחינת למעלה מטבור בלבד, וגם הם שייכים מבחינת הכלים שלהם לבחינת השם מ"ב.

ובזה מתבהרים הדברים, מה שאנו אומרים תמיד. שאור חדש דבקע לפרסא הנמשך אל הפרצופים, אינו מספיק לבטל את הפרסא שבין אצילות לבי"ע, באופן שיתקנו הבי"ע במקומם, וישובו לבחי' אצילות. אלא רק להעלות את אח"פ הנפולים לבי"ע, אל למעלה

מפרסא של האצילות. ובאמת יש לתמוה, ממה נפשך אם האור החדש דע"ב מבטל הפרסא, א"כ ישובו ג' עלמין דבי"ע להיות אצילות במקומם למטה. ואם אינו מספיק להאיר אותם במקומם, איך הוא מועיל להם להעלותם לאצילות. ובאמור מובן היטב מאד, כי ידעת, שענין הפרסא שנעשה בין אצילות לבי"ע, הוא ההפרש בין גו"ע דנה"י דא"ק, שקבלו מה"ת בעינים, ובין אח"פ שלו, שיצאו לבר מאצילות, ולמטה מסיום הקו, שהיא מכח הה"ת בעינים. ולפיכך גם האור החדש, שנה"י דא"ק אלו קבלו מע"ב ס"ג, דבקע לכלהו הפרסאות, הנה אור זה לא יכול להתמשך למטה מגו"ע דנה"י דא"ק, שהם בחינת חב"ד חג"ת שלו, כנ"ל, משום שבעינים הוא מקום סיום החג"ת שלו, דהיינו הטבור, ואין אור ע"ב יכול, להמשך למטה מטבור. כנ"ל. כי רק בחי' גו"ע, שהם בחינת חב"ד חג"ת דכלים, שהם מקבלים מכל העליונים מבחינת חב"ד חג"ת דעליונים, ע"כ המה יכולים לקבל אור ע"ב הנמשך בחב"ד חג"ת אלו. אמנם מטבורו דע"ס דנה"י, ולמטה, שהוא מפרסא שמתחת האצילות ולמטה, כיון שגם בעליונים אין אור ע"ב מגיע לשם, הרי גם בע"ס דנה"י דא"ק שקבלו אותו האור, הנה הוא מסתיים גם בהם על הטבור, ואינו מתפשט למטה מטבור אף משהו. וע"כ היו יכולים בכח האור החדש רק לבטל את הפרסא הדבוקה בהם על הטבור, אבל להמשיך אור דע"ב לבי"ע לא היו יכולים, וע"כ העלו את הב"ש תחתונים אל המקום שלמעלה מטבור שלהם ועד"ז כל פרצופי אצילות, המה יכולים ע"י האור דע"ב, רק לבטל הפרסא הדבוקה מתחת רגליהם, שבזה יכולים אח"פ שלהם לעלות למעלה מפרסא, אבל אינם יכולים להמשיך האור דע"ב עצמו למטה מפרסא, כיון שהוא בחינת למטה מטבור הכללי. דהיינו על פי ערך הנה"י דא"ק, שעליהם סובב כל התיקון. כנודע.

ובזה מתבאר לך היטב סוד השבירה, כי בשעה שיסוד דא"ק השפיע המ"ן דו' ונקודה אל הפה דאו"א, שהם בחינת גו"ע דכלים של ע"ס דנקודים, כנודע, הנה נזדווגו או"א עליהם בזווג דפב"פ, והמשיכו עליהם האור דע"ב ס"ג, ונתקיימו שם היטב כתיקונו. אמנם בשעה שנתפשטו הז"ת משם למקומם ונמשכו עד בי"ע, והאור דע"ב לא היה יכול להתפשט עמהם, כי אינו יכול לרדת ממטה לטבור, כנ"ל, נמצא, כי בשעה שבאו למטה מטבור, שהוא למטה מפרסא דאצילות, אשר האור החדש דבקע לפרסא, נעלם מהם לגמרי, ומאחר שהאור הזה נעלם, הנה תכף חזר כח הה"ת בהפרסא, ונחתכו גם מאצילות, כלומר, שלא היו יכולים אפילו לחזור ולעלות לאצילות, כי כבר הה"ת שולטת בהפרסא. והבן היטב. כי ע"כ נשברו פנים ואחור, כלומר אפילו בחינת גו"ע שבהם, שהיו ראוים לקבל את האור החדש דע"ב, מ"מ גם המה נשברו, משום שנתפשטו מתחת

לטבור הכללי, שהוא הפרסא דאצילות, שמתחת היסוד דא"ק, וזכור היטב את ההבחן בין גו"ע שהם כלים דפנים, דהיינו חב"ד חג"ת, ובחינת אח"פ דכל מדרגה, שהם כלים דאחור, דהיינו בחינת נהי"מ.

ועם זה נתבאר היטב, איך שבכל העליונים, דהיינו מבחינת הג"ר של הנקודים, שהם ג' הפרצופים: עתיק, א"א, ואו"א וישסו"ת, הם לא נצרכו לזווג דנשיקין, רק למוחין ונה"י, כי הקטנות שלהם, שהם גו"ע, נתקנו ביחד עם הגדלות דעליון, להיותם דבוקים עמהם במדרגה אחת כנ"ל. אבל ז"ת דנקודים, שהם נתקנים בזו"ן דאצילות, אע"פ שהרשימות שלהם נשארו במלכות דאצילות, שהיא עתה מלכות דא"א, עכ"ז אינם נחשבים למדרגה אחת עם הג"ר, שהרי אפילו הג"ע שלהם נפלו ג"כ לבי"ע. וע"כ אפילו הגו"ע שלהם, אינם עולים עם גדלות דישסו"ת, שהם מבחינת השם מ"ב, ואין להם דבר, אפילו עם הפרסא דבי"ע, כי רגליהם מסתיימים למעלה מטבור של א"א דאצילות. כי רק עתיק וא"א, מסתיימים על הפרסא דאצילות. כנודע.

גם צריך שתזכור, שאותם ב' הפרצופין: הלמטה מטבור דא"ק הפנימי והע"ס דנקודים, שהרב עוסק בהם שם, הם בחינת תנה"י דפרצוף הכתר דא"ק, ובחינת תנה"י דפרצוף הס"ג דא"ק. שהם מלבישים זע"ז. כי ע"כ נזדווג יסוד דא"ק עם או"א דנקודים, והשפיע להם את הו' ונקודה שהם זו"ן. והבן זה היטב, כי מצד הקטנות דנקודים, שיצאו מבחינת הה"ת בעינים, המה נחשבים ודאי לפרצוף נפרד מן הס"ג דא"ק, אלא שהם מלבישים עליו. אמנם מצד הגדלות דנקודים, אחר שקבלו האור החדש דבקע לפרסא דרך הטבור דפרצוף הכתר דא"ק, ואו"א שבו לראש, הנה אז המה משתוים לגמרי עם פרצוף הס"ג דא"ק, כי אותו צמצום דה"ת בעינים, שעשה את ע"ס דנקודים לפרצוף נבדל מן הס"ג, הנה זה כבר נתבטל בהם, ואין עוד מה שיבדילם זה מזה. ובזה תבין ביותר, ענין הזווג דיסוד א"ק עם הפה דראש דאו"א דנקודים. כי עתה אין עוד הפה הזה דאו"א דנקודים, אלא רק בחינות יסוד דס"ג דא"ק, כי עתה כבר מחובר פרצוף הנקודים לפרצוף הס"ג, ונחשב לתנה"י דס"ג דא"ק, דהיינו למקום הלבשתו לס"ג. וכבר ידעת, שגו"ר דנקודים מלבישים מטבור ולמטה דס"ג ומסתיימים בשוה עם סיום הת"ת של הס"ג דא"ק. ונמצא פה דראש דאו"א במקום הסיום דת"ת, שהוא פי יסוד, בערך הס"ג. באופן, שהיה כאן זווג של פרצוף הכתר דא"ק עם פרצוף הס"ג דא"ק. והבן היטב.

ובזה תבין, ששה השמות אהי"ה של או"א, מגרון עד הטבור. שהם אהיה דיודין ודאלפין, ודההין: שד' אהיה דיודין ודאלפין, הם חב"ד חג"ת דאבא ודאמא, המסתיימים בחזה דא"א, שהם בחינת גו"ע שלהם, שהם סוד ס' כנ"ל. וב' אהיה תחתונים הם בחינת נה"י

דאבא ודאמא, שהם בחיבת ם' סתומה כנ"ל. וטעם המילויים אלו, כבר נתבאר לעיל (דף תס"ג תשובה א') כי המילוי עם יודין, מורה, ששורשו מן צמצום א' לבד, ואין בו מצמצום ב' כלום. ומילוי אלפין, מורה רק על בחינת מסך דצמצום ב', שיש בו בחינת ה"ת בעינים. עש"ה. וע"כ קומת ס"ג דאצילות, הנמשכת מס"ג דא"ק, אשר למטה מטבור שלו כבר נתחברה הה"ת בעינים, ע"כ בחינת הואו דס"ג כבר היא במילוי אלף, משא"כ למעלה מטבור דס"ג, שהם חב"ד חג"ת שלהם, ה"ס מילוי יודין, כי בהם עוד לא נתחברה ה"ת משורשם. אמנם בחינת נה"י דס"ג שהם ה"ת שלה, אין בהם מילוי אלף, כי הנה"י דס"ג הם בחינת כל ז"ת של הנקודים, שהמה יצאו מתחילתם מבחינת האור החדש דע"ב ס"ג דבקע לפרסא, דהיינו שביטל לצמצום ב', כי ע"כ נתפשטו לבי"ע. וע"כ הה"ת דס"ג נשארה כמו כל הפרצוף שלה, רק במסך דצמצום א', וע"כ גם הה"ת של הס"ג הוא במילוי יוד. משא"כ פרצוף ע"ב דאצילות, המקבל מבחינה שכנגדו מע"ב דא"ק, ע"כ כולו מילוי יודין. כי ע"ב דא"ק לא היה לו שום חיבור עם ה"ת כלל.

אמנם תדע כי ענין מילוי אלפין זו, נאמר בעיקר רק על בחינת הגדלות של הפרצופים האלו דהיינו אחר שהורידו הה"ת מעינים שלהם, כי זה הוראת אות הא', שהמים העליונים המרומזים בי' עלאה, מחוברים ע"י פרסא במים התחתונים המרומזים ביוד דלתתא. משא"כ בקטנות, עדיין המים התחתונים בוכים, שפירושו, שהם נמצאים במדרגה תחתונה נפרשים ונבדלים מהמקור שלהם, וזכור זה תמיד. כי רק לעתים רחוקות מאד מרמזים גם הקטנות דה"ת בעינים בשם מילוי אלפין, והוא משום הכרח. אכן בשעת קטנות, שעדיין המים התחתונים חסרים שם, המה נבחנים במילוי ההין כלומר, שעדיין הם חסרי כל מילוי, כי הוי"ה במילוי ההי"ן אינם אלא הוי"ה כפולה. כי ענין מילוי יורה על צורת המסך שבמדרגה, וכיון שה"ת בעינים, ואין לה ראש, הרי אין שם מקום זווג, וא"כ אין שם מסך, שיהיה מרומז במילוי, וע"כ אין בה אלא מה שהעליון נותן לה משל עצמו, לפיכך מרומז זה בהוי"ה כפולה, שהם: הוי"ה דעליון, והוי"ה דעצמו. כנודע.

וצריך לזכור היטב המתבאר לעיל, בההבחנות מבין או"א לישסו"ת, כי המקור של כל הבחנות הוא החזה דא"א, אשר או"א מסתיימים למעלה מחזה שלו, וישסו"ת מלבשים אותו מחזה ולמטה. עש"ה. גם ידעת ההפרש של ב' הסיומים שבכל פרצוף: א' הוא בהבחן סיום של האורות, אשר בהפרצוף שמטבור ולמעלה נקרא חזה, ובהפרצוף שמטבור ולמטה נקרא יסוד. דהיינו הסיום דקו האמצעי, שתחלת שורשו הוא מאור העינים, וע"כ הוא חסר שליש תחתון שהם בחינת אח"פ שאינם יוצאים עם המסך דה"ת

בעינים, וב', הוא בהבחן סיום של הכלים, אשר בהפרצוף שלמעלה מטבור הוא מקום הטבור, ובפרצוף שלמטה מטבור הוא בחינת אצבעות רגלין, דהיינו הסיום דבחינת הקצוות שיש להם שורש מצמצום א', וע"כ מבחינת הכלים אינם חסרים השליש תחתון, כנ"ל באורך (דף תתקט"ז ד"ה וזכור) ע"ש, כי אין כאן המקום להאריך, ועם זה נמצא שאותו המקום שישסו"ת מלבישים שמה לא"א, שהוא מהחזה עד הטבור, הנה מצד האורות, הם כבר נחשבים לבחינת למטה מטבור, כי בחינת פרצוף העליון דא"א, נגמר שם במקום החזה, ומחזה ולמטה כבר נבחן לבחינת נה"י, ולבחינת למטה מפרסא. דהיינו כמו זו"ן ממש. אכן מצד הבחן הכלים של הפרצוף דלמעלה מטבור, הנה הוא עוד נמשך למטה מחזה, ומסתיים רק במקום הטבור ממש דא"א. כנ"ל.

ולפיכך נבחנים ישסו"ת בעת הלבשתם אל המקום הזה, שמחזה ולמטה שהם בחינת אהי"ה במילוי ההין, שאין במילוי שלהם בחינת מ"ב. כי ידעת שבחינת מילוי מ"ב מורה על בחינת השלימות שלמעלה מטבור, היונקים מג' פרצופים דא"ק שלמעלה מטבורו, שנגמרו על כל שלימותם בא"ק עצמו, ואינם צריכים עוד לתחתונים שימלאו שם מאורותיהם כנ"ל. אמנם ישסו"ת כיון שעמידתו הוא למטה מחזה, הרי הוא כבר למטה מסיום הפרצוף שלמעלה מטבור דא"א, ואינו נחשב עוד לבחינת מ"ב, אלא לבחינת כ"ה כמו זו"ן, כי זו"ן נקרא כ"ה, בסו"ה כה תאמר וכו' כנ"ל. אמנם כיון שמצד הארת כלים עדיין אינם נחשבים למטה מפרסא, כי עדיין נמשכים הרגלים עד מקום הטבור ממש, ע"כ מיחס הזה דכלים, הם נחשבים לבחינת השם דמ"ב, דהיינו לבחינת או"א, ולא לבחינת זו"ן.

וצריך שתדע דברי הרב, בע"ח שער י"ט פ"ג, וז"ל ודע כי לעולם כשהשם לבדו בלתי מילוי, אז הוא יותר גרוע מהמילוי עצמו שהוא לבדו אמנם בהיות שניהם יחד, השם והמילוי אז השם בעצמו בפשוטו יותר חשוב ומעולה מן מילוי שבו. ע"כ. פירוש, כי האותיות הפשוטות של השם, הם בחינת הכתר, של המדרגה, אשר הוא מתמלא בד' לבושיו עסמ"ב. וכן בד' מילוים אהי"ה.

והנה ודאי הפשוט שהוא הכתר, חשוב לאין ערך מן המילוי שלו. אמנם בשעה שאין שום מילוי בהשם, שזה מורה שאין בו אלא בחינת כתר לבד, אשר אז אין מתלבש בו אלא אור הנפש, כנודע שבכלים נבחן אשר העליון מתגלה בו בתחלה, ובאורות נבחן שהתחתון מתגלה בו מתחלה. הרי שהפשוט גרוע מן המילוי, כי כל מדרגת הפשוט הוא רק מהמילוי שלו. כי בקונה המילוי דבחי"א, יש לו קומת ז"א, שהוא אור הרוח. והרוח מתישב אז בכלי דכתר והנפש בהמילוי, שהוא כלי דחכמה. ובקונה המילוי דבחי"ב, אז

משיג קומת נשמה, והנשמה מתלבשת בכלי דכתר, והרוח בהמילוי דבחי"א שהוא כלי דחכמה, והנפש בהמילוי דבחי"ב, שהוא הכלי דבינה. וכו' עד"ז. הרי שמדרגת הכתר עולה רק על ידי המילוים שהוא קונה.

ובזה תבין דברי הרב, שאומר כאן, שב' טפות המ"ן הם ב' אהי"ה פשוט, שעולים מ"ב. שלכאורה תמוה, למה אינו חושב את המילויים. אלא כנ"ל, כי אע"פ שב' אהי"ה התחתונים עולים בבחינת מ"ן, ומתלבשים בב' אהי"ה העליונים, שהם במילוי יודין, מ"מ עיקר המ"ן הם התחתונים, שהם ב' אהי"ה דמילוי ההי"ן, שהם בחינת נה"י, והם בחינת זו"ן. וכיון שב' אהי"ה אלו הם מבחינת מחזה ולמטה, ע"כ הם במילוי כ"ה כמו זו"ן. וא"כ יש לשאול איך הם עולים למ"ן לבחי' מו"ס, שהוא בחינת ע"ב דא"א, הלא הע"ב אינו מאיר כלום אל הבחינות שלמטה מפרסא, אלא אל הבחינות שלמעלה מפרסא, דהיינו לבחינת השם של מ"ב. וזה שאומר לנו הרב, שיש גם בב' אהי"ה התחתונים בחינת מ"ב, והיינו בבחינת האותיות הפשוט שבהם, שב' פעמים אהי"ה פשוט עולים מ"ב. כלומר כי אע"פ שהם כבר למטה מפרסא דבחי' החזה, דהיינו מבחינת האורות שהם מסתיימים עם קו האמצעי, מ"מ הם נחשבים עוד לבחינת מ"ב מבחינת הארת כלים, דהיינו מבחינת הסיום דקצוות שנמשכים עוד עד הטבור ממש, שמבחינה זו עדיין לא נגמר הפרסא, כנ"ל. והארת כלים ה"ס אור הנפש, כנודע. והוא מרומז בהפשוט שבשם בלי מילוי, כלומר שאין שם אלא בחי' אור הנפש בכלי דכתר. וזהו המרומז בב' שמות אהי"ה פשוט, שעולים מ"ב. וע"כ המה ראוים לקבל המ"ד מן חכמה סתימאה דא"א. והבן היטב, כי אם היה חסר להם גם בחינת מ"ב דכלים, לא היו ראוים כלל לקבלת מ"ד מן חכמה סתימאה, כי אין אור ע"ב מאיר משהו לבחינת למטה מטבור.

ובזה תבין מה שמ"ד דמו"ס נקרא בג' שמות יה"ו, ולא בשם יהו"ה, כי אע"פ שכלפי עצמו נבחן ודאי גם מו"ס דא"א ביהו"ה, כנודע. מ"מ כיון שהמדובר הוא כאן בערך כללות הפרצוף דא"א, אשר הע"ב הזה אינו יכול להאיר למטה מטבור, דא"א, כנ"ל. וע"כ בהבחן זה נמצא, שהארת חכמה סתימאה חסר ה"ת, כנודע, שבחינת הלמטה מטבור נבחן בערך כללות כל הפרצוף, לבחינת ה"ת שבו. ולפיכך נקראת הארת מו"ס בשם ג' יה"ו לבד, להורות על שם מ"ב הנ"ל, המסתיים עם הפרסא שבטבור. כמבואר.

וזה אמרו "טפת הזכר היא יה"ו דב"ן, שהיא מ"ב, ויש בה שורש ב' טפות לצורך או"א, אלא שלהיות כי בעתיק ואריך עדיין לא נתחלקו ונתפרשו הזכר והנקבה כל אחד בפני עצמו, ולכן עדיין שורש או"א כלולים יחד בשם יה"ו דמ"ב הזה" דהיינו כמבואר, שטפת המיין דוכרין הם חסרי ה"ת בערך א"א, כי אינם מאירים רק עד הטבור, כנ"ל. אמנם יש

בהם שורש ב' טפות, כלומר, שגם בע"ב יש בהכרח דו"נ, שהם או"א דע"ב, המקבלים מן הבחינה שנכגדם, מאו"א דע"ב דא"ק. שהם בחינת הוי"ה דיודין, ואין בהם מבחינת ה"ת כל עיקר, וז"ש כי בעתיק ואריך עדיין לא נתחלקו ונתפרשו הדכר והנוקבא, כי כל ענין ההפרש הזה של דכר ונוקבא הנפרדת, הוא מכח הה"ת בעינים, כי ע"כ יצאה הבינה לחוץ מאבא, ונעשו ב' פרצופים נפרדין או"א בקומת ס"ג, שהיא קומת בינה דעביות ובחינת ע"ב דהתלבשות, שאז נבחן אבא עלאה לבחינת ע"ב דהתלבשות, שהוא מקבל מע"ב העליון וגם הוא נקי מה"ת. ואמא עלאה שהיא בקומת בינה דעביות, הנה כבר יש בואו שלה, בחינת אלף במילוי, שזה מורה על החיבור שלה עם הה"ת, כנ"ל. ובזה נבדלו ונתפרשו או"א דאצילות לב' פרצופים אלא שמחוברים פב"פ כנודע. והנה כל זה ההבדל בין אבא לאמא, הוא רק באו"א המלבישים לא"א מגרון ולמטה, שהם כבר בבחינת עביות דס"ג, והם כבר נמצאים מתחת הקרומא דחפיא על מוחא סתימאה כנ"ל באורך, לכן כבר יש לבינה בחינת ה"ת בז"א שלה. אמנם במוחא סתימאה גופיה, שה"ת, והמסך שהוא הקרום, המה למטה ממנו, הרי אינה יכולה לפגום משהו למעלה ממקור התחלתה, כנודע. וע"כ אין שום הפרש בין אבא דמו"ס לאמא דמו"ס, כי גם אמא דמו"ס נקיה לגמרי מה"ת בשוה עם אבא דמו"ס, וע"כ הארת הזווג היוצאת מאו"א דמו"ס, כחה יפה להוריד הה"ת בכל מקום שהארתם מגעת. והבן זה היטב.

ומה שאומר שהמילוי דיה"ו הזה דטפת הזכר דמו"ס הוא במילוי ב"ן, הנה זה ענין אחר, כי גם בא"א יש כל בחינת הקטנות מבחינת הרושם הנשאר גם לאחר גדלותו. ומבחינה זו אנו מבחינים ביה"ו שיש בו מילוי מ"ה וגם מילוי ב"ן. גם ידעת, שאין העליון משפיע אל התחתון אלא בהתאם למדת המ"ן שהתחתון העלה אליו. וע"כ כיון שהמ"ן האלו שעלו למו"ס, היו בחינת ב' אהי"ה דמילוי ההין, והמ"ב היא ב' אהי"ה פשוט לבד, כנ"ל שזה מורה שאין בהם אלא מבחינת עביות דכתר, שאינו מוציא אלא קומת מלכות, ע"כ גם העליון, שהוא מו"ס, אינו משפיע להם המיין דוכרין אלא מקומת מלכות שבו, שהוא הוי"ה דב"ן, כנודע. ולכן אומר, שטפת הזכר הוא יה"ו דב"ן. דהיינו מבחינת הקומה דמלכות לבד. כמבואר. אלא שהוא מבחינת מ"ב.

אמנם ענין ששה אהי"ה אלו, שכתב הרב שנכללו ב' התחתונים בעליונים, הנה המדובר הוא רק בבחינת הגרון וחג"ת דא"א עצמו, ומה שהרב פירש אותם גם באו"א, הוא רק להראות על מקום מוצאם, כלומר, שרצה להראות על בחינות הב' אהי"ה תחתונים שהם בחי' נה"י דאו"א, שמקומם מחזה לטבור, דהיינו באותו מקום, שמצד האורות הם כבר למטה מפרסא, ומצד הכלים הם עוד למעלה מפרסא, כי זה כל ההבחן שעליו נבנים כל

הכלים והאורות דזו"ן, כמ"ש להלן במקומו.
והנה הסדר של העלאת המ"ן האמור, התחיל מעתיק, כמ"ש לעיל, כי אחר שקבלו נה"י דא"ק המוחין דע"ב ס"ג, קבלו ג"כ הע"ב ס"ג דעתיק המוחין האלו דאור דבקע לפרסא, כי הם מלבישים זה את זה כנ"ל. ואז העלה עתיק את הב"ש תחתונים דבי"ע לאצילות, שבהם נכללים הכלים דזו"ן, והמה עמדו במקום ב"ש תחתונים דנה"י דא"א. ואז העלה א"א את הנה"י לחג"ת שלו, ע"ד שנתבאר לעיל באורך, אשר עם העלאה הזו, נמצאים הרשימות דזו"ן, שהיו במקום מלכות דא"א, שנתעלו עתה למקום החזה דא"א, כי שם עומדים עתה היסוד והעטרה שלו, כנ"ל. והנה ידעת, ששם במקום החזה, נמצאים ב' אהי"ה התחתונים דההי"ן עד הטבור, כנ"ל, וע"כ נכללו הרשימות דזו"ן באותם ב' אהי"ה דההין, והם שהעלו אותם למ"ן לב' אהי"ה העליונים דמילוי יודין, העומדים במלכות דמו"ס שהוא הגרון בסוד אחה"ע, ואז נעשה הזווג דחיך וגרון, וירדה הטפה דמ"ד שה"ס יה"ו דמו"ס, אל הטפיים דמ"ן, העומדים שם בבחינת ב' אהי"ה פשוט העולים מ"ב, דהיינו בבחינת הכלים שלמעלה מטבור כנ"ל באורך, וע"כ יכלה הטפה דמ"ב של המ"ד, להתערב יחד בטפיים דב' אהיה דפשוט, כנ"ל. ואז ירדו משם ליסוד דא"א, העומד במקום החזה, שעליו מלביש הפה דישסו"ת, שהוא עתה בכללות בחינת היסוד דאו"א וישסו"ת שנעשו לפרצוף אחד, וקבלו או"א את ג' הטפות הנ"ל, ונזדווגו עליהם והוציאו לזו"ן בבחינת עיבור. כמ"ש עוד לפנינו.

פרק קמז

א **מה שהיה בתחילה ראש התבונה, הוא עתה הבנין והיסוד של כללות ב' הפרצופים, בהיותם פרצוף א' לבד**: צריכים לבאר מקודם, ההפרש מענין זווג דנשיקין, לזווג היסודות ולמה נתחדש ענין זה כאן, וגם בעולם הנקודים, מה שלא היה זה במציאות כלל בפרצופי א"ק. וכן ענין הזווג של פרצוף הכתר דאצילות, שהוא א"א עם קומת הס"ג דאצילות, שהם או"א. וכבר ביארנו שזווג הזה נמשך עוד מהנקודים, כי גם שם נזדווג פרצוף הכתר דא"ק, עם או"א דנקודים, אחר שנתחברו לקומת ס"ג דא"ק, כנ"ל (דף תקל"ו ד"ה גם) עש"ה. אמנם גם שם צריך ביאור, כי ענין ההשפעה הוא רק מעליון לתחתון שלו הסמוך אליו במדרגה, דהיינו מכתר לע"ב, ומע"ב לס"ג, אבל לא למדרגה שלישית ממנו, ואיך ישפיע כאן פרצוף הפנימי דא"ק, שהוא פרצוף הכתר, אל פרצוף ס"ג דא"ק, שהוא שלישי אליו. כי זה הוא דילוג מדרגה.
אכן יש כאן עמקות מקורית, עוד מע"ס דאור ישר בעצמם. כי ידעת, אשר חו"ב דאו"י עומדים מתחלת אצילותם אב"א, בסוד י' ונ' דצדי, שפירושו, שבינה בסוד כי חפץ חסד

הוא, נתנה אחוריה לאור החכמה, ופנתה פניה לינק אור דחסדים מן כתר דאור ישר (כנ"ל בחלק א' דף ה' ד"ה וטעם. עש"ה) כי אין כאן המקום להאריך. ולפי"ז נמצא, כי כמו שהכתר השפיע אור חכמה לחכמה דאו"י, כן הוא משפיע אור חסדים לבינה דאו"י, כי חכמה דאו"י, נבחנת שכולה חכמה, ואין בה מבחינת החסדים, וע"כ בינה מחויבת לקבל אור החסדים מן הכתר וע"כ פנתה אחוריה לחכמה.

וכבר ידעת, ההפרש הגדול מן פרצופי א"ק עד הנקודים, אל הפרצופים שמנקודים ואילך, אשר פרצופי א"ק נמצאים ע"ס שבהם, מבחינת כח"ב זו"ן דאור חכמה. והם מסתיימים בטבור דא"ק. אבל מנקודים ואילך בכל אבי"ע דעולם התיקון, הנה ע"ס שבהם, נבחנים רק לבחינת כח"ב זו"ן דאור חסדים, ואע"פ שיש בכל פרצוף כתר חכמה גם כן, אמנם הם מתלוים בהפרצוף בבחינת שורשים, כדי להשפיע הארת חכמה בחסדים, דהיינו באותו הכמות ואיכות שהיו אל הזו"ן דפרצופי א"ק. באופן אשר קומת הכתר שבפרצופי נקודים ואצילות שוה לבחינת זו"ן דפרצוף הכתר אשר בא"ק, דהיינו מטרם הסתלקות א' שהיה בו. וכן קומת חכמה, שוה לזו"ן דחכמה שבפרצופי א"ק. וכו'. כמ"ש בחלק ז' ע"ש. וטעם הדבר, כי כל ענין השתלשלות הפרצופים באים בסבת חסרון, אשר כל תחתון ממלא ומשלים את העליון שלו, כנ"ל באורך, וכיון שא"ק נשלם בשלימות עד הטבור שלו, בסוד מילוי, ומילוי דמילוי, כנ"ל. כי ב' בחי' המילוים האלו, שהם הע"ב והס"ג שלו, חזרו ומלאו את הכלים שלו, אחר הסתלקות אורותיהם בזמן הסתלקות א', עד הטבור. אלא רק מטבור ולמטה, נשאר עוד בלי מילוי, שע"ב וס"ג אינם מגיעים לשם, כנ"ל. ולפיכך, נשתלשלו ויצאו ע"ס דנקודים, וכן כלהו פרצופי אבי"ע דעולם התיקון, כדי לחזור ולמלאות מקום זה דנה"י דא"ק.

והנה לפי המתבאר, תראה שאין כאן שום חסרון אלא רק בבחינת זו"ן דא"ק שמטבור ולמטה, וכבר ידעת אשר מדת זו"ן היא רק אור החסדים עם הארת חכמה, דהיינו במדת זו"ן דאו"י, כנודע. וע"כ מדת כל הפרצופים דאבי"ע הבאים להשלימם, אינם צריכים יותר רק חסדים בהארת חכמה. אמנם ודאי יש גם קומת כתר וחכמה בהם, כמו בפרצופי א"ק, אלא שאינם מאירים מבחינת אור החכמה בעצם, אלא בבחינת הארתם לבד. דהיינו באותו שיעור הצריך להשלמת הלמטה מטבור דא"ק, כנ"ל. והנה נתבאר כי כמו שהע"ס מתחלקות, לה' בחינות של אור החכמה, הנקראים כח"ב זו"ן, ולה' בחינות של אור החסדים הנקראים חג"ת נ"ה. כן מתחלקים הפרצופים בכללם: אשר ה"פ א"ק, הם מבחינת אור חכמה. וה"פ שמנקודים ואילך, הם מבחינת אור חסדים בהארת חכמה. ועד"ז ממש, מתחלקים ג"כ בפרטם: כי ג' פרצופים הראשונים דכל פרצוף וכל עולם,

הם ביחס אור חכמה שבאותו עולם או באותו פרצוף. וב' פרצופים התחתונים שהם זו"ן דאותו עולם ופרצוף, הם ביחס דאור חסדים בהארת חכמה.

והנה כמו בע"ס דאו"י, הנה עיקר המשפיע הוא הכתר דאו"י, אשר משפיע אור החכמה לספירת חכמה דאו"י, ואור חסדים הוא משפיע לספירת בינה דאו"י, כנ"ל, הנה כן הוא גם בה' הפרצופים: כי פרצוף הכתר משפיע בחינת ע"ס דאור חכמה, לפרצופי הג"ר. והוא משפיע בחינת ע"ס לפרצופי הז"ת, מבחינת אור דחסדים בהארת חכמה. ולפיכך נבחן בכתר ב' מקומות, לב' מיני ההשפעות האלו, כי מבחינת חג"ת שלו, הוא משפיע אור החכמה. ומבחינת נה"י שלו, שמטבורו ולמטה, הוא משפיע חסדים. ונמצא בעת שמשפיע לפרצוף ע"ב, המיוחס לספירת חכמה דאו"י, הוא משפיע לו מבחי' חג"ת שלו. וכשמשפיע לפרצוף ס"ג, המיוחס לספירת בינה דאו"י, הוא משפיע לו מבחינת נה"י שבו. באופן שכמו שפרצוף ע"ב מקבל אור חכמה מחג"ת דפרצוף הכתר, כן פרצוף ס"ג מקבל אור החסדים מנה"י דפרצוף הכתר. ועם זה מיושב בפשיטות מה שעמדנו לעיל, על ענין הדילוג, אשר פרצוף הכתר דא"ק השפיע לס"ג שלו, כי שם היה עיקר ההשפעה לבחינת אור חסדים, כנ"ל. וע"כ השפעה זו שייכת לנה"י דפרצוף הכתר. כמבואר, ואין זה דילוג כלל, כי כן הוא עוד מהע"ס דאו"י, שהשפעה ראשונה מקבלת חכמה דאו"י, והשפעה שניה של חסדים מקבלת בינה דאו"י.

ועם זה יתבאר לך ההפרש מחג"ת דא"א דאצילות, אל הג"ר שלו. כי הג"ר דא"א, המה מלבישים לחג"ת דעתיק עד החזה, וע"כ נבחנים הג"ר דא"א לעצמות אור החכמה, שה"ס חכמה סתימאה. אמנם חג"ת דא"א, שהם מלבישים מחזה דעתיק ולמטה, דהיינו על נה"י שלו, ששם השפעת אור חסדים, ע"כ כבר נבחן שם א"א ג"כ לבחינת אור דחסדים, והבן. ובזה תבין ג"כ ענין הגרון שיצא לחוץ מראש שלו. כי הגרון הוא בחינת הבינה דא"א, שכל חפצה היא אור החסדים, וע"כ לא יכלה להלביש את חג"ת דעתיק, אשר שם השפעת אור חכמה, וע"כ יצאה לחוץ דהיינו למטה מחזה דעתיק, שהוא לבר מראש דעצמו, ואז יכלה לקבל חסדים מכתר, שהוא עתיק, כי מחזה ולמטה הוא מקום השפעת חסדים דעתיק. ולכן כל המקום הזה של חג"ת דא"א, שהוא מגרון עד הטבור בבחינת חסדים מכוסים, שאין מהם הארת חכמה. כי שם המקום המוכן להשפעת חסדים אל הבינה, וע"כ מכח שליטת הבינה, אשר נמצאת בבחינת אחורים אל הארת חכמה של ראש דא"א, ע"כ החסדים מכוסים, שפירושו, שאין הארת חכמה מתגלה בהם. שז"ס יסוד דעתיק המתלבש בחזה דא"א, שיסוד זה כולו רק להשפעת חסדים אל הבינה הוא עומד, ע"ד כתר דאו"י בהשפעה ב', שמשפיע רק חסדים בלי חכמה אל הבינה דאו"י.

והבן וזכור היטב, ענין ב' מקומות השפעה, שנקבעו בפרצוף הכתר: חג"ת להשפעת חכמה. ומטבור ולמטה להשפעת חסדים.

ב **ועתה מובן ענין הב' זווגים**: זווג דנשיקין, וזווג דיסודות, שנתחדשו מעולם הנקודים ואילך. כי נתבאר לעיל, אשר עד עולם הנקודים, היו ה' פרצופי א"ק, מבחינת אור החכמה. אלא מנקודים ואילך, נבחנים העצמות של כלהו פרצופים, שהם מבחינת חסדים בהארת חכמה. גם נתבאר, שעם זה נמצא אותו ההפרש גם בה"פ אלו ג"כ, כי ג"ר שבהם נבחנים לבחינת חכמה, בערך הז"ת שהם מבחי' עצמותם חסדים כנ"ל (תתקמ"ו ד"ה והנה) ולפיכך אותו ההבחן הנ"ל דב' מקומות ההשפעה שנעשה בפרצוף הכתר: שחג"ת שלו משפיעים חכמה לע"ב. ונה"י שלו משפיעים חסדים לס"ג. מתחיל רק מעולם הנקודים ואילך, דהיינו אחר שהתחיל התיקון לבחינת למטה מטבור דא"ק, שכל תיקונו הוא מבחינת חסדים בהארת חכמה, כי בחינת הה"פ דאור חכמה כבר קנו שלימותם, ע"י המילוים דע"ב ס"ג עד הטבור, וע"כ נקבע אז בחינת נה"י דכתר להשפעת חסדים. אלא כיון שאי אפשר שיתגלה בהפרצוף חסדים בהארת חכמה, אם לא יהיה שם קומת כתר וחכמה בג"ר של הפרצוף, ע"כ בהכרח שצריכים גם להשפעת עצמות חכמה בהפרצוף, אשר מעצמות זה, יגיע הארת חכמה אל החסדים. וע"כ צריכים ג"כ להשפעת חג"ת דכתר. הרי שצריכים לב' זווגים: א' להשפעת חכמה, מבחי' חג"ת דכתר, והוא נקרא זווג דנשיקין, והוא שייך רק בשביל ג"ר עצמם. וב' הוא זווג דיסודות, שהוא בחי' השפעת חסדים, מנה"י דכתר, שזה שייך בעיקר בשביל ז"ת. כנ"ל.

והנה בשעה שהארת הזווג דמוחין דע"ב ס"ג דא"ק מגיעים לנה"י דא"ק, ולעתיק דאצילות המלביש עליו, שאז מתבטלים הפרסאות שבפרצופי אצילות, כנ"ל, וחזרו עתיק וא"א לפרצוף אחד, דהיינו ששב א"א להיות עתיק, הנה אז מתחלק א"א עצמו לב' מקומות ההשפעה הנ"ל, שמבחינת חג"ת שלו משפיע אור חכמה לאו"א, והיינו על ידי זווג דנשיקין. ומבחינת נה"י שלו משפיע לזו"ן אור חסדים. אלא שגם לבחינת זו"ן, שעיקרם הוא אור חסדים, מ"מ הוא צריך ג"כ להקדם זווג דנשיקין, משום שאין מציאות זו"ן, אלא בחינת הארת חכמה בחסדים, וע"כ אפילו בשעת קטנות של הזו"ן, צריך ג"כ עכ"פ להכלל מהארת חכמה, וע"כ גם לזווג דנשיקין צריך כנ"ל באורך.

והנך מוצא, שבחינת החזה דעתיק, ששם היה בחינת מקום החתך בין אור חכמה לאור חסדים, להיותו הסיום דבחינת חג"ת דכתר, כנ"ל. שהוא המבדיל בין הראש דא"א, ששם חכמה סתימאה עד החיך שבראש, ובין הגרון דא"א שהוא הבינה, שכבר היא באחורים על אור חכמה, והיא מקבלת רק חסדים מלמטה מחזה דעתיק, כנ"ל. הנה עתה נעשה

לבחינת משפיע לאור חכמה, כי שם זווג דנשיקין דחיך וגרון דא"א, המשפיעים חכמה לאו"א, כנ"ל, הרי שנעשה שם מקום יסוד חדש, דהיינו ליסוד דראש, המשפיע חכמה. ומקום החתך דאור החכמה, נתהפך ונעשה למקום משפיע לאור החכמה. ומכאן המקור להבחן בנקודת החזה, שיש שם בחינת יסוד פנימי, כמ"ש הרב בכמה מקומות. כי בעת ביטול הפרסא, נהפך פי החזה מבחינת מבדיל על אור החכמה, לבחינת משפיע לאור החכמה. שה"ס זווג דנשיקין דפה דא"א, אחר שנעשה לאחד עם פרצוף עתיק. כמבואר. והנה נתבאר לעיל, שבשעת השגת המוחין לאו"א, על ידי הנשיקין דא"א, גם או"א וישסו"ת חוזרים להיות פרצוף אחד, כי גם הפרסא דבגוי מעוהי דאו"א ג"כ מתבטלת. והנה אז, יש בהם ג"כ אותו ההבחן בפרטיותם, כמו שביארנו אצל פרצוף הכתר דכללות ה"פ אצילות. וע"כ גם הם משפיעים מבחינת חג"ת שלהם את אור החכמה, ומבחינת נה"י שלהם את אור החסדים. ונמצא גם הם צריכים ב' הזווגים: דנשיקין, ודיסודות, לצורך אצילות זו"ן, ע"ד הנ"ל בא"א. אמנם נבחן בזווג היסודות עצמו, שיש שם ג' בחינות זווגים, שהם: יסוד בינה עלאה, ויסוד תבונה, ומקום החתך, שבין ראש התבונה לרגלי הבינה, וכל אלו הג' נכללים ביסוד הכללי דאו"א, אחר שישסו"ת נכלל ונעשו לאחד עם או"א. כי לפי התאם הגידול של הולד, כן מתעלים בחינות הזווגים. וע"כ המה נבחנים בג' מדרגות, שהם ג' המדורים שבדחז"ל, שמתחלה נבחן הזווג לבחי' חיצוניות גמורה, שהיא במדת יסוד דתבונה, והיא לבחינת נפש דנפש, ומדה זו נקראת מדור א'. ואח"כ בג' חדשים השניים נבחן הזווג לבחינה פנימיות יותר מקודם, שהיא במדת מקום החתך, והוא המדור הב', וזהו לבחינת רוח דנפש. ולבסוף בג' חדשים אחרונים, נבחן הזווג לפנימיות גמורה, שהיא במדת יסוד דבינה עילאה, והיא המדור העליון, ששם מקבל תכלית שלימותו, דהיינו בחינת נשמה חיה יחידה דנפש. ואז הוא יכול לצאת משם למקומו עצמו.

אמנם תבין, שאין זה ג' מקומות של זווג ממש, בדומה לזווג דנשיקין וזווג דיסודות, אלא שהם כולם רק בבחינת היסוד דכללות הפרצוף, שהיא מקום הבטן של כללות הפרצוף, שבסיומו עומד היסוד, כנודע. אלא שיש שם ג' מדורים, כמבואר. וכבר נתבאר זה, שאין העליון מזדווג מבחי' המסך דעצמו לצורך התחתון, אלא מבחינת חיצוניותו, שמודד לו מבחינת מסך כזה, שהוא בהתאם להמ"ן של התחתון, כנ"ל באורך, ומבחינה זו נבחנים הג' מדורים והבן.

וזהו שהאריך כאן הרב, להורות לנו מתחלה את מקום יסוד הכללי, שבו נעשה הזווג וכל הבחינות דעיבור, מתחילתו עד סופו. וזה אמרו "כי מה שהיה בתחלה ראש התבונה,

הוא עתה הבנין והיסוד של כללות ב' הפרצופים בהיותם פרצוף א"' כי ידעת שהחזה דא"א, הוא מקום החתך החוצה את ב' הפרצופים האלו, כי או"א להיותם בחינת ג"ר דבינה, שהגרון דא"א הוא הכתר שלהם, נמצאים בבחינת חסדים מכוסים מחזה ולמעלה דא"א. אבל ישסו"ת, להיותם בחינת ז"ת דבינה, שהם צריכים להארת חכמה, מוכרחים להמצא מתחת החזה דא"א, אחר שנפסק היסוד דעתיק, כי שם הוא המקום שאפשר להתגלות בחינת הארת חכמה, כנ"ל באורך. וכבר נתבאר לעיל אשר פי החזה דא"א, הוא בחינת הסיום של קו האמצעי, בערך הפרצופים דלמעלה מטבור, בדומה ליסוד שהוא בחי' הסיום על קו אמצעי בערך הפרצופים שלמטה מטבור. הרי שמקום החזה דא"א הוא מקום היסוד הכללי דאו"א וישסו"ת, בעת ששבו שניהם להיות פרצוף אחד. כי אז הם בחינת פרצוף שלמעלה מטבור, ובהכרח שבחינת הסיום של קו האמצעי שלהם, הוא בחזה דא"א. וע"כ נבחן החזה דא"א לבחינת מלכות דראש דישסו"ת, שהחזה דא"א מלובש בפה דראש זה, ומסיים שם בחינת ג"ר דאו"א, שגם ראש דישסו"ת הוא בכללם. אשר שם החסדים המה מכוסים מבחינת ג"ר דבינה, בסוד כי חפץ חסד הוא, ומשם ולמטה, דהיינו בז"ת שהם ישסו"ת, נמצאים החסדים מגולים. כנ"ל. הרי שהפה דישסו"ת מלביש על מקום החזה דא"א, ששם היסוד דאו"א דכללות, דהיינו בשעה שנעשים שניהם לאחד, ותופסים כל המקום שמגרון דא"א עד הטבור, אז נמצא שם היסוד של או"א. שמתחלה היה שם הפה דראש של ישסו"ת, והבן.

וזה אמרו "כי הנה ראש התבונה היה תחלה במה שהוא עתה שליש תחתון של הת"ת, אשר הוא מקום הבטן של הכללות עתה" דהיינו כמבואר, שפה דראש הישסו"ת מלביש במקום החזה דא"א, שהוא פי היסוד דאו"א, ומשם עד הטבור דאו"א נמשכים הע"ס דראש, הרי שהראש דישסו"ת הוא במקום שליש תחתון של או"א עילאין. שהם מלבישים עם הע"ס דראש שלהם מטבור דאו"א עד היסוד דאו"א. כמבואר.

וזה אמרו "ונמצא כי מקום זווג או"א עתה הוא בבטן של הכללות שהיה מתחילה נקרא ראש התבונה, וכמעט שמקום זה הוא בפי תבונה" כמבואר, שפה התבונה הוא במקום החזה דא"א, שהוא מקום היסוד דאו"א עלאין, אשר בשעה, שהם ב' פרצופים, הרי הם מלבישים על כל המקום הזה, והוא נעלם בתוך הראש דישסו"ת. וכשחוזרים לפרצוף אחד, נעשה שוב המקום הזה מגולה לבחינת שליש ת"ת התחתון, ופה דישסו"ת חוזר ונעשה ליסוד של או"א. ששם מקום הזווג עתה, ושם סוד הבטן, שהוא מקום העיבור.

וזה אמרו "ונמצאו עתה תלת בחינות שיש באמא א' הוא בחינת היסוד של הבינה העליונה. ב' בחינת יסוד התבונה בהיותה נפרדת מהבינה. ג' מקום החתך שבין רגלי

הבינה לראש התבונה" כי בהיותם ב' פרצופים, שנמצא המקום שמטבור דאו"א עד סיום רגליהם, מלובשים כולם בתוך ישסו"ת, הנה אז יש לאו"א בחינת תנה"י מיוחדים לעצמם, שהם למעלה מראש התבונה. ועד"ז יש לישסו"ת בחי' תנה"י מיוחדים לעצמם. שהם ב' בחי' יסודות אמיתיים: דבינה עליונה, ושל התבונה התחתונה. ומלבד זה נבחן ג"כ המקום החתך שנמצא במקום הטבור דאו"א, ששם מסתיים ראש ישסו"ת, כנ"ל, ורגלי אמא עלאה הם בהכרח למעלה מראשם. והנה מקום זה הוא גם כן בחינת השפעה לתחתון, בדומה לבוצד"ק שבנקב החזה דז"א, המשפיע בחינת הקטנות אל הנוקבא, בעת היותה אב"א עם ז"א. כנ"ל בחלק ט'. ע"כ ג' מקומות אלו המה ג' בחי' מסכים, שמדת הזווג נמדדת על ידיהם. אשר או"א מודדים לזו"ן בעת עיבורם, על פי המסכים האלו, מתתא לעילא, בסוד ג' המדורים. כנ"ל.

וזה אמרו "וכנגדם יש גם בזו"ן תלת בחינות: א' הוא האורות וכו'. ב', בחינות הכלים וכו'. ג' בחינות הרפ"ח ניצוצין וכו'" כלומר שהכלים מקבלים בג' חדשים הראשונים, שאז הולד במדור התחתון בזווג דמסך מבחינת יסוד דתבונה, המודד לו בחי' נפש דנפש, שהוא הארת כלים. והניצוצין מקבלים תיקונם בג' חדשים האמצעים, שאז הולד במדור אמצעי, שהוא בחינת המסך דמקום החתך, המודד לו קומת רוח דנפש, שהוא מספיק לתיקון הניצוצין, וז"ש, שבמקום האמצעי של מקום החתך עלו שם הרפ"ח ניצוצין דאור. ועלו, פירושו שנתקנו. ובג' חדשים האחרונים, מקבל הולד תיקון האורות, שהם בחינת ג"ר של העיבור, שהיא בחי' נשמה חיה יחידה דנפש, והיינו מבחינת מסך דיסוד הבינה עלאה, שנקרא מדור העליון. אבל אין לפרש, שהניצוצין מתחילים לעלות רק במדור האמצעי, שהוא בג' חדשים האמצעים, וכו'. שהרי גם בג' חדשים הראשונים שהולד הוא במדור התחתון, הנה כבר יש שם, אורות ניצוצין כלים. כי אז נכנסים בו ק"ב ניצוצין, גם אור הנפש דנפש. אלא הכוונה היא כלפי מדת התיקון, כמבואר לעיל.

וכמו שבארנו ענין הנרנח"י דנפש בהתחלקותם בכלים ניצוצין ואורות בג' המדורים, כן נבחן עוד בכל אחד מהם בחינת נרנח"י פרטים. כי גם יש בכלים לבד בחינת נרנח"י, דהיינו בחינת נרנח"י בנפש דנפש. וכן בניצוצין יש בחינת נרנח"י, שהם נרנח"י דרוח דנפש. וכן באורות בחי' נרנח"י, שהם נרנח"י דג"ר. וזה אמרו "כל בחינה מאלו תלת בחינות העיבור וכו' בכל אחד ארבע זמנים, והם: תחלה ג' ימים ראשונים של קליטה. ב', הוא עד ארבעים יום, שבהם נגמר צורת הולד. ג', הוא עד סוף ג' חדשים ראשונים, שבהם ניכר העובר. ד', עד תשלום שאר חדשי העיבור וכו'" דהיינו כנ"ל, שג' ימי קליטה שבכל מדור, הוא בחינת נפש של המדרגה ההוא אשר שם. וארבעים יום הראשונים דבחינת

הג' חדשים שבמדור ההוא, הוא בחינת רוח שבאותה המדרגה. ותשלום ג' חדשים שבכל מדור ומדור, הוא בחינת הנשמה חיה יחידה שבאותה מדרגה. וזמן הד' שהוא תשלום כללות העיבור עד שיהיה ראוי לצאת משם למקומו, שנקרא לידה, הוא בחינת נפש דרוח המתחיל להכנס בו כמ"ש במקומו. שגם בחינה זו נוהג בשעת ההעברה ממדור למדור. והנה מה שכתב הרב אשר ישסו"ת מלבישים רק שליש תחתון של ת"ת דאו"א, אין מכאן סתירה למ"ש במ"א, שישסו"ת מלבישים מחזה ולמטה דא"א, שהוא ב"ש ת"ת דאו"א. כי עיקר ישסו"ת מתחילים מטבור ולמטה דאו"א, אלא הכתר שלהם מתחיל מחזה דאו"א, באופן, שאותו המקום מחזה עד הטבור, הוא שייך לכתר דישסו"ת. ונודע, שכתר אינו נכנס בחשבון הפרצוף, וע"כ מדייק כאן מקומם של ישסו"ת מטבור ולמטה דאו"א.

וטעם הדבר הוא, משום שישסו"ת הזה, שסוד הבטן לתיקון העיבור נתתקן בע"ס דראש שלו. הוא בחינת וא"ו של הוי"ה דס"ג, שיש בו לבד המילוי של **הא**', כנודע, שכל אותיות הוי"ה דס"ג הם במילוי יודין, חוץ מו' שבו, שהיא במילוי **א**'. וכבר ידעת טיבה של הואו הזו דס"ג, שהיא השורש של הוי"ה שאותיות המילוי הם במילוי אלפין, שנקרא מ"ה החדש, שנקרא הדר ומהיטבאל, שהם זו"ן של אצילות כנ"ל (דף תתקי"ז ד"ה ועתה). עש"ה בכל ההמשך. כי מילוי אלפין פירושו, תיקון קוים הנעשה ע"י עלית ה"ת בעינים, שקו האמצעי שבא' מורה על הפרסא הנעשה מלמטה לגו"ע של המדרגה, שהוציא את אח"פ של המדרגה לחוץ ממנה, כנ"ל באורך. שעיקר תיקון הזה הוא רק לבחינת זו"ן, אמנם ג' הפרצופים הראשונים דאצילות, שנמשכים מסוד השם מ"ב, הם במילוי יודין, שפירושו ממסך דצמצום א', הנמשכים מהבחינה שכנגדם מג"ר של א"ק, המסתיימים למעלה מטבור, שאין בהם מצמצום ב' ולא כלום, כי עד הטבור דא"ק נבחן בשם עולם העקודים כנודע. והנה תיקון קוים הזה, מתחיל בעולם הנקודים, ששמה נתקנו רק בחי' ג"ר של הז"ת, שהם בדיוק אותו המקום שנקרא בטן דפרצוף ס"ג הכלול דא"ק, כי מקום הטבור דא"ק הפנימי הוא ג"כ מקום הטבור דס"ג דא"ק, כמ"ש בחלק ז'. אשר הטעמים דס"ג, שלא ירדו כלל למ"ה וב"ן דא"ק, הם נתפשטו עד הטבור דס"ג, שהוא משום שיש בהם התלבשות של ע"ב, וע"ב מוכרח להסתיים על הטבור, כי אין אור החכמה יכול להתפשט לעולם למטה מטבור של הפרצוף. אלא הנקודות דס"ג, שכבר אין בהם מבחינת ע"ב דהתלבשות, הם יכלו להתפשט למטה מטבור דס"ג, ולהתחבר עם המ"ה וב"ן דא"ק, כמ"ש שם באורך. וע"כ גם הג"ר דנקודים מתחילים רק מטבור דס"ג דא"ק ולמטה, ונמשכים עד סיום הת"ת, דהיינו בדיוק שליש התחתון של ת"ת דס"ג. וג"ר אלו דנקודים יצאו שם בתיקון קוים מה"ת בעינים בעת קטנותם, אבל לז"ת דנקודים לא נמשך

תיקון זה, הרי שרק מקום הבטן דס"ג לבדו נתקן שם בתיקון קוין. והוא בחינת הואו דס"ג, אבל מבטן ולמטה, שהם הנהי"מ דס"ג לא נתקנו בתיקון קוין, וע"כ הה' אחרונה דס"ג אין בה מילוי **א**', אלא מילוי **י**', כנ"ל באורך.

ונתבאר שם, שראש הא' דנקודים יצא שם מטבור דס"ג ולמעלה, עד החזה דס"ג, אלא שאינו מצטרף לנקודים, משום שהמסך שלו נמצא למטה ממנו, ואין עביות המסך פועלת כלום ממטה למעלה. כנ"ל (דף ת"ט ד"ה ג"ר) ולכן גם הוא נחשב עוד לעקודים, דהיינו שאין בו עוד מתיקון קוין. וע"כ הוא נבחן לבחינת כתר עליון של הנקודים, שאינו כלל בחשבון הפרצוף נקודים. ומכאן המקור אשר הכתר דב"ן, אינו מצטרף לפרצוף.

ותדע, שערך ישסו"ת כלפי או"א באצילות, הם ממש, כערך פרצוף הנקודים, כלפי הס"ג דא"ק, לכל פרטיהם ודקדוקיהם. כי גם או"א אלו, הם קומת הס"ג באצילות, שיש בהם בחינת ע"ב דהתלבשות, בשוה לס"ג דא"ק, וע"כ גם הם, נמשכים הטעמים שבהם רק עד הטבור, מאותו הטעם הנ"ל, כי בחינת ע"ב אינה יכולה להתפשט למטה מטבור בשום פרצוף. וע"כ עד שם הוא בחינת י"ה דאו"א, שהם במילוי יודין, ומטבורם ולמטה עד סיום הת"ת, הם במילוי **א**', דהיינו הוא"ו דהוי"ה דס"ג, כי זה המקום מקבל התיקון קוים מהבחינה שכנגדו בס"ג דא"ק, ששם עומדים ג"ר דנקודים, וע"כ מתחיל הלבשת ישסו"ת מטבורם של או"א ולמטה, שהוא הבטן דעיבור, הראוי לתקן את הזו"ן הנכללים שמה בבטן ההוא, עם התכללות נה"י בחג"ת, שפירושו, עלית ה"ת בעינים שלו, ותיקון קוים, העושה אותו בסוד רשות היחיד, כנ"ל באורך. הרי ברור שאין ישסו"ת יכולים להתחיל ממעלה מטבור דאו"א אף משהו, בדומה לג"ר דנקודים. ועם כל זה, בחינת ראש הא' של ישסו"ת, שנקרא כתר דישסו"ת, הוא מלביש מטבורם ולמעלה דאו"א עד החזה שלהם, דהיינו בדומה לראש הא' דנקודים, המלביש ג"כ מטבור דס"ג דא"ק ולמעלה עד החזה, אלא שה"ס הכתר ב"ן, שאינו מצטרף לפרצוף, משום שמסך שלו עומד בו מלמטה, ואין עביות המסך פועלת ממטה למעלה. וע"כ כתר דישסו"ת, נחשב עוד לבחי' י"ה דאו"א, שהם במילוי יודין, והוא אינו נכלל כלל בבטן דאו"א, שהוא במילוי **א**', כמבואר. והנה נתבאר היטב סוד הבטן דאו"א, שהוא ממש בחינת ג"ר דנקודים, כלומר, שהוא המקבל באצילות, אותו ערך דג"ר דנקודים בעולם הנקודים. והוא סוד המילוי **א**'

שבוא"ו דס"ג. וע"כ **א**', זו היא כל השורש של מ"ה החדש המתקן את הב"ן, והבן היטב. ועם זה תבין היטב מה שכייל לן הרב, שאין שום מציאות זווג באו"א לצורך הזו"ן, אם לא יתחברו או"א וישסו"ת לפרצוף אחד. והטעם הוא כמבואר, אשר ערך ישסו"ת כלפי או"א דאצילות, הוא ממש אותו הערך דג"ר דקטנות הנקודים, כלפי ס"ג דא"ק. וזכור

כאן, שענין תיקון הקוים שיצא בג"ר דנקודים, הוא מבחינת התכללות ה"ת בעינים, וזה יצא רק בזמן הקטנות דנקודים, כנודע. אמנם אחר שקבלו נה"י דא"ק את האור החדש דבקע לפרסא, והאיר אותו דרך הטבור דא"ק לג"ר דנקודים, שהוריד ה"ת מכתר דנקודים והשיב או"א לראש, הנה אז נתיחדו ג"ר דנקודים עם כללות הס"ג דא"ק לפרצוף אחד, כי כל ההבדל שביניהם היה מכח הה"ת שנכללה בעינים דג"ר דנקודים, מה שלא היה זה למעלה מטבור דס"ג דא"ק, כנ"ל בדברי הרב (דף שצ"ו אות ו') כי הלמעלה מטבור, לא נתחבר מעולם עם הה"ת שבמ"ה וב"ן דא"ק. ונמצא עתה אחר שירדה ה"ת מעינים גם מג"ר דנקודים, הנה אין עוד מה שיבדיל בין ג"ר דנקודים לס"ג דא"ק, וע"כ נעשו עתה לפרצוף אחד, כנ"ל (דף תתקל"ו ד"ה גם) והנה אז אחר שג"ר דנקודים נעשו עם ס"ג דא"ק לפרצוף אחד, דהיינו שג"ר דנקודים נעשו לבחינת שליש תחתון דת"ת דס"ג דא"ק, ופה דנקודים נעשה לבחינת יסוד לפרצוף הכללי דס"ג, הנה אז השפיע יסוד דא"ק הפנימי, את הו' ונקודה, אל יסוד הכללי דס"ג דא"ק, שהיה מקודם זה בחינת פה של ראש דנקודים, שהוא ג"ר, ואז נזדווגו בחינות או"א על המ"ן אלו דו' ונקודה, שהם טפת זו"ן השרשים כנודע. ותקנו אותם, והולידו ז"ת דנקודים. כמ"ש שם. הרי שלא נזדקק יסוד דא"ק הפנימי, לבחינת ג"ר של הקטנות נקודים, כי המה אינם ראוים כלל לזווג, להיותם בבחינת קטנות, ומה גם עם פרצוף כתר דא"ק, אלא "שיסוד דא"ק נזדקק רק לפרצוף ס"ג שלו, ורק למקום הבטן דס"ג, דהיינו שליש התחתון דת"ת, כמבואר, שהוא באותו מקום שהיה שם בתחלה הפה דאו"א דנקודים, ועתה הוא בחינת יסוד דס"ג דא"ק. ועם זה מתבאר בפשטות גמורה, שאין ישסו"ת דאצילות, ראוים לקבל זווג מבחינת מ"ן דזו"ן, על ידי זווג מיסוד דא"א, בזמן היותם נפרדים מאו"א דאצילות, כי אז הם בבחינת קטנות, ואין יסוד דא"א מזדווג אלא בפרצוף הס"ג הכללי דאצילות שהם או"א. כמבואר לעיל, (דף תתקמ"ו ד"ה והנה כמו) שיש לפרצוף הכתר ב' מקומות השפעה, שהשפעת חכמה משפיע לע"ב. והוא מפה ולמטה שנקרא זווג דנשיקין. והשפעת חסדים, הוא משפיע לפרצוף ס"ג. שהוא מבחי' היסוד שלו עש"ה כל ההמשך. הרי שאין זווג ליסוד דכתר דאצילות עם או"א דאצילות, אלא אחר שישסו"ת ואו"א חוזרים לפרצוף אחד, שאז נה"י דא"א משפיעים לבחי' הבטן של פרצוף ס"ג, שיש שם התיקונים של המילוי **א**', כנ"ל. משא"כ בהיותם נפרדים, שעדיין יש הה"ת בעינים של ישסו"ת, הנה אינם ראוים לזווג כלל. והבן זה היטב.

המתבאר מכל האמור עד כאן, שבחי' העיבור דזו"ן בעולם דאצילות, דומה לגמרי, לבחי' השפעת יסוד דא"ק את הו' ונקודה אל הפה דאו"א דנקודים, לכל דקדוקיהם ופרטיהם:

הן מבחינת המזדווגים, והן מבחינת המ"ן שורשים של התהוות הזו"ן, והן מבחינת ב' הזווגים של נשיקין ויסודות, וכו'. אלא, שיש כאן ב' ענינים נוספים: א' הוא, ענין התחלקות הכתר לב' פרצופים א"א ועתיק. ב' הוא, ענין הזווג שלא נעשה על עצם המסך דעליון, אלא מבחינת החיצוניות שלו, שבזה נמצא, שמודד אל העובר את בחינותיו לאט לאט על סדר המדרגה, מראשית קטנותו, עד גמר גדלותו, דהיינו בהתאם לפי מדת המ"ן דזו"ן, שגם המה עולים בסדר המדרגה, כמ"ש זה בחלקים הבאים בע"ה. ועיקר החידוש שנתוסף כאן, על בחינת הזווג דנקודים, הוא ענין תיקון קוים בבחינת ו"ק של הנה"י. כי בנקודים, שז"ת של פרצוף נה"י, שהם הו' ונקודה שהשפיע יסוד דא"ק לאו"א דנקודים, יצאו שם מבחי' עצם המסך דאו"א עצמם, ולא היה בהם בחינות קטנות כלל, אלא שיצאו תכף בכל גדלותם, מבחינת האור החדש דבקע לפרסא, דהיינו בלי תיקון קוים כלל כנ"ל, ע"כ היה בהם שביה"כ, כנודע. ולא נשאר שם, אלא בחינת ג"ר של פרצוף נה"י, שהם ג"ר דנקודים, מכח תיקון הקוים שלהם. ומהם נשאר שורש מספיק לתיקון המ"ה החדש, כי מהם נמשך סוד הבטן דאו"א, שה"ס וא"ו דהוי"ה דס"ג. כנ"ל. וכבר ידעת אשר בחינת היסוד, נתחדשה ע"י עיבור דזו"ן פעם שנית בבטן דאו"א דנקודים, כי אז יצאו גם בחינת ז"ת דפרצוף נה"י, בבחינת תיקון קוים, שע"י כך, יצא בחינת קו אמצעי, גם בנה"י עצמם, שנקרא יסוד. (כנ"ל דף תתקי"ז ד"ה והנך ע"ש כל ההמשך) וזהו עיקר החידוש שנתוסף כאן על הזווג דנקודים, כי שם לא נתקן בפרצוף נה"י אלא רק מדת הנקבה, שפירושו, שנתקן לה תיקון קוים בג"ר דנה"י, שה"ס הבטן, שמשם כל שורש הולדה דפרצופי אבי"ע, שתיקון זה נעשה בבחינת הס"ג דא"ק, כנ"ל, שה"ס ג"ר דנקודים, שבעת גדלותם נעשה בהם בטן אל הס"ג. כנ"ל. ובבחינה זו לא שלט שם שבירה וביטול אפילו במשהו, כי כל הקטנות דג"ר אלו, דהיינו כל הבחינות שהיו בהם תיקון קוים, כל זה נשאר להם בתכלית השלימות, כנודע. שז"ס שנולדה בת תחלה. וז"ס בת תחלה סימן יפה לבנים, כי אם לא היה תיקון זה בעולמות, הנה לא היה כלל בחינת הבטן, שהוא שורש כל הולדה שבעולמות, וע"כ נבחן לשורש הבנים שבעולמות, והבן זה. ובעולם אצילות, נעשה תיקון קוים גם בז"ת שהוא הקו אמצעי דנצח הוד יסוד עצמם, שנקרא יסוד, ונקרא מ"ה החדש, וה"ס זו"ן דאצילות, שנקרא מ"ה ומהיטבאל. והנה נתבאר ב' העקרים הנוספים כאן, על עולם הנקודים, שהם: א', התחלקות הכתר לב' פרצופים, וכן כל שאר פרצופי אצילות. וב', הוא ענין יסוד זכר שנתחדש כאן. אכן ביתר הענינים דומים זה לזה לגמרי.

כי תמצא שם, שאחר שהגיע אור החדש של הזווג דע"ב ס"ג העליונים דא"ק, הוריד ה"ת

מעינים דנקודים, וביטל הפרסאות, שהוא הזווג דנשיקין שנעשה מתחלה, לתיקון ג"ר עצמם: שאור הזווג דע"ב ס"ג דא"ק, יצא דרך הטבור דא"ק, והאיר אל הג"ר דנקודים, והוריד ה"ת מעינים דשם, שעם זה נתחברו ג"ר דנקודים עם כללות הס"ג דא"ק לפרצוף אחד, כנ"ל ע"ש. והנך מוצא, ענין זה ממש גם כאן, כי ע"י זווג דנשיקין של חיך וגרון דא"א, יצאה טפת הזווג גם אל או"א, שע"י זה נתיחדו או"א וישסו"ת לפרצוף אחד. וכבר ידעת, שערך או"א וישסו"ת הם כערך ג"ר דנקודים עם ס"ג דא"ק. ע"ש. אלא שיש שינוי, כי שם יצאה טפת הזווג דא"ק דרך הטבור, וכאן יצאה דרך הפה דא"א. אמנם כשתדייק היטב, תמצא גם בזה שיש השואה ביניהם. כי נתבאר לעיל אשר חזה דעתיק מלובש בפה דא"א בסוד מקום החתך בין אור החכמה אל אור החסדים, כי ע"כ נבחן חכמה סתימאה, לאו"א, והגרון לישסו"ת, כנ"ל בדברי הרב. (ועי' היטב לעיל דף תתקמ"ח ד"ה והנך מוצא) ונתבאר שם, שע"י טפת הזווג דע"ב, נתהפך פי החזה דעתיק, ממבדיל על אור החכמה, ונעשה למשפיע לאור דחכמה. ע"ש. הרי שגם כאן באצילות, אע"פ שנעשה הזווג דנשיקין בפה דא"א, מ"מ עקרו הוא מחזה דעתיק, המלובש שם, הרי שגם באצילות, יצא האור המוריד להּ"ת, דרך החזה דכתר כמו בנקודים דרך הטבור דא"ק, אלא משום שיש כאן ב' פרצופים בכתר, נמצא זה המקום דחזה דעתיק, שהוא פה דא"א. גם יש לדייק, כי החזה דעתיק וטבור דא"ק הם ג"כ בחינה אחת, כי גם הטבור דא"ק, הוא בחינת מקום החתך. בין אור חכמה שבפרצופי הג"ר דא"ק שלמעלה מטבור, ובין ג"ר דנקודים שהם בחי' אור החסדים. כנ"ל.(דף תתקמ"ה ד"ה וכבר) הרי שמבחינת עתיק שהוא עיקר הכתר דנקודים, דומה הזווג דנשיקין דאצילות, לבחינת האור החדש שיצא דרך הטבור, לתיקון הג"ר דנקודים. וכן כל יתר הבחינות כמ"ש לעיל. והנה נתבאר לך המפתח, להבין עמו כל בחי' העיבורים של זו"ן, כי תשוה אותם לזווג פרצוף הכתר דא"ק עם הס"ג דא"ק. ושים לבך לזה, ויהיה לך לפתח עינים.

חלק יא

פרק א

האורות אינם עומדים בסוד העיבור רק ז' חדשים: ואע"פ שנת"ל דף תתקמ"ז אות קנ"ב. שבג' חדשים הראשונים הוא תיקון הכלים בבחינת מדור התחתון, שהוא יסוד התבונה. ובג' חדשים השניים הוא תיקון הניצוצין, בבחינת מדור אמצעי שהוא מקום החתך. ובג' חדשים האחרונים הוא תיקון האורות בבחינת מדור העליון, שהוא יסוד דבינה עלאה. ע"ש. אין הכוונה, שכל תיקון הכלים נגמר במדור התחתון, או שתחלת תיקון הניצוצין

מתחיל רק בג' חדשים האמצעים במדור האמצעי. אלא באמת כולם מתחילים להתקן תכף במדור התחתון, וכולם עולים יחד גם למדור העליון בג' חדשים האחרונים, אלא שהמדובר הוא מאיזו בחינת מסך שהמה מקבלים תיקונם, שכל הזווגים דאו"א לצורך הכלים בפרט, המה מבחי' יסוד התבונה. וכל הזווגים לצורך הניצוצין, הם מבחינת מקום החתך. ולצורך האורות, הם מיסוד דבינה עלאה. כמ"ש שם. ומלבד זה, הנה יש בהם בחינת התלבשות של זה בזה. שהם מקבלים תיקון זה מזה, אשר מטרם שהאורות נגמרים כל צרכם, הנה ודאי שגם הכלים אינם עוד בשלימות. ולא עוד, אלא אפילו אחר הגמרם של האורות, עדיין הכלים אינם מוכנים להלבישם אלא עד אחר י"ב חודש. כמ"ש כאן בדברי הרב. וע"כ כשמתחיל תיקון של הניצוצין, בזווגם הפרטי במדור אמצעי, יש עליה גם להכלים למדור האמצעי. וכן כשמתחיל תיקון האורות בזווגן הפרטי ביסוד דבינה, דהיינו בג' חדשים האחרונים, עולים גם הכלים למדור העליון למקום האורות. ומבחי' אחרת נבחן ג"כ שכל התיקונים שהגיעו אל האורות ואל הניצוצין בג' חדשים הראשונים במדור התחתון, הם רק בחי' העשיה שלהם, הנבחן בערכם כמו בחי' כלים, וכן התיקונים שהגיעו לאורות בג' חדשים האמצעים, הם רק בחינת היצירה שלהם, שהם בערכי האורות רק בחי' ניצוצין דאורות, ולא אורות ממש, כי השם של אורות הוא מיוחד בעיקר לבחינת ג"ר של כל מדרגה, אמכם בחינת עשיה ויצירה, שהם נפש רוח, נבחנים רק להארת כלים. כנודע וכיון שבחינת ג"ר דאורות אינם באים רק במדור העליון, ע"כ נבחן שם למקום תיקון של האורות. אמנם ודאי, שבחינת הנפש של האורות באים יחד עם תיקון הכלים במרור התחתון. ובחינת הרוח שלהם במדור אמצעי עם הניצוצין, ועד"ז גם בניצוצין. כמו שמבאר הרב לפנינו.

פרק ד

ואבא מכסה ומלביש צד ימין וכו': עי' לעיל דף תתקל"ט אות קל"ח.

פרק ה

התיקון הוא כדי לחברם עד שיהיו בבחינת קוין מאירים זה בזה והבן מאד ענין קוין מה ענינם: עי' לעיל דף תתס"ו ד"ה קשר. ובדף תתס"ח אות ז' ובאו"פ ד"ה עיבור.

פרק ו

ביום א' של הקליטה נתחברו יחד אותם החצאים שהיו בתוך אבא וכו' ונתקשרו בבחינת קוין: כבר נתבאר זה לעיל (דף אלף ז' ד"ה גורם ז'. ע"ש). כי אבא נותן הלובן שבהולד, שה"ס הבירור הראשון של ז"א, כי ז"א ה"ס ז"ת דנקודים שעלו מבי"ע ע"י העלאת נה"י דא"א לחג"ת, כמ"ש שם, ואז נבחנים ז"ת אלו בבחינת ש"ך ניצוצין בלתי

נקיים, כי המה מעורבים בבחינת ה"ת דמדת הדין שהיא היתה גרם השבירה, כמ"ש כאן הרב, שכל פגם השבירה והמיתה היתה, משום שיצאו זה על גבי זה שלא בדרך קוין. כי זה התיקון קוין שנעשה בצמצום ב', הספיק רק לג"ר דנקודים, ולא לז"ת, שהם יצאו מבחינת אור חדש דבקע לפרסא, שפירושו שביטל לצמצום ב', כנ"ל בחלק י'. וכיון שה"ת זו דמרת הדין היתה שם בלי מסך, ע"כ לא יכלו האורות להתלבש בכלים, ונשברו ונפלו לבי"ע כנודע. ולכן תיקונם הראשון הוא, ע"י ל"ב נתיבות החכמה דאבא, המחלק את ז' המלכים לל"ב, שבכל אחד מהם יש קומה של ע"ס, אשר אז הוא מאיר רק לט"ס הראשונות של כל קומה, וכיון שאינו מאיר כלום אל המלכיות של כל קומה, נמצאים ל"ב מלכיות אלו מתפרשות ויורדות משם בסוד פסולת, באופן שמתבררים מז"ת דז"א אלו רק ל"ב פעמים ט"ס ראשונות, שהם נקראים רפ"ח ניצוצין. ועתה נבחנים רפ"ח אלו, שהם נקיים לגמרי מבחינת עביות, כי הארת אבא ליבן אותם מכל בחינת עביות, שהן המלכיות, ולא השאיר בהם אלא בחינת ה"ת דהתלבשות לבד. וע"ז רמזו ז"ל שהאב נותן הלובן שבולד, שהוא כללות כל הקומה, מלבד האודם שבו, דהיינו הבשר והגידין והדם. והנה עתה אע"פ שז"א כבר נקי מכל סיגים, מ"מ עדיין אינו ראוי שיתהוה ממנו איזה בנין, שהרי הוא חסר בחינת ל"ב מלכיות, שהם בחי' העביות, שעליהם נעשה הזווג דהכאה ויציאת הקומה, כנודע. שהם דומים כמו השאור שבעיסה, שממנו כל הבנין. ולפיכך אין הולד יוצא רק בשיתוף אמא ג"כ, כי הוא מקבל ממנה בחינת ל"ב מלכיות חדשות, מבחינת שיתוף מדת הרחמים בדין, ע"י הארת ה"ג שבה מחמת שמעוררת בחינת המסך של הקטנות שבה, מבחינת ה"ת בעינים, וכיון שרפ"ח ניצוצין שלו, שה"ת דהתלבשות כלולה בהם, כנ"ל, באים ונכללים בזווג דקטנות הזה דאמא, מתחדשת בהם בחינת עביות דקטנות אמא, המשותפת במדת הרחמים דאמא. ואז קונה ז"א ל"ב מלכיות חדשות וחזר מספר ניצוציו לש"ך כמקודם, אלא שהם עתה ממותקים במדת הרחמים, שהם בחינת תיקון הקוין, כנ"ל בחלק י'. ע"ש. וזהו האודם דאמא.

וזה אמרו "שביום א' של הקליטה נתחברו יחד אותן החצאים שהיו תוך אבא וכו', וביום ב' של הקליטה נתאחזו ונתקשרו החצאים שבתוך אמא זה בזה בבחינת קוין. וביום ג' נתקשרו יחד אותן שבתוך אבא עם אותם שבתוך אמא. ואז נותן אבא לאמא המחצית שהיו בו" דהיינו כנ"ל, שהמחצית דאבא, ה"ס הלובן שבו, דהיינו הרפ"ח ניצוצין, כנ"ל. שעל ידי הזווג עם אמא, המה נתקנו בסוד קו וחצי הימניים. כי עצמות הכלים והספירות, הם תמיד בחי' קו הימין, כנודע. וזה נבחן ליום א' של ג' ימי קליטה. ואח"כ נבחן בחי' זווג שלהם על בחינת האודם דאמא, דהיינו בחי' הל"ב החדשות הממותקות במדת הרחמים

המשלימה בחינת המלכיות דז"א, כנ"ל שהיא נבחנת כמו שאור שבעיסה, שאין שום בנין זולתן. ונודע שהתכללות העביות והדין בספירת נבחנת תמיד לבחינת השמאל שבספירה, וע"כ נבחנת לקו וחצי השמאליים של אמא, ועדיין חסרים מקו אמצעי, שה"ס הכרעה המייחד ב' הקוין, ועושה אותם בסוד רה"י, כנודע, וזה נעשה ביום ג', כי אז אחר שכבר נשלמו המלכיות והעביות דז"א, הנה המה נכללים בזווג או"א, ומקבלים עליהם הזווג דאור העליון, והקומה היוצאת על העביות דמדת הרחמים המשותף בדין, שה"ס האודם שקנה מאמא, היא נבחנת לקו אמצעי, המייחד לכל ספירה וספירה דז"א, ועושה אותם בסוד רשות היחיד. כנ"ל. ותיקון זה נבחן ליום הג' של ימי הקליטה.

הרי שג' ימי הקליטה ה"ס תיקון שלשת הקוין, כי עצם הכלים והניצוצין דז"א, ה"ס הימין שבו מכל ע"ס, שהם הרפ"ח שנתלבנו בטפת הארה דאבא. ובחינת העביות דשיתוף מדת הרחמים בדין שקנה בכל ע"ס שלו, ה"ס אודם שבו, שהם מכח הארת ה"ג דאמא, כנ"ל. וקומת הזווג שיוצאת על האודם הזה שהשיג מאמא, ה"ס קו אמצעי. המייחד לכל ע"ס שלו, ועושה אותם לאחר.

פרק ח

אורות חסד ת"ת ויסוד וכו' הם בקו אמצעי שהוא רחמים ולכן נתקנו תחלה עם החסד:

כבר ידעת, שעיקר הזווג הוא בבחינת קו האמצעי, כנ"ל, בדיבור הסמוך. וזה הכלל, שבחינת כלים הישנים והניצוצין העולים לתיקון בעיבור, נבחנים לב' קוין ימין ושמאל, שהימין נתקן ע"י הלובן מאבא, והשמאל ע"י האודם שבאמא, אמנם דבר הזווג בעצמו, הנעשה על העביות שהעלו הניצוצין המתוקנים באודם דאמא, נבחן לקו אמצעי שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, כי עתה השיג העביות הזו, שהיה מתחלה בבחינת שמאל, מעלה ושבח גדול כמו עצם הספירות שבצד ימין, כי כל שעביותו מרובה יותר, מגלה קומת ע"ס גדולה יותר, כנודע, וריבוי עביות נעשה עתה בזווג, לריבוי השבח והמעלה. לכן נבחן העביות בעת הזווג לבחי' קו אמצעי. והוא מתקן בקומת הזווג שלו לכל הכלים וניצוצין דז"א, שהם ב' הקוין ימין ושמאל, וזה אמרו שתחלת התיקון מגיע לקו אמצעי, שהם ת"ת ויסוד, ואח"כ המה מתקנים ג"כ את ב' הקוין שבקצוות, אכן קו ימין שהם עצם הרפ"ח, הנבררים בסוד הלובן דאבא, כיון שהוא אינו צריך תיקון מצד עצמותו, כי כולו נקי וטהור מכל סיג, עוד מטרם שנעשה הזווג על העביות, ע"כ נבחן כמו שנתקן עוד קודם מקו אמצעי. אכן זהו רק מבחי' הדינין והסיגים, אבל מבחינת השגת קומת הזווג, הוא מתחיל בעיקר מקו האמצעי, כנ"ל. וזכור זה.

וענין הרפ"ח בסוד ד' שמות ע"ב, שבע"ב ס"ג מ"ה וב"ן דזו"ן, שנפלו לבי"ע עם השבירה,

הוא ענין ארוך מאד, וכבר ביארתי אותם היטב בספרי פנים מאירות ופנים מסבירות על עץ החיים, מדף קפ"ת עד דף ר"ז. ע"ש.

פרק יא

המילוי שלהם נכנסים תחלה, שהם מדרגות השפלות מן השמות עצמן: כי האותיות של השם, הם הכלים והספירות של הפרצוף. ומילוי שלהם, הם בחי' המסך ועביות שעליהם נעשה הזווג עם אור העליון, ובהם תלוי שיעור הקומה של הפרצוף: שקומת ע"ב צריך לבחי"ג, וקומת ס"ג לבחי"ב. וכו', שהקומה היוצאת על העביות שה"ס המילוי, היא כל השבח והמעלה שבאותיות השם. כי אם המילוי הוא דבחינת עביות דשורש, אין בהוי"ה ההיא רק קומת נפש. ואם המילוי הוא דבחי"א, יש שם קומת רוח וכו'.

ועם זה תבין שמצד אחד נבחנים המילואים שהם שפלים מן השמות עצמם, שהם הכלים והאותיות של השם הוי"ה, כי המילואים אינם אלא בחי' עביות בעלמא, והשמות הם עצם הכלים שיש בפרצוף. ומצד אחר יש לומר שהעביות חשובה יותר מהשם כי בשעה שהשם הוא בלבדו בלי אותיות המילוי, דהיינו בלי עביות ומסך הראוי לזווג עם אור העליון, הרי אז אין בהכלים אלו שום אור כלל. הרי שכל שבחם של השמות הוא בהמילואים שלהם כמבואר.

וזה אמרו "מה שנכנס תחלה באלו הכלים להחיותן אינם הג' שמות עצמן רק המילוי שלהן" פירוש, כי עתה בעת העיבור, נבחן הז"א שהוא נכלל בהזווגים של או"א, והוא ירך אמו, ואין לו עוד שם בפני עצמו, כנודע. ולפיכך אין לנו עתה להתחשב עם עצם הספירות דז"א בכל אלו הזווגים של הנרנח"י שהוא מקבל שם בעיבור ע"י הזווגים דאו"א, אלא רק בהמילואים לבד, כי המילואים הם בחינת העביות והמ"ן הנכללים בהרשימות והניצוצין העומדים בבטן אמא, שמ"ן הללו נכללים במ"ן דקטנות דאמא עצמה, ואו"א עומדים עליהם הזווג. ונמצא שעתה בעת העיבור רק המילואים נכנסים תחלה, ואין עור שם הגילוי אל השמות עצמם דז"א רק אחר הלידה.

פרק יב

תחלה יהיה מילוי י"ט, ואח"כ של ל"ז ואח"כ של מ"ו, כי כך הוא מעלות המדרגות: וצריך שתדע כי אין העובר נשלם אלא א"כ שיהיה לו ה' מדרגות של הנפש בשלימותן, הנקראות נרנח"י, או עסמ"ב, או אבי"ע, כי כל אלו יש להם משמעות אחת, כנודע. והנה הזווג נעשה על מ"ן דז"א הנכללים במ"ן דקטנות שכנגדו באמא כנ"ל. ונודע שבכניסת האורות הסדר הוא, שהתחתונים נכנסים מתחילה, וע"כ נמצא, שמתחילה נעשה הזווג דבחינת נפש דנפש, ואז נכנסים בהזווג רק בחינת המילוי של מ"ה, שהם י"ט ניצוצין

וכשמ"ן אלו של י"ט ניצוצין מתחילין ליכנס, מקבל זעיר אנפין בחינת נפש דנפש, ומה שנקרא מ"ה ולא ב"ן, הוא משום שאין כאן המדובר ביחס השמות דז"א ממה שמקבלים מקומת הזווג, כי ידעת שבבחינת הזווגים דעיבור, אין הזווגים נעשים על שמות דז"א, אלא בשמות דאמא, כי ז"א אינו עולה בשם, כנ"ל בדיבור הסמוך. ולפיכך אנו מחשבים רק המילואים דמ"ה הנכללים בשמות דאמא, וע"כ באמת עדיין אין כאן מבחינת המילוי דמ"ה, רק בחינת נפש דנפש של המילוי הזה. אלא שהוא מבחינת ז"א שנקרא מ"ה, ולא מבחינת הנוקבא שנקראת ב"ן. ובגמר ג' ימי קליטה, שנכנס בו ניצוץ הי"ט, אז הוא משיג רוח דנפש, דהיינו תשלום מילוי מ"ה, הנמשך עד גמר הארבעים יום.

ובהמשך הזה דמ' ימים, מתחילים ליכנס בו המילוי דס"ג, שהם ל"ז ניצוצין, ואחר שנכנסו בו תשלום כל הל"ז ניצוצין, שהוא בסוף המ' יום, אז נכנס בו בחינת נשמה דנפש, ואז הולד מתחיל להצטייר, כי הארת אמא שה"ס נשמה היא מציירתו, וע"כ העובר קונה אז קצת חיות. וזה נמשך עד תשלום ג' חדשים. אכן תכף לאחר מ' יום ליצירה, מתחילים ליכנס בו ניצוצין דע"ב, שהם מ"ו ניצוצין, וכשנשלמים ליכנס בו, שהוא בסוף ג' החדשים, אז בכנסת בחינת חיה דנפש, שז"ס שהוכר העובר לחוץ. וביום א' לאח"ז, נכנס בו בחינת יחידה דנפש.

הרי לך ד' זמנים בג' חדשים הראשונים, שהם: ג' ימי קליטה, שבהם קונה נפש דנפש, ורוח דנפש. ומ' יום, שבהם קונה נשמה דנפש. וג' חדשים שבהם קונה חיה דנפש. ואח"ז עם יציאת הג' חדשים, אז קונה יחידה דנפש. ואע"פ שיש כאן באלו ג' חדשים ג' מיני תיקונים, שהם: נרנח"י דאורות, ונרנח"י דניצוצין, ונרנח"י דכלים, כנ"ל, מ"מ כולם נחשבים רק לבחינת כלים בלבד, שפירושם בחינת נפש ועשיה דכל ג' הבחינות: אורות, ניצוצין, וכלים. שהם מתתקנים במדור הא' שהוא יסוד דתבונה, כנ"ל.

ואותם ד' הזמנים שנתבארו בג' חדשים הראשונים דמדור הא', ישנם ג"כ במדור האמצעי, בג' חדשים השניים, שהם כניסת הנרנח"י דבחי' הניצוצין, שה"ס הרוח של העובר, המתתקן בזווגם דמקום החתך, שהוא ג"כ אינו נשלם זולת בנרנח"י שלימים, כנ"ל אצל הנפש דעובר דמדור התחתון. וע"כ בהכרח שיש ג"כ בו אותם ד' זמנים: ג' ימי קליטה, לנפש רוח דרוח, ומ' יום, לנשמה דרוח, וג' חדשים, לחיה דרוח, ויציאת ג' החדשים ליחידה דרוח. ונרנח"י דרוח אלו, באים בין בכלים, בין בניצוצין, ובין באורות, אלא שכולם נחשבים על בחיבת הניצוצין שהוא בחיבת הרוח של כל האנ"כ. כי שם של אורות, נופל רק על ג"ר בלבד. כנ"ל, ולא על אורות דנרנח"י דנפש ונרנח"י דרוח.

ועד"ז נוהגים ד' זמנים אלו, גם בג' חדשים האחרונים, שהם כניסת נרנח"י דבחינת

האורות, שהם בחינת ג"ר דעובר. שבבחינת ג' יעי קליטה. נכנסים הנפש רוח של ג"ר דעובר. ובמ' יום, נכנסים בחינת נשמה דג"ר שלו. ובג' חדשים, נכנסת בחינת חיה של הג"ר. ועם יציאת ג' החדשים, נכנס בו בחינת יחידה של הג"ר. וכבר ידעת, שכללות העובר אינו אלא בחינת נפש בלבד, ונמצא שיש כאן בעובר כ"ה בחינות של נפש, שהם: נרנח"י דנפש הנפש, ונרנח"י דרוח הנפש, ונרנח"י דנשמה דנפש, ונרנח"י דחיה דנפש, ונרנח"י דיחידה דנפש.

שנרנח"י דנפש הנפש קונה בג' חדשים הראשונים במדור התחתון. ונרנח"י דרוח דנפש קונה בג' השניים במדור האמצעי.

ונרנח"י דנשמה חיה יחידה, קונה בג' החדשים האחרונים במדור העליון. ועל פי הדברים האלו תבין כל דברי הרב שלפנינו.

פרק כה

א **ב' קבין הם: א' טוב וה"ס ג' מילוים ע"ב ס"ג מ"ה וכו', והוא מבחינת פנים שמקבלת בעת הזווג פב"פ**: כבר נתבאר בדיבור הסמוך, שג' מילוים אלו, שהם: ע"ב, ס"ג, מ"ה, הם שלימות דכל הנרנח"י. כי מילוי דמ"ה, הוא עביות דבחי"א, והוא בחינת נפש רוח. ועביות דס"ג, שהוא בחינת הל"ז ניצוצין, הם בחינת נשמה. ועביות דע"ב, שהם מ"ו ניצוצין, הוא בחינת חיה ויחידה. וכיון שכל אלו באו בסוד תיקון קוין, שפירושו עלית ה"ת לעינים והתכללות המלכות בכל ספירה וספירה בסוד קו שמאל, שע"י הזווג קונים קו אמצעי כנ"ל, ע"כ נתקנו בזה בסוד ק"ב טוב בלי שום סיגים, כנ"ל, כי אבא הוריד ל"ב המלכיות דה"ת דמדת הדין, והשאיר שם רפ"ח ניצוצין נקיים לגמרי בסוד קו ימין, ועביות שבו דהיינו המילואים דהוי"ה שעליהם נעשה הזווג, נתקנו בסוד האודם של אמא, שפירושו הארת ה"ג שלה, לבחינת קו שמאל, שבאופן זה הם מוכשרים להוציא ג"ר בעת הזווג, שכולו טוב בלי שום סיגים כלל. וז"ש שקב הא' הוא טוב, והוא בחינת פנים, שהנוקבא מקבלת בעת הזווג דהיינו כמבואר, שע"י תיקון הקוין דאבא ואמא, נתקנו ג' מילויים דז"א, שיוכשרו להוציא ג"ר בעת הזווג בסוד פנים בפנים, בעת הגדלות של זו"ן.

ב **הקב שהאשה רוצה בה מט' ופרישות וכו', במלכות הנקרא חלה**: צריך שתזכור כאן, כל המתבאר לעיל בנשמת אדם הראשון, שנקרא חלתו של עולם. (בדף תרפ"ג אות צ"ג ובאו"פ שם בכל ההמשך.) שנתבאר שם, שכל ה"פ אצילות, הם בערך ה"פ נקודים, רק בחי' התפשטות, של נרנח"י דכתרים, בחוסר ט"ס תחתונות, דהיינו רק בחינת נפש ע"ש. הרי שערך ה"פ אצילות הוא חלק עשירי כלפי הנקודים, כי חסר כאן ט"ס התחתונות.

וז"ס קב אחד שהאשה רוצה בה יותר מתשעה קבין של הנקודים. כי בט' קבין דנקודים לא היתה יכולה לעמוד בהם, והאורות נסתלקו מהכלים, משום שלא היה בהם תיקון קוין בסוד השיתוף של מדת הרחמים בדין. וע"כ נקראו תשעה קבין ופרישות, כי האורות נפרשו ממנה, מחמת הגילוי דה"ת דמדת הדין דצמצום א'. כנ"ל. אבל בקב האחד הטוב שנתקן באצילות בשיתוף דמרת הרחמים בדין עם תיקון קוין, יש בה בחינות תפלות שפירושה דבקות, כי האורות ראוים להתקיים בהם, והבן.

פרק כו

חרובין שזה היה מיתה וחורבן של המלכים וכו' לפי שהוא מבחי' אחורים: כי כל המילוים דע"ב ס"ג מ"ה וב"ן ששמשו בנקודים בבחינת הגדלות דז"ת, נחרבו ונפלו לבי"ע, ממדרגה ז' ואילך של בחינת ע"ב של הנקודים. כמ"ש הרב בשער י"ח פ"ב. וכיון שעיקר החשבון של עשרה קבין הנ"ל, הם על פי ערך הגדלות העליון של הנקודים, שכלפי הגדלות הזה נבחנים כל ה"פ אצילות לנרנח"י של התפשטות כתר, וחסרים ט"ת כנ"ל, לכן חושב הרב כאן, רק בחינת החורבן של בחי' ע"ב דנקודים שהם ממדרגה ז' ואילך שנפלו לבי"ע. והנה אלו הבחינות שנפלו לבי"ע, אינן נחשבות לבחינת ק"ב חרובין, אלא רק בחינות הרשימות שנשארו באצילות, אשר הקליפות מתאחזין בבחינת חסרונם של האורות שנעלמו מהם, ומחסרון הזה הוא כל פרנסתם וזכות קיומם של הקליפות כלומר, כל זמן שאין החסרון ההוא חוזר ומשתלם, כמו שהיה מטרם שביה"כ נמצאים הקליפות אוחזין הניצוצין והכלים שלהם שירדו לחלקם לבי"ע. ובשעה שיתעלו בחזרה כל אלו הכלים והניצוצין שנפלו לבי"ע, שאז הרשימות האלו חזרו ולקחו כל חלקם שהיה להם בעת הנקודים, הנה אז בלע המות לנצח, והקליפות מתבטלים ומתבערים מן העולם כלא היו לגמרי, והביט על מקומם ואינם. הרי שכל זכות קיומם וכלכלתם של הקליפות, הוא מבחינת החסרונות של הקדושה, שהם הרשימות של המדרגות הגדולות שנשארו באצילות אחר שביה"כ. ואלו הרשימוה הן בחי' האחורים של ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן דזמן הגדלות דע"ס דקומת ע"ב, ששימש בשעתו בנקודים, הנקרא הסתכלות עיינין דאו"א, שהיה מתפשט עד סיום רגלי א"ק, כנ"ל. ואלו האחורים הם מדרגה הששית, של הויות דע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, שהם ק"ב אותיות, שרשימותיהן נשארו בחסרונן הגדול באצילות, והם הנקראים ק"ב חרובין, כי כל החורבן הגדול ניכר באותן הרשימות, אשר מהן ואילך כבר נפלו כולם לבי"ע כנ"ל.

פרק כז

קב הא' של חרובין ונוסף עליו קב הב' הטהור הרי נתחייב בחלה, אבל ב"ש סברי כיון שיש בו קב אחד כבר יש בו רמז אל קב הטהור ודי בזה: פירוש, כי אלו הקב חרובין, שהם כוללים כל ז"ת של הנקודים והם בחינות ז"א שעתה בעיבור הגיע התיקון שלו בסוד קב אחד לבד, שהוא בחינת נפש, והוא בערך הקב חרובין רק אחד ממאה. כי כל נרנח"י דאצילות הם קב אחד מן עשרה כנ"ל, ועתה שאין לו אלא חלק הנפש בלבד, נמצא שהוא אחד ממאה, שה"ס חלה, כמ"ש הרב באדה"ר שהוא חלתו של עולם ע"ש. וכן ז"א בעיבור נבחן ג"כ לבחינת חלה מטעם הזה, כמ"ש הרב במבו"ש ש"ה ח"א פ"י. וע"כ סברי ב"ה שצריכים לרמז על שניהם, דהיינו על קב חרובין המקבל תיקון זה דחלה, ועל הקב הטהור שהוא החלה עצמה. שהרי העיסה רומזת על קב חרובין, שאחד ממאה ממנה הוא החלה שמפרישים. וע"כ סברי מקביים לחלה. וב"ש סברי שאין צריכים לרמז על קב חרובין כלל, אלא רק על קב הטהור לבד שנתקן בעיבורו דז"א, וע"כ הם אומרים, מקב לחלה.

פרק לא

מזונם והשפעתן אינם רק בסוד קב, שהוא בחינת מילוי הנעלם בשם ע"ב ס"ג מ"ה: פירושו, שכל מזונם וקיומם של הקליפות, הוא מפאת מילוי דעסמ"ב הנעלם, כי הרשימות שלהם נשארו חרובין ויבשים מחמת האורות שנסתלקו מהם, ומחמת הכלים והניצוצין שמהם ואילך, שנפלו לבי"ע בתוך הקליפות ונתלבשו בהם. ומכאן כל מזונותם והשפעתם המגיעה לקליפות, כנ"ל. ויש בזה הבחן גדול בין חול לשבת, כמ"ש להלן.

פרק לב

כשהשם לבדו בלתי מילוי, אז הוא יותר גרוע מהמילוי עצמו שהוא לבדו, אמנם בהיות שניהם וכו', בפשוטו הוא יותר חשוב: כבר נתבאר זה לעיל, אשר המילוי של הוי"ה הוא בחינת העביות שעליהם נעשה הזווג עם אור העליון. ולפי"ז יש לתמוה לכאורה, איך אפשר שהשם בשעה שהוא בלי המילוי, יהיה גרוע מן המילוי, אף בהיותו לבדו בלי השם. ועוד איך יצויר שיהיה המילוי בפני עצמו לבדו בלי השם, כי אין ענין המילוי אלא רק בעת שהעביות עם המסך מתוקנים בכלי המלכות ומזדווגים עם אור העליון, ומוציאים קומת הע"ס הממלאים האורות של המדרגה כנודע. ומטרם עליותם בסוד הזווג הרי הם בשפלות דבי"ע בין הקליפות, וא"כ מתי יצויר אשר המילואים יהיו נמצאים לבדם.

וכדי להבין הדברים האלו והמשך דברי הרב שלפנינו, צריכים לחדור ולהתעמק יותר,

להבין היטב ענין השמות והמילואים שהרב עוסק בהם. וצריכים כאן לדעת היטב כל ענין הדרוש של רפ"ח הניצוצין, שנתבאר בספרי פמ"א ופמ"ס מדף קפ"ח עד דף ר"ז. אכן נבא בקצרה, והוא: כי ד' המדרגות הראשונות דהוי"ה דע"ב, הם בחינת כתר דע"ב, שהוא בחינת ממטה למעלה, ועיקר ע"ב מתחיל ממדרגה הה' ואילך, דהיינו מעת שאורות מתלבשים בכלים. שבחינת הפנים שלו היא מדרגה הה', ובחינת אחורים שלו היא מדרגה הו'. וההבחן של פנים ואחורים אלו, הם כמו מטעמים אל נקודות, שקומה הראשונה שנתפשטה ממעלה למטה נקרא פנים. ומעת שהאורות התחילו להסתלק, שמוציאים בדרך הסתלקותם ד' קומות זו למטה מזו, הנה כל אלו הם נקראים אחורים. כמ"ש בחלק ד'. והנה אחר שביה"כ ירדו אח"פ של כל מדרגה, אל מדרגה שלמטה ממנה. וע"כ נבחן שבמדרגה הה', נשארו הרשימות דגו"ע לבד, ואח"פ שלה ירדו למדרגה הו', שהיא בבחינת אחורים, באופן, שכל המדרגות דאחורים נבחנות לבחינת אח"פ כלפי מדרגה הה' שהיא הפנים.

ונודע שלא נתקנו באצילות אלא בחינת הפנים, של המדרגות, שהם בחינת גו"ע שבהם, ובדיוק יותר לא נתקנו אלא בחינת הכתרים שלהם, וכל ט"ס התחתונות שהם בחינת אח"פ, לא נתקנו באצילות בקביעות, אלא בבחינת עליה לבד בשבתות וימים טובים. ונמצא שכל התיקונים מגיעים רק למדרגה הה' שהוא בחינת הפנים, ולא למדרגה הו' שהיא בחינת אחורים. וע"כ מכונים אלו אחורים בבחינת קב חרובין, כנ"ל. והנה ידעת שבעת שז"א משיג המוחין דע"ב ס"ג, הנה אז יורדת ה"ת מעינים והאחורים שהם אח"פ מוחזרים אל הפרצוף. והבה לפי זה נמצא, שיש ג"כ תיקון שלם אל מדרגה הו' שהם האחורים ובחיבת אח"פ אל המדרגה הה'. אמנם אינו כן, כי טפת הזווג דע"ב ס"ג אע"פ שהיא מבטלת הפרסא לשעתו, שמספיק להוריד ה"ת מעינים ולהעלות האח"פ לאצילות, עם כ"ז, הפרסאות אינם מתבטלים. ואין האח"פ הללו מתתקנים במקומם בבי"ע, כמות שהיו מטרם שביה"כ, אלא שהם מתעלים למעלה מפרסא, וע"כ בערך המדרגה שמקודם שביה"כ, נבחן זה, כמו שנקטעו רגליו ונתעלו למעלה. וע"כ אין המדרגה הו' יכולה לקבל תיקונה מחמת החזרת האח"פ אל המדרגה, כל זמן שאח"פ אינם מתתקנים במקומם בבי"ע, בסוד דמטי רגלין ברגלין.

ויש כאן הבחן חשוב, כי מצד אחד נמצאים האח"פ, שעלו אל המדרגה ונתחברו אליה כמלפנים, ע"י המילוים דע"ב ס"ג. ומצד ב', דהיינו בהתחשב עם בחינתם מעת הנקודים, הנה הם כמו שלא עלו כלל, שהרי אינם מתפשטים בבי"ע, כמו שהיו מתפשטים בעת המלכים, ונמצא שעדיין אין בהם אלא בחינת גו"ע, שהם הפנים, ואח"פ הצריכים

להתפשט בבי"ע המה חסרים עוד. וזה שרמז הרב, שהמילוי כשהוא בלי השם הוא יותר חשוב מהשם. כי המילוים דע"ב ס"ג המעלים את אח"פ לאצילות הם משמשים עתה במדרגה הה', ואינם משמשים כלום לאחורים דמדרגה ו' כנ"ל, כי אם היו מתפשטים לבי"ע והפרסא היתה מתבטלת, היו המילואים דע"ב ס"ג מתחברים עם השם שלהם, שהוא מדרגה הו', כי אז היו מקבלים תיקונם משלם, כמות שהיו מקודם שבירת הכלים. אבל עתה שהפרסא מתחת האצילות עומדת במקומה, והרשימות דאחורים שהם השמות, אינם נהנים מן המילוים שהמשיכו האח"פ, ונשארים בבחינת קב חרובין כמקודם, הרי שהם גרועים מן המילוי שלהם. כי המילוי שלהם משמש במדרגה הה', וממשיך שם קומה שלימה של ג"ר, והם עצמם אינם יכולים להנות משם.

וזה אמרו "מילוי גי' אלקים, לרמז על המלכים הנ"ל שנקראים אלקים בסוד דינין, ולכן אינן מתפרנסין אלא מהמילוי, שהוא גי' אלקים, והוא עולה בגי' ק"ב כי אלו המלכים הם בחינת הקב חרובין דמדרגה הו', שמהם נפלו ובאו לבי"ע לתוך הקליפות, דהיינו ממדרגה הז' ואילך, שהם כוללים כל הש"ך ניצוצין, כי פרצוף העליון כולל כל מה שמתחתיו, וכאן המדובר הוא במלך הדעת, שהוא הקומה הראשונה שיצאה מהסתכלות עיינין דאו"א כנ"ל, שה"ס מדרגה הראשונה של הז"ת שנקראת ע"ב, כנ"ל. ולפיכך נבחן שמדרגה הו' הם שמות אלו המלכים כולם, שנשארו באצילות ולא נפלו. אמנם המלכים אינם יכולים להתפרנס מהשמות שלהם, שהם מדרגה הו' שנשארה באצילות, משום שהמה חסרי המילוי, ואין בהם זווג, כי כל המילוים העולים בהזווגים משמשים רק לבחינת הפנים שהם מדרגה הה' כנ"ל. שבחינה זו הה' אינה שייכת לאלו המלכים, שהם מבחינת אח"פ ואחורים, כי רק בחינת האחורים לבד נשארו בהמלכים למטה בקליפות, אבל בחיבת הפנים הוברר מהם עוד בתחלת תיקון ה"פ אצילות, כנודע. וע"כ אין להם יחס אלא למדרגה הו' בלבד, ולא למדרגה הה'. וע"כ המה מוכרחים להתפרנס מהמילוים לבד העומדים במדרגה הה', דהיינו מאותם בחינת אח"פ ואחורים שהם מעלים מבי"ע, ע"י זווג דע"ב ס"ג. וכיון שהמה בחינת אח"פ ואחורים שהם בחי' דינין כמותן, המה יכולים להתפרנס מהם. אכן מהשמות עצמם דמדרגה ה' אינם יכולים לקבל, להיותם בחיבת פנים שאין להם יחס להמלכים.

ועם זה תבין מ"ש הרב לעיל (דף תשכ אות י') שלא כל הז' מלכין נתקנו באצילות אלא חלק מכל מלך ומלך נתתקן, וחלק מכל מלך ומלך נשאר בקליפות ולא נתתקן, אשר בכל יום ויום המה מתבררים ע"י תפלתינו ועולים למעלה בסוד מ"ן עד ימות המשיח. ע"ש גם באות ט"ו, וי"ט, וכ"א. ובאמור תבין זה היטב, כי לא נתברר מהמלכים רק בחינת

הפנים שלהם, המיוחסים למדרגה הה' שהם בחי' גו"ע דז' מלכין, שהם בחינת חג"ת של כל מלך, אבל מבחינת אחורים שלהם, דהיינו אח"פ, שהם בחיבת נה"י דכל מלך, לא נתקן כלום באצילות, כי כל בחינת הגדלות דאצילות, שהם מחזירים האח"פ הנפולים אל המדרגה, שקונים נה"י דכלים וג"ר דאורות, כיון שזה נעשה רק ע"י עלית נה"י לחג"ת, בסוד השיתוף דמדת הרחמים בדין, ע"כ אפילו הנה"י שקונים, ע"י הורדת ה"ת מעינים, אין זה כלל אותם בחינת הנה"י שהיה לכל מלך ומלך בעת הנקודים, כי הנה"י שלהם היה מבחינת צמצום א', והם אינם משותפים במדת הרחמים, ולפיכך אין הנה"י שלהם מסתייעים כלום מכל אותם הנה"י החדשים היוצאים בכלהו בחינות הגדלות דאצילות.
ועם זה תבין ג"כ, שכל המ"ן שאנו מעלים מהמלכים ההם דלא אתבסמו, הוא רק מבחינת בינה דנה"י שלהם ולמעלה, הנבחנת לפנימיות של אלו המלכים שבתוך הקליפות, ולא מבחינת מבינה ולמטה שלהם, הנבחנת לבחינת חיצוניות של אלו המלכים, כי מבינה דנה"י ולמטה, הוא בחינת מדת הדין דצמצום א' ממש, שאין לה שום הארה באצילות, ואפילו בחינת התכללות של החיצוניות הזו העולה מבינה ולמעלה עם עלית המ"ן, הנה הם באים בסוד הבירור דאבא, המוריד אותם בחזרה לבי"ע בסוד פסולת, הנקרא ל"ב האבן כנודע.
ואין להקשות לפי"ז איך אומר הרב שאלו המלכים דלא אתבסמו שנשארו בקליפות, הם מתפרנסין מהמילוים דקב טהור שנתעלו באצילות, ורק מן השמות עצמם אינם יכולים לקבל, כנ"ל ולפי המתבאר לא היו צריכים לקבל אך משהו מהארת האצילות, להיותם בחינת הנה"י של כל מלך ומלך שלא נתמתקו במרת הרחמים. ואין להם שום יחס עם הנה"י הממותקים במדת הרחמים ואיך המה מקבלים מהם.
הענין הוא, כי הרב מדבר כאן רק מבחינת יום השבת, שאז מגיע לז"א דאצילות תיקון השלם, כמו שהיה בזמן הנקודים במלך הדעת, שהרי הוא עולה ומלביש עד א"א, ונמצא קומתו שוה עם ז"א דנקודים שהוא מלך הדעת, ונמצא שכבר הגיע לתכלית גובהו כמו שהיה מטרם שביה"כ, שזה נבחן שכבר הגיע לגמר התיקון, וכל התיקונים של שביה"כ כבר נגמרו. אלא שכל זה הוא מבחינת האורות בלבד, ולא מבחי' הכלים, והוא מפני שהזווגים נעשו רק בקב טהור שהם המילוים דע"ב ס"ג מ"ה דכלים דפנים המיוחסים למדרגה ה', כנ"ל, שאין התיקון הזה עולה לבחינת נה"י דמדרגה הו' שהם בחינת נה"י בלתי ממותקים במדת הרחמים. וע"כ עדיין ז"א דאצילות מחוסר נה"י בערך ז"א דנקודים, דהיינו נה"י הנקראים קב חרובין, ומבחינה זו נקרא ז"א דאצילות בשם קיטע, דהיינו שנקטעו רגליו דקב חרובין, שהם ממדת הדין בלי מיתוק, כנ"ל. ואין לו אלא

בחינת נה"י של הקב טהור, שהם המילוים דעס"מ שהם י"ט ל"ז ומ"ו, שעולים ק"ב, כנ"ל, שבערך ז"א דנקודים הם רק בחינת חג"ת לבד. וחסרי נה"י.

ולפיכך יש כאן להבחין ביום השבת, ב' מיני הבחנות: א' הוא, כי כל שלימותו של ז"א ביום השבת בבחינות האורות שלו, המגיעים לגבהו של מלך הדעת לפני שביה"כ, אין זה מאיר רק באצילות לבד, דהיינו למעלה מפרסא שבין אצילות, לבריאה, אבל מפרסא ולמטה לא יוכלו האורות האלו להתפשט. ומצד ב' יש להבחין, כי כל הבחינות של הנפילה לבי"ע מחמת שביה"כ, הכל נתקן כבר לגמרי, כמ"ש בזוהר, דכל דינין מתעברין מינה ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין בר מינה וכו'. והוא כי כל אחיזתן של הקליפות והדינים הם רק במקום החסרון של הקרושה, מבחינת האורות החסרים להם, כנ"ל (דף תצ"ב ד"ה דמנהון) עש"ה. ונמצא עתה אשר מצד האורות יש כאן שלימות גמורה כמו שהיה מטרם המציאות דכל הקלקולים, דהיינו מטרם שביה"כ, א"כ כל דינין מתעברין מן המלכות, ואין עוד יותר שום מקום אל הקליפות שיינקו ממנה, וכל הבנין של שליטת ג'

עלמין בי"ע דס"א מתבטל כלא היו. והבן זה היטב.

ונודע, שכל בחינות של בי"ע נבחנים לפרצוף אחד, הן בקדושה והן בס"א, בסוד זה לעומת זה עשה אלקים. גם נתבאר לעיל, שכל בחינת המ"ן העולים מהמלכים שבתוך הקליפות הוא רק מבחינת בינה ולמעלה, הנחשב לפנימיות שלהם, ולא מבחינת בינה שלהם ולמטה ששם שליטת מדת הדין הגמורה דצמצום א'. גם ידעת שכל פרצוף עד החזה נבחן לבחי' פנימיות, משום שת"ת הוא בחינת בינה דחסדים עד החזה שלו, כנודע. ולפי"ז נמצא שכל בחינת המ"ן שעלו מבי"ע לאצילות שעל ידי זווג ז"א עליהם, הגיע קומתו לא"א, אינו, אלא מבחינת מחזה ולמעלה דאדם דבי"ע. ולא כלום מחזה ולמטה. וע"כ נבחן זה החלק של האדם הזה, שהוא נתקן לגמרי ביום השבת, אלא לא במקומו, רק ע"י עליה לאצילות. אבל החלק שמחזה שלו ולמטה, אינו יכול לקבל תיקון שלם לגמרי אפילו ביום השבת, כי הוא לא העלה שום מ"ן לגדלות הז"א, כנ"ל.

וע"כ נבחן כל המקום הזה שמחזה ולמעלה דפרצוף אדם דבי"ע, לבחינת חלל ריקן לגמרי, כלומר, שאין שם לא בחינת האורות השלמים דיום השבת, משום הפרסא דאצילות המעכבת ואינה נותנת אותם לעבור משם ולמטה, כנ"ל. אמנם גם לאדם בליעל דס"א אין לו עוד שום מקום אחיזה לעמוד שם, כי הגם שהאורות שמחזה ולמעלה דאדם דבי"ע של הקדושה אינם מתפשטים למטה מפרסא, מ"מ אין זה גורע אותו כלום משלימותו, כי סוף סוף אין לו לאדם דס"א שום מקום חסרון לינק ממנו, אחר שכבר

חזרו כל אורותיו כמו מטרם שביה"כ, ונבחן ע"כ שהמקום הזה נעשה לחלל ריקן, ואין שם לא אורות הקדושה ולא הכחות דס"א.

ואפילו מחזה ולמטה דאדם דבי"ע שמשם אין אפשרות לשום עליה, כנ"ל, מ"מ, כיון שהאורות בכלל באו על גמר תיקונם, הנה משום זה מגיע גם לבחי' המלכים ההם תיקון גדול, והוא, שעתה נעשו לבחינת נשמה אל הקליפות, כלומר, שבימות החול המה שבוים תחת ידי הקליפות, והקליפות שולטים בהם, אבל עתה בשבת, מקבלים הארה במקומם מפאת השלימות שיש באצילות, בשיעור כזה. שהמה שולטים על הקליפות, והמה נעשו לבחינת נשמה להם, כמ"ש הרב כאן באות ל"ו ע"ש.

והנה הארה זו שהמלכים דמחזה ולמטה מקבלים, עד שנעשים בבחינת נשמה, נקרא הארת המילוים בלי השמות עצמם, כי אם היו מעלים מ"ן אל הזווגים האלו, הנה אז היו הם עצמם נכללים בהמילוים דקב טהור, ואז היו עולים לאצילות, כמו חלק הפרצוף שמחזה ולמעלה, ואז היו מקבלים גם מן השמות, והיתה מגיעה להם הארת אצילות בכל השלימות דגמר התיקון. אמנם, כיון שהם עצמם לא עלו בכללות המ"ן הזה דקב הטהור, כנ"ל, ע"כ המה מקבלים רק מן בחינת הקב טהור לבד, שיש להם יחס דומה לבחינתם, כי גם הם עלו מבי"ע, אלא מחזה דאדם דבי"ע ולמעלה, וכיון שהם בחי' העליון של אלו המלכים, ע"כ המה יכולים לקבל מהם. אבל מהשמות עצמם אשר המה עתה בגמר תיקונם, ודאי שאינם יכולים לקבל אף משהו, שאין להם שום יחס עמהם, כנ"ל. וע"ז רומז הרב, שמילוי בגי' אלקים, כלומר, שאינו מספיק להארה שלימה, ואין להם שום עליה, אלא נשארים במקומם מחזה ולמטה כמו שהיו בחול, אלא שיוצאים מבחינת השביה של הקליפות, ונעשו בבחינת נשמה אליהם, אבל גם הקליפות אינם מתעברים מן אותו המקום.

וזה אמרו (באות ל"ג) "**והנה ביום השבת אסור לטלטל ברשות הרבים, שהוא רשות אלו המלכים הנ"ל, והנה הוא מוכרח שיתפרנסו ויוציאו להם מזון מרשות היחיד, שהוא ז"א אחר התיקון**" פירוש: כי ע"כ הופרס פרסא בין אצילות לבריאה, ואינה נותנת אל האורות לצאת מאצילות שהוא סוד ז"א לאחר תיקונו בסוד רה"י, לרשות הרבים, שהוא מקום בי"ע. והמטלטל בשבת מרה"י לרשות הרבים גורם למעלה מיחס נשמתו, שיעברו אורות מרה"י שהוא אצילות, למקום בי"ע שהוא רשות הרבים. ואע"פ שאורות דג"ר אינם עוברים מעצמם למטה מפרסא, ואין שום קלקול של התחתונים יכולים לפגום אותם, מ"מ המה גורמים לאורות החסדים שיעברו מאצילות לבריאה, כי אור החסדים אינו מוגבל מכח הפרסא, כנודע, וע"כ המה פוגמים אותם, ומפרישים אותם מהארת חכמה

שבהם, כי אותם החסדים אינם יכולים לקבל אתם משהו מהארת חכמה, כי כח הפרסא מונע אותם מלעבור ממנה ולמטה, ונמצאו החסדים נפרשים מחכמה שזה מכונה כמו מיתה, כי הארת חכמה נקראת חיים, כנודע שאור חכמה נקרא אור חיה. וע"כ המטלטל מרה"י לרשות הרבים, ענשו גדול.

ואומר הרב "**והנה הוא מוכרח שיתפרנסו ויוציאו להם מזון מרה"י** וכו' " פי: כי אפילו בחול נוטלים המלכים והקליפות את מזונותם מאצילות, בסוד נהירו דקיק כנודע, אלא בחול נעשה זה, ע"י עוונות התחתונים, שגורמים תמיד לאורות החסדים שיפרשו מהארת חכמה, וירדו לקליפות לפרנסתם, וגם ח"ו עור יותר מההכרח להם, מה שא"כ בשבת, שהוא זמן השלימות, יש דרך מתוקן ביותר, דהיינו שהמלכים מקבלים הארתם מן המילוים דקב טהור, כנ"ל, שהארה זו מגעת רק להמלכים בלבד, ולא אל הקליפות, מטעם היותה מבחינת השלימות, שאין בה חסרון שהקליפות אינם יכולים להתאהז שם, כנ"ל, ואדרבא, שהם נשחתים ומתבטלים ע"י הארות של שלמות. ולכן לא יוכלו הקליפות לפגום בהארת המילוים המגיעה אל המלכים שבתוכם ביום השבת, וע"כ אין איסור ביציאות אותם ההארות מן רה"י לרה"ר, כי הם מתקבלים רק במלכים לבד, שמתוך זה מגיע להם תיקון גדול, שנעשו נשמה להם, והקליפות נכנעים. וגם זה רק בבחינת הארה המוכרחת לקיום הקליפות, באופן שלא יתבטלו לגמרי, עד גמר התיקון של שתא אלפי שני, שאז מגיע היום שכלו שבת כנודע.

וזה אמרו (באות ל"ג) "ור"מ סבר שהז"א בהיותו בבחינת קטוע בלבד, אז יוצא בקב שלו שם ברה"ר לפרנסן" דהיינו כנ"ל, שהמלכים ראוים לקבל מהאצילות בחינת המילואים של השמות שהם בחינת האחורים שעלו מחזה ולמעלה דאדם דבי"ע, שהם נתחברו בהמ"ן בבחינת ק"ב טהור, וכיון שאין מקבלים מן השמות עצמם, אין בזה הפסד, אלא אדרבא שיש מעלה כי בזה קונים המלכים שליטה גדולה על הקליפות, ונעשו נשמה להם.

ומה שר"מ מכנה את הז"א כאן בשם קטוע, הוא להורות, שהכוונה היא על השבתות דשתא אלפי שני, כי רק אז מכונה הז"א בשם הזה. דהיינו כל עוד שהנה"י דקב חרובין לא קבלו את תיקונם, שנמצא בשביל זה חסר הרגלים, שהם נה"י אלו, בערך ז"א דנקודים כנ"ל. אבל ביום שכולו שבת, דהיינו לאחר שתא אלפי שני, הנה אז כבר נגמרים כל הבירורים, עד דמטי רגלין ברגלין, ובי"ע מתתקנים במקומם, וחוזרים להיות אצילות ממש, ואז קונה הז"א הרגלים שלו מזמן הנקודים, ואינו עוד קטוע. וכדי שלא לטעות בדבריו ע"כ מכנה אותו בשם קטוע, כדי להבין שהמדובר הוא על השבתות דשתא אלפי

שני, והבן.

וזה אמרו (באות ל"ג) "**לכן נקרא גם כן קיטע, כי השם עצמו נקטע ועלה למעלה, אבל הק"ב שלו בלבד שהוא מילואו, הוא היוצא לפרנס ברה"ר**" פי': הוא מוסיף טעם ב' על מה שקורא את הז"א בשם קטוע, והוא, מחמת קבלת המלכים עצמם, שהם אינם יכולים לקבל מהשם, אלא מהמילוים שהם הק"ב, נמצא קבלה זו מחלק המילוי שהוא בחינת אחורים ונה"י, מן השם עצמו הנשאר למעלה, ואינו מתחבר עם אותה ההארה, ע"כ נבחן בשם קיטע. וכמו שממשיך, אשר קטע הוא בגי' ע"ב ס"ג מ"ה עם הכולל, דהיינו השמות עצמם הנשארים למעלה. ובחינת המילוים שלהם לבד, שהם י"ט ל"ז ומ"ו, הם שנקטעו ומאירים למטה אל המלכים.

וזה אמרו (באות ל"ה) "כל אחיזת הקליפות ביום השבת הם בנה"י שהם רגלין דז"א, אשר הם מתעלין ביום השבת למעלה ממקומם, ואז נשאר מקום פנוי וחלל, בסוד מחלליה מות יומת, ולכן נקרא הז"א קיטע בסוד אלו הרגלים שנקטעו, ועלו למעלה ממקומן ולא ירד אלא הק"ב" כלומר, כל בחינת השיור שנשאר לקליפות לבחינת קיום ביום השבת, שאז ז"א חוזר לקומתו דז"א דנקודים מטרם השבירה, אינו יותר, אלא בסבת התעלות נה"י דזעיר אנפין ממקומם בבי"ע, למעלה מפרסא, למקום אצילות. כי בשעה שהוא מלביש עד א"א. הנה הכרח הוא שכבר השיג כל בחינת אחורים שנפלו בזמן שביה"כ, כמו, שהיה לז"א דנקודים, שהוא מלך הדעת כנ"ל, וא"כ כלהו אח"פ שהיו בבי"ע, חוזרים ומתחברים ונעשו אצילות, כמו שהיה לפני שביה"כ, שזה נבחן שנתקנו הרגלין שלו שהיו בבי"ע וא"כ היו צריכים הקליפות להתבטל ולעבור מן העולם, כמו שיהיה בגמר התיקון. ועל זה אומר, כי מתוך שלא נתקנו הרגלים דז"א במקומם בבי"ע, אלא שנתעלו ובאו למעלה מפרסא למקום אצילות נמצא מזה, שנשאר מקום פנוי וחלל בסוד מחלליה מות יומת, כלומר, שאפילו מחזה ולמעלה דאדם דבי"ע, אין לו שום התפשטות למקומו, אלא שהס"א עוברת ממקום הזה, מחמת שלימותו של אותו החלק שנעשה לגמרי בבחינת אצילות כמו בגמר התיקון, ואין עוד שום בחינת זה לעומת זה לאדם הבליעל להתאחז ולהיות באותו המקום. אמנם גם הארת אצילות אין בהמקום, כי אינה עוברת למטה מפרסא, כנ"ל. וע"כ נבחן המקום לחלל ריק לגמרי. וזהו אמנם כל אחיזת הס"א שיתכן להיות ביום השבת, כי בשעה שהאדם מטלטל מרה"י לרה"ר, גורם לאורות החסדים שיתפשטו מאצילות למקום בי"ע, והם מוכרחים להתפשט בלי הארת חכמה, והמה מתים בשביל זה, כנ"ל. הרי שגם ביום השבת נשאר אחיזה לקליפות מחמת מקום החלל שנעשה, שמתוך כך יש ענין מחלליה מות יומת, כי מחמת שהם גורמים יציאת

האורות מרשות האצילות, שיפרשו מהארת חכמה וימותו, כן העונש עליהם שימותו, שז"ס מחלליה מות יומת.

וזה אמרו (באות ל"ו) "ואלו הם הז' מלכים וכו', וירדו למטה והוברו שם, והם עומדים שם בבחינת רוחניות ונשמה אל הקליפות" כלומר, אין זה הק"ב טהור, שנתחבר ועלה לאצילות למעלה, אלא בחינת הארת הקב טהור המגיע אל המלכים ביום השבת, שעי"ז המה מתבררים שם במקומם בתוך הקליפות ונעשו נשמה להם כנ"ל. ועתה מובן היטב ההפרש מקב טהור עצמו אל בחינת הקב טהור המתקן להקב חרובין, בסוד הקיטע יוצא בקב שלו. כי קב טהור פירושו, אותם ג' המילוים די"ט ל"ז ומ"ו, העולים למ"ן באצילות, ומתבררים ע"י אבא, ומקבלים מיתוק דמדת הרחמים ע"י הארת ה"ג דאמא, ומוציאים שם מתחלה קומת הקטנות. ואח"כ ע"י הורדת ה"ת מעינים יוצא הגדלות שלהם, עד שז"א משיג קומת א"א ביום השבת, כנ"ל. אמנם קב חרובין המקבלים תיקונם מן הקב טהור הנ"ל, הם באופן אחר לגמרי, כי הבירור שלהם נעשה במקומם עצמם, שהוא ע"י הארת המילואים לבד בלתי השמות, שמתוך שלמות המילויים עצמן במקומם באצילות, המה מאירים מבחי' זו, גם אל המלכים שמחזה ולמטה שאינן יכולים לעלות לאצילות, להיותם בחי' מדת הדין דצמצום א', כנ"ל. והם בחינת הקב, שעליו אמרו הקיטע יוצא בקב שלו. וע"כ המה דינין גם לאחר הבירור, ולאחר שנעשו בחינת נשמה ורוחניות.

וזה אמרו (באות ל"ז) "יש בג"ע התחתון מקום, אשר שם הוא נקודת בינה, ושם קרוב אליה עומדים אותם המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ואותם נשמות הצדיקים אשר שם, כולם הם מבחינת בעלי קבין" פירוש: כי ידעת שעיקר בחינת המלכים שלא נתבררו, הם מבחינת בינה ולמטה דנה"י הכוללים, שבכללות כל האדם דבי"ע הוא המקום שמחזה ולמטה, שהם תנה"י דיצירה וי"ס דעשיה. וזהו שמרמז כאן הרב, אשר גם בג"ע דתחתון, עיקר התיקון הוא, רק מבחי' בינה ולמעלה אבל מבינה ולמטה שם עמידת ז' המלכים בחלקם, שלא יכלו להתברר, לסבת היותם מבחינת מדת הדין של צמצום א' כנ"ל. וזה אמרו "אשר שם הוא נקודת בינה" כי זהו בחי' ג"ע התחתון. וז"ש "ושם קרוב אליה עומדים אותם המלכים" דהיינו למטה ממקום בינה. וז"ש שאותם נשמות הצדיקים אשר שם כולם הם מבחינת בעלי קבין. ורומז בזה על אותם הנשמות שקבלו בירורם למטה בהיותם במקום הקליפות, ע"י הארת הקב טהור ביום השבת כנ"ל. והבן. וזה שמפרש, כי הם מזה סוד הק"ב הנ"ל לכן צריכין להתלבש באותם הקבין. דהיינו שהמה קבלו תיקונם מבחינת הקיטע יוצא בהקב שלו, ונמצאים סמוכים על הארת הקבין אלו, שנעשו להם בחי' נה"י הגורם לג"ר דנשמה, כי בלי נה"י אין בחי' ג"ר כנודע. וע"כ נבחן שרגליהם

הם בחינת קבין, ולא מבחינת עצמותם, והבן. ועי' במבו"ש שער ג' ח"ב פי"ד. ובשער מאמרי רז"ל בראשית רבה דף מ"ה ט"ב ד"ה אמנם.

פרק מב

המלכות נוק' דז"א לוקחת פרק תחתון דהוד דאריך: כבר ידעת, שסוד ה"ת וה"ג כוללים כל הז"ת, וכל ע"ס דחסדים: כי חג"ת הם מבחינת כח"ב בחסדים, ונו"ה הם בחינות זו"ן דחסדים, הרי שהנוקבא, היא בחינת הוד. וז"ש, שהנוקבא דז"א לוקחת פרק תחתון דהוד דאריך. להיותה הבחינה שכנגדה ממש. ומה שאינה לוקחת כל ההוד אלא פרק תחתון לבד, יתבאר לפנינו.

פרק מג

הז"א לוקח ג' ספירות לבד, ונוקבא לוקחת ספירה אחת, והיא רביעית אליו, בסוד רביעית ההין. וצריכים לידע, שענין הנוקבא דז"א המדובר כאן, אין זאת בחינת נוקבא הנפרדת דז"א, אלא בחינת הנוקבא שבגופו דז"א, דהיינו מלכות שלו ששם נתקן בחינת המסך ועביות, אשר בגדלות מזדווג בה אור העליון, שע"י זה יוצאים כל האורות שלו. אשר נוקבא זו יש בהכרח בכל פרצוף, שעל ידה יוצאים ומתפשטים כל הבחינות דראש תוך סוף של הפרצוף, כנודע. אמנם בחינת נוקבא הנפרדת דז"א, מתחיל העיבור שלה אחר כל הגדלות דז"א, דהיינו אחר שנעשה ז"א בחי' י"ג שנים ויום אחד. כמבואר לעיל בדברי הרב (דף תשע"ב אות ס' ע"ש).

עוד צריכים לדעת, שבחינות הספירות דז"א בימי העובר, עדיין אין להם שם בפני עצמם, שיהיה אפשר לעסוק בהם מבחינת עצמותו של הז"א, כי פירושו של עיבור הוא ענין התכללות הז"א בהספירות והזווגים של העליון שלו, שהם א"א ואו"א, הנעשים לשורשים אליו, שעל פיהם מתפשטים כל הענינים שבבנין פרצופו לאחר לידתו. וכאן הרב מבאר השורשים של הז"א ממה שנוטל מהספירות של א"א, שממנו נוטל עיקר בנין פרצופו, ולהלן יתבאר גם מה שנוטל מאו"א.

וכבר ידעת שאין בז"א אלא ששה כלים, שהם חג"ת נה"י, והם עצמם ע"ס שלו, כי בחינות כח"ב נקראים בו חג"ת, ובחינתו עצמו היא נצח, והמלכות שבו נקראת הוד. וערכם של חג"ת נ"ה אלו, הם כמו כח"ב זו"ן הנבחנים בפרצופים העליונים בג"ר דאצילות ובא"ק. וזהו בחיבת שורש א' דז"א מיחס האו"י, ומשורש זה נמשכים בחינת הכלים שלו. וכן יש לו שורש ב', הנמשך מהתלבשות האורות בכלים, ששורשו א' הוא בע"ב דא"ק, דהיינו התפשטות ב' דא"ק, שהיה שם עשר יציאות ועשר הכנסות, ושם קבלו הספירות כולן בחינות ציור של התפשטות העצמות בכלים. ונודע ששם היה התחלפות

האורות, דהיינו משום שאור דכתר לא נתלבש בהתפשטות ב' זו דא"ק, ע"כ נתלבש אור חכמה בכלי דכתר, ואור בינה בכלי דחכמה, ואור ז"א, שהוא חסד נתלבש בכלי דבינה וכו', עד שאור המלכות נתלבש בכלי דיסוד. שמצד זה היה נשאר כלי מלכות בלי אור, אלא היה שם בחינת זווג של זכר ונקבה שבכלי דבינה, והולידו בחי' ה' חדשה, שנחלקה לד' ו', דהיינו ג"כ לזכר ונקבה, אשר הו' שהוא הזכר ירד אל היסוד, והד' שהיא הנקבה, ירדה להמלכות. כמ"ש כל זה באורך בחלק ה' דף שכ"ד ד"ה ב' מרחקים עש"ה.

והנה משורש זה דע"ב דא"ק, נמשכים כל הספירות דז"א מיחס בחי' התלבשות האורות בכלים שלו. וע"כ נבחן, שעלה ז"א מבחינת נצח, ונעשה לבחינת ת"ת, דהיינו מטעם התחלפות האורות. ונמצא הת"ת מיחס דאו"י הוא בחינת בינה דחסדים. ומיחס של התלבשות האורות בו, הוא ז"א עצמו. וכמו שבג"ר דע"ב, עלה אור החסד של הז"ת, ונתלבש בכלי דבינה, כן בז"ת עצמן, שהן חג"ת נ"ה, עלה ג"כ אור הנצח והתלבש בכלי דת"ת. וע"כ עיקר ז"א הוא ת"ת, והוא כולל כל הז"ת, להיותו בחינת עיקר נקודתו, דהיינו ז"א דז"א, ושאר הבחינות שבו הוא מאחרים. כמו הכתר שעיקר בחינתו הוא כתר דכתר, וט"ת שבו, הוא מהתכללות של שאר הספירות, וכמו חכמה שעיקר בחינתה היא חכמה דחכמה וכו', כן ז"א עיקר בחינתו הוא ז"א דז"א, ויתר הספירות הוא מהתכללות שלוקח מהעליונים והתחתונים. ויש אמנם לזכור בזה ב' בחינות, כי מיחס שורש האו"י, שהוא פרצוף הכתר דא"ק, מטרם שנתחלפו האורות, הוא ספירת הנצח, והנצח נבחן לכולל כל הו"ק דז"א, מטעם היותו בחינת ז"א דז"א. ומיחס שורש ההתלבשות, שהוא התחיל רק בפרצוף ע"ב דא"ק, הוא ספירת הת"ת, והת"ת נבחן לכולל כל הספירות, שהוא משום שאור הנצח נתעלה לכלי דת"ת. וזכור זאת.

גם ידעת ששורש הז"א נמשך מבחי' ו' ונקודה שהשפיע היסוד דפרצוף הכתר דא"ק לאו"א דנקודים, כי אחר עלית ה"ת בנקבי עינים בצמצום ב', שהוציאה לכלהו אח"פ דרת"ס לבר מן המדרגה, שאח"פ דראש יצאו לתוך, ואח"פ דתוך יצאו לבחינת סוף, ואח"פ דסוף, יצאו לבי"ע, שהם ב"ש תחתונים דנה"י דא"ק, כנודע, הנה אז עלו נה"י דא"ק למ"ן לע"ב ס"ג העליונים, שע"י זווגם יצא אור חדש שבקע לפרסא, דהיינו שביטל לצמצום ב' ועי"ז החזיר את ב"ש תתאין דנו"ה שלו מבי"ע אל אצילות כמ"ש בחלקים הקודמים. והם בחי' ו' ונקודה, שו' היא שליש תחתון דנצח, ונקודה היא שליש תחתון דהוד, ואחר שיסוד דא"ק השפיע אותם לפה דראש דאו"א, ונתכללו בזווגם יצאו עליהם כל הגדלות של הז"ת דנקודים, כנודע. והנה לאחר שביה"כ, חזרו ז"ת כולם לבי"ע, כמו שהיו מטרם שהעלה אותם אור החדש דבקע לפרסא, וביחס א"ק הם נבחנים כולם, רק

לבחינת ב"ש תתאין דנה"י שלו, הנקראים ו' ונקודה, באופן שאלו ב"ש תחתונים דנו"ה דא"ק, שנפלו עתה לאחר שביה"כ פעם שנית לבי"ע, הנה הם עיקר שורש זו"ן, שעליהם סובבים התיקונים שבאצילות. ועתה נבאר דברי הרב שבכאן.

וכבר נתבאר בחלק הקודם, שגם כאן הקדים הזווג דע"ב ס"ג שבקע לפרסא שמתחת אצילות, וב"ש תחתונים דעתיק, שהם כוללים כל הז"ת דנקודים עלו עמהם לאצילות, ועתיק וא"א נעשו לפרצוף אחד, וע"כ נתעלו נה"י דא"א לבחינת נה"י דעתיק, העומדים במקום חג"ת שלו, ואז השפיע יסוד דא"א את הו' ונקודה שהעלה מבי"ע, דהיינו ב"ש התחתונים דנו"ה דפרצוף הכתר דא"ק, אשר עתיק דאצילות מלביש אותו מטבור ולמטה ונוטל מקומו, כמ"ש בחלק הקודם.

וזה אמרו "המלכות נוקבא דז"א לוקחת פרק תחתון דהוד דאריך, וכו', ונמצא כל מה שנשאר לז"א אינם רק ג' ספירות, שהם שליש ת"ת ונצח ויסוד" פירוש: כי עקרו של ז"א, מבחינת פרצוף הכתר דא"ק, וכן מבחי' הכתר דאצילות, הוא הנצח, והוא כולל כל ו"ק שלו, להיותו עיקר נקודתו דהיינו ז"א דז"א. הרי שנצח מספיק לכל ו"ק שלו. ומלכות דז"א, היא בחינת שליש תחתון דהוד, שה"ס הנקודה, כי ש"ת דנצח הוא הו', ושליש דהוד היא הנקודה, הרי שבחינת מלכות דז"א, אינה רק שליש תחתון של הוד דפרצוף הכתר דאצילות. והנה כל זה הוא בחינות של ז"א עצמו ממה שנשרש בנו"ה דא"א. אמנם המדובר הוא כאן, מבחינת התיקון גם כן, ממה שקבל מא"א בג' ימי קליטה, בסוד הזווג דיסוד ועטרה שלו, בתוך היסודות דאו"א. וע"כ יש לחשוב כאן, גם מה שמקבל מקו האמצעי דא"א, שהוא עיקר כל תיקונו מבחינת הזווג דא"א על הו' ונקודה המתקן אותם. והוא בחי' למטה מטבור שלו, שהם ת"ת ויסוד. כמ"ש להלן. וע"כ נבחן שז"א לוקח ג' ספירות, ב' מבחינת הזווג, שהם ת"ת ויסוד. וא' נקודתו עצמו, שהיא שליש תחתון דנצח. והנוקבא דגופו, היא רביעית אליו, שנוטלת שליש תחתון דהוד, כמבואר. וזהו תיקון הא' שהז"א מקבל בימי עיבורו, הנקרא ג' ימי קליטה, שהוא בחינת נפש דנפש בלבד, או בחינת העשיה דעובר.

פרק מה

א **תרין פרקין עלאין דנו"ה דאריך שם במקום החזה דאו"א, במקום הדדים שלה לעשות שם בחינת דדים**: צריכים לזכור כאן, כל המתבאר לעיל בענין עליות המדרגות דא"א ואו"א לצורך הזווג דזו"ן, (עי' בדף תתקכ"ד ד"ה וזה אמרו וכל ההמשך) ונתבאר שם, שנה"י דא"א נתעלו לבחינת חג"ת, וחג"ת עלו למעלה לבחינת ג"ר שלו, אשר גם או"א עלו עם החג"ת דא"א והשיגו בחי' ג"ר דא"א שמקודם לכן. עש"ה. ואין להאריך כאן.

ונמצא עתה ע"י עליה הנ"ל, אשר ששת הספירות דא"א, שהם חג"ת נה"י נעשו עתה בעת הזווג לצורך זו"ן, אל עשר ספירות שלימות. ברת"ס, אמנם כלים לא נתוספו כאן, רק החג"ת נה"י עצמן, נתפשטו ונעשו לע"ס. וענין התפשטות זו כבר ביאר הרב בז"א לעת גדלותו, אשר ב' פרקין העליונים והאמצעים דכל אחד מחג"ת, עולים ונעשים לבחי' ראש. ופרק התחתון דכל אחד מהחג"ת מתחברים עם הפרקים העליונים של כל אחד מן הנה"י, ונעשים עתה לחג"ת, וב' פרקין האמצעים ותחתונים, של כל אחד מן הנה"י, נשארים לבחינת נה"י.

וזה אמרו "תכף בשעת העיבור בתחלתו, נפסק דם הוסת של האשה מן היסוד שלה ועולה למעלה במקום הדדים שלה, כדי להתהפך לחלב, והוא לסבה שעולים תרין פרקין עלאין דנו"ה דאריך שם במקום החזה דאו"א" דהיינו כמבואר, כי בתחלת העיבור דז"א, מוקדם לו ענין עליות המדרגות דנה"י לחג"ת וחג"ת לג"ר, והמה מתפשטים לראש תוך סוף, כנ"ל אצל הו"ק דז"א דגדלות, ונמצא שפרקין עילאין דנצח והוד דא"א, עלו ונתחברו עם הפרקין תתאין דחסד וגבורה, אשר מכולם יחד נעשו בחינת החג"ת דא"א. ומתוך שכל עליה זו אינה נוגע רק לאו"א לבד, כי א"א עצמו יש לו גם מקודם לכן בחינת הראש שלו, אשר עתה עלה לבחינת ראש דעתיק, ועתיק יותר למעלה כמ"ש שם. לפיכך אנו מבחינים עליה זו על שם או"א, כי עלית ב"ש דכל אחד מחג"ת לראש, גרם זה לאו"א לקנות ראש מא"א, וכן יתר עליות. וע"כ אותם ב"ש דנו"ה עלאין שנתחברו להיות חג"ת חדשים במקום חג"ת הישנים דאו"א, המה הם בחינת הדדים של או"א, ומהם באים המוחין דיניקה של הז"א.

והנה האורות דנה"י הם בחינת דינים, ומכונים דם, כנודע. ונמצא אחר שעלו שלישים עליונים דנו"ה, ונעשו באו"א לבחינת חג"ת, הנה נעשו לבחי' חסדים, ומכונים חלב. ונבחן שעולה בחינת הדם מן היסוד של אמא שהם דינין, ונפסק בחינת הוסת שלה, כי עתה נהפכו ונעשו לחג"ת, שהם בחינת חלב. וטעם התחלקות כל ספירה לשלישים וכן ענין התחברותם באופן הנזכר יתבאר להלן.

ב **ד' פרקין דנו"ה ושליש הת"ת וכל היסוד וכו' והמלכות בסוף פרק תחתון של ההוד שביעי אליו**: כי כאן מתחיל בחינת היניקה דז"א, שאוכל דרך טבורו, ונורע שענין היניקה מגלה בחינת החג"ת דז"א, ולכן נגלה כאן ענין התכללות של נה"י בחג"ת הנמשך מכח עליות המדרגות הנ"ל, וע"כ יונק עתה הז"א מבחינת ו"ק שנשארו בנה"י אחר עליית ב' הפרקין לחג"ת. וז"ש שנשארו ד' פרקין של נו"ה, שפרקין האמצעים הם בחינת חג"ת דז"א, ופרקין תתאין הם בחינת נה"י דז"א, אלא שיש לחשוב עמהם גם בחינת קו האמצעי

של נה"י דא"א, שהם שליש תחתון דת"ת, וכל היסוד. כי משם באים כל ההארות. כנ"ל. ומבחינה זו של יניקה נבחנת המלכות בסוד שביעי. אמנם הפרקין דנו"ה העליונים דא"א שעלו ונעשו לחג"ת, אין הז"א מקבל מהם עתה כלום, כי הם נבחנים לבחינת ג"ר דנה"י דא"א, שאינו מקבל אותם אלא לעת גדלות. אלא שלאחר לידתו יונק מהם באמצעות או"א בסוד הדדים, אבל בגדלותו מקבל אותם עצמם, בלי התלבשות באו"א כמ"ש במקומו.

פרק נ

פרק אמצעי דנצח דאריך נכפלו ונעשו לב' מדות שלימות שהם חסד ונצח קו ימין שלו, ומפרק אמצעי דהוד, נעשו גבורה והוד, ומפרק תחתון דנצח, נעשו ת"ת ויסוד, ומש"ת דת"ת חכמה, ומיסוד נעשה בינה: ויש להבין היטב דברים אלו, כי הם משורשי החכמה. והנה יש כאן בדברי הרב שמועות שונות, ולכן צריכים להבין הדברים במקוריותם. תחלה צריכים להבין, למה מתחלקים כל ספירה לג' שלישים, מי הוא הגורם להתחלקות זו. וכן ענין התחלקותם לשנים שנים בעת גדלות, ואשר מחג"ת לחב"ד מתעלים הפרקין העליונים עם הפרקין אמצעים, ומנה"י לחג"ת אינם מתעלים רק הפרקין עלאין לבד. וכן למה מתעלים רק ב' פרקין דנו"ה דא"א לחג"ת, ולא גם היסוד. וכן מה ענין ת"ת דא"א להיות חכמה דז"א, ויסוד דא"א להיות בינה דז"א.

והנה ענין התחלקות הו"ק לששה שלישים, הוא; מסבת הורדת ה"ת מעינים והחזרת האח"פ הנפולים אל המדרגה. אשר אז עולים הנה"י לחג"ת, והחג"ת לחב"ד. כי בעת שאין שם אלא חג"ת נה"י, שחג"ת הם בחינת גלגלתא, ונה"י בחינת עינים, הוא מטעם שיש שם בחינת ה"ת בעינים, המוציאה את אח"פ לחוץ. כנודע. וע"כ יש שם קומת ז"א, שהם גוף בלי ראש, ונמצא אשר הרוח מלובש בחג"ת, והנפש בנה"י. אבל בעת שקונה נה"י חדשים כי הה"ת ירדה מעינים מכח אור חדש המגיע שם, ע"י הזווג דע"ב ס"ג. הבוקע לפרסא לשעתו, הנה אז יורד אור הנשמה ובחינת ראש, ונודע אשר בביאת אור הנשמה, הוא מתלבש בכלי היותר עליון שהוא הכלי דחג"ת והאור שהיה מקודם בחג"ת, יורד עתה לנה"י שהוא אור הרוח. והאור הנפש שהיה בנה"י יורד לנה"י החדשים. הרי שהחג"ת נעשו לראש, שפירושו כלי דנשמה, והנה"י נעשו לחג"ת, שפירושו כלי דרוח. אמנם אי אפשר שכל החג"ת יתהפכו לבחינת כלי דנשמה וראש, כי זה הכלל כל ראש צריך להיות למעלה מכל מסך, אלא שמסך משמש בו ממטה למעלה, כנודע. ולפיכך השלישים תחתונים דחג"ת, שהם כבר נמצאים למטה ממסך, אינם יכולים לעלות ולהיות ראש.

וטעם הדבר הוא, כי בעת עלית ה"ת בעינים, שהמלכות נתכללה בכל ספירה וספירה, ונעשית שם לבחינת קו שמאל כנודע, הנה אז נתחלקה ג"כ כל ספירה וספירה לג"ש רת"ס. כי כל ספירה כלולה מע"ס, וא"כ נבחן ג"כ שעלה הה"ת לבחינת עינים שבע"ס ההם, והוציא האח"פ מחוץ להמדרגה, כלומר מבחינת המסך דאותה המדרגה ולמטה. וכבר ידעת שענין אח"פ בדיוק, אינו אלא בחינת מחזה ולמטה, שהוא נה"י דע"ס של אותה הספירה, נמצא א"כ, אשר חב"ד חג"ת דאותה הספירה הם למעלה ממסך דה"ת שעלה לעינים שמה, והתנה"י דאותה הספירה כבר נמצא ממסך ולמטה. ומכאן באו כל ההבחנות שיש בכל ספירה על ג' שלישים שבו. שב' שלישים העליונים של כל ספירה שהם חב"ד חג"ת הפרטים הנכללים שם, נבחנים שנקיים ממסך. ורק שליש תחתון שבו שהם תנה"י כבר הם מצומצמים במסך. וזכור זה.

אמנם יש כאן הבחן בין הספירות דחג"ת אל הספירות דנה"י, כי בנה"י נמצא עלית ה"ת לתחת השלישים עליונים שבהם. והוא מטעם שבע"ס דנקודים הנבחנים כולם לפרצוף נה"י דא"ק, נסתיים המסך שם בסיום הת"ת, שהוא פה דאו"א דנקודים, מטעם שנתבאר שם. ונמצאים כבר גם החג"ת דנה"י אלו, שהם גם כן למטה ממסך. ואין שם רק ג' פרקין עלאין שנקיים ממסך.

ובזה תבין, אשר מחג"ת לחב"ד יכלו להתעלות ב' שלישים מכל ספירה, שהם העליונים והאמצעים, כי המסך עומד מתחת השלישים האמצעים, ורק ג' השלישים התחתונים דחג"ת לא יכלו להתעלות לראש, מפני שהמסך נמצא ממעל להם. וע"כ נשארו בהכרח בדרגת החג"ת למשכן לאור הרוח. אמנם מנה"י לחג"ת לא יכלו להתעלות לבחינת כלי לאור הרוח, רק השלישים העליונים לבד, להיותם ממעלה למסך דסיום וסוף, וע"כ ראויים עוד לחג"ת ולכלי דרוח. משא"כ השלישים האמצעים עם השלישים תחתונים, הגם שגם הם היו צריכים להתעלות, מחמת ירידת הרוח להכלים שלהם, אמנם לא יכלו לעלות כי המסך דסיום רוכב עליהם ועומד בסיום הת"ת. וע"כ נשארו למטה עם הנה"י חדשים, להלבשת אור הנפש לבד שהוא בחינת האור דסיום.

והנה נתבאר היטב הגורם להתחלקות כל ספירה על ג' שלישים, שהוא ג"כ עלית ה"ת בעינים, וכמו שעשתה קו שמאל בכל ספירה כן עשתה התחלקות בהע"ס הפרטיים דכל ספירה, לבחינת גו"ע ואח"פ, שהם חב"ד חג"ת ונה"י. גם נתבאר הגורם להתחלקות הו"ק לשנים שנים, בעת הגדלות, שהוא בחי' המסך דה"ת העומד למעלה משלישים תתאין דחג"ת, ואינם ראויים עוד לבחי' ראש, כי אפילו אחר ירידת ה"ת מעינים נשאר שם בחינת רושם, כנודע. וע"כ לא יכלו לעלות רק ב' שלישים מחג"ת להיות ראש. וכן

מבחי' נה"י לא יכלו לעלות רק השלישים העליונים לבד, שהם נתחברו עם השלישים התחתונים שנשארו מחג"ת ונעשו לחג"ת. הרי שא"א להיות גם בחג"ת יותר מב' שלישים. וכן לא יכלו ב"ש אמצעיים דנה"י לעלות לחג"ת מטעם מסך דסיום שממעל להם, הרי שמוכרח להשאר בנה"י ג"כ ב"ש.

ועדיין צריכים לבאר למה לא נתעלו בא"א רק ב"ש עליונים דנו"ה לבדם, ולא כלל מבחינת יסוד דא"א. כמ"ש שהמסך מסתיים בסיום הת"ת, אמנם בז"א, אומר תמיד, אשר ג"ש עליונים דנה"י שלהם מתעלים ונעשים לחג"ת, שהוא חושב גם היסוד. אכן צריך שתזכור המתבאר בחלק הקודם, בענין ההפרש בין פרצופי מ"ה, לפרצופי ב"ן, אשר פרצופי הנוקבין אין להם תיקון קוים רק בג"ר דנה"י, להיותם בחינת הכלים ישנים דנקודים לבד, שסיום קו אמצעי היה שם בסיום הת"ת דא"ק. אבל פרצופי מ"ה, יש להם תיקון קוים גם בג"ש אמצעים דנה"י, שה"ס היסוד, הנקרא מ"ה החדש. (עי' דף תתק"צ בתשובות פ"ח פ"ט צ' וצ"ב) וע"כ מסתיים הקו אמצעי דפרצופי מ"ה עם סיום היסוד. גם ידעת, שענין תיקון קוים מתחיל רק מס"ג דא"ק, ששם נעשה צמצום ב', שעלתה ה"ת לעינים, ונעשה קו שמאל בכל הספירות, ואח"כ ע"י הזווג עם אור העליון נמשך קו אמצעי מכריע ביניהם, שז"ס תיקון הקוים כנודע. ולפיכך אין תיקון קוים בראש דא"א, להיותו בחינת כתר וע"ב, שבהם עוד לא נרשם שום התחלה לתקון קוים, וע"כ כח"ב דא"א זה למטה מזה, ובינה יצאה לחוץ מראש, כנודע. אמנם מבינה דא"א ולמטה, כבר יש תיקון קוים מבחינת הראש דאו"א, המלביש אותו, שהמה בקומת ס"ג, וע"כ כבר נוהג בהם תיקון קוים.

אמנם בנה"י דא"א יש שם תיקון קוים בג"ר של אלו הנה"י, והוא מטעם שכן נתקנו שם תיקון הקוים בג"ר דנה"י דא"ק מכח הלבשתם של הע"ס דנקודים. (כנ"ל תתק"צ בתשובה פ"ח) גם מכח העיבור של עצמו, שהיה גם בו התכללות נה"י בחג"ת, שהוציא גם בו בחינת תיקון קוים בשלישים אמצעים דנה"י שלו, כנודע. ולפיכך יש בנה"י דא"א ב' בחינות סיומים: א' יש שם סיום קו אמצעי מבחינת הנקודים, שהוא בסיום הת"ת. וב' יש שם סיום קו האמצעי מבחינת המ"ה החדש, שהוא בסיום היסוד. והוא הטעם שהיסוד שלו אינו מצטרף עם ב' ש"ע דנו"ה שלו לעלות ולהתחבר עם החג"ת, משום הסיום דקו אמצעי אשר בסוף הת"ת שלו מכח הנקודים. כנ"ל.

משא"כ בז"א, שעיקרו הוא ממ"ה החדש, כי בעת הנקודים לא היה בו שום הארה מתיקון קוים כי ע"כ נשברו הז"ת פנים ואחור. כנודע. וא"כ מתחיל תיקון הקוים שלו, רק באצילות, מבחינת מ"ה החדש, ואין לו חלק כלל בתיקון קוין דב"ן, ולפיכך אין שום

סיום של קו אמצעי ניכר בבחינת הת"ת שלו, וע"כ גם היסוד שלו יכול לעלות לחג"ת כמו הנו"ה בלי שום שינוי.

וזה אמרו (כאן באות נ') "משליש תחתון דת"ת דאריך נעשית חכמה דז"א ומיסוד אריך נעשית בינה דז"א ואמנם דעת אין בו" פי': כי אין ראש אלא מבחינת חג"ת, כי חג"ת נחשבים לז"א לבחינת ראש, כמ"ש בזוהר, כח"ב ג' רישין דעתיקא, וחג"ת ג' רישין דז"א. וכן בדברי הרב. אמנם מנה"י שהם ע"ס דסיום, אין בהם מבחינת ראש לז"א כל עיקר. ומה שאומר הרב אשר ג"ש עליונים דנה"י דא"א נעשו בו לג"ר בעת גדלות, אין הכונה אלא בעת שהם מתחברים ועולים לחג"ת, כנ"ל, שבעת הזווג לצורך זו"ן, עולים ב"פ עליונים ואמצעים דחג"ת, ונעשים לראש, ואז עולים גם השלישים העליונים מנה"י, ומצטרפים עם השלישים התחתונים שנעשו, מחג"ת, ונעשו שניהם יחד לבחינת חג"ת ממש. וע"כ אחר שג"ש עליונים דנה"י עלו ונעשו לחג"ת, אז ראוים להעשות לבחינת ראש לז"א, להיותם למעלה ממסך דסיום העומד במקום החזה, אבל מטרם שהג"ש דנה"י עולים ונעשים לחג"ת, אינם ראוים כלל להעשות לבחינת ראש. שאז הם למטה ממסך דחזה, והם נחשבים כבר לבחינת ע"ס דסיומא. וזכור זה.

וטעם הדבר הוא, כי יש ב' בחי' ראשים: א' מבחינת עצמות חכמה, והוא בחינת ג' רישין דא"א עצמו. וב', הוא מבחינת ג"ר דבינה, שאע"פ שכבר היא למטה ממסך דראש, מ"מ נחשבת לבחינת ג"ר, להיותה דוחה חכמה בלאו הכי, מסוד כי חפץ חסד הוא. כנודע. וע"כ זה הרושם דמסך של ראש, אינו שולט עליה כל עיקר. כנ"ל בחלקים הקודמים. וז"ש בזוהר דחג"ת ג' רישין דז"א, כי חג"ת דא"א למעלה מחזה, הוא בחינת ג"ר דבינה, כנודע. וע"כ הם נעשין לג' רישין: חב"ד של הז"א. כי גם הז"א עיקרו הוא רק אור דחסדים, אלא בהארת חכמה, שזהו מבחינת הראש הב' שהוא מג"ר דבינה, ע"י הזווג דע"ב ס"ג, כנודע, ואין לז"א שום שייכות לראש דעצמות חכמה. וכבר נתבאר זה באורך.

ולפי זה תבין היטב, כי רק הת"ת דא"א, אחר שעולה למעלה מטבור, שפירושו, שמצטרף עם השלישים תחתונים שנשארו מחג"ת, ונעשה גם הוא בחינת חג"ת שלמעלה ממסך דחזה וטבור שלו נעשה ראוי להעשות לראש אל הז"א. ולכן בחינת היסוד דעתיק המלובש בו עתה בהיותו בחינת למעלה מחזה, ששם עומד יסוד דעתיק, הוא שם נעשה לבחינת כתר דז"א, וש"ת דת"ת לבחינת חכמה דז"א. ומכאן יש לז"א ב' רישין דכתר וחכמה. אבל בינה אין לו, ומכ"ש דעת, כי אין שם עוד שום זווג בראש דז"א בעיבור, אלא בימי גדלותו, לאחר י"ג שנים ויום א'. ועתה אינו נחשב כלל לראש, אלא הוא כולו בחינת נה"י בסוד ראשו בין ברכיו. ומשום זה אין בו אלא מעצמות א"א בחינת כלים

לבד. וכיון שיסוד דא"א, אינו עולה ונעשה לבחינת חג"ת, להיותו למטה ממסך דסיום העומד בת"ת דא"א, מכח שורשו שבנקודים כנ"ל. וע"כ חסר שם קו אמצעי לגמרי, ואין עתה בראש ז"א אלא ב' קוים שהם כתר וחכמה, אבל קו אמצעי הבא מיסוד אין לו.

וע"כ נבחן כאן בעיבור, שבינה דז"א יצאה מראשו כבינה מראש דא"א, כי כמו הבינה דא"א שהוא הגרון, יצאה מראשו, מחמת ה"ת שעלתה בעינים, שהוא חכמה דראש, והחכמה דא"א נתקנה בדכר ונוקבא, והוציאה אל הבינה חוץ מראש, מחמת המסך דקטנות שהשאיר הרושם שלו ממעל לבינה, ואינה ראויה עוד להיות ראש. כן הדבר גם ביסוד דא"א, כי מחמת המסך דסיום שבסוף הת"ת העומד ממעל ליסוד, ע"כ אין היסוד ראוי להעשות לבחי' חג"ת, מחמת המצאו מתחת המסך דסיום של קו אמצעי דנה"י. אמנם אלו הכתר וחכמה, שז"א מקבל משליש תחתון דת"ת דא"א, ומיסוד דעתיק שבתוכו, נעשו בו בגדלות לחכמה ובינה.

ואותה בחינת הבינה שמקבל מיסוד דא"א שיצאה לבר מסיום דנה"י, נעשה בו אז לדעת. וטעם הדבר, כי כבר נתבאר שיש לז"א ב' שרשים: א' מפרצוף הכתר דא"ק, שמשם החג"ת שלו נחשבים לכח"ב, ונצח נחשב לעיקר נקודתו עצמו, והוד נחשב למלכות שלו. כנ"ל. והנה משורש זה באים הכלים והקטנות דז"א שמקבל ג"כ מפרצוף הכתר דאצילות. וע"כ נחשב בעיבור, אשר יסוד דעתיק הוא הכתר שבו, ושליש ת"ת תחתון דא"א הוא חכמה שבו, ויסוד שיצא לבר מת"ת, הוא הבינה שבו. אבל בגדלות, שהוא מקבל מע"ב ס"ג, דהיינו או"א, הנה אז מקבל משורש השני שהוא ע"ב דא"ק, שמשם באים לו התלבשות העצמות בכלים, כנ"ל, אשר שם ירדו המדרגות, כי חכמה נתלבשה בכלי דכתר, ובינה בכלי דחכמה, וחסד בכלי דבינה, כנ"ל ע"ש וע"כ נחשבים בו עתה הכח"ב של הקטנות שנעשו לבחינת חב"ד.

והנה נתבאר היטב, אשר בחי' הראש דז"א בעת עיבורו, נעשה רק משליש תחתון דת"ת דא"א, ומחלק יסוד עתיק המלובש בתוכו, מעת עלית נה"י אל החג"ת. גם נתבאר היטב שהם רק בחי' כתר וחכמה. וכן נתבאר היטב הטעם, שיסוד באמת היה צריך גם הוא להכלל בחג"ת ולהעשות בחינת בינה דז"א, אלא משום המסך דסיום שבת"ת, העומד ממעל ליסוד, ע"כ נדחה מלעלות לחג"ת להעשות בחינת ראש. והוא נשאר בנה"י דא"א. ונמצא הבינה דז"א בעיבור, שהיא לבר מראש. גם נתבאר היטב הטעם למה כח"ב דז"א נעשים לחב"ד, לעת גדלות, שהוא משום שהתלבשות העצמות בכלים נמשך מע"ב דא"ק, ולא מכתר דא"ק. וכמו בע"ב דא"ק נתלבשה החכמה בכלי דכתר, ונעשה הכתר בחינת חכמה, וכן הבינה בכלי דחכמה, ונעשה החכמה לביבה. וכן החסד בכלי דבינה, ונעשה

הבינה לדעת. כן הוא גם בז"א, וע"כ הכח"ב דעובר נעשו לחב"ד בעת גדלות.
ומה שאומר פעם ששליש תחתון דת"ת נעשה ראש לז"א, ופעם אומר, שמחצית הת"ת דא"א עלה ונכלל במחצית ת"ת העליון דא"א. (עי' לעיל תתקי"ד אות פ"ד) תדע שהוא מטעם ב' הסיומים שיש בפרצוף החג"ת דא"א שלמעלה מפרסא. כמ"ש (לעיל דף תתקט"ז ד"ה וזכור) שמצד קו האמצעי, הוא מסתיים בנקודת החזה, ומצד ב' הקצוות הוא מסתיים בטבור, וע"כ בעת העליה של הפרצוף שלמטה מפרסא למעלה מפרסא, יש הבחן אחר בהקצוות, והבחן אחר בקו האמצעי, וכדי שלא להאריך בזה, אומר סתם, שמחציתו התחתון עולה ונכלל במחציתו העליון, דהיינו הקו אמצעי כדרכו, והקצוות כדרכם. כי זה הכלל, שבחי' גו"ע של הפרצוף היא מחציתו העליון של כל פרצוף, ובחינת אח"פ של הפרצוף, היא מחציתו התחתון. כנ"ל בחלק הקודם. ובשעה שמדבר בדיוק מהחלק של הזו"ן, הוא אומר שהוא שליש תחתון, שהרי הזו"ן אין לו חלק בלמעלה מטבור אפילו מצד הכלים, כי שם מקום ישסו"ת, כנודע.
כי ידעת שבחינות החג"ת דז"א באים רק מתוך התכללות הנה"י דא"א בחג"ת שלו. כנ"ל. כי עיקרו של ז"א אינו אלא בחינת הנצח דא"א, ורק משליש תחתון שלו, כנ"ל, והנוקבא דז"א, היא משליש תחתון דהוד דא"א, כנ"ל. שהם בחיבות ו' ונקודה. אלא מתוך עלית הנה"י לחג"ת, הרויח הז"א כח"ב חג"ת, כי משליש תחתון של ת"ת דא"א, הרויח בחינות כתר חכמה, ומיסוד דא"א, הבינה שלו, וד' שלישים דנו"ה, הגם שנשארו למטה ולא נתחברו למדרגת חג"ת, מ"מ מחמת עלית הנה"י דא"א לחג"ת, מכה שנעשו לאחד עם הנה"י דעתיק בעת הזווג כנ"ל. לכן הגם שלא נתחברו לגמרי עם מדרגת חג"ת, מ"מ הרויחו בתוכם בחינת התכללות מהחג"ת, באופן שהם נתכפלו, שכל שליש מהם נעשה לב' שלישים: א' מחג"ת וא' של עצמם מנה"י. באופן, ששליש תחתון דנצח נכפל לב"ש: ת"ת, ויסוד. דהיינו שבחינת קו אמצעי דז"א, שהוא עיקר הז"א הבא מנצח כנ"ל. והקו אמצעי דנה"י הוא היסוד, וא"כ לולא ההתכפלות לא היה בוטל מש"ת דנצח, אלא בחינת היסוד שבו. אבל עתה שנכפל ע"י ההתכללות בחג"ת, יש שם גם בחינת שליש מהחג"ת, שהוא ת"ת. וכן מש"ת דהוד דא"א, לולא ההתכפלות לא היה לו ליטול ממנו אלא מלכות, דהיינו הנוקבא שלו, ועתה שנכפל נעשה לו משם ב' בחינות נוקבין לאה ורחל, דהיינו נוק' דבחינת חג"ת, ונוקבא דבחי' נה"י. ועד"ז משליש אמצעי של הנצח, לולא ההתכפלות לא היה נוטל משם רק בחינת הנצח שלו לבד, ועתה נוטל משם גם בחינת ימין דחג"ת, שהוא חסד. ועד"ז משליש אמצעי דהוד, לולא ההתכפלות לא היה נוטל משם אלא בחינת הוד שלו לבר, ועתה נוטל משם גם בחינת השמאל דחג"ת,

שהוא גבורה.

והנה נתבאר לך היטב איך שד' הפרקים התחתונים שנשארו בנה"י דא"א נכפלו ונעשו לחג"ת נהי"מ דז"א ע"ד שבאר הרב כאן באות נ' ע"ש. אשר עם החכמה שנטל מת"ת דא"א, והבינה שנטל מיסוד דא"א, הם ט' בחינות. גם נתבאר היטב מה שאומר כאן באות נ"א, שחצי יסוד דעתיק יומין תוך חצי התחתון דא"א נעשה לבחינה כתר דז"א. ואין להקשות ממה שיסוד דעתיק מסתיים בחצי העליון בחזה דא"א. ואינו מתלבש כלל בחצי הת"ת התחתון, כי הכוונה היא על שעת הזווג שאז הנה"י דא"א עלו לחג"ת למעלה מחזה, ונמצא היסוד דעתיק מלובש ג"כ בחצי ת"ת התחתון דא"א. כנ"ל. ומה שאומר שהוא רק בכח ולא בפועל, הוא, כי עתה הז"א הוא כולו רק בקומת נה"י, ואין לו הכר אפילו בהחג"ת הנכללים בו, מכ"ש בכתר חכמה בינה. וזה שאומר שענין ההתכללות דכח"ב, פירושו בכח, דהיינו שאחר לידתו וגדולתו יתגלה בו הע"ס האלו שאמרו כאן.

ואין להקשות, למה אינו חושב ב' פרקין עלאין דנו"ה דא"א, אלא הש"ת דת"ת דא"א לבד. והוא כי כל זמן שאין זווג בראש, אין בו תיקון קוין, וע"כ אין לחשוב אלא ש"ע דקו אמצעי לבד, שהוא ש"ת דת"ת דא"א, ולא הנו"ה שהם הקצוות. כי הם מתגלים בז"א רק בעת גדלותו, כמו שיתבאר להלן.

המתבאר מכל האמור, הוא, שעיקרו של ז"א הוא שליש תחתון דנצח א"א, והמלכות שלו היא ש"ת דהוד א"א, והם בחינות נה"י דז"א. ושאר הספירות: חג"ת, כח"ב, באות לו ע"י ב' מיני התכללות: א', היא ההתכללות נה"י בחג"ת, שנעשה בא"א ע"י התיחדותו עם עתיק לפרצוף אחד. ונמצאים הנה"י דא"א במקום נה"י דעתיק, שהם בחינת חג"ת דא"א. ומהתכללות זו מתכפלים השלישים התחתונים והאמצעים דנה"י דא"א מב' בחינות, מחג"ת ונה"י, כנ"ל. ומכאן מרויח הז"א את החג"ת שלו. וממההתכללות דמין הב' דהיינו ממה שג' השלישים עלאין דנה"י דא"א, מצטרפין עם הג"ש תתאין דחג"ת דא"א ונעשים לבחינת חג"ת לצורך גדלות דאו"א, הנה הז"א נוטל מהם בחינת הכח"ב שלו, כנ"ל. אלא בימי עיבורו, כל עוד שאין לו בחינת זווג בראש, אינו נוטל מהקצוות שהם נו"ה, אלא מת"ת לבד, ואפילו מיסוד אינו בוטל, כי גם שהוא שליש אמצעי כמו שליש תחתון דת"ת, מ"מ כיון שהוא בא"א למטה ממסך דסיום המסתיים בת"ת שלו, ע"כ אינו ראוי לעלות ולהעשות לחג"ת כנ"ל. ותדע שהתכללות זו דמין הב', נקרא בדברי הרב התכללות מיניה וביה כאן באות נ"ה.

גם נתבאר, ב' השורשים שיש לז"ת הנקראים ז"א: א' הוא מצד הכתר דא"ק שמשם נבחנים החג"ת נ"ה לבחינת כח"ב זו"ן. וב' מצד הע"ב דא"ק, ששם ירדו המדרגות,

ונבחנים החג"ת נ"ה לחב"ד זו"ן. והבחן א' מצד פרצוף הכתר דא"ק, הוא בעיקר ביחס הכלים דז"א לבד. והבחן ב' הוא בשעה שמתחשבים בהאורות, דהיינו מבחינת התלבשות האורות, בכלים. כנ"ל (דף אלף מ' ד"ה וע"כ נבחן) עש"ה.

ועם זה תבין היטב ג' השמועות המובאות כאן בדברי הרב, שלכאורה נראות כסותרות זו את זו, א' היא המובא לעיל באות נ"א, שיסוד דעתיק וש"ת דת"ת דא"א ויסוד שלו, נעשים לכח"ב דז"א. ומפרק אמצעי דנצח, נעשה לו חסד נצח. ומפרק תחתון דנצח נעשה לו ת"ת ויסוד. ומפרק אמצעי דהוד נעשה לו גבורה והוד. ומפרק תחתון דהוד נעשה הנוקבא דז"א. ואלו ט' הבחינות כבר נתבארו היטב שהם ביחס הכלים דז"א, ששורשם נמשך מפרצוף הכתר דא"ק.

שמועה ב' היא כאן באות נ"ג. שמשליש תחתון דת"ת דאריך, נעשה לז"א בחינת חב"ד. ומב' פרקין תתאין דנצח דא"א, נעשו לו חסד נצח. ומב' פרקין תתאין דהוד, נעשו לו גבורה והוד. ומיסוד דאריך נעשו לו ת"ת ויסוד. ע"כ. והנך רואה שכאן אינו חושב בז"א כח"ב, אלא חב"ד. וגם הם כולם רק בש"ת דת"ת. והענין הוא כי כאן מדבר מבחי' התלבשות האורות בכלים. שאז יורדים המדרגות, ואין לז"א אלא מחכמה ולמטה, כי כתר יורד לבחינת חכמה. וכו', כנ"ל. ואע"פ שאין בעובר בחינת זווג ותיקון קוין בראש, גם אין לו משום זה בחי' דעת, כנ"ל. אמנם הכוונה היא מבחינת כח לבד, ולא מבחי' פועל, דהיינו מה שעתיד לצאת בו מאותם השרשים בעת גדלות. ונודע שבעת גדלות נעשים ג' שלישים עלאין דנה"י דא"א לחב"ד דז"א, וש"ת דת"ת דא"א הם בחינת גלגלתא לחב"ד דז"א. וע"כ יש גם עתה בעיבור הארת כל החב"ד העתידים לצאת בו בגדלות, בבחינות רשימות בכח. ונמצא עתה ששליש תחתון דת"ת כולל בתוכו את נו"ה העליונים גם שליש עליון דיסוד, בבחינת כח לבד. וכן נצח כולל בתוכו חסד נצח של הגדלות. וכן הוד כולל בתוכה גבורה והוד של הגדלות, וכן יסוד כולל בתוכו ת"ת ויסוד דגדלות, דהיינו מלבד השליש עליון דיסוד שנעשה בגדלות לבחינת דעת, כנודע. באופן שכל המדובר כאן בשמועה הב' הוא מבחינת ההתלבשות העצמות בכלים דגדלות שהם כלולים עתה בהעובר מבחינת כח, ולא בפועל. וע"כ מצייר אותם כמו שהם עתידים להיות בעת גדלות.

והשמועה הג' היא כאן באות ס', גם כאן המדובר הוא מבחינת האורות כמו בשמועה הב'. אלא שמבאר כאן יותר בפרטות, וע"כ אומר שמש"ת דת"ת נעשה גלגלתא דז"א. ומנה"י עצמו תלת מוחין. ומיסוד נתפשט כל שאר גופא דז"א כולו. עכ"ל. כי לעיל בשמועה הב' אומר סתם שמשליש תחתון דת"ת נעשו בז"א תלת מוחין חב"ד. וכאן

מבאר יותר, אשר התלת מוחין נעשו מנה"י דא"א, כלומר מג' שלישין עלאין המתחברים עם הג"ש תתאין דחג"ת, ונעשים בחינת חג"ת דגדלות דאו"א, כנ"ל. כי אחר שנעשו לבחינת חג"ת המה ראוים להעשות לג' מוחין לזעיר אנפין. (כנ"ל דף אלף מ"ג דיבור המתחיל המתבאר עש"ה) ואע"פ שאין הב"ש עלאין דנו"ה מאירים בו עתה, וכ"ש השליש עליון דיסוד כנ"ל. מ"מ המדובר הוא רק מבחי' בכח ולא בפועל. וע"כ אומר ג"כ, כי מיסוד נתפשט שאר גופא דז"א כולו. כי אין שום התפשטות אורות אלא מקו אמצעי, שהוא היסוד דא"א, שהוא מזדווג עם עטרה שלו ומוציא כל האורות ממנו ולמעלה בשביל המוחין דז"א, וממנו ולמטה בשביל כל הגוף דז"א. כנודע. הרי שכל המדובר כאן הוא מבחינת האורות אבל מבחינת הכלים כבר ביאר היטב בשמועה הא'. והבן.

ומה שמחלק באות נ"ד ונ"ה בין הת"ת דא"א לנו"ה שלו, שע"כ בעשה מש"ת דת"ת ג' מוחין, משום שעלה ונכלל בב"ש עלאין דת"ת שלו מניה וביה, וע"כ הוא ראוי למוחין, משא"כ הנו"ה לא נכללו לגמרי בחו"ג, אלא שנטלו הארתם מאחרים, ע"כ לא נעשו מהם אלא חג"ת נה"י. הנה זה כבר נתבאר לעיל שיש ב' מינים של התכללות: א' היא בחינת עלית ג"ש עליונים דנה"י והתחברותם עם ג"ש תתאין דחג"ת, שנעשו שם לבחינת חג"ת, וזה נקרא התכללות מיניה וביה, כלומר שנתעצמו עם החג"ת ונעשו לחג"ת, וע"כ ראוים למוחין, כי חג"ת דא"א נעשים מוחין לז"א. אבל ההתכללות דמין הב', שהיא עם עלית א"א לחג"ת מפאת התיחדותו עם עתיק לפרצוף אחד, אשר הגם שכל הנה"י נכללים שמה, מ"מ נחשב זה שהם מקבלים הארתם מהחג"ת מחמת עליה הזו, אבל אין הם עצמם נכללים שם להעשות חג"ת, אלא שהם נשארים בבחינתם. והוא מחמת המסך של סיום הת"ת העומד ממעל להם. (כנ"ל אלף ל"ז ד"ה וטעם) וע"כ אלו הפרקין אמצעין ותתאין דנו"ה, אינם יכולים להעשות חג"ת דא"א גם בשעת עליתם, וע"כ הם נעשים רק לו"ק דז"א ולא למוחין.

וכן מה שאומר כאן באות נ"ח, שת"ת דא"א הוא סוד ו', שמחצית הו' משמשת לחג"ת דאו"א, ומחצית הו' משמשת לג' מוחין דז"א. תבין זה ג"כ, עם המתבאר לעיל, אשר ג"ש עלאין דנה"י עולים בעת גדלות ומתחברים עם הג"ש תתאין דחג"ת דא"א, ונעשים שניהם לבחינת, חג"ת דאו"א. ככ"ל (דף א' ל"ט ד"ה וזה) ונמצא שהת"ת דא"א המשמש עתה לת"ת דאו"א, יש בו ב' בחינות: א' הם ג"ש תתאין דחג"ת שנשארו שם. ב' הם ג"ש עלאין דנה"י דא"א שעלו להם ונתחברו עמהם לחג"ת, הרי שיש שם שש בחינות. והם סוד ו'. כי כולם כלולים בת"ת. וזה שאומר, שמחציתו העליון, שהם בחינת ג"ש תתאין דת"ת הכולל בתוכו חו"ב הם משמשים רק לאו"א. ושלישים עלאין דנה"י דשם, שנעשו גם הם

לחג"ת, הם שנעשו לג' מוחין לז"א. כי זה הכלל שג"ר דז"א נעשים רק מג"ש עלאין דנה"י דא"א, אלא אחר שנעשו לחג"ת. כנ"ל. וזהו שמדייק כאן הרב, שאין הת"ת נעשה למוחין לז"א, אלא אחר שחציו התחתון נכלל בחציו העליון. אכן כל זה הוא בבחינת בכח ולא בפועל, כנ"ל.

וזה אמרו "בצאתו מבטן אמו ונולד עדיין הוא כמו בתחלה בזמן העיבור כי צריך עדיין להגדיל אבריו וכו' שיגדיל ויתקן כבבחינה הג' של זמן העיבור" כי כל מה שהיה בזמן העיבור בכח, צריך להתגלות ביניקה ובגדלות בפועל. וע"כ אותם ט' בחי' שנמנו בבחינה הג' מתגלים בפועל בזמן היניקה, שהם בחינות הכלים הבאים מפרצוף הכתר דא"ק, וכן מפרצוף הכתר דאצילות, שהוא א"א. שמשם נבחן עיקר הז"א מנצח, ולא מת"ת, ובחינת החג"ת נבחן לו לכח"ב, כנ"ל. ומכאן תראה בעליל, ששמועה הב' והג' הנ"ל, הכוונה היא לבחינת בכח, על ימי הגדלות, כי בפירוש נאמר כאן להלן בדברי הרב, אשר בחינה זו נמשכת עד תשלום תשע שנים. הרי שמ"ש בשמועה הב' ובשמועה הג' אינו מתגלה רק בזמן גדלות, אחר ט' שנים ויום אחד, שאז מתחיל להגלות ענין התפשטות האורות והתלבשותם בכלים דז"א שנגמרו בו בעת היניקה. וזכור תמיד ההבחן הזה, שמצד הכלים נבחן ז"א שנמשך בעיקר מא"א, שהוא פרצוף הכתר דאצילות, המקבל מהבחי' שכנגדה מפרצוף הכתר דא"ק ומבחינת התפשטות האורות בתוכו, נבחן שנמשך מפרצוף או"א דאצילות, המקבל מהבחינה שכנגדה מפרצוף ע"ב דא"ק.

וזה אמרו "ובזה תבין מ"ש בתיקונים דאיהו בנצח ואיהי בהוד" דהיינו כנ"ל, כי בעת שז"א מקבל רק מבחי' א"א, נבחן בו עיקר נקודתו שהוא בחינת נצח, ולא ת"ת וע"כ בחול בשחרית, יורד הז"א בנצח, והנוקבא בהוד. כמבואר לעיל בבחינה הג'.

ובמתבאר נבין מ"ש (באות ס"ב) ונמצא הרחק בין היסוד לב"פ עליונים דנו"ה, וכו', ואותו מקום היסוד נשאר חלל, וכו', משם נתהווה הגרון של הז"א" דהיינו כמ"ש לעיל (אלף ל"ח ד"ה אמנם) שבהתעלות ג"ש של נה"י דא"א להתחבר לג"ש תחתונים של חג"ת, להעשות כלי דחג"ת לצורך הגדלות דאו"א, לא היה יכול יסוד דא"א לעלות עם נו"ה, משום המסך דסיום העומד בסיום ת"ת דא"א ממעל ליסוד, וע"כ נשאר יסוד למטה בבחינת נה"י ולא נצטרף לחג"ת כמו ב"ש העליונים דנו"ה, ע"ש וע"כ נבחן בחינת יסוד, שחסרה שם בין הנו"ה כלומר, כיון שצריך להיות שם, לדעתו הכללות של הנו"ה, ואינו שם, ע"כ נבחן בהכרח מקומו שם ביניהם לבחינת רשימו ממנו וזו הרשימו נבחנת לבחינת חלל. ועל כן אפילו בהיות היסוד למטה בנה"י, מכל מקום הוא יונק מן החלל שלו, הנשאר שם בחג"ת בין הנו"ה. ומשום היניקה הזו, אין היסוד נחשב לבחינת נה"י

גמורה, אלא כמו בינה דא"א שיצאה לבר מראש דא"א, שבערך א"א נחשב שיצאה מראש שלו, אמנם בערך הגוף דא"א, נחשבת לראש. כנודע, כי ע"כ נעשה הגרון הזה לכתר לאו"א. כן הדבר גם בז"א, כי אע"פ שיסוד דא"א נשאר למטה בנה"י, וע"כ אינו ראוי להיות ראש, כי אין ראש אלא מבחינת חג"ת, כנ"ל, מ"מ הוא נבחן לבחינת גרון דז"א, הנחשב לראש לבחינת גוף של ז"א, כמו הגרון דא"א שהוא בחי' ראש לגוף שלו.

וזה אמרו "ודע כי מן הגרון הזה הוא תחלת עשיית מציאות הז"א, בבחי' תלת כלילן בתלת" כי הוא נבחן לבחינת ראש וכתר לכל הגוף דז"א, כנ"ל. וע"כ בעיבור שעדיין אין לו שום אורות דראש, אלא תלת כלילן בתלת, דהיינו גוף וו"ק, הרי הגרון משמש לו לבחינת ראש ושורש ונמצא שבעת הזאת נבחן הגרון לתחלת מציאות התהוות כל הז"א. כלומר לבחינת כתר שפירושו שורש. כמו שמסיים "באותה בחינה דיסוד דאריך, שם הוא בחינת השופר, ומשם יצא הז"א בסוד קול, כלול בג': מים, ואש, ורוח, בסוד קול דנפיק מגו שופר" דהיינו כמבואר, שהחלל הנשאר למעלה בין ב"פ העליונים דנו"ה שנעשו לחג"ת, מאיר ביסוד דא"א שנשאר למטה, והוא נעשה לבחי' כתר ושורש לכל ו"ק דז"א.

וזה אמרו "ונמצא כי היסוד הזה הוא פורח באויר ואין לו על מה לסמוך, כי מקום סמיכתו ואחיזתו הוא למעלה בין תרין פרקין קדמאין דנצח והוד, והרי הוא נפל למטה בבינה דז"א". (כאן באות ע"ג) פירוש: כי סוף סוף הוא נחשב לבחינת ראש, כמו הגרון דא"א, והוא מטעם היותו מבחי' שלישים עליונים דנה"י דא"א, ומטעם נו"ה שכלול בהם, שכבר עלו ונעשו לבחינת חג"ת וראש. אמנם כיון שאינו עמהם במקום אחד, כי הם בחג"ת והוא בנה"י, ע"כ אינו יכול לסמוך עליהם שיהיה נחשב למכריע ביביהם.

וז"ש "והיותו נקרא פורח באויר ואינו נקרא נופל, הוא, כי מן הראוי היה שיפול למטה במקום שעומדים ד' פרקין תחתונים דנו"ה דא"א, שהוא במקום ו"ק דז"א, אבל ההארה הנמשכת לו מלמעלה, מאותם ב"פ קדמאין שנשארו באבא ואמא, הם המעמידים אותו בבינה דז"א" דהיינו כמבואר כי כח הסיום שבמסך דסיומא העומד במקום סוף הת"ת, היה צריך להפיל לבחינת יסוד לגמרי מבחי' ראש, שהרי השפיל אותו לבחי' נה"י, ואין בחי' נה"י יכולה להיות ראש כנ"ל. אלא מחמת ההארה הנמשכת לו מהחלל שבין נו"ה, שעלו ונעשו לחג"ת, דהיינו מרשימו שלו הנמצאת שמה. כנ"ל, הרי נצח והוד אלו מעמידים אותו בבחינת ראש, ונעשה בחינת בינה דז"א שתכונתה כמו בינה דא"א שביחס הגוף נחשבת לראש, וביחס הראש נחשבת שיצאה לבר מהראש. כנ"ל.

וזה שממשיך, "ושם אינו לא למעלה במקומו הראוי לו ולא למטה עם שאר פרקין" כי

אינו נחשב שהוא עומד במקומו הראוי לו, דהיינו שיתחבר ויהיה לבחינת חג"ת ממש, כמו הנו"ה העלאין, וגם אינו נחשב שנפל למטה לבחי' ד' פרקים תחתונים דנו"ה, שהם ו"ק גמורים. מטעם הנ"ל. וזהו שמסיים "ובחינת אותו אור עליון הנקרא בחינת אויר, הנמשך לו מהם, נשאר תלוי ופורח באויר". כי אור הנמשך מב' פרקים עליונים דנו"ה מכונה בשם אויר, כלומר אור הרוח, להיותם עתה בבחינת חג"ת דא"א, כנ"ל. והם מעמידים אותו בבחינת פורח, שפירושו, שאינו לא למטה ולא למעלה.

כנ"ל. וז"ש היסוד והבינה שניהם נקראים בשם זה" דהיינו כמבואר, כי כל קריאת היסוד בשם פורח, שפירושו שאין לחשבו כראש, ואין לחשבו לו"ק הוא להיותו בחינת בינה וגרון, כי בינה דא"א היא השורש לבחינת פורח, כי כן היא נמצאת בגרון דא"א.

פרק קא

צלם המוחין אלו נכללים בינה ותבונה ועד"ז אבא וישראל סבא: פירוש, כי כבר ידעת, שנה"י דעליון מתלבשים במוחין דתחתון, ונעשו לו לבחינת מוחין. והם נקראים ג"כ צלם, שפירושו לבושי מוחין, אכן רק **צ**' דצלם נעשה ללבושי מוחין, אבל הל' והם' שהם חב"ד וחג"ת נעשו למקיפים.

ולהבין הדברים האלה, צריך שתזכור כל המתבאר לעיל בענין נה"י אלו, (בדף תרל"ז ד"ה עתה. ובדף תשט"ז תשובה ק"ב) ונתבאר שם, כי התחתון אע"פ שהוא יוצא ע"י הזווג של ראש העליון, מ"מ אינו יוצא מפנימיות של העליון, דהיינו מאותה בחינת מסך ועביות המשמשת בעליון, אלא ממדרגה נמוכה הימנה הנקראת אחורים דעליון. שאם העליון הוא בחי"ד, נעשה שם הזווג לצורך התחתון על בחי"ג, שהוא אחורים שלו. ואם העליון הוא בחי"ג, נעשה בו הזווג לצורך התחתון על בחי"ב. וכו' עד"ז. עי' לעיל (דף תתצ"ז ד"ה ועתה. ודף תתצ"ח ד"ה וצריך).

גם ידעת, שבכל זווג יש או"י ואו"ח, כי אור העליון מכה על המסך בבחינת אור ישר, וע"י הכאתו של אור העליון בהמסך. הוא מעלה או"ח ומלביש את האו"י, לפי שיעור תוקפו של ההכאה, כנודע. הרי שבכל זווג נבחן אור ולבושו עמו, כי האו"ח הוא המלביש את האור העליון שנקרא אור ישר. ועם זה תבין, אשר אותו האו"ח שהעלה המסך בעת הזווג לצורך התחתון, אין הוא נצרך כלל אל העליון גופיה, כי אין לו שייכות עמו, כי הוא יצא מבחינת עביות שהיא למטה מבחינתו עצמו, כנ"ל, והוא בחינת אחורים שאינו נצרך כלל במקומו (כנ"ל דף תתק"י אות ע"ו בדברי הרב ע"ש) לפיכך בשעה שהקומה יורדת למקום התחתון, הרי היא נוטלת לבושה עמה. ואע"פ שבחינת הלבוש הזו יצאה מן בחינת המסך ועביות של הגוף דעליון, כנ"ל. מ"מ כיון שהוא מבחינת אחורים שלו,

ואינו שייך לו כלל, ע"כ יכול לירד עם האו"י שבו למטה בהתחתון, כמו שהיו מלבישים זה לזה, בראש של העליון. והבן היטב.

וזה אמרו "בעת זווגם דאו"א להוציא צלם המוחין אלו, נכללין בינה ותבונה לפרצוף אחד, ועד"ז אבא וימ"ס" דהיינו כמבואר, שהצלם הזה, ה"ס האו"ח שעולה מהמסך בעת הזווג של או"א, שעשו בהתכללות המ"ן של הזו"ן, אשר אז צריכים או"א וישסו"ת להיות פרצוף אחד (כנ"ל דף תתקמ"ג אות קמ"ו וקמ"ז) ואז הם מולידים הקומה של הזו"ן, היוצאת על המ"ן דזו"ן הנכללים במסך שלהם עצמם, מבחינת אחורים שלהם, ונמצא קומת ע"ס של הזו"ן מלובשת בלבוש דאחורים של או"א. שמטעם זה היא ראויה לקבל עמה את הלבוש הזה גם בשעה שזו"ן נולד ויורד למקומו. וזכור שהלבוש הזה הנ"ל, נקרא בשם צלם.

וזה אמרו "ובהיותן פרצוף אחד שניהם, יהיה היסוד של כללות הפרצוף כמעט בפי התבונה וכו', ובבא זמן לידה יצאו מוחין אלו מיסוד הזה של הכללות" דהיינו כמ"ש הרב לעיל (דף תתקמ"ד אות קמ"ז. ועי"ש באו"פ), כי אין הזו"ן נולד אלא מישסו"ת, שהם בחינת העליון שלו, ועל זה מדייק להשמיענו, שהוא נכלל ויוצא מבחינת פה דראש התבונה, שהיא מלבשת לשליש תחתון דת"ת דאו"א בכללות הישסו"ת, ששם בחינת הבטן דכללות. באופן שמצד או"א בכללות ישסו"ת נבחן שנכלל ויוצא מבחינת היסוד שלהם. ומצד הישסו"ת, שהם העליון שלו, נבחן שבכלל ויוצא מבחינת פה דראש, כמו כל תחתון שיוצא מעליון שלו.

וזה אמרו "והנה בינה צריכה לעשות ב' פעולות: א' להזדווג עם אבא וכו'. ב', שהיא מוכרחת להיות רובצת על האפרוחים. וב' פעולות אלו, הן מתנגדות, ולכן היא צריכה להתחלק לב' פרצופין בינה ותבונה" פירוש: כי בעת הזווג לצורך הזו"ן, הארתם גדולה מאד, כי אז נמצאים או"א פב"פ, וג"ר דאו"א הם במקום ג"ר דא"א, כנ"ל (דף תתק"כ אות פ"ז) וכבר ידעת, שעכ"ז אין או"א מזדווגים לצורך ז"א מבחינת גדלותם הזו, אלא מבחינת חיצוניותם, וגם מבחי' קומת נפש בלבד, (כמ"ש בדברי הרב לקמן) ע"ש. אמנם כיון שאו"א גופייהו הם בתכלית הגדלות, ע"כ הם משפיעים בנפש הזה קומה שלימה של נרנח"י דנפש, כנ"ל בחלק י'. אבל לעת לידת הזו"ן לאויר העולם נתבאר שם (בדף תתנ"ז אות קמ"ט). שאחר שז"א נשלם בכל הבחינות דעיבור, הוא מתעורר לקבל אורותיו ממעלה למטה, ואז נד הדלת דגדלות ממקומו, ונפתחות הדלתות, כי ה"ת חוזרת בעינים. עש"ה כי אין להאריך כאן.

ותדע שהלידה בעצמה גורמת התחלקות או"א וישסו"ת לב', פרצופים כי אחר שחזרה

הה"ת בעינים, והדלת וציר דקטנות שביסוד אמא הכללי, חזר לשליטתו, כמ"ש שם, הנה אז פגע זה רק בישסו"ת, להיותם מבחינת הארת חכמה, והם מתצמצמים מחמת הה"ת שחזרה לעינים. אבל באו"א עלאין, אין זה פוגם כל עיקר, מפאת שהם מבחינת ג"ר דבינה, שאינה סובלת שום צמצום מחמת הה"ת, מכח כי חפץ חסד הוא, כנודע. אמנם בהכרח שעתה או"א וישסו"ת מתחלקים שוב לב' פרצופים כמו שהיו קודם הזווג, אשר או"א עולים למעלה מחזה דא"א, וישסו"ת יורדים לבחינת למטה מחזה דא"א, לבחינת ו"ק, שזה מכונה בהם בחינת רובצת על הבנים, כנודע. כי מבחינה זו משפיעים מוחין דיניקה אל זו"ן שנקראים בנים.

הרי שיש כאן מחמת הלידה ב' פעולות מתנגדות זו לזו: א' היא שישסו"ת מוכרחים לחזור לקטנותם, להיות בסוד רובצת על הבנים, כנ"ל. שהוא בחינת ו"ק וקטנות. וב' היא, כי או"א עלאין מוכרחים לחזור אל בחינת ג"ר דבינה, כמו שהיו מטרם התכללותם עם ישסו"ת לפרצוף אחד. וז"ש, כיון שב' פעולות אלו הם מתנגדות זו לזו, ע"כ היא צריכה להתחלק לב' פרצופים, שאו"א עלאין חוזרים לקדמותם לבחינת ג"ר, וישסו"ת נעשים לבחינת רובצת. כנ"ל.

וזה אמרו "ואז מנה"י של בינה עליונה, נעשית כל הפרצוף דתבונה שלימה בי"ס, כי ג"פ עלאין דנה"י נעשו בה ג"ר: כח"ב דתבונה. וג"פ אמצעים נעשין לחג"ת שלה. וג"ת נעשה לנה"י דתבונה" פירוש, ע"ד שנתבאר לעיל, אשר הראש דתבונה מלבשת לשליש תחתון דת"ת דאו"א של הכללות, שנמצא היסוד כמעט בפה של הראש דתבונה. והנה עתה אחר שנתחלקו, חזרו כל אלו הש"ת דת"ת ונה"י של הכללות שניהם, לבחינת פרצוף שלם של ראש תוך סוף, לבחינת התבונה לבד. והם נחלקים כל אחד לג"פ, אשר ג"פ עלאין דנה"י עם הת"ת, הם בחי' כחב"ד של התבונה. כי הש"ת דת"ת של הכללות, נעשה עתה לגלגלתא דתבונה, וג"ש עליונים דנה"י נעשו לחב"ד. וכן הג"ש אמצעים דנה"י דכללות נעשו לחג"ת דתבונה, ושלישים התחתונים נעשו לנה"י שלה.

וזה אמרו "שהחיצוניות דנה"י הוא נכנס תוך ז"א, אמנם פנימיות נשארו למעלה, ואותו החיות והפנימית מגדיל ונותן כח הגדלה בכלים העליונים כדי שיגדלו דוגמת הגדלת הקטן ויעשו לה נה"י חדשים" פירוש: כי בעת לידה מתרוקנים כל האורות של הנה"י דתבונה, ועולים למעלה אל הת"ת שלה, הדוחקים את העובר ומוציאים אותו משם לאויר העולם. כמ"ש בע"ח שכ"ג פ"א. בסו"ה אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ע"ש. אשר הנה"י האלו הם מתלבשים בז"א בבחי' צלם. כמ"ש שם. אמנם יש להבין כאן בנה"י אלו דתבונה, בחינת חיצוניות שבהם, דהיינו בחינות נה"י היוצאים

על התכללות המ"ן דזו"ן בעת עיבורו. שהם רק חיצוניות נה"י, דהיינו מן דרגא נמוכה מבחינת נה"י דתבונה עצמה, כנ"ל, שאין התחתון יוצא אלא מבחינת חצוניות שבעליון, וגם יש להבין בנה"י דתבונה, שיש בהם בהכרח מבחינת פנימיות הנה"י גם כן, שהם אינם שייכים כלל למדרגת זו"ן, אלא אל התבונה עצמה כנ"ל. ולפיכך בעת לידת הזו"ן אשר חזר הדלת וציר דקטנות למקומו, וחזרה ה"ת בעינים, שמשום זה נתרוקנו כל האורות דגדלות שהיו בנה"י, ועלו לשליש תחתון דת"ת, וגרמו ליציאת ולידת העובר, כנ"ל. הנה אז יש להבין כי כל זה נעשה רק מבחינת החיצוניות ותבונה, הנוגע רק לז"א עצמו. אבל יחד עם זה לא נאבדה מתבונה עצמה בחינת ג"ר שלה, אלא שנבחן, כי אחר שז"א נולד ויצא לאויר העולם נעשה זווג חדש בת"ת דאו"א, ע"י המ"ן דה"ת בעינים דחיצוניות הנה"י שנכללו גם בפנימית הנה"י, ואז ירד האור העליון והוריד שוב הה"ת מעינים שלה מבחינת הפנימית ואז קנתה התבונה אח"פ שלה בחזרה. בדומה לכל קטן העולה לעיבור ב' להאצילות הגדלות שלו, שע"י טפת הזווג דעליון, הוא מוריד הה"ת מעינים שלו, ומחזיר האח"פ למדרגתו, שהם נקראים נה"י חדשים, שאז קונה ג"ר. כן היה ממש בתבונה זו, אחר שחזרה לקטנותה בסבת לידת הזו"ן, כנ"ל, נעשה שם תכף הזווג על הה"ת שעלתה לעינים בבחינת הפנימיות של התבונה כנ"ל ומבחינת הפנימיות נתקנה תכף וחזרה והעלתה האח"פ שלה שנפלו בעת הלידה, שהם כמו נה"י חדשים. וזה שמדייק הרב "שאינם חדשים ממש" כי כבר היו לה כל הגדלות מטרם הלידה, כנ"ל. אלא מתוך שחזרו ונפלו בעת הלידה, ועתה ע"י זווג הוחזרו, ע"כ קורא אותם נה"י חרשים. וזה שמדייק "כדי שיוגדלו דוגמת הקטן" דהיינו דוגמת הקטן העולה לעיבור ב', כנ"ל, אבל אינה דומה ממש לקטן, כי התבונה כאן, כבר היא גדולה ולא קטנה, אלא כנ"ל. כיון שנפלו בעת לידה, ועתה חזרו ונתעלו, נחשבים משום זה לנה"י חדשים.

וזה אמרו "מה שנכנס בהז"א מן הבינה היו ד' מדות ושליש וכו', וזה שחסר מהבינה, צריך שיוכפלו כנגדן ממש לעילא וכו' ואלו הוכפלו והגדילו והוציאו ד' מדות ושליש אחרים החסרים, ובזה נשלמה בינה עליונה לי"ס" פירוש: כי עתה נבחן שהתבונה בעצמה, מתחלקת ג"כ לב' פרצופים: בינה ותבונה. אשר מפאת הזווג שחזר ותיקן את הבינה בנה"י דכלים וג"ר דאורות כנ"ל, נחלקה בעצמה, מפרצוף החיצוניות דבינה, שנעשה בסוד רובצת ובחינת ו"ק, כדי לתקן את הבנים במוחין דקטנות של יניקה. והתחלקות זו דומה לגמרי לבחינת התחלקות או"א וישסו"ת הכוללים של אצילות. אשר בחינת ג"ר דבינה נעשים בבחינת או"א עלאין, בזווג דלא פסיק, והם עתה בחינת י"ה דהוי"ה דס"ג. וחיצוניות שלה נשארה בבחינת רובצת, שפירושה ו"ק בחסרון ג"ר.

וזה שמדייק "צריך שיוכפלו כנגדן ממש לעילא" כלומר לעילא מן התבונה דחיצוניות, שנעשית עתה בסוד רובצת. ואלו הנה"י חדשים קורא עתה הרב, הגדלה והכפלה של הדעת וחג"ת, כי בעת ששבו נה"י חדשים אל המדרגה, נכפלים החג"ת, כי ג"ש עלאין דנה"י עולים אליהם ונעשים כל אחד מהחג"ת לד' שלישים. ואז החג"ת מתחלקים, לב': שחציים נעשה לראש ולחב"ד, וחציים נעשה לחג"ת. הרי שמה שהיו לפנים רק מדרגה אחת דחג"ת, נכפלו עתה ונעשו לב' מדרגות: לחג"ת ולחב"ד. וע"כ מכנה אותם הרב בשם הכפלה והגדלה. והבן היטב.

וזה אמרו "והנה הבינה עליונה מזדווגת תדיר עם אבא, ועליה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ואז התבונה שהיא תחתונה היא רובצת על האפרוחים ואין לה זווג" ובכונה מדייק כאן הרב לכנות את העליונה בשם בינה, ולא בשם אמא עלאה, כדי להורות, שאין הכוונה על או"א עלאין שנתחברו עם הישסו"ת לפרצוף אחד כדי להאציל את הזו"ן בעיבור, כנ"ל. אלא הכוונה היא על פרצוף ישסו"ת בעצמו, שהיו מלבישים מקודם לכן לשליש תחתון דת"ת דאו"א דכללות שניהם, שאחר הלידה נעשה הזווג על בחינת הפנימיות דנה"י דתבונה זו, ואז קבלה התבונה בחזרה את הג"ר שלה, ואז גם התבונה בעצמה נתחלקה לבינה ותבונה, שהם בערך או"א עלאין הכוללים עם ישסו"ת הכוללים. אשר ע"ז אומר שהבינה עליונה מזדווגת תדיר עם אבא, ועליה כתיב ונהר יוצא וכו'. דהיינו בדומה ממש לאמא עלאה, שה"ס הנהר היוצא מעדן, שה"ס ח"ס, כנ"ל בדברי הרב (תתפ"ב אות ל"ב) כי כשישסו"ת בעצמו מתחלק לבינה ותבונה נבחנת הבינה לכל פרטיה שהיא דומה לאמא עלאה. כנ"ל בדברי הרב (דף תתק"י באות ע"ח וע"ט). עש"ה.

פרק קח

צלם המוחין תלוים באויר חוץ מן היסוד, בין ב' פרקין קדמאין דנו"ה של הכללות אשר שם עתה הוא ג"ר של תבונה זאת: לכאורה יש כאן כעין סתירה, שהוא אומר שהצלם תלוי באויר למטה מיסוד ובין הפרקין קדמאין דנצח והוד, שהם ראשי ירכים הדבוקים בת"ת כנודע. והרי לחוץ מן היסוד הוא כבר הפרקים האמצעים. אכן בכוונה כתב כן, כדי לרמז בזה דבר חשוב מאד, כי אחר שביאר ענין הקטנות שקרה בהלידה, שמכחו שוב נחלקו או"א וישסו"ת לב' פרצופים. גם אחר שביאר שישסו"ת חזר תכף לגדלותו, מכח הזווג שנעשה על המסך ועביות דפנימיות עצמו, שהחזיר הגדלות שלהם. הנה הוא חוזק כאן ללידת הז"א, שגרם הקטנות שם בעת לידתו. אשר אז נמצא שבחינת הראש דישסו"ת, שמלביש אל המקום של שליש תחתון דת"ת וב"פ קדמאין דנו"ה, ירד

עתה מבחינת ג"ר וראש לבחינת חג"ת ורוח. וז"ש שנמצאו צלם המוחין תלוים באויר חוץ מהיסוד" דהיינו שנעלם מהם עתה בחינת האור, שפירושו ג"ר, וירדו לבחינת אויר שפירושו אור ו"ק, הנקרא רוח ואויר. ונבחן בזה שיצא מן היסוד דכללות או"א וישסו"ת, ששם הוא בחינת אור ולא אויר. ויציאה זו לחוץ, מכונה בשם לירה.

אמנם כאן המדובר הוא בעת שהצלם נמצא בג"ש עלאין דנה"י דכללות, וע"כ אינו קורא אותן בלשון לידה ממש, אלא בשם לחוץ מן היסוד, שכוונתו אחר שנתבטל ממנו הערך של היסוד דכללות שהיה בו בחינת ג"ר. כי משמעות הלידה, היא כשיצא למקומו עצמו, המכונה אויר העולם, שפירושו מקום ו"ק ממש, כי ו"ק מכונים תמיד בשם עולם. וכיון שהוא נמצא עוד במקום בינה, אין זה נקרא לידה, כי אין שם אויר העולם. וע"כ הרב מדייק ואומר "חוץ מהיסוד בין ב"פ קדמאין דנו"ה דכללות" דהיינו להורות, שהכונה היא מטרם ירידתו מהיסוד אלא שהקטנות עלה שם, והיסוד נעשה לחיצוניות ולבחינת אויר. וזה שמרמז "ונמצאו צלם המוחין עומדים תלוים באויר" להשמיענו, שאור הג"ר כבר נסתלקו מהג"ש עלאין אלו דנה"י דכללות, ולא נשאר שם אלא אור הרוח, שה"ס אויר. ולהלן מבאר שהמקום הזה נעשה שורש למגדל הפורח באויר. פי': כי זה הראש דתבונה שירדה בחזרה לבחינת קטנות, היא רק בחינת החיצוניות שלהם, כי אין הזווג דתחתון נעשה על הפנימיות דעליון אלא על חיצוניותו. ולכן נעשה תכף הזווג על בחי' הפנימיות והחזיר הג"ר דישסו"ת למקומם. כנ"ל ואז ירדו החיצוניות שנעשה בעת הלידה, ונעשו לתבונה ג' בסוד והאם רובצת על הבנים, ונמצא עתה שגם התבונה נחלקה לג"ר וו"ק, כנ"ל. שהג"ר הם ישסו"ת שחזרו לקדמותן. מפאת שהם פנימיות ואין להם שום חיבור עם המ"ן דז"א. אבל בחינת החיצוניות שלהם, שהמ"ן דז"א נכלל שם, לא יכולה לחזור לקדמותו מטרם שז"א עצמו חוזר לעלות למ"ן ומקבל טפת הזווג המורידה ה"ת מעינים שלו ומחזיר אח"פ שלו למדרגתו. והוא מטעם, שתבונה הזו הג', היא אחת עם מדרגת הז"א, ששניהם הם מבחינת החיצוניות דישסו"ת הא'. כנ"ל.

והנה נתבאר היטב, איך שהרב מדבר כאן מג' בחינות של או"א. כי מה שקורא בשם יסוד דכללות, ששם היה הז"א בעת עיבורו, הריהו מדבר גם מאו"א עלאין הכוללים, כי אז או"א אלו מחוברים עם, הישסו"ת הכוללים, ומה שאומר שצלם המוחין תלוים באויר חוץ מן היסוד. הכוונה היא על בחינת הקטנות שחזרה שם בעת לידת המוחין דז"א, שה"ת עלתה שוב בעינים ואח"פ יצאו לחוץ, ולא נשאר שם אלא ב' כלים שהם גלגלתא ועינים, אשר הרוח מלובש בכלי דגלגלתא, שנקרא משום זה בשם חג"ת. והנפש מלובשת בכלי דעינים, הנקרא משום זה בשם נה"י. כנודע. ואלו חג"ת נה"י הם

בחינת חיצוניות דישסו"ת דכללות, והם שירדו לחוץ לבחינת תבונה הג' לסוד רובצת, ולהתלבשות בז"א למדוד לו מוחין דיניקה. אמנם הישסו"ת הכוללים עצמם, שהם נקראים תבונה הב' לאמא עלאה, דהיינו בחינת הפנימיות דישסו"ת הכוללים, המה חזרו לקדמותם בסוד ג"ר כמקודם לכן. כי אין להם עסק עם כל המיעוט שנעשה בבחינת ז"א, כי ז"א לא נכלל בפנימיות נה"י דישסו"ת, אלא בחיצוניות נה"י שלהם, ואלו ג' הבחינות נקראות פעם בשם ג' בחינות או"א. או או"א וב' תבונות. ונקראים ישסו"ת הכוללים בשם תבונה א', וישסו"ת שירדו בסוד רובצת נקראים תבונה הב'. ולפעמים, נקראים ישסו"ת הכוללים בשם תבונה ב', להיותם הב' לאו"א, וישסו"ת דרובצת נקראים תבונה ג', להיותם הג' לאו"א. וזכור היטב אלו ג' הבחינות בטעמם ונימוקם, ואז לא תתבלבל כלום משינוי השמות.

וזה אמרו "והנה התבונה ג' שהיא הב' בה נתלבשו כל מוחין וצלם של ז"א" דהיינו התבונה שירדה למטה בסוד רובצת, שהיא התבונה ג' לאו"א ומבחינת ישסו"ת היא התבונה ב'. כי הישסו"ת הא' הם בחינת פנימיות של התנה"י דכללות ב' פרצופים או"א וישסו"ת, והם חזרו לקדמותם בבחינת ג"ר כנ"ל. וישסו"ת הב' שהם בחינת החיצוניות של אותם הנה"י, דהיינו שהם בהתאם אל המ"ן דזו"ן שנתכללו בהם הנה הם הישסו"ת הב'. והם יורדים ועולים ביחד עם הזו"ן, כנ"ל.

ותדע, שלזו התבונה הג' קורא הרב בשם תבונה התחתונה, המתלבשת תוך ז"א. לעיל דף תתק"ד אות ס"ד ע"ש. וכן כאן בדף א' ס' אות ק"ז. שאומר שש"ת דת"ת ונה"י דבינה הם נכנסים תוך ז"א, כוונתו היא על תבונה הג' כולה, שהיא בחינת ש"ת דת"ת ונה"י של התבונה הב', דהיינו בחינת אח"פ דתבונה הא' היורדים ממדרגתה ונעשים לבחינת תבונה ג', דהיינו בבחינת רובצת, כנ"ל. שהמה נחסרו מתבונה הא', וע"כ נעשה זווג חדש להעלות האח"פ דפנימיות בחזרה ולהשלים התבונה א' בג"ר דאורות ותנה"י דכלים כנ"ל (דף א' נ"ד ד"ה וזה אמרו שחיצוניות).

ואע"פ, שלא כל התבונה הג' היא מתלבשת בז"א, שהרי היא מתחלקת על ג' בחינות דצל"ם, ורק הצ' שלה מתלבשת, כנ"ל. מ"מ כיון שגם הם' והל' נעשים ג"כ למקיפים בשביל ז"א, ע"כ נחשבת כולה כמו שמתלבשת בז"א. כמ"ש לפנינו.

וזה אמרו "ם' דצלם הוא התלבשות המוחין בד"ר דתבונה" אין יכוונה על הד"ר של תבונה הב'. כי היא אינה מתלבשת כלל בז"א, כי אין לה יחס עמו, להיותה מבחינת פנימיות, ולא מאותה בחינה של הז"א, כנ"ל. אלא הכוונה היא על תבונה הג' שהיא התבונה שירדה לבחי' רובצת, לבחי' ו"ק, כנ"ל. ואע"פ שעדיין אין לה ג"ר, מ"מ המדובר הוא

מבחינת מקיפים בלבד, דהיינו שעתידים להיות ג"ר, אחר שז"א יעלה מ"ן דגדלות. אשר יחזרו חג"ת דתבונה ג' להיות כחב"ד, ותשפיע המוחין דג"ר אל הז"א. וכיון שז"א נכלל בה בעת הזווג הזה, הרי שהמוחין דז"א עתידים להתלבש בחג"ת דתבונה זו, דהיינו בעת שתשוב לבחינת ראש. והיא נקראת משום זה בחינת ם' דצלם, שהיא ע"ש ההתכללות העתידה הנמצאת בחג"ת אלו.

וזה אמרו "**ל**' הוא ירידה שניה של המוחין, בהתלבשותו בחג"ת דתבונה" יש הבנה גדולה בענין הל' דצלם הזו. כי כבר נתבאר, אשר החג"ת של התבונה הג', נקראת **ם**' דצלם שהוא משום שכלולים בה הכחב"ד שהיא בחי' ראש המוציא הזווג דגדלות לצורך הז"א, בעת שעולה לעיבוד ב'. כנ"ל בדיבור הסמוך. אשר אז יוחזרו החג"ת האלו להיות כחב"ד וראש. ולפי"ז צריכים להבין היטב ענין **ל**' הזו, שהיא בחינת החג"ת העתיד לצאת בתבונה הג'. כי בעת הגדלות שה"ת יורדת מעינים ומעלה האח"פ בחזרה, נמצאים הב"ש עילאין של כל אחד מהחג"ת שנעשו לראש, וג"ש נה"י עולים ומתחברים עם הג"ש תחתונים שנשארו מחג"ת, ונעשים ביחד לחג"ת. כנודע. ותדע שאלו הג"ש עלאין של הנה"י שעלו ונתהוו לחג"ת, הם הנקראים **ל**' דצלם, והבן היטב, כי בחג"ת בעת הגדלות יש שם ב' בחינות: א' הם ג"ש תחתונים שנשארו מהחג"ת. וב' הם ג"ש עלאין שנתעלו מנה"י, כנ"ל. ותבין, אשר ג"ש התחתונים שנשארו שם מחג"ת, המה אינם נקראים **ל**' דצלם, אלא אותם ג"ש העליונים שעלו שמה מן הנה"י, המה הנקראים **ל**' דצלם.

וזה אמרו "**ול**' דצלם הוא ירידה שניה של המוחין בהתלבשותם בחג"ת דתבונה" כי אחר שיצאו המוחין על הזווג שנעשה בראש התבונה, כנ"ל, הנה הם יורדים ומתלבשים בג"ש של הנה"י דתבונה שעלו ונעשו לחג"ת, כנ"ל. ובזה נעשו המוחין ראוים לירד ולהתלבש בז"א. כי אין ז"א יכול לקבל רק מבחינת נה"י דתבונה, ולא מבחינת חג"ת דתבונה, כמ"ש לעיל (בדף א' ל"ט ד"ה וזה אמרו) ע"ש כי חב"ד דז"א מלובשים בג"ר דנה"י דתבונה, דהיינו באותם הג"ר שחזרו ונעשו לחג"ת, אבל לא בחג"ת דתבונה עצמם. וזה שמדייק הרב לכנותו בשם ירידה שניה דהיינו שירדו ממקום חב"ד חג"ת דתבונה, ששם עדיין אין שום התלבשות בכלים לצורך ז"א. ועתה שירדו לבחינת הל' שהוא ג"ש עלאין דנה"י שנעשו לחג"ת, הנה כבר באו המוחין לבחינת התלבשות לצורך הז"א.

וזה אמרו "ועם היות כי אינם רק ב' ספירות וחצי, עכ"ז נקרא **ל**'. והענין, כי חצי ספירה דת"ת דתבונה אינה מכלל **ל**' דצלם, כי היא הכתר **דצ**' דצלם" וצריך שתדע, שכתר דז"א אינו שייך כלל אל הז"א, אלא הוא כולו הן האור והן הכלי, מיוחד לפנימיות הבינה, שהם בחינת אח"פ של מדרגתה עצמה, כמ"ש להלן. וע"כ הש"ת דת"ת, אינו מצטרף

כלל עם הג"ש של נה"י שעלו ונעשו לחג"ת. ונמצא שחסר מהם חצי ספירה. ע"ז אומר שמ"מ הם נקראים **ל**' כמ"ש עוד לפנינו. וענין טעם הב' דציור, שאומר כשתשפיל זרוע א' וכו', יתבאר במקומו.

פרק קיז

בזה הבחינה המתלבשת בו"ס ראשונות של התבונה הג', יש בה כללות כל הבחינות: כי בחינה זו, דהיינו **הם**' דצלם עיקרה היא מבחי' הזווג הנעשה בראש שהוא חב"ד, אלא גם בחי' חג"ת הוא בכללה, מחמת שאין שם התלבשות לצורך ז"א, כי אם בג"ש עלאין אשר עלו ונתחברו אל החג"ת כנ"ל בדיבור הסמוך. וז"ש שיש בזה הבחינה דו"ס הראשונות כל הבחינות של הל' והצ' דצלם, כי עיקר יציאת המוחין הם בהראש ממטה למעלה, והוא הנקרא **ם**' דצלם, והממעלה למטה של הקומה שיצאה בראש באה בל' והצ'. הרי שיש בהם' כל כללות הל' והצ'. וז"ש "ונמצא היות בחינת **ם**' זו כמו או"מ ממקומו אל כל הז"א עד רגליו" דהיינו כמבואר, אשר הממעלה למטה של בחינת **הם**' מתפשטת בהל' וגם בהצ' שהיא כל ט"ס דז"א עד רגליו. וז"ש "אמנם אינו יורד ממש שם, אמנם נשאר שם למעלה בבחינת או"מ לכל הז"א" דהיינו כמבואר, שאין שום בחי' התלבשות למוחין דז"א מן חב"ד חג"ת של התבונה, כי אם מג"ש עלאין דנה"י דתבונה ששבו לחג"ת, שבהם נעשה ההתלבשות הא' לצורך הז"א, והתלבשות זו נקראת **ל**' דצלם, ושם בעודה בבחינת חג"ת דתבונה היא נחשבת ג"כ לאו"מ, כמ"ש לפנינו, אלא רק כשמתפשטת משם למקום הז"א, אז נחשב להתלבשות גמורה שתהיה נקרא בבחינת או"פ, והוא נקרא **צ**' דצלם כמ"ש לפנינו.

פרק קיח

כל או"מ הוא אהיה דיודין, לכן צלם בגי' אהי"ה: כי השם אהי"ה, פירושו, דזמין אנא לאולדא, כמ"ש בזוהר (ח"ג סה:)

וע"כ כל או"מ, ענינו, אשר הבחינה שבו עתידה להראות גילויה בעתיד, כנודע, לפיכך הוא אהי"ה דיודין, שכללות העתיד טבוע בה וזה דומה לעובר במעי אמו. שאין לו אז שום גילוי, אבל גלוי וידוע לכל. שפרצוף שלם עתיד להתגלות ממנו. וז"ש דזמין אנא לאולדא.

פרק קיט

ואמנם עיקר זו הטפה של הצלם נוצר מן חכמה בינה העליונים בהיותם מלובשים ונכללים בחכמה ותבונה הב' שהיא תבונה הא': כי לצורך זווג בשביל אצילות מציאות זו"ן, מחויבים חו"ב וישסו"ת להעשות פרצוף אחד. והטעם הוא, כי או"א עלאין ה"ס ג"ר

דבינה, שהם תמיד בחסדים מכוסים. וישסו"ת הם בחינת נה"י דבינה, שהם בחסדים מגולים, להיותם שורשי זו"ן אשר בבינה. וכבר ידעת, שכל ההפרש בין זו"ן לבינה, הוא ההארת חכמה שיש בחסדים דזו"ן, שה"ס התפשטות הז"א דאו"י, מבינה דאו"י, וכל עוד שאין שם הארת חכמה בחסדים הוא בכלל בינה. ולפיכך גם ישסו"ת שהם שורשי זו"ן כנ"ל, גם המה בהכרח חסדים מגולים בהארת חכמה משא"כ או"א עלאין שהם בחי' ג"ר דבינה, שהם חב"ד חג"ת שבבינה עד החזה, הם בסוד כי חפץ חסד הוא.

ולפיכך כדי להאציל אל הזו"ן צריכים ב' חלקי הבינה הנ"ל להעשות פרצוף אחד, שפירושו, שגם או"א יתהפכו להיות בבחינת חסדים מגולים כמו ישסו"ת, ואז יכולים או"א להשפיע הארת חכמה בחסדים הצריכים אל המ"ן דזו"ן כדי שיוכלו להתגלות בבחינתם ולהלביש לנה"י דא"א. וכבר ידעת אשר הגורם לזה, הוא עלית נה"י דא"א לחג"ת שלו, שאז עולים חג"ת דא"א לג"ר שלו, ונמצאים או"א הדבוקים באלו חג"ת דא"א, שגם המה עולים לבחינת ג"ר דא"א, שהוא קומת חכמה בדומה לח"ס דא"א, וכבר אינם בבחי' כי חפץ חסד הוא, ואז חלף עבר ההפרש בין או"א, לישסו"ת, וע"כ נעשים אז לפרצוף אחד, וע"כ הם מזדווגים על המ"ן דזו"ן שעלה ונכלל בהם, ומאירים הארת חכמה בחסדים, שהוא קומת הזו"ן כנ"ל.

וזה אמרו עיקר זו הטפה של הצלם נוצר מן חו"ב העליונים בהיותם מלובשים ונכללים בחכמה ותבונה הב': דהיינו כמבואר שחכמה ותבונה הב', נעשו אחד עם חו"ב העליונים. ואז יוצאת קומה של ז"א על המ"ן שלו, אשר בחינת האו"ח המלביש על האו"י, של אותה הקומה, ה"ס הצלם של הז"א, והאו"י עצמו הם המוחין. כנודע. הרי שעיקר טפת הצלם יצאה באו"א העליונים. אמנם כאן במקום יציאת המוחין, עדיין אין הבחן לבחי' הצלם כלל, "כי עיקר ההבחן של ג' האותיות צלם, הוא בבחינת התחלקות או"א וישסו"ת לב' פרצופים, העתיד להיות אחר לידת המוחין, אשר **ם**' דצלם, היא או"א עילאין החוזרים לבחינת חסדים מכוסים כמו שהיו לפני הזווג ההוא, **ו**ל' דצלם היא בחינת ישסו"ת שהם חסדים מגולים, כמ"ש לפנינו. אבל במקום לידת המוחין והצלם של הז"א, שהוא בחו"ב העליונים, בהיותם מלובשים ונכללים עם ישסו"ת בפרצוף אחד, שפירושו, שגם או"א עלאין הם בחסדים מגולים, כנ"ל, הרי אין שם עוד שום גילוי במשהו לבחינת צל"ם, ואדרבא, ששמה הוא בהיפך מבחינת הצלם, כנ"ל. וז"ש הרב "עיקר טפה זו של הצלם" כלומר, שמשם יצא ונתגלה עיקר הויתו אמנם לא בההבחן של ג' האותיות צל"ם, הנבחן על שם התחלקות של או"א וישסו"ת, המתהוה לאחר לידת הזו"ן.

וזה אמרו "ובעת הלידה יוצא צלם זו מהרחם שלה ומתלבש תוך תבונה הב' שהוא הג', ושם נקראת צלם דז"א" דהיינו כמבואר, שרק אחר הלידה, ששוב נתחלקו או"א וישסו"ת לב' פרצופים, וגם ישסו"ת בעצמו נחלק ג"כ לב' פרצופים כמבואר לעיל. אז מתלבש הצלם הזה בישסו"ת הג' אשר גם הוא נחלק לעת גדלותו לב' פרצופים שמחזה ולמעלה, דהיינו חב"ד חג"ת שלו ה"ס או"א עלאין, שהם בבחינת חסדים מכוסים. ותנה"י שבו נעשו לפרצוף ישסו"ת, שהם בחסדים מגולים כנ"ל. ואו"א שבו הם בחי' **ם**' וישסו"ת שבו הם בחי' **ל**'. וזהו ממדייק "ושם נקראת צלם דז"א. והבן.

פרק קכא

התרין כתפין דא"א ומשם נמשכו אל ב' המטרות היסודות דאו"א שהם גבורות דאו"א ומשם נמשכו להיות תרין עטרין בדעת דז"א: כבר ידעת ההפרש הגדול מב"פ עלאין דחג"ת אל הפרקין תתאין דחג"ת, אשר ב"פ עלאין שלהם הם נקיים ממסך להיותם למעלה מהמסך שבכל אחד מהם, הנמצא בטבור של כל אחד ואחד. אבל הפרקין תתאין שהם מטבור ולמטה דכל אחד, כבר המה מצומצמים במסך, והמה בחינת גבורות כנ"ל (דף א' ל"ח ד"ה והנה) ע"ש כי ע"כ רק הפרקין עלאין דחג"ת עולים ונעשים לחב"ד, ולא הפרקין תתאין הנמצאים למטה ממסך.

ובזה תבין, שגם הב' ידין דא"א שהם חסד וגבורה שלו, נחלקים ג"כ לראש תוך סוף, הנקראים ג' פרקין: שב' פרקין עלאין שבהם, שהם חב"ד חג"ת דכל אחד, שהם למעלה ממסך, עולים ונעשים לראש ולבחינת או"א עלאין. אבל הפרקין תתאין שבהם, שהם בחינת נה"י דכל אחד מהם, אינם ראוים לבחינת ראש לאו"א עלאין, להיותם כבר למטה ממסך. והנה סדר רת"ס של הידים דא"א, הוא, שהיד המחובר אל האצבעות היא פרק העליון, והזרוע היא פרק האמצעי, והכתפין הם פרקין תתאין דידים, שהם מחוברים אל הגוף. באופן, שהיד והזרוע הם חב"ד חג"ת, והכתפים הם נה"י.

ונודע, שאו"א מלבישים לחג"ת דא"א אלו, שהם קומת בינה. ונחלקים לג"ר ולז"ת: שג"ר דבינה שהם חב"ד חג"ת הם או"א עלאין, בבחינת חסדים מכוסים, ונה"י דבינה הם בבחינת חסדים מגולים. וצריך שתדע שבכל מקום שמופיעים קומת חו"ב, הן באו"א עצמם, הן בישסו"ת, והן במוחין של זו"ן, המה נחלקים תמיד, לג"ר וז"ת, ע"ד הנ"ל, שו"ס הראשונות הן בחינת ג"ר, והן בחינת או"א,שהם בחסדים מכוסים, והם בזווג דלא פסיק, וז"ת שבהם, שהם למטה ממציאת המסך, שהם בעיקר בחינת תנה"י, הם בחסדים מגולים, וזווגם פסיק. והם ישסו"ת.

ולפיכך כשזו"ן מקבלים מוחין מא"א ואו"א, הנה גם הם מתחלקים לג"ר וז"ת, שג"ר

של המוחין נקראים חו"ב, שהם בזווג דלא פסיק בחסדים מכוסים וז"ת של המוחין נקראים דעת, שהם בחי' ישסו"ת, דהיינו בחסדים מגולים. וזה אמרו "חו"ב נמשכים ממוחין דאו"א עצמם וכו', אמנם הדעת הנקרא חו"ג, ב' חצאי הדעת, הם היו תחלה התרין כתפין דא"א ומשם נמשכו אל ב' עטרות היסודות דאו"א וכו'" דהיינו כמבואר, שמוחין דחו"ב דז"א שהם בחינת ג"ר דמוחין דז"א, הם בחינת או"א עלאין דמוחין, כי הם נמשכין ממוחין דאו"א עצמן, שהם היו תחלה ב' פרקין עלאין של הידים דא"א, ואח"כ עלו ונעשו לבחינת ראש ומוחין דאו"א. וע"כ נחשבים בז"א ג"כ לבחינת או"א עלאין, בחסדים מכוסים וזווג דלא פסיק. אבל מוח הדעת של הז"א, שהוא בחינת ז"ת דמוחין, המה נמשכים מז"ת דאו"א, הנמצאים למטה ממסך, שהם בחינת ישסו"ת, והם בחסדים מגולים וזווגם פסיק. שהם היו תחלה התרין כתפין דא"א, דהיינו בחינת הפרקין תתאין, שהם נה"י שבהם, כנ"ל, שאינם ראוים לעלות ולהעשות לבחינת ראש וחב"ד, ונשארו בבחינת חג"ת וישסו"ת בערך או"א, וע"כ נמשכים מהם ב' חצאי הדעת דז"א, דהיינו בחינת ז"ת דמוחין שלו, שהם בבחינת חסדים מגולים כנ"ל, הנקראים ב' עטרין.

ונודע, שבחינת המסך היא מלכות ונקבה. ונמצא ההפרש בין המוחין דחכמה ובינה, אל המוחין דב' עיטרין, כמו ההפרש מזכר לנקבה, או מט"ס ראשונות אל המלכות. כי ב' העטרין שהם בחינת שלישין תתאין דחו"ג, הם נמצאים ממסך ולמטה, שהיא בחינת גבורות ונקבה.

וזה אמרו, "ב' מוחין הנקראים חו"ב דז"א, הם בב' היסודות דאו"א, שבחי' היסוד הם לעולם זכרים בין באבא ובין באמא, וב' עטרין דדעת הם בב' העטרות של היסודות שלהם ששתיהם נקבות" דהיינו כמבואר, כי המוחין דחו"ב הנמשכים מב"פ עלאין דחסד וגבורה דא"א שממעלה למסך שבהם, הם נבחנים לזכרים, אבל ב' העטרין שהם נמשכים ממסך ולמטה דכל אחד מהחו"ג דא"א, דהיינו מב"פ תתאין דחו"ג, הנקראים ב' כתפין, נבחנים משום זה לבחינת נקבות, כי כח המסך עליהם שהוא מלכות ונקבה. כנ"ל.

פרק קכד

א **ד' מוחין אלו שבזה הצלם ה"ס ד' יודין שיש בשם הוי"ה במילוי יודין דאבא, כי משם נמשכו**: כבר ידעת, שפירושה של המילוי, אשר באותיות של השמות, היא בחינת המסך והעביות שעליהם יוצאת הקומה דע"ס שבשם ההוא. גם נודע, ההפרש של מילוי יודין, אל מילוי אלפין, הוא, כי מילוי אלפין פירושו, בחי' עביות דצמצום ב' דה"ת בעינים. ומילוי יודין פירושו, בחינת עביות שמטרם צמצום ב', דהיינו מטרם שעלתה הה"ת בעינים. גם ידעת שכל פרצוף מהג"ר מחציו ולמעלה, נבחן לצמצום א',

כלומר שעדיין לא נשרש בו כלום מבחינת צמצום ב', והוא מקבל מן הבחינה שכנגדו בא"ק מחציו ולמעלה, בסוד שם מ"ב דפשוט ומילוי ומילוי המילוי. ולפיכך, אלו החג"ת דתבונה ג', שה"ס **ם**' דצלם, כנ"ל, משום שהם עתידים להעשות בגדלות לחב"ד חג"ת, הם חצי העליון של הפרצוף, מחזה ולמעלה. וזה אמרו "ד' מוחין אלו שבזה הצלם ה"ס ד' יודין שיש בשם הוי"ה דע"ב. שהוא אבא". דהיינו כיון שחג"ת הללו הם בחינת פרצוף דישסו"ת הג' מחציו ולמעלה, ע"כ הם בחינת השם מ"ב, והם בחינת עביות דמילוי יודין, שאין בהם משורשם מבחינת ה"ת בעינים ולא כלום. והוא משמיענו בזה, כי אע"פ שבסבת לידת הז"א נתערבה ה"ת בעינים גם בהם, כנ"ל, מ"מ אין זה פוגם אותם כלום, לאחר כך בעת גדלות, כי אז אחר שתרד הה"ת מעינים, אגלאי מלתא למפרע, שהם מבחינת השם דמ"ב, שאין להם אפילו התחלה ושורש לעלית ת"ת זו. וע"כ מתגלה בהם הוי"ה דע"ב וחכמה. ולפיכך גם עתה בעת קטנות, שעדיין הם בבחינת חג"ת בלי ראש, והה"ת נתחברה בעינים שלהם, מ"מ מבחינת או"מ, אינם נבחנים לאלפין, אלא למילוי יודין. והבן היטב.

ב **הם' של צל"ם אשר נקרא צלם גמור, לפי שגם בחינות התחתונים נכללין בה, הנה בחינה זו נקרא אויר**: "כבר ידעת אשר אויר פירושו אור הרוח. ולפי שהמדובר הוא בעת הקטנות דתבונה ג', שהיא בחינת חג"ת נה"י באורות דנפש רוח, ע"כ **הם**' דצלם מכונה בשם אויר. אמנם דבר גדול משמיענו הרב בשם הזה דאויר. כי יש לו הוראה מיוחדת כמ"ש לפנינו בדברי הרב.

פרק קכה

חו"ב וחסד כל אחד כולל ע"ב והגבורות כולל כולם שהם רי"ו, והטעם כי הגבורה הוא לצורך המלכות ה' אחרונה של השם: וצריך שתדע, שהמוחין הם ד': חכמה, בינה, חסד, וגבורה. והם בחינת ע"ס, כי חכמה בינה חסד, הם הט"ס הראשונות. וגבורה, היא המלכות שבהם. וכן נקראים חכמה בינה דעת, שג"ר שבהם הם חו"ב, וז"ת שבהם הם דעת, כי הדעת כולל חסד וגבורה, שחסד הוא ו"ק, וגבורה היא מלכות.

ולפיכך, יש הפרש גדול בין חו"ב וחסד שבמוחין דע"ב, אל בחי' הגבורה שבהם, כי ט"ר להיותן מבחינת ע"ב, שאין בו שום התחלה ושורש לה"ת בעינים, ע"כ נבחנות כמו בעקודים שבפרצופי א"ק, שאין שם אלא כלי אחד, שהוא המלכות, אבל הט"ר הן נקיות לגמרי מבחינת כלי ומסך. אבל בחינת הגבורה שבהם, הם בחינת הכלי והמסך עצמה. וזה אמרו "חו"ב וחסד, כל אחד כולל ע"ב" כי בגדלות אחר שתרד משם ה"ת מעינים, הנה אז תתגלה בחינת הע"ב בכל הט"ס ראשונות שבהמוחין, אלא שהם ג' בחינות מיוחדות,

כי חו"ב, הם ג"ר דמוחין, וחסד, הוא ז"א שבמוחין, כנודע. אבל כולם נקיים מבחינת עביות ומסך לגמרי. כנ"ל.
וזה אמרו "והגבורה כולל כולם שהם רי"ו, והטעם כי הגבורה הוא לצורך המלכות ה"ת של השם" כי היא בחינת העביות והמסך שעליהם נעשה הזווג עם אור העליון כנ"ל, שהיא בחי' ה"ת דהוי"ה. וע"כ היא כוללת כולם, להיותה מעלה האו"ח שעליו נמדד כל הקומה, ואין גילוי כלל אל הקומה זולת על ידי או"ח העולה מהזווג הנעשה עליה. הרי שהיא כוללת כל הקומה דהיינו החכמה בינה חסד, כנ"ל. וע"כ הגבורה לבדה הגימטריא שלה כנגד כולם, דהיינו רי"ו, כנגד ג"פ ע"ב, שבחכמה בינה וחסד.

פרק קכז

בחינה זו היא י' ראשונה של הוי"ה הכוללת כל התפשטות המוחין ונקרא חכמה ום' דצלם, והוא אויר, והוא ו"ס ראשונות דתבונה הג', ונקראת צלם: כמ"ש לעיל, שבחינה זו דצלם נוצר ברחם דתבונה א' (כנ"ל באות קי"ו) כלומר, בראש דתבונה א' המלביש על שליש תחתון דת"ת דכללות או"א וישסו"ת, הנקרא רחם. אלא בעת הלידה, שחזרה בחינת הקטנות אל הרחם, לבחינת ו"ק, כי אז חזרה ה"ת לעינים כנ"ל (דף אלף נ"ד ד"ה וזה אמרו שהחיצוניות) ירדה קטנות זו לבחי' ישסו"ת ב', שהם ג' לאו"א, כי ישסו"ת הא' חזרו תכף, לגדלותם, כמ"ש שם. והנה חיצוניות הרחם דתבונה א', אשר היה מטרם הלידה בבחינת חב"ד וראש, ואחר הלידה ירד לבחינת חג"ת הנקרא תבונה הב' שהיא הג', היא הבחי' הא' של הצלם הנקראת ם' דצלם. והיא נבחנת לו"ס הראשונות: חב"ד חג"ת דתבונה ג', כי אע"פ שלא נשאר בה אחר הלידה רק בחינת חג"ת, כנ"ל, אמנם כיון שלעת הגדלות תרד הה"ת מעינים שלה וחג"ת ישובו להיות חב"ד ע"כ נחשבת גם בעת קטנות שהיא כוללת בה גם חב"ד. וע"כ היא כוללת כל התפשטות המוחין, כי הה"ת היורדת מעינים מחזרת האח"פ שנפלו, וג"ר דאורות שהם המוחין מתפשטים אז אל הפרצוף, כנודע. הרי שבבחינת הם' דצלם דהיינו בחג"ת דתבונה ג', נכללים כל התפשטות המוחין.
והיא הנקראת אויר, שפירושו: אור דחסדים הנקרא רוח. כי מחמת הה"ת שעלתה בעינים בשעת הלידה, ירדו בחינת חב"ד שבה ונעשו לחג"ת, כנ"ל, ולא נשאר בה אלא אור הרוח. אמנם גם בגדלות, אחר שנעשו לחב"ד, נקראים ג"כ בשם אויר, אע"פ שכבר יש בה אור הנשמה, וזהו מטעם אחר, כי גם במוחין אלו נבחן ענין התחלקות או"א וישסו"ת לב' פרצופים כנ"ל (דף א' ס"ח) ד"ה ונודע) אשר או"א עלאין הם בחסדים מכוסים, וישסו"ת הם בחסדים מגולים. ע"ש כל ההמשך. ועל פי זה מתחלקים ג"כ הם'

והל' דצלם, שם' נבחנת לאו"א עלאין, ול' לישסו"ת כמ"ש לפנינו. ולפיכך נקראת ם' דצלם בשם אויר אפילו בגדלות, משום שאין בחינת גילוי אל הארת חכמה בחסדים שבה, והם מכוסים ונעלמים מהארת חכמה, בדומה לאור חסדים דו"ק, אלא מטעם כי חפץ חסד הוא נחשבים אלו החסדים לג"ר ממש, כנודע. הרי שאין שום שינוי נעשה באור דחסדים שבם' דצלם, גם לאחר גדלותם, וע"כ היא נקראת בשם אויר גם בגדלות. והיא הנקראת חכמה, ויוד ראשונה של הוי"ה. כנ"ל, שהם' נעשה בגדלות לבחינת או"א עלאין, שהם נקראים שניהם בשם חכמה, כנודע. כי אבא הוא י' דהוי"ה, ואמא היא בחיבת המילוי של י' שהוא ו"ד. משום שאמא נעלמת וטמירא גוי אבא, ורק בחי' אבא נגלית כאן. כנ"ל (דף תת"צ אות מ"ב) ע"ש באו"פ. הרי שבחי' ם' דצלם, נקראת חכמה, שהיא אבא, והיא בחינת יו"ד של הוי"ה. כי הם בחינת או"א עלאין.

פרק קכט

ירידה ב' והתפשטות ב' ומתלבשים בנה"י דתבונה הנ' כ"א כלול מיוד הם ל' דצלם: נודע, שאין ז"א מתיחס לאו"א, אלא לישסו"ת, כי או"א המה בחינת ג"ר דבינה, ששם החסדים מכוסים, אלא הישסו"ת שהם שורשי הזו"ן, דהיינו הז"ת דבינה, המה בחסדים מגולים, שהם כל עיקר מציאותו של הז"א, כנודע. ולפיכך אין ם' דצלם נחשבת לזעיר אנפין, אלא בחינת מקיף לבד, ואינה מתפשטת בו אלא לבחינת ל' דצלם לבד, שהוא בחינת למטה מחזה של הם' דצלם, הנקרא ישסו"ת, דהיינו על דרך התחלקות של או"א וישסו"ת הכוללים, שע"ס שבהם מתחלקות בסוד ס' ום', שו"ס הראשונות שבהם, נקראות או"א, שהם עד החזה שבהם, ונקראות ס'. ומחזה ולמטה, שהם תנה"י, נקרא ישסו"ת, ונקרא ם' סתומה. כנ"ל בחלק יו"ד ועד"ז מתחלקות ג"כ ע"ס דתבונה ג', שו"ס הראשונות שבהם, שהם חב"ד חג"ת שהם בחינת ס' הם בחינת או"א עלאין, בבחינת חסדים מכוסים, דהיינו בהיפך מבחינת ז"א, שהוא בחי' חסדים מגולים. ומחזה ולמטה, הוא בחי' הם' סתומה, שנקרא ישסו"ת, דהיינו הנה"י דתבונה הג', שבהם החסדים מגולים, כנ"ל. וע"כ צריכים המוחין לירד ירידה ב' והתפשטות ב' למקום הנה"י דתבונה הג', דהיינו לבחי' ישסו"ת שבה, ואז ראוים המוחין להתפשט לז"א בהארת חכמה כמו שצריך. והתפשטות המוחין הזו לבחי' ישסו"ת, נקראת ל' דצלם.

פרק קל

תחלה היו ד' מוחין עצמן ניכרין לכן נקרא ם' דצלם, אך פה נעלם מציאותן וכו', ובחינת המוחין נעלם ומכוסה תוך ל' הזו: כי כאן הם נעשים לג' מוחין בלבד, הנקרא חכמה בינה דעת, אבל בבחינת הם' דצלם, שהיא בחינת או"א עלאין, אינם נקראים כן, אלא:

חכמה, בינה, חסד, וגבורה. כי זה הזווג דחסד וגבורה בסוד הדעת, המכה בחכמה ובינה ומוציא מהם הארותיהם להתגלות בחוץ, אין לו שם עוד שום גילוי, אלא שמזדווגים שם בבחינת דעת הנעלם כמ"ש במקומו, וע"כ עדיין לא נגמר שם הזווג של החסד וגבורה על סופו, עד שיהיו שניהם למוח אחד, והם נבחנים משום זה לב' מוחין חסד וגבורה. ולכן הם שם ד' מוחין. וכבר ידעת טעם הדבר, שהוא מסבת היותם בסוד חסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא, ואין הדעת יכולה להתגלות שם ולהוציא הארת חכמה לחוץ.

אכן בנה"י דתבונה הג', שהיא בחינת ישסו"ת שבה, ששם החסדים יכולים להתגלות, כנ"ל, נעשה שם זווג הזה דחסד וגבורה, המעלים או"ח עד חכמה בינה, ומוציאים הארת החכמה לחוץ, שזווג זה מיחד את חסד וגבורה למוח אחד, בשם מוח הדעת. ויש כאן הבנה רבה. כי עצם מציאות המוחין הם מאו"א עלאין דהיינו **מם**' דצלם, והנה בהם אין מקום גילוי להארת חכמה, אלא שהם בחינת חסדים בלי הארת חכמה, כנ"ל. ובשעה שיורדין בהתפשטות ב' אל הל' דצלם, הנה נעלם השליטה העזה שהיה בהם ממקורם ב**הם**' לכסות החכמה, והמה מקבלים בחינת השליטה של המלבישים החדשים שהם ישסו"ת, והחו"ג מתיחדים, ומגלים הארת החכמה כטבע הישסו"ת.

וזה אמרו "אך פה נעלם מציאותם ואינם ניכרים רק המלבישים, שהם נה"י דתבונה ונקראים **ל**' דצלם, ובחינת המוחין נעלם ומכוסה תוך **ל**' זו" דהיינו כמבואר, שאע"פ שטבע המוחין האלו ממקורם, הם בחפץ טבוע לכסות החכמה בסוד כי חפץ חסד הוא, הנה בבואם, למקום נה"י דתבונה הג', שהוא בחי' ישסו"ת, ומתלבשים בהם, הנה כח הכיסוי שיש בהמוחין נעלמים בהמלבושים, שהם ישסו"ת, והמלבושים מתגברים עליהם ומוציאים ומגלים ההארת חכמה בחסדים. כנ"ל.

פרק קלא

אהי"ה דיודי"ן הוא בבינה העליונה כי תבונה נקרא שם ס"ג, ולכן צל זה עם ב' אותיותיו גימטריא מילוי דאהיה דאלפין: כי יוד דהוי"ה היא או"א עלאין, הנקראים הוי"ה אהי"ה. וה' דהוי"ה היא ישסו"ת, שהם בחינת הוי"ה דס"ג. כנודע. ונמצא שבינה עלאה היא השם אהי"ה, ותבונה היא הוי"ה דס"ג. אמנם גם בינה עלאה נחלקת בעצמה לה"פ, שהם: אהי"ה פשוטה, וד' מילוים דאהי"ה: שי"ה שבה, הם ב' אהי"ה במילוי יודין, שהם ג"ר שבה. וו' שבה, שהיא ז"א דבינה עלאה, היא אהי"ה במילוי אלפין: אלף הא יוד הא. וה"ת שבה, שהיא נוקבא היא אהיה במילוי ההין: אלף הה, יוד הה. וטעם הדבר, כבר ידעת, כי מילוי יודין הם מבחינת צמצום א', כלומר מטרם שנתהוה ענין עלית ה"ת בעינים שנקרא צמצום ב'. ובחינת מילוי של אלפין, רומזים על צמצום ב': שה"ס צורת

הא', שמחמת עלית ה"ת לעינים, נחלקו המדרגות לב' בחינות: לגו"ע הנבחנים למים עליונים, ולאח"פ הנבחנים למים תחתונים. והפרסא, שהיא הו' שבאמצע **א**', מבדילה ביביהם כנודע.

וזה אמרו ולכן צל זה עם ב' אותיותיו גימטריא, מילוי דאהי"ה דאלפין, וגימטריא בצל שד"י, וחסר ממנו אהי"ה עצמו, ולא נשאר בו רק מילואו" כי הגימטריא של מילוי אלפין, הרומז על בחי' המסך דצמצום ב', כבר שולט כאן בל' דצלם, מתוך שהיא בחינת מחזה ולמטה של הפרצוף, כנ"ל, וע"כ היא דומה כמו המחזה ולמטה דאמא עלאה, שנקראת משום אותו הטעם, בשם אהי"ה דאלפין. אמנם אהי"ה עצמה אין בה, כי השם אהי"ה הוא בחינת אמא עלאה ולא בחינת התבונה. כמו שמפרש בעצמו.

פרק קלג

שרשו אינו רק ל' לבדו של צלם שהוא רומז על הס"ג תבונה וכו', **ג' ספירות נה"י דתבונה כי הם הנגלין לא המוחין עצמן**: כמ"ש לעיל **שם** היא בחינת או"א עלאין של התבונה הג' עד החזה שלה. **ול'** היא בחינת ישסו"ת דתבונה ג', שמחזה ולמטה שלה. שהם ג' ספירות נה"י דתבונה הג'. וע"כ בחינת **הם** היא ד' יודין דהויה דע"ב, ואמא היא אהי"ה דיודין, כמו או"א הכוללים. אבל נה"י דתבונה זו, שהיא ל' דצלם, היא הויה דס"ג, כמו ישסו"ת הכוללים. וההבחן שביניהם הוא, שבאו"א עלאין החסדים מכוסים, וחו"ג שבהם אינם מתיחדים לעלות ולהכות בחו"ב שבהם, ולהוציא ההארת חכמה לחוץ, וע"כ הם ד' מוחין אבל בנה"י דתבונה, שהם ישסו"ת החסדים מתגלים בהארת חכמה, וחו"ג שבהם, מכים בחו"ב, ומגלים הארותיהם בתיך החסדים, וע"כ נחשבים החו"ג למוח אחד, שנקרא דעת. וזה אמרו "כי הם הנגלין ולא המוחין עצמם" שאע"פ שהמוחין עצמם הם ד', כי החסד וגבורה שבהם אינם נעשים לאחד, מתוך שבאים מאו"א עלאין, מ"מ לאחר שיורדים לנה"י דתבונה שהם ישסו"ת, נעלם כח הכיסוי שבהם, ונה"י של התבונה שולטים, והמה מיחדים את החו"ג לגלות הארת חכמה בחסדים, ונעשים שניהם מוח אחד.

פרק קלד

אור, **כי הראשונה נקראת אויר**, **ועתה חסר מאנה י' דאויר**, **כי בחי' הראשונה היא יוד דהוי"ה ם' דצלם**, **וזהו הב' נקרא ה'**, **והוא אור דאשתאר מאויר**: סובב על מ"ש בזוהר בראשית דף ט"ו ע"ב, וז"ל דהא א"ס בקע מאוירא דיליה וגלי האי נקודה **י'**, כיון דהאי **י'** אתפשט, מה דאשתאר אשתכח אור, ע"ש, פירוש: כי ע"י עלית ה"ת בעינים, ירדה המדרגה מבחינת אור של ג"ר לבחינת אויר שה"ס רוח, הנקרא ו"ק, שז"ס הקטנות דכל

הפרצופים, כנודע, ולעת הגדלות, הפרצוף עולה למ"ן, ומעורר הזווג דע"ב ס"ג העליונים, וממשיכים אור חדש מא"ס ב"ה, הבוקע לפרסא ומעלה אח"פ שנפלו, בחזרה למדרגתם כבתחילה, ואז מתגלים הג"ר של הפרצוף, כנודע, וזה אמרם "דהא א"ס בקע מאוירא דיליה וגלי להאי נקודה י"' כלומר שאור הזווג בוקע ומבטל להפרסא דצמצום ב', וחוזר ומתגלה נקודת הי' שפירושה, בחינת המסך דצמצום א' לבד, שה"ס קומת ע"ב, הנקראת י' ראשונה דהוי"ה, שאור הזה מוריד הה"ת למקומה, ומחדש אור הג"ר בפרצוף. כנודע. והנה הגילוי הזו דהארת ג"ר וחכמה, נוהגת רק בישסו"ת, אבל לא באו"א עלאין, כי או"א עלאין נשארין בבחינת אויר דהיינו באור דחסדים, אפילו לאחר שהשיגו גדלותם כנ"ל (דף א' ע"א ד"ה והיא הנקרא אויר) כי זה כל ההבחן בין י' דהוי"ה, לבין ה"ר דהוי"ה, כי י' דהוי"ה, שה"ס או"א עלאין, נשארים תמיד בחסדים מכוסים, אפילו בגדלותם. וה"ר דהוי"ה, שהיא ישסו"ת, מתגלה בהם חכמה בעת הגדלות. וזה אמרו "כי הראשונה נקרא אויר, ועתה חסר ממנה י' דאויר וכו' והוא אור דאשתאר מאויר" כלומר, אותו יוד היורדת מאויר לעת גדלות, ונעשה אור, הנה היא ניכרת רק בבחינה השניה, שהיא **ל**' דצלם, כי עי"ז חוזרת להיות בחינת אור חכמה. אבל בראשונה, שהיא **ם**' דצלם, אין היוד נחסרת מאויר לעולם כי היא או"א עלאין, ונשארת בבחינת אויר גם בעת גדלות. וזה שמסיים "וזהו הב' נקראת **ה**', והוא אור דאשתאר מאויר" דהיינו כמבואר, שענין יציאת הי' מאויר וחזרתה לבחינת אור, נגלה רק בבחינה השניה שהיא ה"ר דהוי"ה ובחינת ישסו"ת, אבל לא בראשונה, שהיא **ם**' ואו"א.

פרק קלה

מגדל הפורח באויר והוא בחינת הל' בעצמו והנה הוא תלוי ונאחז בבחינה הראשונה הנקרא אויר: כי **ם**' דצלם, שהיא או"א, היא עצמות האור ול' שהיא ישסו"ת, אינם אלא בחי' מלבושים לתנה"י דאו"א כנ"ל, וז"ש **של**' תלויה ונאחזת בבחינה הראשונה שנקראת אויר, וע"כ נקרא מגדל הפורח באויר. כי מגדל, פירושו אור הגדלות והארת חכמה, ועכ"ז הוא תלוי ונמשך מאור דחסדים דאו"א. והבן. ועי' בזוהר יתרו דף צ"א ע"א.

פרק קלח

א **התפשטות ג' וניכנסו תוך ז"א עצמו בסוד מוחין פנימים ולא מקיפין**: כי עד כאן היתה התפשטות מבחינת התבונה בעצמה, ונודע שאין התחתון יוצא מבחי' פנימיות העליון עצמו, אלא מחיצוניות של העליון. ולכן, ב' ההתפשטויות הראשונות **הם**' והל' שהיו מבחינת פנימיותה דתבונה ג', אינן ראויות להתלבשות תוך הז"א כי אינן בהתאם לבחינתו, אלא בחינת החיצוניות היורדת מהל' דצלם, שהיא בהתאם למדרגת ז"א, היא

הראויה להתלבש בתוכו. וז"ש "בחינת **צ**' של צלם לבדה, שהיא בחינה ג' של צלם דז"א, שנתפשטו המוחין התפשטות ג', ונכנסו תוך ז"א עצמו בסוד מוחין פנימים ולא מקיפים" דהיינו כמבואר כי רק בחינה הג' שהיא **צ**', שהיא בחי' החיצוניות של **הל**', היא לבדה ראויה להתלבש בפנימיות ז"א, להיותה בהתאם למדרגת ז"א, אבל ב' הבחינות הראשונות, שהן מבחינת הפנימיות דתבונה נחשבות למקיפים כי אינן ממדרגת ז"א.

ב **ג' מוחין תוך גלגלתא דז"א בסוד חב"ד וכו', תחלה באה החכמה, ואחר כך הדעת, ואח"כ הבינה, שהם ג' אותיות שבצלם הזכר**: אין לטעות כאן, שהכוונה היא על ג' אותיות דצלם הבאות בג' התפשטויות הנ"ל בתבונה הג', כי בהם ודאי שמקודם שנתפשטו בבינה, שה"ס **הל**' דצלם, אי אפשר שיתפשטו אל הדעת שהיא **צ**' דצלם. אלא הכוונה היא, רק על ג' מוחין חב"ד המתפשטים בגלגלתא דז"א, דהיינו בבחינת הצ' לבדה. שגם ג' המוחין חב"ד דז"א, נקראים בשם ג' אותיות צל"ם, שמוח החכמה הוא **ם**', ומוח הבינה הוא ל', ומוח הדעת הוא צ'. ועל אלו ג' המוחין אומר, שתחלה באה החכמה, ואח"כ הדעת, ואח"כ הבינה. וע"כ מדייק "שהם ג' אותיות שבצלם הזכר" דהיינו הז"א, ולא ג' האותיות צל"ם דתבונה הג' שהיא נקבה.

ופירוש הדברים הוא: כי הארת חכמה, אינה באה אל הבינה, רק ע"י הדעת, שהוא מתתא לעילא, כי אור העליון שהוא בחינת חכמה, מתפשט בתחלה עד לסוף הדעת, דהיינו לבחינת יסוד ומלכות שבדעת, שהיא עטרא דגבורה, ואז עולה או"ח ממטה למעלה עד החכמה, ומוציא הארת חכמה לחוץ ומשפיעה אל הבינה. באופן שמתחלה נמשך אור החכמה אל מוח הדעת, ונעשה הזווג בדעת, וע"י הדעת מושפעת הארת החכמה אל הבינה. כי כן ביאר הרב בהרבה מקומות. ועי' במבו"ש שער ה' ח"א פ"ט. ובשער מאמרי רשב"י תרומה דף קס"ז. ובעוד הרבה מקומות.

פרק קמב

א **צלם זה הוא כלול מב', והוא צלם א' דמוחין מצד אמא, וצלם ב' דמוחין מצד אבא**: כי המוחין האלו באים ע"י זווג זכר ונקבה, שהם: או"א, וישסו"ת, הכלולים בפרצוף אחד, כנ"ל. וע"כ יש בהכרח ב' מיני מוחין, וב' מיני לבושים, הנקראים צלמי מוחין, שיש מוחין וצלם מצד אמא, ומוחין וצלם מצד אבא.

ב **ותחלה נכנסים פנימים דצלם דאמא, ואח"כ המקיפים. ואחר כך פנימים דצלם דאבא**: כי אמא שהיא בינה, נחשבת לבחינת עליון דז"א, הסמוך לו במדרגה, וע"כ היא מתלבשת בו תחלה, בפנימים ומקיפים, ואחריה מתלבש בו אבא בפנימים ומקיפים.

ג **הל' תוך חג"ת של התבונה, והצ' תוך נה"י של התבונה הג'**: אין זה סותר מ"ש לעיל דף א' ע"א ששש ספירות ראשונות חב"ד חג"ת דתבונה הג' הן **ם'** דצלם. ולמ"ש בדף א' ע"ה שג"ס נה"י דתבונה ג', נקראים **ל'** דצלם. כי שם עוסק הרב בענין השתלשלות המוחין והצלם דז"א בעת הקטנות של התבונה הג' דהיינו בעוד שהיא בבחינת רובצת, כמ"ש שם בתחלת הדרוש, באות קי"ט, ובאות ק"ד. כי הולך ומסדר המוחין וצלם מעת הלידה, עד כניסתם אל הז"א, עש"ה. והנה בעת הקטנות אין לתבונה הג' אלא ב' בחינות: נפש ורוח לבד, שהם חג"ת עד החזה, ונה"י, והיא חסרה חב"ד, כנודע. אלא שחג"ת שלה כוללים אז גם חב"ד, משום שבעת גדלותה, נעשים ב"ס עליונים דחג"ת שלה, לבחינת ראש וחב"ד, כנודע. ונה"י שלה כוללים חג"ת נה"י, כי הפרקין עלאין דנה"י דקטנות, מתחברים עם הפרקין תתאין דחג"ת דקטנות ונעשים לחג"ת בעת הגדלות, כנודע.

ולפיכך חושב שם את חג"ת עד החזה שלה, לבחינת חב"ד חג"ת, שהוא לפי מה שיוכפלו לעת הגדלות, שב"פ עלאין דכל אחד מחג"ת יהיו אז לחב"ד, והפרקין תחתונים דכל אחד מהם יהיו אז לחג"ת, שכל אלו הם בחינת **ם'** דצלם ודאי, כי עיקר הפירוש של **ם'** דצלם, הוא בחינת התפשטות א' של המוחין דז"א, הנעשה במקום הרחם דכללות או"א וישסו"ת, שהוא בחינת הראש דתבונה א' שהיא הב'. כמ"ש הרב (באות קי"ט. ובאות קי"ד) אשר שמה יצאו המוחין ע"י זווג או"א בכללות עם ישסו"ת לפרצוף אחד, והרחם היה אז בבחינת ג"ר וראש דישסו"ת, אלא בעת הלידה, ירדה בחינת הרחם הזו לבחינת חג"ת דתבונה ג', ונתערבה היוד באור הג"ר של הרחם, ונעשה לבחינת אויר, כמ"ש (באות ק"ח) אשר בעת הלידה "נמצאו צל"ם המוחין עומדים תלוים באויר, חוץ מהיסוד בין ב"פ קדמאין דנו"ה דכללות, ששם עתה הוא ג"ר דתבונה זאת, והרי בחי' זו נקראת **ם'** של צלם" עש"ה. וע"ש גם באו"פ, שירידת מקום הרחם לחוץ מג"ר דתבונה, לבחינת אויר שהוא אור הרוח, אינה פוגעת כלום בתבונה הב' שהוא הא', להיותה בחינת הפנימיות דישסו"ת עצמם, שאינם משותפים עם הצלם דזו"ן, שזווגו נכלל רק בבחי' החיצוניות דישסו"ת. וע"כ נבחן ירידה זו דרחם לבחינת חג"ת, בשם ישסו"ת הג', שהם חיצוניות לישסו"ת הב' שהם הא'. והנה אמנם בחינה זו דוקא, דהיינו בחינת הרחם, ששם נעשה הזווג הראשון והעיקרי על, המ"ן דז"א הנכלל באו"א, הנה הוא ביחוד נקרא בשם **ם'** דצלם, המורה על שורש הראשון של המוחין וצלם, כמו שדייק הרב באות ק"ח. אלא שנבחן, לא מזמן הזווג שהיה אז בבחינת ג"ר, אלא מזמן של אחר הלידה, שאז ירד ונעשה לבחינת חג"ת של תבונה ג'.

והנך רואה, איך טרח לנו הרב להשמיענו בדיוק נמרץ בחינת **ם'** דצלם שהיא בחינת

מקום ג"ר דתבונה שירדה ונעשה לחג"ת דתבונה ג', מחמת הי', שה"ס העביות ומקום הזווג, שעלה אז בעינים, והפיל אח"פ לחוץ, ואור דג"ר נעשה לאויר. אשר על פי זה נמצא, כי לעת גדלות שז"א עולה שוב למ"ן, ומעורר לזווג ע"ב ס"ג, והי' יורדת מאויר. ואח"פ חוזרים למדרגתם, הנה אז חוזר כל המקום הזה דבחינת הרחם, למעלתו הקדומה, והאויר נעשה לאור, וחג"ת נעשים שוב לג"ר ולחב"ד. ואלה הם דברי הרב שבכאן, כי הם' של צלם, היא מתלבשת בחב"ד דתבונה ג', כי עתה המדובר הוא בעת הגדלות, שהחג"ת האלו שוב נעשים לחב"ד. כי הי' ירדה מאויר ואשתאר אור, אמנם פעולה זו אינה ניכרת עוד בם' של צלם זו, להיותה עתה בחינת או"א עלאין, כנ"ל באורך, ע"ש. אלא היא מתגלית בעיקר בל' דצלם שהיא בחינת ישסו"ת דתבונה הג'.

וזה אמרו "והל' תוך חג"ת של התבונה" כי אחר שחג"ת עולים ונעשים לחב"ד, שאז נתעלה הם' דצלם ונתלבשה בחב"ד, כנ"ל, נמצא ג"כ שנה"י דתבונה, שהיו מקודם למטה, מחזה, נתעלו ג"כ והיו לחג"ת. ונמצא שגם הל' דצלם שהיתה בעת הקטנות למטה מחזה, נתעלה עתה לבחינת חג"ת. הרי שהל' מתלבשת עתה בחג"ת דתבונה הג' ולא בנה"י כמקודם לכן.

וז"ש והצ' תוך נה"י של התבונה הג"' דהיינו מבחינת חיצוניות נה"י שלה, ולא מפנימיותה. כי זה הכלל, שאין התחתון יוצא מפנימיות דעליון אלא רק מחיצוניותו. כנודע. כמ"ש בחלק י' באורך.

פרק קמה

כלים החיצונים שלהם עם בחינת הנפש שלהם הפנימי והמקיף: מבאר בזה ענין הגורם לשינוים של המוחין וצלמי המוחין בין עיבור ליניקה, וגדלות, וכן לגדלות ב' ויחידה. כי מאחר שלכלהו זווגים דזו"ן, מחויבים או"א וישסו"ת לחזור ולהעשות פרצוף אחד, עד שגם או"א יאירו בהארת חכמה כמו ישסו"ת, כנ"ל בחלק י' באורך, וא"כ במה תלוים הבדלי המדרגות של הז"א. ועל זה מתרץ, כי הבדל המדרגות הוא תלוי במרת המ"ן של הז"א, כי או"א מזדווגים תמיד בהתאם אל המ"ן של זו"ן שעלו ונכללו בהם, ואם המ"ן דז"א הוא בבחינת העיבור, אז מזדווגים או"א בבחינת כלים החיצונים שלהם, שהם מבחינת הנפש שבהם, כי מתעורר בהם בחינת הקטנות דנפש והמה מודדים קומת ע"ס דז"א דעיבור על פי קטנותם הזו דנפש. וכן אם המ"ן הוא דרוח, מזדווגים או"א מבחינת כלים החיצונים שלהם דבחינת הרוח. ועד"ז בנשמה המה מזדווגים מבחינת כלים הפנימים שלהם בהתאם להמ"ן דנשמה דז"א הנכלל בהם וכו' עד"ז. וטעם הדבר כבר נתבאר היטב בחלקים הקודמים.

פרק קנב

וגילוי המוחין באדם הוא ע"י הדעת והוא הנותן בו ידיעה ולכן העובר אין בו דעת כלל וכו': כי הדעת היא בחינת הזווג הנעשה בראש, בחו"ג אשר בו, ואור העליון נמשך ע"י החכמה וחסדים, ומכה בעטרא דגבורה שבו, ועולה או"ח עד החכמה, ומוציא הארת חכמה לחוץ, ומושפעת אל הבינה, שז"ס שהדעת מזווג לחו"ב ממטה למעלה. ואח"כ יורדת הקומה הזו בכל אותו השיעור שממטה למעלה, ומתפשטת גם ממעלה למטה לתוך הגוף, והחסדים מתגלים בהארת חכמה, מחזה ולמטה דגוף. כנודע. והנה כל זה הוא בעת גדלות, אבל בקטנותם ומכ"ש בעובר, שאין לו אז אלא בחי' עביות דאור הנפש, דהיינו רק מקומת מלכות ואינו ראוי לשום זווג, אלא שאוכל מה שאמא אוכלת, כלומר ע"י הזווגים שאמא עושה, אבל מעצמו אין לו שום כח של זווג, ולכן נבחן שאין בו דעת, וממילא שאין המוחין יכולים להתגלות בו, כי אין מה שיזווג אותם וע"כ המה דוממים, וכמו שאין לו מוחין, הוא דומה.

פרק קנג

הראש של עובר מה ענינו וכו': ענין זה יתבאר להלן בחלק י"ב בביאור המוחין דיניקה בע"ה.

חלק יב

פרק א

מתגלגל ויורד עד מדור התחתון וכו': ענין ג' המדורים כבר נתבאר בחלק העבר, שמדור התחתון הוא בחי' נפש, והאמצעי הוא בחי' רוח, והעליון הוא בחינת ג"ר, שאין העובר נשלם בנרנח"י דנפש, כי אם בדרך עליתו בהם, עד למדור העליון. עש"ה. אמנם לעת לידה, הוא אובד כל המדרגות הגבוהות של העיבור, והוא יורד לגמרי מבחינת אצילות ויורד לבי"ע, כמ"ש לפנינו. וזה אמרו "בבוא עת לידה הוא מתגלגל ויורד עד מדור התחתון" כלומר, שאובד אז כל נרנח"י דעיבור, כמו שמסיים "ויוצא אח"כ אף מן מדור התחתון ההוא" דהיינו שאובד גם בחינת הנפש דאצילות, שהוא בחינת המדור התחתון כנ"ל, ויורד לבי"ע. כמ"ש לפנינו.

פרק ג

אין בתוכם שום אורות רק אלו המוחין דז"א, ואין שם אורות של תבונה כלל: פי', כי כל עוד שיש בהם מבחינות האורות דתבונה, אין הכלים דנה"י שלה, ראוים שיתלבשו בז"א, אלא שצריכים להתמעט בג' מדרגות של הצל"ם, עד שיהיו מותאמים לקומת הקטנות

של ז"א, אשר אז נבחן שאין בהם עוד מאורות דתבונה כלום, רק אלו המוחין דז"א בלבד, כמ"ש לעיל (חלק י"א בתשובה קפ"ב, ע"ש).

פרק ו

א **פי הרחם הוא צר ואין הולד יוצא משם אלא בדוחק גדול**: צריך לזכור כאן כל המתבאר לעיל בחלק ט' (דף תשפ"ז מאות פ"א ואילך כל ההמשך, ובאו"פ שם ד"ה דלת) שב' דלתות יש ברחם, שהם עושים שם בחינת **ם'** סתומה, הסוגרת ומעכבת על הולד שלא יוכל לצאת משם, כי אם ע"י איזה גורם שיפתחו הדלתות. כמ"ש באו"פ שם בדף תש"צ ד"ה והענין, עיין שם היטב. וזה שאמר כאן, שפי הרחם הוא צר, ואין הולד יוצא משם אלא בדוחק גדול. דהיינו שיתעורר גורם מיוחד לפתיחת הדלתות.

ב **האורות שיש אל אמא בנה"י שלה מסתלקין מהם, ועולים שם בבטן שלה**: כי בעת לידה, חוזר ומתעורר הקטנות דה"ת בעינים ביסוד דאמא, (כנ"ל באו"פ דף תש"צ ד"ה והענין) שמשום זה מסתלקים הג"ר דתבונה מכלים דחג"ת שלה, ונשארת ברוח נפש בלבד, אשר אז עולה הרוח לכלים דחב"ד, והנפש לכלים דחג"ת ונמצאים הכלים דנה"י שנשארו ריקנים לגמרי מאורותיהם. וזה אמרו שהאורות דנה"י דאמא מסתלקים.

ג **בבטן שלה, ואז נמצא שם אורות רבים מאד**: כבר ידעת, שענין ריבוי אורות, פירושו, עלית מ"ן חדש, הגורם לזווג שמה. כנ"ל בדברי הרב, דף ת"ד אות י"ד. עש"ה ובאו"פ שם). וגם כאן, אחר שחזרה הה"ת לעינים, ואור הנפש דנה"י עלה לחג"ת, כנ"ל בדיבור הסמוך, הנה נעשה שם בבטן דאו"א זווג חדש על המסך דבחי"א, שנתחדש מכח עלית ה"ת לעינים, אשר מזווג זה יצאו ע"ס בקומת אור הרוח, המכונה מוחין דיניקה. כמו שכתב הרב בע"ח שער י"א פרק ט'. שבזמן העיבור ראשון בסופו בעת הלירה, יוצאין מוחין שניים דרוח, ויען שאינם נכנסים אלא ע"י היניקה לכן נקראים מוחין דיניקה. עש"ה. וזהו שאומר כאן "שהאורות שיש אל נה"י דאמא מסתלקים ועולים בבטן שלה ואז נמצא שם אורות רבים מאד" דהיינו שנעשו שם לבחינת מ"ן ועליהם נעשה הזווג דאו"א מבחינת כלים התיכונים שלהם, שהם מבחינת מסך בעביות של בחי"א, שמוציאים ע"ס בקומת רוח.

וע"כ מדייק "בבטן שלה" להורות על הזווג כי מקום הזווג הוא בבטן כנודע. ומכאן תדע, שעיבור א' כולל ב' קומות, שהם קומת נה"י שבהמשך ירחי העיבור, וקומת חג"ת מהזווג שבשעת הלידה. כמבואר.

ד **ונבקע הרחם דרך פיו כיון שיש שם בקיעה ממש**: כי הרחם הוא הראש דישסו"ת כנ"ל (דף א' נ"ז אות ק"ב). שיסוד דכללות, הוא כמעט בפי הראש דתבונה. ע"ש. וז"ש

כיון שיש שם בקיעה ממש, כי בפה דראש כבר יש שם בקיעה, אלא שנסתם בסוד ב' הדלתות העושים **ם**' סתומה (כמ"ש לעיל בדף תתכ"ח תשובה כ"ח עש"ה) ולפיכך עתה אחר שחזרה ה"ת בעינים וחזרה הקטנות דדלת וציר הא' למקומה, ונבדלה לעצמה מדלת וציר הב' שהוא מבחינת גדלות, הנה זה נבחן שנפתחו הדלתות ונעשה בקיעה בהם' סתומה, שדרך הבקיעה הזאת יוצא הולד לאויר העולם. וזה אמרו "הוא נבקע ונרחב" כלומר, שנעשה הבדל גדול בין דלת וציר הא', אל הדלת וציר הב'. כנ"ל.

ה **האורות התבונה שהם בעל הבית דוחין את הז"א לחוץ שהוא האורח, ונולד**: פירוש, כי בעוד שז"א היה רק בבחינת עביות דשורש, שהיא בחינת הכתר באור הנפש, כנודע, שזה היה בכל המשך זמן העובר, הנה לא היה לו שום הכר לעצמו, אלא שהיה נכלל לגמרי בראש דתבונה, בסוד, עובר ירך אמו הוא. אמנם לעת לידה, שחזרה ה"ת לעינים, ונעשה זווג דאו"א על מסך דבחי"א, כנ"ל, ונתחדש העביות דבחי"א בז"א, הנה ניכר ההפרש הגדול מראש דישסו"ת שהוא מבחינת למעלה מטבור דא"א אל בחינת הז"א שהוא מבחינת למטה מטבור דא"א, שההבדל ביניהם גדול מאד. וכיון שהוכר השינוי הגדול הזה אשר בז"א, נבחן זה, כמו שיצא וירד משם לדרגתו ולמקומו, שזה נקרא בשם לידה ויציאה לאויר העולם. וזה אמרו שהאורות דתבונה שהם בעל הבית דוחין את הז"א לחוץ שהוא האורח" כלומר, שז"א נדחה מבחינה הגבוה דתבונה, ויוצא לחוץ ממנה, כי הוכר עביותו שהוא מבחינת למטה מטבור, ואין לו שום שייכות אל בעל הבית דהיינו אל התבונה, כנ"ל. ושינוי הזה לפי עצמו, נבחן ללידה ויציאה לחוץ, והבן היטב אמנם מטרם שנתחדש שם הזווג על עביות דבחי"א, לא היה ניכר הז"א שהוא בחינת אורח בבית הזה שהוא הרחם, כי בהיותו רק בבחי' עביות דשורש, היה נכלל לגמרי בבחינת הרחם, והיה כמו ירך אמו בעצמו. אלא באותו הרגע שניכר בו שהוא אורח, נחשב כנולד. כמבואר.

פרק ז

הנה"י דאמא צריכין להתרוקן מהאורות שלה, כדי שאחר הלידה תכף יכנסו המוחין דז"א בתוכם: כלומר, שצריכים להתמעט בהתאם אל הקטנות דז"א כנ"ל, אשר האורות דגדלות שבתבונה צריכים בהכרח להסתלק מהם, כי אינם מתאימים לז"א, ואיך יוכלו להתלבש בתוכו. כמ"ש הרב לעיל דף תתקמ"ט אות קנ"ד ע"ש.

פרק י

א **חיצוניותן לבד הוא אשר בו מתלבש הצלם והמוחין, כי או"פ אינו נשאר כאן כי, אין כח בז"א לקבלו**: נודע, שאין התחתון יוצא מפנימיות דעליון, דהיינו מבחינת העביות

שבקומת העליון גופיה, אלא מחיצוניות דעליון, דהיינו הפחותה במדרגה אחת מעביות שבמסך דעליון גופיה. (כנ"ל דף תתקי"ג אות פ"ג) ונמצא שהזווג הנעשה בפה דראש דישסו"ת, על המ"ן דז"א שנכללו שם במסך דישסו"ת, הנה התכללות והזווג הזה, היה רק בחיצוניות ישסו"ת, ולא בבחינת פרצופו עצמו דישסו"ת. ונמצא שנה"י וצל"ם הזה, שבהם מתלבשים המוחין דישסו"ת, שכל עצמותם הוא האו"ח העולה מהזווג ההוא, הנה אין להם שום חיבור עם עצמות הפרצוף דישסו"ת, אלא עם חיצוניות פרצופו בלבד, דהיינו באותה הבחינה שמ"ן דז"א נכללו שם. כנ"ל.

וזה אמרו "הנה חיצוניותם בלבד הוא אשר בו מתלבש הצלם והמוחין הנ"ל כי או"פ אינו נשאר כאן כי אין כח בז"א לקבלו". דהיינו כמבואר שז"א אין לו שום חיבור והתכללות עם הפנימיות דישסו"ת, שהוא גדול ממנו במדרגה, ולא ישתוה עמו לעולם, ואפילו בזמן שז"א משיג מוחין דחיה, נמצא עוד נמוך במדרגה מן ישסו"ת, כנודע. וע"כ אין כח בז"א לקבל מאו"פ דישסו"ת אפילו משהו.

ב **מסתלק משם וממקבץ בחציו הראשון של התבונה ושם נשאר**: ענין הסתלקות זו כבר נתבאר לעיל (דף א' קכ"ח ד"ה האורות) ע"ש. שמסבת עלית ה"ת לעינים שבעת הלידה, עלו האורות דנה"י ונתלבשו בחציו הראשון דגוף, דהיינו בחג"ת, ואורות דחג"ת נתלבשו בחב"ד. ונמצא בזה שלא נשאר מאו"פ דאמא כלום באלו הנה"י, וע"כ נעשו ראוים להתלבשות למוחין דז"א. כנ"ל בדיבור הסמוך.

וצריך שתזכור כאן מ"ש הרב לעיל (חלק י"א אות ק"ו). כי אותה הפנימית דישסו"ת שעלה בעת הלידה למעלה בחציו הראשון דגוף, נתן תכף כח הגדלה בהכלים העליונים, והוציאו שוב ג"ר דאורות ונה"י חדשים דכלים לגדלותם כמו שהיו מקודם לכן, ורק החיצוניות דישסו"ת בלבד ירדה ונתמעטה בסוד רובצת, כדי להלביש המוחין דז"א, עש"ה.

פרק טו

נדחו בכח הלידה וירדו למטה בבריאה תחת אותם ב' פרקין תחתונים דנו"ה דעתיק: כי אלו המ"ן דזו"ן הם מז"א דנקודים שנתפשטו בעת מלוכתם עד לבי"ע, כנודע. כי גם זה היה סבת שבירתם, ונפילתם בבי"ע. והנה הגם שעתה בעת העיבור הובררו ועלו מבי"ע לאצילות עד לבטן דאו"א, ונתקנו שם בבחינת אצילות. הנה כל זה התיקון היה רק מבחינת נפש, אשר אז היה נכלל כולו בבחינת או"א, בסוד, עובר ירך אמו הוא. אכן בעת שהוכר עביותו עצמו דז"א, דהיינו אחר שיבת ה"ת לעינים שבעת לידה, שהוכר הז"א לבחינת אורח שם, כמ"ש הרב לעיל, כי אז נתחדש בו עביותו שהיה בו מתחלה,

הנה נתגלה בו גם בחינת עביות דבי"ע, שעדיין לא נטהר ממנה לגמרי, ולכן בעת הלידה, שפירושו, שנפרש מאמא ובא למקומו ולדרגתו עצמו, נמצא שהוכרח שוב לחזור לבי"ע, אלא ע"י יניקתו מב"ש תחתונים דנה"י דעתיק, שגם המה חזרו וירדו לבי"ע אחר הזווג, כנודע, שהם התחברו במלכות דא"א, המתוקנת מצמצום ב', קבל כח לחזור לאצילות ולינק מדדי אדם, שהם במקום בינה. ואין להאריך כאן, כי כבר נתבאר זה באורך לעיל דף תרל"ז ד"ה וראוי. ובדף תשי"ב תשובה ס"ח ע' וע"א. ע"ש.

פרק כא

א **טיפת הלובן היא המסו המקפיא את החלב כדי שיתגבן**: פירוש, כמו שהמסו מברר את האוכל שבחלב, ומגבן אותו, שבזה נדחה הפסולת שבחלב לחוץ, שהוא הקום, כן טיפת יסוד דאבא, מברר את האוכל שבתוך המ"ן דז"א, ומקפיא אותו בסוד רקיע, עד שהפסולת נדחה ממנו ויוצא לחוץ. ולפיכך נבחן, שעיקר החומר של הולד בא על ידי אבא, כי לולי כח הקפאון הנ"ל שבאבא, לא היה שום מציאות של בירור אל המ"ן דז"א שעלו מתוך הקליפות שבבי"ע, שהיו שם בשבירה ופיזור כנודע, אלא בכח הקפאון הנ"ל שבטפת יסוד דאבא מתלקטת כל הקדושה שבמ"ן דז"א ונעשים לחומר אחד בבחינת אצילות.

וטעם הדבר הוא, כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעולם העליון ממנה, וע"כ יסוד דאבא שהוא ע"ב דעולם האצילות, מקבל מהבחי' שכנגדו בא"ק, דהיינו מיסוד דפרצוף ע"ב דא"ק. ומשום זה נבחן יסוד דאבא לבחינת צר ואריך, שפירושו, שכל הקטנות והצמצום שבו, הוא רק מבחינת חסדים, המכונה צר, אבל לא מחכמה וע"כ הוא מכונה אריך, שמורה על אור החכמה שאינו חסר שם לעולם. וע"כ הארתו מכונה לקפאון הרומז על צמצום החסדים שבו, בסו"ה אור יקרות וקפאון. וזה הוא בהיפך מיסוד דאמא, שהיא רחבה בחסדים ואינה מחוסרת מהם לעולם, אלא שהוא קצר, דהיינו שמצומצמת מאור חכמה, כי צמצום חכמה מכונה קצר. וע"כ הארתו מכונה בשם אש הגבורות וחימום, שהוא בהיפך מבחינת הקפאון. כי החימום מורה על צמצום חכמה וישות חסדים, וקפאון וקרירות מורה, על צמצום חסדים וישות חכמה. ובכדי לעמוד על שורש הדברים, צריך שתעיין לעיל בדף תתכ"ח אות כ"ח.

ולפיכך טיפת הלובן הבא מיסוד אבא, מאיר בהולד עיקר חיותו, שהוא הארת חכמה שבו, שבזה מלקט ומחבר הקדושה שבמ"ן דז"א, ונותן בהם עיקר החיות שנקרא חומר האצילות, הנקרא כ"ב אותיות, שהם כל הכללות. שזה נבחן כמו המסו המלקט כל האוכל שבחלב ומגבן אותו לגוף אחד, ואמא אינה מוסיפה עליו אלא הצורה שבו

דהיינו האודם שבו, שפירושו, בחי' המסך והעביות הנמשכים מיסוד אמא, מבחינת אש הגבורות שבה, כנ"ל בסוד קצר ורחב. ומגבורות אלו נמשך ג"כ הבשר ודם שבו. והם מכונים בשם ה' אותיות הכפולים מנצפ"ך, שאינן מוסיפות כלום על כ"ב האותיות, מלבד מה שמסיימות צירופי התיבות כן הארת יסוד אמא, נותנת בהולד כח המסך והעביות המגבילים ומסיימים לכל אבר ואבר שבהולד, שבזה קונים צורתם הנרצה וכבר ידעת סוד הארת ה"ג שה"ס הקשר דצמצום ב' המקשר לכל הע"ס דז"א, ומכשירו לקבל כל המוחין שלו, כמו שהארכנו בזה בהחלקים הקודמים.

ב **מהאודם שבהנקבה נקפא ע"י טיפת הלובן של הזכר**: כבר נתבאר בדיבור הסמוך, ענין האודם של הנקבה, שהוא מהארת אש הגבורות שביסוד אמא, שבחינתה קצר ורחב, ע"ש, שפירושו, שהיא חסרה מחכמה ומלאה בחסדים. וכיון שחסרה מחכמה, נמצאת גם הארתה שנצרכת לברורין דאבא, דהיינו שיאיר הארתו בגבורות שלה, וימזג אותן בכח הקפאון שביסוד אבא, כנ"ל בדיבור הסמוך. באופן שאי אפשר שתתחבר אל הולד מבחינת הגבורות שבה, רק בשיעור הזה שהארת יסוד מקפיא אותם בהארת חכמה שבו. ואלו החלקים של הגבורות, שאינם יכולים לקבל הארת יסוד אבא. אינם מתחברים אל הולד אלא שנשארים בבחינת דם ונחשבים לסיגים.

פרק כה

באמא אין חיצונים נוגעים בה כלל ואין להם שום אחיזה כלל: היינו אפילו בבחינת הקטנות מאמא, אין שום נגיעה לחיצונים, כי באורות הגדלות אין לחיצונים שום אחיזה אפילו באורות דזו"ן, אלא הרבותא היא באמא, שאפילו בקטנות שלה אין לחיצונים אחיזה. וטעם הדבר כבר נתבאר בחלקים הקודמים, שהוא מכח האחורים שלה הדוחים חכמה, בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ אין הצמצום שבה"ת פוגמת אותם כלל, ואפילו האורות דחסדים שלה נחשבים לג"ר.

פרק כו

הארה גדולה מאד, ואז ע"י עירוב ב' האורות ביחד וכו': היינו הארת ה"ג שז"א מקבל מאמא, שה"ס השיתוף דמרת הרחמים בדין, כנודע. אשר כל המוחין דז"א עד תכלית גדלותו תלוים בה"ג אלו שמקבל מאמא, וע"כ קורא אותם הארה גדולה מאד

פרק כז

והתחיל הבירור מן בחינת הכתר דז"א שבשבעה המלכים: אין קושיא ממה שנודע, שדרך הגדלה הוא ממטה למעלה דהיינו ממלכות עד הכתר, וא"כ היה לו לתחיל הבירור ממלכות ולא מן הכתר. אמנם יש בזה ערך הפוך מאורות אל כלים, כי רק באורות נבחן,

שהתחתון נכנס בתחלה, אחר כך העליונים, דהיינו מתחלה קונה נפש, ואח"כ רוח וכו', עד שלבסוף קונה אור יחידה. אמנם בתיקון הכלים הוא להיפך, שהעליונים נגדלים תחלה ואח"כ התחתונים, שמתחלה מתברר הכלי דכתר, ואח"כ הכלי דחכמה וכו', ער שלבסוף מתברר כלי המלכות כמ"ש באורך בחלקים הקודמים. ועי' לעיל דף ע"ג ד"ה וכך הוא הסדר.

פרק כח

הבחינות שלו מהוד יסוד ומלכות המעורבות שם באותם שבעה מלכים לא נתבררו כולם: כבר ידעת שז"א כולל ה"ח וה"ג, שבחינתו עצמו הוא ה"ח. ובחינת המלכות שבו הוא ה"ג. והנה כאן בעיבור ז"א, רק בחינתו עצמו, נתבררה לגמרי, שהם ה"ח, אבל ה"ג שהם בחי' מלכות שבו, לא נתבררה לגמרי. והטעם הוא מפני שמלכות שלו צריכה להעשות פרצוף מיוחד, ונפרד ממנו הנקרא נוקבא דז"א, שהיא אינה מתתקנת אלא אחר גדלות דז"א, כמ"ש הרב לעיל (דף תשע"ב אות ס'). וע"כ אלו ה"ג שנתקן בז"א עתה, הם רק בחינת הנוקבא שבגופו, הרי שאין עתה בירור שלם אל המלכות שלו, אלא חלק אחד ממנה הנצרך לבחינת נוקבא שבגופו. וע"כ נבחן שה"ג דז"א לא נתקנו כולם רק מקצתם. כמבואר.

ולא עוד אלא אפילו ה"ח לא נתבררו כולם, כי נודע שה"ח הם חג"ת נ"ה, אשר כח"ב ירדו לבחינת חג"ת, ונצח הוא ז"א, והוד הוא הנוקבא. ונמצא מטעם הנ"ל אשר גם ההוד דה"ח לא יכלו להתברר לגמרי, דהיינו אותם החלקים השייכים להנוקבא דז"א הנפרדת, משום שהוד דה"ח היא בחינת המלכות. כמבואר. וכיון שהוד לא נתברר כולו, כמ"ש היסוד מלכות שלא יכלו להתברר כולם. כי ידעת שב' הכלים יסוד ומלכות, הם התפשטות הכלי דהוד. (כנ"ל דף של"ו ד"ה ועתה) ונמצא שג' כלים אלו: הוד, יסור, ומלכות, לא יכלו להתברר כולם עתה בעת העיבור. וזה היה בין בכללות ובין בפרטות, דהיינו בהוד יסוד מלכות הכוללים, וגם בהוד יסוד ומלכות שיש בכל כלי וכלי מכתר עד מלכות, כמ"ש כאן הרב. ועי' מ"ש עוד בענין זה להלן בדבור הסמוך.

פרק ל

הוד השמאלי שהוא רגל הקוף הארוך וכו' לכן ממנה ולמטה לא הוברר כי יש בהם קליפות רבות: כבר נתבאר לעיל כי הוד הוא שורש המלכות, שעיקר ברורה לאחר גדלות הז"א, ועוד לא הגיעה שעתה להתברר עתה לגמרי, עי' לעיל בדיבור הסמוך. אמנם באמת אין ההוד, שהיא מלכות, מתבררת כולה גם בנוקבא הנפרדת דז"א, אלא שהברורין שלה נמשכים בכל משך זמן דשתא אלפי שני עד גמר התיקון. ונמצא שכל

אחיזתה של הקליפות, הם בהמלכות שהיא הוד, כי אין הבירורין שלה נשלמים, אלא בגמר התיקון.

פרק מ

סיגים בערך עולם האצילות וכל בחי' אלו יוצאות בסוד דם הלידה: כי לא נתקנו באצילות, אלא מבחינת הפנים של הז"ת דנקודים, אבל מבחי' אחורים שלהם לא יכלו להתקן באצילות כנ"ל בחלק י"א וכיון שנתברר כל בחינת אצילות שבהם, נחשבים השירים לפסולת שלא יצלח עוד לכלום, בערך האצילות, וע"כ הם יוצאים בסוד דם הלידה. אמנם בערך בי"ע אינם נחשבים לפסולת לגמרי, כי עוד נמצא לברר מהם בחינות קדושה לצורך פרצופים דבי"ע, כמ"ש לפנינו.

פרק מב

ודם הלידה שבאשה הוא להיות בה בחינת העשיה גס כן, ובסוד העשיה, דם לידתה טמא: כלומר, כיון שהדמים היוצאים בעת הלידה, הם כללות כל הפסולת והסיגים, שמהם נבררים בזה אחר זה כל הפרצופים של מטה מהפרצוף הנולד, שבכללם גם הסיגים הנשארים אחר לידת הנוקבא תתאה דעשיה, שהם טמאים. כנ"ל באות מ"א. א"כ יש בחינת דם טמא בכל הלידות, דהיינו מה שמעורב בהם גם מהסיגים שלאחר הנוקבא דעשיה וז"ש "ודם הלידה שבאשה הוא להיות בה בחינת עשיה גם כן" כמבואר. ועם זה תבין מ"ש שמה"ג יוצאים דם טמא. להלן אות נ"ד, שהכונה היא על בחינת הסיגים המעורבים שם מאותו מין הנשאר לאחר לידת הנוקבא דעשיה

פרק מה

תחלה בעיבור לא הוברר בו לגמרי רק ג' אמצעיות וכו' וע"י החלב נתפשטו אלו החלקים במקומם בז"א והיה ז"א בן ו"ק: כבר ידעת, שכל המדובר כאן, הוא במלכות דז"א, דהיינו בנוקבא שבגופו, כנ"ל. גם נודע, שכל הגובה של הפרצוף, תלוי במדת המלכות שבו, דהיינו במסך ועביות שעליו נעשה הזווג עם אור העליון. ולפיכך בעיבור, כיון שלא נעשה שם הזווג כי אם בכלים החיצונים דאו"א, שפירושו במסך דבחינת השורש, ע"כ קומתו רק בקומת נה"י, שהיא אור הנפש, ובחינת הכלים שלו, הם רק חג"ת וחסר נה"י, כי בכלים נבחן שהעליונים נגדלים מתחלה, כנודע. וז"ס ג' גו ג', שנה"י נכללים בחג"ת. הרי שהוא חסר נה"י דכלים, כל עוד שהוא בקומת עיבור. ובזה תבין יותר, מ"ש שהוד יסוד מלכות לא נברו בעת העיבור. אמנם נצח, כיון שהוא מבחינת ז"א, דהיינו מבחינת חג"ת, כנודע, שעקרו של ז"א מצד הכלים הוא נצח, ומצד האורות הוא ת"ת. לכן הוא נחשב על בחינת חג"ת הנבררים גם בקומת עיבור, כנ"ל. וע"כ אינו

חושב רק הוד יסוד מלכות. כי עיקר המדובר כאן הוא מבחינת הכלים.
וזה אמרו "וע"י החלב נתפשטו אלו החלקים במקומם בז"א והיה ז"א בן ו"ק" פירוש: כי בעת לידה נעשה זווג חדש דאו"א על בחי"א, כנ"ל דף א' קכ"ח ד"ה בבטן. ע"ש. שקומה היוצאת על הזווג הזה. הוא קומת ו"ק גמורים, שהוא רוח נפש, שרוח מתלבש בכלים דחג"ת ונפש בכלים דנה"י, הרי שעתה נתחדשו לו כלים דנה"י, וזה אמרו שנתפשטו החג"ת מתוך הנה"י כלומר, שנתגלה קומת הרוח, ואז ירד אור הנפש והגדיל הכלים דנה"י, ואור הרוח נתלבש בכלים דחג"ת. כנודע. אמנם מוחין אלו הגם שבאו בזווג או"א בעת הלידה, מ"מ אין ז"א מקבלם, אלא ע"י יניקה לאט לאט, כמ"ש לפנינו, וע"כ נבחן, אשר קומה זו דרוח אינה מתפשטת לז"א רק ע"י יניקת החלב.
אמנם עוד לא נשלם כאן ביניקה מדת הברור של מלכות דז"א לגמרי, אלא שצריכה לקבל עוד מדת מסך דבחי"ב ובחי"ג, ועד"ז גם הנוקבא הנפרדת דז"א, שאחר הנסירה היא לוקחת כל הגדלות של הנוקבא דגופו, כנודע. ואז נחשבת המלכות למבוררת כולה מבחינת אצילות, עכ"פ, אבל עדיין אינה נבררת מבחינת בי"ע, אשר בירורין אלו שלה נמשכים עד לגמר התיקון.

פרק מט

החמשה לבושי גבורות נתבררו ויצאו הסיגים בסוד דם גמור וסיגים גמורים אך הה"ח נתבררו וכו' וחזרו לחלב: פירוש, כמ"ש לעיל, שיש ב' מיני פסולת אחר הברורים דעיבור ז"א, א' הוא מה ששייך עוד לז"א עצמו, שהם נשארים באמא ונבררים שם עוד בדרך היניקה. וב' הוא מה שאין שייך עוד לז"א, אלא לפרצוף שלאחריו וזה יוצא בסוד דם לידה, שהם סיגים גמורים, כלומר שאין בו עוד כלום מבחי' קרושה לצורך הז"א. אמנם כלפי הפרצוף שלאחריו אינו בחשב לדם טמא אלא לסיגים, דהיינו שיש בו עוד ניצוצי קדושה, שהרי בכל הפרצוף שלאחריו נברר מפסולת ההוא שאין בו עוד צורך ותועלת אל העליון.
וזה אמרו "שהה"ח הסיגים שלהם יותר ממותקים ונשארו יסוד דם טוהר וחזרו לחלב" כי הה"ח נחשבו לעיקר הז"א, כנ"ל רף א' קל"ו ד"ה הבחינות. עש"ה. אבל הה"ג שלו הם בחינת המלכות, שברורה מתחיל אחר הגרלות דז"א, כמ"ש שם באורך. וע"כ הברורים דה"ח נחשבו לצורך ז"א עצמו,
והסיגים שנשארו מהם, דהיינו מהוד יסוד מלכות שבהם, הם שייכים עוד לז"א עצמו, וע"כ הם נשארים באמא ומתבררים לצרכו ע"י יניקה. אבל הברורים הנשארים מה"ג, שהם בעיקר רק בחינת מלכות, אשר נאצלת אח"כ בבחי' נוקבא נפרדת, א"כ הסיגים

שנשארו מה"ג אלו, נחשבו לז"א בבחי' סיגים גמורים, כי אין מהם שום תועלת כל שהוא לצורך ז"א, וע"כ הם יוצאים משם בסוד דם לידה וז"ש "החמשה לבושי גבורות נתבררו ויצאו הסיגים בסוד דם גמור וסיגים גמורות" כלומר, שאין בהם שום צורך עוד אל ז"א, אלא שהמה באים אח"כ ונבררים לצורך הנוקבא הנפרדת דז"א כמבואר. כי כלפי הנוקבא יש בהם קדושה רבה, כי כל פרצופה נברר מן הסיגים הללו. והבן היטב. ומה שאומר שהם יוד שמות אהי"ה, אע"פ שהשמות דעבור הם בחינת שמות אלקים, כנודע. מ"מ בהתחשב בבחינת הלבושים שהוא מקבל מאמא, נבחנים לשמות של אהי"ה, מטעם שהזווג של העיבור דז"א נעשה באו"א עלאין שהם בכללות ישסו"ת בפרצוף אחד, כנודע, ואז ישסו"ת אינה עולה בשם זולת או"א עלאין בלבד, שהם השמות דהויה אהיה, כנודע, וע"כ חושב הלבושים דה"ח וה"ג לשמות של אהי"ה, ולהיות הלבושים אלו רק מבחינת אחורים של או"א עלאין, דהיינו מבחינת הכלים החיצונים שלהם, ע"כ נבחנים ליוד שמות אהי"ה דאחורים. כמופורש לעיל בדברי הרב, חלק י"א אות קמ"א. ע"ש.

פרק ס

מזונו נמשך ממקום יותר עליון שהוא מאותם ב' פרקין עליונים וכו' ממבחר נשמתו ומבחינה העליונה הוא ניזון: וצריכים לזכור כאן, כל המתבאר בענין זה, לעיל בדברי הרב (חלק י"א מאות מ"ה עד אות ס"ט. ובאו"פ שם) ונתבאר שם, שסוד עליה זו של ב' שלישים עליונים נו"ה דא"א לחג"ת דאו"א, נעשה בעת התיחדות ד' פרצופים או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, דהיינו שעולים לבחינת ג"ר דא"א, שהוא ג"ר דע"ב. ולפי שאין לאו"א מבחינת קומת ע"ב, אלא ששה כלים חג"ת נה"י בלבד, ונבחנים למחוסרי נה"י דכלים וג"ר דאורות, דהיינו לפי השיעור שהם מלבישים לא"א בקביעות, שהוא רק מגרון ולמטה, והם חסרי ג"ר דראש א"א. לפיכך בעת זווג דנשיקין דא"א, המגדיל לאו"א בקומת ע"ב, צריכים הו"ק דא"א, להתחלק לע"ס שלמות לצורך או"א והוא ע"ד התחלקות הו"ק דז"א לע"ס בעת גדלותו, שפרקים עליונים ואמצעים דחג"ת, עולים ונעשים לחב"ד, ופרקים תחתונים שנשארו מחג"ת, מתחברים עם פרקים עליונים דנה"י העולים אליהם, ונעשים שניהם החג"ת לאו"א. עש"ה. ואלו הם הב"ש עליונים דא"א שנעשו לדדים באו"א, כלומר לבחינת חג"ת, דהיינו אחר שנתחברו עם השלישים תחתונים דחג"ת, כנ"ל. וד' פרקים דנו"ה דא"א נשארו למטה, בבחינת נה"י כמקודם לכן ולפיכך בעת גדלות דז"א, בעת שמשיג ג"ר, וקונה ע"ס שלמות, הנה אז הוא מקבל הג"ר שלו מהשלישים דנה"י דא"א, שנצטרפו ונתחברו לחג"ת דאו"א, וו"ק שלו, הוא מקבל

מד' פרקים תחתונים דנו"ה דא"א שנשארו למטה אמנם לעת היניקה, עדיין אינו ראוי לקבל מהשלישים עליונים דנו"ה דא"א במקומם, אלא בדרך עליה ביניקה מדדי אמו, ששם מלובשים אותם הב"ש עליונים דנו"ה דא"א, ואחר יניקתו שוב יורד למטה במקום הד' פרקים תחתונים דנו"ה דא"א, שהם בחי' ו"ק בלבד.

וזה אמרו "הד' פרקים תחתונים דנו"ה של אריך הם מתלבשים בז"א ונעשים נשמה אליו" דהיינו שמלבישם וקונה דרגתם בקביעות, שמכחם יש לו הו"ק שלו תמיד בעת היניקה. וז"ש "אמנם מזונו נמשך ממקום יותר עליון שהוא מאותם ב' פרקין עליונים וכו' ומבחינה עליונה הוא ניזון" כלומר, שאותם ב"פ עליונים דנו"ה דא"א המלובשים בדדים דאמא אינו יכול להלביש אותם שיעשו לו בבחינת נשמה פנימית, רק שמתפרנס וניזון מהם בדרך עליה בלבד, ומיד יורד למקומו לו"ק. כנ"ל. והוא מטעם שהוא בחינה עליונה. דהיינו בחינת ג"ר שלו, שאינו ראוי להם עתה, רק לינק מהם בלבד, ולא להלבישם, כמבואר.

פרק סג

ונתמתקו ונעשו חלב ממה שנתברר מהם שהוא הטוב שהיה בתחלה מעורב בתוכם:

נודע שז"א דנקודים לעת גדלותו, היה מתפשט עד העשיה לנקודה דעוה"ז. ונבחן אז שהפרסא דאצילות, היה בשוה כמו הפרסא דגוף דז"א שמחזה ולמטה. באופן שמחזה ולמעלה היה בבחינת אצילות ומחזה ולמטה היה מתפשט בבי"ע. ובעת שביה"כ, נשברו כולם פנים ואחור, דהיינו אפילו המחזה ולמעלה שלו, שהיה באמת בחינת אצילות, ולא היה ראוי לפול לבי"ע, גם הם נשברו ונפלו לבי"ע, אע"פ שהם בחינת פנים ואצילות. ולעת תיקון, נתקן רק בחי' הפנים שלו בלבד, שהם הכלים דגו"ע שהם בחינת מחזה ולמעלה, וזה נעשה ע"י הברורים דאו"א, שברורו בחי' הכלים דפנים מתוך הכלים דאחורים שהם בחינת בי"ע דהיינו אח"פ, כנודע.

ויש כאן ב' בחינות ברורים הנקראים: עיבור א' ועיבור ב'. כי מתחלה נבררו הכלים דפנים בלבד, שהם הגו"ע, באופן שהיו חסרי נה"י, שהם אח"פ. ואז נבחן שהוא חסר ראש, כי בחוסר נה"י דכלים הוא מחוסר ג"ר דאורות, כנודע. ובירור זה נקרא עיבור א'. ואח"כ ע"י עלית מ"ן לזווג ע"ב ס"ג, הנה הארת ע"ב מורידה הה"ת מעינים עד לפה, שפירושו שמעלה אח"פ חדשים מבי"ע לאצילות, ואז נשלמים ע"ס דז"א וזה נקרא עיבור ב', דהיינו המשלים לו בחינת גדלות וג"ר.

אמנם אלו ב' עיבורים כוללים ד' זווגים: ב' זיווגים בעיבור א', שהם: א' לקומת נה"י, שהוא אור הנפש. וב' לקומת חג"ת, שהוא אור הרוח, וכן יש ב' זווגים בעיבור ב': א'

לגדלות הכלים, שיהיה לו ע"ס שלמות מבחינת הכלים. וב' לגדלות האורות, כי אחר שיש לו כלים דג"ר, עולה ומקבל בהם המוחין דג"ר. כמ"ש במקומו.
ונודע, שמתחלה עלו כל הרשימות כולן מכללות כל הנקודים שנשברו, למ"ן לע"ב ס"ג העליונים, כמ"ש לעיל בדברי הרב (חלק ח' אות ב') שהם היו כלולים מכל הבחינות כולן שנפלי לבי"ע, עד לבחינה התחתונה. ונתברר מהם לאט לאט, דהיינו שהיותר מובחר נקלט ונברר מהכללות הזה לצורך עתיק, ושאר הכללות נדחה ממנו בבחינת פסולת, לפרצוף א"א. וא"א בירר וליקט מהם המשובח ביותר לצורך עצמו והשאר נדחה ממנו בבחינת פסולת, לפרצוף או"א. וכן בירר או"א לצרכם, כל בחינת הסוב הראוי להם, ושאר הכללות הורידו לפרצוף זו"ן, וכן זו"ן בירר מהם הטוב הראוי להם והשאר הורידו לבי"ע. וכן בי"ע בירר כל אחר הטוב הראוי לו, ונתקן מהם פרצופי בי"ע, ושאר הסיגים דהיינו אחד שכבר הוברר מהם גם הטוב הראוי לעשיה כולה, המה נבחנים לבחינת טומאה, שכבר לא נמצא מהם כלום שיהיו ראוים לאיזה מדרגה של קדושה.
ועד"ז ממש, היו סדר הבירורים גם בפרטות הפרצוף, דהיינו שמתחלה נברר מז"א רק הכלים דגלגלתא, כי אע"פ שעלו למ"ן כללות כל רשימות עד לבי"ע, כנ"ל, אמנם או"א לא נזדווגו, רק על בחינת כלים חיצונים שלהם, שפירושו: בחינת עביות של כתר ושורש, שאינה מוציאה אלא קומת נה"י, שהוא אור הנפש, המתלבש בכלים דגלגלתא, שהוא בחינת ראש דז"א, הנקרא כלים דחג"ת. הרי שלא נברר בעיבור מתחלה אלא המשובח ביותר מכללות המ"ן שהיה אז נכלל בז"א, והשאר היו אז בבחינת פסולת, ובעת ההיא עוד אין לו לז"א שם בפני עצמו, אלא נבחן לירך אמו, כי כל עוד שהוא בבחינת ראש וגלגלתא, הוא נכלל לגמרי באמא, ואין לו שום הכר לעצמו כמ"ש בפרצופי א"ק. אלא לעת לידה, אחר שנגדל ז"א, בכל נרנח"י דנפש, אז נתעבה יותר, ומתחיל לקבל האורות ממעלה למטה, כנ"ל בחלק י' ע"ש ואז מתגלה בחי"א, דהיינו שה"ת יורדת מגלגלתא לעינים, אשר או"א מזדווגים אז מבחינת כלים התיכונים שלהם.
ומוציאים על המ"ן דז"א אלו דבחי"א, קומה חדשה דרוח. ונמצא עתה שנברר גם נה"י דז"א, כי הכלי דעינים הם בחי' נה"י משום שהעביות ומקום הזווג נעשה עתה בעינים, ואור הנפש מתלבש תמיד במקום העביות והזווג, כנודע. וע"כ נבחן, שאור קומת רוח נתלבש עתה בכלי הקודמת דחג"ת דהיינו דגלגלתא, ואור הנפש בנה"י. וכל שאר הכללות מהמ"ן שהיה נכלל בז"א שוב אינו ראוי לו, והמה נדחים ממנו בבחינת פסולת, לנוקבא ולבי"ע. שהם היוצאים בבחינת דם לידה.
וזה אמרו "וע"י עליה ההיא נתבררו שם ונתמתקו ונעשה חלב ממה שנתברר מהם,

שהיא הטוב שהיה בתחלה מעורב בתוכם" כי עליה ההיא לחג"ת הוא הזווג שנעשה בכלים התיכונים דאו"א שהם חג"ת, דהיינו על מסך דבחי"א, המוציא קומת רוח, כנ"ל, אשר אז נבררים גם הכלים דעינים מתוך כללות המ"ן, שהוא בחינת הטוב שהיה מעורב בתחלה בכללות המ"ן, כי הם מבחינת הכלים דפנים דז"א, שכולם טוב וראוים לז"א דאצילות, אלא כל זמן שלא היה עוד הזווג באו"א על בחינת הכלים התיכונים, דהיינו בחי' מסך דבחי"א, המוריד ה"ת מגלגלתא לבחינת עינים, הנה עוד לא יכלו הכלים דעינים להתברר, כי הם צריכים להתכללות במסך וזווג דאו"א, כנודע ונמצא, שהזווג דאו"א בירר לכלים דנה"י דז"א, שהם העינים, שהיו מעורבים עוד בכללות הסיגים. ובזה נגמר העיבור א' דז"א. באופן שכל הנשאר בכללות המ"ן נחשבים מעתה סיגים גמורים, שאינם ראויים עוד לבחינת ז"א, והמה יוצאים בבחינת דם לידה לחוץ. והבן זה היטב.

ובב' זווגים אלו נשלם העיבור א', שפירושו, הבירורים דכלים ופנים דז"א, מתוך הכלים דאחורים, ובזה נשלם עיקרו של ז"א ועצמותו. דהיינו ו"ק בלי ראש, כנ"ל. אכן נוהג בו גם בחינת תוספות שמבחינה זו יכול להשיג גם בחינת ראש ומוחין דע"ב, ולזה הוא צריך לב' זווגים חדשים דאו"א, הנקראים עיבור ב', שזווג א' הוא, להגדלת הכלים לע"ס. וזווג ב' הוא, להמשכת המוחין בהם. וע"פ דברים האלו תבין דברי הרב בהמשך שלפנינו.

פרק פא

תחלה בימי המלכים ו"ק, **ובתוכם מוחין דנפש דנה"י דאמא דחיצוניות**: סובב על ז"ת הנקודים, שהם כולם בחיבת ז"א דנקודים. כנודע. והיה בו בחינת קטנות וגדלות כמ"ש שם בחלק ו', כי מתחלה יצאו ע"ס דנקודים בבחינת הקטנות, מה"ת שעלתה בנקבי עינים דס"ג, שירדו או"א לבחינת חג"ת, שהם אח"פ שיצאו לחוץ, ונמצאים הז"ת בבחינת נה"י. וז"ש "ז"א היה בו תחלה בימי המלכים ו"ק ובתוכם מוחין דנפש" דהיינו בחינת הקטנות דנקודים, כמבואר. אבל אח"ז, ע"י עלית מ"ן דנה"י דא"ק לע"ב ס"ג העליונים, יצאה הגדלות דנקודים, כי הארת ע"ב הורידה הה"ת מעינים אל הפה, והחזירה לאו"א לבחי' ראש וג"ר, וז"ת דנקודים נתפשטו במלכותם עד לבי"ע, כמ"ש בחלק ז'. ומתוך, שאלו ו"ק דז"א במוחין דנפש שיצאו בעת דקטנות דנקודים, הם הכלים ואורות הפנים דז"א, דהיינו בחינת מחזה ולמעלה דז"א, שכולו בחינת אצילות, כנ"ל בדיבור הסמוך, לפיכך נחשבים לעיקר עצמותו דז"א, כי כל אלו המוחין שיצאו בגדלות דנקודים, הם רק בחי' תוספות, כנודע. ע"כ חושב אותם כאן לעיקר ז"א, כי גם בעולם התיקון, לא נתבררו בעיבור א' רק אלו הכלים דפנים, דבחינת מחזה ולמעלה, שהם בחינת גו"ע שלו, שיצאו שם מזווג דה"ת בעינים דס"ג. וכלים דאחורים, דהיינו מחזה ולמטה דז"א, שיצאו

שם בזמן הגדלות, ע"י הארת ע"ב שהורידה הה"ת מעינים, וחיברה אח"פ דז"א לבחי' אצילות, כל זה הוא רק תוספות, ואינם מעיקר ז"א וע"כ גם בעולם התיקון לא באו רק בבחינת תוספות, בעיבור הב', כמ"ש בדיבור הסמוך.

פרק פב

א **ובתקון נתעברו עיבור א' והיו מתבררין מעט מעט הכלים דו"ק**: כמ"ש בדיבור הסמוך, שכל תיקונו דז"א מבחינת עיקרו ועצמותו, הוא רק לכלים דפנים, שהם גו"ע בלבד, שהם ששה הכלים דחג"ת נה"י, שזמן בירורם נקרא עיבור א', ומתבררים ע"י ב' זווגים זווג א' לכלי דגלגלתא, שנקרא חג"ת. וזווג ב' לכלי דעינים, שנקרא נה"י. גם בזווג הא' יש בו זווגים פרטים עד שמשלים נרנח"י דנפש וכן בזווג הב' יש בו זווגים פרטים עד שמשלים נרנח"י דרוח, הנמשכים במשך ימי היניקה. וז"ש והיו מתבררים מעט מעט הכלים דו"ק.

ב **ומה שלא נתברר מן הכלים ונשארו מעורבים טוב ורע נשארו בבטן אמא**: היינו הכלים דהוד יסוד מלכות, שלא נתבררו במשך זמן העיבור, אלא בהמשך זמן היניקה כנ"ל.

פרק פג

מוחין דיניקה בנה"י האמצעים בעת הלידה: כי לצורך המוחין דיניקה, נעשה זווג ב' דאו"א, על בחי' מסך דבחי"א, שהוא מבחינת הכלים האמצעים שלהם, דהיינו מבחינת פרצוף דיניקה דאו"א עצמם. וזווג זה נעשה בעת הלידה, מטרם שנולד ויורד למקומו, כנ"ל דף א' קכ"ח ד"ה בבטן שלה. עש"ה.

פרק פד

א **בירור אחר אל האורות לבדם למוחין דיניקה העולים למעלה**: פירוש שלהחזרת הגדלות דז"א, שהוא הנשמה, הנה אז לבירור שני צריכים, שנקרא עיבור ב', שהוא ע"י עלית האורות דיניקה למעלה לאו"א למ"ן, שע"י זווג הזה יורדת הה"ת מעינים ומחזירה אח"פ לאצילות, ואז משיג ז"א עשרה כלים שלימים. וז"ש, וצריך בירור אחר אל האורות לבדם למוחין דיניקה העולים למעלה. כמבואר. ומה שמדייק "אל האורות לבדם הוא להשמיענו שאין עלית מ"ן לבחי' הכלים דהפרצוף דיניקה, אלא להפנימיות שבהם שהם האורות לבדם, כמ"ש במקומו.

וכבר ידעת שיש בעיבור ב' הזה ב' זווגים כמו בעיבור א' שהם: א' להשלמת כלים שזה נעשה תכף אחר תשלום ב' שנים דיניקה. וזווג ב' הוא להמשכת המוחין, שזה נעשה אחר ט' שנים ויום אחד, ובחינת **צ'** דצלם, נכנסת בו עד י"ג שנים ויום אחד ובחינת **ל'**

ומ' דצלם הזה נכנסות בו בז' השנים מי"ג ויום א' עד עשרים שנה כמבואר בע"ח שכ"ה דרוש ח' עש"ה.

ב **נכנסין בז' שנים שהם משנת י"ג עד כ**': כלומר, שגמר כניסת המוחין דגדלות, הם באלו הז' שנים, שאם נכנסים בו מקיפים דל"**מ** דצלם דגדלות, כנ"ל בדיבור הסמוך. וכיון של"מ דצלם הזה, הם עיקר הגדלות, ע"כ אינו חושב כאן המוחין דגדלות, מבחינת ה**צ**' דצלם, הנכנסים בו מן ט' ויום א', עד י"ג ויום א'.

פרק פו

א **בעת הלידה יוצאים מוחין שניים דרוח ויען שאינם נכנסים אלא ע"י היניקה לכן נקרא מוחין דיניקה**: ענין הזווג הזה שבעת הלידה לצורך המוחין דיניקה, כבר נתבאר לעיל (דף א' קכ"ח ד"ה בבטן ובד"ה האורות) עש"ה. ונתבאר שם שתכף אחר זווג הזה, הוכר העביות דגוף הז"א לבחי' אורח ואינו ירך אמו, שזו היא לידתו ויציאתו מאמא. לפיכך, אינו יכול לקבל המוחין האלו תכף, אלא הוא יורד לבי"ע, ויונק מתחלה מסוד דדי בהמה, שע"י יניקה זו קונה כח להפריש ממנו כל הבחינות דבי"ע הנכללות בו. וכשנשאר בו רק מבחינת האצילות בלבד, אז הוא יכול לחזור ולעלות לאצילות, ולקבל המוחין דיניקה, שהם המוחין דרוח, ע"י יניקה מדדי אמא, שהם במקום בינה. וע"כ, נקראו המוחין דרוח בשם מוחין דיניקה.

ב **עיבור גי אך בערך היניקה אינו אלא עיבור ב**': אמנם לא נמצא בדברי הרב שיקרא בשם עיבור ג'. כי לא מצאנו אלא ב' עיבורים בלבד. וטעם הדבר, כי הגם שעיבור פירושו, זווג, מ"מ יש בו ענין נוסף על בחינת זווג סתם. כי באמת יש הרבה זווגים בעיבור א'. וכן בעיבור ב'. ואינם נקראים כל אחד בשם עיבור. אמנם עיבור פירושו, בירור כמ"ש הרב לעיל (באות פ"ד) ועי"ש באו"פ בד"ה בירור וכללות הבירורים הם רק שנים: א' הוא לכלים דפנים לבד שהם גו"ע, הנקרא ו"ק דז"א ועיקר עצמותו דז"א, שעיקר המברר אותם הוא א"א, ואו"א משתתפים עמו לבחי' מעבר בלבד, משום שאין ז"א יוצא אלא מאו"א. כנ"ל בחלק י'. ועיבור הזה כולל ב' זווגים כוללים: א' לאור הנפש בכלים דחג"ת, הנקרא קומת נה"י. ובזווג הכולל הזה, יש י"ב זווגים פרטיים, שהם: ד' הזמנים שבמדור התחתון. וד' הזמנים שבמדור האמצעי. וד' הזמנים שבמדור העליון. כנ"ל בחלק י"א. שבי"ב הזווגים האלו, הוא משיג כ"ה מדרגות דבחינת נפש בלבד, שהם נרנח"י דנפש, שבכל אחת מנרנח"י יש שם נרנח"י פרטים. עוד יש בעיבור א' הזה זווג ב' כולל לאור הרוח, אשר אז יורד אור הנפש, ומתלבש ומגדיל את הכלים דנה"י דז"א, ואור הרוח מתלבש בכלים דחג"ת. כנודע. שזה מכונה התפשטות החג"ת מתוך הנה"י, שפירושו: כי

מקודם לכן, בעת שלא היה בו אלא אור הנפש, היה אור הנפש שהוא קומת נה"י מתלבש בכלים דחג"ת, ונבחן בזה אשר חג"ת ירדו לבחינת נה"י. כי עיקר בחינת המדרגה נקרא על שם האור המלובש שם. ונמצא עתה אחר שקנה אור הרוח, אשר אור הנפש יצא מן הכלים דחג"ת וירד למקומו לנה"י ואור הרוח השייך לחג"ת, נתלבשו בכלים דחג"ת, ונבחן שהכלים דחג"ת נתעלו ונתפשטו מבחינת נה"י, ועלו למדרגתם עצמם, דהיינו אור הרוח.

וגם בזווג הב' הכולל הזה, יש בו י"ב זווגים פרטיים, כמו בזווג דא' שהם כ"ה בחינות דקומת הרוח, שהם נרנח"י דרוח כוללים, שבכל אחת מהם יש נרנח"י פרטים. ומלבד י"ב הזווגים האלו שאמרנו, יש כנגדם גם בבחינת **ל'** דצלם, וגם בבחינת **ם'** דצלם. הן בקומת הנפש, והן בקומת הרוח. אמנם כל אלו הזווגים המרובים הנ"ל, אינם אלא לברר בחינת הכלים דפנים דז"א, שהם ו"ק בלבד. ולפיכך נכללים כולם תחת שם עיבור ראשון בלבד. דהיינו בחינת הקביעות של ז"א, ובחינת עיקר עצמותו. וכל אלו אינם מספיקים רק לו"ק דז"א.

וכדי להשיג ג"ר, הנה הוא צריך לבירורים אחרים חדשים לגמרי, שהם בירורים מכלים דאחורים דז"א, אשר בירורים אלו מיוחסים בעיקר לאו"א עצמם, דהיינו לזווג דע"ב ס"ג, המורידים הה"ת מעינים ומחזירים את אח"פ למקומם, דהיינו הנקרא נה"י חדשים. ואלו הבירורים בכללם נקראים עבור ב'. וגם כאן יש כל אותם הזווגים הפרטיים והכוללים הנאמרים בעיבור הא'. אלא מתוך שכל אלו הזווגים אינם באים אלא להשלמת כלים דאחורים, שהם אח"פ, כנ"ל, ע"כ המה מקובצים תחת שם אחד, עיבור ב'. והבן זה היטב.

ויש בעיבור ב' הזה, ג"כ ב' זווגים כוללים: א' להשלמת הכלים דאחורים, דהיינו להעלאת הנה"י החדשים. וזווג זה מתחיל אחר ב' שנים דיניקה, ונמשך ז' שנים עד ט' שנים יום א'. ותדע, שבזמן ההוא, נשלמים גם כן המוחין דיניקה, בכניסת המקיפים דהיינו הנקרא כניסת הל' **ום'** דצלם דמוחין דיניקה. כי אין הל"**ם** דצלם יכולים לבא בבחינת פנימיות הפרצוף מטרם שנשלמים לו עשרה כלים גמורים, וכיון שאין העשרה כלים הללו באים אלא ע"י עיבור ב' כנ"ל. הרי שאפילו הל' **ם'** דצלם דיניקה, אינם יכולים להתפשט בו, זולת בימי הגדלות, שהוא אחר עיבור ב'. ובזה תבין מה שמכנה הרב לפעמים, כל אלו המוחין עד ט' שנים ויום א' בשם מוחין דיניקה. כי תשלום המוחין דיניקה הם בז' שנים אלו עד ט' שנים ויום א'. וכיון שבזמן ההוא אין לו עוד כלום מהמוחין דגדלות עצמם. אלא רק מן גדלות דכלים בלבד, ע"כ נקראים ע"ש מוחין דיניקה. כי עיקר ההבחנות הוא בבחינת האור המלובש בכלים. ועוד יש זווג כולל ב' להמשכת המוחין דגדלות, שהוא

מתחיל אחר ט' שנים ויום א', ונמשך עד עשרים שנה כמ"ש לעיל בדברי הרב.
וזכור היטב כל שבארנו כאן, כי זולתם אי אפשר להבין דבר בענינים אלו הבאים בדברי הרב. גם תדע אשר אלו ב' עיבורים נוהגים בכל מדרגה ומדרגה, גם בבחינת הפנימיות שבה גם בבחינת החיצוניות שבה, כמ"ש כל זה במקומו.

פרק פט

א **ואחר ב' שנים של יניקה שנגדלו שני המוחין הם עצמם ע"י החלב הנה נתפשט כח החלב ונמשך למטה בז"ת וכו'**: הנה הסדר שבכאן תמוה לכאורה, שמתחלה נגמרים המוחין דחכמה ובינה, ואח"כ הז"ת, שהם הו"ק והמלכות, שזה להפוך מהידוע, שמתחלה נגמרים הו"ק ואח"כ המוחין. אמנם הענין הוא, שהמדובר הוא כאן מהגדלת הכלים, וכבר ידעת שיש ערך הפוך בין הכלים והאורות, אשר באורות, נבחן שהתחתונים באים מתחילה. ובכלים, נבחן שהעליונים נגדלים תחלה, וכאן שהמדובר הוא מכלים, ודאי שנגדלים מתחלה העליונים דהיינו חו"ב שבו. ואח"כ ז' התחתונות.
ומלבד האמור, יש ג"כ ערך ממוצע מאורות וכלים יחד, דהיינו מבחינת התלבשות האורות בכלים בערך של הקומה בתיקון הקוים, שמבחינה זו נאמר תמיד, שקומת העיבור היא נה"י, וקומת היניקה היא חג"ת נה"י, וגם כאן אם המדובר הוא מהגדלת כלים, אפשר לומר שבעיבור נשלמים חב"ד, וביניקה נשלמים חב"ד וחג"ת. ואין לקבוע מסמרות בזה, כי הכל הוא לפי הענין אלא שיש לדייק תמיד בההפכות מהכלים להאורות.
והנה אלו המוחין חו"ב הנגמרים בב' שנות היניקה, הכונה היא על הכלים דפנים הנקראים גלגלתא ועינים, שהם בחינת חב"ד וחג"ת דכלים, כי אין הכוונה על מוחין ממש בפועל, כי ביניקה אין לו אלא ו"ק בלי ראש כנודע, ומאין לו מוחין כאן. כמו שרמז בעצמו להלן באות צ"ג. אלא לפי שהאורות הבאים בפרצוף, מתלבשים תמיד בכלים העליונים יותר שבפרצוף ונמצא עתה ביניקה. שבא לו הקומה דאור הרוח, שהיא מתלבשת בהכלים דחב"ד שלו, ואור הנפש שהיה מלובש מקודם לכן בכלים דחב"ד, יורד עתה לכלים דחג"ת, כנודע, לפיכך אומר שביניקה נגדלים הכלים דחו"ב, הוא שאור הרוח הבא עם החלב דיניקה, מתלבש בכלים ההם. ומה שאינו חושב גם דעת, ולומר, שנגדלים הכלים דחב"ד, הוא מטעם שאומר בעצמו באות פ"ח "הדעת אין צריך לו עתה וזה יתגדל אח"כ בעיבור ב'". כי גם הכלי דדעת אינו מתגלה זולת בימי הגדלות. הרי שאין לחשוב עתה בהתלבשות אור הרוח, אלא בכלים דחכמה ובינה בלבד. ומה שאינו

חושב את אור הנפש שירד ונתלבש בכלים דחג"ת, הוא מטעם שאין זה חידוש אור של ימי היניקה הבא עם החלב, כי אור הנפש יש לו עוד מזמן העיבור כנודע.

ב **נתפשט ונמשך כח החלב למטה בשבע ספירות התחתונות ונגדלו גם הם**: ענין התפשטות זו של כח החלב, היא כניסת המקיפים **ל"ם** דצלם, כי בב' שנים הראשונים לא יכלו להתפשט זולת ה**צ'** דצלם דיניקה, שפירושו בחינת נפש רוח, של אור הרוח, אבל ג"ר דאור הרוח, שהם בחינת **ל"ם** דצלם, לא יכלו להכנס בו, כי אז אין לו אלא ששה כלים לבד, שהם בחי' גו"ע, וחסר לו אח"פ, כנודע, וא"כ אין לו מקום להתפשטות דל"מ דצלם, כי חסר לו הכלים. הנה הכלים אלו אינם באים לו רק ע"י עיבור הב', ע"י העלאת מ"ן לע"ב ס"ג העליונים, המורידים הה"ת מעינים ומשיבים לו את אח"פ, שהם נקראים נה"י חדשים, ואז נמשכים בו ג"ר דיניקה, שהם כניסת ל"ם דצלם דיניקה. כנ"ל.

ונודע, שבעת שבאים האורות דג"ר, הנה אז יורד אור הרוח, שהיה מתלבש בחו"ב, אל הכלים דחג"ת, ואור הנפש שהיה מתלבש בכלים דחג"ת, יורד אל הכלים דנה"י החדשים, ואור הג"ר שבא עתה, מתלבש בהכלים העליונים דחו"ב. הרי שעתה בזמן הגדלות הבא עם עיבור הב', נגדלים הז"ת: חג"ת נה"י. כי עתה נתלבשו בהם האורות דרוח נפש, כנ"ל. משא"כ בזמן הב' שנים דיניקה, שעוד לא נכנסו הג"ר דאור הרוח, אלא רוח דרוח, נמצא רוח דרוח היה מלובש בכלים דחו"ב בלבד, ובכלים דז"ת לא היה מאור הרוח כלום. וז"ש שבז' שנים אחר הב' שנות היניקה נמשך כח החלב למטה בז"ת", דהיינו כמבואר, שמטרם הז' שנים, לא היה כח החלב, שהוא אור הרוח, רק בראש, בחו"ב בלבד, ובז"ת לא היה מכח החלב כלל. והבן היטב. וצריך שתזכור כל המתבאר בחלק יוד, בענין ג' הבחינות שיש אל העובר. כי אי אפשר להכפיל מפני האריכות.

פרק צג

אע"פ שאמרנו שכבר יש לו ט"ס בט' שנים וכו' עכ"ז אינם מתגלים בו רק הו"ק: כבר ידעת, שהזווג הא' שבעובר ב', הוא להגדלת הכלים בלבד, דהיינו להחזיר אח"פ שלו מבי"ע, ולהעלותם לאצילות. אשר אח"כ הוא ראוי לעלות למ"ן לזווג ב' ולהמשיך גם האורות הגדלות. וא"כ אין לז"א בכל ההמשך דט' שנים, רק בחי' אור הרוח בלבד, אשר בב' שנות היניקה קונה הרוח נפש דרוח, ובז' השנים שלאחריהן הוא קונה גם הג"ר דרוח, כנ"ל בדיבור הסמוך. וא"כ הוא נמצא עדיין בחסרון האורות דראש, ואין לו אלא אורות דו"ק בלבד, שהם נרנח"י דרוח. וכדי להשיג האורות דגדלות שהם אורות דנשמה, הוא צריך לזווג ב' דאו"א הבא ע"י עלית מ"ן אחר היותו בן ט' שנים ויום אחד. כמו שממשיך הרב.

פרק צז

ו"ק דמוחין דגדלות המתחיל אז להכנס בראשו בהמשך ז' שנים וכנגדם ג"כ מתפשטים ו"ק דמוחין בקטנות דיניקה בגופו למטה, ונמצא זה נכנס וזה יוצא: פירוש, כל מדרגה נחלקת לג"ר ו"ק, הנקרא גדלות וקטנות. וזהו אפילו במדרגות דנפש ורוח. אמנם בכללות נקרא כל נרנח"י הנפש, וכן כל נרנח"י דרוח, בשם קטנות, ובשם ו"ק. רק המדרגות דנשמה חיה יחידה נקראים בשם מוחין דגדלות.

וכבר ידעת, שבב' שנות היניקה, נכנסים בז"א רק האורות דנפש רוח דרוח, דהיינו הקטנות דאור הרוח, שהיא בחינת ו"ק דו"ק, כנ"ל. ובז' שנים שלאחריהם, נכנסין בו ג"ר דאור הרוח: נשמה, חיה, יחידה דרוח, הנקרא גדלות דרוח, או ג"ר דו"ק, אשר בכללות הוא נבחן לו"ק דמוחין דג"ר האמיתים. כנ"ל. וז"ש "אחר ב' שנים דיניקה נכנסים בו ב' בחינות יחד, שהם ו"ק דמוחין דגדלות המתחיל להכנס בראש בהמשך ז' שנים, וכנגדם ג"כ מתפשטים ו"ק דמוחין דקטנות דיניקה בגופו למטה, ונמצא זה נכנס וזה יוצא" פירוש: כי מקודם לכן, בב' השנים דיניקה, היה לו רק בחי' מוחין דקטנות בראש, בחו"ב שלו, כנ"ל. ובגוף, שהוא ז"ת, לא היה כלום מבחינת יניקה שהיא אור הרוח. כנ"ל. ונמצא עתה בז' שנים שלאחריהם שהוא משיג ב' בחינות יחד, כי משיג המוחין דגדלות דיניקה, שהם הג"ר דיניקה המתלבשים אז בראש, בחו"ב שלו, ובחינת הב' אשר הז"ת שלו משיגים עתה, את המוחין הקטנות של היניקה, דהיינו בחינת הרוח שהיה מקודם לכן בחכמה ובינה, יורדים עתה משם, ובאים אל הגוף לז"ת. כמ"ש לעיל, שבעת שבאים האורות דג"ר דרוח יורד אור הרוח שהיה מתלבש בחו"ב, אל הז"ת, כדי לפנות מקום, אל אורות דג"ר להתלבש בחו"ב. ע"ש. וז"ש "זה נכנס וזה יוצא" דהיינו שו"ק דגדלות, שהם ג"ר דרוח נכנס לראש, וו"ק דו"ק, שהם נפש רוח דרוח יוצאים משם ויורדין לז"ת.

פרק צח

א **המקיפים ל"ם דצלם דיניקה הם נכנסים יחד עם הו"ק דגדלות**: כמבואר לעיל בדיבור הסמוך, שאחר ב' שנות היניקה, עולה למ"ן לעיבור ב', ומשיג את ו"ק דגדלות, שפירושם, הגדלות של עשרה כלים, שאז הוא ראוי להמשיך בתוכו את המקיפין ל"ם דצלם דיניקה, שהם בחינת ג"ר דרוח כי מטרם שמשיג גדלות הכלים, אינו יכול להלביש אותם עש"ה.

ב **א"א שיכנסו המקיפים דקטנות אם לא שכבר נעשו ונוצרו ו"ק דמוחין דגדלות**: פירוש הגדלת הכלים לעשרה, הנמשך ע"י עיבור ב', אחר ב' שנים, נקרא ו"ק דמוחין דגדלות, ונודע אשר המקיפים דקטנות, שהם **ל"ם** דצלם דיניקה, הם בחינת ג"ר דאור הרוח, ולכן

אי אפשר שיכנסו המקיפים האלו בז"א", מטרם שיהיה לו ו"ק דגדלות, דהיינו עשרה כלים, כי כל עוד שאין לו אלא ששה כלים, אין ג"ר דרוח מוצאים מקום להתלבש בו.

פרק צט

מקיפים דיניקה ופנימים דו"ק דגדלות נכנסים יחד זה אחר זה: בהמשך ז' השנים כמבואר בדיבור הסמוך, שמתחלה באים הפנימים דו"ק דגדלות, שפירושם, הגדלות הכלים בנה"י חדשים. ואחר שיש לו עשרה כלים, יכולים להכנס המקיפים דל"ם דצלם דיניקה, הנקראים מקיפים דקטנות.

פרק ק

עיבור ג"כ בענין אלו המוחין של ג"ר הגדלות: כוונתנו לזווג הב' שבעיבור ב', הנעשה ע"י עלית מ"ן בהיותו בן ט' שנים ויום א'. וכבר נתבאר, שאין זה עבור מיוחד כי אין יותר מב' עיבורים: שעיבור א' הוא ע"י העליון, שהעליון מעלה אותו למ"ן, מכח גו"ע דתחתון הדבוקים באח"פ דעליון, כי אז הוא עולה מתוך הקליפות שבבי"ע, ואי אפשר לו לעלות לבדו למ"ן. ועיבור ב' הוא, אחר הב' שנים של היניקה, שאז הוא עולה למ"ן מעצמו. וכל הזווגים שלאחר זה, נקראים ג"כ בשם עיבור ב'. כנ"ל באורך.

פרק קב

א **עיבור ב' דמוחין תכף אחר ב' שנים של היניקה, לצורך ו"ק דגדלות, ויש עיבור ב' אחר ט' שנים ויום א' לצורך ג"ר דגדלות**: כא"ש בדיבור הסמוך, שאלו ב' העיבורים הם נכללים בעיבור ב', עש"ה.

ב **המוחין דאלקים הפשוטים הם הפנימים בבחינת ו"ק, ואח"כ מתפשטים הפשוטים למטה בגופא, ואז נכנסין ג"ר ממש דמוחין דיניקה והם בחינת אלקים במילויים**: כי מילוי מורה על בחינת מסך ועביות, שעליו נעשה הזווג, וע"כ בקטנות דיניקה, שאין לו עוד אפילו הגדלות דכלים, אין בו עצמו שום זווג, אלא שינק משדי אמו, דהיינו ממה שאמא מזדווגת בעדו. וע"כ נבחנים המוחין שהם בחי' אלקים בלי מילוי. אמנם אחר ב' שנים שעולה לעיבור ב', ומשיג הגדלות של הכלים, אשר אז נמשכים בו גם ג"ר דרוח, הנה כבר יש לו בחינת זווג דהארת הכלים, וע"כ נבחנים בו בחי' שמות אלקים במילוים, כי המילוים מורה על בחינת זווג שנעשה בו.

ומה שאומר שאלקים הפשוטים יורדים למטה בגופא בעת שנכנסים המוחין דאלקים במילוים בראש. זה כבר נתבאר לעיל. שבב' השנים דיניקה נמצאים המוחין דקטנות היניקה בראש, בחו"ב שלו, ובגוף אין שום הארת המוחין דיניקה, אלא אחר ביאת הג"ר שמתלבשים בראש, הנה אז נדחים המוחין דקטנות לז"ת. ע"ש.

פרק קג

מוחין אלו אל הז"א והם סוד הרוח שבו כו' בכלים האמצעים: כבר נתבאר זה לעיל, שלעת לידת ז"א, חוזרים או"א להזדווג על בחינת מסך מעביות דבחי"א, שהם בחינת כלים אמצעים שלהם, שנקראים חג"ת דאו"א שהקומה היוצאת על הזווג הזה היא קומת ע"ס דרוח. כנ"ל (דף א' קכ"ח ד"ה בבטן). ע"ש.

פרק קה

א **ג' אהיה דיודין אלפין ההין והם בג' תחתונות שבה וזה התחתון הוא במילוי ההין**: כלומר, אהיה דההין הם בג"ת שלה, ושאר ב' אהיה פירש לעיל, שאהיה דיודין הוא בג"ר שלה, ואהי"ה דאלפין הוא בחג"ת שלה. כנ"ל חלק י"א אות קי"ד.

ב **הזרעת הטפה של אודם עולים למעלה באהיה הא' דיודין וכו' וכמו כן אהיה הא' דיודין יורד ומתלבש באהיה הב' דאלפין**. פירוש כי בהזרעת הטפה לסוד העיבור, היו או"א מתלבשים בכלים החיצונים שלהם, דהיינו בבחינת העביות דשורש, שהוא עביות דכתר, המוציאה קומת נה"י באור הנפש. ולפיכך נבחן, אשר ב' האהי"ה תחתונים שהם דההין ואלפין, דהיינו נה"י וחג"ת, עלו אל אהי"ה דיודין, שהוא בחינת כחב"ד שלה, שפירושו ראש וכתר, כי לא נזדווגו רק על עביות הכתר. אמנם כאן, שהזווג הוא לצורך קומת הרוח דז"א, שאז צריכים או"א להתלבש בכלים האמצעים שלהם, ששם בחינת העביות דבחי"א, המוציאה קומת חג"ת, לפיכך צריכים אהי"ה דיודין, וכן אהי"ה דההין, לעלות לאהי"ה דאלפין, שהם בחינת חג"ת דאו"א, דהיינו הכלים האמצעים שלהם, ששם בחינת העביות דבחי"א כנ"ל, באופן שנעשה הזווג בבחינת אהיה דאלפין.

פרק קו

עתה אינו כן כי כל אחד הוא במקומו וכו' ונמצא הדם במקור ויסוד האשה: כי בגמר העובר בכל נרנח"י שלו, חזרו ונתפשטו כל הג' האהיה למקומם: אהיה דיודין בחב"ד, ואהיה דאלפין בחג"ת, ואהיה דההין בנה"י. כי העליה של ב' אהיה תחתונים לאהיה העליון דיודין, היתה רק בעת הזווג, בלבד, ואחר שנעשה הזווג, חזרו שוב למקומם. וכבר ידעת, שאורות דנה"י נקראים דם, שהם האודם שבה ודינים. וז"ש "ונמצא הדם במקור ויסוד האשה תמיד" כלומר, שאחר הזווג ירדה אהיה דההין שהיא בחינת נה"י דאו"י למקומם מטבור ולמטה, שהם בחינת הדם שביסוד שלה. והוא בבחי' האחורים דאהיה דההין, כי אין התחתון נוטל מפנים דעליון רק מאחורים שלו, כנודע. וז"ש שאחורים דאהיה עולה דם.

פרק קז

מתחברים שניהם ונעשים השדים שלה ולכן אלו ב' אהיה בשני מילוים שבהם ביודין ובאלפין בגי' ש"ד: כי אחר שנתמעט הפרצוף דתבונה, מכח הזווג על בחי"א, לבחינת ו"ק, כי אורות דנה"י עלו לחג"ת, ואורות דחג"ת עלו לחב"ד, נמצא, שבערך האורות אין אלא חג"ת נה"י, שהם ו"ק בלבד, ובערך הכלים אינם אלא חב"ד חג"ת וחסר נה"י כנ"ל באורך, ולפיכך נבחנים עתה החג"ת דאו"א, ששם נעשה הזווג דקומת רוח, שהיא המוחין דיניקה, אשר יש בהם רק הכלים דחב"ד חג"ת, שהם אהיה דיודין שהם חב"ד, ואהיה דאלפין שהם חג"ת, שמב' אהיה אלו, נעשו השדיים, שהם הכלים דמוחין אלו, וז"ש, "הב' אהיה בשני המילוים שבהם הם בגי' ש"ד, לרמוז כי מהם נעשו השדיים" דהיינו כמבואר, כי מבחינת הכלים, לא נשארו בהם זולת חב"ד חג"ת בלבד, ומהם נעשו השדיים, שהם הכלים דמוחין דיניקה.

פרק קח

ואז בעת הלידה חוזר לעלות הדם וכו' שעולין אורות נה"י שלה למעלה עד כנגד החזה וכו' ונעשים חלב: כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך, שבעת הלידה, שבחי"א חוזרת שם, מטעם עלית ה"ת לעינים, והג"ר נסתלקו מתבונה, נמצא אז שאורות דחג"ת עלו לכלים דחב"ד, ואורות דנה"י עלו לכלים דחג"ת. ע"ש. הרי שאורות דנה"י שהם בחינת אחורים דאהי"ה שבגי' דם, שהוא בחינת דין, נעשו עתה שם במקום חג"ת לחלב, שהוא בחי' רחמים.

פרק קט

והחסרון הוא בב' אהיה שבנקבה שאין בכל א' רק מ"א אותיות: זה רומז, שחסר לאמא שער מ"ב העליון שהוא כתר שבה שז"ס כי אם לבינה תקרא, כמ"ש הרב בע"ח שער י"ג פי"ג באורך. עש"ה.

פרק קיב

א **תבונה הג' שהיא הב'**: פי' הג' אל או"א עלאין, והב' מבחינת ישסו"ת. כי לעת לידה, מתחלקים שוב או"א וישסו"ת לב' פרצופים וגם ישסו"ת עצמם מתחלקים לפנימית וחיצונית: שישסו"ת הפנימים נקראים ישסו"ת הא'. וישסו"ת החיצונים נקראים ישסו"ת הב'. ונמצא זו התבונה הב' נבחנת לתבונה הג' לאמא עלאה. כמבואר בחלקים הקודמים.

ב **הגוף מתנהג אחר הרוחניות שבתוכם**: כי האורות הם העיקר בהפרצוף. ואין שום גילוי בכלי זולת לפי בחינת האורות שבו, ולכן, כיון שאין בנה"י הללו שום אורות של התבונה, זולת אורות דז"א בלבד, ע"כ נחשבים גם הם לבחינת ז"א כמו האורות.

פרק קיג

הי"ס דז"א נחשבין מחכמה ולמטה הנקרא ראשית, ולא מן הכתר ולמטה: דהיינו מטעם שכתר דז"א, מלבד הכלי שלו הוא מת"ת דתבונה, נמצא גם האור שבו מבחינת התבונה, וע"כ אין הכתר נחשב לבחינת ז"א, והוא מתחיל רק מחכמה כמ"ש במקומו.

פרק קיז

קודם כניסתן הם מתפשטים שם הה"ח בה' ספירות חג"ת נ"ה של אותו פרצוף הדק: מדייק להשמיענו, שתכף בעת יציאת המוחין דז"א באו"א, יוצאים שם ע"ס שלמות, דהיינו כל הנרנח"י, ג"ר וו"ק, שג"ר נקראים חו"ב, וו"ק נקראים דעת. אלא שז"א אינו מקבל אותם תכף בבת אחת, רק לאט לאט כמו שמבאר והולך.

פרק קיט

כל בחינות אלו הם צ' של צלם הנקרא דעת: כלומר, כי **הם**' **ול**' דצלם הם בחינת או"א עלאין וישסו"ת, שהם בחי' חכמה ובינה עצמם, והם בעצמותם אינם מתפשטים בז"א, רק בחינת החיצוניות של **הל**' הנקרא **צ**' והוא בחינת דעת, כנ"ל בדברי הרב (חלק י"א אות קל"ז) ותדע, שאפילו בעת שנוטל ג"ר דמוחין, שהם המקיפים ההם הנקראים ל' **ום**' הנה גם אז אינו נוטל רק בחינת **צ**' אשר במקיפים אלו, דהיינו בחינת הדעת שבהם. וזה אמרו, שכל ג' הבחינות, שהם: ו"ק, וג"ר, וכתר של המוחין, הנה הם רק בחינת **צ**' דצלם. דהיינו כמבואר שאפילו בעת שמשיג ג"ר שהם המקיפים **דל**' **ום**' אינו נוטל רק בחינת **הצ**' שבהם. אמנם בחינת הג' שהוא הכתר דז"א, אינה נחשבת לעצמות ז"א, כמ"ש לפנינו.

פרק קכא

דת"י מתלבש בב' פרקין דיסוד דתבונה שהם ב' פרקין לבד: יסוד, ועטרה ושם עומדין סתומים כל הקו אמצעי של פרצוף הצלם: כלומר, כל עוד שאין החסדים וגבורות יורדים ליסוד דז"א, ועולים משם בסוד או"ח וכו', נבחנים לסתומים, כי המסך דיסוד אמא מכסה עליהם, בבחינת אחורים שלה הדוחים הארת חכמה, ואין הגילוי נעשה, אלא ע"י עלית מ"ן, אחר ט' שנים ויום א', כמ"ש לפנינו. ונמצא כי אע"פ שכל הפנימים ומקיפים דע"ס דמוחין דיניקה מתפשטים בז"א מטרם הזמן דט' שנים ויום א', מ"מ אין החסרים מתגלים בו מחזה ולמטה, והם נשארים עומדים בעטרת יסוד אמא שבמקום החזה, וע"כ הם מכוסים וסתומים מגילוי הארת חכמה בהם. כמ"ש לפנינו.

פרק קכב

ומתחילין להכנס אחר ב' שנים שהם זמן היניקה: כי כל זמן שהוא עולה לינק מדדי אמא, נבחן שהמוחין עוד לא נתפשטו בז"א, כי ע"כ הוא עולה ויורד, אלא אחר תשלום כ"ד חודש דיניקה, מתחילים המוחין דיניקה, להתלבש בו בקביעות, דהיינו שבחינת הצ' דצלם נכנסת ומתפשטת בו ונעשה עצם מעצמו ובשר מבשרו. וגם התפשטות זו היא לאט לאט על סדר המדרגה, שמתחילה מתפשט בו ו"ק דצלם שהם רק הפנימיות שבו, ואז מכונה עונת הפעוטות, ואח"כ הג"ר דצלם, שהם המקיפים דל' ום', הנגמרים ביום א' אחר ט' שנים, כמ"ש לפנינו.

ואין להקשות ממ"ש לעיל דף א' קנ"ד אות פ"ח. שבב' שנים דיניקה נגדלים ב' מוחותיו שהם חו"ב שבו, הרי שהפנימים דיניקה מתחילים להכנס בו עוד בהמשך זמן היניקה. וכן בדף א' קנ"ח אות צ"ח שאומר להדיא, כי ו"ק הפנימים דמוחין דיניקה נתפשטו בב' שנים של היניקה, והמקיפים דל' ם' דצלם דיניקה, נכנסים יחד עם ו"ק דגדלות. עש"ה הרי שצ' דיניקה מתפשטת עוד בב' שנים של היניקה.

אמנם יש לחלק, בין התפשטות המוחין, ובין התפשטות נה"י אמא לתוך ז"א להעשות עצם מעצמו ובשר מבשרו, כי ענין התפשטות המוחין הפנימים של היניקה, שהם הקטנות של היניקה, זה נעשה בב' שנים של היניקה. ואפשר גם לכנותם בשם התפשטות דצ' דצלם, כי צ' דצלם פירושו מוחין דקטנות, שהוא באמת צ' דצ' דצלם. והמוחין דגדלות דיניקה, נעשה אחר גמר ב' שנים של היניקה, ע"י עלית מ"ן שנית לעיבור ב' כנ"ל (דף א' קנ"ט אות ק"ב, ואות צ"ט) שמקיפים דיניקה ופנימית דו"ק דגדלות נכנסים יחד. ע"ש. ואלו המקיפים של היניקה, שהם ג"ר דמוחין אלו, אפשר לכנותם בשם ל"ם דצלם, אמנם באמת הם צ' דל' וצ' דם', כי עצם הל"ם אינם מתפשטים בז"א, רק האורות דג"ר שלו שהשאירם שם בל"ם אחר לידתו, הם שמתפשטים בז"א, שהם נקראים ג"כ בחי' צ' שבהם.

וכ"ז הוא רק התפשטות המוחין, ולא בחינת התפשטות הצ' דצלם, בבחינת נה"י דאמא המלבישים בז"א להעשות עצם מעצמו ובשר מבשרו, כי התפשטות זו של נה"י דאמא, אינה נעשה זולת בימי הגדלות דז"א, אשר אז מתעלים השלישים האמצעים והעליונים דחג"ת דז"א, ונעשו לחב"ד, והשלישים תחתונים דחג"ת עם השלישים עליונים דנה"י דז"א מתחברים ונעשו לחג"ת והשלישים האמצעים עם התחתונים דנו"ה, נשארו בבחינת נה"י, כנודע. ונמצא שאין לז"א רק ב"ש בחב"ד, וכן ב"ש בחג"ת, וכן ב"ש בנה"י. וע"כ הוא נצרך להתפשטות נה"י דאמא, שנקרא ג"כ צ' דצלם, שהם ישלימו

את השלישים החסרים לו, ואז מתחלק הנצח דאמא לג"ש, ומשלימים את הח"ן דז"א וכן ההוד מתחלק לג"ש ומשלימים את בג"ה דז"א. וכן היסוד מתחלק לב"ש ומשלימים לדעת ות"ת דז"א. כמ"ש לפנינו. הרי שאין ענין התפשטות נה"י דאמא להעשות עצמו ובשרו דז"א, רק לעת הגדלות, שהוצרך אז להשלמת השלישים שלו. וזה אמרו כאן "אחר שנתלבש הצלם הזה בנה"י דתבונה מתחילים להכנס בתוך ז"א וכו' אחר ב' שנים שהם זמן היניקה כי אז נשלמו הו"ק" דהיינו כמבואר, כי אחר ב' שנים, שאז עולה לעיבור ב' ונשלמו הו"ק בהגדלות שלהם, כי משיגים עשרה כלים, הנה אז מתחילים נה"י דאמא להכנס בו ולהשלים השלישים להע"ס דז"א. משא"כ מטרם עיבור הב', שו"ק שלו אינם שלימים, כי אין לו אז רק ו"ק דו"ק, הנה אז עדיין נה"י דאמא ממעל לו. ואע"פ שמקבל את המוחין הפנימים דיניקה, ובודאי שהם מלובשים ג"כ בנה"י דאמא בהכרח, אמנם אינם מתהפכים בו לעצמו ובשרו ממש, דהיינו להשלים לו את השלישים החסרים לו. והבן.

פרק קכד

א **ופ"ת דהוד תבונה אשר בתוכה הוד דצלם ירד למטה בגבורה דז"א**: זה הוא לפי הכלל שנודע, שבכלים נבחן תמיד שעליונים נגדלים מתחלה, והפוכם הוא באורות, שבהם נבחן תמיד, שתחתונים נכנסים מתחילה. ולפיכך בהתלבשות אורות דנפש בשליש תחתון דנצח דתבונה, נמצאים מתלבשים בחכמה דז"א, שהוא כלי עליון של הפרצוף, וכן הקו שמאל דאור הנפש, הנמשך עם שליש תחתון דהוד דתבונה, מתלבש בבינה דז"א, שהיא כלי עליון דקו שמאל שלו. ונמצא עתה שרק הכלים דחו"ב דז"א יש בהם אור הנפש, ויתר הכלים דז"א ריקנים בלי אור. אלא אח"כ, שמגיע אור הרוח בז"א, אשר קו ימין שבו מתלבש בשליש האמצעי דנצח דתבונה, הבה הוא נכנס ג"כ בכלי העליון דפרצוף, שהוא חכמה דז"א, וע"כ יכול עתה אור הנפש שהיה מלובש מקודם לכן בחכמה, לירד עתה לחסד דז"א. ועד"ז קו השמאל דאור הרוח, הבא בשליש האמצע דהוד דתבונה, נכנס ג"כ בכלי העליון דז"א שהוא בינה, ואור הנפש שהיה שם, יורד עתה לגבורה. ועד"ז תמיד. כי האור החדש הנכנס עתה, נכנס תמיד בכלי העליון והאור שהיה שם מקודם לכן, יורד לכלי התחתון ממנו. וטעם הדבר כבר נתבאר בהסתכלות פנימית בחלק ב' עש"ה.

ב **ובשנה ז' וכו' נכנס עטרה דיסוד תבונה וכו' בדעת ז"א**: שהוא בחי' קו אמצעי דאור הרוח, והיא נכנסת בכלי העליון דקו האמצעי דז"א, שהוא הדעת וצריכים לדייק, אשר באור הנפש, אינו חושב את קו האמצעי, רק ב' הקוים ימין ושמאל בלבד, והוא מטעם, שאין בחי' קו אמצעי בשלישים תחתונים דנה"י דתבונה, אלא ב"ש דנו"ה בלבד. ומטעם

זה אין דעת לעובר, משום שהזווג נעשה על כלים החיצונים דאו"א, שהם בחינת ב"ש תחתונים דנו"ה, שאין שם בחינת מכריע. כי אין מכריע מתחיל רק באור הרוח, שהוא בחינת כלים האמצעים. והבן.

פרק קכז

ובשנה ט' ויום א' נכנס דעת דצלם אשר בתוך היסוד דתבונה ונכנס בדעת דז"א, ועטרת יסוד תבונה נכנס בת"ת דז"א עד החזה: דהיינו כנ"ל, שכל אור הבא מחדש, נמצא מתלבש בכלי העליון של הפרצוף, והאור שהיה שם מקודם לכן יורד לכלי התחתון ממנו. ע"ש. ועתה נשלמו השלישים החסרים לז"א, ויש לו ע"ס שלמות, אמנם האור שבהם נחשב רק לו"ק, כי עוד אין לו האורות הגדלות שפירושם, שיתגלו החסדים בהארת חכמה, כי האורות דקו האמצעי שהם עיקר האורות של ז"א, כי שם מקום הזווג כנודע. הנה הם מסתיימים למעלה מחזה דז"א, כי יסוד דתבונה עם הדעת נתלבשו בדעת דז"א, בראשו, ועטרת יסור התבונה נתלבשה בשליש העליון דת"ת עד החזה. ומחזה ולמטה ששם מקום גילוי חכמה בחסדים, אין עוד שום התפשטות, עד עלותו למ"ן פעם שנית, כמ"ש לפנינו.

פרק קל

החסדים הנ"ל המתפשטים בהם היו בז"א כ"א במקומו בכל פרק ופרק: דהיינו על דרך שביאר לעיל בהתפשטות ט' פרקים דנה"י דתבונה, שתחלה נתפשטו החסדים התחתונים ונתלבשו בהכלים העליונים, וכשבאו החסדים העליונים, אז יורדים החסדים התחתונים שבכלים העליונים אל הכלים שלמטה והחסדים העליונים מתלבשים בהכלים העליונים, ממש על אותו הדרך שנתבאר בט' הפרקים דנה"י דתבונה.

ואחר שידענו, שה"ח אלו נתפשטו בנה"י דתבונה עוד בהיותן למעלה מטרם שנתפשטו בז"א, נמצא שבשנה הג' כשנתפשט שליש התחתון דנצח תבונה תוך ספירת חכמה דז"א, הנה נתפשט אז הנפש דה"ח בחכמה זו, להיותו כבר מלובש שם בשליש תחתון דנצח התבונה, כנ"ל. וכן בשנה הד' כשנתפשט שליש תחתון דהוד דתבונה תוך בינה דז"א, נמשך עמו ההוד דה"ח בבינה זו. ונבחן אז, שלא יש בפרצוף זולת ב' חסדים לבד, שהם נצח והוד שהם מלובשים בחכמה בינה דז"א, דהיינו בראש, וכל גופו עדיין בלי אור.

ואח"כ בשנה הה' כשנמשך השליש האמצעי דנצח דתבונה תוך חכמה דז"א נמשך עמו החסד דה"ח בחכמה דז"א. אשר אז ירד הנצח דה"ח שהיה שם מקודם לכן, ונתלבש בספירת החסד דז"א. וכן בשנה הו' כשנמשך שליש האמצעי דהוד דתבונה תוך בינה

דז"א נמשך עמו הגבורה דה"ח בבינה. ואז ירד משם ההוד דה"ח ובא בספירת גבורה ז"א. וכן ביום א' דשנת הז' כשנמשך עטרת יסוד התבונה תוך דעת דז"א, נמשך עמה שליש ת"ת העליון דת"ת דה"ח, לתוך דעת דז"א. ונמצא עתה שיש כבר כל ה"ח בפרצוף דז"א, אלא שאינם במקומם האמיתי, שהרי חג"ת דחסדים הם בחב"ד דז"א, ונו"ה דחסדים הם בחסד וגבורה דז"א. ונמצאים ת"ת ונה"י דז"א עדיין בלי אור.

וזה אומרו "כי בו' שנים הראשונים בהיותן נכנסין הפרקין של נה"י דתבונה בז"א, גם החסדים הנ"ל המתפשטין בהם היו נכנסין בז"א כל אחד במקומו בכל פרק ופרק" דהיינו כנ"ל, שב' החסדים דנצח והוד היו מתפשטים בב' הספירות חסד וגבורה דז"א. וגי החסדים חג"ת היו מתפשטים בחב"ד דז"א. ונמצאים נה"י דז"א ריקנים מחסדים, גם הם מתפשטים שלא במקומם האמיתי, שהרי חג"ת שלהם הם בחב"ד, ונה"י שלהם הם בחסד וגבורה, אמנם בג' שנים האחרונים באים כל אחד במקומו האמיתי. כמ"ש והולך. וז"ש, "אמנם בג' שנים האחרונים שהם ז' ח' ט' ויום א' יורדין ג' חסרים תחתונים פחות שליש, שאלו תמיד הם מגולים, ואז ירדו כל אחד במקומו האמיתי" כלומר, שנתקנו ב' החסרונות הנ"ל שהיו בזמן ו' שנים. כי עתה בשנה הז' ויום א' כשנמשך החכמה דצלם עם השליש עליון דנצח תבונה, תוך ספירת החכמה דז"א, הנה אז ירד משם אור החסד דה"ח, ובא תוך ספירת החסד דז"א, ואור נצח דה"ח שהיה שם בספירת חסד מקודם לכן, ירד עתה תוך ספירת נצח דז"א. והרויח עתה גם ספירת נצח דז"א שהשיג את החסד שלו. וכן קו השמאל, אשר בשנה הח' ויום א', כשנמשך הבינה דצלם עם שליש עליון דהוד דתבונה, תוך ספירת בינה דז"א, הנה אז ירד משם אור הגבורה דה"ח, ובא תוך ספירת גבורה דז"א, דהיינו במקומו האמיתי, ואור ההוד דה"ח שהיה שם בספירת גבורה מקודם לכן, ירד גם הוא תוך ספירת ההוד, דהיינו ג"כ למקומו האמיתי. ונמצא עתה שגם ספירת הוד דז"א הרויח אור. ועד"ז בקו האמצעי, כי בשנה הט' ויום א', כשנמשך אור דעת דצלם עם יסוד דתבונה תוך ספירת דעת דז"א, הנה אז ירד משם ש"ע דת"ת דה"ח, לתוך ספירת הת"ת דז"א, והרויח גם הספירה דת"ת את האור שלו. הרי מלבד שנתקן עתה החסרון דתנה"י דז"א, שהיו מקודם בלי אור, ועתה בג' שנים האחרונים השיגו האור, והנה עוד נוסף על זה, נתקן עתה, כי באו הה"ח כל אחד ואחד במקומו האמיתי: חג"ת דחסדים בספירות חג"ת דז"א, ונו"ה דחסדים בספירת דנו"ה דז"א כי מקודם לכן בזמן הו' שנים, שהיו רק ב' החסדים דנצח והוד מלובשים בספירות דחסד וגבורה דז"א, הנה מלבד שהם אורות קטנים דבחינת נפש, הנה יש כאן חסרון גדול בהם, להיותם במקום חג"ת ששם החסדים תמיד מכוסים, והם צריכים להיות אורות מגולים,

להיותם מבחינת נו"ה, כנודע. אבל עתה שאורות אלו באו במקומם בספירות נו"ה דז"א, הנה הרויחו בחי' כח הגילוי שבהם.

וזה אמרו "נמצא כי ג' חסדים פחות שליש המגולים, כל אחד עתה במקומו" דהיינו כנ"ל, שהחסדים דנצח והוד נמצאים שיורדים עתה מספירות דחסד וגבורה דז"א, שהיו שם מקודם לכן, ומתפשטים תוך כליהם האמיתים שהם הספירות נו"ה דז"א. אשר עתה יש בהם כח להתגלות כיון שהם במקומם האמיתי.

ומה שאומר ג' חסדים פחות שליש. הנה כונתו לב"ש התחתונים של ספירת הת"ת, השייכים ג"כ לבחינת חסדים המגולים כנודע, שמחזה ולמטה הוא מקום הגילוי. וזה מגיע בשנה הט' ויום א', אחר הזווג השני דעיבור הב', כי אז מתגלים החסדים ע"י הזווג ההוא. ועתה מטרם הזווג עדיין אין כאן שום גילוי אל החסדים, אלא שהרב מדבר בבחינת הכח ולא בפועל ממש. ולפיכך הוא חושב בהם ג' חסדים פחות שליש, כי כן עתידים להתגלות, דהיינו מחזה שבת"ת ולמטה, שהם ב"ש ת"ת, וחסד אחד דנצח, וחסד אחד דהוד. אמנם עתה עדיין נבחנים שהם עומדים סתומים בשליש עליון דת"ת, ולא נתפשטו ב"ש ת"ת מחזה ולמטה. אלא רק ב' חסדים דנו"ה נתפשטו לספירות דנו"ה, שהם בחינת קצוות, וגם שם עתה מקום מכוסה וסתום, כי להכאת החסדים ביסוד המה צריכים, שאז עולה או"ח ממטה למעלה ומגדיל ומגלה אותם. כמ"ש במקומו.

פרק קלט

כלי בביאה ראשונה בסוד מ"ש אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי ואח"כ מזדווגים: כלי זה, הוא ענין החזרת אח"פ החסרים אל הנוקבא, המגיע לה ע"י הארת הזווג דאו"א, שמורידים הה"ת מעינים לפה, ונמצאים אח"פ חוזרים ומתחברים בפרצוף, כמ"ש היטב לעיל בחלק י'. אמנם, אין הנוקבא מקבלת כלום, זולת ע"י ז"א בעלה, וע"כ הז"א מקבל הארה תחילה, והוא נותן אותה ע"י זווג אל הנוקבא. כמ"ש לעיל (דף תשפ"ז ד"ה דל"ת) וע"כ נתינת ההארה הזו, המשלים לע"ס של הנוקבא, מכונה תמיד בשם ביאה קדמאה, להיותה השלמה הראשונה דנוקבא, כי מטרם זה אינה ראויה לשום זווג ומ"ן. להיותה חסרה מכלים דאחורים שלה, שהם אח"פ, כנ"ל. ע"ש. ולכן, אין הביאה קדמאה זו נחשבת עוד לזווג, כי אם להכנת הזווג. וז"ש, ואח"כ מזדווגים.

פרק קמב

מן הראוי היה שלא נקרא ק"ש זו שעל המטה עד חצות לילה: כי בחצי לילה הראשונה, הוא בחינת חזרת ז"א לקטנותו, בסוד חבלי שינה. שפירושו, שחוזר לבחינת יניקה דב' שנים הראשונים, דהיינו בבחינת נ"ר דרוח. המכונה, פנימית דמוחין דקטנות דאמא.

וא"כ אין אז הזמן של הזווג דעשית כלי, וזמן הזה מתחיל רק בחצי לילה השניה, דהיינו אחר חצות. וזה שאומר "מן הראוי היה שלא נקרא ק"ש זו שעל המטה עד חצות לילה" כי אז מתחיל הזמן הראוי לביאה קדמאה. וז"ש "אנו אומרים ק"ש קודם שנישן כי אח"כ בחצות נעשה הזווג ע"י נשמותינו" כלומר, אנו עושים בק"ש זו רק הכנה על הזווג הנעשה אחר חצות.

פרק קמג

א **ברכת המפיל וכו' הנה האי רוחא דז"א דיהיב בנוקבא בביאה א' לעשותה כלי חוזר ומסתלק**: כמבואר לעיל בדיבור הסמוך, שהצי לילה הראשונה, הוא בחינת השינה, שפירושה החזרה לקטנות דנ"ר דיניקה, שהיא הכוונה של ברכת המפיל חבלי שינה, כנודע. ונמצא שאח"פ חוזרים ויורדים מן זו"ן, ונשארים בבחינת גו"ע לבד, דהיינו בגוף בלי ראש, שפירושו, נ"ר דיניקה, כנ"ל. הרי שבחינת הכלי ורוחא דביאה קדמאה, שהם בחי' אח"פ, חזרו ונפלו למטה ממדרגתם.

ב **בתולה ואיש לא ידעה**: כי ע"י נפילת האח"פ, שהם בחינת הכלים דאחורים שלה, נסתם פתחאה ומקורה, שה"ס הכלים דזווג. ולפיכך צריכים זווג חדש לאחר חצות, בבחינת ביאה קדמאה לעשותה כלי, כדי שתהא ראויה לזווג בתפלת שחרית בברכת שים שלום, שהוא זווג גמור פב"פ להולדת נשמות כמ"ש במקומו, שה"ס ויביאה אל האדם.

פרק קמה

נסתלקו כל המוחין לגמרי, כנודע כי אחרי כל זווג חוזרים ומסתלקים כל המוחין לגמרי: כלומר, שאין אלו המוחין דביאה קדמאה מספיקים רק להמשך הזמן דחצי לילה השניה עד הבקר, ובסוף הלילה הם מסתלקים לגמרי, ונמצאים אח"פ חוזרים ומסתלקים מהם, ושוב נשארים בגו"ע בלבד, דהיינו בנ"ר דרוח. כנ"ל. כי הזווג שבק"ש שעל המטה, לא הספיק רק עד סיום הלילה בלבד.

פרק קמז

וז"ס טעם מה שתקנו ק"ש בבקר בעת הקרבנות זולת הק"ש השנית העיקרית אשר ביוצר: כי מאחר שזו"ן חזרו לבחינת הקטנות דנ"ר דיניקה בסוף הלילה, דהיינו שחזר ונסתלק הכלי, שה"ס אח"פ, כנ"ל, נמצא ששוב אינם ראוים לזווג, ושוב צריכים לביאה קדמאה, לעשותה כלי, ולהמשכה זו דביאה קדמאה תיקנו ק"ש בעת הקרבנות, כדי לעשותה כלי. ואח"כ ראוים לעלות למ"ן לאו"א לצורך ג"ר דמוחין, שעליה זו נעשה בק"ש דיוצר אור, שאז ראוים זו"ן עצמם לזווג פב"פ בשים שלום הרי שצריכים ביום עצמו, לב'

בחי' ק"ש: א' הוא דקרבנות, שהוא הביאה קדמאה לעשותה כלי. וב' דיוצר אור, היא העלית מ"ן למוחין ממש. כי בטרם שהם משיגים השלמת הכלים, דהיינו החזרת אח"פ אינם ראוים לעלות למ"ן לאו"א כנ"ל דף תשפ"ז ד"ה דלת. עש"ה כל ההמשך.

פרק קנב

שהותיקין היו גומרים אותה קודם הנץ החמה ועי"כ לא היו צריכים לקרות ק"ש בפ"ב בתפילת שחרית: כי המוחין דביאה קדמאה, שהיתה בק"ש שעל המטה, אינם מסתלקים רק עם הנץ החמה, ולכן, כיון שהקדימו ק"ש של יום, לקרותה קודם הנץ החמה, היו יכולים בק"ש זו להעלות תכף הזו"ן למ"ן לאו"א עלאין כדי לקבל המוחין דג"ר. ולא היו צריכים להקדים ק"ש דקרבנות כדי לעשותה כלי, כי אז עדיין הכלי קימת מהזווג דחצות. וזה אמרו "ועי"כ לא היו צריכים לקרות ק"ש ב"פ בתפלת שחרית" כי לא היו צריכים לביאה קדמאה.

פרק קנג

מוחין אחרים חדשים מעולים מאותם שהיו בחצות לילה: כי בחצות לילה, לא היה הזווג לבחינת מוחין ממש, אלא להשלמת הכלים, כנ"ל. אבל בק"ש דיום, הזווג הוא להמשכת ג"ר דמוחין ממש: שו"ק דמוחין אלו נמשכין בק"ש דיוצר, וג"ר שלהם נמשכים בברכת אבות. ואז זו"ן עצמם ראוים לזווג בברכת שים שלום.

פרק קנז

מתעוררים המוחין העליונים וחוזרים לבא מעצמם בלתי שנצטרך להביא מוחין הדשים ע"י ק"ש: כי הגם שמוחין דזו"ן פב"פ, מסתלקים אחר תפילת שחרית, מ"מ אינם חוזרים זו"ן לקטנותם מחמת זה, רק בחינת פב"פ מסתלקת מהם. ולכן בתפלת המנחה, שכל הזווג הזה אינו אלא זווג דאחורים, שה"ס הזווג דישראל ולאה מהחזה ולמעלה, ורחל נמצאת אז באחורים בקומה שוה עם ז"א, כמ"ש במקומו. ע"כ לא בחשב הזווג הזה אלא בחינת התעוררות המוחין העליונים, ואינם צריכים כאן להעלות מ"ן ע"י ק"ש, כמו להכנת הזווג דתפילת שחרית, כי אין כאן מוחין חדשים שיהיו צריכים להעלאת מ"ן מחדש.

פרק קס

בתפלת ערבית שנפסקו כל המוחין לגמרי וכו': ויש עוד הפרש גדול בין ק"ש דתפלת ערבית, לק"ש שעל המטה, ולק"ש דקרבנות. כי הגם שנפסקו כל המוחין דיום. מ"מ נשאר עוד המקיפים דאמא דקטנות מן המוחין של יום, שהם בחינת שלימות הכלים

וע"כ אין צורך כאן להכנה דביאה קדמאה אל עלית המ"ן דק"ש זו. כמ"ש לפנינו בדברי הרב.

פרק קסא

והק"ש שעל המטה, אנו צריכים לעשותו מחדש ואינו מספיק בק"ש דתפלת ערבית: כלומר, שצריכים להמשיך הזווג דביאה קדמאה לעשותה כלי מחדש. וק"ש דערבית אינה מועילה כאן, כי כבר נסתלקו כל המוחין לגמרי בברכת המפיל, וחזרו לקטנותם דנ"ר דיניקה, כנ"ל.

פרק קסב

לילה ממש יותר מבשעת תפלת ערבית לכן הזווג הזה הוא גרוע: כי עד תפלת ערבית, יש עוד המשך במקצת ממוחין דיום, דהיינו שנשאר עוד בחי' המקיפים דקטנות אמא, ממוחין דיום, שפירושו, שאח"פ עוד לא נסתלקו מזו"ן, ויש להם עשרה כלים וע"כ אין צורך אז לביאה קדמאה, כנ"ל. משא"כ אחר ברכת המפיל, שכבר ירדו אח"פ שלהם, וחזרו לקטנות ממש, כי לא נשאר בהם אלא הפנימיות דמוחין דקטנות דאמא, דהיינו הנ"ר דיניקה, הרי אינם ראוים עוד להזדווג כלל, וצריכים להקדם דביאה קדמאה, המספיק לעשותה כלי בלבד, שהוא בחינת מקיפי אמא דקטנות שזה נעשה עתה בק"ש שעל המטה, הרי שהזווג הזה דק"ש שעל המטה, גרוע הוא ביותר מק"ש של ערבית, כי הזווג הזה אינו אלא לעשותה כלי בלבד, שהוא רק בחינת הכנה לעלית מ"ן.

פרק קסד

וכל אלו המדרגות נכנסות בכל ק"ש מאלו הד' מיני ק"ש הנ"ל, ובדבר הזה כולם שוים: וצריכים לזכור, כל המתבאר לעיל, בענין המוחין דיניקה, איך שנמשכים לאט לאט, בהמשך ט' שנים ויום א', אשר אז הוא ראוי ליעלות למ"ן לזווג או"א, בשביל המוחין דגדלות. ונתבאר שם, ד' זמנים עיקריים: א' הוא ב' שנות היניקה, שאז קונה רק בחינת קטנות דיניקה, שהיא נ"ר דיניקה, ב' הוא עלית המ"ן לעיבור ב', אחר ב' שנים דיניקה, שאז משיג השלמת עשרה כלים, דהיינו הורדת ה"ת מעינים והחזרת אח"פ אל המדרגה. ג' הוא, כניסת נה"י דאמא לחב"ד חג"ת שלו, שאז נמצא בעונת הפעוטות, הנגמרים בד' שנים ויום א' אחר ב' שנים דיניקה. אשר בשנים ג' וד' נכנסים ב"פ תחתונים דנו"ה דאמא לחו"ב דז"א. ובה' וו' יורדים הב"ש התחתונים דנו"ה דאמא, לתוך חסד וגבורה דז"א, ונמשכים ב"ש האמצעים דנו"ה דאמא לתוך חו"ב דז"א. וביום א' של שנה הז' נמשכת עטרת יסוד דאמא לתוך הדעת דז"א, ואז יש לו מקצת דעת, ומכונה בשם פעוטות, שמקחן מקח במטלטלין, שהם בחינת ו"ק. וזמן הד' הוא ט' שנים ויום א': שבשנה ז'

ויום א', נכנס השליש עליון דנצח דאמא בחכמה דז"א. ובשנה ח' ויום א', נכנס השליש העליון דהוד דאמא בבינה דז"א. ובשנה ט' ויום א', נכנס יסוד דאמא, בדעת דז"א. ואחר שנתלבשו בו ג"ש העליונים דנה"י דאמא, אז הוא ראוי לעלות לזווג לצורך המוחין דגדלות, הנקרא עיבור ב' דמוחין. עש"ה דבר בטעמו.

ותדע, שב' הזמנים הראשונים, שהם ב' שנות היניקה, והעיבור הב' להשלמת כלים. הם מכונים פנימים ומקיפים דמוחין דקטנות דאמא, שב' השנים של היניקה, שהם בחינת נפש רוח וצ' דצלם, נחשבים לפנימים דאמא. והעיבור ב' המשלים לו עשרה כלים, דהיינו שמחזיר לו אח"פ, הם בחי' מקיפים דל"ם דצלם דאמא, כלומר בחינת ג"ר דיניקה. אכן ג"ר אלו דיניקה נבחנים ג"כ לשנים: כי ההשלמה מצד הכלים בלבד, נבחנת ע"ש מוחין דאמא, כי ענין העלאת אח"פ אל המדרגה, הוא בחינת הגדלות דה"ג מנצפ"ך, המיוחסת לאמא, כנודע. באופן, שפנימים דאמא פירושו, הקטנות דה"ג, שהיא בחינת ה"ת בעינים. ומקיפים דאמא, הם בחי' ה"ג הגדלות,שפירושו, אחר שירדה ה"ת מעינים למקומה ואח"פ חזרו אל המדרגה. והבחן ב' יש באלו המוחין דיניקה, מבחינת הה"ח שבהם, שו"ק דה"ח נקראים פנימים דאבא, שהמה נכנסים בד' שנים ויום א' אחר שנות היניקה כמ"ש לעיל (דף א' קנ"ד אות פ"ט ודף א' קס"ו אות קכ"ג קכ"ד וקכ"ה) שהוא עונת הפעוטות. וג"ר דה"ח נקראים מקיפים דאבא דקטנות, שהם בחי' ל"ם דצלם דיניקה מצד אבא, שהם נכנסים בג' שנים שלאחר עונת הפעוטות, עם ג"ש העליונים דנה"י דאמא. כמ"ש (בדף אלף קס"א אות קכ"ו קכ"ז קכ"ח וקכ"ט) דהיינו עד ט' שנים ויום א', שאז הוא עולה למ"ן להשגת המוחין דג"ר ממש. כמ"ש (בדף א' קנ"ו אות צ"ב).

גם ידעת, שכל אלו הזמנים האמורים הם רק בעת אצילות הראשון דז"א, אבל בענין הגדלות המוחין המוחזרים לז"א בכל יום, ע"י התפלות והמצות, הנה המה אינם צריכים זמן. כנ"ל, (דף א' קע"ב אות קל"ח) ועפ"ז תבין שיש כאן להבחין בעיקר רק בב' עיבורים דעיבור ב': שהם עיבור ב' דהשלמת כלים, ועיבור ב' למוחין דג"ר ממש. אשר בעיבור ב' דהשלמת כלים, שזמנו לאחר ב' שנות דיניקה, הנה נמשך בו תכף כל המוחין דו"ק, שהם המקיפים דאמא דקטנות, דהיינו הגדלות דה"ג. ופנימים דאבא דקטנות, שהם: המשכת ו"ק דחסדים עד לעונת הפעוטות. ומקיפים דאבא דקטנות, שהם המשכת ג"ר דחסדים, בג' שנים אחר עונת הפעוטות. וגם ו"ק דאמא דגדלות. שהם בחינת גדלות ממש, דהיינו בחי' נשמה ומוחין, אלא שהם בחינת נ"ר דנשמה, וע"כ גם הם נמשכים עם העיבור ב' דהשלמת כלים. כי נרנח"י דרוח שוין לבחינת נ"ר דנשמה. וע"כ הם באים בזווג אחר דכלים. כמ"ש לעיל (דף א' קנ"ז אות צ"ז) "כי אחר ב' שנים דיניקה, נכנסים ב' בחינות

יחד, שהם ו"ק דמוחין דגדלות וכו' זה נכנס וזה יוצא" ועי"ש באות צ"ח ואות ק'.
ועם זה מובן, שהמדרגות הנכנסות בכל ק"ש מד' בחינות ק"ש, המה שוים לגמרי. כי אפילו בב' ק"ש, שהם רק לעשותה כלי, שהם ק"ש שעל המטה, וק"ש דקרבנות, שהם בחינת העיבור ב' דהשלמת הכלים, שזמנו לאחר ב' שנות היניקה. הנה גם בהם נמשכים בהכרח כל המוחין דקטנות, שהם מקיפים דאמא ופנימיים ומקיפים דאבא דקטנות, דהיינו ג"ר דה"ג וו"ק וג"ר דה"ח, וגם ו"ק דאמא דגדלות ממש, שהם נ"ר דנשמה, כי כל אלו נמשכים ביחד עם העיבור הב' דהשלמת כלים כנ"ל.
והנה נתבאר היטב עיבור הב' הראשון. שזמנו אחר ב' שנות יניקה, והוא כולל כל המוחין דז' שנים ויום א', שלאחר ב' שנים דיניקה עד ט' ויום א', שהם: מקיפים דאמא דקטנות, ופו"מ דאבא דקטנות, וו"ק דאמא דגדלות. והנה יש עוד עיבור ב' לצורך המוחין דג"ר דגדלות, שזמנו לאחר ט' שנים ויום א', שהוא אחר קבלת כל המוחין הבאים מעיבור ב' הראשון, המתחילים ממקיפי אמא דקטנות, ונשלמים בו"ק דגדלות דאמא. כנ"ל, שעל ידיהם נעשה מוכשר לעלות לעיבור ב' האמיתי לצורך המוחין דג"ר, שהם מוחין ההולדה. ותדע אשר עיבור ב' הזה נעשה רק בק"ש דיוצר אור, כי אז כבר יש לו כל ההכנות הצריכות לעיבור הזה, דהיינו שכבר קבל כל המוחין דעיבור הב' הא' הנ"ל, וע"כ מוכשר אז לעלות למ"ן לעיבור ב' דמוחין דהולדה. משא"כ בג' מיני ק"ש האחרים, הנה אין לו עדיין כל המוחין הבאים מעיבור ב' הא', ולכן אינו יכול לעלות למ"ן לעיבור ב' דמוחין דהולדה. והבן היטב.
אמנם אפילו בק"ש דיוצר אור, שאז הוא העיבור ב' לצורך המוחין דג"ר ממש, מ"מ אין זו"ן מקבלם בבת אחת, כי בעת לידת המוחין אינו מקבל מהם אלא ו"ק דג"ר אלו, ע"י צינון ירכין דתבונה, בסוד אין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו עליה, שפירושו שתבונה יורדת בסוד רובצת, ומשפעת לזו"ן רק בחינת ו"ק לבד. כמ"ש לעיל (דף א' קכ"ח אות ד' ובאו"פ שם) ועניין זה נוהג גם בלידת ג"ר דז"א, כמ"ש במקומו. ולפי"ז נמצא שאפילו בק"ש דיוצר אור, לא הגיע לז"א אלא בחינת ו"ק דגדלות אמא, כמו בק"ש שעל המטה. אלא ההפרש גדול מאד, כי בק"ש שעל המטה וכן בקרבנות, וכן בערבית, נמצאים אלו ו"ק דגדלות אמא, שהם כל גובה קומתו שהוא מקבל ע"י העליה לזווג או"א ההוא, ואין לו עוד מה לקבל מהם. משא"כ בק"ש דיוצר אור, הנה באמת יצאו בעיבור ב' הזה, כל בחינת נרנח"י דג"ר של ז"א, אלא עתה בעת ק"ש אינו ראוי לקבל מהם אלא ו"ק, אבל אח"כ בברכת אבות הוא מקבל את התשלום שלהם, דהיינו ג"ר ממש. באופן שיציאת ג"ר האלו שהוא מקבל בעמידה בברכת אבות. היתה עור בעת הק"ש דיוצר

אור, אלא שנשארו בעת לידתן באו"א, וזו"ן לא היו ראוים לקבל אז רק ו"ק, וג"ר הם מקבלים בברכת אבות, כמבואר. וההפרש שבין הק"ש שעל המטה אל הק"ש דקרבנות וק"ש דערבית, יתבאר להלן.

והנה נתבאר היטב, שהמדרגות המקובלות לזו"ן בעת הק"ש, הן שוות לגמרי בכל ד' מיני הק"ש, אלא שיש הבדלים מבחינת ההכנה של זו"ן מקודם עלית המ"ן, וכן ממה שמקבל מהזוג ההוא לאחר מכאן. כי בק"ש שעל המטה וכן בק"ש דקרבנות, נמצא זו"ן חסרי כל הכנה, וצריכים לביאה קדמאה לעשית כלי. אבל בק"ש דערבית, אינם צריכים לעשית כלי, כי זה נשאר להם עוד מהארת הזווג דיום. ועכ"ז אין הכנה זו מספקת לזווג דעיבור ב' למוחין דג"ר הבא לאחר ט' שנים ויום א', אלא לקומת ו"ק דגדלות בלבד. כמ"ש להלן. וע"כ לא יקבלו יותר מזה אפילו לאחר מכאן. משא"כ בק"ש דיוצר אור, כבר יש להם הכנה כמו לאחר ט' שנים ויום א', וע"כ זו"ן ראוים לעלות לעיבור ב' דג"ר ממש, ואע"פ שאינו נוטל משם מתחלה אלא ו"ק דג"ר, מ"מ הוא מקבל התשלום בעת העמידה בהברכה דאבות, כנ"ל.

פרק קעב

בהכרח שמוחין פנימים דקטנות דמצד אמא לא יסתלקו ממנו לעולם לא ביום ולא בלילה: הטעם הוא, כי כל מה שיצא בז"א בתחלת אצילותו, דהיינו בעיבור א', אינו מתבטל ממנו לעולם, משום שהם בחינת כלים דפנים, ואין בהם כלום מבחינת כלים דאחורים שהם אח"פ. ונודע שכל ענין השבירה שהיה בכלים דפנים דז"א דנקודים, דהיינו אלו שיצאו בעת הקטנות דנקודים, לא היה אלא משום שנתערבו עם הכלים דאח"פ שנתעלו להם בעת גדלות דנקודים, ולפיכך אחר שנתבררו ונפרדו הכלים דפנים האלו מתוך הכלים דאחורים, בזמן עיבור הא', נעשה תיקונם קבוע. כי בעולם התיקון, לא יארע עוד שכלים דפנים יתערבו עם כלים דאחורים, כי הפרסא דאצילות שומר עליהם, שלא יתחברו עוד עם כלים דאח"פ שלהם שבבי"ע, זולת ע"י תיקון עליה לאצילות. כנודע. ובאופן כזה אינם מתערבים יחד, כמ"ש בחלקים הקודמים. אמנם כל הנמשך עם עיבור הב', דהיינו אפילו ג"ר דרוח, שה"ס השלמת הכלים, ע"י הארת הע"ב ס"ג המורידה הה"ת מעינים ומחזירה אח"פ אל הפרצוף. הנה זה בבחינת עולה ויורד לפי מעשים של התחתונים, שע"י מעשים טובים המה מעלים מ"ן וה"ת יורדת מהעינים ומחזירים את אח"פ אל המדרגה, ואם אח"כ מקלקלים מעשיהם, הנה אז חוזרת הה"ת לעינים ואח"פ חוזרים ונופלים לבי"ע.

ונמצא, שכל המוחין הבאים עם עיבור הב', ואפילו מעיבור ב' הא' שלאחר ב' שנות

היניקה, הנה כל אלו אין תיקונם קבוע, להיותם באים ע"י מ"ן מהתחתונים, המוריד ה"ת מעינים, אשר בקלקול מעשיהם, חוזרת הה"ת לעינים, והוא חוזר אל המדרגה שמקודם עיבור ב' דהיינו להמדרגה דב' שנות היניקה, שאז הה"ת בעינים, ואין לו אלא נפש רוח דרוח, אמנם פחות מהם לא יחסר לעולם, כי בחינת נ"ר אלו נבררו ע"י העליונים עצמם, כי בעיבור הא', העליון מעלה אליו את התחתון, כנודע, וע"כ כיון שהתחתונים לא נתחברו בתיקונו, לא יוכלו לפגום כלום במעשיהם הרעים, וזה אמרו "כי בהכרח שמוחין פנימים דקטנות דמצד אמא לא יסתלקו ממנו כלל לעולם לא ביום ולא בלילה" כמבואר, שהפנימים דאמא, שהם הנפש רוח דרוח, שתיקונם הוא בעיבור א', אין בהם שום סיוע ממעשה התחתונים, ואין התחתונים יכולים לפגום בהם ולחסרם, ואחר שכבר נבררו פעם ע"י העליון, ונפרדו מכלים דאחורים, שהם אח"פ, הנה תיקונם זה נשאר להם לעולם בקביעות זכור זה. ועי' לעיל דף א' ק"נ ד"ה תחלה. וז"ש "אבל המוחין דמקיפין דמצד אמא, והפנימיות ומקיפין דמצד אבא, ג' מדרגות אלו יכולים להסתלק לפעמים מן ז"א, כמו שמסתלקים המוחין דגדלות" דהיינו כמבואר, שכל אלו ג' המדרגות, להורדת ה"ת מעינים הם צריכים, הנעשה ע"י עיבור ב' הראשון, בעזרת המע"ט דתחתונים, וע"כ מעשיהם הרעים יכולים לחסר אותם ג"כ. וע"כ הם שוים למוחין דגדלות דהולדה.

פרק קעה

א **אין הד' זווגים והד' המשכות דק"ש שוות והכל תלוי במה שנזכר**: היינו מה שאומר לעיל, שהכוונה במלת ישראל דק"ש, אינו יכול להמשיך הארה, יותר ממדרגה אחת ממה שהיה לו תחלה, ולפי ההכנה דהמשכת ההארה במלת ישראל. תלוי ומדוד גודל הזווג והעלאת מ"ן במלת אחד דק"ש ע"ש. וע"כ בק"ש דקרבנות, שאין לו מקודם רק פנימים דאמא דקטנות, דהיינו בחי' ב' שנים דיניקה, נמצא שלא יוכל בהכוונה דמלת ישראל, רק להמשיך המקיפים דאמא דקטנות, דהיינו העיבור הב' לעשותה כלי, שהוא בחינת הגדלות דה"ג דאמא. וע"כ אי אפשר לו לעלות למ"ן לעיבור ב' דהולדה, מטרם שקבל כל המוחין דקטנות, שתשלמו הוא המקיפים דאבא. וע"כ במלת אחד דק"ש אינו ממשיך רק ו"ק דגדלות אמא, ולא יותר מזה כלום. וכן הוא גם בערבית. אבל בק"ש דשחרית, שמקודם הק"ש, כבר יש לו מקיפים דאמא ופנימים דאבא, ע"כ במלת ישראל דק"ש דיוצר, הוא ממשיך המקיפים דאבא דקטנות, ואז כבר קבל כל ג' המדרגות דעיבור ב' הא', הבאים בז' השנים ויום א' שלאחר ב' השנים של היניקה. וע"כ במלת אחד דק"ש זו, יכול לעלות למ"ן לעיבור ב' דמוחין דהולדה. אשר בשעת ק"ש הוא מקבל ו"ק שלהם. ובברכות אבות הוא מקבל ג"ר, כנ"ל.

וצריך שתדע ההפרש בין המשכה לזווג. כי באמת גם המשכה פירושה זווג, שהרי אפילו ההמשכה דק"ש שעל המטה, הנעשה במלת ישראל דק"ש זו, הנה פירושה, ביאה קדמאה כדי לעשותה כלי, כנ"ל (דף א' קע"ג אות ק"מ) הרי שהמשכה היא ג"כ זווג גמור, אלא כל הזווגים למוחין דקטנות מכנה בשם המשכה, להיותם בחינת תיקון כלים, כנודע. אלא לזווגים דגדלות. הוא קורא זווג גמור, אפילו לו"ק דגדלות. וטעם הדבר הוא, משום שכל המוחין דקטנות נחשבים רק להכנה אל הזווג הגדלות, כי אינו עולה לעיבור ב' דמוחין דגדלות מטרם שיהיה לו כל ג' המדרגות של הקטנות כנ"ל, וע"כ הוא מכנה אותם בשם המשכה.

ב **וגם בענין זה תלוי כניסת המוחין דגדלות בו אח"כ, אם נכנסים כולם או מקצתם**: כנ"ל בדיבור הסמוך, כי בק"ש דיוצר אור, שכבר היה בו מקיפים דאמא דקטנות, ופנימים דאבא דקטנות, נמצא שבהמשכה במלת ישראל. נמשך בו המקיפים דאבא דקטנות. וכיון שכבר נכנסו בו כל המוחין דקטנות, ע"כ עולה למ"ן במלת אחד לעיבור דמוחין דגדלות. ואע"פ שהוא מקבל עתה רק ו"ק דמוחין דגדלות, מ"מ אח"כ נכנסו בו גם ג"ר דמוחין דגדלות, בברכת אבות, כנ"ל. שהם התשלום דמוחין דגדלות. משא"כ בג' מיני ק"ש האחרים, שעדיין לא קבל במלת ישראל כל המוחין דקטנות, ע"כ אינו ראוי לקבל אח"כ רק מקצת המוחין דגדלות, דהיינו ו"ק דגדלות אמא, ולא יותר.

פרק קעז

נכנסים לו ביחד מחדש פנימים ומקיפים דגדלות אבא וגם פנימים דו"ק דגדלות אמא וכו' אין בו כח לקבל עוד מדרגות: כי כל אלו, הם המדרגות הבאות עם עיבור ב' דהמשכת השלמת הכלים, תכף לאחר ב' שנים דיניקה, והגם שבתחלת אצילות אין המדרגות הנ"ל נמשכים בבת אחת, אלא שצריכים זמן של ז' שנים ויום א', כנודע, מ"מ עתה אינם צריכים זמן אלא הם באים בו בבת אחת, (כנ"ל דף אלף קע"ב אות קל"ח) וכבר ידעת, שכל זמן שאינו נשלם בכל המוחין דקטנות הבאים עם עיבור ב' הא', אינו ראוי לעלות לעיבור ב' דמוחין דגדלות, וז"ש אין בו כח לקבל עוד מדרגות.

פרק קפה

ואז יכנסו בז"א כל המוחין דגדלות פנימים ומקיפין דאו"א וכו' לפי שבבקר הוא שעת החסד והרחמים: אין הכונה, שהמה נכנסים בו תכף בשעת ק"ש, כי בשעת ק"ש אינו מקבל רק ו"ק דאמא דגדלות, כמו בג' הק"ש האחרים, כנ"ל. אלא הכוונה היא, שהמוחין נכנסים בז"א כדרכם, שבשעת ק"ש נכנסים מקצתם, שהם פנימים דו"ק דאמא דגדלות,

ואח"כ בעמידה נכנסים התשלום שלהם, ער שמקבל כל המוחין שיצאו בהזווג הגדול הזה בשעת ק"ש.

פרק קפו

דע כי הי"ס הם ה' פרצופים וכו' הת"ת כשנאצל לא היה בו רק מציאות ו' ונקרא ו"ק מחסד עד היסוד ולא היה בו ראש: לכאורה יש להקשות הלא כל הפרצופים כשנאצלו מתחלה, לא היה בהם ראש, כי מתחלה באו כולם בסוד העיבור, ואפילו אתיק. כנודע. וא"כ מה הרבותא בז"א יותר מבפרצופים הראשונים. וצריך שתזכור מ"ש הרב לעיל (דף א' קנ"ב אות פ"ה ובדף א' ק"נ אות פ"א) כי לא נתקן בעיבור א' של ז"א בעולם אצילות. רק אותם שיצאו בו בעיבור א' דקודם התיקון, דהיינו בקטנות דז"א דנקודים, הנחשבים שם לעיבור א'. עש"ה. אכן צריכים להבין הדברים על בוריים כי למה לא יכלו לצאת כלום מכל בחי' הגדלות דז"ת דנקודים, אלא מבחי' הקטנות שבהם בלבד. ועוד, מאין באו כל נרנח"י דז"א דאצילות.

וצריך שתזכור כאן כל המתבאר בענין ז"ת דנקודים, לעיל בחלקים ו' וז', כי אי אפשר להאריך כאן כפי הצורך. ובעיקר צריכים לזכור, שמתחלה יצאו הכלים דנקודים בזה תחת זה בקו אחד, ואח"כ יצאו האורות. ונתבאר שם הטעם, כי זה הכלל, שהכלים דפרצוף העליון, שנזדככו ונתרוקנו מאורותיהם, המה נעשו לכלים בשביל התחתון. וכלל זה נוהג בכל הפרצופים כולם שבה' עולמות: א"ק ואבי"ע. כמ"ש שם. ונמצא שע"ס דפרצוף הנקודים יצאו בכלים דנקודות דס"ג, שהתחילו מטבור ולמטה דא"ק, ונמשכו עד סיום רגלי א"ק (עי' רף שצ"א ד"ה והנך) וזה היה קודם צמצום ב', אבל אחר צמצום נה"י דא"ק, שה"ת עלה בעינים ונדחו אח"פ מכל המדרגות אל המדרגה שלמטה ממנה, שאח"פ דראש נעשו לבחינת גוף, ואח"פ דתוך נעשו לבחי' נה"י, ואח"פ דנה"י נעשו לבי"ע דפרודא. נמצא אז שאלו ז"ת דכלים דס"ג דא"ק, שבהם נתלבשו זו"ן של הנקודים, לא נשאר מהם באצילות דנקודים עתה, רק בחינת ראש ותוך מהם, שהם גו"ע, אבל אח"פ שלהם כבר נמצאו בבי"ע, באופן שלא נשאר מז"ת רק מחזה ולמעלה, והם שקבלו האורות דקטנות דנקודים, להיותם בחינת אצילות. אבל מחזה ולמטה העומדים בבי"ע, לא יכלו לקבל מהאורות ההם כלום, כי הפרסא שבין אצילות לבי"ע עומדת שם ממש במקום החזה דז"ת דנקודים אלו, שהם ז"א, כנודע.

והנה נתבאר, שז"ת דקטנות נקודים, הם רק בחינת גו"ע לבד, מערך הכלים ישנים דס"ג, שהמה נתלבשו בהם, שהם בחינת חב"ד חג"ת דכלים ההם, כי גלגלתא הם כלים דחב"ד, ועינים הם כלים דחג"ת, אשר בערך האורות, הם נבחנים לחג"ת נהי"מ, שגלגלתא הם

בחינת חג"ת, ועינים הם בחינת נהי"מ. כי אור הרוח מתלבש בכלים דחג"ת, ואור הנפש בכלים דנהי"מ. ונמצא שנקודת החזה דכלים, היא ממש מלכות דז"א דנקודים, ומבחינת האורות נבחנת נקודת החזה, לבחי' עטרת יסוד דז"א, ושמה דבוקה הפרסא שבין אצילות לבי"ע. ותדע, שלאלו ז' הכלים קורא הרב עיבור א' שמקודם התיקון, דהיינו עיקר אצילות של ז"ת דנקודים, שיצאו בקטנות נקודים והם נקראים ג"כ, כלים דפנים דז"ת דנקודים. ואלו שמחזה ולמטה העומדים בבי"ע, נקראים כלים דאחורים דז"ת דנקודים, אשר בגדלות, ע"י עלית נה"י דא"ק למ"ן לע"ב ס"ג, והמשיך אור חדש דבקע לפרסא זו שבין אצילות לבי"ע, אז חזרו ונתחברו הכלים שמחזה ולמטה, אל הפרצוף דז"ת, שהם הכלים דאחורים, ונמצאו, ששוב נתפשטו עד סיום רגלי א"ק, כמו ז"ת דס"ג דא"ק מטרם צמצום הב', אמנם כיון שכח ה"ת נשאר בפרסא, ע"כ נסתלק האור מהם, ונשברו כולם, הן הכלים דאחורים שכבר מקומם בבי"ע, והן הכלים דפנים שהם באמת בחינת אצילות, להיותם מחזה ולמעלה כנ"ל, והוא משום שנתחברו לפרצוף אחד עם הכלים דאחורים בהתפשטותם עד סיום רגלי א"ק כנ"ל, ע"כ נתערבו אלו באלו, וגם הם נשברו, כמ"ש שם באורך.

וכבר ידעת, שכל עיקר התיקון של עולם האצילות של עתה, הוא בהפרסא שנתחזקה יותר, באופן שלא תשנה עוד אותה המקרה דשביה"כ, בעת הארת ע"ב ס"ג. דהיינו שמכאן ואילך אין הארת הע"ב הבוקעת לפרסא, יכולה לבטל אותה לגמרי, כמקרה הנקודים, אלא כל ענין הבקיעה שלה, הוא רק שיוכלו הכלים דאחורים לעלות למעלה מפרסא, אבל אין אור אצילות יכול להתפשט עור למטה מפרסא כנודע. ופירוש הדברים הוא: כי זה המיתוק דמרת הדין במדת הרחמים הנעשה בצמצום ב', דהיינו החיבור והעליה דה"ת בה"ר, כנודע, הנה הוא עתה קבוע באופן מוחלט, וממילא נמצא, שהפרסא שבין אצילות לבריאה, שהיא בחינת סיום הקו דא"ס החדש, הנעשה בבינה דע"ס דנה"י, משום שה"ת שמתחת רגלי א"ק עלתה לשם, כנודע, הנה גם היא קבועה באופן מוחלט. ועם זה נמצא שאותם הכלים דאחורים, שהם מבחינת בינה וז"א ונוקבא דע"ס דנה"י, שהם מבחינת נקודת הסיום דצמצום א', העומדים בבי"ע, כבר המה קבועים שם, באופן שלא יוכלו לקבל לתוכם כלום, ומכ"ש שאינם יכולים לעלות לאצילות. ששמה מקום צמצום ב', דהיינו בחינת מלכות הממותקת בתוך הבינה. ולפיכך לא יארע עוד שיתערבו הכלים דפנים עם הכלים דאחורים והבן היטב.

וכבר ידעת, שכל אלו ריבוי הבחינות הנעשים בהע"ס, בסיבת המסך ואו"ח, אינם מתרחקים עי"ז אף משהו, מהע"ס דאור ישר, ויחסם תמיד שוה זה לזה. וע"כ יש להבין,

שמכח צמצום הב' שה"ת עלתה לבינה ויתחברו יחד, נמצא שבחינת זו"ן דאו"י, דהיינו בחי"ג ובחי"ד, יצאו מכל המדרגות שמצמצום ב' ואילך, ולא נשאר בהמדרגות זולת כח"ב לבד. כמ"ש הרב לעיל (דף קמ"ה אות א') שלא נשאר בהספירות דיושר, כי אם ג' הבחינות: שורש נשמה, וגוף. שהם כח"ב, אבל לבוש והיכל, שהם זו"ן, נפרדו מן הגוף ונעשו לאו"מ עש"ה. אמנם לפי זה קשה, הלא אנו מוצאים זו"ן בכל הפרצופים וכן זו"ן הכוללים, גם לאחר צמצום ב'. ואיך אומר שהמה נפרדו מספירות דיושר.

והענין הוא, כי נודע, שע"ס כלולות כל אחת מעשר, והם רק ה' בחינות. גם נודע, שיש ב' הבחנות בה' הבחינות: כי יש בחינות, שיש בהם אור החכמה, והם נקראו כח"ב זו"ן. ויש ה' בחינות דאור חסדים, והם נקראו חג"ת נ"ה. כי זה כל ההבחן בין ג"ר ובין זו"ן, כי בג"ר יש בכל אחד מהם ה' בחינות דאור החכמה. ובזו"ן אין שם רק ה' בחינות דאור חסדים, הנקראים חג"ת נ"ה. כנודע. כי כח"ב דחכמה שירדו לבחינת חסדים, מכנים אותם בשם חג"ת, ונצח הוא ז"א, והוד היא נוקבא, כנודע. ונמצא שעיקרו של ז"א הוא הנצח של ה' בחי' אלו, וחג"ת הם ג"ר המתחברים אליו, מהתכללות העליונים, והוד היא המתחברת אליו מהתכללות המלכות.

ונמצא לפי הכלל הנ"ל, שלא נשאר בספירות דיושר, כי אם כח"ב שהם: שורש, נשמה וגוף. אבל לבוש והיכל שהם זו"ן, נפרדו והיו למקיפים. הנה משום זה נבחן, שלא נשאר בז"א בה' הבחינות שהיה לו מטרם צמצום ב', רק בחינת חג"ת שלו, להיותם מן העליונים, כנ"ל, והם בחי' שורש, נשמה, גוף שבו, אבל הנצח, שהוא בחינת עצמו, שנקרא לבוש, וכן ההוד, שהוא בחינת המלכות נפרדו מז"א והיו למקיפים. וז"ס שז"א נקרא תמיר בשם חג"ת.

עתה תבין היטב ההפרש מכלים דפנים שמחזה ולמעלה דז"א דנקודים שנשארו באצילות, אל בחינת הכלים דאחורים, שמחזה ולמטה, הנמצאים שם למטה מפרסא, כנ"ל. כי בחינת גו"ע שהם חב"ד וחג"ת עד החזה, להיותם רק מבחינת התכללות דעליונים, ואינם מבחינת ז"א עצמו, ע"כ נשארו באצילות דנקודים למעלה מפרסא. אבל מחזה ולמטה שהם נה"י שלו, אשר נצח הוא בחינת ז"א עצמו, הנה הם נפרדו מגוף דאצילות, ונעשו לבי"ע. והאורות שבהם נעשו לב' המקיפים לבוש והיכל.

ואין להקשות, לפי"ז, א"כ אין עוד לז"א שום שורש בספירות דאצילות. שהרי חב"ד חג"ת שלו שנשארו לאחר צמצום ב', אינם כלל מבחינת עצמו אלא מעליונים. אכן תזכור מה שנתבאר בחלק ה', אשר בחינת הציור דע"ס דז"א, הם בעיקר מע"ב דא"ק, ששמה נתחלפו הספירות מחמת אור הכתר שנשאר בפה, ויצא שם אור החכמה בכלי דכתר,

ואור הבינה בכלי דחכמה, ואור הז"א בכלי דבינה, ואור המלכות בכלי דז"א. עש"ה. לפיכך נעשה ההתחלפות הזו גם בה' חסדים, אשר אור הנצח עלה לכלי דת"ת. ונמצא עתה, שאותו שליש עליון דת"ת שנשאר בעולם הנקודים לאחר צמצום ב', הוא עתה עיקר הז"א מצד עלית האורות. וכן הנקודה שבחזה, היא עיקר שורש של הנוקבא דז"א. וזכור שמצד האורות הם חג"ת נהי"מ. ונמצא ש"ע דת"ת הוא יסוד ונקודה דחזה היא מלכות. וז"ס שז"א מתחיל רק מחכמה, ולא מכתר, כשאר הספירות. משום שמצד היחס לפרצוף גלגלתא דא"ק, דהיינו מטרם שנתחלפו הספירות כנ"ל, הנה אין לז"א שום שורש עוד, לאחר צמצום ב': כי מנצח ולמטה, הוא נעשה לבי"ע, כנ"ל. אלא שכל השורש שנשאר לו באצילות לאחר צמצום ב' הוא רק מהיחס לע"ב דא"ק, כנ"ל, והנה שם ירד הכתר למדרגת חכמה, כי אור הכתר נשאר בפה, ואור חכמה מתלבש בכלי דכתר, כנ"ל. וע"כ נבחן עתה חסד דז"א, רק לבחינת חכמה ולא לבחינת כתר, הרי שאין לז"א כתר משורשו. וזה אמרו "דע כי הי"ס הם ה' פרצופים שלימים וכו' ויש בהם י"ס בכל אחד מהם, וכן זו"ן כלול מי', אך דע כי הת"ת כשנאצל לא היה רק מציאות ו', ונקרא ו"ק מחסד וער יסוד ולא היה בו ראש" ותבין עם הנ"ל כי הוא מיחס כאן את הה"פ דאצילות לע"ס הכוללים דאור ישר, לרמז אשר דרך אחד להם. כי אין הפרש מהפרצופים אל הע"ס דאו"י, אלא בזה שע"ס של הפרצופים כלולים זה מזה, שע"י אור החוזר העולה ממלכות נכללים התחתונים בעליונים, והעליונים בתחתונים, כנ"ל בהסתכלות פנימית דף ע"ה פרק ט') ועם זה, אינם מתערבים זה בזה, אלא כל אחת נשארת בבחינתה. עש"ה.

ולפיכך, הגם שאפילו הג"ר כלולים כל אחד מזו"ן, אין זו"ן שבהם נבחנים לזו"ן ממש, אלא באותו שיעור שזו"ן נשרשים בהם, ולפיכך בעת הצמצום ב', שיצאו אח"פ מכל המדרגות, שהם בחינת נה"י, שהם זו"ן כנ"ל, הנה אפילו נה"י דאמא, לא נפלו לבי"ע, אלא למדרגה התחתונה ממנה שהיא זו"ן. כי כל בחינת נה"י שיש לה, אינה אלא מכח התכללות זו"ן, ממה שנשרש בה, א"כ זו"ן אלו שבבינה, נחשבים כמו חב"ד של הז"א, כלומר בחינת השורשים שלו, וכיון שנשארו באצילות, נבחנים הג"ר שיש להם ע"ס שלמות גם בצמצום ב', כי ההתכללות של הזו"ן, אינה נאבדת מן הג"ר והבן היטב.

אמנם זו"ן עצמם, כיון שלא נשאר בהם רק השרשים, דהיינו בחינת חב"ד חג"ת, שהם גו"ע הנכללים מהעליונים, כנ"ל, ובחינת עצמם נפלה לבי"ע מאחורי נקודת הסיום דצמצום ב'. נמצא שהמה חסרי נהי"מ שלהם, דהיינו מחזה ולמטה, ולא נשאר בהם לאחר צמצום ב', רק חב"ד חג"ת דכלים, וחג"ת נה"י דאורות. דהיינו בחינת הכלים דפנים שלהם בלבד. הרי שאין לז"א יותר מששה כלים בלבד. במשונה מהג"ר, כי הג"ר

אינם חסרים מהתכללות זו"ן בהם, כי חלקם שהיה להם בזו"ן מטרם צמצום ב', נשאר בהם גם עתה, אבל ז"א חסר ממש בחינת עצמו, שהם נה"י שלו שמחזה ולמטה שיצאו ונעשו לבי"ע. וז"ש "כי הת"ת כשנאצל לא היה רק מציאות ו' בלי ראש" כי נה"י דכלים שלו, שמחזה ולמטה, נפלו לבי"ע, ולא נאצלו עמו לא בקטנות דנקודים, ולא בעיבור א' דאצילות. כי כבר הפרסא קבועה בתקיפות גדולה, אשר שום בחינה מן נה"י אלו, עוד לא יוכלו לעלות לאצילות, ומכ"ש שהאורות דאצילות לא יתפשטו עוד מהפרסא ולמטה, וע"כ נמצאים אלו נה"י, שהמה חסרים מז"א לעולם. וזהו שאומר הרב תמיד, שאין לז"א אלא ששה כלים. וזכור דברים אלו.

פרק קפח

א קפח) **התפשטות ב' עטרין דמתעטרין וכו' וזהו בעטרה שעטרה לו אמו שהוא רישא דיליה**: כבר נתבאר בחלק י', שעיקרו דז"א הוא מא"א. אמנם המוחין שלו, עיקרם הם מאו"א, ע"ש. ויש להוסיף, כי ב' שורשים יש לז"א, שמצד הכלים הוא נמשך מגלגלתא דא"ק, וכן מא"א דאצילות. ומצד התלבשות האורות בכלים, הוא נמשך מע"ב דא"ק. וכן מאו"א דאצילות. ונודע, שמצד הכלים נחשב נצח לעיקר ז"א. ומצד האורות, נחשב ת"ת לעיקר הז"א. ונמצא שמיחס דז"א לא"א, אין לו שום שורש בחג"ת דא"א, כי שורשו מתחיל מנצח ולמטה דא"א. אמנם מיחס דאו"א, יש לו שורש גם בת"ת דאו"א הכולל חג"ת שלהם, כי מצדם נחשב ת"ת לעיקרו של ז"א, כנודע. וכבר ידעת, שחג"ת הם ג' רישין דז"א, לפיכך המוחין דז"א באים בעיקר מאו"א, שהוא נאחז בחג"ת שלהם, כנ"ל, ולא מא"א, שאין לז"א אחיזה בחג"ת שלו.

אמנם נתבאר שם, שגם לא"א יש לו חלק ביציאת המוחין דז"א, וצריכים להבין איך יצויר זה, מאחר שאין לז"א שום אחיזה בחג"ת שלו, כנ"ל. ומוחין דז"א צריכים בהכרת להמשך מחג"ת, ולא מנה"י. והענין הוא, כי בעת העיבור דז"א, מתחברים או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, שפירושו שהם משיגים קומת ע"ב דמ"ה, והם מלבישין במקום ג"ר דא"א, שהוא קומת ע"ב הקבועה באצילות, כנודע. ונתבאר שם, שאין לאו"א מקומת ע"ב, אלא ששה כלים חג"ת נה"י לבד, דהיינו לפי מה שהם מלבישים לא"א בקביעות. וע"כ חסר להם נה"י דכלים וג"ר דאורות. אלא ע"י הזווג דנשיקין דא"א, המעלה להם אח"פ דבחינת מסך דבחי"ג, מתחלקים ששה כלים חג"ת נה"י דא"א, ונעשים לע"ס, ע"ד שנעשה בגדלות ז"א. כי ב"ש עליונים דכל פרק מחג"ת עולה ונעשה להם לראש, ושליש תחתון דכל פרק מחג"ת מתחבר עם שלישים עליונים דנו"ה דא"א, ונעשו לחג"ת. וב"ש תחתונים ואמצעים דנו"ה דא"א, נשארים להם לנה"י. ונמצא אשר חג"ת דאו"א דע"ב, נעשים מב'

בחינות: כי שלישים תחתונים דחג"ת הקודמים, נעשים לשלישים אמצעים, ושלישים עליונים דנה"י דא"א הקודמים נעשין עתה לשלישים תחתונים דחג"ת דא"א, המכונה כתפין דא"א.

ונתבאר, שהכתפין דא"א, החדשים, המלובשים ונעשים לחג"ת דאו"א דע"ב, הם נעשים מב"ש עליונים דנו"ה דא"א הקודמים. ותדע שאלו הכתפין הם נמשכים לז"א, ונעשו בו לרישא. והם הנקראים בכל מקום ב' עטרין דאנחילו או"א לבנייהו.

וזה אמרו, וה"ס התפשטות ב' עטרין דמתעטרין או"א וכו' וזהו בעטרה שעטרה לו אמו, שהוא רישא דיליה" כי ב' עטרין הללו, שהם הכתפין דא"א דבחי' קומת ע"ב דאו"א, כנ"ל, לא נעשו לבחינת חג"ת באופן שיהיו ראוים לרישא דז"א, אלא ע"י שנתחברו לחג"ת באו"א, אמנם מצד א"א עצמו, הם תמיד בחינת נה"י, כי מצד הקביעות יש לא"א עשרה כלים דקומת ע"ב, ואינו צריך להתחלקות הו"ק. אלא רק לאו"א שאין להם בקביעות אלא ששה כלים נעשה להם התחלקות הו"ק, ואז עולים ב"ש עליונים דנו"ה דא"א, ונעשים לכתפין דיליה, שבזה המה ראוים להתעטר בז"א ולהיות לו לרישא. הרי שכל בחינת ראש דגדלות שז"א משיג, הוא רק ע"י או"א בעיקר כי אצלם קונה נו"ה דא"א, השייך לבנין ז"א, את מדרגת חג"ת, הראוי להיות ראש אליו. אמנם ודאי שגם לא"א חלק בהם, שהרי הם בחינת נו"ה שלו, אלא כיון שמצדו לא היו ראוים להיות ראש, ע"כ נחשבים בעיקר על או"א. וזהו שמדייק הרב בפסוק שעטרה לו אמו. ללמד, שלולא אמא, לא היה לז"א בחינת ראש לעולם. כמבואר.

ב **הוצרכה בינה להאריך רגליה למטה וסוד הארת היסוד שבה כי גם היה עלמא דדכורא ואז נעשו לו נה"י**: לכאורה סותר זה לכל המקומות שמביא הרב, שהו"ק נחלקים ונעשים לעשרה כלים, אשר ד"ש התחתונים נשארו בנה"י, ושלישים עליונים דנה"י עולים ומתחברים עם השלישים התחתונים של חג"ת, ונעשים לחג"ת. והפרקים עליונים ואמצעים דחג"ת, עולים ונעשו לראש. וגם נה"י דאמא המתלבשים בז"א, מתחלקים ג"כ לט' שלישים: שג"ש עליונים משלימים לחב"ד, וג"ש אמצעים משלימים לחג"ת בג"ש. וג"ש תחתונים משלימים הנה"י בג' שלישים. כנודע. וכאן אומר שחג"ת נעשה לחב"ד, ונה"י לחג"ת, וצריכים לנה"י חדשים, והם נעשו ע"י הארכת רגלים דאמא מחדש.

אמנם דבר גדול משמיענו כאן הרב בזה, וצריכים לזכור כאן כל המתבאר בחלק ז', בענין יציאת ז' תחתונות דנקודים. ועי' חלק ח' תרכ"ד ד"ה ונוסף. שג' חלוקות היו ביציאת ע"ס דנקודים. א', הוא הקטנות שלהם, כמו שיצאו מנקבי העינים דא"ק. שאו"א יצאו מראש, לבחינת חג"ת, שהיא קומת ז"א, ונמצאים הז"ת בהארת נפש לבד. ב', היא ע"י עלית מ"ן

דנה"י דא"ק, שנמשך אור חדש דבקע לפרסא, והאור הזה יצא דרך הטבור והאיר לאו"א דנקודים, וירדה ה"ת מעינים לפה שלהם, דהיינו שהעלו אח"פ שלהם ממדרגה שלמטה, וחיברו אותם לפרצופם. שבזה חזרו או"א לראש, בבחינת פו"א. כי אמא אע"פ שכבר החזירה את אח"פ שלה, ואע"פ שחזרה לבחינת ראש, מ"מ אינה מחזרת פניה לאבא. מטעם כי חפץ חסד הוא. ואז קבלו ז"ת בחינת רוח נפש מאו"א, דהיינו קומה דבחי"א, שהיא אור דחסדים מאמא. וחלוקה ג' היא, ע"י אור חדש הנ"ל, שיצא דרך היסוד דא"ק, והאיר המ"ן דו' ונקודה אל הפה דאו"א, שמשם יצאו כל השמונה קומות בז"א, מן הקומה דהסתכלות עיינין דאו"א עלאין, עד קומת מלכות דישסו"ת, שהממעלה למטה מהם, באו בז"ת דנקודים, כמ"ש שם. אשר ז"ת דנקודים נשברו פנים ואחור וירדו לבי"ע. וח' הקומות דאו"א וישסו"ת נתבטלו, ונפלו אחורים שלהם למקום ז"ת, ולא לבי"ע.

ותדע, שג' החלוקות האלו, הם שורש לג' הבחינות עיבור יניקה ומוחין דזו"ן. ונודע, כי הסדר של כל הבירורים הוא, שכל המובחר נברר תחלה. וע"כ מתחלה הוא עיבור הא', הנברר מבחינת הקטנות דנקודים, שהם עיקר אצילות הז"א, מבחינת הסתכלות עינים באח"פ. וכבר נתבאר לעיל שהם בחינת גו"ע דז"א, מחזה ולמעלה הנקרא כלים דפנים, שבחינת הכלים הם חב"ד חג"ת עד החזה. ומבחי' האורות הם בחינת נה"י, דהיינו קומת המלכות, שאו"א היו אז בבחינת רוח, וז"ת בבחי' נפש.

וזהו כל קומת העיבור הא' דז"א. כנ"ל דף א' ק"מ אות מ"ה.

ונרנח"י דיניקה, נמשכים מחלוקה ב', שאז שבו או"א לראש, אלא שהיו עוד במצב פב"א, שמשם קבלו ז"ת קומת הרוח בשלימות, משום שאמא שבה לראש, והאור דחסדים שבה, היה בבחי' ג"ר וראש ממש, ומבחינה זו נמשך הג"ר דרוח, ומוחין דו"ק שז"א משיג בשעת עיבור ב', לאחר ב' שנים של היניקה, שהם בחינת ע"ס שלמות מצד הכלים, אלא מצד האורות אין שם אלא אור דחסדים מאמא, משום שאמא נמצאת עוד במצב פב"א, ואינה מקבלת הארת חכמה מאבא, זולת ע"י מ"ן דו' ונקודה כמ"ש בחלק ז'.

וג"ר דמוחין שז"א משיג אחר עבור ב' דט' שנים ויום א', נמשך מחלוקה ג' שהיא בחינת פב"פ דאו"א דנקודים.

וטעם הדברים הוא, כי הכל תלוי במ"ן שז"א מעלה מאחורים דאו"א שנפלו בעת שביה"כ. והנה בעיבור א' דז"א, הנה ההעלאת מ"ן נעשה ע"י או"א עצמם, כי אח"פ דאו"א מעלה את גו"ע דז"א הדבוקים בהם, ולכן אין עוד בז"א שם, רק גו"ע שאו"א העלו. שהם ז' הכלים באור הנפש. אמנם לעיבור ב', הנה ז"א עולה למ"ן מעצמו, והוא מעלה מ"ן מאחורים דאו"א שנפלו למדרגתו. ומתחילה הוא מעלה המ"ן דחלוקה הב', דהיינו

אח"פ דבנין פרצופם דעצמם דאו"א שנפלו למדרגתו, שהם החזירו שם או"א לראש, בכח חבל הטבור שהוריד ה"ת מעינים לפה, ולכן הם מועילים גם לז"א, להוריד הה"ת מעינים שלו לפה, ולהעלות אח"פ שלו, שאז משיג ג"ר דרוח ומוחין דו"ק, אבל לא ג"ר ממש, כי אמא עוד נמצאת כאן במצב פב"א, ואחר ט' שנים ויום א', ז"א מעלה מ"ן מבחינת אחורים דאו"א שנפלו למדרגתו בעת שביה"כ, שהם מבחי' ו' ונקודה, דהיינו מח' הקומות דאו"א עלאין וישסו"ת, שנתבטלו ונפלו למקום זו"ן, שמטרם הביטול היו או"א במצב פב"פ, ע"כ לאחר שז"א מחזירם, שבים גם עתה או"א פב"פ, ואמא משפעת אז הארת חכמה, שהם מוחין דג"ר.

ונודע, שאלו ו' ונקודה, הם בחינת אח"פ שיצאו לבי"ע מע"ס דנה"י דא"ק, והם בחינת ב"פ התחתונים דנו"ה דא"ק, ששליש תחתון דנצח, הוא בחי' ז"א דע"ס ההם, וש"ת דהוד הוא בחינת הנוקבא דז"א. שאחר שנה"י דא"ק קבלו האור החדש דבקע לפרסא, העלו אותם מבי"ע, ויסוד דא"ק השפיע אותם בבחי' מ"ן לאו"א. וצריכים לידע, שכל מ"ן דתחתון העולים לעליון, אין כל בחי' התחתון עולה, אלא רק הפנימית שלו בלבד. ונמצא שאלו ו' ונקודה שעלו למ"ן, אינם כל אח"פ שיצאו לבי"ע, אלא רק הפנימית דאלו אח"פ, דהייינו גו"ע הכלולים באלו אח"פ. כי כל הספירות כלולות זו בזו, וע"כ גם אח"פ שיצאו לבי"ע, כלול בהם גם בחינת גו"ע, ואלו גו"ע עלו בסוד ו' ונקודה למ"ן.

והן אמת שהזווג דאו"א שנעשה על בחי' גו"ע אלו, מספיק לקומה שלימה גו"ע ואח"פ, דהיינו שיוכלו להתפשט בז"א גם בבחינת אח"פ ממש דכלים דז"א. אמנם כל עוד היותם בבחינת מ"ן בכלים דאו"א, אינם נחשבים אז, רק לפנימים דאח"פ, שהיא גו"ע ולא בחינת בי"ע ממש, כלומר שאינם בחינת שורש והיכל, שנפרדו ונעשו לבי"ע כנ"ל (בדף א' ק"צ ד"ה ונמצא) עש"ה. כי הם רק בחי' גו"ע הנכללים בהם, כנ"ל. ועם זה תבין, שאין זה סותר למ"ש הרב, שלבוש והיכל נפרדו לגמרי מז"א, וכאן אומר, שעלו למ"ן בסוד ו' ונקודה. ועם המתבאר תבין, שו' ונקודה אינם בחינת לבוש והיכל ממש, אלא בחינת שורש, נשמה, וגוף הכלולים בלבוש. והיכל. באופן שבחי' לבוש והיכל עצמם, לא נתעלו כלל בבחי' מ"ן ועם זה תבין מה שבחי' האחורים דאו"א מבחינת ו' ונקודה האלו, לא נפלו בחזרה לבי"ע, אלא שנשארו באצילות, כנודע. הוא מפני שהם רק בחינת הפנים שלהם, ואינם בחינת בי"ע ממש.

וזה אמרו "ואמנם עתה נשאר חסר לו נה"י אז הוצרכה הבינה להאריך רגליה למטה וסוד היסוד שבה" כי כל מה שנתקן בעיבור א', אינו אלא בחינת הכלים דפנים, שיצאו בנקודים בחלוקה הא' הנ"ל, שהם הכלים דחב"ד חג"ת עד החזה, שבהם מתלבשים

האורות דחג"ת נהי"מ, א"כ איך יוכל לקבל בחינת ראש וג"ר מאמא, כי בחסר נה"י דכלים אין בו מקום לקבל ג"ר דאורות. ואין לומר, שע"י הארת הזווג דע"ב ס"ג המורידה ה"ת מעינים שלו, הוא מעלה אליו את אח"פ, שהם בחינת הכלים דאחורים שלו מבי"ע, שזה אי אפשר כלל, שהרי הפרסא שהיא בחינת הסיום דצמצום ב' אינה סובלת רק הכלים דפנים בלבד, על פי הגבול שהופרסה בעת צמצום ב' על מקום נקודת החזה דז"א, כנ"ל, שמטעם זה נפרדו הלבוש והיכל מעל הפרצופים וביטול הפרסא לא יארע עוד באצילות.

וזה שאומר "אז הוצרכה הבינה להאריך רגליה למטה עם היסוד שבה" כלומר, כי בחינת נה"י דאמא נתחדשו דהיינו בחינת אח"פ דאמא, שהם אינם אלא בחינת הפנימית דאח"פ, דהיינו בחינת גו"ע הכלולים באח"פ, הראוים להמצא למעלה מפרסא, כנ"ל. וכפי השיעור הזה נבררו מכלים וניצוצין דז"א שעלו מבי"ע לאצילות והאריכו הרגלים דז"א, כלומר, שנעשו לו לבחי' נה"י חדשים. אבל אח"פ של עצמו, שהם אותם הכלים דאחורים ששמשו לו בעת הנקודים, שהם בי"ע ממש, אשר הפרסא פלטתם בעת הצמצום ב', כנ"ל, המה אינם יכולים עוד להתעלות ולהתחבר לז"א דאצילות, כמו שקרה בנקודים, כי ע"כ יפה כחה של התחזקות הפרסא באצילות, שלא יארע לה עוד שום ביטול. והבן היטב. והנה מטעם זה מכונה הז"א בסוד הקטע יוצא בקב שלו. כנ"ל בחלק י"א אות ל"ד. וע"ש באו"פ.

וכבר ידעת, שאלו הארכת רגלים ונה"י חדשים, באים ע"י הארת הזווג דע"ב ס"ג, המורידה הה"ת מעינים לפה, ונמצאים אח"פ שבים לראש. ולפי זה יש להבין, למה מכנה אותם הרב בבחי' הארכת רגלים לבד, הלא כל המדרגות נתארכו. כי בעת שאין בפרצוף אלא בחינת גו"ע לבד, הרי אז אח"פ חסרים בין בראש ובין בתוך ובין בסוף שהם הרגלים, ובעת חזרת אח"פ אל הפרצוף, נמצאים מתארכים כל המדרגות שאח"פ דראש שבים לראש, ואח"פ דתוך שבים לתוך, ואח"פ דסוף שבים לסיף. וא"כ למה נקרא החזרת אח"פ בשם הארכת רגלים בלבד.

והטעם הוא, כי בחינת אח"פ דראש נופלים לבחינת תוך, ואח"פ דתוך נופלים לבחינת סוף, ועדיין הם נמצאים במדרגת הפרצוף. אמנם אח"פ דסוף, נופלים תמיד מחוץ למדרגת הפרצוף לגמרי. וזהו בפרצופים דג"ר עצמם. ובפרצוף זו"ן, שהוא התחתון של פרצופי אצילות, נמצאים אח"פ דסוף שלו, שנופלים לגמרי לבי"ע דפירודא, כנודע. ולכן עיקר החסרון של אח"פ ניכר בכל פרצוף, רק ברגלים שלו. וע"כ גם החזרתם של אח"פ נקרא ג"כ על שמם, וע"כ קורא אותם הרב בשם הארכת רגלים. והנה נתבאר, כי באמת

מתארכין ונשלמים כל המדרגות דז"א, על ידי העלאת אח"פ דאמא בכל המדרגות דרת"ס דעצמה, אלא כיון שעיקר ההכר הוא בסוף שהם הרגלים, ע"כ נקרא בשם הארכת רגלין. וזה אמרו "ז"א היה תחלה ו"ק, ואח"כ נגמר לי"ס גמורות וכו' תרין פרקין עילאין דחסד, מתחברים עם פרק עליון דנצח דאמא, והרי חכמה שלו מג' פרקין מדה גמורה. וכן בקו שמאל וכו' " פירוש: כי פרצוף שלם צריך שיהיה בו רת"ס, שהם חב"ד חג"ת נה"י, שכל מדרגה מהם, תהיה בה רת"ס. ובאמת יש רת"ס גם בפרצוף דעיבור, אמנם נבחן רק לקומת נה"י בכלים דחב"ד, ונמצא שיש לו רק בחינת ראש דכלים, הנקרא גלגלתא. וא"כ כל רת"ס של העיבור הם בחינת גלגלתא באור הנפש. וכן ביניקה יש לו רת"ס, אלא כיון שבכללות אין לו אלא גלגלתא ועינים, שהם חב"ד חג"ת דכלים, ונפש רוח דאורות, ע"כ נבחן שיעורם זה ברת"ס, דהיינו גו"ע בראש וגו"ע בתוך, וגו"ע בסוף. ועד"ז בכל ספירה פרטית דעיבור ויניקה. ובגדלות, כשמוחזרים לו אח"פ, שהם הנה"י החדשים, אז נשלמים לו מדות רת"ס שלו, כי עתה יש לו גו"ע ואח"פ בראש, שהם חב"ד חג"ת נה"י, וכן בתוך, וכן בסוף. ונמצאו עתה מדותיו שלימות, כל אחד ברת"ס.

ובערך זה של השלימות, נמצא אשר בעת העיבור, אין לו אלא שליש אחד של מדה שלימה, בכל אחד מרת"ס שלו, כי יש לו רק חב"ד דכלים ונה"י דאורות בראש שלו, וכן בתוך שלו, וכן בסוף שלו, הרי שחסר לכל אחד מהם ב' שלישים. ובעת היניקה יש לו ב' שלישים של מדה שלימה בכל אחד מרת"ס שלו, כי יש לו אז, חב"ד חג"ת דכלים וחג"ת נה"י דאורות בראש שלו, וכן בתוך שלו, וכן בסוף שלו. הרי שחסך לכל אחד מרת"ס שלו שליש אחד ממדה שלימה, שהוא שליש תחתון דכלים, ושליש עליון דאורות, שמבחינת התלבשותם זה בזה נחשבים רק לשליש אחד, כנודע. בערך ההפוך שבין כלים לאורות.

ונמצא לעת הגדלות, שאז מתארכים רגלים דאמא, ומשלימים לז"א נה"י חדשים, דהיינו שמחזירים לו האח"פ. הנה אז משיג אותו השליש החסר לו בזמן היניקה, שהם מבחינת הכלים, נה"י. ומבחינת האורות הם חב"ד. ואז נתוסף שליש הזה אל הראש, ויש לו עתה ג"ש בראש, שהם מדה שלימה. וכן נתוסף שליש אל התוך, וכן אל הסוף.

וז"ש "תרין פרקין עלאין דחסד מתחברין עם פרק עליון דנצח דאמא והרי חכמה שלו מג' פרקין מדה גמורה" כמבואר, שאם נבחין בפרצוף היניקה את ג' חלקי ראש תוך סוף שבו, נמצא כל אחד רק בב"ש לבד, שמבחינת האורות הם חג"ת נה"י, ומבחינת הכלים הם חב"ד חג"ת. ונמצא קו הימין שלו, שרת"ס שלו נקראים חכמה חסד נצח, יש שם רק ב"ש בחכמה, וב"ש בחסד, וב"ש בנצח. וכן בקו שמאל שלו, שהוא בג"ה. ובקו אמצעי

שבו שהוא דת"י, יש בכל אחד רק ב"ש לבד. ולפיכך, כיון שהארכת רגלים דאמא, שהם הנה"י חדשים שלה, משלימים לז"א, הן להח"ן שבקו ימין, והן לבג"ה שבקו שמאל, והן לדת"י שבקו אמצעי, הנה בהכרח, שנה"י דאמא מתחלקין לתשעה שלישים, ומשלימים את ט"ס שבג' הקוין שלו.

ונמצאים ב"ש דחסד העליונים, הנבחנים בערך הכלים שהם ב"ש דחכמה, אשר עתה הם מקבלים שליש אחד מנה"י דאמא המיוחס אליו, ונשלמים למדה שלימה. ושליש הזה שהם מקבלים, אי אפשר לקבעו בשם, כי מבחינת הכלים הוא נה"י, דהיינו החלק המיוחס לו מאח"פ החדשים שהוחזרו אליו מבי"ע. אכן מבחינת האורות הוא חב"ד, כי ג"ר דאורות ונה"י דכלים באים כאחד, כנודע. לפיכך מכנים ההשלמה הזו בשם שליש סתם, שבאורות הוא ש"ע, ובכלים הוא ש"ת. ואחר שב"ש דתכמה, קבלו השליש תחתון דאמא, אשר מערך האורות, קבלו ב"ש העליונים דחסד את השליש העליון דאמא, הנה נשלם בזה החכמה דז"א למדה שלמה. דהיינו, שיש עתה בה עצמה ג"כ רת"ס, כנ"ל. ועד"ז שאר הספירות שבג' קוים דז"א. והבן זה היטב, ואל תתבלבל בההפכות הנהוג בין הכלים אל האורות.

ובמתבאר תבין היטב, את השינוי לשונות הנמצאים בענין הזה בדברי הרב. כי מ"ש לעיל (באות קפ"ח) אשר לעת הגדלות עולים חג"ת ונעשים לחב"ד, ונה"י עולים ונעשים לחג"ת, ואמא מארכת נה"י שלה ומהם נעשים לו נה"י חדשים. הכונה היא בפרטיות כל הט"ס דז"א, שבעת היניקה כל הט"ס שלו המה חסרי שליש אחד, שמצד הכלים הוא נה"י, ומצד האורות הוא חב"ד, כנ"ל. ונמצא, מצר הכלים שאמא השלימה לו בכל ספירה שבו רק בחינת נה"י, דהיינו השליש החסר לו, אשר אז נמשכים לו בכל ספירה גם בחינת חב"ד דאורות. ובעת שהיה חסר נה"י דכלים, היה הרוח מתלבש בחב"ד שלו, ונפש בחג"ת שלו, וע"כ נבחנים מבחינת התלבשות האורות בהם, רק לחג"ת נה"י, כי הם נבחנים בעיקר על שם האור המתלבש בהם. אבל עתה אחר שהשיג הנה"י דכלים מאמא, שאז נמשכים לו ג"ר דאורות, שהם נשמה, נמצא שהנשמה מתלבשת עתה בכלים דחב"ד, ורוח יורד לכלים דחג"ת, ונפש יורדת לכלים דנה"י החדשים, ונמצא החג"ת הקודמים שנתעלו ונעשו עתה לחב"ד, מחמת השגתם עתה לאור הנשמה כי רק כלי המלביש לאור נשמה נקרא בשם חב"ד. וכן הנה"י הקודמים עלו ונעשו לחג"ת, שפירושם, כלי לאור הרוח, כי עתה ירד הרוח ונתלבש בהם כנ"ל. והכלים דנה"י, הם חדשים ממש, הבאים לו מאריכת רגלים דאמא. אמנם זה נעשה בכל ספירה וספירה מהט"ס שבג' קוים דז"א, כי כל ספירה מהם בשעת העיבור היתה כלולה רק מג' ספירות,

ובעת היניקה משש ספירות, ועתה בעת הגדלות מט"ס. והבן.
ומ"ש כאן (באות ק"צ) שיש בכל ספירה ב"ש, ובגדלות מצטרף עמהם שליש עליון מאמא, ומשלימם למדה שלימה הוא ג"כ אותו הדבר, אלא שמבארם בפרטות. ומ"ש שהשליש דאמא נעשה בכל ספירה לשליש עליון, הכונה היא מבחינת האורות, כי ע"י השלמת שליש תחתון דכלים, נמשך לו ג"ר דאורות, שהם אור נשמה, שאז שב השליש העליון דכלים להעשות חב"ד, מה שמקודם לכן לא היה אלא חג"ת, כנ"ל, ונמצא אשר השליש העליון דכל ספירה הוא מכח הנה"י דאמא. והבן.
וזה אמרו "כיון שהתבונה ממיתה עצמה עליו, שאז מסתלקים פנימית הנה"י שלה, וחיצוניות שלה לבד נכנס בו ובתוכם המוחין דז"א, לכן הם נעשים חלק מאברי הז"א ממש ומגופו" (אות קצ"א) מבאר בזה מ"ש לעיל (באות קפ"ט) אשר נה"י החדשים דז"א, אינם מבחינת ז"א, אלא הם נה"י דתבונה שנתארכו ונעשו לנה"י דז"א. והנה יש לשאול, איך אפשר זה, שנה"י דפרצוף עליון, יתחבר ויהיה לאברי הגוף של פרצוף תחתון. וע"ז מפרש כאן, כיון שהתבונה ממיתה עצמה עליו וכו' דהיינו שיורדת מבחינת ג"ר לבחינת ו"ק בסוד רובצת, שע"י זה נופלים הנה"י שלה למדרגת ז"א, (כמ"ש לעיל דף א' קל"א אות י"א ועי' באו"פ שם) אשר בזה מלבשת המוחין דקטנות בז"א דבחי"א, ואחר שז"א מקבל המוחין דקטנות דתבונה, שהוא בחינת ה"ת בעינים שלה, ע"כ נעשה מוכשר בזה לקבל גם הגדלות שלה, דהיינו הורדת הה"ת מעינים לפה, הנעשה בעת גדלות. כי מקבל ג"כ אותם בחינת אח"פ המוחזרים לה עתה, והם נעשים לעצמו ובשרו ממש, כמו שהיו מבחינת עצמו, ונחשבים לנה"י דעצמו ממש. וכן כתב לעיל (דף תתפ"ג אות ל"ג) "כי אי אפשר להתהוות שום מוח עד שתצא הבינה לחוץ" (עי"ש באו"פ ד"ה אי) הכונה ג"כ על ענין הנ"ל, כי לולי קבל הז"א הקטנות דבחי"א דתבונה, שהיא ע"י ירידתה לבחינת רובצת, שנה"י שלה יורדים לז"א, אז לא היה לז"א, שום מציאות שיהיה לו פעם בחינת ראש וג"ר, כי הכלים דאחורים של עצמו, אינם ראוים לחזור לאצילות, אחר שנקבעה הפרסא דאצילות לקביעות כנ"ל, ונמצא שכל בחינת הג"ר שלו, המה ע"י השגת הכלים דאחורים דאמא, כנ"ל באורך.
וזה אמרו "דע שבתחלה מתחיל לגדל החלקים העליונים, ואח"כ התחתונים, שהרי בהכנסת המוחין, התחתונים נכנסים מתחלה, אך בגדלות ז"א עצמו העליונים נגדלים תחלה" דהיינו ערך ההפוך שיש בין אורות לכלים, כמ"ש לעיל באורך. ומתרץ בזה, מה שאומר לעיל, שבעת שיש לו ו"ק, נבחן הראש שלו לחג"ת, שזה מתמיה, כי אין ראש אלא חב"ד, כנודע. וחג"ת הוא גופא. וע"ז מפרש, שכונתו היא מערך הכלים, וכיון שיש

הפכות בין אורות לכלים, אשר באורות המוחין התחתונים נכנסים מתחילה, ובכלים הוא בהיפך, כי העליונים נגדלים מתחלה. ולפיכך הוא מכנה את הראש בשם חג"ת. כיון שאין בו מצד האורות אלא נפש רוח, נמצא שהרוח מתלבש בכלים דחב"ד, ע"כ נקראו הכלים דחב"ד בשם חג"ת, דהיינו על שם האור המלובש בהם, כי אין הכלים פועלים רק בשיעור האורות שבתוכם. והבן היטב. וטעם הדברים נתבאר היטב לעיל בהסתכלות פנימית דף ע"ב ד"ה אמנם. כי כל המשפיע הוא משפיע בדבר היותר עב. וכל המקבל מקבל בדבר היותר זך. עש"ה.

וזה אמרו "הד' פרקין העליונים דקו ימין, שהם: ג' פרקי החסד, ופ"ע של נצח, הם מתחברים עתה יחד ונעשים חסד דז"א וכו'. וכעד"ז בג' קוין" (אות קצ"ד) פירוש: כי ידעת ההפרש מרת"ס, כי הע"ס שאו"ח מלבישם ממטה למעלה נקראו ראש, ומקום הזווג נקרא פה, והע"ס המתלבשים בכלים ממעלה למטה, נקראים חג"ת או גוף, ונקודת החזה היא המלכות שבהם. והע"ס דסיום נקראים נה"י, ועטרת היסוד היא המלכות שבהם המסיימת לכל הפרצוף, כמ"ש באורך בחלקים הקודמים.

גם נודע, שו"ק דגדלות אינם באים בעיבור א', כל עוד שה"ת שלו בעינים, אלא בעיבור ב', אחר ב' השנים דיניקה, שאז ע"י התכללות בזווג עליון דע"ב ס"ג, הם מורידים הה"ת מעינים שלו לפה, ומחזרים את אח"פ למדרגתו, ונשלמים לו עשרה כלים, ואז מקבל ג"ר דיניקה, וו"ק דגדלות, כנ"ל באורך. ואע"פ שמשיג אז בחינת ג"ר דקטנות, והם מתלבשים בחב"ד שלו, וחג"ת נ"ה דחסדים יורדים כל אחד למקומו, שבה הרוח בכלים דחג"ת, ונפש בכלים דנה"י, מ"מ אין הג"ר נחשבים לראש גמור, מטעם שאז עור אין שם שום זווג, כנ"ל, (דף א' קע"ב ד"ה ומה) כי ע"כ אין החסדים מתגלים בו מחזה ולמטה, אלא שהם בבחינת חסדים מכוסים. ע"ש.

ולפיכך נקרא עיבור הב' הזה, בשם זווג להשלמת כלים, כי עיקר התיקון הגיע רק אל הכלים. כי בהיות הה"ת בעינים, ירדו חב"ד לבחינת חג"ת, וחג"ת לבחינת נה"י, משום שה"ת המסיימת להארת הפרצוף, עומדת בחזה שהוא הכלים דעינים, ואז אין החג"ת ראוים לקבלת אור, להיותם בחינת ע"ס דסיום, שאינם מקבלים אלא אור נקבה. שהוא אור הנפש, שפירושו, אורות הסיום, שמקבלים ואינם יכולים עוד להשפיע ולהתפשט. כנודע. ולכן, עתה בעיבור ב', שה"ת ירדה מהחזה אל היסוד דנה"י החדשים, חזרו הכלים דעינים לבחינת חג"ת אמיתים, כי עתה הם ראוים לקבל אור זכר, שהוא בחינת רוח. אמנם הכלים דחב"ד, עוד לא קבלו תיקונם הגמור, כי כל עיקר תיקון הראש, הוא בחינת ע"ס ממטה למעלה, כנ"ל, וכל עוד שאין שם בחי' זווג והעלאת או"ח, אין ע"ס

אלו יכולות לצאת שם, וע"כ הם מכונים עור בשם ו"ק, כי כל עוד שאין זווג בראש ז"א עצמו, לגלות ההארת חכמה שם ממטה למעלה, שעי"ז מתפשט הדעת למטה, וממלא כל אדרין ואכסדראין דגופא, כנודע, נבחנים החסדים שבו לחסדים מכוסים, ואז אין כמעט שום הפרש ביו אורות דג"ר דקטנות, אל האורות דחג"ת.

והנה נתבאר היטב, שבחינת גלגלתא שהיא בחינת הכלים דחב"ד, עוד לא קבלו שום תיקון עתה בעיבור הב' הזה, אלא הכלים דעינים לבד, ולפיכך נבחן, שהגיע התיקון לג"ש עליונים דנה"י שנתחברו ונעשו לכלים דחג"ת, מחמת שירדה הה"ת מעינים, ונטהרו הכלים דחג"ת לקבלת אור הרוח, ויש עתה ד"ש בכלים דחג"ת, ראוים לאור הזכר, שהם ג"ש העליונים שהיו מקודם לכן, ועוד שליש עליון שנטהר ועלה להם מכלים דנה"י, מחמת ירידת הה"ת משם. ונמצא שרק השלישים העליונים דנה"י בלבד, קבלו עתה תיקונם כי הגם שנשלם כולו בבחינת נה"י דאמא, שהם השלישים תחתונים דכל הט"ס כנ"ל, מ"מ אינם עולים בשם, כל עוד שאין הזווג בראש ז"א מפני שגם הג"ר נבחנים רק לחסדים בלבד, כמו החג"ת, כי הארת חכמה אינה מתגלה בלי זווג בראש, שדעת עולה ממטה למעלה, ומכה בחו"ב, ומוציא אורותיהם לחוץ כנודע. וכבר ידעת הכלל הזה, ששליש תחתון דכלים, וג"ר דאורות הם ענין אחד, וכל כמה שהג"ר אינם מתגלים, גם שליש התחתון, שהם נה"י החדשים, אינם עולים בשם.

וכדי להבין הדברים בבהירות, נחוץ להרחיב הדברים. ועי' לעיל (דף א' קצ"ו ד"ה ובערך) שביארנו שם היטב ענין התחלקות הו"ק לו"ש, ואיך הם נשלמים כל אחד בש"ת מנה"י דאמא, שעי"ז נעשו למדות שלימות. עש"ה כל ההמשך. וכאן נוסיף ביאור על האמור שם. ויסוד הענין הוא, כי אין בז"א משורשו עצמו, אלא ששה כלים, שהם גו"ע בכל ספירה שברת"ס בג' הקוים שלו. ולעת גדלות מתארכים רגלים דאמא, שהם נה"י דאמא המשלימים האח"פ החסרים בכל הט"ס שברת"ס דג' הקוים שלו. ונמצא שבזמן הקטנות, בעת שאין לו עוד אח"פ דאמא, נבחן שיש לו רק גו"ע בחב"ד שלו, וגו"ע בחג"ת שלו, וגו"ע בנה"י שלו. שהם נערכים בו' שלישים, דהיינו ב"ש עליונים דכל ספירה מחב"ד, שהם גו"ע וחסרים כל אחד מש"ת שלו, שהוא אח"פ וכן בחג"ת וכן בכל אחד מנה"י. כי ש"ע הוא גלגלתא ושליש אמצעי הוא עינים, וש"ת אח"פ.

אמנם הם נקראים תמיד, רק בשם חג"ת נה"י, ולא על חשבון השלישים הנ"ל שברת"ס. והוא מטעם התלבשות האורות שבתוכם, כי הכלים שהם משכן לאור הרוח, נקראים חג"ת. והכלים שהם משכן לאור הנפש נקראים נה"י. ולפי"ז נמצא, שאור הרוח מתלבש בהכרח במדה שלימה, דהיינו שיש בה ג"ש. וכן אור הנפש מתלבש במדה שלימה,

שיש בה ג' שלישים. ונודע, שבשעה שאין רק גו"ע בפרצוף, נבחנים אח"פ שלו שנפלו למדרגה שתחתיה, באופן, שאח"פ דחב"ד נפלו לבחינת חג"ת. ואח"פ דחג"ת נפלו לבחינת נה"י. ואח"פ דנה"י נפלו לבי"ע דפרודא. ולפיכך, כשהאור דרוח מתלבש בהכלים דחב"ד, והוא אינו מוצא בהם אלא ב"ש, שהם גו"ע בלבד, הנה הוא מתפשט גם בש"ע דכלים דחג"ת, שהוא בחינת הגלגלתא שבחג"ת, ששם נפלו אח"פ של הכלים דחב"ד, באופן, שב"ש העליונים דאור הרוח מתלבשים בגו"ע הנמצאים בכלים דחב"ד, וש"ת דאור הרוח מתלבש באח"פ דכלים דחב"ד, הנמצאים בש"ע דכלים דחג"ת, שהם בחינת הגלגלתא שבהם. ואור הנפש מתלבש בג' השלישים הנשארים: שליש א', הוא העינים שנשארו בחג"ת, וגם בב"ש גו"ע שישנם בכלים דנה"י.

וטעם התלבשות הזו, הוא, משום הכלל, שכל המקבל מקבל בכלי היותר זך, ונמצא בכניסת אור הנפש בפרצוף, הוא מתלבש בכלי העליון שבמציאות הפרצוף, שהוא הכלי דחב"ד, שאין יותר זך הימנו וכן תמיד בכל אור חדש הבא בפרצוף, אינו מקובל אלא בכלי החב"ד. וכל אור יש בו שלמות דרת"ס, וע"כ לג"ש הוא צריך. וכיון שאין עוד בכלים דחב"ד זולת ב"ש שהם גו"ע לבד, ע"כ הוא מתפשט גם לאח"פ דחב"ד הנמצאים עתה במדרגת ש"ע דכלים דחג"ת, כי אח"פ דעליון שירדו למדרגת התחתון, המה נעשים לבחינת פנימית דתחתון, כלומר לבחינה העליונה שבתחתון, וכיון שיש בכלים דחג"ת ב"ש שהם גו"ע, הם נעשים רק לבחינת גלגלתא שבהם. ולכן נמצא שאור הנפש מתלבש בב"ש שישנם בחב"ד שהם גו"ע, ובש"ת דחב"ד שנפל ונעשה לגלגלתא כלים דחג"ת.

ואח"כ בכניסת אור הרוח בפרצוף, הוא מקובל ג"כ בכלי היותר זך שבו, שהוא כלים דחב"ד, ואז אין עוד שם מקום לאור הנפש, וע"כ יורד אור הנפש לכלים דחג"ת אמנם לא נשאר שם בכלים דחג"ת רק שליש אחד, שהוא העינים, כי השליש עליון דחג"ת נעשה עתה משכן לאור החדש דרוח, לבחינת ש"ת דרוח, כנ"ל. וע"כ יורד אור הנפש גם אל הכלים דנה"י, דהיינו בב"ש שישנם שם, שהם גו"ע. באופן, שאור הרוח מתלבש בג"ש, שהם ב"ש שבכל אחד מהחב"ד, וש"ע שבכל אחד מהחג"ת. וכן אור הנפש מתלבש בג"ש, שהם: בשליש שנשאר בכ"א מחג"ת, שהם העינים. ובב"ש שישנם בכ"א מנה"י והבן זה היטב.

ונמצא, שבעת הגדלות, בבוא אור הנשמה, הנה אז מתארכים רגלים דאמא שנה"י החדשים דאמא, מתחברים ונעשים לשליש תחתון, בכל הט"ס דז"א בג' הקוים שבו כנ"ל. ונמצא שנה"י דאמא מתחברים לכל אחד מכלים דחב"ד, ונעשים להם לש"ת, וכיון שיש לחב"ד עתה ג"ש בשלימות, אינם צריכים לשלישים עליונים דחג"ת שנתחברו להם

מקודם לכן, ולכן יורדים השלישים העליונים דחג"ת למקומם, לכלים דחג"ת, ויש עתה בחג"ת ב"ש שלו: גו"ע. וכן מתחברים עתה נה"י דאמא המיוחסים לכלים דחג"ת, ונעשים להם לשליש תחתון, ונמצא עתה גם בחג"ת ג"ש שלימים במדרגתם עצמם. ואז מתפרדים מהם גו"ע דנה"י, שהיו מתחברים בהם מקודם לכן ויורדים למקומם למדרגתם עצמם, ונה"י דאמא המתיחס להם, באים ומתחברים ונעשים להם לש"ת, ונשלמים גם הנה"י בג"ש שלימים במדרגתם עצמם. ונמצא עתה שכל הט"ס שבג' הקוים דז"א, הן מדות שלימות, דהיינו שיש בכל אחד מהם ג"ש, שהם: גו"ע ואח"פ. ואז נכנס אור הנשמה בכלים דחב"ד בג"ש שבו. ואור הרוח בג"ש דכלים דחג"ת. ואור הנפש בג"ש של הכלים דנה"י. וזהו כשמדברים מערך של הכלים.

וכשמדובר הוא מבחינת התלבשות האורות בכלים, מתבארים הדברים הנ"ל בשינוי לשון. כי אז נקראת הקטנות בשם חג"ת נה"י, כנודע, שהוא על שם האורות המתלבשים בעת ההיא. וכבר ידעת שאור הרוח צריך לג"ש, וכן אור הנפש צריך לג"ש. ובעת הקטנות, שאין בכל ספירה זולת ב"ש גו"ע בלבד, נמצא, ששלישים עליונים דכלים דחג"ת, מתחברים להיות ש"ת לכלים דחב"ד, כדי שאור הרוח יוכל להתלבש בג"ש, כנ"ל. וכן אור הנפש מתלבש בג"ש, שהם בשליש אחד הנשאר בכ"א מכלים דחג"ת, שהוא בחי' עינים שנשארו בהם, ובכל ב"ש שישנם בכלים דנה"י, כנ"ל. ונמצא שבעת הגדלות בבוא אור הנשמה, אז עולים חג"ת ונעשים לבחינת חב"ד, כי אז חג"ת שמקודם לכן, שהיו משכן לאור הרוח, נעשו עתה משכן לאור הנשמה והשיגו מעלת חב"ד. אמנם אור הנשמה לא נתלבש באותם ג"ש שבחג"ת הקודמים אלא בב"ש העליונים שבהם, שהם גו"ע דכלים דחב"ד, אבל ש"ת אשר קבלו מכלים דחג"ת, לא הוצרכו לאור הנשמה, כי עתה נתחבר להם ש"ת מנה"י דאמא, באופן שאור הנשמה נתלבש בב"ש עליונים דחג"ת הקודמים, ושליש תחתון לקחו מאמא, כנ"ל ונמצא עתה שאור הרוח ירד ונתלבש בש"ת דחג"ת הקודמים ובש"ע דנה"י הקודמים, שהם באמת גו"ע דכלים דחג"ת עצמם, אלא שבחינת גלגלתא דכלים דחג"ת, נצטרפה מקודם להשלים את הכלים דחב"ד בש"ת, להתלבשות אור הרוח, כנ"ל, ואור הנפש נתלבש בשליש הנשאר בחג"ת ובב"ש דנה"י, ונמצא שב"ש שישנם בגו"ע דחג"ת שנתחלקו, חציו לאור הרוח שהוא חג"ת, וחציו לאור הנפש שהוא נה"י. אמנם עתה אחר שאמא השלימה ש"ת שבכ"א מט"ס הרי הכלים דחב"ד יש להם ג"ש משלהם, נמצא שחזר וירד ש"ת דחג"ת מכלים דחב"ד, ובא למקומו לחג"ת, ושוב יש בחג"ת ב"ש שלו גו"ע. וע"כ אחר שנצטרף להם ש"ת דאמא, ירד ונתלבש בהם אור הרוח. וכן נתחבר נה"י דאמא והשלים את ב"ש שישנם בנה"י ונעשו הספירות

דנה"י ג"כ למדות שלימות, ואז נתלבש בהם אור הנפש.
והנה כל זה אמור בעיבור ב' של המוחין, הבא לאחר ט' שנים ויום א'. אמנם בעיבור ב' דהשלמת כלים הבא לאחר ב' שנים דיניקה, אע"פ שגם אז מתחברים הנה"י החדשים דאמא, ומשלימים את השלישים התחתונים שבט"ס דז"א, מ"ש, כיון שעוד הז"א אינו ראוי בעצמו לבחינת זווג בע"ס דראש שלו, שיתגלה בו הארת הכמה, אין שום הפרש בין ג"ר ובין ו"ק, כי אלו ואלו רק בחינת הסדים הם, שהם אור הרוח, כנ"ל. ולפיכך אין בחינת חג"ת עולים לבחינת חב"ד, ונשארים הרוח נפש מלובשים בו בכלים דחב"ד חג"ת, כמקודם לכן. אמנם כיון שכבר ירדה ה"ת מעינים לפה, נמצאים הכלים דחג"ת כולם שעלו עתה מבחינת נה"י, ונעשים שוים עם הכלים דחב"ד. אשר מבחינת התלבשות בכלים, נבחנים עוד שניהם לבחינת חג"ת, בהיותם שניהם משכן לאור הרוח. אמנם מיחס שבערך הכלים, יש כאן עליה גדולה אל הכלים דחג"ת, כי כבר עלו מבחינת נפש לבחינת רוח, באופן שאור הרוח מלובש עתה ברו"ת, שהם בגו"ע דכלים דחב"ד ובגו"ע דכלים דחג"ת, ואור הנפש מלובש רק בסוף, בגו"ע דכלים דנה"י ונמצאים עתה ד' שלישים בבחינת חג"ת, שהם: ב"ש דחב"ד, וב"ש דחג"ת. וב"ש בנה"י.
וטעם הדבר, כי מטרם עיבור הב' הזה, היו הכלים דחג"ת מתחלקים, כי ב"ש שבו שהם גו"ע, הנה הש"ע, שהוא גלגלתא שבהם, עלה ונתחבר למשכן אור הרוח. ושליש הב', שהוא העינים שבהם, ירדו ונתחברו למשכן אור הנפש כנ"ל. והנה השליש הב' הזה קבל עתה תיקונו משלם, כי הה"ת שהיתה בו ירדה ממנו לבחינת ב"ש דנה"י, וע"כ נטהרו העינים ועלו מבחינת נה"י לבחינת חג"ת, ונעשה עתה ד' שלישים בחג"ת: ב"ש דכלים דחב"ד וב"ש דכלים דחג"ת. כמבואר. באופן שבחי' גלגלתא שבכל ע"ס דז"א לא קבלו כמעט שום תיקון, אלא בחינת העינים שבט"ס דז"א קבלו תקונם, כי הה"ת ירדה מהם לבחינת נה"י, והם עלו ונעשו משכן לבחינת הרוח.
וזה אמרו "ג' פרקי החסר ופ"ע של נצח, הם מתחברים עתה יחד ונעשין חסד דז"א וכו' ששם החכמה בכח כלולה בחסד" (אות קצ"ד) כי ד' פרקים אלו הם גו"ע דכלים דחב"ד, וגו"ע דכלים דחג"ת, כנ"ל. כי הש"ע דנה"י, שהוא בחינת עינים דכלים דחג"ת, נטהרו עתה מה"ת, שירדה משם לגו"ע דכלים דנה"י, כנ"ל. וע"כ יש שם בחינת חכמה בכח, כי אח"כ בעיבור ב' דמוחין, תתלבש החכמה בב"ש עליונים דחסד הזה, והחסד יתלבש בב"ש תחתונים דחסד הזה. והיינו שיתחבר אליהם אז ש"ת דאמא לכל ספירה מהם כנ"ל. ועד"ז מתבארים כל ט"ס דז"א.

פרק ר

א **ו"ק דב"ן שהם המלכים שמתו**: נודע, שמבחי' הכלים יצאו בז"א דנקודים, רק ז' כלים: כח"ב חג"ת עד החזה, ונקודת החזה היא המלכות שבו, ומבחינת האורות אין שם אלא אור הנפש, ונודע שאור הנפש מתלבש בכלי דכתר, דהיינו בכלי דכתר שבכל אחד מז' כלים האלו, כנ"ל באורך. וזה היה בעת הקטנות דע"ס דנקודים, שהיא חלוקה הא' משם. ואח"ז בחלוקה הב' שאו"א חזרו לבחינת ראש במצב פב"א, קבלו ז' הכלים דז"א בחי' נפש רוח מאמא, כנ"ל בדיבור הסמוך. אמנם בעיבור הז"א, נתקן רק מבחינת חלוקה הא' דנקודים, שלא היה אז בז' כלים דז"א רק אור הנפש לבד.

ב **בכח שיצאו עתה ונתערבו עמהם ו"ק דמ"ה**: קומות הזווגים היוצאות בעולם האצילות, נקראות מ"ה. והאנ"ך שנשארו אחר שביה"כ מעולם הנקודים, נקראים ב"ן. ולפיכך אין לך ניצוץ קטן בעולם האצילות, שלא יהיה כלול ממ"ה וב"ן, כי הרשימות דב"ן עולים בבחינת מ"ן אל הזווגים שבאצילות, וכפי הקומה היוצאת מזווג אור העליון על הרשימות האלו, כן עולים ונתקנים כלים וניצוצין דב"ן. וז"ש "וזה בכח שיצאו עתה ונתערבו עמהם ו"ק דמ"ה" כלומר, שמתחלה יצאה קומת נפש על הרשימות דז"א בהתכללות הזווג תוך או"א, שקומת נפש זו נקראת מ"ה, כנ"ל, וכפי השיעור הזה עלו ונתקנו הו"ק דב"ן, שהם הז"ת דנקודים מעת קטנותם, דהיינו מחלוקה הא', שאז היה בהם קומת נפש, ונאבדה מהם בשביה"כ, ועתה חזרו וקנו הנפש הזו ע"י קומת הנפש דמ"ה.

ג **תחלה בעת הזווג נתבררו ו' מלכיות שבו"ק דב"ן**: שהם מלובשים, בו' כתרים. כנודע, שאור הנפש מלובש בכלי דכתר. באופן, שאור הנפש היה מלובש בו' הכתרים שבו' הכלים כח"ב חג"ת דז"א. אבל מבחי' האורות, נקראים הו"ק, חג"ת נה"י, ונמצא שנתברר מהם ו' מלכיות, שהן מלכות אחת בכל קצה. והטעם שנבחנים בשם מלכיות, ולא בשם נה"י, הוא, כי בעת הזווג, עלו שם הששה כלים דז"א כמו שהיו בעת הקטנות דנקודים בחלוקה הא', כנ"ל והנה אז עדיין לא היו בכלים דז"ת אלו שום תיקון קוים, כי רק הג"ר דנקודים, נתקנו שם בתיקון קוים ולא הז"ת, כי ע"כ יצאו הז"ת רק בקו אחד, זה תחת זה. כנודע. וע"כ עתה בעת עליתן מבי"ע לזווג באו"א, אין בקומת מלכות ג' הקוים הנקראים נה"י, אלא בחינת קו אחד, הנקרא קומת מלכות, כנודע. אלא אח"כ בג' ימי קליטה, נתקן בו' כלים אלו, בחי' תיקון קוים ע"י זווגים דאו"א, ואז נבחנת קומת המלכות בשם נה"י, כי ג' הקוים דקומת המלכות נקראים נה"י. כמ"ש לפנינו בדברי הרב.

פרק רא

חצים הימיני ביסוד דאבא, וחצים השמאלי ביסוד דאמא וכו' וניתנו כולם תוך אמא: כבר נתבאר זה באורך בחלק הקודם, כי ביום א' דימי קליטה, נתקן הקו ימין דז"א, ע"י זווג או"א שבאבא, וביום ב' נתקן הקו שמאלי, ע"י או"א שבאמא. וביום ג' נתקן קו אמצעי, ע"י שניהם יחד. עש"ה. וכנגדם נתקן ג"כ המ"ה, ואדרבא המ"ה מתקן את הב"ן, כי בחינת קומת הזווג, וכן הכלים החדשים הבאים עם קומת הזווג נקראים בשם מ"ה. ולפי קומתו באורות וכלים, כן נתקן מן הב"ן, כנ"ל בחלקים הקודמים. ולכן נמצא ששיעורי האורות וכלים דמ"ה, עולים בהכרח בד בבד עם הכלים דב"ן.

פרק רב

נה"י שבכל קצה מו"ק דב"ן וכו' ולכן ענין העיבור רק בחינת נה"י לבד, אלא שהוא בכל קצה וקצה מו"ק: כלומר, אע"פ שאנו אומרים, שכל העיבור אינו אלא בחינת נה"י לבד, אין הפירוש, רק ג' ספירות נה"י, אלא הפירוש הוא ג' ספירות נה"י בכל ספירה וספירה שבו. ומבחינת הכלים נבחן ג' כלים חב"ד, שבכל כלי שלו. דהיינו רק שליש אחד ממה שצריך להיות בכל ספירה שבו. כי בכל ספירה שלמה צריך שיהיה בה רת"ס, שהם חב"ד חג"ת נה"י, ועתה אין בכל ספירה כי אם שליש אחד, שמערך הכלים הוא ש"ת, ומערך האורות הוא ש"ע. כנ"ל (דף א' קצ"ו ד"ה ובערך. עש"ה כל ההמשך). אמנם תדע, אע"פ שכתב הרב כאן, שהם רק ו' קצוות, שבכל אחד מהם נה"י. הנה באמת יש גם בז"א ע"ס, אשר עתה בעיבור נגדל שליש אחד בכל ספירה מהע"ס האלו וכן ביניקה נגדל ב"ש בכל ספירה מהם. ואין בזה שום סתירה כמ"ש לפנינו.

פרק רה

בגדלות באו תחלה חב"ד שבכל קצה דו"ק וכו' נמצא שכבר ו"ק דז"א נגמרו כל אחד מי"ס דמ"ה ובי"ן: היינו בחינת הגדלות שקונה בעיבור ב' הראשון, הבא תכף לאחר ב' שנים דיניקה, שאז קונה השלמת כלים דאח"פ, להיותו מעלה מ"ן לאו"א מבחינת האחורים דחלוקה ב' דנקודים, המחזיר לאו"א לבחינת ראש. ומ"מ נמצאים עדיין או"א במצב פב"א. כנ"ל. וע"כ גם ז"א משיג עשרה כלים בשלמות, ע"י הורדת ה"ת מעינים ושיבת אח"פ שלו למדרגתו, אמנם לא יוכל לקבל רק מאחורים דאמא, ונקראים ו"ק דאמא דגדלות.

ולפיכך נקראים המוחין האלו בשם מוחין דו"ק. להורות שיש בו ע"ס שלמות מ"מ אינם אלא בחינת ו"ק, כי עוד אין זווג בבחינת ראש שלו, ואז האורות דראש עם אורות דחג"ת שוים כמעט זה לזה, כי שניהם בחינת חסדים מכוסים, ואין שם הארת חכמה הנקראת

ראש. וע"כ ביאר הרב לעיל, כי נבחן עתה, שיש ד' שלישים בכל אחד מחג"ת, שפירושם, שב' שלישים של גו"ע של ראש, וב' שלישיים גו"ע שבחג"ת המה מדרגה אחת. וב"ש נשארו בנה"י, כנ"ל דף א' קצ"ט אות קצ"ד עש"ה.

פרק רו

ג"ר בפעם אחת שכל אחד, כלול מי"ס דב"ן, וי"ס דמ"ה, ואז הז"א נקרא גדול ושלם בן י"ג שנים וכו': וזהו ע"י עיבור ב' שלאחר ט' שנים ויום א', שאז מעלה מ"ן מאחורים דאו"א דבחינת ו' ונקודה, שמ"ן אלו מחזירים לאו"א פב"פ, ואז אמא ממשכת הארת חכמה מאבא, שהם ג"ר אמיתים, הנמשכים בז"א בד' שנים מט' שנים ויום א', עד י"ג שנים. אמנם יציאת המוחין באו"א, יצאו כל הנרנח"י בבת אחת. וז"ש הרב שהג"ר באו בבת אחת. דהיינו ביציאתם באו"א. משא"כ העיבור יניקה ומוחין דו"ק יצאו בג' זווגים דאו"א מיוחדים.

פרק רז

בתחלת העיבור היה הזווג ואז יצאה הטפה בבחינת י' מלכיות שיש באלו י"ס דחיצוניות: לכאורה הוא סותר למ"ש לעיל (דף א' ר"ג אות ר') שמתחלה בעת הזווג נתבררו ו' מלכיות ע"ש. אמנם אלו ואלו דברי אלקים חיים, אלא שצריכים להבין הדברים משורשם, כי באלו הז"ת דנקודים, שהם בחינת ז"א, שנתעלה ע"י אח"פ דאו"א לעיבור א', יש להבין בהם, ב' מיני כלים. כי נודע, שבכל פרצוף נמצא ב' מיני כלים: א' הם הכלים ישנים שנתרוקנו מגוף הפרצוף העליון כנ"ל. (דף ר"ע אות ע"א ואות ע"ד וע"ו) שהם עיקר הכלים שבפרצוף. ומין הב', הוא הכלים הבאים עם יציאת הקומה של הפרצוף עצמו, שהם בחי' האו"ח העולה ממטה למעלה, אשר אח"כ הוא מתפשט גם ממעלה למטה, ונעשה לכלי קבלה אל הפרצוף. כנ"ל (דף רס"ט אות ס"ו וס"ח) ונודע, שב' מיני כלים הללו שבפרצופי אצילות, נקראים מ"ה וב"ן: שהכלים הישנים נקראים ב"ן, וכלים החדשים הבאים עם קומת הפרצוף נקראים מ"ה. ובפרצופי נקודים, הם נקראים ס"ג וב"ן: שהכלים הישנים אשר שם, הם מבחינת מטבור ולמטה דפרצוף ס"ג, שאחר שנתפשטו עד סיום רגלי א"ק, נעשה צמצום הב', ונתרוקנו האורות שבהם, כמ"ש שם, ובאלו הכלים נתלבשו הע"ס דנקודים, שיצאו מנקבי העינים. והם עיקר הכלים, כי אין כלי נגמר אלא אחר התפשטות האור והסתלקותו משם. כנודע. והם כלים דס"ג. כמבואר.

ומין ב' דכלים, הם שיצאו ע"י הסתכלות עינים באח"פ, שהם בחינת האו"ח, שנתפשט ממעלה למטה תוך המלכות דראש, והמלכות נתפשטה מינה ובה ממעלה למטה עד

הטבור, בעשרה כלים עד למלכות דמלכות. והגם שהם בחינת כלי קבלה אל הפרצוף, מ"מ עוד אינם נחשבים שם לכלים גמורים, משום שעוד לא היו פעם בבחינת התרוקנות האור מתוכם. כנודע. והם נקראים כלים דב"ן, כי הם הכלים החדשים שיצאו עם קומת הב"ן. והבן היטב.

והנה בעיבור א', כשעלו הז"ת דנקודים להתקן, הנה עלו ב' מיני הכלים דס"ג ודב"ן שיש בהם. וכבר ידעת, שמבחינת הכלים דס"ג, לא קבלו הז"ת דנקודים בחלוקה הא' בעת הקטנות, אלא בחינת גו"ע עד החזה, דהיינו מקום עמידת הפרסא שנתקנו שם בצמצום ב', שהם ז' כלים: חב"ד חג"ת ונקודת החזה. ומבחינה זו נבחן הז"א שהוא חסר בחינת הכלים דנה"י לגמרי. כי הגם שנתקנו שם בחלוקה הג' ונתפשטו האורות בהם עד לסיום רגלי א"ק שבעשיה, אמנם תכף נשברו וחזרו לבחינת בי"ע. כנודע. והם לא קבלו שום תיקון באצילות, כי אדרבא כאן באצילות נתחזקה הפרסא יותר, באופן שאי אפשר, שיארע פעם שיתפשט עוד משהו אור לתוכם, כמו שקרה בעת שביה"כ. כנ"ל. נמצא שאלו הכלים דנה"י, היינו מחזה ולמטה דז"ת דנקודים, הם חסרון שלא יוכל להמנות עד גמר התיקון, שאז יהיה בחינת מטי רגלין ברגלין, כי אז ישובו ויתחברו הנה"י האלו דבי"ע אל האצילות וימצאו רגלי ז"א דאצילות מתפשטות לבי"ע, ויסתיימו בשוה עם רגלי א"ק דצמצום א', דהיינו בשיעור שהז"ת דנקודים נתפשטו במלוכתם קודם שביה"כ, כמבואר. וכל זה הוא מצד הכלים דס"ג שז"ת דנקודים נתלבשו בהם. ומבחינה זו הרב מדבר לעיל (בדף א' ר"ג אות ר'). וכן ברוב המקומות כי כל התיקונים שבעולם התיקון, סובבים לתקן את החסרון זה דנה"י, עד דמטי רגלין ברגלין. וכן כל בחי' התפשטות הצלם דאמא להיות לאברי דז"א, הוא למלאות החסרון דנה"י אלו כמ"ש לעיל בביאור השלישים, כנ"ל דף א' קצ"ו ד"ה ובערך.

אבל כאן, מדבר ממין הב' דכלים שיש בז"ת דנקודים, שהם בחינת הכלים החדשים שישנם שם מבחינת קומת הב"ן בעצמו שיצאה משם. ומבחינה זו וראי שיש לו עשרה כלים, כי אין לך שום התפשטות של קומה, שלא תהיה בה עשר ספירות, כנודע. אלא שכל אלו עשר הספירות שבז"ת נסתיימו מחזה ולמעלה של בחי' הכלים דס"ג, כלומר שנסתיימו למעלה מפרסא שנתחדשה אז'

בצמצום ב', וע"כ, אין בעשרה כלים אלו, אלא בחי' ו"ק חג"ת נה"י, או חב"ד חג"ת, בערך הכלים דס"ג. אמנם ודאי שיש בהכרח עשרה כלים בכל קומה. וזכור זה לכל המקומות. ולפיכך כאן שרוצה לדבר ביחוד מהגדלת העשרה כלים דז"א, לכל פרטיותיו ודקדוקיו, הוא חושב בהכרח עשרה כלים אפילו בעיבור, דהיינו ממין הב' דכלים דז"ת דנקודים,

מבחינת הב"ן שבהם. כנ"ל. אלא שכיון שלא היה שם בקטנות רק אור הנפש, שהוא קומת מלכות, ע"כ הם נבחנים לעשר מלכיות, שבערך הכלים פירושו, שלא נגדל מן הע"ס האלו רק בחינת הכתרים שבכל אחת מן הע"ס, שבהם מלובש קומת מלכות שהיא אור הנפש. ועתה בעת הזווג, דהיינו בתחילת עליתם לאו"א, עדיין אין בה תיקון קוין בקומת מלכות זו, ולכן אינו חושב עוד את קומת המלכות לבחינת נה"י, לומר שנתקן בהם עשרה בחינות נה"י בהע"ס אלו בהעובר. אלא אח"כ בג' ימי קליטה נתקן בקומה זו בחינת ג' קוים, ואז נבחן שנתקן עשר בחינות נה"י בהע"ס. כמו שמבאר והולך.

פרק רט

ובעיבור נעשה נה"י שבנה"י לבד: פי', כי בכללות לא יצאה כאן בעיבור, זולת קומת המלכות, שהיא אור הנפש, אשר ע"פ תיקון ג' הקוים שבה, היא נקראת נה"י. אמנם כשנה"י אלו מתלבשים בע"ס דעיבור, נבחן שהם מתלבשים בהכלים העליונים שבכל ספירה מהם, הנקראים חב"ד דכל ספירה, שהוא באמת רק כלי דגלגלתא, אלא ע"י תיקון קוים נבחנת לחב"ד, באופן שג' הקוים שבכללות הפרצוף הזה, הם: הח"ן בקו ימין, ובג"ה בקו שמאל ודת"י בקו אמצעי. ונמצא שלא נתלבש אלא בג' שלישים עליונים דכלים שבג' הקוים, שהם חב"ד, וג' השלישים האמצעים עם ג' השלישים התחתונים שבכל אחד, הם ריקנים בלי אור, כי לא נגדל רק הכלים העליונים. כמו שכייל לן הרב אשר בבחי' הכלים, נבחן שהעליונים נגדלים מתחלה, מהיפך מבאורות, שבהם התחתונים נכנסים מתחלה. כנ"ל, (דף א' קצ"ז אות קצ"ג) ולפי"ז נמצא בערך האורות, שלא נכנסו אלא ג' שלישים תחתונים שבכל אחת מהט"ס: נצח שבקו הימין, והוד שבקו השמאל, ויסוד שבקו האמצעי. והנה הרב דרכו לבאר בעיקר ע"פ כניסת האורות בכלים, וע"כ הוא אומר "שבעיבור נעשה נה"י שבנה"י לבד", דהיינו רק שליש אחד מכל ספירה שבפרצוף העיבור הזה. ושליש האמצעי נכנס בו בזמן היניקה, ואז יש בכל ספירה שבפרצוף העיבור ב"ש, שהם חג"ת נה"י דאורות, ושליש העליון נכנס בהם בעת הגדלות, כמו שמבאר והולך.

פרק רי

ואחר התלבשם הם כלולים: נמצא שכיון שאלו הם בחינת חג"ת, נתנו כח בחג"ת שבחיצוניות שהם חג"ת שבנה"י וכו' באופן זה חסד שבנצח חסד שבחסד חסד שבחכמה וכו': כי ע"י ביאתו של הפרצוף דיניקה, שהיא בחינת קומה שיצאה על בחי"א, שהיא קומת רוח נפש, אשר קומה החדשה הזו מתלבשת בתוך הפנימית דפרצוף דעיבור, נמצאו ב' הפרצופים הללו, כלולים זה מזה, וקבל ברצוף העיבור בחינת החג"ת

מן הפרצוף דיניקה, ולכן נגדל גם הכלים האמצעים דפרצוף העיבור, שהם שלישים השניים שבתוכו, הנקראים חג"ת. באופן שיש עתה בקו הימין ב"ש, שהם מנה"י דזמן העיבור, ומחג"ת של עתה בזמן היניקה, ונמצא שנתוסף על השליש של ספירת החכמה, שהיא הנצח דחכמה שהיה לו בזמן העיבור, עוד שליש אחד, שהוא חסד דספירת החכמה. וכן נתוסף לו על נצח שבחסד עוד שליש אחד, חסד דחסד, וכן נתוסף לו על הנצח שבספירת הנצח עוד שליש אחד, שהוא חסד דנצח. ובזה השיגה כל ספירה וספירה שבקו ימין ג' שלישים חדשים: חסד דחכמה, וחסד דחסד, וחסד דנצח, בנוסף על ג"ש הישנים דזמן העיבור שהם: נצח דחכמה, ונצח דחסד, ונצח דנצח. ויש לו עתה ב"ש בחכמה שבו, שהם נצח וחסד דחכמה. וב"ש בחסד שבו, שהם נצח וחסד דחסד. וב"ש בנצח שבו שהם נצח וחסד שבנצח.

ועד"ז בקו שמאל, שהיה לו שם מזמן העיבור רק שליש התחתון דכל ספירה, שהם הוד דבינה והוד דגבורה והוד דהוד. ונתוסף לו עתה מפרצוף דיניקה שליש אמצע בכל אחת מהן, שהם גבורה דבינה, וגבורה דגבורה, וגבורה דהוד. ויש לו עתה ב"ש בבינה, שהם גבורה והוד דבינה. וב"ש בגבורה שהם גבורה והוד דגבורה וב"ש בהוד שהם גבורה והוד דהוד. ועד"ז בקו אמצעי דת"י שבו, שהיה לו שם מזמן העיבור, רק יסוד דדעת, ויסוד דת"ת, ויסור דיסוד, ונתוסף לו עתה ע"י הפרצוף דיניקה, גם השלישים האמצעים שהם: ת"ת דדעת, ות"ת דת"ת, ות"ת דיסוד. ויש לו עתה ב"ש ת"ת ויסוד בספירת הדעת, ובש"ת ת"ת ויסוד בספירת הת"ת, וב"ש ת"ת ויסוד בספירת היסוד.

פרק ריב

בתיכונה באו הו"ק שבה בפעם א': הקומה דבחי"א הנקראת פרצוף יניקה, נקראת פרצוף התיכון דז"א, וקומה דבחי"ב נקראת פרצוף הפנימי דז"א. והוא מטעם שכל קומה שהמסך שלה עב מחברתה, נבחנת לפנימית אליה ומתלבשת בתוכה, כמ"ש באורך בחלקים הקודמים. ועי' בהסת"פ בחלק ב' ואומר, שבפרצוף התיכון באו הנפש רוח בבת אחת. פי', לא כמו בפרצוף העיבור, שהנפש ורוח באו לו בב' זמנים, שמזמן העיבור היה לו נפש, ועתה קבל ע"י ההתכללות והתלבשות דפרצוף היניקה, בחינת הרוח שבו. אבל בפרצוף היניקה, לא היה בזה ב' זווגים, אלא קומת בחי"א כוללת בתוכה רוח נפש כי בחינה העליונה כוללת בתוכה גם התחתונה. והוא פשוט.

פרק ריד

בגדלות נכנס בו בחינת פנימיות וכו' לכן החב"ד שבבחינה אמצעית גם הוא נגדל: היינו ג"כ ע"י התכללות והתלבשות בתוכו, כי אחר שנכנס שליש עליון דכל ספירה והשיג

בחינת ראש, דהיינו ע"י קומה חדשה דבחי"ב, הנה הוא פרצוף שלם בפני עצמו שכל ט' הספירות הם בו בשלמות ראש תוך סוף. והוא מתלבש תוך פרצוף היניקה. ועוד נבחן, שע"י התלבשות הפרצוף דגדלות הזה, תוך ב' פרצופים הראשונים דעיבור ויניקה, הנה קבלו ממנו את בחינת שליש העליון שהיה חסר עד עתה לכ"א מהט"ס שלהם. ונשלמו ג' הספירות שבקו ימין בג"ש לכל אחד. וכן בקו שמאל וכן בקו אמצעי. ועד"ז בג' הקוים דפרצוף העיבור.

והנה הרב אינו חושב כאן את הגדלות ראשון דמוחין דו"ק, כנ"ל (בדף א' ר"ה אות ר"ג). והטעם הוא כי המוחין דו"ק נכללים בפרצוף דיניקה, משום שאין בהם בחינת זווג של ראש, ונחשב אז גם הג"ר לבחינת חסדים ואור הרוח, כנ"ל באורך.

והנה עתה אחר ביאת פרצוף הגדלות יש לו ג' פרצופים מתלבשים זה בתוך זה, וכל אחד מתחיל מחזה ולמטה של העליון ממנו: כי פרצוף העיבור מתחיל מחזה ולמטה דפרצוף היניקה. ופרצוף היניקה מתחיל מחזה ולמטה של הפרצוף דגדלות. וטעם הדבר הוא כמ"ש אצל הפרצופים הכוללים. כי אין שום חילוק בין הפרטות לכללות.

פרק רכג

ב' בחינות, א' הוא בחינת העולמות עצמן ובחינה זו נקרא חיצוניות הספירות. הב' הוא בחינת נשמות עצמן ובחינה זו נקרא פנימיות הספירות. כבר נתבאר היטב, ענין השתלשלות הפרצופים והעולמות זה מזה בדרך סבה ומסובב, מכח הזדככות המסך הנוהג בכל קומה. כמ"ש בחלקים הקודמים. ותדע שענין זה מכונה בחינת העולמות, דהיינו בחינת השתלשלות המדרגות ע"ד סבה ומסובב הנהוג בהעולמות. וכנגד זה יש בחינת מדרגות ופרצופין היוצאין ע"י העלאת מ"ן שמעלים התחתונים מניצוצין וכלים דבי"ע, לזו"ן דאצילות וכן זו"ן לעליון מהם, והעליון לעלי עליון וכו' ער שיורד אור חדש מא"ס ב"ה לא"ק בבחינת מיין דוכרין על אלו המ"ן שבכל פרצוף ופרצוף כנ"ל. ומאלו מ"ן ומ"ד נאצלים קומות ופרצופין חרשים בכל פרצוף ופרצוף מעילא לתתא עד זו"ן דאצילות, ועד נשמות בני אדם. וענין הזה מכונה בשם בחינת נשמות. כלומר, שאינם נאצלים על דרך השתלשלות העולמות על פי הזדככות המסך כנ"ל, אלא בסדר הפוך ממטה למעלה, ע"י מעשה התחתונים מכח העלאת מ"ן שלהם.

וההפרש ביניהם רב הוא, כי כל הבא מבחינת העולמות מעילא לתתא, שאין שם סיוע של התחתונים במשהו, הנה זה קבוע וקיים בלא נדנוד כל שהוא. אמנם הבא מבחינת הנשמות, שהוא מתתא לעילא, כלומר ע"י סיוע המע"ט של התחתונים, דהיינו ע"י המ"ן שהם מעלין, אין עוד בזה שום קביעות כלל, אלא תלוי בהמשכת המע"ט דתחתונים,

וכל עוד שממשיכים במעשיהם הטובים מאירים להם המוחין האלו, ואם ח"ו פוגמים במעשיהם תיכף מסתלקין המוחין האלה בשרשם, וחוזרים כל הפרצופין העליונים לקביעותם, דהיינו כמו שהיו מבחינת העולמות עצמם, לפני העלאת מ"ן דתחתונים. והטעם הוא פשוט, כיון שכל השבח בא ע"י מע"ט שלהם, ממילא, הם יכולים לקלקל זה בחזרה, ע"י מעשיהם הרעים שעושים. והבן.

ולפיכך צריכים לידע ולהבין בדיוק נמרץ את התחום של ב' מציאות האלו, דהיינו סיום שיעור הקומות הבא ממציאות העולמות עצמן, שמשם ולמעלה מתחיל מציאות שיעור קומות של הנשמות התלוי במעשיהם של התחתונים כנ"ל. וכבר נתבאר ענין זה לעיל בחלק ח' (דף תרכ"ד ד"ה ובזה. ודף תרנ"ח ד"ה וצריכים. ודף תרפ"ג ד"ה ותשכיל) עש"ה בג' המקומות הנ"ל. ונזכיר כאן הדברים בקיצור, כי אנו מוצאים ג' חלוקות במצבים של פרצופי הנקודים. א' הוא הקטנות שלהם, דהיינו כמו שיצאו מאור העינים דס"ג דא"ק, בדרך הזדככות המסך, שאז מכח הזווג שעלה במקום נקבי העינים נחלקו כל המדרגות לב' חצאים: לגו"ע, ואח"פ. כי אח"פ דכל מדרגה ירדו אל המדרגה שלמטה. שמשם יצאו או"א אב"א, דהיינו ברוח נפש לבד, שהרוח מלובש בגלגלתא, והנפש בעינים, ואח"פ שלהם ירדו למקום ז"ת. וז"ת דנקודים, יצאו באור הנפש לבד, דהיינו כמה שיכלו לקבל מאו"א אב"א כמ"ש שם. ומחלוקה זו נתקן פרצוף עתיק דאצילות בלבד. וחלוקה הב' היא בחינת ההארה שקבלו או"א מאור חדש דבקע לפרסא, דרך הטבור דא"ק, שאור הזה הוריד ה"ת מעינים דאו"א והעלה אח"פ שלהם מז"ת, שאז שבו או"א לבחינת ראש, בע"ס שלמות גו"ע ואח"פ. אמנם עדיין היו במצב פב"א, כי אמא אע"פ שיש לה כל השלמות, אינה מחזירה פניה לאבא לקבל חכמה זולת ע"י מ"ן, בסוד כי חפץ חסד הוא. ומחלוקה זו נתקנו כל פרצופי אצילות מא"א עד זו"ן בבחינת העולמות, כלומר במוחין קבועים, כמ"ש שם.

והטעם הוא, כי בחלוקה הב' הזו, אע"פ שבאה ע"י הארת הזווג דע"ב ס"ג, מכח עלית מ"ן דנה"י דא"ק, כמ"ש שם מ"מ נחשבת לבחי' מציאות העולמות עצמם, כי לא היה כאן שום הוספה על עביות המסך דאו"א שיגרום לגדלותם אלא בעת קטנות היו בבחינת ו"ק מכח הה"ת שעלתה בעינים, ונעשים מקום הזווג בעינים, שהוא בחי"א, ועתה בגדלות, כשירד מקום הזווג, מן אותו המסך שהיה בעינים, אל מקום הפה, חזרו ונתעלו אח"פ הנופלים שלהם, והראה המסך את כחו מה שהיה בו מטרם עלית ה"ת לעינים. אבל אין כאן שום חידוש בעביות המסך. וע"כ נחשב עוד לבחינת העולמות עצמם, אע"פ שנגרם ע"י העלאת מ"ן.

וחלוקה הג' היא הארת יסוד דא"ק את המ"ן דו' ונקודה לפה דאו"א, שעל המ"ן האלו יצאו הח' קומות דגדלות, מהסתכלות עיינין דאו"א עד לקומת המלכות דישסו"ת, שהממעלה למטה, נתפשט בז"ת דנקודים, ונתפשטה מלוכתם עד סיום רגלי א"ק דנקודה דעוה"ז. והנה מחלוקה זו באים כל בחינת ג"ר של זו"ן, ואפילו ג"ר דאור דרוח, וע"כ אין בחינת ג"ר קבועה בזו"ן, כי המ"ן האלו דו' ונקודה, צריכים למעשיהם של צדיקים שיעלו אותם, וע"כ יוכלו ג"כ מעשיהם של רשעים לפגום בהם, כנ"ל ואז המה מסתלקים. וע"פ הדברים האלו יתבארו לנו המשך דברי הרב בענין שלפנינו.

פרק רכד

עיבור יניקה ומוחין שהם ג"ת דאלקים, וג' אמצעים וג' ראשונות וכל זה נקרא חיצוניות, ואח"כ כל בחינת הגדלות יש בהם עי"מ שהם ג"ת דהויות וכו' וכל זה נקרא פנימיות:

פי' כי עי"מ דחיצוניות, נמשכים מחיצוניות העולמות, דהיינו: מחלוקה הא' דנקודים נמשכים ג"ת דאלקים, שהם עיבור א', וכן הנפש רוח דיניקה הנמשך בב' שנים דיניקה. ומחלוקה ב' דנקודים נמשכים, המוחין דיניקה, שהם **ל' ם'** דצלם דיניקה, עם ו"ק דגדלות דאמא, הבאים בעיבור ב' לאחר ב' שנות היניקה, בהמשך ז' שנים עד ט' ויום א'. ועי"מ האלו נבחנים לחיצוניות, להיותם נמשכים מחלוקה א' וב' של הנקודים, שהם בחינת העולמות עצמם, כנ"ל בדיבור הסמוך.

ואח"כ יש עיבור הב' לצורך ג"ר ממש, הבא לאחר ט' שנים ויום א', שאז הז"א מעלה מ"ן מאחורים דו' ונקודה דאו"א שנפלו למקומו בעת שביה"כ, שמ"ן אלו מחזירים לאו"א פב"פ, שעל המ"ן האלו יוצאים ע"ס דגדלות, שג"ת מהם הם ג"כ שמות הויות, ונקרא עיבור דגדלות, וג' אמצעים שלהם, נקרא יניקה דגדלות. וג"ר שלהם נקראים מוחין דגדלות. וכל אלו נקראים פנימיות, ואפילו ג"ת מהם. משום שהם נמשכים רק ע"י מ"ן מתתא לעילא בהתעוררות התחתונים, כנ"ל בדיבור הסמוך, עש"ה.

פרק רכה

פירוש ב', כי הי"ס דקטנות דאלקים כולם, נחלק לב' בחינות שהם עיבור ויניקה וכו' ואח"כ כל הי"ס דגדלות נקרא עיבור ב' וכו' ואחר כל ג' בחי' אלו שהוא בחי אב"א וכו' בחי' פב"פ ונקרא פנימיות וזהו מישסו"ת וכנגדן באו"א: ויש כאן ג' שינוים כלפי פירוש הא'. הא' שאינו מחלק המוחין דקטנות לעי"מ דחיצוניות אלא שמחלק אותם לב' בחינות בלבד, שהם עיבור ויניקה. ב' שלי"ס דגדלות דהויות, קורא בשם חיצוניות, ובפירוש הא' קורא אותם פנימיות. ג' שמוסיף כאן סדר שלם דעי"מ של פרצוף רביעי, שרק אותו בלבד קורא בשם פנימיות. ד' שמזכיר כאן אותם ד' הפרצופים גם באו"א עלאין.

ובאמת אין כאן חילוק ניכר רק בפרצוף דנשמה, אשר בפירוש הא' קורא אותו בשם פנימיות, ובפירוש הב' קורא אותו בשם חיצוניות, ורק לפרצוף הד', הנקרא פרצוף חיה, הוא קורא בשם פנימיות. וטעם השינוי הזה הוא, כי כאן הכוונה היא לענין לידת נשמות, וכל זמן שאין בחינת חיה בפרצוף אינו ראוי ללידת נשמות ונקרא בשם אחורים, כמ"ש בע"ח שער ו' פ"ב במ"ב ד"ה ודע. אמנם שאר השינוים אין בהם שום סתירה, אלא שינוי לשון והוספה בעלמא.

וכבר ידעת, שתחילת אצילות דז"א הוא מישסו"ת ובחי' נפש רוח דישסו"ת שהוא מקבל בעיבור א', ובב' שנות היניקה, המה נתקנו בו בקביעות. אמנם בחינת ג"ר דרוח שמקבל מישסו"ת בעיבור ב', אחר ב' שנים דיניקה, ופרצוף הג' דנשמה ופרצוף הד' דחיה ופרצוף הה' דיחידה, כבר אינם בקביעות, אלא לפי מעשי התחתונים כנ"ל. ומכ"ש כל ה' הפרצופים שמקבל מאו"א עלאין אפילו עיבור הא' שבהם, אינם בקביעות. ולפי"ז תראה דלא נחית כאן לזה החילוק שכתב בתחלת הענין, לחלק את השלמות דפנימיות וחיצוניות לפי ההבחן מהנמשך מבחי' העולמות לבחינת הנשמות. אלא ענין פנימיות וחיצוניות שבכאן, הוא רק לפי ההבחן בין מוחין שאינם ראוים להולדה, שמכנה אותם בשם חיצוניות, ומוחין הראוים להולדה נקראים בשם פנימיות. כמ"ש לעיל.

פרק רכו

פירוש הג', כי י"ס דקטנות דאלקים כולו נחלק לב' בחינות שהם עיבור ויניקה וכו' י"ס דגדלות דהויות וכו' חיצוניות יען הם מנה"י תבונה ואח"כ ג' בחינות הנזכרות מנה"י דאו"א עלאין נקראים פנימיות: דלא כבפי' הב' שאומר שהפרצוף הד' דנשמה נקרא פנימי אע"פ שהוא מישסו"ת, אלא כל ה"פ של הישסו"ת הם בחי' חיצוניות, וכל ה"פ דאו"א עילאין ואפילו העיבור א' הם פנימים. ויש כאן ב' שינוים גמורים מפירוש הב': הא' הוא, שאפילו פרצוף חיה דישסו"ת נק' חיצוניות. הב' הוא, שהג' פרצופין נר"ן דאו"א עילאין נק' פנימים, ובפי' הב' אומר שהם נק' חיצונים.

והמעיין בע"ח בשער ו' פ"ב במ"ב ימצא שם אלו השינוים מפירוש הב' לפירוש הג' במאמר אחד. שמתחלה אומר "כאשר לא יש בפרצוף בחי' חיה פנימים וכו' אי אפשר להזדווג" ואחר כך באותו דיבור אומר "בגדלות בא להם הנשמה דגדלות והם מוחין מצד אמא, ועדיין חסר להם המוחין מצד אבא שהוא חכמה, הנקרא חיה, להכנס בהם, עם כל זה הם פב"פ ומזדווגים" שלכאורה הוא סותר עצמו מניה וביה. אמנם ביאר זה במקום אחר, שיש חילוק בין זו"ן הגדולים לזו"ן הקטנים, אשר זו"ן הגדולים צריכים לקבל בחינת חיה שבהם רק מאו"א עלאין, ומכל פרצופים דישסו"ת, אינם משיגים

רק נשמה, שהם אינם ראוים להולדה. אבל זו"ן הקטנים מקבלים בחינת חיה שלהם מישסו"ת, משום שהם פרצוף ד' בערכם, וע"כ הם חוזרים פב"פ גם במוחין דישסו"ת. ותדע, כי בכל הזווגים דיו"ט וחול, הם רק מישסו"ת, ומ"מ מספיקין לזווג פב"פ ליעקב ורחל, ולא לזו"ן הגדולים ז"א ורחל, להיותם צריכים לבחינת חיה דאו"א עלאין, שאינם משיגים אותם רק בפסח ושבת, כמ"ש לפנינו.

פרק רכח

לפירוש הב' קשה וכו', המוחין הבאים ע"י ק"ש שאינם רק מוחין דו"ק והם נקראים פנימיות גמור: כי בשלמא לפירוש הא' והג', שחושבים לפנימיות גם העיבור ויניקה דגדלות, מובן היטב שהמוחין דק"ש נחשבים לפנימיות, מפני שהם ו"ק דגדלות, דהיינו עיבור ויניקה דמוחין דגדלות כנודע. אמנם לפירוש הב', אשר אפילו הו"ק דאו"א עלאין הוא חושב לחיצוניות ומכ"ש הו"ק דישסו"ת, קשה, איך אנו חושבים המוחין דק"ש לפנימיות, בעת שאינם אלא ו"ק דגדלות.

אכן כבר נתבאר לעיל, שהפירוש הב' אינו מדבר מאלו החיצוניות ופנימיות הנמשכים ממציאות העולמות והנשמות, כמו הפירוש הא' הנ"ל, אלא הוא מדבר רק ממוחין דהולדה, שרק אותם הוא חושב פנימים להיותם בחי' פב"פ. אבל המוחין דנר"ן, הן דישסו"ת והן דאו"א עלאין, אינם ראוים להולדה, שהם אינם בחינת פב"פ, וע"כ קורא אותם בשם חיצוניות. ולפי"ז לא קשה כלום מק"ש, ששם מדבר מערך העולמות ונשמות, שלפי"ז ודאי גם העיבור דגדלות נקרא פנימיות, להיותו בחי' נשמות ולא עולמות. כנ"ל.

פרק רכט

לפירוש הג' קשה מכ"מ, כי בחול כל המוחין אינם אלא מישסו"ת וכו': כבר דברנו מזה לעיל בסמוך, אשר פירוש הג' מדבר מזו"ן הגדולים ביחוד, שאינם חוזרים פב"פ כי אם במוחין דאו"א עלאין, דהיינו באמת רק בשבת ופסח. אבל זו"ן הקטנים יעקב ורחל, שבחינת חיה ופב"פ שלהם מקבלים מישסו"ת, שהם כל בחי' הזווגים דיו"ט וחול, מהם אין הפירוש הג' מדבר כנ"ל.

פרק רל

ג' כלים לג' בחינות נפש רוח נשמה: כבר נתבאר לעיל (דף א' ר"י אות רט"ו) שאלו ג' כלים ישנם בכל פרצוף, ואפילו בפרצוף העיבור, כי אחר ביאת הפרצופים דיניקה וגדלות נכללים זה מזה, ויוצאים ג' כלים חיצון תיכון פנימי בגדלות, וכן ביניקה וכן בעיבור, עש"ה. וזה שאומר כאן, שאלו הנר"ן דעיבור ויניקה נקראים חיצוניות. ורק הנר"ן דגדלות נקראים פנימיות, שזה עולה עם פירוש הא', החושב, עי"מ בחיצוניות

ועי"מ בפנימיות.
וזה אמרו "עד הנשמה שהיא מבינה וכו', יש כלים וכו' כנגד חיה ויחידה אין עוד כלים" כי מדבר כאן מפרצופים פרטים: פרצוף עיבור, ויניקה, וכו', שבהם אין כלים לחיה ויחידה, אלא שהם מתלבשים בפנימיות הנשמה, כנודע אמנם בפרצופים כוללים, אין לך פרצוף שלם שלא יהיה בו ה' פרצופים ואפילו פרצוף חיה ויחידה בכל אותו שלמות הכלים כמו בפרצופי נר"ן. דהיינו ג"כ בג' כלים: חיצון, תיכון פנימי, וחסר חיה יחידה הפרטית. כמ"ש במקומו.

פרק רלב

עיבור גי דמוחין הוא נקרא פנימיות והנה אנחנו פירשנו כי העיבור הב' הוא בחיצוניות זולת הפנימיות: פירוש, כי יש ב' בחינות של עבור ב', א', הוא אחר ב' שנים של יניקה לצורך ו"ק דגדלות. ב', הוא אחר ט' ויום א'. (כנ"ל דף א' קנ"ט אות ק"ב) ולזה העיבור ב' שלאחר ט' שנים לצורך הג"ר דגדלות, הוא מכנה כאן עיבור ג' דמוחין. והוא מקשה כיון שרק עיבור ג' דמוחין נקרא פנימיות, אבל עיבור הב' שלאחר ב' שנים של יניקה הוא חיצוניות, כנ"ל. א"כ איך נקראו המוחין דק"ש בחינת פנימית בהיותם רק בחינת עיבור ב' דו"ק דמוחין, וא"כ הוא חיצוניות. והנה לפי המתבאר לעיל (אות קע"ה ד"ה אין) אשר המוחין דק"ש דיוצר, כבר שייך לעיבור דאחר ט' שנים, אלא שבעת ק"ש אינו מקבל רק ו"ק מהם. מיושב היטב קושיא הנ"ל. ועי' בדף א' קפ"ח אות קפ"ה. שאומר במפורש, שמהזווג הזה דק"ש דיוצר נכנסים בז"א כל המוחין דגדלות פנימים ומקיפין דאו"א. עש"ה. אלא ודאי שעוד אינו מקבלם תכף, אלא שנכנסים בו כדרכם לאט לאט. כי עתה בעת ק"ש, אינו מקבל אלא בחינת עיבור ויניקה שלהם, ואח"כ בעמידה מקבל התשלום לאט לאט, כמ"ש בספר הכוונות.

פרק רלד

בשמע ישראל יש עיבור ב' דקטנות דתבונה: היינו ההמשך דעיבור ב', דאחר ב' שנים דיניקה, שהתחיל בק"ש דקרבנות, ששם קבל המקיפים דאמא דקטנות, ופנימים דאבא דקטנות. ועתה במלת ישראל, נסתיים העיבור הב' הזה, ומקבל המקיפים דאבא דקטנות, שזה תשלום המוחין דעיבור ב' הא'. כנ"ל (דך א' ק"פ ד"ה וכל) עש"ה כל ההמשך.

פרק רלו

עיבור הגי דמוחין דקטנות ועיבור א' דג' כלילין בג' דפנימיות ולא נזכרו רק היניקה הפנימיות: צריך לומר עיבור הב' דמוחין דקטנות כי העיבור ב' הא', הוא ממשיך לכל הג"ר דרוח דמוחין דאבא ומוחין דאמא. ואין בקטנות עיבור ג'. וכן אומר לעיל אשר

בשמע ישראל יש עיבור ב' דקטנות תבונה. כנ"ל. בדיבור הסמוך.
ומפרש, כי הגם שלא נזכרו בכונת הק"ש דיוצר אלא המשכת הו"ק דגדלות, שהוא יניקה דפנימיות, מ"מ כלול בהכרח גם העיבור דפנימיות, שהוא ג' גו ג', וכן כלול בו בהכרח העיבור ב' דקטנות, שמהם נמשך המקיפים דאבא דקטנות. אלא שלא חש לפרשם להיותם מובנים מאליהם, כי אי אפשר שיקבל משהו ממדרגה עליונה מטרם שיכנסו בו בשלמות כל המדרגות שלמטה ממנו. אמנם באמת יש כאן ג' זווגים שהם: עיבור ב' הא', לצורך מקיפים דאבא. ועיבור ג' דפרצוף נה"י דגדלות וכן דפרצוף חג"ת דגדלות. ולהלן נדפס ג"כ עיבור ג' דחיצוניות, וגם שם צריך לומר עיבור ב'.

פרק רלח

ביניקה יש בו תלת מוחין כי (שם) מוח הדעת התחיל להיות ניכר בו בכללות לבד:
בחינת העביות שיש בקומה שעליה נעשה הזווג עם אור העליון, נקרא בשם כללות הקומה, בו בזמן שעוד לא נעשה עליה הזווג. שפירושה שכבר יש בו אותה ההכנה הראויה להמציא כל שיעור קומה של הפרצוף בעת שיהיה ראוי לזה. גם נודע, שבחינת עביות המסך דבחי"א, הוא קונה עם המוחין דיניקה, שהוא בחינת ה"ת בעינים, שהוא קומת ז"א ואור הרוח, כנודע. אשר אח"כ לעת גדלות כשה"ת זו יורדת מעינים, הוא משיג ג"ר, ואז נעשה הזווג על אותה בחינת ה"ת שהשיג ע"י יניקה, וקונה אור הנשמה.
והנך מוצא, שכל החילוק בין הקטנות דיניקה, ובין הגרלות דנשמה, הוא, כי ביניקה בעוד שה"ת היתה שלא במקום הזווג, כי היתה בעינים ולא בפה, וע"כ היה חסר אח"פ, וע"כ אינו ראוי לזווג בעצמו, אלא שהוא מקבל אור הרוח על ידי יניקה מאמו, ולעת גדלות לא נעשה שום חדשות, אלא שע"י הארת הזווג דאו"א יורדת הה"ת מעינים דז"א אל הפה, שאז חוזרים אח"פ אל הז"א, ואז הה"ת שהיא בחינת המסך והעביות כבר ראויה לזווג עם אור העליון, וע"כ נעשה עליה הזווג בפה דראשו עצמו, ומשיג קומה שלימה של ע"ס ממטה למעלה שנקרא ראש, וממעלה למטה נקרא גוף כנודע. וע"ס דראש נקראות חו"ב חו"ג, שהם חכמה בינה ז"א ונוקבא. כנודע. שז"א נקרא בשם ה"ח, ונוקבא בשם ה"ג. כי הגבורות פירושן, בחינת עביות שעליה נעשה הזווג עם ז"א שבראש, שהם הה"ח, שע"י הזווג הזה המעלה או"ח עד חו"ב, הוא מוציא הארת חכמה, ומגלה אותה בתוך החסדים, שממעלה למטה שלו נעשה לחסדים מגולים בגוף. ואז נקראו הה"ח והה"ג בשם מוח הדעת.
אמנם עתה ביניקה, שעדיין הה"ג אינם ראוים לזווג, להיותם עומדים בעינים, כנ"ל, מ"מ המה נקראים בשם כללות הדעת. כדוגמת הגרעין של האילן, שכל האילן כלול בו, אמנם

ע"י פעולות ידועות, דהיינו ע"י זריעה וכו', יתגלה מן הגרעין הזה אילן נושא פירות, ועל שם זה אפשר לומר, שבכל גרעין נכלל בו אילן שלם. ועד"ז כיון שהשיג עצם העביות, אע"פ שעדיין עומדת שלא במקום זווג, מ"מ כיון שלעת גדלות, כשעביות זו יורדת למקום זווג, נתגלה על ידה ה"ח וה"ג, הנקרא מוח הדעת, כנ"ל. לכן גם עתה כשהיא בעינים, נקרא בשם כללות הדעת. והבן זה.

וזהו אמרו "ביניקה יש בו תלת מוחין כי גם מוח הדעת התחיל להיות ניכר בו בכללות לבד" כי בעיבור שהעביות עוד לא ניכר בו לגמרי, להיותה בחי' עביות דכתר, שפירושו רק שורש העביות בלבד, נמצא שעוד אין שום היכר למוח הדעת, אפילו מבחי' כללות משא"כ ביניקה שכבר השיג בחינת העביות, הגם שהיא שלא במקום זווג, מ"מ כל הכללות כבר נמצא שם. כי אינו חסר שם אלא הכלים דאח"פ. כדי שתוכל לרדת למקומה, ואז יתגלו מתוכה ה"ג וה"ח, הנקראים מוח הדעת.

וזה אמרו "המוחין דגדלות נחלקים לד'

מוחין שהם חו"ב חו"ג, אך המוחין דיניקה הם ג' לבד, והם חו"ב וגבורה, כי הדעת דבזמן היניקה אינו ניכר בו אלא דרך כללות לבד" דהיינו כנ"ל שעדיין הגבורות שלא במקומם, ואין עוד שם שום גילוי דה"ח וה"ג הנקרא דעת, אלא מתוך שבחינת הכללות כבר יש שם, ע"כ יש לחשבם עכ"פ לג' מוחין חו"ב וגבורה, להיות כללות הה"ג כבר נמצא שם.

וזה אמרו "כי כבר יש למוח הדעת של ז"א כלי דיסוד תבונה להתלבש בו בבחינת כלי האמצעי שלה" פירוש: כי נודע, שבעת יציאת המוחין דז"א באו"א, יוצאים בכל שלמות דנרנח"י, אלא בעת שהם משפיעים אותם לז"א הם מודדים לו בדרך המדרגה לאט לאט: מתחילה מבחינת נה"י חיצונים שלהם, שהם קומת נפש, ואח"כ מבחינת נה"י האמצעים שלהם, שהם קומת רוח, ואח"כ מבחינת נה"י הפנימים שלהם, שהם קומת ג"ר. באופן שאותם נה"י השלמים דאו"א, שהיו מלבישים נרנח"י דמוחין בעת יציאתם באו"א, נתחלקו לג"ש: חב"ד חג"ת נה"י, הנקראים פנימים, אמצעים, וחיצונים, שג"ש העליונים נקראים פנימים, וג"ש אמצעים נקראים אמצעים, וב"ש התחתונים דנו"ה נקראים חיצונים. כי בשלישים התחתונים אין בחינת יסוד, אפילו מיסוד אבא, וע"כ אין בהם אלא ב' שלישים בלבד. כי חסר שם קו אמצעי כנודע.

הרי, שבבחינת המוחין דעיבור אשר הם מתלבשים בנה"י החיצונים דאו"א, שפירושו, ב"ש התחתונים דנו"ה, אין שם בחינת קו אמצעי כל עיקר. וזה מורה שאין שם עוד מבחינת עביות הראויה לזווג ולא כלום, אלא בחינת שורש העביות כנ"ל. ואין קו אמצעי אלא מהארת הזווג, כנודע. אמנם ביניקה, שהם מתלבשים בנה"י האמצעים דאו"א, אשר

שם יש כבר ג' שלישים, כי יש שם בחינת קו אמצעי דיסוד אבא, ואפילו באמא נבחן שם קו אמצעי, בסוד דאמא בדכורא מסתיימת, כמ"ש במקומו. וע"כ יש שם בחינת כללות הדעת דז"א בקו האמצעי. וזה מורה שמשם מקבל הוא בחינת עביות דבחי"א, שהיא בחי' ה"ת בעינים, שהיא עביות הראויה לזווג, בעת שתרד משם לבחינת פה, דהיינו לעת גדלות, כנ"ל. וז"ש שכבר יש אל מוח הדעת של ז"א כלי דיסוד תבונה להתלבש בו בבחינת כלי אמצעי שלה דהיינו בחי"א, כמבואר.

פרק רמד

מוח החכמה לא ניכרו בו עדיין התפשטות ל"ב נתיבות החכמה. ובמוח הבינה לא ניכרו בו התפשטות נ' שערי בינה. וגם הדעת לא נחלק לאכסדראין ואדרין. אמנם כל בחינות אלו, היו אז עדיין בכח, ולא בפועל: כי מתוך שאומר לעיל, שבחינת הכללות דמוח הדעת, מתהילה רק ממוחין דיניקה, אבל בעיבור עוד אין שם אפילו כללות של הגבורות דדעת. משמיענו כאן שלא נטעה בזה לפרש, שאין שם מבחינת העביות ולא כלום, אלא שהכונה היא על התגלות העביות בלבד, כי רק התגלות העביות בשלמות, נקראת כללות, כל עוד שאינו ראוי לקבל זווג גמור כנ"ל. אמנם ודאי שבחינת העביות דשורש, הוא מקבל בעת העיבור, שהוא נבחן לעביות בכח ולא בפועל, שפירושו הוא, שכל בחי' העביות וכל הזווגים העתידים לצאת אח"כ, כבר כלולים אז בעת העיבור א' מבחינת הכח. ועל שם זה הוא מכונה בחינת עביות דכתר.

ובאופן, שכל ההבחן בין עיבור אל יניקה הוא. כי ביניקה מתגלה בו בחינת הכללות של התפשטות ל"ב נתיבות החכמה בתוך הנ' שערי בינה. והכללות של התפשטות מוח הדעת לבחי' אדרין ואכסדרין דכל הגוף דז"א. וגילוי הכללות הזה הוא בפועל ממש. כי הגם שיעוד לא נעשה הזווג המוריד הה"ח והה"ג דמוח הדעת לכל אדרין דגופא דז"א ממעלה למטה, הנה זה משום שהעביות נמצא שלא במקומו כנ"ל. אמנם העביות כבר קבל כל התיקונים הצריכים להכנת הגדלות הזה. ואינו חסר אלא לעלית אח"פ, שהעביות תרד מעינים לפה. לכן נבחן שהכללות של הגדלות כבר נתגלה בפועל ממש. משא"כ בעיבור, לא נגלה שם אלא בחינת ה"כח" של אותה הכללות המתגלה ביניקה.

ולהבין בחינת הכח: של התפשטות ל"ב נתיבות החכמה, והתפשטות של נ' שערי בינה, ושל מוח הדעת. צריך שתזכור המתבאר לעיל בסוד העיבור, בענין הבירור והתיקון של ז"א הנעשה ע"י או"א בזמן העיבור. כי הבירור של הרפ"ח ניצוצין דמ"ן של ז"א העולים לעיבור, נעשה על ידי ל"ב נתיבות החכמה דאבא, שבהיות ש"ך ניצוצין דז"א כלולים בטפת הזווג דאבא, פועל עליהם ל"ב נתיבות החכמה, ומורידים ל"ב ניצוצין דעביות

המלכות דמדת הדין הכלולים בש"ך ניצוצי הז"א מעת הנקודים, שהם אינם ראוים לקבל שום תיקון בעולם אצילות המתוקן בפרסא של צמצום ב', ונקראים ל"ב האבן, ואחר ירידתם דל"ב ניצוצין אלו, נשאר ז"א רק בבחינת הלובן שבו, שהם בחינת התלבשות הנשאר מעביות של ל"ב ניצוצין אלו. ואז נותן אותם יסוד דאבא אל יסוד דאמא, שבה ה"ג שכל אחת כלולה מעשר, הנקראות נ' שערי בינה, ואז אמא מאירה את הה"ג שלה אל רפ"ח הניצוצין הנשארים מז"א, ואלו ל"ב בחינות של התלבשות, הנשאר ברפ"ח ניצוצין, מקבלים עתה בחינת עביות דה"ג דאמא, ונעשים שוב ל"ב בחינות מלכיות, אלא שהם מתוקנים כמו הה"ג דאמא עצמה, כלומר שמשותפים במדת הרחמים, מבחינת ה"ת בעינים. ול"ב מלכיות החדשות הממותקות האלו נעשות לבחינת כללות המלכות דז"א, שה"ס ה"ג דמוח הדעת, אשר בהגדלות יזדווג שם אור עליון בסוד ה"ח והאו"ח יגלה הארת חכמה, ויוצאים ע"ס בהארת חכמה ממטה למעלה, הנקרא מוח הדעת שבראש. ואח"כ הוא מתפשט גם ממעלה למטה, וממלא כל אדרין ואכסדרין דגופא. ועי' לעיל דף תתקס"ג אות ט"ז וי"ז.

והנך רואה, אשר בחינת הכח של הארת ל"ב נתיבות ונ' שערי בינה, המכינים אל הזווג דהתפשטות הדעת, כל זה נעשה בעיבור הא', כנ"ל שהם הבירור והתיקון הנעשה ע"י או"א. אמנם כל זה נעשה בבחינת שורש לבד, כי אין שם עביות ממש, אלא בחינת עביות דכתר, וע"כ נבחן זה רק לכח ולא לפועל, ממש, ורק בעת היניקה שאז משיג העביות דבחי"א בפועל, נבחן אז, שהשיג את הכללות דל"ב נתיבות החכמה ונ' שערי בינה והכללות דהתפשטות הדעת, בפועל ממש. אמנם עדיין לא נתפשטו כך, כי עדיין אין בהם זווג. אלא מבחינת הכללות בלבד המה מגולים בפועל. ועניין אל"מ מאלקים, וסוד י"ה יתבאר בדיבור הסמוך.

פרק רנא

אל"מ מן אלקים כנ"ל, והיו חסרים עקריות המוחין שהם אותיות י"ה וכו' בסוד או מי ישום אלם: ענין אלם כבר ביאר הרב לעיל באות רמ"ז וז"ל "הז"א נקרא אדם ע"ש מ"ה דמילוי אלפין שיש בו ואם תחבר עמו חשבון אותיות הפשוטות שהם כ"ו יהיה הכל בגימטריא אל"מ, הרי איך מ"י עשה אלם לאדם" פירוש: נודע שבחינת המלכות המתוקנת בעביות ומסך הראוי לזווג, מכונה בשם "פה", המעלה או"ח ממטה למעלה, ומלביש את הע"ס דאו"י, המכונה בשם ע"ס דראש, שהם חו"ב חו"ג כנ"ל. ונודע שז"ת של הנקודים עוד לא נכללו מבחינת המלכות המשותפת במדת הרחמים הנעשה שם בצמצום ב', וע"כ יצאו הז"ת בבחינת קו אחד זו למטה מזו, הנמשך מבחינת פה דצמצום

א', כמו שאר פרצופי א"ק שיצאו בקו אחד. גם נודע, שכל עוד שבחינת הפה דצמצום א' מעורבת בספירות דז"א, לא יצוייר בו שום תיקון, כי אינו מוכשר להעלות אח"פ שלו מבחינת קו האחד דנקודים, כי עומדים מתחת הפרסא דסיום דצמצום ב', כנ"ל (דף א' ק"צ ד"ה עתה) ולפיכך הוא צריך לבירור ותיקון דאו"א, כנ"ל בדיבור הסמוך, שיעבירו ממנו בחינת הפה הזה דצמצום א', ויתנו לו פה חדש המתוקן במדת הרחמים מצמצום ב', ואז הוא ראוי לתיקון גמור בכל המוחין דאצילות.

ולפיכך, תיקון הראשון דז"א הוא לעשותו בחינת אל"ם מאלקים, כלומר, להעביר ממנו בחינת הפה דצמצום א', שזה נעשה ע"י בירור דל"ב נתיבות החכמה, המורידים בחינת ל"ב המלכיות המעורבות בו מבחינת הפה דצמצום א' וע"י הארת הה"ג דאמא, שהיא בחינת הפה דצמצום ב'. כנ"ל (דף תתקע"ה תשובה ט"ז וי"ז עש"ה) הוא קונה ל"ב מלכיות חדשות מתוקנות במדת הרחמים. ואז נעשה אל"ם מאלקים. כי מבחינת הבירור דאבא בלבד הוא נעשה אל"ם, שפירושו: שהפה שה"ס העביות והמלכות, אינו ראוי עוד לבחינת דיבור, שפירושו זווג, בסוד ראוה מדברת כנודע. אמנם אם היה נשאר כך, היה בזה קלקול לגמרי, שלא היה ראוי עוד לקבל שום זווג בהחלט, ח"ו. וע"כ בחינת בירור דאבא בלבד, נבחן, לאל"ם ולא מן השם אלקים, כי השם הקדוש אלקים לא היה מתגלה בו לגמרי.

אלא משום זה הוצרך להארת ה"ג דנ' שערי בינה, הנקרא תיקון, כמ"ש שם בתשובה הנ"ל. כי היא מתקנת לו ל"ב מלכיות חדשות בסוד ש"ך ניצוצין הממותקים במדת הרחמים, שאז מקבל בחינת שורש העביות דה"ת בעינים. ובזה נתקן להיות בבחינת אל"ם מן השם הקדוש אלקים, כלומר, שבזה שהוא מקבל בחינת ה"ת בעינים מאמא, נעשה מוכשר לקבל גם בחינת אח"פ חדשים מאמא לעת גדלות הנ"ל (דף א' קצ"ה ד"ה וזה שאומר עש"ה). וע"כ אינו ח"ו אל"ם בזה, אלא אדרבא, שע"י ההתאלמות הזאת מתגלה בו השם אלקים, שה"ס המוחין דקטנות דה"ת בעינים המתגלה בעת היניקה, המכונה בשם כללות מוח הדעת כנ"ל. שבזה יש לו כל ההכנות שיתגלה בו הדיבור לעת הגדלות, שפירושו זווג של ראש. ועל זה הוא הרמז אל"ם מאלקים, הראוי להתגלות הדיבור. כמבואר.

וזה אמרו (באות רמ"ו) "האדם שהוא ז"א עשאתו מ"י אלם. והענין כי הז"א נקרא אדם על שם הוי"ה דמ"ה דמילוי אלפין שיש בו, ואם תחבר עמו חשבון אותיות הפשוטות שהם כ"ו יהיה הכל בגי' אל"ם" פירוש: כי נודע, שמילוי יודין מורה על בחינת עביות ומסך שמטרם צמצום ב', (כנ"ל דף תס"ג תשובה א') ומילוי אלפין מורה, על בחינת העביות

דצמצום ב' המתוקנת במדת הרחמים בסוד ה"ת בעינים. עש"ה כי אין להאריך כאן. ושורש תיקון זה דמילוי אלפין, הוא בשליש תחתון דת"ת דפרצוף ס"ג, שה"ס **הא**' שבתוך **הוא**ו, המתחיל למטה מטבור דס"ג, ששם מקום העיבור דז"א, ושם מקבל המילוי של אלפין. כמ"ש שם. וכבר ידעת, שזו ההכנה, המרומזת באל"ם מאלקים, הוא מקבל מבטן דאמא בימי הריון שהרי מצד אבא שה"ס הוי"ה שכולו יודין אינו יכול לקבל זה. אמנם עדיין נבחן לאלם, מפני שבעיבור נוהג רק עביות דבחינת כתר, שאין זה עביות ממש, וע"כ עדיין בחינת הפה אינו מגולה בו אפילו בכללות, כנ"ל, וז"ש שמילוי דאלפין הזה שהוא מקבל מאמא, אין בו עוד גילוי בפועל, להיותו עוד בבחינת שורש העביות, והוא עוד בבחינת הוי"ה פשוטה, שהיא בחינת כתר, שאין עוד שם גילוי עביות, כי מילוי, פירושו עביות, כנודע. וזה שמרמז, שהגימטריא דמלוי אלפין שהוא מ"ה עם הגימטריא דהוי"ה פשוטה שהוא כ"ו, עולה אל"ם, דהיינו ע"א. כלומר, כיון שהזווג הוא בבחי' הוי"ה פשוטה, שהוא רק שורש לעביות ולא עביות בגלוי, ע"כ אין בחי' הפה, מגולה בו, והוא אל"ם.

וזהו שממשיך שם (אות רמ"ז) "אם תמלא ב' אותיות מ"ה, מ"ם ה"א, יהיו בגי' אלקים" כלומר, אח"כ בימי היניקה, שאז מתגלה בו המילוי בפועל, כנ"ל, הנה יתגלה בו שם אלקים, שהוא בחינת הפה בסוד כללות כנ"ל. וכל זה הוא מכח המילוי של מ"ה, שמקבל עתה בבחינת הוי"ה פשוטה בלי מילוי, כנ"ל. וע"כ מרמז, שאינו חסר כאן אלא גילוי המילוי בלבד, וזהו הרמז, של **מ"ם ה"א** שהוא בגימטריא אלקים. והבן.

וזה אמרו כאן "בזמן העיבור היו אותם המוחין בבחי' אלם מן אלקים והיו חסרים עקריות המוחין שהם אותיות י"ה להיותם אלקים שלימים" כי אותו הבירור ותיקון דל"ב נתיבות החכמה, ונ' שערי בינה הנ"ל, הם עקריות המוחין. כנ"ל, שזולתם לא היה ז"א ראוי לשום מוח. והם בחינת י"ה שבשם אלקים, דהיינו חו"ב. אשר בעיבור לא היו מגולים רק בבחי' כח בלבד, וע"כ נבחן שם שהם חסרים ואין בו אלא אל"ם מאלקים, שעקריות המוחין חסרים לו. אלא ביניקה בעת שמתגלים בו עביות דבחי"א בפועל, שה"ס הקטנות דה"ג דאמא הנקראת בשמות אלקים, נבחן שנתגלה בו אותיות י"ה המשלימים אותו בשם אלקים, שהיא בחינת קטנות דאמא. כנודע, שו"ק דתבונה מגבורה ולמטה, הם שמות של אלקים. כנ"ל דף תתק"א אות נ"ז.

וז"ש (באות רנ"ד) ועתה ע"י יניקה, אז נתוספו בו שתי אותיות י"ה, ונעשה אלקים, שהוא בגי' פה עם הכולל, וזה ע"י היניקה שמניקתו אמו הנקרא מ"י כנודע. וזהו מ"י שם פה לאדם" דהיינו כנ"ל, שע"י גילוי הכללות דהתפשטות לבנ"ה ונש"ב, שהוא ע"י גילוי

העביות דבחי"א בפועל, הוא קונה בזה בחינת פ"ה, הראוי שיתגלה בו הדיבור לעת גדלות ע"י אריכת רגלים דאמא. ונמצא, שע"י ב' אותיות י"ה שהוא משיג ביניקה, שהם גילוי חו"ב הנ"ל בפועל, הוא קונה בחינת פה. ונמצא שאמא המכונה מ"י, היא העושית פה לאדם, שהוא ז"א. כי בימי העיבור ה"ס מ"י ישום אלם, שאמא עושית אותו בסוד אל"ם מאלקים, ואחר שז"א קבל ממנה התיקון דאלם מאלקים, כנ"ל, ואז הוא משיג הפה. כנ"ל, ונתקיים בו מי שם פה לאדם. כמבואר.

פרק רנט

תיקון ל"ב אלקים אלו של מוח החכמה אחר היותם בבינה הוא צמיחת ל"ב השנים: ב' בחי' יש באמא: א' היא בחי' ל"ב אלקים דמעשה בראשית. ב' היא בחי' נ' שערי בינה. וההפרש הוא, כי הארת ל"ב נה"ח דאבא אשר בתוכה, נבחנות לל"ב שמות של אלקים. והוא מעלת החסדים שבה. ובחינתה עצמה מסוד צמצום ב', שה"ת עלתה בעינים ונתחלקה עי"ז לב' פרצופים אמא ותבונה, נבחנת לב' שערי בינה, אשר שער העליון שהוא כתר, הוא אמא עלאה, ומ"ט שערים בתבונה. ואין יכולה לגלות הארתה בשלמות, זולת כשמתחברת ונעשית לפרצוף אחד עם התבונה. הרי שבחי' נ' שערי בינה, מורה על בחינת הגבורות שבה, דהיינו על בחינת הה"ת, שעלתה בעינים וחצה אותה לב' מדרגות בינה ותבונה.

ועד"ז יש ב' בחינות באבא, א' בחינות ל"ב נה"ח, כשהם מאירים ע"י התלבשות בבינה, והוא בעת הקטנות דהיינו בבחי' הכלים האמצעים דאו"א כשתבונה היא בבחינת נ' שערי בינה חסר א', דהיינו בז"ת, שכל אחת מהן כלולה מכולן, וז"פ ז' הם נ' חסר א'. ואז מצמיחים ל"ב השנים, שהם בחינת הגבורות המקבלות זווג דהכאה בסוד הכאת שנים אל שנים, והם לבנות משום שבאים מהארת החכמה, שהוא לבן. ויש בחינת ל"ב נתה"ח שהם מאירים מתוך בחינתם עצמם, ואז הם ל"ב הויות. וזהו רק בשעה שתבונה עם בינה חוזרות לפרצוף אחד.

וזה אמרו "בהתקן מוח הבינה נתקן גם מוח החכמה בל"ב נתיבותיה בהיותם בבינה" דהיינו אחר שנעשה הזווג בכלים האמצעים דאו"א, שהיא בחי"א, ונתקנת הבינה בבחינת ה"ת בעינים, המוציאה אח"פ שלה למטה ממדרגתה, שאז הוא בחינת נש"ב חסר א', כנ"ל. הנה נתקן בבחינת זו גם מוח החכמה, דהיינו שהוא מאיר בבחי' ל"ב נתיבות החכמה בהתלבשות הבינה בנ' שעריה. וזהו תיקון הא' של ל"ב נתיבות החכמה דאבא, שעי"ז המה נעשים מוכשרים שיוכלו אח"כ בעת הגדלות דז"א, להתגלות בבחי' ל"ב הויות, שה"ס הארת חכמה דז"א דגדלות שנעשה בו למוח חכמה דגדלות.

וזה אמרו "והוראת תיקון ל"ב אלקים אלו של מוח החכמה אחר היותם בבינה הוא צמיחת ל"ב השנים וכו'. ובתשלום שתי שנים של היניקה נגמרת צמיחתם": כלומר, שבחינת ל"ב נתיבות החכמה דקטנות הוא מצמיח השנים, שע"כ מדגיש ואומר, "והוראת תיקון ל"ב אלקים וכו' " שמורה על זמן הקטנות, אמנם אינם נצמחים מכח הארת הבינה, אלה מכח הארת החכמה, מבחינת הנתיבות שבה.

וזה אמרו (באות רס"ו) "והנה כמו שנתקן מוח החכמה ע"י החלב. כן מוח ב הבינה ומוח הדעת, אע"פ שאינו אלא בכללות" דהיינו כנ"ל שאין כאן המדובר מתיקון מוח חכמה דמוחין, רק מבחינות הכללות, שהוא בחינת הקטנות המוכשרת להתפשט אח"כ לבחינת מוחין ממש. כנ"ל (דף א' רכ"ב ד"ה ובאופן) וזהו שממשיך "וזהו פירוש ולבן שנים מחלב וכו' הל"ב שנים הרמוז בתיבת ולב"ן, הוא כנגד מוח החכמה, וכנגד מוח הבינה היא נ' של ולבן, להורות: כי גם מוח הבינה, נתקן בנ' שערים שלה, וכנגד מוח הדעת הוא ו' של ולבן וכו' " כמבואר לעיל שענין תיקון נ' שערי בינה, הוא בחינת עלית ה"ת בעינים, החוצה לאמא ותבונה לב' פרצופים, ועד"ז הוא תיקון החכמה, ועד"ז הוא תיקון הדעת, כי כולם נתקנו רק בבחינת הכללות שבהם בלבד, דהיינו באופן שיהיו ראוים להתגלות אח"כ בג' מוחין אלו. והבן.

וזהו אמרו (באות רנ"ט) ואמנם היות צמיחתם בשתי שנים של היניקה שהם כ"ד חדשים וכו', הנה שליש תחתון עלה למעלה ונדבק ונתחבר עם שארית הת"ת וכו', והנה בהתחלק הת"ת ההוא לב' חלקים חלק העליון שבו לגופא דאו"א וכו', שהם י"ב גבולי אלכסון וכו', וכללות כולם הם כ"ד (מאת רנ"ט עד אות רס"ב) פירוש: מתוך עלית נה"י דא"א לחג"ת דאו"א, שנעשה לצורך העיבור דז"א, כדי שאו"א עלאין ישיגו קומת ע"ב דמ"ה, שהוא בחינת ג"ר דא"א, כנ"ל בחלק י"א. שאז נתחלקו ו"ק דא"א, המלובשים תוך או"א, לע"ס שלמות, ע"ד התחלקות ו"ק דז"א לע"ס. אשר ג"ש עליונים דנה"י, עולים ומתחברים עם הג"ש תחתונים דשארית חג"ת, ונעשו לחג"ת בשביל או"א, ושלישים האמצעים ועליונים דחג"ת, עלו ונעשו לג"ר דאו"א. ע"ש. נמצא, שהחג"ת האלו דאו"א דע"ב, כלולים מב' בחינות: מן ג"ש תחתונים דחג"ת שנשארו שם, ומן ג"ש עליונים דנה"י שנתחברו עמהם. ונבחן שג"ש עליונים שנתעלו מנה"י, המה נעשו לג"ר דז"א, וג"ש (עליונים) שנשארו בחג"ת מבחינתם עצמם, המה שייכים לבחי' או"א, ולא לז"א.

ונודע שת"ת נקרא ו', ע"ש שהוא כולל כל הו"ק. שפירושו הוא, כי עיקר ז"א דה"ח היה מצד הכתר רק ספירת נצח, ומצד ע"ב שאור הנצח עלה בו לת"ת, נמצא שעיקר ז"א הוא ת"ת, וב' ספירות חסד וגבורה הן רק התכללות בתוכו מן העליונים, וכן ג' הספירות נה"י

הן בחי' התכללות מהתחתונים, אבל עיקרו הוא רק ת"ת בלבד. וע"כ נקרא ת"ת ו', כי הוא הכולל כולם.

ובזה תבין סוד י"ב גבולי אלכסון הכלולים בת"ת, שזה נעשה בעת עלית ה"ת בעינים בזמן צמצום ב', בסוד גבול החדש הנעשה שם בסוד אמת המדה הכלולה מב' ההין יחד בסו"ה ותלכנה שתיהן, כנודע, שה"ס המיתוק של מדת הדין במדת הרחמים, ה"ת בה"ר. וז"ס שרמזו ז"ל כל אמתא בריבוע, אמתא ותרי חומשי באלכסונא. כי סוד הגבול מכונה בשם אמה. ומצד צמצום א' מכונה אמתא בריבוע, שה"ס בחינת הד' הכוללת ארבע בחינות. הנקראים חו"ב תו"מ. ובצמצום ב' שעלתה בחי"ד ונכללה בבינה, הנקראת ה' ראשונה, נעשה גבול חדש מסוד בינה בעצמה, ונחשבת לב' ההין ביחד, ונקרא ב' חומשי. וז"ס הפרסא באלכסונא שבאמצעית הפרצוף, הכוללת ב' נקודות חזה וטבור יחד.

גם נודע, שבעת שעלתה ה"ת לעינים נעשה קו שמאל בכל ספירה וספירה. ונמצא שנעשה ימין ושמאל בכל ו"ק דז"א, שה"ס זכר ונקבה. הרי שתחת שהת"ת היה כלול מו"ק בלבד מטרם צמצום הב' נעשה עתה כלול מב"פ ו"ק שהם י"ב. וכיון ששורש כל זה הוא הפרסא באלכסונא, דהיינו כח הגבול הכלול מב' ההין יחד, ע"כ נקרא אלו י"ב הבחינות שנתחדשו בז"א בשם י"ב גבולי אלכסון, דהיינו על שם השורש, שמשם יצא כל זה.

והנה נתבאר איך הת"ת כולל י"ב גבולי אלכסון. ונמצא הת"ת דא"א, שנעשה בו בחינות כפולות, דהיינו חלק העליון לאו"א, וחלק התחתון לז"א כנ"ל. א"כ יש בו ב' פעמים י"ב גבולי אלכסון: י"ב גבולי אלכסון הכלולים בת"ת השייך לאו"א. וי"ב גבולי אלכסון הכלולים בת"ת השייך לז"א. וז"ש "ונודע כי ו' במילואו הוא כפולה ו"ו, הרי יש בזה חלק התחתון דת"ת דאריך ב' ווין, שהוא ו"ו אחת במילואה כפולה, וכנגדם ב' ווין בחלק העליון וכו', ונמצא שהם י"ב גבולי אלכסון למעלה בחלק העליון. וי"ב אחרים בחלק התחתון, וכלולות כולם הם כ"ד" דהיינו כנ"ל, שת"ת הוא ו' כי היא עיקרו דו' קצוות, ויש לו ו' במילוי, דהיינו הקו שמאל שנעשה בצמצום ב', שהוא הו' הב' שכמילוי, שהם מכונים י"ב גבולי אלכסון, ויש י"ב גבולים אלו בחלק העליון דת"ת השייך לאו"א, ויש י"ב השייכים לז"א, הרי כ"ד בחינות, שכל אלו קנה ע"י החלב שיונק בכ"ד חודש, מדדים דאמא, ששם ב"ש עליונים דנו"ה שנשארו קבועים בחג"ת דאו"א לתמיד, ולפיכך יונק מהם: הן בחי' י"ב גבולים דבחינת או"א. והן י"ב גבולים דבחינת עצמו. ומשם יצאו כל ל"ב השנים, כי גם המה שייכים לבחינת האלכסון, אלא ע"י הארת ל"ב נתיבות החכמה, כנ"ל. ולפיכך השנים מתחלקים ג"כ כמו הת"ת דא"א, אשר יש ט"ז למעלה, הקבועים

בלחי העליון שהוא בחינת ראש ואו"א, וחצים הב' קבועים למטה בלחי התחתון, שהוא כבר בחינת גוף וז"א. ולהיותם נמשכים מל"ב נתיבות החכמה, אינם נחלקים לי"ב, כמו הת"ת, אלא לל"ב, כמו החכמה.

וזה אמרו "אמנם לסברת האומר שהם י"ח חדשים של זמן היניקה הטעם הוא, וכו', חלק העליון שהוא ו' עליונה שלא נתלבשה בז"א אלא באו"א לא הוכפלה ואינה רק ו' אחת הרי שב' חלקים אינם אלא ג' ווין שהם י"ח חורש". פירוש: כי נודע שה"ת אינה שולטת לעולם בג"ר דבינה, שהם או"א עלאין כנודע. והוא להיותם בסוד חפץ חסר. לכן אין החלק העליון דת"ת דא"א נבחן בו"ו במילואה, כי ענין המילוי הוא בחינת קו השמאל שנעשה על ידי עלית ה"ת כנ"ל, ועליתה זו אינה שולטת במשהו במקום ג"ר דבינה, שהיא קומת או"א עלאין. וע"כ אין יותר מי"ח בחינות, וע"כ אינה צריך לינק רק י"ח חודש לבר. ודו"ק כי קצרתי. והנה נתבאר דברי הרב מאות רנ"ח עד אות רס"ט.

פרק רעא

אין הכר בין מוח זה למוח זה, זולתי בבחינת הציור של אות ה' של אלקים: כי הגם שנתוספו כאן ביניקה בחינת י"ה, שהם חו"ב, מ"מ י' שהיא בחינת חכמה, אין לה שום גילוי בבחינת שמות של אלקים, אלא במה שהיא מתלבשת ונעלמת בבחינת הבינה, כי השם אלקים מיוחס לבינה ולא לחכמה, כנודע, ואפילו בבינה עצמה, אינה, מגולה רק מחזה ולמטה, (כנ"ל דף תתצ"ז אות מ"ח) דהיינו באחורים שלה. ולכן אינו ניכר ההבחן בין ג' המוחין חב"ד הללו, אלא בה' של אלקים, שהיא בחינת בינה.

פרק רעג

ה' דאלקים דמוח חכמה ציורה ד' י' וכו' וה' דאלקים דבינה ציורה ד' ו' וכו'. וה' דאלקים דדעת צורתה ו' ו' ו' וכו': כי כל חב"ד הזה, אינו חב"ד דמוחין ממש, אלא הם רק בחינת כללות שלהם. כנ"ל, בדברי הרב (באות רס"ו). שפירושו שלעת לידה ויניקה, מתגלה בז"א העביות דבחי"א, בבחינת עלית ה"ת לעינים, שאח"כ ע"י הארת חכמה תחזור ותרד ה"ת מעינים ותתגלה בו הג"ר, כמ"ש לעיל באורך ע"ש. הרי שאלו ג' המוחין חב"ד המתגלים בו עתה אינם אלא בחינת שורשי החב"ד לבד, כי בו עצמו עדיין אין בו אלא בחי' נפש רוח דרוח, ואין בו זווג כלל. ולפיכך אין השמות האלו נבחנים עם המלואים שלהם המורים על זווג, אלא שמות פשוטים לבד, כי הפשוט מורה על שורש המדרגה, כנודע.

ולפיכך אלקים דחכמה, אשר בגדלות דרוח, יתמלא במילוי יודין, הנה גם עתה בעת הקטנות מצטיירת ה' דאלקים הפשוט ג"כ **בד' י'**, להורות שמשורש הזה לא תתפשט

אלא מילוי יודין, והוא בחינת טפת המיין דוכרין דאבא המאיר בז"א, העתיד להתגלות בו לעת הגדלות בסוד ל"ב הויות. אבל עתה אינו מאיר אלא בסוד טפת הזרע דמ"ד מסוד ל"ב נתיבות החכמה המתלבשים תוך הנש"ב, כנ"ל בדברי הרב (באות רנ"ו) ונודע, שמבחינה זו אין עוד גילוי לבחינת אל"ם דאלקים, אלא אל"ם בלבד, כי השם אלקים אינו באבא רק באמא, כנ"ל. וע"ז מורה הציור ד"י של הה' דאלקים שבחינת המילוי העתידים להתגלות מתוכה, היא באה מטרם צמצום הב', שאין שם מבחינת אלפין כלום. וע"כ שורש זה מכונה טפה במוח האב, שה"ס מיין דכורין המאירים בז"א, והבן.

אמנם מבחינת הבינה, מקבל הז"א בחינת הה"ג, שה"ס נ' שערי בינה, ונעשה על ידי זה בחי' אל"ם מאלקים שפירושו, בחינת השורש דמילוי אלפין שיש בז"א. כנ"ל באורך. שז"ס ההריון במעי אמא, וע"כ גם בחינת מוח הבינה דז"א בעת הקטנות דיניקה, ניכר בה' המצטיירת בד' ו', שפירושו, עובר במעי אמו, שהוא רומז על השורש הזה דה"ג שמקבל ע"י עיבור, כנ"ל.

ובחינת הה' דמוח הדעת, שהיא בחינת הז"א עצמו, כלומר אחר שעזב את מעי אמו, ובא ברשות עצמו, שנקרא לידה, אשר אז מתגלה בו העביות דה"ג בבחי' הכללות כנ"ל, ע"כ היא מצטיירת בג' ווין, שפירושו ג' קוים מבחינת עביות דבחי"א שנתגלה בו עם לידתו, ועם יניקתו ממעי אמא. שהיא בחי' הכללות, כנ"ל, והבן היטב ויתבאר עוד להלן.

וזה אמרו "וה' דאלקים דדעת, צורתה ג' ווין, וו"ו בג' קוין, והוא בחינת ז"א שבמוח זה כי בבר נולד ויצא, ואז ה' דבינה דדעת מתפשטת בתוכו בסוד ג' קוין וכו'" פי': שג' ווין שבציור ה' דאלקים דדעת הזה, רומזים לנה"י דבחי"א דקטנות היניקה המתפשטים בו מאמא מעת לידת הז"א, ועושים בו ג' קוים.

וז"ש, "גם טעם אחר מסבת הרעת עצמו שצורתו ו'. גם סבה אחרת לסבת הז"א בעצמו שגם הוא נקרא ו' " כלומר שע"כ יצאה הה' דאלקים להצטייר בצורת ווין לגמרי, משום שזה כל ההפרש מן המוחין דחו"ב למוח הדעת, כי רק המוחין דחו"ב נקראים בשם י"ה, אבל מוח הדעת אין לו אלא ו', שפירושו ו' קצוות בחוסר ג"ר. וכן בבחינת הפרצופים יצא ז"א מבחינת הפרצופים דחו"ב הנקראים י"ה, ונק' בשם ו' המורה ג"כ על חסרון ג"ר שבעצמותו, כנודע. וע"כ יצאה גם הה' דאלקים דדעת, להצטייר כולה בצורת ווין, כי הדעת הוא בחינת הו"ק של המוחין, וכן הוא בחינת ז"א של המוחין, כלומר, כי רק הדעת נבחן למוחין אמיתים של הז"א, אשר הממעלה למטה מתפשט ממנו לגופא דז"א, אבל החו"ב אינם מתפשטים בגופא דז"א, אלא בבחינת הארה בלבד. כנודע.

וטעם הא' הוא בבינה, דהיינו כי ג' הווין רומזין על נה"י דבינה מהכלים האמצעים שלה,

המתפשטים בו עם המוחין דיניקה שעיקר גילוים הוא עם הלידה במוח הדעת. כנ"ל. וטעם הב' הוא מכח הדעת עצמו, שנקרא ו' של המוחין כנ"ל. וטעם הג' הוא משום שרק המוח הזה לבדו מיוחס לז"א הנקרא ו', וע"כ יצאה ה' דאלקים מן צורת יודין ודלתין של ה', וקבלה לצורת ווין, כנ"ל.

פרק רעו

אלקים דחכמה מילויו ביודין, ודבינה בההין, ודדעת באלפין: ויש להבין השינוי שבכאן, אשר המילוי דאלפין, המה למטה מהמילוי של ההין, כי המילוי דההין הם בבינה, והמילוי דאלפין הם בדעת. ובמקומות אחרים כגון במילוים דאהי"ה, יהיו: דיודין בחב"ד, ודאלפין בחג"ת. ודההין בנה"י.

וצריכים לזכור כאן את המתבאר בענין ג' המילואים יה"א, לעיל (רף תס"ג תשובה א') כי המילוי ביודין רומז להמשכות שמטרם צמצום ב', והם באים בהפרצופים ע"ב ס"ג דאצילות, המקבלים מבחינה שכנגדם מע"ב ס"ג דא"ק. מלבד מטבור ולמטה דס"ג, שמקבל מבחינה שכנגדו בס"ג דא"ק מטבור ולמטה, ששם כבר הושרש הצמצום ב' בג"ר דנקודים המלבישים שם, ולכן ו' דפרצוף ס"ג דאצילות, כבר היא במילוי אלף, כזה ואו. אבל הי"ה דס"ג וכל הוי"ה דע"ב, המה במילוי יודין. עש"ה. ואין להאריך.

ולפיכך בחינת חב"ד דבינה, שהם י"ה שבה עד החזה, הם במילוי יודין להיותה מקבלת מלמעלה מטבור דבינה דא"ק, שהיא ס"ג דא"ק, וה"ס אהי"ה דיודין שבגי' קס"א. ובחינת חג"ת דבינה היא במילוי אלפין, כי היא כבר מקבלת מטבור ולמטה דס"ג דא"ק, ששם מושרש צמצום הב' דעלית ה"ת בעינים, המרומז במילוי אלף. ובחינת נה"י דבינה הם במילוי ההין, שמורה שעדיין אין בה זווג, מחמת החוסר עביות שבה, כי אין בה עביות רק מבחינת עביות דשורש, שאינו ראוי לזווג, והיא מקבלת ממדרגה שלמעלה ממנה. עש"ה.

אמנם כאן כשמדבר מבחינת י"ה דמוחין, אשר אפילו בבינה, דהיינו בי"ה דס"ג, אין עדיין גילוי לבחי' אלפין, כנ"ל, ע"כ אלקים דחכמה הם במילוי יודין, שהיא הי' דמוחין. ואלקים דבינה, שהיא הה' דמוחין להיותה עדיין בבחינת אחורים על החכמה, כי הגם שאלו המילוים מתגלים בז"א רק בעיבור ב', מ"מ בעבור ב' הראשון, עדיין המצב דאו"א פב"א, וכל הזווג הזה דגדלות המתגלה בו הם רק בבחי' חסדים מכוסים באחורים דאמא, וע"כ אין זווג בבחינת בינה דמוחין עם החכמה, וע"כ אין בה עור מילוי יודין, אלא מילוי ההין, המורה על הכלים החיצונים שאין שם זווג עדיין.

ובחינת המילוי דאלפין, תחלת הגילוי שלו כאן, הוא רק במוח הדעת, שהוא בחינת חג"ת

דמוחין, הנמשך מן החזה ולמטה דבינה, ששם הושרש כבר בחינת צמצום הב', כנ"ל.
וז"ש "ונמצא כי גם במילואים כל ההפרש וההכר אינו ניכר אלא בה' של אלקים" כי אילו המילואים המשתנים ביה"א, אינם אלא רק בה' דאלקים, אבל בשאר ד' אותיות אין השתנות הזו נוהגת בהם כלל, כי המילואים של האלף למד יוד מם, הם קבועים בלי השתנות. ונמצא שהאלקים דגדלות שהם במילואים, ענינם שוה להאלקים דקטנות שהם בלי מלואים, שזה וזה אין להם הכר בין ג' המוחין, זולת בה' דאלקים לבד. אלא בקטנות שעוד הה"ת בעינים, ואינו ראוי לזווג, אין המילואים דאלקים נזכרים שם. כי המילוי הוא העביות המבאר קומת המדרגה ע"י הזווג עם האו"י, וכיון שאין שם זווג אין העביות עולה בשם. וענין מציאות העביות כשהיא לבדה בלי זווג, מתפרש רק בציור בלבד, שמצד החכמה מצטיירת הה' דאלקים בד"י, ומצד הבינה בד"ו ומצד הדעת בג' ווין, כנ"ל באות רע"ג וכו'. אמנם בגדלות, דהיינו אחר עיבור הב' שלאחר ב' שנות יניקה שהה"ת יורדת מעינים לפה, כבר יש שם זווג על המילואים. ומציאות העביות מצד החכמה, שנצטייר אז בד"י, הראה עתה פעולתה בזווג, וע"כ נתמלאו האותיות דאלקים בבחינת יודין: אלף למד הי יוד מם. ומציאות העביות מצד הבינה שהיתה בציור ד"ו נתגלה עתה באלקים דההין בלבד, שזה מורה על בחינת אחורים הבינה השולטת עדיין ואינה מזדווגת עם החכמה, להיות בסוד המצב דפב"א, כנ"ל. ונמצא שעביות דבינה עדיין לא הראה פעולתה עתה. ועביות שמצד הדעת, שהיא ג' ווין, שפירושו הארת ה"ג דאמא בעביות דבחי"א, הראה עתה פעולתה, ונתמלאו האותיות דאלקים במילוי אלפין, שהוא כל בחינת הגדלות דכלים. כי צורתה מראית החיבור דמים תחתונים שהם אח"פ, ויוד תתאה דצורת א' ביחד עם המים העליונים שהם גו"ע, ויוד עלאה שבצורת הא', כנ"ל דף תס"ג תשובה א' עש"ה.
אמנם עדיין הם בשמות אלקים ולא בשמות הויות, והוא מפאת הבינה הנמצאת עוד במצב פב"א עם החכמה, כי עיבור הב' הזה נמשך ע"י העלאת מ"ן מאחורים דאו"א דחלוקה ב' דנקודים, שאינו מספיק אלא להעלות אח"פ הנפולים דאו"א ולהחזירם לראש, ולא להחזירם פב"פ, כנ"ל (דף א' ריי"ג ד"ה ולפיכך עש"ה) וע"כ אין הבינה משפעת לז"א מזווג זה אלא בחינת חסדים מכוסים ממדרגתה עצמה ולא מהארת חכמה, רק שהם עתה בחינת חסדים דג"ר, מתוך שאמא כבר חזרה לראש, וע"כ ז"א משיג ג"ר דרוח, ככ"ל. ולפיכך עוד אין כאן בחינת גדלות ממש דמוחין, שהם בחינות הויות, אלא שהם עוד בבחינת קטנות ושמות דאלקים, אלא שאותיות דאלקים נתמלאו, להיותם בסוד הזווג דשלמות הרוח.

והנך רואה, שעוד אין כאן שום גילוי למוח החכמה, מפאת המצב של פב"א שבחו"ב, ואין כאן שלמות רק מצד בינה בלבד, אשר החסדים שהיא משפעת עתה אל הז"א הם בגדלות גמור, אחר שכבר השיגה אח"פ שלה, כנ"ל. וע"כ גם עתה אין הכר בין מוח למוח אלא רק בה' דאלקים שהיא בחי' בינה ולא בי' דאלקים שהיא בחינת חכמה, כי הבינה אינה מקבלת ממנו שום הארה כדי להשפיע לז"א. באופן שמוח החכמה מצד המציאות לפי עצמו, הוא גם עתה בתכלית השלמות, כי מציאות העביות של ד"י דציור ה' דאלקים כבר הראה פעולתה, ואותיות דאלקים נתמלאו מבחינת היודין, כנ"ל. ועכ"ז אין ז"א נהנה מזה כלום, משום האחורים דבינה המכסה על החכמה. והבן היטב.

פרק רפד

החלב הנמשך אל ב' הדדים, הוא אות ה' מאלקים שבאמצעם, שהיא נעשית צנור וכו' בסוד ת"ת המכריע בין שניהם: כבר נתבאר, שכל המדרגות אין להן הכר זולת בה' דאלקים, שהיא בחינת בינה עצמה. כנ"ל. שהיא בחינת הארת ה"ג דאמא, המתגלה בעיבור בסוד אל"ם מאלקים, וביניקה בקטנות בסוד אלקים, שאז מתבארת הה' דאלקים בג' ציורים: ד"י, ד"ו וג' ווין. ובגדלות היניקה, שאז מתגלים עצם הה"ג דאמא בסוד הזווג, כי ה"ת יורדת מעינים ובאה במקום הזווג, כנ"ל, אז מתמלאת הה' דאלקים: ביודין, ובההין, ובאלפין, כנ"ל. הרי שכל הזווגים מתבארים רק בה' דאלקים. וז"ש שהדדים עצמם הם שמות אלקים דאלפין, שהם בחג"ת של או"א, שהזווג נעשה על מסך דבחי"א, וכל זווג הוא בקו אמצעי כנודע, נמצא שמקום הזווג הוא בת"ת, וע"כ נבחן שם בחינת ה' דאלקים. ואותיות א"ל דאלקים, הם בדד ימין, ומ"י דאלקים הם בדד שמאל, שע"י הזווג הנעשה בה' דאלקים שבת"ת, הם מתמלאים במוחין דיניקה, המכונה חלב. הרי שה' דאלקים העומדת באמצע הדדים היא הצנור המוריק שפע החלב לב' הדדים, שע"י מקבלים הז"ת כל המדרגות דשמות אלקים ע"י היניקה.

פרק רפה

שני מיני חלב יתפשטו דרך זה הצנור שהיא ה' דאלקים וכו' כי יש בחינת מילוי ויש בחינת ציור וכו': כבר ידעת, שמציאות העביות בפרצוף כל עוד שאינה ראויה לזווג, נבחנת רק בציור האות. וכשהעביות היא במקומה, אלא שעוד לא נעשה עליה הזווג, נבחנת למילוי בלי אותיות הפשוט. וכשהעביות היא בזווג, אז נבחן שהשמות הם במילואיהם.

גם נתבאר שבכל המדרגות דשמות אלקים, אפילו בגדלות אחר עיבור הב', עדיין אין שם מבחינת הארת חכמה, מפני שהמצב דאו"א הם בפב"א. ואין אמא מזדווגת עם חכמה

להשפיע מהארתה לז"א. אלא שבינה משפעת לו מבחינת עצמה, שהיא חסדים מכוסים כנ"ל. ולפיכך נבחן, שעיקר השפע היא מבחינת הימין דבינה. שה"ס אל שבדד ימין, שמשם מושפעים החסדים השלמים כנודע. אמנם השפע המושפעת מבחינת השמאל דבינה, שהיא מ"י שבדד שמאל, אינה עוד על צד השלמות, כי האחורים דבינה רוכב שם, המונע אל הימין שלה שהוא בחי' חכמה להזדווג עם השמאל להשפיע חכמה. ונמצא שהשמאל שרוי בלי זווג, כי כח הכיסוי דאחורים שלה נבחן בה לצד שמאל, שאיננה מפסקת אותה, זולת ע"י המ"ן שבעיבור ב' לאחר ט' שנים ויום א', כנודע. אשר אז חוזרת אמא פב"פ עם אבא.

וזה שאומר, שבחינת הצינור בהיותו משפיע לקו ימין, הוא מתבאר בשמות עם המילואים, דהיינו: ה"י ה"ה ה"א, שעולה א"ל, ועם ג' הכוללים ועם כללות הצנור עצמו, שהוא ה' הרי הם עולים בגימטריא חלב. וזה מורה שהשפע הבאה בדרך זו היא מבחינת הזווג בכל השלימות, להיות השם מתמלא כראוי לו. אמנם בהיות הצנור הזה דהיינו הה' דאלקים משפיע מבחינת השמאל שבו, הוא מתבאר במילוים לבד בלי הפשוט, שהם: י' דמילוי ה"י וה' דמילוי ה"ה, וא' דמילוי ה"א. שג' המילוים האלו עולים י"ו. ועם ב' בחינות הציור של הה', שהם ר"ו וד"י שמבחי' הקטנות, עולים בגימטריא חלב, שזה מורה שהשפע ההיא אינה באה מבחינת הזווג, כי המילוים אינם מתחברים אל השמות שלהם, שהוא מפאת האחורים דבינה הרובצים שם, כדי לכסות החסדים כנ"ל. והנה נתבאר היטב ההפרש מחלב דדד ימין לחלב דדד שמאל, והבן היטב.

פרק רפח

ג"פ ע"ב בהתחברותם עם חשבונות אחרים: שלשם ס"ג מתחברים יוד אותיות המילוי שלו, ולשם מ"ה מתחבר החשבון דאותיות הפשוט שלו, ולשם ב"ן מתחברים החשבון של האחורים שלו. אשר רק בעת חיבור החשבונות אלו הם משיגים בחינת ע"ב. הנה הרב חוזר כאן לבאר ענין ההפרש בין שפע החלב דדד ימין, לשפע החלב דדד שמאל, שביאר לעיל מבחינת הצנור, כנ"ל בדיבור הסמוך, וכאן מבאר מבחינת הע"ב ריו"ד שבסוד עיבור הב' הבאים עם תשלום ב' שנים דיניקה, כי ע"ב ריו"ד הם אותיות עיבור, כנודע.

והענין: כי כל עוד שאין בפרצוף זולת אור הרוח, שאז אור הרוח מתלבש בכלים דחב"ד, ואור הנפש בכלים דחג"ת. הנה אז אין הארת ע"ב יכולה להתפשט בו, אפילו בגדלות הבא לאחר עיבור ב', כנ"ל בסוד החלב הנמשך מדד שמאל, ע"ש. כי בינה עוד לא הפסיקה האחורים שלה הסותמת על אור החכמה, כנ"ל. וע"כ בינה וזו"ן מקבלים אז

מע"ב, הארה סתומה בבחי' הגבורה והסיתום שבנה"י דע"ב, המאיר להם מבחינת היסוד שלו בלי זווג עם נה"י דאמא, ואז נסתמים הבינה וז"א ונוקבא גם מאור החסדים.
וביאור הדברים: כי ידעת שיסוד דאבא הוא צר ואריך, שפירושו, שהוא צר מהארת חסדים, ואריך בהארת חכמה, כנודע. וע"כ אין התחתונים יכולים לקבל ממנו אפילו הארת חכמה שבו, כי הם נסתמים מחסדים. ואין אור החכמה מתקבל בפרצוף זולת באמצעות לבוש דאור החסדים. ולפיכך כל עוד שאין זווג או"א פב"פ, אשר בחינת הצר ואריך דאבא נעשה לאחד עם בחינת רחב וקצר דאמא, שאז יוצאת ההארה מיסוד דאבא מושלמת, הן דחכמה מבחינת עצמו, והן מאור החסדים מבחינת הרחבה שבנה"י דאמא, שהוא מכח התאחדותו עם יסוד דאמא. וכל עוד שאינם פב"פ, אלא שהם פב"א, שאמא עור לא הפסיקה אחורים שלה ואינה מזדווגת עמו, נמצא הארתו של יסוד אבא סותם את התחתונים ע"י הארתו בהם, דהיינו לבינה וזו"ן. כי הם מתרוקנים אפילו מאור דחסדים. כי בחי' הצר דיסוד אבא, סותם עליהם כנ"ל.
ובשעה שבינה וזו"ן מקבלים הארת ע"ב במצב דפב"א, כנ"ל, הסותם אותם מחסרים, הם נקראים בשם רי"ו, שהם ג' פעמים ע"ב, ע"ב דבינה, וע"ב דז"א, וע"ב דנוקבא, שאז נסתמים מחסדים וכח הגבורה שורה עליהם. וזהו הרמז, שרי"ו הוא בגי' ראי"ה ובגי' גבורה. כי הארת הע"ב מכונה ראי"ה, שהוא חכמה הנקרא עינים, וכיון שהמה סותמים אותם מחסרים כנ"ל, ע"כ הוא בגימטריא גבורה.
וזהו, שהחשבונות נתוספים על ס"ג מ"ה ב"ן, עד לרמז עליהם מספר ע"ב. כי בינה וזו"ן בשעה שהם כסדרם, שס"ג משפיע בהם רק מאור דחסדים שבו בלבד, בלי הארת חכמה, נקראת בינה בשם ס"ג וז"א בשם מ"ה ונוקבא בשם ב"ן. כנודע. אמנם בשעה שהארת נה"י דע"ב מתגברת להאיר בהם מטרם הזווג עם נה"י דאמא, הנה אז נפסק הזווג בס"ג שאינו יכול להשפיע עוד הארת חסדים שבו, ונמצא בעת ההיא שנשאר בעשר האותיות שלו לבד בלי החשבון שלהם. כי המלכות עם המסך ועביות שבה, המעלים או"ח בעת הזווג נקראים בשם חשבון, כנודע, ועתה כיון שמכח הארת הע"ב נפסק הזווג דחסדים מבינה נעשה ס"ג מחוסר חשבון שלו, ונשאר במספר עשר אותיות לבד. וזהו הרמז שס"ג ועשר אותיות עולים ע"ג, כלומר בעת שס"ג מפסיק זווג החסדים שבו. ונתגלים בו עשר אותיותיו בלי זווג, הוא משום שמקבל אז הארת ע"ב הנ"ל, שעם הכולל עולה ע"ג. הרי שמספר עשר אותיות הנוספות עתה בס"ג, מראה על הפסק הארת חסדים שלו.
ואז נישאר ז"א ריקן לגמרי בלי אור, ולא נשאר רק בחינת השורש שבו שהוא הוי"ה בלי שום מילוי, הרומז על אור הנפש בכלי דכתר, כי בחינת רוח אין בו מפאת הפסק

הזווג דחסדים בס"ג, כנ"ל. וזהו הרמז, שמ"ה וכ"ו עולים ע"א. כלומר, בעת שהארת ע"ב מתגלה בז"א שהוא מ"ה, אז נעלם ממנו המילוי דאלפין, שהוא אור דחסדים ונשאר רק בהוי"ה פשוטה שהיא בגי' כ"ו. הרי שתוספת הגימטריא כ"ו באה מכה הארת ע"ב אליו, ומראה על הפסק הארת חסדים שבו.

ונוקבא דז"א, שהיא ב"ן יורדת אז לגמרי לבחינת אחורים, כי תחילת בנין של הנוקבא דז"א מתחלת, אחר גדלות דמ"ה שהוא ז"א, ובעת שז"א חוזר לקטנותו חוזרת הנוקבא לבחינת אחורים, כנודע. וזהו הרמז, שהאחורים דב"ן הוא בגימטריא ע"ב, כלומר שע"י הארת ע"ב בא הב"ן לבחינת אחורים לגמרי. הרי שבחי' ע"ב המתחברת אל הנוקבא עושה אותה לבחינת אחורים לגמרי, ונעשה מחוסר כל בנין.

והנה נתבאר היטב, סוד ג' ע"ב שהם בגי' רי"ו, שפירושו, הארת ע"ב בעת המצב דפב"א, שאז אין נה"י דאבא מתמתקים בנה"י דאמא, ונמצא אז הארת יסוד דאבא בבחינת צר ואריך, ונעשה בבינה וזו"ן סתימה גדולה, כנ"ל, וע"כ הארה זו היא בחינת גבורה, ובחינת שמאל.

וזה אמרו "אמנם הע"ב הראשון מכולם הוא מפורש יותר, ולכן אותו הע"ב נמנה לבדו וכו' וג' הע"ב האחרים נעשים רי"ו, שהם בגי' גבורה וכו', יוצאים משם הוי"ה עצמו השורש שלהם, ושם זה הוא בת"ת, וע"ב בחסד, ורי"ו בגבורה וכו', הם בגי' שד"י, פירוש: כי שם ע"ב הא', הוא בחינת חכמה עצמה, שהוא עצמו אינו סובל מכל הסיתום הזה, כי הוא אינו צריך לחסדים, כי אין אור דחסדים מתחיל אלא מבינה ולמטה כנודע. ולפיכך הוא בימין. אבל ג' הע"ב האחרים שהם בינה וזו"ן המקבלים ממנו, כבר הם צריכים לחסדים, כי כל עצמותם הוא אור דחסדים, וע"כ שורה עליהם הסיתום והגבורה, וע"כ המה כולם בשמאל. וע"ב ורי"ו האלו מאירים רק בהקצוות, ונודע שעיקר הפרצוף הוא קו האמצעי שבו, שבפרצוף הרוח הוא ת"ת. ונתבאר שת"ת נשאר בעת הארת ע"ב הנ"ל, רק בבחינת שורש לבד, דהיינו הוי"ה פשוטה בלי מילוי כנ"ל, הרי שאין בקו האמצעי אלא הוי"ה פשוטה, שהוא בגי' כ"ו, והוא הנושא והמכריע אל הקצוות ששם הע"ב בימין, ורי"ו בשמאל. ומסוד הוי"ה פשוטה שבקו האמצעי מתגלה השם שד"י, שהוא הארת נה"י, כנודע. כי הוי"ה פשוטה, פירושה אור הנפש בכלי דכתר, שהוא נה"י. הרי שבחינת הארת הע"ב בדרך הנ"ל, שהם ע"ב ורי"ו וכ"ו, הם מגלים בת"ת השם שד"י. וז"ס בין שדי ילין. כלומר שאין זה שם בקביעות כן, אלא בחינת לינה.

פרק רצב

ואח"כ גם כן נה"י של ז"א יינקו מאלו השדים העליונים, הם נעשו בהם ע"ב רי"ו כ"ו אחרים תחתונים בנה"י שבו בסוד שם שדי בדגש: פירוש, בזמן הגדלות דיניקה, שאז מתחברים הכלים דאח"פ לז"א, שאז נשארים הכלים דת"ת כולם לבחינת אור הרוח, כנ"ל בדברי הרב (דף א' קצ"ט אות קצ"ד) ובחי' העביות יורד לנה"י החדשים, אז יורדים עמהם גם בחינת הע"ב רי"ו וכ"ו הנ"ל, ונעשה השם שד"י בדגש, המורה על שלימות העביות שבו הראויה לזווג דגדלות. ובזה נעשה סוד שם קדוש שד"י, שפירושו שמגלה סוד הקדושה, שהוא מוחין דאבא ממש. אבל בהיותו למעלה בחג"ת, אינו נבחן עוד לבחינת שם קדוש, אלא רק בסוד בין שדי ילין, שזהו בקטנות דיניקה, שאין העביות במקום הזווג כנ"ל.

חלק יג

פרק א

סתרא גו סתרא וכו' כי עתיק יומין שהוא הפרצוף היותר נעלם שבאצילות בהיותו מתלבש גו סתרא אחרא אזדמן וכו': פירוש, כי יש הפרש גדול בעתיק משאר פרצופי אצילות, מפאת המלכות דא"ק, כלומר המלכות דצמצום א', שהיא נגנזה בראשו, ואינה מתגלית עוד בשום פרצוף מפרצופי אצילות. כמ"ש הרב לעיל (דף תרי"ח אות כ"ד) בסוד הכתוב אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה. כי המלכות הזאת, אינה מתגלית אלא מרישא דעתיק, ועל שם זה היא נגלית לראש פינה. שז"ס שאין בא"א אלא ט"ס, והוא חסר מלכות, דהיינו רק מלכות מבחי' צמצום א' שאינה נגלית בו, אלא המלכות הממותקת במדת הרחמים דצמצום ב', שהיא נחשבת בערך המלכות דצמצום א' כמו מלכות דבינה, בסו"ה ותלכנה שתיהן.

אמנם באמת, יש בראש דעתיק גם בחי' המלכות דצמצום ב', שעל ידיה הוא משפיע לכל פרצופי האצילות, והיא נבחנת לבחי' קו האמצעי שלו, ולנה"י שלו. ולפיכך אומר הרב שהמלכות גנוזה בו, כלומר, שאינו משמש עמה בשביל התחתונים, וע"כ היא נבחנת לבחינת קו שמאל שלו, כלומר לבחינת גבורה המלובשת במו"ס. וה"ס בוצינא דקרדינותא דגניז במו"ס. אמנם כלפי עצמו, ודאי שמשמש עמה, כי ע"כ נמשכים ב"ש התחתונים דנו"ה שלו לבי"ע, כמעט, בשוה עם רגלי א"ק, דהיינו כמו ס"ג דא"ק מטרם צמצום ב', כנודע.

וזהו שמרמז הזוהר, סתרא גו סתרא, אתתקן ואזדמן וכו'. כי להיות ראש דעתיק נעלם

מאד מאצילות, כמו פרצופי א"ק עצמם, מחמת ה"ת דצמצום א' הגנוזה בו, כנ"ל, ע"כ אתתקן, דהיינו שנתלבש גו סתרא אחרא, דהיינו בבחינת המסך דצמצום ב', שה"ס שהעלה ה"ת בבחינת עינים, והוציא אח"פ שלו לחוץ, שאח"פ אלו נעשו לב' ראשים דא"א, אשר גלגלתא הוא בחינת האזן שלו, ומו"ס הוא בחינת החו"פ שלו. ובזה תבין ג"כ מ"ש הרב לעיל (דף תר"ל אות ל"ד) שעתיק הוא מחצית הכתר העליון דב"ן, וא"א היא מחצית, הכתר התחתון עש"ה. כי עתיק בירר לעצמו רק בחי' גלגלתא ועינים דכתר נקודים, ששימש שם בעת קטנות נקודים, שבהם לא קרה שום ביטול במשהו, כמ"ש שם. אבל אח"פ דכתר שנתעלו ונתחברו לראשו ע"י האור חדש דבקע לפרסא בעת גדלות דנקודים, אותם הוא הוציא לחוץ, ותיקנם וביררם בסוד עיבור י"ב חודש בשביל ב' רישין דא"א. כמ"ש הרב שם.

ואחר שעתיק תיקן ב' רישין דא"א כסוד העיבור, כנ"ל. נולדו ויצאו למקומם, ואז נתלבש בהם, כמ"ש כאן הרב, ועי"ז אזדמן ונתפשט האור דרישא דעתיק לתחתונים. והיינו עם כל התיקונים הנמשכים על ידי התלבשות הזו, כמו שממשיך הרב לפנינו.

פרק ב

ז' **תיקונים יש בהאי רישא וכו'**: דהיינו מהארת ז"ת דעתיק המאירים בהם. שהם ז"ס חג"ת נהי"מ ופירושם יתבאר להלן.

פרק ד

ז"ת דעתיק בי"ס דא"א וכו' מעט מעט בכניסת המוחין עד שמלביש כל ז' תחתונות דלהון: פירוש, כי ענין התלבשות ז"ת דעתיק בי"ס דא"א, אשר חג"ת מתלבשים בג"ר דא"א ובגרון, ונה"י דעתיק מתלבשים רק בגופא, הנה זה הוא בגדלות דא"א, אמנם אין המוחין נכנסים בו בבת אחת, כי בעת עיבורו אין מאירים בו אלא בחי' נה"י דעתיק, דהיינו אור הנפש לבד, ונודע, שאור הנפש מתלבש בכלים דג"ר, ונמצא שאלו נה"י דעתיק המאירים לו בעיבור, המה מתלבשים רק בראש דא"א לבד. והוא ע"ד שנתבאר בעיבור דז"א, לעיל בחלק הקודם.

אמנם יש עוד להקשות לכאורה, כי לפי"ז לא היה להתלבש אלא נה"י דעתיק בלבד, כמו בעיבור ז"א, ולמה מתלבשים כל ז"ת דעתיק ברישא. והרי אצל ז"א אומר דאחר שנכנסו חג"ת דעליון לתוך הראש, אז יורדים משם הנה"י לגופא. וכאן אומר שכל ז"ת הם בראש. אמנם הענין הוא, כמ"ש הרב לעיל, (דף אלף ר"ה אות ר"ג) שאלו הנה"י המתלבשים בעת העיבור, אין הפירוש שחג"ת חסר לגמרי, אלא שהם בחינת נה"י בכל קצה מן הו"ק, שפירושו, חב"ד חג"ת דכלים, עם נה"י דאורות, ונה"י מתלבשים בחב"ד דכל כלי מהם.

ועפ"ז תבין גם כאן, שיש לראש דא"א שבע בחינות נה"י מז"ת דעתיק, שהם: ג' בחינות נה"י דחג"ת דעתיק, המתלבשים בגלגלתא וקרומא ומו"ס, וד' בחינות נה"י, מנהי"מ דעתיק המתלבשים באודנין ועיינין ומצחא וחוטמא, כמ"ש לפנינו.

פרק ז

מציאות הא"ס הוא הנקרא באדרא זוטא בשם עתיקא דכל עתיקין וכו' כאשר הא"ס מתלבש במה שלמטה הימנו הנה הוא מתלבש בג' רישין אלו: פי' כי א"ק המתלבש מטבורו ולמטה בעולם אצילות, הוא הנקרא א"ס כמ"ש לקמן, כי כמו שצמצום הראשון הוציא את א"ס מבחינת א"ק, מפאת הצמצום שנעשה במלכות של ע"ס דא"ק, כי משום זה נסתר ממנו הא"ס ב"ה, ואינו יכול לקבל ממנו אלא בחינת קו דק ברת"ס, כמ"ש בחלק א'. כן על ידי צמצום הב' החדש שנעשה בעולם הנקודים, ונגמר לצורך עולם אצילות, הנה א"ק הוציא העולם האצילות לחוץ ממנו, ונעשה להם בבחינת א"ס ממש, כי לא יוכלו לקבל ממנו במדת כלי מלכות דצמצום א' שבו, אלא ע"י מלכות דצמצום הב', שבזה נבדלו ונפרשו מן הא"ק.

והבן, כי כל הארה קטנה או גדולה, אינה נמשכת אלא מא"ס ב"ה עצמו, אלא שאין האור מקובל בלי כלי שפירושו, שבחינת הצמצום עצמו שנעשה בכלי מלכות, נבחן לבחינת כלי קבלה על אור א"ס ב"ה, דהיינו ע"י הזווג דהכאה, הנעשה על המסך שבמלכות המצומצמת, כמ"ש בחלק א' ע"ש. ועל פי זה תבין, כי עתה אחר צמצום ב' שנוסף במלכות, אין כלי קבלה אחרת אל הפרצופים זולת במסך המתוקן בצמצום ב', וזולת זה המסך נבחן אור העליון בהם, כאור בלי כלי לגמרי, ומסך דצמצום א' לא יספיק להם לכלי קבלה. הרי שכל הארות של א"ק, המקובלים לו במסך דצמצום א', הם בפרצופי אצילות, כמו אור א"ס ב"ה ממש, כי הם נבחנים להם כאור בלי כלי, שהרי אינם מוכשרים לקבל את אור העליון, זולת על ידי המסך דצמצום ב'. וע"כ נבחן א"ק כולו לבחינת א"ס.

ונודע, שתחלת תיקון דצמצום ב' התחיל בעולם הנקודים, אלא שחזר ונתבטל בסבת אור החדש דבקע לפרסא הזו דצמצום ב', כמ"ש שם. וע"כ הוא נצרך להתקן עתה מחדש, באופן שלא יארע עוד ביטול הפרסא כבזמן של שביה"כ, ותיקון זה בא עתה בג' רישין הנ"ל. הרי שג' הרישין הם השורש לצמצום ב', ועל שם השרשה הזו שנשרשת בהם, הם נקראים בשם עתיקא, כלומר שנעתקו מבחינת הכלי קבלה דא"ק, וקבלו לכלי קבלה חדשים דצמצום החדש. וזה אמרו "בהיותו מתלבש ומתעלם בתוכם אז נקרא הא"ס עתיקא דכל עתיקין, וגם הג' רישין עלאין עצמם נקראים עתיקא קדישא גם כן כי א"ק

הנקרא בשם א"ס אל האצילות, כנ"ל, הנה גם הוא נבחן לעתיקא, ע"י שנעתק מא"ס ב"ה ע"י צמצום א', וגם הג' רישין נקראים עתיקא ע"ש צמצום ב' כנ"ל, ונמצא הא"ק, בהתלבשותו בהג' רישין, והתעלמו מהם מבחינת הכלי קבלה של עצמו, כי אינו משפיע להם מאור העליון, זולת בכלי דצמצום ב', הנה נבחן בהם א"ק אז, לעתיקא דכל עתיקין. והרמז בזה, כי המה סובלים עתה מב' מיעוטים, הן מבחינת ההעתק של א"ק, כי אינם מקבלים אלא ע"י א"ק. והן מבחי' ההעתק של עצמם.

וזה אמרו "עיקר שם עתיקא קדישא הוא הא"ס עצמו שהוא מטבורא דא"ק ולמטה המתלבש בעתיק, אמנם בהיותו מתלבש גו אינון ג' רישין נקרא גם הם בשם עתיקא קדישא" דהיינו כנ"ל, כי הא"ק עצמו הוא עיקר עתיקא, כי בו היה הצמצום השורשי הא', אלא מבחי' היותו מתלבש מבחינת צמצום ב' חדש באלו ג' רישין, ועי"ז המה נעתקו גם מבחינת א"ק, הנה גם הם נקראים ע"ק.

פרק ט

א **אין הא"ס מתלבש באמיתית רק גו רישא עלאה דכלהו שהוא עתיק**: נשמר בזה, כי נודע, שרגלי א"ק מסתיימים בנקודת עוה"ז, וכלהו פרצופי אצילות מסתיימים על הפרסא שממעל לבריאה, וא"כ איך אפשר שהא"ס שהוא, א"ק, יוכל להתלבש מטבור ולמטה תוך פרצופי אצילות. וע"כ מדייק "שאין הא"ס מתלבש באמיתות רק גו רישא עלאה דכלהו שהוא עתיק, כלומר, ענין הקשר של א"ק עם פרצופי אצילות הם ע"י עתיק בלבד, כי הוא נבחן עוד לבחינות א"ק במקצת, ובו משמש גם המלכות דצמצום א', אלא בגניזה, כנ"ל (דף א' רצ"ז ד"ה סתרא) וע"כ ב"ש התחתונים של נו"ה שלו מתפשטים לבי"ע, ומסתיימים בקירוב עם רגלי א"ק, כנ"ל ע"ש. וע"כ יכול א"ק להתלבש בו. אבל בגלוי הוא משמש במלכות דצמצום ב', שה"ס תיקון הג' הנקרא קרומא דאוירא, שה"ס רקיע המבדיל בין מים עליונים לתחתונים, בסוד הקו דאלכסונא שבתוך הא', אשר מים עליונים ה"ס גלגלתא ועינים העומדים למעלה מהרקיע, ומים תחתונים הם האח"פ שנפרשו מהם ויצאו לחוץ, וחוזרים ומתחברים ע"י הפרסא הזו, בסוד דשאיב מלעילא ויהיב לתתא, כמ"ש בחלקים הקודמים, וע"כ יש לו קשר גם עם פרצופי אצילות, ויתבאר עור לפנינו.

ב **ורישא תנינא מקבל אור א"ס דרך מסך רישא עלאה, ורישא תלתאי מקבל דרך מסך ב' רישין**: נודע, שכל ג' ראשים אלו, הם בחי' כתר דנקודים, אשר בחינת גו"ע שבו, דהיינו בחי' הקטנות דכתר הזה, שמזמן הנקודים, לקח עתיק, דהיינו רישא עלאה הנקרא רדל"א, ומחציתו התחתון דכתר הזה, שהם אח"פ שלו, ששמשו בו רק בעת

גדלות דנקודים, הם שנבררו לא"א, דהיינו ב' הראשים התחתונים: שבחינת אזן שבו, נעשה לראש הנקרא גלגלתא, ובחינת חו"פ שבו, נעשה לראיש הנקרא מו"ס. והנך רואה, שהגם שב' ראשים אלו דגלגלתא ומו"ס, הם באמת רק ראש אחד דפרצוף א"א, מ"מ הם נתחלקו לב' ראשים, אמנם צריכים להבין הדבר.

והענין, כי זה דומה להתחלקות ג"ר דנקודים לב' ראשים, שבארנו שם, שהוא מטעם ב' הרשימות דזכר ונקבה שנכללו בזווג דנקבי העינים, כי היה שם בחי"ב דהתלבשות, שנשאר אחר הזדככות דפרצוף ס"ג דא"ק. וכן היה שם בחי"א דעביות, שהם נקראים זכר ונקבה הנכללים זה מזה, כמ"ש הרב אצל פרצוף ע"ב דא"ק. וזו"ן אלו נתלבשו בב' כלים: שהזכר נתלבש בכלי דכתר נקודים, והנקבה באו"א דנקודים (כנ"ל דף תי"ג ד"ה והנה הזכר) עש"ה. ועד"ז גם כאן, כי נשאר בחי"א דהתלבשות אחר הזדככות המסך דנקודים, והוא כאן בחינת הזכר. גם יש בחי' עביות דשורש שהיא הנקבה. והם נתלבשו בב' כלים, הזכר שהוא קומת בחי"א, נתלבש בכלים דכתרא דא"א, והנקבה נתלבשה בכלי דמו"ס דא"א. וע"כ יש זווג מיוחד על המסך של הזכר הכלול בעביות דנקבה, ויש זווג מיוחד על המסך של הנקבה הכלול מבחינת הזכר. ונתבאר, שיש מסך מיוחד בראש הב' שנקרא גלגלתא, ומסך מיוחד בראש הג' שנקרא מו"ס, והם ביחד רק ראש אחד דא"א, כי הם בהי' זכר ונקבה שבראש א"א.

וזה אמרו "ורישא תנינא מקבל אור א"ס דרך מסך רישא עלאה, ורישא תליתאי מקבל דרך מסך ב' רישין" כי כל תחתון יוצא ממסך דע"ס של ראש דעליון שלו, הנקרא פה דעליון. ונמצא הראש הב' הנקרא גלגלתא או כתרא, יוצא ממסך שבמלכות דרדל"א וראש הג' הנקרא מו"ס, יוצא ממסך שבמלכות דע"ס דראש, הנקרא גלגלתא. ונודע, שכל מסך ממעט האור לפי מדתו ועל כן נבחן ראש הב' שהוא ממועט ביותר, מחמת שהאור עובר אליו דרך ב' מסכים, והוא מוגבל מהכחות שבשניהם. כמ"ש עוד לפנינו.

פרק יח

כח"ב נתפשטו בא"א, וחג"ת בז"א, ונה"י בנוקבא. וכן אומר להלן (באות כ"ג) "כח"ב ג' רישין דעתיק שהוא א"א, וחג"ת ג' רישין דז"א, ונה"י שבהם הם ג' רישין דנוקבא דז"א" ולכאורה תמוה, היכן מצינו שיש ג' רישין לז"א או לנוקבא שלו. ועוד הרי גם בעתיקא, שהוא א"א, לא מצינו שיהיה, לו בינה לראש, כי הבינה יצאה מבחינת ראש שלו והיתה לבחינת גרון, כנודע. ואיך אומר שכח"ב ג' רישין דא"א.

והענין, כי הרב מוסר לנו כאן, מפתח מקורי, להבין על ידו כל בחינת המוחין והראשים שבאצילות, וע"כ מכנה אותם ע"ס מקוריות ושרשיות לומר, שאינם בסדר הרגיל הנוהג

בע"ס דכל פרצוף, אלא שהוא סדר מופשט של ע"ס, שכל הפרצופים נמשכים אחריו מבחינות המוחין שבהם, שהם נקראים ראשים, וחם נתחדשו כאן על ידי התלבשות רדל"א בראש דא"א, רק מבחינת ט"ס בלבד, שהעלים מהם המלכות דצמצום א', וגנז אותה בראשו, ולא התלבש בא"א אלא מבחינת המסך דצמצום ב', בסוד קרומא דאוירא, כנ"ל. שהוא בחי' עלית ה"ת בעינים.

ויצא מזה הפרש גדול מפרצופי א"ק לפרצופי אצילות, אשר רק בא"ק יש ה' בחינות כח"ב זו"ן על שלמותם, אמנם בפרצופי אצילות, הם נבחנים לחג"ת נ"ה בלבד, שהם ה"ח וה"ג העומדים בקו אמצעי, והם נבחנים לג"ר, רק בהיות בהם הארת חכמה, וכבר דברנו מזה בחלקים הקודמים. ושורש דבר זה נעשה כאן במסך דצמצום ב' שברדל"א, שפירושו עלית ה"ת לנקבי העינים, שהוציא אח"פ מכל המדרגות, ולא נשאר בבחינת ראש אלא גלגלתא ועינים ונקבי עינים. ואע"פ שבעת גדלות מוחזרים האח"פ למדרגתם, מ"מ עיקר בנין הפרצוף הוא מה שיצא עמו בעת קטנותו, כמ"ש בחלקים הקודמים.

ועם זה תבין מ"ש הרב, שאין בפרצוף רק ג' כלים לבד, שהם: בינה ז"א ומלכות, שנפש במלכות, ורוח בז"א, ונשמה בבינה, שהם נקראים מבחינת תיקון קוים חב"ד חג"ת נה"י, כי ג' הקוים שבכלי דבינה, נקראים חב"ד. וג' הקוים דכלי דת"ת, נקראים חג"ת. וג' הקוים דכלי דמלכות, נקראים נה"י. אבל לחיה יחידה אין כלים, שהם צריכים לכלי דכתר וכלי דחכמה, וב' כלים אלו אינם בפרצופי אצילות. כנודע. וע"כ הראש דכל פרצוף נקרא חב"ד, והגוף נקרא חג"ת נה"י. כנודע.

ותבין הדברים עם המתבאר לעיל, אשר רדל"א לקח מחצית כתר העליון שהם גו"ע, וא"א לקח מחצית הכתר התחתון שהוא אח"פ. ונמצא שחסר לא"א ב' הכלים העליונים שהם כתר חכמה שלקח עתיק, והחסרון הזה נוגע לכל התחתונים, ממנו, שהם הפרצופים דאבי"ע. כי הם מתחילים מבינה ולמטה, וחסרי כתר חכמה דכלים, ואין להם כלים לחיה ויחידה. אלא שהם מתלבשים תוך הכלי דבינה, כנודע. וצריכים להבין היטב ענין התלבשות הזה דחיה יחידה תוך הכלי דבינה.

והענין, כי כל תחתון הוא בחי' אח"פ דעליון, כנ"ל, שהאזן לבד יכול להיות לבחינת ראש, שג' הקוים שלו נקראים חב"ד. כנ"ל. אבל בחו"פ שהם ת"ת ומלכות, הם בחינת גופא, הנקרא חג"ת נה"י. והטעם, כי המסך דה"ת העומד בנקבי עינים דעליון אינו פועל כלל בג"ר דבינה, להיותם בסוד הפץ חסד, כנודע, וע"כ הם ראוים להיות ראש, כי המסך דעליון אינו נוגע להם כלל. אמנם ז"ת דבינה, שהם צריכים להארת חכמה, המה מוכרחים לירד לבחינת חג"ת, כי הם שורש הזו"ן הצריכים להארת חכמה, וע"כ המסך

דעליון ממעט אותם לבחינת גוף, כי כח הצמצום דה"ת העומדת במסך ההוא מפריש אותם מהארת חכמה, ונחשבים לגוף בלי ראש, והנך רואה שאפילו בע"ס דבינה עצמה יש חב"ד וחג"ת, שפירושם כי רק ג"ר דבינה ראוים לראש נשמה ורוח, להיותם חב"ד, ולא ז"ת דבינה, להיותם סובלים מצמצום דה"ת שבמסך דעליון. ונתבאר ההבחן שיש בכלי דבינה עצמה, בין ג"ר שלה, ובין ז"ת שלה. ועד"ז יש להבחין גם כן בהגוף, בין ג"ר דגוף שנקראים חג"ת, שהם יכולים לקבל מהבחי' שכנגדם מג"ר דבינה. ובין ו"ק דגוף שנקראים נה"י, שהם אינם יכולים לקבל אלא מז"ת דבינה.

ובזה תבין התיקון הא' דז' תיקוני רישא, שנקרא גלגלתא. כי ידעת, שהוא אזן, דהיינו כלי דבינה, והוא נתקן ע"י אור החסד דעתיק, הנמשך מג"ר דבינה, בסוד יומם יצוה וכו'. וענין תיקונו הוא, במה שעתיק תיקן אותו לבחינת רישא, שפירושו, ג"ר. כי להיותו בחינת ג"ר דבינה אינו סובל ממסך שבמלכות דראש דעתיק, וע"כ נעשה לראש גמור. וענין הלבשתו לחסד עליון דעתיק, קובע אותו שלא יוכל להפך טבעו לעולם, כי הוא צריך להיות תמיד בסוד ג"ר דבינה, דהיינו שלא יקבל לתוכו אלא בחינת אור החסדים בלבד. אמנם נתבאר, שבכלי דבינה כלול ג"כ בחינת ז"ת דבינה, שהם שרשי זו"ן הצריכים להארת חכמה, אשר הם מתמעטים ע"י ה"ת שבמסך דראש דעתיק, ונמצא שחלק מגלגלתא הזו, אינה יכולה להיות בבחינת רישא. ותדע, שז"ס תיקון הג' הנקרא קרומא דאוירא, כי אותו המסך שבמלכות דראש דעתיק, מתלבש שם, וסותם חלק מגלגלתא, ומוציא אותו מבחי' ראש לבחי' אויר, שפירושו רוח ולא נשמה, כי לא יוכל להיות שם בבחינת הגלגלתא שהוא חב"ד ונשמה, ונעשה לבחי' חג"ת ורוח. וע"כ מכנהו הרב בשם מוח סתום שבתוך גלגלתא, כלומר, שנסתם ממנו הארת נשמה בגלגלתא ואין בו אלא אור הרוח. אמנם עכ"ז עדיין נחשב לבחינת אזן, אלא לבחינת חג"ת דאזן. וערכם כלפי הגלגלתא עצמה, הוא כמו ישסו"ת לאו"א עלאין שהם שניהם בחינת בינה, אלא זה ג"ר וזה ז"ת. אמנם ראש הג' הנק' מו"ס, הוא בחינת חו"פ שיצא מעתיק, וע"כ הוא נחשב לבחינת זו"ן ממש, שהוא מקבל ממוחא דאוירא שהוא. בחי' רוח, ולפיכך אינו נחשב אלא לבחינת נפש.

וזה אמר "ואמנם תרין רישין אלו מתחלקין ונעשין תלת רישין מלבד רדל"א וכו' וג' רישין אלו נקראים גלגלתא ואוירא ומו"ס והם למטה מהאי רדל"א" דהיינו כמבואר, שגלגלתא עצמו נחלק לג"ר וו"ק, מחמת שהוא בינה שיצא מעתיק, שיש שם חילוק זה בין ג"ר שלו ובין ז"ת שלו. באופן שג' ראשים אלו הם בחינת נר"ן: שנפש במו"ס, ורוח באוירא, ונשמה בגלגלתא. כמבואר.

ותדע, שמכאן יצא שורש התחלקות המוחין דאו"א בשביל הזו"ן, על ג' בחינות המכונים בג' אותיות צל"ם. כמו שהאריך הרב בביאורם (לעיל חלק י"א אות קא וקח) ע"ש כל ההמשך. כי **ם**' דצלם נמשכת מתיקון גלגלתא, ונבחנת לבחינת ע"ב, ול**י**' דהוי"ה, ולאו"א עלאין, ולבחינת אוירא, וכחב"ד. ו**ל**' דצלם נמשכת מתיקון של מוחא דאוירא, ונבחנת לבחינת חג"ת, ולבחינת ס"ג, ול**ה**' דהוי"ה, ולישסו"ת, ולבחינת **י**' דנפיק מאוירא ואשתאר אור. ו**צ**' דצל"ם נמשכת מתיקון של מו"ס, ונבחנת להוי"ה דמ"ה, ול**ו**' של הוי"ה, ולבחינת ז"א, וכו'. עש"ה.

וביאור הדברים: כי אע"פ שאמרנו, שג' הרישין הם נשמה רוח נפש, הנה זה מטרם דדעת דרדל"א אחזי נהוריה במוחא דאוירא, אמנם אח"כ, ע"י זווג עליון דע"ב ס"ג דא"ק, נמשך מוחין דחיה בא"א, ואז נבחן שבחינת הארת החכמה אינה מתגלית בגלגלתא עצמה, אלא במוחא דאוירא. והוא מטעם שגלגלמא בהיותה בחינת ג"ר דבינה, ונתקנת בחסד עליון דעתיק, אינה משנית את טעמה אפילו בהשגתה את קומת ע"ב, והיא נבחנת גם אז, לבחי' אוירא, כלומר לבחינת חסדים מכוסים, להיותה בסוד כי חפץ חסד הוא, וכל החכמה שהיא מקבלת, היא משפעת אותה למוחא דאוירא, שהיא בחינת ז"ת שלה, הצריכים להארת חכמה. והיינו ממש ע"ד שנתבאר שם ב**ם**' דצלם וב**ל**' דצלם, עש"ה. באופן שענין **י**' דנפיק מאויר ע"י הארת הדעת דרדל"א, אינו מועיל כלום לשנות את הראש דגלגלתא, אלא המוחא דאוירא מקבל תיקון זה, והוא אשתאר עתה באור, ע"י הי' דנפיק ממנה, ע"ש. הרי שיחס הגלגלתא כלפי מוחא דאוירא, הוא כמו או"א עלאין לישסו"ת, שגלגלתא היא בחינת הוי"ה דע"ב ואו"א עילאין, ומוחא דאוירא היא הוי"ה דס"ג ובחי' ישסו"ת, שבה נוהג ענין הי' דנפיק מאויר. ומוחא סתימאה הוא הוי"ה דאלפין, כי הוא בחינת זו"ן כנ"ל.

ומכאן נמשכו כל ההבחנות שאומר שם הרב בין צ' ול"ם דצל"ם, שבחינת צ' דצל"ם, הוא או"פ, והוא בחינת ז"א המתלבש בט"ס שלו, ול"**ם** הם ב' מקיפים: ש**ל**' הוא מקיף מבחינת ישסו"ת. ו**ם**' הוא מקיף מבחינת או"א. עש"ה באו"פ בכל ההמשך, ועד"ז ביאר גם כאן הרב את ג' הרישין להלן, כמ"ש לפנינו. ואלו הם הט"ס המקוריות והשרשיות דא"א: כח"ב חג"ת נה"י. שכח"ב הם בחינת השורש ל**ם**' דצלם, בכל הביאורים שביאר בו הרב. ונחשב לג' רישין דעתיקא, שהוא א"א, שהוא בחינת ע"ב דאצילות, וממנו נמשך השורש ד**ם**' דצלם, שהוא בחינת או"א עלאין בעת שמלבישים לג"ר דא"א, כלומר בעת שמשיגים קומת ע"ב, דהיינו בעת העיבור דז"א כמ"ש שם, שג"ר דא"א עולים לעתיק, ואו"א נוטלים מקום ג"ר דא"א.

וחג"ת דט"ס המקוריות, הם ג' רישין דז"א, כלומר שהם בחי' **ל**' דצל"ם, שהם בחינת ז"ת דבינה הצריכים להארת חכמה, להיותם שורשי הז"א, וע"כ נוהג בהם ענין **י**' דנפיק מאויר ואשתאר אור. כנ"ל. וים בחינת ישסו"ת. והוי"ה דס"ג.

ונה"י דט"ס המקוריות, הם ג' רישין דנוקבא. כי הם בחינת ז"א שהם השורש ל**צ**' דצל"ם, שהיא או"פ דז"א, שממנו כל המוחין דנוקבא שלו.

וענין התחלקות זה הנ"ל דט"ס המקוריות, נוהג בכל בחינה ובחינה, כי הם כולם בג' רישין דא"א: שמו"ס הוא בחינת נה"י, ובחינת או"פ, הנקרא צ' דצלם, ובחינת הוי"ה דמ"ה. ומוחא דאוירא, הוא בחינת חג"ת דט"ס המקוריות, ובחינת מקיף קטן הנקרא **ל**' דצלם, ובחינת הוי"ה דס"ג, וראש הא' הנקרה גלגלתא, הוא בחי' כח"ב דט"ס המקוריות, ובחינת מקיף גדול, שהוא השורש ל**ם**' דצל"ם, והוא הוי"ה דע"ב.

וכן הם נוהגים בחג"ת נה"י דא"א, כי חג"ת שלו מלובשים באו"א וישסו"ת, שאו"א הם בחינת כח"ב דע"ס המקוריות, והם בחינת **ם**' דצלם ומקיף גדול, והוי"ה דע"ב. וישסו"ת הם בחינת חג"ת דט"ס המקוריות, ובחינת **ל**' דצלם, ומקיף קטן, והויה דס"ג. ונה"י דא"א מלובשים בז"א, שהוא בחינת נה"י דט"ס המקוריות, ובחי' **צ**' דצלם ואור פנימי, והויה דמ"ה.

וכן הם נוהגים בכל בחי' ובחי' מכל אלו הפרטים שחשבנו לעיל. כי בראש הא' דגלגלתא בלבדו, יש בו כל אלו הט"ס המקוריות, שהן ג' הויות: ע"ב שהוא מקיף גדול וכח"ב. וס"ג, שהוא מקיף קטן וחג"ת. ומ"ה שהוא או"פ ונה"י. ועד"ז יש אלו הט"ס גם במוחא דאוירא בלבדו, ובמו"ס בלבדו, וכן באו"א עלאין בלבדם, ובישסו"ת, בלבדם, ובז"א בלבדו.

ובזה לא יקשה לך מ"ש הרב אשר כח"ב הם ג' רישין דא"א, בעת שבינה הוא בחינת גרון ולא ראש. כי אין הכונה על פי סדר הספירות של פרצוף א"א, אלא ע"פ סדר מקורי כנ"ל, הנוהג בכל בחינה מא"א ובכל הפרצופים דאצילות, כמבואר. וענין קריאתם בשם ג' רישין, הוא ג"כ מאותו הטעם, כי אפילו בראש אחד מהם, יש ג"כ כל אותם ג' הרישין, שהם הנקראים חכמה בינה דעת, שחכמה היא ע"ב, ובחי' **ם**' דצלם לכל בחינותיה, ובחינת מקיף גדול, וכו'. ובינה שבו, הוא ס"ג ובחינת **ל**' דצלם לכל בחינותיה, ובחינת מקיף קטן וכו'. ודעת שבו, היא מ"ה ובחינת **צ**' דצלם לכל בחינותיה והוא או"פ וכו'.

פרק לה

רישה תנינא הנקרא אוירא וכו' נמשכת מבחינת האי רדל"א דעתיק יומין שלא יכלה להתלבש בא"א וכו'. כמ"ש לעיל (בדף אלף רצ"ז ד"ה סתרא גו סתרא) שיש ב' מיני מסכים ברדל"א: מסך מצמצום א' ומסך מצמצום ב'. ולעצמו הוא משמש במסך דצמצום

א'. שמטעם זה הוא מתפשט גם בבי"ע כמו א"ק, ומבחינת מסך הזה אינו יכול להתלבש באצילות, שז"ס המלכות שנגנזה ברדל"א, בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. והיא בחי' המלכות החסרה בא"א, ואין לו אלא ט"ס, ומלכות שברדל"א משלימתו לע"ס. כלומר, שתתגלה לע"ל גם בא"א בסוד דמטי רגלים דאצילות לרגלי א"ק, כבודע. ורק אז נחשב א"א לשלם בכל ע"ס שלו. אמנם כדי להשפיע לאצילות, משמש רדל"א בבחינת המסך דצמצום ב' שיש בו, שהוא בחינת ה"ת בנקבי עינים, שמבחינה זו הוריד אח"פ דכתר נקודים, ובירר אותם לג' רישין דא"א, שגלגלתא היא כלי דבינה, דהיינו בחינת אזן. והיא נחלקת לג"ר וו"ק, מכח בינה דאו"א, שג"ר שבה הם בחסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא, וחלק הג"ר הזה הוא נעשה לראש הא' דא"א הנקרא גלגלתא, וחלק ז"ת שבה, הנצרך להארת חכמה מחמת שהם שרשי ז"א נעשה לראש ב' הנקרא מוחא דאוירא. וההפרש ביניהם רב הוא, כי בחינת המסך שבמלכות דרדל"א המצמצם הארת חכמה, אינו שולט במשהו על ראש הא' הנקרא גלגלתא, להיותו בחינת ג"ר דבינה. וכל שליטתו מתחיל להיות ניכר, רק בראש הב' הנקרא אוירא, מפאת היותו נצרך לחכמה והמסך מעכב אותה הימנו. והבן היטב.

וזה אמרו "רישא תנינא הנקרא אוירא וכו', נמשכת מבחינת האי רדל"א דעתיק יומין, שלא יכלה להתלבש בא"א, ואחזי נהוריה בהאי רישא הנקרא אוירא והבן זה" דהיינו כמטאר, שמקום התישבות המסך דבחינת צמצום ב', הנמשך מפאת שלא היה יכול להאיר ולהתלבש בבחינת עצמותו שהוא מצמצום א', כנ"ל, הנה גם הוא לא יכול להתישב בגלגלתא, כנ"ל, אלא דאחזי נהוריה בהאי אוירא, ושם נתישב המסך הזה דצמצום ב' ונעשה עליו הזווג בשביל מוחא דאוירא. אבל אינו שולט כלום על גלגלתא, מטעם שהיא בחינת ג"ר דבינה, כנ"ל. והבן היטב.

פרק לט

א **הג' רישין הם בחינת נר"ן שבא"א כי גלגלתא הוא נשמה ואוירא הוא רוח ומו"ס הוא נפש**: ולהלן אומר הרב, שגלגלתא הוא ע"ב, ואוירא הוא ס"ג, ומו"ס הוא מ"ה, שהם חיה נשמה רוח. שלכאורה סותר למ"ש כאן, שהם נר"ן, דהיינו ס"ג מ"ה ב"ן.

וכבר נתבאר זה היטב לעיל, כי כשהמדובר הוא מבחינת הכלים, אין בהע"ס, אלא בינה ז"א ומלכות, שמבחי' תיקון קוים הם חב"ד חג"ת ונה"י והכלים דחיה יחידה חסרים לגמרי. ואפילו בתכלית הגדלות הנוהג עד גמר התיקון, לא יכלו להשיג הכלים ההם דכתר חכמה. אמנם כשהמדובר הוא מבחינת האורות, הרי הם משיגים גם יחידה חיה, אלא שהם מתלבשים בכלי דבינה, תוך האור דנשמה. ואז מתחלק כלי דבינה לג"ר

וז"ת, שג"ר שבהם הם בחינת הוי"ה דע"ב, וז"ת שבהם הם בחינת הוי"ה דס"ג, והם שניהם מבחינת כלים דבינה, שמבחי' תיקון קוין הם כלים דחב"ד. וכלים דז"א ומלכות, שמבחינת תיקון קוים הם חג"ת נה"י, הם נעשו להוי"ה דמ"ה. כנ"ל באורך עש"ה. ומבחינה זו הוא מחלק את ג' הרישין על ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה. אבל מבחינה הראשונה דכלים, אינם אלא בינה וז"א ומלכות, שבהם מלובש נפש רוח נשמה. וההבחן בזה הוא, כי בחינת ע"ב שלהם, אע"פ שהם משפיעים הארת חכמה לס"ג כנ"ל, מ"מ הם עצמם נשארים בבחינת האור דג"ר דבינה, שהוא בחינת נשמה, והם נבחנים לע"ב מחמת שהם המשפיעים הארת החכמה. והבן היטב.

ב **ג' בחינות וגם כ"א ואחד מאלו הג' כלול מג' בחינות אלו ג"כ**: כבר נתבאר זה לעיל בארוכה, איך ג' הבחינות אלו: או"פ, ומקיף גדול, ומקיף קטן, הם מבחינת הט"ס המקוריות והשורשיות, והם נוהגים בכל בחינה ובחינה, וע"כ כל ראש מחויב להיות בו ג' בחינות אלו בפרטיותו. עי' לעיל (דף א' ש"י ד"ה וענין).

פרק מא

ההפרש שיש באלו ג' הויות דיודין הוא בענין הנקודות שבהם: כי המילוי מורה על שיעור קומה של המדרגה התלוי בבחינת העביות שבמסך, וכיון שכל ג' הבחינות של הגלגלתא, הם קומת חכמה, שהיא ע"ב ובחינת או"א עלאין כנ"ל, הרי בהכרח שכל הג' הויות הם במילוי יודין בלי שינוי. אמנם הניקוד, מורה על המקור של המדרגה, אם הוא בחינתה עצמה, או מהתכללותו בעליון ממנה. או מהתכללותה מן התחתונים ממנה. גם השיעור של התכללות ההוא. וכיון שב' הבחינות התחתונות שבה אינן מבחינת גלגלתא עצמה, אלא ממה שהיא נכללת מן התחתונים ממנה, ע"כ נבהן ההפרש באופן נקודתם.

פרק מב

מנוקד רק בד' אותיות הפשוטות לבד כזה: חולם ביוד, וצירי בהי וקמץ בויו, וצירי בהי. וניקוד זה הוא לפי תנועת האותיות: נודע שד' אותיות הפשוטות שבהוי"ה, מורות על בחינת שורש המדרגה, שהיא בחינת העביות הדקה דבחינת כתר, שזה מורה שאין בה עביות מספיקה לזווג עם אור העליון, אלא שמקבלת מן המדרגה שלמעלה ממנה. והיא בחינת אור הנפש, כי אור הנפש מתלבש בכלי דכתר. והנה בחינה זו שהיא או"פ, ושורש צ' דצלם, אינה מבחינת גלגלתא עצמה, כי בחינתה היא או"מ הגדול, אלא שהיא נמצאת בה ע"י התכללות מו"ס בה, ונתבאר לעיל בדברי הרב שמו"ס היא בחינת נפש, ולפיכך אין בהוי"ה זו שום ניקוד במילוים שלה, אלא בד' אותיות הפשוטות לבד, להורות שהתכללות הזאת אין בה יותר ממדת אור הנפש.

וענין הניקוד דד' אותיות הפשוטות אין בה הוספה על תנועת האותיות משורשם עצמם, שעל זה מורה ד' הנקודות: חולם צירי, קמץ צירי. אשר י"ה מנוקדות בחולם צירי, שחולם מורה על נקודה שממעל לאותיות, שהוא בלתי התלבשות בכלים, כי אותיות הן הכלים, כנודע. והיא בחינת יחידה חיה, שאינם מתלבשים בכלים. וצירי מורה על בחינת חו"ג דבינה, בזמן שאחוריה כלפי חכמה, והחסדים מכוסים מאור החכמה, ע"י אחורים דאמא, וע"ז מורות ב' הנקורות חולם צירי שמתחת י"ה. ואז נבחן הו', שהוא ז"א, שיש לו נקודת הקמץ, שפירושו, שהוא מקומץ מהארת חכמה, ואין בו אלא חו"ג לבד. והצירי שתחת ה' תתאה מורה ג"כ על בחינת החו"ג מכוסים שמקבלת מה"י ראשונה, מבחינת אחורים שלה. וע"כ נקודתה כמו ה' ראשונה. והארה זו נבחנת להארת כלים, הנקרא תנועת האותיות עצמן. כי האותיות הם כלים.

פרק מג

מנוקדת בכל יוד אותיותיה בניקוד הנ"ל כי ג' אותיות יוד וכו': גם הוי"ה זו אינה מבחינת הגלגלתא עצמה, אלא מהתכללות המוחא דאוירא שהוא מקיף קטן, ושורש הל' דצלם, שבעקומה עצמה היא המקבלת להארת חכמה שבגלגלתא, והחסדים שבה מתגלים, כי מפסקת האחורים שבה, אשר אז נבחנת נקודת הבינה בסוד סגול, שהיא ב' נקודות מלמעלה ואחת מלמטה המכריע ביניהן, הרומזת על הדעת המזווג חו"ב פב"פ, ומוציא הארתחכמה לחוץ המושפעת לבינה, כנודע. אבל גילוי זו והתהפכות זו של בינה מאחורים לפנים, אי אפשר להיות בכלי דגלגלתא, להיותה בבחינת ג"ר דכלי דבינה, שהיא נשארת תמיד בסוד אוירא. שפירושו, חסדים מכוסים, כמו או"א עלאין, וכמו שפירש הרב **בם** ' דצלם.

ולפיכך אין עדיין כאן התהפכות הנקודות מצירי לסגול הראוי להיות בבחינת המקיף קטן, אלא ההיהן עוד נשארות בנקודות הצירי מתחתיהן, המורות על חסדים מכוסים באחורים דאמא כנ"ל. אלא כל התוספות שיש כאן, הוא רק בבחינת הניקוד הבא גם תחת אותיות דמילוי, כי כאן כבר יש זווג בהמדרגה הזו עצמה, וע"כ גם אותיות המילוי מנוקדות, משא"כ בהוי"ה דאו"פ, הנכללת כאן ממו"ס, שאין בה זווג מכח עצמה, אין שום ניקוד באותיות המילוי שבה, כנ"ל. אמנם סדר הניקוד הוא שוה בזה וזה כי עדיין הזווג בבחינת חסדים מכוסים. כמבואר.

פרק מד

אותיות הפשוטות הם מנוקדים ע"ד תנועת האוהיות וכו' המילוי כולם מנוקדים בקמץ: הוי"ה זו היא מדרגת גלגלתא עצמה, וע"כ מנוקדת באותיות המילוי שבה בקמצין בלי

שום הבחן ביניהם, והוא, כי בחינת הקמץ מורה על קמיצה, ונקודת הפתח הוא ההפוך ממנה, המורה על פתיחת האורות בהרחבה, ושיעור הפתיחה של החכמה תלוי במדת הקמיצה שבכתר, כי כתר פירושו ראש, ששם זווג דהכאה על העביות וההכאה, נמדד מדת גדלה של הקומה, כמ"ש בחלקים הקודמים. אשר אח"כ היא מתהפכת ממעלה למטה ומתלבשת בכלים. שה"ס הפתיחה של האורות. כי אין תפיסה באור בלי כלי. כנודע. הרי שהקמץ והפתח, הן ב' תנועות הפכות זו לזו, ועכ"ז ערך קומתן שוה מזו על זו, כי לפי גודלה של הקמיצה, כן גודלה של ההתלבשות, שהיא הפתיחה.

ולפיכך כל אותיות המילוי שבהוי"ה זו דבחינת גלגלתא עצמה, הן בקמצין, אבל אותיות הפשוטות, שאינן מורות על מדת עביות של המסך, אלא על בחינת הכלי עצמה, אין שינוי בניקוד שלהן, וגם כאן הן מנוקדות על פי תנועת האותיות, שמשמעותן בחינת חסדים מכוסים, ע"ד שנתבאר לעיל בד"ה מנוקד. ע"ש.

פרק מו

רישא תנינא וכו' ובנקודים הנ"ל אלא שבמקום כל נקודת צירי יש נקודה סגול תמורתן:

כי כאן במוחא דאוירא, הוא מקום גילוי החסדים, כי על אוירא זו, סובב הכתוב, יהי אור. שפירושו בזוהר, דיוד נפיק מאויר ומה דאשתאר הוא אור, שה"ס ירידת ה"ת מעינים לפה, ונתעלו אח"פ חדשים, וע"י עלית מ"ן דז"א, חוזרת הבינה פב"פ עם החכמה, ואור החכמה מתגלה לחוץ לבינה, ונגלה שם אור במקום אוירא. כנודע.

ונמצא עתה שתנועת הצירי, שפירושה חסדים מכוסים באחורים דאמא, נתהפכה עתה, ונעשה נקודת סגול, המורה על זווג פב"פ וגילוי חסדים, כנ"ל ד"ה מנוקדת. ע"ש. וע"כ אין שום חילוק בין ג' הויות דמוחא דאוירא לג' הויות דגלגלתא, אלא בהתהפכות תנועת הצירי לתנועת הסגול בלבד, כי באמת הן שתיהן בחינת בינה כנ"ל כי בינה הוא סוד הכתר מצמצום ב' ואילך, אלא שגלגלתא הוא ג"ר דבינה, ומוחא דאוירא היא ז"ת דבינה, וע"כ אין ביניהן חילוק רק בגילוי של חסדים בהארת חכמה, ולא יותר.

וע"כ נשארו כל הקמצין בה, כי בחינה המוחא דאוירא הוא ס"ג וישסו"ת, שהוא בחינת הכתר דז"א שהוא מ"ה ואו"פ, ועל יחס הכתר שבה שהוא בואו דס"ג כנודע, נבחן גם תנועת הואו עם קמצין, שהוא בחינת הכתר, כנ"ל בד"ה אותיות עש"ה. וכן המילוי יוד שבה, ששם שורש הכתר. וכן המילוי דה"ת שבה, ששם מקום הזווג. ותדע שכל ההפרש שבין ג"ר דאצילות ובין זו"ן, הוא, כי בחי' כתר דג"ר, הוא בג"ר דבינה. ובחינת כתר דז"א, הוא מז"ת דבינה. ומכאן נמשכים כל מיני ההבדל שבין ג"ר לז"א, כמ"ש במקומו, ועי' בדיבור הסמוך.

פרק מז

מו"ס דא"א וכוי בנקודות הנ"ל של רישא תנינא שהם סגול במקום צירי וכו' באלו ניקוד פתח תמורת הקמץ: פירוש, כי מקום גילוי חסדים בשורשם, שהוא ע"י זווג פב"פ דחו"ב מרמז בהתהפכות תנועת הצירי לסגול. כנ"ל. ובחינות הקבלה של הארת חכמה, מרומזת בהתהפכות הקמץ לפתח, כנ"ל ד"ה אותיות, עש"ה. ולפיכך בחינת ההיהין שבהויות דמו"ס, שהן בחינת הבינה שנתהפכו מאחורים לפנים, באות גם במו"ס בתנועת הסגול. והקמצין שמשמשים בהויות דאוירא. שהם בחינת הכתרים של המ"ה שהוא מו"ס, המה נתהפכו כאן לפתחין, שפירושם שלפי גודל מדת הקמיצה המשמשת בכתר דמו"ס כן גודלו של האור הנפתח במו"ס, כנ"ל ד"ה אותיות. עש"ה.

פרק מט

שמות של אהי"ה והם ממש ע"ד מילוי הט' הויות וכו': כי הוי"ה אהיה, הם בחינת זכר ונקבה, שהזכר הוא המשפיע.

והנקבה היא המקבלת. וע"כ אי אפשר להיות בנקבה תנועות אחרות ממה שיש בזכר. וע"כ כל התנועות של ט' השמות אהיה שוות לט' הויות בלי שום הפרש ביניהן.

פרק נא

שהעתיק מתגלה בהני ב' רישין כחדא וטעם הדבר כי הנה או"א דתחות דיקנא א"א, נמשך בהם חיות מהני ב' רישין: פירוש, כי משורש האצילות אין ברישא דא"א אלא ב' רישין, שהם גלגלתא ומו"ס, כי באמת, אין לנו אלא ראש אחד דא"א, כמו בכל הפרצופים, אלא משום שעלו למ"ן ב' מיני רשימות, א' הרשימו דבחי"א דהתלבשות הנקרא זכר, וב' הרשימו דעביות דכתר שנקרא נקבה, ונכללו זה בזה, ע"כ יצאו ע"ס על המסך דבחי"א שבזכר בקומת ז"א, שהוא רוח, וקומה זו נקרא רישא דגלגלתא. וכן יצאו ע"ס על המסך דבחי' הכתר, בהתכללות מהרשימו דזכר בקומת מלכות, שהיא נפש. וקומה זו נקרא מו"ס. הרי שמתחלת אצילות אין כאן בא"א אלא ב' ראשים זכר ונקבה, שהם גלגלתא ומו"ס.

וענין ג' הראשים שבא"א, הם נעשו מכח הז' תיקוני גלגלתא, שרדל"א תיקן אותם ברישא דא"א, ומכח רדל"א המה באים, כלומר מכח המסך דמלכות דראש ההוא, ולא מכח המסך דראש אריך אנפין, כמ"ש לעיל, אשר המסך דרדל"א דבחינת צמצום ב', שהוא שורש כל המיעוטים שבפרצופי אצילות כלפי פרצופי א"ק. שמסבתו נקרא א"ק בבחי' א"ס, כנ"ל, הנה המסך הזה, אינו פועל כלום ואינו ממעט ומצמצם כלום לבחינת ג"ר דגלגלתא, להיותה נתקן בבחינת ג"ר דבינה. שאין הצמצום דה"ת פוגם אותה כלל. כי כל

הצמצום הזה הוא רק על אור חכמה, כנודע, וג"ר דבינה אינם מקבלים חכמה בלאו הכי, כי הוא תמיד בסוד השתוקקות אחר אור החסדים בלבד, בסו"ה כי חפץ חסד הוא כנודע. ומכח התיקון הזה, נמצא כח המסך דרדל"א מתגלה באמצע ע"ס דגלגלתא, כלומר מתחת ג"ר שלה, והבדיל בין ג"ר דגלגלתא ובין ז"ת דגלגלתא, בסוד רקיע המבדיל בין מים עליונים למים התחתונים, כי על מים העליונים שהם ג"ר דגלגלתא אין כח הצמצום שבמסך שולט כלל. והוא כמו פוסח עליהם, וע"כ נבחנים למים עליונים, אלא, כל כחו מתגלה על ז"ת דגלגלתא, שהם בחינת ז"ת דבינה, והם צריכים להארת חכמה להיותם שרשי זו"ן. והמסך ממעט אותם מחכמה, ע"כ נבחנים שהם מתחת הרקיע הזה, כלומר שהרקיע שולט עליהם ומצמצם אותם. והרקיע הזה נקרא קרומא דאוירא, שהוא הראש הב' דא"א. והנה נתבאר שזה הראש הב' אינו מבחינת אצילותו דמסך דראש א"א, אלא מבחינת כח המסך דראש רדל"א, שפסח על ג"ר דגלגלתא, ונעשה לרקיע מתחתיה, והוציא ז"ת שלה לבחינת ראש בפני עצמה. וזכור זה היטב.

ולפיכך אנו מבחינים בעיקר רק ב' רישין בא"א, שהם גלגלתא ומו"ס, הבאים מסדר האצילות, מב' הרשימות הנכללות זו בזו ונעשים לזכר ונקבה דראש א"א, כנ"ל, שהם מבחינת המסך דמלכות דראש שלו. אבל בחינת הג' ראשים שבו, עיקר הבחנתם הוא רק לבחינת הזווגים דגדלות דהיינו לצורך הבחן המוחין המתפשטים בסדר הזה, בסוד הט"ס המקוריות, כדי להראות סדר התלבשות חיה יחידה תוך כלי הבינה, שעיקר גילוים הוא בז"ת דבינה, בבחינת ל' דצלם, כמ"ש לעיל. אמנם בסדר אצילות הפרצופים, נבחנים רק ב' רישין לבד, כמבואר.

והנה מבחינת ג' רישין, הם נבחנים בבחינת זה תחת זה, כלומר, שגלגלתא משפיע הארת החכמה למוחא דאוירא, ואוירא משפיע למו"ס, ע"ד שנתבאר לעיל בסדר הנקודות דט' הויות, ע"ש אמנם מבחינת ב' רישין, הם נבחנים בקומה שוה, כמו זכר ונקבה, להיותם ב' רשימות, הנכללות זו בזו, כלומר שצריכות זו לזו, כי הרשימו דזכר, אע"פ שהיא מבחי"א, מ"מ אינה ראויה לזווג להיותה מבחינת התלבשות, דהיינו רשימו הנשארת אחר הזדככות המסך, שאינה ראויה עוד לזווג, כנ"ל בחלקים הקודמים, וע"כ היא צריכה להתכללות העביות דנקבה, שעביותה אינה עכ"פ בחינה האחרונה דפרצוף העליון, שעליה שולטת ההזדככות שבעליון כנודע. ומכח ההרכב הזה נעשה המסך דזכר ראוי לזווג, וכן המסך דנקבה. וכיון שצריכים זה לזה ע"כ נחשבים לקומה שוה. (לעיל דף ש"ג אות י"ד. ודף שי"ט ד"ה לא מטי).

וע"כ הם מלבישים לחסד וגבורה דעתיק, שהם ב' הקוים ימין ושמאל שלו, שהם ג"כ

קומתם שוה, ומכח זה יצאו גם או"א בבחינת זכר ונקבה בקומה שוה, להיותם נמשכים מב' רישין דא"א, שאבא נמשך מגלגלתא, ואמא נמשכת ממו"ס. וזה אמרו "מהראוי היה שעתיק יומין לא יגלה הארתו העיקרית רק ברישא קדמאה שהיא הגלגלתא ואח"כ תאיר זו הגלגלתא במו"ס" דהיינו כנ"ל בבחינת ג' רישין בט' הויות שלהם. "אמנם לא כך היה, כי אם שהעתיק מתגלה בב' רישין כחדא" דהיינו מטעם שכן נאצלו זכר ונקבה בסדר אצילות הראש דא"א, שמהם נמשכים ג"כ או"א זכר ונקבה. וזה שממשיך "כי או"א דתחות דיקנא דא"א נמשך בהם חיות מהני ב' רישין" כלומר, שזה סדר אצילות הפרצופים זה מזה, שזכר ונקבה דגוף נמשכים מזכר ונקבה שבראש, כמ"ש הרב לעיל בתחילת חלק ה', עש"ה. וזה שממשיך "ולכן הוצרכו הב' רישין להתגלות בהם העתיק בהשואה אחד וכו' ואז נכלל החסד בגבורה והגבורה בחסד" כלומר, שמתוך שזכר ונקבה אלו, הם בחינת ב' רשימות הנכללות זו בזו, כנ"ל, ע"כ הוצרך עתיק להתלבש בהם בהשואה אחת, וע"כ הוצרכו החסד וגבורה דעתיק המתלבש בהם, להכלל ג"כ זה מזה כמוהם.

פרק נח

בוצינא דקרדינותא היא זו הגבורה דעתיק, הגניזה בהאי מוחא, וזה שורש לכל הגבורות כולס וכו' בכחה יכולה המחשבה לברר הבירורים: וצריך שתבין מאד ענין גניזו זו של הבוצד"ק במו"ס, וכן למה נחשבת לשורש הגבורות. והענין הוא, כי נתבאר לעיל (דף א' רצ"ז ד"ה סתרא) שב' בחינות מסכים נמצאים בעתיק, שהם בחינת מלכיות, א' הוא מצמצום א', ב' הוא מצמצום ב', שבא' אינו משמש עמה בגלוי לצורך פרצופי אצילות. אלא שהיא בו בגניזו, כמ"ש הרב לעיל (א' ש"ה אות כ"ג כ"ד) בסוד המלכות הגנוזה בראש דעתיק ואינה נגלית אלא לעתיד לבא, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. עש"ה. ונמצא שאינו משמש עמה כל המשך דשתא אלפי שני, וע"כ אין בחי' מלכות בז"ת דעתיק ובז"ת דא"א, אלא בחינת עטרת יסוד היא המלכות שלהם, ע"ש. כי עטרת יסור היא בחי' מלכות דצמצום ב', הנמשכת מבחינת נקודת החזה דז"א דנקודים, שמחמתה יצא המחזה ולמטה, מתחת הפרסא של אצילות, לבי"ע. כמ"ש בחלק הקודם. והנך מוצא, שכל בחינת המלכות שעתיק וא"א משמשים עמה באצילות, אינה אלא המלכות דצמצום ב', הנקראת עטרת יסוד. אבל המלכות ששמשה בפרצופי א"ק מטרם צמצום הב', שעוד לא נמתקה במדת הרחמים דה"ר, היא אינה נגלית בכל עולם אצילות, אלא שהיא גנוזה ברדל"א. בסוד ראש פנה.

וגניזה זו פירושה, שאינה באה בבחינת המסך לזווג, ומ"מ היא נמצאת בבחינת הארה.

והבחן הזה מתבאר בין ב' הקוים דימין ושמאל, ובין הקו האמצעי. כי אין בחינת זווג אלא בקו האמצעי, כי קו אמצעי פירושו זווג, ששם בחינת המסך והעביות, שע"י הזווג עם אור עליון, היא מעלית או"ח ומכריע בין ב' הקוים, ועיקר הקומה היא בקו האמצעי, כמבואר, אבל האו"ח מוציא הארה גם מן הקצוות, והארה זו אינה באה בחשבון עיקר הפרצוף, כמבואר בחלקים הקודמים.

וע"כ נבחן, שבגבורה דעתיק נמצא כח הצמצום והמיעוט של המלכות דצמצום א' הבלתי ממותקת במדת הרחמים. כי המסך הזה נמצא במלכות דראש עתיק, ופעולתה אינה ניכרת בראש דעתיק כלום, להיותה שם ממטה למעלה, ואין כח עביות יכולה להתעלות למעלה ממקום מציאותה, אלא כל הכח דמלכות הזו מתראה ממעלה למטה בהגוף דעתיק, והיינו בקו שמאל בלבד, המתחיל מגבורה דעתיק, כי שם נחשבת לגנוזה, ולא בקו האמצעי דעתיק, שתשמש שם בזווג עם אור העליון, כי אז היתה מתגלית באצילות, כמבואר. וז"ש הרב, "סתם בוצינא דקרדינותא היא זו דגבורה דעתיק הגנוזה בהאי מוחא, וזו שרש לכל הגבורות כולם" דהיינו כמבואר שהיא המלכות דמדת הדין, כלומר שלא נמתקה במדת הרחמים דה"ר, להיותה מצמצום א', ומקומה הוא רק במלכות דראש דרדל"א בלבד, ובחינת ממעלה למטה שלה אינה באה בהקו האמצעי להתגלות בבחינת הזווג, אלא היא בגניזה. דהיינו שעומדת בקו שמאל, שתחלתו הוא בגבורה דעתיק. הרי שהוא השורש לכל הגבורות כולם, כי כן נקרא המלכות דצמצום א', שכל הצמצומים הבאים אחריה נמשכים ממנה. ומקום עמידתה, הוא, בגבורה דעתיק המלובש במו"ס, ולא בקו אמצעי, שהוא ת"ת דעתיק. וע"כ נחשבת לגנוזה. והבן זה. ותדע, שעל שם זה נקרא תיקון הב' בשם טלא דבדולחא, שהוא מו"ס המתוקנת להלביש הגבורה דעתיק, ששם המלכות דצמצום א'. וע"כ נמצא במו"ס הזה ב' המלכיות ביחד, א' מכח הלבשתו לגבורה דעתיק, וב' היא, המלכות דצמצום ב', שהוא עצמו משמש עמה. והם ב' גווינין נבדלים זה מזה בהרבה, וז"ס כעין הבדולח, כלומר שגוונין נבדלים מתראים בו. והבן. וע"כ נקרא טלא דבדלוחא, דהיינו על שם הבדולח המרומז בהמן שבמדבר, שנאמר שם ומראהו כעין הבדולח.

וזה אמרו "הבוצינא דקרדינותא שהיא הגבורה דעתיק, היא השורש לכל הגבורות כולם ובכחה יכולה המחשבה לברר בירורים כי כל הבירורים הם בחינות גבורות ולכן הם מתבררים ע"י ההיא בוצינא דקרדינותא" פירוש: כי כל הבירורים הם מבחינת ז"ת דנקודים, שנשברו ונפלו לבי"ע, ונודע שהם כולם מבחינת המלכות דצמצום א' כי רק הג"ר נתקנו שם בתיקון קוים, שהיא בחינת המלכות דצמצום ב', אבל הז"ת היו שם

בקו אחד זה תחת זה כמו פרצופי א"ק, כמ"ש שם באורך, ולפיכך מוכרחת הבוצד"ק שהיא ג"כ בחינת המלכות דצמצום א' להתערב בבירורם. וז"ס הבטישה המובא במו"ס בבחינת הבוצד"ק.

פרק סג

החסד דעתיק שבתוך הכתר הנקרא אוירא דכיא, אפיק מניה חד רוחא דגניז בעתיק יומין, שהוא יוד דנפיק מאויר ואשתאר אור וזו היוד הוא אבא. ולכאורה תמוה, כי מדבר כאן מראש הא' שהוא גלגלתא וקראו אוירא, שהוא ראש הב' כנ"ל. אמנם זה הוא מב' טעמים: א', משום שהרב מדבר כאן רק מבחי' ב' רישין בלבד. וכשמדובר הוא מב' רישין, נמצא מוחא דאוירא עם הגלגלתא ראש אחד. ומו"ס לראש הב'. וטעם ב' הוא, כי נתבאר לעיל, כי הגם שהגלגלתא היא בחינת נשמה, מ"מ נקרא ג"כ אוירא, כמ"ש הרב אצל **ם**' דצל"ם שהיא בחינת או"א עלאין ובחינת אוירא (לעיל דף א' ע"א אות קכ"ז) וכבר ידעת, שראש הא' הנקרא גלגלתא, הוא השורש של **ם**' דצלם, ולפיכך נקרא גם הוא בבחי' אוירא, והוא מטעם היותו בבחינת חסדים מכוסים, ובו אינו נוהג ענין יציאת י' מאויר שישאר בבחינת אור, אלא במוחא דאוירא, שהוא ראש הב' כמ"ש הרב אצל **ל**' דצל"ם. (בדף א' ע"ד אות קל"ד) אשר **ל**' שהיא בחינת ישסו"ת, נקרא אור דאשתאר מאויר, אבל **ם**' שהיא או"א נקרא אויר. עש"ה. והוא מטעם הנ"ל, כי בחינת הגלגלתא שהיא ג"ר דבינה, משתוקק תמיד רק אחר החסד, ונמנעת מטבעה מאור החכמה. וע"כ החסדים שלה המה מכוסים מהארת חכמה, ונקרא משום זה בשם אויר. וזה שהדגיש הרב כאן להשמיענו, אשר ראש הא' נקרא אוירא דכיא, כלומר שהוא דכיא להיותה בחינת ג"ר ונשמה, ומ"מ הוא בחינת אויר ואור הרוח מבחינת מה שנמנעת מלקבל אור חכמה, כנ"ל. ומה שהוא נקרא הוי"ה דע"ב, כבר נתבאר לעיל, שענין הזווג להוציא הי' מאויר נעשה רק בה, כי היא הממשכת את אור החכמה ומשפעת אותה למוחא דאוירא, אלא שנקרא אויר, משום שאחר שהיא משפעת את אור החכמה אל ראש הב' היא נשארת בבחינת אויר, וראש הב' נשאר בבחינת אור. כמ"ש לעיל באורך.

וזה אמרו "ונמצא שזה החסד דעתיק שבתוך הכתר הנקרא אוירא דכיא, אפיק מניה חד רוחא דגניז בעתיק יומין שהוא **י**' דנפיק מאויר ואשתאר אור וזו היוד הוא אבא יוד דשמא קדישא אשר בתחלה היא גנוז בעתיק בזה החסד, ולכן כשיצא זו הי' מזה האויר, ונעשה ממנו בחינת אבא, לא נפק, אלא מלביש לחסד דא"א ואז בהאי אבא אתגניז האי אוירא ר"ל שמאיר בו דרך העלם וגניזה מלמעלה עד שם" והנך רואה, איך האריך הרב לפרש יציאת או"א עלאין מראש הא' שהיא כתרא דא"א בכל הבחינות שלו שנתבארו לעיל, כי

אומר, שאחר שנעשה הזווג בכתרא ונפיק הי' מאויר ואשתאר אור, הנה גם אבא עלאה נאצל מהזווג הזה, אמנם לא מבחינת אור דאשתאר מאויר, אלא דוקא מבחינת הי' דנפק מניה. כלומר מבחי' החסדים מכוסים שבגלגלתא, ששם נשאר הי' באויר, ולא מבחינת אור דאשתאר מאויר, כי זה ירד למוחא דאוירא, שהוא ראש הב' שזה נמשך לישסו"ת, אבל אבא מקבל מראש הא' שבה נשאר הי' כנ"ל, וזה שמדגיש כי דוקא מהי' נמשך אבא, ולא מבחינת העביות שבה, אלא מבחינת רוחא דגניז בעתיק יומין, דהיינו בחינת אוירא דכיא, דחסד דעתיק שבתוך ראש הא', אלא שמיחס אותו להי' כמו שמפרש אח"כ "רצוני לומר שמאיר בו דרך העלם וגניזה מלמעלה עד שם" כלומר, כמו שאותו הי' נשאר למעלה בגלגלתא, ומעלים את החכמה מאור דחסדים, כן נמשך העלם וגניזה זו גם לאבא עלאה, אשר החסדים הם תמיד מכוסים בו בגניזה ואינם מתגלים בו, אלא שהוא משפיע החארת חכמה לישסו"ת. כי כל ההבחנות האמורים לעיל בין ראש הא' לראש הב' נוהגים דוגמתם גם בין או"א עלאין לישסו"ת. כנ"ל. והנה נתבאר היטב אופן המשכתו ואצילותו של או"א מן ראש הא' שנקרא גלגלתא.

פרק סד

מבוצינא דקרדינותא שהוא גבורה דעתיק, נפיק ג"כ מיניה חד ניצוצא, והאי ניצוצא אתגניז במעי דאמא: והיא ג"כ מבחינת שורש הגבורות, שהיא בחינת המלכות דצמצום א', כנ"ל אצל מו"ס באורך, עש"ה, והגבורה הזו היא ג"כ בגניזה באמא עלאה, כמו בעתיק ובמו"ס, כי היא אינה משמשת עמה בקו האמצעי שלה, אלא שהאו"ח העולה מהזווג שעל המסך שלה בקו האמצעי, ממשיך הארה ממנה, ע"ד שנתבאר לעיל בגבורה דעתיק ובמו"ס עש"ה.

פרק סה

א **הדיקנא דא"א נתפשטה ממו"ס דא"א אשר בתוכה גנוזה גבורה דעתיק ונמצא כי גבורה דעתיק לא נתגלו הדינין אשר בה עד שנמשכו בדיקנא**. נודע, שגבורה דעתיק היא כח המלכות דצמצום א' הגנוזה ברדל"א ואינה פועלת אלא בהגוף ובקו שמאל שהוא גבורה דעתיק, כנ"ל באורך, וכיון שגבורה דעתיק מלובשת במו"ס, נמצא שהיא גנוזה גם במו"ס, כלומר שאין עליה זווג, כי גניזה פירושה שאין בה שימוש הזווג. וע"כ אין במו"ס גילוי דינים, אלא הוא בבחי' מוחא דשקיט על שמריו, כלומר, כי הדינין שהם בחינת השמרים שביין אינם מתגלים בהיין, שהוא המוח, והוא משום שאין שום זווג על שמרים אלו, כנ"ל, כי היא גנוזה בו. אמנם בפרצוף השערות שם יש לה גילוי, כי הם בחינת ה' תיקונים תחתונים הנקראים מקיפין דכתר, המתחילים מתיקון הט' הנקרא לאלפים,

עד תיקון הי"ג הנקרא ונקה. כמ"ש במקומו להלן. ושם יש לה זווג לבחינת המלכות הזו, בסוד עלית הד' תיקונים תחתונים למעלה ברישא, כמ"ש להלן. הרי שבמו"ס אין גילוי לגבורה זו. אלא בדיקנא, כי שם היא נכללת בזווג. אמנם תדע, כי גם בדיקנא אינה מתגלה אלא בבחינת הארה, שהרי עיקר המלכות דכתר חסר שם, כמ"ש במקומו, וכל התגלותה שם הוא מבחינת ז"א אשר בה שהוא מגבורה ולמטה עד היסוד.

ב **אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא וכו' שהיא אלקים דההין, בסוד האחורים דגבורה דעתיק שנתלבשו ונסתמו במו"ס דא"א הנקרא עזקא דכיא**: כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, אשר גילוי גבורה הזו בדיקנא מתחלת מתיקון הט', הנקרא לאלפים, שהוא בחינת אחורים דאלקים דההין שבגימטריא אלף, וה"ס החכמה, דבחינת או"א הפנימים ששמשו בנקודים שנגנזה בסבת הגניזה דמלכות דצמצום א', כי ע"כ לא יש' בא"א ובעתיק כי אם ט"ס, ועטרת היסוד נעשתה למלכות, שהיא, בחינת המלכות דה"ת דצמצום ב', כנ"ל, ואלו או"א הפנימים שנגנזו מכונים אלפים, בסוד ואאלפך חכמה וכו', ועליהם נעשה עזקא, שפירושו, כמו טבעת וחומה מעטר עליהם שלא יתגלו עוד, כי המסך שלהם הוא בחי' המלכות דצמצום א' שנגנזה ברדל"א. וכיון שאין עוד זווג עליה ע"כ גם הם נגנזו יחד עם המלכות הזו.

וענין הגניזה הזו, הוא הן בזכר והן בנקבה, כי בחינת קומת האור עצמו, שהיא קומת חכמה שהיתה בנקודים, נגנזה בזכר, שה"ס ראש הא' הנקרא גלגלתא, המלבשת החסד דעתיק, שנתבאר לעיל אשר עתיק תיקן אותה בחסד עליון הנקרא יומם יצוה וכו', שהוא בחינת החסדים דג"ר דבינה שאינם מקבלים אור החכמה ונשארים תמיד בסוד אוירא, כנ"ל. ונמצא שבתוך אוירא דכיא זו, גנוזה קומת או"א הפנימים שלא יוכלו להתגלות כמ"ש הרב לעיל, שאין או"א נמשכים מבחינת אור דאשתאר מאויר, אלא רק מבחינת רוחא דגניז בעתיק יומין, בבחינת הי' שבאור, שע"כ יוצא אבא עלאה דאצילות בסוד ההעלם וגניזה. עש"ה. הרי שמקום הגניזה דאבא עלאה הנקרא אל"ף, הוא תוך הגלגלתא דא"א. שהיא נקרא משום זה עזקא דכיא, הסוגר על אבא עלאה דנקודים שלא יתגלה משם למטה באצילות.

ובחינת הגבורה עצמה הנגנזת במו"ס, דהיינו במה שמלבשת לגבורה דעתיק, כנ"ל, היא מעלמת על אמא עלאה דנקודים, שלא תתגלה, כי בהגבורה הזו, נמצא בחינת המסך והעביות שעליהם יצאו קומת או"א הפנימים דנקודים, אשר בחינת האור נבחן על שם אבא, ובחינת המסך של הזווג נבחך על שם אמא. הרי שבחינת אמא עלאה נגנזה במו"ס. וע"כ נקרא מו"ס בשם עזקא רבה.

וזה אמרו, "המוחין דדכורא שהוא אבא נקרא עזקא דכיא יען נוטה אל החסד, ע"ד הנ"ל באוירא דכיא. ומוחין דאמא נקרא עזקא רבה בסוד מה תעשה לשמך הגדול" דהיינו כמבואר שגניזה דמוחין דאבא, שהושרש בגלגלתא דארך אנפין, נקרא עזקא דכיא, כמו שנקרא אוירא דכיא, אלא על שם הגניזה דמוחין דאבא, נקרא עזקא, כנ"ל, אבל הגניזה דמוחין דאמא שהושרש במו"ס, נקרא עזקא רבה, שאמא זו ה"ס שם הגדול המרומז בכתוב מה תעשה לשמך הגדול.

ובזה תבין, שמה שכתב מקודם לכן, שמו"ס נקרא עזקא דכיא, תיקן אח"כ, במה שמחלק בין מוחין דדכורא למוחין דנוקבא. כי מקודם לכן כשכתב שמו"ס נקרא עזקא דכיא, לא ירד לחילוק זה אלא כתב סתם, כיון שהמסך שעליו נעשה הזווג נגנז במו"ס, הרי כל קומת או"א הפנימים נגנזו בסבת גניזת הגבורה שם, וע"כ אפשר לקרוא גם את מו"ס בשם עזקא דכיא, כי גם קומת אבא נמנעת על ידו. אמנם עתה מחלק בין המוחין דאבא, שהם בחינת האור שבקומה, ובין מוחין דאמא שהיא בחינת המסך והעביות שעליהם נעשה הזווג להמשכת הקומה. ומבחינת התחלקות זו, נקרא מו"ס עזקא רבה, והגלגלתא עזקא דכיא.

וזה אמרו "כל בחינת מוחין נקרא עזקא, לפי שהמוחין נחלקים לד' חלקים: חו"ב, ודעת הכולל חו"ג. ואלו הד' מוחין נעשים ד' ווין מרובעים ונעשים **ם**' סתומה דל**ם**רבה המשרה" וזה רומז למ"ש לעיל באורך, אשר זה הראש הא' שנקרא גלגלתא. הוא שורש של **ם**' דצלם, שהרב פירש אותה לעיל משום שיש בה ד' מוחין חו"ב חו"ג והם או"א עלאין. אבל **ל**' דצלם יש בה ג' מוחין חו"ב ודעת כי החו"ג נתיחדו שם למוח אחד (עי' בדף א' ס"ט אות קכ"ד ואות קכ"ז. ובדף א' ע"ב אות ק"ל ובאות קל"ד) ונתבאר שם הטעם, כי הזווג המגלה הארת חכמה לחוץ תוך הבינה, נעשה ע"י יחוד החו"ג שבדעת, ואז נעשים למוח אחד. וכיון שאין הזווג הזה נעשה באו"א עלאין, להיותם תמיד בבחינת חסדים מכוסים, ע"כ נחשב החו"ג שיש בדעת שלהם, לב' מוחין, וכיון שאין שם הזווג הזה דדעת, נמצאים החסדים סתומים מהארת חכמה, הרי שד' מוחין ובחינת עזקא הגנוז באו"א הפנימים ענינם אחד, כי מתוך שאינם עושים זווג בחו"ג שבדעת שלהם, ע"כ נעשו לעזקא, המקיף כמו טבעת למוחין דאבא הפנימי, שאינו יכול להתגלות משם. עש"ה. ואין להאריך. והנה נתבאר שמוחין דע"ב נקראים עזקא. אבל מוחין דל' דצלם, המתגלים בישסו"ת אינם נקראים עזקא, ומ"ש הרב כל בחינת מוחין, כוונתו למוחין דע"ב, כי רק הם נחשבים למוחין דהולדה כנודע. והנה נתבאר היטב ב' תקונים קדמאין של ז' תיקוני רישא, שהם גלגלתא ומו"ס.

פרק עא

התיקון השלישי הוא קרומא דאוירא אזדכך וסתים, כי אזדכך כדי שיוכל לעבור אור האוירא דבגו גלגלתא להאיר דרך האי קרומא במו"ס אך עכ"ז הוא סתים: כבר נתבאר זה היטב לעיל (דף א' ש"ז ד"ה אמנם עש"ה ובדף א' ש"י ד"ה רישא) שהיא בחינת כח המסך דרדל"א עצמו, מבחינת המלכות הממותקת במדת הרחמים, שהוא בחינת ה"ת בנקבי עינים המוציאה אח"פ דכל מדרגה לחוץ. וכיון שאין שליטתו ניכר אלא בגוף, כי ברדל"א עצמו אינו שולט, להיותו שם ממטה למעלה, וכן אינו שולט על הגלגלתא אע"פ שהיא כבר למטה ממסך הזה, משום שאין שליטת צמצום יכול להגלות על ג"ר דבינה שהיא בחי' דגלגלתא, לפיכך נבחן, שכח המסך הזה מתישב, תחת ג"ר דבינה, וממעל ז"ת דבינה, ונתחלקה משום זה הגלגלתא, שהיא כלי דבינה, למים עליונים ולמים תחתונים, כי המסך הזה הנקרא רקיע, הופרס תחת ג"ר דבינה, שהם אינם סובלים ואינם נסתמים כלום מכח המסך, כי בלאו הכי אינם מקבלים חכמה, וע"כ נקראו מים עליונים, ובחינת י' עלאה שבא'. אמנם הרקיע הזה שולט על ז"ת דבינה, כי הם צריכים להארת חכמה להיותם שרשי ז"א, כנודע, והרקיע הזה שהוא המסך והקרומא, סותם אותם מהארת חכמה, ואינו מאיר אלא בחינת חסדים מכוסים בסיתום מכח המסך, ונמצאים סובלים דין וצמצום מכחו, וע"כ הם נבחנים למים תחתונים, ובחינת י' תתאה דא'.

וזה אמרו "אזדכך כדי שיוכל לעבור אור האוירא דבגו גלגלתא להאיר דרך האי קרומא" כלומר שבחי' החסדים המכוסים שבגלגלתא הם יכולים לעבור למו"ס דרך הקרום הזה, כי המסך אינו מצמצם רק אור חכמה לבד, וכיון שהחסדים המכוסים שבגלגלתא הם בחינת מים עליונים, כנ"ל, דהיינו אור הנשמה, ע"כ הם מזככים את הקרומא מאד, ועכ"ז הוא סותם את המים התחתונים, כלומר שמורגש בו כח הדין בהיות החסדים באים מתחת הרקיע, משום שהם צריכים להארת חכמה דוקא, והוא מעכב את זה. וצריך שתזכור בכל הענינים האלו, אשר כל ההפרש מז"א דאו"י אל בינה דאו"י אינו אלא בהארת חכמה, ובהיות ז"א חסר מהארת חכמה, נבחן שעוד לא יצא ונאצל מבינה, כמ"ש זה היטב לעיל בחלקים הקודמים. וז"ס הסתימא של המסך, שאינה ניכרת אלא במים תחתונים, שהם: ז"א, וז"ת דבינה, שהם שורשי זו"ן, אשר הארת חכמה היא עצם מהותם. ולפיכך המה סובלים מאד מן המסך הזה דקרומא דאוירא הסותם זאת. ובזה מתבארים גם המשך דברי הרב.

פרק עד

עמר נקי תליין בשיקולא דע כי הנו"ה בכל מקום יש להם ב' בחינות: א' הוא ראשי פרקי הירכין שהם למעלה מן היסוד, ב' התפשטותם למטה מן היסוד: וצריך שתדע, כי כמו שכללות הפרצוף, מתחלק על ג' שלישים ראש תוך סוף, כן נה"י שהם בחי' סוף של הפרצוף, מתחלקים בעצמם ג"כ לרת"ס, כי כל ההבחנות שבכללות נוהג ג"כ בהפרט, כנודע. וענין התחלקות הזו ע"פ הט"ס המקוריות, שנתבאר לעיל בבחינת ראש הפרצוף, נוהג גם כן בבחינת נה"י של הפרצוף. כי גם בהם ג' כלים בינה ז"א מלכות, אשר מבחינת תיקון קוים נקראו חב"ד חג"ת נה"י, שהם ט"ס. וכמו שנתבאר לעיל אשר חב"ד, שהם הכלי דבינה בג' קוים שבה, המה מתחלקים לג"ר ולז"ת שג"ר הם בחינת **ם'** דצל"ם ואו"א עלאין וז"ת הם בחינת **ל'** דצלם וישסו"ת. ממש עד"ז מתחלק ג"כ החב"ד דנה"י, שהם ג"ש העליונים דנה"י, כי ג"ר דשלישים העליונים האלו הם בחי' **ם'**, ואו"א עלאין, וחסדים מכוסים. וז"ת דשלישים עליונים הם בחינת **ל'**, ונחשבים לחג"ת, וישסו"ת, ולבחינת אור דאשתאר מאויר, וחסדים מגולים. דהיינו כל הבחינות האמורות בל', דצלם.

ובזה תבין ההפרש מחלק נו"ה שהם למעלה מן היסוד. ומחלקי נו"ה שלמטה מן היסוד. כי אותם שלמעלה מן היסוד, הם בחינת **ם'** ואו"א עלאין ואוירא, דהיינו בחסדים מכוסים תמיד, ואותם שלמטה מן היסוד הם בחי' חג"ת וישסו"ת ובחינת אור דאשתאר מאויר. ובחסדים מגולים.

והנה התחלת נה"י דעתיק הוא מקרומא דאוירא ולמטה, כי ערך הראש הא' דגלגלתא כלפי ראש הב' דאוירא, הם כערך או"א עלאין אל ישסו"ת. שה"ס **ם'** ו**ל'** כנ"ל. וע"כ כמו שאו"א מסתיימים על החזה דא"א, ומחזה ולמטה מתחיל ישסו"ת, כנודע, כן הגלגלתא מלבשת לחג"ת דעתיק עד החזה, ושם בחזה עומד הקרומא דאוירא, המשמש שם כמו פרסא גו מעוהי, ומשם ולמטה הוא בחינת נה"י דעתיק. כי טעם אחד להם, שכמו שנקודת החזה נחשבת בא"א לסיום ג"ר דבינה, וע"כ מלבישים שם או"א, כן כאן בגלגלתא נבחן הסיום דג"ר שלה לנקודת החזה. וזכור שהגלגלתא נחשבת לבינה בערך רדל"א, אבל מבחי' עצמה היא כתר.

ונתבאר שמקום הקרומא, הוא בחינת חזה, ומשם ולמטה הוא נה"י. אמנם לפי"ז קשה מאד, איך אפשר שגבורה דעתיק יתלבש במו"ס, והרי מו"ס הוא למטה מקרומא דאוירא, ששם הוא בחינת החזה דעתיק, כמבואר. והענין מתבאר במ"ש לעיל (דף א' שי"ז ד"ה שהעתיק) כי מסדר אצילות הפרצופים, נחשב רק ב' רישין בא"א שהם גלגלתא ומו"ס, שקומתם שוה, להיותם בחינת דו"נ דראש דא"א. וע"כ המה מלבישים לחסד וגבורה

דעתיק, שגם הם קומתם שוה. אמנם מבחינת תיקון המוחין הם נחשבים לג' רישין: גלגלתא ומוחא דאוירא ומ"ס. ומבחינה זו אין קומתם שוה, אלא שהם זה תחת זה, שמוחא דאוירא מקבל מגלגלתא, ומו"ס מקבל מאוירא. כנ"ל באורך עש"ה.

ושורש השינוי הזה הוא, מכח הב' מלכיות שבמלכות דרדל"א, שמלכות א' היא מצמצום א', שאינו משמש עמה אלא בגניזה, שפירושו, שאינה מתגלה בקו אמצעי שלו, ששם מקום הזווג, אלא שנמצאת בבחינת הקו השמאל בלבד, כנ"ל. והוא משמש רק במלכות דצמצום ב', והיא נמצאת בקו אמצעי שלו, כנ"ל. וזהו כל עיקר ההבחן מג' התיקונים הראשונים, שהם גלגלתא ומו"ס, לתיקון הג' הנקרא קרומא דאוירא. כי ב' התיקונים הראשונים מלבישים הקצוות שלו, שהם לחסד וגבורה דעתיק. ועל כן המה מקבלים מבחינת מלכות דצמצום א' הנמצאת בקצוות, כנ"ל. אבל התיקון הג' הנקרא קרומא דאוירא בא מקו אמצעי דעתיק שהוא ת"ת, וע"כ אין בה רק המלכות דצמצום ב'. והבן זה.

והנך רואה, שענין ב' ראשים דא"א וענין ג' ראשים דא"א, אע"פ שנמצאים במקום אחד, מ"מ המה ענינים נבדלים כי בחינת ב' ראשים מתוקנים ממסך שבמלכות דצמצום א', שמטעם זה הם בקומה שוה, ושניהם נקראים בשם עזקא, שפירושו **ם**' סתומה, שגלגלתא נקרא עזקא דכיא, ומו"ס נקרא עזקא רבה, כנ"ל באורך, וע"כ הם. מלבישים לחסד וגבורה דעתיק. אמנם ענין תיקון ג' רישין, הם נמשכים מתיקון הג' שהוא בחינת המסך המתוקן במלכות דצמצום ב', שאין לה ענין עם המלכות דצמצום א'. וע"כ מכחה נבחנים ב' רישין מוחא דאוירא ומו"ס לבחינת נה"י דעתיק, העומדים מחזה ולמטה שלו, כנ"ל, כי קרומא דאוירא היא הפרסא שבחזה. וז"ס שאין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימא. כי אין להם שום חיבור זו עם זו. כמ"ש עוד מזה להלן.

וזה אמרו "הנצח הוד בכל מקום יש להם ב' בחינות: א' הוא ראשי פרקי הירכין שהם למעלה מן היסוד, ב' הוא, התפשטותם למטה מן היסוד. וזולת זה יש להם בחינת פנימית, שהיא גבוה מן היסוד והם סתומים מבפנים והיא תרין ביעין דכורא" והנך רואה איך הרב חושב כאן ג' בחינות של נו"ה. והנה ב' בחינות הראשונות כבר נתבאר לעיל, שהם בחינות **ם**' **ל**' דצלם, שנו"ה שלמעלה מן היסוד הם בחינת **ם**', וחב"ד, ואו"א עלאין, וחסדים מכוסים. ונו"ה שלמטה מן היסוד הם בחינת **ל**' וחג"ת וחסדים מגולים. ועתה נבאר הבחינה הג' שהיא הבחי' פנימית דנו"ה הגבוהים מן היסוד ונקראים ב' ביעי דכורא. כי נתבאר שהגם שמלכות דרדל"א מצמצום א', אינה מתגלה באצילות, מ"מ היא משמשת שם בגניזה, שפירושו בקצוות כנ"ל. ולפיכך גם אלו הנה"י דעתיק נבחנים לקצוות ולקו אמצעי, אשר בימין ושמאל שלהם, נמצאת המלכות דצמצום א',

והם הנקראים ב' ביעי דוכרא המבשלים הזרע. באופן שאותם ב' בחינות שיש בכללות הראש דא"א, שהם מתיקון הא' והב' שבגלגלתא ומו"ס הנקראים ב' עזקין. ובחינת תיקון הג' שהוא למוחין, כן ישנם אלו ב' בחי' גם בנה"י עצמם דעתיק, שבחי' ב' עזקין מתוקנים בפנימיות נו"ג, שהם נקראים ב' ביעי דוכרא, ובחינת תיקון המוחין בסוד ג' רישין הם חיצוניות נו"ה, הנחלקים לג' שלישים, ששליש א' הוא למעלה מן היסוד, וב"ש למטה מן היסוד. והבן היטב.

וזה אמרו "והנו"ה הם בב' אודנין וב' עייניו והמצח עומד ביניהם כי הוא למטה מן האזנים וגבוה מן העינים, והוא בחינת היסוד דעתיק הגנוז במצחא" דהיינו כנ"ל, ששלישים עליונים דנו"ה שהם בחינת **ם**' וחסדים מכוסים וכו', הם מלובשים באודנין, וע"כ נבחנים האודנין שהם למעלה מן היסוד עתיק שבמצח, ושלישים אמצעים דנה"י דעתיק מלובשים בעייניו, שהם בחינת **ל**' דצלם, וחג"ת וחסדים מגולים, כנ"ל וזהו מבחינת תיקון המוחין, הנמשכים מתיקון הג', שהיא בחינת מלכות דצמצום ב'. ומלבד זה יש עוד בחינת פבימיות דנו"ה תוך פנימיות הב' אודנין, שהם בחינת המלכות דצמצום א', שהם בחינת ב' ביעי דוכרא, הנמשכים מב' תיקונים הראשונים גלגלתא ומו"ס, כנ"ל.

וזה אמרו "אמנם להיות האזנים דעתיק מקום גבוה מאד, כי הם ב' ביעין הסתומים לא שלחו בהם יד וכו' " דהיינו כנ"ל כי מלבד שהם משתמשים בתיקון המוחין לבחינת שלישים עליונים כנ"ל, הנה יש בהם עוד בחינת פנימיות דנו"ה שהם ב' ביעי דוכרא. וע"כ המה בחי' סתומות, כי נמשכים מב' עזקין, שה"ס ה**ם**' סתומה דל**ם**רבה המשרה, שיש בהמסורה. ולפיכך אין הזוהר עוסק מהם.

פרק עט

הדינין הם שערות וכולם הם מנו"ה וכו' ובעלותם בסוד או"ח וכו' פוגעים בנ' מקומות וכו' ומתערבי בכללהו: וכן אומר לעיל, שבמקום בחינת האזנים, נזכר השערות דרישא, היוצאות מכח האזנים, ומשם שרשם ומשם מתפשטים ולהכי בעי לאעברא שערא מעל גבי אודנין. ע"ש. והיינו מכח הפנימיות דנו"ה שיש באודנין אלו, שהם בחינת ב' ביעי דוכרא. אשר בביעה שמאלית גניז שם כח העביות דמלכות מצמצום א', כי היא נמצאת בכל קו שמאל דז"ת דעתיק, וכמו שנגנזה במו"ס מכח הגבורה דעתיק שנתלבשה בה, כן נגנזה באזן שמאל, מכח ההוד דעתיק שנתלבש שם, אמנם כאן נחשבת לדינים להיותם מחזה ולמטה דעתיק, ומחמום הדינים ההם מתבשל הזרע, שה"ס החסדים המתגלים ביסוד דעתיק שלמטה מהם, כנ"ל, ששם מקום הזווג בקו האמצעי, המעלה או"ח ומלביש קומת החסדים, כנודע. והנך מוצא שכח המלכות דצמצום א', מתערבת

בהארתה גם בקו אמצעי, כי מכחה מתבשל הזרע כנ"ל. אע"פ שהמסך ומלכות דקו אמצעי הוא מצמצום ב', שהיא הנקרא עטרת היסוד דעתיק (כנ"ל דף א' ש"ה אות כ"ג) וזה שאומר הרב שהארתה מתגלה, אע"פ שהיא עצמה נגנזה בראש דעתיק. כנ"ל (א' שכ"ז אות ע"ב) וטעם של הצורך להארת המלכות הזו הוא, משום שהמסך דצמצום ב' הוא רק תולדה דמסך דצמצום א', וע"כ לא היה קיום להענף אם לא היה לו הארה מתמדת מן השורש שלו. והבן.

והנה השערות בשרשם הם כח הדינים הגנוזים בפנימיות האודנין, שהם אינם מקבלים מיתוק וזווג להיותם גניזין בקו שמאל, כנ"ל, ושום זווג לא נעשה עליהם, אמנם האו"ח העולה מהזווג בעטרת יסוד דעתיק ממטה למעלה בתוך המצח דא"א, הוא מוציא הארה מנו"ה הפנימים שבקצוות שהם בב' האודנין שלמעלה ממנו, להיותו המכריע בין הקצוות, ונמצא כח הדין הגנוז באודנין מתערב ג"כ באו"ח העולה, וכיון שכח הדין הזה בא ממלכות הגנוזה, שמיתוק הזווג לא היה עליה, הרי היא נחשבת למותרי מוחא, כלומר, שאינם מקובלים שם בתוך הארת המוחין, ע"כ הם בוקעים ויוצאים דרך נקבי הגלגלתא לחוץ ומתגלים על הגלגלתא בסוד שערות רישא.

אמנם כיון שהזווג עצמו מתחילתו היה כלול ג"כ בהארת המלכות הגנוזה באודנין, דהיינו מבחינת בישול הזרע, כנ"ל. ע"כ יוצא בחינת מותרי מוחא גם מבחינת קו אמצעי ג"כ, כי קבל לתוכו כחות מסוד חימום הזרע, ולפיכך יוצא שערות גם מתיקון המוחין שבקרומא דאוירא, וע"כ נולדו ויצאו השערות מכח כל ג' רישין בסוד י"ג נימין כמ"ש לפנינו. הרי ששורש השערות הם רק בנו"ה הפנימים דאודנין, ממלכות דעתיק הגנוזה שם וענפיה הם השערות מכל ג' רישין. וזכור זה.

וזה אמרו "ואמנם במקום בחינת האזנים, נזכרים השערות דרישא היוצאות מכח האזנים, ומשם שורשם, ומשם מתפשטין ולהכי בעי לאעברא שערי מע"ג האודנין" דהיינו כמבואר, כי שורש השערות הם בנו"ה דאודנין הפנימים, כי השערות שיצאו מג' רישין בסוד י"ג נימין, הם ענפיה בלבד, מחמת שסייעה שם בסוד החימום ובישול דב' ביעי דוכרא, כנ"ל. וע"כ בעידנא דצלותא צריכים לאעברא שערא מע"ג אודנין, כדי שלא יתרבה כחם מכח נגיעתם בשורשם. ואז לא תתקבל התפלה ח"ו. והבן זה, כי סוד התפלה הוא בחינת העלאת מ"ן, וכיון שאין המלכות הזו שבפנימיות נו"ה דאודנין ראויה לסוד הזווג, כנ"ל, לכן אם יתגלה כחה בהשערות בשעת התפלה, נמצא שהוא מעלה מ"ן גם מבחינת מלכות הזו. ואז אפילו המ"ן שהם ממלכות הממותקת נפסלים ג"כ, כי הם עולים יחד. וז"ס שאין התפלה מתקבלת, כלומר שלא ימשיך זווג בכח תפלתו.

והבן היטב.

וזה אמרו "ובעלותם בסוד או"ח שהם סוד הגבורות, הם פוגעים בג' מקומות, שהם ג' רישין דא"א גלגלתא ואוירא ומו"ס ומתערבי וכו' י"ג חיורתא וי"ג נימין וי"ג תיקונא דיקנא, וכלהו מבחינת נו"ה הנזכר אלא שכפי תערובתם בהני ג' וישין אשתני שמייהו" כלומר, אע"פ ששורשם של השערות הם מנו"ה הפנימים שבאודנין הבאים מב' רישין גלגלתא ומו"ס, בעוד שאין להם חיבור כלל עם תיקון הג' דקרומא דאוירא, שממנו נתקנו ג' רישין דא"א, כנ"ל. (דף א' שכ"ח ד"ה עמר נקי) עכ"ז כיון שב', ביעי דוכרא האירו בסוד בישול הזרע, ע"כ נמצא כחם מעורב באו"ח העולה מן המסך שבעטרת היסוד דעתיק, והם פוגעים משום זה בכל ג' רישין ועושים בהם מותרי מוחא, בסוד דינים הנקראים שערות, ובסור חיורתא שעליהם נאחזים, כמ"ש לפנינו.

פרק פ

כדמות ווין כי הם עוברים דרך קרומא דאוירא וכו' ווין כמהו והם או"ח כי הם גבורות: ענין השערות יתבאר להלן במקומו, שהם בחינת ג"ר דחכמה, שהיו צריכים להתלבש בגלגלתא ומוחא סתימאה, בעת שנעשה הזווג על מסך דבחי"ג. הממשיך קומת חכמה. ומחמת התיקון **דם** דצל"ם יצא האור לחוץ, ונעשה מקיף חוזר. כי האור נסתלק מן הכלים שלהם שהם השערות, ונעשו לאו"מ. וז"ש "כי הם עוברים דרך קרומא דאוירא וכו' " כי זה התיקון **דם** דצל"ם, נעשה בכח הקרומא דאוירא, כנ"ל בסמוך, שעי"ז נסתלק האור מהם, ונעשו בבחינות גבורות ווין. אמנם בשעת הזווג בעת שאריך אנפין ועתיק נעשו לאחד, אז מאיר בהם או"מ, והשערות נעשו ליודין, כמ"ש להלן, כי אז בחינת הווין שבהם יורדים למו"ס.

פרק פא

א **נו"ה אלו רמוזים בגלגלתא ומוחא, שבהם חו"ג דעתיק וטמירי תמן ומתמן נפקי דרך ההוא קרומא**: פירוש, כי אלו השערות הם מקיף חוזר, שכבר היה בכלים בעת שנעשה הזווג על מסך דבחי"ג, אמנם לא יוכל להשאר ולהתלבש בגלגלתא ומו"ס, מחמת **הם** דצל"ם רכיב עלייהו, וע"כ יצאו מגלגלתא מו"ס, ונעשו לאו"מ בבחי' שערות מעל גבי הגלגלתא. כנ"ל בסמוך הרי שהשערות הן בחינת האורות דנפקי מגלגלתא ומו"ס. וז"ש ומתמן נפקי דרך האי קרומא.

ב **תרין ביעין דעתיק** וכו': כבר נתבאר זה לעיל, כי הם בחי' נו"ה דעתיק שלמעלה מיסוד, להיותם מתוקנים בבחינת **ם** דצל"ם, וע"כ אין להם עסק לא עם הקטנות דמסך של היסוד, ולא עם הגדלות שלו. ע"ש. גם נתבאר, דתמן גניז האי בוצד"ק, שה"ס מלכות

דצמצום א', שמהם בחינות חימום להעלאת מ"ן. וז"ס שטוחנים מ"ן לצדיקים, כמ"ש להלן. ומכח החימום של המלכות דצמצום א', מתעלים אח"פ דחכמה, שהם בחינת השערות. הרי שהשערות יוצאות מבחינת ב' ביעי דוכרא. כי ממלכות דצמצום ב' בלבד לא יצוייר המ"ן של העלאת אח"פ, להיותה חסר מהם מראשית התהוותה. כמ"ש להלן.

פרק פב

השערות מבירור המלכים והגבורות וכו' כי השערות הם התקון האמיתי להחיות המלכים: כמ"ש לעיל, שהשערות הן ענפי ע"ב, דהיינו אותו ג"ר דע"ב שלא יכלו להתלבש בגלגלתא ומו"ס ויצאו לחוץ בבחינת מקיף חוזר, וזהו בחינת האור ישר עצמו. והשערות, הם בחינת האו"ח והכלים דאח"פ שעלו מבי"ע, שהשלימו ע"ס דכלים לצורך המשכת האור הזה דע"ב. אלא כיון שהאור לא נתלבש בהשערות, כי נסתלק מהם לאחר הזווג, ע"כ נעשו בסוד גבורות, וגם הבוצד"ק כלול בהם כנ"ל. וז"ש "כי השערות הם עיקר התיקון לבירור המלכים" כי חכמה נקראת אור החיה, וה"ס אורות דתחיה העיקרים, אשר אין המשכת חכמה באצילות, זולת ע"י השערות, כמ"ש לקמן.
הרי שעיקר תחית המלכים תלוי רק בהשערות.

פרק פה

יסוד דעתיק הגנוז במצחא ולכן גם במצח זה יש בו כח הדינין הנמשכים בו מנו"ה וכו' כי תמיד טפם החסד גנוזה בפי אמת יסוד: פירוש, כי השערות רישא צריכים לכסות רק חג"ת דעתיק המלובשים מקרומא דאוירא ולמעלה, דהיינו ממצח ולמעלה בכל הראש, דהיינו במקום ג"ר דבינה ששם החסדים צריכים להיות מכוסים, אבל במקום ז"ת דבינה, שהוא מקרומא דאוירא ולמטה שהוא מקום המצח וב' תפוחין קדישין, הם צריכים להיות בלי שערות, להיותם בחינת הסדים מגולים, שה"ס הפנים בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. אמנם כשאין התחתונים כדאים, אז נמשכו אלו ט' נימין שבימין ושמאל דרישא, ששרשם ג"כ מנו"ה דעתיק, ומכסים על המצח ועל הפנים, ואז אין אור העתיק נגלה בא"א, אלא שהם בבחינת חסדים מכוסים כמו מקרומא ולמעלה, כי הנימין מכסים האור הגדול ההוא.
ובהיות עת רצון, אז מאירים הי"ג חיורתא, באלו הי"ג נימין, והנימין מסתלקים מעל המצח והפנים, ואז נולד מצח הרצון דא"א כמ"ש בזוהר דרדל"א פשיט חד טורנא בסימא יאה דאתכליל במצחא וכו', ואתרשים בו חד נהורא דאקרי רצון עכ"ל. פשיט פירושו: שנתגלה. טורנא בסימא יאה, הוא שם היסוד, מבחינת טיפת ההסד דמתגליא אפומא דאמה. כלומר בשעה שמשפיעים הו"ג מגולים בהארת הכמה. וזהו תיקון הה', אשר

רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאין.
וזה אמרו "כי תמיד טפת החסד גנוזה בפי אמת יסוד, וה"ס חסד דעתיק הגניז בגלגלתא דא"א, ומתמן נחית ואתגניז ביסוד דעתיק אשר במצחא דא"א" גניזה, פירושה כיסוי החסדים מהארת חכמה, אשר גניזה זו מגלגלתא, שחסד דעהיק גניז בו, כנ"ל, שה"ס עזקא דכיא. וע"כ טפת חסד בבחינת הגניזו, יש תמיד ביסוד דעתיק אשר במצחא, שהוא שפע תמידית, לא תשתנה לעולם. ע"ד שנתבאר בראש הא' שנקרא גלגלתא, כי נה"י דעתיק המלובשים בא"א, מחולקים ג"כ לע"ס חב"ד חג"ת נה"י, שב' אודנין ומצחא הם בחי' חב"ד ומקבלים מגלגלתא, והם בחי' **ם**' דצל"ם, וב' עיינין וחוטמא, הם בחינת חג"ת, ומקבלים מאוירא, והם בחינת **ל**' דצלם, שהיא חסדים מגולים בסוד אור דאשתאר מאויר. וב"ש תחתונים דנו"ה, ה"ס ב' נוקבי דפרדשקא. וזה שמדייק הרב כי לעולם טפת החסד גנוזה בפי אמת יסוד, שה"ס חסד דעתיק הגנוז בגלגלתא דהיינו כמבואר, שזה וזה הם בחינת חב"ד, והם בחסדים מכוסים.
וזה אמרו וע"ש טפת חסד זו המתגלית ביסוד דעתיק הגנוז במצחא דא"א נקרא מצח הרצון" והנך רואה איך לעיל כתב הרב טפת חסד גנוזה בפי אמת יסוד. וכאן מדייק טפת חסד זו המתגלית ביסוד. והיינו בסוד עת רצון, שאז מאירים הי"ג חיורתא בי"ג הנימין והנימין מסתלקים מעל המצח והפנים, ואז טפת חסד מתגלית ביסוד דעתיק באור החכמה, שהארת חכמה זו מושפעת לשלישים אמצעים שהם העיינין וחוטמא, ואז אתפני שערין מעל המצח והפנים. כמ"ש להלן.

פרק צא

נוקבא דפרדשקא והוא חוטמא דא"א ובה אתגניז מלכות דעתיק יומין: כבר נתבאר לעיל שהיא בחי' ב"ש תחתונים דנו"ה דעתיק, וכיון שאין שם ג' קוים בב"ש תחתונים, ע"כ נבחנת על שם המלכות, ולא בשם נה"י. וע"כ הם ב' נקבי, כנגד נו"ה, מחד נמשך חיין שהוא הימין שנקרא נצח, ומחד נמשך חיי דחיין, שה"ס השמאל שנקרא הוד. ומ"ש בסו"ה עלה עשן באפו זה סובב על חוטמא דז"א. כמ"ש בזוהר.

פרק צג

ולכן צריך, שיהיה בתחתון ג' אחרים כדי שיקבלו הארה מן הג"ר של העליון והרי הם י"ג: כבר ידעת, שיש רק ט"ס מקוריות. שהם בינה ז"א מלכות, אשר בתיקון קוים הם חב"ד חג"ת נה"י. אבל הכלים דכתר חכמה חסדים בפרצוף.
וטעם הדבר הוא, מפני שרדל"א לא נתלבש בא"א מבחינת מלכות שלו דצמצום א', כי היא נשארת גנוזה ברישיה, אלא שנתלבש בא"א, מבחינת מלכות דצמצום ב' הנקראת

עטרת יסוד, שהיא עומדת בנקבי עינים, ומוציאה אח"פ לחוץ, שמטעם זה נחלק ספירת הכתר דנקודים לב' חצאים, אשר גו"ע לקח עתיק, ואח"פ הוציא לחוץ ותיקן מהם ב' רישין דא"א.

הרי שאין בא"א אלא מאזן ולמטה, דהיינו מבינה ולמטה, וחסר ב' הכלים כתר חכמה שלקחם עתיק. ועד"ז נתקנו כל האצילות, שכל תחתון הוא בחינת חצי פרצוף של העליון, שהעליון הוא גו"ע של המדרגה, והתחתון הוא אח"פ של העליון, כנ"ל באורך. וע"כ אין יותר בשום פרצוף מפרצופי אצילות מג' כלים בינה ז"א מלכות.

וזה אמרו "כיון שלעולם אין כל הי' ספירות של העליון מתלבשים תוך התחתון רק הז"ת של העליון לבד, והג"ר נשארים מגולות וכו' ובודאי שהג"ר יאירו למטה וכו'" פירוש, כל ראש כולל ע"ס, וכיון שיש בתחתון בחינת ראש, א"כ יש בו ע"ס, שהם חב"ד חג"ת נה"י, שהם בחי' תיקון קוים בג' הכלים בינה ז"א מלכות, כנ"ל אבל הוא חסר עוד יחידה חיה דעליון, שהם ב' המקיפים ל"מ דצל"ם, כי אינו מלביש אלא לז"ת דעליון, שהם אח"פ, כנ"ל. כי גלגלתא דא"א היא בינה, וכן כתר דאו"א הוא גרון שהוא בינה דא"א. הרי שכל תחתון, נבחן לחסר ג"ר דעליון שהם המקיפים דל"מ.

וזה אמרו "ובודאי שהג"ר יאירו למטה ואי אפשר שהתחתון יהיה חסר מהארת ג"ר לגמרי" פי': כי כל זמן שאין בחינת חיה בפרצוף, נחשב הפרצוף לבלתי שלם, ואינו מוליד, כנודע. וז"ש "ולכן צריך שיהיה בהתחתון ג' אחרים כדי שיקבלו הארה מן הג"ר דעליון והרי הם י"ג" פי': כי כלים חדשים, אי אפשר אל הפרצוף לקנות, אלא בשעה שהפרצוף משיג ג"ר דעליון דהיינו מקיפי ל"מ, שהם חיה יחידה, אז הם מוכרחים להתלבש בתוך הכלי דבינה, אמנם אז נחלקת הכלי דבינה לשנים: לג"ר ולז"ת, המכונים חב"ד חג"ת, שבחינת יחידה חיה מתלבשים בכחב"ד, דבינה, שנעשית אז לבחי' **ם** דצל"ם. ובחינת נשמה מתלבשת בחג"ת דהיינו בז"ת דבינה, הנעשית אז לבחינת **ל**' דצל"ם. ונמצא שעתה נתוספו עוד ג' כלים בפרצוף, שהם כלים דחג"ת, שנעשו לבחי' **ל**' דצל"ם. ומבחינה זו נבחנים לי"ג אפילו מטרם שהשיגו ל"מ דצלם, שהרי אלו חג"ת דבינה ישנם בפרצוף גם בקטנות, אלא שאינם עולים בשם, וע"כ יש י"ג ספירות: ע"ס יש להם מבחינת ג' הכלים בינה ז"א מלכות, שהם חב"ד חג"ת נהי"מ, ונוסף עליהם אלו חג"ת שיתחלקו מבינה בעת השגת חיה יחידה, הרי י"ג.

פרק צה

נחלקות בבחי' י"ג תיקונין כי הי"ס הם עצמם הנחלקות לי"ג לסיבה הנ"ל: דהיינו כנ"ל בדיבור הסמוך, שמתוך התחלקות הבינה לג"ר וחג"ת, נתוספים ג"ס חדשות, אשר

התוספות הזו יע בה בהכרח גם בעת הקטנות, וע"כ הי' ספירות דגלגלתא נחלקות לי"ג: כי ע"ס יש בו מג' הכלים, שהם חב"ד חג"ת נה"י, ועטרת יסוד משלימתו לעשר. ועוד יש בו ג' תיקונים אחרים שהם דעת וב' תפוחין קדישין, כלומר בעת שתתחלק הבינה לג"ר וז"ת ויתגלה בו הל"מ דצלם, אז יתגלה בו דעת דרדל"א בהאי אוירא שבין כתרא ומ"ס וב' תפוחין אתפני משערות, ויתגלה בהם החכמה, בסוד חכמת אדם תאיר פניו.

פרק צז

א **הדעת דרדל"א הוא גנוז מאד ולכן הוא בסוד הפה דע"ק** וכו': כלומר, שהגם שדעת דרדל"א אחזי נהורא בהאי אוירא שבין כתרא למו"ס כנודע, דהיינו, בעת שמוריד המסך מקרומא דאוירא למקום הפה, שאז נחזרים האח"פ, שהם גלגלתא ומו"ס דא"א, לבחינת ראש דרדל"א, והמה נחשבים אז לבחינת דעת דרדל"א, המכריעים על בחינת גו"ע, שהם רדל"א, כנ"ל. מ"מ עדיין אינם נחשבים לגמרי לבחינת דעת דרדל"א, משום שאין כאן ביטול המסך לגמרי כמו שהיה בעת ירידת ה"ת מעינים בזמן הנקודים, כי כאן נתחזקו כל הפרסאות, באופן, שאפילו בעת הארת ע"ב ס"ג העליונים, המורידים את הה"ת מעינים, מ"מ המסך נשאר עומד בעינו, ואינו נתבטל, אלא שמספיק להמשיך הארת גו"ע דעליון לתחתון בבחינת עליה בלבד, שענינו יתבאר להלן, וע"כ עדיין הארת ג"ר דעליון גנוזה בשביל התחתון. וז"ש הדעת דרדל"א גנוז מאד, כי אפילו בעת גדלות שה"ת יורדת מנקבי עינים דעתיק, ומקרומא דאוירא, אל מקום הפה דא"א, ונעשים שניהם לפרצוף אחד מ"מ עדיין אין א"א נחשב לדעת אל הרדל"א מבחינת ראש אחד, דהיינו שגו"ע יהיו לחו"ב, וראש דא"א שהם אח"פ, יתחברו ויהיו לדעת אליהם, אלא עדיין נמצא הפרש גדול ביניהם, ואינם ראש אחד ממש, ונבחן שעדיין לא השיג את ג"ר דרדל"א. והבן. וזה שמסיים, אך הג"ר שלו הם בסוד אור המקיף כי אינם יכולים להתלבש וטעם הדבר יתבאר בדיבור הסמוך.

ב **בינה דעתיק לא נתלבשה כלל, אמנם נמשך הארה ממנו מבחוץ עד מצח דא"א**: וצריך שתזכור, כי כל עיקר התיקון שנתחדש כאן בפרצופי אצילות, היא המעטת האור וגדלות הכלים, כמ"ש הרב לעיל (דף א' ש"ד אות כ"א) כי בנקודים היה האור גדול מאד, וע"כ נשברו ונפלו לבי"ע, פירוש: כי הגם שענין ה"ת בעינים נתחדש עוד בעולם הנקודים, ואו"א דנקודים היו משום זה אב"א, כמ"ש שם, מ"מ בעת הגדלות ע"י הארת ע"ב ס"ג דבקע לפרסא זו דצמצום ב', ואו"א חזרו לראש, הנה אז לא היה שום חילוק בין ג"ר דאו"א לז"ת דאו"א, כי אחר שה"ת ירדה מעינים, שהיא **י'** דנפק מאויר ואשתאר אור, הנה נפקא הי' גם מבחי' האויר דג"ר דאו"א. והיו גם הג"ר דאו"א בבחינת אור,

שמשום זה אחר שנמשך זה האור ממעלה למטה אל הז"ת דנקודים, לא היה ג"כ שום הפריש בין הג"ר דז"ת שהם החג"ת, ובין הו"ק דז"ת שהם הנה"י, והיו החסדים מגולים בהארת חכמה גם בחג"ת, וז"ס שהאור היה גדול מאד, דהיינו האור דאשתאר מאויר, היה גדול מאד, מחמת התלבשות בג"ר דאו"א עלאין, כמבואר, וע"פ הכלים לא יכלו לסבול ונשברו. כמ"ש שם, עש"ה.

אבל עתה באצילות, נעשה תיקון גדול, המכונה הגבהת ירכין לעילא למעלה מיסוד, באופן, שאפילו בעת שאח"פ מוחזרים למדרגה, אינם מוחזרים רק בדרך הגבהת ירכין לעילא להפרישם שלא יקבלו מיסוד, ורק הפרקים האמצעים דירכין מקבלים מן היסוד. פירוש הדברים: כי נה"י דעליון המתלבישים בבחינת לבושי מוחין לתחתון, המתחלקים לע"ס חב"ד חג"ת נה"י, כנ"ל, המה נתקנו באצילות בסוד צל"ם, דהיינו כמ"ש לעיל. ששורש ע"ס דאצילות הם תמיד רק בינה ז"א מלכות לבד, דהיינו כי כל תחתון אינו אלא בחינת אח"פ דעליון, וע"כ אין לו אלא ג' כלים אלו. אלא. בסוד תיקון קוים נעשו ג' קוים בבינה ונקראים חב"ד, וג' קוים בז"א ונקראים חג"ת, וג' קוים בנוקבא ונקראים נה"י.

הרי, שהראש הנקרא חב"ד, אינו אלא כלי דבינה בלבד, וע"כ נעשה כאן תיקון ההתחלקות בין ג"ר דבינה, לז"ת שלה, בסוד **א**' כי המסך דעליון אינו שולט על ג"ר דבינה, וע"כ עומד המסך דנה"י דעליון רק אחר ג"ר דבינה, ונעשה תחתיהם לבחינת רקיע המבדיל את ז"ת דבינה לבחינת מים תחתונים, וג"ר דבינה נשארו בבחינת מים עליונים. כמ"ש לעיל בתיקון קרומא דאוירא. עש"ה.

והנה נתבאר איך שהחב"ד דנה"י דעליון נתחלקו לב' בחינות למים עליונים ולמים תחתונים. ונודע שהם הנקראים **ם**"ל, דצל"ם, והם ב' תקוני גלגלתא: הנקראים עמר נקי, ופקיחו דעיינין, שהרב מבאר אותם לעיל, כי הם ב' בחינות נו"ה שנתחלקו על היסוד, שאודנין הם בחינת ירכין שהם למעלה מן היסוד, ונבחנים לנו"ה סתימין. ועיינין הם בחינת ירכין שלמטה מן היסוד ונבחנים לנו"ה נגלים. עש"ה. והוא מטעם הנ"ל, כי האודנין הם בחינת **ם**' דצל"ם, שהם בחינת ג"ר דבינה הנפרשים לגמרי מן היסוד, כי אינם מתמעטים על ידו, מחמת שה"ת ושום צמצום אינו שולט על ג"ר דבינה, כנודע. וכן בעת גדלות שה"ת יורדת מעינים, וי' נפיק מאוירא ואשתאר אור, אין זה נוגע להם כלום כי מהם לא נפיק הי', והם תמיד בבחינת אוירא, כמ"ש הרב לעיל אצל הם' דצל"ם, ע"ש. וע"כ נבחנים שהם למעלה מן היסוד, כלומר שנפרשים ממנו לגמרי, כי אינו מתמעטים מבחינת הקטנות שלו, וכן אינם מתגדלים מבחינת הגדלות שלו. וז"ס דלא אדכרו אודנין בא"א, כי הם נשארים תמיד סתומים כמ"ש הרב.

אמנם בחינת עיינין, שהם בחי' ז"ת דחב"ד דנה"י, הם נתקנו בבחינת **ל**' דצל"ם, דהיינו למטה מן היסוד כי עליהם שורה הצמצום של היסוד בעת קטנות בעוד ה"ת בעינים, להיותם בחינת ז"ת דבינה הצריכים להארת חכמה, והקטנות מונעת אותם. וכן הם מקבלים מן היסוד בעת הגדלות, שה"ת יורדת מעינים, שאז יורד הי' מאויר שלהם, ואשתאר בהו אור. וע"כ נבחנים העיינין לנו"ה גלוים, כי רק המה המתגלים בעת הגדלות. משא"כ האודנין נקראים סתימין כנ"ל, להיותם למעלה מן היסוד. כמבואר.

ותיקון זה מכונה הגבהת ירכין למעלה מן היסוד, בציור דרובצת, שאז הירכין נגבהים. והבן זה היטב, כי זה כל החילוק בין ע"ס דנקודים שלא נתקיימו, ובין עולם התיקון. כי בנקודים, אשר נה"י דא"ק נתלבשו שם בג"ר, והנה בנה"י דא"ק עוד לא היה תיקון הזה דהגבהת ירכין למעלה מן היסוד, כנ"ל, אלא שנה"י שלו נבחנים לעומדים, ולא לרובצת, כלומר, כי עוד לא נעשה בו התיקון של הא' תוך הבינה, בסוד רקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים, אלא בעת הקטנות היו או"א דנקודים אב"א, ובעת הגדלות דנפיק **י**' מאויר ואשתאר אור, הנה נפקא היוד גם מן הג"ר דאו"א, וגם הן אשתארו, בבחי' אור חכמה. כנ"ל, שזה גרם הביטול והשבירה. וכל זה היה מפני שא"ק עומד הוא, כלומר, שלא נעשה התחלקות בראשי ירכין שלו, שיהיו לבחינת ג"ר דבינה **ום**' דצל"ם, כנ"ל, שבזה הם מתעלים ומתפרשים מן היסוד, ואינם מקבלים ממנו בחינת הגדלות שלו, ואפילו בגדלות נשארים באוירא שלה כמו בקטנות. אלא שנה"י היו בבחי' עומדים כדרכם, אשר גם ראשי הירכין שהם בחינת ג"ר דאו"א, מקבלים גם כן מן היסוד את הגדלות שלו, שזה גרם לשבירתם, כמבואר. ובזה תבין דברי הרב בע"ח שער ח' סוף פ"ג, במה שמפרש שם, אשר דעת דנקודים הוא למעלה מחו"ב, משום דא"ק עומד הוא ולא רובץ, עש"ה. והוא כנ"ל, כי גם ראשי הירכין שהם בחינת ג"ר דאו"א, מקבלים ג"ר מן היסוד דא"ק את בחינת הגדלות שלו, שבקעה לפרסא והוציאה הי' מאויר, שהארה זו דאשתאר בסוד אור, היא הנקראת דעת המוציא הארת חכמה לחוץ, כבודע, ונמצאו או"א דנקודים שקבלו מהדעת הזה. עש"ה.

וזה אמרו "בינה דעתיק לא נתלבשה כלל, אמנם נמשכת הארה ממנה מבחוץ עד מצח דא"א" והוא משום דבינה דעתיק, עוד לא נעשה בה תיקון הזה **דם**' **ול**', כי ברדל"א מתלבש עוד בחי' מלכות דא"ק דצמצום א', כנ"ל, וע"כ הוא עדיין בבחינה עומד, כמו א"ק, כי זה התיקון דרובץ, דהיינו הגבהת ירכין למעלה מן היסוד, מתחיל מצמצום ב', כנודע. וע"כ לא יכלה הבינה דרדל"א להתלבש בא"א, שהוא כבר מתוקן בבחינת רובץ, ע"י נה"י דעתיק הנמשכים מצמצום ב', אלא עכ"ז נמשך הארתה תוך המצח דעתיק,

שהוא בחינת הם' דצל"ם, כי אודנין ומצח, הם בחינת ם' דצל"ם, כנ"ל. כי מאחר שם' דצל"ם אינה סובלת כלום ממסך דעתיק, ע"כ יכול המצח לקבל הארת בינה דרדל"א, כי אין שום מסך ביניהם, אמנם אינה מקבלת מבחינת החכמה שבה, כי היא בחינת ם' שאינה מקבלת חכמה, כנ"ל, אלא הכוונה היא לאור החסדים בלבד, כי בבחינת אור החסדים אין שום חילוק והפרש בין בינה דרדל"א, לבחינת אודנין ומצח, שהם למעלה מן היסוד, ואין המסך דנה"י שולט בהם להפרישם מג"ר דרדל"א. אלא שהדבר אמור כלפי אור החסדים בלבד. כמבואר.

וזה אמרו "גם ברישא דא"א הוא דעת דידיה, ובתוכו יסוד דעתיק וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר בחוץ ומכים זה בזה, וזה שבפנים יוצא לחוץ וזה שמבחוץ נכנס לפנים" פירוש: כי הראש דא"א נבחן לדעת דעתיק בעת הגדלות, כנ"ל, כי א"א הוא בחינת אח"פ דעתיק, ומחצית נקודת הכתר התחתון דנקודים, שזה הוא מפאת ה"ת שעלתה לעינים, והוציאה אח"פ דעתיק לחוץ, וע"כ נבררו אח"פ אלו לג' רישין דא"א. ונמצא שבעת גדלות, בכח הארת הע"ב ס"ג הבוקעת לפרסא דצמצום ב', ומורידה ה"ת למקומה לפה דא"א, נמצא שג"ר דא"א מוחזרים לראש דרדל"א ונעשים לבחי' דעת דרדל"א, דהיינו לז"ת דראשו. וז"ש, גם ברישא דא"א הוא דעת דרדל"א. דהיינו ג' הראשים דא"א שבים אליו ונעשו לדעת שלו. וכבר נתבאר, שאינם נעשים ממש לדעת שלו, כי לא יוכלו להעשות לראש אחד ממש כי בחינת הירכין הסתומים דנה"י דעתיק שבא"א אינם משתנים גם בעת גדלות, וע"כ אינו יכול להלביש אפילו לבינה דרדל"א, שבה אין בחי' ם' סתומה, ואפילו ג"ר שלה, הם בבחינת הארת חכמה. כנ"ל, ומכ"ש שלא יוכלו להלביש החכמה דרדל"א. וע"כ נבחנים ג"ר דא"א גם עתה, רק לבחינת דעת גניז דרדל"א, כנ"ל.

וזה שממשיך "ובתוכו יסוד דעתיק וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק" כי עתה אחר שירד המסך מקרומא דאוירא לפה דא"א, ונגלה ההארת חכמה בבחי' ל' דצל"ם, שהם תיקון דפקיחו דעיינין, כי נפתחו בהארת חכמה, כנ"ל, כי י' נפיק מאויר שלהם ואשתאר בבחינת אור, הנה זה גורם בחינת גדלות גם בם' דצל"ם שהוא בחינת מצחא, אמנם לא בפבימית המצח כי בחינת הם' אינו משתנית כנ"ל, אלא בחינת גדלות זו שהגיעה שם, בוקעת את הכלי הזה, ויוצאת לחוץ מן הכלי, דהיינו חוץ מן המצח.

וזה שממשיך "ומכים זה בזה" כי אותה בחינת הגדלות שנכנסה במצח, מן בחינת החיבור עם הרדל"א, נבחנה להפכי גמור לבחינת או"פ שבמצח, כי או"פ הוא בבחינת

חסדים מכוסים דוקא, בסוד כי חפץ חסד הוא, והוא באחורים על אור החכמה, כמ"ש הרב אצל ם' סתומה, שהיא תמיד בבחינת אוירא, והיפוכו היא בחינת הגדלוה שנכנסת עתה במצח, שהיא בחינת הארת חכמה, כנ"ל. ולפיכך הם מכים ודוחים זה את זה, כדברי הרב.

וז"א, "וזה שבפנים יוצא לחוץ וזה שבחוץ נכנס לפנים" כי מחמת ההפכיות שביניהם, אין הארת הגדלות המחודשת יכולה להיות שם תוך המצח, אלא יוצאת לחוץ וחפף על המצח בבחי' מקיף, וזה שמבחוץ, דהיינו מה שנעשה עתה לבחינת מקיף יכול ליכנס מבחינתו זו בחזרה תוך המצח, כי הוא מגדיל עתה החסדים המכוסים גופייהו, ומשבח אותם באופן שחסדים המכוסים ההם נמצאים יותר חשובים מהארת חכמה של עצמו. והבן היטב, כי מטרם שיצה לחוץ מן הכלי, לא היה יכול להתגלות עם בחינת החכמה שבו, כי האו"פ היה בוטש בו ולא נתן אותו להתגלות, מפאת כי חפץ חסד הוא, שה"ס הם' דצלם שאינו מקבל שינוי לעולם. וע"כ הוא מוכרח לצאת לחוץ מכלי דמצח, ושם נתגלה בבחינת החכמה שבו, ואחר שנגלה שם מבחוץ בבחינת אור מקיף, אז שולח הארתו לפנים, דהיינו בבחי' או"ח, המגדיל לחסדים מכוסים כמות שהם, שהוא בחינת גילוי חשיבותם והכפלת אורותיהם. כי מקודם לכן מטרם שיצאה הי' מאויר דל' דצל"ם, הגם שאין זה פוגע כלום בם' דצלם, להיותם בבחינת חסדים מכוסים בלאו הכי, מ"מ, רוכב עליהם עכ"פ בחינת מיעוט באם שהיו מרוצים לקבל חכמה. אבל עתה, גם המיעוט הזה עבר מהם, וע"י זה משתבחים בחינת החסדים שבהם, וגם נכפלים, כי מתחברים בבחינת רדל"א, לפי שיעורם האפשרי, דהיינו מבחינת האור החסדים. וענין זה נתבאר בדברי הרב (בשער הכוונות בדרושי התפילין) בענין המוחין דגדלות דז"א. ומשם תדרשנו. כי זו ההארה היוצאת ובוקעת את המצח, היא בז"א בחינת תפילין של ראש.

וזה אמרו "ואז הארה ההיא נמשכת עד למטה עד מצחא דאו"א וכו' עד מצחא דז"א וכו' ומשם נמשכת עוד הארה ההיא עד עיינין דז"א ואז יכול להגביה עיניו ולהסתכל במצח דא"א ויורד לו משם אור גדול" כאן רמז סדר המשכת מוחין דגדלות לז"א, איך הוא נמשך מראש המעלות מבינה דעתיק, כי אחר שהארת בינה דעתיק באה בגלוי לתוך המצח, דא"א, מפאת התחברות ג' רישין דא"א לאחד עם גו"ע שלהם שברדל"א, וג' רישין נעשים לדעת דרדל"א, כנ"ל, ונמשכה גם ההארת חכמה שבבינה דעתיק למוחין דא"א, ונעשה ההכאה כנ"ל, ומה שבפנים יצא לחוץ ופגע באור הגלוי דבינה דעתיק, ונעשה שם על המצח בחינת או"מ, הנה אור הזה המגולה בהארת חכמה, הנקרא משום זה אור גדול,

נמשך ויורד למוחין דאו"א וגם שם נעשה ההכאה ההיא כמו בא"א, ומגלה האור במצחא דלהון בבחי' או"מ. ומשם יורד למצחא דז"א, בכל אותו הסדר כמו בא"א.

וזה אמרו "ומשם נמשכין עד מצחא דז"א ומתכפיין הדינין והגבורות ששם מכח עטרא דגבורה ששם בדעת תוך מצח דז"א ומתבסמין, ומשם נמשכת עוד הארה ההיא עד עיינין דז"א, ואז יכול להגביה עיניו ולהסתכל במצח דא"א, ויורד לו משם אור גדול" דהיינו כנ"ל, כי קבלת האור דגדלות, הוא דרך המצח והדעת שבו, שהוא בחינת **ם**' דצל"ם ושם במצח אינו יכול האור הזה להתגלות בפנים, אלא מבחוץ בבחינת או"מ, אבל מן המצח נמשכת הארה ההיא עד עיינין דז"א, ששם הוא בחי' **ל**' דצל"ם, ואז משיג פקיחו דעיינין, כי הארת החכמה מתגלה בו, ויכול להסתכל ולקבל מהאו"מ אשר במצח דא"א.

וזה אמרו "בהכרח הוא שאור החכמה דעתיק תרד נעלמת תוך הארת הבינה ומאירה גם היא עד למטה במצחא ע"ד הנ"ל כי יש שם חכמה דז"א ומקבל הארה" דהיינו כמבואר, שהארת חכמה מתגלה בז"א בסוד פקיחו דעיינין. כי שם מקום הגילוי של האו"מ שבמצח. כי בפנים המצח אינו יכול להתגלות להיותו בחי **ם**' דצלם, אבל בעיינין ובפנים, שה"ס ב' תפוחין קדישין הוא מתגלה. וזה שמדגיש, כי יש שם חכמה דז"א ומקבל הארה.

וזה אמרו "כי כללות רדל"א אחזי נהוריה בהאי אוירא שבין גלגלתא ומו"ס, וסוד האי אוירא הוא סוד יהי אור יהי אויר כי יצאה יוד מאויר ואשתאר אור" כאן הוא מרמז, שורש הגילוי של הארת חכמה בא"א, שמשם נמשך לז"א, כי אחר שירדה ה"ת מעינים עד לפה דא"א, וג' רישין דא"א, שהם אח"פ דרדל"א, נכללו ברדל"א לראש אחד, הנה אז אין הכללות הזו מתגלה בגלגלתא דא"א, משום שהיא בחינת **ם**' דצל"ם, אלא שהיא מתגלה במוחא דאוירא, ובו נבחן שיצאה **הי** מאויר ואשתאר אור, שפירושו, כי ירדה ה"ת מן המסך שבקרומא עד לפה דא"א, וע"כ מקבל המוחא דאוירא כללות האור אשר ברדל"א, שה"ס גילוי אור חכמה, כנ"ל והבן היטב.

פרק קיד

דרך אלו הי"ג אורחין חיורין יוצא האור של גלגלתא וכו' בסוד המעטת האור כדי שיוכל לקבלו: כבר נתבאר לעיל בדברי הרב (דף א' ש"ד אות כ"א) שע"י ב' דברים נעשה התיקון שיוכלו לקבל את האור, שהם התעבות האור והמעטת האור. ע"ש. ושורש תיקון זה נעשה בנה"י דעתיק המתלבשים תוך רישא דא"א, ע"י הגבהת ראשי ירכין דנה"י אלו למעלה מן היסוד, בסוד **ם**' דצל"ם אשר המסך דיסוד אינו פועל עליהם לא לגרעון ולא לשבח. (כנ"ל דף א' של"ט ד"ה בינה) עש"ה כל ההמשך. ותקון הזה עושה את הפרצוף

בסוד י"ג. כי הוא ענין וא"ו שהוא בגי' י"ג כמ"ש הרב להלן. פירוש: כי ב' ווין הן ב"פ ו"ק, ו"ק זכרים וו"ק נקבות, **וא**' שבאמצע, רומזת על הגבהת ראשי ירכין לעילא, כי המסך דעליון שהוא הקרומא דאוירא, אינו שולט על ראשי ירכין אלו, שהם נתקנו בבחינת ג"ר דבינה בקביעות, בסוד כי חפץ חסד הוא, והם תמיד בחסדים מכוסים בשפע רב, אלא כל שליטת הקרומא דאוירא הוא על הז"ת דנה"י, שהם למטה מן היסוד, להיותם צריכים להארת חכמה, והם שנתמעטו מחמת המסך ויצאו בבחי' מים תחתונים, באופן, כי הקרומא דאוירא נעשה, בבחינת רקיע המבדיל תוך הנה"י דעתיק, וראשי ירכין נעשו בבחינת מים עליונים, וז"ת דירכין נעשו בבחינת מים תחתונים. וע"ז רומזת **הא**' שבין ב' הווין.

והם נבחנים לו"ק, רק בערך הבינה דרדל"א, שהחכמה בה בגלוי, וכיון שגלגלתא דא"א נתקנה בבחינת ג"ר דבינה בחסדים מכוסים כנ"ל, ע"כ נבחנים כל ג' הראשים דא"א בבחינת ו"ק כלפי האי בינה דרדל"א. כי אפילו בעת הגדלות אין הגלגלתא משנה את מדרגתה, כנ"ל, וכיון שהיא ראש הא' דא"א. ע"כ כל קומת א"א נחשבת לו"ק מחמתה בערך הבינה דרדל"א, כנ"ל. כי זה מראה ענין הלבשתו דא"א את ז"ת דעתיק, מחסד ולמטה, שהוא חסר בחינת ג"ר דעליון, כי אינו יכול להלביש אפילו את הבינה דרדל"א. וע"כ הוא מרומז בואו, המורים על ו"ק בימין וו"ק בשמאל **וא**' באמצע. וכל המיעוט הזה נעשה בסבת הגבהת ראשי ירכין דנה"י דעתיק למעלה מן היסוד, כמבואר, שזה העמיד את הגלגלתא שלא תקבל ההארת חכמה גם בעת גדלות כמו הבינה דרדל"א ונמצא על כן בבחינת ו"ק.

והנה נעשה ע"י **הא**' הנ"ל שבתוך נה"י דעתיק, ג' בחינות: א' הוא ראשי ירכין שלמעלה מן היסוד, שהם בחינת ג"ר דבינה **ום**' דצל"ם, ב' בחינת ירכין שלמטה מיסוד הבאים מז"ת דבינה, דהיינו השורשים אל זו"ן הצריכים להארת חכמה, שהם בחינת **ל**' דצל"ם, ג' הוא בחינת זו"ן דראש עצמם, שהם הצריכים להארת חכמה, שהם בחינת **צ**' דצל"ם. והבן ההפרש בין **ל**' **וצ**', כי רב הוא. כי **ל**' דצלם, שהיא ז"ת דבינה, אינה צריכים להארת חכמה מחמת עצמם, להיותם בחינת בינה כמו ג"ר, אלא כדי להשפיע לזו"ן דראש, וע"כ אינם מתמעטים כל כך מחמת הרקיע שהוא הקרומא דאוירא, ואינם נחשבים למים תחתונים ממש, משא"כ **צ**' דצלם שהיא זו"ן דראש, המה החשובים למים תחתונים, ונושאים כל הצמצום שנעשה מחמת הרקיע המבדיל. ולפיכך יצא מכאן ג' הויות: ב' הויות בימין ושמאל דגלגלתא, שהם ב' הבחינות **דם**"ל הנ"ל, שהם ח' אורחין חיורין שמצד הפנים, שהוי"ה מבחי' **ם**' עומדת לימין הגלגלתא, והוי"ה דבחינת **ל**' עומדת בשמאל הגלגלתא.

כי הם' אין בה שום כח צמצום ממסך דעליון, ע"כ עומדת בימין, משא"כ הל' שהיא בחינת ז"ת דבינה, שכח הצמצום רכיב עליה שלא תוכל להשפיע חכמה לזו"ן דראש, כנ"ל, משום זה נחשבת לשמאל. אמנם שניהם נחשבים לבחינת פנים דא"א, כי גם הוי"ה דל' אינה נחשבת כל כך למצומצמת, משום שלעצמה אינה צריכה חכמה אלא להשפיע לזו"ן, כנ"ל, וע"כ נחשבת לבחינת פנים כמו הוי"ה דם', אלא שהיא נעשה שם לבחינת שמאל.

אמנם, הוי"ה הג' הנמשכת מצ' דצלם שהיא זו"ן דראש, שעליה רוכב כל הצמצום דמסך דעליון, כנ"ל, היא כבר אינה יכולה לעמוד בבחינת פנים לא"א, אלא שעומדת באחורי הגלגלתא, והיא ד' אורחין חיורין שמאחורי רישא, והגם נתבאר היטב, איך בחינת הקרומא דאוירא,שנתקנה באמצעית נה"י דעתיק, וחילקה נו"ה שלו לב' בחי': לנו"ה שלמעלה מיסוד הנקראים נו"ה סתימין, ולנו"ה שלמטה מיסוד הנקראים נו"ה נגלין, שהם סוד א' שבתוך וא"ו, זהו שגרם שיצאו ג' הויות דחיורתי על הגלגלתא, ב' הויות הנמשכות מם"ל בימין ושמאל בפנים, והוי"ה הג' הנמשכת מצ' שנמשכה באחורי רישא. שהם י"ג אורחין חיורין וחד דכליל כלהון.

וזה אמרו (באות קי"ט) "כיון ששרשם הם ד' בחינות, שהם ב' אזנים וב' עינים לכן נתחלקו לכל סטר ד' תיקונים והבן זה, בין בשערות ובין בחיורתי" דהיינו כמבואר, שבחינת הא' שבתוך ואו, שה"ס התחלקות נו"ה דעתיק לב' בחינות: לנו"ה סתומים שלמעלה מיסוד, שהם ב' אודנין, דהיינו בחינת ם' דצל"ם, ולנו"ה גלוים שלמטה מיסוד, שהם ב' עייניין, שהם בחינת ל' דצלם וצ' דצל"ם כנ"ל, זהו שגרם להוציא ג' הויות בין בחיורתי ובין בשערות, ד' תיקונים לכל סטר, אשר ב' הויית של ם"ל יצאו מב' סטרין דפנים, והוי"ה דצ' יצאה לסטרא דאחור. כנ"ל.

ועדיין צריכים להבין ענין החיורתי והשערות עצמם מה הם. והנה מתחלה צריכים לדעת, מה הם נה"י אלו דעתיק המתלבשים בראש דא"א, המתחלקים לנו"ה סתומים ונגלים כנ"ל. וצריך שתזכור מ"ש לעיל (דף תרל"ז ד"ה עתה) שענין התלבשות נה"י דעליון במוחין דתחתון, אין הפירוש נה"י דבנין הפרצוף של העליון, אלא הם בחינת או"ח שיצאו על המ"ן דתחתון בעת התכללותו בזווג דעליון, שהרב מכנה אותו חיצוניות דמלכות דעליון המתלבשת בתחתון (כנ"ל דף תתקי"ג אות פ"ג, ועי' באו"פ שם) כי אפשר לקראו מלכות, ואפשר לקראו נה"י, כי הכונה היא על בחינת המסך המתוקן בעטרת יסוד דעליון, ששם נכללו המ"ן דתחתון בעת הזווג ליציאת המוחין שלו, ומתוך שיסוד כולל נה"י אפשר לקראו נה"י, אמנם באמת הם ע"ס שלמות של או"ח, המלבישים

לאו"י היוצאים על המ"ן דתחתון הכלול באטרת יסוד דעליון. וכיון שהם ממסך דעליון, ע"כ נחשבים לבה"י דעליון, וכיון שהם מבחינת המ"ן דתחתון המלבישים על המוחין דאו"י שלו בעת יציאתם בעליון, ע"כ הם יורדים עם המוחין האלו, ומתלבשים בראש התחתון, עש"ה.

ובאלו נה"י דעליון המתלבשים עם המוחין בראש התחתון, נבחנים בהם ג' מקומות: א' בהיותם עוד בעליון, כלומר בעת שהתחתון נכלל שם בבחינת מ"ן. כנ"ל. וב' בעת יציאתם משם, שנתקנים בבחינת צל"ם מטרם כניסתם להעשות מוחין פנימים בראש התחתון, כמ"ש הרב לעיל (דף א' קס"ד אות קי"ז) ע"ש. וג' הוא כשהם מתלבשים בפנימיות הראש דתחתון ונעשים בו ללבושי מוחין.

ותדע, שבחינת החיורתי והשערות יוצאים באלו הנה"י בכל ג' מקומות הנ"ל, אלא כאן שהוא מקום גבוה מאוד, אין הרב מדבר אלא מבחינת מקום הג', דהיינו אחר כניסתם תוך הראש דא"א ומתלבשים בו בבחינת מוחין פנימים. והנה הרב מפרש כאן באות (פ') שבעלות האו"ח מתתא לעילא ופוגע בקרומא דאוירא, נעשה שם בצורת ווין שהם השערות, והחיורתא נעשה מאו"ח מטרם שהגיע לקרום, והשערות יוצאים מן הקרום, וכיון ששרשם ווין, וואו במילואה בגי' י"ג, ע"כ נעשו בסוד י"ג, בין השערות ובין החיורתי. עש"ה. פירוש: כי המוחין דא"א, המלובשים בנה"י דעתיק הם מבחינת קומת ע"ב, כנודע, וע"כ בכניסת המוחין לראש דא"א ונעשה הזווג בעטרת יסוד דעתיק ומוציא בו קומת ע"ב, הנה לולא תיקון ההוא של קרומא דאוירא, המעמיד לבחינת הגלגלתא בחסדים מכוסים, ע"י הגבהת ראשי ירכין דנו"ה דעתיק למעלה מן היסוד כנ"ל, היה צריך קומה זו היוצאת מן המסך ולמעלה, לגלות אור החכמה גם גגלגלתא דא"א, כדרך כל הזווגים דקומת ע"ב שיצאו בפרצופים הקודמים לאצילות. אלא כיון שכאן נעשה זה התיקון דקרומא דאוירא המעלה ראשי ירכין המלובשים בגלגלת שלא יקבלו חכמה, נמצא בשעה שהאו"ח העולה מהמסך פוגע שם בקרומא דאוירא, נסתלק ממנו בחינת אור החכמה מן הע"ב, שהוא הגלגלתא, כנ"ל. והנה אותו האור שנסתלק ויצא לחוץ מן הגלגלתא, הוא הנעשה בבחינת שערות החופפים על הגלגלתא ממעל עליו, בבחינת אור מקיף חוזר, שפירושו, שכבר היה בכלים וחזר ויצא משם, כי בכל הקומות דע"ב שמלפני אצילות היה אור החכמה מלובש בע"ב בפנימית אלא כאן מחמת התיקון דקרומא דאוירא היה מוכרח להסתלק מגלגלתא ולצאת לחוץ מכלי, ע"כ הוא מכונה בשם מקיף חוזר.

וזה אמרו (באות קי"ז) וא"כ נמצא שיש ב' בחינות אל האורות האלו: א' בהיותם למטה

יוצאים ממקומם עד הגיעם אל הקרומא ועדיין לא היו בציור ווין שהם השערות, רק אורות לבנים וחיורין והב' הוא אחרי עלותם דרך הקרומא ונעשו ווין שהם השערות. ולכן כנגד ב' בחינות אלו נמשכו אלו הב' בחינות שהם י"ג חיורתי וי"ג נימין דשערי, החיורתי מהמקום החלק והשערות מן הקרום" פירוש: כי נתבאר, שהשערות הם בחינת החכמה שיצאה מן הגלגלתא, ולא יכולה להתלבש בה מחמת תיקון הקרומות דאוירא, אמנם בעת יציאת האו"ח מן המסך, ומטרם שפגע בהקרומא דאוירא, הנה אז היה ראוי להמשיך ולהלביש אור החכמה בתוך הגלגלתא, כמו האו"ח שעלה מהמסך בפרצופי ע"ב הקודמים לפיכך נבחן בחינה זו לעצמה, ונקראת בשם חיורתי, שהיא מגולית מעט בבחי' הכלי דגלגלהא עצמה, דהיינו בהעור של הגלגלתא. אבל מבחינת פגישתה בקרומא דאוירא שהוציאה בזה כל בחי' החכמה מגלגלתא לחוץ, הנה בחינה זו נקראת שערות, והיא בחינת מקיף לגמרי, דהיינו שאין להם שום חיבור עם הכלי דגלגלתא אלא במה שהם תלוים בה. משא"כ החיורתי הוא בהי' העור דגלגלתא, והוא עכ"פ איזה שיעור קטן מן הכלי עצמה, והוא מטעם היותה מבחינת האו"ח מטרם שפגע וקבל את התיקון הקרומא, כנ"ל.

אמנם לפי"ז יש לשאול, למה גם הם נתקנו בסוד י"ג. שהוא ואו במילואה כנ"ל, שמורה על בחינת ו"ק כלפי מה שאינה יכולה להלביש את הבינה דעתיק להיות גם הג"ר שלה בהארת חכמה, וע"כ הוא מתחיל מחסד דעתיק ולמטה, שע"כ נבחן לו"ק ימנים וו"ק שמאלים **וא**' באמצע, המורה על תיקון דהגבהת ראשי ירכין בסוד מים עליונים מיסוד שהוא הרקיע שבתוך **הא**' כנ"ל, ע"ש, וכיון שהחיורתא היא מבחינת האו"ח העולה מן המסך תכף בתחלת יציאתו, מטרם שנפגש עם תיקון הקרום שה"ס **הא**', נמצא שהוא אינו בבחינת י"ג, אלא לפי מדתו הוא יכול להלביש גם את בינה דרדל"א, שהרי עוד לא קבל את המעטת האור הבא מן הקרומא, וא"כ למה נתקן גם הוא בבחינת י"ג חיורתא. וע"ז ממשיך הדב ואומר "כיון ששרשם ווין, שכל ואו במילואה בגי' י"ג, לכן בין השערות ובין החיורתא היו י"ג" כלומר, כיון שהכלים הפנימים דכללות הראש דא"א לא קבלו שום שינוי מחמת החיורתי ההיא, כי רק העור דגלגלתא לבדה קבלה הלבנונית הזו, וכל הראש נשאר מוגבל לפי תיקון הקרומא, ע"כ נבחן גם החיורתי עצמה ע"פ השורש הזה וגם הם נעשו בסוד י"ג.

וזה אמרו (באות ק"כ) "ומ"ש באדרא ד' מאה אלף עלמין אתפשט חיורא דגלגלתא וכו' לא איירי אלא באותם ד' אורחין בלבד שאית באחורי גלגלתא וכו' " כי נתבאר לעיל, ענין התחלקות של ג' הויות דחיורתא ושערות, שהם ע"פ ההבתנות של מל"צ דצל"ם, שב'

הויות דימין ושמאל הם מ"ל דצל"ם, והוי"ה דאחורי רישא הם בחינת **צ**' דצלם. והוא מטעם, כי המ"ל שהם בחינת ג"ר וז"ת דבינה, אינם צריכים להארת חכמה, כי גם **ל**' אינה צריכה הארת חכמה לעצמה, אלא להשפיע לצ', וע"כ הם שניהם בחינת פנים. אלא הוי"ה דם' כוליה ימינא, כי היא מתוקנת בבחינת ראשי ירכין שלמעלה מיסוד, שאינה מתמעטת ואינה מתגדלת ע"י היסוד, וע"כ אין למסך דעליון שום שליטה עליה, ולכן היא בימין הפנים, אבל הוי"ה דל' שהיא עכ"פ צריכה להארת חכמה בשביל ליתן לצ' ע"כ נחשבת לשמאל אל הם', אבל היא נמצא ג"כ בפנים בשביל שאינה צריכה בשביל עצמה. ורק הוי"ה דצ' שהיא הצריכה להארת חכמה בשביל עצמה, ע"כ רק היא סובלת מן המסך בעיקר, והיא נמצאת משום זה באחורי רישא. ע"ש.

ולפיכך בבחי' החיורתי, שהם בחי' ההארת חכמה דגלגלתא, בסוד העור הלבן שלה, שהיא מבחינת האו"ח מטרם שפגע בקרומא דאוירא, והוא לא קבל ממנה בחינת המעטת האור, כנ"ל, הנה עיקר כחה נבחן, רק בהוי"ה הג' שלה, שהיא הוי"ה דאחורי רישא, כי ב' הויות דפנים המה רק בבחי' משפיעים להוי"ה דאחורי רישא, כנ"ל. וז"ש שד' מאה אלף עלמין דהתפשטות של החיורתי, אינם אלא רק מהוי"ה דאחורי רישא, ומאלו הד' ארחין דלבנונותא נמשכו ד' מאה אלף עלמין. כי הכוונה היא על התפשטות החכמה ממנה, כמ"ש הרב להלן.

אשר התפשטות זו נמצאת בעיקר בד' ארחין דאחורי רישא, כמבואר.

וזה אמרו באות (קכ"ג) החיורא גופיה הוא ת' אלפין עלמין אך הנהירו דיליה אינו רק ת' עלמין לבד, כי בא"א הם אלפין ובאו"א הם מאות וז"ש בעלמא דאתי, כי שם הם מאות וכו', וכבר ידעת שכל כתר הוא מסטרא דאמא, והאי גלגלתא הוא בחינת בינה המקפת את החכמה וכו' " פירוש: כי אור חכמה, מכונה תמיד בשם אלפים, בסוד ואאלפך חכמה, ולפיכך החיורתא גופה שהיא בחינת ע"ב באור החכמה, כי היא לא קבלה המעטת האור מקרומא באוירא, כנ"ל, וע"כ הוא עצמה בחינת ת' מאה אלף עלמין. אבל צדיקיא נוטלים אותה מבחינת הגלגלתא במה שהיא בחינת בינה המקפת את החכמה, כלומר, ממה שהיא בבחינת תיקון הם', שהוא בחינת התיקון דג"ר דבינה שאינה משנית דרכה, והיא תמיד בחסדים מכוסים, כנ"ל, וכיון שצדיקים אינם יכולים לקבל החיורתי אלא באמצעות ג"ר דבינה, כנ"ל, ע"כ מתמעט האור הזה להם, ואינו נבחן בבחינת אלפים, אלא בבחי' מאות, כי בינה בערך חכמה נבחנת בשם מאות. וזה שמדייק הזוהר, "דירתין לה צדיקיא בעלמא דאתי". שהוא בינה, כלומר באמצעות בינה. אמנם עדיין לא יצאנו ידי חובת הביאור במ"ש הרב שהחיורתא הם שורש להארת חכמה

שבשערות, כמ"ש הרב (דף א' שס"ח אות קנ"ו) "ובהיות עת רצון אז מאירים י"ג החיורתי בי"ג הנימין, ואז מסתלקין הנימין מע"ג המצח והפנים וכו' ויאירו אור נפלא בי"ג ' תיקונא דיקנא" עש"ה. הרי, כי החיורתא הם שורש להארת חכמה של שערות רישא ודיקנא, שע"י מתגלה אור הפנים של א"א. וע"כ צריכים להבין ענין החיורתי בעמקות יתירה.

ומתחלה צריכים להבין היטב דברי הרב לעיל (דף א' ע"ו אות קל"ט) בסוד חורש מצ"ל. וז"ל. והנה תחלה באה החכמה, ואח"כ הדעת, ואח"כ הבינה, שהם ג' אותיות צל"ם הנזכר, א"כ יהיה הסדר מצ"ל, שהם: חכמה, דעת, בינה. והוא נקרא ביחזקאל, יפה ענף וחורש מצל, שהוא ז"א הנקרא ארז הלבנון" ע"ש. והוא תמוה לכאורה, שז"א שהוא ענף של בינה ישפיע הארת חכמה אל השורש שלו שהוא בינה, ולמה נתהפך כאן הסדר.

והענין הוא, כי יש כאן הבחנה רבה וגדולה, הנמשכת מע"ס דאו"י, וצריך שתזכור היטב המתבאר לעיל בביאור ע"ס אלו (בדף ה' ד"ה וטעם) ע"ש כל ההמשך. ונתבאר שם, כי בחינת המשכת החסדים מן המאציל נקרא ספירת בינה דאו"י, ואחר שנאצלה בינה, המשיכה הארת חכמה לאור החסדים, שהמשכה הזאת נקראת ספירת ז"א דאו"י כי השינוי הזה שבאור החסדים, שקבל הארת חכמה, מבדיל את החסדים מן הבינה, והוא נק' ז"א. ע"ש. הרי שספירת בינה בעצם היא אור חסדים בלבד, בלי חכמה, וחסדים עם הארת חכמה, הוא ז"א. אמנם לאחר שנאצל ז"א, הנה הכרח הוא שבינה קבלה לתוכה גם הארת חכמה מספירת ז"א ממטה למעלה, הגם שאין לה ענין בהארת חכמה הזאת, בהיותה בסוד כי חפץ חסד הוא. ונמצא שמבחינה זו דהארת חכמה, נהפך הענף להיות שורש, כי מקום הארת חכמה הוא בז"א דאו"י, וז"א מאיר אל הבינה ממטה למעלה מבחינת הארת חכמה שלו. וזכור זה תמיד, כי זהו מפתח לכל המוחין של אצילות.

ועם זה תבין, מה שפעם אומר הרב שאור הבינה הוא רחמים גמורים, ואין שום דינים נוהגים בה, ובכל מקום שאור הבינה מתפשט, בורחים החיצונים משם. ופעם אומר שדינין מתערים מינה, כמ"ש בזוהר. ועם הנ"ל תבין זה היטב, כי מצדה עצמה, שהיא בחי' חסדים בלי חכמה, אין שום דינים מתערים מינה, ואדרבה בכל מקדם שאורה הגדול מתפשט בורחים משם החיצונים. אמנם מבחינת הארת חכמה שקבלה מז"א ממטה למעלה, כנ"ל, הנה מבחינה זו דינים מתערים מינה, והבן זה היטב.

גם תבין עם הנ"ל ענין ירידת הנקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק, שע"י ירידה זו נתחבר בה בחינת ה"ת דא"ק, שע"כ נעשה צמצום חדש בסוד עלית ה"ת לעינים, שהוציאה את האח"פ דכל המדרגות לחוץ, כנודע. וז"ס ותלכנה שתיהן, כי ב' ההין נתחברו זו בזו, כמ"ש בחלק ז', ע"ש. ובאמת יש להקשות איך אפשר שנקודות דס"ג יתחברו עם ה"ת

דא"ק ויתמעטו משום זה, אחר שהם בחינת אור דחסדים, כי הטעמים דס"ג לא ירדו למטה מטבור, משום שיש בהם בחינת ע"ב, אלא הנקודות דס"ג להיותם מבחינת אור חסדים בלבד, ע"כ יכלו לירד למטה מטבור, כמ"ש (בדף ש"צ ד"ה וס"ג) ע"ש. וא"כ למה נתמעטו משום זה, הלא ידוע שאין שום דין ועביות יכולים לשלוט באור חסדים. שהרי עליהם לא היה צמצום כלל.

ועם הנ"ל תבין זה היטב. כי בחי' ה"ת שנתחברה בה"ר, דהיינו בנקודות דס"ג, לא היה זה בעצם בחינתה, אלא בבחי' ההארת חכמה שיש שם בהכרח מבחי' ז"א דאו"י, שהארה זו נמצאת בה בהכרח, אלא שאינה עולית בה בשם, מחמת שאינה מבחינתה, ואין לה ענין בה, כנ"ל. אמנם כיון שהיא נמצאת בה, נעשתה הארה זו למקום אחיזה אל ה"ת דנה"י דא"ק שתוכל להתחבר שמה, בסוד ותלכנה שתיהן, ומשם ואילך, דינין מתערין מינה, דהיינו מכח החיבור דה"ת בה. כמבואר.

ועם זה תבין ביותר ענין התיקון של **ם**' דצל"ם מכח הקרומא דאוירא, שנתבאר לעיל, כי המסך שבפה דעתיק הבדיל ג"ר דבינה מז"ת דבינה עם הקרום הזה, כי העמיד המסך שלו תחת הג"ר דבינה בסוד רקיע המבדיל בין מים למים, שג"ר דבינה נתקנו בבחי' מים עליונים מתוך הם' המגבילם שלא יקבלו בתוכם הארת חכמה, אפילו בעת גדלות, שבזה הגביה את הם' הזו למעלה מיסוד, שפירושו שאינה מקבלת כלום מיסוד, לא מקטנותו ולא מבחי' גדלותו כמ"ש (בדף א' של"ט ד"ה בינה ע"ש.) כי כל התיקון הזה הוא להבדיל את ג"ר דבינה שלא יהיה לה שום חיבור עם ז"א דאו"י, ולא תקבל עוד שום הארת חכמה ממנו. והבן היטב.

ונודע, שענין תיקון זה דמל"צ דצל"ם אינו נוהג רק בשעת עלית הפרצופים למדרגת העליון, דהיינו בעת שא"א נתחבר עם עתיק לפרצוף א', וכן או"א עולים לג"ר דא"א, וישסו"ת מתחבר עמהם לפרצוף א', וכן ז"א לאו"א. דהיינו בשעת הארת ע"ב ס"ג העליונים, שמתבטלים הפרסאות לשעת הזווג, שאז כל תחתון מתחבר עם העליון שלו כי הצמצום ב' דה"ת בעינים מתבטל אז וכיון שכל תחתון הוא אח"פ דעליון, נמצא אז מתחבר אל העליון, לגו"ע שלו. כנודע. ואז נוהג ענין מל"צ דצל"ם, המורה, ששינוי הזה דביטול הפרסא וירידת ה"ת מעינים אינו פועל כלום בם' דצל"ם דכל פרצוף, אלא בל' שבו, ובה נבחן ירידת ה"ת, בסוד יציאת י' מאויר ואשתאר אור. משא"כ הם' דצל"ם נשארת בבחינת אוירא כמקודם, כלומר, שנשארת בבחינת חסדים מכוסים בלי שום שינוי. אמנם בבחינת מוחין הקבועים דכל פרצוף. דהיינו כמו שהרב מחלק אותם ע"פ הקומות דמ"ה, שעתיק לקח כתר דמ"ה, וא"א חכמה דמ"ה, ואו"א בינה דמ"ה, וז"א

בבחי' נפש רוח דמ"ה. הנה מצד המוחין אלו אינם נבחנים בצל"ם, אלא בבחינת ס' ום' סתומה. כי הראש דא"א בערך עתיק, אינו אלא בינה וזו"ן, דהיינו אח"פ שלו, הנקראים מחצית הכתר התחתון, אשר הבינה מהם, נחלקת רק ע"פ ס' ום' סתומה, כי חב"ד חג"ת שלהם הם בחינת ג"ר דבינה, והם נקראים או"א עלאין, ובחינת ז"ת דבינה נקרא ם' סתומה, מטעם שמז"ת דבינה ולמטה כבר שולט המסך דעליון והם בבחינת ו"ק בלי ראש. וז"ש הרב שהאוירא נקרא מוח סתום שבגלגלתא. דהיינו להיותה ם' סתומה כנ"ל. ונמצא שראש דא"א מצד הקביעות, אינו נקרא ג' ראשים, בסוד מל"צ כנ"ל, אלא רק גלגלתא ומ"ס בלבד כי מוחא דאוירא אינו עולה אז בשם, אלא הגלגלתא היא בחינת ס', והיא בחינת חב"ד חג"ת ואו"א עלאין, דהיינו עד הקרומא דאוירא, ומקרומא דאוירא ולמטה הוא בחינת ם' סתומה, הנקרא מוחא סתימאה, ועד"ז או"א, המלבישין מגרון דא"א, ולמטה, נבחן או"א לבחינת ס' דהיינו חב"ד חג"ת דבינה, כנ"ל. ומחזה ולמטה נבחן לבחינת ם' סתומה.

אלא בעת שיש הארת הע"ב ס"ג עלאין שטפת ע"ב מבטלת את הפרסאות וג' ראשים דא"א עולים ומתחברים לגו"ע שלהם שברדל"א, הנה אז מתגלה זה התיקון דמל"צ, המורים שענין ביטול הפרסא אינו מגיע לחב"ד דגלגלתא אלא לז"א שלה שנקרא מוחא דאוירא. כנ"ל. ועד"ז באו"א שעולים לג"ר דא"א, מתחלקים ג"כ למל"צ. ע"ד הנ"ל.

והנה אז, אין טפת ע"ב העליונה יכולה לבא ל' דצל"ם, כי היא בחינת בינה כמו הם' דצל"ם, דהיינו ג"כ בחסדים מכוסים כדרך הבינה שמשורשה אינה צריכה לחכמה, כנ"ל. ולפיכך באה תחלה הטפה דע"ב אל צ' דצל"ם שהיא בחינת ז"א והוי"ה דמ"ה, שמצד האו"י הוא נבחן לבחינת או"פ דחכמה כמ"ש לעיל. ואז עולה הארת חכמה מן ז"א אל הבינה, שהיא ל', ואחר שהל' קבלה הארת חכמה, יורדת הי' מן האויר, ואשתאר אור. באופן, כמו שבבחינת ע"ס דאו"י, נמצא שהענף שהוא ז"א משפיע הארת חכמה אל השורש שלו, כן גם עתה, כשהארת הע"ב רוצה להוריד הי' מאויר מן הל' דצלם, הנקרא מוחא דאוירא, הוא משפיע מקודם לצ' שהיא מו"ס, ששם המקום דהארת חכמה וההארה עולה ממו"ס אל הל' שהיא מוחא דאוירא, וי' יוצאת מן האויר, ואשתאר אור. וז"ש הרב בסו"ה יפה ענף וחורש מצ"ל, שמתחילה מקבל הדעת שהוא ז"א וצ' דצל"ם, והוא משפיע הארת החכמה לבינה, שהיא ל' דצל"ם, ונעשה הסדר מצ"ל. כנ"ל כי זה נבחן ליופי הענף, שהוא נעשה משפיע אל השורש שלו, וע"כ קראו הכתוב יפה ענף.

וזהו מעלת החיורתי, כי גם בבחי' סדר ביאת החכמה לא"א, נבחן ג"כ שבינה שהיא ל' דצל"ם קבלה חכמה מצ' דצל"ם, שהיא מ"ה, ומו"ס. ונמצא, בעת ביאת החכמה אל

מו"ס, עוד לא נעשה באור החכמה בחינת התלבשות של **ם**' **ל**', הדוחה ג"ר דחכמה מראש דא"א, כי התלבשות זו, היא באה אחר ביאת החכמה אל הבינה מן הז"א, שאז נעשה יציאת הי' מאויר דל' ואשתאר אור, ולא נעשה יציאת הי' מאויר **ם**', ונשארת בבחי' אויר כמקודם לכן. אמנם מטרם שהגיע החכמה אל הל' דהיינו בעוד החכמה במו"ס, עדיין החכמה היא בגלוי בלי לבושים דמ"ל, והיא מתלבשת בו בכלים הפנימים, ובחינה זו נקראת חיורתי, דהיינו בעוד אור החכמה במו"ס. ואחר שהחכמה עולה ופוגשת בקרומא דאוירא, ששם בחינת **ל**' דצל"ם, אז מתחיל ההתלבשות במ"ל והג"ר המגולים דחכמה מוכרחים תכף להסתלק מן הכלים הפנימים לבחי' מקיף חוזר, והלבושים של אותו חלק החכמה נעשו לשערות הבוקעים ויוצאים לחוץ בבחינת מותרי מוחא. הרי אשר בחינת החיורתי, הם שורש אל השערות, כי החיורתי היא מבחינת מו"ס, שה"ס משפיע אל הבינה, שמבחינה זו היא השורש. כנ"ל. ומכ"ש עתה, כי גם נסתלק האור תכף בפגעו בל' דהיינו בקרומא, כנ"ל, הרי ודאי שזה החלק דמו"ס מטרם שהגיע לבינה, הוא השורש של האור שנסתלק דרך השערות. ולפיכך צריכים השערות תמיד לקבל מן החיורתי.

פרק קכז

עיקר מה שמאיר א"א בז"א הוא מן ההוא ארחא חדא אחרא דאזיל בפלגותא דשערא דא"א, וזה לבדו נמשך בהתמדה לרישא דז"א: פירוש, כי י"ג תיקונין הם: י"ב הם, מג' הויות, שהם י"ב אותיות, כמ"ש לעיל, וחד ארחא דכליל לכולהו, שהוא האי ארחא חדא דאזיל בפלגותא דשערי, שפירושם דג' הויות, הם הט"ס דנה"י דעתיק, שבהם המוחין דג' רישין דא"א, שהם חב"ד חג"ת נה"י, כמ"ש לעיל בבחינת מל"צ דצל"ם. וחד ארחא דכליל להון, הוא בחינת המלכות שבנה"י אלו, שעל המסך המתוקן בה, יצאו אלו הט"ס דנה"י דעתיק המלבישים המוחין אלו, ששם הג' הויות הנ"ל, ממטה למעלה. ולפיכך הוא כליל לכלהו ארחין, כי היא נושאת המסך, שעליה יוצאים כל אלו הט"ס, שהם ג' הויות העושים י"ב ארחין. אמנם גם בה עצמה נבחן שהיא מתפשטת בעצמה לי"ב אורחין כמו הי"ב שממטה למעלה, להיותה בחינת המלכות שבהם, המתפשטת ממעלה למטה בכל אותו השיעור שהאו"ח שלה התפשט ממטה למעלה כנודע.

ונודע, שז"א הוא בחינת גופא דאצילות, ואו"א הם רישא דיליה. ולפיכך נבחן שעיקר אחיזתו של ז"א אינו בבחינת הי"ב אורחין שהם ממטה למעלה, אלא רק בהאי ארחא דאזיל בפלגותא דשערי, שהוא בחינת גופא המתפשטת ממעלה למטה. וז"ש "עיקר מה ממאיר א"א בז"א הוא מן האי ארחא חדא דאזיל בפלגותא דשערי.

פרק קכח

השערות הם ווין וכו'. לכן משפיעים בז"א אך החיורתא הם מנ"ה עצמם וכו', לכן הצדיקים שהם מיסוד יונקים מחיורתי דנ"ה שע"ג היסוד: פירוש, כל המקובל מחיורתי יש בו ענין של התלבשות מעט, כמו חיורתי דא"א שהוא מלובש בעור של הגלגלתא כמ"ש לעיל. אבל המקובל משערות, אינו יכול להתלבש בהמקבל אלא בבחינת מקיפים, ולא כלום בבחינת פנימים. ולפיכך ז"א שעיקרו הוא בחינת חג"ת שדרכו בחסדים מכוסים כנודע, אינו יכול לקבל מן החיורתי שהוא התלבשות מעט בעור, אלא מהשערות, כי הקוצי דשערי דא"א המגיעים בשעת גדלות ז"א, למקום העורף שלו, כנגד מוח הדעת, הם בוטשים במוחין שלו, דהיינו שהם משפיעים בו הארת חכמה, שהיא בחי' הפכית למוחין הפנימים שלו, ואז הארה זו אינה יכולה להשאר תוך המוחין שלו בפנימית, אלא יוצאת לחוץ ממצח בבחינת או"מ, הנקרא תפילין של ראש. הרי שהארות השערות דא"א המגיעים לז"א, אינם מאירים בו אלא בבחינת או"מ על המצח שלו. אבל הצדיקים, שהם בחינת נה"י דז"א, הם מקבלים מן החיורתי, שהם מתלבשים גם בפנימית היסוד באיזה שיעור, והוא מפאת היותם נה"י, ששם מקום גילוי של החסדים, כבודע, וזהר שמפרש הרב, שבחינת הצדיקים סובב על בחינת יסוד דז"א עצמו הכלול מנו"ה.

פרק קכט

בבחינה א' השערות גדולים ומעולים מן החיורתי ובבחינה אחרת הוא להיפך: כמ"ש לעיל, שהשערות דא"א משפיעים לרישא דז"א, ומוציאים בו בחינת תפילין של ראש. אבל החיורתי אינם מאירים אלא לנה"י שלו, שהם הצדיקים. אמנם מבחינה אחרת החיורתי מעולים מן השערות, כי מה שנמשך מן החיורתי נמצא מתלבש מעט גם בפנימיות הכלים, אבל הנמשך מן השערות אינו מאיר רק בבחינת מקיפים, כנ"ל בדיבור הסמוך. והבא בבחינת התלבשות הוא יותר חשוב, מן הבא בבחינת מקיפים המאיר בבחינת הארה מרחוק.

פרק קל

ג"כ מאירים הי"ג חיורתא בז"א וכו' ומשלמת לו י"ג תיקוני דיקנא לז"א. כלומר, כשנחשוב מבחינת שורשו של ז"א, שהוא בחינת גופא כנ"ל, נמצא שאינו מקבל אלא מחד ארחא דכליל להון, שהוא ג"כ בחינת גופא. כנ"ל. אמנם נודע, שאע"פ שז"א הוא בחינת גופא לאו"א, מ"מ מתפשט בעצמו ג"כ לראש וגוף בשעת גדלותו, והנה אז ודאי שמקבל ג"כ מי"ב ארחין שממטה למעלה, כי כל בחינה מקבלת תמיד מבחינה שכנגדה

בעליון, וע"כ בחינת הראש שלו מקבלת מתיקונים שממטה למעלה בהכרח. ועוד כי כל י"ב חיורתי כלולים בהאי אורחא כנ"ל.

פרק קלד

בודאי אית הארות דנפקי ממו"ס ג"כ לחוץ וכו' שמתערבין האורות יחד ומתלבשין תוך הנימין דשערי אע"פ שהנימין הם יותר מעולים מהם: כמ"ש לעיל, שג' הויות שיש בחיורתי הוא, מפני שג' רישין כלולים בהם יחד, אשר ב' הויות דימין ושמאל שכנגד הפנים, הם בחינת **ם**' **ל**', שהם נמשכים מגלגלתא ומוחא דאוירא. והויה שבאחורי רישא, היא בחינת **צ**' שנמשכת ממו"ס, כנ"ל. הרי שגם בחי' מו"ס כלולה בנימין וחיורתי.

וזה אמרו "שבעלות האורות מגו מו"ס וכו' בהכרח שמתערבין האורות יחד ומתלבשין בתוך הנימין דשערי וכו', והם דמיון הירדן שמימיו עוברים בים טבריא ואינם מתערבין" דהיינו כנ"ל, כי גם האורות דמו"ס נכללים בכל הנימין, אלא שלמעלה על גבי הגלגלתא אינם מתערבים, אלא שאלו השייכים לבחינת מו"ס באים בהוי"ה דאחורי רישא, והשייכים לב' הרישין גלגלתא ואוירא, באים בב' הויות שבימין ושמאל דפנים.

פרק קלז

חד קוצא דשערי דתליא עד רישא דז"א והנה הוא מאיר במוחין דז"א ומוציא הארתם לחוץ: היינו הארת ד' נימין דשערי שבאחורי רישא דא"א, שהיא מבחינת מו"ס, כנ"ל, הנבחן לעיקר המקיף דבחינת אור החכמה, כי ט' נימין דשערי העומדים מימין ושמאל דפנים דא"א, הם מבחי' גלגלתא ואוירא, שהם בחינת ג"ר וז"ת דבינה, שאינם צריכים לעצמם הארת חכמה, כי אפילו ד' נימין דשערי שבשמאל דרישא, שהם בחינת אוירא שהיא בחי' **ל**' דצל"ם, גם היא אינה צריכה להארת חכמה, אלא כדי להשפיע למו"ס, כנ"ל. וד' נימין דשערי אלו דאחורי רישא דא"א, הם נמשכים עד החזה, ששם עומד הז"א בעת הגדלות שלו, ונמצאים אלו הד' נימין דשערי מגיעים לרישא דז"א, ומשפיעים בו הארת חכמה. והנה השפעה זו דקוצא דשערי תוך המוחין דז"א. נבחנת בשם הכאה ובטישא, מפני שהמה הפוכים מבחינת המוחין דז"א, שהם בבחינת חסדים מכוסים. ולכן כשהארה זו באה במוחין דז"א המה מכים זה בזה, כלומר, שאינו יכולים לעמוד ולהמצא בכלי אחד, שהוא המצח דז"א שהוא בבחינת ם' דצל"ם, המגביל את המוחין במדת ג"ר דבינה, כנ"ל. כי גלגלתא דז"א, שבחינת הפנים שלה נקראת מצח, היא מקבלת מבחינה שכנגדה מגלגלתא דא"א, ומתוקנת בבחינת **ם**' דצל"ם כמותה, ולפיכך היא מוכרחת לצאת מכלי דמצח לחוץ בבחינת או"מ, הנקרא תפילין של ראש, וז"ש "מאיר

במוחין דז"א ומוציא הארתם לחוץ" דהיינו שמאיר למוחין בבחינת חכמה, וזה החלק המקבל הארת חכמה אינו יכול לעמוד בפנים המצח, אלא יוצא לחוץ.

פרק קלח

קוצא דשערי דא"א הם שערות לבנות ושל ז"א הם שערות שחורות: כבר ידעת, ששערות רישא הם בחינת החכמה, שהיתה ראוי להתפשט בכלים דגלגלתא, לולא האי קרומא דאוירא היה מתקן אותה בבחינת מים עליונים כמו הג"ר דבינה. ולפיכך הם נקראים מקיף חוזר, שפירושו שהיה ראוי להכנס בכלים ונדחה מהם. וחומר של השערות עצמם, הם אותו חלק או"ח העולה מן המסך בעת הזווג והוא צריך להלביש את האו"י דבחינת חכמה של הגלגלתא, ואינו יכול להלביש אותה מבפנים הגלגלתא, כי איננה שם כנ"ל, ע"כ הוא מלביש אותה בבחינת מקיף מעל הגלגלתא מלמעלה בבחינת שערות רישא.

וכבר נתבאר לעיל בביאור ט"ס המקוריות דא"א, הטעם שאין בכל פרצוף מפרצופי אצילות יותר מג' כלים, שהם: בינה, ז"א, מלכות, משום שכל תחתון לקח רק בחינת אזן חוטם פה העליון, והעליון הוא בחינת גו"ע של התחתון. (בדף א' ש"ו ד"ה ותבין) עש"ה. אמנם מבחינה זו יש עוד הפרש מג' פרצופים: א"א, ואו"א דאצילות, אל זו"ן. כי בא"א ואו"א יש גם ג"ר דבינה בבחינת הכלים שלהם, אבל ז"א, אין לו שורש בג"ר דבינה, אלא בז"ת דבינה, כי כל התחלקות הבינה לב' מדרגות הוא מפאת ז"א, כי להיות ז"א צריך להארת חכמה, שהוא בהיפך מטבע הבינה שהיא בסוד כי חפץ חסד הוא, ע"כ נבחן עצמותה לבד, שהיא בחינתה בחסדים מכוסים. ובחינת מה שמפסקת האחורים שלה שעל החכמה, ומזווגת עם החכמה, פב"פ להוציא את ז"א, כבר בחינה זו נבחנת לז"ת שלה, וכבר אינה בחי' עצמותה של הבינה, הרי שאין לז"א שורש בג"ר דבינה אלא בז"ת שלה, כמבואר.

וע"כ יש הפרש גדול בין גלגלתא דא"א לגלגלתא דז"א, כי גלגלתא דא"א הוא ג"ר דבינה ממש משורשה, שאין שום צמצום רכיב עליה, והמסך דפה שברדל"א, אין לו שום פעולה עליה להרחיק אותה מבחינת רדל"א, אחר שנתקנה להיות בבחי' הירכין שלמעלה מיסוד. כנ"ל. אמנם גלגלתא דז"א אע"פ שגם היא מתוקנת כעין ג"ר דבינה, אמנם מבחינת שורשה כבר היא בחינת ז"ת דבינה, כי אין ז"א מתחיל אלא מז"ת כנ"ל. ולפיכך אין התיקון הזה דם' דצל"ם עושה אותה לבחינת לבן לגמרי. שפירושו, שאין שום מסך וצמצום שולט שם, אלא נבחן בה כח המסך המצמצם הנמצא בהעליון, ולפיכך השערות שלו שחורות, להורות שיש בהם כחות צמצום מה"ת שבמסך, אמנם ודאי, בעת, גדלות, שז"א מקבל הארת חכמה ע"י קוצי דשערי דא"א, אז חלף עבר כל כח

הדין שבהם, כנודע, וא"כ היו צריכים השערות להתלבן כמו השערות דא"א. אלא לפי שאין הארת חכמה באה בפנימית הגלגלתא, מחמת שנתקנה בבחי' **ם** דצל"ם, כנ"ל, אלא בבחינת או"מ על המצח, ע"כ נשארים גם אז השערות שחורות, ורק בחינת סופי השערות המגיעים מחזה ולמטה דז"א, ששם מקום גילוי הארת חכמה, שם בלבד הם מתלבנות ובמקום הזה, דהיינו מחזה ולמטה דשערות אלו, הם נקראים בשם ציצית לבנות, כי שם הם מתלבשים כמבואר.

פרק קמ

השערות אשר בקוצא דשערי דא"א או דז"א היו נמשכין ותלוין לקבל אנפייהו דא"א או דז"א והוו מכסין ענייהו דלא יסתכלו לא א"א בז"א ולא ז"א בנוקבא וכו', ושדינין לדד להו להני שערי באחורייהו דאריך אנפין ודזעיר אנפין כי היכי דיסתכלון זה בזה:

פירוש, כבר נתבאר, שאלו השערות דאחורי רישא המשפיעים חכמה, אינם יכולים להאיר בפנימיות הכלים דגלגלתא, משום שהמה מלובשים בבחינת הקרומא דאוירא, שסילק את ראשי הירכין דנה"י דעתיק למעלה מיסוד, באופן שאינם מתמעטים ואינם מתגדלים מכחו לעולם ע"ש. כי ע"כ השערות אינן מבחינת הכלים של הפרצוף, אלא כדבר זר להם התלויות על הגלגלתא. וכל זה הגיע להם מתוך ההתלבשות בקרומא דאוירא כמ"ש הרב לעיל דף א' של"ב אות פ'

אמנם יש ענין נוסף בכח הקרומא דאוירא הזו שעליה רמיז בזוהר נשא באדרא רבא, תיו רשים רשימא לעתיק יומין דלית כוותיה (אד"ר דף קכ"ט ע"ב) והוא כי קרומא הזו ה"ס מסך דהוי"ה דע"ב, שה"ס ד' יודין שיש במילוי דהוי"ה הזו, שכ"א כלולה מי' הוא בגימטריא ת' כנ"ל בדברי הרב (דף א' שנ"א אות קע"ד) שהוא סוד ארבע מאות שקל כסף. ע"ש. וכבר ידעת שכל ההפרש מסיום דפרצוף ע"ב לסיום של הס"ג, דהיינו בין אבא לאמא, הוא, דיסוד אבא צר ואריך, ונמצא המסך המסיים את הפרצוף שלו, שאין בו מבחינת כח הצמצום המפסיק להארת הפרצוף תמיד, אלא מבחינת הפסק החסדים לבד, שה"ס צר הנבחן ביסוד אבא, אמנם הוא אריך, שפירושו, שיש בו הארת חכמה בכל שלמותו, שמבחינת החכמה לא היה הפרצוף מסתיים, כי אין שם הצמצום דה"ת העושה סוף וסיום, אלא שנפסק רק מבחינת צר בלבד, ולפיכך צורת המילוי דהוי"ה דע"ב הוא בבחי' יודין, כי הוראתה של הי' היא כי היא בחינת ראש, ועם זה אין בה לבנונית כלל, והיינו החסרון חסדים הסותם שם, ועושה סיום על הארת הפרצוף.

אמנם הסיום דאמא הוא בחינת קצר שפירושו, מסך ממש מבחינת כח הצמצום של המלכות, המפסיק על הארת אור חכמה, ומכחה נפסק הפרצוף דאמא. אמנם מבחינת

חסדים לא היה שם שום הפסק כלל, ומבחי' חסדים עוד הי' יכול הפרצוף להמשיך וע"כ נבחנת בבחינת קצר ורחב. וכבר נתבאר ענין זה היטב בחלקים הקודמים, שהוא נמשך מבחינת יסוד דע"ב דא"ק, וכן מבחינת בינה אשר שם, כי עד הוד נתפשטה שם ולא יותר. עש"ה. ואין להאריך כאן.

ולפיכך כיון שקומת א"א נתקנה בע"ב דמ"ה, דהיינו בבחי"ג, ע"כ לא היה צריך להיות בבחינת המסך שלו מבחינת הצמצום כלל, אלא מבחי' הסיתום דחסדים לבד, כנ"ל, אלא משום שבאצילות יצאו הפרצופים בב' מדרגות: בקטנות, וגדלות. ע"כ נבחן שנשאר עוד שם בחינת רשימו מזמן הקטנות, בעוד שהיה בבחינת עיבור שה"ת היתה בנקבי עינים, דהיינו בחינת המסך דצמצום על הארת חכמה, וכח הזה דרשימו דקטנות נמצא ג"כ בקרומא דאוירא המכסה על מו"ס.

וז"ס **ת**' אשר רגל השמאל שלה יש בה מעט עיבוי נוסף על צורת הרגל עצמה. שעיבוי זו מורה על בחינת כח צמצום שנשאר בד' יודין דע"ב מעת העיבור. ונמצא שהגם שד' יודין ההם דמילוי ע"ב, שפירושם, בחינת מסך המסיים לפרצוף רק מכח הסיתום החסדים שבו, אבל מבחינת הארת חכמה אין שם שום מיעוט, כנ"ל, הנה נוסף עליהם בחינת רשימו של צמצום דהארת חכמה ג"כ, ומשום שהיא רק רשימו בעלמא ואינה ניכרת כל כך ע"כ נבחנת במעט עיבוי על הרגל השמאלי של ה**ת**' כנ"ל. "וז"ש תיו רשים רישומא לעתיק יומין דלית דכוותיה, כלומר, שאין דוגמתו לטהרה מבחינת הצמצום. ומשום זה האי קרומא לא אתפסק כמו באו"א וז"א, כי אינו תלוי בכח הצמצום הנוהג בו עליה וירידה כמבואר. ע"ש באד"ר.

וזה אמרו "מפני שאלו השערות וכו', מכסיין עיניהו דלא יסתכלון לא א"א בז"א ולא ז"א בנוקביה" כלומר, דכל תיקונם של הקוצא דשערי הוא, רק במשכנם באחורי רישא, ובפנים דרישא יהיה בחינת המצח מגולה, המשפיע חסדים מכוסים מבחינת ג"ר דבינה. אמנם בשעה שהם מאירים גם בבחינת הפנים את ההארת חכמה שבהם, הנה אז מתכסיין עיניהו ולא יוכל ז"א להסתכל בא"א, כי אז נעשה בהם סיתום חסדים מכח הת' דבקרומא דאוירא, שהיא בחינת ד' יודין שהם סותאים החסדים, ונפסק הארת הפרצוף אפילו מבחינת חכמה. כי זה הכלל, שאין אור א"ס אתלבש תוך הפרצוף אלא במלבוש של אור חכמה, ואין אור חכמה מתלבש בפרצוף אלא במלבוש של אור חסדים, ועתה שהני קוצי דשערי האירו בפנים דא"א ונפסק משום זה האור החסדים, הנה נפסק משם גם אור חכמה, שהוא בחי' הסתכלות עינים של הפרצופים זה בזה.

וזה אמרו "וע"י מעשינו במצות הציצית רמינין ושדינין להני שערי באחורייהו דא"א

וז"א, כי היכי דיסתכלון א"א בז"א וז"א בנוקביה" כי אז השערות מאירים הארת חכמה בבחינת או"מ מכח האחורים שלהם, אל הפנים הנמצא בבחי' חסדים מכוסים, ונפקחו העינים כי בהיות ההסדים בפנימיות הכלים במצחא, יכולים השערי להשפיע חכמה דרך הכאה מבחוץ לפנים היוצאים על המצח ג"כ בבחינת או"מ. כנ"ל, ואז מושפעים מאו"מ הזה אל העיינין שה"ס **ל**' דצל"ם, ונבחן שפקיחו דעיינין דא"א משפיע לז"א, וכן פקיחו דעיינין דז"א, משפיע לנוקבא. והנה נתבאר, שהקוצי דשערי הם בחינת הארת חכמה רק בהיותם בבחי' אחורים, דהיינו במקום שיש שם חסרון אורות גם בלי הסיתום של **הת**' הנ"ל, והיינו רק בבחינת או"מ, כנ"ל. אבל אם הם מאירים בבחינת הפנים, הם סותמים החסדים בפנים, ואז הם בבחינת דינים ממש, כי אפילו הארת חכמה ג"כ נפסקת כמבואר.

פרק קמב

קוצין ונימין ושערות וכו' והם עיבור א' ויניקה ועיבור ב' דגדלות: הנה דברי הרב בביאור אלו השערות רישא, נראים לכאורה שסותרים זה לזה, וראוי לקבצם במקום אחד ולבאר אותם. כי פעם אומר שהמה מותרי מוחא. שהמשמעות שהשערות גרועים ממוחין הפנימים. ופעם אומר שרק או"מ דתפילין גרועים מפנימים אבל השערות עדיפים הרבה על המוחין פנימים. ופעם אומר שהשערות הם בחי' הבל המקיף ומלביש היוצא מיסוד. (בספר עולת תמיד דף מ"ה ע"א ד"ה והנה) ופעם אומר שהשערות הם בחינת מקיף חוזר, דהיינו האורות שכבר נכנסו ונתלבשו בכלים, ולא יכלו הכלים לסובלם מחמת גדלותם, ע"כ חזרו ויצאו משם, בסוד שערות רישא, ונעשו בזה לאו"מ. הרי שאינם בחינת הבל המקיף ומלביש היוצא מיסוד, שפירושו בחינת או"ח בלבד. וכן פעם אומר שהקוצי דשערי הם מבחינת חכמה, והנימין הם מבחינת בינה, ושערות הזקופין לעילא הם מהדעת. ופעם אומר להיפך ממש, אשר הקוצי דשערי הם מדעת, והנימין הם מבינה והשערות הקצרות הזקופין הם מחכמה. וכן אומר שהקוצי דשערי הם מעיבור א', ונימין הם מיניקה ושערות הקצרות הם מעיבור ב' דגדלות. וא"כ איך יוצאים הקוצין ממוח הדעת והלא אין דעת לעובר. ועוד רבות כהנה.

ואם תזכור כל המתבאר לעיל בביאור השערות רישא, תבין שכל הדברים האלו עולים בקנה אחד, ואין כאן סתירה אלא אדרבא שבא זה ולימד על זה. כי נתבאר לעיל (בדף א' ש"נ ד"ה ועדיין) ענין נה"י דעתיק המתלבשים בהראש דא"א, שהם הע"ס דאו"ח שיצאו בעת התכללות התחתון בהזווג שבעליון בסוד העיבור, והלבישו הע"ס דאו"י, שהם המוחין דעיבור דא"א, ולפיכך בכניסת המוחין האלו בא"א במקומו, נמשכים ג"כ הע"ס

דאו"ח הנ"ל, ביחד עם המוחין בראש דא"א, והם נקראים נה"י דעתיק משום שיצאו על המסך שלו, כנ"ל באורך. ולפיכך בכניסת המוחין בראש דא"א, נעשה שוב אותו הזווג על המסך שבעטרת יסוד דעתיק כמו שנעשה עליו בזמן העיבור. כנודע. ואז נבחן, כי בעת שהאו"ח עולה ממסך דיסוד עתיק ולמעלה להלביש את הע"ס דאו"י הנה הוא צריך לעלות ולהלביש קומת חכמה, כי כאן העסק בעיבור ב' דגדלות דא"א שהשיג שם קומת ע"ב, והאו"ח צריך להלביש עד חכמה, שפירושו שגם הגלגלתא שהיא בחינת ג"ר דבינה, תקבל עתה לקומת חכמה, ע"ד שהיה בפרצופי ע"ב שמקודם האצילות. אמנם לא היה כן, כי בעת שהאו"ח פגע בקרומא דאוירא, המעלה לרישי ירכין דעתיק למעלה מיסוד, ומגביל לגלגלתא שלא תקבל מיסוד אור החכמה, כנ"ל. הנה נפסק כחו דאור חוזר זה העולה מיסוד ואינו יכול להמשיך חכמה לגלגלתא. וכל החלק דאור החכמה שהיה צריך להתלבש בגלגלתא, מכח המסך דבחי"ג העומד במסך דיסוד דעתיק, הרי הוא יוצא כולו לחוץ, בבחינת שערות המקיפין על גבי הגלגלתא מחוצה לה. עש"ה כל ההמשך.
וזה שאומר הרב, שהשערות הם בחי' ההבל המקיף ומלביש היוצא מן היסוד. כי הוא מדייק להשמיענו, בחינת חומר של השערות עצמם מהיכן הם נעשים, ואומר שהוא בחינת הבל, שפירושו או"ח, היוצא מיסוד ולמעלה להקיף ולהלביש האו"י, שהם המוחין. דהיינו אותו חלק הבל דהיינו או"ח, שהיה מלביש לאור החכמה באם שהיה נכנס לכלי דגלגלתא, נעשה עתה שלא נכנס שם, לבחי' החומר של השערות ולאו"מ על הראש ממעל לגלגלתא וההבל הזה שהיה צריך להלביש אור החכמה בפנים הגלגלתא מלביש עתה את אור החכמה שנעשה למקיף, מע"ג הגלגלתא.
ומה שאומר שהשערות הם בחינת מקיף חוזר שהיה בכלי וחזר ויצא משם, הוא מדייק להשמיענו בחי' האור עצמו המלובש בתוך השערות. כי הוא היה ראוי ליכנס ולהתלבש תוך הכלי דגלגלתא, להיות המסך שביסוד הוא בחי"ג, כנ"ל, אלא שאין הכלי יכול לסובלו, מחמת הקרומא דאוירא המגביל אותו בבחינת ם' דצלם, וע"כ חזר ויצא משם ונעשה למקיף ע"ג הגלגלתא, הרי שהוא בחי' מקיף חוזר.
ומ"ש שהשערות הם מותרי מוחא, הכונה היא על חומר השערות, כי הם בחינת ההבל והאו"ח שהיה צריך להלביש את אור החכמה בפנימית הכלי דגלגלתא, על המוחין דחכמה. אלא אחר שהאור יצא משם מפאת הקרומא דאוירא, הרי ההבל הזה נעשה למותרי מוחא, כלומר, שהמוחין אינם צריכים לו שהוא ילביש אותם, כי האור הזה לא נשאר שם אלא יצא לחוץ, וכיון שהמוחין אינם צריכים עוד אליו, ע"כ גם הוא יצא לחוץ ונעשה שם בחי' כלי מקיף על האו"מ שיצא, ומלביש אותו בבחינת שערות

ומ"ש שהשערות הם עדיפין ממוחין הפנימים, הוא, כי השערות הם אור החכמה שהכלי דגלגלתא לא יכול לסובלו מחמת הגבלה דקרומא דאוירא, וע"כ נשאר הגלגלתא בבחינת ג"ר דבינה, שהם חסדים מכוסים כנ"ל. הרי שהשערות עדיפים בהרבה מהמוחין הפנימים. כי האו"מ שבשערות הוא בחינת אור החכמה, והמוחין הפנימים הם בחינת אור הבינה.

ומ"ש, שיש ג' מיני שערות, שהם קוצין, ונימין, ושערות, הבאים מעיבור יניקה מוחין. הכונה היא דל בחינת תיקון הוא"ו שנעשה בהם מכח התלבשותם בבחינת הקרומא דרך עברם בתוכו, ונתחלקו משום זה לי"ג תיקונין, כנ"ל בדברי הרב (דף אלף שמ"ט אות קי"ט) שהם ב' הויות מימין ושמאל מכנגד הפנים דא"א, והויה אחת לאחורי רישא. שנתבארו לעיל שהם נתקנו בבחינת צל"ם מכח פגישתם בקרומא דאוירא, החוצה את הנו"ה לב' בחינות: לנו"ה סתומים, שהם בחי' **ם**', ובחינת ב'

אודנין. ולנו"ה נגלים שהם בחי' **ל**' ובחינת ב' עיינין כנ"ל (דף אלף של"ח ד"ה וזה אמרו) כי ע"כ יכלו ב' הויות דבחינת **ם**' ובחינת **ל**' להתקן בפנים דא"א בב' הצדדים ימין ושמאל, משום שהמה אינם צריכים להארת חכמה משורשם עצמם, וע"כ אין שום צמצום שורה עליהם, וראוים להיות בבחינת פנים דא"א. אבל הוי"ה הג', שהיא בחינת צ' דצל"ם, דהיינו בחינת מו"ס, שהיא בעצמה צריכה להארת חכמה ע"כ נתקנה באחורי רישא מפאת הקרומא דאוירא שמיעט אותם למים תחתונים. כנ"ל (דף אלף שמ"ז ד"ה דרך ע"ש כל ההמשך, כי אין להאריך כאן). וכן נתבארו ענין ג' הויות אלו לעיל בדברי הרב, בענין ג' הרישין דא"א שיש בכל אחד מהם ג' הויות בבחינת המילואים והנקודות, עש"ה. כי כל זה נוהג בכל מיני י"ג תיקונים, הן בי"ג חיורתי, והן בי"ג נימי דשערי.

גם נתבאר לעיל, שאלו ג' הויות, הם בחינת נפש רוח נשמה. כי ב' הויות דפנים, הם בחינת נשמה והרח. והויה דאחורוי ה"ס נפש. כי אלו ג' הויות הם נמשכים מג' רישין: גלגלתא, אוירא, ואו"ס. וגלגלתא ואוירא הם נשמה רוח, ומ"ס הוא נפש, כנ"ל בדברי הרב. והטעם הוא, כי משום שאור החכמה אינו מגולה בגלגעתא אלא באוירא, וגלגלתא נשארה בג"ר דבינה, שהיא נשמה, ע"כ נחשב מוחא דאוירא לבחינת רוח, כי רוח מקבל מנשמה. כנודע. גם ידעת, שבחינת נפש נבחן לפרצוף נה"י שנקרא עיבור. ובחינת רוח נבחן לפרצוף חג"ת שהוא פרצוף יניקה, ובחינת נשמה נבחן לפרצוף חב"ד, שהוא גדלות.

והבה כל מה שבכלל נוהג ג"כ בכל הפרטים, כנודע. כן כל הכחות שבעליון בהכרח שימצאו בתחתון ממנו. ותבין בזה, אשר גם ג' פרצופי ז"א הנקראים עיבור יניקה מוחין,

המלובשים זה תוך זה כנורע, הנה גם הם נמשכים אחר הסדר דג' הויות הנ"ל, דהיינו בבחינת התיקון של קרומא דאוירא בהגבהת ראשי ירכין למעלה מיסוד, העושה ב' בחינות: **ם**"ל דצל"ם, הנחשבים לחב"ד חג"ת כנ"ל. ובחינת נה"י נחשב להוי"ה הג', שהיא **צ**' דצל"ם. באופן שבחינת הגילוי דהארת חכמה אינו נמצא בחב"ד שלו שהוא בחינת **ם**', אלא רק בבחינת חג"ת שלו, שהוא **ל**' וגם שם הוא רק בבחינת השפעה לנה"י, שהוא פרצוף העיבור שלו שמחזה ולמטה של כללות ג' פרצופים יחד, באופן שאין החכמה יכולה להאיר אלא מחזה ולמטה כמ"ש בדברי הרב, שז"א מקבל משערות רישא ולא מחיורתי, אלא הצדיקים, שהם הנה"י דז"א המה המקבלים מחיורתא. ע"ש באו"פ.
ונודע שכל בחינה מן התחתון מוכרחת לקבל מבחינה שכנגדה בהעליון, ולפ"ז נמצא, שפרצוף הנה"י דז"א, המקבל לתוכו הארת חכמה, הוא מקבל מהוי"ה הג' דשערות רישא, וכן מן החיורתי דהוי"ה הג', שהוא מבחינת מו"ס. אמנם ב' הפרצופים הראשונים שהם פרצוף הגדלות ופרצוף היניקה, הם מקבלים מב' הויות הראשונות אשר הם בימין ושמאל דרישא, שהם בגלגלתא בחינת ם"ל כמותם.
וזה אמרו (באות קמ"ב) "דע כי ברישא דז"א יש שלש מיני שערות ונקראים קוצין ונימין ושערות וכו', והם עיבור א' ויניקה ועיבור ב' דגדלות". דהיינו כנ"ל, שהקוצין שהם מבחינת הוי"ה דאחורי רישא, הם בחינת שערות דמוחין דעיבור, דהיינו פרצוף נה"י דז"א המלביש מחזה ולמטה דז"א הכללי, כי פרצוף העיבור מקבל השערות מבחינה שכנגדו בשערות רישא דא"א, שהוא ד' קוצי דשערי דאחורי רישא דא"א, שהם בחינת נפש ונה"י כמו בחינתם. כי כמו שמו"ס הוא בחינת או"פ **וצ**' דבחינת קבלת אור החכמה, כן הפרצוף מחזה ולמטה דז"א, הוא בחי' או"פ **וצ**' לבחינת קבלת הארת חכמה, כי בפרצופים שלמעלה מחזה דז"א אין מקום קבלה להארת חכמה כנ"ל.
ופרצוף היניקה דז"א, מקבל מהוי"ה דחג"ת, שהוא הוי"ה השמאלית דרישא דא"א, שהיא בחי' מוחא דאוירא שבו יוצא הי' מאויר ואשתאר אור, כנ"ל בדברי הרב (דף אלף שמ"א אות צ"ט) שפירושו, שה"ת יורדת מעינים ומחזירה אח"פ למדרגתם. וזהו בחינת ג"ר דיניקה הנקרא עיבור ב' דקטנות כמ"ש בחלק הקודם. הרי שפרצוף היניקה מקבל מבחינה שכנגדו מל' דצל"ם שבהוי"ה השמאלית דרישא דא"א, שהוא בחינת מוחא דאוירא, ונמצאים השערות דיניקה, שהם בחינת הנימין שכנגד הפנים דא"א. ופרצוף הגדלות דז"א מקבל מהוי"ה הימנית דא"א, שהיא בחינת **ם**' דצל"ם והיא הבחינה שכנגדה דפרצוף חב"ד דז"א. כנ"ל
אמנם כל אלו הקוצין והנימין אינם מתחברים, אלא בג"ר דפרצוף הגדלות, דהיינו

בגלגלתא דפרצוף חב"ד דז"א, והמה מסודרים שם כמו הי"ג תיקוני דשערי דא"א, ב' הויות בימין ושמאל דראש כנגד הפנים, והוי"ה אחת, שהיא הקוצי דשערי, הוא באחורי רישא דז"א, משום שאלו ג' פרצופים דעי"מ נחשבים לפרצוף אחד, ורק הראש דגדלות נחשב לראש דכללות כל ג' הפרצופים. וכן שלמות השערות באופן כזה, שיהיו נחשבים למקיף חוזר, אינו נשלם, אלא אחר ביאת פרצוף הגדלות. אמנם תחלת הצמיחה מתחיל מעיבור א', ואע"פ שעדיין אינו אז בבחינת קבלת האורות, ונחשב כולו על בחינת ירך אמו, מ"מ כיון שיש שם בחינת או"ח העולה ממסך דנה"י דאו"א, שבנה"י דאו"א כבר יש שם אלו התיקונים דצל"ם, ע"כ נעשו בו תחילת הצמיחה מכחם דאו"א, אבל הוא עוד אינו מוכשר לקבל מהם כלום, עד ביאת פרצוף הגדלות, שאז נגמרים השערות בבחינת מקיף חוזר, והמה מגיעים עד החזה דז"א, ששם ראש הפרצוף העובר, ואז מתגלה בהם הארת חכמה מכח אלו, הקוצי דשערי דגלגלתא דז"א המגיעים אליו. ועד"ז פרצוף היניקה מתחיל בו צמיחת השערות מעת עיבור ב' דקטנות, שע"י התכללותו בזווג דאו"א יורדת הי' מאויר ואשתאר אור, והוא משיג אז את אח"פ שלו, כנ"ל בחלק הקודם. אמנם אינם נגמרים בכל שלימותם עד ביאת פרצוף הגדלות ולפיכך כל תיקון של השערות מתראה רק על הגלגלתא דפרצוף הגדלות.

וזה אמרו (באות קמ"ו) "קוצין הם נמשכין ויוצאים ממוח החכמה דז"א, ונימין ממוח בינה דז"א, ושערות מן הדעת דז"א" כי הקוצין הם המגלים הארת חכמה לפרצוף נה"י דז"א שמחזה ולמטה כנ"ל, הרי שהקוצין נמשכין ממוח החכמה דז"א, שאינו מתגלה אלא בפרצוף העיבור. והנימין שהם מבחינת **ל**' דצל"ם המאירים ביניקה, הם נמשכים ממוח בינה דז"א, שהוא ג"כ בחינת **ל**' דצל"ם, כמ"ש הרב **שם**' דצלם היא אבא **וי**' דהוי"ה, **ול**' דצל"ם היא בינה **וה**' ראשונה דהוי"ה. הרי שהנימין נמשכים ממוח בינה דז"א, שהיא **ה**' דהוי"ה, אשר בגלגלתא דז"א, הוא ד' נימי דשערי שבצד שמאל מנגד הפנים. ושערות דגדלות שהם מבחינת **ם**' דצל"ם נמשכין מדעת דז"א, כלומר מבחינת קו האמצעי דפרצוף הגדלות עצמו המגיע עד הגלגלתא דיליה, והוא אינו מקיף אלא לעצמו, וע"כ הן קצרות וזקופות ואינן נכפפות למטה. כי אינן מאירות כלום לב' הפרצופים התחתונים. ומ"ש במקום אחר, שהקוצין הוא ממוח הדעת והנימין מבינה והשערות מחכמה. הכונה על סידורם בגלגלתא דז"א עצמו, כי נתבאר לעיל שכל אלו הקוצין והנימין דעיבור ויניקה הם מתחברים ומקיפים בגלגלתא דז"א עצמו, בסוד י"ג תיקונים כמו בא"א, שב' הויות **דם**"ל, בימין ושמאל, והויה **דצ**' לאחורי רישא, וכמו שי"ג תיקונים דשערי יוצאים מג' רישין דא"א גלגלתא ואוירא ומ"ס, כן אלו י"ג תיקוני דשערי שברישא דז"א, יוצאים ג"כ

מג' המוחין שלו: חכמה בינה דעת. שהם ג"כ בחינת צל"ם, כי חכמה היא **ם**' דצל"ם, ובינה היא **ל**' דצל"ם, ודעת היא **צ**' דצל"ם, כמ"ש הרב. ולפי סדר זה שבגלגלתא דז"א נמצא שהקוצין דשערי שהם הוי"ה דאחורי רישא, נמשכין מדעת שהוא **הצ**' דצלם, והנימין ממוח הבינה, שהוא **ל**' דצל"ם, והשערות ממוח חכמה, שהוא **ם**' דצל"ם. כי בהתחשב בבחינת הפרצופים המקבלים, נמצא שנה"י מקבל ממוח חכמה, כי גילוי קבלת חכמה הוא בו ולא בפרצוף שלמעלה ממנו ובהתחשב בבחינת המוחין דז"א עצמם, הרי החכמה שבו שהיא בחינת ע"ב היא מתוקנת **בם**', והיא בבחינת חסדים מכוסים מג"ר דבינה. אמנם עכ"ז אין השפעת חכמה למטה אלא על ידי מוח החכמה אע"פ שהוא מתוקן בבחינת **ם**', אלא שאינו מקבל לעצמו אלא בדרך העברה לתחתונים, ולעצמו הוא מתוקן בבחינת **ם**' כנ"ל. וע"כ ע"פ הבחן המוחין דז"א נמצאים הקוצין מקבלים ממוח הדעת, שהוא בחינת **הצ**' דמוחין כמו מו"ס בא"א. אבל בהתחשב בבחינת קבלה של הפרצוף הרי הפרצוף נה"י מקבל חכמה ממוח החכמה ששם שורש השפעת חכמה, ולא ממוח הדעת. והבן.

וז"ש הרב "שבחינת סדר השערות הם שוים לפנימיות המוחין, ואין הפרש ביניהם אלא שזה פנימי וזה מקיף, כי כמו שהמוחין הם בפנים בבחינת מ"ל וצ' דצל"ם, כן מסתדרים אחריהם השערות ג"כ בג' הויות אלו. וכן כמו שמקום גילוי הארת חכאה אינו אלא במחזה ולמטה, כן הקוצין דשערי אין מתגלה בהם הארת חכמה בהיותם למעלה על הגלגלתא, אלא רק בהתארכם ומגיעים לבחינת מחזה ולמטה דז"א. וכן ביתר הסדרים.

ועם זה מובן ג"כ מה שפעם אומר שהנימין הם בחינת ווין העולים מנו"ה הנקראים ווי העמודים. ופעם אומר שהנימין הם בחינת יודין, רק שערות דיקנא הם בבחינת ווין, וע"כ הנימין שהם יודין משפיעים לשערות דיקנא שהם ווין. והענין הוא, כי מה שאומר שהם בחינת ווין, הכונה היא בעת קטנות דא"א, שאז עוד לא היה לו בחינת דיקנא, כי אין הדיקנא נגלית אלא בגדלות כנודע.

פירוש: כי ידעת כי החומר של השערות הוא, הבל המקיף ומלביש היוצא מן היסוד, שפירושו, אותו חלק האו"ח העולה מעטרת יסוד ולמעלה הצריך להלביש לאור החכמה, אשר הגלגלתא דא"א אינו מקבלתו להיותה **ם**' דצלם, ונעשה חלק האו"ח הזה למותרי מוחא, כי המוחין הפנימים אינם צריכים לו, ע"כ יוצא לחוץ על גבי הגלגלתא ונתלה שם בסור או"מ חוזר. ונמצא שבעת קטנות דא"א שלא היה לו אלא בחינת גו"ע גם במוחין הפנימים, שהם גלגלתא ומו"ס בלבד, הנה אז גם בבחינת השערות שיצאו לחוץ לא היה בהם ג"כ אלא בחינת גו"ע דאו"ח שבמותרי מוחא, כי אפילו אם היה אור החכמה מקובל

בגלגלתא לא היה מקובל אלא בחינת גו"ע דאור חכמה, דהיינו ו"ק דחכמה ועתה שלא קבלו, יוצא אותו החלק לחוץ ע"ג הגלגלתא, הרי שאין שם עתה בהשערות האלו רק בחינת גו"ע דקומה זו, וחסר אח"פ כמו הראש דא"א בבחינת מוחין הפנימים שלו. כי הפנימים והשערות שוים זה לזה לגמרי ואין הפרש ביביהם אלא שזה מקיף וזה פנימי, כנ"ל בדברי הרב.

והנה נתבאר, שבעת קטנות בעת שאין לא"א אלא גלגלתא ומ"ס בראש, באורות דו"ק, שהרוח מלובש בגלגלתא והנפש במו"ס, הנה אז יש לו כנגדם ממש גם בשערות רישא הבאים מאו"ח דמותרי מוחא, שהם ג"כ כתר וחכמה דכלים, ורוח נפש דאור חכחה. ואז השערות נבחנים לבחינת ווין, המורים על ו"ק בחוסר ג"ר, משום שחסרים אה"פ דכלים דמותרי מוחא, וג"ר דאור החכמה. כי עוד לא נגלו בפנימיות המוחין דא"א, שיהיו נחשבים למותרי מוחא ולצאת לחוץ. וז"ש הרב, שהשערות רישא הם בבחינת ווין, בסוד ווי העמודים.

אמנם בעת גדלות, אחר שרדל"א אחזי נהוריה בהאי אוירא שבין כתרא למו"ס, ויצא בו ג' רישין כנ"ל. שאז יצא בו גם ג"ר דקומת ע"ב כי נתעלו האח"פ שלו, בסוד הי' דנפיק מאוירא ואשתאר אור כדברי הרב לעיל שפירושו, שה"ת ירדה מעינים למקום הפה של אח"פ חדשים שהוחזרו, וכיון שבא המסך על מקומו יצאו בו ע"ס שלמות בקומת ע"ב כנודע, והנה אז, יצא על המסך הזה ג"ר דאור חכמה ג"כ, כנ"ל, אשר הג"ר דחכמה אלו אינם יכולים להתלבש בגלגלתא, מפאת היותה בחינת **ם**', ונמצא האו"ח הצריך להלביש לג"ר דחכמה אלו, נעשה ג"כ למותרי מוחא, כי אינם שם שיוצרך להלבישם, כנ"ל. נמצא, שעתה יצאו גם הג"ר דאו"ח לחוץ על גבי הגלגלתא בבחינת שערות ומקיף חוזר, ואז ירדו הווין דשערות דקטנות לבחינת הי"ג תיקוני דיקנא, והג"ר דשערות שיצאו עתה בגדלות עלו על גבי הגלגלתא בבחינת שערות רישא. כמ"ש הרב, שבביאת המוחין דגדלות יורדים המוחין דקטנות למטה. ועתה נחשבים השערות רישא בבחינת יודין, ושערות דיקנא בבחינת ווין כמ"ש הרב. וכבר ידעת כי בחינת המקיפים, הם שוין בסדרם לגמרי כמו הפנימים כנ"ל.

פרק קסב

חכמה סתימאה וגם היא נחלקת לי"ג וכו', כיון שהיא בחינת מוחא בודאי שהוא נחלק לג' מוחין וכו', והנה הם ג' הויות בג' המוחין וכו': זה כבר ביאר הרב לעיל (בדף אלף שי"ב אות ל"ט) ע"ש. שביאר ג' הויות אלו במילואיהם ונקודותיהם. ועי' באו"פ שם

פרק קסז

ודע שגם נמשך אור זה הרישא תנינא דא"א והאיר בהאי דיקנא וכו' ולכן כנגד הנהו י"ג נימין, יצאו כאן י"ג תיקוני דיקנא, כי לרוב ההעלם לא יכלו להתגלות באבר עצמו:
היינו כמו שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך, שבעת גדלות, דרדל"א אחזי נהוריה בהאי אוירא, והשערות רישא נעשו בסוד יודין, הנה אז יורדין הווין דקטנות בבחינת אח"פ חדשים דשערות שיצאו בדיקנא דא"א ע"ש. הרי שמוחא דאוירא משפיע אורות הי"ג תיקוני שערות רישא שלו, אל הי"ג תיקוני דיקנא. ויתבאר עוד להלן בדיבור הסמוך. גם מ"ש כי לרוב ההעלם לא יכלו להתגלות באבר עצמו, אלא בדיקנא בסוד שערות, יתבאר ג"כ בסמוך.

פרק קסח

א **הי"ג תיקוני דיקנא כולם הם דינין תקיפים, והם נעשין מבירורי המלכים שנתבררו מהם ונעשו בחינת י"ג תיקונים אלו:** כבר נתבאר בהלקים הקודמים, אשר ענין העלאת הכלים וניצוצין מבי"ע לאצילות, נעשו, ע"י הזווגים שנעשו על הרשימות שלהם, שעלו למ"ן אל העליון מהם, בסוד העיבור. כי כפי השיעור של הקומה שיצאה על המ"ן שהם הרשימות שעלו, כפי שיעור הזה מתבררים מן הכלים השבורים שבבי"ע ועולים ונתקנים בפרצוף שלהם באצילות כמ"ש הרב לעיל דף א' שס"ח אות קנ"ח
גם נתבאר לעיל (דף אלף שע"א ד"ה פירוש) שתחלת שערות רישא, כמו שיצאו בעיבור א' דא"א, יצאו רק בבחינת ווין, ולא היה בהם זולת גו"ע דחומר הכלים דשערות, ובחינת נפש רוח דחכמה המלובש בהם בבחינת או"מ. והוא מטעם כי חסר בהם אח"פ דכלים, וה"ת עומדת בנקבי עינים. וע"כ לא נתעלה אז מכלים דא"א רק בחינת גו"ע לבד, כי כפי שיעור האור הרוח שיצא על ה"ת שבעינים על המ"ן דרשימות, כפי שיעור הזה מתעלים ונבררים מכלים שבבי"ע ועולים ומתחברים אל הפרצוף. אמנם בעיבור ב' דגדלות, שירדה הי' מאויר ע"י הארת ע"ב ס"ג דרדל"א. ונתעלו אח"פ דרשימות, ויצא עליהם קומת ע"ס דע"ב, הנה אז נבררים ועולים גם הכלים מבי"ע ומתחברים לפרצוף א"א, ומתפשט קומתו בקומת ע"ב.
ונמצא, שאותו חלק דאור החכמה עם השערות המלבישים אותו, שיצא עתה בזמן הגדלות, על גבי הגלגלתא בבחינת מקיף חוזר, מכח הזווג דגדלות שנעשה על המסך דבחי"ג, הוא העלה כפי שיעור הזה שיש בו, גם בחינת הכלים מבי"ע, דהיינו בחינת אח"פ דכלים שהיו בבי"ע המיוחסים להלבשת החכמה, ולהשלים הקומה בע"ס שלה, מלבד אח"פ השייכים לבנין הפרצוף ע"פ תיקון הצל"ם, אמנם כיון שגלגלתא לא קבלה

לתוכה את אור חכמה הזה בכלי שלה, נמצא שלא יכלו לעלות מבחינת הכלים דאח"פ דחכמה מבי"ע, אלא בחינת כלים מקיפים בלבד, ואלו הכלים נקראים בשם שערות דיקנא, שהם נחשבים לבחינת אח"פ דשערות רישא. באופן, שהכלים הקודמים דשערות רישא, שהם בחינת גו"ע, כנ"ל, הם נשארו גם עתה בעת גדלות במקומם כמקודם לכן, ואלו אח"פ שנבררו עתה בעת גדלות מבחינת הכלים דבי"ע, הם לא עלו לשערות רישא, אלא שנתחברו לא"א בבחינת י"ג תיקוני דיקנא, המתחילים למטה מאזנים, ונמצאים גו"ע של השערות, הם מאזנים ולמעלה, אח"פ של השערות הם מאזנים ולמטה.

וזה אמרו "אלו הי"ג תיקוני דיקנא כולם הם דינין תקיפים והם נעשים מבירורי המלכים שנתברר מהם ונעשו י"ג תיקונים אלו": דהיינו כמבואר, שהם בחינת אח"פ דכלים, שעלו מבירורי המלכים מבי"ע, כי השערות רישא, הם בחינת גו"ע דכלים, שעלו מבירורי המלכים, ונודע שגו"ע נבחנים לכלים דפנים תמיד, שבהם לא היה השבירה מהמת עצמם, אלא מחמת שנתחברו אז בזמן הנקודים עם אח"פ בפרצוף אחד כמ"ש שם, וע"כ אחר שנבררו פעם, ונבדלו מכלים דאחור שהם אח"פ, דהיינו בזמן עיבור א', כנ"ל, הנה נשארו נקיים לגמרי מדינים, כמו שהיו בקטנות נקודים מטרם שנתחברו עם הכלים דאחור, אמנם הכלים שנבררו לבחינת דיקנא, שהם בחינת אח"פ וכלים דאחור שבסבתם נשברו גם הכלים דפנים בעת הנקודים, ע"כ גם אחר שנבררו ניכרים בהם הרשימות של הדינים ההם. שז"ס ששערות דיקנא הם קשישין. ושערות רישא שעיעין יתיר. כי קושיותן מורה על בחינת הרשימות דדינים הנמצאים בהם. כנ"ל.

ב **ולכן לא נפקו הני י"ג תיקונים אלא ממוחא סתימאה יען כל הבירורים במחשבה אתברירו וכו' כי לעולם הנוקבא איהי המבררת המ"ן**: כבר נתבאר, שבעת קטנות דא"א אין לו אלא ב' ראשים: גלגלתא ומו"ס, שהם בחינת זכר ונקבה שבכלי דכתר, ע"ד שביאר הרב בפרצוף ע"ב דא"ק בתחלת חלק ה' ע"ש. גם נודע, שאין בחי' דיקנא יוצאת בקטנות, זולת בגדלות הפרצוף, כי הם בחינת אח"פ דפרצוף השערות רישא, שמאזנים ולמעלה הם גו"ע דשערות, הנקרא שערות רישא, ואלו יוצאים בעת קטנות, ומאזנים ולמטה הם אח"פ דשערות המתחברים לפרצוף אחר עיבור ב' דגדלות, שאז יורדת ה"ת מעינים לפה של הרשימות דאח"פ, ואז מתעלים גם הכלים דאח"פ מבי"ע המתיחסים לרשימות הללו. ונבחנים עתה א"א ועתיק לפרצוף אחד, כי ב' רישין דא"א, הם בחינת אח"פ שיצאו מרדל"א מחמת עלית ה"ת לעינים, אשר כחה דה"ת זו הוא הקרומא דאוירא שממעל למו"ס, כנ"ל, ונמצא עתה בעיבור ב', שע"י הארת ע"ב ס"ג העליונים, ירדה ה"ת מעינים דעתיק לפה דא"א, וא"א ועתיק נעשו כללי אחת, הנה ירד ג"כ הקרומא דאוירא למקום

הפה דמו"ס. להיותה בחינת הגילוי דה"ת שבמלכות דראש עתיק, כנודע. ונמצא עתה מקום הזווג דכללות הראש דעתיק וא"א יחד. שהוא במלכות דמו"ס, דהיינו הפה דא"א, ואור העליון המכה על המסך שבפה הזה, מוציא ע"ס דאו"י ואו"ח בקומת ע"ב לפי העביות דבחי"ג הנמצאת במ"ן אשר שם, כנורע. ולפי השיעור קומה של האור, כן עולים ונבררים אח"פ דכלים מבי"ע, כנ"ל. והנך רואה, אשר מקום הזווג והבירור דאח"פ וכלים הוא במלכות דמו"ס שהיא בחינת הפה דכללות א"א ועתיק. וז"ש הרב "לא נפקו הני י"ג תיקונים אלא ממוחא סתימאה וכו' כי מו"ס חכמה דא"א, איהי נוקבא לגבי כתר טהיא גלגלתא דא"א ולהכי אתברר בה כל הני תיקוני דיקנא מבחינת המלכים כי לעולם הנוקבא היא המבררת המ"ן" דהיינו כמבואר, כי המסך דזווג דגדלות הזה דקומת ע"ב, עומד במלכות דמו"ס. ושם עומדים הרשימות שהם המ"ן, שלפי קומת הזווג כן מתברר מכלים שבבי"ע, הרי שבמלכות דמו"ס שם הבירור והעלאת האח"פ מבי"ע.

פרק קע

ולא נגלה תוקף דינו שם במקום גבוה עד שיתגלו בי"ג תיקוני דיקנא שהם השערות:
משמיענו בזה, להבין למה אלו אח"פ דכלים שעלו ונתבררו מבי"ע ע"י הזווג שנעשה במו"ס, לא נתחברו אל האבר דמו"ס עצמו בפנימית הכלי דראש, כדרך כל הכלים שעולים ונבררים מבי"ע ומתחברים לבנין אברי הפרצוף עצמו, אלא שנעשו מהם בחינת שערות דיקנא. וז"ש, כי יש באח"פ אלו שעלו מבי"ע, בחי' תוקף הדין, וע"כ אין הם יכולים להתחבר לבנין אברי הפרצוף דראש דא"א.
אמנם צריכים להבין תוקף הדין הזה, הנמצא בשערות דיקנא. והנה הרב ביאר, שזה נמשך מגבורה דעתיק הגנוז במו"ס, הנקרא בוצד"ק, שבמו"ס עצמו אין כח הדין שבבוצד"ק מתגלה, אלא שהוא מתגלה בשערות דיקנא, ועדיין הדברים צריכים ביאור, מה גרם לזה שיתגלו תוקף הדין בשערות דיקנא דו"ק, ולא במקום אחר.
וכבר נתבאר לעיל ענין הבוצינא דקרדוניתא הזה הגנוז במו"ס, שהוא בחינת המלכות דמדת הדין מצמצום א' המשמשת רק לרדל"א בלבד, ואינה מתגלית יותר בכל האצילות מפני שלצורך אצילות, דא"א משמש רדל"א במלכות הממותקת במדת הרחמים, שהיא המלכות דצמצום ב', שגילויה מתחיל בקרומא דאוירא. עש"ה. אמנם לצורך עצמו משמש במלכות דצמצום א' הבלתי ממותקת, וגילויה מתחיל בבחינת הממעלה למטה שלו הנקרא גוף דעתיק, והיינו תכף בתחלת הקו שמאל דגוף, שנקרא גבורה דעתיק, שמוחא סתימאה מלביש אותה מבחוץ, כנודע.
והנך מוצא שב' מלכיות משמשות ברדל"א: אחת ממדת הדין, ואחת ממדת הרחמים.

ומלכות דמדת הדין גנוזה במו"ס, ומלכות דמדת הרחמים בקרומא דאוירא. אמנם גם בחסד דגוף דעתיק, ששם מלביש הגלגלתא, יש בה ג"כ כח הגבלה דמלכות דמדת הדין, אלא העביות והדין נקרא קו שמאל שהוא גבורה, וע"כ נבחנת לגנוזה רק במו"ס. גם נתבאר לעיל שעל הגלגלתא אינה שולטת לגמרי המלכות דמדת הדין שברדל"א, כמו שאינה שולטת עליה המלכות דצמצום ב' הממותקת, שהוא מכח התיקון דהגבהת ראשי ירכין דנה"י דעתיק המלובשים במוחין דא"א, שתיקון זה נקרא מל"צ דצל"ם. אשר בחינת **ם**' דצל"ם נבחנת לג"ר דבינה, שנתקנה בראשי ירכין, שהם חב"ד דנה"י, המכונים ב' אודנין ומצחא, ובזה נתעלו מיסוד לגמרי, כלומר, מהמסך הנמצא ביסוד, שאינם מתפעלים על ידו לא מקטנות שבו ולא מגדלות שלו, להיותם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא ואינם מקבלים חכמה, כנ"ל, וחג"ת דנה"י נתקנו ב**ל**' דצל"ם, כי הם נתקנו בבחינת ז"ת דבינה הצריכים להארת חכמה בשביל ז"א, שהם נה"י דנה"י הללו, הנקראים **צ**' דצל"ם, וע"כ רק **ל**' דצל"ם מקבלת הארת הגדלות מיסוד, בסוד **י**' דנפיק מאוירא וע"כ הם נבחנים לנו"ה הנגלים, ונקראים ב' ירכין שלמטה מיסוד, והם בחינת ב' עייניו וחוטמא. כנ"ל ע"ש.

ונתבאר שם שבב' אודנין, גניז בהם כח המלכות דמדת הדין, דע"כ הם נבחנים לב' בעיני דוכרא הטוחנים מ"ן לצדיקים, שמכחם בא בחינת החימום שבזווג. אלא שצריכים להבין גניזו זו למה, אחר שהיא כבר מלובשת תוך מו"ס, למה היא צריכה להיות גנוזה באודנין. אמנם תבין, שגניזו היא תיקון גדול מיוחד, ואינו דומה להתלבשות גבורה דעתיק שבמו"ס. כי הגניזו הזו היא מבחינת נה"י דעתיק עצמם, כי אלו נה"י דעתיק פירושם, ע"ס דאו"ח, שעלו על המ"ן דא"א בהיותם נכללים במסך דעתיק, והנה המסך הזה הוא ממלכות הממותקת במדת הרחמים, כי רק עמה משמש לצורך התחתונים כנ"ל, אמנם מתוך שהזווג יצא בפה דרדל"א גופיה, ששם עומדת המלכות דצמצום א', הנה בהכרח נכלל ממנה ג"כ, והתכללות זו ממלכות דמדת הדין שיש בנה"י דעתיק, נגנזה בב' אודנין, שהם בחי' נו"ה שעמעלה מיסוד, דהיינו בחי' **ם**' דצל"ם, וע"כ אע"פ שמלכות דמדת הדין נמצאת שם מ"מ אינה ניכרת שמה, להיותם מתוקנים בבחינת ג"ר דבינה, שאין כח צמצום יכול להתגלות בה כנ"ל, וז"ס שטוחנות מ"ן לצדיקים, כי בעת שהבוצד"ק הגנוז במו"ס מתעורר להעלות מ"ן השייך לבחינתו, דהיינו בחינת אח"פ החסרים לצמצום ב', הנה היא מפעיל בזה בחינת ב' אודנין, שהם בחינת ב' ביעי דוכרין כנ"ל, שבחינת העביות דמלכות דצמצום א' גנוזה שם יחד עם המלכות דצמצום ב', ואז נטחנים ומתערבים בחינות המלכיות יחד, ומשתיהן יחד נעשין המ"ן, ומשם יורדים

ומתתקנים ביסוד בסוד המסך, ונעשה הזווג על המ"ן הטחונים האלו, ואז מתעלים אח"פ בכח המלכות דצמצום א' המעורבת תוך המ"ן האלו.

והבן זה היטב, כי הגם שה"ת יורדת מעינים לפה רק בהארת ע"ב ס"ג העליונים דא"ק, מטעם שהארת ע"ב דא"ק שייכת רק לצמצום א' וע"כ הוא דוחה ה"ת ממקום עינים שנתחדש בצמצום ב', כנ"ל בחלקים הקודמים, אמנם כל זה הוא מבחי' מיין דוכרין. אבל צריכים מקודם למיין נוקבין שגם הם יהיו מצמצום א', וזהו שנעשה ע"י התיקון דב' ביעי דוכרא הנ"ל ששמה גנוזה המלכות דצמצום א', ושם נטחנת יחד עם המלכות דצמצום ב', כנ"ל, ואז הם מוכשרים להעלות כלים דאח"פ מבי"ע לאצילות מצורת המ"ן, ואז יורדת טפת מ"ד ע"י זווג ע"ב ס"ג העליונים.

ואז יוצאים ע"ס שלמות, הן מצד האור, והן מצד הכלים.

וז"ס אין טפה יורדת מלמעלה אלא א"כ טפיים עולות מלמטה. כי טפת המ"ן צריכה להיות נכללת מב' טפות תמיד: א' ממלכות דמדת הדין, וב' ממלכות דמדת הרחמים. כי מן המלכות דמדת הדין לבדה אי אפשר שיספיק על מ"ן, כי אז היה נתקנים אח"פ במקומם בבי"ע, והיו מטים רגלים דאצילות בשוה עם רגלי א"ק, שזה יהיה לאחר גמד התיקון, אמנם מקודם לכן, נעשה תיקון הפרסא קבוע באצילות, כנ"ל, בחלקים הקודמים, שז"ס שנגנזה המלכות ברדל"א. הרי שמלכות דצמצום א', אינה מוכשרת למ"ן. וכן המלכות דצמצום ב' בלבד, ג"כ אינה מוכשרת למיין נוקבין, כי היא אינה צריכה לאח"פ אלו, כי כן יצאה משורשה בגו"ע בלבד, ע"כ אין לה התעוררות להעלות אה"פ. אלא בסור הטחינה דשניהם יחד, מוכשרים להיות מ"ן לצדיקים, דהיינו למסך שביסודות המעלים מ"ן. הרי שהכרח הוא שטפים יעלו מלמטה. כי מתוך התכללותם יחד, ראויים לחימום ולהתעוררות להעלות אח"פ ומכל מקום אין הם מתקנים בי"ע במקומם, כי כח המלכות דצמצום ב' מעכב על התפשטות זו.

והנה נתבאר שעיקר כח העלאת אח"פ מבי"ע לאצילות, תלוי בבוצד"ק הגניז במו"ס, דהיינו בסוד טחינת המ"ן בב' ביעי דוכרא. ונמצא שאלו אח"פ דדיקנא שנתעלו בעת הגדלות דא"א, לא נתעלו אלא בכח הבוצד"ק הגניז במו"ס. גם ידעת, שב' קומות על ע"ב יוצאות על הזווג הזה, א' קומת ע"ב המתוקנת בצל"ם, אשר החכמה אינה מגולה בחב"ד שלה שהם **ה**' אלא בהג"ת שלה שהם **ל**', כנ"ל, וקומה זו מתלבשת בפנימיות המוחין שהם ג' הראשים: גלגלתא אוירא ומו"ס: **ה**' בגלגלתא, והל' באוירא, וה**צ**' במו"ס. וקומה שניה של ע"ב, היוצאת על אותו הזווג, הוא קומה שאינה מתחלקת על מל"צ הנ"ל, אלא גם בחב"ד שלה מגולה החכמה, ע"ד שהיה בפרצוף גדלות דנקודים וכמו בפרצופי

א"ק, וקומה זו, לא יכלה להשאר תוך הכלים והמוחין, מאחר שהמה מתוקנים בבחינת הצל"ם, וע"כ יצאה לחוץ בסוד שערות רישא כנ"ל. שגו"ע דאותה קומה, נעשו לאו"מ על הגלגלתא מאזנים ולמעלה. ואח"פ של הקומה נעשו למקיף בסוד הדיקנא ממקום אזנים ולמטה.

והנה עיקר כחו של הבוצד"ק הגנוז במו"ס, שהוא מבחינת המלכות דמדת הדין, המשותף בהעאלת אח"פ, כנ"ל, אינו מתגלה באותם אח"פ שנתעלו בקומת ע"ב המתוקנת בצל"ם, המתחבר לג' הראשים, שהמו"ס נחשב לבחינת אח"פ של גו"ע. והוא, משום שתיקון הם' דצל"ם, אשר בחב"ד של הקומת ע"ב הזו, ממעט בחינת החכמה בכללות המוחין האלו, כי להיותה עצמה מתוקנת רק בג"ר דבינה, ואע"פ שהוא משפעת אור החכמה לל' דצל"ם שהוא מוחא דאוירא, מ"מ, כיון שאוירא ומו"ס הם ענפים שלה, א"כ המה מוכרחים ליטול לבושים מהגלגלתא, המכסים ומתקנים אור חכמה שבהם, באופן שלא יוכל להתגלות שום דין בהם, כי הלבושים דגלגלתא, שהיא ג"ר דבינה מגנת עליהם. וע"כ אין שום גילוי לכח הדין שבבוצד"ק בבחי' אח"פ המתחברים אל הכלים הפנימים דראש א"א. כמבואר.

אמנם קומה הב' של השערות, שבהם אינו נוהג זה התיקון של הצל"ם, ואור החכמה מגולה גם בחב"ד שלהם, ע"ד הסתכלות עייניו דאו"א שבזמן הגדלות דנקודים, שבאופן זה אין להחג"ת נה"י שבקומה הזו שום כיסוי על אור חכמה, ע"כ אלו האח"פ שנתעלו בכה הבוצד"ק, מתגלים בהם הדינים שלו להיותו בלתי ממותק במדת הרחמים. וכבר נתבאר בנקודים שסבת השבירה היתה מטעם שאור החכמה היה בגלוי בלי שום כיסוי מג"ר דבינה הנקרא שם אור האזן. ואין להאריך.

וזה אמרו (באות קס"ט) "הגבורה דעתיק מתלבשת במו"ס וכו' כי היא בוצינא דקרדנותא ולא נגלה תוקף דינו שם במקום גבוה, אלא נתגלו בי"ג תיקוני דיקנא שהם השערות, שכולם דינים" כי מתוך התלבשות חסד וגבורה דעתיק בכתרא ומו"ס דא"א, נתקנו שניהם בקומה שוה, זה בסוד עזקא דכיא, וזה בסוד עזקא רבא כנ"ל (דף א' שכ"א אות ס"ב) ועי' באו"פ שם, שפירושו שאו"א הפנימים נגנזו שם משום שהגבורה דעתיק, שה"ס המלכות דצמצום ב', אינה נמשכת לבא בקו האמצעי בסוד הזווג, ולפיכך נעשו השערות דיקנא רק בבחינת כלים מקיפים, כי האו"פ שבהם נסתלק מהם, מחמת תופף הרין שבבוצד"ק שאינו מקבל זווג, וע"כ נשארים השערות דיקנא ריקנים מאורם, אלא שנבחנים לאו"מ, כלומר שבשעת הזווג על ידי הארת ע"ב ס"ג העליונים, שמתבטלים הפרסאות לשעתם אז מקבלים השערות דיקנא את האור הגדול שלהם, ומשפיעים

לתחתונים בסוד טפת הזווג, ותיכף לאחר הזווג מתרוקנים מאורותיהם, משום שאין פרצופי אצילות מוכנים לקבל את אורותיהם, להיותם בחינת או"א הפנימים ששמשו בנקודים, דהיינו בלי התיקון של מל"צ דצל"ם, כנ"ל. וז"ש הרב שכח הבוצד"ק שבמו"ס מתגלה בתוקף הדין שבו ומצמצם את השערות דיקנא שלא יוכלו להזיק את אורותיהם שלא בשעת הזווג. אמנם בעת הזווג שמלכות דצמצום א' נמתקת במלכות דצמצום ב' בסוד טחינת המ"ן לצדיקים, כנ"ל, אז יכול להגלות אור חכמה הגלוי דרך השערות רישא ודיקנא, כנזכר לעיל, אכן טחינה זו אינה מספקת אלא לשעתה, ותכף אחר הזווג שוב מגלה כח תוקף הדין שבבוצד"ק ואורותיהם מסתלקים בסוד או"מ. וז"ס שהשערות דיקנא פיותיהם קצרות וע"כ אינם משפיעים אלא טפין טפין. כלומר שאינם משפיעים רק בשעת הזווג, בסוד טפת הזווג, ותכף הם מתעלמים, ולכן מכונה השפעה זו בשם טפין טפין. והבן.

וזה אמרו באות (קע"א) "שערות רישא שעיעין יתיר והם יותר דינין נכפין וממותר וסיגים שנשאר מבירורם הם דינין קשים, אך ממותר ברורי שערי דדיקנא, נפקי סיגים וקליפות ממש גמורים, ולכן הוו קשישין יתיר" כבר ידעת ההפרש מדינים לקליפות, כי דינים פרושם: שהם פסולת כלפי פרצוף זה שנברר עתה, אמנם כלפי פרצוף שלאחריו, יש עוד בחינת קדושה לברר מהם. וקליפות פירושם: שאין עוד בהם שום קדושה, וע"כ יצאו לגמרי מבחינת בירורים, כי לא יצלחו לכלום. כמ"ש בחלק הקודם. גם ידעת ההפרש משערות רישא לשערות דיקנא, כי שערות רישא הם בחינת הכלים דפנים, שהם גו"ע שלמעלה ממסך, הנברר בעיבור א'. ושערות דיקנא הם הכלים דאחורים שהם אח"פ שלמטה ממסך שבעינים, שאינם נברר אלא בעבור ב'. גם ידעת שהם בחינת הכלים דאחוריים ששמשו באבא ואמא הפנימיים בקומה דהסתכלות עייניין, שבחינת הממעלה למטה שלהם, היה מלך הדעת, שהכלים שלו נפלו לתחתית בי"ע, כי כלים דראש, נפלו למלכות דבריאה, ודתוך שלו נפלו למלכות דיצירה, ודסוף שלו נפל למלכות דעשיה. ובזה תבין, כי בחינת גו"ע, שנתבררו בשערות רישא בעת הקטנות, הנה מה שנשאר אחריהם בבחינת פסולת, שהם אח"פ שעוד לא נברר בקטנות, הם בחינת דינים קשים, להיותם נמצאים בתחתית בי"ע באחרית כל המדרגות השבורות, ועם כל זה אינם קליפות גמורות, כי עדיין יש בהם קדושה, שתתברר לעת גדלות בעיבור ב'. אבל בעיבור ב' אחר שנברר גם אח"פ שהם השערות דיקנא, הנה המותר שנשאר מאח"פ אלו, הם קליפות ממש, כי אין בהם עוד שום ניצוצין שיהיו ראוים להתחבר לקדושה, כמבואר.

וזה אמרו (באות קע"ב) "ונמצא כי אלו השערות די"ג תיקוני דיקנא, הם בחינת המ"ן

של מו"ס, והם העולים בה בבחי' מ"ן תמיד" כמ"ש לעיל, שהשערות האלו אינם כלים אמיתים להתלבשות האור בתוכם, אלא שמשמשים רק בעת הזווג, שאז נמשכו המקיפים לתוכם, ואחר הזווג תכף מתרוקנים, הרי שכל תיקונם אינם אלא בבחינת מ"ן, כדי להמשיך המ"ד שלהם, שהם האו"מ, וז"ש "והם עולים בה בבחינת מ"ן תמיד" כי כן דרכם בכל זווג וזווג, לעלות ולהתחבר לפנימים בעת הזווג בבחינת מ"ן, כדי להמשיך בחי' המקיף חוזר המיוחס להם, הנבחנים לבחינת מ"ד אליהם, ואחר הזווג חוזרים, למקומם כמקודם לכן. וז"ש (באות קע"ג) "ואלו השערות הם בחינת נהרות המים הנמשכים מן הים הגדול חכמה סתימאה כי הם צנורות מושכים המים ויוצאים דרך פיותיהם" דהיינו כמבואר, שאין בחינת החכמה סתימאה נפתחת, זולת ע"י עליתם שם בבחינת מ"ן, שאז העזקא רבה שבמו"ס נפתחת, ויוכלו האורות דאו"א הפנימים להתגלות בסוד טפת מ"ד, שהם בחינת המקיף חוזר, כמבואר לעיל, ותכף לאחר הזווג חוזר כח הבוצד"ק שבמו"ס למקומו, וחזר ונסתם המו"ס בסוד עזקא רבה, כנ"ל, והשערות מתרוקנים וחוזרים למקומם. וז"ס שפיות של השערות נוזלים טפין טפין בלבד, כי העזקא רבה סותם עליהם ואינה נפתחת רק בסוד טפות טפות של הזווגים. ועל שם זה הם נקראים מזלין, מלשון נוזלים מן לבנון. כמבואר.

וזה אמרו "ונמשכים אח"כ אל הבינה ונותנים בה ג"כ בסוד מ"ן שהם ה"ג של מנצפ"ך שבה כנודע כי או"א במזלא אתכלילו וע"י מזדווגים, כי או"א דאצילות הם בקומת בינה דמ"ה, אמנם מבחינת עצמם, שהם בחינת חו"ב דנקודים, הם רק בחינת ו"ק, וחסרי ג"ר, כי הם מלבישים לא"א מחסד ולמטה, וא"א הוא קומת ע"ב דמ"ה, הרי שחסר להם בחינת ג"ר דא"א. ולכן אינם ראוים לזווג במוחין דהולרה, עד שישיגו בחינת ג"ר דא"א, דהיינו ג"ר דע"ב, אכן ע"י הארת ע"ב ס"ג העליונים באצילות, שאז נפתחו כל הפרסאות כנורע, עולים או"א לג"ר דע"ב, כמ"ש בחלק י', ואז נמשכין המזלין דדיקנא דא"א בבחינת מ"ן גם לאו"א, דהיינו לאמא עלאה שהיא הנקבה המקבלת מ"ן. וז"ש הרב,ונותנים בה ג"כ בסוד מ"ן שהם ה"ג של מנצפ"ך כלומר, שאז משגת אמא בחינת ה"ג דגדלות, שה"ס יין המשמח כמ"ש בחלה י' ע"ש. וז"ש בזוהר דאו"א במזלא אתכלילו. כי מבחינתם עצמם דאו"א שהיא קומת ע"ב, המה חסרי נה"י דכלים וג"ר דאורות כנ"ל, ובחינות אלו החסרות להם כלולות במזלין דדיקנא, כי אינם משיגים אותם אלא ע"י עליתם לג"ר דאו"א ומקבלים המ"ן דדיקנא. כמבואר.

פרק קעז

הי"ס דרישא הם כסדרם מכתר עד מלכות ומלכות בסוף כולם, אף בבחינת המקיפין ונמנא וכו' מלכות היא בפאתי הראש: וצריך שתדע היטב, ההפרש בין שערות רישא לשערות דיקנא. כי באמת הם שניהם פרצוף אחד, כלומר בחינת קומה אחת דע"ב מגולה, שלא יכלה להתלבש בכלים הפנימים גלגלתא ומו"ס, מחמת שהמה נתקנו בבחינת עזקא דכיא דס', דצל"ם דב"ש עלאין דנה"י דעתיק שלמעלה מיסוד שלו, שע"כ נגנז בהם או"א הפנימים ששמשו בנקודים, להיותם תמיד בחסדים מכוסים, כנ"ל, שמכחם נאצלו גם או"א האצילות בסוד עזקא דכיא ועזקא רבה כנ"ל בדברי הרב עש"ה. וע"כ חלק הזה של האור הגדול דאו"א הפנימים יצא לחוץ מא"א בסוד שערות רישא ודיקנא, כנ"ל באורך.

אמנם נתבאר לעיל בדברי הרב, שבעח שיצאו לחוץ, פגעו בג' רישין דא"א: גלגלתא, אוירא, ומו"ס, ונתערבו עמהם ולפי תערובתם בהני ג' רישין כן אשתני שמייהו. (כנ"ל באות ע"ט) ע"ש. דהיינו שקבלו לתוכם בחינת התיקון דמל"צ דצל"ם, כמו ג' רישין דא"א, וע"כ נשתנה בחינתם ממה שהיו מקודם לכן, כלומר שאינם כ"כ מגולים כמו או"א הפנימים. אלא שנתלבשו ג"כ באיזה שיעור של מל"צ דג' רישין דא"א. ולפיכך, כמו שעיקר גילוי החכמה בא"א הוא במו"ס, אבל מחמת התיקון דעזקא רבה אינה מגלה החכמה שלו, שז"ס דלא פסיק קרומא במו"ס לעלמין. הנה עד"ז גם בחינת החכמה דשערות רישא, שהיא גבוה הרבה ממו"ס, אינה מתגלה משם לעולם זולת בסוד או"מ דתפילין, כמ"ש במקומו, אבל אינם באים בהתלבשות הכלים הפנימים לעולם. וכל מה שבא בהתלבשות הכלים הפנימים מבחינת או"מ החוזר של השערות, הוא רק מן בחינת השערות דיקנא בלבד. כי ע"י הגילוי שלהם באו"א נפסק הקרום של החכמה דאו"א, ומתפשטת החכמה שלהם בסוד ל"ב נתיבות החכמה ובאים למוחין דז"א, ואז נפסק הקרום גם ממוחין דז"א. ומתגלה החכמה בחסדים מחזה ולמטה דז"א. כמ"ש במקומו. ומטעם זה נבחן, כי אחר הזווג דגדלות דא"א, שיצא קומתו בקומת ע"ב דמ"ה, שאז נתקנו השערות רישא ודיקנא שלו כנ"ל, הנה השערות רישא קבלו כל תיקונם תכף, דהיינו בחי' התיקון רמו"ס, שלא יתלבשו בכלים הפנימים, זולת בדרך פקיפים תמיד בסוד מוחין דתפילין שעל המצח מחוץ, ומבחינה זו באו בכל תיקונם. אבל שערות דיקנא, שדרכם לבא ולהתלבש בבחינת מוחין פנימים לאו"א, כנ"ל, לא נתקנו כן בקביעות, כי אם בעת הזווג בלבד, כלומר, בעת שא"א עולה לעתיק ואו"א עולים לא"א, אז משפיעים השערות דיקנא בחינת חכמה ממקיפים שלהם, ולאחר הזווג תכף מסתלק האור הזה

מהם, ושוב נשארים בלי אור אלא בבחינת כלים מקיפים.
ולפיכך נבחן עמידת ושערות דיקנא שלא בעת הזווג, דהיינו ביציעה שהם ריקנים מאור, שעומדים בסדר הפוך, מלכות בראשונה וכתר באחרונה, כלומר, כי בעת הזווג נבחן שכל העב ביותר קומתו גבוה יותר, שבחי"ד יש לה קומת כתר, ובחי"ג קומת חכמה, ובחי"ב קומת בינה, ובחי"א קומת ז"א, ובחינת כתר קומת מלכות. הרי שכל העב יותר הוא ראשון בעמידה. אבל שלא בשעת הזווג, בעת שאלו הקומות ריקנות מאורותיהם, הנה אז נבחן העביות שבהם לחסרון ולא למעלה, וע"כ נמצא העביות דכתר שהיא בחי"ד שהוא בשפל המדרגה יותר מכולם, ולמעלה ממנה בחי"ג, שהיא מיוחסת לחכמה, ולמעלה ממנה בחי"ב שהיא מיוחסת לבינה, ולמעלה ממנה בחי"א מיוחסת לז"א, וממעל לכולם עביות דכתר המיוחסת למלכות.
וכ"ז הוא רק בשערות דיקנא, שהם נשארו אחר הזווג בהתרוקנות מאורות שלהם ע"כ נהפך בהם הסדר. משא"כ בשערות רישא, שהם לא נתרוקנו מן האורות שלהם לאחר הזווג כנ"ל, כי הם בלאו הכי אינם באים בהתלבשות הפנימיות דמוחין, ע"כ הם עומדים כסדרם תמיד, כתר למעלה ומלכות למטה כדברי הרב, שמלכות דשערות רישא היא בפאתי הראש. ומ"ש שמאותם השערות דפאתי הראש יורד שפע אל השערות דבתיקון קדמאה דדיקנא ומשם לשאר התיקונים דדיקנא, יתבאר להלן.

פרק קפא

מצפ"ץ מצפ"ץ שהם חילוף הוי"ה כי אלקים במילויו ביודין הוא בגי' ש' כמנין מצפ"ץ, וכן שם הוי"ה בא"ת ב"ש הוא מצפ"ץ: אלפא ביתא דא"ת ב"ש מורה על בחינת עביות הנולדים ויוצאים מהאורות גופייהו. כי א' שהיא בחינת אור משפיע ומאציל את הת', וכן ב' לש' וכו', כלומר, שאין העביות מכח צמצום ודין, אלא מכח האורות בעצמם. ונודע, שכל שהעביות גדולה יותר היא מוציאה קומה גבוה יותר, ע"כ נבחן שהאור היותר גדול, שהוא א', מתחבר עם העביות היותר גדולה שהיא הת', אבל ב' שהוא אור קטן מן א', גם העביות שלו יותר קטן, דהיינו רק ש', וכן ג' היותר קטן גם מן הב', מוציא עביות קטנה ממנו, שהיא רק ר' וכו'. עד"ז.
והנה נתבאר, ששערות רישא אחר שנתקנו, נשארו בתיקונם בקביעות, אלא לפי הדרכים של הג' הרישין בפנימיות המוחין, כנ"ל, דהיינו שאין הארתם יכולה להתלבש בפנימיות הכלים, כמו מו"ס שאינו משפיע לפנימיות הכלים, בסוד דלא פסיק הקרום ממנו לעלמין כנ"ל. ותיקון זה שלא יוכל להשפיע לפנימיות הכלים, הוא בבחינת המלכות דשערות רישא, הנקרא פאתי הראש, שהוא בחינת מסך המעכב על השפעת חכמה דשערות

רישא, ע"ד ה"ת בעינים,אבל לא מטעם צמצום, אלא מטעם פיות הצרים שבשערות אלו, שאינם משפיעים חסדים, ובהיות שאין אור החכמה יכול להתלבש בפנימיות הכלים זולת ע"י מלבוש דחסדים, ע"כ נבחנים כמו שחסרים חכמה ג"כ. ולפיכך הנימין מכסים על אור הפנים דא"א, שלא יהיה נשפע ממנו לתחתונים, כי המלכות דאלו הנימין עושים הכיסוי הזו כמבואר. ולפיכך נקראים הנימין בשם ווין בסוד ווי העמודים, משום שהם בחינת ו"ק בלי ג"ר, המכונה תמיד בשם ווין, ומהם מקבל ז"א מטרם שהוא במוחין דגדלות, שהוא מטרם שיהיה בן ט' שנים ויום א'.

וזה אמרו באות קפ"א "ב' פאות בב' צדדי הראש, נמצאו ב' שמות אלקים, אמנם צריך שתדע כי להיותם במקום גבוה וכו' אי אפשר שיהיו ממש שמות אלקים, אמנם הם ב' שמות של מצפ"ץ" דהיינו כמבואר שהם בחינת המלכות הסותמת את הארת חכמה, שלא יושפעו אל הכלים הפנימים, וע"כ ה"ס אלקים המורה על קטנות. אלא בבחינת א"א, נקרא בשם מצפ"ץ, שהוא הוי"ה בחילוף א"ת ב"ש: שי' מתחלף על מ', וה' מתחלף על צ' וו' על פ', וה"ת על צ'. שזה מורה בחינת עביות הנמשכת מאורות עצמם, ולא משום דין שבהם. כנ"ל.

וזה אמרו (באות קפ"ג) "וז"ס ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וכו', כי אין בחינת נוקבא גלויה בו' " כי צמצום ההארה אינה מחמת דין שנקרא אלקים, אלא מטעם שהמסך והמלכות זו, אינה במקומה, להיותה במקום פאתי הראש, שבערך הקומה הכללית דשערות, הוא בחינת נקודת החזה, כי ב' הויות דע"ב ס"ג דנימין הם בחינת גו"ע, שהם חב"ד חג"ת עד החזה, ונמצא פאתי הראש שהם המלכות במקום חג"ת, ובחי' חזה. וע"כ היא סותמת שם האורות כנ"ל. אלא בעת הזווג אז יורד המסך הזה למקום ד' תיקוני תתאין דדיקנא, ואז מתפתחים השערות רישא ונעשים ליודין, וההארת חכמה מושפעת אל הדיקנא, כמ"ש להלן. הרי שאין הצמצום כאן משום איזה דין אלא משום שהמסך אינו במקומו, שזה נבחן שהצמצום בא מכח האורות עצמם, ולא משום דין. וז"ס אין אלקים עמדי כמ"ש הרב.

וזה אמרו (באות קפ"ד) "וזו"ן הם יונקים ונשפעים מאלו ב' הפאות, הז"א חסדים מהימנית, ונוקבא מהשמאלית גבורות, וז"ס ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, שהם מצפ"ץ מצפ"ץ וכו', ואין ביניהם הפרש זולתי שזה בימין וזה משמאל" כי להיות אז הנימין בבחינת ווין כנ"ל, ע"כ הם נחשבים לבחינת זו"ן, שאין בהם בחינת י"ה, ונמצא הפאה הימנית שהיא מלכות דהוי"ה דע"ב, שהיא בחינת מלכות דז"א, וכן מלכות דהוי"ה דס"ג, שהיא בחינת מלכות דנוקבא, כמ"ש הרב שהשמאל הוא בחינת נוקבא.

אמנם כיון שאין החסרון ג"ר שלהם בא מחמת דין או צמצום על חכמה, להיותם בחינת א"א שהוא בקומת ע"ב, ואין ה"ת בעינים שלו כנ"ל אלא שכל חסרון שבהם הוא מחמת המסך דמלכות שאינו עומד במקומו המותאם, שהוא בד"ת דדיקנא, כנ"ל, ע"כ השמאל הוא חשוב ממש כמו הימין, כי השמאל אינו צריך לימין שימתיק אותו, כי כבר הוא ממותק מכח עצמו. ולכן הם שניהם שוים כאן. אע"פ שהם בחינת קטנות, כמבואר.

ותדע שמכאן מקבלים זו"ן גם בחינת מוחין דעיבור ב' דקטנות, הנבחן להשלמת כלים, שהם בחינת ג"ר דרוח הנקרא מוחין דו"ק, שהם שמות אלקים במילואיהם, אשר מוח חכמה דז"א הוא אלקים במילוי יודין, ושם נוהג ענין ע"ב בחסד ורי"ו בגבורה וכ"ו בת"ת שבגי' שד"י, שה"ס שד"י הרפה. כי עדיין אינו מוכשר לזווג דגדלות, עד שאלו המוחין יורדים מבחינת חג"ת שלו אל נה"י שלו, וכשהם יורדים לנה"י נעשו בבחי' שד"י בדגש, ואז באים מוחין דגדלות אל חב"ד חג"ת דז"א, כמ"ש בחלק י"ב (אות ר"צ רצ"א ובאו"פ ד"ה ג"פ ע"ש בכל ההמשך) כי כל זה שביאר הרב אצל ז"א נמשך מכאן, כי בעת שרק הנימין משפיעים אל המוחין דז"א, מסוד ב' פאות דמצפ"ץ, הנה אז אע"פ שמצד הכלים הוא בתכלית השלימות, כי אין כאן שום דין, בסוד ואין אלקים עמדי, מ"מ אצל ז"א נחשב עוד למוחין דאלקים, משום שעוד אין גילוי למוחין דהויות עד שירד המסך מבחינת המלכיות דנימין לנה"י דדיקנא, שאז נעשין הנימין בבחינת יודין, ובחינת המוחין דווין שהיה בהם מקודם יורדים אל הדיקנא ואז מתגלה ההויות דע"ב ס"ג בשערות רישא. ואז מגיע לז"א דרך הדיקנא ודרך או"א, המוחין דגדלות שלו שהם ג"כ מוחין דהויות.

פרק קפו

מאלו השני פאות שהם מצפ"ץ מצפ"ץ, משם נמשכים י"ג תיקוני דיקנא וכו' ומהם נשפעים: כמבואר בדיבור הסמוך, שבחינת המוחין דקטנות שהיו מקודם בב' הויות דנימין שבימין ושמאל דשערות רישא דא"א, הרי הם יורדים משם בעת הזווג אל י"ג תיקוני דוקנא, דהיינו הווין שהיו בנימין ההם. ואז מתגלה החיורתי תוך הנימין ההם ונעשו ליודין, והם מתחברים לקומה אחת, של גו"ע ואח"פ, ע"ד שא"א ועתיק, וכן או"א וישסו"ת מתחברים לפרצוף אחד, וההארת חכמה מתגלה בדיקנא, והבן היטב, כי אין הכונה בזה שאומר שהווין יורדין לדיקנא, שהם נעשים בבחינת קטנות, אלא ע"ד שאומר בכל ביאת נה"י חדשים שמוחין דחב"ד באים לחג"ת, ובחינת אור הרוח שהיה בחג"ת, יורד לנה"י, ואור הנפש שהיה בנה"י יורד לנה"י חדשים, אמנם כל הפרצוף נעשה לפרצוף דמוחין דהויות וגדלות וזכור זה.

פרק קפז

ח' אורחין חיורין הם נמשכין מרישא דרך צדרי הפנים והם ב' הויות מאירות בב' פאות האלו: כמ"ש בדיבור הסמוך, שבעת הזווג כשא"א ורדל"א נעשים לראש אחד אז עולים שערות הדיקנא ומתחברים עם שערות רישא לקומה אחת, ואז מקבלים ממקיף חוזר, ונמצא עתה שחיורתי ושערות רישא נעשים לבחי' אחת ממש, ונבחן שהחיורתי משפיע אל הנימין ונעשו ליודין, והווין יורדים לי"ג תקוני דיקנא, כנ"ל. ומ"ש שהפאות נשארים בבחינת מצפ"ץ, הכונה היא לאחר הזווג הזה, כי אז חוזרים לבחינתם הקבועה, שהם בחינת ווין, וחוזרים הפאות לבחינת מצפ"ץ. כמ"ש במקומות אחרים.

פרק קפח

מוחא לחוד דלא אתפליג לג' מוחין, רק חד לחוד והאי מוחא ה"ס חכמה דא"א ונקרא מו"ס: אין מכאן סתירה על מ"ש לעיל שיש ג' מוחין חב"ד במו"ס. כי אלו ג' מוחין דחב"ד שבמו"ס. הוא מבחינת ג' רישין שהם כלולים זה בזה, כמ"ש הרב לעיל (אות מ"ז) כי על כן יש בכל אחד מהם ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה, שהם שורש התיקון של מל"צ דצל"ם, כנ"ל באורך, אשר **ם'** דצל"ם נקרא הוי"ה דע"ב וחכמה, **ו'** דצל"ם נקרא הוי"ה דס"ג ובינה, **וצ'** דצל"ם נקרא הוי"ה דמ"ה ודעת. ומבחינה זו נבחן המו"ס שהוא כלול מג' מוחין חב"ד. ואלו ג' מוחין חב"ד נבחנים שהם זה למטה מזה, **ם'** למעלה. ואחריה **ל'** שהיא בינה, ואחריה **צ'** שהיא דעת. ע"ד שנתבאר לעיל.

אמנם התחלקות המוחין לחב"ד, היא בחינת הזווג דחכמה ובינה, ע"י הדעת המכריע ביניהם, ומוציא הארת חכמה לחוץ, והדעת מקבל הארת חכמה לחסדים שלו, שאז מתפשט ממעלה למטה וממלא לאדרין ואכסדראין דגופא. כנ"ל. ועל בחינה זו דחב"ד אומר הרב, דמוחא דא"א לא אתפליג לג' מוחין. והוא מטעם כי האי קרומא דאתחפיא על מו"ס לא נפסק משם לעלמין, כלומר אפילו בעת הזווג והארת ע"ב ס"ג העליונים, המבטלת ובוקעת לכל הפרסאות אינה מבטלת ואינה בוקעת להאי קרומא דמו"ס, ואין אור החכמה מושפע ממנו לתחתונים, וכל בחינת החכמה שיש באצילות, הוא מבחינת חכמה דאו"א, שבהם מזדווגים חו"ב ע"י הדעת העולה ממטה למעלה, ומוציא הארת חכמה לבינה. שזווג הזה אינו נוהג במו"ס, שהוא אינו מזדווג עם הבינה שלו להאיר בה הארת חכמה, אלא שהוציא אותה לבר מראש. כנודע כי קרומא דיליה אינו נפסק. כמבואר.

ובשעת הזווג, שג' רישין דא"א נכללים ברדל"א, ונעשים לדעת דרדל"א כנ"ל, ומתגלה אור החכמה בג' רישין להשפיע לתחתונים, הנה גם אז נתבאר לעיל, שאין הדעת הזה

מאיר אלא רק במוחא דאוירא שה"ס **ל**' דצל"ם ובחינת בינה, כנ"ל. אבל **בם**' דצל"ם, שהיא גלגלתא ובחינת **ם**', אין אור החכמה מתגלה שם, להיותה מתוקן בסוד עזקא דכיא. וע"ד זה גם מו"ס עצמו כלול מחב"ד אלו, שהם מכלל ג' הראשים ונמצא גם הוא מקבל בחינת חכמה רק לבחינת בינה שלו, שהיא בחינת ס"ג ומוחא דאוירא הכלול בו, כנ"ל ומבחינת בינה זו הכלולה בו, הוא משפיע הארת חכמה לי"ג תיקוני דיקנא. אבל מבחינת חכמה שבו, שהיא בחינת **ם**' דצל"ם שבו, אינו משפיע כלום, כי מבחינה זו נקרא גם המו"ס עזקא דכיא, כנ"ל בדברי הרב. הרי שבחינת חכמה דמו"ס אינה נפתחת לעולם, ואפילו בשעת הזווג. וז"ש הרב, דלא אתפליג לג' מוחין, כי חכמה שבו אינה מזדווגת עם בינה ואינה משפיע אליה. כמבואר.

וזה אמרו (באות קפ"ט) "אמנם שינוי זה יש בא"א יותר מבשאר פרצופים כי בגלגלתא שלו יש כתר וחכמה, אבל בינה ודעת אין בגלגלתא שלו" דהיינו כמבואר, שחכמה שבמו"ס נתקנה בבחי' עזקא דכיא, ואינו מזדווג עם הבינה, כי הקרומא דיליה לא פסיק כמו באו"א וזו"ן. ולפיכך יצאה בינה לגמרי מראש שהוא חכמה.

אמנם חכמה דאו"א, היא מאירה באצילות וקרומא שלה פסיק. והוא, כי חכמה דאו"א, אינה בחינת חכמה ממש כמו ראש דא"א, אלא שהיא חכמה המקובלת ממוחא דאוירא, שהיא בחינת בינה דחכמה ולא חכמה ממש, כי היא בחינת הוי"ה דע"ב. כנ"ל. וזכור זה.

פרק קצ

ג"ר דא"א יתבי דא על דא, כתר ותחתיו חכמה ותחתיו בינה, ואינם בסוד קוין: ולכאורה זה סותר למ"ש לעיל, דכיון שגלגלתא ומו"ס מלבישים לחסד וגבורה דעתיק, ע"כ הם נפקין כחדא כמו או"א הנמשך מהם. שכתרא ומו"ס הם זה כנגד זה, ולא זה תחת זה. עש"ה. אמנם ענין כחדא נפקין וקומתם שוה הנאמר אפילו באו"א, אין הפירוש שקומתם שוה ממש זה לזה, כי נודע שכתר דאבא גבוה מקומת אמא, ואין אמא מגעת לכתר של אבא, כמ"ש הרב להלן, וא"כ איך הם בקומה שוה. אלא הפירוש הוא בעיקר שהם נפקין כחדא, כלומר, שאינם נאצלים זה מזה, אלא ששניהם נאצלים בבת אחת בהעליון מהם, כי הם בחינת ב' הרשימות דזכר ונקבה העולים תמיד ביחר לפה העליון ונכללים, שם בזווג דעליון, שהזכר הוא בחינת רשימו דהתלבשות, והנקבה היא בחינת הרשימו דעביות, כמ"ש לעיל בדברי הרב בתחילת חלק ה', אצל זכר ונקבה דע"ב דא"ק שה"ס י"ה דכלי דכתר, עש"ה.

ומבחי' זו נבחנים הגלגלתא ומו"ס שהם ג"כ כחדא נפקין מפה דראש דעתיק, ואינם נאצלים זה מזה, וע"כ הם מלבישים לחסד וגבורה דעתיק בקומה שוה. אמנם ודאי

הגלגלתא גבוה ממו"ס, וכן אבא גבוה מאמא אע"פ שיוצאים שניהם מקומה אחת דבינה דמ"ה. אמנם מ"ש הרב כאן שהם בחינת קו אחד זה למטה מזה, זה ענין אחר לגמרי, והוא כמ"ש לעיל שאין חכמה ובינה עומדים בראש דא"א בימין ושמאל כמו באו"א וזו"ן כי בינה אינה נחשבת לנוקבא דמו"ס שיאיר לה מאור חחכמה שבו, משום שחכמה שבו נתקנה בסוד עזקא רבה וע"כ הבינה יצאה מהראש, ואין בראש אלא קו אחד זה למטה מזה. וכן מבחינה זו, נבחן גם הגלגלתא בסוד עזקא דכיא ובחינת **ם**' דצל"ם, ואינו משפיע מהוי"ה דע"ב שלו אל המו"ס, כנ"ל, וע"כ הוא למעלה ממו"ס כי אינו בא עמה בזווג, והוא ג"כ בבחינת קו אחד. אמנם מבחינת הוי"ה דס"ג, שהוא ל' דצל"ם, הם משפיעים זה לזה, ומבחינה זו אינם נחשבים לקו אחד, אלא גלגלתא ומו"ס הם זכר ונקבה, ודעת דרדל"א אחזי נהוריה ביניהם, כנ"ל בדברי הרב. וזכור ההבחן הזה בין החכמה המושפעת ע"י אוירא, הנחשבת רק לבינה דחכמה, שאינה בחינת ראש דא"א עצמו. ובין חכמה דע"ב שהיא חכמה דא"א עצמו. וכשהמדובר היא מבחינת חכמה דא"א עצמו, נבחנים לקו אחד, ונבחן שאין שום השפעה ממנו באצילות וכדומה מן הלשונות. אמנם כשהמדובר הוא מבחינת החכמה המאירה באוירא, שהיא בחינת בינה דחכמה כנ"ל, נמצא להיפך ממש, שאין שום הארה באצילות אלא משם. וזכור.

פרק קצב

אין בה כח לקבל החלק של אור דעתיק כמו החכמה וכו' או"א וזו"ן כולם מקבלים אור עתיק ע"י לבוש: כמבואר לעיל, כי זה התיקון של מל"צ דצל"ם מתחיל בנה"י דעתיק, המלובשים במוחין דא"א, שבסוד הגבהת ירכין למעלה מיסוד, תיקן ג"ר דע"ב דא"א בסוד **ם**' דצל"ם, שע"י תיקון זה, נגנזו או"א הפנימים, כנ"ל באורך. אבל בחכמה דעתיק עצמו אין שום כיסוי, ושמה מגולים ג"ר דחכמה בלי שום כיסוי של **הם**' דצל"ם. ולפיכך א"א שהוא בחינת אח"פ דעתיק, הנה בעת הזווג, הוא נכלל עם עתיק לראש אחד, כנודע, ונמצא שמאירים בו ג"ר דחכמה שבעתיק, מתוך התכללות הזו עם ראש דעתיק. אלא הוא אינו משפיע מאור הגדול הזה לתחתונים, כי בו נתקן תיקון **דם**' דצל"ם בסוד עזקא דכיא, שלא ישפיע כי אם חסדים מכוסים, מבחינת הוי"ה דע"ב, כנ"ל. וכן בחינת הוי"ה דע"ב שבמו"ס נתקנה ג"כ בבחינת **ם**' דצל"ם, כנ"ל, וכל השפעה של אור חכמה, הוא רק מבחינת הוי"ה דס"ג שבכל ראש מג' רישין דא"א, שהוא בחינת מוחא דאוירא ובינה, כנ"ל.

וזה אמרו "הבינה אין בה כח לקבל החלק של אור דעתיק כמו החכמה וכו' והבינה ירדה בגרון", כמבואר, כי החכמה שקבלה חלקה מאור הגדול של הראש דעתיק, נתקנה

בסוד עזקא רבה שלא להשפיע אל הבינה, וע"כ בינה יצאה מראש דא"א, ואינה נכללת עם הראש דעתיק כמו חכמה דא"א. ומה שבינה מקבלת ע"י מוחא דאוירא אינה נחשב לראש דא"א. שהוא חכמה בעיקר ואוירא היא בינה דחכמה.

וזה אמרו "ואמנם בשאר הפרצופין כגון או"א וזו"ן, כולם מקבלים אור דעתיק ע"י לבוש א"א ויש בה יכולת להשיגו ואין צורך להבינה שלהם לירד ולהתרחק" דהיינו כנ"ל, כי או"א הם מקבלים ע"י תיקון הצל"ם דא"א, ששמה כבר נגנזה החכמה, וכל הארת חכמה הוא ע"י **ל**' דצל"ם, שהיא בינה דחכמה, אשר גם היא מלובשת בלבוש של **ם**' דצל"ם, שהיא שורשה. ובינה יכולה לקבל להארת הכמה זו, להיותה בחינת מוחא דאוירא, וע"כ יכולה הבינה להיות בזווג עם חכמה בראש דאו"א ובזו"ן.

ומ"ש (באות קצ"א) "שברישא דעתיק לא היו בו בחינת מלכים שמתו, הוא משום דעתיק לקח רק בחינת ג"ע דג"ר דנקודים, ואין ברישא דעתיק מבחינת אח"פ של הג"ר שנתעלו שם בעת גדלות, ואותם אח"פ שהעלה בעת הגדלות להשלמת הע"ס שלו, באו מבחינת הבטול שהיה בנקודים, ולא מבחינת השבירה, ומשום שהוא בחינת ראש שהמסך שלו משמש ממטה למעלה, אין בחינת הביטול הזה נחשב לשום מיעוט אצלו בראש, אלא בגופא דיליה המלובש בא"א. אמנם א"א, אשר אפילו בחינת הקטנות שלו, דהיינו גו"ע שלו, באו ג"כ מבחינת הביטול דנקודים, דהיינו בחינת נה"י דכתר שנתבטלו, ומכ"ש הגדלות שלו. ומה גם שגוף דעתיק מלובש בו ששם יש ג"כ בחינת ז"ת דכתרים דב"ן שהם מבחינת ממעלה למטה, אשר כל הבחינות שממעלה למטה נשברו פנים ואחור, כמ"ש בחלק ז', כי רק בחי' הראשים דנקודים לא היה בהם שבירה אלא ביטול לבד, ונשארו עכ"פ באצילות אבל כל המדרגות שממעלה למטה שיצא בנקודים, החל מהדעת עד המלכות, כולם נשברו פו"א וירדו לבי"ע. וע"ז תבין, אשר בחינת הגופות דעתיק וא"א ואו"א, דהיינו בחינת הממעלה למטה שלהם, כולם נבררו מבי"ע, כי לא היה להם מנקודים רק בחינת ראשים בלבד, כמבואר. והנך מוצא רק הראש דעתיק שאין בו מבירורי בי"ע, אבל מבחינת הגוף שלו ולמטה, הכולל כל פרצופי אצילות, יש בהם מבירורי המלכים דבי"ע שנשברו ומתו, כי כל בחינת ממעלה למטה אינם באים אלא מן הז"ת דנקודים.

פרק קצג

אחר שירדה הבינה בגרון ירד הדעת ונתלבש בו"ק דא"א וכו' ואין לו מקום מקובץ כי אם בין תרין כתפין דא"א הוא עומד: כבר נהבאר בחלק ה', כי שורש הדעת הוא בחי' החסד שבבינה, כי בינה עצמה היא עצמות חכמה, ואור החסדים שממשיכה נחשב בה

לבחי' בן ומ"ן, כמ"ש שם הרב. ע"ש. אמנם הכונה היא על בחי' ז"ת דחסר שנשאר בה, ולא על ג"ר, כי ג"ר הן בחינתה עצמה. עש"ה.

וע"כ נבחן החסד שבה הנ"ל לבחי' מ"ן, משום שחסד הזה הוא שורש ז"א, שהוא צריך להארת חכמה, וע"כ הוא מעורר אותה להפסיק האחורים שלה ולהזדווג עם החכמה פב"פ, כדי להאיר אותו בהארת חכמה. וע"כ המ"ן הזה נקרא בשם דעת, כי על ידו מזדווג הבינה עם החכמה. והזווג נקרא ידיעה. כנודע.

והנה נתבאר לעיל בסמוך, שחכמה סתימאה דא"א, אינו מזדווג עם הבינה שלו לעולם, כי קרומא דאתחפיא עליה לא פסיק לעלמין, ע"ש. כי משום זה נחשבת הבינה שיצאה לבד מראש דא"א. ולפיכך נחשב גם הדעת שיצא מראש דא"א יחד עם הבינה, ונעשה בקביעות לבחינת ו"ק, ולבחינת אחורים, הנקרא כתפין דא"א, כי אחורים, פירושו, שאינה בא בבחינת הזווג הממשיך אורות דפנים, והוא שקט בלי פעולה. וזה שאומר שאין לו מקום קבוץ בראש דא"א, כי בחינת הזווג הנעשה על המ"ן הזה נקרא מקום קבוץ, כי מחמת שהוא גורם הזווג דחו"ב הנה מתקבצים בו עצמו ג"כ חו"ב ודעת יחד, ונעשה לבחינת ראש ממש. אע"פ שהוא חסדים ובחינת ו"ק, מ"מ מתוך שמושו לחו"ב דראש, הוא נמשך ג"כ לשם, כנ"ל. אמנם בא"א שאין לדעת פעולה זו לזווג חו"ב, ע"כ יורד לבחינת ו"ק ולבחינת אחורים, כי נתבטל פעולתו.

ותדע, שתמורת הדעת הזה שירד לו"ק דא"א ונתבטל פעולתו, יש לו לא"א תמורתו בחינת דעת בסוד הדיקנא שלו והגם שאף הדיקנא עומדת מצד הקביעות שבה בבחי' ו"ק, כי המסך שבשערות דרישא הוציא אותה לחוץ מראש בבחינת אח"פ היוצאים ממדרגת ראש, אמנם בעת הזווג עולים י"ג תיקוני דיקנא, ונכללים בבחינת ראש ביחד עם השערות רישא, כי בחינת המסך דפאתי הראש יורד לסיום הדיקנא, ונעשו שניהם לע"ס דראש אחד. ואז נעשו השערות דיקנא למ"ן, הממשיכים זווג דחו"ב עלאין דעתיק, בסוד דעת דרדל"א, כי גם ג' הרישין נתחברו לרדל"א, כנ"ל, הרי שהשערות דיקנא נעשו לדעת דא"א הממשיכים לו הזווג דחו"ב.

אלא ההפרש הוא בין דעת דכלים פנימים דא"א שירד לגופא בקביעות, ובין הדעת דכללות הדיקנא, הוא, כי אם הדעת דכלים פנימים היה עולה לזווג החו"ב דא"א, היה מזווג בחי' ע"ב דמו"ס גופיה, שזה אי אפשר לו כנ"ל, וע"כ אינו יכול לעלות לראש, אמנם הדיקנא מתוקנת מהוי"ה דס"ג שבמו"ס, באופן, אע"פ שהיא עולה לזווג החו"ב, אינו מזדווגת רק בחינת בינה דחכמה עם הבינה, שהיא בחי' ל' דצל"ם, ולא ע"ב דמו"ס,

וע"כ יכולה לעלות לראש, באופן שכל הזווגים דחו"ב שבראש דא"א, אינם באים מן הדעת דכלים הפנימים, אלא מן הדעת דשערות דיקנא, כמבואר.

פרק קצו

אמת הוא שבבחינת או"פ יש י"ס מן הכתר וי"ס מן החכמה אך בסוד מקיף לא יש רק י"ג מקיפין מכתר וחכמה לבדם כי השאר אתם יכולים להתגלות: ההפרש מאו"פ לאו"מ שבשערות דיקנא הוא, כי בקביעות נבחנת רק לאו"מ, כלומר שהאורות אינם מתלבשים בה אלא מאירים מרחוק. אמנם בעת הזווג, שהדיקנא מתחברת אל הראש שלה, דהיינו לשערות רישא, ונעשית לבחי' דעת ומ"ן המזווג לחו"ב דכללות רדל"א וא"א, הנה אז מתלבשים בה האו"מ, ונעשים לפנימים. כנ"ל.

ולפיכך בעת הזווג שהדיקנא משלמת האח"פ לשערות רישא, הרי יש בה ע"ס שלימות מגלגלתא ומוחא סתימאה כמו הראש דא"א, ואין ביניהם הפרש, אלא שהראש דא"א הוא כלים פנימים, ואלו הם כלים חיצונים בבחינת שערות, אמנם לאחר הזווג, שוב עולה המסך לפאתי הראש, ומוציא השערות דיקנא לחוץ מן הראש, כי נעשים אז לבחינת ממעלה למטה, כי המסך שבפאתי הראש עושה אותם לבחינת גוף. כבודע.

ותדע, שהמסך העומד בפאתי הראש, המוציא הדיקנא לחוץ, בבחינת אח"פ היוצאים מן הראש, הוא מכוון כנגד הקרומא דאוירא, המוציא למו"ס לחוץ מראש דגלגלתא, וגלגלתא עצמה נתקנה בסוד ם' דצל"ם, כנ"ל. כי זה הכלל, שהפנימים והמקיפים שוים זה לזה, ואין ביניהם הפרש אלא שזה פנימי וזה מקיף. כמ"ש הרב, וכבר ידעת שהשערות הם קומה שלימה דע"ב המגולה, שלא יכלה להתלבש תוך הכלים פנימים דג' ראשים, מחמת התיקון **דם**' דצל"ם בגלגלתא, וע"כ יצא כל האור הזה לחוץ בבחינת מקיף חוזר, ובחינת האו"ח המלביש לקומה זו, נעשו ג"כ למותרי מוחא, והם יצאו ג"כ לחוץ, ונעשו בבחינת שערות רישא ודיקנא שהם גו"ע ואח"פ. ולפיכך כמו שכלים הפנימים דא"א, נחלקו לג' רישין: גלגלתא אוירא, ומו"ס. כן הקומה דשערות, נחלקה לג' רישין אלו, בסור ג' הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה. וכמו שהקרומא דאוירא אתחפיא על מו"ס והוציאה אותו לחוץ מראש דגלגלתא, כן המסך דפאתי הראש, שהוא למטה מב' הויות ע"ב ס"ג שברישא, הוציא את השערות דיקנא, לחוץ מראש דקומת השערות ונעשו בערכו לבחינת אח"פ דגופא, כלומר, שהמסך שולט עליהם ואינם יכולים לקבל מגו"ע דשערות שנשארו ברישא. ונעשו לבחינת ו"ק.

והנה בענין יציאה זו מן הראש, יש חילוק בין הגלגלתא, שהוא הראש הא'. ובין האוירא שהוא הראש הב'. כי מגלגלתא שהוא הוי"ה דע"ב יצא מו"ס לגמרי ממנה, כי הקרומא

מפסיק ביניהם, והיא עצמה נתקנה בם' סתומה ואינה באה לעולם בזווג עם מו"ס מבחינת הוי"ה דע"ב שבה. וע"ד זה פרצוף השערות דיקנא יצא לגמרי מבחינת גלגלתא דשערות רישא, ולא נשאר בה אלא ו"ק גמורים מבחינת גלגלתא, דהיינו גופא, מחסד ולמטה כנ"ל. אמנם מבחינת הראש הב' שהיא מוחא דאוירא, שהיא בחינת בינה, אשר היא עצמה נכללת ג"כ מכל ג' הראשים, כנ"ל, ויש בה ג"כ בחינת גלגלתא, שהיא הוי"ה דע"ב, הנה נבחן שמו"ס לא יצא לגמרי מראש הזה, כי יצא רק מבחינת גלגלתא הכלול בה, אבל מבחינתה עצמה שהיא בחי' בינה, לא יצא ממנה, כי כל בחינת הקרומא, מפריש המו"ס רק מבחינת ג"ר דחכמה שהיא ע"ב, אבל לא מבחינת בינה דחכמה שהיא ס"ג דע"ב, שהיא מוחא דאוירא, כי ע"כ הוא ראוי ג"כ לקבל ממנה חכמה, כנ"ל. ועד"ז גם בחינת הדיקנא, שיצאה מבחי' הגלגלתא ואוירא דשערות רישא, מחמת המסך שבפאתי הראש, נבחן ג"כ, שלא יצאה אלא מבחינת הע"ב שבאוירא, אבל מבחי' עצמה, שהיא בינה דחכמה, לא נתמעטה, וע"כ יש לה גם עתה בחינת הבינה של החכמה. אמנם מגלגלתא נתמעטה לגמרי ואין לה אלא ו"ק.

הרי שאחר הזוג, שעלה שוב המסך לפאתי הראש, הוציא הדיקנא לחוץ ושוב נעשית לבחינת מקיפים, אין בה אז מן הגלגלתא אלא בחינת ו"ק גמורים, דהיינו מחסד ולמטה, אבל מבחינת חכמה דראש, יש לה מבינה ולמטה. כמבואר. הרי שלא נשאר יותר בשערות דיקנא מבחינת המקיפים רק י"ג ספירות, שהם ו"ס מכתר, וח"ס מחכמה. והיא חסרה כל הג"ר דכתרא דא"א, וב' עליונות כתר וחכמה של המו"ס דא"א, דהיינו בחינת ג"ר דהכמה שבו, שהיא בחינת הוי"ה דע"ב שבו. ומלבד זה חסרה ג"כ המלכות דגלגלתא, כי היא עצמות המלכות דצמצום א', שהיא נגנזת ברדל"א. כנ"ל. אלא כיון שמסך דפה דרדל"א אינו מתחיל רק בקרומא דאוירא, נמצא הגלגלתא כמעט במעלה אחת עם רדל"א כי המסך שבפה דרדל"א, אינו מתחיל להגלות רק למטה מן הגלגלתא. ולפיכך בעת שהדיקנא הוא בבחינת מקיפים, דהיינו שהיא נמצאת מתחת המסך הזה, היא חסרה לגמרי ממלכות דגלגלתא. ונתבאר היטב, שאין בדיקנא יותר משש ספירות חג"ת נה"י דכתרא, ושמונה ספירות מבינה עד מלכות מן מו"ס. שהם י"ג ספידות. אבל הפנימים דדיקנא, שפירושו, בעת שעולה לראש והמסך דפאתי הראש, שהוא בחינת הקרומא דאוירא, יורד לסיום הדיקנא, ונעשית אחד עם השערות רישא, הנה אז יש לה כל י"ס דכתרא וכל י"ס דמו"ס. כי הקרומא כבר ממטה למעלה גם אצלה, ואינה ממעטת אותם. וענין עמידת המקיפים שלא כסדרם כבר נתבאר לעיל, שהוא משום שבעת הזווג, נבחן העב יותר לגדול יותר, משא"כ שלא בעת הזווג, שנשארו ריקנים מאורותיהם, הרי העב

יותר גרוע יותר, ונמצא מלכות שהיא זכה מכולם, עומדת מעל כולם. וכתר שהוא עב מכולם, עומד למטה מכולם. ומה שהם נבחנים לריקנים מאורותיהם, היינו רק מאותן הבחינות החסרות להם עתה, אמנם מהבחינות שיש לה גם עתה, אינה נבחנת למקיפים, אלא לפנימים, והוא פשוט.

פרק רד

ב' פאתי הראש, הם בחי' מלכות העשירית די"ס דגלגלתא, ותחתיהם הם מתחילות תיקוני חכמה סתימאה שהם י"ג תי"ד: כבר נתבאר בדיבור הסמוך, שהמקיפין והפנימים שוים זה לזה, וכמו שקרומא דאוירא מוציא את מו"ס מחוץ לראש דגלגלתא, כן פאתי הראש, שהם בחינת המלכות דשערות רישא, הם מוציאים השערות דיקנא מחוץ למדרגת שערות רישא, כי שערות רישא הם למעלה ממסך שבמלכות שלהם ואין עביות המסך פועלת בהם, משא"כ השערות דיקנא שכבר נמצאים מתחת המסך, הזה, וכל אורוא שלהם הם מקבלים דרך המסך הזה דפאתי הראש, ע"כ הם נחשבים לבחינת גוף וו"ק, ולא יכלו לעלות ביחד עם השערות רישא ממטה למעלה על הגלגלתא, אלא שיצאו מפאתי הראש ולמטה על לחי התחתון, הנבדל מעצם הגלגלתא.

ולפי"ז תבין, איך שערות גלגלתא הם בחינת ב' רישין גלגלתא ואוירא, שהם מקרומא ולמעלה, ושערות דיקנא הם בחינת מו"ס, שהוא מקרומא ולמטה. וז"ש הרב, שי"ג תיקוני דיקנא הם תיקוני מו"ס.

פרק רה

ממחיל הזקן מב' צדדי הפנים מתחת הפיאות והוא צרות הזקן ואינו רחב כמו למטה וב' הצדדים האלו נקראים תיקון ראשון: הנה הרב קיצר מאד בביאור הי"ג תיקוני דיקנא, בסדר מקום אחיזתן וצורתם, ולא הביא מהם אלא קיצור דקיצור מלשון הזוהר בספד"צ ואדרא רבה, וכפי הנראה, סמך עצמו על ביאורי הזוהר, שהמה גילוים לכל מעיין. ובאמת האריך הרחיב הזוהר עצמו לפרשם היטב לכל כרטיהם ודקדוקיהם, ולכן ראוי להביא אחר דברי הרב בכל תיקון ותיקון, את סיום דברי הזהר השייכים לביאור אותו התקון גם לבארו היטב עם דברי הרב, דהקדמות המובאים בחלק שלפנינו.

וז"ל הזוהר נשא (דף קל"א ע"א.

ובזהר ע"פ הסולם אד"ר אות ע"ד) תיקונא קדמאה: מתתקן שערי מלעילא, ושארי מההוא תקונא דשער רישיה דסליק בתיקוני לעילא, מאודנוי, ונחית מקמי פתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא, עד רישא דפומא. עכ"ל. אנו מוצאים כאן ג' דברים: א' הגורם והמסבב לתיקון א'. שהוא התיקון דשערות הראש העומד באודנין, כמ"ש שארי מההוא

תיקונא דשער רישא דהיינו פאתי הראש הסמוכים לאזנים. ב' מקום אחיזת תיקון א', שהוא נחית מקמי פתחא דאודנין, שפירושו, במקום החיבור של ראש לחי התחתון בסוף העצם דגלגלתא, שהוא בדיוק מול הנקב של האזנים, הנקרא פתחא דאודנין. ג', צורת גידולם של שערות תיקון א', שהוא מפתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא, דהיינו שמנקב האזנים הוא מתפשט ונמשך עד השערות דרישא דפומא, שהם השערות דשפה עלאה. ויש להבין היטב ג' דברים אלו. והנה החומר של השערות עצמם, כבר ביאר לנו הרב היטב שהם בחינת הבל המקיף ומלביש היוצא מן היסוד, שפירושו, ההבל ואו"ח המקיף ומלביש את קומת ע"ב המגולה, שהוא הנ"ר דחכמה שלא יכלו להתלבש בגלגלתא מחמת הכיסוי דם' אשר בה, הנקרא עזקא דכיא, שע"כ נעלם משם ויצא לחוץ, והאו"ח המלביש אינו יכול לעלות עם האו"י, שנסתלק, כמ"ש הרב (דף רמ"ו אות ב') כי להיותו בחינת אור עב, ע"כ בהסתלק האור ישר ממנו, נתוסף עביות על עביותו ונשאר למטה, ע"ש. נמצא שאו"ח המלביש לקומת ע"ב המגולה, לא נסתלק עמו, אלא נשאר במקומו בראש למטה. ואו"ח זה הוא קומה שלימה: גו"ע ואח"פ, כנודע והנה גו"ע של הקומה, להיותם בחי' ראש, מפאת שהמסך משמש בהם ממטה למעלה, הם בבחינת השערות שבקעו ויצאו ממעל לגלגלתא, כי המסך שלהם העומד בפאתי הראש, אינו מעבה אותם כלום. אמנם אח"פ דקומה זו, שהם כבר ממטה למסך הזה, וכל קבלתם הוא מהמסך הזה שבפאתי הראש, נבחנים לבחינת גוף, ואינם יכולים להתפשט עוד בגלגלתא, והמה יוצאים בלחי התחתון, שהוא לבר מגלגלתא.

גם ידעת, שמלבד האו"ח הנזכר, יש גם כן בהשערות, בחינת כלים הנבררים מבי"ע. כי ביציאת הקומה דע"ב הנזכר נבררים עמה בשיעורה, כל בחינות הכלים דבי"ע, הראוים להלביש אותה הקומה, שהם אותם שכבר הלבישו קומה זו בעת הנקודים, שהיא הקומה דהסתכלות עייניין דאו"א שיצא שם, שהממעלה למטה שלהם נקרא מלך הדעת, ובחינת נה"י דעליון שהיו מלובשים במלך הזה, נפלו ג"כ עמו לבי"ע, ונה"י אלו, הם שעלו מבי"ע עתה בעת יציאת הקומה דע"ב המגולה דא"א, שהיו צריכים להלביש לקומה זו, ואחר שנסתלקה, נמצאים גם הם נשארים בהראש למטה יחד עם אור החוזר הנזכר.

והנה נתבאר, החומר של השערות דיקנא בכללם, שהם בחינת האו"ח וכלים מבירורי בי"ע, שהיו צריכים להלביש לקומת ע"ב המגולה, לולא היה מסתלק מן הראש, אשר בחינת גו"ע שלמעלה ממסך, יצאו על הגלגלתא בסוד שערות רישא, ובחינת אח"פ שלהם שהם למטה ממסך, שיצאו מבחינת ראש, הם שיצאו על לחי התחתון, שמבחינת העצמות, הוא נבדל מן הגלגלתא, כי הוא עצם בפני עצמו, אלא הוא מחובר בו מבחינת

בשר גידין ועור, כי מבינה ולמטה אינו נחשב ליוצא מראש, כמו שנתבאר לעיל אצל מו"ס, כי כל המיעוט והיציאה מראש דגלגלתא, הוא מכח הם' שנתקן בגלגלתא, שהיא בחינת ע"ב, וע"כ הע"ב דמו"ס אין לו זווג עם הבינה, אפילו בעת עליה אמנם הבינה דחכמה סתימאה מזדווגת עם הבינה, להיותה בחינת ל' דצל"ם. וע"כ האי קרומא לא הוציא המו"ס מגלגלתא, אלא מבחינת הע"ב שבה, ולא מבחינת הס"ג שבה. ועד"ז לא נבדל הלחי התחתון מהראש מבחינת הס"ג ולמטה, הנקרא גידין בשר ועור אלא מבחינת הע"ב שנקרא עצמות. כי מבחינת כלים דפרצוף נקראים הע"ס בשם מוחא עצמות גידין בשר עור, כנודע.

נמצא שהגורם ליציאת שערות דיקנא הוא, המסך שבפאתי הראש, כי הוא הבדיל אותן משערות רישא ומבחי' עצם הגלגלתא, והוציא אותם בלחי תחתון, בבחינת לבר מרישא, שהם נבחנים משום וה לקשישין, שפירושם דינים, כי כח המסך שולט עליהם.

ובחינת המקום דתיקון א' הוא, בראש הלחי התחתון למעלה באותו מקום שהגידין מחברים אותו עם עצם הגלגלתא, שהוא בסמוך לפאתי הראש, כי משם הוא יוצא, ובחינת פאתי הראש היא בחינת מלכות דעליון, המתלבשת בתחתון, דהיינו בתיקון א', וז"ש דנחית מקמי פתחא דאודנין.

וצורת גידולו של תיקון הא' הוא, מפתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא, דהיינו שמנקב האזנים, שהוא תחלת לחי התחתון, הוא נמשך עד רישא דשערות השפה שעל הפה מתחת החוטם. וביאור הדבר הוא: כי החומר של השערות דיקנא, כמו שיוצא מפאתי הראש, הוא מבחינת מלכות דצמצום א', שפירושה מלכות דמדת הדין, שעוד לא נמתקה בה"ר, שהיא מדת הרחמים, כנודע. וע"כ מקומה קבועה בלחי התחתון, שהוא בחינת אח"פ שיצא לבר מראש, דהיינו גלגלתא כנ"ל. אמנם עיקר התיקון דשערות דיקנא הוא, להמתיק את המלכות הזו דמדת הדין במדת הרחמים, דהיינו להעלותה למקום בינה בה"ר.

וז"ס שנמשכו השערות דתיקון הא' ממקומו, דהיינו מלחי התחתון, עד שעלו ללחי העליון, ונשרשו בבחינת הבשר של לחי העליון, שנקרא שפה עלאה. והלחי העליון הוא מעצם הגלגלתא, שהיא בחינת בינה, כנ"ל, שב' הרישין דא"א הם אח"פ דעתיק, שגלגלתא היא בחינת בינה ואזן, ומו"ס הוא בחינת זו"ן וחו"פ. הרי שהגלגלתא היא בחינת בינה. וע"כ נמצא, ששערות דתיקון הא', שהם בחינת מלכות דמדת הדין מצמצום א', עלו למקום בינה. דהיינו בשפה עלאה שעל גבי לחי העליון, השייך לעצם הגלגלתא הנבחנת לבינה, והיא נמתקה בה בסוד הרחמים שבה.

ואין להקשות, איך אפשר לשערות הללו לשנות מקומם, ולעלות מלחי התחתון ללחי העליון. והענין הוא, כמ"ש לעיל, שכל ההבדל של לחי התחתון, הוא רק מבחינת העצמות לבד, אבל מבחינת גידין בשר ועור, הוא מחובר לגמרי בלחי העליון, ולפיכך יכלו השערות לעלות מהבשר שעל גבי הלחי התחתון, אל הבשר שעל גבי הלחי העליון. והגורם להמשכה זו, הוא בחינת הכלים הפנימים דראש א"א, דהיינו בחינת הקרומא דאוירא שלו, שהיא בחינת המלכות דצמצום ב' שכבר ממותקת בבינה, ומתוך שהשערות תלוים ויונקים מכלים הפנימים, ע"כ קבלו ג"כ תיקונם, וגם הם עלו לה"ר דהיינו לשפה עלאה, ששם מקום בינה, אמנם, בתיקון זה עדיין לא עלו ממש, אלא רק שנמשכו עד רישא דשפה עילאה ושם נשארים עומדים, עד שהגיע תיקון הב' דדיקנא, שאז עלו ונתפשטו על השפה עלאה כמ"ש להלן.

וז"ש שם בזוהר (דף קל"ב: ובאד"ר ע"פ הסולם אות ק"ו) **אמאי עד פומא**, **משום דכתיב**, **ודינא יתיב וספרין פתיחין**, **מאי דינא יתיב**, **יתיב לאתריה דלא שלמא**" כלומר שהוא שב למקומו, כמו שהוא נמצא בכלים הפנימים דראש, דהיינו במקום בינה, וז"ש "יתיב לאתריה" וע"כ מדת הדין לא שלטה, כי נמתקים שם במדת הרחמים. הרי שפניית השערות דתיקון א' עד פומא, הוא כדי להמתיק אותם במדת הרחמים, שאז אין לה שליטה למדת הדין הקשה. כמבואר.

וז"ש עוד שם (באות ק"ב) "**בהאי דיקנא**, **אשתמודע אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא**" כי הע"ב המגולה, שהם בחינת או"א דנקודים, דקומת הסתכלות עיינין זה בזה, נקרא אלף עלמין, מלשון ואאלפך חכמה, והם חתומים בעזקא דכיא. דהיינו שנגנזו בבחינת ס' דצל"ם שגלגלתא דא"א קבלה מנה"י דעתיק, כנ"ל, כי ע"כ נגנז הבוצד"ק במו"ס ואין עליו זווג עוד, כמ"ש לעיל בדברי הרב. ובוצד"ק הזה, ה"ס מלכות דצמצום א', שבה שמשו או"א דנקודים, וכיון שאין זווג במלכות ההיא, ע"כ אין עוד מציאות שיתגלה קומתם. ומטעם זה נעלם קומה זו בסוד מקיף חוזר, ובחינת הכלים שעלו לקומה זו, הם השערות רישא ודיקנא, כנ"ל. אלא כמו שאין הבוצד"ק שולט בגלגלתא דא"א, מפני שעומדת אצלה ממטה למעלה, אלא ששולט במו"ס, שהוא מקרומא דאוירא ולמטה, כן אין הבוצד"ק שולט בשערות רישא שעל הגלגלתא, להיותה עומדת בפאתי הראש למטה בסופם, אלא שהוא שולט בדיקנא, שהוא למטה ממסך דפאתי הראש. כנ"ל. ונמצא שכח המלכות דצמצום א', הנקרא בוצד"ק, הוא מתגלה בשערות דיקנא, הרי שאותו הבוצד"ק דגניז במו"ס, יצא ונתגלה להדיא בשערות דיקנא. שהם נעשו למ"ן דבחינת בוצד"ק הזה, שע"י עליתם לראש, מתגלה לאט לאט קומת או"א דנקודים דבחינת הסתכלות עיינין,

אלא לא בפעם אחת, רק ע"י כל הזווגים המרובים שבשתא אלפי שני, והוא משום שצריכים להתחבר ולהתערב ג"כ בבחינת המתקה דה"ר, כנ"ל. אלא לפי ששורשם היא המלכות דצמצום א' המגולה מפאתי הראש ולמטה, כנ"ל. ע"כ סופם לגלות אותה הקומה דאו"א דנקודים, הנקרא אלף עלמין. וז"ש "בהאי דיקנא אשתמודע אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא" דהיינו שהם מגלים אותם בהמשך שתא אלפי שני, כמבואר.

ואע"פ שנאמר, שמלכות דצמצום א', צמחה ויצאה בתיקון הא' חפאתי הראש ולמטה, מ"מ אין זו עצמותה של המלכות הזו, כי עצמותה נגנז ברדל"א כמ"ש הרב, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. אלא הכונה היא לבחינת הארתה, ולא לבחינת עצמותה. וז"ש שם "ש"צ נימין אשתכחו בכל קוצא" כי ד' יודין הם במסך הזה דצמצום א', ששימש באו"א דנקודים, דהיינו ד' יודין שבמילוי הוי"ה דע"ב המגולה שלהם, הרומזים לד' הקומות שבהם: חכמה, בינה, ז"א, מלכות. וכל קומה כלולה מע"ס ועשר מעשר, הם סוד ד' מאות. ולפי"ז, כל קוצא וקוצא היה צריך להיות כלול מכל הד' מאות בחינות, כבודע, שכל פרט שאפשר להפרט מוכרח להיות כלול מכל הכלל כולו. אמנם אינו כן, אלא שכל קוצא כלול מש"צ בחינות, כמ"ש בזוהר. והטעם הוא, משום שבקומה הד', שהוא המלכות. חסר בה הבחינה האחרונה העקרית שבה, דהיינו בחי' עצמותה הגנוזה ברדל"א, שעצמות העביות שבה, גנוזה שמה בסוד ראש פנה, כנ"ל. וע"כ, אפילו בתיקון א' דדיקנא, ששם עומדת המלכות הזו בלי חיבור עם מדת הרחמים, מ"מ אין שם אלא ת' בחינות חסר עשר, המורה על חסרון עצמותה. כמבואר.

והשם של תיקון הא' הזה, הוא שם א"ל. ופירשו שם בזוהר (אות ק"ה), "**ל"א קוצי שקילין תקיפין כחושבן א"ל, מהו א"ל תקיף יכול**" פירוש: כי ה' אותיות דאלקים, ה"ס כח"ב זו"ן כסדרם. וב' אותיות הראשונות שבו, שהם א"ל, ה"ס הראש שבו, שהם כתר חכמה, וז"ס שחסד, נקרא בשם א"ל, והיינו מבחי' מה שחסר כולל כחב"ד, כלומר מבחינת ראש מבז"ת. וכבר ידעת פירושו של ראש הוא, שהמסך משמש בו ממטה למעלה, שהוא מכה על אור העליון מבלי לעבור דרך בו, שהוא בחינת התנגדות להתלבשות בכלים, אלא שאח"כ מתפשט המסך מיניה וביה לע"ס בכל חכמות שהלביש ממטה למעלה, לתוך התלבשות בכלים שנקרא גוף, כמ"ש בחלקים הקודמים. והנה זה נוהג רק בגדלות. אמנם בקטנות עדיין אין התהפכות הזו של המסך נוהג שם, ואין מתפשט להתלבש בכלים זולת בחי' חסדים בלבד שהוא בחינת ו"ק. כנודע. והנה המוחין דקטנות נקראים אלקים, ונמצא השם א"ל. שהוא בחינת הראש, כנ"ל, שאינו מתפשט לבחינת התלבשות בכלים, אלא רק בבחינת אור חסדים לבד, שאינו נבחן להתלבשוה כנודע. ולפיכך השם

א"ל מורה על בחינת התנגדות להתלבשות דהארות חכמה, דהיינו מבחינת המסך שבו שהוא דוחה את אור העליון מלהתלבש בו. וע"ז רמזו בזוהר, "ל"א קוצי שקילין תקיפין כחושבן א"ל" כי להיותם מבחינת התפשטות המלכות דצמצום א', ע"כ בחינת העביות שבהם תקיפין מאד, ואין משמשים לבחינת מ"ן שיהיו מתפשטים לבחינת התלבשות, וע"כ מפרשים את השם א"ל כאן, בבחי' תקיף יכול, כלומר, ששולט בתוקף גדול במקום הזה, ואינו נותן את אור העליון לעבור דרכו.

וז"ש שם "**כולא סתים ברישא דדיקנא דכליל תקיפא וכלילין בהאי א"ל**" סתים, פירושו: שאינו מתפשט להתלבשות בכלים, ואומר שבמקום זה, שהוא רישא דדיקנא, כולא סתים, להיותם כלולים בבחינת תקיפות המסך ועביות דצמצום א', שנמנע מהם הזווג, עד שתתחבר בבחינת הבינה, ותהיה נמתקת במדת הרחמים. כנ"ל. אמנם אח"כ כשהיא נמתקת במדת הרחמים, אז היא ראויה לעלות למ"ן. שע"י הזווגים הנעשים עליה, "אשתמודע הני אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא". כנ"ל.

וז"ש עוד שם "**וכל עלמא מינייהו מתפרש לאלף עלמין דכסיפין לעדונא רבה**" פי': כי בחינת חכמה סתימאה, נקרא עידונא רבה, דהיינו עדן הגדול, כי עדן הוא שם החכמה, כנודע. והוא אינה מגולה באצילות, וכל החכמה המגולה באיצילות היא בחי' בינה דחכמה זו, כנ"ל, שהיא מכונה עדן התחתון. אמנם ע"י כל הזווגים היוצאים על המ"ן דשערות דיקנא, נמצא שבסופם מתגלה עדן הגדול, שהוא מו"ס, ששם גנוזים או"א דבחי' הסתכלות עיינין דנקודים, כנ"ל.

וז"ש עוד שם (אוה ק"ז ק"ח ק"ט) "**כי ג' עלמין נפקין מהאי תיקונא קדמאה, עלמא קדמאה סליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין. עלמא תנינא סליק לז"ן עלמין מארי דיבבא. עלמא תליתאי סליק לצ"ו אלפין מארי דיללה** וכו'" פירוש: שמטרם דאתפשטו שאר התיקונים למטה בבי"ע, ורק תקון הא' התחיל להתפשט שם, אז יוצאים ממנו ג' עלמין אלו. כי תיקון הא' כלול בו אח"פ כנ"ל, שהם בינה ז"א ומלכות. וע"כ כשמתפשט בבי"ע, מתפשט הבינה בבריאה. וז"א ביצירה ומלכות בעשיה כנודע. והנה בינה, יכולה לקבל אלא בבחינת מארי תריסין, שה"ס ממטה ולמעלה, שהמסך מגין כתריס ומגן, שלא תתפשט האורת חכמה ממנו ולמטה, והגם שאין זווג במסך הזה מבחינתו עצמו כנ"ל, אמנם יש זווג מבחינת פנימיות הכלים, שהוא המסך דמו"ס עצמו, אשר תיקון הא' מקבל ממנו מבחינת ממטה למעלה, כמו במו"ס עצמו, וע"כ מתפשטים ממנו אלף אלפין מארי תריסין, כי מתוך שבחינת הבוצד"ק כליל במוחא סתימאה, הנמשך מבחינת רדל"א, ששם משמש המסך הזה דמדת הדין, מבחינת צמצום א', כנ"ל,

ע"כ מקבל המו"ס וגם השערות דיקנא מהזווג שיש במלכות דראש דעתיק, כי בבחינת ממטה למעלה יכול הוא לקבל, שזה מורה, מבלי התפשטות לכלים והזווג הזה דעתיק, מכונה אלף אלפין, על שם שהממעלה למטה שלו נגנז בסוד אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא. ובמו"ס נקרא רבוא רבבן, על שם הזווגים דדיקנא שמתגלים ויוצאים הימנו, כנ"ל, כי זווגי הדיקנא מכונים רבבות, שמהם יוצאים או"א עלאין בבחינת אלפים, וישסו"ת בסוד מאות, וז"א בסוד עשרות, ונוקבא בסוד יחידות.

וטעם המספרים האלו, הוא, כי העליון כלול מכל התחתונים. והנה בצאת המדרגה, היא בהכרח כלולה מע"ס יחידות, כנודע. וכשהמדרגה הזאת מאצלת מדרגה שניה, הנה היא מתכפלת ונעשית למאה ספירות. והוא מטעם, כי אין התחתון יוצא אלא ממלכות דעליון, ונמצאים שע"ס של התחתון הם עשר מלכיות של ע"ס דעליון, הרי בהכרח שכל ספירה דעליון נחלקת לע"ס, אשר התחתון קבל ממלכות של אותה הספירה, ונמצא עתה שהעליון הוא בסוד עשרות, שהם ע"ס שכל אחת כלולה מעשר. והתחתון בע"ס יחידות. וכשהמדרגה הב' מאצלת מדרגה שלישית בע"ס יחידות, נעשתה גם המדרגה הב' בסוד ע"ס שכ"א כלולה מע"ס, מטעם הנ"ל, שבהכרח יוצא התחתון מעשר מלכיות דעליון. וכיון שהמדרגה הב' נעשתה למאה ספירות, שבעליון אינם אלא עשר מלכיות. נמצא שבמדרגה הא' יש עתה אלף ספירות, דהיינו ע"ס שכל אחת כלולה ממאה, שהרי המדרגה הב' שיש לה רק עשר מלכיות ממנה, נעשה עתה כל אחת מאה, ומדרגה הא' שגדולה ממנה בט' ספירות ראשונות, הנה יש לה בהכרח עשר פעמים על מדת התחתון ממנה, ונמצא עתה שלמדרגה העליונה יש לה ע"ס דמאות ולמדרגה הב' יש לה עשר דעשירית ולמדרגה הג' יש לה ע"ס דיחידות.

וכשהמדרגה הג' מאצלת מדרגה ד' שוב נכפלים כל העליונים. כי המדרגה הד' ע"ס שלה הם בהכרה מעשר מלכיות שבעליונה ממנה, ונעשתה גם מדרגה הג' בהכרח לע"ס שכל אחת מתפרטת לע"ס, שהמלכות ממנה לקחה התחתונה. ונמצא מדרגה הב' שהיא עשר פעמים גדולה ממדרגה הג', שיש לה עתה ע"ס שכל אחת כלולה ממאות, ומדרגה הא' הגדולה עשר פעמים ממדרגה הב', יש עתה ע"ס שכל אחת כלולה מאלפים.

וכשהמדרגה הד' מאצלת מדרגה ה', שוב נכפלים המדרגות כולם בעשר פעמים. כי המדרגה הה' יוצאת בע"ס יחידות, שאז מוכרחת העליונה להתפרט לע"ס שבכ"א עשר, והמדרגה הג' לע"ס דמאות, והמדרגה הב' לע"ס דאלפים, והמדרגה הא' לע"ס דרבוא. וכשהמדרגה הה' מאצלת למדרגה הו', שוב נכפלות כל המדרגות בעשר פעמים, ונמצא המדרגה ו' בע"ס דיחידות. והה' בע"ס דעשרות והד' בע"ס דמאות. והג' בע"ס דאלפים.

והב' בע"ס דרבוא, והא' מע"ס דרבוא רבבות.

וכשהמדרגה הו' מאצלת למדרגה ז' שוב נכפלות כל המדרגות לעשר פעמים כנ"ל, עד שהמדרגה הא' הוא עתה באלף אלפין, והב' במאה אלפים, שהם רבוא רבבן. והג' ברבוא. והד' באלפים, והה' במאות. והו' בעשרות והז' ביחידות. והנה יש כאן מעתיק עד מלכות ז' מדרגות. ונמצא לפי הנ"ל: שעתיק הוא בבחינת אלף אלפין. ומו"ס הוא רבוא רבבן. והדיקנא הוא רבבות, ואו"א הם אלפים. וישסו"ת הם מאות. וז"א הוא עשיריות. ונוקבא היא ע"ס דיחידות. ועם זה תבין ג"כ סוד הכתוב, ועתיק יומין יתיב וכו' אלף אלפין ישמשיניה וכו'. כי ע"ס דעתיק הם מאלף אלפין. כמבואר. וז"ש הזוהר בבחינת הזווג דמארי תריסין, שהזווג הזה נמשך מפה דעתיק, כנ"ל, אשר הם אלף אלפין ורבוא רבבן, שזה רומז, שהדיקנא שהיא בחינת התיקון הא' מקבל מזווג דמו"ס שהוא בחינת רבוא רבבן ומו"ס מקבל מפה דעתיק, שהוא בחינת אלף אלפין, כמבואר.
ועלמא תנינא מתפשט מבחינת ז"א, שהוא בחינת חג"ת וגופא, שהוא בחי' עולם היצירה, ולפי שהם מבחינת ממעלה למטה, לא יוכלו לקבל מתיקון הזה דשם א"ל, כי הוא אינו מתפשט ממעלה למטה, משום שבבחינתו גופיה שהיא המלכות דצמצום א', אין זווג כלל, וע"כ הם נשארים בלי אור וע"כ נאתזים שם בעולם היצירה, בחינת הדינין הנקראים מארי דיבבא, שהם מיבבים מחוסר חסדים. וז"ס שהם ז"ן עלמין, שהוא מלשון מזונות, כי הם מיבבים אחר מזונות, שכן נקרא אורות החסדים. ובעולם עשיה, שהוא מתפשט מבחינת מלכות ונה"י, שהם צריכים גם להארת חכמה, מתאחזים שם הקליפות מב' צדדים, שמיבבים אחר מזונות שהוא חסדים, ומיללים אחר הארת חכמה, כי עיקרם להארת חכמה צריכים, להיותם בחינת נה"י ונוקבא. וע"כ יש לקליפות שם אחיזה גדולה מאר מימין ומשמאל, שז"ס המספר צ"ו עלמין. בסוד שאין צ"ו אלא ע"ז. וכל זה נמשך מטרם שנתפשטו שאר התיקונים כמ"ש להלן.
וז"ש עוד שם "ועם כל דא האי א"ל אתכפיא לרחמי דרחמי, דעתיק יומין אתכלל ואתפשט ביה" דהיינו כמבואר כי הוא מקבל מזווג הגדול דפה דעתיק, שהוא הזווג היותר גדול שאין למעלה ממנו. וז"ש, דע"י אתכלל ונתפשט ביה.
והשם של התיקון הא' הזה במיכה, הוא, מי אל כמוך. שזה רומז על רחמי דרחמי דעתיק יומין דאתפשט ביה, שאין דומה לו בכל האצילות. וז"ש שם בזוהר, "ורזא דכתיב, מי אל כמוך, בעתיק יומין אתמר בתיקונא קדמאה דדיקנא קדישא עלאה" דהיינו כמבואר, שהשם הזה רומז על שפע הזווג, שעתיק יומין משפיע לתיקון הזה. והבן, כי שאר

התיקונים אינם יכולים לקבל מזווג הגדול הזה דפה דעתיק, משום ששם משמשת המלכות דצמצום א', כנ"ל, ומתיקון ב' ואילך כבר אין בדיקנא מבחינת המלכות דצמצום א' לבדה, אלא שכבר ממותקת במדת הרחמים דבינה, וע"כ רק התיקון הא' בלבד, שהוא בחינת מלכות דצמצום א' בלי שום חיבור עם הה"ר, כנ"ל. ע"כ הוא ראוי לקבל מפה דעתיק יומין, ששם משמשת בחינת המלכות הזו. כנ"ל.

ותדע, ההפרש מן השמות די"ג מדות של רחמים שבתורה, אל השמות די"ג מדות הרחמים שבמיכה, הוא, כי התורה היא בחינת ז"א, וע"כ מתבארים השמות האלו, כמו שהם מקובלים לז"א, כי אע"פ שאין בז"א אלא ט' תיקוני דיקנא, הנה זה שלא בשעת גדלות. אבל בשעת גדלות, יש לו כל י"ג תיקוני דיקנא כמו א"א, כי הוא מקבל מהם, כמ"ש הרב לעיל, ואלה מתפרשים לפי בחינת המקבל, כי ז"א מקבל אותם מי"ג דא"א. אבל י"ג מדות שבמיכה, מתפרשים בא"א עצמו, וע"כ הם מתבארים לפי מדת המשפיע. ולפיכך בתורה נקרא התיקון הא' בשם א"ל, שהוא מלשון תקיף, כנ"ל בזוהר, והוא משום שמתפשטים ממנו ג' עלמין, שרק עלמא קדמאה יכול לקבל הרחמי דרחמי המגולה בתיקון הזה, להיותו בחינת ממטה למעלה, וע"כ המה מתפשטים, בסוד אלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין, הרומזים על הזווג דפה עתיק ועל מו"ס כנ"ל. אמנם ב' עלמין תתאין, שהם יצירה ועשיה. אינם יכולים לקבל כלום מהזווג הגדול ההוא, כי ע"כ מתפרשים שם מארי דיבבא ומארי דיללה, כנ"ל. וע"כ מכונה בשם א"ל מלשון תקיף. אמנם בא"א במקומו, אין שום גילוי לתקיפות הדינים אשר בו, כנ"ל, וע"כ רק בחינת האור דזווג עתיק מגולה שם, שעל שם זה הוא נקרא מי אל כמוך. שמורה על הזווג דעתיק, כנ"ל, שאין כמהו בכל האצילות.

פרק רו

א תיקון ב' הוא שורת השערות הגדילים בשפה עליונה ברוהב ע"ג הפה: ונביא דברי הזוהר במילואו וז"ל (בפרשת נשא דף קל"ב ע"ב ובאד"ר ע"פ הסולם אות קט"ז) **תיקונא תנינא**: **ממתקן שערא מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפומא בתקונא שקיל** עכ"ל. פירוש: כי נתבאר בתיקון הא', דנחית מקמי פתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא, שפירושו, שהולך ונמשך ממקום אחיזתו, שהוא בלחי התחתון, הנבחן לבחינת זו"ן שיצא מראש דהיינו מעצם הגלגלתא. ונבדל לעצם מיוחד לעצמו, בדוגמת השערות, שמפאת המסך שבפאתי הראש, נבדלו ויצאו מבחינת גו"ע דשערות שהם שערות רישא, ונעשו לבחינת גוף המוגבל בכח המסך שממעל לו, כנ"ל. שהוא בחינת זו"ן. אמנם נמשך משם ועלה ללחי העליון בסופו, כי נמשך עד רישא דפומא, ששם

מתחיל מקום סיום דלחי העליון. והנה בתיקון א' נבחן, שנשאר עומד שם ברישא דפומא, ולא נמשך עוד על השפה ממש, כנ"ל. וכאן בתיקון ב', הוא עלה ונתפשט לגמרי, **מרישא הוא דפומא, לרישא אחרא דפומא**, דהיינו ששערות דיקנא נתישבו ונאחזו לגמרי במקום לחי העליון, שהוא בחינת השפה עלאה בכל הקיפה.

והנה החומר של השערות אלו של תיקון ב', הוא אותו החומר שבתיקון א', דהיינו מבחינת מלכות דצמצום א', אלא מתוך ששינה מקומו ועלה ללחי העליון, שהוא בינה, ובחינת עצם הגלגלתא ובחינת ראש, הנה גרם בזה בחינת צמצום גם בסיומא דלחי העליון, עד שגם המקום הזה יצא מבחינת ראש ונעשה לו"ק בלי ראש, וזה דומה ממש לעלית ה"ת בה"ר בסוד ותלכנה שתיהן, שמשם זה נעשה צמצום גם בה"ר, כנודע. ומצמצום החדש הזה יצאו גם שערות בשפה עלאה מבחינת הבינה עצמה, באופן שיש כאן בשפה עלאה ב' מיני שערות: א' מבחינת מלכות דצמצום א', שנמתקו במקום בינה. וב' בחינת השערות שיצאו מבינה עצמה, ע"י כח הצמצום שקבלה מעלית המלכות דצמצום א' במקומה, הכל כמ"ש אצל עלית ה"ת לעינים.

וענין זה נתבאר שם בזוהר (אות קי"ז קי"ח וקי"ט וז"ל, קם רבי חזקיה וכו' **מסתכל הוינא, וארו חמית נהורא יקירא דבוצינא עלאה נהיר וסליק לשכ"ה עיבר, וחד חשוך הוה אתסחי בההוא נהורא, כמאן דאתסחי בההוא נהרא עמיקא, דמימוי מתפלגין ונהרין ונגדין לכל עיבר, ממה דעלוי. וסליק ההוא נהורא בשפתא דימא עלאה עמיקא, דכל פתחין טבין ויקירין בההוא פתחא אתפתחן, אנא שאיל מהם מהו פשרא דחמית, פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא, אמר, דא הוא תקונא תנינא**. ע"כ.

פירוש הדברים: כי ראה נהורא יקירא דבוצינא עלאה, היינו האי נהורא דרחמי דרחמי, שנתגלה עם יציאת תיקון הא' כנ"ל, וכיון שנמשך מעתיק, ע"כ נקרא בוצינא עלאה. **נהיר וסליק לשכ"ה עיבר**, פירוש: שהיה מאיר ועולה לשכך ולאכפיא הדינים ולהפכם לרחמים. כנ"ל **ועם כל דא, האי א"ל, אתכפיא לרחמי, דרחמי דעתיק יומין אתכלייל ואתפשט ביה**. כמ"ש לעיל, ע"ש. וע"כ אומר לשכ"ה עיבר, כי שכ"ה, מלשון וחמת המלך שככה, דהיינו לשכך הדינים ולאכפיא לון. "**וחד חשוך אתסחי בהאי נהורא כמאן דאתסחי** וכו' " פירושו: כי בחינת העביות דמלכות דצמצום א' הנקראת חד חשוך, כי צמצום הא' רכיב עלה, רוחץ עצמו בהאור הגדול הזה שנגלה עם הופעתו כנ"ל, כלומר, שנסתלקו ממנו כל הדינים מכח האור הגדול שנתגלה עם הופעתו, שזה דומה לרחיצה במים, כי אור חסדים נקרא מים. כנודע.

ב "**וסליק האי נהורא בשפתא דימה עלאה עמיקא. דכל פתחין טבין ויקירין בהאי פתחא אתפתחן**" היינו ענין עלית השערות דתיקון הא', ממקום לחי התחתון, אל מקום השפה עלאה שבלחי העליון, שהוא מקום בינה, כנ"ל, "בשפתא דימא עלאה עמיקא" כי בינה נקראת ים העליון, ושפת הים הזה, פירושו, מלכות דבינה, כי השפה עלאה עומדת בסיום הלחי העליון. וכבר ידעת, שעליה זו של המלכות במקום בינה, היא הגורם לכללהו מוחין דגדלות של זו"ן, שזולת זה, לא היה מציאות מוחין דגדלות בשבילו, וע"כ נבחן עליה זו דמלכות דצמצום א' למקום בינה, לבחינת פתח לכל האורות אשר בהעולמות, המקבלים מזו"ן. וז"ש "דכל פתחין טבין ויקירין בהאי פתחא אתפתחן" כלומר, שע"י עליה זו לשפתא דימא עלאה, נעשה הפתח המקורי, שעל ידו נפתחים הפתחים טבין ויקירין בשביל זו"ן, שיוכל לקבל המוחין דגדלות דרך שם. וזה כמ"ש הרב, שלולא יצאה הבינה לחוץ, לא היה מציאות לז"א להשיג שום מוח (כנ"ל דף תתפ"ג אות ל"ג) וענ"ן המשכת השערות דתיקון א', לתיקון ב' ע"ג השפה עלאה שהיא בינה, הוציא זה החלק מן הבנה, לחוץ מן בחינת הראש, מחמת שקבלה לתוכה בחינת כח הצמצום שיש במלכות והשערות דתיקון הא', כנ"ל באורך.

וז"ש "אנא שאיל מהם מהו פשרא דחמית, פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא" כבר ידעת, שהשמות שבתורה, מתבארים כלפי ז"א המקבל אותם התיקונים מא"א, והשמות שבמיכה מתבארים כלפי א"א עצמו איך הוא נתתקן בעצמו כדי להשפיע לז"א. וע"כ השם של התיקון הב' הזה בתורה הוא השם רחום שהארתו, שז"א מקבל מהתיקון הזה רחמים מרובים, והוא מתבאר בפירוש חז"ל על הפסוק, כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וכו' שפירושו, שהנשר הזה רחמני הוא על בניו, ואינו נושא אותם ברהליו אלא על גבי כנפיו, כי אומר מוטב שיכנס החץ בי ואל יכנס בבני, ע"ש בפירש"י. ודברים אלו רומזים לעליה זו של מלכות במקום בינה, שבסבתה יצא חלק מבינה לבר מראש, ונעשה כמו מלכות, שה"ס מה שאמרה, מוטב שיכנס החץ בי ואל יכנס בבני, כי בהיות המלכות במקומה בלחי התחתון במקום תיקון א', ובחינת כח הדין וצמצום היה רכיב על הבנים, שהם זו"ן בני הבינה, אז לא היה שום מציאות מוחין לז"א, משום שעל מלכות דצמצום א' אין שום זווג באצילות. ואור הזה שנתגלה שם מהזווג דעתיק עצמו, אינו ראוי להתפשט למוחין לזו"ן אלא לבינה, בסוד אלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין, כנ"ל, אבל העולמות המתפשטים מן זו"ן, לא קבלו כלום מאור הגדול הזה, כי ע"כ נתפשטו מהם מארי דיבבה ומארי דיללה, כנ"ל. וע"כ עתה כשהשערות דתיקון א' שינוי מקומם ועלו בשפה עלאה במקום בינה, הוכן בזה הפתח לכל פתחין טבין ויקירין, שיוכל ז"א

לקבל דרכיהם כל המוחין דגדלות שלו, אשר אז נכפין כל אלו מארי דיבבא ויללא, כמ"ש להלן. וע"כ נבחנת יציאה זו של הבינה לחוץ, מכח שקבלה לתוכה את המלכות, בבחינת רחמים על הבנים, כי קבלה לתוכה את החץ, שהוא כח הצמצום והדין, כדי שלא יכנס בהבנים העביות דמלכות דצמצום א', הנקראת חד חשוך, כי הצמצום הא' רכיב עלה, היה עצמם, כי אז תוכל הבינה להאירם, ולהעביר מהם מארי דיבבה ויללה ולהשפיע בהם כל המוהין הגדולים. הרי שז"א מקבל רחמים מרובים, מכח התיקון הזה, שלולא זה היו העולמות התחתונים מתבטלים לגמרי, כמ"ש שם בזוהר, (אות קי"ב) "**אי עתיק דעתיקין קרישא דקדישין, לא אתתקן באלין תקונין, לא אשכחו עלאין ותתאין, וכלא הוי כלא הוי**" כי לא היה פתח להשפיע לזו"ן, ומכ"ש לבי"ע. כנ"ל. וע"כ נקרא התיקון הזה בשם רחום. כי הוא שורש כל הרחמים.

אבל במיכה, שהשמות הם מבחינת א"א עצמו, דהיינו מצד המתקן, הוא נקרא בשם "נושא עון" שזה סובב על בחינת שפה עלאה גופה, שהיא בחינת בינה, ואין לה שום ענין עם הצמצום, ומ"מ קבלה לתוכה מלכות המצומצמת ובחינת הדינים שבה, הנחשב לבחינת עון וקלקול, כי עון הוא מלשון מעוות, המורה שהיה ישר ונעשה למעוות. כן הבינה היא ישרה מצד עצמה, ומחמת נשיאתה כח הדין של המלכות, נעשתה למעוות, וז"ס נושא עון, והוא עשתה זה בשביל הרחמים על הבנים שהם זו"ן, כנ"ל, ע"כ מצד הז"א, נקרא התיקון, רחום. ומצד הבינה נקרא התיקון, נושא עון.

ודע, שהפגמים של התחתונים, הנמשכים ממלכות דצמצום א' מטרם מיתוקה במדת הרחמים, נקראים בשם פשעים, להיותם פשע אמיתי, כי עליה היה הצמצום האמיתי, כנודיע. אבל הפגמים הנמשכים ממלכות הנמתקת במדת הרחמים, דהיינו מבחינת בינה שיצאה לחוץ וקבלה לצורת המלכות הזאת, הם מכונים בשם עונות, המורה, שמשורשם הם ישרים, אלא שנתעוו, כנ"ל.

תיקון **ג' הוא האי ארחא פנוי בלתי שער היורד מכנגד תחת אמצע החוטם, ועובר ומפסיק בתוך השפה העליונה, ויורד עד הפה**: ונביא דברי הזוהר שבזה התיקון. (בנשא דף קל"א. ובאד"ר ע"פ הסולם אות ע"ו) וז"ל "**תיקונא תליתאי: פאמצעיתא דתחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין, נפיק חד אורחא, ושערי אתפסק בההוא אורחא, ומלי מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא מתיקונא שלים, סוחרניה דההוא אורחא**" עכ"ל. וצריכים לזכור, מ"ש הרב בשער מאמרי רשב"י בדברי הזוהר (באד"ר דק"ל ובאד"ר ע"פ הסולם אות ס"ג) וז"ל "**דא מארי דחוטמא, מחד רוחא חיין, ומחד רוחא חיי דחיין, האי חוטמא הוא פרדשקא, דביה נשיב רוחא דחיי לז"א, וקרינן ליה סליהה. וכו'. חד רוחא**

נפיק לז"א לאתערא ליה בגנתא דעדן, וחד רוחא דחיי, דביה זמינין לאתערא לזמנא דבריה דדוד, למנדע חכמתא" עכ"ל הזוהר. ופירש שם הרב, שמנקב הימני נמשך רוחא דחיי לז"א, גם בזמן הזה. אבל מנקב שמאלי, אין האור יוצא רק בסיתום גמור, וע"כ אין גבורות המלכות יכולים להתבסם עתה, עד לעתיד בזמן מלכא משיחא, כי אז מקבלת המלכות מנקב שמאלי הזה, ולא בשתא אלפי שני, עכ"ל בקיצור לשון.

פירוש: כי ע"ס דראש א"א, הן קומת ע"ב, המקבלת מבחינה שכנגדה מע"ב דא"ק, והחוטם הוא יסוד דראש, כמ"ש הרב לעיל. ונודע, שיסוד דע"ב הוא צר ואריך, שפירושו, צר וסתום מאור דחסדים. אבל הוא אריך באור החכמה, כי להיותו בחי' ע"ב אין בו שום מיעוט מאור חכמה לעולם, אלא שבחינת המסך דיסוד שלו מצמצם עם סיתום גדול מאד מחסדים. כמ"ש היטב בחלקים הקודמים. ולפיכך אין ע"ב יכול להאיר לתחתונים זולת ע"י זווג ביסוד דאמא, שבחינתה להיפך ממש מהקצה אל הקצה, שהיא בחינת קצר מהחכמה, אבל רחב בחסדים מרובים, ונמצא הטפה היוצאת מבין שניהם שהיא בתכלית השלמות, כי מצטרף בה האריך מחכמה דאבא, עם הרחבה דחסרים דאמא, שז"ס המוחין דגדלות דאו"א ודז"א, המקבלים מזווג ע"ב ס"ג העליונים שבראש דא"א, שאז הם מקבלים ממנו סוד שע"ה נהורין. בסו"ה ואל הבל ומנחתו שע"ה. שפירושו, הארת פנים דא"א, כמ"ש הרב להלן.

וז"ש שם בזוהר (דף ק"ל ע"ב. ובאד"ר ע"פ הסולם אות ע"א) **אורכא דחוטמא תלת מאה וע"ה עלמין אתמליין מההוא חוטמא וכלהו מתדבקן בז"א**. עכ"ל פי': אורך פירושו, חכמה, וז"ש אורכא דהאי חוטמא, כלומר, מתי האי חוטמא, שהוא יסוד דקומת ע"ב, משפיע חכמה. ואומר, תלת מאה וע"ה עלמין וכו' דהיינו רק בבחינת שע"ה נהורין, כנ"ל, שזה יוצא רק ע"י זווג עם בינה, כי אז בינה דרדל"א מאירה תוך המצח דא"א, ומתגלים השע"ה נהורין. כמ"ש הרב לעיל (דף א' ש"מ אות צ"ח) ואז נשיב רוחא דחיי לז"א דרך נקב הימיני, ואז אתמליין שע"ה עלמין באורכא דהאי חוטמא, כלומר, אלו השע"ה נהורין היוצאים מבינה, שהם בעיקר אור החסדים, שיוצאים דרך יסודה, שהוא רחב וקצר מחכמה, כנ"ל, נקרא שע"ה עלמין ועלמין, פירושו: העלם, דהיינו על שם העלם חכמה מהם. אמנם כשעוברים דרך אורכא דחוטמא, הם מתמלאים באור חכמה שבחוטם, ואז שע"ה עלמין מתגלים בז"א, כי ההעלם עובר מהם, כי עתה הם נשלמים הן מחכמה והן מחסדים כנ"ל.

והנה נתבאר היטב, בחינת נקב ימין דחוטמא דא"א, שהיא בחינת יסוד דע"ב, מבחינת הזווג עם בינה, שאז נמשכים מבינה שע"ה עלמין בשפע גדולה, והם מתמלאים בהארת

חכמה מאורכא דחוטמא עצמו. וענין נקב השמאל דחוטמא, הוא הארת יסוד דע"ב בלי זווג עם הבינה, שאז מושפע ממנו סיתום גדול וצר מאד, בסו"ה ורוח נשבה בו ואיננו. וז"ש הרב "אין רוחא דחיי דנקב שמאלי יוצא אל המלכות רק בסיתום גמור" כי זה הרוחא דנקב שמאל, אינו נושב כאן בא"א, כי הוא כולא ימינא, אלא הוא אתעורר פעם למטה בז"א, ואז נפיק מניה אל המלכות סיתום גמור. עד אשר אותם הדבוקים אז במלכות זו, נאמר עליהם ורוח נשבה בו ואיננו. אמנם שורשו הוא מבחינת נקב שמאל דחוטמא דא"א, כנ"ל, אלא שאינו מתגלה שם, רק למטה במלכות. וז"ש הרב בפירוש הזוהר, שרוחא דא דנקב שמאלי לא יתגלה רק לע"ל, ביומי דמלכא משיחא. שאז יתבסמו הדינים ההם. ע"ש.

וז"ש בזוהר (נשא קל"א.) **תיקונא תליתאה מאמצעיתא דתחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין, נפיק חד אורחא ושערי אתפסק**" כי תיקון הג' הזה אינו מבחינת נקב הימיני דחוטמא לבדו, אלא מתחות תרין נוקבין ביחד. והכוונה היא, כי עדיין לא נגלו כאן השע"ה נהורין, הבאים מרוחא דחיי דנשיב מנקב ימין בלבד, כנ"ל, כי הם מתגלים אח"כ בתיקון הששי. וכאן נגלה בחינת רוחא דנשיב מתחות ב' נקבין ביחר דוקא. להורות: שגם נקב השמאל משמש כאן. וכבר ידעת ההפרש מנקב ימין לנקב שמאל, כי הנקב הימין עיקר הארתו הוא שע"ה עלמין, שפירושו אור חסדים דבינה בהעלם החכמה, אלא מקבל גם הארת חכמה מבחינת אורכא דחוטמא עצמו, כנ"ל. משא"כ נקב השמאל הוא אור החוטמא בעצם, ואין בו מבחינת חסדי הבינה כלום, כי ע"כ הוא צר וסתום מחסדים. כנ"ל. והנה כאן צריכים להורדת ה"ת מעינים, דהיינו לאעברא הני שערי מעל גבי השפה עלאה, שהיא בחינת מלכות דבינה שיצאה מראש דא"א, בסבת השערות דתיקון הא' שעלו ונכללו בה, ואבדה בחינת ג"ר שבה מחמת השערות האלו, כנ"ל, ולפיכך צריכים לאעברא הני שערא משפה עלאה, ואז יחזור אליה בחינת ג"ר שלה. ולכן היא צריכה בעיקר לנקב השמאל דחוטמא דא"א, שהרוח שלו הוא אור חכמה בעצם, אלא לפי שבא"א כולא ימינא, ע"כ נבחן שהרוח מוכרח לצאת מב' הנקבים יחד, וכיון שרוח הזה נשיב ע"ג השפה, הוא מטהר שם את הבינה, ומעביר השערות שנתישבו בה. וז"ש שם בזוהר " ושערא אתפסק מהאי אורחא" רוחא דא דנשיב שם מתחות ב' נוקבין דא"א מעביר השערות משם.

עמנם עינין החיבור דנקב ימין בתיקון הזה, גורם שלא יתפסקו השערות כולם מעל גבי שפה עלאה, אלא שעושה אורחא באמצעותא בלבד, כי אם היה נושב נקב שמאל לבדו, הנה ודאי שכל שערות השפה היו עוברים משם. אלא משום שנתחבר גם נקב הימין

בתיקון הזה הג', דמניה נשיב רוחא דחיין, שעיקרו אור חסדים כנ"ל, ע"כ הוא מחזיק השערות בימין ושמאל השפה עלאה, משום שהשערות אלו משמשים למ"ן בשביל החסדים שלו היוצאים דרך הנקב הזה.

וז"ש שם בזוהר "ומלי מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא בתיקונא שלים, סוחרניה דהאי אורחא", כי זהו בכח הרוחא דנשיב מנקב ימין, שהוא המחזיק שערות אלו סוחרביה דהאי אורחא שבאמצעיתא, כי העביות שבהם נחוצים לו לזווג החסדים, שמתפקידו להשפיע תמיד בסוד רוחא דחיי, וז"ש "בתיקונא שלים" כי עתה שנגלה האי אורחא שבאמצעיתא, בהארת חכמה דנקב השמאל, הנה חזרה הבינה בזה לבחינת ג"ר שלה, ומעתה אין שום פגם בהני שערות השפה הנשארים, להיות נחוצים להמשכת חסדים, כי אז יהיה "התיקון שלם"", כי יהיה חכמה עם חסדים, ובלתי חסדים אין התיקון שלם, כי אדרבה היה בסו"ה ורוח עברה בו ואיננו, כנ"ל. וז"ש בתיקונא שלים.

וענין זה מבואר יותר בדברי הזוהר שם (דף קל"ג ע"א. ובאד"ר ע"פ הסולם אות קכ"/ב) ז"ל **מאמצעיתא דתחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין נפיק חד אורחא ושערי אתפסק בההוא אורחא. אמאי אתפסק, משום דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה. ובגין כך יתיב תחות נויקבי הוטמא האי ארחא.** עכ"ל. פי': כי שואל, אמאי אתפסק רק באמצע שערות השפה, ולא עברו משם כל שערות השפה, מאחר דנשיב שם רוחא דחוטמא, שהוא בחינת חכמה המחזירה את בינה לבחינת ג"ר שלה. וע"ז תירץ, "משום דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה" כלומר, דלא אתתקן שם החכמה בקביעות, כדרך הרוחא דחיי דנשיב מנקב שמאל דחוטמא, כי אם היה כן, היו עוברים משם כל שערות השפה. אמנם הוא נתקן רק בבחינת דרך בלבד, כי אורחא פירושו דרך, דהיינו לא לעמוד שם, אלא רק לעבור בו לבד, כדי שאח"כ יוכלו להתגלות החסדים מבחינת העביות הנשארת שם בשערות השפה בבחינת מ"ן. כי אז הוי תיקונא שלים. כנ"ל. וזה שממשיך "ובגין כך יתיב תחות נוקבי חוטמא האי אורחא" כלומר, שהתיקון הזה בא מתחת ב' נוקבין דהיינו גם מנקב הימיני, שדרכו להשפיע חסדים, וע"כ נתפסק רק בבחינת דרך באמצע השערות, וכל השערות מהאי גיסא ומהאי גיסא נשארים כדי שלא יופסק שפע החסדים כנ"ל.

וז"ש עוד שם "ושערא לא אתרבי בהאי אורחא, משום דכתיב ועובר על פשע, למיהב מעברא על פומא קדישא, דיימא סלחתי" פירוש: כי אין צורך להגלות כאן, אלא בחינת סליחת עון בלבד, שפירושו, להעביר הקטנות מעל בחינת המלכות דבינה, שיצאה לחוץ מחמת נשיאת השערות בסוד נושא עון, כנ"ל. ולזה מספיק בחי' אורחא באמצעיתא

דשערי, כנ"ל, וז"ש למיהב מעברא על פומא קדישא דיימא סלחתי, כי ע"י העברה בלבד, נגלה סליחת עון. וז"ש מקודם, "ושערא לא אתרבי בהאי אורחא, משום שכתיב ועובר על פשע" כי נתבאר לעיל, שבחינת הפגם דצמצום א' נקרא פשע, ובחינת המיעוט דבינה מחמת שנעשתה לנושא להמלכות הזו, נקרא עון, ולא פשע. אמנם עתה, אשר בחינת מלכות דצמצום א', דהיינו התיקון הא', עלה ונתחבר בבינה, נמצא שעם סליחת העון דבינה, נתכפר ג"כ בחינת הפשע אשר עלה שם. וז"ש "ושערא לא אתרבי בהאי אורחא" כי יש שם ב' מיני שערות: הא' הבאים מחומר דתיקון א' עצמו שעלה שם, וב' השערות שיצאו מכח הבינה שיצאה לחוץ ואבדה הג"ר שלה, כנ"ל ע"ש. וא"כ יש לשאול אמאי לא אתרבי השערות, שבאו מתיקון הא', גם בהאי אורחא, כי לא היה כאן אלא בחינת סליחת העון, הנוגע רק לשערות דבינה עצמה, ולא לבחינת פשע. וע"ז אומר "משום דכתיב ועובר על פשע" כלומר, כיון שלא נתקן אלא בבחינת אורחא למעברא ביה, ע"כ בשעה שעובר דרך שם לפומא, לומר סלחתי לעון דבינה, נמצא גם הפשע נעלם משם, וע"כ גם השערות דבחינת פשע ג"כ אינם גדילים שם בהאי אורחא. באופן שנמתקים שניהם ביחד, כי זהו כל כח של תיקון הב', שה"ס נושא עון, דהיינו שקבלה בחינת הפשע לתוכה, ונתמעטה גם היא, כדי שאח"ז כשיגיע לה התיקון הג' שהיא האורחא לאעברא ביה, יגיע התיקון הזה גם לבחינת פשע, הנמשך מתיקון א'. וע"כ נקרא במיכה התיקון הזה ועובר על פשע, כי ענין סליחת עון אין בו משום רבותא, כי הוא ישר משורשו, אלא עיקר רבותא היא, שעבר ג"כ על הפשע. כמבואר.

וז"ש שם (אות קכו-א) **ותאנא, תיקונא קדמאה דדיקנא ותנינא, לאתכא לתליתאה**" פירוש: כי כל עיקר הדיקנא הוא, לתיקון הבוצד"ק דגניז במו"ס, שה"ס אלף עלמין דהתימין בעזקא דכיא, שהוא בחינת העביות דצמצום א', שעליה יצאו או"א דנקודים, וכיון שהיא גנוזה שם, אין בה זווג, וע"כ נגנזו עמה גם קומת או"א הפנימים, הנקרא אלף עלמין, להיותם בחינת ע"ב הגלוי כנ"ל באורך. ונודע דעיקר כל התיקונים הוא, רק לתקן המלכות דצמצום א', בסוד דא"ס לא נחית יחודיה עליה, עד דיהבינן ליה בת זוגיה, והנה היא נגנזה לגמרי בעולם האצילות, ואיך יהיה בה תיקון בעת שאין בה שום זווג, והיא גנוזה במו"ס. וז"ס שערות דיקנא, אשר כל שורשה הוא תיקון א' דדיקנא, ששם נגלה בחינת המלכות דגניז במו"ס, כנ"ל באורך, והיא שהצמיחה והולידה לכל השערות דיקנא, כמ"ש לפנינו. אמנם בה בעצמותה גם כאן בדיקנא, אי אפשר שתהיה, בה זווג, כי אם בדרך התכללותה וביאתה בהתכללות הבינה, שהיא מדת הרחמים, דהיינו בחינת תיקון הב' שנקרא ורחום, כנ"ל שמכח השערות דתיקון א' שעלו לשם,

יצאו ונצמחו שערות גם מבחינת בינה הנקרא שפה עלאה, וגם השערות של תיקון א' עצמו עלו ונתערבו עמהם, כנ"ל. אמנם עדיין לא נגלה שום המתקה בזה התיקון הב', ואדרבה, כי נגלה מיעוט נוסף על מיעוט הא', אלא אח"ז שנגלה התיקון הג', שהוא האורחא דאתפני משערא, הנמשך לפומא בסוד סליחת העון, שפירושו שהעון דבינה חזר ונתיישר והשיגה את ג"ר שלה, אשר עי"ז נעשה גם בחי' עובר על פשע, כי גם בחי' השערות השייכים לתיקון א" קבלו ג"כ אותם המוחין, ואז נתגלה כל התיקון, של יציאת המלכות דצמצום א' לחוץ בבחינת שערות דיקנא, כי עתה בתיקון ג' הזה, נתקנה בחינת המלכות דצמצום א'. והגיע בחינת תיקון להבוצד"ק דגניז במוחא סתימאה, והאלף עלמין דחתימין שמה, התחילו להתידע באיזה שיעור. וז"ש בזוהר "דתיקונא קדמאה ותנינא דדיקנא, לא היו אלא לאתבא לתליתאה" כמבואר. כי עד עתה לא היו אלא רק צמצומים נוספים, אלא עתה שחזרו הג"ר לבינה, התחיל התיקון דמלכות זו דצמצום א', שזה כל הנרצה. והבן כי משום זה נקראים י"ג תיקוני דיקנא בשם י"ג מדות הרחמים, כי כל עיקרם הוא להמתיק המלכות דצמצום א', שהיא מדת הדין, בבינה, שהיא מדת הרחמים וזכור זה בכל ההמשך.

וז"ש עוד שם (באות קכו-ג) **תאנא בצניעותא דספרא, מהו דכתיב פשע: זכו עובר, לא זכו, פשע**" פירוש: כמ"ש לעיל, ד"ה וענין זה. על דברי הזוהר, דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה, שלא נתקן שם החכמה בקביעות, שהיא בחינת הרוחא דנשיב מנקב שמאל דחוטמא, אלא בבחינת דרך לעבור בו, ולא לעמוד שם. ע"ש. וז"ש כאן, זכו עובר: כלומר, שהצדיקים הזוכים, הם מקבלים הרותא דחיי מבחינת ב' הנוקבין דחוטמא, שאז היא בבחינת עובר על פשע, כמ"ש שם, שהוא תיקונא שלים, שיש להם חכמה וחסדים, חכמה מכח העברת הרוחא דחיי בהאי אורחא, וחסדים מכח הני שערין דאשארו שמה סוחרני דהאי אורחא. אבל אם "לא זכו" דהיינו אם הם עומדים בהאי אורחא דהיינו שמקבלים הרוחא דחיי דנשיב מנקב שמאל, המאיר בקביעות, אז מתגלה להם "פשע" כלומר, שהשערות שנתערבו שם מהחומר דתיקון א' הנקרא פשע, כנ"ל המה מראים כח הצמצום שבהם. ואז גם הארת חכמה מסתלקת מהם, כי אין חכמה מתקבלת בפרצוף מבלי התלבשות באור חסדים. כנודע. וז"ש "זכו עובר, לא זכו, פשע" אכן אין זה אמור אלא בהצדיקים המקבלים מאורחא דתחות חוטמא דז"א, ולא באורחא דא"א, כי לית שמאלא בהאי עתיקא, כנ"ל.

וזה שממשיך שם (אות קכ"ז) "**האי בז"א, מאי בין האי להאי, בז"א כד נחית ההוא אורחא מתחות נוקבי חוטמוי, כתיב ויחר אף ה' בם וילך. מאי וילך, דנפיק רוחא**

דרוגזא מאינון נוקבי, ומאן דאשכח קמיה אזיל ולא אשתכח, הה"ד כי רוח ה' נשבה בו ואיננו. באריך אנפין כתיב, ועובר על פשע, וכתיב, ורוח עברה ותטהרם": פי': כי הדברים האלו, סובבים על הציעותא דספרא המובא לעיל, שאומר, אם זכו עובר אם לא זכו פשע. דהיינו אם התחתונים אינם מקבלים משם בבחינת העברה, מתגלה להם פשע. כנ"ל. וע"ז פרשו בזוהר, דהאי בז"א דוקא, ולא בא"א. ורק בז"א אפשר להתחתונים להתאחז בהאי אורחא בבחינת עמידה, דהיינו לקבל מבחינת נקב שמאל לבד דנשיב בהאי אורחא. ואז נאמר בהם, ויחר אף ה' בם וילך, כי אז מתגלה להם בחינת השערות דצמצום א' המעורבים שם, שהם נקראים פשע, ואור העליון המלובש בנשמות ההם, מסתלק מהם, שז"ס וילך, "דמאן דאשכח קמיה אזיל ולא אשתכח, כי רוח ה' נשבה בו ואיננו" כי החיות נסתלק מהם לגמרי, כי הסיתום דאור חסדים גורם הסתלקות אור חכמה ג"כ, כי אין אור חכמה מתלבש אלא בחסדים, כנ"ל.

מה שאין כן "באריך אנפין, כתיב, ועובר על פשע. וכתיב ורוח עברה בהם ותטהרם" דהיינו כנזכר לעיל, דלית שמאלא בהאי עתיקא, ושם נשבין רוחא דחיי מכללות ב' הנקבים, אשר הרוחא דחיי הנושב מהם, הוא רק בבחי' ועובר על פשע, שאין הפשע, מתגלה, אלא אדרבה הוא מתכפר שם, כי נכלל לגמרי במדת הרחמים, וגם הוא מקבל מהאי אורחא כמו השערות דבינה עצמם. כנ"ל באורך. וז"ש "ורוח עברה בם ותטהרם", כי אפילו השערות דבחינת פשע, נטהרו ג"כ. כמ"ש לעיל דשערא לא אתרבאי בהאי אורחא. ע"ש.

וז"ש עוד שם (אות קכ"ט) "**תאנא, בשעתא דאתגלי ההוא אורחא דיקנא דעתיק יומין, כולהו מארי דיבבא ויללה ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין וכו**' " כי אלו מארי דיבבה ויללה, נמשכין מכח התיקון הא', שה"ס פשע. שנתפשטו ממנו ז"ן עלמין דיבבה, וצ"ו עלמין דיללה. כמ"ש לעיל ע"ש. ונמצא עתה, שהפשע נתכפר בהאי אורחא דתתות חוטמא דא"א, בסוד ועובר על פשע, ובסו"ה ורוח עברה בהם ותטהרם.

וחזרו ונגלו החכמה וחסדים ותיקונא שלים, אז נשתקו מארי דיבבא ומארי דיללה ג"כ, כי גם בחינת הפשע, נכלל במוחין אלו, כנ"ל. אמנם רק בבחינת "סתימין ושתיקין" דוקא, כי אינם רשאים לקבל משם, אלא בבחינת אורחא לאעברא ביה, שפירושו בחינת הארת חכמה בחסדים, הבא מחמת ההעברה בהאי אורחא, אבל לא בבחינת עמידה, שפירושו, לקבל חכמה דרך נקב שמאל, כי אז יחזרו הני מארי דיבבה ויללה שביצירה ועשיה לקדמותם, כנ"ל, "לא זכו פשע" כי הפשע יחזור ויתגלה להם מתיקון הא' כנ"ל באורך. וזה שמדייק מזוהר "ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין" כי לית שמאלא

בא"א, וכשמתגלה אורחא דא"א, מקבלים הכל רק מבחינת אורחא לאעברא, "**ולית מאן דיפתח פטרא לאבאשא**" שאין עוד מציאות למי שהוא שיוכל להתאחז בנקב השמאלי. כמבואר. וזה שממשיך "**ומהאי, מאן דאחיד ואזהיר לשתקאה, להאי אורחא רשים, דהוא סמנא דעתיקא קדישא**" כי שורשים העליונים, מכים בכחם על השתלשלות כל הענפים שלהם עד עולם התחתון, ולפיכך אנו רואים, כשאדם רוצה להשתיק למי שהוא בהקפדה, הוא מזהיר אותו, בדרך הנחת אצבע על האי אורחא דתחות החוטם שלו. ואומר הזוהר, שזה בא לנו משורש העליון שבעתיקא קדישא, כי בהגלות האי אורחא דתחות חוטמא בעתיקא קדישא, נמצאים כל מאריהון דדינא סתימין ושתיקין, כנ"ל. וז"ש "דהוא סמנא דעתיקא קדישא" דהיינו כמבואר.

והנה בי"ג מדות הרחמים שבתורה, נקרא התיקון הג' הזה בשם, וחנון. שפרשו ז"ל, עושה חסד חנם ואע"פ שאינו הגון ואינו כדאי. ונודע, שהשמות שבתורה הם בערך המקבל את התיקון, והנה נתבאר לעיל, שזה האורחא, הוא גילוי הארת חכמה רק לבינה, להיותו בשפה עלאה שהיא בינה, וא"כ הוא מספיק רק לבחינת סליחת עון, ולא לכפרת פשע, שהיא בחינת המלכות דצמצום א'. ועכ"ז מספיק התיקון הזה גם לכפרת פשע, בסוד ועובר על פשע, כנ"ל. וע"ז נקרא בשם חנון, דהיינו אע"פ שאינו הגון ואע"פ שאינו כדאי, מ"מ הוא מתכפר ע"י התכללות בבינה. ונמצא השם שבמיכה הוא, ועובר על פשע, כי מצד העליון נבחן שהוא עובר עם הרוחא דחיי ומכפר גם הפשע, ומצד התחתון המקבל התיקון נקרא וחנון, להורות, שעדיין אינו כדאי להרוחא דחיי, ומ"מ מקבל, אותו, כמי שהוא כדאי לו.

פרק רז

תיקון ד' הוא שורת השערות הגדילים בשפה תחתונה ברוחב תחת הפה. תיקון ה', ההוא אורחא תנינא פנוי בלתי שער, היורד מן הפה מן אמצעו ומפסיק באמצע השפה התחתונה, ויורד עד שבולת הזקן. והוא מכוון תחת ההוא אורחא אחרא עלאה שעל הפה: אלו הב' התיקונים מובאים בזוהר נשא (דף קל"א. ובזוהר ע"פ הסולם אות ע"ז וע"ח) וז"ל. תיקונא **רביעאה: מתתקן שערא ונחית תחות פומא, מרישא חדא לרישא חדא, בתקונא שלים. תיקונא חמישאה: תחות פומא נפיק אורחא אחרא בשקולא דאורחא דלעילא, ואלין תרין אורחין רשימין על פומא מכאן ומכאן עכ"ל.**

פירוש: אחר שכבר נגמר תיקון הב' והג' והשערות דתיקון א', שהם מבחינת מלכות דצמצום א' עלו ממקומם מלחי התחתון למקום בינה, שהיא השפה עלאה שבלחי העליון, והוציא מכחו, בחינות שערות, גם ממקום בינה, שהם השערות דשפה עלאה

הנקרא נושא עון, כנ"ל. שהוא תיקון ב', שגם שערותיו עצמו נתערבו בהם, כנ"ל, אשר משום זה, קבל ג"כ את הרוחא דחיי שנתגלה בהאי אורהא שעל גבי שפה עלאה, בסוד ועובר על פשע, כנ"ל שהוא תיקון הג'. הנה מיתוק זה הספיק רק לשעתו, עד שנשתתקו מחמתו מארי דיבבה ויללה, כנ"ל. אמנם מתוך שכל התיקון הגדול הזה נעשה במקום בינה עצמה, דהיינו בשפה עלאה, ולא במקום אחיזתם של השערות דתיקון הא', שהיא לחי התחתון, ע"כ עוד נשאר מקום לאלו מארי דיבבה ויללה, לחזור ולהתעורר ולהתאחז בשערות דתקון הא', וכדי לתקן זה, נתקנו אלו ב' התיקונים שבשפה עלאה, גם בשפה תתאה, דהיינו בלחי התחתון במקום אחיזתם האמיתי של השערות דתיקון א', ובזה נטתתקו מאריהון דדינא לנצח, ואלו ב' התיקונים הם: א' שבולת הזקן שמתחת השפה תתאה, שנמשכו כאן, מן השערות דתיקון א', שהיו מעורבים בשערות דשפה עלאה, שכל תיקונם היה רק בסוד ועובר על פשע, כנ"ל, שעתה הם נתעוררו מחדש בכח הצמצום שבהם מתיקון הא', וכיון שהשערוה שמבחי' הבינה כבר נגלה בהם בחינת ג"ר, ע"י האי אורחא, ע"כ הוכרחו לירד משם ולבא למקומם עצמם שהוא בשפה תתאה. וב' הוא, נשיב רוחא דחיי דחוטמא דא"א באורחא דתחות חוטמא, ומשם עבר ובא לשפה תתאה, והוציא שם ג"כ בחינת אורחא בדוגמא לאורחא עלאה, ונמשכה הארת ג"ר גם בשערות דשפה תתאה, וזה תיקון החמישי. הרי שאלו ב' התיקונים: הרביעי והחמישי הם העתקת ב' תיקונים העליונים משפה עלאה, על שפה תתאה, ונעשה התיקונים האלו, בהחומר ובהמקום של השערות דתיקון הא' בעצמו, באופן שכל ההבחן מב' התיקונים שבשפה עלאה, לב' התיקונים שבשפה תתאה הוא, כי חומר השערות דשפה עלאה היו מהתמעטות הבינה, וכן מקום אחיזת השערות היה, מקום בינה. אבל חומר השערות דשפה תתאה, הוא חומר של מלכות דצמצום א', שהיו מעורבים בשערות דמפה עלאח, שיצאו משם ונתקנו בשפה תתאה. והמקום דשפה תתאה הוא בלחי התחתון, שהוא מקום מלכות עצמה.

וז"ש שם בזוהר "מתתקן שערא ונחית תחות פומא" דהיינו כמבואר, שאלו השערות השפה עלאה נתקנו ונבררו מחדש, כדי שיתגלו לעצמם אלו השערות המעורבים שם מבחינת תיקון הא', ואחר שנמצאו ונגלו, ירדו למקומם מתחת השפה תתאה, כי לא יכלו עוד לעמוד שם, מחמת שנתגלה שוב כח הצמצום שבהם, והיו מוכרחים לירד למקומם. וע"כ נחתי תחות פומא.

ובזוהר שם (דף קל"ג ע"א ובזהר ע"פ הסולם אות ק"ל) מבואר יותר, וז"ל, **תקונא רביעאה: מתתקן שערי תחית תחות פומא מרישא חדא לרישא חדא, הח"ד לשערית**

נחלתו, כד"א ונשאת תפלה בעד שארית הנמצאה, הנמצאה ממש. שארית, דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה. עכ"ל. פירוש: כי בחינת הנחלה והמנוחה,שנעשה ע"י ב' התיקונים שבשפה עלאה, נתתקן ונתברר מחדש, ונמצא בהם, אלו שארית השערות שנתערבו בשערות של שפה עלאה, שעלו לשם מתיקון הא' דמצר הזקן, כי האי אורחא שבמקום בינה אינו מספיק בשבילם, כנ"ל, וז"ס שארית נחלתו, וז"ס שארית הנמצאה, כי מה שהיה מתחלה ועובר על פשע, חזר ונתגלה ונמצא, וז"ש "הנמצאה ממש" כלומר,שמתחלה היתה נעלמה,בסוד ועובר על פשע, ועתה נמצאה, וזה שאמר "שארית ישראל לא יעשו עולה", כלומר, שזה התיקון הד', שהוא גילוי השארית והבאתו לשפה תתאה, הוא בא, כדי שאלו הנשמות הנמשכות מבחינת השערות האלו, לא יעשו עולה, כלומר, שלא יפלו לידי מארי דיבבה ויללה, היכולים עוד אחר ב' התיקונים הראשונים להתעורר פעם, וע"כ חזרו ויצאו אלו התיקונים פעם שנית, בחומר ובמקום של התיקון הא' עצמו. כנ"ל. ואז יש בטחון, ששארית ישראל לא יעשו עולה כנ"ל. כי אחר שנתקנו השערות דתיקון הא' בבחינתם עצמם, ובמקומם, יש בטחון שישתתקו מארי דדינא לנצח.

והנה צורת גידולם של השערות, גם כאן כמו בשפה עלאה, הוא מרישא חדא לרישא חדא. שהם בחינת ימין ושמאל, ואע"פ דלית שמאלא בהאי עתיקא. מ"מ הם נרשמו כאן בבחינת שרשים שאינם מתגלים במקומם, אלא שהם מתגלים כן בתחתונים, בדומה לב' פאתי הראש וב' תפוחין קדישין, וב' נוקבי דחוטמא, שבא"א עצמו נחשבים לא', ולא לב' תיקונים מיוחדים, ומה שנרשמו בשנים, הוא משום שכן מתפשטים ונגלים למטה בז"א. והשמות של תיקון ד' וה' שבתורה, הוא ארך אפים. שזה מורה: כי אחר שכבר נתקן אורחא עלאה בסוד ועובר על פשע, וגם השערות דתיקון א' כבר קבלו תיקונם ע"י אורחא עלאה, ונשתתקו כל מארי דיבבא ויללה כנ"ל, מ"מ חזר הבירור על שערות השפה עלאה, כדי לברר מהם השערות דתיקון א' המעורבים שם, הנקראים פשע, ולהוציא אותם מכלל התיקון דשפה עלאה, ולהחזירם לבחינת צמצומם הקודם, ונגלה עליהם האף והדינים פעם שנית, כי ע"כ ירדו משם ובאו לשפה תתאה, כנ"ל באורך. ולפיכך הם נקראים ארך אפים, כי בעת שנתגלה תיקון הד' מטרם שבא תיקון הה', חזר ונגלה כח האף למטה בז"א, ובב' עלמין יצירה ועשיה, חזרו ונתעוררו שם מארי דיבבא ומארי דיללה, שזה נבחן להארכת אפים, שע"ז רמזו ז"ל מאריך אפו וגבה דליה, כי ע"י אריכת אפים חזר ג"כ האי אורחא דלעילא ובאלשפה תתאה, שע"י זה ישתתקו הדינים לנצח, ונמצא שמה שהאריך אפו, ושוב ניתן כח לדינים ולמארי דיבבא ויללה, לא היה זה אלא לפליטה

גדולה, שעי"ז יהיה בטחון שלא יוכלו עוד להתעורר לעולם. ולפיכך השם הזה ארך אפים כולל ב' ביחד, שהם השבולת שבשפה תתאה, שהוא תיקון ד' עם אורחא תתאה המקיף לשבולת, שהוא תקון ה', מטעם שלא נגלה הטובה הגדולה שבאריכת אפים, מטרם שחזר ונגלה גם האורחא תתאה. כנ"ל. וכל זה הוא רק בהבחן המקבל, שהוא ז"א, שבו אי אפשר לחשוב את גילוי השבולת לתיקון מטרם שיתגלה גם האורחא, כי עם גילוי השבולת, נגלה בו כמו קלקול, כנ"ל, אלא אח"כ שנגלה גם האורחא, אגלאי מלתא מלתא למפרע, שגם השבולת שירד בשפה תתאה היה לתיקון גדול, כדי להכניע מארי דדינין במקומם עצמם, כנ"ל. ולפיכך בי"ג מדות שבתורה נחשבים שניהם בשם אחד. כמ"ש הרב.

אמנם בשמות די"ג מדות שבמיכה, שהם מתבארים בערך המשפיע והמתקן אותם, כנ"ל. הנה הם ב' שמות מיוחדים. כי כלפי המתקן נחשבים גם השערות דשפה תתאה שנתגלו אצלו, לתיקון גדול ולמדה של רחמים, כי עשה זה כדי למתקו בהמתקה של קיימא כנ"ל. וע"כ התיקון הד' נקרא לשארית נחלתו, ע"ש בירור השארית מתוך שערות השפה עלאה, השייכים להחומר של תיקון א', ולהורידו לשפה תתאה, שהוא בלחי התחתון, ומקום המלכות עצמה. כנ"ל בזוהר. ולכן התיקון הה' נקרא "לא החזיק לעד אפו" כי זה האף שנגלה מחמת גילוי השארית במקום שפה תתאה, לא החזיק אותו לעד ח"ו, אלא חזר והשפיע הרוחא דחיי דרך אורחא שע"ג שפה עלאה, והביא הרוחא דחיי גם לשפה תתאה. וע"ז רומזים ב' החקיקות שבאמצע השפתים, המכוונים זה כנגד זה, כמ"ש שם בזוהר "ואלין תרין אורחין, רשימין על פומא מכאן ומכאן" שהם רומזים על העברת אורחא עלאה דתחות חוטמא באמצע השפה עלאה, דרך האמצע דשפה תתאה המכוון כנגדו, ועושה אורחא גם בשפה תתאה מסביב השבולת. וע"כ ב' החקיקות מזדמנים זה אל זה.

וצריכים עוד להבין, למה בתורה נקרא אפים, לשון רבים, ובמיכה נקרא לא החזיק לעד אפו לשון יחיד. ולא כתיב אפיו, לשון רבים. והענין הוא, כי הני שערות השפה תתאה הנקרא שבולת הזקן, שה"ס שארית הנמצאה, כנ"ל, שהשערות דתיקון הא' שנתערבו בשפה עלאה, נתבררו וירדו לשפה תתאה. כנ"ל. אין הפירוש, שחזרו השערות דמלכות דצמצום א' בלבד דהיינו בלי שום מיתוק וחיבור עם הבינה, רק כמות שהם בתיקון הא' באו בשפה תתאה. כי אם היה כן, לא היו צריכים אלו השערות דתיקון הא' לבא לשפה תתאה, אלא שהיו יכולים להתקן במקומם במצר הזקן עצמו. אלא אלו השערות שעלו מתיקון א' ע"ג שפה עלאה ונתערבו שם, כבר קבלו לתוכם השיתוף דמדת הרחמים,

על ידי עליתם ויניקתם ממקום בינה, וע"י תערובתם בהשערות דשפה עלאה, באופן שאפילו אחר שנבררו לעצמם, וירדו משם לשפה תתאה, נמצאים ג"כ ממותקים עוד במדת הרחמים, כי אין העדר ברוחני, וכיון שנתערבו ונתחברו פעם עם ה"ר, שוב אין מתפרדים זה מזה לעולם. אלא שיש להבחין כאן ב' בחינות בחיבור הזה: א', התכללות מלכות בבינה, וב', התכללות בינה במלכות. וזה כל ההפרש בין השפה עלאה לתתאה, כי השערות דשפה עלאה, אע"פ שנבחנים שיצאו מבחינת בינה עצמה, יש בהם גם התכללות המלכות, כי מבינה לבדה לא יתכן כלל שיצאו ממנה שערות. וכן אלו השערות שירדו לשפה תתאה כלולים ג"כ מבחינת בינה, כי במלכות לבדה לא יתכן שום זווג, אלא ההפרש הוא, כי השערות דשפה עלאה עיקרם הם בינה, ומלכות שבהם היא רק בחינת התכללות לבד. והשערות דשפה תתאה עיקרם הם מלכות, ובחינת בינה שבהם היא רק בחי' התכללות בלבד.

ולפיכך הם נקראים בתורה בשם אפים, להורות על בחינת ב' ההין הכלולות בהן, שעצמותה היא ה"ת, וכלולה ג"כ מה"ר כנ"ל. וכבר נתבאר לעיל (דף א' שע"ז ד"ה ונתבאר) שכן הוא בכל המ"ן שבעולמות, שהם כלולים מב' מלכיות, אשר החימום בא בהכרח מבחינת מלכות דצמצום א'. אמנם הזווג, הוא רק על בחינת מלכות דצמצום ב', משום שאין זווג במסך דצמצום א' באצילות, מחמת הגניזה של המלכות הזו ברדל"א. כמ"ש שם. שז"ס טוחנות מ"ן לצדיקים, וז"ס אין טפה א' יורדת מלמעלה אא"כ טפים עולות כנגדה מלמטה. כי אע"פ שהם נטחנו ונתערבו יחד, מ"מ טפת המ"ד באה בעיקר על הטפה דצמצום ב'. ע"ש. וז"ס מה שתיקון ה' נקרא במיכה בלשון יחיד "לא החזיק לעד אפו" כי השמות שבמיכה הוא כלפי המשפיע, כנ"ל, ומן המשפיע אינו יורד אלא טפה א', משא"כ בתורה שהוא כלפי המקבל, נקרא בשם "אפים" כי יש שם במ"ן ב' בחינות מלכיות, שהן ב' ההין כנ"ל, והבן היטב.

ונתבאר היטב, כי בחינת התיקון דאורחא זו, אי אפשר שתתגלה בבחי' השערות דמצר הזקן, שהם תיקון הא' משום שאין זווג במלכות דצמצום א' כנ"ל. אלא רק השפה תתאה, אע"פ שהיא ג"כ מבחינת השערות דמצר הזקן, אמנם הם כבר עלו ונתמתקו פעם בשפה עלאה במדת הרחמים, כנ"ל, וע"כ גם בירידתם למטה בשפה תתאה הם ג"כ כלולים בה"ר, וע"כ יתכן בהם זווג, שתתגלה בהם האי אורחא.

וז"ש שם בזוהר (דף קל"ג ע"ב ובזהר ע"פ הסולם אד"ר אות קל"ה) **תנא בכל אתר דבהאי עתיקא טמירא דכלא, אורחא אתגלייא, טב לכלהו דלתתא, דהא אתחזי עיטא למעבד טב לכלא. מאן דסתים ולא אתגליא לית עיטא, ולית מאן דידע ליה, אלא הוא בלחודוי,**

כמא דעדן עלאה, לית דידע ליה אלא הוא עתיקא דעתיקי. ועל האי כתיב, מה גדלו מעשיך ה'. עכ"ל, פירוש: כי ענין הגילוי של אורחא בשפה תתאה, נבחן לעצה עמוקה מצד המאציל, כדי להעביר בחינת הדינים גם מבחינת הנשמות הנמטכות ממלכות דצמצום א', אשר אין שום זווג נוהג עליה באצילות, כנ"ל. כי ע"כ נמשכו מארי דיבבא ויללה מהתיקון הא', כנ"ל, אמנם המאציל העליון המציא עצה בעדם, והוא, כי העלה השערות דמצר הזקן על השפה עלאה, בתיקון הב', ואח"כ בתיקון הג' שנתמתקו בהאי אורחא דתחות חוטמא, ואח"כ בתיקון הד', שירדו לשפה תתאה, וקבלו מיתוקם בתיקון הא', אשר אז נשתתקו גם מארי דיבבה ויללה הנאחזים בנשמות דצמצום א'. כנ"ל. וז"ש "אורחא אתגלייא טב לכלהו דלתתא, דהא אתחזי עטא למעבד טב לכלא", כלומר, כי עתה נתגלה עצה למעבד טב, גם עם אותם הנשמות הבאות ממלכות דצמצום א', וז"ש למעבד טב לכלא. כי לולא האי עיטא, לא היה שום תיקון לאותן הנשמות, משום שבחי' מלכות דצמצום א' שהיא שורשם, אינה באה לעולם לכלל זווג, והיו הנשמות ההן נידחות ח"ו אמנם עתה אחר שנתמתקו פעם בשפה עלאה תוך ה"ר, ואח"כ באו למקומם בשפה תתאה הנה נעשה המלכות דצמצום א' ראויה שיהיה עליה זווג, מחמת השתתפותה בה"ר, כנ"ל. וקבלו הנשמות הנ"ל תקונם השלם.

וזה שממשיכים שם, "מאן דסתים ולא אתגלייא לית עיטא" כלומר, בבחינת מצר הזקן, שהוא תיקון א', דסתים ולא אתגלייא, כי לא היה שם זווג, רק שקבלו מהזווג הגדול דפה דעתיק דרך מו"ס כנ"ל, לית עיטא שם, כי הזווג הזה לא הועיל אלא לעלמא קדמאה הנמשך מבינה, אבל לב' עלמין תתאין לא היה שום עצה, כי נעשו אז למארי דיבבא ויללה, כנ"ל. וזה שממשיכים "ולית מאן דידע ליה אלא הוא בלחודוי" כלומר שאין שם ידיעה, שפירושו זווג, אלא רק לעתיק בלבד, כי מלכות דצמצום א' אינה משמשת רק בעתיק, כנ"ל, וז"ש "כמא דערן עלאה לית דידע ליה אלא הוא עתיקא דעתיקי" כי ע"כ נגנזו או"א הפנימים בעדן עלאה, שהוא מו"ס, ולית דידע ליה אלא עתיקא דעתיקין, כי ע"כ נקרא המו"ס אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא. משום שאין ידיעה וזווג בהמלכות הזו, רק בעתיקא. כנ"ל. אמנם ע"י עברם דרך שפה עלאה נעשה עצה למעבד טב לכלא. כי נעשה עליה זווג מבחינת השתתפותה במדת הרחמים, שהוא ה"ר. כנ"ל.

והנה כל הנאמר לעיל בהאי אורחא שבשפה עלאה, נוהג ג"כ בשפה תתאה, בלי שום הפרש כל שהוא. כמ"ש שם בזוהר (אות קל"ד) "**דתניא אורחא עלאה דדיקנא קדישא, דאיהו נחית תחות נוקבי דחוטמא דעתיקא, והאי אורחא דלתתא שקילן אינון בכלא, דא לעילא ודא לתתא, לעילא עובר על פשע, לתתא לא החזיק לעד אפו. ותנינן, לא**

החזיק, דלא אית אתר למיתב, כמא דלעילא יהיב אתרא לאעברא, כך לתתא יהיב אתר לאעברא" פירוש: דהאי אורחא דלתתא, מקבל ג"כ מהרוחא דחיי דנשיב מתחות ב' נוקבי דחוטמא דא"א כמו האורחא עלאה, (ומה גם שהוא מקבל אותו דרך האורחא עלאה, כנ"ל), וע"כ הם שקילין כחדא, וכל מה שנתבאר לעיל בתיקון הג' באורחא עלאה, נוהג הכל גם בהאי אורחא תתאה. וכמו דאורחא עלאה אתתקן רק בבחינת דרך לעבור בו, ולא בבחינת עמידה, כמ"ש לעיל בתיקון ג' עש"ה. כן האי אורחא דלתתא נתקן רק בבחינת דרך לעבור בו, ולא בבחינת עמידה.

וז"ש "ותנינן לא החזיק, דלא אית אתר למיתב" פי': כי המקום הזה נתקן רק בבחינת דרך להעביר החסדים שמה, והחסדים מקבלים הארת חכמה דרך העברה, שה"ס הזווג דב' נוקבי חוטמא בא"א, כנ"ל באורך, אבל לא נתקן למיתב שמה, שהוא בחינת נקב שמאל בלבד, שמשם נמשך בנקב שמאל דחוטמא דז"א, בסו"ה ורוח נשבה בו ואיננו, כנ"ל. ולכן, הרוח דנקב שמאל עצמו, לא יהיב אתר למיתב שם, כי בזה היו המקבלים מתבטלים לגמרי, ורוח נשבה בהם ואינם. וז"ש שם (אות קל"א) "**כד"א וחמת המלך שככה, שכיך מרוגזיה. דבר אחר, שכיך ברוגזיה**" פי': כי הני דלתתא בבי"ע, שרצו לקבל מהאי אורחא בבחינת עמידה, הנמשך מנקב שמאל בלבד, נאמר עליהם ויחר אף ה' מאד. שאז אמר משה, הרגני נא הרוג ואל אראה ברעתי, שהוא דיני דדינא, שאין עוד במציאות דין יותר קשה בהעולמות, כמ"ש שם בזוהר, (אות קל"ב) ע"ש. וכל זה נמשך מהרוחא דחיי דחיין דנקב שמאל, כנ"ל. ועי"ז נשתתקו כל מארי דדינא, שלא יתאחזו שם, כי לא יוכלו לסבול הדין הקשה הנ"ל, דנשיב מנקב שמאל. וז"ש שם, "לעילא עובר על פשע, לתתא לא החזיק לעד אפו, ותנינן, לא החזיק דלא אית אתר למיתב, כמא דלעילא יהיב אתרא לאעברא, כך לתתא יהיב אתר לאעברא" כי ע"י הרוגז הגדול המגלה לכל הני הרוצים להתאחז שם בבחינת ישיבה ועמידה, משתתקים כל מארי דדינא, והנשמות שבבי"ע יכולות לקבל חסדים מגולים בהארת חכמה אפילו אותן הנשמות מבחי' מלכות דצמצום א', כי הדינים מתפרשים מהן, משום שלא יוכלו לקבל משם ולהאחז שם, כי הרוחא דנקב שמאל נושב עליהם ומכלה אותם. וז"ש "שכיך ברוגזיה" כלומר, שהרוגז הגדול עצמו הוא משכך כל הדינים. וז"ש "לא החזיק דלא אית אתר למיתב" כי אין מקום לדינים להתאחז שם, משום הרוגז הגדול המכלה אותם, כנ"ל. וז"ש "כמא דלעילא יהיב אתרא לאעברא, כן לתתא יהיב אתר לאעברא" כי ע"י זה נעשה שם מקום לחסדים לעבור דרך שם ולקבל חכמה בדרך העברה, והחסדים המגולים ההם מושפעים גם לנשמות הנמשכות ממלכות דצמצום א'. ואין שום פחד שיתקרבו אליהן

הדינים לינק מהן, כי כבר נתרחקו מכל בחי' הרוחא דחיי ההוא, ופחד ה' עליהם שלא יתמו ויגוועו לגמרי, מפאת רוחא דנשיב עליהם מנקב השמאל. ועם זה תבין ביותר, למה נתקן האורחא דא, מתחות ב' נוקבי דוקא, כי שניהם באים בתיקון האורחא ההוא, מנקב שמאלא הנכלל בימינא, נעשה האורחא להפסיק השערות משם, ובחינת נקב השמאלי מכלה כל מארי דדינא משם.

פרק רח

תיקון ו': **הוא המקום אשר תחת התיקון הא', מראשית זויות נצכות של הלחי התחתון, שמשם מתחיל התרחבות הזקן, ומסתיים עד כנגד מקום הפה. וכל אותם ב' צדדים נקראין תיקון אחד, כנ"ל בתיקון הא'**: דברים אלו מובאים בזוהר נשא (דקל"א ע"א. ובזהר ע"פ הסולם אד"ר אות ע"ט) וז"ל **תקונא שתיתאה ממתקן שערי וסליק, ונפיק מלרע לעיל לרישא דפומא, וחפי תקרובתא, דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעילא, ונחית שערא לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא**, עכ"ל.

וכדי להבין התיקון הו' והז' צריכלם להבין היטב, כל בחינת המוחין שנתקנו בה' התיקונים הראשונים בדרך כללות. וכדי שלא להאריך בזה, נדמה זה, לסדר גידולם של המדרגות דז"א, שנתבארו היטב בדברי הרב לעיל, בחלקים י' י"א וי"ב. ומתחתון ילמד העליון. כי תיקון א' דדיקנא, הוא עצם החומר של הדיקנא, שנתגלה מבחינת הבוצד"ק הגנוז במו"ס כמ"ש הרב לעיל (דף א' שס"ה אות קמ"ט וק"ע) שפירושו, מגבורה דעתיק שהיא בחינת מלכות דצמצום א', המלובשת במו"ס, שאין שום זווג נוהג עליה באצילות, מכח שנגנזה ברדל"א, כנ"ל באורך, ושם כלולים ג"כ בחינות הכלים דאח"פ שעלו ונבררו בעת יציאת קומת הע"ב הגלוי, כנ"ל, ע"ש. ונמצא ששערות דיקנא בעת יציאתם שם במצר הזקן, היו חסרי תיקון לגמרי, להיותם מבחי' המלכות דצמצום א' שאינה ראויה לזווג. ולפיכך היו צריכים לכל הפרטים שנתבארו בעיבור יניקה מוחין דז"א. והוא להיפך, שכל עניני עיבור יניקה מוחין דז"א, נמשכו מכאן. והנה תחילה הם צריכים להכלל במדת הרחמים בבחינת הקטנות, דהיינו במדרגת העבור, שפירושו, לעלות ולהכלל בהזווג של העליון במקום העליון, משום שאין לו עוד מציאות תיקון באנפי נפשיה. וז"ס תיקון ב' וג', ששערות דמצר הזקן, נמשכו ממקומם מלחי התחתון ועלו על השפה עלאה תחות חוטמא, במקום לחי העליון. שהוא בחינת בינה, כנ"ל, שזה דומה לעלית ז"א בסוד העיבור למעי הבינה, וקבל שם ו"ק וג"ר דנפש, כמבואר היטב בחלק י' ע"ש. כן ממש כאן, כי בתיקון ב' קבלו השערות דמצר הזקן בחינת ו"ק דעיבור, מתוך חיבורם ותערובתם בשערות דשפה עלאה, שהשערות האלו הם מבחינת בינה

עצמה, והיו לבחי' מ"ן דו"ק, כנ"ל באורך, הרי שהזווג דבחינת ו"ק אלו נעשה במקום בינה, ובשערות של בינה, אלא השערות זמצר הזקן מתחברים עמהם בהזווג כמו עיבור במעי אמו, בבחינת אוכל מה שאמו אוכלת, שפירושו, שמקבל השפע היוצא בהזווג דאמו. ואח"כ שנתגלה תיקון הג', שהוא האורחא דתתות חוטמא, ששם יצאו הג"ר ע"י הרוחא דחיי דנשיב מתחות ב' נוקבי דחוטמא דא"א, כנ"ל. הנה גם הג"ר האלו, היו בחינת ג"ר לצורך השערות דבינה, אלא כיון שגם השערות דמצר הזקן היו שם, קבלו הם ג"כ בחינת ג"ר אלו, דהיינו ג"כ בסוד אוכל מה שאמו אוכלת, כי עדיין הם נמצאים בלחי העליון ששם מקום בינה.

ואח"כ בתיקון הד', נולדו וירדו למקומם עצמם, שהוא, דומה ללידת ז"א ויציאתו ממעי הבינה למקומו עצמו. וע"י יניקה ב' שנים, הוא מקבל בחי' ו"ק דרוח מאמא. כן אלו השערות דמצר הזקן נבררו מתוך השערות דשפה עלאה וירדו למקומם ללחי התחתון, תחות שפה תתאה, הנקרא שבולת הזקן, ושם קבלו בחינת ו"ק דרוח. ואח"ז בתיקון ה', שנתגלה האורחא גם לתתא בשפה תתאה, קבלו גם הם בחינת ג"ר, אלא שזה הוא ג"ר דרוח. שזה דומה לעיבור ב' דיניקה דז"א, הבא לאחר ב' שנים דיניקה, עד היותו בן ט' שנים ויום א', שאז מקבל ג"ר דרוח הנבחנים עוד למוחין דקטנות. וז"ס שהאי רוחא דנשיב מתחות ב' נוקבי דא"א, נקרא רוחא דחיי, כי הוא רק בחינת רוח, אלא שהוא ג"ר דרוח המוריד בחינת ה"ת מעינים, ומחזיר אח"פ אל המדרגה, שבזה נשלמים הכלים בבחינת ע"ס שלמות, ואז ראוי לעיבור ג' כמ"ש בז"א, לאחר ט' שנים ויום א'. שאז מקבל ו"ק וג"ר דמוחין דהולדה. שהם שמות דהויות.

ולפי"ז תבין גם כאן, כי לאחר שנשלמו השערות בהאי אורחא דתחות חוטמא, וקבלו השלמת כלים וג"ר הגיע הזמן לעלות לעיבור ג' לצורך המוחין דגדלות, דהויות. וזהו ענין תיקון הו', כי כאן מקבלים השערות דיקנא בחינת הו"ק דמוחין דגדלות שלהם, כמ"ש לפנינו.

וז"ש בזוהר "מתתקן שערא וסליק ונפיק מלרע לעיל לרישא דפומא" דהיינו כמו בתיקון הב', שעלו מבחי' לחי התחתון ובאו בבחינת עיבור בלחי העליון בשערות השפה עלאה, כן כאן באו שוב בבחינת עיבור ג' ועלו עד רישא דפומא לעילא, ששם מקום לחי העליון. וז"ש "וחפי תקרבותא דבוסמא טבא ער רישא דפומא דלעלא" דהיינו, שנעשו שם ברישא דשפה עלאה לבחינת מ"ן, המכונה תקרבותא דבוסמא טבא, וז"ש "ונחית שערא לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא" כי אחר שקבלו הזווג במקום לחי העליון, דהיינו ברישא דפומא דלעילא, יצאו משם וירדו למקומם בלחי התחתון, ונתפשטו במרחב גדול,

ונתאחזו שוב בארחא תתאה שמתחת השפה תתאה, וז"ש "ונחית שערי לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא" כי קבלו שם שוב בחינת הג"ר שלהם ממקומם. אמנם הרויחו כאן בחינת התפשטות השערות במרחב גדול על כל הלחי התחתון, מן זויות הנצבת של הלחי הזה, עד רישא דפומא דלעילא ועד תחתית הלחי. וענין התפישטות הזו מורה על ריבוי החסדים שקבלו מבחינת בינה מבחינת החסדים המכוסים שלה, דהיינו מג"ר דבינה, כי מקודם לכן, מטרם שנשלמו הע"ס דכלים שלהם ע"י האורחא תתאה. לא יכלו לקנל ההסדים כי אם מו"ק דבינה דהיינו רק בהינת רוח, אבל עתה כיון שכבר נשלמו בעשרה כלים יכולים לקבל החסדים מג"ר דבינה עצמה, דהיינו בסוד כי חפץ חסד הוא. וע"כ נקרא תיקון הזה בשם מרחב הזקן, כי הם בעיקר בחינת הרחבה דג"ר דאמא, שהם חסדים מכוסים כנ"ל. והם ו"ק דגדלות ונשמה.

ודברים אלו מבוארים שם בזוהר (דף קל"ג ע"ב. ובזהר ע"פ הסולם מאות קל"ז-קמ"א) וז"ל "קם רי ייסא פתח **ואמר, וחסדי מאתך לא ימוש, וכתיב, ובחסד עולם רחמתיך. הני קראי קשיין אהדדי, ולא אקשו, דתנינן, אית חסד ואית חסד, אית חסד דלגו, ואית חסד דלבר, חסד דלגו הא דאמרן, דעתיקא דעתיקין והיא סתים בסטרא דא דדיקנא, דאקרי פאת הזקן וכו'. והאי דכתיב וחסדי מאתך לא ימוש, חסד דעתיק יומין. ובחסד עולם, חסד דאקרי חסד עולם, והאי הוא אחרא דז"א, דכתיב, אמרתי עולם חסד יבנה. והאי חסד דעתיק דעתיקין הוא חסד דקשוט, וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר, אלא בחיי דנשמתא, ובגין כך כתיב, כי חפץ חסד הוא" עכ"ל.**

פירוש: כי מקשה, שבפסוק אחד אומר וחסדי מאתך לא ימוש, שהמשמעות שאור החסד הוא בחינת נצחיות, שלא ימוש לעולם. ובפסוק אחר כתיב ובחסד עולם רחמתיך, שמשמע, שאינו נוהג אלא בימי עולם, שהוא בחינת שתא אלפי שני, ואינם נצחיות, גם נודע, שעולם הוא מלשון העלם, שרומז על בחינת ו' קצוות והסרון ג"ר, ועל שם העלם הג"ר נקרא עולם. ונודע, שההפרש הוא מג"ר אל ו"ק. אשר ו"ק הם מטולטלים מרחמים לדין ומדין לרחמים, כמ"ש הרב בחלק י"ב. ונמצא חסד עולם, שהוא בחי' ו"ק, והוא ההיפך מהכתוב וחסרי מאתך לא ימוש, שהוא בחינת ג"ר, שאין בהם דין כלל, ואינם מטולטלים כמו הו"ק. וזה שתרץ כ' יש חסד פנימי ויש חסד חיצון, אשר החסד הפנימי הוא חיי דנשמתא, שהיא בחינת הג"ר דבינה, שהיא אור נשמה וג"ר, ששום דין אין בה, בהיותה תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ועל החסד הזה כתיב וחסדי מאתך לא ימוש, כי הוא בחינת נצחיות וג"ר, שאין לו הפסק. וחסד הזה הוא בחינת חסדים מכוסים, שפירושם שאינם מקבלים לתוכם הארת חכמה, ע"ד שנתבאר לעיל בסוד הם' דצל"ם

ע"ש. וז"ש "חסד דלגו הא דאמרן דעתיקא דעתיקין הוא סתים בסטרא דא דדיקנא דאקרי פאת הזקן" פירוש: שחסד זה הנצחי, שהוא בחינת ג"ר ונשמה, הוא מתגלה בבחינת פאת הזקן דהיינו בתיקון הו', אשר בחינת החכמה דעתיק נסתמת בהאי פאת הזקן, כי להיותם בחינת חסדים מכוסים אינם מקבלים לתוכם חכמה דעתיק. וז"ש "דעתיקא דעתיקין הוא סתים בסטרא דא דדיקנא" אלא שמאיר שם בחינת ג"ר דבינה, בסוד כי חפץ חסד הוא, עכ"ל.

וכן יש חסד חיצון, הנמשך מן ו"ק דבינה, שהם צריכים להארת חכמה, וע"כ המה סובלים מצמצום, והוא בחי' חסד דז"א בעת שאין לו אלא ו"ק, והוא בחינת חיי דגופא, כלומר, שהוא בחינת גוף חסר ראש, והוא הנקרא חסד עולם, אשר חסד הזה אינו חסד דקשוט, כלומר, שאינו נצחי, אלא הוא מטולטל מרחמים לדין ומדין לרחמים. וכל זה הוא משום שנמשך מו"ק דבינה הצריכים להארת חכמה, וע"כ בחינת הדין וצמצום שולט בו, כנודע. ובזה תבין ההפרש מבחינת השערות דתיקון הב' והד', לשערות דתיקון הו'. כי תיקון הב' והד' נתקנו בבחינת חסד עולם, שנמשכו מו"ק דבינה, וע"כ נחשבו לבחינת חיי דגופא, ובחינת אור הרוח, משא"כ מרחב השערות שנתקן בתיקון ו' הוא בחינת חיי דנשמתא, דהיינו בחינת ראש ונשמה, אע"פ שהם שערות כמו תיקון הב' והד', שמורים על העלם חכמה מבחינת היציאה מראש, כנ"ל, מ"מ כיון שכבר נשלמו בע"ס מבחינת הכלים, יכלו לעלות למ"ן לבחינת ג"ר דאמא ולקבל משם חיי דנשמתא, שהם ג"ר גמורים.

והשם של התיקון הזה בתורה הוא ורב חסד, שמורה, על בחינת חסד הפנימי, המקובל לז"א ע"י תיקון הזה שהוא חיי דנשמתא, בסו"ה וחסדי מאתך לא ימוש. כנ"ל. לע"כ נקרא ורב חסד, שהוא לשון גדלות דחסדים, ובמיכה שהשמות מתבארים על בחינת המשפיע, נקרא "כי חפץ חסד הוא," שהוא מדת ג"ר דאמא, כמ"ש בדברי הרב לעיל בחלק ה', כי בינה נקרא "הוא" והיא משתוקקת תמיד רק אחר החסד. וכמ"ש לעיל באורך. ועל שמה נקרא התיקון הזה בשם, כי חפץ חסד הוא.

פרק רט

תיקון ז': **הוא ב' תפותין קדישין, הם שני הפנים אשר תחת העינים משני צדדי החוטם, והם פנוים בלי שער כלל וכו', היותם פנוים בלי שער הם הנקרא תקון הז' דדיקנא, כי הפנים בעצמם הם מי"ג דגלגלתא.** ודברים אלו מובאים בזוהר נשא (דף קל"ג ע"ב. ובזהר ע"פ הסולם אות קמ"א קמ"ב) וזה לשונו, **תיקונא שביעאה: פסיק שערא ואתחזן ב' תפוחין בתקרובתא דבוסמא, שפירן ויאן למחזי וכו' ותרין תפוחין אלין דאינון תיקונא**

ז', **אינון כללא דכל שיתא מיקונין דאמינא ובגיניהון אתקיים באור פני מלך חיים** עכ"ל. פירוש: כי אחר שנתקנו השערות דיקנא דמרחב הזקן, מבחינת השלימות דחיי דנשמתא, בתיקון הו', כנ"ל שנמשך עליהם בחינת הג"ר דבינה בסוד כי חפץ חסד הוא, הנה אז, פסיק שערא, דהיינו שנפסק לגמרי בחינת התפשטותם על הלחי. כי אור הבינה דוחה כל בחינת הצמצום, להיותם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינה מקבלת לתוכה הארת חכמה, כנודע, וכיון שאין צמצום נוהג על אור דחסדים, ע"כ אין עוד מקום להתפשטות השערות דיקנא, וז"ש "דפסיק שערא" וזה נמשך מהגמר דתיקון ו' עצמו, כמבואר, ואז "אתחזן ב' תפותין בתקרבותא דבוסמא" דהיינו שנעשה זווג מחדש על בחינת המ"ן דכללות שתא תיקונים הקודמים, הנקרא תקרובתא דבוסמא להיותם עולים דרך החוטם, בסו"ה וירח ה' את ריח הניחוח. שפירושו נייחא דרוחא: רוחא הוא חסדים. ונייחא דרוחא ה"ס הארת חכמה שבחסדים ואז "ובגיניהון אתקיים, באור פני מלך חיים" כי נגלה הארת הג"ר במקומו בפנים, הנקרא חיים.

והנך רואה, איך ב' תיקונים אלו הו' והז' דומים למוחין דגדלות דז"א דהויות, שבתיקון הו' נתגלו ו"ק דגדלות, ע"י השערות עצמם, שהוא בחינת הארת הג"ר דבינה, אלא בבחינת הדיקנא, נבחן עוד אור הזה רק לו"ק דגדלות, משום שכל הי"ג תיקוני דיקנא המה בחינת חכמה, להיותם בחינת או"ח וכלים שהיו צריכים להלביש את הע"ב הגלוי שיצא החוץ בסוד מקיף חוזר, כנ"ל ע"ש. וכיון שאורות דג"ר דבינה הם רק בחינת חסדים, אינם נחשבים בהתיקוני דיקנא, רק לבחינת ו"ק דגדלות. אלא אח"כ, שעלו כללות שתא תיקוני דיקנא למ"ן, בסוד תקרובתא דבוסמא, והמשיכו הארת חכמה בחסדים שלהם, אז השיגו הג"ר שלהם, בסוד באור פני מלך חיים, כמבואר.

ואע"פ שב' תפוחין קדישין, הם בחינת הפנים דא"א עצמו, השייך לכלים הפנימים שלו, מ"מ הם נחשבים לתיקון של הדיקנא, כי אין המדובר מבחינת עצם הפנים של א"א, אלא מבחינת השערות הסובבים על הפנים ומעלים מ"ן תמיד בסוד תקרובתא דבוסמא, ואלו האורות המגולים בב' תפוחין קדישין, מכח המ"ן האלו, אינם שייכים לכלים הפנימים אלא לשערות דיקנא בלבד, כי הוא נמשך ומתגלה ע"י מ"ן שלהם.

וז"ש עוד שם, (באות קמ"ו קמ"ז) **תא חזי, פנים דלבר אית זמן דנהבין, ואית זמן דלא נהרין, ובגין כך כתיב, יאר ה' פניו אליך, יאר פניו אתנו סלה. מכלל, דלא הוי תדירא אלא כד אתגלין תפוחין דלעילא. תאנא אלין תפוחין דסתימין נהירין וחיורין תדירא, ומנהון נהירין לש"ע עיבר וכל שיתא תיקונין קדאין דבדיקנא ביה כלילן. הה"ד ישוב ירחמנו. ישוב מכלל דזמנין טמירין וזמנין אתגליין, הכא הוא ישוב ירחמנו. ובהאי**

דלתתא הוא ואמת.

פירוש: כי כל התיקון הזה הז', הוא רק להאיר למטה לתחתונים, כמ"ש שם "פסיק שערא ואתחזין ב' תפוחין" שפירושו, שמטרם זה התיקון, לא היה מתגלים הפנים לתחתונים, ועתה ע"י המ"ן דתקרובתא דבוסמא, נתגלה אור הפנים לתחתונים. אבל ענין גילוי הפנים אינו משמש כלום לצורך עצמו, כמובן. וז"ש "אלין תפוחין דסתימין נהירין וחיורין תדירא, ומנהון נהירין לש"ע עיבר" כלומר, כי הפנים הזה דא"א נהירין וחוזרין תדיר, אפילו מטרם העלאת מ"ן הנ"ל, אלא שהם סתומים ואינם מתגלים לתחתונים. וע"כ ע"י התקרובתא דבוסמא הם נהירין לתחתונים בש"ע עיבר, פירוש: ש"ע בעיבר הימין דפנים, וש"ע בעיבר השמאל דפנים, והם שעשע, מב' הצדדים דפנים, שהוא מלשון שעשועים ושמחה "וז"ש ומנהון נהירין לש"ע עיבר" דהיינו ע"י התקרובתא דבוסמא דוקא, מתגלים נהורין דשעשועים לתחתונים, וזה לא תמיד, אלא בעת העלאת המ"ן. וע"כ אומר "ומנהון" כלומר שזה לא תמיד. אלא בעת "דכל שיתא תקונין קדמאין כלילין ביה" דהיינו בעת שעולין למ"ן בבחינת תקרובתא דבוסמא.

וזה שממשיך "הה"ד ישוב ירחמנו ישוב, מכלל דזמנין טמירין וזמנין אתגליין" כלומר כי ע"כ נקרא תיקון הזה בשם ישוב ירחמנו, להורות שאינו נוהג תדיר. כנ"ל. ואומר "ובהאי דלתתא הוא ואמת" פירוש: כמ"ש לעיל, שהשמות דמיכה מתבארים כלפי המשפיע והמתקן, שהוא א"א עצמו, והשמות שבתורה מתבארים כלפי המקבל מא"א שהוא ז"א, דהיינו באתר דדיקנא אשתכח, (כמ"ש שם בזהר דף קל"א ע"ב. ובזהר ע"פ הסולם אות צ"ח) ולפיכך נקרא אצלו זה התיקון בשם "ואמת" כי בהתגלות אלו ב' תפוחין קדישין למטה, הנה אז מתגלה אמיתיות השגחתו יתברך לתחתונים כמ"ש שם (אות קמ"ה) "**תניא, כד אתגליין תרין תפוחין אלין, אתחזי ז"א בחדוותא, וכל אינון בוצינין דלתתא בחדוותא, וכל אינון דלתתא נהרין, וכל עלמין חדאן ושלימין מכל שלימותא, וכלא חדאן ונהרין, וכל טיבו לא פסיק, כלהו אתמליין בשעתא חדא, כלהו חדאן בשעתא חדא**" לכן נקרא גילוי השגחתו בשם ואמת, כי היא אמיתיות הרצון שלו ית', אשר כל מיני הסתרות הנמצאים בהעולמות, באים רק לגלות אמיתיות הזו שבהשגחתו, שהוא להיטיב לנבראיו. כנודע. ולפיכך נקרא תיקון הזה בז"א בשם, ואמת.

והבן ההפרש משע"ה עלמין לש"ע עיבר. כי לעיל אמר "אורכא דחוטמא שע"ה עלמין אתמליין מהאי חוטמא" (נשא ק"ל: ובזהר ע"פ הסולם אות ע"א) וכאן אומר ש"ע עיבר. כי זה וזה פירושם אחד שהוא מלשון הכתוב, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה. שהוא מלשון הארת הפנים בסבר פנים יפות. אלא שם מדבר מבחינת

עלמין, שפירושו העלם, ע"כ הוא מכנה אותם שע"ה עלמין, כלומר, שאותן העלמין דחסדים בחינת סבר הפנים העליון הם מתמלאים ע"י אורכא דחוטמא דהיינו שמשיגים הארת הפנים, וכיון שמדבר מבחינת אחורים, ע"כ קורא אותם שע"ה, עם ה' באחרונה, המורה על בחינת נוקבא ואחורים, כנודע. אבל כאן כשמדבר בבחינת הגילוי של הארת פנים בעצמו, הוא מכנה אותו בשם ש"ע, בלי ה', וכן תמצא גם בהכתוב הנ"ל, כי בבחינת הגילוי כתיב וישע ה' אל הבל וכו', ולא וישעה. אבל בבחינת ההסתר כתיב, ואל קין ומנחתו לא שעה, דהיינו עם ה' בסוף.

פרק רי

תיקון ח': **הוא בהתרחבות הזקן וכו' וצד עובי העליון שהוא המגולה יש בו שערות ארוכים וכו' ונמשכים ומגיעים עד טבורא דא"א עד חצי ת"ת שלו, ששם התחלת רישא דז"א ולכן נקרת מזל, כי הם נוזלים ונמשכים עד למטה, ומזילים טפי שפע**: וז"ל הזוהר (דף קל"ד ע"א ובזהר ע"פ הסולם מן אות קמ"ח עד קנ"א) "**תיקונא תמינאה: נפיק חד חוטמא דשערא סוחרניה דדיקנא, ותליין בשקולא עד טבורא וכו' ותאנא, הכל תלוי במזל, וכו' האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי תליין ביה. אמאי איקרי מזל, משום דמיניה תלייו מזלי, ומזלי מיניה עלאין ותתאין, ובגין כן איהי תליא, וביה תליין כל מילי דעלמא עלאין ותתאין ואפילו פ"ת שבהיכל וכו**' " עכ"ל.

הנה אחר שכבר נתקנו כל השלמות בתיקון הז', כמ"ש לעיל בזוהר, "וכל אינון דלתתא נהרין, וכל עלמין חדאן ושלימין מכל שלימותא" עכ"ז לא נסתלקו משם ח"ו השערות והתיקונים הקודמים, מחמת גילוי השלימות הגדול הזה אלא אדרבא, השערות נתארכו ונתרחבו עד טבורא דא"א, כלומר, שגם בחינת הצמצומים שיצאו בקטנות מטרם שנגלו תיקונם, נשארו ג"כ תלוים ועומדים, כמ"ש, בזוהר שם (דף קמ"א ע"א ובזהר ע"פ הסולם אות רפ"ט) "נושא עון מהאי גיסא, ועובר על פשע בהאי גיסא" כי נושא עון הוא תיקון הב', שהוא בחינת הקטנות הנעשה במלכוח דבינה, מכח עלית שערות דמצר הזקן הבאים מצמצום א' על השפה עלאה שהיא מלכות דבינה וע"כ נתצמצמה ואבדה בחינת הג"ר שלה, כמ"ש לעיל, שעי"ז נקרא נושא עון, שבינה נעשתה לנושא, אל עון שקבלה ממלכות ע"ש. ולפי"ז היה צריך להיות, שאח"כ, שהגיע תיקון הג', הנקרא ועובר על פשע, שהוא בחי' הרוחא דחיי שעשה האורחא דתחות נקבי החוטם, והחזיר הג"ר אל הבינה כמ"ש לעיל, הרי התיקון דנושא עון צריך להתבטל, כי כבר חזרה לקדמותה ונמחק העון. אמנם לא היה כן, אלא תיקון הג' עשה אורחא בלבד באמצע שערות השפה, והשערות מהאי גיסא ומהאי גיסא נשארו כמקודם ביאת התיקון דעובר על פשע. ולא

עוד אלא "דמלי מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא בתיקונא שלים" כמ"ש לעיל. וכן היה בכל תיקון ותיקון, שאחר התיקון והגדלות לא נתבטל הקטנות שמקודם, אלא שניהם נשארו זה בצד זה. ועד"ז כאן אחר התיקון הז' שהוא בכל שלמותו, הנה עוד השערות נתארכו עד הטבור.

אמנם נתבאר, שבתיקון הו' קנו השערות עצמם שלימות גדול ע"י עליתם פעם ב' ללחי העליון לרישא דפומא וכיון שכבר היה בהם בחינת ג"ר דהשלמת כלים מכח האורחא תתאה, שהוריד כל בחינת הדינים מהם, כנ"ל בתיקון ה', ע"כ עתה בתיקון ו' כשחזרו ועלו ללחי העליון למקום בינה, נמצאים בכללים שם לגמרי בבחינת בינה, ונעלם בחינתם עצמם מהם, וע"כ נעשו ראוים למ"ן לגדלות כנ"ל, והמשיכו ו"ק דגדלות מבינה שהיא חיי דנשמתא, כי נזדככו ונעשו כמדרגת בינה, ומכ"ש אח"כ שהמשיכו גם המוחין דג"ר בתיקון הו' כנ"ל.

ולפיכך נתארכו עתה השערות דיקנא והשיגו חשיבות גדול, משום שכל אלו המוחין הגדולים באו על ידיהם, ונעשו לבחינת לבושים לא"א עד הטבורא דלבא, שהוא מקום החזה, שעד שם מתפשטים הג"ר דבינה, דהיינו לפי בחינת המוחין שלהם הבאים משם, כנ"ל. ושם עמדו. כי כמדת הפנימים כן מדת החיצונים, וכמו שאו"א שהם בקומת ג"ר דבינה נפסקים משום זה על החזה דא"א, כמ"ש בחלק י', עש"ה. כן הדיקנא לא יכלה להלביש לא"א למטה מבחינת החזה שלו, שמשם ולמטה הוא בחינת ו"ק ולא ג"ר, כמ"ש שם.

והנה תיקון הח' הזה, שהוא חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא, הוא הכולל כל השבח והמוחין שיצאו בז' תיקונים הקודמים, וע"כ נבחן כמו חוט מקיף סביב כל הדיקנא מתחילתה עד סופה, ואפילו הד' תיקוני דיקנא האחרונים נכללים ג"כ בה, משום שהמה מקבלים מיתוקם ממנה. ואינם עולים בשם בפני עצמם, מטעם שאין בהם תוספות מוחין עוד, כי כל המוחין דדיקנא נגמרו בתיקון הז' בב' תפוחין קדישין, שאריכת השערות הבא בתיקון ח' נבחן לבחינת מקבל את השבח הגדול הזה שיצא בתיקון הז', ומטעם זה נבחן לכולל את כל הדיקנא. ונקרא מזל עליון, כי יש עוד כולל אחר המקבל ממנו, שהוא נקרא מזל תחתון, שהוא התיקון י"ג, שהוא כולל ג"כ כל י"ב תיקוני דיקנא כמו המזל העליון, כמ"ש אח"כ במקומו.

וז"ש שם בזוהר (אות ק"נ) "האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי דדיקנא תליין ביה אתקרי מזל, מ"ט, משום דכל קדשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין" פי': כי או"א נקראים קודש, וכשעולים לג"ר דא"א, שהוא השורש אל הקודש שלהם נקראים קודש

קדשים כמהו, דהיינו שורש הקדשים שהם המוחין דאו"א. ובחינת האלף עלמין הגנוזין במו"ס, שהם בחינת או"א הפנימים, דהיינו קומת הסתכלות עיינין דאו"א זה בזה ששמשו בנקודים, שגם א"א אינו מלביש אותם, כנ"ל, כי המה בחינת ענפי ע"ב שיצאו בסוד מקיף חוזר, הנה הם נבחנים לשורש גם לא"א הנקרא קודש קדשים, ונמצאים נבחנים משום זה לקדשי קודשין דקודשיא, דהיינו השורש לקדשי קודשין שהוא א"א. ונודע שהני אלף עלמין דגניזין אשתמודעו ע"י שערות הדיקנא הנקראים מזל, וע"כ אומר "דכל קדשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין, כי לא יתוודעו זולת ע"י המזלין, כמבואר. כי המה בחינת הבל המקיף שהיו כבר בבחינת מלבישים למוחין ההם דאו"א הפנימים, מטרם שנסתלקו ויצאו מן הראש דא"א, וע"כ אין המוחין הללו מתגלים אלא על ידיהם, כנ"ל.

וז"ש "אמאי אקרי מזל, משום דמניה תליין מזלי, ומזלי מיניה עלאין ותתאין" כי המה נקראים מזל, מב' טעמים: א', משום שכל השפעתם הוא בבחינת מ"ן לזווגים עליונים, שבדרך זו ע"י זווגים מרובים הנעשים על ידם במשך השתא אלפי שני, המה מגלים האלף עלמין דחתימין בעזקא. וכיון שהשלמה הזאת באה ע"י טפות הזווג לאט לאט, ע"כ נקראו מזלין, מלשון יזל מים מדליו. ויש עוד טעם ב' והוא מלשון זלזול, והוא מכח השיתוף דמדת הדין ברחמים, שמלכות עולה לבינה, ובינה מתזלזלת משום זה ואובדת הג"ר שלה, כי נעשית מעוברת מבחינת הצמצום דמלכות שעלתה ונכללה בה, כנ"ל בתיקון ב' ובתיקון ו', וע"כ נקרא ג"כ מזל. וז"ש "אמאי אקרי מזל, משום דמניה תליא מזלי" וזה הוא טעם הא' הנ"ל, אשר בחינת טפות הזווג המצטרפות כולן בסוף השתא אלפי שני ביחד, ומגלים האלף אלפין דגניזין, הם תלוים ביחוד רק בהמ"ן דדיקנא, וז"ש דמיניה תליין מזלי, ואח"כ אומר טעם ב', "ומזלי מיניה עלאין ותתאין" דהיינו מלשון זלזול, כי עלמין עלאין שהם בחי' בינה מזלין מיניה, מחמת עלית המלכות בהם כנ"ל, וכן עלמין תתאין דהיינו בחינת, המלכיות הנקרא עלמין תתאין, ג"כ מזלין מיניה, דהיינו אחר שהמלכיות ההן כבר נמתקות לגמרי בבינה, ויש להן המוחין מבינה, נמצאים בחינות נמוכות מהן עולות גם בהן, ומאבד מהם בחינת הג"ר שכבר קבלו, ונמצאים מזולזלים על ידם גם התתאין. ועל שם ב' הטעמים האלו, נקראים מזלין.

וז"ש עוד שם "ובגין כן איהו תליא וביה תליין כל מילי דעלמא עלאין ותתאין ואפילו ס"ת שבהיכל" פירוש: כיון שהוא עומד לגלות האלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא, כנ"ל, בגין כן הוא תלוי ועומד, גם אחר שנתגלה כל המוחין עילאין בתיקון הז', וז"ש "בגין כן איהו תליא". ועוד כי הוא עומד לגלות כל השמות הקדושים שהם מדותיו ית' עם

כל באי העולם, וז"ש "וביה תליין כל מילי דעלמא עלאין ותתאין, ואפילו ספר תורה שבהיכל" כי כל התורה כולה הוא שמותיו ית' כנודע, והם אינם מתגלים זולת ע"י הזווגים הנעשים על המ"ן שבמזלין. הרי שאפילו ס"ת שבהיכל תלוי בהאי מזלא, וכן כל מילי דעלמא, דהיינו כל בחינת השכר ועונש והנהגותיו יתברך עם הבריות, כל אלו תלויים על פי הזווגים שבמזלין. שאם התחתונים זכאים, הם מעלין מ"ן, ונעשים זווגים עליונים, והמוחין הגדולים יורדים לזו"ן, וכולא עלמא מתנהג במדת הרחמים, ואם אינם זכאים ח"ו, ואינם מעלים מ"ן נמצאים מדותיו ית' בהעלם, ואינם מתגלים. והכל לפי רוב המעשה, כנודע. הרי שעלאין ותתאין תלוים בהאי מזלא, כי גם המוחין דפרצופים עליונים תלוים בו כנ"ל.

והשם של התיקון הזה, הוא בתורה, ונוצר חסד, שמורה שהוא נוצר ושומר את מדת החסד שלא יגרע בעולם, כי בהיותו כללות השערות דיקנא, והוא תלוי ועומד גם לאחר שנגלה הארת הפנים בתיקון הז', שהוא כדי להיות בבחי' מ"ן לאור חסדים דבינה בסוד חיי דנשמתא, באופן, שמדות אלו תלוים בהמקבל, אם הוא צריך להארת חכמה, הוא מקבל מתיקון הז' ואם צריך לאור חסדים, הוא מקבל מתיקון זה דנוצר חסד. שז"ס שנקרא מדות של רחמים, כי כל תיקון ותיקון עומד באנפיה נפשיה, כמו מדה מיוחדת ואין אחת מכחישה לחברתה, והשפעתם, תלוי לפי צרכיו של המקבל, ולפי המ"ן שהוא מעלה.

וז"ש שם בזוהר "ומאן דחמי להאי תיקונא, אתכבשן חוביהון מקמיה ומתכפיין, הה"ד יכבוש עונותינו" כלומר, מאן דמקבל להאי תיקונא, אפילו מי שנשמתו היא מבחי' מלכות דצמצום א', מ"מ מתכבשן חוביהון מכח הארת תיקון זה הח', כי להיות שורשו גם הוא בא ממלכות דצמצום א', דהיינו מתיקון א' דדיקנא, אלא שנתמתק ונעשה לבחינת שערות דבינה, ע"י ב' העיבורים, שהם בתיקון ב' ובתיקון חוביהון מקמיה, ויש עוד לפרש השם, ו' כנ"ל, ע"כ הארתו מספיקה לכבוש יכבוש עונותינו, שהוא מלשון החזקת העונות דהיינו כנ"ל בפירוש השם שבתורה. נוצר חסד, שע"כ נשארו השערות תלוים ועומדים כדי להשפיע חסדים מרובים, ועד"ז הוא כובש העונות, שכובש ומחזיק לבחינת השערות האלו דתיקון ח' שהם מבחינת בינה, המכונה עונות, כנ"ל בתיקון ב' בשם נושא עון, ע"ש. באופן, שמבחינת המקבל, נבחן לנוצר חסד, ומבחינת המשפיע, ליכבוש עונותינו.

והנה נתבאר לעיל, איך עם תיקון הזה הח' נשלם הדיקנא מבחי' הגדלות שלה, שנתגלה בתיקון בז', בבחינת הב' תפוחין קדישין, ומזל הח' הוא הכולל כל הדיקנא, מבחי' השבח

הגדול שנתגלה על השערות דיקנא מכללות הז' תיקונים. וכבר נתבאר, שהשערות דיקנא נבחנים ג"כ על בחי' גלגלתא ומו"ס כמו הראש דא"א. כלומר, כיון שהיו נכללים בראש דא"א מטרם שיצא הע"ב הגלוי לחוץ, ע"כ יש בהם מאז ב' הבחינות שבראש, שהם גולגלתא ומו"ס. אמנם אחר שהמסך הוציא אותם לבר מראש דא"א, נבחן שרק מבחינת גלגלתא דא"א בלבד יצאו לגמרי מראש דא"א ונעשו לגוף בלי ראש, אבל מבחינת חכמה סתימאה דא"א, לא יצאו מראש לגמרי, אלא שיש להם עדיין בחינת בינה דמו"ס, ודגמת לחי התחתון שהוא דבוק בראש מבהינת גידין ובשר ועור, שהם בינה ז"א ומלכות, ואינו נפרד מראש זולת מבחינת עצמות בלבד. כנ"ל באורך. ולפיכך נבחן הדיקנא, שיש בה ח' ספירות מן החכמה סתימאה, דהיינו מבינה ולמטה, אבל מכתרא אין לה אלא ו"ק, שמורה שיצאה מצדו לגמרי מראש, וע"כ הה"ס דדיקנא הנמשכים מגלגלתא, שהם הה' תיקונים שלאחר התיקון הח', כבר אינם תלוים בלחי התחתון, במו הח' תיקונים הראשונים, הנמשכים מחכמה סתימאה דא"א, אלא תלוים מעל הגרון, כלומר מן המקום שתחת הלחי התחתון, ששם בחינת גוף לגמרי, והוא להיותם נמשכים מגלגלתא דא"א, שמצדו אין להם שום חלק בראש, וע"כ אין להם אחיזה בלחי התחתון.

פרק ריד

תיקון ט': **הם השערות הקטנים וקצרים הצומחים תוך אלו ב' המזלות שהם השערות הארוכים הנקראים מזלא ומובלעים בתוכם בין ב' המזלות בין זה לזה, ואינם ארוכים כמותם**: זה מובא בזוהר נשא (דף קל"ד. ובזהר ע"פ הסולם אות קנ"ב) וז"ל **תיקונא תשיעאה**: **מתערבין שערי עם אינון שערין דתליין, ולא נפקין דא מן דא, וכו', אלין שערי דמתערבי עם אינון דתליין אקרון מצולות ים משום דנפקי ממותרי מוחא, ומהאי אתרא רמיו כל מארי דתבעין חובין דבני נשא, ומתכפיין. עכ"ל.**

פירוש: כי נודע, שהשערות בכללם הם בחינת או"ח וכלים שעלו מבי"ע להלביש קומת ע"ב הגלוי ששיצא בראש דא"א, ונסתלק משם בבחינת מקיף חוזר. והנה ג' בחינות יש באלו השערות: א' הם גו"ע שמלמעלה ממסך, שהמה נקיים לגמרי משורשם, כי לא ירדו לבי"ע, אלא משום התחברותם עם הכלים דאח"פ, ועתה שנבררו ועלו, כבר נגמר בעליה עצמו כל בירורם. וב' הוא בחינת אח"פ דשערות אלו, אשר המסך עומד עליהם מלמעלה למטה, שעלו בעת הזווג ע"י קומת ע"ב הגלוי שהעלה אותם מפאת שהוריד הה"ת מעינים וגם הפרסא דבי"ע, והעלה אותם, אמנם כיון שקומה זו לא נתקיימה, כי לא נתלבשה בא"א, כי אם היתה מתלבשה בו, היה המלמעלה למטה שלה צריך להתלבש בבי"ע כמו מלך הדעת דנקודים, שאז היה תיקון גמור לאלו אח"פ דשערות שהעלה בכח הזווג

שבראש, אמנם לא היה כן, אלא קומה זו נסתלקה בסוד מקיף חוזר, כי הפרסא דאצילות לא נתבטלה, ונמצאים האח"פ האלו דשערות, שהיו צריכים לחזור ולירד לבי"ע, אכן נשארו בראש דא"א, ולא ירדו בחזרה לבי"ע, מטעם, שהם עוד לא נתפשטו מלמעלה למטה, אלא שהם עלו לבחינת זווג של ראש בלבד, שהוא ממטה למעלה, וע"כ עדיין לא נגלה בהם העביות דבי"ע, עד שיתהוו בחזרה לבחינת בי"ע, אמנם יצאו לחוץ מראש דא"א בבחינת פסולת ומותרי מוחא.

וגם באח"פ אלו יש ב' בחינות: א' הוא בחינת כתרא שבהם, וב' הוא בחינת מו"ס שבהם. כי מבחינת מו"ס יש להם עוד בירור ע"י עליה למ"ן לבחינת הזווג דבינה דמו"ס, כמ"ש לעיל, שדעת דרדל"א אחזי נהוריה בין כתרא למו"ס, ובינה דמו"ס מקבלת חכמה ממוחא דאוירא ומשפעת לדיקנא. ומבחינה זו יצאו ח' תיקונים הראשונים דדיקנא, אשר בתיקון הז' הנקרא ואמת, נגלה הזווג הזה, ובינה דמו"ס האירה בדיקנא. אמנם בחינת גלגלתא שבאח"פ אלו דשערות, שהם צריכים לקבל מגלגלתא דא"א, שהיא בחינת ע"ב דא"א, שהוא ישפיע לע"ב דמו"ס, והע"ב דמו"ס ישפיע לשערות דיקנא, הנה הזווג הזה אינו נוהג לגמרי באצילות, כי האי קרומא דאתחפייא על מו"ס אינו מתפתח לעולם שיזדווג מבחינת ע"ב שלו, כנ"ל: ונמצא משום זה, שאלו אח"פ דשערות דיקנא הצריכים לקבל מבחינה שכנגדם מע"ב דמו"ס ומן הגלגלתא עצמה, אינם יכולים לעלות למ"ן ולזווג הכתרא ומו"ס עצמם מבחינת ע"ב שבהם, ונמצא שהמסך אינו יורד מהם לעולם, וכל תיקונם הוא ע"י מה שמקבלים מהחלק העליון דדיקנא, שהם בחינת בינה דחכמה של הדיקנא, המקבלים מבינה דמו"ס. כמ"ש להלן. אמנם אין האורות הללו שייכים לבחינת גלגלתא, שישיגו על ידיהם בחי' הג"ר שבהם, ונמצא שהם נמצאים תמיד בבחינת מותרי מוחא. ואלו הם ה' התקונים התחתונים שבדיקנא, שהזוהר קורא אותם בשם מותרי מוחא. והם אינם יכולים לאחוז בהלחי העליון. אלא בבשר שממעל לגרון, ששם בחי' גוף דא"א.

והנה אלו התיקוני דיקנא יצאו בסדר הפוך, התחתונים למעלה והעליונים למטה, כנ"ל בדברי הרב, וע"כ, אחר שנגמרו תיקונם של בחינות השערות הנמשכות מחכמה דא"א, התחיל התיקון של השערות הנמשכות מבחינת כתר דא"א. כי השערות דבחינת כתרא דא"א, שהם צריכים לבחינת ע"ב כנ"ל, עדיין לא קבלו שום תיקון ע"י ח' התיקונים שנתקנו עד הנה, שכל תיקונים אלו היו מבחינת חכמה סתימאה דא"א כנ"ל. ולפיכך, אחר שנתקן תיקון הח', שעמו נשלמו כל בחינות השערות שבספירת החכמה דא"א, התחילו לצמוח ולהגלות מפאתי הראש דא"א, שערות חדשות מבחינת מלכות דצמצום

א', שהם הנמשכות מבחינת גלגלתא דא"א, שעדיין לא קבלו שום תיקון. כנ"ל.
וז"ש בזוהר "תיקונא תשיעאה, מתערבין שערא עם אינון שערי דתליין ולא נפקין דא מן דא" דהיינו כנ"ל, כי נצמחו שערות חדשות מבחי' ספירת גלגלתא דא"א, שגם הם מבחינת מלכות דצמצום א' כמו התיקון הא', אל, והם עלו ונתערבו בשטח העליון דדיקנא דתליין עד טבורא, שהוא תיקון הח', וז"ש "ולא נפקין דא מן דא" כלומר, שהם אינם יוצאים מהשערות הקודמות דתליין, אלא הם שערות חדשות שירדו מן פאתי הראש, הנבדלות לעצמן מן השערות שבתיקונים הקודמים, שהם מן ספירת חכמה דא"א. והני שערי הם מן גלגלתא דא"א.
וז"ש עוד שם "אלין שערין דמתערבין עם אינון דתליין, אקרון מצולות ים, משום דנפקי ממותרי מוחא" פירוש: כי ענין עלית שערות אלו החדשים, שהם מצמצום א', והתערבותם תוך אינון שערות דתליין שהם תיקון הח', שכבר נזדכך לבחינת בינה, כנ"ל, זה דומה, כמו עלית השערוה דתיקון א' דמיצר הזקן, להתערבות בהשערות דתיקון ב' שהם השערות דשפה עלאה, שע"י זה המה נתכללו שם במדת הרחמים, שהיא בינה, כנ"ל. כן השערות החדשות נמתקו בכח התערבותם בהשערוח דתליין שהם בחי' בינה, ונעשים ראוים למ"ן. והנה השערות אלו כשהם לעצמם, אינם נקראים מצולות ים, אלא מבחי' תערובתם תוך השערות דשטח העליון דדיקנא שע"י עיבורם בהשערות דשטח העליון, שהוא בחינת בינה, נעלם מהם כל כח הדין שבהם, כמ"ש. ותשליך במצולות ים כל חטאתם במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. דהיינו לגמרי כמ"ש בתיקון הא', שכח הדין שבו נעלם על ידי עליתו ועירובו בשערות השפה עלאה. עש"ה. אלא שהמיתוק שבכאן הוא יותר חשוב ממיתוק התיקון הא', שאז המיתוק לא היה עוד מיתוק שלם אל מלכות דצמצום א', שהרי עדיין לא היה כלול בו המלכות דצמצום א' השייכת לגלגלתא, אלא המלכות השייכת לספירת החכמה דא"א כנ"ל. אמנם עתה אחר שנתגלה גם המלכות דבחינת גלגלתא, וגם היא עלתה ונתערבה בבחינת הבינה, כבר נמחה כח הדין מן המלכות הזו לגמרי, ובזה יפה כחו של התיקון הט' מתיקון הב'. וע"כ נאמר כאן, במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. כי עתה נשלם מיתוקה של המלכות דמדת הדין לגמרי. כמבואר. ונקרא "מצולות ים" משום שבינה נקרא ים, כנודע, וההעברה והעלמה דמדת הדין מתוך עלית המלכות בה, דומה כמו שמדת הדין נפלה שם במעמקי הים, דוגמת אבן במים עמוקים, באופן שלא יזכר ולא יפקד עוד. כי מצולות פירושו עומק, כנודע.
וז"ש עוד "משום דנפקי ממותרי מוחא, ומהאי אתרא, רמיו כל מארי דתבעין חובא

מבני נשא, ומתכפיין" כלומר, כי השערות החדשות האלו הם באים ממותרי מוחא, שהם האו"ח וכלים דבי"ע השייכים לצמצום א', שהיו צריכים להלביש הע"ב הגלוי. ולא הלבישו אותו, כי נסתלק למקיף חוזר, כנ"ל, ולפיכך אינם ראוים עוד לשום זווג באצילות, כנ"ל באורך, וא"כ לא היה ח"ו שום תקומה לנשמות אלו הנמשכות משם, והיו נופלות ברשת מארי דיבבא ומארי דיללה, כנ"ל בתיקון א'. אמנם עתה ע"י עירובם באלין שערות דתליין, נשלכו, למצולות ים כל בחינת הדינים שבהם, כנ"ל. וז"ש "ומהאי אתרא" דהיינו ממקום בינה ששם עלו ונתערבו נמצא "רמיו כל מארי דתבעין חובא מבני נשא, ומתכפיין" רמיו, פירושו הושלך, דהיינו שהושלכו שם במצולות ים כל בחינת הדינים ומקטריגים, שהם מארי דיבבא ויללה הנ"ל, שהם תבעין חובין מבני אדם, ומתכפיין, כי אין להם במה להתאחז עוד.

ובשמות שבתורה נקרא תיקון זה בשם "לאלפים" כי תיקון הזה ביחוד שהוא השורש דה' תיקונים תחתונים הנמשכים מכתרא דא"א, כנ"ל, הבה רק בו נמצא הסגולה הזאת לגלות הני אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא. כי כל עיקר העלם הע"ב הגלוי, שה"ס האלף עלמין, היה מחמת שגלגלתא דא"א נתקנה בם' דצל"ם ולא קבלה אותו, כנ"ל באורך, כי בהיות שגלגלתא לא קבלה אותו, אע"פ שבחי' חג"ת דגלגלתא קבלה חכמה, מ"מ אין כאן אלא בחינת חג"ת דחכמה וג"ר חסרים. שאלו הג"ר החסרים, הם בחי' קומת הסתכלות עיינין דנקודים, והם האלף עלמין דחתימין בעזקא, כנ"ל באורך. ונמצא שאלו השערות דתיקון הט' שהם מבחינת הגלגלתא, הם עיקר בחינת המ"ן העתידים לגלות האלף עלמין, וע"כ נקרא התיקון הזה בשם "לאלפים" כי ע"י גלוי מיתוק הזה הנקרא מצולות ים, וביתר התיקונים הנמשכים ע"י זה התיקון, יש בטחון שיתגלו האלף עלמין ולכן מצד העליון המשפיע, נקרא מצולות ים, ומצד התחתון המקבל, נקרא לאלפים.

פרק רטו

תיקון י': **הם השערות הצומחות במקום הדיקנא הסמוך בתחלת הגרון, והם צומחות מלמטה של התיקון הי"ג, ושערות ההם דמזל הי"ג שוכבים ומחפים על אלו ואלו הם תיקון הי', ואינם מובלעים עמהם תוך שניהם כמו השערות של תיקון הט'. אמנם חפיין בגרונא, כי הגרון עצמו הוא מקום הבינה דא"א, ואין שם דיקנא**: וזה מובא בזוהר נשא (דף קל"ד ע"א. ובזהר ע"פ הסולם אות קנ"ג). וז"ל: **תיקונא עשיראה: נחתין שערא תחות דיקנא, וחפיין בגרונא תחות דיקנא עכ"ל**. פירוש: אחר העליה והעירוב דשערות החדשות דמלכות דצמצום א' בבינה, דהיינו בשטח העליון דדיקנא כנ"ל בתיקון הט', ירדו משם וחזרו למקומם, שהוא בבשר שממעל לגרון מתחת לחי התחתון, וחפיין על

גרונא שם מתחת כל הדיקנא, כי שם מקומם, כמ"ש לעיל, אשר רק השערות הנמשכות מבחינת החכמה דא"א המקבלים מבינה דמו"ס, נבחן מקומם, בלחי התחתון, כי גם הוא מחובר בראש מבינה ולמטה, אבל השערות הנמשכות מבחינת גלגלתא דא"א, שאין להם חלק בראש דא"א כי על מחינתם, שהוא ג"ר דחכמה, דהיינו גלגלתא דא"א, אין שם עוד שום זווג באצילות, וע"כ הם בבחינת גופא לגמרי, ולא ראש, ואינם יכולים להתאחז בלחי התחתון, אלא בגופא דא"א ממש, דהיינו מתחת לחי התתתון וממעל לגרון, וע"כ אחר עיבורם דשערות אלו בשטח העליון דדיקנא, ירדו למקומם לבחי' גוף ממעל לגרון דהיינו מתחת שטח התחתון של הדיקנא, כי שטח התחתון של הדיקנא, כלול גם מח' תיקונים עלאין, כי הוא כלול מכל י"ב תיקוני דיקנא, כמ"ש להלן, וע"כ הוא נאחז קצתו גם בלחי התחתון. משא"כ אלו השערות שהם כולם מגלגלתא, אין להם שום אחיזה בלחי התחתון וע"כ מקומם עוד למטה ממזל הי"ג, שהוא שטח התחתון דדיקנא. וז"ש נחתין שערי תחות דיקנא.

והנה התיקון הזה נק' בי"ג מדות שבתורה בשם "נושא עון" והוא משום העיבור שקבל במזל העליון מבחינת בינה, וירד משם בבחינת ו"ק בלי ראש, ע"ד השבולת הזקן שירד ונולד משערות השפה עלאה, ע"ש בתיקון ג'. וכיון שהמיעוט הזה אינו אלא כמיעוט הבינה, שנקרא עון, כנ"ל, לפיכך נקרא התיקון ע"ש נושא עון, כלומר שהוא נושא בחינת עון של בינה, שהיא מיתוק גדול בשיבילו כי ע"י זה הוא ראוי לזווג עכ"פ מבחי' ו"ק להמשכת חסדים אבל מטרם שקבל לתוכו העון דבינה על ידי העבור, לא היה ראוי לזווג כלל, כנ"ל.

ובמיכה נקרא תיקון הזה בשם "תתן אמת ליעקב" כי ע"י זה שקבל לתוכו בחינת המיתוק דבינה, נעשה ראוי לזווג שע"י המ"ן שהוא מעלה נגלה המוחין הגרולים שנקרא אמת, ליעקב שהוא ז"א, והיינו כמ"ש לעיל, אשר במיכה נקרא על בחינת המשפיע והמתקן ע"כ נקרא אמת ליעקב, ובתורה נקרא על שם המקבל שהוא ז"א, ע"כ נקרא נושא עון. ע"ש, המוחין דאלף עלמין שיתגלו בו על ידו.

פרק רטז

תיקון י"א: **הוא תיקון נוסף על השערות הנזכר דתיקון הי', כי מלבד היותם שם במקום ההוא, עור נוסף בהם תיקון דכולהו שקולין כחדא, ושויו בהתפשטות אחת, לא נפקי דא מן דא, וכלהו בחד שיקולא שוין באורכם, ונמצאו כי באלו השערות עצמם יש ב' תיקונין**: דברים אלו מובאים בזוהר נשא (דף קל"ד ע"א. ובזהר ע"פ הסולם אות קנ"ג) וז"ל **קם ר' יהודה פתח ואמר, ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' ומהדר**

גאונו, וגומר מפני פחד ה', הא אתידע, דמאן דאיהו לבר, פחד ה' אתקרי. ומהדר גאונו, אינון שערי דתחות דיקנא ואתקרון הדר גאונו, תרי: תיקונא עשיראה, תתן אמת ליעקב וחד סר, דלא נפקי נימא מן נימא. חסד לאברהם. עכ"ל. פירוש הדברים: כי נתבאר לעיל בתיקון י', שע"י התכללותם בשערות דמזל העליון, קבלו המיתוק דנושא עון, ונעשו ראוים לזווג לבחינת אור דחסרים. אמנם נתבאר לעיל בתיקון ד', שאפילו אחר המיתוק והעיבור נשארים תמיד ב' ההין כלולות יחד, בסוד טפיים עולות מלמטה, עש"ה. ולפי"ז גם אלו השערות דבחינת כתרא דא"א, שנמתקו במזל העליון, וירדו למקומם בבחינת נושא עון, אין הפירוש שקבלו בחינת ה"ר ולא נשאר בהם מבחינת עצמם כלום, אלא הפירוש הוא, שנעשו ראוים לזווג כמדת נושא עון, אמנם בחינת הפשע של עצמם ג"כ נמצא בהם, דהיינו בסוד ותלכנה שתיהן. וע"כ כמ"ש בתיקון ד' הנקרא שבולת הזקן, שהוא כלול מב' בחינות שערות: משערות דבינה, ושערות דמלכות. כן הוא גם בתיקון הי', שהוא כלול משערות דבינה, דהיינו ממזל העליון, ומשערות דעצמו, דהיינו ממלכות דצמצום א'.

וז"ש "ומהדר גאונו, אנון שערי דתחות דיקנא, ואתקרון הדר גאונו, תרי" דהיינו כנ"ל, כי כלול בזה תיקון הי' הנקרא נושא עון, תרי בחינותף שערות דבינה ממזל העליון הנכלל בהם מכח עיבורם, ושערות של עצמם שהם ממלכות דצמצום א', וע"כ נקרא הדר גאונו, כי מלכות דבחינת עצמם, נקראת גאונו, שהיא עקרם ועצמותם שבאו ממותרי מוחא, ובחינת שערות דבינה שיש בהם, מתוך התכללות מעת העיבור, נקרא הדר, כי זה כל הדרם ותפארתם, כי ע"י זה נעשו ראוים לזווג. באופן, שיש בתיקון י', ב' בחינות של תיקונים: א' שתהיה ראויה לזווג, ונקרא הדר, וב' הוא בחינת עצמה מצמצום א' שמשם בא החימום להעלאת מ"ן, כנ"ל. (דף א' שע"ח ד"ה וז"ס) וע"כ נקרא גאונו, מלשון גאון יעקב אשר אהב סלה, כי ע"י כח החימום שבהם, המה מסוגלים להעלות מ"ן, עד שיתגלו האלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא, שהם גאון יעקב.

וז"ש "ואתקרון הדר גאונו, תרי: תיקונא עשיראה, תתן אמת ליעקב. וחד סר דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם". דהיינו כמבואר, שיש בהם ב' בחינות שערות: הנקראים הדר גאונו, וע"כ כלול תיקון הי' מב' תיקונים יחר, שהם י' וי"א, אשר אחד מהם הוא בחינת הדר, שפירושו שנעשה מוכשר לזווג ע"י התכללות במדת הרחמים, והוא יכול להמשיך חסדים וע"כ נקרא חסד לאברהם. וב' הוא בחינת גאונו, שהיא בחינת המלכות בעצמותה ממקורה, שהיא מדת הדין, שע"י כח החימום שבהם, הם מעלים מ"ן לגילוי האלף עלמין, והוא נקרא תתן אמת ליעקב. ואין לשאול, למה בפסוק הדר גאונו, מוקדם

תיקון י"א שהוא חסד לאברהם שהוא הדר, לתיקון י' שהוא תתן אמת ליעקב, שהרא גאונו. והוא, משום ששניהם הם באמת תיקון א', היוצאים בבת אחת, ואין מוקדם ומאוחר בהם, ולכן אין הכתוב חושש לדייק בהמוקדם, וע"כ כאן קורא אותם הדר גאונו, וכאן מקדים אמת ליעקב.

ובתורה, נקראים ב' התיקונים האלו תיקון הי' ותיקון הי"א. בשם נושא עון, ופשע" כי בחינת נושא עון, הוא הדר, שהם כח הזווג אשר בהם, ובחינת פשע, הם השערות דבחינת עצמותם, שהם ממקור דצמצום א', שמשם נמשך הפשע, כנ"ל, שהם בחינת השערות הנקראים גאונו. ולפי שהשמות שבתורה רומזים על ז"א המקבל מא"א, נבחן בו עיקר המעלה, התיקון דנושא עון, שהכשירו לבחינת זווג, וע"כ מקדים הנושא מתחילה. ואח"כ הפשע, העתיד לגלות האלף עלמין כנ"ל. אבל במיכה, שהם כלפי המשפיע והמתקן שהוא א"א, עיקר המעלה נבחן בחינת הגילוי דאלף עלמין, שהם נעלמים גם ממנו כנ"ל. וע"כ מקדים מקודם, בחינת נתינת אמת ליעקב.

וז"ש "תיקון חד סר דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם" והיינו כמ"ש הרב, "דכלהו שקולין כחדא ושוין בהתפשטות אחת, לא נפקא דא מן דא, וכלהו בחד שקולא שוין באורכם" פי': כי תיקון הזה כולל ב' תיקונים שהם: נושא עון, ופשע, שהם בחינת בינה ובחינת מלכות, כנ"ל, ואומר שהם שקולין ושוים באורכם "דלא נפקי נימא מן נימא" וכלהו בחד שקולא שוין באורכם. כי אם היה ניכר בחי' הפשע שבהם לא היו ראוים לזווג, כנ"ל, וכן אם היה בחינת נושא עון ארוך יותר והיה מבטל הפשע שבהם, אז לא היה בהם חימום, ולא היו ראוים לגלות האלף עלמין, ולפיכך שניהם שוים באורכם, ושקילין אהדדי, וזהו תיקון הנוסף בהם כאן בבחי' השערות הנמשכים מבחינת גלגלתא דא"א, כי למעלה בהשערות הנמשכים מחכמה סתימאה דא"א היו השערות מבחינת נושא עון מבטלות להשערות המקורית דצמצום א', כמ"ש לעיל בתיקון דמזל עליון, שמגודל המוחין שיצאו על המ"ן שלהם, נאבד מהם בחינת צמצום א', ונעשו כמו שערות דבינה בלבד. משא"כ כאן נעשה תיקון נוסף דשניהם שקולים כחדא, ולא נפקי דא מן דא, וע"כ נקרא נושא עון, וגם פשע, והוא מטעם הנ"ל, אשר רק על שערות אלו הנמשכים מגלגלתא אשתמודעו הני אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא. ולפיכך, שניהם שקולים, כנ"ל. הרי שעיקר התחלקותם לב' תיקונים מיוחדים, לאמת ליעקב, ולחסד לאברהם, הוא מכח תיקון הנוסף האמור, דהיינו שנתקנו להיות שניהם שקולים, ואין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימא, כלומר שאין כח האחת מבטל לכח חברתה, ולפיכך, יש כח בכל אחת לגלות את תפקידה, זו לחסדים, וזו לגילוי האלפין.

פרק ריז

תיקון י"ב: **הוא הפה עצמו, ועם היות כי הוא מכלל הי"ג דגלגלתא, עכ"ז היותו פנוי בלי שערות זה נקרא תיקון אחר, ונמנה בכלל תיקוני דיקנא**: ומובא בזוהר נשא (דף קל"ד ע"א, ובזהר ע"פ הסולם אות קנ"ד) וז"ל "**תיקונא דתריסר, דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מכל סטריך, ויאין שערי סחור סחור ליה, בגין דלא אשתכח טרחותא.** עכ"ל. הנה תיקון הזה הי"ב, דומה לבחינת תיקון הז' שייך אל השערות הנמשכים מחכמה דא"א. שנתבאר לעיל, שאין זה התיקון הז' מתגלה רק ע"י עלית מ"ן דכללות השערות דיקנא, בעת שא"א ועתיק נעשו פרצוף אחד, שאז נמשכים המוחין הגדולים ההם הנקראים ב' תפוחין קדישין, עש"ה. ועד"ז כאן בשערות הנמשכים מגלגלתא דא"א, נמצא שבעת הארת ע"ב ס"ג העליונים דא"ק, שאז מתבטלים כל הפרסאות, ובחינת ה"ת העומדת בנקבי עינים דעתיק, היא הוציאה א"א לחוץ, שהוא אח"פ דעתיק ככודע. הנה עתה יורד ה"ת זו מנקבי עינים דעתיק למקום הפה דא"א, וחוזרים ג' הראשים לבחינת ראש דעתיק ונעשים לבחי' דעת שלו כנ"ל, ונמצא אז, שגם בחינת המסך העומד בפאתי הראש דא"א, המוציא את השערות דיקנא לבר משערות רישא, כנ"ל, ומוריד אותם ללחי התחתון, ולמעלה מגרון, הנה עתה יורד גם המסך הזה דפאתי הראש, ובא בבחינת מלכות דדיקנא,. ונמצאים השערות דיקנא כולם עולים ונעשים למדרגה אחת עם ראש דא"א, כמו השערות רישא שלו. ואז נעשה הדיקנא למ"ן בהזווג הזה, בסוד תקרובתא דבוסמא, כנ"ל. ולפי שהשערות דיקנא נחלקים לב' בחינות: לח' תיקונים הראשונים המיוחסים למו"ס דא"א, ולה' תי?ונים תחתונים המיוחסים לכתרא דא"א, ולפיכך מתחלק ג"כ בחינת המ"ד והמוחין שהם מקבלים: שח' התיקונים עליונים שהם בחינת חכמה, יכולים לקבל מדעת דרדל"א דאחזי נהוריה בהאי אוירא, שהוא בחינת **ל**' דצל"ם. ובחינת בינה, כי המוחא ראוירא משפיעה הארתה לבינה דמו"ס. והדיקנא מקבלת מבינה דמו"ס. אמנם בחינת ה' תיקונים תחתונים הנמשכים מגלגלתא דא"א, שהיא מתוקנת בבחינת **ם**' דצל"ם, והיא אינה מקבלת אור חכמה מבינה דרדל"א וי' לא נפיק ממנה, אלא דאשתאר תמיד בבחינת אוירא, שפירושו חסדים מכוסים, כנ"ל, שנקראת רוחא דכיא. נמצא, שהשערות דיקנא מבחינת ה' תיקונים תחתונים המיוחסים לגלגלתא ומקבלים הימנה, אין להם בחינת מ"ד ומוחין אלא מבחינת אוירא, רוחא דכיא, כמו הגלגלתא עצמה, ואינם יכולים לקבל הארת חכמה ממוחא דאוירא, שהם אינם מתיחסים אליה כלל. כי רק ח' התיקוני דיקנא העליונים, שהם מבחינת ח"ס דא"א המתיחס למוחא דאוירא, מקבל ממנו, להיותו בחינת **צ**' דצל"ם, המקבל מבחי' **ל**'

דצל"ם, משא"כ השערות דה' תיקוני דיקנא תחתונים שהם בחינת גלגלתא ום' דצל"ם, הגבוהים ממוחא דאוירא, אינם, ראויים לקבל אלא מגלגלתא דא"א, שהוא רק בחינת רוחא דכיא.

אמנם ודאי, שבחינת רוחא דכיא של הגלגלתא דא"א, חשובה באין ערך יותר מבחינת הארת חכמה שבאוירא, כי מוחא דאוירא, הוא בחינת חג"ת של הגלגלתא, כנודע. וערכם זה אל זה כערך השורש אל ענף שלו. ונמצא לפי האמור, שבשעה שעולים כל הי"ג תיקוני דיקנא לבחינת מ"ן בסוד תקרובתא דבוסמא, נמשכים שם ב' מיני מוחין מיוחדים: א' הם בבחינת הארת חכמה ממוח דאוירא, והם מתגלים בתיקון הז' שנק' תיקון ואמת, שהם הב' תפוחין קדישין. וב' הם בבחינת רוחא דכיא מגלגלתא דא"א, והם מתגלים בתיקון הי"ב, שנקרא אשר נשבעת לאבותינו. דהיינו הפה דא"א דאתפני משערות.

ומה שהפה אתפני משערות ע"י האי רוחא דכיא הנמשך מגלגלתא דא"א, הוא כמ"ש לעיל. (דף א' שמ"א ד"ה ותיקון) אשר כל ענין התיקון של ם' דצל"ם שנתקן בגלגלתא, הוא ע"י נה"י דעתיק המלובשים במוחין דא"א, שעתיק תיקן את נה"י אלו מבחינת הגבהת ראשי ירכין למעלה מיסוד, שפירושו, שאינם מקבלים ממסך של היסוד שלו, לא קטנות ולא גדלות, וע"י כן העלה את הגלגלתא דא"א למעלה ממסך שלו הנקרא קרומא דאוירא, והיא נחשבת תמיד כמו מחוברת ברדל"א, כי המסך שבפה דרדל"א אינו שולט עליה, עש"ה.

ומכ"ש בעת הזווג הנה ודאי שמעלת הגלגלתא גדולה מאוד, וע"כ כשהארתה מתגלה על המ"ן דשערות דיקנא המיוחסים לה, שהם ה' תיקוני דיקנא תחתונים, נמצא הארה זו מפסיקה השערות לגמרי, כי היא בבחינת הגבהת ירכין שלמעלה מיסוד, שאין שום צמצום שבעולם יכול לשלוט עליה, וע"כ אין יכולת לשערות שיתגלה במקום גילוי הארתה, שהוא הפה, וע"כ אתפני פומא משערות.

וז"ש "תקונא דתריסר, דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מכל סטרין" פירוש: לא כמו האורחין שבשפה עלאה ותתאה, וכן הב' תפוחין קדישין, שהמה אתפני משערות ומאירים מכח הארת חכמה דפסיק יתהון, שאין זה מכל הצדדים, כי השערות צריכים אל התיקון שלהם דהארת חכמה, ואם יעלם משם הארת חכמה, כגון בז"א המקבל מהם, שלפעמים אין בו הארת חכמה, הרי הדרא השערות ומליין שוב להני אורחין, כמבואר בט' תי"ד דז"א. אמנם התיקון הי"ב שהוא פומא דאתפני משערות, אינו כן, והם אינם צריכים לשום מוחין דהארת חכמה, אלא דפסיק משם השערות מכל הצדדים בין אם יהיה לו מוחין,ובין אם לא יהיה לו מוחין דחכמה, כי נעקרו משם משורשם, מבחינת

הם' דצל"ם, בסוד רוחא דכיא, שהמה חסדים בלי חכמה ומ"מ אין ענין של צמצום יכול לשלוט עליהם, ונמצא שהמקבל מהאי פומא, אין לו צורך לשום מוחין דבחינת הארת חכמה. וז"ש "פומא אתפני מכל סטרין" דהיינו מכל הצדדים, ואינו תלוי עוד בשום דבר. וז"ש "ויאין שערי סחור סחור ליה בגין דלא ישתכח טרחותא" כלומר,שמעתה אין צורך להעלות מ"ן ולהמשיך הארת חכמה, כדי להמתיק השערות, בבחינת האורחין כנ"ל, כי מבחינת האי פומא, אין שום אחיזה וצמצום אפילו בחסדים בלי חכמה, כנ"ל. ונמצא שנפטר מעתה מכל טרחא, כי ענין העלאת מ"ן להמשיך מוחין נבחן לטרחא. וז"ש "ויאין שערי סחור סחור ליה" כי בכח האי פומא נמתקים השערות מאד, כי המה ממשיכים תמיד חסדים, גם אין צורך להאירם ולסהר אותם מצמצום, ע"י הארת חכמה, כי האור דרוחא דכיא מטהר אותם משורשם לגמרי, כנ"ל. וז"ש (באות קנ"ה),וכי שערי דדיקנא טרחא אינון, או דינא אינון והא כלא רחמי אתחזן, אלא דלא אתטרח בישובא דרוחא דז"א" כלומר, שמכאן ואילך, אין עוד צורך לטרוח להעלות מ"ן, ע"ד ישובא דרוחא דז"א, שפירושו, להמשיך הארת חכמה בחסדים כי רוחא הוא חסדים, וישובא שלו, המשכת חכמה. ועתה לא נצרך עוד לזה כמבואר.

וז"ש (באות קנ"ז) "ודא הוא טמירותא דכלא, דלא אתדבק לא לעילא ולא לתתא, והוא סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע" פירוש: כי אין לחשוב האור הגדול הזה הנמשך מגלגלתא לפומא, לא לעילא, שפי' חכמה. ולא לתתא שפירושו, חסדים. כי אינו חכמה, שהרי הגלגלתא אינה מקבלת חכמה, ועם זה אינו חסדים, שהרי הענף שלה שהוא מוחא דאוירא, מקבל על ידה חכמה, ונודע, שכל מה שקנה הענף שייך בהכרח לשורש שלו, אמנם היא עצמה אינה מקבלת חכמה, והוא תמיד בבחינת חסדים מכוסים, כנ"ל, וז"ש "והוא סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע" דהיינו כמבואר, שאור הגלגלתא הוא סתים בסתימא דסתימין, כי הי' לא נפיק לעולם מאויר שלה. וע"כ לא אתידע. שאינה לגמרי בבחינת זווג הזה כדי לקבל חכמה.

וז"ש שם "דא הוא דלא אתתקן, ולא הוי ביה תיקונא" כמ"ש לעיל כי כל מעלתה של הגלגלתא הוא, להיותה בבחי' הגבהת ירכין למעלה מיסוד, שפירושו שאינו מתמעטת ע"י הצמצום שבמסך של היסוד, ולכן איננה מקבלת גם הגדלות של הזווג הנעשה על מסך הזה. וז"ש "דא הוא דלא אתתקן", כלומר, שלא נתקן במסך דקטנות של היסוד, וע"כ "לא הוי ביה תיקונא" כי ע"כ איננה מקבלת גם הגדלות שנתקן אח"כ בו בעת הזווג שלו בגדלות. וכבר ידעת שכל הנוהג בגלגלתא נוהג ג"כ בפומא דאתפני משערות, כי הרוח דגלגלתא מלובש שם כנ"ל.

וז"ש שם "ובגין כך רוח נפיק לבר ומתלבשין ביה נביאי מהימני, אתקרי פה ה', אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש" כלומר, שבחינת חג"ת של הרוח הזה, דהיינו בחינת **ל**' דצל"ם, "דנפיק לבר" שהוא יוצא מבחינת **הם**' להיותו צריך להארת חכמה, וע"כ כבר המסך דעליון שולט עליו, כנ"ל, הנה מתלבשין ביה נביאי מהימני, כלומר שבו נפיק י' מאויר ואשתאר אור, כמ"ש הרב לעיל במוחא דאוירא (דף אלף שמ"א אות צ"ט) "אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש" דהיינו בבחינת הגלגלתא עצמה, שהיא למעלה מקרומא, והמסך שבפה דעתיק אינו עומד ושולט רק מתחתיו, וע"כ הוא נחשב זעוד לבחינת רדל"א, ונקרא עתיקא דעתיקין, הנה בו "לא אתפרש" כי בו אין הי' יוצא מאויר שלו, שישתאר בבחינת אור חכמה, אלא שנשאר תמיד בחינח אוירא דכיא. וז"ש לא אתפרש.

וז"ש שם (באות קנ"ח) "ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוחא" הכוונה היא על או"א דאצילות, שהם ג"כ בחינת **ם**' דצל"ם, כנ"ל בדברי הרב (דף א' שנ"ו אות קכ"ז) ע"ש. והם מקבלים ג"כ מבחינת הרוחא דכיא דגלגלתא. הנמשך לבחינת פומא דאתפני משערות, ומתלבשים בהאי רוחא, ונמצאים משום זה ג"כ תמיד בבחינת חסדים מכוסים, כנ"ל בדברי הרב. וז"ש ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוחא, דהיינו או"א עלאין, כמבואר. וז"ש "הה"ד אשר נשבעת לאבותינו" דהיינו שתיקון זה עומד לבחינת המוחין של או"א עלאין דאצילות, ועל שמם נקרא תיקון זה בשם, אשר נשבעת לאבותינו. אבל בתורה נקרא "וחטאה" כי התורה מדברת מז"א, ולא מאו"א, כנ"ל, ונודע, שז"א צריך להארת חכמה, שהיא בחיבת **צ**' דצל"ם, וע"כ הוא כבר מבחינת הרוחא דנפיק לבר מבחי' **הם**', כי הוא מצומצם בבחינת המסך דיסוד דעליון, וע"כ אינו יכול לקבל בחינת ג"ר ממש מהאי רוחא דכיא, שבפומא דא"א, אלא אצלו הוא בבחינת ו"ק, ולפיכך אין בו עדיין מיתוק שלם, אלא שנמתק העון ופשע, לבחינת חטאה, שאינו כל כך קשה, אבל עדיין הוא צריך לתיקון וטרחא, כמ"ש הזוהר לעיל, בישובא דרוחא דז"א. אמנם כלפי או"א עלאין הוא תיקון גמור לגמרי. וע"כ במיכה נקרא רק "אשר נשבעת לאבותינו" כי זה סובב על או"א עלאין, שהם ג"כ בחינת **ם**' דצל"ם ואינם צריכים להארת חכמה, וע"כ נקרא התיקון רק על שמם.

וע"ד שנתבאר בז"א, שאינו מקבל בחינת ג"ר מהאי פומא, בהיותו צריך להארת חכמה, הנה עד"ז גם ה' התיקונים התחתונים שהם בחינת לבושים וכלים דע"ב הגלוי, שהם בחינת ג"ר דנקודים דקומת הסתכלות עיינין, שגם הם צריכים לאור חכמה דוקא, ובלי הכיסוי **דם**' דצל"ם, כנ"ל. א"כ גם הם כמו הז"א, אינם מקבלים בחי' ג"ר מהאי פומא

דאתפני משערות. ולפיכך אפילו אחר התיקון הי"ב, שהם בחינת המוחין דה' התיקונים התחתונים, מ"מ נחשבים עוד תיקונים הללו בבחינת ו"ק, וע"כ אין בהשערות האלו הנמשכים מגלגלתא, אלא בחינת ה' ספירות, שהם חג"ת נ"ה, כי האור דפומא דא"א, אינו מספיק בשביל ג"ר שלהם, כי המה צריכים לאור חכמה ממש. וע"כ המה נמצאים תמיד בבחינת מ"ן, עד שהמה ממשיכים לאור חכמה כמ"ש בע"ב דנקודים, שה"ס האלף עלמין כנ"ל.

תיקון י"ג: **הוא מזל התחתון**. כמ"ש בתיקון השמיני. וז"ל הזוהר נשא (דף קל"ד ע"ב ובזהר ע"פ הסולם אות קנ"ט) **תיקונא דתליסר, תליין שערי תחות דיקנא מכאן ומכאן, ביקרא יאה, וביקרא שפירא, וחפיין עד טבורא ולא אתחזון מונפי תקרובא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירו הוורין**" פירוש: אחר שנתגלו בחינת המוחין שיצאו על המ"ן של אלו השערות דיקנא הנמשכים מן גלגלתא דא"א, שהם בחינת תיקון הי"ב, שהוא הפה דאתפני משערות, מחמת גילוי הארת הרוחא דכיא של הגלגלתא, כנ"ל, הנה נתגלו בפה שבח גדול לאלו השערות, ע"ד שנתבאר לעיל בתיקון הח', אחר דפסיק שערי מב' תפוחין קדישין, עש"ה, וכמו שהשערות הנמשכות מחכמה דא"א, נתפשטו בשבחם והלבישו עד הטבור דא"א, שהוא מכח הארת הב' תפוחין קדישין. שיצאו בסבתם. כן עד"ז השערות הנמשכות מגלגלתא דא"א, נתפשטו ג"כ מכח שבחם שהעיגו ע"י האי פומא דאתפני משערות, והלבישו לא"א עד הטבור. והתפשטות זו נקרא מזל התחתון, כמו שהתפשטות דשערות דחכמה נקרא מזל עליון. כי מזל העליון הוא כללות כל השערות הנמשכות מחכמה. ומזל התחתון הזה שהוא תיקון י"ג. הוא ג"כ כללות כל השערות הנמשכות מגלגלתא דא"א.

אמנם נתבאר לעיל, בתיקון הי"ב שבחינת המוחין דהאי פומא דאתפני משערות, אינם מפסיקים להארת ג"ר בשביל ה' תיקונים תחתונים האלו, כי הם צריכים לגילוי חכמה דוקא. כי כל הי"ג תיקוני דיקנא לבושי חכמה המה. ולפיכך, המה מתכסים תחות מזל העליון, ואין להם גילוי לחוץ.

וז"ש "ולא אתחזון מאנפי תקרובתא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירן חוורין" דהיינו המוחין על בחיבת המ"ן, שנקרא תקרובתא דבוסמא, מבחי' מזל העליון. כי הם נחשבים לבחינת גילוי של מוחין לבחינת הדיקנא, אבל בחינת פומא דאתפני משערות אינם נחשבים לגילוי מוחין בשביל הדיקנא, להיותו בחינת חסדים מכוסים כנ"ל, והדיקנא צריכה רק לבחינת חכמה, וע"כ לא אתחזי רק מזל העליון בכללות הדיקנא, אבל כל השערות דה' תיקונים תחתונים הנכללים במזל תחתון אינם נראים, אלא שמתכסים

תחת מזל העליון, והוא, כי האור הצריך להם, אינו מגולה בהם וע"כ המה מכוסים.
וז"ש עוד שם (אות קס"ב) "ותאנא אלין ימי קדם, כלהו מתתקנן בתיקונא דדיקנא דעתיקא דעתיקין טמירא דטמירן, והאי דתליסר כליל להון" פירוש: כי עיקר הכללות שבדיקנא, הוא מזל התחתון, והוא בחינת מלכות שבהם, כי כמו שגלגלתא ומ"ס דא"א: הם בחינת ראש אחד דא"א, והפה הוא המלכות דכללות שניהם, כן גלגלתא וחכמה דשערות דיקנא הם בחינת קומה אחת, ומזל התחתון הוא המלכות דכללות שניהם, ונמצא שהיא בחינת הנקבה שבדיקנא, המקבלת מבחינת ט"ס הראשונות דדיקנא, הכוללים י"ב תיקונים. והיא המתפשטת עם המוחין של י"ב תיקונים דדיקנא ומשפעת אל המדרגה שלמטה ממנה, שהם או"א דאצילות. וכיון שכל המוחין דדיקנא כלולים רק בח' התקונים הראשונים, שעיקרם הוא התיקון הז' שהם ב' תפוחין קדישין, כנ"ל "ולא אתחזיין מאנפי תקרובתא דבוסמא בר אינון תפוחין שפירן חוורין" לכן נבחן תיקון הח' לכללות כל הי"ב תיקונים שהם ט"ס ראשונות דדיקנא, והוא נבחן לבחינת הזכר של הדיקנא, כי הט"ס ראשונות נבחנות לבחינת זכר המשפיע למלכות שהיא העשירית. ונתבאר, כי תיקון הח' הנקרא מזל עליון, היא בחינת הזכר של הדיקנא, והוא כולל כל הי"ב תיקונים דדיקנא הן השערות דגלגלתא, והן השערות דחכמה. ותיקון י"ב, הוא בחינת נקבה של הדיקנא, והיא מקבלת כל הי"ב תיקונים ממזל העליון. וע"כ גם היא בעצמה כוללת י"ב תקונים.
וז"ש "והאי דתליסר כליל להון", כי בו עצמו מתגלים כל י"ב התיקונים כנ"ל.
ויש להבחין ההפרש הגדול בין הזכר דדיקנא, שהוא מזל העליון, ובין הנוקבא דדיקנא, שהיא מזל תחתון כי הזכר שהוא תיקון הח', הרי נבחן, שהשערות שלו נזדככו לבחינת בינה, כנ"ל בתיקון הח' ע"ש. אבל הנקבה של הדיקנא שהיא תיקון הי"ג, הרי השערות שלה מבחינת גלגלתא, שהמה יצאו לגמרי לבר מראש, ואינם יכולים לקבל בחינת ג"ר וראש לעולם, כי המה מוכרחים לקבל מבחי' שכנגדם בראש דא"א, שהוא גלגלתא דא"א, והיא נתתקנת בבחינת עזקא דכיא, ואינה מקבלת לתוכה בחינת חכמה, ומשום זה נמנע בחינת הג"ר לתיקון הי"ג; שהוא מזל התחתון, ונחשב למלכות.
וז"ש עוד שם (אות קס"א) "והאי תיקונא דתליסר הוא תיקונא יאה דביה אחידן כלא, כלהו מתכספין למזקף רישא לקבליה" כלומר, שכל המדרגות שלמטה ממנו, מתכפין ומשתוקקים לקבל ממנו, בחי' ראש, אמנם הוא אינו יכול להשפים להם בחינת ראש, עד לע"ל, כי בחינת הראש שלו, הם ג"ר דחכמה הצריכים להתלבש בגלגלתא דא"א, שהם האלף עלמין דחתימין ביה, ואינם מתגלים אלא בגמר התיקון כנ"ל.
ותיקון הזה נקרא במיכה, בשם ימי קדם. והוא משום שהיא כללות כל י"ב תי"ד, כנ"ל,

ונתבאר שהם בחינת לבושים וכלים שעלו מבי"ע, שהיו צריכים להלביש לקומת הע"ב הגלוי בא"א, וכיון שקומה זו נסתלקה בסוד מקיף חוזר, ע"כ יצאו האו"ח והכלים האלו בסוד שערות דיקנא, כנ"ל באורך. והנה קומה זו, היא קומת או"א דנקודים, שיצאה פעם אחת בתחילת אצילות דקומת ע"ב בא"א, ונסתלקה. ומשם ואילך אין עוד שום זווג לבחי' עשר הספירות דקומה זו, כי על שם זה נקרא גלגלתא דא"א בשם עזקא דכיא, כי בו נגנזה קומה זו, כנ"ל בדברי הרב. ונודע שהספירות נקראות בשם ימים, ולפי שהם יצאו רק פעם אחת בראש דא"א בתחילת אצילותם ושוב לא יצאו עוד בכל שתא אלפי שני, ע"כ הם נקראים "ימי קדם" כלומר, שהם אינם נכללים בשתא אלפי שני, שנקראים ימי עולם, אלא ששייכים לימי קדם, שהם קומה דהסתכלות עיינין דאו"א זה בזה, ובשתא אלפי שני דעולם התיקון אינם מתגלים עוד. והם כולם נכללים במזל התחתון, שהוא תיקון י"ג, שהם הלבושים והכלים השייכים לקומה זו דהסתכלות עיינין דאו"א, כנ"ל. וע"כ נקרא תיקון זה בשם ימי קדם.

וז"ש שם (אות קס"ב) "תאנא אלין תקונין אקרון ימי קדם, יומין קדמאי דקדמאי, ואינון דאשתכחו בז"א, אקרון ימי עולם", כמבואר שתקונים אלו המה לבושים וכלים המתיחסים לאבא ואמא דנקודים, וזולת התיקונים הללו, אין מהם עוד שום גילוי בשתא אלפי שני, שהם הנקראים ימי עולם, כנ"ל. וז"ש "ואינון דאשתכחון בז"א נקראים ימי עולם", כלומר, כל שתא אלפי שני, שהם בחינת ז"א בערך הנקודים, נקראים ימי עולם. ובתורה נקרא התיקון הזה בשם "ונקה" והוא מטעם שכל בחי' התיקון הזה עומד לבחינת מ"ן לזווגים עליונים המרובים נמשך שתא אלפי שני, עד שמלכות דצמצום א' מקבלת כל דתיקונים הצריכה לה, והיא נשארת נקיה מכל הדינים שבה, בסוד א"ס לא נחית יחודא עליה, עד דיהבינן ליה בת זוגיה, שהכוונה היא על מלכות דצמצום א'. כנודע. וע"כ היא נקראת בשם ונקה.

חלק יד

פרק א

העיבור השני לצורך המוחין דהולדה: הוא העיבור הבא לאחר ט' שנים ויום א', שאז ראוי למוחין דהולדה. ועיבור הזה נקרא לפעמים בדברי הרב בשם עיבור ג', והוא מטעם שיש עיבור הבא אחר ב' שנים דיניקה להשגת ג"ר דרוח, שהוא העיבור הב' כנ"ל. (בחלק י"ב אות ק"ב) וזה העיבור הבא לצורך מוחין דגדלות, נקרא עיבור ג', או עיבור ב' דמוחין

והוא לאפוקי מעיבור ב' הבא לאחר ב' שנים שאינו לבחינת מוחין, אלא להשלמת ג"ר דרוח. כמ"ש שם. עש"ה.

פרק ג

המ"ן של ז"א ונוקביה הם נשמות הצדיקים וכו' המ"ן של או"א הם זו"ן. כבר נתבאר זה בחלקים הקודמים, שכל תחתון נבחן לחצי פרצוף של העליון ממנו, משום שבחינת אח"פ דעליון, שהם בינה וזו"ן שלו, נפלו למדרגת התחתון ממנו. ולפיכך אין העליון יכול להיות בשלמות, זולת ע"י עליתו של התחתון המשלים את פרצופו, ואז הוא ראוי לזווג עם אור העליון.

ושורש דבר זה מתחיל מצמצום ב', שהיה להכנת עולם הנקודים, שה"ת עלתה בעינים, והוציאה אח"פ מכלהו המדרגות, שאח"פ דראש נפלו לבחי' תוך, ואח"פ דתוך נפלו לבחינת סוף, ואח"פ דסוף נפלו לבחי' בי"ע, כלומר שכלים אלו נעשו למקום בי"ע: בינה נעשתה למקום בריאה, וז"א למקום יצירה, ומלכות למקום עשיה. ואז נתפשט ויצא אור העינים בע"ס דנקודים, שנסתיימו בנקבי עינים דפרצוף נה"י, כלומר במקום החזה דפרצוף הסוף שנקרא נה"י. כי לא נשתיירו שם אלא גו"ע, שהם כתר חכמה, ובינה וזו"ן כבר היו למטה מסיומא דצמצום ב' שנקרא פרסא דאצילות, וע"כ לא יכלו לקבל שום אור. הרי שבמצב הזה היה כל חצי פרצוף עליון, תוך פנימיותו דפרצוף התחתון ממנו, כי אח"פ דג"ר נקודים היו בחג"ת דנקודים, ובינה וזו"ן דחג"ת, היו בנה"י דנקודים, ובינה וזו"ן דנה"י היו בבי"ע. כי לא היה בכל אחד מהם אלא כתר חכמה בלבד, מסבת הה"ת שסיימה לכל מדרגה בנקבי עינים שלה, דהיינו בחכמה, ונמצאו בינה וזו"ן דאותה מדרגה תחת סיומה, דהיינו במדרגה שמתחתיה.

ואח"ז, ע"י עלית מ"ן דנה"י דא"ק הפנימים לע"ב ס"ג, יצא אור חדש מהם לג"ר דנקודים והוריד הה"ת מנקבי עינים למקומה לפה, ונתעלו אח"פ דג"ר נקודים ממקום חג"ת וחזרו לג"ר דנקודים, והשלימו אותם לע"ס ונעשו ראוים לזווג עם אור העליון, ואז נתחדשה הה"ת בעביות דבחי"ד, ואור העליון שהכה עליה, הוציא קומת נרנח"י דיחידה, כמדת גלגלתא דא"ק, ובחינת הגוף שלהם, דהיינו ממעלה למטה, נתפשט במלך הדעת עד העשיה, שע"י הע"ב ס"ג, נתבטל גם הפרסא שמתחת החכמה דע"ס דנה"י, ונתחברו בינה וזו"ן שנפלו לבי"ע, לבחינת ע"ס דנה"י דמלך הדעת. ואח"ז התחיל ההזדככות והשבירה, ואחר שנזדככה בחי"ד, נשבר מלך הדעת וירד לגמרי לבי"ע, כי אפילו בחי' כתר חכמה שבראש תוך סוף, שלו, שהם ראוים לעמוד באצילות גם מבחינת צמצום ב', מ"מ גם המה נפלו לבי"ע. מכח התחברותם דכל אחד בבחינת אח"פ שלו, כמ"ש

בחלק ז'. ואח"כ שוב עלו הרשימות שנשארו אחר ביטול הראש דיחידה, הנקרא בשם הסתכלות עיינין דאו"א, ונתחדשו בבחינה ג' דעביות: שהראש נקרא גופא דאבא, והגוף נקרא מלך החסד. ואחר שנזדכך ונשבר, יצאו ראש וגוף מבחי"ב, הנקרא גופא דאמא, ומלך הגבורה. ואחר שגם הוא נשבר, יצאו ראש וגוף דבחי"א, שהראש הוא זיווג יסודות דאו"א, והגוף הוא מלך ש"ע דת"ת עד החזה.

ואחר שבירת מלך זה, חזרו כל הרשימות ונתחדשו בזווג דראש, כי חזר עליהם העביות דבחי"ג דהתלבשות ובחי"ב דעביות וגם בהם יצאו ד' ראשים בזה אחר זה, עם ד' גופות שהם ד' מלכי תנהי"ם דנקודים שמחזה ולמטה, ואחר שנשברו חזרו הרשימות להתחדשות בזווג דראש, ועתה לא נשתייר באותן הרשימות זולת העביות דבחי"א, והוציאו ראש בלי גוף. כמ"ש בחלק ז' באורך, ע"ש בהסתכלות פנימית.

והנך מוצא כאן ה"פ שלמים, שיצאו בסבת התחדשות צמצום הא' בה"ת, מכח הארת ע"ב ס"ג, שהם דומים לגמרי כמו ה"פ א"ק שיצאו לפני צמצום ב'. כי קומת הסתכלות עיינין דאו"א זה בזה, היא כקומת גלגלתא דא"ק, כי עינים פירושם חכמה, והסתכלות עיינין דאו"א, פירושם זווג דחכמה דאבא, עם חכמה דאמא, דהיינו אור חכמה בכלי דחכמה, שאין זה נוהג רק בגלגלתא דא"ק, כי בע"ב דא"ק כבר ירדה החכמה למדרגת בינה, הרי שקומה זו היא מדתו של פרצוף גלגלתא דא"ק, ואחר זה, יצאו ג' קומות: גופא דאבא וגופא דאמא ויסודות דאו"א, שגופות שלהם הם חג"ת עד החזה, והם קומת ע"ב דא"ק, שהוציאו ג' מדרגות אלו דרך זיכוכם עד שנתבטלו לגמרי. ואח"כ, כל ד' הקומות דישסו"ת הם כמדת הס"ג דא"ק, כי באו מקומת הסתכלות עיינין דישסו"ת זה בזה, שפירושם זווג הבינות, כלומר שחכמה שלהם שנקרא עיינין, ירדה למדרגת בינה, שהיא קומת ס"ג דא"ק, שיש לה בחי"ג דהתלבשות. ובדרך זיכוכה של קומה זו יצאו ד' מלכי תנהי"ם עד שנתבטלה כל הקומה הזו דס"ג. ואח"ז יצאה הקומה דבחי"א, הנקרא מ"ה וב"ן וגם היא נתבטלה. הרי שיש כאן ה"פ: גלגלתא, ע"ב, ס"ג מ"ה, וב"ן.

והנה אלו הגעסמ"ב, בשעת אצילותם, נבנו מחזרת אח"פ לכל אחד, כי הארת הע"ב ס"ג שהורידה ה"ת לפה, חזרה וביטלה הסיומים דצמצום ב', והעמידם על סיומא דצמצום א', כנ"ל, וע"כ כללהו אח"פ שיצאו למדרגת תחתון מחמת הה"ת בעינים, חזרו עתה לגו"ע דמדרגתם כמטרם צמצום ב'. ונמצא אלו כתר חכמה בינה דנקודים שהיו מקודם בבחינת אב"א, מחמת שהיו חסרים אח"פ שלהם, הנה עתה אחר שהארת ע"ב ס"ג ביטלה הסיום דה"ת בעינים, וכח"ב דנקודים השיג כל אחד אח"פ שלו, הנה נתפשטו לג' פרצופים שלמים, ראש וגוף, עד לבי"ע, ולפיכך, אחר שבירת הכלים דגופות שלהם, מחמת

הביטול דהארת ע"ב ס"ג, שחזר הסיום בעינים, והפרסא דבי"ע חזרה למקומה, הנה שוב נפלו כל בחי' אח"פ דג"ר דנקודים, כל אחד למדרגה תחתונה שלו, כמטרם יציאת הגדלות שלהם, ואח"פ דכתר, נפלו לגוף שלו שהוא מלך הדעת, וכן אח"פ דחכמה, שנתפשטו לפרצוף שלם דע"ב בג' קומות זו למטה מזו כנ"ל, נפל כל מין של אח"פ למדרגה התחתונה שלו, כי אח"פ דבחינת חיה דע"ב, הנקרא גופא דאבא, נפלו למקום מלך החסד. ואח"פ דבחינת נשמה דע"ב הנקרא גופא דאמא, נפלו למקום מלך הגבורה, שהוא הגוף דנשמה. ואח"פ דבחינת רוח נפש, הנקרא יסודות דאו"א, נפלו למקום ש"ע דת"ת עד החזה, שהוא הגוף שלו, כי כל גוף נחשב למדרגה תחתונה של הראש שלו. הרי לך בדיוק, איך כל בחינת אח"פ של כל ראש וראש דה' בחי' נרנח"י דע"ב נפלו כל אחד לבחינת ז"א שהם הגוף שלו.

וכן אח"פ של הראשים דה' בחינות נרנח"י דס"ג, שנתפשטו מבינה דנקודים, נפלו ג"כ כל אחד למדרגה תחתונה שלו שהיא הגוף שלו. כי אח"פ של הראש דיחידה חיה דס"ג, הנקרא הסתכלות עיינין דישסו"ת זה בזה, נפלו לבחינת הגוף שלו הנקרא ב"ש ת"ת מחזה ולמטה. ואח"פ דראש דנשמה דס"ג הנקרא גופא דישסו"ת, נפלו למקום הגוף שלהם, הנקרא נו"ה. ואח"פ דראש דרוח דס"ג, הנקרא זווג יסודות דישסו"ת, נפל לגוף שלו הנקרא מלך היסוד. ואח"פ דראש של נפש דס"ג, הנקרא מלכיות דישסו"ת, נפלו למקום מלכות דנקודים. הרי איך אח"פ של כל פרט דנרנח"י דס"ג, נפלו כל אחד לבחינת מדרגה תחתונה שלו, שהיא ז"ת שנקרא גוף שלו, כנ"ל.

אמנם הכלים של הגופות עצמם, נפלו כולם לבי"ע, דהיינו לא לבד אח"פ שלהם, שנמשכו ועלו להם בשעת מלוכתם ונתחברו לפרצופיהם, שהיו בחינת בי"ע מעצמותם, אלא אפילו גו"ע של כל גוף, שהם משורשם בחינת אצילות מ"מ נפלו ג"כ לבי"ע. אמנם בחינת כלים אלו דגו"ע של כל מלך, נתעלו תכף בתחילת התיקון ע"י עיבור ויניקה, שהם קומת נפש רוח שנתקן מהגופות דה"פ אצילות עם הז"א. אמנם בחינת אח"פ שלהם שנפלו לבי"ע, שהם צריכים להשלים כל בחינת הכלים של הגופות דגלגלתא ע"ב ס"ג שיצאו בנקודים בעת הגדלות שתהיה קומתם שוה לגע"ס דא"ק, כמקודם, הנה הם מתבררים בסור מ"ן לאט לאט, במשך כל שתא אלפי שני, עד שבגמר התיקון, דהיינו אחר שכל אלו אח"פ שנפלו מהגופות דנקודים לבי"ע, יחזרו למקומם ויתחברו לפרצופי אצילות, כמו שהיו בזמן מלוכתם מטרם שנשברו, וימצאו שוב מלבישים בקומה שוה לגע"ס דא"ק, שיתפשטו עד לעולם הזה, הנה אז יהיה גמר התיקון וע"ז אמרו בזוהר, דכד מטי רגלין ברגלין ייתי מלכא משיחא. שפירושו שיתפשטו רגלין דפרצופי אצילות

ויסתיימו בשוה עם רגלין דא"ק, שהוא בנקודת העולם הזה.
והנה נתבאר בזה כל בחינת מ"ן הנוהג בשתא אלפי שני, שהם רק בחי' אח"פ, שנפלו מכל מדרגה למדרגה התחתונה אליה, שקרה בעת השבירה, החל מראש פרצוף הכתר, שהוא הקומה דהסתכלות עיינין דאו"א עד לאח"פ דכלים דכלהו בחינות הנרנח"י דזו"ן, שהם ג' בחינות: נרנח"י דיחידה, ונרנח"י דחיה, ונרנח"י דנשמה. כי נפש רוח כבר נתקנו בעת התיקון, כנ"ל. ונמצא בעת שז"א צריך לקבל נפש דנשמה, הנה צריכים מקודם להעלות אח"פ השייכים לקומת מלכות דישסו"ת ראש וגוף, אשר אח"פ דגוף נמצאים בבי"ע, ואח"פ דראש נמצאים במקום מלכות דאצילות. כנ"ל. ולפיכך נר"ן דצדיקים, שהם פנימיות בי"ע, צריכים להעלות את אח"פ דגוף ממקומם, אל מקום זו"ן דאצילות ואז מלכות דאצילות, מעלית את אח"פ דראש לזווג של ישסו"ת, שהיא בחי' בינה דנקודים, ואו"א דאצילות, וכן או"א מעלים בחינת אח"פ ממקומם השייך לבחינת נפש דנשמה, אל א"א דאצילות, שהוא בחינת ע"ב דנקודים, אשר אח"פ שלו נפלו למקום ס"ג דנקודים, שהלביש במקום מלכי חג"ת עד החזה, כנודע. וכן א"א מעלה מבחינת אח"פ דעתיק, המיוחסים לאותה בחינה דנפש דנשמה, שהיא בחינת כתר דנקודים. וכן מעלה עד ע"ב ס"ג דא"ק, שאז יורד הארת הזווג מע"ב, ומורידה הה"ת מעינים למקום הפה, דהיינו מאותה בחינה השייך לנפש דנשמה, ואז נעשה הזווג מאור העליון על בחינת המלכות, ויוצאת קומת נפש הנשמה בכתר, וכן בא"א וכן באו"א, וכן בישסו"ת, ומהם באה הקומה לזו"ן ומזו"ן לנר"ן דצדיקים. כמ"ש לפנינו באורך.
ועד"ז ברוח שנשמה ובנח"י דנשמה, שברוח מעלים אח"פ דראש וגוף של היסודות דס"ג שיצא בנקודים, שנר"ן דצדיקים מעלים אח"פ דגוף וזו"ן מעלים אח"פ דראש לאו"א. וכלהו ע"ד הנ"ל. וכן בנשמה דנשמה, מעלים נר"ן דצדיקים אח"פ דגוף לזו"ן, וזו"ן מעלים אח"פ דראש לאו"א, מבחינת הראש וגוף של קומת גופא דישסו"ת שיצאה בנקודים. וכן ביחידה חיה דנשמה, מעלים נר"ן דצדיקים אח"פ דגוף מבי"ע לזו"ן, וזו"ן, אח"פ דראש לאו"א, וכן למעלה, מבחינת ראש וגוף של קומת הסתכלות עיינין של ישסו"ת זה בזה. ועד"ז בפרטיות נרנח"י דקומת חיה, צריכים נר"ן דצדיקים להעלות אח"פ דגופות וזו"ן צריכים להעלות אח"פ דראשים, מכל ג' הקומות דע"ב דנקודים, ועד"ז בנרנח"י דיחידה לבחינת כתר דנקודים. וזה הכלל שכל אחד אינו יכול להעלות אלא האח"פ שהם במקומו. וע"כ נר"ן דצדיקים יכולים להעלות כלהו אח"פ שנפלו לבי"ע, להיותם במקום אחיזתם. וכן זו"ן יכולים להעלות רק אח"פ דאו"א, להיותם במקומו. וכן או"א אח"פ דא"א, וכו' כל אחד מעלה מה שברשותו.

והנה נתבאר היטב דברי הרב, אשר בחינת המ"ן דזו"ן הם נשמות הצדיקים ובחינת המ"ן דאו"א הם זו"ן. כמ"ש שמ"ן דזו"ן הם בבי"ע, ורק נשמות הצדיקים שהם בחינת בי"ע יכולים להעלות אותם. וכן המ"ן דאו"א שהם במקום זו"ן, רק זו"ן יכולים להעלות אותם. ועד"ז המ"ן דא"א, שהם במקום או"א, רק או"א יכולים להעלות אותם. ועד"ז המ"ן דעתיק שהם במקום א"א רק א"א יכולים להעלותם. וכן למעלה. וזכור כל המתבאר כאן, כי תצטרך לו להלן בכל המשך דברי הרב.

פרק ד

וזו ההעלאה היא מה שקוראין אותה עיבור ב' למוחין דהולדה. הנה הרב עוסק עתה מעלית המ"ן דלילה, דנשמת הצדיקים ודזו"ן, שעלית המ"ן הזו היא רק לעשית כלי בביאה קדמאה לאו"א וזו"ן, כמ"ש לעיל בחלק י"ב בדברי הרב אות קל"ט, ע"ש. שאינו כלל לצורך עיבור למוחין דהולדה ממש, אלא ביום, בק"ש דשחרית יש זווג דאו"א למוחין דהולדה, ובשים שלום יש הזווג דזו"ן למוחין דהולדה. כמ"ש באורך. ולפי"ז איך אומר כאן הרב שבהעלאת מ"ן דלילה הוא עיבור ב' למוחין דהולדה.

אמנם תראה שהרב מדייק שם לומר, על המ"ן דלילה, שאינם לצורך הולדה "ממש". והמשמעות היא, כי הם באמת לצורך הולדה, אלא לא על מילואה, כי זה נעשה ביום, בק"ש ובשים שלום. והענין הוא, כי הרב מחלק בעיקר את העבורים דז"א על ב' בחינות: עיבור א', ועיבור ב'. שעיבור א' כולל ב' הקומות דעיבור ויניקה עד סוף ב' שנים דיניקה, הנקרא נפש רוח דז"א. ועיבור ב' כולל כל בחינות ג"ר של ז"א, החל מג"ר דרוח, הנקרא מוחין דו"ק, עד ג"ר דשלימות המוחין, הנקרא עיבור ג'.

ובאמת כל זווג דעליון לצורך התחתון נקרא עיבור, שהם בחינות הרבה, הן בעיבור א' והן בב' והן בג'. אלא עיקר ההבחן בשם הכללי של ב' עיבורים, הוא ע"פ ההבחן של ב' מיני בירורים: שא' הוא לבירורי דכלים דפנים מכלים הנשברים אשר בבי"ע, שנקרא גו"ע, הנבחנים לכלים דחב"ד חג"ת דז"א עד החזה, כפי מה שיצאו בנקודים בב' חלוקות הראשונות, הנקראים אב"א ופב"א, שאח"פ, שבהם, דהיינו מחזה ולמטה עדיין היו אז בבי"ע וזהו שנבררו בכל הזווגים דעיבור א' ויניקה עד סיום ב' שנים, ונכללו בשם עיבור א'.

אמנם עיבור ב', הוא לבירור הכלים דאחורים מכלים הנשברים שבבי"ע, שנקראים אח"פ, הנבחנים לכלים דנה"י דז"א מחזה ולמטה, שתחלת בירורם הוא לאחר ב' שנים ויום א', שאז עולה ז"א לעיבור ב', לקבל הארת ע"ב ס"ג המורידה ה"ת מעינים לפה, שעי"ז מתעלים כלים דאח"פ מכל תחתון וחוזרים למדרגתם בעליון כטרם השבירה, עד

שגם אח"פ דזו"ן שהם בבי"ע עולים עם נשמת הצדיקים ובאים למדרגת זו"ן, ואז נשלם זו"ן בבחינת כלים, כי השיג נה"י, שהם אח"פ שהיו חסרים לו, והוא יכול לקבל ג"ר דאורות. אלא המדרגות אלו דג"ר, נכנסים לאט לאט, ועתה שהוא בביאה קדמאה, הוא מקבל רק בחינת כלי המעלה מ"ן, ובחינת ג"ר דרוח הכולל מקיפי או"א, וו"ק דגדלות דאמא, שזה תחילת המוחין דהולדה. ואח"כ אחר ט' שנים, מקבל ו"ק וג"ר דמוחין דהולדה עד י"ג שנים ויום אחד, והמקיפים דמ"ל דצל"ם דאו"א, עד תשלום עשרים שנה, כמ"ש לפנינו הרי שהבירורים דכלים דאחורים מתחילים לאחר ב' שנים דיניקה, ונגמר בכ' שנה, שכל זה נחשב למוחין דהולדה.

ועם זה תבין ג"כ כאן, כי הרב פתח במוחין דהולדה הבאים לאחר ט' שנים ויום א', כמ"ש באות ב', וסיים במ"ן דלילה, שהוא רק לבחינת כלי ורוחא, ולא לבחינת נשמה, כמ"ש כאן אות י"ד וט"ו, שמוחין אלו באים לז"א אחר ב' שנים דיניקה. ותבין זה עם הנ"ל, כי המוחין המתבררים ע"י העלאת אח"פ נחשבים כולם למוחין דהולדה, ונכללים בשם עיבור ב', שהם מתחילים בכלי ורוחא הבאים בביאה קדמאה, ונגמרים עד י"ג שנים ויום א' מבחינת הפנימים, ועד עשרים שנה מבחינת המקיפים. ולפיכך אינו עושה הפרש ביניהם וכוללם יחד.

פרק ה

נשמות הצדיקים אינם עולות בסוד מ"ן למעלה אלא בלילה וכו' אבל זו"ן עולים בסוד מ"ן בין ביום ובין בלילה. זה יתבאר לקמן דף א' תקי"ז ד"ה ובזה.

פרק ז

הערלה העליונה החופפת על המילה הקדושה. נודע, שכל פרצופי אצילות, הם חסרי המלכות דצמצום א' ששמשה בא"ק, ומבחינה זו אין בהם אלא ט' ספירות עד היסוד, ועטרת היסוד היא המלכות שלהם, דהיינו המלכות דצמצום ב' הממותקת במדת הרחמים, המכונה עטרת יסוד. ומלכות דמדת הדין נגנזה ברדל"א, ואין עליה שום זווג בפרצופי אצילות, ובכל מקום שכח עביותה נמצאת, נמנע משם הזווג לגמרי. והנה הפרצופים העליונים א"א ואו"א וישסו"ת, הם רחוקים לגמרי מבחינת העביות דמלכות זו דמדת הדין, להיותם בחינת ג"ר, שהם בחינת שורש, ובחי"א ובחי"ב דאו"י, וכל בחינת המלכיות שבהם הוא מהתכללות התחתונים בהם, ולכן אי אפשר שיהיה בהם אחזה לבחינת העביות דבחי"ד שהיא המלכות דצמצום א'. משא"כ ז"א, שהוא, ביחס האו"י, בחי"ג דעביות, הנה בהכרח שבחי"ד מתאחזת בסיומו, כמו שהם יוצאים זה מזה בע"ס דאו"י. וכח הזה של העביות דבחי"ד דאו"י, הדבוקה בסיום הז"א, על עטרת יסוד שלו,

נקרא ערלה.
אכן אין הענין אמור כלפי זו"ן עצמו, כי הוא עצמו כבר נטהר לגמרי מכח הערלה הזו, ע"י ל"ב נתיבות דאבא ונש"ב דאמא בעת העיבור, כמ"ש בחלק י', ע"ש. כי לולא זה, לא היה ראוי לשום התפשטות באצילות. אלא הדבר אמור כלפי התחתונים, דהיינו נשמת הצדיקים, שאינם יכולים לעלות ולהכלל בנה"י דז"א בהזווג אשר בהם, כי כח העביות דמדת הדין חופפת תחת יסוד דז"א, הנקרא ערלה, שהתחתונים נפגמים על ידיה, ולכן צריכים להסיר כחה משם, ואז יוכלו הנשמות לעלות ולהכלל שם בהזווג דנה"י דז"א. וע"כ צריכים לג' תיקונים נוספים, שנקראים ג' שני ערלה, דהיינו להסיר כח המדת הדין מג' הספירות נה"י, ואח"כ שנה הד' לסוד המתקתם במדת הרחמים, שה"ס קדש הלולים, ואז יוכלו לעלות אליו בסוד מ"ן.

פרק יא

נשמות הצדיקים אשר שרשם מן הבריאה מקום המוחין ואז תוכל לעלות על ידיהם לאו"א. כבר נתבאר זה לעיל דף א' תצ"ג ד"ה המ"ן. איך המ"ן דכל בחינה מנרנח"י, מתיחס אל הבחי' שכנגדה, ע"ש. ולכן כדי שהנוקבא תקבל בחינת נשמה, היא צריכה לבחי' מ"ן שיעלו אליה האח"פ המיוחסים לבחינת נשמה, אם לנשמה דס"ג היא צריכה למ"ן דאח"פ, שנפלו בעת שבירה ממלך ההוד, ואם לנשמה דחיה, דע"ב, הוא צריכה לאח"פ שנפלו ממלך הגבורה, ע"ש. ולכן היא צריכה לנשמת הצדיקים דבחינת הבריאה, שהמה יעלו את אח"פ האלו, כי ברשותם הם נמצאים. כמ"ש שם.

פרק יב

רוחא כליל מו"ק לבד ולכן אינו יכול להוליד. כי מטרם הביאה קדמאה, אין לו אלא ו"ק דרוח, שהוא אז בבחינת גו"ע וחסר אח"פ, וע"י עיבור ב' קונה אח"פ ונשלמים הכלים שלו לע"ס, וקונה בחינת ג"ר דרוח, כנודע, ועד"ז הוא בנוקבא שלו, שמטרם עיבור ב' היא בבחינת אב"א עם ז"א, ואין לה אלא ו"ק דרוח, וע"י הזווג דלילה בחצות, שאז הוא בחינת הביאה קדמאה, היא משגת ג"ר דרוח, הנקרא רוחא דשביק בה בעלה בביאה קדמאה, ואז היא ראויה להעלות מ"ן לצורך הולדה בזווג של יום, בשים שלום, כנודע.

פרק טו

הידים דאמא וכו' ונתבטל הכלי שלה. ה"ג דגדלות שהנוקבא מקבלת מאמא, נבחנות לידים דאמא, דהיינו לבחינת חג"ת הנקראים ידים, שה"ס ה' אצבעות הרומזות לה"ג דגדלות. וטעם הדבר, כי בהיותה דבוקה בנה"י דז"א אב"א, אז אין לה רק ה"ג דקטנות מנה"י דאמא שבתוך ז"א, שהם נה"י דנה"י דאמא, כלומר, שהם בחינת ו"ק חסר ראש,

ואפילו ג"ר דרוח אין לה, משום שאין בה אלא גו"ע, והיא חסרת אז אח"פ שלה הנקראים נה"י. וכל עוד שהיא חסרה מע"ס דכלים, אינה יכולה לקבל שום ג"ר. אמנם בעלית מ"ן דז"א בלילה, שאז מקבל מזווג ע"ב ס"ג המוריד ה"ת מעינים לפה, ואח"פ חוזרים לכלהו המדרגות, שאז נה"י נעשים לחג"ת כנודע, ונמצא הנוקבא מקבלת עתה מן חג"ת דנה"י דאמא, הנקראים ידים, ואז יוצאים בה נה"י חדשים, דהיינו שמשגת אח"פ שלה, ונשלמת בע"ס דכלים. ולכן נבחנים הה"ג דגדלות בשם ידים דאמא, כמבואר. ואלו אח"פ הנ"ל הם בחי' הכלי שאמא כוננת ביסוד שלה עי' לעיל דף תשמ"ד אות י"ג תשמ"ח אות כ"א ודף תש"צ אות פ"ז, עש"ה ועוד יבאר לפנינו להלן.

פרק יז

אין זווג הלילה מועיל להוציא נשמות חדשות כיון שעדיין אין שם כלי. כלומר, אפילו נשמות חדשות מבחינת אב"א אינם יוצאים בזווג הלילה, אלא בחינת השלמת הכלים בלבד, כי כל עוד שאין לה אלא גו"ע והיא חסרת נה"י, אינה ראוי לזווג, וע"כ צריכים לביאה קדמאה בלילה, כדי להוריד הה"ת מעינים שלה לפה, שבזה מתעלים אח"פ שלה ומתחברים לפרצופה, ונשלמת בעשרה כלים. ואח"כ בזווג דיום, אחר שכבר יש לה ע"ס דכלים, שהם בחינת ג"ר דרוח, יכולה להעלות מ"ן, ולקבל הזווג דנשמות, ואז מוציאה נשמות חדשות מבחינת אב"א. אבל נשמות חדשות מבחינת פב"פ, אינם יוצאים לגמרי מאחר חורבן הבית ואילך. כמ"ש הרב לפנינו.

פרק כג

רגלי לאה ועקביים שלה הם נכנסים ומתלבשים תוך כתר רחל. צריכים להבין זה משורשו, מז"א דנקודים, מעת יציאתו מנקבי העינים בעת הקטנות דנקודים, שהכלים דנקודים היו מס"ג דא"ק שהזדכך, אשר נמשך בשוה עם סיום רגלי א"ק, דהיינו בנקודה דעולם הזה, וקומת הב"ן שיצאה מנקבי עינים, שהוציאה כלהו אח"פ לחוץ מן המדרגה, שאח"פ דראש נעשו לבחינת תוך, ואח"פ דתוך נעשו לבחי' סוף, ואח"פ דסוף נעשו לבי"ע, ונמצא ז"א דנקודים, שלא נתמלא באור הב"ן כי אם בראש תוך, דהיינו בחב"ד חג"ת דכלים עד החזה, ומחזה ולמטה היה במקום בי"ע, כמ"ש בחלק ז'. ונמצא סיום ז"א דנקודים אז, שהיה במקום נקודת החזה ממש, וזהו מבחי' הכלים, אמנם מבחינת האורות הוא להיפך, שהיה לו האורות דרוח נפש, שהם חג"ת נה"י, שהאורות דחג"ת נתלבשו בכלים דחב"ד, ואורות דנה"י נתלבשו בכלים דחג"ת. כנודע. ונמצא שביחס האורות הוא מסתיים בנקודת עטרת יסוד, באופן שמלכות דז"א המסיימת פרצופו, נבחנת מצד הכלים, שהיא נקודת החזה, ומצד האורות היא עטרת היסוד, כמבואר.

ולפיכך בעת גדלות דז"א דאצילות, שחג"ת שלו נעשו לחב"ד, ונה"י שלו נעשו לחג"ת, נמצא נקודת המלכות דז"א, שהיתה במקום עטרת יסוד שלו, עלתה עם נה"י דז"א שנעשו לחג"ת, ונעשתה עתה לנקודת החזה, והיא מתפשטת עד סיום נה"י החדשים דז"א הרי שנקודת החזה הוא כתר של הנוקבא דז"א, וט"ת שלה נמשכים בנה"י דז"א. ופרצוף לאה דז"א, המלבשת תמיד לחג"ת שלו, ומסתיימת בנקודת החזה, שהיא כתר רחל כנ"ל, נמצאים העקביים שלה וכתר דרחל, הם בחינה אחת, כי נקודה זו משמשת לב' בחי' שמסיימת ללאה, והיא כתר לרחל. וזה שאומר הרב, שרגלי לאה נכנסים בכתר רחל, להיותם שניהם במקום אחד, כמבואר.

וזכור היטב היחס הזה דנוקבא דז"א, שהיא רחל, משורשה בנקודים, שמבחינת הכלים, היא נבחנת לנקודת החזה דז"א, ומבחינת האורות דקטנות דז"א, היא נבחנת לעטרת יסוד דז"א, כנ"ל. גם תבין עם זה ענין הזווג דז"א עם לאה העומדת מנקודת החזה ולמעלה, כנ"ל, כי לכאורה קשה, איך נמצא בחינת יסוד לז"א מחזה ולמעלה שיוכל להזדווג עם לאה, ובאמור מתבאר היטב, כי אותם חג"ת דגדלות ז"א, היו מקודם בחינת נה"י דז"א, כי נה"י דקטנות נעשו לחג"ת, ויצאו לו נה"י חדשים, נמצא שבחינת ש"ע דת"ת, היא בחינת יסוד דז"א מזמן הקטנות, ותדע שמשם הוא מזדווג עם לאה. ועם זה תבין ג"כ שזווג ז"א עם לאה מחזה ולמעלה, אע"פ שהוא בבחינת גדלות מ"מ אין הזווג אלא מבחינת ו"ק לבד ואינו בחינת ג"ר, שהרי ז"א משמש אז עם יסוד דקטנות, דהיינו יסוד שעלה ונעשה לת"ת, כנ"ל.

וזה אמרו "שאם הכתר דרחל לא היה מלביש את רגלי לאה, אלא שהיה למטה מרגלי לאה היו רגלי רחל צריכין להתפשט וכו' בגבול עולם הבריאה" כי נתבאר, שכתר דרחל ועקביים דלאה מקושרים במקום אחד בנקודת החזה מב' טעמים: א', ששורש רחל מצד הכלים הוא מנקודת החזה עוד מזמן הנקודים מלפני השבירה. וב', כי נקודת החזה דגדלות, ששם מסתיים לאה, הוא באמת בחינת יסוד מזמן קטנותו דז"א, כנ"ל. וע"כ יש מקום התפשטות לפרצוף רחל באצילות, מנקודת החזה דז"א עד סיום פרצופו, דהיינו עד הפרסא דאצילות. אמנם אם לא היה כן, אלא הכתר דרחל היה מתחיל ממקום עטרת יסוד דז"א, דהיינו ממקום שורשה שמצד האורות א"כ לא היה לה מקום להתפשט באצילות, כי הכתר שלה היה מתחיל במקום סיום האצילות שהוא עטרת היסוד, והיתה צריכה להתפשט פרצופה למטה מגבול האצילות, בעולם הבריאה.

פרק כט

שהמוחין נכנסין מעילא לתתא ובתחילה פוגעין בלאה ונכנסין בה וכו' **צריכים הם להתפשט בשתי הנקבות לאה ורחל, כי נוקבא אחת לא תספיק להלבישם.** וצריך שתזכור מה שנתבאר לעיל (בדף תרמ"ט ודף תר"נ אות נ"ג נ"ד. ובאו"פ שם ד"ה ואז). אשר לפני הנסירה, הגם שז"א הוא בגדלות, מ"מ נבחן שאין לו אלא כותל אחד עם נוקביה, כמו או"א עלאין, שהם תמיד בכותל אחד פנים בפנים. אמנם ז"א, אינו מספיק לו כותל אחד להעמידו פב"פ עם רחל, כי כותל אחד פירושו, אחורים דאמא המכסים על הארת חכמה, וע"כ או"א עלאין שהם בחי' חסדים מכוסים, מספיק להם כותל אחד להעמידם פב"פ, כי הם בחינת חג"ת דא"א עד החזה, ששם החסדים מכוסים, כנודע. אמנם ז"א, שכל עיקרו הוא חסדים מגולים מחזה ולמטה, ע"כ הוא צריך לכותל ב' מאחורים דיסוד דאבא, שמכחו מתגלים החסדים מחזה ולמטה, וכל עוד שאין לו כותל הב', דהיינו במוחין דנשמה, נבחן שהוא דבוק עם רחל אב"א באותו הכותל האחד, דהיינו בבחינת אחוריהם מכוסים ונעלמים בפנימיותם, ופניהם מגולים כלפי חוץ, שפירושו, שכותל שלהם אשר מחזה ולמטה השייך לנה"י שנקרא אחורים, נעלמים בהם, ואינה מגולה רק בחינת הכותל דפנים מבחינת או"א המספיק לחג"ת דז"א, ולא נה"י שלו כי מחזה ולמטה לחסדים מגולים הוא צריך. כמ"ש באורך.

ובזה תבין ההפרש בין פרצוף לאה לפרצוף רחל. כי פרצוף לאה נמשכת מאחורים דאמא, כלומר, שאינה צריכה רק לחסדים מכוסים כמו אמא עלאה, וע"כ היא מלבשת לז"א מחזה ולמעלה, ששם תמיד החסדים מכוסים, וע"כ יש להז"א זווג עם לאה, גם מטרם הנסירה, דהיינו בשעה שאין לו עוד מוחין דחיה עם הכותל הב', כי לזווג ז"א ולאה מחזה ולמעלה די לו כותל אחד כמו שמספיק לאו"א, כי גם לאה היא בסוד כי חפץ חסד הוא, כמו אמא עלאה, וחושקת רק לחסדים ולא לחכמה כמ"ש באמא עלאה. וזהו שהזוהר קורא לפרצוף לאה בשם עלמא דאתכסיא, כי הוא תמיד בחסדים מכוסים, ואין הארת חכמה מתגלה בה. וע"כ אין פרצוף לאה נחשבת לעיקר הנוקבא של ז"א, כי ז"א אינו נשלם זולת בהארת חכמה, כי זהו מקורו בבחינת ע"ס דאו"י, כי בינה דאו"י היא בחינת חסדים מכוסים, וכשחסדים של בינה מקבלים הארת חכמה, נבחנים בשם ז"א דאו"י, כמ"ש בחלק א' דף ה' ד"ה וטעם ע"ש. הרי שעיקרו של ז"א הוא רק הארת חכמה שבתוך החסדים, וע"כ אין הזווג שלו עם לאה מספיק בעדו, להיותה בחי' חסדים מכוסים כמו בינה, שאינה אוהבת כלל בחינת הארת חכמה.

אבל פרצוף רחל, הוא עיקר הנוקבא דז"א, שעל הכותל שלה ז"א ממשיך חסדים מגולים.

שז"ס ויאהב יעקב את רחל וכו', כי היא ממשכת לו חסדים מגולים, כמקורו ובחינתו, ואינו אוהב את לאה, משום שעל הכותל שלה אינם נמשכים רק חסדים מכוסים, האהובים לבינה, בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינם אהובים על ז"א, שהוא רק להארת חכמה צריך. כמבואר. אמנם אין הכונה שלאה היא בחינת בינה עצמה, שהרי היא נוקבא דז"א, ואין נוקבא דז"א, אלא המלכות, כנודע. אלא הכונה היא, שיש ב' בחינות מלכיות לז"א, אחת נמשכת ממלכות דג"ר דבינה, וע"כ דרכה בחסדים מכוסים, ושנית נמשכת ממלכות דז"א דבינה, שהם שורשי זו"ן, שהם חסדים מגולים. וע"כ גם היא ממשכת חסדים מגולים. וז"ס שלאה נקראת בשם הבכירה, להיותה מבחי' ג"ר, ורחל נקראת בשם הצעירה, להיותה מבחינת ז"ת.

והנה נתבאר, שלזווג ז"א ולאה מחזה ולמעלה, אינו צריך לנסירה, כי גם כותל אחד מספיק לו לפב"פ כמו לאו"א, ומה שאומר הרב שבזמן שאין לז"א כותל הב', נמצא דבוק אב"א עם נוקבא, משום שאחוריהם נעלמים ופניהם מגולים כלפי חוץ, דהיינו שאין גילוי לנה"י שלהם אלא לחג"ת בלבד, שנקראים פניהם, להיותם בחי' כלים דפנים, כנודע. הנה זה אמור רק על רחל, שנה"י שלה הם בחי' חסדים מגולים, וע"כ אין להם גילוי ע"י הכותל הא', כי אדרבה כותל זה מעלים לגמרי בחינת נה"י אלו, כנ"ל. אמנם נה"י דלאה שאינם צריכים לחסדים מגולים, המה מגולים כלפי חוץ, כי יש להם הספקה שלימה ע"י כותל הא'. כי אח"פ דבחינת נשמה משלימים אותה בשלמות בכל צרכה.

וזה אמרו "שהמוחין נכנסין מעילא לתתא ובתחילה פוגעין בלאה ונכנסין בה" כי המוחין האלו דחצות לילה, הם הארת ע"ב ס"ג הדוחים ה"ת מנקבי עינים לפה, ומחזירים אח"פ שנפלו מן המדרגות למקומם הראשון, כל אחד לגו"ע שלו, שע"י זה נשלמים עשרה כלים גם לרחל, וגם לז"א. כי אע"פ שכבר יש לז"א עשרה כלים גם במוחין דנשמה, כי בלאו הכי לא היה יכול להזדווג עם לאה גם מחזה ולמעלה. אמנם נתבאר לעיל (בד"א תצ"ג ד"ה המ"ן), שלכל מדרגה יש לה בחינת אח"פ משלה, ע"ש. וע"כ אע"פ שיש לז"א אח"פ, דהיינו נה"י מבחינת מוחין דנשמה, מ"מ כלפי מוחין דחיה הוא נבחן עוד שאין לו רק גו"ע עד החזה, והוא חסר נה"י דכלים וג"ר דאורות. שע"כ גם ז"א צריך מבחינת מוחין דחיה שהם, המוחין דהולדה, לבחינת העלאת אח"פ כמו הנוקבא רחל. שזמן השלמת כלים שלהם הוא ע"י זווג דח"ל דאו"א.

אמנם איך אפשר שרחל תקבל אלו המוחין דאו"א שתוריד ה"ת מעינים שלה לפה, בשעה שהיא חסרה לגמרי מהכלים האלו, ועדיין אין לה בחינת הכלי דפה, שה"ת תרד לשם. אמנם האמת הוא, שאין המוחין נכנסים עתה אל רחל, כי היא אינה יכולה לקבלם,

כאמור, אלא הם נכנסים מתחילה אל פרצוף לאה, אשר יש לה כבר עשרה כלים בשלמות עכ"פ מבחינת מוחין דנשמה, ויש לה בחי' ראש כנ"ל, וע"כ היא המקבלת אלו המוחין דחצות לילה, והיא המזדווגת אז עם ז"א עד הבוקר.

וזה אמרו "בהכנס הנצח הוד יסוד תוך הנוקבא צריכים הם להתפשט בשתי הנקבות לאה ורחל להיותם מתלבשים בתוכם כי נוקבא אחת לא תספיק להלבישם" פירוש: כי נתבאר לעיל, שבהיות ב' נקבות לז"א: לאה ורחל, נחשבו שתיהן לבחינת ו"ק, שהרי אפילו לאה בהיותה פב"פ עם ז"א אינה משמשת אלא בבחינת יסוד הקטנות הכלול בז"א בנקודת החזה, הרי שאין לה אלא בחינת חג"ת נה"י דז"א. ומכ"ש רחל העומדת עמו אב"א. ונמצא עתה בחצות לילה, בביאת המוחין דגדלות בנה"י דאמא להתלבש בלאה, לא יוכלו אלו המוחין להסתיים בחזה, אלא צריכים להתפשט עד יסוד דגדלות דז"א העומד בסיום האצילות, דהיינו גם במקום רחל, הרי שאין המוחין אלו יכולים להתלבש בנוקבא אחת, כי צריכים למקום ב' הנוקבין.

וזה אמרו (באות ל') "כיון שהנה"י דאמא הם בחינה אחת לבד ארוכה, א"כ בהתלבשם תוך לאה ורחל, מוכרח הוא שיתחברו שניהם ויתערבו, ויעשו פרצוף אחד בלבד גבוה הקומה" פירוש: כי ידעת ההפרש מלאה לרחל, הוא, כי לאה משמשת עם הכותל העליון דחג"ת דז"א, שהוא בחינת אחוריים דאמא, ורחל צריכה רק לכותל התחתון שמחזה ולמטה דז"א, שהוא בחינת אחורים דיסוד אבא שבז"א, שעל ידו החסדים מתגלים בהארת חכמה. עי' לעיל דף (א' תק"ה ד"ה שהמוחין) ונמצאות לאה ורחל, כל עוד שהן מחולקות לב' פרצופים, שהן כמו הפכות זו לזו, שהרי לאה המשמשת בכותל דחג"ת, ששם האחורים דיסוד דאמא, שהם בחינת חפץ חסד הוא, הנה הם דוחין חכמה, כנודע. אבל רחל משמשת רק בכותל דנה"י, ששם האחורים דיסוד דאבא, שהוא בבחינת חסדים מגולים בהארת חכמה, כי לולא הארת חכמה, אין לנה"י דז"א ודנוקבא רחל שום גילוי, כנ"ל. הרי שרחל דוחה בחינת הכותל העליון דאמא שמטבעה לדחות חכמה. הרי שבחינתן של אלו ב' נוקבין כהפכות זו לזו.

וזה שאומר הרב, איך אפשר שנה"י דאמא עם המוחין שהם בחינה אחת ארוכה, יוכלו להתלבש בב' הנוקבין האלו, שהם ב' בחינות מתנגדות זו לזו, כי לאה מקרבת חסדים ודוחית הארת חכמה, ורחל מקרבת הארת חכמה ודוחית חסדים המכוסים מחכמה. ועוד, שהמוחין האלו שבנה"י דאמא, הם בחי' "ארוכה" שפירושו, שכבר המה בהארת חכמה, כי מזווג ע"ב ס"ג באים שהארתם מורידה ה"ת לפה כנ"ל, וא"כ איך תוכל הראש דלאה לקבל אלו המוחין, שהם היפך טבעה. ומכח אלו ב' קושיות מוכיח הרב, שבהכרח

שב' הנוקבות לאה ורחל מתערבות עתה ע"י התלבשות המוחין ההם, ונעשות לבחינה אחת ולפרצוף אחד, דהיינו שגם לאה מבטלת עתה את הכותל שלה לשעתו, ומסגלת לעצמה בחינת הכותל הב' דרחל, דהיינו הכותל דנה"י. וזה נבחן כמו שלוקחת הגוף וכלים דרחל בדרך שאלה והלואה, משום שהוא רק לשעתו לבד, כי לא תוכל לעמוד בהם תמיד, להיותם הפוכה מטבעה, כנ"ל. אלא עתה כדי שתוכל לקבל המוחין דהולדה בשביל רחל לבחינת כלי ורוחא בעדה, בעת שרחל היא חסרת ראש ואין לה מקום לקבל מוחין, כנ"ל, מוכרחת לאה לשאול גוף וכלים דרחל, שפירושו, בחינת הכותל דנה"י, שע"י מתגלית הארת חכמה, כדי שתוכל לקבל המוחין בשביל רחל, ורחל תוכל להעלות ע"י הארת לאה את אח"פ שלה מבי"ע, להשלים הע"ס דכלים שלה, ועי"ז תוכל רחל בעצמה לקבל המוחין שלה, בלי עזרת לאה, שהוא בבוקר בעת תפלת שחרית, ואז עולית רחל לזווג עם ז"א בכל קומתו, והיא נוטלת אז הגוף וכלים של לאה, שנכללים בבנין פרצופה דרחל. והוא, מפני שבהכרח גם רחל צריכה לכותל עליון דחג"ת, כי אין המשכת חסדים בפרצוף לולא כותל זה דאחורים דאמא, וע"כ היא מחויבת לבנין לאה ג"כ, אמנם עתה החסדים ההם הנמשכים בכותל דחג"ת מתגלים בהארת חכמה במקום נה"י מחזה ולמטה, וא"כ גם בחינת לאה מקבלת צורת חסדים מגולים כטבעה של רחל, ולפיכך נבחן שרחל יורשת מקום לאה. וז"ש הרב, שבזווג הלילה, נבחן שלאה שאלה גוף וכלים דרחל, וב' הנוקבין, נחשבים לבנין לאה, כי אע"פ שלאה לקחה הכותל דנה"י, מ"מ עדיין אין החסדים מתגלים כראוי להיות ע"י זווג רחל, משום שעדיין חסרים שם נה"י דחיה שהם בחינת אח"פ דרחל, שהיא מעלית מבי"ע בבקר, כמ"ש להלן. וע"כ לבנין לאה נחשב ולא לבנין רחל. משא"כ בבוקר בתפלת שחרית אחר שרחל העלתה הנה"י דחיה מבי"ע, אז יורשת רחל מקום לאה, כי אפילו הכותל דחג"ת המשפעת חסדים מכוסים, הנה החסדים הם מתגלים ע"י הכותל דנה"י. כנ"ל, שזה מדת רחל. וע"כ גם לאה לרחל תחשב.

וזה אמרו (באות ל"ב) "קודם חצות לילה נכנסין נה"י דאמא תוך לאה להגדילה בהיותה עדיין באחור" דהיינו כנ"ל, שמתחילה צריכה לאה לסגלת לעצמה בחינת הכותל דנה"י, שהוא בחינת אחורים דיסוד דאבא, שלולא זה אינה ראויה לקבל המוחין דע"ב ס"ג שבנה"י דאמא, וזה נבחן להגדלת הכלים דאחורים של לאה. כי בהיותה מחזה ולמעלה, היא משמשת ביסוד דקטנות דז"א, כנ"ל, כי אין יסוד דגדלות אלא מחזה ולמטה, המקבל מבחינת אחורים דיסוד דאבא המגולה שם. ובחינה זו דהגדלת אחורים דלאה נעשית בהכרח קודם חצות, כלומר, מטרם הזווג דגדלות בכל קומת ז"א הנעשה בחצות לילה

פב"פ. כנ"ל. וז"ש שקודם חצות לילה בכנסים נה"י דאמא להגדילה בהיותה עדיין "באחור", שהוא קבלת הכותל דנה"י וביטול כותל של עצמה, הנבחן לשאלת גוף וכלים דרחל כמ"ש לעיל. וזהו בחי' הגדלת האחורים של לאה.

וזה אמרו (אות ל"ג) רחל נוקבא דז"א לא נאצלה רק בבחינת נקודה אחת בלבד, והנקודה ההיא היא שורשה ומציאותה" פירוש: כי מקורם של זו"ן דאצילות הוא בז"ת דנקודים, כנודע, והיינו מבחינת הקטנות של הנקודים, בב' החלוקות הראשונות שהיו או"א: אב"א, ופב"א, שאז לא היה בז"א אלא חב"ד חג"ת עד החזה מבחינת הכלים, ונבחנת המלכות לנקודת החזה. ומצד האורות היו חג"ת נה"י, ונבחנת המלכות לעטרת יסוד, כנ"ל דף אלף תק"ג ד"ה רגלי. והנה זו הקטנות של ז"ת דנקודים, הם נבחנים לעיקר עצמותם דזו"ן, כלומר, שבחינתם זו, היא שנתקנה בעולם האצילות שתהיה בהם בקביעות, שהם בחינת רוח נפש דז"א, והמוחין שהם גבוהים מבחינה זו, אינם אלא בחינת תוספות בעלמא ולא קביעות, כנודע. גם אלו הז"ת דקטנות נקודים נבחנים לכלים דפנים שפירושם, שאין בהם מבחינת בי"ע ולא כלום, כי לא נתמעטה ע"י עלית ה"ת לעינים אלא מחזה ולמטה דז"א דנקודים, והם שיצאו לבחינת בי"ע ונקראו כלים דאחורים. אבל מחזה ולמעלה דז"א, הם בחינת אצילות גמור אפילו לאחר עלית ה"ת לעינים, ולכן הם מכונים כלים דפנים.

הרי שמקור הנוקבא מבחינת הקביעות אינה אלא נקודה אחת, שמבחינת הכלים היא נקודת החזה, ומבחינת התלבשות האורות בכלים היא בחי' נקודת עטרת יסוד דז"א. ונודע, שכל פרצוף נגדלים בו מתחילה הכלים העליונים שבו ואח"כ התחתונים, לפי"ז נמצא, שנקודה זו דעטרת יסוד דז"א, היא בחינת הכתר דנוקבא, והיא חסרת ט"ת שלה, שהם עינים ואח"פ. ונמצא שמשונה הנוקבא מכל הפרצופים. כי בכל הפרצופים אחר עלית ה"ת בעינים, לא נתמעטו אלא מאח"פ, אבל גו"ע שבהם נשאר במדרגה, כנודע. משא"כ הנוקבא, לא נשאר בה זולת הגלגלתא שבה, וגם בחינת עינים שבה נפלה לבי"ע. וטעם הדבר, כי בחינת הנוקבא היא נקודת המלכות שהיא בחי"ד דאו"י, שעליה היה הצמצום א', וכל תשמישה בפרצוף היא רק לזווג דהכאה ולהעלאת או"ח, כנודע, וע"כ כל הספירות שבה אינם אלא בחינת או"ח בלבד, שנקודתה עצמה דאו"י, היא בחינת הכתר דאו"ח, ומה שמלבשת לאור העליון המכה עליה, נבחן לט"ס דאו"ח שלה. ואלו הם הע"ס דנוקבא, שמהם נבנה כל פרצופה. ונמצא שלעולם אין בנוקבא מבחינתה עצמה דאו"י אלא בחינת כתר שבה, ושאר הט"ס היא נוטלת מז"א בעלה, כלומר ע"י זווג עם אור העליון שבז"א, שאז היא מעלית או"ח על ט"ס דאו"י שלו ואלו הט"ס שהיא

מלבשת, מתפשטות אליה לחלקה ולבנינה, הרי שהט"ס שלה הם ע"י ז"א, ואינם של עצמה. וזכור זה תמיד.

ולפיכך בעת הע"ס דקטנות דנקודים שאז עדיין לא היה שום זווג בז"א עצמו, כי היה חסר נה"י, נמצא שהנוקבא לא היה לה מה לקבל מן ז"א בעלה, כי לא נזדווג עמה, וא"כ לא היה לה שם רק נקודתה עצמה דאו"י, שהיא נקודת עטרת היסוד, הנבחן לבחינת הגלגלתא שבה בלבד. ומה שאנו אומרים שהט"ס שלה נפלו לבי"ע, הדבר אמור, רק לאחר יציאת הגדלות של הז"ת דנקודים, אחר שהאור חדש דע"ב ס"ג ביטל לסיום החדש דה"ת בעינים, שנתבטל ג"כ הפרסא דאצילות ואח"פ דז"א, ומחזה ולמטה שהיו בבי"ע חזרו לבחינת אצילות, הנה אז קבלה הנוקבא הט"ס תחתונות שלה מז"א בעלה, ע"ד הנ"ל, דהיינו עד כמה שהאו"ח שלה הלביש נחשב לבנינה של הנוקבא, כנודע. ואלו הט"ס אפשר לקראם ט"ס ראשונות, והוא בחשבון האו"י, שמבחינה זו היא נחשבת רק למלכות דאו"י, והיא מרויחה מז"א בעלה הט"ס ראשונות דאו"י ע"פ הארת האו"ח. ואפשר לכנותם ט"ת, והיינו בחשבון האו"ח מבחינתו עצמו שיש לו סדר הפוך מהע"ס דאו"י כמ"ש הרב בכמה מקומות. שהכתר דאו"י מתלבש במלכות דאו"ח וחכמה בז"א דאו"ח ובינה בבינה דאו"ח, וז"א דאו"י בחכמה דאו"ח, ומלכות דאו"י בכתר דאו"ח. הרי שמבחינת או"ח נבחן הנקודה השורשית לבחינת כתר, וכל הט"ס שמרויחה מז"א, נחשבים לט"ת.

וזה אמרו (באות ל"ד) ע"י כניסת המוחין בז"א נמשכין אליה בדרך תוספות ט' נקודות אחרות ואז נגמרת ונעשית י"ס שלימות ואז יכולה להזדווג עם ז"א" דהיינו כמבואר שבשעה שהז"א מקבל המוחין ע"י זווג דהכאה בנקודה דנוקבא, דהיינו ע"י האו"ח שהנקודה מעלית ע"י הכאת אור העליון בה, נמצאת גם הנוקבא מקבלת אותו שיעור הקומה שנתנה מאו"ח שלה להלביש האורות דז"א. אכן יש כאן הבחנה, כי יש בחינת נוקבא שבגופו דז"א, שעליה הז"א מקבל את המוחין שלו, ע"ד הזווג דהכאה כנ"ל. ויש בחינת נוקבא הנפרדת מז"א, דהיינו שיש לה בנין גמור בפני עצמה, שהיא הנקראת נוקבא דז"א. אמנם שתיהן הן בחינה אחת לגמרי, אלא מתחילה מקבל הז"א אורותיו על בחינת הנוקבא שבגופו, והיא מקבלת קומת הט"ס מן הז"א בזמן קבלת מוחותיו, וכל אותם הט"ס שהרויחה הנוקבא שבגופו דז"א, מקבלת הנוקבא הנפרדת לעצמה לבנינה, כי הן בחינה אחת. וזה נתבאר היטב לעיל באו"פ בחלק ט' ע"ש. הרי שהט"ס דנוקבא מתקבלת מתחלה בנוקבא שבגופו דז"א, ומשם הם עוברים אל הנוקבא הנפרדת הנבנית על ידיהם לפרצוף מיוחד בפני עצמה, והיא המזדווגת עם הז"א פב"פ. וזה שמסיים "ואז

היא יכולה להזדווג עם ז"א".

וזה אמרו (באות ל"ה) "אחר חצות לילה לוקחת לאה לעצמה אלו הט' נקודות של התוספות וע"י נגדלת כשיעור אורך ז"א בהיותה אחור באחור ונמצאת לאה נגדלת ורחל הולכת ומתמעטת עד שנשארת בסוד נקודה אחת לבד וכו', כי בעת חצות לילה חוזרת לאה פב"פ עם יעקב וקומתה בכל אורך ז"א ואמנם רחל בעת ההיא נגמר ענין התמעטותה עד שנשארה בסוד נקודה אחת ורגלי לאה דחו אותה, והוכרחה לכנס ולירד למטה בעולם הבריאה" פירוש: כי אלו המוחין דחצות לילה המקובלים מאו"א, גורמים בלאה ב' פעולות: א' שהם מאירים ללאה עוד בהיותה באחורי ז"א, שתרד ותתפשט מחזה ולמטה דז"א, שפירושו, שתעזוב בחינת המסך שלה דאחורים דאמא שהם דוחים חכמה, ותקבל בחינת הכותל של המחזה ולמטה, מבחינת אחורים דיסוד אבא, שע"י מתגלה הארת חכמה, כנ"ל. שזה נקרא בשם הגדלת האחורים דלאה, ופעולה ב' היא, שאחר שכבר השיגה בחינת הכותל דנה"י דאחור דז"א, אז מתלבשים בה המוחין דאו"א בתוך פרצופה, והיא חוזרת עם הז"א פב"פ בכל קומתו עד סיום רגלי דז"א, וכיון שלאה היא עתה מחזה ולמטה דז"א, נמצאת משמשת עם יסוד דגדלות הז"א, שהוא סיומא דז"א.

אמנם יש להבין, שבאמת עדיין לאה עומדת במקום החזה דז"א, ולא שינתה מקומה כלל, אלא אחר שהז"א קבל המוחין דאו"א מבחינת הגדלות, הרי אז הכלים מתעלים, שנה"י הקודמים עולים ונעשים לחג"ת, וחג"ת הקודמים עולים ונעשים לחב"ד, ויוצאים לו נה"י חדשים מבחינת העלאת אח"פ דבי"ע. אמנם עליה זו נעשית ביום בעת הזווג דז"א ורחל, אמנם עתה בלילה, שלאה מחויבת לקבל המוחין האלו, נבחן רק שחג"ת דז"א מקום עמידת לאה נעשו לחב"ד, ונה"י דז"א מקום עמידת רחל נעשו לחג"ת עד החזה, ונמצא לאה שעמדה מקודם למעלה מחזה וסיום רגליה בנקודת החזה, הנה נמצאת שירדה עתה לסיום אצילות, כי נה"י הללו נעשו לחג"ת עד החזה, הרי שמקומה של לאה לא נשתנה כלל, כי גם עתה מסתיימים רגליה על נקודת החזה כמקודם לכן.

וזה אמרו (אות מ',) רחל בעת ההיא נגמר ענין, התמעטותה עד שנשארה בסוד נקודה אחת ורגלי לאה דחו אותה והוכרחה לכנוס ולירד למטה בעולם הבריאה" דהיינו כמבואר, כי מתוך שלאה נתגדלת ונתארכת עד סיום האצילות, שהיא עטרת יסוד שנעשתה עתה לנקודת החזה, כנ"ל, נמצאת רחל שכתר שלה מתחיל בנקודת החזה דכלים דז"א, ובנקודת עטרת יסוד מבחינת התלבשות האורות בכלים, הנה כתר זה עומד עתה בסיום אצילות מתחת רגלי לאה, שהרי שם נעשה עתה בחינת נקודת החזה

דכלים, וכן עטרת יסוד דאורות המזדווג עם לאה פב"פ. הרי שהוכרחה רחל לירד לבי"ע, כי אין בחינה יכולה להתעלות למעלה ממקום שורשה, ואיך תוכל רחל להתעלות למעלה ממקום החזה דכלים, שמשם שורשה עוד מז"ת דנקודים כנ"ל. ונבחנת עתה שהיא נשארה בסוד נקודה אחת, שהיא בחינת נקודת החזה דכלים שמזמן הנקודים, שהיא בחינת המלכות דאו"י ובחינת הכתר דאו"ח, כנ"ל אבל הט"ר דאו"י, והט"ת דאו"ח נשארו בלאה, כי היא נטלה כל הזווג דנוקבא שבגופו דז"א, אבל רחל שהיא עתה בסיום האצילות למטה, כבר אינה יכולה לקבל שום אור מן המוחין דגדלות דז"א, כי אז היה האור יורד למטה מפרסא דאצילות, וזה לא יארע עוד אחר התיקון, כנודע. וע"כ נשארת רק בנקודתה השורשית. וז"ש "שאלו הט' הבאות לרחל דרך תוספות אלו נתקשרו ונתחברו עם לאה ונעשו פרצוף אחד ונשארו באצילות" כמבואר. וז"ש "והנה מוכרח הוא, שהנקודה העשירית התחתונה היא המתפשטת בבריאה, והיא המלכות של רחל" הכוונה היא על בחינת היחס דאו"י, שאז נבחנת נקודה שלה השורשית לבחינת מלכות. אמנם ביחס האו"ח, נבחנת לבחינת כתר. וכן אפשר לקראה בחינת מלכות, מיחס התלבשות האורות בכלים, שנודע שמלכות דאורות, מתלבשת בכתר דכלים, כי אור הנפש מלובש בכלי דכתר. וע"כ נקודה זו שהיא בחי' גלגלתא דאו"ח ודכלים, מלובש בה אור הנפש דרחל.

פרק לט

הט' נקודות הבאים לה דרך תוספות הם היורדות למטה בבריאה אבל הנקודה השורשית אי אפשר לה לירד בבריאה בשום אופן. הנה כאן אין המדובר בט"ס דאו"ח שהיא מקבלת מז"א מבחי' זווג דהכאה, כי ע"כ מדייק ואומר ט' נקודות, ואינו אומר ט' ספירות, כי הכונה היא על בחינת עינים ואח"פ שלה, המוחזרים אליה מבי"ע להשלים בנין פרצופה, שהם משברי הכלים שבזמן שביה"כ, ואין להם ענין עם ט"ס שנוטלת מז"א ע"י הזווג דנוקבא שבגופו, כנ"ל.

והנה אלו ט' הנקודות שבבי"ע, הם מלובשים בגו"ע דנשמת הצדיקים, וכל עוד שאינם מוחזרים לבנין פרצופה דרחל, הנה הן שבויות בין הקליפות. ונמצא עתה בעת קבלת המוחין דאו"א דח"ל, שהם מבטלים לשעתם כל הפרסאות, כי ע"כ נעשו חג"ת דז"א לחב"ד, ונה"י דז"א לחג"ת, ולאה נתארכה עד סיום האצילות, נמצא שגם הארה נתפשטה לבי"ע, כי גם הפרסא דבי"ע מתבטלת לשעתה, ששם נמצאים המחזה ולמטה דז"א שמזמן גדלות הנקודים, שנשברו ונפלו שמה, כנ"ל דף אלף תצ"ג ד"ה המ"ן, ע"ש. הרי גם הם מתחברים להארת הזווג דח"ל. ויחד עמהם מתחברים ג"כ אלו ט' הנקודות וגו"ע

דנשמת הצדיקים המלבישים אותה, ומתחברות עם רחל לפרצוף אחד, והיא משגת את עשרה כלים שלה, ונבנה פרצופה בשלמות גם היא. וז"ס השעשועים של רחל בנשמות הצדיקים, שעתה בחצות לילה קנתה אותן והוציאה אותן מבין הקליפות ונתחברו לנה"י שלה, כמבואר.

אמנם לפי זה, נמצא שגם המחזה ולמטה דז"א שמזמן הנקודים נתחברו לפרצופו כמו שהיה בעת גדלות נקודים בזמן השבירה, שזה נבחן למטי רגלין ברגלין, ונודע שזה לא יארע כלל בכל משך שתא אלפי שני, רק בגמר התיקון כנ"ל. אמנם הענין הוא, כי הארת ע"ב ס"ג לא נמשכה כלל מסיום אצילות ולמטה, אלא שנמשכה רק הארת כלים דזווג דח"ל מז"א ולאה, שע"י בקיעת הפרסא, יכולה לעבור רק הארת כלים לבי"ע, ולא אורות דגדלות. ומכח זה נתקנו לגמרי העינים ואח"פ שלקטה לה רחל מבין הקליפות, עם נשמות הצדיקים הדבוקות בהם. אמנם מאורות האצילות אינם יכולים לקבל. באופן, שע"י זווג דחצות לילה, יצא לז"א פרצוף שלם מבחי' מוחין דחיה מערך הכלים, שהרי חג"ת נעשו לו לחב"ד, ונה"י דאצילות נעשו לחג"ת עד החזה, ועלו לו נה"י חדשים מחזה ולמטה מבי"ע, שעליהם מלבישים גם ט' הנקודות דנוקבא, עם נשמות הצדיקים כמבואר. אמנם מצד האורות דמוחין אלו, אין לו אלא מבחינת ו"ק, כי האורות אינם נמשכים לתוך אלו נה"י החדשים שקנה הז"א, כל עוד שהם בבי"ע כנ"ל. וא"כ כלפי האורות הוא עדיין חסר נה"י דכלים, וכיון שכן הוא חסר גם ג"ר דאורות, כנודע. וע"כ כל המוחין האלו דחצות לילה אינם נבחנים אלא לו"ק, כלומר למוחין דו"ק, הנקראים ג"ר דרוח, שהוא מטעם חסרון נה"י, שהם נמצאים עוד בבי"ע.

ואע"פ שחג"ת דז"א נעשו לחב"ד ונה"י דז"א לחג"ת כנ"ל, כי ע"כ ירדה לאה לסיום האצילות, ואיך נאמר שאין לו אלא מוחין דו"ק. אכן חב"ד אלו עוד לא קנו שום מעלה, כי אינם יכולים לקבל הג"ר דאורות שלהם, מטרם שנה"י החדשים מתעלים מבי"ע לאצילות, שזה נעשה ביום בתפלת שחרית, ע"כ נבחן עתה עיקר המעלה לבחינת הנה"י דאצילות הז"א, כי הם נעשו לחג"ת, והם קבלו גם עתה בלילה כל בחינת האור הראוי להם, דהיינו בחינת ג"ר דרוח, ובזה תבין ביותר מ"ש הרב לעיל במוחין דו"ק, אשר חג"ת נה"י מתחלקים לששה שלישים, וד' שלישים נוטלים חג"ת, וב"ש נשארים בנה"י (דף א' קצ"ט אות קצ"ד) כי ב"ש שנטלו חב"ד, וב"ש שנטלו חג"ת, אינם נחשבים רק לבחינת חג"ת בלבד, כי חב"ד עדיין אינם יכולים לקבל ג"ר שלהם, מפני שנה"י החדשים עוד לא נתעלו מבי"ע בזווג הזה דהשלמת הכלים, אלא אח"כ ביום שנעשה זווג חדש דז"א ורחל.

פרק מב

וז"ס מ"ש רז"ל, שבחצות לילה נכנס הקב"ה בג"ע להשתעשע שם בנשמת הצדיקים. והוא בחינת נקודה השרשית של רחל אשר אין לה זווג אמנם ירדה אל הבריאה ושם משתעשע בנשמותיהן של הצדיקים. דהיינו כמבואר, שע"י המוחין דחצות, משתלמים הכלים כולם דז"א ורחל עד לבי"ע, שהחג"ת דז"א נעשו לחב"ד, ונה"י לחג"ת, ומפרסא ולמטה לנה"י חדשים. ונמצאת הנוקבא הנאחזת עתה בנקודת הסיום דז"א דאצילות, דהיינו בנקודת החזה דכלים ונקודת עטרת יסוד דאורות, שהיא נמצאת בבחינת הפרסא ממש, וגם ט' הנקודות שלה, שהם עינים ואח"פ שהיו בקליפות, מתעלים עתה מהארת הזווג דז"א ולאה, ומתחברים לפרצופה, וממילא גם נשמות הצדיקים שהיו דבוקים על אח"פ דנוקבא עולים ג"כ ומתחברים לנה"י דנוקבא, וע"כ נבחן, שהנקודה השורשית שזכתה עתה להוציא ט' הנקודות שלה ונשמות הצדיקים היא משתעשעת עמהם מאד, שהוציאה אותם ממקום הטומאה, והביאם למקום הקדושה, וכבר ידעת שגם הנה"י דז"א שבבי"ע מתחברים ג"כ לז"א ונשלמים מבחינת הכלים, ז"א נקרא הקב"ה, וז"ש שהקב"ה נכנס בג"ע להשתעשע עם נשמות הצדיקים.

פרק מג

וז"ס ויהי בחצי הלילה וכו', והנה אשה שוכבת מרגלותיו כי קודם ח"ל עומדת עמו באחוריו ובחצות לילה למטה ממרגלותיו ואז ויחרד האיש וילפת על שנטרדה בת זוגו מאצלו ונפלה בעולם הבריאה: פי', כי בחצות לילה, רחל שוכבת במקום הרגלים החדשים דז"א שהם בבריאה, בלי אור דאצילות כלל, וזהו שוכבת מרגלותיו, שהם בבריאה, וע"כ ויחרד האיש וילפת, כי ראה שאינו יכול להושיע לה בעודה שמה בבריאה, ואינו יכול להזדווג עמה אלא אחר חזירתה לאצילות. וענין החרדה היה, שלא להשפיע לה לבי"ע, מחמת שלא יתאחזו החיצונים בהארתו.

פרק מד

וכמו שהקב"ה יושב ושואג על בת זוגו שנטרדה ממנו, כמו כן הנוקבא בוכה וצועקת ושואגת לבעלה, הוא מבפנים באצילות והיא מבחוץ מבריאה" כלומר, כי יש להבחין כאן ב' ענינים כאחד: מצד אחד יש שעשועים גדולים, הן לז"א באצילות, מתוך זווג עם לאה פב"פ בכל קומתו. והן לנוקבא רחל, שיש לה שעשועים גדולים עם נשמות הצדיקים, שהצילם מתוך עומק הקליפות וחיברה אותם לקדושתה ועצמותה, כנ"ל. ומצד ב' יש כאן בכיה ושאגה עצומה מאד, כי אחר שכבר השיגה הנוקבא את אבידתה היקרה, שהיא נשמות הצדיקים, ונמצאת עמהם במחיצה אחת, הנה היא מתחלת

להמשיך למקומה את ז"א בעלה כדי להזדווג עמה במקום בי"ע בסוד מטי רגלין ברגלין, כדי שישיב בי"ע להיות אצילות, ותתבטל הטומאה מן הארץ. וז"ס קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה כי איננו. ולכאורה היה לו לומר כי אינם בלשון רבים, ולא כי איננו בלשון יחיד. ובמבואר תבין היטב, כי הבכיה היא על בניה, שהם נשמות הצדיקים שנתחברו אליה בסוד מ"ן, כנ"ל, ואין לה שום אור דאצילות לפרנס אותם ולהשלימם לגמרי, משום שז"א בעלה לא יוכל לעבור את הגבול דאצילות ולהזדווג עמה בבי"ע על המ"ן דנשמות שבה, כנ"ל.

וזה שהוא בוכית על בניה כי איננו, כי ז"א בעלה אינו עמה במחיצתה בזווג. וז"ש הרב "שרחל שואגת מבחוץ דהיינו ממקומה בבריאה" כלומר, שהיא שואגת שז"א יבא אליה בבחינת אצילות שבו, למקומה בבריאה. אמנם הז"א הוא להיפך, שהוא בוכה ושואג שהיא תעלה אליו למקום אצילות ושם ישפיע לה כל טוב. אמנם רחל "מיאנה להנחם" אלא חושקת אחריו שיבא למקומה. וזה נוהג עד אור הבקר, שאז היא שומעת לו ע"י הריבוי דשפע החסדים, ועולית לאצילות כמ"ש בתפלת שחרית. הרי נתבאר היטב, שמצד אחד יש שעשועים גדולים בין לז"א ובין לרחל, ומצד ב' יש שאגות ובכיות בין לז"א ובין לרחל. וכל אלו באים עם המוחין דחצות לילה בבת אחת.

פרק מו

שלשתם הם אמת כי בבחינת רחל שירדה למטה בבריאה ואין לה זווג עם בעלה ז"א, אמרו, שהנה הם משתעשעות בנשמותיהם של צדיקים ושומעים קול העוסקים בתורה בחצות לילה. ובבחי' לאה המזדווגת עם יעקב, אמרו כי זו"ן מזדווגים בחצות לילה וגם זה נקרא שעשוע עם הנשמות כי הוא ענין עלית הנשמות בסוד מ"ן אל לאה. ולהיות כי יעקב ולאה ה"ס אחורים עצמו דאו"א, כי לכן נקראת לאה עלמא דאתכסיא, לכן הזכירוהו בשט זווג או"א אבל איננו אלא זווג יעקב ולאה" פירוש כי ב' מיני מ"ן דנשמות הצדיקים נמצאים בעלית מ"ן דזווג הלילה. א' הוא, בנשמות שהם אחר י"ג שנה, שהם עולים להשגת ג"ר דנשמה, ונשמות אלו עולים מעצמם. למ"ן לזווג ז"א ולאה דאצילות ואינם צריכים אל העליון שיעלה אותם, כנודע. כי אחר שיש בפרצוף מציאות דנ"ר דקטנות, הוא יכול לעלות למ"ן מעצמו. ובחינה ב' דנשמות הצדיקים הם השבוים עדיין בין הקליפות, שהם אינם יכולים לעלות מעצמם ולהשתחרר מבין הקליפות, אלא שצריכים אל הנוקבא שתעלה אותם. והם עולים בעת שרחל מעלה אח"פ שלה בלילה בעודה בבי"ע, ע"י הארת כלים שמקבלת מזווג זו"ן דאצילות, כמ"ש לעיל. ולפיכך יש שעשועים במ"ן דנשמות הצדיקים ע"י יעקב ולאה באצילות, ויש שעשועים במ"ן

דנשמות הצדיקים ע"י רחל בעולם הבריאה.
ומ"ש, שזווג ז"א ולאה אפשר לקראו זווג או"א, משום שהם בחינה אחת, צריך ביאור. וכבר נתבאר לעיל ההפרש מלאה לרחל, כי לאה היא בחינת כותל העליון מאחורים דאמא, וע"כ היא מסתיימת בנקודת החזה ששם מסתיימת יסוד דאמא, שע"כ בחינת לאה היא חסדים מכוסים כמו בחינת ג"ר דאמא, כנ"ל ע"ש. ובזה תבין למה עמידת לאה היא באחור דז"א. כי פניה היא בחינת האחור דז"א, משום שהפנים דז"א הוא בחינת חסדים מגולים, שהרי כל עיקר הז"א משורשו באו"י הוא בחינת גילוי חכמה בחסדים, כנודע. וע"כ בחינת החסדים מכוסים נבחן לבחינת אחורים בערכו המקורי. אמנם אחורים זה דוקא, הוא כל בחינת הפנים דלאה, כי היא דוחית חכמה ואינה מרוצה בגילוי החסדים, כי היא בסוד כי חפץ חסד הוא כמו אמא עלאה. ולפיכך היא עומדת פנים באחור תמיד כלומר, שהאחור דז"א הוא הפנים שלה.
אכן יש זווג ז"א ולאה גם בבחי' פב"פ מחזה ולמעלה כנודע. אמנם הוא בחינת זווג דקטנות בבחינת הז"א, שהרי הוא משמש עם היסוד של זמן הו"ק שלו, דהיינו בנקודת היסוד דקטנות, שנעשה לנקודת החזה בגדלות. כי בנקודת החזה עצמו אין שם יסוד, שיהיה ראוי לזווג עם לאה שמה. אמנם נחשב לו"ק דנשמה. משום שהוא בחינת ג"ר דבינה, שפירושה נשמה. אמנם בזווג חצות לילה אחר שמקבלת המוחין דאו"א דחצות, שלאה מתפשטת למקום נה"י דז"א, כנ"ל, הנה היא משמשת שם בבחינת יסוד דגדלות דז"א במקומו בנה"י, הנה המוחין היוצאים מזווג הזה הוא בחינת ג"ר דנשמה, שהוא קומת ס"ג, השוה לגמרי לקומת או"א עלאין שזווגם לא פסיק, הרי שבזווג דחצות לילה, נבחנים קומת הזווג דז"א ולאה כמו קומת או"א עלאין ממש. וזה שאומר הרב, שזווג יעקב ולאה אחר חצות, אפשר לקראו בשם זווג או"א, כי הם בחינה אחת כמבואר.
וזה אמרו (באות י"א) ולכן המלכות העליונה היא צריכה להתעבר מן נשמות הצדיקים ששרשם מבריאה מקום המוחין, ואז תוכל לעלות למ"ן על ידיהם למעלה לאו"א, ולוקחת המוחין הראוים אליה" דהיינו כמבואר, שלאה עצמה היא בחינת חסדים מכוסים דוקא, כי ע"כ אחורי ז"א הם פניה, וא"כ מי המכריח אותה לעלות למ"ן לאו"א כדי לקבל ו"ק דמוחין דחיה וג"ר דמוחין דנשמה, ותתפשט במקום נה"י דז"א, שכל זה הוא בחינת חסדים מגולים, הבאים ממוחין דע"ב ס"ג, הדוחים ה"ת מעינים לפה, כנ"ל. וז"ש הרב, שבאמת אינה עולה למ"ן זולת ע"י נשמת הצדיקים, שכבר השיגו בחי' הקטנות שלהם, וצריכים לג"ר, והמה עולים מעצמם לבחינת מ"ן ללאה, שהיא המלכות העליונה, ואז בשביל תיקון הבנים שהם הנשמות שעלו אליה, היא מבטלת האחורים שלה העליון

שבמקום חג"ת, ויורדת לאחור דנה"י, שע"י זה עולית למ"ן לאו"א, ומקבלת ג"ר דנשמה וו"ק דחיה. ואז קונים הבנים שלה בחינת הג"ר שלהם, ע"י זווגה עם ז"א ביסוד דגדלות. כנ"ל.

ובזה תבין מ"ש (באות ה') "כי נשמות הצדיקים אינן עולות בסוד מ"ן אלא בלילה בזמן השכיבה לפי שאין שליטת מלכות העליונה אלא בלילה, אבל זו"ן עולים בסוד מ"ן ביום ובלילה, בסוד ק"ש דשחרית וערבית עד אמא עלאה, לפי שזווג דאו"א לא פסיק לעלמין, ושליטת אמא עלאה היא ביום ובלילה" וצריכים להבין הדבר, שהרי בכל זווג זו"ן ביום יש ענין עליות מ"ן דנשמות ג"כ, ואיך אומר שאין הנשמות עולים אלא בלילה.

אמנם המדובר הוא בזווג דנשמות, בענין עליתם לאחר שיהיו בני י"ג שנים ויום א', שהם עולים למלכות העליונה, שהיא לאה, ונתבאר שאין זווג ז"א ולאה ביסוד דגדלות, דהיינו שתתפשט למקום נה"י דז"א, אלא בלילה, ע"י המוחין דו"ק דחיה וג"ר דנשמה שהיא מקבלת מאו"א עלאין. משא"כ ביום, עומדת לאה תמיד מחזה ולמעלה, כי מחזה ולמטה הוא מקום רחל. הרי שאין שליטת לאה שתהיה במקום יסוד דגדלות דז"א אלא בלילה דוקא, ששם עולים הנשמות למ"ן והם מקבלים הג"ר דנשמה ע"י זווגי זה. משא"כ ביום אין לה אלא זווג דקטנות דז"א, ואין לה מוחין דג"ר. משא"כ זו"ן בעת שצריכים לקבל מוחין דג"ר דנשמה מאו"א, שיכולים לעלות תמיד אפילו ביום, כי או"א עלאין הם תמיד בבחינת ג"ר דנשמה בקביעות וזווגם לא פסיק לעלמין מבחינה זו כנודע, שאו"א לקחו בקביעות ס"ג דמ"ה. וע"כ יכולים גם זו"ן לעלות להם תמיד.

אמנם גם בחינת המ"ן הראשונים דנשמות, שהוא תחלת יציאתם מן הקליפות, אינו נוהג ג"כ אלא בלילה, דהיינו בזמן שליטת מלכות התחתונה בבי"ע. שאז היא מחברת אליה האעח"פ שלה מהקליפות, ונמצאים גם גו"ע דנשמות הדבוקים באח"פ אלו דרחל, גם הם עולים עמהם יחד ומתחברים ביסוד דרחל. אבל ביום נמצאת רחל כולה באצילות, ואינה יכולה ללקט הנשמות מתוך הקליפות. והרב מדבר כאן מענין השכיבה, שהוא בחינת עלית מ"ן שלאחר י"ג שנים, דהיינו שכבר יש להם בחינת ו"ק דנשמה ואינו חסר להם אלא ג"ר, שענין עליתם הוא בזמן השינה דוקא, דהיינו בלילה. ולא בזמן אחר כנ"ל.

פרק מז

גם אבא וכו' **אין בו רק בחינת כח חסד וגבורה, וחצי עליון דת"ת דא"א ועדיין אין בהם אחיזה ותפיסה במוחין דא"א.** וצריכין להבין למה נתלה שלימותם דאו"א, בערך המוחין דא"א, דא"כ אין לך פרצוף שיהיה שלם, שהרי כל תחתון אינו מלביש המוחין דעליון שלו, אלא רק חג"ת בלבד, כי אפילו א"א אינו מלביש המוחין דעתיק, אלא רק חג"ת

שלו כנודע.

אמנם הענין הוא, כי אין הולדת נשמות אלא במוחין דע"ב, הנקראים מוחין דחיה. והנה או"א מבחינת הקביעות שבהם, אינם אלא קומת ס"ג, כמ"ש הרב שאו"א לקחו ס"ג דמ"ה, וא"כ אין בהם רק בחינת נשמה, וחסרים ממוחין דחיה. וז"ש הרב שגם אפילו אבא עלאה, שהוא חכמה, אינו שלם שיהיה נחשב לבחינת מוחין דחיה, מטרם שילביש לג"ר דא"א, שקומתו הוא ע"ב, משום שמבחינת הקביעות אין לאבא עלאה אלא מוחין דנשמה דהיינו קומת ס"ג לבד, ואינו שלם שיוכל להשפיע מוחין דהולדה אל זו"ן מטרם שיהיה לו אחיזה במוחין דא"א. ומבחינה זו דקומת א"א, הרי אין לו אלא מה שמלביש לא"א, דהיינו רק חג"ת לבד, וחסר נה"י דכלים וג"ר דאורות. אבל א"א נחשב תמיד לשלם לגמרי, אע"פ שאינו מלביש רק חג"ת דעתיק, מ"מ הרי יש לו קומת ע"ב שהוא מוחין דחיה, הנחשב לעיקר שלימות הפרצוף, כנ"ל. ואינו חסר רק בחינת יחידה, מפאת שאינו מלביש למקום ג"ר דעתיק, וזה אינו גורע כל כך מעיקר שלימותו של הפרצוף.

פרק מט

א **צריך שיעלו זו"ן למעלה באו"א ואז יעלה גם היסוד דא"א עמהם למעלה באו"א.** ואין מכאן סתירה למ"ש לעיל בחלק י' שנה"י דא"א העולים לחג"ת דאו"א, מעלים עמהם את הזו"ן לאו"א, הרי שיסוד דא"א מעלה את הזו"ן. וכאן אומר להיפך, שהזו"ן מעלים את היסוד דא"א לאו"א. והענין הוא, כי שם עוסק בעיבור א' דז"א, שעוד אין לזו"ן שום מציאות בפ"ע שיוכל לעלות למ"ן, וע"כ הוא צריך לעליון שיעלה אותו, שמתוך שגו"ע דתחתון דבוקים על אח"פ דעליון, ע"כ כשהעליון מעלה את אח"פ של עצמו, עולה עמהם יחד גו"ע דתחתון. כנודע. משא"כ כאן עוסק הרב בעיבור ב' דזו"ן, שכבר יש לו מציאות של קטנות עכ"פ וע"כ הוא עולה מעצמו ואין צריך לעליון שיעלה אותו, ואדרבה, התחתון מעלה כאן את העליון וזה נוהג בכל המדרגות, שלעיבור א' צריך העליון להעלות את התחתון, אבל בעיבור ב', התחתון עולה מעצמו והוא מעלה גם את העליון. כמ"ש בחלקים ח' וט', ע"ש.

ב **והנה הוא זכר ונקבה ומזדווג מיניה וביה ואז מתעורר המו"ס דא"א וכו' ואז מו"ס דא"א מתעורר ונותן כח טפה במוחין דאו"א.** אין לטעות מכאן, שהמוחין באים מתחילה מזווג יסוד דא"א מיניה וביה, ואח"כ הם יוצאים במו"ס, כי זה א"א כלל, כי המוחין באים מעילא לתתא, והזווג דנשיקין מוקדמים בהכרח לזווג היסוד. כנודע. אכן זווג זה שאומר כאן ביסוד דא"א לעורר המו"ס, הפירוש הוא, בחינת חימום להעלאת מ"ן, בסוד טפים העולות מלמטה, שהן קודמות למ"ד, כנודע.

וטעם הדבר הוא, כי הפרצופים מצד מוחין הקבועים דאצילות, נמצאים או"א דמוחין תמיד בבחינת פב"א, אשר אמא מחזרת אחוריה אל הפנים של אבא בסו"ה וחכם באחור ישבחנה. כי אמא נמצאת תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, שפירושו, שחושקת בחסדים ולא בחכמה. כנודע. ולפיכך אי אפשר שיהיה זווג בהמוחין העליונים זולת ע"י העלאת מ"ן מבחינת זו"ן, והוא, כי הבינה דמוחין, יש לה קשר עם הזו"ן להשפיע להם הארת חכמה, מכח הע"ס דאו"י, שבחי"ב מאצלת לבחי"ג עם הארת חכמה בחסדים, (כנ"ל דף ה' ד"ה וטעם) ולפיכך, בעת שזו"ן צריכים להארת חכמה, שהיא ג"ר שלהם, הם עולים ומעלים עמהם את היסוד דא"א לחג"ת דאו"א ואז נעשה בחינת החימום הן בבחי' הדכר ונוקבא שביסוד דא"א, והן באו"א גופייהו, ע"י המ"ן דזו"ן הנכללים בהם, וחימום זה פירושו, ענין התעוררות של עביות וקטנות שבחינת המ"ן דזו"ן גורמים לאו"א מלבושי החג"ת דא"א, כי באמת הם נמצאים למטה ממסך דפה דראש דא"א, וכמו שבינה יצאה מבחינת ראש דא"א הנה מכ"ש שאו"א מלבושי החג"ת שכבר היה להם להיות בחינת גוף וחסר ראש אלא מתוך שג"ר דבינה הם בבחינת חפץ חסד הוא, ע"כ אינה סובלת משום גבול וצמצום, כנודע. לפיכך עתה שבניה הזו"ן עלו לה למ"ן, ובינה להיותה אם הבנים עוד מצד הע"ס דאו"י, מרגשת הצורך להשפיע הארת חכמה, הנה תכף מרגשת בחינת המסך העומד בפה דראש דא"א, ואמא עלאה נעשה מצומצמת כמו התבונה, שהרי גם היא צריכה להארת חכמה כמותה.

וענין החימום הזה שנתבאר באמא עלאה, גורם ג"כ חימום יותר למעלה דהיינו בג' רישין דא"א, כי נתבאר בחלק י"ג שגלגלתא ומו"ס, הם בחי' זכר ונקבה שבראש דא"א, גם נתבאר שם שבחינת גלגלתא דא"א, אינה סובלת כלום מן המסך שבפה דראש דעתיק, וכדבוקה בראש דעתיק דמיא, והוא מטעם שהם' דצל"ם היא בחינת התיקון של ג"ר דבינה בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ אינם מרגישים שום הרחקה וצמצום כלל מבחינת המסך שבראש דעתיק. הרי שבחינת הגלגלתא דא"א יש לה אותה היחס כלפי ג' הרישין דא"א, כמו הגרון, שהוא בחינת גלגלתא כלפי או"א. ונמצא עתה כמו שאמא הרגישה חימום ומיעוט מחמת עלית זו"ן אליה, הנה אותו המיעוט מגיע ג"כ לכללות הראש דא"א, כי עתה מרגישים גם הם בחינת ההרחקה מראש דעתיק, מה שלא הרגישו כלל מקודם לכן. וע"כ נבחן זה כמו אמא עלאה מעלה מ"ן למו"ס, שהיא הנוקבא של ראש דא"א, כי כלהו מ"ן עולים רק אל הנוקבין, כנודע. וכן המו"ס מעלה מ"ן לנוקבא דג"ר דעתיק, שהיא בחי' או"א דנקודים, כנודע, והיא מעלית מ"ן לע"ב ס"ג שבס"ג דא"ק, ואז נעשה הזווג בע"ב ס"ג דא"ק, על המ"ן ובחינת החימום שעלו לשם, כי כל החימום

והעביות ההיא שבהמ"ן, הוא מכח צמצום ב', שפירושו ה"ת שעלתה בעינים והוציאה אח"פ לחוץ, כנודע. נמצא עתה אחר שנעשה הזווג על המ"ן אלו, בפה דראש הס"ג דא"ק, הנה ע"ב דראש הזה שאין לו שום חלק ונגיעה בבחינת צמצום ב', להיות ענין עלית ה"ת בעינים מתחיל רק בנקודת דס"ג שלמטה מטבור, ולא בע"ב דס"ג המסתיים למעלה מטבור כנודע. וע"כ המ"ד שלו, שהוא בחי' אור העליון העובר דרך בחינת הכלים שלו ומכה על המסך דבחינת ה"ת שבעינים הכלולה במ"ן האלו, מוריד תכף את ה"ת למקומה למקום הפה דס"ג.

ואז עולים ג"ר דעתיק, ונכללים בג"ר דס"ג דא"ק, כי אחר שהמ"ן דג"ר דעתיק נכללים שם בזווג הזה דע"ב ס"ג, כנ"ל, נמצאים אלו המוחין מגיעים ג"כ אל הג"ר דעתיק, שהם בחי' ג"ר דנקודים, כי ג"ר דעתיק לקחו מקום הזה דג"ר דנקודים כנודע. וא"כ יורדת כל בחינת ההפרש שיש מן הג"ר דנקודים לג"ר דס"ג, כי כל ההפרש מג"ר דנקודים לג"ר דס"ג דא"ק היה ע"י צמצום הב' דה"ת שבנקבי עינים, כי ע"כ ירדו למטה מטבור דס"ג דא"ק כנודע. ועתה שנתבטל ההפרש הזה מחמת המוחין דע"ב דא"ק, הנה שוב אין חילוק בין ג"ר דנקודים לראש הס"ג, ואז עולים ג"ר דעתיק ומלבישים אל הס"ג, ומזדווגים שם על המ"ן שהעלה להם המו"ס דא"א, וכיון שגם א"א מקבל המוחין אלו דירידת ה"ת לפה, הנה גם הם עולים למקום דג"ר דעתיק, כי נתבטל ההפרש שלהם ובחינת המסך שהוציאו אותם לבר מראש דעתיק. ועד"ז חוזרים ומזדווגים גם ג"ר דא"א שהם במקום ג"ר דעתיק, על המ"ן שהעלו עליהם או"א, ואז מגיעים מוחין ההם גם לאו"א, וגם בהם מתבטל ההפרש והמסך שבפה דא"א שהיה מוציא אותם לבר מראש דא"א, ונמצאים גם הם עולים לראש דא"א, ואז מזדווגים גם או"א שבמקום הראש דא"א, על המ"ן דזו"ן שבהם, ונמצאים המוחין מגיעים גם לזו"ן, ויורד גם מהם בחינת ה"ת מעינים, וגם הם מעלים האח"פ שלהם, שעמהם עולים גם בחינת גו"ע דנשמת הצדיקים הדבוקים באח"פ דזו"ן כנודע. וכבר נתבאר שעיקר הפעולה דירידת ה"ת מעינים, מעלה האח"פ דכל מדרגה עם התחתון המלבישים למדרגת העליון, כי אח"פ שירדו מן העליון מחמת צמצום הב', המה חוזרים לאחר ביטולו, ועמהם עולה גם התחתון למקום העליון.

הרי לפניך, איך שהיסוד דא"א ע"י עליתו עם הזו"ן לאו"א, הוא מעורר למו"ס דא"א, שגם הוא יעלה מ"ן לעתיק, ואז יורדים המוחין לאו"א כדברי הרב.

פרק נ

א **ולא שהמו"ס נותן הוא בעצמו כח לאו"א.** וכו' **כי כל גילוי מו"ס הוא בי"ג תי"ד דא"א.** פירוש, כי המו"ס דא"א, הוא סתים בקרומא, ואין הקרום הזה נפסק גם בשעת

הזווג, וכל גלויו בשעת הזווג הוא מבחינת מוחא דאוירא, שהיא בחי' **ל**' דצל"ם המשפיע ג"כ לבחינת **ל**' דצל"ם שבמו"ס, שפירושו בינה דמו"ס, ולא חכמה עצמו, והארתו זו מתפשטת בי"ג תי"ד דא"א. וז"ש, שהמו"ס אינו משפיע בעצמו לאו"א, כי גדל מעלתו מאד, ואין החכמה שבו נגלה באצילות, זולת מה שמקבל ממוחא דאוירא ומשפיע דרך הדיקנא לאו"א. כמ"ש באורך בחלק י"ג. ע"ש.

ב **והח' הוא בחינת הת"ת שבזקן, והי"ג הוא בחינת היסוד שבזקן**. פירוש, שמזל הח' כולל כל הי"ב תיקוני דיקנא, ונבחן לבחינת הזכר, שהוא ת"ת. ומזל התחתון ונקה, כולל ג"כ כל הי"ב תיקוני דיקנא, ונבחן לבחי' הנוקבא שבדיקנא, כלומר לבחינת המסך שביסוד המקבל הזווג מהזכר. ומה שמכנה את הזכר ונקבה דדיקנא בשם ת"ת ויסוד, הוא, כי הוא סובב על בחינת עלית הדיקנא לבחינת דעת דא"א בעת כניסתם לבחינת פנימים, שאז הם נבחנים לבחינת ה"ח וה"ג, אשר מזל הח' הוא בחינת ה"ח אשר כללותם נקרא ת"ת. ומזל הי"ג, הוא בחינת ה"ג, אשר כללותם נקרא יסוד או מלכות כנודע.

ג **מתעורר מזלא דדיקנא בהתלבשותו תוך או"א, ואז מורישין מוחין הראוים להוליד ברישיהון דזו"ן**. כבר נתבאר ענין זה באורך בהסתכלות פנימית חלק י"ג. שאין בחינת זווג לאו"א אלא ע"י המ"ן מבחינת שערות דיקנא, כי בעלותם לג"ר דא"א, שהם חג"ת דא"א שנעשו לחב"ד, לא יוכלו להזדווג על המ"ן דת"ת דא"א, לפי שאין שם בחינת ה"ת דצמצום א', אלא בחינת הדיקנא המקפת לת"ת דא"א, היא הנעשה לבחינת מ"ן ודעת לאו"א, להיותה משורשה עכ"פ בחינת המלכות דצמצום א', וע"כ ע"י הארת המוחין יורדת מהם בחינת העיבורים וצמצום הב', וה"ת מתגלה בהם למ"ן, ואז מזדווגים עליהם או"א, ומוציאים קומת ע"ב, ומשפיעים מן המוחין האלו לזו"ן וגם הם ראוים לזווג דהולדה. וזה אמרו "מתעורר מזלא דדיקנא בהתלבשותו תוך או"א" דהיינו בתוכיותם ופנימיותם ממש, ולא בבחינת מקיפים כבעת הקביעות, וזהו בעת עליתם למקום ג"ר דא"א. עי' בהסתכלות פנימית חלק י"ג אות י"ד. כי אי אפשר להאריך כאן.

פרק נא

ומעורר התחתון לעליון וחוזר העליון ומשפיע לתחתון מדרגה אחר מדרגה. דהיינו כמ"ש לעיל בד"ה צריך, איך הזו"ן ע"י עליתו עם היסוד דא"א לאו"א, גורם שם חימום עם המ"ן שלו, שעי"ז גם או"א מעלים מ"ן לג"ר דא"א, וג"ר דא"א יותר למעלה עד ג"ר דס"ג דא"ק, ואז מתחיל השפעת המ"ד, שע"ב משפיע המ"ד לס"ג דא"ק, ומשם לעתיק, ומשם לא"א ומשם לאו"א, ומהם לזו"ן. עש"ה.

פרק נב

הבינה מתפשטת בשש קצוותיה לעטר הבן הנעים וזהו כשהזווג העליון שלם בשני מיני השפע. שהם בחינת ברכה ובחינת קיום, כמ"ש הרב להלן. כי מזווג התחתון התמידי דאו"א, לא נמשך אלא בחינת קיום לבד, כדי להחיות העולמות, אמנם בעת שאו"א עולים למקום ג"ר דא"א, והם מזדווגים על המ"ן שבמזלא, אז נבחן לזווג שלים דאו"א, ונמשך משם בחי' ברכה גם כן, דהיינו ברכת הזרע, כי אחר שזו"ן מקבלים המוחין ההם הם ראוים להוליד, כנודע. וע"כ נבחן שיש בזווג שלים הזה דאו"א ב' מיני שפע, שהם: ברכה, וקיום. כי כל בחינה עליונה כוללת ג"כ התחתונה ממנה, וע"כ גם בחינת הקיום שפירושו, אורות דחסדים, המיוחסים לזווג התחתון דאו"א, באים ג"כ בזווג העליון.

ומוחין אלו מזווג שלים הזה כשנמשכים לז"א, נבחן להתפשטות ו"ק דבינה בתוך הדעת דז"א. כי המוחין דזווג התמידי, הם מבחינת ג"ר דבינה, דהיינו מקומת או"א עלאין המלבישין על חג"ת דא"א, שכתר שלהם הוא הגרון דא"א שיצא לחוץ מן העדן העליון, שהוא חכמה סתימאה, ומ"מ הם נבחנים לג"ר ובחי' ראש, משום שג"ר דבינה אינם סובלים שום צמצום, כנודע. ומהם אינם באים מוחין דהולדה לז"א, כי אין מוחין דהולדה אלא מקומת ע"ב, אלא שנמשכים בחינת מוחין של קיום והעמדה לבד, ובמצב ההוא נבחנים ז"א ורחל בבחי' אב"א מחזה ולמטה, כי אחוריהם ביתה, כי לא יכול להיות גילוי אלא לבחינת חג"ת שלהם, שאינם צריכים להארת חכמה, אבל לא לכלים דאחורים שלהם, דהיינו נה"י, שהם צריכים לחסדים מגולים בהארת חכמה, ואלו אינם נמשכים מבחינת ג"ר דבינה אלא מבחינת ז"ת דבינה, כנודע, ואלו ז"ת דבינה הם עתה מחוסרי ראש, להיותם תחת הראש דע"ב. אמנם בעת שאו"א עולים לג"ר דא"א, ומקבלים מוחין דע"ב כמו א"א, אז גם ז"ת דאו"א הם בבחינת ראש כמו הג"ר, וע"כ יכול זו"ן עתה לקבל משש קצוותיה דבינה בחינת ג"ר שלו, שהם בחינת הארת חכמה, ואז מתגלים נה"י דז"א בהארת חכמה, ויכול להזדווג עם רחל פב"פ להוליד נשמות. כמ"ש לעיל באורך. והבן זה היטב, אשר בחינת מוחין דנשמה ז"א מקבל מבחינת ג"ר דבינה. אבל במוחין דחיה הנה יכול לקבל גם מז"ת דבינה. וע"כ יש לו עתה ב' מיני שפע, כי שפע דברכה להולדת בנים הוא מקבל מז"ת דבינה, ושפע של קיום והעמדה הוא מקבל מג"ר דבינה.

פרק נג

הזווג השלם הוא בהאי נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא. כבר נתבאר בחלק העבר, כי כל המוחין מא"א ולמטה נתקנו בעזקא, שה"ס **ם**' דצל"ם וסוד הם' דלסרבה המשרה, שפירושו, שאין גילוי לג"ר דחכמה המתוקנת ב**ם**' אלא מבחינת בינה דחכמה,

המתוקנת בל', וכבר הארכנו הרבה בזה בחלק העבר, גם נתבאר שם, שתיקון זה דמל"צ נמשך מכח הגניזו של המלכות דצמצום א' ששמשה בכל פרצופי א"ק, כי היא נגנזה ברדל"א, בסוד ראש פנה. וע"כ נקרא רישא דעתיק, בשם רישא דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא, כי הוא לא שימש עמה בפה דראש שלו כדי להאציל את א"א, אלא ששימש במלכות דצמצום ב', וע"כ אין בא"א יותר מט' ספירות, והוא חסר מלכות. וכן לתתא מא"א לא אתידע המלכות הזו, כי אין עליה זווג בשום פרצוף באבי"ע. ולכן נקרא רישא דעתיק, בשם רישא דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא. וכבר ידעת, שדעת פירושן זווג, כמו וידע אדם וכו'.

ועצם המלכות שנגנזה ברדל"א, נקרא נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא, דהיינו ג"כ מטעם הנ"ל, שאין עליה זווג, לא בפרצופי הג"ר ולא בפרצופי הז"ת. גם נתבאר בחלק העבר, שבחינת השערות רישא ודיקנא דא"א, הם ממקורם מבחינת המלכות דצמצום א', להיותם בחינת לבושים ואו"ח מן המוחין דגדלות דא"א מעת התכללות א"א ברדל"א, ששם במקום רדל"א עצמו יש זווג למלכות זו, אלא בעת לידת המוחין וירידתם לא"א אז משמשת המלכות דצמצום ב', והמוחין מתלבשים בעזקא דם' דצל"ם, וקומת הע"ב המגולה מסתלק משם לחוץ בסוד מקיף חוזר. כמ"ש שם באורך, ובחינת הלבושים דע"ב המגולה ההוא יוצאים ג"כ לחוץ מהמוחין בסוד מותרי מוחא, ונעשו ג"כ לבחינת מקיפים דכלים, הנקראים שערות רישא ודיקנא. עש"ה.

גם נתבאר שם, שאין זווג לאו"א דקומת ע"ב, אלא ע"י המ"ן דשערות דיקנא, להיות המלכות דצמצום א' כלולה בהם, וע"כ הם מזדווגים עליהם בעת התכללותם בא"א, וא"א ברדל"א, דהיינו בעת הזווג ועלית כל פרצוף לעליון, ואז ממנו, יכולים גם הם לקבל המוחין דע"ב דא"ק, שאין מוחין דהולדה אלא ממנו (עי' היטב בהסתכלות פנימית חלק י"ג אות י"ד).

וזה אמרו "הזווג השלם הוא, כשהוא בהאי נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא" דהיינו בבחינת המלכות דצמצום א' דוקא, שהיא כלולה בשערות דיקנא הנקרא מזלא. כי בלעדיה לא יוכלו לקבל כלום מהמוחין דע"ב דא"ק, שהם המוחין דהולדה. כמבואר שם.

פרק נד

ונתיב זה לא אתיידע לא לעילא ולא לתתא לא בסוד מ"ן ולא בסוד מ"ד ואין הזווג שלם אלא ע"י נתיב זה. פירוש, אע"פ שאין זווג נוהג כלל על מלכות זו דצמצום א' בכללהו פרצופים דאבי"ע מא"א ולמטה, ואינו נכלל לא במ"ן ולא במ"ד, כנ"ל, עם כל זה, אין זווג

שלים לאו"א דאצילות זולת כשנכללים בנתיב הזה, דהיינו ע"י עליתם לג' רישין דא"א, שג' רישין אלו כבר נתחברו עם רדל"א לראש אחד, ע"י ביטול הפרסאות, שאז המזלא משמש למ"ן בשביל או"א, ואז יכולים לקבל המוחין דהולדה.

פרק נה

וכאשר אין התעוררות תחתון אין הזווג על ידי נתיב זה, וכו' **ונתיב זה למטה הוא סוד מ"ן**. ענין התעוררות פירושו, עלית מ"ן, שע"י עלית מ"ן דתחתון בעליון, גורם חימום ומיעוט גם בעליון, וזה דוחף את העליון ומעורר אותו לזווג ועליה לעלי עליון, כמ"ש לעיל (דף א' תקי"ט ד"ה והנה) ונודע שבכל הפרצופים, עומדים או"א דמוחין שלהם, במצב דפב"א, אשר הבינה מחזרת אחוריה לחכמה, וכל חפצה וחשקה היא רק באור דחסדים. ומכ"ש או"א דאצילות, מלבושי חג"ת דא"א בקביעות, שכל קומתם היא ס"ג, שפירושו, חסדים מכוסים, כנודע, נמצאים או"א אלו שאין להם שום ענין במוחין דהארת חכמה, כי טבעם הקבוע הוא בהיפך, דהיינו בחסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא וז"ש הרב, "וכשאין התעוררות תחתון אין הזווג על ידי נתיב זה" אלא בזווגם הקבוע דלא פסיק, מבחינת ג"ר דבינה. אלא בעת שזו"ן עולים למ"ן לאו"א, שאל מתעורר הקשר של בינה דאו"י עם זו"ן דאו"י, דהיינו להשפיע הארת חכמה אל הבנים שלה, ואז גם או"א מוכרחים לעלות למ"ן לג"ר דא"א. וכו' כנ"ל, ואז הם מזדווגים על בחינת המזלא, שה"ס הנתיב דלא אתידע, כנ"ל. וז"ש "ונתיב זה למטה הוא סוד מ"ן" כלומר, שאין הנתיב הזה מתעורר אלא מלמטה בסוד מ"ן, כמבואר, שעלית מ"ן דזו"ן הם מעוררים לאו"א שיזדווגו על הנתיב הזה, אכן גם הזו"ן הם בבחינת המוחין דג"ר דבינה, שאינם צריכים להארת חכמה, ואינם מתעוררים לעלית מ"ן זולת ע"י נשמות התחתונים, כנ"ל, ונמצא שאין התעוררות לאו"א להזדווג בנתיב הזה זולת ע"י עלית מ"ן של נשמות התחתונים. כי מצד עצמם אין להם חפץ רק בחסדים מכוסים כמבואר.

פרק נו

א **אבל לעולם יש זווג עליון ולפיכך לא פסיק י' מאתר דא לעלמין**. זווג עליון, היינו או"א עלאין מלבושי חג"ת דא"א, שהם בחי' ג"ר דבינה. י' דהוי"ה ה"ס אבא, ולא פסיק זווג דיליה מאמא לעלמין. כי או"א עלאין זווגיהו לא פסיק לעלמין, אלא בסוד קיום והעמדה לבד, דהיינו במוחין דס"ג, כנ"ל ואינו לברכה וחירות, שזה אינו נמשך אלא ממוחין דע"ב.

ב **לעטר הבן הנעים לשיזדווג בכלתו על ידי היסוד כי הצדיק אבד משחרב ביהמ"ק**. כי מטרם שהוא משיג המוחין דע"ב, הרי ז"א ורחל בבחי' אחוריהם ביתה, ופניהם מגולים

כלפי חוץ, שפירושו, שנה"י שלו אינם יכולים להתגלות, ועיקרם הוא קו אמצעי שהוא היסוד, הרי שהצדיק, שהוא היסוד אבד, כלומר שנעלם, כנ"ל כי לא יוכל להתגלות זולת בהארת חכמה. ואין לשאול הרי כל יום הוא מקבל מוחין דחיה המוליד נשמות, ואיך אומר שהצדיק אבד. אמנם גם במוחין דחיה יש הפרש, כי מטרם החורבן היו המוחין דחיה דז"א מספיקים להולדות נשמות חדשות מבחי' פב"פ, אבל לאחר החורבן, נבחנים הנשמות חדשות שהם רק מבחינת אב"א, ולא בחי' פב"פ. (כנ"ל דף אלף תק"ב אות י"ח), ומבחינה זו נבחן שהצדיק אבד.

וטעם הדבר, כי אותם הנשמות שזו"ן מולידים, אין להם בחינת פב"פ, אלא בשעת התכללותם בזווג זו"ן דאצילות, משא"כ בירידתם למקומם בבריאה, נאבד מהם בחינת הפנים בפנים, כי אין הארת חכמה באה בבריאה שלמטה מפרסא דאצילות כנודע. וענין זה נוגע ג"כ בפרצופים העליונים, כי כל המוחין מאירים בכל שלימותם רק בעת הזווג, אבל לאחר הזווג, חוזרים הלבושים דמל"צ והמוחין מתלבשים בעזקא, כנ"ל, כי אין ביטול פרסאות נוהג רק בעת הזווג, כנודע. אמנם בזמן הבית היו זו"ן מלבישים תמיד לאו"א, ונמצא עולם הבריאה בבחינת אצילות, וע"כ היו הנשמות הנולדים מזו"ן יכולים להיות בחינת פב"פ גם בבריאה במקומם מחמת שהיתה אז בבחינת אצילות.

ג **ונשבע ה' שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה.** פירוש, כי בעת לידת המוחין דכלהו פרצופים, חוזר עליהם בחינת צמצום ב', והם מתתקנים בעזקא, שבחי' הג"ר דחכמה מתעלמים בם' דצל"ם, ואין הבינה דא"א נשארת בראש אחר הזווג, וכל הזווג דחו"ב דא"א, היה רק בבחינת בינה דחכמה סתימאה, אמנם הג"ר דח"ס המה תמיד סתומים בקרומא הרי שאין הזווג שלם בחו"ב דא"א אפילו בעת הזווג, ומכ"ש לאחר ירידת המוחין למקומם. וכ"ז הוא מחמת הפרסא דצמצום ב', שאינה מתבטלת לגמרי, וע"כ אין המוחין מתפשטין לרחל בעת זווג הלילה כנ"ל דף אלף תק"ג אות כ"ב עש"ה וזה סוד נשבע ה' שלא יכנס בירושלים של מעלה שה"ס בינה, מטרם שיכנס בירושלים של מטה שה"ס רחל. כי מטרם שנה"י דז"א מתפשטים לבי"ע, בסוד מטי רגלין ברגלין, נמצאים כל הפרצופים העליונים חסרי נה"י. וע"כ מבחינה זו הם גם חסרי ג"ר. הרי שהעיקר תלוי רק ברחל בירושלים של מטה, שז"א צריך ליכנס בט"ת שלה בבי"ע, ואז יושלמו הנה"י דכל הפרצופים, כי הפרסא דצמצום ב' תתבטל לגמרי. ורגלי אצילות יסתיימו בשוה עם רגלי א"ק בעולם הזה.

פרק נט

לאו בזכותא תליא מילתא דהיינו חסד אלא במזלא וכו' בסוד ששה קצוותיה המתפשטים ומאירים בו. כמ"ש לעיל בד"ה הבינה מתפשטת. שבחינת מוחין דנשמה שהם לקיום והעמדה, נמשכים מג"ר דבינה, שהם בחינת אור חסד, דהיינו חסדים מכוסים מהארת חכמה, והם, בחינת זכותא, להיות המוחין ההם זכים מאוד ואין שום צמצום יכול לפגוע בהם, אמנם בני חיי ומזוני, הכוללים ב' מיני השפע שהם ברכה וחירות, ולקיימא כולא. לא יוכלו לבוא מג"ר דבינה, אלא מבחינת עלית או"א לג"ר דא"א, ששם הם מזדווגים על המ"ן דמזלא, כנ"ל, ואז יכול ז"א לקבל גם מז"ת דבינה, שהם המשפיעים הארת חכמה, וע"כ יש לו ב' מיני השפע, עש"ה.

פרק ס

יורש את או"א לעלות למעלה על חסד וגבורה, בסוד שרשם הגנוז בהם וכו' **ואז יקרא בן חורין כי אינו משועבד לחו"ג** כו'. פירוש, כי המוחין האלו דע"ב, כשנמשכים לז"א במקומו, המה מתלבשים בו בלבושים דמל"צ, שג"ר דמוחין, שהם חו"ב מתלבשים **בם** ' דצל"ם, וז"ת דמוחין שהם הדעת, הנקרא ב' עטרין, הם בחי' **ל** ' דצל"ם. ונודע, שמבחינת **ם** ' דצל"ם לא יוכל לקבל בחינת הארת חכמה, כי שם הי' לא נפיק מאויר לעולם, אלא הוא מקבל מ**ל** ' דצל"ם, שהם ז"ת דמוחין, הנקרא ב' עטרין. כנודע.

וזה אמרו "שע"י זווג זה יורש את אביו ואמו לעלות למעלה על חסד וגבורה בסוד שרשם הגנוז בהם" פי': כי ב' העטרין הם השרשים דחו"ג הגנוזים באו"א, דהיינו ז"ת שלהם שהם שרשים לחסד וגבורה דז"א, ועתה ע"י הזווג, הוא עולה עוד למעלה מב' עטרין, דהיינו לחו"ב שלהם, הנקרא אחסנתא דאו"א, המתוקנים **בם** ' דצל"ם, שפירושו, כמו חסדים דג"ר דבינה, שאין שם אחיזה לשום דינים וקליפות כלל, וזה אמרו "ואז יקרא בן חורין כי אינו משועבד לחסד וגבורה אלא לאו"א, בעלותו למעלה עליהם, ואין מגיעין שם הקליפות" כי בז"ת דבינה, שהם ב' העטרין, שהם שורשי החסד וגבורה דז"א, יש בחינת שעבוד כי על ז"ת דבינה אמרו, שדינין מתערין מינה, וזה ודאי שעבוד גדול לז"א, אבל בג"ר דבינה, אין אחיזה לשום דינים וקליפות לעולם, כנודע, וע"כ בעלותו למעלה עליהם הוא נקרא בן חורין, בסוד היובל.

פרק סא

נהר יוצא מעדן כי הי' שהוא העדן, נתפשטה לכאן ולכאן למעלה ולמטה וכו' **והשני צדדים הם חסד וגבורה הגנוזים** וכו'. פירוש, כי הי' דהויה הוא או"א עלאין, **שי** ' היא אבא, והמילוי ו"ד דמילוי י' הוא אמא עלאה. **וה** ' דהוי"ה היא ישסו"ת, אשר הי' שבקרן

זויות של ה' מלמעלה הוא ישראל סבא, והה' עצמה, היא תבונה. כמ"ש בדף תתפ"ט אות מ' ע"ש. ועדן הוא אבא עלאה שהוא י'. ונהר יוצא מעדן, היא ישסו"ת, שהם ה' דהוי"ה, כנ"ל. ומובא מזהר ויקרא דף י' ע"א בסופו, בענין כתיבת השם הוי"ה, שמתחילה כותבים הי' שבקרן זויות של הה', ואח"כ כותבים קו מושכב למעלה, וכן קו מוקם ועומד למטה מן הי', ואח"כ מחברים הי' אל הקו המושכב לרוחבו למעלה, ולאחר זה מחברים הי' עם הקו העומד מוקם לארכו למטה מהי', ואז נעשה ד' והיא סוד ישסו"ת, ואח"כ כותבים ו' בלי ראש תוך הד' שה"ס ז"א בעיבור הבינה שהיא ישסו"ת, ואח"כ נולד ויוצא מהד'. שהיא הו' בראש דשם הוי"ה, וכו'. ע"ש.

וביאור הדברים: כי ישסו"ת שהוא ה' דהוי"ה, מלביש על נה"י דאו"א, כנודע, ולפיכך נבחן לנהר יוצא מעדן, כי המסך דחזה מוציא אותם לחוץ ממדרגת או"א. והנה עיקר הנה"י הוא היסוד, ונמצא שישסו"ת כוללים ב' היסודות דאו"א, ונודע, שבחינת היסוד דאמא היא קצר ורחב, וז"ס הקו המושכב למעלה בגג הה' לרחבו, ובחינת יסוד דאבא היא צר וארוך, וז"ס הקו המוקם לארכו מצד הימין דה'. וזה אמרו "הי' מתפשטת לכאן ולכאן מלמעלה ולמטה ונעשה דלת" כי הי' שהוא ישראל סבא, נתפשט בב' צדדים: נתפשט למעלה בקו המושכב לרחבו, בבחי' חסדים, מכונים הרחבה, אבל הם בבחינת קצר מהארת חכמה, כי חכמה מכונה אריך, כנודע. ומצד הב' נתפשט בבחינת גבורה, שהוא הקו המוקם לארכו מחמת הי', ואע"פ שהוא אריך, דהיינו בחינת חכמה, מ"מ כיון שהוא קו צר ואין בו הרחבה, כלל, שפירושו חסדים ע"כ נקרא גבורה, והבן.

וזה אמרו "ואפשר שב' עטרין אלו הם הנהר המתפשט בצדדיו שהיא הד', אשר בה' " כלומר, שאלו החסד וגבורה המרומזים בב' הקוים של הד' אשר בה' הם בחי' ב' עטרין גניזין דירית ז"א מאו"א, שמהם באים המוחין דהולדה, שהם השפע שנקרא ברכה. וההפרש הוא מפירושו הא', כי שם פירש הב' עטרין מבחי' או"א עלאין גופייהו, דהיינו החו"ג מאו"א עלאין, שאותם יורש הז"א כנ"ל, שהם ז"ת דאו"א. וכאן פירש הב' עטרין שהם מבחי' ישסו"ת. אמנם אינו מסתפק אלא בפירוש דברי הזוהר, אם הם עוסקים במוחין דאו"א עלאין דז"א, או במוחין דישסו"ת, אבל אין כאן ספק במציאות הב' עטרין גופייהו, כי יש בחינת ב' עטרין באו"א עלאין, וכן יש בחינת ב' עיטרין בישסו"ת.

פרק סב

שני ענינים, אם הארת שש קצוותיו על ידי המבועין והנחלין היוצאים מהנהר והם ו"ק הבינה, וזה יקרא כרכה וכו'. **ואם אחסנתא דאבוי ואמיה, וזה יקרא חירו ובן חורין ויקרא עינוגא**. דהיינו כמ"ש לעיל (דף אלף תקכ"ז ד"ה יורש), שבזווג השלם, צריך

לקבל מכל קומת או"א, מג"ר וז"ת, שג"ר נקרא אחסנתא, והם בחינת חירות ובן חורין, להיותם מתוקנים בם' דצל"ם, שאין שום דינים וקליפות יכולים להאחז בהם, והם סוד העונג, בסו"ה אז תתענג על ה'. וענין הב' הוא בחינת ברכה, שהיא המוחין דהולדה, שהם מקובלים מז"ת דאו"א, הנקראים ב' עיטרין, שהם בחי' נהר המתפשט בצדדיו: צד החסד מקו של הד' המושכב לרחבו, שה"ס שפע החסדים בהרחבה מיסוד אמא הרחב וקצר, ונקרא עיטרא דחסד. וצד הגבורה הוא מקו של הד', המוקם לארכו של הד', שה"ס גבורה בסוד שביל הצר דיסוד אבא שהוא צר מחסדים אבל ארוך בחכמה, ונקרא עיטרא דגבורה. וה"ס הד' מוחין: חכמה בינה, חסד וגבורה. שחו"ב, הם: האחסנתא, וחירו ועינוגא. וחו"ג, הם: ב' עיטרין, וברכה, ותפנוקי מלכים. וכשז"א מעוטר בד' מוחין אלו, הוא ראוי לזווג פב"פ עם נוקביה להולדת נשמות. והנה נתבאר כאן בדברי הרב אמיתיות הענין של ד' המוחין חו"ב חו"ג. וזכרהו לכל המקומות.

פרק סג

אשתעשע בהאי עינוגא ותפנוקא וכו' **כי כשם שיש שעשוע בנשמות התחתונים למיין נוקבין כן צריך שעשוע להתענג ולהוציא מיין דכורים בסוד יין המשמח.** כי לכאורה יש להקשות, כיון שמדתו של ז"א עצמו הוא בחינת חג"ת וחסדים מכוסים, כי בעת הזווג דפב"פ איהו נקיט חסדים, ובחינת הגבורות המשמחות שה"ס הארת חכמה המשלמת את הגבורות ומגדלת אותם בסוד יין המשמח, הנה זה חלק הנוקבא. כי איהי נטלה גבורות, כנודע. וא"כ איך אומר הזוהר שז"א משתעשע בהאי עינוגא ותפנוקא, והרי נתבאר שתפנוקא היא בחינת מיתוק הגבורות בסוד הזווג דב' עטרין, שמשם כל שעשוע ושמחה, שזו מדת הנוקבא, שמשתעשעת בנשמות הצדיקים שקבלו הגדלות דגבורות על ידי המ"ן שלה. וע"ז מתרץ הרב, כי כמו שהנוקבא משתעשעת ע"י השלמת נשמת הצדיקים ע"י המ"ן דגבורות המשמחות שלה, הנה בהכרח שגם הז"א צריך לקבל מהנוקבא בחינת השמחה והשעשועים מן ה"ג דגדלות שלה המכונים יין המשמח, דאל"כ לא היה יכול לאפיק ברכאן אל הנוקבא, שהם בחינת הגדלות דנשמות הצדיקים כנ"ל. ועמקות הדבר הוא, כי נתבאר לעיל, שאותו הזווג שז"א ונוקבא הנפרדת מזדווגים פב"פ, נעשה מקודם הזווג בבחינת ז"א עצמו בהנוקבא שבגופו, שה"ס עטרה שלו, ואח"כ הוא משפיע כל קומת הזווג שלו אל הנוקבא הנפרדת, בסוד איהי נקיט חסדים ואיהי נקטא גבורות. וזה שמסיים "באותה שעה שהוא עומד בתפנוקי מלכים ויתיב בעטרוי דהיינו אחסנתא דאבוי ואמיה אז ברית קודש פועל פעולתו ומפיק ברכאן למטרוניתא וכל הנחלים הולכים אל הי"ם דהיינו כמבואר, שמתחילה נעשו הזווג

בעצמו בנוקבא שבגופו, ומתגלה ההארת חכמה הנקראת תפנוקי מלכים, תוך נה"י דעצמו, ואח"כ "כל הנחלים הולכים אל הים" כלומר, שאח"כ נוטלת הנוקבא כל בחינות הגבורות המשמחת מן ז"א, וז"א נשאר בבחינת חסדים מכוסים בלבד, והבן זה היטב.

פרק סד

מבועי דבירא ויסודא וכו' **היינו דקאמר נרדי, שהוא היסוד שבה והיינו נתן ריחו ממטה למעלה**. כאן מפרש ענין הנ"ל של אשתעשע בהאי ענוגא ותפנוקא, לא על בחינת זווג המוקדם של ז"א עצמו, אלא על עת הזווגים עם הנוקבא הנפרדת, ומדייק ממ"ש שם הזוהר, נרדי נתן ריחו, שהיא יסוד של הנוקבא הנפרדת ממנו, כי כן משמע לשון נרדי, שהוא הגבורות אשר כבר נפרשו וירדו ממנו, ועתה מקבל מהם סוד הריח ממטה למעלה, שה"ס ההארת חכמה שהוא מקבל מנוקבא שלו ממטה למעלה, ואז יש לו מבחינת עצמו בחינת ענוגא, דהיינו מאחסנתא דאבוי ואמיה, ומבחינת מה שהוא מקבל מן הנוקבא יש לו תפנוקי מלכים, ונמצא משתעשע בב' הבחינות. וענין מבועי דבירא ויסודא, הם ב' בחינות פנימיות וחיצוניות שביסודה, כמ"ש לפנינו. כי מבועי דבירא הוא בחינת מ"ן שביסוד הנוקבא, ויסודא הוא בחינת המ"ד שבה. ועי' לקמן.

פרק סה

תחלת אצילות ז"א מאבא נפיק ונתעבר גו אמא וכו'. כבר נתבאר זה לעיל בדף תת"ע שבחינת הלובן שבו שפירושו, עצם מהותם של ספירות הבנין דז"א, בלי שום דינים, הוא מקבל מאבא, ע"י הבירור דל"ב נתיבות החכמה, המוריד בחי' המלכות דצמצום א' שהיתה נכללת בו מזמן שבירת הכלים, שמבחינה זו הוא כלול מש"ך ניצוצין, שהם שמונה המלכים דנקודים, שבכל אחד מ' בחינות כי כל אחד כלול מד' בחינות שבכל בחינה ע"ס. וח' מעמים מ' הרי ש"ך בחינות. ואבא בירר מהם רק ט"ס מכל בחינה שבד' הבחינות של כל מלך, דהיינו רק ל"ו מכל מלך, שח' פעמים ל"ו הם רפ"ח בחינות ול"ב המלכיות הוריד מהם בבחינות פסולת. ונמצא הספירות דז"א בבחינת לובן לגמרי. דהיינו בלי שום מלכיות ועביות. וז"ס שלובן שבולד נותן אבא. ואמא נותנת את האודם שבו, דהיינו מבחינת ה"ת בעינים, דהיינו המלכות דצמצום ב' הממותקת במדת הרחמים, והשלימה בזה את ל"ב המלכיות דמדת הדין שהוריד אבא, וחזר ז"א להיות בבחינות ש"ך ניצוצין, אלא ממותקים במדת הרחמים דאמא. וז"ס שהאודם שבולד הוא מאמא. וז"ש "תחלת אצילות ז"א מאבא נפק" דהיינו בחינת הלובן שבו, שהם רפ"ח ניצוצין. ובחינת האודם שבו לקח ע"י עיבורו גוי מעוהי דאמא, כמבואר.

פרק סו

כל הג' מוחות על ידה באו לו, האמנם מוח שבו המתפשט לחמשים שערים, ממנה ומעצמה נכנס בראש ז"א, בסוד חלב אמו. וזה ע"י אבא, שהוציא הבינה לחוץ. כלומר, כי אפילו מוח החכמה שמאבא, אינו נמשך לז"א אלא ע"י אמא, אמנם מוח הבינה, נמשך לו מעצמותה של אמא, ע"י יניקת החלב, שמשיג את הה"ג דקטנות דאמא גופה, אשר בעיבור היו כקרני חגבים, בסוד האודם שנטל מאמא, וע"י יניקת החלב הגדילו. אבל מוח החכמה בא לז"א מאבא, ורק עוברת דרך מעבר באמא. ואלו ה"ג ה"ס חמשים שערי בינה, כי כל גבורה כלולה מעשר, וה"פ עשר הרי חמשים.

וזה אמרו "מוח המתפשט לחמשים שערים ממנה ומעצמה נכנס בראש ז"א" דהיינו בחינת הקטנות דה"ת בעינים, הנקרא ה"ג דקטנות, שהוא בחינת ו"ק בחוסר ראש, וזה מקבל מעצמות הקטנות דאמא. וז"ש וזה ע"י אבא שהוציא הבינה לחוץ בסוד **ם**' סתומה" כי או"א עלאין הם סוד **ם**' שהם בחינת שש ספירות שמחזה ולמעלה דאו"א, הנקראות חב"ד חג"ת, ואו"א עלאין שניהם נבחנים לי' דהוי"ה, ולבחי' אבא לבד כנודע. ולפי שהוציא את אמא לחוץ בסוד אח"פ היורדים למטה ממסך דה"ת, נמצאים הנה"י דאו"א לבר ממדרגתו, ונעשו בבחינת ו"ק בלי ראש. שה"ס **ם**' סתומה, שהם ד' ספירות שמחזה ולמטה הנקראות ישסו"ת.

אמנם תחילת יציאת הבינה לחוץ נעשה בראש דא"א, כי ע"י התיקון דה"ת בנקבי עינים שלו, דהיינו בח"ס, שהוציא הבינה לחוץ מראש שלו לבחינת גרון, אלא שבינה זו דא"א, עדיין אינה נחשבת למחוסרת ראש, מטעם שג"ר דבינה אינם סובלים משום כח של צמצום, וע"כ בחינת גו"ע שלה עד החזה, שהם בחינת ג"ר, נחשבים עוד לבחינת ראש, משא"כ אח"פ שלה, שהם מחזה ולמטה, כבר מרגישים את כח המסך שבפה דא"א, שהוציא הבינה לבר מראש, וע"כ ישסו"ת שמלבישים שמה מחזה ולמטה דאו"א עלאין, נבחנים שכבר יצאו לחוץ, ונעשו ו"ק בלי ראש. ואת הקטנות של ישסו"ת ההיא, מקבל ז"א ע"י המוחין דיניקה. וענין זה נתבאר בהרחבה לעיל דף תתע"ט ד"ה באמא עש"ה.

פרק סז

א **בתחלה עד עת לידה היו דבוקים זה עם זה פב"פ** וכו'. זה נתבאר באורך בחלק י"ב, ע"ש, כי עת העיבור כולו, הוא בחי' זווג דאו"א, שאז או"א וישסו"ת פרצוף אחד, ובעת לידה חוזרים ומתחלקים לב' פרצופים, וישסו"ת יורדים למטה מחזה בסוד רובצת, שפירושו, ו"ק בלי ראש. ע"ש.

ב **בתר דאתתקן עתיקא כדי להניק את הבן, הוכרחה החכמה להתחקק בתבנית זכר ונקבה** וכו' **והוציאה לחוץ אודות בנה**. פירוש, כי בעת העיבור, שהוא זמן הזווג, נתבטלו כל הפרסאות שבין הפרצופים, וכל תחתון עולה עם אח"פ דעליון שבפנימית שלו אל מדרגת הראש דעליון, כי נה"י דא"א עם גו"ע דזו"ן עולים ונעשים לבחינת חג"ת דא"א, וכן חג"ת דא"א עם או"א המלבישים עליהם עולים ונעשים לחב"ד דא"א, וע"ד זה המדרגות דעתיק, שנה"י שלו נעשו לחג"ת וחג"ת שלו עם הג' רישין דא"א המלבישים עליהם, עולים ונעשים חב"ד דעתיק. ואז יוצא הזווג בבחי' צמצום א', כי ה"ת ירדה ממקום נקבי עינים למקום הפה כמו בצמצום א'. ובדרך זו יצאו כל הראשים של המדרגות, הנקראים מוחין, וכשהגיע זמן הלידה, דהיינו ההתפשטות מלמעלה למטה, חזרה בחינת הפרסאות דצמצום ב' למקומם, ועתיקא נתקן שוב בצמצום ב' שע"י זה הוציא שוב החכמה סתימאה דא"א, את הבינה לחוץ מראש, ושוב נעשו או"א וישסו"ת לב' פרצופים. ונמצא כל פרצוף לקח רק בחינת הממטה למעלה מן העליון אבל לא יכול להתפשט במקומו לזווג כדי להוציא בחינת הממעלה למטה, כי כבר חזרה בחינת ה"ת והוציאה האח"פ מן המדרגה. ואם לא היה תיקון הזה הנ"ל בעתיקא, להחזיר את ה"ת למקום העינים עם כל הפרסאות, היה הז"א מתפשט במקומו ממעלה למטה עד סיום בי"ע, כמו שהיה בזמן שביה"כ, כמ"ש זה באורך בחלקים י"ב וי"ג.

וזה אמרו "בתר דאתתקן עתיקא" דהיינו אחר שרישא דעתיק חזר ותיקן בחינת המסך דצמצום ב' בפה שלו, שאז הוכרחה גם ח"ס דא"א להתתקן שוב בבחי' מסך, ולהוציא הבינה דא"א לבחינת גרון לבר מראש, שזה גרם אשר ישסו"ת ירד ג"כ לחוץ מראש דאו"א, ונעשה בסוד רובצת חסר ראש, הנה בזה נעשה התיקון להניק את הבן, דהיינו להשפיע לו בחינת ה"ג דקטנות שהשיג עתה ישסו"ת. וכיון שיציאה זו דישסו"ת לבחינת הקטנות גרמה לז"א שיקבל גם את הגדלות דישסו"ת, ולולא זה לא היה ז"א ראוי לגדלות לעולם כמ"ש שם, ע"כ מיוחס יציאתה של הבינה לחוץ, שהיא לטובת בנה הז"א, כדי שז"א יוכל לקבל מוחין דגדלות. וז"ש, "והוציאה לחוץ אודות בנה" כמבואר. ועי' בחלק י"ב. ובחלק י' דף תתפ"ב אות ל"ב, ל"ג.

וענין זה בולט וזה שוקע, עי' לעיל דף תתפ"א ד"ה דהאי, שפירש שם הרב, שהחכמה נחקקה בעצמה ועשה לו בית קבול כעין זכר ונקבה והוציא הבינה שהיא אמא לחוץ, ע"ש באות כ"ט ופירושו, שנתקן המסך בעינים שהיא חכמה, ונמצא החכמה נתקנה לעצמה בבית קבול המכונה שקיעה וחקיקה, כי האו"ח שהמסך מעלה הוא בית קבול המקיף ומקבל את האו"י, וזהו ג"כ הפירוש של זה בולט וזה שוקע, אשר היסוד דנוקבא,

שהוא המסך שהחכמה נתקנה בו, נעשה בית קבול ליסוד הזכר, לקבל האו"י בכח האו"ח שהוא מעלה. וכיון שחכמה נתקנה לעצמה במסך, נמצאו בינה וזו"ן של הע"ס שיצאו לחוץ ממדרגה, ונעשה מחוסרי ראש.

פרק סט

ויעקב מרכבה לשש חיצוניות, ומשה לפנימיות דא מלגאו ודא מלבר. זה נתבאר לעיל בדברי הרב דף תתצ"ט אות נ"ב, תתק"ב אות נ"ט ס'. אשר משה זכה לאחורים דבינה עלאה, שה"ס ד' פעמים ל' צירופי אלקים, ואחורים דתבונה, הם ה' פעמים כ"ד צירופים, והתבונה היא חיצוניות והבינה היא פנימיות. וז"ש שיעקב זכה לחיצוניות, דהיינו לאחורים דתבונה המלובשים בז"א. ומשה זכה לפנימיות, דהיינו לאחורים דבינה עלאה המלובשים בז"א. ועי' בדף תתק"א ד"ה וזה אמרו משה.

פרק ע

נקודת ציון עליונה שבבינה היא בתוכו אע"פ שאינה ניכרה ונמצא בו כח זכרות נגלה, וכח נקבות נעלם. פירוש, כי מה שאומר שיסוד אינו מן הבינה משום שהוא זכר, הוא בחינת הזכרות שבו, שהוא בחינת האור ישר שביסוד, אמנם בחינת המסך שבו, שעליו נעשה הזווג דהכאה, הוא נמשך מבינה, ונקרא כח נקבות נעלם כלומר, בחינת המסך הדוחה האור לאחוריו ומעלימו, שעי"ז עולה האו"ח ומלביש האור ישר, כנודע.

פרק עא

א **יוסף ובנימין אחד מיין נוקבין והוא מקורא דבירא דלא אתפרש מן בירא לעלמין, וא' מיין דכורין**. כנ"ל בדיבור הסמוך, שכח זכרות שבו דהיינו בחינת האו"י היורד ממעלה למטה, נבחן לבחינת יוסף, ובחינת כח הדוחה על אור העליון המעלימו לאחוריו, המעלה או"ח להלביש האו"י, הוא בחינת בנימין הצדיק. ויוסף הצדיק עייל בה האו"י, ובנימין הצדיק איהי בחינת דנפיק מינה, כי הוא מחזיר האור לאחור, והבן זה, ויתבאר עוד לפנינו.

ב **ביה עייל ומניה נפיק**. כמ"ש לעיל, בדיבור הסמוך ע"ש. ואלו ב' הבחינות נקשרים כאחת, כי אינו מעייל בה או"י, אלא לפי שיעור האו"ח דנפיק מינה, וז"ש ביה עייל ומניה נפיק. והאו"י נבחן לכח זכרות, ואו"ח לכח נוקבות.

פרק עג

א **נשמת חכמה התחתונה הוא זיו וזוהר חכמה העליונה בסוד כלת משה**. מלכות נוקבא דז"א, נקראת חכמה תתאה, בשביל שעל ידיה נגלה חכמה עלאה דאבא, בסוד ל"ב נתיבות החכמה. כי אין גילוי חכמה אלא מחזה ולמטה בנה"י דז"א, ונה"י אלו

הם בחינת הנוקבא שלו, כי עצם הז"א נחשב לחג"ת, כנודע, הרי שעיקר גילוי חכמה הוא ע"י הנוקבא, וע"כ נקראת חכמה תתאה, כי על ידיה נגלית חכמה עלאה. כמבואר. ומבחינת זו, נקראת הנוקבא כלת משה, כי משה הוא יסוד דאבא, וכשנוקבא מקבלת הארתו דיסוד דאבא, המגולה מחזה ולמטה דז"א, אז מתגלה על ידיה חכמה עלאה. שז"ס אבא יסד ברתא, וע"כ נקראת כלת משה.

ב **הצלע נקודת י' בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ד' י' משם אדני**. סובב על הכתוב, ויקח צלע אחת מצלעותיו וכו', כי ב' צלעות יש לז"א, שהם בחינת ב' הכותלים המתבארים לעיל (דף אלף תק"ה ד"ה ובזה) שהם כותל דחג"ת, וכותל דנה"י, ואו"א לקחו את הכותל דנה"י, שהוא בחינת יסוד אבא, כנ"ל, כי ע"כ נבנה פרצופה שתוכל להזדווג עם ז"א בקומה שוה פב"פ, כנ"ל.

הרי שהצלע אשר לקח, הוא בחינת כלת משה, כנ"ל בדיבור הסמוך.

וה"ס הוי"ה אדני בשילוב, דהיינו על שם זווגם פב"פ בקומה שוה, כנ"ל כזה: יאהדונה"י, שהשילוב מורה על זווגם ויחודם זה בזה. ויש כאן י' בראש, שהוא י' דהוי"ה, וי' בסוף שהוא י' דאדנ"י, וי' דהוי"ה הוא חכמה עלאה שבראש הז"א, וי' דאדנ"י הוא חכמה תתאה המתגלית ע"י יסוד הנוקבא דז"א, וזיו וזוהר החכמה עלאה מתגלית בחכמה תתאה, ע"י יסוד הנוקבא שנקרא אדנ"י. כמבואר.

פרק עד

אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישתה ממטה למעלה. פירוש כי כל ענין הנוקבא, היא רק או"ח, שבשיעור האו"ח שהיא מעלית, כן מלבשת ונבנית פרצופה כנודע. וע"כ ענין הי' הזאת דאדנ"י היא בחינת מראה מלוטש, הדוחית אור העליון להתלבש בה, שע"י דחיתה זו היא מעלית או"ח עד י' עלאה דהוי"ה, וממשכת ומגלית הארת חכמה בחסדים למטה. כמ"ש באורך לעיל, בחלקים הקודמים. והארות הבאים מאו"ח נקראים תמיד בשם נצוצין. כנודע.

פרק עה

נהירו ונציצו דנהרא דנסיק מעדן שה"ס יסוד הנקרא נהר יוצא מעדן. ולכאורה תמוה מכמה מקומות, שביאר הרב כי בינה נקראת נהר היוצא מעדן, שעדן שהוא חכמה אתתקן עצמה בדכר ונוקבא, והוציא הבינה לחוץ כנ"ל בכמה מקומות. וכאן פירש שהוא יסוד, שזה תמוה, דמה ענין של יסוד לצאת מעדן, שהוא חכמה.

אכן זה ענין עמוק מאד, וראוי להאריך בו, כי זולתו לא יובן כלל המשך דברי הרב בביאור הכוכבים ומזלות ושמשא וסיהרא המתגלים מתוך היסוד. וכבר נודע, שמה' בחינות

דאו"י, כח"ב תו"מ, מתפשטים ה"פ, גלגלתא ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, שבכל אחד מהם יש ע"ס שלמות. ועכ"ז נודע שאינם יוצאים בזה מגדרם שבאו"י, כי פרצוף גלגלתא, שהוא הכתר, אע"פ שיש בו ע"ס, מכל מקום עיקרו הוא בחינת הכתר, וכן ע"ב עיקרו הוא חכמה. וכן ס"ג עיקרה היא בינה. וכן ת"ת שהוא מ"ה, עיקרו הוא בחינת ת"ת. וכן ב"ן עיקרו היא מלכות. ומה שכל אחד מהם כלול מע"ס בהכרח. הנה הם רק בדרך התכללות מעליונים ותחתונים, אמנם השליטה בהפרצוף הוא לפי גדרו של האו"י שבו, אם כתר או חכמה וכו' כנ"ל. גם נודע, שמלכות נגנזה ברדל"א ואין בא"א רק ט"ס חסר מלכות, ועטרת יסוד משלימותו לע"ס. וכן הוא בכל פרצופי אצילות, כנודע. ולפיכך נבחנים ה' הבחינות דאו"י בפרצופי אצילות מא"א ואילך רק לכח"ב ת"ת ויסוד. כי מלכות נגנזה.

ועם זה מובן, ה"פ אצילות מיחס המוחין הקבועים בהם, אשר עתיק הוא בחינת כתר דאצילות. וא"א הוא חכמה דאצילות והיא עקרו, וחסר בחי' כתר דאו"י. ואו"א הם בינה דאצילות והיא עיקרם, וחסרים מבחינת כתר חכמה דאו"י. וז"א הוא בחינת ת"ת בעיקר, וחסר בחינת כח"ב דאו"י. ויסוד חסר ט"ר דאו"י. ותדע שזהו גדרם של ה' הפרצופים תמיד, והגם שיעלו עליות אחרי עליות מ"מ בחינתם לא תשתנה. כי כל אחד מהם תופס תמיד את הגדר של עיקרו ועצמותו באור ישר כמבואר.

וכבר נתבאר היטב לעיל בחלק א' גדר שלכל ספירה וספירה דאו"י, כי כתר הוא בחינת השורש. וחכמה הוא כללות חיותו של הנאצל. ובינה היא אור דחסדים. וז"א הוא הארת חכמה בחסדים. ומלכות היא בעלת המסך שהה נעשית זווג דהכאה. (ע"ש בדף ה' ד"ה וטעם). ועם זה מובן, שבחינת כתר חכמה, נמצא רק בעתיק וא"א דאצילות, אבל באו"א וישסו"ת וזו"ן אינם אלא בחינת אור החסדים, כי או"א הם ג"ר דבינה, שהם בחינת חסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא, וישסו"ת הם ז"ת דבינה, דהיינו שרשי חזו"ן, וז"א הוא בחינת הארת חכמה, ומלכות נתעלה באצילות לבחינת יסוד, כנ"ל, והוא בעל המסך. והנך מוצא, שאין בחינת חכמה קדומה באו"א ואילך, אלא בחינת הארת חכמה בלבד, ונודע, כי בחי' חכמה דא"א הוא מוחא סתימאה, ואינה מאירה למטה מראש דא"א, הרי שכל המוחין מאו"א ואילך אינם אלא הארת חכמה בחסדים, שהם בחינת המוחין דע"ב דאו"א, הנקראים חיה, ומוחין דס"ג הנקראים נשמה, הם בחינת חסדים לבד, דוגמת הג"ר דבינה. ונודע שמצד הקביעות, אין באו"א עלאין אלא מוחין דס"ג, ונשמה.

ועפ"ז יש להבין, כיון שישסו"ת הם ז"ת דאו"א, שהם ת"ת ויסוד מצד ה' הבחינות, כנ"ל, א"כ איך נאצלו ונעשו לפרצוף נבדל מאו"א, ויהיו נחשבים ג"כ לבחינת בינה, הלא כל

עיקר ב' בחינות תחתונות הללו אינם בבינה אלא מהתכללות התחתונים בבינה, ולא כלל מבחינת עצמותה של הבינה, כנ"ל. ועוד יש להבין מהו הגדר של או"י שיש להגדיר את ישסו"ת, בעת שאין בו אלא ת"ת ויסוד בלבד, ונודע שת"ת הוא הגדר של הז"א מצד האו"י, ואיך אפשר לזכות שטרא לבי תרי.

אכן גם זה יש להבין מהסדר אצילות דע"ס דאו"י, כי נודע, שבינה דאו"י, נאצלה באחורים לחכמה ופניה לחסדים מכוסים מחכמה. וזה נחשב גם כן לבחינת יציאה לחוץ מספירת חכמה דאו"י, לפי ערך, כי האחורים שלה מוציאתה לחוץ מחכמה. ונמצא, בעת שהתחילה להאציל לת"ת דאו"י, שהוא הז"א, שאז השיבה פניה לחכמה כדי להאיר הארת חכמה בת"ת, נמצאה בזה שחזרת ונעשית עם החכמה דאו"י לספירה אחת דאו"י, ונמצא שת"ת גרם להחזרת הבינה עם החכמה לספירה אחת, שהיא חכמה דאו"י, ולבינה עצמה מעצם אצילותה אין לה שום מציאות שתתיחד עם חכמה לספירה אחת, ואדרבה שהוא עוד כנגד טבעה, ולפיכך מוגדר הת"ת הזה שהוא הנושא של בחי' הארת חכמה, ולא הבינה עצמה, והתבונן בדבר, אע"פ שבינה נעשית בעת ההיא לחכמה ממש דאו"י, מפאת הסרת אחורים שלה, כנ"ל, עכ"ז אינה נחשבת לנושא אל הארת חכמה, מטעם הנ"ל, אלא הת"ת נחשב לנושא להארת חכמה תמיד. וזכור זה.

אמנם מצד התכללות התחתונים בהעליונים, הנה נמצא בה עצמה גם בחינת הת"ת הזה שהוא נושא החכמה. אכן בחינת התכללות של ת"ת הזה יש בבינה, רק בשעה שיש בה קומת ע"ב, דהיינו בעת שאו"א עולים לג"ר דא"א, שזה נבחן ליחס אחד עם עלית בינה דאו"י לספירת חכמה דאו"י, שנתמזגה עמה לספירה אחת בעת אצילות הת"ת דאו"י. כי ג"ר דא"א הם חכמה, וקומת או"א דקביעות הם ס"ג שהיא בינה. אבל בהיות או"א בקביעותם, אין בהם כלל התכללות הזה של ת"ת שהוא בחינת הנושא להארת חכמה, כי הם אז בבחינת הבינה דאו"י שאחוריה דוחים חכמה, ואין בה שום גילוי לת"ת הזה שתוכל להכלל ממנו, אלא בעת עליתה לג"ר דא"א, שהוא חכמה, רק אז מתגלה בה התכללות הת"ת הזה.

עתה תבין בפשטות ענין התחלקות ישסו"ת מעל הבינה, שהם או"א עלאין דקומת ס"ג, כי הבינה, שכבר נתכללה בת"ת הזה הנושא להארת חכמה, דהיינו בזמן הנקודים, הנה עתה בעולם התיקון, שנתקנה בקביעות רק בקומת ס"ג, שהיא בחינת בינה שאחוריה דוחים חכמה, לא יכלה לקבל בתוכה את התכללות ב' בחינות התחתונות שלה מזמן הנקודים, שהם ת"ת ויסוד, להיותם נושאים של הארת חכמה, והיא מלובשת עתה בבחינת אחורים הדוחים הארת חכמה. ולפיכך הוכרחו אלו ב' הבחינות: ת"ת, ויסוד,

להתחלק ממנה ולצאת בפרצוף נבדל הנקרא ישסו"ת ולפיכך בהגיע העת שהיא עולה לג"ר דא"א ונעשיה לחכמה, אז אלו ב' הבחי' ת"ת ויסוד הנקראים ישסו"ת, באים אז ונכללים בה מאליהם, כמו שהם נכללים בה ביחס האו"י בעת שנעשתה ספירה אחת עם החכמה דאו"י, וז"ס שאומר הרב, שבעת עלית או"א לא"א, נעשים ישסו"ת עם או"א לפרצוף אחד. כי כל ההבדל של ישסו"ת להיות לפרצוף נבדל, הוא, מפני שהם בחינת ת"ת ויסוד הנכללים בבינה בעת שהיא קומת ע"ב, אשר או"א דקומת ס"ג אין להם שום חלק בהתכללותם, שמשום זה נפרדו לפרצוף נבדל, נמצא שבעת שהיא מקבלת קומת ע"ב, אין עוד שום סבה שיהיו ישסו"ת בחי' נבדלת בפני עצמם, והמה נעשים עתה לת"ת ויסוד הנכללים בע"ס דבינה בקומת ע"ב, כי אז חזר להתגלות בה בחי' הת"ת הנושא להארת חכמה.

ונודע, שקומת ס"ג שבאו"א מצד הקביעות, נקראים בשם ס', משום שאין הארתם נמשך אלא בחב"ד חג"ת שלהם, שהם שש ספירות שכ"א כלולה מעשר, שבגי' ס'. והוא משום שבאמת נמצאים או"א מתחת למסך דפה דא"א, וא"כ היו צריכים להיות ו"ק בחוסר ראש, אלא מטעם שג"ר דבינה שהם חסדים מכוסים אינם סובלים משום צמצום ודין, שהם בסוד חירות, ע"כ אינם מרגישים כלל בחינת המסך וצמצום אשר בפה דראש דא"א, שהיא בחי' הנוקבא שמו"ס אתתקן בה, והיא נחשבת עוד כמו שלא יצאו כלל מבחינת ראש דא"א, כנודע, וע"כ אין לה אלא חב"ד חג"ת עד החזה בלבד, כי עד שם נמשכים הארת ג"ר דבינה, משא"כ מחזה ולמטה, ששם בחינת נה"י, הם אינם נשלמים מחסדים מכוסים דג"ר דבינה, אלא שצריכים להארת חכמה, וע"כ הם כבר מרגישים בחי' המסך שבפה דא"א ונחשבים לבחינת יציאה לחוץ מבחינת ראש, כי מסך וצמצום דפה דא"א רוכב עליהם, ואין להם תיקון אלא ע"י עלית או"א לג"ר דא"א לקומת ע"ב, שאז מקבלים הנה"י דאו"א את תיקונם המוכרח להם, שהיא הארת חכמה. וכבר נתבאר זה באורך לעיל ע"ש.

והנה תמצא בדברי הרב לעיל (א' תקכ"ח אות ס"א) שפירש צורת הישסו"ת בסוד הב' עטרין שבהם, שהם סוד הי' שנתפשטה לכאן ולכאן למעלה ולמטה ונעשית ד'. שזה סובב על בחינת הלבשתם לנה"י דאו"א, שעקרם הם ב' היסודות שלהם, ונתבאר שם באו"פ ד"ה נהר, שהקו המושכב לרוחב הד' הוא בחינת יסוד אמא עלאה דרחב וקצר, וקו המוקם לאורך הד' הוא בחינת יסוד דאבא שהוא צר וארוך. עש"ה. ועליהם אומר שם שה"ס נהר היוצא מעדן, שהוא נהר המתפשט בצדדיו ע"ש. והנך רואה, איך בחינת ישסו"ת ובחינת יסודות דאו"א, הם בחינה אחת, ועל שניהם נאמר ונהר יוצא מעדן.

ויש אמנם להבין זה, כיון שישסו"ת הוא בחי' ז"ת דאו"א כנודע, איך אפשר להשוותם לבחינות היסודות דאו"א, והלא יש הבדל רב בין ת"ת הכולל ו"ק, ובין יסוד.

והענין הוא, כי גם אחר שאו"א עולים לג"ר דא"א, ומתגלה בהם ספירת הת"ת הנושא להארת חכמה, עכ"ז אינו מושפע לבחינת ישסו"ת וזו"ן, העומדים גם אז למטה מפה דא"א, כי אם בחינת הארת חכמה הנמדדת בשיעורם של היסודות דאו"א לבד, ולא בשיעורו של הת"ת דאו"א. והוא משום שהם מלבישים היסודות דאו"א, אינם יכולים לקבל הארת חכמה של ת"ת דאו"י דאו"א מבחינת היותו בפני עצמו, אלא מבחי' התלבשותו ביסודות דאו"א, שזה הכלל, אשר כל תחתון אינו מקבל אלא דרך המסך דעליון.

ואע"פ שבעת עלית או"א לע"ב, נעשה ישסו"ת לפרצוף אחד עם או"א, כנ"ל, כי הם עצמם הם הת"ת דאו"י שהוא הנושא להארת חכמה, כנ"ל. אכן אין התאחדותם לפרצוף אחד מושלם, אלא בעלות או"א לג"ר דעתיק, שבהם נמצאים האורות מתלבשים בהכלים כתיקונם, שאור הכתר בכלי דכתר, ואור חכמה בכלי דחכמה. משא"כ בעת עליתם לג"ר דא"א, שהוא ע"ב, ונודע שבע"ב נתחלפו האורות ובא אור חכמה בכלי דכתר, ואור בינה בכלי דחכמה וכו', עד אור המלכות בכלי דיסוד. ונמצא ע"כ בעלית או"א שהם ג"ר דבינה, לא"א, אינה נחשבת עוד ששבה לספירת חכמה דאו"י, כי בע"ב ירדה מדרגת הכתר לחכמה, ומדרגת חכמה לבינה, כנ"ל, ומשום זה, אין עוד גילוי שלם לת"ת דאו"א תוך ישסו"ת, עד שיחזור לבינה להיות עמה לפרצוף אחד ממש כנ"ל, אלא לענין קבלת הארת החכמה עדיין נחשבים כמו ב' פרצופים, דהיינו שמחויבים לקבל דרך מסך של היסודות דאו"א, ות"ת דאו"י לא יוכל להתגלות בהם בעצמם. אלא בעת עלית או"א לג"ר דעתיק, שאז משגת בינה מדרגת חכמה דאו"י כתיקונה, מתגלה הישסו"ת לבחינת ת"ת ויסוד דאו"י של או"א עצמם, ונעשים פרצוף אחד בכל פרטיהם. ואז נבחן ישסו"ת שהם מלבישים לג"ר דא"א ונעשים בעצמם לקומת ע"ב.

וההפרש מבין קבלת בחינת הת"ת מבחינת היותו בפני עצמו, לבין קבלת הת"ת מבחי' התלבשותו ביסודות דאו"א, הוא מרחק גדול מאד, והוא: כי נודע, שיסוד דאבא הוא צר ואריך, שפירושו, שצר וסתים מהארת חסדים אלא שהוא אריך מבחינת חכמה, שמבחי' חכמה אין בו שום חסרון כלל ועיקר, ועכ"ז הוא מסיים לפרצוף אבא, שפרושו, שאינו מעביר וממשיך להאיר בחינת חכמה שבו, כי כל יסוד הוא סיום הפרצוף כנודע. ולכאורה הוא בלתי מובן, כיון שלא נמצא בו שום כח של צמצום או חסרון מבחי' חכמה א"כ מה גרם לו להפסיק המשכת הארותיו. והענין הוא, כי אין הארת חכמה מקובלת

לפרצופים אלא ע"י התלבשותה באור החסדים כנודע, וע"כ כיון שאור החסדים חסר לגמרי ביסוד דאבא, ע"כ אינו יכול להמשיך הארתו במשהו, והפרצוף נסתיים.
ולפיכך, בעת שיסוד דאבא מתאחד ומזדווג עם יסוד דאמא, שאז אין לו עוד חוסר חסדים, בהיות יסוד דאמא קצר ורחב, שפירושו, קצר מחכמה אבל רחב בחסדים בשפע גדולה, הנה היסוד דאבא יכול להמשיך הארת החכמה שלו, כי נשתלם בחסדים מכח יסוד דאמא, ונמצא הארת חכמה דאבא מתלבשת בלבוש חסדים דאמא, ובזה ממשיך הארתו לתחתונים. אכן כיון שיסוד דאמא דוחה חכמה מכח בחינת הקצר שבה, שהוא בחינת מסך בכח צמצום, ע"כ אין הארת חכמה דאבא מקובלת רק בבחינת אורחא למעברא ביה בלבד, ע"ד שנתבאר לעיל (דף א' ת"ו ד"ה וז"ש) בתיקון ג' די"ג תיקוני דיקנא, עש"ה. שפירושו, שהוא בחינת הארת ראש בלבד, שאין לו התפשטות ממעלה למטה לגוף. וגם שמחזה ולמטה בגוף הוא מקום של גילוי הארת חכמה, אכן גם שם היא מקובלת כן, דהיינו בבחי' הארה שממטה למעלה, בלי שום התפשטות ממעלה למטה, וזכור זה. משא"כ בחינת הת"ת מבחינת היותו בפני עצמו, דהיינו באו"א עלאין גופייהו, אחר שחזרו לבחינת חכמה, הנה הת"ת הזה יש בו התפשטות שלם גם ממעלה למטה, ואינו כלל בבחינת אורחא למעברא ביה, כמו בחינת ת"ת המקובל דרך היסודות דאו"א, כמבואר, שענין זה של אורחא למעברא ביה, הוא מכח השתתפות יסוד דאבא עם יסוד דאמא, משא"כ באו"א עלאין עצמם, מאיר הת"ת כתיקונו שהרי אינם צריכים אל המעבר של היסודות שלהם, וזה פשוט.
ובזה תבין ההפרש הגדול, מאחסנתא לב' עטרין: כי אחסנתא, הם בחינת ג"ר דבינה עצמם, שבעת עליתם לג"ר דא"א ונעשים חכמה, הנה מאיר בהם בחינת הת"ת בהיותו בפני עצמו, שאז הוא מאיר בהם גם בבחי' ממעלה למטה ולא רק בבחינת אורחא למעברא ביה. משא"כ ב' עטרין, שהם בחינת נהר היוצא מעדן ומתפשט בצדדיו, כנ"ל (דף אלף תקכ"ח אות ס"א). שהם ישסו"ת המלבישים ליסודות דאו"א, בבחינת י' המתפשטת לכאן ולכאן למעלה ולמטה ונעשית ד' כנ"ל. הנה הם מוכרחים לקבל דרך היסודות דאו"א, וההארת חכמה שלהם, מוגבלת במדידו דיסוד, שהוא רק בבחינת אורחא למעברא ביה, כמבואר.
וזה אמרו "נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן" הכוונה היא לישסו"ת בהיותו מקבל הארת חכמה דאו"א, שגם אז עדיין נבחן בהם, בחינת נהר היוצא מעדן, שהוא בחינת מחזה ולמטה דאו"א, שכח המסך דפה דא"א דרכב עליהם מטרם עלית או"א לג"ר דא"א, שאז נחשבו למחוסרי ראש לגמרי כנ"ל, והנה כן גם עתה

אחר עלית או"א לג"ר דא"א, שגם הנה"י דאו"א אלו המלובשים תוך ישסו"ת, מקבלים בחינת ראש, דהיינו הארת חכמה, מ"מ עדיין חותם היציאה רכיב עליהם, שהרי אינם מקבלים אלא כמדת היסוד, דהיינו בחינת אורחא למעברא ביה, ואינם יכולים לקבל מבחינת ת"ת דאו"א בהיותו בפני עצמו למעלה מן היסוד, וע"כ הם בבחינת נהר היוצא מעדן, כי עדן שהוא חכמה, דהיינו או"א עלאין עצמם, שעלו ונעשו לג"ר דא"א, הנה בהם מאיר הת"ת בהיותו בפני עצמו, משא"כ ישסו"ת יצא מעדן כמו יסודות דאו"א, שאין קבלתם גבוה במשהו יותר מיסודות דאו"א, כמבואר. באופן שהיוצא האמיתי הוא רק ישסו"ת, אכן הם נקראים על שם יסוד דאו"א, כי הם נמדדים בערכו של היסודות: הן בשעת קטנותם, שיהיו מחוסרי ראש כמותם, והן בשעת גדלותם, להיות בבחינת אורחא למעברא ביה כמותם. וע"כ מבחינת הפנימיות של ישסו"ת, נקרא נהר היוצא מעדן על בחינת היסוד דאו"א. כמבואר.

וזה אמרו (באות ע"ו) עם היות שיש ליסוד שתי בחינות אלו והם: יוסף הצדיק למעלה, ובנימין הצדיק תוך הנקבה וכו' עוד יש ביסוד עצמו למעלה שתי בחינות אלו" כי נתבאר, לעיל, שבחינת הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה אינו מקובל לישסו"ת לזו"ן, אלא בבחינת המדידו דיסוד, שהוא השיתוף דיסודות או"א, דהיינו צר דאבא, הדוחה חכמה מתחתונים משום חסרון חסדים, והקצר דאמא שהיא דוחית חכמה מכח צמצום, שבהיותם משתתפים שניהם, נמצאים ממשיכים לתוכם בחי' הת"ת הנושא להארת חכמה, אלא רק בבחינת אורחא למעברא ביה, כנ"ל. וע"כ נבחן כאן בהשפעת היסוד, ב' בחינות: א' הוא המסכים דב' היסודות דאו"א, שהם שניהם נמצאים ביסוד דז"א, והם נבחנים לעטרא דגבורה, ולבחינת או"ח, המעלים ט"ס ממטה למעלה. ובחינה ב' היא, בחיבת הת"ת שהוא הנושא דהארת חכמה הנמשך מלמעלה מאו"א עלאין ומתלבש תוך היסוד דז"א, ונבחן לעטרא דחסד, ולבחינת ט"ס דאו"י הנמשך מלמעלה למטה. ואלו ב' בחינות נמצאות גם בז"א עצמו ביסוד שלו, כי המוחין יוצאים מתחילה בז"א עצמו, על בחינת הנוקבא שבגופו, וע"כ בהכרח שיש לו בחינת המסכים דיסודות דאו"א, שעליהם מושפעת בחינת האו"ח המלביש אל הט"ס דאו"י. אמנם אח"כ הוא משפיע אותם אל הנוקבא הנפרדת, ואז נבחן היסוד דז"א שהוא הנושא לעטרא דחסד, שהם הט"ס שממעלה למטה, כלומר בחינת ת"ת שהוא הנושא לבחינת ג"ר שהיא הארת חכמה. ובחינת יסוד הנקבה נבחן לבחינת המסכים המעלים או"ח, שהוא בחינת בנימין. באופן שיש בחי' יוסף הצדיק ובנימין הצדיק ביסוד ז"א עצמו. אמנם בכללות נבחן יסוד דז"א ליוסף הצדיק, ויסוד דנוקבא לבנימין הצדיק. ושעליו אמר הכתוב בצאת נפשה כי מתה.

שבחינת בנימין שביסוד הנוקבא היא בחינת נפש המלכות וכל חיותה, כי כל עיקרה היא העלאת האו"ח, וע"כ בצאת ממנה בחינה זו, נבחנת ליציאת נפשה ממנה. וכבר נתבאר שמבחינה זו היא מעלה או"ח עד החכמה, ועש"ז נקראת חכמה תתאה. כנ"ל.

וזה אמרו (באות ע"ט) "ויש ברקיע הזה ככביא ומזלי שמשא וסיהרא וכו' " פירוש: כי נתבאר לעיל בחיבת ה"פ דאצילות, עתיק וא"א, ואו"א, וז"א ונוקבא, שהם ט"ס דאו"י, כתר חכמה בינה ת"ת ויסוד. ועיקר המוחין הם מאו"א ולמטה, שהם: אורות חסדים מג"ר דבינה, והארת חכמה מת"ת, ובחינת הצרות מיסוד. גם נתבאר, שאע"פ שהפרצופים משנים בחינתם עם העליות, מ"מ אינם יוצאים מגדרם שלהם, שבאו"י, ונמצא, שאפילו בעלית או"א לג"ר דא"א, ונעשים שם חכמה, מ"מ בחינת עצמם, שהוא אורות חסדים משמש בהם לעיקר, ובחינת חכמה שבהם המה מקבלים ע"י התכללות של הת"ת בהם, שהוא נושא להארת חכמה, כנ"ל. גם נתבאר, שבחינת ישסו"ת הם בחי' אחת עם היסודות דאו"א: הן בקטנות שהם מחוסרי ראש, והן בגדלות שיש להם הארת חכמה בבחי' אורחא למעברא ביה כמדתם של היסודות, אבל אין בהם בחינת הת"ת דאו"א, שהוא למעלה מיסוד בפני עצמו, ואינו מוגבל כלל שיהיה בבחינת אורחא למעברא ביה. וכן ז"א אינו יכול לקבל בחינת הת"ת מצד היותו בפני עצמו, אלא ע"י יסודות דישסו"ת שהוא במדת היסוד כמבואר.

ובאלו מתחלק השפעת יסוד דז"א, כי השפעתו כולל כל הט"ס דאו"י, כנ"ל בסוד יוסף הצדיק. ויש בו השפעת ג"ר דבינה, שהם בחינת אורות מכוסים שנתגלו ע"י התכללות הת"ת כנ"ל, והם הנקראים כוכבים, שהם בחינת הנשמות הנולדים מיסוד הז"א, שהם בחינת ג"ר ממש. ונקראים כוכבים על שם הנאמר בברכת הזרע, הבט נא השמימה וספור הכוכבים וכו', והבט נא השמימה מורה על בחינת ג"ר, שנקראו שמים בסוד ז"א, ואז נאמר כה יהיה זרעך, הרי שגם הנשמות הם בבחינת ג"ר אם נמשכים משם. ובסוד זה נקרא בחינת הג"ר דנשמות הצדיקים בשם כוכבים. והבן זה. ובחינה זו נקראת אחסנתא דאו"א, דהיינו כח"ב שלהם.

אמנם השפעת היסוד מבחינת ב' עטרין, שעטרא דחסד היא הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה, ועטרא דגבורה שהיא בחי' ב' המסכים: צר מאבא וקצר מאמא עם האו"ח שהם מעלים, שהם נקראים בחינת היסוד עצמו, כנ"ל, הנה הם רק בחינת ו"ק בערך ג"ר דבינה, כי הם נמשכים מת"ת ויסוד שבהם, שהם ו"ק. והם הנקראים בשם י"ב מזלות, שהם ו"ק דאו"י וו"ק דאו"ח. ונקראים מזלות, על שם בחינת הצרות שביסוד, המשותף בקצר דאמא, שזה גורם שאינו יכול להיות בחינת בית קבול לחכמה כמו ת"ת שבבחינת

אחסנתא דאו"א, אלא מחויב להיות בחינת מזל וצנור דהיינו בחינת אורחא למעברא ביה בלבד. וע"כ נקרא יסוד בשם מזל.
אמנם בבחי' נשמות שמוליד היסוד, יש בהם ג"כ בחינת הת"ת, בהיותו בפני עצמו, הנקרא שמשא ומאור הגדול. וכן סיהרא, שהיא בחינת היסוד של בחינה ב' שיש בו, שנקרא בנימין, ששם באחסנתא דאו"א, עומד היסוד מתחת הת"ת, ואינו מגביל אותו כלל ועיקר, אלא שהם נעלמים בהנשמות, ואינם מתגלים בהם להדיא, והוא כי מבחינת אחסנתא נבחן אפילו הז"א עצמו שהוא נוטל מהם רק הארה בעלמא, ולא כלל עצמותם, ומכ"ש הנשמות שהוא מוליד.
וזה אמרו "ומת"ת ומלכות נעלמים יוצאים שמשא וסיהרא וזה מצד הנשמות שבו וכו' כן ביסוד נשמות הצדיקים שבו מעלים ט' מלמעלה למטה" דהיינו כמבואר, שנשמות מקבלים ג"כ מג"ר דאו"א שהם אחסנתא, וע"כ הם מעלים לעצמם תשע ספירות מלמעלה למטה, דהיינו ט"ס דאו"י. וכיון שיש בהם בחינת ג"ר ואחסנתא דאו"א, הנה בהכרח שיש בהם גם בחינת שמשא וסיהרא, שהם ת"ת ומלכות, אלא שהם נעלמים, כי אין להם משם אלא הארה בעלמא.

פרק פא

ואע"פ שהת"ת הוא משש קצוות הנזכר מ"מ יש בת"ת שתי בחינות אם בחינת היותו בכלל הו' קצוות, ואם בבחינת היותו בפני עצמו. נשמר בזה שלא יקשה לך, כיון שבחי' ת"ת ומלכות, הם ב' העטרין שביסוד, שמשם נשפעים המזלות כנ"ל, שהם בחינת ו"ק, ואיך אומר זה על הנשמות שהם בחינת ג"ר. ולזה תירץ, כי יש ב' בחי' ת"ת: א', הוא מבחינת ב' עטרין, שאז הת"ת מלובש במדתו של היסוד, ואין הארת החכמה שלו יכולה להתגלות בבחינת התלבשות ממש, אלא בבחינת אורחא למעברא ביה. ובחינה זו נבחן לת"ת הכלול בו"ק, שהם ב' העטרין. וכן יש בחינה שניה של ת"ת "שהיא בחינת היותו בפני עצמו" דהיינו כמו שהוא מאיר באחסנתא דאו"א, ששם אינו מלובש בסיהרא, אלא הוא מאיר בפני עצמו בבחינת התלבשות גמור. וזהו אינו ו"ק אלא הוא בחינת ג"ר.
וזה אמרו (לעיל אות ע"ז) "ביסוד מסתיים הזכר העליון וכו', ואינו מניח לעבור האור למטה ועי"כ מכה סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאים ממנו ניצוצות כמנין האורות המכים בו, ט' מלמלה למטה, וט' ממטה למעלה" הנה מחלק כאן בין הכאה בפנימיות היסוד, לבין הכאה דחיצונית היסוד. כי נתבאר, שיש ב' מיני מסכים המחזירים האור לאחוריו שהם כלולים ביסוד דז"א: א' בחינת צר דיסוד אבא, וב' בחינת קצר דיסוד אמא. והם תמיד כלולים זה בזה, הן במוחין דנשמה, והן במוחין דחיה, וההפרש הוא,

כי במוחין דנשמה נבחן הכאת אור העליון בעיקר על בחינת המסך דיסוד אמא הכלול שם, ומסך דיסוד אבא הוא טפל, וע"כ שולטת בעיקר בחינת חסדים מכוסים דאמא, ואין הארת חכמה מתגלה שם. אבל אם אור העליון מכה בעיקר על פנימיות של היסוד דהיינו בבחינת הצר דיסוד אבא, ומסך דיסוד אמא הוא טפל, הנה אז יוצאים מוחין דחיה, שמהם מדבר כאז הרב. וע"כ מדייק ואומר, שאור העליון מכה בו בפנימיותו.

פרק פב

וסיהרא עם היות כי היא למטה מהיסוד עכ"ז שרשה בסוד ה': ד' ו', ובסוד יו"ד: י' ו' ד', ו' ד' נחקק ביסוד, ושורש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד" פירוש: כי בחי' סיהרא בשורשה, היא מבחינת מלכות דצמצום א', שהיא בחי"ד דאו"י ששמשה בא"ק וה"ס הנתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא, (כנ"ל בדף אלף תקכ"ג אות נ"ג, ע"ש) וע"כ מקשה הלא היא בחינת פרצוף נוקבא שהיא למטה מיסוד דז"א, וא"כ איך נאמר שהוא כלולה ביסוד דז"א. ויותר קשה, הלא מלכות זו אינה משמשת כלל בפרצופי אצילות, ואיך נאמר שהיא כלולה ביסוד דז"א, בבחינת שמשא וסיהרא נעלמים. וע"ז מתרץ, שגם באצילות נבחנים ב' שורשי המלכות, שמלכות דצמצום א' מראית כחה באמא עלאה, שה"ס הנוקבא של הי' דשם הוי"ה, דהיינו שהיא כלולה בו בו"ד דמילוי הי'. וזה כמ"ש הרב לעיל, בסוד בוצד"ק דכליל באמא עלאה, המגיע אליה מגבורה דעתיק ומדיקנא, בעת עלית או"א לג"ר דא"א, וה"ס ו"ד דמילוי יו"ד. והמלכות דצמצום ב' בלבד, נבחנת רק בתבונה, שה"ס ה' דשם הוי"ה, ד' על ו' ומלכות זו אין בה שום כח של גילוי דצמצום א'. ואומר הרב שבחי' שמשא וסיהרא הנעלמים הנמשכים מן אחסנתא דאו"א כנ"ל, הנה יש בהם בחינת מלכות דו' ד' של מילוי הי' כי הם בחינת או"א עלאין, ומהם היא נמשכה לבחינת שמשא וסיהרא נעלמים אל היסוד.

וזה אמרו (באות פ"ג) ושאר בוצינא דנהורא הם ה' כוכבי לכת שעם חכמה ולבנה הם ז' וכו' " כי כל המדובר בענין שמשא וסיהרא הנעלמים וכוכבים ומזלות, היינו מבחינת מה שהיסוד מושך מלמעלה בבחינת השפעה. אבל ענין ז' כוכבי לכת שבכללם חמה ולבנה, אינם ענין לבחינת השפעת היסוד, אלא הכונה מבנין היסוד בעצם, כי כלי היסוד כולל בבנינו כל ה' הקצוות, ומדתו עצמו, וגם מדת הנקבה, שהיא מלכות. וע"כ יש בו בבנינו ז' כוכבי לכת.

פרק פה

א **החכמה העליונה הקדומה** וכו' **בפנימיות החכמה זו שבז"א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת.** פי' כבר נודע, שיש ב' מיני חכמה באצילות. אחת, היא

חכמה סתימאה דא"א, שהיא חכמה אמיתית, כלומר החכמה דה' בחינות כח"ב תו"מ. השניה, היא חכמה דל"ב נתיבות, שהיא בחינת חכמה דז"א, כלומר, שהיא הת"ת שנעשה נושא להארת חכמה, בשביל או"א עלאין הנקרא שמשא, לעיל בדף א' תקמ"ג (אות פ"ד), ע"ש. ולפיכך נקרא חכמה זו דל"ב נתיבות שבאו"א דקומת ע"ב, על שם ז"א, שהוא ת"ת הכולל, להיותו הגורם אליה, כנ"ל. וח"ס שבא"א נקראת חכמה קדומה. והוא להיותה הקודם אל החכמה דז"א, כי אין חכמה דל"ב נתיבות נגלית, רק ע"י עלית הבינה לבחינה אחת עם חכמה סתימאה, ואז היא ממשכת אל הת"ת הארת חכמה, דהיינו ע"י עלית או"א לג"ר דא"א, כנ"ל, הרי שחכמה דל"ב נתיבות נמשכת מחכמה סתימאה, וע"כ נקראת ח"ס בשם חכמה קדומה.

וזה אמרו "כמו שהמלכות נקרא חכמה תתאה: ביחס החכמה דל"ב נתיבות של הז"א, בהיות האו"ח שהיא מעלית מגיע עד החכמה שלו, וע"כ נמשך לה ט' ממעלה למטה תוך הט' שממטה למעלה שהיא מעלית אליו. כנ"ל, בסוד יוסף ובנימין. כן הדבר גם בז"א, כי גם הוא צריך לקבל המוחין שלו מן העליון של עצמו ע"ד הנוקבא המקבלת מז"א, דהיינו שמתחילה נעשה זווג ההוא במוחין דאו"א עלאין בהיותם מלבישים לג"ר דא"א, שאבא הוא במקום גלגלתא דא"א, ואמא היא במקום מו"ס, ואז מושפעים המוחין דל"ב נתיבות אל הז"א, ע"י זווג דחיך וגרון דא"א, שהם בחינות יסודות דאו"א הכלולים במו"ס דא"א, שסדר זווגם הוא על אותו הדרך ממש המבואר ביסודות דז"א ונוקבא דיליה, דהיינו בסוד זווג דהכאה מאור העליון שבחיך על בחינת ב' המסכים הכלולים בגרון, והם מעלים או"ח המגיע עד הח"ס, ואז משפעת אמא דמו"ס ט"ס דאו"י וט"ס דאו"ח שקבלה מיסוד דאבא שהוא החיך, אל המוחין דז"א.

באופן, שכל הפרטים שנתבארו לעיל בזווג זו"ן, דהיינו: כוכבים ומזלות וז' כוכבי לכת וכו', הכל נוהג גם בזווג או"א שבמו"ס, וכן מתחילה נעשה הזווג בחיך עצמו, דהיינו ביסוד דאבא, שהוא לפי עצמו ג"כ כולל ב' הבחינות של יוסף ובנימין, ואח"כ נעשה הזווג של או"א יחד, והוא משפיע מחיך שהוא בחינת יסודו עצמו, אל הגרון שהוא בחינת יסוד דאמא, כל פרטי המוחין שיצאו בזווגו עצמו. אכן אין הזווג הזה ממשיך בחינת חכמה קדומה מעצמותו דמו"ס, אלא מבחינת הדעת דרדל"א, ששם עלה המוחא דאוירא, שהוא בחינת **ל**' דצל"ם כמ"ש בחלק י"ג.

ב **שמסתכלין בפנימיות החכמה זו שבז"א בסוד נשמתא, שהיא חכמה עליונה בסוד הדעת**. דהיינו כנ"ל, שאין החכמה העליונה, שהיא מו"ס משפעת שם מבחינת עצמותה, אלא בסוד הדעת, דהיינו מה שהמו"ס מקבלת מדעת רדל"א שבמוחא דאוירא. ולכן

מדייק "שהיא חכמה עליונה בסוד הדעת" ולא מעצמותו דמו"ס.
וכן הוא מחלק לעיל, שחכמה דא"א קורא בשם חכמה קדומה, ולחכמה דז"א קורא בשם חכמה דל"ב נתיבות, שפירושה שיעור חכמה שבינה דאו"א ממשכת לצורך הז"א דאו"א, וע"כ עיקר הנושא אל חכמה זו, הוא הת"ת שהוא בחינת חסדים שבדעת, המתיחד עם גבורה שבדעת ולפיכך קורא אותה כאן בשם, חכמה בסוד הדעת.

פרק פו

דעת המפסיק בין א"א לז"א וכו' נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס הדעת היוצא מעדן העליון ונכנס תוך ז"א. כי בחינת יסוד דמו"ס שבחיך דא"א, שהוא יסוד דאבא, כנ"ל, הנה יש שם בחינת יוסף ובנימין, כנ"ל, שהם בחינת ב' עטרין: עטרא דת"ת, שהוא הנושא להארת חכמה והוא בחינת ג"ר דאו"י, ועטרא דגבורה שהם בחינת ב' המסכים. צרות דיסוד אבא, וקצר דיסוד אמא, כנ"ל (דף א' תקמ"ב ד"ה אמנם). ע"ש. וע"כ נקראים בשם דעת, כי ב' העטרין הם בחינת הדעת בכל הפרצופים, כנודע. אמנם גילוי זו של הדעת נוהג רק בעת הזווג והעליה דאו"א לג"ר דא"א, אמנם מטרם הזווג, בבחינת מוחין הקבועים שבאצילות, נבחן הדעת הזה הכלול שם בחיך, לבחינת דעת מפסיק בין א"א, שהוא בחינת חכמה קדומה, לבין ז"א, שהוא בחינת חכמה דל"ב נתיבות, כלומר שהמסך דחיך, מעכב ומעלים את החכמה זו דל"ב נתיבות, ואינו נותן אותה להגלות, ונמצא שמפסיק את החכמה מן הז"א.
וענין הפסק הזה הוא, מפאת שח"ס דא"א נתקן לעצמו במסך ונוקבא, והוציא הבינה לחוץ מראש בבחינת גרון, ונתמעטה מבחינת ראש וג"ר, ונודע, שהפסק הזה אינו מראה כחו בג"ר דבינה הנמשכים עד החזה דא"א, להיותם בחינת חסדים מכוסים, אמנם מחזה דא"א ולמטה נגלה הפסק הזה בכל תוקפו, וז"ת דבינה המלבישים שם בשליש אמצעי דת"ת, נעשו לבחינת גוף בחוסר ראש. כי לשליש אמצעי דת"ת דא"א, שהוא מקורו של הז"א, אין לו תיקון אלא בחכמה דל"ב נתיבות, ולפי שהוציא הבינה לחוץ מראש, וכל תיקונה הוא בבחינת האחורים שלה על חכמה, דהיינו בחסדים מכוסים, הנה הפסיק בפעולה זו את זווג חו"ב פב"פ, ואין שום דרך שיתגלו ל"ב נתיבות החכמה. הרי שמו"ס הפסיק והעלים את החכמה דל"ב נתיבות, עם זה שהוציא הבינה לחוץ מראש.
וזה אמרו" כמו שיש ביסוד תחתון ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין א"א לז"א יש אלו, וזמ"ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס הדעת היוצא מעדן עליון" כי בחינת המסכים אשר בחיך, שה"ס הנוקבא דמו"ס ובחינת יסוד שלו, הנקרא דעת, כנ"ל, דומה לגמרי לבחינת יסוד התחתון, כי גם הוא

מסיים בחינת החכמה שלו, מבלי להשפיע את החכמה דל"ב נתיבות מחמת העיכוב שבמסכים שלו, וע"כ אותו זווג דהכאה שנתבאר על המסכים של היסוד דז"א, נוהג ג"כ בדעת זה דחיך דא"א, וגם כאן יש נהירו ונציצו כמו בזווג דיסוד דז"א. וז"ש הזוהר "נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס הדעת" כי בחינת הגרון שהוא בחינת הנושא אל המסכים בעת הזווג דאו"א דמו"ס כנ"ל, היא הנהר דנפיק מעדן שהוא ח"ס, והוא הדעת, דהיינו בבחינת בנימין, כמו היסוד דנוקבא. דז"א, שהיא המעלית האו"ח ומקבלת הט' דאו"י מן החיך ומשפעת אל הז"א. וז"ש "שה"ס הדעת היוצא מעדן העליון ונכנס במוח ז"א" סובב על לשון הזוהר, שקורא את נהרא דנפיק מעדן בשם דעת, שהוא הגרון, וע"ז פירש שהם עוסקים בבחי' יסוד הנקבה, שהוא יסוד דאמא שבמו"ס, אשר הדעת שלה נכנס ומתלבש תוך ז"א וע"כ מדייקים על בחינת הדעת דנהרא דנפיק מעדן, שהוא הגרון שמשם מקבל הז"א. אמנם כבר פירש לעיל, שבחינת יסוד הנקבה, נכלל בהכרח בזכר עצמו, כי יש יוסף ובנימין ביסוד הזכר עצמו, כמו שיש בבחינת זווג דזכר ונקבה, שהזכר נבחן, לבחינת, יוסף, ויסוד הנקבה לבחינת בנימין. עי' לעיל.

וזה אמרו "ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע" דהיינו כנ"ל, שגם בבחי' בינה עצמה נבחן אותה בחינת הדעת שבחיך, שהוא יסוד דאבא, והזוהר עוסק ביסוד הבינה, שגם היא נקרא רקיע מטעם ההפסק שלה על הארת חכמה, ונוהג בה נהירו ונציצו. כנ"ל. וזה אמרו "לפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות וכו' וסוד י"ב מזלי וכו' " דהיינו כמ"ש לעיל, שכל מה שנתבאר ביסודות דז"א ונוקבא בענין כוכבים ומזלות וז' כוכבי לכת וכו' הכל נוהג גם בדעת דראש א"א שבסוד היסודות הנקראים חיך וגרון, כמבואר.

פרק פט

והחכמה עצמה מתתקנת מצד עצמה ומוציאה לו מח ב'. וצריך שתדע ההפרש ממוח החכמה למוח הבינה של הז"א. כי יש בחינת גדלות וקטנות מצד הבינה, ויש בחינת גדלות וקטנות מצד החכמה. והנה עיקר התיקון הוא קבלת הקטנות דבינה, שהיא בחינת ה"ת בעינים, דהיינו מלכות הממותקת במדת הרחמים דבינה, כי משורשו עצמו, דהיינו מן עת הנקודים, אין לו אלא מלכות דמדת הדין, שעליה אין שום זווג נוהג באצילות, כי מלכות זו נגנזה ברדל"א, כנודע. ולפיכך תחילת תיקונו היא לקבל המלכות הממותקת הראויה לזווג, ואותה הוא מקבל מקטנות דאמא, מבחינת ה"ת מעינים שהוא בחינת גוף בלי ראש. אכן כדי שיהיה ראוי לקבל בחינת גדלות, הוא צריך גם לקטנות דאבא, שקטנות זו מקובל לו מבחינת שערות רישא דא"א כמ"ש הרב לפנינו. כי הגדלות

דאמא, שהוא בחינת ג"ר דבינה אינה מספיק לז"א, להיותו צריך לחסדים מגולים, ונמצא שהוא צריך לקבל לתוכו קטנות דבחינת ע"ב, שהוא מקומת א"א, וזה דומה לבחינת או"א עצמם שמצד הקביעות הם מוחין דס"ג, דהיינו מג"ר דבינה כנודע, ובחינת הקטנות דע"ב הם מקבלים משערות רישא ודיקנא דא"א, שמקיפים אותם מפנים ואחור, שעי"כ המה ראוים לעליה לג"ר דא"א ולקבל קומת ע"ב דגדלות. כמ"ש בחלק י"ג ע"ש.

ועד"ז צריך הז"א לקבל בחינת קטנות דבחינת ע"ב משערות רישא דא"א כמו או"א, שעי"ז יהיה ראוי לקבל גם הגדלות שלו. וז"ש "והחכמה מתתקנת מצד עצמה, ומוציאה לו מוח ב' " דהיינו שהחכמה מתתקנת בעצמה מבחינת הקטנות שלה, ממה שמקבלת משערות רישא דא"א, ואז הוא משפעת לז"א את הקטנות דע"ב, וכן הגדלות. וזה אמרו "ומוח זה אין לו התפשטות בכל הגוף מרוב העלמו ולפיכך נקרא בן רבקה ולא בן יצחק כי עקרו מהבינה והוא חיי המלך" דהיינו כמבואר, שעקרו דז"א הוא מהבינה, וכי בחינת הז"א הוא בעיקר מאור החסדים של הבינה אלא להארת חכמה תוך החסדים הוא צריך, דהיינו להגדלות שלו למוחין דחיה, וזה הוא מקבל מאבא. וע"כ אין אור חכמה מתפשטת בו בהתלבשות הגוף, דהיינו בבחי' ממעלה למטה שנקרא גוף, אלא בבחינת הזווג דב' עטרין, שהוא בחינת אורחא למעברא ביה, שאין זה אלא בחינת הארה בעלמא מחכמה, ולא בחינת התפשטות בגוף. ולפיכך נקרא בן רבקה, כי הארת אמא מתפשטת בו בראש וגוף, ולא בן יצחק, שהארתו אינה מתפשטת בו, אלא נשארת בו בבחינת ממטה למעלה בבחינת ראש לבד. וטעם הדבר הוא כי הארת חכמה זו מתפשטת לו ע"י זווג ב' היסודות דאו"א ע"י זווג דהכאה, ונמצא המסך דיסוד דאמא שהיא בחינת צמצום, מעלמת על אור החכמה שלא תתפשט אלא כמדת היסוד, (כנ"ל דף אלף תקמ"ב ד"ה אמנם) וז"ש "אין לו התפשטות בכל הגוף מרוב העלמו" כי המסך דיסוד אמא מעלים עליו ואינו יכול להתפשט אלא במדת היסודות בלבד. ע"ש. וז"ש וב' מוחות אלו טרם יכנסו לז"א מתחברים בסוד זווג" דהיינו כמבואר, כיון שאין הז"א יכול לקבל המוחין שלו כי אם דרך זווג דב' יסודות דאו"א, ע"כ אין למוח החכמה התפשטות תוך הגוף.

פרק צד

והתפשטותו ע"י שערות הראש העליון כי על ידו נתפשט לל"ב נתיבות וכו'. כמבואר בדיבור הסמוך, שכל הכנתו של הז"א לקבל החכמה הוא ע"י הקטנות שמקבל משערות רישא, שבזה הוכן הגדלות שלו לקבל מוחין דע"ב. כמ"ש לפנינו.

פרק צה

אחר הראש הג' נסתם עצמום העליון בקרומא דאוירא ויורד האור דרך השערות וכו' **וזה לאבא** וכו' **אבל הז"א ע"י אבא נעשה**. ולכאורה תמוה, שהרי לעיל אומר, שמוח החכמה דז"א מקבל משערות רישא דא"א, וכן בכ"מ. אכן יש כאן ענין עמוק, שאנו מחויבים להבין היטב. ומתחילה נבין מהי הסתימא שנעשה אחר הראש הג' בקרומא דאוירא שאומר הרב. וצריכים לזכור כאן היטב כל המתבאר בחלק י"ג, בענין ההפרש של ע"ב דא"א בעת יציאתו בהעליון שלו, שהוא רדל"א. אל בחינת ע"ב דא"א הנשאר בו אחר שנולד ובא למקומו עצמו. כי בעת יציאת המוחין דע"ב דא"א בעת התכללותו ברדל"א, לא היו הג"ר שלו מלובשים **בם**' דצל"ם, הנקרא עזקא דכיא, אלא היה מגולה כמו ע"ב דא"ק וע"ב דנקודים, שאין שם כלל התלבשות הזו דמל"צ דצל"ם, אלא אחר שנולדו המוחין האלו ובאו לא"א למקומו עצמו, המה נתכסו בלבושי מל"ץ, בסוד עזקא דכיא, שפירושו שג"ר דע"ב שהם בחינת גלגלתא דא"א, נקבעו להיות בבחינת אוירא, שאין הי' נפיק מאויר שלהם, וכל גילוי חכמה אינה אלא **בל**' דצל"ם, שבו נפיק י' מאוירא ואשתאר אור, ונמצאים הג"ר שהם בחינת או"א עלאין ועצם חכמה, שהם בבחינת חסדים מכוסים גם עתה כמקודם לכן, אלא **הל**' דצל"ם שהיא בחינת ישסו"ת ובינה, בהם נפיק הי' מאויר, והארת חכמה מאירה שמה. וכבר ידעת ההפרש מהארת חכמה של ישסו"ת, להארת חכמה דאו"א עלאין, כי בישסו"ת אין הת"ת, שהוא הנושא להארת חכמה, מאיר עם חכמה שלו, אלא בהתלבשות של היסודות דאו"א, שאין זה הארה גמורה של חכמה, אלא בבחינת אורחא למעברא ביה בלבד. אמנם באו"א עלאין עצמם, בשעת עליתם לג"ר דא"א ונכללים בו עם המ"ן של הדיקנא, שאז הת"ת מאיר מבחינת היותו בפני עצמו, בלי שום כסות של היסוד, שזה גורם שיבת הבינה לחכמה ממש, ע"ד שבינה שבה לחכמה, בעת שבינה דאו"י האצילה לז"א דאו"י. שאז החכמה מאירה בפרצוף בכל שלימותה והדרה.

ותדע, שזה כל ההפרש מע"ב המגולה בלי התלבשות בעזקא דכיא, שהוא **ם**' דצל"ם, אל ע"ב המתכסה בעזקא דכיא. כי בע"ב המגולה, נמצא הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה, מאיר שם בג"ר דע"ב, מבחי' היותו בפני עצמו בלי הנרתק של היסוד, ונמצאת הבינה דבחינת או"א עלאין, שהם הג"ר דע"ב, ששבה להיות חכמה ממש, כנ"ל. משא"כ בע"ב המלובש בעזקא, שהוא **הם**', אין הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה יכול להתגלות לגמרי, שהעזקא מעכבת עליו ואינה נותנת לו להגלות שם, אלא בהל' דצל"ם, שהיא בחינת ישסו"ת ובחינת ו"ק דמוחין דע"ב, אשר הגם שהי' נפיק שם מאוירא, ואור

החכמה מתגלה בת"ת, אכן אין הת"ת ההוא מאיר מבחינת היותו בפני עצמו, אלא מבחינת הלבוש של היסוד, שה"ס חמה בנרתיקה, שאין השמש מאיר לפי כחו עצמו, אלא לפי שיעור של הנרתק, שהוא הלבוש אליו, שהם המסכים דצר וקצר דיסודות דאו"א, הנקראים עיטרא דגבורה, כנ"ל. (דף אלף תקמ"ב ד"ה אמנם ע"ש).

ועם זה תבין בבהירות, את הקטנות דאבא והקטנות דאמא, מבחינת קטנות דקומת ע"ב. כי מחמת התיקון של מל"ץ הנ"ל, שנתקנו בו נה"י דעתיק ללבושי מוחין לא"א, כנ"ל, שגרם לכיסוי דג"ר דע"ב בעזקא דכיא, שזה היה מחמת השימוש דרדל"א עם המסך דצמצום ב' לצורך אצילות ולידת א"א, כנודע. הנה נעשה בזה ב' מיעוטים: א' הוא העלם האור דג"ר דע"ב המגולה, מחמת שהג"ר נתקנו בעזקא, שהיא בחינת אחורים דאמא הדוחים חכמה. ובחינת המסכים ששמשו בקומת ע"ב המגולה, יצאו מבחינת ראש דא"א, בבחינת מותרי מוחא, ונעשו לשערות רישא ודיקנא. ומיעוט הזה גרם לאבא דאצילות שישאר בבחי' ו"ק בלי ראש. כי במוחין דא"א עצמו, אין הכיסוי דעזקא דכיא, נחשבת לשום מיעוט, משום שהכיסוי הזה מחבר את הגלגלתא עם הרדל"א שיהיו כמו ראש אחד, מטעם, שהמסך שבפה דרדל"א אינו שולט על בחינת ג"ר דבינה שיוציא אותה מבחינת ראש, וע"כ משיגה הגלגלתא מתוך הלבוש של העזקא מעלה גדולה מאד, כי זה מדביק אותה אל הראש דעתיק, כמבואר. אכן לפרצוף תחתון מא"א, דהיינו אבא עלאה. שהוא מוכרח לקבל מבחינה שכנגדו בראש דא"א, דהיינו מבחינת גלגלתא שלו, שהם בחינת ג"ר דע"ב ואו"א עלאין, ואחר שהגלגלתא נתכסה בעזקא בחסדים מכוסים דג"ר דבינה, אין לאבא ג"כ, אלא בחינת חסדים מכוסים בלי חכמה, שבערך אבא הוא ו"ק בלי ראש. והנך מוצא שזה המיעוט של הגלגלתא שנתכסה בם' דצל"ם, גרם לאבא דאצילות להיות לבחי' ו"ק. ונתבאר מיעוט הא', שה"ס המ"ן דדיקנא.

ומיעוט הב' שנעשה בסבת התלבשות המל"צ שנתחדש בא"א, הוא יציאת הבינה לחוץ מראש דא"א לגמרי ונעשית לבחינת גרון, לגוף. כי אחר שנתקן הגלגלתא דא"א בבחינת ם' דצל"ם, נמצא הזווג דאמא עלאה עם החכמה הכלולים בגלגלתא. כי כח העזקא רוכב עליהם שלא יזדווגו לגלות חכמה, כנ"ל, וזה גרם לבינה דא"א עצמו, שתתפרד לגמרי ממו"ס דא"א ולהתלבש ג"כ בבחינת אחורים הדוחים חכמה, שמבחינה זו גם אמא עלאה דאצילות, חסרת ראש, כי אין לה בחינת הזווג עם אבא עלאה, להיותם שניהם כלולים בבחינת ג"ר דע"ב, שהוא הגלגלתא, ומוכרחים לקבל רק משם, ואפילו אמא עלאה אינה יכולה לקבל מן הל' דצל"ם, שהיא בחינת ישסו"ת, ולא אמא עלאה. וזהו שנבחן לבחינת המיעוט של יציאת אמא לחוץ, שהוא מיעוט הב', שהמ"ן שלה הם הבנים, דהיינו הזו"ן.

והנה נתבארו היטב ענין הקטנות דאו"א דאצילות, שאע"פ שיש להם קומת ס"ג בקביעות, מ"מ כיון שהם משורשם בחינת ע"ב, הם סובלים את ב' המיעוטים שנעשו ע"י התלבשות הג"ר דא"א במל"ך דצל"ם, שמיעוט הא' מיוחס לאבא עלאה, שהוא חכמה דע"ב, והמ"ן של החזרת קומתו הם בחינות שערות רישא ודיקנא, כלומר, שבהיות השערות רישא ודיקנא מבחוץ לפרצוף דראש א"א, אין בהם אלא בחינת ו"ק של הע"ב המגולה, כי ע"כ אינם יכולים להכלל בהפרצוף, אחר שהג"ר דע"ב נעלמו בבחי' מקיף חוזר. וע"כ שערות רישא ודיקנא אלו אינם משפיעים לאבא עלאה רק קטנות דע"ב, ומעמידים אותו בבחינת חסר ראש, ואין לו תיקונו רק ע"י עליתו אל הג"ר דא"א בעת שא"א מחובר עם רדל"א, שאז נכנסים שוב השערות רישא ודיקנא לבחינת מסכים ומ"ן אל קומת ע"ב המגולה היוצאת עתה מחמת התכללותם ברדל"א, שאין מל"ך דצל"ם נוהג שם, והעזקא נפתחת ובינה חזרה להיות חכמה, ות"ת דמוחין שב להיות הנושא להארת חכמה כמו בהע"ס דאו"י, דהיינו בבחינת היותו בפני עצמו, להיותו בבחינת ג"ר דע"ב, דהיינו באו"א עלאין, ששם מקום גילוי הת"ת בבחינת עצמו. כנ"ל ע"ש. ועד"ז מתתקן ג"כ מיעוט הב' דאמא עלאה, שע"י עלית הז"א למ"ן, וע"כ גילוי המוחין דע"ב המגולה, כנ"ל, חוזרת לראש דא"א, ומזדווגת שם עם אבא עלאה. והבן היטב אלו ב' מיעוטים ובחינת תיקונם ע"י המ"ן דשערות.

ועם זה תבין היטב ענין ב' המזלות שהם: תיקון ח' שנקרא ונוצר חסד, ותיקון י"ג שנקרא ונקה. שהם בחי' ו"ק דע"ב המגולה, כנ"ל, וע"כ נקראו דעת דאו"א, ומזל ונוצר הוא בחינת עטרא דחסד, דהיינו בחינת ת"ת, והוא בחינת ת"ת מבחינת היותו בפני עצמו מחוץ לנרתק, כמו בע"ס דאו"י, והוא משמש לאבא עלאה. והוא בחינת הט' דאו"י ממעלה למטה. ומזל ונקה הוא עטרא דגבורה דהיינו המסכים שביסוד, המעלים ט' דאו"ח ממטה למעלה, והיא משמשת לאמא עלאה. ונודע, שעיקר הנושא להארת חכמה הוא הת"ת, שהוא מזל ונוצר, ולפיכך הוא מיוחס להט' דאו"י שממעלה למטה, שהוא בחינת יוסף, דהיינו צדיק דעייל בה, כנ"ל. ומזל ונקה הוא הנושא לבחינת המסכים, ולפיכך הוא בחינת הט' דאו"ח שממטה למעלה, והוא בחינת בנימין, דהיינו צדיק דנפיק מינה. ולפיכך מזל ונוצר הוא עטרא דחסד שבאבא. ומזל ונקה הוא עטרא דגבורה שבאמא. והבן היטב.

ועם זה תבין בנותר דברי הרב (דף אלף תקכ"א אות נ') שאומר שמזל הח' הוא בחי' הת"ת שבזקן, ומזל הי"ג הוא בחינת יסוד שבזקן הכלול מזכר ונקבה" דהיינו כמבואר, שמזל הח' הוא עטרא דחסד, ומזל הי"ג הוא עטרא דגבורה שהוא בחינת המסכים שביסוד,

שהם בחינת זכר ונקבה, דהיינו בחינת צר שהוא התכללות מן יסוד אבא, ובחינת קצר שהוא מסך דיסוד אמא שהיא נקבה. וז"ש, שהוא בחינת יסוד הכלול מזכר ונקבה. וע"כ אומר, שמזל החי משפיע למזל הי"ג.

וזה שמסיים שם "ואז בהיות שם זו"ן בסוד עיבור באו"א מתעורר מזלא דדיקנא בהתלבשותו תוך או"א ואז מורישין מוחין הראוים להוליד ברישיהון דזו"ן" והנך רואה איך הרב מדייק לומר, שמזלא דדיקנא מתעורר בעת התלבשותו באו"א, שרק אז מושפע המוחין דהולדה. ודיוק הזה הוא, כי אין מוחק דהולדה באים אלא מע"ב המגולה, להיותם בו בחי' הת"ת, המאיר בהארת חכמה שלו בהיותו בפני עצמו מחוץ לנרתק דיסוד, שזה נחשב להארת חכמה שלמה. ונתבאר לעיל שאין זה נוהג אלא בעת שאו"א מלבישים לג"ר דא"א שב' המזלין החי וי"ג משמשים לדעת שלהם, שאז נמצא מזל ונוצר למעלה בפני עצמו. מחוץ למזל ונקה שהוא נרתיקו, כי חיבורם של או"א הם בבחינת היסודות שלהם הכלולים שניהם במזל ונקה, אבל בחינת הת"ת עצמו מגולה לחוץ מנרתיקו, ואז דוקא, דהיינו מבחינת הת"ת המגולה, מושפעים המוחין דהולדה לזו"ן.

אמנם הזו"ן עצמם, אינם מקבלים אלו המוחין דע"ב רק ממזל ונקה לבד, כלומר מבחינת ב' היסודות דאו"א שהם כלולים שם, כנ"ל, ולפיכך כבר אין בחינת הת"ת מגולה שם מבחינת עצמו אלא ממדת היסודות מתוך הנרתק שבהם, שע"כ אין בו אלא בחינת הארת חכמה מבחינת אורחא למעברא ביה, כנ"ל. וזה נוהג בכל השתא אלפי שני שאין בחינת הת"ת של המוחין דע"ב מגולה בזו"ן מבחינת היותו בפני עצמו מחוץ לנרתק, אלא מתוך נרתיקו, כמבואר. ובאלף הז'. אחר גמר תיקונם דשתא אלפי שני, אז יתגלה הארת הת"ת בז"א מחוץ לנרתיקו, ואז יתגלה האלף הז', שה"ס וחד חרוב. כי אז יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, כי הת"ת הזה, ה"ס חמה, כנ"ל בדברי הרב, בסוד שמשא וסיהרא הנעלמים, ע"ש. וכשהוא מאיר בבחינת היותו בפני עצמו, כמו במזל החי דדיקנא, נבחן ליציאת חמה מנרתיקה, שהצדיקים מתרפאים בה וכו'. כמ"ש בדברי רז"ל. ועם זה תבין מ"ש הרב, שאפילו בשבת במנחה שז"א עולה לא"א, אינו עולה למזל ונוצר, אלא לד' תיקוני דיקנא תתאין שלמטה ממזל ונוצר, כנודע. דהיינו כנ"ל, שבמשך שתא אלפי שני, הוא מקבל מוחין דע"ב מבחינת חמה בנרתיקה, דהיינו מהארת הת"ת המלובשת ביסודות דאו"א במקום המזל ונקה. ששם עומדים היסודות דאו"א, ואינו עולה למזל ונוצר, שהוא ת"ת בהיותו מחוץ לנרתיקו, אלא באלף הז' כנ"ל.

וזה אמרו "אחר ראש הג' בסתם עצמות העליון בקרומא דאוירא, ויורד האור דרך השערות כאור השמש העובר דרך נקבים קטנים, וזה לאבא, כי באבא לבד מתפשט בו

אור העליון מבלי לבוש משום דאתכליל במזלא ונחשב לעתיקא" שלכאורה קשה, למה זה נחשב אבא לעתיקא, ולשם מה הוא משמיענו זה. והענין תבין עם הנ"ל, כי נתבאר, שמוחין דאבא מבחינת ע"ב לא יוכלו להיות מגולים אלא בג"ר דעתיק, משא"כ בג"ר דא"א, כבר ג"ר דע"ב שהם או"א עלאין דמוחין, באים מכוסים בעזקא דכיא, שבחינת ו"ק דמוחין ההם המגולים, באים בתיקוני שערות רישא ודיקנא, שמשום זה גם אבא עלאה דאצילות מכוסה בעזקא דכיא, ואינו מקבל חכמה מראש דא"א, שהם בבחי' ם', אלא מקבל בהכרח מן שערות רישא ודיקנא, שאין לו מהם אלא ו"ק לבד, כנ"ל ע"ש. וז"ש הרב "שנסתם עצמות העליון בקרומא דאוירא ויורד האור דרך השערות כאור השמש העובר דרך נקבין קטנים" כי חכמה דא"א נסתם בקרומא מתחתיו, מחמת תיקון הם' בגלגלתא, ואבא אינו יכול לקבל חכמה ממנו, אלא דרך השערות רישא ודיקנא, שהם שנשארו בראש דא"א בבחינת כלים דו"ק וחיצונים לראש דא"א, שיש עוד בהם הקטנות דע"ב המגולה להשפיע לאבא. שזה מכונה נקבים קטנים, כלומר רק בחינת קטנות ולא גדלות. וע"כ אין לו בחינת ג"ר וראש אל או"א עלאין, שהוא בחינת ע"ב וחכמה, רק בעלית א"א לרדל"א, ואו"א עצמם לא"א, שאז נכנסו שוב השערות לפנימיות הכלים דא"א, כי הם עתה בבחינת רדל"א עצמו מחמת העליה, ושוב משמשת שם בחי' מלכות דצמצום א' בלי שום לבושים של מל"צ, כנ"ל, ונתגלו ג"ר דע"ב, ונעשים לבחינת ראש לאבא ואמא עלאין, הרי שאין אבא מקבל בחינת ראש וג"ר, אלא בעת שנכלל בג"ר דעתיק, ולפיכך אומר הרב, דאבא "נכלל במזלא ונחשב לעתיקא" כי המזלא משמש לדעת דאו"א, רק בהיותם נכללים בעתיק, כנ"ל, וע"כ בעת שהמזלא הוא בקטנות נחשבים ג"כ לבחינת ו"ק דעתיקא, כי מקומת ע"ב המגולה ששמשה במקום ג"ר דעתיק הם באים, וכן הם מוחזרים לג"ר דעתיק בעת יציאת מוחין דהולדה. הרי שבחינת מזלא ועתיקא הם כמעט בחינה אחת, וכן המזלא עם או"א הם בחינת אחת ממש. כמבואר. וזה שמדייק "אבל הז"א ע"י אבא נעשה כי נתפשט העצמות והתלבש בו" כי ע"כ יש בז"א הפרש גדול מאד ממוחין דאו"א עצמם, כי או"א שהם במקום ג"ר דא"א שבמקום עתיקא, והמזלין משמש להם לדעת ממטה למעלה הרי מזל החי שהוא ת"ת דדיקנא, נמצא שם בבחינת היותו בפני עצמו מגולה ומאיר בתכלית השלימות. כנ"ל. אמנם ז"א שמוכרח לקבל מיסודות דאו"א שהם בחינת מזל ונקה, אין השמש מאיר בצורת עצמו, אלא בצורת הנרתק, דהיינו לפי מדת היסודות. כנ"ל.

פרק צו

א **האי חכמה שירותא דכולא, כי על ידו נעשה ונאצל כל אשר למטה הימנו בהתלבש העצמות בה.** דהיינו כמבואר, שאין גילוי של הארת חכמה, אלא ע"י עלית או"א עלאין לג"ר דא"א ודעתיק, שאז משמשת קומת ע"ב הגלויה באו"א עלאין, שממנה באים מוחין דהולדה לזו"ן. כנ"ל. הרי שהאי חכמה, דהיינו או"א עלאין, הם תחלת הגילוי של המוחין, הן לעצמם והם לזו"ן, והן לנשמות הנולדות מזו"ן. וז"ש הזוהר שהוא שירותא דכולא.

ב **וממנה מתפשט מוחא דז"א לל"ב שבילין כי בה אין התפשרות כלל עד רדתה לז"א, ואף בז"א הם שבילין צרים ולא אורחין רחבים**" פי': כי מוחין אלו היוצאים באו"א עלאין, הם בעיקר בשביל הז"א, שיוכל להזדווג עם הנוקבא פב"פ למוחין דהולדה, וע"כ נקראים המוחין האלו בשם חכמה דל"ב נתיבות, שפירושם כ"ב אתוון ועשרה מאמרות, כמ"ש הרב להלן. כי כ"ב אתוון הם בנין הבינה עצמה, ועשרה מאמרות הם ע"ס דזו"ן בעת שנכללים בבינה בסוד העיבור. וע"כ הם מכונים בשם ל"ב, להורות שכל חכמה זו, היא באה ע"י עלית מ"ן דזו"ן המעורר את הבינה לקבל חכמה בשבילו, ע"ד הבינה דאו"י שקבלה חכמה בשביל ז"א דאו"י כנ"ל, וע"כ הוא מחויבת לז"א, כי אין בינה מקבלת חכמה אלא לפי שיעורו של ז"א, שהוא רק להאיר הארת חכמה בחסדים, ולא בחי' חכמה בפ"ע, וע"כ נקראו ל"ב נתיבות, המורה על ז"א בעיבור הבינה יחד. וז"ש "כי בה אין התפשטות כלל עד רדתה לז"א" כי אחר לידת המוחין דז"א, חוזרין או"א למקומם, וכל המוחין דא"א ואו"א חוזרים ומתלבשים במל"צ, ונמצאים או"א שוב בבחינת אוירא, כמו גלגלתא דא"א, אלא אלו המוחין באים לז"א, שהוא צריך להם, להיותו מבחינת הארת חכמה בחסדים, ואין מוחין דאו"א עלאין מספיקים לו, להיותם חסדים מכוסים. וזה אמרו "ואף בז"א הם שבילין צרים ולא אורחין רחבין" פירוש: כי ז"א מקבל אלו המוחין, דרך היסודות דאו"א, שת"ת שהוא הנושא להארת חכמה, אינו מגולה בבחינת היותו בפני עצמו, אלא מתוך הצרות של היסודות כנ"ל, ולפיכך מכונים הכלים שהמוחין מתלבשים בהם, שהם שבילים צרים, ואין בהם אלא בחינת אורחא למעברא ביה, ולא אורחין רחבין, כי אין שם בחי' ת"ת מצד היותו בפני עצמו, המאיר בהרחבה גדולה, ומכונה כמו אורחין רחבין. אלא ת"ת המאיר במדת הצר של היסוד. ולכן אין הארת חכמה יכולה להתגלות בת"ת דז"א. דהיינו בחג"ת שלו, אלא בנה"י דז"א, שהם בחינת יסוד שלו, שהם בחינת אורחין צרים, שמתגלה שם יסוד דאבא בלי יסוד אמא. אבל

אם היו מאירים בת"ת היו אורחים רחבין כי שם מלובש יסוד אמא המשפעת חסדים בהרחבה.

ג **כי עדיין נעלמים להיות קרובים לאבא דנפיק מעתיקא קדישא" כלומר**. כמו שאבא נתקן **בם**' דצל"ם משום שמקבל מבחינה שכנגדו בעתיקא, שהיא הגלגלתא המלובשת ג"כ **בם**' דצל"ם, כנ"ל. לפיכך גם בחינת חג"ת דז"א עד החזה, מיוחסים ג"כ לבחינת ג"ר, הצריכים ללבוש **דם**' דצל"ם, דוגמת חג"ת דא"א עד החזה, וע"כ צריכים הם תמיד להיות בבחי' חסדים מכוסים, ואין המוחין דהארת חכמה יכולים להתגלות בהם. וז"ש "כי עדיין נעלמים להיותם קרובים לאבא" כלומר, שהם בחינת חסדים מכוסים כמו או"א עלאין.

ד **ואח"כ למטה בז"א נתגלית יותר**. פי' ממקום החזה ולמטה דז"א, נתגלה הארת חכמה, כי שם מקום גילוי של החסדים כנודע. אכן עיקר הגילוי הוא במלכות, דהיינו בנוקבא דז"א, שהיא הלוקחת מקום הזה דנה"י דז"א, כמ"ש במקומו.

פרק צז

כ"ב אותיות כלולים בבינה שבחכמה זו ועשרה מאמרות וכו' **ונמצא שגם מלכות שהיא סיומא כלולה בחכמה זו** וכו', **חכמה עלאה חכמה תתאה**. דהיינו כנ"ל, שעיקר גילוי החכמה הוא למלכות לנוקבא דז"א, וע"כ גם בחינת מלכות מרומזת במנין ל"ב הנתיבות, וע"כ נקראת הנוקבא חכמה תתאה, כי בה נגלית החכמה עלאה דל"ב בתיבות. וז"ש הזוהר ובהאי "חכמה שירותא וסיומא אשתכח" שירותא היא חכמה דל"ב נתיבות, אשר תחילת גילויה היא באבא עלאה. וסיומא, היא המלכות, שנקראת חכמה תתאה, שמוחין אלו מגיעים אליה.

פרק צח

חב"ד שהם אבהן דבז"א וכו', **בערך או"א הם חג"ת והם אבהן ממש**. כלומר, שאע"פ שהמוחין באים מאו"א עלאין שעלו לג"ר דא"א, כנ"ל מ"מ ז"א אינם מקבלם מג"ר שהם או"א עלאין. אלא מחג"ת שלהם, ולכן הם חג"ת בערך או"א. ומ"ש "והבן זה" הוא לרמז שמשום זה אין החכמה מקובלת, אלא דרך היסודות דאו"א, וכל גילוי החכמה הוא במדת היסוד, שהם אורחין צרים. כי אפילו בעלית ז"א לא"א, אינו עולה שם למזל ונוצר שהוא בחינת או"א עלאין, שהת"ת מגולה בהיותו בפני עצמו, אלא במזל ונקה, שהיא בחינת ישסו"ת, שאינו מקבל אלא במדת היסודות כנ"ל באורך, ע"ש.

פרק ק

אי נמי ביה גופיה מתפשט לל"ב עיבר, דהא חוורא דגלגלתא נמי מתפשט לי"ג עיבר. פי', שמתחילה פירש, שהוא מקבל רק נהירו דחכמתא דל"ב נתיבות דהיינו הארת

חכמה, ולא חכמה עצמה, כי ז"א מקבל בעיקר רק מב' עטרין, שנקראים דעת, ולא מחו"ב גופיה, שמהם אינו מקבל רק הארה ולא עצמות. כנודע, ועתה מפרש כונת הזוהר, שאפשר לומר שגם בחינת חו"ב עצמם מתפשטים בו, אלא שבאים בבחי' מל"צ דצל"ם, שחו"ב שלו מלובשים בם' ודעת עליון בל' ודעת המתפשט בצ'. וע"ז מביא ראיה, מגלגלתא דא"א, שאע"פ שמבחינתה עצמה היא רק ם' דצל"ם בלבד, ומ"מ היא מתפשטת בעצמה לי"ג עיבר, שהם ג' הויות דמל"צ, והוי"ה אחת דכליל לון כנודע, הנה ע"ד זה גם ז"א, אע"פ שבחינתו עצמו היא רק צ' דצל"ם, מ"מ הוא מתפשט בעצמו לכל ג' הבחי' דמל"צ, שבזה נמצאים עצמות חו"ב ג"כ מתפשטים בו, אלא בכיסוי דם' שהיא בחינת חסדים מכוסים, והל' מאיר בו הארת חכמה. והבן היטב.

פרק קא

א **ונפקא ממו"ס מנהירו דביה דהיינו מאור ועצמות שבו, והוא חסד עלאה כי האור והעצמת שבכח"ב נתפשט בג' ראשים העליונים**. פירוש, שמראה כאן השורש שמשם יוצאת חכמה זו דל"ב נתיבות, ואומר שהיא יוצאת מחסד עלאה, דהיינו חסד דעתיק, שהוא מלובש גו גלגלתא דא"א, ומשם מושפע למו"ס. ומפרש "כי האור והעצמות דכח"ב מתפשטים בג' רישין דא"א" דהיינו כמבואר לעיל, שאין החכמה דע"ב מתגלה, אלא ע"י עלית הפרצופים לג"ר דעתיק, וכבר נתבאר זה בחלקים הקודמים, כי ע"י הארת ע"ב ס"ג יורדת ה"ת מעינים דכל פרצוף ומעלית אח"פ שירדו אל התחתון, בחזרה למקומם הראשון, כי כל אח"פ דראש דעליון, מלובשים בגו"ע דתוך, ודתוך בגו"ע דסוף, וכן מפרצוף לפרצוף, כנודע. ונמצא שאח"פ דראש עתיק המלובשים בחג"ת שלו, חוזרים עתה לבחינת ג"ר שלו, ונמצא שחג"ת דעתיק עם ג' הרישין דא"א, נעשו לחב"ד דעתיק. וכן אח"פ שבחג"ת דא"א, חוזרים לבחינת ג"ר שלהם, ונמצאים חג"ת דא"א עם או"א המלבישים עליהם, עולים ונעשים לחב"ד דא"א. ואז גם הדיקנא שהיתה מלבשת לחג"ת דא"א, עולית לחב"ד דא"א, ולחב"ד דעתיק, שנעשו עתה לבחי' אחת. ואז נעשה הזווג בחב"ד דעתיק על המ"ן דדיקנא שנכנס לפנימיות, ויוצאת הקומה דע"ב המגולה בחב"ד דעתיק, ומשם מתפשטת לאו"א וזו"ן.

כי גלגלתא דא"א, נעשה עתה לחכמה דעתיק, מחמת שחסד דעתיק נעשה לחכמה שלו כנ"ל, ועמהם מתחבר גם אבא עלאה, שעלה עם החסד דא"א, ונעשה לבחינת גלגלתא דא"א, וכל אלו הם בחינת הדכורין של הזווג. ועד"ז גם מו"ס נעשה עתה לבינה דעתיק, מכח שגבורה דעתיק עלתה ונעשה לבינה דעתיק, ועמהם מתחבר אמא עלאה שהיא עלתה עם הגבורה דא"א ונעשית למו"ס שלו, והם הנוקבין של הזווג. ועד"ז מוחא דאוירא

דא"א, נעשה עתה לדעת דעתיק, מכח עליתו עם ת"ת דעתיק שנעשה עתה לדעת, שלו, ועמהם עולים ב' המזלין ונוצר ונקה. שהיו מלבישים לת"ת דא"א שנעשה עתה למוחא דאוירא שהוא נעשה עתה לדעת דעתיק כנ"ל. והם בחינת המכריעים של הזווג.

ב **כי האור ועצמות שבכח"ב נתפשט בג' ראשים העליונים**" כלומר: שג"ר דרדל"א, נמצאים עתה בבחינת אחת עם ג' הראשים העליונים דא"א שהם: גלגלתא ואוירא ומו"ס. וכן מתפשטים "במצחא ודיקנא דא"א" כי מוחא דאוירא, שבו מלובש דעת דעתיק, הם שנים מלובשים עתה במצחא דא"א וגם בדיקנה שלו, כי גם המזלין עלו עם הת"ת דא"א ונעשו לדעת. הרי שג"ר דעתיק מתפשטים עתה בג"ר דא"א ובדיקנא שלו, וע"כ נמצא קומת הזווג בבחינת עתיק עצמו, דהיינו בלי לבושי מל"צ, אלא בבחינת ע"ב המגולה, וכבר ידעת שמתחילה מזדווג הזכר בבחינת היסוד של עצמו, הכלול מזכר ונקבה ג"כ. ואח"כ הוא משפיע אותה הקומה אל הנקבה. כנ"ל. וע"כ הדכורין הכלולים בחסד עליון דעתיק שנעשה לחכמה שלו, מזדווגים על המ"ן שבנוצר חסד, ויוצאת קומת הע"ב המגולה, ואחר כך משפיעים הדכורין הכלולין בחסד דעתיק אל הנוקבין הכלולין בגבורה דעתיק שנעשה לבינה שלו, שעליה מלבשת מו"ס, על המ"ן של מזל ונקה, ומקבלים הנקבות את המוחין ההם, ומשם משפיעים אל הזו"ן שהם בעיבור באמא עלאה.

ג **ונפק אור עצמות חסד והוא חסד עלאה, והוא הנקרא בצאתו משם אוירא דכיא**. כאן מדבר אחר לידת המוחין, שאז חוזרים הפרסאות למקומם, כנודע, וז"ש "והוא הנקרא בצאתו משם אוירא דכיא" דהיינו בעת שאור החסד העליון שהוא חסד דעתיק שנעשה לחכמה, יצא משם, כי ירד להתלבש באבא עלאה, הנה נקרא אז אוירא דכיא, משום שאז חזרו בחינת הלבושים דמל"צ על המוחין ההם, ונמצא מוח החכמה הנמשך מחסד דעתיק אל או"א עלאין, חזר ונתלבש **בם**' דצל"ם, שהיא בחינת אוירא דכיא, דהיינו חסדים מכוסים, מכח התלבשותו בעזקא דכיא, כנ"ל. ועזקא זו נקרא רוחא דגניז בעתיק יומין, כי בעת התלבשותו בעזקא, שוב יורד החכמה ונעשה לחסד שבו"ק דעתיק, ונמצא אור החיה שנעשה שוב לבחינת אור הרוח. וע"כ נקרא העזקא בשם רוחא דגניז בעתיק יומין.

וזה אמרו "ונגנז תוך רוחא דגניז בעתיק יומין והוא כדמות גוף וכלי להאי אוירא דכיא" כלומר, שבחינת העזקא נעשה לכלי שהוריד האוירא דכיא לבחינת גוף. כי בסבתה שוב ירדו המדרגות זו מזו, וחב"ד דעתיק שוב נעשו לגוף וחג"ת, ועמהם הג"ר דא"א נעשו שוב ללבושי גוף דעתיק, וכן חב"ד דא"א שוב ירדו ונעשו לחג"ת דגוף דא"א, ועמהם

או"א ומזלין נעשו שוב ללבושים דגוף של א"א. וכ"ז בא מכח התלבשות ג"ר דע"ב **בם**' דצל"ם, שהיא העזקא הנקרא רוחא דגניז בעתיק יומין. והבן.

פרק קג

א **זווג לחו"ב כדי שיתנו מוחין לז"א ואז ע"י כח זה נתוספים לו נה"י**. כבר נתבאר בחלקים הקודמים זה החידוש שנעשה באצילות, שאין הפרצוף נשלם בבת אחת כמו בפרצופי א"ק, אלא מתחילה נתקן הכלים דפנים שלו ומתבררים מן בי"ע, שהם הכלים דגו"ע עד החזה, שכוללים חב"ד חג"ת. ובפעם שנית לעת גדלות הוצרך שנית לזווג העליון שלו שימשיך לו מהארת ע"ב ס"ג דא"ק, שע"י הארה זו מוריד ה"ת מעינים, ומעלה אח"פ שלו מבי"ע, שהם כלים דאחורים שמחזה ולמטה הנקראים נה"י. וזה נוהג בכל מדרגה ומדרגה הנבררת מחדש מבי"ע.

ב **גם או"א להיות להם נה"י הם צריכים תחלה לזווג א"א**. היינו או"א דקומת ע"ב, שנבחנים מצד הקביעות לבחינת ו"ק ומחוסרי נה"י דכלים וג"ר דאורות. ואע"פ שהם תמיד בזווג דלא פסיק ומחוברים בכותל אחד פב"פ כנודע, נמצא שיש להם נה"י דכלים וגם מוחין. אלא ג"ר אלו הם מבחינת ס"ג דמ"ה, דהיינו המוחין הקבועים שיצאו בה"פ אצילות. אמנם נודע שאו"א אלו הם הבירורים דאו"א של הנקודים, שהיו שם בקומת ע"ב, ומבחינה זו אין בהם אלא ו"ק לבד, כי ג"ר שלהם נטיל עתיק, כנודע. והם חסרים בקביעות את נה"י דכלים וחב"ד דאורות. וכבר נתבאר זה בחלק ט' שאין באו"א מבחינת ב"ן אלא ז"ת דע"ב לבד. וקומת ס"ג שיש להם בקביעות, אע"פ שמספיק להם להיות פב"פ בזווגא דלא פסיק, מ"מ אינו מספיק כלום לבחינת ג"ר דע"ב החסרים להם, וכן אין קומת ס"ג יכולה לברר כלום מנה"י דכלים השייכים לע"ב, להיותם מבחינת חסדים מגולים בהארת חכמה, וקומת ס"ג כולה היא חסדים מכוסים, כנודע.

פרק קד

לא הוצרך זווג זה רק לצורך מוחין ונה"י שלהם לבד וכו', **כי הלא תמיד או"א הם נכללים במזלא**. כלומר, כיון שיש להם מוחין דס"ג בקביעות, והם מלבישים על חג"ת דא"א, ששם מקיפים שערות דיקנא דא"א, הנה הם מקבלים המוחין דקטנות משערות דיקנא דא"א, וע"כ אין להם צורך לב' זווגים: קטנות וגדלות הנוהגים בכל מדרגה, (כנ"ל ד"ה זווג). כי בחינת ו"ק דע"ב, המה מקבלים עם הלבשתם לחג"ת דא"א ממקיפי שערות דיקנא, שנקראים מזלין, ולפיכך אין חוסר להם מצד הקביעות אלא ג"ר דאורות דע"ב ונה"י דכלים דע"ב, דהיינו רק הגדלות לבד, ומספיק להם זווג אחד. ומ"ש "תמיד או"א נכללים במזלא" הכונה היא, הן בעת קטנות והן בעת הגדלות, כי בקטנות הם

מקבלים מהם הו"ק, כנ"ל, וכן בגדלות כשעולים לא"א ומשיגים קומת ע"ב, הרי זה גם בכח התכללותם בב' המזלין, שהם בחינת הדעת שלהם, כמ"ש לעיל באורך. הרי שהן בקטנות והן בגדלות הם כלולים במזלין. וע"כ אומר, תמיד נכללים במזלא.

פרק קה

א **לפעמים אין או"א שלימים רק חסרים מנה"י אע"פ דאתכלילו במזלא.** היינו בעת שהם מלבישים רק לחג"ת דא"א, שאין הם מקבלים רק בחי' ו"ק בלי ראש מן המזלין. כנ"ל בדיבור הסמוך. והם חסרים נה"י דכלים וג"ר דאורות מבחינת ע"ב. אלא בשעת התכללותם במזלא בעת עליתם לג"ר דא"א, אז יש להם מוחין ונה"י דע"ב. כנ"ל.

ב **נעשו כל התיקונים של הד' העומדים בין תיקון הח' לתיקון י"ג ונתחברו כולם יחד, ונכללים בהם או"א.** וצריכים להבין, מה ענין עשית אלו ד' התיקונים דדיקנא עתה בא"א, הלא יש לו לא"א תמיד י"ג תי"ד בקביעות. וכן מה הענין של התחברות מכל התיקונים יחד, שיהיו נכללים בהם או"א. ובעיקר, איך נעשה כל זה ע"י הזווג של הפה דא"א. והנה צריכים לזכור כאן כל המתבאר לעיל בענין עלית הפרצופים בעת הזווג למוחין דהולדה. כי נתבאר שע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק מתבטלים כל הפרסאות שבאו עם צמצום ב', ואח"פ של כל המדרגות שנפלו לבחי' התחתון שלהם, חזרו אל המדרגה כטרם צמצום הב', ונתחברו לאחד עם גו"ע המיוחס למדרגתם. באופן, שנה"י דא"א, שבפנימיותם אח"פ דחג"ת שלו, עלו ונעשו לחג"ת. וכן חג"ת שבפנימיותם אח"פ דראש א"א, עלו ונעשו לראש דא"א, וכן הראש דא"א, שבפנימיותו אח"פ דראש עתיק, עלה ונעשה לראש דעתיק. ומתוך שחג"ת דא"א עלו ונעשו לבחינת ראש שלו, שהם ג' רישין: גלגלתא, אוירא, ומו"ס, הרי גם או"א עלאין הדבוקים בחג"ת הללו, עולים גם הם עמהם ונעשים לבחינת ג"ר דא"א. כי זה הכלל, שכל אותו המקום, שתחתון מלביש לעליון הוא נבחן עמו לבחינה אחת ממש, ולכן, כיון שחג"ת דא"א נעשו עתה ע"י ירידת ה"ת מענים, לבחינת ג' רישין שלו, הנה גם או"א שהם לבושיהם, עולים ונעשים גם הם לג' רישין דא"א. ולא עוד, אלא שהם משיגים חיבור גם עם ראש דעתיק. והוא משום, שגם ג' הרישין עצמם עלו ונתחברו לראש דעתיק, כנ"ל, ולפיכך או"א עלאין הנמצאים עתה בעת העליה במקום הרשימות שהניחו ג' הרישין במקומם, שמשום זה השיגו או"א בחינת ג' הרישין, הרי יש להם חיבור עם הראש דעתיק כמו עצמותם של ג' הרישין שעומדים עתה שם, והבן היטב, כי זה הכלל, שאין העדר ברוחני, וכל שינוי מקום, אין הפירוש, שעזבו המקום הראשון, אלא הפירוש הוא שנתוסף להם מקום עליון בנוסף על מקום הראשון. ומקומם הראשון לא נעזב מהם כלל.

ונמצא, שע"י עלית חג"ת דא"א לג' רישין דא"א, נמצא הגרון שלו שהיה מקודם בחינת גלגלתא דאו"א שבחג"ת דא"א, נעשה עתה בחינת ראש הא' דא"א, שהוא גלגלתא שלו עצמו, ובחינת הפה דא"א שלמעלה מגרון, עומד עתה במקום פה דעתיק עצמו. ונמצא שאותו זווג הפה שנאמר כאן בדברי הרב, הוא בחינת פה דרדל"א, שהרי הפה דא"א לקח עתה מקומו שם.

ונתבאר בחלק י"ג, שח' תיקונים הראשונים דדיקנא, באים ממו"ס דא"א. וע"כ יש להם בחינת תיקון דג"ר מבחי' בינה, דהיינו שיש להם בחינת אורות פנימים מבינה ולמטה. אמנם ה' תיקונים האחרונים הדבוקים בגרון, באים מראש הא' דא"א, מגלגלתא שלו, שהוא מתוקן בם' דצל"ם, וע"כ הה' תיקונים התחתונים, נשארו בבחינת ו"ק, כי להיותם בחינת או"ח ולבושים של קומת ע"ב המגולה שנעלם מא"א בסוד מקיף חוזר, ע"כ הם צריכים לחסדים מגולים, ואינם מתגדלים כלום מבחי' גלגלתא דא"א, שהיא עתי בבחינת חסדים מכוסים מכח הם' דצל"ם, וע"כ נשארות בלי שום גדלות. עש"ה.

וזה אמרו "כאשר נעשה הזווג הזה של הפה דא"א, אז נעשו כל התיקונים של הד' העומדין בין תיקון ח' לתיקון י"ג" כי עתה בעת הזווג עולים הגרון וחג"ת דא"א לג' רישין שלו, וג' הרישין עולים לג"ר דרדל"א ונמצא הגרון במקום הגלגלתא דא"א הקודם, והפה נמצא במקום הפה דעתיק ששם יש זווג על בחינת מלכות של צמצום א', כנודע. ונמצא עתה שד' התיקונים התחתונים עומדים עתה במקום הגלגלתא דא"א, כי הגרון עומד עתה שם, כנ"ל. ואז ד' התיקונים הללו, מקבלים כל תיקוניהם, כי עתה חוזרים להיות בחינת פנימים דג"ר דא"א, והם משמשים שם למ"ן לצורך יציאת קומת ע"ב המגולה, שה"ס המ"ן אשר בגרון, שנקרא אחה"ע, ובחינת החיך הוא בחינת יסוד הזכר, דחכמה סתימאה העומר עתה במקום רדל"א, ובפה שלו הוא החיך, שבו בחינת גיכ"ק, כמ"ש בדברי הרב. הרי שזווג הפה מתקן את ד' התיקונים התחתונים בכל תיקונם דהיינו בסוד הזווג דחיך וגרון, אשר ד' התיקונים הם נעשים למ"ן ומקבלים המ"ד מהחיך שבפה, והם מקבלים קומת ע"ב המגולה, שממנו נמשכים כל המוחין דהולדה.

וזה אמרו "שנתחברו כולם יחד ונכללים בהם או"א" כי בחינת גיכ"ק שהוא המ"ד שבחיך, הוא בחינת המזל של ונוצר חסד, הכולל לח' תיקוני דיקנא עלאין, וע"כ המ"ד והמ"ן אלו הבאים עם הזווג דחיך וגרון, הם כלולים מכל הי"ג תיקוני דיקנא. וז"ש "ונתחברו כולם יחד" כי נעשה החיבור והזווג של מזל הח', שהוא ונוצר שבחיך, עם מזל הי"ג הכולל ד' התיקונים התחתונים, העומדים בגרון כנ"ל, הרי שסוד הזווג שבפה דא"א הוא עצמו החיבור של מזל ונוצר עם מזל ונקה. והבן היטב. וזה אמרו "ונכללים

בהם או"א" כי אבא בכלל במזל ונוצר, שהוא בחינת עטרא דחסד השייך לאבא. ואמא נכללת במזל ונקה שהוא בחינת עטרא דגבורה השייך לאמא. כנ"ל דף א' תקנ"א ד"ה ועם זה וענין אחה"ע וגיכ"ק יתבאר במקומו.

פרק קו

וכשהזווג עליון דפה דא"א נעשה בסוד נשיקין אז יורד למטה מסיום הפה בסוד כפיפת ראש ואז נכלל בהם הגרון ממש. כבר נתבאר בדיבור הסמוך, שהזווג הזה העליון דפה דא"א בסוד הנשיקין, נעשה בפה דראש דעתיק ממש, כי הראש דא"א עלה אז לג"ר דעתיק, ע"ש. אבל הפה דאו"א נמצא עתה רק בפה דראש דא"א שמזמן הקביעות, כי הם עלו רק עם חג"ת דא"א שנעשו לג"ר שלו, ונמצא הפה שלהם, במקום חזה דא"א שעלה עתה ונעשה לפה דראש דא"א. ולפי"ז יש לשאול, איך נכללו או"א בזווג הזה דנשיקין דא"א, שהרי גם עתה המרחק רב ביניהם, שפה דראש דא"א הוא בפה דרדל"א, ופה דראשייהו דאו"א הוא בפה דא"א שמקודם לכן.

אכן נתבאר לעיל, שמטעם שאין העדר ברוחני, נבחן עוד הראש דא"א כמו שהוא במקומו גם כן, ולפיכך אותו הזווג הנעשה בפה דא"א שעלה לפה דעתיק, גורם עמו יחד גם זווג בפה דא"א שמקודם לכן, ששם עומד הפה דאו"א, ונמצאים או"א נכללים גם בזווג העליון שבפה דא"א, שמטעם אין העדר ברוחני, כבחינה אחת נחשבים. ומאירים יחד.

וזה אמרו "אז יורד למטה מסיום הפה בסוד כפיפת ראש ואז נכלל הגרון בהם ממש" דהיינו באותו העת שנעשה למעלה בפה דעתיק הזווג דנשיקין בפה דא"א, הנה הפה הזה יורד ג"כ למקומו שמקודם לכן, מטעם שאין העדר ברוחני "ואז נכלל הגרון בהם ממש" דהיינו הגרון שעלה למעלה לגלגלתא דא"א, נמצא נכלל באו"א ממש על דרך ששימש להם לגלגלתא בהיותם למטה בגוף דא"א, ונעשה אותו זווג העליון דנשיקין דא"א גם בפה שבמקום או"א, ויוצאת אותה הקומה דע"ב המגולה גם באו"א כמו בפה העליון דא"א שבמקום עתיק. וזה מכונה "כפיפת ראש" כי ראשו דא"א האמיתי נמצא עתה במקום רדל"א, ונבחן ע"כ התפשטות ראש דא"א עם פה שלו למקומו שמקודם לכן, כמו שכופף ראשו ומוריד אותו למטה מדרגתו. כי עתה דרגתו מבחינת רדל"א, ומורידו לבחי' א"א. וע"כ נקרא כפיפת ראש.

פרק קז

החלק הג' מת"ת דא"א שנשאר מב' חלקי הת"ת שנעשו לב' דעות לאו"א נעשה ממנו חלק הגוף לאבא וכו', **ומריבוי השפע נעשו ג' אחרים נה"י** וכו'. ענין הגדלות הכלים דו"ק דאו"א הבאים מע"ב, עם הנה"י חדשים שמשיגים ע"י המוחין הע"ב, דומים לגמרי,

לגדלות הכלים דז"א עם נה"י חדשים הבאים לו עם המוחין דגדלות, כמ"ש הרב לעיל בדף א' קצ"ב אות קפ"ח. וז"ל "חג"ת שלו נעשים לו לחב"ד ונה"י נעשין לו חג"ת וזה ע"י המשכת שפע דאו"א וה"ס התפשטות ב' עטרין וכו' " עו"ש באות ק"צ וז"ל "נגמר לי"ס גמורות באופן זה קו ימין הוא חסד ונצח, ובהם שש פרקין, ואז ב"פ עלאין דחסד מתחברים עם פרק עליון דנצח דאמא, ונעשה חכמה מג' פרקין וכו' " עש"ה. ועד"ז ממש הוא הגדלת כלים דע"ס דע"ב דאו"א, אלא כאן מסתייעים עם נה"י דא"א עצמו אחר שא"א נתחבר לבחינת עתיק.

והנה או"א היה להם מקודם חג"ת נה"י דא"א, שהרי מלבישים החג"ת שלו, וגם נה"י כלולים בהם. וע"כ חסד ונצח דא"א מתחלקים לשש פרקים, שב' פרקים עליונים שבחסד, נעשים לחכמה דאבא, וש"ת דחסד עם שליש עליון דנצח, נעשה לחסד דאבא. וב"ש הנשארים מנצח נעשים לנצח דאבא. וכן הגבורה והוד שבקו שמאל נחלקים לששה פרקים: ב"פ העליונים דגבורה נעשה לחכמה דאמא. וש"ת שנשאר מן הגבורה עם שליש עליון מהוד, נעשה לגבורה דאמא. וב"ש הנשארים מהוד נעשו להוד דאמא. וכן בקו האמצעי שיש להם שם, מקודם רק ש"ע דת"ת, הנחשב לת"ת שלהם, נמצא עתה שב"ש עליונים מן השליש עליון דת"ת ההוא, עלו ונעשו לדעת דאו"א, ונשאר ש"ת מן השליש עליון דת"ת דא"א, וזה השליש שנשאר מתחבר עם כל מחצית הת"ת הנשאר, ונעשה לגופא דאו"א, דהיינו לכל בחינת הת"ת שלהם. וב"ש של היסוד דא"א נעשה ליסודות שלהם. והשלישים עליונים החסרים עוד לכל כלי שלהם, באים להם מריבוי השפע שמקבלים מן העליון שלהם דהיינו מן קומת הזווג דא"א. אמנם אלו הנה"י שמצטרפים לאו"א, אין הכונה לנה"י דא"א ממש, כי אותם אינם, לוקחים, כי אינם מבחינתם, אלא הכונה היא אל הנה"י הכלולים בחג"ת דא"א כנודע.

וזה אמרו "אותו חלק הג' שנשאר מב' חלקי הת"ת שנעשו לב' דעות לאו"א נעשו ממנו חלק הגוף לאבא הכולל חג"ת וחלק הגוף לאמא הכולל חג"ת" דהיינו כמבואר, שחלק שליש עליון דת"ת שאו"א הלבישו מקודם לכן, זה עצמו נחלק לג' שלישים, שב"ש עליונים עלו ונעשו לדעת בראש דא"א שהוא עתה או"א, והם עלו יחד עם ב"ש עליונים דחסד דא"א, וב"ש עליונים דגבורה דא"א שנעשו שם לב' חכמות דאו"א, כי הם שניהם משיגים שם קומת חכמה. ואלו שלישים תחתונים שנשארו מחו"ג ומשליש עליון דת"ת, מצטרפים עם הנה"י הכלולים בחג"ת, ונעשה כל אחד לב' שלישים ועם ריבוי השפע הם נעשים לחג"ת נה"י של כל אחד בג"ש שלימים, הכל כמ"ש הרב אצל הז"א. וכאן לא חש הרב להאריך הענין בפרטיותו.

פרק קח

בהכרח שיעשה שם בינתים מציאות אור אחד ע"י ב' מיני שערות אלו דדיקנא ודרישא וכו'. ומן האור הזה המקיף אותם, הם משיגים בחי' הקטנות דפרצוף ע"ב, כנ"ל באורך. אבל זו"ן עדיין אין להם מבחינת ע"ב כלום, ע"כ הם צריכים מקודם לקבל בחינת הקטנות דע"ב ואח"כ הגדלות שלו, כי זה הכלל, אין שום מדרגה יוצאת בפעם אחת אלא בב"פ, מתחלה הקטנות ואח"כ הגדלות. כנ"ל.

פרק קי

זקן התחתון שבמקום היסוד של ז"א עצמו וכו'. נודע, שיש ג' מיני שערות, היוצאים בג' פרצופים: בעיבור, יניקה, מוחין, כמ"ש לעיל בדף אלף שס"ח ד"ה וזה. ע"ש. גם נודע, שמבחינת הכלים, נמצאים תמיד שעליונים נגדלים מתחילה. ולפיכך, אין השערות דפרצוף העיבור, שהם השערות דיסוד, באים, אלא אחר שנשלמו לו המוחין דגדלות, דהיינו אחר י"ג שנה. באופן שבעיבור ויניקה אין לו אלא הכלים העליונים של השערות, דהיינו שערות רישא בלבד, שהם בחינת גו"ע דשערות, כנ"ל בחלק י"ג, ובחינת אח"פ דשערות, אינם באים אלא בגדלות, שבבחינת המוחין של **הצ'** דצל"ם דגדלות, שהם אחר י"ג שנה הוא משיג בחינת שערות דעיבור שהם שערות היסוד הנקרא זקן התחתון שהוא ג"כ בחינת **צ'**, ואח"ז כשמשיג הל"מ דגדלות, שהוא בהמשך דכ' שנים, כמ"ש לפנינו, אז הוא משיג גם דיקנא עלאה דראש, שהוא בחינת אח"פ דשערות דגדלות. ועי' היטב באו"פ הנ"ל בדף אלף שס"ח כי אין כאן המקום להאריך.

פרק קיב

א **תרין פרקין עלאין שהם בחינת הידים דא"א הם בחינת חכמה דאבא וחכמה דאמא** וכו' **נקראים אחסנתא דאו"א**. כבר נתבאר זה לעיל, בד"ה והנה, איך החג"ת נה"י דא"א, מתחלקים לעשרה כלים בשביל פרצוף ע"ב דאו"א, שב"ש עליונים דיד ימין שהוא חסד דא"א, נעשה לחכמה דאבא, הכולל ג"כ הבינה דאבא, אלא לפי שהוא ע"ב, ע"כ אינו חושב אלא הבחינה העליונה. וע"ד זה ב"ש עליונים דיד שמאל דא"א, נעשו לחכמה דאמא וגם הבינה שלה בכלל. ע"ש.

ב **אחסנתא או"א לפי שאלו התרין פרקין הגיעו לחלקם ונחלתם**. כלומר, לפיכך קורא אותם הזוהר בשם אחסנתא דאו"א, משום שהגיעו להם מן ג' הרישין דא"א ומג"ר דעתיק, ע"י עליתם והתכללותם שמה, כנ"ל דף אלף תקנ"ט ד"ה נעשו ע"ש. ונבחן כמו שלקחו אותם מבחינה שלמעלה ממדרגתם, וע"ש זה נקראים אחסנתא.

פרק קיג

פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך וכו', **אלו נשארו לחלקו דז"א** וכו', **ואלו נקראים ב' עטרין**. ודע שכל ההפרש מבחינת אחסנתא, לב' עטרין הוא בענין הארת חכמה שבת"ת, שנקרא שמש, אשר בבחינת אחסנתא הוא מאיר בלי שום נרתק, ואורו גדול מאד, משא"כ בבחינת ב' עטרין שנוטל הז"א, כבר ת"ת מלובש בנרתיקו, שהוא בחי' הצרות שביסוד, והארתו של הת"ת מתמעטת, בבחינת אורחא למעברא ביה. וכבר הארכנו הרבה בענין הזה לעיל דף א' תקל"ט ד"ה ובזה. עש"ה בכל ההמשך שהוא נחוץ כולו לזכור כאן. וע"כ רק בבחינת הראש דאו"א מאיר בחינת הארת חכמה בכל שלימותה, אבל החג"ת דאו"א, שהם צריכים לקבל המוחין של ראש דרך היסודות שלהם שבפה, הנה אז הת"ת משוה הארתו למדת היסודות שהיא מצומצמת בהם, ע"ש.

וזה אמרו "תרין פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך ואלו נקראים ב' עטרין, ואלו ירדו למטה וכו' לדעת דז"א" כי משלישים העליונים דחסד וגבורה שעלו ונעשו לראש דא"א ששם עלו או"א. נמשך מהם רק טפה אחת מהיסודות שבפה, שטפה זו ה"ס הארת חכמה דאו"א המצומצמת בהמסכים של יסודות שלהם שבפה. וע"כ אין מגיע לז"א משם רק הארה לבד, ולא עצמות, שהרי אין הארת חכמה זו יכולה להאיר בז"א אלא במדת הצרות שביסוד. כמ"ש שם, אמנם מדת הב' עטרין עצמם, שהם בחינת הת"ת ויסוד שבשלישים תחתונים דחו"ג, שהם כבר בחינת חג"ת דאו"א ולא ג"ר שלמעלה ממסכים, יכול הז"א לקבל אותם כמות שהם. באופן שאלו המוחין דע"ב שז"א מקבל. נחלקים לג"ר וז"ת. קומה שלימה של ע"ס, אמנם הג"ר שהם הארת חו"ב, נבחנים למצומצמים מאד מחמת עברם דרך היסודות שבפה, וז"ת שבהם שהם בחי' חסדים. הוא מקבל מב' עטרין עצמם. ומגיעים לו בכל השלימות שלהם כמות שהם בחג"ת דאו"א. שהם שליש תחתון דחסד ושליש תחתון דגבורה, הנבחנים לחג"ת דאו"א, שהם ב' כתפין דא"א. כי הכתפין הם שלישים תחתונים דידין.

פרק קטז

חכמה ובינה דז"א הם טיפין הנמשכין מתרין פרקין עלאין דחו"ג דא"א והם הארה ולא עצמותם וכו', **אבל הדעת** וכו', **הוא מכ' פרקין תתאין דחו"ג דא"א הם עצמם ולא הארתם**. כמבואר בדיבור הסמוך ע"ש. אמנם מ"ש שחו"ב הם הב' פרקין עלאין דחו"ג, הכונה היא על ב"פ עלאין דכל אחד מהם, כי ב"פ דחסד, נעשו לחכמה דאבא ובינה שלו. וכן ב"פ עלאין דגבורה, נעשו לחכמה דאמא ובינה שלה, והם שניהם בחינת ראשייהו דאו"א, ומשם נמשך האחסנתא. ומ"ש ב"פ תתאין דחו"ג שנעשו לדעת, הכונה היא על

פרק אחד לבד, דהיינו פ"ת של החסד ופ"ת של הגבורה. כי הם נשארו בחג"ת, ולא עלו לראשייהו דאו"א, כנ"ל, וע"כ נוטל הז"א עצמותם ממש, שהם בחינתו עצמו, כי הז"א הוא תמיד בחינת חג"ת, כנודע.

פרק קיז

חצי יסוד התחתון דעתיק יומין הגנוז תוך חצי תחתון דת"ת דא"א. היינו בשעת עלית הפרצופים, חצי תחתון דת"ת, עולה ומלביש על חצי עליון של הת"ת שלו, נמצא גם חצי תחתון דת"ת דא"א, שמלביש על יסוד דעתיק. כמ"ש הרב לעיל דף תתקי"ט אות פ"ו. מה שא"כ בסדר של הקביעות, כי אז מסתיים היסוד דעתיק בחזה דא"א, ואינו מגיע אל חצי תחתון דת"ת דא"א.

קכ) **ששה בחינות, הבחי' הא' בהיות המוחין למעלה במקומם תוך או"א וכו', הבחינה הב' שע"י אותה הארה דמזלא וכו'. ויוצא לחוץ בסוד או"מ וכו'**. פי' כי אלו המוחין דע"ב המגולה שיצאו על המ"ן דמזלא בעת התכללות או"א בג"ר דא"א, לא יכלו כלים הפנימים דאו"א להכיל אותם אחר שיצאו מג"ר דא"א ונולדו ובאו למקומם, כי בעת לידת הפרצופים חוזרים הפרסאות למקומם, והמוחין מתלבשים שוב בג' תיקוני מל"צ דצלם כנודע, וכיון שג"ר דמוחין מתלבשים **בם** דצל"ם, א"כ נעלמים משם הג"ר דע"ב בסוד מקיף חוזר, כנ"ל באורך. וע"כ נבחן במוחין דע"ב דאו"א ב' בחינות מוחין: א' הם מוחין פנימים, דהיינו כמה שיכלו להכיל אחר התלבשות במל"צ. וב' או"מ דמוחין אלו, דהיינו אותם ג"ר דע"ב שנעלמו מן הג"ר דמוחין מסבת התלבשותם **בם**', כנ"ל, הנה לא נעלמו לגמרי, אלא שנשארו חופפים בסוד או"מ אל המוחין.

ואע"פ שהמוחין האלו יצאו בעיקר בשביל ז"א וגם ע"י מ"ן דז"א, מ"מ אין ז"א יכול ליקח אלו המוחין ממקום ג"ר דאו"א המלבישים לג"ר דא"א בעת הזווג, כי ז"א אין לו חלק, אלא בנה"י דאו"א, וגם זה רק בכח עלית נה"י דא"א לחג"ת שלו בעת הזווג, שנמצא הז"א המלביש לנה"י דא"א, שמלביש עתה לחג"ת דא"א. אמנם נודע, שאז גם חג"ת דא"א עם או"א המלבישים אותם עלו ונעשו לג"ר דא"א, דהיינו הב"ש העליונים דכל אחד מהחג"ת עלו ונעשו לג"ר שלו, ולא נשאר מן החג"ת למטה בגוף, במקום עלית הז"א, אלא רק השלישים התחתונים דכל אחד מהחג"ת, הרי שאפילו בעת הזווג לא נכלל הז"א אלא בשלישים התחתונים דחג"ת דא"א, שהם נה"י דאו"א, ולא בב' השלישים העליונים שלהם, שנעשו לג"ר דע"ב ודא"א. הרי שאין לו שום חלק בג"ר דאו"א.

ולפיכך צריכים המוחין לירד ולהתפשט לבחינת נה"י דאו"א, דהיינו למקום שמחזה ולמטה שלהם, שנשארו עומדים למטה מפה דא"א, בבחינת חג"ת שלו, שהם בחינת

רישי כתפין דא"א, ששם נכלל הז"א בעת הזווג מכח עלית נה"י דא"א לחג"ת שלו, כנ"ל. ואחר שהמוחין יורדים לנה"י אלו דאו"א יכול ז"א לקבל מהם, כי גם הוא נכלל שם ברישי כתפין כמו נה"י דאו"א. אמנם מקודם צריכים המוחין להתלבש בנה"י דאו"א, שהם המלבישים הקבועים על רישי כתפין אלו דא"א, ואח"ז מתלבשים המוחין עם לבושים מנה"י דאו"א תוך ראש דז"א עצמו. הרי, שהגם שהמוחין דז"א דקומת ע"ב מוכרחים לצאת בראשייהו דאו"א, בעת שמלבישים הג"ר דא"א, שאז המזלא משמש להם לדעת, אכן ז"א לא יקבלם שם וצריכים לעבור ג' מדרגות עד ביאתם לראש הז"א. א', הוא מקום יציאת המוחין על המזלא, שהוא בראשייהו דאו"א עצמם. ב' הוא, התפשטות המוחין משם למקום נה"י דאו"א שהם במקום אחד עם הז"א בעת הזווג, שהם שניהם נכללים ברישי כתפין דא"א. ג' הוא, התפשטות המוחין מנה"י דאו"א אל ראש דז"א עצמו.

וכבר נתבאר לעיל, שאחר לידת המוחין חוזרים הפרסאות למקומם והמוחין שוב מתלבשים כל אחד בבחי' מל"צ דצל"ם, וג"ר דע"ב המגולה נעלמים לחול בסוד מקיף חוזר, ע"כ נמצא בכל מדרגה פנימי ומקיף, וע"כ יש באלו המוחין שש בחינות, כי הם ג' מדרגות, ובכל מדרגה בחי' פנימי ובחינת מקיף, הרי שש בחינות בג' מדרגות. ונמצא שהתלבשות המוחין בראש דז"א היא המדרגה החמישית, והאו"מ שלו הוא המדרגה הששית.

אמנם צריכים להבין ההפרש הגדול שיש בין אלו ג' המדרגות. וכבר נודע שאלו המוחין דע"ב המגולה, אינם יוצאים אלא בפה דעתיק, דהיינו ע"י עלית ג"ר דא"א לג"ר דעתיק, וג"ר דאו"א לג"ר דא"א, שרק אז משמשת המזלא לבחינת דעת לראשייהו דאו"א, שמזל ונוצר הוא עטרא דחסד, ומזל ונקה הוא עטרא דגבורה, ואז יוצאים אלו המוחין דע"ב המגולה, שהם מוחין דע"ב הראוים לז"א. גם ידעת שהמוחין האלו כמו כל מוחין יצאו בזווג דהכאה על עטרא דגבורה, שהם ט' ממטה למעלה וט' ממעלה למטה, כנ"ל (דף אלף תקל"ו אות ע"ו ע"ז. עש"ה) ולכן נבחן הפרש גדול ממוחין הראשונים במקום יציאתם, דהיינו באו"א שהם במקום ג"ר דא"א, ומחוברים עם ג"ר דעתיק, אשר מזל ונקה, שהוא עטרא דגבורה, משמש להם ממטה למעלה, נמצא שם העיטרא דחסד, שהוא מזל ונוצר ות"ת, שהוא עומד מגולה לגמרי בלי שום התלבשות בנרתק דעטרא דגבורה, שהוא ב' המסכים דצר וקצר הכלולים במזל ונקה, כנ"ל באורך. ונודע אשר עיקר הנושא להארת חכמה, והמאיר ומשיב את הבינה להיות חכמה, הוא עטרא דחסד שהוא הת"ת, דהיינו מזל ונוצר, וכיון שהוא שם מגולה בלי שום נרתק, הרי הארתו בכל השלימות. ואור הגדול הזה של הת"ת בהיותו בפ"ע מחוץ לנרתק, אינו מקובל אלא

בפנימי ומקיף של המדרגה הראשונה, דהיינו, בראשייהו דאו"א גופייהו, שהם המדרגה הראשונה ליציאת המוחין, וע"כ העטרא דגבורה משמשת בהם ממטה למעלה, ואין המסכים שלהם יכולים להאפיל כלום על הת"ת שהוא עטרא דחסד, כי אין שום מסך יכול להעלות מעביותו למעלה ממקום מציאותו אף משהו, כי רק או"ח בלבד הוא מעלה, ולא שום עביות כלל.

משא"כ המדרגה השניה, שהיא בחינת התפשטות המוחין לנה"י דאו"א, שהם נמצאים למטה מפה דא"א, אפילו בעת הזווג, להיותם בחינת **ם**' סתומה שבהם ק"כ צירופי אלקים, ואינם בחינת ג"ר כמו או"א. כמ"ש בחלק י', שחב"ד חג"ת דאו"א עד החזה, נבחנים בסוד **ס**' להיותם בחינת ג"ר דאמא, שאינם מרגישים כלל בחינת יציאתם מראש דא"א, וע"כ הם יכולים לעלות לראש בעת הזווג, משא"כ מחזה ולמטה דאו"א, כבר המסך רובץ עליהם ונחשבו לו"ק בלי ראש, וע"כ הם נקראים בשמות אלקים, עש"ה, וע"כ אין הם יכולים לעלות לראש גם בשעת עלית הפרצופים. וזה הטעם, שרק ב"ש עליונים דכל אחת מחג"ת עולים לג"ר דא"א. כי על ג"ש עליונים דחג"ת דא"א, מלבישים חב"ד דאו"א. ועל ג"ש אמצעים דחג"ת דא"א מלבישים חג"ת דאו"א עד החזה שלהם ועל ג"ש תחתונים דחג"ת דא"א, מלבישים נה"י דאו"א שמחזה ולמטה. ונמצא בחינת הס' דאו"א הראוים לעלות לראש דא"א, שהם מלבישים על ב"ש עליונים שבכל אחת מן החג"ת, וע"כ רק הם עולים ונעשים לג"ר דא"א. אבל ג"ש התחתונים דחג"ת, שעליהם מלביש הם' סתומה דאו"א, מוכרחים להשאר בגוף מתחת הפה דא"א. וכן תחת הפה דאו"א.

ונמצא שאלו נה"י דאו"א, שהם **ם**' סתומה כנ"ל, אינם נכללים בזווג דנשיקין דפה דאו"א, ששם משמש העטרא דגבורה ממטה למעלה, אלא שהם צריכים לקבל מזווג דחיך וגרון דפה דאו"א, דהיינו דרך היסוד דמזל ונקה, שהיא עטרא דגבורה, ונמצאים המסכים דעטרא דגבורה שולטים על התפשטות המוחין האלו למדרגה ב', ואין עטרא דחסד שהיא הת"ת יכול להיות מגולה בהם כמו באו"א בג"ר שלהם, אלא שהוא מלובש תוך הנרתק, שהם המסכים דעטרא דגבורה. הרי ההפרש הגדול ממדרגה הא' אל הב', אפילו בעת הזווג ועלית הפרצופים, ומכ"ש אחר לידת המוחין, שבחינת הג"ר דע"ב יוצאים לגמרי מחוץ לכלים הפנימים, ואינו נשאר בפנימית אלא ו"ק דמוחין דע"ב, הנה ודאי שההפרש גדול בהם הרבה.

וכן יש הפרש גדול ממדרגה ב' אל מדרגה הג'. כי מדרגה הב' היא על כל פנים בחינת חג"ת דא"א, כי נה"י דאו"א הם ג"ש תחתונים דחג"ת דא"א, כנ"ל. משא"כ מדרגה הג'

שהיא ראש דז"א, הנה הוא רק מלבוש של הנה"י דא"א, אלא רק בעת הזווג הוא נכלל ברישי כתפין, שהם חג"ת, אמנם אחר הזווג הוא יורד למקומו למקום נה"י דא"א, ובחינת רישי כתפין המלובשים בנה"י דאו"א, הם מאירים לו רק בבחינת מקיפים בלבד, דהיינו זה האו"מ שעל מדרגה הב', הנחשב לבחינה רביעית דמוחין, הנה הוא עומד שם במקום רישי כתפין דא"א, ומשם מאיר למוחין דז"א בבחינת או"מ. הרי נתבאר ההפרש הגדול מפנימי ומקיף דמדרגה ב', אל פנימי ומקיף דמדרגה ג', שהוא כהפרש החג"ת דא"א אל הנה"י דא"א, שיש בהם מרחק גדול מאד, כי עד החזה דא"א הוא נבחן בכל השלימות מיחס דגלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק המאירים לו עד שם. משא"כ מחזה ולמטה, שמקבל מנה"י דא"ק שגם הם לא נשלמו בנקודים, וכן באצילות עד גמר שתא אלפי שני.

וזה אמרו (באות קכ"ו) "נמצא כי מחג"ת דא"א עצמו, כשמתלבשים תוך או"א, נעשו מוחין אל הז"א בסוד או"מ למעלה. ומנה"י דא"א נעשו בז"א מוחין פנימים שנכנסו תוך ראשו" דהיינו כמבואר, כי אינו מקבל מב' כתפין דא"א, אלא בעת הזווג, שאז הפרצופים בסוד עליה, ונמצאו נה"י דא"א כלולים בחג"ת, דהיינו בשלישים תחתונים דחג"ת שהם ב' הכתפין. אמנם אינו נשאר שם, אלא יורד למקומו, למקום נה"י דא"א, ואז אין לו משם אלא או"מ של נה"י דאו"א המלבישים שם, ולא או"פ. כי אינו מלביש אלא נה"י דא"א, ומשם באים לו הפנימים. ומה שאומר לעיל שלוקח הב' כתפין דא"א מבחינת עצמותם, הוא ענין אחר כמ"ש לפנינו.

וזה שחוזר ומזכיר כאן הב' עטרין (באות קכ"ה) ואומר "ואמנם בענין הד' מוחין עצמם יש הפרש בין אלו לאלו כי תרין מוחין חו"ב הם נמשכים בו מן הארה הנמשכת בהם מן תרין פרקין עלאין דחו"ג דאריך וכו', אבל בחינת מוח הג' הנקרא דעת כלול תרין עטרין וכו' הם עצמם עצמותם ממש ולא הארתם בלבד וכו' ואחר התלבשם ירדו למטה ונתלבשו תוך רישא דז"א" מדייק ומכפיל הדברים להשמיענו, לבל נטעה לומר שחו"ב שהם ג"ר דמוחין דז"א הוא מקבל מג"ר דאו"א עצמם, ובחינת הב' עטרין הוא מקבל מנה"י דאו"א המלבישין לרישי כתפין דא"א. לזה אומר שאינו כן, אלא גם ב' המוחין חו"ב הבאים מג"ר דאו"א, אינו מקבל מהם מבחינתם שלמעלה בנו רישייהו דאו"א עצמם, אלא שהוא מקבל אותם רק מבחינת ההארה בסוד טפת היסוד היורדת ומתפשטת בנה"י דאו"א, כי כל ד' המוחין חו"ב ודעת ישנם ברישייהו דאו"א עצמם, ודרך זווג היסודות דחיך וגרון דאו"א יורדים מפה שלהם ולמטה לנה"י שלהם המלבישים לרישי כתפין דא"א, ולכן יש גם במדרגה הב' שהיא נה"י דאו"א, כל הד' מוחין חו"ב חו"ג, כמו בראשייהו דאו"א, אלא שז"א אינו יכול לקבלם רק מנה"י דאו"א, כמבואר לעיל, וכיון שמקבלם מנה"י דאו"א,

הרי אין לו מבחינת חו"ב אלא הארה לבד, כלומר רק בחינת טפה הבאה דרך היסודות שבפה, ששם אין הת"ת מגולה בפני עצמו, אלא בתוך הנרתק דעטרא דגבורה, כנ"ל באורך. משא"כ בחינת הב' עטרין עצמם, הוא נוטל מבחינת עצמותם ממש, כלומר, לא בדרך זווג היסודות שיזדווגו פעם שנית הנה"י דאו"א וישפיעו לו בחינת טפת הזווג, כי אינו צריך לזה בהיותו עמהם במדרגה אחת, שהרי גם הז"א כלול בעת הזווג ברישי כתפין דא"א כמו נה"י דאו"א מכח עלית נה"י לחג"ת, ואין ביניהם הבדל מדרגה כמו מראשייהו דאו"א לחג"ת דא"א, ולפיכך נבחן שמקבל הב' עטרין אלו במדה שוה כמו שהם בנה"י דאו"א, שזה נבחן לעצמות המוחין, שאינם צריכים לעבור דרך יסודות. כמבואר.

והבן היטב, שהשם ב' עטרין שהחו"ג דמוחין מכונים בו, אינו נוהג בחו"ג שבמוחין דאו"א, אלא רק בחו"ג שבמוחין דמדרגה הב', דהיינו רק בנה"י דאו"א. כי השם הזה בא ללמדנו אשר בחינת הת"ת הנושא להארת חכמה, אינו מגולה מבחינת עצמו, אלא מבחינת המסכים שביסוד, שמבחינת הזווג נבחן לעטרת היסוד, וכיון שת"ת אינו מאיר אלא כמדת העטרה, ע"כ מכונה גם הת"ת בשם עטרה, דהיינו שנקרא עטרא דחסד. וזכור הפירוש הזה. ולכן, כיון שענין התלבשות הת"ת בנרתיקו זה מתחיל רק בנה"י דאו"א, להיותם מקבלים דרך היסודות דפה דאו"א, כנ"ל, ע"כ אין השם ב' עטרין חל אלא על הת"ת ויסוד, שהם החו"ג אשר בד' מוחין המקובלים לנה"י דאו"א. משא"כ בד' מוחין שבראשייהו דאו"א, שעטרא דגבורה משמש שם ממטה למעלה, ואין העביות שבמסכים דגבורה עולה כלל ממטה למעלה, ונמצא הת"ת שהוא מגולה בלי שום נרתק, אלא לפי מדת עצמו, ע"כ אינו נקרא בשם עטרא כלל. וזכור זה. והנה נתבאר, שבאמת יש ד' מוחין חו"ב חו"ג בראשייהו דאו"א גופייהו כמו בנה"י דאו"א, אלא שבמוחין דאו"א אינם נקראים ב' עטרין רק החו"ג שבמוחין שירדו לנה"י דאו"א, בהם נבחן החו"ג לב' עטרין, משום שהחסד שבמוחין שהוא הת"ת, אינו מאיר אלא כמדת העטרה, כנ"ל. ועם זה תבין בפשטות, שאותם המוחין דחו"ב חו"ג שבראשייהו דאו"א אחר שמתפשטים בנה"י דאו"א, הם נקראים חו"ב וב' עטרין, וז"א לא נתמעט אלא מבחינת המוחין שהחו"ג שבהם אינם נקראים ב' עטרין, דהיינו מבחינת ראש או"א, אבל מבחינת המוחין דחו"ב וב' עטרין שהם בנה"י דאו"א, לא נתמעט כלום, אלא שנוטלם לגמרי כמו שהם בנה"י דאו"א, משום שהוא עמהם במדרגה אחת. וזה שמדייק הרב לומר שנוטל עצמותם דב' עטרין, אכן שיעור זה של עצמותם סובב ג"כ על החו"ב שמקבל מהנה"י דאו"א, שהרי הוא עמהם במדרגה אחת, אלא החו"ב האלו נחשבים כבר למצומצמים גם בהנה"י דאו"א, כי אין שם אלא בחינת טפת הזווג דרך יסודות. אלא משום שהז"א יורד משם

לאחר הזווג למקום נה"י דא"א, ע"כ נבחנים המוחין ההם, שהם נתלבשו בנה"י דאו"א וירדו למקום הז"א, דהיינו למקום נה"י דא"א.

פרק קכז

אור הפנימי נכנס בתחילה ואח"כ מכחו מתנוצץ האור ויצא בסוד מקיף, ונמצא כי הפנימי הראשון קדם אל המקיף הראשון ואחר המקיף הא' נעשה הפנימי השני וכו'.

הנה דברים אלו, הם מפתח מקורי להבין המוחין דהולדה על בורים, וע"כ צריכים להרחבת ביאור, כדי להבין אלו שש בחינות מכל צדדיהן, ודע, שאלו שש בחינות הנ"ל, שביארם כאן הרב במוחין דז"א, נוהגים ג"כ במוחין דנוקבא דז"א, וכן אפילו באו"א עצמם. באופן שיש להבין ג' סדרים של שש בחינות, שהם: באו"א, בז"א, ובנוקבא. והוא משום שאלו המוחין דהולדה הם בחינת חכמה דל"ב נתיבות, שפירושם, כ"ב אתוון ועשרה מאמרות, כנ"ל בדברי הרב (דף אלף תקנ"ד אות צ"ז) ע"ש. כי בינה מעצם בנינה מכונה בשם כ"ב אתוון, ובחינת זו"ן בעיבור במעיה נבחן לעשרה מאמרות, שהם ע"ס דזו"ן שבתוך מעיה, כמ"ש הרב. ע"ש. שהכונה היא, על בחינת הארת חכמה שז"א ממשיך מן בינה ע"י עלית מ"ן שנקרא עיבור, שמתוך שיש לבינה קשר עם ז"א מע"ס דאו"י, אשר להאציל את ז"א דאו"י הפסיקה את אחורים שלה מן החכמה, וחזרה להיות חכמה, כדי להמשיך הארת חכמה בחסדים, שהמשכה זו דהארת חכמה בחסדים נבחן לז"א דאו"י, (כנ"ל דף ה' ד"ה וטעם) ע"כ בכל פעם שז"א עולה למ"ן אל הבינה נתעורר בבינה הקשר הזה דאו"י, והיא מפסקת אחורים שלה מחכמה, והיא מתאחדת עם חכמה כדי להשפיע הארת חכמה לז"א. ובחינת החכמה המחודשת ע"י עיבור ז"א נבחנת לבחינת חכמה דל"ב נתיבות, ונקרא ג"כ חכמה שבסוד הדעת, שאין זאת בחינת חכמה ממש דאו"י, אלא בחינת בינה דאו"י שחזרה להיות חכמה מכח עיבורו של הז"א. וזכור היטב ההפרש של חכמה אמיתית, שהיא חכמה ממש, ואינה נמצאת אלא בראש דא"א בלבד. אמנם או"א מעיקר אצילותם מצד המ"ה החדש, הם רק בינה דאו"י, כי בחינה עליונה דקומת ס"ג היא בינה דאו"י. כמ"ש בזה לעיל באורך.

ויש בחכמה זו דל"ב נתיבות, ג"ר וז"ת, הנקראים חו"ב וחו"ג. כי באמת אין כאן רק כ"ב אתוון, שהם בינה, ועשרה אמירן שהם זו"ן בעיבור. אכן כיון שז"א גורם שתשוב הבינה להיות חכמה, הרי יש כאן חו"ב, וז"א הוא בחינת החסדים שבקומה, שהוא המקבל להארת חכמה, גם המשפיע והמשיב את בינה לחכמה. והנוקבא דז"א, שהיא הנושאת אל המסכים שעליהם נעשה הזווג דהכאה, נבחנת לגבורה שבקומה. והנך מוצא, שבאמת אין כאן אלא בינה וזו"ן בעיבור, אלא שבבחינת הזווג יוצאים ע"ס שלמות

ג"ר וז"ת, שבינה עצמה נחשבת עתה לחו"ב, ות"ת לו"ק, ונוקבא למלכות, אלא שנוקבא מכונית בשם יסוד, משום שמלכות דאצילות עלתה לבחינת יסוד כנודע.

ולפיכך הם נבחנים בעיקר לג' חלוקות: א', אורות שהם בינה השבה לחכמה, שמשם נמשכים חכמה וחסדים בבחינת השורש. ב', הוא הת"ת שהוא עיקר הנושא אל החכמה דל"ב נתיבות הזו, שהוא מחזיר הבינה לחכמה, והוא עיקר המקבל אותה, כי בינה עצמה אינה צריכה לחכמה, כנודע. ג', הוא בחינת היסוד, דהיינו הנוקבא בעלת המסכים, שעליה נגלית כל הקומה הזו, וזולתה אין שום קומה נגלית כלל כנודע. ואלו ג' חלוקות יש להבינם בפרטות כל קומה של חכמה דל"ב נתיבות, ע"ד הנ"ל. וכן יש להבינם בכללות אצילות, כי משכן האורות, דהיינו הבינה שחזרה לחכמה, הוא באו"א עלאין דאצילות. ומשכן הת"ת הנושא להארת חכמה, הוא ז"א דאצילות. ומשכן היסוד הנושא אל המסך שעליו נעשה הזווג דהכאה הוא בהנוקבא דז"א דאצילות.

והנה נתבאר לעיל, שאחר לידת המוחין, הם מתלבשים שוב במל"צ דצל"ם, ונמצא הג"ר דע"ב המגולה, דהיינו הג"ר דחכמה דל"ב נתיבות, שיוצאים מן הכלים פנימים של המוחין ונעשים למקיפים על המצח מבחוץ למוחין, שע"כ נעשה בכל מדרגה ב' בחינות, כנ"ל בדיבור הסמוך ע"ש. ותדע שאור מקיף זה הנעשה מחוץ למוחין על המצח דכל מדרגה, הם מאירים מהארתם בפנימיות המוחין, ומהם נמשך כל בחינת המוחין דל"ב נתיבות בהפרצוף, שבחלוקה הא' שהם האורות, בליט במצח דאו"א המקיף דבינה השב להיות חכמה. ובחלוקה הב' בליט הת"ת הנושא להארת חכמה במצח דז"א דאצילות, שהוא בחינת התפילין דז"א, ובחלוקה הג' בליט מעלת היסוד, שבהמסכים שלו גילה לכל הקומה דחכמה זו, במצח של הנוקבא דאצילות. שה"ס המקיפים דכל מדרגה. אמנם הארה זו שעל המצח צריכה להמשיך ממקיף העליון שעל אותה המדרגה.

וכדי להבין ענין הארת המקיף של העליון לפנימי ומקיף דתחתון, נעתיק דברי הרב המובאים לעיל (בדף אלף של"ט אות צ"ז) וז"ל "אמנם סוד הדעת דרדל"א הוא גנוז מאד, ולכן הוא בסוד הפה דע"ק אך ג"ר שלו הם בסוד או"מ, בינה דעתיק לא נתלבשה כלל אמנם נמשכת הארה מבחוץ עד מצח דא"א, גם ברישא דא"א הוא דעת דידיה ובתוכו יסוד דעתיק וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר מבחוץ, ומכים זה בזה, וזה שמבפנים יוצא לחוץ וזה שבחוץ נכנס לפנים" עכ"ל.

פירוש, כי כמ"ש הרב שש מדרגות בהמוחין המקובלים לזעיר אנפין, כן גם כאן שש מדרגות בהמוחין המקובלים לאו"א. כי המוחין אלו דל"ב נתיבות יוצאים בפה דעתיק, ששם עלו הג' רישין דא"א, גם הג"ר דאו"א נכללו עמהם, כנ"ל, אמנם בעת לידת המוחין

הנה הפרצופים יורדים למקומם ויורד א"א למקומו, גם או"א יורדים למקומם, והם ג' מדרגות זו תחת זו. גם נודע שהם מתלבשים במל"צ דצל"ם, והג"ר דמוחין אלו יוצאים לחוץ בבחינת אורות מקיפים, כנ"ל.

וזה אמרו שם "הדעת דרדל"א גנוז מאד אך ג"ר שלו הם בסוד אור המקיף כי אינם יכולים להתלבש" כי בעת הזווג נתבטלו הפרסאות וה"ת ירדה לפה דעתיק, והעלו אח"פ שלהם, שהם חג"ת דעתיק עם ג' רישין דא"א, ונתחבר אל גו"ע דעתיק, ואז יצאה קומה שלימה של ע"ס בצירוף אח"פ שבא"א עם גו"ע דעתיק, דהיינו הקומה דל"ב נתיבות, שבינה דעתיק שבה לחכמה ע"י המ"ן דב' מזלות ונוצר ונקה, שנעשו לדעת כנ"ל. אמנם בלידת המוחין, שא"א ירד משם למקומו וכן או"א, נמצא שג"ר אלו דחכמה דל"ב נתיבות, שא"א קבלם במוחא דאוירא דיליה בהיותו במקום רדל"א, הנה עתה אחר שירד משם ונתלבש במל"צ דצל"ם, נעלמו ג"ר דרדל"א אלו ששמשו בדעת דעתיק לא"א. וז"ש שג"ר דיליה אינם יכולים להתלבש בא"א, כי אחר שגלגלתא שלו נתלבש בם' דצל"ם, ונעשה לחסדים מכוסים, הנה ג"ר דע"ב המגולה שיצאו ברדל"א בעת הזווג, יצאו לחוץ לאו"מ, כי אינם יכולים להתלבש בגלגלתא, שחזרה בעזקא דכיא. ונמצא שלא נשארו במוחא דאוירא אלא בחינת ו"ק דקומת ע"ב המגולה שיצאה ברדל"א. ומקיף הזה נשאר במקום רדל"א למעלה מא"א, דהיינו במקום יציאתו של המוחין.

וזה אמרו "בינה דעתיק לא נתלבשה כלל" היינו אותה הבינה השבה להיות חכמה בקומת הע"ב המגולה שיצאה בעתיק, היא לא נתלבשה כלל בא"א, כי הג"ר נעלמו ממנה בעת ירידת א"א למקומו כנ"ל. ובינה זו נשארה בלי חכמה כי חזרה לבחינתה הקודמת שהוא חסדים מכוסים, והיא מאירה החסדים שלה תוך מצח דא"א.

וז"ש שם עוד "גם ברישא דא"א הוא דעת דידיה ובתוכו יסוד דעתיק, וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק שבחוץ ומכים זה בזה" כאן מבאר סדר הארת המקיפים הנוהג בעת רצון, שאז נולד מצחא דרעוא דא"א, ששם יסוד דעתיק, כמו שביאר (בדף אלף שס"ט אות קנ"ז), וז"ל שם, "ובהיות עם רצון וכו', נולד מצחא דרעוא דא"א, ששם יסוד דעתיק, ואז אור בינה דעתיק שלא נתלבשה כלל גו א"א, מאירה דרך חוץ אל המצח שלו ונתוסף הארה ביסוד דעתיק דמלגאו וגם אורו יוצא לחוץ וכו', ואז יש כח גם בז"א להסתכל במצח דא"א ואז נקרא עת רצון, כי נגלה מצח הרצון". וכאן בדף אלף של"ט מבאר סדר הזווג ללידת מצח הרצון, שהוא הארת המקיפים, ואומר שבא ג"כ בדרך זווג דהכאה, שיסוד דעתיק שבדעת דא"א מכה בבינה של המקיפים אשר בחוץ, ובינה שבחוץ מכה ביסוד דעתיק שבפנים, ואז מתגדלים שניהם ומאירים

זה בזה.

וביאור הדברים: כי נתבאר שאלו המקיפים שיצאו לחוץ מראש, הם הג"ר דקומת החכמה דל"ב נתיבות שיצאו בראש דעתיק בשביל א"א ואו"א שנתכללו שם, אשר בחזרתם למקומם עם לידת המוחין, לא יכלו לקבל הג"ר דמוחין, מכח שחזרו ונתלבשו בהעזקא דם' דצל"ם, ולא נשאר בהמוחין רק הו"ק דקומת חכמה זו בחוסר ג"ר. שו"ק אלו נשארו מלובשים במוחא דאוירא בלבד, שה"ס ל' דצל"ם, וה"ס הדעת דא"א המלובש במצחא שלו, ששם מלובש יסוד דעתיק, כלומר, בחינת ו"ק דמוחין דחכמה דל"ב נתיבות, שהם באמת ת"ת ויסוד, הנקראים חו"ג, כנ"ל, אלא לפי שאין שם ג"ר דחכמה, אין מדת הת"ת מגולה כלל במוחא דאוירא, כי מדת הת"ת היא להיות נושא להארת חכמה הנמשך מן הבינה השבה להיות חכמה שהיא הג"ר, וכיון שבינה חזרה לאחורים שלה, והג"ר נעלמו מן הראש, אין הת"ת נושא לשום הארת חכמה, ואינו ניכר מכל קומה הזו אלא מדת היסוד בלבד, שהוא בחינת המסך דצרות שבו בלבד. אלא שנקרא על שם יסוד דעתיק, משום שנשאר מקומת החכמה דל"ב נתיבות שיצאה בראש דעתיק. והבן זה היטב, כי באמת יש שם כל הו"ק שהם ת"ת ויסוד, שהרי לא נעלם אלא בחי' הג"ר דגלגלתא מחמת הם', אלא שהת"ת אינו ניכר כל כמה שאין שם בחינת ג"ר, וע"כ נקרא גם הת"ת על שם היסוד.

אמנם אלו המקיפים, אע"פ שמצד שרשם אין בהם אלא חו"ב, שהם בחינת הג"ר שיצאו מן הגלגלתא דא"א, כנ"ל עכ"ז הם כוללים בהכרח גם החו"ג, כי לא יצוייר כלל שיהיה בחינת ג"ר דחכמה דל"ב נתיבות בלי החו"ג שלהם, משום שהם המעמידים הג"ר דחכמה, כי לא יצוייר בינה במדרגת חכמה בלי התקשרותה בת"ת ויסוד, כי זולתם היא תמיד בחסדים מכוסים. ולכן בכל מקום שנזכר הג"ר דחכמה דל"ב נתיבות בהכרח שיש שם גם חו"ג. וזכור זה. נמצא שאלו המקיפים דג"ר שיצאו לחוץ הם ד' מוחין חו"ב חו"ג, אמנם אין זווג בהחו"ג שימשיכו הארת חו"ב, כי אם היה כן, היו נחשבים לפנימים ולא למקיפים, אלא שאין שם בחוץ שום זווג, שאין זווג אלא ע"י כלים פנימים, וע"כ נמצא שם הבינה כמו בבחינת הקטנות שלה, כלומר, שאין בה אלא הארת חסדים מכוסים, מפני שהחו"ג נפרדים בלי שום זווג ביניהם.

ואין לשאול, א"כ במה הם נבחנים למקיפים דג"ר דחכמה, מאחר שהבינה אינה ממשיכה רק חסדים לתוך המוחין הפנימים. אמנם לעתים יש כאן בחינת זווג מפנים לחוץ, שזה הנקרא עת רצון. והיינו שיסוד של המוחין האלו, הנשאר בכלים הפנימים במוחא דאוירא דא"א, כנ"ל, מתעורר ע"י החוורתי ושערות רישא דא"א, והארתם יוצא

לחוץ, ומזווג לחו"ב דמקיפים, ובינה דמקיפים חזרה לקבל חכמה, ומאירה בפנימיות המוחין למקום היסוד שבמוחא דאוירא, שכן סדר הזווג, כיון שהארת או"ח של היסוד שבמוחא דאוירא יוצא לחוץ ומזווג החכמה ובינה, הנה חוזר האו"י של החו"ב ומאיר בפנימיות המוחין אל היסוד אשר שם, ואז נפיק הי' ממוחא דאוירא, ואשתאר אור, כלומר שמקבל אז המוחין דג"ר דחכמה לתוכו. אכן הג"ר האלו אין להם מקום להתלבש בכלים הפנימים דמוחין, משום שהעזקא דגלגלתא אינה נפתחת, וע"כ הם יוצאים ומתגלים על המצח דא"א. וזה נקרא לידת המצח הרצון. ואע"פ שגם במצח אין לו גילוי אלא מבחוץ לכלי, אמנם זה הוא כיון שגם המצח הוא בחינת **ם**' דצל"ם, כמ"ש בחלק י"ג, אבל הארתו נמשכת באתגליא לבחינת **ל**' דצל"ם שבפנים, שהם העינים דא"א שז"ס פקיחת העינים דא"א. כמ"ש שם (בדף אלף שס"ט אות קנ"ז) "אז מסתכל א"א במצחא דאו"א ובמצחא דז"א וכו' ואז יש גם כח בז"א להסתכל במצח דא"א ואז נקרא עת רצון" הרי שאז נפקחו העיינין דכל הפרצופים.

והנה נתבאר, שאע"פ שבעת לידת המוחין דע"ב, נעלמים הג"ר שבהם מהראשים, ויוצאים לחוץ בבחינת מקיפים מ"מ בעת רצון יש זווג בין היסוד הנשאר בפנימים ומזווג אל המקיפים והארתם נמשך לפנים, ואור החכמה מתגלה בל' של המוחין. ולפי"ז יש לשאול הרי יש כאן זווג גמור, ולמה יהיו נקראים עוד בשם מקיפים, מאחר שהארתם נכנסת לפנים. והענין תבין מתוך הדיוק שבדברי הרב שם, שאומר שעיינין דא"א מסתכלין במצחא דאו"א ודז"א, וכן עיינין דז"א מסתכלים במצחא דא"א. ואינו אומר שעיינין דא"א מסתכלין בעיינין דאו"א ודז"א ועיינין דז"א מסתכלין בעיינין דא"א. ומשמיענו בדיוק הזה כל ההבדל שיש בין זווג העליון שנעשה במקום עתיק, ששם יצא קומת ע"ב במגולה מן העזקא, ובין קומת ע"ב היוצאת בעת רצון, שקומה זו נבחנת לע"ב המלובש בעזקא, כי הם' שעל הג"ר דמוחין אינה נפתחת ע"י זווג הזה, אלא רק הל' של המוחין מקבלים אור הג"ר דע"ב הזה. וזה גורם שעיקר הארת המוחין הם חופפין על המצח, שהוא בחינת חסדים מכוסים בעיקרו, שהוא בחינת **ם**' דמוחא דאוירא המתגלה בפנים והעיינין דז"א שהם בחינת **ל**' שהם מקבלים הארת חכמה, הם מקבלים זה רק מבחינת הסתכלותם במצחא דא"א ולא בעיינין שלו. באופן שהזווג משפיע חכמה בעיינין דא"א, אלא ששורשם במצחא שלו, וע"כ יש כאן השפעה רק מעיינין למצחא דאו"א ודז"א, וכן דרך הקבלה של הז"א הוא, שהעיינין שלו מקבלים ממצחא דאו"א וממצחא דא"א, ונמצא שעיקר המוחין הם בחינת חסדים של הבינה, ושל המצח, אלא שיש בהם הארת חכמה משום שהשפע עוברת דרך העיינין דעליון, כי עיינין דא"א

משפיעים למצחא דאו"א, וע"כ גם המצח דאו"א יכול להשפיע הארת חכמה למצחא דז"א, וכן המצחא דז"א משפיע הארת חכמה לעיינין של עצמו. אמנם אז חוזרין העיינין דז"א ומקבלים ממצחא של עצמו ושל העליונים. ונמצא עיקר השפע הוא דבחינת המצח, אלא שיש בהם הארת חכמה מחמת שמושפעים דרך העינים דכל אחד. כמבואר. והבן זה. כי זה התמצית של בחינת המצחא דאתגלי בעת רצון.

ובזה תבין סדר הזווג שמפרש כאן הרב (בדף אלף של"ט אות צ"ז). שאומר "יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר בחוץ ומכים זה בזה וזה שבפנים יוצא לחוץ וזה שמבחוץ נכנס לפנים" פירוש: כי נתבאר שבינה דמקיפים שעל גבי א"א, אין לה שם זווג עם החכמה דמקיפים, שאין זווג אלא מבחינת פנימים. ונמצא בינה זו דרדל"א, שהוא מאירה מבחינת הזווג דלא פסיק שלה, את הארת החסדים שלה בשפע גדול כדרכה אל המוחין דא"א. אמנם עתה, שיוצאת ההארה מיסוד שבמוחין דאוירא ופוגע בבינה דמקיפים, שמשום זה חוזרת להזדווג עם החכמה דמקיפים, הנה נגרע מחמת זה בחינת שפע החסדים אשר לה עצמה, וזה נבחן להכאה בבחינת הבינה, כי אבדה אז בחינת החסדים של בחינתה. וכן אח"ז שאור דחכמה נמשך ממנה למוחא דאוירא, נבחן ג"כ להכאה וגרעון, כי אז נפסקו הארת חסדים שבגלגלתא מלהאיר במוחא דאוירא, כי העזקא שהגלגלתא מלובש בה, שהיא בחינת **ם**' אינה יכולה להשפיע החסדים שבה בעת שה**ל**' נפתחה באור חכמה, כי אין דרכה להתחבר באור חכמה, כנודע. הרי שיש כאן שתי הכאות: אחת בבינה דמקיפים, ושניה במוחא דאוירא עצמו. אמנם נעשה כאן בחינת התנוצצות של האורות, שפירושו, שזה החלק של החסדים שנגרע ממוחא דאוירא בעת זווג היסוד עם החו"ב דמקיפים, שהוא בהכרח כבר מעורב ומחובר בהארת חכמה זו שהכה בה והוציאה משם, היא שיצאה לחוץ ממוחא דאוירא ומתחברת על המצח דא"א מבחוץ. (נ"ב הענין: כי נתגלה כאן מעלת החסדים מאד, אשר הם שגרמו להמשכת הארת החכמה, וזולתם לא היתה מגולה החכמה כלל, נמצא שהחסדים נעשו לקומה שלימה חו"ב וחו"ג). וע"כ היא נבחנת לקומה שלימה של חו"ב וחו"ג, כי בחי' הכאה שקבלה מחו"ב דמקיפים הם נעשו בה חכמה ובינה, ובחינת עצמה שהוא חלק החסדים שנגרעה משם בסבת הכאת חו"ב הם שנעשו לחו"ג. הרי שהתנוצצות זו שנעשה בסבת ב' הכאות שבאו ע"י זווג חו"ב דמקיפים, הוציאו חלק חסדים ממוחא דאוירא לחוץ ע"ג המצח, שיש בה ד' מוחין שלימים חו"ב וחו"ג. שזה נקרא לידת מצחא דרעוא דא"א, ובז"א נקרא הארה זו בשם תפילין. והבן היטב.

ובזה תבין הדברים הנ"ל, שההארה יוצאת ע"י העיינין, אמנם הגילוי שלה היא רק

במצחא. והוא, כי זה הזווג שנעשה מבפנים לחוץ, נעשה ע"י היסוד שבמוחא דאוירא, כנ"ל, והוא המקבל ג"כ להארת חו"ב דמקיפים להיותו, הל' דמוחין, ובחינת הל' זו דמוחין מתגלה תכף בל' דבחינת הארת הפנים שמבחוץ אל המוחין שנקרא עיינין, כנודע. אמנם עדיין אין בזה שלימות הזווג, כי לא נעשה עתה רק בחינת התנוצצות המוציא החסדים דמוחא דאוירא לחוץ ע"ג המצח בבחי' ד' מוחין חו"ב חו"ג, כנ"ל. ואחר שנתגלו ונולדו אלו הד' מוחין ע"ג המצח לחוץ, חוזרים המוחין הפנימים ומתישבים כהלכתם, כי המוחא דאוירא אינה צריכה עוד לינק מחו"ב של המקיפים, כי כבר עשו פעולתם בלידת ד' המוחין שעל המצחא, הע"כ חוזרת לקבל חסדים מגלגלתא מם' דצל"ם שבמוחין, שע"י שוב נשלמים החסדים במוחא דאוירא כמקודם הזווג. ויחד עם זה, נעשה אותו הדבר גם בהארות דפנים דא"א, אשר העיינין שהם ל' דצל"ם אשר בפנים שלו, חוזרים ומקבלים הארת חסדים ממצחא דא"א, שהוא בחינת ם' של הארת הפנים שלו. כנ"ל. הרי, שמקור ד' המוחין שעל גבי המצח באים מל' דצל"ם שבמוחין שנקרא אוירא, וכן מל' דצל"ם שבפנים שהם בחינה אחת. אמנם מקום גילוים הוא ע"ג המצח. אלא בעת שהמוחין מתפשטים מעליון לתחתון, הנה בהכרח שמצח דעליון משפיע המוחין מקודם אל העיינין דתחתון, כלומר למוחא דאוירא שהוא ל' דצל"ם, ואז נעשה בו התנוצצות, ומוציא ד' מוחין לחוץ כנ"ל. הרי שעיינין דתחתון מוכרחים לקבל ממצח דעליון, ואח"כ מתגלים ג"כ על המצח דעצמו.

ובכל האמור מובנים דברי הרב כאן שאומר (באות קכ"ז) "וזכור ואל תשכח כי כל או"פ נכנס בתחילה, ואח"כ מכחו מתנוצץ האור ויוצא בסוד מקיף, ונמצא כי הפנימי הראשון קדם אל המקיף הראשון, ואחר מקיף הא' נעשה הפנימי השני, ואח"כ נעשה המקיף שבו, ואח"כ הפנימי הג', ואח"כ המקיף הג' שהוא התפילין" דהיינו כמבואר, שענין זה של הארת המקיפים מתחילים ממקיפים דרדל"א, ששם שורש של כל אלו המקיפים, כי שם יצא מתחילה קומת הע"ב המגולה, שבעת לידת המוחין, שנתלבשו שוב בג' בחינות צל"ם הוכרחו ג"ר דע"ב הזה להסתלק מן הראש דכל אחד בסוד מקיף, כנ"ל. ונמצא שהפנימי, דהיינו בחינת ו"ק שנשארו מן המוחין הוא בודאי קודם בפרצוף, לבחינת הארת המקיפים בהפרצוף, שבאה לאח"כ בסוד התנוצצות, כמ"ש לעיל.

והנה מתחילה נעשה ההתנוצצות ע"י יציאת הארת יסוד מדעת שבפנימיות דא"א לבינה דמקיפים שנשארו ברדל"א, שע"י הזווג הזה דחו"ב שנעשו במקיפים ע"י יציאת הארת יסוד דמוחא דאוירא, נמשכה הארת חכמה למוחא דאוירא, דנפיק הי' מאויר ואשתאר אור, כמו שמסיים שם הרב (בדף אלף שמ"א אות צ"ט). ואז נעשה ההתנוצצות במוחא

דאוירא, ויצאו משם לחוץ ע"ג המצח הד' מוחין חו"ב חו"ג, כנ"ל. הרי שמתחילה נתקנו המוחין הפנימים בהארת חכמה ואח"כ הוציאו הארת המקיפים לחוץ ע"ג המצח, ונמצאו המקיפים האלו שהם תולדה מן הפנימים, והפנימים חשובים מהם. וכן משם הגיעה הארת המוחין לפנימים דאו"א, ונעשה התנוצצות בבחינת ל' דצל"ם של מוחין דאו"א, ומשם יצאו לחוץ ע"ג מצחא דאו"א ד' המוחין חו"ב חו"ג בסוד מקיפים. ומהם הגיעה הארה אל נה"י דאו"א שהם בחינת ישסו"ת כנודע, ונעשה גם בהם ההתנוצצות בבחינת ל' דצל"ם שבמוחין הפנימים והוציאו ד' מוחין בסוד מקיפים ע"ג מצחא שלהם. וממצחא דישסו"ת נתפשטה הארה אל ל' דצל"ם שבפנימיות המוחין דז"א, ונעשה גם בו התנוצצות ויצאו ד' מוחין חו"ב חו"ג ע"ג מצחא דז"א.

וכשתדייק תמצא כאן שש בחינות עד שמתגלים המקיפים על מצחא דאו"א, כי בחינה א' וב' הן פנימים ומקיפים שנשארו ברדל"א עצמו אחר לידת המוחין, כי אחר ירידת א"א משם עם המזלין, נסתלק הזווג הזה גם מראש דעתיק, ולא נשאר שם אלא הפנימים, וג"ר דאותה הקומה יצאו לחוץ. הרי ב' בחינות במקום יציאת המוחין שהוא הראש דעתיק. ומבינה דרדל"א שבג"ר שיצאו לחוץ, נמשך לפנימים דא"א, ונעשה התנוצצות ויצאו ד' המוחין על המצח בסוד מקיפים, הרי שהמקיפים שעל המצח דא"א, הם בחינה הרביעית של המוחין. ומשם האירו אל מוחין הפנימים דאו"א, ונעשה גם בהם התנוצצות והוציאו ד' מוחין לחוץ ע"ג המצח. כנ"ל. הרי המקיפים אלו שבמצח דאו"א כבר הם בחינה ששית. אמנם הרב חושב הפנימי ומקיף דאו"א לבחינה א' וב'. והטעם הוא, מפני שאלו המוחין הם מבחינת חכמה דל"ב נתיבות. שעתיק וא"א אין להם שום צורך בהם, משום שבהם מאיר בחי' חכמה האמיתית דאו"י, וע"כ תחילת ההכר של אלו המוחין מתחיל רק באו"א עלאין, מפני שהבחינה העליונה שבהם היא בינה דאו"י, כנ"ל, וע"כ יש להם צורך וחשיבות בחכמה זו דל"ב נתיבות, שפירושו, שבינה עצמה שבה להיות חכמה, כנ"ל. וע"כ מתחיל הרב למנות שש הבחינות רק מאו"א עלאין, דהיינו פו"מ בהם עצמם, ופו"מ בנה"י שלהם שהם ישסו"ת ופו"מ בז"א, שמקיף דז"א הוא בחי' הששית, דהיינו התפילין שבמצח שלו.

וכן חושב הרב להלן שש בחינות בהתפשטות המוחין מז"א אל הנוקבא. שב' הבחינות הראשונות הם פו"מ אשר בראש ז"א, אלא שמקיף זה אינו בחי' המקיף של התפילין דז"א, כי המקיף הזה הוא בחינת ז"א עצמו, כלומר מאיר בחינת הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה שהיא בחינת עטרא דחסד, ואין שורש הנוקבא אלא בעטרא דגבורה בלבד, כנ"ל. ולפיכך נעשה בז"א התנוצצות שניה, דהיינו שד' המוחין דתפילין שבמצח

האירו במוחין הפנימים שלו, בל' דמוחין, ואז יצאה בחינת עטרא דגבורה דמוחין לחוץ על גבי העורף בסוד קשר של תפילין, ונעשה שם לבחינת מקיף, ע"ד שדרשו חז"ל על הכתוב וראית את אחורי וכו', שהוא קשר של תפילין. והוא בחינת המקיף שמשם נתפשטו המוחין אל הנוקבא, כמ"ש במקומו. והם נתפשטו בסוד הרצועות עד שבאו ונתלבשו מחזה ולמטה דז"א בנה"י שלו, ונעשה גם שם בחי' התנוצצות ויצאו מקיפים לחוץ, וממקיפין אלו דנה"י שהוא בחינה הד', מקבלת נוקבא בחינת פו"מ שלה. באופן שבחינת המקיף דנוקבא, היא בחינה הששית.

ונתבאר ג' מיני התפשטיות של המוחין בדרך שש בחינות, שש הראשונות הם לאו"א עצמם, שבהם נבחנים המקיפים לבחינת האורות, דהיינו לבינה שחזרה להיות חכמה. ואח"כ שש שניות למוחין דז"א, שבו נבחנים המקיפים לבחינת עטרא דחסד, אבל בחינת האורות אינם בו בבחינת עצמות אלא בבחינת טפת הזווג, כנ"ל. ואח"כ יש שש שלישיות למוחין של הנוקבא, שבה נבחנים המקיפים רק לבחינת עטרא דגבורה לבד, כי אין לה בחינת עצמות מבחינת עטרא דחסד להיות שורשה היא בחינת המסכים אשר ביסוד, כנ"ל. ונמצאת שבחינת עטרא דחסד אין מגיעה לה אלא בסוד טפת הזווג דרך היסודות דז"א. וכבר ידעת שקוטב השש בחינות האלו, הוא מפאת שצריכים לקבל מנה"י דעליון דרך המסכים שביסודות. וע"כ נתמעטו האורות דאחסנתא דאו"א מז"א משום שמקבל מבחינה הד' שלהם. וכן מתמעטת הנוקבא מבחינת עטרא דחסד, משום שמקבלת מבחינה הרביעית דז"א, דהיינו ממקיפי נה"י שלו. והבן. כי אי אפשר להאריך יותר.

פרק קלט

גופו דז"א אין שערות דא"א מכסים עליו כמו שמכסים על או"א. כי אין שערות אלא מבחינת ע"ב, כמ"ש בחלק י"ג, שהם בחינת האו"ח של קומת הע"ב המגולה, שנעלם בסוד מקיף חוזר, וע"כ יצא האו"ח הזה לחוץ בסוד מותרי מוחא. ע"ש. הרי שאין שערות אלא מבחינת ע"ב, דהיינו חכמה. וכיון שאו"א הם בחינת ע"ב משורשם בנקודים, לכן השערות דא"א מכסים עליהם על ראשם וגופם בבחי' מקיפים, שעי"כ הם עולים לג"ר דא"א ואלו השערות חוזרים ומשמשים להם למ"ן ואו"ח, כמו ששמשו לא"א בעת שקבל לקומת ע"ב. מה שאין כן ז"א, שעצמותו הוא מקבל מאמא, ובחינת חכמה אין מתפשט בגופו, וכל בחינת ע"ב שמקבל, אינו אלא בבחינת הראש שלו לבד, כנ"ל (דף אלף תקמ"ח אות צ"ד) וע"כ רק הראש שלו מקבל מא"א בחינת השערות, אבל לא הגוף שלו. כי החכמה אינה מתפשטת לגופו כמו באו"א. עש"ה, ואין לשאול הרי יש לו לז"א גם שערות בגוף, (כנ"ל דף אלף תקס"ג אות ק"י) אמנם המדובר כאן הוא משערות דא"א

המתפשטים מחכמה סתימאה שלו, דהיינו מקומת ע"ב המגולה כנ"ל. ואלו השערות דז"א הם מבחינת דעת לבד, כמ"ש במקומו.

פרק קמב

גדלה מעלת ז"א כי הוא יונק מן הכתר עצמו דא"א ע"י הי"ג חוורתי וכו' או"א יונקים מחכמה דא"א בלבד ע"י י"ג תי"ד. כבר נתבאר זה בחלקים הקודמים, כי ג' שותפין יש באצילות של הז"א: א"א, ואו"א. ומקור הדבר הוא בשורשו בנקודים, כי לא נאצלו ז"ת דנקודים, אלא ע"י ו' ונקודה שהשפיע יסוד דא"ק הפנימי, שהוא פרצוף כתר, אל או"א דנקודים. וטעם הדבר, כי עקרו של ז"א מצד או"י אינו אלא נצח, ואין לו חלק בחג"ת שלמעלה מטבור, ונמצא או"א, המיוחסים לע"ב דא"ק המסתיים למעלה מטבור, שאין לו שום חיבור עם הז"א המקורי דבחינת כתר, שהוא מתחיל מנצח. ולפיכך עיקר התיקון דז"א ותחילתו הוא רק מנה"י דכתר. וז"ש בזוהר שז"א בעתיקא קדישא תליא ואחיד, כי הוא אחיד בנה"י דעתיקא כי שם שורשו מנצח ולמטה, וע"כ הוא מלביש לנה"י דא"א, וזה נקרא אחיד, כלומר ששם עצמותו. וכן כל עיקר התיקון שלו תליא בהשלמת הנה"י דכתר, מבחינת שערות ראש הנקראים ד' נימין וד' חוורתי דאחורי רישא, כי השערות רישא נחלקים לג' הויות, חב"ד חג"ת נה"י, שחב"ד חג"ת הם בב' צדדי הפנים, והוי"ה דנה"י הם באחורי רישא.

ומבחינה זו נבחן מעלת הז"א שהוא יותר חשוב מאו"א, כי או"א אינם מיוחסים כלל לכתר, אלא לפרצוף ע"ב המסתיים למעלה מטבור דפרצוף הכתר, אבל ז"א מיוחס לנה"י דכתר כנ"ל. אמנם כיון שאין לז"א שום תיקון אלא ע"י או"א, כמ"ש לעיל, בסוד מנחל בדרך ישתה ע"כ ירים ראש, נמצא שהוא פחות מהם, שהרי כל תיקונו תלוי באו"א.

וז"ש הרב שהשלמת או"א הוא ע"י הי"ג תיקוני דיקנא, דהיינו ע"י עליתם לא"א ומקבלים שם קומת ע"ב על המ"ן דמזלין ונוצר ונקה, כנ"ל. ואין להם שום יחס אל החוורתי שהוא עצמות הגלגלתא דא"א, אלא רק לבחינת השערות רישא ודיקנא לבד, דהיינו לקומת ע"ב וחכמה דא"א היוצאת על המ"ן דשערות. אבל הז"א, שהוא אחיד בנה"י דא"א שלמטה מטבור, שהוא למטה מבחינת ע"ב דא"ק הנשלם על הטבור, ע"כ אין תיקון הע"ב מספיק לו, והוא צריך לקבל מבחינת החוורתי שהוא עצמות גלגלתא דא"א, המקבל מבחי' שכנגדו מגלגלתא דא"ק, והיינו רק מבחינת נה"י דגלגלתא ששם שורשו, כנ"ל, שהם ד' החוורתי שבאחורי רישא. ונמצא שעיקר השלמתו של הז"א תלוי בד' חוורתי ההם.

פרק קמד

או"מ הזה דבחינה ששית הוא יוצא מהארת המוחין הפנימים דז"א, וכו' והוא גרוע מהם וכו' ולכן אינו מקיף אלא בחינת פנים דז"א. כבר נתבאר לעיל בחלק י"ג, כי **ם**' דמוחין מאירה בהקף הגלגלתא דראש ששם נאחזים השערות. ול' דמוחין מאירה רק בפנים דראש. דהיינו ממצח ולמטה, אחר שנפסק צמיחת השערות. וטעם הדבר, כי **בם**' דמוחין שהיא קימת תמיד בבחינת אוירא, כי הי' לא נפיק מאויר דיליה, ע"כ יש שם אחיזה אל השערות בקביעות. משא"כ **ל**' דמוחין, שבעת רצון יורדת הי' מאויר הרי אז אין שם אחיזה לשערות שהם דינין כנודע. וע"כ נתקנו שם בחי' השערות רק באופן של כיסוי וגילוי, שבקטנות השערות מכסים על הפנים, ובעת רצון, מאירים י"ג החוורתי בי"ג הנימין, ואז מסתלקין הנימין מע"ג המצח והפנים, כנ"ל (דף אלף שס"ח אות קנ"ו) כי אז יורדת הי' מאויר ואשתאר אור. וע"כ אין שם אחיזה לשערות בקביעות, כמו בגלגלתא שהוא **ם**' דצל"ם.

ונתבאר לעיל (בדף אלף תקע"ז ד"ה ובזה) שגם הארת המקיף העליון ע"י התנוצצות אינה מגיעה ל**ם**' דמוחין, שהם בחינת גלגלתא, אלא ל**ל**' דמוחין שהם בחינת אוירא. ע"ש. וז"ש הרב שאו"מ דבחי' ששית הוא גרוע ממוחין הפנימים, ואינו מקיף אלא הפנים דז"א לבד. כי או"מ הזה דבחינה ששית בא מחלק החסדים שבמוחא דאוירא שבתוכם הארת חכמה ע"י הכאה, אשר לא יכלו להיות בפנימית מחמת צמצום החסדים דגלגלתא, ויצאו לחוץ ע"ג המצח כנ"ל (אלף תקע"ז ד"ה ובזה) עש"ה הרי שהם באים כבחינת חלק וענף מן מוחא דאוירא, ע"כ אין הארתם מגיעה אלא לסלק השערות מע"ג המצח ועינים שמטרם הארת המקיפים היו השערות מכסיין עינייהו דלא יסתכלון לא א"א בז"א ולא ז"א בנוקביה, כנ"ל (דף אלף שס"א אות ק"מ) ועתה נסתלקו השערות ונגלו העיינין ויכול הז"א להסתכל במצחא דא"א כנ"ל. וגילוי זה אין לו מקום אלא בפנים דז"א ששם מקום הארת הל' דצל"ם, ואין לו מקום גילוי למעלה ממצח שהוא הגלגלתא, כי שם שליטת **ם**' דצל"ם, שמשם לא נפיק הי' מאוירא לעולם. כמ"ש בחלק י"ג ע"ש.

וזה שמסיים הרב "ויוצא מן המצח בין העינים ומשם עומד ומקיף את הפנים אשר מתחת העינים והם בחינת תפילין, וז"ס והיו לטוטפות בין עיניך" כי כל זה הוא גילוי הארת חכמה, הנקרא עינים, וע"כ תולה הכתוב בחי' התפילין, בסוד בין עיניך. וכן דרשו חז"ל על הכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו', שהם התפילין של ראש, כי כל האדם בראיה תליא, כי חכמה נקראת ראיה, כנודע. ועם זה תבין סוד התפילין של יד שצריכים לכסות אותם, והוא משום שהם בחינה הששית דנוקבא, שהיא נמשכת

ממקיף העליון דקשר של תפילין דראש, ונתבאר לעיל שהיא בחינת המסכים, שביסוד דמוחין שעליהם נעשה הזווג דהכאה, שה"ס הנרתק, עש"ה וע"כ כל עיקרה של המקיף הזה בכיסוי תלוי, כי אז יש זווג דהכאה המגלה להארת חכמה ע"י קומת הע"ב המגולה כנ"ל. באופן שהכיסוי דתפילין של יד גורמת לכל הגילוי דתפילין של ראש. כמבואר. ועי' לעיל דף אלף תקנ"א ד"ה אמנם עשה.

פרק קמה

במצחא שהוא מכנגד הדעת ששם מקום הבקיעה לצאת האור מבפנים על ידי הכאת קוצי דשערי. כמ"ש בדיבור הסמוך, שכל הגילוי הזה של התנוצצות ע"י הארת המקיפים, המוציאים או"מ דתפילין לחוץ ע"ג המצח, אינו בבחי' **ם**' דצל"ם דמוחין, שהם הג"ר דמוחין אלא **ב**ל' דצל"ם, שהם בחינת הדעת דמוחין, שבא"א נקרא מוחא דאוירא. וז"ש שמקום הבקיעה הוא מכנגד הדעת ששם מאירים הקוצי דשערי וממשיכים הארת המקיפים. אמנם בחינת **הם**' דצלם שהם הג"ר דמוחין, אינם מקבלים לתוכם הארתם זו, משום **די**' לא נפיק מאויר שלהם לעלמין, והם תמיד בחסדים מכוסים כמ"ש בחלק י"ג.

פרק קמט

השערות דאריך הם צנורות ומבועין דנגדין שפע ואור גדול ממו"ס דביה למטה בז"א וכו' במקום סיומם. הנה נתבאר לעיל באורך, סדר המשכת הארת המקיפים, אשר בחינת היסוד שבדעת דמוחין, יוצא לחוץ אל הבינה שבמקיף העליון שלו, ומזווג שם את החו"ב דמקיפין בבחינת הכאה של זה בזה. כנ"ל בדברי הרב (דף אלף של"ט אות צ"ז ועי' לעיל באו"פ דף אלף תקע"ד ד"ה וז"ש) אמנם, מי הוא הגורם ליסוד שבמוחין לבקוע המצח ולצאת לחוץ אל המקיף העליון ולזווג שם החו"ב דמקיפין. והנה זה ביאר הרב לעיל (דף אלף שס"ח אות קנ"ו) וז"ל, "ובהיות עת רצון אז מאירים הי"ג חוורתי בי"ג נימין ואז מסתלקין הנימין מע"ג המצח והפנים וכו', כי נולד מצחא דרעוא דא"א ששם יסוד דעתיק ואז אור הבינה שלא נתלבשה כלל בא"א מאירה וכו', ונתוסף הארה ביסוד דעתיק דלגאו וגם אורו יוצא לחוץ" הרי שאין הזווג הזה דיסוד דעתיק עם הבינה שבחוץ נעשה, אלא אחר שמאירים החוורתי בי"ג הנימין דשערות רישא, שהם בוקעים בעורף כנגד הדעת ששם היסוד, וע"י הארתם יכול גם הוא לבקוע במצח דרך הפנים ולהזדווג עם הבינה דמקיפים.

וע"ש בדברי הרב, ותמצא שמביא שם ב' מיני זווגים בסוד עת רצון: א' באות קנ"ו שאומר "ואז ימשך אורותיה בי"ג תקוני דיקנא ממש לא בפנים רק בזקן עצמו יאירו אור נפלא בי"ג תיקוני דיקנא דא"א. וב' הוא באות קנ"ז, שאומר "עוד תועלת אחר, כי נולד מצחא

דרעוא דא"א אשר שם יסוד דעתיק וכו', ואז מסתכל א"א במצחא דאו"א ובמצחא דז"א ומאירים אורות נפלאים בעיני ז"א" עש"ה. הרי שהוא מבאר שם ב' זווגים משונים זה מזה, כי בזווג הראשון באים הארות החוורתי והשערות בי"ג תיקוני דיקנא, ומדגיש "לא בפנים" שפירושו לאפוקי מהארת המקיפים שמאירים רק במקום הפנים במצחא ועיינין כנ"ל, אלא שמאירים בכל הראש דהיינו גם בבחינת הגלגלתא **ום**' דצל"ם, שהוא ע"י הזווג שעל המזלין כנודע. אמנם בזווג הב' שמביא באות קנ"ז, מדגיש להדיא, שהארת הזווג מגיעה אל בחינת העינים דז"א ולמצחא, שהוא הארת פנים לבד, ומכנה את ההארה, כי נולד מצח הרצון. דהיינו בחינת פנים לבד. ויש להבין זה, איך באים ב' זווגים אלו ע"י הארת העת רצון. ומה הוא הגורם לשינוי הזה ביניהם.

וכבר נתבאר לעיל, (דף א' תקע"ג ד"ה וזה) כי בשעת הזווג לגילוי קומת החכמה דל"ב נתיבות, הבאה ע"י עלית מ"ן דז"א, עולים או"א למקום ג"ר דא"א, ובחינת הדיקנא נכנסת בסוד מ"ן, ואז יוצאת הארת הע"ב המגולה, שפירושו, שנתבטלו הפרסאות עם לבושי הצל"ם שבאו מחמת עלית ה"ת לעינים, וגם ה**ם**' דצל"ם, כלומר גם הג"ר דמוחין מקבלים חכמה בלי שום כיסוי. והנה מזווג הזה מדבר הרב שם באות קנ"ו. וע"כ מדגיש, "ואז ימשכו אורותיהם בי"ג תיקוני דיקנא ממש לא בפנים" כלומר שהי"ג תיקוני דיקנא נעשים שם לבחינת דעת של קומה זו, שמזל ונוצר חסד הוא בחינת ת"ת, שהוא עיקר הנושא ומגלה הארת החכמה בג"ר של הקומה, דהיינו שמשיב את בינה דג"ר שתשוב להיות חכמה, כנ"ל. ומזל ונקה היא בחינת יסוד שבדעת, שעליה נעשה הזווג דהכאה על ב' המסכים שבה, הנקראים צר וקצר, כנ"ל. ונמצא הארת הזווג הזה הוא בכל הראש, דהיינו גם בגלגלתא ולאו דוקא בפנים, וזה שמדגיש שם, "ולא בפנים", כי אז אין הגלגלתא מלובשת בעזקא שלה, והיא מקבלת חכמה כמו ה**ל**' דצל"ם.

אמנם זה נוהג רק בעת הזווג בלבד, דהיינו בעת שהפרצופין נכללים זה בזה, שאו"א הם במקום ג"ר דא"א וא"א במקום ג"ר דעתיק כנ"ל. אכן לאחר לידת המוחין, חוזרים הפרסאות למקומם, וכל פרצוף יורד למקומו, והמוחין חוזרים להתלבש ב**ם**ל"צ דצל"ם ונמצאים הג"ר דמוחין חוזרים לבחי' חסדים מכוסים, ובחינת ג"ר דע"ב שהיו שם בגלגלתא דא"א מוכרחה להסתלק ולצאת משם בסוד או"מ, כנ"ל. ועתה מתחיל זווג הב' שהרב מביא שם באות קנ"ז. שהארתו אינה מגיעה לגלגלתא וג"ר דמוחין, אלא רק לז"ת דמוחין שהם הדעת, שממנו נמשך רק הארת פנים ממצח ולמטה לבד משום שהגלגלתא מלובשת ב**ם**' דצל"ם.

וענין הזווג הזה הוא, כי אותם הג"ר דע"ב המגולה, המיוחסים לגלגלתא דא"א שלא יכלה

לקבלם מכח התלבשותה בם' דצל"ם, הנה הם נשארו בהעליון שלה, דהיינו ברדל"א עצמה, כי לא קבלה אותם בעת יציאתה למקום עצמה. לפיכך נבחן האו"מ הזה של הג"ר דע"ב המגולה שעומד תמיד במקום העליון. והבן היטב, כי או"מ הזה הוא באמת בחינת ג"ר של התחתון, ולא של העליון, אלא כיון שלא לקחה אותם המדרגה התחתונה ע"כ נשארה בעליונה. וזה נוהג בכל המקיפים של הע"ב החוזר.

גם נתבאר לעיל בחלק י"ג, בענין החוורתי דגלגלתא, שהוא בחינת שירי הארת הע"ב המגולה שנשארו בגלגלתא דא"א גם אחר ירידתה למקומה ואחר התלבשותה בם' דצל"ם. ע"ש. ולפיכך החוורתי ההיא מאירה בחינת הג"ר דמקיפים שנשארו בה, אל השערות רישא, והשערות רישא מאירים הארה זו אל הדעת דא"א, ונבחן שהארה זו דחוורתי בקעה את העורף דא"א ונכנסה תוך הדעת אל היסוד דעתיק העומד שם, דהיינו בחינת היסוד שהוא הנושא להמסכים, ואז קונה היסוד כח לבקוע את המצח ולעלות לבינה דמקיפים שנשארה ברדל"א, ומזווג אותה עם החכמה דמקיפים. ובזה מובן איך אפשר ליסוד דדעת שבא"א לעלות להמקיפים שבמקום רדל"א למעלה ממקומו ודרגתו. אכן זה השיג מחמת שקבל חלק מאותה ההארה דג"ר דע"ב המגולה, ע"י הארת החוורתי דרך השערות. כי החוורתי היא ממש אותה הבחינה של הג"ר דע"ב המגולה, אלא הארה מועטת, שנשאר ממנה אחר הסתלקותו, אמנם מספקת לעורר את היסוד דדעת שיחזור ויחדש את הזווג הזה שכבר עשה אותו בעת התכללותו בהעליון. והבן היטב.

אמנם יש עדיין הפרש גדול מן זווג זה דיסוד דמוחין עם המקיפים, אל הזווג שנעשה בפנימית העליון ע"י התכללותו דתחתון בעליון. כי הארה זו אינה מגיעה כלל לבחינת הג"ר דמוחין, אלא לבחינת הדעת לבד, שז"ס הארת עיינין ומצחא כמ"ש שם בדברי הרב אות קנ"ז. וטעם הדבר נתבאר לעיל באו"פ דף אלף תקע"ה ד"ה ואין עש"ה.

ועם המתבאר מובן היטב גם ענין הכאת קוצי דשערי דא"א בעורף של ז"א, שע"י זה מוציא שם האו"מ על המצח שנקרא תפילין. כי הוא ממש על אותו הסדר שנתבאר לעיל בחוורתי ושערות דא"א עצמו, שמאירים ליסוד דדעת שלו, שע"י הארה זו יש לו כח לעלות למקום העליון ולזווג שם את החו"ב דמקיפים, והארת חכמה מגיעה מהם לפנימיות הדעת דא"א, ויוצאת הארה לחוץ על המצח דא"א כנ"ל. הנה אותו הענין והסדר נוהג ג"כ בז"א, כי החוורתי משפיעים הארתם, שהיא שירי ע"ב המגולה כנ"ל, אל השערות רישא דא"א, וסיומם דשערות רישא משפיעים ובוקעים העורף דז"א עד שמביאים הארתם זו לתוך היסוד שבמוחין דז"א, והוא משיג כח לעלות ולזווג את המקיפים שהם למעלה ע"ג נה"י דאו"א, כי שם נשארו הג"ר מחלקו בע"ב המגולה,

וע"י הארת חוורתי בהשערות מקבל כח לעלות אליהם, כנ"ל בא"א, ואז מאירים החו"ב דמקיפים בחזרה את הארתם תוך הדעת דז"א, ומשום שאינם יכולים להיות בפנים מכח העזקא דג"ר שלו, הם יוצאים לחוץ בסוד ד' מוחין חו"ב חו"ג ע"ג המצח, בסוד תפילין. ע"ש באו"פ בדף תקע"ה בכל ההמשך, כי אין להכפיל דברים.

פרק קנא

רישי כתפין דיליה שהם תרין עטרין דבדעת דז"א ושם בדעת מקום עמידת דתרין רישי כתפין שער שם מגיע הנהו קוצי דשערי. והנה לעיל אומר, שאין הכוונה למעלה באריך עצמו. וכאן אומר שהם עומדים בדעת דז"א. אכן צריך שתזכור מ"ש לעיל (בדף אלף תקס"ט ד"ה וזה) כי בעת הזווג נמצא הז"א כלול בג"ש תחתונים דחג"ת דא"א, שהם רישי כתפין שלו, ולכן גם אחר שיורד למקומו הוא נוטל עמו את בחינתם, וע"כ כשא"א מאיר למעלה ברישי כתפין שלו נמצא ההארה מגיעה לדעת דז"א במקומו עצמו, כי בחינת דת"ת ויסוד דדעת הז"א הוא ממש בחינת הרישי כתפין דא"א, כנ"ל, וכיון שהם בחינה אחת ע"כ הארת א"א למעלה מגיעה ביחד גם לדעת דז"א.

פרק קנג

אורות מעולים מן אמא לכן יש בהם כח להמשיך מוח הדעת ההוא למעלה בראש, אע"פ ששרשו מב' כתפין. ולכאורה קשה, הלא ת"ת דאמא הוא ג"כ בחינת גופא, כמו הרישי כתפין דא"א, ולא עוד אלא שת"ת דאמא עוד הוא למטה מבחינת רישי כתפין דא"א. והענין הוא, כי מ"ש הרב, שעלית הדעת לראש הז"א הוא משום שנוטל האורות וכלים דת"ת דאמא לכתר שלו, רומז בזה שיש לז"א שורש בראשייהו דאו"א גופייהו, שזוהי הסבה שאורות וכלים דת"ת דאמא יכלו לשמש לכתר דז"א. פירוש: כי כבר נתבאר לעיל (א' תקע"א ד"ה אור) כי כמו שיש בפרטות כל ראש חו"ב וב' עטרין כן הם בכללות אצילות ג' פרצופים: או"א, הם חו"ב, ופרצוף ז"א הוא עטרא דחסד, דהיינו הת"ת הנושא להארת חכמה. ופרצוף הנוקבא היא עטרא דגבורה, דהיינו בחינת המסכים שביסודה שעליהם נעשה הזווג דקומת חכמה דל"ב נתיבות. ע"ש. גם נתבאר לעיל (דף תקע"א ד"ה אור) כי לא יצויר קומת חכמה דל"ב נתיבות זולת בד' הבחינות יחד: חו"ב חו"ג. כי אין הבינה שבה להיות חכמה זולת ע"י הת"ת העולה לעיבור ומחזיר פניה לחכמה, והאו"ח העולה ומלביש האו"י הוא העולה ע"י המסכים דעטרא דגבורה. כי ע"כ מפרש הזוהר את הקומה דל"ב נתיבות בבחי' כ"ב אתוון וי' אמירן, שענינם זו"ן בעיבור הבינה כמ"ש הרב לעיל. כי אפילו אחר שנולדו הזו"ן ובאו למקומם משאירים בחינתם במוחין דאו"א, כי אין למוחין אלו קיום והעמדה זולת במציאות הזו"ן שמה בהמוחין, מטעם

הנ"ל, ואותה השארה של זו"ן במוחין דאו"א נקראת בשם דעת דאו"א.
ולפיכך נקשרים ג' הפרצופים: או"א וז"א ונוקבא זה בזה, דהיינו כמו שהמוחין דל"ב נתיבות חכמה שבאו"א קשורים בז"א ונוקבא כנ"ל, אשר חכמה שבהם קשורה בת"ת, שהוא הנושא להארת חכמה, ומשיב האמא להיות חכמה כנ"ל. והת"ת קשור בנוקבא, שהיא עטרא דגבורה המעלה האו"ח. הנה אז גורם גם בג' הפרצופים דכללות, שהם קשורים ומלבישים זה לזה. כי פרצוף ז"א שהוא בחינת ת"ת, המעמיד עם שורש הת"ת שלו שהשאיר בראש דאו"א, את החכמה אשר שם, נמצא משום זה גם פרצופו למטה יורש את הת"ת דאמא לחלקו עצמו, דהיינו באותו השיעור שיש לו החלק במוחין דאו"א, באותו השיעור נוטל חלקו בגוף דאו"א, שהוא רק מת"ת ולמטה. וכן הנוקבא קשורה ויורשת את הת"ת דז"א לחלקה עצמה, משום שת"ת לא היה יכול לקבל את הארת חכמה שלו במוחין דאו"א לולא היותה שם, כנ"ל וע"כ יש לה חלק בת"ת דז"א ג"כ. הרי שכל הטעם שז"א נוטל ויורש את אורות וכלים דת"ת דאמא להיות לכתר שלו, הוא מטעם שהשאיר שורשו בראש דאו"א.
וז"ש הרב כיון שהכתר דז"א הוא מאורות וכלים דאמא עצמה, שהוא מכח שורשו שהשאיר בדעת דאו"א, זה גורם ג"כ לז"א עצמו שיעלה הב' עטרין להיות דעת בראשו עצמו, כי גם הוא בחינת גופא ומ"מ המשיכו אותו או"א לבחינת ראש שלהם כדי לקיים ולהעמיד המוחין דחכמה שלהם, כן הז"א עצמו קונה הכח הזה וממשיך הב' עטרין להיות דעת ולשמש לו להמשכת הארת חכמה. משא"כ הנוקבא, כיון שאינה מלבשת אלא הת"ת דז"א לבד, כלומר, שמשמשת רק בבחינת או"ח לבד בשביל הז"א, ועיקר הזווג נעשה בז"א, הנה הב' עטרין אינם צריכים להיות בראש שלה, כי הזווג נעשה ביסוד ז"א.
ויש טעם ב', כי עיקר הנוקבא הוא עטרא דגבורה, שהיא ממשכת רק בחינת או"ח, והיא איננה שום נושא להארת חכמה שבמוחין, כי אדרבה המסכים שלה דוחים חכמה. הן מבחינת צר, והן מבחינת קצר. אלא עיקרה ללבוש דחסדים עומדת, והגם שאין החכמה נמשכת רק בלבוש דחסדים, מ"מ אינם חשובים שיתמשכו מגוף לראש בשביל זה. ורק ז"א שהוא הנושא האמיתי להארת חכמה משורשו באו"י, ובינה מחזקת אותו בראשה לקיים ולהעמיד המוחין שלה, ע"כ יש לו כח להמשיך הב' עטרין גם לראשו, כדי לקיים הארת חכמה שלו, שהיא בחינת עצמותו מאו"י. משא"כ הנוקבא, שבה אין שורש כזה מאו"י. והבן.

פרק קנו

המלכות דאמא שהיא למטה מן היסוד דאמא, גם היא ירדה ונכנסה לתוכו, והיא שם דבוקה ומחוברת בדעת דז"א, אבל אינה בכלל המוחין שלו. כבר ביאר זה הרב לעיל (דף א' תקל"ה אות ע"ה וע"ו) שכמו שיש מ"ד ומ"ן בדכר ובנוקבא, כן יש מ"ד ומ"ן בבחינת הדכר עצמו. ע"ש. ונתבאר שם באו"פ שהמ"ד הוא בחינת ת"ת עטרא דחסד, והוא בחינת יוסף. והמ"ן הוא בחי' עטרא דגבורה, שהוא בחינת בנימין, ע"ש.

וע"כ גם כאן יש להבחין בחינת עטרא דגבורה הכלולה ביסוד דאמא עצמו, שהוא בחינת עטרא דגבורה הכלולה בדכר עצמו. ומלבד זה יש להבחין בחינת הנקבה עצמה אשר שם בהמוחין, כי עטרא דגבורה היא בחי' הנקבה, כנ"ל בדיבור הסמוך, אלא שהיא כלולה גם ביסוד, שע"כ מזדווג מקודם הדכר על עטרא דגבורה הכלולה ביסוד שלו עצמו, ואח"כ הוא מזדווג עם עטרא דגבורה המיוחדת שהוא בחי' הנקבה. כמ"ש לעיל בדברי הרב בענין יוסף ובנימין באורך. ע"ש.

וזה אמרו כאן "המלכות דאמא שהוא למטה מיסוד דאמא גם היא נכנסה לתוכו" דהיינו בחינת עטרא דגבורה האמיתית שהיא בחינת הנקבה עצמה, הנקראת בשם מלכות, הנה גם היא נכנסה בו עם הנה"י דאמא. וע"כ מרמז עליה שהיא למטה מן היסוד, כלומר, לא אותה עטרא דגבורה הכלולה ביסוד אלא עטרא דגבורה אמיתית הנחשבת לבחינה נפרדת מן היסוד, והיא למטה מיסוד. וז"ש "והיא שם דבוקה בדעת דז"א אבל אינה בכלל המוחין שלו" דהיינו כנ"ל, שמתחלה נעשה הזווג בבחינת העטרא דגבורה הכלולה בזכר עצמו, והיא העטרא דגבורה של המוחין דז"א. אבל על עטרא דגבורה האמיתית שהיא בחינת הנוקבא שלו, נעשה הזווג אח"כ. וזה שאומר שמלכות זו היא בחינת נוקבא העליונה דז"א. דהיינו כמבואר, שהיא בחינת עטרא דגבורה האמיתית הנחשבת לנוקבא דז"א ולא בחינת עטרא דגבורה דבחינתו עצמו.

פרק קנט

בהכנס או"ח אל תוך המוחין הפנימים האירו ד' אורות אלו בפנים ונתלבשו באותה ד' שהיא המלכות וכו', ואז נוקב הארתם לחוץ בעורף וכו'. פירוש: כי זה דומה לגמרי אל הזווג של היסוד דמוחין עם החו"ב שבמקיף העליון שע"ג נה"י דאו"א, שע"י הכאתם זה בזה יצאו ד' המוחין דתפילין כנ"ל (בדף א' תקפ"ו ד"ה ועם) עש"ה. כן נעשה זווג זה הב' על בחי' המלכות דמוחין. אלא ההפרש הוא ששם נעשה הזווג של יסוד דמוחין עם מקיף העליון שלמעלה מז"א, וכאן נעשה הזווג במקיף דתפילין שע"ג המצח דז"א. כי הנוקבא אינה מקבלת רק ממוחין דדכר. ועל כן גם כאן ע"י קבלת הארת הקוצי דשערי, קבלה

המלכות כח לבקוע המצח ולצאת לחוץ לזווג עם האו"ח שלה את חו"ב של המקיף דתפילין, ואז נכנסה הארתם תוך המוחין הפנימים וד' המוחין חו"ב חו"ג שנתגלו עתה מחדש תוך המוחין הפנימים שייכים לנוקבא, שהיא המלכות הנ"ל, וע"כ מוחין אלו גם הם בוקעים את העורף ויוצאים לחוץ, כי משום הארת העזקא אינם יכולים להיות בפנים, כנ"ל בהזווג של יסוד דמוחין. והם נעשים שם סוד קשר של תפילין, שהוא בחינת ד' מוחין מקיפים על מקום העורף, כמו המקיפים של המצח. אלא ד' המקיפים של הדכר שהוא הז"א, הם מבחינת ת"ת בעיקר, כנ"ל, שחו"ב דאו"י בולטים במצח דאו"א, ות"ת דאו"י בולט במצח דז"א. וע"כ מקומם על המצח, דהיינו בבחינת פנים. משא"כ הנוקבא שאין לה אלא בחי' עטרא דגבורה משורשה עצמה, שהם בחינת המסכים, כנ"ל, ע"כ מקומם בעורף הז"א, כי הם בחינת אחורים ולא פנים. ועי' היטב לעיל (דף אלף תקע"ב ד"ה והנה) בענין ג' הבליטות דאו"א וז"א ונוקבא. ומזה הטעם אין בה אלא בחינת עור בלבד, ואין בה שום פרשה. משום שעיקר בחינתה היא רק עטרא דגבורה לבד, שהיא בחינת או"ח ואין בה או"י.

פרק קסג

הבחינה השנית שבמוחין דיליה כך זה הקשר דתפילין וכו', **או"מ העצמי והעקרי של נוקבא דז"א, הנקראת רחל**. כבר נתבאר זה לעיל (א' תקע"ח ד"ה כשתדייק) שיש ג' חלוקות של שש בחינות: דאו"א, ודז"א, ודנוקבא. עש"ה הטעם, וענין שש הבחינות הם ג' מדרגות דאו"פ ואו"מ, כי בעת הזווג כשנכללו הפרצופים זה בזה, נכלל כל אחד בעלי עליון שלו: או"א בראש דעתיק, וז"א באו"א, ונוקבא בראש ז"א. וזהו מחמת שכל אחד עלה לעליון שלו, והעליון לעלי עליון, ונמצא העליון כמו שמשמש בב' מקומות כאחד, כי הוא עצמו אע"פ שעלה למעלה הניח הרשימות שלו למטה במקומו הקודם, וע"כ התחתון מקבל גם מעלי עליון. כנ"ל דף א' תקנ"ט ד"ה נעשו. עש"ה.

וע"כ יש לכל אחד ב' שרשים: שורש אחד בעלי עליון, ושורש אחד בעליון שלו, ובחינת עצמו ע"כ יש ג' מדרגות ובכל אחד פנימי ומקיף, הרי שש מדרגות. ונמצא שורש העצמי דאו"א, הוא בעלי עליונם, דהיינו בראש דעתיק כי עד שם נכלל בעת הזווג, ושם בחי' א' והשניה דמוחין שלהם. אמנם משם אינם יכולים לקבל המוחין, כי לפי המדרגה לא נכללו בעת הזווג רק בעליון שלהם שהיא א"א. וע"כ אינם מקבלים אלא מבחינה הרביעית דמוחין שהיא או"מ שהניחו בא"א. וכן ז"א נבחן השורש העצמי שלו באו"מ דעלי עליונו שהם או"א, הנבחן לבחינה השניה דמוחין. אמנם אינו יכול לקבל משם, כי בדרך המדרגה נכלל רק בנה"י דאו"א, דהיינו בישסו"ת המלבישים לנה"י דאו"א, וע"כ

הוא מקבל רק מאו"מ שהניח בנה"י דאו"א, שהוא בחינה הרביעית דמוחין שלו. ועד"ז נוקבא דז"א רחל, הנה המקיף העצמי שלה, דהיינו בחינה השניה דמוחין שלה היא בראש ז"א בקשר של תפילין, אמנם אינה יכולה לקבל משם ששמה נבחן לעלי עליונה, כי אין שרשה אלא בנה"י דז"א. וע"כ אינה מקבלת רק מבחינה הרביעית דמוחין, דהיינו באו"מ של הנה"י דז"א. וכבר הארכנו בזה.

וזה אמרו שקשר של התפילין נחשב לבחינה השניה דמוחין דרחל, כי בחינה הא' היא ד' המוחין שיצאו בפנימיות המוחין דז"א, כנ"ל. ובחי' השניה היא האו"מ שיצא על העורף בסוד קשר של תפילין. ומשם נמשכו דרך ב' הרצועות ונתלבשו בנה"י דז"א ג"כ בב' בחינות: באו"פ, ובאו"מ, ומבחינה הרביעית שהיא המקיף של הנה"י דז"א, משם מקבלת הנוקבא. ע"ד שנתבאר באו"א ובז"א.

פרק קסח

הנצח הוא בסוד הת"ת, וההוד הוא בסוד המלכות. זה נתבאר היטב בחלקים הקודמים, שכמו שיש ה' בחינות בע"ס השלימות בחכמה, שהם כח"ב זו"ן, כן יש ה' בחינות בע"ס דקומה דבחי"א, דהיינו בקומת החסדים לבד, שהם חג"ת נ"ה, ששם יורדים הכח"ב להיות חג"ת, וע"כ נבחנים החג"ת לג' הבחינות הראשונות כח"ב. ונצח הוא בחינת ז"א, והוד הוא בחינה אחרונה שהיא הנוקבא. וענין זה נוהג בכלהו ז"ת דה"פ. כי כל ז"ת הם קומת חסדים דבחי"א.

וזה אמרו "ספירת הנצח של א"א ושל או"א ושל ז"א כולם הם יותר קצרות משיעור ההוד שבהם וכו', כי הנצח הוא בסוד הת"ת, והוד הוא בסוד המלכות" כי הג"ר שבכל גוף מה"פ הם בחינת כח"ב שנכללו וירדו לבחינת חג"ת, ונו"ה הם זו"ן, כמבואר, וע"כ הנצח הוא יותר עליון מן ההוד כי המלכות היא תמיד מתחת ז"א. וכמ"ש בדיבור הסמוך.

פרק קע

רצועת נצח הוא לצורך ז"א עצמו ועיקר מציאות ז"א הוא עד החזה שבו, כי משם ואילך מתחיל בנין נוקביה. כבר נתבאר לעיל בסמוך, ענין התקשרות הפרצופים דאו"א ז"א ונוקבא זה בזה, שנמשך מן התקשרות המוחין דאו"א גופייהו, כי נבחן במוחין שלהם שלש בחינות: א' הם עצם האורות, וב' הוא הנושא להמשכת חכמה. ג' הוא הנושא לבחינת הכאה להעלאת או"ח. שבחינה הא' הם חו"ב שבמוחין, שהם עצם האורות. ובחי' הב' הוא עטרא דחסד שבמוחין, שהוא ת"ת וז"א הנושא להארת חכמה, שזולתו עוזבת תכף הבינה בחינת החכמה שבמוחין, וחוזרת לבחי' חסדים מכוסים כטבעה. וג' היא עטרא דגבורה שבמוחין, שהיא בחינת היסוד הנושא לבחינת המסכים להעלאת

או"ח, שזולתו לא היה נמשך כלל האו"י בהמוחין. וקוטבם של ג' בחינות האלו הוא הת"ת, דהיינו העטרא דחסדים, כי הבחינה העליונה שבמוחין אלו דאו"א היא חכמה, וחכמה זו אינה מתקיימת שם זולת על ידו, כמבואר, וע"כ נבחן הת"ת דמוחין לעיקר האו"י אשר שם. אמנם בלי או"ח אינו יכול כלל להתלבש בהמוחין, ונמצא הת"ת דמוחין שקשור ותלוי בעטרא דגבורה, שהיא הנוקבא דמוחין.

הרי שת"ת קנה מקומו בקביעות תוך המוחין דע"ב של או"א בראשייהו ממש אע"פ שהוא בעצמו הוא רק בחינת גוף, וע"ד זה גם הנוקבא דז"א קנתה מקומה שם בראשייהו דאו"א.

ולפיכך כשנתפשטו הפרצופים, ונתפשטו או"א לפרצוף בראש וגוף, ירש ז"א לחלקו את ת"ת דאו"א, כי אין בגוף אלא מה שבראש, וכיון שבמוחין דראשייהו נבחן ת"ת דמוחין לחלקו דז"א, כנ"ל, הנה כן גם בגוף שלהם, קבל ז"א את ת"ת שלהם לחלקו, וע"כ הוא מלביש עליהם מת"ת שלהם ולמטה.

ואין לשאול לפי"ז היתה צריכה גם הנוקבא להלביש את או"א כמו ז"א, שהרי גם לה יש שורש בראשייהו דאו"א, כנ"ל. אמנם הענין הוא כי לא נעשה שם הזווג אלא בבחינת העטרא דגבורה הכלולה בהדכר עצמו, דהיינו במסכים הכלולים ביסוד דמוחין, שפירושה בחינת הנוקבא הכלולה בז"א עצמו, שהיא בחינת בנימין שבו, כנ"ל בדברי הרב. אמנם בבחינת עטרא דגבורה האמיתית לא נעשה שם שום זווג בראשייהו דאו"א, כי היא אינה יכולה להתגלות אלא אחר גדלות ז"א עצמו, דהיינו ע"י עלית אח"פ שלו כנודע.

ולפיכך יש לז"א ב' נוקבין: א' נבחנת כבחינת הנוקבא הכלולה בז"א בעת היותו בשורשו בראשייהו דאו"א, אמנם לא בעטרא דגבורה ממש, כי היא בחינת יסוד ושייכת לגמרי אל ז"א, אלא בחינת המלכות דאמא עצמה שגם היא כלולה ביסוד הזה, ולה יש כבר אצילות שלם שאינה צריכה לז"א כמו רחל. ומלכות זו דאמא לא שמשה שם בפני עצמה אלא בדרך התכללות בעטרא דגבורה דז"א.

ובזה תבין ביותר מ"ש הרב לעיל (באות קנ"ו) "שהמלכות דאמא שהיא למטה מהיסוד דאמא גם היא ירדה ונכנסה לתוכו והיא שם דבוקה ומחוברת בדעת דז"א אבל אינה בכלל מוחין שלו" דהיינו בשעה שהוא יורש את תנה"י דאמא לחלקו, מחמת שנשרשו בה בראשייהו, כנ"ל, הנה הוא יורש ג"כ בחינת מלכות דאמא שלמטה מבחי' עטרא דגבורה של המוחין שלהם, כי עטרא דגבורה היא ביסוד של המוחין שהוא דכר, אמנם מלכות דאמא כלולה ג"כ בהדכר, רק הזווג לא נעשה עליה אלא בבחינת הדכר, כנ"ל,

אמנם זה מספיק שגם מלכות זו דאמא תתפשט לתוך המוחין דז"א. ועל המלכות הזו נעשה זווג מיוחד אחר יציאת המוחין דז"א, שמשם יצאה פרצוף לאה, הנקראת קשר של תפילין, דהיינו נוקבא עליונה דז"א שלמעלה מחזה, אשר גם היא מלבשת על הת"ת דאמא כמו הז"א כי יש לה קשר עכ"פ בראשייהו דאו"א בבחינת עטרא דגבורה שגם היא כלולה שם כנ"ל, אלא כיון שלא נעשה עליה שם הזווג להדיא, כנ"ל ע"ב צריכה כאן לצאת אחר גמר הזווג דמוחין דז"א עצמו, והיא מקבלת מן המוחין דז"א. והבן היטב שורש הזה של פרצוף לאה.

אמנם נוקבא זו העליונה אינה בחי' עטרא דגבורה האמיתית, שמשם נכלל ז"א בעת שימושו בדעת דאו"א, כי הוא כלול בנוקבא שלו עצמו, שיצאה עמו בעת הנקודים בסוד ו' ונקודה. אלא הנוקבא הזו אין לה גילוי עדיין בפני עצמה, כי היא נאצלת תמיד ע"י הז"א. ולנוקבא זו אין שום שורש בראשייהו דאו"א, כי עדיין לא נגלה דרגתה שם, כנ"ל, וכל שורשה בעטרא דגבורה של המוחין משם, היינו רק במה שנכללה ביסוד דז"א, וע"כ אחר גמר גדלותו של ז"א היא מתפשטת משם לפרצוף בפני עצמה. וכל אחיזתה היא רק בת"ת דז"א, שמשם הכתר שלה. והוא מטעם, שכל שבחו של הת"ת דראשייהו דאו"א להמשיך מוחין דהארת חכמה היתה מטעם התכללותו בעטרא דגבורה שלה, כנ"ל, וע"כ היא יורשת ג"כ בז"א מקום הת"ת שלו, אבל עיקר מקומה היא בנה"י דז"א, שעיקרם דנה"י הוא קו אמצעי, דהיינו היסוד דז"א, שהרי גם למעלה בהמוחין דאו"א אינה כלולה רק ביסוד דמוחין שהיא עטרא דגבורה, ולא בת"ת של המוחין, שהוא בחינת האו"י דמוחין שהוא עצם הז"א.

ולכאורה נראה כמו סתירה בהדברים כי פעם אומר שז"א הוא נצח, ונוקבא היא הוד, ופעם אומר שכל המחזה ולמטה דז"א שייך לחלקה של הנוקבא וז"א הוא רק חג"ת לבד, שעיקרו הוא ת"ת, ונמצא מזכה שטרא לבי. תרי אמנם כבר נתבאר זה בחלקים הקודמים שבבחינת ע"ב נחשב ז"א לת"ת, כי בע"ב דא"ק נתחלפו האורות, וירד הכתר למדרגת חכמה וחכמה למדרגת בינה, וכו' ות"ת למדרגת נצח וכו' ויסוד למדרגת מלכות, כנ"ל בחלק ה'. ע"ש. ולפיכך עצם הז"א מבחינת אצילות של א"א שהוא מדרגת כתר דב"ן, נבחן עיקרו של הז"א לנצח, אמנם ממדרגת המוחין, שזה מקבל מבחינת או"א, שהם ע"ב דב"ן המקבל מבחינה שכנגדו מע"ב דא"ק, נבחן עיקר הז"א לבחינת הת"ת, שהוא חג"ת. וכבר הארכנו בזה. וכיון שכל הקשר שבין התלבשות הפרצופים נמשך ממוחין דאו"א, ע"כ נחשב הז"א לבחי' ת"ת, שהוא חג"ת, וכל מקום הנה"י נוטל הנוקבא, כי הנצח ירד לבחינת הוד, ושייך ע"כ אל הנוקבא.

ובאמור מתבאר עוד ביותר למה אין זווג במלכות דאמא שבמוחין, אלא רק ביסוד שלה, וכן מה הדיוק שאומר "המלכות דאמא שלמטה מיסוד שלה" כי נתבאר, שבבחינת ע"ב ירדו המדרגות, שירד ת"ת לבחינת נצח, ונצח נעשה לבחינת הוד, ויסוד לבחינת מלכות, כנ"ל, הרי שאין המלכות כלל נכללת בזווג המוחין דע"ב, כי היסוד נטל בחינתה. וז"ש הרב שאין מלכות דאמא בכלל המוחין דז"א (עי' לעיל אות קנ"ו) הרי, שאין המלכות דאמא בכלל העטרא דגבורה שבראשייהו דאו"א, ונמצא כשז"א יורש מאמא בחינת תנה"י שלה ללבושי מוחין. אין המלכות דאמא צריכה להיות בכללם, כי אינו יורש אלא מה שיצא בע"ס דמוחין האלו על ידי מציאותה שם בבחינת העמדה וקיום להמוחין כנ"ל, והמלכות דאמא לא נכללה שם, מאחר שיסוד ירד לדרגתה. אמנם נתבאר לעיל שעכ"ז יש לה בחינת התכללות ביסוד שעליו נעשה הזווג, וע"י התכללות זו ירדה ג"כ למוחין דז"א עם תנה"י שלה.

ונתבאר לעיל (א' תק"צ ד"ה בהכנס) שאחר שנעשה זווג במוחין דז"א בבחי' עצמו, שהוא על העטרא דגבורה דבחי' היסוד דמוחין, נעשה אח"כ זווג מיוחד על בחי' המלכות דאמא, ויצאו ד' המוחין דקשר של תפילין, ע"ש. הנה נמצא שמוחין אלו הם בבחינת הכלים דכתר, כי נתפשטו על המלכות דאמא, שמלכות זו איננה בע"ב, שהרי מוחין דע"ב מסתיימים ביסוד, כנ"ל. הרי שבנין המוחין דמלכות דאמא הם בהכרח מבחינת הכלים דכתר, דהיינו מטרם שירדו המדרגות, שנמצא שם הז"א במדרגת הנצח, והנוקבא ממדרגת ההוד, דהיינו כמו שהם ראוים להיות כנ"ל, דאי לאו הכי, לא היה יוצא על מלכות דאמא שום בנין, כמבואר.

וזה אמרו "רצועת נצח הוא לצורך ז"א עצמו, כנזכר דאיהו בנצח, ואח"כ נכנס הוד דאמא ונתפשטה עד למטה בהוד דז"א כדי להשלים בנין המלכות כי מוח הנקבה נעשה מהוד דז"א" כי אלו הרצועות שהם נמשכים מלבושי המוחין דאמא, מבחינת עור, שהיא המלכות שאינה בע"ב, אלא רק במציאות הכלים דכתר, כנ"ל. הנה הרצועה הימנית, שבה מלובשת עטרא דחסדים, שהיא בחינת ז"א, הרי הרצועה הזו נבחנת לבחינת נצח, ולא לבחינת ת"ת, משום שבכלים דכתר אין ז"א אלא בחינת נצח כנ"ל. וכן עטרא דגבורה שהיא הרצועה השמאלית אינה נבחנת לכל נה"י כמו בכלים דע"ב, שהנוקבא היא שם בחינת נצח, כנ"ל, אלא היא נבחנת רק לבחינת הוד, כמו מציאותה בכלים דכתר, שמשם באים הרצועות כמבואר.

וזהו אמרו באות (ק"ע) "וזהו הטעם של רצועה הימנית שתהיה קצרה ושיעורה עד החזה בלבד, לפי שרצועה זו שהיא רצועת נצח היא לצורך ז"א" פי': כי נתבאר לעיל, שחו"ב

וב' עטרין שיצאו במוחין דחכמה דל"ב נתיבות על המ"ן דמזלין, הם מתחלקים בג' הפרצופים: או"א, וז"א ונוקבא. שחו"ב מבחינת עצמותם הם רק באו"א. ות"ת הוא עטרא דחסדים, היא נמצאת מבחינת עצמותה רק בז"א. ועטרא דגבורה נמצאת רק בנוקבא מבחינת עצמותה. ע"ש. וז"ש "שרצועה הימנית שיעורה עד החזה לבד, לפי שרצועה זו הוא לצורך ז"א" דהיינו כמבואר, שאין לנוקבא חלק בעצמות העטרא דחסד, כמו שאין לז"א חלק בעצמותם של החו"ב, וע"כ רצועת הנצח שהיא עטרא דחסד מסתיימת בחזה, שעד שם בחינת הז"א, ואינה נמשכת כלל מחזה ולמטה ששם מקום הנוקבא. אמנם אין לטעות בזה שאינה מקבלת מכל הד' מוחין חו"ב חו"ג, כמו או"א וזו"ן, אלא המדובר הוא בבחינת העצמות לבד, ע"ד שנתבאר בז"א, שמבחינת אחסנתא אין לו רק הארה ולא עצמות, אלא מב' עטרין יש לו עצמות. ע"ש. כן בנוקבא, אין לה מג' מוחין ראשונים חו"ב ועטרא דחסד רק בחינת הארה ולא עצמות. ובחינת עצמות אין לה רק מעטרא דגבורה לבד. מטעם הנ"ל, וזה שאומר שרצועת הנצח מסתיימת בחזה ואינה נמשכת לנוקבא. והבן.

וזה אמרו (באות קע"ט) האמנם עטרא דגבורה עם מוח הבינה דז"א שהוא ברצועת השמאל אינה נגנזת בחזה אלא נמשכת בחוץ בסוד או"מ גם את הנקבה עד טבורא דז"א וכו', ונכנסת שם כדי להיות המוחין מתלבשים שם בתוך נה"י דז"א להיות מוחין לנוקביה" דהיינו כמבואר, שרצועת ההוד שהיא עטרא דגבורה, נוטלת אותה הז"א גם מבחינת עצמותה, וע"כ נמשכת עד הטבור ששם המוחין דנוקבא. משא"כ רצועה הימנית שהיא עטרא דחסד שאין הנוקבא נוטלת רק הארתה, אין הרצועה זו נמשכת כלל בעצמותה למקום הנוקבא, אלא הנוקבא לוקחת הארתה מבחינת הזווג דז"א בלבד.

וזה אמרו (באות קע"ח) "הרצועה הימנית ששם היא עטרא דחסד וכו', ונפסקת שם בחזה ומה שנכנס בפנים אינו רק דבר מועט מאד שנכנס ויורד עד היסוד דז"א" דהיינו כמבואר שבחי' עטרא דחסד אינו מגיע לנוקבא אלא ע"י הזווג, דהיינו ע"י היסוד דז"א כמ"ש, "כי שם עומד ומתקבץ" ונודע, שקיבוץ פירושו זווג.

פרק קפב

אוה"מ שלהם מחוץ מהם כדמיון הבחינה הרביעית דז"א ואח"כ נכנסו בחללי גלגלתא דנוקבא וכו' שהיא בחינה החמישית וכו'. כבר נת' לעיל ענין שש הבחינות הללו, שהם נוהגים באו"א ובז"א ובנוקבא. ע"ש.

פרק קפג

שני מחין בלבד, וכו' מוח חכמה שבה מלובש בנצח דז"א וכו' ומוח בינה עם עטרא דגבורה מלובשין בהוד דז"א וכו' גם היסוד דז"א נכנס בה בסוד מוח הדעת אלא שאין בו רק עטרא דגבורה לבד כי בחינת החסד שבו הוא דבר מועט. כבר נתבאר זה שכל מה שיש לה מבחי' העצמות הוא רק עטרא דגבורה, אבל ג' מוחין חו"ב וחסד באים לה בדרך הארה ולא עצמות ע"ש. ומה שחושב הרב את העטרא דגבורה בב' מקומות, כי חושב אותה בקו שמאל, וגם בקו אמצעי, הוא כי מציאות הגבורות הוא תמיד בקו שמאל. אמנם בחינת הזווג שבהם הוא בקו אמצעי שנקרא דעת. אמנם כיון שעיקר עצמות שבדעת הוא עטרא דגבורה, ע"כ יורד משם הדעת לגוף לבין רישי כתפין שלה, דהיינו ג"כ בקו אמצעי בלבד, כמ"ש הרב להלן. כי כל הבא בדרך זווג נבחן לקו אמצעי. וענין התפשטות הגבורות ההם בגופא, יתבאר במקומם בע"ה.

פרק קצ

היסוד דז"א לא נעשה מן אמא כי לא נתפשט היסוד שלה וכו' היסוד דאמא נקרא מגדל הפורח באויר. בחינת הבינה דא"א שיצאה לחוץ מראש ונעשה כתר לא"א, נקראת מגדל הפורח באויר, כי מגדל הוא לשון גדלות וג"ר, ואויר פירושו חסדים, דהיינו אור הרוח שהוא חסדים, ומתוך שהיא בחינת חסדים מכוסים, ע"כ נבחנת גם הגדלות שלה בסוד מגדל הפורח באויר. (עי' לעיל בדברי הרב דף א' מ"ח אות ע"ג, וע"ח. ובדף א' קט"ו תשובה קכ"ט. ובדף א' ע"ה אות קל"ה).

ולפיכך עד המקום שנתפשט יסוד דאמא בז"א אין הארת חכמה יכולה להתגלות שם, דהיינו עד החזה. כנודע. גם נתבאר בחלקים הקודמים, שכל עיקרם דנה"י דגדלות דז"א הם לבחינת חסדים מגולים בהארת חכמה, שהם מתגלים בקו אמצעי מחזה ולמטה. וכן כל עיקרו של יסוד דגדלות הוא בחינת חסד דאתגלי אפומא דאמה, שפירושו חסדים מגולים בהארת חכמה, לפיכך יסוד דז"א אינו נעשה מאמא עלאה, אלא ע"י המשכת א"א, כמ"ש לפנינו.

פרק קצא

יסוד הזכר ארוך ובולט וממשי, והוא מפני שהזכר הוא בסוד החסד המתפשט בתוכו וכו'. יסוד הנקבה היא קצר מאד והיא בסוד אויר וחלל. פירוש, כי מדת הזכר הוא המשכת האור ישר, שהוא עצם אור העליון. ומדת הנקבה היא, שהיא נושאת המסך, שעליו נעשה זווג דהכאה. כמ"ש לעיל בדברי הרב (דף אלף תקל"ו אות ע"ו) בסוד יוסף ובנימין. עש"ה. וע"כ הנקבה נבחנת לבחי' חלל ובית קבול על אור העליון המושפע

מיסוד הזכר, כי ע"י שהיא מכה באור העליון ומחזירה אותו לאחוריו, נולד מזה או"ח העולה ומלביש הע"ס דאו"י, ונמצא האור של יסוד הזכר במדת בליטה להיותו או"י, והאור דיסוד הנקבה במדת שקיעה וחקיקה ובית קבול, כי האו"ח שלה הוא הממשיך ומקבל או"י. ויש עוד כאן הבחנה יתירה, כי לפי מדת השקיעה והחושך שביסוד הנקבה, דהיינו לפי גודל דחית אור העליון שהנקבה דוחה ע"י העביות הכלולה בהמסך שלה, כמדה זו ממש היא מדת גודלו של האו"י שהאו"ח שלה עולה ומלביש, כי עביות דבחי"א היא קומת ז"א, ועביות דבחי"ב, היא קומת בינה, וכו'. הרי שזה שקוע וזה בולט, ומדתם שוה ממש, שלפי גדלה של השקיעה כן מדת גדלו של הבליטה. ואורך, פירושו הארת חכמה, כי אור החכמה מכונה ארוך. ובליט פירושו אור ישר, כנ"ל.

ולפיכך אין בחינת יסוד דאמא מספקת להמשכת היסוד דז"א, כי בחינת היסוד דז"א היא הפוכה מבחינת יסוד דאמא, כמבואר, שיסוד דאמא היא קצר שפירושו, שהיא מכה ודוחה לאור חכמה, ע"י העביות שבמסך שלה. ויסוד דז"א הוא ארוך, דהיינו שיש בו הארת חכמה, שהיא אור החיה, וע"כ הוא ראוי להוליד נשמות. כנודע.

פרק קצג

שלשה בחינות בא"א, האחת הוא כאשר ראשו נתקנה לא זקופה ולא כפופה. השניה היא כשראשו זקופה מאד. וכו'. הג' הוא, כשכופף ראשו למטה. פירוש, כי נתבאר לעיל שבעת הזווג דנשיקין עולים או"א לג"ר דא"א, וג"ר דא"א עולים לג"ר דעתיק. אשר אז נעשה הדיקנא בבחי' מ"ן שע"י יוצא הזווג דקומת ע"ב המגולה. והנה אז נמצאים הח' תיקונים עליונים התלוים בלחיים דראש, שהם עתה בבחינת ג"ר דעתיק, ששם עלה הראש דא"א. ובחינת ד' תיקוני תחתונים התלוים בגוף, דהיינו בגרון דעתיק, נמצאים עתה במקום או"א, דהיינו במקום ג"ר דא"א הקודמים, שעתה עלו לשם או"א ביחד עם החג"ת דא"א. כמ"ש באורך לעיל דף א' תק"ס ד"ה וכשהזווג. עש"ה.

ולפיכך יש להבין ג' מצבים בראש דא"א. א' הוא, שלא בזמן הזווג, שאז או"א מלבישים את חג"ת שלו בלבד, ונמצא אז הראש דא"א מסתלק מן התחתונים שהם או"א, כי הם מלבישים לגוף שלו בלבד. וזה נבחן שראשו זקוף לגמרי, כלומר שאין לו עסק עם או"א המלבישים לגוף שלו, ונמצא ראשו זקופה מאד.

מצב ב' הוא, בעת הזווג להוציא נה"י חדשים ומוחין דע"ב לאו"א, שאז יורד הפה דא"א ממקום הפה דרדל"א, ויורד לבחינת החזה שלו שנעשה לפה דחב"ד שלו ששם מלבישים או"א, כנ"ל בדף א' תקע"ד ד"ה וזה. שנתבאר שם שזה נבחן לכפיפת ראש דא"א למטה ממקומו. כי מקום הראש דא"א הוא עתה בג"ר דעתיק, והוא כופף ראשו להתלבש

במקום או"א שהוא מקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים התלוין שם בגרון, שעלה ונעשה עתה לבחי' גלגלתא דחב"ד דא"א כנ"ל, וע"כ נבחן מצב הזה לכופף ראשו למטה.
מצב ג' הוא, ג"כ בעת הזווג, אלא בעת שרוצה לתת בחינת היסוד לז"א. וצריך שתזכור המתבאר לעיל בדף א' תקפ"א ד"ה גדלה. שיש לז"א מעלה על או"א, משום שהוא מיוחס לנה"י דכתר עצמו, המקבל מבחינה שכנגדו מנה"י דא"ק, שמשם נמשך שורש הז"א בסוד ו' ונקודה שהשפיע יסוד דא"ק לאו"א דנקודים. משא"כ או"א אין להם שורש בפרצוף כתר, זולת בע"ב לבד. עש"ה. ולפיכך אין היסוד דגדלות דז"א יכול להשתלם מצד או"א, אלא צריך להמשך ולקבל מן פרצוף הכתר שהוא עתיק וא"א דאצילות. ולפיכך בעת שא"א רוצה לתת יסוד לז"א, הוא עושה הזווג בעדו כשהוא במקומו בג"ר דעתיק, דהיינו בבחינת כתר, ששם מקום הח' תיקוני דיקנא העליונים, כנ"ל, ואינו יורד למקום או"א. ששם מקום הד' תיקוני דיקנא התחתונים, וע"כ נבחן מצב הזה, שראשו נתקנה לא כפוף ולא זקוף, כלומר, שאינו זקוף ומסולק מן התחתונים, אלא הוא מזדקק להשפיע להם. אמנם לא בכפיפת ראש למטה, דהיינו שירד לבחינת חג"ת שנעשו לחב"ד שלו, אלא עומד במקומו במקום ראש דעתיק, שהוא עתה נמצא שמה. הרי שאינו כפוף אבל גם לא זקוף שהרי מזדווג לצורך ז"א.

פרק קצד

א **יכוף את ראשו וכל התיקונים שיש מן המזל הח' עד מזל הי"ג**. כלומר שצריך להוריד ראשו ממקום ג"ר דעתיק, ששם עתה בחינת הח' תיקוני דיקנא עליונים אל מקום חג"ת שלו שנעשו לחב"ד, ששם בחינת ד' תיקוני דיקנא תחתונים כנ"ל בדיבור הסמוך, וז"ש "שלתת נה"י באו"א צריך שא"א יכוף ראשו וכל התיקונים שיש מהמזל הח' עד הי"ג כי ע"י כפיפת ראשו שפירושו שמזדווג במקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים כנ"ל, הוא מוציא נה"י חדשים לאו"א, דהיינו ע"י זווג חיך וגרון שלו שבמקום חב"ד שלו, ונכללים הד' תי"ד בהזווג. כנ"ל בדיבור הסמוך ע"ש.

ב **אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת אותו המזל הי"ג האחרון לבדו שהוא ג"כ יסוד של הדיקנא ונחית עד רישא דז"א**. כבר נתבאר לעיל בסמוך, כי שלא בשעת הזווג לצורך התחתונים, נמצא א"א שראשו זקופה מאד, שפירושו שאין לו שום חיבור עם התחתונים, והוא לגמרי מסולק מהם, כי אז כל השפעתו לתחתונים רק מבחינת חג"ת שלו בלבד, דהיינו הבינה שיצאה לחוץ מראשו. וכיון שכתר דאו"א שהוא הגרון יצא לחוץ מראשו, הרי שראשו זקוף לעצמו לבדו ומסולק לגמרי מן התחתונים. וטעם הדבר, משום שהחכמה שבראשו דא"א, היא בחינת חכמה דאו"י והיא נסתמה בקרומא, ואינה

משפעת מבחינתה כלום לתחתונים. כמ"ש הרב לעיל (בחלק זה אות צ"ה). שאחר הראש הג' נסתם העצמות העליון בקרומא דאוירא, ויורד האור דרך השערות. ע"ש. שפירושו, שמבחי' חכמה עצמה אין השפעה עוד מא"א, וכל בחינת חכמה המושפעת לאו"א וזו"ן, היא רק בחינת חכמה דל"ב נתיבות היוצאים על המ"ן דשערות דיקנא, כמ"ש שם, כאור השמש העובר דרך נקבים קטנים. דהיינו בחינת היסוד דדיקנא, שהוא מזל הי"ג, שהוא נושא המסכים דבחי' צר וקצר, וע"כ מכנה הפיות דשערות נקבים קטנים, כלומר שהם צרים מאד. אמנם מבחינת עצמות העליון דחכמה, שהיא חכמה דאו"י, אינו משפיע עוד לתחתונים. וע"כ נבחן ראש דא"א שהיא זקופה מאד. כלומר רחוק מאד מן התחתונים ממנו.

וזה אמרו "לתת בחינת היסוד לבדו בז"א אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת המזל הי"ג שהוא ג"כ בחינת היסוד דדיקנא" כלומר, שהוא עושה הזווג הזה במקום עמידתו עתה, שהוא בג"ר דעתיק, ונמצא הפה שלו במקום הפה דרדל"א, ושם עושה הזווג דנשיקין. חיך וגרון, לצורך יסוד דז"א. ומ"מ נבחן זה לבחינת כפיפת ראש במקצת, שהרי אינו משמש שם מבחינת עצמותו דהיינו חכמה דאו"י אלא רק על בחינת המ"ן דשערות, שהוא המזל הי"ג. שהיא חכמה דל"ב נתיבות וז"ש "אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת המזל הי"ג" כלומר, לא כמו באו"א שירד לגמרי ממקומו בג"ר דעתיק, למקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים, שהוא למקום עמידת או"א. ששם קומת ע"ב בלבד. אלא שעומד כאן במקומו בעתיק ששם קומת כתר, ואין זה כפיפת ראש גמור, אלא כיון שמשמש במ"ן דמזל י"ג, ולא בבחינת עצמותו נבחן זה לכפיפת ראש במקצת, שהרי הסתלק מקומת חכמה דאו"י לקומת חכמה דל"ב נתיבות.

פרק קצה

יסוד בולט וארוך מרוב האור הנוסף בו מן המזל וכו' שלא על ידי או"א אלא מן המזל עצמו. כבר נתבאר בסמוך, שאין השלמה ליסוד דז"א אלא ע"י נה"י דכתר, ואין בחינת ע"ב מספקת לו, שזהו מכח שורשו הא' שהוא נמשך שם מנה"י דא"ק הפנימי, שהוא פרצוף הכתר דא"א, בסוד ו' ונקודה לאו"א הנקודים, כנודע. ולפיכך, נעשה הזווג דנשיקין שלו בפה דא"א המלביש לפה דעתיק, ולא כפף פה דראשו למטה למקום פה החדש דחב"ד שלו, כנ"ל, משום שצריך להשפיע ליסוד דגדלות דז"א רק מבחינת כתר, שהוא פה דעתיק. וז"ש "זה שהוא אור חסד גדול נעשה יסוד בולט וארוך וכו', שלא ע"י או"א אלא מהמזל עצמו" דהיינו שלא ירד לפה דחב"ד שלו ששם עומדים או"א, משום שהם רק בקומת ע"ב כמו א"א בקביעות, וע"כ לא ירד להתלבש בראשייהו דאו"א, אלא

שנזדווג במקום עמידתו, שהפה שלו במקום פה דעתיק, והמזל הי"ג עלה שם ושימש לבחינת מ"ן ליציאת קומת החכמה דל"ב נתיבות בשביל הז"א, כנ"ל. הרי שאו"א לא נשתתפו כלל בזווג הזה לצורך יסוד דז"א, שהרי הזווג נעשה למעלה מקומתם, דהיינו בקומת הכתר בפה דעתיק. ונמצא שהקומה יצאה ע"י המזל עצמו שלא בהשתתפות או"א. וז"ש "שלא ע"י או"א אלא מן המזל עצמו". כי אם היה א"א מתלבש במקום או"א, הרי הז"א אינו מקבל מעצמות המזל, אלא ע"י התלבשות היסודות דאו"א, (כנ"ל בחלק זה אות צ"ה). משא"כ עתה מקבל ע"י עצמות המזל, בלי שום התלבשות בלבושי נה"י דאו"א.

פרק קצז

החסד הראשון והוא הנקרא אברהם וכו', **עד הגיע אל היסוד שבו וקונה אותו מחדש**. השם אברהם, הוא על החסד דז"א בעת שנתעלה ונעשה חכמה דז"א. דהיינו בחינה העליונה דקומת ע"ב שז"א משיג ע"י זווג הנ"ל דא"א כי אחר שמשיג קומת ע"ב זו יוצאים לו נה"י חדשים דהולדה, הנקראים יסוד דגדלות. הרי שע"י קומת חכמה שהשיג מא"א, שנקראת אברהם, קנה ז"א את יסוד דגדלות שלו.

פרק קצח

אתהדר ברא לאבר ואתגליא האי אבר וכו', **שהוא חכמה דז"א שה"ס חסד הראשון, מזה נתקן אבר היסוד**. ברא, ענינו בחינת חושך, בסו"ה ובורא חושך, גם ענינו בחי' חיצוניות כמו פוק תני לברא. ונודע, שבחינת המסכים הם ביסוד, כמ"ש לעיל בדברי הרב (בחלק זה אות ע"ז). שה"ס בנימין הכלול ביסוד הזכר, ונתבאר שם שבסוד הזווג עם הנוקבא נעשה בו נהירו ונציצו שמשם נולדים נשמות הצדיקים בבחינת ג"ר. ע"ש באו"פ. הרי שבחינת החושך של היסוד נתהפך ונעשה לאור חוזר, הממשיך אור החיה לנשמות הצדיקים, שז"ס חסד דאתגליא אפומא דאמה. שהחסדים מתגלים בהארת חכמה. וזה אמרו "ואתגליא האי אבר" כלומר, שהחסדים נתגלו על ידו. שז"ס נוטריקון של אברהם: אבר, מ"ה. לרמז, שע"י קומת ע"ב דמ"ה החדש, מתגלה אור החיה ביסוד ונעשה אבר ח"י ט' ממעלה למטה, וט' ממטה למעלה, להשפיע נשמות הצדיקים אל הנוקבא. וז"ש "ולהיות כי ע"י היסוד הזה מזדווג הז"א עם המלכות, הנקרא מ"ה, לכן נקרא אברהם אבר מ"ה" דהיינו כמבואר, שיסוד דז"א נקרא מ"ה, ע"ש מ"ה החדש, וע"כ מרומז בהזווג אב"ר מ"ה כנ"ל.

פרק קצט

אחסנתא דאו"א נמשך לו הארה בב' פנים שלו וכו' **אך מדעת נמשך לנו גופא בגו אדרין ואכסדראין שהם ו"ק**. דהיינו כמ"ש לעיל (בחלק זה אות צ"ד). שהמוח דחכמה אין לו התפשטות אלא עד מוחא, וזה מורה על מיעוט אור מאד לרב העלמה.

ע"ש. והוא משום שהמוחין דחו"ב מתוקנים **בם**' דצל"ם, כנודע. וכל גילויה של חכמה דז"א הוא בדעת, שהוא מתפשט ממעלה למטה לתוך הגוף ומליא לאדרין ואכסדראין. אדרין פירושם חדרים פנימים, ורומזים לחג"ת דז"א עד החזה שלו, שם עוד החסדים באתכסיא. ואכסדרין פירושם חדרים חיצונים, ורומזים לנה"י שמחזה שלו ולמטה, ששם מתגלים החסדים בהארת חכמה. וע"כ מחלק התפשטות הדעת על ב' בחינות: לאדרין ואכסדרין, להיותם ב' השפעות נבדלות, כמבואר.

פרק רא

זקן תחתון ג"כ שהם ב' שערות וכו'. נתבאר לעיל דף אלף תקס"ב ד"ה בהכרח. ע"ש.

פרק רב

הדיקנא דז"א וכו', **בתחילה יש לו ט' תיקוני דיקנא בלבד אחר היות לו י"ג שנים ואח"כ אחר היותו כ' שנים שנכנסו מקיפי אבא ל"מ דצל"ם וכו'**, **זקן גמור בי"ג תי"ד**. פי' המוחין דגדלות בכללותם, מתחלקים ג"כ על מל"צ דצל"ם, אשר המוחין דחול שהם נרנח"י מבחינת ישסו"ת, נבחנים ל**צ**' דצל"ם, והם המוחין שמשיג בסוד י"ג שנה ויום א'. ובחינת הנרנח"י דאו"א עלאין נבחנים ל**ל**' דצל"ם, שהם המוחין דשבת בתפלת מוסף. ובחי' המוחין שבמנחה דשבת, שעולה לג"ר דא"א למקום הד' תיקוני דיקנא התחתונים נבחנים ל**ם**' דצל"ם. והתחלקות זו היא על פי המוחין דע"ב של או"א עלאין. כי אין מוחין דע"ב באו"א עלאין, אלא בעלותם לחב"ד דא"א למקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים שבא"א, בזמן עלית א"א לעתיק, כנ"ל. ואלו המוחין דע"ב שייכים כולם אל הז"א, אלא שהוא צריך לג' עליות עד שמשיג אותם, שהם: חב"ד, חג"ת, נה"י, של המוחין ההם. שבעליה א' עולה לנה"י דאו"א דע"ב, שהם ישסו"ת ומוחין דחול. ובעליה ב' עולה אל חג"ת של המוחין אלו, שהם או"א דקביעות, בעת שהם בקומת ס"ג, שאז הם מלבישים על חג"ת דא"א, ועליה זו הוא במוסף של שבת. ובעליה ג' הוא עולה לחב"ד דמוחין אלו דע"ב, שהם מקום הג"ר דא"א ששם עומדים או"א בזמן יציאת המוחין אלו דע"ב, כנ"ל, ועליה זו היא במנחה דשבת, שאז עולה לחב"ד דא"א, למקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים, כמו או"א דע"ב בעת הזווג דנשיקין, כנ"ל. וחב"ד נקראים **ם**' דצל"ם, וחג"ת נקראים **ל**' ונה"י נקראים **צ**' כנ"ל. ועליה האחרונה של מנחה דשבת היא לכ' שנה.

וזה אמרו "אחר היותו כ' שנה שנכנסו בו מקיפי **ם**"**ל** דצל"ם דאבא, אז נעשה לו זקן גמור בי"ג תי"ד" כי עתה בזמן היותו י"ג שנה אין לו אלא פנימים דקומת אבא, דהיינו קומת ע"ב, שהיא נקראת **צ**' דצל"ם, כנ"ל. ול"**ם** דקומה זו דאבא, המה עתה בסוד מקיפים, כנ"ל. רק בעת מנחה דשבת שאז כבר עלה לג"ר דא"א, ול"**ם** דמקיפי אבא כבר נכנסו בו בבחינת פנימים, כי הוא מלביש אותם החב"ד דא"א, שאו"א דע"ב שנקראים אבא, הלביש אותם בעת שהשיגו קומת ע"ב הזו, הנה אז קונה גם הי"ג תי"ד שלו. אמנם בעת היותו י"ג שנה, שאין לו אלא בחינת **צ**' דצל"ם, אין לו אלא ט' תי"ד, והוא חסר נה"י דדיקנא, שהם ד' תי"ד התחתונים ונודע, שבחסר נה"י דכלים, הוא חסר ג"ר דאורות, ונמצא שאין לו אז אלא רק בחינת ו"ק של אורות דדיקנא, בדומה לשיעור המוחין שלו, כי אין לו גם ממוחין דאו"א דע"ב אלא בחינת ו"ק, שהיא **צ**' דצל"ם, כנודע.

פרק רד

ל"ם דצל"ם שהם מקודם שנכנסו כלל תוך ז"א, אמנם אלו המקיפים הם מאורות פנימים בעצמם שחזרו לצאת בסוד או"מ. כבר נתבאר לעיל, שענין המקיפים דשערות רישא ודיקנא, הם מבחינת או"ח שהלבישו את קומת ע"ב המגולה בעת יציאתו בג"ר דעתיק, אשר אחר לידת המוחין והתלבשותם בסוד מל"צ דצל"ם, הוכרחו הג"ר של המוחין ההם לצאת לחוץ, מכח ה**ם**' שנתקנה בג"ר דכל המוחין, ואינה יכולה לקבלם, כנודע, וכן המקיפים של התפילין באים ג"כ מבחי' הע"ב הנ"ל המגולה שלא יכול להתלבש בהכלים הפנימים אחר התלבשותם במל"צ, כנ"ל דף אלף תקס"ו ד"ה ששה בחינות. הרי שאלו המקיפים כבר היו בפנימיות הקומה, דהיינו בעת שיצאו בג"ר דא"א שהיה אז במקום ג"ר דעתיק, ששם אין תיקון מל"צ נוהג כלל, אלא אחר לידת הפרצופים וביאתם למקומם הוכרחו לצאת מהפנימים ולהיות למקיפים אליהם. משא"כ הל"ם דצל"ם, שהם המוחין דשבת שבמוסף, וכן המוחין דמנחה דשבת, הנה הם עדיין לא היו בפנימיות הפרצוף מעולם, והוא צריך לבירורים חדשים ולמ"ן חדשים. וע"כ אינם דומים כלל אל המקיפים של הדיקנא והתפילין. ותדע, שאלו המקיפין דשערות רישא ודיקנא ובחי' התפילין, מכונים משום זה בדברי הרב בשם מקיף חוזר, להורות, שכבר היו בכלים פנימים בשעת הזווג, אלא אחר הלידה חזרו לצאת. כמבואר.

פרק רז

ז' תיקוני דגלגלתא דא"א שבתוכם ז"ת דעתיק יאירו בתוך ז' דגלגלתא דז"א. פירוש, כי נתבאר לעיל בחלק י"ג, אשר ז' תיקוני גלגלתא דא"א, שהם: ג"ט קר"ע פ"ח, באים ע"י הלבשת ג' רישין דא"א את הז"ת דעתיק, שאז החסד דעתיק מתלבש בגלגלתא, וגבורה

דעתיק במו"ס, ות"ת דעתיק בקרומא דאוירא, וכו'. שע"י אלו ההארות נתקנו הג"ר דא"א. ע"ש. וכבר נתבאר בסמוך, שאין השלמה גמורה לז"א, אלא בעליתו לג"ר דא"א, דהיינו בשעת תפלת המנחה דשבת, ע"ש. ונמצא אז שהוא מקבל מז"ת דעתיק, שהג"ר דא"א מלבישים עליהם, ואותם הארת ז' תיקוני גלגלתא שא"א מקבל מז"ת דעתיק, מקבלם עתה ז"א. ונתבאר לעיל שזה נעשה עד כ' שנה, דהיינו בהמשך ז' שנים אחר הי"ג. והוא מטעם שהוא צריך לקבל הז"ת דעתיק, שה"ס ז' שנים. דע שכל המקובל מפה דעתיק נבחן לבחינת ז"ת דעתיק.

פרק רט

חצי יסוד עתיק מתלבש תוך חצי ת"ת דא"א התחתון, והוא מתלבש ממש תוך רישא דז"א ומאותו יסוד דעתיק יצאו אלו האורות. אע"פ שנתבאר שאין ענין הארת הז' תיקוני גלגלתא באים בז"א, אלא בעת עליתו לג"ר דא"א, שנמצא אז מלביש לז"ת דעתיק ממש. ואיך אומר כאן שהוא מקבל הארת ז"ת דעתיק דרך היסוד שלו. אמנם נודע, שאין סולם המדרגות של הפרצופים משתנה כלום מחמת עליתם כי בעת שהתחתון עולה לעליון עולה בהכרח העליון יותר למעלה. ונמצא בעת שז"א משיג הצ' דצל"ם נמצא עתיק בס"ג דא"ק, וא"א במקום עתיק, ואו"א במקום א"א, וישסו"ת במקום חג"ת דאו"א. ונה"י דא"א עם הז"א במקום נה"י דאו"א. הרי שגם עתה נמצא הז"א שמלביש לנה"י דא"א כמטרם שהשיג הצ' דצל"ם. ועד"ז כשמשיג ז"א את ל' דמקיפי אבא, נמצא עתיק במקום ע"ב דא"ק, וא"א במקום ס"ג דא"ק, ואו"א במקום ג"ר דעתיק. וחג"ת דא"א הם בקומה אחת עם או"א, והם ג"כ בג"ר דעתיק, ונמצאים תנה"י דא"א שמחזה ולמטה שעומדים במקום ג"ר, וחג"ת הקודמים דא"א. כי ש"ע דת"ת שלו עומד במקום ג"ר ושם מלבישים ישסו"ת. ומטבור ולמטה ששם מלביש ז"א, עומד במקום חג"ת הקודמים שלו במקום שהלבישו מקודם או"א עלאין ועתה מלביש שם ז"א. הרי שגם בעת שז"א משיג קומת או"א דקביעות שהוא ל' דצל"ם, עדיין הוא מלביש למטבור ולמטה דא"א כמתחילה. ואח"כ במנחה, כשמשיג הם' דצל"ם, נמצא עתיק במקום גלגלתא דא"ק, וא"א במקום ע"ב דא"ק, וחג"ת שלו עם או"א במקום ס"ג דא"ק, ונה"י שלו עם הז"א במקום ג"ר דא"א. הרי שגם עתה בעת עלית ז"א לג"ר דא"א, אינו מלביש אלא רק נה"י דא"ק, וא"א עצמו מלביש אז בחינת הע"ב דא"ק.

וז"ש שחצי יסוד דעתיק המלובש תוך חצי תחתון דת"ת וכו', ומאותו יסוד דעתיק יצאו, כמבואר בעלותם לג"ר דא"א נמצא עוד מלביש על תנה"י דא"א כמתחילה, וע"כ הוא מקבל הארות הז"ת דעתיק דרך היסוד דעתיק, המשפיע בחצי ת"ת תחתון דא"א ששם

עומדים הג"ר דז"א, ומקבל את הז' תיקוני גלגלתא שלו.
וכשתדייק תמצא, כי ז"א עומד עתה במנחה דשבת, באותו המקום ממש שעמד ז"א דנקודים, כי ג"ר דעתיק הקבועים נטלו מקום הג"ר דנקודים, וג"ר דא"א הקבועים, לקחו מקום חג"ת דעתיק, שהם במקום חג"ת של הנקודים. ונמצא עתה כשז"א עלה למקום ג"ר דא"א, שהוא עומר במקום חג"ת דנקודים, שהוא מפה דאו"א דנקודים ולמטה, כמו שעמד ז"א דנקודים.
ועם זה תבין מ"ש הרב אשר יסוד דעתיק המלובש בת"ת דא"א, הוא המשפיע הארת ז"ת דעתיק לז"א. ובאמת קשה, הרי יסוד דעתיק מסתיים בחזה דא"א, ואינו מגיע לחצי ת"ת תחתון דא"א ששם מלביש ז"א. אמנם הרב מדבר מבחינת הכללות, והוא, שבעת עלית הפרצופים לעיבור א' דז"א, שאז עלו נה"י דא"א לחג"ת שלו, שמשם נכלל הז"א בחג"ת דא"א, שיהיה לו בחינת חג"ת השורשיים שלו, הנה אז היה מלובש חצי יסוד התחתון דעתיק בחצי תחתון דת"ת דא"א שעלה למעלה מחזה והלבישו שמה. והרב מזכיר כאן את הקשר הזה של יסוד דעתיק עם חצי תחתון דת"ת, כדי לפרש איך היסוד דעתיק יכול להשפיע אל הז"א העומד למטה מטבור דא"א, ואומר שהוא מטעם התכללות הזו דיסוד עתיק בחצי ת"ת תחתון דא"א בזמן עיבור א'.
ולפי המתבאר לעיל, שז"א עומד עתה במקום חג"ת דנקודים מתחת הפה דאו"א דנקודים. וישסו"ת עומדים עתה במקום ג"ר דעתיק שהם ג"ר דנקודים כנ"ל. נמצא עתה שיסוד דעתיק עומד עתה ממש במקום יסוד דא"ק הפנימי שהשפיע את ו' ונקודה לפה דאו"א דנקודים. כי עתיק מלביש עתה על מקום גלגלתא דא"ק שהוא א"ק הפנימי כנודע, ונמצא היסוד שלו במקום יסוד דא"כ הפנימי, והוא משפיע עתה לישסו"ת העומדים עתה במקום ג"ר דנקודים, והממעלה למטה של זווג הזה נוטל ז"א שעומד מפה דאו"א דנקודים ולמטה. ובזה הוא מקבל בחינת ז"ת דעתיק שבבחי' הקביעות שלהם, שהם עומדים במקום ז"ת דנקודים, ונמצא ישסו"ת וז"א, בבחינת ג"ר וז"ת דנקודים, המקבלים מיסוד דא"ק הפנימי שהוא עתה יסוד דעתיק. כמבואר. ומובן היטב איך יסוד דעתיק משפיע הארת ז"ת שלו לז"א, והבן היטב.

פרק ריג

דיקנא דא"א נמשכה מן חכמה מו"ס דביה. אבל הדיקנא דז"א נמשכת מן הדעת עצמו דז"א. כי שערות רישא ודיקנא דא"א, הם בחינת הלבושים דאו"ח שיצאו על בחינת ע"ב של עצמו, בהיותו נכלל בעתיק, שיצאו לחוץ אחר ביאתו למקום עצמו כנודע. והנה ע"ב דא"א הם בחינת חכמה דאו"י, כנודע, הרי שהדיקנא דא"א נמשכה ממו"ס, שהיא

חכמה דאו"י. דהיינו קומת ע"ב של עצמותו. אמנם דיקנא דז"א, הם מבחינת החכמה דל"ב נתיבות שיצאו במקום עתיק ע"י עלית המ"ן דדיקנא לצורך או"א שעלו שם, שבעת ביאתם למקומם יצאו לחוץ מטעם התלבשותם במל"צ, כנודע. ונמצא הז"א שכל חלקו במוחין ההם אינם, אלא ב' העטרין בלבד, שהם הדעת, כנ"ל (דף אלף תקע"ט ד"ה ונתבאר) נמצא שבחי' מקיף חוזר שנעלם מהמוחין, אינו אלא מבחינת ב' העטרין, וע"כ גם לבושי האו"ח שהם השערות, אינם אלא מבחינתם, הרי שכל בחינת השערות דיקנא דז"א אינו אלא מבחינת הדעת בלבד, שהם ב' העטרין. וז"ש שדיקנא דז"א נמשכת מן הדעת. כמבואר.

פרק ריח

א **רוחא דרישא קדמאה לרוב מעלתו העליונה לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בהבל היוצא מן הפה.** צריכים לזכור כאז המתבאר לעיל בחלק י"ג, בענין הביאור די"ג תיקוני דיקנא שהרב מדבר בהם כאן. ונתבאר שם, שח' תיקוני עלאין דדיקנא, נמשכים ממו"ס וה' תי"ד תתאין, נמשכים מגלגלתא, שהיא רישא קדמאה. גם נתבאר שם שבח' תי"ד עלאין יש בחי' ג"ר ע"י תיקון הז' שבתי"ד, שהוא תיקון ואמת, שהוא בחינת הארת ב' תפוחין קדישין דא"א. אמנם בדתי"ד תתאין הנמשכים מרישא קדמאה, אין בהם בחינת ג"ר, וכל גובה המוחין שבהם הוא בחינת חסדים מכוסים הנמשך בתיקון הי"ב, הנקרא וחטאה, שהוא בחינת הפה דאתפני משערות מכל סטרין, ששם אתגלי האי רוחא דרחצין אבהתנא למלבש ביה. שפירושו, שרוחא דא מספיק לאו"א שהם **ם**' דצל"ם, ודרכם בחסדים מכוסים ואינו מספיק לז"א שדרכו בחסדים מגולים. ע"ש בתיקון הי"ג באו"פ. וז"ש כאן הרב "לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בהבל היוצא מן הפה. ואף גם זה אינו מושג עתה אלא לעתיד, דרחצין אבהתנא למלבש ביה" דהיינו כמבואר, שכל גילויה דרישא קדמאה הוא בתיקון הי"ב, בפה דאתפני משערות, שבחינת רוחא דאתגלי שם הוא בחינת או"א עלאין. אמנם ז"א אינו יכול להשיגו עתה, רק לעתיד דהיינו בעת שילביש לאו"א עלאין ואז יכול גם הוא לקבל מהאי רוחא.

ב **ורישא תנינא אינו כל כך נעלם כמהו ולכן נתלבש למטה בסוד שערות הזקן וכו' שהוא יותר חומרי מהבל הפה.** כי רישא תנינא, שהוא מוחא דאוירא, הוא בחינת **ל**' דצל"ם, והארתו מגיע לתיקון הז' דשערות דיקנא הנקרא ואמת, שה"ס הארת פנים דא"א. הרי שמוחא תנינא מתלבש ובא בשערות דיקנא בבחינת ג"ר. אמנם אינו נחשב לאבר ממש, שפירושו יסוד דכלים פנימים, כי השערות הם מבחינת מקיפים בלבד, ואינם כלים פנימים. כנודע. וז"ש "שהוא יותר חומרי מהבל הפה" כי הבל הפה אין בו הארת

השערות, אלא רק בחינת דאתפני משערות מכל סטרין, והוא משום שנמשך מרישא קדמאה, שהיא בחינת **ם**' דצל"ם, שמשם אין הי' יורדת מאויר להיותה מתוקנת בסוד עזקא דכיא, ואין שם ענין ירידת העביות, משום שאין עביות מורגשת שם, כי העזקא ה"ס התיקון דג"ר דבינה שאינה סובלת משום צמצום ועביות לעולם, וע"כ נבחן הבל הפה לרוחני מאד. אבל מוחא דאוירא שכבר בחינת צמצום נוהג בו, כמ"ש שם, ע"כ נוהג בו ענין של ירידת עביות ממנו, שה"ס הי' דנפיק מאוירא דיליה ונעשה אור. וז"ש "שהוא חומרי יותר מהבל הפה" כי כבר בחינת צמצום נוהג בו כמבואר.

ג **רישא תליתאי נתפשט עד החוטם דעתיקא שהוא אבר עצמיי ואותו ההבל היוצא משם נמשך מרישא תליתאי**. הבל פירושו או"ח, והיינו ע"י בחינת נוקבא שחכמה סתימאה אתתקנת ביה, שהיא מעלית או"ח ממש בבחינת הזווג דכלים הפנימים וע"כ נבחן החוטם לבחינת אבר עצמיי וממשי, שממנו מתפשטים כל אורות של הפרצוף מראש לגוף. ונחוץ לזכור כאן מ"ש שם בחלק י"ג. כי גלגלתא ומו"ס הם בחינת זכר ונקבה שבראש דא"א, הבאים מרשימו דהתלבשות ורשימו דעביות, שהזכר הוא בחי' רשימו דבחי"ד דהתלבשות ויש לו קומת כתר, אבל אינו יכול להתפשט לגוף, משום שאין לו בחינת עביות משורשו עצמו, אלא מתוך התכללות עם בחי"ג דנקבה, שהיא מו"ס. וז"ס מה שאומר הרב, שהבל הפה דא"א אין לה גילוי אלא לעתיד. כי הפה הוא בחי"ד שהיא משמשת רק לגלגלתא דא"א, והוא מבחינת בחי"ד דהתלבשות, וע"כ הבל היוצא מהפה יכול רק להלביש בחי' האו"י של הע"ס דראש, אבל אין לה התפשטות מינה ובה לע"ס דגופא, משום היותה מבחינת התלבשות לבד.

אבל מו"ס, שהיא בחינת הנקבה דראש דא"א, שיש במסך שלה בחי"ג של עביות, המכונה חוטם, כנ"ל בדברי הרב בתחילת חלק ה'. הרי יש שם בחינת התפשטות מראש לגוף, כי המלכות דמו"ס מתפשטת מינה ובה לע"ס דגופא ומביאה האורות דראש אל הגוף. הרי שהבל היוצא מן החוטם יש לו התפשטות גמור לגוף, ובסוד זה נקרא עצמיי. והוא שייך רק למו"ס, שהוא משמש במלכות דבחי"ג שנקראת חוטם. אבל הבל הפה, אין לו התפשטות מראש לגוף, להיותה מלכות דבחי"ד השייך לגלגלתא, שאין שם עביות עצמית אלא בחי' התכללות לבד, וע"כ אינה מושגת עתה אלא לעתיד, דהיינו אחר שתתגלה הזווג על מלכות דבחי"ד בבחינת העביות העצמית שלה, בסו"ה היתה לראש פנה. שהוא הגילוי מראש דעתיק שיש לו בחי"ד דעביות, אמנם עתה נגנזת בו, ואין לה גילוי הנ"ל רק אחר גמר התיקון. כנודע. והנה נתבאר היטב סוד ההבל היוצא מן הפה. וזכור.

פרק ריט

אמת הוא שהחוטם הוא ברישא תליתאי אבל הוא בגי' ס"ג לרמוז כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תנינא וכו' ומשם יצא לרישא תליתאי. כבר נתבאר זה היטב בחלק י"ג. בסוד קרומא דאוירא אזדכך וסתים, שפירושו, אע"פ דאזדכך, והי' נפקא מאויר דיליה ואשתאר אור, מ"מ הוא סתים למו"ס דלא תתגלה הארת חכמה שבו לתחתונים. ונמצא כל מה שמו"ס משפיע אינו משפיע מבחינת עצמו, אלא מבחינת מוחא דאוירא בלבד. וההפרש הוא רב מאד, כי חכמה סתימאה הוא עצם החכמה דאו"י, אבל החכמה המושפעת ממוחא דאוירא, היא בחינת חכמה דל"ב נתיבות, שענינה היא בחינת בינה השבה להיות חכמה, אשר הגם שנבחנת לקומת ע"ב וחכמה, מ"מ משורשה היא ס"ג ובינה. שבערך מו"ס נבחנת כמו בינה דחכמה, ולא חכמה ממש. עש"ה.

וזה אמרו הוא בגי' ס"ג לרמוז כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תנינא שהוא למעלה ממו"ס, ומשם יצא לרישא תליתאי" כי הג' רישין נקראים ע"ב ס"ג מ"ה, וזהו רק בערך שהם אח"פ של הראש דרדל"א, כי א"א הוא מחצית הכתר התחתון דנקודים, דהיינו בינה וזו"ן שיצאו לחוץ ממדרגה, ונבחנת הגלגלתא לג"ר דבינה, ומוחא דאוירא לז"ת דבינה, ומו"ס לזו"ן. וע"כ נבחנים הג"ר דבינה שהיא הגלגלתא, לבחי' ע"ב להיותם מתוקנים בם' דצל"ם. וז"ת דבינה נבחנים בשם ס"ג, כי הם ל' דצל"ם וישסו"ת שהם הוי"ה דס"ג. ומו"ס שהם זו"ן ובחינת צ' דצל"ם, נבחנים לשם מ"ה דאלפין כמדת הזו"ן. וכל הערך הזה הוא ערך בחינת הכתר דב"ן שבא"א, דהיינו מבחינת מחצית הכתר התחתון. אמנם מצד המ"ה הוא כולו הוי"ה דע"ב דיודין, אפילו המו"ס שבו, כי ע"כ נקרא חכמה סתימאה להיותו הוי"ה דיודין שהוא חכמה וע"ב.

ובזה תבין שמה שחוטם בגי' ס"ג, המרמז להארת מוחא דאוירא, במו"ס שהוא הוי"ה דאלפין, הנה כל זה רק בערך שהם אח"פ דעתיק. ועל זה אומר הרב, שע"כ הוא בגי' ס"ג אע"פ שהיא בחינת המלכות דמו"ס שהיא הוי"ה דאלפין, שהוא להורות, שאין המו"ס מאיר דרך החוטם הזה מבחינת חכמה של עצמו, אלא מבחינת הס"ג שבמוחא דאוירא שהוא הל' דצל"ם, המאיר דרך בו בחינת החכמה דל"ב נתיבות, אבל בחינת ג"ר דמו"ס עצמו אין לו שום גילוי עם זה, והארת חכמה של הל' דצל"ם נבחן רק לבחינת החג"ת של עצמו, שהוא בערכו רק זו"ן שלו, וע"כ מרומז בהוי"ה דאלפין.

וזה אמרו "חוטם הוא בגי' ג' שמות של אהי"ה, לפי שהחוטם הוא בינה, כי שם ס"ג מתלבש בשם מ"ה דאלפין, וכנגד הג' יודין שבשם ס"ג יש ג' אלפין בשם מ"ה שה"ס ג' שמות אהי"ה המתחילין בא', וכל זה להורות שהם נמשכים משם ס"ג אשר ברישיא

תנינא" דהיינו כמבואר, אשר הארת מוחא דאוירא שהיא **ל**' דצל"ם, מתלבשת ומאירה בבחינת זו"ן דמו"ס, ולא בבחינת ג"ר דמו"ס, כי הג"ר דמו"ס סתומים ואינם מתגלים, וזהו הרמז דג' אלפין שבשם מ"ה, שבחינת הג"ר אשר הזו"ן דמו"ס מקבלים הם בחינת ג' אלפין שבג' שמות אהי"ה, להיות חכמה זו אינה חכמה דע"ב דא"א, אלא דס"ג לבד, שהם **ל**' דצל"ם וישסו"ת, שהם מקבלים מן **ם**' דצל"ם, שהם או"א עלאין ששם ג' שמות אהיה. שמשם באים המוחין מבחינת חכמה דל"ב נתיבות. אבל לא מבחינת היודין עצמם, שהם חכמה סתימאה. וזה אמרו..וכל זה להורות שהם נמשכין משם ס"ג שברישא תניינא" דהיינו מבחינת מה שהמוחא סתימאה מקבל ממנו, אבל לא מבחינתו עצמו דמו"ס, כי הוא עצמו אינו מתפתח מן הקרומא שלו, כמבואר.

פרק רכא

א **החוטם דעתיקא אשר נמשך וכו' נמשך אל דיקנא יקירא דז"א.** כמ"ש בחלק י"ג, שעיקר התיקונים דדיקנא נמשכים מרוחא דחיי אשר יוצא מתרין נוקבי דפרדשקא, דרך אורחא דשפה עלאה ואורחא דשפה תתאה ע"ש בתיקון ב' וד' די"ג תי"ד דא"א, וכן מאיר החוטמא אל הדיקנא דז"א.

ב **דיקנא דז"א אינו אלא שית תיקונין, לפי ששורשו הוא ו' קדישא של הוי"ה ואין בו רק ו"ק.** כלומר, כמו ששורש ז"א ובחינת עצמותו אינו אלא ו"ק, וכל מה שהוא יותר מבחי' ו"ק, אינם בו עיקר אלא תוספות, כן מבחינת דיקנא, איך לו בבחינת עיקר רק ו' תיקוני דיקנא הראשונים, שהם בחינת ו"ק, כי תיקון ב' וג' שהם השערות שעל שפה עלאה, ואורחא דתחות חוטמא, הם בחינת עיבור א'. שהיא נפש. ותיקון הד' והה', שהם השערות שעל שפה תתאה, ואורחא שבהם, הם בחינת ו"ק דרוח וג"ר דרוח, כמ"ש שם בחלק י"ג. הרי שה' התיקונים הראשונים דדיקנא הם בחינת נפש רוח שהם ו"ק. ועם בחינת חד דכליל להון הם ששה תיקונים. וז"ש שדיקנא הז"א אינו אלא שית תיקונין, לפי שאין לו רק ו"ק משורשו. והנה ביאור זה עולה יפה לפי שיטת המפורשים, שיש לז"א בקביעות נרנח"י דנפש ונרנח"י דרוח. אמנם הרב עצמו מבאר לפנינו שמן בחי' הרוח אינו מקבל הג"ר אלא רק הנפש רוח דרוח. עי' לקמן באות רכ"ז ויש משם הוכחה ברורה שאין לז"א בבחינת עיקר אלא רק נרנח"י דנפש וו"ק דרוח, עש"ה.

ג **נתוספו לו נה"י, ואז נשלמו בדיקנא דיליה ט' תיקונים.** והיינו ע"י עיבור ג' למוחין דהולדה, שאז באים לו נה"י דגדלות, כנודע. ואז יש לו עוד ג' תיקונים, שהם הששי שה"ס מרחב השערות שעל זויות הלחי שהוא עיבור ג' ובחינת ו"ק דגדלות ותיקון השביעי, שהוא הארת ב' תפוחין קדישין דא"א, ותיקון השמיני שהוא שטח השערות העליון,

שהם כללות ג"ר דדיקנא, כמ"ש היטב בחלק י"ג באורך ע"ש. אמנם ז"א אינו מקבלם ממש באותם הדרכים כמו בא"א, אלא על אופנים אחרים כמ"ש באד"ר.
והנה נתבאר. שמשתא תיקונים דדיקנא הראשונים שהם חמשה תיקונים וחד דכליל לון, נמשכים לו בחינת ו"ק לבד. ומבחינת ג' תיקונים שלאחר מזה, שהם הששי והשביעי, והשמיני, נמשכים לו הג"ר דהולדה. ואז יש לו ט' תיקוני דיקנא.
ונתבאר שם בדברי הרב, שי"ג תיקוני דיקנא, הם ג' הויות וחד כליל להון, דהיינו כמו השערות רישא. ונודע, שפירושם דג' הויות אלו, הם ג' בחינות מל"ץ כמ"ש שם, שב' הויות דמ"ל דשערות רישא הם בימין ושמאל כלפי הפנים. והוי"ה דצ' דשערות רישא הוא באחורי רישא. וכן ב' הויות דמ"ל דשערות דיקנא, הם בח' תיקונים הראשונים. והוי"ה דצ' של השערות דיקנא הם בד' תיקוני דיקנא תתאין. נמצא שבי"ג שנה ויום אחד, בשעה שמשיג נה"י דמוחין דהולדה, וקנה ט' תיקוני דיקנא, הוא מקבל כנגדם גם מב' הויות מ"ל דשערות רישא. כי השערות רישא משפיעים אל שערות דיקנא. ועם זה תבין מה שאומר לעיל שהט' תיקוני דיקנא דז"א נמשכים מט' חוורתא ומט' נימין דשערות רישא דא"א, אינו חולק על מ"ש כאן וכן להלן חלק זה אות רכ"ד שהם נמשכים מט' תיקוני דיקנא דא"א, שהוא משום שהשערות דיקנא מקבלים תמיד משערות רישא, כי הם קומה אחת, כמ"ש בחלק י"ג. אמנם עדיין חסר לו הד' תיקונים תתאין דא"א, שהם בחינת **הצ'** דשערות דיקנא, המקבלים מהארת הד' נימין וחוורתי של הוי"ה דצ' דשערות רישא. וזה מגיע לו בכ' שנים, אחר שמשיג מ"ל דצל"ם דמקיפי אבא. כי אז נתמלא זקנו כנודע.

ד **מנחה דשבת עד דיקנא דעתיקא וכו' נשלמו בו י"ג תיקונין דדיקנא דיליה כי הרי עלה באותם הד' תקונים תתאין** וכו'. כי אז עולה ומלביש אל הג"ר דא"א, ולא אל הג' רישין ממש, שבהם תלוים הח' תיקוני דיקנא עלאין, כי הג' רישין אינם נכללים בקומת ע"ב, שהם עלו אז לג"ר דעתיק לקומת כתר, אלא רק בחינת החג"ת דא"א שעלו עם או"א המלבישים אותם ונעשו לחב"ד דא"א, הם שקבלו לקומת ע"ב. באופן שגם געת עלית או"א לחב"ד דא"א, אינם במקום הח' תיקוני דיקנא עלאין, אלא במקום הד' תיקונים תתאין התלוין בגרון דא"א, כי הג' רישין עצמם דא"א עלו אז יותר למעלה שהם אז בג"ר דעתיק, כנ"ל.
ונמצא שגם בעת שז"א השיג הל"מ דמקיפי אבא, שפירושם, כל קומת ע"ב שיצאו באו"א בעת עליתם לג"ר דא"א, עדיין אינו נוגע כלום בח' תיקוני דיקנא עלאין דא"א, אלא שנמצא בד' תיקוני דיקנא תתאין התלוים בגרון דא"א. וז"ש "שעולה עד תיקון הח'

ולא עד בכלל" כי התיקון הח' כבר עלה יותר למעלה מקומת ע"ב, והם בבחי' הג' רישין דא"א עצמו, שאפילו או"א לא הלבישו אותם, כנ"ל.

פרק רכד

א **אל רחום וחנון שהם ג' מן הי"ג דרישא שהם יה"ו העליון של הדיקנא דא"א, בארך, אפים, ורב חסד, שהם ג'**. הרב מבאר כאן קבלת הו"ק תיקוני דיקנא דז"א, מן הי"ג דא"א, ומסדר אותם על פי ג' השמות שיש בדיקנא דא"א, שהם ג' הויו"ת וחד דכליל להון. ונודע שג' הויות אלו הם בחינת מל"צ, והם חב"ד חג"ת נה"י, שד' תיקונים ראשונים הם חב"ד, והאמצעים הם חג"ת, ותחתונים הם נה"י.

וזה אמרו, "שהג' ראשונים דז"א, הנקראים בתורה: ארך, אפים, ורב חסד. מקבלים הארתם מהג' ראשונים דא"א, שהם: אל, רחום, וחנון. שהם יה"ו של הוי"ה קדמאה דתי"ד א"א. וכבר נתבאר לעיל בסמוך, שג' תיקוני דיקנא אלו דא"א, הם הארת נרנח"י דנפש שמאיר בבחינת העיבור, שתיקון רחום הם ו"ק דעיבור, ותיקון וחנון הם ג"ר דעיבור. ע"ש. הרי שג' תי"ד דז"א מקבלים מכאן נרנח"י שלימים דעיבור, שהם נרנח"י דנפש. והם יה"ו דהוי"ה הא' דתי"ד דא"א.

ב **ואמת נוצר חסד לאלפים, הם מאירים בשנים תחתונים דז"א, שהם נשא עון ופשע**. כאן מפרש, הארת הרוח של הז"א של בחינת הדיקנא. כי הוי"ה האמצעית דתי"ד דא"א היא בחינת חג"ת כנ"ל, שהוא רוח. ומשמיענו, שאינו מקבל מכל היה"ו של הוי"ה זו, אלא רק מן ו"ה שלה בלבד, שפירושה הוא, ו"ק דרוח לבד. כי י"ה דהוי"ה אמצעית, שהם אפים ורב חסד דתי"ד דא"א, אינם מאירים לתי"ד דז"א, אלא ו"ה בלבד, שהם, ואמת עם ונוצר חסד. וזה להורות שאינו מקבל מהוי"ה זו רק ו"ק בלבד, שהם ו"ה. אלא שי' דהוי"ה תתאה דתי"ד דא"א מתחברת עמהם, שהוא התיקון לאלפים. כי ד' אותיות דהוי"ה תתאה של הדיקנא הם הד' תיקונין תתאין: לאלפים, נושא עון, ופשע, וחטאה. ונמצא התיקון לאלפים, הוא י' דהוי"ה זו. וענין התחברות זו, הוא מפני שעיקר הז"א שייך לד' תי"ד תתאין דא"א, להיותם נמשכים מגלגלתא, שז"א תליא ואחיד בה, כנ"ל (דף אלף תק"פ אות קמ"א) ע"ש באו"פ. וע"כ הוא צריך להארת הוי"ה תתאה גם בקטנותו. ונמצא, שגם בבחינת רוח דדיקנא דז"א, מאירים לו יה"ו מתי"ד דא"א, שהם, ו"ה מהוי"ה האמצעית, וי' מן הוי"ה תתאה.

פרק רכה

א **יה"ו דהוי"ה דבתר כתפוי דא"א ואין שם כל כך הארה גדולה, לכן אין בהם כח להאיר זולתי בשנים תחתונים ולא בשלשה כמספרם**. כלומר, אע"פ שיש כאן ג' הארות:

י' דהוי"ה תתאה, עם ו"ה דהוי"ה אמצעית, אינם אלא לב' תיקונים דתי"ד דז"א, שהם ונושא עון, ופשע. והוא מטעם כיון שהוא מקבל בחינת רוח שלו מן ו"ה דחג"ת, שהוא בתר כתפוי דא"א, כי מבחי' רוח אין לז"א מעצם אצילותו אלא ו"ק בלבד, וע"כ אינו יכול אז לקבל מבחינת ג"ר דהוי"ה דחג"ת, שהם אפים ורב חסד, שהם י"ה וראש, אלא מו"ה, שהם ו"ק דלבתר כתפוי, שהם, ואמת, ונוצר חסד. נמצא כי אין שם אלא הארה קטנה, שהיא נפש רוח מנרנח"י דרוח, וע"כ אינו מאיר לו רק בב' תיקונים בלבד. אמנם מהוי"ה ראשונה המאירה לו בעיבור, הוא נוטל כל ה' בחינות נרנח"י דנפש, כנ"ל, וע"כ מאירים לו בג' תיקונים. כנ"ל. ואין לשאול, הלא הרוח גבוה מבחינת נפש, וא"כ היה לו לקבל בחינת רוח מהוי"ה קדמאה, ובחינת נפש מהוי"ה האמצעית. כי נודע שמבחינת הכלים נבחן תמיד שהעליונים נגדלים מתחילה ולכן, תחילה נוטל בחינת נפש בג"ר דכלים, וע"כ נתלה הארת העיבור בהוי"ה קדמאה דדיקנא, ששם בחינת חב"ד דדיקנא, אמנם מבחינת הארה אין זה אלא הארת נה"י, אבל הארה זו יש לו בשלמות עם הג"ר, ע"כ נוטל משם כל היה"ו. ובחינת רוח נבחן תמיד בהוי"ה האמצעית, הן מאורות והן מכלים, כנודע. ומבחינה זו אין לו בקביעות אלא ו"ק דרוח, וע"כ אינו נוטל משם אלא ו"ה בלבד ולא י"ה שהם הג"ר.

ב **נשארו עתה ה' עליונה דהוי"ה עליונה דא"א וה' תתאה שבהוי"ה תתאה דבתר כתפוי דא"א ואלו הם מאירים כאן בא"א במדת ונקה.** כבר נתבאר שהרב מדבר כאן בו"ק דז"א, שיש לו בקביעות, שהם באים מעיבור א' דז"א ויניקה דב' שנים, כנודע. שאז אין לו רק נרנח"י דנפש וו"ק דרוח. ומבחינת הכלים אין לו אלא חב"ד חג"ת וחסר נה"י, שהוא מטעם שעדיין הה"ת שלו בעינים, וחסר אח"פ. ונבחן אור הרוח בכלי דגלגלתא, שמבחינת תיקון קוים נקראים חב"ד. ואור הנפש בכלים דעינים, שבג' הקוים נקראים חג"ת עד החזה. ונמצא שבחזה זו שהיא בחינת עינים, כלולים שמה ב' ההין יחדיו, שהם: ה' דבחינת מלכות דחב"ד, וה' דבחינת מלכות דחג"ת אשר אח"כ כשהוא משיג הכלים דאח"פ, יורדת ה' דחג"ת לבחינת נה"י חדשים. ואז קונה ג"ר דאורות. כנודע. וזה אמרו "ה' עליונה דהוי"ה עליונה, וה"ת שבהוי"ה תתאה וכו', מאירים במדת ונקה" כי מדת ונקה, היא נקודת החזה, שהיא בחינת מלכות שבו, והיא כלולה עתה בעת שחסר לו אח"פ, מן ב' ההין יחד, כי גם ה"ת שצריכה לשמש בו בנה"י כלולה עתה שמה עם המלכות דראש. הרי שמלכות דהוי"ה קדמאה, שהיא מבחינת הכלים דחב"ד, העתידים להיות בראש שלו, כלולה עתה בנקודת החזה, שהיא בחינת ה' דו"ה דהוי"ה דחג"ת, דהיינו הה' מן הו"ה דבתר כתפוי דהוי"ה זו, כנ"ל. והם כלולים שמה ביחד.

ואין לשאול איך חושב ה' זו דבתר כתפוי דהוי"ה דחג"ת, לב' תיקונים, כי חשב אותה לתיקון של ופשע, ועתה חושב אותה גם לתיקון ונקה דז"א. והוא, משום ששם בב' התקונים ונושא עון ופשע, נחשבת ה' זו לבחינת קו שמאל, אכן מבחינת מקום הזווג היא נחשבת לקו אמצעי, וע"כ היא משמשת לב' תיקונין, כאן לקו שמאל, וכאן לנקודת החזה, שהיא נקראת ונקה. כי שם מקום הזווג אח"כ, אחר שקונה הנה"י החדשים, שהיא יורדת משם לבחינת עטרת היסוד.

פרק רכו

א **למה נצטרכו שתי הההין להאיר כאן, הוא כדי להאיר בג' אחרונים, שהם פוקד עון אבות** וכו'. הנה ג' אחרונים אלו, שהם: לא ינקה, פוקד וכו', על שלשים. הרי הוא משיג אותם אחר שהוא משיג נה"י חדשים, שה"ת יורדת ממקום החזה למקום עטרת יסוד דנה"י החדשים, כנודע, נמצא שההין של ב' הויות, הא' וב' מתי"ד דא"א, המאירים לו עתה לבחינת ראש ולנה"י דגדלות דכלים, הנה מקודם בעת קטנות היו סתומים וכלולים בנקודת החזה כנ"ל. וז"ש, שאלו ב' ההין שהם כלולים עתה בנקודת החזה בסתימא, צריכים להאיר לו אח"כ בעת שהוא משיג נה"י החדשים שלו. שאז יורדת המלכות מחזה ליסוד החדש, וקונה ג"ר דאורות ואז, הוא קונה ג' האחרונים המשלימים לו ט' תיקוני דיקנא. כמבואר.

ב **ששה עשר, אלא שאלו נדחין מפני שהם דינים**. כלומר. ששואל, למה אין הג' תי"ד דז"א, שהם לא ינקה וכו', ופוקד וכו' ועל שלישים. אינם נחשבים בתי"ד דא"א גופיה, שאז היו לו ששה עשר תיקונים בדיקנא שלו. וע"ז תירץ שאלו הם דינים, ואינם ראוים להתתקן בא"א, אלא רק בז"א, כלומר, שהם מבחינת אח"פ השייכים לז"א, וע"כ המה מתתקנים עם נה"י חדשים של ז"א, ואין לא"א חלק בהם.

פרק רכז

ההוי"ה העליונה דא"א שמאיר בז"א בשתים מהם וכו' למטה בשמותם אין בהם אותיות ו"ה אבל אותיות י"ה יש כאן למטה. נזהר בזה, שלא תחשוב כי מה שפירש לעיל שז"א נוטל מן ו"ה דהוי"ה דבתר כתפוי, שהוא סובב על בחינת כלים. לזה אומר כאן, שמבחינת כלים, נבחנים ו"ה אלו דהוי"ה דחג"ת שנעשו בתי"ד דז"א לבחינת י"ה דכלים, באופן שנפש רוח דאורות דרוח, מתלבשים בחב"ד חג"ת דכלים דרוח, ונמצא, שמבחינת האור נוטל ו"ה דהויה דרוח, ומבחי' כלים, הוא נוטל י"ה דהוי"ה דרוח. כנודע, שיש ערך הפוך בין אורות לכלים. וזה אמרו "למטה בשמותם אין בהם אותיות ו"ה אלא אותיות י"ה" כי בבחינת הכלים הם י"ה כמבואר.

פרק רכח

ותיקון השני דא"א שהוא נושא עון הוא תיקון העשירי בז"א. היינו ע"פ השמות שבמיכה, שתיקון א' הוא מי אל כמוך, וב' הוא נושא עון, וכו'. והוא תיקון העשירי בשמות שבתורה בי"ג מדות, שנושא עון עשירי, ופשע י"א, וחטאה י"ב, ונקה י"ג, כנודע. ומה שחושב אותם ע"ש ז"א, הוא כמ"ש הזוהר, שי"ג מדות שבתורה הם מבחינת קבלתם בז"א, וז"ל באד"ר דף קל"א ע"ב. תליסר מכילן דרחמי עתיקא קדישא. מי אל כמוך חד, נושא עון תרי וכו', לקביל דא אל רחום וחנון וגו' ואינון לתתא. דהיינו בז"א. עש"ה. וכבר הארכנו בזה בחלק י"ג.

חלק טו

פרק ב

גידול המלכות אינה אלא ע"י אמצעית ז"א עצמו, כי אמא עלאה כאשר גדלה אותו נתנה בו עוד כח גידול להמלכות. צריכים לזכור כאן, כל המתבאר לעיל בחלק ט', בענין של הגדלת הנוקבא, ומ"ן ראשונים ושניים, וענין בן בכור שנוטל פי שנים. כי כל החלק הנ"ל היה נחוץ לחזור ולהעתיקו בכל שורה ושורה שבכאן אם היה אפשר והנה נתבאר שם (דף תשע"ב אות ס') בדברי הרב, שתחילת בנין הנוקבא מתחלת אחר שנעשה הז"א גדול לגמרי, ע"ש. וכמ"ש שם באו"פ, שבעת שז"א מעלה את אח"פ שלו ע"י התכללותו בזווג דאו"א, הנקרא עיבור ב', הנה אז עולה גם גו"ע דנוקבא הדבוקה באח"פ אלו דז"א, הנקרא מ"ן של הנוקבא, ומקבלים שם זווג יחד עם המ"ן של הז"א, ויוצאים עליהם בהיכל או"א ב' קומות של ע"ס: א' קומת הע"ס שעל המ"ן דז"א וב' קומת הע"ס שעל המ"ן דנוקבא. אמנם הנוקבא אינה ראויה לקבל משם הקומה שלה, והיא מחויבת לקבל מז"א אחר שנולד ובא למקומו, וע"כ המ"ן דנוקבא אינם מצטיירים שם בבחינת עיבור לצורך הנוקבא, ונקראים ע"כ מ"ן ראשונים. והוא מטעם, כי אותו הזווג היה בשביל ז"א בלבד, כמ"ש שם.

ולפיכך נבחן, שקומת הנוקבא אשר יצאה בהיכל או"א בעת עיבור ב' של ז"א, שהיא באה בפקדון לז"א, כי אחר כך בירידתו למקומו, הוא משפיע לה בדרך המדרגה, כל אותה הקומה שיצאה על המ"ן שלה בעודם באו"א. וז"ס הבכור נוטל פי שנים, כי ז"א ונוקבא בהיותם שם בהתכללות הזווג דאו"א, נבחנים לאחים, להיותם יונקים משורש אחד, אלא כיון שאין הנוקבא ראויה לקבל קומתה, כנ"ל, נוטל ז"א פי שנים, דהיינו קומתו עצמו וקומת הנוקבא.

וזה אמרו "אמא עלאה כאשר גדלה אותו נתנה בו כח גידול להמלכות ואח"כ יצאה בחינת גידול זה של המלכות לחוץ באמצעית ז"א ואז נגדלת המלכות עד שתשלם גם היא לי"ס". דהיינו כמבואר, שבעת עיבור ב' שלו, גם המ"ן של המלכות דבוקה באח"פ שלו, וע"כ הוא מקבל מאמא ב' הקומות, קומת עצמו וקומת הנוקבא כנ"ל, הרי שבעת שאמא עלאה גדלה לז"א, נתנה בו כח הגידול של המלכות ג"כ. ואח"כ כשיוצא מבחינת העיבור ובא למקומו, יוצא אליה בחינת הגידול דקומת המלכות, ע"י ז"א בעלה. ועי' לעיל דף תתכ"ה תשובה י"ג וט"ו. ודף תתל"ב תשובה מ'.

פרק ג

מוכרח הוא שכל זמן שעדיין לא נתגדל המלכות, שאותם הט"ס החסרים לנוקבא יהיו כלולים בז"א בט"ס שבו. כמ"ש בדיבור הסמוך, כי ז"א בעת עיבורו דגדלות, מקבל גם קומת הנוקבא בפקדון, ונבחן, שהיא נכללת בנוקבא שבגופו דז"א, שהיא בחינת הב"ן שבו, שהיא בחינת המסכים, שעליהם נמדדו קומות נרנח"י דז"א עצמו, שבעי"מ שלו, כי זה הכלל, שאין העדר ברוחני, וע"כ נשארים בפרצוף כל בחינת המסכים דקטנות עצמו אפילו בעת גדלותו, ולכן כשהוא מודד את המוחין בשביל התחתון, הוא מודד לו על המסכים שבעצמו, מכל המדרגות שעברו עליו, מתכלית קטנותו עד גמר גדלותו.

וזה אמרו "מוכרח היא שכל זמן שלא נתגדלה המלכות, שאותן הט"ס העליונות שחסרים מנוקבא יהיו כלולים בז"א בט"ס שבו וכו', כי בכל ספירה וספירה מט"ס דז"א יש בה בחינת ספירה אחת של הנוקבא, שהיא ספירת המלכות שבה" דהיינו כמבואר, שאותה קומת הנוקבא שנטל בפקדון מאמא עלאה בעת עיבורו, היא נכללת בנוקבא שבגופו דז"א, דהיינו במלכיות שבט"ס של עצמו, שהם הב"ן שבו, אשר בחינת העיבור, מודד להנוקבא הנפרדת על בחינת המלכות דנפש דעצמו, ובחי' היניקה, מודד לה על מלכות דרוח דעצמו, וכו' עד שמחזיר לה כל קומתה שקבל בשבילה. הרי שבכל ספירה וספירה של ז"א יש בה בחי' ספירה של הנוקבא, דהיינו בצד ב"ן של הספירה, שהיא נקראת נוקבא שבגופו, וזכור זה.

פרק ד

בזמנים הרבה נתקנת ונתגדלת מעט מעט. והם בכללות ז' זמנים שנתבארו בחלק ט' דף תתל"ב תשובה מ'. עש"ה.

פרק ה

א **תכלית המיעוט אשר בה אינה פחות מנקודה אחת כלולה מיוד שהיא נקודת מלכות האחרונה שבה**. אין המדובר כאן, מתחילת אצילותה של המלכות, כי בתחלה היתה

בחינת השבירה בבי"ע, כנודע, שהיא בחינת מלך הז' דז' מלכים דמיתו, ונודע, שכולם נשברו פנים ואחור, הרי שלא נשאר ממנה באצילות אפילו בחינת נקודה אחת. אלא המדובר היא מבחי' מוחין הקבועים באצילות. כי אפילו לאחר התיקון של האצילות, לא נתקנו בבחי' עצמות, אלא רק בכלים דפנים של ז' המלכים, דהיינו כמו שיצאו בעת הקטנות של הנקודים מבחינת נקבי עינים דס"ג דא"ק, שאז לא היה בהם אלא ששה כלים חב"ד חג"ת עד החזה, ונקודת הסיום שהיא נקודת החזה, נבחנת שם למלך הז' שהוא בחי' הנוקבא דז"א. ומבחינת האורות שבהם נבחנים ז' המלכים לחג"ת נה"י, ונקודת הסיום שתחת היסוד נבחנת למלך הז', שהיא בחינת נוקבא דז"א. והם נבחנים לכלים דפנים דנקודים, משום שלא היה בהם שום פגם מחמת עצמם, כי האור עינים דס"ג דא"ק תיקן אותם בשלימות הזו דחג"ת נה"י כמו שיצאו בעת קטנות. וענין שבירתם לא היה מחמת עצמם, אלא כיון שבעת גדלות הנקודים, נתפשטו אלו הז"מ ונתחברו עם הכלים דבי"ע שכבר יצאו למטה מפרסא דאצילות דשם, וכלים אלו לא היו ראוים לקבל אור העליון מחמת צמצום הב' שדחה אותם לבר מאצילות, שמשום זה נקראים כלים דאחור כמ"ש בחלק ז', וע"כ נשברו ומתו, וגרמו גם שבירה אל הכלים דפנים, שהם הכלים דחב"ד חג"ת עד החזה. עש"ה, כי אכמ"ל. ולפיכך אחר שנבררו כלים אלו דפנים פעם אחת מן השבירה, שוב אין שום מיעוט נוהג בהם, משום שכל השבירה שבהם היתה מחמת חיבורם עם הכלים דאחורים דבי"ע, ולא מחמת עצמם, לכן אחר שנתקן הפרסא בעולם התיקון באופן כזה, שאלו הכלים דפנים לא יוכלו עוד להתחבר עם הכלים דאחורים דבי"ע, הרי אי אפשר עוד שיהיה בהם שום מיעוט. אמנם כל מה שנברר מבי"ע משהו יותר מן שיעור הנ"ל, שהוא חב"ד חג"ת דכלים עד החזה, וחג"ת נה"י דאורות עד הנקודה שתחת היסוד, נבחן לבחינת תוספות, ואין להם קביעות באצילות, אלא שהם בעולה ויורד לפי מעשה התחתונים. וכבר הארכנו בזה בחלקים הקודמים.

וזה אמרו "תכלית המיעוט אשר בה אינה פחות מנקודה אחת כלולה מי' שהיא נקודת מלכות האחרונה שבה" דהיינו כמבואר, שמלך הז' דנקודים דקטנות, שהוא נקודת החזה דכלים, ונקודת היסוד דאורות, היא בחינת כלי דפנים, שכל שבירתה היתה רק מחמת חיבורה עם הכלים דאחורים אשר בבי"ע, וע"כ אחר שנבררה פעם ונתקנה באצילות, לא יארע בה שום מיעוט עוד כמו בחג"ת נה"י דז"א.

ונקודה זו מבחינת הכלים דז"א, היא דבוקה בחזה שבו, כי כן היו דבוקים בז"מ דקטנות נקודים בבחינת חב"ד חג"ת דכלים, כנ"ל. אמנם מבחינת האורות אין שם אלא רוח נפש לבד, כי בחסר נה"י דכלים חסר ג"ר דאורות, ורוח נפש נבחן לחג"ת נה"י כנודע. ונמצאת

הנוקבא מבחינה זו שהיא נקודה תחת היסוד, ודבוקה ביסוד דז"א דאצילות. וכן נקראת נקודה זו מבחינת הכלים בשם כתר. שט"ת שלה הן בבי"ע. ומבחינת האורות היא נבחנת למלכות, כלומר לבחינת נפש, כי בחסר ט"ת דכלים חסרים ט"ר דאורות. כנודע בערך ההפוך שבין כלים לאורות.

והנה כל השמות הנ"ל המחולפים תמצא מפוזרות בדברי הרב, דהיינו לפי המדובר, אם מכלים ואם מאורות, וכאן המדובר הוא מאורות. וע"כ הוא מכנה את הנקודה, בשם נקודה שתחת היסוד כנ"ל. וכן הוא מכנה אותה בשם מלכות, דהיינו נפש, כמות שהיא מבחינת האורות. וזכור זה ולא תתבלבל בהחילופים.

ב **ותכלית גידול שבה הוא, שיהיה בה כל הי"ס שלה ותהיה עם ז"א פב"פ שוה לגמרי, וישתמשו ב' מלכים בכתר אחד. שהוא מה מקטרגה הירח.** הנה דברי הרב אלו עמוקים מני עמוק ולפי שבלעדם אין הבנה אמיתית בכל עניני המוחין וחילופיהם בשבתות ומועדים וכו', ע"כ הכרח הוא להבינם לכל הפחות לפי המחויב לקשר את הדרושים המובאים בענין זה.

ושורש הדברים אלו הם בדברי חז"ל במסכת חולין דף ס' ע"ב. וז"ל: ר"ש בן פזי רמי, כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, וכתיב את המאור הגדול ואת המאור הקטן. אמרה ירח לפני הקב"ה. רבש"ע, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, אמר לה לכי ומעטי את עצמך וכו'. ע"ש. וזה שטענה אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, מכונה בשם קטרוג הירח. והנה לדברי חז"ל שם משמע לכאורה. שהטענה היתה, שאי אפשר לב' מלכים שישתמשו בכתר אחד, אלא שרצתה בכתר מיוחד לעצמה, כדי שתהיה בלתי תלוי בהחמה, שהוא ז"א. והרב אומר, שזה תכלית תיקונה שיהיו שני מלכים משתמשים בכתר אחד. וא"כ למה קטרגה אז בעת שכבר שמשו בכתר אחד.

אכן כשמדייקים בדבריהם ז"ל, נמצא כי הטענה לא היתה על כתר אחד. כי הקשו, למה כתיב מקודם ב' המאורות הגדולים, שמשמע ששניהם שוין בכתר אחד, ואח"ז כתוב את המאור הגדול ואת המאור הקטן, שזה גדול מזה, וכבר אינם במדה שוה בכתר אחד. וע"ז תרצו, שהירח קטרגה, אפשר לב' מלכים שישתמטו בכתר אחד. ואין לפרש שהיא רצתה שכתרה יהיה גדול מכתרו, כי לפי זה לא היה נקרא קטרוג הירח שאין זה קטרוג אם היא רצתה להיות גדול ממנו, כי קטרוג הוא משמעות של עלבון ומיעוט שהיא עשתה לחמה, ואיזה עלבון יש לחמה אם רצתה להיות גדול ממנו. ועוד, מה היה תרעומת שלה, שאמרה, רבש"ע, כיון שאמרתי דבר הגון אמעט את עצמי, ע"ש. ואם טענתה היתה שכתרה יהיה גדול מכתרו, איזה דבר הגון יש כאן. וביותר מכולם קשה

למה חרי האף הגדול הזה, וכי משום שרצתה בכתר גדול ממנו, ע"כ תתמעט כל כך ותתרוקנה לגמרי מאורה, עד דלית לה מגרמה ולא מידי אלא מה שהחמה נותן לה. אכן אין הדברים כפשוטם.

וכדי להבין הדברים, צריכים להבין ענין ז"א ונוקביה מבחינה מקורית וכן ענין לקיחת הצלע, ובנין הנוקבא שזה יתבאר להלן בביאור הנסירה. וכאן נבאר רק מבחינה כללית. והענין הוא, כי הכתוב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, שהמשמעות היא שהשמש והירח קומתם שוה, סובב על יום ד' דימי בראשית. שיתבאר לקמן, שאז נתגדלה הנוקבא ע"י התלבשות נה"י דאמא בתוכה, עד שהיתה בקומה שוה עם ז"א מאחוריו. וכיון שנפרדה עי"ז מז"א בעלה, ועלתה לינק מן ת"ת דאמא, להיותה גדולה כמוהו, ע"כ נסתמו החסדים ממנה. ואז התחילה לקטרג על האורות דגדלות האלו אשר קבלה מנה"י דאמא, כמ"ש חז"ל, שאמרה, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. כלומר, שטענה, שאי אפשר לה להשתמש בכתר אחד עם ז"א, מפני שלא יכלה לסבול את הסיתום הגדול דחסדים, ורצתה לחזור למקומה שמלפני כן, דהיינו להיות אב"א עם ז"א מחזה ולמטה, כי אז היה לה חסדים בשפע, מבחינת ו"ק דז"א, וזה מכונה בשם קטרוג, כי קטרגה על הארת הגדלות שנשפע לה מאמא, שהוא עלבון להמאציל.

וע"ז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך. שפירושו, שתחזור לבחינת נקודה שתחת היסוד, שהוא המיעוט היותר גדול שאפשר להיות בנוקבא. כי נמצא בזה, שכל הט"ר שלה וכל בנין פרצופה מסתלק ממנה, וחוזרת לשורשה להיות רק לבחי' מסך להעלות או"ח בשביל הז"א.

וזה שטענה, רבש"ע כיון שאמרתי דבר הגון אמעט את עצמי. כלומר, כי היא טענה שאי אפשר לה להשתמש בכתר אחד עם ז"א, אלא לחזור לאב"א, מחזה ולמטה, דהיינו לבחינת ו"ק, וזה ודאי לדעתה היה דבר הגון, שהרי לא יכלה לעמוד בגדלות מכח חוסר החסדים, כנ"ל. וע"כ התרעמה על שנאמר לה לחזור לנקודה תחת היסוד, שנדמה לה לעונש על קטרוגה, והיא לא הרגישה בזה שום חטא, שהרי לא יכלה לעמוד שם בשום אופן, מחמת חוסר החסדים, כנ"ל.

וזה אמרו "תכלית גידול שלה הוא שיהיה בה כל הי"ס שלה, ותהיה עם ז"א פב"פ שוה לגמרי וישתמשו ב' מלכים בכתר אחד, שהוא מה שקטרגה הירח" כלומר, שאז יתוקן קטרוג הירח, כי רק בבחינת גדלות דאחורים לא יכלה הירח לעמוד שם מכח חוסר החסדים כנ"ל, וע"כ קטרגה. אמנם, כשתהיה עם ז"א בקומה שוה בבחינת פב"פ עד

הכתר, הנה אז יהיה לה גם חסדים בשפע, ואור החכמה תתלבש תוך אור החסדים, כנודע, ואז לא יהיה לירח מה לקטרג עוד, וזהו כל התיקון. כמ"ש הרב בסמוך.

פרק ו

שניהם יהיו בחינת ת"ת דאמא שהיא ספירה אחת ואז לא תצטרך היא לקבל הארתה ע"י ז"א אלא יהיו שניהם מקבלים הארתם מאמא וכו' שוין במציאותם כמו או"א.

וצריכים לזכור כאן מ"ש בחלק ה', בענין הז"ת חג"ת נהי"מ המקוריות. ונתבאר שם, שכל עיקרים הם ז"א ונוקבא, והם רק נצח והוד דז"ת, וחג"ת שבהם, הוא מהתכללות העליונים ג"ר, שהם כח"ב, אלא כיון שכח"ב ירדו לבחינת ו"ק נקראו בשם חג"ת. ונמצאו חג"ת נ"ה דז"ת, שהם כמו כח"ב זו"ן דכללות וע"כ הם מכונים ה"ח או ה"ג, כי עיקרם אינו אלא חג"ת נ"ה. ויסוד, הוא רק כללות של אלו הה', דהיינו כללות הה"ח, וכן המלכות היא רק כללות דה"ג, כמ"ש שם באורך.

ונמצאו משום זה זו"ן דאצילות, המלבישים לנה"י דא"א, אשר ז"א הוא בחינת נצח דא"א, ונוקבא היא בחי' הוד דא"א. כלומר, שזה חלקם בט"ס המקורית דא"א, שז"א הוא נצח דט"ס המקורית, ונוקבא היא הוד דט"ס המקורית, כי הנו"ה הם עיקרם של הזו"ן כנ"ל. והוא הגורם, שנוקבא היא למטה מז"א, ואין קומתם שוה, כי הם ב' ספירות מיוחדות זו למטה מזו כי הוד הוא למטה מנצח, וצריך לקבל מנצח.

ואין להקשות לפי זה, איך אפשר פעם שיהיו ז"א ונוקבא בקומה שוה, מאחר שהם באים מב' ספירות מיוחדות נצח והוד שהם זו למטה מזו. אכן זה הגיע לה מפאת בנינה מצלע דז"א, כמ"ש להלן בבנין הנוקבא, כי עי"ז נתכללו הנצח וההוד בבחינה אחת, ולקחה הנוקבא לחלקה גם את הנצח דז"א, ונמצאים בזה שנכללים שניהם בספירה אחת, וע"כ יכולים להיות שניהם בקומה שוה.

ובהתכללות זו דנצח והוד, יש ב' בחינות: א', שז"א, שמקורו הוא נצח דא"א יורד ונכלל בהוד דא"א, שעי"ז נמצא נכלל עם הנוקבא בספירה אחת, ויכולים להיות בקומה שוה. ב' הוא, שהנוקבא שבחינתה היא בהוד דא"א, עולה ונכללה בנצח דא"א, שעי"ז נמצאת נכללת עם הז"א בספירה אחת ויכולה להיות עמו בקומה שוה.

וההפרש בין ב' מיני התכללות אלו הוא, כי ע"י התכללות הנצח בהוד, אע"פ שנעשים עי"ז בקומה שוה, מ"מ עדיין היא צריכה לקבל שפעה מספירת הנצח דא"א, שמשם נמשך הז"א, ונמצא שגם בשעה שהם בקומה שוה, צריכה לקבל כל שפעה ע"י ז"א בעלה. אמנם ע"י התכללות ההוד בהנצח, היא נמצאת לגמרי כמדת הז"א, כי עתה היא יונקת מת"ת דא"א כמו הז"א, ואין עוד לז"א שום יתרון עליה.

וכל המתבאר באחיזת הזו"ן בתנה"י דא"א, כן הוא ממש גם באחיזתם בתנה"י דאמא. כי כל מה שמקבלים מא"א, אינו אלא ע"י התלבשות באו"א, כנודע. ונמצאים ב' החלוקות הנ"ל שבהתכללות הנו"ה דא"א, נוהגים כן גם בתנה"י דאמא. שבהתכללות הנצח בהוד, נמצאים הזו"ן קומתם שוה, והנוקבא מוכרחת לקבל מהנצח דאמא, שמשום זה צריכה לקבל בהכרח גם מז"א בעלה, ששורשו בנצח דאמא. אמנם בהתכללות ההוד בנצח, כבר נמצאת הנוקבא בבחינת הנצח דאמא, והיא מקבלת מת"ת דאמא כמו הז"א, ואז אין עוד שום יתרון לז"א עליה, ואינה צריכה אליו יותר.

וזה אמרו "מת"ת של אמא נעשה כתר לז"א וכאשר גם היא תעלה עד שם ויהיה כתרה בת"ת דאמא כמוהו, יהיו כתריהם שוין ויהיה שניהם בכתר אחד, כי שניהם יהיו בחינת ת"ת דאמא שהיא ספירה אחת וכו' ולא יצטרכו זה לזה ויהיו זו"ן שוין במציאותם כמו או"א דכחדא נפקין וכחדא שריין" דהיינו כמבואר, שבעת שההוד עולה ונכלל בנצח, נמצאת הנוקבא בספירה אחת עם הז"א, ושניהם יש להם שורש אחד שנקרא כתר, דהיינו ת"ת דאמא, כי ספירת הנצח יונקת מהעליון שלה שהוא ת"ת. כנ"ל. וזה נבחן שמשתמשים שניהם בכתר אחד כמו או"א עלאין. כי כל הטעם שאו"א נחשבים כחדא, הוא משום שבאים שניהם מספירה אחת, שהיא בינה דא"א, וע"כ בעלותם לג"ר דא"א ומזדווגים על המזלין, נמצאים גם אז שמשתמשים בכתר אחד דא"א. וכל זה הוא משום שאו"א הם תמיד ספירה אחת דבינה דא"א. ועתה שהנצח דא"א העלה אליו את ההוד ונכללה הנוקבא בנצח שלו, הרי הזו"ן ג"כ נכללים שניהם בספירה אחת דא"א, שהיא הנצח, וע"כ משתמשים שניהם בכתר אחד כמו או"א.

ואין להקשות ע"ז ממ"ש הרב, אשר הכתר דאבא הוא גבוה משל אמא, כי אבא לקח כתר וחכמה דבינה ואמא לקחה בינה דבינה, וע"כ היא חסרה מכתר דאבא, בסוד ג"ם וא"ם. כי שם הוא המדובר באו"א דקומת ס"ג, דהיינו בעת שבינה דא"א שבה נאחזים או"א, יצאה לבר מראש דא"א. וכאן מדבר הרב מבחינת מוחין דז"א, שאו"א הם עתה בקומת ע"ב, דהיינו בעת שבינה דא"א עלתה ונעשה בחינת ראש וג"ר, שאז או"א משתמשים בכתר אחד לשניהם. והטעם הוא פשוט, כי בעת שבינה דא"א יוצאת לחוץ מראש, הנה כל מעלת ג"ר שיש לה, היא מפאת שג"ר דבינה הם בסוד כי חפץ חסד הוא, ואין שום מסך יכול למעט אותה, כמ"ש בחלק הקודם. אמנם בערך אבא שהוא בחינת חכמה עדיין נבחנת שהיא חסרה ראש, כי סוף סוף אינה יכולה לקבל חכמה מחמת המסך שתחת מו"ס. אמנם אבא שהוא חכמה אינו נגבל כל כך במסך דמו"ס, כי אין מסך נשרש כלל למעלה מחכמה, ובחינת חכמה מיחס א"א לא יצא מראש, כנודע. וע"כ אין

הבינה יכולה להיות עמו בכתר אחד בעת שהיא לבר מראש דא"א. אמנם אחר חזרת הבינה דא"א לראש, שוב אין שום יתרון לאבא על אמא, ושניהם משתמשים בכתר אחד. להיותם נכללים שניהם בספירה אחת דא"א. כנ"ל.

פרק ז

ד' בחינות, וזה סדרן ממטה למעלה וכו'. הנה התחיל בד' בחינות ומסיים ז' בחינות. אכן יש כאן קיצור לשון ביותר, והענין הוא, כי הרב חושב כאן בחינה כוללת הנוהגת בכל מדרגה שלמה, שהיא נחלקת לד' כוללים: א' הוא עיבור, שהוא נה"י ונפש. ב' הוא יניקה, שהוא חג"ת ורוח. ג' הוא מוחין, שהוא חב"ד וג"ר. ד' הוא כתר. ואלו ד' הבחינות נוהגות בין במדרגות האחור, ובין במדרגות הפנים. וכן במוחין דישסו"ת וכן במוחין דאו"א. לבד ממדרגת הכתר שאינו נוהג בפרצופי האחור.

ובחינת העיבור שהוא נה"י, כולל הרב בבחינת נקודה שתחת היסוד, כי מבחינה זו מתחיל העיבור. ובחינת היניקה מכנה הרב בהלבשה מחזה ולמטה דז"א, כי אז יש אל הנוקבא ע"ס הנקראות חג"ת נה"י, ויש לה עתה ב' פרצופים עיבור ויניקה, שהם מתלבשים זה תוך זה. ובחינת הגדלות ומוחין, קורא הרב בשם ה' ספירות ראשונות דז"א, כלומר חב"ד וחו"ג וש"ע דת"ת עד החזה, שאינה משגת אותם אלא ע"י השגת פרצוף הגדלות שלה, שנקרא פרצוף המוחין. ואחר כך הארת הכתר היא בחינה הד'.

ופרצוף המוחין, שהרב מכנהו כאן בשם ה' ספירות ראשונות, הוא מחלקהו בב' בחינות: א' הוא מוחין דישסו"ת הנוהגים בחול, ומכנה אותם בשם הארת ה"ר המאירים מלמעלה למטה לתחת החזה דז"א, אבל הנוקבא אינה מלבשת אותם במקומם למעלה. וב' הוא מוחין דאו"א הנוהגים בשבת במוסף, ומכנה אותם בשם, קבלת הה"ר במקומם למעלה. והטעם שנקראים כן, הוא, משום שהמוחין דישסו"ת אינם מספיקים כלל למוחין דהולדה בשביל הז"א עצמו, ואצלו הם נחשבים כמו בחינת ו"ק דגדלות, כי הוא צריך למוחין דאו"א עלאין כמו בשבת במוסף, ואז יש לו בחינת חיה, כנודע. וכיון שישסו"ת הם בחינת ו"ק דאו"א ע"כ נחשבים אליו המוחין דישסו"ת לבחי' ו"ק דגדלות האמיתי שלו, ולא מוחין ממש. ועכ"ז, מוחין אלו המה מוחין אמיתים ליעקב ורחל, כי חיה דישסו"ת נחשב להם לחיה ממש, וראוים לזווג למוחין דהולדה. ולפיכך נבחן זווג הזה דיעקב ורחל ע"י אלו המוחין, אשר הז"א כופף ראשו למקום חג"ת שלו, ששם עומד יעקב, ועי"ז מושפעים המוחין דישסו"ת שקבל ז"א, אל ראש דיעקב, ויעקב מזדווג עם הנוקבא דז"א, וע"כ מכנה הרב למוחין אלו שהנוקבא מקבל מיעקב, כנ"ל, בשם הארת ה"ר מחזה ולמטה, דהיינו כנ"ל, שז"א כופף ה"ר שלו ומשפיעם ליעקב, וממנו מקבל

הנוקבא. משא"כ במוחין דאו"א דשבת, שהמה מוחין אמיתים דחיה לז"א עצמו, וע"כ אינו צריך לכפוף ראשו למטה, אלא שמזדווג עם הנוקבא מקומתו עצמו, ונמצא הנוקבא לוקחת ה' הספירות דז"א ממקומם בז"א.

ומה שהרב אומר שה"ר מאירים למחזה ולמטה, אין הפירוש, לבחינת נה"י חדשים דז"א שהשיג ע"י המוחין דישסו"ת, אלא הפירוש הוא לנה"י הישנים דז"א, ששם מקום יעקב ורחל כנודע, ואלו הנה"י נעשו עתה בעת המוחין דישסו"ת, לבחינת חג"ת, ונמצא מז"א כופף ראשו ומאיר רק לבחינת חג"ת, ולא לנה"י החדשים שהשיג עתה. אלא כיון שכל העליה הזו של נה"י לחג"ת הוא רק בשביל יעקב, שהוא המקבל ממוחין אלו, ולא בערך ז"א עצמו, ע"כ קורא אותם הרב בשם נה"י שמחזה ולמטה, כי כלפי הז"א עצמו נבחנים לנה"י, כמבואר, שהרי אין לו חלק במוחין אלו.

ובמבואר תבין היטב ז' המדרגות שחושב כאן הרב. "א' היא נקודה כלולה מיוד, ואז היא עומדת תחת היסוד שלו" והיינו בחינת עיבור הא', כלומר, שבבואה לנקודה תחת היסוד מתחיל העיבור א', שהוא בחינת נה"י כנ"ל, והיינו פרצוף עיבור דאחור.

"ב' היותה פרצוף גמור בי"ס מחזה ולמטה דז"א, אבל עדיין האורות דה"ר דז"א כח"ב ח"ג לא האירו בה", היינו בחינת היניקה דנוקבא, הנקרא פרצוף ו"ק שלה, שאז היא מלבשת מחזה ולמטה דז"א, והוא פרצוף היניקה דאחור.

"ג' בהיותה מקבלת אורות שלה מן ה' ראשונות דז"א, ואז נגדלת כמוהו אלא שעדיין כל זה בחינות אורות אב"א" והיינו פרצוף הגדלות דאחור. אמנם הרב מדבר כאן מפרצוף דמוחין דאו"א, שאז הנוקבא מקבלת הה"ר במקומם למעלה, כנ"ל. אמנם זה נוהג גם במוחין דישסו"ת, כי כמו שיש ג' פרצופין דאחור עי"מ באו"א, כן יש ג' פרצופי האחור עי"מ בישסו"ת, ואין נפקא מינה ביניהם, אלא שבחינת הגדלות דישסו"ת נבחן להארת ה"ר ממעלה למטה למקום החזה, דהיינו ע"י כפיפת ראש דז"א, כנ"ל. ובחינת הגדלות דמוחין דאו"א, הזווג הוא ע"י ז"א עצמו בלי כפיפת ראש כלל, ונמצאת הנוקבא מקבלת המוחין מראש דז"א עצמו והיא עמהם למעלה. אלא שהרב לקח לדוגמא כאן את פרצוף הגדלות דאחור דז"א מבחינת מוחין דאו"א. אמנם בחי"ד שהוא הכתר, אינו נוהג בפרצוף האחור, כי אין כתר ניכר אלא בפנים כדברי הרב. וע"כ לא יש רק ג' בחינות באחור, שהם עי"מ כנ"ל.

וזה אמרו "עוד יש ד' בחי' בבחי' פב"פ" הנה ד' בחינות אלו אינן מדויקות על הסדר הנ"ל, ובחי"א מתחילה מפרצוף היניקה דפנים, שהוא פרצוף הו"ק שמחזה ולמטה פב"פ בלי הארת ה"ר, שהם הג"ר. "וב', שה"ר של ז"א האירו בה מלמעלה, אבל עדיין היא מחזה

ולמטה, ואז הוא יורד בנצח והיא עולה בהוד שלו והוא כופף קומתו ומזדווג עמה" והיינו פרצוף הגדלות דפב"פ מבחינת המוחין דישסו"ת, שאין המוחין אלו מספיקים כלל לזווג דהולדה בשביל הז"א עצמו, אלא רק ליעקב, שאז כופף ראשו אל מקום נה"י הישנים שלו, ומאיר אלו המוחין דישסו"ת אל יעקב העומד בנצח, שזה נבחן שראש דז"א ירד למקום הנצח ע"י כפיפת ראש, כנ"ל. ויעקב מזדווג עם הנוקבא העומדת שם בהוד דז"א. וזה נבחן שהיא עלה בהוד דז"א, ואז מזדווגת עם יעקב.

ואין להקשות, למה צריכה הנוקבא לעלות להוד שלו כדי לקבל המוחין דגדלות מיעקב, כיון שגם בעת המוחין דו"ק שלה נמצאת ג"כ עומדת שם מחזה ולמטה כנ"ל, וע"כ למה אומר הרב שהיא עולה בהוד שלו. והענין הוא, כי באמת נה"י אלו הם נה"י הישנים דז"א, שעתה בזמן המוחין הם נעשו לחג"ת דז"א, וע"כ נחשב זה לנוקבא עליה, כי מעיקרא היו נה"י אלו רק בחינת נה"י דז"א, אבל עתה בעת ביאת המוחין דישסו"ת לז"א, מתעלים אלו נה"י ונעשים חג"ת, ונמצאת הנוקבא עומדת בגבורה דז"א. וע"כ אומר והיא עולה בהוד שלו. דהיינו בהוד שמקודם לכן, שעתה הוא גבורה. וכבר נתבאר לעיל שגם עליה זו דנה"י לחג"ת, אינה חשובה בשביל ז"א עצמו, ובערכו עדיין נחשבים לנה"י. אלא כלפי יעקב ורחל נחשבים לחג"ת ממש.

"הג' הוא שתהיה גדולה כמוהו בשיעור קומתו פב"פ, ותקבל האורות של ה"ר בהיותה שם למעלה עמהם" והיינו ג"כ פרצוף דגדלות, כמו בחי' הב' הנ"ל, וכל ההפרש הוא שכאן מדבר מפרצוף הגדלות דמוחין דאו"א, המספיקים גם למוחין דחיה בשביל ז"א, שאז ז"א אינו כופף ראשו אלא מזדווג עם הנוקבא פב"פ בקומתו עצמו, ונמצאת הנוקבא מקבלת ג"ר בהיותה עמהם למעלה פב"פ.

ומה שהרב מכנה אל הג"ר בשם ה' ספירות ראשונות: כח"ב ח"ג, הוא משום שהג"ר הוא פרצוף שלם של ע"ס, והוא מתלבש תוך פרצוף היניקה מחזה ולמטה שלו, באופן שכח"ב ח"ג עם ש"ע דת"ת הם למעלה מכל פרצוף היניקה, וע"כ נבחן ערך ההפרש מפרצוף היניקה לפרצוף הגדלות בה"ס שלמות כח"ב ח"ג, שהם חסרים מפרצוף היניקה, כי אינו יכול להלביש אותם.

והנה כל המדובר שבכאן באלו הד' בחינות דאחור ופנים דאו"א וישסו"ת, הוא מבחינת התכללות הנצח בהוד דא"א, וכן דאו"א, שאז אין הנוקבא יכולה לקבל רק מבחינת נצח, שהוא בחינת ז"א בעלה, ואינה מגעת לבחי' ת"ת דאמא, שהיא כתר ז"א, כי נצח דאמא נבחן לעליון שלה, כמ"ש לעיל דף אלף תרד"א ד"ה שניהם. עש"ה.

וזה אמרו "אמנם עדיין היא אינה מקבלת אורותיה אלא באמצעית ז"א והכתר שלו יהיה

גדול מכתרה" דהיינו כנ"ל, משום דהשואת הקומה הגיעה לנוקבא על ידי התכללות הנצח בהוד, וע"כ מחויבת לקבל הימנו, ואינה יכולה לינק מכתר שלו, שהוא בחינת ת"ת דאמא, והיא אינה מגעת אלא לנצח דאמא. כנ"ל. ומטעם זה נמצא שאפילו בשבת במוסף, אינה יכולה לינק מכתר שלו ממש, משום דהשואת הקומה מכל המוחין דשבת, הוא ע"י התכללות הנצח בהוד, וע"כ היא מחויבת לקבל ע"י ז"א בעלה, וע"כ אין שניהם משתמשים בכתר אחד. וכ"ז היא רק מבחינת המוחין דאו"א אבל מבחינת המוחין דישסו"ת, שהמה מגיעים אל הנוקבא ע"י כפיפת ראש דז"א למקום יעקב, יש שם בחינת השתמשות שניהם בכתר אחד, דהיינו שהתכללות דנו"ה נעשה במקום ספירת הנצח, ונמצאת הנוקבא שעולה לבחינת נצח דאמא בשוה עם יעקב, ושניהם יונקים בשוה מת"ת דאמא, ונמצאים משתמשים בכתר אחד. ודבר זה נוהג רק בראש חודש ויו"ט, אבל אינו נוהג בשאר ימות השנה, ואפילו בשבתות. כמ"ש במקומו.

פרק יג

שהמלכות שבה אין לה בן זוג כנגדה בזכר כי היא למטה מהיסוד שלו וכו' העשירית שבה נכללת ביסוד שבה ואז הכתר שלו גבוה מכתרה. לעיל אמר הטעם, למה שהנוקבא חסרה מכתר דז"א, מבחינת התלבשות תנה"י דאמא בז"א, כי הת"ת דאמא שממנה הכתר דז"א, נמצא למעלה משורש הנוקבא, וכמ"ש לעיל, כי הנוקבא היא בחינת הוד, ושורשה היא בנצח דאמא, ולא בת"ת, ע"ש. וכאן הרב מוסיף טעם על זה, מבחינת בנין פרצוף הנוקבא עצמה. כי בעת היותה צריכה לקבל מבחינת הז"א, אין לה קבלה לבחינת מלכות שלה, כי ז"א הוא ט"ס עד היסוד בלבד, וע"כ מוכרחת המלכות דנוקבא לעלות ולהתכלל ביסוד שלה כדי לקבל מיסוד דז"א, וע"כ נבחנת הנוקבא שהיא חסרה כלי דמלכות בעת שצריכה לקבל מן הז"א. ונודע, שבחוסר המלכות דכלים חסר הכתר דאורות, ומשום זה נבחנת לחסר הכתר דז"א. וזה אמרו "כי בבחינת זו יש בה פרצוף של ט"ס עליונות לבד, כי העשירית שבה נכללת ביסוד שבה ואז ג"כ הכתר שלו גבוה מכתרה" דהיינו כמבואר, שבבחינה זו שהיא צריכה לקבל מז"א נמצאת חסרה כלי דמלכות, וע"כ היא חסרה מכתר דאורות. כנודע בערך ההפוך מכלים לאורות. אמנם בעת שאינה צריכה לקבל מז"א, אלא שהיא יכולה לקבל מת"ת דאמא כמו הז"א, הנה אז גם המלכות שלה מקבלת הארה כמו שאר הספירות, וע"כ נשלמת אז גם באור הכתר.

פרק יד

הד' שתהיה גם היא משמשת בכתר אחד כמותו ומקבלת אורותיה מאמא. עצמה שלא ע"י ז"א דמיון או"א ותהיה שלמה בכל י"ס וזהו תכלית הגידול שלה. וכבר נתבאר,

אשר בחי' זו הד' אינה נוהגת בזמן הזה בזו"ן הגדולים, אלא בזו"ן הקטנים בלבד, עש"ה. וכל עוד שהיא צריכה לקבל מז"א, היא חסרת המלכות שלה, כנ"ל. וז"ש, שרק ע"י קבלתה מאמא שלא ע"י ז"א היא נשלמת בי"ס. כי אז היא מקבלת האור גם אל המלכות שלה כנ"ל.

פרק טז

וכאשר נברא העולם של אצילות ונולדו זו"ן התחילה היא להתגדל עד יום ד' של ימי בראשית ואז נגדלה כל ג' בחינות הנ"ל שיש בבחי' אחור: כלומר, שעד יום הד' הספיקה להתגדל בכל ג' הפרצופים: דעיבור, יניקה, מוחין, בבחינת האחור דז"א, דהיינו רק מבחינת השלמת כלים בלבד, כי ע"י התלבשות נה"י דאמא בנוקבא, ירדה הה"ת מעינים שלה והוחזרו אח"פ שלה למדרגה, והשיגה ע"ס חב"ד חג"ת נה"י דכלים, אבל מבחי' האורות עדיין אין בה אלא בחי' ו"ק דגדלות. וע"כ נבחן פרצוף המוחין הזה שהוא רק בחי' אחור, כי השלמת הכלים הוא השלמת אחורים בלבד. כי הכלים מכונים אחור, והאורות מכונים פנים.

גם השלמה זו דכלים לא היתה ע"י מוחין דאו"א, אלא ע"י מוחין דישסו"ת הנקרא לעיל, שה"ר מאירים אליה ממעלה למקום החזה ולמטה, ע"י כפיפת ראש דז"א, כמ"ש לעיל (בדף א' תרצ"ג ד"ה ד' בחינות). ע"ש. וזה אמרו "וגם האורות של הה' ספירות דז"א היו מאירין בה מלמעלה למטה אב"א" דהיינו ע"י כפיפת ראש דז"א, כנ"ל.

פרק יז

הירח קטרגה, אז נתמעטה משיעור הנ"ל וחזרה להיות כבתחילה בבחינת המיעוט היותר גדול וכו'. ענין קטרוג הירח, כבר נתבאר לעיל דף אלף תרצ"א ד"ה וכדי ע"ש. שהיה מטעם, כי פרידתה מז"א, גרם לה שם חוסר חסדים, ולא יכלה לעמוד שם בגדלות אלא לחזור לבחינת ו"ק להיות דבוק עם ז"א בכותל אחד, כדי לקבל ממנו חסדים, אמנם נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתחזור לבחינת נקודה תחת היסוד, שפירושו, שתחזור לבחינת עיבור, כי משם מתחיל העיבור שלה, כנ"ל. אמנם אין זה חזרה לאותו בחינת העיבור דאחור שהיה לה מקודם הקטרוג, אלא היא עיבור חדש דבחינת פב"פ, הנקרא עיבור ב' דמוחין דפנים, ומעתה מתחילים עי"מ שלה דד' הבחינות דפנים הנ"ל בדברי הרב. ונמצא שלא הפסידה הירח כל כך מחמת קטרוגה, שהרי הרויחה, כי מעתה מתחילה להבנות פב"פ.

ויש לדייק כאן, כי נודע, שז' ימי בראשית, הם בחינת ז"ת חג"ת נהי"מ, ונמצא יום הד' שהוא ספירת נצח, וא"כ היה צריך להיות מיעוט הירח ביום ה', שהוא ספירת ההוד,

כי הנוקבא היא בחינת הוד, ולא בחי' נצח שהוא יום ד'. וזה מובן עם המתבאר לעיל, שאי אפשר שתהיה הנוקבא בקומה שוה עם ז"א, זולת ע"י התכללות נו"ה ביחד, ואפילו לבחינת קומה שוה עם יעקב צריכים להתכללות נו"ה, ע"ש. ולפיכך הכרח היא שמטרם שבאה בבחינה ג' דאחור להיות בקומה שוה עם יעקב, כבר היתה הנוקבא נכללת בספירת הנצח, וע"כ נעשה המיעוט ביום ד' שהוא נצח.

פרק יח

לכי ומעטי את עצמך שנסתלקו הט"ס שלה העליונים ועלו בז"א והיא נשארת נקודה מעוטה וירדה תחת היסוד. ולכאורה אין זה עולה בד בבד עם מ"ש הרב בכמה מקומות שע"י קטרוגה ירדה לבריאה ונעשתה ראש לשועלים. וכאן אומר שט"ס שלה עלו בז"א, והיא לנקודה תחת היסוד. והענין הוא, כי יש כאן בבחינה הג' דאחור של הנוקבא, פנימיות וחיצוניות ונתבאר לעיל שענין המיעוט הזה הוא בחינת העיבור דפנים שלה, ומבחינה זו נבחן שט"ס שלה עלו בז"א והיא עצמה לנקודה תחת היסוד, כי בבחינת עיבור אינו בא רק הפנימיות של הפרצוף בלבד. אמנם החיצוניות של הפרצוף הזה, ירד ונתלבש בבריאה, ונעשה שם בחינת כתר. אכן גם זה אינה נבחן לירידה ממש, אלא רק בערך האצילות נבחן לירידה, שהרי נתקנה שם לבחינת רישא מגולה דא"א דבריאה. וירידה זו באה לה מחמת קטרוגה על בחינת הגדלות, כנ"ל, וע"כ ירדה החיצוניות של הגדלות הזה לבריאה. וע"כ נקרא בשם קטרוג, כי גרמה ירידה לבחינת הגדלות שלה לבר מאצילות. והבן.

פרק יט

א **ביום ו' חזרה להתגדל בבחינה ג' הנ"ל וכו' וה"ר מאירין בה מרחוק**. היינו בחינה הג' מד' בחי' דאב"א שמביא הרב לעיל באות ט', ע"ש שהוא פרצוף הגדלות דמוחין דישסו"ת, שהנוקבא מקבלת אותם ע"י כפיפת ראש דז"א למקום חג"ת שלו, כנ"ל, שבערכו עצמו הם נה"י. ע"ש, וזה נבחן שה"ר דז"א מאירים בה מרחוק. ונמצא כיון, שכבר נשלמה הנוקבא בעי"מ דאחור ובעי"מ דפנים מבחינת המוחין של ישסו"ת, דהיינו הבאים לה דרך כפיפת ראש, עד יום ו', ע"כ היא ראויה לקבל עי"מ דפנים ואחור מבחי' המוחין דאו"א, כי כן סדר המדרגה, שמתחלה מקבלת כל המוחין דישסו"ת ואח"כ יכולה לקבל המוחין דאו"א. ולכן הגיע שעתה לקבל בחי' ג' דאב"א מבחי' ישסו"ת שבאו"א שהם בחינת מוחין דשבת שהיא הבחי"ג שבכאן. וכמ"ש להלן.

ב **ה' אורות דה' ספירות ראשונות דז"א שהם בחינת ה' ימים ראשונים דימי בראשית כולם האירו ביום ו' שהוא הת"ת שבו**. ולכאורה זה סותר למ"ש הרב בכמה מקומות

שז' ימי בראשית הם רק ז' תחתונות חג"ת נהי"מ, ויום ו' הוא יסוד, וכאן אומר, שה' ימים ראשונים הם כח"ב ח"ג, ויום ו' הוא ת"ת. ועוד קשה, כי לעיל באות ט"ז. אומר שביום ד' מטרם מיעוט הירח, כבר היתה בה הארת ה"ס ראשונות דז"א שהיו מאירים בה מלמעלה למטה. והרי ביום ד' שהוא לפי הנ"ל ספירת החסד דז"א, עדיין לא נגלו עוד ה"ס ראשונות כולם, אלא רק עד החסד, ואיך האירו בנוקבא ממעלה למטה.

והענין הוא, כי באמת אין הנוקבא מתחלת להבנות, אלא אחר גדלות נשמה של הז"א, ולפיכך הכרח הוא אשר ביום ד' לפני מיעוט הירח כבר היה בז"א מוחין דגדלות דמוחין דישסו"ת, שהוא בחינת נשמה דז"א. ואע"פ שיום ד' הוא רק נצח דז"א, ונמצא שאפילו החג"ת נה"י שלו לא נגדלו עדיין, אמנם ימי בראשית הם בחינת האורות דזו"ן ולא הכלים. שהרי הרב אומר לעיל באות ט"ז. כאשר נברא עולם האצילות ונולדו זו"ן אז התחילה היא להתגדל, ע"ש. הרי שזו"ן נולדו בתחילת הבריאה, ותכף כשנולדו כבר היה בהם בחינת נפש עכ"פ. ונמצא שבג' ימים הראשונים שהם חג"ת השיג ז"א בחינת הרוח שבו, שנקרא חג"ת. וביום ד' שהוא נצח, כבר השיג בחי' גדלות הנשמה שלו, ואז נתגדלה גם הנוקבא בבחינת האחור שלו בקומה שוה עד הכתר, והיו שניהם משתמשים בכתר אחד. כמ"ש ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, שפירושו, שהיו שניהם משתמשים בכתר אחד, כנ"ל.

ולא יקשה לך, מ"ש הרב שביום ד' לפני המיעוט היתה הנוקבא רק בבחי' הג', שה"ר היו מאירים בה בהיותה למטה מחזה דז"א מלמעלה למטה. כי הכונה היא, להדגיש שעדיין לא היו בה המוחין דאו"א, אלא רק המוחין דישסו"ת הבאים ע"י כפיפת ראש דז"א למקום נה"י שלו, כנ"ל. אמנם נתבאר לעיל (בדף א' תרצ"ח ד"ה ויש לדייק), כי ע"כ היה בריאת הירח ביום ד' שהוא הנצח ולא ביום ה' שהוא בחי' הנוקבא שהיא הוד, משום שלצורך בנין הנוקבא נתכללה ההוד בנצח, ע"ש. גם נתבאר לעיל (דף א' תרצ"ב ד"ה וכל). שבעת התכללות ההוד בנצח נמצא הנוקבא יונקת מת"ת דאמא בשוה כמו הז"א, ושניהם משתמשים בכתר אחד, שהוא ת"ת דאמא. ע"ש בכל ההמשך כי זה נוהג ג"כ בראש חודש בזמן הזה. והנך רואה, שאע"פ שה"ר דז"א מאירים בה מרחוק, דהיינו ע"י כפיפת ראש, מ"מ היא שוה עמו בכתר אחד, אלא שהוא מבחינת כפיפת ראש שנקרא ראש דיעקב. ועל בחינת כתר זה קטרג הירח, ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך וכו'. ובזה תבין מ"ש שם בגמרא על זה, חזייה דלא קא מיתבא דעתה, אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח, (**חולין דף ס' ע"ב**) כי נתבאר, אשר בר"ח היא משגת ממש אותם המוחין דישסו"ת בהתכללות ההוד בהנצח, כמו שהיה לה ביום ד'

דימי בראשית מטרם הקטרוג, כי אז הם משתמשים בכתר אחד.
ונמצא שביום ד' דימי בראשית, כבר היו לז"א בחינות נה"י חדשים דנשמה כי אין מוחין זולת שהחג"ת נעשים לחב"ד, ונה"י נעשים לחג"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים, כנודע. אלא שהמוחין ההם אינם נחשבים למוחין אמיתים בשביל ז"א עצמו, אלא בשביל יעקב המכונה כפיפת ראש, כנ"ל, וע"כ מבחינת יעקב, כבר יש שם ה' ספירות ראשונות דז"א גם ביום ד'. ומתורץ מה שהקשינו, כיון שז"א עומד רק בבחינת נצח שלו, מאין יש לו ה"ר, כי אין הכי נמי, שז"א אין לו אז אלא חג"ת נה"י, כי יום ד' שהוא נצח כולל כל נה"י דז"א, כי כלפי הז"א אין המוחין אלו רק בחינת ו"ק, כנ"ל, אמנם מבחינת יעקב כבר הם מוחין שלימים הראוים להולדה, וע"כ יש שם מבחינתו ה"ר דז"א, כי חג"ת דז"א נעשים לו לחב"ד, ונה"י נעשים לו לחג"ת, ויצאו לו נה"י חדשים.
והנה אחר מיעוט הירח, חזרה הנוקבא לבחינת נקודה תחת היסוד, שפירושו, שחזרה ובאה לבחינת עיבור חדש, שהוא עיבור ב' דמוחין דפנים מבחינת ישסו"ת, ואלו עי"מ נגמרו ביום ו' שהוא בחינת יסוד דז"א. אמנם כלפי יעקב, שנה"י דז"א נעשו לו לחג"ת, כנ"ל, הנה יום ו' הזה הוא בחינת ת"ת של הז"א.
וזה אמרו "ביום ו' חזרה להתגדל בבחינה ג' הנ"ל, היותה פרצוף שלם בבחינת אחור באחור נגד החזה דז"א ואז יש בה ה' אורות של ה"ס ראשונות דז"א וכו' " דהיינו כמבואר, שבחי' המוחין דישסו"ת נבחנים להארת ה"ר מרחוק, אמנם מבחינת יעקב נבחנים שקומתם שוה אב"א.
אמנם הרב אינו מדבר כאן על סדר המדרגה, אלא תופס את ראשי הבחינות כמ"ש לעיל (דף א' תרצ"ג אות ז'). כי בין חזרת הנוקבא לנקודה תחת יסוד ביום ד', עד היותה לבחינה ג' דאחור ביום ו', יש כאן בחינות רבות, כי מוחין דנשמה שביום ו' הם בחינת נשמה דאו"א, כי גם המוחין דאו"א באים על סדר המדרגה, שמתחילה מקבל ז"א בחינת ו"ק דאו"א, שהם מוחין דישסו"ת שבאו"א, ואח"כ הם מקבלים בחינת או"א עצמם, שהם בחינת חיה דאו"א. ועם זה תבין שמתחילה קבלה הנוקבא בחינת עי"מ דפנים דמוחין דישסו"ת עצמם, דהיינו המוחין דחול, כי ביום ד' לא היה לה מהם רק בחינת עי"מ דאחור, ואחר המיעוט חזרה לבחינת נקודה תחת יסוד, שהיא עיבור ב' לצורך מוחין דפנים, ואח"ז קבלה בחינת יניקה דפנים ואח"כ בחינת מוחין דפנים. וכל זה רק מבחינת ישסו"ת שהם מוחין דחול. וביום ו' חזרה לבחינת עיבור דאו"א, דהיינו לבחינת המוחין דשבת, וקבלה מתחילה בחינת עי"מ דאחור מבחינת ישסו"ת דאו"א, שהוא הבחינה ג' דאחור שהרב מדבר ממנה כאן. הרי שבחי"ג דאחור שביום ד' היתה ממוחין דחול, שהם

מישסו"ת הכוללים, אבל הבחי' הג' דאחור דיום ו' היא ממוחין דשבת שהם או"א, אלא מבחינת ישסו"ת שבאו"א. והרי יש ביניהם בחינות רבות, שהרב אינו מזכיר אותם כי אינו חושב אלא ראשי הבחינות.

פרק כ

ביום ו' נזדווגו זו"ן בבחינת אב"א ונברא אדם הראשון בבחינה זו לבדו. אין הדברים,כפשוטם, כי אין זווג כלל באב"א, אלא כל זווג הוא פב"פ. אלא הכונה היא, שעלו הזו"ן לעיבור להיכל או"א ונזדווגו שם על בחינת המ"ן דאו"א, שז"א הלביש לבחינת אבא, והנוקבא לבחינת אמא, ושם נתעברו בנשמת אדה"ר. ומה שהוא נקרא אב"א, אינו אלא משום שנזדווגו על המ"ן דאו"א, שבבחינת הז"א נבחן זה לאב"א. כמ"ש הרב לעיל דף תר"ע אות ע"ו. ע"ש.

פרק כא

לא חזרו לעלות ולהסתלק ולהתעלם בז"א עצמו כמו בעת מיעוט הירח ביום ד' אמנם כיון שהיה מפני חטא ירדו למטה בקליפות. כבר נתבאר לעיל, אשר בקטרוג הירח לא היה שם שום חסרון, שהרי היתה משתמשה עם ז"א בכתר אחד, אלא שלא יכלה לעמוד שם מפני חוסר החסדים, כנ"ל ע"ש, וע"כ לא יש שם שום ירידה לבחינות קליפות, אלא הפנימיות שבה חזר לעיבור אל הז"א, ומהחיצוניות נתקן רישא המגולה דא"א. אמנם כאן, היה חטא ופגם בדומה לשביה"כ בעת הנקודים, שע"י חטאו המשיך אורות דאצילות להתפשט בבי"ע, שבזה קלקל כל הבירורים שכבר נבררו מבי"ע, וחזר והורידם לקליפות. וכבר הארכנו בזה לעיל סוף חלק ח' דף תרפ"ז ד"ה ותדע. ע"ש בכל ההמשך.

פרק כג

שבת ראשון חזרה הנוקבא להתתקן בכל חו' בחינות הנ"ל ונגמרה בחינה הו' שחזרה עם פב"פ בכל שיעור קומתו זולת בחינת הכתר. הכונה היא לז' הבחינות שחושב לעיל: ג' בחי' באב"א, וד' בחינות בפב"פ, שהם ז' בחינות. ובחינה הו' היא פרצוף המוחין דחיה שמקבל מאו"א, שאז עולה הנוקבא בקומה שוה עם ז"א ומלבישים לאו"א, אמנם כיון שהתכללות דנו"ה אינו במקום הנצח אלא במקום ההוד, ע"כ נחשב רק ספירת הנצח לשורש אל הנוק', ואינה מגעת לת"ת דאמא שהיא כתר דז"א, אלא כל שפעה היא צריכה לקבל מז"א שהוא בחינת נצח, כנ"ל, ע"ש. ולכן היא צריכה אליו, וכתרו גבוה מכתרה. ונמצאת חסרה מבחינה הז' הנ"ל.

פרק כח

א **הז' דורות עד שהעלוה למעלה מז'**

ב **רקיעים תחתונים שבה, ואז נכללין כל הז"ת שבה בג"ר שבה.** פירוש, כי אחר חטאו דאה"ר, ביום א' אחר שבת הראשון, חזרה ונתקנה הנוקבא בפרצוף שלם מי"ס מחזה ולמטה דז"א אב"א. כנ"ל בדברי הרב באות כ"ד ע"ש. ואח"ז ע"י חובות הדורות נסתלקו האורות דפרצוף ההוא, ולא נשאר ממנו אלא אור הנפש בלבד בכלים דכח"ב, כנודע, בערך ההפוך מכלים לאורות. והסתלקות הזו היתה בסדר המדרגה, כמ"ש בסדר ההסתלקות דפרצופי א"ק בחלק ה'. שמתחילה עלה אור המלכות בכלי דיסוד, ומיסוד להוד וכו', עד שנסתלק לגמרי. ע"ש. וכאן נשאר אור הנפש בכלים דג"ר. כמ"ש הרב, שנכללו ז"ת שלה בג"ר שבה.

ואין להקשות כיון שהסתלקות הזו של השכינה בז' רקיעים היתה מחמת חטאם של הדורות ההם, א"כ היו צריכים הט"ת של הנוקבא לרדת לבי"ע לקליפות, כמ"ש הרב לעיל באות כ"ב אחר החטא של אדה"ר. ויש לחלק, כי כאן לא היה הסתלקות של מדרגה שלמה, כי עדיין נשאר מהפרצוף בחינת אור הנפש בכלים דג"ר שלו, כנ"ל, וע"כ לא היה כאן ירידה לקליפות.

פרק לב

נתפשטה גם המלכות שבה ונתפשטו ט"ס שבה בבחינת אב"א למטה מהחזה. ויש לדייק, שהרי לעיל, (בחלק זה אות י"ג), כתב שכל עוד שאינם משתמשים בכתר אחד, והנוקבא צריכה לקבל מז"א, נמצאת המלכות שלה כלולה ביסוד שלה, ואין בה אלא ט"ס בחסר מלכות. אמנם אין כאן הכונה על התפשטות של מלכות שלה ממש, אלא על בחינת התפשטות של עטרת יסוד שלה, בסוד שיפולי מעיים, שזה היה ע"י משה.

פרק לד

טעם ד' מאות שנה של גלות מצרים שהיה גלות ההוא בחי' הסתלקות ה"ר דז"א מד' תחתונים שבו, ששם קומת המלכות. כבר נתבאר לעיל, שענין המוחין דישסו"ת, שהם המוחין דחול, נבחנים להארת ה"ר המאירים ממעלה למטה למקום המחזה ולמטה של הז"א, ששם עומדת הנוקבא. כי כשז"א מקבל המוחין דישסו"ת בראש שלו, הוא כופף ראשו למקום נה"י הישנים שלו ששם עומד יעקב, המקבל שמה מז"א ומשפיע אותם אל הנוקבא. עי' לעיל דף א' תרצ"ו אות י"א ובאו"פ שם.

ונמצא שה"ר דז"א שהם המוחין דגדלות דישסו"ת, מושפעים אל ד' התחתונות דז"א שהם תנה"י שמחזה ולמטה שלו. ומעת חטאו של אדה"ר עד גאולת מצרים, היו חסרים דמוחין האלו בז"א, ולא היו זו"ן רק אב"א מחזה ולמטה בלי הארת ה"ר הנ"ל בד' תחתונות דז"א. ודבר זה נתקן בגאולת מצרים, כי מגאולת מצרים ואילך עד בנין בית

ראשון נתקנו הזו"ן אב"א בהארת ה"ר הנ"ל, ומוחין אלו לא היו חסרים מהם יותר. הרי שעיקר התיקון הנעשה ע"י גלות מצרים היה לתקן הארת ה"ר דז"א ממוחין דישסו"ת אל ד' התחתונות שלו. וז"ס ד' מאות שנה שנמשך הגלות ההוא, דהיינו כדי לתקן ד' התחתונות דז"א, עד שיקבלו המוחין דישסו"ת בקביעות, בבחי' אב"א מחזה ולמטה, כנ"ל.

פרק לז

גאולה גדולה מבחינת היותה בתחילה בימי הגלות בבחינה ב' בלי הארת ה"ר, משא"כ בחורבן בית ראשון. כלומר, כי בחורבן בית ראשון נשארה ג"כ בנוקבא בחינה הג' שהיא פרצוף י"ס אב"א מחזה ולמטה עם הארת ה"ר ממעלה למטה, דהיינו כמו שנתקנה ע"י גאולת מצרים, ומ"מ נקרא שם חורבן, וכאן נקרא גאולה גדולה. וזה שמתרץ כאן, כי ע"כ נקרא כאן גאולה גדולה, משום שמתחילה בימי הגלות מצרים היתה בבחינה ב' שהיא אב"א מחזה ולמטה בלי הארת ה"ר, לכן אחר שהשיגה בגאולת מצרים את הארת ה"ר ממעלה למטה נחשב זה באותו הזמן לגאולה גדולה. משא"כ בחורבן בית ראשון, כיון שמקודם החורבן היתה בבחינת ו' דהיינו במקום או"א עלאין, ובסבת החורבן בהמ"ק ירדה לבחינה ג', שהיא אב"א בהארת ה"ר ממעלה למטה, נחשב זה לחורבן גמור. ומובן היטב, הטעם, שאותה בחינה ג' הנחשבת לגאולה גדולה במצרים, נחשבת לחורבן גדול בחורבן בהמ"ק, כי הכל לפי הזמן, כמבואר.

פרק מ

הוד ראשון והוד אחרון, והוד הראשון נעשה בו אח"כ גבורות וכו' קודם בית ראשון היתה הבינה בו עד הוד ראשון. ואע"פ שבמוחין דישסו"ת הנקראים הארת ה"ר למחזה ולמטה, היה שם בהכרח ענין עלית חג"ת לחב"ד, ונה"י לחג"ת, ובינה נתפשטה בו והוציאה לו נה"י חדשים, כי בלאו הכי אין שם אפילו ענין כפיפת ראש דז"א למקום נה"י, כי חג"ת אינם נחשבים לראש זולת אם נעשין לחב"ד, כנודע. וא"כ איך אומר הרב, שקודם בית ראשון היתה הבינה בו עד הוד ראשון בלבד, והלא גם שם הוציאה לו נה"י חדשים, והענין הוא, כי אלו המוחין דישסו"ת, אינם נחשבים כלל למוחין בשביל ז"א עצמו, אלא רק בשביל יעקב ורחל בלבד, כנ"ל באורך, וכלפי הז"א הם נחשבים רק לבחינת ו"ק דגדלות. ונתבאר לעיל (דף א' ר"ב אות קצ"ז) אשר המוחין אלו אינם מתלבשים רק בחב"ד חג"ת דז"א, כלומר בחג"ת שנעשו לחב"ד, ובנה"י שנעשו לחג"ת, אבל הנה"י החדשים שבאו על ידי אלו המוחין, נשארו פנוים מאור לגמרי. וכן כתב בשער הכונות בערבית של שבת, ע"ש. הרי שאלו המוחין של ישסו"ת שהאירו קודם

בית ראשון, לא הגיעו להוד אחרון, דהיינו להוד של נה"י החדשים, אלא נסתיימו בהוד ראשון, שנעשה עתה לגבורה בשביל יעקב, שהוא המקבל לאלו המוחין. ונמצא ע"כ שאין הבינה מתפשטת בז"א אלא ה"ס בלבד, שהם חב"ד ח"ג, בערך יעקב, ונה"י נשארו ריקנים מאור. והם נחשבים אמנם רק חג"ת נו"ה בערך ז"א עצמו, כי בערך ז"א הם רק בחינת ו"ק דגדלות שהם חג"ת נה"י דגדלות. והבן היטב. ומה שאינו חושב שש ספירות, שהרי גם נתפשטו לשליש ת"ת העליון, וא"כ יש ו"ס חב"ד חג"ת עד החזה. זה יתבאר להלן בסמוך. וזכור ואל תתבלבל בזה כי פעם קורא אותם חב"ד חג"ת, ופעם קורא אותם חג"ת נה"י, כי זה בערך יעקב, וזה בערך ז"א. כנ"ל.

פרק מא

א **ת"ת דז"א לא נתפשטה בו הבינה כי הנ"ה דאמא ארוכים ומתפשטין הרבה בב' קוין ימין ושמאל אך יסוד שלה שהוא בקו האמצעי מסתיים בדעת שלו.** ולכאורה הוא נגד כל המקומות שבדברי הרב, אשר היסוד דאמא מתפשט עד החזה דז"א, וכאן אומר שנסתיים בדעת דז"א. אכן כבר חילק הרב בזה, אשר בעת ביאת המוחין, שעולים החג"ת ונעשו חב"ד, ומנה"י נעשו חג"ת, אז אין התפשטות ליסוד דאמא באלו הנה"י שנעשו לחג"ת, והוא עולה עם הכלים דחג"ת שנעשו לחב"ד. ומסתיים שם בדעת דז"א.

באופן שאלו הנה"י שנעשו לחג"ת, יש בהם מעלת חג"ת ומעלת נה"י. יש בהם מעלת חג"ת, שיש בהם חסדים בשפע כמו בכלים דחג"ת. ויש בהם מעלת נה"י, שהמה בחינת חסדים מגולים הנוהגים לאחר סיום יסוד דאמא, כמו בכלים דנה"י שמחזה ולמטה, כי כבר נסתיים עתה המסך בדעת שבראש הז"א, ויכולים עתה החג"ת להיות חסדים מגולים. ולפיכך אין כאן התפשטות בינה לת"ת, כי היסוד דאמא שהוא בקו אמצעי נסתיים בדעת שבראש, ואינו מגיע לת"ת דז"א כנ"ל. וזהו מקודם בית ראשון, מאחר שלא היו שם אלא המוחין דישסו"ת.

ב **אחר בנין בית ראשון נתפשט בינה עד הוד ב' דז"א, והם עתה ז' ספירות שנתפשט בהם הבינה תוך ז"א.** כי ע"י בנין הבית ראשון, נתקנה הנוקבא בקביעות בבחינה ו', שהיא גדולה בקומה שוה עם ז"א ומקבלת האורות של ה"ר בהיותה עמהם למעלה, שפירושו שז"א ונוקבא עולים למעלה ומשיגים מוחין דאו"א, ומלבישים אותם למעלה במקומם, כמ"ש בשבת במוסף. כי אז יש לז"א עצמו מוחין דחיה, שהמה מוחין אמיתים אליו, וע"כ מתפשטים האורות גם לנה"י החדשים, כי האורות דחג"ת יורדין עתה לנה"י החדשים, ואורות שהיו בחב"ד יורדים לחג"ת, ובאים לחב"ד המוחין דחיה, כמ"ש הרב בדף א' ר"ב אות קצ"ז ע"ש. ונמצא שאמא מתפשטת בו עד הוד הב', דהיינו עד ההוד

דנה"י החדשים כמבואר. וע"כ נבחן, שיש כאן התפשטות הבינה בז' ספירות דז"א, שהם: חב"ד ח"ג נו"ה. שהרי עתה נתפשטה הבינה גם לנה"י החדשים כמבואר. אמנם אל הת"ת אין התפשטות של יסוד הבינה, כנ"ל, כי בנה"י שנעשו לחג"ת, אין יסוד הבינה מתפשט בהם, אלא שמתעלה עם החג"ת שנעשו לחב"ד, ומסתיים בדעת שבראש הז"א, כנ"ל ע"ש. וע"כ קודם בית ראשון נבחן התפשטות בינה בה' ספירות דז"א: חב"ד ח"ג. ואחר בנין בית ראשון, נבחן התפשטות הבינה: בז' ספירות דז"א: חב"ד ח"ג נו"ה.

פרק מב

אמנם ט"ס העליונים שבה לא ירדו לקליפות כמו שהיו בחטאו של אדה"ר אמנם עלו למעלה תוך ז"א בשרשיהן כנ"ל במיעוט הירח. ולכאורה תמוה מאד, כי כל ההפרש בין מיעוט הירח לחטאו של אדה"ר מחלק הרב לעיל (**באות כ"א**) שהוא משום שבמיעוט הירח לא היה ההסתלקות מחמת חטא, וע"כ עלו למעלה בז"א ולא נפלו בקליפות. משא"כ בחטאו של אדה"ר שהיתה ההסתלקות מחמת חטא ע"כ נפלו לקליפות. וא"כ כאן בחורבן בית המקדש, שהיה ההסתלקות מחמת חטא, כמו באדם הראשון, א"כ היו צריכים לירד לקליפות, ולמה עלו למעלה לז"א כמו במיעוט הירח.

והענין הוא, כי הירידה לקליפות פירושו, שהמה מתאחזים בהקלקול שנעשה ע"י החטא, ואינם נותנים אל הקדושה לחזור ולהבנות כמו שהיתה מטרם החטא, בסוד אמלאה החרבה, שלא נבנה צור אלא מחורבנה של ירושלים. ולפיכך, הגם שבעת החורבן חזרה הנוקבא לנקודה תחת היסוד, אבל לא היה זה רק ברגע החורבן, כמ"ש הרב שלולא כן לא היה אפשר שיחרב הבית. ותכף אחר החורבן חזרה הנוקבא להתקן בבחינה ג', ונעשה פרצוף של י"ס אב"א עם הארת ה"ר, כמ"ש באות כ"ב. ונמצא, שבחינת הו"ק דנוקבא לא נחרב, אלא רק בחינת הג"ר ופנים בפנים שלה, דהיינו בחינת התפשטות הבינה בז' ספירות ראשונות דז"א, שהשיגה הנוקבא ע"י בנין הבית, שרק זה הוא שנאבד ממנה, ונפל לקליפות בסוד אמלאה החרבה. כנ"ל. כי זה לא חזר אליה אחר החורבן, והקליפות נתאחזו בהם.

הרי שהחטא לא פגם כלל בבחינת הו"ק של הנוקבא כי אלו היה החטא מגיע להם, לא היתה חוזרת ונבנית מהם אחר החורבן, וכיון שתכף אחר החורבן חזרה ונבנה בפרצוף י"ס אב"א מחזה ולמטה עם הארת ה"ר, הנה בהכרח לא פגם אותם כלום החטא. אלא רק, ברגע החורבן בלבד היה הכרח להם שיסתלקו, כנ"ל בדברי הרב. וזה אמרו "ט"ס עליונים שבה לא ירדו לקליפות וכו', אלא עלו למעלה תוך ז"א בשרשיהן כמו במיעוט הירח" כי כונתו לאותם הי"ס דפרצוף הו"ק שחזרה ונבנה מהם אחר החורבן, וברגע

החורבן שנסתלקו, מדגיש הרב, שלא תחשוב שנפלו לקליפות ברגע הזה, כי אם היה כן, לא היתה יכולה תכף לחזור ולהבנות מהם, אלא שהם עלו ברגע הזה אל הז"א בשרשיהם, משום שבהם לא נגע ולא פגע החטא, כנ"ל, וע"כ מדמה אותם למיעוט הירח, להורות, שהחטא לא הגיע אליהם, וע"כ היו ראוים לחזור לז"א ולא ליפול לקליפות, והיו יכולים לחזור אל הנוקבא תכף אחר החורבן. אמנם אם היה החטא פוגם אותם, הנה ודאי שלא יכלו לחזור להנוקבא תכף אחר החורבן, כי היו נופלים בקליפות. ועי' לקמן בדברי הרב באות מ"ה, ובדיבור הסמוך.

פרק מה

הז' אורות ירדו בקליפות והיא חזרה אב"א וכו'. אין הפירוש שהז' אורות עצמם ירדו לקליפות, כי כבר הורה לנו הרב, שאין ירידה לאורות כלל, אלא שהם מסתלקים בעת הפגם, ורק כלים וניצוצין אפשר שירדו ויפלו לקליפות. אמנם הכונה היא, על אותו התוספת מוחין שהשיגה הנוקבא ע"י בנין הבית הראשון, שהם התפשטות ז"ס דבינה, כנ"ל. בהם נתאחזה הקליפה משום שהבירורין דנה"י החדשים שלהם שהם אח"פ דבחינת חיה, חזרו ונתקלקלו מחמת החטא, ונפלו שוב להקליפות לאותו המקום שהיו שם מטרם הבירור הנעשה בימי בנין הבית. ולא נשאר אחר החורבן רק בחינת גו"ע של הי"ס דנוקבא, דהיינו מה שהיה מטרם בנין הבית, אבל בירורי אח"פ נפלו לקליפות, דהיינו הנה"י החדשים דחיה שהשיגה בבנין הבית, שהקליפות נתאחזו באלו נה"י החדשים שנתקלקלו, ולא כלל באורות. אכן כבר נודע, שבחסר נה"י דכלים חסרים הג"ר דאורות, דהיינו ז' האורות דהתפשטות הבינה, וע"כ אומר הרב, שהז' אורות נפלו לקליפות, כלומר, כיון שהקליפות נתאחזו בנה"י דכלים, נמצאו תופסים בידיהם כל הז' אורות הנ"ל. שלא יוכלו עוד לחזור להנוקבא, כי בחסר נה"י דכלים, אי אפשר להם לחזור אליה. אמנם האורות עצמם ודאי שחזרו לשרשם למעלה, כמ"ש הרב בכ"מ.

פרק מט

בהיותן שם למעלה נקרא גם היא ה' עלאה אך בבית שני וכו' נקרא ה' תתאה. כמ"ש לעיל, שבהיותם בבחי' ו', נמצאים זו"ן מלבישים לאו"א עלאין כמו בשבת במוסף, ונמצאת הנוקבא שמלבשת לאמא עלאה, שנקראת ה' עלאה, וע"כ נקרא גם הנוקבא בשם ה' עלאה. אך בבית שני, שלא היה שם אלא המוחין דישסו"ת בקביעות, שאז נמצאו הזו"ן שעוד מלבישים למחזה ולמטה דא"א, כי מקום ישסו"ת הוא מחזה ולמטה דא"א, ע"כ אע"פ שהנוקבא מלבשת לתבונה, מ"מ אינה נבחנת אלא לה' תתאה, כי מחזה ולמטה היא בחינת ה"ת, כנודע. וכן בערך ז"א, נבחנת ג"כ שהיא עוד מלבשת למחזה ולמטה

שלו, כלומר לנה"י הישנים שנעשו לחג"ת ליעקב, וכלפי עצמו הם עוד נה"י, כי אלו המוחין דישסו"ת, אינם נחשבים בו למוחין דחב"ד, כנ"ל, וע"כ הנוקבא נחשבת לה"ת. כי אינה יונקת מה' עלאה שהיא בינה.

פרק נ

בבית שני לא נתפשטה הבינה אלא עד הוד ראשון דז"א בלבד שהוא גבורה של עתה וכו' לכן נקרא ה"ת. הוא מוסיף טעם על הנ"ל, כי לעיל ביאר הטעם לפי הלבשת הזו"ן את או"א. וכאן מבאר, לפי יניקת הנוקבא מן הבינה, ואומר, כי בבית ראשון שהיה הבינה מתפשטת עד הוד אחרון, המשמשת להוד גם בשביל הנוקבא, נמצאת הנוקבא יונקת בשורשה עצמה מן הבינה, כי שורש הנוקבא היא בהוד דא"א ובהוד דבינה, כנ"ל דף א' תרצ"א ד"ה שניהם ע"ש. משא"כ בבית שני, שלא נתפשטה הבינה רק עד הוד ראשון, אשר בערך יעקב והנוקבא שמקבלים המוחין מהם נמצאים אלו הנה"י שנעשה לחג"ת, כנ"ל, ונמצא ההוד הזה שהוא בערך הנוקבא בבחינת גבורה, ונמצא ששורש הנוקבא עצמה, שהיא בעיקר בחינת הוד, אין לה יניקה מן הבינה. ע"כ נחשבת לה"ת, כי אין לה יניקה מן הבינה כמבואר.

פרק נב

הט"ס שלה ירדו למטה בין הקליפות ואז סמכין אתאבידו שאם נה"י דז"א הסומכים אותה וכו' ונפלה תחת היסוד שבו מאחוריו. וכאן לא עלתה ממנה כלום אל ז"א, כמו בחורבן בית ראשון, כי הרי גם אחר החורבן בית שני, לא חזרה ונתקנה בבחינת פרצוף בקביעות, אלא נשארה בנקודה תחת היסוד בקביעות, ונמצא שהחטא גרם להוריד כל בנין המלכות לקליפות. משא"כ בחורבן בית ראשון, הנה נתקנה תכף אחר החורבן בבחינת פרצוף אב"א בהארת ה"ר, בקביעות, והחטא לא פגם אלא בבחינת הג"ר בלבד, כנ"ל באורך, וע"כ ברגע החורבן, עלו הט"ס שלה דבחינת ו"ק אל הז"א. ע"ש.

פרק נד

מכ"ש הארת ה"ר דז"א שנפלו בחורבן בית ראשון. כלומר, מלבד הט"ס דו"ק שלה שנפלו לקליפות, נפלו ג"כ הארת ה"ר דז"א שהאירו ממעלה למטה, דהיינו בחינת ג"ר דישסו"ת, כמו בבית ראשון שנפלו ג"ר דאו"א, הנקראים י"ס דהתפשטות הבינה. ואומר שהוא כ"ש מבית ראשון. שהרי בבית ראשון אע"פ שט"ס הראשונות דפרצוף ו"ק דנוקבא נשארו בה, מ"מ הג"ר שלה נפלו לקליפות. ואין צריך לומר בבית שני, אשר גם הט"ס דו"ק נפלו לקליפות, ומכ"ש הג"ר שלה, שהם ה"ר שהאירו ממעלה למטה. אמנם תזכור, שאין כאן המדובר מן האורות, כי אין ירידה באורות לעולם, אלא המדובר הוא בנה"י

החדשים דכלים, שבנפילתם של הנה"י דכלים, חשוב כמו נפילתם של הג"ר דאורות. כי בחסר נה"י דכלים חסר הג"ר דאורות.

פרק נה

שחטא אדה"ר תיקן ממש את הקליפות וכו' בחטא ישראל כבר היו הקליפות מתוקנים, ומה שגרמו הם הוא להחזיר ולהלביש בהם את הקדושה. פירוש, כי טרם חטאו של אדה"ר, לא היה שום בנין וסדר בקליפות, אלא אחר שהוריד כל הבירורים העליונים, שכבר נבררו, והוא קלקל אותם, הנה נתאחזו בהם הקליפות, ונבנו מקלקולים ההם, לפי מדת החסרונות שבקדושה. ונעשו אז אבי"ע דקליפות. ונמצא שחטאו תיקן אבי"ע דקליפות. אמנם בחורבן הבית, לא נעשה בקליפות שום בנין וסדר חדש, כי אפילו בזמן הבית עדיין לא נתקן חטאו של אדה"ר בשלימות, ונמצאו שלא גרמו אלא לחזור ולהלביש חסרונות דקדושה תוך הקליפות. כי אין בנין אבי"ע וקליפות מתבטלים רק בגמר התיקון.

פרק נז

א **כל הזווגים שיש בזו"ן שכולם צריך שזו"ן יקבלו שפע והארה מט"ס דא"א ובכח זה יוכלו להזדווג.** כי עיקר כל עולם וכל פרצוף פרטי, הוא פרצוף הכתר שבו, והשאר הם ענפיו לבד, שכל הגדלתם צריכים שיקבלו מפרצוף הכתר שלהם, וזה נוהג הן בכללות והן בפרטות. ולפיכך כיון שא"א הוא בחינת הכתר של עולם האצילות, ואו"א וזו"ן הם ענפיו, ע"כ אי אפשר שיהיה בהם איזה הגדלה או זווג אם לא שיקבלו שפע והארה מבחינה שכנגדה בט"ס דא"א. והנה באמת כל שפע נמשך רק מא"ס ב"ה, כנודע, אכן אין הענף יכול לקבלו זולת דרך פרצוף הכתר, וגם בדיוק מן הבחינה שכנגדו שבט"ס הכתר.

ב **בימי החול אז הז"א מקבל הארתו מן הנצח דא"א וכו' ומלכות מקבלת הארתה מן ההוד דא"א ועי"כ אין זו"ן שוין כאחד.** וצריך שתדע, שהע"ס אין בהם אלא ה' בחינות: כח"ב זו"ן. ונחשבים לעשר, מפני שז"א כולל שש ספירות חג"ת נה"י, כנודע. אמנם אלו שש ספירות של הז"א, אינן מעלה ויתרון על הג"ר שמחשבים אותם רק ליחידות, אלא להיפך שמורים בחינת חסרון. והוא כי כל ה' הבחינות נכללות זו מזו, ויש בהכרח בכל אחת מהן ה' בחינות כח"ב זו"ן. כי יש בכתר חמש בחינות כח"ב זו"ן, וכן בחכמה וכן בבינה, וכן בז"א וכן בנוקבא. אלא כח"ב זו"ן שבז"א מכונים חג"ת נו"ה, והוא מטעם, שכח"ב הנכללים בבחינת גוף, שהוא ז"א, נקראים בשם חג"ת, כי אין כח"ב אלא בראש. וע"כ אין כאן שום יתרון בשש ספירות דז"א על הג"ר, כי אותם כח"ב דג"ר הם בז"א חג"ת. ונצח הוא בחינת עצמו, דהיינו ז"א, והוד הוא בחי' התכללותו בנוקבא, שהיא הוד. הרי שכח"ב זו"ן הכלולים בז"א נקראים בו חג"ת נה"י. וכבר ביאר זה הרב בע"ח

שער י"א פ"ה. עש"ה. ועי' בשיעור ה' בענין מטי ולא מטי בז"ת דע"ב דא"ק.
אמנם הגם שכל אחת מה' הבחינות כלולה מכולם, מ"מ רק בחינת עצמה נחשבת בה לעיקר, ושאר ד' הבחינות הם רק בדרך התכללות לבד. למשל, בפרצוף הכתר, העיקר בו רק ספירת הכתר, ובחכמה העיקר בה רק חכמה, ובז"א העיקר בו רק נצח, שהוא בחינת עצמו. וכן בנוקבא העיקר בה היא הוד, שהיא בחינת עצמה.
וזה אמרו "בימי החול אז הז"א מקבל הארתו מנצח דא"א וכו' ומלכות מקבלת הארתה מהוד דא"א וכו', ועי"כ אינם שוין כאחד" כי נתבאר שאע"פ שיש בז"א חג"ת נה"י מ"מ עיקרו הוא נצח, שזו היא בחינת עצמו, וע"כ הוא מקבל מן הבחינה שכנגד בא"א רק מנצח דא"א. וכן הנוקבא שעיקרה היא הוד, מקבלת מהבחינה שכנגדה בא"א, רק מהוד דא"א, ולפיכך נמצאים ז"א ונוקביה זה למטה מזה, כי הוד הוא למטה מנצח. וזה אמרו "ועי"כ אין זו"ן שוין כאחד" וכבר הארכנו בזה לעיל דף אלף תרצ"א ד"ה שניהם. עש"ה.

פרק נח

א **ובר"ח אז זו"ן משתמשים בכתר אחד ר"ל שניהם נכללים בנצח דא"א והם מקבלים הארתם בהשואה א' ואין יתרון לזכר על הנקבה.** כי בהיותם נכללים שניהם בספירה אחת נמצאים קומתם שוה, כי בספירה אחת אי אפשר שיהיה שם שינוי של שיעור קומה. בדומה למ"ש הרב באו"א בע"ח שער ט"ז פ"א, כי ע"כ או"א קומתם שוה וכחדא נפקין וכחדא שריין, משום שנכללים שניהם בשם ס"ג, דהיינו בספירת בינה, שהיא בחינה העליונה דשם ס"ג. עש"ה.
ומ"ש, ששניהם משתמשים בכתר אחד, כבר ביאר זה לעיל (בחלק זה אות ו'), ע"ש. כי בהיות הנוקבא כלולה בנצח דאמא נמצא הכתר שלה שהיא ת"ת דאמא כמו שהיא כתר דז"א. כמ"ש שם באו"פ ד"ה שניהם. עש"ה.

ב **ובשבתות אז עולין הזו"ן עד כתר דאו"א וזה נכלל באבא וזו נכללה באמא ואין הב' שוין בהשואה א' ולכן היא מקבלת הארתה על ידו.** כי ענין זה של התכללות בנצח אינו נעשה בשבתות, וע"כ נמצאת הנוקבא שהיא בחינת הוד שלמטה מנצח, וע"כ אי אפשר שיהיו משתמשים בכתר אחד, כי הנוקבא שהיא הוד, הנה הכתר שלה בבחינת נצח, שהיא הספירה הסמוכה לה במדרגה, ואינה יכולה לקבל מת"ת דאמא הגבוה ממנה בב' מדרגות, וע"כ אינם בהשואה אחת, וע"כ היא צריכה לקבל מז"א בעלה, ולא מאמא. ואין לשאול, כיון שכבר עלו שניהם לאו"א איך הם מתיחסים עוד לנצח והוד. כי זה נודע, שסולם המדרגות אינו משתנה לעולם, ואע"פ שעלו לאו"א עלאין, הנה זה משום שנצח והוד דא"א עלו מקודם למקום או"א, ונמצא גם עתה שזו"ן מלבישים על נו"ה דא"א.

פרק ס

א **סוד הנסירה שנותן בה הדינים שהם האחורים**. כמו שיתבאר להלן, אשר הדינים ננסרים ממנו וניתנין אל הנוקבא שמתחלה נמתקין ע"י אמא בלבד, ואז אינם עוד על שלמותם, ואח"כ חוזרים להתמתק פעם ב' ע"י ז"א. וכשז"א נותנם לה בפעם הב' אז נמתקים על שלימותם. וז"ש הרב, שנותן בה הדינים שהם האחורים. דהיינו אחר שניתנים לה ע"י אמא. כמ"ש במקומו.

ב **אחור הוא הקטנות והבן זה כי האמצעי אינו נקרא אחורים והיה בו אחור ואמצעי**. פירוש, שבחינת מוחין הקבועים בז"א, הם רק ו"ק בלי ראש, שהם חג"ת נה"י: ונבחנים לב' פרצופים: עיבור, יניקה, המכונים חיצון ואמצעי, מפאת שהם מלובשים זה תוך זה, כי פרצוף יניקה שהוא פרצוף חג"ת, מלובש תוך פרצוף עיבור שהוא נה"י. וע"כ הם נקראים חיצון ואמצעי, משום שאין שלימות אלא אחר ביאת פרצוף חב"ד, דהיינו הגדלות שלו, והוא נקרא פרצוף הפנימי מכולם, להיותן מתלבש תוך פנימיות פרצוף היניקה. ונמצא פרצוף העיבור שהוא החיצון מכולם, ופרצוף הגדלות הוא פנימי מכולם, ופרצוף היניקה הוא אמצעי. וב' הפרצופים החיצון והאמצעי נקראים קטנות, כי הם חסרים מראש, כנ"ל. ורק פרצוף הפנימי נקרא בשם גדלות.

וזה אמרו "אחור הוא הקטנות" פי': אע"פ שאנו מכנים לפרצוף הנוקבא שמקודם הנסירה בשם פרצוף אחורים, אין לטעות שהכונה היא על פרצוף החיצון בלבד, שהוא פרצוף העיבור, אלא הכונה היא על ב' הפרצופים עיבור ויניקה ביחד, ונקראים אחור, משום שהם בחינת קטנות, וכל קטנות אפשר לקראו אחורים. אמנם עיקר השם אחור הוא רק על פרצוף העיבור, שהוא מבחינת מחזה ולמטה דכללות הפרצוף. כי כל נה"י נקראו אחורים. והוא מטעם שהם לא היו בכלים דז"א בעת יציאת המלכים דנקודים, אלא אח"כ ע"י הארת הו' ונקודה מיסוד דא"ק, נתחברו הכלים דנה"י אל ז"ת דנקודים. כי ע"כ נתפשטו הז"מ אלו עד בי"ע, כי השיגו הנה"י שלהם שנתמעטו ונפלו לבחינת בי"ע ע"י צמצום ב' דא"ק, כמ"ש בחלקים הקודמים. וע"כ אלו הז' מלכים שהם רק בחינת הכלים דחב"ד חג"ת עד החזה, הם נבחנים לכלים דפנים. ורק בחינת הכלים דנה"י שנתחברו אל המלכים מבי"ע, הם הנקראים כלים דאחורים. הרי שרק פרצוף העיבור שהוא בחינת נה"י אפשר לקראו אחור, אבל פרצוף החג"ת שהוא תמיד למעלה מחזה, שמשורשו בנקודים היה בחינת אצילות למעלה מפרסא, אי אפשר לקראו בשם אחור.

וזה אמרו "האמצעי אינו נקרא אחורים" דהיינו כמבואר, כי האמצעי שהוא פרצוף החג"ת, הוא כולו פנים כי רק מחזה ולמטה, שהם הכלים של נה"י הם אחורים. וזה

שמתקן מקודם זה, כי אחור הוא קטנות, כי כאן אצל הנוקבא, הם ב' פרצופי הקטנות, כמ"ש להלן, ושניהם נקראו אצלה בשם אחורים. כי רק בז"א יש להבחין את פרצוף החג"ת, לבחינת פנים כנ"ל אבל בנוקבא נבחן גם החג"ת שלה שהם אחורים. שהרי בעת יציאת ז' המלכים, לא יצאה שם הנוקבא, שהיא מלך הז', רק בבחינת נקודת הכתר לבד, שהיא נקודת החזה, שמצד האורות נבחנת לנקודת היסוד, (כנ"ל בדף אלף תר"צ ד"ה ונקודה) ע"ש. ונמצאות כל תשע הספירות התחתונות שלה שהם בחינת אחור, כי כולם באו ונתחברו אליה מבחינת בי"ע בעת הגדלות דמלכים. ונמצא שלא היה אז בבחינת אצילות, דהיינו למעלה מפרסא, רק נקודת הכתר שלה לבד. וע"כ נקרא גם פרצוף חג"ת שלה בשם אחור. אמנם מדרכו של הרב לכנות כל בחינת ו"ק בשם אחור ואפילו בז"א.

ג **אז מה שהיתה המלכות בסוד עיבור לבד כלי אחד באחור** וכו'. הנה נשמט כאן כל המסקנא, והוא מובאה בדברי הרב לקמן באות ס"ט. וכדי להקל על המעיין העתקנוהו כאן במוסגר, כי כאן מקומו. כי הדברים שלאח"ז הם פירוש על המסקנא הזו.

פרק סא

כלל גדול שתבין בו הכל כי לעולם פרצוף הב' הוא חצי העליון. ענין כלל הזה נעשה בעת צמצום ב' דא"ק, שה"ת שהיא בחי"ד, עלתה בנקבי עינים, שהם בחינת ה"ר, כמ"ש הרב לעיל דף תל"ב אות מ"ד. שנעשה בעינים בחינת ה' אחרונה ובחינה ה' ראשונה. כלומר, שנחלקה כל מדרגה לב' חצאים: לגו"ע, ואח"פ, כי מאחר שה"ת עלתה לעינים, נמצא המדרגה עליונה מסתיימת שם, ואין במדרגה עליונה זולת כתר חכמה לבד, ובינה וז"א ונוקבא, יצאו למדרגה תחתונה, כמ"ש הרב שם, שה' אחרונה נמצאת בעינים, ויה"ו באח"פ, כלומר, שאח"פ נעשו למדרגה חדשה, בבחינת יה"ו. עש"ה. ונמצא מזה, שכל מדרגה תחתונה ירשה מחציתה של המדרגה העליונה ממנה, הן בפרטיות המדרגות של הפרצוף עצמו, והן בהעליון ותחתון של הפרצופים: כי אח"פ דראש כל פרצוף, ירדו ונעשו לבחינת גוף שלו, ע"כ נבחן הגוף דכל פרצוף לחצי המדרגה של הראש. וכן פרצוף התחתון, יש לו בתוכו חצי המדרגה של העליון, דהיינו אח"פ דעליון שבאו לרשותו של התחתון כמבואר. ומחמת זה נמצא הכלל, שכל תחתון הוא חצי העליון, כלומר, שאם יש לתחתון חצי מדה של פרצוף העליון, הריהו בשלמות כמו העליון שלו. שהרי העליון אין לו ג"כ יותר מהחצי של עליונו.

באופן, שא"א דאצילות, אם יש לו מדת הגוף דעתיק, שהוא חצי פרצוף שלו בערך ראשו, נמצא כבר א"א על שלמותו כמו עתיק, כי יש לו ע"ס דרת"ס, בשלמות שבערכו. וכן או"א, אם הגיעו להלביש הגוף דא"א מגרון שלו ולמטה, יש להם רת"ס בשלמות בערכם כמו

א"א, וכו' עד"ז. ונבחן ז"א, שהוא מעיקרו רק בחינת ו"ק, והיינו חצי המדרגה דישסו"ת, כי יש לו אז ברשותו אח"פ דישסו"ת. כן נבחנת הנוקבא בעת שיש לה נה"י של ז"א, שהיא אז בשלמות כמו הז"א, כלומר שיש לה ע"ס בשלמות השייך לערכה, כמו הע"ס דו"ק דז"א בערכם, כי חצי מדתו של ז"א מספיק לכל מדת הנוקבא, כמו חצי מדתם של ישסו"ת מספיק לכל מדת ז"א, וכן חצי מדתם של או"א לכל מדתם של ישסו"ת וחצי מדת א"א לאו"א, וכן למעלה.

וזה אמרו "וכיון שהז"א בסוד עיבור היה חצי מדה גם היא היתה חצי מדה וכו'. כשיעור היסוד שאין בו אלא ב' פרקין" כי כל מדתו דז"א מבחינת קביעותו, הוא רק חג"ת נה"י ששה כלים. נמצא שבעיבור, שהוא רק נה"י, ג' כלול בג', הנה אין לו רק חצי מדתו, וע"כ גם הנוקבא, אין לה אז רק מחציתו של מדת העיבור, כי כל ספירה דע"ס דעיבור של הז"א יש לה ג' פרקים, שהם בחינת ראש תוך סוף דאותה הספירה. חוץ מיסוד שלו, שאין בו רק ב' פרקים, שהם בחינת תוך סוף וחסר לו ראש בערך שאר הספירות דעיבור הז"א. ונודע, שתוך סוף הם בחינת גוף, ונתבאר לעיל שכל גוף הוא מחציתו של הראש. נמצא, כיון שהנוקבא לא נתגדלה בעיבור אלא כמדת היסוד, הרי אין לה אלא מחצית מדת העיבור, כי אין בחינת הראש דעיבור, כמו שיש לכל הע"ס דעיבור, אלא בחינת גוף בלי ראש כמדת היסוד שבהם.

וזה אמרו לעיל באות ס'. וכאן באות ט"ס "שבבוא הפנים שהוא גדלות דז"א הגדיל אותה מאחוריו פרצוף גמור עד כנגד החזה שהוא חצי שיעורו והרי נשלמה כמוהו" כלומר, שאחר שהנוקבא נגדלת בחצי מדתו של הז"א ממדת קביעותו, דהיינו עד החזה שלו, והיא מלבשת לנה"י שלו, הנה אז נשלמה כמוהו, כלומר, שיש לה שם בחינת ב' הפרצופים חג"ת נה"י כמו שיש לז"א בזמן יניקה שלו, ואע"פ שהיא אינה מלבשת לחג"ת שלו אלא לנה"י שלו, מ"מ מספיק הנה"י שהוא חצי פרצוף ו"ק דז"א, לפרצוף גמור של הו"ק דנוקבא. כי חצי מדה דעליון הוא מדה שלמה אל התחתון, כמבואר, אמנם מטרם שז"א משיג פרצוף הגדלות שלו, אינו יכול להשפיע לנוקבא הנפרדת, כמ"ש להלן.

פרק סב

ובהכרח שבזמן מיתת המלכים היה בהם ב' בחינות שהם פנים ואחור ולכן אלו הב' בחינות אינם נחסרים משום פרצוף שבעולם. ב' בחינות אלו הם חג"ת נה"י, שהם הכלים דפנים דז"ת דנקודים, דהיינו מה שיצא בהם בעת הקטנות למעלה מפרסא. כי מבחי' הכלים הם חב"ד חג"ת לבד והנה"י שבהם נשארו תחת הפרסא בבי"ע. וכיון שהם לא נשברו מחמת עצמם אלא מחמת שנתחברו עם הכלים דבי"ע, ע"כ אחר שנבררו

ונפרדו מהכלים דבי"ע, ועלו ונתקנו באצילות, שוב לא יארע בהם שום מיעוט עוד, כי הפרסא דאצילות נתתקנה באופן כזה שהכלים דפנים לא יתחברו עוד עם הכלים שלמטה מפרסא, כמו שקרה בעת המלכים. וזה אמרו "ולכן אלו הב' בחינות אינם נחסרים משום פרצוף שבעולם", כלומר אחר שנתקנו באצילות שוב אינם נחסרים משם. כנ"ל. ומה שקורא אותם בשם פנים ואחור, הוא נמשך אחר מ"ש לעיל באות ס', אשר האמצעי שהוא חג"ת, אינו נקרא אחורים, אלא רק פרצוף החיצון לבד שהוא נה"י, ע"ש. וע"כ מכנה גם כאן לפרצוף חג"ת בשם פנים, ולנה"י בשם אחור. אמנם ברוב המקומות קורא לב' הבחינות חג"ת נה"י בשם פרצופי אחורים. ולא עוד, אלא אפילו לפרצוף הפנימי הבא ע"י בחינת ב"ן שהוא משלים להכלים דיסוד ומלכות שבה, נקרא ג"כ בדברי הרב בשם אחורים, והוא מטעם שכל הבא להשלמת כלים נקרא בשם ב"ן ונקרא אחורים, והם ג' הפרצופים הראשונים המובאים כאן שהם באים משם ב"ן. ורק אח"כ עולים הזו"ן פעם ב' למ"ן, ומקבלים בחינת שם מ"ה, והוא הנקרא בחינת פנים. ובו עצמו יש ג"כ ג' פרצופים כמו באחור, שהם: עיבור, יניקה, וגדלות. ומכונים ג' פרצופי הפנים אבל ג' הראשונים שהם ב"ן ולא מ"ה, נקראים ג' פרצופי האחור. כי כל הכלים באים מבירורי השבירה שבבי"ע, שמטרם השבירה יצאו בע"ס דנקודים שנקרא ב"ן, וע"כ השלמתם של כלים האלו נקרא ג"כ בשם ב"ן. גם בערך האורות דאצילות שנקרא מ"ה, נבחן הב"ן לבחי' אחור.

פרק סג

ג"ר דז"א וט' אחרונות דמלכות שמעולם לא באו אפילו בזמן המלכים. אין הפירוש שלא באו כלל בזמן המלכים, אלא המדובר הוא רק בבחינת ז' המלכים שיצאו מעינים דא"ק בסוד הסתכלות עיינין באח"פ, דהיינו בעת קטנות הנקודים, כי אז לא יצאו רק חב"ד חג"ת דכלים עד החזה, והנוקבא לא יצאה רק בחינת הכתר שלה לבד, שהיא נקודת החזה, אמנם אח"כ בזמן הגדלות נקודים, הרי נתפשטו עד בי"ע, וז"ת השיגו כל אחד הג"ר שלהם, וגם הנוקבא השיגה הט"ס דכלים שלה מבי"ע, כמ"ש בחלק ז'. אלא הכונה היא על בחי' אצילות של הז"ת, דהיינו מה שיצא למעלה מפרסא שנתקנה בנקודים, ושמה היו חסרים ג"ר לז"א וט"ת לנוקבא ומה שקבלו בעת גדלות מבי"ע, אינם כאן בחשבון.

ועל כן ג' הראשונות דז"א וט"ת דנוקבא לא נתקנו בעולם האצילות בבחי' קביעות, אלא בסוד תוספות. והטעם הוא, כי לא יצאה אפילו בזמן המלכים בבחינת אצילות של הנוקבא, כמבואר.

פרק סה

א"א ועתיק הזכר לקח כל המ"ה וכו'. כל זה ההמשך כבר נתבאר היטב לעיל דף תרי"ט מאות כ"ה עד אות כ"ז. ומשם תדרשנו.

פרק עא

א **וכשננסרה שהוא שלקחה היא המוחין חציים לבד שהם בינה וגבורה**. כי הבינה וגבורה הם חלקה, דהיינו בחי' הב"ן של המוחין, כמ"ש להלן.

ב **ואז נשלם יסוד ומלכות שבה ועדיין חסרה הארת שם מ"ה**. כבר נתבאר בחלקים הקודמים, שכל הקומות אשר יוצאים בעולם האצילות נבחנים על שם מ"ה החדש, ורק אותם הכלים והאורות שנשארו מע"ס דנקודים, גם בחינת הכלים דפנים עם האורות שלהם ששמשו שם למעלה מפרסא, דהיינו בעת קטנות נקודים, אשר חזרו ונתקנו באצילות בקביעות בזו"ן, כל אלו נבחנים לב"ן. ומכ"ש בחינת האחורים דע"ס דנקודים, הן של הג"ר נקודים והן של הז"ת דנקודים, נחשבים ודאי לב"ן. במלה אחת, כל מה שיצא עוד בג"ר וז"ת דנקודים הן בגדלות והן בקטנות, ובאו בתיקון בעולם אצילות כל אלו נקראו ב"ן. ורק בחינת האורות והכלים שנתחדשו באצילות ע"י יציאת הקומות על המסכים בסוד או"י ואור חוזר כנודע, הרי כל אלו הם נבחנים למ"ה החדש, ונקראו בשם מ"ה.

וזה אמרו "וכשננסרה שהוא שלקחה היא המוחין חצים לבד שהם בינה וגבורה אז נמשך לה שם ב"ן שבה וכו' ואז נשלם יסוד ומלכות שבה ועדיין חסרה הארת שם מ"ה" פירוש: כי מטרם הנסירה, כבר היו לה ב' פרצופים: עיבור יניקה, שהם חג"ת נה"י, כנ"ל, שנה"י דז"א מספיקים לה לו"ק גמורות ואז יש לה רק בחינת ה"ג דקטנות שז"א השפיע לה דרך אחורי החזה, שפירושם הוא, בחינת ה"ת בעינים, שאז אין לה רק גו"ע בכל ספירה מע"ס שלה, ואח"פ שלה הם חסרים מכל ספירה, שהם חב"ד חג"ת דכלים דכללות פרצופה, כי ג' קוים דגלגלתא הם חב"ד דכלים, וג' קוים דעינים הם חג"ת דכלים, ובחינת נה"י שהם בחינת אח"פ חסרים לה הן בכללות והן בפרטות. וכדי להשלים את הע"ס שלה בבחינת נה"י, הנה לזווג ע"ב ס"ג היא צריכה, כי בקבלתה להארת ע"ב אז הארה זו מורידה בחינת ה"ת מעינים שלה לבחינת פה, ואח"פ דכללות חוזרים למדרגתה, ואז נשלמת ברת"ס, שהם חב"ד חג"ת נה"י דכלים. כמ"ש כל זה בחלקים הקודמים.

והנה הארה זו המורידה ה"ת ומחזרת לה אח"פ, דהיינו הנה"י, היא נבחנת לבחי' ב"ן, כי לא תיקנה יותר רק בחי' החזרת הנה"י שלה, שהם אח"פ שנפלו ממנה בעת שבירת הכלים, אמנם האורות דג"ר, שהם בחינת קומה חדשה הצריכה לצאת באצילות

בשבילה, הנה עדיין לא קבלה אותה, כי מטרם שיש לה הכלים בשלימות אי אפשר לה שתקבל האורות דג"ר. וע"כ מתחילה קבלה הזווג על בחינת תשלום הכלים, המחזיר הנה"י שלה, כנ"ל, וזווג זה נבחן רק על בחינת ב"ן, כי עוד אין בו האורות.
וזה אמרו "ואז נשלם יסוד ומלכות שבה, ועדיין חסרה הארת שם מ"ה" כי רק נשלמו בחינת הנה"י החדשים שלה, שבחינת קו האמצעי שלהם הוא יסוד ומלכות, שהם הכלים דהולדה. והשלמת הכלים נבחן לשם ב"ן, כנ"ל. אבל להארת שם מ"ה, כלומר, שתקבל גם הג"ר דאורות להכלים דחב"ד שלה, הנה ע"ז צריכים לזווג חדש הנבחן לשם מ"ה. כנ"ל.

פרק עב

ובחזרתן פב"פ נתן בה בזווג א' שם ב"ן בבחינת הגדלות ונשלמה ואח"כ בזווג הב' נתן לה המ"ה שהם החסדים לצורך נשמות. כבר נתבאר בדיבור הסמוך, שהזווג להשלמת כלים בלבד, נקרא בשם ב"ן. והנה הזווג הא' דשם ב"ן המובא בדיבור הסמוך, היה מבחינת אמא שלא ע"י ז"א, כמ"ש להלן. וע"כ צריכים עוד לזווג ב' על ידי ז"א, ואז נשלמים לגמרי הכלים שלה. ואח"ז נעשה הזווג הב' ע"י הז"א להמשיך לה האורות דג"ר, שנבחן לבחינת מ"ה, ולמוחין דהולדה כמ"ש לפנינו.

פרק עג

כל מה שנותן הזכר לנוקבא בעת הנסירה, גם מה שניתן לה מאמא, אינם רק הגבורות והם נקראים אחורים. כי הן הגבורות שניתן לה ע"י הארת השם ב"ן על ידי אמא שלא ע"י ז"א, שהוא הזווג הא' דב"ן המשלים לאח"פ דנוקבא, כנ"ל בדיבור הסמוך, והן הזווג הב' דב"ן שהוא ג"כ ממתיק את האח"פ דנוקבא ביתר השלמה. הרי הם שניהם באים רק להשלים הכלים של האחורים שלה, שהם האח"פ, כנ"ל, וע"כ נבחנים שניהם לבחינת אחורים, וכן לבחינת ב"ן. אלא רק זווג הב' שעל ידי ז"א שנותן לה האורות עצמם הוא הנבחן לבחינת פנים, ולבחינת מ"ה, כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק עד

ויש גבורות באחורים דזכר ויש גבורות במוחין ג"כ, ושניהם ננסרין וניתנין אליה. כי ה"ג הם, ונחלקין ג"כ, לג"ר ולו"ק, ובהיותה עם הז"א אב"א, אין לה אפילו הו"ק דגבורות, כי אז אחוריהם ביתה, והגבורות דו"ק שמחזה ולמטה הם דבוקים באח"פ דזכר ונחשבים ע"כ על בחינת הזכר, ולא על בחינתה עצמה. רק בעת הנסירה, ננסרים ממנו ב' בחי' הגבורות, הן דו"ק והן דג"ר, וניתנין אל הנוקבא. וז"ש "יש גבורות באחורים דזכר" דהיינו בחי' הו"ק דגבורות שבנה"י של הז"א, הנקראים אחורים. "ויש גבורות במוחין גם כן"

דהיינו בחינת הג"ר דגבורות "ושניהם ננסרין וניתנין לנוקבא". כמבואר, שבעת היותה אב"א גם אלו הגבורות דו"ק אינם נחשבים על שמה.

פרק עה

החיצוניות והאמצעיות שבנצח הוד הם תרי פלגי גופא שהם גוף אחד לבד כי שם ראש הנוקבא אחד וזו"ן משתמשים בהם וכותל אחד לשניהם. כלומר, ב' הפרצופים הראשונים הנקראים עיבור ויניקה, וכן הם נקראים חיצוניות ואמצעיות, שהם ו"ק חג"ת נה"י, כנ"ל, הנה נצח והוד שבהם נבחנים לגוף אחד לבד, וע"כ הם מתלבשים בראש הנוקבא, שהיא בחינה אחת. ואז נבחן, שז"א ונוקביה משתמשים בכותל אחד לשניהם. הנה הרב כייל כאן יחד ענין הדיבוק דנו"ה לגוף אחד עם ענין הזו"ן אב"א ששניהם משתמשים בכותל אחד, ואומר לפנינו, שענין הנסירה דנוקבא מז"א, הוא ג"כ ענין אחד עם ההפרדה דנצח והוד זה מזה. כי אומר בעת שנו"ה הם גוף אחד משתמשים אז זו"ן בכותל אחד, ובעת שנעשה לז"א כותל מיוחד מחסדים, ולנוקבא מן הגבורות, אז נחלקים נו"ה זה מזה. וצריכים להבין מאד מה ענין להפרדה והדיבוק דנו"ה עם הדיבוק והנסירה דז"א ונוקביה, כי כאן גניז המפתח אל הבנת הנסירה בכל הקיפה.

וכבר נתבאר לעיל, שעיקרם דע"ס הם ה' בחינות: כח"ב זו"ן, והם ה' פרצופי אצילות: א"א, ואו"א, וז"א, ונוקבא. וכל אחד מהם כלול מכולם, אלא שיש חילוק בין ג"ר ובין זו"ן כי בג' הפרצופים הראשונים בלבד, נבחנים ה' הבחינות שבהם לכח"ב זו"ן מטעם התכללות כל אחד בכולם. אבל בב' הפרצופים זו"ן, נתמעט וירד ההתכללות כח"ב שבהם לבחינת חג"ת, וע"כ ה' הבחינות שבהם נבחנות בשם חג"ת נ"ה, שחג"ת הם ג' הבחינות כח"ב, ונו"ה הם ב' בחי' ז"א ונוקבא, שז"א הוא נצח ונוקבא היא הוד. אמנם יסוד ומלכות שבהם, אינם מוסיפים בהם שום בחינה חדשה, כי אין יותר מה' בחי' בכל פרצוף איזה שהוא, וספירת היסוד היא רק בחי' התכללות של ה' בחינות שבפרצוף מצד החסדים שבו, וכן ספירת המלכות היא ג"כ רק בחינת התכללות של ה' הבחינות שבפרצוף, אלא מצד הגבורות שבפרצוף. ואינן בחינות נוספות, כמ"ש בחלק ה'.

ועם זה מובן שעיקרו של הז"א הוא בחינת נצח שבו, כי שאר ד' הבחינות שבו באים בו רק מהתכללות. וכן עיקרה של הנוקבא היא הוד שבה, כי שאר ד' הבחינות הם מהתכללותם של העליונים. גם נודע, שכל תחתון אינו מקבל מעליונו כי אם מהבחי' שכנגדה בהעליונים. ונמצא הז"א, שהוא נצח, הוא יונק מנצח דאמא ומנצח דאבא ומנצח דא"א. וכן הנוקבא שהיא הוד, היא יונקת מהוד דז"א, ומהוד דאמא ומהוד דאבא ומהוד דא"א. דהיינו דרך הבחינה שכנגדה בכל העליונים ממנה, כמ"ש הרב לעיל (בחלק זה

אות נ"ז) עש"ה.

וענין ה' הבחינות הנ"ל שבע"ס, הם היחסים מה' בחינות דאו"י, כמ"ש בחלק א' דף ה' ד"ה וטעם. ולפיכך כשהמדובר הוא בבחינת פרצוף דרת"ס באו"י ואו"ח, הם מתבארים תחת התחלקותם של ע"ס. וכשרוצים להדגיש רק את בחינת האו"י שבפרצוף, שזה עיקרו של כל פרצוף, אז מחלקים אותו תחת ה' בחינות שבו. ובזה תבין כי זה היחס של הז"א לנצח, והנוקבא להוד, הוא להורות על הז"א דאו"י והנוקבא דאו"י, שנתבאר לעיל בדף ה' שהנוק' דאו"י היא רק בחינת הסיום של הקומה, שבה כח צמצום המסיים להאור העליון. ובחינת הז"א דאו"י הוא התפשטות של חסדים בהארת חכמה. ע"ש.

ונמצא, כי בקטנות ז"א, כל עוד שהוא ו"ק בלי ראש, הנה בחינתו עצמו דאו"י אינו מגולה בו כלל, כי עדיין אין בו הארת חכמה בחסדים שלו, ונתבאר שם, שזה כל ההבחן מן בינה דאו"י אל ז"א דאו"י, כי בינה דאו"י היא חסדים בלי שום הארת חכמה, ובעת שהמשיכה הבינה הארת החכמה במסדים, יצאו החסדים האלו בשם בחינה חדשה שנקראת ז"א, ע"ש. הרי שבקטנות ז"א שאין בו רק ו"ק, עוד אין בחינתו מגולה כלל, כי אז אין בו שום הפרש מחסדים שבבינה. וכיון שכן, הרי הדבר נבחן בעיקר בספירת הנצח שבו, כי הוא עיקר הז"א מיחס האו"י, ונבחן ע"כ שאין בו שום הכר אל ספירת הנצח, והיא נכללת בהוד שלו. וזה שאומר הרב שבב' הפרצופים חג"ת נה"י דז"א נמצאים הנצח והוד לגוף אחד, כי הנצח אין לו הכר והוא כלול בהוד. כי בב' פרצופים אלו אין גילוי עוד להארת חכמה, ומשום זה אין גילוי לספירת נצח שלו, כמבואר.

ותבין ג"כ, שזה החסרון של ספירת הנצח, אינו דוקא בנה"י דז"א, אלא בכל פרט ופרט שבו, שאך אפשר להפרט, נבחן שם העלם זה של ספירת הנצח, שהרי המדובר הוא בבחינת נצח דאו"י אשר כל בחינותיו כלולים בו, אלא רק מקום ההבחן, הוא בעיקר בנה"י שלו. והוא משום, כי גם אחר שמשיג פרצוף הגדלות שלו, דהיינו חב"ד, הנה גם אז אין ענין גילוי החכמה ניכרת רק מחזה ולמטה בנה"י שבו, כנודע. ואז נבחן הנצח שבו לקו ימין הנושא אל הגילוי הזה דהארת חכמה, וההוד שבו נבחן לקו שמאל, דהיינו התכללות המלכות שבו המסיים על אור העליון, כי ע"כ נעשו הנה"י לבחינת ע"ס דסיום הפרצוף. והנך רואה המרחק הגדול בין הנצח שבקו ימין אל ההוד שבקו שמאל. כי הנצח הוא בחינת אור העליון שבו מגולה הארת חכמה, וההוד הוא כח הצמצום המסיים לאור העליון. ולפיכך הם נפרדים זה מזה. אמנם כל עוד שהם חסרי ג"ר, ואין מוחין בפרצוף, נמצאים הע"ס דנה"י שהם רק בחינת ע"ס דסיום בלבד, שזה הוא רק בחינת ההוד שבו, כנ"ל, וענין מעלת הנצח, שהיא בחינת הגילוי דהארת חכמה אין כלל שם,

הרי, כי הנצח נעלם לגמרי והוא נכלל בהוד, כלומר שאין בכל הנה"י רק כח הסיום לבד. וע"כ הנצח וההוד הם גוף אחד ממש. כי אין במה להבדיל ביניהם.

ולפיכך כייל הרב בכמה מקומות, שבאחורים נבחנים הנו"ה לגוף אחד, אלא רק בפנים הם ב' גופות נבדלים זה מזה. כי השם האחורים מורה שאין שם הארת חכמה, והשם פנים מורה שיש שם מוחין דהארת חכמה. ונתבאר, שכל עוד שאין הארת חכמה בפרצוף, אין בהע"ס דנה"י רק בחינת כח הסיום דע"ס, שהוא בחינת ההוד בלבד כנ"ל, ומעלת הנצח נעלם שם לגמרי, אלא גם הוא כלול בכח הסיום של ספירת ההוד, הרי שבבחי' אחורים, הם גוף אחד בלי הבדל ביניהם. אלא רק בבחינת פנים, דהיינו, שיש שם מוחין דפב"פ שהם גילוי הארת חכמה, אז הנצח הוא הנושא להגילוי הזה, וההוד הוא הנושא לכח הסיום, ונמצא שהם ב' גופות נבדלים זה מזה. כנ"ל.

וזה אמרו "בחינת החיצוניות והאמצעיות שבנצח והוד הם תרי פלגי גופא שהם גוף אחד לבד כי שם ראש הנוקבא אחת לבד" כלומר, בעת שהנוקבא מלבשת מחזה ולמטה דז"א באחורים שלו, הנה אין אז בנוקבא אלא ב' פרצופים חג"ת נה"י דז"א, דהיינו הנקרא החיצוניות והאמצעיות, ובהם אין שום גילוי להארת חכמה, כנ"ל, ונמצא ע"כ שבחינת נצח והוד דז"א נעשו בנוקבא לגוף אחד לבד, כלומר, שאין הכר במשהו למעלת הנצח, כי אין שם הארת חכמה, ונמצא ע"כ שנעשו בראש הנוקבא לבחי' אחת, מטעם הלבשתה רק לבחינת אחורים של הז"א, דהיינו לבחינת ו"ק בלי ראש, אמנם בעת הלבשתה לבחינת פנים של ז"א, ששם יש מוחין והארת חכמה המתגלה מחזה ולמטה בבחי' הנצח שבו, נמצא שם הנצח והוד לב' גופות נבדלים זה מזה, כנ"ל.

וזה אמרו "והזו"ן משתמשים בהם וכותל אחד לשניהם" היינו הכותל דבחינת הוד, שהוא כח המסך המסיים על אור העליון, שבו נעשה הזווג דהכאה להוציא הקומה דבחי"א של המסך, הנקרא קומת ו"ק בלי ראש, שהיא בחינת ההוד הכלול בז"א, הנקרא ג"כ בשם הנוקבא שבגופו עצמו דז"א. והנה אז גם הנוקבא הנפרדת המלבשתו מחזה ולמטה מאחוריו, משמשת ג"כ עם בחינת ההוד ההיא הכלולה בז"א, כל עוד שלא נשלמו הנה"י דע"ס שלה. כמ"ש להלן. הרי ששניהם משתמשים בכותל אחד אב"א. וזהו נמשך כל זמן שאין הנצח מתגלה בבחינת עצמו, דהיינו בזמן היותם אב"א, שאז היא ו"ק בלי ראש, ונו"ה הם גוף אחד, ואז הזו"ן משתמשים בכותל אחד.

וזה אמרו "אך בבואם של החסדים אז הנצח והוד נפרדים זה מזה כי נעשה בזכר בחינת ה"ג הפנימיות, כי אז הכותל ההוא לו לבדו מן החסדים ולכן נחלקים נצח הוד" דהיינו כמ"ש בזוהר, אתי חסד ופריש להון. אכן חסד הזה הוא חסד דע"ב, דהיינו החסד שעולה

ונעשה לחכמה בעת הזווג כנודע, וכשהנוקבא מקבלת טפת הזווג הזו דע"ב, יורדת הה"ת מעינים שלה ומחזרת האח"פ שלה מבי"ע, שהם בחי' הנה"י החסרים לה בעת היותה בבחינת אב"א. כי נודע, שחסרון נה"י דכלים גורם חסרון ג"ר באורות, ובהיות הנוקבא בבחינת ו"ק בלי ג"ר, הוא משום שחסר לה אז הנה"י דכלים, כי עדיין אין לה אלא גבורות דקטנות שהם בחינת ה"ת בעינים הדוחים אח"פ שלה לבי"ע. ונמצא עתה שהשיגה טיפת הזווג מע"ב, המורידה ה"ת מעינים שלה היא יכולה להעלות אליה הנה"י שלה מן בי"ע, שע"י היא משגת בחינת הג"ר של הגבורות שלה, שהם בחינת הראש דגדלות שלה, ונמצאת בזה שהיא עולה ומלבשת את הז"א בקומה שוה לגמרי, אלא שעומדת עוד מאחוריו דז"א, כי טיפת הזווג הזו מגדלת רק את הכלים שלה, כי משלמת לנה"י שלה, ואז משגת בחינת ראש תוך סוף דכלים בשוה עם קומת הז"א, אבל לבחינת אורות היא צריכה לזווג אחר דפב"פ, שאי אפשר לה לבא לזווג הזה רק בהקדם הזווג הנ"ל להשלמת נה"י דכלים. וע"כ עתה עדיין עומדת באחור דז"א, אע"פ שיש לה ראש תוך סוף דבחינת כלים.

ולפיכך נבחנים הה"ג לחיצוניות ופנימיות. דהיינו כל עוד שאין בה אלא ו"ק, נבחנים הגבורות שבה רק לחיצוניות, שהם בחינת ה"ת בעינים, שאז היא חסרה מנה"י דכלים וג"ר דאורות. ואחר הזווג דע"ב הנ"ל שהיא משגת, המוריד הה"ת מעינים ומחזיר לה הנה"י, נבחנים הגבורות שבה לה"ג פנימיות, המורים על נה"י דכלים וג"ר דאורות דב"ן, שהם הארת כלים, כנ"ל. וזכור מ"ש הרב לעיל שכל בנין פרצופה של הנוקבא היא רק מגבורות, כלומר שהע"ס שלה היא בחי' גבורות, וע"כ מכנים את בנינה בשם ה"ג, שבקטנות נקראים ה"ג חיצוניות, שפירושם חסרי ג"ר. ובגדלות בנינה נקרא ה"ג פנימיות, שפירושם בחינת הג"ר שלה. וה"ג וע"ס, היינו הך אצל הנוקבא. וה"ח וע"ס, היינו הך אצל הז"א. כי הע"ס הם ה' בחינות חג"ת נ"ה, כנ"ל. וע"כ ע"ס דז"א נקראים ה"ח וע"ס דנוקבא נקראים ה"ג.

וזה אמרו "כי נעשה בזכר בחינת ה"ג הפנימיות כי אז הכותל ההוא לו לבדו מן החסדים" כאן מבאר הרב ענין נסירת הנוקבא מן האחורים דז"א, שנעשית ע"ז בנין מיוחד בפני עצמה בלי שום דביקות עם הז"א. כי בעת היותם אב"א, הגם שהז"א הוא כבר בגדלות ויש לו ראש ומוחין, כמ"ש הרב לעיל, עכ"ז כשהעליון משפיע אל התחתון הוא מודד לו כפי מדת הכלים שלו, ולא כמדת עצמו. וע"כ הגם שז"א עצמו יש לו מוחין דגדלות, מ"מ הוא מודד להנוקבא מבחינת המסך דזמן הקטנות שלו, דהיינו מבחינת הגבורות חיצוניות הכלולים בהנוקבא שבגופו דז"א, מזמן קטנותו עצמו. כמ"ש בחלקים הקודמים. ולפיכך

גם בהיותם אב"א, ונו"ה גוף אחד הם, הנה זה רק בבחינת אחורים דז"א, ששם עומדת הנוקבא, שהיא צריך להשפיע לה מבחינת ה"ג חיצוניות, שאין מדת נצח מגולה שם, אלא מדת הוד לבד, אשר ע"כ, הנו"ה שבאחורים דז"א כגוף אחד נחשבו. אמנם בפנים שלו, שהוא ערכו כלפי עצמו, הרי הוא כבר השיג המוחין דגדלות שלו, וע"כ הנו"ה שלו עצמו הם נפרדים זה מזה. אמנם אין זה נוגע כלל לבחינת הנוקבא, כי אינו מודד לה מבחינת עצמו אלא כפי מדת הכלים שלה, כנ"ל.

ולפיכך עתה בהגיע טפת הזווג דחסד דע"ב המורידה ה"ת מעינים שלה, המגלה הה"ג הפנימיות של הנוקבא, כנ"ל. הנה הם באים בהכרח בזכר עצמו, כלומר בנה"י שלו ששם מלבשת הנוקבא ומקבלת טפת הזווג משם, ואז נפרדו הנצח והוד דזכר המלובשים בהנוקבא, כי הנצח נעשה להנושא אל בחינת הג"ר דב"ן הנמשך מטפת החסד דע"ב, וההוד נעשה לנושא לבחינת כח המסיים העושה הזווג דהכאה. ונעשו בזה לב' גופים נבדלים זה מזה גם בבחינת קבלת הנוקבא ממנו. וזה אמרו "כי נעשה בזכר בחינת ה"ג הפנימיות וכו' " דהיינו לצורך הנוקבא, כנ"ל, כי הוא עצמו נבנה רק מחסדים. גם ענין הפרדה דנו"ה הם רק ביחס של הנוקבא, כי הוא עצמו יש לו עוד נו"ה נפרדים מקודם לכן, כנ"ל.

וזה אמרו "כי אז הכותל ההוא לו לבדו מן החסדים ולכן נחלקים נו"ה" כי בעת שנעשה הנצח לנושא להארת חכמה, נבחן בהארה ההיא ב' בחינות שהם: חסדים, וגבורות. כי אין כאן גילוי של אור החכמה ממש כמו באבא, כי עיקרו של הז"א הוא חסדים ולא חכמה, אלא רק ענין של הארת חכמה בחסדים, הנקרא חסדים מגולים. ונודע שבחינת החכמה נבחנת לפעמים לבחינת גבורה כלפי אור החסד. והוא מטעם שהצמצום לא היה מעולם על אור החסד זולת על אור החכמה בלבד, כמ"ש לעיל בחלקים הקודמים. ולפיכך יש כאן בגילוי הנצח בחינת גבורה ג"כ, כי ההארת חכמה שבחסדים הם כגבורות כלפי חסדים עצמם שאין בהם שום כח של דין וצמצום. ושיעור הזה דהארת חכמה שבחסדים דנצח, נבחן לה"ג פנימיות, שאותם לקחה הנוקבא, ונשלמה בפרצוף שלם מרת"ס, כנ"ל. אמנם בחי' החסדים עצמם דנצח, שקבלו הארת החכמה, הם באו ברשות הז"א, כי החסדים שייכים לז"א. כנ"ל. ומטעם הזה אין מכנים לגילוי הארת חכמה אלא רק בשם חסדים מגולים לבד, כי הז"א אינו לוקח רק בחי' החסדים שנעשו לנושא להארת חכמה, והארת חכמה עצמה הם ה"ג הפנימיות שנותן להנוקבא. וזכור זה.

ועם זה נפרדה הנוקבא לפרצוף נבדל לגמרי מן הז"א, כי הז"א הוא עתה רק בנין של חסדים מגולים לבד, והנוקבא היא בנין של ה"ג פנימיות שהם בחינת הארת חכמה

שלקחה מהז"א. וזה אמרו "כי אז הכותל ההוא לו לבדו מן החסדים" דהיינו שבנין גופו שהוא בחינת הכותל שלו, נעשה לו לבדו מן החסדים, ובנין גופה שהוא הכותל שלה נעשה לה לבדה מן ה"ג הפנימיות. וזה אמרו "ולכן נחלקים נו"ה" כי הנצח הוא עתה בחינת הנושא לחסדים מגולים, וההוד הוא הנושא לכח הסיום והמסך, כנ"ל. וע"כ הם עתה ב' גופין נבדלים.

וזה אמרו "ולה כותל א' לבדו מן הגבורה והם נ"ה מחוברים לבחינת ראשה" כלומר, לא כמתחילה בעת היותם אב"א, שלא היה שם אלא כותל א' מן הגבורה, שהוא כותל ההוד, דהיינו בחינת ה"ג חיצוניות דבחינת ה"ת בעינים, "שהם נו"ה מחוברים לבחינת ראשה" כלומר, שנו"ה נתדבקו אז לגוף אחד לבחינת ראשה של הנוקבא אלא שנחלקו עתה לב' בחינות נבדלות. ומורה בזה שהגם שבבחינת הז"א עצמו לא היו הנו"ה מחוברים, כי כבר היה לו מוחין דגדלות. מ"מ לבחינת ראשה של הנוקבא היו מחוברים, כי מדד לה לפי הכלים שלה. כנ"ל. בדף אלף תשכ"ה ד"ה וזה אמרו כי. ע"ש.

פרק עח

נוקבא לא בא לה תחלה רק נקודת הכתר שבה, וכל התיקונים הם באים בה, ואח"כ שאר הט' כולם באים בתוספת בפעם אחת. לכאורה הדברים תמוהים, שהוא נגד כל המקומות שחושב עי"מ גם בנוקבא כנודע בענין ז' הזמנים לעיל (דף תשס"א אות מ"ג) ובכ"מ. כן צריכים להבין מה הם התיקונים הבאים בה. שאומר, שלא בא רק נקודת הכתר וכל התיקונים וכו'. ובעיקר צריכים להבין מה גרם אל הנוקבא לצאת מכלל כל הפרצופים, שלא תהיה לה עיבור כמותם, אלא הט"ס דנה"י וחג"ת באים לה בפעם אחת, שהיא בחינת אב"א עם הז"א למטה מהחזה.

וכדי להבין הדברים, צריכים לדעת היטב מקורה של הנוקבא הנפרדת דז"א שלא מצאנו זאת בשאר הפרצופים, ובפרצופי א"ק לא מצאנו בחינת נוקבא נפרדת גם לז"א שבהם. והנה הרב מראה תמיד את השורש של הנוקבא דז"א, במלך הז' דנקודים, דהיינו על עטרת יסוד דז"א דנקודים, כי הז"ת בכללם הם בחינת ז"א, שיש לו חג"ת נה"י, ועטרת יסוד היא המלכות שלהם כמ"ש בחלק ו'. אמנם מלכות זו היא בחינת נוקבא שבגופו דז"א, כי היא המלכות הכלולה ביסוד דז"א, אשר ע"כ היא נקראת עטרת יסוד, וא"כ יתכן רק שתהיה שורש לנוקבא שבגופו דז"א דאצילות, ולא לנוקבא נפרדת בבנין פרצוף בפני עצמה.

אמנם האמת הוא כי מקורה של נוקבא נפרדת, מתחיל אחר צמצום ב' דא"ק, כי מקודם לכן, דהיינו מבחינת צמצום ראשון דא"ק, לא היתה המלכות רק בחינת או"ח בלבד, ולא

היתה משמשת בפרצוף אלא בבחי' המסך שבה המעלה או"ח ומסיים להפרצוף, אבל לא היה בה שום בנין בפני עצמה, כי אין בנין פרצוף אלא מבחינת או"י. אלא אחר צמצום ב', שה"ת עלתה בעינים דא"ק, ואח"פ דכל מדרגה יצאה ממנה וירדה למדרגה תחתונה, שע"כ נסתיים הז"א דנקודים על נקודת החזה שבו, וכל הנה"י שלו ירדו למתחת הפרסא דאצילות ונעשו לבי"ע, הנה אלו הנה"י שנפרדו מאצילות ויצאו לבי"ע הם בחינת או"י, שהרי בפרצוף א"ק עצמו הם עוד בחינת אצילות, כי מלכות המסיימת להפרצוף א"ק עומדת בנקודה דעוה"ז בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים, כנודע. ונמצאים ג' ספירות נה"י הקודמים לנקודה דעוה"ז שהם למעלה ממלכות והם בחינת או"י כי כל שלמעלה ממלכות הוא או"י. ונמצא, שעתה אחר צמצום ב', שמלכות המסיימת לז"א דנקודים, עלתה למקום נקודת החזה, הנה הרויחה בזה ג' הספירות דאו"י שנעשו לבי"ע, כי נפרדו מז"א ובאו לרשותה של הנוקבא שהרי הם כבר נמצאים תחת נקודת הסיום שלה על הז"א, ואין עתה לז"א חלק בהם. והבן זה. ועם זה תבין מ"ש הרב בכמה מקומות שכל ג' עולמות בי"ע הם התפשטות הנוקבא דז"א. כי היא ירשה אותם מן הז"א, בעת צמצום ב', כי הם באמת שייכים לז"א, אלא שנפרדו ממנו מחמת עלית מלכות המסיימת למקום נקודת החזה שלו, וע"כ נפלו לרשות הנוקבא.

אמנם מטרם ביאת הגדלות נקודים, גם הנוקבא לא היתה יכולה להנות מהם כלום, ומכ"ש שיתחברו לבנין פרצופה, שהרי עתה נעשה סיום הקו דא"ס במקום החזה דז"א, שהיא הנקרא פרסא שמתחת האצילות, והנה הפרסא הזו מבדלת בין הנוקבא לבין הנה"י שנעשו לבי"ע לבר מאצילות, ונמצאת הנוקבא דז"א שהיא נקודת החזה הנמצאת דבוקה בז"א למעלה מפרסא בבחינת אצילות, שאין לה שום חיבור וקשר עמהם כלל.

אכן בעת גדלות הנקודים, אחר שירד הארת הע"ב ס"ג והורידה הה"ת למקומה הקודם, אל הפה, וכל בחי' אח"פ שנפלו מן המדרגות חזרו למדרגתם כבתחלה, ונתפשטו הז"ת דז"א דנקודים עד לנקודה דעוה"ז כמו פרצוף א"ק, ונה"י דבי"ע נתחברו שוב אל הז"א כמו בצמצום א', כנודע. הנה אז נבחנים אלו הנה"י לב' בחינות: לבחינת נה"י דז"א, ולבחינת ט' תחתונות דנוקבא. והוא מטעם, שכבר באו לרשות הנוקבא בעת הקטנות נקודים, כנ"ל, ע"כ היא ירשה אותם גם בעת גדלות נקודים, דהיינו בעת שחזרו לבחינת אצילות, כי אין העדר ברוחני. ונמצא שעתה בזמן הגדלות דנקודים, נבנתה הנוקבא ונעשה לפרצוף נבדל בפני עצמה, דהיינו ע"י הבי"ע שנתחברו ונעשו לט"ס תחתונות שלה. ומכאן נעשה שורש לבנין נוקבא נפרדת דז"א, בבנין גמור בפני עצמה ע"י ג' הספירות דאו"י נה"י דז"א, שנעשו לבי"ע ואח"כ נתחברו לאצילות.

אמנם גדלות זו דנקודים לא נתקיים שם, כי הפרסא חזרה לתקפה והכלים דנה"י דז"א שוב נעשו לבי"ע וגם הכלים דפנים נשברו מחמתם, לפי שנתחברו עמהם, כמ"ש בחלק ז'. כי כל ז"ת דנקודים נשברו עמהם, שמהם נבררים והולכים פרצופי זו"ן דאצילות עד גמר התיקון. כנודע.

והנה נתבאר, שמקורה של הנוקבא הנפרדת מתחלת מעת הגדלות דנקודים, אחר שנתפשטו הז"ת לבי"ע. אבל בעת הקטנות עדיין לא היתה לנוקבא דז"א שום בנין בפני עצמה, אלא שהיתה משמשת לבחינת נוקבא שבגופו דז"א, במקום נקודת החזה מיחס הכלים, ששם נקודת היסוד מיחס האורות. אבל לא היה לה שום בנין בפ"ע.

גם נתבאר שנוקבא דגופו דז"א ונוקבא הנפרדת שלו, הם שורש אחד, אלא בעת קטנות ז"א דנקודים, היא אצלו רק בחינת נוקבא שבגופו, שהיא עטרת היסוד דאורות ונקודת החזה דכלים, דהיינו הנוקבא המסיימת לפרצוף הז"א, והמשמשת לו להעלאת או"ח. ובעת גדלות הז"א דנקודים, בעת שנה"י דבי"ע נתחברו לפרצופו בבחי' אצילות, אז אותה הנוקבא שבגופו קנתה עתה ט"ת מן הנה"י אלו, משום שכבר היו ברשותה מעת הקטנות. ולפיכך, אין הנוקבא הנפרדת צריכה לעיבור, כי היא מתתקנת בעיבור יניקה של הז"א עצמו, כי כל עוד שאין ז"א דאצילות משיג בחינת הגדלות שלו, ע"י נה"י חדשים העולים לו מבירורי הכלים דבי"ע, אין עוד שום התחלה אל הנוקבא הנפרדת, כי אז היא נחשבת לנוקבא שבגופו דז"א, כנ"ל בז"א דנקודים, וכיון שהיא עוד בחינת הנוקבא שבגופו הרי היא מתתקנת עם גופו דז"א עצמו, כמ"ש הרב כאן באות ע"ט ופ', אלא אחר שז"א משיג הגדלות שלו דנשמה, וקונה נה"י דכלים וג"ר דאורות, אז מתחלת הנוקבא שבגופו להתפשט לבנין בפני עצמו ע"י קבלתה מנה"י החדשים דז"א שנבררו מבי"ע, ע"ד שנתפשטה מנה"י דגדלות דז"א בזמן הנקודים, ואז היא מקבלת ב' הפרצופים נה"י וחג"ת בפעם אחת, דהיינו לפי שיעורם של הבירורים, דנה"י דז"א שעלו מבי"ע. באופן שכל התיקונים שנעשו בעיבור ויניקה דז"א עצמו, נתקנה עמו גם הנוקבא הנפרדת, אלא שהיא אינה עולה עוד שם בשם, כי היא עדיין בחינת נוקבא שבגופו, כנ"ל. אמנם בעת גדלות הז"א שנעשית לנוקבא נפרדת מתגלים בה אלו התיקונים שקבלה מקטנות דז"א בהיותה עוד נכללת בנוקבא שבגופו דז"א. וע"כ מקבלת כל הט"ס דנפש רוח שלה בפעם אחת כמ"ש הרב.

וזה אמרו "אך נוקבא לא בא לה תחילה רק נקודת הכתר שבה וכל התקונים הם באים בה" דהיינו כל התיקונים שנתקן הז"א בעת עיבור יניקה שלו, הם באים בהנוקבא הנפרדת מאליהם, כי אז היתה משמשת בו לנוקבא שבגופו ונתקנה עמו יחד. כנ"ל. וזה

אמרו "ואח"כ שאר הט' כולם באים לה בתוספת בפעם אחת בלי צורך עיבור יניקה מוחין כז"א" כי כל התיקונים שקבלה בהיותה נכללת בנוקבא שבגופו, בעת עיבור ויניקה דז"א, הוא מקבלתם בעת ביאת המוחין דז"א, כלומר, בעת שהתחילה להבנות לבנין בפ"ע. אמנם עדיין אין בה אלא ו"ק שהם נה"י וחג"ת, כי אינה יכולה לקבל מהמוחין דז"א כל עוד שלא המשיכה את אח"פ שלה עצמה, כי תחלה עולים גו"ע שלה הדבוקים בנה"י דז"א החדשים, והם הט"ס דרוח נפש שלה שבאים לה בפעם אחת. אמנם אח"פ שלה אינם עולים אלא ע"י זווג שני הנקרא עיבור ב', כנוהג בכל הפרצופים כמ"ש הרב לעיל, שזה בא לה בב' זווגים כמ"ש להלן.

פרק פג

ואח"כ יצאו המוחין וניתנו אליה עצמה ואז נגדלה היא כל האחור וכו' שהוא ב"ן שלו הוא דוגמת בינה עליונה והיא דוגמת תבונה וכל אחורים שלו ננסרין וניתנין אליה.
דברים אלו הם הקדמה בעלת ערך רב בהבנת הנסירה ובנין הנוקבא בכללה. ויש ע"כ להבינם היטב. כי הנה הרב משוה את בנין קטנות וגדלות של הנוקבא אל החיבור של אמא עלאה עם התבונה. וצריכים להבין היטב ההשוואה הזו.
ותחילה צריכים להבין ענין התחלקות או"א וישסו"ת לב' פרצופים שהרי שניהם הם קומה אחת של ס"ג כמ"ש הרב לעיל (דף תרס"ו אות ע"א) דהיינו קומת בינה, ולמה נתחלקו לב' פרצופים, אשר הג"ר דקומת בינה לקחו או"א עלאין, וו"ק דקומה זו לקחו ישסו"ת. וכבר ביאר הרב את זה, שהוא מכח התחלקותם בענין חסדים מכוסים וחסדים מגולים, כי שניהם מלבישים לחג"ת דא"א, וכיון שמחזה ולמעלה דא"א ששם מלובש יסוד דעתיק, הוא מקום של חסדים מכוסים, ומחזה ולמטה דא"א הוא מקום של חסדים מגולים, כי כבר נסתיים יסוד דעתיק. לפיכך נתחלקו גם או"א, אשר או"א עלאין מלבישים עד החזה והם בחינת חסדים מכוסים, וישסו"ת מלבישים למטה מחזה וע"כ הם חסדים מגולים. כמ"ש בע"ח שי"א פרק א' ע"ש.
וביאור הדברים בקיצור. הוא כי באמת כבר יצאה הבינה לחוץ מראש דא"א, כי המסך דפה דראש דא"א הוא למעלה ממנה, וא"כ או"א, שהם קומת בינה, היו צריכים להיות חסרי ראש, דהיינו בחינת ו"ק בלבד. אלא כיון שבינה בשורשה היא בחינת אור של חסדים, בסוד כי חפץ חסד הוא, ע"כ אין שום צמצום שולט עליה, כי אין צמצום על אור דחסדים, כנודע. ולפיכך אין המסך דפה דראש דא"א שולט עליה כלל והיא נחשבת כמו שעוד היתה למעלה ממסך דראש דא"א, וע"כ נחשבים או"א לבחי' ג"ר גמורים, הרי שכל בחי' ג"ר של הבינה היא מחמת שדרכה היא בחסדים מכוסים, שפירושם, הדוחים

חכמה בסוד כי חפץ חסד הוא. אמנם זה נוהג רק בג"ר דקומת בינה, דהיינו בכח"ב שבה, אבל בז"ת שלה, שהם ההתכללות מזו"ן, שכל עיקרם הם רק חסדים בהארת חכמה, וכבר אינם בסוד כי חפץ חסד הוא, א"כ המסך דמלכות של ראש דא"א רוכב עליהם, כי לא יוכלו לקבל הארת חכמה בהיותם לבר מראש דא"א, ואין להם הספקה מחסדים המכוסים שבג"ר דבינה, כי לחסדים מגולים הם צריכים, וע"כ הם ו"ק בלי ראש. הרי, איך קומה אחת של הבינה נתחלקה לב' בחינות רחוקות זו מזו, אשר הג"ר שבהם נחשבים כמו שהם עוד בראש דא"א, ואינם מרגישים שום כח צמצום ע"י המסך דפה שלו, אבל ז"ת דקומה זו נתצמצמו ונעשו לבחינת ו"ק בלי ראש. וע"כ הג"ר של הקומה נבדלו לעצמם, ונקראים או"א עלאין שיש להם ראש. וז"ת של הקומה יצאו לעצמם בפרצוף נבדל ונקראו ישסו"ת והם ו"ק בלי ראש. וכבר הארכנו בזה בחלקים הקודמים. והנה כל זה נוהג רק בשעה שיש לאו"א עלאין רק קומת ס"ג, שהיא קומת בינה ונשמה, שהיא יצאה לחוץ לבר מראש דא"א. אמנם בעת שאו"א משיגים לקומת ע"ב דהיינו בעת שעולים לג"ר דא"א, כמ"ש בחלק הקודם. הנה נתבטל הסבה הנ"ל המחלקת את או"א וישסו"ת לב' פרצופים, כי עתה עלו ונעשו לקומת חכמה כמו א"א, ששם אין הפרש כלל בין ג"ר לז"ת, ושניהם מקבלים חכמה, וע"כ שוב נתחברו או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, שהרי שניהם רק קומה אחת ואין להם עתה שום סבה שיתחלקו.

ולפי"ז תבין, שבעת שהנוקבא מלבשת לז"א אב"א מחזה ולמטה, שהיא אז בחינת ו"ק בלי ראש, נמצאים זו"ן שהם שוין לגמרי לאו"א וישסו"ת בעת שהם מחולקים לב' פרצופים. כי נודע שאין הנוקבא מתחלת להבנות רק אחר שז"א משיג קומת נשמה, כנ"ל באות פ"א. שאחר שז"א משיג קומת ס"ג שהיא נשמה מתחלת הנוקבא להגלות ולהלבישו אב"א מחזה ולמטה. ע"ש. ונמצא על כן, שז"א מתחלק עתה לב' פרצופים על החזה שלו. כי נודע, שיש לז"א גם נוקבא שבגופו עצמו, ונמצא שמחזה ולמעלה דומה הז"א עם הנוקבא שבגופו, לבחינת או"א עלאין, והוא בחינת ג"ר דבינה כמותם, כי יש לו קומת ס"ג כמוהם. ומחזה ולמטה נבדל לפרצוף מיוחד עם הנוקבא הנפרדת המלבשתו שם, שהם דומים לגמרי לישסו"ת, דהיינו שהם פרצוף ו"ק בלי ראש. והנך רואה שבשעה שז"א הוא בקומת ס"ג ונשמה, והנוקבא מלבשת אותו מחזה ולמטה, יש כאן השואה גמורה לאו"א וישסו"ת בעת שנפרדים לב' פרצופים. שגם הז"א ונוקביה מתחלקים כמותם, שמחזה ולמעלה, נבחנים לזו"ן הגדולים, כי יש להם ראש ונשמה. ומחזה ולמטה נפרדו ונעשו לזו"ן הקטנים, דהיינו ו"ק בלי ראש. כמבואר.

ועם זה יובן לך היטב הטעם, למה לא יצאה הנוקבא הנפרדת בקומת נשמה כמו הז"א.

שהרי הרב אומר כאן באות ע"ח, אשר הנוקבא אינה צריכה לעי"מ כמו ז"א, אלא הכל נעשה בה בפעם אחת וא"כ, למה יצאה בתחילה בו"ק בלי ראש, אלא בנה"י וחג"ת בלבד, ולמה לא קבלה גם בחינת נשמה וראש מהחזה. ובמתבאר הוא מובן בפשיטות. כי בעת שכל בחינת ראש של הז"א היא רק מקומת ס"ג, שהיא קומת בינה, שכל בחינת ג"ר שבה הוא מכח שהיא מתוקנת בחסדים מכוסים, בסוד כי חפץ חסד הוא. ונתבאר, שאין זה נוהג בז"ת דקומת ס"ג, שהם צריכים אל הארת חכמה, וע"כ הם סובלים מן מסך דפה דראש דא"א, ונעשים ו"ק בלי ראש. ע"כ רק מחזה ולמעלה דז"א, כלומר, בחינת הג"ר של הז"א, שהוא עתה ג"ר דקומת ס"ג, יכולים לקבל בחינת ראש ונשמה מג"ר דבינה, כמו שמקבלים או"א עלאין, אבל הנוקבא הנפרדת שהיא בחינת נה"י דז"א, ומשם כל יניקתה ושורשה, כנ"ל דף א' תשכ"ז ד"ה אמנם, ע"ש. הרי היא צריכה אל הארת חכמה כמו הז"ת של הז"א שמחזה ולמטה, ואין לה הספקה מהחסדים המכוסים שבג"ר דז"א שמחזה ולמעלה, וע"כ אינה יכולה להנות מג"ר דנשמה של ז"א, והיא דומה לישסו"ת שאע"פ שהם מקומה אחת עם או"א עלאין מ"מ הם ו"ק בלי ראש, משום שצריכים לחסדים מגולים. הרי, שאע"פ שאין הנוקבא צריכה לעי"מ והיא מקבלת כל קומתה מז"א בבת אחת, מ"מ אינה יכולה לקבל מג"ר ונשמה שבו, משום שהם חסדים מכוסים, ואינם מספיקים לה אלא לבחינת ו"ק בלי ראש, שהם נה"י וחג"ת בלבד.

והנה נתבאר היטב, שאין הנוקבא הנפרדת יכולה להבנות בבחינת ג"ר, מקומת גדלות דנשמה של הז"א, להיותם בחינת חסדים מכוסים, שאינם מספיקים לה אלא לו"ק בלי ראש. ונמצאים עתה במצב הזו"ן ב' בחינות: שמחזה ולמעלה נבחן לזו"ן הגדולים, שיש להם ראש. ומחזה ולמטה נבחן לזו"ן הקטנים, שהם חסרי ראש. והם בהשואה לאו"א וישסו"ת. ולפיכך, בכדי שתהיה אל הנוקבא בחינת ג"ר, צריך זו"ן לעלות למ"ן לאו"א עלאין, ואו"א עלאין לג"ר דא"א, וכן למעלה, כמ"ש בחלק הקודם, ואז נמשך טיפת הזווג דע"ב ס"ג העליונים ממוחין דחיה, דהיינו קומת חכמה, ובאה לנוקבא דז"א, ואז נתבטל ההתחלקות דג"ר וז"ת דז"א, כי שניהם יכולים לקבל עתה הארת חכמה, כנ"ל באו"א וישסו"ת שחוזרים לפרצוף אחד בהשגתם לקומת חכמה. ונמצא עתה שזו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים נעשים לפרצוף אחד, והנוקבא מקבלת בחינת ראש בשוה עם הז"א, כי מקומת חכמה היא יכולה לקבל כמו הג"ר דז"א. והבן היטב.

וסדר התחברותם דזו"ן הגדולים עם הקטנים, הוא דומה ג"כ לסדר התחברות או"א וישסו"ת, בעת השגתם לקומת ע"ב. שביאר הרב, שאבא ויש"ס נעשים לפרצוף אחד לבחינת אבא, ואמא ותבונה נעשים לפרצוף אחד בבחינת אמא, ושניהם מזדווגים פב"פ

בקומה שוה. כנודע. כן כאן ז"א הגדול שמחזה ולמעלה, מתחבר עם ז"א הקטן שמחזה ולמטה, ונעשים לפרצוף אחד בקומת חיה. וכן הנוקבא הנפרדת שמחזה ולמטה דז"א מתחברת עם הנוקבא הגדולה שבגופו דז"א שמחזה ולמעלה ונעשים שניהם לפרצוף אחד בקומה שוה עם הז"א דחיה, ומזדווגים עתה שניהם פב"פ.

אמנם אלו המוחין דחיה הבאים אל הנוקבא, אינם באים תכף בבחי' פב"פ ע"ד הנ"ל. כי יש כאן ג' זווגים מיוחדים במוחין אלו: א' הוא להשלמת כלים דראש תוך סוף הראוים למוחין אלו, הבא אל הנוקבא ע"י אמא עצמה, שלא ע"י ז"א, מטעם שיתבאר להלן. וב' הוא ג"כ להשלמתם של הכלים, החוזר ונשנה ע"י נתינת הז"א עצמו אל הנוקבא, וע"י ב' זווגים אלו, היא משגת חב"ד חג"ת נה"י דכלים בקומה שוה עם הז"א, הראוים לקבל האורות דחיה. ונבחנת שעדיין עומדת אב"א עם הז"א, משום שאין ענין פב"פ בא אלא ע"י קבלת האורות עצמם דחיה. וכיון שלא קבלה עתה רק השלמת הכלים ע"י מוחין אלו, וכל האורות דהשלמת כלים הם נבחנים לאורות דאחורים. כי הכלים נקראים בשם אחורים. כנודע. וע"כ נמצא עתה ז"א ונוקבא אחר ב' הזווגים הנ"ל, שהם עומדים אב"א בקומה שוה לגמרי ואח"ז עולים למ"ן ומקבלים האורות דחיה עצמם, וחוזרים פב"פ בקומה שוה.

וזה אמרו "ואח"כ יוצאין המוחין וניתנין אליה עצמה ואז נגדלת היא כל האחור כי כבר יש בה נשמה כמוהו" דהיינו ע"י ב' זווגים הנ"ל הראשונים היא מקבלת המוחין דהשלמת הכלים, ואז נעשים הזו"ן הגדולים עם הזו"ן הקטנים לפרצוף אחד, משום שהם ממוחין דחיה, שאין חילוק בהם בין הג"ר והז"ת, ונמצאת הנוקבא הנפרדת מתחברת עם הנוקבא הגדולה ונעשים לפרצוף אחד, וע"כ היא עתה בקומה שוה עם הז"א. אלא כיון שהם באים רק להשלמת כלים, שהם אורות דאחורים כנ"ל, ע"כ עדיין היא עומדת באחור. וזה אמרו "כי כבר יש בה נשמה כמוהו" כלומר, בחינת חיה דנשמה, שהיא יכולה לקבלה כמו הז"א, ומספיק לה לג"ר כמו שמספיק לז"א. כי מקודם לכן, שלא היה בז"א רק נשמה בלבד, שהיא בחינת חסדים מכוסים, לא היו המוחין אלו מספיקים להיות אליה למוחין דג"ר כמו שהיו לז"א, משום שהיא בחינת ז"ת כמו המחזה ולמטה דז"א, הצריכים לחסדים מגולים, וע"כ הספיקו לה מוחין אלו רק לו"ק בלי ראש. כנ"ל. אבל עתה שהגיעו המוחין דחיה דנשמה, שהוא בחינת חכמה, שוב אין חילוק בין ג"ר לז"ת, והיא יכולה לקבל בחינת הג"ר כמוהו. כנ"ל באורך.

וזה אמרו "ודע והבן מאד כי אז כל בחינת המלכות דז"א עצמו שהוא ב"ן שלו, הוא דוגמת בינה עליונה, והיא דוגמת תבונה, וכל אחורים שלו ננסרין וניתנין אליה, ועי"ז נשלמה כי

היא דוגמת התבונה הנעשית פרצוף גמור בהתחברה עם הבינה" דהיינו כמבואר, שע"י המוחין דחיה נעשים הזו"ן הגדולים עם הקטנים לפרצוף אחד, כמו שנעשים הבינה העליונה עם התבונה לפרצוף אחד ע"י מוחין דע"ב, ונמצאת הנוקבא הנפרדת מתחברת עם הנוקבא שבגופו דז"א, שהוא הב"ן של גופו עצמו מלמעלה מחזה הנקראת נוקבא הגדולה, ונעשית עמה לפרצוף אחד. כי עתה אין שום סבה שיתחלקו הג"ר דז"א והז"ת דז"א לב' פרצופים, כי אין התחלקות זו נוהג רק במוחין דבינה, להיותם בחינת חסדים מכוסים כנ"ל. וזה אמרו "וכל אחורים שלו ננסרים וניתנין אליה ועי"ז נשלמה" דהיינו גם אחורים של הנוקבא הגדולה ננסרים מז"א, כלומר, שנבדלין ממנו וניתנין אל הנוקבא הנפרדת, משום שנתחברה עמה לפרצוף אחד, כנ"ל. ועי"ז נשלמה הנוקבא הנפרדת בקומה שוה עם הז"א.

וענין הצורך של נסירת הנוקבא הגדולה דז"א מן הז"א, והתחברותה אל הנוקבא הנפרדת דוקא. גם מהי המעלה היתרה שבנוקבא הנפרדת. תבין עם המתבאר לעיל (דף א' תשכ"ז ד"ה אמנם) ע"ש. כי באמת הנוקבא שבגופו דז"א עם נוקבא הנפרדת הם שורש אחד, אלא שבקטנותו דז"א, שהיא נמשך מקטנות דנקודים, עדיין אין גילוי לנוקבא נפרדת, והיא עומדת שם בבחינת נוקבא שבגופו, שהיא עטרת יסוד שלו, ורק בגדלות הנקודים נתפשטה הנוקבא שבגופו ונעשית ע"י החיבור עם הט"ת שבבי"ע לפרצוף נבדל, כמ"ש שם. הרי שכל מעלת הנוקבא שבגופו דז"א, היא להבנות לפרצוף נבדל מן הז"א, אלא שאין זה נוהג רק בגדלות הז"א, כמו בנקודים.

ולפיכך, בקטנות ז"א דאצילות, אין לו אלא נוקבא שבגופו לבד, ואין לו עוד שום התחלה לנוקבא נפרדת, כנ"ל. ותחילת גילויה מתחיל רק אחר גדלות נשמה דז"א, דהיינו בעת גילוי נה"י חדשים שלו הנברררים מבי"ע, כי אז לפי ערך הנה"י שבירר, מתברר עמהם גם הנוקבא הנפרדת, כי היא רק תולדה מן הנה"י דבי"ע שנתחברו אל הז"א בגדלות הנקודים, כמ"ש שם באורך. ולפיכך אין בה עיבור יניקה מוחין כמו הז"א, אלא שמתבררת בפעם אחת כשיעור הנה"י דז"א החדשים. אמנם בעת שאין לז"א אלא מוחין דגדלות נשמה, דהיינו דקומת בינה אין הנוקבא יכולה לקבל מז"א רק מוחין דו"ק בלי ראש, להיותם בחינת חסדים מכוסים, כנ"ל. והנה באמת גם במצב הזה דאב"א של הנוקבא הנפרדת, כבר נתנסרה הנוקבא שבגופו דז"א ונעשית לנוקבא הנפרדת, כלומר, כי הנוקבא שבגופו נתגדלה בשיעור הזה להיות בה בחינת בנין נבדל מן הז"א כי זה כל הריוח שלה, כנ"ל. אמנם אין זה נסירה ממש, כי גם נוקבא הנפרדת דבוקה עם הז"א אב"א בכותל אחד, ואין בה הפרש ניכר כל כך מן הנוקבא שבגופו, כי כל עוד

שהנוקבא הנפרדת חסרה מנה"י דכלים שלהם, אין לה שום עמידה בפ"ע, אלא שהוא יונקת מז"א מכותל שלו, דהיינו ע"י זווג הנעשה בז"א עצמו, ולפיכך אע"פ שכבר נבנתה הנוקבא הנפרדת בנה"י וחג"ת שלה, אין שם בחינת נסירה אל הנוקבא שבגופו. ויתבאר להלן באורך.

אמנם בשעה שהנוקבא מקבלת המוחין דחיה, המורידים ה"ת מעינים שלה והיא משגת נה"י שלה מבי"ע, ונשלמת בפרצוף שלם בקומה שוה עם הז"א באחור, כי במוחין דחיה אין חילוק בין הג"ר לז"ת דז"א, כנ"ל. הנה אז נבדלה הנוקבא לגמרי מן הז"א, ונבחן שעתה ננסרה הנוקבא שבגופו ממנו, הן מן הז"ת דהיינו מחזה ולמטה, והן מן הג"ר דהיינו מחזה ולמעלה. כי מאחר שהשיגה נה"י החדשים, כבר יכול להיות בה זווג מיוחד, וננסרה מז"א מחזה ולמטה, ונעשית לנוקבא נפרדת. והן מהג"ר, כי עתה עלו החג"ת דנוקבא להיות חב"ד כמו הז"א, וננסרה הנוקבא שבגופו מחב"ד, ונעשית לנוקבא הנפרדת. באופן, שכל הנעשה בנוקבא הנפרדת דז"א, אינה רק התפשטות והגדלת הנוקבא שבגופו דז"א כי שניהם אחד הם, אלא בקטנות אין לה בנין, והיא משמשת רק לנוקבא שבגופו בלבד, ובגדלות יש לה בנין, וע"כ נתנסרה ונעשה לנוקבא נפרדת. הרי שכל ענין הנסירה אינה יותר רק הגדלת הנוקבא שבגופו דז"א. וזה אמרו "וכל אחורים שלו ננסרין וניתנין אליה ואז נשלמה". דהיינו שהנוקבא הגדולה שבגופו שמחזה ולמעלה נתנסרת גם היא ונעשה לנוקבא נפרדת. ואז נשלמה בבנין נבדל בקומה שוה עם הז"א אב"א, שע"י זווג שני היא מקבלת המוחין דפב"פ בקומה שוה.

וזה אמרו (**באות צ**'.) ואחר שנתקנה באחור כשבא ערב שבת עלה ברצון המאציל העליון להחזירה פב"פ וכו', כי בהיותה באחור צריכה להיות ג"כ הנקבה גרועה וקטנה ממנו לפי שהיא אז מקבלת הארה ע"י בעלה ולכן רצה להחזירה פב"פ שיהיו שניהם שוין" כאן ביאר הרב ההפרש בין היותם אב"א בקומה שוה, ובין היותם פב"פ בקומה שוה. ואומר כי אחר שנתקנה באחור בקומה שוה עם הז"א, דהיינו ע"י ב' זווגים הנ"ל, מתחילה ע"י אמא שלא ע"י ז"א, ואח"כ ע"י ז"א. הנה אע"פ שהם בקומה שוה, מ"מ צריכה להיות ג"כ הנקבה גרועה וקטנה ממנו לפי שעדיין לא קבלה האורות עצמם דמוחין דחיה, אלא רק בחינת השלמת כלים לבד, כי ע"כ נבחנת שעומדת באחור, כנ"ל. ונמצא, שצריכה עוד לקבל האורות ע"י בעלה. והגם שבזווג הא' קבלה האורות מאמא שלא ע"י ז"א, כנ"ל. אמנם צריכה ג"כ לזווג ב' ולקבל האורות ההם להשלמת כלים ע"י בעלה, כנ"ל. ולפיכך נמצאת קטנה וגרועה ממנו, כי הוא יש לו מוחין שלמים דאורות דנשמה מקודם לכן, כנ"ל. והנוקבא אין לה רק בחינת הארת כלים שמקבלת עתה בזווג הב' ע"י בעלה,

ומאורות דנשמה שלו אינה יכולה לקבל, מטעם הנ"ל שהם בחינת חסדים מכוסים, שאינם מספיקים לג"ר שלה, ע"ש. וע"כ היא גרועה הרבה ממנו. והמאציל רצה להשוות מעלתה לגמרי עם הז"א. דהיינו להחזירה פב"פ בקומה שוה.

וזה אמרו (**באות צ**') "ואז מה עשה הפיל ה' אלקים תרדמה על האדם שהוא ז"א ולא אשתאר ביה רק קסטא דחיותא וכו', ונמצא כי כמו שז"א חזר למדתו הראשונה, כן הנוקבא, אחר שהגדילה אחור באחור פרצוף שלם חזרה למדתה הראשונה להיות נקודה קטנה ע"י הפלת תרדמה" פירוש: כי כל עלית מ"ן נבחן בשם תרדמה ושינה, כי אין כל הפרצוף עולה למ"ן לעליון, אלא רק המוחין שלו לבד, דהיינו בחינת הג"ר שלו, ונמצא בעת עלית מ"ן נשאר ז"א רק בו"ק בלי ג"ר, דהיינו במדת הקביעות שבו, וע"כ נקרא שינה ותרדמה, בדומה לאדם הישן שהמוחין נסתלקו ממנו ואינו יכול לשמש עמהם כלום. וכיון שז"א חזר למדת הקטנות שלו, נמצא שמסתלקת כל בחינת נוקבא הנפרדת לגמרי, כנ"ל שאין מציאות נוקבא נפרדת מתגלית רק בעת גדלותו דז"א, בדומה לנוקבא הנפרדת דנקודים ע"ש. ונמצא שהנוקבא חזרה עתה בעת עלית מ"ן דז"א, לבחינת נקודה תחת היסוד, דהיינו שנכללת שוב בבחינת נוקבא שבגופו. וזה אמרו "כמו שז"א חזר למדתו הראשונה כן הנוקבא וכו', חזרה למדתה הראשונה להיות בסוד נקודה קטנה ע"י הפלת התרדמה" כי עצם חזרת הז"א לקטנותו מעלמת כל בנין הנוקבא הנפרדת, כי אין נוקבא נפרדת בעת הקטנות דז"א.

וזה אמרו (**באות צ"ה**) "ואחר שנתמעטה נסרה המאציל מאחוריו והעלה אותה למעלה כנגד הפנים דז"א" כי ע"י עלית מ"ן דז"א בפעם הג', כלומר אחר ב' עליות מ"ן הקודמות, שהיו בבחי' ב"ן להשלמת כלים, כנ"ל, עלה עתה לקבל בחינת מ"ה, דהיינו האורות ממש דחיה. כנ"ל חלק זה (אות ע"א.) וע"י המוחין האלו שקבלה הנוקבא חזרה וננסרה גם מבחינת האחור לגמרי, ונעשית לבחינת פב"פ עם הז"א בקומה שוה. באופן שיש כאן בגדלות הנוק' ב' בחינות של עליות מ"ן הנקרא תרדמה, וכן ב' מיני נסירות: כי עלית מ"ן א' הם לצורך המוחין דב"ן, והם ב' בחי': א' מאמא שלא ע"י ז"א, וב' ע"י ז"א. וע"י מוחין אלו יש נסירה הראשונה, שהנוקבא שבגופו נתנסרת מגופו דז"א ונעשית לבנין שלם מבחינת הכלים במיוחד לה, אמנם עדיין עומדת באחור דז"א, ואע"פ שהיא בקומה שוה עם הז"א עדיין אין שלימות, כנ"ל. וע"כ היא צריכה לנסירה שניה, שתתנסרה לגמרי גם מבחינת אחור ותבא לבחינת פב"פ. ולנסירה זו צריכים למוחין דמ"ה, ולעלית מ"ן מחדש, שנקרא ג"כ תרדמה. ואז משגת המוחין האלו וחוזרת פב"פ.

אמנם ענין העלמת הנוקבא הנפרדת בעת עלית מ"ן למוחין דמ"ה הנ"ל, שחוזרת לנקודה

תחת היסוד, אין הפירוש, שנתבטל בנינה זה והיא מקבלת בנין חדש דכלים בעת עליתה למ"ן עם הז"א למוחין דמ"ה. כי אם היה כן היו גם המוחין החדשים נבחנים לבחי' אחור, כי כל השלמת כלים נקרא בשם אחור ולא פנים. אלא הפירוש הוא, שאותו הבנין של האחורים עצמו של הנוקבא חזרה ובאה לבחינת פב"פ ע"י קבלת האורות. וזה שמדייק הרב "ואחר שנתמעטה נסרה המאציל מאחוריו והעלה אותה למעלה כנגד הפנים דז"א ואז האיר בה א"א והשלים תיקונה". הרי שהמאציל נסר כל הבנין שהיה לה מאחור דז"א והעמידה בפנים שלו. אלא ענין חזרתה לבחינת נקודה, היא ענין ביטול לשעתה מכח עלית המ"ן דז"א, כי חזר לקטנותו שזה עצמו מבטל בנין של נוקבא נפרדת, כנ"ל. אמנם כמו שענין העלמת הג"ר דז"א אינם ביטול ממש, ואדרבא היא עליה גדולה שעי"ז מקבל מוחין דחיה שלא היה לו מקודם לכן. כן הביטול של קומת האחור דנוקבא אינו ביטול ממש אלא אדרבא, שנבחנת לנסירה וחזרה לבחינת פב"פ. והבן זה היטב.

ומה שאומר הרב שא"א השלים תיקונה ובכל המקומות אומר או"א, כנודע. אין זה קושיא כלל, כי עיקר המשפיע של כל אצילות הוא רק א"א, שהוא פרצוף הכתר, שכולם מקבלים ממנו. אלא כל תחתון מחויב לקבל דרך המדרגה הסמוכה לו. וע"כ אומר הרב תמיד שאו"א משלימים לנוקבא, כי הם המדרגה הסמוכה לזו"ן, אמנם השפע באה מא"א, כי או"א מקבלים מא"א ומשפיעים לזו"ן, כנודע.

פרק צט

מספיק בהעלת מ"ן ע"י ז"א לבדו. הנה עלית מ"ן שבכאן, הנקרא תרדמה ושינה, הוא לצורך התחלת בנין הנוקבא הנפרדת, המתחיל אחר שהשיג ז"א בחינת נשמה שבו, שהוא לצורך הקטנות הא' דנוקבא לבחינת אב"א שמחזה ולמטה, כמ"ש הרב לפנינו. והנה אז עדיין אין מציאות לנוקבא הנפרדת, ע"כ אומר הרב שז"א לבדו עולה למ"ן לאו"א עלאין, ומקבל שם המוחין בשביל הנוקבא, שהם בחי' נפש רוח שלה, ואח"כ כשבא הז"א למקומו, הוא משפיע המוחין אל הנוקבא כמ"ש לפנינו. וצריך שתזכור כאן המתבאר לעיל בחלק ט' בענין ז' הזמנים של הנוקבא. ועי' לעיל דף א' תרפ"ז ד"ה גידול המלכות. עש"ה.

פרק ק

א **בונים ומתקנים את הנקבה ומורידים בה מוחין חדשים וכו' ועומדת עמו אב"א מהחזה ולמטה**. ולכאורה היא נגד המבואר לעיל חלק זה אות פ"ה. ובדף תשע"ז אות ס"ז. שז"א בונה את הנוקבא בסוד בוצד"ק דנקיב נקב מאחורי החזה, ומשם היא מקבלת הט"ס שלה מחזה ולמטה אב"א. וכאן אומר, שאו"א בונים את פרצוף הנוקבא אב"א

מחזה ולמטה דז"א. אכן כבר מבואר בדיבור הסמוך, שהמוחין של בנין הנוקבא יוצאים ע"י התכללות הזו"ן באו"א בסוד מ"ן, אלא שאין הנוקבא יכולה לקבל אותם ישר מאו"א אלא רק באמצעית ז"א, שהוא מעורר בעצמו את המסך דבחינת הקטנות שלו שנקרא בוצד"ק, ודרך שם מודד לה את המוחין דו"ק שלה. וענין הנקב הזה שנעשה באחורי החזה בשבילה, כבר נתבאר היטב לעיל דף תתנ"ט תשובה ק"ס, ע"ש.

ב **אב"א מן החזה שבו ולמטה והבנין הזה נעשה ע"י הפלת דורמיטא על ז"א**. ולכאורה סותר מה מכתוב לעיל, אשר ע"י הדורמיטא נעשה בנין הנקבה אב"א בקומה שוה. אמנם ענין דורמיטא, פירושו העלאת מ"ן וכל העלאת מ"ן אפשר לכנותו בשם דורמיטא ושינה, שפירושו הסתלקות הג"ר למעלה לאו"א והתכללותו שם במסך דאו"א, ונמצא למטה שאין בו רק בחינת הגוף בלבד בלי שום מוחין, אלא רק בחינת קיסטא דחיותא, שהיא רק רשימו קטנה ממוחין דג"ר כמ"ש הרב לעיל דף א' תשל"ד אות צ"ב ע"ש. ולפיכך גם עתה כשז"א עלה למ"ן לצורך מוחין דו"ק של הנוקבא מבחי' אב"א מחזה ולמטה, נקרא ג"כ העלית מ"ן בשם דורמיטא. אמנם אין כאן בחינת נסירה, כי אין נסירת אחורים אלא במוחין דגדלות דנוקבא, כנ"ל דף א' תשל"ו ד"ה ולפיכך. ע"ש.

פרק קב

דיבוק ממש גמור מהחזה דז"א ולמטה וכו' **אבל אחורי הזכר מהחזה ולמעלה היו מגולים**. ענין הדיבוק הזה הוא, מפני ששניהם משמשים בכותל אחד דהוד דז"א, כי אז נחשבים הנו"ה דז"א לגוף אחד, ואין שום גילוי לבחי' הנצח. כמ"ש לעיל (דף א' תשכ"ד ד"ה וזה אמרו). ע"ש. וכל הדיבוק הזה דנצח והוד לגוף אחד, הוא רק לצורך הנוקבא, אבל בבחינת ז"א עצמו, שגם אז יש לו מוחין דנשמה, כבר נחשבו הנו"ה לנפרדים זה מזה. כמ"ש לעיל (בדף א' תשכ"ה ד"ה וזה אמרו) כו'. ע"ש היטב. וז"ש "אבל אחורי הזכר מהחזה ולמעלה היו מגולים" כי כבר הוא לעצמו בבחינת גדלות, ובמוחין דגדלות אין אחיזה לחיצונים, כנודע.

פרק קג

א **אב"א נזדווגו ועלו למעלה בחיק או"א וחזרו שם פב"פ**. ולכאורה הלשון סותר לרוב המקומות שאומר הרב שהזווג הזה דזו"ן שעלו לאו"א הוא זווג פנים בפנים, אלא שנקרא אב"א משום שברדתם למטה נעשו אב"א. וכאן אומר במפורש שבהיותן אב"א נזדווגו ועלו למעלה וכו'. וכן תחילה אומר שבהיותן אב"א נזדווגו, ותוך כדי דיבור אומר וחזרו שם פב"פ. ואם חזרו פב"פ הלא אינם אב"א. וא"כ היה הזווג פב"פ.

והענין הוא, כי באמת יש כאן ב' זווגים: פב"פ ואב"א. כי הנה המדובר כאן אחר שנגמר

הקטנות של הנוקבא הנפרדת במצב אב"א מחזה ולמטה דז"א. והיא צריכה עתה לעלות ולקבל את הגדלות שלה, ואז היא עולה עם ז"א להיכל או"א לקבל המוחין דגדלות שלה, שעליה זו היא בחינת התכללות הזו"ן במסך דאו"א, שז"א נכלל באבא ונעשה כאבא, ונוקבא נכללת באמא ונעשית כאמא, ונמצאים מזדווגים שם פב"פ ממש, כי הם נתכללו בפב"פ דאו"א. ושם יוצאים המוחין דגדלות דנוקבא, ע"י הזווג הזה. אמנם הנוקבא הנפרדת דז"א עדיין אינה ראויה לקבל המוחין שם במקום או"א, כי הם בערכה בחי' עלי עליון שלה, כנודע, שהעליון של הנוקבא הנפרדת הוא הז"א. ולפיכך צריך הז"א לירד מהיכל או"א למקומו למטה, ושם נותן המוחין אליה ע"י זווג ב' בהיותה עומדת אב"א מחזה ולמטה. כנוהג בכל הפרצופים, שכל תחתון מקבל המוחין בעלי עליון בסוד מ"ן ראשונים, ושם נבחן עם העליון בסוד אחים זה לזה, משום שמקבלים שניהם משורם אחד. אלא שהעליון נקרא אח הבכור הנוטל פי שנים, משום שהתחתון אינו ראוי לקבל ולהלביש המוחין שם בעלי עליונו, להיותו למעלה ממדרגתו, ולכן נוטל העליון פי שנים, דהיינו גם קומת התחתון, ואח"כ כשיורד למקומו עצמו, אז נותן ומודד המוחין אל התחתון לאט לאט כפי מה שהוא יכול לקבל. כמ"ש הרב בחלק ט' דף תשל"ח אות ח'. וע"ש בדף תתכ"ה תשובה ט"ו ובהסתכלות פנימית שם.

הרי שיש כאן ב' זווגים: א' הוא בהתכללות הזו"ן באו"א, שמזדווגים שם פב"פ, שז"א ונוקבא הם שם בבחינת אח ואחותו, להיותם מקבלים שניהם משורש אחד, דהיינו מאו"א. גם זה נבחן שהנוקבא מקבלת המוחין שלא ע"י ז"א אלא מאמא עצמה, כי ז"א מקבל שם מאבא, והנוקבא מקבלת מאמא, כנ"ל. וע"כ הם שם פב"פ ממש שהרי משתמשים בכלים דאו"א, שהם כבר נגמרים בכל התיקונים. ועכ"ז אין קבלה זו נחשבת קבלה ממש אל הנוקבא, כי היא צריכה לקבל על סדר המדרגה, דהיינו מהמדרגה הסמוכה לה שהיא ז"א. וע"כ לזווג ב' היא צריכה, הנעשה אחר שירד ז"א אל מקומו עצמו למטה. שהזווג הזה הוא במצב אב"א עם הנוקבא הנפרדת, ועתה הוא נותן לה המוחין שקבל בעדה באו"א בסוד פי שנים, כנ"ל. וע"כ נבחן עתה שהנוקבא מקבלת המוחין ע"י ז"א עצמו, שנחשב לה לקבלה גמורה על סדר המדרגה. ונתבארו היטב ב' הזווגים פב"פ ואב"א המחויב להיות בעלית המ"ן לצורך הגדלות של הנוקבא.

ומה שאומר "בהיותן אב"א נזדווגו ועלו למעלה בחיק או"א וחזרו שם פב"פ וכו' " אין הפירוש, שמתחילה נזדווגו אב"א ואח"כ עלו לאו"א, כמו שמשמע מריהטא דלישנא. אלא הפירוש הוא, שמתחילה נזדווגו פב"פ למעלה בהיכל או"א, ואח"כ כשבאו למקומם חזרו אב"א. אלא שהרב כולל שניהם יחד, כי באמת הם בחינה אחת, אשר יציאת המוחין

דגדלות דנוקבא, הוא במקום או"א, ומקום קבלתם הוא בהיותה אב"א עם הז"א. כנ"ל. ונמצא שהם ענין אחד. וע"כ מקדים ואומר בהיותם אב"א נזדווגו, שמורה בזה על מקום קבלת המוחין אל הנוקבא, שהיא ע"י זווג אב"א כנ"ל. ואח"כ הוא מבאר סדר יציאת המוחין שהוא במקום או"א, וז"ש ועלו לאו"א וחזרו שם פב"פ. וזכור היטב הסדר של אלו ב' הזווגים עם טעמם כנ"ל, כי הרב כוללם תמיד בזווג אחד, אלא כשיש לו צורך לפרטם לב' זווגים הוא מכנה לזווג הא' בשם מוחין הבאים לנוקבא שלא ע"י ז"א אלא מאמא עצמה. ואת הזווג הב' הוא מכנה בשם, מוחין הבאים לנוקבא ע"י ז"א.

ב **אינם ע"ב ממש כנודע, אלא בהתחברם ס"ג עם י' אותיות** וכו'. כי ג' ע"ב אלו, הם בחינת אח"פ שנפלו לבי"ע בזמן שבירת הכלים, שהרב מחלק אותם לד' בחינות של ע"ב, שהם בגי' רפ"ח. והם רפ"ח ניצוצין העולים ונבררים מן השבירה ע"י קומות הזווג שהפרצוף מקבל ע"י העליון שלו. ונודע, שהם ע"ס: גו"ע, ואח"פ. והנה גו"ע, הם הע"ב הראשון שהוא ע"ב דחיה, כלומר ע"ב דמדרגה ו' דהוי"ה דע"ב, הכוללת גו"ע שהם כתר וחכמה, שהם בחינת חב"ד חג"ת דכלים הנבררים בעת קטנות הפרצוף, שבהם רק חג"ת נה"י דאורות. והם נבחנים לכלים דפנים. ולעת גדלות כשמשיגים קומת ג"ר נבררים על ידה גם הכלים דאחורים שהם אח"פ, המכונים נה"י חדשים, שהם ג' ע"ב דס"ג מ"ה ב"ן, דהיינו דבינה וזו"ן אשר מבחי' ראש, הם נקראים אח"פ. כמ"ש כל זה באורך לעיל בשיעור ט' דף תשמ"ו אות י"ז.

וזה אמרו "וחזרו שם פב"פ וכו' בביאה קדמאה והוא בחי' טיפת זווג גמור בחסדים של נר"ן מב"ן ומ"ה, וס"ג ע"ב ע"ב ע"ב הרי בגי' גבורה כי כל א' מאלו אינם ע"ב ממש וכו' " כי אלו ג' ע"ב אינם סובבים על בחי' האורות דע"ב ממש, אלא הם סובבים על בחינת רפ"ח ניצוצין הנבררים מבי"ע, שהם בחינת גבורה ודין, להיותם כלים דאחורים, דהיינו נה"י החדשים המתבררים לעת גדלות, כנ"ל. ונקראים ע"ב על שם הניצוצין דבחי' אצילות שבהם, הנקראים ע"ב. וכן על שם טיפת הזווג המעלה אותם מן השבירה, כי אינם עולים זולת ע"י טיפת הזווג דע"ב ס"ג העליונים שהם מבטלים הפרסאות לשעתם, ומורידים ה"ת מעינים לפה, שעי"ז עולים אלו ס"ג מ"ה ב"ן, שהם אח"פ. ומב' טעמים אלו נבחנים בשם ע"ב, אלא ע"ב של גבורה, דהיינו ג"פ ע"ב של ג' בחינות אח"פ שהם בגי' רי"ו שהוא גבורה. וזהו שמדגיש, כי טיפת הזווג היא ע"ב גמור, כי אין שום עליה מן השבירה אלא ע"י טיפת ע"ב כנ"ל. אמנם כיון שאין טיפת הע"ב משמשת למוחין דאורות, אלא רק להוריד הה"ת מעינים ולהעלות את אח"פ, כדי להשלים השלישים תחתונים החסרים מכל ספירה דט"ס של הנוקבא, שהם הנקראים נה"י חדשים המשלימים לבנין הע"ס

דגדלות דנוקבא הנפרדת. לפיכך הם נבחנים לגבורה. בסוד ג' ע"ב שהם בגי' רי"ו. משום שבאים להשלמת בירורי הכלים, דהיינו לטהר הכלים דאחורים להעלותם לאצילות. כמ"ש כל זה באורך בחלקים הקודמים ואין להאריך עתה בזה. וע"ש היטב בחלק י' בפירוש אלו ג' המדרגות דס"ג מ"ה ב"ן. וכן לעיל בחלק ט' דף תשמ"ו אות י"ז ובאור פנימי.

פרק קד

א **המוחין דחיה שהיא בינה דאבא שהם ראוים להוליד** וכו'. פירוש, בחינת חיה דישסו"ת, הנבחנת רק לבינה דאבא, כלומר נשמה דחיה, כי בינה היא נשמה, ואבא הוא חיה. ומוחין אלו הם מוחין דהולדה רק לבחינת יעקב ורחל כנודע. ולהלן מדבר הרב מבחינת מוחין דאו"א. וכל הסדרים הנוהגים במוחין אלו דישסו"ת נוהגים ג"כ במוחין דאו"א. אלא שאלו דישסו"ת הם בחי' חיצונית שאינם מספיקים למוחין דהולדה רק ליעקב ורחל, ולא לזו"ן הגדולים, ואלו דאו"א שמביא אח"ז, הם מספיקים גם לזו"ן הגדולים, ונבחנים לחכמה דאבא, שהם חיה פנימית.

ב **חסדים דע"ב דיודין שהוא ע"ב אמיתי כי היא לקחה כבר הגבורות דע"ב על ידי ז"א, ומאמא פב"פ**. כי אחר שנעשו ב' זווגים הנ"ל להשלמת הכלים דנוקבא, אשר טיפת הע"ב נבחנת לע"ב שאינו גמור, ולבחינת רי"ו, וזווג הא' היה ע"י אמא שלא ע"י ז"א, ונבחן לזווג זו"ן פב"פ, וזווג הב' ע"י הז"א, הנבחן לזווג אב"א, הנה נשלמו הכלים דגדלות דנוקבא, ועולים פעם ב' למ"ן לבחינת המוחין דפב"פ, שטיפת הזווג ההיא נקראת ע"ב גמור, כי הוא בחינת אורות דחיה המתלבשים בכלים דגדלות דנוקבא. וזה אמרו "כי היא לקחה כבר הגבורות דע"ב: על ידי ז"א, ומאמא פב"פ, אך לא ע"י זווג גמור" כי זווגים אלו באו להשלמת כלים, ונמצא שבעת קבלת המוחין ההם להשלמת כלים, הרי אין לה עוד כלים גמורים שיתלבשו המוחין בה, וע"כ בהכרח שאין המוחין מתלבשים בזווג גמור, אלא אחר שכבר נשלמו הכלים בכל התיקונים. ואחר שכבר נשלמו, אז מקבלת המוחין בזווג גמור, כלומר שהמוחין מתלבשים בה בשלימות, והיא ראויה להולדה. ולפיכך המוחין דהשלמת כלים נבחנים לרי"ו, וכן נבחנים למוחין דב"ן, ונקראו גבורות דע"ב. והמוחין דפב"פ שלאחר השלמת הכלים, נבחנים לע"ב גמור, וכן לחסדים דע"ב, ונקראים מוחין דמ"ה כלומר דאורות ממש, הנקראים מ"ה, כי כל הקומות שיוצאים באצילות נקראו מ"ה, אבל המוחין היוצאים באצילות רק לבירורי הכלים של הפרצוף, שהמה כבר שמשו בעת הנקודים, ונשברו ונפלו לבי"ע, ועתה ע"י המוחין מתבררים ועולים שוב לאצילות, הרי המוחין ההם רק מתקנים הכלים דנקודים הנקראים ב"ן, וע"כ

גם המוחין האלו המתקנים אותם נקראים ג"כ ב"ן כמותם. וזכור היטב ההפרש מאורות דמ"ה אל אורות דב"ן, ע"ד שנתבאר כאן.

פרק קה

הרי"ו הוא אותו רוחא דשדי בגווה וכו' **הרי"ו הוא בנימין, בן ימין כח זכר, ונקרא בן אוני כח נוקבא כי היא מן הנשמה בינה נקבה**. דברים אלו צריכים ביאור, כי הרי"ו אלו כבר ביאר, שהם לצורך השלמת הכלים דאח"פ שלה, שהם בחינת נר"ן. ועתה אומר שהם רק רוחא דשדי בה בעלה, שהמשמעות היא מוחין דבחינת רוח לבד, ותכף אומר שהם נר"ן לבד, ואח"ז אומר אך טפת החיה אינה נשארת בה, דמשמע, שיש כאן נרנ"ח בשלימות באלו המוחין, אלא שטפת החיה אינה נשארת בה. וכן אומר שהרי"ו הוא זכר, בן ימין. ותכף אומר שהיא נקבה, בן אוני, כח נוקבא להיותה בינה נקבה. וצריכים להבין איך מתכלכלים יחד כל שינוי בחינות האלו.

אכן כבר נתבאר, שעצם המוחין אלו שבאים להשלמת כלים, הם מוחין דע"ב גמורים, כי אין השלמת כלים אלא ע"י טפת ע"ב המורידה ה"ת מעינים לפה, וא"כ הם בהכרח ע"ב גמורים שהם חיה, אלא כיון שהנוקבא עדיין אין לה כלים מתוקנים לקבלם, שהרי המה באים עכשיו לתקן הכלים, ע"כ היא נבחנת לע"ב שאינו גמור, דהיינו לרי"ו, שהיא בחינת גבורה דע"ב, כלומר מוחין דב"ן. וזה אמרו "שאין טפת החיה נשארת בה", כלומר, כי באמת יש שם חיה, שהיא ע"ב גמור, אלא שאינה נשארת בה עתה, כי עוד לא נגמרו הכלים שלה. וע"כ נבחן לע"ב שאינו גמור. ונבחן ג"כ הרי"ו הזה שהוא בחינת בנימין, פי' כי יסוד דנוקבא נקרא בנימין, כמ"ש הרב לעיל (בחלק י"ד דף א' תקל"ו אות ע"ו) עש"ה. ואלו הרי"ו הם משלימים אח"פ שלה, שהם נה"י חדשים.

ונודע, שהגם שאנו מבחינים את הקטנות שהם רק חג"ת נה"י דאורות, וחב"ד חג"ת דכלים, וחסרים נה"י דכלים וג"ר דאורות, מ"מ דבר זה הוא גם בפרטי פרטות, דהיינו בכל הע"ס של הנוקבא, שאין בכל ספירה אלא ב"ש עליונים של אותה הספירה, שהם בחינת חב"ד חג"ת דספירה ההיא, ונה"י דכלים חסרים שמה באותה הספירה. באופן שאלו הנה"י חדשים משלימים לכל ספירה וספירה דע"ס שלה בנה"י הפרטים דאותה ספירה, הנקרא שליש תחתון דהספירה, ונודע, שע"ס של הנוקבא, הם בעיקר ה' בחינות הנקראות חג"ת נ"ה. ונמצא שלאלו החג"ת נ"ה יש עכ"פ גם בקטנות מציאות של ב' שלישים עליונים בכל אחת מהם, דהיינו חב"ד חג"ת שבה. אמנם יסוד ומלכות שלה, שהם רק ב' כוללים של ה' הבחי' חג"ת נ"ה, ואינן בחינות אמיתיות בפני עצמן כמ"ש הרב לעיל בחלק ד' דף רמ"ט אות ח'. עש"ה. הרי אין להם שום מציאות בעת הקטנות

דנוקבא, כי כל עוד שה' בחינות חג"ת נ"ה בעצמם אינם בשלימות, אי אפשר שיתקנו בחי' כוללים מהם, שהם יסוד ומלכות.

ולפיכך נבחנים הרי"ו שהם מתקנים בעיקר את יסוד ומלכות שבנוקבא. שהם נקראים בחינת בנימין. והוא עשית הכלי דיסוד שנתקנית ע"י רי"ו הזה. כמ"ש הרב לעיל דף תשמ"ו אות י"ז עש"ה. והכלי ההוא נתקן ע"י הרי"ו שז"א משפיע בה, שהם המוחין הנ"ל, וע"כ יש כאן כלי ורוחא, כי המוחין אלו דב"ן, אע"פ שהם ע"ב כנ"ל, מ"מ הם רק בחינת ו"ק דגדלות, שהם בחינת רוח לבד, כי עתה אין לה עוד הכלים מתוקנים לקבל הג"ר דע"ב, שהם טיפת החיה, כנ"ל. וע"כ נבחנים המוחין רק בשם רוחא דשדי בה בעלה בזווגא קדמאה, כי בזווג הראשון דגדלות, הבא לתקן ולהשלים הכלים, אינם רק ו"ק דגדלות, והם רוח לבד. והנה מצד המוחין נבחן שהוא רוח זכר, כי מז"א באים לה, וע"כ נקראים בנימין בן ימין שהוא זכר. ומצד הכלים המתוקנים להעלות מ"ן הם נקראים בן אוני, שהיא נקבה. אמנם אין זה בחינת זכר ממש, כי בחינת הזכר נקרא יוסף, ולא בנימין, אלא הכונה היא שהם באים ע"י הזכר.

ועם זה תבין כל אלו שינוי הבחינות שכתב הרב באלו הרי"ו, כי נבחנים לנר"ן, על שם ג' ע"ב הנכללים בטפה דע"ב כדי להעלות אח"פ מן השבירה, שהם מבחינת הניצוצין ג' בחינת ע"ב דס"ג מ"ה וב"ן. ולפיכך מתחלק גם הטפה לפי בחינתם. אמנם בכלל אין המוחין אלו אלא בחינת רוחא, כלומר ו"ק דגדלות. אמנם מצד יציאת המוחין הם ע"ב גמור, דהיינו גם ג"ר דע"ב, שהם טפת חיה, אלא שאין עוד מקום בהכלים דנוקבא שיהיו נשארים בה בחינת הג"ר, כי עתה הולכים ומתוקנים הכלים דנה"י שלה, וכל עוד שאין כלים דנה"י בשלמות, אי אפשר לקבל רק בחינת ו"ק דמוחין שהוא רוח דחיה, וז"ש, שאין טיפת חיה נשארת בה. ומה שנקראו בנימין, הוא בחינת השפעת הזכר ביסוד ומלכות של הנוקבא שמתקן אותה. ומה שנקראו בן אוני, היא בחינתה עצמה המקבלת תיקון הזכר בתוכה, הנקרא בנימין, שבשביל זה נקרא יסוד דנוקבא תמיד בשם בנימין. אבל בחינת יסוד דזכר, אינו נקרא לעולם אלא בשם יוסף. רק שיש לו התכללות מבחינת הנקבה, ע"כ נבחן שהוא נכלל מבנימין, ובחינת בנימין אינו אלא יסוד הנקבה. וע"כ מדייק "כח זכר" דהיינו כח זכר שקבל היסוד דנוקבא.

ומ"ש באות (ק"ו) "שחוזר לקחת נר"ן וחיה יותר עליונים מאו"א עלאין עצמן ולא מישסו"ת וצריכים לחזור לקטנות וגדלות ב' וכו' " הנה זה נוהג במוחין דיום השבת. אבל בחול באים כל המוחין רק מישסו"ת כנודע. ומשמיענו בזה, כי כל אותם הפרטים המתבארים במוחין דישסו"ת דחול, נוהגים ג"כ במוחין דאו"א דשבת.

פרק קח

א **אין כלי זה ביסוד לבד אלא הם המוחין ממש בכל קומת אבא וכו' ובכל קומת הנוקבא ומכללות ה"ח ההם נמשך גם ביסוד שלהם.** כבר נתבאר זה בדיבור הסמוך, שאלו המוחין דרי"ו, אע"פ שהם נבחנים בעיקר לעשית יסוד ומלכות שבה, שהם הכלי ורוחא כנ"ל, אמנם באמת הם בחי' השלמת שליש תחתון דכל ספירה וספירה דע"ס שלה, הנבחנים לה' בחינות חג"ת נ"ה, באופן שהם מוחין מתפשטים בכל קומת הנוקבא ומשלימים לכל ספירה וספירה שבה, דהיינו לבחינת אח"פ הפרטים דאותה הספירה. אלא כיון שלה' הבחינות יש עכ"פ מציאות דגו"ע שלהם גם בעת קטנות, ע"כ נבחן השלמת הרי"ו בעיקר על הכלי דיסוד ומלכות שבה, כי להם לא היה שום מציאות כלל בעת קטנות. עי' בדיבור הסמוך.

וזה אמרו "מכללות ה' חסדים ההם נמשך גם ביסוד שלהם" כנ"ל בדיבור הסמוך, שהיסוד אינה בחינה בפני עצמה כמו שאר ה' בחינות חג"ת נ"ה שבנוקבא, אלא הוא רק בחי' כולל מהם, וע"כ מתחילה בעת קטנות, כל עוד שה' בחינות עצמם לא היו שלימים, לא נגלה הכולל שבהם, שהוא היסוד, כי לא יתקן בחי' כולל אלא מן כלים שלמים. אבל עתה כיון שנשלמו ה' הבחי' חג"ת נ"ה עם השלישים התחתונים שלהם, דהיינו בחינת הנה"י דכל אחד, אז נתגלה ג"כ הכולל של היסוד, וכן הכולל של המלכות.

ב **אמא ומלכות מקבלים מוחין אלו דרך בעליהם, זו פב"פ, וזו אב"א ונבנית גופם** וכו' **ואז נעשית הכלי.** דהיינו כנ"ל, שיש באלו המוחין ב' בחינות זווגים: א' בעת שהזו"ן נכללים באו"א, שהוא בחינת פב"פ, ונבחן באמת שהזווג ההוא הוא מבחי' זווג או"א גופייהו, ואמא מקבלת מוחין אלו מאבא, אלא הזו"ן נכללים בהם, הז"א באבא ונוקבא באמא, וע"כ נבחן הזווג הזה שהנוקבא מקבלת מאמא שלא ע"י ז"א. ואח"כ יורד הז"א למקומו ונותן מוחין אלו, שקבל למעלה, אל הנוקבא בבחי' זווג דאב"א. וז"ש, זו פב"פ וזו אב"א. ומלבד האמור, נוהג ג"כ ענין עשית כלי גם באו"א גופייהו כי הגם שיש לאו"א מוחין דס"ג בשלמות הע"ס דכלים. אמנם מבחי' הע"ב נבחנים לחסרי נה"י דכלים וג"ר דאורות, כמ"ש הרב בחלק הקודם, ולפיכך נוהג ענין כלי ורוחא גם באו"א כמו בז"א, דהיינו בעת שנשלמים הנה"י חדשים שלהם, נבחן כלפי אמא שהיא משגת אז בחי' כלי להעלות מ"ן, כי אז נתגלה הכולל של ה' בחינות דאמא חג"ת נ"ה, שהיא בחינת היסוד דאמא. כמבואר אצל הנוקבא. וזה נוהג בכל יום, כי המוחין אינם קבועים באו"א מבחינת ע"ב, אלא רק מבחינת ס"ג, כנודע, וע"כ אינם רק בעת התפלה, ולאחר התפילה

מסתלקים, כנוהג אצל זו"ן. כי כלפי מוחין דע"ב נמצאים או"א כזו"ן, רק בבחינת ו"ק בלי ראש.

פרק קי

נסירת הכתר נעשית ביום א' של רה"ש וביום הזה כל הדינין שבכתר הזכר ניתנין בכתר הנקבה. כי ביום א' ננסרת נוקבא הגדולה דז"א עד החזה, שבנקודת החזה עומדת הכתר דנוקבא הנפרדת, והיא מתחברת עם הנוקבא הגדולה שננסרה מז"א ונעשית עמה לאחד. אמנם הנוקבא הנפרדת עצמה אינה ננסרה עוד ביום א' דר"ה, אלא בהמשך דעשי"ת כמ"ש להלן.

פרק קיב

א **כשנשלמת לקחת אותם הדינין הננסרין מן הזכר וכו' אין בה עוד מה ליתן** וכו' **וחליש חילהא והרי רך**. כבר נתבאר שאלו הדינין הננסרים, הם בחי' הורדת ה"ת מעינים לפה המעלים הנה"י החדשים מבי"ע, ואלו נה"י לעולם הם דינין, כי הם כלים דאחורים, שהם בחי' דין, והזכר נותן בה רק קומת המוחין אבל המוחין אלו מפעילים הנוקבא להעלות אח"פ שלה מבי"ע, וע"כ נבחן שהזכר פועל בה הדינין. ואחר שנשלם השליש התחתון דכל ספירה וספירה מע"ס שלה הנה אין לזכר עוד לפעול בה העלאת כלים מבי"ע, כי כבר קבלה כל חלקה הצריך לה להשלמת הע"ס שלה, הנה אז עולים פעם ב' למ"ן ומקבלת המוחין דפב"פ שהם החסדים דע"ב, כנ"ל.

וזה אמרו "כל זמן שלוקחת דינין מן הזכר, וכשהשלימה לפעול את הדינין שקבלה ממנו אין בה עוד מה ליתן" דהיינו כמבואר, כי אחר שהשלימה לפעול את העלאת אח"פ שלה לכל הפרטים שלה, הרי מקבלת מוחין דמ"ה שהם חסדים דע"ב, ואין עוד דינין בנוקבא, כי נמתקו לגמרי. וזה שאמרו תחלתו קשה וסיפיה רך. כי מתחלת ביאת המוחין היא מקבלת רק בחינת הדינין בלי מיתוק דאורות דמ"ה הראוים להמתיק אותם בשלימות, וע"כ הם קשה מתחילה, אבל בסופם דהיינו אחר שנשלמו הכלים לגמרי, הרי היא מקבלת המוחין דמ"ה, ואין שם עוד דינין כלל כי נמתקו.

ב **הזכר אינו כן כי הוא אינו צריך לזולתו, וכל מה שהולך מתגבר והולך, ואדרבה רישיה רך וסיפא קשה**. וצריך שתזכור כאן ההפרש המקורי ממוחין דזכר למוחין הנקבה, שביאר הרב לעיל בחלק י"ד דף א' תקפ"ט אות קנ"ו וקנ"ט. ועי' באו"פ שם. ונתבאר שם, שמוחין דז"א הנה מקום יציאתם בג"ר דא"א שבחינת עיטרא דגבורה המשמשת שם, הוא המזל ונקה, שהוא בחינת מלכות דצמצום א' אבל בחינת עטרא דגבורה דמוחין של הנוקבא, היא מלכות דאמא שאינה נכללת במוחין דז"א, שהיא בחינת מלכות דצמצום

ב', עש"ה.

ולפיכך הגבורות דנוקבא קשין ברישא דהיינו מטרם שירדה הה"ת מעינים לפה המחזיר לה נה"י דכלים וג"ר דאורות דמ"ה, כי אז שולטים עוד הדינין דצמצום ב', מה"ת שבמקום העינים על הכלים דאח"פ שלה. אבל אחר שהיא קבלה המוחין דמ"ה על ה"ת וחזרה למקום הפה, הנה נמתקו הדינין לגמרי, ואין בה עוד שום כח דין במלכות שלה. אמנם ז"א שהעטרא דגבורה שלו נמשכת ממזל ונקה, שהיא בחינת מלכות דצמצום א', הנה דינין אלו נמתקים לגמרי רק בבחינת רישיה דהיינו במקום מציאות המוחין, כי ע"י עיטרא דגבורה זו, הוא מעלה מ"ן ומחזיר הבינה להיות חכמה, כמ"ש שם בחלק י"ד. אמנם בסיפיה דהיינו בהתפשטותם מהמוחין מלמעלה למטה, שמבחינה זו אין זווג על הגבורה הזו, כמ"ש שם, הרי הם הולכים ומתגברים, כי מלכות זו דצמצום א' היא שורש כל הגבורות, שמכח הדינין שלה סיימה ג"כ לכל פרצופי א"ק, והיא אינה נמתקת לגמרי רק אחר גמר כל התיקון. כמ"ש הרב בסו"ה, היתה לראש פינה. וזה אמרו "הזכר אינו כן כי הוא אינו צריך לזולתו וכל מה שהולך הוא מתגבר והולך" כי הנוקבא אין לה אלא מלכות דאמא, כנ"ל, שהיא מצמצום ב', והיא בחינת עטרא דגבורה שלה בעצם, אלא שאין המוחין יוצאים רק ע"י התכללות בשורש הגבורות שבז"א, שהוא מצמצום א', אמנם כיון שהיא מקבלת רק הארה בעלמא מגבורה זו דצמצום א', ע"כ אחר שמקבלת המוחין נפסק כח הדין שבה לגמרי כנ"ל. משא"כ הז"א, שיש בו שורש הגבורות מעצמו, ואינו צריך לקבל הארתם מזולתו כמו הנוקבא, ע"כ הדינין שלו קשים בסיפיה, כי שורש הגבורות אינו נמתק לגמרי מטרם גמר התיקון. כנ"ל.

פרק קיג

בספרא דצניעותא מדבר בבחינת הדינים בעצמם שהם בחינת נה"י דז"א, שבהם סוד הדינין והם נעשים מוחין ברישא רנוקבא וכו' אבל בפרשת תצוה אינו מדבר בבחינת הדינין וכו'. כלומר, שבספרא דצניעותא מדבר מבחי' הדינין שבנה"י דז"א הנעשים מוחין בראש הנוקבא, וכשהם בראש הז"א, הנה הם מקבלים הארת שורש הגבורות מן העטרא דגבורה דז"א וע"כ המה קשים ברישיה, אבל כשהם מתלבשים למוחין בראש הנקבה, נמצאים מתפרשים משורש הגבורות שבז"א, ואין בהם אלא בחינת גבורות דנוקבא הבאים ממלכות דאמא, שהיא בחי' מלכות דצמצום ב' הכלולה במדת הרחמים, כנודע, וכנ"ל בדיבור הסמוך ע"ש. אבל בחינת הדינין של נה"י דנוקבא אינם נעשים למוחין, כי אין לה פרצוף תחתון שתתלבש בהם, וע"כ הם בחינת עשר כחות דסיום בלבד, ומבחינה זו נבחנים דינים של הנוקבא קשין בסיפא, כי אינם נעשים למוחין, ואין

בהם רק כח הסיום לבד. כמבואר. אבל מבחינת לקיחת הדינים, הנה הז"א לוקח הדינים שלו ממזל ונקה, משם שורש הדינים, שאין להם מיתוק עד גמר התיקון, וע"כ בסיפיה מתגברים והולכים, אבל הנוקבא לוקח הדינים מז"א, דהיינו רק בחינת הארה לבד, וע"כ הם נפסקים אחר קבלת המוחין דמ"ה. כנ"ל בדיבור הסמוך. ע"ש.

פרק קטו

בענין נסירת הדינין יש ב' בחינות הא' הוא להמשיך כל הדינין שיש בכתר שבו וכו' בחינה הב' וכו' והדינין דפרק א' דנצח שבו בחכמה שבה וכו'. פי' כי נתבאר לעיל (דף א' תשכ"ט ד"ה ולפיכך), אשר עצם הנוקבא אינה נאחזת רק בנה"י דז"א, דיינו מחזה ולמטה שלו שנפל לחלקה אחר צמצום ב' בנקודים, שעלתה מלכות המסיימת דז"א, ממקום סיום רגליו דז"א דס"ג, שהיא בנקודה דעוה"ז, בשוה עם רגלי א"ק, ובאה עתה בנקודת החזה דז"א הזה, וסיימה שם בחזה כל הע"ס דז"א בנקודים, וכל החלק דז"א דס"ג דא"ק נשאר בבי"ע מתחת הפרסא, שהיא למטה מנקודת החזה, ונמצא נקודת החזה דז"א, שהיא מלכות המסיימת אותו, ירשה לאלו הנה"י דז"א שיצאו לבר מז"א לבי"ע. וע"כ בזמן הגדלות דז"א דנקודים שחזרו אלו נה"י דבי"ע ונתחברו לגופא דז"א, הם לא נאבדו גם ממלכות דחזה דז"א, כי אין העדר ברוחני, אלא שגם היא נתחברה עמהם לאחר הגדלות והיו לט"ס תחתונות שלה, ונעשית לבנין שלם בפני עצמה מלבד הז"א. עש"ה. הרי שכל עצם בנינה של הנוקבא הנפרדת היא רק תולדה הבאה מנה"י דגדלות דז"א, אבל לא למעלה מנה"י.

אמנם בסוד בנין הצלע, נבנית הנוקבא בבנין שלם בקומה שוה עם ז"א, והיא לוקחת גם החב"ד חג"ת דז"א שלמעלה מחזה שלו. וזה הגיע לה מתוך שהנוקבא הגדולה שמחזה ולמעלה דז"א קבלה המוחין השייכים לנוקבא הנפרדת, ע"כ נתחברה נוקבא הגדולה שבגופו דז"א עם רחל לפרצוף אחד, ונמצא שנוקבא הנפרדת הרויחה עתה גם החב"ד חג"ת דז"א, מה שלא היה לה כלל משורשה, כי כל שורשה אינה רק נה"י דז"א, בלבד, כמבואר. ועתה הרויחה גם חב"ד חג"ת דב"ן דז"א שלמעלה מחזה, הנקראים נוקבא הגדולה.

וטעם התחברות של הנוקבא הגדולה דז"א עם הקטנה לפרצוף אחד, הוא, כי כל עוד שהיה לז"א מוחין דס"ג, שהם קומת בינה, הרי הוא מוכרח להתחלק לב' פרצופים, מאותו הטעם שאו"א דס"ג מתחלקים לב' פרצופים, כי המוחין דג"ר דס"ג מספיקים רק לחב"ד חג"ת עד החזה של הפרצוף ששם מקום החסדים מכוסים, אבל מחזה ולמטה שכבר צריכים להארת חכמה, נמצא כח המסך רוכב עליהם ונעשים מחוסרי ראש.

כמ"ש לעיל (דף א' תש"ל ד"ה וביאור), כי באמת נמצאת הבינה לבר מראש, כי יצאה מראש דא"א, וא"כ כל קומת בינה דאצילות היתה צריכה להיות מחוסרת ראש, אלא רק משום שהבינה היא בסוד כי חפץ חסד הוא, אין הצמצום יכול למעט אותה כלל. וזה נוהג רק בג"ר דבינה, שהם חב"ד חג"ת עד החזה, אבל מחזה ולמטה שלה כבר הם צריכים להארת חכמה, וע"כ שורה עליהם היציאה מראש דא"א, והם מחוסר ראש. עש"ה.

וזהו שנחלק גם ז"א ונוקבא לב' פרצופים. כי מחזה ולמעלה הוא דוגמת או"א עלאין, שהוא בסוד כי חפץ חסד הוא, דהיינו שדרכו שם בחסדים מכוסים. וע"כ הם בבחינת ראש וג"ר כמו או"א, והם הנקראים זו"ן הגדולים. אבל מחזה ולמטה שדרכו שם לקבל הארת חכמה, כבר רוכב עליהם כח היציאה לבר מראש דא"א, והם ו"ק בלי ראש. ונמצא מזה, כי בעת שז"א עולה ומקבל מוחין דחיה, ששם אין חילוק בין ג"ר שמחזה ולמעלה אל המחזה ולמטה, הרי הזו"ן הגדולים מתחברים עם זו"ן הקטנים לאחד, כי אין עוד מה שיבדיל ביניהם.

אמנם נבחן, שנוקבא הגדולה נתחברה אל הבנין דנוקבא הקטנה. ואע"פ שלכאורה היה צריך להיות בהיפך, שהנוקבא הקטנה תתחבר ותתבטל לבנין הנוקבא הגדולה, כי דרך הקטן להתבטל ולא לעלות בשם בשעה שמתחבר אל הגדול ממנו. אמנם הענין הוא, כי יש כאן הפרש בהמוחין, כי הנוקבא הגדולה דרכה בחסדים מכוסים כמו בינה עלאה בסוד כי חפץ חסד הוא, כנ"ל. ולכן עתה כשהגיעו לה המוחין דחכמה, מכח עליתם לאו"א, שגם אז או"א וישסו"ת מתחברים לאחד ועולים לג"ר דא"א, הרי מדת בינה עלאה נתבטלה לגמרי, כי עתה איננה במדה זו של חסדים מכוסים. וע"כ הן באו"א והן בזו"ן, נבחן עתה שמדת הגדולה נתבטלה, ורק הקטנה עלתה למעלה וקבלה המקום של הגדולה. כי באו"א נבחן, שמדת בינה עלאה נתבטלה, ותבונה עלתה במקומה ומזדווגת עם אבא עלאה ומקבלת חכמה. וכן בזו"ן נבחן, כי מדת נוקבא הגדולה שלו נתבטלה, ונוקבא הקטנה הנפרדת עלתה למעלה במקומה, ומזדווגת עם ז"א הגדול ומקבלת ממנו מוחין דהארת חכמה.

ועתה תבין היטב איך הנוקבא הנפרדת קבלה את החב"ד חג"ת דב"ן דז"א שהיא נוקבא הגדולה שלו, אע"פ שחב"ד חג"ת הללו הם לגמרי למעלה משורשה, כי כל שורשה הוא רק בנה"י דז"א, כנ"ל. והיינו משום שהנוקבא הגדולה עצמה קבלה למדת הנוקבא הנפרדת ונעשית כמוה, ומדתה עצמה נתבטלה לגמרי, שבזה נמצא שהנוקבא הקטנה הנפרדת עלתה במקומה ומזדווגת עם הז"א, והרויחה הכלים דחב"ד חג"ת של הנוקבא הגדולה שנתחברו עתה לבנינה. והבן היטב.

וזה אמרו "בענין נסירת הדינין האלו יש ב' בחינות: א' הוא להמשיך כל הדינים שיש בכתר שבו וליתנם בכתר שבה, ושל חכמה שבו בחכמה שבה, וכעד"ז עד תשלום י"ס שבו בי"ס שבה" כונתו לבחינת נסירת הע"ס של הנוקבא הגדולה, שהיא צד הב"ן דחב"ד חג"ת שלו עד החזה, כנ"ל. אשר בעת עלית ז"א לאו"א לקבלת מוחין דע"ב נמצא מתבטלת מדתה של הנוקבא הגדולה שלו והנוקבא הקטנה מקבלת מקומה ומזדווגת שם למעלה בהיכל או"א דקומת ע"ב, עם ז"א. שז"א נכלל בבחינת אבא, ונוקבא הקטנה נכללת בתבונה, שגם התבונה עלתה וירשה לבינה עלאה ומזדווגת עם אבא כנ"ל. וע"כ נבחן שננסרו הדינים דצד ב"ן של חב"ד חג"ת דז"א, שהם הע"ס של הנוקבא הגדולה, ונתחברו להיות לג"ר בשביל הנוקבא הנפרדת. וזוהי בחינה א' של נסירת הדינים, אשר בחי' הנסירה הזו נעשה ביום א' של ר"ה, כמ"ש להלן.

וזה אמרו "בחינה הב' היא, כי הנה בחינת י"ס שלה הם עומדים מחזה ולמטה וא"כ צריך שהדינים שבחצי התחתון דת"ת שבו ינתנו בכתר שבה, והדינין שבפרק א' דנצח שבו בחכמה שבה, ועד"ז עד תשלום הנה"י בכל שיעורי קומה שלה". כונתו בזה, לבחי' הע"ס של בחינת נוקבא הקטנה הנפרדת דז"א העומדת מחזה ולמטה שלו, אשר חצי ת"ת התחתון דז"א נעשה לכתר שלה, וג"ש עליונים דנה"י שלו נעשו לחב"ד שלה, וג"ש אמצעים דנה"י שלו נעשו לחג"ת שלה והתחתונים דנה"י שלו נעשו לנהי"מ שלה. אשר קודם הנסירה היא דבוקה עמו בכותל אחד מחמת שאין בכל בכל ספירה מהע"ס שלה רק ב"ש העליונים גו"ע, וחסרי שליש תחתון שהם נה"י הפרטים דאותה ספירה כנ"ל, ע"ש. וע"כ נעשו כל הזווגים בבחינת נוקבא שבגופו הקטנה של הז"א, ולא בנוקבא הנפרדת, כי אין לה בחינת נה"י שהם כלים דזווג. ועתה ע"י עליתם למ"ן לאו"א, שמקבלים שם מוחין דע"ב, יורדת ה"ת מעינים שלה, והיא מעלית אח"פ שלה שהם נה"י חדשים מבי"ע, ונשלמת בכותל מיוחד, ואז עוברת אליה גם הצד ב"ן שמחזה ולמטה דז"א, ומתחברים לבנין הנוקבא הנפרדת. וזהו נסירה דבחינה הב' שהיא נעשית בעשי"ת, שבכל יום ננסרת ממנה ספירה אחת, דהיינו שאותה הספירה מקבלת שליש תחתון שלה מבי"ע ונשלמת. ואז עובר אל הספירה ההיא גם חלק מבחי' שכנגדה שבנוקבא שבגופו שמחזה ולמטה דז"א, ומתחברת עם הספירה ההיא דנוקבא הנפרדת שנשלמה. ועד"ז בכל יום ויום דעשי"ת עד שנתעלו הנה"י החדשים לכל הע"ס שלה, וכן כל הצד ב"ן שבנה"י דז"א נתחברו אל הנוקבא הזו הנפרדת, ואז עולה בקומה שוה עם ז"א מאחוריו, כנ"ל.

פרק קיט

נתינת הדינין והגבורות בה שלא ע"י ז"א היא גורמת אל הנסירה שתפרד ממנו כי אינה מקבלת ממנו דבר. כבר נתבאר לעיל (דף א' תשל"ט ד"ה אב"א), ענין עליתם למ"ן לאו"א והתכללותם בהזווג שלהם, שז"א נכלל באבא, ונוקבא נכללת באמא, הנה נבחן כאן, שהנוקבא מקבלת המוחין ישר מאמא עצמה מתוך התכללותה בה, ואינה מקבלת כלום מז"א, כי ז"א כלול באבא, שאמא מקבלת ממנו ומשפעת אל הנוקבא הכלולה בה. גם נבחן שנה"י דאמא מתלבשים בנוקבא, כי נה"י דעליון מתלבשים בתחתון הם בחינת האו"ח העולה מהמסך ומ"ן דתחתון במקום העליון ומלביש שם על האורות של המוחין דתחתון, שע"כ גם בעת שהתחתון יורד למקומו נוטל עמו גם הנה"י אלו בבחינת לבושי מוחין כמו שהלבישו אותם במקום העליון. ומתוך שהנוקבא כלולה במסך דאמא עצמה, הרי היא מקבלת את האו"ח הזה שעלה שם והלביש המוחין שלה, והם מתלבשים שם בנוקבא. באופן שבחינת נה"י דאבא נעשו שם לבושי מוחין לז"א, ובחינת נה"י דאמא נעשו שם לבושי מוחין לנוקבא. ואין לנוקבא שום דבר עם ז"א.

וזה אמרו "ועתה בהסתלקם מתוכו ונכנסו בה שלא ע"י ז"א, נפרדת ונסרת מאתו וניתנים בה כל גבורות ההם, כי נתינת הדינין והגבורות בה שלא ע"י ז"א היא גורמת אל הנסירה, שתפרד ממנו, כי אינה מקבלת הימנו דבר" פירוש: כי מקודם הנסירה, היו המוחין שלה באים מז"א, שנה"י דאמא עם המוחין השייכים לנוקבא הנפרדת היו מלובשים רק בז"א, והוא השפיע אותם לנוקבא דרך אחוריו. משא"כ עתה בעת עליתם לאו"א, שז"א נשאר למטה בסוד תרדמה, שפירושו, שהמוחין דג"ר ולבושיהם, שהם נה"י דאו"א נסתלקו ממנו ועלו בסוד מ"ן, ואז בהיותם שם, שז"א נכלל באבא ונוקבא באמא, נמצאים שנה"י דאמא אינם מתלבשים שם בז"א אלא רק נה"י דאבא בלבד, כנ"ל, ונה"י דאמא נפרדו מז"א ובאו בנוקבא, כנ"ל, כי היא מקבלת שם המוחין ישר מאמא. ונמצאים שמה הזו"ן, שנפרדו זה מזה לגמרי. הרי שקבלת המוחין שלא ע"י ז"א זה עצמו מנסר ומבדיל הנוקבא ממנו, כי עתה אינה מקבלת ממנו דבר. וז"ש "וב' דברים אלו שהם נתינת הגבורות בה, והנסירה, באים כאחד" כנ"ל, שעם קבלת המוחין ישר מאמא, נעשתה בנין נבדל לעצמה, ואינה יונקת יותר מן הז"א.

וזה אמרו (**באות ק"ב**) ביום א' דר"ה, כל הגבורות שהם בכתר שלו עד סיום כל הת"ת שבו, ננסרו וניתנין אליה בכתר שבה, ועומדת באחורי חצי תחתון דת"ת שבו" פירוש: כי אע"פ שע"י עליית מ"ן דזו"ן לאו"א והתכללותם שם בזווג דאו"א מתחברים הנוקבא הגדולה והקטנה לפרצוף אחד, אמנם אין זה נגמר, רק אחר נסירת הנוקבא הקטנה ג"כ

מן הז"א, כי נתבאר לעיל (דף א' תשל"ט ד"ה אב"א) שאע"פ ששורש הנוקבא הנפרדת עולה למ"ן בשוה עם הז"א ומתכללים שניהם בהזווג דאו"א, מ"מ אין הנוקבא יכולה לקבל שם המוחין מאמא תכף, אלא ז"א נוטל שם המוחין שלה בבחי' פקדון, וירד למטה למקומו, וממקומו הוא מחזיר לה המוחין בזווג אב"א. עש"ה, שענין נתינת המוחין אליה, נמשך בעשי"ת. ולפי זה נמצא, שהנוקבא הגדולה דז"א, שהיא במדרגה אחת עם ז"א, והיא יכולה לקבל המוחין בהיכל או"א בשוה עם ז"א, הנה נסירתה נגמרה תכף עם עליתה לאו"א, שמקבלת שם המוחין שלא ע"י ז"א, שזה גורם נסירתה, כנ"ל בדברי הרב, אלא רק נוקבא הקטנה הנפרדת, שהיא בחינת תחתון של הז"א, היא אינה יכולה לקבל המוחין במקום יציאתם, אלא שצריכה לקבל אותם ע"י ז"א אחר ירידתם למקומו, ובהמשך עשרת ימי תשובה כנ"ל.

וזה אמרו "כל הגבורות שהם בכתר שלו עד סיום כל הת"ת שבו ננסרו וניתנו אליה בכתר שבה" דהיינו כל בחינת הדינים שבנוקבא הגדולה שהם מכתר דז"א עד החזה, וכן בחינת הדינין שבכתר דנוקבא הקטנה שהם בת"ת דז"א מחזה ולמטה, כולם ננסרו ביום א' דר"ה וניתנו אל הכתר דנוקבא הנמצא במקום חצי תחתון דת"ת דז"א ומסתיים עם סיום הת"ת שלו, כנודע, כי בחינת הגבורות מכתר שלו עד החזה כבר ננסרו בעודם למעלה בהיכל או"א, כנ"ל. וע"י תקיעת השופר מקיץ ז"א מתרדמתו, כלומר שיורד מבחינת התכללות באו"א ובא למקומו עצמו, המכונה קיצה, ואז משפיע חלק אחד מהמוחין דנוקבא הנפרדת שקבל בעדה למעלה, שהם המוחין לחלק ספירת הכתר שלה, שע"י המוחין אלו הוא מעלה בחינת שליש תחתון החסר לחלק הכתר דנוקבא, דהיינו אח"פ הפרטים של בחינת הכתר שלה. ואז נשלמה ספירת הכתר בבחינת אחורים מיוחדים לעצמה, שעל ידי זה ננסר מן הז"א. ואז הכתר מקבל מן הז"א גם בחינת הדינין דנוקבא הגדולה שבגופו דז"א, דהיינו הצד ב"ן שלו, מן הכתר עד החזה, כנ"ל שהיא כבר ננסרה בעודה למעלה, והנוקבא הנפרדת מקבלת אותם לכתר שלה, ע"י תקיעת שופר, כלומר אחר שבא למקומו עצמו, כי הנוקבא הנפרדת אינה יכולה לקבל רק אחר ביאתו למקומו.

פרק קכג

אבל אלו הגבורות הם ממותקות ומבוסמות יותר מאותם הגבורות שניתנו בה וכו' **בעת תרדמת ז"א וכו' וע"י הזווג ההוא נתמתקו** וכו'. פי' כי עוד בעת עלית הזו"ן בסוד תרדמה למעלה, כבר ננסרה שם בחינת הדינין דנוקבא הגדולה דז"א ונכללו בשורש הנוקבא הנפרדת שהיתה נכללת שם באמא, כנ"ל, ונמצא שהנוקבא הנפרדת קבלה אלו הדינין דנוקבא הגדולה ב' פעמים: א' בעודה בהיכל או"א ששם נתלבשו בה נה"י דאמא עם

המוחין השייכים לה, דהיינו הצד שמאל דמוחין שהם בינה וגבורה, ועמהם קבלה ג"כ בחינת הנוקבא הגדולה שננסרה שם מז"א, כנ"ל. וב' הוא ע"י תקיעת שופר, שז"א ירד למטה למקומו עם המוחין, ואז ניתנו פעם שנית הדינין דנוקבא הגדולה אל הכתר דנוקבא, ע"י ז"א כנ"ל.

וז"ש, שאלו הדינין שהנוקבא קבלה אותם למעלה בהיכל או"א ע"י הלבשת נה"י דאמא בתוכה, עדיין לא היו נמתקים כראוי, כי היא נמצאת שם למעלה ממדרגתה, וחסר לה הארת הזווג של הז"א עצמו שהוא העליון שלה, שזה נחשב לחסרון אצלה, משום דילוג המדרגה. אבל אחר תקיעת שופר, שז"א עצמו חוזר ונותן אליה אלו הגבורות ע"י עצמו, ונמצא שגם הארת הזווג שקבל הז"א עצמו באו"א מאירים ג"כ באלו הגבורות, הרי שיש כאן מיתוק כפול, וע"כ נתמתקו יותר. כי יש בהם הארת הזווג של הנוקבא עצמה, שקבלה בעת התרדמה, ע"י התכללותה וקבלתה לנה"י דאמא, שזהו מיתוק א'. ויש בהם הארת הזווג של הז"א אשר קבל בעת התרדמה, ע"י התכללותו בנה"י דאבא מצד עצמו, וגם בנה"י דאמא מצד קבלתו גם את המוחין של הנוקבא, כדי להשפיע לה אחר ירידתו למטה ע"י תקיעת שופר. וזהו מיתוק ב'.

וזה אמרו "ונמצאו בה ב' בחי' גבורה, הא' שקבל מאמא בעת הנסירה שהיו גבורות חזקות ודינין תקיפין, והב' שקבלה מז"א אחר שהקיץ משנתו ע"י תקיעת שופר, שהם גבורות ממותקות ומבוסמות יותר" דהיינו כנ"ל, שיש בגבורות אלו ב' מיתוקים: א' מה שקבלה מעצמה ישר מאמא, וב' מה שקבל ז"א בעדה, ונתן לה אחר ירידתו למטה ע"י תקיעת שופר. ומה שאומר שהם ב' בחינות גבורה אין הכונה, שהם ב' מיני גבורה, שהרי לא נתנסרו יותר רק הגבורות שמחזה ולמעלה דז"א עד הכתר שלו, שהם בחי' נוקבא הגדולה, כנ"ל. אלא הכונה היא, שיש בהם ב' מיני מיתוקים, שא' הוא ע"י קבלתה של הנוקבא עצמה מאמא, שהוא מיתוק בלתי שלם, וב' הבא ע"י ז"א, שהוא מיתוק יותר שלם. ומבחינה זו נחשבים כמו ב' בחינות, אבל מבחינות הגבורות הננסרים מן הז"א הם בחינה אחת, כמבואר. ומה שאומר, שהם גבורות חזקות ודינין תקיפים, סובב על ב' הבחינות של גבורות יחד שהם רק מין אחד, כנ"ל. אלא שמדגיש זה, להשמיענו שבשביל שהם דינין תקיפים, ע"כ לא פג חריפותם במיתוק הא', ורק במיתוק הב' נתמתקו ונעשו ממותקות ומבוסמות יותר. והטעם שהם נחשבים לדינין תקיפים, הוא משום שהם גבורות של הזכר עצמו, הננסרים מכחב"ד חג"ת שלו, שהם באים ממלכות דצמצום א', כנ"ל (דף א' תשמ"ז ד"ה הזכר), וע"כ הם דינין תקיפין. ומטעם זה נבחן יום א' של ר"ה לדינא קשיא, כמ"ש להלן.

פרק קכה

לאה עומדת למעלה מכתר רחל ונמצא כי פרצוף דלאה כולו וגם הכתר דרחל ננסרו ביום זה. כבר נתבאר לעיל, שבעת שיש לז"א רק מוחין דנשמה, הוא מוכרח להתחלק לב' פרצופים כמו או"א וישסו"ת בעת שאין בהם רק קומת ס"ג. וענין זה של התחלקות הוא בעיקר בז"א עצמו, שמחזה ולמעלה נחשב לבחינת ג"ר דס"ג כמו או"א עילאין, ונקרא שם זו"ן הגדולים, והכונה היא על ז"א ונוקבא שבגופו. ומחזה ולמטה הוא בבחינת ו"ק כמו ישסו"ת, ונקראו זו"ן הקטנים, דהיינו ג"כ ז"א ונוקבא שבגופו, כלומר הימין ושמאל שבו. אמנם משום זה נחלקו ג"כ הנוקבות החיצוניות שלו לב' פרצופים, שהם נקראים לאה ורחל, אשר לאה העומדת מחזה ולמעלה דז"א נכלל בה הנוקבא שבגופו הגדולה, והיא ג"כ בבחינת ג"ר כמותה. ורחל, שהיא נוקבא הנפרדת דז"א העומדת אז מחזה ולמטה נמצא מדתה כנוקבא שבגופו הקטנה דז"א, וגם היא מחוסרת ראש כמותה.

"ונתבאר לעיל כי נוקבא הגדולה דז"א נגמרה בכל נסירתה ביום א' של ר"ה, והיא מטעם, להיותה מדרגה אחת עם ז"א, שהרי היא נוקבא שבגופו, ויכולה לקבל המוחין למעלה באו"א, וע"כ ננסרה תכף בעת שקבלה שם המוחין דע"ב, המהפכים אותה למדת הנוקבא הנפרדת, דהיינו לבחי' חסדים מגולים בהארת חכמה, שנפרדה בזה מכותל של ז"א, שהיא בחינת חסדים מכוסים. ורק הנוקבא הנפרדת שהיא מדרגה שלאחרי הז"א, ותולדה ממנו, ונמצא שאו"א הם בחינת עלי עליון שלה, ע"כ לא תוכל להשתלם בהיכל או"א, וצריכה לקבל ע"י ז"א בעלה בעת תקיעת שופר, כלומר אחר שירד למטה, שאז מודד לה המוחין שקבל בעדה למעלה, בדרך המדרגה, מכתר שלה עד מלכות שלה, שזה נמשך בעשי"ת כמבואר לעיל באורך.

ולפיכך נמצא, שגם לאה העומדת במקום הנוקבא הגדולה דז"א, קבלה המוחין דנסירה כולם תכף ביום א' דר"ה, כמו הנוקבא שבגופו, כי כל שמקבלת הנוקבא שבגופו הגדולה גם לאה מקבלת, להיותה עומדת במקומה, כנ"ל. וע"כ אינה צריכה להמתין על תשלומם של עשי"ת כמו רחל. אבל רחל שהיא הנוקבא הנפרדת, שהיא בחינת תחתון אל הז"א, וצריכה לקבל רק ממנו, נמצא שביום א' דר"ה היא מקבלת רק המוחין השייכים לספירת הכתר שלה, כי כן מודד לה המוחין בעשי"ת, שבכל יום נותן לה המוחין של ספירה אחת: ביום א' כתר, וביום ב' חכמה, וביום ג' בינה, עד מלכות ביום העשירי. וזה אמרו "ונמצא כי פרצוף דלאה כולה, וגם הכתר דרחל ננסרו ביום זה" כמבואר.

ואין להקשות, הרי לעיל אומר, שכל אלו הגבורות דחב"ד חג"ת דז"א קבלה הכתר דרחל, וכאן אומר שלאה קבלה אותם וננסרה מז"א. כי באמת כל אלו המוחין דנסירה שייכים

לרחל בלבד, כי היא הנוקבא הנפרדת ששורשה נגלה עוד בזמן הנקודים בעת חזרת הנה"י דז"א מבי"ע, כנ"ל (דף א' תשכ"ז ד"ה נוקבא) ע"ש. אבל לאה איננה בכלל זה, כי היא בחינת אחורים דאמא, כנודע, אלא כל עוד שרחל אינה נשלמה בכל הע"ס שלה לגמרי, אינה יכולה לעלות למעלה ולקבל בחינת נוקבא שבגופו הגדולה, ולהלבישה בכל קומתו דז"א, ולכן עומדת בקטנותה מחזה ולמטה דז"א בכל עשי"ת עד יוה"כ, וע"כ נבחן שהיא קבלה באמת הגבורות דכחב"ד חג"ת דז"א, שהיא בחינת נוקבא הגדולה, אמנם לא בבחי' הלבשה ממש, אלא רק בדרך כללות, כלומר, שהיא עתידה להגלות בה ביום העשירי ביוה"כ, שאז תלביש את הנוקבא הגדולה ותעלה עד הכתר דז"א שהוא בעת תפלת נעילה ביוה"כ, אבל עתה ביום א' דר"ה, עוד לא ניכר בה שום גדלות כלל, והיא נמצאת עומדת למטה מחזה, אלא שקבלה בחינת הגבורות בדרך כללות אל הכתר שלה. ולפיכך בעת הזאת הגיעו המוחין אלו דנוקבא הגדולה דז"א אל פרצוף לאה, משום שהיא עומדת במקומה ומלבשת אותה. והבן היטב.

פרק קכח

קודם תקיעת שופר ננסרו הגבורות וניתנו בנוקבא ע"י אמא שלא ע"י ז"א אבל אחר תקיעת שופר ביום א' וכו' **הוא ע"י ז"א עצמו ושלא ע"י אמא.** כי אין נתינת המוחין דגבורות ע"י אמא אלא בזמן התרדמה, שפירושה, בעת שזו"ן הם בהיכל או"א, שאז מקבל ז"א מאבא ונוקבא מאמא, כנ"ל ע"ש. שהוא קודם תקיעת שופר. אבל לאחר תקיעת שופר, שעל ידו מתעורר ומקיץ משנתו, שפירושו, שיורד מהיכל או"א ובא ומקומו עצמו הנה אז חזרו גם נה"י דאמא להתלבש בז"א במקומו, כי הנוקבא לא יכלה לקבל עמה המוחין בעת ירידתה, כי אינה יכולה לקבל מאו"א שהם עלי עליון שלה, אלא רק מהעליון הסמוך לה שהוא ז"א, וע"כ קבל ז"א שם באו"א המוחין שלה ונטלם עמו בעת ירידתו למקומו, ואז משפיע אותם אל הנוקבא, כנ"ל. הרי שענין נתינת המוחין ע"י אמא אינו נוהג רק ביום א' דר"ה לבד, דהיינו מטרם שירד למקומו ע"י תקיעת שופר, אבל מיום א' ואילך בכל עשי"ת נמצא ז"א משפיע המוחין אל הנוקבא במקומו לאט לאט, בכל יום ספירה א', עד שמשלים לה כל נתינת המוחין ביוה"כ.

וזה אמרו "אף אם אנו תוקעים פעם ב' ביום ב' הוא לטעם הנ"ל, אבל אין הדינין ננסרין אחר תקיעת שופר דיום הא' אלא ע"י ז"א" דהיינו כמבואר, שענין העליה לאו"א שנקרא תרדמה, שאז מקבלת הנוקבא המוחין מאמא, הוא רק ביום הא', שע"י תקיעת שופר ירד משם ובא למקומו, וענין התקיעות דיום ב', אינם כדי להמשיך הז"א למקומו, כי

כבר הוא נמצא במקומו ע"י התקיעות דיום א', אלא שהוא לבחי' התחדשות והתעוררות המוחין דז"א שישפיע לנוקבא, כמ"ש הרב באות קכ"ז.

פרק קכט

נסתרים ואינם מתגלים להיותם בתוך הכלי דיסוד הנשלם בחזה וכו' והם נקראים דינא קשיא. פירוש, כי כל זמן שז"א בבחינת מוחין דס"ג, נמצא מתחלק לב' פרצופים, שמחזה ולמעלה הוא בחינת ג"ר, ומחזה ולמטה הוא בחינת ו"ק כנ"ל. והוא מטעם, שכל בחינת הג"ר שיש באמא היא להיותה בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ אין כח הצמצום שבמסך דמלכות דראש א"א שולט בה, כי על אור דחסדים לא היה שום צמצום מעולם, כנ"ל. ולפיכך ז"ת דבינה, שהם שורשי זו"ן, שהם צריכים להארת חכמה, כבר כח צמצום דמסך דמלכות דראש א"א שולט עליהם, והם בחינת ו"ק בלי ראש. ומטעם זה כל מקום שתמצא קומת ס"ג, היא מחויבת להתחלק לב' פרצופים, שמטעם זה נתחלקו או"א וישסו"ת וכן זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים. כנ"ל באורך עש"ה.

והנה עתה בעת הנסירה, הגם שהם כבר מוחין דע"ב, אמנם המוחין האלו נבחנים לגבורות דע"ב, כנ"ל בדברי הרב (דף א' תש"מ אות ק"ג) וע"כ אינם מספיקים עוד לחבר את הזו"ן הגדולים עם זו"ן הקטנים לפרצוף אחד, שיהיה כל קומתו מבחינת חכמה. ועוד, כי אפילו בחי' הגבורות דע"ב לא נשלמו עוד, אלא בגמר עשי"ת בנעילה דיוה"כ כנ"ל. וע"כ עדיין שנלטים בז"א המוחין דס"ג כמו מקודם הנסירה, והוא מחולק עוד לב' פרצופים, שעד החזה הוא בחינת ג"ר, מטעם היותו בבחינת חסדים מכוסים, דהיינו, כי האורות נסתרים ביסוד דאמא, שזה כל תיקונם המקיים לבחינת הג"ר, כנ"ל. ולפיכך המוחין דנסירה שהם בחינת ע"ב, הבאים לחבר את ב' הנוקבות דז"א לבחינה אחת, נמצאים בסתירה אל המוחין הקיימים בז"א עצמו. כי המוחין שלו הם בבחינת אורות נסתרים, דהיינו חסדים מכוסים שהם דוחים להארת חכמה. ומוחין אלו של הנסירה, הם בחינת ע"ב שהיא חכמה. ולפיכך ענין נסירת הנוקבא הגדולה דז"א נבחן בערך הז"א לדינא קשיא, כי ע"י מוחין דנסירה היא מתהפכת להיות בחינת חסדים מגולים, כנ"ל, שהוא בסתירה אל המוחין שלו, שהם נמצאים בתיקון של חסדים מכוסים. וע"כ נבחנים אליו לדינא קשיא. כי קשה לו לסובלם. אמנם ביום ב' של ר"ה, שאז מגיעים המוחין דנסירה רק לנוקבא הנפרדת העומדת מחזה ולמטה דז"א, ששם בלאו הכי הוא צריך להארת חכמה, כי אין התיקון דחסדים מכוסים מועיל להם לבחינת ג"ר, ע"כ אין המוחין דנסירה רק בבחינת דינא רפיא בלבד, שיכול לסובלם שם.

פרק קלג

א **שורש הדין של הנוקבא הוא שמאלו דז"א**. כמ"ש לעיל, שהנוקבא שבגופו דז"א, שהוא צד שמאל שבו, הנבחן לב"ן דז"א, הוא שורשה של הנוקבא הנפרדת. כנ"ל דף א' תשכ"ט ד"ה ולפיכך. ע"ש.

ב **ומחבקה בשמאלו ואז מתבסמים ונכנעים ונמתקים**. דהיינו שמשפיע לנוקבא הנפרדת, את המוחין דבינות וגבורות שקבל בעדה בהתכללות הזווג באו"א עלאין, בעת התרדמה. שעי"ז, יורדת ה"ת מעינים שלה למקום הפה, ומחזרת אח"פ שלה, ואז נמתקים בה כל הדינים, מפאת שהיא משגת עתה בחינת ג"ר של הגבורות, כי ע"י ירידת ה"ת מעינים, היא משגת נה"י דכלים, דהיינו השלישים התחתונים דכל ספירה וספירה מע"ס שלה, עם הג"ר דאורות דב"ן, שהם הבינות וגבורות.

ג **חכמה ועיטרא דחסד נשארים בלתי לבושיהם בבחינת או"מ על ראש ז"א**: כלומר, שעלו למ"ן לאו"א, הנקרא תרדמה, ומבחינת העליה הם נבחנים לאו"מ על ראש ז"א, כי האורות שבהעליון נבחנים לאו"מ אל התחתון. אמנם בינה וגבורה של המוחין, אינם נחשבים אז לאו"מ לראש ז"א, והוא משום שבעת העליה לאו"א, נכלל ז"א בבחינת אב"א עם חכמה וחסד שלו בלבד, כי בינה וגבורה דמוחין שלו נכללו באמא, אשר בה נכללה הנוקבא ונמצאים בינה וגבורה מתלבשים בנוקבא בלבדה כנ"ל, וע"כ בינה וגבורה אינם נחשבים לאו"מ לז"א רק החכמה וחסד בלבד.

ד **בינה ועטרא דגבורה מתלבשים תוך ההוד דבינה בלבד ונכנסים תוך הנוקבא בבחינת מוחין**. כנ"ל בדיבור הסמוך, שהבינה ועטרא דגבורה נכללים בעת עלית מ"ן באמא, ואמא מלבשת אותם בנוקבא הנכללת בה אז. ומה שאומר תוך הוד דבינה בלבד, הוא להדגיש שאמא משפעת בה רק מבחינת השמאל שלה, דהיינו את הב"ן שלה בלבד, ולא המ"ה שבה, שהם חכמה וחסד דאמא שבימין שבה שהוא נצח. אמנם מבחינת התלבשות יש כאן בהכרח כל נה"י דאמא, כמ"ש לעיל. וזה יתבאר עוד לפנינו באורך.

פרק קלד

וג' **בחינות אלו נעשות יחד כי ע"י הדורמיטא אין יניקה לנקבה ע"י הזכר, אז נפרדים מאחורים וננסרין, ואז נכנסת עטרא דגבורה ובינה דז"א בסוד מוחין אליה**. כי באמת כל ג' הבחינות אלו, הם רק ענין העלאת מ"ן והתכללותם בהזווג דאו"א שמקבלים ע"י הזווג ההוא טפת הזווג מע"ב, המורידה ה"ת מעינים ומחזירים אח"פ, שהם נה"י חדשים המשלימים לע"ס דנוקבא שעי"ז משגת ג"ר דאורות דב"ן, כנ"ל. אלא שיש כאן ג' בחינות: א' היא הדורמיטא, דהיינו העליה למ"ן. ב' היא הנסירה דהיינו התכללות הנוקבא שמה

בנה"י דאמא, שעי"ז היא מקבלת ממנה טפת הזווג המשלים לאחורים שלה, שהם נה"י דכלים, שבזה ננסרת מז"א, אחר שמשגת אחורים בפני עצמה. ג' היא ג"ר דאורות דב"ן שהיא מקבלת שמה שהם הבינה ועטרא דגבורה הנעשים לה למוחין. ואלו ב' הבחינות באים ביחד בעת עליתם למ"ן כמבואר.

פרק קלה

א **עליתה שם הוא בסוד ויבן ה' אלקים את הצלע** וכו'. כלומר, שאין זה מבחינת פב"פ, אלא מבחינת האחור, כי הוא גמר הבנין הנעשה ע"י או"א שלא ע"י ז"א, שהוא מבחינת האורות דב"ן. כי היא לוקחת שם הה"ג דגדלות שלה, כמו שמבאר והולך.

ב **מאמא עצמה שלא ע"י ז"א כמו עד עתה בר"ה**. ולכאורה קשה, הרי עד עתה קבלה ע"י ז"א, כנ"ל, ורק ביום א' דר"ה קודם תקיעת שופר נטלה ע"י אמא עצמה, כנ"ל. והענין הוא, כי כל ענין של בנין הנוקבא מעת העליה להיכל או"א עד הלבשתה את ז"א בקומה שוה מאחוריו, נבחן שהוא ע"י אמא שלא ע"י ז"א, והוא מטעם התכללות ההוד בנצח שנעשה ע"י עלית המ"ן לצורך בנין הנוקבא, כנ"ל (דף א' תשי"ד אות נ"ח). אלא שיש גם להבחין כאן, בין עת עליתה למ"ן בשוה עם הז"א, לאו"א, שאז היא לוקחת מאמא עצמה, ואין זה מספיק בשבילה, להיותה עלי עליון שלה. ובין אחר ירידתם משם למקומם, שאז מקבלת אותם המוחין ע"י הז"א עצמו, הנעשה בעשי"ת. אמנם גם מה שמקבלת ע"י ז"א, הוא ג"כ אותם המוחין שכבר קבלה למעלה בשעת עלית המ"ן ביום א' דר"ה, אלא רק שמחויבת לקבל אותם בדרך המדרגה, כנ"ל. וע"כ נבחנים גם הם שהם ע"י אמא שלא ע"י ז"א, דהיינו משום שעצם המוחין הם מבחי' התכללות ההוד בנצח, שאז נכללת גם הנוקבא בספירת הנצח, ויכולה לקבל מת"ת דאמא כמו ז"א, וע"כ שניהם משתמשים בכתר אחד, שהוא הת"ת דאמא כנ"ל. ולפיכך, ביוה"כ אחר שכבר הספיקה לקבל המוחין דנסירה דרך המדרגה, דהיינו מן העליון שלה שהוא ז"א, הנה אז כבר ננסרו כל הע"ס שלה מז"א, דהיינו שקבלו כל אחת את השלישים תחתונים שלהם, ויש לה אחורים שלימים לעצמה כמו הז"א, ואז נעשית עם הנוקבא הגדולה דז"א לפרצוף אחד, ואז היא עולה ומלבשת לאמא עילאה כמו בשעת יציאת המוחין ביום א' דר"ה דהיינו בדיקנא דא"א. כי אין בחינת מוחין דע"ב באו"א אלא בעת עליתם לג"ר דא"א, והדיקנא משמשת לדעת שלהם, כמ"ש בחלק הקודם באורך, ולכן עולה עתה הנוקבא עד שם, ומקבלת שם מת"ת דאמא בשוה עם הז"א, ושניהם משתמשים בכתר אחד.

אמנם כל זה הוא רק מבחינת מוחין דאחור, דהיינו דב"ן, שבסוד בנין הצלע ע"י או"א נכלל ההוד בנצח, והיא יכולה לעלות עד הכתר דז"א, שהוא במקום הדיקנא, כנ"ל.

כי אין הז"א משיג בחינת כתר שלו רק בעת עליתו אל הדיקנא, כנודע. אבל מבחינת מוחין דפנים, הנה היא צריכה לחזור ולהכלל בנקודה תחת היסוד דז"א, שהוא בחינת התכללות הנצח בהוד, ואז כל קבלתה היא ע"י הז"א בעלה, דהיינו מבחינת נצח, כנ"ל ע"ש. ושוב אינה יכולה להשתמש עמו בכתר אחד, כי אינה יכולה לקבל מת"ת דאמא, שהרי הנצח מפסיק בין הת"ת דאמא אל הנוקבא כנ"ל. באופן שרק בבחי' האחור היא יכולה לעלות בקומה שדה עם הכתר דז"א כמו בנעילה ביוה"כ, אבל מבחינת הפנים בפנים, אינה יכולה לעלות עד הכתר דז"א, כמבואר. ולכן בשבת במנחה, שהז"א עולה לדיקנא דא"א, אין הנוקבא יכולה לעלות עמו, כי היא אז בבחינת פב"פ, ומבחינה זו לא תוכל להשתמש עמו בכתר אחד.

ג **חותם של היסוד שבה שהוא הכלי שבו נתונים המ**"ן. כבר נתבאר בחלק ט' דף תשפ"ב אות ע"ה. ובדף תשצ"ח אות צ"ו. ובאו"פ שם.

פרק קלו

דבעאן או"א לאעלאה לכלה ברשותא דחתן וכו' מכאן ואילך ייתי בעלה לגבה דהא ביתא דילה היא. כי ע"י עלית זו"ן להיכל או"א נכללה ההוד בנצח, כנ"ל בדיבור הסמוך, שעי"ז היא יכולה לקבל מת"ת דאמא, כנ"ל. וזה נבחן לרשותא דחתן כי הנצח הוא בחינת ז"א, ולא בחינת נוקבא, כי הנוקבא היא רק בחינת הוד. כנ"ל (דף א' תשכ"ג ד"ה וכבר) ע"ש, שמשום זה היא מקבלת מאמא שלא ע"י ז"א, גם אמא היא רשותא דחתן, והיא בחינת עלי עליון אל הכלה, כי הכלה שהיא הנוקבא הנפרדת דז"א היא תולדה דז"א, וז"א הוא העליון שלה ולא אמא. אמנם זה נוהג רק לבנין הצלע, דהיינו להשלים האחורים של הנוקבא שהיא מחויבת לקבל הה"ג דגדלות מאמא. אמנם מכאן ואילך ייתי בעלה לגבה דהא ביתא דילה היא, דכתיב ויבא אליה. כי אחר שנשלמה בבנין האחורים חוזרת שוב לבחינת נקודה תחת יסוד, ועולית למ"ן פעם שנית למוחין דפנים, דמ"ה, ואז אינה נכללת עוד בנצח כי אם בהוד בלבד, שהיא בחינת עצמה, וזה נבחן לבית שלה, שהיא מדת ההוד, ולא ביתא דחתן כמקודם לכן בעת בנין דאחורים.

פרק קלט

כשנכנסין מוחין דאו"א בז"א וכו' **אז אבא, חכמה וחסד שבו מצטרפין עם חכמה וחסד דאמא** וכו'. פירוש, כי אבא יש לו מ"ה וב"ן, כי יש לו הצד ימין דקומת בינה דמ"ה, וו"ק דחכמה דב"ן, והם בחינת חו"ב חו"ג שלו, כי חכמה וחסד שהם ימין דאבא, הם בחינת מ"ה שלו, ובינה וגבורה שהם שמאל דאבא הם בחינת ב"ן שלו. ועד"ז אמא יש לה מ"ה וב"ן כי יש לה צד שמאל דקומת בינה דמ"ה, ויש לה ה"ת דבינה דב"ן, והם בחינת חו"ב

חו"ג שלה, כי חכמה וחסד שהם בימין שלה, הם בחינת מ"ה דאמא, והבינה והגבורה שהם שמאל שלה הם בחינת ב"ן דאמא.
וכשנכנסים המוחין דנשמה בז"א, שהם מזווג או"א הנ"ל, צריכים נה"י דאבא עם החו"ב חו"ג שלו, להתלבש בז"א עצמו, דהיינו בימין שבו, וכן נה"י דאמא עם החו"ב חו"ג שלה, להתלבש בנוקבא שבגופו דז"א, שהיא צד שמאל שבו. וזה אי אפשר, כי רק או"א שהם פרצופים מיוחדים, יש בכל אחד מהם מ"ה וב"ן. אבל הז"א והנוקבא שבגופו, שהם רק פרצוף אחד, נמצא שהימין של הפרצוף שהוא ז"א, הוא רק מ"ה בלבדו, והשמאל שבפרצוף שהיא הנוקבא שבגופו, שהיא רק ב"ן בלבד. ואיך יתלבש חו"ב חו"ג דאבא שהם מ"ה וב"ן בז"א שכולו רק מ"ה, וכן איך יתלבש חו"ב חו"ג דאמא שהם מ"ה וב"ן שלה, בנוקבא שבגופו דז"א שהיא כולה ב"ן. שזה אי אפשר שז"א יקבל מב"ן בעת שכולו מ"ה, והנוקבא שבגופו תקבל ממ"ה בעת שכולה ב"ן.
ולפיכך בעת התלבשות הנה"י דאו"א בז"א ונוקבא שבגופו, מתחלפים בהם המוחין שב"ן שבמוחין דאבא, שהם בינה וגבורה שלו באים בנה"י דאמא. ומ"ה שבמוחין דאמא, שהם חכמה וחסד שלה באים בנה"י דאבא. ונמצא בנה"י דאבא ב' בחינות של מ"ה, שהם חכמה וחסד שלו ושל אמא, וכן בנה"י דאמא ב' בחינות של ב"ן, שהם בינה וגבורה דאבא ושל עצמה. ונמצאים המוחין אשר בנה"י דאבא שהם כולם מ"ה, דהיינו ב"פ חכמה וחסד. והמוחין שבנה"י דאמא שהם כולם ב"ן, דהיינו ב"פ בינה וגבורה. ואז מתלבשים נה"י דאבא בז"א שכולו מ"ה, ונה"י דאמא בנוקבא שבגופו שכולה ב"ן.
וזה אמרו "אז אבא החכמה וחסד שבו מצטרפין עם חכמה וחסד דאמא ומתלבשים בנה"י שלו. ובינה וגבורה שלו מצטרפין עם בו"ג דאמא בנה"י שלה" דהיינו כמבואר, כדי שנה"י דאבא יוכלו להתלבש בצד ימין דז"א, שהוא בחינתו עצמו שכולו מ"ה, ונה"י דאמא יוכלו להתלבש בצד שמאל דז"א, שהוא בחינת הנוקבא שבגופו שכולה ב"ן.

פרק קמ

קודם לכן היה אבא כולו מ"ה ואמא כולה ב"ן. כלומר, כי בעת יציאת המוחין דז"א באו"א, שאז עולים או"א לג"ר דא"א ומזדווגים על המ"ן דמזלין, כנ"ל בחלק הקודם היה אז נעשה אבא כולו מ"ה, דהיינו שמקבל שם קומת חכמה דמ"ה, כמו שהם הג"ר דא"א. ואמא כולה ב"ן, דהיינו שמשגת שם קומת חכמה דב"ן, ע"י כפיפת ראש דעתיק למקום הראש דא"א, כמ"ש בחלק הקודם. הרי שבשעת הזווג למוחין דז"א, אין כלל בחי' ב"ן באבא, והוא כולו מ"ה. וכן אין בחינת מ"ה באמא והיא כולה ב"ן.
ומכאן מוכיח הרב, שכן צריכים המוחין להתלבש בז"א, שנה"י דאבא צריכים להלביש

המוחין דאבא מעת הזווג שהם כולם מ"ה. וכן נה"י דאמא צריכים להלביש המוחין דאמא מעת הזווג שהם כולם ב"ן. אמנם בעת ירידת או"א למקומם מגרון ולמטה דא"א, הנה אז הם חוזרים לקומת בינה דמ"ה, ושוב מתחלק הב"ן בין אבא לאמא, שאבא נוטל ו"ק דחכמה דב"ן, ואמא נוטלת ה"ת מגבורה ולמטה דבינה דב"ן, כנודע. ונתבאר בחלק הקודם, שאין ז"א מקבל המוחין דנשמה מאו"א, אלא אחר חזרתם למקומם עצמם מגרון ולמטה דא"א. ונמצא עתה שאבא כבר כלול ממ"ה וב"ן וכן אמא כבר כלולה ממ"ה וב"ן, שלפי"ז קשה, איך אפשר שנה"י דאבא הצריכים להלביש אלו המוחין שקבלו בעד זו"ן למעלה במקום הג"ר דא"א, שהם כולם בחינת מ"ה, שילבישו אותם בעת שכבר אבא לבד כלול ממ"ה וב"ן. וכן אמא צריכה להלביש בנה"י שלה המוחין שהיו שם כולם בבחינת ב"ן, בעת שכבר ירדה למקומה והמוחין שלה כבר כלולים ממ"ה וב"ן. ומכאן מוכיח הרב, שהכרח הוא, שהמוחין מתחלפים, שב"ן דאבא, שהוא בינה וגבורה שלו באים בנה"י דאמא, ומ"ה דאמא שהם חכמה וחסד שלה באים בנה"י דאבא.

וזה אמרו "כי קודם לכן היה אבא כולו מ"ה ואמא ב"ן, ועתה שנתחלפו ונתמזגו כנ"ל" דהיינו כמבואר, שהוא משוה המצב דאו"א שהיה בעת יציאת המוחין, אל המצב של התלבשות המוחין. וכמו שבעת יציאת המוחין היו המוחין דאבא כולם מ"ה והמוחין דאמא כולם ב"ן, כנ"ל, שאז שניהם קבלו לקומת חכמה, ואבא קבל חכמה דמ"ה, ואמא קבלה חכמה דב"ן, כן עתה בעת התלבשותם בז"א, נעשו נה"י דאבא כולם מ"ה, ודאמא כולם ב"ן. דהיינו בסוד התחלפות, כנ"ל.

פרק קמב

נשלמו כל אלו המוחין הנקראים בחינת אב"א, ואח"כ באים המוחין חדשים דפב"פ ומגדילים שניהם כבראשונה. כמ"ש לעיל, שמתחילה צריכה הנוקבא לקבל השלמת הכלים, שנקרא בנין אחורים שלה, ואז היא מקבלת רק בחינת המוחין דב"ן, שהם הבינה וגבורה דאבא והבינה וגבורה דאמא, ושניהם מלובשים בנה"י דאמא. ויש בזה ג' בחינות עי"מ, כי בעיבור היא נכללת בנוקבא שבגופו, כנ"ל, שהיא בחינת ב"ן לבד, כנ"ל. ואחר גדלות ז"א במוחין דנשמה, מתחיל להתגלות גם הנוקבא הנפרדת ומלבישו אב"א מחזה ולמטה, שז"א משפיע לה שוב רק בחינת ב"ן לבד, דהיינו בחינת יניקה, כלומר בחינת ו"ק דב"ן. ואח"כ ע"י עלית מ"ן לקבל מאמא שלא ע"י ז"א, כנ"ל היא מקבלת נה"י דכלים שלה וג"ר דאורות מבחי' ב"ן, דהיינו הבינה וגבורה שנוטלת מנה"י דאמא, כנ"ל. ובזה נשלמה כל העי"מ שלה מבחינת ב"ן. ואח"ז היא חוזרת בכל אלו ג' הבחינות דעי"מ

מבחינת מ"ה הנקראים מוחין דפב"פ. וז"ש, ומגדלים שניהם כבראשונה. דהיינו ע"י ג' בחינות עי"מ כמו בראשונה במוחין דב"ן.

פרק קמד

העשירית של אחור היא לבדה בה, ותמיד לעולם עומדת בחזה שלו אחוריו. נודע, ששורש הנוקבא היא מלך הז' דנקודים, דהיינו המלכות הז"א דנקודים, גם נתבאר לעיל שלא יצא בז"א דנקודים רק ששה כלים חב"ד חג"ת שלו עד החזה, ומלכות שלו היא נקודת החזה, ומחזה ולמטה נעשה לבי"ע, כי הפרסא דאצילות עומדת תחת הנקודה דחזה, שהיא כבר מסיימת לכל האצילות. הרי ששורש המלכות הוא נקודת החזה. כי כן באצילות לא נתקן בקביעות בז"א כי אם הששה כלים אלו דקטנות דנקודים, שהם חב"ד חג"ת עד החזה, שהם נקראים כלים דפנים, עם נקודת החזה המסיימת אותם, שהיא המלכות. והנה זה הוא רק מצד הכלים. אמנם מבחינת האורות נבחנים ששה אלו שהם חג"ת נה"י, כי בחסר נה"י דכלים יחסרו ג"ר דאורות, וע"כ אין בחב"ד חג"ת אלו רק האורות דנפש רוח, שהרוח מלובש בכלים דחב"ד, וע"כ נחשבים לבחינת חג"ת. והנפש מלובש בכלים דחג"ת וע"כ הם נחשבים לבחינת נה"י, כי הכלים נבחנים בעיקר ע"פ האורות המלובשים בהם. כנודע. ונמצא שמבחי' האורות נחשבת המלכות לעטרת יסוד, כלומר בחינת הנקודה המסיימת לנה"י הרי שהמלכות מבחינת האורות דז"א אינה רק נקודה שתחת היסוד.

וזה אמרו "ובחינה העשירית של אחור היא לבדה בה ותמיד לעולם עומדת בחזה שלו באחוריו" כי נודע, שכל בחינות של הכלים נבחנים לאחור ובחינות האורות נבחנים לפנים. וע"כ בעת האחור, כלומר מטרם שנשלם בנין המלכות מבחינת הכלים, שאז היא בבחינת אחור, הנה אין בה מתחילה רק בחינת חלק עשירית שבה, דהיינו מלכות דמלכות, הנקראת נקודה. והיא עומדת בחזה שלו מאחוריו, משום ששם שורשה מבחינת הכלים, כי מבחינת הכלים נמצאים ו"ק דז"א שהם חב"ד חג"ת עד החזה, ונוקבא היא נקודת החזה. כנ"ל.

וזה אמרו "ואחר כך בפנים יש נקודה אחרת לבד מבחינת פנים ויושבת בסוד תפילין דיד לעולם עמו ואינה זזה משם לעולם" והיא הנקודה שתחת היסוד, דהיינו שורש המלכות מצד האורות דז"א, שמבחינת האורות הוא נבחן לחג"ת נה"י, ומלכות היא נקודה שתחת היסוד כנ"ל. ונקראת נקודה דפנים, כי האורות נקראים תמיד בבחינת פנים. כנ"ל.

והנה נתבאר בדברי הרב, שיש תמיד במלכות ב' שורשים בנוקבא: א' מבחינת האחור דז"א, דהיינו מבחינת כלים, ונבחנת לנקודה דחזה, וב' הוא מבחינת הפנים דז"א, דהיינו

מבחינת האורות, ונבחנת לנקודה תחת היסוד. וזו וזו אינם זזים ממנו לעולם. מטעם, כי כל שיצא בנקודים בעת הקטנות, נתקנו בקביעות בז"א, משום שהשבירה שבהם לא היה מחמת עצמם. כנודע. ולפיכך בחינת מלך הז' דנקודים מעת הקטנות, שמבחינת הכלים הוא נקודה דחזה ומבחינת האורות הוא נקודה תחת היסוד, אי אפשר שיארע שם שום מיעוט אחר שנתקנו הו"ק דז"א בבחינת אצילות. ולפיכך הם קיימים וקבועים בז"א תמיד לעולם, זו בנקודת החזה וזו בנקודת היסוד.

וזה אמרו (באות קמ"ד) "ואח"כ בנסירה מתחברים כל הט' אחורים בה יחד ונגדלת כמוהו" דהיינו בב' זמנים, הנבחנים ליניקה ומוחין. כי בחינת העיבור היא מקבלת מז"א מכח שורשה הנ"ל בנקודת החזה, שהיא מתתקנת עם עיבורו של הז"א עצמו. כמ"ש לעיל. ולעת גדלות נשמה דז"א, משגת הנוקבא בחינת יניקה שלה, שהוא ו"ק דכלים, ומלבשת אותו אב"א מחזה ולמטה. ואח"כ ע"י עליתם למ"ן היא משגת גם נה"י דכלים וג"ר דאורות דב"ן, כנ"ל, ואז היא נגדלת אב"א בקומה שוה עם הז"א. כנ"ל. וז"ש מתחברים כל הט' אחורים שבה יחד. כי מתחילה לא היה בה אלא נקודה אחת בחזה, שהיא כלי דכתר שבה, ועתה קנתה הט"ת שלה ונגדלת כמוהו באחוריו. כמבואר.

וזה אמרו באות (קמ"ה) "ואח"כ בפנים וכו' ואז כל הט' בחינות דפנים שלה ניתנין בה אחת לאחת עד שנגדלה פב"פ כמוהו" כי אחר שנשלמה לגמרי מבחינת הכלים שנקראים הע"ס דאחור, אז חוזרת למ"ן פעם שניה ע"י שורשה שיש לה בז"א, שהוא נקודה שתחת היסוד, הנקרא נקודה דפנים. וע"י עי"מ קונה שם כל הט"ס הראשונות שלה, והיא נגדלת פב"פ כמוהו.

וזה אמרו באות (קמ"ו) "אמנם כל האחורים הם שלימים לגמרי" רוצה בזה, לבל לטעות שבעת חזרתה לנקודה דפנים נמצאים כל בנין האחורים שלה שמקודם לכן הם מתבטלים עתה. כי זה הוא רק ענין עליתה בסוד מ"ן לבחי' האורות, ששורשה היא רק בבחינת נקודה שתחת יסוד, אמנם כל האחורים שהשיגה מקודם לכן הם שלמים, שהרי הם הע"ס דכלים שבהם מתלבשים האורות, ואם היו מתבטלים לא היו אל האורות במה להתלבש. וזה פשוט.

פרק קמז

א אחורים של המספר הם של הנקבה הדבוקה בהזכר שהם אחורים של אותיות והם אב"א והפנים של המספר מצד א' ופנים של אותיות שמצד אחר אין להם וכו'. כי ד' מדרגות יש בכל ספירה, שהם: פו"א דאותיות, ומספר דפנים ומספר האחורים. למשל, פרצוף ז"א הוא הוי"ה דמ"ה. הנה הכתר שלו הם ד' אותיות הפשוטות שהם יהו"ה.

ובחינת הפנים דכתר ז"א הוא השם יהו"ה כפשוטה, שהם ט"ס דכתר: י"ה הוא כח"ב, ו"ה הם חג"ת נה"י. ומספרו דהוי"ה הפשוטה שהיא כ"ו, היא פנים המלכות דכתר. ואחורים דכתר דז"א, הוא הוי"ה פשוטה בריבוע שהוא: י', י"ה, יה"ו, יהו"ה. שהם הט"ס דאחורים דכתר ז"א, ומלכות דאחורים דכתר ז"א הוא המספר דהוי"ה בריבוע הנ"ל, שהוא ע"ב.

וחכמה דז"א היא הוי"ה במילוי מ"ה: יוד הא ואו הא. שהם ט"ס דפנים דחכמה דז"א, ומלכות דפנים היא מספר עשר אותיות אלו, שהם מ"ה. וט"ס דאחורים דחכמה דז"א, הם הוי"ה במילוי הנ"ל בריבוע: יוד, יוד הא, יוד הא ואו, יוד הא ואו הא. ומלכות דאחורים דחכמה דמ"ה, היא מספרם של כ"ו אותיות דריבוע הנ"ל.

ובינה דז"א היא הוי"ה במילוי המילוי דמ"ה, שהם כ"ח אותיות, והם ט"ס דפנים דבינה דז"א. ומלכות דפנים, היא מספר הכ"ח אותיות, וט"ס דאחורים הם הריבוע של הוי"ה במילוי המילוי, שהם קנ"ו אותיות. ומלכות דאחורים דבינה דז"א הם הגימטריא של קנ"ו האותיות.

וז"א דז"א, הוא שוה בכל ד' המדרגות אל חכמה דז"א, שט"ס דפנים הם הוי"ה במילוי מ"ה, ומלכות היא חשבונם. וט"ס דאחור הם כ"ו אותיות דריבוע דהוי"ה במילוי מ"ה, ומלכות היא חשבונם. אמנם בחינת מלכות מיוחדת אינה באה בחשבון ד' מדרגות כי אין בז"א אלא ט"ס. והנוקבא הנפרדת משלימתו לעשרה, כנודע. ונוקבא הנפרדת יש לה ע"ס מיוחדות לעצמה בבחינת הוי"ה במילוי ב"ן, שבכל אחת מהם יש ד' מדרגות. ועי' בע"ח שי"ד מ"ה, שהרח"ו מביא ב' סברות בזה. ומרוב המקומות שבדברי הרב נראה שהוא כסברא ראשונה עש"ה.

ולפי"ז נמצא, שבזמן היות זו"ן אב"א מחזה ולמטה, נמצאים בזו"ן רק בחינת הוי"ה בריבוע דמילוי מ"ה וחשבונם. שז"א הוא בחינת כ"ו האותיות דהוי"ה דמ"ה בריבוע, דהיינו בחינת אחורים דז"א הז"א, שהוא ו"ק שלו. והנוקבא היא בחינת החשבון של כ"ו האותיות אלו. אבל בחי' הפנים דו"ק דז"א עדיין אין להם, דהיינו העשר אותיות דהוי"ה במילוי מ"ה ביושר, ומספרם של עשר האותיות אלו, דהיינו הגימטריא מ"ה, שהיא המלכות דפנים דבחינת ו"ק, כל זה עדיין חסר בהם בעת היותם אב"א מחזה ולמטה. כי אין בהם רק בחינת אחור בלבד. ולא ע"ס שלמות דאחור, רק בחינת ו"ק דאחור לבד.

וכל זה מדובר בנוקבא שבגופו דז"א, דהיינו במלכיות דט"ס שלו, שאינם רק חשבונות בלבד או דפנים או דאחור, כנ"ל. אמנם הנוקבא הנפרדת עצמה, היא בחינת הוי"ה דב"ן, שבכל אחת מהע"ס שלה יש ד' המדרגות פו"א וחשבונם. כמ"ש הרב בשער י"ח פ"ב.

ע"ש. אלא כבר נתבאר לעיל שכל הבחינות שבנוקבא שבגופו דז"א עוברות אל הנוקבא הנפרדת ע"י הנסירה. וכן אפילו בהיותה אב"א עם הז"א מחזה ולמטה בכותל אחד עם הז"א, היא מוכרחת לשמש עם הנוקבא שבגופו דז"א אשר שם, משום שאין לה בחינת אחורים בפני עצמה, כנ"ל. ולפיכך מבאר כאן כל הבחינות של הנוקבא שבגופו דז"א העוברות אל הנוקבא הנפרדת, שהיא הוי"ה דב"ן, בעת הנסירה, וגם בעת היותה פב"פ.

ב **ננסרין האחורים של המספר מהאחורים של בחינת אותיות שלו**. כי אז לוקחת הנוקבא כל בחינות אחורים דנוקבא שבגופו דז"א, מן הכתר דז"א עד המלכות שבו, דהיינו המספר מן בחינות דאחורים דכתר, שהוא ע"ב והמספר דכ"ו אותיות הריבוע דהוי"ה דמ"ה שהוא אחורים דחכמה. והמספר דקנ"ו אותיות דמילוי המילוי דהויה דמ"ה, שהוא אחורים דבינה. ומספר של הכ"ו אותיות דהוי"ה דמ"ה, שהוא אחורים דז"א דז"א. כנ"ל בדיבור הסמוך. וכל אלו ננסרים מן הז"א, וניתנין אל הנוקבא.

פרק קנ

המוחין דפנים אל זו"ן ואז באה שם הוי"ה בכתר ז"א דפנים בבחי' ארבע אותיות לבד וכו'. כי גם בעת המוחין דפנים בפנים, לוקחת הנוקבא הנפרדת כל הבחינות שבנוקבא דגופו דז"א. ונמצא שעתה לוקחת כל המלכיות דט"ס דז"א מבחינת הפנים. שהם: הגימטריא כ"ו מהויה פשוטה שהיא כתר, והגימטריא מ"ה מהוי"ה במילוי מ"ה שהוא חכמה. והגימטריא דכ"ח אותיות המילוי דמילוי שהיא בינה. והגימטריא של הוי"ה במילוי מ"ה שהוא ז"א. ואלו הט"ס דנוקבא שבגופו מבחי' הפנים, לוקחת הנוקבא הנפרדת לעצמה, אל הבחינות שכנגדם בט"ס דהוי"ה דב"ן, שהיא בחינתה עצמה.

פרק קנא

מנצפ"ך אחרים ונתחדשו ונמתקו עתה הגבורות וכו' ונמשכין לנוקבא בכל ט' ימי תשובה. כבר נתבאר בחלק ט'. ויש כאן ג' בחינות מנצפ"ך, שהם: א' מנצפ"ך דקטנות שמקבלת מז"א בעת היותה עמ אב"א מחזה ולמטה, והם דינים קשים. וב' מנצפ"ך דגדלות שלוקחת מאמא שלא ע"י ז"א, שהם ממותקים. ג' מנצפ"ך דגדלות שלוקחת ע"י ז"א, שיש בהם מיתוק היותר שלם. ע"ש דף תשפ"א אות ע"ג. תשצ"ח אות צה. ודף תת"מ תשובה ע"א. אלא שהרב קיצר כאן בלשונו.

פרק קנב

מחצית העליון של רחל נקרא על שם לאה והבן זה מאד. כי אלו האחורים דאו"א וישסו"ת שנפלו מהם ובאו לבחינת ז"א ונוקבא בעת שבירת הכלים, שאחורים דאו"א נפלו למקום ז"א, ואחורים דישסו"ת נפלו למקום נוקבא, כמ"ש בחלק ז'. הנה לא יכלו

להתעלות בעת תיקון או"א וישסו"ת דאצילות, כי לא נתקנו מהם אלא בחינת מדרגה ב' בלבד, שהיא בחינת פו"א דנקודים, כנ"ל בחלק ח'. אלא שהם נתקנים והולכים לאט לאט במשך שתא אלפי שני. כי לא יגמר תיקונם אלא בעת שיהיה מטי רגלין ברגלין, דהיינו שרגלים דאצילות ימשכו בשוה עם רגלי א"ק עד לנקודה דעוה"ז וישובו בי"ע להיות אצילות, כמו שהיה בעת הגדלות דנקודים מטרם שביה"כ. ואז ישובו ויתחברו האחורים דאו"א וישסו"ת עם או"א וישסו"ת דאצילות, כמו שהיו מחוברים מטרם השבירה. ואלו האחורים בעודם בבחי' נפילתם למקום זו"ן, נקראים יעקב ולאה. אשר האחורים דאבא ויש"ס נקרא יעקב, שהוא נתקן והולך ע"י מוחין דאבא של הז"א, להיותם אחורים דאבא. ואחורים דאמא ותבונה, נקרא בשם לאה, שהיא מתוקנת ע"י מוחין דאמא שבז"א, להיותה אחורים דאמא.

וזה אמרו "י"ס של הנקבה תופסים כל אורך ז"א אלא שנחלק לב' חצאים חצי העליון מתלבשת שם לאה, וחצי התחתון היא רחל, והטעם כי לאה היא אחורים דתבונה ונעשית פנימית בערך ראש רחל" פי': כי נתבאר לעיל, שז"א בעצמו, יש לו נוקבא שבגופו השוה עמו במדרגה אחת, שהיא הצד ב"ן שבו, דהיינו המלכיות שבכל ספירה וספירה שבו, שהיא בחינת החשבון של האותיות הוי"ה ומילואיהם, כנ"ל. ומלבד זו, יש לו ב' נוקבות לאה ורחל, אשר לאה מקבלת תמיד בחינת הג"ר של הנוקבא שבגופו, כי היא משורשה בחי' ראש, כי היא בחינת אח"פ שנפלו מן אמא ותבונה, שהם בחינת ראש אל ז"א משורשם מנקודים, כי ז"ת של הנקודים שהם ז"א, הם בחינת הממעלה למטה של או"א וישסו"ת כמ"ש בחלק ז'. ולפיכך בעת שהיא מקבלת הארת מוחין דאמא שבז"א, תכף היא עולה לבחינת ג"ר דז"א, ומקבלת כל המוחין שבנוקבא שבגופו שמה. אבל אין לה שום תיקון בהיותה במקום ו"ק דז"א, כי אין לה חלק בו"ק כלל.

אבל רחל, היא תולדה של נה"י דז"א כנ"ל (דף א' תשכ"ז ד"ה נוקבא ע"ש). דהיינו מנה"י דגדלות שלו, כי כן נעשה לה בנין מיוחד בנקודים אחר שיצאו נה"י דגדלות דז"א, עש"ה. ולפי"ז קשה, איך היא יכולה לעלות ולהלביש לג"ר דז"א בקומה שוה, מאחר שכל שורשה אינה אלא נה"י דז"א בלבד. אמנם זה נעשה ע"י התחברותה עם לאה לפרצוף אחד. וענין התחברות זה כבר נתבאר לעיל דף א' תשל"א ד"ה והנה שבעת שיש לז"א מוחין דס"ג, הוא מוכרח להתחלק לב' פרצופים כמו או"א דקומת ס"ג, דהיינו לזו"ן הגדולים ולזו"ן הקטנים, ונמצא אשר לאה נתקנת אז במדת נוקבא הגדולה דז"א, דהיינו בחסדים מכוסים. וע"כ נחשבת לאה תמיד כבחי' נוקבא הגדולה שבגופו דז"א, ואינה משנה דרכה לעולם, וע"כ היא נקראת עלמא דאתכסיא שפירושה, חסדים מכוסים, כמו

אמא עלאה. ולפיכך, בעת שז"א משיג מוחין דע"ב, נבחן שאז נתבטלה מדתה של לאה, כי עתה גם נוקבא הגדולה נעשית לחסדים מגולים כמו נוקבא הקטנה, ונמצא שרחל עולה ומלבשת את לאה, כלומר, שלאה קבלה למדתה של רחל ואינה עולה בשם, אלא שגם היא נעשית בבחי' רחל, כי מדתה של רחל שולטת עתה בכל קומתו של ז"א.

וזה אמרו "ונעשית פנימית רחל, והיא מתלבשת בה" דהיינו כנ"ל, כי מתוך שמדת לאה נתבטלה, וקבלה מדתה של רחל, ע"כ נחשבת רחל שעולה ומלבשת את לאה, ולאה נעשית פנימית לה. כי החיצון הוא השולט. והבן. ולפיכך, אפשר גם עתה לכנות את מחציתה העליונה של רחל בשם לאה, כי ג"ר דז"א היא לעולם בחינת לאה, כנ"ל, אמנם זה נבחן רק לפנימיות דרחל, כי רחל עולה ומלבשת אותה, שפירוש ההלבשה הזו היא, כי לאה ביטלה למדתה עצמה וקבלה למדת רחל, וע"כ נעשית פנימית אליה, ורחל לחיצוניות המלבישה.

פרק קנג

אחורים של ב"ן ואחורים של מ"ה בין בז"א ובין בנוקבא. פי' כי אע"פ שכבר נתחברה רחל עם לאה לפרצוף אחד, ותופסים כל אורך ז"א, ורחל נמצאת עם הז"א בקומה שוה מאחוריו. עכ"ז אין במוחין אלו רק בחינת אחורים של שניהם בלבד. כי הם רק להשלמת הכלים דרחל, כנ"ל, וע"כ הם עוד בחינת אחורים, כי כל השלמת כלים הם מוחין דאחורים. וכבר ביאר הרב לעיל, כי רחל לוקחת כל האחורים דהוי"ה דמ"ה מבחינת המספר בלבד: בחינת מספר דע"ב, מהוי"ה דאחורים דכתר, והמספר דכ"ו אותיות דריבוע הוי"ה דמ"ה שהוא האחורים דחכמה, והמספר דקנ"ו אותיות דמילוי המילוי דהוי"ה דמ"ה שהוא האחורים דבינה, ומספר דכ"ו אותיות הריבוע דהוי"ה דמ"ה שהוא האחורים דז"א הז"א. ובחינת האותיות עצמם של אלו הריבועים, שהם עשר האותיות דריבוע דהוי"ה דכתר, וכ"ו אותיות דריבוע הוי"ה במלוי מ"ה, וקנ"ו אותיות דריבוע של מילוי המילוי, וכ"ו אותיות דמילוי מ"ה התחתון, שהוא ז"א דז"א, כל אלו הריבועים נשארו בז"א. הרי שבזמן היותם אב"א בקומה שוה עד הכתר דז"א, מ"מ אין בכל אחד רק בחינת אחורים, שבחינת החשבון שהיא ב"ן דז"א, ננסר וניתן לנוקבא, ובחינת האחורים דאותיות עצמם נשארו בז"א. כמ"ש לעיל דף א' תשכ"ח ד"ה ננסרים ע"ש. וזה אמרו "כל זה אינו אלא אחורים דב"ן ואחורים דמ"ה כמבואר.

פרק קנד

פנים בפנים אז יש אל הז"א פנים ואחור דמ"ה דמ"ה, ופנים ואחור דמ"ה דב"ן, וכן אל הנוקבא פנים ואחור דב"ן דמ"ה ודב"ן דב"ן. כי כמו שנתבאר לעיל אצל הנוקבא שבגופו

דז"א שהיא כולה ב"ן, כי לקחה ב"ן דאבא וב"ן דאמא, שהם בינה וגבורה דאבא הנקרא ב"ן דמ"ה, ובינה וגבורה דאמא, הנקרא ב"ן דב"ן וז"א הוא כולו מ"ה, כי לקח המ"ה דאבא ומ"ה דאמא, שהם חכמה וחסד דאבא, הנקרא מ"ה דמ"ה, וחכמה וחסד דאמא, הנקרא מ"ה דב"ן. (עי' לעיל דף א' תשס"ג ד"ה קודם). כן הוא ממש בז"א ורחל פב"פ, שז"א כולו מ"ה דהיינו מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, שהם חכמה וחסד דאו"א. והנוקבא כולה ב"ן, שהם בינה וגבורה דאו"א, כי כל בחי' הנוקבא שבגופו עברה לבחי' רחל. כנ"ל. וכל זה אמור בבנין פרצופם דז"א ורחל. אבל בבחי' הזווג דפב"פ, הוא נותן לה ג"כ בחי' המ"ה לצורך הולדת נשמות זכרים ונקבות. כי הזכרים באים לעולם מבחינת מ"ה, או מ"ה דאבא או מ"ה דאמא. והנקבות באות לעולם מבחי' ב"ן, או ב"ן דאבא או ב"ן דאמא. כמ"ש לפנינו.

פרק קנה

א **כלל הדברים כי כל הבחינות שיש אל הז"א עד זמן היניקה, שהוא בחינות ו"ת שבכל קצה וכו' נקראים בחי' אלקים.** היינו עד זמן ב' שנים דיניקה, שאז יש לו ב' הפרצופים הנקראים עיבור ויניקה, שהם נפש רוח, הנקראים חג"ת נה"י מבחינת האורות, וחב"ד חג"ת מבחינת הכלים, והם בחינת הכלים דפנים שיצאו בנקודים, שהיו שם בבחינת אצילות גם בעת הקטנות, דהיינו חב"ד חג"ת עד החזה עם נקודת החזה המסיימת אותם. כנ"ל. שהם ז' המלכים שיצאו בעת קטנות הנקודים, שלא היו ראוים כלל להשבר אם לא היו מתחברים עם הנה"י דבי"ע בעת הגדלות דנקודים, להיותם למעלה מפרסא מתחילת אצילותם, וכל שבירתם של אלו הכלים דפנים היה מחמת התערבותם והתחברותם עם הכלים דאחור, שהם המחזה ולמטה שיצאו לבר מפרסא ונעשו לבי"ע. כנ"ל. וכיון ששבירתם לא היה מחמת עצמם, ע"כ אחר שנבררו מן בי"ע ונפרשו מכלים דאחורים, ונתקנו באצילות, שוב לא יארע בהם שום מיעוט עוד לעולם. והם ב' הפרצופים עיבור יניקה שנתקנו בז"א מבחינת עצם אצילותו, שלעולם לא יחסרו ממנו מטעם הנ"ל. ונבחנים לעצם אצילותו דז"א, משום שכן היו עצם אצילותו גם בשורשו בז' מלכין דנקודים, כנ"ל. אמנם אין בהם בחי' ג"ר דרוח, הנקראים נשמה חיה יחידה דרוח, אלא רק בחי' נפש רוח דרוח בלבד, דהיינו כמו שיצאו בקטנות נקודים, וכמו שנשלם הז"א באצילות בשני שנים דיניקה. כנ"ל בחלק י"ב ע"ש. וכל היוצא בז"א משהו יותר מבחי' נפש רוח דרוח, הם נבחנים בו בסוד תוספות על עצם מהותו, משום שלא היו בכלים דפנים דנקודים, והוא צריך להתברר מכלים דאחור של הנקודים, שבירורים אלו נבחנו בשם עיבור ב' הבא לאחר ב' שנים של יניקה. כי הבירורים דכלים דפנים נקראו תמיד

בשם עיבור א', שמהם באו ב' הפרצופים עיבור יניקה שהם נפש, ונ"ר דרוח, הנבחנים לעיקר אצילותו כנ"ל. והבא בסוד תוספות נבחן לעיבור ב', שהם לבחי' ג"ר דרוח, שזמנו מב' שנים דיניקה עד ט' שנים ויום א'. ואז הוא משיג פרצוף הגדלות של הרוח. ואלו ג' הפרצופים, נקראים ג' פרצופי האחור, דהיינו העיבור יניקה ומוחין דאחור. ונקראו כן משום שהם רק משלימים בחי' הכלים שלו. ואח"ז יש לו עיבור ג', דהיינו לאחר ט' שנים ויום א', ואז יוצאים בו ג' פרצופי הפנים, דהיינו ג"כ ע"ד ג' פרצופי האחור, ונקראים עי"מ דפנים דז"א. והם בחינת המוחין די"ג שנים ויום א', כנ"ל בחלק י"ב ע"ש.

ב **הג"ר שבכל קצה מן הו"ק התחתונים שבו וכן כל ג"ר עליונים דרישא דז"א כל אחד כלול מי"ס וכל זה נקרא מוחין דגדלות.** דהיינו הג"ר דרוח הנקרא ג"ר דכל קצה מהו"ק, וכל ג' פרצופים עיבור יניקה מוחין דנשמה, הנקראים נרנח"י דנשמה, כל אלו הם מוחין דגדלות, ובחינת הויות, כי כל ג"ר הם הויות, וכל ו"ק הם בחי' אלקים. אמנם המוחין דו"ק נבחנים פעמים בשמות אלקים. אלא במילואים דיודין ההין אלפין, וזה מבחינת הדינים שעוד נמצאים בהם, כנ"ל, בחלק י"ב, אמנם מבחינת האורות דג"ר שבהם הם נבחנים לשמות הויות. וכבר נתבאר בחלקים הקודמים, שכל בחי' אורות הם שמות הויות, ואפילו אורות דנפש, ומה שהו"ק נקראו בשמות אלקים הכונה היא על בחי' המוחין שלהם, שהם הכלים שבהם מתלבשים האורות, אבל האורות עצמם נבחנים תמיד בשמות הויות, ואפילו אורות דעיבור. וזכור זה.

פרק קנו

ה"ג ב"ן דב"ן בביאה א' ואח"כ בזווג ב' נותן בה גם החסדים דאמא מ"ה דב"ן. כבר נתבאר לעיל, שכל בנינה של הנוקבא הנפרדת שוה לנוקבא שבגופו דז"א, דהיינו רק מבחי' ב"ן לבד, דהיינו מב"ן דאבא, שהם בינות וגבורות דאבא, ומב"ן דאמא, שהם בינות וגבורות דאמא. שזהו הפירוש, שאחר הנסירה איהו נקיט חסדים ואיהי גבורות. כי ז"א נשאר כולו מ"ה, שהם חכמה וחסד דאבא, וחכמה וחסד דאמא. והנוקבא כולה ב"ן, שהם בינה וגבורה דאבא ובינה וגבורה דאמא.

אמנם כאן מדבר הרב מבחי' הזווג של ז"א ונוקבא ולא מבנין פרצופם דזו"ן. וז"ש, שבביאה א' נותן לה בבחינת הזווג ב"ן דב"ן, ובביאה ב' מ"ה דב"ן. וכונתו לענין ביאה קדמאה כדי לעשותה בחי' כלי. ויש בביאה קדמאה ב' זווגים: א', הוא לבחי' כלי לבד, שזווג הזה בעצם נעשה ע"י אמא שלא ע"י ז"א, אלא כיון שאין הנוקבא הנפרדת יכולה לקבל ישר מאמא, ע"כ היא צריכה לקבל המוחין האלו פעם שנית ע"י ז"א, כנ"ל באורך. וע"י הארת הזווג ההיא, יורדת ה"ת מעינים שלה ואח"פ שלה הוחזרו למדרגתה ומשגת

ע"ס דכלים, שנשלמו ש"ת דכל ספירה מה' בחינות חג"ת נ"ה שלה, אשר אחר השלמתם נעשה מהם בחי' כולל המשלים לה הכלי של היסוד, המכשירה לבחי' זווג. כנ"ל (דף א' תשמ"ה ד"ה אין) ע"ש, וזהו נבחן לזווג הראשון דביאה קדמאה. והיא בחינת ב"ן דב"ן, שהם מבינות וגבורות דאמא.

וזווג הב' דביאה קדמאה, הוא לבחי' רוחא דשדי בה בעלה בביאה קדמאה, הנקרא בנימין. כי אחר שכבר השיגה בחי' הכולל דה' בחינות חג"ת נ"ה שלה הנקרא יסוד, הבה אז נותן לה ז"א ע"י זווג בחי' רוחא שהיא בחי' האורות המשלים ליסוד דנוקבא שתהיה ראויה להעלות מ"ן. פירוש: כי באלו אח"פ שהעלתה בזווג הא', דבוקים שם גו"ע דמדרגה תחתונה שלה, שהם נשמות הצדיקים, כנ"ל בחלק ט', ע"ש. ועתה בזווג הב', שנותן לה האורות, דהיינו שנעשה הזווג בבחי' המסך שביסוד שלה שכבר נשלם מקודם, הרי הזווג ההוא נעשה ג"כ על גו"ע דנשמות הצדיקים הדבוקים באח"פ שלה, ואז מקבלים נשמות הצדיקים בחי' מ"ן ראשונים שלהם, שמ"ן אלו נעשה לבחי' מקור להעלות נשמות מבי"ע, כי מתוך שנכללו פעם אחת בזווג זו"ן, הם יכולים לעלות שם תמיד, כמ"ש בחלק ט' בהסתכלות פנימית בסופו, עש"ה. וע"כ נבחן שע"י האי רוחא דשדי בה בעלה, נעשה היסוד דנוקבא מוכשר להעלות תמיד נשמות הצדיקים לבחינת מ"ן. וב' זווגים אלו נבחנים לא', ואח"כ בזווג ב' נותן לה מ"ה דב"ן, כי הז"א נותן לה מבחי' מ"ה שבבנין פרצופו, שהם חכמה וחסד דאמא, שהיא לבחי' הולדת נשמות, אמנם אין זה נבחן שהנוקבא מקבלת המ"ה הזה לבנין פרצופה עצמה, אלא לבחינת הולדות נשמות, שזה מגיע לה מבחי' זווג ז"א ונוקבא יחד כדי להשלים התחתונים ממנה, שהם נשמות הצדיקים. שהרי הז"א לא נתן לה המ"ה דב"ן הזה לחלקה עצמה, כמו שהוא נתן לה הב"ן דמ"ה והב"ן דב"ן אלא שהמ"ה דב"ן הזה שהוא נותן לה בבחינת רוחא, הוא רק מטפת הזווג בלבד, אבל כל המ"ה הזה נשאר לגמרי בז"א עצמו בבנין פרצופו. משא"כ הב"ן דמ"ה והב"ן דב"ן נתן לחלקה ולבנין פרצופה, ולא בחינת טפת הזווג לבד, כי הוא דחה אותם מבנין פרצופו עצמו, כי הוא עצמו לא נשאר זולת במ"ה דמ"ה ובמ"ה דב"ן.

פרק קנז

ואז יוצא הולד כלול מדכר ונוקבא דכר ממ"ה דב"ן ונוקבא מב"ן דב"ן. כלומר, שאח"ז כשז"א הולך ומזדווג עם הנוקבא פב"פ להולדת נשמות, הנה הנשמות שהם מבחינת קין, שהם כולם מבחינת מ"ה וב"ן דאמא, נמצא, שהזכרים האלו יוצאים מבחי' מ"ה דב"ן, והנקבות מב"ן דב"ן, דהיינו מב' הבחינות הנ"ל שבביאה קדמאה בלבד, אמנם הנשמות שיש להם חלק במ"ה וב"ן דאבא, הז"א משפיע בהנוקבא מבחינת מ"ה דאבא

גם כן. אמנם אין לטעות שהנשמות דבחינות קין יוצאים ממש ע"י הכלי ורוחא דביאה קדמאה, כי נודע שאין אשה מתעברת מביאה קדמאה. כנ"ל בחלק ט'. אלא הכונה היא, שהנשמות האלו באות מאותם ב'
בחינות מ"ה וב"ן שבאו בכלי ורוחא, אבל ודאי שהם צריכים לזווג חדש.
וצריך שתדע, שאחר הנסירה, שז"א נשאר כולו מ"ה, דהיינו מ"ה דאו"א. ונוקבא כולה ב"ן, דהיינו ב"ן דאו"א. נבחן ג"כ שבעת הזווג לצורך הולדת נשמות, נולדים נשמות הזכרים מעצם בנין פרצופו דז"א, שהם או ממ"ה דאבא שבו, או ממ"ה דאמא שבו. והנקבות נולדות מעצם בנין פרצופה דנוקבא, דהיינו או מב"ן דמ"ה שבה, או מב"ן דב"ן שבה. והבן היטב.

פרק קנח

יתרון גדול לב"ן הכולל על מ"ה הכולל יען שם ב"ן הוא בחינת ס"ג והוא עליון ממ"ה.
כבר נתבאר זה בחלק ח', אשר כל הכלים דאצילות באים מע"ס דנקודים הנקראים ב"ן, שהם פרצוף העליון של האצילות. וזה דומה לכל הפרצופים הקודמים דא"ק עצמו, אשר האורות דפרצוף התחתון ממלאים תמיד לכלים דפרצוף העליון אחר שנזדככו ונסתלקו מהם אורותיהם, אלא השינוי שבכאן הוא, כי הכלים דנקודים נפגמו מחמת השבירה והנפילה לבי"ע. ולפיכך בפרצופי א"ק, הגם שהאורות דתחתון ממלאים הכלים דעליון, מ"מ עדיין נבחנים הכלים דעליון שהם חשובים בהרבה מן התחתון, להיותם בחי' עליון. ולא עוד, אלא שמתחילה מקבל העליון את האורות דתחתון בכלים שלו שנזדככו, ואח"כ הוא נותן אותם אל התחתון, ולפיכך לא נגרע מעלתו של העליון משום שהאורות דתחתון ממלאים אותו. משא"כ כאן בב"ן, הבא מע"ס דנקודים שהיה בהם ביטול ושבירה, הנה נפגמה מעלת העליון שבהם, שהרי הם צריכים לתיקון ע"י האורות דתחתון מהם, שהם המ"ה החדש שיצא באצילות, והם אינם מקבלים מקודם האורות כמו בפרצופי א"ק, אלא התחתון מקבלם תחילה ואח"כ משפיע אותם אל הב"ן כנודע, ע"כ נפלו ממדרגתם, ונעשו בחינת תחתון אל האצילות, להיותם צריכים להשפעתם. אמנם ענין היתרון שיש בהם מבחינת שורשם, לא יתגלה עד גמר התיקון, כי אחר שהב"ן יקבל כל תיקונו ממ"ה החדש, אז יחזור לשורשו, כלומר שישוב ויתחבר בבחי' הע"ס דנקודים, שהם ס"ג, ובחי' פרצופים עליונים לפרצופי מ"ה החדש, כי אז ימצא המ"ה לבחינת מקבל מהם. כדרך הפרצופים התחתונים דא"ק, כנ"ל. וז"ס שישוב הב"ן להיות ס"ג. ואע"פ שגם המ"ה יתחדש אז ויתגדל מעלתו, אמנם אין העדר ושינוי ברוחני, כי

אז יהיה מ"ה החדש בבחינת מלבוש על הע"ס דנקודים, והע"ס דנקודים יחשבו לבחינת פנימיות. והבן. וזהו שמדגיש כאן הרב שיש יתרון גדול לב"ן הכולל על מ"ה הכולל.

פרק קסא

א **בינה וגבורות וחצי דעת תחתון וחצי דעת עליון וכו', הם נסתלקו מז"א אמנם לא נשארו בסוד או"מ וכו' מן בחינת הרשימו** וכו'. פי', כי גם בעת עליתו למ"ן נשאר בו בחינת רשימו מן המוחין שעלו, ורשימו זו מקבלת הארה מהמוחין שעלו למ"ן, הנבחן לאו"מ. ואומר, שבחינת בינות וגבורות שנסתלקו ועלו למ"ן אינם מאירים לרשימו הנשארת בז"א לבחי' או"מ. והוא מטעם, כי בעת עלית הזו"ן למ"ן, נכלל הז"א באבא, ונוקבא נכללה באמא, ובעת הזאת נמצא אבא כולו מ"ה, דהיינו חכמה דמ"ה כמו א"א, ואמא כולה ב"ן, כי ע"י כפיפת ראש דעתיק למקום א"א ששם עומדת אמא, קבלה אמא ג"ר דחכמה דב"ן, שע"י זה נתחברו אליה גם הו"ק דחכמה דב"ן שבבחינת אבא. ולפיכך נמצא, שהנוקבא שהיא כלולה עתה באמא, היא מקבלת ממנה הבינות וגבורות, כלומר כל בחינת ב"ן. וז"א שאינו נכלל באמא אין לו כלל מבחינת בינות וגבורות, אלא מחכמה וחסד בלבד שהם בחינת אבא. באופן, שחכמה וחסד דאבא ודאמא, דהיינו הצד ימין דשניהם שהם מ"ה, והם עתה כלולים באבא לבד, הנה הם נבחנים לאו"מ על הז"א, שהרי הוא נכלל באבא. אבל הבינות וגבורות דשניהם שהם עתה כלולים באמא בלבד, הם מתלבשים עתה בנוקבא, ואין לז"א חלק בהם.

ב **חוזרין להסתלק מן הנוקבא וחוזרין תחילה להתחבר עם חכמה וחסדים בסוד או"מ ג"כ עמהם, ולעשות זה צריך זווג אחר באו"א**. פירוש, כי אחר שנשלם ענין התכללותו באו"א בסוד עלית מ"ן, הוא צריך לזווג מיוחד לצורך הלידה, כלומר לצורך ביאת המוחין למקומם שיהיה בהשואה לבחינת המ"ן שזו"ן העלו להם, שבזה נמדד שיעור קומת המוחין הצריכים לזו"ן. כמ"ש בחלקים הקודמים. אמנם אין הזו"ן מקבלים כל המוחין תכף בבת אחת, כי תחלה מקבל בחינת צ' דצל"ם, שהם רק בחי' ו"ק של המוחין, וג"ר עוד נשארים עליו בבחינת מקיפים, כנודע. וזה אמרו "שהבינות וגבורות חוזרים תחלה להתחבר בסוד מקיפין". אלא אח"כ הוא מקבל גם המ' ול' שלהם בסוד פנימים, שהם הג"ר שבהם, כנ"ל, בחלק י"ב.

פרק קסב

א **ונמשכין מזווג ההוא ב' מנצפ"ך, א' ביסוד דאמא וא' ביסוד דמלכות וא' נמשך לחכמה וא' נמשך לעטרא דגבורה ועל ידה נמשך אותו מנצפ"ך הב'**. פירוש, שיש בזווג ההוא בכללו, מעת עלית מ"ן עד ביאתו למקומו, ב' מיני מנצפ"ך: שא' היא מקבלת

מאמא שלא ע"י ז"א, דהיינו בעת התכללותה באמא עלאה בזווג דחו"ב, שאז נבחן באמת, שהחכמה משפעת המנצפ"ך ליסוד דאמא, דהיינו על המ"ן דאמא, אלא משום שהנוקבא נכללת באמא, ע"כ היא מקבלת ג"כ המנצפ"ך הזה. אמנם אין קבלה זו מספקת אל הנוקבא, אלא שהיא צריכה לקבל אותו המנצפ"ך בפעם ב' מן ז"א אחר ירידתם למקומם עצמם. כנ"ל. ואז נבחן שהמנצפ"ך מושפע אל היסוד דמלכות, דהיינו אחר שהשיגה המנצפ"ך ע"י ז"א, כבר הוא משפיע לה אל היסוד של עצמה על המ"ן דידה. וזה אמרו "א' ביסוד דאמא, וא' ביסוד דמלכות" כנ"ל, שא' היא מקבלת ע"י התכללותה ביסוד דאמא. וב' היא מקבלת על המ"ן שלעצמה, שהיא נבחנת ליסוד דמלכות.

וזה אמרו "א' נמשך לחכמה, וא' נמשך לעטרא דגבורה ועל ידה נמשך אותו מנצפ"ך הב' " כלומר, שהראשון נמשך מחכמה לבינה שהיא אמא, והיא שם בבחינת גבורות זכרים, כי קומת חכמה זו יוצאת על המזלין, שהם מבחינת צמצום א', שהם נבחנים לדינין תקיפין ברישא, כנ"ל (דף א' תשמ"ז ד"ה הזכר) ע"ש. וע"כ המנצפ"ך הזה נבחן לבלתי ממותק לצורך הנוקבא כי היא צריכה לקבל מעטרא דגבורה שבמוחין דזו"ן, ע"י המלכות דאמא שאינה כלולה במוחין דז"א, ששם יוצאים המוחין דנוקבא מחדש בראש הז"א ואח"כ הוא משפיע לה ע"י נה"י שלו, כנ"ל בדברי הרב (בחלק זה אות קנ"ו) ע"ש. ואז נמתקים המנצפ"ך בסוד מנצפ"ך כפולים, דהיינו מעטרא דגבורה שבמוחין דז"א, וממלכות דאמא אשר שם, ונמתקים כל צרכם, בסוד שהדינין נייחין בסיפא, כי נעשים למוחין דנוקבא כנ"ל. וזה אמרו "נמשך לעטרא דגבורה ועל ידה נמשך אותו מנצפ"ך הב' " דהיינו לעטרא דגבורה שבמוחין דז"א, אשר עטרא דגבורה זו משתתפת עם המלכות דאמא, שאז יוצאים המוחין דנוקבא על שניהם, ומשם הם מתפשטים אל היסוד דמלכות, דהיינו היסוד דנוקבא, כמבואר.

ב **המנצפ"ך כפולים הם יותר נמתקים כי החכמה היא גבורה בשרשה, כי לכן חכמה דא"א נתלבש בה גבורה דעתיק**. פירוש, כי ע"י התחדשות יציאת המוחין דנוקבא בראש הז"א, נעשו שם המנצפ"ך כפולים, דהיינו מעטרא דגבורה דז"א וממלכות דאמא, כנ"ל בדיבור הסמוך. ואז נייחין הדינין ומתמתקים כל צרכם. כנ"ל. אבל בעוד שהם מבחינת יציאת המוחין באו"א, שהם מלבישים לג"ר דא"א בעת הזווג, שאבא מלביש לכתרא דא"א, ואמא מלבשת למו"ס דא"א ונמצא שאמא מלבשת אז גם לגבורה דעתיק, כי חכמה סתימאה מלבשת על גבורה דעתיק, ששם נגנז בחינת המלכות דצמצום א', כנ"ל בחלק י"ג. ע"כ בקומת חכמה זו שאמא מקבלת שם, יש בחי' גבורה דעתיק, שהיא גבורה קשה מטעם היותה מצמצום א'. וזה אמרו "לכן חכמה דא"א נתלבש בה גבורה דעתיק" דהיינו

ח"ס דא"א שבתוכה גבורה דעתיק, ששם מלבשת אמא בעת הזווג. וזהו טעם נוסף על הטעם שנתבאר בדיבור הסמוך. וע"כ המנצפ"ך הזה שהנוקבא מקבלת בעת התכללותה במ"ן דאמא עילאה, אינו ממותק כל צרכו, כי יש בו עוד בחינת דינא קשיא שאינו ראוי אל הנוקבא הנפרדת, ולפיכך הם יורדים משם למוחין דז"א ומתמתקים שם בסוד מנצפ"ך כפולים כנ"ל. והיא מקבלתם ע"י ז"א עצמו דרך נה"י שלו, ואז הם יותר נמתקים.

פרק קסו

ט' נקודות שלה אחר חצות מתחברים עם לאה ונקודת הכתר מתחילת אצילות ירדה בבי"ע להאיר שם. כי ע"י הק"ש שעל המטה אנו מעלים הזו"ן למ"ן להיכל או"א, שע"י קבלת המוחין אלו נעשה הנסירה, כנ"ל בחלק י"ד, אמנם אין המוחין אלו מגיעים לבחי' רחל, כי הם בחינת עלי עליון שלה, ואינה יכולה לקבל רק ע"י ז"א.

וע"כ רק לאה יכולה לקבל המוחין ההם, ורק היא ננסרת מהז"א, כנ"ל דף א' תשנ"ה אות קכ"ה ע"ש. וחוזרת לאה פב"פ עם הז"א, והיא לוקחת ג"כ את ט' הנקודות דרחל דבחינת אב"א שלה מחזה ולמטה ונעשה הזווג יעקב ולאה פב"פ בקומה שוה. והזווג הזה נחשב כמו בחינת הזווג דאו"א, כמ"ש הרב לעיל (חלק י"ד אות מ"ו) ע"ש. והוא מטעם כי אין ז"א יכול ליתן מוחין לנוקבא כי אם ביום, שאז שליטת הז"א והחסד, כנודע, אלא רק לאה, שהיא בחינת נוקבא הגדולה דז"א, יכולה לקבל המוחין ישר מאו"א כמו ז"א עצמו, וע"כ מקבלת המוחין גם בלילה. משא"כ רחל, שהיא צריכה לקבל המוחין מז"א, שאין שליטתו בלילה בעת חוסר החסדים, ע"כ אינה מקבלת כלום מהזווג הזה בעוד לילה. וכלפי דידה נבחן, כמו שז"א נמצא עוד בהיכל או"א, ואין מגולה ממנו למטה רק בחינת ו"ק, דהיינו כבזמן התרדמה. ונודע שבשעה שאין לז"א אלא ו"ק, אין ברחל רק בחינת נקודה לבד. כי אין בחינתה מתחלה להגלות רק אחר השלמתם דנה"י דגדלות דז"א, שאינם נשלמים אלא ביום כנ"ל. וז"ש שהנוקבא היא נקודת הכתר מתחילת אצילות, שהיא נקודה תחת היסוד דאורות ותחת החזה מבחי' הכלים כנודע.

וזה אמרו "ונקודות הכתר מתחילת אצילות ירדה לבי"ע להאיר שם וכו' וט' הנקודות יורדין אז בבי"ע" אין הפירוש, שט' נקודות הראשונות שהיה לה מבחינת אב"א מחזה ולמטה דז"א שהם ירדו לבי"ע. שהרי כבר אמר שט' נקודות שלה אחר חצות נתחברו עם לאה. והגם שיש לתרץ כאן שהם יורדים בבוקר בזמן התפילין דוקא. אמנם לעיל בחלק י"ד אומר במפורש שהם ירדו בלילה לבי"ע. אמנם כבר נתבאר זה היטב לעיל, שהכונה היא על בחינת אח"פ דכלים שלה שהיא משגת בלילה. כי מאחר שז"א עצמו כבר קבל המוחין בלילה, ונמצאים חג"ת שלו שנעשו לחב"ד, ונה"י לחג"ת ויצאו לו נה"י חדשים

מבי"ע הנה אלו נה"י חדשים כלול בהם גם ט"ת דנוקבא הנפרדת שהיא רחל. כנ"ל (דף א' תשכ"ח ד"ה אכן), ע"ש. ואלו ט"ת וגם נה"י דז"א אינם עולים בלילה, אלא רק ביום בעת התפלה כמ"ש שם באורך. ועליהם אומר כאן שט"ת דנוקבא יורדים אז בבריאה. כי לא יוכלו לעלות אלא ביום בעת שליטת הזכר, שאז הז"א משפיע בה המוחין שקבל בעדה. ועי' היטב לעיל (דף א' תקי"ג ד"ה והנה) כי אין כאן המקום להאריך.

וזה אמרו "ושאר הט' הנ"ל אנו מעלין אותם מעט מעט מבי"ע עד ברכת אבות וכו', ואז עולה המלכות ואותה הנקודה חוזרת אל האחור" כי עתה בברכת אבות באים המוחין ומתלבשים בז"א, ומתלבשים אורות דחב"ד בכלים דחב"ד, ואורות דחג"ת שהיו שם עד עתה בכלים דחב"ד, יורדים עתה למקומם לכלים דחג"ת. ואורות דנה"י שהיו מתלבשים מקודם בכלים דחג"ת יורדים עתה ומעלים הנה"י חדשים מבי"ע, שעמהם עולים ט"ת של הנוקבא. והבן היטב, כי המוחין של חצות אע"פ שהספיקו לבחינת ג"ר דכלים, כי ע"כ ננסרה לאה ונתחברה עם ט"ת דרחל לפרצוף אחד, מ"מ לא היו מבחי' האורות רק ו"ק, אלא שהם ו"ק דגדלות, שאז נבחן שכלים דחג"ת כבר נעשו לחב"ד, אמנם עוד לא השיגו האורות דחב"ד, וא"כ עוד אין בהם אלא אורות דחג"ת. וכן גם הכלים דנה"י כבר נעשו לחג"ת, אמנם עוד אין בהם אלא אורות דנה"י, כי אורות דחג"ת נמצאים עוד בכלים החדשים דחב"ד, ונמצאים הכלים דחג"ת שאין בהם אלא אורות דנה"י. ולפיכך לא יכלו הנה"י החדשים דז"א לעלות בלילה, וכן ט"ת דנוקבא שהם תולדה מהם. כי האורות מעלים את הכלים, ועדיין לא היו שם אורות בשביל הנה"י אלו דבי"ע.

אלא רק בברכת אבות, אחר שז"א כבר קבל האורות דחב"ד, אשר אז הם מתלבשים בכלים דחב"ד, ויורדים עתה האורות משם לכלים דחג"ת, ואחר שהם משיגים האורות דחג"ת, אז הם מורידים האורות דנה"י שהיו בהם, אל נה"י החדשים ומעלים אותם לבחינת אצילות, שעמהם עולים הט"ת דנוקבא. אמנם נודע, שמתחלה, צריכה הנוקבא להשתלם עם ג' פרצופי האחור עד שתלביש הז"א בקומה שוה מאחוריו, ואח"כ היא חוזרת לבחינת נקודה דפנים, ואז הולכת ומקבלת ג' פרצופי הפנים, שהם עי"מ דפנים, ואז היא באה עם ז"א בקומה שוה פב"פ.

וזה אמרו "ואז עולה המלכות ואותה הנקודה חוזרת אל האחור ומתחלת להתקן כמו בזמן העיבור וכו' ועולה בסוד נקודה לבד אורך כל הז"א עד הכתר שבו" דהיינו כנ"ל שמתחילה היא עולה עם ט' התחתונות שלה לבחי' עיבור, שנקרא נקודה דאחור, עד שהיא מלבשת מבחינתה זו דנקודה דאחור עד הכתר דז"א, שהם ג' פרצופים עי"מ דאחור.

וזה אמרו "ואח"כ נכנסין בז"א ג"ר דגדלות וכו' ונעשים בבחינת הפרצוף מחזה שלו ולמטה וזה בחול" דהיינו כנ"ל, כי אחר שנשלמה הנוקבא בג' פרצופים האחור היא חוזרת לנקודה תחת היסוד, ועולים פעם שנית למ"ן לצורך המוחין דפנים, ואז מקבל הז"א בעדה הג"ר דגדלות, מבחינת המוחין דפנים בפנים, ואז היא מתתקנת בבחינת פרצוף, כלומר, בבחינת פב"פ בקומה שוה עם יעקב, אמר כלפי הז"א הוא נחשב רק מבחינת החזה ולמטה. משום שממוחין דחול אין מוחין אלא ליעקב בלבד, אבל ז"א עצמו אין לו מוחין דהולדה אלא רק ע"י עליתו לאו"א עלאין כמו בשבת במוסף. כנ"ל בחלק י"ד.

פרק קעד

כבר נתקנה לאה אב"א טרם רחל וכו' **ועדיין שתיהן נפרדות. כמ"ש לעיל**, שאין התחלה לתיקון רחל אלא אחר שהשיג הז"א מוחין דנשמה, שאז נבחנת לאה לנוקבא הגדולה, שמלבשתו מחזה ולמעלה, והנוקבא הקטנה שהיא רחל מלבשת אותו מחזה ולמטה. ואז שתיהן נפרדות, כי כל עוד שאין בז"א מבחינת מוחין דחיה, הוא מוכרח להתחלק לב' פרצופים, משום שמוחין דס"ג אינם מספיקים להשפיע בחינת ג"ר להמקום שמחזה ולמטה. כנ"ל (דף א' תש"ל ד"ה וביאור). ע"ש.

פרק קעז

ולכן אין הדעת בכלל הי"ס כי הוא הת"ת אלא שהוא הפנימיות. כי גוף החיצון דז"א נקרא ת"ת כי גוף החיצון הוא בחינת ו"ק, ונודע, שעיקרם הוא הת"ת, משום שחסד וגבורה שבו הם מהתכללות העליונים, ונה"י שבו הם מהתכללות הנוקבא. ונמצא שעצם הז"א הוא רק בחינת ת"ת, ולכן נקרא גוף החיצון דז"א, שהוא כולל עיבור יניקה שבו עם הג"ר דו"ק שכללותו אינו יותר מבחינת ו"ק, וע"כ נקרא רק בשם ת"ת.

וגוף הפנימי דז"א, דהיינו פרצוף חב"ד שבו, שגם הוא כולל עיבור יניקה מוחין, כנ"ל, הוא נקרא בשם דעת, שהוא ת"ת מלגאו. פירוש: כי נודע, שאין בז"א יותר מששה כלים, אלא בגדלות עולים חג"ת ונעשו חב"ד, ונה"י נעשו לחג"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים. נמצא, שבחינת ת"ת דפרצוף חיצון נעשה דעת בפרצוף חב"ד, ונמצא שדעת אינו בחינה אחרת זולת אותו הת"ת דחיצון, אלא שהוא בחינת פנימיות הת"ת, כלומר, הת"ת שנעשה לדעת. וזה אמרו "שהוא ת"ת מלגאו דאתי בשית סטרין", כי כמו שהת"ת דחיצון כולל ו"ק לבד, כן דעת אינו כולל יותר מו"ק, כי סוף סוף אי בו יותר מששה כלים, שהם שית סיטרין, ורק חג"ת נעשו לחב"ד. כנודע. וע"כ נקרא הדעת בשם ת"ת מלגאו, כלומר ת"ת פנימי. ונקרא ג"כ בשם משה וישראל, כי גוף הדעת נקרא בשם משה. וכללות פרצוף

החב"ד נקרא בשם ישראל.
וזה אמרו "ולכן אין הדעת בכלל הי' ספירות כי הוא הת"ת אלא שהוא הפנימיות, וזכור כלל זה" כי יש להקשות, לפי הכלל שהם עשר ספירות ולא תשע ולא י"א, והרי עם הדעת יש י"א ספירות. וזה שאומר, שאין הדעת ספירה מחודשת בהע"ס, שהרי היא באמת רק ת"ת, אלא הפנימיות שבו, דהיינו הת"ת העולה להיות דעת בעת הגדלות, וא"כ גם עתה אין בו יותר מע"ס.
ועם דברי הרב אלו, תבין יותר המתבאר לעיל בשיעור מטי ולא מטי (דף ש"ל דבור המתחיל עתה). אשר מקור הדעת הוא בחינת אור החסד שעלה לכלי דבינה, אשר בא שם מכח התחלפות האורות, כי אור הכתר נשאר בפה דפרצוף א' דא"ק, ולא נתפשט לפרצוף ע"ב דא"ק, וע"כ בא החכמה בכלי דכתר ואור הבינה בכלי דחכמה, ואור הז"א בכלי דבינה, ואור המלכות בכלי דז"א. ועליה זו דאור הז"א שהוא ת"ת בכלי דבינה, נעשה שורש לעלית החג"ת דז"א לבחינת חב"ד בפרצופי אצילות. ע"ש היטב בכל ההמשך. גם תבין בזה מ"ש בחלק י"ד, שעיקר הנושא להארת חכמה דקומת חכמה דל"ב נתיבות, הוא רק הת"ת, שהוא נמשך ג"כ מעליה זו דאור החסד בכלי דבינה שנעשה בזה מ"ן אל הבינה והשיב פניה לחכמה, ואז נעשה הבינה לחכמה ומשפעת אל החסד שהוא ז"א. ע"ש. הרי מכל אלה, שהדעת הוא בחי' ז"א עצמו שהוא רק ו"ק, אלא שהוא מתעלה מחמת עליתו למ"ן לבינה וגורם לצאת בה קומת חכמה, וע"כ נעשה גם הוא לחב"ד, כי כל מה שהתחתון גורם לעליון נמשך זה גם להתחתון, וע"כ נעשו חג"ת דז"א לחב"ד. והבן זה, כי הוא כלל הגדול ביותר, להבין עמו כל המוחין דז"א.

פרק קעח

או"א בזווג הפנימיות נקרא נשיקין והפנימי דאבא נקרא מזלא, שם ע"ב הפנימי. נודע שב' מיני זווגים נוהגים באצילות: א' זווג דג"ר, שהוא בפה של ראש הפרצוף, כנוהג בכל פרצופי א"ק, והוא נקרא זווג רוחני, או זווג דנשיקין, רוחא ברוחא, כמ"ש בחלקים הקודמים. וב' הוא זווג דיסודות שנתחדש באצילות, שהוא לא היה כלל בפרצופי א"ק, והוא נקרא זווג גופני, כי הוא נעשה בנה"י דפרצוף חיצון שנקרא גוף, שפירושו ו"ק, כנודע. וטעם חידוש זווג הזה כבר נתבאר בחלק הקודם. ע"ש.
והנה או"א דאצילות, אע"פ שיש בהם קומת ס"ג בקביעות, שמבחינת קומה זו הם פב"פ בזווג דלא פסיק לעלמין, הנה זה מספיק רק לבחינת מ"ה החדש שבהם, אמנם כיון שמקורם דאו"א מנקודים הם חו"ב, ע"כ לקומת ע"ב הם צריכים, ומבחינת ע"ב הם נבחנים בקביעות, שהם רק ו"ק בלי ראש וחסר להם נה"י דכלים וג"ר דאורות, כי ע"כ הם

מלבישים מתחת לראש דא"א שהוא ע"ב, והבינה שיצאה לבר מראש דא"א היא הכתר דאו"א, כנודע. וז"ש הרב לעיל בחלק ח', שאו"א לקחו מבין שניהם קומת בינה דמ"ה החדש, וו"ק דחו"ב דב"ן, כי הג"ר דחו"ב לקח עתיק. באופן שכל קומת בינה דאו"א ובחינת פב"פ שבהם דלא פסיק, נחשב רק לבחינת ו"ק בלי ראש כלפי קומתם המיוחס להם מנקודים והם נבחנים ע"כ לבחינת גוף בלבד, בערך קומת ע"ב.

וכל זה הוא בקביעות, אבל ע"י העליות מ"ן דנשמות לזו"ן, ועל ידי מ"ן דזו"ן לאו"א, אז או"א עולים ומלבישים גם לג"ר דא"א, ומזדווגים שם על המזלין שנעשה לדעת שלהם, והם משיגים נה"י דכלים וג"ר דאורות בקומת ע"ב, וזה נבחן לזווג הפנימי דאו"א, כלומר לזווג דפה דראש שלהם מקומת ע"ב, וע"כ נקרא בשם נשיקין כי המ"ד דנוצר חסד מתלבש בחיך דא"א, והמ"ן דונקה מתלבש בגרון דא"א, שעליהם מלבישים חיך וגרון דאו"א, ויוצא עליהם קומת ע"ב, כמו שנתבאר בחלק הקודם. עש"ה.

וזה אמרו "והפנימי דאבא נקרא מזלא שם ע"ב" דהיינו כמבואר, אשר קומת בינה דאו"א המלבישים לא"א מגרון ולמטה, נבחנת לחיצון דאבא ואמא, משום שהם מיוחסים לקומת ע"ב וקומה זו אינם מקבלים זולת ע"י עליתם לא"א שמשמשים שם במ"ן דמזלין, ואז הם משיגים קומת ע"ב, שהוא פרצוף החב"ד המיוחס להם משורשם מנקודים. וע"כ מכנה הרב את פרצוף הפנימי דאבא בשם מזלא, ובשם ע"ב, כי חב"ד דס"ג הוא בערך מוחין דו"ק בשבילם, ורק קומת ע"ב שמשיגים ע"י מזלא, הוא הנחשב לפרצוף הפנימי דאבא, וכן דאמא. וע"כ רק הזווג דאו"א דקומת ע"ב נחשב לזווג דנשיקין.

וזה אמרו "והפנימי דז"א הוא שם מ"ה שקיא דאילנא ובערך החיצון יקרא הפנימי נשיקין רוחא ברוחא כי שם מ"ה הוא רוח" הוא מדגיש בזה שבחינת הז"א הוא שם מ"ה שלעולם הוא רוח, שהרי אין יותר בז"א רק ששה כלים חג"ת נה"י, ואפילו בעת הגדלות לא נתוספו לו כלים דחב"ד אמיתים דבחינת ג"ר, אלא רק הכלים דחג"ת נעשו לו לחב"ד. כנ"ל. ולפי"ז, למה נקרא זווג דנשיקין, הרי אין נשיקין אלא בחינת ג"ר ממש. וזה שאומר, שנקרא זווג דנשיקין רק בערך פרצוף החיצון, שהוא בחינת ו"ק לגמרי, כנ"ל, ובערכו נבחנים החב"ד דפרצוף הפנימי דז"א בבחינת ראש וג"ר גמורים וע"כ נקרא הזווג דחב"ד אלו בשם זווג דנשיקין.

וזה אמרו (באות קע"ח) וכנסת ישראל הוא גוף הפנימי ומלכות גוף חיצון, וזווג ב' הגופות הפנימיות נקרא נשיקין" כי בעת שהנוקבא מקבלת פרצוף הפנימי שלה דפב"פ, היא נקראת כנסת ישראל. משום שפרצוף הפנימי דז"א נקרא ישראל, והיותו משפיע ומכניס אורותיו לפרצוף הפנימי דנוקבא בסוד הזווג דנשיקין, נקראת משום זה הנוקבא

בשם כנסת ישראל. ובחינת הזווג של ישראל וכנסת ישראל, שהם ב' גופות הפנימיות נקרא זווג דנשיקין. כנ"ל, להיותם בחינת זווג דג"ר. אמנם להולדת נשמות אין הזווג הזה דנשיקין מספיק, אלא שצריכים עוד לזווג ב' הנקרא זווג גופני, דהיינו ע"י נה"י דפרצוף החיצון דזו"ן, כמ"ש בחלק הקודם. כי אין זווג דנשיקין מספיק לגמרי, רק למלאכים שאינם צריכים לג"ר, אבל נשמות הצדיקים הצריכים לג"ר, צריכים לב' זווגים, לזווג דג"ר, ולזווג דיסודות הנקרא גופני. והוא מטעם כי אין בחינת חכמה דל"ב נתיבות מושפעת באצילות זולת דרך יסודות, כנ"ל בחלק י"ד.

פרק קפד

בעליית ז"א בסוד מ"ן עולים פנימיותם עם המוחין של החיצוניות כי כל זה הוא תוספת.

כי יש כאן ג' פרצופין בפרצוף החיצון, הנבחנים לג' פרצופי האחור, שהם ו"ק הכוללים עיבור יניקה, והמוחין דו"ק, דהיינו ג"ר דרוח, שהם נבחנים לג"ר דכל קצה וקצה מן הו"ק, כנ"ל בדברי הרב ע"ש. והם נקראים כאן מוחין של החיצוניות. והנה בעת עלית מ"ן לאו"א עולים רק בחינת ג"ר דז"א, שהם המוחין דתוספת שאינם מעיקר פרצופו, כנ"ל באורך. ע"ש. וע"כ נבחן שעולים כאן ב' בחינות מוחין, א' הוא כל פרצוף הפנימי, שהוא כולו בחינת מוחין וג"ר. וב' הוא המוחין דחיצוניות, שהם ג"ר דרוח הנבחנים למוחין דו"ק, כי גם הם בחינת ג"ר ותוספות כנ"ל, וזה אמרו "והכל עולה בסוד מ"ן, ג"ר דחצוניות וכל הפנימיות" כמבואר, שהם ג"ר דרוח, וכל ג' הפרצופים של הפנימיות שהם עי"מ כנ"ל.

וזה אמרו לעיל (באות קע"ט) ידעת כי גופא דמ"ה פנימי וגופא דב"ן חיצון, וכעד"ז באורות כי אורות דמ"ה פנימיות ואורות דב"ן מקיפים נמצאו כי נר"ן פנימים דמ"ה הם אורות לג' כלים הפנימיות, והמקיפין הם אורות לג' כלים החיצוניות" דהיינו כמבואר, שיש ג' פרצופים עי"מ בבחינת החיצון, שהם נבחנים לג' כלים דחיצוניות, שפירושו ו"ק. שבהם מתלבשים נר"ן דב"ן, שנפש רוח מתלבשים בב' הפרצופים דעיבור יניקה. והנשמה, שהיא ג"ר, מתלבשת בפרצוף המוחין של החיצוניות, דהיינו המוחין דו"ק, שהם ג"ר דרוח, כנ"ל.

וכן יש ג' פרצופים עי"מ בפנימיות, שהמוחין דפב"פ הבאים משם מ"ה, נבחנים לג' כלים דפנימיות, שנפש רוח מתלבשים בב' הכלים דעיבור יניקה, והנשמה מתלבשת בפרצוף המוחין של הפנימיות, וכל נר"ן אלו הם משם מ"ה. כמ"ש לעיל כי העי"מ דאחור, הבאים להשלמת כלים, דהיינו לתשלום הו"ק, אין בהם אלא אורות דב"ן. ומוחין דפב"פ כולם באים ממ"ה, דהיינו ג"כ כל העי"מ שלהם.

ומה שהרב מכנה לאורות דב"ן בשם אורות מקיפים, אין הכונה לאו"מ ממש, שהרי הם נר"ן פנימים המתלבשים בעי"מ דפרצופי האחור, וא"כ אינם מקיפים אלא פנימים. אלא שיש כאן ענין של תחתון ועליון. כי להיות הכלים דב"ן שייכים לע"ס דנקודים, שהם העליון לפרצופי אצילות, כנ"ל באורך, ע"ש. וע"כ נבחנים ג"כ המוחין שבהם, לבחינת מוחין דעליון, כלומר, שאינם במקומם האמיתי שיהיה נבחן להתלבשות גמורה, כי המה צריכים לעמוד במקום העליון, דהיינו בה"פ נקודים הקודמים לאצילות. ולפיכך נבחנים הכלים ההם בשם כלים חיצונים לאצילות, שפירושו, שהם למעלה מן מדרגת האצילות. וכן האורות המתלבשים תוך פנימיות הכלים ההם, נבחנים בשם אורות מקיפים מטעם ההוא. כי זה הכלל כל אור דפרצוף עליון הוא נבחן לבחינת או"מ לפרצוף תחתון, אם נמשך ממנו איזה הארה אל התחתון. וכל הכלי שבתחתון המקבל לאותה הארה נקרא בשם כלי חיצון, שפירושו, שאינה מבנין של התחתון לגמרי, כי אלו היה הכלי לגמרי מבנין התחתון לא היה ראוי לקבל האו"מ של העליון. ומשמיענו הרב בזה ענין עמוק מאד, שהוא קשה להסבירו לגמרי. אמנם זה מבואר במפורש מדברי הרב עצמו, שכל ההארות מבחינת ב"ן, נחשבות לאורות דעליון. הנקראים או"מ. ודבר זה נכבד מאד.

וזה אמרו (באות ק"פ) "ונמצא כי ב' בחינות לבד שהם מ"ה וב"ן הם מוחין והבן זה מאד" משמיענו בזה לבל לחשוב, שהאורות דב"ן אינם כ"כ חשובים בבחי' מוחין. וזה אמרו שאין במוחין אלא ב' בחינות לבד, שהם מ"ה וב"ן, כלומר שמשמשים יחד. כי בחינת החסדים בעיקרם באים ממ"ה, ובחינת הארת חכמה בעיקרה באה מב"ן והם מאירים תמיד יחד. ולכן הוא מסיים והבן זה מאד. כי זה הוא כל פנימיות הבנת המוחין.

וזה אמרו "העיבור והיניקה ומוחין שנעשה אחר הנסירה וכו' הוא החסד שם מ"ה שנכנס עתה לז"א, והבן זה כי הם מוחין חדשים דבחינת פב"פ" הנה לא בכדי ציין הרב "והבן זה, כי יש כאן הבנה רבה ועמוקה באלו המוחין חדשים דפב"פ. כי אחר שהנוקבא נתגדלה ועלתה באחוריו דז"א בקומה שוה עמו עד הכתר, מכח הנה"י דאמא שנתלבשו בה שלא ע"י ז"א, שאז כבר הנוקבא אינה צריכה לז"א, הנה שוב חזרה לנקודה תחת היסוד דז"א, ובאה בבחינת עיבור יניקה מחדש, שהפירוש הוא בחינת ו"ק בלי ראש, ואח"ז בבחינות מוחין חדשים, שהם אינם עוד מנה"י דאמא עצמם, אלא מבחינת מלכות דאמא שאינה כלולה בנה"י שלה הנעשים מוחין לז"א. כנ"ל בדברי הרב (דף א' תשע"ג אות קנ"ו ע"ש). הרי ההפרש הגדול, שיש בין המוחין דאחור שהם באים בנה"י דאמא. לבין המוחין דפב"פ שאינם באים רק במלכות דאמא בלבד, ומקבלים רק הארה מן עטרא דגבורה שבמוחין דז"א, כמ"ש שם.

אמנם יש להבין היטב ההפרש הזה. כי מהו החילוק, אם מקבלת מוחין מן נה"י דאמא או רק ממלכות דאמא. וכן צריכים להבין, למה בעת שמקבלת מן נה"י דאמא עצמם, דהיינו המוחין דאחור, אז אינה צריכה אל הז"א, ואם היא מקבלת ממלכות דאמא, דהיינו המוחין דפב"פ, אז היא צריכה אל הז"א.

וצריכים לזכור כאן מה שפירש הרב בדברי הזוהר, במ"ש דאמא בדכורא אסתיימת, שהוא, משום שנה"י שלה נתלבשו ונעשו מוחין בז"א שהוא זכר. שז"ס הפסוק, שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדן ה' אלקי ישראל (עי' זוהר שמות דקכ"ד), ולפי"ז יש להבין למה היא נקראת בשם נוקבא אמא, אם היא מסתיימת בזכר. אמנם הענין הוא, כי המדובר הוא בעת שנה"י דאמא מתלבשים עם מוחין דחיה בז"א, שאז הבינה דא"א חוזרת לראש דא"א, ומשגת קומת ע"ב כמו א"א, ונבחן אז שאמא חזרה להיות חכמה שהוא דכורא, וע"כ נעשו נה"י שלה לנה"י דכורין ממש, ומתלבשים בז"א בבחינת מוחין דחכמה שבהם. וז"ש הרב שאמא נקרא דכורא בעת אשר נה"י שלה מלובשים במוחין דז"א, דהיינו בעת שמקבל ממנה מוחין דחיה, שהם בחינת חכמה דל"ב נתיבות, והם אינם מתגלים כי אם ע"י מ"ן דז"א, וע"כ הם נקראים על שמו, כי אמא עצמה אינה צריכה להם, כנ"ל בחלק י"ד.

גם זה סוד מה שכותב הרב לעיל (בחלק זה אות ו'). "דאו"א כחדא נפקין וכחדא שריין". שפירושו שנה"י דאו"א דבוקים תמיד כחדא, וזווגם לא פסיק לעלמין, ואין לדבר כלל מנה"י דאמא המיוחדים רק מאמא, כי בעת שאו"א, הם במוחין דס"ג, הם שניהם בחינת בינה ואז נחשבת אמא לנוקבא אע"פ שנה"י דאבא כלולים בה. וזהו "כחדא נפקין" כלומר שיוצאים לבר מראש דא"א יחד דהיינו מקומת ע"ב שהוא דכורא, ואין להם רק מוחין דס"ג שהיא נוקבא כמו בינה, ולפיכך אע"פ שנה"י דאבא נכללים בה בהכרח כנ"ל, מ"מ נחשבת הנה"י שלה לנוקבא. גם זהו "כחדא שריין" דהיינו בעת חזרת הבינה לראש דא"א שמזדווגת על המזלין כנ"ל בחלק י"ד, הנה אז גם אמא משגת מוחין דע"ב דכורא כמו אבא, ואז הנה"י שלה בחינת דכורא כי עצם נה"י דאבא הנקראים ע"ב, נכללים בה ממש, ונחשב היסוד דאמא ליסוד דכורא. באופן, בין שהם במוחין דס"ג שהם בחי' נוקבא, ובין שהם במוחין דע"ב שהם בחינת דכורא, הם נמצאים בזווג דלא פסיק לעלמין. בסוד האי שביל בהאי נתיב יתיב. וזכור והבן את זה. (ועי' לעיל דף אלף ס"ח אות קכ"ב).

ועם זה תבין היטב מה שמדייק הרב כל כך (לעיל בחלק זה אות קנ"ו). לחלק בין מוחין דז"א בין מוחין דנוקבא. כי מדגיש שם, שמוחין דנוקבא יוצאים על מלכות דאמא שאינם

בכלל הנה"י שלה שנעשו מוחין לז"א. ע"ש. כי אם גם המוחין דנוקבא היו יוצאים בבחינת נה"י דאמא שנעשו מוחין לז"א, היתה גם הנוקבא בחינת דכורא כמו הז"א, כי הם נמשכים מבחינת ע"ב דכורא, כנ"ל ואז לא היה שייך כלל בחינת זווג ביניהם, כי אינה צריכה להשפעתו כלום, כי יש לה המוחין דע"ב כמותו ולא היה אז שום הפרש מנה"י דנוקבא לנה"י דז"א.

אמנם לא היה כן, כי המוחין דנוקבא אינם יוצאים מאותם בחינת נה"י דאמא הכלולים במוחין דז"א אלא רק על בחינת מלכות דאמא שאינה כלולה בנה"י הנ"ל דאמא, אשר מלכות זו היא בחינת נוקבא, שפירושה בחינת מסך דצמצום ב' הנקרא מלכות דאמא, שהיא בחינת ה"ת בעינים, אלא מתוך שמלכות דאמא נמצאת שם במוחין דז"א ג"כ, כמ"ש באו"פ שם, ע"כ היא נכללת בעטרא דגבורה דז"א, אשר ע"י הזווג הנעשה שם תוך ראש דז"א יוצאים שם מוחין דע"ב בשביל הנוקבא עש"ה. ונמצא שמפאת עצמה אין אל הנוקבא מוחין דג"ר, כי היא אינה כלולה במוחין דז"א, דהיינו בנה"י דכורא דאמא, אלא רק במלכות דאמא, שמבחי' זו אין לה ראש כלל, וכל בחינת המוחין דג"ר שלה באים רק מתוך התכללות המלכות דאמא בעטרא דגבורה דז"א, ונמצא מזה, שהיא מקבלת מז"א והיא צריכה אליו, כי זולת התכללות הנ"ל לא היה לה שום מציאות של ג"ר. והבן היטב.

ובזה תבין מה שמדייק הרב להפריש בין מוחין דפנים, שהנוקבא צריכה לז"א, ובין מוחין דאחור, שאז אין הנוקבא צריכה אליו. כי בעת הנסירה, שאז נבנה בחינת פרצופה והיא מקבלת המוחין ע"י התלבשות נה"י דאמא בתוכה, הנה אז יש לה מוחין דדכורא, בסוד אמא בדכורא אסתיימת, ואינה נחשבת אז לבחינת נוקבא כלל, כי אינה צריכה אליו, ולא שייך כלל שום זווג ביניהם. אבל במוחין דפנים, הרי היא חוזרת תחילה לנקודה תחת היסוד, ומקבלת בדרך המדרגה עי"מ ע"י הז"א, ולא ע"י נה"י דאמא, שפירושו הוא, שהיא מקבלת המוחין רק ממלכות דאמא שאינה בכלל התלבשות המוחין דז"א, וכל בחינת ג"ר שלה הם רק מתוך התכללות המלכות דאמא בעטרא דגבורה דז"א, ונמצאת עתה שהיא צריכה תמיד לזווג עם ז"א, כדי לקבל המוחין מהזווג שנעשה תחילה ע"י היסוד שלו, בסוד בנימין הכלול ביוסף, דהיינו העטרא דגבורה שלו, כנ"ל (בחלק י"ד אות ע"ו). ומשם היא משגת ג"ר ולא זולתו, וע"כ היא צריכה אליו. וזהו ההפרש הגדול בין מוחין דאחור למוחין דפנים. וזכור זה.

ואין להקשות, כי לפי"ז גדולים יותר המוחין דאחור מהמוחין דפנים. שהרי במוחין דאחור יש לה הג"ר מכח נה"י דאמא, שהם עצמות הג"ר, מה שאין כן במוחין דפנים, שאין לה רק הארה מג"ר, וכן היא צריכה להיות בזווג עם הז"א. אמנם הענין הוא, כי אין

מוחין דחכמה יכולים להתלבש בפנימיות הפרצוף זולת בהתלבשות בחסדים. כנודע, כי זה כל ההפרש בין הבינה ובין הזו"ן, שהבינה עצמה יכולה לקבל חכמה בלי התלבשות בחסדים, להיותה מעצמות החכמה, כי כל הג"ר חשובים כחדא, אבל זו"ן שהם ממקורם רק בחי' חסדים הנמשכים מבינה, כמ"ש לעיל בדף ה' ד"ה וטעם. לפיכך אינם יכולים לקבל חכמה בלי התלבשותה תוך החסדים. ובחינת החסדים, אין הנוקבא יכולה לקבל זולת בדרך המדרגה מן הז"א ונמצא שאין נה"י דאמא המתלבשים בנוקבא מועילים לה אלא רק לבחי' אור החכמה בלבד, ונמצא שבעת עליתה לקומה שוה עם הז"א באחור עד הכתר שלו, היא נמצאת אז מחוסרת אור החסדים, ונמצא מזה, שאפילו אור החכמה אינה יכולה להאיר בה בהתלבשות גמור, מפאת החסרון דלבוש החסדים. וז"ס מה שכתב הרב לעיל שהאורות דב"ן נבחנים למקיפים (לעיל אות קע"ט ע"ש). כי המוחין אלו דאחור שהם באים מב"ן, אינם יכולים להתלבש לגמרי בהנוקבא, מתוך שחסר להם לבוש דאור החסדים וע"כ הג"ר דב"ן נחשבים לה בחי' או"מ. ומטעם זה לא יכלה לעמוד במצב הזה של קומה שוה עם הז"א, באחור, והיא חזרה לנקודת תחת היסוד, ובאה בעי"מ דפב"פ מחדש, כי אחר שהיא מקבלת מז"א, יש לה אז אור דחסדים דמ"ה, שבה מתלבשת הארת חכמה. ואז יש לה הג"ר בבחינת התלבשות.

וכדי שתבין היטב הענין הזה, אעתיק לך לשון הרב (בשער הכונות ביוה"כ דרוש ג') וז"ל "אי אפשר שיתפשט ויתלבש אור הא"ס בשום א' מהי' ספירות, אלא עד שיתלבש תחלה אור החכמה בהם, ואז אור הא"ס מתלבש בתוך החכמה ומתפשט בתוך הספירה. וז"ס כולם בחכמה עשית. וכעד"ז אין שום אחד מהו"ק חג"ת נה"י יכול להתלבש בו אור הא"ס אם לא שיתלבש בהם בתחילה אור החסד. וז"ס יומם יצוה ה' חסדו. כי החסד נקרא יומם, יומא דכליל כולהו שיתא יומין, שהם ו"ק. ונמצא שבתחלה מתפשט אור החסד בתוך ו' ספירות תחתונות דאצילות, ובתוך החסד מתלבש אור החכמה, ובתוך החכמה מתלבש אור א"ס. אבל הבינה, אין מתלבש בתוכה אור א"ס אלא ע"י החכמה בלבד. והרי זה דרך כללות כל הי"ס דאצילות וכעד"ז הוא בכל הפרטים" עכ"ל. רוצה לומר אפילו ז"ת הפרטים דג"ר, צריכים ג"כ ללבוש החסדים עש"ה כל ההמשך.

הרי מבואר מדברי הרב, שבעת שבינה שבה לראש דא"א ומקבלת חכמה, היא נבחנת שם לאור חכמה בלבד. ותוך אור החכמה מתלבש בה אור א"ס. אבל הו"ק, שהם זו"ן, מחויבים לקבל מתחילה אור החסד, שהוא נעשה לבוש לאור החכמה, בסוד יומם יצוה, ואז מתלבש אור א"ס תוך החכמה. עש"ה. וזהו הטעם שאין הנוקבא יכולה להיות במצב הזה דאחורי הז"א אע"פ שיש לה שם נה"י דכורא דאמא, כי אין שם בנה"י אלו אלא אור

חכמה, שאור הזה צריך ללבוש של חסדים, וכיון שאי אפשר לה לקבל חסדים רק דרך המדרגה מז"א בעלה, ע"כ חזרה ומיעטה את עצמה לבחינת נקודה תחת היסוד, כדי לבא מחדש בעי"מ דפב"פ. כנ"ל.

פרק קפט

במיתת ז"א עד שליש עליון דת"ת שלו כבר ירדו אחורי או"א אבל אחורי ישסו"ת לא נגמרו אלא עד מיתת נוקבא דז"א. כבר נדפס מאמר זה לעיל במקומו דף תקל"א מאות נ"א עד נ"ג. אכן לא נתבאר שם הענין די צרכו. ומתוך שהוא המפתח הכי חשוב לידיעת בנין הנוקבא חזרנו והדפסנוה כאן.

וכבר נתבאר שם, שד' קומות ממטה למעלה יצאו באו"א עלאין, שעיקרם הוא קומת הסתכלות עייניו דאו"א עלאין זה בזה, אשר הממעלה למטה שלו הוא מלך הדעת. אלא מסבת הזדככות ושבירת הכלים, יצאו עוד ג' קומות זו למטה מזו, שהם: גופא דאבא, וגופא דאמא, ויסודות דאו"א, שבחי' הממעלה למטה שלהם הם ג' המלכים: חסד, גבורה, ושליש עליון דת"ת עד החזה. שאחר שנשברו הכלים דחג"ת עד החזה, נתבטל גם בחינת המ"ן דז"א שהיו צריכים להיות בבחינת קיום והעמדה בראש דאו"א, ועל כן נתבטלו ג"כ המוחין דאו"א, וירדו מבחינת ראש לבחינת גוף, דהיינו למקום ד' המלכים דחג"ת דז"א, ונעשו לבחינת ו"ק בלי ראש. וכבר ידעת, שאלו האחורים הם באמת אותם בחינת אח"פ דאו"א שנפלו בעת צמצום ב' דנה"י דא"ק, למקום החג"ת דז"א, אלא בעת גדלות דנקודים חזרו ונתחברו בראשייהו דאו"א בבחינת נה"י חדשים דכלים, ולפיכך אחר שנתבטלו המוחין האלו, וחזר הצמצום ב' למקומו, ירדו ג"כ האח"פ שהם הנה"י דכלים, אל המקום שהיו מטרם ביאת המוחין, כמ"ש שם.

ועד"ז יצאו ד' קומות בישסו"ת הנקרא שם: הסתכלות עייניו דישסו"ת, וגופא דישסו"ת, ויסוד, ומלכות. אשר הממעלה למטה שלהם, הם ד' המלכים: ב"ש ת"ת, ונו"ה, ויסוד דז"א, ומלכות דז"א. ואחר שנשברו ד' הכלים האלו דז"א עד המלכות שהיא הנוקבא שלו, נתבטלו המוחין דישסו"ת, וגם האחורים שלהם ירדו למקום הגופות תנהי"ם, ונעשו לבחינת ו"ק בלי ראש. והם ג"כ בחינת אח"פ שלהם כנ"ל באו"א.

וזה אמרו "במיתת ז"א עד שליש עליון דת"ת שלו כבר ירדו אחורי או"א" דהיינו כנ"ל, שאחר שנשברו כל ד' מלכים דחג"ת דז"א עד החזה, נגמר ג"כ ענין נפילת אחורים דאו"א. וזה אמרו "אבל אחורי ישסו"ת לא נגמרו אלא אחר מיתת נוקבא דז"א". דהיינו אחר גמר מיתת ד' המלכים תנהי"מ. כנ"ל.

וזה אמרו "האחורים דאו"א לקחם הז"א, והאחורים דישסו"ת לקחם המלכות ומתלבשים

האורות שלהם בהם דוגמת המוחין דז"א" פירוש, כי ע"י עלית מ"ן דז"א נמצא מעלה עמו מחלקי אחוריים אלו דאו"א וישסו"ת שנפלו למקום זו"ן, כי ע"י המשכת טפת ע"ב ס"ג דא"ק לעתיק דאצילות בבחינת מ"ד, שהוא למעלה מצמצום ב' נמצאת טפת הזווג ההיא שמורידה הה"ת מעינים למקום הפה כמו שהיתה עומדת מטרם צמצום הב' שנעשה בנקודים, ונמצאים מוחזרים האח"פ דאו"א וישסו"ת שנפלו למקום זו"ן, שעמהם הם משיגים גם הג"ר דאורות.

וכבר נתבאר זה בחלקים הקודמים, שאח"פ דכל מדרגה נמצאה יורדת במדרגה התחתונה, וע"כ נבחן אז שבכל בחי' חג"ת יש בהם אח"פ דראש, וע"כ עלו אז בסבת ירידת ה"ת לפה, החג"ת של כל הפרצופים ונעשו לחב"ד, והעלו עמהם גם התחתון המלביש על אלו החג"ת, כי חג"ת דעתיק עלו ונעשו לראש דעתיק, והעלו עמהם גם לא"א המלביש לחג"ת אלו, וגם הוא עלה לבחינת ראש דעתיק. וכן חג"ת דא"א עלה ונעשה ראש דא"א, והעלו עמהם גם או"א המלביש על החג"ת אלו, וגם או"א עלו לראש דא"א. ועד"ז כל בחי' נה"י של המדרגות, שמכח צמצום ב' נפלו לרשותם בחינת החג"ת שלמעלה מהם, נמצאו עתה בעת ירידת ה"ת לפה שנה"י אלו חזרו ונעשו לבחינת חג"ת וע"כ נה"י דא"א עלו לחג"ת שלו והעלו עמו גם הז"א שהיה מלביש על נה"י שלו, ואז נכלל הז"א בחג"ת דאו"א ששם עתה הנה"י דאו"א.

הרי נתבאר, שכל סיבת עלית או"א לראש דא"א, ששם מקבלים הזווג המוריד ה"ת מעינים ומעלה אח"פ, שהם האחורים שלהם שנפלו בעת שביה"כ, הוא מפאת עלית מ"ן של הז"א אליהם, שאז עולים לא"א ואז משיגים האח"פ שלהם, שהם הנה"י החדשים המשלימים לע"ס דכלים ואז מקבלים או"א על ידי זווג דנשיקין דא"א, את בחינת ג"ר דע"ב. ולפיכך נוטל גם ז"א בחינת המוחין דאו"א, כי זה הכלל כל מה שהתחתון גורם שיצא בהעליון חוזר כל הריוח הזה גם אל התחתון. ולפיכך ע"י עלית מ"ן דז"א, שגרם לנה"י דא"א שיעשו חג"ת, והעלה שם האחורים דאו"א שנפלו לבחינת נה"י עם עליה הזו, אשר אז השיגו או"א בחינת נה"י החדשים, ונשלמו בג"ר דאורות נמצא גם הז"א לוקח אותה הקומה.

וזה אמרו "האחורים דאו"א וכו' ומתלבשים האורות שלהם בהם, דוגמת המוחין דזו"ן" דהיינו כפי השיעור שזו"ן מקבלים המוחין מאו"א, כבר בהכרח העלה דוגמתו מבחינת האחורים שלהם. כי נתבאר שכל בחינת קבלת המוחין דז"א הוא משום שגרם לאו"א אלו המוחין, דהיינו משום שעל ידו נתעלו הנה"י דכלים דאו"א וישסו"ת והג"ר דאורות כנ"ל. נמצא ששיעור מוחין דזו"ן ושיעור השלמת אחורים דאו"א וישסו"ת שקולים הם.

אמנם יש להבחין בענין העלאת אחורים אלו של או"א וישסו"ת ה' בחינות: ב' לז"א וב' לנוקבא, וא' בגמר התיקון. וזה יתבאר בדיבור הסמוך.

פרק קצ

כאשר הזו"ן הם שוין יחד פב"פ, אז הנה"י דאו"א הם מוחין לז"א, ונה"י דישסו"ת הם מוחין ונכנסים ברישא דנוקבא. היינו בעת שאו"א וישסו"ת מתחברים ונעשים לפרצוף אחד בקומה שוה, שאז מתלבשים נה"י דאו"א עלאין שהם נחשבים בכללם לאבא, והם נעשים מוחין ברישא דז"א. ונה"י דישסו"ת שהם נחשבים עתה בכללם לאמא, הם מתלבשים ברישא דנוקבא ונמצא ז"א כמו אבא עלאה, ונוקבא כמו אמא עלאה, וקומתם של זו"ן שוה, כמו קומת או"א וישסו"ת. והם משתמשים בכתר אחד כמוהם. ואז נקראים זו"ן שני המאורות הגדולים. כמ"ש לעיל.

אמנם יש בענין הזה מפתח נאמן להבין דרכי המוחין דז"א ונוקבא בכל המצבים שלהם. וע"כ הדברים הללו ראוים לתשומת לב ביחוד, ונרחיב הענין עד כמה שאפשר.

ומתחילה צריכים להבין היטב, ענין התחברות או"א וישסו"ת לפרצוף אחד. אשר ג' דרכים מצאנו בהם בדברי הרב: א' הוא המבואר לעיל בדף תתקמ"ו אות ק"נ, שאבא ויש"ס נעשים אחד, ואמא ותבונה נעשים אחד. ב' הוא ע"ד שנתבאר בע"ח בשער י"ט בסוף פ"ח, "שאו"א הם יוד שבשם, ואמא היא כללות ישסו"ת ה' ראשונה שבשם, אך לפרקים אנו קוראים אבא לאבא ויש"ס להיותם שניהם בינה דמ"ה, ואמא נקרא בינה ותבונה, להיותם שניהם בחינת ב"ן לבד, שהיא נקבה". עכ"ל. פירוש: שע"כ אנו קוראים לאבא ויש"ס הנעשים לאחד בשם אבא, משום שהם אז מבחינת בינה דמ"ה, השבה לראש הא"א ונעשים שם חכמה דמ"ה כמו א"א, וכן אמא ותבונה הם שניהם שם בחינת ב"ן לבד, כי קבלו שם בראש דא"א בחינת חכמה דב"ן. וע"ש התחלקות זו דמ"ה וב"ן, אנו מחשבים שניהם לבחינת אבא ואמא, שאבא עם יש"ס הוא מ"ה, ואמא ותבונה היא ב"ן, אמנם מבחינת הזווג נבחנים או"א עלאין לבחינת אבא, וישסו"ת לבחינת אמא. והם שניהם בקומה שוה בעת עליתם בג"ר דא"א, כמ"ש לפנינו. ודרך ג' הוא בשעת התחברותם לאחד, עולה התבונה ומקבלת למקום אמא עלאה, כמבואר בע"ח שי"ד פ"ח וז"ל. "אמנם הזווג להוציא מוחין דז"א הנקראים עיבור ב' היא שירדה הבינה ונתלבשה בתבונה ושם הוא הזווג למטה". פירוש: כי בינה ירדה ממעלתה וקבלה לצורת תבונה, והזווג נעשה בבחינת תבונה שהיא למטה ממדרגת בינה. עש"ה. וכן מבואר בע"ח בש"ד פ"ג. וז"ל, "יש מציאות אחר ג', שלפעמים עולה רחל בכל פרצוף ז"א, כך זאת התבונה היא שוה בארכה כמו הבינה עצמה, שמתלבשת הבינה בהתבונה והם שוות". עש"ה.

הרי שהתבונה מקבלת למקום אמא עלאה לגמרי והזווג נעשה עם התבונה ולא כלל עם אמא עלאה.

וצריכים להבין שאלו ג' הדרכים הנ"ל בביאור התאחדות או"א וישסו"ת הם כולם נוהגים כאחד, כלומר, שיש להבין שבעת התאחדותם של או"א וישסו"ת, נבחן הצד דכורא שבהם שהם או"א יחד, שהרי באמא עלאה אין זווג אז, וע"כ היא נכללת באבא. וכן יש להבין מבחינה אחת שגם יש"ס כלול בצד הדכורא, כי הוא זכר ובחי' מ"ה, ונודע שבעת עליתם לא"א נמצא אבא כולו מ"ה ואמא כולה ב"ן, וע"כ מבחינה זו נמצא בהכרח שיש"ס כלול באבא. אמנם מבחינה אחרת יש להבין שגם יש"ס כלול באותה התבונה המשמשת בזווג עם אבא עילאה. והוא, כי נודע, שאו"א כחדא נפקין וכחדא שריין, שהן בעת שהם לבר מראש דא"א והן בעת שעולים ונכללים בראש דא"א נמצאים נה"י דאו"א נכללים זה בזה, בסוד האי שביל בהאי נתיב יתיב, כמ"ש לעיל וע"כ נבחן אז גם בתבונה שהיא בבחי' נה"י דכורין דאבא, כנ"ל דף א' תשפ"ז ד"ה וצריכים. ואלו נה"י דכורא הכלולים בתבונה הם בהכרח מבחינת יש"ס, ולא מבחינת אבא, כי נה"י דאבא הם ממקורם בחינת חסדים מכוסים, כי בחינת הגילוי דהארת חכמה היא רק בישס"ס כנודע, ונמצא ע"כ שנה"י דכורין דתבונה שעיקרה היא חסדים מגולים הם כלולים מישס"ס ולא מאבא עלאה. ומבחינה זו נבחן שאו"א הם בימין ושניהם בחי' אבא, וישסו"ת הם בשמאל ושניהם בחינת אמא, כלומר בחינת הב"ן המקבל למוחין דע"ב אלו באופן שכל אלו ג' הדרכים באים כאחד.

וטעם הדבר כבר מבואר לעיל, כי או"א דאצילות הם בחינת בינה דמ"ה, ונמשכים מבינה שיצאה לחוץ מראש דא"א, ולפיכך הם נחלקים לב' בחינות ג"ר וז"ת כמו בינה דאו"י. כי ג"ר דבינה דאו"י, כלומר, מעצם אצילותה עצמה היא בסוד כי חפץ חסד הוא, ואין לה מטבעה שום נטיה לקבלת חכמה, אלא בעת שהאצילה לזו"ן דאו"י, שהוא בעיקר בחינת הארת חכמה בחסדים, הוכרחה הבינה לשוב לבחינת חכמה כדי להאיר הארת חכמה לזו"ן דאו"י. וחזרה זו דבינה לקבל חכמה, נבחן לבחינה חדשה שנתהוה בה, כי כל שינוי צורה הוא מחלק ומבדיל את השינוי ההוא מהצורה הקודמת, והם הנבחנים לישסו"ת, ולבחינת ז"ת שלה, דהיינו שורשי הזו"ן. ומטעם זה כל מקום שתמצא קומת בינה, שהיא נקראת קומת ס"ג, הנה בהכרח יש שם ב' פרצופים בקומה זו, המשונים זה מזה בטבעם, כי ג"ר דאותה הקומה, הכוללים חב"ד חג"ת עד החזה, הם בחי' חסדים מכוסים כמדת ג"ר דבינה, וז"ת דאותה הקומה, שהם בעיקר רק מחזה ולמטה, כנודע, הם נבחנים למדת חסדים מגולים, כלומר שצריכים אל הארת חכמה לבחינת הג"ר שלהם,

ואין הג"ר דבינה מספיקים להם, כי לחכמה הם צריכים, כמו שהם משורשם מאו"א. כנ"ל. והבן זה היטב.

עם זה תבין שעם עלית מ"ן דז"א לאו"א, שאו"א חוזרים אז לראש דא"א, שבינה דמ"ה חזרת לחכמה להשפיע הארת חכמה לזו"ן, הנה אז נבחן שרק התבונה עלתה שם לזווג עם חכמה, דהיינו ע"ד שנתבאר בבינה דאו"י, שחזרת הבינה לחכמה בשביל הזו"ן דאו"י אינה כבר בחינה בינה עצמה, אלא בחינת תבונה, א"כ גם בפרצופים הוא כן, כי בעת שקומת בינה דמ"ה עולה לא"א ומקבלת חכמה דמ"ה, אין הזווג הזה נעשה באו"א עלאין שהם ג"ר דבינה שאינם משנים מדתם, אלא שבינה קבלה לצורת תבונה, והזווג נעשה עם התבונה לקבל חכמה בשביל הז"א.

ועיקר מקבל הקומה הוא בהכרח הג"ר דבינה דמ"ה השבים לחכמה דמ"ה בעלותם לג"ר דא"א, שהם או"א עלאין שהם ג"ר דבינה, אמנם אינם מקבלים אותם לצרכם עצמם, כי הם בבחינת כי חפץ חסד הוא, אלא שמקבלים אותה כדי להשפיע לישסו"ת, שהם עתה עמהם בקומה שוה, כי הם הצריכים והמיוחסים לקבלת החכמה בשביל הזו"ן. וזה שאומר הרב "שהבינה ירדה ונתלבשה בתבונה והזווג נעשה בבחינת התבונה לבד. וכן זהו שאומר "שהתבונה שוה בארכה כמו הבינה ומתלבשת בינה בתבונה והם שוות".

וכן אומר לעיל (בחלק זה אות קנ"ב) שרחל עלתה במקום לאה ונעשית פנימיות לרחל. ע"ש. כי ענין התחלקות הז"א לב' פרצופים לזו"ן הגדולים למעלה מחזה, שהם בחינת ז"א ולאה, ולזו"ן הקטנים למטה מחזה, שהם בחינת ז"א ורחל, הוא ג"כ מכח הקומת ס"ג שקיבל הז"א ונמצא אז שזו"ן הגדולים הם בחינת או"א עלאין לגמרי, כלומר, שהם תמיד בבחינת כי חפץ חסד הוא כמוהם, וזו"ן הקטנים שהם ז"א למטה מחזה הנקראים יעקב עם רחל, שהיא הנוקבא הנפרדת דז"א, הם בחינת ישסו"ת לגמרי, שהם צריכים להארת חכמה, ואין להם ג"ר אלא מהארת חכמה, ובחינת הג"ר שבזו"ן הגדולים אין מספיקים להם רק לו"ק בלי ראש. הכל כמו שנתבאר באו"א ובישסו"ת. כי מאחר שז"א קבל לקומת ס"ג, כבר נוהג בו הכל כמו באו"א דקומת ס"ג. וזהו שאומר הרב לעיל דף א' תש"ל אות פ"ג.

שנוקבא הגדולה דהיינו המלכות דז"א עצמו, המשמשת לו מחזה ולמעלה היא דוגמת בינה עליונה, ונוקבא הקטנה שהיא רחל, היא דוגמת תבונה, ורחל מתחברת עם הנוקבא הגדולה דוגמת התבונה המתחברת עם הבינה. דהיינו כמבואר.

ולפיכך גם בעת שזו"ן מקבלים מוחין דע"ב, אין הנוקבא הגדולה דז"א מקבלת המוחין האלו, כי דרכה בחסדים מכוסים כמו אמא עלאה. אלא שנוקבא הקטנה עולה ומקבלת

מקומה של הנוקבא הגדולה, ונמצאים אז ממש כמו שביאר הרב באו"א וישסו"ת, אשר או"א שניהם נעשים בחינת אבא, ובחי' ישסו"ת שניהם נעשים לבחינת אמא, ואו"א שהם אבא מקבלים קומת חכמה ומשפיעים לישסו"ת שהם אמא. כן כאן בזו"ן, שזו"ן הגדולים שניהם נעשים לז"א בלבד, וזו"ן הקטנים שניהם נעשים לרחל בלבד, והם בקומה שוה דוגמת או"א וישסו"ת במוחין דע"ב. וז"א מקבל קומת ע"ב ומשפיע אל הנוקבא, שהיא כוללת זו"ן הקטנים. וכן דרך הב' נוהג ג"כ בז"א ונוקביה דהיינו שנוקבא הגדולה נעשית פנימית לנוקבא הקטנה, זו תוך זו וקומתן שוין. וכן דרך הג' אשר ז"א הגדול וז"א הקטן נעשים שניהם לז"א ולבחי' מ"ה, ונוקבא הגדולה ונוקבא הקטנה נעשין שתיהן לבחינת ב"ן.

וזה אמרו כאן "כאשר הזו"ן הם שוין יחד פב"פ, אז נה"י דאבא ואמא עלאין הם מוחין לז"א, ונה"י דישסו"ת הם מוחין להנוקבא" כי אין הם שוין פב"פ רק כשהם משיגים מוחין דחיה, שהוא ע"ב. והנה אז נמצאים זו"ן הגדולים מהם מקבלים נה"י דאו"א למוחין, ונעשים לגמרי בבחינת או"א, שטבעם בחסדים מכוסים, ואינם נוטלים המוחין לצורכם, כנ"ל. ונה"י דישסו"ת נעשים מוחין לנוקבא, כי הנוקבא שהיא רחל נעשית לגמרי כמו ישסו"ת, שכל המוחין לצרכה הם. כנ"ל. ואז נמצאים הזו"ן הגדולים שוים עם זו"ן הקטנים ומשמשים שניהם בכתר אחד כמו או"א עם ישסו"ת.

אמנם ענין זה של התלבשות נה"י דאו"א במוחין דז"א, והתלבשות של נה"י דישסו"ת במוחין דנוקבא, שאומר הרב כאן, אינו נוהג, אלא אחר גמר התיקון, דהיינו אחר שתתגלה המלכות הגנוזה ברדל"א, בסוד הכתוב אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. כמ"ש הרב לעיל דף תרי"ח אות כ"ג ע"ש. שאין מלכות זו מתגלית אלא במקום רדל"א ולאחר גמר התיקון, ע"ש. וצריכים להבין שאין הרב מדבר כאן מבחינת או"א וישסו"ת שבאצילות, אלא שהוא מדבר מבחינת השלמת דאחורים דאו"א וישסו"ת דנקודים, דהיינו שהם יקבלו בחזרה כל מה שנתבטל בהם בסבת שביה"כ, ויחזרו לגדלותם כמו שהיו בעת הגדלות דנקודים מטרם השבירה, שאז היו ג' הראשים דנקודים מלבישים לג' הפרצופים גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק כמ"ש לעיל דף א' תצ"ד ד"ה ואח"ז, ע"ש. שזה לא יתכן רק אחר שיתעלו כל הבחינות דאחורים שלהם שנתבטלו ונפלו מהם בסיבת השבירה, שהם בחי' נה"י דכלים השייכים לכל מדרגה ומדרגה שהיו בהם בעת גדלות נקודים שעי"ז יוכלו לקבל בחזרה הג"ר דאורות של כל מדרגה, כי נה"י דכלים וג"ר דאורות תלוים זה בזה ובאים כאחד. כמ"ש הרב לעיל. ורק אז יהיו נה"י דאו"א במוחין דז"א, ונה"י דתבונה במוחין דנוקבא, וישתמשו שניהם בכתר אחד.

ותדע, שלאלו נה"י דאו"א דנקודים מכנה הרב פעמים בשם עי"מ דפנימיות, ונה"י דישסו"ת דנקודים, הוא מכנה בשם עי"מ דחיצוניות. וטעם הדבר, כי נודע, שישסו"ת מלבישים תמיד לבחינת נה"י דאו"א, דהיינו מחזה ולמטה שלהם. והנה נודע שאין הז"א יכול לקבל המוחין אלא דרך ישסו"ת. וא"כ יש לשאול, איך אפשר שז"א יקבל המוחין מנה"י דאו"א דנקודים, אחר שהם מלבישים ומקבלים רק מן ישסו"ת. והענין הוא, שמתוך שנה"י דאו"א מלובשים בפנימיות ישסו"ת, כנ"ל, ע"כ יכול הז"א לקבל נה"י דאו"א מבחינת הפנימיות דישסו"ת. ועל פי זה נבחן, במוחין דז"א ב' בחינות: א' מוחין דחיצוניות, משום שמתקבלים אליו מישסו"ת המלביש על נה"י דאו"א, כי הוא צריך לקבל מבחינת נה"י דאו"א, להיות חג"ת דנקודים, וחג"ת דנקודים קבלו רק מאו"א עילאין מג"ר דנקודים, כנ"ל. וכיון שמקבל עתה רק מישסו"ת המלבישים ע"כ נבחנים אלו המוחין אליו בבחי' מוחין דחיצוניות בלבד. ובחינה ב' דמוחין הם מוחין דפנימיות שהוא מקבל מפנימיות הישסו"ת, דהיינו מן נה"י דאו"א המלובשים בישסו"ת, אשר אז נמצא מקבל המוחין המיוחסים אליו, כמו שקבל מהם בזמן הנקודים.

ועל פי זה כתב הרב להלן דף אלף תת"ב אות קצ"ז, שיש ג' עיבורים בכללם, ב' עיבורים לחיצוניות, ועיבור ג' לפנימיות, שהוא עיבור דז' חודש. ע"ש. וכן אומר, שיש ג' עליות בכלל: א' עלית ז"א לישסו"ת. ב' העליה לאו"א. ג' העליה לא"א. ואין יותר בזמן הזה. והם ג"כ על דרך הנ"ל, שב' העליות הראשונות, הם בבחינת מוחין דחיצוניות, ועליה הג' היא בבחינת מוחין דפנימיות. כי מתחילה הוא עולה לישסו"ת שהם המוחין דחול, שאינו נחשב עליה ממש לז"א, אלא רק להארת ה"ר ממעלה למטה, (כנ"ל בחלק זה אות י"א), כי אז אע"פ שבשעת העלאת מ"ן והזווג, נכללו נה"י דא"א בחג"ת שלו, והז"א עולה עמהם לחג"ת דא"א, דהיינו לרישי כתפין שלו, כנ"ל בחלק י"ד, אמנם אין זה אלא בשעת הזווג, אבל לאחר הזווג חוזר ויורד לנה"י דא"א, כמ"ש שם. אלא שמקבל עמו המוחין גם ברדתו למטה, וע"כ נבחן להארת ה"ר ממעלה למטה, אבל הז"א עצמו לא עלה למקום המוחין. וע"י עיבור זה אינם יוצאים מוחין דהולדה אלא בשביל זו"ן הקטנים הנקראים יעקב ורחל, והם מקבלים תיקונם משלם, רק מבחינת התחלקות האצילות לי"ב פרצופים, דהיינו ד' פרצופי הכתר: עתיק ונוקבא וא"א ונוקבא, וד' פרצופי או"א: או"א עלאין וישסו"ת. וד' פרצופי זו"ן: זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים. ומבחינה זו נשלמו כלהו פרצופי הקטנים די"ב הפרצופים, שהם אריך ונוקבא, ישסו"ת, וזו"ן הקטנים. אמנם כל הפרצופים הגדולים די"ב הפרצופין אין בהם בחינת מוחין שלימים דהולדה לא לזו"ן הגדולים, ולא לאו"א עלאין ולא לעתיק ונוקבא. ותדע, כי כל דבר התחלקות ה"פ

אצילות לי"ב פרצופים, לא היה אלא כדי להועיל בחי' מוחין שלימים דהולדה לבחינת הפרצופים הקטנים בו בעת שהפרצופין העליונים שלהם עוד אין בהם שלימות.
ועיבור השני, הוא עיבור דט' חודש, שממנו נמשך העליה הב' שז"א עולה לאו"א עלאין, שהם המוחין הנשלמים במוסף דשבת. ועדיין הוא נבחן לבחי' חיצוניות המוחין דז"א, כלומר, שהם מתקבלים מבחינת ישסו"ת המלבישים לנה"י דאו"א, והם חיצוניות אליהם, ועדיין לא קבל כלום מבחינת הפנימית שלהם, דהיינו מנה"י דאו"א עצמם של הנקודים. כי עדיין לא העלה כלום מהאחורים שלהם שנתבטלו בעת שביה"כ, אלא שהעלה עד עתה רק את האחורים דישסו"ת דנקודים בלבד.
וטעם הדבר, כי נתבאר לעיל, שכל ענין התיקון הוא, להחזיר כל קומת או"א וישסו"ת כמו שהיו בעת הגדלות דנקודים מטרם שביה"כ, וענין זה נעשה ע"י החזרת אחורים שלהם למקומם כמו שהיו בהם בעת הגדלות. גם נודע, שמבחינת מוחין הקבועים באצילות, נמצאים הג"ר דעתיק במקום הג"ר דנקודים, וחג"ת נה"י דעתיק במקום חג"ת נה"י דנקודים. והג"ר דא"א נמצאים במקום ישסו"ת דנקודים שעמדו שם במקום חג"ת דנקודים, כנ"ל בחלק ז'. וא"א מלביש לחג"ת דעתיק שהם עתה במקום חג"ת דנקודים, הרי שראש דא"א הוא ממש במקום ישסו"ת דנקודים. ועם זה מובן מאליו שהמ"ן והאחורים המשלימים לישסו"ת צריכים להעלותם למקום ג"ר דא"א, להיותו בחי' ישסו"ת דנקודים, ועל ידי העלאה זו נשלמים ישסו"ת בנה"י דכלים וג"ר דאורות בכל קומתם שהיה להם בעת גדלות הנקודים, מטרם שביה"כ. אבל המ"ן והאחורים שנתבטלו מאו"א דנקודים, הרי צריכים להעלותם למקום ג"ר דעתיק, להיותם בחינת או"א שבג"ר דנקודים, כנ"ל, אבל העלאה זו לג"ר דא"א, אינה משיב את האחורים שלהם למקום ראשייהו דאו"א דנקודים, שהריהו מקום חג"ת דנקודים ששם מקום הנפילה דאחורים שלהם בעת שנתבטלו, כי האחורים דאו"א נפלו למקום דחג"ת דנקודים, כמ"ש הרב לעיל בחלק ז'. הרי שאין ענין העלאת האחורים דאו"א מתחיל, אלא בהעלתם לג"ר דעתיק, ששם עמדו בעת הגדלות דנקודים, כי אז הלבישו הס"ג דא"ק, והאחורים שלהם שהם נה"י עמדו בג"ר דנקודים, שהוא עתה מקום ג"ר דעתיק, כנ"ל. וזכור זה.
ונמצא עתה בשבת במוסף, שג"ר דאו"א הם במקום ג"ר דעתיק, ונה"י שלהם עוד עומדים במקום ג"ר דא"א, שהם מלובשים שם בפנימיות הישסו"ת הנמצא שם, והממעלה למטה של אלו המוחין דישסו"ת מקבל ז"א העומד בחג"ת דא"א, שהם מקום מוחין הקבועים דאו"א דאצילות. הנה מכל זה הגיע תיקון שלם רק לישסו"ת, כי הם קבלו שם כל האחורים שנתבטלו מהם בעת שביה"כ, להיותם כבר נמצאים במקומם דהיינו במקום

חג"ת דנקודים ששם מלבישים עתה הג"ר דא"א. אבל או"א של הנקודים עדיין נמצאים בבחינת אב"א שנשארו בהם אחר נפילת האחורים בעת שביה"כ, כי עדיין לא העלה ז"א את האחורים שלהם, שיוכלו לעלות לס"ג דא"ק ששם עמדו בעת גדלות נקודים. ונמצא גם הז"א לא קבל עוד מהמוחין דאו"א אלו כלום, כי אין המוחין באים אל הז"א אלא תמורת העלאת המ"ן והאחורים, כנ"ל.

וע"כ נקרא עיבור זה, בשם עיבור דט' חודש, כי ו"ק דא"א היו צריכים להכלל בעת הזווג בג"ר שלו, כדי שז"א יעלה עמהם למקום ג"ר שלו, ויעלה שם האחורים והמ"ן, כדי להשלים הישסו"ת בכל קומתו כמו שהיה בעת גדלות נקודים מטרם שביה"כ, והנה יש כאן התכללות של כל הט"ס דא"א, וע"כ נקרא ט' חודש. משא"כ עיבור הראשון אע"פ שגם שם נעשה הזווג בג"ר דא"א, דהיינו באו"א שעלו למזלין, אמנם הז"א לא העלה האחורים דישסו"ת עד הג"ר דא"א, שהרי בעצמו לא עלה רק עד רישי כתפין שלו, שהם חג"ת דא"א, אלא שהזווג נעשה בבחינת הארת ה"ר ממעלה למטה, כנ"ל. אבל כאן בעיבור השני, עלו נה"י וחג"ת דא"א שעליהם מלביש ז"א, אל מקום ג"ר שלו ממש, והשלים שם הז"א לישסו"ת בכל קומתם כנ"ל. וע"כ נק' ט' חודש.

ונמצא שמעיבור הזה הב' לא נתקנו אלא ד' מלכי תנהי"ם דנקודים, שהם הממעלה למטה של הישסו"ת דגדלות. והם בחינת הנוקבא דנקודים, כי בחי' נה"י דז"א מיוחסים תמיד לנוקבא ורק חג"ת שלו נחשבים לעיקרו ועצמותו כנ"ל. ונמצא, שד' מלכי דחג"ת של הנקודים שהם עיקרו ועצמותו דז"א עוד לא קבלו שום תיקון עתה באלו המוחין דמוסף דשבת, כי עוד לא העלה הז"א האחורים דאו"א דנקודים כנ"ל, וממילא אין מהם התפשטות של ממעלה למטה. ועכ"ז נבחן עתה שנעשה תיקון גם אל החג"ת דנקודים, אלא רק מבחינת חיצוניות, כלומר, ע"י תיקון הראש דישסו"ת שנעשה מלבוש על אלו החג"ת בזמן הנקודים, אחר ביטולם של הראש דאו"א וד' מלכי דחג"ת, שאז קבלו גם החג"ת והאחורים דאו"א שנפלו למקומם תיקון גדול ע"י יציאת הראש הזה דישסו"ת. כמ"ש לעיל בחלק ז' דף תקל"ט ד"ה וטעמו, ותדע שאותו התיקון שקבלו שם מטרם ביטול הראש דישסו"ת מקבלים אותו גם עתה במוחין דמוסף דשבת, ע"י חזרת קומת ישסו"ת למקומו כמו שהיה אז. באופן שהגיע קצת תיקון גם לד' מלכים דחג"ת בכח השלמת קומתו דישסו"ת דנקודים.

ועם זה תבין שבעיבור הא' הנבחן רק להארת ה"ר ממעלה למטה, לא קבלו כל אחד מפרצופי אצילות רק בחינת תוספות של נה"י בלבד, כלומר, שכל אחד מפרצופי האצילות השיג בחינת נה"י מפרצוף שכנגדו בפרצופי א"ק לפי יחסי קומות מ"ה שבה"פ

אצילות כי אז עלה ז"א לישסו"ת, שהם מחזה ולמטה דא"א. ותופס עתה ז"א כל בחי' המחזה ולמטה דא"א. ונודע שקומת א"א הוא כקומת ז"א של הנקודים, הרי שקבל עתה כל בחי' נה"י שלו מזמן הנקודים.

וכן ישסו"ת עלה למעלה למקום או"א עלאין דקביעות, שהם במקום ד' מלכי נה"י דנקודים, שזה לא נחשב בהם רק בחי' תוספת נה"י לבד. וכן או"א עלאין עלו למקום ג"ר דא"א, שהוא נה"י דס"ג דא"ק. וכן א"א עלה למקום ג"ר דעתיק ששם בחינת נה"י דע"ב דא"ק, שהוא הפרצוף שכנגדו בא"ק. וכן עתיק עלה לס"ג דא"ק, ששם בחינת נה"י דגלגלתא דא"ק, שהוא הפרצוף שכנגדו בא"ק. הרי שעל ידי מוחין דחול מקבלים כל א' מה"פ אצילות בחינת נה"י של הפרצופים שכנגדם מא"ק.

אמנם ע"י מוחין דשבת במוסף, אז מרויחים כל א' מה"פ אצילות את בחי' החג"ת מה"פ א"ק שכנגדם: כי ז"א עולה ומלביש לאו"א דקביעות, ששם בחינת חג"ת דא"א, ונודע, שא"א תופס ז"ת דעתיק, שהם מקום ז"א דנקודים, ונמצא כי הז"א קבל עתה בחינת חג"ת דא"א, שהוא חג"ת של קומתו בנקודים.

וכן ישסו"ת עלו למקום ג"ר דא"א, והרויחו בחינת חג"ת שלהם מערך ישסו"ת, הנכללים באו"א דגדלות נקודים, שאז הגיע קומתם לס"ג דא"ק, ובחינת נה"י דאו"א, ששמה היו נכללים אז ישסו"ת, עמדו בג"ר דנקודים שבעת הקטנות. ונמצא קומת ישסו"ת מבחינת התכללותם באו"א דגדלות, כמדת גדלם דקומת או"א דקטנות, שהוא במקום ג"ר דעתיק דקביעות. ונודע כי קומת ג"ר דא"א דקביעות, ששם עומדים עתה ישסו"ת נמצאת בחג"ת דעתיק, שהם חג"ת של ישסו"ת ההוא. הרי שגם ישסו"ת השיג מבחינה זו את חג"ת שלהם מזמן הנקודים.

וכן או"א שהם בקומת ס"ג דמ"ה בקביעות, עלו עתה לג"ר דעתיק, והם הרויחו שם קומת חג"ת, מפרצוף שכנגדם בא"ק, שהוא חג"ת דס"ג דא"ק שנתפשט במקום ג"ר דנקודים. כלומר, שהרויחו בחי' הקטנות שלהם דנקודים שהיו שם אב"א, הנבחן רק לו"ק, ולחג"ת. כמ"ש בחלק ז'. כי בעת גדלות נקודים עלו או"א והלבישו לקומת ס"ג דא"ק, ונמצא ג"ר שלהם, שהם שם בס"ג דא"ק, ועתה שהם מלבישים לקומת הקטנות שלהם שהוא במקום ג"ר דעתיק, שהיו שם אב"א, שהוא חג"ת, נמצא שלא הרויחו עתה רק חג"ת שלהם בלבד.

וכן א"א שהוא קומת ע"ב דמ"ה, עלה עתה לס"ג דא"ק המלביש על מקום חג"ת דע"ב דא"ק, וע"כ הרויח בחינת חג"ת של בחינת עצמו, דהיינו מבחינת ע"ב דא"ק, שהוא הבחינה שכנגד ע"ב דמ"ה שהוא א"א, כמ"ש הרב בשה"כ שבת דף ע"ד, בדרוש סעודת

שבת בבקר, שאומר שם שא"א עולה עד מקום ההיין שהם כח"ב דחג"ת דע"ב דא"ק. עש"ה. ועי' בשיעור מטי ולא מטי (דף שנ"א אות נ"ג) הרי שגם א"א השיג את החג"ת מפרצוף שכנגדו בא"ק.

וכן עתיק דאצילות עלה אז והלביש הג"ר דע"ב דא"ק, המלביש על חג"ת דגלגלתא דא"א, ונמצא גם הוא שהשיג עתה את בחינת החג"ת מהפרצוף שכנגדו בא"ק. כי עתיק הוא כתר דמ"ה ופרצוף שכנגדו בא"ק הוא גלגלתא דא"ק.

והנה נתבאר היטב, שע"י ב' העיבורים הראשונים נשלמו פרצופי אצילות רק בנה"י וחג"ת דפרצופים שכנגדם בא"ק, שהם נבחנים לפרצופים חיצונים לבד. אמנם מפרצופים הפנימים שכנגדם בא"ק עדיין לא השיגו דבר. ולפיכך נבחנים ב' העיבורים ההם בשם השלמה לחיצוניות בלבד. והיינו משום שגם בבחינת הגדלות דנקודים לא נשלמה אלא החיצוניות שלהם בלבד. כי גדלות דאו"א דנקודים הם עיקר פרצוף פנימי דנקודים, ומאחורים שלהם לא נתעלה כלום עתה בשבת במוסף, וזו ההשלמה שנעשה לישסו"ת דגדלות של הנקודים, הוא בחינת חיצוניות לבד. שהרי הם מלבישים שם על חג"ת כנ"ל. והם ו"ק כלפי או"א דנקודים. ועד"ז לא נשלמו ה"פ אצילות כולם רק בחיצוניות לבד. כמבואר.

ובמנחה דשבת, אז מתחיל העלאת האחורים דאו"א דנקודים, והיינו, על ידי העלאת כל הט"ס דא"א דקביעות אל מקום ג"ר דעתיק, ועולה עמהם ז"א עם המ"ן ואחורים דאו"א של הנקודים, ונמצאים או"א משיגים עתה נה"י דכלים וג"ר דאורות שלהם, ונשלמים בכל קומתם כמו שהיו בעת גדלות נקודים, דהיינו שעולים עד ס"ג דא"ק. וכן כל ה"פ אצילות משיגים בחינת הג"ר בהפרצופים שכנגדם בא"ק. כי הז"א מקבל עתה בחינת הממעלה למטה דנה"י דאו"א המלובשים בישסו"ת העומדים בג"ר דעתיק, ונמצא שעולה לג"ר דא"א, העומדים במקום דחג"ת דנקודים, והוא מקבל קומת הממעלה למטה כמו שקבל מג"ר דנקודים.

וכן ישסו"ת עולים עתה לג"ר דעתיק, שהם במקום ג"ר דנקודים, ששם היו נכללים ישסו"ת בנה"י דאו"א דגדלות נקודים בעת שהם עצמם השיגו קומת ס"ג דא"ק, כי לא ירדו להיות ראש במקום חג"ת אלא אחר ביטול הגדלות דאו"א, כמ"ש בחלק ז'. אבל אינם עולים עוד לס"ג דא"ק להיות בקומה שוה עם או"א, שזה לא יהיה רק בגמר התיקון אחר חזרת צמצום א' למקומו הראשון ויתבטלו הפרסאות ובי"ע ישיבו לאצילות כמ"ש להלן. הרי שגם הישסו"ת השיג עתה הג"ר שלו מזמן הנקודים.

וכן או"א עלו עתה לס"ג דא"ק, כנ"ל, ששם עמדו בעת הגדלות דנקודים והשיגו את

הג"ר שלהם. וכן א"א עלה עתה לג"ר דע"ב דע"ק, שהוא הבחינה שכנגדו בא"ק, כנ"ל. וכן עתיק עלה לג"ר דגלגלתא שהוא הבחינה שכנגדו בא"ק, כנ"ל. הרי שכל ה"פ א"ק קבלו עתה במנחה דשבת את פרצופי הג"ר שלהם, הנקראים פרצופים פנימים. וכן הז"א מקבל עתה מפנימיות הישסו"ת, שהיא נה"י דאו"א המלובשים בהם, כנ"ל. ולפיכך נבחן עיבור זה הג' שהוא בחינת עיבור לפנימיות. אבל ב' עיבורים הקודמים: שא' הוא בעת תפילת שחרית דחול. וב' שהוא נגמר במוסף דשבת, אינם רק לבחינת חיצוניות בלבד, כי הא' הוא להשגת נה"י מפרצופי א"ק, והב' הוא להשגת חג"ת דפרצופי א"ק, כנ"ל, ונה"י וחג"ת נבחנים לפרצופין חיצונים, כי רק פרצוף הג"ר נבחן לפרצוף פנימי, כנ"ל באורך. גם נתבאר אשר בב' עיבורים החיצונים לא נתעלו מבחינת האחורים שנתבטלו מאו"א דנקודים, כלום. אלא רק שנתעלו בחי' האחורים שנפלו מישסו"ת דנקודים. ורק בעיבור ג' הפנימי, אז נתעלה מבחינת האחורים דאו"א, כמבואר.

אכן תדע, שאע"פ שבעיבור הג' הנ"ל, נשלמו כל הפרצופים בבחינת הג"ר שלהם, כנ"ל. אמנם לא הגיע להם בעת תפלת המנחה דשבת אלא רק מדת ג"ר המספיק לזו"ן הגדולים בלבד, אבל הזו"ן הקטנים עוד לא קבלו תיקונם משלם, ועדיין חסרים בחינת הג"ר שלהם, באופן, שרק זו"ן הגדולים עלו לג"ר דא"א בעת מנחה דשבת, אבל זו"ן הקטנים נשארו עוד בחג"ת דא"א במקום הלבשת או"א דקביעות, ולא יכלו לעלות לג"ר דא"א. ונמצאו עוד חסרי ג"ר דבחינת השלימות.

וטעם הדבר הוא, כי נודע, שבכל מדרגה של ג"ר יש ב' בחינות, שהם: גדלות א', וגדלות ב', אשר גדלות א' היא בחינת נשמה הבאה מבחינת אור דחסדים דג"ר דבינה, שהיא בחינת חסדים מכוסים. ומוחין אלו מספיקים להיות ג"ר רק לבחינת זו"ן הגדולים שגם הם מטבעם בבחינת חסדים מכוסים, כנ"ל, אבל לזו"ן הקטנים, שהם בחי' מחזה ולמטה דז"א, הנה הם צריכים להארת חכמה ואין החסדים המכוסים דג"ר דבינה מספיקים להם לבחינת ראש ונשמה. וע"כ הם נשארים מחוסרי ראש. כנ"ל באורך. עש"ה. וגדלות ב' היא בחינת מוחין דחיה דאותה מדרגה, שהם הארת חכמה בחסדים, ואז מקבלת נוקבא הגדולה למדת נוקבא הקטנה, ונעשים שניהם פרצוף אחד במדתה של נוקבא הקטנה, שבזה נגדלה נוקבא הקטנה ככל מדת קומת ז"א שוה אליו. כנ"ל (דך א' תשצ"ב ד"ה ומתחלה) שג' דרכים נוהגים בהתאחדות הזו דנוקבא הגדולה עם הקטנה, שהם נמשכים מג' דרכים הנוהגים בהתאחדות או"א וישסו"ת בעת יציאת המוחין אלו דחיה, עש"ה בכל ההמשך.

והנה בשבת במנחה, נשלם בחינת ג"ר דגדלות א', דהיינו רק בחינת נשמה המספיק לזו"ן

הגדולים. ולפיכך נבחן שם גם או"א וישסו"ת לב' פרצופים נבדלים, אשר או"א עלאין עומדים אז בג"ר דס"ג, וישסו"ת רק בג"ר דעתיק שהוא במקום ג"ר דנקודים דקטנות, כנ"ל. ועד"ז מתחלקים בהכרח גם הזו"ן, שרק זו"ן הגדולים הראוים לקבל בחינת ג"ר אלו דנשמה שהם חסדים מכוסים, עלו לג"ר דא"א, והשיגו שם בחינת הג"ר שלהם מזמן הנקודים, כנ"ל. אבל זו"ן הקטנים שאור החסדים מכוסים עושה אותם לבחינת ו"ק בלי ראש, אינם יכולים לעלות עם זו"ן הגדולים לג"ר דא"א, והוא מטעם, שכל עוד שלא נתבטלו הפרסאות דצמצום ב' נמצא עוד הפרש פרסא בין טעמים דס"ג שהם או"א, ובין נקודות דס"ג שהם ישסו"ת כמ"ש הרב לעיל (דף שצ"ז ד"ה או"א). וע"כ רק או"א מלבישים לטעמים דס"ג וישסו"ת נשאר בג"ר דנקודים שהם נקודות דס"ג עש"ה. ונמצאים ע"כ הישסו"ת שהם עוד מחוסרי השלימות עתה במנחה דשבת, כי גם הם אינם נשלמים רק ע"י חזרת או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, שאז עולה גם ישסו"ת לג"ר דס"ג דא"ק ונעשים בקומה שוה עם או"א, ע"ד ג' הדרכים שנתבארו לעיל. והבן היטב. אמנם ענין זה של התאחדות או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, וכן התאחדות זו"ן הגדולים עם זו"ן הקטנים לפרצוף אחד, מבחינת העיבור דפנימיות, אינו נוהג כלל בזמן הזה, אלא רק בגמר התיקון, ובזמן הזה נמצא תכלית העליה היא רק בחינת גדלות א' דפנימיות הנעשה בשבת במנחה, המספיק רק לזו"ן הגדולים ולא לזו"ן הקטנים כנ"ל.

וטעם הדבר הוא, כי אין הנוקבא הקטנה שהיא רחל, יכולה לעלות לג"ר דא"א ולהכלל בהזווג דמזלין הנוהג שם, רק מבחינת האחור דזו"ן, דהיינו בעת התכללותם בזווג או"א, שז"א נכלל באבא, ונוקבא באמא, ונמצאת הנוקבא משתמשת במ"ן דאמא, כלומר, שאמא נכללת במזלא הנעשה למ"ן שלה, והנוקבא נכללת רק בזווג דאמא עם אבא. אבל המ"ן דנוקבא עצמה אינם שם, כי המזל ונקה, שהיא הנוקבא דמזלין, היא בחינת יסוד דמלכות דצמצום א', דהיינו בחינת בנימין הכלול ביוסף, ואין זו בחינת בנימין אמיתי הבא ממלכות דצמצום א' שהיא בחינת גבורות נקבות, והוא מטעם כי המלכות דצמצום א' נגנזה ברדל"א ואין לה שום זווג במשך שתא אלפי שני עד גמר התיקון, כנודע. וכיון שאין שם המ"ן דמלכות דצמצום א', אלא רק בחינת יסוד דמלכות, שהם גבורות זכרים מבחי' בנימין הנכלל ביוסף, נבחן הזווג ההוא דזו"ן הכלולים שם רק בבחינת זווג דאב"א, משום שאין לה בחינת המ"ן שלה, שהז"א יוכל להזדווג עמה בבחינת פב"פ. וע"כ אע"פ שהיא עולה לג"ר דא"א שהוא בחינת כתר דז"א, מ"מ אינם משתמשים שם בכתר אחד, כי אינם בבחינת הזווג של עצמם, שהוא על המ"ן דנוקבא. כנ"ל.

ולפיכך לא יצויר שתהיה גדלות הב' בבחינת עיבור דפנימיות, כי אז צריכה הנוקבא

הגדולה דז"א לקבל מדתה של הנוקבא הקטנה, ויהיה הז"א מזדווג עם הנוקבא הקטנה בעת היותו בג"ר דא"א, וא"כ צריכים לגילוי המלכות הגנוזה ברדל"א שתהיה לבחי' מ"ן לצורך הנוקבא הקטנה, וכיון שאין זה נוהג עד גמר התיקון, גם הנוקבא הקטנה אינה יכולה להזדווג עם הז"א במקום ג"ר דא"א, שהוא גדלות ב' דפנימיות, מטרם שיהיה גמר התיקון.

אמנם בגמר התיקון אחר שתתגלה המלכות דצמצום א' להיות למ"ן אל הנוקבא הקטנה, יתבטל לגמרי הצמצום ב' עם הפרסאות, ואז ישובו הטעמים דס"ג דא"ק עם הנקודות דס"ג להיות פרצוף אחד (עי' לעיל דף מצ"ז ד"ה או"א. עש"ה). ואז יתיחדו גם זו"ן הגדולים עם זו"ן הקטנים לפרצוף א' בקומה שוה, ויהיו זו"ן הגדולים בבחינת דכר, וזו"ן הקטנים בבחינת הנוקבא, ויעלו שניהם בג"ר דא"א, וישתמשו שם בזווג פב"פ, שזה נבחן ששניהם משתמשים בכתר אחד. וכן ישסו"ת יעלה בקומה שוה עם או"א לג"ר דס"ג בפרצוף אחד, שאו"א עלאין יהיו בחינת הדכר, וישסו"ת יהיו בחי' הנוקבא, כי כל התחלקותם נמשך מהתחלקות הטעמים ונקודות דס"ג לב' פרצופים, ועתה הם שוב מתיחדים כנ"ל. (דף א' תשצ"ב ד"ה ומתחלה ע"ש). ונמצא אז שאו"א עלאין הנעשים לבחינת דכר, יהיו הנה"י שלהם למוחין אל הזו"ן הגדולים, וישסו"ת הנעשים לצד נוקבא דאו"א, יהיו הנה"י שלהם למוחין בזו"ן הקטנים, שהם הצד נוקבא דזו"ן הגדולים, ונמצאים זו"ן משתמשים בכתר אחד פב"פ בקומה שוה כמו או"א וישסו"ת.

וזה אמרו (באות קצ"א) "ואז הם שני המאורות הגדולים לא היא גדולה ממנו ולא הוא גדול ממנה ואינם צריכים זה לזה כלל" דהיינו כמבואר שבהיות ישסו"ת עם או"א בקומה שוה ונה"י דאו"א הם מוחין לז"א ונה"י דישסו"ת הם מוחין לנוקבא נמצאים גם זו"ן בקומה שוה ואינם צריכים זה לזה. כלומר, כי לפעמים הם בקומה שוה פב"פ גם לפני גמר התיקון, כגון בשבת במוסף, אמנם אז אין נה"י דישסו"ת עצמם מתלבשים בנוקבא אלא רק המלכות דתבונה שאינה נכללת במוחין שלה עצמה שיצאו על המ"ן דמזלא אלא ע"י זווג חדש שנעשה בראש הז"א עם המלכות דתבונה הזו, יוצאים המוחין דחיה בשביל הנוקבא, וע"כ נחשבת שצריכה אליו, כי היא צריכה לקבל ממלכות דתבונה אחר התכללותה בעטרא דגבורה שבמוחין דז"א, וזולת זה לא היה לה מוחין דחיה, ולא היתה שוה עמו פב"פ ומשום זה נחשבת לקטנה ממנו, כי כל מקבל נמצא קטן בהכרח מהמשפיע. אבל בגמר התיקון כשמקבלת את נה"י דתבונה עצמה למוחין, משום שתתגלה המלכות דצמצום א' הראויה לזווג ברדל"א שתצא עליה המוחין דחיה המתיחסים אל הנוקבא כנ"ל, הרי מלכות זו אינה צריכה להכלל בעטרא דגבורה דז"א,

ומקבלת הזווג מכח עצמה למוחין היוצאים על המלכות הזו דצמצום א', ואז אין הנוקבא צריכה אליו יותר. וכבר נתבאר ענין זה לעיל.

וזה אמרו (באות ק"צ) "שכשהיו פב"פ אז יוצאים ב' בחינות יעקב: א' בז"א, וא' בנוקבא, כי הא' שהוא ממוחין דז"א הוא מאו"א והב' שהוא ממוחין דנוקבא הוא מישסו"ת" פירוש: כי יעקב הוא אחורים דאבא שנפלו בעת שביה"כ, ותיקונו בא עם מוחין דחיה של הז"א, ולפי"ז אין צריך לצאת בחי' יעקב רק ממוחין דז"א שהוא דכורא ובחינת אבא, ולא ממוחין דנוקבא, שהיא בחינת אמא. וז"ש שעם המתבאר שיש ב' בחינות של אחורים דאו"א: א' מה שנפל מאו"א דג"ר נקודים למקום דחג"ת עד החזה. וב' מה שנפל מישסו"ת שהם הראש הב' שיצא במקום חג"ת דנקודים, והאחורים שלהם נפלו למקום נהי"מ דנקודים. והאחורים הא' שייך לז"א, והב' שייך לנוקבא. א"כ יש בחינת אבא גם בנוקבא כמו שיש בז"א, דהיינו בחי' אבא דאחורים דישסו"ת השייך אל הנוקבא. ותיקונו בא עם המוחין דחיה של הנוקבא ביחוד.

אמנם אין הארת יעקב יכולה לצאת בנוקבא זולת בעת שהיא עצמה מקבלת נה"י דישסו"ת למוחין שלה ואינה צריכה לקבל המוחין דחיה מראש הז"א ע"י התכללות בעטרא דגבורה שלו, כי אז יש בה מוחין דאבא בשלימות, בהיותה נכללת בעצמה במזלא במקום יציאת המוחין. משא"כ בעת שהיא מקבלת המוחין רק ממלכות דישסו"ת, שהיא בחינת צמצום ב', שאינה ראויה לזווג שתצא עליה המוחין דקומת חיה, אא"כ ע"י התכללות בראש הז"א בעטרא דגבורה שלו, שמטעם זה אין בראשה עצמה לבדה שום זווג בבחינת מוחין אלו דחיה, והדעת שלה ירד משום זה בין רישי כתפיה, הנה אז, אין לה מוחין דחיה בשלימות אע"פ שהיא בקומה שוה עם הז"א, ואין הארת יעקב יוצאת ממנה. וזה שמדייק להשמיענו, שזה דוקא בעת שנה"י דישסו"ת מתלבשים בה מבחינת עצמם, ואינה צריכה לז"א, ואז יוצא בה לבדה ג"כ בחינת יעקב. אבל אין זה נוהג בבחינת פב"פ רק אחר גמר התיקון כנ"ל, שאז תתגלה בחינת המלכות של צמצום א' ברדל"א. אבל במשך שתא אלפי שני, אין זה נוהג אלא רק בבחינת אחורים, דהיינו על המ"ן דאמא, וע"י התכללות הוד בנצח דא"א, כנ"ל באורך. וכן זה נוהג בבחינת המוחין דחול, שהם ע"י הארת ה"ר ממעלה למטה, אבל לא בכל יום אלא רק בר"ח במוסף, שאז הם פב"פ בקומה שוה, והנוקבא אינה צריכה אליו, כי זה נעשה ע"י התכללות הוד בנצח, ונוקבא משמשת במ"ן דאמא, והארת ה"ר נמשכין ע"י כפיפת ראש ממעלה למטה, המספיק רק לזו"ן הקטנים לבחינת חיה, ולא לז"א עצמו. ונמצא שבר"ח היא משתמשת בכתר אחד רק עם יעקב ולא עם ז"א עצמו. אמנם בכתר אחד עם ז"א עצמו

פב"פ אינו נוהג רק אחר גמר התיקון. כמבואר. כי אפילו בשבת במנחה אין רחל עולה עמו לג"ר דא"א כנ"ל.

וזה אמרו (באות קצ"ב) "בחינת הפנימיות דזו"ן, כי אחר כל הנ"ל היה פעם ב' כל הנ"ל לצורך פנימית הזו"ן והנה עיבור א' היה בבחי' הפנימים של א"א עצמו ולא ע"י התלבשות באו"א" מקודם זה ביאר שם הרב העי"מ דחיצוניות, שעיבור יניקה מוחין אלו באים בו בי"ג שנה, שעד ט' שנים ויום א', הוא נשלם עם מוחין דיניקה, דהיינו בב' שנים דיניקה הוא מקבל בחינת ו"ק דרוח, ומב' עד ט' שנים הוא מקבל בחינת ג"ר דרוח, הנקראים מוחין דו"ק. ומט' ויום א' עד י"ג שנים הוא מקבל מוחין דגדלות שבחינת הצ' שלו היא מקבל עד י"ג שנה. וכבר נתבאר כל זה באורך לעיל בחלק י"ב. וז"ש כאן "כי אחר כל הנ"ל היה פעם ב' כל הנ"ל לצורך פנימיות הזו"ן" פי' כי בכל מדרגה חדשה צריכים לעי"מ מחדש, וכן לב' בחינות שלהם: עי"מ דאחור ועי"מ דפב"פ, כנ"ל בדברי הרב (בחלק זה אות קפ"ח) ע"ש. ולפי"ז אומר כאן שאחר שנגמרו עי"מ דחיצוניות ז"א עד י"ג שנה, שהם ב' הבחינות דעי"מ דבחי' ישסו"ת, מתחיל בז"א מדרגה חדשה דבחינת פנימיות, שהם המוחין דאו"א דשבת, ונוהג בהם כל הפרטים שנתבארו במוחין דישסו"ת.

ואע"פ שנתבאר לעיל שבחי' עיבור דפנימיות מתחיל בשבת במנחה, אמנם המוחין דאו"א שבמוסף הם מבחינת חיצוניות, הנה זה רק בערך המוחין המיוחסים לז"א עצמו, שמוחין הראשונים שלו הוא משיג במוסף, והם עוד בערכו חיצוניות משום שבאים ע"י העלאת אחורים דבחינת ישסו"ת, כנ"ל באורך אמנם כלפי המוחין דחול שהם רק מוחין לזו"ן הקטנים דז"א ע"י כפיפת ראש, כנ"ל. נחשבים המוחין דאו"א שבמוסף דשבת לבחי' פנימיות, להיותם משמשים עכ"פ למוחין דהולדה בשביל הז"א עצמו, משא"כ המוחין דחול הבאים עד י"ג שנה, אינם משמשים למוחין גמורים דהולדה אלא בשביל יעקב ורחל לבד, וכלפי ז"א עצמו נחשבים רק לו"ק דגדלות בלבד, וכל ו"ק נקרא חיצוניות. ובערכם מכנה כאן את המוחין דאו"א דשבת בשם מוחין פנימים. ולפיכך הוא חושב כאן ב' עיבורים לצורך פנימיות: שא' הוא עי"מ דמוחין דאו"א דשבת דמוסף. והעיבור הג' הוא עי"מ דג"ר דא"א. שהם מוחין דיחידה, הבא בשבת במנחה. כנ"ל.

וזה אמרו (שם) והנה עיבור א' היה בבחינת הפנימים של א"א עצמו ולא ע"י התלבשות או"א, והיה זמנו ט' חודש" פירוש, כי המוחין דישסו"ת דחול, היה ע"י התלבשות המוחין דאו"א שיצאו בג"ר דא"א על המזלא, בתוך היסודות דאו"א עצמם העומדים במקום חג"ת דא"א, דהיינו ברישי כתפין שלו, ומשם קבל אותם הז"א, כי הזווג הזה היה רק ע"י העלאת נה"י דא"א לחג"ת שלו, ששם עומדים נה"י דאו"א, ואין הז"א יכול

להתכלל למעלה במקום הזווג שהוא בג"ר דא"א, ששם עומדים עתה או"א המקבלים המוחין על המ"ן דמזלין. ונמצא שהמוחין אינם מקובלים מעצמות המזלין דא"א, אלא ע"י התלבשות ביסודות דאו"א במקום חג"ת דא"א, שזה נבחן לבחי' הארת ה"ר ממעלה למטה, ולכפיפת ראש מג"ר דא"א לחג"ת דא"א, כנ"ל באורך. אבל עתה במוחין דאו"א דשבת, נכללים נה"י וחג"ת דא"א בג"ר שלו ממש, שעי"ז נמצא ז"א עולה עמהם לג"ר דא"א למקום יציאה של המוחין, והוא נכלל שם בזווג בעצמות המזלין, אשר ע"כ הוא מקבל אח"כ הממעלה למטה מבחינת הפה דא"א עצמו, והוא יכול להלביש לא"א כמו או"א על החג"ת דא"א, דהיינו גם אחר ירידתו למקומו. משא"כ במוחין דישסו"ת שלא קבלם כי אם ע"י התלבשות ביסודות דאו"א שבמקום חג"ת, ושם היה העיבור שלו, נמצא שאחר ביאתו למקומו לא קבל בחינת הממעלה למטה רק מן החזה דא"א, שהוא הפה דחג"ת, וע"כ לא הלביש אלא רק נה"י דא"א שמחזה ולמטה. ולפיכך נקרא העיבור שלצורך המוחין דאו"א בשם עיבור דט' חודש, משום שיש כאן התכללות דכל הט"ס דא"א, כי הו"ק שלו נכללים בהג"ר. וזה אמרו "ומזווג זה נעשה העיבור בט' חדשים כמספר ט"ס דא"א. כמבואר.

וזה אמרו (באות קצ"ג) "ואז נעשו ו"ק פנימים של זו"ן ומפנימיותם נמשכים כל הנשמות כולם" דהיינו כמ"ש לעיל שאין המוחין האלו נחשבים לפנימיות אמיתי לז"א, משום שהעלאת מ"ן אלו הם מבחינת אחורים דישסו"ת, המקבלים תיקונם ע"י עלית הז"א עמהם לג"ר דא"א, העומד במקום ישסו"ת דנקודים, ונמצאים האחורים דישסו"ת באים עתה במקומם כמו שהיו עומדים מטרם שביה"כ. אמנם האחורים דאו"א דנקודים אינם מקבלים שם את תיקונם, כי שם הוא בחינת חג"ת דנקודים, והם צריכים לעלות רק לג"ר דנקודים שבמקומם עומדים עתה הג"ר דעתיק. וכיון שז"א מיוחס בעיקר לאו"א דנקודים כנ"ל, ע"כ נחשבים אליו המוחין ההם הבאים לו מישסו"ת של הנקודים, רק לבחינת ו"ק בלבד, כי הראש דישסו"ת דנקודים, הוא ו"ק אל או"א דנקודים. וזה שמשמיענו הרב, שאע"פ שהם המוחין השלימים דז"א מבחינת מוחין דהולדה, ונבחנים לעיקר הגדלות שלו להולדת נשמות, עכ"ז אינם אלא בחינת ו"ק דפנימיות, כי נמשכים מבחינת המ"ן ואחורים של הראש דישסו"ת דנקודים, וז"א הוא בעיקר מד' מלכים הראשונים דחג"ת, הנמשכים מאו"א עצמם דג"ר דנקודים. עי' היטב לעיל דף תקי"א ד"ה הזו'.

וז"ש "ואז נעשו ו"ק פנימים של זו"ן ומפנימיותם נמשכין כל הנשמות כולם" כמבואר, כי אע"פ שמפנימיותם נמשכין כל הנשמות כולם, כי ממוחין דיחידה דמנחה דשבת נמשכין רק יחידי סגולה, כמ"ש להלן. עכ"ז אין באלו המוחין דאו"א רק בחינת ו"ק

דפנימיות, ולא ג"ר ממש, כי ג"ר אמיתים הוא צריך לקבל מהזווג הנעשה בג"ר דעתיק, ששם מקום עמידת או"א דנקודים.

וזה אמרו (באות קצ"ד) "ואח"כ היה העיבור ב' של המוחין של הפנימיות וזה היה בז' חדשים לבד והענין כי עיבור זה נעלם ועליון מאד כי הוא בסוד ז' ספירות תחתונות של עתיק" פי': כי בעיבור הקודם דפנימיות, היה התכללות ז"ת דא"א בג"ר שלו, והזווג היה במקום ג"ר דא"א, כי הז"א עלה עם ז"ת דא"א לג"ר שלו וע"כ בעת ביאתו של הז"א למקומו, בבחינת ממעלה למטה, הוא בא למקום חג"ת דא"א. כנ"ל. אבל כאן בעיבור הב' לצורך פנימיות, נעשה התכללות דז"ס תחתונות דעתיק בג"ר שלו, והם העלו את הז"א עם האחורים הנפולים דאו"א אל מקום הג"ר דעתיק ששם עמידת או"א דנקודים כנ"ל, דף א' תשצ"ו ד"ה וטעם הדבר ע"ש. ונעשה הזווג בג"ר דעתיק, ואח"כ בירידתו של הז"א משם למקומו, בבחינת ממעלה למטה, נמצא מלביש לג"ר דא"א. ואלו הם המוחין דז"א בשבת במנחה, שאז הוא עולה ומלביש לג"ר דא"א.

ומה שאין הרב חושב כאן לבחינת ט' חודש כמו בהעיבור הא' דפנימיות, אע"פ שגם כאן היה התכללות הו"ק דעתיק בהג"ר כמו שהיה שם התכללות הו"ק דא"א בהג"ר. הענין הוא, כי בענין ההתכללות בג"ר דעתיק אין כאן חידוש, משום שאפילו בעיבור הא' דפנימיות בעת שנכללות הז"ת דא"א בהג"ר שלו, הנה הג"ר דא"א עלו ונכללו בעת ההיא בעתיק בג"ר והזווג לצורך המוחין דז"א נעשה אז בבחינת לא זקוף ולא כפוף, כנ"ל, (בחלק י"ד דף אלף תר"ב אות קצ"ד). שפירושו שהזווג נעשה בג"ר דא"א בעת התכללותו בג"ר דעתיק, אלא שכופף ראשו להשתמש עם המ"ן דמזל ונקה. כמ"ש באו"פ שם. הרי שאפילו בעיבור הא' היה כבר כלול בג"ר דעתיק, ולא נתחדש כאן דבר בענין העיבור ב' מבחינת הג"ר דעתיק.

אלא עיקר החידוש שנעשה כאן בעיבור ב', הוא עצם התכללות ז"א בז"ת דעתיק מבחינת עצמותם. כי בעיבור הא' היה כלול רק בז"ת דא"א מבחינת עצמותם, וע"י עליתם דז"ת דא"א לג"ר, נכלל ג"כ בג"ר דא"א שעלו למקום ג"ר דעתיק, וע"כ בעת יציאתו מבחינת העיבור הוא יורד למקום ז"ת דא"א ומלביש על החג"ת דא"א כנ"ל. אבל כאן בעיבור ב' דפנימיות, הוא נכלל בז"ת דעתיק מבחינת עצמותם, והם שהעלו אותו למקום ג"ר דעתיק, ולכן גם בעת יציאתו מעיבור וירידתו למקומו נמצא מלביש על חג"ת דעתיק שהוא מקום ג"ר דא"א. ולפיכך אומר הרב שהעיבור הזה נבחן לעיבור של ז' חודש לבד, כי אין כאן חידוש רק מבחינת ז"ת דעתיק שלקח ז"א. אבל ענין ההתכללות של הז"ת בג"ר דעתיק אינו נחשב כאן לג' חודש כי אינם בבחינת חידוש, כי גם בעיבור הא'

דפנימיות היה כלול מהם, כמבואר.
וזה אמרו (באות קצ"ה) "באותן ז' דעתיק אין יכולת להשיג כלל בחצי העליון של החסד שבו רק מחציו ולמטה בלבד כי החסד דעתיק מלובש בגלגלתא דא"א, ונודע, שגלגלתא דא"א נחלק לב' ראשים: שחציו העליון שהיא בחי' ג"ר שבו, הוא ראש הא' דא"א, אשר המסך דצמצום ב' המפסיק בין רדל"א לא"א אינו שולט עליו כלל, והוא נחשב עוד כמו רדל"א, ותחילת שליטת המסך הזה המבדיל בין רדל"א לא"א, הוא על ז"ת דגלגלתא הנקראים אוירא וראש הב', וכל המוחין דאצילות נמשכים רק מחציו התחתון דגלגלתא, שהוא המוחא דאוירא, אבל בראש הא' שהוא חציו העליון אין המוחין נמשכין משם. וז"ש הרב "כי באותן ז' דעתיק אין יכולת להשיג כלל בחצי העליון שבו" להיותו גנוז בראש הא' דא"א, כנ"ל. וז"ש "רק מחציו ולמטה בלבד" דהיינו אותו החצי התחתון המלובש במוחא דאוירא, שמשם נמשכים כל המוחין דאצילות. כנ"ל. וכבר נתבאר ענין זה באורך בחלק י"ג. ועי' בדף א' שכ"ז אות ע"ב.
וזה אמרו (באות קצ"ז) "עיבור זה של ט' חדשים הוא לצורך חיצוניות ז"א, ויוליד בחי' עולמות אבל עיבור של ז' חדשים הוא לצורך פנימיות ז"א שיוליד בחינות נשמות" ואין זה סותר למ"ש לעיל (באות קצ"ג) שמהעיבור דט' חודש נמשכים כל הנשמות כולם. וכאן אומר שהוא לצורך חיצוניות. הענין הוא, כי נתבאר לעיל, שבאמת אינם נחשבים למוחין דפנימיות של הז"א, דהיינו לג"ר שלו הנקרא פנימיות כי אין הז"א מקבל אלא מאו"א עלאין דנקודים שהם במקום ג"ר דנקודים, שמשם נמשכו ד' המלכים דחג"ת, מהם עיקרם של הז"א דנקודים. אבל מראש דישסו"ת דנקודים העומד במקום דחג"ת דשם, שהממעלה למטה נמשך לד' מלכים תנהי"מ דנקודים, אין הז"א מקבל ממנו אלא בחינת ו"ק, להיותו מלביש על ו"ק דאו"א עלאין. ומוחין אלו דט' חודש, שזווגם נעשה ע"י התכללות ז"ת דא"א בג"ר שלו, אינו מעלה רק בחינת האחורים דישסו"ת דנקודים, העומדים במקום ג"ר דא"א, שהם חג"ת דנקודים. אלא עכ"ז הם נחשבים למוחין דחיה ממש משום שקומת הזווג היא קומת חכמה היוצאת על המזלין, כנ"ל, וע"כ מצד אחד אפשר לכנותם בחינת פנימיות להיותם מוחין דחיה והולדה. שמשם באמת יוצאים כל נשמות כולם. ומצד השני אינם אלא בחינת ו"ק דמוחין ואין בהם בחינת הולדת נשמות, דהיינו מבחינת המוחין דז"א עצמו מבחינת מה שהוא מיוחס רק לאו"א דנקודים כי הנשמות האלו הנולדים ממוחין דט' חודש, הם בחי' נשמות הנמשכות מישסו"ת דנקודים.
וע"כ יש בהם ב' בחינות: א' הוא שיש בהם מוחין דהולדות נשמות אלו המיוחסים

לישסו"ת דנקודים, שמבחי' זו נחשב למוחין דפנימיות. ובחינה ב' היא, שיש בהם מוחין דהולדה לבחינת עולמות, שהם מיוחסים לאו"א דנקודים. כי בהיות הישסו"ת בחינת ו"ק לאו"א ההם, ע"כ הז"א ראוי להוליד גם מבחינת ו"ק דנקודים, אלא רק מבחינת חיצונים שלהם, הנקרא עולמות. באופן, שבחינת נשמות הוא מוליד רק מהמיוחסים אל הישסו"ת, אבל בחינת עולמות יוכל להוליד גם מהמיוחסים לאו"א. וזה אמרו "עיבור זה של ט' חדשים הוא לצורך חיצונית ז"א ויוליד בחינת עולמות" דהיינו כמבואר, שמבחינת עיקרו של ז"א עצמו הנמשך רק מאו"א, נבחנים לו"ק בלבד, ומ"מ הוא יכול להוליד בחינת עולמות, משום שישסו"ת הוא תמיד בחינת ו"ק דאו"א.

וזה אמרו (באות קצ"ח) "אבל עיבור ז' וכו', והענין כי לצורך פנימיות ז"א הוצרך שיתקשרו ט"ס דא"א בז' דגלגלתא דיליה" דהיינו כנ"ל, שזה נעשה ע"י התכללות ז"א בז"ת דעתיק בבחינת עצמותם, כי אז יוכל לקבל מבחינת התכללותו בהזווג שבג"ר דעתיק ונמצא מקבל בחינת הממעלה למטה בעת הלבשתו לג"ר דא"א במקום ד' המלכים דחג"ת דנקודים, כנ"ל. וענין התכללות הזו בז"ת דעתיק, הוא מקבל מז' תיקוני גלגלתא ששם מלובשים ומאירים הז"ת דעתיק. וז"ש "הוצרך שיתקשרו ט"ס דא"א בז' דגלגלתא דיליה" כי אז יכול להלביש גם אחר ירידתו למקומו. כנ"ל. באורך.

וזה אמרו "ואלו הז' דגלגלתא ד' מהם בחינת מקיפין וג' מהם בחינת מוחין" כלומר, שאלו המוחין שהוא מקבל נחלקים לפנימים ומקיפים, אשר בבחינת המקיפין הם ד' מוחין חו"ב חו"ג, ובבחינת הפנימים אינם אלא ג' מוחין, כי החו"ג נעשים כאחד בבחינת הדעת, כשהם מתלבשים בבחינת פנימיות הז"א. כנ"ל בחלק י"ג וי"ד.

וזה אמרו (באות קצ"ט) "ואלו יתלבשו למטה בת"ת בתוך המוחין" כלומר, שאלו ג' המוחין מתלבשים בתוך ז"א הנקרא ת"ת בפנימיות המוחין אבל ד' המוחין אינם מתלבשים בתוך ז"א אלא נשארים למקיפים.

פרק רז

המוחין דנה"י דאבא בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע. אין זה סותר למ"ש לעיל ובכל המקומות, שרק נה"י אמא יוצאים מז"א ונכנסים בנוקבא, בעת הנסירה, אבל נה"י דאבא נשארו בסוד מקיפים על הז"א (כנ"ל בחלק זה אות ע"א ואות קי"ח ואות קל"ג. ואות קמ"ב ואות קנ"א. ואות ק"ס ואות קע"ו). כי בכלל לא יצויר פעם שיהיו בחינת נה"י דאמא לבדם בלי נה"י דאבא, כמ"ש הרב לעיל (דף תתק"נ אות קנ"ו) וז"ל "הענין הוא כי הלא כל בחינות אלו נמשכין מזווג או"א וא"כ צריך שבכל בחינה מאלו הה' שהם נרנח"י יהיה בהם חלק או"א" ע"ש. וכן בכמה מקומות אומר ומזהיר לבל לטעות בהלשון בעת

שאומר שיש שם רק נה"י דאמא לבד, שהכונה בלי נה"י דאבא, כי או"א הם תמיד בזווג דלא פסיק וכחדא נפקין וכחדא שריין, ואין שום בחינה נמשכת מהם זולת בזווג או"א, וא"כ יש שם בהכרח ב' בחינת נה"י. ולפי"ז נמצא, כי אע"פ שאומר במפורש לעיל דף א' תש"מ אות ק"ג, ובאות ק"ה, שאותם רי"ו שהיא מקבלת בהיותם אב"א אינם אלא בחינת בינה נקבה, שהם נר"ן, אמנם אומר שם שיש שם בחינת בן ימין כח זכר, הרי שיש שם גם בחינת נה"י דאבא, שהם כח זכר.

וענין זה כבר נתבאר היטב לעיל בענין חזרת או"א וישסו"ת לפרצוף אחד בעת הזווג, שאו"א ביחד נחשבים לימין ולבחינת דכורא, וישסו"ת יחד נחשבים לשמאל ולבחינת נוקבא, ואז נבחן היסוד דתבונה לבחינת דכורא, וזה שכתב הרב לעיל דף אלף ס"ח אות קכ"ב, "שבחינת היסוד הם לעולם זכרים, בין באבא ובין באמא" ע"ש. הרי שבעת הזווג נבחן או"א ביחד לבחי' אבא וישסו"ת ביחד לבחי' אמא. וז"ש הרב כאן שגם בחינת נה"י דאבא נכנסים אל הנוקבא בעת הנסירה, דהיינו נה"י דישסו"ת הכלולים באמא, שממנו נמשך בחינת בנימין שהוא כח זכר.

ואין לטעות לפרש כאן שהכונה היא על חכמה וחסד המלובשים בנה"י דאמא דהיינו בחינת מ"ה דב"ן דאמא, אשר בעת התלבשות המוחין בז"א נמצאים מתחלפים שחכמה וחסד דאמא מתלבשים בנה"י דאבא, ובינה וגבורה דאבא מתלבשים בנה"י דאמא, כנ"ל (דף א' תשס"ג אות ק"מ). ועתה בעת יציאת המוחין דז"א נמצאים החכמה וחסד דאמא שהם חוזרים ומתלבשים בנה"י דאמא, וכיון שחכמה וחסד דאמא אלו היו בנה"י דאבא בעת התלבשותם בז"א קורא אותם הרב גם עתה בשם נה"י דאבא. שזה אינו אמת, כי הרב אומר להדיא, לעיל (חלק זה אות קמ"ב) שהמוחין דבינה וגבורה דאבא ודאמא באים תוך הנוקבא ומגדילים אותה אב"א. הרי שאפילו בעת יציאת המוחין מז"א, נמצאים עוד המוחין בהתחלפות אשר בינה וגבורה דאבא נמצאים תוך נה"י דאמא. ועד"ז חכמה וחסד דאמא נמצאים תוך נה"י דאבא. כי ע"כ הוא מדגיש שם "ובאים המוחין דבינה וגבורה דאבא ואמא לבדם תוך נוקבא ונגדלת לגמרי" הרי שחכמה וחסד דאמא נשארים בנה"י דאבא. ומלבד זה הנה נתבאר לעיל כי רק בעת שאו"א מלבישים לחג"ת דא"א. אז יש מ"ה וב"ן באבא דהיינו כתר וחכמה דמ"ה עם ו"ק דחכמה דב"ן, וכן מ"ה וב"ן באמא, שהם בינה דמ"ה וה"ת דבינה דב"ן. אמנם בעת שאו"א מקבלים קומת ע"ב, ונעשים לפרצוף אחד, הנה אז אבא כולו מ"ה ואמא כולה ב"ן. כנ"ל (חלק זה אות ק"מ). וכיון שאלו נה"י דאמא מאו"א דע"ב הם באים כנ"ל, הרי בהכרח שאמא כולה ב"ן, דהיינו

בינה וגבורה דאבא ובינה וגבורה דאמא. וכן נודע מדברי הרב בכמה מקומות שהמוחין דאב"א הם רק ב"ן ולא מ"ה כלל.

פרק רח

יעקב מצד פנים דז"א וכו' רחל מצד אחוריו גם עתה יוצא מרחל נוקבא דז"א ב' הארות אלו ג"כ בלי ספק: היינו כמ"ש הרב לעיל (חלק זה אות ק"צ) שיש יעקב ורחל היוצאים מבחינת או"א, ויש יעקב ורחל היוצאים מבחינת ישסו"ת, ע"ש. ונתבאר לעיל כי אלו נה"י דאמא המתלבשים בנוקבא בעת הנסירה, הם בחינת ישסו"ת בעת שהם בקומה שוה עם או"א, שהם נקראים אז ביחד בשם אמא, וע"כ בהכרח שיוצא מהם בחינת יעקב ורחל, שמיש"ס יוצא בחינת יעקב, ומתבונה יוצאה בחינת רחל. והגם שנתבאר לעיל באו"פ (דף א' תת"ב ד"ה אמנם). שאין הארת יעקב ורחל יוצאים בנוקבא זולת בגמר התיקון, אחר שהמלכות דצמצום א' מתגלה מרדל"א בסוד ראש פנה. ע"ש. אכן זה דוקא מבחינת פב"פ עם זו"ן הנקרא שניהם משתמשים בכתר אחד, כי לא יכול להזדווג עמה בבחי' המזלין דהיינו בבחינת צמצום א', מטרם שתתגלה המלכות שלה דצמצום א', שהיא המ"ן שלה. כי המ"ן דמזלין של עתה, הם רק בחי' יסוד דמלכות, שהם בחי' מ"ן דכורין, כלומר מבחינת בנימין הכלול ביוסף, והנוקבא דז"א רק לבחי' מ"ן דמלכות ממש היא צריכה, ומ"ן של יסוד דמלכות לא שייך אליה, כי היא בחינת מלכות דז"א. אמנם כל זה מבחינת הזווג זו"ן פב"פ, אבל בבחי' אב"א עם ז"א הנה היא יכולה להכלל גם במ"ן דמזלין, אע"פ שהם בחינת מ"ן דכורא, והוא מפאת התכללותה עם לאה לפרצוף אחד, דהיינו עם נוקבא הגדולה דז"א, שהיא בחינת ז"א עצמו כלומר בחינת בנימין הכלול ביוסף, דהיינו נוקבא שבגופו, וכן לאה היא מלכות מאחורים דאמא, שכל אלו אינם מלכות ממש כמו הנוקבא דז"א, והם יכולים לקבל ממזלין. ומתוך שנוקבא דז"א נכללת מהם ונעשית עמהם לפרצוף אחד, כנ"ל. לכן היא מקבלת אז בחי' נה"י דאמא עם המ"ן דמזלין, שעי"ז היא נגדלת כמו הז"א עד הכתר שלו ממש, דהיינו שעולה עמו עד הג"ר דא"א, כנ"ל (דף א' תת"ב ד"ה אמנם) ע"ש אשר אז ז"א מקבל מנה"י דאו"א לבד, ונוקבא מקבלת מנה"י דישסו"ת כמו בגמר התיקון, אלא ההפרש הוא גדול, כי היא עמו בלי זווג כלל, כי ע"כ המה נבחנים אז לאב"א, ונפרדים זה מזה לגמרי. דהיינו כמו שז"א ונוקבא עולים לג"ר דא"א בעת תפלת נעילה ביוה"כ. שאין זה נבחן ששניהם משתמשים בכתר אחד, כי אינם משתמשים כלל, כי משתמשים פירושו זווג, והמה אז אב"א כמבואר.
והנה נתבאר, כי בעת היותה אב"א והיא מקבלת מנה"י דאמא שלא ע"י ז"א, דהיינו מבחינת ע"ב דמזלין, הנה אז הם בקומה שוה ממש עד הכתר דז"א, ואז ז"א מקבל מנה"י

דאבא שהם או"א יחד, אלא שהם בו אז בבחי' מקיפים, כנ"ל. והנוקבא מקבלת מן נה"י דישסו"ת, הנבחנים ביחד לאמא. ואז מנה"י דיש"ס הנקרא אבא יוצא בה הארת יעקב, ומנה"י דתבונה הנקראת אמא יוצאה בה הארת רחל, ושניהם בה מחזה ולמטה כמו בז"א, ויעקב יוצא בפנים ורחל יוצאה באחור.

ואין להקשות, כיון שעתה מקבלת הנוקבא ממוחין דע"ב, שאז חוזרים או"א וישסו"ת לפרצוף אחד, כנ"ל, וכן זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים נעשים לפרצוף אחד, וא"כ מאין יש שם שוב בחינת יעקב ורחל מחזה ולמטה דנוקבא. והענין הוא, כי יעקב ורחל אלו, הם בחי' אחורים דאו"א ואחורים דישסו"ת שנתבטלו בעת שביה"כ, (כנ"ל דף א' תת"ב ד"ה וזה), ולפיכך אע"פ שכבר זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים חוזרים לפרצוף אחד, ורחל שהיא נוקבא הקטנה עולה ומקבלת כל פרצוף הנוקבא הגדולה, מ"מ אין הארת יעקב ורחל דאחורים דאו"א וישסו"ת בטלים משם, מב' טעמים: א' שאין העדר ברוחני. וע"כ אפילו בשעת עליה נבחנים עוד שהם מלבישים מחזה ולמטה. וב' כי אין האחורים אלו דאו"א מתוקנים לגמרי, דהיינו שישובו להיות בחינת או"א ממש כמו שהיו מטרם שביה"כ, זולת בעת גמר התיקון, ועד אז עולים ונתקנים רק חלקים מבחינת אחורים ההם דאו"א, וע"כ אותם החלקים שעדיין לא נבררו לגמרי, הנה הם עוד נשארים בהכרח מחזה ולמטה. ולכן אפילו אחר התחברות הזו"ן הגדולים עם הקטנים לפרצוף אחד, יש עוד בחי' יציאת יעקב ורחל דאחורים דאו"א וישסו"ת במקום מחזה ולמטה. כלומר, שגם הם מקבלים המוחין דע"ב במקומם מחזה ולמטה כמו הזו"ן הגדולים. והבן היטב. וכבר ידעת שהמוחין דחול אינם רק בחינת המוחין דיעקב ורחל שמחזה ולמטה, אע"פ שגם אז נבחנים שזו"ן הגדולים עם הקטנים נעשו לפרצוף אחד. אלא שאין העדר ברוחני וכל העתקה ממקום למקום, אינו שינוי של העדר ממקומו הראשון אלא רק בחי' תוספות על מקום הראשון, ולכן מצד אחד נבחן שיעקב ורחל עם זו"ן הגדולים נעשו לפרצוף אחד, ומצד ב' נבחן שהם עוד עומדים במקומם, ומקבלים במקומם הזווג של הזו"ן הגדולים, בבחינת הארת ה"ר ממעלה למטה. וכבר ביאר הרב זה, בענין עלית נה"י לחג"ת דא"א וחג"ת שלו לחב"ד, אשר אע"פ שהחג"ת דא"א עלו לחב"ד מ"מ נבחנים ג"כ שהם עומדים במקומם מטעם שאין העדר ברוחני. כמ"ש בחלק י' עש"ה. וכבר הזהיר הרב בכמה מקומות שלא לשכוח ענין זה, שבכל ענין עלית האורות והמדרגות או ירידתם, המה נשארים עוד בשלימותם גם במקומם הראשון. ועי' לעיל חלק זה אות קכ"ד.

פרק ריז

אחר הדורמיטא חוזרים פב"פ והמוחין הם בז"א, ואין בחינת הארה זו יוצאת אז כלל והארת מרדכי מתבטלת לגמרי וכו'. וצריכים להבין היטב ענין הארת מרדכי זו, שעליה אומר הרב שהיא הארה גדולה עד מאד, ועכ"ז היא מאירה בה רק בהיותה בבחינת אחורים, שאין בה אז רק בחינת נר"ן בלבד, דהיינו מוחין דו"ק שלה, ובהיותה פב"פ שיש לה אז מוחין דחיה, אין הארת מרדכי מאירה עוד בה אלא שמתבטלת, שהוא תמוה, כי לפי"ז המוחין דאחורים גדולים יותר הרבה ממוחין דפב"פ.

ותחילה צריכים להבין היטב ענין הארת מרדכי זאת. והנה הרב ביאר אותה שהיא בחינת יסוד דאבא הארוך, שאחר שנה"י דאבא מתלבשים בנוקבא שיסודה היא בחינת נוקביי קצר, נמצא יסוד דאבא מתפשט ויוצא לחוץ מיסוד שלה, ומתגלה בגילוי גמור, שע"כ נקרא מרדכי, שפירושו מור דרור, ומתרגמינן מירא דכיא. וכן ה"ס מור עובר על כפות המנעול.

פירוש הדברים. כי נודע, שמלכות דצמצום א' נגנזה ברדל"א, וכל בחי' המלכיות שבאצילות הנעשין לנוקבין הם ממלכות דצמצום ב' שהיא בחינת ה"ת בעינים, ומוציאה אח"פ לחוץ, וממלכות זו יצאו בחינת הקטנות דכל הפרצופים שבאצילות, כמ"ש בחלקים הקודמים. וכל בחינת הגדלות שבאצילות נעשה ע"י הארת הזווג דע"ב ס"ג המורידה ה"ת מעינים לפה, כי הארת ע"ב דא"ק הקודם לצמצום ב' יכולה לבטל אותה להורידה למקומה שבצמצום א', הנקרא פה, ועי"ז מוחזרים אח"פ אל המדרגה, ויוצאים נה"י דכלים וג"ר דאורות. והנה גדלות זו יכלו כל הפרצופים לקבל מבחינת הזווג הנעשה בג"ר דא"א בעת עליתם לרדל"א, ע"י שמקבלים שם בחינת המלכות דצמצום א' מבחינת המ"ן דדיקנא דא"א, שהם בחינת מלכות דצמצום א' הנקראת פה, ואז יורדת ה"ת מעינים לפה גם מבחי' מדרגת התחתון שעלה ונכלל שם בזווג ההוא. אמנם פרצוף המלכות דאצילות, שהיא הנוקבא דז"א הנקראת רחל, אינה יכולה לעלות שם ולהכלל בזווג ההוא בהמ"ן דמזלין, ולקבל שם בחינת הורדת ה"ת מעינים שלה לפה, כדי לקבל משם נה"י דכלים וג"ר דאורות, משום כי אותה בחינת מלכות דצמצום א' הכלולה בשערות דיקנא דא"א, אינה בחינת מלכות ממש, כי היא נגנזת ברדל"א כנ"ל, אלא שהיא רק בחינת יסוד דמלכות, כי המזל ונקה אינו נבחן למלכות דדיקנא, אלא רק ליסוד דדיקנא בלבד. כמ"ש הרב, שהיא בחינת בנימין הנכלל ביוסף. וכיון שאין שם בהמזלין בחינת מלכות ממש, אין המלכות דאצילות, דהיינו הנוקבא דז"א, יכולה להכלל שם. כי אין לה שם כלום מבחי' עצמותה, שהיא מלכות, כי בחינת יסוד דמלכות היא בחינת זכר,

דהיינו ז"א, ואינה יכולה להכלל בבחינת המ"ן ההם. אלא רק לעתיד לבא, אחר שתתגלה המלכות דצמצום א' הגנוזה ברדל"א, אז תוכל גם המלכות לעלות ולהכלל בג"ר דא"א בעת עליתם לרדל"א, ולקבל קומת הזווג מבחינת המ"ן דצמצום א', שאז מקבלת הנה"י דכלים והג"ר דאורות שלה, ונגמרת תיקונה משלם.

ונתבאר, שאין מציאות השלמת כלים דנה"י וג"ר דאורות לנוקבא דז"א, קודם גמר התיקון, כלומר, קודם שתתגלה בחינת המלכות דצמצום א' דרדל"א, משום שהמ"ן המשמשים שם בזמן הזה הם בחינת יסוד דמלכות, שהם מ"ן דכורין, שאין לנוקבא חלק בהם. כנ"ל. וז"ס שאין בנין הנוקבא נשלמת בדרך המדרגה כמו שאר הפרצופים, אלא בסוד ויבן ה' אלקים את הצלע, שפירושו, שאו"א בונים ומתקנים אותה בהיכל שלהם למעלה שזה נעשה ע"י עלית נה"י דא"א לחג"ת, וחג"ת דא"א לחב"ד, שאז נמצאים זו"ן, שהלבישו לנה"י דא"א, מלבישים עתה לחג"ת דא"א, ואו"א שהלבישו לחג"ת מלבישים עתה לחב"ד דא"א. וג"ר דא"א עצמו נמצאים אז שעולים לרדל"א, ומקבלים שם קומת הזווג על מ"ן דמזלין המורידה ה"ת לפה, ובסוד כפיפת ראש דא"א ממקום עליה למקום הקבוע שלו ששם עומדים או"א, נמצאים גם או"א נכללים בזווג הזה ומקבלים גם הם קומה זו. ועד"ז בסוד כפיפת ראש דאו"א ממקום עליה למקום הקבוע שלהם שהוא חג"ת דא"א ששם עומדים עתה זו"ן, נמצאים גם זו"ן מקבלים קומה זו דמזלין, ואז יורדת ה"ת מעינים גם בנוקבא לבחינת פה שלה, ומחזרת אח"פ שלה למדרגתה, שהם נה"י דכלים, ונמצאה נשלמת לבחינת בנין פרצוף שלה, וראויה לקבל עתה גם ג"ר דאורות.

ועליה זו לבנין פרצופה, נבחן להתכללות הוד בנצח דא"א, כלומר כי עלית זו"ן נעשה ע"י עלית נה"י דא"א לחג"ת שלו, כנ"ל, ונודע, אשר נצח דז"א הוא בחינת ז"א, והוד דז"א הוא בחינת נוקבא, ונבחן עתה בעת עליה, אשר ההוד דא"א עם הנוקבא הכלולה בו, נכללין בנצח דא"א ששם הז"א, דהיינו שנעשית בחי' שמאל דנצח, שבזה נעשה גם הנוקבא בבחי' דכורא כמו הז"א. ואז יכולה גם הנוקבא דז"א לקבל מקומת הזווג דמזלין ע"י עליתה לחג"ת דא"א, כמו הז"א. כי אחר שנכללה בבחינת דכורא יכולה לקבל ממ"ן דכורין שבדיקנא. והתכללות זו דנוקבא בנצח דא"א, גרם ג"כ להתכללות הנוקבא הגדולה דז"א בנוקבא הקטנה, שהיא רחל. כי נוקבא הגדולה שבגופו דז"א, היא בחינת מלכות הכלולה בדכר, שהיא ז"א, ורק נוקבא הקטנה היא מלכות ממש הנמשכת מהוד דא"א, אבל נוקבא הגדולה שבגופו דז"א נמשכת מנצח דא"א כמו ז"א, כי היא מלכות דבחינת ז"א עצמו. ולפיכך עתה שעלתה הנוקבא הקטנה ונכללה בנצח דא"א, הרי שגם ירשה בזה בחינת נוקבא הגדולה, כי עתה גם רחל נעשתה לבחי' מלכות דנצח

כמו הנוקבא הגדולה.
ועם זה תבין מ"ש הרב לעיל דף א' תשס"ג אות ק"מ וקמ"ב, שאותם הבינה וגבורה דמוחין דאבא ודאמא שנתלבשו בנוקבא שבגופו דז"א נתלבשו עתה בהנוקבא רחל, וע"כ היא נגדלה בכל קומת הז"א אב"א, דהיינו שלקחה ג"כ למקום הנוקבא הגדולה שבגופו דז"א. עש"ה.
ובהנ"ל תבין זה היטב, כי מאחר שהוד דא"א עם הנוקבא נכללו בנצח דא"א, הרי נעשתה הנוקבא רחל כמדתה של הנוקבא הגדולה דז"א, שהיא נעשתה בזה למלכות דנצח, שהיא בחי' נוקבא הגדולה. כנ"ל.
וז"ש הרב לעיל (באות ר"ז) שנה"י דאבא מתלבשים ג"כ במוחין דנוקבא בעת היותה אב"א בקומה שוה עמו, דהיינו המוחין דבינה וגבורה דאבא, שהם דכורין, ונמצא היסוד דאבא שהוא בחי' ארוך, שפירושו בחינת ג"ר וחכמה, כי חכמה נקרא ארוך, כנודע, הרי יסוד הזה מתחבר עתה ביסוד דרחל, וגם יסוד שלה נעשה לבחי' ארוך שהיא בחינת ג"ר. כי מקודם שקבלה הקומה דמזלין, היה היסוד שלה בבחינת מלכות דאמא, שהיא מלכות דצמצום ב' הקצר, שאין בו אלא בחי' גו"ע לבד, וחסר אח"פ. וחסרון זה דאח"פ עושה היסוד לקצר, שפירושו, שחסר ג"ר, אמנם עתה ע"י התלבשות נה"י דכורין דאבא עם בינה וגבורה שבו, שע"י זה חזרה והרויחה אח"פ שלה לכל ספירה וספירה דט"ס שלה, הרי נעשה היסוד שלה לארוך, כי חזר שם הנה"י המשלים אותו, ונעשה עתה בחינת יסוד זכר הארוך. אמנם תבין שאע"פ שהמדובר הוא רק ביסוד שלה שנתארך בכח המוחין דאבא, כנ"ל, הנה עיקר הכונה היא על בחינת ג"ר דאורות, שהם המוחין דדכורא, כי הם תלוים זה בזה, כנודע, שבחסרון נה"י דכלים יחסרו הג"ר דאורות. ולפיכך ענין יסוד דאבא שנתלבש ביסוד שלה ונעשה לבחינת ארוך, מורה שקבלה בחינת ג"ר דאבא, שהם המוחין דכורין דמזלא. כמ"ש לעיל.
אמנם אין הנוקבא יכולה לעמוד עם המוחין ההם, שהם בחינת מוחין היוצאים על מוחין דכורין. כי הגם שיכלה לקבל המוחין ע"י התכללות של הוד דא"א בנצח שלו כנ"ל. אמנם אחר שירדה עם המוחין ההם למקומה עם הז"א, הרי נגלה שוב בחינתה עצמה, שהיא בחינת הוד הצריכה למ"ן נוקבין, וע"כ אינה יכולה להזדווג עם המוחין ההם, כי אין לה בחינת מ"ן בהיותה במקומה, כי המ"ן דכורין אינם יורדים עמה למקומה. באופן שאין לה יותר מאלו המוחין אלא אותו השיעור שקבלה למעלה בהיותה בהיכל או"א, דהיינו בחג"ת דא"א, בעת היותה כלולה בנצח שלו, כנ"ל, ושיעור הזה מספיק להעלאת אח"פ כדי להשלים בנין פרצופה, אבל אינו מספיק לה שיהיו מוחין שלימים דע"ב, כמ"ש

לעיל דף א' תשמ"ג אות ק"ה. "שטפת החיה אינה נשארת בה כי הוא כח זכר גמור" כי הגם שהיא מקבלת טפת הע"ב דכורין למעלה בהיכל או"א, אמנם אחר שיצאה משם ובאה למקומה, הנה היא צריכה לעשות אותו הזווג בראשה עצמה כמו שנעשה למעלה, וזה אינה יכולה כי אין לה המ"ן דכורין כנ"ל. ולפיכך היא נחשבת לבחינת אב"א אע"פ שהיא בקומה שוה עם ז"א וזהו חסרון א'. ויש עוד חסרון ב' הגדול יותר, כי המוחין אלו שנמשכו לה עתה מהיכל או"א, הם מבחינת חכמה בלי חסדים, כמ"ש לעיל (דף א' תש"צ ד"ה הרי) וכיון שאין החכמה יכולה להתלבש בנוקבא בלי חסדים, ע"כ אינה יכולה לעמוד במוחין ההם שז"ס קטרוגה אין ב' מלכים יכולים להשתמש בכתר אחד, וז"ס שנאמר לה אז לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתחזור לנקודה שתחת יסוד דז"א ולבא לבחינת עיבור מחדש, כי ע"י עי"מ מחדש, נמצאת מקבלת מבחינת מ"ן נוקבין כבחינתה, והיינו רק ממלכות דאמא, כי מלכות שלה עצמה כבר נגנזה ברדל"א, כנ"ל. ומלכות דאמא היא בחינת צמצום ב' המשמשת באצילות, אמנם ממלכות זו אין לה אלא בחינת ו"ק בלי ג"ר, וכדי לקבל המוחין דג"ר, נכללה מלכות זו דאמא בעטרא דגבורה שבמוחין דז"א, וכשיוצאת קומת הג"ר על עטרא דגבורה דז"א נמצאת גם המלכות דאמא מקבלת הקומה הזו מתוך ההתכללות בה ואח"ז מושפעים מז"א המוחין אלו אל הנוקבא, ויש לה מוחין דג"ר. כמ"ש הרב לעיל (חלק זה אות קנ"ו) ואלו המוחין באים בהתלבשות חכמה בחסדים, והיא יכולה לעמוד עמו פב"פ כנ"ל באורך.

והנך מוצא ההפרש הגדול ממוחין דאחור של הנוקבא למוחין דפב"פ, כי במוחין דאחור שהם לבנין פרצופה נמצאים מתלבשים בה המוחין דמזלין כמו שמתלבשים בז"א עצמו, שהם באים מזווג או"א על המ"ן דצמצום א' שהם המזלין, ונה"י עם הבינות וגבורות דאבא ודאמא מתלבשים בה כמו בנוקבא שבגופו דז"א, שאז מתבטל לגמרי בחי' הקצר שביסודה ונעשה ארוך בבחי' יסוד דאבא. משא"כ המוחין דפב"פ, הבאים רק מהזווג הנעשה בראש הז"א על מלכות דאמא הנכללת בעטרה דגבורה דז"א, ומקבלת בזה רק בחינת הארה ממוחין דמזלין שבראש הז"א, אמנם בעיקר הם ממלכות דאמא, שהיא צמצום ב' ובחי' ו"ק, ואז בחינת יסוד שלה קצר כמו יסוד דאמא, ואין לה בחי' ג"ר רק בעת הזווג עם יסוד דז"א, ולא אחר שנפרשה מהזווג.

וזה אמרו (באות ר"י) "עתה בהיותם המוחין תוך הנקבה אשר יסוד שלה נוקביי קצר מוכרח הוא שיסוד דאבא יתפשט ויצא מחוץ דיסוד נוקבא ולחוץ ותתגלה הארתו בגילוי גמור לגמרי וכו' כי הארה זו הנגלית ממלכות דאבא היא הארה גדולה עד מאד, והנה שורש נשמת מרדכי היה מההארה ההיא" כי המוחין דגלות בבל היו מבחינת אב"א

בקומה שוה עד הכתר מבחי' המוחין דישסו"ת, הנקראים מחזה ולמטה עם הארת ה"ר בהם. כנ"ל בדברי הרב (דף א' תש"ו אות ל"ז) ע"ש. ונמצאים בזמן ההוא שנתלבשו הבינות וגבורות דאבא ודאמא הבאים ממוחין דמזלין תוך הנוקבא רחל. ונמצא היסוד דאבא הארוך המלובש ביסוד דנוקבא מתפשט ויוצא מיסוד דנוקבא הקצר ולחוץ, שמתוך זה יש לה ג"ר דאורות ממוחין דכורין דמזלין, כנ"ל, שנה"י דכלים וג"ר דאורות הם דבר אחד, וזה אמרו "ואין ספק כי הארה זו הנגלית ממלכות דאבא היא הארה גדולה עד מאד" כי הם ממשיכים המוחין הגדולים היוצאים על המ"ן דמזלין. והארה זו דיסוד דאבא בנוקבא, שהיא בחינת בנימין הכלול ביוסף, הנבחן לכח זכר, כנ"ל (בדף א' תשמ"ג אות ק"ה ע"ש). הוא שורש נשמת מרדכי. וע"כ מכנה אותה הרב בשם מלכות דיסוד דאבא, כי בחינת התלבשות יסוד דאבא ביסוד דנוקבא, היא רק מבחינת בנימין הכלול ביוסף שהיא בחינת מלכות הכלולה בהזכר. (כמ"ש לעיל ע"ש). וז"ס המרומז בהכתוב וידי נוטפות מר וכו' עובר על כפות המנעול. כי יסוד דנוקבא הקצר נקרא כפות המנעול, להיותו מבחינת צמצום ב' ובחינת מסך שלה מסיים על האורות ונועל אותם שלא יתפשטו ממנה ולחוץ, אמנם עתה אחר שיסוד דאבא מתלבש בה, נמצאים האורות מתפשטים ועוברים על כפות המנעול ולחוץ לפי שיעור הארת יסוד דאבא הארוך.

וזה אמרו (באות רי"א) "ולכן על ידו היתה תשועת ישראל בזמן ההוא" כי הגם שהארת מרדכי היה נמצא תמיד בהנוקבא בעת גלות בבל, כי היתה אז אב"א בקומה שוה עד הכתר, שאז יסוד דאבא מתפשט ממנה ולחוץ, כנ"ל. אמנם נתבאר לעיל שאין המוחין ההם מתלבשים בה כראוי להיותם בחינת חכמה בחוסר חסדים, ואין החכמה יכולה להתלבש בהנוקבא בלי חסדים, כנ"ל באורך ע"ש. ולפיכך היא עומדת בעת ההיא אב"א עם הז"א, וע"כ עוד להיפך, כי אז זמן הדינין והחושך שז"ס הצרה העצומה שהיתה אז לישראל כמ"ש הרב לעיל. אלא מכח הצומות וזעקתם של בני ישראל גרמו למעלה שיתפשטו החסדים בעת ההיא אל הנוקבא, אשר אז יכלה גם החכמה להתפשט בה, ונתפשטו בה המוחין דנה"י דאבא בעת ההיא בתכלית השלימות, וע"כ היתה הארת מרדכי מתפשטת ומאירה מיסוד דנוקבא ולחוץ כראוי, ונעשה תשועה גדולה לישראל, המרומז בהכתוב ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וכו'. כי עתה השיג בחינת הלבוש, שה"ס החסדים שבהם מתלבש אור החכמה, הנקרא בה עטרת זהב גדולה. וזה אמרו "כי החסד והחכמה נקראים גדולה" כלומר, כי מקודם לכן לא היו בהמוחין האלו רק בחינת חכמה בלי חסד, ולפיכך היה חושך, כי גם החכמה לא יכלה להתלבש בה מכח חוסר החסד, אבל עתה שע"י תשובה ומע"ט של ישראל נמשך בה החסד, הרי תכף

נתלבש ונגלה בה גם החכמה, ואז נקרא גדולה, כמ"ש הרב.
וז"ס דברי חז"ל בפסוק קימו וקבלו שקימו מה שקבלו כבר וכו', ועתה קבלו מאהבה. כי אע"פ שהנוקבא כבר קבלה מוחין גדולים ביותר מקודם לכן, ומכ"ש בעת בית ראשון, שהיתה אז פב"פ במדרגה ו' כנ"ל, עכ"ז עד עתה היה מיראה, ועתה מתוך אהבת הנס קבלו מאהבה. פירוש: כי המוחין דפב"פ שקבלה הנוקבא עד עתה, היו נמשכים ממלכות דאמא, שנקראת יראה, אלא מתוך התכללות במוחין דז"א קבלה המוחין דג"ר, ולא מכח עצמה, כי מכח עצמה היתה בבחינת יראה, אבל עתה מכח התפשטות החסדים בהנוקבא בעת היותה במוחין הגדולים דאב"א, דהיינו בהמוחין דבינות וגבורות דאבא ודאמא הבאים מעטרא דגבורה הנמשך ממזל ונקה, נמצא שהמלכות קבלה המוחין דמזלין בהלבשה גמורה בתוך החסדים, ע"ד המוחין דפב"פ, וזה נבחן לקבלת המוחין באהבה, שהוא בחינת החסד השב להיות חכמה. אשר קבלה כזאת לא יארע עוד בכל המשך שתא אלפי שני, אלא רק בגמר התיקון, אחר שתתגלה המלכות דצמצום א' ברדל"א בסוד ראש פנה. וזוהי ההפלאה הגדולה שהיתה אז בימי הפורים. והבן זה.
וזה אמרו (באות רי"ז) אחר דורמיטא חוזרים פב"פ והמוחין הם בז"א ואין בחינת הארה זו יוצאת אז כלל והארת מרדכי מתבטלת לגמרי ונעלמת בפנים" דהיינו כנ"ל, כי המוחין של פב"פ אינה מקבלת ממוחין דמזלין היוצאים ע"י זווג או"א למעלה בג"ר דא"א על המ"ן דכורין, אלא שהיא מקבלת אותם ממוחין שבראש הז"א מהזווג שנעשה שם בשבילה על המלכות דאמא, כנ"ל. ונמצאים המוחין הקודמים דמזלין נעלמים ממנה לגמרי, ושוב אין נה"י דאבא מתלבשים בה עוד, ונמצא הארת מרדכי מתבטלת ונעלמת בפנים, וע"י סעודת פורים משתה ושמחה גורמים שישאר בה איזה הארה מהמוחין הגדולים ההם גם בעת חזרתה בפב"פ, כמ"ש הרב לפנינו.

פרק רכט

בימי הפורים נותנים לכל מי שפושט ידו וכו'. כי בחינת המלכות דצמצום ב' נק' מנעול, כנ"ל בסו"ה עובר על כפות המנעול. כי הוא נועל על האורות שלא יתפשטו ממנה ולמטה, כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים, כי כל עוד שהאורות הם חסרי ג"ר יש בהם אחיזה לחיצונים, כנ"ל בחלקים הקודמים. אמנם בעת שמתלבש בה יסוד דאבא, שה"ס עובר על כפות המנעול, להיותו בסוד ארוך, דהיינו ג"ר, ואין שום אחיזה לחיצונים באור הגדול הזה ע"כ כל מי שפושט ידו נותנים.

חלק טז

פרק א

א ביי"ע עצמם מה היתה בחינתם. כלומר, מהיכן נתהוו עצמותן דג' עולמות ביי"ע, ומה היתה בחינתם בראשונה מטרם שנתקנו בספירות ובפרצופים. וזה הוא מה שמבאר והולך במאמר הזה.

וזוהי ידיעה חשובה מאד לידע במה נשתנו כל כך ג' העולמות ביי"ע, מעולם האצילות, עד שהם נבחנים לעלמין דפירודא, אשר הכלים והרוח נפש דחיצוניות שבהם אינם אלהיית כנודע. והמאמר הזה ראוי לתשומת לב יתירה, כי בלעדו אין שום הבנה אמיתית בכל הנאמר בדרושי ביי"ע.

ב **מחצי תפארת ונה"י דאדם קדמון עד סיום רגליו**. היינו מטבור ולמטה דא"ק, הנבחן לפרצוף נבדל בפני עצמו, הנחלק לג' חלקים: חב"ד, חג"ת, נהי"מ. כמ"ש הרב בע"ח ש"ח פ"ג עש"ה. גם נודע, שהת"ת נחלק על החזה, שמחזה ולמעלה נכלל בחג"ת, ומחזה ולמטה נכלל בנה"י, כנודע. וכאן בפרצוף זה היה צמצום הב' שמבאר הרב להלן, וכן הוא נעשה פנימיות לכל הע"ס דעולם הנקודים, וכן כל ד' העולמות דאבי"ע מלבישים עליו. וצריכים לזכור, שמטרם צמצום הב' היה גם פרצוף ס"ג דא"ק נסתיים בשוה עם רגלי פרצוף הכתר דא"ק (כמ"ש הרב בע"ח ש"ט פ"ו) דהיינו בנקודה דעוה"ז בסו"ה ועמדו רגלין על הר הזיתים. (כמ"ש הרב בע"ח ש"ג פ"ב ע"ש) וזה החלק של הס"ג שהיה מלביש על מטבור ולמטה דפרצוף הכתר דא"ק, נבדל ג"כ לפרצוף מיוחד הנקרא פרצוף נקודות של הס"ג. כמ"ש הרב בע"ח ש"ט פ"ו. ועם זה תבין שבזה החצי ת"ת ונה"י דא"ק שעוסק כאן הרב המדובר הוא בהתכללות יחד עם המטבור ולמטה דפרצוף ס"ג. וזכור זה.

ג **החצוניות שלהם נחלק לב' בחינות והנה החיצוניות שלהם מצד פנים נקרא בריאה ושמצד אחור נקרא יצירה ועשיה**. פירוש, כי הפרצוף תנה"י דא"ק, נחלק על פנימיות וחצוניות כמ"ש בסמוך שאין לך דבר שאין בו פנימיות וחצוניות. והתחלקות הזו היא על החזה דכל פרצוף, כי מחזה ומעלה, שהם חב"ד חג"ת עד החזה נקרא בשם פנימיות. ומחזה ולמטה, שהם תנהי"מ, נקרא בשם חצוניות. וכן הוא גם בפרצוף תנה"י דא"ק. אשר מחזה ולמטה שלו נקרא בשם חיצוניות. ואומר אשר החיצוניות הזו דפרצוף תנה"י שהוא מחזה ולמטה דפרצוף תנה"י זה נחלק לב' בחינות הנקראות פנים ואחור: שהחיצוניות מצד הפנים נקרא בריאה, ושמצד האחור נקרא יצירה ועשיה.

וענין התחלקות של המחזה ולמטה לפנים ואחור, הוא בעיקר על שליש אמצעי דת"ת, שהוא נבחן לצד הפנים, כי הוא בחינת ישסו"ת דגופא. ומשליש ת"ת התחתון עד סיום

רגלין נקרא צד האחור של המחזה ולמטה, להיותם בחי' זו"ן דגופא. כמ"ש להלן. אכן עדיין אינם בי"ע, אלא הרב מכנה אותם על שם העתיד.

פרק ב

א **צמצם עצמו שנית**. כלומר, בנוסף על צמצום הראשון המבואר בדברי הרב בע"ח בשער א' ענף ב', ששם היה הצמצום רק בנקודה אמצעית, שהוא המלכות דגופא שנתצמצמה ואינה מקבלת שום אור, ונשארה חלל פנוי. והיא בחי' הנקודה דעוה"ז, וע"כ היה נמשך אח"כ הקו מא"ס ב"ה, דהיינו הע"ס הראשונים עד לנקודה דעוה"ז, שהוא הנקודה המרכזית הרחוקה ביותר מא"ס ב"ה, כמ"ש בחלק א'. וכמ"ש הרב בע"ח ש"ג פ"ב. ונמצא שכל הצמצום היה רק על בחינת המלכות בלבד, אבל ט' הראשונות היו נקיות מכל בחינת צמצום ודין, וע"כ אין שם בכל ג' פרצופי א"ק שמטרם עולם הנקודים, רק בחינת כלי אחד, הנקרא עקודים, שהוא כלי מלכות, וכל הע"ס מעוקדים בתוכה. אבל עתה נעשה צמצום חדש בעולמות הנקרא צמצום ב', אשר בחינת המלכות עלתה ונתחברה יחד עם ספירת הבינה, ונעשה הצמצום במקום בינה, שזה מכונה שיתוף מדת הרחמים בדין ועי"ז יצאו ונתחדשו עשרה כלים בפרצוף כמ"ש בחלק ה' באורך. והנה עיקר החידוש שנתחדש עם צמצום הב' הוא, כי עתה נסתיים כל מדרגה בספירת הבינה, ושם נפסק התפשטות כל מדרגה, בדומה להפסק המדרגה על המלכות הנוהג בצמצום ראשון. ולא נשאר בפרצוף רק ג' כלים כח"ב, וזו"ן דכל פרצוף נפרדו ונעשו לבחי' מקיפים דלבוש והיכל, כמ"ש הרב בע"ח שמ"ב פ"ג ע"ש. ועי' בבית שער הכונות אות ט"ז באור פשוט וזכור זה.

ב **והעלה פנימיות האור מחצי ת"ת שלו ולמטה והעלהו למעלה ואח"כ יצא האור ההוא דרך העינים**. כבר נתבאר ענין צמצום הב', אשר מתוך שהמלכות המצומצמת עלתה במקום בינה, הרי נפסק האור בספירת בינה דכל מדרגה. ונודע, שיש בהמלכות הזאת המצומצמת ב' בחינות: א' היא, מלכות המזדווגת בזווג דהכאה עם אור העליון, ומחזרת האור לאחוריו כדי שלא יתלבש בה, ואור החוזר הוא נעשה מלבוש על הע"ס דאו"י ממטה למעלה, ועי"ז מתהווים הע"ס דראש הפרצוף. וב' היא מלכות המסיימת כי אח"כ המלכות עצמה מתפשטת מינה ובה ע"י האו"ח, לעשר ספירות ממעלה למטה עד סיום רגליו, אשר במלכות דגופא נפסק האור מכח הצמצום שבה, שעי"ז הפרצוף מסתיים. ונודע, כי ה' הבחינות כח"ב זו"ן דגופא, נשתנו שמייהו לחג"ת נ"ה, מחמת היותם רק בחינת חסדים. גם נודע, שה' בחינות דראש נקראו בשמות: גלגלתא, עינים, אזן, חוטם, פה.

ועל פי זה נמצא עתה בצמצום ב' בעת שהמלכות עלתה ונתחברה בספירת הבינה, שיש להבחין בעליה הזו את ב' בחינות הנ"ל: אשר המלכות המזדווגת בזווג דהכאה, שהיתה עומדת במלכות של ראש הנקראת מה, עלתה עתה אל הבינה של ראש הנקראת נוקבי עינים, כי ג"ר דבינה נקראו נוקבי עינים, וז"ת דבינה נקראו אזן, כנודע. ועד"ז בחינה הב' של מלכות, שהיא מלכות המסיימת שמקומה היתה בסיום רגלין דגופא, דהיינו במלכות דגופא, עלתה עתה אל מקום ספירת הבינה דגופא, הנקרא תפארת, כנ"ל שכח"ב שבגוף נקראים חג"ת, ושם בתוך הת"ת נעשה הסיום רגלין של הפרצוף.

באופן, שהזווג דהכאה שהוציא את הע"ס של ראש בעת צמצום ב' לצורך הפרצוף נקודים, שהיה צריך לצאת במלכות של ראש דפרצוף ס"ג דא"ק הנקראת פה, יצא עתה במקום נקבי העינים. וכן מקום סיום דפרצוף זה שהיה צריך להסתיים במלכות דגופא נסתיים עתה בחצי ת"ת דגופא.

וזה אמרו "והעלה פנימיות האור מחצי ת"ת שבו ולמטה והעלהו למעלה" כי עתה נסתיים האור בחצי הת"ת, דהיינו תוך הבינה דגופא, כי שם עומדת עתה נקודת המלכות המסיימת את האור, כנ"ל, ונמצא כל המקום שמחצי ת"ת ולמטה עד סיום רגלין דא"ק נשאר בלי אור, בדומה לנקודה האמצעית בצמצום א' שנשארה חלל פנוי וז"ש הרב "שהעלה פנימיות האור מחצי ת"ת ולמטה שלו והעלה למעלה" כי כבר נסתיים הפרצוף הזה דצמצום ב' בתוך חצי ת"ת דס"ג דא"ק כמבואר.

וזה אמרו "ואח"כ יצא האור ההוא דרך עינים ונתפשט בחוץ מחצי ת"ת שלו ולמטה ונעשה עולם הנקודים" כי כל תחתון נאצל ע"י המדרגה העליונה ממנו, ונמצא עולם הנקודים נאצל ויצא מתחילה בפרצוף ס"ג דא"ק, שהיא העליון של הנקודים, ואחר כך יוצא ממקום הזווג שהיה לו בהעליון ויורד למקומו וז"ש הרב, "ואח"כ יצא האור ההוא דרך עינים" דהיינו במקום שנעשה הזווג דהכאה שהוא מקום נקבי עינים, כנ"ל, כי שם עלתה המלכות, ואחר שנעשה שם הזווג בשיעור הקומה של הנקודים, יצא משם וירד למקומו. וז"ש "ונתפשט בחוץ מחצי ת"ת ולמטה" דהיינו בחוץ מפרצוף תנה"י דא"ק הנ"ל, כי שם מקום עולם הנקודים.

פרק ג

א **תכף בעת הצמצום וכח טרם צאתו מן העינים**. וצריך שתדע, שענין עלית המלכות המסיימת לחצי ת"ת דא"ק, שביאר הרב לעיל בפרצוף א"ק עצמו, לא היה זה אלא לבחינת הכנה לזווג לצורך הנקודים, אבל בא"ק עצמו לא היה בפועל שום שינוי, כי כל כח צמצום היוצא מחדש, אינו פועל רק ממקום יציאתו ואילך, דהיינו רק בפרצוף

תנה"י דא"ק הנ"ל, ורק כאן ניכר בפועל השינוי הזה של עלית מלכות המזדווגת למקום נקבי עינים. ומלכות המסיימת למקום חצי ת"ת של הפרצוף. וכבר ידעת שאע"פ שנקרא תנה"י מ"מ נבחן בו פרצוף שלם: חב"ד חג"ת נהי"מ, ובו נעשה שינוי זו, אשר מלכות המסיימת, שהיתה עומדת בסיום רגלין שלו על הנקודה דעוה"ז כנ"ל, עלתה עתה למקום הבינה דגופא של פרצוף זה, דהיינו לחצי ת"ת שלו, ששם מקום נקודת החזה דפרצוף זה, ונמצא שמחזה ולמטה נשאר ריקן בלי אור, כמו הנקודה האמצעית שנעשתה לחלל פנוי בעת הצמצום הראשון, כי מלכות המסיימת נמצאת, עתה במקום נקודת החזה. ותדע, שאלו הכלים שמחזה ולמטה שנשארו בלי אור המה הם שנעשו לבחינת ג' עלמין בי"ע. כי בחי' התלבשות האור של פרצוף תנה"י הזה נסתיים עתה במקום החזה. באופן שרק הכלים דחב"ד חג"ת עד החזה נשארו באצילות, כי אור הקו מא"ס נפסק עתה בנקודת החזה, ומחזה ולמטה נעשה עתה בערך הקודם, כמו שהיה כולו בבחינת חלל פנוי אלא ע"י תיקונים חדשים נמשך עוד שם בחינת אור של תולדה, שהם פרצופי בי"ע, כמ"ש במקומו להלן.

והנה הרב רוצה לבאר כאן את בחי' הראשונות המקוריות שמהם נעשו ג' העולמות בי"ע, וז"ש תכף בעת הצמצום שהוא עלית האור למעלה טרם צאתו מן העינים ועדיין לא נעשו הנקודים תכף נחשכו שתי בחינות החיצוניות: היינו בחינת הפנים שמחזה ולמטה ובחינת האחור שמחזה ולמטה, כנ"ל באות ג' כי מחזה ולמטה נבחן לחצוניות הפרצוף, כמ"ש באו"פ שם. ומתוך שהמלכות המסיימת עלתה במקום החזה, הנה "האור פנימי נסתלק למעלה ולא יכלו לעמוד שם" שהרי כח הצמצום כבר שולט על כל אלו הכלים שמחזה ולמטה ואינם יכולים עוד להלביש את האור פנימי, בדומה לנקודה דעוה"ז, כמ"ש לעיל.

ומה שהרב מדייק ואומר "תכף בעת הצמצום טרם צאתו מן העינים ועדיין לא נעשה הנקודים" הכונה היא כדי ללמדנו שענין נפילת הכלים האלו שמחזה ולמטה דתנה"י דא"ק אל תחת רגלי א"ק הפנימי, במקום נקודה דעוה"ז ולמטה המסבב תחת הסיום דרגלי א"ק, כמ"ש להלן אות ה' הנה ענין זה קרה עם עלית מלכות המסיימת לתוך בינה דגופא במקום החזה כנ"ל, ורק טרם שמלכות המזווגת עשתה הזווג דהכאה במקום נקבי העינים. וזה שמדייק "בטרם צאתו מן העינים" משא"כ אח"כ שנעשה הזווג בנקבי העינים ויצאו משם הע"ס דנקודים, הרי חזרו והעלו את הכלים שנפלו מתחת רגלי א"ק למקומם הראשון אלא בבחינת החיצוניות שלמטה מפרסא כמ"ש להלן אות ח'.

ב **וירדו למטה תחת רגלי היושר דאדם קדמון**. מטעם שאותה המלכות שעשתה סיום לרגלי א"ק, קנתה עתה מקומה במקום החזה דתנה"י האלו, ונעשו הכלים שמחזה ולמטה דא"ק, שוים לבחינת נקודה דעוה"ז שלמטה מסיום רגלי א"ק, כלומר שאינם ראוים לקבל שום אור כמותה, וע"כ נבחן שנמצאים עתה למטה מסיום רגלי א"ק כמ"ש לעיל.

ג **במקום אור מקיף אשר תחת רגלי יושר של אדם קדמון בלבד**. וצריכים לידע מ"ש הרב בע"ח שמ"ב פ"ג, שאין בכל המדרגות דאבי"ע רק ג' כלים, שהם כתר חכמה בינה, אבל ז"א ונוקבא דכל מדרגה ומדרגה נפרדו מהכלים פנימים ונעשו למקיפים לכל מדרגה, הנקרא לבוש והיכל, או מקיפים דיושר ומקיפים דעגולים, שמקיפים דיושר הם אור חיה, ומקיפים דעגולים הם אור יחידה. ע"ש. ובספרי בית שער הכונות אות ט"ז. ונתבאר שם שענין זה של פירוד הכלים דז"א ונוקבא הפנימים להעשות למקיפים, יצא ונתחדש עם צמצום הב' הנ"ל, דהיינו מפאת עלית המלכות למקום בינה: הן בראש שנעשה שם הזווג וזו"ן של ראש אינם נכללים בקומת הזווג. והן בגוף, שמלכות המסיימת עלתה במקום החזה, ששם נשלם קומת המדרגה. הרי שמצמצום ב' ואילך יצאו בחינות ז"א ונוקבא מכל קומה, ואינם משמשים עוד לכלים פנימים, ואז נעשו לכלים מקיפים דחיה יחידה, כי בכלי דז"א תליא אור החיה, ובכלי דנוקבא תליא אור היחידה, כנודע בערך ההפוך שבין הכלים לאורות נמצא שאין עוד רק ג' כלים כח"ב לבד, אשר בהם מתלבשים ג' אורות נר"ן.

ויש להבחין באלו ב' המקיפים הנ"ל שיצאו עם צמצום הב', ב' הבחנות: א', תכף עם פעולת הצמצום, דהיינו עם עלית המלכות למקום בינה, עוד טרם שנעשה הזווג בנקבי עינים ליציאת הקומה החדשה, אשר אז נסתלקו האורות דפרצוף הישן הנקרא תנה"י דא"ק, כי מתוך עלית המלכות למקום בינה לא נשאר בפרצוף רק ג' כלים כח"ב, שבהם מתלבשים נר"ן. וב' האורות חיה יחידה נסתלקו מפרצוף תנה"י הזה, אשר הם נעשו תכף לבחינת אורות מקיפים הנ"ל, הנקראים מקיף דיושר ומקיף דעיגולים. והבחן הב' הוא, אחר יציאת הזווג במקום נקבי עינים שיצאה ונתפשטה משם קומה החדשה הנקראת ע"ס דנקודים. כי מתוך שבאור העליון המתפשט לזווג דהכאה במקום העינים יש שם ע"ס שלמות כח"ב זו"ן. והנה הכלים לא יכלו לקבל מאור העליון רק ג' אורות נר"ן, שנתלבשו בג' הכלים כח"ב שנשתיירו שם, ואורות דחיה יחידה הוכרחו להשאר מבחוץ, וע"כ נעשו למקיפים דיושר ודעיגולים.

ותדע, אע"פ שיצאו המקיפים דיושר ועיגולים בהבחן הא' דהיינו תכף עם גילוי הצמצום,

כנ"ל, מ"מ עדיין אין בהם שלימות הגמור, להיותם אז בבחי' הסתלקות האורות בלבד, ועוד לא נתקנו מבחינת הזווג עם אור העליון. ורק בהבחן הב' הנ"ל. דהיינו אחר שנעשה הזווג בנקבי עינים, אשר אז באו האו"פ והאו"מ בבחינת התפשטות אשר הנר"ן דאור העליון נתפשטו בבחי' או"פ, וחיה יחידה דאור העליון יצאו ונתפשטו בבחינת מקיפי יושר ועיגולים כנ"ל, הנה אז נשלמו לגמרי.

ובמתבאר תבין שמ"ש כאן הרב "במקום אור המקיף אשר תחת רגלי היושר של אדם קדמון" הכונה היא, לבחינת אור מקיף של הבחן הא' הנ"ל. שהרי הרב מיירי כאן מעת הצמצום מטרם יציאת האור מן העינים, כמ"ש באות ג' ותכף בעת הצמצום כשעלתה המלכות למקום בינה, נסתלקו ב' האורות חיה ויחידה מן הכלים הפנימים דפרצוף תנה"י דא"ק, ונתעגלו מתחת רגלי א"ק, מסביב למרכז החדש שנעשה ע"י צמצום ב' הזה, שהוא נקודת החזה ונעשו למקיף דיושר ולמקיף דעגולים ומהם מדבר כאן הרב.

והנה כל מקיף, כולל ע"ס זה תוך זה כגלדי בצלים, ועשרה עיגולים של המקיף דיושר, הם בפנימיות של העשרה עיגולים דמקיף דעיגולים. כי בעיגולים כל היותר חיצון, הוא יותר משובח, וע"כ המקיף דעיגולים שהוא מקיף יחידה, הוא יותר חיצון מן המקיף דיושר שהוא מקיף חיה.

ותדע אשר הכלים דתנה"י דהיינו המחזה ולמטה דפרצוף תנה"י דא"ק, שנחשכו ונפלו תחת הסיום דרגלי א"ק, ששם מסבבים החצאים התחתונים של הע"ס דמקיפי יושר ועיגולים, הנה לא נפלו רק למקום האור מקיף דיושר ולא למקום האו"מ דעגולים. והטעם, כי הכלים נמצאים עתה בתכלית מיעוטם להיותם חשוכים ומצומצמים מכל אור כמו נקודת המלכות המסיימת שתחת הקו דא"ס, ע"כ נפלו למקום הגרוע ביותר, שהוא מקום חצאים תחתונים דמקיף דיושר, ולא למקום חצאים תחתונים דמקיף דעיגולים החשובים מהם.

פרק ד

א ד) **ולא לקח שאר מקום כל אור מקיף או יותר למטה ממנו**. מדייק בזה לומר. שאין כוונתו שהכלים שמחזה ולמטה דא"ק, שנפלו תחת רגלי א"ק. לקחו ממש כל המקום של או"מ דיושר, שהרי יש באו"מ דיושר זה, ע"ס זו בתוך זו המתעגלים מסביב נקודה המרכזית דצמצום ב', כמ"ש לעיל ונודע, שבבחינת עיגולים נבחן סופם במרכזם, דהיינו בנקודה הפנימיות של המרכז, וכל היותר חיצון מנקודה המרכזית הוא משובח יותר, בלי שום הבחן של מעלה מטה: כי עיגול הפנימי הוא מלכות, ומחוצה לו עיגול היסוד וכו', עד שעיגול הכתר הוא היותר חיצון. אשר לפי זה נמצא, שבחצאי עיגולים

התחתונים, כל היותר תחתון הוא יותר חשוב, וע"כ ודאי שהכלים שמחזה ולמטה לא לקחו כל המקום של או"מ עד הכתר שלו, אלא רק מקום של עיגול הפנימי שהוא היותר תחתון במעלה, והוא יותר קרוב לרגלי א"ק. וז"ש "ולא לקח שאר מקום כל או"מ דיושר" דהיינו כמבואר, שלא לקחו רק מקצתו של או"מ, שהוא מקום של העיגול הפנימי שלו הקרוב לסיום רגלי א"ק. וז"ש "או יותר למטה ממנו" כלומר, ומכ"ש שלא נפל למטה מן המקיף דיושר, דהיינו למקום או"מ דעגולים שהרי כל היותר למטה הוא יותר חשוב במעלה, כנ"ל, שנמצאו חצאי התחתונים דעיגולים עומדים למטה מחצאים התחתונים דיושר, כי המקיפים דעגולים הם אור יחידה, ומקיפי היושר הם אור חיה.

ב **והאור מקיף דיושר תחת רגליו עלה במקומם למעלה סביב פנימיות נה"י דא"ק.** כי האורות מקיפים הם מתעגלים תמיד מסביב נקודה המרכזית שלהם, להיותה בחינת הסוף שלהם, כי כמו שקביעת מקום הסיום של אור היושר והפנימי של פרצוף הוא מקום התחתון שבו, מפני ששם נמצאת מלכות המסיימתו מבחינת החלל פנוי שלה, כן ממש נקודה המרכזית של המקיפים היא נקודת המלכות המצומצמת שאינה מקבלת שום אור ונמצאת בחלל פנוי והיא בחינת הסיום של אור המקיפים כי כל עיגול נבחן סופו במרכזו. והחיצון לנקודה ספירת היסוד דמקיפין ועיגול היותר חיצון הוא הוד וכו', עד שהיותר חיצון שבהם הוא הכתר של המקיפים. הרי שנקודה המרכזית קובעת כל מקומם של האו"מ שהרי הם מתעגלים בדיוק לפי מדת המרחקים החיצונים שמסביב לה.

וכבר נתבאר, שעם עלית המלכות למקום בינה הנעשה בצמצום ב' הזה, נעשה נקודת סיום חדשה בפרצופי תנה"י דא"ק, שהוא מקום נקודת החזה דפרצוף זה, כנ"ל. ואותה נקודת הסיום החדשה נעשתה ג"כ לנקודה המרכזית, של המקיפים דצמצום ב' שיצאו תכף בעת הצמצום מטרם שנעשה הזווג בנקבי העינים, כנ"ל בדיבור הסמוך בהבחן הא', ע"ש. וא"ב נמצא עתה, שיש ב' נקודות מרכזית: א' היא העומדת מתחת רגלי א"ק, שהיא נקודה המרכזית דצמצום א', שעליה מתעגלים המקיפים דצמצום א'. ונקודה המרכזית הב' היא העומדת במקום החזה דפרצוף תנה"י דא"ק, שעליה מתעגלים המקיפים דצמצום ב'. ולפיכך נמצא שבעת שנפלו הכלים שמחזה ולמטה דתנה"י דא"ק למקום המרכז דצמצום א' דהיינו מתחת רגלי א"ק. נבחן בזה, כמו שהיה מתבטל נקודה המרכזית דצמצום ב', והרי זה דומה כמו בינה שקבלה לצורת המלכות המצומצמת דצמצום א', וע"כ נעשה בזה בחינת הסתלקות של המקיפים דצמצום ב', שהרי אבדו נקודה המרכזית שלהם שבמקום החזה, כי נפלה לנקודה המרכזית דצמצום א' העומדת

תחת רגלי א"ק. והבן היטב ההפרש הזה, כי כל הכונה דצמצום ב' היה להמתיק מדת הדין שהיא המלכות דצמצום א' במדת הרחמים שהיא בינה ומיתוק הזה יתכן רק אם המלכות המצומצמת עולה במקום החזה, שהיא בינה דגופא כנ"ל. משא"כ אם הבינה חוזרת ונופלת למקום המלכות, הרי נעשה כאן פעולה הפוכה, אשר מדת הרחמים מתהפכת ונעשית למדת הדין, שהוא קלקול ולא תיקון, ולפיכך תכף בעת צמצום ב' כשעלתה המלכות למקום בינה ונעשה נקודת הסיום במקום בינה, היה המיתוק כהלכתו, מדת הדין נתמתקה במדת הרחמים. ואז נסתלקו האורות דחיה יחידה מן הפרצופים ונתעגלו מסביב למרכז החדש דמרת הרחמים, שהוא נקודת החזה. אמנם אח"ז כשנחשכו הכלים שמחזה ולמטה דתנה"י דא"ק, אשר זה גרם לנפילתם למרכז דצמצום א' ונמצא שנתהפך הענין כי מדת הרחמים ירדה למדת הדין, ע"כ נתבטלו עם פגם הזה כל המקיפים שיצאו מקודם לכן בעת הצמצום.

וזה אמרו "והאו"מ דיושר דתחת רגליו עלה במקומם למעלה סביב פנימיות נה"י דא"ק" כי אחר שחשכת הכלים שמחזה ולמטה גרם שיפלו למקום נקודה המרכזית דצמצום א' ומדת הרחמים שהיא נקודת החזה נפלה למקום מדת הדין, הרי נתבטל בזה כל המקיפים דצמצום ב', ונסתלקו לשורשם במקומם שהיא פנימיות נה"י דא"ק הפנימי, ששם השורשים של אלו המקיפים. והבן היטב כי אי אפשר להאריך יותר.

פרק ה

למטה למקום הנקרא עשיה. כלומר, כי נפלו למקום עשיה דצמצום א'. כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק ו

א ו) **יצא הארת אור עליון דרך העינים** וכו' **העגולים של הנקודים יצאו תחילה** וכו'. אחר שנעשה זווג בנקבי עינים, שאור העליון הכלול מע"ס לא מצת אלא ג' כלים כח"ב להתלבש בהם, הינה נפרשו האורות דחיה יחידה מאור העליון ונעשו לבחינת מקיפים כנ"ל בדבור הסמוך ד"ה וכבר ע"ש, שהוא הבחן הב' של יציאת המקיפין דחיה יחידה, אשר עתה ע"י הזווג דנקבי עינים המה נגמרים לגמרי, והמה מתעגלים במקומם הקבוע, שהיא במרחק השוה מסביב לנקודה המרכזית החדשה, העומדת במקום נקודת החזה דפרצוף תנה"י דא"ק. ונתקן עי"ז הפגם שנעשה מפאת נפילת הכלים למטה מרגלי א"ק.

ב **וגרשם משם ולא מצאו מקום והעלו את שתי בחינות החיצוניות האלו למקומם למעלה באחור אלו הנקודים**. כבר נתבאר לעיל, שבעיגולים נבחן סופם בנקודת מרכזם, ואין מעלה מטה נוהג בהם, כי בחצאים העליונים מהמרכז כל העליון יותר, הוא חשוב

ביותר, ובחצאים התחתונים שלמטה מהמרכז, הוא בהיפך, שכל שהוא תחתון יותר, הוא חשוב יותר. ולפי"ז נמצא, שבעת שנפלו הכלים שמחזה ולמטה דתנה"י דא"ק למקום נקודה המרכזית דצמצום א', שהוא תחת רגלי א"ק, כי מחמת חשכת הכלים נטשטשה נקודה המרכזית דצמצום ב', כנ"ל בד"ה וכבר ע"ש. נמצא אז שנשארו עומדים בנקודה החשוכה ביותר שבערך נקודה המרכזית דצמצום א', דהיינו למטה מסיום רגלין דא"ק, שהוא משהו למעלה מהחצאים התחתונים של העגולים דצמצום ב', כי לא יוכלו לרדת תוך החצאים התחתונים, כי בהם כל התחתון יותר, חשוב יותר. וכן לא יכלו להתעלות למעלה מסיום רגלין כי שם חשוב יותר מדי בשבילם.

אמנם עתה, אחר שנעשה הזווג בנקבי העינים, ונתפשטו המקיפים דחיה יחידה ונתעגלו שוב מסביב נקודה המרכזית דצמצום ב', שהיא נקודת החזה, שמתוך הארת הזווג נקבע עתה מיומם זה בקביעות גמור, כנ"ל. ונמצאים החצאים העליונים של העיגולים הללו דצמצום ב', שהם למעלה מנקודה המרכזית שלהם, שהיא נקודת החזה, וחצאים התחתונים שלהם עומדים למטה מנקודת החזה. ויצא משום זה, אשר כל המקום הזה הנמצא מנקודת החזה דפרצוף תנה"י דא"ק, עד מקום סיום רגלין דא"ק, דהיינו נקודה המרכזית דצמצום א', הנה שם מקום של החצאים התחתונים דעיגולים הללו דצמצום ב' שיצאו עתה מנקבי עינים, אשר בהם נבחן כל התחתון יותר הוא החשוב ביותר, כנ"ל, באופן, שהעיגולים הסמוכים לסיום רגלי א"ק נעשו חשובים יותר מעיגולים הסמוכים לנקודתם המרכזית שבמקום החזה, וע"כ גרם זה תכף העלאת אותם הכלים שנפלו למטה מרגלי א"ק אל מקום הקודם שלהם, שהוא סמוך לחזה דתנה"י דא"ק, שהרי עתה נעשה מקום נקודת החזה שפל יותר במעלה, ומקום סיום רגלי א"ק נעשה חשוב יותר, כטבע התפשטות העיגולים בהחצאים התחתונים, שכל הסמוך למרכז הוא יותר גרוע, כנ"ל, ונבחן אשר האורות דעגולים, גרשו את הכלים ממקום נפילתם בסיום רגלי א"ק, מפאת ששם נתפשטו האורות החשובים ביותר, וגרשו אותם למקום הגרוע שלהם דהיינו למקומם סמוך לחזה, שהוא מקום עמידתם בתחילה.

וזה אמרו "וגרשם משם ולא מצאו מקום והעלו את שתי בחינות החיצוניות האלו למקומם למעלה" כי מכח התחדשות נקודה המרכזית דצמצום ב', נתהפך חשיבות המקומות, ותחת שמבחינת נקודה המרכזית דצמצום א', היה זה המקום שמחזה עד סיום רגלין בבחינת חצאים העליונים, שבהם כל העליון יותר חשוב יותר, ונקודת החזה היה מקום יותר חשוב וסיום רגלים היה המקום היותר גרוע, שמשום זה היה מקום הנפילה תחת סיום רגלי א"ק. הנה עתה אחר שנתפשטו העיגולים דצמצום ב', נהפך

סדר החשיבות, כי עתה נעשה זה המקום שמחזה עד סיום רגלין למקום עמידת חצאים התחתונים של העיגולים ההם. שבהם היותר תחתון הוא יותר חשוב, ומקום הסיום רגלין נעשה עתה חשוב ביותר ממקום החזה, וע"כ האורות דעיגולים החשובים העומדים במקום סיום רגלין דא"ק גרשו את הכלים הנפולים והחזירו אותם למקומם הראשון מחזה ולמטה, ששם האורות דעיגולים הגרועים יותר כמבואר.

פרק ז

א ז) **עתה שהנקודים הספיקו בין פנימיות כלים דנה"י דא"ק אל זה החיצוניות כבר יכולים לעמוד שם אע"פ שהוחשכו** וכו'. כלומר אחר שהעיגולים דנקודים נתעגלו מסביב נקודה המרכזית שלהם, אשר העיגולים היותר חשובים הפסיקו בין סיום רגלין דא"ק לבין הכלים הנפולים, שמשום זה נגרשו הכלים למקומם למעלה במקום החזה דתנה"י דא"ק, ששם נמצאים העיגולים היותר גרועים, הרי יכולים לעמוד שם אע"פ שהוחשכו, שהרי שם מקום הגרוע ביותר כנ"ל.

ב **וכבר יש בהם כח לקבל האר הראוי להם**. כי ע"י חזרת הכלים אל מקום החזה, קבלו מהם הארה הראוי להם, שעי"ז חזרו ונתפשטו כטבע הכלים דיושר, ממקום החזה עד סיום רגלין דא"ק, דהיינו ממש כמקום עמידתם מטרם שנפלו.

וז"ש "וחזרה הבריאה כנגד פנים והיצירה כנגד אחור ע"ד שהיו בתחילה" כי הבריאה חזרה לחצי ת"ת התחתון דתנה"י דא"ק, ששם נבחן לבחינת פנים, והיצירה חזרה לנה"י דתנה"י דא"ק ששם נבחן לבחינת אחור של זה הפרצוף, כנ"ל בדף אלף תתפ"ז ד"ה החיצוניות ע"ש.

פרק ח

עתה חזר מקום בי"ע היותו פנוי וחלל כבתחילה. כלומר כל זה התיקון האמור: שע"י הארת העיגולים נתעלו ממקום נפילתם וחזרו למקום החזה דתנה"י דא"ק. וע"י הארת או"פ דנקודים שקבלו כפי הראוי להם, חזרו ונתפשטו מחזה עד סיום רגלין דא"ק, כנ"ל בדיבור הסמוך. הנה כל זה לא הספיק, אלא רק לתקן ג' המקומות של ג' עלמין בי"ע, אבל עדיין הם נבחנים לחלל פנוי, כי האו"פ דנקודים לא יוכל להתפשט בהם, מפאת המלכות שעלתה לנקודת החזה, ונעשה שם סיום של הקו א"ס ב"ה, שמתחתיו נעשה חלל פנוי כמו בבחי' המלכות המסיימת דצמצום א'. וענין קבלת האור הראוי להם שאומר הרב לעיל, הוא הארה מועטת שיכולה לעבור דרך הפרסא שמתחת הנקודים, המספיק רק לתיקון המקום דבי"ע בלבד, אבל מבחינת אורות הם עדיין בבחינת חלל פנוי וריקן. (המשך דברי המאמר הזה עי' בספרי בית שער הכונות אות ל"ג ובאור פשוט שם).

פרק ט

אבי"ע כולם הם נעשים מבחינת מה שהוברר מאותם ז' מלכים וכו'. ואין להקשות, הלא מהג"ר דנקודים לא נפל כלום לבי"ע, שיהיה צורך לברר מהם הג"ר דאצילות: ואיך אומר שכל האצילות הוברר מז' המלכים. וזה תבין במה שנתבאר בחלק ז' דף תקי"ג ע"ש בכל ההמשך. כי ענין ז' המלכים שנשברו הם בחינת גופות, כלומר, בחינת התפשטות ממעלה למטה, מן הג"ר דנקודים, כי מלך הדעת הוא גוף לכתר דנקודים, המכונה שם הסתכלות עיינין דאו"א, ומלך החסד הוא הממעלה למטה של הראש הנקרא גופא דאבא. ומלך הגבורה הוא הממעלה למטה של הראש הנקרא גופא דאמא וכו'. אשר מסבת שבירת מלך הדעת נפל האחורים דכתר, למקום הגוף שלו, דהיינו למקום עמידת מלך הדעת, ומלך הדעת נפל לבי"ע. וכן מסבת שבירת מלך החסד, נפל האחורים דאבא למקום הגוף שלו, שהוא מקום עמידת מלך החסד, ומלך החסד נפל לבי"ע וכו' עד"ז. ע"ש. והנה עד"ז הוא ג"כ סדר תיקונם, שע"י בירור מלך החסר, חוזרים האחורים דאבא לבחינת אבא, וכן ע"י בירור מלך הגבורה, חוזרים האחורים דאמא אל אמא, כי הם בחינה אחת ראש וגוף התלוים זה בזה, הרי שאין שום תיקון לג"ר דנקודים אלא על ידי בירור ז' המלכים מבי"ע, ויותר מזה, הנה באצילות נתפשט כל ספירה לראש וגוף כנודע, כי עתיק נעשה ראש וגוף, וכן א"א, וכו' ונמצא בהכרח שכל גוף וגוף מן הג"ר הוברר מן ז' המלכים: כי הגוף דעתיק נעשה מן הכתרים דז' המלכים, וגוף דא"א מבחינת חצי הכתרים התחתונים דז' מלכים, וגוף דאבא מבחינת החכמות דז' המלכים, וכו', הרי שאפילו הג"ר דאצילות הוברר מז' המלכים.

פרק י

א י) **היותר מעולה שבהם הובר, וממנה נעשה עולם האצילות.** ותדע. שסדר הבירורים הזה, שכל היותר מעולה נברר תחילה בכל קומתו, ואחר כך נברר הגרוע ממנו וכו', כמובא לפנינו, נאמר רק על בחינת התיקון שנתקן מצד המאציל בעצמו, עד ללידת נשמת אדם הראשון דהיינו בסדרי אצילותם מעילא לתתא. אבל לאחר לידת אדה"ר, שהעולמות מתגדלים ע"י המ"ן שמעלים התחתונים מתתא לעילא, אינו כך, שהרי עתיק דאצילות האציל לא"א דאצילות מטרם שמשיג למשל גדלות המוחין דשבת, הרי שאין העליון מחויב להתגדל בכל קומתו מטרם שהוא מברר משהו מן התחתון, כמו שכייל הרב לעיל באות ז'. אלא שהרב מדבר רק במוחין הקבועים שבאבי"ע.

ומ"ש שהיותר מעולה הוברר באצילות, והגרוע ממנו בבריאה וכו', תבין עם מה שנתבאר בחלק ו' דף ת"ו ד"ה והנה ע"ש בכל ההמשך, כי ב' בחינות יצאו בנקודים: קטנות וגדלות,

כי בעת עלית ה"ת בעינים דס"ג דא"ק לצורך הנקודים, שנעשה הזווג בנקבי עינים, יצאו אח"פ מכל המדרגות ונפלו למדרגת התחתון דכל אחד מהם, ולא נשאר בכל מדרגה רק גו"ע בלבד, באופן, שאח"פ דראש, נפלו בפנימיות גו"ע דתוך, דהיינו בחג"ת. ואח"פ דתוך, נפלו לגו"ע דסוף, דהיינו בנה"י. ואח"פ דנה"י, נפלו למטה מסיום רגלין, דהיינו למטה מסיום הקו דא"ס ב"ה. כנ"ל בדברי הרב דף א' תתצ"ג אות ה' גם נודע שאח"פ אלו שנאבדו מכל מדרגה הם נבחנים רק לתנה"י דהמדרגה: כי כמו שנשארים גו"ע ונקבי עינים, בראש שהם כח"ב, כן נשארים גם החג"ת עד החזה בהמדרגה, שהרי החג"ת הם ג"כ בחינת כח"ב, אלא מטעם היותם רק ג' חסדים קבלו כח"ב לשמות חג"ת, כנודע, ונמצא שת"ת הוא בחינת בינה דגופא. וע"כ כמו שנחלק בינה דראש על ג"ר וז"ת, שרק ז"ת דבינה יצאו מבחינת ראש, כן נחלק הת"ת לג"ר וז"ת, ורק ז"ת דת"ת נפלו לבר מסיום רגלין שהם בש"ת דת"ת שמחזה ולמטה עם הנהי"מ. הרי שאלו בחינת אח"פ שיצאו מכל מדרגה אינם אלא תנה"י שמחזה ולמטה דאותה המדרגה.

ונודע, שכל מדרגה החסרה נה"י דכלים, היא חסרה מג"ר דאורות, וע"כ לא יצאו הע"ס דנקודים מתחילת אצילותם רק בבחינת ו"ק בלי ג"ר, והראש שהוא או"א, יצאו באב"א, שהוא רק ו"ק דאו"א, וכן הז"ת. כי תנה"י של ראש, נפלו ונעשו לבחינת ז"ת, ותנה"י דז"ת נפלו ונעשו לבחי' בי"ע, שהיתה אז בבחינת חלל הפנוי שאינה ראויה לקבל אור האצילות. כנ"ל בדברי הרב אות ח'. וחסרים נה"י דכלים וג"ר דאורות. ויציאה זו נבחנת לבחינת הקטנות דנקודים. גם הם נבחנים לכלים דפנים כלומר לכלים הראוים לקבל אור האצילות. ואלו הכלים דתנה"י דז"ת דנקודים שיצאו לבר ונעשו לבי"ע, כנ"ל, הם הנקראים כלים דאחורים דז"ת הללו משום שהם בבחינת חלל פנוי ואינם ראוים לקבל אור האצילות.

ואח"ז עלו נה"י דא"ק למ"ן לע"ב ס"ג דא"ק, שהארת הזווג הזה, הורידה הה"ת מהעינים לפה, שמחמת זה חזרו כלהו התנה"י הנפולים אל מדרגתם כבתחילה, אז יצאו הג"ר דכל מדרגה, כי נתבטלו הפרסאות שהבדילו בין נקבי עינים לאח"פ, ואז נתפשטו גם ז' המלכים אל תנה"י שלהם, דהיינו לבי"ע, ונתחברו הכלים דאחורים עם הכלים דפנים למדרגה אחת ומתוך שירדו למקום חלל הפנוי נשברו פו"א, והגם שהכלים דפנים היו ראוים לקבל אור האצילות, מ"מ נשברו גם הם, מחמת שנעשו ונתחברו למדרגה אחת עם הכלים דאחורים שנעשו לבי"ע, ולא היו ראוים לקבל אור האצילות, כמ"ש בחלק ז'. וזה אמרו "היותר מעולה שבהם הוברר באצילות" היינו אותם הכלים דפנים הנ"ל, שלא היה בהם שבירה מצד עצמם, אלא מכח התחברותם עם הכלים דאחורים כנ"ל, הנה

הם הובררו עתה ונתפרדו מן הכלים דאחורים, ומהם נעשו כל פרצופי האצילות, והם המעולים ביותר מכולם, להיותם ראוים לקבל אור האצילות משורשם, ועתה אין בהם מתערובת הכלים דאחורים ולא כלום.

ב **ומהבחינה הגרועה מן הראשונה הוברר ונעשה עולם הבריאה.** היינו מכלים דאחורים של ז"ת דנקודים, שהם תנה"י שלהם שנתפשטו למטה מסיום הפרסא דנקודים, במקום ג' עלמין בי"ע, שנעשו, מהכלים שמחזה ולמטה דתנה"י דא"ק, אשר התפשטות הזו דתנה"י דנקודים גרמה שבירה, גם לבחינת הכלים דנקודים שהיו למעלה מפרסא, הנקראים כלים דפנים, כנ"ל בדיבור הסמוך. עש"ה.

ודע, שיש כאן בז' המלכים שנשברו, ה' בחינות: הבחינה הראשונה היא, הכלים דפנים שיצאו בעת קטנות הנקודים, שהם מעולים יותר מכולם, כי המה באמת ראוים לקבל אור אצילות להיותם כולם מבחינת למעלה מפרסא. כנ"ל בדיבור הסמוך, והם שנבררו בראשונה ונעשה מהם עולם האצילות. ובהכלים דאחורים יש בהם ד' בחינות זו גרועה מזו, כי הם בחי' ישסו"ת וז"א ונוקבא דגופא, וגם יש בהם בחי' סיגים: כי ב"ש תחתונים דת"ת, הם ישסו"ת דגופא, דהיינו ז"ת דבינה דגופא הנקרא ת"ת, והם המעולים ביותר מכל הכלים דאחורים, להיותם בחינת בינה, דמצד עצמותה אין שום צמצום חל עליה, אלא משום שז"ת שלה הם שורשים לזו"ן, בערך זה נתמעטה ויצאה מחוץ לפרסא. ומשום זה היא נבררה לראשונה מהכלים דאחורים, וממנה נעשה עולם הבריאה. אמנם ודאי שהיא גרוע מהבחינה הא' מבחי' הכלים דפנים הנעשים לעולם אצילות. והנה נתבארו ב' בחינות: א' הם הכלים דפנים, שנעשה לאצילות. ב' ב"ש תחתונים דת"ת שיצאו למטה מפרסא, שהם נעשו לעולם הבריאה.

בחינה הג', היא בחינת ז"א דגופא, שהם ג' ספירות נה"י, שיצאו למטה מפרסא הגרועים מבחינת ב"ש ת"ת הנ"ל, כי הם צריכים להארת חכמה והם הסובלים בעיקר מן הסיום החדש דצמצום ב', כי אינם יכולים לקבל הארת חכמה המיוחסת להם, מאחר שנמצאים במקום חלל הפנוי כנ"ל בדיבור הסמוך, וכן מטעם זה שבירתם קשה מאד בעת שרצו להתפשט עם הארתם למטה מסיום הפרסא. ולפיכך הובררו מהם הכלים לעולם היצירה.

הבחינה הד' היא בחינת מלכות דגופא, שהיא גרועה עוד יותר מהכלים דנה"י הנ"ל, להיותה קרובה לקליפות כמ"ש בסמוך, וע"כ נחשבת לגרוע מכל הכלים דאחורים, וממנה הובררו הכלים דעולם העשיה.

הבחינה החמישית, הם הסיגים והקליפות שלא יוצלחו לכלום, כלומר, שלא יוכלו

להתברר במשך השתא אלפי שני: כי לא כל הקומות שיצאו בנקודים יוכלו לחזור ולהתקן עתה, כי או"א דנקודים הפנימים, שהם בחינת ג"ר דחיה אשר שמשו בנקודים, נגנזו, ולא יוכלו להתקן בשתא אלפי שני, וכן קומת היחידה, לא תתקן בשתא אלפי שני, כי מלכות דבחי"ד נגנזה ברדל"א, כנודע, ונמצא כי אותם החלקים שבז' מלכים דנקודים הנשברים, אשר שייכים לקבלת אור הג"ר דחיה ואור היחידה, אין להם שום בירור במשך שתא אלפי שני, ולפיכך המה נבחנים לסיגים שלא יצלחו לכלום, כלומר, שאי אפשר לברר הניצוצין קדישין שבהם, כדי לחזור ולהעלותם להיות כלים להקומות שלהם. וע"כ נשארו טבועים בהקליפות עד גמר התיקון, שאז יקבלו תיקונם כי אז תתגלה המלכות מרדל"א, בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה. ועליה תתגלה קומת היחידה, וכן יתגלו קומת או"א הפנימים דנקודים, ואז יתבררו הכלים דז' מלכים השייכים לקומות הללו, ואחר שיתבררו אלו, ישארו הקליפות ריקנים לגמרי בלי שום נצוצין קדישין, ואז יתבטלו, בסו"ה בלע המות לנצח.

וזה אמרו (באות י"א) עכ"ז נשארו מעורבים בתוכם קצת ניצוצות קדושה קטנות שהם סוד י"א סמני הקטורת שהם עתידין להתברר לגמרי ולצאת מתוכם וכו' בסוד בלע המות לנצח" דהיינו כמבואר, שהם בחינת המלכים השייכים לקומת או"א הפנימים דנקודים, ולקומת יחידה, שאין להם גילוי עד לעתיד לבא בגמר התיקון.

פרק יג

כיוצא בזה הוא ג"כ בפרט וכו' וכן עד"ז היה בפרט מן הפרט וכו' וכן עד"ז בי"ס הנכללים בכל ספירה. אחר שביאר ד' העולמות בכללם. שכל העליון יותר הוא מובחר יותר, אומר שכן הוא בפרט, דהיינו בה"פ הפרטים שבכל עולם ועולם העומדים זה למטה מזה, הנקראים: עתיק, א"א, או"א, וזו"ן. אשר עתיק הוברר מהמובחר, והגרוע ממנו לא"א, וכו'. ועד"ז בפרט מן הפרט כי בכל פרצוף מאלו ה"פ הפרטים יש בו עצמו ג"כ ה"פ זה למטה מזה, וגם בהם נוהג הכלל הזה, שכל העליון יותר הוברר מהמובחר ביותר. ועד"ז ביוד ספירות הנכללים בכל ספירה, כי בעת הזווג הנעשה ע"י אור עליון עם המסך שבכלי המלכות, נכללו הספירות זו בזו. (כמ"ש בהסתכלות פנימית חלק ב' ע"ש). והנה גם בהם מדויק הכלל הזה, שכל העליון יותר הוברר מהכלים המובחרים יותר. ועי' בספר בית שער לכונות (אות קמ"ו) שנתבאר שם איך יוצאים מכל זווג כ"ה פרצופים שקומתם שוה. וכל העליון ביותר נאצל תחילה.

פרק טו

ענין שני וכו' ובעוד היותו מתברר לצורך עתיק יומין לא היתה שום בחינה אחרת מתבררת כלל וכו' וגם ענין זה השני הוא בכלל ובפרט ובפרט מן הפרט. וטעם הדבר מבואר לעיל בחלק ח' דף תרכ"ו ד"ה ואריך עש"ה. כי אין התחתון מתברר, אלא ע"י אח"פ דעליון הנגמרים בעת הגדלות שלו, ולפיכך מטרם שיושלם העליון בנה"י חדשים דגדלות, אין שום בירור לפרצוף התחתון ממנו. ע"ש. וענין זה מחויב בין מפרצוף לפרצוף, בין מעולם לעולם. כי אח"פ דעולם הבריאה, הם בגו"ע של עולם היצירה. וכן אח"פ דיצירה, הם בגו"ע דעולם העשיה, כמ"ש לפנינו.

אמנם לכאורה יש לתמוה עם הכלל הזה, כי התינח בה"פ הפרטים שבכל עולם, אמנם בפרט מן הפרט, דהיינו ה"פ שישנם בכל פרצוף מיוחד, הרי מצינו בהם שהתחתון נברר תחילה. כי הה"פ מבז"א, הנקראים עיבור, יניקה, גדלות א', גדלות ב', ופרצוף הכתר. הרי מתחילה הוברר פרצוף היותר תחתון שהוא פרצוף העיבור, ואח"כ פרצוף היניקה, ולבסוף נברר פרצוף הכתר. הרי שהתחתון הוברר תחילה לעליון.

אמנם צריכים לזכור כאן את ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, שמביא הרב בע"ח שכ"כ פ"ו ע"ש. כי בכלים מתגדלים העליונים בתחילה, ובאורות התחתונים נכנסים תחילה, ולבסוף נכנסים העליונים, כי מתחילה נתגדל הכלי דכתר של הפרצוף, ובו מתלבש התחתון שבאורות, שהוא אור הנפש, ונמצא אור הנפש מתלבש בכלי דכתר. ואח"כ מתגדל הכלי דחכמה, ואז יורד אור הרוח ומתלבש בכלי דכתר, ואור הנפש שהיה בכלי דכתר, יורד משם לכלי דחכמה. ואח"כ מתגדל כלי דבינה, ואז יורד אור הנשמה ומתלבש בכלי דכתר, ואור הרוח יורד משם לכלי דחכמה, ואור הנפש שהיה בחכמה יורד משם לכלי דבינה. ואח"כ מתגדל כלי דז"א בפרצוף, ואז יורד אור החיה, ומתלבש בכלי דכתר, ואור הנשמה יורד משם לכלי דחכמה, ואור הרוח שהיה בחכמה יורד משם לכלי דבינה, ואור הנפש שהיה בכלי דבינה יורד משם לכלי דז"א. ואח"כ מתגדל הכלי דמלכות בפרצוף, ואז יורד אור היחידה ומתלבש בהכתר, ואור החיה יורד משם לכלי דחכמה, ואור הנשמה שהיה בכלי דחכמה, יורד משם לכלי דבינה, ואור הרוח שהיה בכלי דבינה יורד משם לכלי דז"א, ואור הנפש שהיה בכלי דז"א יורד לכלי דמלכות. ונמצאים עתה שכל אור מלובש בכלי המיוחס לו. ע"ש.

ולפי זה נמצא, אשר הכלל שאומר כאן הרב, שכל העליון ביותר הוברר תחילה, נאמר רק בכלים של הפרצוף, ולא באורות, כי באורות הוא להיפך, כנ"ל, שכל התחתון ביותר נכנם תחלה בפרצוף. ונמצא באמת אשר פרצוף העיבור ראוי להתברר תחילה, להיותו

בחי' כלי דכתר דכללות הפרצוף, והוא נבחן עתה פרצוף תחתון, רק ביחס של האורות, כי אין בו אלא אור הנפש, שהוא התחתון שבאורות נרנח"י. ואח"ז הוברר פרצוף היניקה, עם הבירור של הכלי דחכמה, ואז יורד אור הרוח הנקרא יניקה, ומתלבש בכלי דעיבור, שהוא הכלי דכתר, ואור הנפש שהיה בכלי דכתר, יורד לכלי דחכמה, ונמצא עתה פרצוף העיבור שהוא אור הנפש בכלי דחכמה, ופרצוף היניקה, הוא אור הרוח בכלי דכתר. ואח"כ מתברר פרצוף גדלות א', דהיינו עם הבירור של הכלי דבינה, ואז הוא נכנם בכלי דכתר, ואור היניקה יורד עתה מכלי דכתר, ומתלבש בכלי דחכמה, ואור העיבור שהיה בחכמה, יורד לכלי החדש דבינה. ונמצא עתה, שפרצוף העיבור הוא אור הנפש בכלי דבינה, ופרצוף היניקה הוא אור הרוח בכלי דחכמה, ופרצוף גדלות א' שהוא הנשמה, הוא אור נשמה בכלי הכתר, וכו' עד"ז. עד שלבסוף אחר שמתברר כלי דמלכות, אז יורד אור היחידה ומתלבש בכלי דכתר, ואור החיה בכלי דחכמה הנקרא גדלות ב', ואור הנשמה בכלי דבינה הנקרא גדלות א', ואור הרוח בכלי דז"א, הנקרא יניקה, ואור הנפש בכלי דמלכות הנקרא פרצוף העיבור. הרי מבחינת הכלים נמצא שפרצוף הכתר הוברר תחילה ואח"כ החכמה וכו' ולבסוף פרצוף העיבור. כי מה שנקרא מתחילה פרצוף העיבור, הוא על שם אור הנפש שבו, כי הכלי נקרא על שם האור המלובש בו. ולבסוף אחר יציאת פרצוף היחידה, שאז מתלבשים האורות בהכלים המיוחדים להם, הוא יתלבש בכלי דמלכות, הרי שאע"פ שפרצוף העיבור הוברר תחילה, מ"מ נבחן שפרצוף יחידה נתברר תחילה כי מצד הכלים הרי כלי זו דעיבור שייך לבסוף לפרצוף יחידה. וכן כלי דיניקה שייך לבסוף לפרצוף חיה שהוא גדלות ב', כי ביניקה הוברר הכלי דחכמה כנ"ל, וכלי זו שייך לפרצוף החיה לבסוף. וכו' עד"ז.

פרק יז

יז) **אור הישן הנקרא עולם הנקודים** וכו' **אור החדש הנקרא הוי"ה דמ"ה**. כי האורות היוצאים באצילות הם מבררים הכלים דז' מלכים שנשברו, לפי שיעור קומת האור. והאורות היוצאים באצילות נקראים מ"ה, על שם שכל פרצוף מאצילות לקח רק בחינת קומת מ"ה מהפרצוף שכנגדו בה"פ א"ק, כי עתיק לקח מ"ה דפרצוף הכתר דא"ק, וא"א לקח מ"ה דפרצוף ע"ב דא"ק, ואו"א לקחו מ"ה דפרצוף ס"ג דא"ק, וישסו"ת לקחו מ"ה דפרצוף מ"ה דא"ק, וזו"ן לקחו מ"ה דפרצוף ב"ן דא"ק. כמבואר בבית שער לכונות אות קנ"א באור פשוט ע"ש. ואלו קומות המ"ה הנ"ל, הם בקביעות באצילות, לא יתמעטו לעולם, והם ביררו כנגדם הכלים המיוחסים להם מן ז' המלכים שנשברו. ואלו הכלים שנבררו מן השבירה, נקראים אור הישן או ב"ן. ואלו הקומות דאצילות הם בחי' זכרים

דה"פ אצילות. ואלו הכלים דנקודים שהוברו על ידיהם מז' המלכים הם בחינת הנקבות דה"פ אצילות. ומה שהרב מכנה אל הכלים שהוברו מז' מלכים בשם אור הישן, הוא, כי אחר שהוברו מן השבירה, חזרו האורות דנקודים להתלבש בהם, וע"כ מכנה אותם בשם אור הישן, דהיינו האורות שכבר שמשו בעולם הנקודים משום שביה"כ.

פרק יח

יח) **אני אני הוא ואין אלקים עמדי דלית בי שיתופא דתנינא שהיא בחינת הנוקבא.** ולכאורה הלא אומר בסמוך שבחינת ב"ן שהוא אור הישן שהוברר מז' המלכים, הם שנעשו נוקבין לה"פ אצילות, וא"כ יש בחינת נוקבא גם בג"ר שהיא הצד ב"ן שבהם, כנודע. והענין הוא כי פסוק הנ"ל נאמר על גמר התיקון, אחר שיתבטל צמצום הב', וצמצום א' יחזור לתיקונו השלם, כי אז ישוב המ"ה להיות ע"ב, והב"ן ישוב להיות ס"ג, כמ"ש הרב בע"ח ש"י פ"ג, ואז נאמר אין אלקים עמדי דלית בי שיתופא, דהיינו בחינת שיתוף דמדת הרחמים בדין הנעשה בצמצום ב'. כי אז ישוב הצמצום א' לתיקונו השלם. ונודע, שכל פרצוף מה"פ אצילות, יונק ומקבל מפרצוף שכנגדו בא"ק, ומתוך שבחינת השיתוף דמדת הרחמים בדין, התחיל רק בלמטה מטבור דס"ג דא"ק, דהיינו במקום עמידת הג"ר דנקודים, ששם סוד הואו דהוי"ה דס"ג, ע"כ גם עתה לא ניכר באצילות ענין צמצום ב' בפרצופי עתיק וא"א דאצילות המקבלים מגלגלתא וע"ב דא"ק, אלא רק בוא"ו דהוי"ה דס"ג, דהיינו מטבור ולמטה דקומת או"א, הנקרא בשם בטן דאו"א, ונקרא בטן, משום דשם מקום העיבור של זו"ן, שמשם הם מקבלים בחינת השיתוף דמדת הרחמים בדין, כי זה כל מעלת העיבור, כמ"ש לעיל דף תתקע"ד תשובה י"ג ע"ש.

ונתבאר, כי למעלה מאו"א אינו ניכר בחינת בטן, שיהיה ראוי לבחינת עיבור, וז"ש הרב שאין לנו רשות להזכיר בחינת עיבור במעי הנוקבא, רק מאו"א ולמטה, כי למעלה מהם אין בחינת בטן וצמצום ב' ניכר כלל, להיותם מיוחסים לפרצופי גלגלתא וע"ב דא"ק, שאין בהם מצמצום ב' ולא כלום. ועי' לעיל דף תס"ג תשובה א', אשר מילוי יודין מורה על צמצום א', ומילוי אלפין מורה על צמצום ב'. ומטעם זה יש בואו של הוי"ה דס"ג מילוי א', משום שהצמצום ב' התחיל להשתרש שם, עם יציאת הג"ר דנקודים, ולכן נעשית א' זו דמילוי הוא"ו דהוי"ה דס"ג, לבחינת בטן ושורש להוי"ה דאלפין, עש"ה.

פרק כ

כ) **ובבטן נוקבא דז"א מתבררת ראש הבריאה עד או"א דבריאה וכו' שאי אפשר להזכיר בחינת זווג זכר ונקבה רק מאו"א ולמטה.** כבר נתבאר זה בדיבור הסמוך, שמתוך שבב' הפרצופים הראשונים דא"ק, לא היה שם התחלה לצמצום ב', ע"כ גם בב' פרצופים

הראשונים דאצילות, המתיחסים להם, אין הכר נוקבא דצמצום ב' בהם, ע"ש. והוא הדין גם בב' פרצופים הראשונים דבריאה, אין בהם הכר נוקבא, כי זה הכלל כל פרצוף מקבל מפרצוף שכנגדו בעליון, וכיון שהם מקבלים מב' פרצופים הראשונים דאצילות, ע"כ גם בהם אין הכר נוקבא. ועד"ז ביצירה ועשיה.

פרק כז

כז) מתגלה באבא וכו', **בלי שום מסך** וכו', **אבל מחכמה ולמטה** וכו' **אבא מתלבש באמא ואמא גו ז"א וז"א גו נוקבא וכפי זה קשה מה שאמרו כי אורו של אבא מתפשט בכל האצילות.** הקושיא היא, לפי המבואר בע"ח שמ"ז פ"א. שאמא אינה מקבלת האור אלא ע"י הרחקה, וז"א אינו מקבל האור אלא ע"י חלון ונקב צר, ונוקבא אינה מקבלת כי אם ע"י שתיהן: ע"י נקב צר וגם הרחקה. ורק אבא לבדו מקבל האור מן הכתר בקירוב, שאלו הן ד' הבחינות, שבהם יובדלו פרטי האצילות ע"ש. ולפי"ז יש הפרש גדול בין אור אבא לאור אמא. ומכ"ש לזו"ן, ואיך נאמר שאורו של אבא מתפשט בכל האצילות עד הנוקבא.

ויש לתמוה עוד יותר מזה, כי הוא אומר לעיל באות כ"ו שכמו מאצילות עצמו יתחלק לד' בחינות, כן מתחלק על ידיהם ד' העולמות, שאצילות הוא בחינת חכמה, ובריאה בינה, ויצירה ז"א, ועשיה נוקבא. נמצא, שעולם אצילות כולו מקבל האור בקירוב מהכתר, ועולם הבריאה אינו מקבל אלא ע"י הרחקה. ועולם היצירה רק ע"י חלון ונקב צר. ועולם העשיה ע"י שתיהן: נקב צר וגם הרחקה. א"כ קשה בשתים, א' איך תאמר שכל עולם האצילות הוא בחינת חכמה המקבל האור מהכתר בקירוב, הרי יש שם כל ד' הבחינות, וא"כ יש שם גם בחינת הרחקה ונקב צר. וב' מאחר שכל ההפרש הגדול שבין העולמות, אינם רק ד'

הבחינות הללו, ולמה אינם עושים הפרש הזה גם בעולם אצילות עצמו.

והנה בשער מ"ז פ"א, הרגיש הרב בקושיא הנ"ל, שמבאר שם הפרש בין ד' הבחינות שבעולם האצילות גופיה, ובין ד' הבחינות המבדילין בד' העולמות אבי"ע, כי באלו ד' הבחינות שבאצילות, אין שום מסך כלל, כלומר שההרחקה והנקב צר לא נעשו למסך מבדיל. משא"כ בבחינות שבין העולמות אבי"ע, נעשו המסכים לבחינת מבדילים על האור, ע"ש. אמנם סתם דבריו ולא ביאר למה לא נעשו למבדילים גם בעולם אצילות גופיה.

ובכדי להבין הדברים העמוקים אלו יש להבין תחלה ההפרש הכללי מן עולם אצילות, לג' עלמין בי"ע. וצריכים לזכור מ"ש הרב (לעיל חלק זה אות ג') כי מסבת צמצום הב',

נעשה נקודת הסיום לקו אור הא"ס ב"ה במקום החזה דפרצוף תנה"י דא"ק, שה"ס הפרסא שהופרס בין אצילות לבי"ע, באופן, שמחזה ולמטה דתנה"י דא"ק נעשה לחלל פנוי. כנ"ל באות ח' אשר בחינת הפנימית שבהם, שהם ב"ש תחתונים דת"ת נעשו למקום עולם הבריאה, וחיצוניותם שהם נה"י, נעשו מקום לעולם היצירה, וחיצי חיצוניותם שהיא המלכות נעשית מקום לעולם העשיה.

והן אמת, אמר אח"כ ע"י תיקונים שיתבארו להלן, נמשכו גם לבי"ע אלו האור של ע"ס, ולא נשארו בבחינת חלל פנוי. אמנם ההפרש הוא רב, כי הע"ס המקורות נשארו בעולם אצילות בלבד, ואלו הע"ס שנתפשטו למטה מן הפרסא לבי"ע, כבר אינם ע"ס מקורות אלא הם נבחנים רק לאור של תולדה כמ"ש הרב להלן באות ל"א.

ועם זה תבין, כי אלו ג' המסכים דבינה ודז"א ודמלכות, שהם: הרחקה, וחלון ונקב צר, ושתיהם ביחד, בעת שהם משמשים בעולם האצילות, אינם חשובים למסכים ועיכובים כלל: כי המסך דהרחקה של הבינה, שפירושו, שהיא מתרחקת עצמה מחכמה, ובוחרת רק בחסדים, בסו"ה כי חפץ חסד הוא, אין זה גורם לה שום מיעוט וצמצום על אור החכמה, משום שהיא עשאה זאת רק מתוך החשק בלבד, ולא משום איזה עיכוב. ולכן בעת שז"א עולה אליה למ"ן, היא יכולה לחזור עם החכמה פב"פ, ומקבלת אור החכמה בשביל הז"א. וכשבינה משפעת הארת חכמה לז"א, היא משמשת עם המסך דחלון ונקב צר, שהם היסודות דאו"א, (כמ"ש לעיל דף אלף תקס"ט ד"ה וזה שחוזר), כי הם סוד הב' עיטרין ע"ש היטב. ועד"ז מקבלת המלכות הארת חכמה ע"י המסכים דנקב צר והרחקה שבה, כמ"ש שם. הרי שאלו ג' המסכים אינם עיכובים על אור אבא שהוא חכמה, אלא אדרבא המה הממשיכים להם הארת חכמה, ולולא אלו ג' הגורמים לא היו זו"ן ראוים כלל לקבל הארת חכמה. ולכן כל פרצופי אצילות נבחנים שהם בלי מסך כלל. וז"ס מ"ש בזוהר, שבאצילות איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון: איהו פירושו א"ס ב"ה, וחיוהי היא אור החכמה, הנקרא חיה, וגרמוהי הם אלו ג' המסכים הנ"ל, שהם הגורמים שיתפשט אור אבא שהוא חיה בכל האצילות עד הנוקבא. והם נחשבים כולם לאחדות גמור, כי אפילו המסכים שבהם אינם מסכים אלא להיפך שהם גורמים להארת חכמה.

מה שאינו כן, בשעה שאלו ג' מסכים נמצאים בע"ס שבבי"ע, שהם רק אור של תולדה, ואינם מקורות, כי כבר נסתיים קו א"ס ב"ה למעלה מפרסא, כנ"ל, נמצא שהמסך דהרחקה המשמש בספירת הבינה, כבר אינו בסוד כי חפץ חסד הוא, כלומר ע"פ בחירתה עצמה בחסדים, אלא שכבר נוסף עליה כח הסיום שבפרסא שממעל לה, המסיים את אור החכמה ואינו נותן לו להתפשט למטה מפרסא. ונמצא כאן שהמסך

דהרחקה נעשה למפריש את החסדים מן החכמה, ולמסך ממש על אור חכמה. הרי שהגם שמסך גופיה דהרחקה אין שום שינוי מבינה דאצילות, אל אור הבריאה וכמו שמונע אור חכמה מבריאה כן נמנע אור החכמה מבינה דאצילות, עכ"ז המרחק ביניהם רב לאין ערך, כי הבינה דאצילות אע"פ שמקבלת רק חסדים בלי חכמה, מ"מ נבחנת הבינה כעצם חכמה, כי ההרחקה שבה, מחכמה היא רק בסוד כי חפץ חסד, מטעם חשק בלבד, ואין לה שום עיכוב לקבל חכמה בכל עת שהיא רוצה בכך. משא"כ אור הבינה המקננת בבריאה כבר נפרדה מחכמה לגמרי, כי אינה יכולה לקבל חכמה אפילו אם תרצה לקבל, כי הפרסא שממעל לה כבר סיימה החכמה. ולפיכך נעשו האצילות והבריאה ב' עולמות נפרדים זה מזה לגמרי.

ועד"ז המסך דיצירה, הוא אותו מסך שבז"א דאצילות, בלי שינוי כל שהוא. אלא בז"א דאצילות, אינו משמש לעיכוב על אור החכמה, אלא להיפך ממש, כי הוא כל הגורם להמשכת הארת חכמה אל הז"א כנ"ל, וע"כ אינו נבחן אפילו לשינוי כל שהוא מהאור גופיה, כי בלעדו לא היה שם האור כלל, כנ"ל בסוד איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון, משא"כ כשעומד בעולם היצירה, ששם אינו מסוגל כלל לתפקידו להמשיך חכמה, להיותו נמצא למטה מפרסא המסיימת על החכמה, לפיכך נמצא עביותו של המסך מתגלה לגמרי שהיא מפרישהו אפילו מבחינת ג"ר דעולם הבריאה, ונמצא היצירה ו"ק בלי ראש.

וטעם ההפרשה מג"ר, הוא, כי המסך דחלון, הוא יסוד דאמא, הרחב בחסדים, ומסך דנקב צר הוא יסוד דאבא שהוא צר מחסדים אבל ארוך בחכמה, ואע"פ שיסוד דאמא קצר הוא מחכמה שהוא בחי"א החסרה ג"ר, עכ"ז באצילות ששם יש זווג דאו"א, נמצאים היסודות משלימים זה על זה, כי מאבא לבדו אין הז"א יכול לקבל, להיותו צר מן חסדים, ואין הז"א יכול לקבל חכמה בלי לבוש החסדים, וכן מאמא לבדה אינו יכול לקבל, משום שיסוד דאמא קצר הוא מג"ר, כי הוא בחי"א שהוא ו"ק בלי ראש, כנ"ל. אמנם ע"י זווג ב' היסודות יחד, נמצא מקבל שפע החסדים, מיסוד דאמא הרחב בחסדים והם נעשים לבוש שיוכל לקבל אור חכמה מיסוד דאבא, אע"פ שהוא צר מחסדים. הרי שאין המסך דחלון מבדיל הג"ר מן הז"א, אלא אדרבא כי זולתו לא היה יכול לקבל הארת חכמה מן יסוד דאבא, כי לא היה לו לבוש של החסדים, שבלי לבוש החסדים אין שום אפשרות לז"א שיקבל חכמה, כמ"ש הרב בשער הכונות בעיוה"כ. הרי איך המסך דחלון עושה פעולה הפוכה, שלא לבד שאינו מפרישהו מג"ר, אלא להיפך שממשיך לו הג"ר.

משא"כ בעולם היצירה, שאינו יכול לקבל הארת חכמה מאבא משום הגבול שבפרסא,

נמצא המסך דחלון בכל תקפו, והוא מפריש אותו מן הג"ר, להיותו בחי"א, כנ"ל. וע"כ נמצא עולם היצירה בו"ק בלי ג"ר. הרי שבאמת אין שום שינוי מן המסך דחלון המשמש בז"א דאצילות, אל המסך העומד בעולם היצירה, ועכ"ז, באצילות הוא נעשה גורם לג"ר. וביצירה נעשה למפריד מג"ר.

ועד"ז בעולם העשיה, הנושא את מסך הכפול הן מחלון ונקב צר דז"א, והן מהרחקה מבחינת הצמצום שבה, הנה גם הוא באמת אותו המסך הנמצא במלכות דאצילות בלי שינוי כל שהוא, אלא באצילות, הוא נעשה לה לגורם להמשכת חכמה, בהיותה מקבלת עי"ז את המוחין דהארת חכמה מן הז"א מזווג היסודות דאו"א שהז"א מקבל, ולפיכך אינו מסך מעכב על החכמה אלא להיפך שהוא הגורם להמשכת הארת חכמה, שמתוך כך אין הפרש כלל מהמסך שבה אל האור שבה, בסוד איהו והיוהי וגרמוהי חד בהון, כמ"ש. משא"כ בעולם העשיה, שאין המסך יכול שם להמשיך הארת חכמה, מכח הפרסא שמתחת האצילות המסיים לחכמה, כנ"ל, נמצא עביותו של המסך מתגלה בכל תוקפו, ונשארת בתכלית המיעוט של האור, הנקרא ג' גו ג'. כמ"ש להלן.

והנה נתבאר היטב, שבאמת אין שום הפרש במשהו מג' המסכים הנמצאים בבינה וז"א ונוקבא דאצילות, אל ג' המסכים הנמצאים בג' עולמות בריאה יצירה ועשיה, ועכ"ז באצילות אינם מסכים כלל, והם חשובים כמו האור בעצם, בסוד איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. אבל בג' עולמות בי"ע, הם נעשים מסכים ממש המעכבים על האור וממעטים אותם מאד, כי ההרחקה של הבריאה עושה אותה להרחקה ממשיית מחכמה, ולעולם לא תוכל לקבל חכמה. והמסך דחלון ממעט היצירה גם מבחינת ג"ר דבריאה, להיותו בחי"א, כנ"ל. ומסך הכפול שבעשיה ממעט אותו לבחינת ג' גו ג'.

וראוי להשכיל כאן, אשר באלו ג' המסכים נכללים כל היסורים שבעולם הן בגשמיות, והן ברוחניות, כגון העונות והעונשים הרוחנים, כמו שביארתי בספרי פנים מסבירות ענף א'. ושם בארתי זה בבחי"ד לבד, כי היא השורש שהתחיל בא"ק, וכבר ידעת שבצמצום ב' עלתה ה"ת שהיא בחי"ד במקום החזה דתנה"י דא"ק, וסיימה שם הקו דא"ס כנ"ל, שעי"כ נתעבו ג' המסכים בבי"ע להראות שם כל תוקפם ועביותם כנ"ל. הרי שכל הדינים שהיו נכללים בבחי"ד נתגלו כאן בבי"ע. ועם זה תשכיל ג"כ את הפירוש האמיתי של איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון הנאמר על עולם האצילות, שהם אותם ג' המסכים ממש הנמצאים בבי"ע הכוללים כל היסורים שבעולם הגשמים והרוחנים, ועם זה המה שמה באצילות בבחינות אורות ממש, כי הם נעשים שמה בסוד גרמוהי כנ"ל. ועם זה תבין מ"ש בזוהר על אורייתא דאצילות, שאין שם בחינת פסול טמא וכו' ושם כל

התורה כולה שמותיו של הקב"ה, ואפילו שמות של פרעה ולבן הארמי וכו' וכו' הכל קודש קדשים, שהרי אותם ג' המסכים הכוללים כל מיני יסורין ודינין ופסול וטמא, הן נמצאים שם בסוד איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. וז"ס לא יגורך רע הנאמר על עולם זה. ועם המתבאר עד הנה תבין כל המשך דברי הרב שבמאמר הזה.

פרק לב

א **אין אחיזה לחיצונים באמא עלאה**. הוא מטעם היותה במסך דהרחקה על אור החכמה, בסוד כי חפץ חסד הוא, ולפיכך. אע"פ שהוא בחינת חסדים מכוסים הוא נחשבת לעצם חכמה, כי לא נתרחקה מהחכמה מסבת צמצום רק מתוך חשקה אחר חסדים. וכיון שהיא בתכלית השלמות כמו החכמה, ע"כ אין אחיזה לחיצונים בה.

ב **פורשת כנפיה עליהם לשומרם**. המסך דהרחקה נקרא כנפים, להיותם מכסים על הארת חכמה ומאירה מתוכם רק בחסדים מכוסים בלבד. וכשהיא מקפת ומלבשת את הזו"ן מבחוץ להם, הם נשמרים ממגע החיצונים, כי אין לחיצונים אחיזה באור הבינה, כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק לג

ומלבישתם מכל צדדיהם ואפילו מתחת רגליהם וכו' **מפסיק כעין המנעל של הרגלים**. כי השמירה דכנפים דאמא, צריכה להיות במקום הסיום דזו"ן, כי כל אחיזת החיצונים הוא במקום הסיום, ונודע, כי כמו שיש ה"פ זה למטה מזה, שמלכות היא התחתונה מכולם המסיימתם, כן יש ה"פ בעבי זה על זה: מוחא עצמות, גידין, בשר, עור. שהעור הוא המלכות המסיים אותם בעבי. ונמצא שכנפים דאמא צריכים להלבישם בחוץ מכל צדדיהם, דהיינו מסביב לעור שלהם, ששם מקום הסיום שלהם, שיש פחד ממגע החיצונים, ובחינת שמירה זו נקרא מלבוש. ובחי' הכנפים דאמא שמתחת רגליהם, דהיינו מתחת המלכות דאורך, לשומרם ממגע של החיצונים, היא הנקרא מנעל.

ונתבאר לעיל, שעל המסך הזה דהרחקה יצאו הע"ס דקומת הבריאה, ונמצא שהם אינם יכולים לקבל כלום מאור אצילות בסבת מסך דהרחקה הזה, כנ"ל דף אלף תתק"ה ד"ה מה, לפיכך נבחן שמסך הזה דהרחקה עומד בפרסא דאצילות, ממעל להע"ס דבריאה, ומפסיק בין רגלין דאצילות, להע"ס דבריאה, ואינם יכולים לקבל מבחינת הארת חכמה של האצילות כלום. וז"ש, "באופן שיש תחת רגלי זו"ן מסך א' מפסיק כעין המנעל של הרגלים".

פרק לד

המסך הזה נעשה אלא מן לבוש החיצון של הבינה ובזה יתורץ קושיא אחת וכו'. הקושיא היא, איך אפשר שמלכות דאצילות תקבל האור מן הז"א, ועולם הבריאה שהוא התחתון אל המלכות דאצילות, יקבל האור מן הבינה, ואנן קיימא לן, שאין המדרגה נבררת, אלא בדמדרגה העליונה הסמוכה לה, ואינה יכולה להתברר ולקבל מן העלי עליון ולעלות ב' מדרגות, כנ"ל (בחלק זה אות כ"ג), ומכ"ש כאן אשר עולם הבריאה תוכל לקבל מהבחינה שהוא מדרגה רביעית אליה. וע"ז תירץ, "אין הבריאה מקבלת אלא דרך לבוש החיצון שבכל לבושי הבינה דאצילות" פירוש: זה ברור, שאין עולם הבריאה יכול לקבל משהו מן הבינה דאצילות, כי אם היתה מקבלה מן בינה דאצילות היתה נעשית ז"א דאצילות, כי המקבל מן הבינה נקרא ז"א, כנ"ל בדברי הרב אות כ"ב, אלא שהיא מקבלת מן הנוקבא דאצילות, שהיא העליון הסמוכה לה. אמנם ודאי שלא יצויר זה בעת שהנוקבא היא בבחינת נקודה, או אפילו בבחינת ו"ק בלי ראש, שהרי אין התחתון מתברר ונאצל, אלא עם יציאת אח"פ דעליון, דהיינו בעת שהעליון קונה נשמה, כנ"ל דף תשע"ב אות ס'. ונמצא שבעת שהנוקבא משיגה בחינת נשמה מבינה דאצילות, אז היא מבררת ומתקנת את עולם הבריאה כי אז יש לה המסך דהרחקה בעצמה, דהיינו המסך דבחי"ב, שעליו יוצאת קומת בינה, ועל כן היא יכולה אז לברוא את עולם הבריאה בקומת נשמה שהיא קומת בינה דאצילות.

וכשמסך הזה דהרחקה עומד בקומת המלכות דאצילות, כנ"ל, הוא נבחן ללבוש החיצון ביותר של הבינה דאצילות: כי כשהז"א מקבל המסך דבחי"ב ומשיג ע"י קומת נשמה, הוא נעשה אז לבוש אל בינה עילאה. אחר זה כשהנוקבא דז"א משגת ג"כ את המסך דבחי"ב וקומת נשמה, הרי גם היא מלבשת לקומת אמא דאצילות, אבל לא על בינה עצמה, רק דרך הז"א ונמצא הז"א הוא לבוש הא' על קומת בינה, והנוקבא היא לבוש הב' על קומת בינה. הרי שהנוקבא היא לבוש היותר חיצון שבקומת בינה דאצילות. כי אין עוד באצילות שום פרצוף שילביש לקומת בינה.

וזה אמרו "אין הבריאה מקבלת האור אלא דרך הלבוש החיצון שבכל לבושי הבינה דאצילות" כי זה המסך דבחי"ב הנמצא בהנוקבא, הוא לבוש החיצון והאחרון דבינה דאצילות. ומתורץ הקושיא הנ"ל. כי באמת אין עולם הבריאה מקבלת רק מן הנוקבא דז"א, אבל הוא מקבל ממנה קומת הע"ס דבינה דאצילות, והיינו בעת שהנוקבא היא לבוש אל הבינה, דהיינו שיש בה עצמה אותו המסך דבחי"ב.

פרק לז

א **מסך וגם ע"י ריחוק**. פירוש, כי מתוך שבחינת החסדים המכוסים המושפעת מקומת נשמה, אינם יכולים להמשיך ג"ר לבחינת הזו"ן, מטעם שהם צריכים להארת חכמה, ע"ד הזו"ן דאו"י, כנודע. נמצא שעולם היצירה שהוא בחינת ז"א דגופא הצריך להארת חכמה אינו משיג עתה רק ו"ק בלי ראש, כי המסך דהרחקה רובץ עליו, ואינו יכול לקבל הארת חכמה מאצילות, וע"כ הוא נתרחק מהג"ר. וז"ש "מסך של הבריאה הוא מסך קרוב לפי שנעשה מן הבינה" כי להיותו נברר מבחינת ב"ש תחתונים דת"ת, הנבחן לישסו"ת דגופא, ע"כ הוא יכול לקבל קומת בינה דאצילות, שאע"פ שהיא בחינת חסדים מכוסים בלי הארת חכמה, מ"מ אין ישסו"ת צריך לעצמו הארת חכמה כלל, כי הוא בחינת כלי דבינה. אבל "עולם היצירה איננו מקבל האור שלו הנמשך אליו מן הבריאה רק ע"י מסך וגם ע"י ריחוק" כלומר, מאחר שהוא בחינת כלי דז"א דגופא, נתוסף עליו בחינת הריחוק מג"ר, ואינו קרוב לבחינת ג"ר כמו הבריאה.

ב **המסך הנוסף** וכו': לא ירד כאן לבאר ענין צורת המסכים, כמ"ש באות ל"ב, כי סמך על המתבאר בע"ח שמ"ז פ"א, ושם ביאר כי המסך דבריאה הוא בחי' הרחקה. ודיצירה, הוא בחי' חלון ונקב צר דהיינו מסך דז"א. ובעשיה הוא נקב צר והרחקה.

פרק לט

א **המסך שבין אצילות לבריאה נעשה מן בינה דאצילות**. כנ"ל בדיבור הסמוך, שהוא מסך דהרחקה. אמנם הזווג נעשה בזו"ן דאצילות, כי כל תחתון יוצא ע"י הזווג הנעשה בנוקבא דעליון, כמ"ש דף א' תתק"ג אות כ' ע"ש אלא משום שנעשה על מסך דבחי"ב, שהוא מסך דבינה, נבחן כמו שנעשה בבינה דאצילות, כי מסך דבחי"ב מוציא קומת בינה.

ב **המסך שבין הבריאה ליצירה נעשה מן ז"א דבריאה**. שהוא מסך דחלון, כנ"ל בדיבור הסמוך ד"ה מתגלה, אבל העיבור נעשה בהנוקבא דבריאה, כי כל תחתון מתברר בבטן הנוקבא של המדרגה הסמוכה לו, כנ"ל (חלק זה אות כ'), אלא משום שנעשה הזווג על מסך דבחי"א שהוא חלון, המוציא ע"ס בקומת ז"א, ע"כ נקרא על שם ז"א דבריאה, כלומר על המסך שלו.

פרק מג

גופו היה מעולם היצירה, ונפשו מעולם הבריאה, ורוחו מנוקבא דז"א דאצילות. ונשמתו מז"א דאצילות, ונשמה לנשמה מאו"א דאצילות. צריכים כאן להתבוננות יתירה, בכדי להשוות מאמר הזה הקצר עם מאמר הרחב המובא לאחר מכאן, וכן עם

שאר המאמרים המובאים בענין זה. ויש לדעת, כי טרם החטא דעצה"ד, היה לאדם ב' בחינות נר"ן: כי היה לו נר"ן מבי"ע, וגם נר"ן מאצילות. וגם היה לו מלבוש חיצון עליהם, בדומה לגוף החומרי של עכשיו, שעליו נאמר וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וכו'. ומובא להלן, שהעולמות כולם היו במדרגה עליונה יותר משהם עתה, כי מחזה דיצירה של עתה ולמטה היה מדור הקליפות. וז"א דאצילות היה במקום אבא, והנוקבא במקום אמא. והבריאה במקום ז"א דאצילות, וג"ר דיצירה במקום הנוקבא דאצילות, וששה תחתונות דיצירה במקום ששה ראשונות דבריאה של עכשיו, וג"ר דעשיה במקום הד"ת דבריאה של עכשיו, וששה תחתונות דעשיה, במקום ששה עליונות דיצירה של עכשיו, כי הסיום רגלין היה במקום החזה דיצירה של עכשיו, עי' להלן אות נ"ה כל ההמשך.

והנה מלבושו החיצון של אדה"ר נעשה ממלכות דעשיה שנקראת עפר מן האדמה, אמנם מבריאה דמלכות זו, נברא מקום בית המקדש, אבל העשיה כולה היתה אז למעלה מחזה דיצירה של עתה, כנ"ל. ואח"כ היה לו נר"ן מבי"ע, נפש רוח היה לו מעשיה ויצירה, ונקראים ג"כ בחינת גופו של אדה"ר, כי הו"ק נקראים גוף כנודע. ונשמה היתה לו מבריאה. ואח"כ היו לו נר"ן מאצילות: נפש מנוקבא דאצילות, שהיתה מלובשת בעולם היצירה, כנ"ל, ובשביל התלבשותה של הנוקבא בעולם היצירה שהוא בחינת ז"א, ע"כ נבחן הנפש הזאת בשם רוח. ורוח היה לו מז"א דאצילות המלובש בעולם הבריאה, ובשביל התלבשותו של הז"א בבריאה, שהיא בחינת נשמה וישסו"ת כנודע, ע"כ נבחן הרוח הזה בשם נשמה. ונשמה לנשמה היה לו מזו"ן דאצילות, הנמצאים אז במקום אבא ואמא.

וזה אמרו "גופו היה מעולם היצירה היינו בחינת נפש רוח שלו, שהם נקראים ו"ק או גוף היו שניהם מעולם היצירה, כי העשיה של אז היה עומד למעלה מחזה דיצירה, ונבחן משום זה, שגם הנפש שלו שקיבל מעשיה היא ג"כ בחינת יצירה בערך של עכשיו.

וזה אמרו "ונפשו מעולם הבריאה" כלומר בחינת הנשמה היה לו מעולם הבריאה, והיא מכונה בשם נפש כלפי הנפש דאצילות. וז"ש "ורוחו מנוקבא דז"א דאצילות" היינו מחלק הנוקבא המלובשת בג"ר דיצירה אז, כנ"ל, ונקרא בשם רוח, משום ההתלבשות בעולם היצירה שהוא בחי' ז"א ורוח. וז"ש ונשמתו מן ז"א דאצילות" היינו מחלק הז"א המלובש בעולם הבריאה, כנ"ל, ונקרא נשמה, אע"פ שכל הבא מז"א הוא רק רוח, הרי זה מטעם התלבשותו בבריאה, שהוא בחינת נשמה ובחי' ישסו"ת. וז"ש "ונשמה לנשמה

מאבא ואמא" היינו מזו"ן שעלו והלבישו לאו"א, כי ז"א עלה אז במקום אבא, ונוקבא עלתה במקום אמא, כנ"ל.

פרק מו

הז"א בסוד נשמה שהיא בינה והנוקבא היתה בסוד רוח שהוא ז"א וכו' **ונקרא נשמה, ע"ש היות הז"א למעלה במקום בינה** וכו', **ונק' רוח ע"ש היות אז הנוקבא דז"א במקום ז"א בעלה**. ותמוה, שלכאורה סותר דבריו מיניה וביה, כי אומר למעלה שזו"ן עלו למעלה בהיכל אבא ואמא, וכן להלן חלק זה אות נ"ז וכאן אומר שז"א עלה במקום בינה ונוקבא במקום ז"א. והענין הוא, כי המדובר כאן הוא בז"א ונוקבא שנשארו למטה מלובשים בעולם היצירה והבריאה, אשר בהיות הז"א מלובש בעולם הבריאה הוא מוכרח להשפיע לה מבינה דאצילות כי אין הבריאה מקבלת אלא מבינה, כי היא בחינת בינה דגופא, ואין בחינה מקבלת רק מהבחינה שכנגדה בעליון. וז"ש שנקרא "נשמה על שם היות הז"א למעלה במקום בינה" כלומר שהוא משפיע אל הבריאה, ע"י קבלתו למעלה האור ממקום בינה, שהיא הבחינה שכנגדה של הבריאה. וז"ש "ונקרא רוח על שם שהיתה אז נוקביה במקום ז"א" כי הנוקבא המלובשת בעולם היצירה לא תוכל להשפיע ליצירה זולת מאורו של הז"א המיוחס לבחי' היצירה, והיא מוכרחת להיות בשבילה במקום ז"א כדי להשפיע ליצירה, וע"כ נקרא האור על שם הז"א, שהוא רוח. אמנם זו"ן עצמם הם יותר במעלה, כי הנוקבא במקום אמא, שהיא ישסו"ת, וז"א הוא במקום אבא, שהוא או"א עלאין, כנ"ל, ועי' היטב לעיל בדיבור הסמוך.

פרק מח

א **בעץ הדעת שהוא עולם העשיה שנצטוה שלא יאכל ממנו כי אין לו חלק בעשיה רק מן היצירה ולמעלה**. כלומר, כי סוד המצוה שנאמר לו שלא יאכל מעץ הדעת, נמשך מפאת הסיום רגלין של ג' העולמות בי"ע שהיה על החזה דיצירה של עתה, ושם נסתיים גבול הקדושה, ומשם ולמטה היה מדור הקליפות. כי לא נתברר אל הקדושה רק בחינת ט"ר של ח' המלכים הנשברים, שה"ס רפ"ח ניצוצין אבל בחינת המלכיות שלהם שנפלו למחזה ולמטה דכללות מקום בי"ע, שהם ח' מלכיות שבכל אחד מהן ד' בחינות שבגימטריא ל"ב, הם נעשו לקליפות שלא יצלחו לכלום. ומכונים ל"ב האבן, כי אין להם שום בירור עד לע"ל שתתגלה המלכות דצמצום א' שנגנזה ברדל"א, שאז אפילו הס"מ יהיה מלאך קדוש, כי אז יקוים בלע המות לנצח כנודע.

וזה אמרו "שנצטוה שלא יאכל ממנו כי אין לו חלק בעשיה, רק מן היצירה ולמעלה" היינו בעשיה של עתה, שהיא מלובשת במדור הקליפות, ויש לה נגיעה עם ל"ב האבן

הנ"ל. והוא משום שהעשיה של אז, נסתיימת כולה למעלה מהחזה דכללות מקום בי"ע, שהוא למעלה מחזה דיצירה של עכשיו. ובסוד הסיום הזה, נאמר לו המצוה של איסור אכילת עץ הדעת דהיינו שלא יהיה לו חיבור עם הקליפות שנאחזים בעשיה. דהיינו באחורים דעשיה שנשארו אב"א, ונאסר לו אכילת עצה"ד, שפירושו, לא להמשיך הארה לאחורים, כי השפע יגיע אל הכלים שבל"ב האבן הנ"ל. ומות ימות כבמקרה שביה"כ. ויתבאר להלן.

ב **שעבר ואכל מעץ הדעת שהוא עשיה גרם פגם בכל העולמות וכולם ירדו ממדרגתם באופן שהיצירה נתלבשה בעשיה**. כלומר, שעולם עשיה של אז, שהיה עומד בששה ראשונות של עולם היצירה של עכשיו, וע"כ היה נבחן לעולם היצירה, כי התחתון העומד במקום העליון נעשה כמוהו ממש, (כמ"ש הרב להלן אות ס' ע"ש) נמצא עתה, לאחר החטא דעצה"ד, נפל לבחינת עשיה של עכשיו העומדת מלובשת במדור הקליפות. והטעם למה סיבב אכילת עץ הדעת להתלבשות העשיה בקליפות יתבאר להלן בד"ה עז הדעת.

פרק מט

א **ארץ ישראל שהיה נגד היצירה אינה מקבלת ממנה אלא ע"י עשיה**. כי מקודם החטא היה היצירה במקום הבריאה והנוקבא דז"א: הד"ר במקום הנוקבא דז"א, וששה תחתונות במקום ששה עליונות דבריאה. ונמצא אז, אשר ארץ ישראל שהוא נגד היצירה, היתה מקבלת מהבריאה של עתה. ואחר החטא נפלו שש ראשונות דיצירה בעשיה של אז, וד"ת דיצירה נפלו למקום הקליפות, כי מחזה ולמטה דיצירה וע"ס דעשיה נפלו למדור הקליפות שהוא מחזה ולמטה דמקום בי"ע. כנ"ל. ונמצא ארץ ישראל לא יוכל לקבל מן הבחינה שכנגדה שהיא יצירה זולת על ידי העשיה של קודם החטא. דהיינו לפי המצב שהיה בבחינה ראשונה לעת לידת אדה"ר.

ב **וכן הבריאה מתלבשת ביצירה ונוקבא דאצילות נתלבשה בבריא והז"א נתלבש בהנוקבא** וכו': כי הבריאה שהיתה עומדת במקום ז"א דאצילות ירדה מסבת החטא למטה מהפרסא במקום ששה תחתונות דיצירה שמקודם החטא, דהיינו בהמצב שהיה לעת לידת אדה"ר, והז"א שהיה עומד במקום אבא עילאה ירד למקום הנוקבא, כלומר, לבחינת מחזה ולמטה שלו, השייך לנוקביה ונעשה בחינת ו"ק בלי ראש.

באופן, כי מצב העולמות שמקודם החטא, דהיינו בבחינה הראשונה לעת לידת נשמת אדה"ר, שמצב זה הוא העיקר: היה ז"א במקום אבא, ונוקביה במקום אמא, ובריאה במקום ז"א, ויצירה הג"ר שלה במקום נוקבא דז"א וו"ק שלה במקום ששה ראשונות

דבריאה, והעשיה היתה הד"ר שלה במקום ד"ת דבריאה והו"ק שלה במקום ששה עליונות דיצירה עד החזה, ולאחר החטא, נפל הז"א לבחינת מחזה ולמטה שלו ונעשה ו"ק בלי ראש, והנוקבא לבחי' נקודה, והבריאה נפלה למטה מפרסא במקום הששה תחתונות דיצירה וד"ר דעשיה של אז, והיצירה נפלה למקום ששה תחתונות דעשיה וד"ר דמדור הקליפות. והעשיה נפלה כולה למטה לע"ס דמדור הקליפות. ודע, כי אלו ד"ת דיצירה שמחזה שלה ולמטה שנפלה למדור הקליפות. נקראים לפעמים בשם מלכות דיצירה משום מכל שמחזה ולמטה דאיזה מדרגה שהיא נבחן בשם המלכות.

פרק נ

ועתה נפשו של אדם היתה מנוקבא דז"א שירדה במקום נפש בבריאה ורוחו מז"א שירד במקים נוקביה וכו' **ולא יחלוק עם הסבא המדבר אחר החטא**. פי' כי אחר החטא ירד הז"א לבחי' ו"ק והוא בחינת המחזה ולמטה שלו השייך לנוקבא, ונמצא הז"א ירד למדרגת הנוקבא שמקודם. והנוקבא עצמה ירדה לבחינת נקודה תחת היסוד, וט"ת שלה ירדו לעולם הבריאה, ונמצא הנוקבא ירדה לבריאה. וז"ש הרב, כי האומר שנפש מן הנוקבא ורוח מז"א, הוא מדבר מאחר החטא דאדה"ר, שז"א נעשה לו"ק והנוקבא לבחי' נקודה תחת יסוד, כנ"ל.

וזה אמרו "ובזה יצדק המאמר האומר כי נפש ורוח הם מלכות ות"ת ולא יחלוק עם מאמר הסבא, ומדבר אחר החטא" כלומר, ולא יחלוק עם מאמר הסבא, מפני שהסבא מדבר מבחי' קודם החטא, והוא המדבר אחר החטא. והמלות המדבר אחר החטא, סובב על האומר שנ"ר הם ת"ת ומלכות.

פרק נא

גופו מן עוה"ז ונפשו מן העשיה ורוחו מן היצירה מקום שהיה שם גופו בתחילה. כי וגף האדם הוא מן המלכות דעשיה תמיד, שנקראת עפר, שממנו נעשה מלבוש החיצון על הנר"ן שלו, כנ"ל דף א' תתקי"ג ד"ה והנה. ומקום החטא שעולם העשיה היתה במקום ששה ראשונות דיצירה עד החזה, הרי גם בחינת הגוף שלו נעשה מבחי' יצירה של עתה, כי התחתון העולה במקום העליון נעשה כמוהו. ולאחר שחטא בעץ הדעת, ונפלו כל הע"ס דעשיה למקום הקליפות כנ"ל. נעשה גופו מן העוה"ז שהוא בחינת מלכות דעולם העשיה של עתה. ונפשו נעשה מהט"ר דעשיה. ורוחו נעשה מעולם היצירה של עתה הנמצא במקום ששה תחתונות דעשיה של אז. וכן נשמתו נעשה מבריאה של עתה, הנמצאת במקום ששה תחתונות דיצירה של אז. ונר"ן דאצילות שהיה לו קודם החטא כנ"ל, אלו נאבדו לגמרי. גם תדע, שאלו הנר"ן דבריאה שאומר הרב אין הפירוש שנשארו

בו כן לאחר החטא, כי אחר החטא לא נשאר בו כי אם נפש דנפש, כמ"ש הרב בשער הפסוקים בראשית סימן ב' ע"ש. אלא הכונה היא לאחר שעשה תשובה חזר והשיג נר"ן מבי"ע.

פרק נב

עצה"ד ביצירה טוב מטטרו"ן, ורע סמא"ל וכו' **אחר שירדה יצירה ונתלבשה בעשיה נקרא גם היצירה עץ הדעת טוב ורע בשם העשיה**. פירוש, כי היצירה אחר החטא, נפלו הששה עליונות שבה, למקום ששה תחתונות דעשיה, וחציה התחתון דהיינו, מחזה ולמטה, נפלה למקום הקליפות: ע"כ היא נמצאת עתה חציה סוב, דהיינו כח"ב חג"ת שלה עד החזה ששם עומדת למעלה מן מדור הקליפות. וחציה רע, דהיינו תנהי"מ שלה שמחזה ולמטה, המלובשים במדור הקליפות, שאין התחתונים יכולים לקבל הארת היצירה שם, כי אם בעברו דרך הקליפות. וז"ש טוב מטטרו"ן, דהיינו בחינת מחזה ולמעלה שבה, ורע סמא"ל, דהיינו בחינת מחזה ולמטה שבה המלובש במדור הקליפות, שהראש שלהם נקרא סמא"ל. שז"ס, עץ הדעת טוב ורע: טוב מסטרא דמטטרון, ורע מסטרא דסמא"ל. וכל זה נעשה מסבת החטא דעצה"ד, כנ"ל, אבל קודם החטא לא היה עצה"ד רק בעשיה.

ויש להבין את זה, הרי קודם החטא גם עולם העשיה לא היה לו שום נגיעה במדור הקליפות, כנ"ל, וא"כ למה היה העולם העשיה בבחינת עצה"ד סוב ורע. ויותר מזה, לפי מה שכתב הרב להלן דף א' תתקל"ח אות פ"ז שבערב שבת בין הערבים לפני החטא של אדה"ר, עלו אז כל בי"ע לאצילות, ויצירה ועשיה עלו למקום זו"ן דאצילות, והיו פב"פ ע"ש. הרי שעולם עשיה כבר היה במקום הנוקבא דאצילות בכל הע"ס שלה, וא"כ איך אומר כאן שהיתה בבחינת עץ הדעת טוב ורע. ואין לומר מהחטא היה מקודם לכן, שהרי אחר החטא כבר נפלו העולמות כנ"ל, ועוד, דאמרינן במסכת סנהדרין דף ל"ח ע"ב, שבשעה עשירית חטא ובי"א נידון ובי"ב נגרש מג"ע. הרי שהחטא היה אחר בין הערבים. וא"כ איך יש שם טוב ורע בעשיה שעלתה לאצילות הרי באצילות, לא יגורך רע כתיב.

אכן כשתעיין בשער הפסוקים בראשית סימן ב' ד"ה ומעץ. תמצא שהרב עצמו עמד בזה, ותירץ שם וז"ל: דרך כללות נבאר לך כלל אחד, ובו יתורצו ותישבו כל המאמרים, חנזכרים, דע כי כל בחינת קו אמצעי שמחזה ולמטה, ששם האורות מגולים בין בז"א, בין בנוקבא דאצילות, או בבריאה או ביצירה או בעשיה, נקרא עץ הדעת וכו'. עכ"ל. הרי שמה שאומר כאן הרב שאין עץ הדעת אלא בעשיה, הפירוש הוא, בעשיה של כל

פרצוף וכל מדרגה מן המדרגות והעולמות, כי מחזה ולמטה דכל עולם וכל פרצוף, נבחן לבחינת עשיה או מלכות של אותו הפרצוף, אע"פ שיש שם ה"ס תנהי"מ, כנודע. אבל אין כל העשיה של הפרצוף נקרא עצה"ד, רק בחינת קו אמצעי שבו, שהוא יסוד, כי ג' קוים דעשיה הם נה"י, וקו האמצעי הוא יסוד. וביתר דיוק מבאר הרב בע"ח שמ"ג פ"ג, שרק בחינת עטרת היסוד נקרא עצה"ד. ע"ש שהוא סופו של הקו אמצעי דעשיה. וז"ש הרב כאן שאין עצה"ד טוב ורע אלא בעשיה.

אמנם החטא של אדה"ר אומר שם הרב בע"ח שמ"ג פ"ג. שהיה בג"ע התחתון, שהוא בינה דמלכות דעשיה, אשר קרקע הג"ע ההיא נוגעת ואינה נוגעת בזאת הארץ שלנו, דהיינו בנקודה דעוה"ז. עש"ה. ונמצא, לפי דברי הרב כאן, אשר כבר היה אז עולם עשיה כולה במקום הנוקבא דאצילות, כנ"ל, הרי היה גם קרקע ג"ע התחתון שבמלכות של עולם עשיה שעלה, ממש במקום הקרקע דאצילות גופיה, וא"כ איך אומר הרב שם שקרקע גן עדן התחתון היה נוגעת ואינה נוגעת בהארץ שלנו, בעת שהארץ שלנו למטה מבחינת חיצוניות העולמות, שלא עלו כלל מכל אותם העליות של ערב שבת קודם החטא, (כמ"ש הרב להלן אות פ"ח ע"ש). כי רק הפנימיות של ג' העולמות בי"ע, עלו קודם החטא דעצה"ד, אבל לא כל החיצוניות שהיא בחינת מחזה ולמטה דתנה"י דא"ק שנעשה למקום בי"ע כנ"ל באות ג' ע"ש. ונמצא שקרקע הג"ע התחתון היה עומד בקרקע עולם האצילות, והארץ שלנו היא למטה מרגלי א"ק, מבחינת מלכות דצמצום א', אשר כל החיצוניות דבי"ע מפסיק ביניהם, ונמצא המרחק ביניהם הוא רב מאד, ואיך אומר שקרקע הגן היה נוגעת ואינה נוגעת בהארץ שלנו.

אכן יש כאן עמקות גדול והוא ענין חשוב מאד. ותחילה יש לדעת, שאפילו קודם חטאו של אדה"ר היו הקליפות מגיעין כנגד עולם האצילות, אלא שלא היה להם בחינת פב"פ, רק היו בבחי' ו"ק ונקודה, כמ"ש הרב בע"ח שער מ"ח פ"ג. ע"ש. אשר בכללם הם ג' הקליפות: רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת, הדבוקים בנוגה, ונוגה זו חציה טוב וחציה רע. כי בעת שהנוגה דבוקה בגבול הפרסא דאצילות, היא טוב, ובעת שג' הקליפות הנ"ל מתדבקים בה, היא נהפכת רע כמותם. שז"ס הנחש הנהפך למטה ומטה הנהפך לנחש. כי ג' הקליפות הנ"ל ה"ס הנחש: וכשנוגה דבוקה בגבול הקדושה, נקראת מטה, והיא טוב. וכשמתדבקים בה הקליפות נהפך המטה לנחש, והוא רע.

וביאור הדברים, כי הקליפות נבנים מהחסרונות שבקדושה, בסו"ה אמלאה החרבה, שלא נבנית צור אלא מחורבנה של ירושלים, וע"כ נעשה השורש לקליפות תכף עם החסרון שנעשה בעת יציאת צמצום א', מכח הצמצום שנעשה על בחי"ד שלא תקבל

לתוכה את אור העליון, וזה נחשב לבחינת מלכות דקליפה ולבחינת נקודה בלבד, כלומר רק שורש בעלמא. אלא אחר צמצום ב', בסוד ה"ת שעלתה לנקבי עינים, שעלתה מלכות המסיימת שתחת מקום סיום רגלין דא"ק, אל מקום בינה דגופא, שהוא החזה דת"ת, ונעשו ב' שלישי תחתונים דת"ת ונהי"מ, שהם בינה ז"א ומלכות דגופא, לבחי' חלל פנוי וריקן בלי אור, (כנ"ל דף א' תתפ"ט אות ג' ואז נעשו כנגד זה ג' קליפות הנ"ל, שהם כנגד ג' הכלים בינה וז"א ומלכות דגופא שנשארו עתה בבחינת חלל פנוי: רוח סערה נגד העשיה, שהיא מלכות, וענן גדול נגד היצירה, שהוא ז"א, ואש מתלקחת נגד הבריאה, שהיא בינה. ומתוך שזה המקום חלל שבביע"ס גרם מיעוט גם באצילות, בסוד הקיטע יוצא בקב שלו, כי נחסרו מכלים דאחורים שלהם, ע"כ יש בחי' ג' קליפות הנ"ל גם כנגד עולם האצילות אלא מטרם חטאו של אדה"ר לא היה אל הקליפות שום בנין, וגם היו נפרדים מהקדושה. כנ"ל.

וענין הפרדה הזו של הקליפות, נעשה בכח ב' תיקונים גדולים שנתקנו בעולם האצילות: א' שנגנזו או"א הפנימים, שהם ג"ר דחיה, וב' הוא שבחי"ד נגנזה ברדל"א, שעליה יוצאים המוחין דיחידה, פירוש: כי שבירת הכלים דז"ת דנקודים היתה, משום שהארת ע"ב שקבלו בעת המוחין דחיה, שהורידה בחזרה הה"ת לפה כבצמצום א', נתבטל אז כח הפרסא, ונתפשטו הז"ת דנקודים למקום בי"ע המצומצם. וע"כ נשברו ומתו ונפלו לקליפות, כנודע. ולפיכך כדי לתקן זה, דהיינו שיוכלו לקבל מוחין דגדלות ע"י הארת ע"ב המורידה ה"ת מעינים לפה, ועכ"ז לא יתפשטו למטה מפרסא למקום בי"ע המצומצם, נעשה בעולם אצילות ב' תיקונים הנ"ל: א', שנגנזה ה"ת ברדל"א, וע"כ אפילו בעת שהארת ע"ב מורידה ה"ת לפה, אין שם בחינת מלכות ממש, אלא יסוד דמלכות. וב' שנגנזו או"א הפנימים, שהם בחינת הג"ר דהארת ע"ב, ולא נשאר כי אם בחי' ו"ק דהארת ע"ב, שאינה מתפשטת כלל ממעלה למטה, אלא, שמאירה רק ממטה למעלה, דהיינו מהפרסא ולמעלה בלבד, וע"כ נמצא נשמר תמיד כח הפרסא, שלא תתבטל כבעת שביה"כ. ולא תתפשט עוד שום הארה דאצילות למקום בי"ע המצומצם. ולפיכך נפרדו הקליפות מהקדושה לגמרי, כי הקדושה אינה מתפשטת עוד למטה מפרסא, ואין הקליפות יכולים עוד לעשוק הקדושה כבעת שביה"כ.

ועם זה תבין מ"ש הרב לקמן באות נ"ו שבבחינה ראשונה, דהיינו לעת לידת נשמת אדה"ר, שאע"פ שז"א עלה לאו"א עלאין והאירו המוחין דחיה מ"מ לא הועיל זה שיוכלו לעלות כל הע"ס דעולם היצירה, אלא רק לג"ר דיצירה בלבד, והו"ק נשארו למטה מפרסא. והוא משום שאין בחינת ממעלה למטה במוחין דחיה, כי נגנזו או"א הפנימים

כנ"ל, וע"כ אינו מועיל רק להעלות את הג"ר דיצירה, שהם בחינת ממטה למעלה, ויכלו לעלות לאצילות. אבל הו"ק דיצירה לא קבלו שום תיקון מהמוחין האלו, כי אין בהם בחינת ממעלה למטה המתפשט גם אל הו"ק.

גם תבין בזה מ"ש הרב בהעליות שבבחינה השניה, בע"ש אחה חצות, שאז עלה ז"א לא"א והשיג המוחין דיחידה, מ"מ לא הועיל זה רק לג"ר דעולם עשיה, שיכלו לעלות לאצילות, אבל ז"ת דעשיה נשארו למטה מפרסא ולא קבלו שום תיקון, כמ"ש להלן באות פ' והוא משום הגניזו של ה"ת ברדל"א, ולכן אפילו במוחין דיחידה, היוצאים מכח הורדת ה"ת לפה, אין שם זווג על בחי"ד ממש, אלא על בחינת יסוד דמלכות, וע"כ אין הנוקבא דז"א יכולה לעלות שם ולהכלל בזווג הזה, כי אין שם מבחינתה כלל, כי יסוד ועטרה הם בחינת נוקבא דגופו דז"א, המועיל לבחינת זווג דז"א ולאה, שהוא בחי' מחזה ולמעלה דז"א. ואין שם התפשטות ממעלה למטה לבחינת רחל. ונמצא שרק בחינת מחזה ולמעלה דז"א עלו לא"א וקבלו אור היחידה, ומחזה ולמטה שלו שהיא הנוקבא דז"א רחל, נשארו למטה באו"א, ולא קבלה כלום ממוחין דיחידה, וע"כ גם בעשיה, רק הג"ר שלה שיכלו לקבל מנוקבא הגדולה לאה, עלו לאצילות, אבל הז"ת דעשיה לא קבלו כלום מהמוחין האלו, ולא יכלו לעלות לאצילות.

ולא עוד, אלא אפילו בבחינת הג' בע"ש בין הערבים, שאז עלו גם הששה תחתונות דעשיה למעלה מפרסא לאצילות, לא היה זה עליה גמורה ע"י זווג על בחי"ד, כי זה אי אפשר כלל, שהרי היא נגנזה ברדל"א כנ"ל, אלא שהעליה היתה בסוד תוספות שבת, שהוא בחינת שליטה גדולה של הקדושה בסוד כל דינין מתעברין מינה. וע"כ לא היה מועלת הארה זו רק ליום השבת בלבד ולא לפני שקדש השבת.

וז"ש הרב בע"ח שמ"ז פ"ה "אדה"ר לא היה יכול לתקן רק עולמות העליונים אבל עולם עשיה שכולה קליפות לא תיקן ונשאר עולם זה בבחינת אב"א וכו', יש אחיזה לחיצונים שם, בין אותם האחורים, בין הדבקים, והם סוד אלהים אחרים פירוש אלקים הנדבקים באחורים" ביאור הדברים: כי נתבאר, שאע"פ שז"א עולה בא"א מכח הארת ע"ב המורידה ה"ת לפה, עכ"ז אין שם ה"ת ממש, כי נגנזה, אלא שהיא מלכות דאמא הנכללת ביסוד דמלכות, שזה מספיק לו רק על מוחין דאמא של אור היחידה, כי יש באור היחידה נרנח"י, וז"א קבל אז רק הנשמה של היחידה בלבד, וע"כ רק ז"א ולאה עולים לא"א, ורחל נשארת למטה, כנ"ל. ונודע, שמוחין דנשמה מספיקים רק להיות לג"ר לבחינת מחזה ולמעלה, אבל מחזה ולמטה נשאר אב"א עם רחל, בסוד ואחוריהם ביתה ופניהם מגולים כלפי חוץ, שפירושו, שאין שם הארה אלא לכלים דפנים, הנקראים חב"ד

חג"ת, אבל הכלים של אחורים שהם נה"י, הם נעלמים שם בתוך החג"ת, כי צריכים הסתר מפני החיצונים המתאחזים בהם, כי כל תאות החיצונים הוא לבטל כח הסיום של הפרסא כמו בעת שביה"כ, כדי שיקבלו שוב הארות אצילות כבזמן שביה"כ. וע"כ כל אחיזתם הוא בנה"י הללו של העשיה הצריכים להארת ממעלה למטה שאין תיקונם אלא ע"י ביטול הפרסא, כנ"ל. אשר אז שוב תתפשט הארת אצילות למקום הקליפות כבזמן שביה"כ.

ונמצא, שכל זמן שנה"י דעשיה נעלמים בסוד אחוריהם ביתה, ואינם מתעוררים לקבל שפע שלהם, נמצאים הקליפות נפרדים מהקדושה, כי מבחי' הכלים דפנים דעשיה אינם יכולים לינק, בהיותם מקבלים רק ממטה למעלה, וגבול הפרסא נשמר היטב שלא יתפשט דרך שם למקום בי"ע המצומצם, ששם מקבלים אותה הקליפות. אמנם בעת שכלים דאחורים מתעוררים לינק מהארת ג"ר, הרי עם זה מתבטל כח הגבול שבפרסא, כי הם לא יוכלו לקבל רק מבחינת ג"ר הבאים ממעלה למטה המבטלים הפרסא, כבמקרה שביה"כ כנ"ל. ולפיכך נקראים הקליפות אלהים אחרים, שפירש הרב, מפני שדבוקים באחורים. כלומר, אם האחורים דעשיה, שהם הנה"י הנ"ל, ימשיכו שפע ג"ר ממעלה למטה תכף יגיע השפע אל הקליפות להיותם בחינתם ממש, דהיינו בחינת ל"ב האבן, כנ"ל.

ומ"ש הרב שעולם העשיה הוא כולו קליפות (באות קמ"ד) הוא כי באמת הם נאחזים גם באחורים דיצירה, כי גם עולם היצירה המתוקן במוחין דחיה, לא יוכל לקבלם רק בג"ר שלו דהיינו רק ממטה למעלה, מטעם הנ"ל שנגנזו או"א הפנימים, וא"כ יש להם אחיזה גם מחזה ולמטה דיצירה. אמנם הוא רק בחינת חציו דיצירה ולא כולו. משא"כ בעולם העשיה, אשר כל הבחי"ד נגנזה ברדל"א, שהיא עיקר עולם העשיה ע"כ נחשב זה ככולו קליפות כי כל מה שתמשיך מחלקה למטה, הוא בא בקליפות, שהם שיורי המלכים מבחינת ל"ב האבן, והבן.

וזה היה חטאו של אדה"ר, כי הוא המשיך בחי' ג"ר דחיה המאירים תוך האחורים דעשיה ויצירה, דהיינו העוברים את גבול הפרסא שבמקרה שהיה בזמן שבירת הכלים, שבזה גרם גם הוא בחינת שביה"כ, כי נשרו אבריו ונפלו כולם תוך הקליפות, וגם גרם ירידה לעולמות, וד"ת דיצירה וכל הע"ס דעשיה נפגמו מאד כי נתלבשו במדור הקליפות. כמ"ש להלן באות צ"ד ע"ש.

וזה אמרו "אדה"ר לא היה יכול לתקן רק עולמות עליונים, אבל עולם עשיה שכולו קליפות לא תיקן, שנשאר עולם זה בבחי' אב"א, ושם באותם האחוריים להיות שם

קליפות רבים, פסולת מרובה על האוכל, יש אחיזה להחיצונים שם בין אותן האחורים בין הדבקים וה"ס אלהים אחרים" דהיינו כנ"ל, שאין כלים דאחורים דעולם עשיה מתתקנים זולת ע"י גילוי ג"ר דחיה, וגילוי מלכות דבחי"ד שנגנזה ברדל"א, הממשכת המוחין ממעלה למטה ומבטלת גבול הפרסא דצמצום ב', ומתוך שגילוי זה לא יארע בשתא אלפי שני מטרם גמר התיקון, נמצא שאין שום תיקון ובירור לאותם האחורים דעשיה, וכל הקליפות נאחזין באחורים אלו דעשיה, להיותם בחי' ל"ב האבן שכל תאותם היא לאותה השפע כי היא חלקם וכן כל חיותם וכח קיומם הוא מתוך החסרון הזה, כנ"ל. ואע"פ שבבחינה הג' בע"ש בין הערבים, עלה גם הששה תחתונות דעשיה לאצילות, ונעשה היצירה ועשיה פב"פ, כלהלן (באות פ"ז) הנה היה זה רק מכח תוספת שבת, שהוא שליטת הקדושה בעצמה של יום השבת, בסוד כל דינין מתעברין מינה, אבל לא כלל מכח העלאת מ"ן ובירורים, כי אין בירור עליהם כל שיתא אלפי שני, כנ"ל, ולכן הגם שנתגלו אז האחורים דעשיה ונעשו פב"פ, עכ"ז כלפי חול הם נחשבים עוד לבחינת אב"א, כי אין תוספת שבת שולטת רק ביום השבת בלבד, דהיינו אחר שקידש השבת. וז"ס שאמרו חז"ל שאלמלי חיכה בזווגו עד יום השבת לא היה שום אחיזה לחיצונים. וכל חטאו היה מחמת שמיהר בזווגו בעוד חול והבן.

וזה אמרו בע"ח שמ"ג פ"ג "שקרקע הגן נוגעת ואינה נוגעת בארץ שלנו" כי מכח, העליה שנעשה בסוד תוספת שבת, אשר קרקע הגן עלה לקרקע האצילות, הנה ודאי שלא היה לה שום נגיעה, בארץ שלנו, אכן מטרם שקדש השבת הרי היא עוד מחוברת באלהים אחרים הנדבקים באחורים שמה, כי כלפי יומין דחול לא היה שם שום בירורים, כנ"ל. ונמצא שהיא נוגעת בהארץ שלנו, שהיא בחי"ד המצומצמת, שאסור לה לקבל שום הארת אצילות: באופן שנוגעת מצד יומין דחול, ואינה נוגעת מצד תוספת שבת, וע"י חטאו של אדה"ר באכילת עצה"ד, שפירושו, שהמשיך מוחין בזווג היצירה ועשיה פב"פ בחול, אשר המוחין אלו מבטלים לגבול הפרסא ובאים בקליפות, נתן כח אל הנחש, שהוא הכולל דכל ג' הקליפות, ליכנס לג"ע התחתון וליגע בעטרת יסוד, שנקרא עצה"ד, וזה שצעק העץ ואמר רשע על תגע בי. כמ"ש הרב בע"ח שמ"ג פרק ג' ע"ש. כי ע"י נגיעה זו נסתלקו כל המוחין עלאין שזכה אדם באלו ג' הבחינות דע"ש, הנקראים זיהרא עילאה, ונפל ונתלבש בגוף דעולם הזה של הקליפות. ועי' גבית שער הכונות אות קכז"ט באור פשוט ד"ה וז"ש הרב, כי שם נתבאר זה ברמז. והנה נתבאר היטב ענין עצה"ד שאינו אלא בעשיה, וענין שכולה קליפות, גם תבין מכאן, שענין עצה"ד, וענין שביה"כ, הן ענין אחד ממש, אלא שזה היה בעולמות וזה היה בנשמות.

פרק נג

האמת הוא שגופו של אדם נוצר מן היצירה, וז"ש וייצר וכו' ואחר שירדה הבריאה ונתלבשה ביצירה נמצא כאלו נברא מהבריאה. כי כמו שז"א הוא בחינת היצירה דאצילות, כן אדם הראשון הוא בחינת היצירה התחתונה דבי"ע, כלומר מבחינת אור של תולדה. ומבחינה זו אין לו שום חלק בבינה, שהיא בריאה, ואינו ראוי לבחינת נשמה ומוחין. אלא מכח עלית ה"ת לנקבי עינים נתפשטה הבינה עצמה לבחינת זו"ן, שהם נקראים יצירה ועשיה, או ז"ת דבינה, בבחינת ו"ק בלי ראש. ומכח זה נשתרשו זו"ן בבינה. ולכן הגם שז"א מעיקר אצילותו הוא ו"ק בלי ראש, עכ"ז, בעת שהוא עולה למ"ן לבינה, ומחזיר לאו"א פב"פ, שעי"ז זוכים ישסו"ת לג"ר שלהם, זוכה על ידיהם גם הז"א לבחינת ראש, כי זה הכלל כל מה שהתחתון גורם בהעליון חוזר אותו השיעור גם אל התחתון. ועד"ז גם האדם התחתון, יוכל לקבל בחינת ראש מן הזו"ן, כי אחר שהזו"ן עולים לאו"א הם נעשים כמותם, וע"כ אע"פ שהאדם מבתחילת יצירתו אינו ראוי לבחינת ראש, כי אין לו שום חלק בבריאה, כנ"ל, מ"מ ע"י עלותו למ"ן לזו"ן, גורם להם בחינת ג"ר, גם מחזה ולמטה שלהם, וכיון שזולת עלית האדם למ"ן, לא היה לזו"ן בחינת ג"ר רק מחזה ולמעלה בלבד, ע"כ זה השיעור שהאדם גרם להמשיך במחזה ולמטה דזו"ן, כן הוא משיג בעצמו, וזוכה גם הוא לבחינת ג"ר כמותם. ונבחן בזה כי האדם, שהוא יצירה, עלה לבריאה כי קבל ג"ר מבחינת הבריאה, ונשתוה אליה וזכור כי בי"ע ובינה וזו"ן, ונר"ן דאדה"ר, הם ענין אחד, הן באצילות, והן בבי"ע התחתונים.

ובעת לידת אדה"ר כבר היו העולמות בסוד הבריאה, כמ"ש הרב, כי כבר היו היצירה ועשיה דאצילות במקום בריאה דאצילות, דהיינו זו"ן דאצילות כבר עלו לאו"א דאצילות, וממילא גם בי"ע התחתונים ונר"ן דאדה"ר, שהם תולדה שלהם, נולדו משום זה בבחינת הבריאה, שגופו של אדה"ר שהוא יצירה, יצא במקום הששה עליונות דבריאה. שעי"ז היה להם ראש באצילות במקום זו"ן: הראש עצמו הנקרא בינה או בריאה היה במקום ז"א דאצילות, והגרון שהוא ג"ר דו"ק, או ג"ר דיצירה, היה במקום הנוקבא דאצילות.

וזסו"ה וייצר ה' אלקים את האדם וכו', כי היתה יצירה שלמה בראש גמור מאצילות, כי הוי"ה אלקים מורה על שלימות. והוא מטעם כי היצירה קנתה מעלת הבריאה ממש, כנ"ל. אמנם אחר החטא, ששוב ירד הבריאה להיות יצירה, שפירושו, כי נסתלקו המוחין דג"ר שגרם ז"א לישסו"ת, וירדו הישסו"ת לו"ק בלי ראש, שהוא יצירה. וכן נסתלקו המוחין מז"א, וחזר לבחינת יצירה ו"ק בלי ראש, הנבחן שירד למקום מחזה ולמטה שלו, וכן האדם שכבר היה בבחינת בריאה, חזר לבחינת ו"ק בלי ראש, לפיכך נבחן כל

זה אשר הבריאה ירדה להיות יצירה. וז"ס ויברא אלקים את האדם וכו', כי אלקים מורה על מוחין דקטנות, כי בחינת הבריאה שנעשתה לו"ק בלי ראש.
ובזה מיושב קושיא חזקה, שהרי בריאה חשובה מיצירה, וא"כ למה בוייצר כתוב שם מלא הוי"ה אלקים, ובויברא כתוב רק השם אלקים. ולפי דברי הרב מובן היטב, כי וייצר סובב על היצירה השלמה, דהיינו אחר שנעשתה לבחינת בריאה ממש, והשיגה ראש מן האצילות ע"כ נאמר שם מלא. אבל ויברא סובב על בחינתו שלאחר החטא על בחינת ו"ק בלי ראש, דהיינו על הבריאה שנפלה להיות כמו יצירה, ע"כ כתוב רק השם אלקים המורה על קטנות. ואין להקשות דא"כ למה כתוב ויברא, היה לו לומר וייצר, והענין הוא, כי לא חזר לבחינת יצירה ממש, כי אז לא היה ראוי עוד לג"ר לעולם, כנ"ל. אלא שחזר לבחי' ו"ק דבריאה, שעי"ז עדיין הוא ראוי להטיב מעשיו, כדי להעלות מ"ן מחדש לזו"ן, ולהמשיך מוחין דגדלות באותו שיעור שיגרום בעליונים כנ"ל, וזה הדיוק של ויברא, להורות שעדיין נאחז בבריאה, אלא בקטנות של הבריאה.

פרק נו

וששה ספירות האחרונות של העשיה היו במקום שהם עתה ששה ראשונות של יצירה.
ויש כאן לזכור מ"ש הרב לעיל (דף א' תתק"ג אות כ'), אשר בבטן אמא מתבררים רק זו"ן ולא יותר, ובבטן נוקבא דז"א דאצילות, מתבררת ראש הבריאה עש"ה כל ההמשך. כי זה הכלל שכל פרצוף נאצל במדרגה העליונה הסמוכה לו. ועם זה תבין, שלפי מצב העולמות של עתה, אשר ז"א הוא בבחי' ו"ק, ונוקבא בבחי' נקודה מצד מצב הקביעות, הנה ממצב הזה אי אפשר כלל שיצא ראש הבריאה מבטן הנוקבא דאצילות, כי בעת שאפילו לעצמה אינה בבחינת פרצוף איך תוכל להאציל פרצוף שני שתחתיה. וזה הכלל כי אין הפרצוף יכול להאציל פרצוף תחתון ממנו מטרם שיגדל בעצמו בבחי' נשמה. כמ"ש הרב לעיל דף תשע"ב אות ס'.
וזה שהאריך הרב כאן לבאר סדר יציאת בי"ע מתחילתן, ללמדנו שלא היו העולמות אז באותו המצב של עכשיו שז"א בבחי' ו"ק ונוקבא בבחי' נקודה, אלא שז"א היה אז בקומת אבא, שהוא בחינת מוחין דחיה, ונוקבא היתה בקומת אמא, שהוא מוחין דנשמה, ואז יכלה הבריאה להתברר בבטן הנוקבא עד שנשלמה ויכלה לברר את עולם היצירה, וכן היצירה את עולם העשיה.
ועם האמור מובן ג"כ סדר מצב ג' העולמות בי"ע שכתב כאן הרב. כי נודע שבעת שהתחתון עולה לעליון ממנו הוא נעשה אז כמדרגת העליון ממש, כמ"ש הרב להלן באות ס' ונמצא שהנוקבא שעלתה לקומת אמא, הרי היא נעשית כאמא ממש, וכל

הנאצל מאמא נבחן למדרגת ז"א, כי בבטן אמא אינם מתבררים רק בחינות ז"א, כמ"ש הרב לעיל (דף א' תתקכ"ג אות כ'). וא"כ מוכרח הוא שעשר הספירות דבריאה כולן היו במקום ז"א, כי בהיות הנוקבא בחינת אמא הרי הבריאה הנאצלת ממנה במדרגת ז"א.
וכמו כן כיון שעולם הבריאה היה אז במדרגת ז"א, נמצא עולם היצירה הנאצל ממנה, נבחנים ד' הספירות הראשונות שלה, שהם במדרגת נוקבא דז"א, המלבשת לז"א מחזה ולמטה שלו. כי בהיות הבריאה במדרגת ז"א, א"כ הנאצל מז"א הוא תמיד בחינת הנוקבא שלו: אלא לפי שיש ב' מדרגות בהנוקבא שהם: אב"א עם הז"א מחזה ולמטה. ופב"פ עם הז"א בקומה שוה, ומתוך שמצב העולמות בכלל היו עוד בבחי' אב"א מטרם שנברא אדה"ר כנודע, כי גם זו"ן בעצמם שעלו לאו"א היו עוד בבחינת אב"א, כי ז"א עלה לאבא הנקרא או"א עלאין, ונוקבא עלתה רק לאמא הנקראת ישסו"ת, ונמצא הנוקבא מלבשת שם רק מחזה ולמטה דז"א, בערך הלבשת ישסו"ת לאו"א עלאין, הרי שגם זו"ן העליונים נמצאים ג"כ רק בבחינת מחזה ולמטה אב"א, לפיכך הגם שעולם היצירה קבלה בחינת הנוקבא דז"א מחמת יציאתה מבריאה שהיתה בחינת ז"א כנ"ל, עכ"ז, היא קבלה רק מדרגה הראשונה של הנוקבא, דהיינו בחינת מחזה ולמטה דז"א אב"א: ובשביל זה רק הד"ר של היצירה נעשו למדרגת נוקבא דז"א, אבל הששה תחתונות של היצירה ירדו לבחינת בריאה של עכשיו, דהיינו למטה מפרסא דאצילות, כי בחינת הנוקבא דז"א בעת היותה אב"א מחזה ולמטה אינה תופסת באצילות רק ד"ס בלבד, ושאר ספירותיה הם בבריאה.
וכמו כן, מאחר שעולם היצירה נעשה למדרגת נוקבא דז"א, נמצא נבחן עולם העשיה היוצאת ממנה, שד' הספירות הראשונות דעשיה, נעשו למדרגת עולם הבריאה. כי בבטן הנוקבא דז"א אינה מתבררת אלא עולם הבריאה: אלא מתוך שהנוקבא עצמה לא היתה לה אלא ד' ספירות הראשונות באצילות, ושש ספירות תחתונות היו במדרגת שש ראשונות דעולם הבריאה, ע"כ עולם העשיה הנבררת על ידה, היו ג"כ רק ד' ספירות ראשונות שלה בעולם הבריאה, להיותם נמשכים מד' ספירות ראשונות דנוקבא, אבל ששה תחתונות שלה נבחנות שנאצלו משש תחתונות של הנוקבא שהיו במדרגת בריאה וכל היוצא ממדרגת הבריאה, נבחן למדרגת עולם היצירה, וע"כ ירדו ששה תחתונות של עולם העשיה לששה ראשונות של עולם היצירה.
והנה נתבארו היטב החיוב של מצב העולמות ומדרגתם, שמחוייבים להיות כפי הסדר שמפרט כאן הרב, כי לא יתכן שום בירור בבטן הנוקבא טרם שמשגת לפרצוף נשמה, וא"כ היא מחויבת להלביש לאמא, וכיון שהנוקבא היתה עומדת במדרגת אמא א"כ

כבר כל המצבים שכתב הרב כבר מחויבים להמצא כן, כמבואר. גם תשכיל כאן כי כל העולמות בי"ע יצאו מן הנוקבא דאצילות. כי מלבד שעולם הבריאה יצאה מהנוקבא שבמקום אמא, הנה גם עולם העשיה בעת שיצאה מן היצירה, היתה היצירה במדרגת נוקבא דאצילות ממש כנ"ל. ונמצא גם עולם העשיה כולה יצאה מנוקבא דאצילות, אלא מבחינת אב"א דנוקבא כנ"ל.

פרק נט

כמות ושיור מקום מקבל רק בבחינת איכות האור בעצמו וכו'. אין לטעות ח"ו כאן במקום דמיוני, אלא איכות פירושו מספר שינוי הצורות שבהמדרגה בלי הבחן המעלה והחשיבות שיש בה. וזהו שתירץ, כי אמת הוא שהמדרגה היותר קטנה שבעליון גדולה מכל מה שיש תחתיה, עכ"ז אינו אלא הבחן איכותי ולא הבחן כמותי, כי למשל המלכות שבעליון היא גדולה, מכל העולמות והספירות שמתחתיה, עכ"ז אי אפשר גם לב' ספירות שמתחתיה שיוכלו להמצא בהמלכות דעליון, כי לפי הכמות, הרי אין בהמלכות דעליון זולת צורה אחת, כי ע"כ נחשבת רק לספירה אחת, ולפיכך לא תוכל לקבל אליה ב' ספירות שיש בהם ב' צורות נבדלות זו מזו, הצריכות בהכרח לב' מקומות נבדלים: כי הספירה היא בחינת האור, והמקום היא בחינת הכלי המיוחס לו.

ולפיכך לא יוכלו ד' ספירות של היצירה להמצא במקום ספירה אחת של המלכות דאצילות, אלא שצריכים לד' ספירות של המלכות דאצילות, כי כל ספירה צריכה למקום מיוחד אליה, כי כל שינוי הצורה בהאור מחייב גם שינוי הצורה בהמקום, שהוא הכלי.

פרק ס

הבריאה עולה אל עולם האצילות אז וגוזר הבריאה להיות אצילות. זהו פשוט מאד, שהרי אין כאן ענין של מקומות מדומים אלא ענין איכות של מעלה, וכשאתה אומר שהתחתון עלה למקום העליון, הרי פירושו, אשר נשתווה צורתו כמו העליון, וא"כ הכרח הוא כשבריאה עולה לעולם אצילות הרי היא נעשה אז לאצילות ממש, וזכור זה לכל המקומות.

פרק סב

המקום של אלו הי"ד ספירות היה אז תחום העולמות וכו', **תחום שבת סביב לה.** מרמז כאן, לסוד תחום שבת אלפים אמה, שנותנים ומוסיפים על מדת העיר ומותר שם לצאת מהעיר.

והענין הוא, כי שבת ה"ס שליטת האצילות בכל העולמות, כי ג' העולמות בי"ע, עולים שם לאצילות, כמ"ש הרב להלן. וזסו"ה אל יצא איש ממקומו ביום השבת. כי העיר

שיושבים בה בשבת, רומזת למקום עולם אצילות, ששם עלו העולמות, וע"כ אסור לו לצאת מעירו ביום השבת, כמו שהעולמות אינם יוצאים חוץ מאצילות ביום השבת. ועכ"ז הוסיפו חז"ל עוד אלפים אמה מסביב להעיר שמותר לצאת שם מהעיר, ואינו עובר על לא יצא איש ממקומו ביום השבת. וזה צריך טעם, למה אינו נחשב זה ליציאה חוץ ממקומו.

וז"ש הרב שהאלפים אמה שמסביב להעיר, הם כנגד אלו ט"ז ספירות שהם ע"ס דבריאה ושש ספירות של היצירה עד החזה, ששם נסתיימו העולמות בעת יציאתם מטרם חטאו של אדה"ר. כמ"ש "כאשר הגיעו אל מקום ספירה הששית סיום דיצירה של עכשיו, אמר להם די ולא תתפשטו ולא תכנסו בתחום של הי"ד ספירות" שהם ד' תחתונות של היצירה של עכשיו והע"ס דעשיה של עכשיו.

ויש להבין הדברים, כיון שבשבת עולים העולמות כולם לאצילות, וגם אותם ט"ז ספירות שעד החזה דיצירה של עכשיו נשארים ג"כ ריקנים מאור הקדושה, הרי שהתחום שבת נעשה, למעלה במקום הפרסא שבין האצילות לבריאה, דהיינו במקום שנסתיים האצילות. ולמה מותר לצאת ואינו נחשב ליציאה מחוץ לתחום עד מקום החזה דיצירה. ולהבין זה, צריכים לזכור כל מה שכתב הרב לעיל חלק זה מאות א' עד אות ח' ובאו"פ שם. דהיינו בביאור דמקום בי"ע. כי כל אלו השלשים ספירות דבי"ע, הט"ז והי"ד שהרב עוסק בהם כאן, סובבים בעיקר על ל' הספירות דמקום בי"ע, הנקראות חיצוניות ג' העולמות בי"ע שאין להם עליה אפילו ביום השבת, כמ"ש הרב להלן. ועליהם אומר, שבסיום ספירה הט"ז, הוא התחום שבת, ואסור לכנוס בתחומם של י"ד הספירות שלמטה. והנה נתבאר שם, שזה המקום בי"ע, נעשה מפרצוף חצי ת"ת ונה"י דא"ק, שנשארו תחת הפרסא דאצילות בעת הצמצום ב', והיה זה מחמת עלית המלכת המזדווגת לנוקבי עינים, ומלכות המסיימת עלתה למקום חצי ת"ת שהיא בינה דגופא, ונעשה שם מקום סיום הקו דא"ס, שה"ס הפרסא דאצילות, שמשם ולמטה נשאר חלל פנוי וריקן בלי אור, וע"כ נשארו חצי ת"ת ונה"י דא"ק ריקנים בלי אור, והם נקראים מקום של ג' עולמות בי"ע, כלומר שבתוכם עתידים להתפשט ג' העולמות בי"ע. ע"ש באו"פ כל ההמשך: כי מחצי תחתון דת"ת נעשה מקום לעולם הבריאה, ומן נה"י נעשה מקום לעולם היצירה, ומן המלכות נעשה מקום לעולם העשיה.

ונודע מה שכייל לן הרב, שאין לך ניצוץ קטן בכל ד' העולמות אבי"ע, שאין בו בערך עצמו ד' בחינת אבי"ע. ונמצא כי גם באותם התנה"י דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק, שנשארו תחת הפרסה דאצילות, למקום בי"ע, הנה גם הם נבחנים לפי עצמם לד' בחינות: אבי"ע,

כי אותם התנהי"מ, מתפשטים בעצמם לע"ס חב"ד חג"ת נהי"מ, אשר חב"ד הוא ראש, וחג"ת עד החזה הוא בחינת אצילות שבו. ומחזה עד סיום הת"ת, בריאה שבו. ונה"י הם יצירה, והמלכות הוא העשיה שבו. באופן שעיקר כח שליטת בי"ע שבו אינו מתגלה, רק מחזה ולמטה דהיינו מסיום ספירה הששית של היצירה ולמטה, אבל מחזה ולמעלה עדיין הוא בחינת אצילות בערכי הכלים, אע"פ שהוא ריקן מאור עליון מפאת הפרסא דאצילות שממעל לו, שכבר סיימתה שם קו א"ס ב"ה.

והנה נתבאר היטב ההפרש הגדול שיש בין ט"ז הספירות שמחזה ולמעלה שבמקום בי"ע, ובין י"ד הספירות שמחזה ולמטה שבו, אפילו בעת שכולו ריקן מאור, דהיינו תכף אחר הצמצום ב': כי אפילו אז נבחן, שעד החזה אין בחינת בי"ע ניכרת בכלים. להיותם בחינת ראש ואצילות שבכלים, ורק מחזה ולמטה ניכר בהם כח בי"ע.

ובזה מובן היטב, ענין אלפים אמה תחום שבת, שמותר לצאת בהם אע"פ שהם מחוץ לעיר, שהרב אומר שהם כנגד אלו ט"ז הספירות שמחזה ולמעלה דבי"ע. כי הגם שמבחי' האור שבהם הם כבר בי"ע, להיותם נמצאים למטה מפרסא דאצילות, ונחשבים משום זה שהם מחוץ לעיר. עכ"ז כיון שמבחינת הכלים עדיין הם אצילות עד ספירה הששית של היצירה, ע"כ מותר עוד ללכת שם, כי אינו נחשב ליציאה מן אצילות ולחוץ, להיותם עוד בחינת אצילות מצד הכלים, וע"כ האיסור דאל יצא איש ממקומו אינו נופל עליהם, כי מבחינת המקום, כלומר מצד הכלים עדיין הם אצילות כמבואר.

וענין המספר של אלפיים אמה, רומז לב' הספירות כתר וחכמה שבהם, כי חב"ד הוא ראש וכתר, וחג"ת הוא אצילות וחכמה, כי ה' הספירות כח"ב זו"ן, הן הנקראות ראש ואבי"ע, כנודע. ונמצא שעד החזה דיצירה, הם רק ב' ספירות כתר וחכמה, ומחזה ולמטה הם בינה וזו"ן. וז"ש הרב שהם נקראו תחום שבת, כי שבת הוא בחינת אצילות, ובסיום ספירה הששית דיצירה, שם התחום של אצילות, ומשם ולמטה מתחיל בי"ע שבהם. שהם י"ד ספירות התחתונים.

ולא יקשה לך מה שכתב הרב בסמוך, שהראש הוא בריאה, וחג"ת עד החזה הוא יצירה, ומחזה ולמטה הוא עשיה. כי ערכי האורות לחוד, וערכי הכלים לחוד, ומה שכייל לן הרב בכ"מ שאין לך ניצוץ קטן בכל אבי"ע שאין בו עצמו בחינת אבי"ע, הם ערכי הכלים, ואפילו גוף הגשמי נבחן שיש בו כתר ואבי"ע, שראשו הוא בחינת כתר, ומפה עד החזה הוא אצילות, ומחזה עד הטבור הוא בריאה, ומטבור ולמטה יצירה ועשיה, כנודע. אע"פ שבערך האורות אין בו אפילו אור המלכות מטרם שישיג הע"ס דעשיה הנקראים אופנים כנודע. וכן אפילו עובר במעי אמו כבר יש בו אלו ע"ס, ולא יתוסף בו שום כלי כשיגדיל,

אלא שאין הכלים ראוים לתפקידם, מטרם שישיגו האורות המיוחסים להם, שמשום זה אנו מכנים ע"פ רוב את הכלים על שם האורות המלובשים בהם. ומ"ש הרב בסמוך בגופו של אדה"ר, שראשו הוא בריאה שפירושו נשמה וחב"ד, וגופו שהוא חג"ת הוא יצירה, שפירושו הוא רוח, ומחזה ולמטה הוא עשיה, שפירושו אור הנפש: הנה הבחנה זו היא ע"פ ערכי האורות המלובשים בו. וכן מבחינה זו נבחן הראש והחג"ת עד החזה לבחי' ט"ס ראשונות שבגוף, שהם כתר ואב"י, ומחזה ולמטה רק לספירת מלכות שבו, הנקראת עשיה. כי כן הוא מבחינת התלבשות האורות בכלים, כי כל גילוי פעולה בכלים הוא רק לפי האורות המלובשים בהם.

אמנם בעת שיש לנו ענין להבחין רק בערכי הכלים בלבד, כמו כאן בענין תחום שבת, שהאיסור רוכב בעיקר על בחינות המקומות שהם הכלים, הרי יש לנו להבחין בהם ע"ס שלימות: כח"ב זו"ן, המכונים ראש ואבי"ע, אשר הם יוצאים כל אחד מהבחינה שכנגדו בשרשים העליונים עד גבוה מעל גבוה, בדרך ענף ושורש. וע"כ נוהג זה גם בגוף גשמי כנ"ל.

וזה אמרו "כאשר הגיעו אל מקום ספירה הששית דיצירה של עכשיו אמר להם די, ולא תתפשטו ולא תכנסו בתחום הי"ד ספירות אלא ישארו חלל אל הקליפות" כי נתבאר (דף א' תתקכ"ג בד"ה וששה ספירות) בסוף הדיבור, שכל אלו ג' העולמות בי"ע, נאצלו מן הנוקבא דאצילות, ואפילו עולם עשיה יצאה מהנוקבא דאצילות, כי העליון שלה שהוא עולם היצירה היתה אז בחינת נוקבא דאצילות ממש. ע"ש. ולפיכך אפילו עולם העשיה לא יכול להתפשט רק עד סיום החזה דיצירה של עכשיו, דהיינו רק בשיעור ס"ז הספירות שהם בחינת אצילות דבי"ע, כנ"ל. אמנם מחזה ולמטה שכבר הם בחינת בי"ע גם מצד הכלים, לא יכלו להתפשט, משום שכח הסיום דקו א"ס ב"ה שנעשה בהפרסא שמחתחת אצילות מתחיל שליטתו להתגלות שם בחזה דיצירה, דהיינו אחר הסיום הראש ואצילות דבי"ע, וע"כ אין תולדות הנוקבא דאצילות יכול להתפשט שם, כי השליטה של הסיום דקו א"ס ב"ה הנעשה בצמצום ב', משאיר את י"ד הספירות האלו בבחינת חלל פנוי. וז"ש "אלא ישארו חלל אל הקליפות" כי כמו בצמצום א' נעשה עולם הזה בבחינת חלל פנוי, כמ"ש (בחלק א') כן בצמצום ב' נעשה מחזה ולמטה דיצירה לבחינת חלל פנוי. כי כח הסיום דפרסא שמתחת האצילות מתחיל להגלות שם.

ותקיש הענין למ"ש בא"א דאצילות, שזה המסך שבפה דא"א, המוציא את הבינה דא"א לבר מראש, אין בו שום גילוי במקום יציאתו בפה שלו, אלא רק במקום החזה שלו, כי ע"כ או"א העומדים מפה עד החזה שלו עוד יש להם ראש וג"ר, אלא רק ישסו"ת שהם

עומדים מחזה ולמטה שלו הם נשארו מחמת המסך הזה בבחינת ו"ק בלי ראש. כמו שהארכנו בזה בחלקים הקודמים. וכן כאן כח הסיום שבפרסא שמתחת האצילות, הוא בחינת פה דראש ביחס בי"ע, וע"כ מתחיל רק בחזה דבי"ע. שמשם ולמטה נעשה חלל פנוי אל הקליפות כנ"ל.

פרק סז

התפשטות אדה"ר בשלשה עולמות בריאה יצירה עשיה בעת שנברא. כבר נתבאר המאמר הזה כולו לעיל בחלק ח' בסופו. ומשם תדרשנו.

פרק עה

אינו רחוק שיהיה גופו מארץ ישראל ועגבותיו מבבל שהם שני הפרקים עליונים הסמוכים אל הגוף. כי ארץ ישראל הוא בחינת עולם היצירה, שקודם החטא היו הד"ר שלה בנוקבא דאצילות, והשש תחתונות שלה, בשש ראשונות דבריאה, דהיינו בחב"ד חג"ת עד החזה דבריאה. וחז"ל אינם מדברים מראשו וגרונו דאדה"ר, אלא מגופו שהוא בחינת שש תחתונות דיצירה, שהם היו אז בשש ראשונות דבריאה. והמלכות דיצירה העומדת במקום החזה דבריאה, היא בחינת עבר הירדן, וכוללת ג"כ בחינת ד"ר דעשיה שהיו מלבישים אז הד"ת תנה"י דבריאה, ומהם נעשו בחינת הגוף דאדה"ר, מחזה ולמטה, עד סיום הת"ת שלו, כנ"ל. ומלכות של ד' הראשונות דעשיה, שהיתה במקום מלכות דבריאה של עכשיו, היא בחינת סוריא הקרובה לבבל. ורגליו של אדה"ר שהם בחינת שש תחתונות דעשיה, המלבישים לשש ראשונות דיצירה עד החזה, הנה מקום זה הוא בחינת חוץ לארץ, ונמצא שרגליו הם מבחינת חוץ לארץ. אלא הרגלין נחלקים על ג' שלישים, וב"ש עליונים שלו, הנקראים עגבותיו, הם מבחינת ב"ש עליונים דו"ק דעשיה, שהם בחינת בבל, הסמוך לסוריא שהיא מלכות דד"ר דעשיה, כנ"ל. וז"ש אינו רחוק שיהיה גופו מא"י ועגבותיו. מבבל" כי רק סוריא ועבר הירדן מפסיק ביניהם, שהם בחינת ד' ספירות ראשונות דעשיה, שמהם נעשה חלק הגוף שלו שמחזה ולמטה עד סיום ת"ת כנ"ל, ונמצאים ב"ש עליונים של ו"ק דיצירה שהם בבל, שהם סמוכים לבחינת א"י, דהיינו למלכות דיצירה שהיתה בחזה דבריאה, כמו עגבותיו הסמוכים אל הגוף שלו.

פרק עו

הבחינה הראשונה איך היו העולמות בעת שנברא אדה"ר וכו'. ויש לדעת, שבחינה זו הראשונה, נחשבת לבחינת הקביעות של המוחין דבי"ע, אלא שירדו ממקומם מחמת החטא דעצה"ד.

פרק עז

משעה חמשית של ערב שבת מתחילין העולמות להתעלות וכו' **בסוד ה' יתירה** וכו'.
פירוש, כי ששת ימי בראשית, ה"ס חג"ת נה"י, ונמצא יום הששי שהוא יסוד, שבו נמתקו ונשלמו כל חמשה ימים שהם חג"ת נ"ה, שז"ס יום הששי ויכולו השמים וכו'. כי ע"כ נקרא היסוד "כל" ע"ש שכולל ה"ס חג"ת נ"ה, כנודע. ויום הששי עצמו נחלק לי"ב שעות, ששת הראשונות הם ה' חסדים שביסוד, שהם מיתוק ה' הימים חג"ת נ"ה מצד החסדים, ונמצא שעה החמשית שהיא בחינת הוד, ושעה הששית היא בחינת עצמו מצד החסדים. ושש שעות האחרונות הם מיתוק ה' הימים חג"ת נ"ה מצד הגבורות שבהם, ושעה הששית ובין השמשות היא בחינת עצמו מצד הגבורות הממתיק את ה"ג חג"ת נ"ה.
ועיקר המיתוק נופל על יום חמישי שהוא הוד, שהוא המלכות הקרובה אל הקליפות, וז"ס ה' יתירה דיום הששי הרומזת לשעה חמשית, שהיא החסד המיוחס לספירת הוד. ולפיכך כשמגיע שעה חמישית בערב שבת מתחילים העולמות להתעלות למעלה ממקומם וקדושה נתוספת בהם, כי אז כבר נמתקו כל ה' הימים חג"ת נ"ה מצד הה"ח שביסוד. וע"כ יש עליה לכל העולמות למעלה ממקומם.

פרק עט

והעולמות נתעלו באופן זה כי ז"א עולה במקום שהוא עתה מקום א"א. וכו'. כי כמו שז"א דאצילות יצא תחילה רק בבחינת ו"ק חסר ג"ר, וזה נחשב בו לקביעות, וג"ר שהשיג אח"כ נחשב בו לבחינת תוספות שאינם קבועים בו. כן עד"ז בבחינה הראשונה נאצלו בי"ע בבחינת ו"ק שבהם, כי הבריאה יצאה במקום ז"א דאצילות, שהוא בחינת ו"ק, וכן היצירה יצאה במקום נוקבא דז"א המלביש מחזה ולמטה, שאז אין לנוקבא רק בחינת ו"ק וחסרה ג"ר. ונבחן זה לבחינת הקבועות דבי"ע, לולא החטא דאדה"ר שהורידם למטה מפרסא.
ועתה בשעה חמישית דערב שבת קדושה נתוספה בהם, כנ"ל בד"ה משעה. והשיגו בי"ע מוחין דבחינת תוספת, דהיינו ג"ר שבהם. כי ז"א עלה למקום א"א, ונוקבא במקום אבא, דהיינו או"א עלאין, ושם הולידה הנוקבא המוחין לעולם הבריאה, וכיון שהמוחין דבריאה נאצלו מאו"א עלאין כי שם עלתה הנוקבא, וכל הנאצל מן או"א עלאין נבחן לישסו"ת, וע"כ נעשה אז עולם הבריאה במדרגת ישסו"ת דאצילות, והשיגה הג"ר שלה. ועד"ז האצילה הבריאה מוחין לעולם היצירה שע"י המוחין ההם נעשה היצירה למדרגת ז"א דאצילות, כי כל היוצא ונאצל ממדרגת ישסו"ת נבחן למדרגת ז"א, ואז השיגה

גם היצירה את מוחין דג"ר שלה. ועד"ז האצילה היצירה מוחין לעולם העשיה, ומתוך שהיצירה היא עתה במדרגת ז"א נעשו המוחין דעשיה במדרגת הנוקבא דאצילות, המלבישה לז"א מחזה ולמטה שלו אב"א. כי היא מדרגה השניה אחר הז"א. ונמצא עתה עשיה במצב עולם יצירה שבבחינה הראשונה, אשר ג"ר דעשיה מלבישים הנוקבא דאצילות, ושש תחתונות שלה נשארו תחת הפרסה ומלבישים לשש ראשונות דעולם הבריאה של עכשיו. והוא מטעם כי הנוקבא דאצילות עצמה במקום עליתה, נמצאת ג"כ מלבשת את הז"א רק מחזה ולמטה, כי ז"א עלה במקום א"א, ונוקבא לא עלתה עמו שם, אלא שנשארה באו"א, ומלבשת לז"א מחזה ולמטה. ע"ד שנתבאר לעיל בבחינת הראשונה, בשש תחתונות דיצירה ע"ש.

פרק פא

עיקר מקום העולמות ומדרגתם באמתתם הוא כן כפי הסדר הזה, וכד הוא המקום הראוי להיות להם תמיד וכו' ז"א צריך להתגדל ולהיות כמו א"א. פירוש, כי כל ענין עולם התיקון הוא לחזור ולהחיות את ז' המלכים דמיתו בזמן שביה"כ בעולם הנקודים, שאז יהיה סוד תחית המתים וגמר התיקון. אמנם בתחילת עולם התיקון כשיצא מ"ה החדש והחיה את המלכים לא נתקנו כולם, אלא מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו, כנודע, ומחמת זה ירדו כל המדרגות ממקומם, ג"ר דעתיק הלבישו על ג"ר דנקודים, וחג"ת נהי"מ דעתיק על מקומם של חג"ת נהי"מ דנקודים. וג"ר דא"א הלבישו על חג"ת דעתיק, דהיינו על מקומם של חג"ת דנקודים. ואו"א וזו"ן על ז"ת דא"א, במקומם של תנהי"מ דנקודים. ונמצא א"א ירד למקום ז"א דנקודים, שהרי ג"ר שלו מלבישים על חג"ת דעתיק, העומדים במקום חג"ת דנקודים שהם ז"א. וז"א עצמו ירד לבחינת ו"ק דנה"י דנקודים, שהרי או"א מלבישים על חג"ת דא"א המלבישים לנה"י דעתיק העומדים במקום תנהי"מ דנקודים, וז"א מלביש לו"ק דו"ק דא"א, הרי שנמצא מצבו במקום ו"ק דו"ק דנה"י דנקודים. ונמצא שירדו המדרגות ירידה גדולה, כי א"א ירד למדרגת ז"א דנקודים, וז"א ירד לו"ק דו"ק דנה"י דנקודים.

וזה אמרו "ז"א צריך להתגדל ולהיות כמו אריך אנפין וכו' ומקום א"א צריך שיהיה מקומו של ז"א וכו' כי עי"כ ז"א נעשה אריך" דהיינו כנ"ל, שא"א עומד במקומו של ז"א דעולם הנקודים, דהיינו במקום חג"ת דעתיק שלקחו מקומם דחג"ת דנקודים שהם ז"א. ומטרם שז"א יעלה וילביש חג"ת שלו שבעולם הנקודים, עדיין נמצאים המדרגות כולם במצב ירידה כמבואר, וזה אמרו "ודע כי עיקר מקום העולמות ומדרגתם באמיתתם הוא כן, כפי הסדר הזה" דהיינו שז"א יעלה ויקח מקומו של ג"ר דא"א, שהוא מקומו של ז"א

לפי אמיתיותו. וכן מקום הנוקבא, היתה בנקודים במקום נה"י דנקודים, דהיינו מחזה ולמטה דז"א דנקודים, אשר עתה בעת ירידת המדרגות עומדים שם הג"ר של או"א עלאין המלבישים לחג"ת דא"א המלבישים לנה"י דעתיק שהם מקום נה"י של הנקודים.

ועד"ז מקומם האמיתי של ג' העולמות בי"ע, הם במקום ישסו"ת וזו"ן דעולם האצילות. כי אלו ג' העולמות בי"ע, הם בחינת נה"י החדשים שיצאו לז"א בעת יציאת הגדלות דז"ת דנקודים עם המוחין דע"ב ס"ג שיצאו להם, כי המוחין דע"ב הורידו הה"ת מעינים והעלו האח"פ שנפלו לגופא, והחזירם לע"ס דראש, וכן התנה"י שנפלו למטה מפרסא למקום בי"ע, חזרו משום זה ונתחברו אל הז"ת דנקודים, ונעשו בחינת אצילות, כנודע. אמנם נשברו והוא מטעם שהפרסא לא היתה עוד בכל תקפה, וע"כ היה האור מתפשט אל הנה"י החדשים האלו דבי"ע בבחינת ממעלה למטה דהיינו למקום בי"ע, וע"כ נשברו ומתו, כי עברו את גבול הפרסא. אמנם אם האורות של הנה"י החדשים לא היו מתפשטים לבי"ע אלא שהיו מגביהים את הנה"י חדשים מבי"ע אל למעלה מפרסא, ע"ד שנוהג בעולם התיקון, הנה אז לא היו נשברים והיו נשארים בהם כל האורות דאצילות לעד.

ועם זה תבין, שכל ענין הבירורים דבי"ע, הם אלו הנה"י החדשים שנתחברו כבר אל הז"ת דנקודים בעת גדלותם, אשר נשברו אז מטעם שרצו לקבל את אורות דאצילות במקומם בבי"ע, ועתה אנו צריכים לבררם ולהעלותם ממקום בי"ע, שיהיו שוב בחינת נהי"מ חדשים אל עולם האצילות, ואז יהיה התיקון ותחית המתים. ונמצא שמקום בי"ע לפי אמיתותם הוא במקום ישסו"ת וזו"ן דאצילות, כי אחר שז"א ונוקבא חוזרים למקומם בנקודים, צריכים אלו בי"ע להיות בחינת הנה"י חדשים שלהם, המלבישים הנוקבא מחזה ולמטה, וכיון שהנוקבא היא במקום או"א, הרי הנה"י חדשים שלה שהם בי"ע, הם המחזה ולמטה של הנוקבא הוא במקום של ישסו"ת וזו"ן, כי מחזה ולמטה דאו"א מלובשים בישסו"ת וזו"ן. הרי שמקומם האמיתי לעת גמר התיקון של ג' העלמין בי"ע, הוא במקום ישסו"ת וזו"ן דאצילות. ונתבארו היטב דברי הרב שסדר זה שהיה בבחינה השניה בערב שבת הוא המצב האמיתי של זו"ן ובי"ע.

פד) **ובולטין מחוץ מעולם האצילות כדמיון אשא עוברה שהעובר בולט ויוצא מחוץ לגופה.** שה"ס עיבורה של עיר המובא במסכת עירובין דף ל"ב ע"ב ודף נ"ז ע"א, כי כשבאים למדוד התחומין אינם מודדים מן חומת העיר אלא מרחיק ע' אמה ושירים ומשם מתחיל למדוד. ואלו הע' אמה נקראים עיבורה של עיר, שהם נחשבים כמו שהיו עוד מלפנים מחומת העיר. ואומר חרב, שאלו שש תחתונות דעשיה שנשארו למטה

מפרסא דאצילות במקום שש ראשונות דבריאה של עכשיו, הם נבחנים כמו שהיו גוף אחד עם עולם האצילות, כדמיון אשה עוברה אשר העובר והבטן שלה בולט ויוצא מחוץ לגופה. וז"ס עיבורה של עיר הנחשב עוד כמו העיר עצמה, אע"פ שכבר הם מחוץ להחומה. ויש להבין הדברים איך תאמר ששש אחרונות דעשיה הם גוף אחד עם האצילות, בעת שהפרסא מפסיק ביניהם. ומה נשתנו אלו שש ראשונות דבריאה משאר ספירות דבי"ע וכן מהו הדמיון לעיבורה של עיר.

והענין הוא, כי הפרסא הוא בחינת הסיום על אור האצילות, הנעשה בחצי ת"ת שהוא בינה דגופא, מכח עלית ה"ת בנקבי עינים, שנעשה בזמן יציאת הנקודים שמכח זה עלתה מלכות המזדווגת דהיינו פה של ראש לנקבי עינים שהיא בינה דראש, ויצאו הע"ס דראש מבינה ולמעלה, והע"ס שממעלה למטה לבחי' גוף, נתפשטו מנקבי עינים למטה, ונמצאו אח"פ של ראש יצאו לבר מראש, ונכללו בבחינת הגוף. וכן מלכות המסיימת שהיתה עומדת מקודם באצבעות רגלין, עלתה משם למקום בינה דגופא, הנקרא ת"ת דהיינו אל החזה, ושם בחזה סיימה את הפרצוף, ונשארו ב"ש ת"ת וזו"ן למטה מסיום הפרצוף דהיינו למטה מאצילות, כמ"ש לעיל בביאור מקום בי"ע בדף א' תתפ"ח בד"ה והעלה ובד"ה. תכף עש"ה. ובאמת קשה, כיון שה"ת עלתה לבינה, א"כ היו צריכים רק החוטם פה לצאת לבר מראש, וכן רק נהי"מ היו צריכים לצאת לבר מסיום אצילות, שהרי הזווג נעשה בבינה. ולמה עלתה ה"ת באמצע הבינה דהיינו מתחת ג"ר דבינה, שעי"ז יצאו גם ז"ת דבינה עצמה לבר מראש ולבר מאצילות.

אמנם ז"ס אבא הוציא את אמא לחוץ אודות בנה ואבא עצמו אתתקן בדו"נ. כי ג"ר דבינה נקראים או"א עלאין, וז"ת דבינה נקראים ישסו"ת. ומתוך שעלתה המלכות בג"ר דבינה, ואבא עצמו התתקן שם בדו"נ, שה"ס עינים ונקבי עינים, נמצא האזן, שהוא ז"ת דבינה, הנקרא ישסו"ת, יצאו לבר מראש לבחינת גוף. וכן ב"ש ת"ת שהם בחינת ז"ת דבינה דגופא, הנקראים ישסו"ת יצאו משום זה לבר מאצילות. ותיקון זה היה כדי להמציא מוחין לז"א שהוא בנה דישסו"ת, כי לולא יצאו ישסו"ת לחוץ, לא היו שום מציות מוחין לז"א. כנ"ל דף תתפ"ג אות ל"ג בדברי הרב.

והנך מוצא שמבחינת עלית ה"ת בעינים בלבד, לא היו צריכים ז"ת דבינה לצאת לחוץ מן הפרסא דאצילות, שה"ס ב"ש הת"ת התחתונים שנעשו לעולם הבריאה, אלא שזה היה תיקון מיוחד מצד או"א, עלאין שקבלו לתוכם הה"ת כדי להוציא ז"ת דבינה לחוץ מראש ולחוץ מאצילות בכדי להמציא מוחין בשביל הז"א. ולפיכך נבחנים ישסו"ת לבחינת בטן דאו"א, הבולט לחוץ מהגוף דאו"א, ועכ"ז נחשבים עוד לגוף דאו"א עצמו, משום שזו

הבליטה והיציאה לחוץ מגוף דאו"א אינם מתוך פגם בעצמם, אלא רק לטובת עוברה, שהוא ז"א, שבלאו הכי לא היו לו מוחין.

והנה מקום עולם הבריאה נעשה מב"ש ת"ת שהם ז"ת דבינה דגופא, שנשארו למטה מפרסא, ונתפשטו לע"ס דבריאה, שז"ס ראשונות הם בחי' ז"ת דבינה, ומחזה ולמטה הם בחינת זו"ן כנודע. ולפיכך אלו ז"ס הראשונות של הבריאה, שהם כחב"ד חג"ת עד החזה, אע"פ שכבר הם נמצאים מתחת הפרסא דאצילות, עכ"ז, כיון שאין יציאתם לבר מאצילות מפגם של עצמם, אלא כדי ליתן מוחין לזו"ן, כנ"ל, ע"כ הם נחשבים עוד כמו שהיו נמצאים מהפרסא ולמעלה תוך האצילות, אלא כמו אשה עוברה שהעובר בולט ויוצא לחוץ, כלומר, כמו שהבטן הבולט לחוץ ממדת גופה באשה עוברה, אינה מחמת עצמה רק מחמת העובר שבה, כן יציאת אלו ז' הראשונות דבריאה לחוץ מאצילות, הוא מכח העובר שבה שהוא זו"ן, אשר רוצה ליתן לו מוחין. וע"כ מפאת עצמה עדיין היא גוף דאצילות אע"פ שבולטת ויוצאת למטה מפרסה דאצילות כי אין זה מחמת פגם.

ועם זה תבין ג"כ, סוד עיבורה של עיר שאינה בכלל האלפיים אמה תחום שבת. כי העיר ה"ס עולם אצילות, כמ"ש לעיל דף א' תתקכ"ו ד"ה המקום, כי ביום השבת העולמות כולם הם בסוד אצילות, וסוד אלפיים אמה תחום שבת הם כנגד ב' הספירות זו"ן דחצוניות המקום בי"ע שאינם יכולים לעלות לאצילות, והם נשארים למטה מפרסה ריקנים בלי אור כמ"ש שם עש"ה, והם במקום ראש ואצילות דכלים, כי יש ערך הפוך בין הכלים והאורות, כי אם שראש ואצילות דמקום בי"ע הם מצד הכלים כתר וחכמה, הנה הם מצד האורות בחינת ז"א ונוקבא. כנודע. ולפיכך אין מודדין אלו אלפים אמה אמה מסמוך לחומת העיר, שה"ס פרסא דאצילות, אלא מניחין ומוסיפין אל העיר ע' אמה ושירים, שהם כנגד אלו הז"ס דבריאה כחב"ד חג"ת והחזה, שכל ספירה כוללת עשר, ובחינת החזה ה"ס השירים, שאלו ז"ס דבריאה הם עוד בבחינת גוף האצילות, וענין בליטתם לחוץ מעולם האצילות דומה לבליטת בטן לבר מגוף האשה, שאינה מחמת עצמה אלא מחמת העובר, כנ"ל. וע"כ מודדים התחום שבת רק מחזה דבריאה ולמטה עד החזה דכללות מקום בי"ע, כנ"ל.

וזה אמרו "כי אלו הששה תחתונות דעשיה יוצאים ובולטין מחוץ לעולם דאצילות כדמיון אשה עוברה וכו' " רצונו לומר, שאפולו אלו הששה תחתונות דעשיה, שנשארו אז למטה מפרסא תוך מקום ששה ראשונות דבריאה של עכשיו, נחשבים ג"כ כאלו היו באצילות. כי מקום אלו הז"ס ראשונות דבריאה הוא בחינת עיבורה של עיר הנחשב עוד כבחינת העיר ממש, והיינו דמיון אשה עוברה, כמ"ש לעיל.

פרק פה

מדור קבע אל הקליפות. כי הקדושה אין לה בכל ג' עולמות בי"ע רק דירת ארעי. כמ"ש בזוהר: אמא מקננת בכרסיא, וז"א מקנן ביצירה, ומלכות מקננא באופן. כי קינון הוא ענין דירת ארעי. והטעם הוא, כי בשבתות ובמועדים הם חוזרים למקומם באצילות ובי"ע נשאר ריקן מקדושה לגמרי. אבל הקליפות קנו להם דירת קבע מהזה ולמטה דבי"ע, שאינם מסתלקים משם לעולם דהיינו בשתא אלפי שני, ואפילו בשבתות ובמועדים אינם מסתלקים משם. משא"כ בט"ז ספירות הראשונות דבי"ע, שהם מחזה ולמעלה, הגם שלאחר החטא נבנו הקליפות בנין גדול, בסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים, ותופסים חלקם גם בס"ז ראשונות בכל קומת בי"ע. אמנם אין להם שם דירת קבע, שהרי בשבתות הם מוכרחים להסתלק מהט"ז הראשונות שמחזה ולמעלה. כי בעת עלית העולמות בשבת, נעשו אלו הט"ז ספירות ריקנים לגמרי, ואין בהם לא קדושה ולא קליפות. כנודע. אבל מחזה ולמטה דבי"ע אינם מסתלקים אפילו בשבת. וז"ש הרב "זולתי הארבעה עשר ספירות התחתונות, ששם היה מדור קבע אל הקליפות", כמבואר שאינם מסתלקים משם לעולם עד גמר התקון.

וצריכים להבין טעם הדברים, למה נשתנה כל כך הט"ז הראשונות מהי"ד התחתונות. וכן מה ענין של דירת קבע ודירת ארעי האמור הן בקדושה והן בקליפות. ותחילה יש לזכור כי מקום בי"ע לחוד, והעולמות בי"ע וכל מה שבתוכם, הן קדושה והן קליפות, הם ענין לחוד. וההפרש ביניהם גדול מאד: כי מקום בי"ע נעשה מכלים של נה"י דפרצוף נקודות דס"ג דא"ק שנשארו למטה מפרסא, מכח החידוש שנעשה עם הצמצום ב', שנסתיים האצילות על החזה דפרצוף זה, כנ"ל. נמצא שהכלים עצמם הם מצמצום א', אלא שהחידוש דעלית ה"ת בנקבי עינים הורידם למטה מאצילות ונתרוקנו מאורותיהם. הרי שהכלים דמקום בי"ע הם מבחינת צמצום א'. אבל ג' העולמות בי"ע והפרצופים שבהם, הן דקדושה והן דקליפה, המה יצאו מעיקרם רק מצמצום ב'. כי הם יצאו בעת הגדלות דע"ס דעולם הנקודים, עם התפשטות האור חדש דע"ב דא"ק שהוריד בחזרה הה"ת למקומה לפה דראש והשיב אח"פ לראש, ואח"כ כשנתפשטו המוחין מראש לז"ת, הורידו ג"כ נקודת הסיום ממקום החזה דפרצוף נקודות דס"ג, למקום סיום רגלין כמקודם לכן, ונתפשטו ז"ת דנקודים עד הנקודה דעוה"ז בשוה עם רגלי א"ק, ומתוך שעברו על גבול הפרסא שנעשה בעת קטנות הנקודים, לכן נשברו ומתו. ונודע, שמאלו הז"ת שמתו נעשו כל ד' העולמות דאבי"ע דעולם התיקון, וכן אבי"ע דקליפות. כי מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו. ומאלו דאתבסמו נעשו אבי"ע דקדושה, אשר הכלים דפנים

נעשו לעולם אצילות, ומכלים דאחורים נעשו ג' עולמות בי"ע. ומה שנשאר אחר אבי"ע דקדושה ולא יכול לאתבסם, נעשו מהם אבי"ע דקליפות. הרי שהן בי"ע דקדושה, והן בי"ע דקליפות, כולם יצאו ונעשו אחר צמצום הב'. משא"כ המקום בי"ע יצא כולו בעת צמצום א', ככל פרצופי א"ק, וצמצום הב' רק מיעט אותו להורידו לבר מאצילות.

והנה הטעם דמנהון אתבסמו, ומנהון לא אתבסמו ונעשו לבנין הקליפות. הוא כי שביה"כ היתה, מכח המלכות דצמצום א', שנעשתה לחלל פנוי, חזרה ונתערבה בכלים דז"ת, מחמת שעברו את גבול הפרסא, כמ"ש בחלק ז' ע"ש. ולפיכך לא יכלו להתברר רק ט' הספירות ראשונות דכל מלך מהז"ת, אבל המלכות דכל מלך לא יכלה להתברר, להיותה בחינת חלל הפנוי מצמצום א'.

אמנם מחמת שבירתם נתערבו כל הבחינות זו בזו, וכל בחינה המתבררת ועולה מבי"ע יש בה ש"ך ניצוצין, שהם כללות כל ז' המלכים, כי הם עם מלך הדעת ח' מלכים, ובכל מלך יש בו ע"ס, ובכל ספירה ד' בחינות חו"ב תו"מ, הרי ש"ך בחינות, כי ח' פעמים מ' הרי ש"ך. ומתוך שמלכות שבכל ע"ס לא נבררה, נמצא שיש כאן ח' מלכיות, שבכל מלכות ד' בחינות חו"ב תו"מ, שהם ל"ב ניצוצין. וה"ס ל"ב האבן, כי ל"ב הניצוצין האלו של המלכיות. הם בחינת חלל הפנוי דצמצום א', שאינם ראוים לשום תיקון, אלא שצריכים להפרידם מן הכלים, שזולת זה אי אפשר כלל לחזור ולהחיות אותם. ונמצא שבכללם הם ש"ך ניצוצין, אמנם רק ט"ר שבהם אפשר לברר ולהחיותם, שהם רפ"ח ניצוצין, ומלכיות שבהם שהם ל"ב ניצוצין, אין להם תיקון כלל, וצריכים להפרידם מן הכלים. בסו"ה והסירותי את ל"ב האבן מקרבכם.

ולפיכך נחלק בערך זה גם מקום בי"ע, שהוא תנה"י דנקודות דס"ג דא"ק, לב' בחינות: לט"ר שבו, ולמלכות שבו. כי הוא נתפשט בעצמו לע"ס חב"ד חג"ת נהי"מ, שבערך של התלבשות האורות בכלים, עומדים כל ט' הראשונות שבו חב"ד חג"ת עד החזה, ומלכות שבו בלבדה עומדת מחזה ולמטה. (כנ"ל דף א' תתפ"ט ד"ה תכף בעת ע"ש). ונמצא שכל מה שנפלו מז"ת דנקודים לבחינת ט' ספירות שבו עד החזה, הם ראוים להתברר, אבל מה שנפל לבחינת המלכות שלו, שהוא מחזה שלו ולמטה, אינם ראוים להתברר כי הם בחינת ל"ב האבן הנ"ל.

וזה אמרו "הארבעה עשר ספירות התחתונות שם היה מדור קבע אל הקליפות, דהיינו שאין הקליפות מסתלקים משם אפילו בשבת, כנ"ל, והוא משום ששם הוא בחינת המלכות דמקום בי"ע, ששם נפלו הל"ב האבן הנ"ל, שאין להם שום תיקון בכל משך שתא אלפי שני, ונמצא שאין הקליפות זזים משם, וקנו שם דירת קבע, אבל ט"ז

הספירות העליונות שמחזה ולמעלה ששם מקום רפ"ח ניצוצין הרי יש להם עליה בשבת, שאז חוזרים להיות אצילות, ונמצאים גם הקליפות שהם כנגד הרפ"ח ניצוצין, שהם מתבטלים כולם ביום השבת, וע"כ נעשה המקום ההוא אז, ריקן לגמרי, ואין בו לא קדושה ולא קליפה.

ותדע, כי כמו שאנו מחלקים במקום בי"ע, לומר, שמבחינת הכלים נבחן חב"ד חג"ת עד החזה לבחינת כתר חכמה שבו, דהיינו ראש ואצילות. ומבחינת התלבשות האורות בכלים, נבחנים כל הט"ס שבו שהם בחב"ד חג"ת עד החזה, ומלכות בלבדה היא מחזה ולמטה, כנ"ל. הנה עד"ז מתחלק ג"כ כללות העולמות כולם, כי הט"ס דכללות העולמות הראשונות, הם בא"ק ואצילות עד הפרסא, ששם הנוקבא דז"א, ומהפרסא ולמטה כבר אין שם מט"ס המקוריות כלום, אלא רק התפשטות הנוקבא דז"א, דהיינו המלכות בלבדה, וכל אלו הפרצופים דבי"ע, אינם אלא בחינת אור של תולדה בלבד. ועם זה, מבחינת התפשטות האורות בכלים, נבחן מפרסא ולמטה ג' עולמות בי"ע, שהם ג' הקומות בינה וזו"ן, וא"ק ואצילות נבחנים רק לכתר וחכמה בלבד. דהיינו ממש ע"ד שאמרנו בב' ההבחנות דמקום בי"ע. וכן בכל פרט ופרט. כי כל מה שיש בכלל, נוהג תמיד גם בפרט האחרון שאך אפשר להפרט.

ונמצא שיש ב' בחינות של ע"ס: ע"ס המקוריות, וע"ס דאור של תולדה. והסיום דט"ס המקוריות הוא במלכות דאצילות, והסיום דט"ס דאור של תולדה הוא במקום החזה דמקום בי"ע, דהיינו במלכות דאצילות דבי"ע, המסתיימת שם. וזכור זה. וזהו רק לפי המצב של בי"ע בבחינה הראשונה שכתב כאן הרב, שהוא מצב הקביעות של בי"ע. ומה שהשיגו בבחינה השניה ובבחינה השלישית, הוא בחינת תוספת בהם. וכן מה שאח"כ ירדו העולמות מחמת חטאו של אדה"ר, וד' התחתונות דיצירה וע"ס דעשיה ירדו מחזה ולמטה דמקום בי"ע, הוא ענין מיעוט גדול וירידה ממצב הקביעות שלהם, ונבחן כמו התלבשות קדושה בקליפות, כי מחזה ולמטה דמקום בי"ע הוא מקום קליפות.

פרק צא

פנימיות העולמות ובחינת חיצונותם והנה אז עלו כל שתי הבחנות הפנימיות והחיצוניות. הנה נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, שב' בחינות יש בבי"ע: א' הוא מקום בי"ע, הנעשה מכלים שמחזה ולמטה דפרצוף נקודות דס"ג. וב' הם בירורי האחורים דז' המלכים, שכבר השיגו הארת אצילות בעת גדלות הז"מ, ולולא נתפשטו למטה מפרסא היו מקוימים ולא נשברו, שע"כ כל תיקונם הוא לחזור ולהעלותם למעלה מפרסא, ומהם נעשו הפרצופים וג' העולמות בי"ע. ותדע, כי הכלים דמקום בי"ע, הם הנקרא חיצוניות

העולמות בי"ע, ובחינת הכלים דאחורים דז"ת דנקודים שנשברו, ונתקנו מהם העולמות והפרצופין דבי"ע, הם הנקרא פנימיות העולמות.

וזה אמרו "והנה אז עלו ב' הבחינות הפנימיות והחיצוניות" כי גם בחינת מחזה ולמעלה דמקום בי"ע שהוא חיצוניות העולמות, כנ"ל, היה לו ג"כ עליה לאצילות. משא"כ לאחר החטא דאדה"ר, שירדו יצירה ועשיה למטה מחזה דמקום בי"ע הנה נתחברו משום זה המחזה ולמעלה עם החלק שמחזה ולמטה, וע"כ אין עוד עליה למקום בי"ע אל האצילות בכל משך שתא אלפי שני, והוא מחמת חיבורו עם המחזה ולמטה שלו, שהקליפות אינם מתבטלין משם לעולם עד גמר התיקון כמ"ש לעיל.

פרק צד

אמת הוא שהעשיה בעצמה קדושה גמורה היא, אלא שירדה אל מקום הקליפות וכו' **היצירה לא נפל כולו רק רגליו** וכו'. יש להבין הדברים, למה גרם החטא דעצה"ד ליציאת בי"ע מאצילות אל למטה מפרסא, ולא עוד אלא שהפיל הד"ת דיצירה, וכל הע"ס דעשיה תוך מקום הקליפות ממש. ולפי שדברים הללו הם היסודות לכל דרושי בי"ע, להיותם נמצאים כן במצב ירידתם זו בכללהו ימות החול, ע"כ הכרח הוא לברר הדברים היטב, כי זולתם אינו מובן אף מלה אחת מדרושי הרב בג' העולמות בי"ע ובמה שבהם, ואצ"ל בהעליות שע"י התפלות ובמועדים ושבתות.

וצריכים לזכור את המתבאר עד הנה בג' הבחינות שיש להבחין בבי"ע: א' הוא מקום בי"ע, ב' הוא מהות הג' העולמות בי"ע, ג' מהות הקליפות, ונודע כי המקום בי"ע נעשה אחר עלית ה"ת המסיימת למקום בינה דגופא של הפרצוף נקודות דס"ג דא"ק, שהיא נקודת החזה דפרצוף זה, וסיימה שם את קו א"ס ב"ה, שמשם ולמטה נעשה חלל פנוי כהמקום שמתחת הסיום דרגלי א"ק שבצמצום א', ונמצא המחזה ולמטה של הפרצוף הזה, שנעשה חלל פנוי מא"ס ב"ה כמו הנקודה דעולם הזה, כנ"ל בדברי הרב (בחלק זה אות ג' וד') שאז הם נבחנו כמו שירדו מתחת רגלי א"ק, דהיינו לנקודה דעוה"ז, ע"ש באו"פ. ואלו תנה"י דנקודות דס"ג א"ק, נעשו למקום העתיד להתפשט שם ג' העולמות בי"ע וכל אשר בהם.

ובחינה שניה, הוא עצם העולמות והפרצופים והנשמות הנקראים בשם בי"ע. וחנה הם בחינת האחורים של הגדלות דז"ת דנקודים מטרם השביה"כ, שהם נתפשטו למטה מפרסא תוך מקום בי"ע, שנשברו ומתו, וגרמו גם לכלים דפנים דז"ת, דהיינו אותם שיצאו בעת קטנות נקודים, שמתו גם הם, מחמת חיבורם עם הכלים דאחורים, כנודע. והנה אם אותם האחורים דגדלות הז"ת נקודים לא היו מתפשטים לבי"ע, אלא שהיו

יוצאים באצילות ע"ד עלית בי"ע לאצילות, שמטרם החטא דעצה"ד או בשבתות, הנה ודאי שהיו מתקיימים ולא מתו. ותדע, שזה כל עבודתינו במשך השתא אלפי שני, לברר שוב אלו הכלים אחורים דגדלות הז"ת נקודים, לחזור ולהמשיך בהם האורות דגדלות. כמו שהיו להם מטרם השבירה, אכן עם תיקונים כאלו, שלא יתפשטו עוד אל מקום בי"ע, כבזמן שביה"כ, אלא באופן שיעלו למעלה באצילות, כדי שלא ישברו עוד.

ועיקרם הם ב' תיקונים: א' נקרא גניזו דאו"א הפנימים, שפירושו בלי להמשיך עוד ג"ר דחיה המתפשטים ממעלה למטה, כי אז יתפשטו שוב למקום בי"ע, אלא רק להמשיך ו"ק דחיה, שאינם מאירים אלא בבחי' ממטה למעלה, הנקרא גילוי חסדים של הנה"י, שהם ו"ק דגופא, אבל ג"ר דגופא שהם חג"ת נשארו תמיד בחסדים מכוסים, כלומר בלי הארת חיה, כי ג"ר דגופא צריכים לקבל מג"ר דרישא, וכיון דג"ר דחיה שהם או"א פנימים נגנזו, שוב לא יוכלו חג"ת לקבל בחינת חיה, ומתוך כך, אין הארת חיה מתפשטת רק ממטה למעלה כטבע הנה"י, ואינם עוברים עוד על גבול הפרסא, אלא שיוצאים באצילות גופיה. ותיקון ב' הוא, גניזו של המלכות דצמצום א' תוך רדל"א, וכל המוחין דשתא אלפי שני אינם יוצאים אלא על בחינת יסוד דמלכות, ומשום זה אפילו בעת הארת ע"ב, המורידה ה"ת למלכות, אין זה למלכות ממש, רק ליסוד, וזה שומר המוחין שלא יתפשטו למטה מפרסא. כבמקרה דשביה"כ.

ומכח ב' תיקונים אלו, חוזרים ומתבררים כל האחורים דגדלות דז"ת דנקודים שיצאו מטרם שביה"כ, והם מקבלים שוב אורות דאצילות, ועכ"ז מתקיימים ואינם נשברים, והוא משום כי עתה הם יוצאים באצילות גופיה למעלה מפרסא, כי אלו ב' התיקונים משמרים אותם. כמבואר.

ועם זה תבין מ"ש הזוהר והרב, דאדם הראשון לא הוי ליה מהאי עלמא כלום. וכן מ"ש הרב לעיל (בחלק זה אות מ"ה) אשר בטרם החטא היו העולמות בסוד בריאה. כי נתבאר שבחינת המלכות נגנזה ברדל"א, ואינה מתגלה בכל השתא אלפי שני בבחינת זווג, וז"ס רפ"ח הניצוצין הנבררים ע"י אבא המובא לעיל בחלק יוד, כי המלכים דמיתו בכללם, כוללים ש"ך ניצוצין, שהם ח' מלכים שבכל אחד מ' בחינות, והארת אבא מורידה המלכיות שבכל ספירה מהם, שהם ל"ב בחינות הנקראות ל"ב האבן, שהוא בחינת פסולת שאינה ראויה לכלום. להיותם צריכים לזווג על מלכות דצמצום א', והיא נגנזה ברדל"א. וע"כ לא יוכלו להתברר רק רפ"ח ניצוצין, שהם רק ט"ר דכל ספירה בחסר מלכות, אמנם בלי מלכות אי אפשר שתצא איזה מדרגה, וע"כ לכל בירור צריך זווג או"א, שאז אמא מאירה ל"ב ניצוצי מלכות משלה, דהיינו ממלכות דאמא, ומשלמת

הרפ"ח למספר ש"ך ניצוצין. וזה נוהג בכל מדרגה העולה ונבררת מבי"ע, כמ"ש שם, ועי' בדף תתקע"ה תשובה י"ז.

הרי שכל מדרגה הנבררת מבי"ע אל הקדושה, אין שם מבחינת האי עלמא כלום, כי האי עלמא הוא מלכות של צמצום א' הריקנית מכל אור, והיא בחינת ל"ב האבן הנדחה מכל מדרגה דקדושה ע"י הארת אבא, כנ"ל, ובחינת המלכיות של המדרגה אינה אלא מלכות דאמא המשלמת ש"ך הניצוצין. כנ"ל. ולפיכך גם אדה"ר שהיה נברר יחד עם פרצופי בי"ע, לא היה לו ג"כ מבחינת עוה"ז כלום. וז"ס שהרב אומר שכל העולמות היו בסוד הבריאה מטרם החטא, כי המלכיות דכל מדרגה היו בחינת מלכות דאמא הנקראת בריאה, וממנה היה כח הסיום של העולמות והפרצופים וכן נשמת אדה"ר כנ"ל.

עתה נבאר הבחינה הג' שיש להבחין בבי"ע, שהיא הקליפות. כי כל מה שלא היה יכול להתברר מאחורים של הגדלות דז"ת דנקודים, במשך השתא אלפי שני, הם נקראו קליפות, שפירושן שלא יצלחו לשום בירור, והנה נתבאר שכל המלכיות נדחו מהבירורים בסוד ל"ב האבן, ע"כ כל אלו המלכיות הנשארים אחר בירור כל המדרגות דבי"ע, המה נבחנים לקליפות, כי אין בהם עוד שום בירור לקדושה, מחמת הגניזו דה"ת דצמצום א' תוך רדל"א. וחוץ מאלו המלכיות יש עוד בחינת ג"ר דחיה, שאי אפשר לברר מהם בכל משך שיתא אלפי שני, מחמת הגניזו דאו"א הפנימים כנ"ל, כי ע"כ אינם מאירים רק ו"ק דחיה, ונודע שיש ערך הפוך בין כלים לאורות כי כל ו"ק מתלבשים בכלים דחב"ד חג"ת, הרי שמחמת גניזו של או"א הפנימים, חסרים נה"י דכלים של בחינת חיה, וג"ר דאורות. ונמצא שבחינת נה"י דכלים ג"כ אינם יכולים להתברר במשך שיתא אלפי שני, וגם הם נעשו לקליפות. באופן שעולם היצירה, שהוא בחינת ז"א, שאין לו תיקון ג"ר אלא באור החיה, כנודע, הרי אינו ראוי להמשיך רק ו"ק דחיה בכלים דחב"ד חג"ת, ונמצאים ד"ת דיצירה, שאינם מתבררים לעולם בכל משך שיתא אלפי שני, ונעשו לקליפות שלא יצלחו לכלום. והנה נתבאר שבחינת ד"ת דיצירה וכל אלו עשר ספירות דעשיה שהיו משמשים באחורים דגדלות נקודים, נעשו לקליפות.

ועפ"ז נמצא מקום בי"ע הנ"ל שבו נפלו הז"מ דמיתו, הנה הוא נחלק לחב"ד חג"ת נהי"מ, שחב"ד הוא מקום בריאה, וחג"ת הוא מקום יצירה, ונהי"מ הוא מקום עשיה. ונמצא, כי רק הכלים שנפלו במקום חב"ד, היו נבררים כולם לקדושה, אבל הכלים שנפלו לחג"ת דמקום בי"ע שהוא יצירה, לא יכלו להתברר כולם לקדושה, כי חסרים ג"ר דאורות ותנה"י דכלים, מחמת גניזו דאו"א הפנימים, הרי שבירור הכלים דיצירה של המקום בי"ע, נסתיים על החזה שלו, ומחזה שלו ולמעה לא נברר מכלים הנפולים שם כלום כי

נעשו לקליפות. ומן נהי"מ דמקום בי"ע, שהיא העשיה שבו, לא הוברר אפילו משהו, כי שם נפלו המלכיות, שכולם נדחו מהקדושה בסוד ל"ב האבן, כנ"ל. ונתבאר היטב, שי"ד הספירות דמקום בי"ע, הם מלאים קליפות, כי לא נברר מהכלים הנפולים שם כלום. כי לא יצלחו לשום בירור בכל משך שתא אלפי שני, ונעשו כולם לקליפות.

והנה נתבאר היטב, שג' העולמות ונשמת אדה"ר, הנה מבחינת עצם אצילותם, לא היו בכלים שלהם כלום, לא מבחינת ד"ת דיצירה, ולא מבחינת עשר ספירות דעשיה של הכלים דז"ת דגדלות נקודים. וע"כ אפילו בעת הבחינה הראשונה בזמן הקטנות שלהם היו מסתיימים על החזה דמקום בי"ע דהיינו עם סיום ספירה הששית של עולם היצירה דעכשיו. כי ד"ת של יצירה נעשו לקליפות, מטעם גניזו דאו"א הפנימים, ונמצא משום זה שעולם היצירה היה חסר באמת את נהי"מ דכלים שלו, וממילא היה חסר ג"ר דאורות שלו. וע"ז תבין מה שעולם היצירה אפילו בבחינה הג' שבערב שבת בין השמשות לא יכול לעלות למעלה מז"א דאצילות, שהוא קומת ו"ק בלי ראש, והוא משום שאין לו אלא חב"ד חג"ת דכלים, ואינו יכול לקבל רק ו"ק דחיה, שהוא קומת ז"א. וכן כל עולם העשיה שהובורר אז, לא היה מהמלכות האמיתית אלא רק ממלכות דאמא, שה"ס הל"ב ניצוצין קדושים המשלימים הש"ך ניצוצין בעת זווג או"א, כנ"ל. אבל מבחי"ד, שהיא בחינת נקודה דעוה"ז, לא היה בעולם העשיה הזאת כלום. וזכור זה.

ונמצא שמטרם חטאו של אדה"ר היו העולמות וכל אשר בהם בבחינת חירות ממלאך המות, שפירושו, שלא היו שום אפשרות אל הקליפות שיתערבו עוד בהקדושה, שמחמתן יסתלקו האורות וימותו הכלים כבמקרה דשביה"כ, כי אלו ב' תיקונים הנ"ל, שהם הגניזו של או"א הפנימים, והגניזו דה"ת ברדל"א היו שומרים את הגבול של הפרסא. כנ"ל. אמנם ודאי שזה לא יבחן לבחינת בלע המות לנצח, שהרי עוד נמצאים בחינות הקליפות בד"ת דיצירה, וע"ס דעשיה הנקראים מות. אלא אע"פ שמציאות המות היה, עכ"ז הקדושה היתה בבחינת חירות ממלאך המות, כנ"ל, ולולא חטאו של אדה"ר, לא היה עוד בחינת מיתה בעולמות, שפירושו הסתלקות האורות מהכלים, כמבואר.

ואחר שחטא אדה"ר בעצה"ד, הביא שוב מיתה לעולמות כבזמן שביה"כ, כי גרם שוב התערבות המלכות דחלל פנוי תוך הכלים דקדושה, ותכף נסתלקו האורות מהכלים ונפלו כל הבירורים למקום המיתה. באופן שענין החטא דעצה"ד, הוא שוה לגמרי לשביה"כ של ז' המלכים, אלא שזה בעולמות, וזה בנשמות. כי כן כתב הרב בשער הקדמות בסופו בלקוטים דף ת"ט ט"ב אמצע ד"ה אמנם צריך שתדע. וז"ל: כבר המ"ן דאמא ודנוקבא דאריך ודנוקבא דעתיק, כולם הוברר לגמרי אפילו בבחינת פב"פ, ולא

נשארו לברר רק מ"ן דמלכות דבחינת פב"פ לבד וכו', ועדיין היו הקליפות נאחזות בהקדושה, וכשנזדווג בערב שבת ועדיין היו זו"ן אחור באחור, גרם שהזווג העליון דזו"ן יחזרו אז פב"פ, ועדיין היה הנחש נאחז שם, וזהו עצה"ד טו"ר, כי החו"ג שבדעת שהם היורדים בעת הזווג, עדיין היו טו"ר למטה במלכים שלא הוברר, וכשעלו בסוד הזווג בערב שבת, היו מורכבים מטו"ר, כי לא יכלו להתברר לגמרי, וז"ס נחש דאטיל זוהמא בחוה, ואז שלט הנחש בהקדושה, ואז אף כל מה שכבר הובר וכו' חזר להתקלקל ונתערב בקליפות וכו', והבן זה מאד, כי אלו הם דוגמת המלכים הראשונים שכולם בחינת קריין בלי זווג, וזה סוד עצה"ד על מתכונתו. עכ"ל. הרי מפורש שעצה"ד ושביה"כ הם ענין אחד, דהיינו בחינת קריין בלי זווג. והנה הרבה דרושים אמר הרב בענין עצה"ד, אמנם כאן סיים שזה סוד עצה"ד על מתכונתו, לכן ראוים הדברים לתשומת לב ביותר.

ולכאורה תמוה, כי כאן כתב הרב שחטא דעצה"ד היה אחר בחינה הג' בערב שבת בין הערבים, שכבר הוברר העולמות כולם ונתקנו במקום הראוי להם להיות תמיד, ואפילו הששה תחתונות דעשיה, כבר עלו לאצילות למעלה מפרסא, והיצירה ועשיה העומדים במקום זו"ן חזרו בבחינת פב"פ. ושם כתב שאפולו זו"ן היו עוד אב"א בעת אכילת עצה"ד, וזה היה סבת כל החטא והקלקול. וכן צריכים להבין ענין המ"ן דמלכות שלא היה נברר עוד, מה הם.

ועם המתבאר מובן היטב, כי ענין המ"ן דמלכות, הוא בחינת ל"ב האבן הנ"ל, שהיו נדחה מכל הכלים ופרצופים דבי"ע, ובמקומם בא ל"ב הניצוצין קדושים דמלכות דאמא, כנ"ל, וזה שאומר שם שלא היה נברר רק המ"ן דאמא, וכן לעיל אומר שעולמות כולם היו בסוד הבריאה, ולפיכך לא עלה עולם היצירה רק למקום ז"א, דהיינו ו"ק בלי ראש, כי היה חסר לו הד"ת הנקראים נהי"מ, ועי"ז חסר לו ג"ר דאורות כנ"ל, ואע"פ שהיה אז בבחינת פב"פ עם העשיה, הוא רק פב"פ מבחינת ג"ר דנשמה, מטעם שעולם העשיה היה רק מבחינת מ"ן דאמא, המספיק לזו"ן רק לג"ר דנשמה ולא לג"ר דחיה. ועד"ז ממש היה גם בזו"ן העליונים, ששניהם כבר עלו אז למקום ג"ר דא"א פב"פ, ועכ"ז לא היו בבחינת פב"פ רק מבחינת נשמה, אבל מבחינת חיה היה חסר הז"א ד"ת דכלים, שהם נעשו לקליפות תוך המחזה ולמטה דמקום בי"ע, כנ"ל. וכן הנוקבא דז"א, היתה חסרה מבחינת המ"ן של עצמה, כי הם נעשו לקליפות תוך העשיה דמקום בי"ע כנ"ל. אמנם כל תיקונם היה אז בבחינת נשמה דיחידה, המשאיר את המחזה ולמטה שלהם אב"א וכבר נתבאר זה באורך לעיל דף א' תתקט"ז ד"ה עצה"ד עש"ה כל ההמשך.

באופן שענין פב"פ דזו"ן הוא מקומת נשמה, אבל מקומת חיה ויחידה נשארו אב"א,

וע"כ יש עוד אחיזה לקליפות בין הדבקים, דהיינו שאסורים בזווג מבחינת חיה, ויחידה, כי אז האורות ימשיכו אחריהם הכלים מי"ד הספירות שמחזה ולמטה דמקום בי"ע, שנעשו לקליפות, ויפילם למקום המיתה.

וזה אמרו "והענין בע"ש היה בעוד שעדיין לא הוברר המ"ן של המלכות" כי מחמת הגניזו דהמלכות ברדל"א לא היה אפשר לברר בחינת המלכיות דש"ך ניצוצין כנ"ל, כי נעשו לקליפות. וזה אמרו "וכשנזדווג בערב שבת ועדיין היו זו"ן אב"א גרם שהזווג העליון דזו"ן יחזרו פב"פ ועדיין הנחש היה נאחז שם" כי אפילו ז"א העליון שבמקום א"א, לא היה לו שם בחינת יחידה, רק מבחינת ג"ר דנשמה, המשאיר המחזה ולמטה שלו בבחינת אב"א, אבל מבחינת חיה דיחידה היה עוד בו"ק חסר ג"ר, שהרי הד"ת שלו לא יכלו להתברר מסבת הגניזו דאו"א הפנימים, והם נעשו לקליפות. ומכ"ש הנוקבא דז"א, שהיתה חסרה לגמרי מבחינת מ"ן שלה, ולפיכך ע"י אכילת עצה"ד גרם זווג זו"ן פב"פ בעת שהנחש היה נאחז שם, פירוש: כי קומת האורות ממשיכים אליהם הכלים המיוחסים להם, וכיון שאה"ר גרם יציאת זווג מקומת זו"ן פב"פ דאור הג"ר דחיה ודיחידה, הרי תכף המשיכו האורות אלו את הכלים של י"ד הספירות דקליפות המיוחסים לאורות הללו, שיקבלו. וילבישו את האור, ונודע שהקליפה דבחי"ד נקרא נחש, ונמצא שהעלה את הנחש שיתאחז למעלה במקום נה"י של הזו"ן, דהיינו אחיזה גמורה לעשות נה"י לז"א מד"ת דיצירה, וכן ולהעשות בחינת נה"י דנוקבא מן הע"ס דעשיה דקליפות. וז"ש שע"י החזרתו לזו"ן פב"פ גרם אחיזה להנחש שם, שהוא כולל הקליפות דבחי"ד.

וזה אמרו "כי החו"ג שבדעת שהם היורדים בעת הזווג עדיין היו טו"ר למטה במלכים שלא הוברר" כי האורות היוצאים בעת הזווג נקראים חו"ג שבדעת, שהם הממשיכים לעצמם הכלים המיוחסים להם, ויורדים ומתלבשים בהם, ומתוך ירידתם בהקליפות בי"ד הספירות, כנ"ל שהם המלכים שלא הוברר הנקראים קליפות, כנ"ל, הרי החו"ג האלו נעשו ע"י ירידה זאת בבחינת טו"ר. וזה אמרו "וז"ס הנחש דאטיל זוהמא בחוה ואז שלט הנחש בהקדושה" דהיינו כנ"ל, שע"י קבלתו את האורות המיוחסים אליו, נעשה שולט על הקדושה הזאת, דהיינו על האורות שקבל.

וזה אמרו "ואף כל מה שכבר הוברר שהם מ"ן דאמא ומכ"ש מ"ן דרחל גם הוא חזר להתקלקל ונתערב בקליפות" כי המ"ן בכללם שהם המלכיות דאמא המשלימות את הרפ"ח לש"ך ניצוצין, יש בהם ב' בחינות: שהם בחינת לאה ובחינת רחל, ואומר שכל המ"ן האלו שכבר הוברר ונפרדו לגמרי מל"ב האבן, שהם בחינת המלכות דצמצום א'

שנעשתה לחלל פנוי כנ"ל הבה עתה מחמת עלית הנחש וקבלתו את החו"ג דדעת שירדו מן הזווג, כנ"ל. הנה שוב נתערבה בחינת המלכות דחלל פנוי, שהיא בחינת הנחש, תוך המ"ן דאמא, כי להיותם שניהם בחינת מלכיות, נתערבו ונתחברו זה בזה, וע"י כן נפגמו כל הכלים דקדושה שכבר הוברר ועלו מבי"ע לאצילות, והאור שבהם נסתלק תכף למקורו, והכלים והניצוצין נפלו לקליפות, ואותם הכלים דפרצופי בי"ע שהפגם לא נגע בהם כל כך, כמ"ש להלן, שהם כל פרצופי ג' עלמין בי"ע הנשארים, הם ירדו למטה מפרסא, עד שיצירה ועשיה ירדו למדור קבע של הקליפות דהיינו למחזה ולמטה דמקום בי"ע, ונתלבשו בהם. כמ"ש להלן.

וזה אמרו "והבן זה מאד כי אלו הם דוגמת המלכים הראשונים, שכלם בחינת קריין בלי זווג" כי המשיך האורות בעת שעוד לא הוברר המ"ן דמלכות, ונמצא שאין שם נוקבא שתהא ראוי לקבל האורות ההם, וע"כ קבלו אותם הקליפות, דהיינו הכלים שעוד לא הוברר, הנקראים קליפות. אמנם לע"ל שתתגלה המלכות שנגנזה ברדל"א, בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, הנה אז תהיה נוקבא מוכנת לקבל האורות דג"ר דחיה ויחידה, כי גם המ"ן דמלכות דצמצום א' יוברר ג"כ, ואז יצאו האורות בזווג זכר ונקבה. מה שלא היה כן בזמן שביה"כ, כי אז נמשכו האורות דג"ר דחיה ויחידה בלי נוקבא מוכנת לקבל, דהיינו מטרם שנבררו המ"ן דמלכות, וכן באכילת עצה"ד, שהמשיכם ג"כ מטרם שהוברר המ"ן דמלכות, נמצא שיצאו מהזכר בעת שלא היה לו נוקבא מוכנת לקבל אותם, וע"כ יצאו בסוד טפת קרי, מזכר בלי נקבה, וקבלו אותם הקליפות כנ"ל. וע"כ נקראו קריין בלי זווג דכר ונוקבא, אמנם יש כאן קושיא חזקה, כיון לפי מה שנתבאר שהחטא דעצה"ד ושבירת הכלים הם ענין אחד, א"כ למה שם בשביה"כ נשברו אפילו הכלים דפנים של הז"א ולא נשתייר כלום, וכאן בחטא דעצה"ד, לא לבד שהכלים דפנים של זו"ן נשתיירו כולם שלמים באצילות, הנקראים ו"ק ונקודה, אלא גם הפרצופים והעולמות דבי"ע, נשארו שלמים בקדושתם כמקודם, אלא רק שירדו למטה מפרסא דאצילות לתוך המקום דבי"ע, אבל לא נשברו כלל ח"ו. ויש להבין את זה.

והתשובה היא, כי לדבר זה נעשה תיקון נוסף בעולם התיקון, הנקרא עיבור, שע"י עיבור כל פרצוף בבטן אמו, נעשה תיקון קוים בהם ונקשרים יחד ע"י האורות דאו"א, עד שלא יארע בכלים דפנים שבהם שום קלקול לעולם ע"י מעשה התחתונים, כמ"ש בחלק יוד וי"א ע"ש. וזהו הנקרא עיבור א', שפירושו, תיקון הכלים דפנים דכל פרצוף, והוא נבחן תמיד לעצמותו של הפרצוף די הספקתו, שהוא אורות דו"ק בכלים דחב"ד חג"ת עד החזה, והוא הנקרא ו"ק ונקודה. ויש גם עיבור ב', שהוא לצורך מוחין דג"ר, אמנם הם

אינם עיקרים בהפרצוף, אלא עולים ויורדים לפי מעשה התחתונים כמ"ש שם באורך. ועיבור א' נעשה תמיד ע"י העליון, כי אח"פ דעליון מתקנים הגו"ע דתחתון, כי אין אז שום מציאות אל התחתון שיוכל לעזור עצמו, כי העיבור הא' מתחיל לברר ולהוציא אותו מן הקליפות. משא"כ עיבור הב', הוא ע"י עלית מ"ן של התחתון עצמו, כי הוא עולה למ"ן אל העליון שלו, ועל המ"ן שהעלה יוצאים לו שם המוחין.

וזה כל ההפרש משביה"כ להפגם דעצה"ד, כי שם בז"ת דנקודים, שום תיקון קוים לא היה בהם, אלא שיצאו פרודות בקו אחד זה תחת זה. ולכן נשברו שם גם הכלים דפנים. עש"ה. ולפיכך, לא שלט הפגם דעצה"ד בכל מה שיצא בג' העולמות בי"ע, מבחינת עיבור א', דהיינו מבחינת הקטנות שיצאה בהבחינה הראשונה שכתב הרב כאן, וכמו שהכלים דפנים נשארו שלמים בזו"ן דאצילות, שהם ו"ק ונקודה, כן נשארו ג"כ כל הכלים דפנים דהעולמות בי"ע, שהם הכלים דחב"ד חג"ת שבהם עד החזה, שיצאו בבחינה הראשונה לעת לידת נשמת אדה"ר.

אמנם לא יכלו להשאר באצילות כמו שהיו קודם החטא, כי מקודם היה פירוד גמור בין הקדושה לקליפות, ואע"פ שהפרסא דאצילות לא נתבטלה, עכ"ז לא היה בה מבחינת ה"ת כלום, אלא מבחינת מלכות דאמא, ועד"ז נקודת הסיום דבי"ע, שהיה אז בששה ראשונות דיצירה בהחזה, לא היה בה מבחינת ה"ת כלום, אלא בחינת מלכות דאמא, כנ"ל, שכל ל"ב המלכיות אשר השלימו לש"ך נצוצין היו כולם מאמא ע"ש. ולפיכך היתה הבריאה יכולה להלביש לז"א דאצילות, וד"ר של היצירה יכלה להלביש את הנוקבא שאצילות כי קומת ו"ק שבהם קבלו מאמא בהתלבשות הנוקבא דאצילות ועל כן הלבישו לזו"ן דאצילות.

מה שאין כן אחר החטא דעצה"ד, שהנחש הטיל זוהמא בחוה העליונה, שפירושו, שנתערבה בחינת המלכות דחלל הפנוי תוך המלכות דנוקבא שהיתה מאמא, כנ"ל ע"ש. הנה גרם זה לעלית ה"ת בנקבי עינים בכל הפרצופים שירדו שוב להמדרגה שמתחתיהם, עד שאח"פ דגופא דזו"ן, שהם תנה"י דז"א, וכל ט"ת דנוקבא ירדו שוב למקום בי"ע, הנה בהכרח שכל ג' העלמין דבי"ע ירדו עמהם לתחת הפרסא דאצילות, כי כל בי"ע הם בחינת נה"י דז"א וט"ת דנוקבא. ולכן חב"ד חג"ת דבי"ע, שהם הכלים דפנים שלהם נתלבשו בחב"ד חג"ת דמקום בי"ע, והכלים דאחורים שלהם, שהם ד"ת דיצירה וע"ס דעשיה שלהם, הם ירדו לי"ד ספירות דקליפות, דהיינו למחזה ולמטה דמקום בי"ע. ואע"פ שי"ד הספירות דבי"ע הם כלים נבררים ממ"ן דאמא, ואין בהם מבחינת מלכות דחלל הפנוי כלום, וכבר נתקנו בעיבור ע"י אורות אמא באופן שאין עוד בהם אחיזה כל

שהוא אל הקליפות כנ"ל, עכ"ז, כיון שאלו י"ד הספירות דקליפה קבלו לתוכם תערובות גם ממלכות דאמא ע"י כלהו האחורים דמוחין עלאין שנפלו לתוכם, ע"כ נשתוה צורתם למלכות דאמא, והשיגו כח להלביש אלו י"ד הספירות של בי"ע דקדושה. וע"כ בריאה יצירה עד החזה, שהם כולם כלים דפנים, היה להם כח להשאר למעלה, מי"ד הספירות דקליפות, אבל ד"ת דיצירה וע"ס דעשיה דקדושה, שהם כלים דאחורים, ירדו ונתלבשו בקליפות.

וזה אמרו "אמת הוא שהעשיה בעצמה קדושה גמורה היא אלא שירדה אל מקום הקליפות" דהיינו כמבואר, אשר העשיה בעצמה היא כולה מבחינת מ"ן דאמא ובתיקון קוים דעיבור א' באופן שאין בה שום אחיזה של משהו לקליפות. אלא שירדה למקום הקליפות, והיינו משום שהקליפות השיגו כח להלביש אותם, ולהשתוות להם כדוגמת קוף בפני אדם. שזה גורם פגם גדול אל המקבלים מע"ס דעשיה דקדושה, כי הם מוכרחים לקבל שפעם דרך הקליפות המלבישים אותן, ונמצא מתערב שפעם שמקבלים תוך הכחות של הקליפות ונעשה טו"ר, וצריכים זהירות יתירה להפריד הרע ולקבל רק הטוב. וז"ס העירוב דקדושה בקליפה הנאמר בעולם העשיה. והבן.

פרק צט

בתפלת המוסף נעשה ע"י מעשה התחתונים בתפלתם אבל אז היו עולים מאליהם וכו'.

דהיינו כמבואר בדיבור הסמוך (ד"ה והתשובה היא) אשר בעיבור א', התחתון עולה ומתברר ע"י העליון, דהיינו בעת שהעליון מברר אח"פ שלו, כי אח"פ דעליון דבוקים תמיד בגו"ע דתחתון, וע"כ מתתקנים יחד. וז"ש "כי ראי עדיין לא נברא אדם" כי בעיבור הא' היו עדיין נר"ן דאדם מונחים ומעורבים בקליפות, ולא היה לו שום מציאות בקדושה, וא"כ איך אפשר שיעלה בעצמו בבחינת מ"ן. כמ"ש לעיל (דף א' תתקמ"ו ד"ה והתשובה) אמנם בעיבור ב' לצורך מוחין דגדלות, כבר יכול האדם עצמו לעלות בסוד מ"ן אל העליון שלו, כי כבר יש לו עכ"פ בחינת ו"ק, ויכול לעלות מעצמו. כמ"ש שם.

פרק קא

ואין בנו עוד כח להעלות עוד שש אחרונות דעשיה בעולם האצילות בשום זמן כלל ועיקר. והוא מטעם המבואר בדיבור הסמוך, כי נגנזה המלכות המזדווגת דצמצום א' ברדל"א, ואין עליה זווג כל השתא אלפי שני, ואפילו בעת הורדת ה"ת מנקבי עינים לפה, אינה אלא על בחינת יסוד שבפה ולא במלכות. ע"ש. וע"כ לא יוכל להתברר הג"ר דחיה ויחידה, אלא בחינת ו"ק שבהם לבד, שהם בחינת נשמה שלהם, ונמצאים משום זה שרק ג"ר דעשיה, שהוא בחינת ראש, מספיקים לו המוחין דו"ק. שיכול לעלות לאצילות, אבל

שש התחתונות דעשיה, לא יוכלו לעלות לאצילות אלא ע"י מוחין דג"ר דחיה יחידה., ומתוך שהם צריכים למ"ן דנוקבא דצמצום א' הנגנזה ברדל"א, ע"כ לא יכלו להתגלות אלא בעתיד, ואחר שתתגלה הנוקבא ההיא בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, שה"ס הגילוי שלה ברדל"א הנקרא ראש פנה, ואז יושלמו הבירורים דמ"ן דנוקבא, כי יתעלו כל הנצוצין הקדושים מי"ד הספירות דקליפות, ויתבטלו מן העולם, בסוד בלע המות לנצח. שה"ס גמר התיקון. ואז יתתקנו שש התחתונות דעשיה, וישובו להיות אצילות. וז"ס מטי רגלין ברגלין, כי רגלי האצילות יתפשטו עד לנקודה דעוה"ז, וישתוו עם קומת א"ק לגמרי.

פרק קי

החו"ג שיש בכל הפרצופים שבג' עולמות בי"ע מהם יוצאים הנשמת של התחתונים וכו' **היו כלולות בנשמת אדם הראשון**. כי יש ג' מוחין חב"ד, ומוח הג' הנקרא דעת, כלול גם הוא לבדו מן ג' מוחין חו"ב ודעת תחתון. ודעת הזה הן העליון הן התחתון הוא כלול מה"ח וה"ג, שמהם יוצאים כל הנשמות התחתונים, וכן נשמת אדה"ר, שהוא הכולל של כל הנשמות של התחתונים, יצאו ג"כ כן מחו"ג האלו שבדעת.

והנה הדברים הללו עמוקים מכל עמוק, ומתוך שהם מראים אותנו לדעת את מקור נשמתינו ואחיזתינו בהעולמות העליונים, שכל נצחיותינו תלוי בהם, ע"כ יש לנו להרחיב ההבנה עד כמה שאפשר.

ותחילה יש להבין ענין ב' בחינות חב"ד הנ"ל, אשר הנשמות יוצאים רק מדעת שבהם. ויש להבין למה אינם יוצאים מחו"ב שבחב"ד זולת מהדעת דחב"ד. והענין הוא, כי בכלל אין בראש זולת ג' מוחין שהם חב"ד, אשר הג"ר שבו נקראים מוח חכמה ומוח בינה, וז"ת שלו חג"ת נהי"מ, נקראים מוח הדעת. אלא שהם מתחלקים על ב' פרצופים, ע"ד התחלקות או"א עלאין וישסו"ת: אשר חו"ב מתפשטים לפרצוף חב"ד בפני עצמם, דהיינו ג"ר וז"ת, ונבחנים לפרצוף ג"ר של המוחין. וכן עד"ז מוח הג' שהוא הדעת הכללי, דהיינו ז"ת דראש, מתפשט גר הוא לפרצוף בפני עצמו ג"ר וז"ת, שהג"ר הם חו"ב דדעת, והז"ת הם דעת דדעת. ושניהם יחד הג"ר והז"ת דדעת נקראים פרצוף הו"ק דהמוחין. והתחלקות זו נוהג הן בהפרצופי אצילות, והן בפרצופי בי"ע, וכשהמוחין מושפעים מראש אל הגוף שלו, מתחלק גם הגוף לב' פרצופים ג"ר וו"ק, אשר החג"ת שלו עד החזה פרצוף ג"ר דגוף, והוא מקבל תמיד מפרצוף ג"ר דמוחין, שהם חו"ב ודעת עליון. ופרצוף ז"ת דגופא, דהיינו התנהי"מ שבו מחזה ולמטה עד סיום רגלין, נבחן לפרצוף ו"ק דגופא, והוא מקבל תמיד מפרצוף ו"ק של המוחין שבראש, הנקראים ג' מוחין דדעת,

או חו"ב ודעת תחתון. וזה הבחן פרטי הנוהג בכל מדרגה ראש וגוף. שהראש לבדו כולל ב' פרצופים ג"ר וו"ק, ובכללו הוא ג"ר. והגוף לבדו כולל ב' פרצופים ג"ר וו"ק ובכללו הוא ו"ק.

וענין התחלקות הזה הפרטי נמשך מן כללות האצילות, כי גם חו"ב תו"מ דכללות האצילות מתחלקים כן. כי הראש דכללות האצילות הוא או"א וישסו"ת, ובכללות, הם בחינת ב' המוחין דחו"ב, וישסו"ת הוא בחינת מוח הדעת דכללות האצילות. ואו"א לבדם מתפשטים לפרצוף שלם, וז"ת, שהם חו"ב ודעת הנעלם. וישסו"ת לבדם מתפשטים לפרצוף שלם ג"ר וז"ת, שהם חו"ב ודעת תחתון.

והגוף דכללות האצילות הוא ז"א, הנקרא אדם דאצילות, וגם הוא מתחלק לב' פרצופים ג"ר וו"ק, שחג"ת עד החזה הוא פרצוף ג"ר שבו, והוא מקבל מג"ר דראש דכללות, הנקרא או"א עלאין שהם חו"ב ודעת הנעלם, ונקרא דעת הנעלם, משום שמשפיע לחג"ת דז"א רק חסדים מכוסים. ומחזה דז"א ולמטה הוא פרצוף ו"ק דז"א, והוא מקבל מו"ק דראש דכללות, שהוא נקרא ישסו"ת, או חו"ב ודעת תחתון הנגלה, ונקרא כן, משום שהוא משפיע לתנה"י חסדים מגולים בהארת חכמה. אמנם אין הז"א מקבל, רק מבחינת הדעת, ולא מחו"ב, הן החג"ת שלו המקבלים מג"ר דראש אינם מקבלים אלא מדעת דג"ר האלו, הנקרא דעת הנעלם. וכן תנה"י שלו המקבלים מו"ק דראש, אינם מקבלים מחו"ב דו"ק האלו, אלא מדעת שבו הנקרא דעת תחתון הנגלה. וטעם הדבר, כי הז"א עצמו הוא בחינת גוף דכללות, ע"כ הוא מקבל רק מהבחינה שכנגדו בראש, שנקראת דעת הכולל ז"ת וגוף, כי דעת דפרצוף ג"ר דראש, הוא בחינת גוף דאו"א עלאין. ודעת דפרצוף ו"ק דראש, הוא בחינת גוף דישסו"ת. אבל לחו"ב הן דפרצוף ג"ר, והן דפרצוף ו"ק אין לו היחס דהבחינה שכנגדו.

וכמו שנתבאר באדם דאצילות, שהוא ז"א דאצילות, כן יש אדם דבי"ע, שהם נר"ן דאדם הראשון, כי אדם דבריאה הוא נשמה שלו, ואדם דיצירה הוא רוח שבו, ואדם דעשיה הוא הנפש שבו. ונקרא כן, כי גם הוא בחינת גוף של כללות בי"ע, כמו ז"א שהוא גוף דכללות האצילות. אמנם ודאי יש הפרש גדול ביניהם, ולהבין זה יש להרחיב הדברים, ולהבין נשמת אדם הראשון משורשו.

ותדע שמקורו של אדם הראשון הוא מהנקודה דעוה"ז, שה"ס מעפר אתה ואל עפר תשוב שנתכלל מחמת אכילת עצה"ד. כי הנקודה דעוה"ז נקראת עפר, שאינו ראוי לזריעה, להיותה מבחינת המלכות דחלל הפנוי. וכדי לתקנו שיהיה ראוי לקבל אורות העליונים, הוא נתמתק במלכות דבינה, שנקראת אדמה, כי הבינה נקראת ארץ אדום, כנודע.

ותחילת שורשו התחיל בעת צמצום ב', שה"ס ה' זעירא דחבראם, כי שם נמתק מדת הדין במדת הרחמים, ע"י עלית ה"ת בנקבי עינים, כנודע. אמנם בקטנות נקודים עוד לא נגלה שורשו, כי אז לא יצא אלא הכלים דפנים דז"ת, שהם חב"ד חג"ת עד החזה, ושורש האדם הוא רק בכלים דאחורים דז"ת דנקודים, שהיו אז במקום בי"ע.

אלא בעת הגדלות דנקודים, שע"י אור החדש דע"ב שהוריד הה"ת מנקבי עינים בחזרה לפה, כמו שהיה בפרצופי א"ק, ונתעלו האחורים דראש הנקרא אח"פ והשלימו הע"ס דראש בקומת ג"ר, וכן נתפשטו האורות ממעלה למטה ונתחברו האחורים דגוף הנקרא תנה"י שמחזה ולמטה ונעשו שוב בחינת אצילות כמו רגלי א"ק עד לנקודה דעוה"ז ונשברו ומתו כנודע, הנה אז ירדו רפ"ח ניצוצין תוך הכלים המתים, כדי להחיותם. כנודע. ופירושו הוא: כי הפנים ואחוריים הם סוד רפ"ח ניצוצין ול"ב ניצוצין, כנ"ל דף א' תתקל"ח ד"ה אמנם והנה מקודם השבירה, לא היה במקום בי"ע רק בחינת האחורים דז"ת דנקודים לבד, דהיינו ל"ב ניצוצין, כלומר בחינת מחזה ולמטה בלבד, הנבחנים כולם למלכיות, אבל מבחינת כלים דפנים, שהם רפ"ח ניצוצין לא היה בהם כלום, ואחר שביה"כ, אשר גם הכלים דפנים דז"א, שהם חב"ד חג"ת עד החזה שיצאו בעת קטנות נקודים, שהם כולם מבחינת אצילות למעלה מפרסא, ועכ"ז נשברו גם הם וירדו לבי"ע, ונתערבו עם הכלים דאחורים, הרי שהרפ"ח ניצוצין נתערבו עם הל"ב ניצוצין, והיה זה כדי להחיות את המתים, כלומר, שיהיה אפשרות לתקן שוב אם כל האחורים דז"ת דנקודים, ולהשיבם לבחינת אצילות בסוד מטי רגלין ברגלין ויבולע המות לנצח.

ומזה יצא שאין לך ניצוץ נברר מבי"ע שלא יהיה בו אבי"ע, שהם ע"ס חב"ד חג"ת נהי"מ. כי אפילו ניצוץ שהוא כולו מאחורים, דהיינו מהחלק שמחזה ולמטה לבד, מ"מ הוא נכלל ג"כ מהכלים דחב"ד חג"ת עד החזה, מכח העירוב דרפ"ח ניצוצין עם הל"ב, כנ"ל. באופן, שכל מדרגה הנבררת יש בה כח להתפשט בעצמה לע"ס חב"ד חג"ת נה"י, אמנם בדרך כלל יש לחלקם על ד' בחינות, שהם: פו"א דפנים, ופו"א דאחורים.

וביאורם הוא: כי לולא העירוב של הרפ"ח ניצוצין בהל"ב ניצוצין לא היה ראוי להתברר מן השבירה לצורך ז"א דאצילות, רק הכלים דפנים שלו שהיה לו מבחינת אצילות מקודם שביה"כ, שהם חב"ד חג"ת שלו עד החזה באורות דו"ק ונקודה. והיה חסר לו תמיד התנה"י דכלים וג"ר דאורות. אמנם מחמת העירוב דרפ"ח ניצוצין עם הל"ב ניצוצין, שנכללו הכלים דפנים ואחורים זה מזה, הרויח הז"א דאצילות כלים דאחורים, שנתכללו ברפ"ח שלו, ועי"ז הולך ומברר נה"י דכלים, ומשיג על ידיהם ג"ר דאורות. אמנם אחורים אלו דז"א אינם אחורים גמורים, אלא בחינת אחורים הנכללים בכלים דפנים דהיינו

ע"ד התכללות התחתון בעליון, שהוא תמיד רק למעליותא, ולא כלום לגריעותא, כי רק השבח של התחתון נכלל בו, אבל בחינת המסכים והמיעוטים דתחתון לא יוכלו להכלל בהעליון. ונמצא שאלו האחורים הנכללים בהפנים שוים בערכם כמעט כמו הכלים דפנים עצמם.

וכנגד אלו, יש ג"כ התכללות הכלים דפנים בכלים דאחורים, דהיינו כי אלו הכלים שמחזה ולמטה דז"ת דנקודים, שהם בחינת ל"ב ניצוצין שנעשו לבחינת חלל פנוי בעת צמצום ב', קנו עתה ע"י התכללות הרפ"ח בהם גם בחינת כלים דפנים, שהם חב"ד חג"ת עד החזה. ומזה הטעם נבחן מקום בי"ע לע"ס שלמות אע"פ שלא היה לו מתחילתו אלא רק ב"ש ת"ת תחתונים ונהי"מ, כי ע"י העירוב הנ"ל, השיג גם הכלים דחב"ד חג"ת עד החזה, שהם כלים דפנים שלא נתמעטו מעולם לבחינת בי"ע, אכן אע"פ שהם בחינת כלים דפנים מ"מ הם גרועים יותר מהכלים דאחורים של ז"א דאצילות משום ששורשם בא מכח הכלים דאחורים, שיצאו לבי"ע, אלא שהשיגו הכלים דפנים ע"י התכללות, ולכן הם גרועים בהרבה מכלים דאחורים הכלולים בפנים, שהם אחורים דז"א. ותדע שאלו הכלים דפנים הכלולים באחורים, הם הבירורים שמהם נעשו כלהו פרצופי בי"ע, כי הם נבררו רק מחזה ולמעלה דמקום בי"ע, ולא כלום מחזה ולמטה. כי אפילו בעת קטנותם דהיינו בבחינה הראשונה הנ"ל שכתב הרב, הנה נסתיימו בספירה הששית דיצירה של עתה, שהוא מקום החזה, הרי שהם כולם כלים דפנים, אלא מבחינת הפנים דאחורים.

ובחינת אדה"ר היא מבחינת אחורים הכלולים בכלים דפרצופי בי"ע, באופן, שפו"א דאחורים הם פרצופי בי"ע ואדה"ר, והיינו בחינת נקודת החזה שבהם, כי אין יותר בפרצופי בי"ע מקטנותם רק חב"ד חג"ת עד החזה, שנברר להם ממקום בי"ע, כנ"ל, ובנקודת החזה שלהם כלול בחינת אחורים שלהם, והיא בחינת אדה"ר.

וזה אמרו "לעיל (באות ק"ו) שאדה"ר ממקום כפרתו נברא מעפר בית המקדש אין זה בית המקדש התחתון רק העליון שהוא בשש אחרונות דיצירה" ע"ש. כי הוא בחינת החזה דכללות בי"ע, שהיא נמצא אז בסיום שש אחרונות דיצירה, העומדים במקום שש ראשונות דבריאה של עתה, דהיינו בהסיום דחב"ד חג"ת עד החזה דבריאה של עתה, וחזה זו נקראת עפרא דבי מקדשא דלעילא, כי הבריאה היא סוד בית המקדש, ועפר הוא שם המלכות המסיימת אותה, שהיא החזה, ע"ש בדברי הרב. הרי מבואר שאדה"ר נברא מבחינת האחורים הכלולים בהכלים דפנים חב"ד חג"ת, דהיינו נקודת החזה המסיימת, אותם, והיא הנקראת עפר מן האדמה. כנ"ל.

ונתבאר, שמקור בחינת אדה"ר הוא נקודה דעוה"ז, דהיינו הנקרא עפר, אלא מתוך

שבשביה"כ נתערבו הרפ"ח בהל"ב והשיגו האחורים גם את הכלים דפנים. הוברר מהם פרצופי בי"ע מן הכלים דפנים שבהם, ואז נכלל אדה"ר בחזה שלהם הנקרא עפר מן האדמה, כי העפר דעוה"ז עלה לעפרא דבי מקדשא, ונמתק שם בבחינת עפר מן האדמה. הרי שהוא בחינת אחורים גמור אלא שנמתק במלכות דכלים דפנים.

וע"י עליתו עם הכלים דבי"ע לעיבור בבטן הנוקבא דאצילות, שהיתה אז בחינת אמא עילאה, וקבל הזווג שם דאו"א, הנה אז נדחו ממנו כל בחינת ל"ב האבן שהיה כלול בו ושורשו, ונשאר גם הוא בבחינת רפ"ח ניצוצין, שזה נעשה ע"י הארת הזווג דאבא, ואח"כ קבל מבטן אמא את ל"ב ניצוצין קדושים ממלכות שלה, ואז נולד ויצא לגמרי מבחינת מלכות דאמא, ולא היה בו מבחינת האי עלמא כלום, כי לא נשאר בו שום זכר מבחינת עפר דהאי עלמא, וע"כ היה בבחי' חירות ממלאך המות לגמרי כנ"ל (דף א' תתקמ"ג ד"ה והנה). כי הוא נעשה כולו בבחיבת כלים דפנים כמו פרצופי בי"ע עצמם וע"כ הלביש את זו"ן דאצילות, כי מאחר שלא היה לו עוד כלום מבחינת כלים דאחורים, הרי הוא שוה לבחינת זו"ן דאצילות.

ועם זה תבין ביותר את דברי הרב בשער הקדמות המובא לעיל דף א' תתקמ"ד בד"ה ואחר, שכל החטא היה במה שהחזיר הזו"ן פב"פ ועדיין היה הנחש נאחז שם, עש"ה. כי המלכות דחלל הפנוי שהיא נקודה דעוה"ז הוא כל פנימיות הנחש, כנודע. והנה אדה"ר היה מקורו מהמלכות הזו דהיינו מעפר דהאי עלמא, אלא ע"י שיתוף מדה"ר בדין וכל התיקונים הנ"ל דירידת רפ"ח והעיבור, נמצא שנטהר לגמרי מבחינת המלכות דחלל הפנוי, שהיא בחינת הנחש, עד שהיה ראוי לעלות כולו לאצילות, בסוד חירות ממלאך המות, כי היו הקליפות נפרדים ממנו לגמרי. אמנם כיון שהמות היו עוד במציאות, כי הל"ב האבן נשאר מחזה ולמטה דכללות בי"ע. ע"כ לא יכלו הפרצופים להתתקן, אלא בבחינת ו"ק דג"ר דחיה יחידה, ומבחינה זו היו הכלים דאחורים דכלהו פרצופים בבחינת אב"א, אשר הקליפות היה להם עוד אחיזה בין הדבקים: כי בכח הארת אמא היה נתקנים רק בבחינת אחוריהם ביתה, שזה מספיק כל זמן שאדה"ר לא גילה את האחורים שלהם, כי באלו האחורים בין הדבקים, שם הוא בחינת העפר דהאי עלמא במציאות שבין הדבקים, ששם שורשו הא' של אדה"ר, ושם היא ג"כ אחיזת הנחש, כנ"ל, אלא עם תיקון של אחוריהם ביתה, דומה כמאן דליתא, וע"כ היה לו כח להיות באצילות. אבל אחר שהמשיך הג"ר דג"ר דחיה יחידה, ונמשכו שם הכלים הבלתי נבררים מי"ד קליפות לקבל חלקם משם, הרי נתגלה בזה העפר הטמון בין הדבקים, וכן נתגלה שורשו הא' של אדה"ר עצמו, אשר אינו מבחינת מלכות דאמא, אלא מעפר דהאי

עלמא, כי נתפרקו כל התיקונים שהשיג ע"י הברורים דאו"א והעיבור, ואז נתקלקלו כל הבירורים דכלים דאחורים, כי נפרדו מהרפ"ח הכלולים בהם, מחמת מלכות דחלל הפנוי שנתערבה בל"ב דאמא, והאור נסתלק מהם ומתו וירדו שוב לקליפות כמקודם לכן. וז"ס מעפר אתה ואל עפר תשוב, כי עתה גילית בעצמך את החסרון שלך שאתה מן העפר דהאי עלמא ולא מעפר מן האדמה, וע"כ נפל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, דהיינו מעולם אצילות עד לנקודה דעוה"ז.

ונחזור לענייננו, כי נתבאר שקודם החטא, כבר היה אדה"ר כולו בבחינת כלים דפנים כמו זו"ן דאצילות, אשר אפילו בחינת האחורים שלו לא היה אחורים ממש, רק בחינת אחורים דפנים כמו זו"ן דאצילות, כנ"ל. ולפיכך היה מקבל אז מוחין שלמים כמו הזו"ן דהיינו הן מבחינת דעת עליון הן מבחינת דעת תחתון, כמ"ש לעיל בזו"ן ע"ש. אבל אחר שחטא בעצה"ד, ונגלה בחינת אחורים שלו, כנ"ל, דהיינו שורשו הא' שהוא מבחינת ל"ב נצוצין הכלולים בכלים דפנים דבי"ע, ואין לו חלק בכלים דפנים כלל, הרי אינו יכול לקבל עוד מבחינת דעת עליון כלום, שהוא בערך הראש כולו פנים, כי הגם שהדעת הוא בחינת ז"ת ואחורים, אמנם כיון שהוא אחורים דפו"א שבפנים, הריהו הוא נבחן כמו פנים. וע"כ אינו יכול עוד לקבל רק מבחינת דעת תחתון, שהוא ו"ק דו"ק דראש, דהיינו אחורים דפו"א דאחורים הדומה לבחינתו כי גם הוא מבחינת אחורים דפו"א דאחורים כנ"ל.

וזה אמרו כאן (באות קי"ג) קודם שחטא היו כל אלו ששת אלפים דרגין דנשמתין כלולות בו וכאשר חטא אדה"ר נתמעט ועמד על מאה אמה וכו' אלף הב' דבריאה שהם זו"ן, ושל ד' אלפים דיצירה ועשיה ולכן עמד על ק' אמה אבל בחינת הנשקות שמאלף שנים הראשונים שהם או"א דבריאה לא לקחם, וכאשר נולד משה רבינו זכה לכולם.

פירוש: כי ע"י חטא דעצה"ד נאבדו לו כל בחינת אחורים. שהשיג ע"י העיבור יניקה מוחין דנוקבא עלאה, ולא נשאר בו כי אם בחי' הפנים שלו, כלומר, בחי' התכללותו בכלים דפנים של פרצופי בי"ע, שהוא נקודת החזה שלהם, (כנ"ל דף' א' תתקמ"ז ד"ה וזה). הנחשב אצלו לכלי דכתר, אכן מבחי' נקודת החזה דאו"א עלאין אין לו עתה אחר החטא שום אחיזה שם, כי שם הכלים דפו"א דפנים דבריאה, אלא, רק מחזה ולמטה יש לו אחיזה, ששם הכלים דפו"א של האחורים דבריאה, הנקרא זו"ן דבריאה כנ"ל. וע"כ אינו כולל אחר החטא רק בחינת מאה אמה שהם מאה כתרים, דהיינו עשרה כתרים מעשרה פרצופים, שהם: זו"ן דבריאה, ואו"א וזו"ן של יצירה, ואו"א וזו"ן דעשיה. אבל באו"א דבריאה אין לו אחיזה, כי שם בחינת הכלים דפנים לגמרי, ואפילו האחורים

שלהם שהם החו"ג דדעת עליון הם ג"כ בחינת אחורים דפנים, שבחינתם שוה לבחינת הפנים. אבל מחזה ולמטה דבריאה, שהם זו"ן דבריאה, שהם בחינת פו"א דאחורים דבריאה ובחינת דעת תחתון, הוא יכול לקבל החו"ג שבהם. אבל מאו"א דיצירה הוא יכול לקבל החו"ג שבהם, כי יצירה ועשיה כולם הם בחינת אחורים וגוף כנודע. וע"כ יש לו עשרה פרצופים.

וזה אמרו באות (ק"ט) "המוח הג' של החו"ג משם יוצא טיפת הזרע להוליד ולדות אחרים, כי חו"ג נק' ברא וברתא ולכן טיפת הזרע של הזכר הוא מטיפת חסדים לבד, ושל הנקבה היא מטיפת הגבורות, כמ"ש לעיל (דף א' תתקנ"ב ד"ה והגוף), כי כל בחינה מקבלת מהבחינה שכנגדו בעליון, ולכן גם ז"א דאצילות אינו מקבל מבחינת חו"ב שבאו"א להיותם בחינת ראש וז"א הוא בחינת גוף, אלא הוא מקבל מדעת דאו"א, שהוא בחינת גוף וז"ת כמו הז"א, ע"ש. ודעת כולל ז"ת, דהיינו ו"ק ונקודה, הנקראים ברא וברתא. ועד"ז אדם דבי"ע, שהם נר"ן דצדיקים, שהם ג"כ בחינת גוף ולא ראש, מחויבים לקבל גם הם רק מבחינת הדעת שבפרצופי בי"ע, שהם בחינת ז"ת שבראש, הנקראים ברא וברתא, כנ"ל. וז"ש "טיפת הזרע של הזכר הוא מחסדים" דהיינו מבחינת ברא של הראש, "ושל הנקבה היא מטיפת הגבורות לבד" דהיינו מבחינת ברתא של ראש. כמבואר. ועד"ז יצא ג"כ נשמת אדה"ר, שהוא הכולל מכל הנשמות כנ"ל.

פרק קכג

הכתרים שבכל הנשמות כי בהם לא שלטו הקליפות. כבר דברנו מזה בדיבור הסמוך, כי כל מה שיוצא בעיבור א'. לא יוכלו להקליפות לשלוט בהם, וזהו כל ההפרש שיש בעולם התיקון על שביה"כ, כי אז בעולם הנקודים לא היה תיקון קוים בז"ת, וע"כ נשברו שם פו"א, משא"כ בעולם התיקון נעשה תיקון קוים בז"ת ע"י העיבור בבטן העליון, כנ"ל, וע"כ לא נשברו כאן הכלים דפנים של ז"א דאצילות שהם ו"ק ונקודה, ועד"ז נשארו ג"כ כל הכלים דפנים דפרצופי בי"ע, ונשמת אדם הראשון, דהיינו ג"כ בחינת ו"ק ונקודה שבהם, שנתקנו בעיבור הא'. ונתבאר שם כי כל הפרצופים דבי"ע הם בחינת הכלים דחב"ד חג"ת עד החזה, ושורש אדה"ר הוא בחינת נקודת החזה עצמה עש"ה.

הרי שערך פרצופי בי"ע עם נר"ן דאדה"ר, הם כערך ז"א ונוקבא דאצילות וכמו שז"א חזר ונתמעט בסבת החטא לבחינת ו"ק, והנוקבא נתמעטה לבחינת נקודה, דהיינו החזה הדבוקה בחב"ד חג"ת דז"א, הנבחנת לבחינת כתר דכלים ובחינת מלכות דאורות, וכל ט"ת שלה ירדו לבי"ע, כן עד"ז ממש, לא נשאר לאדה"ר, רק בחינת הנקודה דחזה, שהיא השורש שלו הנכלל עם הכלים דפנים דכל פרצופי בי"ע, אבל הט"ת שלו, שהם

כולם אחורים, הנה בהם שלטו הקליפות, כי הם נתערבו בכלהו כלים דאחורים דכל הפרצופים הן דאצילות והן דבי"ע, כמ"ש כל זה היטב בדיבור הסמוך. ע"ש ואין להאריך.

פרק קכה

א **הכתרים שנשארו בו אין הארתם רק שיעור הארת מלכיות שהיה בהם בתחילה קודם החטא** וכו'. והבן זה. והנה ודאי שצריכים להבין זה, למה בבחינת הכלים נשאר ממנו הכלי דכתר, שהוא המשובח שבו, ובבחינת האורות נשאר ממנו רק אור הנפש, שהוא הגרוע שבו. אכן הטעם הוא מפני הערך ההפוך הנבחן תמיד בין כלים לאורות, כי בכלים נמצא תמיד כי העליונים נגדלים מתחילה, והיפוכו באורות, שהם נמצאים תמיד שהתחתונים נכנסים מתחילה. כנודע. ולפיכך בעת שלא נשאר באדה"ר זולת הכלי דכתר הרי לא נשאר בו זולת אור היותר תחתון, שהוא אור הנפש, הנבחן לאור המלכות. כי כן נבחנים גם פרצופי בי"ע, שמבחינת הכלים נשארים בהם הכלים העליונים שהם חב"ד חג"ת עד החזה, אבל מבחינת האורות אין בהם אלא ו"ק, שאור הרוח מתלבש בהכלים דחב"ד, ואור הנפש בהכלים דחג"ת. ועד"ז הוא בז"א ונוקבא, שמבחינת הכלים נשארו בו העליונים שהם חב"ד חג"ת, אבל מבחינת האורות אין בו אלא רוח נפש, וכן הנוקבא דז"א, כי מבחינת הכלים נשאר בה הכתר שבה, אבל מבחינת האורות אין בה אלא אור המלכות לבד, דהיינו אור הנפש.

ב **הכלל העולה כי ג' בחינות נתחלקו כל הנשמות** וכו'. שהם: הזיהרא עלאה, שנסתלק ממנו מחמת החטא וחזר לשורשו. בחינה הב' היא נקודת החזה של פרצופי בי"ע, ששם שורש נשמתו של אדה"ר, הנקרא כלי דכתר שלו עם אור הנפש, שלהיותה כלי דפנים לא שלטו בו הקליפות ולכן נשאר בו. כנ"ל, בדיבור הסמוך. בחינה הג', הם הט"ת שלו, שהם מעיקרם בחינת האחורים, הנה בהם היה ענין הנחש שהטיל בהם זוהמא ונפלו כולם לקליפות. כמ"ש כל זה לעיל באורך עש"ה.

ונמצינו למדים, שקודם החטא היה נשמתו של אדה"ר כולל שתי עשר פרצופין, שהם: או"א וזו"ן דבריאה, ואו"א וזו"ן דיצירה, ואו"א וזו"ן דעשיה. וע"י אכילת עצה"ד, שפירושו, שגרם מגע ואחיזה להנחש ביסוד העליון הנקרא אחורים, תכף פרח ממנו הזיהרא עילאה, שה"ס פרצוף העליון של י"ב הפרצופים הנקרא אבא, והוא כולל כל האור שבנשמת אדה"ר, חוץ מאור הנפש שנשאר בו, דהיינו שיעור חיות מועט שיהיה ראוי לחזור בתשובה. ובאבא אין בחינת כלי כלל ונבחן משום זה שכולו נסתלק ועלה לשורשו.

ועשתי עשרה פרצופים נפלו הנצוצים והכלים שלהם לקליפות, דהיינו מאמא דבריאה

ולמטה כנ"ל. וכל הכלים דכתרים שלו, הנקרא חלתו של עולם ששורשם בנקודת החזה שבפרצופי בי"ע, כנ"ל, הם כולם נשארו בו כדי להלביש את אור הנפש שנשאר בו, כנ"ל, חוץ מהכתרים שבב' פרצופים העליונים שהם או"א דבריאה, שמהם לא נשאר בו שורש, לא באור ולא בכלי, מטעם שנתבאר לעיל ע"ש. ואלו זכה בהם משה, כי אחר שבירר הט"ת דבינה דאדה"ר שנשרו ממנו, זכה גם אל הכלים דכתרים דאו"א, כמ"ש הרב, שז"ס משה זכה לבינה. ועי' בבית שער לכונות (אות קכ"ט ובאור פשוט בד"ה ובחטא ותבין ביותר את הדברים הללו).

פרק קכז

אורות ט' בחינות הנפרדות התחתונות שבכל ספירה מעשר הספירות שבכל פרצוף אשר הפרצופים וכו' **ונשרו ממנו ונפלו לעמקי הקליפות**. אין הכונה על האורות נרנח"י עצמם, שהיו מלובשים באלו הט"ת דכל פרצוף מנשמת אדה"ר, כי באורות לא שייך אלא רק התפשטות והסתלקות, ולא ח"ו ירידה לקליפות. והרי אפילו בשביה"כ של ז' המלכים דמיתו, ששבירתם היה קשה ביותר מבחטא דעצה"ד, שהרי שם נשברו פנים ואחור דכל הז"ת, אבל כאן נשארו הכלים דפנים כולם בשלימותם, הן בזו"ן דאצילות, והן בכל פרצופי בי"ע והן בנשמת אדה"ר. כי כל אלו הכתרים שנשארו באדה"ר, הוא מטעם היותם כלים דפנים, כנ"ל, ועם זה אומר שם הרב להדיא, כי רק הניצוצין והכלים נפלו לקליפות ולא האורות ח"ו. עי' בע"ח (שי"ח פ"א) מכ"ש כאן בעה"ד.

אלא אורות, אלו שכתב כאן הרב, פירושן נצוצין, כי הרב דרכו לכנות לפעמים את הניצוצין בשם אורות. וזה הכלל, כל אור מנרנח"י נמשך מא"ס ב"ה, וע"כ אין שייך בו אלא התפשטות והסתלקות לבד, וכל אלו השינוים האמורים בו, הם רק מפאת התלבשותו בהכלים הבאים ע"י זווגים המעלים או"ח, ועל ידו מתבררים גם הכלים שנשברו מהז"מ דמיתו, המיוחסים להתלבשות האורות ההם. ולפי שאין אור בלי כלי, נמצא שהתחתון אינו מקבל מאור א"ס אלא לפי מדת הכלי, ומכאן באים ערכי השמות נרנח"י באור, אע"פ שבאור עצמו אין שום שינוי כלל מראש הקו עד סוף המלכות שבעשיה. אמנם החטא גורם שיתקלקלו הכלים דאחורים הנבררים מהקליפות, כמ"ש לעיל באורך, שמתוך זה מסתלק תכף מהם אור העליון, ואלו הרשימות הנשארים מהאור תוך הכלים, הנקראים ניצוצין, הם המכונים נשמות שנשרו מאדה"ר ונפלו לקליפות כי הם נופלים ביחד עם הכלים המקולקלים אל הקליפות. ועליהם אומר הרב שנפלו לעמקי הקליפות דהיינו רק הניצוצי נשמות עם הכלים דט"ת, אבל האורות דט"ת, שהם יחידה חיה נשמה רוח, הם נסתלקו לשורשם. ולפי הבירורים ע"י המעשים טובים של

התחתונים, מעלים ומבררים את ניצוצי נשמות ההם מן הקליפות וחוזר ומתלבש בהם אור א"ס ב"ה, הנקרא נרנח"י. והבן הדברים היטב.
ואלו ג' בחינות שכותב כאן הרב, נוהגים בכל ספירה וספירה פרטיות שבעשרה פרצופי בי"ע הנ"ל, כי אלו הרוח נשמה חיה יחידה שנסתלקו מן הספירה, נקראים זיהרא עילאה, והוא בחינה הא'. ואור הנפש עם הכלי דכתר שבאותה הספירה הנשאר בה, היא בחינה הב'. וט"ס תחתונות שבאותה ספירה דהיינו הכלים חו"ב תו"מ שבה עם הניצוצין הנשארים באותם הכלים הם נשרו ונפלו לעמקי הקליפות, והיא הבחינה הג'.

פרק קכח

ב' מיני זווגים לאו"א וכו' וזווג הב' דאו"א דאצילות, הוא פחות יותר לכן הוא לצורך או"א דבריאה שיתנו מוחין לזו"ן דבריאה. פירוש כי זווג הא' דאו"א הוא, בעת שנעשים פרצוף אחד עם ישסו"ת ועולים לג"ר דא"א, ויש להם קומת ע"ב, ואז יכולים להשפיע מוחין דהולדה לזו"ן דאצילות. וזווג הב' של או"א, הוא בעת שאו"א הם מוחין דס"ג, ומלבישים רק מפה דא"א ולמטה, והזווג נעשה בישסו"ת בסוד הרכנת ראש דאו"א אליהם, כי או"א עלאין נקראים שניהם אבא, וישסו"ת נקראים שניהם אמא כנודע. והזווג הזה אינו מספיק למוחין דהולדה, אלא רק להחיות העולמות בלבד. והטעם הוא מפני שהוא בחינת חסדים מכוסים כטבע הבינה דאור ישר שהמוחין שלה הם בסוד כי חפץ חסד הוא ודוחה הארת חכמה, וע"כ אין במוחין אלו בחינת הולדה, כי אין מוחין דהולדה לז"א רק באור חיה, דהיינו בהארת חכמה.
ועכ"ז, אע"פ שאין המוחין דס"ג מספיקים לבחינת הולדה לזו"ן, כנ"ל, מ"מ הם מספיקים למוחין דהולדה בשביל עולם הבריאה, והוא מטעם, כי עולם הבריאה כולו בחינת בינה הוא, כי אפילו המקום בי"ע נעשה מב"ש ת"ת שמחזה ולמטה דז"ת של הנקודים, שהם זו"ן דבינה דגופא, ומכ"ש הפרצופים של הבריאה, שכבר עלו ונעשו לבחינת ישסו"ת דאצילות קודם החטא. ולפיכך אפילו לאחר החטא דעצה"ד שהבריאה נפלה למתחת הפרסא דאצילות, מ"מ לא אבדה מחמת זה צורת הכלי שלה, וגם עתה היא נחשבת כולה לבחינת כלים דבינה. וע"כ גם היא בבחינת חפץ חסד כמו הבינה דאו"י ודוחה ממנה חכמה. וע"כ יכולה גם עתה לקבל המוחין דישסו"ת דאצילות כמו שהיתה מקבלת מטרם נפילתה למטה מפרסא, כי אין הפרסא מפסקת כלל על אור הבינה, כי אין צמצום נוהג רק על החכמה לבד, ולפיכך, יש לאו"א דבריאה מוחין שלימים דישסו"ת דאצילות, דהיינו קומת ס"ג, שיש בהם מוחין דהולדה כי מתוך שהם אצלה בחינת ג"ר הם מספיקים לה למוחין דהולדה.

וזה אמרו "וזווג הב' דאו"א וכו', המוחין דזו"ן דבריאה להוליד נשמות המלאכים החדשים ממש שזהו עונתה האמורה בתורה וכו', וז"ס אמא מקננא בכורסיא" דהיינו כנ"ל, כי אפילו בעת היותה מתחת הפרסא, יכולה לקבל מוחין דישסו"ת דאצילות כמו בעת שהיתה מלבשת לישסו"ת דאצילות, כי אין הפרסא מפסקת על אור אמא כלל, כנ"ל, וע"כ אמא מקננא בכורסיא, כי ישסו"ת עצמו דאצילות יכול להתלבש באו"א דבריאה, וליתן מוחין דהולדת נשמת מלאכים חדשים לזו"ן דבריאה.

פרק קלא

שורש ב' זווגים אלו נמשך מזו"ן וכו' ומזווג הא' דזו"ן דאצילות שהוא פב"פ נמשך חיות אל היצירה בבחינת ו"ק. ומזווג הב' שהוא אב"א נמשך החיות לעשיה להחיותן בבחינת אב"א. ולכאורה תמוה, כיון שהם מקבלים מזו"ן פב"פ שהוא מוחין דע"ב להולדת נשמות הצדיקים, כנ"ל בדיבור הסמוך, א"כ היו צריכים המוחין דיצירה להיות חשובים יותר ממוחין דבריאה, כי מוחין דבריאה אינם אלא מקומת ס"ג ובחי"ב. כנ"ל בדיבור הסמוך. ולמה אין ביצירה רק מוחין דו"ק, ואין שם בחינת עונה אלא רק שאר וכסות.

וצריך שתזכור מ"ש הרב לעיל (בדף א' תתקל"ב אות ע"ט) כי הבחינה השניה שהיה בע"ש אחר שעה חמישית, דהיינו שעלה בריאה במקום ישסו"ת דאצילות ויצירה במקום ז"א, ועשיה במקום הנוקבא בעת היותה אב"א עם הז"א, דהיינו מחזה דז"א ולמטה, וכן היה העשיה מלבשת ליצירה מחזה דיצירה ולמטה, ושש תחתונות דיצירה היו עוד למטה מפרסא דאצילות. ואמר שם שהוא מצב העולמות לאמיתתם. ע"ש. ונתבאר שם הטעם, מפני שכל קומת א"א דאצילות שייך לז"א, משום שא"א מלביש על הז"א דעולם הנקודים, אשר בעת שיבררו כל הש"ך נצוצין ויתקנו הז"מ דמיתו, יחזור ז"א למקומו הראשון שלו שבז"ת דנקודים, שהוא עתה כל מקומו של א"א. ע"ש. ונמצא שבבחינה השניה, שאז כבר עלה ז"א לא"א והלביש כל קומת האצילות, הרי שב למקומו האמיתי, ונמצא אז אשר כל ג' העולמות בי"ע, נעשו לבחינת מחזה ולמטה שלו, שהרי הם עומדים במקום ישסו"ת וזו"ן דאצילות, שהם מקום המחזה ולמטה דא"א, ועתה הוא מקום המחזה ולמטה דזו"ן. ונודע, כי אפילו בעת שז"א משיג מוחין דע"ב, שהם הארת החכמה, מ"מ אין החכמה מתגלה בו אלא מחזה ולמטה, אבל מחזה ולמעלה נשאר בחסדים מכוסים.

ויוצא מזה, כי כל ההארת חכמה שז"א מקבל בעת הלבשתו לקומת א"א, הם מתגלים רק בג' העולמות בי"ע, שהם עומדים מחזה ולמטה שלו. ואם תבחין עוד בג' העולמות בי"ע גופייהו, הנה גם הבריאה, העומדת בת"ת דז"א, גם היא אינה צריכה למוחין דע"ב,

וגם היא דרכה בחסדים מכוסים כמו המחזה ולמעלה, ומה שמקבלת המוחין דע"ב הוא רק להשפיע לעולם היצירה, שהוא בחינת הכלים דז"א, שאין תיקונו אלא במוחין דע"ב. דהיינו בז"א דאו"י, שכל ההפרש בין בינה דאו"י לז"א דאו"י הוא, שבינה היא בחינת חסדים מכוסים בלי חכמה, כי היא דוחה חכמה וחפצה רק בחסדים, אלא בעת שמאצלת לז"א דאו"י, הוא ממשכת לו הארת חכמה שהיא מוחין דע"ב, כנ"ל בחלק א' דף ה' ד"ה וטעם. ע"ש. וע"כ נמצא גם בסדר אצילות הפרצופים, שכל זמן שאין לז"א הארת חכמה, אין שום גילוי לבחינתו עצמו, ונחשב אז הז"א בלי ראש. ולפיכך נבחן רק עולם היצירה שהוא בחינת אחורים דז"א, ועומד במקומו, והוא עיקר המקבל אלו המוחין דע"ב שיש לז"א בעת הלבשתו לג"ר דא"א, שהוא קומת ע"ב. כנודע.

אמנם עולם העשיה אינה מקבלת אז המוחין האלו, משום שגם הנוקבא דז"א עצמו, לא עלתה עדיין עם הז"א אל הג"ר דא"א, אלא שהיא עומדת במקום או"א ומלבשת לז"א מחזה ולמטה, שהוא בחינת אב"א. וע"כ גם עולם העשיה מלבשת את המחזה ולמטה דיצירה, בבחינת אב"א. שפירושו, ואחוריהם ביתה ופניהם מגולים כלפי חוץ. כלומר, שכותל דנה"י נגנז פנימה ע"י תיקון הארת אחורים מאמא הדוחה חכמה, וע"כ אין הנה"י שלה מתעוררים בה להתפתח ולקבל חכמה ורק הכותל דחג"ת עד החזה שולט בה, שהוא המקבל רק חסדים מכוסים. הרי שעולם העשיה אינה מקבלת כלום ממוחין דע"ב, אפילו בעת עלית בי"ע לאצילות שמטרם החטא.

וזה אמרו "כי הלא ב' הזווגים דזו"ן, אינם אלא להמשיך חיות ושפע אל היצירה ועשיה וכו', ומזווג הא' דזו"ן דאצילות, שהוא פב"פ, נמשך חיות אל היצירה, בבחינת ו"ק. ומזווג הב' דזו"ן שהיא אב"א, נמשך החיות אל העשיה להחיותם בבחינת ג' גו ג' " והיינו כמו שנתבאר, כי עיקר מצב העולמות לאמיתתם, הוא כמו שעמדו בבחינה השניה בע"ש לאחר שעה חמשית שמטרם החטא, אשר אז היה היצירה מקבלת מזווג זו"ן פב"פ לצורך הולדת נשמות, דהיינו המוחין דע"ב שבג"ר דא"א, שממנו באים הולדות נשמות הצדיקים, ועולם היצירה נבחנת משום זה לעיקר הנושא להארת חכמה, כנ"ל. ולפיכך, עתה בעת נפילתה למטה מפרסא דאצילות, אין המוחין דס"ג מספיקים לה לבחינת ג"ר ומוחין, כי אין לה מוחין אלא רק מזו"ן פב"פ, דהיינו מוחין דע"ב, וע"כ לא תוכל לקבל מזו"ן רק ו"ק בלי ראש, כי הפרסא מפרדת על מוחין דע"ב, ולא יוכלו להאיר משהו ממטה לפרסא. באופן, שזה החיוב שלה לקבל מזו"ן פב"פ, הוא כל פחיתותה בעת היותה למטה מפרסא, כי נשארת משום זה בלי מוחין כל עיקר, משום שמוחין אלו אינם יכולים להאיר למטה מפרסא. וע"כ אין בה מוחין דהולדה כלל. כי אין בה אלא בחינת

חג"ת נה"י לבד. וחסרה ג"ר.
ועולם העשיה, שאפולו בעת היותה בשלימות, דהיינו בבחינה השניה שמטרם החטא, לא היתה מקבלם אז אלא מזווג הב' של הזו"ן, שהוא אב"א, כנ"ל, נמצא עתה לאחר החטא מקבל ג"כ מן היצירה בחינת אב"א, דהיינו מחזה ולמטה שלו, ונמצא שאין לו רק בחינת נה"י לבד, הנבחן לפרצוף עיבור, דהיינו ג' גו ג'. שפירושו, אור הנפש בכלים דחב"ד, דהיינו חצי היצירה, כי היצירה יש לה אורות נפש רוח בכלים דחב"ד חג"ת עד החזה, ומשום זה הם נקראים חג"ת נה"י. והעשיה אין לה אלא בחינת נה"י של היצירה, שהוא אור הנפש בכלים דחב"ד. כנודע.

פרק קלד

הכסות מורה על היות לעולם היצירה כסות ומכסה מן עולם אחר המכסה עליו. פי' כי נתבאר לעיל שאפילו בתכלית הגדלות של בי"ע, דהיינו בעת עליתם לאצילות, נשאר עשיה בבחינת אב"א, כנ"ל בדיבור הסמוך. וטעם הדבר הוא, משום שאין בירורים לבחינת ג"ר דחיה, מחמת הגניזו דאו"א הפנימים ששמשו בנקודים, וכל המוחין דע"ב הנמשכים בשתא אלפי שני הם רק בחינת ו"ק דחיה. ולפיכך בעת עלית היצירה לאצילות ומקבלת שם מוחין דע"ב, אינם מלובשים בו, אלא מטבורו ולמעלה בלבד, כי יש תמיד ערך ההפוך בין כלים לאורות, שבכלים העליונים נגדלים תחלה, ובאורות להיפך, התחתונים נכנסים תחלה. וע"כ, כיון שהיצירה אינה מקבלת רק בחינת חג"ת נה"י דמוחין דע"ב, נמצאים מתלבשים בחב"ד חג"ת של הפרצוף והנה"י ריקנים. ובכדי שלא יתעוררו אלו הנה"י דיצירה הריקנים להמשיך להם מוחין דע"ב, ע"כ המה צריכים לכסות ומכסה שיכסה עליהם, וכיון שבעשיה כבר נתקנה שם בתיקון דאחוריהם ביתה בדומה לנוקבא דז"א העליונה, כנ"ל בדיבור הסמוך, ע"כ נעשה עולם העשיה כסות ומכסה על היצירה. דהיינו על נה"י דיצירה, וגם הם מקבלים אותו התיקון דאחוריהם ביתה שיש לעשיה.
ולפיכך בעת הנפילה למטה מפרסה שאפילו בהמחזה ולמעלה שלה אין שם המוחין המיוחסים אליה, והיא בחסרון ראש, הרי היא צריכה בודאי שמירה גדולה שלא יתאחזו הקליפות באחורים שלה דהיינו בנה"י. ולכן נעשה עולם העשיה בחינת כסות ומכסה על עולם היצירה, אשר תיקון אב"א המאיר בעשיה מגין גם על הנה"י דיצירה ומשמרתם מן אחיזת הקליפות.

פרק קלח

שיור הקדושה אלו נקרא שארית יעקב וכו' וז"ס **שארית יעקב בגוים שהם הקליפות בסוד ואמר הדור האחרון שהוא נקרא שארית יעקב שהוא בחינת מטי רגלין** ברגלין. כי השם יעק"ב רומז לי' עקב, שהם יוד ניצוצי אורה השבוים בקליפות בעולם העשיה שהוא בחינת "עקב" של א"ק. כמ"ש הרב בע"ח שער ג' פרק ב'. ע"ש. ואלו העשרה ניצוצין ה"ס ל"ב האבן, שאין לו בירור בכל שתא אלפי שני, כי הם בחי' המלכיות כולם של הכלים דז"מ דמיתו, ומתוך שהמלכות דצמצום א' נגנזה ברדל"א, שאינה משמש עמה כלום לצורך עולמות התחתונים ממנו, ואין בה שום זווג, ע"כ אין שום מציאות שיתבררו אלו ל"ב המלכיות. והם בשביה גמורה בין הקליפות במשך השתא אלפי שני. ואלו הם השיורין שנשתייר מן הקדושה אחר כל הבירורים כולם של העולמות, הנקרא שארית יעקב שבעשיה. וה"ס שארית יעקב בגוים, כי הם בשביה בין הקליפות. וז"ס ואמר הדור האחרון, דהיינו בעקבתא דמשיחא בעת גמר התיקון, אז יתגלה זווג ברדל"א על המלכיות דצמצום א' שלו, ויאיר קומת היחידה, שה"ס משיח ויתבררו גם השיורים שבעשיה הנ"ל, וממילא יתבטל כל צמצום הב', וישוב הבי"ע להיות אצילות, כי רגלי כל פרצופי אצילות יתפשטו בשוה עם רגלי פרצופי א"ק, וז"ס דמטי רגלין ברגלין, כי רגלי אצילות ישתוו עם רגלי א"ק, ויעמדו שניהם בשוה על נקודה דעוה"ז, בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים.

פרק קמא

אדה"ר ותיקן ע"י תפילתו את העולמות בסוד לעבדה ולשמרה וכו' **וחזרו זו"ן פב"פ**. כי בעת שנברא, לא היה אלא ראשו וגרונו בג"ע, ואז נאמר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, דהיינו שיעלה מ"ן ויעלה כל בי"ע לאצילות, כמו שנעשה בע"ש בין הערבים שאז שבו הזו"ן פב"פ, וגם היצירה ועשיה שהלבישו את הזו"ן שמלמטה, שבו ג"כ פב"פ. כנ"ל בדברי הרב (דף א' תתקל"ח אות פ"ז).

ואין להקשות לפי"ז איך אומר הרב תכף להלן באות קמ"ד, שלא תיקן רק לעולם היצירה, אבל עולם העשיה נשאר אב"א. והענין הוא, כי העליה דפב"פ בבחינה השלישית, הן ליצירה ועשיה, והן לזו"ן העליונים, לא הספיק אלא למחזה ולמעלה דעולם העשיה וכן של הנוקבא העליונה אבל המחזה ולמטה היה נשמרים עוד בתיקון דאב"א, כי המלכות נגנזה ברדל"א, ואין עליה זווג, ואין בירור לל"ב האבן, הנבחן למ"ן דמלכות, וע"כ מוכרחים המחזה ולמטה דעשיה להשאר בבחינת אב"א, כי שם נדבקים שורשי

הקליפות המיוחסים לל"ב האבן. וזה אומרו להלן "אדה"ר לא היה יכול לתקן רק העולמות העליונים אבל העשיה נשארת אב"א.

פרק קמג

וכאשר נתקנו או"א ירדו הדינין לתתא, בזו"ן וכו' לכן תיקנם אב"א. כי מטרם תיקון או"א, היה אפשר לחיצונים להאחז גם בג"ר, כי ע"כ יצאו או"א דנקודים בעת הקטנות באב"א, כנודע. אמנם אחר שנתקנו או"א במסך דבחי"ב, שהוא קומת ג"ר דבינה הנקרא ס"ג, הנה מאז ואילך אין אחיזה לחיצונים בג"ר, ונעשים אלו המוחין קבועים לתמיד באו"א, והם תמיד פב"פ בסוד זווג דלא פסיק, והם מלבישים לא"א מפה עד החזה. אמנם אז ירדו הדינין לזו"ן, כי אלו מוחין דס"ג ה"ס חסדים מכוסים כטבע הבינה בסוד כי חפץ חסד הוא, אבל ז"א אין לו מוחין אלא מחסדים מגולים בהארת חכמה, שהם המוחין דע"ב שגם באו"א עצמם אינם קבועים תמיד. וז"ש כאשר נתקנו או"א ירדו הדינין לזו"ן. כלומר, כי תיקון זה הועיל רק לאו"א, כי נתפרדו הדינים מהם לגמרי, ואין שום ירידה נוהג בהם. אבל תחת זה ירדו הדינים לזו"ן, דהיינו אפילו בעת שזו"ן מקבלים המוחין דנשמה מקומה זו דאו"א, אינם מספיקים להם אלא לבחינת מחזה ולמעלה, דהיינו לבחינת ג"ר דכלים דזו"ן, ששם מספיקים הם חסדים מכוסים, אבל מחזה ולמטה נשארים בחסרון מוחין, כי שם הם צריכים לחסדים מגולים, וע"כ נשארו בהם הדינים והוכרחו להתקן שם אב"א בסוד ואחוריהם ביתה ופניהם מגולים כלפי חוץ, שתיקון זה משמר אותם מאחיזת חיצונים, כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק קמה

אלהים הנדבקים באחורים, ואלו הם בעשיה כי בבריאה תמן אמא מקננא וה"ס הוי"ה בניקוד אלקים: ויש להבין המרחק הגדול הזה אשר בבריאה יהיה שם הוי"ה, ובעשיה יהיו אלהים אחרים, והענין הוא כי יש ב' כותלים: כותל דחג"ת וכותל דנה"י. הכותל דחג"ת פירושו כלים דג"ר דגופא, שהארת המוחין דס"ג מספיק להם למוחין שלמים לדחות החיצונים לגמרי, כי ג"ר דגופא יכולים תמיד לקבל מג"ר דבינה, שכל עיקרה היא חסדים מכוסים בלי הארת חכמה, והם שלמים במוחין כמו הבינה, כי בינה היא בחינת ג"ר. ויש ג"כ כותל דנה"י, שפירושו, זו"ן דגופא הצריכים דוקא להארת חכמה, ואין הדינין נדחין מהם, זולת בהארת חכמה, וכל כמה שאין בהם הארת חכמה הרי שורש הדין והקליפה מצוי בהם. כי הגם שאין פרצוף נברר לקדושה רק אחר שנדחה מהם בחינת ל"ב האבן ונשארים ברפ"ח, ונשלמים בל"ב מלכיות מאמא, כנ"ל (דף א' תתקמ"ב ד"ה ועם זה), עש"ה. הרי שאפולו המחזה ולמטה של כל פרצוף דקדושה, אין

שם אלא בחינת מלכות דאמא. עכ"ז נשאר שם שורש המלכות דל"ב האבן תוך החזה, אלא שנגנז ביתה ואינה נראה לחוץ. וענין גניזו זו ה"ס גניזת הכותל דנה"י של הנה"י. ואינה משמש שם אלא החג"ת של נה"י.

וזה נקרא דביקת הכותלים אב"א. כי כותל הז"א הוא כולו דחג"ת, כי הנה"י שלו שייך לנוקבא שלו, אבל כותל הנוקבא, היא כותל דנה"י, אלא הנה"י שלה כלול ג"כ מחג"ת, וע"כ נעשה בה התיקון שעיקרה דהיינו הנה"י, נגנזים ביתה, ורק החג"ת שלה הנכללים בנה"י שלה, הם משמשים בה לאחורים ולכותל. ונמצא שהכותל דנוקבא שוה לגמרי לכותל דז"א, כי גם הנוקבא אין לה עתה רק כותל דחג"ת כמו ז"א, ע"כ נבחן זה לדבוקים זה בזה, כי השתוות הצורה היא הדבקות הרוחני, וכיון ששניהם משמשים בכותל אחד דחג"ת, כנ"ל, ע"כ נבחן שהאחורים שלהם דבוקים.

אמנם בין הדבקים אלו נגנזים הנה"י דנוקבא, כנ"ל. והנה בנה"י אלו יש שם שורש ל"ב האבן כנ"ל. שהוא שורש כל הקליפות, וע"כ נבחן השורש הזה לאלהים אחרים, להיותו שורש הקליפות הדבוקים באדה"ר וע"כ נקראים אחרים.

וזה אמרו "ושם באותן האחורים להיות שם קליפות רבים פסולת מרובה על האוכל יש אחיזה לחיצונים שם בין אותן האחורים בין הדבקים והם סוד אלהים אחרים, פירוש אלהים שהם נדבקים באחורים" דהיינו כנ"ל, כי אע"פ שהנוקבא משמשת בכותל דחג"ת, הנדבקת לגמרי בכותל דז"א, כמו בחינה אחת בלי הכר, עכ"ז להיות הכותל של בחינתה עצמה שהוא הנה"י נגנז שם ביתה, הרי יש שם שורש ל"ב האבן שהוא כל שורש הקליפות, וע"כ הפסולת מרובה על האוכל. כלומר אע"פ שמשמשת עם הכותל דחג"ת, וממשכת רק חסדים מכוסים, שהיא בחינת אוכל וקדושה, שאין לחיצונים אחיזה שם, מ"מ כיון שבחינתה עצמה אינה כלל בחינת חג"ת רק בחינת נה"י לבד, ע"כ כח זה של אלהים אחרים מרובה מן כח הארת חסדים שמקבלת על הכותל דחג"ת, להיותם מבחינתה עצמה, וע"כ, האחיזה בה גדולה ביותר.

והנה זה אמור בנוקבא דז"א, אמנם בעשיה, שהיא האחורים של הנוקבא דז"א, שמחמת החטא כל עמידתה היא בין הקליפות, כנ"ל, הנה הגם שגם היא נתקנה בעת עיבורה בבחינת אב"א, כי ע"כ היא נחשבת לקדושה ממש, גם אחר שנפלה מאצילות וירדה למקום י"ס דעשיה של הקליפות, כי מטעם התיקון של אב"א אין לקליפות אחיזה בה כלל אע"פ שהיא ביניהם. ועכ"ז צריכה שמירה מעולה שלא יתגלה הבין הדבקים שלה, כי נה"י שלה הגנוזים שם, בין ב' הכותלים דחג"ת, הרי שם שורש של ל"ב האבן, שהוא שורש כל הקליפות, כנ"ל, ובהיותה במקומם של הקליפות הרי כולם יתאחזו בה.

אמנם בעולם הבריאה, אע"פ שגם היא כבר נמצאת תחת הפרסא דאצילות, ששם בהפרסא כלולה ג"כ שורש ל"ב האבן הזה כי ע"כ נעשה סיום לאצילות כנודע. אמנם אין לה שום שליטה על עולם הבריאה, והוא מטעם כי אמא מקננא שם כמ"ש הרב, כי אמא אינה סובלת לעולם משום כח צמצום, כי על אורות דאמא לא היה צמצום, וע"כ אע"פ שהיא נמצאת תחת הפרסא, היא חשובה עוד כמו שהיתה באצילות, כי צמצום הפרסא אינה שולט עליה. וז"ש הרב שאצל הבריאה, נבחן שורש ל"ב האבן הזה הכלול בה מכח הפרסא, רק בחינת ניקוד של אלקים שפירושו דין, אבל עצמותה היא בחינת הוי"ה וכולה רחמים וג"ר, כי כח הדין אין לו שום מגע באורות דאמא. וזה שאומר "כי אמא מקננת שם". אבל העשיה, שכבר היא צריכה להארת חכמה ואין אור אמא משלים אותה כלום, כנ"ל, ע"כ המה מתאחזים שם בין הדבקים, ונקראים אלהים אחרים.

פרק קמז

אמנם זווג הג' שהוא פב"פ עד החזה וכו' **ואינו בבחינת זווג שהיה בבריאה העולם**. כי זווג זה נוהג בעת שז"א חסר ממוחין דחיה, ואין לו אלא מוחין דנשמה לבד, שכלפי עצמו אינם מספיקים לו לג"ר ולפב"פ, להיותו צריך להארת חכמה, כנ"ל, וע"כ נתקנו לו בחינת זווגים ע"י פרצופים דיעקב ולאה, שהם בחינת אחורים דאו"א שנפלו למקומו דזו"ן, שאלו מוחין דנשמה מספיקים להיות להם מוחין דפב"פ, ונבחנים לקצרי הקומה, כי יש זווג פב"פ יעקב ולאה מחזה ולמעלה, וכן יש זווג פב"פ יעקב ורחל מחזה ולמטה, דהיינו רק במדת חצי פרצוף כנודע.

אמנם אלו הזווגים נתקנו אחר נפילת העולמות ע"י חטאו של אדה"ר, אבל מקודם החטא דהיינו בעת בריאת העולמות, לא היה שום צורך בזווגים אלו הבאים ממוחין דנשמה דזו"ן. כי הגם שהעולמות בי"ע ונשמת אדם הראשון יצאו מבחינת זו"ן אב"א, אכן זה היה אב"א דמוחין דחיה. כי ז"א היה עומד במקום אבא עלאה, שהוא חיה, ונוקבא היתה מלבשת אותו שם מחזה ולמטה, ע"ד ישסו"ת המלבישים לאו"א עלאין כנ"ל. הרי שענין אב"א של זו"ן היה ממוחין דחיה. וע"כ כשנולד אדה"ר, לא היה לו אלא להמשיך פב"פ דמוחין דחיה.

דהיינו להעלות הנוקבא ג"כ למקום אבא, שתהיה בקומה שוה פב"פ עם ז"א. הרי שלא היה לו שום זמן שיהיה לו ענין להמשיך הזווגים הקטנים של יעקב ולאה שמחזה ולמטה דזו"ן, או יעקב ורחל, כי המה בחינת מוחין דנשמה, אשר תכף עם עת לידתו היה גבוה מהם. וז"ש, שבעת בריאת העולמות לא היה נוהג אלא ב' זווגים הגבוהים שהם: או אב"א דמוחין דחיה, שהיה עם בריאת העולמות ואדה"ר, או הזווג פב"פ דחיה ויחידה,

שהמשיך אח"כ אדה"ר ע"י תפלתו שהוא בבחינת הב' ובבחינה הג'. אבל אלו הזווגים הקטנים לא היה צורך בהם אז.

פרק קנא

אמא עלאה מתפשטת בכל ג' עולמות בי"ע וכו', פירוש: ב' בחינות אורות יש להבחין בג' העולמות בי"ע, שהם: א' מה שנשאר בהם מאורותיהם עצמם אחר החטא דאדה"ר וירידתם לבי"ע, כי החטא דאדה"ר לא פגם רק הכלים דאחורים של בי"ע, אבל הכלים דפנים עם האורות המיוחסים לכלים ההם שיכלו לעבור תחת הפרסא, הנה הם נשארו בהם, ואלו האורות נבחנים לעצמותם דג' העולמות בי"ע. ויש עוד בחינת אורות מלובשים בהם, שהם באים מזווג חדש על מסך דבחי"ב, שהוא בחינת הקומה דאמא עלאה, שזה נמשך להם אחר החטא ואחר ירידתם לבי"ע, והוא בחינת מוחין ונשמה אל עצמות הבי"ע.

וההפרש ביניהם רב הוא, כי אלו האורות וכלים דפנים שנשארו בהם מעת אצילותם, יש בהם מעלה גדולה, שהם בחינת אצילות ומוחין דחיה מעיקרם, אלא כיון שאבדו התנה"י שלהם מחמת החטא דאדה"ר, ולא נשאר בהם אלא הכלים דפנים שהם חב"ד חג"ת, ע"כ אין להם עתה מהם רק בחינת ו"ק לבד בלי שום מוחין, נמצא שמצד אחד הם חשובים מאד להיותם מאצילות, ומצד הב' הרי אין בהם בחינת מוחין כלום. אבל בחינת הב' דאורות שנמשך להם מאמא על מסך דבחי"ב, לאחר ירידתם לבי"ע, הנה מצד אחד יש בהם גרעון, שכבר אינם מבחינת מוחין דחיה, אלא רק מוחין דנשמה. אבל יש בהם מעלה גדולה שהרי הם בחינת ג"ר ונשמה, ולולא מוחין ההם לא היה כלל בחינת מוחין בכל בי"ע. כי לא נשאר בהם מבחינת אצילות רק בחינת ו"ק בלי מוחין, כנ"ל.

אמנם התפשטות קומת אמא לבי"ע, לא הפסיק להיות מוחין שלימים רק בעולם הבריאה בלבד, להיותה כולה בחינת בינה, כי אפילו מקום הבריאה נעשה מב"ש ת"ת תחתונים שהוא בחינת ז"ת של הבינה דגופא, כנ"ל. ע"כ מספיקים לה המוחין דאמא למוחין גמורים, ויש לה ע"ס, שג"ר נקראים כסא, וו"ק ששה מעלות לכסא. משא"כ עולם היצירה, שהוא בחינת ז"א, שאין לה הספקה ממוחין דאמא, כי היא למוחין דחיה צריך כמו הז"א כנ"ל דף א' תתקס"ד ד"ה ויוצא הנה אין לה ממוחין ההם אלא בחינת ו"ק בלבד. וכן העשיה אין לה רק בחינת אב"א כנ"ל ע"ש.

פרק קנו

א **החותם והם נקראים י"ס דבריאה וגם בעולם הבריאה יש בו י"ס הנחלקות לא"א ואו"א וזו"ן וכו'**. הנה המדובר הוא כאן לאחר חטאו של עצה"ד. ואחר נפילת העולמות

למטה מפרסה אשר אז נשארו העולמות בי"ע, רק בחב"ד חג"ת דכלים, ואורות דנפש רוח, ובחינת ג"ר דאורות ונה"י דכלים נסתלק מהם מחמת הפגם דאדה"ר. כנ"ל דף א' תתקמ"ו ד"ה והתשובה ע"ש. והנה אז נעשה הזווג באמא עלאה ע"י התלבשותה בזו"ן על מסך דבחי"ב, ויצאו ע"ס בקומת בינה. וירדו ונתלבשו בג' עולמות בי"ע, ע"ד שביאר הרב לעיל באות קנ"א ע"ש. ואז קנו כל מדרגה ומדרגה שבפרצופי בי"ע, את בחינת נשמה השייך לחלקם, וחזרו ונתקנו בבחינת ראש ונשמה, ושוב נתפשטו כל עולם מבי"ע לה"פ א"א ואו"א וזו"ן. וענין התפשטותם זו נקרא בשם חותם.

והשם חותם מורה, שאין לך בחינה דקה מן הדקה שיש בחותם, שלא תוציא דוגמתה בהנחתם ממנו, כן אין לך בחינה דקה מהדקה בה"פ אצילות, שלא תוציאה דוגמתה בה"פ בריאה, וכן בה"פ היצירה הנחתמים מה"פ שבבריאה, וכן בע"ס דעשיה הנחתמים מה"פ שביצירה. באופן שאין הפרש ביניהם אלא בשיעור קומה בלבד, אשר בעולם הבריאה יש להם קומת בינה, כי ע"ס שלהם יצאו על מסך דבחי"ב המוציא קומת בינה. ובעולם יצירה יצאו על המסך דבחי"א שהוא קומת ז"א בלי ראש, ובעולם עשיה יצאו על מסך דבחינת שורש, המוציא ע"ס בקומת מלכות הנקרא קומת נה"י, או ג' גו ג'.

אמנם כל זה אמור רק בשיעור קומת האור וחשיבותו, משא"כ בשאר הענינים אין שום שינוי בין עולם לעולם, כי יש בכל אחד מהם בחינת ראש וגוף דכלים, הנבחנים לע"ס, שהראש הוא כלי דכתר, ופה עד החזה הוא חכמה, ומחזה עד הטבור הוא בינה, ומטבור ולמטה הוא זו"ן. ואפילו הנפש דנפש דעשיה, דהיינו פרצוף מלכות שבמלכות שבעולם עשיה, יש בו הבחן הע"ס הנ"ל בכלים שלו, אלא שאין בכולם אלא אור הנפש דנפש שבעשיה, המתלבש בכלי דכתר שלו, וכל הכלים דגוף מקבלים הארת הנפש מכלי דכתר שבו, ובשיעור הזה הם מתחלקים ג"כ לנרנח"י דנפש הנפש, כי הנפש העקרי המלובש בכלי דכתר הוא יחידה דנפש הנפש, ומפה עד החזה הוא חיה דנפש הנפש, ומחזה עד הטבור הוא נשמה דנפש הנפש. ומטבור ולמטה הוא נ"ר דנפש הנפש. ועד"ז מתחלק כל פרק וכל ניצוץ שבפרצופי בי"ע.

וע"ד שנתבארו הנרנח"י בזה למטה מזה, כנ"ל, הנה כן הוא גם בע"ס דכלים שקומתם שוה, הנקראים: מוחא, עצמות, גידין, בשר, עור. אשר עיקר האור שבו, מתלבש בכלי הפנימי דמוחא, ונבחן ליחידה דאותה מדרגה, ומה שהכלי דעצמות מקבל ממנו, נקרא חיה דאותו פרט, ומה שהכלי דגידין מקבל ממנו נקרא נשמה, ומה שהכלי דבשר מקבל ממנו נקרא רוח, ומה שהכלי דעור מקבל ממנו נקרא נפש. ואין שום נפקא מינה בזה איזה שיעור אור שיש בכלי דמוחא דאותה המדרגה, ואפילו אם הוא נפש דנפש הנפש,

הנה גם היא מתחלק כן לפי סדר הכלים שבו, הן בכלים דזה למטה מזה, הנקרא ראש וחג"ת עד החזה, ומחזה עד הטבור, ומטבור ולמטה. והן לפי סדר הכלים שהם בקומה שוה, הנקרא: מוחא, עצמות, גידין, בשר, עור. כנ"ל.

וכן ע"פ סדר הכלים הנ"ל דזה למטה מזה נבחנים בכל פרט גם ה"פ: א"א, ואו"א, וישסו"ת, וזו"ן. כי הראש של המדרגה נבחן לא"א, המתפשט בפנימית המדרגה עד סיום רגלים. וחג"ת עד החזה, נבחן לפרצוף או"א המלבישים על א"א שבו. ומחזה עד הטבור נבחן לפרצוף ישסו"ת שבו. ומטבור עד סיום רגלין נבחן לפרצוף זו"ן שבו. וכן הוא מתחלק לג' פרצופים עי"מ: שהראש הוא פרצוף המוחין שבו, המתפשט תוך פנימיות המדרגה. ומגרון עד החזה, הוא פרצוף היניקה, המלביש על פרצוף המוחין עד סיום רגלין. ומחזה ולמטה, הוא פרצוף העיבור, המלביש על פרצוף היניקה עד סיום רגלין.

ועד"ז כל פרצוף שבאלו עי"מ, יש לו לפי עצמו ג"כ ג' פרצופים הנקראים: פנימי, תיכון, חיצון. כי יש ג"פ פת"ח. בפרצוף המוחין. וכן פת"ח בפרצוף היניקה. וכן פנימי תיכון חיצון בפרצוף העיבור. במלה אחת אין לך שום הבחן הנוהג בפרצופי אצילות שלא יהיה כמותו בכל פרטי המדרגות דכלהו פרצופי בי"ע, וע"כ נבחן זה כמו שהעולמות יצאו זה מזה לבחינת חותם ונחתם, שכל עולם ועולם מעביר את כל הפרטים שבו להעולם שלאחריו.

ב **אלהות אחדות גמור מתחילת י"ס דאצילות עד סוף י"ס דעשיה**. ולכאורה קשה, מה שכתב הרב להלן באות קס"ג שרק עד בחינת נשמה הם אלקיות, אבל הרוח נפש שבבי"ע אינם אלקיות, וכן להלן באות קס"ו אומר שהכלי החיצון והתיכון שבכל מדרגה הם דפרודא, ורק הכלי הפנימי אלקיות. ע"ש. וכאן אומר שעד סוף י"ס דעשיה הם אלקיות ואחדות גמור. אמנם יש עמקות בדברים האלו, וצריכים להבין אותם, כי הוא היסוד להבנת כל הערכים שבבי"ע.

וצריכים לזכור כאן, מה שכייל לן הרב בתחילת דרושי אבי"ע בע"ח שמ"ב פרק ג', אחר שביאר שם שהע"ס שבכל מרצוף שבד' העולמות אבי"ע מכונים: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל. אמר, וז"ל "דע כי השורש והנשמה והגופים הם בחינה אחת, שאין פירוד ביניהם. אך הלבושים וההיכלות הם ב' בחינות נפרדות מהג' בחינות הנ"ל וכו'. ומהראוי היה שהי"ס של הגופים יתלבשו בי"ס של הלבושים, ואמנם אינו כן לסבה הנ"ל וכו', שהי"ס דגופות דא"ק מתלבשות תוך י"ס השרשים של י"ס דעתיק, ואלו מתלבשים בי"ס של הנשמות דעתיק, ואלו מתלבשים בי"ס דגופות דעתיק, וכעד"ז בחינות השורשים והנשמות והגופים דא"א, מלבישים לגופות דעתיק וכו' " עכ"ל. הרי מפורש שאפולו

בעולם האצילות, רק ג' הראשונות: כתר, חכמה, בינה, הם בחינה אחת שאין שם פירודא, שהם המכונים שורש, נשמה, גוף. אבל ב' התחתונות ז"א ומלכות, המכונים שם לבוש והיכל, הם נפרדים מהספירות והכלים הפנימים, אלא שנעשו לב' מקיפים הנקראים מקיפים דיושר ומקיפים דעיגולים, כמ"ש שם. וא"כ אותה הקושיא הנ"ל שהקשינו במה שאומר שרק עד הנשמה שבבי"ע הם אלקיות, אבל הרוח נפש שבו הם דפירודא, יש להקשות גם בעולם אצילות גופיה, כי גם באצילות אומר כן, שז"א ומלכות דכל פרצוף ופרצוף מאצילות, נפרדו ונעשו רק לכלים מקיפים דלבוש והיכל, וא"כ איך יש ע"ס בפרצופי אצילות, וכן איך יש רוח נפש באצילות מאחר שז"א ומלכות נפרדו מהכלים הפנימים שבכל פרצוף.

והתשובה לזה, תמצא בע"ח שמ"ט פ"א, ומובא בספר בית שער לכונות דף י"ט. אות נ"ג וז"ל "ואמנם כל עולם בפ"ע דרך פרט, יש לו כל אלו הבחינות: עצמות, וכלים, ומלבישים, וכעד"ז כל פרט ופרט מהם מתחלק ע"ד הנ"ל, וזכור זה ולא נצטרך להזכירו בכל פעם ופעם וכו', הרי נתבאר איך הם ג' כלים זה בתוך זה, והם בחינת עי"מ, והם כלים לנר"ן, כי היחידה וחיה אין כנגדם כלים, ועליהם סובבת הבשר וכו', וה"ס חשמ"ל המקיף לכל הכלים וכו', ואח"כ העור" עכ"ל.

פירוש הדברים: כי ה' כלים יש לגוף הנקראים: מוחא, עצמות, גידין, בשר, עור. אשר מוחא הוא כתר, ועצמות הוא חכמה, וגידין הוא בינה, ובשר הוא ז"א, ועור הוא מלכות. ואמר הרב, כי רק הכלים דכח"ב, שהם מוחא עצמות וגידין, הם נבחנים לב' כלים דגוף שבהם מתלבשים הנר"ן, כי יש ערך הפוך בין כלים לאורות, וע"כ בעת שלא יש כי אם ג' כלים בפרצוף, נמצא הנשמה מתלבשת בכלי דמוחא שהוא כתר, והרוח מתלבש בכלי דעצמות, שהוא חכמה, והנפש מתלבשת בכלי דגידין, שהוא בינה. ונמצאים ב' הכלים ז"א ומלכות שהם ריקים בלי אור, ולכן מפרש שם שהם אינם כלים פנימים, אלא שהם בחינת לבוש והיכל, שנפרדו מהכלים הפנימים ונעשו למקיפים, וע"כ המה משמשים גם בגוף רק לבחינת מלבושים, כי הבשר הוא בחינת חשמ"ל, הסובבת ומקיף על ג' הכלים כח"ב שבהם נר"ן, והעור הוא מקיף על הבשר מבחוץ, והוא נקרא, נוגה. באופן, שבכל פרצוף רק ג' כלים כח"ב, הנקראים: מוחא, עצמות, גידין, שבהם מתלבשים נפש רוח נשמה. אבל האורות דחיה ויחידה אין כנגדם כלים בגוף. והטעם הוא, כי כל זמן ששולט צמצום הב', דהיינו בשתא אלפי שני, נמצאו הזו"ן נפרדים מבחינת כלים אל הפרצוף, כי מחמת עלית המלכות המזדווגת, למקום נקבי עינים, נפרדו ויצאו זו"ן של ראש, מבחינת הע"ס דראש. וכן מלכות המסיימת שהיתה במקום מלכות דגופא, עלתה

למקום בינה דגופא, שהוא ת"ת, וכן יצאו גם זו"ן של הגוף מבחינת הכלים של הגוף, וע"כ לא נשאר הן בראש והן בגוף זולת ג' כלים כח"ב ולא יותר. כמ"ש הרב. כי אלו ב' הכלים בשר ועור, שהם כנגד אלו הזו"ן שנפרדו, אינם נבחנים לכלים ממש, אלא לבחינת חשמ"ל ונוגה המקיפים לג' הכלים, כמ"ש הרב.

ולכאורה יש כאן קושיא, כי בע"ח שמ"ב פ"ג, אומר הרב שב' הכלים התחתונים אלו נפרדו לגמרי מהפרצוף ונעשו למקיפין דעיגולים ויושר, שהם מקיפי חיה ויחדה המעגלים סביבות הפרצופים מרחוק, כנודע. וכאן אומר שהם ב' מקיפים המלבישים ודבוקים על הכלים בבחינת בשר ועור, המכונים חשמ"ל ונוגה. אשר בחשמ"ל שהוא הבשר, יש בו הארה רק מחזה ולמעלה, המכונה מ"ל מחשמ"ל, והנוגה יש רק הארה מועטת מאוד, והיא בחינת טוב ורע. שהוא לכאורה תמוה מאד, והדברים האלו סותרים מקצה אל הקצה כנגד מה שכתב שם בשמ"ב פ"ג שהם נעשו לכלים דעגולים שבתוכם מלובשים מקיפים הגדולים דחיה יחידה.

והענין הוא, כי שם מדבר בזו"ן שנפרדו מכלים דראש, ונודע שבראש אין שם כלים אמיתיים אלא רק שורשים לכלים לבד, ועל אלו אומר שהם נעשו לכלים דעגולים, שבתוכם האורות דחיה יחידה, כי מטעם שהם חסרים בראש, ולא נשאר בראש זולת ג' הכלים כח"ב, לא יוכל הראש לקבל כי אם נר"ן, כי באורות נבחן שהתחתונים נכנסים תחילה ונכנסו הנר"ן בכח"ב, וחיה יחידה אין להם כלים להתלבש בראש, וע"כ נשארו מבחוץ לפרצוף, ומקיפים עליו מרחוק, והכלים שלהם הם הזו"ן של הראש שנפרדו, כי לא יחזרו האורות דיחידה חיה אל הראש טרם שיחזרו אלו ב' הכלים זו"ן אל הראש, וכיון שהם רק שרשי כלים המה ראוים להיות כלים זכים אל האורות הגדולים ההם.

אמנם מ"ש הרב כאן בשמ"ט פרק א' הנה המדובר הוא מב' הכלים ז"א ומלכות שנפרדו מע"ס דגופא, מחמת עלית מלכות המסיימת מן המקום דמלכות דגופא למקום הבינה דגופא שהוא הת"ת במקום החזה, אשר מתחילה המה נפלו לגמרי לבחינת חלל הפנוי מתחת רגלי א"ק, כנ"ל בדברי הרב באות ג' ע"ש ואח"כ בסבת העירוב דרפ"ח ניצוצין שירדו בתוכם בעת שביה"כ. וע"י זווגים ובירורים נתברר מהם חלק מסוים ונתחבר שוב בהפרצופים, בבחינת בשר ועור הנקרא חשמ"ל ונוגה. כמ"ש בבית שער הכונות דף י"ט ע"ש כל ההמשך, והנך רואה מה רב המרתק בין אלו ז"א ומלכות דראש, שנעשו לכלים דעגולים למקיפים דיחידה חיה, לבין אלו הכלים דז"א ומלכות שנעשו לבשר ועור, כי ז"א ומלכות של ראש, הם רק שורשים לכלים, ואין בהם עביות כל עיקר, כי עביות המסך הוא למטה מהם, כנודע. ומה גם שהסיום של מלכות המזדווגת אינה מורידה הכלים

לבר מאצילות, אלא רק לבר מבחינת ראש. וע"כ הם זכים ויש להם קשר עם האורות דיחידה חיה שנסתלקו מן הראש, כנ"ל. אבל כאן המדובר הוא בכלים דגופא, שאין להם שום יחס עם בחינת מקיפים, כי אין מקיפים, אלא מאורות דראש, ומה גם שמלכות המסיימת הורידה אותם פעם למטה בחלל הפנוי. והבן היטב.

והנה באמת, בעת שאין עוד בהפרצוף רק בחינת נשמה אין ב' הכלים האלו נבחנים רק לב' עורות דבוקים זה בזה הנקראים קלף ודוכסוסטוס, כמ"ש הרב בע"ח שמ"א פרק א' אלא בעת שהוא משיג בחינת חיה, הנה אז נעשה נסירה בין אלו האורות, והדוכסוסטוס נעשה אז למדרגה בשר, ונקרא חשמ"ל, והקלף נעשה אז לעור, ונקרא נוגה. כי פרצוף חיה מברר לו כלי רביעי, שהוא הבשר המקיף על ג' הכלים כח"ב ומתוך שאינו ראוי לקבל רק בחינת ו"ק דחיה, משום שבחינת ג"ר דחיה שהם או"א הפנימים נגנזו, ואינם בכל משך שתא אלפי שני, ע"כ אין פרצוף הבשר יכול להתברר לכלי גמור, אלא רק לבחינת לבוש על הכלים, וע"כ נקרא חשמ"ל. ופרצוף העור נבחן אז בבחינה בלתי נבררת וע"כ נקרא נוגה. כי כל בחינה הבלתי נבררת נקראת נוגה, ואפילו בעת שמאיר בחינת יחידה בהפרצוף, מ"מ אין העור יכול להתברר כל עוד שלא נברר פרצוף הבשר כולו, דהיינו מטרם שהכלי הרביעי מקבל את הג"ר דחיה. וע"כ אין הארת היחידה בשלימות מטרם גמר התיקון. וע"כ אין הכלי החמישי יכולה לצאת מבחינת נוגה כנ"ל. המתבאר מזה, שהגם שיש בחינת ה"פ בזו"ן דאצילות, באורות נרנח"י, הנקראים עבגע"מ, כנ"ל, עכ"ז רק ג' הכלים כח"ב נבחנים לכלים אמיתיים באחדות גמור, אבל ב' הכלים בשר ועור המה נבדלו מהכלים של הפרצוף, ואינם אלא מלבישים על ג' הכלים מסביב להם. והוא מטעם כי האורות דיחידה חיה שבשתא אלפי שני, אינם בשלמותם הגמור, כי הם רק מבחינת ו"ק דיחידה חיה, כנ"ל, וע"כ הם רק מלבישים נבדלים מן הגוף, וסובבים על הכלים דגוף מבחוץ. כי לא נבררו לגמרי מן הקליפות. כמבואר.

והנה נתבאר לעיל, אשר מסבת החטא דאדה"ר, נסתלק מפרצופי בי"ע כל אלו האורות והבירורים דכלים שבאו להם בסוד תוספות, ולא נשאר מהאורות זולת נפש רוח, ומהכלים רק כתר חכמה, כנ"ל דף א' תתקע"ג ד"ה החותם ע"ש. ואחר כך נמשך להם הנשמה מאמא, כנ"ל. שעי"ז שוב נתפשטו בסוד חותם מחותם עד עולם העשיה כדברי הרב כאן. והנה כשנמשך להם האור דנשמה נברר להם הכלי הג' שהוא בינה, ויש עתה לפרצופי בי"ע כולם, ג' כלים דכח"ב שבהם מלובשים נפש רוח נשמה: אור הנשמה בכלי דכתר, והרוח בכלי דחכמה, ונפש בכלי דבינה, אשר בזה נשלמו להם ג' הכלים דגוף שהם באחדות גמור מתחילת י"ס דאצילות עד סוף העשיה. שהרי גם באצילות

רק אלו ב' הכלים הם באחדות גמור, כמ"ש הרב בע"ח שמ"ב פ"ג המובא לעיל. וזהו שכתב הרב גם כאן "והנה כל ספירות אלו הנ"ל כולם הם אלקות אחדות גמור מתחילת י"ס דאצילות עד סוף עשיה" דהיינו ממש כמ"ש בע"ח שמ"ב פ"ג בג' הכלים דאצילות שמלבישים זע"ז באחדות גמור לאפוקי מאלו ב' הכלים הנקראים חשמ"ל ונוגה, שהם נבחנים לנפרדים מן הגוף ונעשו ללבושים על הג' הכלים.

אמנם ודאי יש הפרש גדול מאוד בין אלו הכלים החיצונים מהגוף שנקראים חשמ"ל ונוגה דפרצופי אצילות, ובין אלו הכלים חיצונים חשמ"ל ונוגה שבג' עולמות בי"ע: כי שם באצילות יש עכ"פ אלו האורות דיחידה חיה מבחינת פב"פ, אלא מתוך שהם חסרי ג"ר אינם יכולים לברר הכלי הרביעי והחמישי לגמרי ונשארים לכלים חיצונים מהגוף, כנ"ל. אבל אלו הכלים החיצונים דבי"ע, הרי אין להם מהאורות דיחידה וחיה רק מבחינת אורות דאחורים כמ"ש להלן שאין שום אור החיה יכול להאיר בג' עולמות בי"ע, ורק מבחינת פרצופי האחור דאצילות, נשארים להם בחינת אור דאחורים בלבד, וע"כ נחשבים אלו ב' הכלים החיצונים מהגוף שלהם, לבחינת רוח ונפש דפרודא, ואינם נחשבים עוד בבחינת אלקיות, כמ"ש להלן. וזכור היטב את הדברים האלו שהם יסוד להבין בהם כל עניני בי"ע.

פרק קנז

העשירית של הנוקבא דז"א בלבד וז"ס אמא תתאה מקננא באופן. ענין התחלקות זו דמוחין דאמא, שמבאר הרב כאן, רק בנוקבא דבריאה ויצירה ועשיה, אין הכונה שרק בנוקבא נוהג זה הסדר, כי כן הוא בכל הפרצופים מאמא ולמטה, כמ"ש הרב להלן, וכן לעיל (דף א' תתקע"ב אות קנ"א) אלא שרוצה לבאר בדרוש הזה רק ב' הפרצופים ז"א ונוקבא דבי"ע, לכל פרטיהם, לפיכך הוא מדבר כאן רק מפרצוף הנוקבא דבי"ע בלבד.

פרק קנח

ונתחיל לבאר י"ס דנוקבא דז"א בבחינת ד' עולמות אבי"ע. הנה עד כאן ביאר ענין נר"ן דבי"ע שקבלו מאמא ע"י התלבשות בזו"ן דאצילות, דע"ס דנשמה נתלבשו בבריאה, וע"ס דרוח ביצירה, וע"ס דנפש בעשיה, והם יצאו זה מזה בבחינת חותם, כנ"ל. ועתה מתחיל לבאר בחינת אור החיה המתלבש באלו פרצופי בי"ע, שזה הגיע להם מבחינת התלבשות פרצוף האחור דנוקבא דאצילות בעת מיעוט הירח, כמ"ש בדיבור שלאח"ז.

פרק קנט

השכינה וירדה למטה להיות ראש לשועלים שהם בג' עולמות הנקראים בי"ע הנה הלבוש וכו'. כי כשנאמר לה לכי ומעטי את עצמך, היו זו"ן בבחינת שני המאורות

הגדולים בקומה שוה אחור באחור, וקטרגה הלבנה בסוד אין ב' מלכים משתמשין בכתר אחד, ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך, וחזרה לבחינת נקודה שתחת היסוד, שמבחינת הכלים היא נקודת החזה וכלי דכתר שלה, וכל הט"ת שלה דהיינו כל פרצוף האחור, שהיה בקומה שוה עם ז"א, ירד כולו חוץ מכתר שלו, ונתלבש בג' עולמות בי"ע כמ"ש כאן הרב, שפרצוף הפנימי שבו נתלבש בבריאה, ופרצוף האמצעי שבו נתלבש ביצירה, ופרצוף החיצון שבו נתלבש בעשיה. ואע"פ שבכללו אינו אלא פרצוף אחד הנקרא פרצוף האחור דנוקבא, עכ"ז יש בו עיבור יניקה מוחין, שעיבור יניקה הם ו"ק רוח נפש, והמוחין דאחור הם ג"ר שלהם, הנקראים ג"ר דרוח או מוחין דו"ק, ובשביל שאפילו הג"ר אינם רק מוחין דו"ק, ע"כ נקרא בכללו פרצוף האחור.

ולכאורה יש להקשות כאן ממ"ש הרב בכמה מקומות שרק הנקודה של המלכות ירדה לבריאה ונעשה שם לעתיק דבריאה, וכאן כתב שכל הט"ת שלה ירדו לבי"ע. הענין הוא, כי היה שם ב' מיעוטים בעת מיעוט הירח: א' הוא לט"ת שלה, שהם כל ג' פרצופים עיבור יניקה ומוחין שירדו לבי"ע, כנ"ל. וב' הוא, כי אפילו נקודת הכתר שנשארה בה בסוד נקודה תחת היסוד דז"א דאצילות, הנה גם היא לא עצרה כח להיות כולה באצילות, ובחינת האחורים שבנקודה ההיא ירדה ונעשית עתיק לבריאה.

ודע, כי אין אור החיה יכול לעבור דרך הפרסא שמתחת דאצילות להאיר בבריאה, וע"כ כל בחינת אור החיה שישנם בפרצופי בי"ע, הם מאלו ג' פרצופי האחור דנוקבא שנתלבשו בבי"ע, ואע"פ שהם בחינת חיה, מ"מ כיון שאינם רק אחורים דחיה, שה"ס נהורא דלא נהיר, ע"כ הם יכולים להתלבש בפרצופי בי"ע. ובחינת אור היחידה דפרצופי בי"ע הם מקבלים מבחינת נקודת הכתר דנוקבא שנתמעטה וירדה להיות עתיק לבי"ע.

פרק קסג

הל' ספירות של הנוקבא דאצילות הם מתחלקים בתוכם ונעשים בחינת נשמה להם, ומכאן ואילך ר"ל מבחינת נשמה שיש בבי"ע אינם בחינת אלקית רק בסוד ומשם יפרד. כי פרצוף האחור דנוקבא שירד ונתלבש בבי"ע, יש לו ג' פרצופים עי"מ, שבכ"א מהם י"ס, וי"ס דפרצוף המוחין דאחור ירד ונתלבש בי"ס דבריאה, וי"ס דפרצוף היניקה דאחור, ירד ונתלבש בי"ס של היצירה, וי"ס דפרצוף העיבור דאחור, ירד ונתלבש בי"ס דעשיה, כנ"ל, ואלו ל' הספירות דאחור, נעשו בחינת נשמה לנשמה של ל' הספירות דבי"ע, כי מדרגת נשמה כבר קבלו מאמא עילאה, כמ"ש הרב לעיל (דף א' תתקע"ב אות קנ"א) הרי של' כלים דפרצוף האחור דנוקבא, נעשו להם נשמה לנשמה, דהיינו אור החיה. כמ"ש בדיבור הסמוך, וכן נתבאר שם שהארת יחידה הם מקבלים ג"כ מהנוקבא

שנעשתה לעתיק בראש הבריאה, שהוא מאיר בפנימיותם הארת יחידה. והם נרנח"י שבפרצופי בי"ע כנ"ל.

ויש כאן בפרצופי בי"ע ג' הבחנות: א', מה שנשאר מהם לאחר החטא דאדה"ר, דהיינו מהכלים והאורות דאצילות, בעת יציאתם מתחילה בעולם האצילות, אשר החטא דאדה"ר לא פגם אותם, והם רק הכלים שלהם, שהם חב"ד חג"ת דכלים, ונפש רוח דאורות. כנ"ל דף א' תתקנ"ט ד"ה הכתרים ע"ש. וכלים דחב"ד הוא כלי דכתר, ונקרא חב"ד מכח ג' הקוים שבו, וכלים דחג"ת הוא כלי דחכמה, ונקרא חג"ת, מכח ג' הקוים שבו. ובחינה הב', היא קומת נשמה שהגיע להם אח"כ מאמא עלאה, כנ"ל ואור זה דנשמה בירר להם כלי שלישי לכל פרצוף דפרצופי בי"ע, דהיינו כלי דבינה שנקרא גידין, ועתה נתלבש הנשמה בכלי דכתר, ואור הרוח שהיה שם תחילה ירד לכלי החכמה, ואור הנפש שהיה בכלי דחכמה ירד לכלי זה החדש דבינה. ובחינה השלישית היא האורות דיחידה חיה, שהשיגו מהמלכות דאצילות בעת מיעוט הירח, שט"ת שלה ירדו ונתלבשו בכל פרצופי בי"ע בחינת נשמה לנשמה, והנקודה שלה בסוד עתיק בראש הבריאה, כנ"ל, ומכח האורות דיחידה חיה הללו, הוברו להם כלי רביעי וכלי חמישי, הנקראים בשר ועור. ונתלבשו יחידה חיה בכלים כתר חכמה, והאורות דנשמה ורוח שהיה שם מתחילה, ירדו אל הכלים דבינה וז"א הנקראים גידין ובשר, הנשמה בכלי דגידין והרוח בכלי דבשר, ואור הנפש שהיה תחילה בכלי דגידין ירד עתה לכלי דעור. ונמצא עתה ה' האורות נרנח"י מלובשים כל אחד בכלי המיוחס לו: יחידה במוחא, וחיה בעצמות, ונשמה בגידין, ורוח בבשר, ונפש בעור. ועד"ז הם מתחלקים ג"כ בבחינת ה' דכלים דזה למטה מזה, וכן בההבחן של ה' פרצופים שבכל פרצוף פרטי הם מתחלקים כן, ולהלן יתבאר שלמעשה נבחן באופן אחר אשר היחידה חיה מלובשים תוך הנשמה ע"ש ואין כאן המקום להאריך בזה.

ואלו ב' כלים שנתבררו להם באחרונה ע"י האורות דיחידה וחיה, הנקראים בשר ועור, שבהם מתלבש רוח נפש כנ"ל, אינם כלים גמורים כמו ג' הכלים מוחא עצמות גידין, שהרי אפילו בפרצופי זו"ן דאצילות אינם כלים פנימים כנ"ל אלא כלים חיצונים המלבישים ומקיפים לג' כלים הראשונים, מטעם שגם האורות דחיה יחידה המבררים אותם, אינם רק בבחינת ו"ק דחיה ונפש דיחידה, כנ"ל (דף א' תתקע"ז ד"ה והנה) ע"ש. ומכ"ש בבי"ע, שאפולו אור החיה אינו יכול להאיר כאן משהו, ומכ"ש אור היחידה, אלא רק בחינת אחורים דיחידה חיה הוא המאיר להם, כמ"ש הנה לא כ"ש שהם נפרדים מג' הכלים הראשונים שבגוף, כי כל בירורם ע"י אורות דאחורים באו, וע"כ

המה מכונים כלים נפרדים מגוף הפרצוף, משום שאין בירורם בשלימות. ומשם כך מכונים האורות רוח נפש המלובשים בהם, שהם ג"כ דפרודא, כמ"ש הרב בסו"ה ומשם יפרד, שרומז בזה, שאין המדובר עליהם עצמם, אלא רק על תולדות הנמשכים מהם, שהתולדות שלהם אינם אלקיות אלא נפרדים, שהם נקראים שרפים מלאכים וכו', באופן שכל המציאות שיש בבי"ע מלבד הע"ס ונשמות, הם באים מהזווגי דכלים הנפרדים האלו בשר ועור, וז"ס ומשם יפרד, כלומר שמהם נולדים ובאים כל הנפרדים שאינם אלקיות. אמנם נר"ן דצדיקים יוצאים מזווג דג' הכלים הראשונים שהם אחדות גמור מראש אצילות עד סוף בי"ע, וע"כ נחשבים הנר"ן הנולדים מהם שהם ג"כ אלקיות. והבן זה.

וזה אמרו כי אותן הל' ספירות של נוקבא דאצילות הם מתחלקים בתוכם ונעשים בחינת נשמה להם, ומכאן ואילך רצוני לומר מבחינת נשמה ואילך שיש בבי"ע, אינם בחינת אלקות אלא בסוד ומשם יפרד" והנך רואה איך האריך בלשונו, שלא נטעה שרק בחינת הל' ספירות בלבד הם אלקיות, אלא מדייק שר"ל מבחינת נשמה שיש בבי"ע עצמם שמשם ואילך אינם אלקיות. והוא כי הל' ספירות הם בחינת נשמה לנשמה, כי הנשמה דבי"ע היא קומת אמא שנתפשטה בבי"ע, כנ"ל, והל' ספירות הם פנימית להם, דהיינו נשמה לנשמה, הנקראת אור החיה, כנ"ל. אלא אחר שיעור קומת אמא שנתפשטה בהם, דהיינו הרוח נפש שהם מתלבשים בהכלים הנפרדים הנקראים בשר ועור, הנה עליהם נאמר ומשם יפרד, כלומר התולדות היוצאים מהזווגים דכלים האלו כבר הם אינם אלקיות אלא בחינות נפרדים כמלאכים ורקיעים וכו' כמ"ש להלן.

פרק קסד

בא"א ובאו"א ובז"א כי הם מתפשטים בד' עולמות אבי"ע עד"ז שנתבאר בנוקבא. פי' כמו שנתבאר בפרצוף האחור דנוקבא, שבעת מיעוט הירח ירדו ג' הפרצופים עי"מ שלו ונתלבשו בבי"ע, כן הדבר בכל הפרצופים דאצילות, אשר פרצוף העיבור שלהם ירד לעשיה, ופרצוף היניקה ליצירה ופרצוף המוחין לבריאה, ע"ד שנתבאר בנוקבא.

אמנם יש להבין מתי ירדו אלו פרצופי האחור דא"א ואבא ואמא וז"א תוך העולמות דבי"ע, שהרי כל הירידה דאחור דנוקבא היה, מחמת קטרוגה שאי אפשר לב' מלכים שישתמשו בכתר אחד, כנ"ל, וענין זה לא נאמר רק נוקבא דאצילות בלבדה ולא על א"א ואבא ואמא וז"א דאצילות. וא"כ למה נתמעטו גם הם לירד לבי"ע.

והענין הוא, כי יש ב' בחינות מוחין באצילות: א' מוחין קבועים, שבהם לא יארע שום השתנות לעולם, שהם קומת ע"ב דמ"ה בא"א, וס"ג דמ"ה באו"א וישסו"ת, וז"א בו"ק

ונוקבא בנקודה, והם נבחנים לעיקר עצמות של פרצופי אצילות. כמ"ש בדף תר"ג ד"ה טנת"א ע"ש. ובחינה הב' הם המוחין שאינם עיקר באצילות אלא שבאים בסוד תוספת, דהיינו כל המוחין שהם למעלה מהמוחין הקבועים הנ"ל. ואלו באים תמיד בדרך עליה וירידה, שבזמן שהתחתונים מטיבים מעשיהם ומעלים מ"ן, אז גורמים לתוספות מוחין בכל פרצופי אצילות. ובעת שהם מקלקלים מעשיהם, המה גורמים אז לנפילת המוחין בחזרה, דהיינו בדיוק כל אותו השיעור שנתוסף ע"י מעשיהם. כמ"ש שם.

ונמצא שאלו המוחין דבנין הנוקבא ביום ד' דמעשה בראשית, דהיינו עד שהיתה בקומה שוה עם ז"א באחוריו, כבר הם נחשבים למוחין דתוספות, שענין עליה וירידה נוהג בהם, ואע"פ שעוד לא היה אדם, אלא שיצאו בסוד רעותא עלאה, מ"מ אינם עיקרים בהפרצוף, כי עיקר הז"א הוא רק מבחינת ו"ק ונקודה, וכל היותר מזה כבר הוא בסוד תוספות. ונמצא כי בעת שנבנה הנוקבא באלו ג' הפרצופים עי"מ דאחור, הנה הכרח הוא, שכל הבנין הזה יצא מקודם בכל הפרצופים העליונים ממנה. כמ"ש בבית שער הכונות אות קמ"ו ד"ה וטעם ע"ש. וע"כ בעת מיעוטה של הנוקבא וירידתה לבריאה, הנה גרמה בזה שכל אלו פרצופי האחור שיצאו בסבתה בא"א ואו"א וז"א, הנה גם הם נפלו ממקומם וירדו לבי"ע. שהרי הוא בכולם רק מוחין דתוספת שנמשכו ע"י התחתון מהם, שהוא הנוקבא וכיון שנפל מהנוקבא, נפלו גם כן מן העליונים ממנה, כמ"ש שם ובכ"מ. ואז ירד פרצוף האחור דכל אחד מהם אל הבחינה שכנגדו בבי"ע ופרצוף האחור דא"א ירד לא"א דבי"ע: המוחין לא"א דבריאה, והיניקה לא"א דיצירה, והעיבור לא"א דעשיה. וכן או"א וז"א, כ"א אל הבחינה שכנגדו, באופן שכל מה שקרה לנוקבא דז"א בעת ירידתה לבי"ע, קרה זה ממש בכל דרכיו גם בהפרצופים העליונים, באותו שיעור המוחין דתוספות שיצאו שמה בסבתה, וירדו ונתלבשו בהבחינה שכנגדה בבי"ע.

פרק קסז

הכלים נחלקים לב' חיצון ופנימי והחיצון גדול מהפנימי. פי' כי אין לך מדרגה שלא תהיה בה עי"מ דחיצוניות ועי"מ דפנימיות, כמ"ש הרב (דף א' תתקפ"ט אות קפ"ב) ונמצא שהכלים נחלקים לפנימיות וחיצוניות. אמנם לפי"ז יש להבין מ"ש כאן הרב אשר הכלי החיצון גדול מהכלי הפנימי, והרי כל העי"מ דחיצוניות, אינם אלא בחינת ו"ק ומוחין דו"ק, והם נבחנים לבחינת כלים, משום שאין בהם אלא נפש רוח, כי אלו המוחין דחיצוניות הם רק בחינת ג"ר דו"ק. והעי"מ דפנימיות נבחנים לבחינת עצמות. כמ"ש הרב בע"ח ש"מ דרוש י"ד ובכ"מ. וא"כ איך אומר כאן שהכלים החיצונים הם גדולים מהכלים הפנימים.

ולהבין זה יש להבין תחלה ענין התחלקות הזה דעי"מ דחיצוניות ועי"מ דפנימיות, שהם ב' בחי' נר"ן בכל מדרגה, ויש להבין למה לי הנר"ן הכפולים האלו בכל מדרגה. והענין הוא, כי זה יצא מכח שאין כלים לחיה יחידה אלא רק לנר"ן לבד. ונתבאר לעיל (דף א' תתקע"ה ד"ה פירוש), כי זה נמשך מכח הצמצום ב', שהמלכות עלתה למקום בינה ע"כ לא נשאר בהפרצוף זולת ג' כלים כח"ב, וזו"ן נפרדו מהפרצוף הן מהע"ס דראש והן מהע"ס דגוף, והזו"ן דראש נעשו לבחינת כלים מקיפים דיחידה חיה המכונים לבוש והיכל, דהיינו מקיף דעיגולים ומקיף דיושר. וזו"ן שנפרדו מהגוף נעשו לכלים חיצונים הנקראים בשר ועור או לבוש והיכל, או חשמ"ל ונוגה, ואע"פ שאין המקיפים דיחידה חיה יכולים להתלבש בהם, כי אין כלים מקיפים רק מכלים דראש וג"ר, ולא מכלים דגוף, עכ"ז הם נבחנים למקיפי הגוף, משום שאין הגוף יכול לקבל את האורות דיחידה חיה טרם שאלו הכלים יחזרו אל הפרצוף לבחינת כלים פנימים, כי אז יהיה ה' כלים בהגוף לכל ה' האורות, אבל כל עוד שהם נפרדים מהגוף לבחינת כלים חיצונים, נמצא הגוף חסר מחיה יחידה, כי בכלים הכח"ב מתלבשים רק נר"ן לבד. עש"ה בכל ההמשך. ולפיכך נבחנים תמיד אלו הכלים חיצונים של הגוף לבחינת ב' מקיפין בשר ועור, או לבוש והיכל, או חשמ"ל ונוגה, וכן הם מקבלים הארה מן ב' מקיפים דחיה יחידה המתיחסים להם כנ"ל. אמנם עיקר הארתם הוא מאורות פנימים רוח נפש, שהם מקבלים אותם מהכלים הפנימים, כמו שנתבאר שם.

ויש לזכור כאן ענין ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, כי בכלים נבחן תמיד שהעליונים מתגדלים תחילה, ובאורות הוא להיפך, שהתחתונים נכנסים תחילה. ונמצא שבעת שאין בפרצוף זולת כלי דכתר, שנקרא מוחא, אין בו אלא אור הנפש, ובעת שמשיג אור הרוח, יורד הנפש לכלי חכמה, הנקרא עצמות, והרוח מתלבש בכלי דמוחא, ובעת שהפרצוף משיג נשמה, יורד אור הנפש לכלי דבינה הנקרא גידין, והרוח יורד מכלי דמוחא לכלי דעצמות, והנשמה מתלבשת בכלי דכתר שהוא מוחא. ובעת שמשיג חיה, אז צריך אור הנשמה לירד מכלי דמוחא אל הכלי דעצמות והרוח אל הכלי דגידין והנפש לכלי דבשר, ואז אפשר לאור החיה שיתלבש בכלי דכתר שהוא מוחא. אמנם לא היה כן, משום שזה הכלי דבשר הנברר עם אור החיה, אינו כלי גמור שיהיה ראוי לקבל בתוכו אור הנפש, כי הוא רק בחינת חשמ"ל, ומקיף על הכלים הפנימים, וע"כ לא יוכל אור הנפש לירד מן הכלי דגידין ולהתלבש בכלי דבשר, ובשביל זה נמצא, שבעת ביאת אור החיה, אין לו מקום וכלי שיוכל להתלבש שמה, כי מתוך שאור הנפש נשאר בכלי דגידין, מוכרח גם הרוח להשאר בכלי דעצמות, ונשמה בכלי דמוחא. וע"כ מוכרח אור

החיה להתלבש בפנימיות אור הנשמה. באופן שנר"ן נשארים במקומם, דהיינו תוך ג' הכלים: מוחא, עצמות, גידין, ואור החיה אין לה כלי, רק מתלבשת תוך אור הנשמה. וכן בבוא אור היחידה, שאז היה צריך הנפש לירד לכלי דעור והרוח לכלי דבשר, וכיון שהם אינם ראוים לכלים פנימים, א"כ מוכרחים נר"ן להשאר במקומם, ואין לאור היחידה מקום להתלבש, וע"כ הוא מוכרח להתלבש תוך פנימיות אור החיה.

והנה נתבאר היטב הטעם, אשר ליחידה חיה אין כלים שיוכלו להתלבש בהם, משום שאלו ב' הכלים בשר ועור, אינם כלים פנימים, שיוכלו האורות דרוח נפש להתלבש בהם, וע"כ מוכרחים הנר"ן להשאר בכלים דכח"ב הנקראים מוחא עצמות גידין. וע"כ מוכרחים להתלבש תוך אור הנשמה. אמנם אע"פ שאין אלו הכלים דבשר ועור ראוים לקבל בתוכם את האורות דנפש רוח הפנימים בשלימות, עכ"ז יכולים לקבל מהם מקצת האורות ההם, באופן, שחלק קטן מהאורות דנפש רוח המלובשים בכלים דעצמות וגידין, יורדים אל הכלים החיצונים דבשר ועור.

ומכאן נתחדש ב' מינים של נפש רוח בכל מדרגה" א' הם נפש רוח השלימים, שהם מלובשים בכלים הפנימים הנקראים עצמות וגידין כנ"ל, ומין הב' של נפש רוח, הם הארות אלו הקטנות דנפש רוח המלובשים בכלים החיצונים הנקראים בשר ועור, כי מטעם היותם כלים שאינם גמורים, אינם ראוים לקבל רק הארות קטנות מנפש רוח, וגם מכונים נפש רוח דחיצוניות, או נפש רוח דאחור. והם ג' בחינות: עיבור יניקה מוחין, דהיינו ו"ק ומוחין דו"ק, שפירושם נפש, רוח, ובחינת ג"ר דנפש רוח, כנודע.

וזה נוהג בכל מדרגה ומדרגה, כי אין לך מדרגה שלא תהיה בה נרנח"י, וע"כ הם מתחלקים בהכרח לע"מ חיצונים, דהיינו המלובשים בכלים חיצונים דבשר ועור, כנ"ל. ולעי"מ פנימים, דהיינו המלובשים בכלים פנימים, שהם: מוחא, עצמות, גידין.

ואחר שידענו ענין החיצוניות ופנימיות שיש בכלים, נבאר עתה מ"ש הרב, שכלי החיצון הוא גדול מכלי הפנימי, כי נודע, שעביות ושיעור הקומה, תלוים זה בזה, כי עביות דבחי"ד, הבאה בזווג, הוא ממשיכה קומת כתר, ודבחי"ג רק לקומת חכמה, וכו', ודבחינת שורש רק לקומת מלכות. כי על פיהם נבחנים ה' הקומות הנקראים נרנח"י. והנה הטעם שאלו ב' הכלים בשר ועור נפרדו, ויצאו לבחינת כלים חיצונים מקיפים, ולא יכלו להיות לכלים פנימים. הוא משום, גניזת או"א הפנימים, הגורם שאין זווג ג"ר באור החיה, וכן מכח גניזת ה"ת דצמצום א' ברדל"א, אין זווג שלם דאור יחידה, כנודע. וע"כ אין האורות האלו דיחידה חיה יכולים לברר להם כלי רביעי וכלי חמישי הנקראים בשר ועור, שיהיו ראוים להלבשת אורות פנימים ורוח ונפש. כנ"ל דף א' תתקפ"א ד"ה

ואלו ע"ש. כי ע"כ נפרדו מכלים דגוף, ונבחן כי זה החלק דב' הכלים זו"ן, שנברר ע"י האורות דיחידה חיה, הוא חלק קלוש וזך עד שאינם ראוים להלביש האורות דרוח נפש בשלימות, כנ"ל. וע"כ הגוף חסר מהם. הרי שאלו ב' הכלים דבשר ועור, המה זכים בהרבה מכלים הפנימים דגוף, אשר זה באמת כל גריעותם אבל בערך העביות מבלי להתחשב עם הלבשת האורות בהם, הרי זה מעלה גדולה להם. וזה שאומר הרב שכלי חיצון הוא יותר גדול מכלי הפנימי, כלומר, שהוא יותר זך.

והנה לכאורה, דברי הרב שבכאן סותרים למ"ש בע"ח ש"ו פ"ב. כי שם כתב וז"ל, עם היות כי אור מקיף גדול מאו"פ, עכ"ז פנימיות הכלי גדול מחיצוניות הכלי כנראה בחוש העין עכ"ל. וכאן אומר שחיצוניות הכלי גדול מפנימיות הכלי. אמנם לפי המתבאר אין קושיא, כי מבחינת התלבשות האורות בכלים, נמצא ודאי שפנימיות הכלי גדול וזך יותר, כי העביות שבכלי היא הגורם שיתלבש אור הגדול ביותר, וע"כ אומר שם שפנימיות הכלי יותר גדול. וכאן מדבר מערך הכלי לפי עצמו מבלי להתחשב עם התלבשות האור בתוכו, ע"כ אומר שחיצוניות הכלי יותר בדול, כי הוא זך ביותר. כנ"ל.

פרק קעג

א"א שיזדווגו הכלים הפנימים בלתי החיצונים וכו' **אבל להיפך אפשר**. ובע"ח שמ"א פ"ג כתב, כי גם בזווג החיצוניות שהם כלים, אי אפשר להעלות מ"ן שלהם, אם לא בכח פנימיות עצמו. ע"ש. הרי שגם בחיצוניות אין זווג בלי הפנימיות. והענין הוא, כי כאן מדבר הרב רק מענין הזווג עצמו, כי יש זווג לצורך מוחים הבא מזווג של הכלים הפנימים דוקא. ויש זווג לצורך ו"ק הבא מזווג דכלים חיצונים. וז"ש, שאפילו לצורך מוחין, צריך שיתחבר כל הפרצוף פנימיות וחיצונית בסוד הזווג, שהרי הטפה צריכה לצאת מן היסוד דגדלות, שהוא לבר מגופא ונחשב לחיצוניות, אלא שהיא נמשכת מכלים הפנימים שבפרצוף, כי אין מוחין אלא מכלים דפנימיות. אמנם לצורך ו"ק נעשה הזווג בבחינת חיצוניות, בלי שום המשכה מכלים דפנים, דהיינו הנקרא זווג דנשיקין בלי זווג דיסודות, הנחשב לזווג דחצי פרצוף שמחזה ולמעלה וע"כ אעו ממשיך אלא ו"ק, ומזווג זה זה נמשכים המלאכים וע"כ אין בהם אלא ו"ק. אבל נשמות בני אדם, שהם בחינת ג"ר נמשכים מכל הפרצוף, דהיינו מב' זווגים: מזווג דנשיקין ומזווג של היסודות. וע"כ יש בהם קומה שלמה ג"ר וו"ק. הרי שהמלאכים נמשכים ע"י זווג דחצי פרצוף לבד, הנקרא זווג דנשיקין, שהנמשך ממנו הוא חיצוניות בלי פנימיות. אבל שם בשמ"א מדבר הרב מענין המ"ן דחיצוניות שא"א שיעלו מ"ן אלא בכח הרוחא דשדי בגווה, שהיא בחינת פנימיות, ע"ש. אמנם הזווג נעשה מבחינת חיצוניות בלי פנימיות. כנ"ל.

פרק קעז

המלאכים עצמם אינם חיצונית העולמות וכן הנשמות אינם הם עצמו פנימיות העולמות וכו' **כי מהחיצוניות י"ס** וכו' **נשמות המלאכים ומפנימיות נעשה נשמות.** דברים אלו, הם כלל גדול שצריכים לזכור בכל דרושי בי"ע. כי עיקר חיצוניות ופנימיות הם בע"ס עצמם דכל עולם מבי"ע, ע"ד שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך, אשר ג' הכלים כח"ב, הנקראים מוחא עצמות, גידין, הם הנקראים כלים פנימים, שבהם מתלבשים ג' אורות נר"ן דהפרצוף, ולאורות חיה יחידה אין כלים, אלא שהם מתלבשים תוך אור הנשמה, כנ"ל. וב' הכלים זו"ן הנקראים בשר ועור, הם כלים חיצונים, שהם מקבלים בחינת רוח נפש כפי שיוכלו להלבישם ויש בהם עי"מ, שהם ו"ק ומוחין דו"ק, כנ"ל. ומה שאנו מכנים לנשמות בני אדם בשם פנימית העולמות, הכוונה היא שהם נמשכים מהכלים הפנימים דע"ס שבכל עולם מבי"ע. ומה שאנו מכנים למלאכים והיכלות ורקיעים, בשם חיצוניות העולמות, היינו משום שהם נמשכים מזווג של הכלים חיצונים דע"ס שבכל עולם מבי"ע. גם תדע, שאע"פ שאין בחיצוניות דע"ס רק בחינת ו"ק ומוחין דו"ק, מ"מ יש בהם נרנח"י שלמים, הן נרנח"י דנפש והן נרנח"י דרוח, באופן שכל ההבחנות הנוהג בפנימית נוהגים ג"כ בחיצונית. וזכור זה.

גם צריכים לזכור, שאלו הכלים החיצונים דע"ס, הנקראים בשר ועור, הם בעיקר בחינת כלים מקיפים, כלומר, כי מלבד האורות פנימים דרוח נפש שהם מקבלים כנ"ל, הנה הם מקבלים ג"כ מדת הארה מן האורות מקיפים דחיה יחידה, הנקראים מקיף דעיגולים ומקיף דיושר. ועד"ז ההיכלות והרקיעים שהם נמשכים מזווג דחיצוניות הספירות, יש בהם ג"כ אותם ב' מיני אורות: שהם או"פ שמקבלים מחיצוניות הספירות, וכן אורות מקיפים דחיה יחידה, שמקבלים מן מקיפי עיגולים ומקיפי יושר. באופן שכל מה שנוהג בחיצוניות הספירות נוהג ג"כ בחיצונית העולמות הנמשכים מזווגיהם.

פרק קעח

העצמות אע"פ שנחלק לב' עכ"ז אינו בפנימיות אלא חלק א' פנימיות תוך ב' הכלים וחלק הב' מקיף על ב' בחינות הכלים וכו'. כלל גדול משמיענו כאן הרב. כי הגם שהכלים החיצונים נקראים תמיד בשם מקיפים, כי כמו שהעצמות נחלק לפנימי ומקיף כן הכלים נחלקים לפנימי וחיצון כנ"ל. וא"כ יש לטעות אשר האו"פ מהעצמות מתלבש בכלים הפנימים, ואו"מ דעצמות מתלבש בכלים חיצונים, לכן משמיענו כאן הרב שאינו כן, אלא רק האו"פ של העצמות הוא בלבד מתלבש בב' הכלים, דהיינו, הן בכלים פנימים והן בכלים חיצונים מתלבש האו"פ דעצמות בלבד, כמ"ש לעיל, שיש עי"מ בכלים

פנימים ועי"מ בכלים חיצונים, ושניהם רק או"פ בלבד. וחלק ב' דעצמות, שהוא ב' המקיפים דחיה יחידה, הנקראים מקיף דעיגולים ומקיף דיושר, הוא מקיף על ב' בחינות הכלים, דהיינו מסביב הכלים חיצונים והפנימים יחד. כמו שמבאר והולך. וזהו עיקר גדול שצריך שתזכור אותו בכל המשך דרושי בי"ע, כי משיטפא דלישנא בכל המקומות משמע, שאו"מ דחיה יחידה, מתלבשים בכלים החיצונים עצמם, וכן בלבושים והיכלות ורקיעים הנמשכים מזווג של הכלים החצונים, ומכאן תדע בבירור גמור שאינו כן, אלא רק או"פ מתלבש בהם ולא כלל מאו"מ, אלא שהם מקבלים הארה מאו"מ מרחוק, להיות האו"מ סובב עליהם מרחוק. וזכור זה מאד.

פרק קפב

והאמת הוא שמהראוי היה שהחיצוניות יהיה ב' חלקים לבד, כנגד ב' האורות מקיפים, אלא במ"א כתב בפירוש שג' בחינות עי"מ יש בחיצונית לבדו, כמו בפנימיות. כלומר, כי שורש פירודם דאלו חיצונים מן גוף הפרצוף, הוא מטעם עלית המלכות למקום בינה, ולא נשארו בגוף רק הכלים דכח"ב, ונחסרו זו"ן דכלים, וחיה יחידה דאורות, כמ"ש לעיל באורך, וא"כ היו צריכים הכלים האלו להיות מיוחדים לקבל ב' האורות דמקיפים. ואומר שאינו כן, אלא הם מקבלים רק ג' אורות פנימים, הנקראים עי"מ, שהם: ו"ק, ומוחין דו"ק, אבל האו"מ דחיה יחידה אין בהם לגמרי, אלא שמקבלים הארה מרחוק, כנ"ל בדיבור הסמוך.

אמנם כבר כתבנו לעיל שבאמת יש ב' בחינות זו"ן שנפרדו מכלים הפנימים, א' הם זו"ן דראש, והם נעשו באמת לכלים דמקיפים דחיה יחידה, הנקראים מקיפי עיגולים ומקיפי יושר. ויש זו"ן שנפרדו מכלים דגוף, והם לא יוכלו להעשות לכלים מקיפים, כי אין כלים דעגולים ומקיפים אלא רק מבחינת ג"ר וראש, ולא מגוף, והם שנעשו לבחינת כלים חיצונים, ואין בהם מאו"מ כלום, רק הארה מרחוק, ועיקר הארתם הוא רק או"פ, הנקראים עי"מ. וזכור זה.

פרק קפו

היכלות ורקיעים ואפילו המלאכים בעצמם כולם נקרא בשם חיצוניות. כאן אומר, שהרקיעים הם חיצוניות, וכן בשער מ"ט פ"א, וז"ל "והיותר קרוב ומוסכם אמתי הוא כך שהחיצוניות הוא העולם בעצמו שהם הרקיעים והארצות וכו' " אבל בע"ח שער מ"ג פ"ב אומר וז"ל ודע שאלו הרקיעים הם כולם בסוד העיגולים דעשיה. וכן בפ"א שם אומר וז"ל כדור הארץ הזו וכו', הוא כלים דעשיה וכו', מבחינת אור יושר פנימי, ואח"כ מקיפים השמים והרקיעים אשר על הארץ הזו, שהוא בחינת או"מ דיושר של העשיה ועליהם

מקיפים השמים אחרים שהם או"מ דעגולי העשיה עש"ה. הרי מבואר אשר הרקיעים אינם כלים חיצונים, אלא שהם כלים מקיפים דעיגולים ודמקיפי דיושר.
אמנם לא קשה מידי, כי באמת הם כלים חיצונים, ועכ"ז נבחנים ג"כ לכלים מקיפים, כי הכלים החיצונים נבחנים תמיד לכלים מקיפים, מטעם שאי אפשר אל הפרצוף שישיג את האורות דחיה יחידה, טרם שהכלים החיצונים יחזרו אל הפרצוף, וישובו להיות כלים פנימים. כנ"ל (דף א' תתקפ"ד ד"ה הכלים). ומבחינה זו הם נחשבים למקיפי חיה ויחידה. וז"ש בשער מ"ג מהרקיעים הם כולם עיגולים דעשיה מבחינת או"מ דיושר ואו"מ דעיגולים. אמנם עיקר אורם הם בחינת רוח נפש שהם מקבלים מאור פנימי. כנ"ל דף אלף תתקפ"ד ד"ה הכלים, ע"ש כל ההמשך עד סופו. אמנם אינם כלי מקיפים אמיתים דעיגולים, כי אין כלים מקיפים אלא מבחינת כלים דג"ר, דהיינו מבחינת זו"ן שנפרדו מי"ס של ראש. אבל אלו הרקיעים והיכלות הנקראים כלים חיצונים, הם מבחינת זו"ן שנפרדו מע"ס דגוף, וע"כ אינם ראוים להיות כלים מקיפים שיתלבש בתוכיותם או"מ ממש. כמ"ש הרב לעיל דף א' תתקפ"ט אות קע"ח. אלא רק שמקבלים הארת המקיפים דעיגולים ויושר מרחוק. עי"ש באו"פ. וזכור זה.

פרק קפז

העצמות מתלבש בין בי"ס הנקרא עולם ובין בי"ס הנקרא נפשין ורוחין. כלומר, שענין חיצוניות ופנימיות, נבחן רק בכלים בלבד, אשר ע"ס שבכל עולם נקרא הכלים שלהם פנימיות, והרקיעים והמלאכים שבכל עולם נקרא הכלים שלהם חיצוניות. אבל העצמות שבהם, הן עצמות שבע"ס, והן העצמות שבעולמות, הן שניהם בחינת פנימיות. ולקמן מסתפק הרח"ו ז"ל, על העצמות שבבחינת העולמות אולי גם הוא נחשב בחינת חיצוניות.
ויש לזכור כאן מ"ש הרב לעיל, דף א' תתקפ"ח אות קע"ז, אשר עיקר פנימיות וחיצוניות נבחן רק בע"ס שבכל עולם, כי ג' כלים כח"ב הנקרא מוחא עצמות גידין, הם הנקרא בשם פנימיות. וב' הכלים זו"ן, הנקראים בשר ועור, הם הנקרא בשם חיצוניות. אלא גם נשמות בני אדם נקראים בשם פנימיות, להיותם באים מזווגים של הכלים פנימים דע"ס, וכן המלאכים והרקיעים נקרא בשם חיצוניות, להיותם באים מן הזווגים דכלים חיצונים של הע"ס. ע"ש היטב ובאו"פ.

פרק קפח

פנימיות העולמות הוא העצמות שיש בעולם ההוא וכו'. לכאורה סותר למ"ש לעיל אות קפ"ו, אשר ענין פנימיות וחיצוניות נבחן רק בכלים ולא כלל בעצמות, וכאן אומר

שהכלים נקראים חיצוניות והעצמות נקרא פנימיות. ויש ליישב, שהוא רוצה לחלק כאן בענין הפנימיות והחיצוניות שיש בע"ס עצמן, כנ"ל באות קע"ז, כמ"ש לעיל בדיבור הסמוך, וע"כ הוא מכנה את ג' הכלים הפנימים בשם עצמות, וב' הכלים החיצונים בשם כלים. כי ערך הכלים הפנימים כלפי החיצונים הוא כערך העצמות לגבי כלים וגופים. ובלאו הכי אי אפשר לפרש שכונתו הוא על האורות נרנח"י בלבדם, אשר נקראים בכל מקום בשם עצמות, כי לא יתכן כלל לומר שמזווגם יוצא נשמות בני אדם כמ"ש להלן, כי אין זווג באורות בלי כלים. הרי שבהכרח הוא מכנה את הכלים עם האורות שבתוכם בשם עצמות, והבן.

פרק קצ

ומזווגם נעשין כלים דנפשין והם האופנים וכו'. לאו דוקא האופנים, אלא כל בחינת החיצוניות דעשיה, דהיינו הרקיעים וכו', הם כולם יוצאים מזווג דחיצוניות הספירות הנקרא כלים כנ"ל. ועד"ז בכל העולמות שמהזווגים דכלים הפנימים דספירות המכונים כאן עצמות, יוצאים נשמות, ומזווגים דכלים חצונים דספירות, יוצאים החיצוניות דהעולמות, הנקראים מלאכים שרפים חיות ואופנים ורקיעים והיכלות וארצות וכו' כי זה הכלל כל בחינה יוצאה מבחינה שכנגדה, וע"כ פנימיות העולמות שהם נשמות בני אדם בלבד, הם יוצאים מפנימיות הספירות. וחיצוניות העולמות, דהיינו כל מה שיש בהעולמות זולת נשמות בני אדם, שהם הרקעים היכלות וכו', הם יוצאים מחיצוניות הספירות.

פרק קצג

הא' ה"ס או"א והב' ה"ס ישסו"ת רק שאנו צריכים לדבר דרך נסתר ואתה תבין מעצמך. הנה יש כאן סוד נורא מאוד, ואם הרב כסה הדברים מי יהין לגלותם. ועכ"ז מוכרח אני להרים הלוט מעל הדרוש הזה בשיעור שיספיק להבין את קשרי החכמה, ומקצתו תראה אם ה' יהיה בעזרך. וצריך שתזכור מה שכתב הרב ההפרש שבין או"א לישסו"ת, שהם בערך הטעמים דס"ג, כלפי נקודות דס"ג, שבחינת או"א הם כטעמים דס"ג, המסתיימים למעלה מטבור, ולא ירדו מעולם למטה מטבור דא"ק, הנקרא מ"ה וב"ן דא"ק. אבל בחינת ישסו"ת, דומה לנקודות דס"ג דא"ק, שירדו למטה מטבור דא"ק, ונתלבשו ונעשו לאחד עם מ"ה וב"ן דא"ק, וע"כ נעשו בהם ענין השיתוף דמדת הרחמים בדין, כי הב"ן דא"ק שה"ס ה"ת נתחברה ונעשה אחת עם הנקודות דס"ג דא"ק, שהם ה"ר, שז"ס ותלכנה שתיהן, כי העליון היורד למקום התחתון נעשה כמוהו, וע"כ נעשה הס"ג שהוא ה"ר, לבחינת ב"ן שהיא ה"ת ומלכות, וכן להיפך שהב"ן שהיא מלכות נעשה כס"ג שהיא בינה

וה"ר. וקבלה מדת הדין שהיא מלכות לצורך מדת הרחמים שהיא בינה. עי' בדברי הרב לעיל בדף שצ"ז ובאו"פ שם בד"ה או"א.

ומבחינה זו נקראו או"א, בשם ע"ב דס"ג, כלומר, שהם דומים לטעמים שהם ע"ב דס"ג, שבהם לא נעשה כלל ענין צמצום ב' דהיינו עלית ה"ת לנקבי עינים, כנ"ל. וישסו"ת נבחן לס"ג דס"ג, שבהם נעשה ענין עלית ה"ת בנקבי עינים, שהוא השיתוף דמדת הדין עם מדת הרחמים הנקרא צמצום ב'. כנודע.

וכל ענין השיתוף חזה שנעשה בס"ג דס"ג, היה בכדי להמציא ענין שכר ועונש בעולם, כמ"ש הרב בע"ח שער י"א פ"ו. בביאור דברי חז"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות ולמה נברא בעשרה מאמרות אלא ליתן שכר טוב לצדיקים ולהפרע מהרשעים וכו' ע"ש. כי נתחדש כאן ענין עיקר ותוספות בפרצוף זו"ן. דהיינו ע"ד הקטנות וגדלות שיצאו בעולם הנקודים גופיה, אשר תחילה יצאו הע"ס דנקודים בבחינת הקטנות מנקבי עינים דס"ג, אשר הג"ר היו בבחינת אב"א, והז"ת דנקודים בבחינת ו"ק בלי ראש. וזה נבחן לבחינת עיקרם של הזו"ן. ואח"כ יצא ע"י עלית מ"ן אור חדש מע"ב וס"ג, שאור הזה חזר והוריד הה"ת מעינים למקומו הקודם לפה, שמתוך כך חזרו אח"פ שנפלו מראש לגוף, ועלו והשלימו לע"ס דראש, ונעשו הג"ר דראש בבחינת פב"פ, וכמו כן נתפשטו המוחין האלו ממעלה למטה אל ז"ת דנקודים, ואז גם המחזה ולמטה שלהם, שהיו למטה מפרסא בפרודא מאצילות, נתחברו שוב עם הז"ת דנקודים ונעשו לבחינת השלמה לע"ס דז"ת אלו דנקודים, וגם הם קבלו המוחין דפב"פ דג"ר דאצילות. ומתוך שעברו על גבול הפרסא ובאו למקום בי"ע נסתלק האור מהם ונשברו ומתו. כנודע.

אמנם אם היו מקבלים המוחין דרך עליה, ולא היו מתפשטים למטה מפרסא דאצילות, ע"ד המוחין דע"ב ס"ג הבאים בעולם האצילות לאחר התיקון, ודאי שלא היו נשברים. כי בעולם האצילות נעשה תיקון הגניזו דה"ת ברדל"א, אשר משום זה אין הזווג דע"ב ס"ג נעשה רק על בחינת יסוד דאמא, ואין המוחין דע"ב מתפשטים כלום במלכות דאמא, וע"כ נשארת המלכות דאמא תמיד בקטנות דה"ת בנקבי העינים, ולפיכך זו"ן המקבלים המוחין דגדלות מאו"א, אינם יכולים לקבל המוחין ההם, אלא רק בעת עלותם למעלה ממלכות דאמא, כי אין המוחין מתפשטים כלום ממלכות ולמטה, משום שהמלכות דאמא אינה, נכללת בהזווג דע"ב ס"ג, כי גנוזה ברדל"א ואינה באה בזווג לעולם. ולפיכך נקראים תמיד המוחין דגדלות, בשם מוחין דעליה, כי אין זו"ן יכולים לקבלם, זולת בדרך עליה למעלה ממלכות דאמא. ומתוך זה נשמר הפרסא שנעשה בצמצום ב', ואין המוחין נמשכים עוד לבי"ע, כבזמן שביה"כ.

וגם נקראים מוחין דתוספות. והוא רומז על התיקון הנ"ל של המלכות דאמא, שאין ז"א יכול לקבל אלו המוחין, אלא בדרך עליה, שמתוך זה נשמר היטב גבול הפרסא, בסוד עד פה תבא ולא תוסיף, דהיינו שלא ימשיכם ממלכות דאמא ולמטה, כי הוא מוסיף על שיעור המוחין ההם, שהרי אפילו באו"א, שהם ע"ב ס"ג, אינם נמשכים רק עד המלכות שלהם, וע"כ גם זו"ן לא יוכלו להוסיף עליהם משהו בכדי להמשיכם למטה ממלכות דאמא. וע"ש הוראה זו הם נקראים מוחין דתוספות והבן היטב.

ובזה תבין שענין שביה"כ היה, בסוד כל המוסיף גורע, כי לולי היו בשמרים מלהמשיכם ממטה למלכות דאמא, דהיינו כמו שהם באמת בהזווג דע"ב ס"ג, הנה אז לא היו המוחין נמשכים לבי"ע, והיו חיים וקיימים לעולם, וכיון שהוסיפו על שיעור המוחין, והמשיכו המוחין ממלכות דאמא ולמטה, נסתלק מהם האור ומתו, שכל המוסיף גורע. וז"ס שאמרו בזוהר שהשבירה היתה בסוד שכל אחד אמר אני אמלוך. דהיינו כנ"ל, כי המשיכו האור תוך המלכות דאמא, שה"ס אני אמלוך. וזוהי סבת שבירתם כנ"ל. כי הוסיפו על שיעור המוחין.

אמנם שם לא נעשה התיקון של הגניזו דמלכות ברדל"א, והיה בכונה כדי ליתן מקום לשכר ועונש, כי שם הוכן מקום להפרע מרשעים, כלומר, שע"י השבירה הוכן כח ומציאות אל הרשעים, כי משם באו אותם הקליפות המגרה אותם לעבור על בל תוסיף, וכן ליתן שכר טוב לצדיקים בשביל שהם נשמרים מזה. וזהו השורש לכל מיני העבירות וכן למעשים טובים.

ובזה תבין סוד או"א עלאין שהם תרין ריעין דלא מתפרשין וזווגם לא פסיק לעלמין. כי הם בחינת ע"ב דס"ג, המקבלים מבחינה שכנגדם מטעמים דס"ג דא"ק הקודמים לצמצום ב' כנ"ל, וע"כ אין ענין עיקר ותוספות נוהג בהם, וע"כ זווגם לא פסיק לעלמין, כי כל ענין הפסק הזווג והסתלקות המוחין, הם נוהגים רק במוחין דתוספות, כנ"ל, וכיון שאין להם חלק במוחין אלו דצמצום ב', ע"כ אין מעשי התחתונים פוגמים בהם כלל, ואינם מתפרשים לעלמין. ויש בהם עוד טעם ב', כי המוחין דאו"א הם בחינת ג"ר דבינה.

שהם בחינת חסדים מכוסים, כסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ חושקים רק בחסדים ולא בהארת חכמה, ונודע, כי כל הצמצום היה רק כלפי אור החכמה, ע"כ אין שום דין ושום אחיזה לקליפה במוחין דאו"א, ואדרבא הקליפות נדחין ומתעוורים מפני אורותיהם, וע"כ לא יארע לעולם שום פגם ומיעוט בהם, וזווגם לא פסיק לעלמין. כמבואר בחלקים הקודמים.

משא"כ ישסו"ת, להיותם מבחינת ס"ג דס"ג, המקבלים מהבחינה שכנגדם בא"ק

מנקודות דס"ג דא"ק, שבהם נשרש ענין צמצום ב' כנ"ל. הרי ענין עיקר ותוספות נוהג בהם, אשר במוחין דתוספות נאחזים התחתונים, שנמשכים ע"י המעשים טובים של הצדיקים, והם מסתלקים ע"י העבירות של הרשעים, כנ"ל. ולפיכך זווגם פסיק בסבת הרשעים שמסתלקים המוחין, ונשארים רק בבחינת ו"ק, שהם בחינת עיקר. וכן זו"ן שהם בחינת הממעלה למטה של ישסו"ת, יש בהם אחיזה לתחתונים במוחין דתוספות שלהם, שמתגדלים ע"י מע"ט של הצדיקים ומסתלקים ע"י העבירות של הרשעים. וזווגם נפסק. כי במוחין דו"ק הנשארים בהם בסוד עיקר, הנה אין בהם בחינת זווג.

ובכל המתבאר, תבין ענין ב' הזווגים דאו"א שהרב מבאר כאן. כי זווג א' דאו"א הוא, בהיותם במקומם למעלה מטבור דא"א, כי ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק יורדת הפרסא דחזה שבגוי מעוהי דא"א, שהוא בחינת מלכות דאמא שבתוכה ה"ת, ובאה למקום הטבור דא"א, שעי"ז עולים ישסו"ת ונעשים לפרצוף אחד עם או"א, להיותם סוד אח"פ שלהם, וכן חג"ת דז"א שבהם בחינת אח"פ דישסו"ת עולים למעלה מטבור, ונעשים לבחינת חב"ד דז"א, ושם למעלה מטבור הם מקבלים המוחין דאו"א, דהיינו למעלה ממלכות דאמא, כנ"ל עש"ה. ואז הם מוחין גמורים, כמו המוחין דאו"א עצמם, כי התחתון העולה לעליון נעשה כמו העליון, וע"כ, הם ראוים להולדת נשמות. ועד"ז כשהמוחין דזו"ן מתפשטים מהראש לגוף שלהם, אינם מתפשטים רק למעלה מפרסא שמתחת רגליהם, כי, כמו שמלכות דאמא שבטבור, שומרת המוחין דראש שלא יתפשטו בתוכה, כן הפרסא שמתחת האצילות, שהוא בחינת מלכות המסיימת שומרת המוחין דגוף, שלא יתפשטו ממנה ולמטה כנ"ל, שהם שניהם בחינת מלכות דאמא, שאינה נכללת כלל בהזווג דגדלות ונשארת תמיד בבחינת ה"ת בעינים כי המלכות שבטבור דא"א, ה"ס מלכות של ראש, כי הוא מלכות דישסו"ת הנבחנים לראש דזו"ן. והמלכות שמתחת האצילות הוא בחינת מלכות דגוף המסיימת לכל הפרצוף. כי הזו"ן הם בחינת הגוף דישסו"ת. כנודע.

וזווג הב' דאו"א הנעשה לצורך מוחין לאו"א דבריאה, הנקרא זווג דהרכנת הראש, הוא רק במקרה וקינון כלומר, שאו"א עלאין יורדים פעם ממקומם למעלה, מתחלת הפרסא שבחזה דא"א, ששם אין להם שום חיבור צמצום ב' כנ"ל, והם באים למטה מחזה דא"א, אל מקום ישסו"ת, ונמצאים גם הם נכללים בצמצום הב' שבהפרסא וגם הם נעשים משום זה לבחינת ו"ק כמו מוחין דעיקר הקבועים בישסו"ת, כי העליון היורד למקום התחתון הוא נעשה כמוהו ועי"ז נתמעטו ישסו"ת ביותר ובאים למקום זו"ן. דהיינו למטה מטבור דא"א, כלומר לבחינת גוף דאו"א, שנעשה לו"ק כמו הישסו"ת דקביעות המסתיימים

בטבור, וע"כ ירדו עתה הישסו"ת למדרגת זו"ן ממש, כי הראש שלהם נעשה עתה כמו הראש הקבוע דזו"ן העומד מחזה לטבור.

אמנם אין זה אמור, מישסו"ת נעשה לבחינת גוף ממש כמו הזו"ן, כי אין בחינת ראש יכול להעשות לבחינת גוף, כי כל ראש מורה, שהוא בחינת מלמטה למעלה, וא"כ גם כשיורדים לבחינת זו"ן הם ג"כ בבחינת ממטה למעלה, דהיינו בכלים דראש. אלא הכוונה היא שנשתוו מדרגתם למדרגת זו"ן. ועיקר הבחן הזה הוא, כי בחינת המלכות שלהם המזדווגת מהיתה עומדת בטבור בסיום הישסו"ת, עומדת עתה במקום הפרסא שמתחת האצילות, דהיינו במקום המלכות המסיימת.

ונמצא גם עתה, אשר ישסו"ת עם או"א נעשו לפרצוף אחד, כי כל ענין התחלקות או"א וישסו"ת, הוא מכח צמצום הב' הנוהג בישסו"ת, ואינו נוהג באו"א כנ"ל, אשר ע"כ בעת ירידת ה"ת מעינים דישסו"ת, הם נעשים לאחד עם או"א, הנה מאותו הטעם, גם עתה אחר שאו"א בעצמם ירדו לתחת החזה וקבלו לתוכם בחינת צמצום הב' שוב אין חילוק בין או"א לישסו"ת, כי גם או"א הם עתה בבחינת צמצום הב' כמו ישסו"ת, וע"כ נעשים לפרצוף אחד. באופן, שבעת שאו"א מזדווגים, הם מזדווגים בכללות ישסו"ת, כי ישסו"ת משלימים אותם לע"ס דראש, והזווג נעשה על המלכות דישסו"ת, שהיא נמצאת עתה במקום הפרסא שמתחת האצילות כנ"ל.

וכבר ידעת שמסך המוציא קומת או"א הוא מסך דבחי"ב, דהיינו קומת ס"ג, ונמצא שהמסך דבחי"ב כלול עתה בתוך הפרסא שבין אצילות לבריאה, וע"כ, מתפשט הקומה אל או"א דבריאה. והנך מוצא שמתוך ירידה זו דאו"א למקום ישסו"ת, נהפכה הפרסא מבחינת מלכות המסיימת שבה ונעשתה לבחינת פה של ראש דכללות או"א וישסו"ת, דהיינו לבחינת מלכות המזדווגת, שהיא יכולה עתה להתהפך לבחינת ממעלה למטה ולהוציא ע"ס דגוף, שהם כל המוחין דבי"ע.

ויש כאן ד' הבחנות: א', שהם בחינת מוחין דאו"א, דהיינו חסדים מכוסים מבחינת ג"ר דבינה, שאין בהם שום אחיזה לחיצונים, ולפיכך הם בחינת מוחין קבועים שלא יארע בהם שום מיעוט לעולם, כנ"ל בטעם הב' על מה שזווג דאו"א לא פסיק לעלמין, ע"ש. ולפיכך, כל אלו המוחין המקובלים בבי"ע מהזווג הב' הזה דאו"א, הם תמיד בקביעות בלי הפסק, כי אין שום אחיזה לתחתונים בהם, כי אינם מהקטנים מחמת הרשעים, וכן אינם מתגדלים מחמת המע"ט של הצדיקים.

הבחנה ב' הוא, שאין שום גדלות לישסו"ת וזו"ן דאצילות, ממוחין אלו, והם נשארים בבחינת ו"ק בלי ראש כמקודם לכן. והטעם הוא, כי ישסו"ת וזו"ן אין להם מוחין אלא

מבחינת חסדים מגולים בהארת חכמה, ומתוך שאלו המוחין דאו"א הם בחינת חסדים מכוסים, ועוד יותר גרוע, כי אין בהם בחינת מוחין דמזלא הבא מע"ב ס"ג דא"ק המוריד ה"ת, ומעלה אח"פ המשלים לע"ס, אלא הוא משאיר הה"ת בנקבי עינים כמקודם לכן, כי או"א עצמם קבלו המקום דישסו"ת דקביעות, כנ"ל, וכל ענין הג"ר שלהם הוא מצד היותם ג"ר דבינה, לפיכך נשארים עוד ישסו"ת וזו"ן בחוסר נה"י דכלים וג"ר דאורות כמקודם לכן, ואין להם כלום ממוחין דבחי"ב אלו.

הבחנה ג' הוא, שלצורך או"א דבריאה, הם מוחין גמורים, כי או"א דבריאה דרכם בחסדים מכוסים כמו או"א דאצילות, ולא עוד אלא כל הה"פ דבריאה הם בבחינה זו, ואפילו זו"ן דבריאה הם דוגמת זו"ן הכלול באו"א שאינו חפץ בהארת חכמה רק בחסדים מכוסים, אבל היצירה והעשיה, שצריכים לחסדים מגולים, כמו ישסו"ת וזו"ן דאצילות אין להם בחינת ג"ר ממוחין אלו, אלא רק בחינת ו"ק לבד לעולם יצירה, ובחינת אב"א לעולם העשיה. דהיינו כדוגמת זו"ן דאצילות, שאין להם בחינת ג"ר ממוחין אלו, כנ"ל.

הבחנה הד' הוא, שהמוחין האלו הם גרועים בהרבה ממוחין דבחי"ב הנוהגים באצילות, כי המוחין דבחי"ב דאצילות, שהם מוחין דאו"א במקומם, אע"פ שהם ג"ר דבינה שהוא קומת ס"ג כמו המוחין דבריאה, מ"מ הם עצמם נקיים מכל צמצום ויכולים לעלות לג"ר דא"א, שהם מוחין דע"ב בכל עת שירצו, כי צמצום הב' מתחיל למטה מחזה, כנ"ל. משא"כ אלו המוחין של הזווג הב' דאו"א, הרי הם כבר נכללים בהפרסא, שהוא בחינת מלכות דאמא שאינה נסהרת מצמצום ב' בכל משך שתא אלפי שני, וע"כ אינם יכולים לעלות לבחינת אצילות לעולם. ומוכרחים להמצא רק מתחת הפרסא, כי המלכות המסיימת כלולה במוחין שלהם, שהה"ת אינה יורדת משם לעולם, כמבואר. ועתה יתבארו היטב דברי הרב אשר לפנינו.

וזה אמרו (באות קצ"ו) "אך זווג ב' של או"א בהרכנת הראש תוך ז"א מלובשים בו אז ודאי שאין זה נקרא זווג שלם" ואע"פ שרק ישסו"ת מלובשים בזו"ן ולא או"א, כי או"א ירדו רק למקום ישסו"ת, מ"מ נבחן שגם או"א ירדו למקום זו"ן, משום שאו"א וישסו"ת נעשו לפרצוף אחד, והזווג נעשה בבחינת המוחין דאו"א עלאין, דהיינו מוחין דס"ג שהם חסדים מכוסים. ואומר שוודאי אין זה זווג שלם. כי אין כאן ענין ירידת ה"ת מנקבי עינים המשלים נה"י דכלים וג"ר דמוחין, משום שהם באו למקום זו"ן שהוא למטה ממלכות דאמא, וע"כ אינם יכולים לקבל ממוחין דמזל"א. וע"כ אע"פ שהם מוחין דס"ג אינם נחשבים כלפי ישסו"ת וזו"ן אלא מוחין דו"ק בלי ראש, כי כל עוד שלא ירדה ה"ת מעינים אין שם אלא הכלים דחב"ד חג"ת, והמוחין דחג"ת נה"י כנודע. הרי שאין זה זווג שלם

דג"ר ממש.

וזה אמרו (באות קצ"ח) מתפשטים נה"י שלה בכל קומת ז"א, ונוגעין רגליה במסך ופרגוד שבין הבריאה לאצילות, נמצא כי אמא עצמה נוגעת בבריאה, ומאירה עצמה שם" דהיינו כנ"ל בד"ה ונמצא גם עתה. שמתוך שאו"א וישסו"ת נעשו לבחינת ראש אחד, והזווג דאו"א נעשה בכללות ישסו"ת, העומדים במקום זו"ן, נמצא המלכות דישסו"ת שהוא הפה דראש של כללות או"א וישסו"ת, וכיון שישסו"ת עומד במקום זו"ן, הרי המלכות שלהם בסיום רגלי זו"ן, שהיא בחינת הפרסא שבין הבריאה לאצילות. וז"ש ונמצא רגליה, דהיינו הסיום דישסו"ת ששם נעשה הזווג, שהם נוגעים במסך ופרגוד שבין בריאה לאצילות, כמבואר. וז"ש "נמצא כי אמא עצמה נוגעת בבריאה ומאירה עצמה שם" כלומר שזה המסך דבחי"ב, שעליו נעשה הזווג הזה הב' דאו"א, להאיר המוחין אל הבריאה, הרי המסך הזה עומד וכלול תוך הפרסא שבין הבריאה לאצילות. כנ"ל ד"ה ונמצא גם עתה. ע"ש.

וזה אמרו שם (באות קצ"ט) "ואז הטפה היוצאת מן או"א בהתלבשותם תוך ז"א, ודאי שאינה חוזרת לעלות הטפה לראש ז"א, אך יורדת בזה המסך של בריאה, ונותנם תוך מוחין לאו"א דבריאה" כלומר, מתוך שהמסך שעליו נעשה הזווג הזה עומד ונוגע בהפרסא שהוא בחינת מלכות המסיימת דז"א, שאין בחינת ה"ת יורדת משם לעולם, ע"כ לא יתכן כלל שיוכל ז"א לקבל משהו מאלו המוחין, כי כבר יצאו משום זה ממדרגת האצילות, ואינם ראוים להאיר אלא מתחת הפרסא בראשם דאו"א דבריאה. כנ"ל בהבחנה ד' עש"ה. וז"ש ודאי שאינה חוזרת הטפה לעלות לראש ז"א.

וזה אמרו (באות קצ"ז) "נמצא שהם ב' שינוים: הא' ירידתן ממדרגתם, הב' הוא התלבשותן תוך ז"א" כלומר אע"פ שמצד שיעור הקומה היוצא על המסך, הם שוים למוחין דס"ג דאו"א, שהרי אלו ואלו יוצאים על מסך של בחי"ב, עכ"ז הם רחוקים מאוד מהם, כי יש בהם ב' גרעונות: א' מחמת ירידתם ממדרגתם, כי ירידת או"א למקום ישסו"ת, כבר נמצאים המוחין בערך האצילות בבחינת ו"ק בלי ראש, כי ישסו"ת לחסדים מגולים הוא צריך, ואלו המוחין הם חסדים מכוסים המספיקים להיות ג"ר רק במקום או"א עלאין, כנ"ל בהבחנה ב'. וגרעון הב' הוא, התלבשותן תוך ז"א. כי עי"ז ירד הפה דכללות או"א וישסו"ת למקום סיום רגלין דזו"ן, שהוא הפרסא שבין הבריאה לאצילות, שמחמת זה נסתלק כל בחינת אצילות מהמוחין, כנ"ל בסמוך, ואינם ראוים אלא בשביל פרצופי בי"ע של מטה מפרסא.

וזה אמרו (באות ר') "סוד הזווג הזה הב' דאו"א, אשר מגיע עד מסך דבריאה ומאיר

שם וכו', כי כתר דאצילות מתלבש בחכמה, וחכמה מתלבש בבינה, ואז הבינה מאירה בבריאה" הנה מתלבש פירושו מתעלם, ואומר שכתר נתעלם בחכמה, וחכמה נתעלמה בבינה. כי הבינה נעשה מסך גמור המעלימה את החכמה שלא תאיר עוד בעולם הבריאה. וזה עיקר ההפרש בין המוחין דס"ג שמקבל הבריאה מהזווג הב' דאו"א בהתלבשות הזו"ן, לבין מוחין דס"ג המאירים באו"א במקומם בזווג הא': כי הגם שכל ענין של המוחין דס"ג הוא בסוד, כי חפץ חסד דהיינו שבוחרת בחסדים מכוסים, מחמת שחושקת בחסדים יותר מחכמה, שה"ס ג"ר דבינה כנודע, מ"מ אין המוחין דס"ג מעלימים החכמה בפרצופי אצילות מב' טעמים: א' להיותם באו"א שהם נמצאים למעלה מחזה דא"א, שענין צמצום ב' אינו נוהג שם, כנ"ל דף א' תתקצ"ח ד"ה הבחנה ב'. וע"כ יכולים או"א לעלות לג"ר דא"א מתי שירצו, ומקבלים שם אור החכמה. וטעם הב' הוא, כי המסך הזה דבחי"ב מתהפך בעצמו בעת עלית או"א לג"ר דא"א, ומקבל חכמה להשפיע לישסו"ת וזו"ן. הרי שהמוחין דס"ג שבאצילות אינם מעלימים החכמה. משא"כ בהזווג הב' דאו"א לצורך הבריאה, נעשה קומת בינה היוצאת על מסך דבחי"ב, למסך גמור, המעלים ודוחה את אור החכמה שלא תתפשט לבריאה, שהוא מכח הפרסא שבה קבוע צמצום הב' בבחינת מלכות המסיימת להאצילות, הכלול בהמסך הזה בעת הזווג, כנ"ל, כי פה דישסו"ת ירד לשם, וע"כ מלבד שמטבע קומת הבינה לחשוק בחסדים ולדחות חכמה הנה נוסף בה כח הצמצום מה"ת הכלולה במלכות המסיימת דאצילות, שהיא אינה רשאי עתה לקבל חכמה, מחמת הצמצום שבה, ולפיכך נעשתה הבינה למסך ממשי על החכמה, כי החכמה נעלמת לגמרי מהבריאה בסבת המוחין ההם דקומת בינה. והבן.

וזה אמרו שם באות (ר') "בודאי אפילו אור א"ס נמשך שם, רק שאינו ניכר רק אור הבינה דאצילות, שנעשה מסך ולבוש אל כל מה שלמעלה ממנה" דהיינו כמבואר, שלא לבד שדוחה אור החכמה מצד חשקה בחסדים, כמו קומת בינה שבאו"א דאצילות, הנה עוד נוסף בה כח הצמצום והסיום שבהפרסא המסיימת להאצילות, שמשום זה דוחה החכמה ע"י כח עליון שעליה. ולפיכך נעשה הבינה למסך גמור המעלים לגמרי כל מה שלמעלה ממנה, שהם הכתר והחכמה, וע"כ אע"פ שהם מלובשים בהכרח תוך הבינה, מ"מ אין אורם יכול להתגלות שם בבריאה.

פרק רה

א **תבונה היא המתפשטת בז"א דאצילות ומאירה בבריאה, והיא לבדה מקננא בכורסיא כי הג"ס אינם מתפשטים רק שמקבלת הארה מהם.** כבר ידעת ששורש בי"ע הוא מחזה

ולמטה דז"ת דנקודים, אשר בצמצום ב' עלתה מלכות המסיימת שבנקודה דעוה"ז, למקום בינה דגופא הנקרא ת"ת, וסיימה הז"ת במקום החזה שלהם, ויצאו ב"ש ת"ת שמחזה ולמטה עם נהי"מ, לבחינת חלל פנוי, שמתחת נקודת הסיום, כנ"ל בדברי הרב דף א' תתפ"ט אות ג' ע"ש. ובאו"פ.

ונתבאר שם, שמבחינת ב"ש ת"ת נעשה לעולם הבריאה ונה"י לעולם היצירה, ומלכות לעולם העשיה. ע"ש. ובזה תבין שלעולם הבריאה אין שום חלק באו"א דאצילות, כי נודע, שכל בחינה צריכה לקבל מבחינה שכנגדה בעולם העליון, וכיון שאין בעולם הבריאה רק בחינת ב"ש תחתונים דת"ת, שהוא בחינת ז"ת דבינה דגופא, ובג"ר של הבינה דגופא אין להם מאומה, כי הוא בחינת שליש עליון דת"ת שנשאר למעלה בז"ת דנקודים, דהיינו למעלה ממלכות המסיימת דצמצום ב', א"כ הם יכולים לקבל רק מישסו"ת דאצילות, שהם בחינת ז"ת דבינה כמו בחינתם, ואינם יכולים לקבל מאו"א דאצילות, שהם בחינת ג"ר דבינה.

וזה אמרו "כי היא לבדה תבונה, היא המתפשטת בז"א דאצילות ומאירה בבריאה" דהיינו כנ"ל, כי הבריאה היא בחינת ז"ת דבינה דגופא, ומחויבת לקבל מז"ת דבינה שבאצילות, שהם ישסו"ת. וזה אמרו "כי הג"ס אינם מתפשטים רק שמקבלים הארה מהם ובכחם היא מקננא בכורסייא ומן התבונה לבד הם המוחין של הבנים" דהיינו כמבואר כי הג"ר שהם או"א, אין להם שום יחס עם הבריאה שיוכלו להאיר להם, אלא שאו"א נעשים עם ישסו"ת לפרצוף אחד, ומקבלים גם ישסו"ת את המוחין דאו"א וישסו"ת היא המאיר אל הבריאה את המוחין דאו"א, כי ישסו"ת הם הבחי' שכנגדם של עולם הבריאה, ונמצא כי מן התבונה לבד הם המוחין של הבנים שלה, אשר היא מתפשטת בהם, ולא הג"ר שהם או"א עלאין, ומה שאומר תבונה ולא ישסו"ת, הענין הוא, כי בכל מקום שאומר הרב תבונה, כוונתו היא גם ליש"ס, וכן בכל מקום שאומר אמא עלאה כונתו היא גם לאבא עלאה. וזכור זה.

ב **מתפשטת בהם בסוד או"פ מחין פנימים ורובצת עליהם בסוד מוחין דאו"מ.** כי אלו המוחין מזווג הב' של או"א, שהם יורדים למקום ישסו"ת, כנ"ל הנה הם שם רק בחינת או"מ אל הבנים זו"ן, כי המוחין הפנימים דזו"ן הם באים רק מישסו"ת, שהם חסדים מגולים, אבל מוחין דאו"א עצמם, שהם חסדים מכוסים, אינם מיוחסים לזו"ן זולת לבחינת או"מ, בסוד **ם'** דצל"ם, כמ"ש היטב בחלק י"ד. והנה עתה בסוד זווג הב' דאו"א שנקרא רובצת, הרי המוחין ההם רק מבחינת או"א לבדם, שהם חסדים מכוסים, ואין בהם מבחינת ישסו"ת כלום. וז"ש, שהם מכונים רובצת משום שהם המוחין שהוא

ראוי לקבל בעת גדלות בסוד ס' דצלם, כי הם מוחין דאו"א, ומתוך שהמוחין אלו ירדו עתה ממקומם ונתלבשו במקום ישסו"ת, הם נבחנים לרובצת, שמורה על ירידת קומה. אמנם הם מתפשטים בהבנים מחמת רביצה זו בסוד או"פ, כי ע"כ ירדו למקום ישסו"ת, שהם בחינת הראש אל הזו"ן והבריאה, ומישסו"ת הם יכולים לקבל עכשיו את המוחין דאו"מ לבחינת או"פ. כנ"ל בדיבור הסמוך. ועכ"ז הם משאירים אל הזו"ן בבחינת ו"ק בלי ראש, כי הם לחסדים מגולים צריכים, כנ"ל. אבל פרצופי הבריאה מקבלים המוחין אלו לבחינת ג"ר, אלא בתוך לבושי ישסו"ת, כנ"ל בדיבור הסמוך.

פרק ריב

א"א דבריאה אין בו י"ס שלומות רק ו"ק לבד כי כיון שיש מסך בין אצילות לבריאה חסר מהבריאה הראש של א"א שבה. הראש דא"א הוא ע"ב, ומגרון ולמטה מלבישים אותו או"א בקומת ס"ג כנ"ל. וכיון שה"פ הבריאה יצאו על המסך דבחי"ב, מבחינת מסך גמור המעלים ומכסה על החכמה, כנ"ל באות ר'. ובאו"פ שם. ע"כ קומת א"א שיצא ע"י המסך הזה, הוא חסר ג"ר שלו, שהוא קומת חכמה, ואין לו אלא מבחינת גרון ולמטה שלו, ששם קומת ס"ג. ונמצא בחינת א"א עצמו הוא בחינת ו"ק חסר ראש. ולהלן יתבאר כי מתוך שאו"א לא המשיכו קומת ס"ג במקומם מגרון דא"א ולמטה, אלא שירדו מחזה ולמטה לא נשאר בא"א דבריאה אלא תנה"י לבד. ועי' בדיבור דלהלן דף ב' ז' ד"ה א"א.

פרק ריג

י"ג תיקונים שהם צנורות וכו' ולכן לא יכול להוציא כנגדן בבריאה רישא בי"ג תיקוני דיקנא. ויש להבין מה הוסיף בזה, כיון שאומר שחסר הראש דא"א, ודאי גם הי"ג תי"ד חסרים בא"א דבריאה. אכן דבר גדול רמז כאן הרב. כי ג' ראשי הבחנות יש בעולמות בכללם: א', הוא ה"פ א"ק עד א"א דאצילות, ששם מאיר אור החכמה בשלמות דהיינו חכמה דאו"י. ב' הוא או"א וזו"ן דאצילות, שבהם כבר אינו מאיר עוד החכמה דאו"י, כי חכמה דאו"י נסתם בראש הג' דא"א, וכל החכמה המאירה באצילות באו"א וישסו"ת וזו"ן, אינה אלא בחינת חכמה דל"ב נתיבות, הנקרא ע"ב דמזלא, שפירושו הוא בחינת בינה שעלתה לג"ר דא"א, וחזרה להיות חכמה, ע"י המ"ן ומ"ד של הדיקנא, ומבינה זו, שחזרה להיות חכמה, הם כל המוחין דע"ב שבאו"א וישסו"ת וזו"ן, כמ"ש הרב לעיל דף א' תקמ"ט אות צ"ה, ע"ש באו"פ. ג' הוא המוחין דפרצופי הבריאה, כי בהם אין עוד אפילו המוחין דע"ב דמזלא, כי הע"ב דמזלא נסתם במסך שבין אצילות לבריאה, ואין בהם אלא המוחין של הבינה לבדה, שהם בחינת חסדים מכוסים.

וזה שאומר "לא יכול להוציא כנגדן בבריאה רישא בי"ג תי"ד" כלומר, כי במה שאומר

מקודם לכן שהראש של א"א לא יכול להתלבש בבריאה, היה מקום לטעות אשר רק הג"ר דא"א שהוא בחינת חכמה דאו"י, הוא לא יכול להתלבש בבריאה, אבל בחינת ע"ב דמזלא היוצא על י"ג תי"ד, שהוא בינה השבה להיות חכמה, היא יכולה להתלבש בבריאה. ולפיכך משמיענו שאפולו הראש היוצא על י"ג תיקוני דיקנא דא"א, אינו יכול לצאת בבריאה. כי המסך סותם גם את הע"ב דמזלא, שלא יוכל להתלבש בבריאה כנ"ל.

פרק ריד

א **אבא דבריאה אין לו פרצוף שלם רק בחינת ו"ק כמו א"א.** אבא דבריאה פירושו, או"א עלאין, ואמא דבריאה פירושה ישסו"ת. ואע"פ שאומר לעיל כי כל אלו המוחין הם בחינת ג"ר דאו"א, שהם בחינת ג"ר דבינה. אמנם כיון שלא נעשה הזווג במקומם דאו"א שהוא למעלה מחזה דא"א, שאין שום צמצום שם, אלא שאו"א ירדו למטה מחזה למקום ישסו"ת ושם נזדווגו, הרי זה נבחן להרכנת ראש דאו"א עלאין, כי הראש דאו"א עלאין נקיים מכל צמצום, ואע"פ שהם למטה מג"ר דא"א, אין זה כלל משום כח צמצום, אלא מצד חשקם בחסדים ויכולים לעלות לראש מתי שירצו, אבל עתה שירדו למטה מחזה דא"א, כבר כח הפרסא דחזה רובץ עליהם, וע"כ בערך או"א עלאין עצמם, הרי זה כמו ו"ק בלי ראש, ולא נמשך מזווג הזה לבריאה אלא בחינת ו"ק דאו"א.

ב **אצילות דתבונה ואמנם מא אבא הוא מרכין ראשו למטה להזדווג עמה.** פירוש: כל פרצוף יש בתוכו פרסא בגוי מעוהי ממקום החזה עד הטבור באלכסונא, המבדלת בין האצילות של הפרצוף, שהיא מחזה שלו ולמעלה, לבין בי"ע שלו שהם מחזה ולמטה עד סיום רגליו. ונודע, כי ישסו"ת הנקרא תבונה כאן, עומדים מחזה ולמטה דאו"א, דהיינו תחת הפרסא שבגוי מעוהי, ונחשבים לבי"ע ולתנה"י דאו"א, וע"כ הם בחינת ו"ק בחוסר ראש. וזהו מצבם הקבוע של ישסו"ת אלו.

אמנם עתה בסוד זווג הב' דאו"א, שירדו ממקומם דהיינו מחזה הלמעלה, ששם בחינת אצילות, ונזדווגו במקום ישסו"ת שמתחת הפרסא שלהם, דהיינו במקום בריאה, ומשם נעשו לאחד עם ישסו"ת כנ"ל (דף אלף תתקצ"ז ד"ה ונמצא) הרויח ישסו"ת חלק הפרצוף שמחזה ולמעלה מחמת התכללות או"א בהם, ונעשו ישסו"ת בעצמו פרצוף שלם, שעד החזה הוא אצילות, ובי"ע מחזה ולמטה. וזהו אמרו "שאמא היתה רובצת על האפרוחים בפרצוף שלם של אצילות דתבונה" כלומר, שבי"ע דתבונה ירד ונתלבש בסוד או"פ תוך זו"ן, ואצילות דתבונה, דהיינו מחזה ולמעלה דישסו"ת, נשארו במקומם כלולים עם או"א בבחינת רובצת ואו"מ, כנ"ל דף ב' א' אות ר"ה.

וזה אמרו "ואמנם אבא הוא מרכין ראשו למטה להזדווג עמה" כי הן אמת, שאמא,

דהיינו ישסו"ת הרויחו ע"י ירידת אבא אליהם, את חלק האצילות דאבא, שהוא או"א עלאין, דהיינו החצי פרצוף שמחזה ולמעלה, אמנם או"א עלאין נתקטנו הרבה בסבת התכללותם זו בישסו"ת, כי אבדו מחמת זה את בחינת הג"ר שבהם, כי עתה נעשו מוגבלים בפרסא, ויצאו לגמרי מבחינת ראש דא"א, כנ"ל.

פרק ריז

שחסר בכאן מאמא דבריאה הוא אור מקיף שלה וכו' **ולנוקבא פרצוף שלם וב' מקיפין**. יתבאר להלן אות ר"ל ד"ה אמא.

פרק ריט

התלבשות הפרצופין זה בזה כי באצילות וכו'. הנה בכאן משמע, שכמו שיצאו ה"פ באצילות זה למטה מזה, כן יצאו ה"פ בכל אחד מג' עולמות בי"ע זה למטה מזה. כי טרח תחילה לפרט את ה"פ אצילות במצבם והלבשתם זה למטה מזה, ואח"כ משוה לנגדם היחס של הלבשתם דה"פ בריאה זה בזה. ונודע שכל פרצוף מפרצופי אצילות כלול מה"פ מלבישים זה את זה בעבי בקומה שוה שלכל אחד מהם יש לו ה"פ באורך, באופן שכל פרצוף כלול מכ"ה פרצופים. כמ"ש הרב בע"ח שמ"ב השני פ"ב, ע"ש. ועי' בספר בית שער לכונות דף ע"ג ד"ה וזה, ושם נתבאר זה היטב שאין לך זווג שלא יוציא ה"פ שקומתם שוה, ולכל אחד מהם ה"פ באורך. ונמצא מזה שהן לעתיק היוצא על מסך דבחי"ד והן לא"א היוצא על זווג המסך דבחי"ג, והן לאו"א היוצאים על מסך דבחי"ב, וכו', יש לכל אחד מהם כ"ה פרצופים.

וכבר ידעת אשר ענין זה למטה מזה בא רק מהשינוי של המסכים אשר הזווג נעשה עליהם, ונמצא שלא יצויר ה"פ זה למטה מזה, אא"כ שיוצאים על ה' זווגים מיוחדים ע"פ המסכים שלהם. ולפי"ז יש להבין איך אפשר שיהיה בעולם הבריאה ה' מיני זווגים על שינוים במסכים, בעת שאין שם אלא בחינת זווג על מסך אחד דבחי"ב. ויותר מזה קשה, איך אפשר שא"א יזדווג להוציא קומת או"א בעת שהוא עצמו הוא ו"ק בלי ראש, וכן או"א וכו'. ומכ"ש בפרצופי יצירה ועשיה שאין שם בחינת זווג לגמרי. כמ"ש הרב לעיל. והגם שאלו הקושיות יש לישבם היטב, כמו שנבאר אותם להלן. עכ"ז אי אפשר לבאר כאן, שהרב מדבר בה"פ בריאה דזה למטה מזה, שהרי הוא עוסק בכאן רק במוחין דישסו"ת שהם יוצאים על זווג אחד דמסך דבחי"ב. וכל היוצא על זווג אחד הנה הה"פ שלו קומתם שוה. ולא עוד אלא שבשער הגלגולים הקדמה י"א אומר הרב וז"ל, ועד"ז בשלשה עולמות בי"ע, שכל עולם מהם בכל חמשה חלקיו אינו רק בערך פרצוף פרטי אחד דאצילות וכו', וכל חמשה חלקים אלו של חמשה פרצופי הבריאה נקראים נשמה

וכו' עכ"ל. ע"ש. הרי מבואר שם להדיא שאין פרצופי הבריאה שקולים נגד כל ה"פ אצילות אלא כנגד פרצוף אחד מהם, באופן שכל ה"פ דבריאה הם כנגד פרצוף אחד שהיא ישסו"ת דאצילות היוצא על מסך דבחי"ב, וכל ה"פ של עולם היצירה הם נגד פרצוף אחד שהוא ז"א דאצילות, וכל ה"פ עשיה הם כנגד פרצוף אחד שהיא הנוקבא דאצילות, ונמצא שכל ה"פ הבריאה מלבישים זה על זה בקומה שוה בעבי כמו ה"פ דישסו"ת דאצילות, וכן דיצירה בקומה שוה כמו ה"פ ז"א דאצילות וכו'. עש"ה.
ואין לחלק בין עולמות לנשמות, כי כל מה שישנו בעולמות ישנו ג"כ בנשמות. כנודע.
הרי שמה שפרט כאן הרב כל ה"פ אצילות דזה למטה מזה אין הכוונה לומר לנו שהם שקולים לגמרי נגד ה"פ אצילות, כי אינם שקולים רק כנגד פרצוף אחד דאצילות שהיא ישסו"ת, כנ"ל בשער הגלגולים, אלא בא ללמדנו שיעור קומתם, בכדי לדעת מה שכל פרצוף מה"פ בריאה, לוקח מהבחינה שכנגדו בה"פ אצילות, שהם זה למטה מזה, כמו שאבאר להלן. אבל לא בא לומר שגם ה"פ הבריאה שבכאן הם מלבישים זה את זה בזה למטה מזה. כמבואר. וגם בלאו הכי אי אפשר לומר שהרב מדמה אותם לה"פ אצילות בענין זה למטה מזה, כי אומר כאן שישסו"ת וז"א ונוקבא הם בקומה שוה, ונודע שאינו כן באצילות, כי שם הז"א מלביש מחזה ולמטה דישסו"ת, והנוקבא מחזה ולמטה דז"א. ובדרך זה יתבארו היטב דברי הרב אשר לפנינו.

פרק רכב

א"א שבה הוא בסוד ו"ק שבו לבד וג"ר דו"ק אלו שהם חג"ת נשארים מגולים וג"ת שלו הם מלובשים בו"ק דאו"א. בכדי להבין דברי הרב אלו, צריך שתזכור הכלל שכל בחינה בתחתון אינו לוקח אלא מבחינה שכנגדו שבעליון. ונודע, שכל בי"ע אינו אלא בחינת תנה"י דז"ת דנקודים, וע"כ אין פרצופי בי"ע יכולים ליקח משהו מבחינת מחזה ולמעלה של ה"פ אצילות, אלא רק שכל פרצוף מפרצופי הבריאה, לוקח מבחינת תנה"י דפרצוף שכנגדו באצילות: שעתיק לוקח מבחינת נה"י דעתיק דאצילות, וא"א דבריאה לוקח מבחינת נה"י דא"א דאצילות, ואו"א דבריאה מנה"י דאו"א דאצילות, וכן ישסו"ת וזו"ן מנה"י דישסו"ת וזו"ן דאצילות. באופן שרק בחינת הרגלים דאצילות מאירים בבריאה, כי רגלי עתיק מאירים לעתיק דבריאה, ורגלי א"א לא"א וכו', כמ"ש הרב בע"ח שער מ"ב פי"ג. באופן, שהזווג דה"פ בריאה, נעשה בנוקבא דאצילות בהתלבשות התבונה, אמנם הזווג ממשיך הארת הרגלים מכל ה"פ אצילות, ומעבירם לעולם הבריאה. כמ"ש בבית שער הכוונות דף ע"ד ד"ה ותדע. ובע"ח שמ"ב פרק י"ג הנ"ל.
אמנם לפי"ז איך אומר כאן הרב שיצאו חג"ת נה"י דא"א דבריאה, וכן באו"א דבריאה,

ומכ"ש בישסו"ת וזו"ן שיצאו בע"ס שלמות, שהוא סותר אל הע"ח שמ"ב הנ"ל, שאומר שאינם לוקחים אלא בחינת הרגלים דה"פ אצילות בלבד. והענין הוא, כי כשלוקחין בחינת נה"י דעתיק, הרי חג"ת דא"א מלבישים שם על נה"י אלו דעתיק, כי נה"י דעתיק מלובשין תמיד בחג"ת דא"א, ולפיכך יש כאן גם חג"ת דא"א, דהיינו בערך שהם מלבישים לעתיק, וכן כשלוקחים נה"י דא"א, הרי ו"ק דאו"א וכל קומת ישסו"ת וזו"ן שיצאו על ידי הזווג דאו"א שירדו למקום נה"י דאו"א, מלבישים שם על תנה"י דא"א לפיכך כולם באים ביחד עם נה"י דא"א כי כולם מלבישים אותו שם מחזה ולמטה.

הרי, שמצד אחד אינם לוקחים רק הבחינה מחזה ולמטה דה"פ אצילות, אלא מצד ירידת או"א לבחינת נה"י שלהם עצמם הנקראים ישסו"ת, שאז הרויח ישסו"ת ע"י הזווג דאו"א על המסך דבחי"ב, וע"י התכללותם יחד, את כל חלק הפרצוף שמחזה ולמעלה דאו"א, שעי"ז נתפשטו נה"י דאו"א לקומה שלימה חב"ד חג"ת נה"י, וכן ישסו"ת וזו"ן הנכללים בהם, אע"פ שלא היה בהם מקודם לכן רק נה"י קבלו עתה ע"י ירידת או"א אליהם כל הע"ס. ובזה תבין מה שמסיים שם בע"ח שער מ"ב פי"ג, וז"ל, כמו שעובר אור הרגלים עצמן כך עובר כל הגוף כולו דרך רגלים ומאיר למטה. עכ"ל. דהיינו כמבואר, שזה נעשה בסבת ירידת או"א לנה"י של עצמם.

ונמצא, שבאמת לא היה צריך להיות מא"א, רק בחינת תנה"י דא"א לבד, כי הזווג וההתפשטות נה"י לע"ס לא נעשה כי אם באו"א שירדו למקום תנה"י דא"א, ואין שם בחינת חג"ת כלום, אמנם חג"ת של א"א באו עם תנה"י דעתיק להיותם מלבישים עליהם באצילות. ובזה תבין מה שהרב אומר כאן שחג"ת דעתיק נעשה לרישא מגולה, שפירושו בבחינת רדל"א שנעשה לרישא מגולה באצילות, וכן אומר במפורש להלן אשר המלכות דאצילות שנעשתה לעתיק דבריאה, היא מתלבשת בחג"ת דא"א אלו. וכן בע"ח שער מ"ז פ"ו אומר שחג"ת אלו נעשו לעתיק, ונחשבים עוד לבחינת אצילות עש"ה. הרי שהחג"ת דא"א משמשים לראש עתיק והוא מטעם הנ"ל, כי מצד פרצוף א"א עצמו אינם יכולים לבא כאן בבריאה, כי הבריאה אין לה חלק רק בתנה"י דא"א, ולא מחזה ולמעלה שלו, אלא שנמשכו עם נה"י דעתיק, וע"כ גם עתה נעשו רק לבוש אל עתיק בסוד רדל"א, הנקרא רישא מגולה, להורות שאינו מצטרף לבחינת ה"פ בריאה, ונחשבים עוד לבחינת עולם אצילות כי א"א דבריאה אין לו חלק בחג"ת כמבואר.

ונמצינו למדים, כי כל אלו ה"פ א"א ואו"א וישסו"ת וזו"ן שבבריאה, הנה כל אלו קומתם שוה. שהרי חג"ת דא"א שנעשה לבוש לעתיק, הוא בחינת רישא מגולה, ואינו בחשבון ה"פ בריאה. ונמצא שה"פ בריאה הם מתחילים מנה"י דא"א, אשר עליו מלביש בקומה

שוה ו"ק דאו"א, כי הם ירדו לנה"י שלהם שהם ישסו"ת המלבישים לנה"י דא"א דהיינו מחזה ולמטה שלו. גם ישסו"ת וזו"ן נתלבשו זה בזה ונעשו לקומה שוה, כמ"ש הרב להלן. ונמצא שו"ק דאו"א שוה עם נה"י דא"א, ועם ישסו"ת וזו"ן הרי שכל ה"פ אלו הם בקומה שוה ממש, וכולם משתוים עם תנה"י דא"א. וזה שאומר הרב בשער הגלגולים הקדמה י"א, שכל ה"פ בריאה הם כנגד פרצוף אחד שבעולם האצילות, דהיינו כנגד פרצוף ישסו"ת המלביש מחזה ולמטה דא"א, אלא שיש בתוכו נה"י דא"א וו"ק דאו"א ועליו מלבישים בקומה שוה הזו"ן, כנ"ל.

פרק רכג

א **עתיק דבריאה היא נקודת מלכות דאצילות**. כבר נתבאר זה לעיל א' תתקע"ט ד"ה ולכאורה. ועוד יתבאר להלן דף ב' י"ב ד"ה הג"ר.

ב **ומתלבשת כג"ר של ו"ק דא"א שהם חג"ת המגולים**. כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, כי אלו חג"ת דא"א לא באו לבריאה אלא בבחינת לבוש של נה"י דעתיק, וע"כ נעשו גם עתה ללבוש לעתיק דבריאה. ע"ש.

פרק רכה

א **א"א דיצירה אין בו אלא ג' כלול בג' שהם נה"י כלולין בחג"ת**. כי כל תנה"י נחלקים לג' בחינות ע"ד שנתבאר בהתחלקות תנה"י דז"ת נקודים לצורך בי"ע: שב"ש תחתונים דת"ת נעשו לבריאה, ונהי"מ נתחלקו ליצירה ועשיה, הנה עד"ז נתחלקו גם תנהי"מ דא"א דאצילות על ג' בחינות נה"י, אשר בחינת נה"י דא"א דבריאה, הם מבחינת ב"ש תחתונים דת"ת דא"א דאצילות. ונה"י דא"א דיצירה, הם מבחינת נה"י דא"א דאצילות. ונה"י דא"א דעשיה, הם מבחינת מלכות דא"א דאצילות. וז"ש, שא"א דיצירה אין בו אלא ג' כלול בג', שפירושו נה"י, היינו מבחינה האמצעית דנה"י כמו שנתבאר, שבחינה עליונה דנה"י הם בבריאה והאמצעית שהיא בדרך ז"א של נה"י הם ביצירה, ובחינה האחרונה דנה"י שהם מלכות דנה"י הם בעשיה.

ב **אבא דיצירה ג' גו' ג' דוגמת א"א כי גם בבריאה שניהם שוין**. כמ"ש לעיל בד"ה ונמצינו למדים. שכל ה"פ דבי"ע, כולם קומתם שוים זה לזה כי או"א עלאין ירדו מחג"ת דא"א ונתלבשו בישסו"ת דהיינו תנה"י דא"א מחזה שלו ולמטה, הרי שקומתם דאו"א נעשה שוה עם תנה"י דא"א, ואח"כ כשנזדווגו או"א בכללות ישסו"ת יחד, העומדים במקום זו"ן, נעשו גם זו"ן קומתם שוה לאו"א, ונמצאים נה"י דא"א עם או"א וישסו"ת וזו"ן כולם קומתם שוה. ע"ש. והנה ישסו"ת וזו"ן יש להם במצב הזה ע"ס שלמות חב"ד חג"ת נה"י, אבל או"א נעשו משום ירידתם זו לבחינת ו"ק, וא"א רק בתנה"י, כי הוא לא

נשתנה כלום מחמת זווג הזה.
והנה ה"פ אלו ירדו ונתפשטו בבי"ע. אשר עולם הבריאה מתוך שעיקרם הם מבחינת בינה דגופא, קבלו ה"פ אלו בכל קומתם כמו שיצאו בזווג דאו"א באצילות כנ"ל. אמנם היצירה לא יכלה לקבל רק בחינת ו"ק של ה"פ הנ"ל, כי בחינת ג"ר שלהם לא יכלו לקבל להיותם בחינת ז"א.
ונמצא שחסר להם בחינת ב"ש תחתונים דת"ת דא"א, כנ"ל בדיבור הסמוך, ומאו"א חסר להם בחינת חג"ת שבו, שהוא ג"ר דו"ק. ומישסו"ת וזו"ן חסרים בחינת חב"ד שלהם. באופן שגם עתה ביצירה נמצאים הה"פ א"א ואו"א וישסו"ת בקומה שוה. כי תנה"י דאו"א מלבישים בשוה על נה"י דא"א, וכן ישסו"ת וזו"ן מלבישים בשוה על תנה"י דאו"א.

פרק רכח

והנה ב' התחתונים דא"א דיצירה מתלבשים באו"א ונקודה א' מהם מהג' ספירות שבו נשאר מגולה כי הוא ג' גו ג'. (כצ"ל) נראה שיש כאן תיקון סופרים. כי בשער הקדמות מביא אותו הדרוש, ושם כתוב שבחינה ראשונה מגולה, ואינו אומר נקודה ראשונה. ע"ש. והפירוש הוא: כי יש כאן גם בחינת נה"י דעתיק, כמ"ש הרב בע"ח שמ"ב פי"ג וז"ל כי רגלי עתיק מאירים דרך רגלי א"א וכו', עד שמאירים רגלי זו"ן ועוברים דרך המסך הזה אל הבריאה עכ"ל. הרי במפורש שיש כאן גם נה"י דעתיק. וכמ"ש בדיבור הסמוך שתנה"י דא"א נחלקו לג' בחינות לצורך בי"ע, כן גם נה"י דעתיק נחלקו לג' בחינות לצורך בי"ע. ונתבאר לעיל שהם לקחו לבושיהם דא"א עמהם, דהיינו חג"ת נה"י דא"א, כי נה"י דעתיק מתלבשים בחג"ת נה"י דא"א, כי ע"כ נעשו חג"ת דעתיק לרישא מגולה, שעתיק דבריאה מתלבש בתוכו. ע"ש. וע"כ נחלקו אלו חג"ת נה"י דא"א לו' שלישים: ששני שלישים העליונים, הם מלבישים לעתיק דבריאה, ונעשו לרישא מגולה. וב' שלישים אמצעים מלבישים לעתיק דיצירה, והם נעשו לרישא מגולה. וב"ש תחתונים מלבישים לעתיק דעשיה. ובזה תבין מ"ש הרב שבחינה הראשונה דא"א נעשה לרישא מגולה, ובו מתלבש עתיק דיצירה, הכונה היא על בחינת ב"ש אמצעים דו"ק דא"א המתיחסים ללבוש דעתיק. כי רישא מגולה פירושו תמיד בחינת רדל"א, ולא הראש דא"א.

פרק רכט

העשיה וכו' א"א שבה ג"כ ג' גו ג' אבא וכו' **נתמעט והיה בסוד נקודה אחת לבד ואמנם אמא וזו"ן דעשיה וכו' רק ג' גו ג'**. כי עולם העשיה הוא בחינת מלכות. וע"כ חסר מהם גם בחינת שלישים אמצעים של היצירה, ונמצא א"א רק בבחינת מלכות, אלא שמשום

תיקון קוים שבו נבחן לנה"י. ויש שם גם בחינה ראשונה דא"א המתיחס ללבוש עתיק, כנ"ל בדיבור הסמוך. ואבא שבו הוא רק בחינת נקודה לבד, דהיינו מלכות וישסו"ת וזו"ן הם חסרים חג"ת דיצירה ולא נשאר בהם רק נה"י.

פרק רל

אמא אין לה מקיף וז"א יש לו מקיף א' והנוקבא ב' מקיפין: פירוש, כי אע"פ שכל אלו ג' הפרצופים ישסו"ת וזו"ן יצאו כולם בקומה שוה על מסך דבחי"ב, שהוא קומת נשמה, ויש לכל אחד ה"פ נרנח"י. עכ"ז. כל הה"פ דישסו"ת הם כולם נשמות, וה"פ דז"א הם כולם רוחין, וה"פ דנוקבא הם כולם נפשין. כמ"ש בע"ח שמ"ב השני פרק א'. ובבית שער לכונות דף ע"ו ד"ה ובזה, ע"ש. ונמצא שהמקיפים שלהם הם צריכים לקבל מאו"א ומא"א. אמנם כל בחינה מקבלת מהבחינה שכנגדה, ונמצא אמא שהיא ישסו"ת וכולה נשמות, צריכה לקבל בחינת מקיף דחיה מנשמה דע"ב ומקיף דיחידה מנשמה דא"א. אמנם א"א לא יצא אלא בבחינת נפש, הנקרא תנה"י דא"א, כנ"ל, כי חג"ת דא"א שייך לעתיק, ואין בו בחינת נשמה. וכן או"א יצאו בבחינת ו"ק שהוא רוח ואין שם בחינת נשמה, ולפיכך, אין לאמא ממה לקבל את האו"מ, כי הוא אינה יכולה לקבל אלא מבחינת נשמה שבעליונים, אבל ז"א שכל בחינת ה"פ שלו הם בחינת רוח, ע"כ הוא יכול לקבל או"פ דחיה מאו"א, כי יש בחינת רוח באו"א. אבל או"מ דיחידה שצריך לקבל מא"א חסר לו, כי בא"א אין בו בחינת רוח אלא בחינת נפש לבד. כנ"ל. משא"כ הנוקבא, שכל ה"פ שלה הם נפשות, ע"כ יכולה לקבל או"מ דחיה מנפש שבאו"א, ואו"מ דיחידה מנפש שבא"א.

וענין זה נוהג הן בבריאה והן ביצירה והן בעשיה. כי אפילו ישסו"ת דיצירה, היא ג"כ בחינת נשמה, וצריכה לקבל האו"מ מנשמה שבעליונים, וע"כ אין לה ממי לקבל, ועד"ז בעשיה, אבל ז"א דיצירה ועשיה יכול לקבל או"מ שלו מאותו חלק הרוח המאיר באו"א דיצירה ועשיה, אבל מקיף דיחידה אין לו, משום שאין בא"א אלא בחינת נפש. אבל הנוקבא דיצירה ועשיה, יכולה לקבל גם או"מ דיחידה מא"א, להיותה מתיחסת רק לבחינת הנפש, כנ"ל. וכבר ידעת שאין שום הפרש בין א"א דבריאה לא"א דיצירה ועשיה, זולת בהתחלקותו לג' שלישים: שבבריאה מאירים כל הג"ש דתנה"י שלו, וביצירה אינם מאירים רק ב"ש תחתונים דתנה"י שלו. ובעשיה אינו מאיר רק שליש תחתון דתנה"י שלו. ועד"ז נחלקים הו"ק דאו"א, ועד"ז נחלקים ג"כ הע"ס השלימים דישסו"ת וזו"ן ולפיכך היחס דישסו"ת וזו"ן אל או"א וא"א, אינו משתנה כלל בכל ג' עלמין בי"ע.

פרק רלא

הג"ר של הו"ק דא"א דבריאה וכו', **אלו הג' הם בסוד מסך ופירוש הדברים הם כך** וכו'.
הנה הפירוש הזה הוא עמוק מאד וצריכים פירוש לפירושו. כי צריכים להבין ההפרש בין העברת האורות דרך המסך, לבין בקיעת המסך. והענין הוא, כי כבר נתבאר שהמסך הזה הוא מסך דבחי"ב. המוציא ע"י זווג עם אור העליון את הקומה דס"ג שהיא אור נשמה. אלא מתוך שאו"א וישסו"ת נעשו לאחד וירדו ונתלבשו תוך זו"ן דאצילות, ונמצא התבונה מתלבשת תוך הנוקבא, שעי"ז נוגעות רגלי התבונה בהפרסא שבין אצילות לבריאה, שבבפרסא זו נכללה מלכות המסיימת דצמצום א', שעשתה סיום חדש לעולם האצילות בבינה דגופא, כנ"ל חלק זה (אות ב') נמצא ע"כ כח הפרסא כלול במוחין ההם, וע"כ הם יורדים לפרצופי בריאה, ואינם ראוים להיות מוחין באצילות. (כנ"ל דף אלף תתקצ"ח ד"ה הבחנה ד' ע"ש). והנה ע"י הזווג הזה יצאו כל ה"פ הבריאה במקום זו"ן דאצילות, וירדו משם לעולם הבריאה למקומם. וזה נבחן שהם יצאו בסוד המסך, כי ע"י זווג שעל המסך והפרסא יצאו.
אמנם הנקודה דמלכות דאצילות שנעשה לעתיק דבריאה ונתלבשה תוך החג"ת דא"א, הנה היא, לא נמשכה ע"י זווג דהכאה במסך, כמו ה"פ בריאה, אלא שירדה שם בסוד מיעוט הירח ובקיעת המסך ופרסא. שפירושו: שלא השגיחה על כח הגבול שבמסך המחזיר האו"י לאחוריו, אלא שנתגברה עליו וירדה דרך בו ממנו ולמטה, ונמצא עצמות של הנקודה דמלכות דאצילות ירדה ונעשתה לראש הבריאה.
ונמצא שיש הפרש גדול מאד, בין נקודת המלכות שנתלבשה בחג"ת דא"א, ובין החג"ת דא"א המלבישים אותה. כי החג"ת דא"א, באו יחד עם כל ה"פ הבריאה, ע"י זווג דהכאה במסך ופרסא, וע"כ הם נחשבים כאור של תולדה מן הרגלים דה"פ אצילות. משא"כ נקודת המלכות, היא אור עצמות האצילות, ולא אור של תולדה מהמסך כמבואר. וזה אומרו "הג"ר של הו"ק דא"א דבריאה שהם חג"ת, אשר נשארו מגולין בלי התלבשות, הנה אלו הג' הם בסוד מסך" כלומר, שאע"פ שחג"ת אלו נעשו לרישא מגולה, מ"מ באו יחד עם כל ה"פ בריאה בסוד מסך והם בחינת אור של תולדה.
אכן יש להבין איזה חידוש הוא משמיענו כאן, ומה היה נדחק לו עד לדייק שחג"ת דא"א שוים לכל פרצופי הבריאה ויצאו יחד בסוד מסך. והענין הוא, כי יש כאן קושיא גדולה, כי אומר כאן שנקודת המלכות נתלבשה בחג"ת דא"א ונעשו לרישא מגולה ולבחינת עתיק דבריאה. ויש להקשות הלא בלי זה יש עתיק בבריאה, כי רגלי עתיק דאצילות התלבשו ברגלי א"א וכו' עד רגלי זו"ן, וירדו אל הבריאה, כמ"ש בע"ח שער מ"ב פי"ג.

וא"כ הרי יש בחינת עתיק, מעתיק דאצילות עצמו שירד לבריאה, ולמה צריכים עוד שנקודת המלכות דאצילות תהיה לעתיק דבריאה.
וזה שהכריח לו לחלק, בין החג"ת דא"א, שהוא בחינת רגלי עתיק, (כנ"ל ב' ז'. ד"ה אמנם ע"ש) ובין נקודת המלכות דאצילות. כי רגלי עתיק הנכללים בחג"ת דא"א, הנה הם יצאו בסוד המסך, ע"י זווג להכאה, וע"כ הם רק אור של תולדה ואינם עצמות האצילות. אבל נקודת המלכות שנתלבשה בהם הרי היא ירדה לבריאה בסוד בקיעת המסך כנ"ל, ונמצא עצמותה ירדה לבריאה, שהיא אצילות, ולא אור של תולדה. שההפרש ביניהם לאין קץ. ולכן לא נעשו בחינת רדל"א לבריאה, רק נקודת המלכות דאצילות והבן.

פרק רלד

א **ששרשם מתחילה אינה רק נקודה אחת ואח"כ בא בתוספות ע"י ז"א תשעה נקודות אחרות.** כי היא סוד נקודת החזה דז"ת דנקודים, שבסוד עלית ה"ת לנקבי עינים והמלכות המסיימת לרגלי א"ק עלתה לבינה דגופא שהיא ת"ת, בנקודת החזה שבו ושם סיימה הז"ת דנקודים. ומלכות המסיימת הזאת שבמקום החזה דנקודים היא סוד שורשה של המלכות דאצילות, ואע"פ שבעת הגדלות דנקודים, בעת שנתפשטו בחזרה למקום בי"ע, נעשתה שם מלכות המסיימת הזו לפרצוף שלם, כי הכלים שנפרדו לבי"ע חזרו אליה ונעשו לט"ת שלה, אמנם לא נתקיימו, כי מתו ונשברו כנודע. וע"כ באצילות כשנתקנו ה"פ אצילות בבחי' מוחין קבועים, יצאו זו"ן בסוד כלים דפנים לבד, שהם חב"ד חג"ת דקטנות דנקודים עד החזה באורות דחג"ת נהי"מ. שזו היא בחינת העיקר של הזו"ן שאין להם מיעוט לעולם, ונמצא בזה, שחזרה הנוקבא ונעשתה רק נקודת סיום אל ז"א, ומבחינת הכלים נבחן נקודה זאת בשם כתר, וכן בשם נקודת החזה כי היא הסיום דחב"ד חג"ת דכלים הנקרא חזה. אמנם מצד האורות אין בהם אלא חג"ת נהי"מ, הרי הנקודה רק בחינת המלכות לבד. ובזה תבין מה שהרב קורא פעם נקודה זו בשם מלכות, ופעם בשם כתר, דהיינו כמבואר. ועם זה תבין המשך דברי הרב.

ב **לכן חזר ז"א ונוטלם ונשארו בסוד נקודה קטנה.** והנה לעיל אומר שבעת מיעוט הירח ירדו הט"ת שלה לבי"ע ולא לז"א (דף אלף תתקע"ט ד"ה השכינה ע"ש) והענין הוא, כי ע"י ירידתה זו, פרח ממנה בחינת אצילות שבה, ואלו נוטלם ז"א, אבל ט' הספירות עצמם בסוד הכלים, הם ירדו ונעשו לבחינת נשמה לפרצופי בי"ע, כמ"ש שם עש"ה.

ג **נקודה קטנה ואז לא יכלה לעמוד אצלו מרוב קטנותה ואז ירדה במקום זה בראש הבריאה.** הנה כאן אומר שרק הנקודה ירדה ונעשה עתיק לבריאה ולעיל (בחלק זה אות קנ"ח וקנ"ט) אומר שכל הט' ספירות של הנוקבא ירדו לבי"ע. והענין הוא, כי יש כאן

ב' בחינות: א' הוא בחינת ט"ת שלה שהם ירדו ונעשו בחינת נשמה בבי"ע, ולא בחינת עתיק. אבל בחינת נקודת הכתר שבה ירדה ונעשה לעתיק לבריאה. כמ"ש לעיל דף אלף תתקע"ט ד"ה השכינה ע"ש.

פרק רלט

לקשר זה בזה וזה בזה כדי שיוכלו לקבל הארה זה מזה ע"י היות סיום האצילות תחילת רישא דבריאה. אי אפשר להבין דברי הדרוש הזה, זולת אם נזכור מה שכתב הרב בע"ח (שער מ"ב פ"א) בביאור הכתר, שנתבאר שם אשר הכתר הוא בחינה אמצעית בין מאציל לנאצל שיש בו בחינת מאציל, ובחינת נאצל כי יש הרחק ביניהם כרחוק שמים מן הארץ, ואיך יאיר זה בזה ואיך יברא זה את זה, בהיותם ב' קצוות, אם לא יהיה דבר ממוצע ביניהם ומחברם, ויהיה בחינה קרובה אל המאציל, וקרובה אל הנאצל. וה"ס ותהו ובוהו, כי תוהו הוא קרוב אל המאציל והוא בחינה אחרונה של המאציל, ואין בו תפיסא כמו בהמאציל, וע"כ נקרא תוהו, מלשון מתהא מחשבות בני אדם, באמרם הנה אנחנו רואים שאין בו צורה כלל, ועכ"ז אנו רואים שהוא נאצל, ומבחינה הזו שאומרים שהוא נאצל נקרא בוהו. וה"ס עתיק וא"א, כי עתיק הוא בחינת מאציל שבכתר בסוד תוהו, וא"א הוא בחינת נאצל שבכתר. עש"ה. ומסיים שם וז"ס במקום אחר כי המלכות שבמלכות שבעולם האצילות, המתלבשת בראש הבריאה שהוא א"א, הוא בחינת עתיק של עולם הבריאה והבן זה מאד. עכ"ל. עש"ה כל ההמשך. והדברים עתיקים, והמשכיל יבין.

פרק רמא

הקליפות לא נעשו אלא מהשמרים והבירורים של ז' מלכים שמתו. שורש הדין מתחיל מסוד צמצום א' ומצמצום ב'. אמנם ענין הקליפות שענינם להחטיא בני אדם, לא היה להם שום שורש טרם מיתת המלכים, אלא בסבת התפשטות הז"ת למטה מפרסא, בסוד אנא אמלוך, כנ"ל דף א' תתקצ"ה ד"ה ובזה תבין ענין. עש"ה. שמשום זה נסתלק אור עליון מהם ומתו, ונטבעו כולם בקליפות, שהוא המיתה, כי הקליפות ה"ס המיתה. אמנם אח"כ בעולם התיקון, חזרו כולם ונבררו ועלו לאצילות למעלה מפרסא, חוץ מהמלכיות שלהם שנקראות ל"ב האבן, שהם אינם ראוים לבירור בכל משך שיתא אלפי שני, והם נבחנים לקליפות גמורים שלא יצלחו לכלום, משום שאינם ראוים שיתברר משהו מהם לקדושה מטרם גמר התיקון. ואלו הל"ב האבן יש בהם ז"א ונוקבא, ותפסו מקום ד"ת דיצירה לז"א דקליפה, וע"ס דעשיה לנוקבא דקליפה. אמנם מבחינה זו אין להם שום בנין אלא ז"א דקליפות היה בחינת ו"ק בלי ראש, ונוקבא שלו היתה בבחינת נקודה

בלבד. וכל זה הבירור נעשה קודם חטאו של אדם הראשון. (כנ"ל דף א' תתקמ"ג ד"ה והנה) ומסבת החטא דעצה"ד, חזרו הקליפות להתאחז בקדושה, וע"כ שוב נסתלק אור העליון והניצוצין והכלים נפלו לקליפות. ומתו, כמו שהיה בעת שביה"כ בראשונה. כמ"ש שם באורך.

אמנם כאן יש שינוי גדול מבעת שביה"כ, כי שם נשברה הכלים דז"ת דנקודים פנים ואחור, אבל כאן בחטא דעצה"ד, לא נשברו אלא בחינת האחורים דזו"ן אבל הכלים דפנים שלהם, נשארו באצילות, שהם ו"ק דז"א ונקודה של הנוקבא. כי בהם לא שלט הפגם, כנ"ל. וטעם הדבר, כי באמת אין אחיזה ופגם שולטים בג"ר, ואפילו בג"ר דגופא שהם חג"ת דז"א עד החזה, כי צמצום הב' לא היה אלא על הכלים שמחזה ולמטה דז"ת, כנודע, אלא שם בז' המלכים נשברו גם הכלים דפנים שהם חב"ד חג"ת עד החזה, משום שנתחברו עם הכלים דאחורים לפרצוף אחד. משא"כ כאן היה בחינת עיבור מיוחד אל הכלים דפנים, כי נתקנו כן בקביעות בסוד העיקר של הפרצוף, וע"כ המוחין דגדלות לא נעשו בהם, אלא רק לבחינת תוספת בלבד, ולכן נשתיירו כאן הכלים דפנים, כי אין שליטה לחיצונים רק על הכלים שכבר באו לבחינת חלל הפנוי מכח צמצום הב', דהיינו מפרסא ולמטה כנ"ל דף א' תתקמ"ו ד"ה, והתשובה.

עוד שינוי אחד היה כאן. כי שם בז' המלכים דמיתו, לא היה שבירה ומיתה רק בז"ת לבד, כי האחורים דאו"א וישסו"ת, נשארו באצילות ולא מתו. כי אע"פ שכלהו אחורים הם בחינת זו"ן, דהיינו בחינת אח"פ דכלים, המתחברים עם הפרצוף ע"י האור חדש בזווג ע"ב ס"ג, המוריד ה"ת בחזרה לפה, וכל אח"פ הם ישסו"ת וזו"ן. כנודע. אמנם אח"פ דכל מדרגה המתחברים לה בעת גדלות, נמצאים בהמדרגה שמתחתיה ואח"פ דכתר נפלו למקום או"א, ואח"פ דאו"א נפלו למקום ישסו"ת, ואח"פ דישסו"ת נפלו למקום זו"ן. אלא רק אח"פ דזו"ן, שהם תנה"י שלהם שבאו ממקום בי"ע, הם שנפלו בחזרה לבי"ע ומתו. והם שגררו עמהם גם הכלים דפנים כנ"ל. אבל מאו"א וישסו"ת לא נפל משהו לבי"ע, כי אח"פ שלהם נבררו ונתעלו רק מהמדרגה שמתחתיהם, וע"כ בעת ירידה חזרו למקום שהיו בעת קטנות.

משא"כ כאן בחטא דעצה"ד, אשר מטרם החטא כבר עלו זו"ן למקום א"א ואו"א, כי ז"א היה במקום א"א, ונוקבא במקום או"א, כנ"ל דף א' תתקל"ג ד"ה ועתה ע"ש. והנה תנה"י דז"א, אינם באים אלא ממקום בי"ע מאחורי הפרסא, שמטרם הבירור היו במקום המיתה, ואחר הבירור חזרו ונתחברו אל זו"ן העומדים במקום או"א, והם נחשבים עתה לבחינת או"א ממש, כנודע, כי התחתון העולה למקום העליון נעשה כמוהו. וא"כ אחר

שנסתלק מהם הג"ר דאורות ונה"י דכלים, היו צריכים באמת אלו הנה"י ליפול למקום בי"ע, כי משם נבררו, אלא משום שנתחברו למדרגת או"א, גרם זה שלא נפלו לבי"ע רק נשארו באצילות במקום זו"ן, ע"ד נפילת אחורים דאו"א. וע"כ מצד אחד הם נחשבים לקליפות, דהיינו מצד שבאו ונבררו מבי"ע ששם היו צריכים ליפול ולמות. ומצד ב' אמנם לא נפלו ומתו, משום שנתחברו לז"א בעת היותן בבחינת או"א, ואין תנה"י דאו"א נופלים לבר מאצילות, כנ"ל. והבן זה היטב, כי בזה יובנו המשך דברי הרב אשר לפנינו.

פרק רמב

זו"ן הם ב' אותיות אחרונים של הוי"ה, והם ו"ה, שהם בגימטריא י"א, לכו ג"כ הקליפות הם בסוד י"א בסוד י"א סמני הקטורת. הנה לכאורה יש סתירה, מהמבואר בסוד פטום הקטורת ובענין הקדיש בשער הכונות, כי שם נתבאר, בדף צ"ח ט"א ד"ה והנה, שהאחורים דאו"א וישסו"ת שנפלו במקום זו"ן, הם בחינת ו"ה, וע"כ הם י"א בחינות, ז' דזו"ן וד' אחורים דאו"א וישסו"ת, משום שנפלו לזו"ן נעשו כבחינת זו"ן. וכאן אומר שהאחורים דאו"א לא מתו ונשארו באצילות, וע"כ אין בהם אחיזה לקליפות ורק בז' מלכים דזו"ן בלבד, שירדו לבריאה, נתהוו בהם הקליפות הנקראים מות.

אמנם עם המתבאר בדיבור הסמוך, בענין השינוי הב' שנעשה בחטא דעצה"ד, שמשום שזו"ן עלו למקום ישסו"ת ואו"א ונעשו כמוהם, ע"כ האחורים שנפלו להם נחשבים מבחינה אחת כמו קליפות, משום שכל הנברר אל הזו"ן ממקום בי"ע באים, ע"ש. וע"ז מובנים היטב דברי הרב, כי כאן מדבר מזמן שביה"כ וע"כ אומר שאין האחורים דאו"א וישסו"ת בחשבון הי"א בחינת הקליפות, משום שהמה לא נבררו מתחלתן רק מהמדרגה שלאחריה שהם זו"ן דאצילות. אבל בשער הכונות הנ"ל, מדבר בענין נפילת העולמות שלאחר החטא דעצה"ד, שהאחורים אלו דאו"א וישסו"ת, אינם רק בחינת זו"ן שעלו והלבישו אותם, כי או"א וישסו"ת היו יותר למעלה כנ"ל. ע"כ הם שייכים באמת לזו"ן, כי מבי"ע באו, כנ"ל, וע"כ מחשב אותם שם בסוד ו"ה, שהם זו"ן.

אמנם מה שציין הרב כאן לעיין בענין הקטורת והקדיש, אין הכונה לפירוש הנ"ל, שהם ז"ת דזו"ן וד' אחורים, אלא הכונה היא לפירוש הב' המובא שם בשער הכונות בענין הקדיש דף צ"ח ט"א ד"ה עוד ירצה, שאומר שם, שד' האחורים דאו"א וישסו"ת אינם בחשבון העשתי עשר, אלא רק הז"ת דזו"ן לבד, מטעם שזו"ן הם ו"ה דהוי"ה, שהם בגימטריא י"א, ע"כ הם סוד עשתי עשר, ע"ש. דהיינו ממש כמו כאן. אבל יש להבין הדברים האלו, כי סוף סוף אין בזו"ן כי אם ז' בחינות ולמה הם נבחנים לעשתי עשר ומה הוא הרמז שו"ה הוא בגימטריא עשתי עשר, והלא אינם אלא ז' בחינות.

והענין הוא, כי אע"פ שזו"ן הם ז"ת לבד, מ"מ יש בהם ע"ס, כנודע. וע"ס בכל מקום שהם, הם נבחנים לי"ב פרצופין, שהם: עו"נ או"נ, או"א וישסו"ת, זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים, ואע"פ שכל הז"ת פו"א נשברו ומתו, עכ"ז בחינת זכר דעתיק ה"ס אור א"ס שבהם שה"ס אור העליון שנסתלק מן הז"ת לשורשו, שמשום זה נפלו ומתו, ונמצא שלא שלטו הקליפות והמיתה רק בעשתי עשר פרצופים לבד. וזה הרמז שו"ה הם בגימטריא עשתי עשר. עי' בבית שער לכונות אות קכ"ט באור פשוט בד"ה וז"ש. עש"ה.

פרק רמד

וכאשר עולין זו"ן למעלה עד עולם אצילות ומתחברים עם או"א שהם י"ה וכו', **ואז הקליפות מתבטלים ואז השם עליון נעשה שלם**. כי מקום א"א של עתה בעולם התיקון, הוא מקום ז"א דעולם הנקודים. כי עתיק נטל מקומם דג"ר נקודים לג"ר שלו, וז"ת דעתיק במקום ז"ת דנקודים. וא"א מלביש לחג"ת דעתיק העומדים במקום חג"ת דנקודים, הרי שא"א עומד במקום חג"ת דנקודים שהוא ז"א. ואו"א עומדים עתה במקום שמפה ולמטה דא"א, ששם מקום נה"י דנקודים, הרי שהם עומדים במקום הנוקבא של הנקודים, כי נה"י דנקודים הם בחינת הנוקבא, ולפיכך אחר שיבררו כל הבירורים דז' מלכין דמיתו, יחזור ז"א למקומו בנקודים, דהיינו שהוא יעלה וילביש למקום א"א של עתה. ונוקבא תעלה ותלביש למקום או"א של עתה העומדים במקומה, דהיינו כמצבם בנקודים טרם שביה"כ. ואז יתחברו ו"ה בי"ה ביחודא שלים, כי זו"ן ילבישו לא"א, המרומז בקוצו של יוד, ולאו"א הנרמזים בי"ה. ואז השם עליון נעשה שלם. ואע"פ שגם עתה בשבת עולים כן זו"ן למקום א"א ואו"א, דהיינו בשבת במנחה, וכן בשבועות, עכ"ז אינם שם בקביעות, וכן לא בבחינת פב"פ, וכן בי"ע נשארים אז ריקנים, אבל בגמר התיקון יהיו קומתם כא"א ואו"א פב"פ, ורגלי האצילות יתפשטו לבי"ע, וישובו בי"ע להיות אצילות, ואז יהיה בלע המות לנצח, כי הס"א תעבור מן הארץ, ויהיה כן תמיד בקביעות.

פרק רמז

א **הטומאה שבאצילות, הם הנקרא קליפה דאצילות הטהור** וכו', **הקליפות דאצילות יושבים בעולם האצילות** וכו'. ויש להבין הדברים, הרי באצילות לא יגורך רע כתיב, ועוד, מאין יש קליפה באצילות, והלא הקליפות לא נעשו אלא מהמלכים שירדו למקום מיתה, שהוא למטה מפרסא בבי"ע, ולא באצילות ח"ו כנודע. והנה כבר עמדנו בזה לעיל דף ב' ט"ז ד"ה עוד שינוי. ונתבאר שם כי בעת שביה"כ, לא היה שום שורש לקליפות באצילות, אלא, שזה נעשה עם חטאו של אדה"ר, משום שמטרם החטא היו כבר ז"א ונוקבא במקום הג"ר של האצילות, שהם א"א ואו"א. ומסבת החטא חזרו ואבדו נה"י

דכלים וג"ר דאורות, ובאו לבחינת ו"ק ונקודה, ואלו הכלים דאחורים הנקראים תנה"י, שחזרו ונפלו מזו"ן, יש בהם ב' צדדים: כי מצד אחד הם שייכים לבי"ע, כי כל הנברר לזו"ן באים מבי"ע, כנודע, דע"כ מחויבים ליפול בחזרה לבי"ע למקום המיתה והקליפות שמשם באו. ומצד השני, כיון שזו"ן כבר היו במקום הג"ר דאצילות, אין האחורים שלהם נופלים, רק מדרגה אחת למטה, דהיינו למקום זו"ן דאצילות, כמו האחורים דאו"א בעת שביה"כ, ומצד הזה אינם נבחנים לקליפות, כי אינם יוצאים לבר מאצילות כלל, אלא שנופלים מן המקום שהיו בו, דהיינו מהמקום שמחזה ולמעלה דא"א, ויורדים אל המקום שמחזה ולמטה דא"א, אבל עדיין הם נמצאים באצילות.

ולפיכך יש קליפות נגד עולם דאצילות ג"כ, שהם מהכלים דאחורים של זו"ן שבמקום או"א, אמנם הם אינם בעולם האצילות עצמו אלא תחת הפרסא בעולם הבריאה. אלא רק בחינה הראשונה של אלו הכלים דאחורים, דהיינו מצד שמתיחסים לאחורים דאו"א וא"א, הם באמת במדור אחד עם הזו"ן דאצילות, אבל, אינם שם ח"ו קליפות, אלא הם ממותקים שם בקדושת האצילות, רק שהם נבחנים כמו בחינות שורש אל אלו דאחורים דזו"ן שלמטה מפרסא, כי סוף סוף הם מיחס אחד, וע"כ הם יונקים שם די חיותם, בסוד ומלכותו בכל משלה, כמ"ש בע"ח שער מ"ח פ"ב, שהזכרים יונקים ביום בחשאי, והנקבות בלילה ע"ש. אמנם אינם במדור אחד עם הזו"ן דאצילות.

משא"כ האחורים שנפלו מפרצופי בי"ע, לא נשאר להם שום שורש באצילות וכולם נפלו לבי"ע, כי הכלים דפנים שנשארו לאחר החטא מבי"ע, נעשו לפרצופי בי"ע דקדושה, והכלים דאחורים דכל אחד, נעשו לבחינת פרצופי בי"ע דטומאה, כל אחד לעומת הבחינה דפנים המתיחס אליו.

ב **סביבות העולם או הם למטה בין כל עולם ועולם זה יתבאר במקום אחר**. הנה בע"ח שמ"ג פ"ג מביא אלו ב' הפירושים, כי תחילה פירש שהקליפות מסבבים ומלבישים את הנוקבא דפרצופי היושר, ונמצאים בין מקיפי היושר לנוקבא לבין הכלים פנימים דיושר שלה. ופירוש ב' אומר שם, שאדם בליעל אינו מסבב להנוקבא דקדושה, אלא נפרד ממנה ועומד אחורי אדם דקדושה. דהיינו מתחתיו כי אחוריו פירושו כמו מתחתיו. ע"ש. אמנם לא ביאר ולא הכריע שם כלום איזה פירוש הוא העיקר.

אמנם אלו ואלו דברי אלקים חיים כי שניהם אמיתים, וזה הכלל, כי מקום הקליפות בכל עולם ועולם, הוא במקום החושך ביותר שבאותו עולם, וע"כ הם נמצאים אחר סיום כל הכלים הפנימים והחיצונים של פרצוף המלכות דאותו עולם, לבין עיגול הפנימי האחרון של המקיפים דיושר דאותו עולם, ששם הסיום של כל האורות המקיפים. ושם

המקום החושך ביותר, שהרי רחוק הוא מהאורות הפנימים שבנוקבא דאותו עולם, וכן הוא הרחוק ביותר מבחינת הכלים המקיפים דאותו עולם. אלא בדבר הסיום של כל פרצוף יש להבחין ב' מקומות: א' הוא הסיום רגלים, שהוא למטה מכל הפרצוף. וב' הוא בחינת סיומי המלכיות שבצדדים בכל קומתו. כי כמו שהמלכות מסיימת למטה בכללות לכל הפרצוף, כן היא מסיימת בפרטות כל ספירה וספירה של קומת הפרצוף, שז"ס הע"ס דעבי מפנים לחוץ, הנקרא מוחא עצמות גידין בשר ועור הנמצאים בכל ספירה וספירה מראש הפרצוף עד סופו, כי העור נבחן למסבב ומסיים הפרצוף מכל צדדיו, כמו אצבעות הרגלים המסיימים בכללות למטה. וכל בחינת העור מראשו עד סיום רגליו היא בחינת מלכות המסיימת אל הפרצוף בכל הקפו.

ולפיכך מבחינת הסיום דכללות של הפרצוף, נבחן מקום הקליפות שהם מתחתיו של הפרצוף. אמנם מבחינת הסיום שמסביבותיו של הפרצוף בכל אורך קומתו, נבחן מקום לקליפות אחורי העור של הפרצוף המסבבים אותו מכל צדדיו.

פרק רנא

ז"א ונוקבא דקליפה דאצילות ו' אורות בזכר לבד בסוד ו"ק ואור א' שביעי בנוקבא. היינו מטרם חטאו של אדה"ר, שאז היו כל העולמות בבחינת האצילות, דהיינו בבחי' הג' דערב שבת בין השמשות, כנ"ל (דף א' תתק"מ ד"ה פנימיות ע"ש כל ההמשך). ונתבאר שם, כי אע"פ מכל בי"ע עלו לאצילות, מ"מ היו עדיין העולמות חסרים, כי לז"א היה חסר חיה יחידה דיחידה, ולא היה בו אלא נשמה דיחידה, וכן הנוקבא היתה חסרה מבחינת מלכות של עצמה, (ע"ש בדף א' תתקמ"ה ד"ה וזה אמרו). הרי שגם אז עוד לא היו נבררים כל המלכים שנפלו בשביה"כ. והנה שיורי המלכים שנשארו אז הם בחינת ו"ק דזכר דקליפות ונקודה דנוקבא שלו. הנבחנים לאב"א דזו"ן דקליפות, והוא מטעם הגניזו דאו"א הפנימים שנעשה שם, וכן הגניזו דה"ת ברדל"א, אשר מחמת זה נטשטשו גם הקליפות, והיה ז"א דקליפה חסר ראש, ונוקבא דקליפה היתה חסרה כל הט"ר שלה. והם נבחנים לקליפות דאצילות, משום שכל העולמות היו אז בבחינת אצילות. ובזה תבין סוד מה שאמרו ז"ל סירס את הזכר וצינן את הנקבה. וכן אל אחר אסתרס ולא עביד פירי.

פרק רנב

הפגם בעולם האצילות עד א"א דקדושה כביכול וכו' **אין א"א דאצילות מאיר אבל נגנז באו"א ואו"א הם מאירים באצילות.** כי מטרם החטא היה א"א מאיר באצילות המוחין דע"ב דמזלא, שמהם באו כל המוחין דז"א ונוקביה עד שז"א הלביש את א"א, ונוקבא

את או"א עלאין והפירוש הוא, כי ז"א בקטנותו יוצא מבחינת ה"ת בנקבי עינים, ואין לו אלא ו"ק כי חסר נה"י דכלים וג"ר דאורות. וכדי להשלימו בג"ר הוא עולה למ"ן לאו"א ואו"א יותר למעלה, עד שנמשכים המוחין מע"ב ס"ג דא"ק, המורידים ה"ת מנקבי עינים, ואז יוצאים נה"י דכלים וג"ר דאורות. וטעם הדבר הוא, כי מתוך שע"ב דא"ק אין בו מבחינת צמצום ב' ולא כלום, ע"כ האור הנמשך ממנו, מוריד ה"ת בחזרה מעינים לפה, כמו שהיה בצמצום א'. וע"כ רק עתיק יכול לקבל אלו המוחין דע"ב ס"ג דא"ק, להיות בו גם מצמצום א', כנודע, אמנם הפרצופים דא"א ואו"א, שכבר הם מצמצום ב', אינם יכולים לקבלם זולת ע"י עליתם לעתיק. וכן הם צריכים למ"ן דמזלא, כי בהם נכללת המלכות דצמצום א' עד בחינת היסוד שבה, כי אז יתכן בה ענין ירידת ה"ת לפה בעת הזווג, כנ"ל בחלק י"ג דף אלף שע"ו אות קע"ב, ובאו"פ שם. אמנם אין השערות דיקנא נכנסין לפנימיות להעשות מ"ן דצמצום א', זולת במקום ג"ר דעתיק, ששם נגנז המלכות הזו. כמ"ש שם באורך עש"ה.

וסדר העליה הוא באופן זה, כי בעת שהמוחין דע"ב ס"ג דא"ק מגיעים לעתיק, שיש בו גם בחינת צמצום ב', כי בחינת חג"ת נה"י שלו נתקנו בצמצום ב' לצורך א"א דאצילות, הנה אז מוריד ה"ת מנקבי עינים שלו אל הפה, וחג"ת דעתיק, שהיו בבחינת אח"פ לבר מראש, עולים ונעשים בחינת ראש דעתיק וחב"ד, ונמצא גם א"א המלביש לחג"ת דעתיק שגם הג"ר שלו עולים עמהם ועומדים גם הם במקום הראש דעתיק, ונמצא עתה הפה דא"א במקום הפה דעתיק. ונבחן אז שהח' תיקוני דיקנא עלאין, העומדים בסיום הלחיים דראש דא"א נכנסו שם בפנימיות הראש, בסוד מ"ן שבחיך דא"א, וה"ס ג'יכ"ק, שהוא עתה בפה דראש עתיק. וכן עולים חג"ת דא"א ונעשים לג"ר דא"א, ונמצאים גם או"א המלבישים לחג"ת דא"א, שעומדים עתה במקום ג"ר דא"א, ונמצא הגרון דא"א שבו תלוים ד' תי"ד תחתונים עומד עתה במקום גלגלתא דא"א שמקודם לכן וגם הם נכנסים בפנימיות הכלים, דהיינו תוך הגרון דא"א והם נעשים שם למ"ן בסוד אחה"ע ואז נעשה הזווג דחיך וגרון דא"א, שהם במקום ג"ר דעתיק, ומתחברים ח' תי"ד עלאין עם ד' תי"ד תתאין לאחד, ויוצא עליהם המוחין דע"ב דמזלא. כנ"ל בדף אלף תקנ"ח אות ק"ה ובאו"פ שם.

ויש כאן ג' מצבים: א' הוא כשנה"י דא"א נעשו לחג"ת ועולים עמהם זו"ן וישסו"ת, ונמצאים עומדים במקום או"א עלאין הקבועים, והנה אז נכללים ג' הראשים: דעתיק, ודא"א ודאו"א, זה בזה: כי אין העדר ברוחני, וע"כ הגם שא"א עלה לג"ר דעתיק מ"מ הוא נבחן ג"כ שמאיר עוד במקומו הקבוע, כמו מטרם שעלה, דהיינו בהמקום ששם

מלבישים עתה או"א, וע"כ אותו הזווג שא"א עושה במקום ג"ר דעתיק, נעשה ג"כ במקומו הקבוע למטה, ואו"א העומדים שם מקבלים קומת הזווג ממנו. ועד"ז כשאו"א מקבלים קומת הזווג מג"ר הקבועים דא"א, הם עושים הזווג הזה גם במקומם הקבוע במקום חג"ת דא"א, ששם עומדים עתה ישסו"ת וזו"ן. ונמצאים גם ישסו"ת וזו"ן מקבלים קומת הזווג מאו"א הנמצאים במקומם. ועניין זה נקרא כפיפת ראש. כי נבחן, שא"א שעלה עתה לג"ר דעתיק, כופף ראשו ומזדווג במקום או"א, העומדים במקום הג"ר הקבועים שלו. וכן או"א שעלו למקום ג"ר דא"א, הם כופפים ראשם ומזדווגים במקום הג"ר הקבועים שלהם, דהיינו במקום חג"ת דא"א ששם נמצאים עתה ישסו"ת וזו"ן, ואז מקבלים ישסו"ת וזו"ן מהמוחין האלו בחינת קומת נשמה.

ולמוחין דחיה, עולים נה"י וחג"ת דא"א למקום חב"ד שלו, וגם זו"ן שכבר מלבישים על נה"י וחג"ת דא"א עולים עמהם ונמצא עתה שאין כאן אלא רק בחינה אחת של כפיפת ראש, דהיינו שא"א שבמקום עתיק כופף ראשו למקום ג"ר הקבועים שלו, ששם עומדים ישסו"ת וזו"ן, וע"כ הם מקבלים מהמוחין קומת חיה, כי המוחין המקובלים במקום ג"ר דא"א, שהוא קומת ע"ב, הם בחינת חיה.

ולמוחין דיחידה, עולים כל הט"ס דא"א למקום ג"ר דעתיק, וגם הזו"ן שמכבר מלבישים, עולים עמהם ועומדים במקום ג"ר דעתיק, ונמצאים ישסו"ת וזו"ן מקבלים עתה המוחין היוצאים שם בלי שום כפיפת ראש כלל, וע"כ הם מוחין דיחידה, כי הוא קומת כתר אמנם הז"א הוא בחינת מלמעלה למטה דישסו"ת, וע"כ יורד עם המוחין לא"א וחיה שמקבל במקום ג"ר דא"א, הוא יורד עם המוחין למקום או"א עלאין. ועד"ז בקומת נשמה שמקבל במקום או"א עלאיי הוא יורד עם המוחין למקום ישסו"ת.

והנה נתבאר, שאין שום הפרש ביציאת המוחין, כי אינם יוצאים אלא על מ"ן דדיקנא בסוד הזווג דחיך וגרון דא"א העומד במקום ג"ר דעתיק ולא זולת. וכל ההפרש בשיעור קומות דנשמה חיה יחידה, הוא רק בענין הכפיפת ראש של א"א. שלקומת נשמה נעשו ב' בחינות כפיפת ראש, עד לחג"ת של א"א, ויוצאים המוחין בקומת ס"ג. ולקומת חיה נעשו כפיפת ראש אחת, עד לג"ר הקבועים שלו ששם קומת ע"ב. ולקומת יחידה אין שום כפיפת ראש אלא שהזו"ן מקבלם במקום עתיק ששם קומת כתר. וזכור הדברים האלו. ועי' לעיל דף אלף תתכ"ז תשובה ט'.

וזה אמרו "כי הנה ע"י חטא דאדה"ר הגיע הפגם בעולם האצילות עד א"א דקדושה, וז"ס ישת חשך סתרו, ואז אין א"א דאצילות מאיר, אבל נגנז באו"א, ואו"א הם מאירים באצילות" כי ע"י חטאו של אדה"ר נפגמו כל אלו המוחין שיצאו באצילות בבחינת

תוספת ולא נשארו בפרצופי אצילות אלא בחינת מוחין הקבועים, וחזר א"א למקום חג"ת דעתיק, ואו"א למקום חג"ת דא"א במוחין דס"ג, וישסו"ת וזו"ן למחזה ולמטה דא"א, לבחינת ו"ק בלי ראש, והנוקבא חזרה לבחינת נקודת הסיום דז"א, ונמצא שאין א"א מאיר עוד את המוחין דמזלא לאו"א וזו"ן, כמו שהאיר בג' הבחינות מטרם החטא דאדה"ר כנ"ל, אלא או"א שירדו מפה ולמטה דא"א במוחין דס"ג הם המאירים באצילות לישסו"ת וזו"ן, שהם אינם מקבלים מהם אלא מוחין דו"ק. ומוחין דע"ב נמנעו עתה לגמרי אפילו מאו"א עלאין, כי נתבטלו כל העליות למקום הזווג דמזלא, כמבואר.

פרק רנג

כיון שנסתם א"א ואצילות גרם מיעוט אל נוקבא דז"א דאצילות תסתלקו ממנה כל ט"ס עליונים. ולא נשאר בה אלא נקודה א' לבד. כי אין לנוקבא שום מציאות של בנין רק ע"י מוחין דמזלא, כי אין הז"א מתחיל לבנותה מטרם שמסיג בחינת נשמה, שהיא מקובלת בב' כפיפות ראש, מהמוחין דע"ב דמזלא היוצאים בעתיק, כנ"ל בדיבור הסמוך, וא"כ אחר שנסתמו המוחין דמזלא, כי או"א חזרו לבחינת מוחין דס"ג, פרחו מנוקבא כל הט"ר שלה המקובלים מע"ב דמזלא, ולא נשארה אלא בנקודה דכלים דפנים, שהוא בחינת כתר דכלים ובחינת מלכות דאורות.

פרק רנד

נתפשטה לילית ונעשא פרצוף שלם בי"ס, ונתלבשו אותם ט' ניצוצין של הנוקבא בט"ס הראשונות שלה. שז"ס אמלאה החרבה, שאין הקליפה נבנית רק מהחסרון של הקדושה, כי כל אותם הט"ס הראשונות שנסתלקו מהנוקבא מחמת החטא דאדה"ר, נפלו כולם להנוקבא דקליפות, והיא נבנה מהם לפרצוף שלם די"ס. אמנם האורות של הט"ס דנוקבא אינם נופלים ח"ו לקליפות, כי הם נסתלקו לשרשם, ורק בחינת הניצוצין והכלים דט"ר דנוקבא נפלו לקליפות, וזה שמדייק הרב "ונתלבשו אותם ט' נצוצין של הנוקבא, בט"ס ראשונות שלה" להשמיענו כי רק בחינת ניצוצין וכלים נופלים למטה ולא ח"ו אורות. כי באורות אינו נוהג רק התפשטות והסתלקות לבד. כמ"ש הרב בע"ח שער ו' פ"ח.

פרק רנט

הט"ס ראשונים נקרא רישא וכו' **אבל בחינה אחרונה שבה הנקרא זנבא היא לבדה נשארה באצילות וכו' ולכן או"ה שהם זנבא יש להם תגבורת בגלות**. ולכאורה היה צריך להיות להיפך, שבבחינת המלכות שנשארה באצילות, היו צריכים ישראל להתתקף על ידה, ובט"ר שנפלו לקליפות היו צריכים או"ה ליטל מהם תגבורת לשלוט על ישראל

בגלות. אמנם עמקות יש בהדברים. כי כבר נתבאר, שנקודה זו שנשארה באצילות, ה"ס נקודת החזה דז"ת דנקודים, שהוא נקודת הסיום דצמצום ב', שנעשה בעת יציאת הקטנות דנקודים, מפאת עלית מלכות המסיימת דצמצום א', אל מקום החזה דפרצוף נקודות דס"ג, שע"כ מחזה ולמטה נעשה לחלל פנוי, כנ"ל בדברי הרב (דף א' תתפ"ט אות ג') ע"ש. גם נתבאר, שסבת שביה"כ היתה, מחמת שעברו על הגבול הנ"ל ובאו לבי"ע, וע"כ כח המלכות המסיימת שבנקודת החזה, נתערבה במלכים, וע"כ האור העליון נסתלק מהם ומתו.

ונתבאר לעיל דף א' תתקמ"ב ד"ה ועם זה. שע"כ יש ב' בחינות בשבירת הכלים, שהם: רפ"ח ניצוצין, ול"ב האבן, שבחינת הט"ר מהמלכים שנשברו, הם בחינת רפ"ח ניצוצין, הראוים להתברר לקדושה. אבל כל בחינות המלכיות שבמלכים, שהם ל"ב מלכיות אשר כח מלכות המסיימת דצמצום א' רכיב עליהם, הם נעשו לקליפות אשר לא יצלחו לכלום. ואין להם בירור בשתא אלפי שני עד לע"ל, שאז נאמר והסירותי את ל"ב האבן מבשרכם, ואז יבולע המות לנצח. עש"ה.

והנה כל בנין הנוקבא דז"א דאצילות הוא ע"י הרפ"ח ניצוצין, ומהם כל ט"ס שלה הנקראים רישא. כי מל"ב האבן אין שהם בירורים. ובסבת החטא דאדם הראשון, נפל רישא שלה לקליפות. ונשארה רק בנקודת החזה, שמבחינת הכלים היא בחינת הכתר שבה, ומבחינת האורות הוא בחינת המלכות שבה, כנ"ל. והנה אז היא נקראת נקודה שחורה דלית בה לבננותא כלום, והוא משום שמבחינה זו אין לה שום בירור, כי שם היא בחינת מלכות המסיימת, שאינה נבנית זולת בבירורים דל"ב האבן, וע"כ היא שחורה, כי אין בחינת לבן והארה נוהג שם, עד גמר התיקון כנ"ל. וכל בנינה הוא ע"י ז"א בעלה, בסוד ויבן ה' אלקים את הצלע וכו', שה"ס רפ"ח שמשגת ממוחין דאו"א, שאלו נקראים רישא.

וזהו שרומז הרב (באות רל"ח) על הפסוק נפלה ולא תוסיף קום, שהוא ענין זנבא ורישא. כי הזוהר ביאר הפסוק הזה, כי נפלה ולא תוסיף קום מעצמה, אלא בעלה הוא דיוקים לה. והוא כנ"ל, כי מבחינתה עצמה היא שחורה, להיותה נקודת הסיום ששם שורש ל"ב האבן שאין להם בירור, וע"כ לא תוסיף קום מעצמה, ורק ז"א בעלה הוא מוקים לה ע"י המוחין דאו"א עלאין בסוד הבירורים דרפ"ח ניצוצין כנ"ל. ורומז הרב ע"ז שהוא ענין זנבא ורישא, כלומר, שבחינתה עצמה שעליה נאמר נפלה ולא תוסיף קום, הוא ענין זנבא. ובחינת הבנין שלה שז"א מוקים לה. הוא ענין רישא דהיינו כמבואר.

וזה אמרו "ולכן או"ה שהם זנבא יש להם תגבורת בגלות הזה לפי שהם נזונין מן הזנב

השולטת עתה אבל ישראל שהם רישא נזונין מן רישא" דהיינו כנ"ל, שכל כח השליטה של הקליפות להחטיא את ישראל הוא ע"י ל"ב האבן הנ"ל, כי מבחינה זו היא שחורה וליה בה לבננותא כלל עד גמר התיקון. וכל ישועת ישראל הוא להעלות מ"ן בסוד רפ"ח ניצוצין ולבנותה בנין שלם בקומת או"א, שאז היא סיהרא באשלמותה, ע"ד שהיתה בימי שלמה, בעת בנין בהמ"ק הא'. ונמצא בחורבן בהמ"ק שהט"ר נפלו לקליפות, ולא נשאר לישראל אלא רק בחינת זנבא, ע"כ יש לאו"ה תגבורת לשלוט על ישראל, משום שמבחינה זו אין שום בירורין עד לגמר התיקון. ולכן ישראל הם בגלות הזה נכנעים ושפלים תחת עכו"ם הנקראים זנבא. כי כל כחם להחטיא את ישראל הוא מכח זנבא, שה"ס ל"ב האבן, כמבואר.

פרק רסא

לילית אתקרי יותרת מל הכבד דאתגברת על בעלה ואיהי שולטת על דכורא. כי הוא אין לו אלא ו' אורות, והנוקבא שלו לילית יש לה יוד אורות. ויש להבין הדבר כיון שאין אל הנוקבא אלא מה שהזכר נותן לה, א"כ איך יש לה יותר אורות ממנו. והענין הוא, כי מטרם חטאו של אדם הראשון, כבר היה מתוקן כל ד' העולמות אבי"ע, כי כל ג' העולמות בי"ע כבר עלו לקדושת האצילות, אלא שעוד לא היה התיקון שלם, כי הקליפות היו עדיין במחזה ולמטה דבי"ע, בד"ת דיצירה ובי"ס דעשיה, כנ"ל. והם בחינת ל"ב האבן שאינם ראוים לבירור עד גמר התיקון, כנ"ל דף א' תתקמ"ב ד"ה עתה, ע"ש. ואז לא היה בהם אלא בחינת ז"א ונוקבא דקליפות אב"א, שפירושו ו"ק ונקודה. שה"ס סירס הזכר וזינן את הנקבה, כי הזכר דקליפה היה חסר נה"י, והוא אסתרס, כלומר, שלא יהיה ראוי לעולם להשיג בחינת נה"י דכלים וג"ר דאורות. וכן צינן את הנקבה, שהעמידה בנקודה, שלא תהיה ראויה לבנין לעולם. ונודע, שלולא תיקון הזה שנעשה באלו הזו"ן דל"ב האבן, לא היה מציאות קיום אל העולמות.

ועם זה תבין, שגם אחר החטא דעצה"ד, שכל תנה"י דכלים עם הניצוצין של הג"ר דאורות חזרו ונפלו לקליפות: אשר מתנה"י דזו"ן נבנו הקליפות דאצילות, ומתנה"י דבי"ע נבנו הקליפות של בי"ע, כל אחד נגד הבחינה שכנגדו כנ"ל. הנה כל אלו הכלים והניצוצין שנפלו להם, הם היו מבחינת הרפ"ח הניצוצין בלבד כי לא היה שם כלום מבחינת ל"ב האבן כנ"ל, כי גם הנוקבא דז"א לא נבנה כלום מבחינת נקודת הסיום שלה, אלא רק ממה דיהיב לה בעלה ממוחין דאו"א כנ"ל. כי ע"כ היו בי"ע מוכרחים לעלות מנקודת הסיום דאצילות ולמעלה ובי"ע נשאר ריקן, כנ"ל. ונמצא כי הקליפות דאצילות שעשקו את הט"ר של הנוקבא לחלקם, היה אז מחלקם של הקדושה, ולא מחלק הקליפות שהם

ל"ב האבן.
וז"ס שלילית נבנית בע"ס שלימות, כי מבחינתה עצמה, שהיא ל"ב האבן לא היתה לה אלא נקודה לבד, ומעושק הקדושה הרויחה בנין שלם של ע"ס. אבל הז"א דקליפה אין לו מהאורות האלו שעשק מתנה"י דז"א רע ו"ק לבד, כלומר שלא הרויח את נה"י החסרים לו, כי ז"ס אל אחר אסתרס ולא עביד פירי, ואע"פ שהוא עתה עם הנוקבא שלו לילית פב"פ, אין זה נבחן לזווג ממש, שהרי לא נתן לה כלום מן בחינתו שהוא ל"ב האבן, אלא מחמס ועושק ממה שגזל הרפ"ח ניצוצין דקדושה, לפיכך הוא עצמו לא נתגדל עי"ז, רק הנוקבא שלו בלבדה, כי אין זה נבחן לתולדות שלו, אלא לגזל בעלמא. ונמצא הוא עצמו אסתרס ולא עביד פירי, כאמרם ז"ל. ומעושק וגזל הזה נעשה הנוקבא גדולה על הדכר, ונקראת יותרת על הכבד ואיהי שלטא על דכורא, להיותה גדולה ממנו.

פרק רסג

או"א מכוסים תוך אותן השערות אשר הם לבנות כתלג חיוור וכו' כל אלו השערות שהיו כאן באו"א דקדושה שם הם בעשו שהוא ז"א דקליפות וגם הם סומקין כורדא.
ג' גוונין יש בשערות, והם: אדום שחור לבן. בסו"ה ויטע אש"ל בבאר שבע. שאש"ל הם נוטריקון אדום שחור לבן. כנודע.
וסוד השערות, הם בחי' דינין, ושורשם מתחיל בראש הס"ג דא"ק אחר הצמצום ב', שעלתה ה"ת בנקבי עינים דס"ג דא"ק בעת הזווג, לצורך הע"ס דקטנות נקודים, כנ"ל בחלק ו' (דף ת"ח ד"ה מסתכל) ע"ש. כי אחר שהע"ס דראש הפסידו אח"פ דכלים וג"ר דאורות, יצאו הכלים הקודמים בבחינת מותרי מוחא ובבחינת שערות. עש"ה.
אמנם גם בעולם התיקון יצאו בחינת שערות רישא ודיקנא בא"א, כי הגם שא"א כבר יש לו ג"ר דאורות ונה"י דכלים, אמנם כיון שקומתו הוא רק ע"ב דמ"ה, שפירושו בחינת מ"ה דע"ב דא"ק שמטבור ולמטה שלו, וחסר לו בחינת ג"ר דע"ב דא"ק, שהוא מטעם הגניזו דאו"א הפנימים ששמשו בנקודים, וע"כ יצאו בו בחינות מותרי מוחא הנקראים שערות. כמ"ש בחלק י"ג דף א' ש"ל אות ע"ח.
והנה מטרם החטא, כבר עלה א"א לע"ב דא"ק, שמבחינת העליה הזו, כבר השיג שם הג"ר שלו, שאז נכנסו השערות שלו ונעשו לכלים פנימים של ראש, כנודע. אמנם מחמת החטא נסתלקו לו אלו המוחין, וירדו שוב למקום חג"ת דעתיק, והכלים הפנימים שנעשו לו שם מהשערות יצאו שוב מהראש שלו בבחינת מותרי מוחא ונעשו לשערות, אלא שאין בהם דינין כלל וכולם רחמים גמורים, וז"ס שהם לבנים כתלג חיוור, ואלו השערות לבנות נעשו למקיפים לאו"א, בעת שעומדים מפה ולמטה דא"א, שעל ידי הארתם הם

שם בבחינת ג"ר, ויכולים לעלות אל הג"ר דא"א בעת עלית מ"ן דזו"ן. כמ"ש כל זה בחלק י"ג.

וזה אמרו "נמצא או"א מכוסים תוך אותן השערות שהם לבנות כתלג חיוור ועי"ז נשאר יעקב איש חלק, כי כבר נתקן כל האצילות וכל השערות למעלה באו"א, אבל יעקב נשאר בבחינת איש חלק שהוא ז"א דאצילות" כי יעקב הוא בחינות אחורים דאבא שנפלו מאו"א הפנימים ששמשו בנקודים. וע"כ אינו יכול לחזור למקומו לאבא עלאה בכל משך שתא אלפי שני, שהוא מחמת הגניזו דאו"א הפנימים, וג"ר דע"ב אינם מתגלים עוד באצילות. שז"ס מי יקום יעקב כי קטן הוא. וע"כ הוא נתקן לבחינת פרצוף מיוחד למטה במקום ז"א דאצילות, דהיינו באותו מקום שנפל לשם בעת הביטול דאחורים דאו"א. והוא במקום מחזה ולמטה של ז"א, שהוא עומד ומלבישו שם, אבל הוא אינו ז"א עצמו. ומ"ש כאן הרב שיעקב הוא ז"א דקדושה, פירושו: שהוא נתקן עם ז"א דקדושה, ומשמש במקומו בסוד הזווג דיעקב ולאה ויעקב ורחל, אבל אינו ז"א ממש. כנודע.

והנה נתבאר, שיעקב הוא ממש אותו הבחינה דאחורים דאו"א הפנימים שמהם יצאו השערות למעלה בא"א, דהיינו מבחינת ג"ר דע"ב, שאין להם תיקונם השלם עד לגמה"ת. ולפי זה היה יעקב צריך להיות כולו שערות ודינין, וזה אמרו "כי כבר נתקן כל האצילות וכל השערות באו"א אבל יעקב נשאר בבחינת איש חלק" כי אלו השערות דיעקב כבר נמצאים בדיקנא דא"א, עצמו, כי הם מבחינת ג"ר דע"ב שנגנזו, שהוא בחינת יעקב, ולהיותם שם בסוד לבנים כתלג חיור, כלו מהם הדינין ולא נשאר ליעקב שום שערות. כמו שאין לאו"א שערות, משום שהם מקבלים תיקונם משערות הלבנים דא"א שהם מאירים אליהם בבחינת או"מ. כנ"ל.

אמנם ז"א עצמו יש לו שערות, והם אינם לבנים אלא שחורים, בסו"ה קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. אבל שערות דנוקבא דז"א, הם אדומים בסוד ארץ אדום, להורות שהם באים מצמצום ב', כי נמתקת במדת הרחמים דאמא. וטעם הדבר, תבין עם המתבאר לעיל ד"ה לילית. שכל בנין הנוקבא אינה כלום מבחינת נקודתה עצמה, כי אלו היה כן, היה לה בחינת שערות שחורות, כי ה"ס נקודה שחורה, כנ"ל. אכן אינה נבנית מנקודתה אלא מסוד או"א עלאין ע"י ז"א, שהם רק בחינת הרפ"ח ניצוצין, וע"כ אין לה אלא רק שערות אדומות, הממותקים ברחמי הבינה סוד ארץ אדום. אבל הז"א עצמו, יש בו שורש הדינין בסוד נקודת הסיום שלו, וע"כ שערותיו שחורות כעורב.

וזה אמרו "אבל בקליפות וכו'. כל אלו השערות שהיו כאן באו"א דקדושה שם הם בעשו שהוא ז"א דקליפות וגם הם סומקין כוורדא" כי אם היה להם ח"ו אחיזה בג"ר, אז היה

בהם שערות בא"א ואו"א שלהם, ואז היה להם גם שערות שחורות, שהם בחינת ל"ב האבן כנ"ל. דהיינו בלי מיתוק דאמא. אמנם נתבאר, שמבחינת ל"ב האבן לא נברר כלום גם מטרם החטא דעצה"ד, כי כבר נגנזו או"א הפנימים וכן ה"ת נגנזה ברדל"א, כנ"ל דף א' תתקמ"ב ד"ה עתה ע"ש. וכל המוחין היו רק מבחינת רפ"ח ניצוצין, דהיינו היוצאים על מ"ן דאמא, (כנ"ל דף א' תתקמ"ה ד"ה וזה). וע"כ אין להם אחיזה בג"ר רק בזו"ן וע"כ השערות שלהם, כלומר שליטת הדינין שלהם להחטיא את ישראל, רק בחינת שערות סומקין, כדוגמת השערות דנוקבא. כנ"ל. והבן.

פרק רסז

בעולם הבריאה ונתוסף פגם בקדושה דבריאה בא"א ואבא ותיקון בקליפות א"א ואבא וכו' וכנגד זה נתוסף תיקון בקליפות דבריאה גם באו"א. הנה תחילה אומר שנעשה תיקון בא"א ואבא דקליפה ותוך כדי דיבור מסיים. שנתקן רק או"א דקליפות לבד. שהוא תמוה.

והענין הוא, כי מטרם החטא דאדה"ר שבי"ע היו באצילות, היו המסכים שלהם בבחינת איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. כי הבריאה היתה בבחינת אחורים דישסו"ת שהוא בחי"ב, והיצירה היתה בבחינת אחורים לע"ב דהיינו במסך דז"א שהיא בחי"ג, והעשיה היתה בבחינת אחורים ליחידה, דהיינו בחינת מלכות. והיו כולם מקבלים אור א"ס ואור החכמה מבחינת א"א ואבא. כי גם הבריאה שהיתה במסך דבחי"ב, שחושקת באור דחסדים יותר, עכ"ז לא היה לה עיכוב לעלות לא"א ואבא, כלומר לקומת ע"ב, כי לא היה בה שום כח צמצום ומסך. אמנם אחר החטא שהבריאה נפלה למטה מפרסא, הנה הגם שמשמשת גם עתה באותו המסך דבחי"ב, ויש לה מוחין דס"ג, אמנם המסך שבה הוא דוחה חכמה וע"ב לגמרי, דהיינו מחמת כח המסיים שבפרסא, כי עתה אינה ראויה לקבל רק אור דחסדים ולא אור א"א ואבא שהם קומת ע"ב, ועי' לעיל דף א' תתק"ד ד"ה ועם.

וזה אמרו "ונתוסף פגם בקדושה דבריאה בא"א ואבא ותיקון בקליפות א"א ואבא" כי רק אמא מאירה בבריאה דהיינו קומת ס"ג במסך דבחי"ב, אבל היא אינה יכולה לקבל אור א"א ואבא שהם ע"ב, וע"כ אין בבריאה בחינת ג"ר לא"א ואבא, כנ"ל. והנה חסרון הזה דאור ע"ב ירשה הקליפה, כי אותם הכלים דאחורים שהיו לאו"א דהיינו לקומת ס"ג, בעת שהבריאה היתה באצילות, שהיו ממשיכים אור א"א ואבא בכל עת שרצו, הנה עתה אחר שקומת ס"ג זו נפלה בבחינת הבריאה שלמטה מפרסא, נפלו ממנה אלו הניצוצין דא"א ואבא לאו"א דקליפה. כי מהם נבנו או"א דקליפה. באופן שמבחינת הקומה

אין בבריאה אלא או"א דקליפה, כלומר הכלים דאחורים שהיו להבריאה בעת היותה באצילות, שגם אז לא היה קומתה אלא קומת ס"ג הנקראת או"א. אמנם בחינת הניצוצין שקבלו מהפסד שנעשה בסבת הנפילה, הרי הם מבחינת א"א ואבא שהאירו בקומת הבריאה בעת היותה באצילות, שעתה אבדו ואינם. ומאלו הניצוצין נבנו קומת או"א דקליפה שבבריאה. וז"ש, "וכנגד זה נתוסף תיקון בקליפה דבריאה גם באו"א שלהם ונמשך להם אור מאו"א דקדושה" היינו אור א"א ואבא שהיה לקומת או"א שבבריאה בעת היותה בקדושת האצילות, כמבואר.

פרק רסח

היצירה חשך אור אמא דקדושה ג"כ ולא נשאר שם אלא אור ז"א לבד וכו' **וכנגד זה נתוסף בקליפה דיצירה תיקון ג' גם בא"א אשר שם**. כי היצירה בעת היותה באצילות, היתה משמשת שם במסך דבחי"ג למוחין דע"ב שהם קומת ג"ר דא"א, ולאחר החטא שנפלה למטה מפרסא, אינה ראויה לקבל אלא קומת ז"א ו"ק בלי ראש, וכל אלו הניצוצין שהיה לה מבחינת א"א דהיינו קומת ע"ב נפלו ליצירה דקליפות ונבנו מהם גם א"א דקליפות.

פרק רסט

ובעולם העשיה חשך גם אור ז"א אשר שם, ולא נשאר רק אור דנוקבא דז"א וכו' **ונתוסף בקליפה דעשיה תיקון בבחינת עתיק אשר שם**. כי עולם העשיה בעת היותה באצילות, שמשה שם בבחינת אחורים לאור היחידה, שהוא קומת כתר הנקרא עתיק, ואחר החטא שנפלה למטה מפרסא, לא נשאר לה אלא קומת מלכות שהיא ג' גו ג'. ומכל אלו הניצוצין שאבדה העשיה מבחינת עתיק המה נפלו כולם לקליפות דעשיה ונבנו מהם עתיק דקליפה דעשיה.

ויש לכאורה סתירה ממ"ש בע"ח שמ"ח פ"ד, שבבריאה נתוסף אמא לקליפות וביצירה נתוסף אבא דקליפות ובעשיה נתוסף א"א דקליפות, וכאן אומר שבבריאה נתוסף או"א דקליפות, וביצירה נתוסף א"א דקליפות ובעשיה נתוסף עתיק לקליפה. והענין, כי שם מדבר מבחינת הב"ן דה"פ, שא"א נחשב לכתר ואו"א לחכמה וישסו"ת לבינה וכו'. וכאן מדבר מבחינת המ"ה דבה"פ, אשר עתיק נחשב לכתר וא"א לע"ב ואו"א וישסו"ת לס"ג, וזו"ן למ"ה וב"ן.

פרק רע

בבריאה אשר ג"כ נגנז אור אבא אשר שם לכן גרם מיעוט יותר גדול בא"א אשר שם. כנ"ל. ולא ז"א אשר שם, כי הז"א דבריאה לא נתמעט אלא אדרבה הוא גדול יותר מאמא,

כי לו יש מקיף ולאמא אין מקיף. וכן אומרו "מיעוט יותר גדול" אין לו פירוש בז"א, כי אם א"א אשר כבר נתמעט באצילות ונעלם ואינו מאיר שם זולת ע"י או"א, וע"ז אומר שבבריאה ששם נגנז גם אור אבא. שנעשה חסר ראש, זה גרם לא"א עוד מיעוט יותר גדול מהמיעוט שהיה לו מאצילות, כי החג"ת נעשה כאן לרישא מגולה שלו, ואינו מאיר רק מתנה"י שלו, כנ"ל.

אמנם מה שנתלה ההתמעטות של א"א בהמיעוט של אבא דבריאה, צריך ביאור. והענין הוא, כי עיקר המיעוט הנעשה בבריאה הוא דאסתם הע"ב דמזלא, כי ע"ב האמיתי שהוא חכמה דא"א אינו מאיר אפילו בעולם אצילות וכל המוחין דע"ב של אצילות הנקרא מוחין דאבא, הם מבחינת בינה השבה לחכמה, ע"י עלית חג"ת דא"א לחב"ד שלו ועולים עמהם או"א המלבישים לחג"ת ונעשו לג"ר דא"א, שאלו המוחין נקראים ע"ב דמזלא, כנודע. ולפיכך משום שגם ע"ב דמזל"א נסתם ונעלם בקומת ס"ג המאיר באמא דבריאה, שהם מוחין דאבא, ע"כ גרם זה עוד מיעוט יותר גדול לא"א, כי גם החג"ת שלו נעשין לרישא מגולה ואינם מאירים שם, כי אינם ראוים לעלות לחב"ד כמו שעולים באצילות בכדי להעלות או"א למוחין דע"ב דמזלא, ונמצא שרק הנה"י שלו בלבדם מאירים בבריאה. הרי שהמיעוט דא"א תלוי במיעוט של אבא.

פרק רעא

וכמו שיש עליות בקדושה וכו' **כן בקליפות**: פי', בעת שהעשיה עולה ליצירה נאבד עתיק דעשיה דקליפה ולא נשאר רק א"א דקליפה כביצירה. וכשהיצירה עולה להבריאה לא נשאר בהם רק או"א, וכשהבריאה עולה לאצילות, נעלם להם גם או"א ולא נשאר רק זו"ן דקליפות.

פרק רעב

א **היות ז"מ תחת כל בחי' בבינה בז"א ובמלכות**. עיקר הבחינה הוא כלים דפנים, גו"ע בראש, וחג"ת עד החזה בגוף, ותחת להם הם הכלים דאחורים, שהם חצי בינה וז"א ומלכות הן בראש והן בגוף, ונבחנים לז"מ, שהם ז"ת.

ב **ובסיום כל אחד ממנה, ובג"ת שלהם, באחורים, כי זה נקרא תחת**: החצי בינה וז"א ומלכות דגוף וראש, נקראים בכל אלו השמות: ז"מ, ז"ת, סיום, ג"ת, ואחורים, ותחת. וכנגדם הכלים דפנים, נקראים הם עיקר הבחינה, ונקראים ג"ר או ז"ר.